SACRAE
ROTAE ROMANAE
DECISIONVM
NOVISSIMARVM

Maximè ab anno MDCXXVI. vſquè ad annum MDCXXX.

TOMVS PRIMVS

A PAVLO RVBEO I. C. ROMANO
THEODOSII RVBEI PRIVERNATIS I. C. ROM. FIL.

Selectarum, & nuſquàm aliàs impreſſarum.

t in hac POSTREMA editione Romana, denuò ad ſingulas ferè Deciſiones adiectæ fuerunt illæ, quæ in eadem cauſa prodierunt.

lecnon in TOMO ſeparato, nondum antehac publici iuris facto habentur, unà cum multis notabilibus Deciſionibus, omnes illæ non impreſſæ, quæ citantur in Deciſionibus huius Tomi in eiſdem cauſis, factæ.

Cum Argumentis, Summarijs, & Indicibus Locupletiſſimis.

Et Priuilegio Pontificio ad Annos Viginti vniuerſali, vbiquè locorum.

Index Materiarum huius, & ſequentis voluminis ſeparatim habetur in Calce ſecundæ partis huius Tomi.

ROMAE, Typis Vaticanis. MDCXLII.

Superiorum auctoritate, & Priuilegijs.

ILL.MO ET REV.MO D. D.

CLEMENTI MERLINO

SACRAE ROTAE ROMANAE

D E C A N O.

AC SVPREMAE APOSTOLICAEQVE POENITENTIARIAE REGENTI VIGILANTISSIMO.

PAVLVS RVBEVS IVRISCONSVLTVS ROMANVS Vtramquè felicitatem P.

EXPERTA semel Hominum approbationem, plausumquè, libentiùs eandem subire rursus aleam consueuerunt; præsertim si Magni additamento Nominis fulciantur. Id verò, vt hiscè Romani Areopagi Sanctionibus, quæ, à me pridem publicis donatæ monumentis, iterata nunc editione redonantur, cumulatè contingeret, curaui, vt non absquè valido Præsidio, Augustaquè pompa reuerterentur in Forum: hoc est, Tuo insignita Nomine, ac Patrocinio (Sapientissime Præsul) Licet enim nullæ sint litteræ, quæ te, pro tua in omni, seu mitioris, seu grauioris Doctrinæ genere, multiplici bonarum artium complexione, Patronum adoptare non cupiant; præcipuè tamen hæc sapientissimorum Hominum De-

SACRAE ROTAE ROMANAE DECISIONVM NOVISSIMARVM

Maximè ab anno MDCXXVI. vſquè ad annum MDCXXX.

TOMVS PRIMVS

A PAVLO RVBEO I. C. ROMANO

THEODOSII RVBEI PRIVERNATIS I. C. ROM. FIL.

Selectarum, & nuſquàm aliàs impreſſarum.

[E]t in hac POSTREMA editione Romana, denuò ad ſingulas ferè Deciſiones adiectæ fuerunt illæ, quæ in eadem cauſa prodierunt.

[N]ecnon in TOMO ſeparato, nondum antehac publici iuris facto habentur, vnà cum multis notabilibus Deciſionibus, omnes illæ non impreſſæ, quæ citantur in Deciſionibus huius Tomi in eiſdem cauſis, factæ.

Cum Argumentis, Summarijs, & Indicibus Locupletiſſimis.

Et Priuilegio Pontificio ad Annos Viginti vniuerſali, vbiquè locorum.

Index Materiarum huius, & ſequentis voluminis ſeparatim habetur in Calce ſecundæ partis huius Tomi.

ROMAE, Typis Vaticanis. MDCXLII.

Superiorum auctoritate, & Priuilegijs.

ILL.MO ET REV.MO D. D.

CLEMENTI MERLINO

SACRAE ROTAE ROMANAE

DECANO.

AC SVPREMAE APOSTOLICAEQVE POENITENTIARIAE REGENTI VIGILANTISSIMO.

PAVLVS RVBEVS IVRISCONSVLTVS ROMANVS Vtramquè felicitatem P.

EXPERTA ſemel Hominum approbationem, plauſumquè, libentiùs eandem ſubire rurſus aleam conſueuerunt; præſertim ſi Magni additamento Nominis fulciantur. Id verò, vt hiſcè Romani Areopagi Sanctionibus, quæ, à me pridem publicis donatæ monumentis, iterata nunc editione redonantur, cumulatè contingeret, curaui, vt non abſquè valido Præſidio, Auguſtaquè pompa reuerterentur in Forum: hoc eſt, Tuo inſignita Nomine, ac Patrocinio (Sapientiſſime Præſul) Licet enim nullæ ſint litteræ, quæ te, pro tua in omni, ſeu mitioris, ſeu grauioris Doctrinæ genere, multiplici bonarum artium complexione, Patronum adoptare non cupiant; præcipuè tamen hæc ſapientiſſimorum Hominum De-

creta suo ad te iure confugiunt, qui, cum admirabili excelsitate Ingenij, diuturnam Legalium negotiorum administrationem integrè, officiosèquè coniungens, maximam Causarum omnium peritiam, ac parem Nominis celebritatem adeptus, Principem in eo Sapientiæ cætu locum obtinuisti, ex quo hæc ipsa Sapientium Placita promanarunt. Nimirum duos ac viginti iam annos, quà Apostolico Datarij munere, obuia benefaciendi liberalitate, humanissimè functus; qua Sacræ Rotæ Iudicijs, in omnem Censuræ partem, grauissimè exercitus; qua etiam, & cum Sanctæ olim Pœnitentiariæ Datariatus, & nunc demùm cum eiusdem supremam Regentis Præfecturam agis, Paternę Charitatis affectu Noxijs cōpatiens, acri Dei zelo pro eorundem salute exardescens, quàm doctam (proh Deus) & sedulam exhibens operam, Magnum profectò specimen Christianæ Prudentiæ, ac Pietatis factus, aditum tibi ad excelsissimum quemque Honoris gradum aperuisti. Vt meritò vnum te ex omnibus Iuris prudentibus obsequium hoc meum petat, dum summa petit in Humanæ Prudentiæ consultis, ac placitis. Quidni autem petat? quem à Principe, non Sapientiæ minùs, quàm Imperij Summo, ab VRBANO, inquam, VIII. ipsemet audiui, tàm amplè, appositèquè, &, qua est orationis maiestate, magnificè tuis de laudibus differentem, vt honorificentiùs extolli Augusta Ecclesiæ Capita non soleant. Decuit igitur & Nos, Maximum, Sapientissimumq; Pontificem, de Te sublimè adeo sentientem, liberaliterquè loquentem, qua possumus ratione, sequi: & laudationi gloriosæ, nostris hisce gratificandi studijs, veluti secundis admurmurationibus, plausum dare.

Viue in longissimam ætatem, Litteratorum Antesignane, & Mœcenas gloriose, Tuumquè erga Me Patrocinium continua beneuolentia conserua, dum interim Ego, non tàm meo, quàm Bonorum omnium communi voto, DEVM PRÆPOTENTEM obsecro, vt Te indies magis magisquè beatum reddat.

NOTA DECISIONVM
SACRAE ROTAE ROMANAE.
Edendarum, & iam Typis commissarum à Paulo Rubeo I.C.Rom.

SEcunda pars præsentis Voluminis.

Tertia, & Quarta Pars Decisionum Recentiorum in vnicum Tomum recollectarum resecatis omnibus Decisionibus fa.me. Gregor. XV. re. mem. Cardd. Manticæ, & Caualerij. bo.mem. Pegnæ. Coccini, Martini Andreæ, Buratti, & aliorum indicato tantùm numero Decisionum, vbi in suo loco repositæ manent.

Item Decisiones selectæ ab anno 1618. vbi terminauit bo.me. Prosper Farinaccius I.C Rom. vsque ad annum 1626. à quo tempore incepit præsens tomus, & ferè singulis Decisionibus adiectæ sunt annotationes eiusdem Pauli Rubei.

Item Decisiones notabiliores coram bo.me. Francisco PEGNA Hispano olim Rotæ Romanæ Decano celeberrimo.

VRBANVS PAPA VIII
AD FVTVRAM REI MEMORIAM.

ALiàs per fœl.rec. Paulum Papam V. Prædecessorem nostrum accepto, quod dilectus filius Theodosius Rubeus Priuernas Terracinen. Diœcesis Cubicularius Apostolicus, ac tunc eiusdem Pauli Prædecessoris familiaris, & continuus commensalis spatio plurium annorum circa Decisiones Rotæ Romanæ à diuersis illius Auditoribus emanatas diligenter insudauerat, ex eisq. ingentem notabilium, & exemplarium conclusionum numerum deprompserat, & conclusiones ipsas in plura obseruationum Rotalium volumina cum diuersarum quæstionum à Doctoribus disputatarum ad singulas materias additione redegerat, necnon etiam multas alias eiusdem Rotæ decisiones, alias scilicet concordantes, alias verò declaratas, quasdã autem reuocatas in vnum compilauerat, ac demum plerasque alias decisiones varijs annotationibus illustrauerat, & omnia huiusmodi volumina, & opera imprimi facere intendebat, Dubitabat autem, ne aliqui ex alieno labore, lucrum quærentes, volumina, & opera huiusmodi postquàm in lucem prodijssent, in magnum sui præiudicium typis mandari facere præsumerent, idem Paulus prædecessor eidẽ Theodosio pro se, ac hæredibus, & successoribus suis quibuscunque, vt ad quindecim annos à voluminum, & operum prædictorum, non solum prima, sed etiam cum annotationibus, & additionibus vlteriori impressione numerandos nemo prorsus tàm in Satu Ecclesiastico mediatè & immediatè subiecto, quàm alibi vbicunque citrà & vltrà montes prædicta, & quælibet alia ab ipso Theodosio deinceps durante tempore quindecim annorum huiusmodi etiam in alijs scientijs, & disciplinis in lucem edenda volumina, & opera in toto, vel parte etiam cum annotationibus, aut aliter quomodolibet sine speciali Theodosij eiusque hæredum, & successorum eorumdem, vel ab eis ius habentium licentia in scriptis habita imprimere, aut ab alio, vel alijs imprimi facere, seu impressa vendere, aut venalia habere, proponere, aut aliter edere, vel diuulgare aut pro vsu proprio habere, vel tenere posset auctoritate Apostolica concessit, & indulsit, ac alias sub certis Censuris, & pœnis, modoque, & forma tunc expressis inhibuit, & mandauit, prout in cedula Motus proprij desuper expediti, cuius solam signaturam d. Paulus prædecessor sufficere, & vbique fidem facere in iudicio, & extrà illud voluit, plenius continetur. Subinde nos concessionẽ,

indultum

indultum, inhibitionem, & mandata prædicta, aliaque omnia & singula in dicta cedula contenta cum omnibus, & singulis inde sequutis, & sequendis dicta auctoritate ad quindecim annos prædictos confirmamus, & insuper dictos quindecim annos ad alios quinque annos à fine ipsorum quindecim annorum computandos sub eisdem pariter censuris, & pœnis, modoque, & forma etiã tunc expressis prorogauimus, extendimus, & ampliauimus, & aliàs prout in cedula nostri Motus proprij desuper expediti plenius etiam continetur. CVM AVTEM SICVT IDEM THEODOSIVS, ET DILECTVS PARITER FILIVS PAVLVS RVBEVS eius natus nobis nuper exponi fecerunt, ipse Paulus *Duo Decisionum* selectarum eiusdem Sacræ Rotæ Romanæ volumina, quorum vnum Nobis dicauit, in lucem ediderit, & propediem benedicente Domino *tertium earumdem Decisionum* opus diuulgaturus sit; Nobis propterea ijdem Theodosius, & Paulus humiliter supplicari fecerunt, vt prædicti Pauli prædecessoris, ac nostras Motuum propriorũ cedulas, seu priuilegia ad ipsum Paulum; *ac omnia, & singula per eum iam edita, & deinceps etiam in alijs scientiis & disciplinis edenda volumina, & opera,* nec non ad tempus in eisdem cedulis expressum extendere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur eiusdem Pauli indemnitati, & commodis consulere, ipsumque, necnon Theodosium eius genitorem specialibus fauoribus, & gratijs prosequi volentes, & à quibusuis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, alijsque Ecclesiasticis sententijs, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendũ harum serie absoluentes, & absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati præfata motuum propriorum cedulas, seu priuilegia huiusmodi aliàs eidem Theodosio per dictum Paulum prædecessorem ad quindecim, & subinde per *Nos ad alios quinque, & sic in totum ad* VIGINTI ANNOS respectiuè concessa, & prorogata ad eumdem Paulum, necnon ad omnia, & singula per eum iam edita, & deinceps etiam in alijs scientijs, & disciplinis in lucem edenda volumina, & opera & ad tempus prædictum, quo durante nemo prorsus *tàm in Statu Ecclesiastico mediatè, & immediatè subiecto, quàm alibi vbicunque citrà, & vltrà Montes* prædicta, & quælibet alia ab ipso Paulo etiam in alijs scientiis, & disciplinis in lucem edenda volumina, & opera in toto, vel in parte etiam cum additionibus, & annotationibus, aut aliter quoquo modo sine speciali dicti Pauli, eiusque hæredum, & successorum, vel ab eis ius habentium licentia in scriptis habita, imprimere, vel ab alio, seu ab alijs *imprimi facere, seù impressa vendere, aut venalia habere, proponere, vel aliter edere, aut euulgare, seu etiam pro vsu proprio habere, vel tenere possit,* omnesque, & singuli Typographi, Bibliopolæ, & librorum impressores, aliæque personæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ ditioni mediatè, vel immediatè subiectæ, alijsque in quibuscunque Regnis, Prouinciis, Ciuitatibus, & locis vltrà, & citrà Montes constituti durante tempore prædicto volumina, & opera prædicta in toto, vel in parte quoquomodo sine speciali dicti Pauli, eiusque hæredum, & successorum, ac ius, & causam ab eis habentium, licentia in scriptis habita huiusmodi imprimere, vel imprimi facere, aut venalia habere, proponere, edere, vel euulgare, aut etiam pro vsu proprio tenere præsumentes EXCOMMVNICATIONIS MAIORIS LATAE SENTENTIAE *à qua non nisi a Romano Pontifice* pro tempore existente, præterquam in mortis articulo constituti, *absolui nequeant,* & in dictæ Sedis ditione existen. etiam *sub quingentorum ducatorum auri de Camera, & ammissionis librorum* pœnis toties quoties contrauentum fuerit ipso facto, & absque declaratione incurrendis, ac pro vna dicto Paulo, eiusque hæredibus, & successoribus, iusque ab eis haben. huiusmodi, pro altera verò medietatibus Cameræ Apostolicæ applicandis, & irremisibiliter exigendis incurrant, & incurisse censeantur Apostolica auctoritate tenore præsentium extendimus, & ampliamus. Decernentes concessionem, indultum, inhibitionem, mandatum, aliaque in dictis cedulis contenta, ac nostram extensionem, & ampliationem huiusmodi durante eorumdem VIGINTI ANNORVM spatio validas, & efficaces, ac valida, & efficacia esse, & fore, ac ab omnibus, & singulis Typographis, Bibliopolis, & librorum impressoribus, alijsque quibusuis personis tàm nostræ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ ditioni in temporalibus mediatè, vel immediatè subiectis, ac in quibuscunque Regnis, Prouinciis, Ciuitatibus, & Diœcesibus constitutis *vltra, & citrà Montes, & in qualibet Mundi parte* sub pœnis prædictis per contrauenientes ipso facto, & absque alia declaratione incurrendis firmiter, & inuiolabiliter obseruari, & adimpleri debere, ab illisque durantibus dictis VIGINTI ANNIS nullatenus quocunque prætextu, colore, vel ingenio recedi, aut resiliri posse, sicque per quoscunque Iudices ordinarios, & delegatos etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac eiusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos,

& Vice-

& Vicelegatos dictæque Sedis Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, & omnibus, & singulis, quæ in dictis cedulis concessa sunt non obstare, cæterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem quod præsentium transumptis etiam in voluminibus, & operibus ipsis impressis eadem prorsus fides in iudicio, & extrà adhibeatur, quæ præsentibus ipsis adhiberetur, si forent exhibitę, vel ostensę, & ne de præmissis aliquis ignorantiam prætendere possit, quod eædem pręsentes in acie Campi Floræ, & in valuis Cancellariæ Apostolicæ, & ibidem per affixionem publicari debeant, & quod sic affixæ, & in ipsis operibus impressis insertę omnes, & quos concernunt perinde arctent, ac si eisdem personaliter intimatę forent Datum Romę apud S. Mariam Maiorem sub Anulo Piscatoris die xxiii. Iulii MDCXLI. Pontificatus Nostri Anno decimo octauo.

M. A. Maraldus. Locus ✠ Anuli Piscatoris.

Die, anno, & Pontificatu quibus supra supradictæ literæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valuas Curiæ, & Cancellariæ Apost. & in acie Campi Floræ, vt moris est, per me Dominicum Varesium S.D.N. Papæ Curs.

Pro Magistro Cursorum Dominicus Mangilius Cursor.

PRIVILEGII SVMMA PRO IMPRESSORE Camerali, & Vaticano.

CLEMENS Papa VIII. Diplomate sanxit, ne quis citra voluntatem Dominici Basæ, olim in Typographia Vaticana impressoris, sacram Bibliam, Concilia generalia, Epistolas decretales, libros ad Ecclesiasticum munus pertinentes, ac etiam Sanctorum Patrum volumina, libros etiam cuiuscunque generis, vel nouiter ab ipso edendos, vel nouis additionibus auctos, per decennium ab editione cuiusque voluminis imprimat, vel impressa venalia habeat. Quod Priuilegium Paulus Papa V. peculiari Chirographo in fauorem Hieremiæ Guelphi I.V.D. ac Impressoris Cameralis transtulit, indulsitque. Id idem Gregorius Papa XV. Literis expeditis, ratum, firmumque haberi voluit. Violatores excommunicationis latæ sententiæ pœna puniuntur. Quod si in Terris S. R. E. subiectis id contigerit, confiscatione etiam librorum, ac quingentorum ducatorum auri solutione mulctabuntur, vt latius patet in Literis ipsius Gregorij Papæ, datis Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem sub anulo Piscatoris die 12. Octobris 1621. Pontificatus sui anno primo. Quæ omnia Sanctiss. D. N. Vrbanus Papa VIII. in fauorem Andreæ Brugiotti Typographi Cameralis & Vaticani translata & indulta haberi iussit, datis Literis apud Sanctum Petrum sub anulo Piscatoris die 23. Martij 1628. Pontificatus sui anno quinto.

Signat. M. A. Maraldus.

Reimprimatur, si videbitur Reuerendiss. P. Mag. Sac. Pal. Apostolici.

I. B. Episc. Camerin. Vicesg.

Reimprimatur.

Fr. Hyacinthus Lupus Mag. & Socius Reuerendiss. P. Fr. Gregorij Donati Sac. Pal. Apost. Mag. Ord. Prædicat.

CATHA-

CATHALOGVS
RR. PP. DD. S. ROTÆ ROMANÆ
AVDITORVM.

Prout de præsenti scilicet Anno 1642. feliciter in Rota præsident.

REVERENDISS. P. D. MERLINVS ROTÆ DECANVS FOROLIVIEN. ET CIVIS FERRARIENSIS.

R. P. D. AMATVS DVNOZETTVS GALLVS.

R. P. D. FRANCISCVS MARIA GHISILERIVS BONONIENSIS.

REVERENDISS. P. D. IOANNES IACOBVS PANZIROLVS ROMANVS PATRIARCHA CONSTANTINOPOLITANVS.

R. P. D. PETRVS CARRILLVS HISPANVS.

R P D. FRANCISCVS ROIAS HISPANVS.

R. P. D. CHRISTOPHORVS PEVTINGERIVS GERMANVS.

R. P. D. COELIVS BICHIVS SENENSIS.

R. P. D. CAROLVS CERRVS ROMANVS.

R. P. D. GEORGIVS CORNELIVS VENETVS.

R. P. D. HIERONYMVS MELTIVS MEDIOLANENSIS.

R. P. D.

INDEX

INDEX CAVSARVM
IN QVIBVS FACTAE SVNT DECISIONES
SACRÆ ROTÆ ROMANÆ
IN PRAESENTI VOLVMINE POSITAE
Alphabetica serie dispositus.

Et primò per Diœceses : Secundò per Materias : Tertiò per singulos RR. PP. DD. Auditores.

C

Index Causarum per Diœceses.

Me-

Index Causarum per Diœceses.

R

Romana A

Romana B

Romana C

Romana D

Ro-

Ro-

INDEX CAVSARVM DECISIONVM SAC. ROTAE ROMANAE PER MATERIAS.

Fanen.

Index Causarum per Materias.

Me-

INDEX CAVSARVM DECISIONVM SAC. ROTAE ROMANAE PER MATERIAS.

Fanen.

Index Causarum per Materias.

Me-

Vr-

Index Causarum per Materias.

Bo-

M

N

O

P

R

Ro-

F I N I S.

INDEX CAVSARVM DECISIONVM PER SINGVLOS SAC. ROT. ROM. AVDITORES ALPHABETICO ORDINE COMPOSITVS.

DECISIONES SAC. ROT. ROM.

Coram R. P. D. GHISILERIO.

Coram REV.MO COCCINO.

Fas-

Coram R. P. D. DVNOZETTO.

Coram REV.[MO] VRGELLEN.

Coram

Coram ILL.MO D. MANZANEDO Patriarcha Hierosolymitano.

Coram REV.MO P.D. MERLINO DECANO.

Ro-

Coram R. P. D. MOTMANNO.

Coram REV.MO P.D. PIROVANO.

Ro-

Coram R. P. D. QVEIPO.

Coram R. P. D. REMBOLDO.

Coram EMIN.MO, ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Coram EMIN.MO, ET REV.MO D. CARD. VEROSPIO.

Rea-

Coram EMIN.^MO ET REV.^MO D. CARD. VIRILI.

F I N I S.

INDEX

INDEX ARGVMENTORVM DECISIONVM SACRÆ ROTÆ ROMANÆ QVÆ IN HOC TOMO CONTINENTVR VNA CVM INDICE CAVSARVM IVXTA TEMPORIS SERIEM DISPOSITVS.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.
Romana Nullitatis obligationis.
Die Veneris 16 Ianuarij 1626.
ARGVMENTVM I.

Minorum contractus celebrati sine solemnitatibus à Statut. Vrb. lib. 1. c. 151. requisitis, sunt nulli, & quare d. solemnitates fuerunt inuentæ, & quid si in supradictis contractibus interuenerit iuramentum, & an hoc casu minor remaneat naturaliter obligatus. Minor volens dicere contractum esse nullum, quid agere debeat, vide distinctionem.

R. P. D. REMBOLDO.
Brixien. Archipresbyteratus.
Die Vener. 30. Ianuarij 1626.
ARGVMENTVM II.

Enunciatiua tunc non attenditur quando agitur principaliter de enunciato. Confirmatio dat robur confirmato, quo ad ius, & non quo ad factum. Enunciatiua, quando reputetur erronea. Status vltimus in beneficialibus, quando attendatur.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.
Cæsaraugustana Spolij.
Die Veneris 13. Februarij 1626.
ARGVMENTVM III.

Capitulum Ecclesiæ Cathedralis debet præcedere Capitulum Ecclesiæ Collegiatæ, cum illius caput sit Episcopus, & turpe est separare membra à suo capite.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.
Viterbien. Castrorum.
Die Mercurij 11. Martij 1626.
ARGVMENTVM IV.

Hæredis scientia, an sit necessaria ad effectum præiudicij resultantis ex aditione hæreditatis sine beneficio legis, & inuentarij, & plura circa hanc materiam.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.
Ianuen. Parochialis.
Die Veneris 13. Martij 1626.
ARGVMENTVM V.

Patroni, quando dicantur fouere bonum ius, ad effectum iuris eligendi, seu præsentandi.

REVERENDISS. P. D. MERLINO DECANO.
Bononien. fideicommissi de Desiderijs.
Die Veneris 20 Martij 1626.
ARGVMENTVM VI.

Religio Patrum Capuccinorum est incapax cuiuscũque acquisitionis, & ideo si in ea emittat professioné, ille cuius morte erat purificaturũ aliquod fideicommissum, fit illi locus, perinde ac si naturaliter obijsset. Societas officij an dicatur extincta, si ille in cuius vita inita fuit, professionem

d emit-

Alic-

Index Argumentorum.

Alienationis prohibitio quando inducat absolutum fideicommissum.
REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.
Barbastren. Canonicatus.
Die Veneris 16. Iunij 1626.
ARGVMENTVM XXII.
Cantores Capellæ Pontificiæ, cum sint veri familiares Papæ, nam adest destinatio ad certum seruitium, necnon mens, & dens, ideo in eorum absentia fructus præbendarum, faciunt suos.
REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.
Bergomen. Pensionis de Trescurio.
Die Veneris 13. Nouemb. 1626.
ARGVMENTVM XXIII.
Papa, si ad fauorem alicuius reseruet super aliquo beneficio pensionem annuam exemptam à quibusuis decimis, cum clausulis amplissimis, cui reseruationi consensit Titularis cum iuramento, & obligatione Camerali; an si eueniat casus solutionis decimarum, ad quam etiam pensionarij teneantur vigore indulti, in quo cauetur, quod pariter pensionarij teneantur contribuere, quamuis pẽsiones essent sub quauis ampla forma exemptæ, & cum clausula, quorum tenores, &c. vtrum hoc casu pensionarij teneantur cõtribuere.
REVERENDISS. P.D. MERLINO DECANO.
Mantuana Pensionis.
Die Veneris 4. Decembris 1626.
ARGVMENTVM XXIV.
Pensionis translatio de persona, & vita, transferentis, ad personam, & vitam translatarij, quando valeat, & an ex hoc inferatur aliquod præiudiciũ Titulari. Gratia, quando non dicatur subreptitia, etiamsi expressum ius tertij.
REVERENDISS. P. D. COCCINO.
Romana redditionis rationis.
Die Mercurij 10. Decemb. 1626.
ARGVMENTVM XXV.
Tutor, quando contrahit cum pupillo, an possit personam pupilli ad sui fauorem integrare. Tutor pupilli creditor, an, & quando possit propria auctoritate sibi soluere, & quando secus.
EMINEN.^MO ET REV.^M D. CARD. VBALDO.
Panormitana Cambiorum.
Die Veneris 8. Ianuarij 1627.
ARGVMENTVM XXVI.
Plura hic deducuntur circa difficilem materiam cambiorum. Interpretatio in dubio, quæ sit sumenda. Falsitatis & doli præsumptio tunc multo magis cessat, quãdo sumus in personis nobilibus.
REVERENDISS. P. D. MERLINO DECANO.
Cæsenaten. Bonorum. *Die Lunæ 11. Ianuar. 1627.*
ARGVMENTVM XXVII.
Dos, quando est data filiæ, siue sit data in pecunia, siue etiam in tot iocalibus, semper imputatur in legitimam, & si illa petatur, perperam agitur.
REVERENDISS. P.D. MERLINO DECANO.
Bononien. Legati de Marescottis.
Die Veneris 15. Ianuarij 1627.
ARGVMENTVM XXVIII.
Dotare filias est onus paternum, & hoc onus non solum ipsi patri inhæret, sed & eius bonis, & ita illa bona transeunt ad quoscumque ac si fuissent præcisè obligata pro dote filiarum.

EMIN.^MO, ET REV.^MO D. CARD. VBALDO.
Ampurien. Domorum.
Die Veneris 19. Ianuarij 1627.
ARGVMENTVM XXIX.
Possessori solet concedi manutentio, & ad hunc effectum, qualiter possessio probetur.
REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.
Firmana Pensionis.
Die Sabbathi 23. Ianuarij 1627.
In Rota Martiniana.
ARGVMENTVM XXX.
Litteræ translationis pensionis habent paratam executionem, ita quod contra translatarium pensionis non solet rescribi, nisi cum clausula, siue retardatione reliqua in summario vide.
REVERENDISS. P. D. COCCINO.
Viterbien Castrorum.
Die Sabbati 23 Ianuarij 1627.
In Rota Martiniana.
ARGVMENTVM XXXI.
Iudicium vniuersale, quando pendet, silere debet iudicium particulare, & quando hoc procedat. Et aliqua circa hæredem, qui adiuit hæreditatem sine beneficio legis, & inuentarij.
REVERENDISS. P.D. MERLINO DECANO.
Romana Societatis Fundaci.
Die Sabbati 23. Ianuarij 1627.
In Rota Martiniana.
ARGVMENTVM XXXII.
Societas, si sit dissoluta, tunc amplius non est facienda lucrorum communicatio, & societas mutuo consensu sociorũ potest dissolui ante tempus conuentum. Societas semel dissoluta, vt tacitè renouetur, quid requiratur.
REVERENDISS. P D. MERLINO DECANO.
Romana scutorum 100 millium.
Die Mercurij 27 Ianuarij 1627.
ARGVMENTVM XXXIII.
Debitorum promissio tenet, & iuris dispositioni est conformis, si in cessione promittatur eos esse veros debitores, & pro talibus eos manutenere, non autem esse bonos, & exigibiles.
EMIN.^MO ET REV.^MO D. CARD. VBALDO.
Colonien. Canonicatus S. Vrsulæ.
Die Mercurij 27 Ianuarij 1627.
ARGVMENTVM XXXIV.
Beneficij immissio vigore subrogationis gratiosè datur, si apparet illud esse reseruatum, iustificato solummodo clericatu, & possessione eius, in cuius locum fuit facta subrogatio.
REVERENDISS P.D. VRGELLEN.
Florentina Subdecanatus.
Die Mercurij 27. Ianuarij 1627.
ARGVMENTVM XXXV.
Iurispatronatus quasi possessio defuncti non transit in successorem, nec ex tali possessione potest concedi mandatum de manutenendo, sed requiritur, quod interueniat actualis præsentatio, quæ effectum sortita sit.
REVERENDISS. P. D. COCCINO.
Sabinen. Castri Montis Rotundi.
Die Lunæ 8. Februarij 1627.
ARGVMENTVM XXXVI.
Licet Leges, & Constitutiones respiciant futura ne-

R. P. D.

EMI-

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VBALDO.
Romana, seu Comen. societatis.
Die Lunæ 5. Iulii 1627.
ARGVMENTVM XCVIII.
Debitor, qui promisit creditori aliquid soluere in pecunia, an possit ei bona insolutum dare, & quãdo creditor teneatur illa accipere.

REVERENDISS. P. D. MERLINO DECANO.
Messanen. Iurisdictionis.
Die Lunæ 5. Iulii 1627.
ARGVMENTVM XCIX.
Collusio, cum contineat dolum, & falsitatem non præsumitur, nisi probetur.

REVERENDISS. P.D. COCCINO.
Sabinen. Montis Rotundi.
Die Lunæ 5. Iulii 1627.
ARGVMENTVM C.
Illegitimus an sit capax feudi, vel emphyteusis Ecclesiæ. Filius naturalis stante amplissima legitimatione non differt à legitimo. Gratia, quando petitur, quid sit narrandum, & præsertim, quando filij naturales legitimantur.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VIRILI.
Romana Emolumentorum, siue dismembrationis Officij.
Die Lunæ 5. Iulii 1627.
ARGVMENTVM CI.
Emolumentum cõcessum alicui, qui exercet aliquod officium, quando, & ex quibus colligatur, quod sit concessum intuitu personæ, vel officij.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.
Terulen. prætensæ erectionis beneficij.
Die Lunæ 5. Iulii 1627.
ARGVMENTVM CII.
Gesta omnia post inhibitionem Rotalem sunt attenta & ista inhibitio siue iusta, siue iniusta est timẽda. Sententiæ executio non est retardanda, quando sumus in tertia instantia, sed stante inhibitione Rotali est attentata.

REVERENDISS. P.D. COCCINO.
Romana Pecuniaria.
Die Lunæ 8. Nouembris 1627.
ARGVMENTVM CIII.
Procurator lędens suum principalem quando teneatur ad interesse, alia de quibus in summario.

REVERENDISS. P.D. MERLINO DECANO.
Romana restitutionis dotis.
Die Veneris 11. Nouembris 1627.
ARGVMENTVM CIV.
Maritus ex dispositione statut. Vrb. lib. 1. c. 134. extantibus liberis lucratur totã dotem vxoris mortuæ saltem quo ad vsumfructũ, itaut vxor in eius præiudicium de ea disponere non potest. Et an hoc lucrum ei debeatur tanquam patri, vel tanquam marito.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VIRILI.
Aprutina, seu nullius iurisdictionis.
Die Lunæ 15. Nouemb. 1627.
ARGVMENTVM CV.
Agitur de materia iurisdictionis spiritualis nempe qualiter probetur castra, vel aliquid aliud, esse in vna Diœcesi.

REVERENDISS. P.D. MERLINO DECANO.
Romana Census.
Die Lunæ 15 Nouemb. 1627.
ARGVMENTVM CVI.
Possessio cedẽtis probata in iuribus incorporalibus, mandatum de manutenendo datur cessionario, & quando in eum transferantur iura, & actiones cedentis. In contractu minorum quando non præsumatur falsitas.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.
Bononien. Successionis.
Die Veneris 19. Nouemb. 1627.
ARGVMENTVM CVII.
Sorores vtrinque coniunctæ an excludantur à fratre ex altero latere coniuncto in successione fratris ab intestato defuncti, stante statut. Bononien. de succession. ab intest. lib. 4. Et qualiter dictum statutum procedat.

REVERENDISS. P.D. MERLINO DECANO.
Alexandrina Archipresbyteratus.
Die Mercurii 24 Nouemb. 1627.
ARGVMENTVM CVIII.
Mandatum de manutenendo etiam conceditur illi, qui renunciauit titulo possessionis, si tamen perseuerauerit in possessione, & de facto illi incbuerit, cum aliud sit possessio, & aliud titulus possidendi.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VIRILI.
Romana fideicommissi de Coronis.
Die Veneris 26. Nouemb. 1627.
ARGVMENTVM CIX.
Monasterium ingrediens, quando amplissimam renunciationem bonorum fecit, si postea petat illorum immissionem, non est audiendus, quod procedit etiamsi ille postea, tanquam incorrigibilis reijciatur à Monasterio. Proximitas grauati, vel grauantis, quæ sit attendenda.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.
Barchinonen. Beneficij.
Die Veneris 26. Nouemb. 1627.
ARGVMENTVM CX.
Possessio, qualis sit manutenenda. Clausula, dummodo non sit alterius quæsitum, an subintelligatur in omnibus gratijs Apostolicis, & de eius effectu.

REVERENDISS. P.D. COCCINO.
Cæsaraugustana Præeminentiarum.
Die Lunæ 29. Nouemb. 1627.
ARGVMENTVM CXI.
Capitulum Ecclesiæ maioris, si adeat, vel inuitetur ab aliqua Ecclesia inferiori ad functionem aliquã, præcedere debet Canonicos, & Prælatos inferiores etiam in proprijs Ecclesijs, quoniam illud Capitulum repræsentat Episcopum, vel est eius pars corporis, & alia &c.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VBALDO.
Auenionen. fideicommissi.
Die Lunæ 29. Nouemb. 1627.
ARGVMENTVM CXII.
Substitutio exemplaris quando est facta filio mente capto, tunc eius substitutus an succedat in bonis filij, vel in bonis patris.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VBALDO.
Romana afflictus casalis.
Die Lunæ 29. Nouemb. 1627.
ARGVMENTVM CXIII.
Pro transactione semper est capienda præsumptio, & si quis in ea se fundet, dicitur habere intentionem fun-

fundatam. In contractibus, qui consensus contrahuntur, quando sit necessaria scriptura, & quare in istis contractibus fiat scriptura.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VIRILI.
Romana Pecuniaria.
Die Lunæ 29. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM CXIV.

In census impositione, quando plures sunt insolidũ obligati, & naturaliter ad se trahunt pecunias, tũc omnes habentur tanquam plurales. Sed si tamen constat ad vnum tantum earum commodum peruenisse, tunc ille dicitur pluralis, alij vero habentur pro fideiussoribus.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VBALDO.
Colonien. Monasterij.
Die Veneris 3. Decembris 1627.

ARGVMENTVM CXV.

Executor non bene procedens, quando non priuat possessorem sua possessione, & quando dicatur, quod malè processit.

REVERENDISS. P.D. PIROVANO.
Nouarien. Legitimæ.
Die Veneris 3. Decembris 1627.

ARGVMENTVM CXVI.

Legitima matri, quando debeatur, si filius in aliqua Religione professionem emiserit, vtrum à die emissæ professionis, vel sit expectanda eius mors naturalis.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VIRILI.
Assisien. Bonorum.
Die Veneris 3. Decembris 1627.

ARGVMENTVM CXVII.

Possessio ciuilis, vt amittatur, quæ sint necessaria, & quando dicatur reseruata. Canonis reseruatio, & receptio quid operetur. Et identitas, qualiter probetur, maximè si sumus in antiquis.

REVERENDISS. P. D. MERLINO DECANO.
Bononien. fideicommissi de Desiderijs.
Die Veneris 3. Decembris 1627.

ARGVMENTVM XCVIII.

Identitas bonorum fideicommisso subiectorum quomodo, & quibus modis probetur, & alia de quib. in summarijs.

REVERENDISS. P.D. MERLINO DECANO.
Casalen. Beneficiorum.
Die Veneris 10. Decembris 1627.

ARGVMENTVM CXIX.

Gratia Principis motu proprio facta, cum nitatur solum eius voluntate, & verbo, non indiget aliqua iustificatione, cessat tamen hoc, quando probatur adesse defectum intentionis Principis, cum Motus proprius operetur, quod onus probandi non incumbat vtenti gratia, sed impugnanti.

R. P. D. DVNOZETTO.
Romana, seu Neapolitana pecuniaria.
Die Mercurii 15. Decembris 1627.

ARGVMENTVM CXX.

Auditor Cameræ, qualiter procedere potest vigore suarum facultatum inter Mercatores, & alia de quibus in summario.

REVERENDISS. P.D. MERLINO DECANO.
Romana affictus.
Die Mercurii 15. Decembris 1627.

ARGVMENTVM CXXI.

Locans alicui prædium, si promittat, quod non senserit aliquod onus, nec damnum, tunc tenetur eũ seruare indemnem in omnibus, & liberare à quibusuis molestijs.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.
Nouariensis Decimarum.
Die Veneris 17. Decembris 1627.

ARGVMENTVM CXXII.

Episcopus non habet actionem contra Laicos pro consequenda suam quartam decimarum, sed bene contra Rectores, & quare.

REVERENDISS. P.D. MERLINO DECANO.
Piscien. Capellæ.
Die Veneris 17. Decembris 1627.

ARGVMENTVM CXXIII.

Attentata, quando sunt clara, tunc arbitrium non intrat pro illorum reiectione. Et quando ista attentata dicantur clara.

REVERENDISS. P.D. COCCINO.
Abulen. Decimarum.
Die Veneris 19. Decembris 1627.

ARGVMENTVM CXXIV.

Decimæ, vt alicui Ecclesiæ debeantur, quid sit necessarium. Et quando decimæ debeantur propter administrationem Sacramentorum, & in materia decimarum an possit induci aliqua consuetudo, & qualiter ista probetur.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.
Parmen. Transactionis.
Die Lunæ 20. Decembris 1627.

ARGVMENTVM CXXV.

In donatione, licet non possit considerari læsio quãuis enormissima, cum aliàs nulla donatio subsisteret, tamen secus est, quando causa finalis donandi non procedit ex mera liberalitate, sed donatio fit respectu alicuius dati per illum qui donatur.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VIRILI.
Cusentina Abbatiæ.
Die Lunæ 20. Decembris 1627.

ARGVMENTVM CXXVI.

Gratia subrogationis gratiosæ dicitur probata, docto de clericatu, de possessione, & de reseruatione, & qualiter ista probentur.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.
Auximana, seu Anconitana Florum.
Die Lunæ 10. Ianuarii 1628.

ARGVMENTVM CXXVII.

In petitorio, quando dicatur actum, & conclusum. Obligatio ad aliquam annuam præstationem, si nõ probetur expressa obligatio, vel ius quæsitum cogendi ad illam præstandam præscriptione, vel alio titulo habili ad illam acquirendam, sine causa non substinetur ex solo temporis cursu.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VIRILI.
Romana Dotis.
Die Veneris 14. Ianuarii 1628.

ARGVMENTVM CXXVIII.

Descendẽs dotari debet de bonis ascendentis etiam si sint fideicommissaria, & licet dos detrahi non possit ex fideicommisso conuentionali, tamen secus est, quando sumus in ascendentibus.

REVERENDISS. P.D. MERLINO DECANO.
Romana fideicommissi de Victorijs.

Die

Index Argumentorum.

Die Lunæ 14. Ianuarii 1628.

ARGVMENTVM CXXIX.

Identitas bonorum qualiter probetur. A perıti relatione, quando non sit recedendum.

REVERENDISS. P.D. PIROVANO.

Romana Pecuniaria.

Die Veneris 14. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM CXXX.

Fructus, quando percipi possint absque aliqua vsurarum suspicione. Dominium, & possessio vt transferri non possit propter incertitudinem requiritur, vt incertitudo versetur circa quotam,& locũ.

REVERENDISS. P.D. PIROVANO.

Romana Nominationis Puellarum.

Die Veneris 19. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM CXXXI.

Executores testamentarij, si plures fuerint relicti, tunc si nonnulli ex illis sint negligentes ad exequendam voluntatem testatoris, tunc deuolutio non fit ad superiorem, sed ad consortes, quibus ius aliorum accrescit.

REVERENDISS. P.D. MERLINO DECANO.

Burgi S. Sepulchri Beneficij S. Ioannis Baptistæ.

Die Lunæ 14. Ianuarii 1628.

ARGVMENTVM CXXXII.

Beneficium fuisse effectualiter permutatum ex quo appareat, & ad hunc effectum, qualiter probetur possessio, & an permutatio beneficij modici valoris substineatur, & an publicatio requiratur in resignatione, & permutatione beneficiorum.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana, seu Carthaginen. pensionis.

Die Lunæ 24. Ianuarii 1628.

ARGVMENTVM CXXXIII.

Obligans se ad aliquid faciendũ, aliàs, quod vult teneri ad omnia damna, si non adimpleat ad quid teneatur. Capitulariter quando aliquid faciendum erat, vt rectè dicatur factum, quid requiratur. Natura obligationis Cameralis est, vt omnia etiam incidenter narrata comprehendat.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Spolij de Cruciarijs.

Die Veneris 14. Ianuarii 1628.

ARGVMENTVM CXXXIV.

Fideicommissum perpetuum, quando dicatur inductum. Proximior agnatus, quando quis dicatur. Bona fideicommissaria, quando possint alienari.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Cæsenaten. Fideicommissi.

Die Lunæ 24. Ianuarii 1628.

ARGVMENTVM CXXXV.

Filiæ fœminæ an faciant deficere conditionem, si sine filijs, & an familiæ, vel domus appellatione veniant fœminæ. Testator quando & ex quibus cõiecturis appareat, velle conseruare bona in agnatione.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VBALDO.

Romana affictus Casalis.

Die Lunæ 28. Ianuarii 1628.

ARGVMENTVM CXXXVI.

Transactio inita inter partes est seruanda, nec est licita pœnitentia, cum fuerit inuenta ad dirimendas lites. Confessio extraiudicialis licet de iure ciuili non probet, secus tamen est de de æquitate canonica. Testium fides suppletur ex numero. Implementi exceptio, quid impediat.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VIRILI.

Romana scut. 100. millium.

Die Veneris 28. Ianuarii 1628.

ARGVMENTVM CXXXVII.

Plura in hac decisione adducuntur, per quæ probatur, quando quis sit ciuis, vel incola alicuius loci.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Bononien. Tertiæ.

Die Lunæ 31. Ianuarii 1628.

ARGVMENTVM CXXXVIII.

Sponsalitia donatio, si sit facta pura, & irreuocabilis ex quacumque causa ante contractum matrimonium, est valida, & à iure approbata, & statim bona acquiruntur sponsæ, & nunquam reuertuntur ad donantem, quod secus esset, si esset donatio propter nuptias.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Meten. Iuris corrigendi.

Die Lunæ 31. Ianuarii 1628.

ARGVMENTVM CXXXIX.

Monitio trina, & vnica non sufficit, ad hoc, vt Clericus suspectus de mala familiaritate mulierum, & de incontinentia beneficijs priuari possit.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana Officij.

Die Lunæ 31. Ianuarii 1628.

ARGVMENTVM CXL.

Vendens rem sub falsa assertione, si veritas detegatur, statim contractus ipso iure resoluitur, & est locus restitutioni pretij. Verba importantia dominium an verificari possint in dominio hypotecæ, vendens rem alienam præsente illius domino, si nõ contradicit, an dicatur consentire.

EMINENTISS. ET REV D. CARD. VIRILI.

Perusina Dotis.

Die Lunæ 7. Februarij 1628.

ARGVMENTVM CXLI.

Renunciationes puellarum ingredientium Monasterium ad effectum professionis, quæ fiunt successioni parentum, ab intestato, recepta dote congruenti pro Monasterio, si factæ sint generalissimis verbis, ex hoc comprehenditur eorum voluntas renunciandi & ex causa de futuro.

REVERENDISS. P.D. COCCINO.

Bracharen. Archidiaconatus.

Die Lunæ 7. Februarii 1628.

ARGVMENTVM CXLII.

Iustificare quilibet tenetur concludenter prouisionẽ Apostolicam ad sui fauorem emanatam, ad hoc, vt de eorum bono iure doceatur.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana Census.

Die Lunæ 7. Februarii 1628.

ARGVMENTVM CXLIII.

Testator, quando donat fundum alicui, in quo est impositus census, an ad eius hæredem, vel ad donatarium spectet onus census.

REVERENDISS. P. D VRGELLEN.

Romana Beneficiatus S. Laurentij in Damaso.

Die Lunæ 7. Februarii 1628.

ARGVMENTVM CXLIV.

Agitur in hac decisione de materia, quando aliquod ius-

RE-

Index Argumentorum.

EMI-

Index Argumentorum.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VEROSP.
Romana assignationis domus.
Die Lunæ 6. Nouemb. 1628.
ARGVMENTVM CCVII.

Debitor obligatus tradere bona, vel pecunias, ex traditione alterius liberatur, & alia, de quibus in summario.

REVERENDISS. P.D. COCCINO.
Cæsaraugustana Præeminentiarum.
Die Lunæ 6. Nouemb. 1628.
ARGVMENTVM CCVIII.

Mandatum de manutenendo concessum alicui, quod in aliqua Ecclesia debeat habere manum dexterã, intelligitur concessa in qualibet parte d. Ecclesiæ. Contrauentio, quando non sit punibilis. Ad declaratoriam, quando deueniatur, & quando non.

REVERENDISS. P.D. PIROVANO.
Meliten. Præeminentiarum.
Die Lunæ 13 Nouemb. 1628.
ARGVMENTVM CCIX.

Magnus Magister Ordinis Hierosolymitani, an possit sine conuentu auocare causas à Marescciallo præuentas.

REVERENDISS. P.D. COCCINO.
Toletana Iurispatronatus.
Die Veneris 17. Nouemb. 1628.
ARGVMENTVM CCX.

Donatio facta Monasterio iam fundato, & dotato, an possit fieri cum pacto resolutiuo. Pacta, & conditiones, quando amplius in donationibus apponi non possunt. Iurispatronatus reseruatio, vt possit fieri in Ecclesia regulari, quid requiratur.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VIRILI.
Romana, seu Sabinen. census.
Die Veneris 17. Nouembris 1628.
ARGVMENTVM CCXI.

Constitutionum natura, quæ sit. Super bonis, vbi ponuntur census, quid acquiratur, & alia.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.
Giennen. Beneficij de Anduxar.
Die Lunæ 20. Nouemb. 1628.
ARGVMENTVM CCXII.

Beneficij valor expressus, an sit iustificandus, quando sumus in gratia, motu proprio emanata.

REVERENDISS. P.D. PIROVANO.
Romana Nominationis Puellarum.
Die Veneris 24. Nouemb. 1628.
ARGVMENTVM CCXIII.

Testator deputans personas aliquas ad aliquid exequendum, eis negligentibus, vel impeditis vel nolentibus illius voluntatem adimplere, quibus illud ius deuoluatur.

REVERENDISS P. D. COCCINO.
Romana Statutorum.
Die Veneris 24. Nouembris 1628.
ARGVMENTVM CCXIV.

Inhibitio Rotalis siue iusta, siue iniusta semper est timenda, & semper causat attentata. Manutentio non potest denegari possidenti.

R. P. D. DVNOZETTO.
Fanen. Bonorum.
Die Veneris 24. Nouembris 1628.
ARGVMENTVM CCXV.

Agens, qui promisit aliquid adimplere, ad hoc, vt non repellatur, debet docere, quod ipse omnia adimpleuit. Inter fratres communio præsumitur esse, & quando hoc excludatur.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VBALDO.
Spoletana Fideicommissi.
Die Lunæ 27. Nouemb. 1628.
ARGVMENTVM CCXVI.

Fideicommissum perpetuum, quando dicatur inductum. Conditio, si sine filijs decesserit, quando debeat verificari in omnibus vocatis. Fideicommissum reale, quando dicatur inductum, & quid operetur.

REVERENDISS. P.D. PIROVANO.
Narnien. Bonorum.
Die Veneris 1. Decembris 1628.
ARGVMENTVM CCXVII.

Successionis prima causa est filiorum, quibus deficientibus primum locum occupat pater. Infans an transmittat hæreditatem ascendentium sibi delatam. Remedium, quorum bonorum quibus detur, & quæ requirantur, vt concedatur. Donatio facta absenti, quando & ex quibus causis debeat ratificari.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.
Romana præstationis cedulæ.
Die Veneris 1. Decembris 1628.
ARGVMENTVM CCXVIII.

Protestatio, quando sit contraria facto, & quando non. Mora quando dicatur incursa per debitorem, & an computetur mensis acceptationis termini. Pactum quando non dicatur pœnale.

REVERENDISS. P.D. COCCINO.
Romana pretij Grani.
Die Lunæ 11. Decembris 1628.
ARGVMENTVM CCXIX.

Debitor, quando non dicatur constitutus in mora aliquid consignandi, vel soluendi in loco destinato.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VEROSP.
Romana domus, & saluiani.
Die Lunæ 11. Decembris 1629.
ARGVMENTVM CCXX.

Possessio ad effectum saluiani interdicti qualiter probetur. Censum imponens super domo, in qua quis habet partẽ, licet tota in instrumẽto esset designata, nihilominus censetur impositus super d. parte.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VIRILI.
Ferrariensis Fideicommissi.
Die Veneris 15. Decembris 1628.
ARGVMENTVM CCXXI.

Filij in conditione positi non censentur vocati. hoc tamen fallit, quando adsunt coniecturæ, quæ suadeant, quod testator illos voluit vocare, & quæ coniecturæ ad hoc non sufficiant.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.
Perusina Fideicommissi de Baptistis.
Die Veneris 15. Decembris 1628.
ARGVMENTVM CCXXII.

Plura notanda circa materiam substitutionum, de quibus in summario.

R. P. D. GHISILERIO.
Nouarien. Legitimæ.
Die Veneris 15. Decembris 1628.
ARGVMENTVM CCXXIII.

Legitima matri de iure debetur in bonis filij, & quid

si transitum fecerit ad secunda vota, & quando ista iniuria censeatur remissa à filijs.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.

Romana, seu Carthaginen. Pensionis.

Die Mercurii 20 Decembris 1628.

ARGVMENTVM CCXXIV.

Obligatus soluere cum alio, siue pro parte, siue insolidum soluendo, solidum repetit à correo. Solutio facta per principalem, liberat fideiussorem. Fideiussori competunt omnes exceptiones, quæ competunt principali.

R. P. D. DVNOZETTO.

Lucana Iurispatronatus.

Die Mercurii 20 Decembris 1628.

ARGVMENTVM CCXXV.

Instituendus est ille, qui est præsentatus ab eo, qui est in quasi possessione præsentandi, & quando etiam prælatatur præsentato à vero patrono, comparente ante institutionem.

REVERENDISS. P.D. MERLINO DECANO.

Bononien. Fideicommissi de Desiderijs.

Die Mercurii 20. Decembris 1628.

ARGVMENTVM CCXXVI.

Possessio ad effectum, vt competat remedium l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. toll. qualiter probetur. Diuisio bonorum facta inter filios post mortem patris, an probet d. bona fuisse paterna. Trebellianica quando detrahi non potest.

R. P. D. GHISLERIO.

Melenitana Expensarum.

Die Mercurii 20. Decembris 1628.

ARGVMENTVM CCXXVII.

Mandatum, scientia, approbatio, & ratificatio, probari potest ex litteris. Litteræ non solum probant contra scribentem, sed etiam obligãt eum, ad implendum contempta in eis.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.

Florentina Subdecanatus.

Die Mercurii 20 Decembris 1628.

ARGVMENTVM CCXXVIII.

In iurepatronatus, qualis præsumatur esse obseruantia. Enunciatiua, quod iuspatronatus spectet alicui & eius filijs, qualiter sit intelligenda.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VEROSP.

Reatina Iuris retinendi.

Die Mercurii 20. Decembris 1628.

ARGVMENTVM CCXXIX.

De spolio, quando non dicatur constare, & nullitates, quæ illud inducunt, qualiter probandæ sint. Executiua via, quando quis agere possit.

REVERENDISS. P.D. PIROVANO.

Nouarien. Decimarum.

Die Veneris 12. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM CCXXX.

Instrumentum, quando dicatur habere faciem publici instrumenti, in extractione instrumentorum, quando non requiratur citatio partis, & compulsio Iudicis. Instrumenta antiqua non egent formali recognitione.

REVERENDISS. P.D. COCCINO.

Meliten. Admiratus.

Die Lunæ 15. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM CCXXXI.

Agitur in hac decisione de concessione Papæ facta alicui personæ de beneficio primo loco vacaturo, cum decreto irritanti. Et nonnulla circa vim, & efficaciam d. decreti irritantis.

REVERENDISS. P.D. PIROVANO.

Pistorien. Archidiaconatus.

Die Lunæ 15. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM CCXXXII.

Præsentato ad iuspatronatus quibus concurrentibus non possit denegari institutio. Iurispatronatus existentia, & effectuatio qualiter probetur. Scriptura, aut tenor registratus in litteris Papæ an probet factum enunciatum.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.

Romana Successionis.

Die Veneris 19. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM CCXXXIII.

Testamentum primum, quando per secundum tollatur, & quando non, & quæ requirantur. Testatoris dementia, ad hoc vt eius testamentum sit nullum, ex quibus probetur, & ex quibus hoc cesset.

R. P.D. MOTMANNO.

Mediolanen. Pecuniaria.

Die Veneris 19. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM CCXXXIV.

Creditor, si indulgeat debitori, vt ad beneplacitum, & commodum suum soluat, ita quod d. beneplacitum, & commodum non excedat metam certi determinati temporis, an eo termino elapso, censeatur inducta debiti præscriptio, & obligationis extinctio.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Cæsaraugustana Præeminentiarum.

Die Veneris 19. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM CCXXXV.

Remissoria, ad hoc, vt non denegetur, quid sit necessarium.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Narnien. Hæreditatis.

Die Mercurij 24. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM CCXXXVI.

Hæredi, vt competat remedium l. final. C. de edict. D. Adr. toll. quid probare teneatur. Identitas, & certitudo filiorum testamẽti, quæ à testatore Notario tradita fuerunt, qualiter probentur.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VIRILI.

Romana fideicommissi de Vipera.

Die Mercurii 24. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM CCXXXVII.

Conditio, si sine filijs decesserit, licet regulariter verificetur tàm in masculis, quàm in fœminis, tamen hoc fallit, quando ex coniecturis appareet, quod testator tantum intellexit de masculis, & quæ sint istæ coniecturæ.

R. P. D. DVNOZETTO.

Melfiten. Legati pij.

Die Mercurii 24. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM CCXXXVIII.

Legatum relictum cum onere celebrandi missas, cũ non sit beneficium ecclesiasticum, sed quid laicale, non subiacet collationi, seu prouisioni Apostolicæ, sed dispositioni testatoris.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VIRILI.

Romana Dotis.

Die Mercurii 24. Ianuarii 1629.

AR-

Index Argumentorum.

ARGVMENTVM CCCXXXIX.

Mater, an, & quando, & quibus casibus possit hæredes instituere filios sub conditione etiam quoad legitimam, iuxta dispositionem l. filijs matrem C. inoff. test.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Corduben. Decimarum.

Die Mercurij 24. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM CCXL.

Plura tractantur de defectu citationis ad sententiã, & de nullitate sententiæ latæ sine citatione.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Spoletana Bonorum.

Die Veneris 26 Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM CCXLI.

Vxor, si instituatur hæres à marito vnà cum filijs, an talis institutio possit resolui in alimenta tantum secundum consuetudinem, & an si instituatur heres cum conditione, dummodo vitam vidualem seruauerit in domo testatoris, & vnà cum filijs si vixerit, ista conditio, quid importet, & qualem cautionem præstare debeat ad hoc, vt hæreditatem assequatur.

R. P. D. QVEIPO.

Romana administrationis hæreditatis.

Die Lunæ 29. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM CCXLII.

In hac decisione agitur de materia manutentionis, in quasi possessione iuris administrandi relicti priuatiuè alicui per testatorem.

REVERENDISS. P. D. MERLINO DECANO.

Romana retractns.

Die Lunæ 29. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM CCXLIII.

Censuarius in emptione rei censuatæ, quando habeat prælationem, seu retractum. Item quando hoc etiam consorti in emptione rei communis competat. Item quando pariter competat vicino, vel inquilino, & ad hoc, quę requirãtur, declaratur

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana Officij.

Die Lunæ 29. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM CCXLIV.

Procurator vendens rem domini cum eius mandato, & eo præsente, & consentiente, certè tunc venditio tenet, & non est licitum ab eo recedere.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VEROSP.

Romana Societatis officij.

Die Mercurii 31. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM CCXLV.

Declaratur, qualiter probetur identitas personæ, sub cuius periculo vitæ, fuit contracta aliqua societas officij, si adsit alius eiusdem nominis, & cognominis.

R. P. D. MOTMANNO.

Ferratien. Pecuniaria.

Die Mercurij 13. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM CCXLVI.

Casus fortuitos an quis præstare teneatur ex eo, quòd fines mandati transiuit. Liber mercatorum, licet regulariter non probet, tamen quando hoc non procedat.

REVERENDISS. P. D. MERLINO DECANO.

Narnien. Successionis.

Die Mercurii 7. Februarii 1629.

ARGVMENTVM CCXLVII.

Tractatur latè materia, quando filia dotata, per statutum excluditur à successione, qualiter procedat, & intelligatur ista exclusio.

REVERENDISS. P. D. MERLINO DECANO.

Ariminen. Spolij.

Die Veneris 9. Februarii 1629.

ARGVMENTVM CCXLVIII.

Tractãtur nonnulla circa materiam immissionis, vigore primi decreti, & alia de quibus in sũmario.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Cæsaraugustana Lectoriæ.

Die Veneris 9. Februarij 1629.

ARGVMENTVM CCXLIX.

Præscriptionem immemorabilem, qui pro se habet, potest allegare titulum fundationis, & omnem alium meliorem de mundo. Et præscriptio in Capellanijs manualibus, quando cadat.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VBALDO.

Colonien. Monasterij.

Die Lunæ 12. Februarij 1629.

ARGVMENTVM CCCL.

Remissoria denegatur, quando articuli sunt irreleuantes, sicuti etiam, quando sumus in iudicio summarissimo, & propter suspicionem calumnię. Executio quando dicatur excessiua.

REVERENDISS. P. D. MERLINO DECANO.

Romana Donationis de Incasatis.

Die Lunæ 12. Februarij 1629.

ARGVMENTVM CCLI.

Donatio facta alicui ex causa matrimonij, an, & ex quibus appareat, quod ista causa donationis fuerit impulsiua, vel finalis matrimonij.

EMINEN.MO ET REV.MO D. CARD. VEROSP.

Gerunden. Administrationis.

Die Veneris 16. Februarij 1629.

ARGVMENTVM CCLII.

Administratio bonorum Ecclesiæ regularis ad quem spectet, & quid si d. Ecclesia sæcularizetur.

REVERENDISS P. D. PIROVANO.

Nouarien. Decimarum.

Die Lunæ 19. Februarii 1629.

ARGVMENTVM CCLIII.

Instrumenti data transiens tempus centum annorum, non eget recognitione, & quid sufficiat. Instrumenta extracta à proprijs Notarijs, valent absque alia solemnitate.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Spolij de Çruciarijs.

Die Lunæ 19. Februarii 1629.

ARGVMENTVM CCLIV.

Adiudicatio, quando non dicatur excessiua. Compẽsatio ad hoc, vt operetur, quid sit necessarium.

R. P. D. DVNOZETTO.

Licien. Canonicatus.

Die Veneris 19. Februarii 1629.

ARGVMENTVM CCLV.

Beneficia collectorum decimarum, vt cadant sub regul. Cancell. quid sufficiat. Et dicta regul. 4. declaratur.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Mutui.

Die Lunæ 5. Martii 1629.

Index Argumentorum.

AR-

Index Argumentorum.

ARGVMENTVM CCLXXIII.

Testis vnicus sufficit in manutentionis iudicio. Quasi possessio in incorporalibus, vt acquiratur, quid sit necessarium.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Cambiorum.

Die Lunæ 4. Maij 1629.

ARGVMENTVM CCLXXIV.

Cambia, quando debeantur, & de eius fructibus post factam interpellationem.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana de Marescottis.

Die Lunæ 7. Maij 1629.

ARGVMENTVM CCLXXV.

Fideicommissario non impeditur immissio propter credita illiquida, & requirentia altiorem indaginem. Dominium societatum officiorum, præsumitur esse, cuius nomine cantat societas. Præsumptio l. Quintus. ff. de donat. inter vir. & vx. non admittitur in possessorio.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VBALDO.

Colonien. Monasterij.

Die Lunæ 7. Maii 1629.

ARGVMENTVM CCLXXVI.

Sine contumacia non datur declaratoria. Paritione non data cessare non potest contumacia. Ad factum si quis teneatur, non sufficit id adimplere verbis tantum.

R. P. D. DVNOZETTO.

Lucana Iurispatronatus.

Die Lunæ 7. Maij 1629.

ARGVMENTVM CCLXXVII.

Præsentatus à patrono existenti in quasi possessione præsentandi, præfertur præsentato à vero patrono nisi iste patronus verus probet eius proprietatem. vel per confessionem partis, vel per rem iudicatam, vel per instrumentum clarum, & certũ. Præsumptionum multiplicatio, quando detur.

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Censuum.

Die Lunæ 7. Maii 1629.

ARGVMENTVM CCLXXVIII.

Census vt dicatur extinctus, quid necessario requiratur. Et an postquam fuit relaxatum mandatum dicatur verè extinctus.

REVERENDISS. P. D. MERLINO DECANO.

Bononien. fideicommissi de Desiderijs.

Die Lunæ 7. Maii 1629.

ARGVMENTVM CCLXXIX.

Fideicommissarius intentans remedium legis fi. C. de edict. D. Adr. toll. vt obtineat immissionem, quid probare teneatur.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VEROSP.

Gerunden. Exemptionis.

Die Veneris 11. Maij 1629.

ARGVMENTVM CCLXXX.

Exemptio ab obedientia Episcopi datur subdito, quando inter eum, & Episcopum durat aliqua lis, & quare.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VIRILI.

Messanen. Archipresbyteratus.

Die Veneris 11. Maij 1629.

ARGVMENTVM CCLXXXI.

Manutentio cui concedatur. Possessio manutenibilis quando probetur per instrumentum captæ possessionis. Tituli validitas, & iustificatio non requiritur in iudicio summarijssimo. Possessorium non admittit ea, quæ respiciunt petitorium.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Perusina Laudi.

Die Veneris 11. Maij 1629.

ARGVMENTVM CCLXXXII.

Laudi emologatio ex quibus actibus resultet, & quando non valeat, nec substineatur, & quare. Item an laudum emologari, & approbari possit antea quam feratur, & quam conditionem tacitã habeat ista emologatio, siue approbatio Laudum quando sit nullum, & an fieri possit, vt substineatur in vim pacti.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VEROSP.

Romana nullitatis obligationis.

Die Veneris 11. Maij 1629.

ARGVMENTVM CCLXXXIII.

Contractus celebratus cum filiofam. qui publicè pro tali reputabatur, & vnà cum patre habitabat, nullius est roboris. Item etiam ex quibus coniecturis contractus præsumatur simulatus.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VIRILI.

Romana locorum Montium.

Die Lunæ 14. Maij 1629.

ARGVMENTVM CCLXXXIV.

Manutentio cui concedatur, & ex quibus actibus, & causis.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Florentina Iurispatronatus de Iansigliazzis.

Die Lunæ 14. Maii 1629.

ARGVMENTVM CCLXXXV.

Præsentati à diuersis patronis, qui habent partem in iurepatronatus, quis eorum veniat instituendus. Quasi possessio præsentandi qualiter acquiratur. Iurispatronatus, natura, quæ sit.

REVERENDISS. P. D. MERLINO DECANO.

Bononien. Fideicommissi de Desiderijs.

Die Lunæ 14. Maii 1629.

ARGVMENTVM CCLXXXVI.

Filii quando cẽsentur acquisiuisse bona ex proprijs pecunijs, & non ex paternis.

R. P. D. QVEIPO.

Troiana Pensionis.

Die Lunæ 14. Maii 1629.

ARGVMENTVM CCLXXXVII.

Pensionarius quando pensione possit priuari.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VEROSP.

Florentina Canonicatus.

Die Lunæ 14. Maij 1629.

ARGVMENTVM CCLXXXVIII.

Iuspatronatus, quando sumus in dubio, an potius censeatur hæreditarium, quàm gentilitium. In iurepatronatus gentilitio qualiter succedatur. Iuspatronatus de sui natura transit ad quoscũq; heredes.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VIRILI.

Romana damnorum, & interesse.

Die Veneris 18. Maij 1629.

ARGVMENTVM CCLXXXIX.

Foueam faciens in via publica si quis in eã cecideri[t] quãdo teneatur ad dãna, & interesse, & quãdo nõ.

REVERENDISS. P. D. MERLINO DECANO.

Bergomen. Cappellaniæ.

c 4 *Die*

AR-

Index Argumentorum.

Die Veneris 18. Maii 1629.

ARGVMENTVM CCXC.

Iuris patronatus præsumptio vsurpationis an interet in Confraternitate, seu Congregatione laicorum, ad officium pietatis instituta, itaut teneatur illud probare, prout disponit Conc. Trid. sess. 25. cap. 9.

REVERENDISS. P.D. PIROVANO.

Meleuitana Præeminentiarum.

Die Veneris 18. Maii 1629.

ARGVMENTVM CCXCI.

Marescialllus Sacræ Religionis Sancti Ioannis Hierosolymitani an possit præuentiuè componere paces inter familias Magni Magistri, & coram quo isti familiares debeant conueniri.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Sabinen. Alluuionis.

Die Lunæ 21. Maii 1629.

ARGVMENTVM CCXCII.

Donatio facta alicui per Vniuersitatem, vt valeat, quæ solemnitates in eo contractu de iure desiderentur. Et nonnulla circa confirmationem Principis super aliquo contractu.

EMIN.^MO ET REV.^MO D. CARD. VIRILI.

Romana Cambiorum.

Die Lunæ 28. Maii 1629.

ARGVMENTVM CCXCIII.

Solutio simpliciter facta à debitore in quam causam cadere debet. & alia de quibus in summario.

R. P. D. QVEIPO.

Triuentin. Beneficij.

Die Lunæ 29. Maii 1629.

ARGVMENTVM CCXCIV.

Vnio duarum Ecclesiarum quando fieri possit, & quę solemnitates requirantur. Consensus alicuius, quãdo interuenire debeat in aliquo casu pro forma, & solemnitate, & quãndo è contra, & in istis casibus quando interuenire possit antea, vel post.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.

Placentina Decimarum.

Die Lunæ 28. Maii 1629.

ARGVMENTVM CCXCV.

Decimarum alienatio facta, non seruata forma rescripti Apostolici, est nulla.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Senogallien. Emphyteusis.

Die Mercurii 6. Iunij 1629.

ARGVMENTVM CCXCVI.

Emphyteusis Ecclesiasticæ inuestitura, quando non sublineatur.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.

Ianuen. Parochialis S. Fidei.

Die Mercurij 6. Iunii 1629.

ARGVMENTVM CCXCVII.

Narrata in gratia sunt omninò iustificãda, maximè in eis, in quibus consistit principale fundamentum impetrantis gratiæ, & etiam quando contra impetrantem adest præsumptio iuris.

R. P. D. MOTMANNO.

Mediolanen. Pecuniaria.

Die Lunæ 10. Iunii 1629.

ARGVMENTVM CCXCVIII.

Creditum illiquidum, nõ potest retardare creditum illiquidum. Fideicommissarius sibi præiudicat consentiendo donationi rei subiectæ fideicommisso.

EMINENTISS. ET REV. D. CARD. VEROSP.

Romana Petrariæ.

Die Mercurii 13. Iunii 1629.

ARGVMENTVM CCXCIX.

Fundo vendito, si in eo continetur lapidicina, quando in eius venditione non veniat.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana executionis laudi.

Die Mercurii 13. Iunii 1629.

ARGVMENTVM CCC.

Agitur de laudi executione, & an ista executio præscribi possit.

REVERENDISS. P.D. MERLINO DECANO.

Romana Vsurarum.

Die Mercurii 13. Iunii 1629.

ARGVMENTVM CCCI.

Vsura vsurarum an exigi possit latè, & magistraliter declaratur. Item an vsura vsuræ si fuerit redacta in sortem principalem ex noua conuentione, itaut breui manu censeatur mutuata, an debeatur. Item declaratur an Iudæi possint licitè exigere vsuras à Christianis.

R. P. D. DVNOZETTO.

Tullen. Reformationis.

Die Lunæ 18. Iunii 1629.

ARGVMENTVM CCCII.

Litteræ Apostolicæ, quando dicãtur iustificatæ. Episcopo attestãti de actu extraiudiciali sibi commisso, an credatur. Remissoria in materia obiectiua, vt concedatur, qualis fumus requiratur.

REVERENDISS. P.D. MERLINO DECANO.

Romana retractus.

Die Lunæ 18. Iunii 1629.

ARGVMENTVM CCCIII.

Consortium, vt habeat locum ad effectum retractus, quale esse debeat, & quæ requirantur. Item an consortium in re fructifera consistere possit.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Firmana, seu Maceraten. dotis.

Die Lunæ 18. Iunii 1629.

ARGVMENTVM CCCIV.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij, non facit fructus suos, data eius scientia creditorum hæreditariorum, & eorumdem litis contestatione, quia tunc tenetur seruare fructus creditoribus, & bonã reddere rationem de omni, & toto, quod ad eum peruenit.

R. P. D. MOTMANNO.

Mediolanen. Pecuniaria.

Die Lunæ 18. Iunii 1629.

ARGVMENTVM CCCV.

Debiti satisfactionis, vel remissionis præsumptio quando habeat locum, declaratur.

R. P. D. GHISILERIO.

Nouarien. Legitimæ.

Die Lunæ 18 Iunii 1629.

ARGVMENTVM CCCVI.

Legitimæ detractio vigore fideicommissi quãdo impediri non possit. Transactio super iuribus fideicõmissi quando sit permissa. Monasterium in fideicommisso quãdo non comprehendatur sub nomine filiorum legitimorum, & naturalium.

R. P. D. MOTTMANNO.

Romana Officij.

Die

surdum, & iniquum, quod procedit etiamsi adsint verba multum prægnantia. & verba statuti valde repugnent, nisi in totum repugnent.

REVERENDISS. P.D. PIROVANO.

Romana Officij.

Die Lunæ 29. Nouemb. 1629.

ARGVMENTVM CCCXXII.

Procurator vendens rem Domini quãdo dicatur validè contrahere Procurator vendens rem Domini tanquam propriam dicitur esse in dolo.

REVERENDISS. P.D. COCCINO.

Clusina Grani.

Die Lunæ 9. Decembris 1629.

ARGVMENTVM CCCXXIII.

Agitur materia, de illo, qui contrahit nomine officij, quod ipse non obligatur, sed ille, cuius vices gerit.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Meliten. Præminentiarum.

Die Lunæ 3. Decembris 1629.

ARGVMENTVM CCCXXIV.

Tractatur an Marescialllus Sac. Religionis Ord. Hierosolymitani habeat talem iurisdictionem, quæ se extendat ad familiares Magni Magistri habentes qualitatem familiarium in Palatijs seruentium, commensalitatis, & seruitij, vt inter illos pacem componere possit.

R. P. D. GHISILERIO.

Cracouien. Iuris legendi.

Die Lunæ 3. Decembris 1629.

ARGVMENTVM CCCXXV.

Sententia ex quibus probetur, quod sit valida, & iusta. Docendi facultas idoneo nõ est interdicẽda, & nonnulla circa hanc materiam adducuntur. Remissoria ad effectum probãdi præscriptionem immemorabilem, quando denegetur.

R. P. D. DVNOZETTO.

Florentina de Guidaccis.

Die Mercurii 5. Decembris 1629.

ARGVMENTVM CCCXXVI.

Testator non censetur respexisse ad conseruationem bonorum in agnatione, quãdo substitutiones simpliciter fecit per vulgarem.

R. P. D. PIROVANO.

Nouarien. Decimarum.

Die Mercurii 5. Decembris 1629.

ARGVMENTVM CCCXXVII.

Episcopo debetur quarta decimarũ, & an possit cogere laicos officio Iudicis ad illam sibi præstandam. Officium Iudicis, quando detur.

R. P. D. QVEIPO.

Romana Saluiani.

Die Lunæ 10. Decembris 1629.

ARGVMENTVM CCCXXVIII.

Tractatur materia hypotecæ legalis fauore dotis inductæ, de eius excellentia, & quibus alijs hypotecis præferatur. Ius tertio quæsitum per diuersam personam an possit amplius auferri per d. personam.

REVERENDISS. P.D. MERLINO DECANO.

Romana Hæreditatis de Riualdis.

Die Veneris 14. Decembris 1629.

ARGVMENTVM CCCXXIX.

Dos data à matre filiæ, quando imputetur in legitimam nepotum, & quando non, & alia de quibus in summario.

REVERENDISS. P.D. COCCINO.

Parmen. Status.

Die Veneris 14. Decembris 1629.

ARGVMENTVM CCCXXX.

De fideicommisso, quando dicatur constare, & quando fideicommissario nõ denegetur immissio. Gratia motu proprio Principis emanata non eget iustificatione, & quando dicatur tali modo emanata, & quando ad supplicationem patris, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Legati.

Die Lunæ 17. Decembris 1629.

ARGVMENTVM CCCXXXI.

Hæres conficiendo inuentariũ præseruatur liber ab omnibus oneribus hæreditarijs. Decretum Iudicis in confectione inuentarij an requiratur.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.

Florentina Iurispatronatus de Iansighazzis.

Die Veneris 17. Decembris 1629.

ARGVMENTVM CCCXXXII.

Patroni laici quantum tempus habeant ad præsentãdum. Ordinarius, quando vni ex præsentatis non possit gratificari. In iurepatronatus numerus patronorum, qualiter consideretur. Mandatum quãdo est necessarium in aliquo actu, an præsumatur interuenisse.

REVERENDISS. P.D. MERLINO DECANO.

Placentina Decimarum.

Die Veneris 11. Ianuarij 1630.

ARGVMENTVM CCCXXXIII.

Decimæ ex prædijs nouiter ruptis, & cultis, cui debeantur. In materia decimarum, quid sit potissimum attendendum.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Litterarum cambii.

Die Veneris 11. Ianuarii 1630.

ARGVMENTVM CCCXXXIV.

Litteræ cambij cuius sint vigoris. Pendente termino remissoriæ Iudex ad vlteriora procedere non potest, & quando hoc non habeat locum, & vide nonnulla de compensatione.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Cremonen. Canonicatus.

Die Lunæ 14. Ianuarii 1630.

ARGVMENTVM CCCXXXV.

Beneficia collectorum sunt reseruata Sedi Apostolicę propter regul. 4. Cancell. & declaratur quid sufficiat, ad hoc vt d. regul habeat locum.

EMINEN.MO ET REV.MO D. CARD. VEROSP.

Florentina Canonicatus.

Die Mercurij 16. Ianuarij 1630.

ARGVMENTVM CCCXXXVI.

Iuspatronatus in dubio cuius conditionis esse præsumatur. Iuspatronatus professi an transeat in Monasterium. Iuspatronatus vtrum veniat in confiscatione bonorum facta à Iudice laico propter crimen læsæ maiestatis patroni.

EMIN.MO, ET REV.MO D. CARD. VEROSPIO.

Romana Scutorum 24. millium.

Die Lunæ 18. Ianuarii 1630.

ARGVMENTVM CCCXXXVII.

Emptor an possit præuenire euictionem rei emptæ.

De

AR-

bona fideicommissaria de manu hæredis. Possessio iure familiaritatis non attenditur.

REVERENDISS. P. D VRGELLEN.

Perusina Laudi.

Die Lunæ 22. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM CCCLXIX.

Laudum nullum, vt valeat in vim pacti vigore emologationis, quid sit necessarium.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Gerunden. Iurisdictionis.

Die Lunæ 22. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM CCCLXX.

Beneficiati an de iure possint se congregare, & sic Collegium conficere. Et vtrum Episcopus possit eis dare huiusmodi licentiam absque Capitulo.

REVERENDISS. P.D. VRGELLEN.

Ferrarien. Bonorum.

Die Lunæ 29. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM CCCLXXI.

Executor constitutus cum clausula, vocatis vocandis, qualiter in executione procedere debet. Bona emphyteutica ecclesiastica in Ducatu Ferrariæ vigore Constitutionum Bonifacianæ, & Paulinæ sunt redacta ad instar bonorum allodialium. Et nonnulla circa clausulas, vt asseris, vt asseritur, & vt asserunt, in supplicationibus positas.

R. P. D. DVNOZETTO.

Ariminen. Hæreditatis.

Die Veneris 10. Maij 1630.

ARGVMENTVM CCCLXXII.

Pater, quando non possit prætendere vsumfructum in hæreditate filio relicta à matre.

EMIN.^MO, ET REV.^MO D.CARD.VEROSPIO.

Gerunden. Administrationis.

Die Lunæ 13. Maii 1630.

ARGVMENTVM CCCLXXIII.

Administratio bonorũ ecclesiæ regularis spectat ad Abbatem, & ad quem si ecclesia sit Collegiata, & nonnulla circa hanc materiam.

REVERENDISS. P.D.MERLINO DECANO.

Romana Census.

Die Lunæ 13. Maii 1630.

ARGVMENTVM CCCLXXIV.

Procurator constitutus ad exigẽdum cum clausulis amplissimis an possit extinguere censum latè tractatur. Census, quando extingnitur, quid sit necessarium. Procurator constitutus ad exigendum an possit recipere. Census an per compensationem extinguatur.

REVERENDISS P.D. VRGELLEN.

Placentina Decimarum.

Die Lunæ 13. Maij 1630.

ARGVMENTVM CCCLXXV.

Bona ecclesiæ nulliter alienata, sunt restituenda ab emptoribus vnà cum fructibus à die alienationis, & hoc procedit stante mala fide emptoris, secus verò quando fuisset bona fide. Et etiam quando ecclesia teneatur restituere pretiũ fructus, rerum nulliter alienatarum.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ.

Die Veneris 17. Maii 1630.

ARGVMENTVM CCCLXXVI.

Vsusfructus formalis relictus filio, ei imputatur in legitimam, & qualiter æstimatio illius fiat, & an vigore d. æstimationis, seu liquidationis filius sit legitimus contradictor ad impediendam immissionem fideicommissario.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Ianuen. Iuris honorifici.

Die Veneris 17. Maij 1630.

ARGVMENTVM CCCLXXVII.

Iuspatronatus honorificum an possit competere in ecclesia regulari, & ex quo tale ius acquiratur. Leuiores probationes, quando sufficiant ad aliquid probandum.

REVERENDISS. P.D. MERLINO DECANO.

Romana retractus.

Die Veneris 17. Maij 1630.

ARGVMENTVM CCCLXXVIII.

Bulla iuris congrui, quid disponat, & quando cogat vicinum domum inhabitantem, eam vendere. Vendere aliquid coactè, vt quis dicatur, quid sufficiat. Consortium verum quale dicatur. Vendẽs domum consorti, non dicitur eam extraneo vendere.

EMINENTISS. ET REV. D.CARD. VEROSP.

Gerunden Personatus, & causæ piæ.

Die Veneris 17. Maij 1630.

ARGVMENTVM CCCLXXIX.

Beneficium ecclesiasticum, licet de iure requiratur, quod sit perpetuum, tamen hoc cessat ex iure speciali, & priuilegio, & alia de quibus in summario.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Florentina Parrochialis.

Die Mercurii 22. Maii 1630.

ARGVMENTVM CCCLXXX.

In hac decisione declaratur, vt Ecclesia dicatur Parochialis, quæ sint necessaria.

REVERENDISS P. D. COCCINO.

Bononien. Bonorum.

Die Veneris 24. Maij 1630.

ARGVMENTVM CCCLXXXI.

Emphyteotica bona, ad hoc vt dicantur transitoria etiam ad hæredes extraneos, quid requiratur, & præsertim quando agitur de bonis ecclesiasticis. Vltimus inuestitus quo casu possit bona emphyteotica cedere creditoribus.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Meleuitana Pecuniaria.

Die Mercurij 29. Maii 1630.

ARGVMENTVM CCCLXXXII.

Apoca priuata trino teste subscripta, quam vim habeat, & in ea, licet quando non exprimitur causa, non subsistat, tamen vt hoc cesset, quid sufficiat.

R. P. D. QVEIPO.

Romana Dotis, seu saluiani.

Die Lunæ 3. Iunii 1630.

ARGVMENTVM CCCLXXXIII.

Viduæ fructus lucri dotalis, & interesse dotalis, à quo tempore debeantur, & an pro eis competat hypoteca, sicuti competit pro dote.

EMINENTISS. ET REV. D.CARD VEROSP.

Florentina Canonicatus.

Die Lunæ 3. Iunii 16.0.

ARGVMENTVM CCCLXXXIV.

Iuspatronatus de iure potius præsumitur hæreditarium,

Die

Index Argumentorum.

FINIS.

N O T A
RR. PP. DD. AVDITORVM
SACRAE ROTAE ROMANAE

Coram quibus Decisiones in hac parte contentæ prodierunt.

REVERENDISS. P. D. CLEMENS MERLINVS ROTAE DECANVS.

R. P. D. PAVLVS DVRANVS, deinde EPISCOPVS VRGELLEN.

R. P. D. BENEDICTVS VBALDVS, deinde S. R. E. CARDINALIS.

R. P. D. AMATVS DVNOZETTVS.

R. P. D. IO. FRANCISCVS GHISILERIVS.

R. P. D. HIERONYMVS VEROSPIVS, deinde S. R. E. CARDINALIS.

R. P. D. IOANNES QVEIPVS.

† R. P. D. IO. BAPTISTA COCCINVS.

R. P. D. PHILIPPVS PIROVANVS.

R. P. D. ALPHONSVS MANZANEDVS, deinde PATRIARCHA HIEROSOLYM.

R. P. D. IO. BAPTISTA REMBOLDVS.

R. P. D. LVCAS ANTONIVS VIRILIS, deinde S. R. E. CARDINALIS.

R. P. D. CORNELIVS HENRICVS MOTMANNVS.

DE

SACRAE ROTAE ROMANAE DECISIONES NOVISSIMAE

A PAVLO RVBEO I.C. ROMANO SELECTAE.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Nullitatis Obligationis.

Die Veneris 16. Ianuarij 1626.

ARGVMENTVM.

Minorum contractus celebrati sine solemnitatibus à Statut. Vrb. lib. 1. c. 151. requisitis, sunt nulli, & quare d. solemnitates fuerunt inuentæ, & quid si in supradictis contractibus interuenerit iuramẽtum, & an hoc casu minor remaneat naturaliter obligatus. Minor volens dicere contractum esse nullũ, quid agere debeat, vide distinctionem.

SVMMARIVM.

1 *Minoris cõtractus celebratus sine solemnitatib. requisitis à Stat. Vrb. lib. 1. c. 151. nullus est.*

2 *Papa potest iuramenta remittere, illaq; interpratari, & dispensare.*

3 *Solemnitates requisitæ in contractibus minorũ, de quibus in Stat. Vrb. lib. 1. cap. 151. tendunt ad euitandas captiosas circumuentionum disceptiones.*

Quæ contra minores fraudibus obnoxios per versutos, & tenellæ iuuentutis voraces, machinari solent. num. 3.

4 *Causa finalis statuti probatur ex proemio.*

5 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 151. principaliter respicit publicam vtilitatem.*

6 *Contractus, quando ob publicam vtilitatem per legem, aut statutum annullantur, tunc nihil in eis operatur interpositum iuramentum.*

7 *Contractus minorum, in quibus per statutum certa solemnitas requiritur ad fraudes euitandas, non validantur per iuramentum.*

8 *Statut. Vrb. lib. 1. c. 151. non solum annullat contractus ibi expressos, sed etiam omnes alios contractus, per quos minor lædi potest.*

9 *Fideiussio de sui natura est læsiua.*

Fideiubere est notoriè male vti substãtia sua. n. 9.

10 *Minor, ex contractu celebrato sine solemnitatibus requisitis, nec in foro conscientiæ obligatur ad restitutionẽ, dum locupletior factus non fuerit.*

11 *Lex ciuilis, quando aliquid statuit, tale statutũ, etiam in animæ iudicio est seruandum, & excusat conscientiam à peccato.*

12 *Statuta Vrbis sunt Pontificis auctoritate roborata.*

13 *Argumentum de foro exteriori ad forum interius, & è conuerso, validum est.*

14 *Actus, quando valet de iure gentium licet nõ sit seruata forma inducta à iure positiuo, obligat in conscientia.*

15 *Soluẽdũ est necessariò, quod naturaliter debetur.*

16 *Natura, quos non obligat, conscientia non ligat.*

17 *Statutum, quando resistit contractui, impedit etiam oriri naturalem obligationem.*

18 *Mulier si sine solemnitatibus à statuto requisitis contrahat, nec ciuilis, nec naturalis obligatio oritur, eò quod lex ei resistit.*

19 *Statutum quoties aliquid exprimit circa actum conficiendum, aliter quàm à Iure Ciuili fuerit dispositum, censetur inducta noua forma.*

20 *Ex actu, qui peccat in forma nec ciuilis, nec naturalis obligatio oritur.*

21 *Obligatus naturaliter, obligatur ad antidora.*

22 *Obligatio antidoralis non obligat conscientiam ad peccatum.*

Adeo quod nec ex illa potest quis denunciari denũciatione euangelica. nu. 22.

23 *Statutum Vrb. lib. 1. cap. 151. in dolo præsumpto aduersarij fundatur, & nu. 39.*

24 *Obligatio antidoralis non potest, considerari erga eum, qui aliquem defraudare, aut decipere nitebatur.*

25 *Parochi fides, cum insertione partitæ libri baptizatorum probat ætatem.*

26 *Decretum, quando est nullum, reuocandum est.*

27 *Scriptura, quando fuit producta, & pars non-* *oppo-*

opposuit de recognitione, tunc non est necessaria.

28 *Iudex, parte non opponente potest adhibere fidem Scripturis etiam informibus.*

29 *Minor in terminis Statut. lib. 1. cap. 151. debet petere absolutionem à iuramento ad effectum agendi.*

30 *Reus inuitus trahitur ad iudicium.*

31 *Minor, qui vult dicere contractum esse nullum, aut implorat beneficium restitutionis in integrum, debet restituere quicquid ex illo contractu accepit.*

32 *Sed intellige, quando minor est factus locupletior.*

33 *Minor recipiens pecuniã, satis ex hoc dicitur probata versio in eius vtilitatẽ, quod intellige, quã do contrahit cum solẽnitatibus requisitis n. 34.*

35 *Minor, quando nulliter contrahit, tunc is, qui cõtraxit cum eo, tenetur probare versionem in illius vtilitatem.*

36 *Versio contractus in vtilitatem minoris contrahentis probatur ex eo, quod habet pecuniam saluam, vel aliquid ex ea emptum, vel sibi emerit res necessarias, licet modo non extent.*

37 *Minor iurans, se esse maiorem, hoc iuramentum assertorium excludit minoritatem.*

38 *Minor iurans se esse maiorem, tale iuramentũ nõ excludit minorem à beneficio nullitatis prouenientis ex defectu solemnitatis alicuius statuti.*

40 *Text. in l. si alterius C. si min. se maior. quando cesset.*

41 *Mandati exequutio non impeditur propter restitutionem in integrum.*

42 *Minor petens restitutionem in integrum, probare debet se esse læsum. vide. nu. 43.*

DECISIO I.

FVit ab A. Cam. relaxatum mandatum contra Bartholomæũ Bonadies pro scutis mille soluendis Alphonso Vidalco vigore instrumenti societatis officij initæ super officio Cursoratus. Andreæ Scalmati, cui dictus Bartholomæus, & Iosephus de Cuppis, ambo minores, vti fideiussores principaliter, & insolidum accesserunt ad fauorem eiusdem Alphonsi; sed quia fuit appellatum, & appellationis causa commissa R. P. D. Merlino, cum clausula si quid exequen. vt ipsi propter infirmitatem domi detento morem gererem, dubitaui an dictum mandatum esset exequen. vel potius reuocandum, & Domini reuocandum fore censuerunt. Cũ enim societas cum Bartholomæo minore, sine præsentia, & consensu duorum propinquorum, & alijs solemnitatibus per Vrbis statutum requisitis cap. 151.
1 lib. 1. fuerit † nulliter contracta, nullum etiam fuit iuramentum in ea appositum, tanquam dolo, & metu extortum, vt in fine d. Statuti expressè cauetur, de cuius validitate non potest dubitari,
2 cum sit Pontificis auctoritate confirmatum, qui iuramenta † remittere illaque interpretari, ac dispẽsare potest, *cap. quanto, & cap. petitio. extr. de iur. iur. & in puncto Ludou. Rom. cons. 12. num. 3.*

Quod etsi in d. Statuto non fuisset expressum, id ipsum causa finalis dictarum solemnitatum suade-
3 ret, quia cum tendant ad euitandas captiosas † circumuentionum disceptiones, quæ contra minores fraudibus obnoxios, per versutos, & tenellæ iuuentutis voraces machinari solent *arg. tex. in l. transactionem cum ibi notat. C. de transact.* & habetur
4 in proœmio † dicti statuti, quo probatur causa finalis, *l. fin. & ibi Bart. ff. de hered. institut.* procul
5 dubio dictum statutũ † dicitur respicere principaliter publicam vtilitatem, *Bald. in cap. 1. §. si quis per triginta n. 9. si de fud. fuer. controu. in. Dom. & Agn. Vassall. Corn. cons. 135. num. 24. lib. 1.* quã
6 do autem, vt hic, cõtractus ob publicam vtilitatem † per legem, aut statutum annullantur, tunc nihil operatur in illis interpositum iuramentum, *Bart. in l. si quis pro eo, nu. 8. ff. de fideiuss. Bald. cons. 250 nu. 24. Bellug. in spec. Princip. rub. 12. §. quædam* quam sententiam verissimam, & communem dicit *Suar. in l. 1. tit. de las arras, nu. 24. & 25.* & in
7 terminis, quod contractus minorum, † in quibus per statutum certa desideratur solemnitas ad fraudes obuiandas, & sic principaliter ob publicam vtilitatem non validentur per iuramentum, tenent, *Barthol. in l. omnes populi, num. 25. ff. de iust. & iur. Bald. in auth. sacramento puberum, nu. 5. C. si aduer. vend. & ibi Paul. nu. 11. Salic. & Ias. nu. 84* qui de communi attestantur *Alex. cons. 58. num. 4. & 8. lib. 1.* vbi Barth. opinionem communem dicit & in iudicando sequendam, *Curt. sen. cons. 43. nu. 35. Carol. Ruin. cons. 51. nu. 22. & seq. lib. 1. Moder Rom. ad d. statutum, glos. 23. nu. 5. cum seq.*

Quæ publicæ vtilitatis ratio nempe euitatio doli, & fraudum, ad quam primariò respicit dictum statutum, cum generalis sit, & fauorabilis, non solum annullat pacta de non petendo, donationes, quietationes, & alios contractus in eo expressos,
8 † sed etiam omnes alios contractus, per quos minor lædi potest, sicut contractũ societatis, de quo agitur, in quibus eadem militat ratio, *Put. decis. 58. lib. 1. in nouiter impress. Crescent. decis. 3. de constit. Rot. decis. 592. nu. 1. par. 1. recent. & corã Greg. XV dec: 164. num. 4. cum relat. ibid. per adden. nu. 11. & decis. 6. in impress. per Moder. ad d. statutum,* & quia
9 fideiussio est de sui † natura læsiua, cum fideiubere sit notoriè malè vti substantia sua, vt. notant. *Ias. & alij in l. in persona §. 1. ff. de pact.* multo magis fideiussoria obligatio Bartholomæi minoris nulla fuit, quàm obligatio principalis.

Quæ adeò vigere dicebantur, vt ob eandem pu-
10 blicæ vtilitatis rationem, nec Bartholomæus † dũ locupletior effectus non fuit, remanserit in foro cõscientiæ ad restitutionem obligatus per id, quod egregiè notat *Bald. in cons. 285. vers. nec aliter, vol.*
11 3. vbi quod quando lex † ciuilis aliquid statuit, tale statutum etiam in animæ iudicio est seruandum, & excusat conscientiam à peccato; alioquin enim Vrbis statutum esset vitiosum, & multorum animas illaquearet, quod non est dicendum, præsertim
12 † cum sit Pontificis, auctoritate roboratũ, & *Bal.*

sequun-

sequuntur Ias. in l. nemo potest nu. 105. de leg. 1. vbi
attestatur de communi, Abb. Felin. & Dec. in c. 1. de
constit. quos refert Couar. in c. cum esset, num. 6. de
testam. Suar. in l. quoniam in prioribus in declarat
leg. Reg. circa princ. nu. 8. C. de inoff. test. Sanch. de
matr. lib. 1. quaest. 33. nu. 2. & dixi in meo tract. de
condit. & mod. imposs. et iur. prohib. 3. par. c. 1. nu. 3.
13 in fin. est enim in iure vulgare, & tritum † argumẽ-
tum de foro exteriori ad forum interius, & è con-
uerso, gloss. in c. fin. verb. permittimus, de pœnit. et re-
miss. et in c. insolita 11. quaest. 1. Sot. in 4. distinct. 20.
q. art. 2. & lib. 4. de iustitia, & iur. q. 5. art. 3. vers.
quinto arguitur, & nouissime Io. Valer. de differ.
int. vtrumque forum, lib. 1. immediatè post præludia
verb. Regula.

Neque obstat quod tradit. Innoc. in c. quia pro-
pter de elect. & c. si celebret. de cler. excom. vbi quòd
14 quãdo actus † valet de iure gentiũ, quia habet vo-
luntatem, & consensum partium, licet non sit serua-
ta forma inducta à iure positiuo, obligat in foro cõ-
scientiæ, quem sequitur Panorm. in c. 1. in fin. de re-
stit. in integr. Ioan Valer. vbi sup. ad præludia n. 24
cum seqq. Necessariò enim † soluendum est, quod
15 naturaliter debetur, Bart. in constit. ad reprimendũ
verb. denunciatio, nu. 9. Couar. vbi sup.

Quia stante publicæ vtilitatis ratione supradicta,
ac causa finali dicti Statuti Bartholomæus, nec ciui-
liter, nec naturaliter remansit obligatus, & propte-
rea succedit vulgaris Bart. traditio, vbi supra, quos
16 † natura non obligat, conscientia non ligat. Naua.
cons. 9. de empt. & vend. nu. 6. & 7. lib. 3. vol. 1. Ioan.
Valer. vbi proximè nu. 25. Quod Bartholomæus nõ
remanserit naturaliter obligatus, dum non proba-
tur locupletior effectus, constat, ex quo Vrbis statu-
17 tum † resistit contractui, & obligationi dictæ socie-
tatis, sicque impedit etiam naturalem obligationem
oriri l. cum lex. vbi Bart. nu. 6. ff. de fideiuss. Couar. in
cap. quamuis pactum in 2. par. §. quarto nu. 6. de
18 pact. in 6. vbi quod si † mulier sine solemnitate per
statutum requisita contraxerit, nec ciuilis, nec natu-
ralis oritur obligatio, eo quod lex ei resistit, & in
puncto. Lud. Rom. cons. 437. & Nauar. vbi sup.
19 His accedit, quod quoties statutum † aliquid ex-
primit circa actum conficiendum aliter quàm à iure
communi sit dispositum censetur inducta certa for-
ma; Aret. in l. ff. de liber. & posthum. Fel. in cap. cum
dilecta, nu. 34, de rescript. Ancha. cons. 36. Dec. cons.
20 331. nu. 1. et cons. 532. Attamen † ex actu, qui pec-
cat in forma, præsertim quando, vt hic, introducta
est causa publicæ vtilitatis, nec ciuilis, nec naturalis
oritur obligatio, vt in puncto Rom. d. cons. 12. nu. 4.
Moder. Rom. ad d. statutum glos. 11. nu. 8. Crot. in l.
1. §. si quis ita. nu. 25. de verbor. obligat. Laurent. de
Pin. cons. 71.

Et quamuis dubitari posset, quod Bartholomeus
remansit naturaliter obligatus, ea naturali obliga-
21 tione, † quæ ex honestate naturali deducitur, vt
est illa recipientis beneficium, qua quis tenetur ad
antidora, de qua in l. sed et si lege §. consuluit, ff. de
petit. hæred. et D. Th. 3. 2. q. 106. Cou. in c. cum in of
ficijs n. 9. de test. (licet vt supradictum est nõ tenea-
tur naturali obligatione, quæ ex consensu proficisci-
tur, de qua in l. 1. ff. de pact.) tamẽ obligatio antido-
22 ralis † non obligat consciẽtiam ad peccatum adeò

quod nec ex illa potest quis denũciari denunciatio-
ne Euangelica, Couar. in d. cap. cum esses, n. 10. post
princ. et Ian. Valer. vbi supra nu. 25. in fin. vbi excẽ-
plificat in obligatione facta per pupillum sine tuto-
ris auctoritate. Et quidquid sit cum Vrbis statutum
fundetur † in dolo præsumpto aduersarij, vix vide-
23 tur, quod in casu nostro considerari possit in mino-
re antidoralis obligatio erga eum, qui † illum frau-
24 dare, ac decipere nitebatur.

Ex quibus clarè infertur Bartholomæum non ad
hibita statuti solemnitate nullo modo, nullaque ra-
tione remansisse Alphonso obligatum, cum de eius
minori ætate de tempore obligationis constet ex fi-
25 de Parochi, † cum insertione partitę libri baptiza-
torum, quæ probat ætatem, Verall. decis. 314. nu. 1.
par. 1. Seraph. decis. 1138. n. 2. Rot. decis. 592. n. 2. p. 1
recent. et decis. 15. nu. 2. par. 2. et coram R. P. D. meo
Verospio in Vrbeuetanà bonorum 27. Martij 1615
et alibi sæpius et probat Concil. Trid. sess. 24. de refo.
matrim. c. 1. in fin. vt ponderat Genua de rescript.
priuat. lib. 5. tit. de lib. pleban. quæst. 1. n. 3. & 4. & cõ-
26 sequenter mandatum A. C. fuisse nullum, & sic † re-
uocandum, solumque superesse, vt obiectis in con-
trarium adductis sigillatim respondeatur.

Nõ obstat primo quod dicta partita extracta ex
libro baptismi non fuerit recognita, & quod extra-
cta fuerit lite pendente in Rota sine citatione, quia
27 cum tempore productionis † non fuerit de hoc op-
positum, recognitio non fuit necessaria, Rot. dec. 195
nu. 1. post 2. vol. cons. Farin. & iudex parte non op-
28 ponente potest † adhibere fidem scripturis, etiam
informibus, cum possint quandocunq; recognosci,
Soccin. in auth. si quis in aliquo nu. 18. Dec. ibidem.
n. 27. vers. si verò Iudex C. de eden. Acchil. dec. 2. n. 7.
de off. deleg. Put. dec. 405. lib. 1. Rot. dec. 487. p. 1. recen.

Non obstat rursus, quod Bartholomæus dicatur
29 periurus, cum etiam in terminis statuti, de † quo a-
gitur, minor debeat petere absolutionem à iuramẽ-
to ad effectum agendi, Moder. Rom. ad d. statutum
glos. 23. nu. 18. quia iam constat obtinuisse dictam
absolutionem, ex fide, quæ mihi data fuit. Et vt Do-
mini dicebant, sufficit quod fuerit obtenta ante mo-
tam litem ciuilem, licet non ante criminalem, quia
30 in criminali Bartholomæus erat Reus, & sic inuitus
ad iudicium trahebatur, l. inter stipulantem, §. 1. ff.
de verbor. oblig. in ciuili verò erat actor.

Non obstat præterea quod minor, qui vult dice-
31 re † contractum nullum, aut implorat beneficium
restitutionis in integrum, debeat restituere quod ex
illo contractu accipit, l. quod si minor, §. restitutio,
ff. de minor. l. cum te fundũ, C. de pact. l. 1. et ibi Paul
de Castr. C. de reput. quæ fiũt in iud. rest. in int. quia
32 hoc † non procedit, quando, vt hic, minor non est
factus locupletior, l. prædiorum, vbi Bart. et alij, C. de
præd. minor.
33 Non obstat vlterius, quod eo ipso † quod præ-
tur Bartholomæũ recepisse pæcuniam, satis dici
probata versio, i. n eiuius vtilitatem, glos. in d. l. præ-
34 diorum, quia verum est, quando minor † validè cõ-
traxit, scilicet cum solemnitatibus dicti statuti, tunc
enim minor tenetur probare pretium, quod recepit,
esse à se deperditum, & malè consumptum, vt in d.
35 glos. si verò vt in casu nostro nulliter cõtrahit, † tũc
ei, qui contraxit cum minore, & sic Alphonso incũ-
bit

bit onus probandi versionem, *l.præliß,C.de præd. min.*& ita distinxit *glos. vbi sup.* quem ibi sequutur. *Bart.Bald.& Salic.Ias.in l.nam post ea,§.si minor ff.de iur.iur.n.21.Menoch.de præsump.lib.6. præs. 27.in fin.Rot.in puncto dec.678.n.7.par.1.recent.*
36 *Moder.Rom.vbi supra glos.9. n.4.* Probatur autẽ † versio cõstito,quod minor habet pecuniam saluam, vel aliquid ex ea emptum, vel si emerit res sibi necessarias licet modo non extent,*glos.in l.fin. C.de vsucap.pro emp.& ibi Doct.& in l.verum,§.sciendum.ff.de minor.*de quibus ex aduerso non docetur.
37 Non obstat etiam quod Bartholomæus † iurauerit se maiorem esse,quo casu dictum assertorium iuramentum excludit minorem, *vt est text.expressus in l.si alterius,C.si minor se maior dix.* quia quidquid sit in beneficio restitutionis in integrũ,de quo loquitur *tex. in d.l.si alterius*, hoc vnũ certũ est as-
38 sertorium iuramentum non excludere † minorem à beneficio nullitatis prouenientis ex defectu solemnitatis d.Statuti,*Cremen.sing.163.Hipp.sing. 299. Roman.post Ioan. Andr.in d.consl.12.n.5.Gramm. dec.12.Moder.Rom.vbi sup.glos.7.n.193.Rot. dec. 54.nu.1. par.1.recent.& coram R.P.D.meo Merlino 31. Ianuarij* 1625. in decisione in hac causa facta, super eo, an causa ciuilis, de quò agitur,esset
39 præiudicialis criminali,quinimò stante dolo † præsumpto per statutum, nec d. assertorium iuramentũ excluderet Bartholomæum à beneficio restitutionis
40 in integrum,quia hoc casu† receditur à dispositione d.legis,*si alterius*,vt ibi notant,*Doct. Afflict.decis. 293.n.12.Maurit.de rest.in integr.c.171. Gutier. in rept.auth.sacramento puberum,nu.57.*
41 Non obstat tandem quod exequutio † mandati A.C.non impediatur per restitutionẽ in integrum, *Addit.ad specul.incipit quid si statutum in nou. tit. de restit.in integr.Menoch.præsumpt.48.n.43.lib.2 Suar.in l. post rem iudicatam in 2.par.declar. leg. Regn.nu.44.vers. sed pro euidentia*,ac ideò quod idem dicendum sit de benef.nullitatis,quia immò di
42 uersa versatur ratio,cum minor† in restitutione in integrum debeat probare se læsum *l.verum,§.sciendum,ff.minor.Odd.de restit.in integr.p.1.q.4.art.2.* exceptio aut nullitatis, de qua hic,oritur ex adver-
43 so statuto eo ipso,quod in ventre instrumenti†non apparet de solemnitatibus per illum requisitis,& sic probatione non idiget. Et remouetur omnis difficultas,ex quo iam decisum est,quod causa ciuilis de qua agitur est preiudicialis crimminali.
Et ita decisum vtraque parte informante,&c.

¶ *Qualiter, & quo casu intelligenda veniat præsens decisio, videatur in causa Romana Mercium Veneris 19.Ianuarij 1639. coram R.P. D.Verospio qua decisio erit infra in part.4.*

R.P.D. REMBOLDO.

Brixiensis Archipresbyteratus.

Die Veneris 30. Ianuarij 1626.

ARGVMENTVM.

Enunciatiua quando non probet. Confirmatio cui det robur. Confirmatio emanata ex causa erronea redditur subreptitia. Status vltimus in beneficialibus attenditur, quod declara.

SVMMARIVM.

1 *Enunciatiua non probat, quando principaliter agitur de enunciato.*
2 *Confirmatio dat robur confirmato, quo ad ius, non verò quo ad factum.*
3 *Et hoc maximè procedit, quando confirmatio est in forma communi,& sine causæ cognitione.*
4 *Enunciatiua reputatur erronea, si adsint probationes in contrarium: & si illius vigore aliquid fuerit confirmatum subreptitia erit confirmatio.*
5 *Quod amplia etiamsi rescriptum sit ex certa scientia.*
6 *Ordinariorum prouisiones non possunt mutare statum Ecclesiæ ex defectu potestatis.*
7 *Status vltimus in beneficialibus attenditur.*
8 *Status vltimus in beneficialibus attenditur,quãdo non constat de anteriori contrario, & quando de isto constat, secus est.*
9 *Status vltimus in beneficialibus attenditur etiã si constat de anteriori, si iste vltimus sit præscriptus, vel aliàs legitimè inductus.*
10 *Confessio emanata in alio iudicio,non nocet confitenti detecto errore in diuerso iudicio.*

DECISIO II.

Contra gratiã obtentã à Palatiolo,quã Domini dixerũt esse iustificatã,fuerũt exhibitæ in calculo ferẽdæ sententię nõnulla Iura pro parte Bartholomæi,& Aloysij,ideoq; vt perfectè omnia discuterentur dedi dubiũ vtrũ dicta Iura,aliaque contra d.gratiam allegata releuarent,quo proposito, dictum fuit deducta contra d.gratiam non releuare.

Quo enim ad concordiã inter Clericos Ecclesię, & Cõmunitatẽ initã Anno1612.nõ probatur ex eo, quod Ecclesia,de qua agitur,nõ sit Collegialis,quinimò potius eadem concordia deseruit ad comprobandum statum Collegialitatis d.Ecclesię,& si quid in contrarium disponeretur in d. concordia,id non releuaret, quia transigentes non potuerunt mutare statum d.Ecclesię,qui fuit Collegialis,vt in alijs decisionibus in hac causa factis fuit firmatum.

Nec obstat,quod in d. concordia dicitur, quod d. Ecclesia fuit reducta à S.Carolo ad Collegialita-
1 tem. quia ista † enunciatiua non probat, quando principaliter agitur de enũciato,*Alex.consl.136.n.11. lib.1. Dec.consl.348.in fin.Paris.consl.94.n.19.lib.1 Put.dec.371.in fin.lib.1.Card.Seraph.dec.1278.n.2*

Nec obstat, quod dicta concordia fuit à Sede
2 † Apostolica confirmata, quia confirmatio dat robur confirmato quoad Ius, non verò quoad factũ, maximè quando † est, vt in casu isto in
3 forma communi, & facta sine causæ cognitione, *Dec. in rub.de confirm.vtil.vel.inutil.Anchar.cõs. 382.n.3.Card.Seraph.decis.981.n.5.Rot.decis.329. nu.11.par.2.in. recent.* atque ita cũ ex Iuribus in decisione facta die 21.April.præteriti plenè probetur,quod d.Ecclesia lõge ante d.tẽpus erat Collegialis,nõ destruitur ista probatio per enũciatiuã,de qua in d.cõcordia,etiã quod d.cõcordia sit à Sede Apost.

confir-

4 confirmata, sed † potius d. enunciatiua reputatur erronea, & confirmatio desuper emanata subreptitia, *Abb. in c. inter dilectos sub n. 8. de fid. Instru. Meno. cõs. 978. n. 15. Card. Seraph. decis. 965. n. 11. & 972 n. 17. & 981. n. 1.* vbi dicit hoc etiam procedere,
5 vbi † fuisset rescriptum ex certa scientia.

Secundò non obstant duæ collationes factæ ab Ordinarjis, tãquam de Parochiali, quia omissis alijs responsionibus adductis per Informantes pro Palatiolo, ea est verissima, quod per dictas prouisiones
6 non † potuit mutari status d. Ecclesiæ, ex defectu nempe potestatis quatenus etiam adfuisset volũtas de qua tamen non constat, vt latè fuit firmatum in *Perusina de Bennentatis* 13. *Martij* 1588. & 19. *Maij* 1589. *coram bo. me. Card. Pamphilio.*
7 Nec obstat, quod in beneficialibus † attenditur vltimus status, quia hoc procedit ad effectum iustificationis gratię, ita vt gratia non censeatur subre-
8 ptitia, quando † autẽ constat de statu antiqiori con-
9 trario, tunc ille attenditur, nisi vltimus sit † præscriptus, aut aliàs legitimè inductus, iuxta *not. in c. cum de beneficio de praben. in 6. Dec. cons. 126. n. 3. in fin. & n. 4. Rot. dec. 2. de preb. in nou.* & fuit dictum in *Ferrarien. Prioratus coram bo. me. Penia, qua est decis. 163. n. 3. & seq. par. 1. recent.*

Tertiò non obstat confessio Palatioli, quia præter quamquod illa potius concludere videtur, quod d. Ecclesia sit Collegiata habitu, in omnem etiam
10 euentum cum † d. confessio facta sit in alio Iudicio non nocet Palatiolo detecto errore in isto. *Purpu. in l. 2. n. 142. ff. de verb. oblig. Alex. in l. 2. n. 27. C. de edendo Rot. decis. 4. de confess. in antiq. Bisignet dec. 2. Bellam. dec. 3. sub n. 1. vers. nisi huiusmodi confessionem .cod. tit.*

REVERENDISSIMO COCCINO.

Cæsaraugustana Synodi.

Die Veneris 13. Februarij 1626.

ARGVMENTVM.

Capitulum Ecclesiæ Cathedralis debet pręcedere capitulum Ecclesię Collegiatæ, cum illius caput sit Episcopus, & turpe est separare membra à suo capite.

SVMMARIVM.

1 *Cathedralis Ecclesia est cæteris dignior.*
2 *Canonicis Ecclesia Cathedralis sublimior est assignandus locus.*
3 *Canonici Ecclesia Cathedralis dicuntur fratres Episcopi.*
4 *Episcopus est caput Capituli.*
Membra non debent à capite separari. n. 4. & n. 15
5 *Vicarius non potest se interponi inter Episcopũ, & Capitulum, & nu. 7.*
6 *Inter Episcopum, & capitulum nulla potest dari intermedia persona hoc prohibente iure naturali; nè membra separentur à suo capite.*
8 *Sententia, quod non dicit, non suffragatur.*
9 *Obseruantia plurimi ponderis est.*
10 *Possidens habens iuris assistẽtiam pro se, ista possessio extenditur ad omnes actus, in quibus Aduersarius non habet specialem dispositionem ad sui fauorem, & nu. 14.*
11 *Episcopus, nec in Synodo potest facere Constitutiones contra ius.*
12 *Cõfirmatio Apostolica non præsumitur ex cursu temporis, nisi adsit obseruantia.*
13 *Constitutio synodalis, non præsumitur vsu recepta, licet reperiatur impressa inter alias constitutiones, si à sui principio detegatur vitiosa.*

DECISIO III.

CVM causa super negotio principali inter Ecclesiã Sancti Saluatoris Cathedralem Metropolitanam, & Ecclesiam B. Virginis del Pilar Collegiatam, quæ antiquitus prætendit fuisse Cathedralẽ pẽdeat in Rota; placuit Sac. Congregationi Concilij reijcere ad Rotam discutiẽdum hoc dubium. Quis scilicet locus debeat assignari in Synodo Diœcesana Capitulo Cathedralis, & Capitulo B. Virginis del Pilar; & per me proposito dubio, Domini censuerunt locum digniorem assignandum esse Ca-
1 pitulo Ecclesiæ S. Saluatoris, quia † cum tanquam Cathedralis sit dignior, *cap. venerabili in fine, vbi glos. in princ. de verb. signif. cap. cum Canonicis, & ibi Abb. in primo notab. de censib. & in cap. ex parte il 2. num. 1. de rescript.* meritò sublimior † locus
2 ei assignandus est, *cap. statuimus de maior. & obed. l. 1. ff. de alb. scriben. l. fin. C. vt dignitat. ordin. Seru. Felyn. in cap. Pastoralis, num. 4. vers. fallit 4. de rescript. Gemin. in cap. quamuis, §. quanquam num. 3. de preb. in 6. Boer. de author. mag. consil. num. 78. & in puncto,* quod Capitulum Ecclesiæ Cathedralis in Synodo debeat pręcedere dicunt. *Henr. Botter. de Synod. part. 3. numero. 27. Ioan. Franc. Leon. in Thesaur. for. Eccles. part. 1 de Synod. cap. 9. nu. 4.*

Et hæc sententia fundatur optima ratione, quia
3 † Canonici Ecclesiæ Cathedralis dicuntur Fratres Episcopi, *Abbat. in cap. nouit. de his, quæ fiunt à*
4 *Pral. & cum* Episcopus † sit caput Capituli, membra non debent a capite separari, *cap. 1. distinct. 12 Felin. in cap. Pastoralis, nu. 10. de off. deleg. sanct. mem. Greg. decis. 284. nu. 2. & 3. & ibi Adden. hinc* consuluit. *Menoch. cons. 51. per tot. & cons. 257.*
5 *quod* Vicarius † non potest interponi inter Episcopum, & Capitulum ea ratione, quia inter Episcopum, & Canonicos nulla potest dari interme-
6 dia † persona, hoc prohibente iure naturali; nè mẽbra separentur à capite per tex. clarum, *in c. nouit. de his, quæ fiunt à Pralat. sine consensu Capituli Monach. in c. Romana, n. 9. de sent. excom. in 6.* Quę ratio est verissima, & quicquid sit † an applicetur quando Vicarius interponitur inter Episcopum, & Capitulum, certè bene applicatur, quando alius se vult interponere, vt in casu, de quo agitur.

Et vltra prædictam iuris assistentiam Capitulum Cathedralis iuuatur ex laudo lato de ann. 1513. per Archiepiscopũ Alphonsum de Aragonia postea etiã emologato, in quo die 24. Octobris omnimoda præcedentia declaratur pro Ecclesia S. Saluatoris, vt patet ibi *Ecclesiam Beata Maria de Pilar teneri, & obli-*

*obligatã fore ad recognoscẽdum, habendũ, & tenẽ-
dũ Ecclesiam Cathedralem S. Saluatoris in matrẽ,
superiorẽ, & magistrã, honorem, & reuerentiã ei-
dẽ (prout de iure tenetur, & obligatur) præstando,
&c.* Et rursus die 30. Nouembris eiusdẽ anni assũ-
mendo alias pẽsiones declaratur circa præcedẽtiam
Prioris vtriusq. Ecclesiæ in Choro Ecclesiæ S. Sal-
uatoris, & eius Processionibus seruandas esse sentẽ-
tias Sanctij, & Dalmatij Episcoporũ: in alijs autẽ ca-
sibus extra illos omninò præferri Priorẽ Cathedra-
lis: ibi *in alijs verò Cõgregationibus, & actibus, &
extra casus sententiarũ Sanctij & Dalmatij tàm
Ecclesiasticis, quã secularibus, in quibus prædicti
Priores suarũ nomine Dignitatũ interuenerint,
seu vocati fuerint Prior sedis tãquam maior, &
prima Dignitas post Põtificalem præcedat priorem
del Pilar, & honorabiliorem locum teneat, &c.* &
propterea cum agatur de Synodo, istud laudũ fauet
Capitulo Cathedralis S. Saluatoris, cum sententia
Sanctij de anno 1221. & sententia Dalmatij de an-
no 8448. loquantur tantũ de præcedẽtia in Choro.
& Processionibus, quãdo in certis festiuitatibus Ec-
clesia del Pilar ad processiones accedit; & propterea
8 cum non loquatur de Synodo, † exceptuatio in lau-
do quoad contenta in dictis sententijs respectu Sy
nodi non suffragatur, *Bart. in l. quæsitum, §. deniq.
ff. de fund. instruct. Alex. in l. fin. n. 4. ff. quod quis
iur. Aret. cons.* 30. *n.* 9. & cum sententia Vicarij Ar-
chiepiscopi lata de anno 1535. cõtineat idem quod
continent sententiæ Sanctij, & Dalmatij circa illam
non est immorandum.

Præterea subsequuta obseruantia laudũ hoc cõ-
probauit, cũ tam in comitijs Regni Aragonũ, Cor-
tes nuncupatis fuerit datus dignior locus Capitulo
S. Saluatoris, vt patet ex decis. sanct. me. Greg. 284.
Quam etiam in Concilijs Prouincialibus, ex actis. n.
anni 1565. apparet, Procuratores Capituli Ecclesiæ
S. Saluatoris primũ locum tenuisse, vt constat ex no
tula extracta, prout etiã in Concilio Prouinciali no-
uissimè celebrato de anno 1615. quæ obseruantia
9 † plurimi ponderis est, quia cum Capitulum S. Sal-
uatoris habeat iuris assistentiam pro se, vt dictum
10 est: † ista possessio extenditur ad omnes actus, in
quibus Capitulum B. Mariæ del Pilar nõ habet spe-
cialem dispositionem ad sui fauorem, *Oldrad. consil.*
287. *n.* 10. *Aym. cons.* 55. *n.* 1. *vers. sed respondeo &
de antiquit. temp. par.* 4. *vers. licet primò, nu.* 57. *&
seq. Rota decis.* 17. *n.* 3. *par.* 2. *diuers.*

Non aduersatur constitutio Synodalis de anno
1520. in qua per hæc verba disponitur. *In eisdẽ au-
tẽ publicis sessionibus sedeãt primò Abbates, & post
eos promiscuè ad vtrumq. latus nostrum Priores,
Canonici, & alij in dignitate cõstituti Ecclesiæ no
stræ Cathedralis, & B. Mariæ del Pilar ordine quo
in Choro sedere, & in processionibus incedere con-
sueuerunt.* Nam fuit responsum quod Archiepis-
11 copus † etiam in Synodo non potuit facere prædi-
ctam constitutionem, cum sit contra ius. *c. cum in-
ferior, & c. super his: vbi Ab. n.* 1. *Felin. n.* 2. *de ma-
ior. & obed. Ancbar. cons.* 18. *n.* 3. *Calder. cons.* 5. *de
constit. Henriq. Bott. de Synod. p.* 3. *art.* 1. *concl.* 7.
n. 26. Nec potest allegari præsumpta confirmatio
12 † Apostolica ex cursu temporis, cum tempus non
sufficiat, nisi adsit obseruantia, *Abb. in c. Albericus
sub n.* 6. *& Adden. ad Felyn. ibid. n.* 3. *de testi. Alex.
cons.* 12. *n.* 7. *& cons.* 17. *n.* 9. *lib.* 4. *& cõs.* 218. *n.* 10
lib. 6. Quæ obseruantia tantum abest, quod adsit, vt
potius constet de contraria iuxta laudum Archiepis-
copi Alphonsi de Aragonia de anno 1513. vt supra
deduximus. Imò in d. Concilio Prouinciali de anno
1565. per sententiam diffinitiuam fuit declaratum
Capitula Collegiatarum, & monasteriorum non es-
se vocanda ad prædicta Concilia, non obstãte, quod
in dicta constitutione contrarium fuerit dispositũ,
& in Concilio vltimo de anno 1615. fuit diffinitũ
non potuisse prædictam Constitutionem Synodalẽ
derogare iuri competenti Decano Ecclesiæ Cathe-
dralis S. Saluatoris: nec ex eo d. Constitutio † Syno-
13 dalis debet præsumi vsu recepta; ex quo reperia-
tur impressa inter alias constitutiones, cũ a sui prin
cipio detegatur vitiosa, *Rot. dec.* 775. *num.* 1. *par.* 1.
diuers.

Non refragatur mandatũ concessũ à Rota vsque
de anno 1557. Quia nõ agitur de ordine in Choro
sedendi, aut in processionibus, in quibus terminis lo
quitur mandatum; cumque Capitulum del Pilar
14 non habeat † assistentiam iuris, & sic titulum
vniuersalẽ: possessio quoad reliqua non suffragatur,
Felin. in c. auditis, n. 10. *&* 19. *Abb. n.* 9. *de præscri.
& fuit* in simili resolutũ *in causa Tolosana iuris-
dictionis* 17. *Decemb.* 1617. *corã Reuerendiss. Attre
baten. & in causa Calcien. iuris cõferendi* 6. *Mar-
tij* 1617. *corã R. P. D. meo Veroispio, & coram me
in causa Maioricen. Sacristiæ* 18. *Maij* 1622. *&
in Cremon. Canonicatus.* 9. *Decembris* 1624. Nec
allegetur quod in d. mandato de manutenendo sub
datur; Et alijs quibuscunque actibus, quia sufficit re-
spondere, quod postmodum dictum mandatum fuit
declaratum, & in declaratione non leguntur prædi-
cta verba, & alijs quibuscunque actibus; sed declara-
tio est restricta ad Chorum, & processiones solum,
quia in illis tantum constitit de prædicta quasi pos
sessione, vt in eadem declaratione dicitur, quæ fuit
facta præuia propositione in Rota sub die 9. Decẽb.
1558. vbi pro Ecclesia Cathedrali allagabatur, quòd
Ecclesia del Pilar non probabat quasi possessionẽ,
nisi in duobus tãtùm actibus, & nihilominus Nota-
rius expediuerat mandatum generaliter quòd Rota
corrigendum mandauit, vt habetur adnotatum in
libris D. de Rubeis, qui erat causæ Ponens, per hæc
formalia verba: *Domini dixerũt mandatũ esse cor-
rigendũ, vel reformandum quatenus opus sit, nec
non, & declarandum quatenus non sit conforme
dictis testium, & ideò ego volui, quòd disputare-
tur particulariter de omnibus capitibus dicti
mandati.*

Nec releuant testes pro parte Capituli del Pilar
examinati, & illud, quod dicitur hanc Ecclesiam an-
tiquitus fuisse Cathedralem. Quicquid enim asserãt
testes, circa Synodum nihil deponunt, & quod anti-
quitus Cathedralis prærogatiua gauderet, non ad-
huc liquet. Et tamen obtinuit remissoriam à Rota,
vt suam intentionem probaret. Et licet etiam hoc
probaretur, non deberet inferri præiudicium Eccle-
siæ, quæ hodie est Cathedralis, ex rationibus supra-
15 deductis, † cũ membra non sint à capite seiungen-
da.

Et ita conclusum vtraq. parte informante &c.

Decisa

Decisa fuit ista controuersia parte vtraq. accerrimè informante sub die 1. Martij 1630. coram eodem bo. mem. Reuerendiss. Coccino, quæ decisio insignis est, & habetur infra in ordine 353. in hac parte.

REVERENDISSIMO COCCINO.

Viterbien. Castrorum.

Die Mercurij 11. Martij. 1626.

ARGVMENTVM.

Hæredis scientia, an sit necessaria ad effectum præiudicij resultantis ex aditione hæreditatis sine beneficio legis, & inuentarij, & plura circa hanc materiam.

SVMMARIVM.

1 *Testator potest legare rem hæredis, sicuti rem propriam. & nu. 2.*

3 *Hæres per aditionem hæreditatis remanet obligatus actione personali ad legatorũ præstationẽ.*

4 *Hypoteca legalis competit pro legato.*

5 *Hypoteca pro consequendo legato non datur in bonis hæredis, & num. 32.*

6 *Scientia non requiritur ad effectum validitatis aditionis hæreditatis.*

7 *Hæres adeundo hæreditatem simpliciter sine beneficio inuentarij obligatur actione personali ad seruandam voluntatem Testatoris, etiamsi dispositio facta sit de re propria hæredis.*

8 *Hæres dispositioni testatoris minime contrauenire potest.*

9 *Scientia requiritur ad effectum præiudicij.*

10 *Scientia non requiritur ad effectum præiudicij resultantis ex aditione hæreditatis sine beneficio inuentarij, vbi legatum seu fideicommissum est particulare. & nu. 26.*

11 *Hæres, qui est dubius adeundo hæreditatem sine inuentario, sibi præiudicat, & tenetur de proprio ad fauorẽ legatariorũ particularium. & nu. 40.*

12 *Dubietas excludit scientiam.*

Dubius, & ignorãs æquiparantur. n. 12. & n. 13.

14 *Text. in l. de his ff. de transact. declaratur.*

15 *Text. in l. de his. ff. de transact. procedit in illis actibus, qui directè inferunt præiudicium.*

Non autem in his, in quibus præiudicium resultat de natura actus in necessariã consequentiã n. 15

16 *Agens in omnibus cautè, nihil potest dãnificari.*

17 *Contra hæredem nõ conficientem inuentarium, quasi in pœnam præsumpti delicti occultationis bonorum fuit inducta illa obligatio, vt ignorãter etiam de proprio teneatur, & nu. 25.*

18 *Ignorantia non excusat à pœna legali.*

19 *Ignorantia non excusat, quando quis sciebat, vel scire debebat.*

20 *Scire, & scire debere paria sunt, & n. 27. in fin.*

21 *Pupillus adeundo hæreditatem sine inuentario, licet in eo cadat ignorantia, tamen obligatur ad onera hæreditaria.*

22 *Sexus nõ excusat in his, quæ sunt inducta ad iuris rigorem seruandum.*

23 *Restitutio datur stante læsione.*

24 *Aditionis hæreditatis actum qui facit, censetur se voluisse obligare legibus de illo actu loquẽtib.*

26 *Hæreditarius titulus de sui natura est lucratiuus, etiam si ex illo resultet damnum.*

27 *Renunciationis, seu repudiationis fundamentum est scientia.*

28 *Ruin. in consil. 117. nu. 21. lib. 2. declaratur.*

39 *Menoch. in consil. 707. explicatur.*

30 *Testamenti ignorantia solũ in filio præsumitur*

31 *Dominiũ verum. & irreuocabiliter, vt acquiratur, quid sit necessarium.*

33 *Dominium bonorum defuncti remanet in eius hæreditate vsquequo sit agnita.*

34 *Per aditionem hæreditatis, quando actiones reales, & personales confundantur, & nu. 35.*

37 *Text. in l. prima C. comm. de legat. concedit legatario hypotecam in bonis, quæ a Testatore transiuerunt in hæredem.*

38 *Hæres semel non potest desinere esse hæres post aditam hæreditatem.*

39 *Hæres, post quã adiuit hæreditatẽ, nõ potest variare, & tollere ius quæsitum fideicommissarijs per aditionem hæreditatis.*

DECISIO IV.

CVm Georgius de Sãcta Cruce instituisset hæredes vniuersales Honuphrium, & Paulum eius filios, & Honuphrio prælegasset bona, quæ pro magna parte erant sibi debita post mortem patris ex fideicommisso Auito, super quibus illum grauauit onere particularis fideicommissi ad fauorẽ primogeniti de familia, & Honuphrius adiuerit hæreditatem paternã sine beneficio inuentarij, *Rota sub die 7. Aprilis 1617. corã bo. me. Card. Sacrato resoluit, vt in dec. 11. in fascicul. dec. in hac causa impress. n. 4.* potuisse grauari in istis bonis proprijs cũ
1 † Testator legare possit rẽ hæredis vt propriã *l. vnũ ex familia § si rem ff. de legat. 1. §. non solum Inst. eod. tit.* & in his terminis *Decia. consil. 57. n. 9. & 22. lib. 1.* cũ alijs in d. decis. allegatis, & abundè fuit etiam deductum in *decis. facta coram me 10. Maij.*
2 1624. Pro quo legato seu particulari † fideicommisso fuit per quatuor resolutiones nempe *sub die 11. Martij 1622. in d. fasciculo decis. 17. n. 6. & 11. sub die 10. Iunij 1622. decis. 18. n. 15. sub die 12. Iunij 1623. decis. 19. nu. 27. & d. decis. 10. Maij 1624. coram me* firmatum competere hypothecariam, & & Saluianum, cum per aditionem hæreditatis Ho-
3 nuphrius remanserit obligatus † actione personali ad illius præstationem, & ex persona Georgij vltimi domini, & possessoris stante dicta aditione bona ista trãsiuissent in eundem Honuphrium hæredem,
4 ita vt † intret hypotheca legalis ex dispositione, *l. prima C. com. de lega.* vt patet ex DD. cumulatis in *d. dec. 10. Maij 1624. sub n. 36.* in qua vltra opinionem Rotæ, enumerantur vltra 21. DD. hanc opinionem secuti, sed quia in alia huius causę propositione dicebatur Honuphrium de tempore aditæ hæreditatis ignorasse fideicomissum Auitum, & propterea sibi ex dicta aditione minime præiudicasse in acceptatione oneris adiecti in prælegato & cõsequenter nec dari hypothecariam, quæ non datur

in

5 in † bonis hæredis prout prætendebatur, quod esset ista: cum dominiũ bonorum ipso Iure transiuisset in eum etiam ignorantem mortuo patre ex d. fideicommisso Auito *l. cum pater §. surdo. ff. de legat.* 2. propterea *in d. decis.* 10. *Maij* 1624. fuit reseruatũ vt videretur, An dicta scientia esset necessariã ad vtrunque effectum. Vnde suppositis decisionibus, in
6 quibus fuit firmatum non † requiri scientiam ad effectum validitatis aditionis, & quod legatũ supradictum ad fauorẽ primogeniti de familia per Georgium factum, sit particulare, dedi dubiũ, An requiratur scientia Honuphri de fideicommisso Auito in aditione hæreditatis patris ad effectum præiudicij, & hypothecæ legalis ita vt sit standum, vel recedẽdum à decisis, & ter proposita causa, tandem fuit resolutũ, non requiri scientiam ad effectum preiudicij & hypothecæ legalis, & sit standum in decisis.

Quantum enim ad præiudiciũ certa est iuris cõclusio, quod cum Testator possit legando disponere
7 de rebus hæredis prout de proprijs, † hæres adeũdo hæreditatẽ simpliciter sine beneficio inuentarij obligatur actione personali ex quasi cõtractu dictæ aditionis ad obseruantiam dictæ dispositionis testa-
8 toris factæ † de re propria: cui minime cõtrauenire potest *Tiber. Decian. d. consi.* 57. *n.* 22. *& seqq. Soccin iunior* qui loquitur in eo, qui fuit hæres & prælegatarius *consil.* 107. *n.* 51. *cum pluribus seqq. lib.* 3 *Roland. cons.* 30. *n.* 29. *cum seq. lib.* 4. *Alba cons.* 73 *in* 1. *dub. Menoch. cons.* 89. *n.* 29. *cum pluribus seq. lib.* 1. *Fanuc. de Inuent. p.* 7. *&* 137. *&* 138. *Surd. consil.* 108. *nu.* 30. *&* 31. qui alios cumulat.

9 Et quamuis regulariter ad effectum preiudicij † requiratur scientia iuris, super quo infert quis sibi præiudicium, tamen id non precedit in præiudicio
10 resultante ex aditione † hæreditatis sine beneficio Inuentarij vbi legatum, seu fideicõmissum est particulare *l. fin. in princ. vers. sin autẽ dubius C. de Iure deliber. iuncto text. in Auth. de hæred. & falcid.* §. *si verò non fecerit. Soccin. Iun. d. cons.* 57. *n.* 58. considerans id multò magis procedere in præiudicio resultante ex dispositione Testatoris facta in
11 eodem Testamento, ex quo hæreditatem adiuit, si enim hæres, † qui est dubius adeundo hereditatem sine Inuentario, sibi præiudicat, & tenetur de proprio ad fauorem legatariorum particularium, sequi-
12 tur quod non requiritur scientia, cum † dubietas excludat scientiam; dubius enim, & ignorans æquiparantur, prout ex *d.* §. *sin autem dubius arguit Ias. l.* 1. *nu.* 25. *ff. de cond. indeb.* quia repugnat quod Honuphrius sit hæres Georgij patris, & bona sibi obuenta ex institutione, & prælegato retineat, & emolumentum sentiat, & tamen eiusdem dispositionem impugnet, vt probat. *Tex. in l. cum pater. ff. de leg.*
13 2. & † facit regula ex eo *de reg. Iuris in* 6.

Non obstat quod videatur necessaria scientia ex
14 † *de his ff. de transact.* quia videtur habere locum in omnibus dispositionibus ex adductis per *Meno. in consil.* 707. *cum simil.* quia fuit responsum illum Textum procedere in illis actibus, qui directè infe-
15 runt præiudicium † non autẽ in ijs, in quibus præiudicium resultat de natura actus in necessariã consequentiam, vt fuit responsum in *decis.* 1. *Februarij* 1619. *coram Card. Sacrato decis.* 13. *n.* 14. *&* 11. *Martij* 1622. *decis.* 17. *corã me n.* 10. vt deducitur ex *Tex. in* §. *si verò non fecerit auth. de hæred. & falcid. ibi*, sed dabit pœnam ei exactio suæ maligni-
16 tatis, cum transcẽderit leges ex quibus cautè † omnia agens nihil poterat damnificari, & propterea *in l. fin. C. de Iure delib. iuncta d. Auth.* ob suspicionẽ subtractionis bonorum contra heredem non† con-
17 ficientem inuentarium quasi in pœnam præsumpti criminis occultationis bonorum fuit inducta hæc obligatio, quod teneatur ignoranter etiam de proprio, quia lex præsumit æqualem compensationem ex re hæreditaria potuisse deducere, & propte-
18 rea ista est pœna † legalis à qua non excusat ignorantia. *Bald. cons.* 67. *lib.* 4. *Angel. l.* 1. §. *stipulatum n.* 5. *ff. si cui plusquam per legem falcidiam, Alexan. in rub. ff. de acq. hæred. nu.* 5. *vers. item lex præsum. Nat. cons.* 199. *n.* 12. *Rot. p.* 1. *recent. decis.* 301. *n.* 23
19 Prout etiam ignorantia † non excusat, quia vel sciebat, vel scire debebat, quod non conficiendo inuentarium tenebatur subire pœnam, vt ex proprio posset astringi ad seruandam voluntatem Georgij patris, vt considerat *Paris. cons.* 2. *n.* 29. *& seq. lib.* 3. *qui n.* 40. *ponderat. Text. in l. si duo ff. de acq. hæ-*
20 *redit.* vbi quod in istis terminis paria sunt scire, & scire † debere, & quamuis ista videatur quædam tacita renunciatio proprij iuris competen. ex fideicommisso, eidem Honuphrio, tamen vt dictum est non prouenit principaliter, sed in consequentiam ex natura actus ipsius aditionis sine inuentario, &
21 in pœnã non cõficientis illud, ideo pupillus † adeundo hæreditatem sine inuentario, licet in eo cadat ignorantia, tamen obligatur ad onera hæreditaria, ergo ignorantia non attenditur §. *pupillus Auth. de hæred. & falcid. Menoch. d. cons.* 89. *nu.* 38. *Phanu. de Inuent. p.* 2. *nu.* 20. *&* 24. assignans rationem, quod in his quæ sunt inducta ad Iuris rigorem † cõ-
22 seruandũ, sexus non excusat, ergo multo magis maior ignorans fideicommissum sibi debitum super re particulariter legata, obligatur ad illius præstationẽ, & propterea necessaria est restitutio † vbi concur-
23 runt enormis lesio, & alia requisita pro illa obtinẽda *Phanuc. vbi supra cum alijs per Odd. de restit. q.* 62. *n.* 13. *& n.* 133. *Rota coram Greg. decis.* 181.
24 Qui enim facit actum aditionis, censetur † voluisse se obligare legibus de illo actu loquẽtibus etiam quoad ignoret. *Bald. d. l. si duo n.* 1. *Castrens. n.* 2. *Aretin. n.* 1. *Cuman. n.* 2. *Surd. cons.* 198. *n.* 10. *&* 11. *lib.* 2. Et ista est ignorantia iuris, si negatur ignorari
25 effectum † resultantẽ ex aditione hereditatis sine inuentario, quæ sicuti obligat ad solutionem solidi legati de proprio relicti a Testatore, ita & obligat ad nõ petendum legatum sibi debitum, ex qua obligatione consecutiua resultat potius illius non acquisitio, quàm renunciatio, cum id fiat in limine acquisitionis veri dominij, & propterea tenent *DD. in d.*
26 *l. si duo*, quod cùm Titulus † hæreditarius sui natura iudicetur lucratiuus, etiam si ex illo resultet damnum, tamen quando damnũ incipit à lucro, ignorãtia non excusat, vt post *glos. ibi verbo scire Bart. in prin. Paul. de Castro n.* 3. qui bene id declarat. *Cuman. n.* 2. *vers. à lucro. Imol. n.* 2. *&* 3. *Aretin. n.* 3. *super glos. in verb. scire*; Vnde nõ licet arguere ab expressã repudiatione, vel renunciatione, quæ pro eo-
27 rum † fundamento requirunt scientiam iuris delati a tacita resultante ex actu positiuo qui sui natura igno-

ignorantem obligat, quia tunc intrat ſupradicta re-
gula quod ſcire, & ſcire debere eſt idem, prout etiã
in iſtis terminis probat Roman. infra allegandus.
28 Neque contrarium dicit † *Ruin. conſ.* 117. *nu.* 21
lib. 2. quia non loquitur in eo, qui adiuit hæreditatẽ,
vt expreſſè ſe declarat, ſed in agnitione fideicom-
miſſi vniuerſalis, quod multum differt à caſu, de quo
agitur, vbi verſamur in eo qui fuit hæres, & adeundo
hæreditatem, agnouit d. fideicommiſſum particula-
re continẽs etiam bona propria Georgij, quæ agni-
tio incipit à lucro, meritò obligatur ſine ſcientia ex
29 ſupradictis, prout nec officiunt deducta per † *Me-
noch. d. conſ.* 707. quia loquitur de aditione inualida
ob defectum ſcientiæ, quod non eſt in iſto caſu, &
præſupponit, quod in caſu ſuo ageretur de heredita-
te multum onerosa *Phanuc. verò de inuent. par.* 7.
num. 139. in ſubſtantia videtur velle hæredem, qui
fuit Honuphrius, teneri probare ignorantiam, vndè
non applicatur, & dictum ſuum, nec ratione, nec au-
30 ctoritate probat cum *Alciat. conſ.* 33. *nu.* 23. *lib.* 9.
dicat ſolum † quod in filio preſumitur ignorantia
Teſtamenti, & *Soccin. conſ.* 18. *lib.* 4. loquatur de ap-
probatione Teſtamenti, & legati non viſo teſtamen-
to, & quicquid dicant *Ruin. Menoch. & Phanuc.*
viſæ ſunt DD. magis præponderare rationes ſupra
deductæ, quàm auctoritates dd. Doctorum.

Quo verò ad effectum hypothecę legalis minus
requiritur ſcientia, cum iſta non eſſent bona Honu-
phrij hæredis, ſed Georgij teſtatoris tempore teſta-
menti, cuius hæreditatem ipſe non repudiauit, prout
tunc illa acquiſiuiſſe ex fideicommiſſo Auito, ſed il-
lam adeundo vt ſupra fuit dictum, bona iſta accepit
ex teſtamento patris, & ſic de Georgio tranſiuerunt
in Honuphrium, quod licet ignoranter fecerit, tamẽ
ſufficit ad iſtum effectum, quod nõn agnouerit fidei
31 commiſſum Auitum, quæ cognitio † eſt neceſſaria,
vt acquiratur verum dominium, & irreuocabiliter
Ferdinand. Vaſquez p. 2. *de ſucceſ. progreſſ. in præ-
fatio. lib.* 1. *nu.* 98. *verſ. ſimillimum eſt, lib.* 2. *§.* 27.
num. 5. *conſ.* 25. *Soccin. iun. lib.* 1. *n.* 407. *cum ſeqq.
de legat.* 1. *Surd. conſ.* 300. *nu.* 16. *nouiſſimè Peregr.
conſil,* 86. *nu.* 26. *lib.* 6.

Non poteſt igitur dici quod ſtatim mortuo Geor
gio iſta eſſent bona Honuphrij ex fideicõmiſſo Aui
to non agnito, ſed ignorato, itaut obſtet *d. l. commu.
de legat.* in ea parte dum prohibet dari hypothecam
32 † in bonis hæredis, cum dominium rei legatæ, quod
tranſit in legatarium ignorantem, ſit nudum, & tan-
quam non quæſitum, vt inquit *gloſ. in l. ſi quis ita
hæreditatem, in verb, acquiri. ff. condit. inſtit.* Nam
huic motiuo fuit pleniſſimè ſatisfactum *in deciſ. fa-
cta* 1. *Maij* 1624. *nu.* 34. *cum ſeqq.* nihilominus ex
33 abundanti fuit reſponſum, quod dominium † verum
remanet in hæreditate teſtatoris vſquequo ſit adita
hæreditas, & agnitum legatum, per quam aditionem
tantum abeſt quod Honuphrius acquiſiuit illud do-
minium, vt immò adeundo ipſemet hæreditatem
Georgij cum acceptatione dicti prælegati, vt ſupra
fuit dictum illã habuit ex teſtamento patris, quando
enim fideicommiſſarius adiuit hæreditatem hære-
dis grauati, tunc non capit fideicommiſſum à fidei-
committente, ſed bona de grauato tranſeunt in ip-
ſum fideicommiſſarium, vt eleganter declarat *Ruin.
conſ.* 113. *num.* 6. *lib.* 2. aſſignans rationem quod
34 per iſtam † aditionem actiones reales, & perſona-
les confunduntur, & propterea de Teſtatore graua-
to tranſeunt in ipſum fideicommiſſarium hæredem
grauati *Menoch. conſ.* 89. *nu.* 153. *lib.* 1. *Alba conſ.*
17. *in princ. Afflict. deciſ.* 237. *num.* 3. *vſque ad fin.
Theſaur. lib.* 3. *quæſt. forenſ. cap.* 44. *nu.* 3. *Vincent.
Franc. deciſ.* 80. *nu.* 5. *& 6. Gratian. lib.* 2. *diſcept. c.*
35 204. *nu.* 26. *cũ ſeqq.* & ſi aliqua † actio forſan non
confunditur remanet inefficax ad agendũ, quod eſt
idem *Alba conſ.* 247. *n.* 13. *& conſ.* 365. *n.* 3. *Menoc.
d. conſ.* 89. *nu.* 153. *Vinc. Franc. d. deciſ.* 80. *nu.* 7.
36 Cum igitur totum id proueniat ex illa aditione
hæreditatis, quæ, vt ſupra fuit dictum, obligauit † Ho-
nuphrium ignorantem, ſequitur quod iſta non erant
bona Honuphrij ex fideicommiſſo Auito non agni-
to, ſed de Georgio Teſtatore tranſiuerunt in Honu-
phrium eius hæredẽ, vt per *Ruin. vbi ſupra*, & ideo
37 intret altera pars *d. l. primæ,* quæ concedit † hypo-
thecam in bonis quæ à Teſtatore tranſiuerunt in
hæredem, & licet dudum poſtea Honuphrius agno-
uerit fideicommiſſum, tamen quidquid ſit An iſta
poſterior agnitio potuerit ſibi prodeſſe, nihilominus
non ſubſtulit effectum iam cauſatum ex præcedenti
aditione hæreditatis Georgij, quamuis ignoranter
38 facta, quia ſemel hæres † non poteſt deſinere eſſe
hæres, & poſt acceptatam hæreditatem paternam,
& prælegatum habens onus fideicommiſſi particu-
laris: ex qua aditione, & acceptatione fuit acquiſi-
ta actio perſonalis, & hypothecaria vocatis ex d. fi-
39 deicommiſſo non potuit † variare, & tollere Ius
quæſitum eiſdem fideicommiſſarijs per aditionem
hæreditatis *l. fin. ff. de pactis*, & bene in propoſito
Roman. conſ. 125. *n.* 1. *&* 2. vbi ad id pondera. *Text.
ſupra alleg. in l. ſi duo. ff. de acquir. hæred.* & propte-
40 rea concludit non obſtante ignorantia † ſibi præ-
iudicaſſe, dum adiuit hæreditatem ex vno modo ſuc-
cedendi. *Soccin. Iun. conſ.* 122. *nu.* 9. *& ſeqq. & nu.*
16. *lib.* 1. *Molin de primogenit. lib.* 2. *c.* 4. *nu.* 37.

Ad alia non fuit reſponſum, quia ſunt ſublata ex alijs deciſionibus, & ſic vtraque parte informante fuit deciſum, &c.

¶ *In hac eadem cauſa habentur infra plures aliæ deciſiones, ideſt ſub diebus* 19. *Iunij* 1626. *&* 23. *Ianuarij* 1627. *&* 21. *Iunij* 1628. *corã eodẽ Reuerendiſſ. bo. me. Coccino, quæ deciſiones in ordine sũt* 19. 31. *&* 104. *Et infra in part.* 5: *non dum impreſſæ aderunt aliæ deciſiones in hac cauſa ideſt ſub dieb.* 19. *Aprilis* 1619. *&* 9. *Decembris* 1620. *coram bo. me. Card. Sacrato, &* 24: *Maij* 1621. *&* 12. *Iunij* 1623: *&* 23. *Maij* 1635. *coram bo: me. Coccino, quæ vltima deciſio non minus celebris eſt, quã prolixa.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Ianuen. Parochialis.

Die Veneris 13. *Martij* 1626.

ARGVMENTVM.

Patroni, quando dicantur foueri bonum ius ad effectum iuris eligendi, ſeu præſentandi.

SVMMARIVM.

1 *Præſentandi quaſi poſſeſſio ad effectum manutentionis probatur ex quaſi poſſeſſione iuris elegendi ſeu præſentandi.*

2 *Præ-*

2 *Præsentationis quasi possessio bene dicitur constare ex pluribus nominationibus factis, & effectũ sortitis.*
3 *Præsentationis effectuatio eò ipso probatur, si post vnius obitum, alter fuerit prouisus.*
4 *Libris visitationum statur in his, quæ spectant ad officium visitantis.*
5 *Visitatoris assertioni quo ad statum Ecclesiæ multum deferendum est.*
6 *Patroni bonum ius ex quibus actibus possessorijs probetur ad effectum confirmationis illius, qui iam est electus, & nominatus.*
7 *Præsentandi quasi possessio acquiritur ex vnico actu etiam contra prouisum ab Ordinario.*
8 *Præsentandi quasi possessio, quæ non suffragetur.*
9 *Actuum multiplicationes excludũt præsumptionem gratiæ.*
10 *Appellatio quando numquam fuit prosequuta, dicitur constare de re iudicata.*
11 *Per prouisionis modum, ea, quæ fiunt non immutant statum præcedentem, & nu. 18.*
12 *Spolio agens præsupponit reum conuentum possidere.*
13 *Petitio est species confessionis, & ideo debet interpretari ad fauorem confitentis.*
14 *Reintegrationem petens non censetur habere se pro spoliato respectu ciuilis possessionis.*
15 *Possessionis ciuilis retentio pendet ab animo possidentis.*
Et ideo id totum est arbitrandum iuxta circumstantias elicitas ex factis, & verbis præcedentibus, & etiam ex post gestis.
16 *Ius proprium nemo præsumitur voluisse abijcere*
17 *Reintegrationis actus, cum sit ordinatus ad acquirendum, non debet contrarium operari.*
19 *Præsentatio, quæ dedit causam liti non est attendenda.*
20 *Assistentia Iuris non suffragatur ad effectum manutentionis, quando alius est in possessione tẽporis considerabilis.*
21 *Assistentia Iuris non suffragatur pro manutentione, quando redditur turbida.*
22 *Vicarij seu Curati nominatio, quando sumus in Ecclesia Monialium, ad eas Moniales spectat.*
23 *Monasteria non dantur sine Ecclesijs.*
24 *Dominium, quando deducitur incidenter, & non principaliter probatur ex sola possessione.*

DECISIO V.

Vacante Ecclesia Parochiali Sãcti Andreæ Ciuitatis Ianuen. Moniales S. Andreæ de Porta nuncupatæ, quæ ad eas spectare Ius nominandi, seu eligendi, ac illius possessione, seu quasi existere prętendebant, nominauerũt ad eam Andream Malaspinam Presbyterum; sed quia Illustris. D. Modernus Archiepiscopus nominatione, seu electione Monialium non admissa, dictam Ecclesiam, tanquam vacãtem per obitum Ioannis Baptistæ Barrilarij (qui, vt dicebatur, fuerat ab Ordinario prouisus) contulit præuio concursu Aloysio Albertono, & illum in possessionem immisit; Moniales præfatæ causam appellationis per eas interpositæ committi obtinuerunt Ordinario Sauonen. qui pronunciauit Moniales esse reintegrandas ad pristinam earum possessionem eligendi, seu nominandi Vicarium, & consequenter Andream fore, & esse confirmandum, & instituendum; tandem causa ad Rotam deuoluta, & commissa D. meo Vbaldo, fuit proposita die 17. Iunij anni 1624 super manutẽtione; Domini verò ordinarunt, vt videretur de bono Iure; super quod hodie per me proposito dubio loco d. D. mei aduersa valetudine impediti, fuit resolutum satis ad effectum manutentionis, de qua agebatur, constare de bono Iure Monia-
1 lium eo ipso, quod constat de † earũ possessione, seu quasi dicti Iuris eligẽdi, seu præsentãdi Vicariũ: *Cap. querelã de elect. c. cõsultationibus de iure pat. Calder. cõs. 23. de præb. Gonzal. ad reg. 8. glos. 45. §. 2. n. 4. Garz. de benef. p. 5. c. 5. n. 1. Rota decis. 167. nu. 8. par. 2. diuers. & decis. 435. n. 1. par. 1. recent.*
2 De possessione autẽ Monialiũ † visũ fuit cõstare ex pluribus nominationib. seu electionibus per eas factis, & effectũ sortitis vsq. de anno 1554. *c. cũ Ecclesia Sutrin. de caus. pos. & propr. Rot. dec. 17. p. 2. diu.*

Quia in primis vacãte hac Ecclesia de dicto anno 1554. fuit ad eã præsentatus per Moniales Lazarus de Cassana, qui ad requisitionem earum, & præuia informatione de illius sufficientia fuit institutus per Archiepiscopũ Ianuen. & cũ iste obierit, fuit per easdẽ nominatus, seu electus Bartholomæus Scanilia de anno 1573. quæ nominatio, quãuis facta ad Gratam loquutorij d. Monasterij, attamen quia de alia deputatione per Archiepiscopũ non constat, & postea per mortẽ dicti Scaniliæ de anno 1594. fuit per easdẽ nominatus, & electus Bartholomæus Facciottus,
3 satis probata † videtur illius effectuatio eo ipso, quod vnus per obitũ alterius fuit prouisus iuxta *cõs. Oldr. 229. cõmuniter receptũ, Lãber. de iurep. lib. 2. par. 1. quæst. 10. ar. 7. Rot. dec. 545. n. 2. & dec. 598. n. 9. p. 1. diuers. & alibi sæpius.*

Quę adminiculantur ex requisitione, seu præcepto per Archiepiscopum Ianuen. dictis Monialibus
4 facto de anno 1594. vbi † asseritur vacatio d. Ecclesiæ per obitum Scaniliæ; Et multò magis ex visitatione Apostolica de anno 1582. in qua fit mentio de institutione d. Scaniliæ per Archiepiscopum ad electionem Monialium: *Verall. decis. 158. par. 2. Rot. decis. 573. nu. 4. par. 2. recent.* Visitatoris enim
5 assertioni, † quo ad statum Ecclesiæ multum deferendum est, *Rot. decis. 371. num. 2. par. 1. recent. & in Mediolanen. decimarum 15. Decembris 1618. coram bo. m. Andrea.*

Et propterea ob eandem rationem probatur effectuata nominatio, seu præsentatio per Moniales facta de Bartholomæo Facciotto, ex quo Archiepiscopus per modum prouisionis de anno 1609. deputauit Baptistam Barrillarium ad curam d. Ecclesiæ, sub narratiua, quod vacabat per obitum d. Facciotti; qui (vt dictum est) fuerat per Moniales præsentatus per obitum Scaniliæ, & præsertim stantibus litteris Sacrę Congregationis Illustrissimorum Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum directis, & præsentatis Vicario Generali Archiepiscopi Ianuen. de anno 1595. & sic paulò post nominationem per Moniales factam de persona Facciotti, quibus cauebatur per Sac. Congreg. fuisse declaratum Ius nominãdi, de quo agitur, ad Moniales, approbationem verò ad Archiepiscopum spectare.
6 Ex quibus actibus † possessorijs satis videtur probari

buri bonum ius Monialium pro confirmatione Malaspinæ, per eas electi, & nominati. Rota in puncto apud Gregor. XV. *decis.* 370. *n.* 2. cum etiam ex vni-
7 co tantùm actu acquiratur † quasi possessio, etiam contra prouisum ab Ordinario, vt latè *Garz. de benef. par.* 5. *c.* 5. *nu.* 59. *Rota in Ilerden. Parochialis*, 13. *Iunij* 1558. *coram Caputaquen.* inserta apud eundem Garz. *vbi supra nu.* 60.

Non obstat, quod supradictæ nominationes, &
8 electiones Monialium, in quibus fundatur † earum possessio, prætendantur admissæ ad gratificandum ipsis Monialibus de persona eis benè visa, *Ferret. cōsil.* 33. *n.* 4. *lib.* 1. quia idem Ferret. paulò infra subiungit, quod quando electiones, vt hic, sunt factæ, tanquam spectantes ad nominantem, seu eligentē, quod non censentur admissæ, tanquam ex gratia, sed ex iustitia; Et multò magis, quando non vni-
9 ca, sed plures sunt, quia multiplicatio † excludit presumptionem gratiæ: *Rip. in d. c. cum Ecclesia Sutrina n.* 55. *de caus pos. & prop. Seraphi dec.* 112. *n.* 2.

Non obstat præterea, quod Monialibus requisitis de anno 1594. de mandato Vicarij Archiepiscopi ad dicendum, & allegandum, quare Archiepiscopus non posset liberè conferre d. Ecclesiam, comparuit Procurator, qui Iura Monialium allegauit, & nihilominus Bartholomæus Facciottus fuit prouisus ab Ordinario, & quod cum per Facciotti mortem fuerit deputatus ab eodem Ordinario Barrilarius, & Moniales se opposuerint, & appellauerint, fuit appellatio reiecta, & nunquam per illas prosecuta, sicque
10 † videtur constare de re iudicata super possessorio ad fauorem Archiepiscopi; Quia fuit responsum, quòd non propterea Ordinarius acquisiuit libertatem conferendi, nisi concurrant adminicula ad arguendum Moniales animo dimisisse possessionem: Rota ponens in terminis hanc distinctionem in Lucana Maiusculatus 1. Iulij 1587. coram Orano, & facit *Textus optimus in l. si id, quod, §. quod autem ff. de acq. pos.* Et tantum abest, quod adminicula exaduerso probentur, quod imò prouisio de dicto Facciotto, stante nominatione Monialium, & declaratione S. Congr. potius censetur facta pro continuādа earum possessione, & dicta Ordinarij deputatio postea facta de Barrilario fuit per † modum proui-
11 sionis, quæ non mutat statum præcedentem, *Rebuff. de sent. prouis. in præfat. nu.* 35. *cum seq. & fuit dictum in Ciuitatis Castelli legitima* 24. *Nouemb.* 1621. *coram R. P. D. meo Pirouano*.

Non obstat prætensa confessio Monialium ad fauorem possessionis Archiepiscopi, quæ resultare videtur ex sententia, & processu desuper facto coram Episcopo Sauonen. vigore Breuis Apostolici, dum obtinuerūt reintegrari ad possessionem Iuris nomi-
12 nandi, quando † quidem qui agit spolio, præsupponit Reum conuentum possidere, *Seraph. decis.* 1417 *nu.* 3. quia fuit benè responsum, quod reintegrationis petitio fuit equiuoca, & sic debet referri ad solā naturalem possessionem, & turbationem de facto: *Rot. Decis.* 560. *nu.* 3. *par.* 1. & 649. *nu.* 10. *par.* 2. *re-*
13 *cent.* & ratio est, quia d. † petitio est species confessionis, ideoque debet interpretari ad fauorē confitētis *l. si quis intentione, & ff. de Iudic. Rom. cos.* 455.
14 *nu.* 4. & 6. ac propterea † ciuilis possessio semper remansit penes Moniales, *Rot. decis.* 561. *n.* 5. *par.* 1. *recent. Addit. ad Greg. xv. dec.* 555. Cum enim rete-
15 tio possessionis ciuilis † pendeat ex animo possidētis, *l. licet, C. de acq. pos.* Id totum arbitrandum est iuxta circūstantias elicitas ex factis, & verbis præcedentibus, & etiam ex post gestis; *Rot. decis.* 644. *sub num.* 6. *par.* 1. *recent.* In præsenti autem ex ante, & post gestis potius adsunt circumstantiæ, ex quibus elicitur, quod Moniales semper voluerunt animo retinere ciuilem possessionem; Tum quia non
16 est credendum † quod voluerint abijcere proprium ius, *l. cum de indebito, ff. de probat*, &
17 quia cum actus iudicialis reintegrationis † sit ordinatus ad acquirendum, non debet contrarium operari: *l. legata inutiliter, & ff. de adimen. legat.* & in puncto *Rot. d. decis.* 561. *nu.* 7. Tum etiam ex præsentatione Facciotti, & ex recursu ad S. Congr. & appellatione interposita, & ex nominatione Malaspinæ, & demum ex manutentione per eas petita de qua nunc agitur.

Non obstant prouisiones factæ per Illustriss. Archiepiscopum de Barrilario anno 1609. & de Alber-
18 tono anno 1622. Non prima, † quia facta fuit per modum prouisionis, *Rebuff. vbi supr.* Secunda verò
19 de Albertono dedit causam liti, & ideo nō † est attendenda, *Rota coram Greg. xv. decis.* 417. *n.* 4. & *in recent. decis.* 30. *nu.* 1. *par.* 2. *et in Callien. Iuris conferendi* 27. *Maij* 1616. *coram R. P. D. meo Verospio.*

Minus obstat allegata deputatio Figarolij de anno 1588. quia fuit facta pro Vice Curató, videlicet loco d. Scaniliæ Curati ab ipsis Monialibus electi, ex quo cura animarum est valdè numerosa, vt manifestè probari videbatur, tàm ex libro matrimoniorū, in quo prædictus Scanilia de dicto tempore ante, & post Curatus nominatur, & dictus Figarolius vocatur simplex Presbiter, quàm etiam ex supradicta visitatione Apostolica, in qua asseritur d. Scaniliā tūc fuisse Curatum, & quia multo post, nempè de anno 1594. dicta Cura, seu Vicaria (vt dictum est) vacauit per obitum Scaniliæ, non autem d. Figarolij; & demum non apparet, quod ipse æquè principaliter administrauerit cum Scanilia Curato.

Non etiam releuat iuris assistentia Archiepiscopi,
20 † tùm quia non suffragatur, quando alius, vt hic, est in possessione temporis cōsiderabilis, *Rota dec.* 685 *sub nu.* 2. *vers. & præterea par.* 1. *recent.* & fuit dictū in *Aquilana Iurisdictionis* 1607. *coram Illustriss. Patriarcha Antiocheno impress. penes Marches. de Commiss. to.* 1. *fol.* 980. *Greg. xv. decis.* 312. & ibi latè
21 Additio: tùm etiam quia redditur † turbida, tàm ex supradictis, quā etiā attenta iuris communis dispositione; cum potius, quo ad dictum ius nominandi,
22 iuris assistentia videatur esse pro Monialibus, quia † cum agatur de Ecclesia Monialium, nominatio Vicarij, seu Curati de iure potius ad illas spectare videtur; *c.* 1. *de Capel. Monac. Concil. Trident. sess.* 25. *cap.* 11. *de regul.* & tradunt *Doct. in cap. cum venerabilis, vbi Felyn. nu.* 36. *de except. Rot. decis.* 21. *de praben. in antiquior.* & quia ita pro Monialibus cēsuit Sacr. Congregatio Concilij.

Vt quod Ecclesia sit Monasterij, videtur nō pos-
23 se dubitari, quia vltra quod Monasteria † non dātur sine Ecclesijs, & quod ad effectum manutentionis, de qua agitur sufficit probatio ex sola possessio-
24 ne, ex quo dominiū Ecclesiæ nō deducitur † principaliter

paliter in Iudicium, sed incidenter, *Bart. in l. quidā in suo nu. 4. ff. de Conditio. instit. Calderin. conf. 23 de preben. Rota decis. 24. nu. 20. p. 2. diuers.* Dicebāt Domini satis probari ex adiudicatione illis facta de dicto Monasterio cum possessione inde secuta vsque de anno 1509. tàm Conuentus, quàm Ecclesiæ cum confectione inuentarij rerum Ecclesiæ, in quo fuerūt descripta vasa sacra, libri baptizatorum, & alia ad exercitium Sacramentorum, & curæ spectantia, ac etiam ex visitationibus Apostolicis, & & per Archiepiscopos factis, alijsque pluribus pro parte Monialium deductis, & cumulatis, &c.

Et ita vtraque parte &c.

¶ *Adsunt infra in hac causa duæ aliæ decisiones sub diebus 19. Aprilis 1627. & 3. pariter Aprilis 1628. coram eodem Reuerendissimo Vrgellen. sūt in ordine Decisiones 53. & 165.*

R. P. D. MERLINO.

Bononien. Fideicommissi de Desiderijs.

Die Veneris 20. Maij 1626.

ARGVMENTVM.

Religio Patrum Capuccinorum est incapax cuiuscumque acquisitionis, & ideo si in ea emittat professionem ille, cuius morte erat purificaturum aliquod fideicommissum, fit illi locus, perinde ac si naturaliter obijsset. Societas Officij an dicatur extincta, si ille in cuius vita inita fuit, professionem emittat in ordine Capuccinorum. Filiorum appellatione, quando veniant nepotes, & quando non, latè declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Religio Fratrum Capuccinorum est incapax successionis bonorum, & cuiuscunque acquisitionis.*

2 *Monachus emittens professionem, perinde est, ac si naturaliter obijsset, adeò vt non expectato obitu apertum dicitur fideicommissum (si quid ad sit) substitutis.*

3 *Rot. decis. 5[illegible]3. par. 2. in recent. declaratur.*

4 *Societas officij non dicitur extincta ob professionem in Religione Capuccinorum illius, in cuius vita societas inita fuit.*

5 *In societate Officiej ille, in cuius caput ea inita fuit, nihil pœnitus praestat, & nihil ei acquiritur.*

Sed solum ab illius vita, & obitu naturali regulatur societas, vt duret, vel extinguatur. nu. 5.

6 *Professus bona retinere non potest ob votum paupertatis emissum.*

7 *Bona in suspenso manere non debent.*

8 *Fideicommissum filijs alicuius relictum an, & quando comprehendat illius nepotes & alios vlterioris gradus descendentes.*

9 *Sententia negatiua est crebrior, & validioribus enixa rationibus.*

10 *Filij aliter vocātur, & aliter nepotes, & ideo sub stricta iuris interpretatione appellatione filiorum non veniunt nepotes amplia, nu. 11.*

12 *Filiorum appellatione veniunt nepotes, quoties voluntas fideicommittētis id disponit, vel æquitas, vel verisimilitudo.*

13 *Filiorum appellatione veniunt nepotes, quoties adest causa recedendi ab eius stricta Iuris interpretione.*

14 *Verbum, descendentes, habet implicitum tractum temporis successiuum, & omnes gradus amplectitur.*

15 *Linea est verbum collectiuum multorū graduū.*

16 *Substitutio, quando est facta filijs alicuius & est collata in tempus remotissimum, tunc nè ista substitutio reddatur elusoria, dicendum est sub appellatione filiorum venire nepotes, pronepotes, &c.*

17 *Rot. decis. 507. part. 2. in recent. & alij DD. declarantur.*

18 *Filiorum appellatione, quando meritò veniāt nepotes.*

20 *Descendentiū appellatione veniunt nepotes, pronepotes, Trinepotes, & alij vlteriores.*

21 *Lineæ verbum adaptari non potest ad eum, qui nō est de linea, sed lineis originem præstat.*

22 *Linea incipit in filijs primi gradus.*

23 *Verbum, per, denotat tractum, & cursum, & continuationem de persona in personam.*

24 *Inæqualitas non est danda erga descendentes fratrum, & nu. 27.*

25 *Filiorum appellatione veniunt nepotes, quoties absonus, & iniquus intellectus sequeretur.*

26 *Magon. decis. Lucen. 82. n. 26. declaratur.*

28 *Filiorum appellatione non veniunt nepotes secūdum strictam Iuris interpretationem.*

29 *Filiorum appellatione veniunt nepotes, lato sumpto vocabulo, & secundum latam significationem. nu. 30.*

31 *Rot decis. 667. nu. 11. par. 2. in recen. declaratur.*

32 *Coniecturæ simul iungi debent, & ita iunctæ sunt ponderandæ, non autem separatim.*

33 *Ex testamenti vna parte, potest etiam inferri ad aliam.*

34 *Filij quando vocantur, opus est de patre facere mentionem, vt intelligatur de illis filijs, de quibus fit mentio. Limita. nu. 35.*

36 *Coniecturæ vrgentiores, & efficaciores tollunt infirmiores.*

37 *Filiorum appellatione, quando veniunt nepotes, idem intelligitur de pronepotibus trinepotibus, & alijs vlterioribus descendentibus.*

38 *Substitutio, quando est dilata in remotissimum tempus, in quibus debeat verificari.*

DECISIO VI.

Hieronymus de Desiderijs institutis, hæredibus Ioanne, Alexandro, Bartholomeo, & Ioanne Baptista filijs, inuicemque substitutis, & deinde vocatis filijs filiorum, & descendentibus, postremò vbi finita esset eius, & filiorū linea masculina, substituit Bernardinum fratrem germanum, Bonifatium, & Franciscum ex fratribus pariter germanis nepotes, & his non extantibus, eorum filios legitimos, & naturales masculos, & per lineam masculinam; defun-

defuncto autem Hieronymo, & postquam Alexan-
der iunior pronepos, & vltimus ex descendẽtibus, ex
linea Testoris ingressus est, & professionem emisit
in Religione S. Francisci Ordinis Capuccinorum,
Stephanus, & Aeneas pronepotes Bernardini petie-
runt declarari, bona Hieronymi fideicommitten-
tis ad ipsos spectare, Huiusmodique causa in gradu
appellationis introducta coram me, hodie proposui
dubium, An constaret de fideicommisso purificato
ad fauorem D. Stephani, & Domini in omnibus af-
firmatiuè responderunt, nempè Primò constare de
fideicommisso: Secundò quod euenerit illius casus:
Tertio quod euenerit in fauorem Stephani, & fratris

De fideicommissi enim existentia non controuer-
tebatur, nec controuerti poterat, quia apertè Testa-
tor in supra relatis verbis fideicommissum constituit
nedum in fauorem descendentium, sed etiam colla-
teralium, scilicet Bernardini fratris, & Bonifatij, &
Francisci nepotum, & eorum filiorum, & per lineã
masculinam.

Quod autem defecerit linea masculina descensiua
Hieronymi Testatoris, quam effectiuam Doctores
appellant, hinc inde à partibus præsupponebatur, &
existentia Alexandri Iunioris non visa est considera
1 bilis, quia statim ac Religioni † Patrum Capuccino-
rum, (quæ successionis bonorum, & cuiuscunque
acquisitionis, tàm in particulari, quàm in communi
est incapax iuxta *Clemẽtinã exiui de Paradiso, de*
verborum signific. Et in specie de Religione Patrũ
Capuccinorum, cautum est à Sacro Concilio Tridẽ-
tino *sess. 25. cap. 3.* ipse Alexander nomen dedit, &
2 professionẽ emisit † perindè est ac si naturaliter obi-
jsset, adeò vt non expectato obitu apertum dicatur
fideicõmissum substitutis, & vocatis post illius mor-
tem: ita *Bart. in l. cum pater §. hæreditatem il primo*
ff. de legat. 2. vbi etiam *Bald. nu. 3. Abbas in c. in præ*
sentia nu. 58. & seqq. de probat. Dec. cons. 259. &
419. nu. 1. Clar. in §. Testamentum quæst. 28. nu. 4.
Graff. de success. ex testamento §. testamentum q. 37
n. 7. Gutierez q. canon. lib. 2. cap. 1. num. 18. 45. 51.
Molin. de primogen. Hisp. cap. 13. nu. 69. Surd con-
sil. 90. nu. 7. & cons. 557. nu. 10. Peregrin. de fidei-
commiss. art. 28. num. 63. Rusticuc. in l cum auus
lib. 5. cap. 7. num. 1. 2. & 19. Castill. quotid. contro.
lib. 3. cap. 12. num. 83. & melius num. 93. 94. 95. &
seqq. plenè *Honded. consil. 62. num. 16. & seqq. per*
tot. lib. 1. qui *Castill. & Honded.* loquuntur de
professo in hac eadem Religione Capuccinorum
& in ijsdem terminis. *Sanchez supra decalog. par.*
2 lib. 7. c. 3 nu. 69. qui alios quam plures recensent,
ac de veriori, & communiori attestantur & funda-
mentis contrariæ opinionis bene respondent.

3 Neque huic opinioni aduersatur *decis. 543 part. 2.*
recent. quia loquitur in societate officiorum, & hu-
iusmodi societatem nõ dici extinctam ob professio-
4 nem in Religione Capuccinorum † illius, in cuius
vitam tertius societatem inierat, & dispar est ratio,
quia ille, in cuius caput societas inita fuit, nihil pe-
5 nitus præstat, & nihil ei acquiritur † sed solum ab il-
lius vita, & obitu naturali regulatur societas, vt
duret, seu extinguatur. Vnde nil mirum si per pro-
fessionem eiusdem non extinguitur Ius sociorum,
quia ex professione nihil immutatur, quòd secus
6 est in fideicommisso, ipse enim † professus bona re-
tinere non potest ob votum paupertatis emissum,
nec monasterium ob omnimodam incapacitatem,
nec heredes illius ab intestato, seu ex testamento,
cum extet dispositio fideicommittentis, Vnde ne
7 bona, † stent in suspenso, statim post professionem
non expectata etiam morte naturali dicitur purifi-
catum fideicommissum in fauorem substitutorum,
vt tradunt supra citati Doct. quæ ratio cessat in so-
cietate, quia non obstante professione, lucra con-
tinuant in eadem persona, quæ in caput alterius
contraxit societatem, licet ingressus fuerit religio-
nem omninò incapacem.

Quod verò casus fideicommissi euenerit infauo-
rem Stephani, & sic ipse sit comprehensus in fidei-
commisso, constare dixerunt Domini ex eo, quod
per testes probatur Stephanum descendere à dicto
Bernardino fratre Hieronymi fideicommittentis,
in cuius Bernardini, & eiusdem filiorum fauorem,
casu, de quo deficeret linea descendentium Testa-
toris, facta fuit substitutio, & quamuis anceps, &
8 nodosa sit apud Doctores controuersia; An & †
quando fideicommissum filijs alicuius relictum cõ-
prehendat illius nepotes, & alios vlterioris gradus
9 descendentes, & crebrior sit sententia negatiua, †
& validioribus nixa rationibus, quod absolutè ex
proprietate sermonis, & stricta Iuris interpretatio-
ne nepotes non veniant, quia † aliter filij, aliter ne-
10 potes appellantur. *l. quid si nepotes, ff. de Testam.*
tutel. l. filium habeo, ff. ad Maced. & hanc vti cõ-
muniorem, & veriorem sequuti sunt post alios,
Dec. cons. 95. num. 6. vers. & in ista, & num. 9.
Soccin. Sen. cons. 104. in princ. lib. 8. & Iun. cons. 3 n
num. 26. lib. 3. Odd. cons. 90. num. 2. & 3. Menoch.
cons. 215. num. 95. & 97. Rimin. Iunior. cons. 358.
num. 228. & seqq. Gaspar Thesaur. q. forens. lib. 1.
quæst. 91. num. 8. Ludou. Cassan. consil. 34. num. 8.
Rustic. in d. l. cum auus lib. 6. cap. 14. num. 19. ff. de
condit. & demonstr. Cuiac in comment. ad l. 2. ff. de
excus. tut. Ioseph. Sess. decis. Arazon. [illegible] *num. 23.*
vers. Atque opus, & pluries sequuta est *Rota*, sed
præcipuè *coram bon. mem. Cardinal. Seraphino de-*
cis. 1486. num. 9. & in Romana fideicommiss. 21.
Aprilis 1603. coram Illustriss. D. Cardin. Millino,
& in Anconitana fideicommissi 10. Decẽbris eius-
dem anni coram Reuerendissimo Attrebaten, et in
Ariminen. fideicommissi 17. Ianuarij 1614. coram
R. P. D. meo Verospio, quæ est *decis. 507. par. 2. re-*
cent. et in alia Ariminen. 23. Martij 1615. coram
Reuerendissimo Domino meo Seleucien. quæ est
667. eadem par. 2. recent. & nuper dixit etiam *Ro-*
ta in Romana seu Prænestina fideicommissi de Co-
lũna 31. Martij 1523. et confirmata 2. Maij. 1625
11 coram bo. mẽ. *D. Vbaldo*. Præsertim vbi † agitur
de vocatione transuersalium, & quando resultat gra
uamen filiorum, & descendentium, vt per Docto-
res prædictos.

12 Nihilominus quoties contrariũ suadent † volun-
tatis fideicommittentis coniecturæ, vel æquitas, &
verisimilitudo, ab illa propria verbi, *filiorũ*, signifi-
catione & stricta Iuris interpretatione recedimus, &
iustã nẽpè præsumptę menti Testatoris consonam,
13 & latã amplectimur, ita vt *filiorũ* † appellatione ve-

niant nepotes l.iusta ff. de verb.signific. l.senatus consulto.ff.de Rit.nupt.& in terminis fideicommissi dixerunt Crauet.cons.155.n 4. Soccin. Iun. cons. 30.nu.26.lib.4. Mant.de coniect.vlt.volunt. lib. 8. tit.8.n.1.& 2.& 12.Rustic.loco præallegato c. 11. n.45. egregiè Fachin.controu.lib. 5. c. 18. Peregr. de fideicom.art.22.n.10.& 12.Menoch.de præsum. lib.4.præsump.94.nu.23. vers.Receditur Modern. Brixien.de subst it.q.320.num.10. & Rot.coram Card.Seraph.d.decis.1486.num 6.& 8. & præsupponitur etiam in dictis decisionibus 507.num.6.& 667.nu.4.p.2.recent.

In hoc verò secundo casu, nos versari Domini censuerunt ex pluribus, & vrgentibus coniecturis suadentibus Testatorem in substitutione facta de transuersalibus sensisse nedum de filijs primi gradus Bernardini fratris, sed etiam de nepotibus, & alijs vlterioris gradus descendentibus eiusdem Bernardini.

Prima autem erat coniectura, quia Testator constituit amplum, & reciprocum fideicommissum inter suos filios, & descendentes, dum vocauit suos filios, nec non filiorum filios, & descendentes, & lineam masculinam, & dubium non est, quin omnes à Testatore descendentes in infinitum essent vocati, id enim important tum verba illa filijs filiorũ, 14 & descendentibus quod verbum, descendentibus, † habet implicitum tractum temporis in perpetuũ, & omnes gradus amplectitur §.1. Authen. de hæred. veniet ab intestato l.fin. C. de suis, & legit. Paris. cons.11.n.27.lib.3.Pereg. de fideic.ar.19,n.17.& 33. qui alios cumulat, & cõs.35.n.5.lib.3.& cõs.44 n.3 & 6.lib.4.Menoch.cõs.1012.n.1.Moder.Brix. de substit.quæst.327.nu.1. Tum etiam illa verba. Finita linea masculina Testatoris, & dictorum eius filiorum, quæ compræhendebant quoscumque 15 descendentes à Testatore, & eius filijs, cum id importet verbum, linea, † quod est collectiuum multorum graduum Doctores in l.Gallus §. quidam rectè ff.de lib.& posthum.Menoch.cons.497.nu.1.Pereg. dicto art.10.nu.33.Surdus cons.344.nu.14.& propterea si post tot personas, & tot gradus vocauit filios Bernardini, & ita nedum in incertum, sed & in remotissimum tempus contulit substitutionem filiorum Bernardini, quo tempore verisimiliter non erant extituri filij primi gradus dicti Bernardi- 16 ni, ne elusoria, † & inanis euadat huiusmodi substitutio, dicendum videtur, sub vocatione filiorum intellexisse de filijs secundi, tertij, & vlterioris gradus, ita Bald.in l.Gallus.§.instituens, ff.de liber.& posthum.& Alex.ibidem nu.70. Imol. nu.48. Roman. cons.438.nu.15.Aretin.cons.145.Rub.Alex.consil. 144.nu.4.Menoch.cons.530.nu.24.Old.cons.39.n. 52.Peregr.de fideicom.art.22.nu.50.& cons.31. n. 15.lib.2.& cons.59.nu.3.vers.Attamen.lib.5. plenè qui innumeros congerunt Modern.Brixien.de substit.dicta quæst.320.num.15.& 17.Sessa decis. Aragon.64.nu.108.& sequuta est Rota coram Put decis.256.nu.5.lib.2.apud Cardin.Seraph.decis.409 nu.11.et in Romana fideicommissi de Serlupis 23. Febrarij 1601.coram bo.me. Iusto, quæ est dec.426 n.4.p.4.diuers.in Romana Casalis Palazzetti 19. Iunij 1615.coram Reuerendiss. D.meo Patriarcha Manzanedo, quæ est decis.718.p.2.recent.et confirmata 11.Decembris eiusdem anni, vbi fuit etiam neglectum, quod fideicommissum esset in fauorem transuersalium, & in Tusculana Fideicommissi 19. Aprilis 1619. coram Reuerendissimo D. meo Decano.

17 Nec obstant decis.507.par.2.recent.†. nu. 14.& Doctor.cumulati à Moder:Brixien.loco præallegato nu.16.in princ.qui huiusmodi coniecturam improbant, quoniam vel horum opinio est contra cõmunem, prout testatur Rust.in d.l.cum auus lib.6 cap.12.nu.10.11.12.et 13.et nu.63. Galuan. cons. 48.n.63.vel fortasse admittenda videtur quoties in futurum solummodo tempus reijcitur substitutio filiorum, in quibus terminis loquitur dicta dec.507. & vbi non concurrunt aliæ coniecturæ efficaces pro vocatione nepotum, secus autem si & in remotissimum tempus fuit collata substitutio, vel in infinitũ, facta fuit prima vocatio descendentium Testatoris, quia in his casibus, cùm Testator potuerit probabili- 18 ter cogitare, tunc non extituros filios primi gradus, meritò † filiorum appellatione, veniunt Nepotes, vt per dictos Modern, Brixien.præallegata q. 320. n.16.et Rot.in Tusculana Fideicommissi 15.Aprilis 1619.coram Reuerendiss D.meo Decano.

Nec obstat, quod Testator post tot gradus, & personas substituerit etiam Bernardinũ, qui multò minus erat extiturus illo remotissimo tẽpore, quoniam aduertendum est Testatorẽ dũ suis descẽdentibus & lineę substituit Bernardinum fratrem, et illos filios et per lineam masculinam, amplexum fuisse plura tempora; nempe tempus propinquum, in quo poterant præmori eius filij, & superuiuere Bernardinus, nec nõ remotum, in quo deficere poterant filij filiorum Testatoris, & tunc successissent filij Bernardini, qui superuiuere potuissent; & tempus etiam remotissimũ, quo deficerent vlteriores descendentes Testatoris, & tunc necessariò sub nomine filiorum Bernardini, debent intelligi vocati vlteriores descẽdentes eiusdem Bernardini, qui secundum mentem Testatoris, illo remotissimo tempore superuixissent &c.& sic semper verum est dicere, Testatorem considerasse etiam tempus remotissimum, quo casu, vt supra fuit firmatum, appellatione † filiorum, veniũt 19 nepotes, & alij vlteriores; & vocatio Bernardini nõ quidem refertur ad illud tempus remotissimum, sed ad congruum tempus singula singulis congruè referendo.

Secunda erat coniectura quia Testator in substitutione de transuersalibus non solum vocauit Bernardinum fratrem, & Bartholomei filios, nec non illorum filios, sed etiam addidit, & per lineam masculinam, Vnde videtur addendum, verbum, Descendẽtes, quia aliàs imperfecta, & manca esset oratio; Ho- 20 rum autem descendentium † appellatione, vt dictũ fuit in prima coniectura veniunt nepotes, Pronepotes, Trinepotes, & alij vlteriores, nisi recipiamus hãc interpretationẽ, Pronepotes, illis verbis, & per lineã masculinam, comprehendantur nepotes, cõsequens erit, illa verba omninò esse otiosa, quia si solum filios Bernardini, Bonifatij, & Francisci substituisset Testator, non opus erat illa clausula, et per lineã masculinã, quia verbis disertis erant prius vocati ibi, et ipsis non exstantibus eorũ et cuiuslibet eorũ filios legitimos, et naturales; Vnde aliquid ope-

operentur verba, *per lineam masculinam*, dicendum videtur, substitutionem trahi ad nepotes, & alios descendentes, Immò nec verbum; *linea*, † potest adaptari ad Bernardinum, nec ad Bonifacium, & Franciscum, quia ipsi non sunt de linea, sed lineis originem præstant, *Soccin. Senen. conf.* 81. *num.* 1. *& seqq. lib.* 4. *Peregr. de fideicom. art.* 22. *num.* 24. *vers. non tamen.* Nec etiam ad eorum filios primi
21

22 † gradus, quia in ipsis incipit quidem linea, *vt per Pergr. & alios vbi supra*, sed hæc linea protrahenda est ad alios descendentes, tùm quia alioquin hæc linea coarctaretur in punctum, si in ijsdem filijs primi gradus inciperet, & in ijsdem etiam desineret, tũ quia Testator non solum exordiũm lineæ, sed illius tractum considerauit, ibi *& per lineam masculinã*,

23 quod verbum, † *Per* denotat tractum, & cursum, & continuationem de persona in personam, & de gradu in gradum *ad Bald. in l. super longi in addit. n.* 2. *C de præscript. long. temp. Castrens. conf.* 91. *colum. fin. vers. filius verò lib.* 2. *Soccin. Sen. conf.* 42. *nu.* 3. *lib.* 1. *Rebuff. in l. vrbana* §. *pernoctare vers. notandum ff. de verb. obligat.* & propterea nedum filios primi gradus tanquam principium lineę, sed & nepotes, & alios vlteriores, vti medium, & tractum eiusdem lineæ vocasse Testatorem credendum est.

Tertia coniectura desumebatur, quia substituit Bernardinum fratrem, & cum eo Bonifatium ex Bartholomæo, & Franciscum ex Romanino fratribus nepotes, & deinde subdit, *& eorum, & cuiuslibet filios masculos & c.* Vnde si ad huiusmodi substitutionem fuerunt vocati nepotes ex Bartholomæo, &

24 Romanino fratribus, pariter etiam ne detur † inæqualitas erga descendentes fratrum, coniectura assequimur, vocatos fuisse itidem nepotes ex Bernardino, quemadmodum fuerunt vocati Nepotes Bartholomæi & Romanini fratrum Testatoris ita in hoc articulo huiusmodi coniecturã perpenderunt *Alex. conf.* 5. *n.* 6. *&* 7. *lib.* 3. *Bugen. conf.* 94. *num.* 10. *lib.* 1 *Becc. conf.* 221. *num.* 13. *lib.* 2 *& Galuan. conf.* 48. *num.* 64. *vers. Tertia si nobis, & consil.* 49. *num.* 12. *vers. Item non solum.* Et de æquali charitate Testatoris tam erga filios fratrum, quàm nepotes, satis cõstare videtur, dum in substitutione vocauit Bernardinum fratrem, & eius filios, nec non Bonifatium, & Franciscum nepotes ex fratribus præmortuis, & æqualiter deinde etiam vocauit tã filios ipsius Bernardini qui Testatori erant nepotes, quàm filios dictorum Bonifatij, & Francisci, qui Testatori erant nepotes, quod si *sifiliorum* appellatione non compręhenderentur nepotes Bernardini, ipsi conqueri possent se immeritò postpositos fuisse alijs nepotibus Bartholomæi, & Romanini fratrum Testatoris. Et tamen in hoc articulo monent *Doct.* faciendam esse interpretationem pro uocatione † nepotum

25 sub nomine filiorum quatenus alioquin, absonus & iniquus intellectus sequeretur *Cinus Rayner. de foroliu. Bald. & alij in l. Gallus* §. *Instituens, ff. de liber. & posthum. Peregrin. art.* 22. *n.* 48 *Surd. conf.* 85. *nu.* 28. *Menoch. conf.* 613. *nu.* 11.

26 Neque vrgent rationes allegatæ † a *Magon. dec. Lucen.* 82. *nu.* 26. qui hanc coniecturam improbat, & referunt *Modern. Brixien. dicta q.* 120. *num.* 73. quia illius opinione retenta licet non sequatur inæqualitas respectu stipitum, sequeretur tamen respe-

27 ctu graduum, † si nepotes ex vno fratre succederent, & alij ex alio fratre excluderentur; Et dum amplectimur hanc interpretationem quod *filiorũ*, appellatione veniant nepotes, non torquetur verbum, *filiorum*, nec extraneus sensus illi applicatur, sed tantum neglecta stricta significatione, secundũ

28 † quam nepotes non veniunt, eligimus latam, & iustam significationem; in confesso est enim apud

29 omnes Doctores, quod † appellatione *filiorum* veniunt nepotes saltem lato sumpto vocabulo, vt per *Bart. Bald. Castrens. & alios in l. liberorum. ff. de verb. signif. & in dicta l. Gallus,* §. *instituens, ff. de liber. & posthum. & per dictum Brixien. dicta q.* 319. *num.* 12. *& quæst.* 320. *num.* 32. *vers. respõdetur enim.*

Quarta coniectura est, quia Testator nedum prohibuit alienationem bonorum immobilium, sed bis etiam declarauit, se velle, vt bona conseruentur in sua familia, & propterea ne huic voluntati aduersentur, congruum etiam videtur eam amplecti opinionem, quæ dũ fauet nepotibus, fauet etiam conseruationi bonorum in familia, nec inde † tamen fit ex-

30 tensio exorbitans, sed verbum *filiorum*, vt dictũ est, recipitur in lata significatione, & hanc coniecturam in hoc articulo approbarunt multi congesti à *Rustic. in dicta l. cum auus, lib.* 6. *cap.* 12. *nu.* 44. *Becc. conf.* 221. *nu.* 7. *&* 8. *Brixien. d. q.* 320. *nu.* 31. 32. *&* 33. *Galuan. d. conf.* 38. *nu.* 65. *&* 66. vbi istã opinionem à *Menoch.* & alijs contrarium sentientibus vindicant; & quamuis testator huic præcepto de non alienando, & conseruationi bonorum in familia addiderit verba, vt *in institutionibus supra factis* hæc tamen verba non impediunt, quin semper dicta prohibitio alienationis, & votum conseruandi bona in agnatione suadeant, vt potius lata, ac benigna significatio verbi *filiorũ*, recipiatur, quàm stricta, & arcta eiusdẽ verbi, *filiorũ* significatio, &c.

31 Rota autem, † & si in *Ariminen. coram Reuerendissimo D. meo Seleucien. quæ est decis.* 667. *nu.* 11. *par.* 2. *recent.* respuerit hanc coniecturam, attamen id euenit, quia ibi non constabat de voluntate Testatoris, vt dicitur in decisione sub nu. 10. prout nec constabat in casu *Card. Seraph. dec.* 1486. *nu.* 12. hic autem de voluntate Testatoris conseruandi bona in familia ambigi non potest, quia verbis expræssis legitur, nec in dicta decisione 667. aderant tot aliæ coniecturæ, prout in præsenti casu concurrunt, quæ

32 † simul iungi debent, & ita iunctæ sunt ponderandæ, non autem separatim, & vnaquæque de per se discutienda est, huiusmodi enim coniecturæ ad inuicem fulciuntur, & vna corroborat alteram *Bero. cõs.* 104. *nu.* 12. *in fin. lib.* 2. *Cephal. conf.* 251. *nu.* 87. *Rota coram san. me. Gregor. XV. decis.* 315. *nu.* 9. *& ibi addent. nu.* 19.

Nec Dominis obstare visæ sunt coniecturæ ponderatæ contra nepotes; Nam illa quod in alia parte Testamenti fuerint distinctè, & discretiuè vocati *filij, et nepotes, et descendentes,* & propterea dum Testator postea in alia parte simpliciter vocauit filios Bernardini nõ præsumatur intellexisse de nepotib. quos in specie sub nomine nepotũ cõsueuit appellare, nõ videbatur cõcludẽs, cùm immò ab vna

33 parte Testamenti, † possit etiam inferri ad aliam. Et hæc coniectura elidatur ex alia coniectura supe-

rius ponderata pro Nepotibus, si enim Testator vocauit propter filios, nepotes, descendentes, & lineã masculinam, & hac deficiente, substituit filios Bernardini, & sic contulit substitutionem in tempus remotissimum, quo non erant exituri filij primi gradus Bernardini, consequenter, ratio suadet, quod Testator intellexerit de nepotibus, pronepotibus, & alijs vlterioribus descendẽtibus Bernardini, qui extarent tempore, quo linea descẽsiua Testatoris deficeret, vt supra in prima coniectura.

Minus etiam arridebat alia, quod Testator vocauerit taxatiuè filios Bernardini, ibi *& eorum filios*, quia vocãdo filios Bernardini, non dicitur restrictiuè loquutum fuisse, sed potius demonstratiuè, dum
34 enim vocantur filij, † opus est de Patre mentionẽ facere, vt intelligatur, de quibus filijs sit sermo, &
35 tũc restrictiuè diceretur facta substitutio si fuisset † dictũ *filios prædictos*, vel alio modo demonstraretur de filijs precisè primi gradus sensisse Testatorẽ *Bartol. in d. l. Gallus, §. instituens n. 2. ff. de liber. & posthum dictus Modern. Brixien. d. q. 321. n. 28.* vbi veriorẽ dicunt *Rota in illa Tusculana fideicommissi, 15. Aprilis 1619. & 23. Martij 1620. corã Reuerẽdiss. D. meo Decano* & in his terminis loquitur *dicta dec. 667. n. 19. p. 2. recent.* & dixit etiam in illa *Romana*, seu *Prænestina fideicommissi de Colina, 31. Martij 1623. corã bon. me. D. Vbaldo.* Et demũ hæ, & aliæ coniecturæ eliduntur ex supra relatis cõiecturis pro uocatione nepotum, quæ Dominis visæ sunt vrgentiores, & efficaciores, & ideo bene alias
36 coniecturas † contra nepotes tamquam debiliores tollunt, *l. diuus ff. de integr. restit. Menoch. de præsumpt. lib. 1. q. 9.* cum alijs,

Neque obstat, quod Stephanus non sit nepos, sed vlteriori gradu distet à Bernardino stipite: Quoniam
37 in hac materia quoties † asseritur appellatione *filiorũ* venire nepotes, idẽ intelligitur de Pronepotibus, Trinepotibus, & alijs vlterioribus descendẽtibus *Bart. in l. 4. § sed & si quis ff. de suis & legitim. Molin. de primog. Hisp. lib. 1. c. 6. n. 20. Peregr. de fideic. ar. 22. n. 45. & ar. 28. n. 32. Modern. Brixien. d. q. 321. n. 1. & 2*, quod præsertim dicendum videtur in præsenti casu, vbi substitutio filiorum Bernardini dilata est in remotissimum tempus, quo ne dum filijs, sed neque nepotes verisimiliter erant exituri,

Et ita vtraque parte informante, &c.

¶ *In hac causa habentur infra plures decisiones sub diebus 26. Iunij 1626. & 5. Martij 1627. & 14. Iunij eiusdem anni & 3. Decembris pariter 1627. & 24. Martij 1628. & 20. Decemb. eiusdem anni. & 14. Martij. & 7. Maij. & 14. Maij. & 25. Iunij. & 19. Nouemb. 1629. corã eodem R. P. D. Merlino sunt in ordine decisiones* 21. 42. 87. 118. 160. 226. 258. 279. 286. 313. & 320.

REVERENDISSIMO COCCINO.

Alerien. Pensionis.

Die Veneris 20. Martij 1626.

ARGVMENTVM.

Pensionis translatio, quando dicatur valida. Bigamia, licet exuat clericum omni priuilegio clericali, non tamen per eam deletur character clericatus. Dispensatio aliqua, quando fit, an sit facienda derogatio Concilijs generalibus obstantibus. Gratia secunda, quando substineatur, non facta mentione primæ.

SVMMARIVM.

1 *Pensionem exigens per spatium 30. annorum liberatur ab onere iustificationis.*
2 *Bigamus est exutus omni priuilegio clericali.*
3 *Character Clericatus non deletur per Bigamiam.*
4 *Bigamus, quando dispensatur, an sit opus derogari Concilijs generalibus.*
5 *Text. in c. 1. de Bigam. in 6. continet Constitutionem Conciliarem.*
6 *Abb. in c. 1. nu. 5. de spons. Rota non sequitur, dum constituit differentiam inter constitutionem conciliarem, et constitutionem Papæ.*
7 *Clausula, non obstantibus, derogat etiam quo ad concilia generalia.*
8 *Dispensatio facta, cum clausula, non obstantibus amouet omne impedimentum.*
9 *Dispensare, pro soluere dicitur.*
10 *Bigamus quando fuit dispensatus ad effectum obtinendi pensionem de ista dispensatione non est facienda mentio in translatione pensionis.*
11 *Gratia secunda, quando idem continet, quàm prima, tunc ob eius taciturnitatem non vitiatur secunda.*
12 *Gratia secunda, quando plus continet, quàm prima, tunc ob eius taciturnitatem causatur subreptio, et nu. 14.*
13 *Gratia secunda quando non valet, non propterea tollitur prima, sed remanet in suo robore.*
15 *Pensionis translatio, si fiat per viam extinctionis primæ, & creationis, seu reseruationis nouæ pensionis, pensio translata respectu trãslatarii non dicitur noua pensio.*
16 *In gratia non sunt narranda ea quæ omninò sũt ab ea diuersa, et nu. 17.*

DECISIO VII.

Foelicis recordationis Gregorius XIV. Motu proprio Kal. Augusti anni 1591. reseruauit pensionem scut. 1000. super fructibus mensæ Episcopalis Alerien. ad fauorem bon. me. Cardinalis Sauli, quam San. me. Gregorius XV. Non. Martij anni 1621. ab Incarnatione, quæ est à Natiuitate annus 1622. Põtificatus sui Anno II. transtulit in D. Antonium familiarem eiusdem Cardinalis, qui quidem Cardinalis præstitit consensum; quare dubitaui, an constaret de valida trãslatione, & Domini affirmatiuè responderunt, cum constet de voluntate Papæ, & Cardinalis, & de clericatu D. Antonij ex literis patentibus, nec alia iustificatio reseruationis primæ pensionis est necessaria, tùm quia fuit reseruata Motu
1 proprio, tum etiam † quia per xxx. annos fuit exacta, vnde præd. D. Antonius liberatur ab onore iustificandi *Rot. decis. 122. nu. 2. p. 1. in recent.* san. mem. Gregorius XV. *dec. 57. vbi addunt.*

Neque obstat, quod pẽsio fuit trãslata in D. Antonium tamquàm clericũ ibi dilecto filio, &c. clerico

2 co coniugato,& tamen cũ esset bigamus † erat exu-
tus omni priuilegio clericali. *cap.1.de Bigam.in 6.* la-
tè *Garz.de benef.c.6.n.2.Paris.de Resign.lib. 4.q.4*
*nu.*18. Quia hoc est verum, sed non facit, quia cum
Papa sciret ipsum esse bigamum, vt patet ex eadem
translatione, illa verba stant demonstratiuè, non li-
3 mitatiuè, cũ non obstante bigamia non esset deletus
† character clericatus, sed solum ipse D. Antonius
denudatus omni priuilegio clericali, *Butr.in cap.*
Ioannes num. 18. *Imol. pariter num.* 18. *in fin.*
de clerical. coniug. & fuit resolutum coram bon.
memor. Cardinal. Lancellotto *in causa Veronen.*
Pensionis 23. *Februarij* 1600. & in alia *Cesar-*
augustana Pensionis 1. *Iunij* 1610. & postmodum
in eadem coram san. me. Gregorio, *quae est dec.*516
*nu.*8.*& seqq.* quæ optimè declarat hunc punctum,
& bene *Ioan.de Montaign.de Bigam.*ff.3 *nu.*11.

Nõ obstat, quod in ipsa trãslatione D. Antonius
4 fuit dispensatus † super bigamia & tamen non fuit
derogatum Concilijs generalibus, & sic nec *c.1. de*
5 *Bigam.in 6.* quod † continet Cõstitutionẽ Cõcilia-
rẽ. Rota enim non admittit distinctionẽ Abbatis,
6 qui constituit differentiam † inter Constitutionem
Conciliarẽ, & Constitutionẽ Papæ ex *Concil.in c.1*
*n.5.de Spons.vt in dec.*123.*par.1.diuers.* Nam fuit re
sponsum, quicquid sit, an in dispensatione de qua in
dictis literis translationis fuerit sufficienter deroga-
tũ Concilijs generalibus; quod ipse habet sufficientẽ
7 derogationem, vt sit † capax pensionis non obstan-
te bigamia, cũ illa gratia cõtineat derogationem ad
Cõcilia generalia, *Prob.ad Monach.in c.in tua n.24*
*de cõsuet.in 6.Dec.cõs.*341.*n.*10.*Couar.in epit. de*
Spons.p.2.c.8.§.9.n.7.vers.quibus ego addo, Garz.de
*benef.p.4.c.5.n.*38. *& seqq.* quæ quidẽ dispensatio
8 sustulit omne impedimentum ad effectũ capacitatis
pensionis *Couar.de Matrim.2.p.c.6.§.9.n. 1. vers.*
dispensare. pcst mediũ ibi, nos verò † passim dispẽ-
9 sare pro soluere dicimus, *& n.2.vers.dispensat. ve-*
rò.Suarez de legib.lib.6.c.11.n.1.ad fin.vers.frequẽ
tius verò.Sanchez de Matrim.lib.8.disp.1.n.1.ver-
sic. dispensare. Neq; de ista dispensatione erat faciẽ-
10 da mentio in ipsa † translatione pẽsionis, quia suf-
ficit quod esset habilitatus, & dispẽsatus, *Ioan.And.*
in c.2.nu.2.de fil.presbyt.in 6.& ibi Anchar.notab.
3.Gemin.n.7;Franc.n.5.Abb.in c.veniens, n.14.de
præscrip.Rebuff.in prax.titu.de dispens.in fin & in
Concord.in form.mand.Apost.super ver. dispensa-
tionis, Sãchez de Matri.lib.8.disp.22.n.1.ante fin.

Neque obstat, quod in secunda dispensatione nõ
11 fuit facta mentio † primæ, quia, aut secunda de iure
sustinetur, quia sufficienter fuit derogatum Conci-
lijs generalibus, & cum nil plus contineat, quàm
prima, non propterea ex taciturnitate primæ in hoc
12 casu, in † quo nihil plus continetur, quàm in prima
causatur subreptio, licet secus esset, si plus contine-
ret, vt sentiunt omnes Doctores, quos cumulat *San*
chez de Matrim.lib.8.disp.22.n. 2. & ità in specie
dicunt *Dec.cons.55.n.7.vers.4.& vltimo, Gozad.*
cons.92.n.10.ad fin.vers.quinta conclusio. Eugen.
13 *cons.57.n.64.lib.1.* Aut non valuit, † & non prop-
terea tollitur prima sed remanet in suo robore, *In-*
*noc.in c.veniens.nu.5.de præscrip:& ibi Host.n.*12
*Ioan.Andr.nu.*16.*Bald.nu.*13.*Bellamera, n.6. Sã-*
*chez d.lib.8.disput.*22 *num.*13.

Neque obstat, quod prima dispensatio continet,
vt Dominus Antonius posset consequi, & retinere
pẽsiones reseruãdas, non autẽ vt etiã in eum possẽt
transferri pẽsiones, & sic secunda dispensatio visa fuit
14 necessaria, quare non sustinetur, † non facta mẽtio-
ne primæ. Quia contrarium visum fuit sine difficul-
tate verius, cum translatio pensionis fiat per viã ex-
tinctionis primæ, & creationis, seu reseruationis no-
uæ pẽsionis, & pensio translata, (quicquid sit respe-
ctu titulari) respectu translatarij est noua pensio,
15 ideò comprehenditur sub dispensatione retinendi
† pẽsiones reseruãdas, vt in puncto est *dec.san. me.*
*Greg.*18.*nu.*3. & fuit dictum in causa *Romana Pen*
sionis 17.*Iunij* 1622.*coram R.P.D.meo Buratto,*
& nouissimè in causa *Ferrarien.Pensionis* 14. *Iu-*
nij prateriti coram R.P.D.meo Remboldo, circa
quẽ articulũ Domini nullam habuerũt difficultatẽ.

Neque obstat, quod in dispensatione non fuerit
facta mentio de alia dispensatione obtenta à sanctæ
mem. Paulo V. vt posset contrahere matrimonium
16 cum sibi coniuncta. Quia hoc poterat † omitti cũ
illa dispensatio fuerit super re omninò diuersa, &
ideo de illa non erat facienda mentio, *Abb.in c.ve-*
niens, nu.13,& 14.de præscrip. Anchar. cons. 131.
in fin.cum alijs per Sanchez de Matrim.lib.8.disp.
22.*nu.*5. Et cessat omnis difficultas, quia quatenus
illud impedimentum affinitatis egerit dispensatio-
ne, etiam ad effectum, de quo agitur, quod omninò
negatur, satis adest dispensatio in literis translatio-
nis, in quibus etiam dispensatur super bigamia, quæ
dispensatio etiam si in illis literis concessa non suf-
fragaretur; suffragaretur tamen dispensatio obtenta
super affinitate, & respectu bigamiæ suffragaretur
prima dispensatio, vt dictum est, & vtraque susti-
neretur, non facta mentione de altera, † cum sint
super re omninò diuersa ex supra deductis, sed ve-
ritas est, quod D. Antonius non eget hac dispensa-
tione.

Quæ dicta fuere circa interesse Illustriss. & Reue-
rendiss. D. mei Cardinalis Burghesij non sunt prẽsẽ-
tis inspectionis, quia hodie cum eo non agitur, sed
cum Titulari.

Et ita conclusum, &c.

¶ *In eadem causa habetur alia decisio sub die Mercu-*
rij 7. Iunij 1634. coram R.P.D.Verospio, quæ de-
cisio erit infra in par.5.

R. P. D. REMBOLDO.

Oritana Voti.

Die Veneris 27. Martij 1626.

ARGVMENTVM.

Manutentio in incorporalibus vt concedatur quid sufficiat probare. Canonici soli, licet sint de Capitulo, tamen alij Presbyteri possunt etiã acquirere tale ius essendi de Capitulo.

SVMMARIVM.

1 *In incorporalibus attenditur quasi possessio ad effectum manutentionis.*

2 *Quasi possessio in incorporalibus acquiritur per vnicum actum.*

3 *Canonici soli de Iure communi sunt de Capitulo.*
4 *Presbyteri possunt acquirere, priuilegio, consuetudine, aut statuto facultatē essendi in Capitulo.*
5 *De possessione sola est docendum, quando agitur de concedenda manutentione, & non est discutiendum an sit iusta, nec nè.*
6 *Actus, qui dederunt causam liti non attenduntur*
7 *Contradictio facta post actum perfectum, & consummatum, non impedit, quin minus censeatur per d. actum pacificè gestum, acquisita possessio.*
8 *Testis vnius depositio sufficit in iudicio possessorio.*
9 *Manutenendus, quis est in sua possessione.*
10 *Illatio non fit ex diuersis.*

DECISIO VIII.

Domini dixerunt mandatum de manutenendo dandum esse Presbyteris in actibus, in quibus interuenerunt. Constat enim dd. Presbyteros tam ante erectionem Ecclesiæ S. Mariæ de Fontana Terræ Francauillæ in Collegiatā, quàm etiam post erectionem interuenisse in pluribus actibus capitulari-
1 bus. Vndè ipsis debetur manutentio; ad hūc † enim effectum attēditur quasi possessio, *Bald. in l. Ordinarij Iuris, nu. 9. C. de rei vend. Innoc. in c. bona il 2. nu. 4. de postul. prælat. Couar. pract. quæst. c. 17. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 490. n. 1*
2 † Eaque in incorporalibus acquiritur etiam per vnicum actum, *c. cum Eccles. Sutrina, vbi Abb. nu. 22. & 23. Rip. n. 52. & seqq. de caus. possess. & propriet. Rot. decis. 17. nu. 1. par. 2. diuers. & decis. 286. nu. 5. & 354. nu. 9. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*
3 Nec obstat, quòd iure communi inspecto soli † Canonici sunt de Capitulo, quia quicquid sit de iure, certum est, quod etiam alij Presbyteri possunt
4 acquirere priuilegio, † consuetudine, aut Statuto facultatem essendi in Capitulo, *Rot. decis. 4. nu. 5. p. 2. diuers. & decis. 296. nu. 3. par. 1. & 708. n. 3. part. 2. in recent.*

Nec obstat, quòd ex parte dd. Presbyterorum nō ostendatur priuilegium, minusuè doceatur de aliquo statuto, aut consuetudine, quia ad effectum, de quo agitur, sufficit, quod doceatur de sola possessione, ne
5 que in hoc † iudicio inquirit, An d. possessio sit iusta, vel iniusta, sed ista discussio reijcitur ad petitorium, *Ferrett. cons. 7. n. 3. & 4. Rot. coram san. mem. Greg. xv. decis. 107. nu. 5. & decis. 375. nu. 11.*

Quod autem dd. Presbyteri sint in quasi possessione tàm ante erectionem dictæ Ecclesiæ in Collegiatam, quàm etiam post erectionem interueniendi in pluribus actibus in Capitulo, patet ex actibus datis in summario dd. Presbyterorum n. 1. & seqq. ex illis: n. apparet, quòd interuenerunt in Capitulis, in quibus actum fuit de Constitutionibus Procuratorum, & de alijs negocijs spectantibus ad vtilitatem Capituli, & in dd. actibus vocantur dd. Præsbyteri de gremio, & Capitulares, vt legitur in conclusionibus, vt vocant datis in 2. summario dd. Presbyterorum nu. 1. Vnde apparet ipsos fuisse admissos tanquam de gremio, & Capitulares, atque ita eò magis debetur eis manutentio.

Non obstat, quòd non probatur ex dd. actibus, quod dd. Presbyteri dederint votum in Capitulo, licet ex illis probaretur interessentia, quia quòd etiam votum dederint, apparet ex actis datis primo summario. nu. 5. & 6. ex dd. actibus apparet etiam, quòd dederunt votum decisiuum, & non consultiuum, vel adhæsiuum.

Nec obstat, quòd actus, qui datur d. summario,
6 num. 6. fuit † contradictus, & dedit causam liti, quia præter quàm quòd sufficit actus, qui datur d. summario nu. 5. ex super allegatis; non constat etiam quoad actum d. summario nu. 6. de aliqua contradictione in ipso actu, seu antea, sed dicti Presbyteri fuerūt
7 pacificè admissi, & contradictio † fuit facta post actū perfectum, & consummatum, eaque propterea non impedit, quò minus censeatur per d. actum pacificè gestum, acquisita possessio *l. si ita sit, & ibi Bald. & Imola nu. 1. ff. de leg. 1. Rip. in l. 1. nu. 88. ff.*
8 *solut. matr.* & cum dd. actibus cōcurrit etiam depositio † vnius testis, qui etiam in hoc iudicio solus sufficeret, *Gabr. qui plura cumul. in tract. de test. concl. 1. n. 22. Rot. coram san. mem. Greg. xv. dec. 438. nu. 2. & add. t. ad decis. 160. nu. 3. & fuit dictum in Mediolanen. Decimarum coram R. P. D. meo Pirouano, quæ est decis. 291. nu. 20. in recol per Farin. post 2. vol. cons.*

Ac plurimum faciunt litteræ erectionis d. Ecclesiæ in Collegiatam, in quibus dicitur, quòd Canonici habeant vocem in Capitulo ante omnes simplices Sacerdotes eiusdem Ecclesiæ, hinc namq. colligitur, quòd etiam simplices Sacerdotes habebant
9 vocem in Capitulo, in qua propterea † debent manuteneri.

Nec obstat decretum factum in visitatione Ecclesiæ Oritanæ, qua disponitur, quòd nullus ex Presbyteris habeat vocem eligendi, sed adhærendi tantum votis dignitatum, & Canonicorū, quia istud decretum fuit factum in visitatione Ecclesiæ Cathedralis, & loquitur de Presbyteris existentibus in dicta Ecclesia Cathedrali. Ideoque non afficit Presbyteros Ecclesiæ Collegiatæ, cùm illatio † non fiat ex
10 diuersis, *l. Papinianus exul. & ibi Doct. de minor. Surd. cons. 150. nu. 94. lib. 1. &c.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO Decano.

Romana Beneficiatus S. Petri.

Die Lunæ 30. Martii 1626.

ARGVMENTVM.

Reseruatio beneficiorum, de quo in cap. præsenti §. sane de præben. in 6. vt intret, quid requiratur. Animi depositio circa Curialitatem iam acceptam, deserendam, ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Reseruationis fundamentum de qua in c. præsenti §. sane de præben. in 6. est curialitas de tempore obitus.*
2 *Text. in cap. præsenti §. sanè de præben. in 6. duo copulatiuè requirit, scilicet quod quis antea sit curialis, & quod de tempore obitus habitaret in curia occasione Curiæ.*

3 Cu-

3 *Curialitatis solius ratione, quis nō potest dici effectus domiciliarius Vrbis.*
4 *Ciuis alicuius loci, quis efficitur per assecutionem Beneficij.*
6 *Curialitas vt assequatur, requiritur, & animus & factum qualificatum per aliquod exercitiū.*
7 *Curialitatis continuatio pendet ab animo.*
8 *Possessio, vt acquiratur, requiritur animus, & factum.*
9 *Possessio, quando dimittitur, sufficit animus absque alio facto.*
10 *Curialitas si semel fuerit acquisita, præsumitur continuata vsque ad obitum, nisi mutata probetur.*
11 *Curialitatis depositio probari debet per actus differentes.*
12 *Curialibus plura priuilegia concessa sunt.*
13 *Renunciatio non præsumitur per actus indifferentes.*
14 *Renunciatum non præsumitur iuri proprio per actus non inferentes ad renunciationem.*
15 *Possessor semel præsumitur vsque ad obitum continuasse possessionem.*
16 *Possessor non præsumitur continuasse possessionem vsque ad obitum, quando contraria præsumptiones concurrunt.*
17 *Probatio, vbi requiritur plena, & concludens, non sufficit præsumptiua.*

DECISIO IX.

TErtio loco causa proposita, placuit Dominis, mutando sentētiam recedere à decisis sub die 20. Nouembris 1624. *

Visum enim fuit omnibus iunctis, & rursum ponderatis probari Bernardinum Tonum, per cuius obitum vacauit Beneficium, de quo agitur, desijsse
1 esse curialem de tempore sui obitus, & per † consequens deficere huius reseruationis fundamentum desumptum *ex cap. præsenti §. sanè de præben. in 6.*
2 duo copulatiuè requirente, quod antea esset curialis, † & quod de tempore obitus habitaret occasione curiæ, vt expressè ponderant, *Anchar. Archidiac. Monac. Butr. in dicto §. sanè & Rota decis. 616. n. 1. par. 4. diuers.* nam verum est, nec controuertitur Bernardinum ante assecutionem beneficij contraxisse curialitatem; exinde autem obtinuisse beneficium residentiale in Vrbe: vnde cum ratione solius
3 † curialitatis non diceretur factus domiciliarius Vrbis *Paris. consil. 53. num. 89. lib. 3.* & post assequutū beneficium obligans ad residentiam acquisierit do-
4 micilium, † & effectus fuerit Ciuis Romanus *Surd. cons. 301. num. 7. Rot. decis. 731. num. 15. part. 1. diuers.* benè potest præsumi habitatio ista subsequēs continuata magis ex præambula causa acquisiti domicilij, quàm ex curialitate domicilio carente, quæ præsumptio eo vehementius stringit ex subsequutis post obtentum beneficium, quod contigit de anno 1602. quia idem Bernardinus recepit se ad habitandum in via ascensus ad Sanctum Honuphrium, vt dicunt testes dati, nempè Secundus, Tertius, &
5 Quartus, quæ est regio † a negotijs curialium multū distans, & proxima residentiæ sui beneficij, cui se totum dedisse profitebatur, vt deponunt alij testes dati Summario Petri Pauli *nu.* 2. quibus accedunt aliæ testium depositiones eodem *nu.* 2. super detestatione negotiorum curialium ab eodem Bernardino facta, & ab eisdem auersione, & protestationibus de non se in gerendo in negotijs curialibus, & signanter primus iuxta quartum respondit ab eodem Bernardino audiuisse, quod si à Paulo V. vocatus fuisset, ei non inseruisset etiam cum mercede scut. 10. pro quolibet die, & hoc quia illi displicebant negotia curialia, & Secundus super Tertio, & Quarto, quod aliud non curabat, quàm seruire suo beneficio, nec alia negotia gerere: quia in totum se alienauerat à Curia; Quartus super Tertio quod volebat tantūmodo inseruire suo beneficio, nec ad alia se applicare, & sextus super Tertio referens eumdem Bernardinum dicentem se contētum esse sui status, nec aliud curare præter seruitium suæ Ecclesiæ, & quod totaliter se alienauerat à Curia, quę detestationes, auersiones, & protestationes subordinatæ ad domicilij acquisitionem per assecutionem prædicti beneficij residentialis, visæ fuerunt sufficientes ad probationem depositi animi circa curialitatem iam inductam, pro
6 qua assequenda, etsi † requiratur & animus, & factū qualificatum per aliquod exercitium, *vt in d. §. sanè & declarat Rota decis. 616. nu. 2. par. 4. diuers.* ad il-
7 lius tamen dimissionem sufficit animus, † à quo pendet curialitatis continuatio *Mandos. super reg. 5. q. 4 num. 7. & 8. Mant. decis. 313. & 323.* & prout dici-
8 tur de possessione, † quæ in acquisitione illius re-
9 quirit animum, & factum; in dimissione autem sufficit animus *l. 3. §. in amittenda. ff. de acquir. possess. Rota coram PP. Gregorio XV. decis. 307. num. 9.*
10 Non obstat consequentia semel acquisita † curialitatis, vt eadem continuata censeatur vsque ad obitum, nisi mutata probetur *Mandos. super eadem reg. 5. q. 4. nu. 6. vers. ad illud. Sarnen. in simili de familiaritate super reg. de Impetr. benef. per obitū famil. q. 13 versic. prædicta tamen,* & de ciuilitate *Barthol. in l. assumptio §. vltimo, ff. de municip. Menoch. præsumpt. 25. nu. 3. & præsumpt. 42. num. 12. lib. 6.* quia iam ex prædictis Domini existimant probari mutatam esse voluntatem essendi curialem.
11 Non obstat, quod hæc animi depositio circa † curialitatem deserendam, non probetur per actus differētes, prout necessarium esset; vnde dicebatur in decisione quæ reuidetur, domicilium acquisitum per assecutionem beneficij residētialis non esse qualitatem repugnantem curialitati; similiter detestationes, auersiones, protestationes non radicare statum ipsius Bernardini curialem; sed versari circa exercitium negotiorum curialium, à quibus se alienauerat Bernardinus acquiescendo fortunæ suæ, quæ omnia se compatiuntur cum retentione curialitatis iam im-
12 pressæ, & pro qua competūt multa † priuilegia, nempè exemptionis à spolijs, iuris prælationis in collationibus beneficiorum, & priuilegijs Eugenianæ, de quibus per *Gonzal. ad reg. 8. gloss. 4. num. 15.* quibus
13 non præsumitur Bernardinus † voluisse renuntiare per actus indifferentes, & necessariò non inferentes
14 ad renunciationem prout † debent esse ad concludēdam proprij iuris renunciationem *Calderin. cons. 5. in fine de præben. Decian. cons. 52. nu. 23. lib. 1. Rota decis. 471. nu. 5. par. 1. recent.*

Quia vltra quod actus prædicti videntur sufficere ad probationem desertæ curialitatis, fuit etiam responsum

sponsum sufficere, quod præsumptiuè vrgeant contra statum curialem, vt inde tollatur altera præsumptio continuationis status curialitatis vsque ad obi-
15 tum Bernardini, vt dicitur de possessore, † qui præsumitur vsque ad obitum continuasse in possessione, nisi contrarium probetur *Alciat. tractat. de præsum. reg. 2. præsumpt. 21. nu. 1. Rota decis. 4. de probat. in nouis, & decis. 106. nu. 3. in recent. par. 2.* etsi con-
16 trariæ præsumptiones concurrant, † cessat illa præsumpta continuatio, vt declarat idem. *Alciat. dicta præsumpt. 21. num. 12. & 13.* & latius prosequitur *Menoch. præsumpt. 64. nu. 65. lib. 4.* quæ maximè procedunt vbi agitur de probanda reseruatione, vt
17 hic, vbi non sufficit presumptiua probatio, sed requiritur plena, & concludens *Aegid. decis. 612. Gomez super reg. per obitum famil. q. 13. vers. nec obstat ratio. Rota decis. 53. par. 2. diuers.*

Demum nō obstant testes per Molariam inducti ad prabandum, quod Bernardinus operam dabat aliquib. negotijs, & litibus, & quod obsequeretur nonnullis Cardinalibus: quia quoad lites, & negotia, idem testes dicunt, quod per alios expediebat, quo verò ad obsequium Cardinalium testes non concludunt tale fuisse, vt inde inferri possit ad qualitatem curiali inhærentem.

Et Ita, &c.

Habetur ista decisio infra in Additione prout in Indice in eius fine posito. Vbi etiam adest altera decis. in eadem causa sub die 8. Aprilis 1622. coram eodem Reuerendissimo Pirouano Decano.

R.P.D. REMBOLDO.

Vrbeuetana Castri Titignani.

Die Veneris 24. Aprilis 1626.

ARGVMENTVM.

Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum, licet non substineatur, tamen quādo fuit reseruatus vsusfructus dictorum bonorum valet, & ad hunc effectum quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Fraternitas, qualiter probetur.*
2 *Immissio ad hoc, vt concedatur, quæ sint eius requisita.*
3 *Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum inualida est, declara num. 6.*
4 *Hæres non potest venire contra factum defuncti.*
5 *Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum valet facta reseruatione vsusfructus.*
7 *Donatio omnium bonorum cū reseruatione vsusfructus, vt substineatur, necesse est, vt quod vsusfructus sit talis, vt detractis alimentis superesse possit aliquid ad testandum.*
8 *Donatio præsumitur valida stante longissima obseruantia.*
9 *Fundamentum suæ intentionis quilibet tenetur probare.*
10 *Donatio pura inter viuos non habet respectum ad mortem viuentis, sed statim suum effectum operatur, nec propterea est improbata à iure.*
11 *Contractus nullus ex defectu solemnitatum ab illo tantum potest impugnari, ad cuius fauorem dictæ solemnitates requiruntur.*

DECISIO X.

Domini dixerunt Hectori, & Francisco dandam esse immissionem in Bonis, & Castro Titignani vigore Primogenituræ constitutæ ab Hectore eorum Auo per viam Donationis consentientibus tunc Francisco, Alexandro, Farulpho, Guidone, & Leone filijs dicti Hectoris senioris, quia dicti fratres Hector iunior, & Franciscus probant euenisse casum dictæ Primogenituræ ad eorum fauorem, quia scilicet dicti Franciscus, Alexander, Farulphus, & Guido decesserunt sine filijs, atque ita per eorum obitum de-
1 lata fuit successio filijs Leonis, † qui sunt dicti fratres, vt constat ex fide Baptismatis iunctis testibus deponentibus de communi repetitione, & fama *Dec. cons. 272.* nec de identitate bonorum dictæ Primo-
2 genituræ dubitatur, & per † consequens constat de requisitis ad effectum immissionis.

Nec obstat quod videatur dicta donatio inualida,
3 cum † sit donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum; quia omisso quod videtur DD. de Z effiris non posse dare de nullitate dictæ Donationis, cū
4 ipsi sint hæredes † Alexandri, qui dictam Donationem approbauit *vulg. l. cū a matre vbi gl. os. & DD. C. de rei vendic.* dicta etiam donatio facta est cum
5 expressa † reseruatione vsusfructus, quo casus valet, iuxta magis veram, & communem opinionem *Alex in l. stipulatio hoc modo concepta,* vbi quod ita cōsuleret, & iudicaret, *ff. de verb. oblig. Bald. cons. 377 l. 5. & consil. 270. lib. 2. Gabr. cons. 137. num. 37. lib. 1. Rolan. cons. 65. n. 5. lib. 1. Natt. cons. 146. n. 1. Soccin. iun. consil. 65. num. 47. lib. 1. Couarr. var. resol. lib. 3. c. 12. nu. 1. vers. ex contrario quod donatio &c.*
6 & in contrarium allegata procedunt † in donatione simplici omnium bonorum, in qua donans sibi nec vsumfructum, nec aliud quidquam reseruauit.
7 Nec obstat quod adhoc vt † donatio omnium bonorum cum reseruatione vsusfructus sustineatur, necesse est quod vsusfructus sit talis, vt detractis alimētis superesse possit aliquid ad testandum, *Dec. in l. pactum quod dotali C. de pact. Abb. cons. 102. col. 3. in princip. vers. ratio tamen lib. 2. cum allegatis,* quia in isto casu agitur de vsufructu bonorum valoris vltra 40. mill. scut. & dicta donatio fuit obserua-
8 ta per annos 65. Vnde † præsumitur valida, & per consequens onus probandi quod dictus vsusfructus non sit sufficiens ad sustinendam donationem incumbit dicenti dictam donationem † esse nullam
9 ex dicto defectu *ad l. quinquaginta 12. ff. de probat. l. in except. ff. de prob. Aym. cōs 226. n. 8. Rot. dec. 522 n. 3. & 4. p. 1. diuers.* Et tamen in casu isto non probatur quod dictus vsusfructus non esset sufficiens, quin potius probatur contrariū, quia scilicet probat fructus Castri Titignani dictæ Primogenituræ suppositi ascendere ad valorem scut. 1200. & vltra, atque ita constat dictos fructus esse satis pingues, & sufficientes ad effectum de quo agitur.

Non obstat quod dicta Primogenitura continet

pactum

pactum futuræ successionis, quia Donatio concepta est verbis directis, videlicet tradidit, cessit, donauit, & similibus, neque in dicta donatione adest pactũ
10 de succedendo, sed est donatio † pura inter viuos, quæ non habet respectum ad mortem viuentis, sed statim suũ effectum operatur, nec propterea est improbata à iure *Gabr.cons.127.nu.2.lib.1.Peregr.de fideic.art.51.n.32.cũ alijs per Card.Mantic.de tacit.lib.13.tit.32.num.5.*

Obiectum quod Consensus dictorum filiorum Hectoris, & Comitissæ Sigismundæ sit nullus ex defectu solemnitatum requisitarum à Constit. Marchiæ cessat ex facto, & dicta donatio nunquam fuit
11 à dictis filijs † & Comitissa impugnata, sed semper per spatium plusquam 40. & 50. annorum obseruata, sicque nõ potest ea amplius à dictis de Zeffiris impugnari. *Rot.decis.133.num.2.p.2.diu.&c.*

R.P.D. MERLINO.

Romana Vineæ.

Die Lunæ 4. Maij 1626.

ARGVMENTVM.

Alienatio bonorum Minorum, quando dicatur validè facta.

SVMMARIVM.

1 *Bona minorum sine causa necessaria allegari nequeunt.*

2 *Alienatio bonorum pupilli facta cum decreto Iudicis facit præsumi causam in ea expressam fuisse verificatam.*

3 *Causam expressam in alienatione bonorum minorum facta cum decreto Iudicis asserens non fuisse verificatam, onus probandi ei incumbit.*

4 *Minori existẽti in pupillari ætate, vt validè cõtrahere possit non Curator, sed Tutor dandus est.*

5 *Pupillus si non habeat Tutorem, quando contrahit, loco Tutoris interuenire potest Curator datus à Iudice, & num.6.*

7 *Minor læsus in minori ætate, factus maior, potest petere restitutionem intra quatuor annos.*

8 *Minor læsus, si post quam factus est maior intra quatuor annos non petit restitutionem in integrum, amplius nequit agere de nullitate.*

9 *In contractibus minorum gestis cum debitis solemnitatibus, & præsente pecunia, non potest considerari dolus.*

10 *In præscriptione longi temporis qualibet causa colorata excusat à mala fide, & constituit in bona.*

DECISIO XI.

Domini perstiterunt in resolutis coram Reuerendiss. D. meo Seleucien. super eo, quod nullum ius competat Bernardinæ in Vinea, de qua agitur, ex benè deductis in decisione sub die 14. Martij 1625. *

Nec obstare censuerunt allegatum defectum cau-
1 sæ † necessariæ sine qua res minorum nequeunt alienari; Ommisso enim quod forte sufficiens alienandi causa fuit inducta ex deliberata voluntate aliorum, ad quos maior pars dictæ Vineę pertinebat, cum ipsa Bernardina dumtaxat minimam, nempe sextam haberet, obiectum visum est tolli, eo quia prædicta † alienatio fuit facta cum Iudicis de-
2 creto, quod facit præsumi causam expressam tunc fuisse verificatam, *Abb.cons.41.n.2.lib.1.Alex.cõs.80.num.5.lib.5.Menoch.de præsumpt.75.num.5. Gabr.de senten.concl.5.nu.1.Put.decis.205.num.2. lib.3.Rot.recent.decis.619.num.5.in fin.par.2.& in impress.post Pacific.de Saluian. decis.227.nu.2.& in Romana nullitatis obligationis* 28. *Maij* 1618. *coram bo.me.Vbaldo*, & contrarium asserenti incũ-
3 bit † onus probandi, *Rota post Pacific. vbi supra num.2. & in Romana nullitatis census* 8. *Aprilis 1616.coram R.P.D.meo Pirouano.*

Nec etiam habuerunt pro releuanti defectum solemnitatis deductum ex eo, quod nomine Bernardinæ Curator assenserit prædictę alienationi, non autem Tutor, cum tamen eidem tunc in pupilari exi-
4 stenti † ætate non Curator, sed tutor, vt validè posset contrahere, dari debuisset; Quoniam hęc oppositio bene diluitur ex decisione, vbi dicitur loco
5 Tutoris interuenisse † Curatorem datum à Iudice, necnon Procuratorem deputatum à Congregatione Monasterij Sanctæ Catharinæ: in quo ipsa Bernardina degebat, & horum vtrumque etiam de per
6 se in locum † Tutoris successisse, & potuisse illius vices supplere ex plene ibi allegatis.

Vltra quod ex abbundanti adest obseruantia cõtractus subsequuta per spatium 45. annorum à die scilicet sequutæ alienationis de mense Maij 1576. vsque ad diem motæ litis de Mense Ianuarij 1621. Ex quo tẽporis lapsu resultat præscriptio etiam dẽ-
7 ptis annis minoris ætatis dictæ Bernardinæ, & alijs † annis à iure assignatis in fauorem minorum pro restitutione. Etenim cum Bernardina tempore contractus esset ætatis annorum 11. & sic anno 1585. peruenisset ad annos 20. & anno postea 1589. lapsi fuissent quatuor anni, intra quos poterat restitutionem petere, ab inde citra incæpit currere præscrip-
8 tio, quæ de anno 1621. decursis annis 31. & vltra † fuit plusquam completa, & obstat Bernardinæ, ita ut hodie nequeat agere de nullitate, *l.fin.C.de præscript.30.annorum Roland.cons.72.nu.19.& seqq. lib.2.Rota apud Card.Seraph.decis.1360.num.3.& in Ariminen.domus 11. Decembris 1620. coram R.P.D.meo Remboldo.*

Nec huiusmodi præscriptio valet infringi ex allegata doli præsumptione in emptore, quia hæc præ-
9 sumptio nullis fulcitur probationibus, nec † vllus dolus in contractu huiusmodi gesto adhibitis solemnitatibus, & præsente pecunia videtur rectè posse
10 considerari, & in omnem euentum qualibet causa † colorata excusat in præscriptione longi temporis à mala fide, Et ita &c.

* *Vide infra in Additione hanc decisionem prout in Indice in eius fine posito.*

R.P.D.

R. P. D. REMBOLDO.

Ferrarien. Pensionis.

Die Veneris 15. Maij 1626.

ARGVMENTVM.

Tractatur, an translatio pensionis, de qua hic agitur, facta à claræ me. Cardinale Montalto in D. Principem Perettum, vigore indulti sibi concessi à fel. recor. Six. V. sit valida, stantibus deductis in decisione.

SVMMARIVM.

1 *Pensiones, quando dicantur validè translatæ.*
2 *Ecclesiastica persona, vt quis dicatur, debet esse de foro Ecclesiæ.*
3 *Text. in can. duo sunt genera. 12. q. 1. declaratur.*
4 *Personarum duo sunt genera, vnum clericorum, & aliud laicorum.*
5 *Ecclesiastica persona, vt quis ostendatur esse, sufficit docere, quod non sit purus laicus. & n. 18. 20. & 21.*
6 *Ecclesiasticæ personæ illæ dicuntur, quæ sunt Clericali charactere insignitæ.*
7 *Clericus quis potest esse, & tamen propter aliquod impedimentum non gaudere priuilegijs Clericorum.*
8 *Ecclesiastica persona, vt quis dicatur, requiritur vt sit talis saltem in potentia, ad hoc, vt gaudere possit effectibus Clericatus & 9. & 10.*
11 *Ecclesiastica persona vt quis dicatur, non requiritur potentia talis, quæ pendeat à mera illius voluntate, sed sufficit, quod habeat impressum characterem clericalem.*
12 *Ecclesiastica persona, quando quis dicatur largo modo.*
13 *Dispensatio ad effectum dispensatum abstrahit, & eradicat omnem inhabilitatem, pro vt ab initio numquam fuisset incursa.*
14 *Ecclesiasticæ personæ dicuntur illæ, quæ gaudent priuilegio Clericorum.*
15 *Clericus gaudens aliquo priuilegio clericatus, quando dicatur verus Clericus.*
16 *Vxoratus est persona ecclesiastica, si Clericali charactere sit insignitus.*
17 *Vxoratus, vt dicatur persona Ecclesiastica, debet concurrere requisita de qua in cap. vnic. de cler. coniug. in 6.*
19 *Pensionum sunt capaces etiam illi, qui solo charactere clericali sunt insigniti etiam quod non gaudeant priuilegio fori. & nu. 20.*
22 *Indultum concessum Motu proprio, & cum clausulis amplissimis, largè interpratari debet.*
23 *Gratiæ Apostolicæ recipiunt interpratationem à Stylo Curiæ, & vsu patris familias.*
24 *Clericus per Bigamiam denudatur omni priuilegio Clericali. & nu. 31.*
25 *Bigamia non extinguit characterem semel clerico impressum. & nu. 30.*
26 *Bigamus regulariter efficitur incapax pensionum Ecclesiasticarum.*
27 *Pensionum Ecclesiasticarum quis efficitur incapax, per contractum simplicis matrimonij.*
28 *Bigamus mediante dispensatione Apostolica potest obtinere, vt sit capax pensionum ecclesiasticarum. & nu. 29. 30. & 43.*
32 *Papa, quando dispensat Bigamum ad effectum retinendi pensiones Ecclesiasticas, censetur eum dispensare etiam ad retinendum priuilegium clericatus ad dictum effectum.*
33 *Dispensatio trahitur ad connexa, & necessaria consequutiua.*
34 *Bigamus, si dispensetur, ante quam incurrat in bigamiam, præseruatur ab illius pœna*
35 *Bigamus, quando dispensatur, quis sit effectus dispensationis.*
37 *Indultum concessum amplis clausulis, absurdum est, quod nihil operetur.*
38 *Laicis non assignantur pensiones ecclesiasticæ.*
39 *Pensiones Ecclesiasticæ, quando dantur alicui vt laico, tunc si sit bigamus, non eget alia dispensatione.*
40 *Ex correspectiuitate ratione temporis, censetur vnum propter aliud factum.*
41 *Persona alicui coniunctæ, præsumuntur ei gratæ.*
42 *Pensiones Ecclesiasticas obtinens vltra summam præscriptam à constit. Sixti V. tenetur habitum, & tonsuram Clericalem deferre.*

DECISIO XII.

Domini steterũt in decisis 14. Iunij 1624. quod translatio pensionis facta à claræ mem. Cardinale Montalto in D. Principem Perettum, sit valida, † quia scilicet constat de sufficienti facultate dicti D. Cardinalis transferendi dictam pensionẽ, ac etiam quod D. Princeps tempore dictæ translationis erat capax pensionum, in ipsum vigore facultatum dicti D. Cardinalis transferendarum, vt latè fuit in alia decisione deductum.

Nec obstat, quod primum Indultum concessum D. Cardinali à fel. record. Sixto V. est restrictum ad personas Ecclesiasticas, qualis non erat D. Princeps tempore dictæ translationis, cum † tunc nõ esset de foro Ecclesiæ, prout requiritur ad hoc, vt quis dicatur persona Ecclesiastica Canon. duo sunt genera 12. q. 1. *Dec. in c. Ecclesia Sanctæ Mariæ nu. 25. de constit.* quia solutio huius obiecti benè colligitur ex dicto Can. duo sunt, nam in dicto Can. non dicitur † quod illæ tantum censentur personæ Ecclesiasticæ, quæ sunt de foro Ecclesiæ, sed dicitur, quod duo sunt genera † personarum, vnum Clericorum, & aliud Laicorum; vnde ad effectum, vt doceatur D. Principem fuisse personam Ecclesiasticam tempore dictæ translationis sufficit ostendere, † quod ipse tunc non erat purus laicus, sed Clericali charactere insignitus, ad differentiam enim Laici, etiam illæ † personæ dicuntur Ecclesiasticæ, quæ sunt Clericali charactere insignitę *Lap. allegat. 138. num. 12. versic. tamen istud credo*, neque ad hunc effectum requiritur quod sint de foro Ecclesiæ, potest enim stare insimul quod quis sit Clericus, † & propter aliquod impedimẽtum non gaudeat priuilegijs Clericorum, nec propterea desinit esse Clericus, *Abb. in cap. 1. num. 6. de vit. & honest. Clericorum.*

Nec obstat, quod ad effectum, † vt quis dicatur personę

persona Ecclesiastica requiritur quod saltem in potentia sit talis, vt possit gaudere priuilegio fori, & alijs priuilegijs, seu effectibus Clericatus, quia in primis pro responsione est aduertendum, quod non re-
9 quiritur ad hoc, † vt quis dicatur persona Ecclesiastica, quod in potentia sit talis, vt possit gaudere omnibus Priuilegijs Clericorum, sed sufficit, quod possit gaudere etiam aliquo priuilegio ad illum enim
10 † effectum dicitur persona Ecclesiastica (quidquid sit quo ad alios effectus) quia concurrit in eo Clericatus, & potentia gaudendi aliquo priuilegio Clericatus, & sic ad illũ effectum non potest dici Laicus.
11 Secundò etiam aduerti debet, † quod non requiritur potentia talis, quæ pendeat à mera illius volũtatẽ, sed sufficit quod habeat impressum characterẽ clericalem, ita vt sublato impedimento, vel de facto vel mediante superioris dispensatione possit gaudere priuilegijs Clericorum, quia etiam tunc antequã tollatur huiusmodi impedimentum dicitur persona
12 † Ecclesiastica largo tamen modo, & ad differentiã laici, quia scilicet habet impressum characterem Clericalem, & sine noua susceptione characteris posset sublato impedimento vel de facto, vel mediante, vt dictum est, superioris dispẽsatione gaudere priuilegio Clericorum, & si quidem impedimentum omninò tollatur, tunc gaudebit omnibus priuilegijs Clericorum, si verò omninò non tollatur, sed ad certos tantum effectus, tunc gaudebit priuilegio Clericorum quoad illos effectus, & quoad illos effectus erit, & reputabitur persona Ecclesiastica etiã
13 quod quoad alios effectus habeatur pro Laico; quia dispensatio † ad effectum dispensatum abstrahit, & eradicat omnem inhabilitatem, prout si ab initio nunquam esset incursa. *Io Andr. in cap. in generali. 82. sub nu. 3. vers. quadragesimus septimus de reg. iur. in 6. Oldrad. cons. 215. n. 5. Miles. in verb. dispensatus non est idem. Dec. in c. at si Cleric. §. de adulterijs nu. 168. de Iud.*

Hæc igitur applicando ad casum nostrum, cõstat D. Principem fuisse tempore dictæ translationis, & multo antè clericali charactere insignitum, & tunc gaudere in potentia priuilegio Clericorum, quia scilicet sublato impedimento absque noua susceptione characteris Clericalis poterat frui priuilegijs Clericorum, quin etiam non solum in potentia, sed etiam actu ipso gaudebat aliquo priuilegio Clericorum, quia scilicèt, mediante Apostolica dispensatione erat effectus capax pensionum Ecclesiasticarum, quod est priuilegium Clericorum, vt infra clarius demonstrabitur; atque ita eo magis erat persona Ec-
14 clesiastica, quia personæ † Ecclesiasticæ dicuntur illæ, quæ gaudent priuilegio Clericorum, vt expressis verbis dicit *gloss. in c. quis quis 17. q. 4. in verbo Ecclesiasticis*, ad quam se refert *Dec. in d. c. Ecclesia Sancta Maria sub n. 25. vers. & qua* vbi quod notat *d. glos. in c. quis quis 17. q. 4.* quæ personæ sint Ecclesiasticæ.

Nec obstat, quod Dominus Princeps tunc non gaudebat omnibus priuilegijs Clericorum, quia suf-
15 ficit, quod gauderet aliquo priuilegio, ad illũ enim † effectum erat verus Clericus, & per consequens ad illum effectum erat persona Ecclesiastica, & sic potuit in eum, tanquam in Clericum, & personam Ecclesiasticam ad dictum effectum transferri dicta pensio, vt in fortioribus terminis tenuit aliàs *Rota in causa Veronen. Pensionis 23. Februarij 1600.* coram bo. me. Cardinali Lancellotto, in qua disputato dubio particulari, An D. Marchio Benellus, qui tunc erat Vxoratus, nec gaudebat aliquo priuilegio
16 Clericatus esset persona Ecclesiastica, fuit firmatum quod † erat persona Ecclesiastica, qui erat insignitus Clericali charactere, & in decisione tũc extensa
17 dicitur, quod licet in eo † non coucurrant requisita *in c. vnico de Cleric. coniug. lib. 6.* itaut priuilegijs gaudere non possit, & esset in statu laicalitatis vt inquit *gl. in c. quisquis in verb. duxerit 84. dist.*
18 tamen non † propterea erat purus laicus, Ideoque continebatur appellatione Clericorum, quod sufficit vt censeatur persona Ecclesiastica ad certos tamen effectus, etiam quod in alijs habeatur pro laico, & sic ad effectum pensionis ex intentione Papæ iuxta stylum Curiæ.

Non obstat, quod verba indulti concessi bo. me. Cardinali Montalto intelligi debent de persona Ecclesiastica quoad omnes effectus, quia imò intelligi debent de persona Ecclesiastica iuxta subiectam materiam, & stylum curiæ, ac propterea cum simus in materia pensionis, quæ tempore, quo fuit concessum dictum indultum passim retinebatur etiam à clericis non incedentibus in habitu, benè possunt
19 dicta verba intelligi de personis solo charactere † Clericali insignitis etiam quod tales personę non gaudeant priuilegio fori, dummodo alias sint capaces pensionum, vt in puncto fuit firmatum in dicta *Veronen. Pensionis*, in qua agebatur de interpretatione similis indulti concessi à san. me. Pio Quinto bo. me: Cardinali Alexandrino transferendi pensiones in personas Ecclesiasticas, licet etiam tũc oppo-
20 neretur quod huiusmodi † indulta sunt odiosa, & strictè interpretanda, quodque intelligi debent de persona Ecclesiastica, quæ verè sit talis, & non largo modo, vt est videre ex scripturis, & positione tunc data, nihilominus his non obstantibus, fuit resolu-
21 tum, Dominũ Marchionem posse dici ad dictum effectum largo † modo personam Ecclesiasticam, etiam quod non gauderet aliquo priuilegio clericatus, vt supra dictum est.

Quod eò magis in casu isto procedit, quia versamur in indulto concesso Motu proprio, & cum clau-
22 sulis prægnantissimis † illudque propterea largè interpretari debet, itaut censeatur, Papam voluisse cõcedere facultatem dicto Cardinali transferendi pẽsiones sibi reseruatas, non quidem in personas laicas, sed in personas Ecclesiasticas, hoc est de stylo, & consuetudine Curię capaces.

Nec est verisimile quod Papa voluerit, quod personę, in quas transferri debebant pensiones per D. Cardinalem haberẽt maiores qualitates quàm quæ
23 de Iure, & stylo Curiæ requirebantur, cum † gratiæ Apostolicę recipiant interpretationem à stylo curię & vsu patris familias, *Fel. in cap. super litteris nu. 8. vers. prima regula de rescript. Cassad. decis. 12. n. 14 de praeben. Put. decis. 181. nu. 6. lib. 1.*

Et tollitur omnis prorsus difficultas, quia idemmet Pontifex dictum Indultum ampliando concessit per aliàs litteras eidem Cardinali facultatem transferendi dictas pẽsiones, etiam in personas merè laicas, cum clausula *ex nunc, prout ex tunc*, &

post-

postquam clericali charactere insigniti fuerint; ex
hoc enim secundo indulto apertè colligitur, quod
Papa contentus fuit, quod Cardinalis posset trans-
ferre pensiones in personas solo clericali charactere
insignitas, ac propterea, vel dicendum erit, quod
appellatione personarum Ecclesiasticarum in primo
Indulto voluerit comprehendere personas Clerica-
li charactere insignitas, & capaces pensionum, etiam
si tales personæ non essent de foro Ecclesiæ, vel cer-
tè negari nõ poterit, quin tales personæ sint in dicto
secundo Indulto comprehensæ, quia scilicet, vt di-
ctum est, Papa in dicto secundo Indulto fuit contẽ-
tus quod dictæ persõnæ essent solo charactere cleri-
cali insignitę, nec vlterius requisiuit, quod dictę per-
sonæ insignitæ clericali charactere essẽt de foro Ec-
clesiæ, nec quod essent personæ Ecclesiasticæ.

Nec obstat si dicatur quod Papa in secũdo Indul-
to dedit facultatem trãsferendi pensiones in laicos
dummodo infra duos menses se faciant insigniri Cle
ricali charactere, non autem dedit facultatem trans-
ferendi pensiones in personas, quæ tempore transla-
tionis essent solo charactere Clericali insignitæ, quia
hoc frustra dicitur; nam si Papa voluit posse trans-
ferri dictas pensiones in laicos cum dicta clausula,
ex nunc, prout ex tunc & postquam clericali chara-
ctere insigniti fuerint, vtique fatendum erit multo
magis voluisse easdem pensiones posse transferri in
iam insignitos clericali charactere, atque ita conclu-
di oportet, quod ad effectum, vt D. Princeps doceat,
quod in eo concurrat qualitas requisita in dictis in-
dultis sufficit, quod doceat se fuisse longe ante cleri-
cali charactere insignitum, dummodo ei aliud legi-
timum impedimentum non obstet.

Nec obstat, quod D. Princeps tempore dictæ
24 translationis erat bigamus, † & per dictam biga-
miã omni priuilegio Clericali denudatus per text. *in
cap. 1. de Bigamis in 6.* quia vt in alia decisione fuit
25 ostensum per dictam † Bigamiam non fuit extin-
ctus character semel Domino Principi impressus,
Ideoque nec dictus D. Princeps desijt esse Clericus,
26 & licet per † Bigamiam regulariter quis efficiatur
incapax pensionum Ecclesiasticarum, prout etiam
27 per contractum simplicis † matrimonij, vt fuit di-
ctum in *Cæsaraugustana Pensionis* 1610. corã bon.
mem. Cardinale Lancellotto, & aliàs sæpius, tamen
28 dubium non est quin etiam Bigamus, † mediante
Apostolica dispensatione possit obtinere, vt sit ca-
pax Pensionum Ecclesiasticarum, ac propterea, cum
D. Princeps sit amplissimè dispensatus, vt etiam si
contingeret eum cum vna, vel pluribus matrimoniũ
contrahere, possit retinere, & consequi pensiones,
non potest dicto D. Principi obstare, nec defectus
dictæ qualitatis, quod sit Clericus, nec etiam præ-
tẽsa incapacitas, cum ipse tempore translationis ve-
29 rè esset Clericus, & etiam † capax Pensionum,
mediante dispensatione.

Nec obstat, quod D. Princeps non fuit dispensa-
tus super Bigamia, hoc est, quod non obstante Bi-
gamia remaneat Clericus, seu retineat priuilegium
Clericale quod habebat ante Bigamiam obtinendi
Pensiones, quia præterquam quod quocunque mo-
do fuerit dispensatus D. Princeps semper erit verum
dicere, quod ipse erat tempore translationis Cle-
ricus, & capax Pensionum, quod sufficit ad effe-
ctum, de quo agitur.

Cessat etiam difficultas ex latè deductis in alia de-
cisione, in qua per plura fundamenta fuit firmatum,
quod D. Princeps fuit in effectu dispensatus ad re-
tinendum priuilegium Clericale quoad Pensiones
30 per eum obtinendas, quia scilicet, stante † dicta
dispensatione ei poterant conferri, seu assignari Pen-
siones, tanquam Clerico, licet quoad alios effectus
31 esset laicus, & omni alio priuilegio † Clericorum
denudatus, prout passim videmus, quod sub eadem,
vel simili forma dispensatis assignantur Pensiones
tanquam Clericis, neque vnquam fit mentio reten-
tionis dicti Priuilegij, quia scilicet eo ipso quod Sũ-
mus Pontifex dispensat Clericos sic denudatos ad re-
32 tinendum, seu obtinendum Pensiones, censetur †
ipsos dispẽsare tanquam in necessarium antecedens
(attento stylo, & consuetudine Curiæ) ad retinen-
dum priuilegium Clericatus ad dictum effectum,
cum sine eo non possent (attento dicto stylo, &
consuetudine) retinere, seu consequi dictas Pensio-
33 nes; dispensatio † enim trahitur ad connexa, & ne-
cessaria consequutiua, *Felin. in cap. 3. num. 6. de con-
stit. & in cap. at si Clerici, §. de adulterijs num. 16.
versic. fallit de iudic. Sanchez de matrim. lib. 8. di-
sput. 1. num. 19.*

Quæ eo facilius in casu isto procedunt, quia D.
Princeps fuit dispensatus ante contractam Bigamiã,
& sic antequam fuisset per eum incursa pœna dictæ
34 Bigamiæ. Vnde mediante † dicta dispensatione fuit
à dicta pœna præseruatus, Ideoque nunquam, fuit
ad effectum super quo fuit dispensatus, priuilegio,
quod acquisiuit per impressionem Clericalis chara-
cteris denudatus, licet etiamsi fuisset subsecuta di-
spensatio censeretur ad statum, in quo prius erat, re-
integratus perinde ac si non fuisset dicto priuilegio
35 † denudatus, hic enim est effectus dictæ dispensatio-
nis, prout vltra supradictos plenè per *Sanchez li. 7.
disput. 1. nu. 1. vers. & dispensatio. Molin. de iust.
& iur. tom. 1. tract. 2. disput. 108. vers. quoniam
eo ipso, Suarez de leg. lib. 6. cap. 11. vers. alius effe-
ctus legis est, & vers. seq.*

Atque ita semper erit verum dicere, quod Domi-
nus Princeps tempore dictæ translationis erat Cle-
36 ricus, quia scilicet per Bigamiam † non fuit deletus
character prius ei impressus, & erat vti Clericus (stã-
te dicta dispensatione) capax Pensionis, & sic gau-
debat priuilegio Clericatus quoad dictum effectum,
Itaut in eum potuerit, tanquam in Clericum trans-
ferri dicta Pensio, attento stylo Curiæ,

Nec contrarium affirmari posse videtur, quia qua-
tenus diceretur, quod in D. Principem sic dispensa-
tum non potuisset transferri Pensio tanquam in
Clericum sed tanquam in laicum tantùm, vltra plu-
ra alia absurda, quæ ex supra deductis, & fusius in
alia decisione ponderatis colligi possunt, maximũ se-
37 queretur, quod dicta dispensatio † tã amplis clausulis
cõcepta (quidquid esset dicẽdum quoad effectum re-
tinendi Pẽsiones, quæ forsan iam erant tempore di-
ctæ dispensationis ad fauorem eiusdem D. Principis
reseruatæ, de quibus tamen non constat) ad effe-
ctum certè obtinendi alias Pensiones in futurum, &
sic ad effectum vt possent in futurum transferri pen-
siones in D. Principem, ad quem effectum princi-
paliter emanauit dicta dispensatio, nihil dicto D.
Prin-

38 Principi profuisset, quia scilicet † laicis non assignātur pensiones, nec alicui datur facultas transferendi pensiones in laicos, & si cui fuisset concessa talis facultas potuisset eas transferre in D. Principem etiā absque eo, quod D. Princeps obtinuisset dictam di-
39 spensationem, quando enim alicui † assignatur pēsio vti laico, tunc non indiget alia dispensatione ratione bigamiæ, aut alterius similis defectus, atque ita frustra fuisset dispensatus D. Princeps vti laicus, nec per consequens dici potest, quod Papa voluerit quod D. Princeps non posset consequi, & retinere pensiones vti Clericus mediante dicta dispensatione, sed vti purus, & merus laicus tantum, maximè verò quia ex multis apparet, quod Papa concessit dictam dispensationem D. Principi, vt D. Cardinalis posset in eum transferre suas pensiones, atque hoc inter alia etiam demōstrat quod eadem die datæ apparent Indultum D. Cardinalis transferendi dictas
40 suas pensiones, & etiam dicta Domini Principis dispensatio, ex † qua correspectiuitate ratione temporis censetur vnum concessum propter aliud, maximè cum ambo essent pronepotes eiusdem Pontifi-
41 cis, & † sic personæ illi gratæ, ad quorum fauorem fit lata interpretatio, vt dixit Rota coram me in alia *Firmana Pensionis* pro translatarijs eiusdē Cardinalis.

Non obstat alia Sixti Quinti cōstitutio emanata post dictam dispēsationem, qua sanciuit quod pen-
42 siones, † vltra summam ibi præscriptam percipientes teneantur habitum, & tōsuram Clericales deferre alioquin pensiones eo ipso extinctæ essent, quia postmodum idem D. Princeps fuit per san. mem. Clementem Octauum dispensatus, quod vita sua durāte vestes talares, aut alium habitum, & tonsuras Clericales gestare minime teneretur, & nihilominus pēsiones ipsi vigore prædictæ dispensationis a Sixto V. concessæ reseruandas percipere, & retinere valeret. Vnde apparet, quod potuit in eum transferri d. pen-
43 sio, tanquam † in Clericum Bigamum dispensatum quoad priuilegium obtinendi pensiones, non obstāte dicta Sixti Quinti Constitutione cum super eadē fuerit a san. me. Clemente Octauo dispensatus.

Non obstat, quod fuit dispensatus per dictas litteras Clemētis, vt posset retinere dictas pensiones tāquam purus laicus, quia in dictis litteris dicitur, vt possit eas retinere in quocunque statu, & sic etiam in statu Clericali, & fit mentio pensionum reseruandarum vigore dictæ dispensationis, pensiones autem reseruandæ vigore dictæ dispensationis poterant, & debebant reseruari tanquam Clerico, quia vt supra dictum est, D. Princeps fuit dispensatus tanquam Clericus, ergo D. Princeps fuit dispensatus retinendi dictas pensiones vti Clericus etiam quod non incederet in habitu.

Alijs fuit in alia decisione satisfactum.

Habetur hæc decisio infrā in Additione pro vt in indice in eius fine posito. Et infra pariter in hac parte adest altera decisio in hac causa sub die 21. Martij 1627. coram bonæ memoriæ Cardinali Virili. Est in ordine decisio 50.

REVERENDISSIMO VRGELLEN.

Perusina Pecuniaria de Balleonibus.

Die Veneris 22. Maij 1626.

ARGVMENTVM.

Venditori debentur fructus pretij non soluti rei emptæ, nè scilicet emptor cum eius iactura retineat rem, & pretium, & vtrum isti fructus possint à principio taxari.

SVMMARIVM.

1 *Emptor, si habuerit rem, & non tradiderit pretium, tenetur ad fructus conuentos.*
2 *Emptor rem, & pretium cum venditoris iactura retinere non debet.*
3 *Emptor retinere non debet rem, & pretium, quod procedit etiam pro rata pretij non soluti, sicut pro toto.*
4 *Emptor nō debet retinere pretium rei emptæ, etiā si venditor ex d. pretio statim sibi soluto nihil sit lucraturus.*
5 *Cum solum attendatur fructuum perceptio non est habenda ratio lucri sed solum quod emptor fructus perceperit.*
6 *Fructus pretij rei emptæ debentur, quamuis emptor non fuerit in mora soluendi pretium.*
7 *Fructus pretij rei emptæ non sunt propriè vsuræ, sed potius reparatio damni.*
Fructus pretij rei emptæ non debentur vt vsuræ, sed vt res propria, ex æquitate iustitiæ commutatiuæ. nu. 7.
8 *Fructus pretij rei emptæ debentur, quamuis statim dominium rei venditæ transiuerit in emptorem, & si ex re propria fructus perceperit.*
9 *& nu. 9.*
10 *Emptori, quando est concessa dilatio ad soluendum, non debetur interesse compensatiuum.*
11 *Conuentio illa valet, nempe vt dilatione pendente fructus pretij rei emptæ debeantur. & nu. 12.*
13 *Fructus pretij rei emptæ licitè ab initio potest taxari ad rationem quatuor pro centenario.*
14 *Vsuræ, in omnibus casibus, in quibus sunt permissæ, & debitæ, potest etiam ab initio deduci certa quantitas, quæ appareat esse verum interesse.*
Fructus pretij rei venditæ non debetur, quando d. res remanet penes ipsum venditorem. nu. 14.
15 *Possessionis realis traditio non probatur instrumento.*
16 *Text. in l. curabit. C. de act. empt. non intrat. quando res vendita remansit penes venditorē.*
17 *Constituens se nomine alterius possidere, satis ex hoc videtur probari illum fuisse in possessione.*
18 *Possidens, si asserat minus pacificè possedisse aliquam partem rei, admittit se alias partes pacificè possedisse.*
19 *Regula text. in l. cum prætor. ff. de iudic. semper procedit, quando casus expressus non includitur alia via, aut iure in casus expresso.*

C 20 *Pos-*

20 *Possessio actualis probatur ex vsu rei.*

21 *Possessionis veræ nulla est certior regula, quàm illa, quæ ex fructuum perceptione desumitur, & numero 22.*

23 *Interesse pretij rei venditæ non debetur pendente dilatione ad soluendum d. pretium.*

24 *Emptori quando certa dilatio data est ad soluendum pretium, importat, vt pro eo tempore certo fructibus renunciatum censeatur, & vide, nu. 27. & 28.*

25 *Emptori, si detur dilatio ad soluendum pretium, ista dilatio est augumentum rei, quæ fuit ideo maioris empta.*

26 *Conditio, si in Capitolium ascenderit, sic accipienda est, vt cum primum poterit Capitolium ascenderit.*

29 *Fructus pretij rei venditæ debentur ex æquitate l. curabit C. de action. empt. perinde ac si venditio ab initio fuisset purè concepta.*

31 *Venditor, si dederit fideiussores, quos emptori de euictione promisit, nihilominus ob dilatam pretij solutionem tenebitur venditori soluere interesse. & nu. 30.*

32 *Emptori, quando est concessa dilatio ad soluendũ pretium, & est adiecta solum executioni & non obligationi, quid operetur.*

33 *Emptori, quando fuit concessa dilatio ad soluendũ fructus pretij nõ soluti vsque ad certũ tẽpus, ex hoc nõ cẽsetur remisisse dictos fructus vẽditor.*

34 *Tempus non est modus tollendi vel inducendi obligationem.*

35 *Solutio promissa sub conditione, non potest peti ante quam non purificetur conditio.*

36 *Emptor non potest agere ad interesse pretij soluti contra venditorem qui rem venditam retinuit.*

37 *Venditor fructus pro rata pretij non soluti cum effectu petere & exigere potest, & nu. 13.*

38 *Ius suum cedens alicui, si agat sine actione agit.*

39 *Ius suum cedens alicui, vt excludatur ab actione, quid requiratur.*

40 *Cessio alicuius iuris facta à debitore creditori, quã do importet tantum simplex mandatũ & n. 41.*

42 *Actorũ transportatio, quando nõ sit necessaria.*

DECISIO XIII.

BRachius de Balleonibus nomine proprio, Caroli fratris, & Galeotti patrui de anno 1603. vendidit Annibali Velliæ Castrum Turris Andreæ precio scutorum sexdecimmille, ex quibus solutis scutis vndecim mille, conuentum fuit, vt alia scuta quinque millia remanerent penes Annibalem pro redẽptione cuiusdam Turris Clusinæ nuncupatæ, & quod Carolus, & Galeottus tenerentur d. venditionem ratificare, circa verò fructus recompensatiuos fuit cõuentum his verbis. *Che mentre d. Signor Annibale riterrà in mano li cinque mila scudi da impiegarsi, come di sopra, detti Signori Baglioni, nè altra persona possa pretendere cosa alcuna sotto nome de frutti, danni, nè sotto qualsivoglia altro nome per il tempo, e termine di doi anni da computarsi dal dì, che saranno seguite le dette ratificationi, & hauuto il pacifico, vacuo, & real possesso di tutte le Terre, & giurisditioni vendute nel modo, & forma detti di sopra, e nõ primà ma passati detti doi anni sia tenuto esso Sig. Annibale pagare à detti Signori Galeotto, Braccio, & Carlo di detta somma di cinque mila scudi à ragione di scudi quattro per cento l'anno.* Cum autẽ Annibal, & habentes causam ab eo, retinuerint prædicta scuta quinque millia residui pretij, & nunquam soluerint dictos fructus, immò contendebant ad eos non teneri, nisi à die sequutæ ratificationis, & perfecti adimplementi; prætendentes contrarium Domina Constantia, & eius Sorores de Balleonibus actrices, vt hæredes dd. fratrum venditorum. Propterea causa mihi cõmissa, Dubitaui, An prædicti fructus debeantur, & ad quam summam; & post binas propositiones factas die 4. Iunij 1625. & 3. Ianuarij 1626. fuit hodie resolutum fructus deberi † ad dictam rationem 1
conuentam quatuor pro centenario, ex æquitate *l. Iulianus, §. ex vendito ff. de act. empt. & l. curabit & ibi omnes C. eod. tit.* quæ in eo fundata est, nè interim emptor † habeat rem, & pretium cum venditoris iactura, *Couar. var. resolut. lib. 3. cap. 4. n. 2. Rota in Romana Casiletti 20. Iunij 1611. coram Illustriss. Cardinali Sacrato,* quę propterea locum † habet pro rata pretij non soluti, sicut pro toto, *l. fin. §. fin. de fund. dot. Corn. cons. 145. num. 14. lib. 2. Surd. cons. 101. nu. 15.* & etiam si venditor ex pretio † statim sibi soluto nihil esset lucraturus, *l. fin. ff. de peric. & commod. rei vend.* cum enim attendatur sola fructuum perceptio, † non est habenda lucri ratio, sed solum quod emptor fructus perceperit. *Couar. vbi supra num. 2, vers. 2. deducitur*: quo etiam fit, vt debeantur, † quamuis emptor non fuerit in mora soluendi pretium *Bald. in l. si traditio num. 19 C. de act. empt. Salicet. in d. l. curabit in fin. Alexan. cons. 121. nu. 2. lib. 4. Gabr. cons. 57. per tot. Honded. cons. 30. n. 17. cum seqq. lib. 1.* etenim cum † isti fructus non sint propriè vsuræ, sed potius reparatio damni, *Surd d. cons 101. nu. 20.* non debentur vt vsuræ, sed vt res propria ex æquitate iustitiæ commutatiuæ. *Couar. vbi supra, nu. 1. Honded cons. 44. lib. 1.* & ideò non mora, sed sola dicta æquitatis ratio est attendenda.

2 (interim emptor) — 3 (habet) — 4 (tio) — 5 (tur sola) — 6 (fit) — 7 (ctus)

8 Et inde etiam sequitur deberi dictos fructus, † quãuis statim dominium rei venditæ transierit in Annibalẽ, & sic ex re propria fructus perceperit, vt cõtra *Abb. cons. 66. lib. 1. Dec. cons. 119. & alios resoluit Couar. ibid. nu. 4.* & de communi attestatur. *Io. Bap. Lup. in d. l. curabit comment. 1. §. 7. n. 141. Rot. in d. Romana Casaletti, vers. nec facit.* Si enim Balleonibus a principio fuit licitum non transferre dominiũ in Annibalẽ, nisi donec pretium integrè solueret, & interim exigere fructus recompensatiuos pretij non soluti, nihil est, quare etiam illis non licuerit statim in eum transferre dominium, & nihilominus ab eodem dictos fructus exigere, quasi ministerio legis dominium cum d. onere translatum fuerit. Alioquin liceret emptori retorquere beneficium, quod ei dedit venditor contra ipsum † ad *l. cum in fũdo, & l. cũ* 9
extraneus ff. de iur. dot. nec attẽderetur sola fructuũ exceptio, aut æquitas, de qua supra, sed dominij trãslatio contra verum sensum *d. l. curabit.*

Sicut, & ob eandem rationem, quamuis dilatione ad soluendum emptori concessa interim nõ debeatur interesse recompensatiuum, tamen iuxta † magis 10
recep-

receptam, & veriorem sententiam cõtra *Crauet. cõ-*
21 *sil. 189. nu. 7. cum seq.* valet † conuentio, vt dilatione pendente fructus debeantur, quia hoc casu non dicitur dilatio data simpliciter, sed secundum quid, & cum eo onere, *Dec. in c. cum venerabilis, nu. 63. de except. Couar. vbi supra n. 5. Viu. dec. 424. n. 12. lib. 3. Roder. de ann. reddit. lib. 3. quæst. 8. nu. 15. vt etiam inquit Nauar. consil. 21. nu. 4. de vsur. lib. 5.* in-
22 teresse non censetur † promissum propter dilationem, sed propter fructus, quos venditor interim percipere poterat.

Et, si non data dilatione fructus debentur, nihil etiam est, cur ea concessa non possit in pactum deduci, vt debeãtur, ne dilationis beneficiũ datũ emptori contra venditorem, qui illud dedit, retorqueatur.

Vnde etiam bene sequitur fructus in hoc casu li-
23 citè ab initio potuisse taxari ad rationem † quatuor pro centenario, cum quantitas ista sit commensurabilis quantitati, quæ iuxta verisimiles coniecturas ex fructibus in futurum percipi potuisset, vt plures allegans resoluit *Couar. vbi supra nu. 5. versic. 7 eadem* inspectio, quandoquidem, & in omnibus ca-
24 sibus, in quibus vsuræ sunt permissæ, † & debitæ, potest etiam à principio in pactum deduci certa quantitas, quæ appareat esse verum interesse. *Bald. in l. rogasti, §. si tibi, ff. si cert. petat. & in l. 1. C. de distract. pignor. Alex. consil. 31. nu. 13. lib. 6. Viu. decis. 424. nu. 4. Medin. de contract. quæst. 38. Paris. cons. 6c. nu. 31. lib. 1. Ioan. Bapt. Lup. in d. l. curabit, commẽt. 1. §. 6. nu. 126. Sot. de iust. & iur. lib. 6. qu. 1. art. 3. Menoch. cons. 110. nu. 53. cum seq.*

Neque obstat, si dicatur rem venditam nõ fuisse traditam, sed penes Balleones venditores remansisse, prout videbatur inferri eo ipso, quod fuit conuentum nihil fructuum nomine exigi posse ante biennium a die sequutæ traditionis, quo casu ex consti-
25 tuto, de quo in d. venditionis Instrumento † non probatur realis possessionis traditio, *Surd. decis. 157 nu. 5. Modern. de salu. interd. inspect. 3. c. 2. n. 1016. & Rota decis. 169. n. 7. in impress. apud eosdem Mo-*
26 *dern.* & inde cessare fructuum perceptionem, & † consequenter æquitatem dictæ *l. curabit, Cagnol. ibi nu. 26. Rot. decis. 564. n. 1. p. 1. recent. & apud Greg. XV. dec. 347. n. 1. vbi etiam adden.* & ad istam difficultatem fuerat præcipuè difficultas restricta. Nam fuit benè responsum, quod quidquid sit, an stantibus supradictis ex solo constituto probetur possessio trãslata in Annibalem, constare tamen eum fuisse in actuali possessione ex alio instrumẽto de anno 1609 in quo præmissa narratiua venditionis sibi antea factæ per Dominos de Balleonibus idem Castrum cum omnibus suis iuribus vendidit Marchioni Lan-
27 ti constituens † se eius nomine possidere, vnde satis videtur probari eum fuisse in possessione etiam in præiudicium suorum hæredum, *Gratian. consil. 42. num. 2. & in 13. lib. 6. Tiraq. de iur. constit. par. 3. limit. 1. n. 20.* Præterea in eodem instrumento Annibal reseruauit sibi actiones contra Dominos de Balleonibus, quia, vt ipse dixit, non fuit sibi tradita possessio cuiusdam domus de pertinentijs d. Castri. Cũ
28 ergo de possessione minus † pacifica locutus se restrinxerit discretiuè ad d. domum, admisit se alia pacificè possedisse ex reg. *l. cum prætor, ff. de iud.* quæ semper procedit, quãdo, vt hic, casus non expressus
19 nõ † includitur alia via, aut iure in casu expresso, nec in eo militat eadem ratio, *Osasc. decis. 85. n. 12. Surd cõs. 339. n. 3.* Vlterius ibidem apparet Annibalẽ fecisse in d. Castro multa melioramenta, & recepisse a d. Marchione scut. 477. quæ in illis faciẽdis erogauerat,
20 vnde bene probatur † vsus rei, & inde actualis possessio, *Menoch. de retinen. rem. 3. n. 576. Barz. dec. 47 n. 11.* Fuit etiam conuentum, vt fructus iã collecti spectarent ad Annibalẽ, pendentes verò recolligerentur eiusdem sumptibus, quorum retenta sibi medietate teneretur aliam medietatem liberam ab omni expensarum contributione Marchioni consignare
21 nulla autem veræ † possessionis certior regula, quã illa, quæ ex fructuum perceptione desumitur, *l. Titia ff. de solu. Ludou. Gomez. in reg. de ann. qu. 47. nu. 1, & 2. Cæs. de Graff. dec. 10. n. 3. de caus. poss. & propr. Rot. dec. 508. n. 1. par. 2. recent.* Et demum cessabat omnis difficultas ex duobus testibus de possessione Annibalis concludenter deponentibus.

Ex quibus omnibus, maximè stante tit. prædẽcti, & constituto, de quibus in d. instrumento venditionis Annibali factæ per Balleones de anno 1603.
22 satis superque visa fuit Dominis † probata eius possessio etiam vsque ab initio *Salic. in l. ex persona C. de probat. Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsum. 9. n. 4. Berett. cons. 89. nu. 29.*

Nõ obstat, quòd Annibali, quoad fructus, de quibus nunc agitur, fuit data dilatio vsque post bienniũ computandum à die sequutæ ratificationis, itaut interim dum non fuit ratificatum, & transacti duo anni, non debeantur, sed tantum ab inde post, sicut et
23 nec debentur † pendente dilatione ad soluend. pretium *Bero. in c. 1. n. 125. de vsur. Gabr. de empt. & vend. concl. 4. 4. n. 21. & notant omnes in d. l. curabit.* Quia fuit non minus optime responsum in casu isto, quoad dictos fructus duas considerari dilationes prima certi, & determinati temporis, idest duorum annorum à die ratificationis, & pacificæ possessionis, qua pendente fructus non debentur etiam si id non fuisset expresse dictum quasi † dilationis cer-
24 tæ natura idem importet, vt pro eo certo tempore fructibus renunciatũ videatur eo ipso quod fuit cogitatum vt certum tempus intercederet, & interim ab emptore fructus perciperentur, *Bero, vbi supra. Couar. var. resol. lib. 3. cap. 4. num. 5. ante med. vers. proprio consensu, & Rota in d. dec. Rom. Casaletti,*
25 censetur. n. d. † dilatio augumentũ rẽi, quæ fuit ideò maioris empta, *Paris. cons. 81. n. 30. lib. 2. Dec. cons. 307. nu. 3. & Menoch. cons. 1111. nu. 15.* Altera verò dilatio continet tempus incertum, idest quousque sequuta fuit ratificatio, & traditio, quæ dilatio nullum secum affert tempus considerabile, ex quo potuit, & debuit quanto citius adimpleri argu. tex. *in l. hæc conditio si in Capitolium 29. ff de cõdit. &*
26 *demõstr.* ibi, *hæc cõditio † si in Capitoliũ ascẽderit sic accipienda est, si cũ primum potuerit Capitoliũ ascenderit;* & id ipsum tacitè inerat, *l. Iulianus, §. offerri, ff. de action. emptione, & in pacto Nauar. cõs. 21. n. 8. d. vsur. lib. 5.* & propterea, quia non fuit cogitatum, quod intercederet tempus, vel decurrerent
27 fructus, non potest inde colligi tacita † eorum renunciatio, sed perinde habetur, ac si nulla data fuerit dilatio, *Crauet. consilio 92. numero 17.* non
28 enim credendũ est, † quod venditor sub incerto voluerit

luerit fructus condonare pro precio, quod illos non caperet, nec in eo propter incertitudinem, & temporis, & fructuum potuit certa de illis haberi ratio, qui
29 ideò debentur ex† æquitate *d.l.curabit*, ac si venditio ab initio fuisset purè cõcepta, ita in pũcto *Gabr. cons.57.nu.5.lib.1.Paris.cons.60.num.21.& seqq. lib.1.Honded.d.cons.30.nu.28.cum seq.& cons.44. per tot.lib.1.Nauar.vbi supra, Ioseph.Ludou. dec. Perus.53.nu.5.Rot.in d.Romaña Casaletti 20.Iunij, & 16.Decembris 1611.*

His accedit, quod ex defectu ratificationis, & sic implementi per tot annos nõ fuit impedita fructuũ perceptio, nec Annibali aliquod sequutum damnũ,
30 ergo† non potest de eo obijci ad effectum lucrandi fructus interim perceptos, *Surd.cons.101. num.24. Cagn.in d.l.curabit, nu.28.Paris.d.cons.60. nu.18. Couar.vbi sup.nu.6.versic.duodecimo hinc deducitur Honded.d.cons.44.nu.21.* vbi quod si venditor
31 non † dederit fideiussores, quos emptori pro euictione promisit, nihilominus ob dilatam pretij solutionem tenebitur venditori soluere interesse, si interim fructus percepit. *Rota in Romana Societatis officij 10.Nouembris 1625.coram me.*

Non obstat, quod hic fuit claris verbis conuentum, vt Balleones non possent quicquam prætendere nomine fructuum, nisi post biennium à die sequutæ ratificationis, & proindè quod non versamur in præsumptione, quod nõ fuit de fructibus cogitatum aut illis renunciatum; Quia fuit etiam optimè satisfactum pactum illud quoad dilationem incertam, non fuisse adiectum obligationi, sed solùm execu-
32 tioni, †itaut interim fructus currant, suspensa tamen eorum executione in tempus post duos annos à die ratificationis computandos, *Honded.d.cons.44. nu. 15.* quasi actum videatur, vt interim retineãtur ab emptore pro sua securitate per modum cuiusdam pignoris eodem modo, quo suspenditur solutio pretij, interim dum dantur fideiussores pro euictione promissi *d.§.offerri, Nauar.d.cons.21.nu.8.Rota in d.Romana Casaletti 16.Decembris*, & quod ista fuerit mens contrahentium clarè conspicitur ex verbis, quibus pactum fuit conceptum, non enim fuit dictum, quod interim dum non fuit ratificatum, fructus non debeantur, sed quod interim nihil nomi-
33 ne fructuum prætendi possit, † quæ verba potius exequutionem, quàm obligationem attingunt, *l. obligationum* ferè in princip. *ff.de act. & oblig.* ibi, *ex die veluti Calendis Martij dare spondes*, cuius natura hæc est vt ante diem non exigatur, & ratio assignatur *in §.placet*, qui immediatè sequitur, scili-
34 cet, quia tempus non † est modus tollendi, vel inducendi obligationem, vbi etiam *Bart.& in l. fin. ff.rem ratam hab.*

Non obstat, quod sic intelligendo, vt mox dictũ fuit, superfluum fuisset pactum predictum, cum etiã si hoc non fuisset expressum, non possent Balleones
35 fructus petere† cum effectu ante adimplementũ ex decursos de tẽpore ante *d.§.offerri*, Quia quãuis omnes cõueniant, quod emptor nõ possit agere ad inte-
36 resse † pretij soluti cõtra venditorẽ, qui rẽ venditã retinuit, & ex illis fructus percepit, interim dũ ipse nõ adimpleuit, in quibus terminis loquitur *tex. in d. §. offerri*; in venditione tamen, qui rem tradidit multi tenent non solum deberi illi fructus ante adimplementum pro rata pretij non soluti, sed etiam† quod
37 interim ab eo cum effectu peti, & exigi possunt, vt multis rationibus assignans differentiæ causam probat *Surd.in d.cons.101.n.26.* Vnde ad tollendum omne dubiũ vtile fuit expressè pacisci, vt fructus decursi, & debiti pendente ratificatione non possent per Balleones exigi ante ratificationẽ, & post illã sequutam, ante duos annos ab ea computandos.

Sed quod magis est, dicebat vnus ex DD. quod si bene pacti verba perpendantur, nihil videntur concludere de fructibus perceptis, interim dum non fuit sequuta ratificatio, sed solũ de perceptis infra duos annos post secutam ratificationẽ, ibi, *& li detti Signori Baglioni, ne altra persona non possa pretẽdere cosa alcuna sotto nome de frutti per il tempo di due anni però solamente da computarsi dal dì, che saranno seguite le ratificationi*, quasi anteà percepti videantur tacitè promissi, aut sub iuris communis dispositione relicti, collata tamen eorum solutione, & exactione post lapsos dd.duos annos ex verbis pacti, ibi, *ma passati detti due anni sia tenuto detto Signor Annibale pagare, &c.* Quæ verba sunt apta comprehendere tam fructus decursos ante, quàm decurrendos post dd.duos annos, qui sensus rationi, & iuri, ac verisimili contrahentium menti, iuxta superiusdicta magis congruere videtur.

Non obstat, quod Carolus cesserit istos fructus Se-
38 ptimio Eugenio in † satisfactionẽ cuiusdã debiti, & quod ideò nunc agat sine actione, quandoquidẽ d. cessio fuit simplex, & facta tantum ad commodum
39 cedentis, & Eugenius eam nõ acceptauit absolutè † sed tentis prioribus actionibus, nec interuenit vnũ de tribus requisitis *l.3. C. de nouat.* quo casu cessio
40 non habetur loco solutionis, † sed simplex mandatum tantum importat *l.si mandauero, §.interdum, ff.mand.gl.in l.legaui, in gl.magna a.l.fin.ff. de vsufruct.legat.* quo fit vt apud Balleones semper remãserint directæ actiones efficaces, itaut Annibal non
41 † possit de cessione opponere, vt in puncto resoluit *Bart.in l.pacta §.si hæres ff.ad trebell. Guidop.decis. 576.nu.3.& latissimè Osasc.decis.62.per totam.*

Demum non obstant defectus ratificationis illorum de Montacutis, & integræ transportationis, ac beneplaciti Pontificis, quia nullibi legitur, quod dicta ratificatio fuerit permissa per dd. de Balleonibus, vltra quod in venditione interuenit illorum procurator, qui promisit dicto Annibali de rato, & exhibere infra mensem ratificationis instrumentum nec trasportatio actorum fuit necessaria, quia iam non fuit deuoluta ad Rotam per appellationem,
42 sed tanquam in prima † de consensu vtriusque partis, & demum defectus beneplaciti, quicquid de eo sit, non impediuit fructuum perceptionem in qua sola fundatur equitas *d.l.curabit*.

Ex quibus, cum in actis iam constiterit de ratificatione dictorum de Balleonibus fuit per Dominos resolutum illis deberi fructus recompensatiuos pro
43 † rata dicti pretij non soluti ad dictam rationem conuentam quatuor pro centenario post duos annos, qui duo anni debeant computari non a die, qua facta fuit ratificatio, sed à die, qua moraliter intelligendo fieri poterat iuxtà *text. in l. si ita stipulatus essem 14. & l. continuus 137. §. cum ita, ff.de verborum oblig.* vsque ad actualem dicti pretij

pretij solutionem. Quantum autem debet esse illud tempus, reseruarunt Domini, vt particulariter videatur.

Et ita, &c. vtraq. &c.

REVERENDISSIMO COCCINO.

Romana redditionis rationis.

Die Lunæ 25. Maij 1626.

ARGVMENTVM.

Alienatio bonorum pupilli, ad fauorem Matris tutricis, pro restitutione eius dotis, donatione propter nuptias, & fructibus dotalibus, vt valeat, quid sit necessarium. Fructus dotis soluto matrimonio, quando mulieri debeantur.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio bonorũ pupilli, quando fit ad fauorẽ Tutoris, ad hunc effectũ requiritur datio alterius Tutoris.*

2 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 113. declaratur.*

3 *Minor contrahens cum Tutore, vel curatore, requiritur interuentus alterius Curatoris à Iure requisitus.*

4 *Casus omissus à statuto remanet in dispositione Iuris communis.*

5 *Minor contrahens cum Tutore, vel Curatore, si deficiant duo proximiores, debent interuenire duo Curatores, vnus ex dispositione Iuris communis, & alter vigore statuti Vrb. lib. 1. c. 113*

6 *Alienationes bonorum pupilli, quando sunt necessariæ, non intrant solemnitates requisitæ in eorum contractibus à statutis. declara. nu. 7.*

8 *Matri tutrici, quando dos est restituenda, non potest opponi exceptio administrationis.*

9 *Sed ista conclusio non procedit quando ad manus mulieris peruenit pingue patrimonium, ex cuius fructibus potuit satisfieri.*

10 *Alienationes bonorũ minoris, quãdo non sunt absolutè necessariæ, & in eis requiritur causæ cognitio, sũt in eis seruãdæ solẽnitates statutorũ.*

11 *Decretum corruit, stante falsa causa.*

12 *Dotis fructus soluto matrimonio amplius non debentur, cum illius titulus sit extinctus.*

13 *Dotis fructus soluto matrimonio tunc demum debentur, quando mulier fecerit diligentias pro dote habenda, & non habet vnde aliunde se alat.*

14 *Mulieri petenti fructus dotis ex eo quod non habeat vnde se alat, incumbit onus illud probandi.*

15 *Mulier, quando fuit relicta vsufructuaria à marito, dictum legatum restringitur ad alimenta, secundum consuetudinem Bulgari.*

DECISIO XIV.

FVit resolutũ assignationem locorum montium pro dote, donatione propter nuptias, fructibus dotalibus, & alijs factam de mense Septembris 1617 non sustineri, quia cum alienatio fuerit facta ad fauorem matris tutricis, requirebatur ad hunc effectũ

1 datio † alterius tutoris, seu curatoris, vt illa datio posset sustineri, quòd cùm non fuerit factum, con-

ctus corruit, *Bald. cons. 200. incip. vobis spectabili in fin. vers. tamen considerandum, lib. 3. Ang. cons. 96. nu. 2. vers. & ibi emeret, Rom. consil. 413. nu. 14. & 15. vers. quoad sextum.*

Neque suffragatur, quod Curator fuerit datus, quia est aduertendum, quòd Statutum Vrbis. 113.

2 *lib. 1.* † quod agit de alienationibus rerum minoris requiritur in talibus alienationibus authoritas Tutoris, seu Curatoris, quod est conforme dispositioni iuris communis ex allegatis per *Simoncell. de decret. lib. 1. tit. 1.* & insuper requirit interuẽtum duorum proximiorum, & illis deficientibus interuentũ alterius legitimi Curatoris, quare cùm non interuenerint dicti proximiores, Curator fuit datus loco ipso-

3 rum; Vnde vlterius † requirebatur interuentus alterius Curatoris de iure requisitus, cum minor contraheret cum tutrice, vt fuit resolutum bis apud Rotã, vt in *decis. 49. num. 8. & decis. 59. n. 3. vers. quicquid sit apud Picum super statuto. Vrbis, & 3. decis. est repetita par. 1. in recent. dec. 153. nu. 4.*

Et prædicta probantur optima ratione, quia statutum requirit authoritatem tutoris, & curatoris, ac duorum proximiorum, & in eorum defectum alterius curatoris; Vnde si minor contrahit cum tuto-

4 re, aut curatore, nihil † disponit statutum; sed casus remanet in dispositione iuris communis, *l. commodissimè. ff. de lib. & posthum.* ergò debet dari Curator, vel Tutor per supradicta, in reliquis firmo remanente statuto, quod debeant interuenire duo proximiores, & illis deficientibus debeat dari Curator, vel Tutor, quare in casu isto duo Curatores debuissent dari, vnus ex dispositione † iuris communis ex quo

5 minor contrahebat cum Tutrice, alter vigore statuti, ex quo non aderant proximiores, & ideo erat locus Curatori.

6 Neque dicatur quod † restitutio dotis, & donationis propter nuptias, nec non & solutio fructuũ erãt debita necessaria, & ideò non intrabat statutum, *Caputaquen. dec. 199. in fin. lib. 3. Roman. cons. 394. n.* 3. vsque ad finem, nam fuit responsum, quod prædi-

7 cta procedunt in obligatione pro † re necessaria, & & sic intrarẽt, si ageretur iuxta formam statuti *lib. 1 c. 151.* & propterea quicquid dicendum sit, an habeant locum quãdo agitur de alienatione, & sic iuxta terminos *d. c.* 113. fuit responsum prędicta non applicari ad casum, de quo agitur. Nam etsi quando

8 agitur de dote † restituenda, exceptio administrationis non possit opponi, *Neguf. de pignor in 1. mẽ-*

9 *br. 5. par. nu. 36. & seqq.* tamen hęc conclusio non † procedit, quando ad manus mulieris peruenit pingue patrimonium prout in casu isto, ex cuius fructibus potuit satisfieri, *l. si damnũ. §. præterea, vbi Ang. in §. peculium, n. 3. ff. de peculio, Afflict. dec. 13. n. 16 & 18.* & fuit dictum *in causa Romana hæreditatis de Beuilaqua 13. Maij 1591. coram Orano*, & in alia causa *Romana administrationis tutelæ 2. Aprilis, et 1. Iunij. 1590. cor. bo. me. Penia, Seraph. dec. 1455 n. 5.* & fuit etiã dictũ in causa *Bon. dotis. 20. Iunij 1614. corã Reuerendis. D. meo Patriarcha Antioc.* quæ si procedũt respectu dotis, eo magis debẽt procedere respectu donationis propter nuptias, & fruc-

10 tuũ dotaliũ, quare debitũ † non erat absolutè necessariũ, sed pendebat ex eo, an ex administratione mulier prusumeretur satisfacta, quod requirebat causæ

cognitionē, & ideò erant seruādæ solēnitates statuti.

11 Præterea fuit consideratum, quòd † respectu fructuum dotalium, decretum corruit ex falsa causa, quia soluto matrimonio non debentur amplius fru-
12 ctus dotis, cum illius titulus sit extinctus. *Doct. in c. salubriter de vsur.* & tunc demum debentur, quādo duo concurrunt, scilicet, quod mulier fecerit di-
13 ligentias † pro dote habenda, & non habeat, vnde aliunde se alat, *Afflict. decis.* 284. *nu.* 4. *Thesaur. decis.* 43. & fuit resolutum in causa *Spoletana vsusfructus* 18. *Maij* 1599. *coram bon. mem. Card. Mantica*, & in causa *Cesenaten fructuum dotis* 15. *Iunij* 1603. & 16. *Ian.* 1606, *cor. bo. me. Litta.* in qua fuit
14 dictū, quod onus † probandi q̄ nō habuerit aliunde incumbit mulieri, *Pontan. de aliment. cap.* 15. *n.* 13. Hic autem non docetur de aliqua diligentia, & tātum absit quod probetur, quod mulier non haberet
15 aliunde; imò clarè constat de contrario, ex quo ista mulier † fuit relicta vsufructuaria à marito quod legatum licet restringatur ad alimenta iuxta consuetudinem Bulgari, non refert, cum nihilominus haberet alimenta, & sic vltra dotem vnde se aleret.

Et ita conclusum vtraque parte informante, &c.

¶ *Infra in eadem causa adest altera decisio sub die 10. Maij 1626. coram eodem bo. me. Reuerendissimo Coccino, est in ordine decisio* 25.

R. P. D. MERLINO.

Burgi Sancti Sepulchri Beneficij.

Die Lunæ 25. Maij 1626.

ARGVMENTVM.

Iuris patronatus beneficium, vt præsentato adiudicandum veniat, necessariò quid sit probandum.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium Iurispatronatus vt alicui sit adiudicandum, quid probare debeat.*
2 *Patroni laici habent tempus quadrimestre ad præsentandum. & nu.* 11.
3 *Beneficium vacat, quando illud habens, contrahit matrimonium.*
4 *Matrimonium fuisse contractum, bene probatur ex fide Parochi testibus munita, & extracta a libro matrimoniali.*
5 *Probatio melior dari non potest, quàm propria confessio.*
6 *Possessio semel acquisita præsumitur continuata.*
7 *Possessio probatur ex locationibus effectuatis per plures perceptiones fructuum, & affictum.*
8 *Clericatus probatur ex literis patentibus desuper emanatis ab Ordinario.*
9 *Status vltimus in beneficialibus attenditur.*
10 *Iurispatronatus probatio leuior sufficit, quando Ordinarius non est in causa nec alius prouisus de beneficio tanquam libero.*
12 *Tempus quadrimestre datum patronis ad præsentandum non currit, nisi à die scientiæ veræ.*
13 *Probatio per famam non sufficit, quando requiritur certa scientia.*

DECISIO XV.

Resoluto in hac causa sub die 4. Iulij præteriti beneficium, de quo agitur, non esse adiudicandum D. Busalino, & reseruato, vt videretur, An esset aiudicandum D. Octauio, cum hodie super reseruatione prædicta dubium proposuerim, Domini responderunt ad fauorem Octauij; scilicet illi adiu-
1 † dicandum esse d. beneficium, quia docet de vacatione beneficij, existentia iurispatronatus, sui qui ad illud fuit præsentatus habilitate, ac de præsentatione à Patronis facta in tempore † quatuor men-
2 sium coram Ordinario, quibus concurrentibus præsentato debetur institutio *cap. decernimus, & c. Monasterium* 16. *q.* 7. *cap. cum. Bertoldus, & ibi Abb. n.* 12. *de re iudic. cap. dilectus vbi glos. in verb. plus Iuris de offic. legat. Rot. recent. decis.* 337. *nu.* 1. *par.* 2.

Et quoad vacationem, sufficienter ea probari visa est per contractum † matrimonij, initum à Ce-
3 sare Dondello vltimo possessore beneficij *ad cap.* 1. *de Cleric. coniug. vbi glos. & Doct. Couar. in epito. de spons. par.* 2. *cap.* 6. §. 3. *nu.* 4. *Rebuff. in prax. tit. requisit. ad collat. benefic. nu.* 54. & fuit dictum *in Lucana Cappellaniæ* 23 *Februarij* 1609. *coram bo. mem. Penia* de quo matrimonij contractu bene
4 constat † ex fide Parochi testibus munita, & extracta à libro matrimoniali, *Rot. diuers.* 340. *nu.* 2. *p.* 2 *& post secundum vol. consil. Farin. decis.* 322. *n.* 2. *& decis.* 337. *nu.* 1. Ac etiam ex confessione ipsius Busalini, venientis ex impetratione ob eandem
5 vacationem, qua † confessione non potest dari melior probatio, vt fuit dictum *in Asculana Plebaniæ* 12. *Ianuarij* 1624. *& in Vrbinaten. beneficij* 20. *Decembris eiusdem anni coram me.*

Possessio d. Cesaris vsque ad diem celebrati matrimonij fuit comprobata in prima decisione huiusmodi causæ, & plenè iustificatur, nedum ex instrumēto adeptionis sequutæ ex simili titulo præsenta-
6 tionis, quæ † possessio præsumitur continuata iuxta *l. licet. C. de acquir. poss. Alciat. in reg.* 2. *præsum.* 21 *Rot. decis.* 62. *n.* 1. *par.* 1. *& in Illerden. beneficij* 17. *Octobris* 1584. *coram Pænia*, & sæpè in alijs, sed et
7 ex locationibus effectuatis per † plures perceptio-affictuū, & fructuū, & ex secutis solutionib. onerū beneficij perdictū Cesarē vsq; ad tēpus prædictum, ad tradita per *Gabr. tit. de loc. cōcl.* 4. *n.* 2. *& sequentib. lib.* 3. *Rot. apud San. me. Greg. xv. dec.* 200. *nu.* 1.
8 Clericatus Octauij benè † probatur ex litteris patentibus desuper emanatis à Reuerēdissimo D. Vicegerente, quibus plena fides consueuit adhiberi. *cap.* 2. *& ibi Abb. in primo not. de Cleric. peregr. Felin. in c. post cessionem n.* 3. *&* 15. *de probat. Rot. decis.* 715. *nu.* 3. *in fine p.* 1. *& decis.* 455. *nu.* 7. *par.* 2. *recent, & in Ripana Beneficij* 27. *Iunij* 1622. *et in Leodien. Canonicatus* 6. *Nouembris* 1623. *coram me.*

Existentia Iurispatronatus inter partes non controuertitur, & de pertinentia satis DD. censuerunt apparere ex vltimo statu, & quasi possessione præsentandi, cum ijdem de Bosulcis, & Dondolellis, qui de anno 1622. præsentauerunt d. Cæsarem vltimum possessorem, præsentauerint quoque Octauium iūcto præcipuè, quod probatur dictos de Bosulcis, & Dondolellis etiam præstitisse consensum vti patronos in prouisione apostolica Io. Baptistæ de Sabellis

lis antecessoris d. Cæsaris sequuta anni 1569. ob vocationem in Curia, cum narratiua iurispatronatus,
9 & eiusdem derogatione pro illa vice, cum tamen † vltimus status ad effectum, de quo agitur, benè suffi ciat *cap. consultationibus de Iurepatr. Rip. in cap. cum Ecclesia Sutrina nu. 53. & 90. de caus. poss. et prop. Calder. cons. vlt. de Iurepatr. Rot. decis. 174. nu. 2. et sequent. par. 2. recent.* plenè addent ad sanc. mem. Gregoriū XV. *decis. 77. nu. 12.* Præsertim quia Ordinarius non est in causa, nec alius prouisus tanquam de libero, sed lis † est inter præsentatos, in
10 quo casu admittuntur etiam leuiores probationes, *Cassad. decis. 1. num. 7. de probat. Rota apud Card. Mantic. decis. 244. nu. 5. et apud Sanctæ memoriæ Gregorium xv. d. decis. 452. n. 3. Gonzalez super reg. 8. glos. 18. nu. 59.*

Ac demum præsentatio visa est etiam in tempore facta non obstante quod Octauius illam acceptauerit per quatuor dies post elapsum tempus † à iure
11 datum patronis ad præsentandum. Quia prædictum
12 tempus non currit, itaut fiat locus † deuolutioni, nisi à die scientiæ veræ patronorum, & non interpretationis beneficij *Garz. de benef. par. 10. nu. 37.* vbi plures refert decisiones cum alijs cumulatis in *Praten. beneficij 24. Februarij 1620. corā R. P. D. meo Buratto*, Et super hac scientia nullæ adsunt probationes, quæ in omnem euentum afferri debe-
13 rent à D. Bufalino plenæ, & cōcludētes, nec sufficeret probatio † per famam vti non releuans, quando requiritur certa scientia, vt in his terminis fuit resolutum *in d. Praten. cor. D. meo Buratto.*

Et ita &c.

Habetur præsens decisio infra in Additione pro vt in Indice in eius fine posito. vbi etiam vide alias decisiones in hac causa, & infra adest altera decisio sub die 24. Ianuarij 1628. coram eodem R. P. D. Merlino est in ordine decisio 132.

REVERENDISSIMO COCCINO.

Parmen. Status.

Die Lunæ 8. Iunij 1626.

ARGVMENTVM.

Filij, ad hoc, vt probetur, quod sint in quasi possessione legitimitatis, quid sufficiat.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium vbi est legitimum, ibi filij legitimi nascuntur, etiam quod concubinatus præcesserit.*
2 *Filij iusti appellantur, qui post concubinæ nuptias sunt procreati.*
3 *Legitimitatis quasi possessio, bene probatur per testem deponentem de vera scientia, concurrentibus duobus alijs testibus deponentibus de publica voce, et fama.*
4 *Testis vnus cum fama plenè probat.*
5 *Testis deponit de publica voce, & fama, si dicat, quod publicè dicebatur.*
6 *Testis, si deponat, quod aliquid fuit communiter dictum, et reputatum, etiam quod non dicat audiuisse communiter dici probat famam.*
7 *Testis de auditu, licet non probet facit tamen adminiculum.*
8 *Testis examinatus inter diuersas partes præbet adminiculum.*
9 *Testis vnicus plenè probat etiam in criminalibus iuncta fama.*
10 *Legitimitas ex sola fama concurrentibus adminiculis, vnà cū communi reputatione probatur.*
11 *Matrimonium præsumitur contractum secundum leges, et pro vt est licitum.*
12 *Contrahentes præsumuntur in dubio se conformasse dispositioni Iuris communis.*
13 *Matrimonium non præsumitur contractum per illicitum, et inconcessum modum.*
14 *Homo, quando est iratus, in eius verbis non est faciendum fundamentum.*
15 *Raptus non impediebat matrimonium ante Concil. Tridentinum.*
16 *Testes examinati ad instantiam alterius personæ faciunt aliquod adminiculum.*
17 *Testes, qui deponunt explicitè, debent declarare, et supplere alios testes, qui deponunt implicitè.*
18 *Filij legitimi, et naturales secundum communem vsum loquendi, et vulgi intelligentiam vocantur illi, qui sunt nati ex legitimo matrimonio.*
19 *Patris confessio multum prodest ad probandam legitimitatem filiorum.*
20 *Immemor salutis æternæ nemo præsumitur.*
21 *Institutionis actus est valde proportionabilis filijs.*
22 *Enunciatiuæ emanatæ de tempore non suspecto probant.*
23 *Legitimitatis quasi possessio benè probatur, si filij sint admissi ad feudum, ad quod solum filij legitimi et naturales succedere debent.*
24 *In legitimitatis quasi possessione, vt quis probetur esse, requiritur, quod sit in quasi possessione filiationis, quod possideat bona paterna, et quod sit natus ex ea, quæ vxor credebatur.*
Sed ista opinio glos. in l. lator in verb. probare, qui fil. sint legit. reiecta est, cum vnumquodq. istorum alternatiuè sufficiat: nu. 24.
25 *Confessio emanata in commissione probat contra confitentem.*
26 *Testes deponentes de fama, illi præferuntur, qui deponunt de bona.*
27 *Legitimitatis quasi possessio suffragatur ad effectum successionis, ita vt contrarium dicenti incumbit onus probandi.*
28 *Probationes illius partis præualent, pro cuius fauore adsunt plures resolutiones.*
29 *Legitimitas, quando non agitur de fœdere matrimonij, sed ad effectum successionis probatur leuioribus probationibus. et num. 30. et 31.*
32 *Testes, qui conuincuntur ab alijs testibus, non attenduntur.*

DECISIO XVI.

FVit resolutum DD. Alexandrum, & Cyrum ex persona Pallauicini Aui, & Sigismundi patrui magni esse in sufficienti quasi possessione legitimitatis requisitæ à Ioāne Francisco Marchione Pallauici-

uicino fideicommittente, hoc est tanquam procreatorum, & natorum de legitimo matrimonio verè, & non fictè. Ratio DD. fuit, quia satis probatur natiuitas dd. Pallauicini, & Sigismundi post matrimonium inter Bernardinum, & Catharinam, de quo constare iam Rota ter censuit, licet sine coarctatione temporis; Vbi enim est matrimonium, † ibi
1 filij legitimi nascuntur, etiam quod cócubinatus præcesserit, *l. cum quis* §. 1. *C. de natur. liber.* vbi ap-
2 pellantur † iusti filij, qui post concubinæ nuptias sunt procreati, *Bertaz. conf. ciuil.* 52. *num.* 6.

Quod autem procreatio, & natiuitas dictorum probetur post matrimonium, satis constat, cum presbyter Baptista testis Rangonorum examinatus in Curia de anno 1533. qui fuit præsens matrimonio, vt ipse deponit ad 17. interrogatorium, prout sæpe Rota firmauit, deponat quòd Bernardinus, & Cathatina per plures annos steterunt simul reputantes se pro legitimis coniugibus, & procrearunt articulatos filios, videlicet inter alios præfatum Pallauicinum, & Sigismundum, & quòd plures reputabant eos pro veris, & legitimis coniugibus, & sic iste testis deponit de vera scientia de procreatione dd. Pallauicini, & Sigismundi, cum quo, cum duo alij testes de publica voce, & fama concurrant, nedùm circa matrimonium, sed etiam circa procreationem
3 post ipsum, satis † probatur quasi possessio legitimitatis requisitæ, cum hic non agatur in concursu cũ altero matrimonio Bernardini legitimè probato, aut cum alijs filijs ex eodem natis. *Abb. in cap.* 2. *num.* 6. *vers. sed hoc dictum*, *Butr. num.* 9. *Præpos. num.* 4. *vers. quærit hic Vincentius*. *de clande-*
4 *stin. despons.* Et ratio est, quia vnus † testis cum fama plenè probat, *glos. in cap.* 1. *in verb. fama, de appell. & in cap. veniens il* 1. *in verb. illorum, & ibi Innoc. de test. Bart. in l, de minore* §. *plurimum. num.* 30. *ff. de quæst. Verall. decis.* 300. *par.* 3.

Famam verò satis probat Bernardinus de Franzosijs testis DD. de Rangonibus examinatus Cræmonæ de anno 1531. super interrogatorio incipiente, *si sciunt*, *&c.* qui etiam distinguit filios natos ante, & post matrimonium, & in hoc concordat cum assertione Bernardini facta in ipsius testamentis, de
5 qua inferius dicetur, inquit enim, quòd publicè † dicebatur (& sic deponit de publica voce, & fama, *iuxta decis. verall.* 7. *part.* 2.) in loco Zibelli, Bernardinum desponsasse Catharinam, & eam in vxorem accepisse, & ab inde citrà Bernardinum ex ea suscepisse Vbertum, Pallauicinum, Sigismundum, Io. Franciscum, Iacobam, & Isabellam, &c. Vnde si suscepit post matrimonium Vbertum. negari non potest, quin procreauerit, & susceperit etiam predictos Pallauicinum, & Sigismundum, qui successiuè sunt nati. Et quamuis in decisione facta 27. Aprilis 1622. æquiuocando fuerit iste testis etiam ponderatus super alio interrogat. tamen illum ponderando super hoc interrogat. negari non potest quin probet famam, vt dictum est.

Eandem famam probat Ioannes de Magistris pariter testis DD. de Rangonibus examinatus Parmæ de anno 1544. qui super 13. interrogat. deponit, quòd Bernardinus ex Catharina antequã esset eius vxor, habuit vnum filium nominatum Federicum, & postquam fuit nupta, habuit Vbertum, Pallauicinum, Sigismundum, Io. Franciscum, Iacobam, &c. Et ita dici audiuit, & intellexit, ac vidit ipsum D. Bernardinum, ac Catharinam ipsos filios, & filias pro talibus sic natis habere, tenere, & reputare, a nominare, & ab alijs teneri, haberi, & reputari palam, & publicè in Terra Zibelli. Vndè si publicè & palam tenebantur, habebantur, & reputabantur pro natis post matrimonium, vtique dicendum est, etiam hunc testem probare famam. *Alex. cons.*
6 101. *num.* 19. *vers. non obstat*, *lib.* 7. Vbi quod † si testis deponat, quod aliquid fuit communiter dictum, & reputatum, etiam quod non dicat audiuisse communiter dici, probat famam, secundum magis communem opinionem Doctorum.

Et prædictis depositionibus potest addi depositio Baroccij de Burgo testis pariter Rangonorum examinati Parmæ de anno 1544. qui super 13. interrogat. dicit quod Bernardinus ex Catharina, vt dici audiuit, suscepit in figura veri matrimonij Vbertum, Sigismundum, & nonnullos alios filios, & filias, qui
7 testis † licet deponat de auditu, negari tamen non potest, quin faciat aliquod adminiculum; & de auditu pariter etiam deponit Raymundus del Pizzo examinatus Cremonę de anno 1531. qui eo magis præstat adminiculum, quia distinguit filios natos ante, & post matrimonium, & in hoc concordat cum Bernardino de Franzosijs, & cum assertione præfati Bernardini, quam fecit in testamentis.

Adminiculum præbet etiam depositio Damiani Cornazzani examinati pro DD. de Pallauicinis cõtra Fiscum de anno 1537. qui expressè deponit, quod ex Bernardino, & ex vxore sua legitima nati sunt Vbertus, Pallauicinus, Sigismundus, & Ioan
8 Franciscus; & hic † testis optimè deponit, & plenè probat, si esset examinatus inter easdem partes.

Ex quibus, vt dictum est, cum adsit vnus testis qui fuit præsens matrimonio, & sic deponat de vera scientia Pallauicinum, & Sigismundum natos, & procreatos post matrimonium, & alij sint qui probant famam, inficiari non potest, quin habeatur plena, probatio, maxime cum alia adminicula concur-
9 rant, † quæ operantur, vt etiam in criminalibus vnicus testis cum fama plenè probet, & sic in fortioribus terminis. *Veral. decis.* 288. *part.* 3. Immò
10 ex sola fama, cum communi reputatione, † concurrentibus adminiculis, probatur legitimitas. *Abb. in cap. transmissæ, num.* 1c. *qui fil. sint legit. Dec. in c. per tuas, num.* 8. *de probat. & cons.* 54. *nu.* 1. *Paris. cons.* 13. *num.* 9. *lib.* 2. & dixit *Rot. in causa Cæsaraugustana Status de Morata* 7. *Iunij* 1585. *corã Bubalo*. Quæ quidem fama, & communis reputatio hic adsunt; Nam de fama satis dictum est superius; Communem vero reputationem, quod dd. Pallauicinus; & Sigismundus essent nati post matrimonium, expressè probat dictus Ioannes de Magistris supra relatus, vt patet ex clara illius depositione supra relata, & idem deponit presbyter Baptista, qui fuit præsens matrimonio, dum dicit, quod post ipsum matrimonium prædicti procreati fuerunt. Et subdit, Et plures reputabant eos pro legitimis coniugibus, Et licet subdat; Et etiam aliqui dicebant, quod inter eos non potuit esse matrimonium; Attamen de istis non est curandum, cum non negent, matrimonium, sed dicant non potuisse esse, & sic

præ-

præsupponebant impedimenta, de quibus cum non
11 constet, † matrimonium præsumitur contractum secundum leges, & prout licitum est. *cap. ad audit- tiam, de præscript. Ias. post Bald. in l.1. num.24. C. de seru.fugit. Alciat. reg.2. præsumpt.1. num.2.*
12 *& 3.* & in dubio contrahentes † præsumuntur se conformasse dispositioni Iuris communis, *l. si duo, vbi Bald. Castr. & alij, ff. de acquirend. hæredit. l. hæredes mei, §. cum ita, ff. ad Trebell.* Non autem
13 per † illicitum, & inconcessum modum, *Soccin. cõsil.19. num.6. vol.1. Corn. consil.190. in princ. vol.3. Rot. decis.434. num.5. par.1. in recent.*

Et hæc communis reputatio coadiuuatur ex depositione aliorum duorum testium DD. de Rangonibus examinatorum Cremonæ de anno 1531. super interrogatorijs 9. cap. adscriptis, videlicet Stephani de Caballis, qui postquam deposuit, quòd Bernardinus, & Catharina reputabant prædictos filios pro legitimis, & naturalibus, Subdit, quòd ita etiã reputabantur à Vassallis, & subditis, & quòd Rolandus eos pro nepotibus nominabat, tenebat, & reputabat, & quod ita tenti, & reputati fuerunt post obitum Bernardini. Et Raymundus del Pizzo, qui idem deponit, & subdit, vidente, sciente, patiente, & non contradicente Rolando, qui testis licet subdat, quòd cum aliquando Rolandus irasceretur cum dictis filijs, quia ab eis non honorabatur prout volebat, dixisse: *L'animo mio è di torgli ciò che hanno, perche sono bastardi, che sua madre è stata ra-*
14 *pita*: Attamen in istis † verbis ab homine irato prolatis non potest fieri fundamentum, *Ias. in l. si filiam suam, num.5. ff. de inoff. test.* Et cessat omnis difficultas, quia cum agatur de matrimonio cõtracto
15 † ante Concilium Tridentinum, raptus non dirimebat matrimonium, *cap. fin. de rapt. Sanch. de matrim. lib.7. disp.12. num.41. in fin.* Sed istud impedimentum fuit inductum per Concilium Tridentinum. *sess.24. cap.6. de reformat.*

Concurrunt etiam in ista probatione communis reputationis tres testes D. Eufrosinæ examinati con-
16 tra DD. de Rangonibus de anno 1558. qui licet † sint examinati ad istantiam alterius personæ, negari tamen non potest, quin faciant aliquod adminiculũ.

Et quamuis etiam replicaretur, quod isti vltimi testes deponunt de communi reputatione, quod Vbertus, qui est maior natu Pallauicini, & Sigismundi, esset filius legitimus, & naturalis, quæ probatio concludit etiam ad legitimatos per subsequens matrimonium, quos respuit testator, cum vocauerit natos & procreatos ex legitimo matrimonio verè, & non fictè, vt fuit semper admissum in hac causa; Attamen cum duo testes supra ponderati probent de communi reputatione, tanquam de natis, & procreatis de legitimo matrimonio, & vnus ex
17 dictis testibus fuerit præsens matrimonio, isti † testes debent declarare, & supplere alios, qui implicitè deponunt, *Bald. in l.2. num.5. C. de bon. poss. secund. tab. Verall. decis.206. num.5. par.2.* Vltrà quod prædicti testes dicunt dd. filios esse legitimos, & naturales, vnde cum secundum communem
18 vsum † loquendi, & vulgi intelligentiam tales vocentur illi, qui sunt procreati, & nati ex legitimo matrimonio, ita in istis terminis debent illorum dicta intelligi, non autem secundum subtilitatem, vt pulchrè tradit *Felin. cons.2. n.36. Alex. cons.83. num.1. lib.1. Rom. cons.301. num.14.15. & 16. vbi etiam Apostilla adducit concordantes.*

Adminicula verò in hac facti specie fortissima fuere vita. Et primò mandatum de dispensando, quod fuit obtentum de anno 1508. & (vt prætendunt DD. Rangoni) procurata executio petita de mense Ianuarij anni 1510. Et ideò cum colligatur ex duobus Instrumentis anni 1526. & 1530. quinimò etiã ex depositione Raphaelis de Ferrarijs testis Rãgonorum examinati de anno 1533. Pallauicinum, & Sigismundum successiuè natos fuisse anno 1511. & 1512. respectiuè, cõcurrit euidens adminiculũ, quod sint nati post matrimonium. Concurrit insuper testamentũ Bernardini conditũ 6. Decemb. d. anni 1511. in quo diuidendo filios natos ante, & post matrimonium, inter natos post matrimonium connumerat Pallauicinum, nulla facta mentione Sigismundi, qui
19 tunc non erat natus, quæ † confessio patris multum prodest *Auth. si quis liberos in ver. sine testamento, C. de natur. liber. & notant Bald. & doct. communiter. in l. filium, ff. de his qui sunt sui, vel alien. Iur. Lanfranc. in cap. quoniam, ver. confessiones, in fin. de probat. glos. in l.1. §. Iulianus. in verb. pro filio, ff. de lib. agnos. bene Soccin. Iun. in cons.89. n.9. lib.2. Mandell. cons.180. num.2.* Et præsertim cum agatur ad effectum legitimitatis, *Mohed. decis.3. in fin. qui fil. sint legit. & fuit dictum in causa Papien matrimonij 1. Iunij 1594. coram Illustr. Millino.* Eoque magis hæc confessio prodest, cum fuerit facta
20 † in vltima voluntate, nemo enim præsumitur esse immemor salutis æternæ, *l. sancimus 6. in fin. C. ad l. Iul. repet. Hippol. de Marsil. in repet. rubr. de fideiuss. num.44.*

Insuper ista cõfessio tãtò magis est attendenda, quia idem Bernardinus, cum superuixisset, de anno 1519. aliud condidit testamentum, & cum tunc esset mortuus Io. Franciscus illegitimus, & natus ex matrimonio Sigismundus, & Io. Franciscus, illos pro legitimis nominauit, et hæredes vniuersales instituit, vnà cum Vberto et Pallauicino, et mentionem fecit de solo Federico illegitimo tunc superstite, cui certa bona, prout in primo testamento reliquit. Et valde prædicta corroborantur, cum dicta confessio fuerit
21 facta in actu institutionis, qui est proportionabilis filio, *Rot. decis.472. num.8. part.1. in recent.* quæ loquitur in puncto.

Concurrit etiam, quod in Instrumento quietantiæ celebrato 9. Iunij 1510. in Terra Varani, cuius erat Dominus Marchio Bernardinus, à Notario Vassallo, et coram tribus testibus vassallis, inter quos presbyter Baptista de quo supra, qui erat Parochus, Catharina enunciatur vxor in secundo matrimonio Bernardini Marchionis Pallauicini, prout etiã enunciatur in alio Instrumento mandati procuræ 9. Martij 1512 et appellatur Illustr. et Marchion. Pallauicina, et idem habetur in alio Instrumento quietantiæ anni 1513. 16. Ianuarij. Vnde cum ex supra deductis constet Pallauicinum, et Sigismundum successiuè fuisse natos anno 1511. et 1512. et Catharina fuerit enunciata vxor 9. Iunij 1510. et successiuè in sequentibus annis etiam talis fuerit enunciata, sequitur euidentissima coniectura, quod Pallauicinus, et Sigismundus sint procreati post dictum matrimonium

22 nium, et cum † istæ enunciatiuæ emanauerint vi-
uente Bernardino,& sic tempore non suspecto,mul-
tum faciunt, *cap. super eo, de eo qui cognouit con-
sanguin.uxor.sua, ubi Abb.num.* 5. *vers.* 2. *casu*,
*Roman.sing.*620. *num.*2. *Curt.Iun.cons.* 27.*nu.*2.
*lib.*1. *& dixit Rot.in hac causa in decis.*247.*n.*16.
coram S. M.Greg.XV. & decis. 1000. *coram bon.
mem. Card.Seraphino*.

Potest prætereà considerari successio dd. fratrum
in Castris, et Iurisdictionibus fideicommisso subie-
ctis, de qua deponunt ijdemmet testes DD. de Rã-
gonibus nempè Stephanus de Caballis, et Raymun-
dus del Pizzo, tàm in Castro Zibelli, quàm alijs lo-
cis, in quibus Bernardinus pater iurisdictionem
exercebat, per quam successionem, ad quam non
fuissent admissi, nisi habuissent qualitates requisitas
23 à testatore, † indubitanter probatur quasi possessio
legitimitatis requisitæ à testatore, *Rot.decis.*434.*n.*7.
*par.*1. *in recent.& fuit dictum in causa Vrbeuetа-
na Fideicommissi de Corbaria* 5. *nouemb.* 1603.*co-
ram bon. mem.Card.Pamphilio*. Et dicitur indubi-
24 tanter, quia † licet *glos. in cap. lator, in verb.pro-
bare, qui fil. sint legit.* copulatiuè requirat tria ad
ad probandam istam quasi possessionem, videlicet,
quodquis sit in possessione filiationis, quod posideat
bona paterna, et quod sit natus ex ea, quæ vxor
credebatur, tamen verius est, quod vnumquodque
alternatiuè sufficit, *Paleot. de noth. & spur.cap.* 22.
num. 2. *vers.dicimus*.

Tandem plurimum suffragatur relatio, quam Car-
dinalis Simonetta fecit Paulo III. continens ex actis
sibi constitisse istos DD. Pallauicinos legitimos, et
ad paternam hæreditatem succesibiles, et capaces,
25 vt in confessione DD. de Rangonibus, de qua † in
commissione, *ad l. cum precum, C. de liber. caus.*
Accedunt insuper attestatio Potestatis Parmæ, sen-
tentiæ latæ in partibus, et alia huiusmodi per prius
ponderata.

Neque obstant testes, qui deponunt super illegiti-
26 mitate, quia cũ et ipsi deponãt de fama, magis sũt †
attendendi testes deponentes de bona, quàm de
mala fama. *Put. decis.* 2. *lib.* 3. Eòq; magis in hoc
27 articulo, cum agatur de quasi possessione † legi-
timitatis, quæ suffragatur ad effectum successionis,
itaut dicenti contrarium incumbat onus probandi,
*cap. lator, vbi glos. in verb.probare, qui fil. sint le-
git, Dec. d. cons.* 54. *num.* 3. *vbi de communi, Fe-
lin. in cap.per tuas, in fin.de probat.Abb. in ca.trãs-
missæ, num.*4. *qui fil. sint legit. Paleot. de noth. &
spur.d. cap.*22.*num.*5. Et inficiari non potest, quin
28 probationes † pro hac parte præualeant, eoque
magis cum ter fuerit resolutum constare de matri-
monio, videlicet *coram Robusterio* 2.*Decem.*1573.
& coram bon.me.Card.Seraphino 23.*Octobr.*1592.
& coram S.M.Greg. XV. 10. *Aprilis* 1606. quia
cum non agatur de fœdere matrimonij, sed ad effe-
29 ctum successionis, sufficiunt † etiam leuiores pro-
bationes, *Salyc. in l.non nudis, num.* 6. *C.de pro-
bat.Gemin.consil.*27.*num.*8.*Paris. consil.* 57.*nu.*41.
Et quamuis *Bald. quem refert Dec. in d. consil.*54.
in princ. teneat contrarium, illum tamen reprobat,
et de communi in contrarium testatur idem *Dec. in
d. cons.* 54. *num.*3. *Ferret cons.* 49 *num.*1. *Alciat.
præsumpt.* 38. *num.*5. *cum seqq. in vltim par.* Et
30 hanc † conclusionem pluries tenuit *Rota apud Cæ-
sarem de graffis decis.* 18. *num.*9. *de probat. & de-
cis.* 34. *num.* 19, *par.*2. *& decis.*79. *num.* 2.*& de-
cis.*357. *num.*1. *par.*1. *diuers. Et in causa Neapo-
litana legitimitatis* 14. *Aprilis* 1598. *coram bo.me.
Penia, & coram eodem in causa Veneta legitimi-
tatis* 3. *Decembris* 1599. *& in alia Veneta* 31. *Ia-
nuarij* 1606. & aliàs sæpissimè, & in terminis similis
31 fideicommissi, in quo vocabantur † procreati, et
nati de legitimo matrimonio verè, et non fictè, dixit
Rota in causa Mediolanen. legitimitatis 2. *Maij,
&* 28. *Nouembris* 1558. *coram bon. mem. D. de
Rubeis relata apud Cottam decis.* 22.

Nec inficiari potest, quin ista probatio matri-
monij optimè conferat, quia licet fuerit admissa si-
ne coarctatione temporis, nihil facit, quoniam sat
est, quod ex prædictis sufficienter constet ad effe-
ctum, de quo agitur, prædictos Pallauicinum, et Si-
gismundum fuisse procreatos, et natos post matri-
monium.

Nec ista probatio eliditur ex quo Bernardinus de
anno 1626. in commissione Clementis VII. fatea-
tur non extare probationes circa matrimonium, quia
vltra alias responsiones, quæ ad eandem commis-
sionem afferuntur, ibidem asseritur matrimonium,
sed negatur probatio, quæ postea superuenit.

Neque obstant oppositiones aliàs factæ contra
personam Vberti, nã omissis alijs responsionibus in
alijs decisionibus ponderatis, cessat omnis difficul-
tas, quia non reuidentur hodie decisiones factæ cir-
ca illum articulum, sed agitur de persona Pallaui-
cini, et Sigismundi, circa quas non militant prædi-
ctæ exceptiones.

Alia verò deducta cum partim sint fundata in te-
32 stibus per Rotam reiectis, partim † verò conuin-
cantur ex quatuor testibus DD. de Rangonibus de-
ponentibus March. Bernandinum fuisse probum
virum, ac bonum Dominum, et fidelem Christia-
num, ideò per Dominos consultò fuerunt ommis-
sa, etc.

Et ita conclusum, vtraque parte Informante.

*Infra in hac parte adsunt aliæ decisiones in præfa-
ti causa, idest sub diebus* 24. *Martij* 1628. *&* 26.
Iunij eiusdem anni, & 30. *Martij, &* 14. *Decem-
bris* 1629, *coram eodem bon. memor. Reuerendiss.
Coccino, sunt in ordine dec.*162.201. 264.*&* 330.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Dotis, siue Saluiani.

Die Mercurij 10. *Iunij*. 1626.

ARGVMENTVM.

Mater, si donet filio aliqua bona ad hoc, vt decentius nubere possit, cum prohibitione alienationis, nisi pro assecuratione, & restitutione dotis recipiendæ, si modo eueniat casus restitutionis dotis, vt detur immissio vxori in dictis bonis, quid sufficit, vt probet.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum publicum facit probationem probatam.*
2 *Possessio ad effectum immissionis vigore saluiani interdicti benè probatur per testes deponentes de actibus positiuis.*
3 *Possessionis vera translatio inducitur ex clausula, constituti.*
4 *Possessio in Saluiano interdicto sufficit ex constituto, & num. 16*
5 *Possessio in Saluiano probatur ex substentatione litis.*
6 *Saluianum interdictum, quibus concurrentibus intret.*
7 *Possidere eamdem rem duo insolidum non possunt.*
8 *Possessio iure familiaritatis non releuat.*
9 *Filius eatenus præsumitur possidere iure familiaritatis bona materna, quatenus fuerunt in matris dominio.*
10 *Titulus præcedens tolit præsumptionem possessionis iure familiaritatis.*
11 *Possessio iure familiaritatis præsumitur, quãdo nõ adest aliquis titulus, vt delictum excludatur.*
Alienum occupare videtur, qui titulum non habet. num. 11.
12 *Transferens rem suam in alienum, desinit esse Dominus. & nu. 13.*
14 *Testes, qui nõ reddũt scientiæ causã, non probant.*
15 *Possidere vno, vel alio modo animi est.*
17 *Saluianum non datur sine hypoteca.*
Hypoteca, quando dicatur resoluta. numer. 17. & vide num. 18.
19 *Bona donata reuertuntur cum sua causa.*
20 *Pignus, seu hypoteca constitui potest in re aliena ab initio Domini voluntate.*
21 *Pignus, seu hypotecam constituere potest Dominus in re propria reuocabiliter.*
22 *Hipoteca constituitur ex facultate. seu licentia vendendi. & num. 23.*
Hypoteca eo ipso censetur constituta (licet nihil de hypoteca fuerit dictum) si liceat mihi ingredi bona debitoris propria auctoritate. n. 23. & 24.
25 *Pignus, seu hypoteca non cadit in re propria.*
26 *Pignus, seu hypoteca cadit in re propria, quãdo dominii est commutabile, & tempore duraturum,*
27 *Donatio facta alicui, vt decentius nubere possit, de matrimonio in genere sensisse videtur.*
28 *Text. in l. si ita §. si pater. ff. de l. 2. & l. iam facta, ff. de condit. & demonstr. procedunt etiam in contractibus.*
29 *In donatione parentum facta filijs dicitur contẽplatum certum matrimonium absque alia specificatione, quando præcesserunt sponsalia cum certa muliere.*
30 *Ex actu, licet nullo probatur voluntas.*
31 *Vir vxoratus non potest iterum vxorari, nisi soluto illo matrimonio.*
32 *Donatio patris siue Matris siue præcedat siue subsequatur, vt filius decentius nubat, illa non potest à filijs minui, seu retractari in præiudiciũ vxorum.*
33 *Licentiam habens aliquid faciendi, cũ in eius voluntate positum sit, debet constare, quod ea vsus fuerit.*
34 *Legatum relictum alicui si volet, ille debet suam voluntatem declarare.*
35 *Grauato hæreditatem restituere, si sine filijs decesserit, cui data fuerit facultas vendendi, & obligandi, debet intelligi si expressè, & specialiter disposuerit.*
36 *Hypoteca generalis omnium bonorum, an comprehendat etiam bona alienari probibita.*
37 *Iurium appellatione venit etiam facultas aliquid faciendi, vel disponendi.*
38 *Fideicommissario si data sit facultas disponendi de mille, & decedat intestatus, aut nulla facta de illis dispositione, eius legitimi hæredes, in quos transierunt vniuersa illius iura, poterunt illa retinere, num. 39*
40 *Exceptioni prohibitioni adiectæ, quando non dicatur factus locus.*
41 *Dispositio generalis quando corruit, omnia etiam eius accessoria deficiunt.*
42 *Alienationis probibitio in fine dispositionis posita, quando non referatur ad omnia præcedẽtia.*
43 *Causa dicitur anima, & spiritus dispositionis, ac ipsamet dispositio.*
44 *Dispositionis restrictio, vel ampliatio fieri debet ex diuersitate rationis, non verò ex figura, & ordine scripturæ.*
45 *Donantes decipi non debent.*
46 *Mater compelli non potest ad dandum aliquid filio propter nuptias pro dotis recipiendæ assecuratione.*
47 *Grauatus bona restituere, potest pendente conditione d. bona alienare.*
48 *Grauato viuente si fiat alienatio est nulla, & bona statim possunt vindicari.*
49 *Excussionis exceptio in Saluiano interdicto non admittitur.*
50 *Excussionis exceptio admittitur, quando est de natura obligationis.*
51 *Hypotecandi facultas cuius sit naturæ.*
52 *In Saluiano interdicto, quando excussio non admittatur.*
53 *Scriptura, vbi interuenire debet, non sufficit simplex consensus.*
54 *Donatio facta sub conditione, quæ iam de tempore donationis purificata erat, qualiter intelligatur facta ista donatio.*
55 *Licentia alicuius vbi requiritur, nõ est necessaria, quando adest eius consensus.*
56 *Licentia in scriptis; quando est de forma contractus, si illa respiciat certum finem, sufficit, quod per æquipollens adimpleatur.*
57 *Causa finalis formæ magis attẽditur, quàm verba.*

DECISIO XVII.

Domina Domitilla de Cæsijs vxor qu. Adriani Balleoni egit vtili Saluiano pro dote scutorum 24. mill. & alijs iuribus dotalibus contra D. Iuliam Balleonam Adriani matrem, pro obtinenda immissione in possessionem Castri Graffignani, & aliorum stabilium, quæ ipsa Iulia dederat predicto Adriano, vt quamprimum, & decẽtius nuberet, & cum pacto, quod si præcederet sine descendentibus, bona donata liberè & integriter ad ipsam reuerterentur; si verò cum

cum illis, qui superuiuerent donatrici, constituit pri-
mogenituram in eorum fauorem cum prohibitione
alienationis, nisi pro assecuratione, et restitutione
dotis prima vice recipiendæ. Quare causa commis-
sa in Rot. bo. mem. Vbaldo, cui ego fui subrogatus
fuit in ea dubitatum an sit danda immissio, et Domi-
1 ni affirmatiuè resoluerunt, † quia de credito dotali,
cum hypoteca constitit ex lectura publici instrumẽ-
ti de anno 1618. quod facit probationem probatam
Bald. in l. Imperator nu. 12. ff. de stat. homin. et in
terminis Saluiani *Honded. consil. 17. nu. 19. lib. 2.*
Rot. apud Pacif. de Saluian. interd. decis. 13. & decis.
15. n. 1. & in recent. decis. 456. n. 2. & 457. num. 1. &
569. n. 1. p. 2. et apud *Greg. XV. decis. 491. n. 6. in fin.*
2 De possessione autem Adriani apparuit † tam ex
testibus deponentibus de actibus positiuis, qui pro-
pterea benè ad hunc effectum probant. *Paul. de*
Castr. cons. 168. nu. 1. lib. 2. & Rot. in alleg. dec. 569.
nu. 2. quam ex clausula, † Constituti, ex qua induci-
3 tur vera possessionis translatio *l. quod meo vbi Bart.*
ff. de re acquir. poss. & in l. quæ mulier, vbi etiam
Bart. ff. de rei vendic. Tiraq. de iur. constit. pa. 2. am-
pl. 1. nu. 2. Paris. cons. 128. num. 2. & seqq. et in pun-
4 cto quod in † Saluiano sufficiat possessio ex Consti-
tuto *Mart. de clauf. clauf. 20. n. 4. Greg. XV. dec. 491.*
et fuit dictum *in Sutrina bonorũ 23. Octobr. 1595.*
5 *coram Card. Pamphil.* Et demum † possessio Iuliæ
probatur ex litis substentatione *Caputaq. decis. 369.*
part. 2. Bart. decis. 20. nu. 2. & decis. 26. nu. 16. apud
6 *Pacif.* quibus † concurrentibus intrat Saluianum,
Menoch. de adipisc. rem. 3. quæst. 29. num. 161. cum
seqq. Put. decis. 201. lib. 1. Rot. decis. 324. num. 2. &
decis. 456. num. 1. par. 2. recent. & apud Greg. XV.
vbi sup. num. 6.

Solum igitur superest in contrarium adductis re-
spondere, quæ pro clariori, et faciliori intelligentia,
et quia tot tantorumq; hinc inde scribentium exci-
tatæ difficultates id exposcunt particulariter discuti,
et examinari oportet.

Primò dicebatur quod D. Iulia semper possedit
Castrum, et alia bona, de quibus agitur tàm ante,
quàm post matrimonium Adriani cum Domitilla,
7 vt ex testibus summar. 6. vnde cum † duo non pos-
sint eamdem rem insolidum possidere, consequenter
Adrianus nũquam possedit, & ideo testes deponen-
8 tes de illius possessione debere intelligi de † posses-
sione iure familiaritatis, quæ non releuat *l. qui iure*
familiaritatis vbi Bart. ff. de acquir. poss. Menoch.
de arbitr. cas. 160. nu. 13. cum seqq.

Hoc obiectum facile fuit sublatum, quia Adrianus
9 eatenus presumitur possedisse bona † prædicta iure
familiaritatis, quatenus fuerunt in matris dominio
Alex. in d. l. qui iure nu. 3. vbi etiam *Imol in princ.*
& Castren. n. 4. in ipsum autem translato dominio
10 per donationem, cum clausula, Constituti † cœpit
possidere iure proprio ex titulo præcedenti, etiam
absque alia declaratione *Soccin. sen. cons. 181. nu. 5.*
versic. & eo maximè lib. 2. Purpur. cons. 298. nu. 12
Bursat. cons. 9. n. 8. lib. 1. Rot. apud Greg. XV. decis.
92. nu. 3. & ibi additio & apud *R. P. D. meum Deca-*
11 *num decis. 239. nu. 6.* & ratio est quia † præsumitur
possessio iure familiaritatis, vt excludatur delictum,
ne, qui titulum nõ habet, videatur alienum occupa-
12 re, quæ cessat in Adriano, qui titulum habebat, † er-
go cessat in eo quoque debet præsumptio possesso-
ris iure familiaritatis. Et ex aduerso D. Iulia, quę trãs-
13 lato † dominio in Adrianum desinit esse Domina, §.
sic itaque discretis Inst. de act. ex tunc, vsque ad do-
nationis resolutionem iure familiaritatis possedisse
præsumitur iuxta tradita per *Doct. in d. l. qui iure, &*
Surd. cons. 94. num. 36. quo fit vt testes D. Iuliæ de-
ponentes de possessione Adriani iure familiaritatis
& de possessione illius iure proprio, etiam post con-
tractũ matrimonium, nõ sint in consideratione ha-
14 bendi; vltra quod † non reddunt scientiæ cau-
sam, quinimò nec aliqua, quæ congrua sit, reddi
15 potest, quia cum possidere † vno, vel alio mo-
do animi sit *l. si quis vt §. differentia, ff. de acquiren.*
poss. non cadit sub sensu corporali; Et in omnem
casum sufficit Domitillæ ad obtinendum in Saluia-
16 no, † possessio Adriani ex clausula, Constituti, quã-
uis de ea per testes deponentes de actibus possessõ-
rijs non constaret iuxta superius allegata.

Secundò opponebatur, quod donatio de his bo-
nis fuit resoluta per mortẽ Adriani, vigore pacti re-
uersiui in ea adiecti, quod Adriano præcedente Iu-
liæ donatrici sine descendẽtibus bona donata ad il-
lam reuerterentur, & consequenter fuit etiam reso-
17 luta hypoteca in fauorem Domitillæ, † si quæ fuit,
sine qua non datur Saluianum *l. si ex duobus §. sed*
hæc Marcellus ff. de in diem addit. l. lex vectigalis ff.
de pignor. Mantic. de tacit. & lib. 11. tit. 32. nu. 67.
& seqq Rot. apud Seraph. decis. 693. num. 5.

Sed etiam hoc obiectum facilè tollitur ex facto,
quia quamuis donatio fuerit resoluta, in casu sequu-
to, tamen in eadem fuit Adriano data libera facultas
hypotecandi bona donata pro restitutione dotis pri-
18 ma vice recipiendæ, † quæ est ista de qua nunc agi-
tur: quæ facultas non fuit resoluta *Rota apud Pacif.*
decis. 150. n. 8. & sic resolutio donationis non ope-
ratur quoad hypotecam, sed ipsa remansit pro dotis
19 restitutione, & bona donata † reuertuntur cum sua
causa, idest cum d. hypotheca ex consensu, & volun-
tate donatricis *l. si quis ff. de vsufruct. legat. cap. 1. de*
feud. non haben. propr. natur. Bart. in l. in diem addi-
cto nu. 1. ff. de aqua pluuial. arcen. Corbul. de emph.
tit. de priu. ob non solut. canon. ampl. 24. nu. 2. post
princ. vers. hoc verum nisi D. consenserit. Afflict.
decis. 112. num. 7. & 9. Gabr. cons. 143. num. 6. lib. 1.
Crescent. decis. 9. nu. 6. de priuil. & Rot. in Romana
census 9. Martij 1607. coram bo. me. Iusto, & ratio
20 est, quia † sicut in re aliena potest ab initio Domini
voluntate pignus seu hypotheca constitui *l. aliena*
res ff. de pignor. act. & l. Pompon. §. item illud, vbi
gloss. ff. in quibus causis pignor. ita & Dominus reuo-
21 cabiliter potest pignus, vel † hypothecam impone-
nere in re propria, in casum, quo Dominus esse de-
sierit, accedente tamen vt hic, consensu, & volun-
tate illius, in quem dominium est recasurum, *arg.*
text. in l. si rem, & l. existimo, ff. de verbor. oblig.
inter vtrumque enim casum, nulla versatur differen-
tiæ ratio.

Sed vnum est, ex quo penitus omnis tolli videba-
tur scrupulus, quod si benè res perpendatur, nec Ius
Adriano ex donatione competens fuit resolutum,
22 quando quidem fuit etiam sibi data licentia † ven-
dendi bona donata pro dotis restitutione, ex qua
acquisiuit sibi Adriano in dicto casu hythecam in
bonis

bonis donatis ipso iure, vt probat *text. singularis in l. 3. §. fin. ff. qui potior.* ibi, *Inter fratres conuenit, vt si frater agri portionem pro indiuiso pignori datam à Creditore suo nō liberasset, ex diuisione quæsita partis partem dimidiam alter distraheret, pignus intelligi Constitutū existimauit*, & ibi *Bart.*
23 vbi per illum *tex. quod ex* † *facultate vendendi cōstituitur hypotheca*, & facit singulare dictum *Bald. in l. Creditores in fin. C. de pignor. vbi ex d. §. quod si paciscor, vt si mihi pecunia debita non soluatur; liceat mihi ingredi bona debitoris propria auctoritate, eo ipso censentur hypotheca contracta, licet nihil de hypotheca dictum fuerit*, & Baldi dictum commendat *Cremes. sing.* 2. quæ hypotheca resoluta donatione per mortem Adriani, dubio procul remansit
24 in illius hæreditate, & ideo † venit sub illa hypoteca generali omnium bonorum, & Iurium in fauorem Domitillæ *l. nomen. C. quæ res pign. oblig. Neguf. de pignor. in 2. memb. 2. par. num. 8. cum seqq.*

25 Neque obstat quod in re † propria non detur pignus, aut hypotheca *l. neq; pignus ff. de reg. iur.* quia hæc regula limitatur, quando Dominium est cōmu-
26 tabile, & tempore † duraturum, vt quia restitutioni subiacet, tunc enim potest esse hypotheca ei, qui debet restituere *l. ex sextante §. latinus ff. de except. rei iudic. Bart. in l. debitor. ff. ad trebell. Bald. cons. 167. num. 2. vers. non obstat lib. 1. Iaf. in §. sic itaque discretis n. 21. instit. de act. Neguf. de pignor. in 4. mēb. 5. par. nu. 2. vers. & non obstat.* Quod verò interesset Adriano bona donata esse etiam sibi hypothecata in dicto casu, non eget discussione, cum enim donatio ideo sibi à Iulia matre facta fuerit, vt nobilius, ac decentius matrimonio collocaretur, tanto magis id consequuturus erat, quanto pleniora iura in rebus ad hoc donatis acquisiuit.

Tertiò adducebatur quod matrimonium Adriani
27 cum Domitilla præcessit donationem; igitur † D. Iulia, quæ ideo dedit, vt decentius Adrianus nuberet de alijs nuptijs intellexisse visa fuit *l. si ita 46. §. si pater ff. de leg. 2.* ibi, *si enim hoc pater non ignorabat videtur de alijs nuptijs sensisse, & l iam facta. ff. de condit. & demonstr.* ibi, *si iam facta sunt, quæ conditionis loco ponuntur, & sciat testator expectentur vt fiant*, quorum iurium dispositionem pro-
28 cedere † etiam in contractibus, & sic in donatione firmant, *Bart. in l. 2. nu. 4. ff. de condit. & demonstr. Emanu. à Costa. lib. 2. select. cap. 12. nu. 1.*

Non minus istud etiam ex facti contextura remouebatur, quia ex ea clarè conspicitur donationem, & inde facultatem hypothecandi fuisse correspectiuas ad matrimonium cū Domitilla. Primò *ex trad. per Modern. de pact. nupt. clauf. 4. glof. 9. n. 5. p. 1. vbi n.*
29 *19. cum seqq.* quod in † donatione parentū facta filijs, dicitur cōtemplatum certum matrimonium absque alia specificatione, quando vt hic præcesserunt sponsalia cum certa muliere. Secundò ex alia donatione, quæ præcesserat matrimonium, cuius in hac secunda, de qua agitur, fuit facta mentio, quæ quamuis
30 fuit nulla † defectu solemnitatis, probat volūtatem *l. fin. ff. de reb. eor. qui sub tut.* Tertiò, quia licētia hypothecandi fuit pro assecuratione restitutionis dotis, prima vice recipiendæ, & sic prioris matrimonij, illius scilicet, quod Adrianus cū Domitilla contraxit, cui Iulia in omnibus consensit, ac interuenit; quintò, & dotem prædictam post dictam donationē recepit. Quartò, ex causa finali, seu impulsiua donandi, vt Adrianus quam primum, & decentius matrimonio collocaretur, cui plenè per matrimonium cum Domitilla fuit satisfactum, tam quoad generis nobilitatem, quàm quoad dotis quantitatem, & iniquum videretur quod D. Iulia Adrianum, tunc de recenti vxoratum desiderasset, quàm primum iterum vxo-
31 rari, quod fieri non † poterat nisi soluto illo matrimonio. Et demū quia de iure nihil interest, præcesserit, aut subsequuta fuerit dicta facultas, vt probat *text. optimus in l. si autem plures ff. de aqua pluuiali arcend.* ibi, *& placet nihil interesse, vtrum præcedat Domini volūtas aquæ ductionem, an subsequatur, quia & posteriorem voluntatem Prætor tueri debet*, & in puncto *Peregr. conf. 78. num. 10. cum seqq. lib. 3. Vincent. de Franc. decis. 265. per tot.* vbi quod siue præcedat, siue subsequatur patris aut ma-
32 tris † donatio, vt filius decentius nubat, illa non potest à filijs diminui seu retractari in præiudicium vxorum, quod vtique posset, si vxori non esset illicò Ius quæsitum.

Quartò, contendebatur, quod vtcumque sit de facultate hypotecandi, & sic de Adriani potestate, non tamen constat quod ille hypothecare voluerit, cum
33 enim id totum vigore dictæ licentiæ in eius † voluntate positum esse videatur iuxta doctrinam *Bart. in l. centesimas §. vlt. ff. de verb. oblig.* debuit constare, quod ea facultate vsus fuerit, & non constat eo ipso, quod ille velle nō declarauit *l si ita legatum §. illi si*
34 *volet ff. de legat. 1.* vbi si alicui † legetur, si volet, debet suam voluntatem declarare, & ferè in terminis *Laurent. Siluan. conf. 14. per tot.* vbi quod filio gra-
35 uato hæreditatem restituere, si sine † filijs decesserit, cui data fuerit facultas vendendi, & obligandi, debet intelligi si expresse, & specialiter disposuerit, & non aliter, quod fortius in casu nostro dicendum videbatur, ex quo bona donata fuerunt in eadem donatione prohibita alienari.

Huic difficultati fuit responsum, quod stante facultate hypothecandi, generalis hypotheca bonorum
36 & Iurium Adriani in † fauorem Domitillæ, comprehendit etiam absque alia espressione bona donata, quamuis alioquin obligari prohibita *Neguf. de pign. 2. memb. 2. par. num. 28. 43. & 44. Crauett. conf. 256. nu. 5. & conf. 303. num. 4. Curt. iun. conf. 226. nu. 8. Bursat. conf. 32. num. 10. ad fin. lib. 1. Tiraqu. in l. si vnquā in verbo bona, n. 14. & seqq. C. de reuocand. donat. Rot. decis. 149. nu. 9. & decis. 150. nu. 2. apud Pacif.* & ratio est, quia vt vnus ex Dominis aduer-
37 tit appellatione † Iurium venit etiam & facultas aliquid faciendi, & disponendi *l. qui in potestate, ff. de testam. Dec. in l. emancipata in 2. lectur. n. 11. C. qui admitti*, & puncto *Menoch. conf. 210. nu. 32.* vt in
38 simili si data sit facultas fideicommissario † disponēdi de mille, & decedat intestatus, aut nulla facta de illis dispositione, eius legitimi hæredes, in quos transierunt vniuersa illius Iura *l. nihil aliud ff. de verb. signif.* poterunt illa retinere *Natt. conf. 217. num. 10. Menoch. d. conf. 210. nu. 50 M. antic. de coniect. vltim. volunt. lib. 7. tit. 7. num. 14. Vincent. de Franc. decis. 45. per tot.* Supra verò in contrarium adducta
39 procedunt in facultate † conditionali, cum nos versemur in facultate conditionali, cū nos versemur

in facultate pura, licet restricta pro dote prioris matrimonij, quod vt dictum est, iam præcesserat, quo modo distinguit. *Rot. in supr. alleg. decis.* 149. *nu.* 9. *apud Pacif.* & ad *Sillian.* bene respondet *Menoch. in d. cons.* 210. *num.* 69.

Quintò, illud acriter in contentionem veniebat quod quidquid sit de hypothecandi licentia iuxta superius resoluta, illa tamen non videbatur trahenda ad casum, qui euenit, nempe ad casum præmorientię Adriani sine descendentibus, cum in eo simpliciter & absolutè dictum fuerit, vt bona donata integrè ad Iuliam redirent, sed tantum ad secundum casum, nempè quando ipsa donatrix premoreretur, quo casu apposuit prohibitionem, de non alienando, etiam latè sumpto vocabulo in fauorem primogenituræ, quam constituit, nisi pro assecuratione, & restitutione dotis, &c. Vnde queadmodum, non fuit factus locus prohibitioni de non alienando, quia casus iste
40 non euenit, ita † nec etiam locus exceptioni dictæ prohibitioni adiectæ *ad l. nam quod* §. *fin. ff. de pœn. leg. Surd. cons.* 227. *num.* 20. *cum seqq.* erat enim d.
41 exceptio consequutiua, & famulatiua prohibitioni † de non alienando, igitur ista resoluta, etiam illa resoluta fuit ad *trad. per Dec. cons.* 636. *num.* 8. *cum seqq. Rot. apud Seraph. decis.* 883. *& in recent. decis.* 100. *num.* 7. *par.* 1.

Fuit etiam optime responsum, quod quãdo facultas alienandi esset cõsequutiua ad alienationis prohibitionem, & cum ea resolueretur, quia tamen alienationis prohibitio respicit tantũ donationem, & sic
42 vtrumq; casum † ex quo stat de per se, & in clausula separata habente suã orationem perfectam. ibi, *& ad hoc vt huiusmodi sua donatio, & dispositio suũ sortiatur effectum &c.* iuxta doctrinam *Bart. in l. fin. ff. de reb. dub. Peregr. de fideic. art.* 16. *num.* 102. *Menoch. de præsumpt. lib.* 4. *præsumpt.* 181. *num.* 2. *Rot. decis.* 709. *nu.* 7. *par.* 1. *recent.* pariter etiam exceptio, ibi, *nisi pro assecuratione & restitutione dotis, &c.* ad totam donationem referri oportet, & sic exceptio fit de regula.

Rursus post clausulas in quibus habentur prædicti duo casus, & illam, in qua fit alienationis prohibitio, mediat alia clausula, qua disponitur, vt quæ dicta fuerunt de morte naturali, intelligantur etiam dicta de morte ciuili, quæ certè tam ad casum præmorienitæ Adriani sine descendentibus primo loco scriptum, quàm ad secundum, quo cum illis decederet referenda est, quamuis secundum formam verborum restricta videatur ad casum primogenituræ, aliter sequeretur quod Iulia voluit quod in casu præmorientiæ Adriani morte ciuili, bona ad ipsam non essent reuersura, sed esset confiscationi locus, quod profectò dicendum nõ est, ergo à fortiori dicere conuenit, quod clausula prohibitionis alienationis inferius posita respicit vtrumque casum, cum eadem prorsus ratio militet *ad trad. Peregr. vbi supra num.* 38.

Præterea accedit causa donandi in exordio donationis, ibi, *vt quãprimum, & decentius nubere pos-*
43 *sit*, causa † etenim dicitur anima, & spiritus dispositionis, ac ipsamet dispositio vt dixit *Bald. in l. si quis seruo n.* 7. *C. de furt. Tiraq. in d. l. si vnquã ver. libertis n.* 38. & ideo quãuis alienandi, & hypothecãdi facultas apposita videatur cõsequutiuè ad prohibitionẽ alienationis, quę respicit perpetuitatem fideicõmissi, quia tamen facultas prædicta respicit aliud lõgè diuersum, nempè fauorem vxoris dotem soluentis, cõ-
44 sequenter ex diuersitate rationis debet fieri † restrictio, aut ampliatio, nõ verò ex figura, & ordine scripturæ, *l. cũ pater* §. *dulcissimis ff. de leg.* 2. *Molin. de Hispan. primog. lib.* 11. *cap.* 5. *n.* 9. et maximè stante correspectiuitate adhuc matrimonium tanquam tũc tractatum, et conclusum iuxta superius ponderata in responsione ad tertium obiectum, quo casu dubitan-
45 dum non est, quin dicta facultas debeat simpliciter † intelligi, ne dotantes decipiantur ad tradita per *Modern. vbi supra clausi.* 4. *glos.* 1. *nu.* 26. *cum sequent.*

Demum Domini considerabant, quod hæc obligandi facultas processit à matre in donatione facta vnico filio habili ad matrimonium contrahendum,
46 quæ licet iuris necessitate compelli † non poterat ad dandum filio propter nuptias pro dotis recipiendæ assecuratione, tamen tenebatur necessitate naturæ ad id impellente *Paul. de Castr. in l. quoniam nouell. nu.* 2. *vers. sed tertio C. de inoff. test. Becc. cons.* 20. *n.* 3. *lib.* 1. *Peregr. cons.* 78. *nu.* 13. *lib.* 3. ergo credendum est ita absolutè fecisse, cum absolutè necessitate naturæ teneretur.

Non obstat quod D. Iulia in casu præmorientiæ Adriani eam virtualiter prohibuit alienationem, dũ in eadem clausula prouidet, quod tunc bona donata ad eam integraliter reuerterétur, & propterea quod expressa prohibitio inferius facta in clausula separata ad secundum dumtaxat casum referri debeat; quia etiam prædicta expressa prohibitio ad casũ præmorientiæ viriliter refertur, quia illa cessante non obstã-
47 te virtuali, & tacita prohibitione, Adrianus † eius vita durante potuisset bona donata alienare *l. si seruo legato* §. 1. *de leg.* 1. *l. cum pater.* §. *libertis vbi gl. ver. alienauerit, ff. de leg.* 2. *Bart. in l. si* §. *sin autem vbi communiter Doctor. C. cõm. e legat. Surd. cons.* 299. *nu.* 26. *Rot. apud. Seraph. decis.* 785. *n.* 6. *& diuers. decis.* 110. *nu.* 34. *par.* 2. sicque bona in alium translata non tàm citò ad Iuliam redirent, & forte difficilius & deteriorata, secus autem est stante expressa prohi-
48 bitione, quia † tunc etiam viuente grauato alienatio est nulla, & bona statim possunt vindicari *d.* §. *libertis l. peto.* §. *fratre ff. re leg.* 2. *Molin. de Hisp. primog. lib.* 1. *cap.* 16. *num.* 33. *Peregr. de fideic. art.* 4. *nu.* 4. *& Rot. vbi sup.* & proinde non sine misterio in d. donatione causa expressæ prohibitionis fuit latissimè concepta, vt vtrunque posset comprehẽdere casum ibi, *& ad hoc, vt huiusmodi sua donatio, & dispositio semper & omni tempore integrum effectum sortiatur, &c.*

Sextò obijciebatur, quod debuit prius fieri excus-
49 sio cõtra bona Adriani, quia quãuis in Saluiano † excussionis exceptio nõ admittatur ad tradita per *Pacif. de Salu. inspect.* 2. *c.* 2. *nu.* 72. *cũ seqq. Surd. cõs.* 4.
50 *n.* 36. admittitur tamẽ quando est de † natura obligationis *Stracc. de assecur. in præfat. n.* 54. Cũ igitur hic facultas hypotheccandi fuerit cõcessa pro assecu-
51 ratione dotis, & assecurationis natura sit, vt veniat † accessoriè ad obligationem principalem, *Stracc. vbi sup. Molin. de Hisp. primog. lib.* 4. *c.* 7. *nu.* 1. *cũ seqq.* consequenter etiam excussioni locus esse videtur.

Sed Dominis visum fuit hoc obiectum in contrarium retorqueri, quia Adrianus fuit pro dote princi-

pali-

paliter obligatus, & illi à Iulia matre facta donatio
52 de præsenti, quo casu † in Saluiano non admittitur excussio ad latè tradita per *Pacif. vbi supra*, & facultas hypotecandi non solum cantat pro assecuratione, sed etiam pro dotis restitutione; aliter enim non sequeretur effectus causæ impulsiuæ, vt quàm primum,& decentius nuberet, quia nullus esset qui impelleretur ad dotandum,si dicta facultas in subsidium esset intelligenda,& ita in pũcto facultatis hypothecandi pro assecuratione dotis, *Modern. Rom. discept. forens. cap. 996. per tot.* Et in omnem casum esset exhibenda excussionis exceptio ratione propriæ hypothecæ Adriano quæsitæ iuxta superius dicta in responsione ad secundum in fin.

Postremò, ac tandem fuit allegatum, quod donatio facta fuit quatenus Adrianus vxorem duceret de consensu in scriptis D. Iuliæ, & quod aliàs resolueretur; & ideo non sat esset quod licentia, vtrumque probetur dum præcisè de illa scriptis *Bertazz. cons. crim. 8. num. 11. lib. 1.* & ex regula quod vbi † de-
53 bet interuenire scriptura, non sufficit simplex cõsensus, *Put. decis. 43. lib. 3. & Rot. diuers. decis. 377. num. 6. par. 1.*

Verùm ex supra traditis patet solutio, cum enim vt dictum fuit ante matrimonium cum Domitilla
54 † præcesserit alia donatio ad illud correspectiua, licentia, quæ fuit subsecuta, de qua in secunda donatione, aut debet intelligi de alio matrimonio *iux. tex. in d. l. si iam facta. ff. de condit. & demonstr.* aut manifestè fuit per errorem adscripta, quia cum iam
55 præcesserit hoc matrimonium cum † consensu D. Iuliæ, frustrà in ordine ad illud licentia in scriptis erat requirenda, vt in simili *Rot. decis. 797. nu. 12. par. 1. diuers.* & in omnem casum quãdo licentia in scriptis
56 † esset de forma, quia tamen illa respicit certum finem, videlicet vt filium non nubat sine donatricis consensu, & voluntate sufficit quod per æquipollens adimpleatur, prout tunc adimpleta fuit *l. si mater C. de instit. & substit.* & ratio est, quia magis attendi-
57 tur finalis causa formæ, quàm verba præcisa, vt dicit *Bald. in cap. quoniam col. 2. de offici. deleg. Vant. de nullit. sent. ex defect. citat. num. 14. Paris. cons. 32. num. 34. lib. 2. Crauet. cons. 77. nu. 4. lib. 1. Afflict. decis. 378. num. 5. Sarnen. in reg. de public. quæst. 11. nu. 2. Rot. decis. 33. nu. 4. par. 2. diuers.*

Et ita, &c. vtraque, &c.

Infra in hac parte habentur aliæ decisiones in hac causa sub diebus 7. Aprilis 1628. coram eodem Reuerendissimo Vrgellen. & 3. Iunij, & 20. Decembris 1630. coram R. P. D. Quepo sunt in ordine decisiones 167. 383. & 416. & in sequenti parte adsunt duæ aliæ videlicet sub diebus 24. Ianuarij 1631. coram eodem R. P. D. Quepo, & 10. Decembris 1632. coram Reuerendiss. P. D. Pirouano Decano, sunt in Ordine decisiones 8. & 161. Et infra in par. 5. aderit alia decisio, & quidem Magistralis sub die 4. Iulij 1035. coram eodem Reuer. Deca.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO Decano.

Toletana Habitus.

Die Mercurij 10 Iunij 1626.

ARGVMENTVM.

Appellans, vel appellatus, si intendat prosequi ad vlteriora, debet acta transportare, & hoc tam vigore Concil. Trident. quàm Iuris communis, & quando ab ista transportatione excusetur.

SVMMARIVM.

1 *Acta debent transportari tam vigore Conc. Trid. quàm etiam ex dispositione Iuris communis.*
2 *Iudicium ferri non debet, non visis actis.*
3 *Appellans, vel appellatus ad vlteriora procedere volens liberatur ab obligatione transportandi acta, si præstitum fuerit impedimentum, ne ea transportentur.*
4 *Impedimentum, quando dicatur præstitum, nè acta transportentur vide num. 6.*
5 *Compulsum non datur sine originalibus.*
7 *Religio Hierosolymitanana obsequens semper fuit Sedi Apost. & illius mandatis, & literis paret.*
8 *Concil. Trident. sess. 24. cap. 20. non arctat appellantem quærere acta transportando ab alio, quàm à Notario Iudicis à quo.*

DECISIO XVIII.

Quæsitum fuit, an constet de sufficienti actorũ transportatione, itaut sit procedẽdum ad vlteriora, & affirmatiuè fuit resolutum.

1 Nam, & si acta debeant † transportari tam vigore *Concilij Trid. Sess. 24. capit. 20. de reformat.* quàm etiam ex dispositione Iuris communis, ne
2 feratur iudicium, † non visis actis contra *l. 2. C. de eden.* & de actis coram quocunque Iudice Ecclesiastico sit intelligendum; prout hæc omnia latissimè fuerunt firmata *in Leodien. fideicommissi de Steuar coram Domino meo Decano 3. Iulij 1623. & dictũ fuit in Maioricen. Pœnitentiariæ 21. Iunij 1591. coram bo. me. Cardin. Blanchetto, & in Placentina Administrationis Sacramẽtorum prima Decembris 1567. coram Card. Lancellotto Seniore.* Attamen vera est etiam huius conclusionis limitatio appellan-
3 tem, † vel appellatum ad vlteriora procedere volentem liberari à predicta obligatione, si præstitum fuerit impedimentum, ne acta transportare possit. *Bald. in cap. quoniam frequenter §. porrò num. 2. vt lit. non contest. Seraph. decis. 1305. num. 7. Rot. in Tullen. Coadiutoriæ 17. Februarij, & in Abulen. Parrocchialis 14. Aprilis 1614. coram bona mem. Card. Sacrato, & in Panormitana Archidiaconatus 15. Iunij coram Domino meo Buratto de dicto anno. 1614. coram Papa Greg. XV. decis. 341. nu. 2.* vbi adden. alias decisiones referunt.

Impedimentum autem Antonio præstitum trans-
4 portationi † actorum visum fuit concludẽter probari ex eo, quod ex processu appareat literas compulsoriales fuisse expeditas, & præsentatas in partibus coram Sebastiano Godouer in Iudicem assumpto, & exinde Didacus de Congera, & Raphael Ortiz exequutores cuiusdam mandati de transportando acta præsentis causæ ad curiam Militen. per supremum Magistrum relaxati, accesserunt ad domũ Raphaelis Rufini Secretarij, penes quem acta originalia extabant, & illa non obstantibus literis & iurisdictio-

ne Iudicis Compulsoris asportarunt, & eis sublatis nulli dubium, quod impedimentum ineuitabile re-
5 maneat: Quia sine † originalibus non datur compulsum, & quod fuerit etiam causa immædiata propter quā minimè præstitum fuerit, quod præstare debebat optimè probatur, quia alio remedio Antonio succursum non erat, quàm per literas compulsatoriales, quorum effectus: cum per Antonium omni meliori modo, etiam per censuras fuerit tentatus dubitari non potest de diligentia in præstando quod
6 præstare debebat, atque ita semper intrat † impossibilitas remouendi impedimentum, & diligentia ad illud remouendum, quæ sunt precipua requisita ad hunc effectum ponderata per *Menohc. de arbitr. Iud. cas.* 118. *nu.* 7. & recepta per Rotam in dicta decisione Tullen. Coadiutoriæ 17. Februarij 1614. coram bo. me. Card. Sacrato.

Non obstat quòd impedimentum possit remoueri
7 ex quo Religio† Hierosolymitana obsequens sẽper fuit Sedi Apost. & illius mandati & literis pareat, vt propterea acta à Curia Melitensi debeāt trāsportari
8 Quia Concilium *sess.* 24. *cap.* 20. † non arctat appellantem quærere acta trāsportanda ab alio, quàm à Notario iudicis à quo, cui si impedimentum probatur præstitum ad remotiora remedia, non erit recurrendum in odium occupantium acta, ne tamen Religioni aliquod inferatur præiudicium si forian parata esset exhibere acta asportata: Domini ordinarunt, vt Oratori eiusdem Religionis, dum pendent vacationes generales communicarem Rotæ resolutionem; prout feci. Et ita, &c.

REVERENDISSIMO COCCINO Viterbien Castrorum.

Die Veneris 19. Iunij 1626.

ARGVMENTVM.

Hæres adeundo hæreditatem sine beneficio legis, & Inuentarij, grauatur quoad legata, & fideicommissa particularia vltra vires hæreditarias, & de suo proprio, & alia de quibus in summario,

SVMMARIVM.

1 *Testator potest disponere de rebus haredis, sicuti de rebus proprijs, & num. 8. in fin.*
2 *Oneratus in quantitate non potest vltra grauari, quàm sit quantitas, & eius vsura.*
3 *Grauatus, si simpliciter adeat hæreditatem, & nō conficiat inuentarium, tenetur ad illud grauamen, etiam quod suo plus valeat.*
4 *Hæres grauatus in tota, vel quota hæreditatis, in qua prius fuit honoratus, si non conficiat inuētarium, tenetur restituere solum, quoad quantitatem relicti,*
5 *Inuentarij omissio ex iure nouo, nō grauat haredem adeuntem vltra dispositionē iuris antiqui.*
6 *Hæres, quando adiuit hæreditatē sine beneficio l. & inuentarij, ius nouum cum grauat quoad legata, & fideicommissaria partitularia vltra vires hæreditarias, & num. 19.*
7 *Legata, & fideicommissa singularia relicta non fiunt de ipsa hæreditate, sed de alijs bonis.*
8 *Hæres grauatus restituere rem propriam, cum cæteris bonis fideicommisso subiectis, adeundo hæreditatem sine inuentario, videtur onus impositum acceptasse.*
9 *Hæres, quando adit hæreditatem, eius patrimonium vnà cum defuncti efficitur vnicum, & quasi contrahit cū legatarijs, & fideicōmissarijs*
10 *Hæres grauatus fideicommisso particulari de re sua, & fideicommisso vniuersali de bonis testatoris, nisi ex fructibus bonorum d. fideicommissi vniuersalis perceperit tot fructus, qui æquiualeant æstimationi legati particularis, illud potest retinere.*
11 *Possessio. vt transferatur, quando est restituenda, non sufficit restitutio verbalis.*
12 *Compensationis exceptio requirens altiorem indaginem, non est admittenda ad impediendam immissionem in Saluiano.*
13 *Text. in l. cum pater §. Titio ff. de leg. 2. & alij declarantur.*
14 *Bellon. in cons. 99. num. 15. declaratur, & num. 24. & 25.*
15 *Vxori secundum ius antiquum non habenti solidi capacitatem, licebat legare vsufructum tertiæ partis bonorum, & si liberos habuerit, eiusdem partis proprietatem.*
16 *Debitor, si hæredem instituerit creditorem, per hoc videtur velle, quod debitū cōpensetur, & n. 17.*
18 *Hæres acceptando hæreditatem sine inuentario sibi præiudicat.*
20 *Text. in l. ita tamen 22. § fin. ff. ad Trebell. declaratur. & num. 23.*
21 *Prælegati pretiū ex bonis hæredis potest retineri.*
22 *Seruo existenti ante libertatem datam hæreditas dari non potest.*
27 *Hæredi a seipso, neque legatum, nec fideicommissum relinqui potest.*
28 *Fideicommissarius capit bona de manu hæredis.*

DECISIO XIX.

GEorgius Testator fecit fideicommissum particulare ad fauorem Honuphrij iunioris filij, & omniū primogenitorum de familia, in quo magna ex parte supposuit bona subiecta fideicommisso Honuphrij senioris Aui facti ad fauorem ipsius Honuphrij iunioris, quod potuisse facere fuit latè probatum in decisione facta coram me 10. Maij 1624. & hoc nō cōtrouertitur, fecit etiam in eodē testamento fideicommissum vniuersale ad fauorem omnium descendentium, & cum venerit casus, quod vtrumq; fideicommissum euētualiter deuolutum fuerit ad D. Valeriū, & ipse petierit vtrūque, & quater fuerit resolutum posse agere Saluiano ad dictum fideicōmissum particulare contra Excellentiss. Ducem Brachiani, qui possidet vtrumque fideicōmissum; Dubitaui, an dicta petitio vniuersalis fideicōmissi facta per D. Valerium ei obstaret in casu, & ad effectum, de quo agitur, qui est, quod Excellentiss. D. Dux successor dicti Honuphrij iunioris prætendebat posse detrahere dicta bona subiecta fideicōmisso Honuphrij senioris, vel saltē illa retinere donec discutiatur: An ex dicto fideicommisso vniuersali Georgij, & illius fructibus possit prouideri ipsi Excell. D. Duci pro æstimatione

dd.

dd. bonorum fideicommissi Honuphrij senioris in fideicommisso particulari contentorum ex adductis per *Bellon. iuniorem in cons. 99. num. 22. & 28.* Et DD. causa bis proposita negatiuè resoluerunt, quia
1 testator † potuit disponere de re ipsius Honuphrij hæredis, *l. unū ex famili. 1. 69. §. si rem, l. cū pater 79 §. cum pater ff. de leg. 2. latè Gomez. var. resol. lib. 1.*
2 *cap. 12. nu. 14.* Et quamuis regula sit, quod oneratus in quantitate, non potest vltra grauari, quàm sit quantitas, & eius vsuræ, *l. si cui 7. ff. de fideicom. libert.* hoc tamē est verū, quādo grauatur in re aliena secus
3 autē quando grauatur in re propria, quia si grauatus † simpliciter acceptat legatum, prout in casu isto, quia Honuphrius adiuit hæreditatē, & nō fecit inuentariū vtiq; tenetur, etiā quod suū plusvaleat, vt sūt iura clara, *in l. Imperat. 27. in princ. vers. si centū legatis, ibi n. verò &c. ff. de leg. 2. & est bonus textus in l. gener. 24. §. si quis alienā & in l. si debitor 45. in princ. & §. in fideicommissar. ff. de fideicom. libert,* & hanc distinctionē agnoscit, & sequitur *Greg. Lopez partita 6. tit. 9. l. 3. gl. 5.* & sic ista iura loquuntur in proprijs terminis, quando testator disponit de re hæredis.

Non obstat, quod omnia prædicta procedunt ad effectum, quod Honuphrius debeat acquiescere dispositioni patris etiam quod in plus fuerit grauatus, non autem ad effectum, quod non possit retinere ex fideicommisso generali quantum importat particulare; Quia fuit responsum hoc regulariter procedere, non autem in casu isto, in quo Testator, vt dictum est, duo fideicommissa fecit, vnum vniuersale, quod hæredes Honuphrij absque dubio tenentur restituere, & aliud particulare ex magna parte ex bonis, & Castris subiectis fideicommisso ad fauorem ipsius Honuphrij, quod etiam pariter debet restitui, etiam quod excedat valorem hæreditatis, cum Honuphrius non fecerit inuentarium, quia,
4 etsi verum sit, quod hæres † grauatus in tota, vel quota hæreditatis, in qua prius fuit honoratus, si non conficiat inuentarium, tenetur restituere solum ad quantitatem relicti, habendo rationē ad fructus perceptos, & cum fiat de ipsa hæreditate non potest fieri vltra vires hæreditatis, & ex iure nouo omissio
5 inuentarij † non grauat hæredem adeuntem vltra dispositionem iuris antiqui. Attamen in casu isto cum agatur de fideicommisso particulari, vt pluries
6 fuit firmatum, & Honuphrius adiuerit hæreditatem sine † beneficio l. & inuentarij ius nouum, *de quo in l. fin. C. de iur. de lib. & auth. de hær. & falc. §. hinc nobis, vers. si verò non fecerit Inuentarium*, grauat hæredem quoad legata & fideicommissa particularia vltra vires hæreditarias, & de proprio cum sin-
7 gularia † relicta non fiant de ipsa hæreditate, sed de alijs bonis, *l. cohæredi, §. cum filiæ ff. de vulg. & pupil. l. arrogat. ff. de adopt.* & hanc distinctionē facit *Castrē. in l. ab omnibus, §. fin. n. 2. ff. de leg 2. & in l. ita tamen, §. si ex Treb. n. 2. ff. ad Trebell.* cum allegatis in decisione facta in hac eadem causa 10. *Maij 1624* quibus postea addi, *gl. in d. l. fin. §. si verò postquam, in vers. censuerunt, C. de iur. deliber. Soc. Iun. cons. 7. n. 15. vol. 4. Boer. cons. 53. n. 3. Franc. Marc. dec. 433. in 2. p. 1. Magō. decis. Florent. 130. n. 4. & decis. Lucan. 6. n. 40. Menoch. cons. 207. n. 17. & cons. 272. n. 6. Ladercb. cons. 141. n. 5. Valasch. decis. 52. n. 15. Pereg. de fideicom. ar. 33. n. 13. & cons. 64. n. 28. vol. 3. Decis. Rot. Rom. Par. I. Pauli Rubei.*

Surd. cons. 459. nu. 16. & benè in proprijs terminis *Gaspar. Ant. Thes. q. 66. nu. 3. & seq. lib. 2.* dum dicit,
8 quod quando hæres † grauatur restituere rem propriam cum cæteris bonis fideicommisso suppositis, & sine inuentario acceptauit hæreditatem, videtur simul onus impositum acceptasse, & non detrahit ea ratione, quia petitur ex iuris principijs, quibus cauetur testatorem liberam habere facultatem legandi res hæredis vti proprias, etiamsi putaret hæredis esse, & essent propriæ, & subdit num. 4. quod quan-
9 do † hæres adit, efficitur vnicum patrimonium, & quasi contrahit cum fideicommissarijs agnoscendo, & acceptando grauamen, qui etiam in fine quæstionis refert Ludouicum Morotium Senatorem fuisse huius opinionis, qui vt notum est, non est Doctor vulgaris existimationis.

Non obstat quod hæres grauatus fideicommisso
10 † particulari de re sua, & fideicommisso vniuersali de bonis testatoris, nisi ex fructibus bonorū d. fideicommissi vniuersalis perceperit tot fructus qui æquiualeāt æstimationi legati particularis, illud possit retinere, & sibi de dicta æstimatione pro rata satisfacere *ad textum in l. cum pater 79. §. Titio ff. de leg. 2. l. quod de bonis 15. §. quod autus ff. ad l. falcid. l. ita tamen 27. §. hæres ex asse ff. ad Treb.* quæ iure considerat *Bellon. iun. in cons. 99. n. 15.* nam omisso, quod in dictis iuribus præsupponitur perceptio fructuū, quæ hic non adest, cum ad hunc effectum requiratur re-
11 stitutio facti per quam etiam possessio † transferatur, nec sufficiat restitutio verbalis *Peregr. de fideic. art. 2. n. 54.* & propterea ex hoc capite Excellentiss. Dux Brachiani non potest retinere legatum particulare, aut illud pro rata diminuere. Immò cum huiusmodi exceptio pendeat à calculo perceptorum ex d. fideicommisso vniuersali, quod nō potest fieri nisi in actu restitutionis dicti fideicommissi vniuersalis
12 ista exceptio † compensationis vtpote requirens altiorem indaginem, non est admittenda ad impediēdam immissionem vigore Saluiani in fideicommissum particulare *Castren. in l. fin. in princ. C. de compensat.* & fuit resolutum in causa *Romana Saluiani interdicti 17. Ianuarij 1603.* & in *Bononien. Dotis 3. Iunij eiusdem anni coram bo. me. Litta*, ces-
13 sat difficultas, quia illa † iura loquuntur, quando quis fuit grauatus in quota hæreditatis, & tunc computatis fructibus perceptis non potest grauari vltra valorem quotæ, qui non est casus noster, cum agatur de legato rei singularis, non autem quotæ hæreditatis, nec est verum quod idem sit, quando quis grauatur in restitutione rei singularis *ex text. in l. Lucius 7 §. maritus ff. ad Trebell.* quem ponde-
14 rat *Bellon. loco citato*, vbi maritus † instituta vxore ex triente, & pluribus ei fideicommissis datis dotē quoque prælegauit, & iussit, vt partem hæreditatis relictam, & quæcumque ei legasset filio restitueret, & dicitur quod in restitutione non venit dos, nisi fuerit approbatum, quod Testator etiam de dote restituenda senserit, & ita demum si vxor tantū ex hæreditate Testatoris percepit quantitatem æquiualentem nomine falcidiæ, quantum est ipsa dos, hoc est Trebellianicæ, vt ibi exponunt *Viui. Bart. Odofr. & alij*, circa quem text. dicit *Guiac. obseru. lib. 18. c. 16 in fine*, obseruandum esse vestigium iuris antiqui
15 quo vxori † non habenti solidi capacitatem licebat

legare vsufructum tertiæ partis bonorum, & cum liberos habuerit eiusdem partis proprietatem *Vulpia lib.regul.tit. de decimis*.

Ad intelligentiam istius textus, qui nihil facit ad casum nostrum, est notandum quod si Creditorem
16 † instituit debitor per hoc videtur velle quod debitum compensetur *l.quod de bonis 15.§.quod auus ff.ad l.falcidiã.* & declarat *Gregorius Lopez partita 6. titul.9. l.3.glos.supra in fine*, si verò Testator id quod debet legauit, aut expressè dixerit compensa-
17 tionem † fieri, illa fit vsque ad quantitatem Falcidiæ, vel Trebellianicæ, vt in *d. §. maritus*, & sic in terminis *d.§. maritus*, cum fuisset legatum debitum proprium, intrabat compensatio cum Trebellianica, & optime hoc declarat *text. in l.cum quis 3.ff.de dot prælat.* & possent allegari alia iura, quæ adducit *Gregor.Lopez loco supra allegato*, qui dicit illa procedere, quando agitur de compensatione, sed hic non agitur de compensatione, sed de re hæredis, de qua disposuit Testator, & cum Honuphrius ac-
18 ceptauerit sine † beneficio legis, & Inuentarij, sibi præiudicauit, nec est locus compensationi cum fideicommisso vniuersali ex rationibus supra deductis, quod quidem fideicommissum vniuersale, nec tangitur in terminis *d.§.maritus*, sed solum habetur ratio Trebellianicæ ad sustentandam substitutionem factã de credito heredis videlicet de dote, & in hoc casu nulla est habenda ratio Trebellianicæ pro substentatione fideicommissi particularis de bonis gra-
19 uati, cum Honuphrius † hæres, & prælegatarius nõ confecerit Inuentarium, sed simpliciter tenetur restituere dictum fideicommissum particulare, vt supra dictum est.

20 Non obstat etiam † *text. in d. l. ita tamen 22.§. fin.ff.ad Trebell.* vbi qui seruos suos rogatus est manumittere, & eisdem hæreditatem restituere, detracto pretio seruorum hæreditatem restituere debet, ex
21 quo inducitur, quod pretium † prælegati ex bonis hæredis possit retineri, quia fuit responsum quod in casu *d.§.fin.* detrahitur prius pretium seruorum, tam quam æs alienum, quia onus intrinsecum, nempe fideicommissum relictum seruis impeditur per ex-
22 trinsecum seruitutis, cum hæreditas † ante libertatem datam seruo existenti nõ posset dari, nec fundus, nec hæreditas restitui *l.si cui pure 31.ff.ad Trebell.* & notat *Goffred.in d.§.fin.nu.* & 4.& propterea cum in casu illius textus agatur de simplici fideicommissaria, quæ non potest habere locum nisi serui manumittantur, ideo pretium seruorum detrahitur tanquàm æs alienum hæreditatis, quod non est in casu isto, vltra quod Bart.ibidem dicit, quod in ca-
23 su illius † Textus, quis fuit rogatus seruos manumittere, & eis restituere hæreditatem deducto pretio seruorum, & subdit hoc fuisse expressum, quod dictum si esset verum, tolleret omnem difficultatem.

24 Non obstat tandem quod dictus † *Bellon.nu.24.* videatur dicere quod ius antiquum non est correctũ etiam quoad fideicommissa particularia, nam est aduertendum quod quatenus hoc diceret, loqueretur contra iura expressa, nec *Peregrin. de fideicom. art.22.num.48.* per ipsum allegatus hoc dicit, sed solum facit distinctionem, quod aut agitur de hæreditate, vel quota, & Iura antiqua non sunt correcta, aut verò agitur de fideicommissis particularibus, & Iura antiqua sunt correcta, itaut hæres non conficiendo Inuentarium teneatur de proprio, sed coniungenda sunt dicta per ipsum num.33.& 34.cũ
25 seqq. Vbi firmat, quod quando idem † est hæres, & legatarius, fideicommissum particulare quod relinquitur eidem fideicommissario vniuersali, non habet naturam aliorum fideicommissorum particularium, sed potius naturam fideicommissi vniuersalis, vnde cardo difficultatis consistit in eo, An hoc sit
26 verum, mouetur ex eo Bellonus, quia hæredi † à semetipso neque legatum, neque fideicommissum particulare relinqui potest *l. legatum 119. §. 1.ff.de leg.1.* ne idem remaneat sibi obligatus contra *l. cum filio familias 11.ff.de leg. 1.* Ex quibus infert quod neque à semetipso fideicommissario vniuersali po-
27 test relinqui, † qui loco hæredis est, & quemadmodum quod hæredi à semetipso relinquitur, non capitur iure legati, & sic titulo particulari, sed Iure hæreditario, & sic titulo vniuersali, ita etiam particulare fideicommissum relictum fideicommissario vniuersali non censetur capi iure fideicommissi particularis, sed potius iure vniuersalis, & per consequens eodem Iure censebitur, quo censetur vniuersale. Huic motiuo fuit responsum verum esse quod legatum, & fideicommissum particulare ab ipso hærede relinqui non potest, sed non valet consequentia quod à fideicommissario vniuersali à semet ipso fideicommissum particulare relinquatur, quia
28 fideicommissarius † capit de manu hæredis, cui, & si à semet ipso legari non possit, tamen bona prælegata remanent apud ipsum hæredem cum onere suo *Bald. in terminis cons.158. nu.1.lib.5.Surd. decis.269.num.3.Zanch.in l.hæredes mei §. cum ita par. 5.num.8. ff.ad Trebell. Soccin Iun cons.2.num.26. lib.* & fuit dictum in hac causa 10. *May* 1624. Et in puncto videtur *decis. Bald.in cons.464.num.3.lib.2.* Vbi quando fit locus substitutioni in hæreditate, ad fauorem legatarij fideicommissum particulare non alteratur, & formalis substitutio particularis non mutatur.

Et ita conclusum &c.

Supra in hac causa habetur alia decisio sub die 11. Martij 1636. coram eodem R. uerendiss. bon. mem. Coccino, est in ordine decisio 4. vbi etiam adsunt aliæ decisiones in hac causa.

R.P.D. MERLINO.

Romana Donationis de Incasatis.

Die Veneris 26. Iunij 1626.

ARGVMENTVM.

Causa finalis in donatione, si non adimpleatur, irritatur donatio, secus verò si causa sit impulsiua. Donatio facta causa matrimonij, quando d. causa dicatur finalis, & quando impulsiua. Sexagenarij contrahere possunt matrimonium, abrogata lege, quæ contrarium disponebat.

SVM-

SVMMARIVM.

1 Donatum, si quid sit intuitu certæ causæ: & causa illa non sequatur, donatio irritatur, & restituendum est donatum. & nu. 20.
2 Et hoc intellige, quando causa est finalis, secus si sit impulsiua.
3 Donationi, quando est adiecta causa impulsiua, non efficit, quin adhuc donatio ipsa dicatur pura, & simplex.
4 Donatum debetur etiamsi causa impulsiua donationis non verificetur. & nu. 11.
5 Donatio facta causa matrimonij in dubio ea causa non censetur finalis sed tantum impulsiua & nu. 10.
Donatio facta causa matrimonij, si non sit concepta cum verbis conditionalibus, & hoc non potest colligi, quod aliter donans non esset donaturus.
6 Matrimonium contemplatum in donatione, referendum est potius in causam impulsiuam, quàm in finalem.
7 Donatio facta causa matrimonij sanguine coniuncto, donator primariò censetur motus ad donandum ex sanguinis necessitudine tamquam naturali motiuo, non autem ex motiuo matrimonij, quia hoc est accidentale.
8 Donatio facta liberè, & ex mera liberalitate, excluditur, quod sit conditionalis, & cum aliquo onere.
12 Donatio facta causa matrimonij, si non fuerit contemplatum certum, & determinatum matrimonium, cum aliqua muliere, causa donationis tunc dicitur impulsiua, & finalis.
13 Causa finalis colligitur ex proœmio.
14 Donatio facta causa matrimonij, cum expressa ratione conseruandæ agnationis illa ratio non efficit quod donatio non dicatur pura.
15 Causæ plures vbi concurrunt, vna cessante, non corruit dispositio.
16 Roland. in cons. 44. lib. 4. declaratur.
17 Molin. de rit. nupt. lib. 3. c. 12. declaratur.
Pater dotans filiam, non potest præsumi in eo liberalitas. nu. 17.
Frater dotans sororem, potest in eo præsumi liberalitas. nu. 17.
18 Natt. in consil. 609. declaratur.
19 Decis. in causa Bononien. de Luparis coram bon. me. Remboldo.
21 Matrimonium quis non prohibetur contrahere, licet agat sexagesimum annum
22 Sexagenarij à conubijs contrahendis arcebantur secundum rigorem antiquæ legis Papiæ Popeæ sub Tiberio.
23 Sed hanc legem substulit primò Claudius non quidem edicto, vt aliqui opinantur, sed Senatus cõsulto.
Et deinde Seuerus illam etiam antiquauit, qui & vanissimam illam appellauit. nu. 23.
24 Postremò verò Iustinianus crudelissimæ sanctionis nota illam appellauit, & abrogauit.
25 Senes etiam decrepiti capaces sunt matrimonij, si nullo alio impedimento laborent.
26 Sexagenarij non carent facultate generandi.
27 Causæ donationis, quando quis potest satisfacere, non rectè agitur ad donationis resolutionem.

DECISIO XX.

Cosmus vsque de Anno 1582. donauit inter viuos Marco Antonio fratri germano omnia sua bona reseruatis sibi scutis 500. ad testandum, & facta obligatione per eundem Marcum Antonium de soluendo scuta 22. singulis mensibus ipsi donanti. Verum quia in proœmio Instrumenti d. donationis huiusmodi verba habebantur; *Qui (nempe Marcus Antonius) cum pro conseruatione domus, & familiæ eorundem sit animi, & intentionis ducendi uxorem & d. D Cosmus ad finem, & effectũ vt prædictus D. M. Antonius possit optimam conditionẽ inuenire, & honorificè nubere, suamq; vxorẽ, & familiam condecentius, & commodius sustentare, ac ex ijs & alijs, &c. donauit &c.* & quoniã hucusque D. Marcus Antonius, qui iam sexagesimum agit annum, matrimonium non contraxit, Cosmus prætendebat, donationem ob dictum matrimoniũ non contractum fuisse resolutam, super quo dubiũ propositũ, & Domini responderunt donationem non fuisse resolutam, & moti sunt, quia licet vera sit conclusio, quod si quid donatum † est intuitu certæ
1 causæ, & causa illa non sequatur, donatio irritetur, & restituendum sit donatum iuxta *not. in l. 1. & in l. cum ancillam C. de cõdict. ob cau sam, & in l. 1. C. de donation. quæ sub mod.* attamen id iure obtinet, quoties causa ea est, quæ principaliter, & primariò
2 mouit donantem, & † sic si fuerit causa finalis, secus autem si fuisset impulsiua, vt quia tantum occasionem præstitisset ad donandum, nec intrinseca ratio motiua donantis illa extitisset, & quia alioquin etiam fuisset donaturus, est *tex. l. 2. §. fin. ff. de donation. & ibi glos. Bart. & alij & glos. in d. l. cum ancillã in verbo non sequuta Alber. in l si vnquam col. 2. vers. in contrarium C. de reuocand. donatio: Tiraq in tract. cess. caus. limit. 1. nu. Ceph. consil 81. n. 8. Rota. dec. 587. n. 6. par. 1 recent.* huiusmodi enim causa impulsiua donationi adiecta † non efficit,
3 quin adhuc donatio ipsa dicatur pura, & simplex *Oldrad. cons. 5. nu. 1. Socc. Sen. cons. 53. num. 1. ad fin. lib. 1. Becc. cons. 20. nu. 9. lib. 1. Bero cons. 65. nu. 5. lib. 1. Monter. decis. Aragon. 10. nu. 15. & 27. & seq. lib. 1. Fontanell. de pact. nupt. claus. 4 glos. 1. nu. 50. 53. & seqq.* & quin donatum † debeatur etiam si ta-
4 lis causa impulsiua non verificetur, vt per DD. alleg.

Quod autem dictum matrimonium contrahendũ non fuerit causa finalis, sed tantum impulsiua, deprehendebant DD. quia talis in dubio censetur præser-
5 tim † cum verbis conditionalibus non fuerit concepta, nec colligi possit, quod aliter non fuisset Cosmus donaturus *Bart. in d. l. 2. § fin ff. de donat. Ceph. d. cons. 81. nu. 9.* & in terminis quod matrimonium
6 contemplatum † in donatione, referen. sit potius in causam impulsiuam quàm in finalem dixit originaliter *Oldrad. in dict. cons. 5. n. 1. Dec. cons. 229. nu. 2. Soccin. Sen cons. 53. num. 2. versic. nec obstat lib. 1. Cranet. cons. 86. nu. 7. & 114. nu. 17. Monter. dict. decis. 10. nu. 6. Neguſ. Iur. quæst. 501. nu. 34. qui dicit veriorem, & communiorem Surd. dec.* [illegible] n. 4.

nu.84. Card. Mantic. de tacit. lib. 13. tit. 4. nu. 11. &
in eisdem terminis Rota in Romana donationis de
Cupis. 5. Iunij 1602. coram bo. mem. Card. Pamph.
quæ est. post. Pic. ad stat. Vrbis decis. 22. nu. 8. & in
Interamnen. donationis 21. Maij 1625. coram
R.P.D. meo Buratto, & quoniam hic concurrebat
7 coniunctio sanguinis, nempè fraternitas inter do-
nantem, & donatariũ, † quæ sanguinis necessitudine
tanquam naturali motiuo censetur primariò motus
ad donandum, non autem ex motiuo matrimonij,
quia hoc est accidentale Dec. consil. 120. nu. 4. Ce-
phal. d. cons. 81. nu. 12. Monter. d. dec. 10. nu. 7. & 14
& 22. Surd. cons. 361. nu. 15. & 16. Neguf. Iun. q.
501. nu. 2. & seqq. & in instrumento dicitur fieri di-
ctam donationem sponte, & ob amorem, & beneuo-
lentiam, quæ inter eos intercedebat & ob puram, &
meram liberalitatem, quæ verba excludunt † dona-
8 tionem fuisse aliquo onere, & conditione vinculatã.
præter eam obligationem iniunctam M. Antonio
donatario, vt scilicet quolibet mense præstationes
suppeteret Cosmo, & etiam excludunt ipsum donã-
tem alia ratione motum ad donandum, quam ob
suam liberalitatem, vt per Surd. d. cons. 361. nu. 17.
qui loquitur de illo verbo sponte, & de verbis ob a-
morem, & beneuolentiam Neguf. dicta quæst. 501.
num. 13.

Quæ eò certiora videbantur, tum quia in procœ-
mio multæ rationes donationis recensentur, quæ be
neficium dumtaxat donatarij, non autem donantis
respiciunt, nempè vt commodius se M. Antonius su
10 stentare, & condecentiorem dotem recipere valeat,
† & proinde huiusmodi causæ omninò pro impulsi-
uis, & non finalibus sunt habendæ Crauet. dict. cõ-
sil. 85. nu. 2. Corn. cons. 101. n. 2. vers. tamen finalis
lib. 1. Dec. cõs. 238. n. 6. Surd. cõs. 361. n. 19. Cephal.
toties relat. cõs. 81. n. 9. Gabr. cõs. 57. nu. 11. lib. 2. Io.
Franc. a Ponte. cons. 25. nu. 12. Monter. d. decis. 10.
nu. 7. Mantic. de tacit. lib. 3. tit. 12. nu. 39. quæ pro-
11 pterea etiam si deficiant † adhuc tamen donatum,
seu relictum debetur Corn. cons. 101. col. vlt. lib. 1.
& cons. 45. col. 2. lib. 2. Ang. cons. 124. Dec. dict. cons.
2?8. nu. 6 Castill. de vsufrut. cap. 30. n. 15. & Surd.
dict. cons. 361. n. 19. & in his terminis Gabr. d. cons.
57. n. 8. lib. 2. & sequitur Barz. dec. Bonon. 25. n. 82

Tum etiam quia non fuit contemplatum parti-
culare, & determinatum matrimonium cum certa
aliqua muliere, sed in genere matrimonium per ip-
12 sum M. Antonium contrahendum, † quod propte-
rea impulsiuæ causæ, non autem finali adscribendũ
monent in hoc articulo Monter. d. decis. 10. nu. 11.
& seqq. Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. glos. 1. n. 16
17. 18. Molin. de rit. nupt. lib. 3. cap. 12. nu. 22. vers.
at vero Moder. Rom. discept. forens. cap. 924. nu. 22.
& seqq.

Nec obstare visum fuit donationem processisse ex
† fauore, & desiderio agnationis conseruandæ me-
13 diante dicto matrimonio vt in procœmio instrumẽ-
ti & sic dici ob illam causam iuxta trad. per Moder.
Roman. discept. forens. cap. 924. nu. 31. qui alios al-
legat. Quoniam huiusmodi causa non visa fuit æqui-
pollens, & proportionata, vt Cosmus frater donaret
omnia bona, & ita magis agnationi, quàm sibi pro-
spexerit, sed vrgentius, & congruentius videbatur
motiuum, quod ex fraterno amore, & correspectiua
præstatione facienda singulis mensibus eidem Cos-
mo donanti desumitur, mentioque illa conseruandæ
familiæ apposita fuit potius ad colorandam donatio-
nem, & ne videretur Cosmus super matrimonio me-
rcaturam cum fratre exercere, quàm quod re vera
plus consulere voluerit nepotibus ex fratre, quàm
sibi, & ità in puncto respondent, & affirmant, † non
14 obstante hac ratione conseruandæ agnationis ex-
pressa, adhuc donationem esse puram, & non ob cau
sam, Monter. præalleg. decis. 20. n. 10. & melius Ro-
ta in d. Romana donationis de Cupis coram bo. me-
mor. Card. Pamphilio, quod eo magis videtur di-
cendum in præsenti facti specie, vbi apparet non so-
lum conseruationem agnationis, sed & alias causas,
& motiua fuisse considerata à donatore; vnde licet
15 cessaret † huiusmodi causa conseruationis agnatio-
nis mediante matrimonio, non propterea resoluere-
tur donatio, cum aliæ causæ verificentur, iuxta tra-
dita in proposito per Surd. cons. 361. n. 20. et Barz.
d. decis. 25. nu. c. et dixit Rota in dict. Interamnẽ.
donationis coram R.P.D. meo Buratto.

Nec obstant auctoritates in contrarium allegatæ,
16 † quia Roland. cons. 44. lib. 4. consuluit in donatio-
ne, in qua erant verba ex causa matrimonij futuri, &
ob causam dicti matrimonij, vt ibi nu. 9. & consta-
bat in illo casu, quod remoto matrimonio non do-
nasset, quod secus est in præsenti, quia dicitur ob
merum amorem, & ob liberalitatem, & quia recipro-
ca adest obligatio.
17 Molin. de rit. nupt. lib. 3. cap. 12. † loquitur in pa-
tre, qui cum teneatur dotare, non potest præsumi li-
beralitas, quod secus est in fratre, vt post Ias. consil.
161. nu. 12. distinguebat Rota in dicta Romana de
Cupis coram Card. Pamphilio, et idem Molina ad-
mittit distinctionem, de qua supra inter matrimo-
nium in genere, & matrimonium particulare.
18 Natt. consil. 609. † consuluit in casu, in quo pa-
ter donauerat, vt filius cum quadam Bartholomea
matrimonium contraheret, & sic certum & particu-
lare matrimonium consideratum fuerat, & in ijsdẽ
terminis, & causa loquitur Becc. consil. 20.
19 Nec † decis. Bononiensis de Luparis. 10. Iunij.
1622. coram R. P. D. meo Remboldo applicatur,
quia ibi nimis efficacia erant verba, quod donatio
fiebat ob causam omninò matrimonij, & non ob
aliam causam, & sunt verba præcisa illius Instrumẽ
ti, & pacto erat expressum etiam quod si matrimo-
nium non sequeretur, donatio esset resoluta.

Veruntamen dato etiam, sint veri præiudicio,
20 quod dictum matrimoniũ fuerit causa finalis, & sic
† quod donatio, eo non secuto, resoluatur, attamen
nimis properè, & intempestiuè visum fuit agi hodie
21 ad illius resolutionem; quia licet M. Antonius † se-
xagesimum agat annum, non inde propterea impe-
ditur matrimonium contrahere, nec spe suscipiendæ
22 ex eo prolis omninò destitutus est; quamuis † e-
nim ex rigore antiquæ legis Papiæ Popeæ sub Tibe-
rio ampliatæ sexagenarij à connubijs contrahendis
arcerentur, de qua meminit post Senec. Lactan. Fir
mian. de fals. relig. lib. 1. cap. 16. huiusmodi tamen le-
gem † sustulit primò Claudius, non quidem edicto,
vt refert Suetonius Tranquil. in eius vita cap. 23.
sed Senatus consulto prout verbis d. legis testatur
Vulpian. in fragm. titu. 16. de sol. capac. int. vir. et
uxor.

vxor,& animaduertunt *Lips.ad lib.2.Annal. Corn. Tacit.et Causab.ad Suet.d.cap.23.* & deinde Seuerus teste Tertulliano in Apologetico *cap.4.vers.non nè et nos* qui & vanissimam appellauit, & illam de-
24 mum † Iustinianus crudelissimæ sanctionis no.a reprehendit,& abrogauit *in l.Sancimus la 2.et in l. si libertas C.de nupt.et obseruant Alciat.disp.lib.3. cap.3.Petr.Greg.Sintagm.Iur.lib.9.c.6. Menoch. de arbitr.Iud.cas.89.nu.* 57.& iure Canonico san-
25 citum est:senes † etiam decrepitos capaces esse matrimonij,si nullo alio impedimento præter senectutem laborent,vt plenè post Theologos,& Canonistas explicat *Sanchez de matrim.lib.7.disput.92.n.*
26 *19.et* 20. & sexagenarium non † carere facultate generandi testatur *Arist.lib.5.de animal.hist.c.14. et lib.7.polit.c.16.et alij relati per Tiraq. de leg.cōnub.in l.6.n.47.et Menoch.loco præallegato*, quod maximè dicen. videtur in M. Antonio, qui viuidæ adhuc est valetudinis, & virium constantiæ, & pro-
27 pterea † cum adhuc spes vigeat, & ipse possit satisfacere causæ,ob quam prętenditur donatum fuisse, non rectè agitur ad donationis resolutionem, vt in simili dixit *Rota in Romana legati 4. Maij 1607 Coram Iusto.*

Et ita vtraque parte informante.

¶ *Infra in eadem causa habetur altera decisio sub die 12. Februarij 1629.coram eodem R.P.D.Merlino, et est decisio 251.*

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Bononien. Fideicommissi de Desiderijs.

Die Veneris 26.Iunij 1626.

ARGVMENTVM.

Filiorum appellatione, licet non veniant nepotes, & præsertim in fideicommissis, tamen quando hoc non procedat; Substitutio quando dicatur collata in longissimum, & remotissimum tempus. Lineæ vocatio facta per testatorem,quid importet. Alienationis prohibitio quando inducat absolutū fideicommissum.

SVMMARIVM.

1 *Filiorum appellatione præsertim in fideicommissis non veniunt nepotes, aut alij vlteriores descendentes.*
2 *Filiorum appellatione etiam in fideicommissis veniunt nepotes, & alij descendentes, quando ad hoc vrgent coniecturæ, & verisimilis mens defuncti.*
3 *Substitutio filiorum, quando in remotissimum tempus est collata,nepotes etiam comprehendit.*
4 *Substitutiones, vt plurimum conferuntur in tempus futurum, & incertum. & nu.5.*
6 *Imol.opinio in l.Gallus §.instituens nu.64.ff.de lib.& posthum.quando procedat.*
7 *Substitutio dicitur collata in infinitum, quando testator vocauit filios proprios, filiorum filios & descendentes omnes. et nu.10.*
8 *Viuere, quis non præsumitur vltra centum annos.*
9 *Menoch.consil.215.nu.104.declaratur.*
11 *Doctor. allegat.in decis.hic relatis declarantur,*
12 *Substitutio dicitur collata in longissimum tempus, si alicuius linea sit vocata, et deinde filij alterius sint substituti.*
13 *Verbum, quandoque, ex sui proprietate significat infinitatem temporis.*
14 *Testator,quando vocauit descendentes,sub huiusmodi vocatione veniunt omnes gradus in infinitum.*
15 *Lineæ vocatio, quid importet.*
16 *Decis.in causa Romana Palazzetti declaratur.*
17 *Interpretatio pro vocatione nepotum facilius admittitur in descendentibus, quàm in collateralibus.*
18 *Oratio,quando est imperfecta,supplenda est quādo dicta suppletio rectè congruit ex antecedenti constructione.*
19 *Vocatio descendentium per lineam masculinam, superflua esset,nisi operaretur vocationem nepotum.*
20 *Filijs primi gradus rectè non congruunt verba, per lineam masculinam.*
Linea à filijs incipit. nu.20.
21 *Linea est collectio plurium personarum gradus continens, et numeros distinguens.*
22 *Linea incipit in primo puncto.*
23 *Punctus non est linea,nisi addito secundo puncto.*
24 *Dictio, per continuationem, & fluxum de persona in personam, et de gradu in gradum importat.*
25 *Verbum filij, quando accipiatur pro verbo liberorum.*
26 *Coniecturæ singula per se separatim non sunt pōderandæ,sed simul iunctæ, quia corroborantur ad inuicem.*
27 *In coniecturis discutiendis non ita rigidè est procedendum, nec anxiè exquirendum,vt ad oculū concludant, alias enim non coniecturæ, sed demonstrationes essent.*
28 *Coniecturæ sunt, quæ non à necessarijs, sed à probabilibus deducuntur.*
29 *Filiorum appellatione in sui lata significatione veniunt etiam nepotes.*
30 *Alienationis prohibitio,et votum conseruandi bona in familia,quando est amplè, et enixè conceptum inducit absolutum fideicommissum in fauorem omnium agnatorum etiam transuersalium, et nu.33.*
31 *Dec.in consil.636.declaratur.*
32 *Alienationis prohibitio, et causa, vt bona conseruentur in agnatione,non extendunt fideicōmissum antecedens, sed intelliguntur iuxta terminos expressæ dispositionis.*
34 *Probibitio alienationis,et causa conseruandi bona in familia, quando non famulentur, nec sint posita consecutiuè ad prius expressum fideicommissum.*
35 *Verbum, insuper quid operetur.*

DE-

DECISIO XXI.

INformantes pro Sangeorgijs nitebantur euertere resolutionem emanatam sub die 20. Martij præteriti * in ea dumtaxat parte, in qua fuerat dictum, Stephanum esse compræhensum tanquam descendentem ex Bernardino fratre Hieronymi fideicommittentis. Verumtamen dubio iterum, & tertiò proposito, Domini steterunt in decisis. Quo-
1 niam licet regula sit negatiua, quod † appellatione filiorum, præsertim in fideicommissis, non veniunt nepotes, & alij vlteriores descendentes; nihilominus secus est, quoties pro vocatione nepotum vrgẽt
2 coniecturæ, † & verisimilis voluntas defuncti, vt iã in decisione fuit firmatum, huiusmodi autem coniecturas, ac congruas non deficere in præsenti casu censuit Rota, & illas potissimum approbauit, quæ in alia decisione adductæ fuerunt.

Et quidem prima etiam hodie placuit Dominis coniectura, quod nempè Hieronymus prius vocauerit filios proprios, necnon filiorum filios, & demum omnes descendentes, & lineam, & sic in infinitum processerit ad vocationem suorum descendentium, ponderatis illis verbis, *& dictis eius filijs, siue filiorum filijs, & descendentibus, quandocumque; decedentibus, & sic finita linea ipsius Testatoris, & dd. eius filiorum quandocumque, &c.* & postea substituerit filios Bernardini, vnde hæc substitutio filiorum Bernardini, nedum in incertum futurum, sed in
3 remotissimum tempus collata, quod & nepotes comprehendat, † ratio ipsa, & voluntas Testatoris suadet, vt docuit *Imol. in l. Gallus, §. instituens, n. 64 ff. de lib. et posthum.* & ante eum *Bald.* idem sensit in *d. §. instituens, nu. 6.* in vltimis verbis, prout ita *Baldum* intelligunt *Alex. ibidem nu. 7.* & clarius *Ruin. nu. 9. vers. et ideo credo, & Imolam* postea sequuti sunt *Alex. eodem nu. 7. Roman. cons. 228. nu. 15.* sentire idem visus est *Iason. et Gozzadin.* licet contrarium putent *Addent. ibi littera E, et Imolam* sequuti sunt etiam *Peregr. de fideicomm. art. 22. n. 50 & consil. 21. nu. 31. nu. 15. lib. 2. & consil. 59. nu. 3. versic. Attamen, lib. 5.* & latius, *consil. 29. nu. 9. et consil. 40. num. 25. et 26. lib. 6. Galuan. Rustic.* & alij Doctores in prima decisione allegati, *et Rota coram Puteo, Seraphino, Iusto, et Reuerẽdiss. DD. Patriarca Manzanedo, et Decano* in causis relatis in eadẽ decisione, quibus addi possunt *Bertaz. cons. 30. n. 14 in ciuilibus, Becc. cons. 221. n. 11. lib. 2.* vbi reprobat, *Menoch.* & plenius *nu. 22.* qui tamen *Menoch. in cons. 1072.* hanc Imolę tenent opinionem, *Cephal. consil. 194. nu. 21. Crass. §. fideicommissum, qu. 10. nu. 6.* vbi dicit, istam opinionem crebriorem, & omninò indubitatam *Surd. cons. 336. n. 9. 10. et 11.* vbi quod transit de plano, *et de aliment. tit. 9. quæst. 36, num. 35. Simon de Prat. de interpr. vlt. vol. lib. 3. interpret. 3. dub. 4. fol. 1. nu. 57. fol. 328. secundum Venetam impressionem, Bellon. Iun. consil. 2. num. 33. Modern. Bonon. consil. 38. num. 28. et 32. Pappon. cons. 2. nu. 16. Cels. Vgo cons. 93. nu. 11.* qui omnes testantur de veriori, & communiori. Et quamuis hæc coniectura à nonnullis improbetur, eo quod, vt
4 plurimũ † substitutiones conferũtur in tempus futurum, & incertum, nempè post mortem testatoris, & hæredes, ac fideicommissarij possunt præcedere ipsi testatori, & consequenter testator potuit etiam præ-
5 uidere, † substitutionem sortiri posse effectum in filijs primi gradus, vt puta si linea effectiua testatoris deficeret in principio, nempè in suis filijs, vel ipse testator decederet sine filijs, &c. vt post *Aretin. et alios* obseruat *Menoch. cons. 215. nu. 104.* Attamen, vel opinio *Imolæ* fortasse verior est, & communior, vt testantur *Rustic. et Galuan.* allegati in prima decisione, & alij superius congesti, *et Moder. Brixien. de substit. quæst. 320. nu. 16. vers. placet mihi opinio Imolæ*, vel quidquid esset de veritate † doctrinæ
6 *Imolæ* in terminis, in quibus loquitur, sanè in casu præsenti videtur omninò amplectanda, tum quia alijs coniecturis corroboratur: tum etiam quia substitutio in fauorem filiorum Bernardini prius nunquam habuit effectum, nec extant filij, vel descendentes Testatoris; tum quia non solum collata fuit in incertum futurum euentum, prout omnes vltimæ voluntates conferuntur: sed testator prius vocauit filios proprios, filiorũ filios, descẽdentes omnes, & po-
7 stremò substituit filios Bernardini, † & sic in remotissimum tempus, & implicitè, ac virtualiter in infinitum contulit hanc substitutionem; Vnde si post tot gradus, & tot tempora testator substituendo filios Bernardini intellexisset tantummodo de filijs primi gradus, inanis, & elusoria fuisset huiusmodi
8 vocatio, † cum quis vltra centum annos non viuat Et post trinepotes, & alios vlteriores descendentes Hieronymi non poterãt extare filij primi gradus ipsius Bernardini & quod hoc casu opinio *Imolæ* sit indubitata, asserunt *Moder. Brixien. dict. quæst. 320. nu. 16. versic. Hæcque sententia, et nu. 17.* & luculẽtius *quæst. 327. num. 12.*

Nec in præsenti casu applicatur ratio considerata
9 † per *Menoch. d. cons. 215. nu. 104.* & aliorum, scilicet quod potuerit Hieronimus testator cogitare, quod tempore sui obitus non superuiuerent sui filij, vel quod sua descendentia dificeret in ipsis filijs, vel nepotibus, quo casu filij primi gradus Bernardini potuissent extare, & sic substitutio non fuisset sine effectu. Quoniam testator diuisim singulis gradibus suæ descendẽtiæ adiecit substitutionem in fauorem filiorum Bernardini ibi, *Et dictis eius filijs, siue filiorum filijs, et descendentibus, quandocumque decedentibus et sic finita linea dicti Testatoris, et di-*
10 *ctorũ eius filiorũ quandocumq.* Vnde nedũ filij † & nepotes, sed & trinepotes, quatrinepotes & cæteri vlteriores descendẽtes Testatoris fuerũt singulatim vocati, & grauati, si autẽ isti quatrinepotes, & cęteri vlteriores fuerunt grauati in fauorem filiorum Bernardini, & illo tempore non poterant superuiuere, filij primi gradus Bernardini, necesse est, vt fateamur sub vocatione filiorum Bernardini nepotes, & alios comprehendisse testatorem, quia alioquin substitutio facta trinepotibus, quatrinepotibus, & ceteris singulis vlterioris, & cuiuscumque gradus elusoria, & superuacanea omninò extitisset.

11 Nec obstat, quod multi † ex doctoribus cumulati & decisiones in *Tusculana fideicommissi coram Reuerendiss. D. Decano, et in Romana Palazetti coram Reuerẽdiss. D. Patriarcha Manzanedo, et decis. Card. Seraph. 409. nu. 11,* & aliæ videantur procedere in casibus, in quibus vocatio habebat tractũ successiuum cum verbis in infinitum, & perpetuita-

tem

tem denotantibus. Quoniam vltra quod alij loquuntur, quando simpliciter dispositio concipitur in aliquem euentum, qui tractum temporis habet successiuum, prout *Imola* loquitur, & alij, *& Surd. d.conf.*336.*num.*10.*&* 11 *necnon Pratus de vlt.volunt.d.fol.*328.*nu.*57. *versic.quintus est casus*, *& Bellon.iun.d.conf.*2.*nu.*33.*&* 34. vbi in specie dicit
12 sufficere si alicuius linea sit vocata, & deinde filij alterius sint substituti. Et sane † eadem est ratio, siue in longissimum tempus sit collata substitutio, siue habeat perpetuitatem, nam qua ratione tempore infinito non poterant superuiuere filij primi gradus Bernardini, eadem ratione nec illo remotissimo, licet non infinito tempore nempè trecentorum annorum, cui rationi innitur opinio *Imolæ* vt per *Moder.Brixien.d.q.*400.*nu.*16.*verf.nec etiam vltra centum*.

Respondebant etiam Domini in casu præsenti adesse huiusmodi perpetuam vocationem in infinitũ, tum explicitè, & virtualiter, Explicitè in illis verbis geminatis *quandocumque descendentibus decedentibus, & sic linea masculina Testatoris, quandocum-*
13 *que finita*, quod verbum † *quandocumque* ex sui proprietate significat infinitatem temporis, *Doct.in l.Centerio, ff.de vulg.& pupill.Menoch.conf.* 151. *nu.*33. implicitè, ac virtualiter, quia testator admisit
14 ad successionem proprios filios filiorum filios, † & descendentes, sub huiusmodi autem vocatione descẽdentium veniunt omnes gradus in infinitum, & cõtinetur implicitus tractus temporis in perpetuum. §. 1. *auth.de hered.ab intest.venien.l.fin.C.de suis, & legit.Menoch.conf.*1012.*nu.*2. & idem † importat vocatio lineæ, vt post, *Peregr.Surd.* & alios fuit firmatum in alia *decis.in* 1.*coniect.*

Minus etiam obstat, quod nonnulli ex allegatis Doctoribus loquantur in substitutione facta ad fauorem descendentium, non autem transuersalium, Quoniam, & multi loquuntur in trasuersalibus, &
16 catus in † *Romana Palazzetti* versabatur circa substitutionem transuersalium, & tamen ibi censuit Rota, appellatione filiorũ venire nepotes, & huiusmodi distinctionem inter descendentes, & transuersales non esse tutam, monuit *Peregr.conf.*31.*nu.*17.
17 *lib.* 2. Et sanè licet facilius inter descendentes admittatur † interpretatio pro nepotibus, non tamen sequitur, quin si coniecturæ id suadeant, idem etiam procedat in transuersalibus.

Secunda etiam coniectura multum mouit Dominos, quia Testator nõ simpliciter vocauit filios Bernardini, & Bartholomei, sed vlterius processit, subdens, *& per lineam masculinam*, Vnde adhuc putabant Dñi supplendũ esse verbum *Descendentes*, ne
18 imperfecta reddatur oratio, † quo casu suppletio est permissa, cum, & rectè congruat, & ex antecedenti constructione deducatur *Pereg. de fideic.art.*11.*nu.*26.*et* 27.*Menoch.conf.*379.*nu.*21.*et conf.*462.*nu.*12.*et seq.* Quo posito sequitur testatorem sensisse, nedum de filijs primi gradus Bernardini, & Bartholomei, sed de alijs etiam descendentibus, alioquin non opus fuisset addere illa verba, *Per lineam mas-*
19 *culinam descendentes*, quæ † omninò esset superflua, nisi operarentur vocationem nepotũ, vt considerabatur in *alia decisione* & in puncto perpendit *Pappon.conf.*2.*n.*23.*et* 26. Iuncto præsertim quod solis filijs primi gradus non rectè congruunt verba,
20 † *Per lineam masculinam*, linea enim, licet à filijs incipiat, ad alios tamen protrahenda est, non autem ad solos filios restringenda, quia hoc modo linea in primum punctum coarctaretur, & tamen linea
21 est collectio † plurium per sonarum, gradus continens, & numeros distinguens, *Anch. conf.*95. *nu.*7. *Bald.conf.*334.*nu.*9.*lib.*3.*Dec.conf.* 365.*nu.*7.*ver-*
22 *sic.certe*: Et linea, † quamuis incipiat à primo puncto, nempe à filijs non tamen linea est, nec dicitur,
23 nisi addito † secundo puncto, & sic nepotibus, vt benè post Mathematicos explicant *Adden.ad Alex.cõsil.*53.*litera B.lib.*6.*Rimin.Iun.conf.*117. *nu.* 68. *et conf.*744.*nu.*24.*et* 25. Quod eo magis verum est in præsenti casu, attenta natura illius dictionis, *Per*
24 † quæ cõtinuationem, & fluxum de persona ad personam, & de gradu in gradum importat, & proinde intrat solos filios vnius gradus non potest restringi, sed ad nepotes, & alios vlteriores transire debet, & illa verba, *Et per lineam masculinam* fuerunt posita tanquam inter diuersa à verbo filiorum, & proinde linea masculina distinguitur à filijs, &c.

Nec obstant verba sequentia *Per lineam masculinem qualitatis, vt in prima Institutione*. Quia sensus germanus illorum verborum videtur, quod filij, & descendẽtes Bernardini, & Bartholomei sint vocati ad fideicommissum, quatenus deriuent à linea masculina & legitima, quia tales supra in institutione fuerunt vocati, legitimati autem ac dispensati exclusi; & ideo qualitas legitimitatis non tollit vocationem nepotum, & descendentium Bernardini & Bartholomei, sed copulatiuè requirit Testator, & quod descendãt ex linea filiorum Bernardini, quod sint legitimi, verè, non autem dispensati, nec legitimati.

Tertiam quoque, & quartam approbarunt Domini in casu præsenti coniecturam, illam fundatam in æqualitate seruanda, Hanc autem in expressa prohibitione alienationis cum causa vberrimè concepta,
25 vt bona conseruarentur in familia: Quam postremam vltra allegatos magnifaciunt in proposito, & † verbum filios, intelligunt pro verbo liberorum, *Peregr.conf.*52.*nu.*5.*&* 7.*lib.*3.*Bellon.conf.*2.*n.*22. *& seqq.Pappon.d.conf.*2.*nu.*20.*Moder. Bononien. conf.*75.*nu.*26.*lib.& seqq.* Et quamuis à nonnullis reprobetur hęc coniectura, & Rota aliàs etiam illã respuerit: nihilominus hodie fuit recepta, quia verbis nimis profusis, & enixè testator expressit voluntatem conseruandi bona in familia, & quoniam hęc
26 coniectura tot alijs supra deductis fulcitur, Et † coniecturæ singulæ de per se separatim non sunt ponderandæ, sed simul iũctæ, quia corroborantur ad in-
27 uicem. Et in discutiendis coniecturis non ita rigidè † procedendum est, nec anxiè exquirendum, vt ad oculum concludant, aliàs non coniecturæ, sed de-
28 monstrationes essent. Et coniecturæ sunt, quę non à necessarijs, † sed à probabilibus deducuntur. Vt explicat *Menoch.de præsumption.lib.*1.*q.*7.*n.*25.*et* 26. Neque agitur de peruertenda significatione verborum, sed vt ex iusta, & congrua interpretatione illud verbum, † *filiorum* in sui lata significatione accipiatur secundum quam comprehenduntur nepotes, vt considerat *Imol.in d.§.instituens, nu.*64. *Brixien.d.q.*320.*n.*32.*verf.Respondetur enim.*

Amplius

Ampliusaliqui ex Dominis existimabant,ita amplè, & enixè conceptam fuisse prohibitionem alie-
30 nationis,† votum conseruandi bona in familia, vt vt hinc separatum, & absolutum fideicommissum resultet in fauorem omnium agnatorum etiam transuersalium, licet extra casum alienationis iuxta *decisionem 121 nu.2. parte 2.diuersor. & in Perusina de Bigazzinis 14.Nouembris 1605. coram Litta, & in Spoletana fideicommissi 26. Iunij 1618. corã Illustriss.D.Card.Cauallerio,& in Bononien.fideicomm. de Seccaderarijs 11.Decembris 1623. coram me*.

31 Neque obstare putabant doctrinam † *Dec.conf. 636.* quam passim Rota sequitur, quod scilicet pro hibitio alienationis & causa, vt bona conseruentur
32 in agnatione,non extendant† fideicommissum antecedens expressæ dispositionis. *Rot.in decis.300. nu.20.& seqq.par.1.recent*. & aliàs sæpius fuit dictum. Quoniam vera est dicta theorica Decij, quoties prohibitio alienationis est apposita consecutiuè ad præcedentem dispositionem,ita ut illi famuletur, secus autem quando prohibitio,& votum conseruãdæ agnationis stant de per se per modum nouæ, & separatæ dispositionis, & orationis,vt in casu nostro
33 quia tunc † etiam separatum, & absolutum fideicommissum inducunt vt distinguebat Rota in *Foroliuien.fideicommissi de Monsignanis 1586. corã fel.record.Clemente VIII. & in illa Perusina de Bigazzinis coram Litta & in d.Spoletana fideicõmissi coram Illustriss.Cauallerio*, & in alijs causis, quas recenset. *Moder. Bonon.conf.39.num. 13.& seqq.lib.1.*

34 Quod autem † in præsenti casu dicta prohibitio alienationis,& causa conseruandi bona in familia non famulentur,nec posita sint consecutiuè ad prius expressum fideicommissum, patet, quia non solum dicta prohibitio,& causa plus cõtinet,quàm expressa substitutio,quæ,& hac clausula,vel indumento nõ indigebat, sed etiam conceptę sunt per nouum periodum,& separatam orationem, quemadmodum depræhenditur ex illis verbis. *Insuper prohibuit*,
35 vt in puncto † illius verbi *Insuper* considerat *Bero.conf.80.num.4.versic.præmissis, & nu.5. lib.2. Moder.Bonon.d.conf.19.nu.15.in fine.*

Ex quibus, & alijs deductis in prima decisione, iterum discusso articulo, vt vtraque parte informante,Domini permanserunt in decisis &c.

☞ *Est decisio 6.supra in hac parte & infra adsunt plures aliæ decisiones in eadẽ causa,idest sub diebus 5.Martij, & 14.Iunij, & 3. Decembris 1627. & 24.Martij & 24.Decembris 1628.& 14.Martij, & 7 Maij,& 14.eiusdem,& 25.Iunij,& 19.Nouembris 1629.sunt in ordine decisiones 42.87.118 160.226.258.279.286.313.& 320.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Barbastren. Canonicatus.

Die Veneris 26. Iunij 1626.

ARGVMENTVM.

Cantores Capellæ Pontificiæ, cum sint veri familiares Papæ, nam adest destinatio ad certum seruitium, nec non mens, & dens, ideo in eorum absentia fructus præbendarum faciunt suos.

SVMMARIVM.

1 *Cantores Capellæ Põtificiæ sunt veri familiares Papæ.*

2 *Text.in cap.cum dilectus,de cleric.non resid.quãdo intret.*

3 *Familiares Episcopi dum inseruiunt Episcopo faciunt fructus suos,scilicet Canonicatuum,præbendarum,&c.*

4 *Cantores Capellæ Pontificiæ non videntur esse veri familiares Papæ,cum vt tales censeantur.*

5 *Talis, quod aliquis sit aliud est, & aliud, quod habeatur pro tali.*

6 *Familiaritatis vera requisita sunt destinatio ad certum seruitium, mens, & dens.*

7 *Cantores Capellæ Pontificiæ sunt familiares Papæ non per fictionem,sed veri & indubitati.*

8 *Cantores Capellæ Pontificiæ sunt familiares Papæ,licet recipiant salarium,cum hoc non excludat verum seruitium, & obsequium Papæ.*

9 *Cubicularij Papæ salarium recipiunt, & nihilominus fructus beneficiorum lucrantur in absentia.*

10 *Cap.dilectus. de cler.non resid.præter familiaritatem, requirit obsequium circa personam Principis.*

11 *Familiares Papæ ad effectum lucrandi fructus præbendarum, debent inseruire vniuersæ Ecclesiæ.*

12 *Ecclesiæ vniuersali dicuntur inseruire illi, qui existunt in seruitio Papæ.*

13 *Text.in cap.dilectus. de cleric. non resid. videtur correctus per Concil.Trident. sess. 24.de reformat.cap.12.*

14 *Distributiones quotidianæ vt lucrentur, non solum requiritur præsentia, sed etiam interessentia.*

16 *Familiares Papæ ad effectum lucrandi fructus præbendæ in eorum absentia solum reputantur pro præsentibus, & non pro interessentibus.*

DECISIO XXII.

DOminus Bartholomæus de la Cort. Canonicus Barbastren. vnus ex Cantoribus Cappellanis Sanctiss. D.N prætendit coram Illustriss.Cardinali à Monte Cappellæ Pontificiæ Protectore contra Capitulum Barbastren. sibi in absentia actu tamen in dicta Cappella inseruienti deberi fructus Canonicatus, & præbendæ,ac distributiones quotidianas:quare cum fuerim à prædicto Illustriss.Cardinali in Iudicem deputatus,hodie super hoc in Rota dubitaui, & Domini fuerunt concordes Bartholomæo deberi fructus Canonicatus,&præbendæ,nõ
1 autem distributiones. Quoad fructus moti fuerunt, quia † Cantores Cappellæ Pontificię sunt veri familiares Papæ iuxta constitutionem Sixti Quinti editam anno 1586.§.3.*qua habetur in nouo Bullario tom.2.fol.540.* quæ fuit postea confirmata per Paulum V. quod & prius dixerat *Rot. apud Guidobon. decis.183.incip.Cantores Capdellæ*,vnde intrat di-
2 spositio text.† in *cap.cum dilectus de Cleric.non resident.*

fident.de percipiẽdis fructibus in absentia *Zabarell. consil*.44. *Monet*.de *distribution.quotidian.par*.2.*q*.9.*nu*.10.*Garz*.de *Benef.p*.3.*cap*.2.*n*.383.*& idem resoluit S.Concilij Congregatio in* substituto Diaconi,& Subdiaconi eiusdem Cappellæ, & sic in casu magis dubitabili;& accedit quia aliàs vt aduertit *Oldrad.cons*.48. *versic. & ideò Honorius*, familiares
3 Episcopi † essent melioris conditionis,qui dum inseruiunt Episcopo,faciunt fructus suos *c. de cætero, & cap.ad audientiam de Cleric.non resid*.

Non obstat,quod Cantores prædicti non videan-
4 tur esse † veri familiares, ex quo Constitutio Sixti V. dicit, vt tales esse censeantur,& aliud est, quodquis
5 sit verus familiaris, aliud, † quod habeatur pro tali, *ad trad.per Gonzal.in reg*.8.*glos*.43.*nu*18.*Rot. decis*.88.*n*.3.*par*.1.*recent*, quia immò in illis ad effectũ,de quo agitur,concurrunt requisita veræ familia-
6 ritatis,nempè destinatio † certum seruitium, mens, & dens. *Rota in recent.decis*.584.*n*.3.*par*.1. ex quo actu seruiũt Papæ in diuinis officijs,& recipiũt portionem panis,& vini,& concurrit quoq. mens,vt ex verbis constitutionis prædictæ clarè conspicitur,ibi *tam ipsi, quàm alij pro tempore existentes Cantores Capellan. sint & esse censeantur ,prout hactenus semper fuerunt nostri, & pro tempore existẽtis Romani Pontificis veri, & indubitati familiares cõtinui commensales, ac solitam portionem panis, & vini &c*. ex quibus verbis isti nõ sunt familiares per priuilegium, & fictionem,sed veri,† & in-
7 dubitati,& tollitur penitus omnis difficultas ex clausula *sublata* cum decreto irritanti, *Rot. decis*. 461. per totam partem 1.*recent*.

8 Non obstat, quod recipiunt † salarium, quia hoc non excludit verum seruitium; & obsequium Papæ, cum etiam alij familiares Pontificis,vt sunt Cubicu-
9 larij illud † recipiant, & nihilominus fructus in absentia lucrantur, *Garz.vbi supra*.

Non obstat quod sic Prothonotarij,nõ participãtes,& alij innumeri habentes officia in Romana Curia,in quorũ erectione disponitur,vt habeantur pro veris familiaribus,possent prætẽdere exemptionem à residentia ad effectum lucrãdi fructus vigore dicti
10 capit. cum dilectus, quia ille tex. † præter familiaritatem requirit obsequium circa personam Principis ibi *in nostro seruitio cõmorantes*,& ibi,*qui circa nos se obsequiales exhibent,&c*.quod in illis non concurrit.

Non obstat quod in eodem textu requiratur, vt
11 † familiares Papæ ad effectum lucrandi fructus debeant inseruire vniuersæ Ecclesiæ, ibi *se obsequiales*
12 *exhibent vniuersis*, quia existentes † in seruitio Papæ,verè dicuntur vniuersali Ecclesiæ inseruire. *Panormit.ibid.nu*.2.*vers.nota*.2.
13 Non obstat,quod dispositio *d.tex*.† videatur correcta per *S.Conc.Trid.sess*.24.*de reform.cap*.12.quia contrarium est verius,*vt in puncto Nauar. cons*. 1. *& 2.de Cleric.non resid. Garz.vbi sup.nu*. 346. & ita resoluit dicta *S.Concilij Congregatio*, & fuit in eadem sepius resolutum.

Quo verò ad distributiones moti fuerunt, quia vt
14 illæ lucrentur,† nõ solum requiritur præsentia, sed etiam interessentia, ac ideo familiaribus Papę, qui
15 solum † habentur pro præsentibus, non debentur, *Abb in d.cap.cum dilectus.n*.5.*Nauar.d.cons*.2. *in fin.Garz.de benef.vbi supra,n*.385.*& Rot.in Illerden.distributionũ*.2. *Iunij* 1598.*coram bon. mem Gipsio*.

Et ita decisum vtraque parte, &c.

REVERENDIS. P. D. VRGELLEN.

Bergomen. Pensionis de Trescurio.

Die Veneris 13. *Nouembris*. 1626.

ARGVMENTVM.

Papa, si ad fauorem alicuius reseruet super aliquo beneficio pensionem annuam exemptam è quibusuis decimis, cum clausulis amplissimis, cui reseruationi consensit Titularis cum iuramento,& obligatione Camerali, an si eueniat casus solutionis decimarum, ad quam etiam pensionarij teneantur vigore indulti, in quo cauetur, quod pariter pẽsionarij teneantur contribuere, quamuis pẽsiones essent sub quauis ampla forma exemptæ, & cum clausula, quorum tenores, &c. vtrum hoc casu pensionarij teneantur contribuere.

SVMMARIVM.

1 *Pensionis quasi possessio ad effectum manutentionis probatur per solutiones*.
2 *Clausula quorum tenores, quid operetur*.
3 *Clausula non debent censeri inutiles,& superfluæ*.
4 *Pensionarij in casu contributionis tenentur contribuere pro rata*.
5 *Papa quãdo præsumatur velle derogare pactis, & conuentionibus partium*.
6 *Decis*.134. *nu*.2. *coram Card.Seraph.& aliæ in quibus terminis loquantur*.
7 *Inclusio vnius est exclusio alterius*.
8 *Emphyteuta,si pactum inierit cum Domino directo, vt non ipse sed Dominus directus tributa ac censum Principi soluat,nihilominus emphytheuta tenetur perinde ac si nulla præcesserit cõuentio, & nu*.9.
10 *Quod intellige,quoad præiudicium fisci solum nã quo ad contrahẽtes conuentio est valida,& seruanda,nu*.11.
12 *Veneta Respublica est firmissimum totius Italiæ propugnaculum*.
13 *Subuentio publica est omnium communis*.
14 *Concedentis voluntas non est vnde magis declaretur, quàm à præfatione*.
15 *Præfatio inducit causam finalẽ,et aperit mentem concedentis,ita vt illa à præfatione, vti à causa finali reguletur limitetur aut extendatur*.
16 *Verba restringenda sunt ad rem super qua exprimuntur*.
17 *Verba generalia,vltra causam expressam nihil operantur, sed debent restringi ad eam, quando salua ratione recti sermonis fieri potest d. restrictio*.
18 *In priuilegijs, & gratijs non tam verba sunt attendenda,quàm mens concedentis*.

19 *Derogatio est stricti iuris.*
20 *Derogatum tantum censetur, quantum est dictũ, vel de necessitate infertur.*
21 *Decima non de proprio, vt pensio, sed solum de fructibus sunt exigendæ.*
22 *Concessio nulla Principis etiam cum clausulis derogatorijs tollit partium conuentiones, nisi sit eis adeò derogatum, vt nulla alia possit capi interpretatio.*
23 *Papa quando imponit decimas beneficijs, & vult, quod etiam pensionarij teneantur contribuere non obstantibus quibusuis pactis inter ipsos, & Titulares qualiter hoc intelligatur.*
24 *Clausula regulantur secundum naturam dispositionis, cui adijciuntur.*
25 *Dispositio principalis, quando non obstat, nec minus obstare debent clausula accessoria.*
26 *De concedentis mente quando constat, & de causa finali, & determinata, non est curandum de effectu clausularum.*
27 *Creditor, qui est prior in tempore, est potior in iure.*
28 *Debiti causa illa dicitur esse grauior, si vna habeat faciliorem exactionem, quam altera.*
29 *Principem, vbi apparet voluisse præiudicare iuri tertij, in dubio debet intelligi, quod voluit in modico, & non in magno præiudicare.*
30 *Princeps quando constat voluisse præiudicare Tertio, sufficit, quod rescriptum aliquid modicum operetur in illius præiudicium.*
31 *Decis. 161. part. 2. diuers. declaratur.*
32 *Obligatio, quæ ex persona & facto alicuius originem traxit, illum solum afficere debet.*
33 *Decis. in causa Valentina subsidij coram Pegn. declaratur.*
34 *Decis. in causa Asculana Pensionis coram Cardin. Pamphil. Sen. declaratur, & nu. 35.*

DECISIO. XXIII.

Paulus Papa V. in resignatione, quã Ioãnes Paulus Garlinus fecit Ecclesiæ de Trescurio reseruauit ei super fructibus eiusdem Ecclesiæ annuam pẽsionem scutorum 200. & eius nepotibus 60. exemptam, & immunem ab omni decima imposita, & ex quauis causa imponenda, & alio quocunque onere, etiamsi in impositionibus huiusmodi decimarũ caueatur expresè, quod pensionarij pro rata pẽsionũ suarum quantumuis exemptarum decimis cõtribuere teneantur, cui reseruationi Martinus resignatarius modo prædicto consensit, & pensionem cum iuramento, & oligatione Camerali etiam successorum nomine de suo, & eorũ proprio soluere promisit absque spe aliquid vnquam postea repetendi, seu defalcandi, itaut omne quod propterea ipse, & sui successores in dicta Ecclesia soluerent, quod præfatam ratam pro tempore quomodolibet cõcerneret Ioanni Paulo resignãti, & nepotibus gratiosè donare, & remittere teneãtur donatione pura, & irreuocabili.

Sed postea Gregorius XV. Serenissimę Reipublicę Venetorum cõcessit certas decimas super fructibus omnium, & quorumcunque beneficiorũ Ecclesiasticorum sui dominij, ad quas etiam pensionarios teneri voluit, quamuis pensiones essent, vt supra exemptæ, & sub quibusuis obligationibus etiam in forma Cameræ, & iuramento, ac quibusuis cautelis, & decretis munitæ etiam per viam donationis, & generaliter sub quauis verborum forma, aut expressione cõceptæ etiam quod ipsi, à quibus pensiones huiusmodi sunt soluende, iuri, & actioni petendæ, vel retinẽdę portionis, aut ratæ, partis pensionarios tangentiũ iure iurando renunciauerint.

Cuius indulti prætextu Hieronymus Isabellus, qui Martino resignatario in dicta Ecclesia successit, pretẽdens, quod Ioãnes Paulus pensionarius teneretur contribuere solutioni prædictarum decimarũ integram pensionem soluere recusauit. Sed nihilominus cum fuerit conuentus coram A. C. obtinuit Ioãnes Paulus manuteri in possessione exigendi integram pensionem, Vnde causa appellationis mihi cõmissa sine retardatione solutionis arbitrio Rotę, proposui hodie dubium: An intret arbitrium; in cuius discussione fuit pro parte Hieronymi de tribus oppositũ, nempè de inualiditate mandati A. C. quod quasi possessio non fuerit probata, & demum de iniustitia, sed validitas fuit visa clara, & quando fuisset turbida, cessabat difficultas, ex quo nunc ex integro poterat manutentio concedi; Quasi possessio
1 † videbatur etiam benè probata, quia ad effectum manutentionis sufficiunt solutiones, de quibus in actis factæ per Martinum prædecessorem, *Guido Papa decis. 629.* sæpius per Rotam canonizata, *Gig. de pẽsion. q. 47. n. 10. Menoch. de recuper. remed. 1. nu. 89. Put. decis. 151. lib. 3. Seraph. decis. 1147. nu. 1.* & fuit millies decisum.

Qua propter post binas huius dubij propositiones scilicet 29. Aprilis preteriti, & sexta huius mẽsis fuit difficultas restricta ad iustitiam, quę in eo solum versatur: An per supradictum Indultum Gregorij XV. fuerit derogatum clausulis appositis in reseruatione pensionis, itaut obstet pensionario in casu, & ad effectum, de quo agitur.

Et pro parte affirmatiua, & sic pro titulari videntur esse expressa verba dicti Indulti, vbi grauatur pẽsionarij, & derogatur pactis inter pensionarium, &
2 & titularem conuentis, cum clausula, † quorum tenores, quæ operatur, vt omnia censeantur expressa iuxta vulgare Consilium Butrij, ac expressa derogatione regulæ de iure quæsito non tollendo, & cum decreto irritanti, & clausula sublata, & in specie derogatur irritanti, & clausula sublata, & in specie derogatur obligationibus in forma Camerę, qua titularis erat obligatus ad fauorem pensionarij, nec non donationibus, & iuramento ad fauorem eiusdem. Quæ derogationes cum non conueniant, nec adaptari valeant Reipublicæ, cui clausulæ supradictæ non obstabant, vt patet ad sensum, videtur necessariò dicendũ, quod solum habent respectũ ad titularem, itaut eius
3 fauore dumtaxat appositæ censeantur, † ne alias inutiles sint, & superfluæ, & nihil penitus operentur, vt in simili *Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 115 n. 63. & seq.* Et tãto magis quia sic intelligẽdo redu-
4 citur res ad ius cõmune, quo pẽsionarij † tenẽtur contribuerę pro rata pẽsionis, *Gig. de pens. q. 59. nu. 21.*

Et fortius pro titulari stringebat, quod Rota sępius in puncto visa fuit sentire ad eius fauorem, scilicet quod per huiusmodi derogationes exemptio, pacta,
5 & cõuentiones † ad fauorem pẽsionarij in reseruatione appositæ fuerint sublatæ ex mente, & volunta-

te Papę, *vt par.2.diuers.decis.161.in princip. & n. 4.6.& 13.& in Asculana pensionis 17. Februarij 1586.coram Cardinali Pamphilio, & in Valētina subsidij 4.Maij 1611.coram bon.mem.Penia,in fin.versic.ad decis.in causa Toletana.*

Cœterum re maturè discussa, Domini contrariū resoluerūt videlicet Isabellum titularem teneri iuxta reseruationem releuare Ioannem Paulū, & eius nepotes pensionarios ab omni, & quacunque decima. Habent enim pensionarij intentionem fundatā in literis reseruationis, cuius verba sunt clara, vt su
6 pra in facto, & in pluribus decisionibus Rotæ† in similibus terminis loquentibus, *vt apud Seraphin.decis.1348.nu.2.in versic.nam cum agatur, & in versic non tamen tollit, & decis.702.nu.5.& 6.part.2, recent.*& in dicta *Valentina subsidij 4.Maij 1611* allegata etiam ex aduerso, & clarius *in decis.26.Nouembris eiusdem anni in* eadem causa facta coram eodem bon.mem.Penia,& in *Perusina pensionis 13 Ianuarij 1614.Coram Cardinali Sacrato, & in Ceneten.pensionis 7.Iunij 1621.coram bon. mem. Remboldo* & in alijs adductis per *Modern. discept. foren.capit.548.nu.26.cum seqq.*

Ex quibus decisionibus iuxta mentem Rotæ declaratur dictum Breue Gregorij XV. quo etiā pēsionarij grauātur, vt sit verum ad fauorem Reipublicę, cui pensionarij tenētur pro sua rata, non minus, quā titulares, itaut prætextu quarumuis exemptionum, aut conuentionum cum titularibus initarum non possint eximi à contributione decimarum, quia illis omnibus quo ad Remp. fuit in dicto Breui expressè derogatum, vt sic cōcessio decimarum, vt inferius dicetur habeat faciliorem exitum, & effectum; sed propterea non fuit de mente Papæ velle præiudicare pensionarijs quoad titulares, ad quorum fauorem non respexit; nec illis in dicto Breui quicquam cōcessit, sed potius fuit eius voluntas, vt, quoad illos, pacta, & conuentiones, & clausulę omnes in reseruatione ascriptę remaneant in suo robore, & firmitate Rota in prædicta decis.1348.apud *Seraph.* in dicta *Valentin.subsidij,*& alijs supra allegatis Et hoc ipsum benè denotāt verba indulti, ibi, *quoad hoc nullatenus suffragari,* idest respectu Reipublicę, cui solum Indultum fuit concessum, & non pensionarijs,
7 itaut† Reipublicæ inclusio sit titularium exclusio ad *l.cum Prætor.ff.de iudic.* & in puncto dicta verba ad hoc expendit *Rot.in dicta decis.Ceneten.cor.bo. mem.Remboldo.*

Qui intellectus ad dictum Breue tanto magis cōgruit, & recipi debet, quanto est iuri communi cō
8 formis, eo enim attento si emphiteuta † pactū inierit cum Domino directo, vt non ipse, sed Dominus directus tributa, ac censum Principi soluat, nihilominus Emphiteuta tenetur perinde ac, si nulla præcesserit conuentio, *l.ius emphiteutici prædij,*& ibi, *Re*
9 *buff.C.de fund.patrim.lib.11.* vbi talis † conuentio non confirmata à Principe dicitur nulla, & improbata, & facit *tex.in l.fin.C.sine censu, & reliq.* Quod
10 tamen conuentio sit nulla, intelligi † debet quoad præiudicium fisci dumtaxat, *l.inter debitorem, ff.de pact.*ibi *inter debitorem & creditorem conuenerat vt creditor vnus tributi, prædij pignorati, nō agnosceret, sed eius soluendi necessitas debitorem spectaret, talem conuentionem quantum ad fisci rationē*
11 *non esse seruandam respondi;* Ceterum quoad† ipsos contrahentes conuentio est valida, & seruanda, vt probat expressus *tex.in l.epistolam, §.pactum.ff. de pact.*ibi.*pactū vt siquas sūmas propter tributiones prædij pignori nexi factas, creditor soluisset, à debitore reciperet, & vt tributa eiusdem prædij debitor penderet iustum, ideoque seruandum est,*& ita declarant, *glos.in d.l.ius emphiteutici, Ias.in d.l.epistola, Aluar.Valasc.de iur.emphit q.17.n.28.Frācisc Marc.decis.471.nu.13.par.1.* ergò derogationes pactorum, & conuentionum contentæ in Breui debent intelligi ex mente Papæ ad fauorem Reipublicæ tantum, non autem titularis.

Quæ Pontificis mens, & volūtas inde magis vrget, quod ille, vt legitur in præfatione Breuis, eo dūtaxat motus fuit ad cōcedēdū has decimas, vt p eas subuētū sit publicis Reipublicæ necessitatib᷑, quę tot, tātaq. munitissima præsidia sustinet ad fauces inimico
12 rū, quorum ipsa totius† Italiæ est firmissimū propugnaculum, ideoque ad eam semper verba indulti diriguntur, quæ ratio nec indirectè conuenire potest titularibus, cum quibus Indultum non loquitur, li
13 cet enim† illa publica subuentio sit omnium communis tamen dū Respublica siue ab vno, siue ab alio integras exigit decimas, quod postea pēsionarius iuxta pacta cōuenta releuetur à titulari, aut nō releuetur, prorsus dicit respectū ad priuatā vtilitatē titularis, aut pēsionarij, vt patet ad oculū, nihil † autē est;
14 vnde magis volūtas cōcedētis declaretur, quā à Præfatione, *l.cū hi.in principio* & ibi *Bart.et Ias ff. de trāsact.Crauet.cōs.221.n.8.vers.septimo vero.*Cū
15 enim† præfatio inducat causā finalē, *l.fin.ff.de hered. inst.*aperit mētē cōcedētis, itaut illa à præfatione, vt à sua causa finali reguletur, limitetur, aut extēdatur, *l.cū Pater, §.dulcissimis ff.de leg.3.l.si de certa,* vbi *Bar.C.de trāsact.Bal.in l.sub prætextu.n.12.C.eod. Paul.de Castr.cōs.332.lib.1.Crauet.cōs.16.n.5.*vbi
16 quod verba† sūt restringēda ad rē, super qua exprimūtur, *l.si quis ità.ff.de test.tut.& Surd.dec.217.n. 6.*vbi, quod quādo exprimitur certa causa, verba generalia, vltra dictā causā † nihil operātur, sed debent
17 restringi ad eā, quādo salua ratione recti sermonis, restrictio fieri potest. Hic autē recti sermonis ratio postulat, vt fiat d. restrictio, ne Pontificis gratia, seu cōcessio trahatur ad eos, quibus nō cōuenit ratio cōcessionis; Vnde dixit Rota apud *Mohed.decis.13.de*
18 *prabēd.*quod in † priuilegijs, & gratijs nō tā verba sunt attendenda, quàm mens consideranda.

Præterea etiam eadē Pontificis voluntas, & intētio non minus elicitur combinando Indultum decimarum cum pactis, & clausulis reseruationis, Etenim in his habetur, quod titularis in subsidium promisit suo, & successorum nomine de propriò soluere ratam decimarum spectantem ad pensionarium, quā promissionem Pontifex ratam habuit, illamque expressè confirmauit, & approbauit; In indulto autem ad denotandum quod derogationes in eo contentæ nullo modo attingunt interesse titularis, sed Reipublicæ, derogatur dumtaxat clausulis, quæ (iuxta mox dicenda) possunt adaptari faciliori, aut difficiliori exactioni ex fructibus beneficiorum, non autem derogatur clausulæ, vt in omnem casum titula
19 ris etiam de proprio soluere teneatur. Cum † enim derogatio sit stricti Iuris, *Gemin.consil.35.num.2.*

20 tantum, & non plus est derogatum, † quantum dictum, aut quantum de necessitate infertur, *l. sancimus*, C. *de testam. Grauet. consil. 26. num. 7. Rota in d. Valentin. subsidij 4. Maij coram bo. mem. Penia, versic. quod vero ex derogatione*; Cur autem Papa, hoc vnum derogare omiserit, non autem alia, illa so-
21 la videtur esse ratio, quod cum † decimæ non de proprio, vt pensio, sed solum de fructibus sint exigẽdæ, superfluum erat derogare huic clausulæ, quæ nõ pertinet ad decimarum exactionem, sed solum ad priuatum interesse titularis, & pensionarij, quod interesse non fuit consideratum, sed omissum, quia nullo modo, nullaque ratione mouit Papam ad cõceden. Indultum; ergò quoad illud, conuentiones, & clausulæ reseruationis remanserunt in suo pristino statu, & per consequens iuramentum, & obligatio Cameralis, sub quibus etiam facta fuit promissio soluendi de proprio, quæ consideratio fuit de mente *Rota in d. Perusina pensionis, vers. minus refragatur in fine, coram Cardinali Sacrato*.
22 Tandem generaliter nulla Principis † concessio etiam cum clausulis dergatorijs tollit partium conuẽtiones, nisi adeò clarè, & distinctè illis sit derogatum, vt alia nõ possit capi interpretatio, *cap. ex multiplic*, vbi, *gl. & Anchar. nu. 4. de decim. Felin. in c. causam*, quæ, *nu. 10. de rescript. Put. decis. 193. lib. 1. in nou. impress.* Caputaq. *decis. 55. par. 2.* & in puncto Rota in dicta *Valentina subsidij 4. Maij in versic. non obstant clausula derogatoria*, ex quibus patet responsio ad contraria quæ ex aduerso adducebantur, sed pro maiori satisfactione, & claritate illis singulariter respondetur.

Non obstat primò, quod in Indulto Gregorij xv. pensionarij in specie grauentur, & derogetur in eo pactis, & conuentionibus inter pensionarium, & titularem, quia grauamen, & derogationes intelliguntur quoad decimas, & sic quoad Rempublicam Ve-
23 netorum, itaut † quoad eam Cõuentiones sint derogatæ, & nullæ iuxta *text. in d. l. inter debitorem, & in d. l. ius emphiteutici*: remanent tamen validæ, vt prius quoad contrahentes iuxta *tex. in dict. l. epistola §. pactum, ff. de pact. & Rot. decis. 5.* superius allegatas,

Non obstat secundò clausula quorum tenores, decretum irritans, & clausula sublata, quia intelligũtur eodem themate retento, nempè quoad prçiudi-
24 cium Reipublicæ, † quia cum regulentur secundum naturam dispositionis, cui sunt adiectę, *Mart. de clau p. 1. claus. 176. nu. 17. Cassad. decis. 10. nu. 4. ad reg. Cancell.* Caputaq. *decis. 121. p. 1.* si non obstat prin-
25 cipalis † dispositio Breuis, minus obstare debent clausulæ accessoriæ ipsius Breuis *reg. accessorium de reg. iur. in 6*.

Non obstat tertiò, quod derogetur in Breue obligationi Cameralì, Iuramento, & regulæ de iure quęsito, &c. quæ taliter videntur adaptari ad fauorem titularis erga pensionarium, vt nullo modo coueniãt Reipublicę, cui dictæ clausulę non obstabant, Quia
26 vltra quod cum † constet de mente Papę, & de causa finali certa, & determinata ad solum fauorẽ Reipublicæ, non est curan. de effectu dictarum clausularum nisi si, & in quantum contenta in illis possũt afferre commodum Reipublicæ, & non aliter iuxta supradicta; Respondetur etiam satis esse, quod derogationes illæ opereutur faciliorem decimarum exactionem ad fauorem Reipublicæ, vt dixit Rota *in dicta Valentina subsidij 29. Noũbris. 1611. coram bon. mem. Penia*.

Facilior autem exactio ex derogatione prædictorum potest considerari tam contra titularem, quam etiam contra pensionarium: contra titularem ne excusetur, quod Papa prius illum grauauit sub iuramento, & obligatione Camerali ad fauorem pen-
27 sionarij, & sic quod illius † creditum sit non solũ prius, & sic potius, *l. qui prior de regulis iuris*, sed etiam strictius propter iuramentum, & obligationẽ Cameralem, & ideò prius soluendum esse ad *l. 1. cũ seqq. & l. cum ex pluribus, ff. de solut. Menoch. de arbitr. cas. 493. nu. 14. cum seqq.* vbi quod debiti †
28 causa grauior alia esse dicitur, si vna habet faciliorẽ exactionem, quàm altera. Contra verò pensionarium, quia ob easdem causas fortè prætenderet prius sibi soluendam esse pensionem ex fructibus, quàm Reipublicę decimas; Vndè Summus Pontifex ad tollen. has difficultates gratia facilioris exactionis decimarum apposuit dictas derogationes, itaut solum quoad dictam faciliorem exactionem voluerit
29 præiudicare pensionarijs, vbi enim apparet † Principem voluisse preiudicare Iuri tertij in dubio debet intelligi, quod voluit in modico præiudicare, & non in magno, *Paris. cons. 6. nu. 16. volum. 2. Bald. in cap. 1. §. sacramenta de pact. iuram. firman. in*
30 *vsib. feud.* vbi sat esse si rescriptum † aliquid modicum operetur in præiudicium tertij, *Ias. in l. quoties nu. 4. C. de precib. Imper. offer.* Dec. *in cap. quæ in Ecclesiarum n. 26. de constit. Aluar. Valas. consult. 71. nu. 21. & nu. 23. vol. 1. Rota in dicta Valentina subsidij 4. Maij coram bon. mem. Penia in versicul. nec est nouum*.
31 Non obstat, quartò, † *decis. 161. par. 2. diuers.* quia ibi præcesserat concordia inter Clerum, & Regem Catholicum, in qua totus Clerus se obligauerat soluere excusatum non obstantibus quibuscumque exemptionibus, priuilegijs, & contractibus etiam iuratis, & in forma Cameræ, &c. & Papa aliud nõ fecit, quàm concordiam confirmare; Vnde mirum non est, quod in casu illo fuerit resolutum pensiona-
32 rium teneri, & non esse releuandum à titulari, quia † obligatio, quæ ex persona, & facto illius originem traxit ipsum solum afficere debuit, & nõ titularem *l. quacunque gerimus ff. de action. & oblig. & in l. inter stipulantem, ff. de verbor. oblig.* Vndè etiam derogatio iuramenti, & obligationis Cameralis ad
33 damnum pensionarij facta fuit, & sic etiam † est intelligen. d. decisio Valentin. subsidij 4. Maij *in versic. in Causa Toletana* dum loquitur de obligatione Camerali, quia decisio *in dicta causa Toletana est eademmet decisio 161. p. 2. diuers.* Hic autem versamur in simplici Indulto Papæ nulla præcedente obligatione pensionarij, sed concesso ex causa ita restricta ad Rempublicam, vt non conueniat pensionario.
34 Demũ decisiones † *In Causa Asculana Pẽsionis 17. Febr. 1586. corã Cardinali Pãphilio*, & alijs decisionibus ex aduerso allegatis respondet eadem decisio *Valentina subsidij* in illis difficultatẽ nõ fuisse restrictam ad terminos huius disputationis, & in ca-
35 su dictæ decisionis † *Asculanæ pẽsionis* erat Pẽsionarius

rius miles Hierosolymitanus, & contributio erat in fauorem Religionis imposita per Magnum Magistrum, ideò causa nedum erat communis, sed propria Pensionarij, & in omnem casum semper, vrget illa particularis exceptio, quod hic non fuit derogatum obligationi soluendi de proprio, cui accedunt etiam obligatio Cameralis, Iuramentum, & alia vincula de quibus in literis reseruationis, &c.

Et ita vtraque.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Mantuana Pensionis.

Die Veneris 4. Decembris 1626.

ARGVMENTVM.

Pensionis translatio de persona, & vita transferentis ad personam, & vitam translatarij, quando valeat, & an ex hoc inferatur aliquod præiudicium Titulari. Gratia, quādo non dicatur subreptitia, etiamsi expressum ius tertij.

SVMMARIVM.

1 *Papa quando intellexit præiudicare alicui, non cadit subreptio, nec est opus derogatione regulæ de iure quæsit. non toll.*

2 *Papa, quando intelligit præiudicare alicui, non est opus, vt illum nominet, siue de iure communi, siue ex speciali dispositione ius ei competat.*

3 *Papa, quādo facit actum præiudicialem de sui natura, virtualiter declarat afficere omnes personas, ad quas præiudicium spectare potest.*

4 *Subreptio eatenus vitiat gratiā, quatenus aliquid fuerit prætermissum in petitione illius gratiæ, quod si fuisset expressum, vel Princeps non concessisset vel difficilius concessisset.*

5 *Rector, qui præest curæ animarum substinet pondus æstus, & diei.*

6 *Ius proueniens ex priuilegio, est longe debilius, quàm sit ius competens ex priuilegio.*

7 *Iuri prouenienti ex priuilegio facilius derogatur quàm iuri prouenienti ex iure communi.*

8 *Gratia, adhoc vt dicatur subreptitia ex eo, quod aliquid fuerit tacitum, hoc Iudex ex circumstātijs deligendis inquiret.*

9 *Subreptio vt euitetur, sufficit in genere, rē, quæ obstabat, fuisse cogitatam.*

10 *In Pensionis retentione, quæ datur in limine promotionis ad Episcopatum non requiritur expressio eorum, quæ fuissent exprimenda in ipsa reseruatione pensionis.*

11 *Pensionem transferendi facultas an dicatur noua gratia, & nouum contineat grauamen prorogando seruitutem beneficij.*

12 *Pensionis translatio, licet facta in articulo mortis, non est nouum grauamen, nec noua dicitur pensio, sed solum quædam mutatio personæ.*

13 *Pensio, quando mutatur de vita, & persona transferentis, & transfertur in vitam, & personā translatarij, ex hoc non resultat præiudicium considerabile, sed euentuale, & nu. 21.*

Cum aliquando contingat translatarios etiam iuniores præmori ipsis transferentibus, etiam senioribus nu. 13. et nu. 24.

14 *In gratia non est facienda aliqua expressio, quando semouetur præiudicium.*

Subreptionis vitium non cadit, quando non adest præiudicium alterius, nu. 14.

15 *In gratia non est facienda mentio de Iure alicuius incerto, & euentuali, quod potest esse, & nō esse*

16 *In pensionis reseruatione super beneficio, est faciēda mentio de regressu, quem quis habet ad illud beneficium & nu. 19.*

17 *Pensionis reseruatio non est subreptitia, si beneficij regressus non fuerit expressus.*

18 *Beneficium perueniens ad regressarium, quo iure perueniat.*

20 *Decis. Cassador. 1. de pension. declaratur.*

22 *Pensionis translatio id efficit, vt loco obitus transferentis, sit expectanda mors translatarij.*

23 *Pensionis translatio solum operatur mutationem personæ, cui pensio est soluenda.*

25 *Decis. Put. 288. lib. 3. declaratur.*

Decis. Rot. Rom. Par. I. Pauli Rubei.

DECISIO XXIV.

BErtazzolus erat reseruatarius omnium fructuū Parochialis Ecclesiæ S. Ceciliæ loci Liolæ Mantuanæ Diœc. adempta solùm congrua pro rectore. Vnde cum ad illius fauorem bo. me. R. P. D. Stella senior resignasset Canonicatum, & Præbēdam Basilicæ Lateranen. fuit eidem D. Stellæ reseruata pensio annua ducatorum 220. super fructibus dictæ Ecclesiæ S. Ceciliæ, decreto, & conditione tamen adiecta, quòd si cōtingeret D. Stellam præmori Bertazzolo, huiusmodi pensio accresceret non rectori pro tempore, sed ipsi Bertazzolo reseruatario perinde, ac si nunquam dicta pensio reseruata fuisset. Verùm cum postea idem a D. Stella obtinuisset a San. mem. Gregorio XV. facultatem quandocunque etiam in articulo mortis dictam pensionem trāsferendi, illāque trāstulisset in R. P. D. Stellam iuniorē nepotē. Dubitaui, an huiusmodi translatio suffragaretur, & difficultatem faciebat, quòd vitio subreptionis laborare videtur dicta facultas, cum in ea mentio facta nō fuerit de prædicto decreto in fauorem Bertazzoli, ad cuius vtilitatem pensio extinguebatur, nec illius præiudicium fortasse cogitauerit Papa, causaque pluries super hoc discussa, hodiè tandem Domini affirmatiuè responderunt, scilicet translationem sustineri; Quoniam aut asserimus facultatem transferendi dictam pensionem concessam D. Stellæ seniori esse actū de sui natura præiudicialem, aut negamus esse præiudicialem saltem præiudicio considerabili, & neutro casu intrat subreptio prædicta.

1 Non primo casu, quia si Papa intellexit † præiudicare, non cadit subreptio, nec opus est derogatione regulæ de iure quæsito non tollendo *Dec. cons. 113. nu. 7. vers. non obstat quod ex hoc Card. Seraph. decis. 1445. n. 6.* nihilque refert quòd personas, quibus

2 præiudicium † inferebatur, non meminerit, siue huiusmodi personis ex iure communi, siue ex speciali dispositione ius competeret *Cass. dec. prima de priu. et plenè Rota decis. 48. nu. 1. 2. 3. par. 1. recent.* in qua ab alijs decisionibus recessum fuit, *et part. 1. diuers. decis. 240. nu. 21. et 22.* vbi etiam si Papa ius

† illud

3 † illud ignoraret, quia dùm facit actum præiudicialem de sui natura virtualiter declarat afficere omnes personas, ad quas præiudicium spectare potest.

4 Amplius si subreptio eatenus vitiat gratiam, † quatenus aliquid fuerit prætermissum in petitione illius gratiæ, quod si fuisset expressum, vel Princeps non concessisset, vel difficilius concessisset ex causa à iure approbata *c.super literis, vbi Felin.nu.8.de rescript.plenè Sanchez.de matrim. lib.8.disput.21.n.11.& 17.Cassad dec.12.nu.14.de praben.Rota decis. 418.num.1.par.1.recent.& fusius in Cochen.beneficij 10.Maij 1610. coram bo.mem. Cardinali Sacrato,quæ est 288. post secundum vol.cons.Farin.* Sanè hæc ratio non applicatur casui nostro, sed retorqueretur, quoniam si fuisset narratum Pontifici quod extinctio pensionis ob dictam conditionem, & decretum tendebat in beneficium non Rectoris, sed ipsius reseruatarij, nedum hoc non traxisset, vel difficiliorem reddidisset ipsum Pontificem, sed imò procliuiorem effecisset, dum enim Papa intellexit

5 præiudicare Rectori, † qui præest curæ animarum, & sustinet pondus æstus, & diei, illiusque consensui derogauit, multo magis credendum est, præiudicare voluisse cuicumque alteri, & præsertim reseruatario, qui expectabat extinctionem pēsionis ex titulo lu-

6 cratiuo suæ reseruationis, cuius ius proueniens † ex priuilegio est longè debilius, quàm sit ius Rectoris competens de iure communi, & ex debito ob serui-

7 tium quod præstat Altari; Et propterea † huic iuri reseruatarij facilius fuisset derogatum *arg.l.eius militis §.militiæ missus ff. de milit.testam.Rom. cons. 527.nu.6.Tiraq.de retract.lib.1.§.35.glos.4.nu.42. in fin.* & an aliquid, quod fuit tacitum, retraxisset Principem, vel faciliorem illum † reddidisset conie-

8 cturis ex circumstantijs per iudicem deligendis inquirendum esse tradiderunt *Cassad. dicta decis. 12 num.14.de præben.& alij congesti à Sanchez dict. disput.21.n.19.lib.8.de matrim.*

Vlterius Domini assequi posse existimabant, Papam non penitus ignorasse præiudicium, quod præter Rectorem alteri inferebatur ex dicta facultate transferren. dùm in fine addit clausulam *quod dicta facultas non possit impugnari ex eo, quod dictam Parochialem tunc & pro tempore obtinens, nempe Rectores, aut alij quicumque interesse habentes ad dictam gratiam non fuerint vocati*, quæ verba, *& alij quicunque interesse habētes*, rectè referri possunt, & debent ad reseruatarium, & ad euitandam

9 † subreptionem, sufficit in genere fuisse cogitatum. *Felin.in cap.nonnulli num.18.de rescript.Rot. dec. 38.num.3.& decis.210.num.5.par.1.recent.*

Si verò negamus facultatem trasferendi fuisse actum præiudicialem, tùm quia Bertazzolus reseruatarius ius non habebat, nisi incertum, & pendens à futuro euentu, nempè à purificatione illius conditionis, quatenùs D. Stella senior præmoreretur Bertazzolo, & sic translatio preuenit antequam esset apertum ius ipsi reseruatario, & propterea illius præiudicium non fuit considerabile, quemadmodum in retentione, quæ datur in limine promotionis ad Epi-

10 scopatum † non requiritur expressio eorū, quæ fuissent exprimenda in ipsa reseruatione pensionis, retentio enim illa præuenit extinctionem pensionis, nec inde infertur præiudicium considerabile, vt sit necessaria noua expressio, *Felin.in tract.quand.lit. apost.limit.5.versic.considera Lambertin. de iure patr.p.3.lib.2.q.6.art.19.Rota d.decis.240.nu. 26. p.1.diuers.& in Firmiana pensionis 2.Iunij 1593 coram Illustrissimo D.Cardinali Millino. & in Terulen.pensionis 15.Decembris 1600. coram bo.me. Cardinali Sacrato*; Tum quia quidquid anti-

11 quitus senserit Rota, an † facultas transferendi pēsionem dicatur noua gratia, & nouum contineat grauamen prorogando seruitutem beneficij, vt in *Eugubina pensionis 11.Decembris 1561.coram Rubeo* & in alijs certè hodie constans, & receptissima est sententia in hoc sacro Tribunali, quod huiusmodi

12 translatio † licet facta in articulo mortis, cum & prius quandocumque fieri potuerit, non sit nouum grauamen, nec noua dicatur pensio, sed solum quædam mutatio personæ, & vitæ transferentis in personam, & vitam translatarij, & delegatio solutionis

13 alteri faciende; nec † inde resultare præiudicium considerabile, sed euentuale dumtaxat, cum aliquando contingat, translatarios etiam iuniores præmori ipsis transferentibus, licet senioribus, ita *Rota apud Crescent.dec.1.nu.1.de reb.Eccles.non alien.in Veronen.pensionis 14.Ianuarij 1613.coram R.P.D. meo Verospio.& in Mediolanen.pensionis 17.Iunij 1617.coram Reuerendiss. D.meo Patriarcha Pamphilio, quæ est decis.105.nu.4.par.1.recent.in Romana pensionis 17. Iunij 1622 coram R. P. D. meo Buratto in Regien.pensionis 9 Februarij, & 17.Iunij 1624.coram R P D meo Pirouano, & nuper in Firmana pensionis 2 Februarij 1625. corā bo.mem.Remboldo vbi rs & licet translatio*, se moto

14 autem præiudicio non est opus † aliqua expressione, nec cadit vitium subreptionis *Crauet. consil.68. nu.12.versic.secus vbi*, & dicitur *in d.Firmana pensionis 2.Iunij 1593.coram Illustrissimo Millino*; & de Iure incerto, & euentuali, † quod potest esse,

15 & non esse eo quod a conditionis purificatione pendeat, mentionem non esse faciēdam, dixit *Felin. in c.in nostra nu.15.de rescript.Paris.cons.5.n.96 lib.4.Sanchez d.disput.21.nu.26.lib.8. de matrim. Rota decis.25.de rescript.in nou. Cassad. decis.16. num. 2. de præbend, Caput.decis. 337.num.2. & par.1.*

16 Nec obstat, quòd in reseruatione † pensionis super beneficio facien. fit mētio de regressu, quē quis haberet ad illud beneficiū *Cassad dec.1. de pension. Put.decis.97.lib.2.Paris.de resign lib.6.q.5.nu.56. & 72.Mohed.decis.7.& 10.de renunc.* Quoniam vl-

17 tra quod non propterea pensio est † subreptitia ob huiusmodi taciturnitatē regressus, sed quia Papa de consensu Titularis, tunc reseruat pensionem soluendā ab ipso, & eius successoribus, & proinde iure me-

18 rito quando † beneficium peruenit ad regressariū, cum ille non sit successor Rectoris consentiētis, sed capiat beneficium ex suo primæuo Iure, quamuis pensio fuerit a principio valida; attamen illa post purificatum regressum ipsi regressario non præiudicat, nō autem quod adsit subreptio, & ita loquuntur *Cassad. d.dec.1.Gig.de pens.q.79.& Put.d.dec.97.lib.2.*

20 Respondebāt Domini veram esse decisionē † *Cassad.* in ipsa reseruatione pensionis, ob quam tūc seruitus imponitur beneficio, & preiudicium indubitabilè infertur, secus autem in translatione, quæ vt iam

dictum

21 dictum fuit, præiudicium † non infert, vel nisi euētuale, & sic non considerabile, per illam enim trāslationem solum mutatur casus extinctionis de vna persona in aliam, & fieri potest, quod mediante huiusmodi mutatione, citius libertatem assequatur beneficium, quàm si non fuisset pensio translata.

Neque etiam obstat, quòd non solum reseruatario, in cuius fauorem appositum fuit decretum, quòd pensio illi accresceret, preiudicium videatur inferri, sed etiā Ecclesiæ, hoc enim modo diutius pergrauabitur onere soluendi pensionem, nec libertatem assequetur, nisi defunctis duabus personis, pensionario scilicet, & reseruatario. Quoniam hoc incommodum, quòd & pensionarij, & reseruatarij mors sit expectan. pro libertate Beneficij, non translationi, sed ipsi reseruationi adscribendum est, & idem erat etiam antequam pensio transferretur, hocque
22 solum † efficit translatio, quod loco obitus D. Stellæ senioris expectandus sit obitus D. Stellæ iunioris,
23 quia vt dictum est, translatio † solùm operatur mutationem personæ, cui pēsio sit soluenda, & prop-
24 ter incertum euentum † non est huiusmodi præiudicium considerabile; licet translatio fiat in iuniorem, vt in dictis Decisionibus *Veronen. pensionis coram D. meo Verospio* & *Romana pensionis coram D. meo Buratto*, & nuper in dicta *Region. coram D. meo Pirouano* fuit resolutum.
25 Nec ideò applicatur † *decis. Put. 288. lib. 3.* quia ibi non agebatur de sola mutatione vnius personæ in aliam, quod est merè euentuale, sed præiudicium ibi erat considerabile, & quasi certum, dum ius habentis expectatiuā suspendebatur quamdiu tres per-
26 sonæ viuerent, † quibus defunctis probabiliter ille habens expectatiuam, non erat superuicturus, & ita *d. decis. Put. 288. lib. 3.* explicant *Mandos. super reg. de idr. quæsit. non tollen. q. 9. & Rot. decis. 664. nu. 5. par. 2. recent.*

Ad ea verò, quę opponebantur de non expeditione literarum Apostolicarum placuerūt Dominis deducta per informantes pro D. Stella: & gratia senatoria nuper obtenta à S. D. N. omnem visa est remouere difficultatem.

Et ita quinquies examinato articulo, & vtraque parte informante pro validitate translationis respōsum fuit, &c.

REVERENDISSIMO COCCINO

Romana Redditionis Rationis.

Die Mercurij 19. Decembris. 1626.

ARGVMENTVM.

Tutor, quando contrahit cum pupillo, an possit personam pupilli ad sui fauorem integrare. Tutor pupilli creditor an, & quando possit propria auctoritate sibi soluere, & quando secus.

SVMMARIVM.

1 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 113. respectu illius, in quem fit alienatio, loquitur in rem, & num. 9.*
2 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 113. comprebendit etiam casum quando alienatio fit in tutorem, & in quemlibet alium. & num. 7.*
3 *Alienatio rerum pupilli. quando in tutorem fit, ipse tutor non potest authorare ad sui cōmodū.*
4 *Minori datur alius curator. quando contrahit cum tutore, vel curatore. & num. 5.*
6 *Casus omissus à statuto debet remanere sub dispositione iuris communis.*
8 *In statut. Vrb. lib. 1. cap. 113. fuerunt positi illi quatuor casus, quia frequentius accidunt non autem, quod statutum ad illos tantum voluerit se restringere.*
10 *Statutum si quid non sit, perinde tamen ac si statutū esset, si verisimile sit statutum fuisse, si hoc fuisset quæsitum.*
11 *Verba cuiuscunque dispositionis sunt amplianda, & restringenda secundum mentem disponētis.*
12 *Quādo mens disponentis colligitur ex ratione expressa in dispositione, & idem est, si non sit expressa, dummodo possit rationabiliter coniecturari.*
13 *In contractibus minorum statutorum forma nō est seruanda, si sumus in obligatione necessaria.*
14 *Alienatio bonorum minoris pro dote restituenda, vel constituenda, quando fit, in d. alienatione forma statutorum est seruanda.*
15 *Statuta à iure communi passiuam recipiunt interpretationem.*
16 *Tutor creditor pupilli potest sibi soluere propria authoritate.*
17 *Tutor creditor pupilli tunc potest sibi propria authoritate soluere, si sit verus creditor patris pupilli, & quod sibi soluat de pecunia reperta in patrimonio illius.*
18 *Mater tutrix non potest sibi propria auctoritate satisfacere de bonis immobilibus pupilli pro dote, & quid ad hoc requiratur.*
19 *Textus in l. fistulas §. 1. ff. de contrah. empt. declaratur.*
20. *Tutor, quando est creditor pupilli in pecunia, non potest pretium propria authoritate capere pro quantitate.*
21 *Crass. in tit. de success. §. donatio causa mortis q. 3. nu. 2. in fin. declaratur.*
22 *Filius ad hoc, vt patri possit donare causa mortis sufficit authoritas Iudicis.*
23 *Tutoris authoritas an suffragetur ad integrandā personam pupilli ad sui fauorem.*
25 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 151. præsumit in illius casu iuramentum fuisse dolo exortum.*

DECISIO XXV.

Visa per omnes Dominos ista causa sine discrepantia fuit conclusum standum esse in decisis sub die 25. Maij pręt. scilicet assignationem locorum montium pro dote, donatione propter nuptias, fructibus dotalibus, & alijs factam de mense Septembris 1617. non substineri, ex quo interuenit vnus tantum curator loco proximiorum, & tamē debuisset etiam alius interuenire, ex quo minor cō-
1 trahebat cum tutrice, quia † cum Stat. Vrb. cap. 113. lib. 1. respectu illius, in quem fit alienatio, loquatur in rem, ibi, *si aliquam alienationem bonorum immo-*

immobilium, seu iurim pupillorũ, seu minorum per
eos cum authoritate tutorũ, vel curatorũ ipsorum,
seù ab iisdẽ tutoribus, vel curatoribus fieri contin-
2 gat, † comprehẽdit etiam casũ, quando alienatio sit
in tutorẽ & quẽlibet alium, vt est casus in l. hæc ver-
ba, vbi Bart. num. 1. ff. ad l. Iul. de adult. l. si seruum
§. Prætor ait. ff. de acquir. hæred. Bart. in l. aut qui
aliter, §. fin. num. 3. vers. nota distinctionem, ff. quod
vi, aut clam. Et ideò dum fiebat alienatio in tuto-
3 rem, † qui non poterat authorare ad sui commoduũ,
l. 1. l. pupillus, l. quod dicimus col. fin. ff. de auth. tu-
tor. §. si inter tutorem instit. eod. titul. debuit dari
4 alius curator, † qui requiritur, quando minor con-
trahit cum tutore, vel curatore, d. §. si inter tutorem,
versic. sed curator, l. 3. §. si pupillus, ff. de tutel. l. 1.
C. de in lit. dan. tut. vel cur. notatur in l. cũ ipse, C. de
contrab. empt. in hac enim parte statutum à iure
communi suppletur, Castr. cons. 106. incip. A secũ-
do num. 2. vers. plus dico, lib. 2. Tiraq. post. ll. cõnub.
glos. 8. nu. 49. Montan. de tut. & cur. cap. 33. n. 38.
& fuit dictũ in causa Romana dotis 5. Iunij præt.
5 coram me, & quod in hoc † casu debeat dari alius
curator resoluit Rota in decis. 49. nu. 8. & 59. nu. 3.
versic. quicquid si apud Pic. sup. stat. Vrb. quæ fue-
runt allegatæ in alia decisione.

Non obstat, quod prædictus intellectus non pos-
sit subsistere, cum statutum loquatur de alienationi-
bus pupillorum, & minorum factis cum authorita-
te tutorum, vel curatorum, seù de alienationibus
factis ab ipsis tutoribus, & curatoribus, & ideò iste
6 casus, † tanquam omissus à statuto debeat rema-
nere in dispositione iuris communis, l. commodissi-
me, ff. de lib. & posthum. cum vulg. Vnde sufficit
datio curatoris, & decretum Iudicis, Bald. cons. 200.
incip. Vobis spectabili, num. 2. vers. ita quia lib. 3.
Roman. cons. 413. nu. 14. & 15. vers. quoad sextum.
Nam fuit responsum, omisso, quod fuit actum vi-
gore statuti, non autem ex dispositione iuris com-
7 munis; statutum comprehendit etiam † aliena-
tiones factas in ipsos tutores, & curatores, cum
loquatur in rem, vt dictum est, & licet videa-
tur restrictum ad dictas alienationes, hoc euenit,
quia primi casus alienationis frequẽtius contingunt,
8 non autem † quòd statutum voluerit se restringe-
re ad illos casus, Glos. in l. 2. vers. filio præcedent, ibi,
sed hoc frequentius contingit ff. de vulg. & pupil.
& latissimè post alios Sylu. Aldobrand. cons. 9. n. 17.
18. & 19. lib. 1. Roland. cons. 39. nu. 5. vol. 3. Bellon.
cons. 52. num. 6. & seq. Tiraq. de retract. lign. §. 20.
gloss. 2. nu. 4. & seq. Mandos. super reg. 35. q. 6. nu. 4.
cum seqq.

Et hæc conclusio, quòd statutum censeatur po-
suisse casus, qui frequenter contingant, itaut non
ideò intelligendum sit, quòd voluerit se ad illos so-
lummodo restringere, procedit de plano in hac facti
specie, cum statutum ex parte illius, in quem fit alie-
9 natio, loquatur in rem, ideo vt dictum est compre-
hẽdat omnem personam, in quam alienatio fiat; vn-
de à maioritate rationis comprehendit ipsum tuto-
rem, & curatorem, arg. l. si totas facultates, C. de in-
off. don. Glos. fin. in l. tali pactum, ff. de pact. dicens,
10 item nota id esse de iure seruandum, licet non † sit
statutum, quod verisimile est statutum fuisse, si hoc
fuisset quæsitum, hanc glosam pro notabili al-
legant, Rom. cons. 101. num. 2. vers. 2. quia semper,
& cons. 392. in fin. vers. 3. certũ. Ang. Aret. in rubr.
instit. de hæred. quæ ab intest. de fer. nu. 3. vers. præ-
terea Abb. in cap. 2. requiritur, num. 2. de appellat.
11 vbi inquit nota primò verba cuiuscunque † dispo-
sitionis sunt amplianda, vel restringenda secundũ
12 mentem disponentis, quæ quidem mens † colligitur
ex ratione expressa in dispositione, idem si non sit
expressa dummodo possit rationabiliter coniecturari.

Non aduersatur, quod simus in obligatione ne-
13 cessaria, scilicet pro restitutione dotis, † & ideò nõ
erat seruanda forma illius statuti. Put. decis. 160. lib.
3. Nam fuit responsum, quod, aut agitur de simpli-
ci promissione pro dote, & non est seruanda forma
14 statuti, & ita loquitur Put. Aut agitur † de aliena-
tione bonorum, dote restituenda, vel constituenda,
& forma statuti est seruanda, lex, quæ tutores,
& ibi glos. in verb. vel dotem, et DD. C. de administr.
tut. latè Lamberteng. de contract. glos. 21. num. 11.
Guttier. de tutel. & cur. par. 2. cap. 5. nu. 51. & seq.
Quæ iura, & DD. licèt loquantur de iure communi,
tamen ita intelligendum est dictum statutum, cum
15 † a iure communi passiuam recipiat interpretatio-
nem, l. 1. §. lex falcidia, ff. ad l. falc. Bart. in l. omnes
populi, nu. 60. vers. aut sunt decisi ff. de iust. & iur.
16 Nec facit quod tutor creditor † pupilli possit si-
bi soluere propria authoritate, l. quoties, §. sicut au-
tem, ff. de administr. tut. Quia fuit responsum hoc
17 procedere duobus concurrentibus. Primò, † quod
tutor sit verus creditor patris pupilli. Secundò, quod
sibi soluat de pecunia reperta in patrimonio illius,
veluti ex aduerso dicitur sicut cõditionaliter loquẽdo
obseruat, Laurent. de Pinu. cons. 60. nu. 14. vers. 1.
quia Guttier. de tut. par. 2. cap. 9. num. 48. Vnde
18 sequitur matrem tutricem non potuisse sibi propria
authoritate satisfacere de bonis, immobilibus pupilli
pro dote, sed necessariam fuisse authoritatem Iudicis,
primum, & secundum decretum, & iudicialem cau-
sæ cognitionem, vt in puncto inquit Bald. d. l. cum
ipse num. 14. C. de contrab. empt. quem sequitur
Laur. de Pinu. d. cons. nu. 14. vers. item pecunia,
cum seq. Guttier. loco cit. nu. 49.
19 Nec predicto intellectui obstat † text. in l. si stu-
lus, §. 1. ff. de contrab. empt. quia loquitur in tutore,
qui à patre pupilli emerat fundum, & propterea po-
test exequi prædictam venditionem tradendo sibi
fundum, ideò procedit in casu, quo res immobilis tu-
tori debeatur, secus quando ille est creditor pecuniæ,
20 quia tunc † non potest precium propria authorita-
te capere pro quantitate, & ita declarant d. text.
Bald. loc. cit. num. 14. vers. non obstat, & Laur. de
Pin. loc. alleg. num. 20. vers. cui minus obstat, & alij
quos allegat Guttier. vbi supra nu. 59. & vt inquit
Bart. in l. 2. sub num. 6. vers. aut ex necessitate, ff. de
stipul. ser. text. prædict. procedit cum traditio fit ex
necessitate præcedentis contractus, in quibus etiam
terminis loquuntur allegata per Surd. cons. 283. nu.
14. lib. 2.
21 Neque etiam obstat cautela relata † per Graff.
tit. de success. §. donatio causa mortis, quæst. 3. n. 2.
in fine. Quod ad hoc, vt filius possit patri donare
22 causa mortis † sufficiat authoritas iudicis arguen-
do de patre ad matrem. Quia omisso, an huiusmo-
di argumentum subsistat. Fuit responsum nos ver-
sari

sari in terminis valde diuersis; in hoc enim casu agi-
23 tur an authoritas tutoris suffragetur † ad integrandam personam pupilli ad sui fauorem, quod non est de iure permissum, vt patet ex supra deductis, & in puncto de matre tutrice est *decis. Rota 492. num. 9. part. 1. in recent.* Casus autem Grassi continet simplicem permissionem, & consensum patris, & ideò sufficit decretum iudicis, vt agnoscit *Bart. in l. 1. sub num. 4. vers. & aduerte. ff. de author. tut.* ille enim potest à suspicione vindicari per authoritatem Iudicis, quia hæc vlterius non requiritur pro forma, & validitate actus, prout in nostris terminis.

Tandem non obstat iuramentum interpositum
24 per minorem. Quia † Statutum cap. 151. lib. 1. præsumit iuramentum dolo extortum, per quod statutum dictum statutum cap. 151. suppletur, *Rom. cons. 399. nu. 7.* & in puncto horum statutorum *fuit resolutū in causa Bononien. census 17. Martij 1608. coram bo. me. Card. Marcomōtio, quæ est decis. 153. num. 13. par. 1. recent.* vbi fuit dictum, quod Rota hoc motiuum non reiecit *in causa Romana fideicōmissi de Sancta Cruce 3. Decembris 1607. coram bon. mem. Card. Sacrato*, & in puncto dixit etiam *Rota allegando Roman. in d. Romana dotis 10. Iunij præt. coram me.*

Et ita conclusum ex prædictis, & ex alio capite, quia videlicet decretum corruit respectu fructuum ex falsa causa, cum costante matrimonio non deberentur, vt latè fuit deductum in alia decisione.

☞ *Et decisio 14. supra in hac eadem part.*

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Panormitana Cambiorum.

Die Veneris 8. Ianuarij 1627.

ARGVMENTVM.

Plura hic deducuntur circà difficilē materiā cambiorum. Interpretatio in dubio, quæ sit sumenda. Falsitatis & doli præsumptio tunc multò magis cessat, quando sumus in personis nobilibus.

SVMMARIVM.

1 *Cambiorum materia perdifficilis est, & tota cōsistit in facto.*
2 *Literas Cambij soluere sub protestu, quid hoc significet.*
3 *Procurator non potest sine speciali mandato præiudicare Domino.*
4 *Obseruantia est apta declarare, & interpretari, quicquid cōtrahentes à principio intellexerint.*
5 *Interpretatio ea semper est facienda, quæ est minus damnosa parti.*
6 *Interpretatio ea est facienda, quæ est magis verisimilis secundum intentionem, & mentem contrahentium.*
7 *Interpretatio ea, est facienda, quæ magis congruit materiæ subiectæ.*
8 *Præcedentia declarantur per ea, quæ sequuntur.*
9 *Contrahentium mens, & intentio, quando est clara, illa potius est attendenda, quàm verba.*
10 *Et ad hunc effectum sufficit, quod intentio sit etiam verisimilis.*
11 *Verba inseruire debent intentioni, ac menti contrahentium, nō autem mens, & intentio verbis.*
12 *In litteris, de spacci secundum stylum Mercatorum potest variari, & immutari quidquid fuit scriptum in præcedentibus literis, di Auuiso.*
12 *In litteris, di Auuiso, secundum stylum Mercatorum non potest fieri aliquod fundamentum, sed in literis, de spacci.*
13 *Tractantur multa, quæ non perficiuntur.*
14 *Expressio, quando fit in vno, de connexis affirmatiuè non intelligitur dictum negatiuum de alio, sed affirmatiuè, amplia. num. 15.*
16 *Inclusio vnius, quando non fit inclusio alterius. Inducta ad vnum finem, contrarium non debent operari. num. 16.*
17 *Complementarius rationis id, quod facit pro societate, socios obligat.*
18 *Stylus inter Mercatores est seruandus.*
19 *Falsitas, & fraus non præsumitur.*
20 *Falsitas, & fraus multo magis non præsumitur in personis nobilibus.*
21 *Fraudem, & dolum allegans benè, & concludenter ea tenetur probare, & non sufficiunt coniecturæ, nisi legales.*
Et nisi sint præcipua, & luce meridiana clariores. num. 22.
23 *Literæ præsumuntur transmissæ, & acceptatæ in tempore.*
24 *Actore non probante, reus absoluitur.*
25 *Indebitum, vt quis possit repetere debet illud plenè, & concludenter probare.*
26 *Indebiti solutionem nemo præsumitur fecisse.*
27 *Text. in l. si me, & Titium ff. si cert. petat. quando procedat.*

DECISIO XXVI.

FVit hæc causa inter DD. de Magalottis, & Carauaschinis diù agitata in Rota coram bo. mem. Cardinali Seraphino, & coram bon. mem. Francisco Vbaldo Auunculo meo, coram quo emanauit vltimo loco decisio ad fauorem dd. de Carauaschinis, confirmatoria decisionis prius factæ coram Seraphino; sed quia ista resolutio habebat multas difficultates, stante præsertim decisione, quæ primo loco fuit facta coram eodem Seraphino ad fauorem DD. de Magalottis, ideò fuit dubium super ijsdem repropositum, & per quatuor vices numquàm resolutum, vt patet ex positionibus datis in Rota die 30. Ianuarij 1615. 30. Martij de eodem anno 14. Martij 1616. & 5. Iunij 1617. Vnde cum ipse ex mera benignitate Sanctiss. D. N. VRBANI VIII. fuerim in locum dicti Auunculi mei subrogatus, reassumptis omnibus scripturis pro vtraque parte in hac causa datis, & recollectis votis Dominorum, facto priùs verbo in Rota dicta die 8. Ianuarij, voluit per modum discursus extendere rationes hinc indè adductas ad hoc; vt videri possit, Dominos meos habuisse iustam causam toties differendi resolutionem
1 supradicti dubij; Et quia hæc materia † cambiorum per-

perdifficilis tota consistit in facto, ideò illud breuiter recensendo sic se habet.

Foppæ, Arconati, & Leuizzari Mercatores Mediolanenses ordinarunt in Nundinis Placentiæ de mense Augusti 1580. Dominis Scarlattis, & Magalottis de Panormo, vt soluerét quibusdam alijs mercatoribus infrascriptam summam pecuniariam, nẽpè Foppæ ordinarunt, vt soluerent scuta 2025. Arconati, & Leuizzari scuta 3670. Sed quia isti Mediolanenses erant creditores in diuersis pecuniarum summis Dominorum de Carauaschinis Mercatorum in Vrbe, ordinarunt etiam dictis Scarlattis, & Magalottis, vt de supradicta summa soluta se reualerent à dictis Carauaschinis.

Sed cùm fortassis Panormitani dubitarent de subsistentia Carauaschinorum, pro honore Mediolanẽsium illorum literas acceptarunt, sed sub protestu.

2 † quod nihil aliud significat, nisi quod voluerint habere obligatos Mediolanenses scribentes, & mandantes, non autem Carauaschinos, vt declarat *Rot. Ian. decis. 6. num. 7. & 8. & decis. 19. nu. 1. & decis. 23. num. 4.* cum alijs allegatis per *Moder. Roman. in tractat. de comer. & camb. glos. 5. §. 2. quæst. 14. nu. 358. vers. Tertius casus est, & num. 365.* vbi hanc materiam acceptationis literarum super protestu, hoc mõdo procedere clarissimè declarant.

Carauaschini vice versa certiorati, quod Scarlatti, & Magalotti eorum fidem sequi nolebant, & cogitantes, quod si id in Nundinis ad notitiam aliorum Mercatorum peruenisset, potuisset sibi magnũ afferre præiudicium in existimatione, curarunt, vt supradicta summa solueretur in Ciuitate Neapoli per DD. de Biffalis, & hoc modo securos reddere Panormitanos, quibus etiam scripserunt, quod si ante expeditionem literarum, quas vocant, spacci di fiera, pecuniæ Neapoli fuissent sibi solutæ, dignarẽtur scribere in fiera, quod liberè soluissent summam sibi ordinatam à dictis Mercatoribus Mediolanensibus, & quod in hac summa sequuti fuissent fidem ipsorum de Carauaschinis.

Summa fuit Neapoli soluta D. Camillo Magalotto Complementario Panormitanorum ante expeditionem literarum de Spacci Nũdinarum Apparitionis anni 1581. Vnde difficultas reducitur ad illud. An Panormitani, stante dicta solutione, stornauerint partitas super protestu, iuxta ordinem datum à Carauaschinis; nam si illas stornarunt, & liberè soluerunt, in consequentiam voluerunt habere Carauaschinos pro debitoribus, si verò non stornarunt, voluerunt habere Mercatores Mediolanenses, inter quos, vt dixi, adsunt Foppæ, qui mandarunt solui summam scutorum 2025. & qui cum decoxerint, si remanserunt debitores Panormitanorum, Panormitani debent sentire damnum istius summæ, si verò nõ remanserunt debitores, quia Panormitani reuocarunt protestum, & agnouerunt in debitores Carauaschinos, Panormitani non sentient damnum istius decoctionis, quia fuit illis satisfactum ex summa soluta Neapoli de ordine dictorum de Carauaschinis, quia cum mediante reuocatione dicti protestus essent effecti debitores Panormitanorum, non possunt hanc summam amplius repetere, prout prætendunt, tamquàm indebitè, & sine causa solutam: Videndum est igitur, An in facto constet de supradicta reuocatione protestus: Et quidem pro parte DD. de Carauaschinis, ad ostendendum, quod protestus nec fuerit, nec potuerit reuocari, plura adducuntur.

Et primò quod Panormitani non habebant facultatem stornandi protestum, ex quo facultas sibi data per Carauaschinos continebat solummodo facultatem remittendi summas sibi tractas Neapoli ad Nundinas *all'incontro del debito* eorumdem Carauaschinorum, quæ verba important remissionem pecuniarum, & non stornationem, quæ propterea,

3 vel non fuit facta, vel † si fuit facta sine mandato dictorum de Carauaschinis, illis præiudicare non potest, *Paris. cons. 86. num. 17. & cons. 108. nu. 98. lib. 4. Gregor. XV. decis. 75. nu. 1.*

Secundò, quod etiam Panormitani ordinem, & mandatum Carauaschinorum hoc modo intellexerunt de remissione in Nundinis facienda, & hoc modo illud acceptarunt, & exequuti sunt idque comprobatur ex literis eorumdem et Panormitanorum ad Carauaschinos sub die 5. Decembris 1580. in summario Carauaschinorum num. 2. vbi habentur hæc præcisa verba. *Et visto, che desiderate, che si tragga per voi à Napoli la somma, che si è ricapitata sotto protesto, & per conto si torni à prouedere à Bisansone, per esecutione di che, per contro si andarà rimettendo à Bisansone al più auantaggio, come con altra sentirete,* & in literis subsequentibus sub die 10. Decembris, & 17. Decembris eiusdem anni 1580 in dicto summario num. 3. & 4. habetur, quod pecunia remittebatur à Bisansone, ibi, *In esecutione della vostra commissione vi si trasse à Napoli, & siamo appresso per far prouisione dell'appunto conforme al vostr'ordine, & in tanto si è fatto de scudi 1200. & si farà appresso del resto,* & in alijs literis, ibi, *Si conferma le tratte fatte per conto vostro à Napoli, & à rincontro si prouede de scudi 1200. à Bisansone,* & ista remissio in Bisansone cõfirmatur ex alijs literis sub die 4. Februarij 1581. in in eodem summario num. 6. ibi, *Per ancora non vi è nuoua, come saranno state pagate le tratte fatte à Napoli per conto vostro, & se sarà seguito da nostri Olgiati di Napoli, sarà stato dato l'ordine à Bisansone per la prouisione del vostro auanzo, et subito, che si sappia, come sarà passato il negotio, vi si mãdaranno le partite salde,* in & alijs literis 12. Februarij 1581. in dicto summario num. 8. ijdem Panormitani scribunt Carauaschinis, & inter alia habetur mentio de remissione in Nundinis à Bisansone, & additur etiam mentio de prouisione, *à vn terzo per cento, once noue*; Vnde ex istis omnibus literis apparet, vt dixi, semper Panormitanos intellexisse de hac remissione pecuniarum in Nundinis, & non de stornatione protestus, prout etiam euentus docuit, quod pecuniæ fuerunt in dictis Nundidinis remissæ, vt patet ex supradictis literis, & sic

4 obseruantia† subsequuta est apta interpretari supradictum mandatum DD. de Carauaschinis, & declarare, quod partes à principio ita sese intellexerunt, *l. sed Iulianus §. proinde ff. ad Macedon. Surd. cons. 224. num. 7. et decis. 134. nu. 9.*

Et quidem ex supradictis literis elicitur aliud fundamentum pro Carauaschinis, nempe, quod si de mense Februarij Panormitani ignorabant solutione

tem Neapoli factam, in cuius solutionis executionē prætenditur, quod esset facienda stornatio ab ijsdem Panormitanis, sequitur, quod non fuerit facta die 20. Ianuarij, de quo tempore nondum Panormitanis erat nota solutio Neapoli facta, & propterea semper dicendum sit, quod Panormitani intellexerint de remissione pecuniarum, & non de stornatione protestus vt supra.

Quibus tamen non obstantibus, Dominis, qui contrariam partem amplectebantur, ista vrgere minimè visa sunt.

Et in primis dicebant, esse fundatam intentionem DD. de scarlattis, & Magalottis in literis Carauaschinorum sub die 17. Nouembris 1580. datis in dicto summario num. 1. in quibus non solùm fuit data facultas remmittendi pecuniam, sed in illis videtur alternatiuè datus ordo, vel remittendi in Nundinis, vel stornandi partitas, ibi, *Per quello importano dette tratte, facendone prouisione in fiera all'incontro del debito, & se auanti la speditione haurerete auuiso del pagamento di Napoli, vi preghiamo scriuere in fiera, hauer pagato liberamente, & intesocene con noi*, hæc enim secunda pars mandati, quod scriberent, liberè soluisse, videtur importare stornationem protestus, qui protestus, vt supra, faciebat solutionem conditionalem, nempè quod Panormitani volebant quidem soluere, sed nolebant recognoscere in debitores Carauaschinos, & ideo ipsi ad tollendam istam solutionem protestatam, quæ poterat illis præiudicium afferre, scripserūt hoc modo ad Panormitanos, illos rogando, vt dignarentur in Nundinis, scribere quòd liberè soluerant, *& che se n'erano intesi con Carauaschini*, quod nihil aliud significat, quàm quòd habuerunt Carauaschinos pro debitoribus, quod non erat stante protestu; & nisi istis verbis daretur huiusmodi intellectus, esset repugnantia clara, & aperta, quod staret potestus, & Carauaschini voluissent recognosci in debitores, & sic ex hoc mandato sensissent damnum, & non commodum, quia protestus vigore huius mandati non fuisset stornatus, prout id erat vtile Carauaschinis in existimatione, & tamen ipsi potuissent creari debitores Panormitanorum, quod nihil aliud esset dicere, quàm quòd Carauaschinis illorum mandatum esset

5 sibi ab vtraq; parte † damnosum, quod non est credendum, & semper ea fieri debet interpretatio, quæ sit minus damnosa parti, *Aym. cons. 33. nu. 24. Greg.*

6 *XV. decis. 311. nu. 8.* & ea, quæ est magis † verisimilis secundum intentionem, & mentem mandantis, *Put. decis. 21. in fin. lib. 3. Grauett. cons. 748. nu. 17 vers. Sexto respondetur*, & fuit dictum in *Oueten. Cantoriæ 13. Maij. 1619. corā Illustriss. Card. Ca-*

7 *ualerio* & ea deniq; est facienda interpretatio, † quæ est magis cōgrua materiæ subiectæ *l. si vno in principio ff. locat. l. si stipulatus ff. de vsur.* & dixit *Rota in Romana legati 16. Maij 1615. coram bon. me. D. meo Vbaldo.* Materia autem subiecta erat ista solutionis factę super protestu in præiudicium crediti dd. de Carauaschinis, cui præiudicio ipsi voluerūt occurrere, rogando Panormitanos, vt dignarentur scribere in Nundinis, se liberè soluisse, *& che se n'erano intesi con loro*, & propterea benè fuit dictum in *decisione coram Card. Seraphino 700.* quòd de potestate stornandi protestum non est dubitandum.

Et prædictus intellectus verborum comprobatur ex epistolis Carauaschinorum die 5. & 15. Ianuarij. 1581. in dicto Summario num. 5. in quibus rogant Panormitanos ad reuocandum seu, vt dicunt, stornā-

8 dum partitas; ea enim quæ† sequuntur, declarāt præcedentia, *Surd. decis. 8. n. 21, Magon. decis. Florent. 117. nu. 27.* & istæ literæ solæ sufficerent ad hoc, vt Panormitani potuissent stornare protestum.

Quod verò Panormitani hanc secundam partem mandati acceptauerint, illamq; fuerint exequuti, clarissimè apparet ex literis de Spacci Panormitanorū ad Mediolanenses sub die 20. Ianuarij 1581. in quibus habetur hæc præcisa verba, *che il trattoci per Carauaschini di Roma restò complito, & con loro ce ne siamo intesi*, quæ verba non possunt intelligi, nisi de stornatione protestus, cùm aliàs nō possent adaptari subsequentia verba, *ce ne siamo intesi cō li Carauaschini* nàm stante protestu, solutio ad ipsos non pertinuisset, sed ad Mercatores Mediolanenses, iuxtà *d. decis. Rot. Ioan. 6.* & alia superius allegata: Et hoc comprobatur ex eo, quod ijdemmet Carauaschini scribendo Panormitanis, illos per hæcmet præcisa verba rogarūt, vt in Nūdinis scriberent, se liberè soluisse, *& che se n'erano intesi con loro.* Vnde cum ex supradictis appareat, fuisse hanc intelligētiam subsesequutam, resultat euidens stornatio supradicti protestus, vt patet etiam ad sensum, hanc fuisse mētem Carauaschinorum, qui indigebant hac stornatione propter existimationē, & fuisse mentē etiam Panormitanorum, qui cupiebāt rem gratam facere dd. Carauaschinis, patet ex illis verbis literarum Panormitanorum die 27. Ianuarij 1581. in dicto summario n. 7. *Al mandar de Spacci vi si dirà, come ci gouernaremo, desiderando sodisfarui, conforme che ci significaste, se à Napoli haurete dato buon ordine;* Vnde licet in dictis literis sub die 20. Ianuarij 1581. non fuerit facta expressa mentio de stornatione, satis tamen est, quòd verba non repugnent, & quòd sint talia, quòd possint etiam stornationi adaptari, quia cū

9 habeamus † mentem, & intentionem partium satis claram, quòd de stornatione protestus intellexerunt, illa debet attendi potius, quam verba, cum ad hunc

10 † effectum sufficiat, quod intentio sit etiam verisimilis, *c. Intelligentia. de verb. signif. l. scire §. illud. ff. de excus. tutor. l. 3. §. Conditio ff. de adim. legat. l. sēper in stipulat. ff. de reg. iur. Surd. cons. 550. n. 12. lib.*

11 *4. Honded. cons. 29. n. 72. lib. 1.* verba enim† deseruire debent intentioni, & menti, non autem mens, & intentio verbis, *cap. Humanæ aures 22. q. 5. & dixit Rota in Calaguritana Sanctorū Iacobi, & Andreæ 23. Februarij 1604. coram Litta*, & tamē in fortioribus terminis habemus verba, vt dixi, quæ de sui natura important supradictam stornationem, quam re vera fuisse sequutam, comprobatur ex validissimo fundamento considerato in *decis. Card. Seraphi 700. in vers. quod claro argumento apparet*, nempe quod vt firmatum fuit superius in facto, non solum Foppę ordinarunt solutionem faciendam per scarlattos, & Magalottos de Panormo, sed etiam Arconati, & Leuizzari, & Panormitani acceptarunt istorum literas sub protestu, & nolebant recognoscere Carauaschinos in debitores, qui propterea ad satisfaciendum tam partitæ ordinatæ per Foppas, quàm partitæ ordinatæ per Arconatos, & Leuizzaros, fecerunt prouisio-

nisionem in Ciuitate Neapolitana; Vnde cum non dubitetur, fuisse per Panormitanos stornatam partitam Arcanatorum, & Leuizzarorũ, neque super hoc vlla sit controuersia, nec aliquid petant Carauaschini, idem videtur etiã dicendum de dicta partita Fopparum, quod ea etiam fuerit stornata, cum nulla possit assignari ratio diuersitatis, ex quo tam illa, quàm ista spectabat ad Carauaschinos, & literæ Mediolanensium, & Panormitanorum sint vniformes respectu vtriusque partitæ; Vnde dicendum est, quòd eodem tempore protestus fuit reuocatus eo modo, quo fuerat appositus respectu vtriusque partitæ, & nisi fuisset reuocatus etiam pro partita Fopparum, verisimiliter Carauaschini fuissent ab aliquo molestati, & in Nundinis verisimiliter comparuissent literæ super protestu, vel comparuisset aliqua remissio *all'incontro del debito de Carauaschini*, quæ cum non appareant euenisse, multò facilius inerant superius dicta, quod fuerit iste protestus reuocatus.

Nec videbantur obstare literæ Panormitanorum pro parte DD. de Carauaschinis superius cõsideratæ sub die 5. 10. & 17. Decembris de anno 1580. in quibus fit mentio de remissione ad Nũdinas, ex quibus prætendunt Carauaschini, fuisse exequutam primam partem mandati de rimittendo ad Nundinas, & non secundam de stornando protestum, quia placebat responsio, quòd inter Mercatores duo sunt genera literarum: Vnum, quod appellatur, *di auuiso*. Aliud, quòd appellatur, *di spaccio*: In primis literis *di auuiso*, quæ solẽt præcedere per aliquod tẽporis spatium literas *di spaccio* solũ fit mentio de assignatione, & destinatione, sed in illis nihil concluditur, & Mercatores cõ-
12 clusionem remittunt ad literas *de spacci*, in quibus secundum illorum stylum potest variari, & immutari quidquid fuit scriptum in præcedentibus literis de Auuiso, *Rot. Ian. d. decis. 6. per tot.* literæ autẽ de quibus supra, erant *di auuiso*, *non di spaccio*, sic in illis non potest fieri aliquod fundamentum, sed solum tenor literarum *de spacci* est attendendus, qui tenor fuit, vt supra, quod liberè fuerat facta solutio, & quod sequuti fuerant fidem DD. de Carauaschinis; & quod re vera non fuerit facta remissio in Nundinis, constat ex confessione Carauaschinorum *in epistola sub die 14. Aprilis 1581. quæ datur in dicto Summario nu. 11. A Scarlatti di Palermo*, in qua dicunt, quod Capponi & Nigrolli noluerunt soluere supradictam pecuniã, & propterea necesse est, quòd literæ *di spaccio* fuerint reformatæ, tam respectu dictorum de Arconatis, & Leuizzaris, quàm respectu illorum de Foppis, nam aliàs verisimiliter fuissent Carauaschini pro dictis summis molestati, vt supra dixi, nec ipsi exhiberent literas per Panormitanos ad Nundinas descriptas, & directas Capponibus, & Nigrollis, vt soluerent dictis de Foppis.

Non obstat, quòd post dictas literas *de spaccio* sub die 20. Ianuarij 1581. emanauerint aliæ literæ Panormitanorum, sub die videlicet 27. Ianuarij 4. & 12. Februarij dicti anni 1581. in quibus videatur exclusa reuocatio protestus, cum in illis fiat mentio de remissione pecuniarum ad Nundinas, & non de reuocatione protestus, vt consideratur in decisione vltimo loco facta in hac causa, quia respondebatur, quod id totum ea de causa euenit, quia Scarlatti, & Magalotti Panormi degentes scripserunt literas, quas vocant *de spacci* sub dicta data 20. Ianuarij, & illas trasmiserunt Neapolim ad suprascriptum Camillum Magalottum Complementarium, cum ordine illas reformandi, si ibidem solutio sequeretur, vnde cum solutio sequuta fuerit, Dominus Camillus literas reformauit, disternando protestum, easque propria manu scripsit sub eadem data Panormi, & sub eadem die 20. Ianuarij, licèt id fecerit Neapoli, & post multos dies, & ideo finxit stornationem fuisse factam Panormi eodem die, quo in dicta Ciuitate Panormi fiebant expeditiones *per fiera*, & quo fuit sibi datus ordo à Scarlattis, & Magalottis sequuta solutione, quæ sequuta fuit, vt supra; Vnde non mirum, si Panormitani die 4. & 12. Februarij scripserunt ad Carauaschinos de transmissione facta ad Nundinas, quia cum ipsi propter distantiam locorum nõdum potuissent habere notitiam de eo, quod sequutum fuisset Neapoli vigore literarum *de spacci* sub dicta Data 20. Ianuarij, istæ literæ quamuis posteriores remanebant vti literæ *de auuiso*, in quibus
13 non potest fieri fundamentum, vt supra, † cum sint tanquam tractatus, & multa tractentur, quæ non perficiuntur, vt tradunt *Doct. in l. si voluntate C. de resc. ind. vend. Alex. cons. 28. num. 2. lib. 1. Rot. in recent. decis. 677. sub num. 3. par. 2. Gregor. XV. decis. 168. numer. 2.* Et hoc comprobatur ex eo; quod in dictis literis Panormitani se remittebant ad id, quod Neapoli gestum esset, & quod *nelli spacci ci era lasciato capo di dargli tutte le sodisfattioni*.

Deinde fuit etiam per Dominos consideratum, quod licèt supradictæ literæ Panormitanorum faciãt mentionem de remissione pecuniarum ad Nundinas, non propterea inde sequitur, quod noluerint reuocare protestum, quia cum expressio fuerit facta in
14 vno † ex connexis affirmatiuè, non intelligitur dictum negatiuè de alio, sed affirmatiuè, *C. Translato de const. Felin. in cap. Non nè num. 2. de præsumpt.*
15 Idq; maximè procedit, † quia propositus sermo fuit affirmatiuus, & ideo aliud non videtur denegatum, *Felin. vbi supra nu. 5. in 6. Fallen.* præsertim cum concurrat etiam mens verisimilis ambarum partiũ,
16 de qua supra, quo casu inclusio vnius † non est alterius exclusio, nè inducta ad vnum finem contrarium operentur *Ias. cons. 202. in fin. lib. 2. Aym. cons. 297. col. fin. vers. Octauo respondeo. Menoch. cons. 197. num. 83. vol. 2.* Vnde semper verum videtur, quod istis non obstantibus supradicta reuocatio protestus facta per D. Camillum Magalottum sustineatur. Et quidem benè potuit per ipsum fieri, cum esset Complementarius Rationis DD. de
17 Scarlattis, & Magalottis, qui † propterea tenebantur etiam approbare, quidquid gestum fuerat per dictum Complementarium, cum istud esset negotium, quod pertinebat ad illorum rationem, *Rot. Ian. decis. 14. & decis. 135. nu. 1.*

Non obstat, quod dictus Camillus fecerit Datam Panormi sub die 20. Ianuarij, cum tamen sit facta in Ciuitate Neapoli, sub alia die, quia hoc fuit factum ad consulendum existimationi DD. de Carauaschinis, & vt haberetur fides à Mediolanensibus qui erant obligati Panormi, & passim fieri solet inter
18 Mercatores † de stylo, de quo plures Mercatores Florentini, & Ianuenses fidem faciunt, & solet atten-

attendi, *Bald.in Rubr. C.de const. pec. Rot. Ian. decis.6.col.fin.in princ.& decis.39.num.8.*

Non obstat, quòd Panormitani die 4. Februarij scripserint ad Carauaschinos, se transmissuros partitas, *subito che si sapesse, come fosse passato il negotio in Napoli*, & ideo cùm partite surint postea transmisse die 12. eiusdem mensis, vt in literis, quæ dantur in d.Summario *n.8.* ex hoc satis appareat, Panormitanos habuisse notitiam negotij gesti in Ciuitate Neapoli, & tamen videantur persistere in remissione ad Nundinas, quia si attentè considerentur istę literę etiam data supradicta scientia Panormitanorum, nihil faciunt, quia non sunt contrariç literis *di spaccio*, sed sunt ad alium effectum descriptę, nempè vt soluerentur *per saldo ducati* 78. & hoc fuit factum, vt adequarentur computa, quæ adequatio poterat esse necessaria, siuè pecunię fuissent remissę ad Nundinas, siue fuisset distornatus protestus, vltra quòd verba illa in literis contèta, *Da nostri di Napoli sarà stato dato l'ordine à Bisansone*, colligitur potius, quòd Panormitani nō dum habuerant supradictam scientiam, quia si illā habuissent, potius affirmatiuè asseruissent, ordinē fuisse datum, & non dubitatiuè, *sarà stato dato*.

Non obstat, quòd in omnem casum parum prodesse possit Panormitanis, quòd ipsi in literis *de spacci* sub dicta die 20. Ianuarij reuocauerint protestū, nisi etiā doceāt, huiusmodi literas fuisse trāsmissas ante decoctionē Fopparū, quia quòd fuerīt cōscriptę, & transmissę ante prędictam decoctionē id remanet satis probatum ex Data literarum, quæ fuit die 20. Ianuarij, & decoctio superuenit in sequētibus Nūdinis Apparitionis, & istę literę fuerūt repertę in Ciuitate Mediolani, & testis examinatus deponit illas reperijsse in fasciculo illarum literarū quas receperat Foppa in Nūdinis de Apparitione, vnde istud negotiū non potest tergiuersari, nisi al-
19 legādo falsitatē, & fraudem dictorum Panormitanorum, quæ prǽsumi nō debet, *l. Meritò ff.pro soc. Tiraq.de retract.consang.§.26.glos.1.n.32.Surd.*
20 *dec.299.n.8.* prǽsertim † in insignibus, & nobilib. Mercatoribus, vt erāt dd. Panormitani, *Seraph.dec. 879.n.7.Farinac.de falsit.q.153.n.147.* Vnde deberent Carauaschini hanc pretensā fraudem, & do-
21 lum benè, & concludenter† probare, nec sufficerēt coniecturę, nisi legales, vt post *Bald.cons.21.nu.2. in fin.lib.4.Aym.cons.145.nu.2. in fin. Caputaq.*
22 *decis.163.nu.7.p.3.* & nisi essent† præcipuæ, & luce meridiana clariores *Anchar cons.385.col.2.nu.5. vers.Item quia fraus est crimen. Bald. cons.250. nu.1.vers.Item nemo lit.1.Aym.cons.21. nu.4.& d.cons.145.nu.2.ad fin.* quę in isto casu non concurrunt, & constat de veritate istius facti ex superius dictis, & concurrit verisimilitudo, quod Panormitani nō habuissent notitiam dictæ decoctionis propter distantiam locorum, & interim illis satis est, non posse dubitari, literas fuisse conscriptas transmissas, & repertas penes eum ad quem dirige-
23 bantur: nam † prǽsumuntur transmisse, & acceptatæ in tempore, & sic ante dictam decoctionem, iuxtà *decis.Put.121.lib.3.& dec.232.eod.lib.3.* cum alijs allegatis per Informantes.

Quibus omnibus sic stantibus, vel ex supradictis constat de reuocatione protestus, vel probationes, quæ fuerunt adductæ pro Carauaschinis, quòd fuissent pecunię solummodò ad Nundinas remissę, red-
24 duntur valdè turbidę †quod videtur satis sufficere Panormitanis, cùm sint Rei, *l. qui accusare, C. de eden.Rot.dec.6.de re iud.in nou.Cassad.decis.3.n.5 & decis.4.n.8.de restit.spoliat.* Cùm enim Carauaschini velint tanquam Actores repetere pecunias Neapoli solutas † Panormitanis, tanquam si-
25 ne causa, & indebitè solutas, debent istud indebitū
26 plenè, & concludenter probare, † cùm nemo præsumatur indebiti solutionem fecisse, *l.cum de indebito, vbi Bart.ff.de probat.* & est *text.in c. Is, qui conqueritur, extra de solution.Rot.Ian.decis.3.n. 2.& decis.5.n.4.& 6.Moder.Roman.discep.foren. c.569.n.28.* & tamen tantum abest, quòd istud indebitum probent ad effectum repetitionis, vt fuerit etiam consideratum, in omnem euentum posse repetitionem excludi, siuè fuerit, siuè non fuerit effectuata reformatio supradictarū, quia si literę fuerunt reformatæ, res caret omni difficultate ad fauorem Panormitanorum, si verò non fuit facta reformatio, & cùm constet, quòd Foppæ intuitu, & contemplatione Carauaschinorum direxerint literas Panormitanis, [illegible] Mercatoribus in eis nominatis, prout [illegible], & ex epistolis hinc inde conscriptis appareat, quòd negocium spectabat ad Carauaschinos, qui erant debitores dictorum de Foppis, sequitur, quòd pecunię exactæ Neapoli nō peruenerint ad manus Panormitanorū sine causa, prout prætendunt Carauaschini, sed essent exactæ ab ipsis Carauaschinis, tanquàm debitoribus Foppæ; Vnde cùm Carauaschini conseruentur indemnes ab isto debito Fopparum cùm illud fuerit so-
27 lutum à Panormitanis, sequitur, † vt non sit locus prætensæ recuperationi pecuniarum ex æquitate, *l.si me,& Titium. ff.si cert.petat.* vt tradunt ibidē DD.& præcipuè *Bart.sub n.2.vers.pro declaratione.& Paul.de Castr.n.2.in 1.casu Alex.cons.92. n.6.lib.1.Menoch.de recuper. remed.5.sub num.4. vers.Declaratur quartò.Surd.cons.528.sub n.19. & 20.Gregor.xv.decis.216.num. 1.& ibi Adden.*

Istę, & alię similes rationes fuerunt hinc inde adductę, quæ faciebant stare in suspēso mentē Dominorum, qui propterea, vt dixi, hanc resolutionē per quatuor vices distulerunt, considerando, negocium habere maximam difficultatem, & ideò bene fecerunt partes, illud concordando, vt audiui.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Cæsenaten. Bonorum.

Die Lunæ 11. Ianuarij. 1627.

ARGVMENTVM.

Dos, quando est data filiæ, siue sit data in pecunia, siue etiam in rotiocalibus, semper imputatur in legitimam, & si illa petatur, perperam agitur.

SVMMARIVM.

1 *Legitima debita est filijs, et ius illam petendi ad hæredem transit, quamuis extraneum,*
2 *Legitima, si semel est habita frustra iterū petitur*

3 *Dos filiæ data imputatur in legitimam, quod procedit, etiã si consistat in pecunia, vel in iocalibus*
4 *Filia recusare potest, accipere pecuniam datam ei in dotem, & instare pro traditione legitimæ in tot corporibus hæreditarijs.*
5 *Pater, si in testamento relinquat dotem filiæ, & etiam eam hæredẽ instituat, non videtur, quod ne dos sit imputanda in legitimam, quod declara num. 6.*
7 *Filia, si sit instituta hæres, ei debetur legitima, nõ quia est hæres instituta, sed quia est filia.*
8 *Legitima onus, & grauamen non admittit.*
9 *Statutum, si dicat, quod dos habeatur pro legitima an tunc possit peti supplementum legitimæ.*
10 *Filius pro legitima trientem tantum prætendere potest.*
11 *Pia causa, quoties est substituta, Trebellianica non detrahitur.*
12 *Quod procedit, etiam si a principio incertum erat, an pia causa esset successura, necne, & n. 13.*
14 *Pia causa, quando certum est, quod succedit, non intrat distinctio an sit mediatè, vel immediatè successura, adhoc, vt detrahatur Trebellianica.*
15 *Trebellianica detrahi pot[illegible] tiam si pia causa sit substituta, si de huiusm[illegible] voluntate testatoris constaret.*
16 *Testator non præsumitur in præiudiciũ piæ causæ, velle diminuere fideicommissum, & permittere detractionem Trebellianicæ, quæ de iure nõ competer t.*

DECISIO XXVII.

INstabat D. Paulus Aemilius Dandinus hæres q. Iacobe sibi decerni detractiones legitimæ, & trebellianicæ vti debitas eidem Iacobæ filiæ Hieronymi, & grauatæ per fideicommissum in fauorem locorum piorum Ciuitatis Cæsenæ, super quibus proposito dubio DD. resoluerunt non esse locum prædictis detractionibus.

1 Quo enim ad legitimam, licet illa † debita fuerit Iacobæ tamquam filiæ, *l. parentibus, l. cum quæritur, ff. de inoff. testam. auth. nouissima,* C. cod. & ius illã petendi transierit in D. Paulum Aemilium, quãuis hæredem extraneum, *Salic. in l. scimus in princ. C. de inoff. test. Crauet. cõs. 312. n. 5.* Attamen cum
2 semel † eam habuerit, immeritò iterum petitur, fuit enim illi nedum legata, sed, & soluta dos scutorum quatuor mill. necnon præstita iocalia, vasa argentea,
3 & alia pro mundo muliebri. In iure autem certum est † dotem filiæ datam imputari in legitimam, *l. quoniam nouella, l. omni modo. §. imputari. C. de inoff. testam. Bartol. in l. in quartam n. 10. ff. ad l. falcid.* & alij DD. etiam si dos consistat in pecunia, quia adhuc imputatur in legitimam *Curt. iun. conf. 180. nu. 2. & 5. Gabr. conf. 132. nu. 8. lib. 2. Honded. conf. 63. nu. 129. & seqq. lib. 1. Surd. decis. 119. nu. 1. & 2. Cucch. de legitima, versic. Data inter viuos, n. 26.* & idem de iocalibus, quod imputentur, tradiderunt, *Pic. in d. l. in quartam nu. 182. & Soccin. iun. nu. 123. Paris. conf. 1. nu. 89. lib. 3. Rota coram san. mem. Greg. xv. decis. 568. n. 7.* sibi enim hoc casu adscribat filia, quæ sciebat, necessaria esse huiusmodi imputationem, & tamen pecuniam recepit, dum po-
4 tuisset † recusare solutionem, & instare pro traditione legitimæ in tot corporibus hæreditarijs, *Pic. vbi supra num. 183. & alij.*

Nec obstat, quod Pater in eodem testamento, &
5 † dotem reliquerit, & hæredem instituerit eãdem filiam, & ita hæc duo tanquam diuersa inter se debita distinxerit, nec proptera videatur esse locum imputationi, præsertim extraneo hærede vocato iuxta tradita per *Berengar. Fernand. in d. l. in quartam, ar. 3. num. 68. Craff. §. legitima, q. 23. nu. 5. in fin. & Moder. Forolitien. de legitim. lib. 2. tit. 2. q. 8. n. 7. &*
6 *seqq. & nu. 16.* Quoniam huiusmodi conclusio † nõ applicatur casui nostro, tum quia nõn extraneus, sed ipsa filia fuit heres instituta: Tum etiam quia testator non legitimam reliquit, & dotem, in quibus terminis iuxta prędictorũ opinionem vtraque scilicet, & legitima & dos distinctim deberetur, sed prius legata dote instituit hæredẽ eandem filiam in reliquis bonis, eique decedenti sine filijs masculinis substituit piam causam. Vnde hæc institutio non tollit quin testator prius legando dotem voluerit implere propriam obligationem circa præstationem legitimę, & dictam dotem referre ad debitum omninò necessarium. Nec ex eo quod fuit hęres instituta
7 Iacoba, dicendum est, ei fuisse relictam legitimam, quoniam legitima † debetur eo, quod sit filia, non autem quia instituta fuerit heres.

Neque vrgens visa est coniectura pro excludenda huiusmodi imputatione, quod testator filiã grauauit fideicommisso, & proinde dotem non intelle-
8 xerit pro legitima, † cum hęc onus, & grauamen nõ admittat, vt arguebat *Gabr. conf. 170. n. 9. lib. 2.* Quia obiectum releuaret, si testator grauasset filiã in illis scutis 4000. pro dote legatis, in quibus terminis loquitur *Gabr.* sed grauamen fideic. fuit iniũctũ in alijs bonis dempta quantitate dictæ dotis, ibi in alijs autem bonis &c. Et quatenus onus esset iniunctum in illa dote, hoc magis suaderet voluntatem testatoris cõseruandi bona pro fideicommisso, & sic pro imputatione, hoc enim modo minus diminuitur fideicommissum: & non euertitur iudicium defuncti sẽper tamen reiceretur dictũ grauamen à legitima.

Neque Domini obstare crediderunt, quæ dice-
9 bantur, de supplemento, † eiusdem legitimæ. Quoniam quicquid sit, an statutum Cæsenę exclusiuum fœminarum habeat dotem pro legitima, & intrat in presenti casu, Respondebant, non solum non iustificari huiusmodi dotem scutorum 4000. esse inofficiosam, & minorem legitima, sed ex calculo, & relatione data per peritum ab vtraque parte electum apparere, dicta scuta 4000. iunctis præsertim dd. iocalibus, & alijs à filia receptis ex-
10 cedere trientem hæreditatis Hieronymi, & tamen pro sua † legitima trientem tantum poterat pretẽdere *authen. nouissima C. de inoff. testam.*

Quo autem ad Trebellianicam nec illa detrahitur
11 quoties substituta est pia † causa *DD. in l. Marcellus. ff. ad Sacr. Concil. Trebellian. Gabriel. de Trebell. conclusion. 11. num. 2. Tiraquell. de priuil. piæ cauf. priuileg. 27. Cardinal. Mantic. de coniect. vltim. vol. lib. 8. tit. 3. n. 4. Rot. decis. 373. n. 6. in fin. par. 2. recent.* Et in his terminis quoties alicui decedenti sine filijs fuit substitutus locus pius, & sic
12 etiam dum à principio erat† incertum, an pia causa esset, necne successura dixit Rota coram Reuerendissimo-

simo D. meo Decano *decis.* 210. *&* 271. & in eius impress. & nouissimè *Bellon. Iun. cons.* 84. *nu.* 35. *& seqq.* quia sufficit, quod tempore primæ restitutionis fideicommissi faciendæ (hoc enim tempore detrahitur trebellianica) succedat ipsa causa pia, licet secus sit, si alteri mediatè esset prius restitutio
13 facienda, & dubium † esset an successura foret pia causa, quia tunc detraheretur quidem Trebellianica sed tamen data cautione de illa restituen. in casu purificationis fideicommissi ad fauorem piæ causæ, *vt per Rot. & Bellon. loco præallegato & Rot. etiam decis.* 373. *n.* 7. *par.* 2. *recent.* Quod cessat in presenti, quia certum est hodie, piam causam esse admitten: ad hereditatem Hieronymi, & sic non esse locum detractioni Trebellianicæ, vt in puncto *Curt. Iun. cons.* 120. *nu.* 14. Et data hac certitudine quod suc-
14 cedat † pia causa non intrat distinctio an mediatè, vel immediatè, sit successura ipsa pia causa. *Alex. cõsil.* 20. *n.* 14. *lib.* 3. *& Soccin. Sen. consil.* 144. *n.* 7. *l.* 2.
15 Nec obstat, Trebellianicam † detrahi, etiam substituta pia causa, si de huiusmodi voluntate testatoris, scilicet vt detraheretur, constaret *Tiraq. de priuil. piæ caus. priuileg.* 26. *in fin.* hic autem desumi huiusmodi voluntatem ex illis verbis, vbi testator, cum legasset Angelicæ Vxori vsumfructum, dixit tale legatum intelligi pro omni, & quacumque legitima, Trebellianica, & omni alia ratione, pro quibus dicta Angelica posset petere, & prætẽdere &c. Quoniam hæc potius verba retorquentur, cum ex illis deprehendatur enixa voluntas testatoris conseruan. integra bona pro fideicommisso, & vt Vxor solo vsufructu esset contenta: Et loquitur testator dubitatiuè ponderatis illis verbis, Petere, & prętendere &c. & quoniam ibi agitur quoad Angelicam, si superuixeret Iacobæ; vnde nõ inde facienda est illatio
16 ad Iacobam, vt in preiudicium piæ causæ voluerit † testator fideicommissum diminuere, & detractationem, quę de iure non competeret, permittere; hac enim data interpretatione Hieronymus modo conseruationem suorum bonorum affectasset, modo neglexisset, & sic sibi fuisset contrarius.

Et ita vtraque parte informante &c.

R. P. D. MERLINO.

Bononien. Legati de Marescottis.

Die Veneris 15. Ianuarij. 1627.

ARGVMENTVM.

Dotare filias est onus paternum, & hoc onus non solum ipsi patri inhęret, sed & eius bonis, & ita illa bona transeũt ad quoscunque, ac si fuissent pręcisè obligata pro dote filiarum.

SVMMARIVM.

1 *Dotare filias est munus paternum, & quidem onus necessarium.*
2 *Et hoc debitum dotandi, et onus nedum ipsi personæ patris, sed et eius bonis inhæret.*
3 *Dotandi filias hæc necessitas consideratur, nedum respectu patris, sed etiam illius heredis.*
4 *Hæredis persona non mutat conditionem obligationis principalis.*
Necessarium, vel voluntariũ debitum dicitur, quod à principio habuit causam necessariam, vel voluntariam, nu. 4.
5 *Hæres non præsumitur exercere liberalitatẽ, si se eximat ab obligatione ad quã tenebatur, vti hæres*
6 *Frater legans dotem sorori, intelligitur velle compensare cum debito dotis relicta à patre.*
7 *Compensandi animus præsumitur, quoties legatur aliquid ex eadem causa, ob quam erat debitum n.* 8. *et* 15.
9 *Testatoris voluntatis declaratio in legatis regulariter ad hæredem spectat.*
10 *Declarans nihil de nouo disponit.*
11 *Legatum factum à debitore, animo compensandi factum præsumitur, quãdo testator dixit, quod nihil aliud prætendere posset in hereditate.*
12 *Donatio non dicitur, si animo compensandi aliquid detur.*
Compensatio vt excludatur, non est sufficiens leuis coniectura. nu. 12.
13 *Pater si heredem instituat filium. et dotem incertam relinquat filiæ, tunc si filius in suo testamento declaret, quãta præcisè futura est illa dos à patre relicta, videtur fecisse tale legatum, pro dirimendis diffidijs, quæ possent oriri in liquidatione dotis. nu.* 15
16 *Excessus non præsumitur, & alleganti incumbit onus probandi.*
17 *Dos congrua ad cognoscendum, quæ sit, inspicienda est dos, quæ anteactis temporibus fuit tradita puellis eiusdem familiæ.*
18 *Dotium quantitates in dies augentur.*
19 *Dos congrua, vt liquidetur, attendendum est, tẽpus nuptiarum.*
20 *Dos vt liquidetur, quando agitur, numerus filiarũ dotandarum, existentia masculorum, status hæreditatis, & alia huiusmodi obseruãda sũt.*
21 *Dotes sunt augendæ, diminuto numero filiarum.*
22 *Dotes filiarum sunt detrahendæ non ex bonis hæredis, sed ex bonis patris, cum ipse eas dotare teneatur.*

DECISIO. XXVIII.

Agesilaus, hęredib. institutis vniuersalibus Thideo, Carolo, & Nicolao filijs legitimis, iussit suo tẽpore congruè dotari Claudiam, Ferdinandam, Catarinã, Lucretiam, & Christinam filias; quo Agesilao defuncto, & iam tribus ex prædictis filiabus in monasterio professis, superstiteq. solum Nicolao (alij enim fratres predecesserunt) contigit d. Nicolaum in testamẽto, cũ quo & pariter decessit, cõstituisse dotẽ pręđictis sororib. Lucretię, & Christinæ in scut. 11500. pro qualibet, & hinc dubitatũ fuit in cuius hęreditatis statumsint referẽdæ huiusmodi dotes an. f. Agesilai patris, an verò Nicolai fratris. Et DD. censuerunt esse referendas in hæreditatẽ paternam, & moti sũt,
1 quia dotare † filias est munus paternũ, *l. qui liberos ff. de rit. nupt. & l. fi. C. de dot. promis. Dec. in auth. præterea n.* 17. *& ibi Cur. iun. n.* 10. *C. vnde vir. et vxor* et quidẽ onus necessariũ, *Hõd. cõs.* 50. *n.* 16. *li.* 2. *Rot. Macer. apud Grat. dec.* 19. *n.* 40, *vers. quia respõdet.*
2 Hocque debitum † dotandi, & onus, nedum ipsi perſone

sonæ patris,sed & eius bonis inheret,adeòut illa bona transeant cum hoc onere ad quoscunq; ac si fuissent præcisè obligata pro dote filiarũ, *Castr.cõs.*80 *n.1.lib.1.Rolan.cõs.*85.*n.36.lib.1.Grat.d.dec.19.n.7*

3 Hecq; necessitas dotandi † filias consideratur, nedũ respectu patris, sed & illius hæredis, quia licèt ab hæredis voluntate pendeat,an velit necne adire hęreditatem,attamen adita remanet idem debitum,& quidé necessariũ, vt prius erat in persona defuncti,
4 quia ex persona†heredis non mutatur conditio obligationis principalis, *l.2.§.ex his,ff.de verb.oblig.* & dicitur necessariũ,vel voluntarium debitum, quod à principio habuit causam necessariam, vel volũtariã *§.si pater,in l.si cum dotem, ff.solut.matr.et Doct. in auth.præterea Rimin.iun.cõs.344.n.42. Barbos. in l.si cũ dotem,§.si pater,nu.4.ff.solut.matrim et Honded.egregiè in cons.50.n.14.& seqq.lib.2.Gratian.d.decis.nu.41,et 42.* Et propterea ex his sequi-
5 tur,quòd cum Nicolaus cõstituerit dotem,præsumatur † id fecisse, non vt liberalitatem exerceret, sed vt eximeret se obligatione, ad quam tenebatur, vti hęres patris,& sic intrat præsumptio compensationis cum debito necessario, *l.huiusmodi 86. §.si Sepronius,et ibi glos.in verb.repelli, ff.de leg.1.Bald.in fin.nu.12. C.de dot.promiss.et in l. Nessennias,n.5. de neg.gest.vbi etiam Bart.n.5.et Ang.Rimin.Sen. cons.230.nu.5.Castr.cons.35.lib.2.Ruin.cons.223 num.2.lib.1.et cons.138.nu.3.lib.4.Fanuc.de lucr. dot.glos.8.num.74.Surd.cons.119.nu.12.13.et 16. vers.non obstat Gratian.d.loco.num.13.et Hond. cõs.50.n.17.lib.2.Sim.de Pret.* qui loquitur de fra-
6 tre † legante dotem sorori, quòd intelligatur compensare cum debito dotis relictæ à patre,*cons.161. nu.57.Menoch.de arbitr.cas.88.num.46. lib.2.*vbi reprobantur *Abb.Corn* & alij, qui contrarium censuerunt.

Quæ eò certiora videbantur,cumvltra dispositionem, siuè præsumptionem iuris concurrant etiam plura in casu presenti,quæ huic iuris dispositioni voluntatem etiam Nicolai fratris consonam fuisse, testantur.

Primò,quia Nicolaus addidit causam legati nempè pro dote,& sic cum tàm patris legatum, quàm fratris in vnam,eandemque causam conspirent, & illam exprimant, legatum fratris dicendum est fuis-
7 se pro † compensatione debiti,& legati paterni, *d.l. huiusmodi,§.cum pater de iur.dot.& explican.Ruin.d.cons.223.nu.3.vers.6.& 4.Menoch.in his terminis lib.4.præsumpt.110.nu.48.Sim. de Pret. alleg.cons.161.nu.51.in fin.Honded.consil.50.nu.20 & seq.DD.Facchin.controuers.lib.5.cap.33. vers. quid igitur*, qui hac distinctione dissensiones Coratij,& Duareni componit. Et in casu præsenti, nedum in vtroque legato eadem causa exprimitur, sed idem tempus etiam præfigitur, vndè magis apparet legatum fratris esse correspectiuum, & intuitu
8 prioris legati paterni, vndè resultat † animus compensandi.

Secundò, quia Nicolaus dixit: *Perche nel testamento del Signor Agesilao padre non fù specificata la dote, però detto Signor Testatore lascia, &c.* Ex quibus deprehenditur, hoc legatum processisse, & pendere ex pręcedenti causa, expressa nempè ex legato paterno, *Castr.cons.19.circa fin.versic. item non obstat lib.1.Abb.cons.81.in princ.lib.1.Rimin cons.151.n.5.lib.2.* Et propterea nõ noua dispositio hæc est censenda,siuè noua cõstitutio dotis,sed prioris constitutionis declaratio,seu quædam liquidatio
9 cum & regulariter declaratio † voluntatis defuncti in legatis ad hæredem spectet, *l. si quis à filio, §. si quis plures in verbo hæres elegerit de leg.1.vbi Alexand.n.2.Ias.n.4.in 3.notab.Ceph.cõs.183.n.71.*& cõsequẽter dotes sunt referendæ ad dispositioné paternã,non auté ad declarationem fratris hæredis, cũ
10 declarans † nihil de nouo disponat, *l.adeo. §. cum quis,ff.de acquir.rer.dom.l.hæredes palam,ff.de test. Oldrad.cons.224.n.10.Ancbar.cons.10.n.3.* sed solum ostendat,quòd relictum fuerit in præcedenti testamento patris,*l.ait prætor, §.si iudex ff. de re iud. Soccin.Sen.cons.156.n.17.lib.2.*

Tertiò accedit,quòd Nicolaus subdit, quòd stante d. dote assignata, ipsa Lucretia, & Christina nil
11 amplius† prætendere possent in hereditate paterna, & materna, vnde pro iisdem bonis paternis, ac eodem debito facta fuit huiusmodi constitutio, &liquidatio certe dotis, & sic animo compensandi, alioquin hęc prohibitio non congrueret principali dispositioni, vt post plures benè firmat *Menoch. d. præsumpt.110.n.30.& seqq.*

Quibus & aliq adnecti possent coniecturę per informantes ponderatæ,& quæ à pręd ictis Doctor.recensentur.

Neque obstare visa sunt ea, quę in contrarium adducebantur, nam quòd iure legati reliquerit Nicolaus, & sic iure cuiusdam donationis, prout est
12 legatum,& quod donatio † non esset,si animo compensandi cum primo legato hoc secundum legatum interpretaretur, vt arguebat *Corn. consil.292. nu.1. lib.1.*Tollitur tũ quia huiusmodi coniectura pro excludenda compensatione leuis appellatur, & reijcitur *Fanuc.d.glos.8.n.94.versic.item si testator & Menoch d.præsumpt.110.num.10.& 11. lib.4. Honded dicto consil.50.num.22.lib.2.* Tum etiam quia hoc legatum Nicolai, etiamsi intelligatur factum animo compensandi cum legato paterno, itaut solummodò quædam liquidatio, seu declaratio dotis censeatur, non tamen esset sine commodo ip-
13 sarum puellarum, quia † cum dos ratione precisæ quantitatis esset incerta, & super hoc fortasse iudicium subire coactæ fuissent, propterea ad liberandum eas ab hisce molestijs Nicolaus heres declarauit, quanta pręcisè futura esset illa dos à parte relicta.

Non obstat, quod Nicolaus apposuerit grauamen legato, itaut ipsis puellis decedentibus sine filijs substituerit D. Vincentium, quoniam obiectum esset reuelans,si hoc onus,& eadem substitutio proeodem D.Vincentio non legeretur in testamento etiam Agesilai patris, vnde potius retorquetur, quia apparet Nicolaum se conformare in omnibus cum dispositione paterna, & proinde facilius intrat pre-
14 sumptio † compensationis, & in puncto ita retorquetur hoc argumentum, *Honded.cons.50. nu.34. vers. neque etiam.*

Hoc eadem responsione tollitur aliud obiectum desumptum ex eo,quod legatum patris esset conditionale, quia erat sub conditione nuptiarum, quoniam & declaratio certę dotis facta à Nicolao recipit

pit eandem dilationem, quod censeatur præstanda puellis cum illę nupserint, & ita in hoc etiam legatum Nicolai concordat cum legato patris.

Ad id verò, quòd Nicolaus iusserit prędictas puellas renunciare nedum bonis paternis, & maternis, sed etiam proprijs ipsius Nicolai, respondebant DD. huiusmodi renunciationem respectu suorum bonorum ad abundantiorem cautelam fuisse à Nicolao desideratam, præsertim cum ex verbis supra

25 in tertia coniectura adductis, satis videatur† declarasse se solùm huiusmodi legatum fecisse pro dirimendis diffidijs, quę possent oriri in liquidanda dote.

Neque obstare visum fuit, quòd assignatio scutor. 1500. pro dote cuiuslibet sit excessiua, & ideò saltem in ea parte, quæ excedit congruam dotem, hoc referendum sit in hæreditate ipsius Nicolai excedẽtis ad *text. in l. si libertus, ff. de oper. libert. l. plenum §. æquitij, ff. de vsu, & habit.* & excessus videatur probari ex relationibus consanguineorum data *in sum. nu.* 4. vbi dos declaratur congrua pro 23. m. li-

26 bris vnicuique assignandis, quoniam excessus † nõ præsumitur, & alleganti incũbit onus probãdi, *Grat. cons. 77. nu. 4. Bald. nouel. de dot. par. 6. priuil. 45. n. 2. versic. & hoc nisi talis Card. Seraph. decis.* 1188. *nu.* 2. Præsertim cum puellis eiusdem familiæ Marescottę, quæ est ex nobilibus Bonon. eadem dos, †

27 & amplior ante actis temporibus fuerit tradita, quod in hac materia ad dignoscen. quæ sit dos congrua animaduerterunt, *Decian. cons. 17. nu. 37. lib. 2 Menoch. cons. 251. n. 10.* quod eo magis admitten. videtur, cum potius in dies dotium † quantitates

28 augeantur, *Thesaur. decis. 192. nu. 6. Menoch. de arbitr. cas. 149. num. 39. & seqq. Grat. d. decis. 19. num. 37.*

Relatio autem dd. consanguineorum vltra exceptiones, quas patitur, loquitur cum præsupposito, quòd quinque filiæ sint dotandæ eadem dote, & quòd tres masculi extent, &c. & tamen tempore nu-

29 ptiarum, quòd † tempus ad liquidan. congruam dotem, inspicien. est, *l. quæro. ff. de iur. dot. Peregr. cons. 14. numer. 14. & 15. lib. 2. Gratian. decis. 19. Rota apud Card. Seraph. decis. 1417. nu. 2.* nec prædictæ quinque filię erunt dotandæ eadem dote, tres enim ingressę sunt Religionem, exiguaque dote iuxta morem regionis fuerunt dotatæ, nec filij illi masculi extant, cum iam decesserint, vnde non rectè infertur ab illo tempore, quo hæc concurrebant ad

30 hoc pręsens, dum enim agitur de liquidanda † dote, numerus filiarum dotandarum existentia masculorũ status hereditatis; & alia huiusmodi obseruanda sunt, *Bald. in auth. res, quæ num. 18. & ibi Salicet. num. 2. C. commun. de leg. Odd. de fideicom. q. 42. nu. 85. par. 2. Menoch. de arbitr. in d. casu 149. num. 36. & seqq. Cardin. Mant. de tacit. lib. 12. tit. 21. nu. 31. & 33. vbi post Socin. senior,* monet filiorum diminuto numero filiarum augendas esse † dotes, *Rota coram Grego. XV. decis. 63. nu. 11.* & illę dotes pro quinque puellis iuxta liquidationem factam à consanguineis simul coaceruatè excedunt summã declaratam à Nicolao, etiam additis dotibus assignatis monasterio pro aliis sororibus, & ita Nicolaus minus grauauit hęredem, quàm fecerint consanguinei in relatione.

Vnus etiam ex Dominis animaduertebat, quod si admittimus dotes esse accepto ferendas Agesilao patri iubenti congruè filias dotari, & Nicolaum nil aliud voluisse, quàm exequi mandatum patris, & decalarare quanta esset dos à patre legata, non autem de proprio donare, nihil refert ad DD. Bernardinũ, & Antonium Mariam, quod dicta assignatio sit excessiua, quę si talis est, poterit agi ad reductionem iustę quantitatis, illisque satis est consultum, quod

22 dotes, † vtcumque illę sint non deducantur ex bonis Nicolai, sed ex bonis Agesilai patris, qui dotare tenebatur.

Et ita vtraque parte informante, &c.

¶ *Infra in hac parte habentur aliæ decisiones in hac causa idest sub diebus 26. Aprilis 1627. & 14. Iunij eiusdem anni, & 30. Aprilis 1628. coram eodem R. P. D. Merlino, sunt decisiones 58. 88. & 272*

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Ampurien. Domorum.

Die Veneris 15. Ianuarij 1627.

ARGVMENTVM.

Possessori solet concedi manutentio, & ad hũc effectum, qualiter possessio probetur.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio regulariter datur possessori.*

2 *Testes probant possessionem, si deponant de pluribus actibus possessorijs.*

3 *Locationes effectuatæ mediante perceptione pensionũ sufficiunt ad probandum possessionem.*

4 *Possessio sola sufficit ad effectum manutentionis.*

5 *Possessio, quando est titulata, eo facilius conceditur manutentio.*

6 *Possidens precario non acquirit possessionem manutenibilem.*

DECISIO XXIX.

FVit responsum pro Domino Episcopo informãte, quod ei sit concedendum mandatum de manutenen. in possessione domorum existentium in Cęmeterio Abbatię nuncup. S. MARIAE de Chie-

1 rico. Quia manutentio † regulariter datur possessori, *§. retinendæ. Instit. de interdict.* in hoc autem casu Episcopi possessio remanet sufficienter proba-

2 ta ex testibus, † qui dantur in summario n. 3. deponentibus de pluribus actibus possessorijs, *Cas. de Graff. dec. 10. n. 3. de caus. poss. & propr. & dixit Rota in Cæsenaten. domorum 21. Februarij 1622. coram bonæ mem. D. meo Vbaldo.* Et pręsertim de locationibus effectuatis mediante perceptione pẽsio-

3 num, † quod solum sufficeret ad hanc possessionem probandum, *l. qui vniuersas, §. quod per Colonum, vbi glos. & Doctores ff. de acquir. poss. Gabr. in tit. de locato conclus. 4. n. 2. Seraph. decis. 896. num. 1. & decis. 1200. num. 1. et sæpè fuit decisum in Romana census de Dezza 16. Martij 1620. coram bonæ mem. D. meo Vbaldo.* Et quidem huiusmodi manutẽtionem

tionem eo facilius Domini dixerunt esse Episcopo concedendam, quia dd. testes nedum deponunt de possessione Episcopi, sed etiam de pertinentia, quod domus ab immemorabili tempore fuit Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Chiericò, cui Ecclesiæ parum distant, & quod Episcopi pro tépore de istis domibus semper ad libitum disposuerunt concedendo illas ad habitandum personis sibi beneuisis. Vnde licet ad effectum manutentionis sola possessio sufficiat, *Bartol. in l. quod meo num. 1. ff. de acquiren. possess.* cum alijs per *Rot. decis. 275. nu. 5. par. 1. in recent. & decis. 559. nu. 11. par. 2.* Quando tamen possessio † est
5 etiam titulata, vbi dixi, eo facilius cōceditur manutentio, *cap. licet causam, vbi Felin. num. 9. de prob. Caputaque decis. 336. p. 2.*

Non obstat, quod prædictæ domus à multis annis à d. Domino Episcopo, & illius antecessoribus concedi consueuerint Vassallis Comitis de Oliui pro custodiendo Vexillo. Quia cum hoc precario factū fuerit vt dicunt testes in d. summario nu. 5. non fuit
6 illis acquisita aliqua possessio † manutenibilis in præiudicium Episcoporum concedentium, & Ecclesiæ, *l. 1. in princ. & in fin. ff. uti possid. Rimin. consil. 341. num. 6. lib. 2. Menoch. de retinen. remed. 3. num. 19.*

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Firmana Pensionis.

Die Sabbathi 23. Ianuarij. 1627.

In Rota Martiniana.

ARGVMENTVM.

Literæ translationis pensionis habent paratam executionem, ita quod contra Translatarium pensionis non solet rescribi, nisi cum clausula, sine retardatione, reliqua in summarijs vide.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium regulatur à iure.*
2 *Literæ translationis pensionis habent paratam executionem, itaut detur translatario via executiua pro executione sua translationis, sicuti dabatur pensionario transferenti.*
3 *Contra Translatarium pensionis non solet rescribi, nisi cum clausula, sine retardatione.*
4 *Executiua via, quæ competit cedenti, cōpetit etiā cessionario cum eisdem priuilegijs.*
5 *Arbitrium licet tribuat facultatem examinandi validitatem pensionis, tamen non retardat eius solutionem, quoties literæ Translationis sunt iustificatæ, aut non egent iustificatione.*
6 *Clausula, motu proprio operatur, vt quis non teneatur iustificare gratiam ei concessam.*
7 *Quasi possessio longissima transferendi pensiones, releuat translatarios ab onere iustificandi pensionem translatam.*
8 *Apellatio suspensiua non datur à decreto de exequendo instrumento guarentigio.*
9 *Exceptio litis prius pendentis, an debeat retardare executionem.*
Præuentio non impedit viam executiuam. n. 9.
10 *Actor, an reus quis dicatur, regulādum est à causa originaria.*
11 *Obligatio Cameralis non extenditur, nisi iuxta expressa.*
12 *Literæ Apostolicæ ob earum reuerentiam, & auctoritatem habent executionem paratam.*
13 *Instrumentum translationis pensionis habet in uentre reseruationem vigore facultatis.*
14 *Cassador. Rot. decisiones, & Vestr. declarantur.*
15 *Executiua via non datur, quando res est obscura.*
16 *Interpretatio iuris, quæ descendit ab exceptione, partis, et replicatione actoris, non autem ab actoris intētione non impedit viam executiuam.*
18 *Executio non impeditur, quando altior indago prouenit ab exceptione, sed reijcitur ad petitorium.*
19 *Reseruatarius omnium fructuum, eosque percipiens, habetur quoad onera realia vice, & loco Titularis.*
20 *In executiuis sine libello proceditur.*
Cessionarius in executiuis agere potest sine monitorio sicut cedens. nu. 20.
21 *Libellus non requiritur, quando proceditur summariè.*
22 *Dictio, etiam, non est restrictiua, sed potius ampliatiua.*
23 *Soluere cui ignorans, non tenetur soluere.*
24 *Notificatio, si desideretur solum ad effectum simplicis scitiæ, satis est, si quis aliundè sit certior factus.*
25 *Commissio in executiuis, & summarijs causis succedit loco libelli, & monitorij.*
26 *Commissio efficitur communis, per citationem ad dicen. contra.*
27 *In commissione, si adsit clausula, quam, & quas, quando est effecta communis, censetur omne ius partium iam à prima deductum.*
28 *Formula illa actionum nimis scrupulosa de qua l. 1. ff. de eden. postquam antiquata fuit, sufficit, quod ex prosequutis declaretur, qualis actio fuerit intentata.*
29 *Agens remedio l. diffamari C. de ing. man. non solū videtur velle se liberare à molestijs inferendis via ordinaria, sed & multo magis via executiua.*
30 *Clausula, quam, & quas deducit omne ius partiū in iudicium, & potest ferri sententia super causa probata, licet non deducta.*
31 *Executio literarū Apostolicarum de stylo Curiæ habet quatuor teminos ad docen. se paruisse.*
32 *Et de stylo Rotæ, isti quatuor termini procedūt, quando fuit actum per viam monitorij.*
33 *Pro executione literarum reseruationis Translationis pensionis in foro A. C. sufficit, quod seruentur quatuor termini, etiam sine monitorio.*
34 *Garz. decis. Verall. & Card. Mantic. declarāātur.*
35 *Clausula, omni meliori modo, operatur, vt translatio pensionis substineatur, prout est possibile substineri posse.*
36 *Pensionis translatio, an possit pro parte valere, & pro parte non valere.*

37 Clau-

37 *Clausula, motu proprio, tanta est vis, & efficacia vt reddat dispositionem fauorabilem.*
Gratia concessa, cum clausula motu proprio, assimilatur vltimæ voluntati. nu. 37.
38 *Sententia verba debent intelligi in ea parte, qua de iure venit exequenda.*
39 *Executiuè quādo proceditur, potest quis vna via electa ad aliam redire, & duplici via etiam simul vti, donec satisfactum sit.*
Et hoc fortius procedit, quando omne ius fuit deductum ex clausula quam, & quas nu. 39.
40 *Clausula (quam, & quas) operatur, vt quis absque refectione expensarum possit omissa vna via, aliam aggredi.*
41 *Iudicij natura & substantia est attendenda, nō autem figura verborum.*
42 *Sententia fertur per cedulam quando agitur de executione Breuium, & literarum Apostolicarum, & sic practicatur quotidie.*
Et à d. sententia non datur appellatio suspensiua. num. 42.

DECISIO XXX.

Claræ memoriæ Cardinalis Montaltus vigore facultatis transferendi motu proprio, & alijs amplissimis clausulis sibi datæ per sanctæ memorię Sixtum Quintum transtulit pensionem scutorum duorum mille auri sibi aliàs reseruatam super fructibus mensæ Archiepiscopalis Firmanæ. Cum autem Illustriss. D. Cardinalis Bandinus Reseruatarius fructuum dictę mensæ prætenderet translationem fuisse nullam, & præueniendo iudicium, causam super iactionibus, & molestationibus in Rota cum facultatibus Auditoris Cameræ committi obtinuerit; præuijs duabus decisionibus conformibus die 26. Februarij 1625.* & 23. Ianuarij 1626.* coram bon. me. Remboldo fuit declaratum, literas reseruationis vnà cum instrumento translationis exequēdas esse, ac mandata opportuna & necessaria relaxāda. Vnde causa appellationis mihi commissa sine præiudicio legitimę executionis arbitrio Rotæ, dubitaui, An intret arbitrium, & fuit resolutum non intrare ad impediēdam viam executiuam, quod arbi-
1 trium † regulatur à iure, *Bart. in extrauag. ad reprimendum in verb. videbitur, nu. 4. Paris. cons. 8. num. 21. lib. 4. Cas. de Graff. decis. 8. nu. 2. de re iud. & Rot. decis. 235. nu. 1. par. 1. recent. & 387. par. 2. & in Barchinon. fructuum 16. Iunij 1625. coram me.*
2 Iure autem attento literę † translationis habent paratam execūtionem, itaut detur translatario via executiua pro executione suæ translationis, sicut dabatur pensionario transferenti, *Vestr. in prax. lib. 3. c. fin. nu. 3. Cassad. decis. 10. nu. 8. de rescript. & dixit Rota in Bononien. Pensionis coram Illustriss. Cardin. Millino. & in Cremonen. Pensionis coram Illustriss. Card. Caualerio impressis apud Marches. de commis. p. 1. fol. 558. & seq. & in alijs relatis in decis. in hac causa facta 26. Februarij 1625. in princ.*
3 *coram bo. me. Remboldo* adeout contra † Translatarium non soleat rescribi, nisi cum clausula sine retardatione vt post *Gom. testatur Anton. Aug. in epitom. tit. de translat. pens. nu. 80. Garz. de benef. par. 1. c. 5. num. 470. & Rota in dicta Bononien. apud Marches.*

4 Et generaliter via † executiua, quę competit cedēti, datur etiam cessionario cum eisdem priuilegijs, *Ioan. Andreas in addition. ad specul. in rubrica de cession. Paul. de Castr. cons. 91. nu. 3. vol. 1. Rom. consil. 38. & 142.* Et communiter Doctores in *l. si sic legatum, §. si quis ita, vbi Ias. dicit communem, ff. de leg. 1.* Vnde in præsenti appellatio non debuit impedire viam executiuam. *Vestr. vbi sup.*
5 Et quamuis arbitrium † tribuat facultatem examinandi validitatem pensionis, tamen non retardat eius solutionem quoties literæ Translationis sunt iustificatę, aut non indigent iustificatione, *Mart. de claus. claus. 13. n. 13. p. 1. Rot. dec. 567. n. 1. par. 2. recent.* Hic autem vtrumque concurrit, quia literę visę fuerunt pro nunc satis iustificatę ex latè deductis in prędictis duabus decisionibus, & non egent iustificatione, ex quo tam facultas transferendi, quàm pē-
6 sio translata sunt motu proprio, quę clausula † liberat translatariū ab omni iustificatione, *Gabr. de claus. conclus. 2. n. 89. Seraph. decis. 1484. nu. 10. & decis. 1498. in princ. & Rot. in hac causa in d. decis. 26. Februarij:* Et accedit longissima quasi possessio
7 Cardinalis transferentis, quę etiam releuat † translatarios ab onere iustificandi pensionem translatā, *Garz. vbi sup. Rota in d. Bononien. & in Brixien. pensionis 23. Maij 1594. coram Illustris. Card. Millino apud eundem Marches. fol. 654.*

Ex quibus rectè fuit pronunciatum literas translationis esse exequēdas, nec propterea dari appella-
8 tionem suspensiuam, sicut nec datur à Decreto † de exequendo instrumento guarentigio. *Bart. in l. 4. §. condemnatum. ff. de re iud. Menoch. de adipisc. poss. remed. 4. nu. 827. Couar. pract. cap. 23. nu. 9. versic. tertium exemplum, Gutier. in repet. leg. nemo potest num. 447. ff. de legat. 1. Suar. in l. post rem iudicatā in 6. q. ad declarat. leg. Reg.* Igitur superest solum exaduerso pro retardatione adducti respondere.

Non obstat primo quod D. Cardinalis prçuene-
9 nerit in iudicio nullitatis translationis, quasi exceptio † litis prius pendentis debeat executionem retardare, quia per preuentionem non impeditur via executiua, *Bald. cons. 261. num. 2. vol. 1.* vbi quod si tollitur exceptio, quia est parata executio, non impeditur via exequutiua, licet reus agendo præueniat *Paul. de Castr. cons. 260. vol. 1. Petr. Bellug. in speculo principum rubr. 41. §. leges Regni, nu. 47. Gall. de form. Camer. oblig. p. 3. in cap. de vi instrument. oblig. Camer.* & hoc recta ratione, quia alioquin esset in potestate debitoris præueniendo iudicium, eludere viam exequutiuam, & sic omnia iuris remedia pro expedita exactione ob bonum publicum inuenta.

Et tanto magis quia quamuis D. Cardinalis vtendo remedio, *l. diffamari*, translatarios ad iudicium prouocauerit, & sic quoad illam primam petitionem dicatur *Actor. Roman. cons. 117. in princ.* tamen
10 † cum actor an Reus qui dicatur regulandum sit à causa originaria, *Crauet. cons. 182. nu. 2.* & non potuerit fieri declaratio super iactionibus, & molestijs, nisi illis præcedentibus, *Innoc. in c. Abbate de verb. sign. Alex. in l si finita §. eleganter num 26. ff. de damno infect.* propterea translatarij in effectu fuerunt veri actores, & D. Cardinalis reus. *Bart. in l. liberos ff. de in ius vocan. Couar. variar. lib. 1. c. 18. num. 6.*

num.4.Fab. de Anna. conf.58.num.6. Translatarij
ergo perinde haberi debent, ac si ipsi præuenissent,
& Dominus Cardinalis fuisset præuentus.

Non obstat secundò, quod via executiua non da-
tur nisi pro his quæ leguntur in instrumento, in in-
dulto autem transferendi, & instrumento transla-
tionis, ex quibus agitur, nulla fiat mentio de pensio-
nibus debitis per Cardinales, quia fortè procederet
11 obiectum, si ageretur, ex obligatione † Camerali
propter confessionem debiti quæ non extendi-
tur nisi iusta expressa, *vt per Gallesf. de obligatione
Camer.qu.31.num.15. & 16.* quæ ratio non appli-
catur viæ executiuæ literarum Apostolicarum, quæ
non competit ob aliquam confessionem, cum pensio
etiam non requisito Titulari reseruetur, & transfe-
12 ratur, sed datur ob earum † reuerentiam, & aucto-
ritatem, *Rota decis.506.nu.1.par.1.recent.* Ideo suf-
ficit, constet quod ille, contra quem agitur, etiam
non nominatum, percipiat fructus, super quibus fuit
pensio reseruata.

13 Et idem dicendum est de instrumento † transla-
tionis quod habet in ventre reseruationem vigore
facultatis, ita vt hæc tria, literæ reseruationis, fa-
cultas transferendi, & instrumentum Translationis,
non sint distinctim, & de per se consideranda, sed
mixtim, & tanquam vnum integrale constituentia,
*argumento textus in l. cum Delanionis §.asinam
vers.quod si ff. de fund.instrum.vel instrumento le-
gat.* Vnde distinctio translationum factarum per Pa-
pam mediante breui, seu literis ab alijs, quæ fiunt
per instrumenta, ex aduerso ponderata non adapta-
tur, nec iure fundatur ad effectum de quo agitur,
14 *quinimò* † *Vestr.Cassad. & Rotæ decisiones* supra
allegatæ indistinctè, & generaliter loquuntur, dum
translatarijs dant viam executiuam, alioquin cum
regulariter translationes fiãt per instrumentum non
autem per literas, raro pensio translata haberet exe-
cutionem paratam.

Vnde etiam non releuat, si dicatur quod D. Car-
dinalis venit in indulto ex interpretatione, ita vt se-
cunda decisio in hac causa facta rem reduxerit ad
coniecturas, & propterea res sit obscura, quo casu
15 non datur via † executiua, quia vltra quod identi-
tas pensionis translatæ, quodque Dominus Cardi-
nalis sit reseruatarius fructuum, non sunt posita in
coniecturis, & nunquam procederet conclusio supra
16 firmata, quod arbitrium dat facultatem examinã-
di validitatem translationis, non autem impedit
viam executiuam quoties translatio est iustificata, vt
hic per duas decisiones conformes; cessat etiam dif-
ficultas quoad personam D.Cardinalis, ex quo non
versamur in interpretatione extrinseca, & per viam
actionis sed intrinseca, & per viam replicationis,
etenim translatarij, qui sunt actores, habent facul-
tatem claram, & indubitatam transferendi istam
pensionem, & instrumentum translationis, in qui-
bus fundatur eorum intentio, ergo dum per Domi-
num Cardinalem reum conuentum excipitur in eis
non comprehendi Cardinales, & translatarij con-
trariũ decidi obtinuerant, intrat conclusio passim in
17 Rota obseruata, quod interpretatio † iuris quæ descẽ
dit ab exceptione partis, & replicatione Actoris nõ
autem ab Actoris intentione, nõ impedit viam exe-
cutiuam, *Gratia.discept. forens. cap.852.num.40.
& cap.671.num.15.Moder.de oblig. Camer. qu.31.
num.15.Rota decis.741.numer.12.par.1.diuers. &
decis.131.num.12.pa.2.* sicut in simili vbi altior in-
18 dago prouenit ab exceptione, non impedit † execu-
tionem, sed reijcitur ad petitorium, *Ripa in d.l.4.
§. condemnatum num.15. cum seqq. de re iud. Ca-
putaq.decis.321.par.1.& Mohed.decis.4. num.3. de
fid.instrum.*

Ex quibus consequenter patet responsio ad illud,
de quo etiam excipiebatur, quod Cardinalis trans-
ferẽs non fuit vsus facultate transferendi, dum gra-
uauit Præsules, & Administratores Ecclesiæ Firma-
næ, non autem Illustrissimum Dominum Cardinalẽ,
19 quia cum ipse sit reseruatarius† omnium fructuum,
eosque percipiat, habetur quoad onera realia vice,
& loco Titularis, *Rota decis.508.par.2.recent. per
totam, & latè in decisionibus, in hac causa factis.*
Et cessat penitus, quia fuerunt etiam quicunque
alij expressè grauati, *ad latè tradita per Crauett.
cons.294.*

Non obstat tertio, quod fuerit processum sine
20 monitorio, siue libello, quia † in executiuis sine
libello proceditur. *Marant.de ord.iud.4.par. dist.9.
num.4.Roman. cons.142. num.2.* vbi quod cessio-
narius in executiuis agere potest sine monitorio, si-
cut cedens, & consequenter Translatarius, & ratio
est, quia ex quo tunc proceditur summariè, *Marant.
21 vbi sup.* non requiritur† libellus, *clem.sæpe de ver-
bor.signific. Vestr. in prax.lib.5.cap.2.num.2.vbi
additio num.10.* quod absque dubio procedit in ca-
su nostro cũ non fuerit actum ad penam, aut incur-
sum censurarum, quo casu fortè esset monitorium re-
integrandum, *Achill.decis.5.& 6. de senten. excom.*
sed dumtaxat actum fuit ad simplicem pensionis so-
lutionem vigore literarum Apostolicarum, quæ agẽ-
di facultas non minus continetur in literis, quàm
22 facultas relaxandi censuras, quia cum hæc fuerit ex-
pressa per dictionem etiam, † quæ non est restricti-
ua, sed potius ampliatiua supponit alium modum
exequendi arbitrio actoris, scilicet per captionem
pignorum, aut aliàs, *Bald.cons.209.num.2.& 4.
lib.3.Seraph.decis.1384. num.1.*

Et licet videatur quod Translatarij tenebantur
prius D.Cardinali notificare eos esse Translatarios,
23 quia dum ignorabat cui † solueret, non tenebatur
soluere, *ad tradita per Ias. in l. vinum num.10.ff.
si cert.petat.Roder.Suar.in dicta l.post rem iudica-
tam in declaratione legis Regn. ampliat.1. num.10.
24 & 11.* tamen cum hæc notificatio † desideretur so-
lum ad effectum simplicis scientiæ, satis fuit quod
D.Cardinalis aliunde esset certior factus, *Bart.in l.
non solum §.morte nu.66.ff de nou. oper. nunciat.*
cuius ignorantia non potuit allegari, tum ex suamet
commissione, tum etiam ex citatione Translata-
riorum primitus illi facta aliàs decerni, & relaxari
mandatum executiuum, & quãdo prætendatur quod
etiam debuit ei ostendi instrumentum translationis,
ita vt non sufficeret simplex scientia, *iuxta doctri-
nam Bart. vbi supra num.48. & Rota in Romana
societatis officij 10.Nouembr.1625.coram me,* tol-
litur etiam ex disputatione dubij, an instrumentum
translationis sit exequendum, quod fieri non potuit
nisi illo ostenso, & in actis producto.

25 Et in omnem casum commissio† in executiuis,
& sum-

& summarijs succedit loco libelli, & sic monitorij, *Dec.cons.483.nu.7.Thesaur.decis.1.num.4. Vant. de nullit.ex defectu processus nu.2. Salust.in prax. in prohæmio nu.4.* quæ licet obtenta per Dominum Cardinalem, suffragatur etiam Translatarijs, quia
26 per citationem, ad dicendum contra, fuit effecta communis, *Scacc.in prax.par.1.cap.64.numer.26. Rota decis.317.par.2.recent.additio ad Gregor.XV. decis.552.num.7.*

Nec facit si dicatur, quod commissio succedit loco libelli in expressis, vnde debuit pronunciari iuxta commissionem, & sic super iactationibus, quod
27 tamen factum non fuit, quia cum in commissione† adsit clausula, quam, & quas, cum primum illa fuit communis effecta, censetur omne ius partium iam à principio deductum, *Maresc.var.resol.lib.1.cap.20.num.1. Achill.decis.14. de rescript.Rota diuers. decis.254.part.1. Greg.XV.decis.488.num.1.*

Non obstat quartò, quod debuit specificari talis actio, quæ conueniret, & esset conformis sententiæ latæ, cum tamen in actis nulla adsit declaratio, ex qua appareat fuisse petitum exequi literas pensionis & instrumentum translationis, quia satis videtur via executiua deducta ad speciem ex prosequutis nempè ex productione iurium, ex qua infertur necessariò ad solutionem pensionis, vnde etiam de partium con-
28 sensu emanauit disputatio dubij postquam † enim antiquata iam fuit illa nimis scrupulosa actionum formula, *de qua in l. 1. in princ. ff. de eden.* sufficit quod ex prosequutis declaretur, qualis actio fuerit intentata, *vt pluribus relatis Staibl.de Saluian.interd.insp.1.cap.3.n.62.& seqq.Grat.cons.34. lib.2.*

Et accedit quod Dominus Cardinalis vtendo di-
29 cto remedio leg.† diffamari, non solum intendit liberari à molestijs inferẽdis via ordinaria, sed etiam, & multo magis ab inferendis via executiua; vnde sicut ipse vigore commissionis absolui potuisset ab omnibus, & quibuscunque molestijs; pariter, & illi vigore eiusdem cõmissionis communis effectæ consequi potuerũt viam executiuam, *vt fuit resolutum in nullius de Carrectis 13.Nouembris 1587.coram Comitulo apud Marches.par.1.fol.231.& decis. 254.num.1.par.1.diuers.*

Quibus etiam adnecti potest, quod eo ipso quod
30 à principio virtute † clausulæ, quam, & quas, fuit omne ius translatariorum deductum, potuit ferri sententia super causa probata, licet non expressa, & formaliter deducta, *Surd. cons.24.num.17. versic. posset tamen, & Rota decis.257.nu.1.par.1.recent.*

Non obstat quintò, defectus terminorum substãtialium ad articulandum, quia cum versemur in executiuis, sufficit seruatos fuisse quatuor terminos ad docendum se paruisse literis Apostolicis, *Felyn. in cap.ad probandum num.6.vers. ad quam Rota præmittit de re iudic. Cassador.decis.5.num.16.de causa poss.& proprietatis, Acchill.decis.5.de sentẽt.*
31 *excommun*, & quod isti † termini de stylo Curiæ seruentur in executione literarum Apostolicarum, *Rota decis.791.par.3.diuers.lib.2.& decis.62.nu.6. par.2.recent.& in terminis pensionis.Mandos.in tract.de monit.quæst.11.& quæst.36.& in puncto pro translatario admisit Rota in Lucana pensionis 28.Iunij 1617.coram Archiepiscopo Seleucien.*

Nec releuat si dicatur, quod supradicta de quatuor terminis ad docendum se paruisse, procedunt de sty-
32 lo Rotæ quando fuit actum † per viam monitorij, *Garz.par.1.cap.5.nu.555. Caputaq. decis.251.p.3. & Mantic.decis.254.* quia præter quàmquod videtur id non esse metiendum à monitorio, sed à natura Iudicij executiui, in quo versam ır, & præsertim quia non fuit actum ad censuras, sed ad alia remedia, tollitur, ex quo commissio emanauit cum facultatibus Auditoris Cameræ, apud quem pro execu-
33 tione † literarum reseruationis Translationis pensionis aliarumque literarum non illi, sed isti termini seruantur etiam sine monitorio. *Salust. in pract. lib.3.cap.1.numer.6.& cap.7.numer.6.* Et in omnem casum commissio succedit loco libelli, & sic monitorij.

34 Nec quicquam faciunt Garz. † & præcitatæ decisiones apud Verallum, & Mantic. quia dum Garz. loquitur de monitorio, solum enunciat practicam ordinariam; quæ seruatur coram Audit.Cam.sed nõ dubitat, nec dubitari potest, quin commissio cum citatione ad soluendum succedat loco monitorij, & Caputaquen.si benè eius verba perpẽdantur, probat contrarium eius, ad quod allegatur, dum dicit, quod si in negotio executiuo seruantur termini substãtiales, seruari soliti in negotio principali, termini non dicuntur benè seruati, sed quod reiterati vigore Innocentianæ sanantur, quia sanatione opus non fuisset, si non illi, sed termini ad docendum de paritione requisiti in Iudicio executiuo fuissent seruati. Decisio verò Mantic.non applicatur, quia ex ea non constat super quo fuerit pronunciatum, aut super nullitate pensionis, aut super illius executione, & ex alia decisione in eadem causa facta corã eodem, quæ est decisio 286. potius apparet fuisse sententiam latam super nullitate.

Non obstat sextò, quod fuerit excessum, dum dicitur in sententia, instrumentum translationis esse exequendum, vt proterea in eadem translatarijs subrogatio quasi possessionis exigendi, quæ legitur in dicto Instrumento, cum tamen indultum transferendi non det talem facultatem quandoquidem principalis dispositio nempè Translatio non ideò minus sustinetur perindè, ac si subrogatio quasi pos-
35 sessionis non fuerit apposita, tum ex clausula† omni meliori modo, quæ operatur, vt translatio sustineatur prout est possibile sustineri posse, vt dixit Rota *decis.733.num.9. par.2.recent.* tum etiam quia cum subrogatio ad quasi possessionem sit quid distinctum, & separatum à facultate transferendi, sustinetur translatio in eo, in quo intrat facultas, à qua
36 regulatur, & annullatur † tantum in excessu perindè ac facta in maiori summa, *Rota apud Mantic. decis.153.& decis.173.par.2.recent..decis.733.n.10*

Et tollitur omnis scrupulus, ex quo translatio fuit facta vigore indulti motu proprio, quæ clausula videtur inesse in translatione, cum vt dictum est, considerandа sint mixtim, & tanquam vnum integrale propter correspectiuitatem, cuius clausulæ tanta
37 † est virtus ac efficacia, vt reddat dispositionem fauorabilem, *Anchar.cons.296.in princ.* adeò vt gratia sic concessa assimiletur vltimis voluntatibus, *cap. quia cunctis, in fine, & cap. auctoritate Martini de concessione præbend. in 6.* proindè non vitiatur ex accidentali adiectione inutili seu impossibili. *Dec. cons.*

conf. 415. & in puncto Roman. *conf.* 348. & argumento textus, *in cap. ex pluribus de præbendis in 6.* sicut nec vltimæ dispositiones, *l. si mihi. & tibi, §. si quis seruos, ff. de leg. 1. l. si quis ille institutus, ff. de condit. instit.*

38 Vnde sequitur quod verba † sententiæ, vt exequantur literæ pensionis cum instrumento translationis debent intelligi in ea parte, quæ de Iure venit exequenda pro sustinenda sententia, & sic quo ad translationem tantum, & non quoad subrogationem, *Grauett. conf.* 188. *num.* 8. *Socc. conf.* 91. *n.* 12. *lib.* 4. *Rota decis.* 319. *part.* 1. *recent. & decis.* 450. *n.* 9. *par.* 1. *diuers. & in Clusina Postæ.* 18. *Iunij* 1618. *coram R. P. D. meo Buratto*, quod etiam in eadem sententia declaratur, dum relaxantur in ea mandata opportuna, & necessaria, idest talia qualia de Iure veniunt decernenda, & non alia, quæ interpretatio tanto magis admitti debet ex quo in actis non apparet fuisse petitam executionem subrogationis quasi possessionis.

Non obstat septimò prætensa variatio de Iudicio executiuo ad Ordinarium sine refectione expensarũ, quia nullibi probatur variatio, sed potius prosecutio ex obseruantia terminorum, qui etiam seruari solent coram Aud. Camer. pro executione literarum Apostolicarum, & signanter stante expressa protestatione Translatariorum quod à via executiua non intẽdebant recedere. Et quamuis procedi etiam potuisset nullis seruatis terminis cum sola citatione ad soluendum, aliàs relaxari mandatum exequutiuum, tamen cum vterque procedendi modus sit executiuus, & ad idem tendat, vno intentato non præiudica-

39 tur quoad alium, imò potest creditor † dimisso primo ad alium recurrere, & vtroque etiam simul vti, donec ei satisfactum sit, *Bart. in l. consentaneum, num.* 17. *vers. quæro* 2. *C. quomod. & quand. Iud. Paul. de Castr. in l. qui legati, nu.* 3. *ff. vt in possess. legat. Ias. in l.* 5. *num* 23. *ff. si quis Ius dicenti non obtemp. & in l. nulli, num.* [illegible] *vers. sexto, & vltimo cogita. C. de Iudic. Caputaq. decis.* 50. *nu.* 5. *par.* 1. quod fortius procedit quando, vt hic fuit à princ. omne Ius deductum ex clausula quàm, & quas, quo casu

40 ex transitu† de vna via ad aliam non intrat refectio expensarum, *Seraphin. decis.* 630. *num.* 5. *Greg. XV. decis.* 270. *num.* 5. *& decis.* 488. *nu.* 3.

Tandem non obstat, quod non per decretum, sed per cedulam fuerit pronunciatum literas esse exequendas, quia cum non figura verborum, sed natu-

41 ra, † & substantia Iudicij sit attendenda, non ideò minus iudicium remansit exequutiuum, *Gabr. de appellat. concl.* 4. *num.* 1. *vers. contrarium, Statil. de Saluian. inspect.* 4. *cap.* 2. *nu.* 57. & practicatur quotidie in executione breuium, & literarum Apostolicarum, in qua fertur sententia per cedulam, *Salust.*

42 *in prax. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 24. & nihilominus à † dicta sententia non datur appellatio suspensiua, *Statil. vbi supra Gonzal. in annotat. contra nullit. n.* 247. *Mohed. decis.* 13. *vt lit pend. Seraph. decis.* 357.

Cætera quæ ex aduerso opponebantur, aut non indigent responsione, aut pertinent ad iustitiam, quæ licet visa fuerit plenè discussa in prædictis duabus decisionibus coram bo. me. Remboldo, si tamen D. Cardinalis cupit iterũ super ea audiri, DD. ordinarunt, quod audiatur ad primam post Cineres. Et ita, &c. vtraque, &c.

Habes has duas decisiones infra in hac parte in Additione pro vt in Indice in eius fine posito.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Viterbien. Castrorum.

Die Sabbati 23. Ianuarij. 1627.
In Rota Martiniana.

ARGVMENTVM.

Iudicium vniuersale quando pendet, silere debet iudicium particulare, & quando hoc procedat. Et aliqua circa hæredem, quia adiuit hæreditatem sine beneficio legis, & inuentarij.

SVMMARIVM.

1 Iudicio vniuersali pendente, silere debet iudicium particulare.
2 Quod intellige, quando ex illo iudicio particulari præiudicium inferretur iudicio vniuersali.
3 Prælegati petitio est iudicium particulare.
4 Hæres, qui non confecit inuentarium, si agatur de prælegato, & sic de fideicommisso particulari, tenetur vltra vires hæreditarias, licet secus esset, si fuisset grauatus in tota, vel quota hæreditatis, amplia nu. 5.
6 Hæres, qui adiuit hæreditatem sine beneficio legis, & inuentarij sibi præiudicat.
7 Fideicommissarius vniuersalis etiam si non conficiat inuentarium, nihilominus retinet sibi debitum.
8 Hæres institutus vniuersaliter, vel in quota, non potest grauari vltra valorem hæreditatis.
9 Prælegari non potest ab hærede in hæredem.
10 Legata regulariter ab instituto censentur repetita à substituto, & ab eo debentur, siue sit vulgaris, siue pupillaris, siue etiam per fideicommissum substitutio facta sit, & nu. 11.
12 Bellon. conf. 99. nu. 33. & 34. declaratur.
13 Hæredi à se ipso legari non potest.
Fidei commissarius vniuersalis est loco hæredis, & num. 13.
14 Text. in l. cum pater §. Titio. ff. de legat. 2. & alij declarantur.
15 Text. in l. Lucius §. maritus ff. ad Trebell. loquitur, quando mulieri per maritum debitorem fuit legata dos.
16 Debitum, quando legatur, censetur legatum animo compensandi.
17 Fideicommissi dominium transfertur in ipsum fideicommissarium.
18 Hypoteca competit ad hoc, vt consequatur res legata.

DECISIO XXXI.

ITerum dubitaui, An petitio vniuersalis fideicõmissi facta per D. Valerium ei obstet in casu, & ad effectum, de quo agitur, qui est. An d. petitio obstet d. Valerio; ita vt Excellentiss. D. Dux Brachiani successor Honuphrij iunioris possit detrahere bona subie-

subiecta fideicom. Honuphrij senioris, quæ continentur in prælegato facto per Georgium patrem prædicto Honuphrio iuniori, vel saltem illam retinere, donec discutiatur, An ex fideicommi. vniuersali Georgij, & illius fructibus possit prouideri d. Excellentiss. Duci, ex persona d. Honuphrij iunioris pro æstimatione dd. bonorum fideicommissi Honuphrij senioris in d. legato contētorum, & per omnes DD. visa causa, vno excepto, omnes negatiuè responderunt, & sic standum in decisis sub die 19. Iunij superioris anni: Nam etsi verum sit, quod pendente
1 † iudicio vniuersali debeat silere particulare iudicium *l. si quis libertatem. 7. ff. de petit. hæred. l. non distinguemus 37. §. si is ff. de recept. arbitr.* & latè *Osasc. decis. 74. num. 5.* & fuit dict. in Auenionen. fideicom. 19. Iunij 1617. coram R. P. D. meo Buratto. Nihi-
2 lominus hæc conclusio procedit, quando † ex illo iudicio particulari infertur præiudicium vniuersale, vt expressè loquuntur prædicta iura, quod cessat in hoc casu, etiam quod D. Valerius petierit fideicom. vniuersale, & particulare, & ex prosequutione iudicij particularis nullum oritur præiudicium iudicio super fideicommisso vniuersali.

Nec ex effectu dubij supra ponderato aliquod præiudicium resultat iudicio vniuersali, quia in hac pe-
3 titione prælegati, † & sic iudicij particularis discutiendus est d. effectus, cum causa pendeat coram vno Iudice, qui in hoc iudicio cognoscit prætensiones, quas Excellentiss. D. Dux posset habere in iudicio vniuersali, quæ pendent à resolutione prædicti effectus, eoq; inspecto, & considerato Excellentiss. D. Dux nec potest detrahere bona subiecta fideicommisso particulari, nec illa retinere, donec discutiatur, An ex fideicommisso vniuersali, & illius fructibus ipsi possit prouideri, & ratio fuit: quia cum Honuphrius iunior non confecerit inuentarium, cum
4 agatur † de prælegato, & sic de fideicommisso particulari tenetur vltra vires hæreditarias, licet secus esset si fuisset grauatus in tota, vel in quota hæreditatis, vt ex nouellis *Iustin. distinguendo dicit Castr. in l. ita tamen 27. §. si ex trebelliano, num. 2. ff. ad senat. C. Trebell. & in cons. 77. num. 1. vers. conclusio est ergo lib. 2. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 7. tit. 8. num. 15. Peregr. de fideicom. art. 33. numer. 47. & 48.* cum alijs pluribus congestis in hac causa 10. Maij 1624. & 10. Iunij superioris anni.
5 Et prædicta habent locum etiam in casu, † de quo agitur, in quo Georgius testator grauauit Honuphrium iuniorem filium quoad fideicommissum vniuersale ex bonis proprijs testatoris. Quò verò ad particulare ex bonis proprijs ipsius Honuphrij iunioris, hoc est illi debitis ex fideicommisso Honuphrij senioris, ita *Paris. cons. 2. lib. 3.* vt patet ex principio. Ex quo constat testatorem grauasse hæredem fideicommisso vniuersali super re ipsius testatoris, & fideicommisso particulari, super re ipsius hæredis, & *num. 15. vers. his tamen non obstan.* firmat hæredē teneri ad præstationem rei propriæ legatæ, & *à n. 29. vsque ad.* 50. ponit rationes, quia hæres adiuit sine
6 † beneficio legis, & inuentarij & tandem concludit quod hæres sic adeundo sibi præiudicatur cum confecit, testatorem illum grauare voluisse, vt videre est *num. 60. versic. et cum ex prædictis, et n. 61. iunct. num. 80. cum seqq.* idem tenet vltra *Thesaur. in alia decisione allegatum, Dec. cons. 253. nu. 2. vers. vltimo non obstat et num. 3. vers. præterea, Aym. cons. 144. nu. 8. Bellon. sen. cons. 9. per tot. Menoch. præsumpt. 197. per totum lib. 4. et præsertim num. 16. Peregr. de fideicomm. art. 35. num. 4. et art. 6. num. 8. et 9. iuncto num. 14. quem sequitur Modern. Roman. discept. 204. num. 38. lib. 2.*

Neque obstat, quod fideicommissarius vniuersa-
7 lis, † etiam quod non conficiat inuentarium retinet sibi debitum, *Gabr. cons. 124. num. 2. et 3. lib. 1. Peregr. de fideicomm. art. 33. num. 48.* Hoc enim proce-
8 dit, quia hæres † institutus vniuersaliter, vel in quota non potest grauari vltra valorem hæred. sed iste non est casus noster quoniam non agitur de grauamine imposito hæreditatis, sed de prælegato facto, magna ex parte ex bonis subiectis fideicommisso ad fauorem Honuphrij, qui cum non fecerit inuentarium, tenetur etiam quod d. prælegatum excedat vires hæreditarias: & quamuis replicaretur, quod non
9 potest prælegari † ab hærede in hæredem, & ideò Honuphrius non habuit iure prælegati, sed iure hæreditario, ex adductis per *Paris. in cons. 158. nu. 1. lib. 5.* Obiectum posset considerari si Honuphrio nō fuisset datus substitutus, quia sibi à se ipso legare nō potuit; secus autem cum fuerit datus substitutus, & simpliciter fuerit factum legatum, prout in casu isto, non autem nominatim ab hærede, tunc enim sustinentur legata tanquam à substituto relicta, nam re-
10 gulariter † legata ab instituto censentur repetita à substituto, & ab eo debentur, siue sit vulgaris, siue pupillaris, siue etiam per fideicommissum substitutio facta sit, *l. licet Imperator ff. de leg. 1.* & elegantissimè considerat *Surd. cons. 253. num. 36. vers. 4. licet,* & abundè fuit dictū in decisione facta 10. Maij
11 1624. & d. legatum † remansit hoc modo cum suo onere penès Honuphrium Iuniorē, *Bald. cons. 158. num. 1. lib. 5. et cons. 464. numer. 7. lib. 2. Soccin. iun. cons. 8. num. 26. lib. 2. Zanch. in l. hæredes mei §. cum ita parte 5. nu. 8. ff. ad sen. consult. trebell.* & fuit bis in hac causa repetitum, & hoc modo respondetur
12 † ad *cons. Bellon. 99. nu. 33. et 34.* vbi infert, quod si-
13 cuti hæredi à semetipso non † potest legari, ita neque fideicommissario vniuersali, qui loco hæredis est. Quia cum legatum simpliciter fuerit relictum D. Honuphrio, & ipse habeat substitutos, intrat responsio modo deducta.

Non obstant iura in contrarium allegata videlicet
14 † in *l. cum pater 79. §. Titio, ff. de leg. 2. et in l. quod de bonis 15. §. quod Auus, ff. ad leg. Falcid. et in l. ita tamen 27. §. hæres ex asse ff. ad sen. cons. trebell.* Nam vt responsū fuit in alia decis. ista iura loquuntur, quādo quis fuit grauatus in quota hæreditatis, qui non est casus noster, & nihil officit iuxta distinctionem *Castren. sup. relatam, et admittit Bellon. iun. d. cōs. 99. num. 15. et seqq.* qui solum conatur probare, idē esse in legato rei singularis ex *l. Lutius 7. §. maritus,*
15 *ff. ad trebell.* qui text. † non facit cum loquatur, quādo mulieri per maritū debitorem fuit legata dos, tūc enim cū mulier fuerit etiam instituta in triēte, & in vtroq; grauata restituere, nō tenetur ad restitutionē dotis, nisi ex hæreditate testatoris perceperit quantitatem æquiualentem nonunc falcidiæ quantum
16 est ipsa dos, & sic quando legatur debitum, † quo casu censetur factum animo compensandi, *l. quod de* pen-

bonis 15. §. *quod vsus, ff. ad l. falcid. et declarat Greg Lopez. par. 6. tit. 9. lib. 3. glos. 7. in fin.* vbi quod compensatio fit vsque ad quantitatem falcidiæ, vt in *d. §. maritus,* qui certè non est casus noster, cum Georgius nō legauerit Honuphrio filio creditum suum, sed bona ad ipsum spectantia ex fideicommisso Ho-
27 nuphrij senioris, quia à die purificati † fideicommissi dominiumin ipsum Honuphrium fideicommissarium transferebatur, *l. à Titio, ff. de furt. l. 1. §. in nouissimo, C. de caduc. toll. l. si seruus legatus, ff. de noxal. l. legatum ita, ff. de leg. 2.* Et quamuis hoc nō obstante fuerit resolutum competere D. Valerio Sal-
28 uianum ex † hypotecā legali de qua in *l. 1. C. comm. de leg.* hoctamen fuit firmatum, ex quo sufficit sola possessio defuncti, & ex alijs congestis in *decis. 10. Maij 1624. ad textū verò in l. ita tamen 22. §. fin. ff. ad Trebell.* abundè fuit responsum in vltima decis. & omnes intellectus dati prædictis iuribus quicquid in contrarium dicatur, sunt germani.

Ex quibus conclusum standum esse in decisis sub die 19. Iunij superioris anni, &c.

Hoc dubium fuit propositum sub die 19. Iunij 1626. coram eodem bon. me. Reuerendissimo Coccino: Est supra decisio 19. & vide ad decisionem 4. quæ est pariter in eadem causa vbi plures decisiones huius causæ annotaui.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Romana Societatis Fundaci.

Die Sabbati 23. Ianuarij. 1627.
In Rota Martiniana.

ARGVMENTVM.

Societas, si sit dissoluta, tunc amplius non est facienda lucrorum communicatio, & societas mutuo consensu sociorum potest dissolui ante tempus conuentum. Societas semel dissoluta, vt tacitè renouetur, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Societas potest mutuo consensu sociorum antea terminari, licet adsit pactum, quod vsque ad certum tempus esset duratura.*
2 *Societate sublata cessat communicatio lucrorum*
3 *Capitalis restitutio est præcipuus actus distractiuus societatis.*
4 *Societas non potest esse sine communione.*
5 *Societas est quædam communio, & ideò ex renunciatione, vel contraria declaratione censetur sublata.*
6 *Qui omne dicit, nihil excludit.*
7 *Traditio aliud est, & aliud promissio de tradēdo.*
8 *Patientia operatur effectuationem respectu possidentis.*
9 *Societas dissoluta an dicatur renouata ex eo, quod socius continuauit facere ea, quæ ante dissolutam societatem facere consueuerat.*
10 *Societas semel dissoluta, potest de nouo tacitè inducta censeri, per actus, qui tales sint, qui nequeant alio nomine, & iure fieri.*
11 *Consensus potissimū requiritur ad hoc, vt societas semel dissoluta, dicatur renouata.*

DECISIO XXXII.

FVerat de anno 1620. contracta societas sup dac inter Cosmum, & Stephanum pro certa rata capitalis, & cum assignatione tertiæ partis lucrorum ad fauorem Cosmi. Postea verò de mense Iulij 1621. d. Cosmus nuptuj tradēs Cleriam suam neptem d. Stephano cum dote scutorum 3. mill. renunciauerat in computum prædictæ dotis capitali, & lucro, quod habebat in d. fundaco, & è conuerso Stephanus illi pro bonō egressu, vt dicunt, dederat scuta 500. ac eadem in partem dotis receperat; Qua renunciatione non obstante adhuc Cosmus institit sibi præstari tertiam partem lucrorum acquisitorum in fundaco per totum annum. 1623. & cum huiusmodi præstationē Stephanus impugnaret, dubium in Rota proposui; An deberetur, & Domini responderunt, non deberi, quia licet ab initio fuisset cōuentum societatem esse duraturam vsque, & per totum annum 1625. vt cōstat ex lectura apocæ matrimonialis, potuit tamē eadem † societas mutuo Cosmi, & Stephani sociorum 1
consensu etiam antea terminari, *l. verū. §. fin. l. actione, §. diximus, & §. renunciare, ff. pro socio, Cephal. cons. 475. n. 50. Mantic. de tac. & ambig. lib. 6. ti. 23. n. 2. & seq. & n. 28. Ioseph. Ludou. concl. 53. col. 52. vers. primo modo,* vti videtur terminata in presenti ex d. apoca anni 1621. dum Cosmus occasione dotis prædictæ scutorum 3. mill. promissæ Stephano, vt supra, dedit scuta 1600. extrahenda ab effectibus fundaci, nempè scuta mille sui capitalis, & scuta 600. pro vtilibus sic taxatis per totum annum. 1621. Et cōse-
2 quenter † sublata societate cessat etiam communicatio lucrorum: & dantur actus, qui contradicunt so-
3 cietati: nempè restitutio † capitalis, quæ est præcipuus eiusd. societatis actus distractiuus *Bart. in l. Titium, & Meuium. §. altero, n. 6. vers. idem ab eo tempore, ff. de admin. tut. Bald. cons. 448. n. 3. lib. 4. Petr. de Vbald. de duob. fratrib. par. 11. q. 32. n. 102. post med. vers. si enim post actus contractiuos Hect. Felin. de Societ. cap. 41. nu. 35. & 36.* & compensatio facta
4 de vtilibus, quorum ratione fuit sublata † communio, sine qua societas dari non potest, *l. 1. in fin. l. si id, ff. pro soc. Roman. cons. 168. num. 3. latè Gratian. discept. foren. cap. 547. num. 29.*

Et præmissa confirmantur magis ex verbis ipsius apocæ, dum in eadem firmentio, quod societas debebat durare per totum annum 1625. & quod spontè Cosmus renunciat omnia vtilia, quæ sibi pro futuro tempore potuissent in partem deuenire, declarando id verbis amplissimis, scilicet, *Non ci hauer più che fare cosa alcuna & tutto quello, che li potesse competere dona, & renuncia à d. Stephano in tutto, et per tutto;* quæ verba, vti continentia renunciationem de præsenti, omninò aduersantur so-
5 cietati: cum † societas sit quædam communio, ac propterea ex renunciatione, seu declaratione huiusmodi iure censeatur sublata, *l. actione, §. renunciare, ff. pro soc. Bald. cons. 385. lib. 4. Ancbar. cons. 147. num. 5. vers. super quinto.*

Neque obstat quòd cū societas duratura esset per totum annum 1625. & sic superessent quatuor anni, renunciatio fuerit facta tantum *per li tre anni che*

restano

restano. Vnde infertur, quod d. Cosmo debeantur saltim lucra vnius anni; Fuit enim responsum, quod dicta verba *per li tre anni che restano*, vel sunt erroneè scripta, vel abundè supplentur per alia verba subsequentia eiusdem apocæ supra ponderata, & signanter ibi *per il tempo, che resta*, quæ sunt indefinita, & ibi *lo rinuncia in tutto, et per tutto, et dichiara non ci hauere più che fare cosa alcuna et tutto quello, che li potesse competere lo dona, et renuncia à d. Sign. Stefano*, per quæ comprehenditur totum
6 reliquum tempus d. societatis ex regula, qui † omne dicit, nihil excludit. Idque fortius confirmatur, dum è conuerso Stephanus donat d. Cosmo scuta 500. pro bono egressu, ibi *dall'altra banda d. Stefano dona à d. Signor Cosmo per ricompensa, et buon'vscita scudi 500. moneta*. Ex quibus omnibus resultat absoluta dissolutio societatis respectu totius temporis, ad *l. verum, §. fin. et d. l. actione in princ. et §. diximus, ff. pro socio*.

Neq; visum fuit sufficere obiectum deductum ab informantibus pro Cosmo, quòd, licet scuta 1600. essent extrahenda ex capitali, & vtilibus societatis, non tamen constet sufficienter fuisse extracta, immò de contrario ex illis verbis apocæ insertis, ibi, *promette, etc. da darsegli nel modo, che si dirà*, cum
7 aliud sit traditio, aliud promissio tradendi, nec proinde societas possit dici terminata *ex allegatis*: Etenim cum Stephanus esset conscius, & possessor illius societatis, ac ipse deberet habere dotem pro parte sibi assignata in effectibus eiusdem societatis, satis videtur fuisse ad effectum, de quo agitur: quod Cosmus, vt in apoca, cesserit, & renunciauerit: nec erat opus alia traditione, *Rom. cons. 86. nu. 7. versic. hoc autem*, *Rot. decis. 714. num. 2. par. 1. recent.* iunctis præsertim testibus deponentibus, Cosmum dixisse de sui persona, *Che non ci haueua più che far niente nel fondaco; ma staua per aggiutare li giouani*, & dum loquebatur de Stephano, *Ecco quà il padrone*; Ex quibus validè inferri videtur ad ipsius Cosmi pa-
8 tientiam, † quæ operatur effectuationem respectu possidentis, *l. qua ratione, §. interdum, ff. de acquir. rer. domin. Menoch. cons. 147. num. 9.*

Nec etiam obstat, quod dicitur societatem prædi-
9 ctam saltem censeri † renouatam ex eo, quòd d. Cosmus continuauit assistere in fundaco quotidiè merces administrando, gubernando, scribendo, computa percipiendo, & alia faciendo, quæ etiam ante societatem dissolutam facere consueuerat. Quoniam præsumitur, se hoc modo ingressisse in administratione prædicta iure familiaritatis non autem vti socius, maximè concurrentibus præcedente renunciatione, ac recessu à societate, subsequuta affinitate cũ Stephano, iuxta tradita per *Grauett. cons. 26. nu. 5. ad med. Dec. cons. 21. nu. 1. & seqq. & latè in Romana dotis, siue Salu. 10. Iunij 1626. coram R. P. D.*
10 *Tranco Durano*. Nec societas † semel dissoluta, potest de nouo tacitè inducta censeri, nisi per actus, qui tales sint, vt nequeant alio iure, vel nomine fieri, *Dec. cons. 548. nu. 5. Castren. cons. 73. nu. 3. & seq. lib. 2. Corn. cons. 251. post num. 1. lib. 4. Cephal. cons. 247. nu. 20. Decian. cons. 97. num. 24. lib. 2. Ruin. cons. 91. nu. 9. & 10. lib. 1. Surd. decis. 267. nu. 6.*

Prout nec renouatio prædicta videtur probari ex partitis descriptis ad creditum, & nomine Cosmi, tanquam socij in libro magno administrationis fundaci; quia non sunt descriptæ per Stephanum, aut de consensu illius; immò tantum abest, quod cõsenserit, vt potius probetur dissensisse, & habita d. descriptionis notitia reclamasse, cum tamen ad effectum inducendæ præsumptionis, quod societas fue-
11 rit renouata, consensus † huiusmodi potissimum requiratur, *Dec. d. cons. 21. per tot.* & præcipuè *n. 6. vers. sed in quæstione*, & clarius idem probat *Menoch. cons. 222. nu. 46. vsque ad fin.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Romana Scutorum 100. millium.

Die Mercurij 27. Ianuarij. 1627.

ARGVMENTVM.

Debitorum promissio tenet, & iuris dispositioni est conformis, si in cessione promittatur eos esse veros debitores, & pro talibus eos manutenere, non autem esse bonos, & exigibiles.

SVMMARIVM.

1 *Cessio debitorũ valet, si promittatur eos esse veros debitores, & pro talibus illos manutenere nu. 9.*
2 *Compensationem petens fatetur, se esse verum debitorem.*
3 *Et hoc potissimum procedit inter mercatores, qui constituunt debitorem, & creditorem.*
4 *Compensatio est species solutionis.*
5 *Partitarum contrapositio inducit cõpensationem.*
6 *Compensatio elidit, & extinguit obligationem.*
7 *Promittens soluere liberè cum iuramento, & obligatione Camerali, non potest compensare cum debitore, qui nec expressè soluere promisit, nec est cum iuramẽto, & in forma Cam. obligatus.*
8 *Obligatus in forma Cameræ potest vrgeri, & præcisè cogi ad soluendum, quod debet.*

DECISIO XXXIII.

Censuerunt Domini sententiam R. P. D. Melsij Locumtenentis A. C. per quam D. Bartholomeus Ruspolus fuit absolutus a petitis per D. Ioannem Rotulum, esse confirmandam, validitas enim in dubium non reuocabatur. De iustitia verò satis videbatur constare ex eo, quod vt periti in eorum relationibus attestantur, Sauonantius fuit repertus verus debitor in tribus partitis excedẽtibus sũmam scutorum 100000. in aliquibus libris, prout in bilãcio fuerat assignatus, quod sufficit, nam quondam Alexander Ruspolus in instrumento cessionis, & renunciationis suæ rationis bancariæ factæ d. D. Ro-
1 tulo, promisit † debitores in d. bilancio describendos esse veros, & pro talibus illos manutenere, non autem esse bonos, & exigibiles, quod est etiam iuris dispositioni conforme, vt est *text. in l. si nomen ubi Bald. ff. de hæred. vel act. vendit.* & tradit etiam idem *Bald. in cons. 72. lib. 3. Cast. cons. 170. n. 3. vers. 2. præmittendum lib. 2. Alex. cons. 242. ad fin. lib. 6. Paris. cons. 88. num. 13. & seq. lib. 1. Becc. cons. 105. nu. 14. & seqq. Surd. cons. 452. nu. 16. & decis. 226.* *num.*

num.41. Vinc. de Franch. decis. 427. numer. 4.

Nec obstat, quod Sauonantius conuentus à Rotulo pro d. summa scutorum 100000. & vltra solutione negauerit se ad hoc teneri, & postea fuerit per sententiam condemnatus solum ad soluendum scuta 1272. 12. ÷ in reliquis verò absolutus, quàm sententiam vti iustam fuit coram me 15. Decembris 1625. resolutum esse confirmandam, & consequenter videatur Ruspolum non præstitisse, ac manutenuisse Sauonantium verum, ac legitimum debitorem in d. summa in bilancio expressa, & sic non adimpleuisse, quod promisit, ideo q. iniustè fuisse, vt supra per A. C. absolutum. Nam fuit responsum Sauonãtium negasse tantum se efficaciter teneri ad effectualem d. summæ petitæ solutionem, non quidem ex eo, quod non esset in ea verus, ac legitimus debitor, sed tantum ex eo, quod vice versa esset in alijs libris eiusdem rationis, & in eodem bilancio descriptus creditor in alia simili, aut paulò minori summa, vt ex eorundem librorum, & bilancij inspectione, ac peritorum relatione docuisse fuit iam firmatum in d. decisione coram me, & quod consequenter esset locus contrapositioni, & compensationi, vnde apertè † fassus fuit se verum debitorem petens enim compensari fatetur hinc inde debitum, *Bald. in l. cum Papin. nu. 8. C. de sent. Natt. cons. 134. num. 6. Surd. decis. 24. nu. 5. 6. & 7. Rot. decis. 626. nu. 7. & 8 par. 1. diuers.* vbi quod hoc præsertim procedit inter † mercatores, qui constituunt debitorem, & creditorem.

Immò Sauonantius non solum fassus fuit se verũ, ac legitimum debitorem, sed etiam mediante contrapositione, & compensatione, vt supra opposita, & per iudicem admissa effectualiter soluit totum id, in quo fuerat in d. bilancio descriptus debitor, exceptis tantum dictis scutis 1272. 12. ÷ ad quorum solutionem pro residuo fuit condemnatus; compen-

4 satio † enim est species solutionis, & qui compensat, soluere dicitur, *l. debitor ff. qui pot. in pign. hab. l. dedisset ff. de verb. signif. l. qui peculium §. ille ff. de stat. libert. l. si constat. C. de compensat. Bart. in l. aufertur §. qui cõpensationẽ ff. de Iur. fisc. Tiraq. de retrat. lign. 3. glos. 3. num. 2. 3. & seq. Rot. decis. 7. nu. 1. par. 2. diu.* & consequenter Ruspolus præstando Sauonantium non solum verum debitorem summæ in bilancio descriptæ, sed etiam pro maiori saltem parte exigibilem, & cum effectu soluentem longè vltra quàm promiserat, impleuit.

Præterea Rotulus in eodem instrumento cessionis liberè, & absque vlla exceptione satisfacere promisit omnibus dictę rationis bancariæ sibi cessæ creditoribus iuxta formam bilancij, & sic etiam Sauonantio, qui inter alias in eodem bilancio d. Summę scutorum 100000. circiter creditor descriptus reperitur, vnde vel de tempore cessionis fuerat iam in-

5 ducta compensatio † mediante partitarum debiti, & crediti contrapositione iuxta tradita per *Rot. coram Sancta mem. Gregor. decis. 366. nu. 3.* & perinde est ac si in bilancio Sauonantius fuisset solum descriptus debitor in d. summa scutor. 1272. 12. ÷ in qua ipse pro reliquatu verè, & cum effectu debitor remanebat, & ad cuius solutionem fuit iam per sententiam condemnatus; vel contrapositio rè vera non aderat, et quo Sauonantius fuerat descriptus creditor, & debitor in diuersis libris, *vt per Alex. cons. 85. num. 2. & 3. lib. 3. Surd. d. decis. 117. sub num. 9. & 10. et decis. 186. num. 8. et 9. cum alijs alleg. per Addent. ad dict. decis. Greg. 366. sub num 8. versic. notandum est*, *tamen* & tunc Rotulus non potest conqueri quòd per exceptionem compẽsationis postea oppositam, & admissam, Sauonantij debitum pro maiori parte remanserit extinctum, & exigi non potuerit, cum simul, & semel per compensationem

6 † elisa pariter, & extincta remanserit eiusdem Rotuli obligatio, cuius vigore ipse d. Sauonantio d. integram summam scut. 100000. circiter, in qua ille fuit descriptus creditor, liberè, & absque vlla exceptione soluere debuisset nisi mediante d. compensatione remansisset liberatus.

Nec placuit quod pro parte Rotuli dicebatur ipsum promisisse soluere liberè, & sine vlla exceptione cum iuramento, & obligatione Camerali, & cõse-

7 quenter non potuisse † compensare cum debito Sauonãtij, qui nec præcisè soluere promiserat, nec erat cum iuramento, & forma Camerę obligatus, ex *trad. per Cæs. de Graff. decis. 3. nu. 14. et 15. de solut. cum alijs alleg.* quia si contrapositio fuerat iam facta, & compensatio inducta quoad Sauonantium non intrabat obligatio Rotuli de soluendo, quia ipse non erat in antiquo illius debitor, sed tantum creditor in d. scut. 1272. 12. ÷ pro residuo: si verò compensatio facta non fuerat, Rotulus plus fuit consecutus, quàm sibi fuerat à Ruspolo promissum, & quàm ipse poterat prætendere, iuxtà formam d. Instrumenti cessionis, cum Sauonantius, qui vigore Camera-

8 lis † obligationis illum vrgere, & ad præcisè, quod sibi debebatur, soluendum cogere potuisset absque eo, quod compensare teneretur mitius agendo, suoque fauori renunciando, fuerit contentus compensationem fieri, eaque mediante Rotulum à d. rigorosa obligatione liberari.

Neque etiam obstat quod asserebatur Rotulum post d. cessionem realiter, & cum effectu soluisse Sauonantio totum id, in quo ille fuerat descriptus creditor in dictis libris, & bilancio, quia de tali solutione doctum fuit, & potius de contrario constare videtur ex d. relatione peritorum, & sententia lata ad fauorem Sauonantij, & nihilominus cessat etiam difficultas, quia sufficit, quod de tempore cessionis Sauonantius esset verus, & legitimus debitor, & creditor, prout in bilancio continetur, & si verum est, quod Rotulus postea realiter, & cum effectu soluerit, vtique ipse adimpleuit, quod promisit iuxtà formam d. suæ obligationis & potest hodie petere effectualiter solui quod sibi vice versa debetur à Sauonantio, quem ex prædictis clarè patet esse in summa in d. bilancio expressa, verum, ac legitimum debitorem, qualem tantum præstare, ac manutene-

9 re promisit † Ruspolus iuxtà dispositionem *text. in d. l. si nomen vbi Bald. ff. de hæred. vel act. vend.* vt superius etiam fuit dict.

Et ex prædictis etiam patet non obstare conuentionem in d. instrumento factam, quod si debitores, & pecuniæ essent maioris quantitatis, quàm creditores d. rationis, Rotulus totum illud plus teneretur restituere Ruspolo, sin autẽ è contra, creditores essent maioris quantitatis, quàm debitores, & pecuniæ Ruspolus teneretur soluere Rotulo totum illud plus ad omnem eius requisitionem, quia de aliquo credito-

rum

rum excessu doctum non fuit, immò quoad Sauonantium ex d. relatione peritorum constat potius de contrario, cum ille fuerit repertus in maiori quantitate debitor, quàm creditor.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Infra in eadem causa habetur alia decisio sub die 28. Ianuarij 1628. coram bon. mem. Eminentiss. & Reuerendiss. Card. Virili, est decisio 137.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Colonien. Canonicatus S. Vrsulæ.

Die Mercurij 27. Ianuarij. 1627.

ARGVMENTVM.

Beneficij immissio vigore subrogationis gratiosæ datur, si apparet illud esse reseruatum, iustificato solummodo clericatu, & possessione eius, in cuius locum fuit facta subrogatio.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium si appareat esse reseruatum, datur immissio vigore subrogationis gratiosæ, et ad hoc quæ requirantur.*

2 *Beneficium resignatum in Curia, dicitur vacare in Curia, et cadit sub reseruatione clausa in corpore iuris.*

3 *Clericatus probatur per literas patentes Ordinarij.*

4 *Probatio melior dari non potest, quàm propria confessio.*

5 *Possessio probatur per publicum instrumentum adeptæ possessionis, et probat ad omnes iuris effectus, alio non existente in possessione.*

6 *Ebrietas non probatur per testes, dicendo, quod aliquis bibebat.*

7 *Sanæ mentis quilibet præsumitur.*

Pro instrumento, et illius validitate stat præsumptio. num. 7.

8 *Possessio beneficij dicitur tradita capitulariter, si totum Capitulum fuit intimatum ad interueniendum, licet non omnes vocati interuenerint, nam totum ius Capituli remanet in illis; qui interueniunt.*

9 *Ordinariè, et non executiuè per viam immissionis est procedendum inter habentes parem titulum.*

10 *Contradictor legitimus ad impediendam immissionem beneficij quis non dicatur.*

11 *Beneficij immissio vigore subrogationis gratiosæ non potest impediri per exceptiones, quæ respiciunt petitorium.*

DECISIO. XXXIV.

Dominus Guilielmus Steijnuuech vsque de anno 1617. resignauit in manibus Papæ Canonicatũ S. Vrsulæ, de quo agitur, ad fauorem Domini Gasparis Pauli, qui eiusdem Canonicatus capta possessione, illum postea resignauit, & cessit ad fauorem D. Georgij Pauli Strauij: sed cum postmodum obierit prædictus Guilielmus, fuit de eodem Canonicatu, tã quàm per obitum vacante, prouisus à Capitulo vigore precum imperialium Alexander Simonis, qui cum prætẽdat se esse in possessione, & causa fuerit in Rota introducta, dubitatum fuit, An D. Georgio esset danda immissio vigore subrogationis gratiosæ, quã ad partes expediuit, & per quam subrogatur in ius, & possessionem, tàm Guilielmi primi resignantis, quàm Gasparis secundi, & Domini vtraque parte informante affirmatiuè responderunt.

1 Quia quotiescunq; apparet, beneficium † esse reseruatum, datur immissio vigore subrogationis gratiosæ, iustificato solummodo Clericatu, & possessione eius, in cuius locum fuit facta subrogatio, *Seraph. decis. 1426. nu. 1. Rota decis. 154. par. 1. et decis. 197. par. 2. in recent.* & tenuit *Rota in Cæsaraugustana Parrocchialis de Cossuenda* 13. *Nouembris* 1620. *coram R. P. D. Pirouano, et in alijs.*

In casu autem nostro omnia supradicta requisita fuerunt sufficienter iustificata: nam de reseruatione constat ex resignatione facta in Curia in manibus Papę, tã per Guilielmum, quàm per Gasparem, quo
2 casu † beneficium dicitur vacare in Curia, & ideò cadit sub reseruatione clausa in corpore iuris vigore *c. 2. de præben. in 6. Rota decis. 1. nu. 4. de rer. permut. in nou. Put. decis. 38. in fin. nu. 2. lib. 2. in nou. Paris. de resignat. lib. 9. q. 14. nu. 1.* & dixit *Rota in dicta Cæsaraugustana Parrocchialis, et anteà in montis Falisci Cappellaniæ* 30. *Iunij* 1606 *coram bon. me. Cardin. Lancellotto.*

3 De Clericatu verò † non dubitatur, & de eo cõstat per literas patentes Ordinarij, *glos. in ca. Inter quatuor de Cler. pereg. Rot. decis. 16. de probat. in antiq. Rebuff. in praxi 1. par. in for. litter. tonsur. nu. 22.*

De possessione pariter dubitari non potest, tàm respectu primi, quàm secundi resignantis; Nam possessio dicti Guilielmi probatur ex cõfessione alterius partis in cõmissione Rotali, vbi explicitè fatetur pacificam possessionem Guilielmi de tẽpore resigna-
4 tionis, *vt in Summ. n. 6.* qua confessione † nulla melior potest dari probatio, *cap. Per tuas de prob. Aym. cons. 61. nu. 3. Rot. decis. 98. nu. 2. par. 2. diuers.*

Possessio verò D. Gasparis probatur per publicum
5 † Instrumentum adeptæ possessionis, quod datur in dicto Summario num. 7. & probat possessionem ad omnes iuris effectus, alio in possessione non existente, *l. Prædia, vbi Bart. ff. de acquir. poss. l. Non idcircò, vbi Bald. C. de fid. instrum. Rot. diuers. decis. 202. num. 3. par. 1. & decis. 62. num. 1. par. 2. Cassad. decis. 20. in fin. de præben. Put. decis. 350. nu. 4. lib. 1. secundam nou. impress.* & fuit dictum in Augustan. Hospitalis 21. Februarij 1611. coram bon. mem. D. meo Vbaldo, & sæpè in alijs.

Neque visa sunt obstare ea, quæ fuerunt opposita cõtra supradictam reseruationem, & in primis, quod resignatio Guilielmi esset inualida ex defectu cõsensus eiusdem Guilielmi, sub prætextu quod fecerit supradictam resignationem, dum existebat in ebrietate, Quia DOMINI responderunt, hanc ebrietatem
6 non esse aliquo modo probatam, cum testes † deponant quidem, quòd Guilielmus resignans, & Gaspar resignatarius biberent, non autem aliquid dicũt circa ebrietatem, & testes Instrumentarij, qui pro hac parte dantur in *Summario additionali nu. 1.* deponunt de contrario, quòd dictus Guilielmus tempore resi-

resignationis non erat ebrius, & quod fuit facta ista resignatio liberè, sine dolo, & fraude, & quod ipse
7 erat † sanæ mentis, prout in dubio præsumitur, *Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 2. tit. 5. num. 2.* prout pariter præsumptio stat pro Instrumēto, & illius validitate, *Bald. in l. quoties, in fin. C. de iudic. Rot. decis. 127. nu. 2. post. 2. vol. consf. Farin.*

Non obstat, quod possessio Gasparis vltimi resignantis non fuerit capitulariter capta; tum quia prædictus Georgius fuit, vt dixi, subrogatus tam ad possessionem Guilielmi, quàm Gasparis, & sic sufficeret constare de possessione dicti Guilielmi primi resignantis; tum quia licet in tradenda possessione dicto Gaspari non interfuerint nisi Abbatissa,
8 & vnus Canonicus, tamen cum † fuerint factæ monitiones de ordine Abbatissæ ad congregādum Capitulum, & fuerint vocati omnes Canonici tunc existentes, hoc videtur sufficere, nam si vocati noluerunt venire, totum ius Capituli remansit in Abbatissa, & Canonico, qui interuenit, & sic possessio per eos data Gaspari, fuit capitulariter capta, *Abb. in cap. Cum omnes, col. fin. num. 13. versic. Tamen vnam diuersitatem de constit. Put. decis. 283. lib. 2. in nou.*

Non obstat, quòd Alexander habeat parem titulum vigore precum imperialium, & in possessione, vnde intret regula, quòd inter habentes † parem
9 titulum procedendum sit ordinariè, & non, executiuè per viam immissionis. Quia cum dictus Alexāder non veniat ex eadem vocatione, per resignationem, sed diuersa, per obitum nec ex eodem fonte, scilicet, a Sede Apostolica, nec habeat similē subrogationem, non habetur pro legitimo contradictore
10 † ad impediendā immissionē, vt fuit sæpissimè tentum in Rota, *Cap. decis. 320. par. 1. & fuit resolutum in Pampilonen. Parrocchialis de Arcoz. 4. Maij 1613. coram bo. mem. D. meo Vbaldo, in Barbastren. Prioratus 11. Ianuary 1616. corā R. P. D. Verospio, & in Ratisbonen. Canonicatus 17. Nouembris 1617. coram R. P. D. meo Pirouano, & in alijs.*

Non obstat defectus publicationis resignationis iuxta formam Constitutionis Gregorij XIII. quia istud obiectum hodiè cessat ex facto, cū in Summario Georgij nu. 5. detur Instrumentum publicationis, vbi Notarius coram testibus asserit, fuisse adimpleta omnia seruanda iuxta formam dictæ Constitutionis, vltra quod gratia Georgij capit etiam vacationem ob non publicationem.

Non obstat exceptio de assequutione alterius Canonicatus incompatibilis. Quia incompatibilitas nō probatur, & in omnem casum, tam ista exceptio, quàm alia proximè adducta respiciunt petitorium, & tanquam requirentes altiorem indaginem non
11 possunt impedire † immissionem vigore supradictæ subrogationis gratiosæ, vt dixit Rota in *Iacen. Parrocchialis 13. Iuny 1603. coram bo. mem. Cardinali Pamphilio, & in Veronen. Canonicatus 8. Decembr. 1604. corā Illustriss. Card. Millino relatis per Modern. Bonon. de acquir. poss. qu. 18. art. 1 sub num. 29.* Et ita decisum.

In hac eadem causa habetur alia decisio sub die 14 Maij 1621. coram eodem Eminentiss. & Reuerendiss. D. Card. Vbaldo est decisio 66.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Florentina subdecanatus.

Die Mercurij 27. Ianuarij. 1627.

ARGVMENTVM.

Iurispatronatus quasi possessio defuncti non transit in successorem, nec ex tali possessione potest cōcedi mandatum de manutenendo, sed requiritur, quod interueniat actualis præsentatio, quæ effectum sortita sit.

SVMMARIVM.

1 *Præsentandi quasi possessio non acquiritur, absque actuali præsentatione, quæ effectum habuerit.*
2 *Quasi possessio defuncti non transit in successorē.*
Possessio, vt acquiratur, vel retineatur, requiritur animus num. 2.
3 *Animus defuncti ad successorem non transit.*
4 *Patris possessio non cōtinuatur in filium, sed opus est noua apprehensione.*
5 *Possessio defuncti, sicuti non transit in successorē, vel heredē vniuersalem sine noua apprehēsione, ita nec in successorem singularem.*
6 *Possessio transferentis in exigendo pensionem non transit in translatarium.*
7 *Legatarius debet capere rem legatam de manu hæredis, et non potest prius circa eam exercere actus habiles ad acquirendam possessionem.*
8 *Text. in l. cum hæredes, ff. de acquir. possess. procedit tam in rebus corporalibus, quàm incorporalibus.*
9 *Quasi possessio acquiri non potest, nisi per actum proprij exercitij, scilicet per vsum, & exercitium iuris incorporalis.*
10 *Quasi possessio in hæredem, vel successorem particularem non transit ante vsum, & exercitium illius iuris.*
11 *Possessio, quæ est penes defunctum, per eius mortem extinguitur, & illa possessio, quæ post capitur ab hærede nō potest dici eadē possessio, sed diuersa.*
12 *Iurispatronatus quasi possessio non transfertur in successorem siue vniuersalem, siue singularē, sed in eo opus est nouo vsu, & exercitio.*
13 *Statutum, quando extat, de continuanda possessione in successorem, illud nihil operatur quoad quasi possessionem præsentandi.*
14 *Quasi possessio iurispatronatus versatur circa spiritualia, & ideo nō subijcitur statutis Laicorū.*
15 *Successori non datur manutentio ex possessione defuncti.*
16 *Quasi possessio, & dari, & cedi potest, & si hoc potest fieri inter viuos, videtur quod etiam in vltima voluntate possit fieri.*
17 *Possessionis cessio in vita facta, ideo tenet, quia cedens possidet, & sic transfert, quod est, & ipse habet: sed secus est, si possessio legetur, num. 19.*
18 *Testator, si legat rem, quæ sua morte est peritura, non tenet tale legatum.*

20 Pos-

20 *Possessio si transferatur in vita post mortem, vt si quis constituat se post mortem suam nomine alterius possidere, tunc non transfertur possessio, nec clausula, constituti, aliquid operatur.*

21 *Testator si constituat, se in testamento possidere pro hærede, vel legatario, non valet tale constitutum.*

22 *Possessio, si per legem, aut statutum absque noua apprehẽsione solo ministerio legis possit trãsferri, idem etiam fieri posse ex voluntate testatoris.*

23 *Lex sola est, quæ fingere potest, quod non est, non autem homo.*

24 *Iudex non potest facere, vt transferatur possessio sine actuali apprehensione.*

25 *Possessio in legatarium transfertur, si testator non solum per viam legati, sed etiam omni meliori modo eam reliquit, quod limita nu. 26.*

27 *Possessio non trãsfertur in absentem ex illius donatione, seu constituto inter viuos, si donans, vel constituens moriatur ante acceptationem.*

28 *Iuris patronatus possessio acquiritur, si sit capta possessio de castro legato, cui cohæreat ius patronatus.*

29 *Ex possessionis apprehensione vnius prædij, non infertur ad possessionem alterius.*

DECISIO XXXV.

VAcauit Subdecanatus Ecclesiæ Florentinæ, & contendentibus diuersis patronis, nec non ab eis respectiuè præsentatis super pertinentia iurispatronatus, D. Octauia Capponia vna ex prædictis assertis patronis, institit ante omnia dari dubium, quis eorum sit in quasi possessione præsentandi: Sed quia alij nempè Baiulius, & fratres de Puccis, & D. Lucretia, & fratres de Venturis nihil adduxerunt, vnde iustificari posset, eos esse in dicta quasi possessione, fuit propterea solummodo disceptatum, an constaret de quasi possessione prædictæ D. Octauiæ, & fuit negatiuè resolutum; & proinde nemini patronorum dandum esse mandatum de manutenendo.

In primis enim D. Octauia non potest quasi possessionem prætendere ex propria eius persona, ex quo nunquam præsentauit, cum tamen quasi posses-
1 sio † præsentandi non queratur absque actuali præsentatione, quæ effectum sit sortita, *Calder. de iure patronatus. cons.* 12. *Oldrad. cons.* 229. *nu.* 2. *Rocch. de Cur. in tract. de iure patronatus verb. competens. nu.* 35. *Gonzal. ad reg.* 8. *gloss.* 18. *nu.* 76. *Caputaquen. decis.* 418. *par.* 2.

Nec etiam est in dicta quasi possessione ex persona Ruberti Pandulphi quondam sui mariti, qui ei dictum iuspatronatus legauit, sequuta confirmatio-
2 ne Ordinarij; quia quasi possessio † defuncti non transit in successorem, *l. cum hæredes ff. de acquirenda possessione l. si deco §. vltimo ff. ad exhib.* Quando quidem ad acquirendam, & retinendam possessionem requiritur animus, *l. quemadmodum ff. de acquirenda possessione & l. licet C. eodem.* Animus
3 autem defuncti † ad successorem non transit, *l.* 4. *ff. locat. l. sed si ita legatum §. illi si volet ff. de legat.* 1. *Cephal. consil.* 30. *numer.* 8. *lib.* 1. *Ioseph. Ludou. Decis. Rot. Rom. Par. I. Pauli Rubei.* *decis. Perus.* 69. *num.* 11. vnde ob eandem rationem
4 nec in suum hæredem patris † possessio continuatur sed opus est noua apprehensione, *gloss. in d. l. cum hæredes verbor. pertinet, & ibi Bartol. et in l. suis, numer.* 5. *ff. de liber. & posthum. Bald. in l. fin. numer.* 2. *C. de edict. diu. Adr. tollen. Roder. Suar. in l.* 8. *tit. de las herencias libro* 3. *fori num.* 12. *Gutier. in repet. text. in §. sui numero.* 66. *instit. de hæreditate qualitate, & differ.*

Et sicut in hæredem, seu successorem vniuersa-
5 lem non transit † defuncti possessio sine noua apprehensione, ita nec in successorem singularem, *gloss. in l. cum duobus §. idem respondit il* 2. *in in verb. dominium ff. pro socio, Alexand. in d. l. cum hæredes numer.* 2. *Gomes. super regula de annal. quæstio.* 14. *&* 15. *Rota par.* 1. *recent. decis.* 122. *numer.* 3. *&* 11. *coram Gregor. XV. decis.* 57.
6 vbi quod possessio † transferenti in exigendo pensionẽ non transit in translatarium: & multo minus transfertur possessio in singularem successorem titulo legati, quia in eo vltra generalem rationem supra traditam, vrget etiam illa, quod cum debeat
7 rem legatam † capere de manu hæredis, non potest prius circa eam exercere actus naturales habiles ad acquirendam possessionem, & sic incipere possidere, quàm ei res legata ab hærede tradatur, aut consignetur.

8 Et in vniuersum dispositio † *textus in dict. l. cum hæredes,* indistinctè, & absolutè procedit non solum in rebus corporalibus, sed etiam in incor-
9 poralibus, quarũ quasi possessio † acquiri nõ potest, nisi per actum proprij facti, scilicet per vsum, & exercitium iuris incorporalis, *l. quoties* 20. *ff. de seruit. l.* 2. *vbi DD. ff. de seruit. & acquiren. Bart. in l.* 1. *§. huius autem interdicti ff. vti possid. Puteus decis.* 269. *numer.* 3. igitur nec rei incorporalis qua-
10 si possessio † in hæredem, aut successorem particularem transit, ante vsum, & exercitium illius iuris, *Tiraquell. in tract. de mort. saisit in* 4. *par. declar.* 7. *& in præfat. d. tract. declar.* 3. 4. *& seqq. Gabr. cons.* 185. *num.* 7. *lib.* 2.

Vnde necessariò sequitur, vt eo ipso quod possessio defuncti non transfertur, quod postquam per nouum actum, aut vsum rei est apprehensa per
11 successorem non potest dici † eadem possessio antecessoris, sed diuersa, itaut illa, quæ fuit penes defunctum fuerit extincta, & alia noua in hærede producta, *d. l. cum hæredes §.* 1 *ibi,* noua possessione opus sit, *l. is qui pro emptore §. si quis bona fide ff. de vsucap. ibi,* quia initium secundæ possessionis vitiosum est, *quia text. loquitur in singulari successore secundum Bart. & DD. ibidem Anton. Gom. ad leg.* 45. *Taurinum.* 118. *& Molin. de hispan. primog. lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 22.

Et tandem ad rem, de qua agitur accedendo, ex supradictis emanat illa non minus vera, quàm re-
12 cepta iuris conclusio, quod quasi possessio iurispatronatus † non transfertur in successorem siuè vniuersalem, siuè particularem, sed in eo opus est nouo vsu, & exercitio illius iuris, *Menoch. de retin. rem.* 3. *numer.* 57. *versic. extenditur, et in puncto Gonz. gloss.* 34. *numer.* 108. *Garz. de benef. part.* 5. *capit.* 5. *num.* 35. *cum sequentibus, et reprobato Lambertino qui contrarium, tenuit Achil.*

 decis.

decis.5.de cauſ.poſſeſſ.& propr. Caputaque. *decis. 426.par.2.Mantic.decis.88.num.5.& Rot. decis. 260.nu.4.& dec.337.nu. 3.par.2.recent, & apud Reuerendiſſimũ Dominum meum Decanum decis. 464.nu.3.*

Et eſt adeo vera dicta concluſio, vt procedat etiam in fortioribus terminis, nempè quando extat
13 † ſtatutum de continuanda poſſeſſione in ſucceſſorem, quia illud non intrat, nec aliquid operatur, quoad quaſi poſſeſſionem iuris præſentandi, vt reprobata dec. *Caputaque 211.p.3.tenuit Rot. d.decis.260.nu.4.par.2.recent.& in Aſaclana Iuriſpatronatus* 18.*Martij* 1622.*coram bon. mem. Buratto, & in alijs adductis per Adden. ad decis.*
14 *Greg.xv.*222.& ratio eſt, quia cum quaſi poſſeſ† ſio iuriſpatronatus verſatur circa ſpiritualia, meritò non ſubijcitur ſimilibus ſtatutis, *ad text. in c. 2.& 3.de Iudic.*

Ex quibus clarè patet, quod nec D.Octauia iuxta iuris regulas ſuperius firmatas, poteſt tanquã legataria dicti iuriſpatronatus prætendere, quod ſit in quaſi poſſeſſione ex perſona Roberti teſtatoris, cuius poſſeſſio eius morte fuit extincta, quæ ideo non potuit in eam transferri, nec ipſa ex ea iu
15 uari ad effectum † manutentionis, *Menoch. de retin.remiſ.3.n.57.* vbi quod ſucceſſori ex perſona defuncti non datur interdictum retinendæ; vnde ſupereſt ſolum adductis in contrarium reſpondere

Et primò, non obſtat quod nedum legauit Octauiæ iuſpatronatum, ſed etiam quaſi poſſeſſionem præſentandi, quę propterea videtur in eam transla-
16 ta, cum quaſi † poſſeſſio, & dari, & cedi poſſit. *Bal. conſ.436.n.5.verſ.4.præmittendum eſt volum.3.* quod ſi fieri poteſt inter viuos, videtur quod etiam in vltima voluntate, *l.1.C.de ſacroſanct.eccleſ.*

Quia fuit bene reſponſum, quod ceſſio poſſeſſionis facta in vita, & poſſeſſionis legatum longè dif-
17 ferunt: etenim tempore quo fit ceſſio † cedens poſſidet, & ſic transfert, quod eſt, & ipſe habet, cũ autem legatum poſſeſſionis ſicut & teſtamentum, nec in vita teſtatoris, nec in puncto mortis, quod vitæ, & non morti attribuitur, *l. qui diuus. 14. §. hac verba ff.de manumiſ.teſtam.effectum habeãt,* ſed poſt mortem conferantur, impoſsibile eſt, quod poſſeſsio per legatum transferri poſſit, non in vita, ſeu morte teſtatoris, & ſic dum ipſe poſſidebat, quia eo tempore, legatum quod poſt mortem confertur, non poterat habere effectum non etiam poſt mortem, quia morte teſtatoris poſſeſsio extincta fuit, ideoque non valet legatum de ea factum: ſicut in
18 ſimili, quando aliquis † legat ius, quod habet in re morte ſua periturum non tenet legatum: vt ſi ab vſufructuario legetur vſusfructus, *l.quod in rerum §.1.ff.de legat.1.l.vxor patrui C.de legat.Pereg.cõſ. 61.n.10.vol.1.*& in puncto ob dictã rationẽ, quod
19 legatum poſſeſſionis ſit nullum, † & quod per illud poſſeſſio non transferatur, *clarè ſentit Iaſ.in l.quoties. 16.n. C.de rei vendic. & clarius in l. nemo poteſt nu.35.verſ.ſecundò adde ff.de legat.1.*
20 Et idem eſt quando in vita † transfertur poſſeſſio poſt mortem, vt ſi alienatione, vel contractu, quis conſtituat ſe poſt mortem ſuam nomine alterius poſſidere, quia tunc non transfertur poſſeſſio, nec clauſula Conſtituti aliquid operatur, ex quo Conſtitutum confertur in tempus, in quo non ſit poſſeſſio penes conſtituentem, immò extincta ſit per mortem eius, *Bald.in cap.1.de confirmat.vtil. vel inutil.num.13.Angel.Peruſ.in l. quamuis §. ſi conductor num.1.ff.de acquirend.poſſeſſ.& ibi, Cuman.nu.2.Alex.nu.7.& conſ.82.n.11.Iaſ.in d.l.nemo poteſt nu.35.* vbi quod ſi † teſtator con-
21 ſtituat ſe in teſtamento poſsidere pro herede, vel legatario non valet Conſtitutum. *Tiraq.de iur.cõſtit par.3.lim.3.& late Anton.Gom.ad l.45.Tauri nu.98.verſ.6.& ſingulariter.*
22 Non obſtat etiam ſi dicatur, quod ſi † per legẽ, aut ſtatutum poteſt transferri poſſeſſio ſine noua apprehenſione ſolo miniſterio legis, idem etiam fieri poſſe ex voluntate teſtatoris, *ad tex. in auth. de nupt.§.diſponat,* quia adeſt magna diſparitatis
23 ratio; lex † enim ſola eſt, quæ fingere poteſt quod non eſt, non autem homo, *l.ſi forte.8.ff. de caſtr. pec.* ideoque ipſa ſola poteſt facere, quod transferatur poſſeſſio iam extincta *Alex.conſ.1.nu.8.volu. 1.Caſſad.decis.7.nu.18.de cauſ. poſſ. & propr. & Rot.apud Greg.XV.decis.546.num.* 10. vbi quod
24 † iudex non poteſt facere, vt transferatur poſſeſſio ſine actuali apprehenſione: ex quibus etiam tollitur quod ex aduerſo pro Octauia dicebatur, translatam fuiſſe poſſeſſionem per dictum legatum, ex quo fuit per Ordinarium confirmatum.

Nec releuat ſi prætenderetur, quod legatum poſſeſſionis cõtinet virtualiter donationem inter viuos,
25 dum teſtator † non ſolũ per viam legati; ſed etiam omni alio meliori modo poſſeſſionem Octauię reliquit, & donauit, quo caſu transfertur poſſeſſio in legatarium, *Iaſ.in d.l.quoties nu. 16.* quia vltra quòd, ſemper verum erit, quod effectus fuit collatus poſt mortem teſtatoris, & ſic in tempus inhabile. Reſpondetur, quod etiam ſi teſtator † ſimpli-
26 citer, & de præſenti poſſeſſionem dediſſet, dum in eius vita non fuit ſequuta acceptatio, poſſeſſio non fuit translata, *ad tradita per Couar.in rubr. de teſtam.par.5.nu.33.* & in puncto quod ex donatio-
27 ne † poſſeſsioni, ſeu conſtituto inter viuos non transferatur poſſeſſio in abſentem, ſi donans, aut conſtituens moriatur ante acceptationem, *Anton. Gom.ad l.25.Tauri nu.98.in fin.*

Non obſtat tandem quod D.Octauia ſit in quaſi poſſeſſione, quoad alia in eodem legato comprehenſa, quia iuris patronatus huius beneficij alijs rebus legatis non cohæret, tanquam ſub titulo vni-
28 uerſali, prout ſi fuiſſet legatum Caſtrum, † cui cohæret ius patronatus, *iuxta decis.1.de iure patron. in nou.Peregr.de fideicomm.art.48.n.76.* ſed habet ſuum titulum, & fundationem particularem, ideoque requiritur ſpecialis apprehenſio quaſi poſ-
29 ſeſſionis reſpectu ipſius, ſicut ex apprehenſione poſſeſsionis † vnius prędij non infertur ad poſſeſſionem alterius, *l.1.§.veteres,& ibi gloſ.ff.de acqu. poſſeſſ.Iaſ.in princ.l.3.n.30.ff.eod.Pan. in c. cum aliquibus n. 8.de ſent. & re iud. & in fortioribus terminis Couar.var reſol.lib.3.c.16.num.fin.*

Et ita deciſum vtraque &c.

In eadem cauſa infra in hac parte habentur aliæ deciſiones coram eodem Reuerendiſſimo Vrgellen. idest ſub diebus 22.Maij 1628.& 20.Decembris

bristiasdem anni sunt decisiones 175. & 228. Et in par.3. adest alia sub die 28. Aprilis 1636. coram Illustriss. D. Patriarcha Constantinopolitano est decisio 125.

REVERENDISS. COCCINO.

Sabinen. Castri Montis Rotundi.

Die Lunæ 8. Februarij 1627.

ARGVMENTVM.

Licèt Leges, & Constitutiones respiciant futura negotia, tamen aliud est, si hoc sit expressum. Constitutio generaliter loquens, quando comprehendat minores, & alia de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Leges, & Constitutiones futuris negotijs dāt formam, non autem præteritis, sed fallit, si hoc sit expressum.*
2 *Lex semper loquitur.*
3 *Dictio (ipsorum) est relatiua præcedentium, & demonstratiua ad oculum personarum supra expressarum.*
4 *Dictio (quocumque) nihil excludit, sed comprehendit omnem significationem nominis, cui adijcitur, etiam si impropriissima, & nu.28.*
5 *Dictio (quocunque) videtur quodammodo effrenata, & nullo obice continetur, quominus omnia comprehendat.*
6 *Constitutio si vtatur verbis, (& quouis modo, tenta, & possessa) non patitur restrictionem, & includit omnes modos tenendi, & possidēdi.*
7 *Dictio (supradicti) est repetitiua præcedentium, ac idem importat, ac si omnia præcedentia specificè essent expressa.*
8 *Hæres in effectu intelligitur adita hæreditate.*
Hæres non dicitur, antequam testamētum aditione hæreditatis sit confirmatum. nu.8.
9 *Qui vult vnum, censetur etiam velle aliud, sine quo illud, quod vult, stare non potest.*
10 *Per verba (teneant, & possideant) respectu successorum consideratur tempus præsens, & futurum, & quare.*
11 *Constitutio si vtatur dictionibus (ex alia quacunque causa) comprehendit nedum omnes casus supra enumeratos, sed alios quoscunque casus.*
Et amplia etiā si sint casus diuersi ab expressis, & includit omnia omissa in speciali enumeratione. num.11.
12 *Dictio similiter) inducit dispositionem similem præcedenti.*
13 *Lex, si generaliter loquitur, debet generaliter intelligi.*
14 *Statutum si disponat, quod Iudex viso instrumēto capi faciat debitorem, nec possit opponi contra instrumentum nisi exceptio quietationis, solutionis, & falsitatis, tunc illud statutū habet locū etiā in instrumētis ante statutū confectis.*
15 *Lex noua superueniens super actus executione dispositis, trahitur ad actus habentes originem de præterito, & exequutionem de futuro.*
16 *Proemium alicuius Constitutionis non facit ius, licet denotet causam finalem.*
17 *Constitutio generaliter si loquatur, & casus expressi nō possint comprehēdi sub ratione proœmij, ratio proœmij non dicitur finalis, sed impulsiua.*
18 *Constitutionis verba, quando sunt clara non recipiunt interpretationem a proœmio.*
19 *Nemo præsumitur velle sibi restringere suam liberam facultatem, quam habet.*
20 *Constitutionis verba, quando sunt clara, tunc veritas est attendenda, & non aliorum opinio.*
21 *Specialia duo non possunt concurrere in eodem subiecto.*
22 *Specialia dicuntur miracula, & ideo non concurrunt in eodem subiecto.*
23 *Lex respiciens præterita, nunquam tollit ius quæsitum, & hoc maximè si admittantur alia specialia.*
24 *Specialia plura circa idem, quando sunt, sunt inducta a lege, possunt concurrere & admittuntur.*
25 *Dictio, quoscunque, in fine posita ad omnia refertur.*
26 *Successores sunt correlatiui ad antecessores.*
27 *Antecessorum nomen est generale & ideo est aptū comprehendere nedum antecessores per lineam rectam, sed etiam transuersales.*
29 *Constitutio, si loquatur de personis, etiam quia de illis loquatur ratione rei, non desinit esse realis.*
30 *Constitutio simpliciter, si loquatur, se extendit etiam ad minores.*
31 *Statutum deferēs lucrum dotis, vxore præmoriēte sine filijs, locum habet etiam in minore dāte dotem seruatis solemnitatibus.*
32 *Statutum, si cogat affinem ad compromissum, comprehendit etiam minorem.*
33 *Statutum adimens robur instrumentis non registratis comprehendit etiam minores.*
34 *Constitutio, quæ loquitur in rem, comprehendit etiam minores, & amplia. nu.35.*
36 *Statutum, quando est correctorium iuris communis, vel ab eo exorbitans, non comprehendit personam minoris.*
37 *Surd. decis. 49. nu. 9. declaratur.*
38 *Minor comprehenditur sub statuto iuris cō munis correctorio, si non sit in iure, neque in alia dispositione specialiter priuilegiatus.*
39 *Minor non comprehenditur sub statuto, vel lege, quando agitur, vt ipse teneatur ex aliquo facto extrinseco per ipsum perpetrato, vide n.40. & 41.*
42 *Statutum quotiescumque est irrationabile, non comprehendit minores.*
Statuta generaliter si loquantur, quamuis exorbitent à regulis iuris communis, comprehendunt minores nu.42.
43 *Statuta faciunt ius municipale, & respectu loci, vbi vigent, habentur pro iure communi.*
44 *Fideicommissa erant incognita ante legem 12. tabularum, & illorum vsus incæpit temporibus Augusti Cæsaris.*

45 Con-

45 *Constitutio, si reducat aliquid ad terminos iuris antiqui, nō potest dici irrationabilis, & odiosa*

46 *Constitutio dicitur fauorabilis, si emanat principaliter ad fauorem creditorum, licet resultet in aliorũ damnum. & nu. 48.*

47 *Constitutio, si loquatur de vulneribus, non extēditur ad verba iniuriosa.*

48 *Expressio falsa aliquid non vitiat, si contineat solum æquiuocum qualitatis extrinsecæ, & constet de voluntate.*

49 *Sed secus esset, si æquiuocum versaret circa causã finalem, super qua fundatum esset.*

50 *Subhastatio corruit, si non constat de debito.*

51 *Super exceptionibus oppositis a parte, an sit pronunciandum, vel sint expresiè reijcienda.*

52 *Iudex, si examinata exceptione, procedat ad vlteriora, valet processus, quamuis super illa exceptione expresiè non pronunciauerit.*

53 *Iudex procedendo ad vlteriora, videtur pronunciare super exceptione, quæ si non esset tacitè reiecta, annullaret processum.*

54 *Iudex procedendo ad vlteriora non pronunciando super exceptionibus non videtur fecisse in contemptum legis, sed tacitè eas reprobasse causa cognita;*

55 *Et ista causæ cognitio interuenisse dicitur, quando Iudex, post aliquod tempus processit ad vlteriora.*

56 *Abundans cautela non nocet.*

57 *Citatio, vbi non est necessaria, si fiat nulliter, nō propterea actus redditur nullus.*

58 *Clausula, summariè, sola facti veritate inspecta, manu regia, &c. quid importent.*

59 *Clausula sine strepitu, & figura iudicij, operatur quod Iudex possit iubere rem capi, & distrahi.*

60 *Clausula non obstantibus, derogat omnibus, in contrarium facientibus. & nu. 71.*

61 *Nullitates sunt introducta de iure positiuo.*

62 *Papa in ijs, quæ sunt iuris positiui, omnia potest, & illius voluntas habetur pro ratione.*

Et potest pro libito suæ voluntatis in totum ius quæsitum. tollere. num. 62.

63 *Papæ potestas est adeo ampla, quod de ea disputare, est ponere os in Cælum.*

64 *Papæ potestas est pro causa in ijs, quæ sunt iuris positiui, & dubitans. de hoc, dubitat de fide.*

65 *In alienatione rerum minoris requiritur causa, & multa alia solemnitates.*

66 *Constitutio disponens, quod bona possint vendi iure creditoris pro debitis antecessorum, non potest minor sub prætestu, quod non sint seruata solemnitates d. alternationem reuocare.*

67 *Bald. in cons. 184. incip: Ad intelligentiam. lib. 1. declaratur. & nu. 68.*

69 *Forma data in constitutione, si illa sit seruata, non requiritur alia solemnitas.*

70 *Verbum superioris qui habet, non indiget verbo inferioris.*

Solemnitas omnis censetur remissa per commissionem & Indulgentiam Papæ. n. 70.

72 *Clausula, quorum tenores, operatur expressionem illorum quæ possent obesse.*

73 *Minoris priuilegio clauso in corpore iuris, an possit derogari per clausulas generales positas in aliqua constitutione. & nu. 75.*

74 *Papæ mens, quod velit derogare priuilegijs minorum potest constare tam ex clausulis positis in parte executiua quàm dispositiua.*

76 *Speciale vnum, quando veniat subordinatè post alium.*

77 *Minoris bona, quando venduntur, incipiendum est à minus damnatis.*

78 *Restitutio in integrum aduersus sententiam non datur, quæ transitum fecit in iudicatum.*

DECISIO XXXVI.

Obijt de anno 1594. Valerius Vrsinus Dominus, & possessor medietatis Castri Montis rotundi, cui, vt prætenditur, ex fideicommisso maiorum succesit D. Paulus Aemilius Vrsinus, & cum postmodum de anno 1596. superuenerit Constitutio Baronum san. mem. Clementis VIII. quæ est 41. in ordine, instituens Congregationem super Baronibus status Ecclesiastici, cum iurisdictione eorum Castra, & bona etiam fideicommissis, &c. subiecta, distrahendi pro satisfactione creditorum, & fuerint relaxata mandata contra bona hæreditaria D. Valerij, illaque præsentata Congregationi, insimul cum vno relaxato in vita ipsius Valerij prædicta Congregatio, iuxta formam Constitutionis, die 16. Iunij 1596. cępit possessionem nomine Cameræ medietatis dicti Castri, & subsequentibus diebus aliorum bonorum ad commodum tamen creditorum prędicti Valerij, & post mensem apposuit edicta, & in tertio edicto, sub die 4. Nouembris 1596. vltra bona apposita in primis edictis, fuit dictum: *Item tutti li beni, & iura hereditaria del q. Signor Valerio sopra Monte Rotondo, & tali, quali sono.* Et die 4. Ianuarij 1597. fuerunt dicto D. Paulo Aemilio adiudicata omnia, & singula bona hæreditaria, ac iura, & actiones hæreditariæ dicti Valerij, de quibus in vltimo edicto, hac tamen lege, & conditione, vt dictus D. Paulus Aemilius intra certum tempus satisfaceret omnibus creditoribus Valerij, aliàs Congregatio reseruauit sibi facultatem procedendi ad deliberationem ratę Montis Rotundi, & ad recuperationem bonorum eidem D. Paulo Aemilio deliberatorum, ac ad alia remedia opportuna, Congregationi beneuisa, pro satisfactione creditorum. Et cum dictus D. Paulus Aemilius non modo non satisfecerit, sed dixerit obligationem suam nullam; Congregatio, præuijs edictis, de quibus infra dicetur in quarta inspectione, dictam medietatem Castri deliberauit ad fauorem D. Franciotti Vrsini, & D. Paulus Aemilius, prosequendo iudicium nullitatis suæ obligationis in Rota, obtinuit per san. m. Gregorium XV. tunc Rotę Auditorem super illa pronunciari.

Pendente causa fideicommissi coram me, interdictum D. Paulum Aemilium, & filios dicti Franciotti, die 15. Decembris 1621. dubitaui; An iste casus comprehenderetur in prædicta Bulla, quod dubium fuerat prius disputatum de ordine san. mem. Pauli V. coram bon. mem. Francisco Penia de anno 1606. & tunc nihil resolutum. Effectus autem dubij coram me erat, vt videretur, An dicto D. Paulo

Aemi-

Aemilio competeret restitutio in integrum aduersus sententiam latam per Congregationem deputatam per fan.me.Paulum V.præuia decisione facta,& extensa per Reuerendiss. D.meum Patriarcham Antiochenum, & cum tunc solus D. Paulus Aemilius informauerit,& alia pars dilationem petierit,vt maturius procederetur, Domini remiserunt causam ad Reges, & quemadmodum par erat, ordinarunt, vt omnes Domini causam viderent; Cùmque ad alias disputationes progressum fuerit, hodie reassumptis per Dominos, qui tunc erant in Rota,scripturis datis pro parte D.Pauli Aemilij, & communicata copia alijs, proposui idem dubium,quod habet quinq; inspectiones principales.

Prima est, vt videatur, An Bulla habeat locum, cum Valerius debitor obierit, antequam dicta Cōstitutio emanauerit,& D.Paulus Aemilius iam successerat,& erat in possessione.

Secunda, An Bulla comprehendat etiam mandata relaxata pro debitis transuersalis,qualis erat Valerius respectu D.Pauli Aemilij.

Tertia, An Constitutio comprehendat etiam minores,qualis præsupponitur D.Paulus Aemilius tūc fuisse.

Quarta, An subhastatio fuerit facta pro debito eiusdem Pauli Aemilij, ita vt annullata ipsius obligatione, corruant quoque subhastatio, & inde sequuta.

Quinta, An in subhastatione, & deliberatione facta fuerit seruata forma Constitutionis.

Quantum attinet ad primam inspectionem, licèt
1 regulariter loquendo,leges, † & Constitutiones futuris negotijs dent formam, non autem ad facta præterita reuocentur, secus tamen est, quando nominatim de præterito, & adhuc pendentibus negotijs cautum sit, vt est *text.ad litteram in l. leges 2. C.de legib.c.2.& c.vl.de Const. vbi DD.glos. inc.1. in ver.receperit de cler.non resid.in Sexto, & in Clem.1.in ver.deputatis.de testam. & in Clem. 2. in posterum de ætate,& qualit.Castr. cons.341.in princ.lib.1.Siluestr.in ver.lex. q.23. Azor. instit. mor.tom.1.cap.16.q.13.lib.5.Ioan. de Salas de leg. q.97.tract.14.disput.21.sect.7.nu.17.& 18.cum seqq.* In proposito autem Constitutio in §.2.incip. *Nos hisce malis*, deputat Congregationem,vt omnibus,& singulis creditoribus Baronum, aut ipsorū parentum,seu antecessorum, vel auctorum quorūcumque, qui de ipsorum creditis,per mandata executiua docuerint, ipsaque mandata exhibuerint (modis & formis in Constitutione præscriptis) satisfieri curet,& mandet,& cum effectu faciat. Quamobrem, cum indubitatum sit, Constitutionem comprehendere debita Baronum, non solum de tēpore illius datæ existentium, sed etiam futurorum,
2 & lex † semper loquatur, *l. Arriani C.de hæret* vtique loquendo de debitis ipsorum parentū, seu antecessorum,vel auctorum quorumcumque,scilicet Baronum,comprehendit debita etiam parentum, antecessorum, & auctorum Baronum de tempore datæ Constitutionis,cum loquatur de debitis ipsorum parentum,&c.quæ dictio † (ipsorum) est relatiua
3 præcedentium, & demonstratiua ad oculum personarum supra expressarum, *Bald.cons.364.num.1.in fin.vol.5.Las.in l.filius familias §.diui in 2.lect.n.* *151.ff.de leg.1.late Surd.cons.163.num. 13. vol.2.*

Et constitutio prædicta voluit comprehendere debita parentum,seu antecessorum, vel auctorum quorumcumque; etiam quod successores iam obtinuerint Castra,& bona, vt patet ex §,3. incipiente, *Prædictorum Deputatorum Congregatio, &c.* vbi disponitur,quod exhibitis mandatis, Congregatio absque vitio spolij, possessionē capiat nomine Cameræ ad commoditatem creditorum,Ciuitatum,Terrarum, Castrorū,&c. ad ipsos Barones,cōtra quos,vel eorum auctores,parētes,& quoluis antecessores,seu hereditaria eorum bona,quæcunque mandata,ex quauis causa relaxata fuerint, & per eos quecunque titulo habita, & quouis modo tēta,& possessa.

Quamobrem negari non potest, quin Constitutio etiam in hoc loco non solūm loquatur in futurum, & in præteritum,itaut comprehendat debita contracta per Barones, parentes,& auctores quoscunque,post,& ante Constitutionem,sed etiam cōprehendat casum, quando successor possidet, licèt ipse debita non contraxerit,sed illius parentes, aut antecessores,vel auctores, nec consideret qualitatē tituli possessoris, sed quemcunque titulum comprehendit,cum vtatur verbis, *Quocunque titulo habita*: & sic comprehendit omnem titulum imagina-
4 bilem,cum illa † dictio (*quocunque*) nihil excludat, sed comprehendat omnem significationem nominis,cui adijcitur, etiam si improprijssima sit; *l. qui autem §.fin.ff.de const.pecun.Bal.in l.1.q.24.ff.de rer.diuis.Dec.cons.529.num.2.lib.2.Tiber.Decia. cons.41.num.48.lib.2.& cons.35.nu.23.lib.2.* illa
5 enim † dictio videtur quodammodo effrænata, & nullo obice continetur,quo minus omnia comprehendat,*idem Tiber. Decia.in cons.44.n.11.vol.4. Tiraq.de retract.lig.in §.1.glos.7.n.20. & seqq.*

Nec consideret qualitatem possessionis, cum
6 ibidem Constitutio † dicat, *Et quouismodo tenta, & possessa*, quę verba nullam patiuntur restrictionem,& includunt omnes modos tenendi, & possidendi, *glos.in Clemen. ne Romani in ver. quouis modo.de elect.cap.fin.in fin.versic. quouis forma de de Sent.excommun.in Sexto Natt.cons.435.n.19 tom.2.* Quæ omnia comprobantur ex §.8. d. Constitutionis incipiente: *Declaramus autem.* & ex §. incipiente, *Volumus autem*. In dicto enim §.8. datur forma satisfaciendi creditoribus fructuum, censuum: & montium,& cogendi debitores ad implendum promissa occasione censuum,& montium & constitutio loquitur de Baronibus, vel eorum auctoribus,& prædecessoribus supradictis. Et secūda vice,de Baronibus,auctoribus, seu antecessoribus. Et in §.9. disponitur, quod Barones, seu illorum quicunque pro tempore successores subhastationem impugnare, impedire,vel retardare, &c.nō possint,nec aduersus ea aliquo modo se tueri, aut pro illorum reuocatione quocunque tempore instare, etiam sub prætextu, quod ipsi in Castris,& bonis prædictis sint hæredes cum beneficio legis,& inuentarij; & subditur: *Et non succedant illis qui debita contraxerunt, sed quod loca,& bona ex antiquis inuestituris, concessionibus, fideicommissis donationibus vel ex contractibus etiam ex causa dotium,vel ex alia quacumque causa de iure prius* legiata

legiata consequuti fuerint, vel ad ea vocati sint: Mandataue à Iudicibus fuerint tantummodo decreta, seu relaxata contra bona hæreditaria illorũ qui huiusmodi debita contraxerunt, sed satis sit, & sufficiat, quòd ij, qui debitum contraxerunt, dicta bona, quouis modo, & titulo tenuerint, & possederint, seu quòd ipsi Barones, &c. simili modo illa teneant, & possideant.

Ex prædictis enim satis, aperteq; constat, quòd Constitutio nedum respiciat futura, sed etiam præterita, & etiam quòd iam sit ius quæsitum vocatis, & vtrumque comprobatur: Primum, dum Constitutio in d. §. 8. loquitur de Baronibus, vel auctoribus, & prędecessoribus supradictis, quæ dictio † est
7 repetitiua precedẽtium, ac idem importat, ac si omnia pręcedentia nominatim, & specificè essent expressa, *Ias. cõs. 15. n. 4. lib. 1.* Et clarius in §. 9. vult, ꝙ Barones non possint impugnare, aut retardare, vel impedire subhastationẽ &c. sub prætextu, ꝙ sint hęredes cũ beneficio legis, & inuentarij, & sic præsupponit testatorem defunctum, & aditam hæreditatẽ,
8 cum hæres † in effectu intelligatur adita hæreditate, *l. 3. §. si quis ita ff. de hæred. inst.* vbi inquit, quòd hæres non dicitur antequam testamentum aditione hæreditatis sit confirmatum, *Dec. cons. 445. n. 53. & 54.* & dum subsequitur; *Et quod non successerint illis, qui debita contraxerunt, nec etiam sub prætextu, quod mandata fuerint relaxata contra bona hæreditaria illorum, qui debita contraxerũt, sed sufficere, quòd illi, qui debita contraxerunt, quouis titulo possederint;* prædicta enim minimè possent applicari, si Constitutio non comprehenderet præterita.

Et ideò, cum Constitutio disponat circa consequentia ad titulum antiquorum, in necessariam consequentiam disponit etiam circa præterita, *l. illud, ff. de acquirend. hæred. Anch. cons. 261. nu. 2.*
9 *in princ.* quia qui † vult vnum, censetur etiam velle aliud, sine quo illud, quod vult, stare non potest, *Castr. cons. 306. col. 1. vers. quod autem, lib. 2. Abb. cons. 101. col. 2. nu. 3. vers. moueor primo, l. 2.*

Et ista de plano procedunt, cum stent declaratiuè ad §. 3. in quo expressè habetur, quod hæc Constitutio comprehendat nedum futura, sed etiã præterita, vt modo relatum est. Secundum verò, quòd Constitutio habeat locum etiam post ius quęsitum vocatis ex quocunque titulo, negari non potest, dum vult, subhastationem non posse impediri per possessores sub prætextu, quòd non succedant illis, qui debita contraxerunt, sed quòd bona ex antiquis inuestituris, concessionibus, fideicommissis, vel ex contractibus, etiam ex causa dotium, vel ex alia quacunque causa priuilegiata consecuti fuerint, quæ quidem verba; *consecuti fuerint*, sunt præteriti, & futuri temporis, & ideò comprænhendunt casum, quo successores obtinuerint de præterito, vel obtinere possint in futurum bona parentum antecessorum, vel auctorum quorumcunque. *Ang. Aret. post Bart. quem allegat in cons. 82. nu. 20. & seqq. vers. nec obstat.* Et clarius hoc demonstratur ex sequentibus verbis: *Sed satis sit, quod ij, qui debita contraxerunt, dicta bona quouis titulo, & modo tenuerint, & possederint, seu quòd ipsi Barones, &c. simili modo illa teneant, & possideant:* & sic duo notanda sunt: Alterum, quòd respectu illorum qui debita contraxerunt, consideratur tempus præteritum, quod possederint. Alterum, quòd respectu
10 successorum † consideratur tempus præsens, & futurum, per verba illa: *teneant, & possideant*. Quia sunt verba subiunctiui modi præsentis temporis, quæ etiam futurum optatiui modi important, *Signorol. cons. 151. incip. in testamento Fulgosij. in fi.*

Et in hoc etiã loco Cõstitutio clarissimis verbis cõprehẽdit omnes titulos tã antecessorũ, quã successorũ cum velit, ꝙ successores non possint impugnare, vel impedire, &c. subhastationẽ Castrorũ, &c. aut pro reuocatione instare, &c. sub prætextu, quòd sint hæredes cum beneficio legis, & inuentarij, vel non succedant illis, qui debita contraxerunt, sed quòd loca, & bona ex antiquis inuestituris, concessionibus, &c. vel alia quacunque causa de iure priuilegiata consecuti fuerint, vel ad ea vocati sint, vnde propter dictiones illas: *ex alia quacunque causa*,
11 constitutio † comprehendit nedum omnes casus supra numeratos, sed alios quoscunque casus, *Specul. in tit. de instrum. præsent. §. fin. vers. quod si quis. vbi Ioan. Andr. in add. Curt. Iun. cons. 38. in fin. Caputaq. dec. 296. nu. 6. par. 2.* Etiam quod sint casus diuersi ab expressis, *l. si fundum sub conditione, §. si libertus, ff. de leg. 1. Paris. cons. 79. nu. 21. lib. 2. Tiber. Decian. cons. 24. nu. 99. lib. 1. Dec. cons. 653. nu. 4. in fin.* & includit omnia omissa in speciali enumeratione, *DD. post glos. in auth. ex testamento in ver. quodcunque, C. de collat. c. solita, de maior. & obed. l. Iulianus, ff. de leg. 3. Corn. cons. 63 sub nu. 8. vol. 1.* & in eadem Constitutione subditur. *Sed satis sit, quod ij, qui debita contraxerũt, dicta bona quouis titulo, & modo tenuerint, & possederint;* & sic Constitutio comprehendit omnem casum imaginabilem dominij, & possessionis vt supra expositum fuit. Et dum etiam subditur:
12 *Seù quòd ipsi Barones, &c. simili modo illa teneant & possideant*, id, quod † supra dixit de titulis, & possessione parentum, antecessorum, & auctorum repetit in successoribus, vt scilicet, Constitutio habeat locum etiam, quòd successores similibus titulis teneant, & possideant, *Menoch. cons. 24. nu. 60. Honded. cons. 4. nu. 83. lib. 1. Surd. cons. 303. nu. 34. & decis. 88. num. 15. Seraph. decis. 1584. num. 1.* & prædicta omnia fuerunt optimè considerata in voto san. mem. Gregorij XV. tunc Rotæ Auditoris dum iste articulus proponeretur in Rota de anno 1606. coram bo. me. Penia, cuius voti copia data fuit.

Nec ambigi potest, quin Cõstitutio habeat locũ tàm in mandatis relaxatis post, quàm ante obitum parentum, antecessorum, & auctorum: cum in §. 3. dicatur, *exhibitis mandatis*, &c. & ibi: *Mãdata ex quauis causa relaxata fuerint*, vnde cum
13 generaliter loquatur, † debet generaliter intelligi, *l. 1. ff. de leg. præst. benè Mandel. cons. 430. nu. 2. vol. 3.* Et quòd loquatur de mandatis relaxatis post obitum, clarè patet, cum in §. 9. loquatur de mandatis relaxatis contra bona hæreditaria, quæ mandata sic non possunt relaxari, nisi sit secuta mors testatoris, & aditio hæreditatis ex adductis per *Dec. in d. cons. 445. nu. 53. & 54. supra alleg. Alex. cons. 1. nu. 6. lib. 1. Ruin. cons. 103. num. 3. lib. 3.* Quòd verò lo-

rò loquatur de mandatis relaxatis etiam ante obitū parentum, antecessorum, & auctorum, probatur vltra prædicta ex adductis per *Io. Bapt. de S. Seuerino in l. omnes populi nu.* 152. *ff. de iust. & iur.* vbi,
14 quòd si † statutum disponat, quòd Iudex viso instrumento capi faciat debitorem, nec possit opponi contra instrumentum, nisi exceptio quietationis, solutionis, & falsitatis, istud Statutum habet locum in instrumentis ante Statutum confectis, in quantum capit litis ordinationem, & quod debitor capiatur: in quantum verò respicit decisionem ex eo, quod Reo adimit exceptionem, tunc siquidem exceptio cœpit competere post statutum, & tunc non adimit, aliàs sic. In proposito autem, applicando prædicta, Constitutio habet, quòd exhibitis mandatis, Congregatio curet satis fierit creditoribus seruata forma ibi præscripta: vndè certum est, quòd comprehendit etiam mandata relaxata ante Constitutionem, secundum dictum. *Io. Baptista de S. Seuerino* & clarius *Gemin. in cons.* 113 *in fin. ver-*
15 *sic. tertia conclusio* vbi, quod lex † noua superueniens super actus executione disponens, trahitur ad actus habentes originem de præterito, & exequutionem de futuro, licèt etiam inferat præiudicium iuri alterius antea acquisito. Qua propter non est hic agendum, An competat aliqua exceptio, quia, si quæ competerent ex fideicommisso, & similibus, satis superque fuit illis derogatum in Constitutione, vt supra relatum est.

Nec vllius est momenti, quòd Constitutio in procemio loquatur de Baronibus, non autem de parētibus, & antecessoribus, vel auctoribus, & quòd Congregatio habuit hunc sensum, dum in edictis appositis, quādo deliberatio fuit facta D. Paulo Aemilio, fuerunt descripta tantùm bona hæreditaria Valerij. Nam ad primū fuit responsum, quòd proœ-
16 mium † non facit ius, sed illud, quod sequitur, *Bal. cons.* 449. *nu.* 4. *vers. adde quod procemio lib.* 2. & licèt denotet causam finalem, *l. fin. & ibi DD. ff. de hæred. inst.* tamen secus est in hoc casu, quia cum
17 Constitutio † generaliter loquatur, & casus expressi non possint comprehendi sub ratione proœmij non dicitur finalis, sed impulsiua, *Ias. cons.* 1. *n.* 31. *vers. & pro hoc non obstat lib.* 1. *& plenius in auth. quas actiones nu.* 18. *C. de sacros. Eccl. Corn. cōs.* 177. *nu.* 5. *lib.* 4. *Apost. ad Alex. cons.* 143. *lib.* 6. *ver-*
18 *sic. fin.* & quando verba † Constitutionis sunt clara, quòd non recipiāt interpretationem à proœmio, *Soccin. in cons.* 24. *per tot. lib.* 4. *per gloss.* 2. *in clem.* 1 *ad fin. de elect. vbi Ioan. de Imol. num.* 20. *& seqq. versic. conclude quandoque, Menoch. præs.* 2. *nu.* 13 *lib.* 6. Ad secundum verò fuit responsum, quòd, vt dictum est, Congregatio cepit possessionem medietatis Castri, & aliorum bonorum nomine Cameræ, & quod erat in illius facultate procedere ad subhastationem bonorum, quę magis vellet, cum illius facultas non reperiatur restricta. Vnde cum prima vice voluerit subhastare solùm bona hæreditaria, non ideò censetur sibi ligasse manus quo minus etiam non posset subhastare medietatem Castri, quatenus opus fuisset, sed solùm ille actus operatur, quòd medietas Castri sub illo non comprehē-deretur, *Bald. cons.* 51. *nu.* 5. *lib.* 5. Non autem quòd
19 Congregatio † restringeret suam liberam facultatem, *Dec. cons.* 8. *nu.* 4. *Surd. cons.* 127. *nu.* 81. *Rot. decis.* 778. *nu.* 5. *par.* 1. *in recent.* 555. *nu.* 4. *p.* 1.

Et cessat omnis difficultas, quia in deliberatione facta D. Paulo Aemilio, casu quo non adimpleret promissa, Congregatio sibi reseruauit facultatem subhastandi medietatem Castri Montis Rotundi, cuius etiam ceperat possessionem, vt supra relatum est, & infra dicetur: & in omnem euentum, cum Congregatio non haberet super hoc facultatem disponēdi,
20 & verba Cōstitutionis sint clara, † veritas esset attendenda, & non opinio Congregationis. *l.* 1. *ff. de iust. & iur. c. fin. in fin. de prob. Butr. cons.* 27. *nu.* 2. *versic. hæc sunt Socc. cons.* 112. *in princ. lib.* 1.

Denique non officit, quòd plura specialia non
21 possunt † concurrere in eodem subiecto, prout eueniret in casu isto admisso predicto intellectu, quòd Constitutio capiat præterita, & procedat etiā post ius quęsitum successori, *Castr. in alleg. ante cons.* 341. *incip. venio nunc col.* 1. *in fin. & col.* 2. *in*
22 *princ. lib.* 1. vbi quòd specialia † dicuntur miracula, ideò non concurrunt in eodem subiecto. Et propterea si princeps faciat legem respicientem præterita, certè istud est per fictionem, vt illud, quod non erat, fingatur esse; & hoc est primum miraculum. Secundum autem miraculum esset, quod etiam
23 illud preteritum fictum tollat ius quæsitum tertio, ideò lex † respiciens præterita nunquam tollat ius quæsitum, eoque magis si admittantur alia specialia, quod etiam bona subiecta fideicommisso comprehendantur sub hac Constitutione, & pro debitis transuersalium, & quòd etiam minores sub hac eadem Constitutione comprehendantur, vt benè ad propositum *Cuman. in cons.* 122. *col. penu. in princ. vers. nec verum*. Huic motiuo fuit respē-
24 sum, quòd quando plura † specialia circa idem sūt inducta à iure, possunt concurrere, & admittuntur, *Bald. in l.* 1. *in fin. C. quand. lic. ab empt. disced. per text. in l. si ita facta ff. de iniust. rupt. & irrit. test. quem refert, & sequitur Ias. in l. quoniam in prioribus. ante fin. vers. teneo istud vltimum ff. de inoff. testam. Berengar. in l. naturaliter §. nihil. commune cap.* 3. *q.* 3. *nu.* 81. *in fin. ff de acquir. possess. Negus. de pignor. in* 1. *memb. quintæ partis n.* 16. *Paris. cons.* 80. *nu.* 24. *lib.* 1. Hic autem, vt supra probatum est, Constitutio claris verbis comprehendit præterita, & procedit etiam quòd sit ius quęsitum successori, cum hoc determinetur ab ipsa Constitutione, etiam quod sint plura specialia debet concurrere. Et, vt modò demonstrabitur, prædicta constitutio comprehendit etiam debita antecessorum trāsuersalium, vt ex sui natura, etiam quod sit ius quæsitum minoribus.

Circa secundam inspectionem, An cōstitutio cōprehendat debita Valerij Vrsini, qui erat transuersalis D. Pauli Aemilij: cum illa locis precitatis loquatur de mandatis relaxatis contra Barones, parentes, seu antecessores, vel auctores quoscunque: & rursus de mandatis relaxatis contra Barones, vel eorum auctores, parentes, & quosuis antecessores, & repetat de Baronibus eorum auctoribus, & prædecessoribus prædictis, & tandem etiam, quòd prædicti Barones sint heredes cum beneficio legis, & inuentarij, vel non succedant illis, qui debita contraxerūt, sed ex antiquis inuestituris, aut fideicommissis

missis, &c.& in §. 2. loquitur de mandatis relaxa-
tis contra Barones, parentes, seu antecessores quos-
25 cunque; intelligenda est de quibuscunque antecef-
soribus, cum dictio illa,† *quoscunque*, in fine posita
ad omnia referatur, *l.1, & ibi Iaf.nu.4. & seqq.* C.
de liber.prater. Maximè cum non possit afferri di-
uersitatis ratio, quare censuerit de quibuscunque
auctoribus, non autem de quibuscunque antecesso-
ribus, *Roman. consf.480.nu.2. vbi Adden. in verb.
concurrit, & considerat san.me. Gregorius in suo
voto*; & quod hæc verissima sint, & sine difficultate
procedant, patet in §. 3. in quo constitutio loquitur
de quibuscunque antecessoribus, & in d.§.9. de qui
26 buscunque successoribus; cum† successores sint cor-
relatiui ad antecessores, sicuti Constitutio intellexit
de quibuscunque successoribus, ita etiam intellexit
de quibuscunque antecessoribus. *Aym de antiqui.
temp. in 4.par. §. videamus, num.* 29. vt etiam
considerauit *san. mem. Gregorius in prædicto suo
voto*; Nec potest fieri vis, quòd Constitutio lo-
quatur de quibuscunque successoribus pro tempo-
re, quia cum respectu istorum successorum loqua-
tur in futurum, opus fuit vti verbis *pro tempore*,
vt omne tempus comprehendat, ac successores, qui
secundum tempus reperirentur: *Caualc. decis. 31.
num.7.lib.5.* non autem, vt restringat qualitatem
antecessorum.

27 Cum igitur nomen,† *antecessorum* sit generale,
Archid.in c.fin.in ver.antecessoribus de pact. in 6.
& propterea aptum comprehendere nedum ante-
cessores per lineam rectam, sed etiam transuersales,
& alios, qui sub hoc nomine comprehendi possunt,
& Constitutio loquatur de quibuscunque antecef-
soribus, vt sepius repetitum est, sequiturquòd com
prehendat etiam antecessores transuersales, cũ di-
28 ctio, *quibuscunque*,† nihil excludat, sed cõplecta-
tur omnem significationem verbi, cui adijcitur, etiã-
si sit impropriissima, vt dictum est: & hæc potissimũ
vrgent, quia Constitutio respexit ad antecessores in
bonis, non autem ad antecessores sanguinis, & lo-
quitur in rem, vt scilicet mandata exequantur super
bonis quorumcunque antecessorum &c. ideo om-
nes antecessores in bonis etiam quod non sint an-
tecessores sanguinis, directè comprehendit, *l. hæc
verba 12.ff.ad leg.Iul.de adult.vbi Bart. nu.1. l. si
seruum. 70.§.prætor ait ff. de acquir.hæred.Bart.
in l.aut qui aliter § fin.n.3. verf. nota distinctio-
nem ff.quod vi, aut clam.* Nec resistit, quòd loqua-
29 tur de personis,† etiam, quia cum de illis loquatur
ratione rei, non desinit esse realis *Ceph. consf.53.n.
43.& 46.Soccin.Iun.consf.251.nu.152. lib. 3. vbi
de communi Surd.consf.257.nu.15. lib.2. qui alios
congerunt.*

Quantum attinet ad tertiam inspectionem, An
Constitutio comprehendat minores: affirmatiuè
30 fuit resolutum: Primò, quia cum Constitutio†
simpliciter loquatur, se extendit etiam ad mino-
res *l. si fine §. lucius ff. de administr. tutor. capi-
tulo constitutus de restitut. in integr. Bald. in
l.1.numer.29.versic.iuxta hoc quæro C. de confes.
Natt.consil. 540. numer. 2. lib. 3.* Hinc statutum
31 deferens † lucrum dotis, vxore præmoriente sine
filijs, locum habet etiam in minore dante dotem
seruatis solemnitatibus, *Bald. in l. 1.colum. 1. C.
si aduerf. dot. & ibidem etiam Castr. numer. 4.
& seqq. & scribit Cuman. consf. 109. in princip.
verf. ad primum Roman. consf.314. numer. 1.* sic
32 etiam sub statuto † cogente affinem ad compro-
missum venit etiam minor *Bartol.Bald. & cæ-
teri in l.vltim.C.in quib. caf. rest. non sit necef.* &
33 statutum † adimens robur instrumentis non regi-
stratis comprehendit quoque minores, *Alexand.
consil.119. num.34.versicul.9.dictum lib.6. Natt.
consil. 541. numer. 16. & 17.lib.3.Roman.consil.
166.numer.2.verf.Nos autem loquimur, & con-
sil. 294.numer.5.verf.2. ad idem Dec.in l.cum te
in fin.C. de transact. Marsil.singul. 481. num.1.*
Secundò, quia vt dictum est, cum Constitutio
34 † loquatur in rem, vt scilicet, bona subhastentur,
non excludit minores, *dicta l.si fine 33. §.Lucius,
ff.de administra. tutor.& ibid.Bartol.num. 1.Bald.
in capit.vltimo colum.2. versicul.vltimo de mate-
ria de consuet. idem Bald.Salyc.Castr. & Alexan.
in l. vltima.C.de in integr.restitut. Roland.de luc.
dot.quæst.43.num.6.& 7.Tiraquell. de retract li-
gnag.§.1.gloss.13.nu.7. verf.Ex quo probatur*, &
ista est communis opinio, vt per *Marsil.dicto sing.
481.num.1.* & habet locum, quamuis statutum
35 loquatur, † etiam de personis, si de illis loquatur
ratione rei, vt per *Cephal.Soccin.& alios supra al-
legatos.*

36 Nec dicatur, quòd quando statutum est † corre-
ctorium iuris communis, vel ab eo exorbitans,
non comprehendit personam minoris, *Roman.
singul.816.incip.Tu vidisti, qui mouetur, Ex c.2
de dilect. pueror. quem sequitur Ias. in §. actiones
autem num.83.instit.de action. Marsil. dicto sin-
gul.481.num.4.& singul.361.in fin.Curt.iun. in
l postquam liti in fin.C.de pact.& in consf.8.in fin
Neuiza.consf.17.n.77.propè med.Surd.dec.49.n.9.*
qui hisce rationibus adductus asserit statutũ, quod
disponit, vt successor teneatur ad debita antecesso-
ris nõ cõprehẽdere minorem: Nã huic motiuõ fuit
responsũ: Primò, quòd vt videre est, *nu.4.Surdus* †
37 loquitur in casu, quo minor per posterius statutum
erat specialiter priuilegiatus, per quod quidẽ statu-
tum censebatur derogatum primo, vltra quod po-
test etiã dici: quod minor per secundũm statutũ re-
periebatur specialiter priuilegiatus, & ideò non cõ-
prehẽdebatur sub alio statuto generaliter loquẽte,
*Salyc.in l fin.n.2.C.de iur.dot.Tiraq.loco mox al-
legando n.103.& seq.Put.dec.160.nu.1.versic.ta-*
38 *men.lib.3.* At in casu nostro minor† non est in iure
neque in alia dispositione specialiter priuilegiatus,
ideò comprehẽditur sub dicta Cõstitutione, *Tiraq.
post cumulatos de retract.lignag.§.1.glo.14.n.96.
verf.nam statutũ generale & n.102.* firmat cõclu-
sionẽ procedere etiam in odiosis, & mouetur per
*text. in l. in fraudem §. vltimo, ibi: quia gene-
ralis est ista determinatio, ff. de milit. testament.
Puteus dicta decif.160.lib.3. Bald.consil.135. n.4.
verf.5.quia, & num.5.lib.3.* Eoque magis ista
procedunt, cum non adsit in terminis huius consti-
tutionis diuersitas rationis inter minorẽ & maiorẽ,
vt considerat *Bald.loc.cit.n.6.* Secundò, fuit respõ-
sum, quòd dum *Surdus* mouetur ex *Romano*, &
alijs allegatis in obiecto, neque ipse, neque cæteri
Doctores officiunt, quia vera est distinctio, quod

aut

aut agitur, vt quis teneatur ex aliquo facto extrinseco, per ipsum porpetrato, & tunc † minor non comprehenditur sub lege, aut statuto, & ita procedit *tex. in dicto c.2.de delict.puer.* & in istis terminis possũt saluari dicta Doctorum, qui fuerunt allegati in ob-
40 iecto: Aut verò agitur, vt ex sola lege, † vel statuto resultet præiudicium minori, sine aliquo ipsius facto extrinseco, & tunc aut minor est habilis, & continetur, aut non est habilis, & non comprehenditur, *Alexand.post Guiliel.de Cuneo conf.119.nu.8.vers. sexto adducitur lib.6.& consil.fin.in prin.illicto.n.7.in fin.vers.non obst.at,& nu.8.eod.lib.& conf.62.nu.18.versic.accedit lib.7. Angel.de Perus.in l.certi iuris n.3.vers.tamen Moderni tenent C.locat.Bero conf.68.num.21. vers.faciunt tradita,vbi de communi lib.2.Ias.in l.si constante nu.210. vbi pariter*
41 *de communi ff.solut.matr.*& in istis terminis, quando † minor non est habilis loquuntur *conf.148.n.1 vers.sed præsupposita validitate Constitutionis, & Roman. conf.120. nu.1 & seqq.* qui propterea non officiunt in casu nostro, quia cum ad effectum, vt præsens Constitutio Baronum intret, non requiratur aliquod factum extrinsecum minoris, sed ex sola Cõstitutione resultet præiudicium minori, & minor sit habilis ad patiendum dictum præiudicium, vtique minores per supradicta comprehenduntur in ista constitutione.

Fuit præterea ex abundanti consideratum, quòd secundùm terminos prædictos quotiescunque statu-
42 tum † est irrationabile, non cõprehendit minores: In cæteris autem casibus, in quibus statuta generaliter disponunt, quamuis exorbitent à regulis iuris cõmunis, minores continentur, *d.l.si sine. §.Lutius ff. de administr.tuto.cap.cõstitutus de rest.in integrũ.* statuta enim † faciunt ius municipale in loco, quod respectu loci debet haberi pro iure communi, *ita Natt.conf.541.n.15.& 16.lib.3.* in hoc autem casu Constitutio non est irrationabilis, imò maximè rationabilis, cum emanauerit, vt prouideret, primò, ne creditores Baronum defatigentur litibus propter eorundem Baronum potentiam, & ne litibus finitis cõtingat non reperiri oblatores propter metum ipsorũ Baronum, & ideò vult procedi manu Regia, & non reperto oblatore admitti Cameram inter oblatores, vt apertè colligitur ex proœmio dictæ Bullæ, ibi: *Iustitiæ ratio postulat.* Secundò, ne creditores Baronum remaneant decepti sub fide publica, vt probatur ex secunda parte proœmij, ibi, *& fidei publicæ causa postulat* considerando, quòd Barones publicè, & communiter reputantur, vel saltem ante dictam Bullam reputabantur fide, & facultatibus idonei, quæ omnia certissimum est reddere dictam constitutionem maximè rationablem, præcipuè quia nõ obligat Successores, vt non teneantur pro debitis antecessorum, prout loquitur *Surd.in decis.49.n.4.* sed tollit obstaculum fideicommissorum, quæ ante
44 legem 12. *tab. non erãt cognita, l.verbis, ff.de verb. signific.Bart.in l.1.n.4. ff.de leg. 1.* & illorum vsus incœpit temporibus Augusti Cæsaris, *§.1.ad fin.Instit de fideicomm.* quod & prius scriptum reliquerat, *Pompon.in l.2.§.post deindè, ff.de orig. iur. Peregr.*
45 *de fideicomm.artic.1.nu.6.* Quare, cum constitutio † reducat istam materiam iuxta terminos iuris antiqui non potest dici irrationabilis, neque odiosa *glos. in c.statutum in vers.numerandum de preb. in 6.But.in c.olim per illũ textũ de verb.signif.Rip. in l.si constante n.61. post Alex.& Ias. quos refert ff.sol.Matr.Felin.in c.cum accessissent, col.2 n.3.de const.Osasch.dec.147.n.20.* & benè *Alexand.conf. 22.num.6.lib.6.*

Fuit denique consideratum, quod huiusmodi cõ-
46 stitutio † potest dici fauorabilis, ex quo principaliter emanauit ad fauorem creditorum, licèt in consequentiam resultet ex ea damnum aliorum, *c statuimus, de decim.in 6.* ibi *cũ nõ sit dicẽdũ, gl.in c si propter, de rescr.in 6.in ver.præiudiciũ* ibi in *fortiorib.* de cõstitutionẽ disponẽte, q successor teneatur ad debita antecessoris, vbi *Gem.n.9.vers.in fi.glos. Franc.n.6. cũ alijs per Cou.var.li.3.c.11.nu.5.vers.solet enim adnotari,* & latissimè *Sãchez.de Matr. lib.1. disp. 1. nu.4. Salas de legib.q.97.tract.14. disp.11.sect.4. num.10.* qui licèt post *Couar.loc.cit.* dicant, conclusionem esse veram, quando odium à fauore distingui nequit, secus tamen quando potest distingui, vt si
47 constitutio † loquatur de vulneribus non sit extendenda ad verba iniuriosa, quia eo casu fauor ab odio distingui potest: Attamen in casu nostro, cum non agatur de extensione, cumque, vt supra ostensum fuit, constitutio satis clarè loquatur, non datur casus, quo fauor ab odio distingui possit, & ideò de plano procedit communis conclusiò, istam scilicet † con-
48 stitutionem habendam esse pro fauorabili, cum principaliter sit facta fauore creditorum.

Circa quartam inspectionem, An subhastatio fuerit facta tamquam de debito D.Pauli Aemilij, negatiuè fuit resolutum, quia post exhibitionem mandatorum per creditores Valerij die 16. Iulij 1596. fuit capta possessio medietatis Castri Montis Rotundi, & subsequentibus diebus, aliorum bonorum in singulis locis existentium, & vt supra dictum est, appositis edictis super alijs bonis, non autem super Castro Mõtis Rotundi, Congregatio, præuia subhastatione, deliberauit dicta bona ad fauorem Pauli Aemilij, hac tamen conditione, vt dictus Paulus Aemilius satisfaceret creditoribus Valerij, aliàs Congregatio reseruauit sibi facultatẽ procedendi ad deliberationẽ ratæ Mõtis Rotundi, & ad recuperationem bonorum eidem Paulo Aemilio deliberatorum, &c. pro satisfactione creditorum: Quare, cum dictus Paulus Aemilius non soluerit debita prædicta prout promiserat, Congregatio mandauit affigi edictum super medietate Castri Montis Rotundi, & illius iuribus, quod fuit affixum die 20 Nouembris 1599. in quo quidem edicto licèt dicatur: *Si subhasta la metà di Monte Rotondo con tutti i membri, e giurisditioni, &c. spettanti, e pertinenti al Sig. Paulo Emilio Orsino, de quali n'è stato preso possesso dalla Reuerenda Camera Apostolica à beneficio, e commodo de suoi creditori.* Attamen, cum possessio dictæ medietatis Castri fuerit capta, exhibitis mandatis contra bona hereditaria Valerij, dicta falsa † expressio, *à commodo de' suoi creditori*, scilicet Pauli Aemilij, non vitiat edictum, *l. demonstratio falsa, ff.de condition.& demõstration.* cum contineat solum æquiuocum qualitatis extrinsecæ, & constet de voluntate, & potestate Congregationis subhastandi, & vendendi pro debitis Valerij, *Gemin.consil.52.num.3.vers.secũdo dic.* Et omnia, quæ deduci possent in cõtrarium, proce-

49 cederent,si æquiuocum † esset circa causam finalem
super qua dispositio esset fundata, quia tunc vitiaret,
aliàs secùs, *Anchar.cons.207. nu.* 8. Et quòd causa,
vt faciat cessare actum, debeat esse talis, vt ex ea mo-
ueatur disponẽs ad sic disponendum, aliàs actus non
cessset, dicit idem *Anchar.cons.163. in fin.* vbi latè, &
idem dicit *in cons.154.nu.* 4. In proposito autem
causa finalis apponendi edicta non fuerunt debita
50 Pauli Aemilij, itaut nisi cõstaret de debito, † corrue-
ret subhastatio, sed causa finalis fuerunt debita Vale-
rij, quæ verè extant, & ideò licèt fuerit æquiuocatũ,
illud æquiuocum non vitiat, cum debita Valerij, quæ
fuerunt causa finalis, existerent; Quæ veritas colligi-
tur etiam ex alio edicto sub die 20. Ianuarii 1601.
in quo habetur, quod die 1. Februarij 1601. fiet Cõ-
gregatio, & deliberabitur medietas Castri Rotundi
cum omnibus bonis existentibus in illo Castro, & in
illius territorio, &c. aliàs possessa per Valerium Vrsi-
num de tempore sui obitus, quare qui voluerit eme-
re, offerat cedulam banchariam, aliàs dicta die fiet
deliberatio, iuxta formam bullæ. Vndè clarè pa-
tet, subhastationem, & deliberationem fuisse fa-
ctam pro debitis Valerij, non autem Pauli Aemilij.

Et prædicta circa primum edictum comproban-
tur ex protestatione facta per eundemmet Dominũ
Paulum Aemilium, sub die 4. Ianuarij 1601. in
qua protestatur, medietatem Castri ad se spectare
vigore fideicommissi, & sequuto obitu Valerij, il-
lius possessionem se cæpisse, quod & illius procura-
tor inhærendo huic protestationi, iterum fuit pro-
testatus, quæ tamen protestationes fuissent super-
fluæ, si Congregatio non egisset pro debitis Valerij.
Et in subhastatione facta 1. Februarij 1601. semper
fuit dictum pro debitis Valerij, & in deliberatione
facta 8. Februarij eiusdem anni 1601. præmissa nar-
ratiua exhibitionis mandatorum per creditores Va-
lerij obtentorum, & narratiua non adimplementi
D. Pauli Aemilij, ac edictorum appositorum etiam
preuio Chirographo sanct. mem. Clementis VIII.
pro derogatione Bullæ Sixti Quinti, deliberatio fuit
facta Francisco Vrsino vltimo ac maiori oblatori
scutorum viginti septem millium. Quamobrem
clarè patet subhastationem, & venditionem fuisse
factam pro debitis Valerij, non autem pro obliga-
tione D. Pauli Aemilij.

51 Nec videtur officere, quòd Congregatio † non
pronunciauerit super exceptionibus oppositis pro
parte dicti Pauli Aemilij, nec illas expresse reiece-
rit; quia cùm Congregatio, non obstantibus dictis
exceptionibus, ad vlteriora processerit, tacitè vide-
tur super illis pronunciasse, itaut in iudicio deduci
nequeant, *Bart. in l. à præcedente 4. sub nu.3.vers.
quandoque Iudex cum seqq. C. de dilat.* vbi dicit,
52 quod si Iudex, examinata exceptione, procedit ad vl
teriora, valet processus, quamuis expresse super illa
non pronunciauerit, procedendo enim ad vlteriora
tacitè pronunciat, exceptionem non obstare, veluti
pronunciando definitiuè, tacitè pronunciat super in-
cidenti, quod respicit merita causæ, & procedendo in
causa super emergenti, quod respicit processum, cuius
verba refert, & sequitur *Felin. in cap. suborta 21.
de re iud. sub num.4. vers. Bald. & supra n.3 iuncto,
n.4. per tot. plura in hanc sententiam cumulat, &
in vers. habes ex his ex illo text. & c. ex parte il secõ-*
53 *do de appell.* firmat regulam generalem, quod Iudex
† procedendo ad vlteriora videtur pronunciare super
exceptione, quæ si non esset tacitè reiecta annulla-
ret processum, *Roman. cons.410.n.2. in fin. versic.
1. quia Castr. in l. fin. in princ. n. 7. versic. si verò op-*
54 *posita ff. si cert. pet.* dicens valere processum ad vlterio-
ra, qua † iudex non videtur fecisse contemptum le-
gis, sed exceptionem tacitè reprobasse, causa cognita
55 quę cognitio interuenisse dicitur, quando Iudex, †
post aliquod temporis interuallum, processit ad vlte-
riora, *Franc. in d. c. ex parte, sub nu. 10. vers. si verò
Iudex, de appellat. Felin. in d. c. suborta, nu.4. circa
fin. vers. sed in contrarium, Corn. cons. 85. sub nu.
23. versic. si verò Iudex. vol.4. Gratian. cons.37. nu.
35. in fin. & nu. 36. lib. 1. qui testatur de magis com
muni, Ruin. cons. 117. n. 18. vol. 5. Menoch. de recu.
per remed. 1. n. 171. Gabr. de except. concl. 1. num. 16.*

Quo verò ad quintam, & vltimam inspectionem,
an in hac subhastatione fuerit seruata forma consti-
tutionis, fuit affirmatiuè resolutum, quia cum in §.
3. disponatur, quòd mandatis relaxatis per Iudices,
capiatur possessio nomine Cameræ ad commodum
creditorum, fuit seruatum hoc, & quicquid dispóni-
tur in §. 4. quòd scilicet, elapso mense Castra subha-
standa proponantur preuia affixione vnius edicti per
quindecim dies in locis publicis, quod etiam ad vn-
guem seruatum fuit, vt supradictum est circa edictũ
Et quamuis vltimum edictum fuerit factum 20. Ia-
nuarij 1601. & dictum fit in eo die prima Februarij
futuram Congregationẽ, & deliberationem esse fa-
ciendam plus offerenti, & sic non interuenerit tem-
pus quindecim dierum, vt edictum remaneret affi-
xum; Attamen fuit primò responsum, quòd cum pri-
mum edictum fuisset sufficiens, vt supra probatum
56 est, istud secundum tanquam † abundans non nocet,
vt benè ad propositum *Marsil. in l. de vnoquoque.
nu. 42. vers. istud tamen, ff. de re iud. Rom. cons.397.
nu.5. & 6. versic. tertio etiam* vbi plenè, *Apost. in
ver. non vitiat*, quibus in locis habetur, quòd vbi
57 non est necessaria citatio, † si fiat nulliter, non pro-
pterea actus redditur nullus: Secundò punctualiter
fuit responsum, quòd sanct. mem. Clemens VIII. per
suum Chirographum motu proprio datum sub die
16 Iulij anni 1599. prouidendo ad præterita gesta
per Congregationem, eidem in futurum concessit fa
cultatem procedendi summariè, manu Regia, sola
veritate facti inspecta, absque processu, tela iudicia-
ria, & absque aliquorum terminorum etiam substã-
tialium seruatione, omnibusque diebus, & horis, præ-
terquam in honorem Dei feriatis, cum clausula, non
obstantibus præmissis constitutionibus, & ordinatio
nibus Apostolicis, stylo Palatij, ac reg. de iur. quæs.
non tollen. etiam quòd dict. Chirographum non
esset registratum, cum alia clausula, non obstanti-
bus alijs in contrarium facientibus, etiã quòd debe-
rent exprimi quibus pro hac vice derogamus cum
alia clausula, *Quorum tenores pro expressis de ver-
bo ad verbum habentes, & omni meliori modo. &c.*
Ex quibus videtur sufficere vltimum edictum, etiam
si emanauerit eo tempore, itaut antè subhastationẽ
per quindecim dies non potuerit remanere affixum,
iuxta formam constitutionis. Vigore enim facultatis
58 concessę, procedendi summariè, † sola facti veritate
inspecta, manu Regia, & absque seruatione termino-
rum

rum etiam substantialium, Congregatio potuit procedere de facto, & sine vllo iuris ordine, *vt per Nat. in clem. sæpè §. non sic tamen, nu. 95. & seqq. de ver. signif. Marant. in spec. de ord. iud. par. 4. dist. 9. n. 8. Bart. in extrau. ad reprimen. in ver. & figura, in versic. idem puto*, vbi dicit, quòd, qui habet faculta-
59 tem procedendi sine strepitu, & figura iudicij, potest iubere res capi, & distrahi, licèt hoc sit magis de natura exequutionis, quàm condemnationis; quia talia ante ius ciuile manu Regia expediebantur, & fuit dictum in causa Miranden. pensionis 27. Martij 1613 coram me, quæ est *decis. 446. par. 2. recent.* Et per di-
60 ctam clausulam † non obstantibus, &c. censetur satis derogatum in hac parte omnibus in contrarium facientibus, vt statim dicetur. Tertiò fuit responsum, quòd admisso sine veri præiudicio, quòd prædicta non subsisterent, tollitur omnis difficultas, quia sanct. mem. Paulus Quintus per suum motum proprium sub dat. 3. Kal. Februarij anno 13. sui Pontificatus, in quo dicitur, quòd sola signatura sufficiat circa subhastationem, & adiudicationem medietatis huius Castri, ratificauit omnia gesta per Congregationem Baronum, & per Congregationem ab ipso deputatam, approbando sententiam ab ea latam, cum clausula reiectis, quatenus opus sit quibuscunque prædictorum omnium, & singulorum nullitatibus, si quæ ex quouis capite, etiam nullitatis, citationis, & mandati, forsan etiam simul extarent, &c. sicque & non aliàs per quoscunque, &c. sublata, &c. iudicari debere, &c. irritumque &c. decernimus, non obstan. de iure quæs. non toll. alijsque Cancellariæ nostræ regulis, quatenus illius, seu illarum deroga-
61 tione opus sit, &c. Vnde cum† nullitates sint introductæ de iure positiuo, ex adductis per *Vant. de*
62 *nullit. cap. 1. num. 14. cum seq.* Non est dubitandū de validitate sanationis nullitatis, si aliqua adfuisset, cum Summus Pontifex possit omnia † in ijs, quæ sunt iuris positiui, & illius voluntas habetur pro ratione, *Gemin. consil. 8. num. 6. & 7.* quia pro libito suæ voluntatis potest tollere in totum ius positiuum, idem *Gemin. cons. 53. in princ. versic. quædam est potestas supra*, vbi etiam dicitur, quòd disputare † de
63 potestate Papæ est ponere os in cœlum, & *Bald. cons. 477. lib. 1.* dicit, quòd in ijs, quæ sunt iuris positiui
64 sola potestas † est pro causa, & quòd dubitans de hoc, dubitat de fide, & ideò nullum de iure positiuo potest haberi pro valido, etiam in præiudicium iuris quæsiti tertio, & non potest tertius conqueri, *Abb. cons. 84. num. 3. & seqq. lib. 1. Lap. alleg. 130. n. 2. vers. similiter.*

65 Rursus nihil vrget, quòd in omnem euentum in hac alienatione rei minoris, nedum requirebatur causa, *l. magis puto §. si æs, & §. in primis*, sed multæ aliæ solemnitates non inueniuntur seruatæ. Quia fuit responsum, quòd, cum ipsa Constitutio disponat,
66 quòd hæc bona possint vendi iure creditorum, pro debitis quorumcunque antecessorum, non potest minor sub prætextu, quòd non fuerint seruatæ solemnitates, dictam alienationem reuocare, vt dicit *Bal. cons. 183. num. 5. vers. proponitur etiam, & benè ad propositum Matthias Collerus de processu exequu-*
67 *tiuo par. 2. capit. 3. nu. 217.* & quamuis idem *Bald.* dicat, † quòd hæc venditio seruatis solemnitatibus statutorum potest fieri, ideòque videretur dicendum in hoc casu, quòd vnà cum dispositione iuris communis debuissent solemnitates statuti Vrbis seruari, *Castr. in cons. 106. incip. à tertio num. vers. plus dico lib. 2. quem sequitur Tiraquell. post 2 connub. glos. 8. numer. 49. Montan. de tutel. & cur. cap. 33 numero 38.* Tamen fuit consideratum, quod *Bal.*
68 † non loquitur de statuto dante certam formam in alienationibus minorum, sed de statuto generaliter loquente de alienationibus, quod propterea comprehendebat etiam illum casum, & quicquid sit de hoc, cum in hoc casu constitutio ipsa det certam formam, quæ fuit seruata, hoc sufficit, quia alienatio censetur facta auctoritate Papæ, & ideò cum fuerit
69 seruata forma † data in constitutione, non requirebatur alia solemnitas, *l. 2. C. quando decret. op. non est*, vbi notat hoc *Bald.* dicens etiam legem illam quotidiè practicari in Ecclesijs, & Hospitalibus impetrātibus à Papa alienationem alicuius rei, vt enim
70 ipse dicit, qui habet verbum † Superioris, non indiget verbo inferioris, & benè *Abb. in cons. 41. n. 3. lib. 1.* loquens de alienatione rerum Ecclesiæ, in qua etiam requiritur solemnitas, & tenet, quòd omnis solemnitas censetur remissa per commissionem, & Indulgentiam Papæ, & quòd satis est seruare verba rescripti.

Insuper fuit etiam ex abundanti consideratum, quòd, aut in ista alienatione fuit seruata forma constitutionis sanct. mem. Clementis, & hoc sufficit, ex quo in §. 16. *incip.* non obstantibus derogat quibuscumque cōstitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac legibus municipalibus Vrbis &c. cū alijs clausulis amplissimis; Ideòq; cum hæc constitutio comprehendat minores, & det certam formam, seruata illa forma non fuit opus alijs solemnitatibus requisitis à iure, vel à statuto, cum illis censeatur satis derogatum
71 per dictam clausulam, † non obstantibus, *Ias. cōs. 110. col. 4. in fin. versic. tertio moueor, lib. 4. Ber. consil. 147. num. 28. vers. Et licèt, lib. 3.* stante præsertim
72 clausula, † (Quorum tenores) quæ operatur expressionem illorum, quæ possent obstare, *Butr. cons. 2. n. 4. Gemin. cons. 65. nu. 28. Rot. decis. 506. nu. 1. part. 1. in recent.* Quare, etsi quæstio sit, an sufficiant clau-
73 sulæ generales † ad derogandum priuilegio minoris clauso in corpore iuris, tamen secus est, quando constat de mente Papæ ex clausulis amplissimis, cū clausula, quorū tenores, *Alberic. in l. vnic. in fine C. quā. Imper. inter. pup. & vid. Rip. in c. 1. num. 54. & 55. de rescript. Gabr. de reg. iur. concl. 9. nu. 7.* & est decisio Signaturæ Iustitiæ in causa Bononien. obligationis Cameralis 12. Maij 1594. extensa per bon. m. D. Robusterium tunc votantem, & prius nostri Ordinis insignem Auditorem, in qua etiam dicitur, quòd de
74 mente Papæ potest † constare, tàm ex clausulis positis in parte executiua, quàm dispositiua, ex *Bald. in l. ea quam num. 36. C. de fideicom. & Felin. in c. licet in corrigendis, col. penult. de offi. ordin.* Aut vero nō fuerunt seruatæ solemnitates Bullæ, sed congregatio fuit vsa facultate sibi concessa in Chirographo sanct. me. Clemētis VIII. & in hoc etiā casu minus obstāt exceptiones oppositæ, cum vt supra relatum est, Chi-
75 rographum habeat clausulas derogatorias † amplissimas, & comprehendat etiā minores, quia comprehenduntur in Bulla, etiam, quod admitteremus sine veri preiudicio, quod sic concurrerent duo specialia,

lia, quòd scilicet constitutio comprehendat minores, & quòd minores etiam comprehendantur sub Chi-
76 rographo, cum isto casu † vnum speciale veniat subordinatum post aliud, *Neuiz.conf.2.nu.23.Tiraq.de iur.const.possess.3.par.limit.5.nu.6.in fin. Surd. de alim.tit.9.q.44.num.37.et seqq.* At verò in hoc casu adhibenda est sanatoria sanct.me. Pauli Quinti, & ex modo ponderatis cessat omnis difficultas.

77 Denique non obstat, quòd quando venduntur † bona minoris propter debita, incipiendum est à minus damnosis, *l.magis puto, §. non passim. ff. de reb.cor.* Et præsupponatur adesse bona libera Valerij, attamen quicquid sit de hoc, vt sepius dictum est, constitutio dat facultatem liberè vēdendi Castra, & bona, etiam quod sint ex pacto, & prouidentia, & fideicommisso subiecta, &c. Et solùm in §.11.*incip.Quod si forsan.* disponit, quòd si adsint alia bona talibus oneribus non obnoxia, illa subijciantur in locum bonorum oneribus obnoxiorū pro debitis vēditorum, & sic, cum Constitutio comprehendat etiā pupillos, & habeat amplissimas derogationes, vt modo dictum est, per illam derogatum est dispositioni dictæ *l.magis puto.*

Ex quibus, & ex alijs deductis in voto san. me. Gregorij XV. & latiùs in dicta decisione congregationis deputatæ per sanctę mem. Paulum Quintum, extensa per Reuerendissimum D. meum Patriarchā Antiochenum, fuit conclusum, negotio maturè discusso, vnanimi Dominorum consensu, casum D. Pauli Aemilij, admisso etiam, sine veri preiudicio, quod constaret de fideicommisso ad illius fauorem, comprehendi in Constitutione Baronum, itaut nul-
78 latenus ei competat restitutio † in integrum aduersus sententiam prædictæ Congregationis, quæ transitum fecit in iudicatum, &c.

¶ *Infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones idest sub diebus 25. Iunij 1627. et 5. Iulij eiusdem anni, et 3. Augusti 1629. coram eodem bon. mem. Reuerendissimo Coccino sunt decisiones 93. 100. et 316.*

R. P. D. MERLINO.

Lunen. Sarzanen. Oblationum.

Die Lunæ 8. Februarij. 1627.

ARGVMENTVM

Oblationes, quæ fiunt sacris imaginibus, spectāt ad Parochum, & non ad Episcopum. Et quando tales oblationes fiunt ad certum vsum, tunc pręcisè offerentium voluntas est seruanda, & harum administratio etiam spectat ad Parochum.

SVMMARIVM.

1 *Canonici de iure communi sunt Parochi, & exercent curam animarum.*
2 *Oblationes, quæ deferuntur sacris Imaginibus, an debeantur Episcopo, vel Parocho.*
3 *Parochus habet intētionē fūdatā super omnib. obuētionib. cōtingētib. intra limites suæ Parochiæ.*
4 *Episcopo solū debētur oblationes, quæ offerūtur sacris imaginib. quādo sūt extra omnē Parochiā.*
5 *Oblationes, quæ fiunt in Ecclesia Cathedrali spectant non ad Episcopum, sed ad Archipresbyterum.*
6 *Parochus habet ius vniuersale intra limites suæ Parochiæ.*
Parochus est medius inter Deum, & Populum num.6.
Parochus, quemadmodum exhibet Populo quæ sūt Dei, ita vice versa exhibet Deo, quæ sunt Populi. nu.6.
7 *Altari, qui seruiunt, de Altari participant.*
8 *Oblationes, quæ fiunt à fidelibus ad certum vsum, tunc voluntas eorum præcisè seruari debet.*
9 *Administratio oblationum, quæ fiunt à fidelibus ad certum vsum, spectat ad Parochum, & n. 11. 12. & 18.*
10 *Parochus de oblationibus quæ fiunt à fidelibus ad certum vsum, debet fidelis administrator esse.*
Partim conuertendo in proprium vsum, partim erogando in concernentibus ad diuinum cultum, & partim ad pauperum inopiam subleuandam num.10.
13 *In oblationum materia, plurimùm est attendenda consuetudo.*
14 *Oblationum administratio, quatenus de Iure spectaret ad Episcopum, attamen potest ab ipso committi Parocho.*
15 *Rebuff. reprobatur, dum ei videtur esse indecorum, quod Laici sint administratores sacrarij, oblationum.*
16 *Decretum interpositum ab aliquo tamquam Gubernatore, Notario, &c. non prohibetur tamquam persona priuata illud impugnare, dict. lat. num.17.*
19 *Episcopus regulariter est executor piarum voluntatum.*
Ius Episcopi est generale, ius Parochi est speciale, num.19.

DECISIO. XXXVII.

Post relatum mandatum de manutenendo, ventum fuit ad disputationem super petitorio, & proposito dubio, Ad quem spectaret administratio oblationum, quę Imagini Sanctissimi Crucifixi a fidelibus illuc religionis causa confluentibus, offeruntur, An scilicet ad Episcopum, vel ad Capitulum, Domini responderunt pro Capitulo, cui fauet dispositio iuris communis, consuetudo eiusdem Ecclesiæ & particularis conuentio inter partes inita.

1 Iure inquam communi, quia Canonici † sunt Parochi, & exercent curam animarum, & licèt antiquitus inter Doctores fuerit controuersia, An oblationes, quæ sacris Imaginibus deferuntur, de-
2 beantur Episcopo, † vel Parocho, & multi partes Episcoporum tueantur, vt *Angel. in disput. incipien. In refulgenti. in 2. dub. Maluet. de oblation. in 4. dub. num.14. Petr. de Vbald. de Canon. port. cap. 4. quæst.16. & refert. Decian. consil. 16. sub num.7. lib.2.* Attamen verior, & hodie receptissima est sententia, quòd siue in Ecclesia Parochiali positę sint huiusmodi Sacrę Imagines, siue extra, intra tamen limi-
3 tes Parochiæ, habet fundatā intentionē † Parochus super omnibus obuentionibus contingentibus intra limites suæ Parochię, & ad eum spectant, vigensq.

est textus in c.pastoralis,etibi Canonistæ de his,quæ fiunt a Prælat.sine consen.capit.& text.in cap.hæc. x.quæst.prima, & in c. dilectus de offic. ordin. vbi.
4 Abb.num.4.qui subdit versic.quoad primam, Episcopo † soulm deberi oblationes, quando sacræ Imagines reperiuntur extra omnem Parochiam, Felin. ibidem in princip. & num.3.& Abb.in cap.quoniã num.1.de decim. vbi signãter, quòd spectant ad Parochum,& non ad Episcopum Capel.Tholos.decisio 483.Ferrett.cons.143.qui benè distinguit num.2.3.4.Azor.Instit.moral.par.prima libro 7.capit.38. quæst.13.Decian. qui fusè pro Parocho contra Episcopum in his oblationibus,quæ Iconi Sanctiss.Crucifixi offerebantur consuluit d.consil.16.per tot. lib. 2.Gutierez.Canon.qq.lib.2.cap.21.num.162.Modern.Bonon.var.resol.libro 2.cap.42.nu.6. 7.&.8. Ricc.decis.Neapol.170. n.7.par.4. & hanc eamdem opinionem videtur amplexus D.Thom. in secunda secundæ quæst.86.art.2. præsertim in responsione ad secundum argumentum, & expressè sequuta est, Rota in Aquilana nullitatis erectionis 20.Decembris 1610.coram R.P.D. meo Pirouano, quæ est decis.256.par.1.recent.& in Beneuentana Spolij 2. Decembris 1585.& 2.Decembris 1587.coram Ora-
5 no, vbi dictum fuit, oblationes † factas in Ecclesia Cathedrali spectare non ad Episcopum, sed ad Archipresbyterum, qui curam animarum ibi exercebat, & idem respondit Sacra Congregatio Illustrissimorum interpretum Concilij Tridentini in
6 vna Cauen. Ius enim vniuersale habet Parochus † intra limites suæ Parochię, mediusq. est inter Deũ, & Populum, Vndè quemadmodum dogmata, & Sacramenta, quæ proueniunt à Deo, exhibet Populo, Ita vice versa exhibet Deo ea,quæ sunt Populi,nempe preces, & oblationes, & qui Altari† seruiunt, de
7 Altari participant,vt egregiè ratiocinatur D.Thom. dict.ar.2.

Et quamuis hæc conclusio sibi locum vendicet, nisi oblationes in certum vsum, ex piorum offerentium voluntate fuerint destinatę, in dubio enim solummodo spectant ad Parochum; At quoties à fide-
8 libus † præstantur ad certum finem, vt in casu nostro pro Missis, & Fabrica, tunc ad Parochum nullo modo spectant, & voluntas eorum, qui eleemosynam, seù oblationes dederunt præcisè seruari debet, vt præcitati DD. monent, & præsertim, Addent.ad Capell.Tholos.dict.decis.483.Modern. Bon. dict.capit.42. num. primo libro 2. Ricc. dict. decis. 170.numero primo, & Rota in Bracharen. oblationum 17. Decembris 1612. coram Reuerendissimo Patriarcha Pamphilio.

Attamen aduertend.est,quòd non habet quidem fundatam intentionem Parochus, ad effectum, vt hoc casu oblationes conuertat in proprium vsum cum debeant in vsum à largientibus destinatum ero-
9 gari; verùm administratio † harum oblationum etiã tali casu ad Parochum videtur spectare ex eodem iure Parochialitatis, & qua ratione oblationes spectãt ad Parochum, nisi fuerint in determinatum vsum datæ,eadem immò, & maiori ratione ad eumdem Parochum spectat saltem administratio oblationum, quoties in certam causam sunt erogandæ, cum &
10 regulariter de istis oblationibus † Parochus debeat esse fidelis Administrator,ac dispensator,partim conuertendo in proprium vsum, partim erogando in ijs, quæ concernunt cultum diuinum, & partim ad pauperum inopiam subleuandam, vt per D.Thom. loc. præallegata, & de harum oblationum distributione idem sancitum fuit in can. Vlterana, & can qua-
11 tuor 12.quæst.2. Et quòd huiusmodi oblationum solus † Parochus habeat administrationem dixit Abb.in c. postulatis nu.2.vers. administrationem autem de his, quæ fiunt à Prælat.sine consens.Capituli, & Ferret.d.consil.143.nu. 4. vers. & quod: Et consequenter licèt Canonici non possint conuertere in proprium vsum, non tamen indè excludi de-
12 bent à iure † administrandi, quod in vim Parochialitatis illis competit.

Canonicis etiam suffragatur nedum Priuilegium Nicolai V. verum etiam consuetudo, quod semper huiusmodi administrationem oblationum ipsi exer-
13 cuerint, & in hac materia † oblationum plurimum attendendam esse consuetudinem,admittunt omnes vt per Marian. Socin.de oblation.libel.18.n.17.18. 26.Maluet.eod. tract.par. 4.n.72.Ferret. cõs. 278. Dec.d.cõs.16.n.1 Ricc.d.dec.170.n.2.et Moder.Rom. discep.Forens.c.395.n.25. et ex Theologis admittit Sot.de iust.et Iur.lib.2.q.3.ar.2.vers.quicquid.

Demum multum mouit Dominos transactio inita inter illos de Cataneis, & Canonicos,quæ & præsentia,& decreto Episcopi munita fuit, & in ea conuentum expressè, quòd oblationes, quæ Sanctissimo Crucifixo prestarentur, per duos Canonicos singulis annis eligendos, administrarentur, cum onere, vt in fine anni rationem redderent Capitulo, cum præsentia Episcopi, & propterea quatenus etiã
14 hæc administratio † de iure spectasset ad Episcopũ, attamen potuit ab ipso committi Canonicis, vt in dubitabilioribus etiam terminis dixit Felin. in d.c. dilectus in princ.versic.vnde valet Dec.consil. 148. n.3.Ferret.consil.278.& Decium sequuta est Rota in Toletana eleemosynarum 24.Maij 1619. coram R.P.D.meo Pirouano, Ricc.decis.102.nu.2.in prax & decis.Neapol.Cur.Episc.170.par.4. Et quamuis Rebuffus dissentiat ab opinione Decij,quia illi indecorum videtur,quòd laici hisce sacris oblationibus, quæ sunt de Sanctuario Dei, se ingerant, nihilominus hoc indecorum non est in Canonicis, & in his, qui Sacramenta populo exhibent, & opinio Rebuf-
15 si fuit per Rotam † reprobata,quoties laicus non conuertit in proprios vsus oblationes prædictas, & sequitur Ricc.d.decis.170.nu.11.& 12.

Nec obstat,quòd Episcopus interfuerit transactioni, & decretum interposuerit ad effectum sedandi controuersias ortas inter Capitulum, & illos de Cataneis, & ideò non sibi præiudicauerit, quominus administrationem habeat in hiscè oblationibus,iuxtà doctrin. Castrens.in l. Caius numero primo ff. de pignorat.act.& consil.423.col.2.libro 1.vbi quòd si
16 quis tamquam Gubernator interposuerit † decretũ, non prohibetur tamquam persona priuata etiam impugnare illum actum, & idem de Notario, Tutore,& alio, qui ratione sui officij consensum præstat notant DD.in l.cũ quadã C.de admin.Tuto.Bar.in l sicut §.nõ videtur ff.quibus mod.pig. vel hypothecaria soluat.Ceph.cons.148.n.23.Menoch.cons.58. nu.7.& latè Surd.decis.153.nu.17.& cons.365.nu. 21.& seqq. Quoniam hæc theorica vera est quoties

17 quis duplicem † ræpresentat personam, & ideo Agenti tanquam priuatæ personæ non obstat, quod fecit tanquam publica, & in his terminis loquuntur præcitati DD. vt benè per *Zucchard. in l.1. nu.118. & 119. C. de pact. Surd. dict. decis.* & quando id egit, quod cogi poterat, Verùm hoc non applicatur casui nostro, quia Episcopus, & in eo quod fecit in transactione, & quod modo agit in hoc Iudicio, semper consideratur tanquam idem Episcopus, non autem tanquam diuersa persona, neque ad illud decretum constat; quod ratione officij cogi potuisset: Et cessat omnis difficultas, quia etiam circumscripta dicta transactione, non tamen ius aliquod competebat Episcopo in his oblationibus, vel in earum
18 † administratione; sed id competebat Capitulo, cum iure, ac vice Parochi fungatur, vt supra dictum fuit, & sic non videtur, quod transactio nouum præiudicium intulerit Episcopo.

Neque obstat, quod Episcopus regulariter sit exe-
19 cutor † piarum voluntatū, quia ius Episc. est gener. ius autem parochi, quod repræsentat Capitulum, est speciale, & ideò hoc præualet, vt benè per *Decian. d. cons16. n.17. & seqq. & n.21. vers. non obstat*; Et quoniam licet sit executor, non tamen impedit, quin potuerit tale ministerium alteri demandare, nec in totum à se abdicauit, quia Canonici tenentur singulis annis rationem reddere administrationis Capitulo, præsente eodem Episcopo, vt in transactione cauetur, & propterea Episcopus poterit inuigilare, ne voluntates eorum, qui oblationes dederunt, defraudentur, & vt illæ oblationes prouidè pro Missis, & fabrica erogentur.

Et ita vtraque parte informante, &c.

EMINENTISS, ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Narnien. seu Romana fructuum Dotis.

Die Lunæ 8. Februarij 1627.

ARGVMENTVM.

Dotis fructus, an debeantur postquam solutum est matrimonium. Arbitri, quando possint se extraiudicialiter informare. Solutum indebitè, quando præcisè, & plenè sit probandum.

SVMMARIVM.

1 *Fructus dotis post obitum vxoris non debentur, etiam superstitibus liberis.*

Matrimonij onere remoto, non debentur fructus dotis, aliàs esset vsura, & hoc procedit etiam si adsit conuentio, nu.1.

2 *Solutum indebitè, quando agitur ad effectum illud probandi, & repetendi, requiritur præcisa, & concludens probatio.*

3 *Compromissum factum cum facultate cognoscendi, & procedendi de facto, sequitur quod arbitri possint se extraiudicialiter informare.*

4 *Debitor, vt constituatur in mora, sufficit interpellatio etiam extraiudicialis.*

5 *Interesse damni emergentis potest declarari ad rationem quatuor pro centenario.*

6 *Arbitro asserenti de rebus extraiudicialibus creditur, si facultatem habet informandi se extraiudicialiter.*

7 *Decis. in causa Romana fructuum dotis. 12. Maij 1625. coram Reuerendiss. P.D. Decano. Coccino declaratur.*

DECISIO XXXVIII.

POst solutiones factas ad rationem scutorū quattuor pro centenario quolibet anno vigore laudi R.P.D. Varesij, & bon. me. Stephani Gratiani, Bernardinus Scottus cæpit prætendere esse locum repetitioni, ex quo post obitum vxoris bo. me. Theophili
1 fructus † dotis non debentur etiam superstitibus liberis, cum remoto onere matrimonij esset vsura, nec conuentio suffragaretur, vt fuit dictum *in Romana fructuum dotis 12. Maij 1625. coram R. P. D. Decano*, & propterea coram bo. me. Buratto fuit datum dubium, an esset locus repetitioni pecuniarū post obitum mulieris pro fructibus dotis, & pro sua summa, & Domini pro nulla summa repetitioni locum esse declararunt. Moti fuerunt quia cum agatur
2 ad effectum probandi, & repetendi † indebitè solutum, requiritur præcisa, & concludens probatio, quod ex causa indebiti fuerit solutum, & sufficit per possibile excludere actorem agentem *Bart. in l. cum de indebito nu.4. ff. de probat. Alex. cons.83. nu.1.* & fuit dictum *in Romana sponsionum 8. Decembris, & 29. Nouembris 1613. coram bo. me. Buratto, & in Romana repetitionis indebiti 29. Aprilis 1622. coram R.P.D. Merlino.*

In casu, de quo agitur, cùm fuerit factum compro-
3 missum † cum facultate cognoscendi, & procedendi etiam de facto, sequitur quod Arbitri poterunt se extraiudicialiter informare absque eo quod probationes in actis appareant *Compostell. in ca. si Capitulum nu.25. Ioan. Andr. nu.29. de rescript. Aegid. decis.568. circa med. Put. decis.140. nu.1. & 2. lib.2. in correct.* & fuit dictum *in Vercellen. Coadiutoriæ. 28. Ianuarij 1608. coram bo. me. Cardinali Lancellotto*. Vnde extraiudicialiter Arbitri potuerunt, & præsumuntur informati non solum, quod aderat interpellatio, & mora, vel ex probatione extraiudiciali, vel ex propria confessione Bernardini, et data
4 † interpellatione etiam extraiudiciali, debitor constituitur in tali mora, vt interesse debeatur, tàm vigore statuti cap.137. *lib.1.* quàm de iure communi *l. mora ff. de V sur. l. Titia §. V suras de legat.2. l. qui Romæ §. cohæredes vbi Soccin. nu.8. de verbor. oblig. Menoch. de arbitr. lib.2. cas.220. num.25. & 26.*

Sed etiam quod Theophilus ob retardatam solutionem dotis maiora interusuria suis Creditoribus
5 soluebat, et sic ratione † damni emergentis Arbitri potuerunt declarare interesse ad rationem quattuor pro centenario *Paul. de Castr. in l. centum capua. ff. de eo quod cert. loc. Ias. in l. fin. ff. eod. Felin. in capit. cum venerabilis num.7. de except. Rota Ianuen. decis.78. num.11. in fin. et 12.* et Gratiano vbi ex Arbitris ita asserenti *in appendice* 427. ob facultatem
6 informan. † se extraiudicialiter fides adhibenda videtur. *Menoch. cons.384. num.20. Zancher. cons. 139, num.7.*

Tanto magis in hāc sententiam Domini inclinarunt

runt, quia taxatio ad rationē quatuor pro centenario quolibet anno visa fuit admodum æqua: et moderata, et propterea non esse locum repetitioni ex supradictis.

Ex quibus apparet suprascriptam decisionē *R. P. D. Coccini Decani in Romana fructuum dotis* 12. *Maij* 1625. non applicari in isto casu repetitionis, in quo cōcurrit præsumptio extraiudicialis informationis, tam interpellationis, quàm damni emergētis.

Et ob mortem bo. mem. Buratti ista decisio iuxta DD. Vota per me fuit extensa, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Syluę.

Die Veneris 26. Februarij. 1627.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia spolij. Et an emptio rei propriæ illud possit purgare.

SVMMARIVM.

1 *Decretum, seu mandatum de adiudicando, non habet vim actualis adiudicationis.*
2 *Spolium eo magis intrat, quando possessio est capta propria auctoritate.*
3 *Spolium, quando videatur ab initio purgatum, & remissum, & nu. 9.*
4 *Promittens de rato pro aliquo, nullum præiudiciū illi affertur, nisi secuta eius ratificatione.*
5 *Ratificatio non inducitur ex sola scientia, sine actu positiuo, ex quo inferatur, vel expressus, vel necessarius consensus.*
6 *Emptio rei propriæ siue sit facta scienter, vel ignoranter non tenet.*
7 *Iudicis auctoritas, etiam si erretur in iure, & circa factum proprium, causat bonam fidem.*
8 *Emens rem propriam, in eo non est consensus emendi.*
10 *Decis. 768. par. 2. in recent. & DD declarantur.*
11 *Spolij renunciatio seu remissio, dicitur donatio.*
12 *Remissio est stricti iuris, & non comprehendit, nisi quod est expressum.*

DECISIO XXXIX.

FVit in hac causa decisum die 3. Iunij præteriti intrare spolium ad fauorem Francisci, & fratrum de Fabijs contra D. Antoninam de Fabijs, & D. Angelum Clauarium eius auctorem, cuius decisionis fundamenta, quæ Dominis placuerunt, eò tendunt, quod Iudex nulliter, & iniustè de anno 1599. Syluā, de qua agitur adiudicauerit prædicto Angelo: quibus nunc vnum non minus releuans annectebatur, quod non constat fuisse subsequutam actualem adiudicationem iuxta *text. in l. 1. et tot. tit. ff. si in caus. iudic.* sed solum
1 † decretum, seu mandatum de adiudicando, quod non habet vim actualis adiudicationis *Modern. lib. 3. discept. Forens. cap. 555. ex nu. 32 Rot. decis. 725. nu. 3. par. 2. recent. et in Rom. pecudū 14. Nouembris 1611. coram Illustriss. D. Cardin. Caualerio*, Vnde cum propria auctoritate possessio
2 per Angelum † capta fuerit eo magis intrat spolium *l. si quis in tantam cum vulg. C. vnde vi.*

Sed quia hodie dum reuidebatur dicta decisio cōstitit ex nouiter productis, quod postea idem Angelus de anno 1601. cum narratiua dictæ adiudicationis sibi factę retrouendidit eamdem siluam eodem prætio, quo sibi fuerat adiudicata supradictis fratribus de Fabijs nempè Innocentio, & Honufrio præsentibus pro se ipsis, ac pro Hortensio, Francisco, & Mario eorum fratribus absentibus, quibus de rato
3 promiserunt, videbatur quod quicquid sit de spolio † ab initio illud fuit purgatum, & remissum per dictam retrouenditionem *iux. tex. in l. si aliquam rem vers. nam et si rem meam ff. de acquir. poss. Abb. et Bero. in cap. 2. restit. spoliat. Paris. cons. 11. per tot. lib. 4. et Menoch. de recup. rem. 1. nu. 281. Rot. decis. 768 nu. 8. par. 2. recent.*

Sed nihilominus Domini soluerunt durare adhuc spolium, & sic standum esse in decisis, etiam quoad omnes fratres, nam quoad absentes, nempè Franciscum, Alexandrum, & Dominicum non sequuta eo-
4 rum † ratificatione res caret omni dubio, vt est in puncto *text. in l. fin. et ibi Bart. ff. pro empt. Benintend. decis. 38.*

Neque obstat, quoad Franciscum quod ipse aliàs produxit in iudicio dictum instrumentum venditionis, quia id fecit in alio iudicio, & procuratorio no-
5 mine dictæ Antoninæ eius Matris, vnde ex sola † scientia sine actu positiuo, ex quo inferatur, vel expressus, vel necessarius consensus non inducitur ratificatio *Rot. decis. 535. num. 12. par. 1. recent.* Quo verò ad Alexandrum, & Dominicum non releuat, quod Hortensius, & Honufrius fuerint à Patre deputati administratores hæreditatis, quia de hoc non constat, & quādo probaretur non prodesset, ex quo emptio non fuit facta nomine prædictorum Alexandri, & Dominici. *ad text. in l. si ego, ff. rem. rat. habe.*

Quo verò ad alios nempè Innocentium, & Hortēsium emptores, & Honufrium, qui paulo post dictam venditionem expressè ratificauit, & Marium, qui generaliter renunciauit omnibus litibus, causis, & prætensionibus motis, & prætensis, & quæ prætendi possent super dicta silua, & accessit pro dicta D. Antonina cui dictus Angelus de anno 1611. vendidit dictam siluam, versatur maior difficultas, sed fuit sublata, quia dicta venditio stante nullitate, & iniustitia dictæ adiudicationis, & sic cum præsupposito præcedentis spolij fuit nulla, quia fuit emptio † rei pro-
6 priæ, quæ siuè scienter, siuè ignoranter facta non tenet *l. sua rei ff. de contrab. empt. cum vulg.* adeò, vt non possit sustineri ratione possessionis *iunct. tex. d. l. si liquā rem & l. si in emptione, §. rei suæ ff. de contrab. empt.* quia dum per actionem spolij possessio poterat auocari, nec quoad possessionem emptio fuit valida, *vt notat. Bart. in d. § rei sua.*

Non obstat si dicatur quod quamuis emptio fuit nulla, quia tamen in ea facta fuit mentio de dicta adiudicatione, vnde spolium emanauit, fuit illud remissum, nàm imò indè clarè conspicitur, quod dicti fratres emptores credebant d. adiudicationem fuisse validam, & ex ea dominium siluæ in Angelum fuisse translatum, aut saltem illam iustè possidere; cum enim adiudicatio facta fuerit iudicis auctoritate, merito fratres emptores crediderunt, quod fuit valida, itaut ad effectum, de quo agitur, propter d. iudicis

7 cis auctoritatem † debeat admitti eorum credulitas, quamuis fuerit error in iure, & circa proprium factũ *Rot.decis.477.nu.4.cum seq.p.1.diuers.& in dicta decis.535.nu.12.*

Vnde cum re vera sylua non esset Angeli, sed pro
8 pria emptorum, non adfuit in eis † consensus emendi, nisi cum tacito, & vituali præsupposito validæ adiudicationis, *l.nihil consueui, §.non videtur, ff. de reg.iuris*, & facit *text.opt.in l.& si consensum, §.1. ff.de contrahend.empt.ibi, si rem meam mihi ignoranti vendideris, & iussu meo alij tradideris, non putat Pomponius dominium in eum transire*, non enim credendum est, nec cadit sub bono sensu, quòd si fratres Fabij credidissent, & fuissent certiores facti de nullitate adiudicationis, & sic quòd non amiserunt dominium syluæ, illam emissent, ideò enim emebant, vt sua fieret, ergo putabant suam nõ esse, quòd clarè legitur in d. instrumento venditionis, dum Angelus venditor in illo sibi retinuit dominium syluæ interim dum Fabij emptores soluerent pretium, & alia præmissa adimplerent, ergò credebatur per d. adiudicationem Angelum fuisse effectum dominũ, & accedit quòd nullitas d. adiudicationis non proueneritex proprio facto fratrũ emptorum, sed ex non facto iudicis, & Angeli venditoris, ob non seruatas per eos solemnitates requisitas in adiudicatione.

9 Vnde ex d.venditione non fuit remissum † spoliũ, quòd tunc nedum intentatum, sed nec detectum adhuc erat, sed potius fratres spoliati iusto errore existimabant eos tam à dominio, quàm à possessione cecidisse iuxta distinctionem, quam facit *text.in l. si aliquã rem in princ.ff.de acquir.possess. Paris.de resignat.lib.13.quæst.5.n.48.Honded.consil.66.nu.55 lib.1.Rot.d.dec.535.per tot.par.1.recent.& dec.662. num.6.& seq.par.2.* Doctores autem supra in con-
10 trarium citati, & *d.decis.Rot.768.† nu.8.par.2.rec.* dum dicunt per contractum initum post spolium super re, in qua fuit commissum, loquuntur quando spolium erat iam intentatum, aut detectum.

11 Quibus etiam accedit, quòd renunciatio, † seu remissio spolij dicitur donatio, quæ in effectu regulariter non differunt. *Dec.in l.postquam liti, nu.* 11. *C. de pact. Rip.in l si vnquam.q.*11. C.*de reuoc. donat. Couar.lib.3.variar.cap.4.et* 8. quos refert, & sequitur *Menoch.de arbitr.iudic.in addit.ad cas.436.nu.* 10. igitur dum capi potest limitata voluntas emendi, cum presupposito validæ adiudicationis, de qua contrahentes meminerunt, non debet præsumi scientia spolij, & sic voluntas renunciandi, seu donandi,
12 *l.cum de indebito, ff.de probat.* maximè quia cum remissio † sit stricti iuris non comprehendit nisi id, quòd expressum est, ita vt non extendatur ad alios casus, *Dec.cons.379.nu.3.Alex.cons.18.lib.2. Viu. decis.316.et decis.211.nu.59.Decian.respons.7.n.55* vbi quod hoc multo magis procedit in renunciatione tacita, quę nunquam extendi debet, nisi quatenus necessariò ex ipso actu infertur, & plenius, *Rot.in d.decis.535.per tot.*

Ex quibus per renunciationem litium, & prætensionum factam per Marium, & d.accessionem pro Antonina non potest desumi in eo voluntas renunciandi spolio, tum quia factæ fuerunt sub conditione, quatenus ipse fuisset heres Antoninę matris suæ, & ei succederet in d.sylua, tum etiam quia fuerũt facta cum præsupposito validæ adiudicationis, & validæ vẽditionis, vnde applicantur in eo omnia superius dicta.

Et ita vtraque &c.

¶ *In eadem causa habetur infra alia decisio sub die 15.Aprilis 1628.coram R.P.D.Verospio, est decisio 172.*

REVERENDISS. P.D. DVNOZET.

Florentina Fideicommissi de Cambijs.

Die Veneris 26. Februarij. 1627.

ARGVMENTVM.

Substitutio vna, quando est facta de aliqua parte bonorum, & postea in alijs bonis est facta altera substitutio, si in ista vltima adsit clausula, vt supra, operatur, vt in omnibus sit obseruandum, quicquid in prima substitutione est dispositum.

SVMMARIVM.

1 *Clausula, vt supra, est repetitiua præcedentium, sicut etiam verbum, similiter.*
2 *Succedendi ordo est proprius vinculorum, et fideicommissorum perpetuorum.et nu.3.*
4 *Masculinitatis qualitas semper repetita in substitutionibus suadet testatorem sub nomine filiorum voluisse etiam comprehendere nepotes.*
5 *Ex alienationis strictissima prohibitione facta à testatore, desumitur efficacissima coniectura perpetui fideicommissi.*
6 *Positi in conditione censentur vocati, quãdo post eos testator substituit agnatos, et illis deficientibus piam causam.*
7 *Filiorum appellatione veniunt nepotes, quando eorum substitutio collata est in remotissimum tempus, et nu.15.*
8 *Coniecturæ plures simul iungi possunt adhoc, vt suffragentur.*
9 *Filiorum appellatione veniunt nepotes, concurrentibus adminiculis.*
Quod procedit etiam, quando agitur de trasuersalibus testatoris. nu.9.
10 *Dictio vt supra, operatur, vt omnes conditiones factæ in prima dispositione, de nouo sint de verbo ad verbum expresse in secunda.nu.11.*
12 *In substitutionibus, si plures sint vocati alternatiuè, intelliguntur vocati ordine successiuo.*
13 *Decis. in causa Roman. fideicommissi de Bonadies coram bon.me. Cardinali Mellin. declaratur.*
14 *Substitutiones, quando sunt vulgares, tunc sufficit in vno verificari, nam vna impleta omnes corruunt.*

DECISIO XL.

De anno 1548. Petrus de Cambijs suum vltimũ condidit testamentum, quod est bipartitum in prima parte hæredem suum vniuersalem in bonis immobilibus, & patrimonialibus, quæ habebat Flo-

rentiæ

rentiæ Siluestrum de Cambijs eius fratrem germa-
num instituit, eidemque primo loco eius filios, &
nepotes masculos in infinitum substituit, & his pa-
riter sine filijs masculis deficientibus secundo loco
substituit filios legitimos, & naturales masculos in
infinitum Nicolai de Cambijs fratris consobrini,
quibus etiam simili modo deficientibus, filios ma-
sculos legitimos, & naturales, & legitimos Lauren-
tij de Cambijs eius secundi Consobrini tertio loco
substituit. Quibus vt supra deficientibus, quartò
loco substituit filios masculos legitimos, & natura-
les Iacobi de Cambijs pariter secundi Consobrini, &
illis demum deficientibus vt supra vltimo loco sub-
stituit Hospitale Innocentium Ciuitatis Florentiæ.

In secunda verò parte in alijs bonis alibi existen-
tibus instituit eundem Siluestrum fratrem, & Petrũ
Gallianum eius ex Sorore Nepotem equis portioni-
bus, quos inuicem substituit hoc modo, nempè Sil-
uestro sine filijs masculis decedẽti Petrum quamdiu
vixerit. Petro verò deficiente in dicta portione Sil-
uestri quæ peruenerit ad Petrum substituit filios Ni-
colai Consobrini supradicti, & alios prout supra de
bonis Florentiæ disposuit. Petro verò Galliano co-
heredi in eius portione substituit eiusdem filios legi-
timos, & naturales in infinitum, & fœminas primi
gradus. Illis verò deficientibus Siluestrum, aut eius
filios, aut Nicolai, vel Laurentij, vel Iacobi iuxta for-
mam, conditiones, & qualitates, supra indispositi o-
ne bonorum Florentiæ substitit.

Decessit Petrus Gallianus alter cohæres, cui suc-
cessit vnica filia, Decessit etiam Siluester, superstj-
te Petro filio legitimo, & naturali, cui portio Gal-
liani per obitum eius filiæ obuenit: Qui Petrus de-
mum decessit sine liberis institutis hæredibus Ho-
spitale, & Eccles. S. Ioannis Baptistæ, Nationis Flo-
rentinæ de Vrbe.

Sed quia Antonius, & Petrus Ioannes fratres de
Cambijs descendentes per lineam masculinam ex
Laurentio, tertio loco in dicto testamento Petri vo-
cato, prætendebant se vigore supradicti testamenti
esse vocatos ad distam portionem Galliani, ideò in-
stantibus illis proposui dubium. An dicti Fratres
essent vocati ad portionem Petri Galliani ex testa-
mento Petri senioris de Cambijs. Quo proposito
DD. vnanimi consensu esse vocatos responderunt.

Et quoad fideicommissum factum de bonis in
Ciuitate Florentiæ, & eius districtu existentibus ad
quod secundum fideicommissum est relatiuum DD.
non dubitarunt quin adhuc duret, & sic quod Pe-
trus Ioannes, & Antonius fratres descendentes per
lineam masculinam à Laurentio sint vocati, ex quo
Petrus testator fecit perpetuum fideicommissum in-
ter omnes descendentes masculos supra vocatos ad
quod probandum concurrunt omnes coniecturæ
a Doctoribus ad fideicommissum perpetuum indu-
cendum ponderari solitæ.

Prima coniectura oritur ex quo Petrus testator
in substitutione filiorum Siluestri, & Nicolai repetijt,
& vsus fuit verbo, in infinitum; quod censetur re-
petitum in substitutione filiorum Laurentij per
1 clausulam † (vt supra) & per verbum (similiter)
*Decian. resp. 31. numer. 137. lib. 1. Surd. cons. 336.
num. 9. Ruin. cons. 139. num. 1. in fin. l. 3. Rot. in re-
cent. decis. 718. numer. 2. & 3. par.* 2. Vbi habetur,
quòd hæc conclusio est indubitata.

Secunda coniectura est, quia testator voluit ob-
seruari formam fideicommissorum perpetuorum di-
grediendo ad plures substitutionum gradus, quia
primo loco vocauit fratrem, & eius filios deinde
Consobrinum, & eius filios in infinitum. Tertiò
Consobrinum, & eius filios, deinde, alium Conso-
brinum secundum, & eius filios, vt supra, & sic etiam
2 in infinitum. Qui succedendi † ordo est proprius
vinculorum, & fideicommissorum perpetuorum,
*Menoch. lib. 4. præsumpt. 68. n. 10. Decian. cons. 102.
nu. 17. l. 2. vbi de communi testatur Ceph. cons. 476.
n. 25. Crauett. cons. 98. in fin. Surd. cons. 344. nu. 7.
& cons. 529. num. 3. Honded. cons. 54. nu. 35. & 36.
lib.* 2. Vbi de veriori & receptiori, & quod res in to-
to, quando concurrit alia coniectura etiam leuis,
Bellon. Iun. cons. 50. num. 28. & 29. Vbi de veriori,
3 & receptori, & quando † adiuuatur alijs coniectu-
ris caret omni difficultate. *Rota in recent. decis. 146.
num. 8. & decis. 266. num. 14. par.* 1. Et fuit dictum
in Imolen. fideicommissi 2. Martij 1622. coram
bon. me. Vbaldo, & in Senogallien. fideicommissi
11. Maij 1626. coram bon. me. Remboldo.

Tertia coniectura oritur ex quo testator semper
4 repetijt qualitatem † masculinitatis, quæ qualitas
considerata in filijs, cum concurrat etiam in nepo-
tibus suadet testatorem sub nomine filiorum voluis-
se comprehendere etiam Nepotes, vt in specie de-
ducunt, *Curt. Iun. cons. 111. num. 10. & seq. Becc.
cons. 221. nu. 7. & 8. cum alijs per Bellon. Iun. cons.
2. nu. 23. fusè relatis per Rouit. cons. 50. nu.* 19.

Quarta coniectura deducitur ex strictissima prohi-
5 bitione † alienationis facta à testatore, qua desu-
mitur efficacissima coniectura perpetui fideicõmissi
*Menoch. præsumpt. 68. l. 4. num. 15. Molin. lib. 1. de
Hisp. primog. cap. 5. per tot. Mantic. de coniect. vlt.
volunt. tit. 6. nu.* 5. Quod tanto magis procedit, quã-
do Testator reddit rationem prohibitionis, ex quo
quando instituit Siluestrum, ei iniunxit, quod nullo
modo posset alienare dicta bona, sed quod post eius
mortem deuenirent ad eius filios, & Nepotes in in-
finitum, & his sine filijs masculis decedentibus ad
filios Nicolai in infinitũ successisse apponendo om-
nes substitutiones, de quibus supra, quo casu cum
appareat Testatorem voluisse prohibitionem realem
facere, extenditur ad omnes substitutos, vt benè in
his terminis per *Decian. d. cons. 102. numer. 27. &
28. lib.* 2.

Quinta coniectura desumitur, quia vltimo loco
fuit substitutum Hospitale, cuius fauore censentur
6 vocati † positi in conditione ad hoc, vt bona possint
tandem ad illud deuenire, deficientibus omnibus
in conditione positis, vt optimè deducunt *Decian.
d. cons. 102. num. 27. & seq. l. 2. Rimin. Iun cons. 21.
num. 50. & 51. Ias. in l. si quis id quod num. 22. post
medium ff. de iurisd. om. iud. Surd. cons. 539. num.* 5.
Vbi etiam de communi attestatur *Rot. decis. 434.
num. 2. par. 2. recent.*

Sexta, & vltima coniectura est, quia filij Laurentij
vocati sunt post obitum omnium descendẽtium Sil-
uestri, & Nicolai in infinitum; vnde cum substitu-
tio filiorum Laurentij collata sit in remotissimum
tempus, nempe post extinctam lineam Siluestri, &
Nicolai, quo tempore impossibile erat extare filios
primi

primi gradus Laurentij, & ideo verisimile est testatorem cogitasse tunc non extituros filios primi gra-
7 dus Laurentij. Vnde filiorum † appellatione dicendum est nepotes comprehẽdere voluisse iuxta receptissimam *opp. Imol. in l. gallus §. instituens nu.* 48. *vers. vel potest dicere ff. de lib. & posth. quã sequuti sunt Rub. Alex. cons.* 28. *num.* 9. *circa med. versic. item ex quo substitutio, Mantic. de conect. vltim. volunt. lib.* 8. *tit.* 8. *nu.* 22. *Pereg. de fideicom. art.* 22. *num.* 50. *Rust. ad l. cum auus lib.* 6. *cap.* 12. *num.* 4. Vbi plurimos refert Imolam sequentes Rota in Tusculana fideicommissi 15. Aprilis 1619. coram R. P. D. meo Decano, & in Bonon. fideicommissi de Desiderijs 20. Maij., & 26. Iunij 1626. coram R. P. D. meo Merlino, quæ optimè respondet contrarijs.

Ex quibus omnibus coniecturis, licèt aliquæ separatim consideratæ possent habere aliquas difficul-
8 tates, attamen non est dubium † quin simul vnitæ suffragari videantur *Beron. con.* 104. *num.* 11. *in fin. lib.* 2. *Bell. Iun. cons.* 50. *n.* 33. *Seraph. decis.* 1229. *num.* 13. *Rot. decis.* 266. *num.* 19. *par.* 1. *recent.* Vbi quod coniecturæ ad istum effectum simul iunctæ considerari debent, non autem separatim discuti.

Non obstat, quod testator loquutus fuerit discretiuè modo de filijs, & modo de nepotibus, & ideò in substitutione facta de filijs Laurentij non veniant nepotes; maximè cum hic agatur de transuersalibus testatoris; quia ex serie testamenti apparet testatorem non posuisse nomen filiorum discretiuè, sed habuisse pro synonymis, & præsertim, dum postquam vocauit filios Laurentij, subiunxit (quibus deficientibus sine liberis masculis, vt supra, substituit filios masculos naturales, & legitimos Iacobi) vt post alios Rota respondens fundamento discretiuæ loquutionis in dicta Bononien. de Desiderijs coram R. P. D. meo Merlino *Bellon. Iun. cõs.* 2. *num.* 35. *ad fin. cum duob. sequen. & nu.* 39. *vers. quia respondeo,* Rota in Vrbeuetana Castrorum 10. Iunij 1588. cum bon. me. Card. Platto. Et demum ista difficultas satis tollitur ex supradictis coniectu-
9 ris, † quibus concurrentibus filiorum appellatione veniunt nepotes, vt dixit *Rota decis.* 667. *n.* 4. *par.* 2. *recent.* Quod procedit etiam quando agitur de transuersalibus testatoris, *Alex. cons.* 28. *num.* 9. *ante medium versic. non obstat id, quod dixi. Simon de Pret. cons.* 56. *num.* 9. *Peregr. cons.* 40. *num.* 41. *cum pluribus seqq. lib.* 6. *Rota in præallegata decis.* Bononien. fideicomissi de Desiderijs, in qua etiam aliæ decisiones concordantes recensentur.

Quibus ita firmatis, & stante existentia supradicti fideicommissi de bonis Florentiæ DD. non dubitarũt quin secundum fideicommissum de alijs bonis extra Ciuitatem Florentiæ, & eius districtum existentibus adhuc duret. Quia Testator in portione Petri Galliani, de qua agitur, eo decedente sine filijs masculis, & mortuis filiabus primi gradus, qui fuit casus sequutus, fecit in dicta portione easdem substitutiones & iuxta eandem formam, conditiones, & qualitates, quibus supra disposuit de bonis in Ciuitate Florentiæ existentibus. Sed sic est, quod per existentiam dd. Antonij, & Petri Ioannis fratrũ adhuc durat vinculum in eorum fauorem in bonis Florentiæ, vt dictum est supra, ergo pariter dicendum est, quod duret, etiam in portione Petri in alijs bonis vigore dictionis repetitiuæ. *Decian. resp.* 31.
10 *num.* 137. *lib.* 1. Quæ dictio † operatur perinde, ac si omnes substitutiones factæ in prima dispositione super bonis patrimonialibus in Ciuitate Florentiæ positis, de nouo essent de verbo ad verbum specialiter expressæ in secunda dispositione facta de alijs bonis extra Ciuitatem Florentiæ sitis. *Surd. cons.* 352. *num.* 6. *& seq. Paris. cons.* 19. *num.* 70. *&* 71. *lib.* 2. *Honded. cons.* 78. *num.* 20. *&* 40. *lib.* 1. *Peregr. de fideicomm. art.* 29. *num.* 17. *Decian. cons.* 41. *n.* 51. *lib.* 1. *Aret. cons.* 155. *num.* 1. *Dec. cons.* 227. *num.* 3.
11 *vol.* 1. vbi quod si prima substitutio † est facta vulgariter, & per fideicommissum, & deinde fiat secunda substitutio simpliciter adiecto tamen hoc verbo (vt supra) censetur secunda substitutio expresè eodem modo facta, quo illa prima, & ab ea nihil differt. Sed comprehendit, & extenditur ad eosdem casus *Menoch. cons.* 435. *nu.* 15. *Peregr. de fideicom. art.* 16. *num.* 15.

Neque obstat, quod testator alternatiuè loquutus fuerit ibi (quod bona reuertantur ad Siluestrũ, aut eius filios, aut filios Nicolai, vel Laurentij, vel Iacobi) quæ alternatiua eo ipso dicitur verificata, quo vnus ex prædictis successit, quia pluribus vocatis al-
12 ternatiuè † in substitutionibus intelliguntur vocati ordine successiuo, vt vnus post alium succedere debeat, *Ruin. cons.* 163. *nu.* 9. *l.* 1. *Natt. cons.* 470. *n.* 2. *Ceph. cons.* 656. *num.* 35. Et cessat omnis difficultas, quia ista alternatiua declaratur ex subsequẽtibus verbis secundum formam, conditiones, & qualitates suprapositas in bonis existentibus Florentiæ, in quibus ex supradictis clarum est fideicomm.

13 Nec pariter obstat decisio † in Romana fideic. de Bonadies 11. Aprilis 1603. coram Eminent. Cardin. Mellino, quia bene aduerterunt DD. quod alternatiua in hoc casu non est simplex, sed relatiua ad similes substitutiones factas in primo fideicommisso de bonis Florentiæ per hæc verba (iuxta formam, & conditiones, ac qualitates) quæ ex vi dictæ relatiuæ censentur inesse in hac postrema substitutione, *Rota decis.* 36. *n.* 1. *par.* 1. *recent.* Sed in casu illius decisionis de Bonadies Rota dixit substitutiones esse
14 † vulgares, vndè merito sufficiebat in vno verificari nam prima impleta omnes corruunt, *l. si mater* 33. §. *si filius ff. de vulgar.* Non sic in præsenti casu, in quo testator voluit prouidere quãdo defecisset linea Nicolai, & postmodum Laurentij, & deinde Iacobi, vt inde succederet Hospitale.

Ex qua testatoris prouidentia infertur ad coniecturam digressionis ad plures gradus substitutionum, & ad vocationem loci Pij, quæ non est vnica substitutio, prout dicitur in dicta decis. de Bonadies, sed
15 sunt plures, † & successiuè inter se distinctæ, quæ benè veniunt ad coniecturãdam voluntatem testatoris in vocatione Petri Ioannis, & Antonij, *Honded. cons.* 34. *num.* 34. *&* 35. *lib.* 2. *Decian. cons.* 102. *num.* 7. *lib.* 2. *cum alijs sup. allegatis.*

Et ita vtraque parte informante conclusum.

Infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones idest sub die 9. *Iunij* 1627. *&* 28. *Martij* 1628. *coram eodem R. P. D. Dunozetto, sunt decisiones* 84. *&* 158.

RE-

REVERENDISS. P. D. PIROVANO Decano.

Nucerina Iurisdictionis.

Die Lunæ 1. Martij 1627.

ARGVMENTVM.

Episcopus habet iurisdictionem in tota sua Diœcesi, tam de iure communi, quàm vigore Concilij Tridentini. Et qui sint actus, cum quibus probatur, quod Episcopus habuerit iurisdictionem in aliqua Ecclesia.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus habet iurisdictionem in tota sua Diœcesi tam de iure communi, quàm vigore Concilij Trident. num. 2.*

3 *Actus, per quos benè probatur, quod Episcopus habuerit iurisdictionem in aliqua Ecclesia, & num. 4. & 5.*

6 *Probatiò concludens requiritur ad tollendum fundamentum intentionis alicuius, consistens in dispositione iuris communis, & possessione comprobatum.*

7 *Cum parte dismembrata transeunt omnia iura illius partis.*

8 *Beneficiorum collationes non probant, quod quis in ea Ecclesia habeat iurisdictionem ordinariam numero 15.*

9 *Vnio Ecclesiæ vnius Diœcesis ad Ecclesiam alterius, non priuat Ordinarium sua iurisdictione.*

10 *Actus iurisdictionis facti lite pendente, non suffragantur, & num. 12.*

11 *Visitationes alicuius Ecclesiæ, an suffragentur, ad acquirendam iurisdictionem ordinariam illius Ecclesiæ. num. 13.*

14 *Ad Papam spectat cognoscere, an alienatio rerum Ecclesiæ sit valida.*

16 *Delinquentes quibus casibus possint capi, & puniri in aliena Diœcesi, & territorio.*

17 *Testibus deponentibus pro assistentia iuris, & secundum ius cōmune in concursu magis standum est*

18 *Iniustitia rei iudicatæ sufficit pro obtinenda restitutione in integrum.*

DECISIO XLI.

ARchiepiscopo Salernitano prætendente Ecclesiam S. Mariæ Maioris Ciuitatis Nucerie esse de Diœcesi Salernitana, & ordinaria iurisdictione Archiepiscoporum, mouit litem contra Episcopum Nucerinum vsque de anno 1592. & causa postmodum commissa cum clausula appellatione remota, sententiam fauorabilem reportauit de anno 1619. Reclamante autem Episcopo Nucerino sanctæ me. Paulus Quintus causam nullitatis, notoriæ iniustitiæ, & restitutionis in integrum, prout de iure, & cum clausula, parito iudicato, commisit bon. me. Card. Filonardo, in cuius locum subrogatus fuit Eminen. Cardinalis Perettus cui S. D. N. rescripsit, vt in causa procederet de voto Rotæ. Pro cuius voti traditione. Primò quæsitum fuit. An Ecclesia S. Mariæ Maioris sit intra fines Diœcesis Nucerinæ Paganorum, & die 2. Decembris præteriti affirmatiuè fuit resolutum. Hodie vero posito Dubio principali. An constet de causis restitutionis in integrum; responsum fuit constare. Cuius dubij effectus eo tendit, vt præcedens sententia infirmetur.

Fundat enim Episcopus Nucerinus intentionem suam, quia Ecclesia, de qua agitur, probatur ex iam resolutis, esse in Diœcesi, quin & in ipsamet Ciui-
1 tate Nucerina, Vnde † consequitur tàm iuris communis dispositione, attenta, iurisdictionem ad eundem Ordinarium spectare, *cap. cum venerabilis, cap. cum dilectus de Relig. domib. cap. auditis de præscript. cap. omnes Basilicæ 16. qu. 7. cap. conquerente de offic. Ordin. cap. cum Episcopus eod. tit. de offic. Ordin. in 6. Caput. decis. 189. num. 7. Verall. decis. 306. par. 1. & decis. 201. par. 2.* quam etiam vigo-
2 re decretorum † Tridentini *sess. 6. cap. 5. & sess. 14. cap. 2. 3. & 8. de reform.* quæ in his terminis Rota sequuta est in Theatina iurisdictionis quæ est 501. par. 2. recent.

Et hæc ipsa iuris assistentia, neque nuda, aut simplex, & informis, & in potentia tantum deducitur, sed vestita, & comprobata ab exercitio, & quasi possessione actorum iurisdictionalium, qui differentes sunt, & releuantes ad eandem probandam. Dantur enim testes quatuordecim pro parte eiusdem Episcopi summario eius numer. 4. concludentes per 40. annos ab eorum recordatu, & in antea à maioribus eorum audiuisse, & de publica voce, & fama
3 vidisse, & respectiuè audiuisse † Ordinarios Nucerinos matrimonia celebrasse, Dimissorias pro Ordinibus suscipiendis concessisse, hæreditates ab intestato decedentium ad pias causas destinasse, Ecclesiam de qua agitur visitasse, & beneficiatos eiusdem monitos etiam sub penis, processionibus indictis
4 per Episcopos interfuisse, quæ † omnia citra ius, & nomen superioritatis, iurisdictionis, & imperij fieri non potuerūt, prout de concessione Dimissorialium & visitatione sunt aperta decreta Tridentini *sess. 23. de reform. c. 3. & sess. 24. de reform. cap. 4.* de præstatione obedientiæ idem firmant *Fel. in cap. 1. nu. 1. de maior. & obed. Afflict. decis. 265. num. 10. & 301. nu. 5.* & de celebrandis matrimonijs idem Tridentinum *sess. 24. cap. 1. de reformat.* ibi, *Qui aliter quàm præsente Parocho vel alio de ipsius Parochi vel Ordinarij licentia, &c.* Quæ circumscripta † iurisdi-
5 ctione in concedente dari non potest, *Rota in Vlixibonen. matrimonij coram me 19. Nouēbris 1625 & in Toletana matrimonij coram D. meo Merlino 10. Decembris eiusdem anni*, & quoad alios actus latissimè comprobat *Menoch. de retin. poss. rem. 3. num. 570. cum seqq.*

Neque obstant deducta per Archiepiscopum, dum hæc causa in prima instantia agitaretur, & cum quibus sententiā fauorabilē reportauit, nempe priuilegia Summ. Pontificum, ex quibus desumuntur enūciatiuæ antiquæ, collationes beneficiorum existentium in hac eadem Ecclesia controuersa, Visitationes Archiepiscoporum Salernitanorum, deputationes Vicariorum, consensus præstiti alienationi bonorum Ecclesiasticorum, ac demum testes examinati ad eiusdem Archiepiscopi instantiam super actibus iurisdictionalibus respectu di. Ecclesiæ.

Quia priuilegia summorum Pontificum, quæ sunt Ale-

Alexandri III. Innocētij III. Alexandri IV. Gregorij IX. & Vrbani V. qui vltimus regnauit de anno 1639 enunciant quidem subiectionē Ecclesiæ Sanctę Mariæ de Nuceria; verum, an ante, vel post erectionem Ciuitatis Nuceriæ in Cathedralem priuilegia non distinguunt, nam illud Alexandri III. enunciat Abbatiam S. Prisci, quæ nunc est Cathedralis, quę si tūc fuisset erecta, fuisset nominata tanquam Cathedralis, prout fuerunt nominatæ aliæ Ecclesiæ, & idem in alijs Innocentij III. Alexandri IV. Gregorij IX. & Vrbani V. dicitur, enunciando semper Abbatiam S. Prisci sub nomine proprio, & non autem tanquam Episcopalis Nuceriæ. Quare cum simul esse posisit, quòd ante erectionem vtraque Ecclesia tam Abbatia S. Prisci, quàm Ecclesia S. Mariæ Maioris essent de iurisdictione Archiepiscopi Salernitani, & in erectione Abbatiæ S. Prisci in Cathedralem, prout nunc est, cum suis limitibus distincta tanquam non excepta comprehendatur inter fines eiusdem, meritò non probata per Archiepiscopum erectione de certo tempore, vt inde inferri posisit ad releuantiam enunciatiuæ, aut non probata exceptione istius Ecclesiæ semper remanet posisibilis, sed non necessaria pro-
6 batio, quę non sufficit † ad tollendum fundamentum intentionis Episcopi consistēs in iuris cōmunis dispositione & possessione comprobatū, *cap. in præsētia, de prob. Ias. in l. nō hoc n. 3. C. vnde legit. Castr. in l. penult. §. docere, num. 4. ff. ne quis eum. qui in ius voc. Rota in Cæsaraugustana. Parochialis 8 Nouembris 1594. & in Lucana bonorum 17. Maij 1600. coram bo. mem. Card. Pamphilio*, & regulari-
7 ter cum parte † dismembrata transeunt omnia iura, quæ ex limitibus separatis ab ipsa matrice separantur, sicut dicitur de decimis, *cap. cum contingat, c. cum in tua de decim. cap. quoniam eod. tit. Rot. decis. 168. num. 1. par. 1. recent.* ita vt non sufficiat probare ante dismembrationē fuisse de iuribus Ecclesię antiquæ, nisi cōcludenter hoc probetur, cū agatur de tollendo iure quæsito Ecclesiæ erectæ, & dismēbratæ.
8 Collationes verò de beneficijs † istius Ecclesiæ similiter non obstāt ad substinendam iurisdictionem ordinariam; Nam si illa deducatur ex iure conferendi cappellanias, & ipsam Ecclesiam curatam, non infertur ad iurisdictionem in populum, *Rota decis. 3. de probat. in nouis. Cassad. decis. 1. de probat. Rot. decis. 803. num. 1. p. 1. diuers. Garz. de benef. p. 5 cap. 5. n. 144.* Et idem fuit comprobatum in *Adrien. iurisd. 27. Iunij 1622. & 30. Ianuarij 1623. coram me.* Si verò prætendatur ex eo, quòd probetur vnita mensæ Salernitanæ, & neque ex hoc capite concluditur
9 iurisdictio ordinaria. Quia per vnionem † Ecclesiæ vnius Diœcesis ad Ecclesiam alterius, non priuatur Ordinarius sua ordinaria iurisdictione, *c. 2. de relig. dom.* & idem fuit cōfirmatum in his terminis in *Vrbeuetana vnionis 15. Decembris 1625. corā D. meo Durano*. Nec releuant concursus, qui verè de iurisdictione ordinaria videntur secundum decretā Tridentini *sess. 24. cap. 28. de reformat.* & ipsa Congregatio interpres idem sensit, vt in declaratione relata per *Garz. de benef. par. 9. cap. 2. nu. 117.* Quia omnes facti leguntur post annum 1592. de quo tem-
10 pore iam lis † cæpta erat, & tanquam actus controuersi non solent suffragari, *Rota decis. 4. num. 2. & 569. num. 4. coram Papa Gregor. XV. & in Casentin. pensionis 4. Februarij 1619. & in Neapolitana iurispatronatus 7. Februarij 1624. coram bon. me. Vbaldo*.

Visitationes Archiepiscoporum non etiam suffra-
11 gantur ad acquirendam † iurisdictionem ordinariam istius Ecclesiæ controuersæ, nam si in prima visitatione, quæ contigit die 14. Augusti 1576. & datur in summario num. 14. super ea non probata sciētia Episcopi fundamentum constitui non potest, *Abb. in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 25. Ripa num. 64. de caus. poss. & Prop. Capic. decis. 57 nu. 2. & Rota idem firmauit in Acheruntina Iurisdict. 24. Ianuarij 1600. coram Eminen. Cardin. Millino & in Theatina Iurisdictionis 20. Decembris 1613. coram D. meo Decano*. Secunda verò, quæ datur eodem summa. nu. 14. sub die 19. Maij 1592. & tertia sub die 23. Maij 1602. tanquam factæ post litem
12 † motam non releuant, nec sunt habendæ in consideratione, *Rota in Hispalen. Iurispatronatus 16. Iunij 1586. coram Robusterio, & in Burgen. Iurisdictionis S. Ioan. 4. Decembris 1591. coram Orano, quos Rota sequuta est coram Papa Greg. XV. d. decis. 4. num. 2.* Et nihilominus ex testibus Episco-
13 pi datis probantur clandestinè, † & furtiuè semper factæ, nempè vel absentibus Episcopis Nucerinis, vel Sede Episcopali vacante, vel Vicario Capituli egrotante, vt expressè deponunt 3. 4. 5. 6. 8. 9. 10. 12 & 13. ac demum actus ipsi Visitationum indicant iniustitiam ipsius actus visitandi, dum enunciant hanc Ecclesiam esse de mensa Archiepiscopali Salernitana & Cappellani sunt ad prouisionem prædicti Archiepiscopi, quorum neutrum impedit in Ordinario Nucerino effectum ordinariæ iurisdictionis, vt supra firmatum fuit.

Minus releuat deputatio tertij Cappellani facta per Vicarium generalem Salernitanum ad inseruiendum d. Ecclesiæ ob augumentum populi, de qua in Decreto eiusdem Vicarij summ. nu. 13. Quia si ipsa prouisio de Cappellanis non sufficit ad excludendam ordinariam Episcopi iurisdictionem, vt supra firmatum fuit, & ex qua deducitur fundamentum iurisdictionis, non hoc etiam poterit numerus Capellanorum additus, in quo non consistit iurisconferendi differentia.

Nec potest Archiepiscopus confirmare, aut comprobare hanc prætensionem suam ex eo, quòd mandauit Episcopo Nucerino, vt assumeret informationem super alienatione domus, & terrarum, quam intendebant facere Capellani S. Mariæ Maioris, & quod idem Episcopus accepta informatione relationem non dederit Archiepiscopo, quòd illa in vtilitatem Ecclesiæ cedebat. Quia nullum præiudicium resultat ex relatione postquam Ordinarius Nucerinus non prætendit esse de iurisdictione ordinaria
14 cognoscerē super validitate † alienationum, sed ad Sedem Apostolicam, vigore constitutionis Pauli II. vel quibus ab eadem Sede facultas fuerit delegata.

Demum non obstant depositiones testium pro Archiepiscopo examinatorum, quorum dicta dantur in sum. nu. 15. Quia ferè omnes deponunt de iu-
15 risdictione Archiepiscoporū † conferendi Capellanias eiusdem Ecclesiæ, & quod est vnita mensæ Salernitanæ, quæ non pertinent ad ordinariam iurisdictionem impediendam in populum nō exēptum, vt

supra

supra dictum fuit: Alij verò nempè quartus deponit de auditu, quod hæc Ecclesia est subiecta Archiepiscopo, sextus dicit de auditu, quòd sit de Diœcesi Salernitana, et quod aliqui ex Cappellanis d. Ecclesiæ fuerunt carcerati in Curia Salernitana, et de eadem carceratione deponũt nonus, et decimusquartus, sed non deponũt ex quo delicto, vel causa fuerint carcerati, nec de quo tempore, sciente, vel contradi-
16 cente Episcopo Nucerino, cum multi † sint casus, in quibus in aliena Diœcesi, et territorio deliquentes possunt capi, et puniri, qui enumerantur in *glos. cap. pastoralis, verb. exceptis, de offic. ord.* et illam referendo sequitur *Corrad. in Templo omn. iudic. lib. 2. ca. 4. tit. de Archiepisc. n. 17.* Et etiam vbi aliquid releuans deponendo concluderet, conquassantur tamẽ ab alijs examinatis per Episcopum Nucerinum, qui distinctè deponunt super actibus iurisdictionalibus, et magis informati ex rationibus scientiæ ab eis ad-
17 ductis se ostendunt. Ac demum pro assistentia † iuris, et secundum ius cõmune deponũt, quibus in concursu magis credendum, et standum est, *Ioan. Andr. in ca. auditis, nu. 3. de præscrip. Rot. decis. 9. n. 8. p. 2. diuers. et decis. 324. nu. 13. par. 1. recent. et decis. 100. num. 4. et 239. num. 2. coram Papa Greg. XV.*
18 Ex quibus omnibus patet de iniustitia rei iudicatæ, quæ sufficit pro obtinenda restitutione in integrum, *Cæsar. de Graff. decis. 10. num. 11. de re iudic. Seraph. decis. 251. num. 2. et decis. 581. numer. 1. part. 2. recent.*

Et ita, etc.

REVERENDISS. P.D. MERLINO.

Bononien. fideicommissi de Desiderijs.

Die Veneris 5. Martij. 1627.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum fideicõmisso subiectorum qualiter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Bona aliqua adesse in bonis fideicommittẽtis, qualiter probetur.*
2 *Inuentarium probat bona in eo descripta fuisse testatoris.*
3 *Fideicommissum purificatur per professionem religionis.*
4 *Identitas bonorum fideicommissi probatur, si constat hæredes testatoris possidere in eodem loco bona.*
5 *In antiquis sufficiunt leuiores probationes.*
6 *Identitas probatur per duos confines, licet mutata sit qualitas rei.*
7 *In antiquis non ita rigidè probationes exquirendæ sunt, sed præsumptiones sufficiunt.*
8 *Confessiones factæ in diuisione bonorum, quod bona erant subiecta fideicommisso multum operantur in præiudicium successorum etiam singularium.*

DECISIO XLII.

Dominus Stephanus, postquã obtinuit per duas decisiones * resolutionem firmari, se esse vocatũ, et euenisse casum suæ vocationis in fideicommisso Hieronymi Senioris, aggressus est disputationem super identitate bonorum: Et Domini dixerunt constare de identitate bonorum, de quibus agitur, præterquam de quarto corpore, de quo videatur.

Et primò de possessione posita in loco Medicinæ Comitatus Bononien. tornaturarum 136. constat ex Instrumẽto diuisionis factæ vsque de anno 1519. inter dictum Hieronymum Seniorem, et Bernardinum, et Romaninum fratres, vbi hæc possessio assignata fuit Hieronymo pro sua portione, et sic vigore huiusmodi diuisionis hic fundus ei acquisitus fuit, et con-
1 sequenter etiam † probatur, illum fuisse in bonis fideicommittentis, *Bald. cons. 89. nu. 3. lib. 1. Peregr. de fideic. art. 44. n. 4. Modern. Brixien. de substit. q. 618. nu. 4.* et sequuta est *Rota in Romana fideicommissi de Victorijs 9. Decembris proximè præteriti coram me.*

Et coadiuuatur huiusmodi probatio, quia de anno 1548. Hieronymus Iunior, et Aldraghettus nepotes ex Ioanne filio eiusdem Hieronymi Senioris fideicommittentis in Inuentario, et diuisione inter eos facta retulerunt hãc eãdem possessionẽ in ijsdem loco confinibus, et mensura designatam, asserueruntq; fuisse in bonis eorum Aui, et eiusdem fideicommisso
2 esse subiectam, ex quo etiam resultat probatio † idẽtitatis, præsertim inter hæredes, et descendentes, et causam habentes ab ipsis, qui inuentarium descripserunt, *Natt. cons. 235. nu. 15. et seqq. Rimin. Iun. cõs. 23. nu. 281. Peregr. d. art. 44. n. 5. Rot. decis. 407. n. 1. par. 2. recent. et in d. Romana fideicommissi de Victorijs coram me.* Et de continua successione in hoc prædio de vno in alium benè constat, quia de Hieronymo Seniore peruenit ad Ioannem Baptistam filium, à Ioan. Baptista ad Aldraghettum nepotẽ. Ab hoc ad Alexandrum, qui ingressus est Religionẽ Patrum Cappuccinorum, & ob eius professionem puri-
3 ficatũ fuit † fideicommissum ad fauorẽ Stephani, & ab Alexandro in Marcum Antoniũ, & demum à Marco Antonio in D. Lucretiam ream conuentam, & posseditricem, cum & solum sufficiat Testatorẽ possedisse in aliquo loco, siue Villa, vt est casus noster, quia constat Hieronymum possedisse in loco Medicinæ, quia si hæredes grauati in eadem Villa, seu loco
4 possident, præsumuntur † eadem esse bona, nec aliter identitas iustificanda est, nisi quatenus probaretur intermedia acquisitio facta à successoribus, iuxta celebre *cons. Fulgos. 145.* quem sequuti sunt *Peregr. de fideic. art. 44. nu. 22. & cons. 48. num. 10. lib. 1. & cons. 35. in fin. lib. 3.* & plures ab eo congesti, & à *Fusar. de substit. qu. 618. n. 45.* & Rota coram sãct. mem. Gregor. XV. *decis. 575. n. 9.* & pluries in causis relatis in d. Romana fideicomm. de Victorijs; præsertim cum omnes ferè demonstrationes conueniãt; scilicet loci Medicinæ, confinium descriptorum in illa prima diuisione, & certę mensurationis, et constat de continuata sucessione de vno in alium, et versamur
5 in antiquis † in quibus propterea leuiores sufficere debent probationes, & sat est, quod duæ demonstrationes, seu confinia verificentur, licèt alia non

adaptentur, *Rot.decis.407.n.2.& decis.706.n.4.p.2. recent.*& aliàs sæpius, cum maximè ex pluribus deprehendi possit denominationem nonnullorum cõfinium immutatam fuisse ob temporis diuturnitatem non autem quod non sit eadem possessio.

Secundò autem de prædio tornaturarum quinque in eodem loco Medicinæ, concurrunt eędem probationes, nempè ex diuisione facta cum Hieronymo fideicommittente, & assignatione in illius partem, & Inuentario confecto à nepotibus eiusdem fideicommittentis, verificatione eiusdem loci, mensuræ, & aliarum demonstrationum, & continuata successione de vno in alium post d. Hieronymum Seniorem.

Non obstat, quòd in Instrumento diuisionis asseratur hoc prædium fuisse pratiuum; In Inuentario autem dicatur esse vitatum; quoniam, vt supra dictũ
6 fuit sufficit, † quod duæ aliæ demonstrationes applicentur, præsertim quia qualitas quod fuerit vitatum non tollit identitatem corporis; effluxerunt enim à d. diuisione vsque ad Inuentarium triginta ferè anni, & possessores potuerunt pratum redigere ad vsũ vineæ, et cum confinia, mensura, et locus concordent, non refert, licèt non adsit eadem qualitas, seu vsus prædij, *Roland.cons.67.n.16.& seqq.lib.2.* Rot. coram Reuerendiss. D. meo Decano, *decis.120.nu.5.* in eius impressis.

Tertiò, quoad possessionem in communi Podij, seu Castri Sancti Petri constat illam Hieronymum fideicommittentem possedisse, vt ex d. Inuentario facto à prædictis nepotibus tanquã de bonis eiusdẽ; & eiusdem fideicommisso esse subiectam fatentur, & de successiua continuatione de vno in alium vsque ad consignationem illius factam Lucretiæ matri Alexandri pro sua legitima, omniaque ferè confinia, & demonstrationes, & mensura, & locus del Poggio conueniunt, &c. & ita benè applicantur quæ supra de primo, & secundo corpore bonorum dicta fuerunt.

De quartò autem corpore, scilicèt, domorum, & apothecarum, Domini ob aliquam varietatem confinium, & denominationum habebant difficultatem circa probationem identitatis, & ideò ad aliã disputationem reiecerunt.

Quoad quintum verò corpus, scilicèt de banco macelli, Domini putarunt constare de identitate, quia, & illud relatum fuit in diuisione de anno 1548 Et in prima diuisione inter filios eiusdem fideicommittentis, & ex alijs deprehendebatur fuisse descriptum tanquam subiectum fideicommisso eiusdem
7 Hieronymi, & cum versemur in † antiquis, non ita rigidè probationes exquirendæ sunt, sed præsumptiones sufficiunt, *Bart.in l.4.§.vndè quæri potest, ff.de manum. Angel. in l. si certis annis, C.de pact. Crauet.cons.198.num.2.Menoch.cons.21.nu.33. Surd.decis.55.num.12.*

Demùm pro clariori iustificatione idẽtitatis præmissorum quattuor corporum, concurrit confessio supradictorum successorum, qui in diuisionibus eorundem bonorum inter ipsos factis confessi fuerunt diuersis temporibus ea ad ipsos peruenisse ex bonis Hieronymi antiqui fideicommittentis, & Marcus Antonius hodiè in hac causa vocatus, à quo pariter Domini de San Georgijs & litis consortes habent causam vigore transactionis inter ipsos lite pẽdente initæ 3. Aprilis anni 1624. in respõsionibus emanatis in positionibus datis pro parte d. Stephani, de quibus in secundo registro *fol.71.* Respondit dicta corpora de successore in successorem peruenisse ex hæreditate eiusdem Hieronymi, & esse illius fideicommisso subiecta, vt à positione 21. vsque ad num.41. & in specie de vnoquoque corpore, nempè de primo, scilicet possessione Medicinæ positione 41. & 47. de secundo verò nempè petia Terræ in eodem communi, positione 48. Quoad tertium Possessionis in communi Podij in secũdis positionibus d. registro *fol.310.* positione 5. & 6. & de vltimo in d. secundis positionibus d. positione 5. & 23. Quorũ
8 confessiones in hac materia † multum operantur in præiudicium successorum etiam singularium, et habentium causam ab ipsis, vt in puncto per *Ruin. cons.128. num.16. lib.2. Seraph.decis.553. num.1. & 3. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano, d. decis. 120.nu.2. & fuit etiam decisum in bononien. fideicommissi 2. Nouembr. 1618. coram bon.mem. Vbaldo, & in Ariminen. fideicommissi 20. Iunij 1622. coram R.P.D. meo Buratto, & sæpissimè in alijs.*

Et ita decisum fuit vtraque parte Informante.

☞ *Idest sub die 20. Maij 1626. & 26. Iunij eiusdem anni coram eodem R.P.D. Merlino sunt decisiones 6. & 21. Et infra adsunt aliæ hoc est sub diebus 14. Iunij 1627. & 3. Decembris eiusdem anni, & 24. Martij, & 20. Decembris 1628. & 14. Martij, & 7. Maij, & 14. eiusdem, et 25. Iunij et 19. Nouembris 1629. coram eodem RP.D. Merlino sunt in ordine decision. 87. 118. 160. 226. 258. 279. 286. 313. et 320.*

EMINENTISS, ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Meleuitana Prioratus Nauarræ.

Die Lunæ 8. Martij. 1627.

ARGVMENTVM.

Remissoria ad hoc, vt concedatur, sufficit, quod vnus articulus sit releuans. Et quando causa dicatur beneficialis.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria conceditur, si vnus articulus sit releuans.*
2 *Præpositariæ S. Ioannis Hyerosolimitani licet sint amouibiles ad nutum, nihilominus sunt beneficia regularia.*
3 *Causa dicitur beneficialis, si agatur super titulo beneficij, et nu. 5.*
4 *Sententia habetur pro lata in causa beneficiali, si petatur remissoria ad effectum, vt apponatur sequestrum, et num.7.*
Remissoria in beneficialibus non datur, nisi in tertia instantia. num.4.
8 *Rota non respicit sententias aliorum Tribunalium, nisi iustificentur.*
9 *Beneficialis causæ natura, non mutatur ex interesse linguæ.*

DE-

DECISIO XLIII.

PRoposito iterum dubio super Remissoria Dimini steterunt in decisis sub die 11. Ianuarij præteriti; quia articulus benemerentiæ est releuans; & ideò datur † Remissoria, *Verall. decis.68. par. 3.*
1 *Cassad.decis.2.de dilat.*

Incapacitas autem Commendatoris Martini potius videtur discutieda in disputatione super adiudicatione Prioratus; quàm in hac cōtrouersia Remissoriæ: in qua sat est, quòd articulus benemerentiæ releuet, & incapacitas allegata requirat altiorem indaginem.

2 Quod præpositura † S. Ioannis, quamuis amouibiles ad nutum, sint beneficia regularia, *tradit Put. decis.782.lib.1.in correct. Mohed. decis.10. de caus. possess.& prop.Garz.de benef.par.1. c.4.nu.1.*

Quòd causa sit beneficialis patet, quia versamur inter duos Competitores, quorum quilibet Priora-
3 tum prætendit, & ideo agitur de titulo † beneficij, & in puncto Sequestri, *iuxta clem. 1. tradit Paris. cons.26.num. 16.lib.4. & comprobatur in alia decisione in causa facta*; Nam propter dilationẽ Re-
4 missoriæ sententia† habetur pro lata ad effectum clementinæ,& consequenter apponitur sequestrum, *Verall. decis.151 par.3.Rota diuers.decis 269.num. 3.par.3.* & cum in beneficialibus, non detur remissoria, nisi in tertia instantia, ideo possessor promittit de stando vnicæ,& ponit se in statu tertiæ instantiæ, *Verall.decis.56.& seq.& 63. par. 3.*

Non obstat, quod Prioratus petatur vti debitus, ideo intret doctrina *Bald.in auth. litigiosi C. de litig.*quia vt detur Remissoria,præsupponitur sententia lata super adiudicatione Prioratus ,& sic materia
5 † est beneficialis, & agitur de titulo Prioratus inter Competitores.

Non obstant sententiæ de partibus, quia sicut illæ ad effectum sequestruum nō attenduntur *d. clem.1. & ibi glos.in verb.dumtaxat*, ita nec ad effectum illud tollendi, sed tantum attenditur in vtroque ca-
6 su sententia Rotalis; maximè cum Rota † non respiciat sententias aliorum nisi iustificentur, & appareant iustæ, *& decisio Putei 72.& 178. in correct. lib.1.& Cassad.decis.1. de sequestr.poss.& fruct.* loquuntur in sententijs Rotalibus, & in decisione Cæsaraugustana Dismembrationibus, Lunæ 1. Februarij præteriti coram R. P. D. Merlino, fuit denegatum sequestrum, quia agebatur de bonis respectu dotis beneficij.

Non obstat præsumptio, quæ stat pro collatione Commendatoris Martini, quia illa tollitur ex con-
7 traria sententia Rotali, † quæ habetur pro lata ad effectum sequestri dum desideratur remissoria.

Nec facit, quod cum apponatur clausula cum retardatione,vel sine arbitrio Rotæ nō debeat apponi sequestrum, cum non impediatur expeditio,& processus,& sic cessat ratio sequestri; quia hoc procedere posset ;si simpliciter fuisset dictū sine retardatione, sed cum dicatur cum retardatione, vel sine arbitrio Rotæ,vtique erit locus retardationi sufficienti, & proportionabili pro examinandis testibus in partibus, quæ ne in longum protrahatur apponitur supradicta clausula, per quam remanet arbitrium Dominorum circa huiusmodi cognitionem regulan-dum ex gerendis per Commendatorem Martinum.

Tandem non obstat,quod lingua Castellæ sit in lite,& petat remissoriam,quia ad hoc est latè responsum in alia decisione, quod non, † mutatur natura causæ beneficialis ex interesse linguæ.

Et ita vtraque parte informante fuit decisum.

Habetur præsens decisio infra in Addictione prout in Indice in eius fine posito.

R. P. D. MERLINO.

Bononien fideicommissi de Voita,

Die Lunæ 8. Martj. 1627.

ARGVMENTVM

Relatio ad præcedentia, quando,& quomodo sit facienda in fideicommissis.

SVMMARIVM.

1 *Dictiones, dicti, & supradicti.important relationes ad res immediatè antea expressas.*
2 *Fideicommissa de persona ad personas non extenduntur.*
3 *Relatiuum refert omnes, & singulas conditiones supra expressas.*
4 *Testatoris vsus loquendi attendendus est pro declaranda eius voluntate.*
5 *Relatio restringi debet ad eum casum, ad quem est facta relatio. & non ad diuersum, & nu.11.*
6 *Relatio ad superiora fieri non debet, si non cadat eadem ratio.*
7 *Relatio non fit ad omnia præcedentia, quando per eam sequeretur contrarius effectus intentioni disponentis.*
8 *Relatio fieri debet ad ea, de quibus principaliter agitur, secus verò si accessoriè.*
9 *Testatoris affectio in vna familia, potius quàm in alia qualiter cognoscatur, & nu.10.*
12 *Extensio in fideicommissis,de persona ad personã non fit,neque ex coniectura ta mente testatoris. Et nec ex identitate rationis, nec ob causam conseruandæ agnationis .nu.12.*
14 *Mulier, non debet priuari hæreditate, si sine eius culpa contra præceptum testatoris se nupsit in alia familia.*
15 *Fundamentum suæ intentionis quis probare tenetur.*
16 *Matrimonium certum iuxta mentẽ testatoris,an aliquis compelli possit contrahere.*

DECISIO XLIV.

SEntentiam Rotalem, cuius validitas non controuertebatur, vti iustam confirmandam esse Domini censuerunt ex benè deductis in decisionibus in hac causa factis coram R.P.D.meo Pirouano die 14. Iunij 1624 & 14. Martij 1625.

Testator enim in eius Testamento sub n.30.disposuit in his verbis (& hæc ideò precepit, & ordinauit de dd.nuptijs ipse D. Testator,quia ipso deceden.sine aliquo, vel aliquibus filijs, vel descendentibus masculis,vt supra,vel cum filijs, & descendentibus pra-dictis,

dictis, qui quandocunque deficerent, & sic finita linea masculina, & per masculum ipsius D. Testatoris, quod tunc, & eo casu primus filius masculus & ipso non extante, vel quandocumq; deficiente sine filijs masculis de vero, & legitimo matrimonio natis secũdus filius, & secundo non extante, vel quandocumque decedente, vt supra tertius filius, & sic successiuo ordine: tunc natus, & nasciturus postea ex supradictis nuptijs contrahendis secundum ordinem de quo supra, prout casus contigerit, sit sibi Testatori hæres vniuersalis) ex quibus verbis depræhenditur Testatorem tantummodo vocasse filium natum, vel nasciturum ex nuptijs contractis cum aliquo ex illis de Volta, vel Vrsis, de quibus paulò ante scilicet, sub num. 24. & 25. & infra fuerat loquutus, & quas in dicto casu mortis ipsius sine filijs, & descendentibus masculis, vel eorumdem defectus per filias fœminas contrahi præscripserat, vt patet ex illis dictionibus,
1 † dictis, & supradictis, quæ important relationem ad nuptias immediatè antea expressas, *l. qui liberis, §. hæc verba, ff. de vulgar. l. fin. C. de instit. & substit. l. talis scriptura, ff. de legat. 1. Bart. & alij, in l. hæredes palam, §. sed si notum, ff. de Testamen. Rota coram sanct. memor. Gregor. XV. decis. 495. nu. 7.*

Et consequenter D. Comes Antonius, qui non probat se natum ex nuptijs prædictis à Testatore ordinatis, in fideicommisso non comprehenditur, nec ad ipsum facien. est extensio, fideicommissa enim
2 † de persona ad personam non extenduntur, *l. si quis ita, §. penult. ff. de Testam. tutel. glos. in l. Titius, in princ. ff. de liber. & posthum. Soccin. cons. 63. num. 4. lib. 3. Handed. cons. 60. num. 47. lib. 1. Odd. cons. 66. num 98. Modern. Brixien. de substitut. qu. 458. num. 1. & seqq. Rota coram Card. Seraphino, decis. 883. num. 2. & coram sanct. mem. Greg. XV. dicta decis. 495. num. 13. & in recentior. decis. 300. num. 20. & 21. par. 1.*

Neque obstat, quod Testator *d. num. 25.* non extantibus, vel deficientibus filijs, vel descendentibus masculis, & superstitibus fœminis ex legitimo matrimonio natis disposuerit, si vnicam tantum filiam haberet ipsam filiam, sin autem plures maiorem natu ex eis ordine successiuo, vel vltimam superuenientem nubere debere Antonio filio Camilli de Volta, seu alteri ex filijs eiusdé, aut successiuè vni ex filijs Philippi etiam de Volta, vel vni ex filijsq; Constantij de Vrsis, aut alteri tandem de Domo de volta, secundũ ordinem, modum, & formam, & in omnibus, & per omnia, prout supra dispositum fuit in personam Polixenę subdens hæc verba (quæ omnia hic intelligantur repetita singula singulis congruè referendo, & adaptando, & non aliter, nec alio modo, Ex quibus inferebãt Informãtes pro Comite Antonio, Testatorem approbasse non solũ nuptias contrahendas cũ aliquo ex illis de Volta, vel Vrsis in casu non existentiæ masculorum, sed etiam contrahẽdas cũ quouis alio, consilio tamen, & cum voluntate filiorum masculorum, & Alexandræ ipsius Testatoris vxoris, & Commissariorũ quatenus fœminæ nuptui traderentur adhuc superstitibus masculis, prout supra, *numero 10. 11. & 13.* disertis verbis fuerat dispositum quoad dictam Polixenam, præsertim stanti-
3 bus dd. verbis relatiuis præcisis, & geminatis † quæ efficiunt, vt omnia quæ circa nuptias Polixenæ dicta fuerant, censeantur etiam quoad ipsas fœminas legitimas, & naturales repetita, & expressè disposita, *l. asse toto, ff. de hæreditate Institut. Bald. consil. 331. numer. primo, lib. 5. Surd. consil. 469. num. 38. & 39.* cum alijs, & consequenter sufficere ipsum Comitẽ Antonium asse. natum ex nuptijs per D. Comitissam Vrsinam Testatoris filiam superstitibus masculis de eorumdem, & Alexandræ, & Commissariorum consilio, & voluntate honorificè contractis.

Nam placuit responsio, quod relatio sit tantummodò facienda ad formam, & modum contrahendarum nuptiarum per Polixenam eius filiam naturalem in casu non existentiæ, vel deficientiæ masculorum, cum enim Testator supra *numer. 10. & 11.* in hoc casu mandasset, vt Polixena nuberet Antonio filio Camilli de Volta, & ipso non extante, vel non valente, aut nolente cum ea matrimonium contrahere, nuberet alteri filio superuiuenti eiusdem Camilli videlicet secundo, vel alteri superstiti, & non extantibus filijs Camilli, aut extantibus, sed nolen. contrahere, nuberet primogenito Philippi de Volta, vel secundo, vel vlteriori genito ordine successiuo, & prædictis non extantibus nuberet Alexandro, vel Cornelio de Vrsis, & his non extan. alteri legitimo familiæ de Volta proximiori ipsius Testatoris, & illius agnationis exceptis tantum descendentibus Francisci, & Astorgij, & demum distinctè admodum, & accuratè ordinem, & modum, ad formam nubendi præscripsisset, volens postea *d. nume. 24. & 25.* in eodem casu non extantiæ, vel deficientiæ masculorum similem dispositionem facere quoad filiam primogenitam legitimam, & naturalem eundem modum præscribere, & cum nonnulla compẽdiosè expressisset, ne singula denuo repeteret in omnibus, & per omnia, vt supra se retulit ad ordinem, modum, & formam magis exactè circa personam Polixenæ superius designatam,
4 & cum vsus † fuerit eodemmodo loquendi, & ijsdem ferè verbis, satis apparet de qua dispositione, & de quibus nuptijs intellexerit argumento *l. si seruus plurium, §. fin. ff. de legat. 1. Castr. in l. hæres palam §. 1. nu. 5. ff. de Testam. Rota coram sanct. me. Greg. XV. decis. 495. num. 8.*

Idque etiam suadetur Primò, quia Testator fuit expressè loquutus de nuptijs contrahen. in casu quo filij masculi non extarent, vel deficerent, Ideò relatio restringi debet ad ea, quæ in hoc eodem casu, non autem ad ea, quæ in alio casu diuerso existentiæ scilicet masculorum de tempore nuptus fuerant disposita *ad trad. per Castr. consil. 283. numero*
5 *quinto, libr. primo Alexand. consilio 141. num. 3. libro 2. Surdus cons. 554. nu. 29.* & benè ponderatur *in prima decisione coram P. R. D. meo Pirouano.*

Secundò, quia apparet Testatorem dilexisse natos ex familia de Volta, vel de vrsis, & ideò ad nuptias contractas cum extraneo, et de alia familia licet cum consensu Commissariorum, & Vrsis, in quo eadem ratio affectionis non militat, relatio fie-
6 ri † non deberet, *Glos. in cap. statutum, in verb. Bonis de rescr. in 6. Bald. in l. actionibus in 3. notab. d. in lit. iurand. Surd. consil. 331. numero 64. Rota coram sanct. memoriæ Grego. XV decis. 384. numero 2. & 4. & fuit dictum in Romana pecuniaria*

Maij

Maij 1618.coram R.P.D. Buratto. Et sanè si Te-
stator præcipuam affectionem non habuisset ad fa-
milias de Volta,& de Vrsis, tot paginas non imple-
uisset in dispositione circa nuptias contrahend. in
illis familijs, & ideò verisimilis admodum est coniec-
ctura, quod designando hæredem natum, vel na-
sciturum ex dd.nuptijs intellexerit de nuptijs con-
tractis cum altera ex dictis familijs sibi dilectis.

Tertiò, quia Testator cum *d.nu.*30. in defectum
suorum descendentium masculorum vocasset filios
natos, & nascituros ex supradictis nuptijs deindè
nu. 23. *&* 33. si contingeret dictas nuptias non se-
qui, vel ex eis nullum masculum nasci, aut natum
quandocunque sine filijs decedere, substituit d.An-
tonium de Volta, illiusque filios, & descendentes
masculos, & successiuè filios Philippi, & in illorum
defectum filios Bonzij pariter de volta,& his omni-
bus deficientibus maiorem natu de domo, & prosa-
pia de Vrsis, & sic patet ipsum bonorum conserua-
tionem in dictis duabus familijs, & præsertim in
personis ab eo nominatim vocatis eorumq; descen-
dentibus affectasse; & consequenter relatio ad nup-
tias tantummodo cum illis contrahen. fieri debet,
aliàs enim filij masculi ex fœmina primogenita nup-
ta in casu superexistentiæ masculorum in extranea
familia cum supradicto consensu nedum exclusisset
d.Antonium, & alios de agnatione, & familia Te-
statoris nominatim vocatos, sed etiam filios mascu-
los natos ex secundo, vel vltra genita, quæ in dd.fa-
milijs de Volta, & de Vrsis iuxta ordinationem Te-
statoris nupsisset, quod est absurdum, & repugnat
intentioni,ac admodum enixæ Testatoris voluntati,
7 quod vt euitetur relatio † nõ est faciẽda ad ea,ad quę
aliàs fieri potest, *Bart.*& alij, *in l.talis Scriptura,de
legat.1.Bald.cons.357.lib.4.Crauett.cons.70.num.
9.& 11.Menoch.cons.115.num.14.& præsumpt.
181.num.2.lib.4.Surd cons.431.numer.65.& 66.
Rota coram sanct.mem.Greg.XV.decis.495.nu.10
& 11.& in Romana pecuniaria 7.Maij.1618. co-
ram R.P.D. Buratto*.

Quartò, quia Testator accuratè, & distinctè, ac
per verba dispositiua, ac præceptiua ordinauit nup-
tias in dictis familijs de Volta, & de Vrsis contra-
hendas tàm dicto num.11.quam etiam dicto n.25.
De nuptijs verò contrahendis cum dicto consensu
in casu extantiæ masculorum dicto num.25.loquens
de filiabus legitimis nullam explicitam mentionem
fecit, sed supra num.13. quoad personam Polixenæ
relinquendo dotem scutorum duorum millium auri
per verba quodammodo consequutiua, & enuncia-
tiua simpliciter de illis meminerat, Vndè verba illa
quæ postea sub dicto num.30. ibi, & hæc ideò præ-
cepit, & ordinauit de dictis nuptijs (& ibi tunc na-
tus, & nasciturus postea ex supradictis nuptijs con-
trahen. secundum ordinemque quo supradicta intel-
ligen. sunt de nuptijs, cum dd. duabus familijs de
8 quibus testator fuerat principaliter, † & ex profes-
so loquutus, & quas verè præceperat ordinem. &
formam distinctè præscribendo; & ideò ad illas tan-
tum,& non ad alias fieri debet relatio ex illa dictio-
ne, dictis, & prædictis, resultan. *ad trad. per Bart.
in l.fin. §.Titia,ff.de libert.leg. Ruin.cons.131.n.2.
& 3.lib.2.Cephal.cons.*107.*num.*7. *Surd.cons.*430.
*num.*20.

Quintò, quia in casu, quo tempore nuptus Polixe-
næ extarent filij masculi, tunc eidem reliquit compu-
tat pro eius dote scuta duo millia, auri & apparatus
condecentes, filias verò de legitimo matrimonio na-
tas dotari voluit dote, & cum apparatibus condecen-
tibus iuxta conditionem ipsius Testatoris, vt dicto
Testamento nu.13. mandans postea n.15. illam sta-
re debere prædictis tacitam, & contentam, nec vlte-
rius quicquam aliud potere, vel cõsequi posse in eius
bonis, & hæreditate, in casu verò quo nuberet non
extantibus filijs masculis, eidem vltra apparatus con-
decentes reliquit scuta tria millia auri cum hoc, quod
in dictis familijs de Volta,& Vrsis nubere deberet,
9 *vt nu.*10.*&* 11.ex quo patet † Testatorem in omni-
bus longè magis fauere voluisse nuptijs in dictis fa-
milijs contrahen. in casu nõ extantiæ masculorum,
quam alijs contrahen. simpliciter cum consilio in
casu, quo extarent masculi, quo in casu ipse non so-
lum d.Polixenam, vel eius filios ad suæ hæreditatis
successionem non vocauit, sed immò potius ean-
dem expressè in ea succedere prohibuit; Vndè non
est credendum postea, sub dicto num.30. parem af-
fectionem ad vtrasque nuptias habuisse; & mascu-
lum ex illis natum, vel nasciturum dd. duos casus
quodammodo æquiparãdo ad successionem vocasse.

Sextò, denique suadetur ex verbis, & dispositio-
ne facta, sub num.34. ibi (quos omnes supra Insti-
tutos D. Testator incipiens à primo hærede nascitu-
ro ex dictis nuptijs, & sic deinceps procedendo vs-
que ad dd.de Vrsis inclusiuè inuicem substituit vul-
gariter pupillariter, & per fideicommissum ordi-
ne tamen, ac modo, & forma prædictis) Quę ver-
ba non vniuersaliter adaptari posset nisi filijs mascu-
lis ex nuptijs in dd. duobus familijs contrahendis, &
in illorum defectum Antonio, & alijs de Volta, &
10 Vrsis successiuè paulò supra vocatis, ad † quos ap-
paret Testatorem particularem affectionem habuis-
se, vt latius etiam deducitur *in dd. decis.coram R.
P.D.meo Pirouano*.

Quibus non obstat, quod Testator referendo se
ad disposita circa personam Polixenę, vsus fuerit ver-
bis valdè generalibus, & geminatis, quia adhuc il-
la restringi debent ad disposita circa nuptias specifi-
catius contrahen. per eandem Polixenam cum illis
de Volta, vel Vrsis in casu non extantię, vel deficiẽ-
tiæ masculorum, itaut ea omnia singula singulis re-
ferendo repetita censeantur, non autem est facien.
11 extensio † ad disposita circa nuptias contrahendas
in alio casu, *iuxt.trad.per Natt.cons.546.num.15.
& 16.& Surd.d.cons.431.num.24.*

Non obstat, quod si Testator vocauit filios Poli-
xenæ illegitimæ etiam ex nuptijs cum persona ex-
tranea, consilio tamen consanguineorum, vt supra
multò magis videatur vocare voluisse filios D.Vrsi-
næ legitimæ,& naturalis natos ex similibus nuptijs,
honorificè contractis, quia verum non est, quod Te-
stator vocauerit filios Polixenę ex nuptijs prędictis,
hoc enim in Testamento non legitur, sed tantum
substituit natos, vel nascituros ex nuptijs per eam
similiter contrahendis cum illis de Volta, vel Vrsis
in casu expresso *num.*28. *&* 29.

Neque obstat, quod Testator voluerit conserua-
re agnationem, & quod bona deuenirent ad suos
descendentes masculos etiam ex fœminis, cum hec

quod illi se nominati, & cognominati facerent de Domo de Volta simpliciter, & sine aditione aliqua, & eiusdem Domus insignia deferrent sine alia aditione, vt in dicto Testamento *numer.* 35. & consequenter videatur dicendum filios etiam natos ex nuptijs, cum consilio prędicto honorificè contractis cum eadem conditione nominis, & delationis insignium verisimiliter vocare voluisse, vt hoc pacto eius agnatio diutius conseruaretur, & sic fideicommissum etiam ad fauorem Comitis Antonij extendi
12 debere. Quoniam vltra quod extensio † de persona ad personam non fit etiam ex coniectura ta mente Testatoris, nec ex identitate rationis, nec ob causam conseruandæ agnationis ex congestis per *monum. Brixiens. dicta q.* 458. *nu.* 5. *&* 8. *vers. ego autem, &* 11. *&* 14. *Rota decis.* 300. *nu.* 20. *par.* 1. *recent.* fuit etiam responsum Testatorem dilexisse natos ex familijs de Volta, vel de Vrsis à se prædilectis, & in illis bona conseruari voluisse, non autem natos ex alia familia, erga quam Testator nullam affectionem habebat, Ideò cessat voluntatis fundamentum, & rationis identitas, vt superius etiam fuit dictum.

Minùs etiam obstat ponderatio illorum verborũ (tunc natus) ex quibus dicebatur substitutionẽ factã de primo filio respicere temporis extremitatem, quo linea masculina remanebat finita, de quo tempore erat impossibile, quod filius esset natus ex dictis nuptijs cum illis de Volta, vel de Vrsis, quas Testator post ipsius lineæ masculinæ deficientiam contrahi iusserat ponderando præsertim alia verba, ibi (prout casus contigerit) quæ ad nullos alios casus referri posse prætendebatur, quàm ad dictos duos casus contrahendarum nuptiarum cum illis de Volta, vel Vrsis deficiente linea masculina, vel cum qualibet alia persona, cum consilio tamen, vt supra masculis superstitibus.

Quoniam obiectum cessat ex ipsamet verborum structura Testamenti *num.* 30. supra in principio decisionis relata ex quibus apparet Testatorem explicitè considerasse, & distinxisse plures casus; & quia benè cognouit, quod in primo casu primus filius nõ poterat esse natus ideò illud vocauit per illa verba (& nascituros postea ex supradictis nuptijs contrahendis,) quæ illi optimè conueniunt; secundò verò, vel tertiò, & vltra genitum vocauit per illa verba)
13 (tunc natos) quia ipse † de tempore deficientiæ primi, vel vlterioris filij, & sic in Casu suæ vocationis poterat, & debebat esse iam natus ex nuptijs prædictis, *Bald. conf.* 274. *ante fin. lib.* 2. *Alciat. consil.* 560. *&* 695. *nu.* 2. *Tiraquel. de iuram. primogen. q.* 3. *num.* 6. *& Menoch. conf.* 220. *num.* 121. *&* 122. & de huiusmodi casuum immediatè prius expressorum contingentia sunt intelligenda dicta verba (prout casus contigerit) & non de alijs.

Nec etiam visum fuit obstare, quod D. Comitissa Vrsina fuerit à matre in matrimonium collocata, cũ adhuc esset minor, dictumque Testatoris præceptũ
14 ignorauerit, Ideoque excusanda veniat, nec † hæreditatis iacturam subire debeat, eo quod sine eius culpa in alia familia nupserit, *vt per Molin. de primogen. Hisp. lib.* 2. *c.* 13. *num.* 13. 15. *& seqq. & Cephal. conf.* 123. *nu.* 31. *&* 32. *& seqq.*

Quoniam placuit responsio data, quod hoc posset forsan procedere si ipsa fuisset simpliciter vocata, & deinde adiecta prohibitio nuben. in alia familia, & ageretur de priuando illam successione iam quæsita in pœnam contrauentionis, ex eo quia Testatoris præceptum non obseruauerit, secus autem in casu proposito, in quo ipsa vocata nullo modo fuit, nec prætenditur illam incidisse in aliquam pœnam priuationis, sed solum dicitur d. Comitem Antonium eius filium non esse comprehensum, eò quia non probat se esse natum ex nuptijs contractis cum illis de Volta, vel Vrsis, habere qualitatem à Testatore requisitã, prout tanquã fundamentũ suæ † vocationis &
15 intẽtionis probare deberet vt inquit ipsemet *Ceph. eodem conf.* 133. *num.* 33. post medium *versic. aliud enim est*, & quoniam in omnem euentum huiusmodi pœna esset in lucro comparan. non autem in acquisito amittendo, & consequenter, quod nulla cul-
16 pa ei possit adscribi, qui iuxta mentem Testatoris matrimonium † certum contrahere tenebatur iuxta tradita per *Sanchez de matrimon. lib.* 1. *disput.* 33. *num.* 22. *vers. ex dictis infertur:* & propriè non est, nec dici potest pœna in tali casu *Card. Mant. de coniect. vltim. volunt. lib.* 11. *tit.* 18. *nu.* 2. *&* 3. *Passet. conf.* 86. *nu.* 7. *&c.*

Et ita per duas vices disputato articulo, & vtraque parte informante pro confirmatione sententiæ Rotalis resolutum fuit, &c.

☞ *Vide has decisiones infra in Additione prout in Indice in eius fine posito.*

REVERENDISS. P.D. MERLINO.

Sorana Beneficij.

Die Lunæ 8. Martij. 1627.

ARGVMENTVM.

Archiuium Monasterij Cassinensis an sit publicum, & quæ requirantur ad hoc, vt Archiuium dicatur publicum. Et Abbas Monasterij Cassinensis an habeat iurisdictionem Episcopalem.

SVMMARIVM.

1 *Archiuium. quando est publicum, fidem, & vim scripturis attribuit.*
2 *Scripturæ extractæ ex Archiuio Episcopali dicitur extractæ ex Archiuio publico.*
3 *Abbas Monasterij Cassinensis habet iurisdictionẽ Episcopalem.*
4 *Literæ Apostolicæ non nisi habentibus iura Episcopalia transmitti solent.*
5 *Abbas Cassinensis habet territorium separatum subditum suæ iurisdictioni, & nullus alius extat ibi Antistes.*
6 *Cassinensis Ecclesia verè censenda est Cathedralis & Episcopalis, & nu. 11.*
7 *Cassinum erat ciuitas præclara, & Latinorum nouissima deducta Colonia a Romanis.*
8 *Cassinensis Ecclesia antequam illuc accederet Sanctus Benedictus habebat Episcopum.*
9 *Ad Cassinensem Ecclesiam S. Benedictus immediatè à Deo missus fuit.*

10 *Cas-*

12 *Cassinenses Abbates, licet non sint Episcopi, tamē semper iura Episcopalia exercuerunt & numero 22.*
13 *Archiuia Episcoporum, licet sint suffraganei, & pauca Diacesis, nihilominus plenè probant.*
14 *Cassinensis Abbas est solum immediatè subiectus sedi Apostolicæ.*
15 *Liber Prouincialis, an sit authenticus.*
16 *Cassinensis Abbas est tamquam Princeps in suo territorio. & nu. 26.*
17 *Archiuium Cassinense est antiquissimæ iurisdictionis, & temporis, & habet publicum officialem, & custodem, & num. 32.*
18 *Ex Archiuio Cassinensi Cæsar Cardin. Baronius multa deprompsit quæ in suos Annales, & alia opera ingessit,*
19 *Archiuium Monasterij dicitur publicum, si ad eius effectum illius claues aliquis specialiter deputatus asseruat, & hoc per antiquum tempus, & num. 20.*
21 *Archiuium Cassinense, vti publicum, & insigne semper à Summ. Pontif. in magna æstimatione fuit habitum.*
22 *Scripturis Archiuij Cassinensis est habenda omninò fides in quocunque Tribunali.*
23 *Scripturæ extractæ ex Archiuio alicuius Monasterij non recipiunt vim probationis ex tali loco.*
24 *Put. decis. 163. lib. 3. & alij DD. declarantur.*
25 *Decis. in causa Aquinaten. coram Card. Marcom. declaratur.*
27 *Archiuium publicum, solum probat inter personas illius Territorio subiectas declara. n. 29.*
28 *Aret. in cap. cum causam de probat. & alij, reprobantur.*
30 *Scripturæ antiquissimæ probant etiam extra territorium Archiuij.*
31 *Scripturæ extractæ ex Archiuio priuato Monasterij licet non probent, multum tamen operantur.*
33 *Scripturarum pluralitate stante, probant etiamsi à nullo publico Archiuio sint extractæ.*
34 *Scripturæ fidem merentur, concurrente verisimilitudine.*

DECISIO XLV.

RESolutiones, quæ huc vsque in hac causa præ-
cesserunt cū eo præsupposito emanarunt, quod
scripturæ in actis exhibitæ per RR. PP. Cassinenses
essent in forma probanti, vnde semel, ac iterum pro-
posito dubio super veritate præsuppositi, hodie Do-
mini super eo affirmatiuè responderunt. Iura enim
prædicta, ex quibus resultat, huiusmodi beneficium
esse manuale, & regulare vsque ab anno 1465. & sic
spectare ad Monasterium Cassinense, sunt extracta
ex eodem Cassinensi Archiuio, & inter scripturas
authenticas ibi conseruabantur, & ab Archiuista
deputato subscripta, & consequenter cum omnibus
1 requisitis, itaut dictum Archiuium † tanquam publi-
cum, Immò & celeberrimum in tota Europa, opti-
mè fidem, & vim probationis attribuat dictis scri-
pturis, *Iux. auth. ad hac. C. de fid. Instr.* cum plenè
notatis per *Felin. in cap. ad audientiam de præscrip.*
*Ioan. Andr. ad specul. §. nunc videndum vers. quin-
tum suppl mentum de edit. Instr. Soc. Sen. cons. 253
num. 6. lib. 2. Crauet, cons. 158. n. 5. Rota decis. 581.
num. 3. par. 2. recent.*
2 Amplius si scripturæ † extractæ ex Archiuio Epi-
scopali dicuntur extractæ ex Archiuio publico: & ple-
nè probant *c. 2. de fid. Instr. & ibi Card. & Hostien.
Franc. Marc. decis. 439. num. 2. 3. & 4. par. 1. Aluar.
Inter cons. Albert. Brun. cons. 121. num. 3. Modern.
Patauin. de priuat. Scriptur. lib. 5. cap. 1. n. 33.* Idem
erit dicendum de hoc Archiuio Cassinēsi, quod equi-
3 parandum est Episcopali, quia illius Monasterij † Ab
bas habet Iurisdictionem Episcopalem, cum Diœce-
si separata descripta inter Episcopales in libris Cā-
cellariç, & Cameræ Apostolicæ, quibus fides habe-
tur ad *Seraph. decis. 1352. n. 4.* Synodum cogregat,
concedit dimissorias ad sacros ordines, approbat Cō
fessores, & Prædicatores, atque ad ipsum eiusque ge-
neralem Vicarium diriguntur litteræ Apostolicæ ma
trimoniales, & dispensationum, & idem Abbati Cas-
sinensi respondit Pontifex Alex. III. *in cap. 1. de cō-
4 sanguinit. & affinit.* & huiusmodi literę † Aposto-
licę nō nisi habentibus Iura Episcopalia transmitti
solent, *cap. conquerente de offic. Iud. ordin. & Sera-
phin. decis. 1052. num. 1.* Abaque plura adduceban-
tur, quæ Ius Episcopale ipsius Abbatis Cassinensis
benè inferebant, qui quidem Abbas habet Territo-
5 rium separatum † Iurisdictioni suę subditum, nullus-
que alius extat ibi Antistes, qui saluti animarum il-
lius Populi pręsit, vt affirmat *Butr. in cap. cum con-
tingat nu. 11. propè med. versic. fatetur,* & ibidem
prius *Io. Andr. nu. 4. de for. compet.* Immò hæc Ec-
6 clesia † Cassinensis verè videtur censenda Cathe-
dralis, & Episcopalis, prout eam appellarunt. *Ioan.
Andr. in d. cap. cum contingat. num. 4. de for. comp.*
& ibidem *Butr. num. 11. circa med. vers. fatetur. Re-
buff. in prax. fol. 649. in princ. Quarant. in summ.
Bullar. in verbo Concilium Prouinciale num. 16.
& Prouinciale Ecclesiarum Cathedralium Impres
sum Romæ sub Leone X.* & meritò, quoniā ex *Stra-
7 bon. lib. 5. de sit. orb.* erat hęc Ciuitas † præclara, &
Latinorum nouissima deducta Colonia à Romanis
anno ab *Vrb. cond. 440. L. Papirio Cursore V. & C.
Iunio iterum Consulibus ex Tit. Liu. lib. 9. decad. 1.
& Sigon. de antiq. Iur. Ital. lib. 2.* & multoties lau-
data apud antiquos authores Plinium, M. Varronem,
Antoninum, Augustum, Silium Italicum, de more
autem erat primi sæculi nascentis Ecclesiæ Episco-
pum creari, & tribui huiusmodi Colonijs, & Ciuita-
tibus, vt ex *dist. 80. cap. 1. & 2.* quod & melius ex tē-
porum serie comprobari videtur quandoquidem
antequam Sanctus Benedictus illuc accesserit, dicta
8 † Ecclesia Cassinensis habebat suum Episcopum, &
præcipuè habuit Seuerum, qui interfuit Concilio
Lateranensi sub Felice III. Papa, quod habitum fuit
anno 487. & huic Concilio Seuerus tanquam Epis-
copus Cassinensis subscripsit, vt constat ex 2. *tom.
Concil. fol.* 420. & de eodem hoc Seuero Episcopo
Cassinensi attestatur Petrus Diaconus in vita eiusdē
Sancti Seueri, & Leo Hostien. in Cronica Cassin.
lib. 3. cap. 40. Postquam autem illuc accessit D. Bene-
dictus scilicet de anno 529. nemo amplius præter
Monacos Cassinenses, Episcopus ibi fuit deputatus,
9 & iure, quia D. Benedictus † illuc immediatè a Deo
missus fuit eique pro populo Cassinensi multus Euā-

gelium demandatum, quemadmodum affirmat *Sā-*
ctus Gregorius Magnus Dialog.lib.2.cap.8. & 19.
& Gordianus in vita Sancti Placidi Martyris,quæ
habetur apud Surium tom.7.fol.749. & etiam re-
fert *D.Thom.in Opusc.19.c.4.circa med. & Augu-*
stinus de Ancona de potestate Ecclesiastica ad Ioan-
nem Papam XXII.q.64.ar.1 & hoc idem asseri-
tur in adnotationibus ad Can.generaliter 16.q.1.&
successiuis temporibus Abbates Cassinenses post D.
Benedictum, licet non essent Episcopi, Iura † tamē
10 † Episcopalia,& omnimodam Iurisdictionem sem-
per exercuerunt, diœcesimque habebant, vt patet ex
pluribus, & præsertim ex Bulla signo plumbeo mu-
nita de anno 1271, vbi Bernardus Abbas suam dixit
diœcesim, & translationem cuiusdam Ecclesiæ de-
mandauit. Et Marinus Abbas de anno 1308. In alia
Bulla assensum præbuit Indulgentijs ab Episcopis
concessis in consecratione cuiusdam Altaris, & ad
Instar Episcoporum, alias etiam ipse concessit, Im-
mò de anno 1322. Ioannes Papa XXII. Episcopum
dictę Ecclesię Cassinensi restituit, eamque in regula-
rem Cathedralem constituit ordinem dumtaxat Epi
scopalem addendo prædictis Abbatibus, qui à Con-
uentu in capitulum erecto per Canonicam postula-
tionem eligebantur, & vtrunque munus Episcopi sci-
licet, & Abbatis obibant, quod seruatum est vsque
ad annum 1367. sub Vrbano V. qui Iurisdictionē
prędictam reseruando ijsdem Abbatibus solummo-
do Episcopalem ordinem à Ioann. XXII. concessū
ademit putans rei familiari, ac vtilitati monasterij
ex hoc magis fore consultum, vt ex Bulla eiusdem
Vrbani V. Ex quibus assequimur quod hec Ecclesia
11 † Cassinensis semper fuit Cathedralis, & Episco-
palis, habuitque, & ad præsens etiam habet diœce-
sim, ac Territorium proprium, & Abbates omni tē-
pore pariformiter (exceptis his tantum, quę ab
12 ordine pendent) Iura Episcopalia, † & Iurisdictio-
nem plenissimè exercuerunt, & exercent, ac proinde
illius Archiuium tamquam Episcopale legalitatem,
ac fidem scripturis ibi existentibus præbere debet.
Vlterius videbatur aliquibus ex Dominis in hac
materia præferendum Archiuium Ecclesiæ Cassinē-
sis alijs Archiuiis Episcopalibus, quia Episcopi sępè
sæpius solent esse suffraganei, & angustæ Diœcesis, &
13 nihilominus eorum † Archiuia dicuntur publica,
& ex eis extracta Iura plenè probant, ex supra de-
ductis, atqui Abbas Cassinensis non est vlli, aut Ab-
bati, aut Episcopo, aut Archiepiscopo suffraganeus,
vel subditus, sed omnino à quocunque exemptus so
14 li Sedi Apostolicæ immediatè † subiectus, vt ex pri-
uilegio Zachariæ Papæ à quo Pontifice præterea
fuit Abbas dicti Monasterij ea dignitate decoratus,
vt supra omnes alios Abbates in publicis Concilijs,
ac cœtibus resideret, & ante alios sententiam dice-
ret vt probant eius antiqua priuileg. ac cōsuetudo in-
de secuta, & *Carolus Sigon. de Regn. Ital.lib. 3. sub*
15 *anno 748. & Leo Hostien.Cron.lib.1.cap.4.* & in-
dicat liber † Prouincialis, cui in Rota receptum est,
vt fides adhibeatur, *Mohed.decis. 5. de fid.Instrum.*
Immò habet Abbas Cassinensis vtramque Iurisdi-
16 ctionem spiritualem scilicet, & temporalem atque
in suo Territorio † est veluti Princeps, eius propte-
rea Archiuium satis probat *Bursat.cons.106.nu.18.*
qui alios cumulat.

Accedunt conditiones ad id requisitæ, quæ si in
vllo Orbis Archiuio reperiuntur in hoc certè emi-
17 nent, est enim antiquissime † iurisdictionis, & tem-
poris, habet publicum officialem, & custodem, *iuxt.*
Felin. in cap. a l.audientiam de præscript. qui of-
ficialis exactissimè disposita monumenta conseruat,
& dicitur Archiuista Cassinensis, & talis fuit Leo
Monachus Cardinalis Episcopus Hostiensis, ac Pe-
trus Diaconus, quos de aliorum consensu sinceræ fi-
dei scriptores appellat, & laudat Cardinalis Baro-
18 nius, & ex eo † Archiuio profitetur deprompsisse
multa, quæ in suos Annales, & alia opera ingessit, ita
in notis ad *Martyrolog. sub die 12. Martij.6.7.Ma*
ij, 17. Iunij, & 18.Iulij, 20. August. 1. Octobris
7.Nouembris, & in Annal.tom.10.sub anno 850.
& 851.& 873.& tom.11. multis in locis, & *Pan-*
uinius historiæ Romanę parens appellatus, idem ate-
statur *in princ.histor. Pontif.& Carolus Sigon.in*
indice hist.de Regno Italiæ, præter alios antiquio-
res.

Et præmissa efficaciora redduntur ex eo, quod etiā
19 si hoc non esset Archiuium Abbatis iurisdictionem
talem habentis, sed solummodo † simplicis Monaste-
rij, adhuc tamen diceretur publicum ad hunc effe-
ctū, si eius claues aliquis specialiter deputatus asser-
uaret & ita per antiquum tempus consueuisset, ex
trad. per Crau.d.cons.158.sub. num.5. cum seqq.&
consil. 274 num.5. & 6. tanto ergò magis in hac sē-
tentia insistendum videatur respectu huius Archiuij
cum præter id in ipso concurrant omnia supra rela-
ta ad publicum Archiuium necessaria & ex eo, quod
20 Archiuium sit alicuius † Monasterij non excludatur,
quin possit etiam esse publicum, vt deducitur, *ex Crau.*
d.conf.271.sub num. 6. & Trentacinq. var. resol.
lib. 2. resol.8.num.5.tit. de fid.instrum.

Demum quod totam rem euincit, sat est, quod
21 fuit publicum, † & insigne semper à Summis Pontif.
& in magna æstimatione fuerit habitum: Ita enim
Bonifacius IX. anno 11. sui Pontificatus, in quadā
Bulla admodum honorificè de eo verba facit. Ita pa-
riter Leo X. anno 9. sui Pontificatus, mandat in eo
asseruari, & reponi magni momenti scripturas, & nu-
per ad nutum sanct.mem. Pauli V. Reuerendiss. D.
Archiepiscopus Vulpius, & iussu Catholicę Maiestatis
Fuluius Marchio Corleti ad illud tamquam ad Ar-
chiuium publicum transmiserunt custodiendā deter-
minationem causę cuiusdam vertētis circa confines
Terrarum Pontis Curui, & Rocchę Guglielmi, & po-
stea sanct.m. Gregorius XV. Archiuij Custodem Pō-
tificij Notarij dignitate donauit, vt iure merito S.P.
D.N. Vrbanus VIII. innixus tantis eruditorum at-
testationibus, Pontificum decretis, loci antiquitate,
& præcipuè officialium diligenti ac sincera custodia,
confirmans eadem priuilegia amplius decreuerit om
22 nimodam † habendam esse fidem scripturis huius-
modi in quocunque Tribunali Ecclesiastico, aut se-
culari, vt apparet ex illius Breui.
23 Nec obstat, quod iura † extracta ex Archiuio Mo
nasterij non recipiant vim probationis, ex solido eo,
iuxta *decis.Put.168.lib.3. et decis.25.tit.de fid. instr.*
& in specie de Archiuio Monasterij Cassinensis, di-
xit *Rota in Aquinaten.seu nullius beneficiorum 2.*
Aprilis 1607.coram bon.m.Cardinali Mantica. Respondetur enim illud tunc posse procedere
quo-

quoties Archiuium priuatum est solius Monasterij, & ibi iura pro solo Monasterio custodiuntur, & ita loquūtur Puteus, & alij, secus autē quādo Archiuiū
24 Monasterij publicum est nempe publicę confert vtilitati, ac publicè custoditur, & in specie declarat *Soccin. Sen. conf.* 258. *nu.* 6. *lib.* 2.

Et ex hoc tollitur etiam, quod addebatur ex illa
25 † *Aquinaten. coram Car. Marcomontio.* Supponebatur enim tunc in facto Archiuium Cassinense esse solum Archiuium Monasterij, & ita priuatum, neque aliqua ex his rationibus tunc in medium allata fuit, nec quod Abbas dicti Monasterij habeat vicem Epi
26 scopi, & Principis, & quod ibi iura, & scripturæ non solum illius Territorij custodiantur, sed etiam totius Italiæ, ac ferè Orbis.

Neque rursus obstare visum est, quod Archiuium
27 † publicum solum dicatur probare inter personas illius Territorio subiectas, *Rot. apud Caputaq. dec.* 42 *par.* 1. *coram Puteo decis.* 341. *nu.* 2. *lib.* 2. *& coram Reuerendissimo D. meo Decano decis.* 36. *num.* 10. *& decis.* 128. *num.* 2. *in eius impressis, & ex ibi alleg. & Trentacinq. var. resol. lib.* 2. *d. resol.* 8. *n.* 8. *de fid. inst.* qui alios cumulat, à qua opinione nec est recedendū,
28 cum eam Rota pluries fuerit amplexa, quidquid in † contrarium senserint, *Aret. in c. cum causam de prob. & Seff. decis. Aragon.* 21. *nu.* 1. *& seqq. Moder. Pataum. de priuat. script. lib.* 5. *c.* 1. *nu.* 18. quoniam
29 vera est illa conclusio in Archiuio constituto ad certum Territoriū & ad certas scripturas, & ita loquuntur Doct. & propterea non applicatur ad hoc Cassinense, quia habet, & custodit scripturas pertinentes ad totum ferè Orbem atque ad Principes Christianos, neutiquam illi subditos, & cum versemur in
30 antiquissimis † scripturis, illæ probant etiam extra Territorium Archiuij, vt limitando contrariam opinionem docet, *idem Seff. d. decis.* 21. *nu.* 6.

Demum obseruandum est, quod hic ipse prouisus erat subditus Cassinensi Archiuio, & huius iura sua fecerat Capitulum Terræ Alberi, dum admissū fuerat ad causam in statu, et terminis, in quibus idem prouisus reperiebatur.

Postremò multa hic quoque concurrunt, quæ fidē dictis scripturis, & iuribus addunt, nempè quia iura
31 extracta † ex Archiuio, etiam priuato Monasterio licet regulariter non plenè probent, nullum tamen operantur, vt per *Crauet. d. conf.* 274. *nu.* 6. *Ossilib. decis.* 69. *nu.* 6. At hoc Archiuium, vt dicebatur, est
32 publicum, & insigne, antiquissimum ritè custoditū, publicè asseruatum & in possessionem etiam, vt apud vnumquemque adinueniat fidem, & iura prædicta extracta sunt ex libris, qui habent faciem antiquam, & dignam, vt authentici existimentur, & hæc iura munita sunt sigillo, & subscriptione Archiuistę, sunt numero plurima; Itaut vix credi possit, præsertim à Religiosis conspicuę probitatis tot conficta fuisse, vnde facilius concludendum est pro eorum legalita-
33 te, etiam si à nullo publico Archiuio fuissent extracta stante † pluralitate scripturarum, *Rota coram Acchil. decis.* 5. *de fid. instr. & coram Reu. D. meo Decano decis.* 258. *nu.* 6. & iura prædicta continent verisimilia, quia prouisio beneficij facta per Abbatem de anno 1588. fuit Canonizata per sententiam Cardin. Seraph. vt etiam fuit consideratum in *decis. sub die* 28. *Februarij* 1625. *coram me*, in hac causa, & per consequens aliæ scripturæ anteriores super hoc
34 eodem beneficio redduntur † verisimiles, & sic fidem merentur, ad tradita per *Dec. conf.* 510. *nu.* 2. *Crauet. conf.* 158. *nu.* 9. *vers. ex qua verisimilitudine, Surd. decis.* 199. *nu.* 5. *Rot. decis.* 776. *nu.* 3. *par.* 1. *diu. & coram sanct. mem. Greg. xv. decis.* 468. *num.* 13.

Et ita semel, & iterum examinato articulo resolutum fui, iura ex dicto Cassinensi Archiuio extracta esse in forma probanti &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Firmana Pensionis.

Die Lunæ 8. Martij 1627.

ARGVMENTVM.

Pensionis translatio, an sit odiosa odio rationabili, vel irrationabili. Cardinales comprehenduntur sub generali dispositione, quamuis odiosa, odio tamen rationabili.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium regulatur a Iure.*
2 *Pensionis translatio, an sit odiosa odio rationabili vel irrationabili.*
3 *Pensio non est odiosa & quare.*
4 *Pensio, quando est odiosa, non est odiosa odio irrationabili.*
5 *Pensionis impositio non continet odium, saltim irrationabile.*
6 *Pensionis impositio est magis odiosa, quàm illius translatio.*
Seruitutis noua impositio est magis odiosa, quàm iam impositæ prorogatio nu. 6.
7 *In pensionis translatione, seu facultate transferendi, non est facienda mentio, quod beneficium sit grauatum alia pensione.*
Pensio in beneficijs, quando imponitur, est facienda mentio, an adsit alia pensio nu. 7.
8 *Concessiones factæ motu proprio, sunt fauorabiles, & num.* 28.
9 *Pensionis literæ, facultas transferendi, & translatio ipsa non sunt distinctim, & de per se consideranda, sed vt vnum integrale constituentia.*
10 *Cardinales comprehenduntur sub generali dispositione, quamuis odiosa, non tamen odio irrationabili. Vide distinctionem nu.* 11. *& reijcitur num.* 17. *& vide* 18.
12 *Doctores plures, & decisiones declarantur, &* 19.
13 *Cardinales non comprehenduntur sub dispositione generali extrauag. Iniunctæ Bonifacij Octaui.*
14 *Cardinales particulari priuilegio sunt immunes à taxis Officialium.*
15 *Cardinales, quando non sunt in aliqua materia priuilegiati, tunc vt cæteri, quo ad illam regulari debent & nu.* 21.
16 *Statutum generale comprehendit personas, & causas priuilegiatas, quæ in casu illo non reperiuntur*

tur habere speciale priuilegium.
30 *Roman. in cons. 498. communiter reprobatur, pro vt etiam magno studio fuit reprobatum à Rot. num. 21.*
23 *Facultas transferendi pensiones purè data, & concessa, postea ex accidenti non potest capere conditiones.*
Dispositio sufficit, quod semel per existentiam conditionis fuerit purificata, quicquid postea contingat num. 23.
24 *Pensio est onus reale, & ideò non debet regulari à personis.*
25 *Obligatio mutatione personæ non alteratur, neque extinguitur.*
26 *Effectus regulari debet à sua causa, & pars à toto.*
27 *Priuilegiatus debet esse potioris conditionis, quàm non priuilegiatus.*
29 *Præiudicium primarium, & præcisum debet magis attendi, quàm secundarium, & euentuale.*
30 *Regul. Cancell. 67. num. 68. declaratur.*
31 *Cardinales non comprehenduntur sub regulis Cancellar. edendis, sed benè sub iam editis.*

DECISIO XLVI.

FVit post sæpius disputatum, bis decisum coram bon. mem. Remboldo, nempe sub die 26. Februarij 1625. * & 23. Ianuarij 1626. * translationem pensionis scutorum duorum mille auri, factam per clar. me. Cardinalem Montaltum vigore facultatis transferendi motu proprio sibi datæ per San. me. Sixtum V. fuisse validam, & iuxta illam pronunciatum, literas reseruationis vnà cum Instrumento translationis esse exequendas; Cum autem causa appellationis interpositę pro parte Illustrissimi D. Cardinalis Bandini reseruatarij fructuum mensæ Archiepiscopalis Firmanæ, super qua dicta pensio fuit reseruata, mihi commissa fuerit, sine præiudicio legitimæ executionis arbitrio Rotæ, fuit die 23. Ianuarij præteriti resolutum, non intrare arbitrium ad impediendam viam executiuam. Et quamuis eo ipso tunc Dominis constiterit de iustitia translatariorum, quia
1 arbitrium † regulatur à iure, itaut ad illud denegandum oportet de iustitia, & validitate sententiæ constare, & multò magis de illa, quàm de ista; nihilominus (quod raro Rota facere consueuit) fuit concessum D. Cardinali iterum audiri super iustitia: vndè cum hodie de illa fuerit disceptatum, fuit vnanimi omnium consensu resolutum, iustitiam translatariorum esse claram ex prædictis duabus decisionibus bon mem. Remboldi, quæ ita visæ fuerunt optimis rationibus, & auctoritatibus ornatæ, vt quicquid nunc contra illas deductum fuit, non sit aliud quàm in eis disertè discussa refricare.

Tota si quidem difficultas ad id reducitur, an D. Cardinalis reseruatarius comprehendatur sub dicto indulto transferendi, itaut translatio vigore illius postea facta illum afficiat: cuius resolutio inde pen-
2 det, an translatio † sit odiosa odio rationabili, vel irrationabili, & cum materia sit proportionata ad Cardinales, quia ipsi etiam, quando de beneficijs prouidentur, multoties grauantur pensionibus, & habent admixtam illam publicæ vtilitatis rationem, quod ex pingui beneficio plures Clerici alantur, & non reseruetur in odium titularis, sed in fauorem tertij,
3 aut certè pensio † non est odiosa: vt his, & alijs rationibus defendunt, *Bursa. cons. 126. nu. 90. lib. 2. Mandos. super regul. 19. q. 11. nu. 1. cum seqq. Gonzal. in glos. 6. proœm. num. 21 & facit text. in cap. 2. §. statuimus de decim. in 6. & reg. quam per illum text. constituit, Sanchez de matrim lib. 1. disput. 1.*
4 *num. 4.* aut dubio procul quando pensio † odiosa sit, non tamen odio irrationabili, *Rot. decis. 240. nu. 24. par. 1. diuers.* & benè in dicta decis. 26. Februarij in hac causa facta, *in vers. tamen de iure.*

5 Quod si impositio † pensionis non continet odiū saltim irrationabile, nec etiam facultas transferendi, in qua militat eadem ratio æquitatis, & etiam quia conceditur S.R.E. Cardinalibus, & alijs de Ecclesia benemeritis in præmium laborum, quos pro Sede Apostolica sustinent, & redundat in fauorem eorum familiarium, adeò quod cum passim, & his de causis à Pontificibus concedatur, esset nimis audacius dicere, quod translatio indè sequuta sit contra rationem.

6 Quinimò magis odiosa videtur impositio † pensionis, quàm illius translatio, sicut noua impositio seruitutis magis, quàm seruitutis iam impositæ prorogatio, adeò enim reputatur modici præiudicij (ex quo contingere potest, quod translatarius præmoriatur transferenti) vt † in translatione, seu facultate
7 transferendi non sit facienda mentio, quod beneficium sit grauatum alia pensione, vt facienda est, quando pensio imponitur, vt dixit *Rota in Regien. pensionis 16. Nouembris 1622. & 17. Iunij 1624. coram R.P.D. meo Pirouano, & in Romana pensionis 17. Iunij 1622. coram bon. mem. Buratto, & in d. decisione 26. Februarij, vers. et licèt, coram bon. mem. Remboldo.*

Et demum Domini, dum hęc causa in Rota ventilabatur, pœnitus inclinabant, quod hęc pensio, &
8 facultas illam transferendi sint † fauorabiles, tum quia concessę motu proprio, *Anchar. cons. 296. & Roman. cons. 348.* qui loquitur in terminis pensionis motu proprio.; tum etiam quia considerabant, quod pensio ista fuit imposita in fauorem Cardinalis, atque eidem facultas transferendi data eo tempore, quo D. Cardinalis reseruatarius nec erat Cardinalis, nec dictę Ecclesiæ Titularis, aut fructuum reseruatarius, & proinde nullo modo, nullaque ratione agebatur de liganda persona, in qua stat pręeminentia propter priuilegium dignitatis, sed solum de fauore Cardinalis transferentis, & de rebus, & beneficijs tunc per eum possessis.

Et quamuis tempore actualis translationis reseruatarius erat Cardinalis, tamen hoc tempus non est
9 attendendum, sed illud; quia literę † pensionis, facultas transferendi; & translatio ipsa non sunt distinctim, & de per se consideranda, sed vti vnum integrale constituentia, argumento *tex. in l. cum delanionis, §. Asinam. vers. quod si. ff. de fund. instruct. vel instrum. legat.* Et fuit dictum *in hac eadem causa 23. Ianuarij præteriti coram me, in vers. et idem dicendum est.*

Ex quibus succedit in fauorem translatariorum & contra D. Cardinalem reseruatarium illa in hac materia non minus vera, quam trita, & communis
10 conclusio, quod sub generali † dispositione quamuis odiosa, non tamen odio irrationabili, & sic sub

hac

hac facultate transferendi compræhenduntur Car-
dinales. *Anchar. et alij in c. nemo deinceps de elect. in*
6. Ioan. Monach. sibi contrarius, in extrauag. pri-
ma, in verbo Clericos de sent. excomm. Gemin. in c.
1. nu. 6. de Scismat. lib. 6. Felin in c. ad aures, nu. 11.
in 8. conclus. circa med. versic. est verum de rescript.
Bellenc. de charit. subsid. q. 66. quem refert, & sequi-
tur *Sarnē. in procem. regul. q. 4. Put. decis. 189. lib. 1.*
in correct. Gabr. de offic. legat. verbo in commendan-
do, num. 144. Ferrett. cons. 358. n. 8. qui refert plu-
res decisiones, *Paris. de resignat. lib. 12. q. 4. nu. 7. et*
Gonzal. glos. 24. nu. 13

Nec applicatur distinctio ex aduerso facta inter
11 dispositionem † generalem per viam legis, & dispo-
sitionem generalem per viam particularis prouisio-
nis seu priuilegij, itaut sub illa compr hendantur
Cardinales, quando non continet odium irrationa-
bile, in cuius terminis videntur loqui omnes Docto-
res supracitati non autem compræhendi sub indulto
quantumuis simpliciter, & verbis generalibus conce-
pto, & odium irrationabile non continente, vt in
his terminis resoluunt *Anast. Germon. de Indult.*
§. alioquin. nu. 33. Put. decis. 137. nu. 2. in nou. im-
pres. lib. 2. Mobed. decis. 10. de priuileg. Acchil. decis. 7
eodem tit. Verall. decis. 82. par. 2.

12 Quia quamuis Doctores, † & decisiones prædi-
ctæ ex aduerso allegatæ loquantur in dispositioni-
bus generalibus per viam priuilegij, & resoluũt Car-
dinales sub illis nõ compræhendi, tamen non ex eo
quod dispositiones erant particulares, sed quia quoad
Cardinales continebant odium irrationabile prop-
terea quod agebatur de eorum preiudicio respectu
alterius particularis Indulti, iam eis à Papa concessi,
quo casu idem dubio procul respondissent, si de di-
spositione generali per viam legis fuissent interroga-
ti vt in puncto *Sarnen.* vbi supra *vers. tertius casus*
13 *in fin.* vbi quod dispositio † generalis extrauag. in-
iunctę Bonifacij Octaui dum disponit, neminem ad-
mitti debere ad administrationem Ecclesiarum lite-
ris non expeditis non compræhendit Cardinales eo
quia esset irrationabile, quod dicta generalis costi-
tutio, quæ emanauit ob interesse bursale, afficeret
Cardinales; qui particulari priuilegio sunt † immu-
14 nes à taxis officialium, & idem etiam clarè sentit,
Mobed. in contrarium allegatus, vbi supra, dum ca-
sum indulti, & priuilegij, de quo ibi disputat, & de-
cidit secundum rationes, & auctoritates supra addu-
ctas, quoad dispositionem generalem per viam
legis.

15 Vndè, cum in materia † pensionis D. Cardinalis
reseruatarius non reperiatur priuilegiatus, sed vt cę-
teri, quo ad illam regulari debeat *Rota in Aretina*
pensionis coram Litta apud Marches. par. 1. fol. 549
& sit materia illi proportionata, consequenter Do-
ctores, & decisiones exaduerso adductæ non appli-
cantur, sed potius cum præsupposito odij rationa-
bilis applicatur doctrina, *Bald. in l. in fraudem §. vl.*
ff. de milit. testam. et Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gl.
16 *14. n. 97. cum seqq.* vbi quod statutum † generale
compræhendit etiam personas, & causas priuilegia-
tas, quę in casu illo non reperiuntur habere speciale
priuilegium, *iux. tex. in d. §. vlt.* ibi *quia generalis*
est ista determinatio.

17 Præterea adeò clarè † dèmonstratur, vt non sit
vis facienda in dicta distinctione, nec illa attendẽda
quod in omnibus casibus, qui retro euenerunt, in
quibus agebatur de comprehensione Cardinalium
sub dispositione generali per viam indulti, & Car-
dinales circa eius materiam non erant specialiter
18 priuilegiati, nec indultum continebat † odium irra-
tionabile semper, & indistinctè iura, Doctores, &
Rota etiam tenuerunt pro comprehensione, *cap. du-*
dum de preb. in 6. quod loquitur in fortioribus ter-
minis, quia agebatur ibi de præiudicio facultatum
Cardinalis in iure conferendi, sibi à Papa concesso
Oldrad. cons. 211. vers. de personis ergo, et cons. 293.
et cons. 231. Bellenc. de charit. subsid. d. q. 66. Rota in
Valentina Archidiaconatus, & in Caurien. Canoni-
catus, quas allegat *Sarnen. vbi supra, Cassad. decis.*
1. nu. 3. de decret. Caputaque decis. 83. par. 2. qui etiã
loquitur in fortiori casu, *et Put. d. decis. 137. lib. 2. in*
correct.

19 Et quod plus est hoc ipsum fuit † de mente Do-
ctorum omnium, tam antiquorum, quàm moder-
norum supra allegatorum, qui in simplicibus ter-
minis tractant, an lex, seu dispositio Principis liget
Cardinales, idque ex eo clarè conspicitur, quod cõ-
20 muniter ab eis reprobatur, † *Roman. cons. 498.* dum
dicit, quod in dispositione particulari, de qua ibi
Cardinales non compræhenduntur, & contra illum
ex professo scribit *Bellenc. dicta q. 66.* quem refert, &
sequitur *Sarn.* vbi supra, *et Mobed. decis. 23. de renu.*
21 testatur fuisse cùm magno studio in Rota † repro-
batum *consilium Romani*, & approbatam opinionẽ
Bellensin.

Quæ multò magis in casu, in quo versamur, pro-
cedunt, quia concurrunt in eo specialia quædam, &
alioquin darentur plura, quæ viderentur absurda, ac
Iuris regulis pœnitus contraria. In primis, cum (vt
dictum est) in hac materia Domini Cardinales non
22 reperiantur priuilegiati, itaut quoad illos, † sit etiã
sicut quoad cæteros, Iuris regulis inhærendum, vt in
dicta Aretina apud Marches. sequeretur contra re-
gulam in dicta decisione firmatam, quod facultas
transferendi, & translatio indè sequuta, quæ quoad
alios fuissent validæ, quoad Dominos Cardinales
fuissent nullæ, & inualidæ.

23 Secundò, quod facultas transferendi purè † data,
& concessa caperet postea ex accidenti conditiones
contra *regul. tex. in l. perfecta donatio, C. de donat.*
& regulam, quod sufficit semel dispositionem fuis-
se purificatam per existentiam conditionis, quicquid
postea contingat.

24 Tertiò pensio, quæ est onus reale contra omnes
Iuris regulas regularetur à personis, & D. Cardina-
lis reseruatarius, qui quoad onera realia habetur vice
& loco Titularis, *Rot. decis. 508. par. 2. recent.* & la-
tè in decisionibus in hac causa factis, non considera-
retur, vt talis, sed pręcisè, vt Cardinalis.

25 Quartò, alteraretur, & extingueretur obligatio
mutatione personæ contra *regul. tex. in l. 2. §. ex his*
ff. de verb. oblig. & contra mentem Papæ, qui prop-
terea in dicto indulto grauauit eo tunc Titularem, &
alios quoscunque successores, sub quibus verbis com
præhenduntur successores omnes indistinctè, etiam
si sint priuilegiati ad latè tradita *per Crauet. consil.*
294. per tot.

Quintò, non attenderetur tempus reseruationis,
& sa-

& facultatis transferendi, quo D. Cardinalis non erat adhuc Cardinalis, prout considerari debet, sed tempus actualis translationis independenter à reser
26 uatione, & facultate transferendi, & sic effectus † nõ regularetur à sua causa, nec pars à toto.

Sextò, idem D. Cardinalis, qui (vt dictum est) in
27 hac materia non est priuilegiatus, esset potioris† cõditionis Cardinali transferente, qui quoad hoc nititur particulari priuilegio; si autem illi per superuenientem dignitatem D. Cardinalis reseruatarij non fuit factum præiudicium in facultate transferendi, nec etiam translatarijs, quoad translationem, quæ à facultate transferendi regulatur.

Septimò, eo ipso, quod D. Cardinalis reseruatarius non nititur particulari priuilegio, necessariò fũdari debet in eo, quod Papa, quando concessit hanc facultatem transferendi, habuit in mente illam non concedere in casu euentuali, & accidentali sequuto, quo pensio esset soluenda per Cardinalem, quod profectò videtur esse contra omnem Papę existimatio-
28 nem, & intentionem, tum ex clausula † motu proprio, tùm etiam quia agitur de gratia concessa alij Cardinali, & quidem pronepoti dilectissimo, & præsertim ex quo derogauit priuilegijs Regum, vt in vltima decisione bon. mem. Remboldi fuit benè deductum, & consideratum.

Et demum quia primarium, & potissimum pręiudicium, & quidem certum, & pręcisum, quod infertur per facultatem transferendi, infertur Ecclesiæ, super cuius fructibus imponuntur pensiones, quod verò personis infertur, dicitur pręiudicium secundariũ, & euentuale, cum sit cõtingens, quod tempore actualis translationis, illæ non percipiant fructus, aut non possideant Ecclesias, & quod translatarius decedat antè ipsum transferentem. Vnde sequeretur quòd
29 esset † maioris potentiæ præiudicium euentuale, & secundarium Domini Cardinalis reseruatarij qui nõ fuit grauatus, & quod ipsi obuenit intuitu Ecclesię, quàm pręiudicium primarium, & pręcisum ipsiusmet Ecclesiæ pensione grauatæ, quod videtur esse prorsus ab omni ratione alienum.

30 Neque obstat, † *reg. 67. nu. 68.* Cancellariæ dum disponit, quod Domini Cardinales non compræhẽdantur sub regulis faciendis, quia in dicto Indulto derogatur generaliter etiam regulis Cancellariæ, quę derogatio generalis sufficit, vt in terminis, *Cassad. decis. 38. super regulis* licèt enim non adsit formalis derogatio omnium regularum, ex quo tamen derogatur expresè in indulto regulis Cancellarię de pręstandis consensibus, alijsque constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, eo ipso censetur omnibus alijs regulis generaliter derogatum, *Rot. decis. 27. par. 3. diuers. lib. 2.* Preterea dicta regula retorquetur, quia à contrario sensu (vt Domini dicebãt) iuxta illam Cardinales comprehendi debent in alijs
31 dispositionibus, & dum loquitur † de regulis edendis, comprehenduntur sub iam editis, *Cassad.* ibidẽ, *Mohed. dicta decis. 23. de renunc. et* nouissimè *Modern. in notis ad regul. Cancellariæ, Greg. xv.* supradicta *regul. 68. Verb.* in posterum, quę tamen intelligenda sunt iuxta superius dicta, & tradita per *Sarnen. d. q. 4. proam.*

Tamen dum hęc, & alia in discussione huius causę animaduerterentur, aliqui ex Dominis meminerũt, quod iste casus in terminis minus fauorabilibus respectu translatariorum, fuit iam decisus contra Cardinalem Sanctę Cecilię in vna Capuana pensionis die 13. Ianuarij 1606. coram sanct. mem. Greg. XV. sed decisio non fuit extensa, quia D. Cardinalis audita sententia Rotę acquieuit, & soluit, &c.

Et ità, &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Fideicommissi de Victorijs.

Die Mercurij 10. Martij 1627.

ARGVMENTVM.

Fideicommissario, quando non impediatur immissio propter detractiones faciendas. Pronepotes quando non possint prætendere legitimam à proauo. Dos, vel legitima non possunt detrahi ex rebus expresè prohibitis alienari.

SVMMARIVM.

1 *Pronepotes non possunt prætendere legitimam à proauo, si de tempore mortis illius primum gradum successionis non tenent.*
Item nec eam prætendere possunt, si de tempore mortis illius, non sunt nati, nec concepti nu. 1.
2 *Legitima non potest detrahi ex rebus prohibitis alienari.*
3 *Legitima de iure naturæ debita est filijs.*
4 *Legitima potest detrahi ex re prohibita alienari, quando non adsunt alia bona.*
5 *Hæredi sine beneficio inuẽtarij incumbit onus probandi non extare alia bona, quàm fideicommisso subiecta, ex quibus possit facere suas detractiones, maximè si de eis constet nu. 6. et 7.*
8 *Bona testatoris ad heredem peruenisse, præsumuntur, nisi de noua acquisitione medio tempore doceatur.*
9 *Hæres, si non confecit inuentarium, præsumitur consumpsisse detractiones.*
10 *Dos, an detrahi possit ex rebus prohibitis alienari, et ex causa dotis.*
11 *Hæres, quando non confecit inuentarium, eo casu intrat suspicio consumptionis et detractionis.*
12 *Dos solui non debet ex bonis fideicommisso subiectis.*
13 *Fideicommissario, non denegatur immissio, quãdo detractiones sunt illiquidæ.*

DECISIO. XLVII.

Proposui dubium reseruatum in vltima decisione, An scilicet obstarent detractiones legitimę & dotium; Et non obstare Domini responderunt.

Nam quoad legitimam, aut prætenditur, illam deberi D. Petro Paulo, & bo. mem. Ioanni Baptistę iuniori ex eorum propria persona, & visum fuit huiusmodi prætensionem non esse iuri consentaneã; Cum
1 enim ipsi sint pronepotes † Bernardini fideicommittentis, & de tempore mortis illius primum gradum successionis non tenerent, ex quo aderat Io. Baptista senior, & alij Bernardini filij, immò nec iam essent

nati

nati, vel concepti, legitimam aliquam ex propria persona prætendere non possunt *Bar. in l. Gallus §. quid si tantum nu.7. & 8. & ibi etiam Alex. nu.15. & cæteri scribentes ff. de libe. & posthum. Peregr. de fideicom. ar.36. nu.38.*

Aut verò prætenditur, illam esse detrahendam ex persona d. Ioannis Baptistæ senioris eorum aui, & neque huiusmodi detractioni locus esse potest,
2 quia testator expressè † alienari prohibuit omnia sua bona stabilia, etiam respectu legitimæ & consequenter ex duobus Casalibus, quæ stabilia sunt, & super quibus iam Rota dixit, dandam esse immissionem, legitima detrahi non potest, vt post alios tradit *Roland. cons.9. num.16. lib.4. Menoch. cons.401. nu.138. & seqq. Hond. cons.66. n.11. & 12. lib.2. Surd. decis.316. nu.13. Barz. decis. Bononien. 105. n.2.3. et seq. & firmauit etiam Rota decis.113. nu.4. par.2. diuers.* & in Romana legati 29. Aprilis 1613. coram Illustrissimo D. Cardin. Caualerio & in Tudertina prædij prima Iunij 1615. coram R.P.D. Buratto.

Quod eò magis in presenti admittendum est, quia d. Ioannes Baptista senior, dum vixit, non fuit conquestus, nec paternam dispositionem impugnauit, neque dicta prohibitione non obstante, legitimam etiam in illis bonis stabilibus consequi velle declaranit, & hodie non agitur de illa detrahenda per ipsũmet
3 filium adhuc viuentem, cui est † de Iure naturæ debita, sed per dd. nepotes, & heredes mediante persona q. Horatij eorum patris, qui d. dispositionem euertere non possunt, vt in terminis post *Mandel. Alban cons.377. n.12. & seq.* ponderat, ac latè prosequitur *Honded. d. cons.66. n.16. et 17.* ac infra, *& nu.23. et 24. lib.2. et faciunt tradita per Surd. cons.570. nu.6.7. et seq. quem sequuntur Modern. Brix. de subst. q.296. nu.6. et 11*

Nec obstat, quod d. conclusio non procedat quo-
4 ties non adsunt † alia bona non prohibita alienari, ex quibus legitima detrahi possit, quoniam hæc negatiua, quòd scilicet non extent alia bona, esset probanda per allegantem, præsertim quando filius, cui
5 legitime detractio competebat, hereditatem adiuit absque beneficio Inuentarij, *Surd. d. decis.316. n.14. et 15. Peregr. de fideicom. ar. 4. n.34. Barz. d. decis.105. n.3. et 4. et seq.* & fuit dictum in Viterbien. Castrorum 21. Martij 1622. coram Reuerendiss. Dño meo Decano, & in alijs causis, *vt per Adden. ad sancta mem. Gregor. XV. decis.266. nu.16. et decisiones sunt impressa post consil. 20. l.2. Giouagnonij nu.21. 22. 27. 45. et seq.* & eò magis, quia testator in
6 eius testamento expressam † mentionem fecit de mobilibus, & aliunde etiam constare videbatur ipsum reliquisse non solum mobilia, sed & alia notabilis valoris.

Quibus accedit, quod ex Instrumento, de quo in Summario D. Marci Antonij num.6. constat Io. Baptistam seniorem anno sequenti post Bernardini testatoris obitum, pecudes, & alia animalia, & bona
7 † vendidisse pro scutis 1274. quæ ex eiusdem Bernardini patris hæreditate habuisse presumitur, maximè quia modicum tempus à die mortis illius intercesserat, vt in specie, *Surd. decis.15. num.10.* & ex herbarum emptionibus, de quibus in eodem *Summario nu.9.* colligitur, ipsum Bernardinum, dum vixit pecudes, & alia animalia habuisse, quę postea
8 ab eo ad dictum Ioannem Baptistam eius filium, & heredem deuenisse † præsumuntur, cum de noua acquisitione medio tempore facta non doceatur, *Peregr. de fideicom. art.44. nu.22. & 23. Modern. Brix. de subst. quæst.618. num.45. Rot. decis.131. nu.5. par.1. & decis.407. in fin. par.2. recentior.* Et vlterius etiam ex d. *Summario nu.1.4. & 5.* apparet, nonnulla stabilia per Io. Baptistam fuisse alienata, & alia etiam de tempore mortis testatoris adfuisse, quæ hodie non reperiuntur, nec per istos DD. Fratres de Victorijs possidentur, & ideò cum inuenta-
9 rium † ab eodem Ioanne Baptista non fuerit confectũ, detractiones præsumũtur consũptæ, *Rot. coram Card. Seraph. dec.321. n.18.* & in Maceraten. fideicõmissi 16. Febr. 1612. corã Card. Sacrato, & in Bonon. fideicommissi de Catancis 10. Martij 1622. coram R.P.D. meo Pirouano, & in Ciuitatis castelli fideicommissi 13. Maij 1623. coram bo. m. D. Remboldo & in alijs relatis post *d. cons. Giouagn. 20. l.2.*

Ex quibus etiam resultat resolutio quoad detractionem dotium Camillæ matris dicti Ioannis Bap-
10 tistæ, & Dianæ eiusdem vxoris, quia, † testator expressè prohibuit alienari bona stabilia etiam ex causa dotis, & ideo ex istis Casalibus tamquam stabilibus detrahi non possunt iuxta tradita per *Surd. d. decis.316. nu.13. & 14.* præsertim non confecto In-
11 uentario, quo casu intrat d. consumptionis, vel subtractionis suspicio, & præsumitur, alia extitisse bona & ex illis factas fuisse detractiones, vt pluries resoluit Rota, & decisiones cumulant *Addentes ad San. mem. Gregorium XV. decis.266. nu.16. vers. Prædicta verò, & Giouagn. d. consil.20. nu.15. & seqq. l.2*

Quo autem ad dotes filiarum dicti Io. Baptistę senioris, dicebant Domini, non constare, quod ius illas petendi, vel detrahendi spectet ad D. Petrum Paulum, & successores Ioannis Baptistæ iunioris; easque vel fuisse ab ipso Io. Baptista seniore earum patre solutas, & sic de illis hodie agendum non esse, vel cum appareat extare plura bona eiusdem Ioannis Baptistæ notabilis valoris, de quibus in Summa-
12 rio nu.10. in omnem casum † ex illis non autem ex bonis fideicommisso subiectis solui debere iuxta *textus, & ibi Doctrin. in Authent. Res, quæ C. communio de legat. Peregrin. de fideicommiss. articul.42. numer.66. & seqq. Cardinal. Seraphin. decision.481. num.3. Rota decision.66. num.2. par.1. recent. & coram sanct. mem. Gregor. XV. decision.543. nu.2.*

Cæterum videbatur cessare omnis difficultas, quia detractio legitimæ, & dotium, quæ prætendi potest, redigi videbatur ad quid minimũ, vt distinctè, & appositè deducebat D. Adrianus & post d. Io. Baptistæ mortem fuit per bo. me. R.P.D. Antonium, necnon Curtium, & Horatium ipsius Ioannis Baptistę filios factum compromissum super successione in hæreditatibus tàm dicti Ioannis Baptistę eorum patris, quã etiam Dianæ de Cosciaris eorum matris, & dictique Bernardini fideicommittentis eorum aui, & Camillæ auiæ, ac aliorũ proximiorum in preclarę me. Cardinalem Farnesium, qui postea per laudum assignauit R.P.D. Antonio bona valoris scutorum sex millium pro legitima, & detractione ab eo prætensa, & deinde bo. me. D. Iustus Rotę Auditor per diffinitiuam sententiam similem assignationem fecit etiam

ARGVMENTVM.

Bigamus, licèt remaneat spoliatus omni priuilegio Clericali, non tamen desinit esse Clericus. Prima tonsura est ordo, & imprimit characterem indelebilem, secundùm opinionem Canonistarum à Rota approbatam, reprobata contraria Theologorum. Dispensationis præseruatiuæ Papæ qualis sit vis.

SVMMARIVM.

1 *Clericus, & persona Ecclesiastica efficitur, qui habet primam tonsuram.*

2 *Verba secundum subiectam materiam sunt intelligenda.*

3 *Ecclesiastica persona quis dicatur, ad effectum pensionis acquerendæ.*

4 *Bigamus remanet denudatus omni priuilegio clericali.*

Et ideo non est amplius persona Ecclesiastica, sed purus Laicus, & qualitas Ecclesiastica remanet extincta nu. 4.

5 *Tonsura prima non est ordo, nec imprimit characterem seundum Theologos, sed contraria est opinio Canonistarum, & magis communis, et num. 6. et 24.*

6 *Bigamus amittit priuilegia Clericalia, sed non characterem indelebilem, & remanet Clericus, & nu. 7.*

8 *Clericus, quis esse potest, et tamen non gaudere priuilegijs Clericorum.*

9 *Bigamus amittit Clericorum priuilegia et eorum exercitium, ac character remanet mortificatus.*

10 *Dispensatio præuentiua, et præseruatiua remouet de medio obstaculum rerum contrariarum.*

Et ita dispensatus remanet, ac si non indiguisset dispensatione. nu. 11. et 12.

13 *Dispensationis præuentiuæ Apostolicæ, quo ad effectus iuris positiui, quanta sit vis, et 17.*

14 *Dispensatio præuentiua præseruat aliquem, siue sit inhabilis de iure, quàm ex priuilegio, tam in odiosis, quàm in fauorabilibus.*

15 *Dispensatio Papæ vbi adest, præseruatur Clericatus ad effectum pensionis, nec per bigamiam amittitur.*

16 *Iudices in vim præcedentis priuilegij præseruantur ab incursu irregularitatis.*

18 *Papa, quando dispensat si vtatur verbo temporis præsentis, dicitur purè, & præuentiuè dispēsare.*

19 *Pensiones, per contractum matrimonij, an extinguantur.*

20 *Dispensationis vna pars aliam supplet, & declarat.*

21 *Dispensatio præcedens præseruat ab obstaculo futuro, subsequens verò illud tollit,*

22 *Laicus est capax pensionis temporalis.*

23 *Papæ mens ex inscriptione declaratur.*

25 *Dispensatio, & retentio facilè datur adhoc, vt quis ministret in ordine iam suscepto.*

26 *Papæ intentio, et eius gratia recipit interpretationem a stylo.*

27 *Papæ intētio, et eius gratia colligit ex derogatione*

28 *Mutatio non præsumitur, sed potius continuatio, et conseruatio eiusdem status.*

Ecclesiæ decori magis conuenit, vt quis tamquam clericus retineat, et acquirat pensiones, quàm vti Laicus nu. 28.

29 *Dispensatus in aliquo casu, quo ad illum quis redditur illæsus, et num. 36.*

30 *Dispensatio ad obtinendas, et consequendas pensiones, an comprehendat casum translationis, et nu. 31.*

32 *In translatione extinguitur pensio antiqua, et reseruatur noua.*

33 *In Postliminio fit occultatio contrarij per fictionem contra veritatem.*

34 *Dispensatio præuentiua non requirit aliquam occultationem.*

35 *Bigamia non est contraria Clericatui, nec illi impugnat.*

37 *Dispensatio ad succedendum non tollit maculam.*

Cæci, manchi, et curui remanent cum eorum defectu, quamuis dispensentur nu. 37.

38 *Papa, vbi plenariè legitimat, vel cum derogatione obstantiū, remouet omnē maculam natiuitatis et num. 40.*

39 *Bigamus quis non est, quando præuentiuè quis ad hoc fuit dispensatus.*

41 *Papa quando dispensat in defectibus Iuris positiui dicitur verè, et non fictè disponere.*

42 *Papa praeueniendo in defectibus Iuris positiui facit vt verè, et propriè semper quis maneat idem pro ut erat ante talem defectum.*

43 *Const. Sixti V. contra incedentes etc. declaratur.*

DECISIO L.

SIXTVS Papa Quintus Cardinali Montalto ex sorore germana Pronepoti duas facultates trāsferendi pensiones concessit, Vnam ad fauorem vnius vel plurium personarum Ecclesiasticarum, quibus Translationes suffragari voluit perindè, ac si per ipsum Pōtificē consistorialiter legitimis, & vrgentissimis causis de Cardinaliū cōsilio factæ fuissent; Altera ad fauorē vnius, vel plurium personarū etiam Hospitaliū Regularium expresse professorū, aut aliàs similibus de causis incapacium, aut nondum Clericali charactere insignitorum ex nunc, prout ex tūc postquam eodem Charactere fuerint insigniti.

Idē quoq. Sixtus dispensauit D. Principē Perettū Pronepotē iā Clericali Tōsura insignitū ad retinēdū & recipiēdū quascūq. pēsiones reseruatas, & reseruādas, etiā si cōtigerit, vel nō cōtigerit cōtrahere matrimoniū cū quacumq. muliere etiā vidua, & successiuè cū diuersis nupta, ac aliter corrupta semel, vel pluries & ad secunda, ac etiā plura laicalia, seu matrimonialia vota, aut secundas nuptias transire, decernēdo per contractum matrimonij etiam pluries, vt præfertur reiterati pensiones minimè extinctas esse, aut fore, minusq; annullari, aut inualidari, cum derogatione Prouincialium, Synodalium, Lateranen. aliorumque etiam Generalium Conciliorum, nec non Pij Papę Quinti declarantis pensiones per futuri matrimonij contractum extinctas censeri.

Virtute supradictarum facultatum Cardinalis Mōtaltus annuam pēsionem scutorū trium millium auri in

ri in auro sibi reseruatam super fructibus Episcopatus Ferrarien. transtulit ad fauorem Principis Peretti eius fratris, & disputato dubio coram Remboldo sub die 14. Iunij 1624. Dixerunt Domini translationem sustineri, quo iterũ reproposito sub die 15. Maij 1626. Domini steterunt in decisis. Vndè cũ D. Cardinalis Lenius voluisset tertia vice audiri, vtraq; parte informante sub die 21. Martij 1627. censuerunt Domini, non esse recedendum à decisis tàm inspectis ambabus facultatibus Cardinalis Montalti, quàm dispensatione D. Principis.

Prima enim facultas transferendi est ad fauorem vnius, vel plurium personarum Ecclesiasticarum, & D. Princeps ad differentiam Laicorum secundum subiectam materiam pensionis, est persona Ecclesiastica, cum habeat primam tonsuram, quæ efficit vt dicatur
1 † Clericus, & persona Ecclesiastica *cap. cum contingat de ætat. & qualit. cap. cleros. 20. dist. inct. Conc. Trident. sess. 23. cap. 2. Lap. allegat. 138. n. 12. & dixit Rota in Abulen Pensionis 27. Iunij 1608. coram Cardinali Lancellotto & in Veronen. pensionis 23. Februarij 1600. coram eodem*, in quà dum ageretur de interpretione Indulti Pij Quinti ad fauorem Cardinalis Alexãdrini, vt posset transferre pensiones in personas Ecclesiasticas, fuit dictum, Marchionem Bonesium Vxoratum esse personam Ecclesiasticam, ex quo habebat primam Tonsuram, Verba
2 enim de personis Ecclesiasticis sunt † intelligenda secundum subiectã materiam pensionum, de quibus Sixtus Quintus loquebatur *Aym. cons. 16. nu. 3. Seraph. decis. 398. n. 7. & decis. 121. nu. 11. & decis. 559. nu. 2.* & ideò ad effectum pensionis acquirẽdæ Prin-
3 ceps dicitur persona † Ecclesiastica per præallegata.

Secunda verò facultas transferendi est ad fauorem illorum, qui non fuerint Clericali charactere insigniti; ex nunc postquam eodem Charactere fuerint insigniti; & consequenter multò magis virtute istius secundæ facultatis, sat est quod Princeps iam haberet Tonsuram, cum hic Sixtus conformet se cum eisdem verbis Concilij *sess. 23. c. 2.* ibi (qui iam Clericali Tonsura insigniti essent) Vnde tales habentur pro Clericis, & personis Ecclesiasticis ad effectum pensionis.

4 Neque obstat quod Princeps per Bigamiam † remanserit denudatus omni priuilegio Clericali *cap. 1. de bigam. in 6.* & ideò non sit persona Ecclesiastica, sed purus Laicus, & qualitas Clericalis remanserit extincta, cum secundùm Theologos prima Tonsura
5 † non sit ordo, nec imprimat Characterem, quia quicquid dicant Theologi, magis communis sententia Canonistarum tenet contrarium, quàm Rota
6 pluries sequuta est, quod scilicet prima Tonsura sit † ordo, & Clericalis character indelebilis, & bigamus amittat quidem priuilegia, sed non characterem indelebilem, & remaneat Clericus *text. enim in cap. 1.* dicit quod Bigamus est nudatus omni priuilegio Clericali, non tamen dicit quod non remaneat †
7 Clericus ita tenent *Butr. in cap. Ioannes n. 17. Imol. num. 18. in fin. de Cler. coniugat. cap. cum contingat, & ibi gloss. in verb. Abbati de ætat. et qualit. Host. col. 1. Ioan. Andr. col. 2. Butr. nu. 6. Card. q. 2. Aegid. quæst. 7. Ancbar. in fin. Abb. nu. 1. Gemin. in c. Cleros col. 3. in fin. vbi Prapos. nu. 4. dist. inct. 21. Abb. in cap. 1. nu. 6. de vit. & honest. cleric. Felin. in cap. sicut pro certo n. 2. Simon. de Gabr. cons. 181. n. 3 lib. 2. Rot. diuers. 731. n. 5. & 6. par. 1. Siluestr. in sũma in Verb. Ordo. Conar. in c. quia nos n. 4 de test. Cardin in clement. dudum in 8. notat. de Sepul. Gregor. decis. 516. n. 8. & 9. Rot. decis. 1. n. 6. de bigamia in nou. & fuit dictum in supradicta Veronensis pẽsionis, & in Cesaraugustana pensionis 18. Iunij. 1610. coram Cardinali Lancellotto*; stant enim si-
8 mul, quod quis remaneat † Clericus, non tamen gaudeat priuilegijs Clericorum *Abbas in cap. 1. n. 6. de vit. & honest. Clericorum*, & propterea Princeps per Characterem impressum & indelebilem habitu semper remanet Clericus.

Nec dicatur quod per bigamiam amittantur Cle-
9 ricorum † priuilegia & eorum exercitium, illisque Princeps remanserit denudatus, & character mortificatus, Iuxta *dict. cap. 1. de bigam. in 6.* Quia cum Sixtus Quintus ad effectum pensionis (vt supra relatum est) dispensauerit Principem ante incursum bigamiæ, versamur in dispensatione præuentiua,
10 † & præseruatiua, quę remouendo de medio obstaculum Canonis inductiui bigamiam impedit incursum Bigamiæ, & efficit vt remaneat non solum præseruatus Clericatus habitu indelebilis, sed etiam exercitium ad effectum dispensatum respectu pensionum, Iuxta tenorem dispensationis præuentiuæ,
11 ac si bigamia nunquam † esset incursa, itaut remaneat. Princeps in eodem statu primæuo prout erat ante bigamiam *Turrecrem. In c. quisquis ante nu. 1. & ibi Præs. nu. 1. & Gemin. ibidem. dist. 84. Molin. de Iust. & Iur. tom. 2. tract. 2. disp. 108. vers. quoniam eo ipso Suar. de leg. lib. 6. cap. 11. num. 4. & 5. Sanch. de matrim. lib. 8. disput. 1. nu. 1. Azor. instit.*
12 *moral. lib. 5. cap. 15. in princ.* & quod ita † dispensatus remaneat idem ac si non indiguisset dispensatione *Ioan. Andr. in regul. in Generali num. 3. vers. quadragesimus septimus de reg. Iur. in 6.* tãta enim
13 est vis Apostolicæ dispensationis præuentiuæ quoad † defectus Iuris positiui, quod quis dicatur esse in eadem habilitate, & idem sit esse habilem de Iure cõmuni, vel ex dispensatione Papæ *Ancbar. cons. 404. in primo dub. Decis. consil. 542. num. 4. Rebuff. super concord. Rubr. de collat. §. præfatiq. ordinarij in verb Idoneis.* Idemque sit esse † habilem de Iure
14 quàm ex priuilegio, tam in odiosis, quàm in fauorabilibus *Bald. in l. cum ex oratione in princip. ff. de excusat. tutel. Roland. consil. 79. nu mero 7. libr. primo* & propterea *decisio in Cesaraugustana pensionis 18. Iunij 1610. coram Cardinali Lancellot-*
15 *to, numero 13.* dicit quod vbi adest dispensatio † Papę preseruatur Clericatus ad effectum pensionis, nec per bigamiam amittitur Clericatus *& trad. Capreol. conclus. 97. numero 92.* Sicuti dispensatio Clerici ad bellum præseruat ab irregularitate. *Molin. dist. 2. Tom. de Iust it. & iur. tract. 2. disp. 108. Auil. de censur. part. 7. de homic. in bello disput. 6.*
16 *dubitat. 2. in 2. conclus.* & Iudices † in vim Priuilegij antecedentis præseruantur ab incursu irregularitatis *Sair. de censur. lib. 6. c. 18.* si ergo impeditur incursus bigamię, pinguius Ius concessit Principi Papa, quàm si expressè dispensasset super bigamiã.
17 Eoque magis quia Sixtus derogauit Cõcilijs † Generalibus; & sic d. c. 1. desumpto ex Concilio Generali Lugdunẽsi *Decis. cons. 341. n. 10. vers. & in tali*

Curtio, vt in Summario num.7. & consequenter hodiè ad summum prætendi posset ex persona Horatij, detrahenda esse bona similis valoris scutorum sex millium inter tres eius filios nempe DD. Marcũ Antonium, Petrum Paulum, & bo. mem. Io. Baptistam iuniorem, siue illius successores pro æquali portione diuidenda, & ideò reseruato aliquo prædio, vel corpore hæreditario valoris scutorum quattuor millium penes d. D. Petrum Paulum, & Io. Baptistæ successores pro duabus tertijs partibus ad ipsos spectãtibus retinendo pro eorũdem securitate, donec aliàs fuerit discussum, an re verà detractiones faciẽdæ veniant, equitas non patitur, quod interim impediri
13 debeat † immissio in possessionem istorum duorum Casalium per D. Marcum Antonium petitã, vt aliàs fuit obseruatum *in Romana hæreditatis de Comitibus 26. Nouembris 1621. coram Illustriss. Card. Caualerio*. Vnde cum ex datis in d. Summario n. 1. appareat adesse plura alia corpora valorẽ prædictorũ scutorum quattuor millium longè excedentia, super quibus pro nunc immissio non petitur, censuerunt Domini detractiones nõ obstare petitæ immissioni.

Et ita decisum D. Marco Antonio tantum informante, altera verò parte pluries citata, & non comparente, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARDINALI VBALDO.

Anagnina Beneficij.

Die Lunæ 15. Martij 1627.

ARGVMENTVM.

Mens Augusti est reseruatus. Decretum irritans, quando inficiat possessionem. Iuspatronatus Ecclesiasticũ an cadat sub reg. 8.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia vacantia in mense Augusti sunt reseruata ex Regula octaua.*

2 *De possessione anteriori docẽs, an sit manutenẽdus.*

3 *Possessio anterior non attenditur, quando remanet infecta ex decreto irritante, & num.*

5 *Decretum irritans tunc inficit possessionem, quãdo certum est, illud intrare, & interim donec est dubium, possessor est manutenendus.*

6 *Decretum irritans si sit clarum, tunc benè inficit possessionem.*

7 *Iuspatronatus Ecclesiasticum comprehenditur sub regula octaua.*

Iuspatpronatus laicale, si perueniat ad personas Ecclesiasticas, dicitur Ecclesiasticum.

DECISIO XLVIII.

1 NOn videtur controuersum inter partes, Beneficium, de quo agitur, vacasse † in mense Augusti, qui est reseruatus ex Regula octaua, vt firmauit *Rota apud Seraph. decis. 1296. num. 6. & decis. 700. n. 2. par. 1. in recent. & fuit tentum in Senen. Canonicatus 15. Martij 1624. coram bo. m. D. meo V baldo.* Vnde stãte hac reseruatione clara, & aperta Domini dixerunt, esse recedendum à decisione facta super manutentione ad fauorem Claudij Loccij coram bo. me. Remboldo. Quia licèt ipse tamquam institutus ab Ordinario Anagnino ad præsentationem Fr. S. Francisci dictæ Ciuitatis, doceat de sua ante-
2 riori † possessione, quæ propterea videtur esse manutenibilis, vt in decisione, de qua agitur, attamen cum Camillus aduersarius fuerit de hoc beneficio prouisus per Sedem Apostolicam, vti de reseruato per Regulam octauam, tanquam vacante in dicto mense Augusti, & vigore istius prouisionis acceperit etiam possessionẽ, sequitur, vt ista possessio sit attendenda, & non sit habenda in aliqua consideratione supradicta possessio Claudij quantumuis † anterior,
3 cum ea remaneat infecta ex decreto irritante apposito in dicta Regula reseruatoria mensium, *Vergil. decis. 325. num. 2. par. 1. Rot. diuers. decis. 189. num. 4. par. 2. et in recent. decis. 613. n. 7. par. 1. Gonzal. ad reg. 8. glos. 67. num. 29. cum seqq. Mantic. decis. 140. num. 8.* & in terminis de beneficio † iurispatrona-
4 tus Ecclesiastici dixit *Rot. in decis. 740. nu. 1. par. 2. in recent.*

Nec obstare videbatur, quod decretum irritans tunc inficiat possessionem, quando certum est illud
5 intrare, † sed donec dubium est, an intret, vel ne, interim possessor sit manutenendus ratione saltem suæ detentationis *Lancell. de attent. par. 3. c. 24. q. 1. num. 80. Rot. diuers. decis. 792. num. 6. par. 2. in recent. Seraph. decis. 1471. nu. 5. & 7. & dixit Rota in Hidruntina beneficij 20. Octobr. 1613. & in Salernitana præbendæ 10. Nouemb. 1617. coram bo. mem. Domino meo V baldo.* Quia in casu, de quo agitur, dictũ
6 decretum † intrare videbatur satis clarum, nam vacatio in mense reseruato, vt dixi, non controuertebatur, quod verò Beneficium † de quo agitur, sub
7 reg. 8. reseruatoria mensium comprehenderetur, apparebat ex eo, quod iuspatronatus erat ecclesiasticum, *Cassad. decis. 1. sub nu. 1. cum seq. de iurep. Seraph. decis. 1420. nu. 2. Gonzal. super reg. 8. glos. 18. n. 6. Rot. in recent. d. decis. 740. nu. 2. in fin. par. 2. fœl. record. Greg. XV. decis. 48. nu. 4.*

Quòd verò dictum iuspatronatus esset effectum
8 Ecclesiasticum, † quamuis antea fuisset laicale, deducebatur ex eo, quod pertinebat ad præsentationẽ dd. Fratrum, & Conuentus *c. vnic. §. fin. & ibi omnes de iurep. in 6. Barif. cons. 128. sub n. 19. cum seq. li. 4. Gonzal. sub reg. 8. d. gl. 18. sub n. 5. Rot. diuers. d. dec. 740. n. 2. p. 2. in recent.* Vnde stante claritate reseruationis compræhensionis beneficij sub reseruatione, benè procedunt superius dicta de decreto irritanti.

Et ita decisum.

REVERENDISS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Romana Domus ad S. Honuphrium.

Die Lunæ 15. Martij 1627.

ARGVMENTVM.

Restitutioni in integrum, non est locus, quando de læsione non docetur. Et quando dicatur de læsione constare. Pro actorum integra transportatione stat præsumptio.

SVMMARIVM.

1 *Aegidiana non intrat, quando agitur de rebus, quæ sunt sub directo dominio Ecclesiæ.*

2 Be-

2 *Restitutio in integrum cessat, quando non constat de læsione.*

Læsio non dicitur adesse, vbi de iniustitia, & nullitate sententiæ non apparet nu.2.

3 *Restitutioni in integrum non est locus, quando sententia est valida, & iusta.*

4 *Acta præsumuntur integrè trasportata, & contrarium dicenti, incumbit onus probandi.*

5 *Acta diuersi Iudicij non trasportanda sunt.*

6 *Subbastatio excessiua quando dicatur.*

7 *Possessor, an dicatur desinere possidere rem aliquã, si ei ab alio vigore Saluiani interdicti sit auocata, & num.8.*

9 *Conductori, si liberè domus non tradatur, potest agere ad totale interesse, & in totum recedere à locatione.*

10 *Euictio requiritur adhoc, vt emptor possit agere ad pretij restitutionem.*

11 *Ex actis res debent iustificari ad hoc, vt in iudicio releuent. num.12.*

DECISIO XLIX.

DIe 24. Nouembris 1625. fuit coram me decisum sententiam in hac causa latam per bo.me. Vbaldum esse exequendam, quæ resolutio fuit postea confirmata, die 19. Aprilis 1626. non quia, vt dictum fuerat in dicta prima decisione, locus sit Egi-
1 dianæ, quia immo Domini dicebant Egidianam † non intrare, ex quo agitur de domo, quæ est sub directo dominio Ecclesiæ, iuxta decis. Romana domus de Scappucis coram D. meo Decano; sed executioni locum esse ex alijs duobus fundamentis, de quibus in dicta prima decisione. & eo maximè, quia causa plenè, & maturè discussa super nullitate & iniustitia dictæ sententiæ illa visa fuit valida, & iusta, vt in d. secunda decisione 29. Aprilis 1626.

Sed quia pars aduersa obtinuit audiri super causis restitutionis in integrum, fuit hodie resolutum stan-
2 dum esse in decisis, & sic non constare † de causis restitutionis in integrum, quia illa non datur sine læsione *Rot. decis. 34. nu. 1. par. 2. diuers.* & lesio non dicitur adesse vbi de iniustitia, & nullitate sententiæ non apparet, *Seraph. decis. 634. nu. 1. & Rot. decis. 731. nu. 1. par. 2. recent.* Vndè cum prædicta senten-
3 tia valida sit, & iusta ex deductis in prædictis decisionibus vtique restitutioni in integrum non potest esse locus.

Neque obstat defectus transportationis actorum, qui de nouo affertur; quia præsumptio stat pro inte-
4 gra † transportatione, ex quo acta sunt in forma extractus, seu processus, itaut alleganti contrarium, incumbat onus probandi, vt fuit sæpius decisum, & signanter in Auinionen. bonorum 22. Maij 1626. coram me, acta enim data in Summario Pandolphini, quæ prætenduntur non fuisse transportata, sunt acta alterius Iudicij nempè Iudicij cum fratribus Sancti Honuphrij, & Archiohospitali S. Spiritus, quæ pro-
5 pterea † non erãt in hoc diuerso Iudicio transportãda, *Couar. pract. q. cap. 14. nu. 4. Rot. 174. post 2. vol. consil. Farinac. & decis. 300. nu. 1.* apud Greg. XV. & in dicta Auinionen. bonorum coram me. Et tollitur omnis difficultas, ex quo processus transportatus fuit parte citata, & intimata correctus.

Non obstat etiam illud iam aliàs deductum quo ad iustitiam, nempè quod creditores Ioannis Francisci egerunt contra Pandulphinum possessorem domus interdicto Saluiano, quod respicit totam domum, ex quo vigore illius agebant creditores Rubei ad illam auocandam à dicto Pandolphino; quia vltra quod non probatur, quod domus fuerit auocata, sed immò Pandolphinus, semper de facto detinuit dictam domum, & soluendo 550. scuta pro quibus emanauit decretum, fuit liberatus à molestijs
6 creditorum, vnde fuit † excessiua subhastatio domus de qua agitur, facta in executionem dicti decreti pro scutis 850. Respondetur etiam quod quando domus de facto fuisset auocata vigore Saluiani solum auocatio posset verificari; quoad detentionem, non in perpetuum, sed interim solum, donec creditoribus ex fructibus esset satisfactum: itaut Pandolphinus †
7 semper remanserit verus possessor, vt fuit dictum in *Perusina bonorum 17. Aprilis. 1617. Coram bon. mem. Buratto,* & propterea non potuit repetere integrum pretium quasi res, & eius possessio †
8 fuerit sibi in totum, & in perpetuum auocata, & euicta, quia hoc nullibi in Iure probatur, sed solum repetere poterat illud, quod sibi per auocationem detentionis dictæ domus auferebatur, sicque solum scu. 550. quæ ex fruct. bus dictæ domus à creditorib. percipi poterat, vt fuit dictum in decisione 29. Aprilis 1626. in vers. 2. quod licet, coram me.

9 Non obstat quod Pandolphinus potuit agere † ad totale interesse, & in totũ recedere à locatione, iuxta *cons. Surd. 13. nu. 18. cum seqq.* quia quicquid sit de hac conclusione, quę in præsenti videtur pati difficultatem, ex quo domus nunquam fuit euicta, &
10 ante euictionem † non potest agi ad pretij restitutionem *l. qui rem, & ibi glos. C. de euict.* & fuit dictum in dicta decis. 29. Aprilis 1626. *vers. quo verò ad molestias,* & tollitur omnis difficultas, ex quo Pandolphinus non ita egit, sed solum vt liberaretur à molestijs, nec mandatum expedire fecit, nisi ad effectum deponendi, vt à dictis molestijs liberaretur, vt etiam dictum fuit in eadem decis. *vers. non obstat quod ex quas.*

11 Nec releuat si dicatur, quod credita † prædicta vnà cum fructibus ascendebant ad summam longe maiorem dictorum scutorum 850. pro quibus subhastatio facta fuit, quia hoc in actis non iustificatur. Et cum fuerit sæpius de hoc oppositum, semper fuit repulsum.

12 Et demum accedit quod nec etiam ex † actis apparet, quod credita pro quibus Pandolphinus molestabatur essent anteriora locatione sibi facta, itaut in iudicio Saluiani ratione crediti, & hipothecæ anterioris potuissent contra Pandulphinum obtinere.

Cætera autem, & maxime, quæ deducuntur circa molestias illatas a Fratribus Sãcti Honuphrij, & Archiospitale Sancti Spiritus fuerunt sępius repetita, & sæpius etiam sublata in alijs decisionibus, &c

Et ita &c. vtraque &c.

☞ * *Habes has duas decisiones infra in Addictione prout in Indice in eius fine posito.*

EMINENTISS. ET REVERENDISS.
D. CARDINALI VIRILI.
Ferrarien. Pensionis.
Die Lunæ 21. Marti. 1627.

Curtio, vt in Summario *nu.9.* & consequenter ho-
die ad summum prætendi posset ex persona Hora-
tij, detrahenda esse bona similis valoris scutorum
sex millium inter tres eius filios nempe DD, Marcũ
Antonium, Petrum Paulum, & bo. mem. Io. Bapti-
stam iuniorem, siue illius successores pro æquali por-
tione diuidenda, & ideò reseruato aliquo prædio, vel
corpore hæreditario valoris scutorum quattuor mil-
lium penes d. D. Petrum Paulum, & Io. Baptistæ suc-
cessores pro duabus tertijs partibus ad ipsos spectã-
tibus retinendo pro eorũdem securitate; donec aliàs
fuerit discussum, an re verà detractiones faciẽdæ ve-
niant, equitas non patitur, quòd interim impediri
13 debeat † immissio in possessionem istorum duorum
Casalium per D. Marcum Antonium petitã, vt aliàs
fuit obseruatum *in Romana hæreditatis de Comiti-
bus 26. Nouembris 1621. coram Illustriss. Card.
Caualerio*. Vnde cum ex datis in d. *Summario n. 1.*
appareat adesse plura alia corpora valorẽ prædictorũ
scutorum quattuor millium longè excedentia, super
quibus pro nunc immissio non petitur, censuerunt
Domini detractiones nõ obstare petitæ immissioni.

Et ita decisum D. Marco Antonio tantum infor-
mante, altera verò parte pluries citata, & non com-
parente, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARDINALI VBALDO.

Anagnina Beneficij.

Die Lunæ 15. Martij 1627.

A R G V M E N T V M.

Mens Augusti est reseruatus. Decretum irri-
tans, quando inficiat possessionem. Ius-
patronatus Ecclesiasticũ an cadat sub reg. 8.

S V M M A R I V M.

1 *Beneficia vacantia in mense Augusti sunt reser-
uata ex Regula octaua.*
2 *De possessione anteriori docẽs, an sit manutenendus.*
3 *Possessio anterior non attenditur, quando rema-
net infecta ex decreto irritante, & num.*
5 *Decretum irritans tunc inficit possessionem, quã-
do certum est, illud intrare, & interim donec
est dubium, possessor est manutenendus.*
6 *Decretum irritans si sit clarum, tunc benè inficit
possessionem.*
7 *Iuspatronatus Ecclesiasticum comprehenditur
sub regula octaua.*
*Iuspatronatus laicale, si perueniat ad personas
Ecclesiasticas, dicitur Ecclesiasticum.*

D E C I S I O. XLVIII.

NOn videtur controuersum inter partes, Bene-
1 ficium, de quo agitur, vacasse † in mense Augu
sti, qui est reseruatus ex Regula octaua, vt firmauit
*Rota apud Seraph. decis. 1296. num. 6. & decis. 700.
n. 2. par. 1. in recent. & fuit tentum in Senen. Cano-
nicatus 15. Martij 1624. coram bo. m. D. meo V bal
do.* Vnde stãte hac reseruatione clara, & aperta Do-
mini dixerunt, esse recedendum à decisione facta
super manutentione ad fauorem Claudij Loccij co-
ram bo. me. Remboldo. Quia licèt ipse tamquam in
stitutus ab Ordinario Anagnino ad præsentationem
Fr. S. Francisci dictæ Ciuitatis, doceat de sua ante-
2 riori † possessione, quæ propterea videtur esse ma-
nutenibilis, vt in decisione, de qua agitur, tamen
cum Camillus aduersarius succeßit de hoc beneficio
prouisus per Sedem Apostolicam, vti de reseruato
per Regulam octauam, tamquam vacante in dicto
mense Augusti, & vigore istius prouisionis acceperit
etiam possessionẽ, sequitur, vt ista possessio sit atten-
denda, & non sit habenda in aliqua consideratione
supradicta possessio Claudij quantumuis anterior,
3 cum ea remaneat infecta ex decreto irritante apposi-
to in dicta Regula reseruatoria mensium, *Verall.
decis. 325. num. 2. par. 1. Rot. diuers. decis. 189. nu. 4.
par. 2. et in recent. decis. 612. n. 7. par. 1. Gonzal. ad
reg. 8. glos. 67. num. 29. cum seqq. Mantic. decis. 140.
num. 8.* & in terminis de beneficio † iurispatrona-
4 tus Ecclesiastici dixit *Rot. in decis. 740. nu. 2. par. 2.
in recent.*

Nec obstare videbatur, quod decretum irritans
tunc inficiat possessionem, quando certum est illud
5 intrare, † sed donec dubium est, an intret, vel ne,
interim possessor sit manutenendus ratione saltem
suæ detentationis *Lancell. de attent. par. 3. c. 24. q. 1.
num. 80. Rot. diuers. decis. 792. nu. 6. par. 2. in recent.
Seraph. decis. 1471. nu. 5. & 7. & dixit Rota in Hi-
druntina beneficij 20. Octobr. 1611. & in Salernita-
na præbenda 10. Nouemb. 1617. coram bo. mem. Do-
mino meo V baldo.* Quia in casu, de quo agitur, dictũ
6 decretum † intrare videbatur satis clarum, nam va-
catio in mense reseruato, vt dixi, non controuerte-
7 batur, quod verò Beneficium † de quo agitur, sub
reg. 8. reseruatoria mensium comprehenderetur, ap-
parebat ex eo, quod iuspatronatus erat ecclesiasti-
cum, *Cassad. decis. 14. sub nu. 2. cum seq. de iurep. Sera-
ph. decis. 1420. nu. 2. Gonzal. super reg. 8. glos. 18. n. 6.
Rot. in recent. d. decis. 740. nu. 2. in fin. par. 2. fel. re-
cord. Greg. XV. decis. 48. nu. 4.*

Quòd verò dictum iuspatronatus esset effectum
8 Ecclesiasticum, † quamuis antea fuisset laicale, de-
ducebatur ex eo, quod pertinebat ad præsentationẽ
dd. Fratrum, & Conuentus *c. unic. §. fin. & ibi omnes
de iurep. in 6. Maris. cons. 128. sub n. 19. cum seq. li. 4.
Gonzal. sub reg. 8. d. gl. 18. sub n. 5. Rot. diuers. d. dec.
740. n. 2. p. 2. in recent.* Vnde stante claritate reserua-
tionis comprehensionis beneficij sub reseruatione,
benè procedunt superius dicta de decreto irritanti.

Et ita decisum.

REVERENDISS. P. D. DVRANO. EPISCOPO VRGELLEN.

Romana Domus ad S. Honuphrium.

Die Lunæ 15. Martij 1627.

A R G V M E N T V M.

Restitutioni in integrum, non est locus, quan-
do de læsione non docetur. Et quando di-
catur de læsione constare. Pro actorum in-
tegra transportatione stat præsumptio.

S V M M A R I V M.

1 *Aegidiana non intrat, quando agitur de rebus, quæ
sunt sub directo dominio Ecclesiæ.*

2 Re-

2 *Restitutio in integrum cessat, quando non constat de læsione.*
Læsio non dicitur adesse, vbi de iniustitia, & nullitate sententiæ non apparet nu.2.
3 *Restitutioni in integrum non est locus, quando sententia est valida, & iusta.*
4 *Acta præsumuntur integrè trasportata, & contrarium dicenti, incumbit onus probandi.*
5 *Acta diuersi Iudicij non trasportanda sunt.*
6 *Subbastatio excessiua, quando dicatur.*
7 *Possessor, an dicatur desinere possidere rem aliquã, si ei ab alio vigore Saluiani interdicti sit auocata. & num.8.*
9 *Conductori, si liberè domus non tradatur, potest agere ad totale interesse, & in totum recedere à locatione.*
10 *Euictio requiritur ad hoc, vt emptor possit agere ad pretij restitutionem.*
11 *Ex actis res debent iustificari ad hoc, vt in iudicio releuent. num.12.*

DECISIO XLIX.

Die 24. Nouembris 1625. fuit coram me decisum sententiam in hac causa latam per bo.mem. Vbaldum esse exequendam, quæ resolutio fuit postea confirmata, die 19. Aprilis 1626. non quia, vt dictum fuerat in dicta prima decisione, locus sit Egi-
1 dianæ, quia immo Domini dicebant Egidianam † non intrare, ex quo agitur de domo, quæ est sub directo dominio Ecclesiæ, iuxta decis. Romana domus de Scappucis coram D. meo Decano; sed executioni locum esse ex alijs duobus fundamentis, de quibus in dicta prima decisione & eo maximè, quia causa plenè, & maturè discussa super nullitate & iniustitia dictæ sententiæ illa visa fuit valida, & iusta, vt in d. secunda decisione 29. Aprilis 1626.

Sed quia pars aduersa obtinuit audiri super causis restitutionis in integrum, fuit hodie resolutum stan-
2 dum esse in decisis, & sic non constare † de causis restitutionis in integrum, quia illa non datur sine læsione *Rot. decis.34. nu.1. par.2. diuers.* & læsio non dicitur adesse vbi de iniustitia, & nullitate sententiæ non apparet, *Seraph. decis.634. nu. 1. & Rot. decis. 731. nu.1. par.2. recent.* Vndè cum prædicta senten-
3 tia valida sit, & iusta ex deductis in prædictis decisionibus vtique restitutioni in integrum non potest esse locus.

Neque obstat defectus transportationis actorum, qui de nouo affertur; quia præsumptio stat pro inte-
4 gra † transportatione, ex quo acta sunt in forma extractus, seu processus, itaut alleganti contrarium, incumbat onus probandi, vt fuit sæpius decisum, & signanter in Auinionen. bonorum 22. Maij 1626. coram me, acta enim data in Summario Pandolphini, quæ prætenduntur non fuisse transportata, sunt acta alterius Iudicij nempè Iudicij cum fratribus Sancti Honuphrij, & Archiohospitali S. Spiritus, quæ pro-
5 pterea † non erãt in hoc diuerso Iudicio transportãda, *Couar. pract. q. cap.14. nu.4. Rot.174. post 2. vol. consil. Farinac. & decis.300. nu.1.* apud Greg. XV. & in dicta Auinionen. bonorum coram me. Et tollitur omnis difficultas, ex quo processus transportatus fuit parte citata, & intimata correctus.

Non obstat etiam illud iam aliàs deductum quoad iustitiam, nempè quod creditores Ioannis Francisci egerunt contra Pandulphinum possessorem domus interdicto Saluiano, quod respicit totam domum, ex quo vigore illius agebant creditores Rubei ad illam auocandam à dicto Pandolphino: quia vltra quod non probatur, quod domus fuerit auocata, sed immò Pandolphinus, semper de facto detinuit dictam domum, & soluendo 550. scuta pro quibus emanauit decretum, fuit liberatus à molestijs
6 creditorum, vnde fuit † excessiua subhastatio domus de qua agitur, facta in executionem dicti decreti pro scutis 850. Respondetur etiam quod quando domus de facto fuisset auocata vigore Saluiani solum auocatio posset verificari; quoad detentionem, non in perpetuum, sed interim solum, donec creditoribus ex fructibus esset satisfactum: itaut Pandolphinus †
7 semper remanserit verus possessor, vt fuit dictum *in Perusina bonorum 17. Aprilis. 1617. Coram bon. mem. Buratto,* & propterea non potuit repetere integrum pretium quasi res, & eius possessio †
8 fuerit sibi in totum, & in perpetuum auocata, & euicta, quia hoc nullibi in Iure probatur, sed solum repetere poterat illud, quod sibi per auocationem detentionis dictæ domus auferebatur, sicque solum scu. 550. quæ ex fructibus dictæ domus à creditorib. percipi poterat, vt fuit dictum in decisione 29. Aprilis 1626. in vers.2. quod licet, coram me.
9 Non obstat quod Pandolphinus potuit agere † ad totale interesse, & in totũ recedere à locatione, iuxta *cons. Surd.13. nu.18. cum seqq.* quia quicquid sit de hac conclusione, quę in præsenti videtur pati difficultatem, ex quo domus nunquam fuit euicta, &
10 ante euictionem † non potest agi ad pretij restitutionem *l. qui rem, & ibi glos. C. de euict.* & fuit dictum in dicta decis. 29. Aprilis 1626. *vers. quo verò ad molestias,* & tollitur omnis difficultas, ex quo Pandolphinus non ita egit, sed solum vt liberaretur à molestijs, nec mandatum expedire fecit, nisi ad effectum deponendi, vt à dictis molestijs liberaretur, vt etiam dictum fuit in eadem decis. *vers. non obstat quod ex quas.*
11 Nec releuat si dicatur, quod credita † prædicta vnà cum fructibus ascendebant ad summam longe maiorem dictorum scutorum 850. pro quibus subhastatio facta fuit, quia hoc in actis non iustificatur. Et cum fuerit sæpius de hoc oppositum, semper fuit repulsum.
12 Et demum accedit quod nec etiam ex † actis apparet, quod credita pro quibus Pandolphinus molestabatur essent anteriora locatione sibi facta, itaut in iudicio Saluiani ratione crediti, & hipothecæ anterioris potuissent contra Pandulphinum obtinere.

Cætera autem, & maximè, quæ deducuntur circa molestias illatas à Fratribus Sãcti Honuphrij, & Archiospitale Sancti Spiritus fuerunt sępius repetita, & sæpius etiam sublata in alijs decisionibus, &c

Et ita &c. vtraque &c.

☞ * *Habes has duas decisiones infra in Additione prout in Indice in eius fine posito.*

EMINENTISS. ET REVERENDISS.
D. CARDINALI VIRILI.
Ferrarien. Pensionis.
Die Lunæ 21. Martij. 1627.

Curtio, vt in Summario *n. 19.* & consequenter hodie ad summum prætendi posset ex persona Horatij, detrahenda esse bona similis valoris scutorum sex millium inter tres eius filios nempe DD. Marcũ Antonium, Petrum Paulum, & bo. mem. Io. Baptistam iuniorem, siue illius successores pro æquali portione diuidenda, & ideò reseruato aliquo prædio, vel corpore hæreditario valoris scutorum quattuor millium penes d. D. Petrum Paulum, & Io. Baptistæ successores pro duabus tertijs partibus ad ipsos spectãtibus retinendo pro eorũdem securitate, donec aliàs fuerit discussum, an re verà detractiones faciẽdæ veniant, equitas non patitur, quòd interim impediri
13 debeat † immissio in possessionem istorum duorum Casalium per D. Marcum Antonium petita, vt aliàs fuit obseruatum *in Romana hæreditatis de Comitibus 26. Nouembris 1621. coram Illustriss. Card. Caualerio*. Vnde cum ex datis *in d. Summario n. 1.* appareat adesse plura alia corpora valorẽ prædictorũ scutorum quattuor millium longè excedentia, super quibus pro nunc immissio non petitur, censuerunt Domini detractiones nõ obstare petitæ immissioni.

Et ita decisum D. Marco Antonio tantum informante, altera verò parte pluries citata, & non comparente, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARDINALI VBALDO.

Anagnina Beneficij.

Die Lunæ 15. Martij 1627.

ARGVMENTVM.

Mens Augusti est reseruatus. Decretum irritans, quando inficiat possessionem. Iuspatronatus Ecclesiasticũ an cadat sub reg. 8.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia vacantia in mense Augusti sunt reseruata ex Regula octaua.*
2 *De possessione anteriori docẽs, an sit manutenendus.*
3 *Possessio anterior non attenditur, quando remanet infecta ex decreto irritante, & nam.*
5 *Decretum irritans tunc inficit possessionem, quãdo certum est, illud intrare, & interim donec est dubium, possessor est manutenendus.*
6 *Decretum irritans si sit clarum, tunc benè inficit possessionem.*
7 *Iuspatronatus Ecclesiasticum comprehenditur sub regula octaua.*
Iuspatronatus laicale, si perueniat ad personas Ecclesiasticas, dicitur Ecclesiasticum.

DECISIO XLVIII.

1 NOn videtur controuersum inter partes, Beneficium, de quo agitur, vacasse † in mense Augusti, qui est reseruatus ex Regula octaua, vt firmauit *Rota apud Seraph. decis. 1296. num. 6. & decis. 700. n. 2. par. 1. in recent. & fuit tentum in Senen. Canonicatus 15. Martij 1624. coram bo. m. D. meo Vbaldo.* Vnde stãte hac reseruatione clara, & aperta Domini dixerunt, esse recedendum à decisione facta super manutentione ad fauorem Claudij Loccij coram bo. me. Remboldo. Quia licèt ipse tamquam institutus ab Ordinario Anagninò ad præsentationem Fr. S. Francisci dictæ Ciuitatis, doceat de sua ante-
2 riori † possessione, quæ propterea videtur esse manutenibilis, vt in decisione, de qua agitur, attamen cum Camillus aduersarius sucrio de hoc beneficio prouisus per Sedem Apostolicam, vti de reseruato per Regulam octauam, tamquam vacante in dicto mense Augusti, & vigore istius prouisionis acceperit etiam possessionẽ, sequitur, vt ista possessio sit attendenda, & non sit habenda in aliqua consideratione supradicta possessio Claudij quantumuis † anterior,
3 cum ea remaneat infecta ex decreto irritante apposito in dicta Regula reseruatoria mensium, *Verall. decis. 325. num. 2. par. 1. Rot. diuers. decis. 119. nu. 4. par. 2. et in recent. decis. 612. n. 7. par. 1. Gonzal. ad reg. 8. glos. 67. num. 29. cum seqq. Mantic. decis. 340. num. 8.* & in terminis de beneficio † iurispatrona-
4 tus Ecclesiastici dixit *Rot. in d. decis. 740. num. 1. par. 2. in recent.*

Nec obstare videbatur, quod decretum irritans tunc inficiat possessionem, quando certum est illud
5 intrare, † sed donec dubium est, an intret, vel nc, interim possessor sit manutenendus ratione saltem suæ detentationis *Lancell. de attent. par. 3. c. 24. q. 3. num. 80. Rot. diuers. decis. 799. n. 4. & par. 2. in recent. Seraph. decis. 1471. nu. 5. & 7. & dixit Rota in Hidruntina beneficij 20. Octobr. 1613. & in Salernitana præbenda 10. Nouemb. 1617. coram bo. mem. Domino meo Vbaldo.* Quia in casu, de quo agitur, dictũ
6 decretum † intrare videbatur satis clarum, nam vacatio in mense reseruato, vt dixi, non controuerte-
7 batur, quod verò Beneficium † de quo agitur, sub reg. 8. reseruatoria mensium comprehenderetur, apparebat ex eo, quod iuspatronatus erat ecclesiasticum, *Cassad. decis. 2. sub nu. 2. cum seq. de iurep. Seraph. decis. 1420. nu. 2. Gonzal. super reg. 8. glos. 18. n. 6. Rot. in recent. d. decis. 740. nu. 2. in fin. par. 2. fel. record. Greg. XV. decis. 48. nu. 4.*

Quod verò dictum iuspatronatus esset effectum
8 Ecclesiasticum, † quamuis antea fuisset laicale, deducebatur ex eo, quod pertinebat ad præsentationẽ dd. Fratrum, & Conuentus, *c. vnic. §. fin. & ibi omnes de iurep. in 6. Paris. cons. 128. sub n. 19. cum seq. li. 4. Gonzal. sub reg. 8. d. gl. 18. sub n. 5. Rot. diuers. d. dec. 740. n. 2. p. 2. in recent.* Vnde stante claritate reseruationis comprehensionis beneficij sub reseruatione, benè procedunt superius dicta de decreto irritanti.

Et ita decisum.

REVERENDISS. P. D. DVRANO. EPISCOPO VRGELLEN.

Romana Domus ad S. Honuphrium.

Die Lunæ 15. Martij 1627.

ARGVMENTVM.

Restitutioni in integrum, non est locus, quando de læsione non docetur. Et quando dicatur de lesione constare. Pro actorum integra transportatione stat præsumptio.

SVMMARIVM.

1 *Aegidiana non intrat, quando agitur de rebus, quæ sunt sub directo dominio Ecclesiæ.*

2 Re-

2 *Restitutio in integrum cessat, quando non constat de læsione.*
Læsio non dicitur adesse, vbi de iniustitia, & nullitate sententiæ non apparet nu.2.
3 *Restitutioni in integrum non est locus, quando sententia est valida, & iusta.*
4 *Acta præsumuntur integrè trasportata, & contrarium dicenti, incumbit onus probandi.*
5 *Acta diuersi Iudicij non trasportanda sunt.*
6 *Subhastatio excessiua, quando dicatur.*
7 *Possessor, an dicatur desinere possidere rem aliquã, si ei ab alio vigore Saluiani interdicti sit auocata. & num.8.*
9 *Conductori, si liberè domus non tradatur, potest agere ad totale interesse, & in totum recedere à locatione.*
10 *Euictio requiritur adhoc, vt emptor possit agere ad pretij restitutionem.*
11 *Ex actis res debent iustificari ad hoc, vt in iudicio releuent. num.12.*

DECISIO XLIX.

Die 24. Nouembris 1625. fuit coram me decisum sententiam in hac causa latam per bo.me. Vbaldum esse exequendam, quæ resolutio fuit postea confirmata, die 19. Aprilis 1626. non quia, vt dictum fuerat in dicta prima decisione, locus sit Egi-
1 dianæ, quia immo Domini dicebant Egidianam † non intrare, ex quo agitur de domo, quæ est sub directo dominio Ecclesiæ, iuxta decis. Romana domus de Scappucis coram D. meo Decano; sed executioni locum esse ex alijs duobus fundamentis, de quibus in dicta prima decisione. & eo maximè, quia causa plenè, & maturè discussa super nullitate & iniustitia dictæ sententiæ illa visa fuit valida, & iusta, vt in d. secunda decisione 29. Aprilis 1626.

Sed quia pars aduersa obtinuit audiri super causis restitutionis in integrum, fuit hodie resolutum stan-
2 dum esse in decisis, & sic non constare † de causis restitutionis in integrum, quia illa non datur sine læsione *Rot. decis.34. nu.1. par.2. diuers.* & læsio non dicitur adesse vbi de iniustitia, & nullitate sententiæ non apparet, *Seraph. decis.634. nu. 1. & Rot. decis. 731. nu.1. par.2. recent.* Vndè cum prædicta senten-
3 tia valida sit, & iusta ex deductis in prædictis decisionibus vtique restitutioni in integrum non potest esse locus.

Neque obstat defectus transportationis actorum, qui de nouo affertur; quia præsumptio stat pro inte-
4 gra † transportatione, ex quo acta sunt in forma extractus, seu processus, itaut alleganti contrarium, incumbat onus probandi, vt fuit sæpius decisum, & signanter in Auinionen. bonorum 22. Maij 1626. coram me, acta enim data in Summario Pandolphini, quæ prætenduntur non fuisse transportata, sunt acta alterius Iudicij nempè Iudicij cum fratribus Sancti Honuphrij, & Archiohospitali S. Spiritus, quæ pro-
5 pterea † non erãt in hoc diuerso Iudicio transportãda, *Couar. pract. q. cap.14. nu.4. Rot.174. post 2. vol. consil. Farinac. & decis.300. nu.1.* apud Greg. XV. & in dicta Auinionen. bonorum coram me. Et tollitur omnis difficultas, ex quo processus transportatus fuit parte citata, & intimata correctus.

Non obstat etiam illud iam aliàs deductum quo-

ad iustitiam, nempè quod creditores Ioannis Francisci egerunt contra Pandulphinum possessorem domus interdicto Saluiano, quod respicit totam domum, ex quo vigore illius agebant creditores Rubei ad illam auocandam à dicto Pandolphino; quia vltra quod non probatur, quod domus fuerit auocata, sed immò Pandolphinus, semper de facto detinuit dictam domum, & soluendo 550. scuta pro quibus emanauit decretum, fuit liberatus à molestijs
6 creditorum, vnde fuit † excessiua subhastatio domus de qua agitur, facta in executionem dicti decreti pro scutis 850. Respondetur etiam quod quando domus de facto fuisset auocata vigore Saluiani solum auocatio posset verificari; quoad detentionem, non in perpetuum, sed interim solum, donec creditoribus ex fructibus esset satisfactum: itaut Pandolphinus †
7 semper remanserit verus possessor, vt fuit dictum *in Perusina bonorum 17. Aprilis. 1617. Coram bon. mem. Buratto,* & propterea non potuit repetere integrum pretium quasi res, & eius possessio †
8 fuerit sibi in totum, & in perpetuum auocata, & euicta, quia hoc nullibi in Iure probatur, sed solum repetere poterat illud, quod sibi per auocationem detentionis dictæ domus auferebatur, sicque solum scu. 550. quæ ex fruct. bus dictæ domus à creditorib. percipi poterat, vt fuit dictum in decisione 29. Aprilis 1626. in vers.2. quod licet, coram me.

9 Non obstat quod Pandolphinus potuit agere † ad totale interesse, & in totũ recedere à locatione, iuxta *cons. Surd.13. nu.18. cum seqq.* quia quicquid sit de hac conclusione, quę in præsenti videtur pati difficultatem, ex quo domus nunquam fuit euicta, &
10 ante euictionem † non potest agi ad pretij restitutionem *l. qui rem, & ibi glos. C. de euict.* & fuit dictum in dicta decis. 29. Aprilis 1626. *vers. quo verò ad molestias*, & tollitur omnis difficultas, ex quo Pandolphinus non ita egit, sed solum vt liberaretur à molestijs, nec mandatum expedire fecit, nisi ad effectum deponendi, vt à dictis molestijs liberaretur, vt etiam dictum fuit in eadem decis. *vers. non obstat quod ex quas*

11 Nec releuat si dicatur, quod credita † prædicta vnà cum fructibus ascendebant ad summam longè maiorem dictorum scutorum 850. pro quibus subhastatio facta fuit, quia hoc in actis non iustificatur. Et cum fuerit sæpius de hoc oppositum, semper fuit repulsum.

12 Et demum accedit quod nec etiam ex † actis apparet, quod credita pro quibus Pandolphinus molestabatur essent anteriora locatione sibi facta, itaut in iudicio Saluiani ratione crediti, & hipothecæ anterioris potuissent contra Pandulphinum obtinere.

Cætera autem, & maximè, quæ deducuntur circa molestias illatas à Fratribus Sãcti Honuphrij, & Archiospitale Sancti Spiritus fuerunt sępius repetita, & sæpius etiam sublata in alijs decisionibus, &c.

Et ita &c. vtraque &c.

☞ * *Habes has duas decisiones infra in Addictione prout in Indice in eius fine posito.*

EMINENTISS. ET REVERENDISS.
D. CARDINALI VIRILI.
Ferrarien. Pensionis.
Die Lunæ 21. Marti. 1627.

K 2 AR-

Curtio, vt in Summario *nu.19.* & consequenter hodie ad summum prætendi posset ex persona Horatij, detrahenda esse bona similis valoris scutorum sex millium inter tres eius filios nempe DD. Marcũ Antonium, Petrum Paulum, & bo. mem. Io. Baptistam iuniorem, siue illius successores pro æquali portione diuidenda, & ideò reseruato aliquo prædio, vel corpore hæreditario valoris scutorum quattuor millium penes d. D. Petrum Paulum, & Io. Baptistæ successores pro duabus tertijs partibus ad ipsos spectãtibus retinendo pro eorũdem securitate, donec aliàs fuerit discussum, an re verá detractiones faciẽdæ veniant, equitas non patitur, quòd interim impediri
3 debeat † immissio in possessionem istorum duorum
Casalium per D. Marcum Antonium petitã, vt aliàs fuit obseruatum *in Romana hæreditatis de Comitibus 26. Nouembris 1621. coram Illustriss. Card. Caualerio*. Vnde cum ex datis in d. *Summario n.1.* appareat adesse plura alia corpora valorẽ prædictorũ scutorum quattuor millium longa excedentia, super quibus pro nunc immissio non petitur, censuerunt Domini detractiones nõ obstare petitæ immissioni.

Et ita decisum D. Marco Antonio tantum informante, altera verò parte pluries citata, & non comparente, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARDINALI VBALDO.

Anagnina Beneficij.

Die Lunæ 15. Martij 1627.

A R G V M E N T V M.

Mens Augusti est reseruatus. Decretum irritans, quando inficiat possessionem. Ius patronatus Ecclesiasticũ an cadat sub reg. 8.

S V M M A R I V M.

1 *Beneficia vacantia in mense Augusti sunt reseruata ex Regula octaua.*
2 *De possessione anteriori docēs, an sit manutenẽdus.*
3 *Possessio anterior non attenditur, quando remanet infecta ex decreto irritante, & nam.*
5 *Decretum irritans tunc inficit possessionem, quãdo certum est, illud intrare, & interim donec est dubium, possessor est manutenendus.*
6 *Decretum irritans si sit clarum, tunc benè inficit possessionem.*
7 *Iuspatronatus Ecclesiasticum comprehenditur sub regula octaua.*
Iuspatronatus laicale, si perueniat ad personas Ecclesiasticas, dicitur Ecclesiasticum.

D E C I S I O. XLVIII.

1 NOn videtur controuersum inter partes, Beneficium, de quo agitur, vacasse † in mense Augusti, qui est reseruatus ex Regula octaua, vt firmauit *Rota apud Seraph. decis. 1296. num. 6. & decis. 700. n. 2. par. 1. in recent. & fuit tentum in Senen. Canonicatus 15. Martij 1624. coram bo. m. D. meo Vbaldo.* Vnde stãte hac reseruatione clara, & aperta Domini dixerunt, esse recedendum à decisione facta super manutentione ad fauorem Claudij Loccij coram bo. me. Remboldo. Quia licèt ipse tamquam institutus ab Ordinario Anagnino ad præsentationem Fr. S. Francisci dictæ Ciuitatis, doceat de sua ante-
2 riori † possessione, quæ propterea videtur esse manutenibilis, vt in decisione, de qua agitur, attamen cum Camillus aduersarius fuerit de hoc beneficio prouisus per Sedem Apostolicam, vti de reseruato per Regulam octauam, tamquam vacante in dicto mense Augusti, & vigore istius prouisionis acceperit etiam possessionẽ, sequitur, vt ista possessio sit attendenda, & non sit habenda in aliqua consideratione supradicta possessio Claudij quantumuis † anterior,
3 cum ea remaneat infecta ex decreto irritante apposito in dicta Regula reseruatoria mensium, *Verall. decis. 325. num. 2. par. 1. Rot. diuers. decis. 189. nu. 4. par. 2. et in recent. decis. 612. n. 7. par. 1. Gonzal. ad reg. 8. glos. 67. num. 29. cum seqq. Mantic. decis. 340. num. 8.* & in terminis de beneficio † iurispatrona-
4 tus Ecclesiastici dixit *Rot. in decis. 740. num. 1. par. 2. in recent.*

Nec obstare videbatur, quod decretum irritans tunc inficiat possessionem, quando certum est illud
5 intrare, † sed donec dubium est, an intret, vel ne, interim possessor sit manutenendus ratione saltem suæ detentationis *Lancell. de attent. par. 3. c. 24. q. 1. num. 80. Rot. diuers. decis. 799. nu. 6. par. 2. in recent. Seraph. decis. 1471. nu. 5. & 7. & dixit Rota in Hidruntina beneficij 20. Octobr. 1617. & in Salernitana præbenda 10. Nouemb. 1617. coram bo. mem. Domino meo Vbaldo.* Quia in casu, de quo agitur, dictũ
6 decretum † intrare videbatur satis clarum, cum vacatio in mense reseruato, vt dixi, non controuerteretur,
7 quod verò Beneficium † de quo agitur, sub reg. 8. reseruatoria mensium comprehenderetur, apparebat ex eo, quod iuspatronatus erat ecclesiasticum; *Cassad. decis. 2. sub nu. 2. cum seq. de iurep. Seraph. decis. 1420. nu. 2. Gonzal. super reg. 8. glos. 18. n. 6. Rot. in recent. d. decis. 740. nu. 2. in fin. par. 2. fel. record. Greg. XV. decis. 48. nu. 4.*

Quod verò dictum iuspatronatus esset effectum
8 Ecclesiasticum, † quamuis antea fuisset laicale, deducebatur ex eo, quod pertinebat ad præsentationẽ dd. Fratrum, & Conuentus, *c. unic. §. fin. & ibi omnes de iurep. in 6. Paris. cons. 128. sub n. 19. cum seq. li. 4. Gonzal. sub reg. 8. d. gl. 18. sub n. 5. Rot. diuers. d. dec. 740. n. 2. p. 2. in recent.* Vnde stante claritate reseruationis compræhensionis beneficij sub reseruatione, benè procedunt superius dicta de decreto irritanti.

Et ita decisum.

REVERENDISS. P. D. DVRANO. EPISCOPO VRGELLEN.

Romana Domus ad S. Honuphrium.

Die Lunæ 15. Martij 1627.

A R G V M E N T V M.

Restitutioni in integrum, non est locus, quando de læsione non docetur. Et quando dicatur de læsione constare. Pro actorum integra transportatione stat præsumptio.

S V M M A R I V M.

1 *Aegidiana non intrat, quando agitur de rebus, quæ sunt sub directo dominio Ecclesiæ.*

2 Re-

2 *Restitutio in integrum cessat, quando non constat de læsione.*
Læsio non dicitur adesse, vbi de iniustitia, & nullitate sententiæ non apparet nu.2.
3 *Restitutioni in integrum non est locus, quando sententia est valida, & iusta.*
4 *Acta præsumuntur integrè trasportata, & contrarium dicenti, incumbit onus probandi.*
5 *Acta diuersi Iudicij non trasportanda sunt.*
6 *Subhastatio excessiua quando dicatur.*
7 *Possessor, an dicatur desinere possidere rem aliquã, si ei ab alio vigore Saluiani interdicti sit auocata, & num.8.*
9 *Conductori, si liberè domus non tradatur, potest agere ad totale interesse, & in totum recedere à locatione.*
10 *Euictio requiritur adhoc, vt emptor possit agere ad pretij restitutionem.*
11 *Ex actis res debent iustificari ad hoc, vt in iudicio releuent. num.12.*

DECISIO XLIX.

Die 24. Nouembris 1625. fuit coram me decisum sententiam in hac causa latam per bo.me. Vbaldum esse exequendam, quæ resolutio fuit postea confirmata, die 19. Aprilis 1626. non quia, vt dictum fuerat in dicta prima decisione, locus sit Egi-
1 dianæ, quia immo Domini dicebant Egidianam † non intrare, ex quo agitur de domo, quæ est sub directo dominio Ecclesiæ, iuxta decis. Romana domus de Scappucis coram D. meo Decano; sed executioni locum esse ex alijs duobus fundamentis, de quibus in dicta prima decisione. & eo maximè, quia causa plenè, & maturè discussa super nullitate & iniustitia dictæ sententiæ illa visa fuit valida, & iusta, vt in d. secunda decisione 29. Aprilis 1626.

Sed quia pars aduersa obtinuit audiri super causis restitutionis in integrum, fuit hodie resolutum stan-
2 dum esse in decisis, & sic non constare † de causis restitutionis in integrum; quia illa non datur sine læsione *Rot. decis. 34. nu. 1. par. 2. diuers.* & læsio non dicitur adesse vbi de iniustitia, & nullitate sententiæ non apparet, *Seraph. decis. 634. nu. 1. & Rot. decis. 731. nu. 1. par. 2. recent.* Vndè cum prædicta senten-
3 tia valida sit, & iusta ex deductis in prædictis decisionibus vtique restitutioni in integrum non potest esse locus.

Neque obstat defectus transportationis actorum, qui de nouo affertur; quia præsumptio stat pro inte-
4 gra † transportatione, ex quo acta sunt in forma extractus, seu processus, itaut alleganti contrarium, incumbat onus probandi, vt fuit sæpius decisum, & signanter in Auinionen. bonorum 22. Maij 1626. coram me, acta enim data in Summario Pandolphini, quæ prætenduntur non fuisse transportata, sunt acta alterius Iudicij nempè Iudicij cum fratribus Sancti Honuphrij, & Archiohospitali S. Spiritus, quæ pro-
5 pterea † non erant in hoc diuerso Iudicio transportanda, *Couar. pract. q. cap. 14. nu. 4. Rot. 174. post 2. vol. consil. Farinac. & decis. 300. nu. 1.* apud Greg. XV. & in dicta Auinionen. bonorum coram me. Et tollitur omnis difficultas, ex quo processus transportatus fuit parte citata, & intimata correctus.

Non obstat etiam illud iam aliàs deductum quoad iustitiam, nempè quod creditores Ioannis Francisci egerunt contra Pandulphinum possessorem domus interdicto Saluiano, quod respicit totam domum, ex quo vigore illius agebant creditores Rubei ad illam auocandam à dicto Pandolphino; quia vltra quod non probatur, quod domus fuerit auocata, sed immò Pandolphinus, semper de facto detinuit dictam domum, & soluendo 550. scuta pro quibus emanauit decretum, fuit liberatus à molestijs
6 creditorum, vnde fuit † excessiua subhastatio domus de qua agitur, facta in executionem dicti decreti pro scutis 850. Respondetur etiam quod quando domus de facto fuisset auocata vigore Saluiani solum auocatio posset verificari; quoad detentionem, non in perpetuum, sed interim solum, donec creditoribus ex fructibus esset satisfactum: itaut Pandolphinus †
7 semper remanserit verus possessor, vt fuit dictum *in Perusina bonorum 17. Aprilis. 1617. Coram bon. mem. Buratto*, & propterea non potuit repetere integrum pretium quasi res, & eius possessio †
8 fuerit sibi in totum, & in perpetuum auocata, & euicta, quia hoc nullibi in Iure probatur, sed solum repetere poterat illud, quod sibi per auocationem detentionis dictæ domus auferebatur, sicque solum scu. 550. quæ ex fructibus dictæ domus à creditorib. percipi poterat, vt fuit dictum in decisione 29. Aprilis *1626.* in vers. 2. quod licet, coram me.

9 Non obstat quod Pandolphinus potuit agere † ad totale interesse, & in totũ recedere à locatione, iuxta *cons. Surd. 13. nu. 18. cum seqq.* quia quicquid sit de hac conclusione, quę in præsenti videtur pati difficultatem, ex quo domus nunquam fuit euicta, &
10 ante euictionem † non potest agi ad pretij restitutionem *l. qui rem, & ibi glos. C. de euict.* & fuit dictum in dicta decis. 29. Aprilis 1626. *vers. quo verò ad molestias*, & tollitur omnis difficultas, ex quo Pandolphinus non ita egit, sed solum vt liberaretur à molestijs, nec mandatum expedire fecit, nisi ad effectum deponendi, vt à dictis molestijs liberaretur, vt etiam dictum fuit in eadem decis. *vers. non obstat quod ex quas*.

11 Nec releuat si dicatur, quod credita † prædicta vnà cum fructibus ascendebant ad summam longe maiorem dictorum scutorum 850. pro quibus subhastatio facta fuit, quia hoc in actis non iustificatur. Et cum fuerit sæpius de hoc oppositum, semper fuit repulsum.

12 Et demum accedit quod nec etiam ex † actis apparet, quod credita pro quibus Pandolphinus molestabatur essent anteriora locatione sibi facta, itaut in iudicio Saluiani ratione crediti, & hipothecæ anterioris potuissent contra Pandulphinum obtinere.

Cætera autem, & maximè, quæ deducuntur circa molestias illatas à Fratribus Sãcti Honuphrij, & Archiospitale Sancti Spiritus fuerunt sæpius repetita, & sæpius etiam sublata in alijs decisionibus, &c.

Et ita &c. vtraque &c.

* *Habes has duas decisiones infra in Addictione prout in Indice in eius fine posito.*

EMINENTISS. ET REVERENDISS.
D. CARDINALI VIRILI.
Ferrarien. Pensionis.
Die Lunæ 21. Martij. 1627.

ARGVMENTVM.

Bigamus, licèt remaneat spoliatus omni priuilegio Clericali, non tamen desinit esse Clericus. Prima tonsura est ordo, & imprimit characterem indelebilem, secundùm opinionem Canonistarum à Rota approbatam, reprobata contraria Theologorum. Dispensationis præseruatiuæ Papæ qualis sit vis.

SVMMARIVM.

1 *Clericus, & persona Ecclesiastica efficitur, qui habet primam tonsuram.*
2 *Verba secundum subiectam materiam sunt intelligenda.*
3 *Ecclesiastica persona quis dicatur, ad effectum pensionis acquerendæ.*
4 *Bigamus remanet denudatus omni priuilegio clericali.*
Et ideo non est amplius persona Ecclesiastica, sed purus Laicus, & qualitas Ecclesiastica remanet extincta nu.4.
5 *Tonsura prima non est ordo, nec imprimit characterem seundum Theologos, sed contraria est opinio Canonistarum, & magis communis, et num.6. et 24.*
6 *Bigamus amittit priuilegia Clericalia, sed non characterem indelebilem, & remanet Clericus, & nu.7.*
8 *Clericus, quis esse potest, et tamen non gaudere priuilegijs Clericorum.*
9 *Bigamus amittit Clericorum priuilegia et eorum exercitium, ac character remanet mortificatus.*
10 *Dispensatio prauentiua, et præseruatiua remouet de medio obstaculum rerum contrariarum.*
Et ita dispensatus remanet, ac si non indiguisset dispensatione. nu.11. et 12.
13 *Dispensationis præuentiua Apostolicæ, quo ad effectus iuris positiui, quanta sit vis, et 17.*
14 *Dispensatio præuentiua præseruat aliquem, siue sit inhabilis de iure, quàm ex priuilegio, tam in odiosis, quàm in fauorabilibus.*
15 *Dispensatio Papæ vbi adest, præseruatur Clericatus ad effectum pensionis, nec per bigamiam amittitur.*
16 *Iudices in vim præcedentis priuilegij præseruantur ab incursu irregularitatis.*
18 *Papa, quando dispensat si vtatur verbo temporis præsentis, dicitur purè, & præuentiuè dispēsare.*
19 *Pensiones, per contractum matrimonij, an extinguantur.*
20 *Dispensationis vna pars aliam supplet, & declarat.*
21 *Dispensatio præcedens præseruat ab obstaculo futuro, subsequens verò illud tollit,*
22 *Laicus est capax pensionis temporalis.*
23 *Papæ mens ex inscriptione declaratur.*
25 *Dispensatio, & retentio facilè datur adhoc, vt quis ministret in ordine iam suscepto.*
26 *Papæ intentio, et eius gratia recipit interpretationem a stylo.*
27 *Papæ intētio, et eius gratia colligit ex derogatione*
28 *Mutatio non præsumitur, sed potius continuatio, et conseruatio eiusdem status.*
Ecclesiæ decori magis conuenit, vt quis tamquam clericus retineat, et acquirat pensiones, quàm vti Laicus nu.28.
29 *Dispensatus in aliquo casu, quo ad illum quis redditur illæsus, et num. 36.*
30 *Dispensatio ad obtinendas, et consequendas pensiones, an comprehendat casum translationis, et nu.31.*
32 *In translatione extinguitur pensio antiqua, et reseruatur noua.*
33 *In Postliminio fit occultatio contrarij per fictionem contra veritatem.*
34 *Dispensatio præuentiua non requirit aliquam occultationem.*
35 *Bigamia non est contraria Clericatui, nec illi impugnat.*
37 *Dispensatio ad succedendum non tollit maculam.*
Cæci, manchi, et curui remanent cum eorum defectu, quamuis dispensentur nu.37.
38 *Papa, vbi plenariè legitimat, vel cum derogatione obstantiū, remouet omnē maculam natiuitatis et num.40.*
39 *Bigamus quis non est, quando præuentiuè quis ad hoc fuit dispensatus.*
41 *Papa quando dispensat in defectibus Iuris positiui dicitur verè, et non fictè disponere.*
42 *Papa præueniendo in defectibus Iuris positiui facit vt verè, et propriè semper quis maneat idem pro at erat ante talem defectum.*
43 *Constit. Sixti V. contra incedentes etc. declaratur.*

DECISIO L.

SIXTUS Papa Quintus Cardinali Montalto ex sorore germana Pronepoti duas facultates trāsferendi pensiones concessit, Vnam ad fauorem vnius vel plurium personarum Ecclesiasticarum, quibus Translationes suffragari voluit perindè, ac si per ipsum Pōtificē consistorialiter legitimis, & vrgentissimis causis de Cardinaliū cōsilio factæ fuissent; Altera ad fauorē vnius, vel plurium personarū etiam Hospitaliū Regularium expressè professorū, aut aliàs similibus de causis incapacium, aut nondum Clericali charactere insignitorum ex nunc, prout ex tūc postquam eodem Charactere fuerint insigniti.

Idē quoq. Sixtus dispensauit D. Principē Perettū Pronepotē iā Clericali Tōsura insignitū ad retinēdū & recipiēdū quascūq. pēsiones reseruatas, & reseruādas, etiā si cōtigerit, vel nō cōtigerit cōtrahere matrimoniū cū quacumq. muliere etiā vidua, & successiuè cū diuersis nupta, ac aliter corrupta semel, vel pluries & ad secunda, ac etiā plura laicalia, seu matrimonialia vota, aut secundas nuptias transire, decernēdo per contractum matrimonij etiam pluries, vt præfertur reiterati pensiones minimè extinctas esse, aut fore, minusq; annullari, aut inualidari, cum derogatione Prouincialium, Synodalium, Lateranen. aliorumque etiam Generalium Conciliorum, nec non Pij Papæ Quinti declarantis pensiones per futuri matrimonij contractum extinctas censeri.

Virtute supradictarum facultatum Cardinalis Mōtaltus annuam pēsionem scutorū trium millium auri in

ri in auro sibi reseruatam super fructibus Episcopatus Ferrarien. transtulit ad fauorem Principis Peretti eius fratris, & disputato dubio coram Remboldo sub die 14. Iunij 1624. Dixerunt Domini translationem sustineri, quo iterũ reproposito sub die 15. Maij 1626. Domini steterunt in decisis. Vndè cũ D. Cardinalis Lenius voluisset tertia vice audiri, vtraq; parte informante sub die 21. Martij 1627. censuerunt Domini, non esse recedendum à decisis tàm inspectis ambabus facultatibus Cardinalis Montalti, quàm dispensatione D. Principis.

Prima enim facultas transferendi est ad fauorem vnius, vel plurium personarum Ecclesiasticarum, & D. Princeps ad differentiam Laicorum secundum subiectam materiam pensionis, est persona Ecclesiastica, cum habeat primam tonsuram, quæ efficit vt di-
1 catur † Clericus, & persona Ecclesiastica *cap. cum contingat de ætat. & qualit. cap. cleros. 20. distinct. Conc. Trident. sess. 23. cap. 2. Lap. allegat. 138. n. 12. & dixit Rota in Abulen Pensionis 27. Iunij 1608. coram Cardinali Lancellotto & in Veronen. pensionis 23. Februarij 1600. coram eodem*, in qua dum ageretur de interpretione Indulti Pij Quinti ad fauorem Cardinalis Alexãdrini, vt posset transferre pensiones in personas Ecclesiasticas, fuit dictum, Marchionem Bonesium Vxoratum esse personam Ecclesiasticam, ex quo habebat primam Tonsuram, Verba
2 enim de personis Ecclesiasticis sunt † intelligenda secundum subiectã materiam pensionum, de quibus Sixtus Quintus loquebatur *Aym. cons. 16. nu. 3. Seraph. decis. 398. n. 7. & decis. 121. nu. 11. & decis. 559.*
3 *nu. 2.* & ideò ad effectum pensionis acquirẽdæ Princeps dicitur persona † Ecclesiastica per præallegata.

Secunda verò facultas transferendi est ad fauorem illorum, qui non fuerint Clericali charactere insigniti; ex nunc postquam eodem Charactere fuerint insigniti; & consequenter multò magis virtute istius secundæ facultatis, sat est quod Princeps iam haberet Tonsuram, cum hic Sixtus conformet se cum eisdem verbis Concilij *sess. 23. c. 2.* ibi (qui iam Clericali Tonsura insigniti essent) Vnde tales habentur pro Clericis, & personis Ecclesiasticis ad effectum pensionis.

4 Neque obstat quod Princeps per Bigamiam † remanserit denudatus omni priuilegio Clericali *cap. 1. de bigam. in 6.* & ideò non sit persona Ecclesiastica, sed purus Laicus, & qualitas Clericalis remanserit extincta, cum secundùm Theologos prima Tonsura
5 † non sit ordo, nec imprimat Characterem, quia quicquid dicant Theologi, magis communis sententia Canonistarum tenet contrarium, quàm Rota
6 pluries sequuta est, quod scilicet prima Tonsura sit † ordo, & Clericalis character indelebilis, & bigamus amittat quidem priuilegia, sed non characterem indelebilem, & remaneat Clericus *text. enim in cap. 1.* dicit quod Bigamus est nudatus omni priuilegio Clericali, non tamen dicit quod non remaneat †
7 Clericus ita tenent *Butr. in cap. Ioannes n. 17. Imol. num. 18. in fin. de Cler. coniugat. cap. cum contingat, & ibi glos. in verb. Abbati de ætat. et qualit. Host. col. 1. Ioan. Andr. col. 2. Butr. nu. 6. Card. q. 2. Aegid. quæst. 7. Anchar. in fin. Abb. nu. 1. Gemin. in c. Cleros col. 3. in fin. vbi Præpos. nu. 4. distinct. 21. Abb. in cap. 1. nu. 6. de vit. & honest. cleric. Felin. in cap. sicut pro certo n. 2. Simon. de Gabr. cons. 181. n. 3. lib. 2. Rot. diuers. 731. n. 5. & 6. par. 1. Siluestr. in summa in Verb. Ordo. Conar. in c. quia nos n. 4. de test. Cardin in clement. dudum in 8. notat. de Sepul. Gregor. decis. 516. n. 8. & 9. Rot. decis. 1. n. 6. de bigamia in nou. & fuit dictum in supradicta Veronensis pensionis, & in Cesaraugustana pensionis 18. Iunij. 1610. coram Cardinali Lancellotto*; stant enim si-
8 mul, quod quis remaneat † Clericus, non tamen gaudeat priuilegijs Clericorum *Abbas in cap. 1. n. 6. de vit. & honest. Clericorum*, & propterea Princeps per Characterem impressum & indelebilem habitu semper remanet Clericus.

Nec dicatur quod per bigamiam amittantur Cle-
9 ricorum † priuilegia & eorum exercitium, illisque Princeps remanserit denudatus, & character mortificatus, Iuxta *dict. cap. 1. de bigam. in 6.* Quia cum Sixtus Quintus ad effectum pensionis (vt supra relatum est) dispensauerit Principem ante incursum bigamiæ, versamur in dispensatione præuentiua,
10 † & præseruatiua, quę remouendo de medio obstaculum Canonis inductiui bigamiam impedit incursum Bigamię, & efficit vt remaneat non solum præseruatus Clericatus habitu indelebilis, sed etiam exercitium ad effectum dispensatum respectu pensionum, Iuxta tenorem dispensationis præuentiuæ,
11 ac si bigamia nunquam † esset incursa, itaut remaneat. Princeps in eodem statu primæuo prout erat ante bigamiam *Turrecrem. in c. quisquis ante nu. 1. & ibi Præs. nu. 1. & Gemin. ibidem. dist. 84. Molin. de Iust. & Iur. tom. 2. tract. 2. disp. 108. vers. quoniam eo ipso Suar. de leg. lib. 6. cap. 11. num. 4. & 5. Sanch. de matrim. lib. 8. disput. 1. nu. 1. Azor. instit.*
12 *moral. lib. 5. cap. 15. in princ.* & quod ita † dispensatus remaneat idem ac si non indiguisset dispensatione *Ioan. Andr. in regul. in Generali num. 3. vers. quadragesimus septimus de reg. Iur. in 6.* tãta enim
13 est vis Apostolicæ dispensationis præuentiuæ quoad † defectus Iuris positiui, quod quis dicatur esse in eadem habilitate, & idem sit esse habilem de Iure cõmuni, vel ex dispensatione Papæ *Anchar. cons. 404. in primo dub. Decis. consil. 542. num. 4. Rebuff. super concord. Rubr. de collat. §. præfatiq. ordinarij in verb Idoneis.* Idemque sit esse † habilem de Iure
14 quàm ex priuilegio, tam in odiosis, quàm in fauorabilibus *Bald. in l. cum ex oratione in princip. ff. de excusat. tutel. Roland. consil. 79. numero 7. libr. primo* & propterea *decisio in Cesaraugustana pensionis 18. Iunij 1610. coram Cardinali Lancellot-*
15 *to, numero 13.* dicit quod vbi ãdest dispensatio † Papę preseruatur Clericatus ad effectum pensionis, nec per bigamiam amittitur Clericatus *& trad. Capreol. conclus. 97. numero 92.* Sicuti dispensatio Clerici ad bellum præseruat ab irregularitate. *Molin. dist. 3. Tom. de Iust it. & iur. tract. 2. disp. 108. Auil. de censur. part. 7. de homic. in bello disput. 6.*
16 *dubitat. 2. in 2. conclus.* & Iudices † in vim Priuilegij antecedentis præseruantur ab incursu irregularitatis *Sair. de censur. lib. 6. c. 18.* si ergo impeditur incursus bigamię, pinguius Ius concessit Principi Papa; quàm si expressè dispensasset super bigamiã.
17 Eoque magis quia Sixtus derogauit Cõcilijs † Generalibus; & sic *d. c. 1.* desumpto ex Concilio Generali Lugdunẽsi *Decis. cons. 341. n. 10. vers. & in tali*

clausula Prob.ad Monac.in cap. cum in tua nu.24. de consuet.Abb.in c.ex parte nu.2.vers.saltim.in genere de Capell.monac.Gozzad.cons.6.nu.53. & *fuit dictum in Conchen.exemptionis decimarum 17.Martij 1589.coram Orano.*

Nec obstat quod in dispensatione Principis adsint verba (si contigerit contrahere matrimonium &c.) quasi cum verba sint conditionalia effectus dispensationis fuerit collatus post incursum bigamiã, quia omisso quod verba dicunt (& si contigerit, vel non contigerit, &c. quæ fuerunt apposita vt exprimerentur casus dispensationis, cum Papa de præsenti dispenset, ex quo vtitur † verbo temporis præsentis dispensamus, dispensatio dicitur pura, & præuentiua, cum tempus dispensationis attendi debeat, licet vt præuentionis executione, & effectu quis fruatur, expectandi sint casus futuri expressi in dispensatione, *Gig.de pens. cons.23.nu.decimo.vers.*puto tamen, *& fuit dictum in Cesaraug[u]stana pensionis 18.Iunij 1590. Coram Gypsio.*

Et quod effectus dispensationis sit purus ante incursum bigamiæ apparet ex sequentibus verbis dispensationis videlicet (Decernentes per contractum matrimonij etiam pluries vt præfertur reiterati pensiones minimè extinctas esse, aut fore, minusque annullari, & inualidari) ergò præueniendo, & præser-
19 uando, nam cum per contractum † Matrimonij pẽsiones, extinguerentur *Gig.de pens.q.54.& cons.23. num.7.& 10.& dicitur in supradicta Cæsaraugustana pensionis 18. Iunij 1610. coram Cardinali Lancellotto*, Papa non reuiuiscendo pensiones, sed præueniendo casum extinctionis reliquit eas in pri-
20 meuo statu, & vna pars † dispensationis aliam supplet, & declarat *l.qui filiabus ff.de leg.1.* & propterea supradicti DD. distinguunt tantum inter dispensationem antecedẽtem & subsequentem, nam ante-
21 cedens † præseruat, subsequens tollit *Suarez.de leg.d.libro 6.cap.11.num.4.Molin.disput.108.§. est verò. Azor.Instit.Moral.lib.5.cap.15.in princ.*

Nec dicatur quod Papa dispensauerit cum Princi-
22 pe tanquam laico, qui de Iure est capax † pensionis temporalis, non autem taquam persona Ecclesiastica, quia apertè apparet Papam voluisse dispensari cum eo vti habente primam tonsuram, & persona Ecclesiastica, tum quia literę dispensationis sunt inscriptæ Michaeli Clerico, ex inscriptione enim decla-
23 ratur Papæ † voluntas ad ea, quæ tradit *Io.Andr.in reg.non licet nu.2.de reg.Iur.in 6.Lap.alleg.7.per tot.Gig.de pens.quæst.22.num.8.Rot in Toletana Indulti 14.Martij 1625.coram Remboldo*, tum quia si Princeps non obstan. bigamia remanebat
24 Clericus, & habebat Characterem indelebilem † secundum opinionem Canonistarum à Rota approbatam, vt supra dictum est, fit potius verisimile quod Papa voluerit considerare hanc qualitatem, quam princeps habebat, & præseruare exercitium Characteris impressi ad effectum retinendi & consequen-
25 di pensiones, cum longè facilius detur retentio, † & dispensatio, vt quis ministret in ordine iam suscepto *Seraph.decis.625.num.6.& in puncto bigamiæ Sanchez de Matrimonio lib.7.disput.86.* tum quia cum de styloCuriæ pro pensionibus requiratur Cle-
26 ricatus, Intentio Papę & eius gratia recipit † interpretationem à supradicto stylo. *Pelin.in c.super literis numero 8.de rescript.Cassad.decis.12.nu.14. de præben.Put. dec.181. nu.6.lib.1.* tum quia pro pensione ad fauorem laici non requirebatur derogatio Conciliorum etiam generalium, ex derogatione col-
27 ligitur qualitas gratiæ & intentio Papæ *Bald.in l.eã, quam nu.36.C.de fideicõmisso*, tum quia ista dispensatio est præuentiua, & sic resistit incursui bigamiæ, vt supra deductum est, tum quia sequeretur quod ante bigamiam Princeps retineret pensionẽ vti Cle-
28 ricus, postea verò vti laicus, & ista mutatio † non præsumitur, sed potius continuatio, & conseruatio eiusdem status, tum quia magis conuenit decori Ecclesiæ vt tanquam Clericus retineat, & acquirat pẽsiones, quàm vti laicus, tùm quia parum aut nihil ista dispensatio suffragaretur, si intelligeretur concessa vti laico.

Non obstat quod Princeps non gaudeat priuilegio fori, & alijs priuilegijs, seu effectibus clericatus, quia sufficit quod sit dispensatus pro pensionibus, nã
29 in hoc † casu dispensationis retinet Princeps clericatum illæsum, *Turrecrem. in c. quisquis in princip. vers. nisi cum tali dispensetur*, & ibi *Praepos. vers. tamen si corrigantur & Gemin.d.distinct.84.*
30 Nec obstat quod dispensatio ad obtinendas, † & consequendas pensiones reseruatas, & reseruandas non comprehendat casum translationis pẽsionis, nisi exprimatur, vt videtur desumi ex *Veral.decis.322. par.2 & ex decis.143.nu.1.par.2.in recent.* quia in
31 supradicta dispensatione sub verbis retinendi, † recipiendi, consequendi, ac exigendi pensiones reseruatas, & reseruandas comprehenditur etiam casus per viam translationis *Gregor.decis.18.num.3. & fuit dictum in Romana pensionis 17. Iunij 1622.*
32 *coram Buratto*, & ratio est quia in translatione † extinguitur pensio antiqua & reseruatur noua *Gabr. cons.186.nu.6.lib.1.*

Non obstat quod preuentio, & præseruatio dispensationis operetur quoad culpam, & pœnam, non autem quoad antiquum statum personæ Ecclesiasticę, de quo Bigamus remanet denudatus, cum Papa non occultauerit explicitè, aut implicitè contra-
33 rium, vt fit † in postliminio, in quo fit occultatio cõtrarij per fictionem contra veritatem fingendo nunquàm quem fuisse apud hostes *§ si ab hostibus vers. nam post liminium Instit.quibus mod.Ius pat.Soluat.l.postliminij.ff.de capt.& postlim.reuer.* nam exemplum postliminij subsequitur factum & ideò per fictionem requiritur sublatio, & occultatio illius
34 quod habuit effectum, at in dispensatione † pręuentiua, non requiritur aliqua occultatio, cum illa preseruet ab incursu Bigamię, vt supra deductum est, Vnde si non sequitur euentus, & factum incursus Bigamię, non requiritur occultatio, vltra quod secundum opinionem Canonistarum post Bigamiam remanet Clericatus impressus indelebilis, & sic Biga-
35 mia † non est contraria Clericatui, nec illi repugnat *Ioan.Andr.in cap.super num.12.de bigam. Ro. d.decis.vnic.num.3.de bigam.in nou. Nauar.de reddit.Eccles.monit.1.q.57.num.9.in fin.& num.12. & 13. Archidiac. in cap. Lector nu.2.distinct. 34.* sed cessat priuilegiorum exercitium per dispensationem *cap.1.de bigamis in 6.* quę dispositio, seu obstaculum quoad exercitium, si forsan habet vim contrarij, non solum occultatur, sed de medio tollitur,

& con-

& conseruatur exercitium Clericatus ad effectum
36 pensionum ex dispensatione † præuentiua supradicta cum derogatione Conciliorum etiam Generalium & sic *d.c.1.de big.in 6.* de quo propterea nulla est habenda consideratio.

37 Nec etiam applicatur exemplum cæcorum, & mancorum, & curuorum, & spurij, qui si dispensentur ad succedendum remanet macula *Acchill. dec. 6. num.2. qui fil. sint legit. Seraph. decis.351.num.14* prout cæci, manchi, & curui remanent cum eorum defectu, quamuis dispensentur.

38 Primò, quia vbi Papa † plenariè legitimat, vel cum derogatione obstantium remouetur omnis macula natiuitatis *glos. in authen. quib. mod. nati, effician. sui §. fin. in verb. participium. Castr. consil.41.n.2. lib.2. Ancbar. consil.225.nu.2. Peregr. de fideicom. art.23.n.32. versic. secunda est, & paulò post vers. cum derogatione obstantium Rot. decis.505.num.6. part.1. diuers.* hic autem Papa dispensauit cum derogatione amplissima omnium Conciliorum, etiam generalium, & sic *d. cap.1. de bigam. in 6.*

Secundò exempla supradicta sunt in casibus, in
39 quibus macula est incursa, hic incursus † bigamiæ non euenit ob dispensationem præuentiuam, & ob derogationem *c.1. de bigam. in 6.* est obuiatum denudationi exercitij Clericatus ad effectum pēsionis *Oldrad cons.327. in princip. Bart. consil.17.nu.1. & 2. lib.2. Fed. de Sen. consil.30. vers. sed dispensatio non est, Bellam. cons.32. num.5. & 17. Abb. in cap. fin. num.4. de scismat.*

Tertiò quicquid sit quoad defectus naturales, si il-
40 li per dispensationem Papæ † remoueantur, vel ne, & requiratur fictio, vt tradunt *DD. in lege Gallus §. quid si tantum ff. de lib. & post hum. Bart. in l. fin. num.2. C. de his qui ven. ætat. Impetr.* vtique in de-
41 fectibus Iuris positiui si Papa dispensat † verè, & non fictè disponit, & præueniendo efficit, vt etiam secundum rei veritatem nunquam sit incursa bigamia, vel irregularitas inducta ex dispositione Canonis ita
42 vt propterea verè & propriè † semper quis remaneat idem, pro vt ab initio erat ante bigamiam, vel casum irregularitatis *cap. lector dist.34. vbi Archidiac. n.2. Turrecrem. in c. quisquis ante num.1. vers. nisi cum tali dispensetur Præpos. vers. tamen si corrigant ur Gemin. super 1. glos. vers. nibilominus dist.84. Ioan. Andr. in reg. in generali n.3. de reg. Iur. in 6. Oldr. consil.215.n.5. Dec. in cap. at si Clerici, §. de adult. num.168. de Iudic. & cons.206. num.6. Rot. diuers. decis.505. num.3. in fin. part.1.*

Gratia Clementis Papæ VIII. non indiget Princeps, nisi ad effectum non gestandi habitum, & Tonsuram, cum (quicquid sit respectu pensionum, quas Princeps obtinebat, & non deferebat habitum, & tonsuram, & ideò intrare posset Constitutio Sixti V. contra non incedentes, &c. aduersus quam adest gratia Clementis VIII. & reualidatio) tamen respectu istius pensionis nuper translatæ, de qua agitur non intrat constitutio, cum post gratiam de non incedendo in habitu, & tonsura fuerit acquisita; Constitutio enim Sixti extinguit pensiones ob non delationem habitus, & Tonsuræ, non tamen reddit illum incapacem obtinendi pensiones futuras.

43 Nec obstat, quod dicta Constitutio † Sixti innouet Constitutionem Bonifacij VIII. relatam in *cap. vnico de Cler. Coniug. in 6.* quia constitutio Bonifacij loquitur in Clerico, qui cum vnica virgine contraxerit, nam si tonsuram, & Vestem Clericalem deferat, retinet duo priuilegia, illud videlicet *cap. si quis suadente 17. quæst.4.* Alterum quod non possit conueniri corā Iudice seculari pro suis delictis, iuxta Parisien. Concilium, si verò non deferat, priuatur istis duobus priuilegijs, ex qua Constitutione Bonifacij nihil potest inferri ad incapacitatē Clerici gaudentis pensionibus, & non deferentis habitum, & tonsuram respectu acquisitionis pensionis futuræ.

Atque ex his, & alijs melius explicatis in duabus decisionibus Remboldi, Ita fuit resolutum, &c.

REVERENDISS. COCCINO.

Bononien. Fideicommissi de Manzolis.

Die Veneris 16. Aprilis. 1627.

ARGVMENTVM.

Aegidiana locum sibi vindicat in quocunque possessorio de stylo Curiæ, sed non comprehendit nec personas Ecclesiasticas, nec bona. Appellatio à remedio l. fin. C. de ædict. diu. Adrian. non datur. Fideicommissario immissio, quando non denegatur.

SVMMARIVM.

1 *Aegidiana de stylo Curiæ habet locum in quocunque possessorio.*
2 *Iudicium, quando agitur in Curia, meritò tunc debet attendi stylus Curiæ.*
3 *Appellatio suspendens non admittitur, quando agitur remedio, l. fin. C. de edict. diu. Adrian.*
4 *Statut. Bononien. concedens vnicuique in quolibet possessorio posse semel appellare, non habet locum in sententia lata, remed. d. l. fin.*
5 *Fideicommissario datur remedium d. l. fin. contra hæredem grauatum. & etiam eius hæredem, vide, num.11.*
6 *Hæreditas, quando venit restituenda fideicommissario, non requiritur restitutio, nec verbalis, nec realis.*
7 *Actiones ipso iure transeunt in fideicommissariū, nec opus est aliqua restitutione.*
8 *Hæreditas habetur quandoque restituta. ad effectum translationis actionum. & hoc maximè si clarè constet de fideicommisso. num.9.*
10 *Bald. in cap. in præsentia. num.31. de probat. declaratur.*
12 *Fideicommissario non denegatur immissio, quando plenè probauit suam vocationem.*
13 *Aegidiana non comprehendit personas Ecclesiasticas, sicut nec bona. num.16.*
14 *Clericus transiens ad statum laicale, non potest amplius dici persona Ecclesiastica.*
15 *Aegidianæ, ad hoc, vt sit locus, inspiciendum est tempus sententiæ, & non petitionis.*
16 *Aegidiana disponit super appellatione, quæ datur à sententia, & non à petitione. num.15.*
17 *Testes, qui deponunt de auditu à personis suspectis, nihil probant.*

18 Con-

18 *Consentire in iurisdictionem, quando partes dicantur.*
19 *Legitima detractio non impedit immissionem fideicommissario, & quid seruet Rota. num. 20.*
21 *Fideicommissario non denegatur immissio, quando detractiones faciendæ sunt turbidæ.*

DECISIO LI.

COmes Vlisses de Manzolis in vltimo suo, quod condidit, testamento instituit Com. Franciscum eius filium, tum Cameræ Apostolicæ Clericum hæredem particularem in legitimam, in qua imputari voluit pretium Clericatus. In alijs verò suis bonis hæredem vniuersalem scripsit Com. Alexandrum alterum filium, qui cum beneficio legis, & inuentarij, vigore dicti testamenti hæreditatem adiuit. Verùm Com. Franciscus non acquiescens paternæ dispositioni prætendens hereditatem Patris fuisse suppositam fideicommisso q. Georgij de Manzolis Aui materni, introducto iudicio in Rota corã R.P.D. Pirouano, præuia discussione, ac liquidatione dicti fideicommissi, & identitatis bonorum fideicommisso subiectorum, vt constat ex pluribus decisionibus in hac causa factis obtinuit mandatum de immittendo in quatuor corpora dictæ hæreditatis pro indiuiso, sine tamen aliorum præiudicio; à quo mandato cum pro parte Co. Alexandri fuisset appellatum, fuit cõmissa mihi per signaturam SS. causa, cum clausula, *Constito quod sit locus Aegidianæ exequatur, sin minus, &c.* Vnde dubitaui an esset locus Aegidianæ, & DD. pro affirmatiua resoluerunt. Primò, quia
1 de stylo. † Curiæ Aegidiana habet locum in quocũque possessorio, vt latè *Pacif. de Salu. inspect. 4. c. 2. n. 11. & 35.* vbi plures cumulat decisiones, vnde cùm iudicium agatur in Curia, & sit possessorium,
2 meritò debet † attendi stylus Curiæ, etiam exclusiuè, quoad statuta loci, ex quo partes sunt oriundæ, maximè in ijs, quæ respiciunt ordinatoria, non autem decisoria iudicij, prout Aegidiana, vt latè *Contard. ad l. vnic. limit. 4. n. 10. & seqq.* Secundò, quia
3 in hoc iudicio agitur † remed. *l. fin. C. de edict. diui Adr. toll.* in quo non admittitur appellatio suspendens, vt per *Bald. in d. l. fin. in 3. not. Dec. num. 16. vers. 6. notab. Zuccard. num. 435. Ang. in l. cum antea, num. 4. versic. nisi forsan, C. de arbit. Guidop. q. 132. coll. vlt. Bero. q. 144.* cum alijs quos congerit *Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 826. & dixit Rota in Romana hæreditatis 31. Maij 1600. corãm bon. mem. Cardin. Sacrato.*
4 Nec obstat statutum Bonon. † concedens vnicuique in quolibet possessorio semel appellare, quia dictum statutum non habet locum in sententia lata in *Remed. d. l. fin.* vt in terminis dicti statuti firmarunt, *Ber. q. 44. num. 1. & seqq.* quem refert, & sequitur *Menoch. dicto rem. 4. nu. 833. R. Ruginell. de appell. §. 2. c. 3. n. 649. vers. secundo in fine, Person. de adipiscen. c. 333. vers. quæ regula, Scacc. de appell. lib. 3. c. 2. q. 17. limit. 6. memb. 4. n. 23. & seqq.* Et hanc veritatem agnouit etiam *Rota Bonon. apud Barzium decis. 71. nu. 20. & seqq. & addent. ad Dec. eiusdem Rota ad Statut. Bonon. decis. 74. prope finem vers. excipio tamen.*

Nec visum fuit DD. posse dubitari, quin remediũ *d. l. fin.* competeret Co. Francisco, quia certum est
5 huiusmodi remedium dari † fideicommissario qualis est Co. Franciscus aduersus hæredem grauatum, & sic etiam aduersus grauati hæredem, vt per *text. in l. penult. §. cum autem.* vbi *Bart. in fine, & alij, C. ad Senat. Consult. Trebell. & Gabr. consil. 44. num. 6. lib. 2.* tenuit *Rota decis. 237. num. 1. par. 1. recent. & decis. 201. num. 9. par. 2. diuers.* Nec dicatur, quòd re-
6 quirebatur † restitutio siuè realis, siuè verbalis, quia contrarium verius est. Primò quia sumus in casu, in quo fideicommissarius agit contra hæredem grauati, quo casu non requiritur, vt benè per *Honded. cons. 26. num. 25. lib. 1.* Secundò quia de Iure Canonico ex quadam æquitate ad tollendos varios circuitus, actiones absque restitutione aliqua transeunt
7 ipso † iure in fideicommissarium, ad illas exercere potest, vt fuit originale dictum, *Bald. in c. in præsentia per istum text. num. 31. de probat.* quem illic sequitur *Dec. num. 9.* & simile videtur sensisse *Rota in decis. 450. num. 6. par. 1. diu.* Vbi quòd ad dirimendas lites ad effectum translationis actionum hæ-
8 reditas † habetur quandoque pro restituta, *Gugliel. de Benedict. in repetit. cap. Rainutius in verbo si absque liberis, il 2. num. 85.* vbi quod de æquitate Iuris Canonici non est opus aliqua restitutione verbali, siuè reali, & quod hodie cessant multæ vanæ subtilitates, & sic vidit iudicari in Parlamento Tolo-
9 sano, maximè † cum in casu nostro clarè constet de fideicommisso, *Paris. consil. 52. num. 48. versic. 3 facit, & consil. 53. num. 11. lib. 3. & consil. 12. n. 115. lib. 2. Rim. Iun. consil. 363.* & in terminis benè *Honded. d. consil. 26. nu. 24. & seq.* vbi quòd opinio Baldi
10 procedit † siuè agatur petitorio, siuè possessorio, quos omnes sequitur, *Pereg. de fideic. art. 2. n. 62.* vbi dicit se nunquam praticasse, aut praticatam vidisse verbalem restitutionem, & benè *Laderch. cons. 156. num. 2.* nec minus dicatur, quòd Co. Alex. non possidet ex testamento Vlissis Patris; Sed ex testamen-
11 to Georgij Aui fideicomittentis, ideòque † contra ipsum tanquam contra hæredem Vlissis grauati non competere remedium *d. l. fin.* Quia quicquid sit an possit sibi mutare causam possidendi, & an mutauerit, certum est quod aut possidet ex testamento Vlissis Patris, & intrant superius deducta, aut ex testamento Aui fideicommittentis, & non potest negari
12 † immissio Com. Francisco pro indiuiso, quia tanquam fideicommissarius, & sic habens parem titulum plenè iustificauit vocationem propriæ personæ vigore eiusdem testamenti.

Nec obstat, quòd Co. Franciscus de tempore motæ litis erat Cameræ Apostolicæ Clericus, ideòque ratione illius causa esset appellabilis, tamquam inter
13 personas Ecclesiasticas, quas Aegidiana non † cõprehendit, vt fuit dictum in Perusina hæreditatis 27. Iunij 1581. coram Brauo. Quia fuit responsum, quòd cum de tempore obtenti mandati iam vendidisset Clericatum Cameræ, & deseruisset statum clericalem transiens ad laicalem, non potest dici
14 quòd † esset persona Ecclesiastica, & sic non comprehensus sub Aegidiana. Nec dicatur attendendum esse tempus incæpti iudicij, quia aduertendum est quod cum hodie quæratur, an sit locus Ae-
15 gidianæ † debet inspici potius tempus sententiæ, quàm petitionis, & ratio est, quia Aegidiana disposuit super appellatione, quæ datur à sententia, non autem

autem à petitione, *Rota Bonon. ad Statutum decis. 134. num. 9.*

Minus obstat quòd inter corpora hæreditaria, in quibus fuit data immissio, adesset prædiũ della Ricardina, quod erat emphyteoticum Ecclesiæ, & ideò
16 illius † respectu causa esset pariter appellabilis cum bona Ecclesiastica non comprehendantur sub Aegidiana. Quia fuit responsum non probari esse tale, quale asseritur, & testes, qui dantur, præter, quam
17 sunt valdè suspecti, solùm deponunt † de auditu à personis suspectis, & ideò nihil probant.

Nec visa sunt releuare quę deducuntur tã circa validitatem, quàm Iustitiam dicti mandati de immittendo.

Nam quoad validitatem defectus iurisdictionis R.P.D. Pirouani, non meruit allegari, quia vltra
18 quod causa fuit illi commissa † de consensu partiũ, & discussa coram eodem vtraque parte informante, & emanarunt tot decisiones nulla vnquam facta oppositione, satis tollitur ex prosequutis ob examen factum in partibus in vim remissoriæ obtentæ per Com. Alex. ab eodem R.P.D. Pirouano, vt benè *Rota decis. 158. num. 4. apud Seraph. & 779. nu. 6. par. 1. diuers.*

Quo verò ad Iustitiam de illa satis constat ex tot decisionibus in hac causa factis, negotio pluries, & maturè discusso, & vtraque parte informante.

19 Nec officiunt prætensæ † detractiones quoad legitimam Vlixis dato etiam sine veri præiudicio, quod non potuisset prohiberi, certum est, quòd detractio legitimæ non impedit immissionem *secundùm opi-*
20 *nionem, quam Rota seruat*, † quæ concedit immissionem fideicommissario pro indiuiso, vt fuit dictum in *Foroliuien. fideicomm.* 10. Iunij 1614. *& in Recanaten. success. 26. Iunij 1617. coram Buratto, & in Ferrarien. de Tassonis 28. Nouẽbris 1618. coram Reuerendissimo sanct. memor. Pat. Antioch. & in Tusculana fideic. 4. Iunij 1618. coram me.*

Quo verò ad alias detractiones duo considerarunt
21 DD. Primò quòd non poterat negari, † quin in omni casu adeò essent turbidæ, & non iustificatæ, vt essent remittendæ ad petitorium tanquam requirẽtes altiorem indaginem, vt tenuit *Rota decis. 194. num. 22. apud sanct. mem. Greg. & decis. 520. nu. 2. part. 1. diu.* & in terminis nostris *decis. 135. in fine, par. 1. recent.*

Secundò quod immissio fuerat data solùm in quatuor corpora hæreditaria, & tamen præter fructus iam perceptos remanebant alia bona Co. Alex. quæ in omni casu poterit retinere in compensationem eius, quod constabit ipsi deberi.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

¶ *In hac causa habetur infrà alia decisio sub 15. Martij 1630. coram eodem bon. mem. Coccino, est decisio 360. & in sequenti parte habentur aliæ, hoc est sub diebus 26 Ianuarij 1632. & 16. Aprilis eiusdem anni corã eodem Coccino, sunt decisiones 88. & 111.*

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Ariminen. Gabellæ.

Die Lunæ 19. Aprilis. 1627.

ARGVMENTVM.

Incolatus in aliqua Ciuitate qualiter, & quamdiu acquiratur. Statutũm loquens de forensibus, & de illis, qui familiariter non viuunt, quomodò sit intelligendum.

SVMMARIVM.

1 *Statutum imponens gabellam forensibus, etiam in hæreditate ascendentium, dicitur odiosum, & propterea strictè interpretandum est.*
2 *Hæreditas, quando aditur, tunc radicatur acquisitio, & cum effectu acquiritur.*
3 *Pater pro infante potest acquirere incolatum alicuius ciuitatis, & domicilium, quando eodem tempore acquirit illi hæreditatem. & n. 4.*
5 *Incolatus acquisitio consistit in momento temporis.*
6 *Præsumptio præsumptionum datur, quando vna venit in consequentiam alterius.*
7 *Incolatus ad hoc, vt contrahatur, requiritur decennium, sed fallit, si constet de voluntate.*
8 *Incolatus acquiritur, quando, ibi habitans habet maiorem partem bonorum.*
9 *Statutum loquens de forensibus, & de illis qui familiariter non viuunt, quomodò intelligatur.*
10 *Forensis, vt quis non dicatur, sufficit, quod sit incola.*
11 *Statutum non loquens in Incola, non tollit ciuilitatem ex Incolatu.*
12 *Statutum prohibitiuũ non loquens, sed simpliciter, non procedens annullando actum, tunc si fiat tale actum non obstat, & sustinetur.*

DECISIO LII.

Dixerunt Domini, sententiam Rotalem esse confirmandam, quia illa in iure remanet optimè firmata ex egregiè deductis in decisione R.P.D. Merlini, & potissima ratio resolutionis fuit, quia cum Statutum Ariminen. imponat Gabellam forensibus, etiam in hæreditate adscendentium, vtique
1 est contra Ius † & odiosum, & propterea strictè recipiendum & interpretandum est. *Rip. in l. filius familias, §. diui, num. 79. ff. de leg. 1. Menoch consil. 166. num. 5.*

Et consequenter dum dicit, quod forenses, & ibi continuò familiariter non habitantes, si acquirerent stabilia, soluãt Gabellam tempore acquisitionis vtique sat est, quòd Iulius desierit esse forẽsis, & acquisiuerit incolatum, & familiarem habitationem tempore non delatæ sed aditæ hæreditatis, sufficit enim, quod incolatus superueniat in instanti aditionis hæ-
2 reditatis ex † quo tunc radicatur acquisitio, & hæreditas cum effectu acquiritur. *Bart. l. fin. num. 2. vers. eod. modo, ff. de reg. Catonian. Ancar. Regien. quæst. fam. 27. n. 16. lib. 1. Menoch. consil. 165. nu. 3. & 16. & cons. 473. num. 13. Surd. cons. 169. nu. 3. vsque ad 7. Brun. de Statuto excludente fœminas q. 5. num. 26. & 28. Aym. consil. 201. num. 26.*

Incolatum autem superuenisse tẽpore delatæ hæ-
3 reditatis patet, quia pater † pro infante potest acquirere incolatum & domicilium, quando eodem tẽpore acquirit illi hæreditatem, *l. si infanti, Bartol. num. 2.*

nu.2.C.de iur.delib.Bald.in l.1.nu.6.C.de municip. & orig.lib.10.Bart.in l.placet, n.13.ff.ad municip. & in l.vnic.nu.1.& seq.C.vbi pet.tut.vbi Bal.n.2. Saccin in cap.fin.num.15. & 18.de for.compet.Siluan conf.25. numero 14. & 37. Mandell. consil. 572.num.15.

4 Non obstat, quòd acquisitio † incolatus, & hereditatis sit contemporalis, & tamen incolatus acquisitio præcedere debeat, quia cum ad effectum acquirēdi hæreditatem Aui requireretur incolatus, & domicilium, vtique cum ante aditionem præcedat deliberatio, in ea fuit cogitatum non posse acquiri hæreditatem, nisi Iulius esset incola, & per consequens in necessarium antecedens declaratio, & acceptatio incolatus fuit, & præsumitur anterior, & dum postea fuit adita hæreditas, acquisitio incolatus præcesserat, cum ad effectum acquirendi hereditatem requireretur *l. illud, vbi Bart. l. si duo ff. de acquir. hæreditat. Surd.conf.443.nu.19.Alex.conf.157.num.14.lib.2. Castr. conf.306.nu.1.lib.2.*

Et licèt ista acquisitio incolatus anterior consistat
5 † in momento temporis est considerabilis, cum inde resultet vtilitas, & acquisitio ad fauorem Iulij, quo casu momento temporis attenditur, & consideratur. *Bart.in l.seruus dotalis circa med.ff.solut. matrim. vbi Alex.vers.quādo aliqua.Bar.in l.si tibi pecuniā, nu.4.ff.si cert.pet.Dec.num.7.& 8.vbi Ias.num.10. Bart.in l.qui sit.propè finem, vers.aut ille, ff. de solut.Pheuu.de mom.temp.cap.32.nu.17. vers.translatio dominij, & c. 33.n.4.in fin.vers.concludunt, quod ei fuit dictum in Segobien. Beneficij 26.Martij. 1604. coram bonæ memoriæ Iusto.*

Non obstat, quod præsumptio, præsumptionis nō
6 detur, quia † præsumptio præsumptionis datur, quādo vna venit in consequentiam alterius, *l. si is qui pro emptore, ff.de vsucap.l.1.C.de dot.promiss. Rot. in recent. decis.319.nu.5. par.1.*

Non obstat quod ad contrahen.incolatum requi-
7 ratur decennium, tum quia hoc non procedit vbi constat de voluntate, quia tunc eo ipso absque aliquo lapsu temporis acquiritur incolatus. *Abb. in capitulo final. in fin. de paroch. Rota parte 2. diuers. decis.150.numero 7.& parte 2.recent. decision.188. num.3.Bald.conf.313.num.1.lib.4.Corn.cōs.209. nu.1.in fin.lib.1.Sim.de Prat.consil.119.nu.8.lib.1* & de voluntate satis constat ex supradictis, tum quia
8 incolatus † acquiritur quādo ibi habitans habet maiorem partem bonorum; *l. hæres absens. §. proinde, vbi glos.in verb.debebit, ff. de iudic. l. ciues, C. de incolat.lib.10.Bart.in l.vnica, nu.2.C.vbi pet. tutel. Ang.conf.27.nu.2.*

Iulius autem cum haberet domicilium Arimini, & haberet spem quasi firmam succedendi Auo, qui imposuit onus incolatus, vtiq; tempore successionis desierat esse forensis, & effectus incola, & propterea non tenetur soluere Gabellam per præallegata.

9 Rursus statutum loquitur de forensibus, & † illis, qui familiariter non viuunt, vnde non est opus quærere, si Iulius sit ciuis, sed sat est probare, quòd familiariter viueret, & habitaret in Ciuitate Arimini, quod negari non potest cum ibi per aliquod tempus habitaret & viueret, vt hereditatem Aui consequeretur, vt voluntatem illius adimpleret inhabitando continuò in Ciuitate Arimini cum susceptione cognominis & armorum familiæ ad effectum Aui hæreditatis consequendi, prout sat est probare, quod sit incola, licet non esset Ciuis, nam vt quis non di-
10 catur forensis, sat † est quod sit Incola, licèt non sit Ciuis; Statutum enim de forensibus non comprehendit Incolas *Corn.conf.147.lib.3.* Vnde cum ex supradictis cōstet de Incolatu Iulij, cessat dispositio statuti de forensibus *Alderan. Mascard.de stat.conclus.6.nu.187.Corn.d.conf.147.lib.3.Dec.in c.in præsentia nu.61.de probat.Roland.conf.45. nu.12. lib.1.*

Non obstat modo aliud statutum, dum requirit descriptionem in quinterno, Primò quia loquitur de Ciuibus, qui ibi recipiantur in ciues, & loquitur de Ciue ex priuilegio, ibi, *& concedatur omne priuilegium*, vnde non habet locum in nostro statuto, in quo sufficit non esse forensem, sed sat est, quòd quis sit Incola & non Ciuis, nam statutum non loquitur
11 † in Incola, nec tollit Ciuilitatem ex Incolatu *Paris.conf.53.nu.8.& 9.& seq.lib.3.Socc.sen.conf. 129.nu.3.& 4.lib.1.Castr.conf.8.nu.2.lib.1.* Secūdò quia statutum de descriptione in quinterno loquitur ad effectum gaudendi priuilegio concesso a ciuitate circa exemptionem à vinculo seruitutis, vel alterius cuiuscumque honorantiæ, vel colonatiæ, angariæ, vel censitæ, vt patet ex illis verbis, *& concedatur eis tale priuilegium, &c.* Vnde cum Iulius non nitatur hoc priuilegio, nec illud alleget, nec habeat, non meretur hoc statutum allegari in casu solutionis Gabellæ, quam de Iure Iulius soluere non tenetur, & statutum quod forenses soluant Gabellam non intrat, cum ipse sit incola & familiariter habitet vt supra deductum est,
12 Tertiò quia cum statutum † non loquatur prohibitiuè, sed simpliciter dicat describi, cum non procedat, annullando etiam si non fiat descriptio non obstat & actus sustinetur *Ias.in l.1.nu.10 vbi Alexand.num.8.Castr.in fin.ff.de lib. & posth. Pelin. in cap.significantibus num 2.vers.sed tene de libr. oblat. Salic.in l.fin.C.de sent.ex perit.recitan.Alex. conf.24.num.3.lib.4.*

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum &c.

** Idest sub die 10. Decembris 1625. habes hanc decisionem infra in Addictione prout in Indice in eius fine posito.*

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Ianuen. Parochialis S. Andreæ.

Die Lunæ 19. Aprilis. 1627.

ARGVMENTVM.

In Ecclesia regulari circa nominationem Vicarij est seruanda dispositio ca. 1. de cappel. Monachorum. Monasterij appellatione comprehenditur Ecclesia. Vicarij narratiua, an probet, quasi possessionem præsentandi, & qualiter acquiratur, & probetur talis quasi possessio.

SVM-

SUMMARIUM.

1 Quasi possessio in incorporalibus acquiritur per vnicum actum, & nu. 9.
2 De bono iure alicuius dicitur, constare, quando ius ei assistit.
3 Cura animarum secularium potest penes Monachos residere, per alium tamen exercenda.
4 Ecclesia, quando non est Regularis, non habet in ea locum dispositio c. 1. de stat. Cappell. Monach.
5 Monasterij appellatione etiam Ecclesia comprehenditur.
Monasterium, quando est Regulare, Ecclesia etiam dicitur Regularis. n. 5.
Monasteria non dantur sine Ecclesijs, n. 5.
6 Ecclesiæ dominium esse Monasterij ad effectum manutentionis, probatur sola possessione.
7 Manutẽtio, vt impediatur à iuris resistẽtia debet esse vehemens, & incuitabilis resistentia, & n. 8.
10 Vicarij narratiua probat, quasi possessionem præsentandi.
11 Vicario attestanti de spectantibus ad eius officium plenè creditur, non minus, quàm Episcopo.
12 Decis. Caputaquen. 238. par. 2. declaratur.
13 Vicario attestanti de rebus gestis coram Episcopo, non creditur.
Mascard. tom. 2. conclus. 958. cum alijs declarantur. num. 13.
14 Vicarij simplex enunciatiua de Iurepatronatus non probat in præiudicium Episcopi. vide n. 26.
15 Episcopo attestanti de actu institutionis, non creditur de aliquo actu de præterito.
16 Vicario attestanti de examine non creditur.
17 Actus enunciatus in aliquo instrumento per verba importantia tempus præteritum, præsumitur tempore instrumenti gestus.
18 Bart. in l. post dotem n. 21. ff. sol. matr. communiter approbatur.
19 Præsentatio ad Ius patronatus, examẽ, & deputatio benè possũt vnica hora, & cõtextu expediri.
20 Decis. 16. de probat. in nou. & aliæ decisiones declarantur. & n. 21. & 22.
23 Fides non facit fidem.
24 Vicarius, & Episcopus vnum, & idem constituũt Tribunal. & factum vnius reputatur factum alterius.
Episcopus non dicitur tertius respectu sui proprij Vicarij in his, quæ competunt Vicario ex natura Vicariatus. n. 24.
25 Officialis scientia dicitur scientia Domini, & ei præiudicat, & quando.
27 In Ecclesijs Regularibus deputantur Vicarij temporales.
28 Præsentandi quasi possessio acquiritur ex præsentatione, institutione sortita effectum, licèt potuerit impugnari.
29 Exemplum exempli non facit fidem.
30 Iura producta censentur approbata à parte, contrà quam opponuntur eo ipso, quod citata ad dicen. contra, nihil opposuit.
31 Dictio, &c. cuius sit naturæ.
32 Nominatus ad aliquam Ecclesiam, & ibi curam exercens, præsumitur hoc facere titulo præsentationis, si de alio titulo non doceatur.
33 Præsentationum effectuatio qualiter probetur.
34 Institutio, & præsentatio benè probantur ex visitatione.
35 Possessio de præterito præsumitur continuata in futurum, dum illa non probatur amissa.
36 Iteratio eo magis, ac magis denotat enixum animum in aliquo negotio.
37 Approbatio alicuius generica ad curam animarum, non infert ad institutionem illius Ecclesiæ sub illa met die.
38 Dispositio aliqua ita debet temperari, ac interpretari, vt non mereatur à sapiente reprehendi.
39 Vicario alicuius Ecclesiæ Regularis adhuc viuente, an possit Ordinarius in ea deputare alium in V. Curatum, & nu. 45.
40 Præsentatio alicuius, quando est admittenda.
41 Clausula, si, & in quantum, quid operetur, & numero 42.
43 Deputatio alicuius in aliqua Ecclesia per modum prouisionis, nullum statutum facit.
44 Possessio alicuius non potest interrumpi sine eius scientia, & num. 46.
46 Probanti olim possedisse datur manutentio, si ex aduerso non probatur, quod fuit amissa possessio.
47 Possessio solo animo retinetur.
48 Possidens semper pro se habet præsumptionem.
49 Præsentatio, quæ dedit occasionem liti non est attendenda.
50 Vicarius potest deputare Oeconomum in beneficio vacante, quousque de Rectore prouidetur, aut cognoscitur de iure digentium.
51 Patronos spoliare sua quasi possessione præsentandi Canonum auctoritate, esset iniquum.
52 Præsentandi quasi possessione alicuius stante, dum super ea controuertitur, non potest Episcopus tunc prouidere perpetuò, sed per modum prouisionis.
53 Ordinarij debent de Parochialibus prouidere in perpetuum, & per concursum.
Episcopus est incapax plurimum Ecclesiarum. num. 53.
54 Decretum irritans, & clausula sublata claudunt os parti, & tollunt facultatem Iudici aliter iudicandi.
55 Causa expressa vbi habetur, cessat tacita, & præsumpta.
Gratia vbi expressam causam habet, non debet ad aliam trahi. num. 55.
57 Ordinarius non præscribit libertatem aduersus iuspatronatus, per simplicem non vsum præsentandi Patronorum.
58 Apellare non est opus à simplici interlocutione, sine citatione, & causæ cognitione, cum non transeat in rem iudicatam.
59 Reintegrationis petitio si sit æquiuoca debet referri ad solam possessionem naturalem, & turbationem de facto.
60 In iuribus incorporalibus datur etiã duplex possessio, Ciuilis, & naturalis.

DECISIO LIII.

Die 13. Martij anni præteriti fuit decisum, constare de bono Iure Monialium ad effectum, vt debeant manuteneri in quasi possessione nominan-

nandi Vicarium Ecclesiæ Parochialis sancti Andreæ de Porta Ciuitatis Ianuen. Sed quia Illustriss. D. Archiepiscopus obtinuit iterum audiri; fuit propterea per quatuor vices causa proposita super iisdem, & vtrinque acriter controuersa, & per Dominos maturè examinata, & tandem hodie resoluta ad fauorem Monialium: quo fit, vt hæc secunda decisio maiori etiam egeat discussione.

Resolutio fuit fundata in tribus nominationibus Monialium continuatis, & effectum sortitis. Prima de anno 1554. Secunda de anno 1573. & vltima de anno 1494. & tamen sufficit † vna *Ripa in cap. cum Ecclesia, num. 53. de caus. poss. & propr. Roman. consil. 311. in fine, Rota decis. 17. num. 1. p. 1. diuers. et Ilerden. Parochialis 13. Iunij 1558. coram Caputaque Gonzal. super reg. 8. glos. 45. §. 2. num. 29. et latè Garz. de benef. p. 5. c. 5. nu. 59.* Et eo magis dicebant Domini cõstare de bono † iure Monialium, quia ius nón videtur assistere Domino Archiepiscopo, sed Monialibus. Cum enim agatur de propria earum Ecclesia, & sic de Ecclesia Regulari, ius nominandi Vicarium ad eas de iure spectat, *c. 1. de Cappell. Monach. Concil. Trident. sess. 25. de Regul. c. 11.* Et pro eisdem Monialibus censuit, sunt iã plures anni, Sacra Concilij Congregatio. Nec hoc mirum videtur, quia etiam † cura animarum secularium potest penes illas residere, per alium tamen exercenda. *Felin. in c. cum Venerabilis num. 36. de except. Rota decis. 21. in fin. de præbend. in antiq.*

Nec placuit prætensio D. Archiepiscopi, quod d. Ecclesia non sit Monialium, nec consequenter Regularis, † & sic non intrare *textum in dicto cap. 1. de Cappell. Monach.* quia non agitur de Ecclesia separata, & distincta à Monasterio: sed de Ecclesia ipsius Monasterij, quòd aliam, quàm istam non habet Ecclesiam, quæ ideò est eiusdem pars integralis, ita vt appellatione † Monasterij etiam Ecclesia comprehendatur, *glos. in c. 1. in verb. exempto, ubi communiter DD. de priuil. in 6.* Vndè cũ hoc Monasterium sit Regulare, Ecclesia etiam est Regularis, quia clarum est, quòd Monasteria non dantur sine Ecclesijs: vltra quod ad effectũ manutentionis sufficit probare, dominium † Ecclesiæ esse Monasterij ex sola possessione, dum illud deducitur incidenter, *Bart. in l. quidam in suo n. 4. ff. de cond. instit. Calder. cons. 23. de præbendis.*

De possessione autem Monialium non est dubitãdum, cum sit notoria, & probetur in actis quòd primitus hoc Monasterium erat Ordinis sancti Benedicti, quia autem erat adeò destitutum, vt in eo vix degerent quinque Moniales; in vim specialis rescripti Apostolici, & instante Senatu Ianuen. fuerunt in illud de anno 1509. translatæ Priorissa, & Moniales S. Margaritæ Ordinis D. Augustini, & fuit illis tradita possessio tàm Conuentus, quàm Ecclesiæ, nec nõ consignatæ cum Inuentario sacræ suppellectiles, nempè tabernaculum pro custodia sanctissimi Sacramenti, Vas Chrismatis, liber Baptizatorum, & alia huius generis ad vsum, & curam Sacramentorum pertinentia. Quæ consignatio non fuisset illis facta, sed verò Parocho, nisi ad eas cura animarum habitu spectaret. Quibus accedunt visitatio Apostolica de anno 1582. & plures enunciatiuæ Archiepiscoporũ in actu visitationis, in quibus hæc Ecclesia dicitur, & nominatur Ecclesia Monialium S. Andreæ.

Et in omnem casum etiamsi Monialibus ius non assisteret, sed resisteret, adhuc eis esset danda manutentio: quia iuris † resistentia eam non impedit, nisi sit vehemens, & ineuitabilis, *Innoc. in cap. cum venissent, n. 3. vers. illud obtinet de rest. in integr. Couar. pract. quæst. c. 16. nu. 6. Rota apud Gregor. XV. decis. 370.* Qualis hæc non esset, sed dubia, & turbida, ac illi multum detraheretur, tàm ex quo moniales auctoritate Apostolica adeptæ fuerunt possessionem Ecclesiæ, & rerum ad curam spectantium, de manu Executorum, quàm ex longæua, & temporis considerabilis possessione nominãdi Vicarium, Quo casu † Iuris resistentia non impedit manutẽtionem, *Abb. in c. 1. n. 8. vt lit. pend. Lancell. de attent. 2. part. cap. 4. declar. 4. n. 6. Rota decis. 595. n. 5. par. 1. diuers. & decis. 685. num. 3. part. 1. recent.*

Quare tota difficultas posita in eo fuit, quis ceptæ litis tempore possideret. Quæ ad duo præcipuè capita separatim discutienda reducitur. Primum est, an prædictæ tres præsentationes Monialium sint releuãtes, itaut eis suffragentur ad effectum, de quo agitur. Secundum quatenus sic, An illæ semper vsque ad tẽpus litis motæ fuerint in eodem statu; An verò de anno 1609. quo vacauit hæc Ecclesia per obitum Facciotti per eas nominati in tertia nominatione, amiserint possessionẽ, itaut dicto tempore litis motæ iam desierint possidere, Dominus verò Archiepiscopus possessionem acquisitus fuerit.

Quoad primum de releuantia prædictarum trium præsentationum voluerunt Domini maioris claritatis causa eas sigillatim examinare. Prima de anno 1554. de persona Lazari de Cassana inexuperabilis † visa fuit ad fauorem Monialium, ex quo fuit effectuata, dum idem Lazarus fuit per Vicarium Archiepiscopi Ianuen. deputatus cum narratiua, quod illũ deputabat ad præsentationem Monialium, *capit. cum Ecclesia Sutrina de caus. possess. et propr. Seraphin. decis. 1411. n. 2. et fuit sæpius decisum.*

Neque obstat, quòd de hac præsentatione non constet, nisi per simplicem enunciatiuã Vicarij Domini Archiepiscopi, cui non creditur de præsentatione facta, *Mascard. de prob. to. 2. concl. 958. nu. 28. Caputaque decis. 228. par. 2.* quia imò eius narratiua probat quasi possessionem præsentandi, vt in puncto, *Put. decis. 167. lib. 1. in nou. impress.* Et ratio est, quia admittere præsentationem, & concedere institutionem spectat ad Vicarium iure proprio ratione sui officij, ac ex sua ordinaria iurisdictione sinè alio speciali mandato, *cap. ex frequentibus extra de instit. & ibi Glos. & in c. fin. de offic. Vic. in 6. Rocch. de iure patr. verb. competens q. 31. Couar. lib. 3. var. cap. 20. num. 7. Garz. de benef. par. 5. cap. 8. nu. 85. cum seq.* Vicario † autem attestanti de spectantibus ad eius officium plenè creditur, *Rota decis. 313. p. 1. recent.* Non minus quàm Episcopo, quia militant in eo omnes rationes, quas in Episcopo attendit, *Rota decis. 11. de iurepatr. in nou. et apud Caputaquen. decis. 87. part. 3.*

Nec contrarium probat, *dicta decisio* † *Caputaquen. 228. par. 2.* Quia vltra quod nulla ibi fit mentio de effectuatione, qua sequuta, & non aliter intrat Conclusio nuper firmata, *et d. decisio Petri:* non impugnat *Caputaque. d. concl.* ex defectu potestatis Vica-

Vicarij: sed quia in casu illius decisionis non atte-
13 stabatur. Vicarius † de præsentatione facta coram
ipso, vt in Casu nostro: sed coram alio, nempè co-
ram Episcopo, cui propterea non creditur, prout di-
stinxit *Rota in Iacen. pensionis* 16. *Decemb.* 1591.
coram Card. Pamphilio; *Mascard.* verò in loco ci-
tato, & decisiones Rotæ per eum ibi allegatæ loquũ-
14 tur in simplici enunciatiua † Vicarij de Iurep. cui
non est standum in præiudicium Episcopi; non au-
tem quando, vt hic attestatur de actu coram se gesto
ratione sui officij.

Non obstat etiam, quòd dicta enunciatiua Vicarij
fuerit de actu de præterito, dum Vicarius non enũ-
ciat, Lazarum tempore deputationis fuisse per Mo-
niales nominatum: sed nominationem fuisse antea
factam ex illis verbis ibi, *fuisse præsentatum coram
nobis*, & rursus ibi, *& habita prius per nos iuridica
informatione de eius sufficientia*. Quæ informatio
videtur necessariò capta post nominationẽ, & mul-
tò magis deputatio inde sequuta, quo casu nec ipsi
15 Episcopo † attestanti de actu Institutionis creden-
dum est de aliquo actu de præterito, nisi quatenus
vno, eodemque tempore coram eo, & per eum fa-
ctæ existant: *Rota decis.* 16. *de probat. in antiq. Cre-
scent. decis.* 13. *de probat. & Put. decis.* 374. *lib.* 1. &
*& Rota in Portugallien. Vicariæ apud Garziam
par.* 8 *cap.* 4. *num.* 45. *& in Vicen. beneficij* 11. *De-
cembris* 1619. *coram bon. mem. Vbaldo*; Et quòd
16 Vicario † attestanti de examine non credatur, dixit
Rota in Placentina Parochialis 14. *Iunij* 1619. *co-
ram Illustrissimo Patriarcha Manzanedo*.

Quia respondetur, quòd imò iuxta doctrinam
Bartoli in l. post dotem, n. 21. *ff. solut. matr.* actus
enunciatus in aliquo instrumento per verba impor-
17 tantia tempus præteritum præsumitur † tempore
instrumenti gestus, si potuit eò tempore fieri, itaut
præteritum non intelligatur ex interuallo: sed incõ-
tinenti, aut de modica præteritione, prout passim
Notarij in Instrumentis sic asserunt; dedit, vendidit,
tradidit, quæ sunt verba præteriti temporis, & ta-
men intelliguntur de eodem tempore confecti In-
18 strumenti, *ex Bart.* vbi supra, cuius doctrina † est
communiter recepta, *Ias. ibidem nu.* 85. *Alciat. de
præsum. reg.* 3. *præsum.* 35 *nu.* 3. *Menoch. præsum.* 18.
lib. 3. *& cons.* 97. *nu.* 68. *Barbos. in d. l. post dotem.
n.* 26. *& Genc. de Cens. par.* 2. *c.* 1. *q.* 1. *n.* 9. Vnde etiã
attestatio Vicarij de præsentatione Monialium, &
examine præsentati per verba de preterito debet eo-
19 dem modo intelligi: cum præsentatio, † examen
& deputatio benè potuerint vnica hora, & contextu
expediri. Et tantò magis, quia stante iuris assisten-
tia pro Monialibus deputatio Vicarij verisimiliter
præsupponit nominationem illarum, & examen præ-
sentati, & ideò ex solo actu institutionis præsumun-
tur præcessisse, *Rota decis.* 31. *de iure patron. in nouis*

20 Nec aduersantur † *decis.* 16. *de prob. in antiq. & de-
cisiones Crescent. & Put.* allegatæ, quia loquuntur
in casu quãdo Episcopus in literis asserit, quòd con-
tulit beneficium vacans per resignationẽ in eius ma-
nibus factam, & per eum admissam, cui meritò non
creditur propter præsumptionem antidatæ in preiu-
diciũ Tertij, nempè prouisi Apostolici, aut resignan-
tis; nam aliter esset in facultate Ordinariorum pri-
uare beneficiatos suæ Diœcesis, asserendo eos in
eius manibus resignasse: quò fit, vt multò minus
21 eius Vicario in hoc credatur. Decisio vero † *Por-
tugallien.* non applicatur, dum dicit, quòd non cre-
ditur Episcopo, qui in erectione cuiusdam Vicariæ
asseruit Parochialem fuisse vnitam Monasterio, & sic
de actu de præterito, qui coram eo vnico contextu
fieri non potuit, *Garz. vbi supra num.* 26.

22 Minus releuant decisiones Vicen. † beneficij, &
Placentina Parochialis supra etiam allegatæ, quia
in illa Vicen. Vicarius non attestabatur de actu de
recenti, & coram se facto, & qui debebat necessariò
præcedere pro fundamento actus gesti; sed de actu
de præterito facto coram Episcopo cum relatione
ad quoddam Instrumentum, de quo non constabat,
quodque potuit, Vicario absente, coram quocun-
que Notario celebrari: cum tamen in casu nostro
præsentatio Monialium de persona Lazari debuit
fieri, vel exhiberi coram ipsomet Vicario instituen-
te. In decisione verò Placentina erat solùm simplex
23 † Vicarij fides, quæ non facit fidẽ, *Mantic. dec.* 51.
num. 6. *Seraph. decis.* 128. *num.* 1. & attestabatur de
examine, & reprobatione, & sic de actu de præte-
rito coram alijs gesto, & in præiudicium tertij, cuius
assertioni ideò non fuit habita fides.

Nec etiam officit, si dicatur, quòd Vicarius in ca-
su nostro attestatur de præsentatione Monialium in
præiudicium tertij, scilicèt D. Archiepiscopi, quia
24 cum ipsi † vnum, & idem costituant Tribunal, fa-
ctum vnius reputatur factum alterius; ita vt D. Ar-
chiepiscopus non possit dici tertius respectu sui pro-
prij Vicarij in his, quæ competunt Vicario ex natura
Vicariatus, prout est ipsa Institutio, sicut in simili
25 scientia † Officialis dicitur scientia Domini, eique
præiudicat, quando ille in actu interuenit vti Of-
ficialis, & scientia prouenit ex actu ad ipsum, aut
Dominum spectan. *Bart. in l. si Publicanus, §. in
omnibus, ff. de public. Alex. consil.* 6. *num.* 8. *lib.* 1.
Rota decis. 507. *par.* 1. *recent.* Idcircò creditur Vi-
26 cario in præiudicium † Episcopi de omnibus narra-
tis in Instrumento institutionis, quando illa, vt hic,
eodem tempore, & momento interuenerunt, vt latè
Crescent. decis. 1. *de offic. Vicar. num.* 5. *cum seqq.*
Vbi etiam, quòd pro actus validitate præsumuntur
eodem momento facta.

Non obstat prætereà, quòd Moniales præten-
dunt esse in quasi possessione præsentandi Vica-
rium ad nutum earum amouibilem: cum tamen La-
zarus non fuerit deputatus ad nutum, nec Vica-
rius enunciet istam qualitatem, sed solùm simpli-
cem præsentationem: etenim respondetur, quòd
nec etiam enunciat, quòd deputatio fuerit facta in
perpetuum, vnde præsumitur temporalis iuxtà natu-
ram suam, & iuris dispositionem, qua attenta in Ec-
27 clesia † Regulari, qualis est hæc Monialium, depu-
tatur Vicarius temporalis, *d. cap.* 1. *de Capell. Mo-
nach. & ex Constitutione Pij V. super Vicarijs edi-
ta Gonzal. glos.* 5. *§.* 6. *num.* 7. Et quando ex hoc,
aut alio ex supradictis obiectis præsentatio Lazari
pateretur difficultatem, tamen quia fuit effectuata,
28 † fuit ex ea acquisita Monialibus quasi possessio in
præiudicium D. Archiepiscopi, *Put. decis.* 183. *lib.* 1.
nouis. Etiam quòd effectuatio sequuta fuerit ex in-
stitutione nulliter facta per eius Vicarium, vt dixit
Rota in vna Bracharen. corã Achill. de anno 1555.

nandi Vicarium Ecclesiæ Parochialis sancti Andreæ de Porta Ciuitatis Ianuen. Sed quia Illustriss. D. Archiepiscopus obtinuit iterum audiri; fuit propterea per quatuor vices causa proposita super ijsdem, & vtrinque acriter controuersa, & per Dominos maturè examinata, & tandem hodie resoluta ad fauorem Monialium: quo fit, vt hæc secunda decisio maiori etiam egeat discusssione.

Resolutio fuit fundata in tribus nominationibus Monialium continuatis, & effectum sortitis. Prima de anno 1554. Secunda de anno 1573. & vltima
1 ma de anno 1494. & tamen sufficit † vna *Ripa in cap. cum Ecclesia, num. 53. de caus. poss. & propr. Roman. consil. 311. in fine, Rota decis. 17. num. 1. p. 1. diuers. et Illerden. Parochialis 13. Iunij 1558. coram Caputaque Gonzal. super reg. 8. glos. 45. §. 2. num. 29. et latè Garz. de benef. p. 5. c. 5. nu. 59.* Et eo
2 magis dicebant Domini cõstare de bono † iure Monialium, quia ius non videtur assistere Domino Archiepiscopo, sed Monialibus: Cum enim agatur de propria earum Ecclesia, & sic de Ecclesia Regulari, ius nominandi Vicarium ad eas de iure spectat, *c. 1. de Cappell. Monach. Concil. Trident. sess. 25. de Regul. c. 11.* Et pro eisdem Monialibus censuit, sunt iã plures anni, Sacra Concilij Congregatio. Nec hoc
3 mirum videtur, quia etiam † cura animarum secularium potest penes illas residere, per alium tamen exercenda. *Felin. in c. cum Venerabilis num. 36. de except. Rota decis. 21. in fin. de prabend. in antiq.*

Nec placuit prætensio D. Archiepiscopi, quod d. Ecclesia non sit Monialium, nec consequenter Re-
4 gularis, † & sic non intrare *textum in dicto cap. 1. de Cappell. Monach.* quia non agitur de Ecclesia separata, & distincta à Monasterio: sed de Ecclesia ipsius Monasterij, quòd aliam, quàm istam non habet Ecclesiam, quæ ideò est eiusdem pars integra-
5 lis, ita vt appellatione † Monasterij etiam Ecclesia comprehendatur, *glos. in c. 1. in verb. exempto, vbi communiter DD. de priuil. in 6.* Vndè cũ hoc Monasterium sit Regulare, Ecclesia etiam est Regularis, quia clarum est, quòd Monasteria non dantur sine Ecclesijs: vltra quod ad effectũ manutentionis suf-
6 ficit probare, dominium † Ecclesiæ esse Monasterij ex sola possessione, dum illud deducitur incidenter, *Bart. in l. quidam in suo n. 4. ff. de cond. instit. Calder. cons. 23. de prabendis.*

De possessione autem Monialium non est dubitãdum, cum sit notoria, & probetur in actis quòd primitus hoc Monasterium erat Ordinis sancti Benedicti, quia autem erat adeò destitutum, vt in eo vix degerent quinque Moniales; in vim specialis rescripti Apostolici, & instante Senatu Ianuen. fuerunt in illud de anno 1509. translatæ Priorissa, & Moniales S. Margaritæ Ordinis D. Augustini, & fuit illis tradita possessio tàm Conuentus, quàm Ecclesiæ, nec nõ consignatæ cum Inuentario sacræ suppellectiles, nempè tabernaculum pro custodia sanctissimi Sacramenti, Vas Chrismatis, liber Baptizatorum, & alia huius generis ad vsum, & curam Sacramentorum pertinentia. Quæ consignatio non fuisset illis facta, sed verò Parocho, nisi ad eas cura animarum habitu spectaret. Quibus accedunt visitatio Apostolica de anno 1582. & plures enunciatiuæ Archiepiscoporũ in actu visitationis, in quibus hæc Ecclesia dicitur, & nominatur Ecclesia Monialium S. Andreæ.

Et in omnem casum etiamsi Monialibus ius non assisteret, sed resisteret, adhuc eis esset danda manu-
7 tentio: quia iuris † resistentia eam non impedit, nisi sit vehemens, & ineuitabilis, *Innoc. in cap. cum venissent, n. 3. vers. illud obtinet de rest. in integr. Couar. pract. quæst. c. 16. nu. 6. Rota apud Gregor. XV. decis. 370,* Qualis hæc non esset, sed dubia, & turbida, ac illi multum detraheretur, tàm ex quo moniales auctoritate Apostolica adeptæ fuerunt possessionem Ecclesiæ, & rerum ad curam spectantium de manu Executorum, quàm ex longæua, & temporis considerabilis possessione nominãdi Vicarium, Quo
8 casu † Iuris resistentia non impedit manutẽtionem. *Abb. in c. 1. n. 8. vt lit. pend. Lancell. de attent. 2. part. cap. 4. declar. 4. n. 6. Rota decis. 595. n. 5. par. 1. diuers. & decis. 685. num. 3. part. 1. recent.*

Quare tota difficultas posita in eo fuit, quis ceptæ litis tempore possideret. Quæ ad duo præcipuè capita separatim discutienda reducitur. Primum est, an prædictæ tres præsentationes Monialium sint releuãtes, itaut eis suffragentur ad effectum, de quo agitur. Secundum quatenus sic, An illæ semper vsque ad tẽpus litis motæ fuerint in eodem statu; An verò de anno 1609. quo vacauit hæc Ecclesia per obitum Facciotti per eas nominati in tertia nominatione, amiserint possessionẽ, itaut dicto tempore litis motæ iam desierint possidere, Dominus verò Archiepiscopus possessionem acquisitus fuerit.

Quoad primum de releuantia prædictarum trium præsentationum voluerunt Domini maioris claritatis causa eas sigillatim examinare. Prima de anno 1554. de persona Lazari de Cassana inexuperabilis
9 † visa fuit ad fauorem Monialium, ex quo fuit effectuata, dum idem Lazarus fuit per Vicarium Archiepiscopi Ianuen. deputatus cum narratiua, quod illũ deputabat ad præsentationem Monialium, *capit. cum Ecclesia Sutrina de caus. poss. et propr. Seraphin. decis. 1411. n. 2. et fuit sæpius decisum.*

Neque obstat, quòd de hac præsentatione non constet, nisi per simplicem enunciatiuã Vicarij Domini Archiepiscopi, cui non creditur de præsentatione facta, *Mascard. de prob. to. 2. concl. 958. nu. 28. Caputaque decis. 228. par. 2.* quia imò eius narratiua
10 probat quasi possessionem præsentandi, vt in puncto, *Put. decis. 167. lib. 1. in nou. impress.* Et ratio est, quia admittere præsentationem, & concedere institutionem spectat ad Vicarium iure proprio ratione sui officij, ac ex sua ordinaria iurisdictione sinè alio speciali mandato, *cap. ex frequentibus extra de instit. & ibi Glos. & in c. fin. de offic. Vic. in 6. Rocch. de iurepatr. verb. competens q. 21. Couar. lib. 3. var. cap. 20. num. 7. Garz. de benef. par. 5. cap. 8. nu. 85.
11 cum seq.* Vicario † autem attestanti de spectantibus ad eius officium plenè creditur, *Rota decis. 313. p. 1. recent.* Non minus quàm Episcopo, quia militant in eo omnes rationes, quas in Episcopo attendit, *Rota decis. 11. de iurepatr. in nou. et apud Caputaquen. decis. 87. part. 3.*

12 Nec contrarium probat, *dicta decisio* † *Caputaquen. 228. par. 2.* Quia vltra quod nulla ibi fit mentio de effectuatione, qua sequuta, & non aliter intrat Conclusio nuper firmata, *et d. decisio Petri:* non impugnat *Caputaque. d. concl.* ex defectu potestatis

Vica-

Vicarij: sed quia in casu illius decisionis non atte-
13 stabatur. Vicarius † de præsentatione facta coram ipso, vt in Casu nostro: sed coram alio, nempè coram Episcopo, cui propterea non creditur, prout distinxit *Rota in Iacen. pensionis 16. Decemb. 1591. coram Card. Pamphilio*; *Mascard.* verò in loco citato, & decisiones Rotæ per eum ibi allegatæ loquũ-
14 tur in simplici enunciatiua † Vicarij de Iurep. cui non est standum in præiudicium Episcopi; non autem quando, vt hic attestatur de actu coram se gesto ratione sui officij.

Non obstat etiam, quòd dicta enunciatiua Vicarij fuerit de actu de præterito, dum Vicarius non enũciat, Lazarum tempore deputationis fuisse per Moniales nominatum: sed nominationem fuisse antea factam ex illis verbis ibi, *fuisse præsentatum coram nobis*, & rursus ibi, *& habita prius per nos iuridica informatione de eius sufficientia*. Quæ informatio videtur necessariò capta post nominationẽ, & multò magis deputatio inde sequuta, quo casu nec ipsi
15 Episcopo † attestanti de actu Institutionis credendum est de aliquo actu de præterito, nisi quatenus vno, eodemque tempore coram eo, & per eum factæ existant: *Rot. decis. 16. de probat. in antiq. Crescent. decis. 13. de probat. & Put. decis. 374. lib. 1. & & Rota in Portugallien. Vicariæ apud Garziam par. 8 cap. 4. num. 45. & in Vicen. beneficij 11. Decembris 1619. coram bon. mem. Vbaldo*; Et quòd
16 Vicario † attestanti de examine non credatur, dixit *Rota in Placentina Parochialis 14. Iunij 1619. coram Illustrissimo Patriarcha Manzanedo.*

Quia respondetur, quòd imò iuxta doctrinam *Bartoli in l. post dotem, n. 21. ff. solut. matr.* actus enunciatus in aliquo instrumento per verba impor-
17 tantia tempus præteritum præsumitur † tempore instrumenti gestus, si potuit eo tempore fieri, itaut præteritum non intelligatur ex interuallo: sed incõtinenti, aut de modica præteritione, prout passim Notarij in Instrumentis sic asserunt; dedit, vendidit, tradidit, quæ sunt verba præteriti temporis, & tamen intelliguntur de eodem tempore confecti In-
18 strumenti, *ex Bart. vbi supra*, cuius doctrina † est communiter recepta, *Ias. ibidem nu. 85. Alciat. de præsum. reg. 2. præsum. 35 nu. 3. Menoch. præsum. 18. lib. 3. & cons. 97. nu. 68. Barbos. in d. l. post dotem, n. 26. & Genc. de Cens. par. 2. c. 1. q. 1. n. 9.* Vnde etiã attestatio Vicarij de præsentatione Monialium, & examine præsentati per verba de preterito debet eo-
19 dem modo intelligi: cum præsentatio, † examen, & deputatio benè potuerint vnica hora, & contextu expediri. Et tantò magis, quia stante iuris assistentia pro Monialibus deputatio Vicarij verisimiliter præsupponit nominationem illarum, & examen præsentati, & ideò ex solo actu institutionis præsumuntur præcessisse, *Rota decis. 11. de iure patron. in nouis*
20 Nec aduersantur, † *decis. 16. de prob. in antiq. & decisiones Crescent. & Put.* allegatæ, quia loquuntur in casu quãdo Episcopus in literis asserit, quòd contulit beneficium vacans per resignationẽ in eius manibus factam, & per eum admissam, cui meritò non creditur propter præsumptionem antidatæ in preiudiciũ Tertij, nempè prouisi Apostolici, aut resignantis; nam aliter esset in facultate Ordinariorum priuare beneficiatos suæ Diœcesis, asserendo eos in

eius manibus resignasse: quò fit, vt multò minus
21 eius Vicario in hoc credatur. Decisio verò † *Portugallien.* non applicatur, dum dicit, quòd non creditur Episcopo, qui in erectione cuiusdam Vicariæ asseruit Parochialem fuisse vnitam Monasterio, & sic de actu de præterito, qui coram eo vnico contextu fieri non potuit, *Garz. vbi supra num. 26.*

22 Minus releuant decisiones Vicen. † beneficij, & Placentina Parochialis supra etiam allegatæ, quia in illa Vicen. Vicarius non attestabatur de actu de recenti, & coram se facto, & qui debebat necessariò præcedere pro fundamento actus gesti; sed de actu de præterito facto coram Episcopo cum relatione ad quoddam Instrumentum, de quo non constabat, quodque potuit, Vicario absente, coram quocunque Notario celebrari: cum tamen in casu nostro præsentatio Monialium de persona Lazari debuit fieri, vel exhiberi coram ipsomet Vicario instituente. In decisione verò Placentina erat solũm simplex
23 † Vicarij fides, quæ non facit fidẽ, *Mantic. dec. 51. num. 6. Seraph. decis. 128. num. 1.* & attestabatur de examine, & reprobatione, & sic de actu de præterito coram alijs gesto, & in præiudicium tertij, cuius assertioni ideò non fuit habita fides.

Nec etiam officit, si dicatur, quòd Vicarius in casu nostro attestatur de præsentatione Monialium in præiudicium tertij, scilicèt D. Archiepiscopi, quia
24 cum ipsi † vnum, & idem costituant Tribunal, factum vnius reputatur factum alterius; ita vt D. Archiepiscopus non possit dici tertius respectu sui proprij Vicarij in his, quæ competunt Vicario ex natura Vicariatus, prout competit Institutio, sicut in simili
25 scientia † Officialis dicitur scientia Domini, eique præiudicat, quando ille in actu interuenit, vti Officialis, & scientia prouenit ex actu ad ipsum, aut Dominum spectan. *Bart. in l. si Publicanus, §. in omnibus, ff. de public. Alex. consil. 6. num. 8. lib. 1. Rota decis. 507. par. 1. recent.* Idcircò creditur Vi-
26 cario in præiudicium † Episcopi de omnibus narratis in Instrumento institutionis, quando illa, vt hic, eodem tempore, & momento interuenerunt, vt latè *Crescent. decis. 1. de offic. Vicar. num. 5. cum seqq.* Vbi etiam, quòd pro actus validitate præsumuntur eodem momento facta,

Non obstat prætereà, quòd Moniales prætendunt esse in quasi possessione præsentandi Vicarium ad nutum earum amouibilem: cum tamen Lazarus non fuerit deputatus ad nutum, nec Vicarius enunciet istam qualitatem, sed solùm simplicem præsentationem: etenim respondetur, quòd nec etiam enunciat, quòd deputatio fuerit facta in perpetuum, vnde præsumitur temporalis iuxta naturam suam, & iuris dispositionem, qua attenta in Ec-
27 clesia † Regulari, qualis est hæc Monialium, deputatur Vicarius temporalis, *d. cap. 1. de Capell. Monach. & ex Constitutione Pij V. super Vicarijs edita Gonzal. glos. 5. §. 6. num. 7.* Et quando ex hoc, aut alio ex supradictis obiectis præsentatio Lazari pateretur difficultatem, tamen quia fuit effectuata,
28 † fuit ex ea acquisita Monialibus quasi possessio in præiudicium D. Archiepiscopi, *Put. decis. 183. lib. 1. nouis.* Etiam quòd effectuatio sequuta fuerit ex institutione nulliter facta per eius Vicarium, vt dixit *Rota in vna Bracharen. corã Achill. de anno 1555.*

nandi Vicarium Ecclesiæ Parochialis sancti Andreæ de Porta Ciuitatis Ianuen. Sed quia Illustris. D. Archiepiscopus obtinuit iterum audiri; fuit propterea per quatuor vices causa proposita super iisdem, & vtrinque acriter controuersa, & per Dominos maturè examinata, & tandem hodie resoluta ad fauorem Monialium: quo fit, vt hæc secunda decisio maiori etiam egeat discussione.

Resolutio fuit fundata in tribus nominationibus Monialium continuatis, & effectum sortitis. Prima de anno 1554. Secunda de anno 1573. & vltima de anno 1494. & tamen sufficit † vna *Ripa in cap. cum Ecclesia, num. 53. de caus. poss. & propr. Roman. consil. 311. in fine, Rota decis. 17. num. 1. p. 1. diuers. et Illerden. Parochialis 13. Iunij 1558. coram Caputaque Gonzal. super reg. 8. glos. 45. §. 2. num. 29. et latè Garz. de benef. p. 5. c. 5. nu. 59.* Et eo magis dicebant Domini cõstare de bono † iure Monialium, quia ius non videtur assistere Domino Archiepiscopo, sed Monialibus. Cum enim agatur de propria earum Ecclesia, & sic de Ecclesia Regulari, ius nominandi Vicarium ad eas de iure spectat, *c. 1. de Cappell. Monach. Concil. Trident. sess. 25. de Regul. c. 11.* Et pro eisdem Monialibus censuit, sunt iã plures anni, Sacra Concilij Congregatio. Nec hoc mirum videtur, quia etiam † cura animarum secularium potest penes illas residere, per alium tamen exercenda. *Felin. in c. cum Venerabilis num. 36. de except. Rota decis. 21. in fin. de prabend. in antiq.*

Nec placuit prætensio D. Archiepiscopi, quod d. Ecclesia non sit Monialium, nec consequenter Regularis, † & sic non intrare *textum in dicto cap. 1. de Cappell. Monach.* quia non agitur de Ecclesia separata, & distincta à Monasterio: sed de Ecclesia ipsius Monasterij, quòd aliam, quàm istam non habet Ecclesiam, quæ ideò est eiusdem pars integralis, ita vt appellatione † Monasterij etiam Ecclesia comprehendatur, *glos. in c. 1. in verb. exempto, vbi communiter DD. de priuil. in 6.* Vndè cũ hoc Monasterium sit Regulare, Ecclesia etiam est Regularis, quia clarum est, quòd Monasteria non dantur sine Ecclesijs: vltra quod ad effectũ manutentionis sufficit probare, dominium † Ecclesiæ esse Monasterij ex sola possessione, dum illud deducitur incidenter, *Bart. in l. quidam in suo n. 4. ff. de cond. instit. Calder. consi. 23. de prabendis.*

De possessione autem Monialium non est dubitãdum, cum sit notoria, & probetur in actis quòd primitus hoc Monasterium erat Ordinis sancti Benedicti, quia autem erat adeò destitutum, vt in eo vix degerent quinque Moniales; in vim specialis rescripti Apostolici, & instante Senatu Ianuen. fuerunt in illud de anno 1509. translatæ Priorissa, & Moniales S. Margaritæ Ordinis D. Augustini, & fuit illis tradita possessio tàm Conuentus, quàm Ecclesiæ, nec nõ consignatæ cum Inuentario sacræ suppellectiles, nempè tabernaculum pro custodia sanctissimi Sacramenti, Vas Chrismatis, liber Baptizatorum, & alia huius generis ad vsum, & curam Sacramentorum pertinentia. Quæ consignatio non fuisset illis facta, sed verò Parocho, nisi ad eas cura animarum habitu spectaret. Quibus accedunt visitatio Apostolica de anno 1582. & plures enunciatiuæ Archiepiscoporũ in actu visitationis, in quibus hæc Ecclesia dicitur, & nominatur Ecclesia Monialium S. Andreæ.

Et in omnem casum etiamsi Monialibus ius non assisteret, sed resisteret, adhuc eis esset danda manutentio: quia iuris † resistentia eam non impedit, nisi sit vehemens, & ineuitabilis, *Innoc. in cap. cum venissent, n. 3. vers. illud obtinet de rest. in integr. Couar. pract. quæst. c. 16. nu. 6. Rota apud Gregor. XV. decis. 370.* Qualis hæc non esset, sed dubia, & turbida, ac illi multum detraheretur, tàm ex quo moniales auctoritate Apostolica adeptæ fuerunt possessionem Ecclesiæ, & rerum ad curam spectantium de manu Executorum, quàm ex longæua, & temporis considerabilis possessione nominãdi Vicarium, Quo casu † Iuris resistentia non impedit manutẽtionem. *Abb. in c. 1. n. 8. vt lit. pend. Lancell. de attent. 2. part. cap. 4. declar. 4. n. 6. Rota decis. 595. n. 5. par. 1. diuers. & decis. 685. num. 3. part. 1. recent.*

Quare tota difficultas posita in eo fuit, quis cœptæ litis tempore possideret. Quæ ad duo præcipuè capita separatim discutienda reducitur. Primum est, an prædictæ tres præsentationes Monialium sint releuãtes, itaut eis suffragentur ad effectum, de quo agitur. Secundum quatenus sic, An illæ semper vsque ad tẽpus litis motæ fuerint in eodem statu; An verò de anno 1609. quo vacauit hæc Ecclesia per obitum Facciotti per eas nominati in tertia nominatione amiserint possessionẽ, itaut dicto tempore litis motæ iam desierint possidere, Dominus verò Archiepiscopus possessionem acquisitus fuerit.

Quoad primum de releuantia prædictarum trium præsentationum voluerunt Domini maioris claritatis causa eas sigillatim examinare. Prima de anno 1554. de persona Lazari de Cassana inexuperabilis † visa fuit ad fauorem Monialium, ex quo fuit effectuata, dum idem Lazarus fuit per Vicarium Archiepiscopi Ianuen. deputatus cum narratiua, quod illũ deputabat ad præsentationem Monialium, *capit. cum Ecclesia Sutrina de caus. possess. et propr. Seraphin. decis. 1411. n. 2. et fuit sæpius decisum.*

Neque obstat, quòd de hac præsentatione non constet, nisi per simplicem enunciatiuã Vicarij Domini Archiepiscopi, cui non creditur de præsentatione facta, *Mascard. de prob. to. 2. concl. 958. nu. 28. Caputaque decis. 228. par. 2.* quia imò eius narratiua probat quasi possessionem præsentandi, vt in puncto, *Put. decis. 167. lib. 1. in nou. impress.* Et ratio est, quia admittere præsentationem, & concedere institutionem spectat ad Vicarium iure proprio ratione sui officij, ac ex sua ordinaria iurisdictione sinè alio speciali mandato, *cap. ex frequentibus extra de instit. & ibi Glos. & in c. fin. de offic. Vic. in 6. Rocch. de iurepatr. verb. competens q. 31. Couar. lib. 3. var. cap. 20. num. 7. Garz. de benef. par. 5. cap. 8. nu. 85. cum seq.* Vicario † autem attestanti de spectantibus ad eius officium plenè creditur, *Rota decis. 313. p. 1. recent.* Non minus quàm Episcopo, quia militant in eo omnes rationes, quas in Episcopo attendit, *Rota decis. 11. de iurepatr. in nou. et apud Caputaquen. decis. 87. part. 3.*

Nec contrarium probat, *dicta decisio* † *Caputaquen. 228. par. 2.* Quia vltra quod nulla ibi fit mentio de effectuatione, qua sequuta, & non aliter intrat Conclusio nuper firmata, *et d. decisio Petri*: non impugnat *Caputaque. d. concl.* ex defectu potestatis Vica-

Vicarij: sed quia in casu illius decisionis non atte-
13 stabatur. Vicarius † de præsentatione facta coram ipso, vt in Casu nostro: sed coram alio, nempè coram Episcopo, cui propterea non creditur, prout distinxit *Rota in Iacen. pensionis 16. Decemb. 1591. coram Card. Pamphilio*; *Mascard.* verò in loco citato, & decisiones Rotæ per eum ibi allegatæ loquū-
14 tur in simplici enunciatiua † Vicarij de Iurep. cui non est standum in præiudicium Episcopi; non autem quando, vt hic attestatur de actu coram se gesto ratione sui officij.

Non obstat etiam, quòd dicta enunciatiua Vicarij fuerit de actu de præterito, dum Vicarius non enūciat, Lazarum tempore deputationis fuisse per Moniales nominatum; sed nominationem fuisse antea factam ex illis verbis ibi, *fuisse præsentatum coram nobis*, & rursus ibi, *& habita prius per nos iuridica informatione de eius sufficientia*. Quæ informatio videtur necessariò capta post nominationē, & multò magis deputatio inde sequuta, quo casu nec ipsi
15 Episcopo † attestanti de actu Institutionis credendum est de aliquo actu de præterito, nisi quatenus [illegible] vno, eodemque tempore coram eo, & per eum factæ existant: *Rota decis. 16. de probat. in antiq. Crescent. decis. 13. de probat. & Put. decis. 374. lib. 1. & Rota in Portugallien. Vicariæ apud Garziam par. 8 cap. 4. num. 45. & in Vicen. beneficij 11. Decembris 1619. coram bon. mem. Vbaldo*; Et quòd
16 Vicario † attestanti de examine non credatur, dixit *Rota in Placentina Parochialis 14. Iunij 1619. coram Illustrissimo Patriarcha Manzanedo*.

Quia respondetur, quòd imò iuxta doctrinam *Bartoli in l. post dotem, n. 21. ff. solut. matr.* actus enunciatus in aliquo instrumento per verba impor-
17 tantia tempus præteritum præsumitur † tempore instrumenti gestus, si potuit eo tempore fieri, itaut præteritum non intelligatur ex interuallo: sed incōtinenti, aut de modica præteritione, prout passim Notarij in Instrumentis sic asserunt; dedit, vendidit, tradidit, quæ sunt verba præteriti temporis, & tamen intelliguntur de eodem tempore confecti In-
18 strumenti, *ex Bart. vbi supra*, cuius doctrina † est communiter recepta, *Ias. ibidem nu. 85. Alciat. de præsum. reg. 2. præsum. 35. nu. 3. Menoch. præsum. 18. lib. 3. & cons. 97. nu. 68. Barbos. in d. l. post dotem. n. 26. & Gene. de Cens. par. 2. c. 1. q. 1. n. 9.* Vnde etiā attestatio Vicarij de præsentatione Monialium, & examine præsentati per verba de præterito debet eo-
19 dem modo intelligi: cum præsentatio, † examen, & deputatio benè potuerint vnica hora, & contextu expediri. Et tantò magis, quia stante iuris assistentia pro Monialibus deputatio Vicarij verisimiliter præsupponit nominationem illarum, & examen præsentati, & ideò ex solo actu institutionis præsumuntur præcessisse, *Rota decis. 1. de iure patron. in nouis*
20 Nec aduersantur † *decis. 16. de prob. in antiq. & decisiones Crescent. & Put.* allegatæ, quia loquuntur in casu quādo Episcopus in literis asserit, quòd contulit beneficium vacans per resignationē in eius manibus factam, & per eum admissam, cui meritò non creditur propter præsumptionem antidatæ in præiudiciū Tertij, nempè prouisi Apostolici, aut resignantis; nam aliter esset in facultate Ordinariorum priuare beneficiatos suæ Diœcesis, asserendo eos in eius manibus resignasse: quò fit, vt multò minus
21 eius Vicario in hoc credatur. Decisio verò † *Portugallien.* non applicatur, dum dicit, quòd non creditur Episcopo, qui in erectione cuiusdam Vicariæ asseruit Parochialem fuisse vnitam Monasterio, & sic de actu de præterito, qui coram eo vnico contextu fieri non potuit, *Garz. vbi supra num. 26.*
22 Minus releuant decisiones Vicen. † beneficij, & Placentina Parochialis supra etiam allegatæ, quia in illa Vicen. Vicarius non attestabatur de actu de recenti, & coram se facto, & qui debebat necessariò præcedere pro fundamento actus gesti; sed de actu de præterito facto coram Episcopo cum relatione ad quoddam Instrumentum, de quo non constabat, quodque potuit, Vicario absente, coram quocunque Notario celebrari: cum tamen in casu nostro præsentatio Monialium de persona Lazari debuit fieri, vel exhiberi coram ipsomet Vicario instituente. In decisione verò Placentina erat soli in simplex
23 † Vicarij fides, quæ non facit fidē, *Mantic. dec. 51. num. 6. Seraph. decis. 128. num. 1.* & attestabatur de examine, & reprobatione, & sic de actu de præterito coram alijs gesto, & in præiudicium tertij, cuius assertioni ideò non fuit habita fides.

Nec etiam officit, si dicatur, quòd Vicarius in casu nostro attestatur de præsentatione Monialium in præiudicium tertij, scilicèt D. Archiepiscopi, quia
24 cum ipsi † vnum, & idem costituant Tribunal, factum vnius reputatur factum alterius; ita vt D. Archiepiscopus non possit dici tertius respectu sui proprij Vicarij in his, quæ competunt Vicario ex natura Vicariatus, prout ei competit Institutio, sicut in simili
25 scientia † Officialis dicitur scientia Domini, eique præiudicat, quando ille in actu interuenit vti Officialis, & scientia prouenit ex actu ad ipsum, aut Dominum spectan. *Bart. in l. si Publicanus, §. in omnibus, ff. de public. Alex. consil. 6. num. 8. lib. 1. Rota decis. 507. par. 1. recent.* Idcircò creditur Vi-
26 cario in præiudicium † Episcopi de omnibus narratis in Instrumento institutionis, quando illa, vt hic, eodem tempore, & momento interuenerunt, vt latè *Crescent. decis. 1. de offic. Vicar. num. 5. cum seqq.* Vbi etiam, quòd pro actus validitate præsumuntur eodem momento facta.

Non obstat præterea, quòd Moniales prætendunt esse in quasi possessione præsentandi Vicarium ad nutum earum amouibilem: cum tamen Lazarus non fuerit deputatus ad nutum, nec Vicarius enunciet istam qualitatem, sed solum simplicem præsentationem: etenim respondetur, quòd nec etiam enunciat, quòd deputatio fuerit facta in perpetuum, vnde præsumitur temporalis iuxtà naturam suam, & iuris dispositionem, qua attenta in Ec-
27 clesia † Regulari, qualis est hæc Monialium, deputatur Vicarius temporalis, *d. cap. 1. de Capell. Monach. & ex Constitutione Pij V. super Vicarijs, edita Gonzal. glos. 5. §. 6. num. 7.* Et quando ex hoc, aut alio ex supradictis obiectis præsentatio Lazari pateretur difficultatem, tamen quia fuit effectuata,
28 † fuit ex ea acquisita Monialibus quasi possessio in præiudicium D. Archiepiscopi, *Put. decis. 183. lib. 1. nouis.* Etiam quòd effectuatio sequuta fuerit ex institutione nulliter facta per eius Vicarium, vt dixit *Rota in vna Bracharen. corā Achill. de anno 1555.*

nandi Vicarium Ecclesiæ Parochialis sancti Andreæ de Porta Ciuitatis Ianuen. Sed quia Illustris. D. Archiepiscopus obtinuit iterum audiri; fuit propterea per quatuor vices causa proposita super ijsdem, & vtrinque acriter controuersa, & per Dominos maturè examinata, & tandem hodie resoluta ad fauorem Monialium: quo fit, vt hæc secunda decisio maiori etiam egeat discusione.

Resolutio fuit fundata in tribus nominationibus Monialium continuatis, & effectum sortitis. Prima de anno 1554. Secunda de anno 1573. & vltima de anno 1494. & tamen sufficit † vna *Ripa in cap. cum Ecclesia, num. 53. de caus. poss. & propr. Roman. consil. 311. in fine, Rota decis. 17. num. 1. p. 1. diuers. et Ilerden. Parochialis 13. Iunij 1558. coram Caputaque Gonzal. super reg. 8. glos. 45. §. 2. num. 29. et late Garz. de benef. p. 5. c. 5. nu. 59.* Et eo magis dicebant Domini cōstare de bono † iure Monialium, quia ius non videtur assistere Domino Archiepiscopo, sed Monialibus. Cum enim agatur de propria earum Ecclesia, & sic de Ecclesia Regulari, ius nominandi Vicarium ad eas de iure spectat, *c. 1. de Cappell. Monach. Concil. Trident. sess. 25. de Regul. c. 11.* Et pro eisdem Monialibus censuit, sunt iā plures anni, Sacra Concilij Congregatio. Nec hoc mirum videtur, quia etiam † cura animarum secularium potest penes illas residere, per alium tamen exercenda. *Felin. in c. cum Venerabilis num. 36. de except. Rota decis. 21. in fin. de prabend. in antiq.*

Nec placuit prætensio D. Archiepiscopi, quod d. Ecclesia non sit Monialium, nec consequenter Regularis, † & sic non intrare *textum in dicto cap. 1. de Cappell. Monach.* quia non agitur de Ecclesia separata, & distincta à Monasterio: sed de Ecclesia ipsius Monasterij, quòd aliam, quàm istam non habet Ecclesiam, quæ ideò est eiusdem pars integralis, ita vt appellatione † Monasterij etiam Ecclesia comprehendatur, *glos. in c. 1. in verb. exempto, ubi communiter DD. de priuil. in 6.* Vndè cū hoc Monasterium sit Regulare, Ecclesia etiam est Regularis, quia clarum est, quòd Monasteria non dantur sine Ecclesijs: vltra quod ad effectū manutentionis sufficit probare, dominium † Ecclesiæ esse Monasterij ex sola possessione, dum illud deducitur incidenter, *Bart. in l. quidam in suo n. 4. ff. de cond. instit. Calder. cons. 23. de prabendis.*

De possessione autem Monialium non est dubitādum, cum sit notoria, & probetur in actis quòd primitus hoc Monasterium erat Ordinis sancti Benedicti, quia autem erat adeò destitutum, vt in eo vix degerent quinque Moniales; in vim specialis rescripti Apostolici, & instante Senatu Ianuen. fuerunt in illud de anno 1509. translatæ Priorissa, & Moniales S. Margaritæ Ordinis D. Augustini, & fuit illis tradita possessio tàm Conuentus, quàm Ecclesiæ, nec nō consignatæ cum Inuentario sacræ suppellectiles, nempè tabernaculum pro custodia sanctissimi Sacramenti, Vas Chrismatis, liber Baptizatorum, & alia huius generis ad vsum, & curam Sacramentorum pertinentia. Quæ consignatio non fuisset illis facta, sed verò Parocho, nisi ad eas cura animarum habitu spectaret. Quibus accedunt visitatio Apostolica de anno 1582. & plures enunciatiuæ Archiepiscoporū in actu visitationis, in quibus hæc Ecclesia dicitur, & nominatur Ecclesia Monialium S. Andreæ.

Et in omnem casum etiamsi Monialibus ius non assisteret, sed resisteret, adhuc eis esset danda manutentio: quia iuris † resistentia eam non impedit, nisi sit vehemens, & ineuitabilis, *Innoc. in cap. cum venissent, n. 3. vers. illud obtinet de rest. in integr. Couar. pract. quæst. c. 16. nu. 6. Rota apud Gregor. XV. decis. 370.* Qualis hæc non esset, sed dubia, & turbida, ac illi multum detraheretur, tàm ex quo moniales auctoritate Apostolica adeptæ fuerunt possessionem Ecclesiæ, & rerum ad curam spectantium de manu Executorum, quàm ex longæua, & temporis considerabilis possessione nominādi Vicarium, Quo casu † Iuris resistentia non impedit manutētionem. *Abb. in c. 1. n. 8. vt lit. pend. Lancell. de attent. 2. part. cap. 4. declar. 4. n. 6. Rota decis. 595. n. 5. par. 1. diuers. & decis. 685. num. 3. part. 1. recent.*

Quare tota difficultas posita in eo fuit, quis ceptæ litis tempore possideret. Quæ ad duo præcipuè capita separatim discutienda reducitur. Primum est, an prædictæ tres præsentationes Monialium sint releuātes, itaut eis suffragentur ad effectum, de quo agitur. Secundum quatenus sic, An illæ semper vsque ad tēpus litis motæ fuerint in eodem statu; An verò de anno 1609. quo vacauit hæc Ecclesia per obitum Facciotti per eas nominati in tertia nominatione, amiserint possessionē, itaut dicto tempore litis motæ iam desierint possidere, Dominus verò Archiepiscopus possessionem acquisitus fuerit.

Quoad primum de releuantia prædictarum trium præsentationum voluerunt Domini maioris claritatis causa eas sigillatim examinare. Prima de anno 1554. de persona Lazari de Cassana inexuperabiliter † visa fuit ad fauorem Monialium, ex quo fuit effectuata, dum idem Lazarus fuit per Vicarium Archiepiscopi Ianuen. deputatus cum narratiua, quod illū deputabat ad præsentationem Monialium, *capit. cum Ecclesia Sutrina de caus. possess. et propr. Seraphin. decis. 1411. n. 2. et fuit sæpius decisum.*

Neque obstat, quòd de hac præsentatione non constet, nisi per simplicem enunciatiuā Vicarij Domini Archiepiscopi, cui non creditur de præsentatione facta, *Mascard. de prob. to. 2. concl. 958. nu. 28. Caputaque decis. 238. par. 2.* quia imò eius narratiua probat quasi possessionem præsentandi, vt in puncto, *Put. decis. 167. lib. 1. in nou. impress.* Et ratio est, quia admittere præsentationem, & concedere institutionem spectat ad Vicarium iure proprio ratione sui officij, ac ex sua ordinaria iurisdictione sinè alio speciali mandato, *cap. ex frequentibus extra de instit. & ibi Glos. & in c. fin. de offic. Vic. in 6. Rocch. de iurepatr. verb. competens q. 31. Couar. lib. 3. var. cap. 20. num. 7. Garz. de benef. par. 5. cap. 8. nu. 85. cum seq.* Vicario † autem attestanti de spectantibus ad eius officium plenè creditur, *Rota decis. 313. p. 1. recent.* Non minus quàm Episcopo, quia militant in eo omnes rationes, quas in Episcopo attendit, *Rota decis. 11. de iurepatr. in nou. et apud Caputaquen. decis. 87. part. 3.*

Nec contrarium probat, *dicta decisio* † *Caputaquen. 228. par. 2.* Quia vltra quod nulla ibi fit mentio de effectuatione, qua sequuta, & non aliter intrat Conclusio nuper firmata, *et d. decisio Petri:* non impugnat *Caputaque.* d. concl. ex defectu potestatis

Vica-

Vicarij: sed quia in casu illius decisionis non atte-
13 stabatur. Vicarius † de præsentatione facta coram ipso, vt in Casu nostro: sed coram alio, nempè coram Episcopo, cui propterea non creditur, prout distinxit *Rota in Iacen. pensionis 16. Decemb. 1591. coram Card. Pamphilio*; *Mascard.* verò in loco citato,& decisiones Rotæ per eum ibi allegatæ loquū-
14 tur in simplici enunciatiua † Vicarij de Iurep. cui non est standum in præiudicium Episcopi; non autem quando, vt hic attestatur de actu coram se gesto ratione sui officij.

Non obstat etiam, quòd dicta enunciatiua Vicarij fuerit de actu de præterito, dum Vicarius non enūciat, Lazarum tempore deputationis fuisse per Moniales nominatum: sed nominationem fuisse antea factam ex illis verbis ibi, *fuisse præsentatum coram nobis*, & rursus ibi, *& habita prius per nos iuridica informatione de eius sufficientia*. Quæ informatio videtur necessariò capta post nominationē, & multò magis deputatio inde sequuta, quo casu nec ipsi
15 Episcopo † attestanti de actu Institutionis credendum est de aliquo actu de præterito, nisi quatenus vno, eodemque tempore coram eo, & per eum factæ existant: *Rota decis. 16. de probat. in antiq. Crescent. decis. 13. de probat. & Put. decis. 374. lib. 1. & Rota in Portugallien. Vicariæ apud Garziam par. 8 cap. 4. num. 45. & in Vicen. beneficij 11. Decembris 1619. coram bon. mem. Vbaldo*; Et quòd
16 Vicario † attestanti de examine non credatur, dixit *Rota in Placentina Parochialis 14. Iunij 1619. coram Illustrissimo Patriarcha Manzanedo*.

Quia respondetur, quòd imò iuxta doctrinam *Bartoli in l. post dotem, n. 21. ff. solut. matr.* actus enunciatus in aliquo instrumento per verba impor-
17 tantia tempus præteritum præsumitur † tempore instrumenti gestus, si potuit eò tempore fieri, itaut præteritum non intelligatur ex interuallo: sed incōtinenti, aut de modica præteritione, prout passim Notarij in Instrumentis sic asserunt; dedit, vendidit, tradidit, quæ sunt verba præteriti temporis, & tamen intelliguntur de eodem tempore confecti In-
18 strumenti, *ex Bart.* vbi supra, cuius doctrina † est communiter recepta, *Ias. ibidem nu. 85. Alciat. de præsum. reg. 2. præsum. 35. nu. 3. Menoh. præsum. 18. lib. 3. & cons. 97. nu. 68. Barbos. in d. l. post dotem n. 26. & Cenc. de Cens. par. 2. c. 1. q. 1. n. 9.* Vnde etiā attestatio Vicarij de præsentatione Monialium, & examine præsentati per verba de preterito debet eo-
19 dem modo intelligi: cum præsentatio, † examen, & deputatio benè potuerint vnica hora, & contextu expediri. Et tantò magis, quia stante iuris assistentia pro Monialibus deputatio Vicarij verisimiliter præsupponit nominationem illarum, & examen præsentati, & ideò ex solo actu institutionis præsumuntur præcessisse, *Rota decis. 11. de iure patron. in nouis*
20 Nec aduersantur, † *decis. 16. de prob. in antiq. & decisiones Crescent. & Put.* allegatæ, quia loquuntur in casu quādo Episcopus in literis asserit, quòd contulit beneficium vacans per resignationē in eius manibus factam, & per eum admissam, cui meritò non creditur propter præsumptionem antidatæ in præiudiciū Tertij, nempè prouisi Apostolici, aut resignantis: nam aliter esset in facultate Ordinariorum priuare beneficiatos suæ Diœcesis, asserendo eos in eius manibus resignasse: quò fit, vt multò minus
21 eius Vicario in hoc credatur. Decisio vero † *Portugallien.* non applicatur, dum dicit, quòd non creditur Episcopo, qui in erectione cuiusdam Vicariæ asseruit Parochialem fuisse vnitam Monasterio, & sic de actu de præterito, qui coram eo vnico contextu fieri non potuit, *Garz. vbi supra num. 26.*

22 Minus relevant decisiones Vicen. † beneficij, & Placentina Parochialis supra etiam allegatæ, quia in illa Vicen. Vicarius non attestabatur de actu de recenti, & coram se facto, & qui debebat necessariò præcedere pro fundamento actus gesti; sed de actu de præterito facto coram Episcopo cum relatione ad quoddam Instrumentum, de quo non constabat, quodque potuit, Vicario absente, coram quocunque Notario celebrari: cum tamen in casu nostro præsentatio Monialium de persona Lazari debuit fieri, vel exhiberi coram ipsomet Vicario instituente. In decisione verò Placentina erat solùm simplex
23 † Vicarij fides, quæ non facit fidē, *Mantic. dec. 51. num. 6. Seraph. decis. 1[illegible] num. 1.* & attestabatur de examine, & reprobatione, & sic de actu de præterito coram alijs gesto, & in præiudicium tertij, cuius assertioni ideò non fuit habitā fides.

Nec etiam officit, si dicatur, quòd Vicarius in casu nostro attestatur de præsentatione Monialium in præiudicium tertij, scilicèt D. Archiepiscopi, quia
24 cum ipsi † vnum, & idem costituant Tribunal, factum vnius reputatur factum alterius; ita vt D. Archiepiscopus non possit dici tertius respectu sui proprij Vicarij in his, quæ competunt Vicario ex natura Vicariatus, prout competit Institutio, sicut in simili
25 scientia † Officialis dicitur scientia Domini, eique præiudicat, quando ille in actu interuenit vti Officialis, & scientia prouenit ex actu ad ipsum, aut Dominum spectan. *Bart. in l. si Publicanus, §. in omnibus, ff. de public. Alex. consil. 6. num. 8. lib. 1. Rota decis. 507. par. 1. recent.* Idcircò creditur Vi-
26 cario in præiudicium † Episcopi de omnibus narratis in Instrumento institutionis, quando illa, vt hic, eodem tempore, & momento interuenerunt, vt latè *Crescent. decis. 1. de offic. Vicar. num. 5. cum seqq.* Vbi etiam, quòd pro actus validitate præsumuntur eodem momento facta,

Non obstat præterea, quòd Moniales prætendunt esse in quasi possessione præsentandi Vicarium ad nutum eorum amouibilem: cum tamen Lazarus non fuerit deputatus ad nutum, nec Vicarius enunciet istam qualitatem, sed solum simplicem præsentationem: etenim respondetur, quòd nec etiam enunciat, quòd deputatio fuerit facta in perpetuum, vnde præsumitur temporalis iuxta naturam suam, & iuris dispositionem, qua attenta in Ec-
27 clesia † Regulari, qualis est hæc Monialium, deputatur Vicarius temporalis, *d. cap. 1. de Capell. Monach. & ex Constitutione Pij V. super Vicarijs edita Gonzal. glos. 5. §. 6. num. 7.* Et quando ex hoc, aut alio ex supradictis obiectis præsentatio Lazari pateretur difficultatem, tamen quia fuit effectuata,
28 † fuit ex ea acquisita Monialibus quasi possessio in præiudicium D. Archiepiscopi, *Put. decis. 183. lib. 1. nouis.* Etiam quòd effectuatio sequuta fuerit ex institutione nulliter facta per eius Vicarium, vt dixit *Rota in vna Bracharen. corā Achill. de anno 1555.* quam

Vicarij: sed quia in casu illius decisionis non atte-
13 stabatur. Vicarius † de præsentatione facta coram
ipso, vt in Casu nostro: sed coram alio, nempè co-
ram Episcopo, cui propterea non creditur, prout di-
stinxit *Rota in Iacen. pensionis 16. Decemb.* 1591.
coram Card. Pamphilio; *Mascard.* verò in loco ci-
tato, & decisiones Rotæ per eum ibi allegatæ loquū-
14 tur in simplici enunciatiua † Vicarij de Iurep. cui
non est standum in præiudicium Episcopi; non au-
tem quando, vt hic attestatur de actu coram se gesto
ratione sui officij.

Non obstat etiam, quòd dicta enunciatiua Vicarij
fuerit de actu de præterito, dum Vicarius non enū-
ciat, Lazarum tempore deputationis fuisse per Mo-
niales nominatum: sed nominationem fuisse antea
factam ex illis verbis ibi, *fuisse præsentatum coram
nobis*, & rursus ibi, *& habita prius per nos in mi litia
informatione de eius sufficientia*. Quæ informatio
videtur necessariò capta post nominationē, & mul-
tò magis deputatio inde sequuta, quo casu nec ipsi
15 Episcopo † attestanti de actu Institutionis creden-
dum est de aliquo actu de præterito, nisi quatenus
vno, eodemque tempore coram eo, & per eum fa-
ctæ existant: *Rota decis. 16. de probat. in antiq. Cre-
scent. decis. 13. de probat. & Put. decis. 374. lib. 1. &
& Rota in Portugallien. Vicariæ apud Garziam
par. 8 cap. 4. num. 45. & in Vicen. beneficij 11. De-
cembris 1619. coram bon. mem. Vbaldo*; Et quòd
16 Vicario † attestanti de examine non credatur, dixit
*Rota in Placentina Parochialis 14. Iunij 1619. co-
ram Illustrissimo Patriarcha Manzanedo.*

Quia respondetur, quòd imò iuxta doctrinam
Bartoli in l. post dotem, n. 21. ff. solut. matr. actus
enunciatus in aliquo instrumento per verba impor-
17 tantia tempus præteritum præsumitur † tempore
instrumenti gestus, si potuit eò tempore fieri, itaut
præteritum non intelligatur ex interuallo: sed incō-
tinenti, aut de modica præteritione, prout passim
Notarij in Instrumentis sic asserunt; dedit, vendidit,
tradidit, quæ sunt verba præteriti temporis, & ta-
men intelliguntur de eodem tempore confecti In-
18 strumenti, *ex Bart.* vbi supra, cuius doctrina † est
communiter recepta, *Ias. ibidem nu. 85. Alciat. de
præsum. reg. 2. præsum. 35 nu. 3. Menoh. præsum. 18.
lib. 3. & cons. 97. nu. 68. Barbos. in d. l. post dotem.
n. 26. & Cenc. de Cens. par. 2. c. 1. q. 1. n. 9.* Vnde etiā
attestatio Vicarij de præsentatione Monialium, &
examine præsentati per verba de preterito debet eo-
19 dem modo intelligi: cum præsentatio, † examen
& deputatio benè potuerint vnica hora, & contextu
expediri. Et tantò magis, quia stante iuris assisten-
tia pro Monialibus deputatio Vicarij verisimiliter
præsupponit nominationem illarum, & examen præ-
sentati, & ideò ex solo actu institutionis præsumun-
tur præcessisse, *Rota decis. 11. de iure patron. in nouis*
20 Nec aduersantur † *decis. 16. de prob. in antiq. & de-
cisiones Crescent. & Put.* allegatæ, quia loquuntur
in casu quādo Episcopus in literis asserit, quòd con-
tulit beneficium vacans per resignationē in eius ma-
nibus factam, & per eum admissam, cui meritò non
creditur propter præsumptionem antidatæ in preiu-
diciū Tertij, nempè prouisi Apostolici, aut resignan-
tis; nam aliter esset in facultate Ordinariorum pri-
uare beneficiatos suæ Diœcesis, asserendo eos in
eius manibus resignasse: quò fit, vt multò minus
21 eius Vicario in hoc credatur. Decisio verò † *Por-
tugallien.* non applicatur, dum dicit, quòd non cre-
ditur Episcopo, qui in erectione cuiusdam Vicariæ
asseruit Parochialem fuisse vnitam Monasterio, & sic
de actu de præterito, qui coram eo vnico contextu
fieri non potuit, *Garz. vbi supra num. 26.*

22 Minus releuant decisiones Vicen. † beneficij, &
Placentina Parochialis supra etiam allegatæ, quia
in illa Vicen. Vicarius non attestabatur de actu de
recenti, & coram se facto, & qui debebat necessariò
præcedere pro fundamento actus gesti; sed de actu
de præterito facto coram Episcopo cum relatione
ad quoddam Instrumentum, de quo non constabat,
quodque potuit, Vicario absente, coram quocun-
que Notario celebrari: cum tamen in casu nostro
præsentatio Monialium de persona Lazari debuit
fieri, vel exhiberi coram ipsomet Vicario instituen-
te. In decisione verò Placentina erat solum simplex
23 † Vicarij fides, quæ non facit fidē, *Mantic. dec. 51.
num. 6. Seraph. decis. 128. num. 1.* & attestabatur de
examine, & reprobatione, & sic de actu de præte-
rito coram alijs gesto, & in præiudicium tertij, cuius
assertioni ideò non fuit habita fides.

Nec etiam officit, si dicatur, quòd Vicarius in ca-
su nostro attestatur de præsentatione Monialium in
præiudicium tertij, scilicet D. Archiepiscopi, quia
24 cum ipsi † vnum, & idem costituant Tribunal, fa-
ctum vnius reputetur factum alterius; ita vt D. Ar-
chiepiscopus non possit dici tertius respectu sui pro-
prij Vicarij in his, quæ competunt Vicario ex natura
Vicariatus, prout competit Institutio, sicut in simili
25 scientia † Officialis dicitur scientia Domini, eique
præiudicat, quando ille in actu interuenit vti Of-
ficialis, & scientia prouenit ex actu ad ipsum, aut
Dominum spectan. *Bart. in l. si Publicanus, §. in
omnibus, ff. de public. Alex. consil. 6. num. 8. lib. 1.
Rota decis. 507. par. 1. recent.* Idcircò creditur Vi-
26 cario in præiudicium † Episcopi de omnibus narra-
tis in Instrumento institutionis, quando illa, vt hic,
eodem tempore, & momento interuenerunt, vt latè
Crescent. decis. 1. de offic. Vicar. num. 5. cum seqq.
Vbi etiam, quòd pro actus validitate præsumuntur
eodem momento facta,

Non obstat præterea, quòd Moniales præten-
dunt esse in quasi possessione præsentandi Vica-
rium ad nutum earum amouibilem: cum tamen La-
zarus non fuerit deputatus ad nutum, nec Vica-
rius enunciet istam qualitatem, sed solùm simpli-
cem præsentationem; etenim respondetur, quòd
nec etiam enunciat, quòd deputatio fuerit facta in
perpetuum, vnde præsumitur temporalis iuxtà natu-
ram suam, & iuris dispositionem, qua attenta in Ec-
27 clesia † Regulari, qualis est hæc Monialium, depu-
tatur Vicarius temporalis, *d. cap. 1. de Capell. Mo-
nach. & ex Constitutione Pij V. super Vicarijs edi-
ta Gonzal. glos. 5. §. 6. num. 7.* Et quando ex hoc,
aut alio ex supradictis obiectis præsentatio Lazari
pateretur difficultatem, tamen quia fuit effectuata,
28 † fuit ex ea acquisita Monialibus quasi possessio in
præiudicium D. Archiepiscopi, *Put. decis. 183. lib. 1.
nouis.* Etiam quòd effectuatio sequuta fuerit ex in-
stitutione nulliter facta per eius Vicarium, vt dixit
Rota in vna Bracharen. corā Achill. de anno 1555.

quam refert, & sequitur *Garz. de benefic. par. 5. c. 5 num. 104.*

Demum non obstat, quòd dicebatur, scripturam de anno 1554. per quam probatur hæc præsentatio Lazari, non esse in forma probanti, vti exemplum extractum à Notario Actuario Episcopi Sauonensis ab altero exemplo per Antonium Roccataliatam desumpto ex protocollo cuiusdam Hieronymi Roccataliatæ eius Antecessoris in officio, quę propterea
29 tanquam sumptum † de sumpto fidem non facit; *Ant. August. in epit. tit. de exempt. nu. 4. Put. decis. 152. lib. 3. & Rota par. 2. recent. decis. 297.* Quia fuit benè responsum, quod ad hunc effectum sufficit obseruantia contentorum in dicta scriptura exvacatione per obitum Lazari à Monialibus electi, cum aliis pluribus adminiculis, quæ hic concurrunt. *Bald. cōs. 400. num. 5. lib. 4. Corn. cons. 101. nu. 4. & cons. 158 nu. 1. & 2. Rot. in recent. decis. 472. num. 3. par. 1. & decis. 18. nu. 1. par. 3.*

Et cessat penitus difficultas, quia fuit mihi datū, & Dominis in Rota ostensum Instrumentum dictæ præsentationis, quod fuit ordinatum poni in actis, non ab exemplo: sed ex protocollo Hieronymi de eo rogati, extractum per dictum Antonium eius in officio successorum, quod est illud idem, quod fuit productum coram Episcopo Sauonensi citata parte
30 † quæ nihil opposuit, quod ideo fidem facit, *Bart. in l. 1. §. si quis, ff. de bon. possess secundum tab. Acchill. decis. 2. nu. 7. de offic. de leg. Rota decis. 27. num. 1. & 581. nu. 4. par. 2. recent.* Nec dubitarunt Domini de notariatu Antonij, quamuis ille non se enunciet No-
31 tarium, quia in fine suæ subscriptionis adest dictio, † &c. quæ comprehendit d. qualitatem, *Zabarell. cōs. 133. nu. 1. in fin. vers. aliter.* Et presertim accedente legalitate Vicarij D. Archiepiscopi attestantis de Notariatu tam Antonij, quàm Hieronymi eius predecessoris.

SECVNDA NOMINATIO facta legitur de anno 1573. de persona Bartholomæi Scaniliæ per obitum supradicti Lazari, cuius effectuatio videtur etiam non posse controuerti, quamuis non constet de formali institutione. Primò, quia cum Monialibus ius assistat, & d. nominatio probetur per eas facta;
32 eo ipso, quod Scanilia nominatus † cum effectu tanquam Vicarius postea curam exercuit, & non cōstat de alia deputatione D. Archiepiscopi, nec de alio titulo, præsumptio est, quod possedit vigore præsentationis, quæ de iure debuit, & sic huius presentationis Monialium, vt dixit *Rota in dicta Vicen. beneficij 11. Decembris 1619. coram bon. me. Vbaldo.* Secundò quia Scanilia fuit presentatus per obitum Lazari, qui fuerat institutus ad præsentationem Monialium, post cuius obitum incontinenti possedit. Scanilia, quo defuncto fuit etiam per Moniales ele-
33 ctus Bartholomæus Facciottus qui etiam possedit; vnde † benè probatur effectuatio iuxtà *cons. Oldrad. 229. sæpius per Rotam canonizatum. Lambert. de Iure patr. lib. 2. par. 1. q. 19. art. 7. Rot. decis. 545. n. 2. & decis. 598. nu. 9. par. 1. diuers. & fuit dictum in decisione in hac causa facta coram me vers. Quia in primis;* Quòd vero vacatio obtigerit per mortem Scaniliæ, asseritur in requisitione, seu præcepto tunc Archiepiscopi Monialibus facto de anno 1594. & & de hoc nunquam fuit dubitatum. Tertiò, & tandem tollit omne dubium Visitatio Apostolica de anno 1582. vbi fit mentio, & claris verbis adnotatur, quòd Scanilia, qui tunc erat Vicarius d. Ecclesiæ, fuit institutus ad nominationem Monialium: ex
34 Visitatione † autem benè comprobantur præsentatio, & institutio, *Caputaque decis. 158. par. 2. Rota decis. 573. nu. 4. par. 2. recent.*

Neque obstat, quod hęc præsentatio, Scanilię facta fuerit ad crates Monasterij, quia ex quo præsentationis instrumentum fuit factum in loco solito, & vbi debuit fieri, non excluditur, quin illud potuerit coram Ordinario exhiberi, & obtineri ab eo Institutio, prout præsumitur ex supradictis, eo ipso, quod de alio titulo non constat, & quia ex possessione Monialium † de preterito vigore nomi-
35 nationis, & deputationis de anno 1554. præsumitur eas suam continuasse possessionem in futuram, dum illa non probatur amissa, *Glos. Bald. & alij in l. si ut possid. C. de probat. Menoch. præsumpt. 63. lib. 6. per tot. & in puncto Rota in Fanen. beneficij 11. Decēbris 1620. coram R. P. D. meo Pirouan.*

Nec etiam releuare visum fuit, quòd Visitator Apostolicus in dicta Visitatione dixerit, quod Scanilia habebat curam animarum ab anno 1573. sub die 29. Ianuar. & tamen præsentatio Monialium facta legitur 31. eiusdem mensis, & anni, & ideò quod Institutio Scaniliæ non potuit esse facta ad Monialium nominationem subsecutam biduo post dictam institutionem, sed liberè ab Ordinario. Quia vltra quòd cessat omne dubium ex eodem Instrumento nominationis, ex quo clarè colligitur, quòd Scanilia fuit bis per Moniales nominatus. Primò statim post obitum Lazari, & post ea d. die 31. Ianuarij, quæ rei-
36 teratio † eo magis, ac magis denotant enixum animum Monialium continuandi possessionem: Domini vlterius aduertebant, Visitatorem nō asseruisse Scaniliam fuisse prouisum die 29. Ianuar. sed postquam dixit, curam istius Ecclesiæ exerceri per Capellanum ad nutum Monialium amouibilem, qui tunc erat Barth. Scanilia: subdit, quod ille habebat curam animarum à die 29. Ianuar præuia approbatione Examinatorum Synodalium, quæ admissio,
37 seu † approbatio generica ad animarum curam, non infert ad institutionem, seu prouisionem istius Ecclesiæ sub illamet die, alioquin Visitator asseruisset de directo contrarium; cum tamen semper sit decreto res temperanda, ac ita interpretanda; vt dispo-
38 sitio non † mereatur à sapiente reprehendi, *l. Saluius Arist. ff. de leg. præst an. Paris. cons. 3. num. 23. & seq. lib. 3.* Vnde admissio Scaniliæ ad curam, de qua meminit Visitator, intelligi debet, quod ille precedenter fecit se approbare generaliter, vt facilius Moniales alliceret ad illum presentandum, prout biduo post fuit per eas presentatus, & sic presumi quod successiuè fuit etiam institutus: Hoc enim verisimili temperamento ad concordiam reducuntur verba Visitationis *ad notat. per glos. in l. si negotiū verb. gestorum, C. de neg. gest.* Et saluatur ius competens Monialibus tàm de Iure, quàm ex quasi possessione presentandi, in qua erant.

Postremò non obstat deputatio cuiusdam Figarolij de anno 1588. pro exercenda cura dictę Ecclesiæ, ex ea enim nihil Monialibus deperit, nec Dño. Archiepiscopo fuit aliquod ius acquisitum: quia vt [illegible] dicitur

dicitur in decisione in hac causa facta, ille fuit deputatus in V. Curatum loco Scanilię de eius consensu, & ex libro matrimoniorum apparet, quod Scanilia tàm ante, quàm post d. deputationem exercuit vti Curatus d. curam, & Figarolius ibidem vocatur simplex Presbiter; Et remouetur omnis scrupulus; quia postea de anno 1594. vacauit hæc Vicaria per obitum Scaniliæ, non autem Figarolij. Nec dubitari potest, † quin viuente adhuc Scanilia potuerit de eius consensu fieri per Ordinarium dicta deputatio V. Curati etiam sine consensu Monialium, *Feder. de Sen. cons. 95. num. 3. versicul. item super eo, quòd quæritur.*

TERTIA MONIALIVM præsentatio fuit de anno 1594. per obitum supradicti Scaniliæ in personam Barth. Facciotti etiam ad crates electi, & D. Vicario per earum procuratores pręsentati, ac per eum admisi, si & in quantum, cuius effectuatio nullo etiam modo, nullaque ratione potest controuerti
40 tum quia † iuxta superius dicta tam de Iure, quàm ratione quasi possessionis Monialium illa debuit admitti, *Ferret. cons. 33. num. 4. cum seqq. lib. 1.* Prout etiam illam fuisse admittendam declarauit Sacra Concilij Congregatio in literis Vicario D. Archiepiscopi directis, & præsentatis de anno 1595. quæ propterea fuit admissa ex clausula, † si & in quantum,
41 quæ hoc operatur. *Bald. in l. edita, nu. 98. C. de eden. in 2. lect. Marf. de clausul. par. 1. clauf. 152. num. 1.* Sicut de appellatione ita admissa tradit *Roman. consil. 501. & in puncto*, quòd præsentatio cum dicta
42 clausula † censeatur admissa, si de iure est admittẽda, dixit *Rota decis. 687. par. 1. diuers. Quæ apud Seraphin. est decis. 499.* Tùm etiam quia postea de anno 1609. vacauit hęc Vicaria per obitum Facciotti. Vndè pro eius effectuatione ad effectum quasi possessionis Monialium vltra vulgare *consilium Oldrad. 229. supra allegatum*, militant etiam, & applicãtur omnes rationes supra deductę pro effectuatione secundę præsentationis.

Neque obstat, quod constet de alia deputatione d. Facciotti facta die 13. Octobris eiusdem anni absque vlla penitus relatione ad Monialium presentationem prius factam, quia pręter quod ista secunda
43 deputatio † fuit per modum prouisionis, quæ ideo nullum statum facit, *cap. cum vos, vbi Abb. nu. 1. de off. ordin. Rebuff. de sent. prouis. in præfat. nu. 37.* dicta deputatio non excludit, quin adsit alia anterior, prout adfuit ad pręsentationem Monialium admissa, si & in quantum. Quinimò aut inde excluditur, & nulla redditur secunda deputatio vti facta Moniali-
44 bus ignorantibus, quarum † possessio propterea non fuit interrupta. *Calder. d. consil. 12. in fin. de Iurepat. Seraph. decis. 337. nu. 2.* vel dicendum, quod ex illa secunda deputatione potius censeri debet continuata Monialium possessio, *iuxta regul. l. 2. C. de acqu. poss.* prout illam continuare semper Moniales crediderunt, de qua credulitate videtur non esse hęsitãdum, ex quo, sparso postea rumore, quod D. Archiepiscopus intendebat deputare alium Vicarium, Moniales recurrerunt ad Sacr. Concilij Congregationem, & ab ea reportarunt literas, quas, vt dictum est, pręsentauerunt Vicario D. Archiepiscopi petẽtes manuteneri. Quò factum fuit, vt Facciottus semper visus fuerit continuare in pristina possessione in qua erat ad presentationem Monialium vsque ad annum 1609. Quo ille obijt, & quod Moniales ideò toto hoc tempore alium non nominarunt, quia Facciottus eis gratus, & per ipsas nominatus curam administrauit.

Nec releuat, quòd in memoriali nomine Monialium S. Congregationi porrecto fuerit narratum, quòd D. Archiepiscopus recusabat admittere, & approbare Vicarium ab eis nominatum; quasi inde colligi videatur, quod Facciottus nunquam fuit per D. Archiepiscopum deputatus, quia ex quo ille fuerat iam admissus, si & in quantum, dicta narratiua necessariò intelligi debet in eo sensu, quod non admittebatur liberè, & simpliciter: aut quia idem Facciottus fuit etiam deputatus per viam prouisionis, quod fieri non poterat in earum pręiudicium. Et cessat penitus, quia semper Facciottus curam potius exercuit vti Vicarius titularis, quàm per modum prouisionis, tum ex quo deputatio cuiusdam alterius Vicarij per D. Archiepiscopum facta nunquam habuit effectum, tum etiam, & multo magis ex deputatione Iacobi Sybillę in V. Curatum, de licentia tamen Facciotti Curati facta die 20. Aprilis anni 1595. & ex alijs duabus similibus deputationibus in V. Curatum de persona Ioannis Baptistę Barrilarij de anno 1604. & 1608. quæ vti factę de Facciotti licentia denotant, quòd ipse potius vti titularis, & sic ad presentationem Monialium, quàm per modũ
45 prouisionis possedit: † quia vti talis non potuisset cõsentire, vt alius substitueretur quis eius nomine curam exerceret, *ad l. fin. ff. de off. eius, & l. à Iudice C. de iudic.* Ex quibus possessio Monialium vsque de anno 1609. quo Facciottus decessit, & per eius obitum hęc Vicaria vacauit, visa fuit Dominis semper continuata, & quòd ex aduerso vsque adhoc tẽpus non constat de aliqua prouisione, vti de libera.

SVPEREST, nunc expendere secundum dubium supra excitatum, videlicet. An à d. Anno 1609. quo obijt Facciottus vsque ad tempus litis motę semper Moniales continuauerint in d. quasi possessione, in qua tunc erant; Et certum est, quod regula stat pro
46 Monialibus: itaut ei, qui probat olim † possedisse, vti probant Moniales, detur hodiè manutentio, dum ex aduerso possessio non probatur amissa, *Bald. in l. 1, nu. 12. C. vt possid. 126. circ. fin. Rip. in c. cum Ecclesia Sutrina vers. ex istis de cauf. poss. & propr. Rota decis. 81. par. 1. diuers. Greg. XV decis. 555. nu. 10. & in puncto Rota in dicta Fanen. beneficij supra allegata coram R.P.D. meo Pirouano. & in Papien. iurispat. 9. Aprilis. 1601. coram sancta me, Card. Pamphil.* Et ratio est, quia possessio † solo
47 animo retinetur, *l. licet, C. de acquir. possess.* Mutatio autem voluntatis non pręsumitur *l. cum, qui, C. de probat.* Vndè, qui in pręteritum posedit, pręsumitur semper in futurum possedisse, animumque continuandi possessionem habuisse, *l. 3. §. si seruus, ff. de acq. possess. Innoc. in cap. 2. de restit. spol.* etiam quando iamdiu possedit, *Menoch. præsump. 64. n. 4.*
48 *lib. 6.* adeò vt olim possidens † semper pro se habeat pręsumptionem, itaut onus probandi possessionis ammissionem incumbat Aduersario, *l. circa, ff. de probat. l. libertus, §. vlt. ff. de libert. caus.* Vnde stat difficultas: An amissio probetur per D. Archiepiscopum & visum fuit eam nullo modo probari, maximè

stante iuris assistentia pro Monialibus.

Non obstat, quod defuncto Facciotto de d. anno 1609. D. Archiepiscopus deputauit eundem Barrilarium, qui vt dictum est, Facciotto viuente fuerat deputatus eius V. Curatus, ex qua deputatione prætendit D. Archiepiscopus ipsũ acquisiuisse quasi possessionem conferendi, prout etiam idem prętendit ex alia deputatione cuiusdã Albertonij de anno 1622. quia fuit benè satisfactum, quòd hæc vltima de Al-
49 bertonio dedit causam † liti, quæ propterea non est atten. *Rota coram Gregorio XV. decis. 417. num. 4. et in recent. decis. 30. n. 1. p. 2.* Deputatio verò Barrilarij, in qua fit præcipuum fundamentum fuit per modum prouisionis, quæ idcircò non mutat statum præcedentem, *ex Rebuff. vbi suprà*, & ratio est, quia Ordinarius sua ordinaria auctoritate potest de-
50 putare Vicarium, † seu Oeconomum in beneficio vacante, interim & quousque de Rectore prouideatur, aut cognoscitur de iuribus eligentium, *d. cap. cũ vos cap. peruenit il. 2. et ibi glos. verb. assignes extra de appell. Concil. Trident. sess. 24. c. 18. vers. alioquin, Lancell. de atten. cap. 12. limit. 18. num. 2.* Vnde cum huiusmodi deputatio non fiat ad firmandum statum; sed ad interim tantùm, nec minimum quidem præiudicij ex ea infertur illis, qui antea possidebant, sed interim eorum ius illæsum conseruatur, aliter enim
51 possent Episcopi Canonũ auctoritate spoliare † Patronos sua quasi possessione, quod esset iniquum, *Ostien. in d. cap. cum vos versic. instituere, & ibi Anchar. not. 1.*

Non obstat etiam, quòd Barrilarius sic deputatus continuauerit in d. cura vsque ad mortem, quæ fuit de anno 1622. quia non propterea aliqua quasi possessio fuit D. Archiepiscopo acquisita, sed semper remansit Monialium, ex quo etiam semper Barrilarius vsque ad ad mortem visus fuit dictam curam exercere per modum prouisionis, nihil enim est, cur non potuerit sic exercere; ergo sic exercuisse credendum est, dùm non constat de alio eius titulo, quàm
52 de isto. Quinimò stante quasi † possessione Monialium, de qua opponebatur, non potuit D. Archiepiscopus interim prouidere, nisi per modum prouisionis, non autem de Rectore perpetuò, *Glos. in d. cap. cum vos vers. causa, & ibi Ioan. Andr. num. 4. vers. alia de causa, & Cardin. num. 2. q. 4.* vbi quòd esset iniustum, & indignum, vt vna pars in præiudicium alterius in re subiecta aliquid perpetuò faceret, vel innouaret.

Minus obstat noua prætensio, & subtilitas Aduocatorum, scilicèt quòd ex deputatione Barrilarij per modum prouisionis D. Archiepiscopus sit manutenen. in quasi possessione prouidendi per modum prouisionis, quia, aut hoc prætenditur ad conseruandum ius D. Archiepiscopi sic prouidendum à iure sibi datum, & hoc non est sub lite; aut ad effectum impugnandi Monialium quasi possessionem, ita vt ideò desierint possidere: Et dicebant DD. quod hoc non merebatur allegari, quia sic omnes quasi possessiones Patronorũ quantumuis iustificatæ euanescerent. Aut tandem id prætenditur ad effectum, quòd cum d. Ecclesia sit manualis, idem sit dicere per modum prouisionis, quantum est dicere ad nutum amouibilem iuxtà testes D. Archiepiscopi super hoc vsu loquendi nouissimè examinatos, ita vt deputatio Barrilarij non solùm fuerit prouisionalis, sed etiam prouisiua; & consequenter, quòd D. Archiepiscopus sit manutenendus in quasi possessione deputandi Vicarium ad nutum amouibilem, quòd si subsisteret, excluderetur penitus manutentio Monialium ad earum nutum: quæ quidem prætensio nedum iure probatur, sed est contra ius expressum, quia iuxta præscriptam formam à Concil. Trident. & ex consti-
53 tutione Pij V. Ordinarij † debent de Parochialibus prouidere in perpetuum, & per concursum, non autem amouibiliter, aliter enim resideret cura huius Ecclesiæ principaliter penes Archiepiscopum, qui est incapax plurium Ecclesiarum: *Seraphin. decis. 1304. n. 2. Rota in Pampilonen. decimarũ 13. Decẽb. 1592. coram Comitulo.* Vndè propter decretum irritans, & clausulam, sublata, appositam in Concilio, & in d. Constitutione non potest dari possessio releuans,
54 quæ sit manutenibilis, quia † claudunt os parti, & tollunt facultatem Iudici aliter iudicandi. *Bart. in l. fin. C. de Canon. frumen. Vrb. Rom. lib. 11. Card. in cap. quia diligenter, vbi etiam Imol. de elect. & fuit sæpissimè decisum.*

Nec etiam obstat, quòd postea D. Archiepiscopus indixerit concursum huius beneficij tanquàm de libero, & quòd Barrilarius fuit vnus ex approbatis per examinatores, licèt alijs duobus votis inferior. Vndè dicebant informantes pro D. Archiepiscopo inde præsumi, quòd Barrilarius, mutata priori causa possidendi, possedit de nouo vti prouisus, & gratificatus ab Ordinario: nam dicebant DD. quòd dum non apparet, quòd post tentum concursum alium titulum obtinuerit, potius præsumi debet, quòd semper permansit prior caussa, & deputatio expressa per
55 modum prouisionis, quia vbi habemus † causam expressam, cessat tacita, & præsumpta, *l. cum ex filio. § filio. vbi gloss. ff. de vulg. Angel. Perus. cõs. 348. Crauett. consil. 32. n. 2.* & vbi gratia expressam causam habet, non debet ad aliam trahi, *Rota dec. 166. num. 7. par. 2. recent.* Quinimò ex testibus datis per D. Archiepiscopum excluditur penitus præsumptio tituli perpetui, dum deponunt Barrilarium semper fuisse tentum, & habitum pro Curato amouibili, & ex quo fuit votis inferior, non debet præsumi, quòd fuerit electus, & præsertim, quia Moniales appellauerant à futuro concursu, & grauamine, quæ ideò non fuerunt appellationem prosecutæ, quia D. Archiepiscopus grauare cessauit, non procedendum ad deputationem vigore concursus, sed permittendo, quòd idem Barrilarius, vti priùs per modum prouisionis continuaret exercitium d. curæ, & in omnem
56 casum nouus titulus, & noua possidendi † causa superueniens ex facto D. Archiepiscopi, Monialibus ignorantibus, eis non noceret ad effectum, de quo agitur *iuxta d. consilium Calder. 12. in fin. de iure patronat.* Sed potius habendum esset, ac si Moniales Ordinario conferenti tacitè accessissent pro conseruatione sui iuris, *Dec. consil. 126. circa finem, & dixit Rota in d. Papien. iurispatr. 9. April. 1601. coram Card. Pamph.*

Non obstat præterea acquiescentia, seu taciturnitas Monialium toto dicto tempore, quia non potuit plus eis præiudicare, quàm actus ipse, qui, si tamquàm factus per modum prouisionis, eis non præiudicabat, ergo nèc acquiescentia: Nec Ordinarius
57 † præ-

57 † præscribit libertatem aduersus iuspatronatus per simplicem non vsum præsentandi Patronorum; sed requiritur factum Ordinarij directè contrarium seruituti iurispatronatus, hoc est libera collatio *ad leg. hac autem, et ibi DD. ff. de seruit. vrban. prædior. et in puncto* Rota *decisio* 109. *num.* 9. *par.* 2. *diuers.* prout etiam, nec Monialibus obesse potuit, quod, dum instarent pro admissione d. appellationis, Vicarius D. Archiepiscopi eam nedum reiecit, sed dixit, eis nullum ius competere, nec in possessorio, nec in
58 petitorio fuit enim simplex † interlocutio sine citatione, & causæ cognitione, & notoriè iniusta, quæ ideò non transit in remiudicatam, nec in parte fuit opus ab ea appellare, *iuxtà notat. in cap. inter cæteros, vbi Felin. et alij de re iud. Cas. de Crass. decis.* 2. *num.* 8. *de solut.*

Postremò, ac tandem non obstat, quod Moniales coram Episcopo Sauonensi petierint reintegrari, quasi ideò confessæ fuerint eas non possidere, sed,
59 D. Archiepiscopum: Petitio enim † reintegrationis fuit æquiuoca, vnde debet referri ad solam possessionem naturalem, & turbationem de facto, *Rota decis.* 560. *numero* 3. *parte prima*, non autem ad possessionem ciuilem, quæ semper remansit apud Moniales, *Rota decis.* 561. *numero* 5. *par.* 1. *recent. et addent. ad Gregor. XV. decis.* 555. quæ distinctio, quicquid contenderint informantes pro D. Archie-
60 piscopo, etiam locum habet in iuribus † incorporalibus, in quibus datur etiam duplex possessio ciuilis, & naturalis, *Bart. in leg.* 1. *numero* 19. *versic. in contrarium, ff. de acquir. poss. et in puncto Guidopap. decis.* 629. *n.* 14. *et Rota decis.* 649. *n.* 10. *par.* 2. *recent.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

* *Est decisio* 13. *supra in hac parte. Et infra adest alia decisio coram eodem sub die* 3. *Aprilis* 1628. *est decisio* 165.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Romana, seu Bononien precij Clericatus.

Die Lunæ 19. *Aprilis* 1627.

ARGVMENTVM.

Pater emens filio aliquod officium, veluti Clericatum Cameræ, an postea filius teneatur illius pretium conferre, & sibi imputare in legitimam.

SVMMARIVM.

1 *Confessio alicuius, quando tertio non præiudicet.*
2 *Confessio fulcita multis adminiculis etiam contra tertium probat.*
3 *Pater emens filio aliquod officium, an in eiusdem filij legitimam sit imputandũ. et num.* 4.
5 *Filius tenetur cõferre, et sibi imputare in legitimã officium ei emptum à patre, licèt non sit ad hæredes transmissibile, si saltem sit alienabile.*
7 *Officia Romanæ Curiæ, licèt non transmittantur ad hæredes, ex quo tamen possunt mediante resignatione in manibus Papæ in alios vẽdi, imputantur in legitimam.*
8 *Nicolaus de Vbald. in tract. de success. ab intest. par.* 1. *num.* 1. *declaratur.*
9 *A voluntate Principis reputantur impossibilia, quæ dependunt.*
10 *Alienatio, quando de facili conceditur, non dicitur impossibilis.*
11 *Officium Clericatus Cameræ, et Auditoratus nõ imputatur in legitimam.*
12 *Fiumagiol. opinio in l. quartam. nu.* 468. *quando non procedat, et aliorum Doctor. num.* 13.
14 *Libri empti à patre, et filio traditi, censentur ei donati, et non imputantur in legitimam, nisi constet de contraria voluntate patris.*
15 *Expẽsæ factæ à patre pro nuptijs filiorũ nõ imputantur in legitimã nisi pater iusserit imputari.*
16 *Aequalitas inter filios est seruanda.*

DECISIO LIV.

FVerat per duas sententias Rotales pronunciatũ precium Clericatus Cameræ empti in personã Marchionis Francisci filij imputandum esse in legitimam eidem debitam in bonis Comitis Vlixis patris, & de eo posse se reualere Comitem Alexandrũ fratrem, & hæredem vniuersalem eiusdem patris, & cũ in tertia instantia coram me ageretur de iustitia dictarum sententiarũ, de validitate enim non controuertebatur, ad duas inspectiones Domini restringebant difficultatem causæ, Prima, An constet officiũ prædictum Clericatus fuisse emptum ex pecunijs paternis: Altera quatenus fuerit emptum, an illius precium sit imputandum in legitimam.

Et quoad primam dixerunt constare emptionem factam fuisse ex pecunijs Comitis Vlixis, quia Ceuli, qui vendiderunt hoc officium Clericatus Marchioni Francisco, confessi fuit precium recepisse ex pecunijs Comitis Vlixis, quæ confessio licèt de per se cõsiderata tanquam facta, post iam adeptum officium ab eodem Marchione Francisco, & sic illius quæsi-
1 tum † non præiudicet tertio, *Bart. in l. facta, § si hæres, ff. ad Trebell. Natt. cons.* 152. *nu.* 11. *Cephal. consil.* 12. *n.* 9. *Rot. dec.* 685. *n.* 4. *p.* 1. *diuers.* Attamen quia hæc confessio est multum verisimilis, pluraque habet adminicula, quæ inferunt illius veritatem, nempè quia Marchio Franciscus nec Castrensia, nec aduentitia habebat, saltem quæ pro emptione officij ascendentis ad valorem scut. 36. milia auri sufficerent, adest antecedens mandatum in D. Fabium Albergatum pro emendo hoc officio, non versamur in personis suspectis, & vix credi potest quod Comes Vlixes falsum dixerit præsertim in fraudem filij, concurrit etiã liberculus ab eodem scriptus, & alia luculenter ponderata in primis decisionibus coram RR. PP. DD.
2 meis Pirouano, & Virili, & consequenter dicta † cõfessio tamquam fulcita tot adminiculis vtique etiam contra tertium probat. *Ruinus, consilio* 142. *numero* 4. *lib.* 1. *Crauet. consilio* 40. *num.* 4. *Surd. decisio* 135. *num.* 5. *Mobed. decis.* 2. *nu.* 7. *de confess.*

Nec obstant exceptiones, quæ dantur contra liberculum, & alia supra ponderata, quoniam Comes Alexander principaliter non innititur dicto liberculo, sed potius instrumento confessionis factæ per illos de Ceulis, & instrumento mandati facti in personam D. Albergati; Illo autem liberculo vtitur pro adminiculo, & partita solutionis pecu-

niarium si de per se considerarentur, possent fortasse aliquam pati difficultatem quod sint æquiuocæ, & possint verificari tam in filio, quàm in patre, sed si coniungantur cum instrumento mandati, & confessionis prædictæ, quibus consequtiuè accedunt, & ad ea referuntur, ex his saltem simul iunctis constat pecunias à patre erogatas fuisse pro emptione dicti officij presertim cum ipse Marchio Franciscus contrarium non doceat.

Nec obstat quod Comes Vlixes non soluerit de proprio, sed de peculio filij, quia instrumentum partitę, & alia ex quibus probatur de quibus pecunijs fuerit emptum dictum officium contrarium dicunt, & non constat filium habuisse peculium saltem adequatum pro tam notabili summa scut. 36. mill. auri, & demum ex hoc solummodo inferretur, quod filius esset creditor patris post illius mortem, nec indè tamen sequeretur officium non fuisse emptum ex pecunijs paternis.

Quietantiæ autem, quæ modo dantur à Marchione Francisco sunt de leui summa, & incongrua ad officium Clericatus, sunt posteriores per quinquennium post emptionem factam à Ceulis, nec indicant, quod cedere debeant in causam huius officij, nec apparet quid contineantur in computo.

Hoc autem posito, quod officium fuerit emptum
3 ex pecunijs † paternis, consequitur resolutio alterius inspectionis, quoniam licet officium ipsum emptum à patre in personam filij, tamquam quid merè personale, & consistens independenter in persona filij, & illius idoneitatem, & commodum respexerit Princeps in concedendo non dicatur in patrimonio patris, *l. Lucius, la prima, ff. de legat. 2. l. fideicom. §. si seruo, ff. de legat. 3. & not. Ias. in l. omnimodò, §. imputari, nu. 1. C. de inoff. testam. & in l. Illud, nu. 5. vers. vel potest, C. de collat. & Gomez. in l. Tauri, 29. nu. 21. in princ.* & consequenter in eiusdem † filij legitimam non imputetur, vt per *Bart. in l. 1. §. nec*
4 *castrense, nu. 4. ff. de collat. Vasquez. de success. creat. §. 30. num. 214. Crass. §. legitima, quæst. 26. num. 4. & Gomez d. loco*; Attamen precium illius, seu æstimatio tanquam res merè proueniens ex facto patris
6 cōferri debet, † & imputari in legitimam licet officiū non sit ad hæredes trāsmissibile, quia saltem est alienabile, vt est *tex. in d. §. imputari*, & ibi notant omnes Doctor. & in *l. illud, C. de collat. Bart. in d. l. 1. §. nec castrense num. 4. vers. quadam est militia, ff. eod. Rip. in l. in quartam, n. 163. ff. ad l. Falcid. & Piumagiol. num. 463. Becc. consil. 20. num. 29. lib. 1. Vasquez d. §. 30. num. 218. Conar. variar. resol. lib. 3. cap. 19. nu. 6. Telli Fernand. in l. 29. taur. nu. 11.* & ibidem *Gomez. nu. 21. Gamm. decis. Lusitana 29. num. 3. Guttier. pract. quæst. cap. 64. nu. 5. lib. 2. Giouan. consil. 94. nu. 27. lib. 1.* & in puncto de Officijs
7 † Romanæ Curiæ, quæ licet non transmittantur ad hæredes, ex quo tamen possunt mediante resignatione in manibus Papę in alios vendi, quòd in legitimam imputentur dixit *Castren. in d. §. imputari, n. 5. Ias. nu. 3. & in d. l. illud, nu. 6. & Rip. in l. in quartam. nu. 163. & seqq. Gamm. decis. 29 in l. in quartā num. 3. Gomez Vasq. Telli, Piumagiol.* & alij in locis præallegatis
8 Et quamuis Nicolaus de Vbaldis *de success. ab intest. par. 1. num. 31.* in contrariam opinionem inclinauerit ea motus ratione, quod pro validitate alienationis huiusmodi officiorum requiritur licētia Papę, quia in illius manibus debet resignari, & quod
9 pendet † à voluntate Principis impossibile reputatur, *l. apud Iulianū, §. constat ff. de legat. 1.* Attamen communiter à Doctoribus hæc opinio reprobatur, vt per *Ias. in dicta l. illud, numer. 6. Rip. in l. in quartam. num. 164. Vasq. d. §. 30. nu. 218. Guttier. d. numer. 5. vers. & hac est*, & requiritur quidem licentia Principis, sed cum de facili † concedatur
10 alienatio impossibilis non reputatur, vt per *Ias.* & cæteros præallegat.

Neque obstat Doctores prędictos loqui in officio modici valoris, & in quibus affectio Principis, & industria, ac idoneitas personæ in cuius caput emitur non consueuit ità sedulò inquiri, Vndè secus videtur dicendum in officio Clericatus, quod in Curia conspicuum est munus, & ingenij, & Doctrinę dotes expostulat, vt pro dignitate exerceatur, & in admittendo huiusmodi officiorum venditionem, seu resignationem, Summi Pontifices non ita faciles esse consueuerunt, vt in indiuiduo per hanc rationem,
11 quòd officium † Clericatus Cameræ, & Auditoratus non imputetur in legitimam, *tradit. Piumagiol. in d. l. in quarta. nu. 468.* Quoniam vltra quod posset dubitari, an id procedat in ipso solummodo officio, seu eius titulo. An autem vendicet etiam si bi locum in illius precio, seu æstimatione, vt fuit in primis decisionibus discussum, respondebant Domini ad præsentem casum nō applicari rationem illam
12 *Piumagiol.* & † aliorum *in d. l. in quartam, & in d. §. imputari*. An scilicet Princeps de facili assentiat huiusmodi officiorum venditionibus, quia de facto san. me. Gregorius XV. iam consensit, & admisit venditionem factam per Marchionem Franciscum, preciumque penes eundem Marchionem remansit, & ideò nulla subest causa, vel æquitas, ob quam prædictum precium non imputetur in legitimam alloquin Comes Vlixes illusus fuisset, si filius officium eius pecunijs emptum abdicasset à se, & tamen idem filius lucraretur illius æstimationē, hincque notabilis resultaret inæqualitas inter filios, si vltra legitimam haberet etiam Marchio Franciscus hanc ingentem pecuniarum quantitatem, & demum cessat difficultas, quia ex protestationibus, & adnotationibus factis in liberculo, & in testamento, & alijs apertè constat de voluntate Comitis Vlixis quod præcium imputaretur in legitima Marchionis Francisci. Vnde licèt Papa admittendo Marchionem Franciscum ad officiū Clericatus ei voluerit fauere, conferendo dignitatē, & munus tam insigne; non tamen credendum est voluisse infringere voluntatem patris, & illum compellere ad donandum tam notabilem summam, & cæteris filijs Comitis Vlixis enormiter præiudicare,
13 & propterea opinio illa † *Piumagiol.* & quot quot possent allegari, non est admittenda quoties in contrarium apparet de voluntate soluentis, quod non intellexerit donare, quemadmodum licet regulariter libri empti à patre, & traditi filio censeantur donati, nec imputentur in legitimam, tamen si cō-
14 stet † de voluntate patris, quod non intellexerit donare tunc quidem imputantur *Dec. in l. si donatione n. 41. vers. & limita. C. de coll.* cū alijs *per Menoch. præsumpt. 30. lib. 3. num. 16. & 20.* Nec non expensæ

pensæ factæ à patre pro nuptijs filiorum regulari-
15 ter quidem non † imputantur, attamen secus est si ipse iussit imputari, *Bald. in l. filiæ, cuius, num. 14. C. famil. hercisctun. Peregr. consil. 92. num. 3. in fin. lib. 3.* & aliàs passim; quę eò magis amplectenda sunt,
16 quia vt fuit dictum, magna insurgeret † inæqualitas inter filios, quòd in hac materia multũ animaduertunt Doctor. *Bart. in l. 1. §. nec castrense, nu. 11. vers. fallit in tribus casibus, ff. de collat. Menoch. præsumpt. 30. num. 12. lib. 3.*

Cætera obiecta fuerunt euulsa in primis decisionibus, & modo per informantes, cum quibus Domini transierunt, & propterea censuerunt sententias Rotales esse confirmandas, & ita, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO

Meten. Iuris corrigendi.

Die Lunæ 19. Aprilis 1627.

ARGVMENTVM.

Concubinatus in Clerico qualiter probetur, & quomodò sit procedendum in hac causa, & quis eam cognoscere debeat.

SVMMARIVM.

1 *Concubinatus in Clerico satis probatur, si probetur illum retinere mulierem in domo conducta, vel in domo amici.*
2 *Concubinatus inspecto Iure Ciuili, ad hoc vt probetur, requiritur, vt mulier domi retineatur.*
3 *In causa Clerici Concubinarij procedendum est præuia monitione.*
4 *Delicta carnis in foro exteriori, imposita salutari pœnitentia, præscribuntur quinquennio.*
5 *Episcopus, & non Capitulum debet procedere in causa Clerici concubinarij.*
6 *Causa dicitur criminalis, quando pro tali habita fuit à Signatura.*
7 *Sententia notoriè iniusta, etiam post lapsum fatalium potest reuocari.*
8 *Iudex, si notoriè iniustè procedit, dicitur spoliare.*

DECISIO. LV.

IOannes tanquam concubinarius per sententiam Capituli fuit priuatus quibusdam villis Tricensibus nominatis, eamque sententiam officialis Virdunen. Sedis Apostolicæ delegatus confirmauit. At demum causa introducta in Curia Auditor Cameræ dictas sententias reuocauit, & iuridicè reuocasse Domini censuerunt. Nam etsi concubinatus † in clerico
1 co satis probatur, si probetur illum retinere mulierẽ in domo conducta, vel in domo amici iuxta *l. si amicis, ff. de adult. & in l. lex Cornelia, §. domum ff. de iniur. l. 1. §. 1. ff de liber. agnosc. & in l. qui domum, & in l. nec in ea. ff. de adulter. Decian. tract. crim. c. 21. n. 2. p. 2. Diaz. in prax. c. 29. n. 1. vers. concubinariũ insuper, & dixit Rota in causa Tullen. Monasterij Sancti Mansueti 27. Ianuarij 1597. coram bonæ memor. Penia.* Quamuis inspecto iure Ciuili ad ef-
2 fectum † concubinatus requiratur, vt domi retineatur, *Bart. & alij in l. concubinam, ff. de concub. Aym. consil. 368. n. 1. Natt. cons. 474. nu. 42. & 43. lib. 2. Præposit. in rubr. de sponsal. n. 5. glos. in verbo concubinam in l. 1. vbi Dyn. ff. de concub. Decian. Diaz. & Rota locis prædictis.* Attamen quatenus fuisset ex testibus, & ex confessione Ioannis probatus concubinatus, quidquid dicendum sit, an debuisset pro-
3 cedi † præuia monitione iuxtà terminos *Concil. Trident. sess. 25. cap. 14. de reformat.* probatur etiam correctio per sex, aut septem annos ante hoc iudiciũ, vndè istud delictum erat præscriptum, cum delicta
4 † carnis in foro exteriori imposita salutari pęnitentia quinquennio præscribantur, *l. mariti, §. præterea ibi ne crimen quinquennio, cum versic. hoc quinquennium, ff. ad l. Iul. de adult l. adulter. C. eod. tit. Clar. in §. adulterium, versic. vnũ tamen Farinac. in prax. crimin. tom. 1. q. 10. num. 11. Foller. in prax. in ver. fori iudicentur, num. 19. Boer. decis. 26. num. 12. Decian. lib. 3. cap. 37. num. 6. Idem Farinac. in terminis concubinatus consilio 80. nu. 18. lib. 1.* Nec capi-
5 tulum † ipsum poterat procedere in ista causa cum Concilium loco citato excludat inferiores, & cognitionem reseruet Episcopo.

Non obstant ea, quæ opponuntur contra validitatem sententiæ Auditoris Cameræ: & primò quòd Locumtenens criminalis non potuerit de ista causa cognoscere ex eo, quia ciuiliter fuit actum in parti-
6 bus. Nam satis est, † quòd Signatura habuerit causam pro criminali, & pronunciatio post lapsum fatalium quatenus iustificaretur, non facit, cum fuerit commissa causa nullitatis æquè principaliter, quæ
7 durat per triginta annos, ideò sententia † tanquam notoriè iniusta etiam post lapsum fatalium potuit reuocari. *Rota decis. 151. nu. 2. par. 1. in recent.* Et acceptio sententiæ de partibus facta per Ioannem, ex quo intimata sententia respondit, sit nomen Domini benedictum non probatur, cum potius verba indicent, quòd in tribulationibus inuocauerit nomẽ Domini. Vltimum quòd sententia Auditoris Cameræ fuerit nulla, ex quo pronunciat, Ioannem fuisse spoliatum, non debuisset allegari, cum satis appa-
8 reat quòd Iudex † de partibus ex prædictis notoriè iniustè processerit, & quòd propterea spoliauerit, *Felin. in cap. dilectus il primo col. 1. de rescript. & in cap. cum causa, col. 2. & sequent. de offic. deleg. Rot. decis. 365. num. 11. par. 1. in recent. S. M. Gregor. decis. 49. nu. 2. & decis. 105. nu. 1. & decis. 198. num. 2. & decis. 209. num. 2.*

Et ità conclusum vtraque parte informante, &c.

¶ *Infra adest alia decisio sub die 31. Ianuarij 1628. coram eodem Reuerendiss. Coccino, est decisio 139.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO

Placentina Præpositura

Die Lunæ 26. Aprilis. 1627.

ARGVMENTVM.

Ecclesia, ad hoc, vt dicatur Collegiata actu, & non habitu, quæ sint necessaria, & quæ sint propria signa.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Per Canonicatus assecutionem in Cathedrali, vacat Præpositura, cum sit incompatibilis cum illo.*
2 *Dispensatio, quando dicatur obreptiuè obtenta.*
3 *Probatio concludens requiritur in materia obiectiua, & num. 13.*
4 *Collegialitas alicuius Ecclesiæ actu, & non habitu qualiter probetur. & num. 7.*
5 *Collegialitatis propria signa quæ sint.*
6 *Collegiata, vt dicatur Ecclesia, non sunt necessariæ omnes coniecturæ, quæ solent ad hoc à Doctoribus ponderari.*
9 *Ad Collegialitatem Ecclesiæ nõ infertur, si ibi Beneficiati soleant simul congregari.*
10 *Congregationes, & tractatus fieri etiam solent in Ecclesijs non collegiatis, & ideò ex hoc non infertur ad Collegialitatem.*
11 *Decis. Mantic. & aliarum intellectus.*

DECISIO LVI.

DVbitatum fuit an gratia Antonij esset iustificata, & negatiuè responsum fuit. Quia narrata fuit vacatio Præposituræ, de qua agitur per assecu-
1 tionem Canonicatus in † Cathedrali incompatibilis cum ea, & tamen Rocchus obtinuit dispensationem super vtriusque retentione incompatibilitati derogatoriam, *c. dudum il secondo, §. Nos igitur cum gloss. de elect. Abb. in c. de multa, nu. 1. de praeben. Hoieda de incomp. beneficiorum par. 2. cap. 12. num. 1. & 2.* Milis in suo repert. in verbo dispensatus Garzias *de benef. par. 11. cap. 5. nu. 81.* vbi refert idem Rotam dixisse in Calaguritana beneficij propter dispensationem ad beneficia ex primæuo illorum statu remanere compatibilia allegando, *Card. in Cõc. 3. & Capram. in reg. 90. num. 109.*

2 Non obstat, quod huiusmodi dispensatio † obreptiuè obtenta fuerit attenta narratiua, quod Ecclesia sancti Vlderici esset Collegiata habitu dũtaxat, quæ tamen cum actu Collegiata probetur, remanet dispẽsatio ipso iure inualida *Egid. decis. 4. Caputaq. decis. 256. num. 4. par. 2.*

Quia responsum fuit, quod cum hæc Collegiali-
3 tas actu deducatur † obiectiuè ad obtinendum beneficium viuentis, illa debet probari concludenter. *Sarnen. ad regulã de infirm. q. 36. Mandos. cons. 20. vers. quam tanto magis Rota. decis. 1094. lib. 3. p. 3. diuers. & dec. 179. num. 3. p. 2. recent. et in Conchen.* Archipresbiteratus, quæ est registrata apud Garziã *de benefic. par. 5. cap. 7. num. 98.* & sic hæc probatio concludens non datur pro Antonio.

Neque obstant quæ deducuntur per Antoniũ ad
4 probandam † hanc Collegialitatem actu, & non habitu tantum, nempè quod in ea reperiantur Præpositus, & tres Canonici, qui congregantur pro habendis tractatis super inuestituris bonorum, & alijs concernentibus interesse Collegij. Quod fuerit, capitulariter data possessio vni ex Canonicis, & demum quod à Visitatore Apostolico de anno 1579. dictum fuerit in eius Visitatione eam esse Collegiatam, & habere Præpositum, & tres Canonicos.

5 Quia cum deficiat probatio † communis sigilli, Massæ, & Arcæ communis, vt ex inde fructus diuidantur, nec certus locus, in quo capitulariter congregantur appareat, adhuc remanet imperfecta probatio, ex quo prædicta sunt præcipua signa, ex quibus desumitur probatio Collegialitatis, *Innoc. in c. postulasti in princip. de iurepatr. Abb. in c. nobis n. 8. eodem tit. Caputaq. decis. 142. num. 1. par. 1. Man. decis. 175. nu. 1. et decis. 482. n. 4. coram Papa Gregor XV.* & idem latissimè fuit firmatum in Asculana Plebaniæ 12. Ianuarij 1624. coram D. meo Merlino, & prius coram me in Placentina Carpaneta
6 5. Nouembris 1622. Et quamvis † necessarium non sit, quod concurrant omnes coniecturæ, quæ solent à Doctoribus ponderari ad inducendam collegialitatem actu, & non habitu tantum, vt dixit *Rota coram bon. mem. Card. Mantic. in eius impressis 175. et 215. num. 1.* nihilominus debent illæ concurrere, ex quibus possit verisimiliter, & quasi pernecesse argui Collegialitas, & prout idem Man-
7 tica ponderat, sigillum † Archam cõmmunem, statuta propria, quæ vti à priuatis Congregationibus exerceri, aut haberi nequeunt, non autem aliæ coniecturæ debent admitti, quę ęquiuocè, & possibiliter inferunt Collegialitatem, & pro vt sunt deductę per Antonium.

Nam quod in Ecclesia Sancti Vlderici reperian-
8 tur † Præpositus, & tres Canonici, quamuis sit de coniecturis approbatis ad hanc probationem, vt admisit *Rota in eadem decis. 215. coram Mantic. & in d.* Asculana Plebaniæ coram D. meo Merlino, attamen quia possunt adesse vt singuli tanquam plures beneficiati in eadem Ecclesia, nisi concurrat communicatio redditüum ex Massa, & communi Arca, inde non potest concludi Collegialitas.

Similiter neque releuat, quod Præpositus, & Canonici, quandoque congregari consueuerint pro habendis tractatibus respectu bonorum Ecclesiæ, vt in instrumentis, quæ dantur.

Quia non propter hoc resultat concludens proba-
9 tio, † quod tractatus fuerint habiti super bonis communibus, & pertinentibus ad Præpositum, & Canonicos ratione Collegij, quo casu inferri nõ potest ad Collegialitatem, *Achil. decis. 10. de praeben. Aegid. dec. 10. n. 2. & 108. in princ. Gonzal. ad reg. 8. glos. 19. n. 15. & 16.* Quinimò cum similes Congregatio-
10 nes, & tractatus soleant fieri etiam in Ecclesijs † nõ Collegiatis, vt ex instrumentis, quæ dantur in Summario Rocchi, *n. 3. magis* ad bonum regimen singulorum, quàm Collegij referendæ sunt.

11 Sicuti neque ex Canonico congregatis † Præposito, & Canonicis recepto potest aliquid certitudinaliter ad Collegialitatem inferri, quamvis sit de pertinentibus ad Collegium, *ex Mantic. d. decis. 215. num. 1. & Cremon. Præposituræ 24. Maij 1621. coram bon. mem.* Remboldo, nisi etiam probetur, quod in ipsa traditione possessionis recipi consueuerint cum assignatione stalli in Choro, & loci in Capitulo, & cum præstatione soliti iuramenti de obseruandis
12 statutis Ecclesiæ, in quibus † terminis loquuntur *decis. allegatæ coram Mantic. & Remboldo*, ac etiam *Brixien. S. Nazarij 13. Iunij 1609. coram bon. mem. Penia.*

Demum non sufficit, quod hæc Ecclesia in visitatione Apostolica de anno 1579. nuncupata fuerit Collegiata, quia vis non est facienda quod Eccle-
13 sia sit Collegiata, sed quod habitu, & actu: Vnde † cum

cum denominatio possit verificari in altera qualitate tantum *Lap. in cap. deliberatur §. voluntas n. 5. Gemin. in fin. de offic. de leg. Rota decis. 179. nu. 3. p. 2 recent.* meritò in æquiuoco remanet nuncupatio quo ad certificandam qualitatem.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Cesaraugustana Præeminentiarum.

Die Lunæ 26. Aprilis. 1627.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo iam concessum Decano, Dignitatibus, ac Canonicis Ecclesiæ Metropolitanæ Cæsaraugustæ contra Collegiatam Beatæ Mariæ de Pilari, qualiter sit exequendum, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Testes non probant, si non sint examinati formiter, & non constet qua auctoritate, & non sint in actis.*

2 *Capitulum Ecclesiæ Maioris debet de iure precedere, alios Beneficiatos, & Prælatos Ecclesiarum inferiorum.*

Et hoc procedit etiam in Ecclesia Prælati Inferioris. num. 2.

3 *Exceptiones opposita contra Testes, quando non sunt habendæ in considerationе.*

4 *Processio, quando dicatur habere vim stationis.*

5 *Nomen singulare, quando commodè potest referri ad omnia, est referendum.*

DECISIO LVII.

FVerunt proposita per partes quinque quæsita, vt Rota videret in quibus, & quomodo sit exequendum mandatum de manutenendo aliàs relaxatum per bo. me. Dominum de Rubeis, & postea per Illustrissimum Dominũ meum Cardinalem Millinum executum: Quorum primum erat, An Decano, Dignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ debeatur manus dextera in Ecclesia Regulari Collegiata Beatæ Mariæ de Pilari, cum ad illam certis diebus accedunt.

Circa quod partes conueniebant, quod Canonicis Metropolitanæ vigore mandati de manutenendo illa debeatur, sed Ecclesia de Pilari solum in controuersiam deducebat, quòd non deberetur quoad Priorem dictæ Ecclesiæ del Pilar, cum ipse esset in possessione præcedendi etiam Capitulum Metropolitanæ, vt satis clarè deponunt duodecim testes.

Cœterum contrarium visum fuit Dominis, quia
1 isti † testes non fuerunt formiter examinati, nec cõstat qua auctoritate, & non sunt in actis. Vnde cum mandatum de manutenendo contineat, quod Prior Canonici, & Capitulum de Pilari teneantur Decanum, Canonicos, & Capitulum Ecclesiæ Sancti Saluatoris Metropolitanæ honorificè recipere diebus, quibus ad Ecclesiam de Pilari accedunt, vtiq; etiam Prior de Pilari teneatur ex vi quasi possessionis hanc precedentiam dare, cum in mandato de manutenendo concedatur Decano, Canonicis, & Capitulo Ecclesiæ Metropolitanæ aduersus Priorem, Canonicos, & Capitulum de Pilari, & sic omnes includat.

Quæ quidem coadiuuantur ex assistentia Iuris quam habet Capitulum Metropolitanæ, vt fuit ponderatum in decisionibus factis 13. Februarij & 22 Iunij superioris anni, & in puncto quod † Capitu-
2 lum Ecclesiæ maioris debeat de Iure præcedere alios Beneficiatos, & Prælatos Ecclesiarum inferiorum dicit *Pelinus in capitulo cum non liceat num. 2. versic. dictis Abbatis de præscription.* vbi quod istud procedit etiã in Ecclesia Prelati Inferioris

Concurrunt etiam sententiæ Sanctij, & Dalmatij, nec non Laudum Archiepiscopi Alphonsi latum de anno 1515. de quibus in prædictis decisionibus: Et tandem pro maiori corroboratione dan-
3 tur Testes pro parte Ecclesiæ Metropolitanæ, contra quos licèt † opponantur exceptiones; Attamen quicquid de his exceptionibus dicendum sit, cum eorum dicta ex prædictis coadiuuentur, illæ exceptiones non sunt habendæ in consideratione.

Secundum quæsitum fuit, An Decano, Dignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ, vel Priori, & Canonicis de Pilari sit danda manus dextera, dum sedent in alijs Ecclesijs, seu monasterijs ad quæ processionaliter itur pro Missa cantanda & concione facienda. Visum est Dominis, cum concedatur mandatum de manutenendo Ecclesiæ de Pilari in Processionibus, & iste sit vnicus actus processionis, cum processio possit fieri, vt reuertatur ad eandem Ecclesiam, & ad aliam etiam perueniatur,
4 quæ † est processio habens vim Stationis, vt per *Crespet. in summa in verb. processiones, & in verb. litania.* Ideò sicut debetur in actu ipsius processionis, ita etiam debetur in Ecclesia, ad quam itur, cum ille etiam sit actus processionis, licèt in illa Ecclesia decantetur Missa, aut concio audiatur, quia vt dictũ est, processio est ad illam Stationem.

Tertium quæsitum fuit, An liceat Ecclesiæ Collegiatæ de Pilari deferre in processionibus generalibus, & cum ad Metropolitanam accedit Crucem, hastam, perticam, & mazzam deauratas; Et negatiuè fuit dictum, & pro resolutione firmatum, quòd dum mandatum de manutenendo loquitur de Ecclesia Metropolitana, dicit illam debere accedere cum Cruce, & pertica, seu hasta deaurata, seu honorabiliori, arbitrio eiusdem Capituli Metropolitanæ. Dum verò loquitur de Collegiata cum Cruce, & pertica, seu hasta argentea, non tamen aurea, ac sceptro, & mazza argenteis: Ex quibus dixerunt Domini, quòd quando mandatum de manutenendo voluit Crucem esse auream, hoc expresis verbis dixit, & propterea illa verba (cum Cruce in pertica argentea, non tamen aurea) sunt intelligenda nedum de hasta, & pertica, sed etiam de Cruce, quia secundum grammaticos poterat ita dici per nomen singulare referendo ad omnia, sicut per nomen plu-
5 rale videlicet vtendo verbo (argenteis) Qua propter cum illud nomen † singulare posit congruè referri, ad omnia est referenda, maxime quia quando mandatum locutum est de Cruce aurea, id expresis verbis dixit.

Quantum

Quartum quæsitum fuit, An Portionarij nouiter instituti in Ecclesia del Pilar ad nutum amouibiles, sint in dictis processionibus præferendi Portionarijs titularibus Metropolitanę; & negatiuè resolutum est. Fuit enim consideratum, quod mandatum de manutenendo licet dicatur fuisse datum Ecclesię de Pilari, tanquam Collegio, siue corpori, non tamen hoc fuit factum simpliciter, sed itaut Dignitates, Canonici, alijque de duobus Collegijs simul concurrant tanquam Dignitates, Canonici, Portinarij respectiuè, non autem in vniuersum & ideò isti Portionarij amouibiles non debent pręcedere, quia aliàs sequeretur absurdum, quod Portionarij amouibiles non æquales Portionarijs Metropolitanę de nouo erecti & qui non erant in rerum natura de tempore mandati de manutenendo deberent pręcedere.

Quintum & vltimum quęsitum est: An Prior del Pilar in absentia Decani Metropolitanę debeat incedere solus in nobiliori loco, exclusis alijs primioribus Dignitatibus, & Canonicis Metropolitanę, & affirmatiuè fuit resolutum, cum in mandato dicatur quod occurrente casu absentię alterius ex Prioribus non liceat alijs Dignitatibus ascendere ad locum Prioris absentis, & ideò tollitur omnis difficultas, cum sit sublata ex decisionibus Rotalibus, quarum vigore prædictum mandatum fuit relaxatum.

Et ita conclusum vtraque parte Informante &c.

¶ *In eadem caus. adsunt infra aliæ decisiones idest sub diebus 24. Nouembris 1627. & 6. Nouembris 1628. & 19. Ianuarij 1629. coram eodem bo. me. Reuerendissimo Coccino, sunt decisiones 111. 208. & 235. & in sequenti parte adest alia sub die 14. Ianuarij 1631, coram eodem, est decisio 15.*

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Bononien. Legati de Marescottis.

Die Lunæ 26. Aprilis 1627.

ARGVMENTVM.

Patri propriè, ac necessariò incumbit onus dotandi filias, & hoc onus adeo suis bonis inhæret, vt ad quoscunque hæredes transeat, & ad hoc illi teneantur.

SVMMARIVM.

1 *Dotandi filias hoc onus propriè, ac necessariò spectat ad Patrem, & nu. 6.*

Et adeo bonis suis hoc onus inhæret, vt cum ipsis bonis ad quoscumque hæredes transeat. num. 1. & 4.

2 *Filius hæres patris constituens dotem sororibus, præsumitur, veluti patris negotium gerere.*

3 *Frater legans sorori dotem, præsumitur compensare cum debito paterno.*

5 *Filius hæres patris, si testatur, quando dicatur loqui relatiuè, & correspectiuè ad testamentũ patris.*

7 *Ad hæredem quando spectet declarare, seu destinare dotem à testatore filiæ relictam.*

8 *Socin. Iun. consil. 79. lib. 3. & alij declarantur, & nu. 9. & num. 10. reprobatur Socin.*

11 *Non grauatur, qui non honoratur.*

12 *A Dote relicta filiæ semper reijciendum grauamen est.*

DECISIO LVIII.

TErtiò ex benignitate Dominorũ proposita hac causa, Tertio etiam Domini responderunt, dotes à Nicolao pro sororibus declaratas, esse referendas in hereditatem Agesilai Patris, & sic standum in decis.

Duę enim in Iure verissimæ conclusiones sunt
1 fundamenta decisionum: Prima est, quòd onus † dotandi filias propriè, ac necessariò incumbit Patri, & adeò bonis eius inhęret, vt cum ipsis bonis idem onus ad quoscumque heredes transeat perinde, ac si specialis, & pręcisa obligatio pro dote filiarum super hereditate fuisset imposita, *Bart. in l. si Marito §. si voluntate nu. 9. & Castrens. num. 4. ff. solut. matrim. Alexand. consil. 169. nu. 2. vol. 7. cum alijs per Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 12. tit. 18. nu. 7. & seq.*

2 Altera est conclusio, quòd filius † heres patris constituens dotem sororibus, pręsumitur veluti patris negocium gerere & pro paterni muneris satisfactione agere dumtaxat quantum vrget necessitas, qua tanquam hæres Patris est adstrictus, & non vltra *argum. l. vxorem § Pater ff. de leg. 3. & l. vlt. C. de excercit. act. Bar. in l. cũ ex pluri b. n. 2. ff. de sol. Menoch. li. 4. præsumpt. 109. n. 63. & presump. 111. n. 48. & cõs. 239. n. 58. & cõs. 370. n. 21.* pleniè *Cardinal Alban. cons. 6. num. 3. & seqq. vsque ad num. 16. Pereg. decis. Patau. 39. nu. 2.* in fine, qui loquuntur in fra-
3 tre, quod dummodo † legat sorori præsumitur compensare cum debito paterno.

Quibus positis consequenter subsistunt dictæ decisiones, quod Nicolaus, dum sororibus dotes constituit, censeatur non de suo proprio eas præstitisse, sed paternum quodammodo officium adimplendo, & eiusdem voluntatem exequutioni demandando, ac se ipsum cum obligatione legali, ad quam vti hæres
4 † Agesilai patris tenebatur, conformando, potius dotium quantitatem declarasse ex causa magis necessaria, & sine sua iactura, vt ex Iuris præsumptione, verbis Testamenti, & coniecturis in alijs decisionibus examinatis satis deprehendi visum fuit: Quibus nũc addi potest, quòd idem suadetur etiam ex illis verbis, *E perche nel Testamento &c.* quæ stant declaratiuè, & magis explicant intentionem Nicolai rela-
5 † tiuam, & correspectiuam ad præcedentem patris dispositionem ad *trad. per Gabr. cons. 133. num. 18. lib. 1. & cons. 124. sub num. 14. lib. 2.* cum alijs similibus. Et ita non nouam constitutionem dotis ex proprijs bonis, sed solum declarationem in bonis paternis, quemadmodum onus erat † paternum, vo-
6 luit facere Nicolaus, ponderatis præsertim alijs verbis Agesilai, vbi mandauit, quod filiæ renuncient, & sint contentæ dote, & apparatibus, siue eleemosyna, quæ eis destinabitur: cum autem ad hæredem
7 spectet hæc destinatio, seu declaratio, *l. si quis à filia §. si q. plures, ff. de leg. primo.* propterea dispositio Nicolai hæredis fuit destinatio, & quædam declaratio, iuxta temporum conditionem, & rerum vicissitudinem.

Non obstant authoritates in contrarium allega-

8 tæ, † Soccin.Iun.conſ.79.lib.3.Alciat.conſ.49.lib.9.& Bero.conſil.46.libr.2. qui Domini vnanimiter in eadem cauſa conſuluerunt, dotem ab Imperatore Maximiliano, Reginæ Mariæ Hungariæ Nepti relictam, non eſſe imputandam cum dote à Philippo Rege Patre eidem Nepti, & filiæ reſpectiuè conſtitutam, ex quo aſſequi putabant informantes etiã in præſenti caſu dotes à Nicolao fratre declaratas, non eſſe compenſandas cum dotibus ab Ageſilao
9 patre deſtinatis; quoniam vltra quod Socc.† d.conſ.79.n.103.& 104. fauet potius Nicolao, dum expreſsè firmat, & admittit, quod frater dotans ſororem, cui à communi patre dos fuerat relicta, cenſetur dotaſſe, vt ſe eximeret ab obligatione contracta ex aditione paternæ hæreditatis, & in executionem eiuſdem diſpoſitionis: Reſponſum etiam fuit, non poſſe ex illo ad noſtrum caſum, vti omninò diuerſum inferri, tùm quia ibi agebatur de Auo, & ſic de aſcendente; Hic de fratre, qui reputatur extraneus: Tum etiam, quia ibi ex coniecturis vrgentibus ita conſuluerũt præcitati DD. quoniam ſcilicet Auus Neptem maximè ſibi dilectã, proprio nomine, & ex proprijs bonis expreſsè dotauerat, vt in illis verbis (adſcribimus, & aſſignamus) quæ donationem, non autem ſimplicem declarationem importabant, vt etiã aduertit Socc.d.conſ.n.48. nulla facta mentione de dote à Patre, & filio reſpectiuè conſtituta, & dotem in diuerſa ſumma, diuerſo tempore, ac moneta ſoluenda, adiectis conditionibus, & pactis diuerſis, quæ à Patre non potuiſſent apponi reliquerat; hic verò potius coniecturæ, & preſumptiones aliàs põderatæ vrgent in contrarium & proinde præcitatæ doctrinæ non applicantur. Vltra quod Socc.conſil.
10 79. in præcipuo eius † fundamento reprobatur à Mant.de tacit.& ambig.lib.12.tit.16.n.21.& ſeq.

Neque etiam hodie Dominis arriſit coniectura, quòd Nicolaus grauamen iniecerit in dotibus vnicuique ſorori conſtitutis, & ſic voluerit de proprio
11 dotare ex regula, quod non † grauo, quem non honoro, quoniam nullum grauamen verè reſultat, ſed ſolum Nicolaus diſponit, quod caſu, quo aliqua innupta decederet, vel Monaſterium ingrederetur, non propterea huius portio alijs accreſceret, ſed ſpectaret ad commodum hereditatis; & ſic vtraque diſpoſitio & Ageſilai, & Nicolai in vnum cõſpirant, & coincidunt, & ſtantibus tot alijs coniecturis, & quod plus eſt, regulis, quę militant, quòd Nicolaus noluerit ſuum iactare, & cum dotem teneretur de bonis paternis aſsignare attamen ex proprijs imprudenter donauerit, & alijs in vtraque deciſione iam pondera-
12 tis, hęc † ſola coniectura grauaminis impoſiti (quatenus etiam vera eſſet) ceſſat, & ſemper grauamen eſſet reijciendum, ac vitiaretur, non autem vitiaret declarationem Nicolai &c.

Cœtera autem obiecta, ex ipſis deciſionibus, Dominis viſa fuerunt ſublata, & ſolum reſeruarunt, vt particulariter videatur, An conſtet de exceſſu in dicta declaratione Nicolai; Et quatenus adeſſet, An obſtet DD.Bernardino, & Antonio Mariæ pro legato per dictum Nicolaum illis relicto, non autem pro dote immiſſionem petentibus.

Et ita vtraque parte Informante tertiò concluſũ fuit &c.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Bononien. Dotis.

Die Mercurij. 5. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Dos data primo Viro cenſetur etiam ſecundo conſtituta, etiam ad effectum taxandi lucrum dotale pro ſecundo Viro, ſi tamen aliud non ſit conuentum ante contractum matrimonium, ſecus ſi conſtante.

SVMMARIVM.

1 *Dos data primo Viro cenſetur repetita ſecundo.*
2 *Permiſſum ad tempus, poſt illud dicitur prohibitum.*
3 *Dotis aſſertio facta ab vxore, conſtante matrimonio. præſumitur ſimulata, & in fraudem donationis prohibitæ.*
4 *Statutũ loquens in vno caſu, comprehendit etiã alium ob rationis identitatem.*
5 *Diſpoſitio non reſtringitur per ea, quæ frequentius accidunt.*
6 *L. dotem ff. de Iur. dot. non procedit, quando conſtat aliud eſſe conuentum.*
7 *Statutum Centenſe declaratur, & num.9.*
8 *Dos conſtante matrimonio augeri poteſt, immò & etiam conſtitui.*
10 *Iuramentum ſua religione non fouet iniquitatem*
11 *Iuramentum non firmat donationem inter virum, & vxorem, quando eſt ſimulata, & hæc opinio eſt verior, & communior nu.12.*

DECISIO LIX.

Sub die 9. Iunij 1625. coram bon.me. Buratto Rota recedendo ab alijs deciſionibus reſpondit confeſſionem factam à D.Claudia ſuper conſtitutione dotis ſcutorum 5000. in fauorem Com. Aloyſij de Pepulis ſecundi mariti non eſſe attendendam, & conſequenter lucrum dotale eidem ſuperſtiti debitũ, taxandum eſſe iuxta quantitatem dotis aſſignatam D.Paulo Carandino primo Viro, in qua poſteriori ſententia poſt tertiam diſputationem coram me Domini etiam hodie permanſerunt, illa enim reſolutio, & Iure communi, & municipali innitur.

1 Iure inquam communi, quia † Dos data primo Viro cenſetur repetita ſecundo l.Dotem.ff.de Iur.dot.l.Diuus l.in Inſulam ff.ſol.matr. cum latè cum latis per Card.Mantic.de tacit.lib.12.tit.15.nu.1.& ſeqq.& etiam ad effectum taxandi lucrum dotale pro ſecundo Viro Menoch.conſ.5.per tot.vbi alios allegat.

Iure etiam municipali Centi, quoniam in Statutũ lib.3.c.15. cauetur eandem omnino dotem datam pro primo matrimonio cenſeri etiam traditam pro ſecundo, & ad euitandas fraudes, ne Coniuges blãditijs aucupentur donationes Vxorum, ſubdit idem Statutum adeò attendendam eſſe aſſignationem dotis factam primo Viro, vt nec etiam Vxor poſſit ſecundo Viro augere, & conſtituere pinguiorem, niſi ante

ante contractum secundi Matrimonij, vel in ipso contractu appareat de huiusmodi augumento, vel diuersa Constitutione dotis. Ex quibus consequitur: quod cum D.Claudia non ante, nec ipso contractu, sed triennio post contractum matrimonium cum Pepulo, confessa fuerit assignasse Dotem duplo maiorem, quam primo Viro constituerit, huiusmodi assignationem, vel confessionem non sustineri, per-
2 missum † enim ad tempus post illud dicitur prohibitum *l.si vnus §.1.ff de pact.Osasch.decis.85.nu.12. Surd.consi.57.nu.9.& decis.189.nu.9.* Totaque illa assertio facta ab vxore simulatè, & in fraudem donationis prohibitæ inter virum & vxorem, & quasi co-
3 lor quæsitus, & pallium ad tegendam † huiusmodi fraudem censetur *l.1.& ibi Bart. in §.sciendum ff. de donat.inter Vir.& Vxor.l. quo de suo C. de dot. caut.* & notat in his terminis *Gabr.cons.10.num.2. lib.1.Modern.Roman.discept.forens.cap.498.nu.14 & seqq.Rota coram sanct.me.Greg.XV.decis.188. num.1.cum alijs in decisione cumulatis.*

Nec placuit DD. motiuum, quod Statutum Centense in secundo casu loquatur, quando scilicet Dos non fuit soluta primo marito, & sic quando adhuc est soluenda secundo marito per patrem vxoris, vel illius hæredes; Quoniam vltra quod verba Statuti videtur comprehendere omnem casum, quia in principio disponitur, quando bona extant penes ipsam Vxorem, in secunda verò parte ponitur casus: quando Dos est exigenda & semper ibi prohibetur fieri assignationem post secundum matrimonium, vel saltem post mensem. Respondebant Domini nullam rationem differentiæ posse assignari, siue Dos fuerit exacta, siue inexacta ad effectum, vt de noua assignatione dotis facienda secundo Viro debeat constare, vel ante contractum, vel in ipso contractu secundi matrimonij, cum semper vtroque casu vigeat suspitio fraudis, & ne in præiudicium filiorum primi matrimonij Vxor blanditijs seducatur ad donan-
4 dum secundo Viro, & propterea statutum † loquens etiam in vno casu trahendum esset, vel potius dicendum comprehendere alium casum ob identitatem rationis *Bald.in l.data opera nu.11. C. qui accusat. poss.Abb.in cap.2.nu.2.de appell.Crauet.cons.118. num.15.Tiraq.in l.si vnquam in verb. libertis n.45 C.de reuoc.donat.Menoch.cons.427.num.71.Surd. cons.443.nu.31.* Et illa verba tanquam posita demonstratiuè & iuxta id quod † frequentius contingit, non dicuntur restringere dispositionem *glos. in l.2 in verb.filio præcedente ff. de vulg.& pup. Rol. cons.39.num.5.lib.3.Beson.cons.52.nu.6.plenè Siluestr.Aldobrand.cons.9.nu.17.& seqq.lib.1.*& fuit firmatum in Romana administrationis 10. Decembris 1626.coram Reuerendissimo D.meo Decano.

Minus etiam obstare visum fuit, quod statutum recipiat interpretationem a Iure communi, & prop-
6 terea quemadmodum à † regula *l. dotem ff. de Iur. dot.* receditur, si constet aliud fuisse conuentum, vt dicitur in *d.l.Dotem, & notat Card. Mantic. de tacit.d.libro 12.tit.15.nu.26.* & ad hoc sufficere coniecturas, & præsumptiones dixerunt *Calcan. consil. 11.nu.4.vers.adhoc,Surd.cons.93.nu.18. Menoch. præsumpt.c.nu.78.lib.3. Rota in Romana Quarti Dotalis 21. Aprilis 1617.cor.bo.me.Andrea,vers.nihilominus,* & plures coniecturas enumerat decisio sub die 10.Nouembris 1617. ex quibus videbatur reddi probabilis illa confessio, & quod verè in actu secundi matrimonij amplior dos fuerit constituta; quam pro primo matrimonio.

7 Quoniam obiectum vrgeret † si statutum simpliciter induceret præsentationem, quod Dos data pro primò censeretur repetita pro secundo matrimonio, quia talis præsumptio tolleretur alia præsumptione, Sed Statutum vlterius progreditur, & requirit probationem, & talem, quæ percutiat tempus, vel ante secundum matrimonium, vel in actu ipsius matrimonij.

Præterea illæ coniecturæ Dominis visæ sunt etiam hodie satis leues: Nam quod fructus fuerint soluti ad rationem dotis scutorum 5000. ante confectionem Instrumenti, & confectionem D.Claudiæ in facto non iustificatur, & super qualitate secundi viri ad effectum, de quo agitur non multum insistebant Domini, quia licèt familia de Pepulis sit nobilissima, attamen ipse erat illegitimus, eiusque splendori obstabat res angusta Domi. D. autem Paulus Carandinus alter maritus erat ex primaria etiam nobilitate suæ patriæ illiusque opera Serenissimi Ferrariæ Duces Atestini, vsi fuerunt in arduis negotijs, & in regenda Ciuitate Regiensi, quod solum grauissimis viris munus demandari consueuerat, & etiam ad Principes, ac demum ad Imperatorem honorifica legatione illum decorarunt, & ipsa D.Claudia erat ex præclarioribus familijs Centi, nempè ex Ferrarijs, seu Gambarinis, adeò vt ipsa Vniuersitas Centi assumpserit stemma gentilitium dictæ familiæ de Ferrarijs de cuius etiam dignitate attestatur *Frater Leander Albertus in discriptione Italiæ pag. 319. cap. Galli Boi.*

Nec obstare visum fuit, quod etiam constante ma-
8 trimonio † augeri dos immò & constitui possit *l.si constante C.de donat.ante nupt.Card.Mantic.de tacit.lib.11.tit.20.nu.20.Surd.decis.204.nu.4.Sanchez de matrim.lib.6.disput.7.in princ.* & est decisio in illa Romana Quarti Dotalis coram bo. mem. Andrea: quoniam id verum est in terminis Iuris communis, non autem stante Statuto Centi, quo cautum est censeri eandem dotem datam secundo Viro, nisi aliter in ipso contractu matrimonij, vel ante fuerit conuentum.

9 Neque etiam obstat, quod Statutum † Centi fuerit approbatum post d.confessionem, & de tempore præclaræ me: Horatij Cardinalis Spinolæ Legati Ferrariæ quoniam ab eodem Cardinali fuit quidem statum Centense in congruiorem formam redactum & ipso iubente impressum, sed vt ex attestationibus notariorum, & Causidicorum apparet, hoc idem Statutum, de quo in libro tertio sub rubr. 15. antiquitus etiam seruabatur, & in volumine statutorum includebatur.

Et tandem nec Iuramentum visum est suffragari, quamuis enim si solum promissorium extaret, illud sufficeret, attamen cum præcedat assertorium, & id quod asseritur à veritate alienum sit in fraudem donationis fuerit prolatum, & sic tale Iuramentum assertorium tanquam carens veritate non operetur,
10 quia Iuramentum sua † religione non fouet iniquitatem *cap.quanto de Iure iur.cap.inter cætera 22. quæst.2.* consequenter etiam hoc sublato, & detecto menda-

mendacio, iuramentum promissorium quoque quod
11 assertorio innitur, & illius intuitu emissum fuit, † vt corruat, necesse est, ita post alios egregiè explicat, *Ruin.cons.130.nu.4.lib.1.& cons.132.nu.11.lib.4.& cons.155.nu.91.lib.5.Scraph.de priuileg. Iur. c. 71.nu.59, Ladercb.cons.139.nu.8.& 9.in fin.* vbi asserit omnes ferè DD. huic conclusioni assentire, *Card.Mant.de tacit.lib.21.tit.1.nu.18.nu.54.* qui
12 de † veriori, & communiori testatur, & sequuta est Rota nedum in hac eadem causa, sed & in Ferrarien. dotis 11. Aprilis 1622.& 4. Maij 1626. coram bon.mem.Buratto.

Et ita vtraque parte informante in vltimo loco decisis Dominis per manserunt, &c.

* *Est decisio 873. in eius impress.*

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARDINALI VBALDO.

Foro Sempronien. Emphytheusis.

Die Mercurij 5. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Emphytheusis, quando est data pro se, filijs, & nepotibus vsque ad tertiam generationẽ, non dicitur hæreditaria, sed ex pacto, & prouidentia. Emphyteusis, quando est finita, quis sit præferendus in noua inuestitura.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis, quando non dicatur hæreditaria.*
2 *Generatio solos descendentes comprehendit.*
3 *Instrumentorum tenores precipuè attendi solent in materia emphytheusis.*
4 *In Emphyteusi, quando constat, qualiter sit facta concessio, non est vlterius procedendum.*
Item nec ad coniecturas, & præsumptiones recurrendum nu.4.
5 *Emphytheusis, quando est finita, tunc in renouatione sũt præferẽdi agnati proximiores defũcti.*
6 *Consuetudo plurimum operatur, ad iustificandam renouationẽ emphytheusis proximiorib. agnatis.*
7 *Emphyteusis renouatio, quando sit facienda proximioribus agnatis, etiam si non sint hæredes.*
8 *In emphyteutica re, quando sunt facta melioramenta, regulariter refici debent.*
9 *Melioramenta in re emphytheutica efficiuntur Domini directi, quando adest pactum reuersionis vnàcum melioramentis.*
10 *Et ista bona efficiuntur Domini directi, etiam si sint notabilis valoris, & de eis potest disponere quomodo ei libet.*
11 *Emphyteusis inuestitura facta ad tertiam generationem, non dicitur hæreditaria.*
12 *Clausula, Ad habendam, quid operetur, & nu.13.*

DECISIO LX.

Dominus Venturellus habuit in Emphyteusim à Reuerendiss. Episcopo Forosẽpron. quædam bona in quatuor instrumentis concessionum: In primo enim quoddam petium terræ hortiuæ, in alijs tribus quædam sita apta ad fabricandum, et in instrumentis, quæ dantur in Summario Catharinæ num. 1. in omnibus autem istis concessionibus fuit appositũ pactum reuersionis etiam melioramentorum finita linea, & omnes concessiones fuerunt factæ pro se, filijs, & nepotibus vsque ad tertiam generationem, & in vna, quæ fuit de anno 1576. fuit etiam data facultas vt Venturellus posset facere vnam nominationẽ in testamento, prout illam fecit ad fauorem Camillæ Vxoris, relinquendo ei domum in dictis sitis ædificatam iuxta facultatẽ sibi in inuestitura concessam, vt in d.Summario num.3.

Finita linea Venturelli per mortem Caroli eius filij sine filijs, & expirata nominatione per mortem Camillæ, Domina Catharina Venturelli ex fratre nepta, & proximior, tãquam supradicta bona essent ad Episcopum deuoluta, obtinuit sibi ab eodem Episcopo Emphytheusim prædictam, vnà cum melioramẽtis renouari, vt in d.Summario nu.5. Hinc orta lite inter d.Catharinam, & Margharitam, quæ ex testamento successit Camillæ, & introducta causa in Rota, fuit hodie dubitatum: An renouationes factæ D. Catharinæ etiam quo ad melioramenta sint attendendæ, & Domini vtraque parte acerrimè informãte ad fauorem D.Catharinæ responderunt.

Et quidem quo ad tres concessiones res caret omni difficultate, quia cum in illis non fuerit facta aliqua mentio hæredum, sed fuerint factæ Venturello pro se, filijs, & nepotibus vsque ad tertiam generationem, Emphyteusis nõ potest dici † hæreditaria, 1
sed ex pacto, & prouidentia, *Bero. cons.103.num.4.& 8.lib.1.Clar in §. Feudum, q.9.n.3.* & dixit *Rota in Romana emphytheusis 29. Maij 1623. coram bon.mem. D.meo Vbaldo*, & ideo finita generatione debet ad dominũ directũ reuerti, & ratio est, quia generatio † solos descendentes comprehendit, *Bald. in auth. si quas ruinas, nu.4.C.de sacros.eccles.Rot. decis.390.num.2.par.2.in recent.* & in instrumentis 2
concessionum fuit expressè dictum, quòd finita generatione liberè ad Episcopũ emphyteusis reuerteretur, instrumentorũ autem tenores in hac materia precipuè † attendi solent, vt est *text.in c.1.* ibi Propter tenorẽ inuestituræ, quem ad hoc esse egregium dicit ibi, *Bald.n.2.de duobus fratr.à c.inuest.* cum 3
alijs per *Menoch.de præsumpt.lib.3.præs.92.nu.1. Hond.cons.70.nu.11.lib.2.Surd.cons.127.nu.36.et cons.153.n.12.& 384.n.1.* & quando constat, prout hic, quomodo fuerit facta † concessio, non est vlterius 4
progrediendum, nec ad coniecturas, & præsumptiones recurrendum. *Ruin.cons.63.n.21.lib.1.Menoch. præsump.108.nu.10.lib.4.Bero.quæst.14.num.1.in fin.Clar.in §.emphyteosis q.1.vers.sed pone.* & dixit *Rota in Mediolanen.Bonorum 23.Martij 1620.co. bo.me.D.meo Vbaldo.*

Cum igitur bona fuerint vt supra ad Episcopum deuoluta, dum ipse voluit illa de nouo concedere, iure merito illa concessit D.Catharinæ, quæ tanquam
5 † agnata proximior Venturelli, erat in renouatione præferenda, *Bero.d.cõs.103.nu.4.& 8.Gabr.de iur. emphyt.conclus.1.per tot.* latè *Marescot.uar.resol li. 1.c.3.n.1.& seq.Verall.decis.303.par.1.* idque maximè procedit stante consuetudine faciendi renouationes proximioribus agnatis, de qua deponunt testes

ante contractum secundi Matrimonij, vel in ipso
contractu appareat de huiusmodi augumento, vel di-
uersa Constitutione dotis. Ex quibus consequitur:
quod cum D. Claudia non ante, nec ipso contractu,
sed triennio post contractum matrimonium cum
Pepulo, confessa fuerit assignasse Dotem duplo ma-
iorem, quam primo Viro constituerit, huiusmodi
assignationem, vel confessionem non sustineri, per-
2 missum † enim ad tempus post illud dicitur prohibi-
tum *l. si vnus §. 1. ff. de pact. Osasch. decis. 85. nu. 13.*
Surd. cons. 57. nu. 9. & decis. 189. nu. 9. Totaque illa
assertio facta ab vxore simulatè, & in fraudem dona-
tionis prohibitæ inter virum & vxorem, & quasi co-
3 lor quæsitus, & pallium ad tegendam † huiusmodi
fraudem censetur *l. 1. & ibi Bart. in §. sciendum ff.*
de donat. inter Vir. & Vxor. l. quo de suo C. de dot.
caut. & notat in his terminis *Gabr. cons. 10. num. 2.*
lib. 1. Modern. Roman. discept. forens. cap. 498. nu. 14
& seqq. Rota coram sanct. me. Greg. XV. decis. 188.
num. 1. cum alijs in decisione cumulatis.

Nec placuit DD. motiuum, quod Statutum Cen-
tense in secundo casu loquatur, quando scilicet Dos
non fuit soluta primo marito, & sic quando adhuc
est soluenda secundo marito per patrem vxoris, vel
illius hæredes; Quoniam vltra quod verba Statuti
videtur comprehendere omnem casum, quia in prin-
cipio disponitur, quando bona extant penes ipsam
Vxorem, in secunda verò parte ponitur casus: quan-
do Dos est exigenda & semper ibi prohibetur fieri
assignationem post secundum matrimonium, vel sal-
tem post mensem. Respondebant Domini nullam
rationem differentiæ posse assignari, siue Dos fuerit
exacta, siue inexacta ad effectum, vt de noua assi-
gnatione dotis facienda secundo Viro debeat con-
stare, vel ante contractum, vel in ipso contractu se-
cundi matrimonij, cum semper vtroque casu vigeat
suspitio fraudis, & ne in præiudicium filiorum pri-
mi matrimonij Vxor blanditijs seducatur ad donan-
4 dum secundo Viro, & propterea statutum † loquens
etiam in vno casu trahendum esset, vel potius dicen-
dum comprehendere alium casum ob identitatem
rationis *Bald. in l. data opera nu. 11. C. qui accusat.*
poss. Abb. in cap. 2. nu. 2. de appell. Crauet. cons. 118.
num. 15. Tiraq. in l. si vnquam in verb. libertis n. 45
C. de reuoc. donat. Menoch. cons. 427. num. 71. Surd.
cons. 443. nu. 31. Et illa verba tanquam posita de-
monstratiuè & iuxta id quod † frequentius contin-
git. non dicuntur restringere dispositionem *glos. in*
l. 2. in verb. filio præcedente ff. de vulg. & pup. Rol.
cons. 39. num. 5. lib. 3. Bellon. cons. 52. nu. 6. plenè Sil
uestr. Aldobrand. cons. 9. nu. 17. & seqq. lib. 1. & fuit
firmatum in Romana administrationis 10. Decem-
bris 1626. coram Reuerendissimo Dunozetto Decano.

Minus etiam obstare visum fuit, quod statutum
recipiat interpretationem a Iure communi, & prop-
6 terea quemadmodum à † regula *l. dotem ff. de Iur.*
dot. receditur, si constet aliud fuisse conuentum, vt
dicitur in *d. l. Dotem, & notat Card. Mantic. de ta-*
cit. d. libro 12. tit. 15. nu. 20. & ad hoc sufficere con-
iecturas, & præsumptiones dixerunt *Calcan. consil.*
11. nu. 4. vers. adhoc, Surd. cons. 93. nu. 18. Menoch.
præsumpt. 6. nu. 78. lib. 3. Rota in Romana Quarti
Dotalis 21. Aprilis 1617. cor. bo. me. Andrea, vers. ni-
hilominus, & plures coniecturas enumerat decisio
sub die 10. Nouembris 1617. ex quibus videbatur
reddi probabilis illa confessio, & quod verè in actu
secundi matrimonij amplior dos fuerit constituta;
quam pro primo matrimonio.

7 Quoniam obiectum vrgeret † si statutum simpli-
citer induceret præsentationem, quod Dos data pro
primò censeretur repetita pro secundo matrimonio,
quia talis præsumptio tolleretur alia præsumptione,
Sed Statutum vlterius progreditur, & requirit pro-
bationem, & talem, quæ percutiat tempus, vel ante
secundum matrimonium, vel in actu ipsius matri-
monij.

Præterea illæ coniecturæ Dominis visæ sunt etiã
hodie satis leues: Nam quod fructus fuerint soluti
ad rationem dotis scutorum 5000. ante confectio-
nem Instrumenti, & confessionem D. Claudiæ in
facto non iustificatur, & super qualitate secundi vi-
ri ad effectum, de quo agitur non multum insiste-
bant Domini, quia licèt familia de Pepulis sit no-
bilissima, attamen ipse erat illegitimus, ciusque splen
dori obstabat res angusta Domi. D. autem Paulus
Carandinus alter maritus erat ex primaria etiam
nobilitate suæ patriæ illiusque opera Serenissimi
Ferrariæ Duces Atestini, vsi fuerunt in arduis nego-
tijs, & in regenda Ciuitate Regiensi, quod solum
grauissimis viris munus demandari consueuerat, &
etiam ad Principes, ac demum ad Imperatorem ho-
norifica legatione illum decorarunt, & ipsa D. Clau-
dia erat ex præclarioribus familijs Centi, nempè ex
Ferrarijs, seu Gambarinis, adeò vt ipsa Vniuersitas
Centi assumpserit stemma gentilitium dictæ familiæ
de Ferrarijs de cuius etiam dignitate attestatur *Fra-*
ter Leãder Albertus in discriptione Italiæ pag. 319.
cap. Galli Boi.

Nec obstare visum fuit, quod etiam constante ma-
8 trimonio † augeri dos, immò & constitui possit *l. si*
const. ante C. de donat. ante nupt. Card. Mantic. de
tacit. lib. 11. tit. 20. nu. 20. Surd. decis. 204. nu. 4. San-
chez de matrim. lib. 6. disput. 7. in princ. & est deci-
sio in illa Romana Quarti Dotalis coram bo. mem.
Andrea: quoniam id verum est in terminis Iuris cõ-
munis, non autem stante Statuto Centi, quo cautum
est censeri eandem dotem datam secundo Viro, nisi
aliter in ipso contractu matrimonij, vel ante fuerit
conuentum.

9 Neque etiam obstat, quod Statutum † Centi fue-
rit approbatum post d. confessionem, & de tempore
præclaræ me: Horatij Cardinalis Spinolæ Legati
Ferrariæ quoniam ab eodem Cardinali fuit quidem
statutum Centense in congruiorem formam redactum
& ipso iubente impressum, sed vt ex attestationibus no-
tariorum, & Causidicorum apparet, hoc idem Statu-
tum, de quo in libro tertio sub rubr. 15. antiquitus
etiam seruabatur, & in volumine statutorum inclu-
debatur.

Et tandem nec Iuramentum visum est suffragari,
quamuis enim si solum promissorium extaret, illud
sufficeret, attamen cum præcedat assertorium, & id
quod asseritur à veritate alienum sit in fraudem do-
nationis fuerit prolatum, & sic tale Iuramentum as-
sertorium tanquam carens veritate non operetur,
10 quia Iuramentum sua † religione non fouet iniqui-
tatem *cap. quanto de Iure iur. cap. inter cætera 22.*
quæst. 4. consequenter etiam hoc sublato, & detecto
menda-

mendacio, iuramentum promissorium quoque quod
11 assertorio innititur, & illius intuitu emissum fuit, † vt corruat, necesse est, ita post alios egregiè explicat, *Ruin.cons.130.nu.4.lib.1.& cons.132.nu.11.lib.4.& cons.155.nu.91.lib.5.Seraph.de priuileg. Iur.c.71.nu.59, Ladercb.cons.139. nu.8. & 9. in fin.* vbi asserit omnes ferè DD. huic conclusioni assentire, *Card.Mant.de tacit.lib.21.tit.1.nu.18. nu.54.* qui
12 de † veriori, & communiori restatur, & sequuta est Rota nedum in hac eadem causa, sed & in Ferrarien. dotis 11. Aprilis 1622.& 4. Maij 1626. coram bon.mem.Buratto.

Et ita vtraque parte informante in vltimo loco decisis Domini per manserunt, &c.

* *Est decisio 873. in eius impress.*

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARDINALI VBALDO.

Foro Sempronien. Emphytheusis.

Die Mercurij 5. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Emphytheusis, quando est data pro se, filijs, & nepotibus vsque ad tertiam generationẽ, non dicitur hæreditaria, sed ex pacto, & prouidentia. Emphyteusis, quando est finita, quis sit præferendus in noua inuestitura.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis, quando non dicatur hæreditaria.*
2 *Generatio solos descendentes comprehendit.*
3 *Instrumentorum tenores præcipuè attendi solent in materia emphytheusis.*
4 *In Emphyteusi, quando constat, qualiter sit facta concessio, non est vlterius procedendum.*
Item nec ad coniecturas, & præsumptiones recurrendum nu.4.
5 *Emphytheusis, quando est finita, tunc in renouatione sũt præferẽdi agnati proximiores defuncti.*
6 *Consuetudo plurimum operatur, ad iustificandam renouationẽ emphytheusis proximiorib. agnatis.*
7 *Emphyteusis renouatio, quando sit facienda proximioribus agnatis, etiamsi non sint hæredes.*
8 *In emphyteutica re, quando sunt facta melioramenta, regulariter refici debent.*
9 *Melioramenta in re emphytheutica efficiuntur Domini directi, quando adest pactum reuersionis vnacum melioramentis.*
10 *Et ista bona efficiuntur Domini directi, etiamsi sint notabilis valoris, & de eis potest disponere quomodo ei libet.*
11 *Emphyteusis inuestitura facta ad tertiam generationem, non dicitur hæreditaria.*
12 *Clausula, Ad habendam, quid operetur, & nu. 13.*

DECISIO LX.

Dominus Venturellus habuit in Emphyteusim à Reuerendiss. Episcopo Forosẽpron. quædam bona in quatuor instrumentis concessionum: In primo enim quoddam petium terræ horriuæ, in alijs tribus quædam sita apta ad fabricandum, vt in instrumentis, quæ dantur in Summario Catharinæ num. 1. in omnibus autem istis concessionibus fuit appositũ pactum reuersionis etiam melioramentorum finita linea, & omnes concessiones fuerunt factæ pro se, filijs, & nepotibus vsque ad tertiam generationem, & in vna, quæ fuit de anno 1576. fuit etiam data facultas vt Venturellus posset facere vnam nominationẽ in testamento, prout illam fecit ad fauorem Camillæ Vxoris, relinquendo ei domum in dictis sitis ædificatam iuxta facultatẽ sibi in inuestitura concessam, vt in d.Summario num.3.

Finita linea Venturelli per mortem Caroli eius filij sine filijs, & expirata nominatione per mortem Camillæ, Domina Catharina Venturelli ex fratre nepta, & proximior, tãquam supradicta bona essent ad Episcopum deuoluta, obtinuit sibi ab eodem Episcopo Emphytheusim prædictam, vnà cum melioramẽtis renouari, vt in d.Summario nu.5. Hinc orta lite inter d.Catharinam, & Margharitam, quæ ex testamento succe[?] Camillæ, & introducta causa in Rota, fuit hodie dubitatum: An renouationes factæ D. Catharinæ etiam quo ad melioramenta sint attendendæ, & Domini vtraque parte acerrimè informãte ad fauorem D.Catharinæ responderunt.

Et quidem quo ad tres concessiones res caret omni difficultate, quia cum in illis non fuerit facta aliqua mentio hæredum, sed fuerint factæ Venturello pro se, filijs, & nepotibus vsque ad tertiam genera-
1 tionem, Emphyteusis nõ potest dici † hæreditaria, sed ex pacto, & prouidentia, *Bero. cons.103.num.4.& 8.lib.1.Clar in §. Feudum, q.9.n.3.* & dixit *Rota in Romana emphytheusis 29.Maij 1623.coram bon.mem D.meo Vbaldo,* & ideo finita generatione debet ad dominũ directũ reuerti, & ratio est, quia
2 generatio † solos descendentes comprehendit, *Bald. in auth.si quas ruinas, nu.4.C.de sacros.eccles.Rot. decis.390.num.2.par.1.in recent.* & in instrumentis concessionum fuit expressè dictum, quòd finita generatione liberè ad Episcopũ emphyteusis reuerteretur, instrumentorũ autem tenores in hac materia
3 præcipuè † attendi solent, vt est *text.in c.1.* ibi Propter tenorẽ inuestituræ, quem ad hoc esse egregium dicit ibi, *Bald.n.2.de duobus fratr.à c.inuest.* cum alijs per *Menoch.de præsumpt.lib.3.præs.92.nu.1. Hond.cons.70.nu.11.lib.2.Surd.cons.127.nu.36.et cons.153.n.11.& 384.n.1.* & quando constat, prout
4 hic, quomodo fuerit facta † concessio, non est vlterius progrediendum, nec ad coniecturas, & præsumptiones recurrendum, *Ruin.cons.68.n.21.lib.1.Menoch. præsump.108.nu.10.lib.4.Bar.o.quæst.14.num.1.in fin.Clar.in §.empbyteusis,q.11.vers.sed pone,* & dixit *Rota in Mediolanen Bonorum 23.Martij 1620.co. bo.me.D.meo Vbaldo.*

Cum igitur bona fuerint vt supra ad Episcopum deuoluta, dum ipse voluit illa de nouo concedere, iure merito illa concessit D.Catharinæ, quæ tanquam
5 † agnata proximior Venturelli, erat in renouatione præferenda, *Bero.d.cõs.103.nu.4.& 8.Gabr.de iur. emphyt.conclus.1.per tot.latè Marescot.suar.resol.li. 1.c.3.n.1.& seq.Verall.decis.303.par.1.* idque maximè procedit stante consuetudine faciendi renouationes proximioribus agnatis, de qua deponunt

M testes

ante contractum secundi Matrimonij, vel in ipso
contractu appareat de huiusmodi augumento, vel di-
uersa Constitutione dotis. Ex quibus consequitur:
quod cum D.Claudia non ante, nec ipso contractu,
sed triennio post contractum matrimonium cum
Pepulo, confessa fuerit assignasse Dotem duplo ma-
iorem, quam primo Viro constituerit, huiusmodi
assignationem, vel confessionem non sustineri, per-
2 missum † enim ad tempus post illud dicitur prohibi-
tum *l.si vnus §.1.ff.de pact.Osasch.decis.85.nu.13.*
Surd.cons.57.nu.9.& decis.189.nu.9. Totaque illa
assertio facta ab vxore simulatè, & in fraudem dona-
tionis prohibitæ inter virum & vxorem, & quasi co-
3 lor quæsitus, & pallium ad tegendam † huiusmodi
fraudem censetur *l.1.& ibi Bart. in §.sciendum ff.*
de donat.inter Vir.& Vxor.l. quo de suo C. de dot.
caut. & notat in his terminis *Gabr.cons.10.num.2.*
lib.1.Modern.Roman.discept.forens.cap.498.nu.14
& seqq.Rota coram sanct.me.Greg.XV.decis.188.
num.1.cum alijs in decisione cumulatis.

Nec placuit DD. motiuum, quod Statutum Cen-
tense in secundo casu loquatur, quando scilicet Dos
non fuit soluta primo marito, & sic quando adhuc
est soluenda secundo marito per patrem vxoris, vel
illius hæredes; Quoniam vltra quod verba Statuti
videtur comprehendere omnem casum, quia in prin-
cipio disponitur, quando bona extant penes ipsam
Vxorem, in secunda verò parte ponitur casus: quan-
do Dos est exigenda & semper ibi prohibetur fieri
assignationem post secundum matrimonium, vel sal-
tem post mensem. Respondebant Domini nullam
rationem differentiæ posse assignari, siue Dos fuerit
exacta, siue inexacta ad effectum, vt de noua assi-
gnatione dotis facienda secundo Viro debeat con-
stare, vel ante contractum, vel in ipso contractu se-
cundi matrimonij, cum semper vtroque casu vigeat
suspitio fraudis, & ne in præiudicium filiorum pri-
mi matrimonij Vxor blanditijs seducatur ad donan-
4 dum secundo Viro, & propterea statutum † loquens
etiam in vno casu trahendum esset, vel potius dicen-
dum comprehendere alium casum ob identitatem
rationis *Bald.in l.data opera nu.11. C. qui accusat.*
poss.Abb.in cap.2.nu.2.de appell.Crauet.cons.118.
num.15.Tiraq.in l.si vnquam in verb. libertis n.45.
C.de reuoc.donat.Menoch.cons.427.num.71.Surd.
cons.443.nu.31. Et illa verba tanquam posita de-
monstratiuè & iuxta id quod † frequentius contin-
git non dicuntur restringere dispositionem *glos.in*
l.2.in verb.filio præcedente ff. de vulg.& pup. Rol.
cons.39.num.5.lib.3.Bellon.cons.52.nu.6.plenè Sil
uestr.Aldobrand.cons.9.nu.17.& seqq.lib.1.& fuit
firmatum in Romana administrationis 10. Decem-
bris 1626. coram Reuerendissimo D.meo Decano.

Minus etiam obstare visum fuit, quod statutum
recipiat interpretationem a Iure communi, & prop-
6 terea quemadmodum à † regula *l. dotem ff. de Iur.*
dot. receditur, si constet aliud fuisse conuentum, vt
dicitur in *d.l.Dotem, & notat Card. Mantic.de ta-*
cit.d.libro 12.tit.15.nu. 20. & ad hoc sufficere con-
iecturas, & præsumptiones dixerunt *Calcan. consil.*
11.nu.4.vers.adhoc, Surd.cons.97.nu. 18. Menoch.
præsumpt.6.nu.78.lib.3. Rota in Romana Quarti
Dotalis 21. Aprilis 1617.cor.bo.me.Andrea, vers.ni-
hilominus, & plures coniecturas enumerat decisio
sub die 10.Nouembris 1617. ex quibus videbatur
reddi probabilis illa confessio, & quod verè in actu
secundi matrimonij amplior dos fuerit constituta;
quam pro primo matrimonio.

7 Quoniam obiectum vrgeret † si statutum simpli-
citer induceret præsentationem, quod Dos data pro
primò censeretur repetita pro secundo matrimonio,
quia talis præsumptio tolleretur alia præsumptione,
Sed Statutum vlterius progreditur, & requirit pro-
bationem, & talem, quæ percutiat tempus, vel ante
secundum matrimonium, vel in actu ipsius matri-
monij.

Præterea illæ coniecturæ Dominis visæ sunt etiā
hodie satis leues: Nam quod fructus fuerint soluti
ad rationem dotis scutorum 5000. ante confectio-
nem Instrumenti, & confessionem D.Claudiæ in
facto non iustificatur, & super qualitate secundi vi-
ri ad effectum, de quo agitur non multum insiste-
bant Domini, quia licèt familia de Pepulis sit no-
bilissima, attamen ipse erat illegitimus, eiusque splen
dori obstabat res angusta Domi. D. autem Paulus
Carandinus alter maritus erat ex primaria etiam
nobilitate suæ patriæ illiusque opera Serenissimi
Ferrariæ Duces Atestini, vsi fuerunt in arduis nego-
tijs, & in regenda Ciuitate Regiensi, quod solum
grauissimis viris munus demandari consueuerat, &
etiam ad Principes, ac demum ad Imperatorem ho-
norifica legatione illum decorarunt, & ipsa D.Clau-
dia erat ex præclarioribus familijs Centi, nempè ex
Ferrarijs, seu Gambarinis, adeò vt ipsa Vniuersitas
Centi assumpserit stemma gentilitium dictæ familiæ
de Ferrarijs de cuius etiam dignitate attestatur *Fra-*
ter Leander Albertus in discriptione Italiæ pag. 319.
cap. Galli Boi.

Nec obstare visum fuit, quod etiam constante ma-
8 trimonio † augeri dos immò & constitui possit *l. si*
constante C.de donat.ante nupt.Card.Mantic. de
tacit.lib.11.tit.20.nu.20.Surd.decis.204.nu.4.San-
chez de matrim.lib.6.disput.7.in princ. & est deci-
sio in illa Romana Quarti Dotalis coram bo. mem.
Andrea: quoniam id verum est in terminis Iuris cō-
munis, non autem stante Statuto Centi, quo cautum
est censeri eandem dotem datam secundo Viro, nisi
aliter in ipso contractu matrimonij, vel ante fuerit
conuentum.

9 Neque etiam obstat, quod Statutum † Centi fue-
rit approbatum post d.confessionem, & de tempore
præclaræ me: Horatij Cardinalis Spinolæ Legati
Ferrariæ quoniam ab eodem Cardinali fuit quidem
statum Centense in congruiorem formam redactum
& ipso iubente impressum, sed vt ex attestationibus no-
tariorum, & Causidicorum apparet, hoc idem Statu-
tum, de quo in libro tertio sub rubr. 15. antiquitus
etiam seruabatur, & in volumine statutorum inclu-
debatur.

Et tandem nec Iuramentum visum est [illegible],
quamuis enim si solum promissorium extaret, illud
sufficeret, attamen cum præcedat assertorium, & id
quod asseritur à veritate alienum sit in fraudem do-
nationis fuerit prolatum, & sic tale Iuramentum as-
sertorium tanquam carens veritate non operetur,
10 quia Iuramentum sua † religione non souet iniqui-
tatem *cap.quanto de Iure iur.cap.inter cætera 22.*
quæst... consequenter etiam hoc sublato, & detecto
menda-

mendacio, iuramentum promissorium quoque quod
11 assertorio innitur, & illius intuitu emissum fuit, † vt corruat, necesse est, ita post alios egregiè explicat, *Ruin. cons. 130. nu. 4. lib. 1. & cons. 132. nu. 11. lib. 4. & cons. 155. nu. 91. lib. 5. Scraph. de priuileg. Iur. c. 71. nu. 59. Laderch. cons. 139. nu. 8. & 9. in fin.* vbi asserit omnes ferè DD. huic conclusioni assentire, *Card. Mant. de tacit. lib. 21. tit. 1. nu. 18. nu.* 54. qui
12 de † veriori, & communiori testatur, & sequuta est Rota nedum in hac eadem causa, sed & in Ferrarien. dotis 11. Aprilis 1622. & 4. Maij 1626. coram bon. mem. Buratto.

Et ita vtraque parte informante in vltimo loco decisis Domini per manserunt, &c.

* *Est decisio 873. in eius impress.*

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARDINALI VBALDO.

Foro Sempronien. Emphytheusis.

Die Mercurij 5. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Emphytheusis, quando est data pro se, filijs, & nepotibus vsque ad tertiam generationẽ, non dicitur hæreditaria, sed ex pacto, & prouidentia. Emphyteusis, quando est finita, quis sit præferendus in noua inuestitura.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis, quando non dicatur hæreditaria.*
2 *Generatio solos descendentes comprehendit.*
3 *Instrumentorum tenores præcipuè attendi solent in materia emphytheusis.*
4 *In Emphyteusi, quando constat, qualiter sit facta concessio, non est vlterius procedendum. Item nec ad coniecturas, & præsumptiones recurrendum nu. 4.*
5 *Emphytheusis, quando est finita, tunc in renouatione sũt præferẽdi agnati proximiores defũcti.*
6 *Consuetudo plurimum operatur, ad iustificandam renouationẽ emphytheusis proximiorib. agnatis.*
7 *Emphyteusis renouatio, quando sit facienda proximioribus agnatis, etiamsi non sint hæredes.*
8 *In emphyteutica re, quando sunt facta melioramenta, regulariter resici debent.*
9 *Melioramenta in re emphytheutica efficiuntur Domini directi, quando adest pactum reuersionis vnà cum melioramentis.*
10 *Et ista bona efficiuntur Domini directi, etiamsi sint notabilis valoris, & de eis potest disponere quomodo libet.*
11 *Emphyteusis inuestitura facta ad tertiam generationem, non dicitur hæreditaria.*
12 *Clausula, Ad habendum, quid operetur, & nu. 13.*

DECISIO LX.

DOminus Venturellus habuit in Emphyteusim à Reuerendiss. Episcopo Forosẽpron. quædam bona in quatuor instrumentis concessionum: In primo enim quoddam petium terræ hortiuæ, in alijs tribus quædam sita apta ad fabricandum, & in instrumentis, quæ dantur in Summario Catharinæ num. 1. in omnibus autem istis concessionibus fuit appositũ pactum reuersionis etiam melioramentorum finita linea, & omnes concessiones fuerunt factæ pro se, filijs, & nepotibus vsque ad tertiam generationem, & in vna, quæ fuit de anno 1576. fuit etiam data facultas vt Venturellus posset facere vnam nominationẽ in testamento, prout illam fecit ad fauorem Camillæ Vxoris, relinquendo ei domum in dictis sitis ædificatam iuxta facultatẽ sibi in inuestitura concessam, vt in d. Summario num. 3.

Finita linea Venturelli per mortem Coroli eius filij sine filijs, & expirata nominatione per mortem Camillæ, Domina Catharina Venturelli ex fratre nepta, & proximior, tãquam supradicta bona essent ad Episcopum deuoluta, obtinuit sibi ab eodem Episcopo Emphytheusim prædictam, vnà cum melioramẽtis renouari, vt in d. Summario nu. 5. Hinc orta lite inter d. Catharinam, & Margharitam, quæ ex testamento success. Camillæ, & introducta causa in Rota, fuit hodie dubitatum: An renouationes factæ D. Catharinæ etiam quo ad melioramenta sint attendendæ, & Domini vtraque parte acerrimè informãte ad fauorem D. Catharinæ responderunt.

Et quidem quo ad tres concessiones res caret omni difficultate, quia cum in illis non fuerit facta aliqua mentio hæredum, sed fuerint factæ Venturello pro se, filijs, & nepotibus vsque ad tertiam generationem, Emphyteusis nõ potest dici † hæreditaria,
1 sed ex pacto, & prouidentia, *Bero. cons. 103. num. 4. & 8. lib. 1. Clar. in §. Feudum, q. 9. n. 3.* & dixit *Rota in Romana emphytheusis 29. Maij 1623. coram bon. mem. D. meo Vbaldo*, & ideo finita generatione debet ad dominũ directũ reuerti, & ratio est, quia
2 generatio † solos descendentes comprehendit, *Bald. in auth. si quas ruinas, nu. 4. C. de sacros. eccles. Rot. decis. 390. num. 2. par. 1. in recent.* & in instrumentis concessionum fuit expressè dictum, quòd finita generatione liberè ad Episcopũ emphyteusis reuerteretur, instrumentorũ autem tenores in hac materia
3 præcipuè † attendi solent, vt est *text. in c. 1.* ibi Propter tenorẽ inuestituræ, quem ad hoc esse egregium dicit ibi, *Bald. n. 2. de duobus fratr. à c. inuest.* cum alijs per *Menoch. de præsumpt. lib. 3. præs. 92. nu. 1. Hond. cons. 70. nu. 11. lib. 2. Surd. cons. 127. nu. 36. et cons. 153. n. 12. & 384. n. 1.* & quando constat, prout
4 hic, quomodo fuerit facta † concessio, non est vlterius progrediendum, nec ad coniecturas, & præsumptiones recurrendum, *Ruin. cons. 63. n. 21. lib. 1. Menoch. præsump. 108. nu. 10. lib. 1. Bero. quæst. 14. num. 1. in fin. Clar. in §. emphyteosis, q. 1. vers. sed pone*, & dixit *Rota in Mediolanen Bonorum 23. Martij 1620. co. bo. me. D. meo Vbaldo.*

Cum igitur bona fuerint vt supra ad Episcopum deuoluta, dum ipse voluit illa de nouo concedere, iure merito illa concessit D. Catharinæ, quæ tanquam
5 † agnata proximior Venturelli, erat in renouatione præferenda, *Bero. d. cõs. 103. nu. 4. & 8. Gabr. de iur. emphyt. conclus. 1. per tot. latè Marescot. var. resol. li. 1. c. 3. n. 1. & seq. Verall. decis. 303. par. 1.* idque maximè procedit stante consuetudine faciendi renouationes proximioribus agnatis, de qua deponunt testes

ante contractum secundi Matrimonij, vel in ipso contractu appareat de huiusmodi augumento, vel diuersa Constitutione dotis. Ex quibus consequitur: quod cum D. Claudia non ante, nec ipso contractu, sed triennio post contractum matrimonium cum Pepulo, confessa fuerit assignasse Dotem duplo maiorem, quam primo Viro constituerit, huiusmodi assignationem, vel confessionem non sustineri, permissum † enim ad tempus post illud dicitur prohibitum *l. si vnus §. 1. ff. de pact. Osasch. decis. 85. nu. 13. Surd. cons. 57. nu. 9. & decis. 189. nu. 9.* Totaque illa assertio facta ab vxore simulatè, & in fraudem donationis prohibitæ inter virum & vxorem, & quasi color quæsitus, & pallium ad tegendam † huiusmodi fraudem censetur *l. 1. & ibi Bart. in §. sciendum ff. de donat. inter Vir. & Vxor. l. quo de suo C. de dot. caut.* & notat in his terminis *Gabr. cons. 10. num. 2. lib. 1. Modern. Roman. discept. forens. cap. 498. nu. 14 & seqq. Rota coram sanct. me. Greg. XV. decis. 188. num. 1. cum alijs in decisione cumulatis.*

2

3

Nec placuit DD. motiuum, quod Statutum Centense in secundo casu loquatur, quando scilicet Dos non fuit soluta primo marito, & sic quando adhuc est soluenda secundo marito per patrem vxoris, vel illius hæredes; Quoniam vltra quod verba Statuti videtur comprehendere omnem casum, quia in principio disponitur, quando bona extant penes ipsam Vxorem, in secunda verò parte ponitur casus: quando Dos est exigenda & semper ibi prohibetur fieri assignationem post secundum matrimonium, vel saltem post mensem. Respondebant Domini nullam rationem differentiæ posse assignari, siue Dos fuerit exacta, siue inexacta ad effectum, vt de noua assignatione dotis facienda secundo Viro debeat constare, vel ante contractum, vel in ipso contractu secundi matrimonij, cum semper vtroque casu vigeat suspitio fraudis, & ne in præiudicium filiorum primi matrimonij Vxor blanditijs seducatur ad donandum secundo Viro, & propterea statutum † loquens etiam in vno casu trahendum esset, vel potius dicendum comprehendere alium casum ob identitatem rationis *Bald. in l. data opera nu. 11. C. qui acc. nsut. poss. Abb. in cap. 2. nu. 2. de appell. Crauet. cons. 118. num. 15. Tiraq. in l. si vnquam in verb. libertis n. 45 C. de reuoc. donat. Menoch. cons. 427. num. 71. Surd. cons. 443. nu. 31.* Et illa verba tanquam posita demonstratiuè & iuxta id quod † frequentius contingit. non dicuntur restringere dispositionem *glos. in l. 2. in verb. filio præcedente ff. de vulg. & pup. Rol. cons. 39. num. 5. lib. 3. Bellon. cons. 52. nu. 6. plenè Siluestr. Aldobrand. cons. 9. nu. 17. & seqq. lib. 1.* & fuit firmatum in Romana administrationis 10. Decembris 1626. coram Reuerendissimo D. meo Decano.

4

Minus etiam obstate visum fuit, quod statutum recipiat interpretationem a Iure communi, & propterea quemadmodum à † regula *l. dotem ff. de Iur. dot.* receditur, si constet aliud fuisse conuentum, vt dicitur in *d. l. Dotem, & notat Card. Mantic. de tacit. d. libro 12. tit. 15. nu. 20.* & ad hoc sufficere coniecturas, & præsumptiones dixerunt *Calcan. consil. 11. nu. 4. vers. adhoc, Surd. cons. 93. nu. 18. Menoch. præsumpt. 6. nu. 78. lib. 3. Rota in Romana Quarti Dotalis 21. Aprilis 1617. cor. bo. me. Andrea, vers. nihilominus*, & plures coniecturas enumerat decisio

6

sub die 10. Nouembris 1617. ex quibus videbatur reddi probabilis illa confessio, & quod verè in actu secundi matrimonij amplior dos fuerit constituta, quam pro primo matrimonio.

7 Quoniam obiectum vrgeret † si statutum simpliciter induceret præsentationem, quod Dos data pro primò censeretur repetita pro secundo matrimonio, quia talis præsumptio tolleretur alia præsumptione, Sed Statutum vlterius progreditur, & requirit probationem, & talem, quæ percutiat tempus, vel ante secundum matrimonium, vel in actu ipsius matrimonij.

Præterea illæ coniecturæ Dominis visæ sunt etiā hodie satis leues: Nam quod fructus fuerint soluti ad rationem dotis scutorum 5000. ante confectionem Instrumenti, & confessionem D. Claudiæ in facto non iustificatur, & super qualitate secundi viri ad effectum, de quo agitur non multum insistebant Domini, quia licèt familia de Pepulis sit nobilissima, attamen ipse erat illegitimus, eiusque ipsi enim dori obstabat res angusta Domi. D. autem Paulus Carandinus alter maritus erat ex primaria etiam nobilitate suæ patriæ illiusque opera Serenissimi Ferrariæ Duces Atestini, vsi fuerunt in arduis negotijs, & in regenda Ciuitate Regiensi, quod solum grauissimis viris munus demandari consueuerat, & etiam ad Principes, ac demum ad Imperatorem honorifica legatione illum decorarunt, & ipsa D. Claudia erat ex præclarioribus familijs Centi, nempè ex Ferrarijs, seù Gambarinis, adeò vt ipsa Vniuersitas Centi assumpserit stemma gentilitium dictæ familiæ de Ferrarijs de cuius etiam dignitate attestatur *Frater Leāder Albertus in discriptione Italiæ pag. 319. cap. Galli Boi.*

8 Nec obstare visum fuit, quod etiam constante matrimonio † augeri dos immò & constitui possit *l. si constante C. de donat. ante nupt. Card. Mantic. de tacit. lib. 11. tit. 20. nu. 20. Surd. decis. 204. nu. 4. Sanchez de matrim. lib. 6. disput. 7. in princ.* & est decisio in illa Romana Quarti Dotalis coram bo. mem. Andrea: quoniam id verum est in terminis Iuris cōmunis, non autem stante Statuto Centi, quo cautum est censeri eandem dotem datam secundo Viro, nisi aliter in ipso contractu matrimonij, vel ante fuerit conuentum.

9 Neque etiam obstat, quod Statutum † Centi fuerit approbatum post d. confessionem, & de tempore præclaræ me. Horatij Cardinalis Spinolæ Legati Ferrariæ quoniam ab eodem Cardinali fuit quidem statum Centense in congruiorem formam redactum & ipso iubente impressum sed vt ex attestationibus notariorum, & Causidicorum apparet, hoc idem Statutum, de quo in libro tertio sub rubr. 15. antiquitus etiam seruabatur, & in volumine statutorum includebatur.

Et tandem nec Iuramentum visum est obstare, quamuis enim si solum promissorium extaret, illud sufficeret, attamen cum præcedat assertorium, & id quod asseritur à veritate alienum sit in fraudem donationis fuerit prolatum, & sic tale Iuramentum assertorium tanquam carens veritate non operetur,
10 quia Iuramentum sua † religione non souet iniquitatem *cap. quanto de Iure iur. cap. inter cæteras 22. quæst. 4.* consequenter etiam hoc sublato, & detecto menda-

mendacio, iuramentum promissorium quoque quod
11 assertorio innitur, & illius intuitu emissum fuit,† vt
corruat, necesse est, ita post alios egregiè explicat,
*Ruin.cons.130.nu.4.lib.1.& cons.132.nu.11.lib.4.
& cons.155.nu.91.lib.5.Seraph.de priuileg. Iur. c.
71.nu.59, Laderch.cons.139. nu.8. & 9. in fin.* vbi
asserit omnes ferè DD. huic conclusioni assentire,
Card.Mant.de tacit.lib.21.tit.1.nu.18. nu. 54. qui
12 de † veriori, & communiori testatur, & sequuta
est Rota nedum in hac eadem causa, sed & in Ferrarien.
dotis 11. Aprilis 1622.& 4.Maij 1626. coram
bon.mem.Buratto.

Et ita vtraque parte informante in vltimo loco
decisis Domini permanserunt, &c.

** Est decisio 873. in eius impress.*

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARDINALI VBALDO.

Foro Sempronien. Emphytheusis.

Die Mercurij 5. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Emphytheusis, quando est data pro se, filijs, & nepotibus vsque ad tertiam generationẽ, non dicitur hæreditaria, sed ex pacto, & prouidentia. Emphyteusis, quando est finita, quis sit præferendus in noua inuestitura.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis, quando non dicatur hæreditaria.*
2 *Generatio solos descendentes comprehendit.*
3 *Instrumentorum tenores præcipuè attendi solent in materia emphytheusis.*
4 *In Emphyteusi, quando constat, qualiter sit facta concessio, non est vlterius procedendum.*
Item nec ad coniecturas, & præsumptiones recurrendum nu.4.
5 *Emphytheusis, quando est finita, tunc in reuocatione sũt præferẽdi agnati proximiores defuncti.*
6 *Consuetudo plurimum operatur, ad iustificandam renouationẽ emphytheusis proximiorib. agnatis.*
7 *Emphyteusis renouatio, quando sit facienda proximioribus agnatis, etiam si non sint hæredes.*
8 *In emphyteutica re, quando sunt facta melioramenta, regulariter refici debent.*
9 *Melioramenta in re emphytheutica efficiuntur Domini directi, quando adest pactum reuersionis vnà cum melioramentis.*
10 *Et ista bona efficiuntur Domini directi, etiam si sint notabilis valoris, & de eis potest disponere quomodo ei libet.*
11 *Emphyteusis inuestitura facta ad tertiam generationem, non dicitur hæreditaria.*
12 *Clausula, Ad habendam, quid operetur, & nu.13.*

DECISIO LX.

Dominus Venturellus habuit in Emphyteusim
à Reuerendiss. Episcopo Forosẽpron. quædam
bona in quatuor instrumentis concessionum: In primo
enim quoddam petium terræ hortiuæ, in alijs tribus
quædam sita apta ad fabricandum, vt in instrumentis,
quæ dantur in Summario Catharinæ num. 1.
in omnibus autem istis concessionibus fuit appositũ
pactum reuersionis etiam melioramentorum finita
linea, & omnes concessiones fuerunt factæ pro se,
filijs, & nepotibus vsque ad tertiam generationem, &
in vna, quæ fuit de anno 1576. fuit etiam data facultas
vt Venturellus posset facere vnam nominationẽ
in testamento, prout illam fecit ad fauorem Camillæ
Vxoris, relinquendo ei domum in dictis sitis ædificatam
iuxta facultatẽ sibi in inuestitura concessam,
vt in d.Summario num.3.

Finita linea Venturelli per mortem Caroli eius filij
sine filijs, & expirata nominatione per mortem
Camillæ, Domina Catharina Venturelli ex fratre nepta,
& proximior, tãquam supradicta bona essent ad
Episcopum deuoluta, obtinuit sibi ab eodem Episcopo
Emphytheusim prædictam, vnà cum melioramẽtis
renouari, vt in d.Summario nu.5. Hinc orta lite
inter d.Catharinam, & Margharitam, quæ ex testamento
successit Camillæ, & introducta causa in Rota,
fuit hodie dubitatum; An renouationes factæ D.
Catharinæ etiam quo ad melioramenta sint attendendæ,
& Domini vtraque parte acerrimè informãte
ad fauorem D.Catharinæ responderunt.

Et quidem quo ad tres concessiones res caret omni
difficultate, quia cum in illis non fuerit facta aliqua
mentio hæredum, sed fuerint factæ Venturello
pro se, filijs, & nepotibus vsque ad tertiam genera-
1 tionem, Emphyteusis nõ potest dici † hæreditaria,
sed ex pacto, & prouidentia, *Bero. cons.103.num.4.
& 8.lib.1.Clar in § Feudum, q.9.n.3.* & dixit *Rota
in Romana emphytheusis 29.Maij 1623.coram
bon.mem D.meo Vbaldo*, & ideo finita generatione
debet ad dominũ directũ reuerti, & ratio est, quia
2 generatio † solos descendentes comprehendit, *Bald.
in auth.si quas ruinas, nu.4.C.de sacros.eccles.Rot.
decis.390.num.2.par.1.in recent.* & in instrumentis
concessionum fuit expressè dictum, quòd finita generatione
liberè ad Episcopũ emphyteusis reuerteretur,
instrumentorũ autem tenores in hac materia
3 præcipuè † attendi solent, vt est *text.in c.1.* ibi Propter
tenorẽ inuestituræ, quem ad hoc esse egregium
dicit ibi, *Bald.n.3.de duobus fratr.à c.inuest.* cum
alijs per *Menoch.de præsumpt.lib.3.præs.92.nu. 1.
Hond.cons.70.nu.11 lib.2.Surd.cons.127.nu.36.et
cons.153.n.12.& 384.n.1.* & quando constat, prout
4 hic, quomodo fuerit facta † concessio, non est vlterius
progrediendum, nec ad coniecturas, & præsumptiones
recurrendum, *Ruin.cons.68.n.21.lib.1.Menoch.
præsump.108.nu.10.lib.6.Bero.quæst.14. num.1.in
fin.Clar.in § emphyteosis,q.1.vers.sed pone,* & dixit
*Rota in Mediolanen.Bonorum 23.Martij 1620.co.
bo.me.D.meo Vbaldo.*

Cum igitur bona fuerint vt supra ad Episcopum
deuoluta, dum ipse voluit illa de nouo concedere, iure
merito illa concessit D.Catharinæ, quæ tanquam
5 † agnata proximior Venturelli, erat in renouatione
præferenda, *Bero.d.cõs.103.nu.4.& 8.Gabr.de iur.
emphyt.conclus.1.per tot.latè Marescot.var.resol li.
1.c.3.n.1.& seq.Verall.decis.303.par. 1.* idque maximè
procedit stante consuetudine faciendi renouationes
proximioribus agnatis, de qua deponunt
testes

mendacio, iuramentum promissorium quoque quod
11 assertorio innitur, & illius intuitu emissum fuit, † vt corruat, necesse est, ita post alios egregiè explicat, *Ruin. cons. 130. nu. 4. lib. 1. & cons. 132. nu. 11. lib. 4. & cons. 155. nu. 91. lib. 5. Seraph. de priuileg. Iur. c. 71. nu. 59. Laderch. cons. 139. nu. 8. & 9. in fin.* vbi asserit omnes ferè DD. huic conclusioni assentire, *Card. Mant. de tacit. lib. 21. tit. 1. nu. 18. nu. 54.* qui
12 de † veriori, & communiori testatur, & sequuta est Rota nedum in hac eadem causa, sed & in Ferrarien. doris 11. Aprilis 1622. & 4. Maij 1626. coram bon. mem. Buratto.

Et ita vtraque parte informante in vltimo loco decisis Domini per manserunt, &c.

* *Est decisio 873. in eius impress.*

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARDINALI VBALDO.

Foro Sempronien. Emphytheusis.

Die Mercurij 5. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Emphytheusis, quando est data pro se, filijs, & nepotibus vsque ad tertiam generationē, non dicitur hæreditaria, sed ex pacto, & prouidentia. Emphyteusis, quando est finita, quis sit præferendus in noua inuestitura.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis, quando non dicatur hæreditaria.*
2 *Generatio solos descendentes comprehendit.*
3 *Instrumentorum tenores præcipuè attendi solent in materia emphytheusis.*
4 *In Emphyteusi, quando constat, qualiter sit facta concessio, non est vlterius procedendum.*
Item nec ad coniecturas, & præsumptiones recurrendum nu. 4.
5 *Emphytheusis, quando est finita, tunc in renouatione sūt præferēdi agnati proximiores defūcti.*
6 *Consuetudo plurimum operatur, ad iustificandam renouationē emphytheusis proximiorib. agnatis.*
7 *Emphyteusis renouatio, quando sit facienda proximioribus agnatis, etiamsi non sint hæredes.*
8 *In emphyteutica re, quando sunt facta melioramenta, regulariter resici debent.*
9 *Melioramenta in re emphytheutica efficiuntur Domini directi, quando adest pactum reuersionis vnàcum melioramentis.*
10 *Et ista bona efficiuntur Domini directi, etiamsi sint notabilis valoris, & de eis potest disponere quomodo ei libet.*
11 *Emphyteusis inuestitura facta ad tertiam generationem, non dicitur hæreditaria.*
12 *Clausula, Ad habendam, quid operetur, & nu. 3.*

DECISIO LX.

Dominus Venturellus habuit in Emphyteusim à Reuerendiss. Episcopo Forosēpron. quædam bona in quatuor instrumentis concessionum: In primo enim quoddam petium terræ hortiuæ, in alijs tribus quædam sita apta ad fabricandum, vt in instrumentis, quæ dantur in Summario Catharinæ num. 1. in omnibus autem istis concessionibus fuit appositū pactum reuersionis etiam melioramentorum finita linea, & omnes concessiones fuerunt factæ pro se, filijs, & nepotibus vsque ad tertiam generationem, & in vna, quæ fuit de anno 1576. fuit etiam data facultas vt Venturellus posset facere vnam nominationē in testamento, prout illam fecit ad fauorem Camillæ Vxoris, relinquendo ei domum in dictis sitis ædificatam iuxta facultatē sibi in inuestitura concessam, vt in d. Summario num. 3.

Finita linea Venturelli per mortem Caroli eius filij sine filijs, & expirata nominatione per mortem Camillæ, Domina Catharina Venturelli ex fratre nepta, & proximior, tāquam supradicta bona essent ad Episcopum deuoluta, obtinuit sibi ab eodem Episcopo Emphytheusim prædictam, vnà cum melioramētis renouari, vt in d. Summario nu. 5. Hinc orta lite inter d. Catharinam, & Margharitam, quæ ex testamento successit Camillæ, & introducta causa in Rota, fuit hodie dubitatum; An renouationes factæ D. Catharinæ etiam quo ad melioramenta sint attendendæ, & Domini vtraque parte acerrimè informāte ad fauorem D. Catharinæ responderunt.

Et quidem quo ad tres concessiones res caret omni difficultate, quia cum in illis non fuerit facta aliqua mentio hæredum, sed fuerint factæ Venturello pro se, filijs, & nepotibus vsque ad tertiam genera-
1 tionem, Emphyteusis nō potest dici † hæreditaria, sed ex pacto, & prouidentia, *Bero. cons. 103. num. 4. & 8. lib. 1. Clar. in §. Feudum, q. 9. n. 3.* & dixit *Rota in Romana emphytheusis 29. Maij 1623. coram bon. mem. D. meo Vbaldo*, & ideo finita generatione debet ad dominū directū reuerti, & ratio est, quia
2 generatio † solos descendentes comprehendit. *Bald. in auth. si quas ruinas, nu. 4. C. de sacros. eccles. Rot. decis. 390. num. 2. par. 1. in recent.* & in instrumentis concessionum fuit expressè dictum, quòd finita generatione liberè ad Episcopū emphyteusis reuerteretur, instrumentorū autem tenores in hac materia
3 præcipuè † attendi solent, vt est *text. in c. 1.* ibi Propter tenorē inuestituræ, quem ad hoc esse egregium dicit ibi, *Bald. n. 3. de duobus fratr. à c. inuest.* cum alijs per *Menoch. de præsumpt. lib. 3. præs. 92. nu. 1. Hond. cons. 70. nu. 11. lib. 2. Surd. cons. 127. nu. 36. et cons. 153. n. 12. & 384. n. 1.* & quando constat, prout
4 hic, quomodo fuerit facta † concessio, non est vlterius progrediendum, nec ad coniecturas, & præsumptiones recurrendum. *Ruin. cons. 68. n. 21. lib. 1. Menoch. præsump. 108. nu. 10. lib. 4. Bero. quæst. 14. num. 1. in fin. Clar. in §. emphyteusis q. 1. vers. sed pone*, & dixit *Rota in Mediolanen. Bonorum 23. Martij 1620. co. bo. me. D. meo Vbaldo.*

Cum igitur bona fuerint vt supra ad Episcopum deuoluta, dum ipse voluit illa de nouo concedere, iure merito illa concessit D. Catharinæ, quæ tanquam
5 † agnata proximior Venturelli, erat in renouatione præferenda, *Bero. d. cōs. 103. nu. 4. & 8. Gabr. de iur. emphyt. conclus. 1. per tot. latè Marescot. var. resol. li. 1. c. 3. n. 1. & seq. Verall. decis. 303. par. 1.* idque maximè procedit stante consuetudine faciendi renouationes proximioribus agnatis, de qua deponunt

M testes

ante contractum secundi Matrimonij, vel in ipso
contractu appareat de huiusmodi augumento, vel di-
uersa Constitutione dotis. Ex quibus consequitur:
quod cum D. Claudia non ante, nec ipso contractu,
sed triennio post contractum matrimonium cum
Pepulo, confessa fuerit assignasse Dotem duplo ma-
iorem, quam primo Viro constituerit, huiusmodi
assignationem, vel confessionem non sustineri, per-
2 missum † enim ad tempus post illud dicitur prohibi-
tum *l. si vnus §. 1. ff. de pact. Osasch. decis. 85. nu. 13.*
Surd. cons. 57. nu. 9. & decis. 189. nu. 9. Totaque illa
assertio facta ab vxore simulatè, & in fraudem dona-
tionis prohibitæ inter virum & vxorem, & quasi co-
3 lor quæsitus, & pallium ad tegendam † huiusmodi
fraudem censetur *l. 1. & ibi Bart. in §. sciendum ff.*
de donat. inter Vir. & Vxor. l. quo de suo C. de dot.
caut. & notat in his terminis *Gabr. cons. 10. num. 2.*
lib. 1. Modern. Roman. discept. forens. cap. 498. nu. 14
& seqq. Rota coram sanct. me. Greg. XV. decis. 188.
num. 1. cum alijs in decisione cumulatis.

Nec placuit DD. motiuum, quod Statutum Cen-
tense in secundo casu loquatur, quando scilicet Dos
non fuit soluta primo marito, & sic quando adhuc
est soluenda secundo marito per patrem vxoris, vel
illius hæredes; Quoniam vltra quod verba Statuti
videtur comprehendere omnem casum, quia in prin-
cipio disponitur, quando bona extant penes ipsam
Vxorem, in secunda verò parte ponitur casus: quan-
do Dos est exigenda & semper ibi prohibetur fieri
assignationem post secundum matrimonium, vel sal-
tem post mensem. Respondebant Domini nullam
rationem differentiæ posse assignari, siue Dos fuerit
exacta, siue inexacta ad effectum, vt de noua assi-
gnatione dotis facienda secundo Viro debeat con-
stare, vel ante contractum, vel in ipso contractu se-
cundi matrimonij, cum semper vtroque casu vigeat
suspitio fraudis, & ne in præiudicium filiorum pri-
mi matrimonij Vxor blanditijs seducatur ad donan-
4 dum secundo Viro, & propterea statutum † loquens
etiam in vno casu trahendum esset, vel potius dicen-
dum comprehendere alium casum ob identitatem
rationis *Bald. in l. data opera nu. 11. C. qui accusat.*
poss. Abb. in cap. 2. nu. 2. de appell. Crauet. cons. 118.
num. 15. Tiraq. in l. si vnquam in verb. libertis n. 45
C. de reuoc. donat. Menoch. cons. 427. num. 71. Surd.
cons. 443. nu. 31. Et illa verba tanquam posita de-
5 monstratiuè & iuxta id quod † frequentius contin-
git. non dicuntur restringere dispositionem *glos. in*
l. 2. in verb. filio præcedente ff. de vulg. & pup. Rol.
cons. 39. num. 5. lib. 3. Bellon. cons. 52. nu. 6. plenè Sil
uestr. Aldobrand. cons. 9. nu. 17. & seqq. lib. 1. & fuit
firmatum in Romana administrationis 10. Decem-
bris 1626. coram Reuerendissimo Dunoz Decano.

Minus etiam obstare visum fuit, quod statutum
recipiat interpretationem a Iure communi, & prop-
6 terea quemadmodum à † regula *l. dotem ff. de Iur.*
dot. receditur, si constet aliud fuisse conuentum, vt
dicitur in *d. l. Dotem, & notat Card. Mantic. de ta-*
cit. d. libro 12. tit. 15. nu. 20. & ad hoc sufficere con-
iecturas, & præsumptiones dixerunt *Calcan. consil.*
11. nu. 4. vers. adhoc, Surd. cons. 93. nu. 18. Menoch.
præsumpt. 6. nu. 78. lib. 3. Rota in Romana Quarti
Dotalis 21. Aprilis 1617. cor. bo. me. Andrea, vers. ni
hilominus, & plures coniecturas enumerat decisio
sub die 10. Nouembris 1617. ex quibus videbatur
reddi probabilis illa confessio, & quod verè in actu
secundi matrimonij amplior dos fuerit constituta;
quam pro primo matrimonio.

7 Quoniam obiectum vrgeret † si statutum simpli-
citer induceret præsentationem, quod Dos data pro
primò censeretur repetita pro secundo matrimonio,
quia talis præsumptio tolleretur alia præsumptione,
Sed Statutum vlterius progreditur, & requirit pro-
bationem, & talem, quæ percutiat tempus, vel ante
secundum matrimonium, vel in actu ipsius matri-
monij.

Præterea illæ coniecturæ Dominis visæ sunt etiā
hodie satis leues: Nam quod fructus fuerint soluti
ad rationem dotis scutorum 5000. ante confectio-
nem Instrumenti, & confectionem D. Claudiæ in
facto non iustificatur, & super qualitate secundi vi-
ri ad effectum, de quo agitur non multum insiste-
bant Domini, quia licèt familia de Pepulis sit no-
bilissima, attamen ipse erat illegitimus, eiusque splen-
dori obstabat res angusta Domi. D. autem Paulus
Carandinus alter maritus erat ex primaria etiam
nobilitate suæ patriæ illiusque opera Serenissimi
Ferrariæ Duces Atestini, vsi fuerunt in arduis nego-
tijs, & in regenda Ciuitate Regiensi, quod solum
grauissimis viris munus demandari consueuerat, &
etiam ad Principes, ac demum ad Imperatorem ho-
norifica legatione illum decorarunt, & ipsa D. Clau-
dia erat ex præclarioribus familijs Centi, nempè ex
Ferrarijs, seu Gambarinis, adeò vt ipsa Vniuersitas
Centi assumpserit stemma gentilitium dictæ familiæ
de Ferrarijs de cuius etiam dignitate attestatur *Fra*
ter Leāder Albertus in discriptione Italiæ pag. 319.
cap. Galli Boi.

Nec obstare visum fuit, quod etiam constante ma-
8 trimonio † augeri dos immò & constitui possit *l. si*
constante C. de donat. ante nupt. Card. Mantic. de
tacit. lib. 11. tit. 20. nu. 20. Surd. decis. 204. nu. 4. San-
chez de matrim. lib. 6. disput. 7. in princ. & est deci-
sio in illa Romana Quarti Dotalis coram bo. mem.
Andreæ: quoniam id verum est in terminis Iuris cō-
munis, non autem stante Statuto Centi, quo cautum
est censeri eandem dotem datam secundo Viro, nisi
aliter in ipso contractu matrimonij, vel ante fuerit
conuentum.

9 Neque etiam obstat, quod Statutum † Centi fue-
rit approbatum post d. confessionem, & de tempore
præclaræ me. Horatij Cardinalis Spinolæ Legati
Ferrariæ quoniam ab eodem Cardinali fuit quidem
statum Centense in congruiorem formam redactum,
& ipso iubente impressum sed vt ex attestationibus no-
tariorum, & Causidicorum apparet, hoc idem Statu-
tum, de quo in libro tertio sub rubr. 15. antiquitus
etiam seruabatur, & in volumine statutorum inclu-
debatur.

Et tandem nec Iuramentum visum est obstare,
quamuis enim si solum promissorium extaret, illud
sufficeret, attamen cum præcedat assertorium, & id
quod asseritur à veritate alienum sit in fraudem do-
nationis fuerit prolatum, & sic tale Iuramentum as-
sertorium tanquam carens veritate non operetur,
10 quia Iuramentum sua † religione non fouet iniqui-
tatem *cap. quanto de Iure iur. cap. inter cæteras 22.*
quæst. 4. consequenter etiam hoc sublato, & detecto
menda-

mendacio, iuramentum promissorium quoque quod
11 assertorio innitur, & illius intuitu emissum fuit,† vt
corruat, necesse est, ita post alios egregiè explicat,
*Ruin.cons.130.nu.4.lib.1.& cons.132.nu.11.lib.4.
& cons.155.nu.91.lib.5.Seraph.de priuileg. Iur. c.
71.nu.59, Laderch.cons.139. nu.8. & 9. in fin.* vbi
asserit omnes ferè DD. huic conclusioni assentire,
Card.Mant.de tacit.lib.21.tit.1.nu.18. nu. 54. qui
12 de † veriori, & communiori testatur, & sequuta
est Rota nedum in hac eadem causa, sed & in Ferrarien.
dotis 11. Aprilis 1622.& 4. Maij 1626. coram
bon.mem.Buratto.

Et ita vtraque parte informante in vltimo loco decisis Domini per manserunt, &c.

* *Est decisio 873. in eius impress.*

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARDINALI VBALDO.

Foro Sempronien. Emphytheusis.

Die Mercurij, 5. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Emphytheusis, quando est data pro se, filijs, & nepotibus vsque ad tertiam generationẽ, non dicitur hæreditaria, sed ex pacto, & prouidentia. Emphyteusis, quando est finita, quis sit præferendus in noua inuestitura.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis, quando non dicatur hæreditaria.*
2 *Generatio solos descendentes comprehendit.*
3 *Instrumentorum tenores præcipuè attendi solent in materia emphytheusis.*
4 *In Emphyteusi, quando constat, qualiter sit facta concessio, non est vlterius procedendum. Item nec ad coniecturas, & præsumptiones recurrendum nu.4.*
5 *Emphytheusis, quando est finita, sunt in reuocatione sũt præferẽdi agnati proximiores defũcti.*
6 *Consuetudo plurimum operatur, ad iustificandam renouationẽ emphytheusis proximiorib. agnatis.*
7 *Emphyteusis renouatio, quando sit facienda proximioribus agnatis, etiamsi non sint hæredes.*
8 *In emphyteutica re, quando sunt facta melioramenta, regulariter refici debent.*
9 *Melioramenta in re emphytheutica efficiuntur Domini directi, quando adest pactum reuersionis vnà cum melioramentis.*
10 *Et ista bona efficiuntur Domini directi, etiamsi sint notabilis valoris, & de eis potest disponere quomodo ei libet.*
11 *Emphyteusis inuestitura facta ad tertiam generationem, non dicitur hæreditaria.*
12 *Clausula, Ad habendam, quid operetur, & nu. 13.*

DECISIO LX.

Dominus Venturellus habuit in Emphyteusim à Reuerendiss. Episcopo Forosẽpron. quædam bona in quatuor instrumentis concessionum: In primo enim quoddam petium terræ hortiuæ, in alijs tribus quædam sita apta ad fabricandum, & in instrumentis, quæ dãtur in Summario Catharinæ num. 1. in omnibus autem istis concessionibus fuit appositũ pactum reuersionis etiam melioramentorum finita linea, & omnes concessiones fuerunt factæ pro se, filijs, & nepotibus vsque ad tertiam generationem, & in vna, quæ fuit de anno 1576. fuit etiam data facultas vt Venturellus posset facere vnam nominationẽ in testamento, prout illam fecit ad fauorem Camillæ Vxoris, relinquendo ei domum in dictis sitis ædificatam iuxta facultatẽ sibi in inuestitura concessam, vt in d.Summario num.3.

Finita linea Venturelli per mortem Caroli eius filij sine filijs, & expirata nominatione per mortem Camillæ, Domina Catharina Venturelli ex fratre nepta, & proximior, tãquam supradicta bona essent ad Episcopum deuoluta, obtinuit sibi ab eodem Episcopo Emphytheusim prædictam, vnà cum melioramẽtis renouari, vt in d.Summario nu.5. Hinc orta lite inter d.Catharinam, & Margharitam, quæ ex testamento success[it] Camillæ, & introducta causa in Rota, fuit hodie dubitatum: An renouationes factæ D. Catharinæ etiam quo ad melioramenta sint attendendæ, & Domini vtraque parte acerrimè informãte ad fauorem D.Catharinæ responderunt.

Et quidem quo ad tres concessiones res caret omni difficultate, quia cum in illis non fuerit facta aliqua mentio hæredum, sed fuerint factæ Venturello
pro se, filijs, & nepotibus vsque ad tertiam genera-
1 tionem, Emphyteusis nõ potest dici † hæreditaria,
sed ex pacto, & prouidentia, *Bero. cons.103.num.4.
& 8.lib.1.Clar in §. Feudum, q.9.n.3.* & dixit *Rota in Romana emphytheusis 29. Maij 1623.coram
bon.mem D.meo Vbaldo*, & ideo finita generatio-
ne debet ad dominũ directũ reuerti, & ratio est, quia
2 generatio † solos descendentes comprehendit, *Bald.
in auth.si quas ruinas, nu.4.C.de sacros.eccles.Rot.
decis.290.num.2.par.1.in recent.* & in instrumentis
concessionum fuit expresse dictum, quòd finita ge-
neratione liberè ad Episcopũ emphyteusis reuerte-
retur, instrumentorũ autem tenores in hac materia
3 præcipuè † attendi solent, vt est *text.in c.1.* ibi Pro-
pter tenorẽ inuestituræ, quem ad hoc esse egregium
dicit ibi, *Bald.n.2.de duobus fratr.à c.inuest.* cum
alijs per *Menoch.de præsumpt.lib.3.præs.92.nu. 1.
Hond.cons.70.nu.11.lib.2.Surd.cons.127.nu.36.et
cons.153.n.12.& 384.n.1.* & quando constat, prout
4 hic, quomodo fuerit facta † concessio, non est vlterius
progrediendum, nec ad coniecturas, & præsumptio-
nes recurrendum. *Ruin.cons.68.n.21.lib.1.Menoch.
præsump.108.nu.10.lib.4.Bero.quæst.14. num.1.in
fin.Clar.in §.emphyteusis.q.1.vers.sed pone*, & dixit
*Rota in Mediolanen Bonorum 23. Martij 1620.co.
bo.me.D.meo Vbaldo*.

Cum igitur bona fuerint vt supra ad Episcopum
deuoluta, dum ipse voluit illa de nouo concedere, iu-
re merito illa concessit D.Catharinæ, quæ tanquam
5 † agnata proximior Venturelli, erat in renouatione
præferenda, *Bero.d.cõs.103.nu.4. & 8. Gabr.de iur.
emphyt.conclus.1.per tot.latè Marescot.var.resol.li.
1.c.3.n.1.& seq Verall.decis.303. par. 1.* idque ma-
ximè procedit stante consuetudine faciendi renoua-
tiones proximioribus agnatis, de qua deponunt

testes in Summario Catharinæ *nu.* 4. & quæ plurimum operatur ad iustificandam † hanc renouationem, *Corn. cons.* 250. *n.* 3. *& seq. vol.* 3. *Calder. de renouat. emphyt. lib.* 1. *quæst.* 5. *sub num.* 5. *Gam. decis.* 326. *sub num.* 7.

Nec obstat, quòd hæredi competat ius petendi renouationem, tùm quia obstat dicta consuetudo, tùm quia id potest procedere in emphyteusi hæreditaria, non in emphyteusi ex pacto, & prouidentia, vt est
7 ista de qua agitur, vt supra, tunc enim † renouatio est facienda proximioribus agnatis, etiam si non sint heredes, *Rip. in l.* 1. *num.* 8. *ff. de priuileg. credit. Dec. cons.* 78. *num.* 3. 4. *&* 5. *Bero. dicto consil.* 103. *nu.* 2. 4. *&* 8. *lib.* 1.

Non obstat, quòd in re emphyteotica fuerint fa-
8 cta † melioramenta, quæ regulariter refici debent, *l. Colonus, ff. locat. Curt. Iun. cons.* 41. *nu.* 10. Quia id non procedit, quando (prout in casu nostro) fuit appositum pactum reuersionis vnà cum melioramentis, tunc enim non pertinent ad heredem meliora-
9 menta, sed efficiuntur † domini directi, *Rot. diuers. decis.* 294. *nu.* 7. *par.* 1. *in recent. Seraph decis.* 1496. *Gamm. decis.* 75. *nu.* 2. qui cum in instrumento concessionum in casu nostro sibi prospexerit, vt melioramenta deberent liberè reuerti, istud pactum operatur, vt etiam si melioramenta sint notabilis valo-
10 ris, adhuc tamen ita † efficiantur sua, vt neque teneatur amplius de illis facere renouationem, sed possit vel illa pro se retinere vel cuicumque sibi beneuiso emphyteoticare, vt benè per *Gam. decis.* 41. *nu.* 6. *&* 7. *& decis.* 326. *nu.* 8.

Istis sic stantibus tota difficultas reducitur ad vnam inuestituram de anno 1576. in qua cum fuerit facta mentio hæredis, videbatur hæreditaria, sed Dominis placuit responsio, quòd nomen hæredis non fuit appositum in vocatione generationis, sed in nominatione facienda, & ideò non alterat naturam inuestituræ ex pacto, & prouidentia, tam-
11 quam † simpliciter factæ pro se, filijs, & nepotibus, vt in puncto est *decision. Reuerendissimi Domini mei Decani* 137. *numero* 1. sufficit igitur, quòd ista nominatio fuerit facta, & fuerit consumpta per mortem Camillæ, vt supra, iuxta regulam, *l. Pones, §. Hoc sermone ff. de verb. signif. Peregr. cons.* 11. *nu.* 5. *lib.* 5.

12 Non obstat clausula, *Ad habendum*, † quia restringitur ad expressa, idest, durantibus generatione, & nominatione supradicta, & intelligitur iuxta naturam contractus emphyteotici, *Seraphin. decision.* 794. *num.* 8. *Rot. decision.* 75. *numero* 10. *coram Reuerendissimo Domino meo Decano, Menoch. consilio* 61. *numero* 20. *& pluribus sequentibus, lib.* 1. *vbi num.* 24. reddit rationem quod esset incõueniens, vt concessio ex pacto, & prouidentia esset incontinenti alterata, & immutata per clausulam
13 *Ad habendum*, vt scilicet esset effecta hæreditaria, dum præsertim potest alios effectus operari, nempè respectu expressorum, vt supra dixi, & declarat idem *Menoch. d. nu.* 20. vbi quòd sufficit, vt etiam quid minimum operetur.

Et ita decisum.

REVERENDISS. P. D. DVNOZET.

Romana Pecuniaria.

Die Mercurij 5. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Scripturæ recognitio, si fiat per testes, adhoc vt probent, qualiter deponere debent, & maximè si scriptura sit priuata. Apocha vt dicatur simulata, quibus coniecturis probetur.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum relaxatum contra minorem non citatis omnibus contutoribus à testatore datis est nullum, amplia. num.* 2.

3 *Testes non probant manum alicuius, si deponant de auditu.*

4 *Scriptura priuata, adhoc, vt dicatur recognita à testibus, quid sit omninò necessarium, & n.* 5.

6 *Scribendi forma multis ex causis quotidie mutatur.*

7 *Recognitio scripturæ in Tribunali A.C. admitti solet facta per testes, qui habeant notam manû.*

8 *Rota tamen hoc non admittit, nisi concurrentibus adminiculis.*

9 *Apocha, si sit simulata, sufficit ad retardandam executionem obligationis Cameralis.*

10 *Mutuo, quis non præsumitur dare magnam summam, absque vlla cautione.*

11 *Coniectura deducta ex naturali inuerisimilitudine dicitur probabilis.*

12 *Mutuum conuenit potius verbo restituere, quàm soluere.*

13 *Simulatio satis arguitur, quod aliquid fit in occulto, ne ad aliorum notitiam deueniat.*

14 *Pecuniam ad societatem officij quis verisimiliter non præsumitur accipere, si paulò antè cum effectu magna quantitas ei sit mutuata.*

15 *Positionibus respõdere recusans, præsumitur aliquid fecisse simulatè.*

16 *Simulatio, adhoc vt probetur, admittuntur leues coniecturæ.*

DECISIO LXI.

Dominus Eques Franciscus Lanfreduccius prætendens ab hæreditate quondam Francisci Palmerij mille sexcentas duplas auri ad rationem Iuliorum viginti octo pro qualibet, quas asserebat se mutuo dedisse dicto Palmerio, qui respectiuè mediante apoca obligatione Camerali vallata, & sua manu, vt dicitur, subscripta, eas dicto Equiti soluere promisit, egit contra filios, & hæredes dicti Palmerij coram A.C. qui ad illius fauorem relaxauit mandatum executiuum contra bona hæreditaria dicti Palmerij, à quo decreto appellarunt dicti filij Palmerij: causamque appellationis mihi committi obtinuerunt cum clausula *si quid exequendum*, vndè proposito a me dubio, an decretum A.C. esset exequendum Domini negatiuè responderunt tam ex capite nullitatis, quam iniustitiæ.

Nulli-

Nullitas autem deducebatur ex quo fuit relaxa-
1 tum † mandatum non citatis omnibus Contuto-
ribus à Testatore datis, *Gratian.disceptation.*194.
numero 26. *&* 31. Nec erat in potestate Equitis
eligere quem tutorem voluerat, sed Iudex debe-
bat super hoc procedere, *Gratian. loco citato, nu-
mero* 35. Quod tanto magis dicendum est in hoc
casu, ex quo pro parte dictorum hæredum fuerat
2 protestatum, quod non procederetur † nisi citatis
omnibus Tutoribus.

Iniustitia autem colligebatur ex quo apoca mu-
tui cuius vigore Dom. Eques prætendit probare
suum creditum fuit recognita per duos testes depo-
3 nentes tantummodo † de auditu ab ipso Equite,
& eius famulis, quod non sufficit, cum deberent di-
cere non solum se habere notam manum Palme-
rij, qui apocam confecit, sed etiam se fuisse præ-
4 sentes, quando fuit scripta apoca, quod omninò
requirebatur stante † quod ageretur de scriptura
priuata, *Felin. in capitulo 2. numer.* 14. *de fidei.in-
strument. Alexander.consil.* 150. *numer.* 16. *libro* 5.
*Iason.consil.*184. *numero* 34. *libro* 2. *Rimin. Iun.
consil.*503. *numero* 13. *Gramm.decision.* 84. *per tot.
& decis.* 106. *numero* 33. *&* 34. *Afflict. decis* 181.
*num.*8. *&* 9.

Non obstat, quòd testes dicant se habuisse lite-
ras, & apocas subscriptas respectiuè à Palmerio,
ex hoc enim apoca, de qua agitur non potest dici
sufficienter recognita, & cum ipsi testes non in-
terfuerint subscriptioni, † & recognitionem velint
5 facere per comparationem, tenebantur exhibere
apocas, & epistolas, quas dixerunt se à Palmerio
recepisse, cum potuerint esse scriptæ ab alio, quàm
à Palmerio, *Afflict.d.decis.*181.

Quod non mirum est cum ipsi testes possint facilè
decipi ob literarum similitudinem, cum certum sit
6 quod scribendi † forma multis ex causis quotidie
mutetur ad *tradit. per Vestr. in prax. cap.* 1. *& ibi
annot.nu.*26.*lib.*6.

Neque obstat quod de stylo Tribunalis A. C. so-
7 leat admitti recognitio facta per † testes, qui babeant
notam manum ad notata per *Vestr.lib.*6.*cap.*1.*nu-
mero* 8. *versic. Nihilominus Tiber.in prax.cap.*33
*nu.*10.*lib.*1.

Nam respondetur, quod Rota (quicquid sit de di-
8 cto stylo) non admittit dictas recognitiones, † nisi
concurrentibus adminiculis, vt fuit dictum coram
San.mem. Gregorio XV. *decision.*389. *numero* 2.
Rota decision. 124. *numero* 3. *&* 4. *parte secunda,
diuers. & decision.* 303. *parte prima recent.* & fuit
firmatum *in Vlixiponen. matrimonij* 21. *Iunij*
1613. *coram bona mem. Cardinal. Sacrato*, & in
alia *Bononien.bonorum de Grifonibus* 24. *Maij co-
ram bo.me.Buratto.*

Quæ adminicula tantum abest vt concurrant in
hoc casu, quinimmo adsunt multæ coniecturæ, &
9 præsumptiones, quòd apoca, † de qua agitur, es-
set simulata, quod sufficit ad retardandam execu-
tionem obligationis Cameralis, maximè cum simu-
lationis præsumptiones oriantur ex ventre ipsiusmet
apocæ *Galles. de obligation.Cameral. quæstione* 17
numero 8. *Turrecrem consil.*91. *numero* 29. *vol.* 1.
Cassador.decisione 10. *numero* 2. *de rescription.* &
fuit dictum *in recanaten, transactionis* 29. *Nouem-
bris* 1562. *coram Gypsio.*

Prima enim coniectura oritur ex quantitate du-
plarum 1600. quæ ad monetam redactæ ascendunt
ad summam scut. 4480. quæ cum non sit modica
summa & stante paupertate dicti Palmerij inuerisi-
10 mile est, quòd Eques dictam summam † mutuo de-
derit absque vlla cautione, quæ inuerisimilitudo
maximè attenditur ad detegendam simulationem,
Cardinal.consilio 71. *numero* 12. *versiculo, Et hæc
dico Crauett. consilio* 156. *numero* 9. *versiculo Cō-
firmatur ista conclusio, Decian.consilio* 62. *n.* 72.
libro 3.

Secunda coniectura deducitur ex quo mutuum
fuit factum cum dilatione plurium mensium, cum
non sit verisimile, quod Eques tantam pecuniariam
summam infructiferam pro dicto tempore mutuo
11 dare voluerit, quæ coniectura † deducta ex hac na-
turali inuerisimilitudine dicitur probabilis. *Bec.con-
sil.*52.*nu.*62. *Decian.consil.*62.*num.*69.*lib.*3.

Tertia coniectura elicitur ex verbis apocæ ibi (*qua
li prometto pagare al detto Caualier Fr. Francesco*)
si enim Eques effectualiter numerasset mutuoq; de-
disset dictas pecunias, Palmerius non promisisset
12 soluere, sed restituere, cum verbum restituere † cō-
ueniat mutuo magis, quam verbum soluere *Meno-
ch.de præsumpt.præs* 122.*num.*39. *&* 78.*lib.*3.

Quarta coniectura desumitur ex quo apoca à nul-
lo teste fuit subscripta, ex hoc enim præsumitur fa-
cta in occulto, ne ad aliorum notitiam deueniret,
13 vnde satis † arguitur simulatio *Honded. consil.* 46.
num. 19. *&* 20. *lib.* 1. *Roland.cons.*93. *nu.*29. *versic.
non obstat, & nu.*30. *lib.*3.

Quinta coniectura pariter deducitur ex debitis cō
tractis per Palmerium a mense Ianuarij ad diem 28.
Aprilis 1626. qua dicitur confecta apoca; constat e-
nim medio illo tempore Palmerium accepisse ad So-
cietatem officij scuta quingenta, & ab hac die vi-
gesima octaua Aprilis vsq; ad primam mensis Iunij
sequentis, & sic spatio triginta trium dierum alia
scuta quingenta accepisse, vt apparet ex instrumen-
tis datis in Summario filiorum Palmerij *numer.* 10.
14 quas pecunias † verisimiliter non accepisset, si cum
effectu summa duplarum 1600. ei ab Equite mutua-
ta fuisset, maximè cum non appareat ad quos vsus
fuerit conuersa.

Sexta coniectura etiam elicitur ex lectura ipsius
apocæ ibi (*auertendo, che della sudetta somma delle
doble mille seicento, che sono debitore, mi deue per
parte di vino, & altri conti che sono passati fra me
e lui circa à scudi 80. moneta*) quibus stantibus si pe
cuniæ cum effectu interuenissent, fuisset ab initio fa-
cta compensatio, neque Palmerius constituisset se
debitorem in tota summa duplarum mille sexcenta-
rum, quæ ad monetam redactæ ascendunt ad scuta
quatuormillia quadringenta octuaginta; sed demp-
tis scutis octuaginta, tantum se debitorem cōstituis-
set in scutis quatuormillibus quadringentis.

Septima, & vltima coniectura oritur, ex quo Eques
15 † recusauit respondere positionibus illi desuper da-
tis *l.manifestè, & ibi Doctor.ff.de iureiur.et fuit di-
ctum in Nicien.Decimarum.*27. *Nouembris* 1626.
coram R.P.D. meo Merlino.

Quibus omnibus coniecturis addi potest quod
dictus Palmerius solitus erat ludere, & postea facere

huiusmodi apocas, vt deponunt testes in Summario hæredum Palmerij *num.* 13. & ita ex istis omnibus
16 coniecturis simul iunctis satis remanet probata † simulatio cum ad hunc effectum leues coniecturæ admittantur *Honded.conf.33.num.53.lib.2.*
Et ita vtraq.&c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Ariminen. Legitimæ de Scarponibus.

Die Mercurij. 5. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Ascendentes, quando debeant imputare in legitimam fructus perceptos ex hæreditate descendentium, Et an eis debeatur legitima de Iure Ciuili, vel de iure Naturali, pro vt debetur liberis, & cui fortiori vinculo debeatur.

SVMMARIVM.

1 *Ascendentes debent imputare fructus perceptos ex hæreditate filiorum in legitimam.*
2 *Fructus hæreditatis de iure ff imputabantur in legitimam etiam descendentibus.*
3 *Ius antiquum, quod fructus debeant imputari in legitimam, est correctum, quo ad descendentes, tantum.*
4 *Priuilegium concessum descendentibus, non extẽditur ad ascendentes.*
5 *Fructus in Trebellianicam antiquitus imputabantur, sed hoc est correctum, quo ad liberos primi gradus.*
6 *Ascendentes, vt antiquitus, ad imputationem fructus in Trebellianicam tenentur.*
7 *Legitima, & Trebellianica inter se non differunt.*
8 *Institutus hæres in sua vita tantum, hac institutio importat solum vsumfructum bonorum*
9 *Vsusfructus imputatur in legitimã ascendentiũ.*
10 *Fructus non imputantur in debito iure naturæ, cuicumque debeantur.*
11 *Legitima debetur parẽtibus de iure naturè stricto.*
Rota in conflictu opinionum, eam sequi solet, quæ æquior est, & humanior nu.11.
12 *Ascendentes respectu legitimæ, sunt pares cum descendentibus.*
Rot. auctoritas quantum præpõderat, nemini latet. n.12.
13 *Iudicandum non est ex multitudine auctorum, sed secundum, quod iustius, & æquius videtur.*
14 *Legitima parentum an sit æquè debita, tam iure naturali, quàm ciuili, vt legitima liberorum.*
15 *Ascendentibus debetur legitima tantũ, de iure ciuili; descendentibus verò etiam de iure naturali.*
16 *Filij non debent thesaurizare parentibus, sed parentes filijs, declara inf. nu.53.*
17 *Parentibus, quod debeatur legitima de iure naturali, est æquior, & verior opinio.*
18 *Legitima tripliciter considerari potest.*
19 *Legitima à solo iure Ciuili assumpsit nomen.*
20 *Decima, quo ad quotam sunt de iure positiuo.*
Filijs antiquitus debebatur totum patrimonium & postea de iure Codicis fuit quarta nu.20.
21 *Legitima de Iure Auth. fuit aucta, & restricta iuxta numerum liberorum.*
22 *Ius naturale est immutabile.*
23 *Legitima regulariter accipitur in iure pro necessarijs alimentis.*
24 *Legitima non minus debita est parentibus iure naturæ, quàm liberis.*
25 *Parentes honorare, non solum comprehendit hoc quartum præceptum Decalogi, sed etiam eis necessaria alimenta subministrari.*
26 *Bart. & Bald. declarantur: & nu.31.*
27 *Parentum educatio non conuenit alijs animalibus, sed benè educatio liberorum.*
28 *Pater non est alendus à filio iure naturali, sed ratione naturali.*
29 *Parentum educatio, licet non sit de iure naturali, prout conuenit generi animalium, est tamen pro vt conuenit speciei hominũ. vide n.30. et 34.*
32 *Dominia rerũ sunt lege Diuina hominib. cõdonata.*
33 *Dominia de iure naturali primæuo non erant distincta, & propria.*
35 *Legitima sumpta pro alimentis, fortiori vinculo debetur parentibus, quàm liberis.*
36 *Filius, si habeat patrem, & filium in eadem necessitate constitutos, & habeat tantum quantum vni sufficiat, est patri potius, quàm filio subueniendum, & quare nu.37.*
38 *Legitima parentib. & filijs diuitib. etiam est dãda.*
39 *Legitima quando à lege, vel consuetudine minui, et in totum tolli potest.*
40 *Legitima datur parentibus, & liberis diuitibus ob honorem sanguinis, vel in eius retributionem. num.41.*
42 *Pater et filius vna, eademque persona carne, et natura reputantur.*
43 *Filij plus honoris, et reuerentiæ debent parentibus quàm è contra.*
44 *Filij à parentibus totum habent, parentes verò à filijs nihil.*
45 *Filij parentibus multum debent. parentes autem nihil, et qui debet, oportet reddere.*
46 *Ratio non omnis facit in homine ius naturale, sed illa sola, quæ à principijs iuris naturalis gentiũ immediatè deriuat.*
47 *Ius ciuiles ex circumstantijs temporum, locorũ, & personarum variatur.*
48 *Legitima nõ deriuat ex primis principijs iuris naturalis.*
49 *Tex. in l. cum ratio ff. de bon. damnat. declaratur, & etiam tex. in l. scripta. § fin. V nd. lib. n.50.*
51 *Pater in necessarijs filio suo potius, quàm patri suo subuenire tenetur.*
Natura prona est ad obliuionem recepti beneficij, num.51.
52 *Naturalis inclinatio, quæ quandoque à ratione deuiat, non facit ius naturale.*
53 *Auctoritas D. Pauli 2. ad Corinth. cap.12. quando habeat locum.*
54 *Ascendẽtes nõ tenentur fructus imputare in legitimã, sicuti nec imputãt filij & n.55.58.& 59.*
56 *Ius antiquum, quod plus deferebat filijs masculis quàm fæminis, est correctum.*

57 Vi-

57 *Vitium maximum esset, facere differentiam, vbi natura illam non facit.*

60 *In legitima ascendentium non potest apponi grauamen, sed tollitur ipso iure.*

61 *Parentibus, siminus legitima sit relictum, agunt ad supplementum, sed non ita filij num.* [illegible]

63 *Legitimæ supplementum debitum ascendentibus transmittitur ad quoscunque hæredes.*

64 *Legitima ascendentibus debet relinqui titulo institutionis.*

65 *Legitima debetur ascendentibus cum fructibus legitimæ à die mortis, sicut & filijs.*

66 *Legitima ascendentium, & descendentium de iure ff. erant æquiparatæ, quo ad fructuum imputationem in legitimam.*

67 *Duo vbi æquiparantur à iure antiquo, si postea ius nouum disponit aliquid circa vnum, illud etiam dicitur dispositum in alio.*

68 *Correlatiuorum natura est, vt vno posito, seu remoto, aliud etiam ponatur, seu remoueatur, maximè vbi militat eadem ratio, nu. 69.*

70 *Fructus, quare non imputentur in legitimam filiorum.*

71 *Legitima ascendentium debet esse de substantia defuncti & nu. 72.*

73 *Legitima debetur ascendentibus purè, & ipso iure à die mortis.*

74 *Debitum exactum non admittit compensationem.*

75 *Tex. in l. Papianus §. Vnde, si quis, ff. de inoffic. test. declaratur.*

76 *Patres, & filij quo ad legitimam sunt expressè adæquati.*

78 *Proprietas, & non vsusfructus censetur relicta, quando non exprimitur.*

DECISIO LXII.

GAbriel Gabrielius Iuniperam eius Matrem vita sua durante tantum hæredem instituit, cui post mortem substituit Dominos de Suardis, cum autem Iunipera hæreditate adita, & multis fructibus ex ea perceptis obierit institutis heredibus Dominis de Scarpionibus, fuit orta lis inter ipsos, & Dominos de Suardis substitutos, mihi de partium consẽsu commissa, An in casu sequuto sit locus detractioni legitimæ debitæ Iuniperæ vti matri in bonis prædicti testatoris, vel ea sit imputanda in dictis fructibus per eam perceptis.

1 Dicebant Domini de Suardis pro † imputatione stare magis communem, & receptam opinionem, quia illam sequuti sunt *Bald. in cap. si Pater in fin. de testam. in 6.* & ibi *Franch. num. 21. vers. sed ipsi ascendentes, Alex. in l. filius familias* 18. sub *num. 4. ff. ad leg. falcid. & in l. in fideicommissariam num. 9. ff. ad Trebellian. Petr. de* Rauenn. *singul.* 132. *in princip. Rip. in l. in quartam n. 127. vers. 2. intellige ff. ad leg. falcid.* & ibi *Pic. num.* 285. *vers. imò fortius, & Berengar. Ferdinand. in cap. 1. num. 9. vers. differunt* 7. idem *Rip. in l. in fideicommissariã nu. 83. Fabian. de Mont. in authent. nouissima n. 12 post med. vers. sed quidè contra, Roder. Suar. in l. quoniam in prioribus ampliat* 16. *num. 5. Petr. de fideicomm. q. 15. num.* 8. *Cucc. de legitim. in verbo ex substantia nu. 44. Caualcan. de vsufruct. mulier. relict. num. 18. post med. Rustic. ad l. cum Auus lib. 7. cap. 9. nu. 16. Crass. in §. Trebellianica quæst.* 12. *in fin. Pappon. lib. 2. arrest. tit. 7. arrest 2. Scac. de iudic. lib. 2. cap. 9. num.* 1189. *Gratian. discept. foren. cap. 449. num. 5. Francisc. de Barr. de success. lib. 16. tit. 7. nu. 4. Mantic. de coniectur. vltim. volunt. lib. 7. tit. 10. num. 22. Cancer. variar. resolut. cap. 20. nu. 127. lib. 3. Rimin. cons.* 1244. *num. 74. & 103. Bero. cons. 35. sub num. 38. lib. 2. Roland. cons. 39. num. 22. lib. 3. Cephal. cons. 399. num. 5.* cum quatuor sequentibus, *Surd. cons. 341. nu. 33. & latius cons. 388. per tot. & decis. 21. num. 12. Guidop. decis.* 478. quam etiam communem dicunt *Ioan. de Garron. Eman. Cost. Peregrin. Marescott. Fusar. Modern. Forol.* & alij licèt ipsi contrarium teneant in locis infra citandis, & communem etiam dixit *Rota apud Seraphin. decis. 1361. num. 5.*

Fundatur potissimum dicta communis opinio in *l. Papinianus §. vnde si quis ff. de inoff. testam.* vbi
2 de iure antiquo digestorum fructus † huiusmodi, quibuscunque etiam descendentibus imputabantur in legitimam, vndè cum post per ius nouum codicis in *l. scimus §. repletionem de inoff. testam.* fuerit ius illud antiquum quoad descendentes expressè corre-
3 ctum, & quoad ascendentes nihil reperiatur † immutatum, consequens est, vt ad huc hodie dispositio dicti §. vnde si quis respectu ascẽdetium remaneat in concussa ad *l. præcipimus C. de appellat.* Priuilegium
4 enim concessum descendentibus † non extenditur ad ascendentes *Rustic.* vbi sup. *num.* 15.

5 Præterea hoc ipsum coadiuuatur, quia iura † antiqua, quæ absolutè, & simpliciter disponebant fructus in Trebellianicam imputari *l. filius familias* 17 *ff. ad leg. falcid.* & in dicta *l. Papinianus. § conditionis* sunt correcta in liberis primi gradus, qui per *l. iubemus. C. ad Trebell.* non tenentur eos imputare, & tamen dispositio dictæ *l. iubemus*, & sic correctio iuris antiqui non extenditur ad ascedentes, qui ad-
6 huc, † vt antiquitus ad dictam imputationem tenẽtur *Bart. in d. l. filius num. 3.* & ibi *Angel. circa med. vers. tamen parentes, Imol. num. 3. Alex. nu. 4. Ias. in l. qui se patris nu. 62. ad med. vers. item liberi C. vnde liber. Pic. in d. l. in quartum nu.* 285. & ibidem *Bereng. c. 3. num. 29. Menoch de arbitr. cas. 256. nu. 49. Rimin. iun. cons. 244. nu.* 103. ergò idem dicendum est in legitima, quia nulla videtur congrua di-
7 sparitatis † ratio assignari posse, vt notat *Surd. decis. 21. nu. 11. & seqq.*

Demum in casu isto speciali quadam ratione videtur imputationi locum esse, quia cum mater fue-
8 rit instituta in vita sua † tantum, hæc institutio videtur solum importare vsumfructum bonorũ, & hæreditatis filijs, itaut mater interim fuerit constituta vsufructuaria *Bellon. consil. 6. num.* 44. *Capic. decis. 108. nu. 7. Gabr. de hæred. inst. conclus. 2. nu. 5. Menoch. præsumpt. 133. num. 12. & præsumpt. sequen. num. 7. lib. 4. Surd. de aliment. tit. 2. q. 11. n. 9.* Vsusfructus autẽ † iuxta opinionẽ, quam Rota sequitũ imputaũ in legitimam, *Rot. corã Seraph. decis. 1365. n. 6* & sequentibus, & coram *Greg. XV. decis. 186. num. 2. & 3.* vbi *Add.* & in Ciuitatis Castelli supplemẽti legitimæ 11 Martij 1626. coram Reuerendissimo Patriarcha Hierosolymitano, & ad hæc reducuntur

alia, quæ pro eadē sentētia informātes adducebāt.

Propter quas difficultates, & maxime quia causa erat exemplaris, & nunquam per Rotam in specie decisa, cum proponeretur die prima Februarij præteriti fuit dilata, & ordinatum, vt omnes Domini illā viderent. Vnde hodie iterum proposita, duo ex Dominis cum communi tenebant pro imputatione, sed nihilominus fuit resolutum contrarium, & inprimis visum fuit, quòd pondere Doctorum, præsertim moderniorum hæc sententia non esset minus approbata, quia illam tenet *Bal.* sibi contrarius in *d. §. vnde si quis*, vbi quod fructus † non imputantur
10 in debito iure naturæ cuicunque debeantur, qui tamen in *l. fin. C. quor. bon.* tenet legitimam deberi pa-
11 rentibus † de iure naturæ stricto, fuit etiam de mēte *Rotæ in d. decis.* 1365. dum illam dicit humaniorē, cum Rota in conflictu opinionum eam sequi soleat, quæ æquior est, & humanior, idem in *decis.* 668. *p.* 1.
12 *diuers.* vbi quod parentes † respectu legitimæ sunt pares cum descendentibus. Quantum aut præponderet Rotæ auctoritas nemini latet, & vlterius eamdem sequuti sunt *Socc. Iunior. cons.* 64. *lib.* 2. *Corn. cons.* 176. *in* 1. *dub. lib.* 3. *Rimin. iun. cons.* 259. *n.* 31. *Ioan. de Garron. in authent. ex testamento num.* 32. *C. de secund. nupt. Mathesil. in l. filium quem habentem n.* 73. *vers.* quinimò *C. famil. hercisc. Hieron. Laurēt. in fortioribus terminis in l. in fideicommissariam nu.* 69. cum sequentibus *ff. ad leg. falcid. Peregr. de fideicommis. ar.* 49. *nu.* 49. *Eman. Cost. in repet. cap. si pater in glos. priuari non possit num.* 73. *Mangil. de imputat. & detract. quæst.* 11. *num.* 10. *Marescott. variar. resol. lib.* 2. *cap.* 86. *num.* 10. *vers.* ratio est *Fusar. de fideicomm. substit. q.* 660. *Moder. Forolīu. in tract. de legitim. lib.* 2. *tit.* 2. *q.* 32. *nu.* 15.

Sed quod apud Dominos plus vrgebat, est ipsa ratio, quia vt inquit *Text. in l.* 1. *§. sed nec C. de ve-*
13 *ter. iur. enuclean.* non ex multitudine † auctorum iudicandum est, sed secūdum quod iustius, & æquius videtur, cum possit vnus, &c. *l. penultima C. quæ sit longa consuetud. cap. Capellanus extra de ferijs*, *Ab. in cap. tua nos nu.* 8. *de vsur. Felin. in cap.* 1. *circa fin. de constit. & Rota decis.* 214. *nu.* 2. apud Reuerendiss. Dñm meū Decanū, quod autem hęc sententia sit ęquior patet ad sensum, & sufficit Rotæ auctoritas in dicta *decis.* 1365. *apud Seraphin.* quòd verò sit iustior, totum pendet ab eo, An legitima † parē-
14 tum sit æquè debita tam iure naturali, quàm ciuili, vt legitima liberorum, & sic, An parentibus etiam debeatur ipso iure, sicuti liberis debetur per dictam *l. scimus in princ.* quia quatenus sic, militat in vtraque legitima quoad imputationem prorsus eadem ratio, sin autem non dispositio *text. in d. §. repletionem* nō est extendenda ad parentes vndè de hoc ante omnia videndum erit.

15 Et quod parentibus debeatur † legitima tantum de iure ciuili, liberis verò etiam de iure naturali, tenet communis opinio cum *Bart. in l. si quis à liberis §. vel si parens*, qui loquitur in Matre *ff. de liber. agnoscen. Bald.* sibi contrarius *in l.* 1. *§. ius naturale in fin. prima lectur. ff. de iust. & iur. Alex. in dicta l. filius familias ff. de leg. ad l. Falcid. Rip. li.* 1. *respōs.* c. 5. *Ludou. Roman. cons.* 370. *in fin. Dec. cons.* 19. cū alijs adductis à *Petr. de fideicomm. q.* 15. *num.* 79. & per *Menchac. lib.* 2. *de success. creat. §.* 20. *par.* 2. *num.* 301. *Gabr. lib.* 2. *comm. opin. tit. de legit. conclus.* 1. *n.* 18. *Ioan. Garz. de expens. & melior. cap.* 4. *num.* 55. *Molin. de Hispan. primog. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 28. pro quibus facit *text. in l. nam & si parentibus ff. de inoffic. testam. l. scripto versic. fin. ff. vnd. lib. l. cum ratio in princ. ff. de bon. damnat.* & illud *Pauli* 2. *ad Co-*
16 *rinthios cap.* 12. quòd filij † non debent thesaurizare parentibus, sed parentes filijs, & habetur in *cap. cum Apost. §. prohibemus de censibus & in cap. Prædicator* 16. *q.* 1. & ibi *Glos. & commun. Doct.*

Sed contraria opinio, scilicet quòd etiam parentibus debeatur legitima de iure naturali est æquior,
17 & † verior, quàm sequitur *Bald. in d. l. fin. C. quor. bonor. Bero. in c. Raynutius nu.* 229. *de testam. Couar. in epitom. ad* 4. *decretal.* 2. *par. c.* 8. *§.* 6. *num.* 5. *versic.* nec mihi placet *Roder. Suar. vbi supra lim.* 2. *Didac. Perez.* 2. *p. ord. reg. li.* 5. *tit.* 2. *lib.* 1. *l.* 1. *in addi. vers.* sed quod sit debita *Ioan. Gutier. lib.* 5. *pract. quæst. ciuili quæst.* 82. *num.* 9. cum sequentibus, vbi plures cumulat, ac hoc latè prosequitur, & sentit *Rot. in dict. decis.* 668. & benè probat *Text. in l. fin. C. quor. bonor.* ibi, *& lex ipsa natura successores eos facit*, & in *authent. de Hæred. & falcid. §. primum itaque collat.* ibi *tanquam hoc secundum ipsam naturam eis debeatur, quale est filijs, & nepotibus, patribus, atque matribus*, vbi etiam *Bart. num.* 8. sibi contrarius, *& cap. si Pater de testam. in* 6. ibi *absq. deductione Trebellianicæ, siuè partis iure naturæ debitæ.*

Sed vt magis veritas elucescat est illa altius perquirenda, vnde aduertendum est, quòd legitima in
18 casu nostro potest † tripliciter considerari, Primò, quoad nomen, & quotam: Secundò prout debita filijs, & parentibus egentibus pro necessarijs alimētis; & tandem, prout etiam debetur liberis, & parētibus diuitibus, & omnimodo considerata semper est tam debita parentibus, quàm liberis, de quibus singulariter est videndum.

Legitima primo modo sumpta, videlicet quoad
19 nomen † certum est, quòd illud à solo iure ciuili assūpsit *Salic. in authent. nouissima n.* 10. *vers. quæro* 11. *C. de inoffic. test.* & idem dicendum est de quota *Roderic. Suar. in l. quoniam in prioribus limit.* 2. *n.* 3. *Couar. ad* 4. *decretal.* 2. *par. cap.* 8. *nu.* 4. *&* 5. *Rota*
20 *decis.* 1. *de consuetud. in nou.* sicut etiam decimæ, † quoad quotam sunt de iure positiuo *Couar. li.* 1. *variar. c.* 17. quod etiam inde clarè conspicitur, quòd antiquitus debebatur filio totum patrimonium *l. in suis ff. de liber. & posthum.* postea de iure codicis fuit quarta *l. cum quæritur C. de inoff. test.* quæ de iure authenticorum fuit aucta, † restricta iuxta nu-
21 merum liberorum, prout etiam legitima ascendentium, quæ iuxta opinionem *Butrigar.* quam Rota sequitur etiam aucta fuit ex *tex.* qui benè hoc probat in *§.* 1. *in authent. de trien. & semiss. vers.* hoc *obseruando*, & ibi *gl. in verb. personis, Bart. & Bald. in auth. nouissima in fin. C. de inoffic. test.* idem *Bar. in l. pater filium nu.* 6. *ff. eod. tit. Peregr. d. ar.* 49. *n.* 47 *Viu. decis.* 405. *nu.* 19. *& Thesar. decis.* 172. Ius autē
22 naturale † est immutabile *§. sed naturalia Instit. de iur. natur. gent. et ciu.* Igitur vtraque legitima quoad nomen, & quotam est de iure ciuili, & ideò vtraque etiam, dummodo supersint alimenta, per legem, aut consuetudinem minui, aut tolli potest

Rota

Rota dicta decis. 1. *de consuet. in nouis*, *Couar. & Ioan. Guttier. vbi supra*, vnde in hoc pares sunt liberi, & parentes quoad legitimam.

Si verò legitima sumatur secundo modo, nempè
23 vt debita † pro necessarijs alimentis, vt regulariter accipitur in iure, *§.1. de trient. & semiss.* ibi. *& natura primò curata cõpetenter*, *Soccin. Sen. cons.* 30. *num.* 3. *lib.* 1. *Menoch. cons.* 1192. *nu.* 12. *& Rota in dicta decis.* 1. *de consuetud.* clarum est contra *Bart. & Rip.* & plures alios supracitatos, quòd non est
24 minus † debita parentibus de iure naturæ, quàm liberis, quando quidem eodem iure naturali, quo parentes tenentur filios alere, & filij quoque parentes, *d. l. si quis à liberis, §. si mater in fin. ff. de liber. agnoscen.* ibi *patrĕ quamuis alia filio naturali ratione debeat*, & constat ex D. Paulo ad Romanos 2. in illis verbis *gentes, quæ legem non habent, naturaliter ea, quæ sunt legis, faciunt* id est ea, quæ sunt de lege naturali, qualia sunt præcepta moralia, quæ dubio procul ad dictamen legis naturalis spectant, *c. fin. distinct.* 6. *D. Th.* 2. 2. *q.* 100. *art.* 1. *Sot. de iust. & iur. lib.* 2. *q.* 3. *art.* 1. *Couar. d. c.* 17. *n.* 1. sub quarto
25 autem præcepto † Decalogi, non solùm continetur honorare parentes, sed etiam necessaria alimenta eis ministrari ex *D. Hieronymo in Matthæum c.* 15. *& D. Thom.* 2. 2. *quæst.* 122. *art.* 5. *& in* 3. *sent. distinct.* 17. *art.* 2. *quæst.* 1.

26 Nec obstat si dicatur cũ *Bart. & Bald.* & alijs supra relatis legitimam sic sumptam non esse respectu ascendentiũ de iure naturali, quia illud est omnibus animalib. cõmune, *l.* 1. *§. ius naturale, ff. de instit. &*
27 *iur.* educatio autĕ † parentũ non conuenit alijs animalibus, benè autem educatio filiorum: Vnde idem *Bart. in d. l. si quis à liberis, §. parens*, respondet ad *tex. in d. §. si mater eiusdem legis*, quod pater non
28 est alendus à filio iure naturali, † sed ratione naturali, quasi hæc inter se differant, quia respõdetur, quòd licèt educatio parentũ non sit de iure naturali, prout conuenit generi animalium, est tamen de iure natu-
29 rali prout conuenit speciei hominum, quod ius naturale gentium appellatur, alioquin, quod homo sit ra-
30 tionalis, & quod sit † capax prudentię, & temperantiæ, & operationis secundum rectam rationem, quia hæc alijs animalibus non conueniunt, non essent in homine de iure naturali, nec in volatilibus volare, quia non conuenit hominibus, quod esset penitus erroneum iuxtà doctrinam *D. Th. p.* 2. *q.* 51. *art.* 1. *& q.* 63. *art.* 1. *& q.* 94. *per tot. & notat. Alphons. à vera. Cucc. in specul. coniugat. p. part. ar.* 1. *Roder. Suar. d. limit.* 2. *num.* 5.

31 Sed nec legitima filiorum si *Bart.* doctrina † esset vera, esset de iure naturali (vt etiam plures cum *Dec. in dicto cons.* 17, sunt arbitrati) non solum, quia in alijs animalibus non dantur rerum dominia, sine quibus non potest dari debitum legitimæ, sed
32 etiam quia quamuis rerum † dominia sint lege diuina hominibus condonata iuxta illud psalmi, *omnia subiecisti sub pedibus eius*, tamen inter eos de iure naturali primæuo dominia non erãt distincta, & pro-
33 pria cuiusque, sed † omnia erant communia, *l. ex hoc iure, ff. de iust. & iur, & c. si quis propter necessitatem*, vbi *glos. extra de furt.*

Nec ex quo ius hoc non conuenit alijs animalibus est in homine minus naturale, quàm illud, quòd omnibus conuenit, quia planum est, quòd non est in
34 homine † minus naturale actum prudentiæ, vel tẽperantiæ habere, vel inclinationem ad bonum, in quantum est animal rationale, quàm est in certis animalibus filiorum procreatio, & educatio, cũ enim in homine non sit minus naturale esse rationabile, sic etiam, nec vt tale operari, prout non obscurè deprehenditur ex *verb. Text. in d. §. ius gentium* in illis verbis, *ius gentium est, quo gentes humanæ vtuntur, quod à naturali recedere, inde licèt facilè intelligere, quod illud omnibus animãtibus hoc solis hominibus inter se commune est*, igitur hac sola differentia sublata sunt, idem ex *D. Tho. Alphons. à Ver. & Roder. Suarez vbi supra.*

35 Vnde facilè deprehĕditur, quòd legitima sic † pro alimentis sumpta non solùm debetur parentibus de iure naturali, sed etiam quod eis debetur fortiori vinculo naturali, quàm filijs iuxta doctrinam *D. Tho.* 2.
36 2. *q.* 26. *art.* 9. vbi quòd si quis habet † patrem, & filium in eadem necessitate constitutos, nec vtrumque alere possit, habet tamen, quantum vni sufficit, est patri potius, quàm filio subueniendum, & ratio est, quia cum ius naturale in homine, ex ratione naturali quanto fortior est ratio naturalis, quæ dubio procul
37 potentior est erga † parentes, à quibus filij esse habent, *c. nasci* 56. *distinct.* quibus propterea ex *Arist.* 4. *ethicorum* non potest sufficienter retribui, & cum *D. Thom.* tenent communiter Doctores, *Bellam. in c. parsimonia* 41. *distinct. Cyn. post Iacob. de Rauen. in l.* 2. *C. de patrib. qui fil. distrax.* & alij plures, quos allegat, & sequitur *Surd. de aliment. q.* 94. *per tot. tit. primo.*

Demum legitima consideratur quo ad parentes, & filios diuites, & non egentes alimentis, quibus
38 † etiam illa debetur, non autem debentur alimenta, *Cyn. in l. scimus verb. legitimam, C. de nup. Salyc. in authen. nouissima, C. de inoff. test. Corn. consilio* 316. *num.* 4. *vers. & negatur, vol.* 1. *Surd. de aliment. tit.* 9. *q.* 2. *num.* 2. & hoc modo sumpta est de iure ciuili etiam quoad filios, quæ ideò quoad eos
39 † non minus, quàm quoad parentes per l. aut consuetudinem minui, & in totum tolli potest ex *Rot. d. decis.* 1. *de consuetud. in non. Dec. dicto cõs.* 19. *n.* 5. *Couar. & Ioan. Guttier.* vbi supra, & est communis omnium sententia: Vnde etiam legitima in hoc sensu non magis debetur filijs, quàm parentibus.

40 Quod etiã ratione probatur, quia ius ciuile, † dum etiam liberis, & parentibus diuitibus legitimam portionĕ assignat, nullam aliam potuit rationem habere, nisi aut ob honorem sanguinis *argum. l.* 1. *§. lar-*
41 *gius, ff. de success. edict.* aut in quamdam † sanguinis retributionem *authent. vt cum de appel. cognosc. §. hac autem disposuimus, vers. vnde*, & constat, & iuxta vtramque rationem par, aut potior est parentum causa, si enim consideremus honorem sangui-
42 nis, pater, † & filius vna, & eadem persona, carne, & natura reputantur, *l. ne cum filio familias, ff. de furt. c. contradicimus* 35. *quæst.* 3. *& c. pænitentia, de pænit. dist.* 3. Vltra quod iuxta diuinum præceptũ
43 ratione sanguinis † plus honoris, & reuerentiæ debent filij parentibus, quàm è conuerso *Exod.* 20. *eccles.* 7. *& cap. quæritur* 2. *q.* 7. Si verò attendenda
44 sit sanguinis retributio filij à parentibus † totum, parentes autem à filijs nihil habent, vt autem inqui

Tul-

*Tullius, lib. 1. offic. illud primum est in officio, ut ei
plurimum tribuamus, à quo plurimum accepimus,
imitantes agros fertiles, qui multo plus offerunt,
quàm acceperunt*, Vndè si retributionis contentio
sit inter filios, & parentes, & ipsa ratio subtilius ex-
quiratur, filij parentibus multum, parentes autem
45 † filijs nihil debent, cum enim, qui debet oportet
reddere.

Nec propterea, ex quo legitima sic sumpta est ra-
tioni consona, erit debita de iure naturali, quia non
46 omnis † ratio facit in homine ius naturale, sed illa
sola, quæ à primis principijs iuris naturalis gentium
immediatè deriuatur, qualis est illa (vt supra dictum
est) quæ dictat patres, & filios teneri mutuò inter se
ad necessaria alimenta: Datur autem & ciuilis ratio,
vnde ius ciuile emanat, *l. ex hoc iure in fin.* ibi *ex-
ceptis quibusdam, quæ à iure ciuili introducta sunt*
47 *ff. de iust. & iur.* quæ sicut & ius † ciuile ex circum-
stantijs temporum, locorum, & personarum variatur
ad *text. in cap. non debet de consang. & affin.* & ab
ea prouenit legitima hoc modo considerata, quia
48 clarum est, quòd illa † nō deriuatur ex primis prin-
cipijs iuris naturalis.

Ex quibus patet, vndique, & omni iure tàm ciuili,
quàm naturali, legitimam non esse minus debitam
parentibus, quàm filijs. Vndè non obstant iura su-
49 pra allegata pro contraria opinione, quia † *tex. in d.
l. cum ratio ff. de bon. damnat.* Solùm probat, quòd
successio filiorum in bonis parentum est de iure na-
turali, quod non negatur, quoad legitimam, *text.
verò in d. l. nam & si parentib. ff. de inoff. test.* potius
probat etiam legitimam parentum esse de iure natu-
rali, dum claris verbis dicit, quòd turbato mortali-
tatis ordine, non minus debetur parentibus hæredi-
50 tas filiorum, quàm è conuerso. *Ad † text. verò in
d. l. scripto, §. fin. vnde liber.* qui magis obstat vltra
duas subtiles solutiones, quas assignat *Emanuel
Cost. vbi supra numer.* 39. potest etiam aptissimè re-
sponderi, quod *Text.* ille solum concludit, legiti-
mam non ita esse debitam parentibus in bonis filij,
sicut è conuerso in bonis parentum ex voto paren-
tum, idest ex naturali eorum stimulo, & inclinatio-
51 ne, quod dubio procul est verum, quia etiam † in
necessarijs pater filio suo potius, quàm patri suo sub-
ueniret, ita prona est natura ad obliuiscendum rece-
52 pti officij, hæc autem naturalis † inclinatio, quæ
quandoque à ratione deuiat, non facit ius naturale,
& ideò non est attendenda, sed solùm attendi debet
ratio naturalis, quæ si non plus, æqualiter sine dubio
versatur erga filios, & parentes quoad legitimam
sumptam pro necessarijs alimentis, circumscripto au-
tem parentum voto; probat *text.* ille legitimā debe-
ri parentibus, sicut & filijs, illa enim verba ibi *ratio
miserationis* idem important, quod ratio naturalis;
atque ideò idem quod ius naturale: tandem auctori-
53 tas † Diui Pauli, quod filij non tenentur thesauriza-
re parentibus, intelligi debet præter necessaria ali-
menta.

Cum itaque, vt dictum est legitima omni modo
considerata, non minus debeatur parentibus, quàm
filijs, & sit inter eos quoad illam vna, eademque
54 ratio, consequenter † ex identitate rationis mater in
casu nostro non tenetur in legitimam fructus impu-
tare, sicut nec filij illam imputant ex *d. l. scimus*, vt
in simili arguit, *Decian respons. 79. nu. 13. vol. 2.* sed
55 præterea probatur † etiam iuribus, & rationibus
vrgentissimis. Primò expendi potest *text. optimus
in auth. de trien. & semiss. §. consideremus in vers.*
56 *nam si hoc, Collat.* 3. vbi corrigitur ius † antiquum,
quod plus deferebat filijs masculis, quàm fœminis,
& assignatur causa correctionis ibi *sicut enim natu-
ra nihil circa hoc arte ratiocinatur, ita nec nos al-
teram in masculis, & alteram in fœminis secundū
hoc ponimus legem, &c. & in l. maximum vitium,*
57 *C. de lib. præter.* dicitur vitium † maximum facere
differentiam, vbi natura illam non facit, ergo inter
vtramque legitimam, quæ nec iure ciuili, nec natu-
rali differunt non est facienda differentia quoad im-
putationem.

Secundò ad hoc ipsum ex eadem ratione, & ma-
gis in specie expendi etiam potest, *Text. elegans in
auth. vt cum de appell. cognosc. §. hæc autem dispo-
suimus*, vbi postquam dictum fuit, quòd filijs, atque
parentibus, quibus minus legitima relinquitur, da-
tur pariter actio ad supplementum. Imperator pro-
ponendo eis vti speculum mutuam obligationem
naturalem, eos admonet, vt se æqualiter quoad le-
gitimam in vltimis elogijs honorent, quia vt inquit,
*considerare debent parentes, quod ipsi filij fuerunt,
& eadem à suis parentibus sperauerunt, & simili-
ter, qui nunc filij sunt, debent studere parentum
animos sanare, quia & ipsi parentes fieri desiderāt,
& à suis filijs optant honorari*: ergo ex identitate
eiusdem rationis naturalis meritò credendum est,
58 quod idem Imperator in † dicta *l. scimus, §. reple-
tionem*, noluit parentibus imputari fructus, qui filijs
per dicta *l. non imputantur*, perinde ac si hoc fuisset
in eadem lege expresse cautum ad *l. illud, ff. ad leg.
Aquil. qui text. in dicto, §. hæc autem*, eò magis vr-
get, quod Imperator in eo, dicit repletionem legi-
timæ parentum esse faciendam secūdùm alias eiusdē
Imperatoris leges, sed sic est, quòd repletio non fit
nisi per *l. omni modo, & l. scimus, C. de inoffic. te-
59 stam.* ergo patet, † quòd per per d. authent. voluit
extendere dictas leges ad ascendentes, vt etiam ani-
maduertit *Accurs. in glos.* ibi *verb. leges*.

Tertiò, quia ex eadem identitatis ratione legiti-
ma ascendentium est aucta sicut legitima descendē-
tium, vt fuit dictum supra. Rursus in ea non potest
60 apponi † grauamen, sed tollitur ipso iure, sicut in
legitima descendentium, *l. quoniam in prioribus,
C. de inoffic. testam. Rot dicta decis. 668. n. 3.* Præte-
61 rea si † minus legitima relictum sit, parentes agunt
62 ad supplementū, & non de inofficioso, sicut & † de-
scendentes, *glos. in d. l. omnimodo, verb. cū alijs per-
sonis, & authent. vt cum de appell. cognosc. d. §. hæc
autem Guidopap. dicta quæst.* 478. *& Rota dicta
decis. 668.* vbi etiam quod legitimæ supplementum
63 debitum † ascendentibus transmittitur ad quoscum-
que hæredes etiam extraneos, quamuis non declara-
uerint illud velle sicut transmittitur supplementum
64 debitum descendentibus, & relinqui etiam eis † de-
bet legitima titulo institutionis, prout descendenti-
bus, *Clar. in §. testamentum quæst. 38. nu. 8. Thes-
saur. decis. 58. n. 1. & Peregr. d. art. 39. nu. 48.* & de-
65 mum sicut legitima † debetur descendentibus cum
fructibus legitimæ à die mortis, ita & ascendentibus
Decian. dicto cons. 79. num. 13. cum sequentibus.

66 Quar-

66 Quartò, quia secundùm † ius digestorum legitimæ
ascendentiũ, & descendẽtium erant æquiparatæ cir-
ca fructuum imputationem; quia fructus in vtram-
que legitimam imputabantur dicta *l. Papinianus*,
§. vnde siff. de inoff. test. Propterea d. l. scimus postea
superuenta, quæ disponit, vt repletio fiat ex substan-
tia patris non ex fructibus, habet etiam locum in le-
67 gitima ascendentium, quia vbi duo † æquiparantur
à iure antiquo, & postmodum ius nouũ disponit ali-
quid circa vnum, illud intelligitur disponere in alio
vulg. text. in l. si quis seruo, C. de furt. Bart. in
l. Marcellus in princ. num. 6. ff. ad Trebellian. hæc
68 enim est natura † correlatiuorum, vt vno posito, seu
remoto, aliud etiam ponatur, seu remoueatur, *Bald.*
in l. 2. num. 3. C. si aduers. transact. præsertim quan-
69 do, vt hic, militat † eadem ratio, vt in puncto, &
in fortioribus terminis *Hier. Laur. vbi supra nu. 75.*
cum sequentibus.

Quintò ideò per *Text. in d. l. scimus, §. repletionẽ*
fructus non imputantur in legitimam filiorum, quia
70 † repletio debet fieri ex ipsa substantia patris, idest
ex bonis repertis in hæreditate, & ratio assignatur
in princip. *d. l.* nimirum, quia sicut filijs debetur le-
gitima purè, & ipso iure à morte Testatoris, ita etiã
repletio fit purè, & ipso iure, ex qua ratione infert
postea Imperator ad repletionem ex sola substantia,
& non ex fructibus, vt patet ex verbis *Text.* quæ se-
quuntur ibi *sancimus itaque, &c.* ergo cum etiam
71 legitima † ascendentium debeatur ex substantia de-
functi, *§. discretis, versic. si verò filios non habue-*
rit in authent. quibus mod. natur. eff. sui. & in auth.
de trien. & semiss. §. 1. ibi, *sed etiam partem sub-*
stantiæ, iuncto *vers. hac obseruando*, qui versiculus
loquitur de legitima ascendentium, vt ibi notat *glos.*
in verb. hoc, & in authent. de hæred. & falcid. §. pri-
72 mum itaque propterea, sicut fructus † non imputã-
tur in legitimam filiorum, quia non sunt de substan-
tia testatoris, ex quo scilicèt non fuerunt in eius bo-
nis tempore mortis, *l. in fideicommissariam, ff. ad*
Trebellian. Bart. in d. l. scimus, num. 2. & dixit Ro-
ta in dicta Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ
11. Maij 1616. coram Reuerendissimo Patriarcha
Hierosolymitano, nec etiam imputantur in legiti-
mam parentum.

73 Tandem quia stante, quod parentibus † debetur
legitima purè, & ipso iure à die mortis, & fit etiam
repletio purè, prout ex supradictis apparet non esse
dubitandum, & in puncto decidit *Rota in prædicta*
decis. 668. necessarium etiam videtur, vt fructus non
possint in legitimam eorum imputari, quia debitum
74 † exactum non admittit compensationem, *Cyn. in*
dicta l. scimus, num. 2. vers. postea, Salicet. ibidem
in princ. Peregrin. de fideicommiss. dicto artic. 49.
num. 49. Mangil. de imputat. q. 11. num. 10. & seqq.
Fusar. & Modern. Foroliuien. vbi supra.

Nec obstant argumenta supra in contrarium addu-
cta pro communi opinione, quia ad primum desũ-
75 ptum ex dicta † *l. Papinianus, §. vnde si parens*, pa-
tet clara responsio ex supradictis. Ad secundum de
differentia, quæ versatur inter patres, & filios quoad
imputationem fructuum in Trebellianica sufficit di-
cere, quòd hic non versamur in dicta imputatione,
sed in illa, quæ fit in legitimam, cuius eadem est ra-
tio inter parentes, & filios, & in omnem casum sat
76 est, vt à iure patres, † & filij quoad legitimam sint
expressè exæquati in dicto §. *hac autem in authent.*
vt cum de apell. cognosc. non autem quoad Trebel-
lianicam.

Ad vltimum, quo dicebatur matrem institutam,
vita sua durante tantùm esse vsufructuariam, vsum-
77 fructum † autem in legitimam imputari ex dicta *de-*
cis. Seraph. 1365. Domini habuerunt pro indubitato
quòd non intret dicta decisio, quia mater durante vi-
ta sua non fuit vsufructuaria, sed proprietaria, tum
quia regula est, vt dum non exprimitur censeatur re-
78 licta proprietas, † non vsusfructus *l. si alij, & l. filios*
hæredes ff. de vsufruct. legat. & benè Soccin. cons. 10.
n. 11. vers. 1. quia ex verbis. vol. 1. Ruin. cons. 25. n. 9
vol. 2. Mant. de coniect. vltim. volunt. lib. 9. tit. 2.
nu. 5. tum etiam quia alioquin fideicommissum post
mortem hæredis relictum non esset conditionale,
quia statim à die mortis testatoris ad fideicommissa-
rium spectaret proprietas, quod non est dicendum.

Et ita, vtraque parte informante, fuit decisũ, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARDINALI VBALDO.

Meliten Collectarum.

Die Veneris 7. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Tractatur de exemptione Religionis Hierosolymitanæ, & eius bonorum, ac personarum, à quibuscunque contributionibus, exactionibus, collectis, &c. cum immediatè sub iurisdictione sedis Apostolicæ subiaceant, ita vt quiuis alius præter vnum Summum Pontificem super illis collectas imponere non possit.

SVMMARIVM.

1 *Religio Hierosolimitana, & Magnus Prior Alemaniæ, nec non Commendatores, & bona d Religionis, & Prioratus, non tenentur concurrere cum statu Prælatorũ in contributionibus Prouinciæ.*
2 *Religio Hierosolymitana & eius bona, & personæ, sunt specialiter exẽpta à quibuscunque exactionibus, contributionibus, collectis, datijs, &c.*
3 *Religio Hierosolymitana, eius bona, & personæ sunt recepta sub protectione B. Petri, & Sedis Apostolicæ, & exempta sunt ab omni superioritate tàm Ecclesiastica, quàm temporali.*
4 *Priuilegia, quando sunt concepta verbis generalibus, & vniuersalibus, debent latissimè interpretari.*
5 *Priuilegia, quando concipiuntur verbis vniuersalibus, comprehendunt etiam ea, quæ aliàs nõ comprehenderentur.*
6 *Et ideò comprehendunt casum necessitatis, seu publicæ vtilitatis.*
7 *Religio Hierosolymitana est immediatè subiecta Sedi Apostolicæ.*
8 *Collectas imponere est actus iurisdictionis.*

9 *Iurisdictionis actus in non subditos exerceri non possunt.*

10 *Superior non potest praiudicare priuilegijs Religionis.*

DECISIO. LXIII.

FVit hodie dubitatum, An religio Hierosolymitana, & magnus Prior Alemaniæ, necnon Com-
1 mendatores, † & bona dictæ Religionis, & Prioratus teneantur concurrere cum statu prælatorum in contributionibus Prouinciæ, seu Prouinciarum Alsatiæ, & Brisgouiæ, & Domini absque aliqua difficultate negatiuè responderunt, quia huiusmodi casus fuit aliàs maturè discussus, & decisus *in Leodien. collectarum 19. Martij 1604. coram bon. mem. Ortembergo, quæ est decisio 72. part. 1. in recent. confirmata 19. Aprilis 1619. coram bon. mem. Buratto,* vbi similiter clerus secundarius Leodien. prætendebat Commendatorem Sancti Ioannis Leodien. teneri ad collectas, & fuit ad fauorem Commendatoris resolutum, quòd non teneretur, & fundamenta dictarum decisionum, quæ etiam hodie Dominis placuerunt, fuerunt amplissima priuilegia per summos Pontifices concessa Religioni Hierosolymitanæ, per
2 † quæ Religio & eius bona, & personæ sunt specialiter exempta à quibuscunque exactionibus, contributionibus, gabellis datijs, collectis, &c. eodemq; contextu sub protectione Beati Petri, & Sedis Apo-
3 stolicæ recipiuntur, & liberantur ab omni † superioritate, & potestate quorumcunque Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & Prælatorum, necnon quorumcunque temporalium dominorum quauis potestate etiam Imperiali, Regali, Ducali fulgentium, vt latè in dictis priuilegijs, præsertim Pij Quarti, cuius copia data fuit in summario nu. 3. & dictorum priuilegiorum verba latissimè ponderantur *per Decian resp. 51. num. 13. & seqq. lib. 3. & in dictis decisionibus Leodien. coram bon. mem. Ortembergo, & Buratto.*
4 Et quidem cum dicta priuilegia sint cõcepta † verbis generalibus, & vniuersalibus. & præsertim verbo *quæcumque quorumcunque*, & similibus debent latissimè interpretari, adeout dicantur comprehende-
5 re † etiam ea, quæ aliàs non comprehenderentur, *Dec. cons. 199. nu. 2. & 3. Rot. decis. 268. num. 5. & decis. 791. num. 10. par. 1. diuers. cum alijs per Honded. cons. 86. num. 15. & seqq. lib. 2.* & ideo compre-
6 hendunt † etiam casum necessitatis, seu publicæ vtilitatis, *Alex. in l si ex toto sub num. 6 ff. de leg. 1. & cons. 30. num. 14. lib. 5. & in puncto Decian. d. consilio 51. nu. 22. vol. 3.* & benè deducitur in dictis decisionibus coram Ortembergo, & Buratto, quibus
7 nihil addi posse videtur. Cum igitur Religio † Hierosolimitana, illiusq; bona, & personæ sint immediatè sub iurisdictione sedis Apostolicæ cum exemptione ab aliorum quorumcunque iurisdictione, vt supra, non potuit quiuis alius præter vnum summũ Pontificem super illis collectas imponere, quia hu-
8 iusmodi † impositio est actus iurisdictionis *Alex. cons. 78. num. 8. in fin. lib. 6. Soccin. consil. 129. n. 1. circa med. lib. 1. Surd. cons. 262. num. 27. in fin. &*
9 *28.* qui propterea exerceri † non potest in non subditum, *Bartol. in l. vnica, n. 25. C. de mulier. lib. 10. Nat. cons. 160. num. 7. & seq. cum alijs per Surd. cons. 525. nu. 13.* & latè deducitur in supradicta decisione coram Ortebergo.

Non obstat si aliquando fuerunt collectæ ab aliquo ex prædecessoribus Magni Prioris solutæ, quia
10 isti non potuerunt † præiudicare priuilegijs Religionis, illiusq; bona prætensis futuris contributionibus subijcere, *vt per Felin. in cap. cum accessissent nu. 8. de constit. Natt. cons. 160. nu. 46. vol. 1.*

Et ità decisum &c.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO, Decano.

Nouarien. Decimarum.

Die Veneris 7. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Decimarum perceptio de Iure communi spectat ad Rectorem. Et an, & quando Episcopus possit agere pro omnibus decimis.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus habet intentionẽ fundatam super quarta decimarum.*

2 *Parochiani incolæ tenentur respondere de decimis suis Rectoribus, & non Episcopo.*

3 *Decimarum collectio de iure communi spectat ad Rectorem.*

4 *C. quantam, &c. dudum de decim. intellectus.*

5 *Dispositio vna aliam non destruit.*

6 *Episcopus potest nomine Ecclesiæ Parochialis, agere pro omnibus decimis, cum teneatur illas conseruare.*

7 *Ordinarij habent intentionem fundatam, quo ad petitionem nomine suarum Ecclesiarum Parochialium.*

8 *Episcopi habent in decimatorijs prædijs ius reale, & coæquale cum Rectoribus.*

9 *Decimarum coæqualitas, quam habent Episcopi cum Rectoribus non potest tolli per negligentiam, aut malitiam Rectorum,*

10 *Actio simultanea admittitur, quando Episcopus, vel Rector agunt pro decimis.*

11 *Episcopus potest fundare intentionem suam contra Laicos, & alios quoscunque pro decimis prædialibus.*

12 *Decimæ, quod debeant percipi à Rectoribus, & ab ipsis Episcopi exigant quartam, non est tuta opinio.*

13 *Decimarum perceptio, licèt de iure communi pertineat ad Ecclesiam Parochialem, non per hoc Episcopi excluduntur.*

14 *Episcopus, quando non prohibeatur pro sua canonica portione agere.*

15 *Laici licèt consuetudine non possint se eximere à solutione decimarum, possunt tamen eas coarctare.*

16 *Locutio nihil plus tribuit, quàm fuit in ea contentum.*

17 *Scriptura magis, quàm testibus credendum est.*

DECI-

DECISIO LXIV.

AGente Domino Episcopo pro decimis mensæ
Episcopali debitis pro sua quota ex territorio
oppidi de Camero Nauarien. diœcesis, colligendis;
nomine Communitatis, & hominum eiusdem loci
excipiebatur de non iure Episcopi respectu quartæ
decimarum, & quatenus de eo constaret, semper ob-
stare præscriptionem respectu quotæ, nempè libra-
rum 70. quæ solutæ fuerunt in eadem, & vniformi
quantitate per annos 80. & vltra Episcopis scienti-
bus, & recipientibus, & cum suscepta esset disputa-
tio super præscriptione, & sępius examinata hec que-
stio, nempè 10. Iunij 1626. & 14. Decembris eius-
dem anni tunc præcipiendo, vt informaretur strictè,
an Episcopus habeat fundatam intentionem contra
parochianos in casu, de quo agitur, hodie eadem
causa reproposita visum fuit Dominis non obstare
præscriptionem.

Quia vera est conclusio, quod Episcopus fundat
1 † intentionem suam super quarta decimarum, & de
iure debita, *c. quoniam* ibi *sua parte retenta*, *c. du-
dum* ibi *intentione tua de iure communi fundata
de Decim. c. vnio 10. q. 3. conquerente de offic. ordin.
c. finali de success. ab intest. Host. Abb. Card. Butr. Io.
Andr. & Anch. in c. de quarta de præscript. ac demũ
idem Hostien. Ioan. Andr. & Abb. in d. c. cum con-
tingat de Decim.* quorum auctoritate *Rota decis. 31.
num. 5. par. 2. diuers.* firmauit hanc opinionem esse
communé, *& Rebuff.* eandem tenuit *de Decim. q. 7.
n. 11. Rot. decis. 402. nu. 1. par. 2. recent. Gonzal. ad
reg. 8. gloss. 6. num. 87. & 88.*

Neque obstat, quòd opinio prædicta benè pro-
cedat contra Rectorem, à quo Episcopus exigere
debet suam canonicam portionem, non autem con-
2 tra parochianos † incolas, qui tenentur respondere
de decimis suo Rectori, & non Episcopo, *cap. cum
contingat de Decim.* ibi *quòd cum perceptio decima-
rum* ad parochiales Ecclesias de iure communi per-
tineat, *& c. cum in tua eod. tit.* ibi *alioquin paro-
3 chialibus exoluantur*, ad quas de iure cõmuni † spe-
ctat perceptio decimarum, *Castr. consil. 38. per to-
tum p. 1. Seraph. decis. 1449. nu. 5. decis. 519. num. 2.
coram PP. Gregor. XV.* vbi agitur de decimis Eccle-
siæ Nouarien.

Quia Hostien. sentiens hanc contrarietatem, illam
conciliat *in d. c. cum contingat, n. 1. vers. vnde*: nam
4 verum est, † quòd *c. quoniam, & c. dudum*, dicunt
Episcopum fundare suam intentionem in portione
canonica, *& in c. cum contingat, & c. cum in tua
de iure communi*, decimas spectare ad Ecclesias pa-
rochiales, sed inquit ille Episcopus fundat quoad ca-
nonicam, parrochialis verò Ecclesia quoad alia, &
5 ita vna dispositio † aliam non destruit, se benè in-
ter se conueniunt, & *Ioan. Andr. in d. cap. cum con-
tingat, num. 4.* sequitur hanc distinctionem; propte-
reà aut Rector non est in causa, aut negligit exigere
decimas, & Episcopus pro sua portione canonica
potest agere iure proprio; aut vult agere pro omni-
6 bus decimis, & etiam † potest, sed nomine Eccle-
siæ parochialis, cui tenetur illas conseruare, *c. finali
de success. ab intest. Host. in d. c. cum contingat, n. 2.
& Ioan. Andr. in d. c. quoniam n. 3.* asserentes Ordi-
7 narios † habere etiam fundatam intentioné quoad
petitionem nomine suarum Ecclesiarum Parochia-
lium, quod etiam admisit, *Rota in Carinen. deci-
marum 13. Martij 1587. coram Orano*, & per hanc
distinctionem conueniunt decisiones *coram bon. me.
Cardin. Pamphilio, & bon. mem. Iusto in Conchen.
decimarũ del'Infantado*, quæ inseruntur *in dec. 442.
485. & 520. p. 1. recent. & postmodum coram bon.
mem. Andrea 18. Decembris* 1617. in quibus fuit fir-
8 matum † Episcopum habere in prædijs decimatorijs
ius reale, & coæquale cum Rectoribus, & esse inter
se quasi partionarios, & prout tales nuncupantur per
*Hostien. in d. c. quoniam, n. 2. & Ioan. And. num. 3.
de Decim.* quæ realitas, & coæqualitas tolli non po-
9 test † per negligentiam, aut malitiam Rectorum
non comparentium, cum sit fundata in proprio iure
immediato, nõ autem mediato ex persona Rectorũ;
similiter si idem Rector est in causa, & Episcopus si-
mul agentes contra laicos parochianos, minor esset
difficultas: quia vterque agit ex iure suo, & admit-
10 titur † ista simultanea actio in *Ceruien. decimarum
22. April. 1602. coram bon. mem. Penia*, ac demum
quando Rector neque est in causa, aut negligit, sed
esse, aut agere, aut negligere non potest: quia de-
cimæ ad illum non pertinent, qui est casus noster,
tunc iura non prohibent, quin Episcopus fundet in-
11 tentionem † suam contra laicos, & alios quoscunque
pro decimis prædialibus, *c. finali de success. ab intest.
c. quoniam, & c. dudum de Decim. & idem* admitti-
tur in *Possauien. decimarum 18. Martij 1591. corã
Gipsio*, ex quibus patet consequentiam, quam fa-
ciunt *Castr. in d. cons. 38. & decis. 519. coram PP.
12 Greg. XV.* non esse tutam, quod decimæ † debent
percipi à Rectoribus, & ab ipsis Episcopi exigunt
quartam, & sic mediatè non autem immediatè à lai-
cis; quia etsi *c. cum contingat, & c. cum in tua*, ex-
pressè dicant perceptionem decimarum de iure com-
muni pertinere ad Ecclesias parochiales, non tamen
13 excludunt. † Episcopos, quin & ipsi fundent inten-
tionem quoad eorum canonicam portionem, iuxta
c. quoniam, & c. dudum eadem tit. attenta compa-
tibilitate, quam ponit Hostien. vt dicebam in *d. c. cũ
contingat, nu. 1. vers. non obstat de Decim.* quod
autem Rector nõ percipiat decimas huius parochia-
lis, sed Capitulum, & Episcopi per tempora benè
colligitur ex indulto *Pauli 2. & Iulij 2.* & sententijs
Rotalibus super æstimatione fructuum decimalium
ad euitandam occultationem eorundem per excolẽ-
tes prædia, quæ dantur, & de eis fit mentio in *de-
cis. 96. & 104. par. 1. diuers. & in alia Nouarien. de-
cimarum 16. Ianuar. 1604. coram bon. mem. Card.
Lancel. iuniore*, & ex instrumentis locationum
datis, ex quibus apparet, quod capitulum percipit
duas ex tribus partibus pro indiuiso, illasque pro in-
diuiso locauit Communitati pro saccis annuis 280.
& libris 500. lini; Episcopi verò per tempora loca-
runt eorum portionem eisdem hominibus, & com-
munitati pro libris 70. vt patet ex instrumentis exhi-
bitis per eandem Communitatem de annis 1543.
1592. 1601. 1602. & 1608. ac etiam ex concordia
anni 1478. in qua enunciatur diuisio inter Capitu-
lum, & mensam Episcopalem; ita vt benè inferatur
huiusmodi oppidũ Cameri fuisse antiquitus sub cu-
ra Ecclesiæ Cathedralis, & prout testis vltimo loco
examinatus deponit, & exinde in erectione nouæ pa-

rochiæ

rochiæ decimas remansisse penes Ecclesiam princi-
14 palem, quo casu non prohibetur † Episcopus, pro
sua canonica portione agere, vt in supradicta *decis. Possanien. decimarum*, *& alijs allegatis per Gonzal. ad reg. 8. gloss. 6. n. 88.* fuit firmatum.

Posito autem fundamento intentionis Episcopi, resulrat indubitata resolutio quoad non obstantiam præscriptionis allegatæ per homines, & Communitatem Cameri, siue illam accipiamus strictè, prout est præscriptio, siue lato modo prout est consuetu-
15 do, ac demum † non vt eximens Communitatem à totali solutione decimarum; sed vt restricta ad modum, & quantitatem soluendi, quæ laicis videtur permissa, *Guidop. decis. 284. Couarruu. var. resolut. lib. 1. c. 17. n. 8. versic. 6.* cum alijs allegatis per *Monetam de decim. c. 5. q. 1. n. 87.*

Hæc inquam postrema, de qua verè agit Communitas, probata non videtur; nam si illa deducatur ex instrumentis solutionum, firmari non potest consuetudo, quia in multis exprimitur causa solutionis, nempè pro affictu, & satisfactione fictorum locatorum, prout legitur in instrumentis anni 1543. 1597. 1599. 1601. 1602. & 1608. cæteræ autem tanquam generales recipiunt eundem sensum; vnde nihil prohibet, quod finita locatione dominus pos-
16 sit vti iure suo, ex quo locatio † nihil plùs tribuat, quàm fuerit in ea conuentum, *Dec. cons. 402. n. 15. Crauet. cons. 171. num. 14. Rot. decis. 469. n. 2. par. 2. recent.* & iste titulus locationis eò magis videtur cõprobari ex instrumẽtis, qui dantur in summario Episcopi, num. 2. & 5. in quibus patet Communitatem conduxisse hanc partem decimæ pro saccis 25. siliginis, & de anno 1530. transegisse super tota summa debita, ita vt subsequens solutio librarum 70. ex præambula causa ficti fuerit continuata, & inducta, si verò hæc eadem consuetudo deducatur ex 13. testibus in causa examinatis, & datis in summario Communitatis; quamuis deponãt solutionem librarũ 70. processisse ex antiqua conuentione facta inter Episcopum & Communitatem, attamen deponunt de auditu, & ignorant causam solutionis, quæ tamen in instrumentis productis exprimitur, quinimò se referunt ad quietantias exhibitas, quæ de affictu loquuntur, atque ita vel relatis standum est, vel scri-
17 pturæ † magis, quàm testibus credendum est, *l. census, ff. de prob. c. tertio loco, vbi gloss. in versic. testium circa medium eod. tit. Roman. cons. 319. nu. 1. & Cassan. cons. 16. num. 1. cum alijs alleg. in Canalicen. feudi 26. Aprilis 1613. coram me.*

Et ita, &c.

¶ *Adsunt infrà in hac causa plures decisiones, idest sub diebus 17. Decembris 1627. & 19. Ianuarij, & 19. Februarij, & 5. Decembris 1629. coram eodem R. P. D. Pirouano Decano, sunt decisiones 122. 236. 253. 327. & 357. & in sequenti parte adsunt aliæ sub diebus 10. Iunij 1630. & 26. Februarij 1631. coram eodem, & 29. Aprilis 1633. & 1. Decembris 1634. coram R. P. D. Verospio, sunt decisiones 334. 51. 359. & 311.*

REVERENDISS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Meleuitana bonorum.

Die Veneris 7. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Vltimæ voluntates, quando commutantur à Papa in aliam causam cum conditione, quod omnes habentes interesse consentiant, tunc enim omnes sunt citandi, saltem per edictum, aliàs talis commutatio non substinetur.

SVMMARIVM.

1 *Papa per clausulam, dummodò omnium, non videtur velle se restringere ad certum numerum.*
2 *Testatoris voluntas, si sit commutanda, omnes interesse habentes sunt citandi, saltem per edictũ, & num. 9. 11. & 13.*
3 *Arbitrium regulatur à Iure, & solùm operatur, vt eius rigor moderetur, suadente æquitate.*
4 *Arbitrium non dat facultatem lædendi ius partis.*
5 *Rescripta, & concessiones Principum intelligi debent sine alterius damno, et iniuria.*
6. *Clausula, Constito, facit executorem mixtum.*
7 *Executor, cum clausula, Constito, nihil potest nisi verificatis narratis per veras probationes, cum partis citatione. n. 8.*
10 *Citandus, an sit, qui etiam ius certum non habet.*
12 *Citatio per proclama est necessaria contra interesse putantes, quando agitur de eorum præiudicio.*
14 *Testantium voluntates præcisè sunt seruandæ.*
15 *Testantium voluntates, nisi ex magna causa commutari debent.*
16 *Causa iusta commutandi vltimas voluntates, quæ sit.*
17 *Ad Papam reccurritur, si per indirectum voluntates testatorum impediuntur.*
18 *Clausula, dummodò, natura.*
19 *Arbitrium non in dubijs, non in claris intrat.*
20 *Dictio, supradicti, idem importat, ac si præcedentia expressè, ac nominatim repitita forent.*
21 *Citatio per edictum non est difficilis.*
22 *Modus quantumuis difficilis de facto saltem, et quatenus licet, est obseruandus, et pro viribus exequendus.*
23 *Sedes Apostolica non solet commutare defunctorũ voluntates, nisi ex magna causa, vel quando adest consensus omnium interesse habentium.*

DECISIO LXV.

Hieronyma Chiantar ex honesta, & antiqua familia huius cognominis Insulæ Melitæ in testamento, quo decessit de mense Augusti anni 1618, mandauit Confraternitati Charitatis, quam hæredem instituit, vt in Ciuitate Melitæ fundaret vnum Monasterium puellarum Virginum, in quo semper adesse voluit octo moniales ex d. familia gratis, & absque dote recipiendas, eligendas tamen per dictã

Con-

Confraternitatem ex puellis Casalis Segheu : & in eorum defectum ex omnibus puellis aliorum locorum d. insulæ, ita tamen, quòd puellæ d. familiæ si reperiantur, debeant semper præferri.

Verùm Moniales Conuertitæ eiusdē Ciuitatis de mensæ Maij 1621. & sic adhuc non transactis tribus annis à die conditi testamenti narrata testatricis dispositione, & quod eius bona erāt adeò debitis obnoxia, vt nō sufficerent pro constructione dicti noui Monasterij, & Monialium sustentatione, quòdque Superiores erigendi licentiam dare recusabant, obtinuerunt à Sede Apostolica commutari dictam voluntatē, & bona hæreditatis eis applicari inserta tamen in breui hac clausula, *Dūmodò puellarum omniū vocatarum prædictarum, & in Monasterio recipiendarum ad hoc accedat assensus, & non aliàs*. Cuius commutationis executio commissa fuit Ordinario Meliten. cū clausula, *Cōstito*, qui in executionem dictæ gratiæ requisito solùm consensu quattuor puellarū dictæ familiæ electarum per dictam Confraternitatē, quæ etiam iam receptę fuerant in dicto Monasterio, alijs tamen pluribus puellis eiusdem familiæ, quæ extabant, non citatis, bona dictæ hæreditatis prædicto Monasterio applicauit, sed quia se opposuit dicta familia de Chiantar, causa commissa in Rota bo. me. Seleuicen. fuit dubitatū, an obstaret defectus consensus aliarū puellarum dictæ familiæ tūc existentium, & *die 10. Ian.* 1625. fuit affirmatiuè decisum, & resolutionis ratio fuit, quod Papa per dictā
1 clausulam, † *dummodò puellarum omnium, &c.* noluit se restringere ad certum earum numerum, sed voluit omnium consensum requiri, quia etiam omnium intererat testatricis dispositionem non cō-
2 mutari, quæ propterea debuerunt citari † saltem per edictum, *Put. decis. 91. lib. 3. in nou.*

Verùm Monasterium voluit iterum audiri, sed disputatione adhuc pendente, causa tamen sæpius iam proposita, sub prætextu euitandi difficultates, & dubietates Dominorum, præsertim circa interpretationem, & intellectum dictæ clausulæ, obtinuit mihi rescribi, vt reiecto, & omisso quocunque verborū rigore, sensu, ac mente dictæ commutationis, & applicationis procederem in hac causa arbitrio Rotæ, vndè hodie dubitaui, an intret arbitrium itaut sit standum, vel recedendum à decisis, & Domini vnanimi omnium voto responderunt, illud non intrare, sed standum in vltimo loco decisis, & moti
3 fuerunt, quia arbitrium † regulatur à iure, & solùm operatur, vt eius rigor moderetur, suadente æquitate, *Cas. de Gras. decis. 8. num. 2. de re iudic. Tarraconen. canonicatus 12. Nouembris 1607. coram bon. mem. Scotto, quæ est apud Marches. fol. 343.*
4 *par. 1.* non tamen dat facultatem † lædendi ius partis, *Bart. in extrauag. ad reprimendum in verb. videbitur num. 10. & in l. ambitiosa nu. 2. ff. de decr. ab ordin. facien. & Rota decis. 652. nu. 2. in fin. p. 2.*
5 *recent.* Concessiones enim, † & rescripta Principū debent intelligi sine alterius damno, & iniuria, *l. 2. §. merito, & §. si quis à Principe, ff. ne quid in loco publ. Ruin. cons. 175. n. 6. lib. 1. & latè Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 48. in princ.* Si autem arbitrium in casu nostro ad fauorem Monasterij, & contra dictā familiam interponeretur, esset contra ius, & contra æquitatem : & quod magis est, contra verba clara Papæ, vt ex seqq. singula discurrendo patebit.

In primis est contra ius, quia in literis adest clau-
6 sula, † *Constito*, quæ facit executorem mixtum, *Rota decis. 79. nu. 1. par. recent*, itaut exequutor ni-
7 hil possit, † nisi iustificatis narratis, *Paris. cons. 41. num. 14. lib. 4. Rolan. cons. 65. nu. 20. cum seqq. lib. 3. Put. decis. 275. nu. 1. lib. 2.* & per veras probationes, *Felin. in rub. de probat. num. 3. & Bellam. dec. 471.*
8 quæ iustificatio † propterea fieri debet cum partis citatione, *glos. in clem. præsenti de censib. in verb. constiterit, Rota decis. 21. de rescript. in antiq. & latè Mart. claus. 19 num. 1. part. 1.* Vnde cum dictæ puellæ, quarum, vt patet ad oculum, intererat vo-
9 luntatem non commutari, non fuerint citatæ, † consequenter esset contra iuris dispositionem, vt eis cōtradicentibus intraret arbitrium, *Put. decis. 300. libro 3. in nou. impress.*

Neque obstat, si dicatur, quòd singulæ puellæ di-
10 ctæ familiæ cùm sint incertæ, & † ius certum nō habeant, nisi quatenus eligantur à Confraternitate non debuerunt citari, *glos. in l. de vnoquoque, ff. de re iud. Vant. de nullitat. ex defect. citat. nu. 19.* quia quicquid sit quoad validitatem sententię hoc vnum certum est quoad iustitiam, & earum præiudicium
11 † debuisse citari saltim per edictum, *l. si eo tempore, vbi Bart. C. de remiss. pignor. Put. d. dec. 91. Accbill. decis. 3. de re iud. Seraph. decis.* 1241. vbi quod Rota
12 perpetuò obseruauit, † vt saltim fiat citatio per proclama contra interesse putantes, &c. quantò magis quòd puellæ dictæ familię Casalis Sigeheu in specie vocatæ non possunt dici incertæ, quia poterat facilè haberi de illis certa notitia, & ius earum est certum in genere, ex quo testator iussit, quòd in nouo Monasterio deberent semper esse octo puellæ dicti Casalis ex dicta familia: vnde dum iuxta literas apostolicas quattuor solùm sunt assumendæ, fit alijs saltim in genere præiudicium certum, & irreparabile, quo
13 fit, vt etiam in genere, † & per edictum debuerint requiri, & citari ex *Bartol. vbi supra, & Soccin. consilio 282. num. 4. lib. 2.*

Deinde quod intraret arbitrium ad fauorem Monasterij Conuertitarum esset contra æquitatem, quia
14 æquitas suadet, vt voluntates † testantium præcisè obseruentur, *auth. de nuptijs. §. disponat*, nihil enim est, quod magis hominibus debeatur, quàm vt supremæ voluntatis, postquam iam aliud velle non possunt, liber sit stylus, & licitum, quod iterùm non redit arbitrium, vt inquit, *text. in l. 1. C. de sacros.*
15 *eccles.* vndè æquum non est, vt fiat † commutatio vltimæ voluntatis, nisi ex magna causa, vt statuit *Concil. Trident. sess. 23. c. 6. de refor. & prius Clem. quia contingit de relig. domib. & ius ciuile in l. legatum, ff. de admin. rer. ad Ciuit. pertin.*

Neque obstant causæ Papæ narratæ, de quibus in prædictis litteris, nēpè quod Superior recusabat impartiri licentiam fundandi dictum nouum Monasterium, ex quo in eadem Ciuitate erant iam alia tria Monasteria, & quod bona testatricis sunt debitis, & legatis obnoxia, quæ ideò non sufficiunt pro noua
16 fundatione, quæ sola de iure † est legitima causa commutandi vltimam voluntatem iuxta *text. in l. legatum, ff. de vsufruct. legat. & l. fin. ff. de oper. nou. publ. c. nos quidē de testamentis Ludou. Roman. sing. 481. Capell. Tholos. dec. 26.* quia imò dicta nar-

ratiua ideò magis excludit arbitrium ad fauorem Monialium, & facit vt illud intret ad fauorem familiæ, etenim vltra quod illa non est iustificata, & iustificatio debuit fieri citatis puellis de familia, & in omnem casum Papa noluit fieri commutationem, nisi quatenus accederet omnium puellarum vocatarum consensus, vti mox probabitur; Respondetur etiam quod potius ex actis videtur dari fumus, bona testatoris sufficere pro dicta noua fundatione, & alendis puellis in nouo Monasterio ingrediendis, & eò magis quod debita, & legata non sunt attendenda, quia iuxta præscriptum testatricis, illa debent prius solui ex fructibus, & redditibus, quo stante, Ordinarius non posset denegare licentiam iuxta
17 *dictum.quia contingit*, alioquin posset meritò † ad Papam recurri, ex quo per indirectum esset testatricis voluntatem impedire.

Tandem verba literarum sunt clara contra arbitrium ex d.clausula *ibi dũmodo omnium puellarum prædictarum, &c.* Tum ponderando dictionem,
18 † *dummodo*, quæ importat, vt non seruato modo, sub quo gratia facta fuit, nempè non cõsentientibus omnibus puellis, & multò magis nec illis citatis agi possit ad resolutionem, & restitutionem rei datæ, *Rota decis.1 de condit.appos.in nou. Menoch. consilio* 134.*num*.27. quæ cum sit vniuersalis, & nihil penitus excludat elicitur ex ea, quòd Papa noluit se restringere ad certum, & limitatum numerum puellarum, sed quod omnes voluit comprehendi, vt bene
19 *in dec.*in hac causa facta. Vnde † cum non versemur in dubijs, sed in claris, non intrat arbitrium, *Rota decis.*725.*nu.*2.*par.*2.*recentior.*

Nec releuat si dicatur, quod illa verba ibi, *dũmodò omniũ puellarum vocatarum prædictarũ, &c.* sunt declaranda, & restringenda per alia verba immediatè sequentia, ibi, *& in monasterio recipiendarum*, itaut solũ debeat requiri consensus quatuor puellarũ, quæ tantùm iuxta dictas literas apostolicas sunt recipien. quia sensus iste repugnat omninò menti, & verbis Papę, Repugnat mẽti, quia Papa ob nihil aliud voluit requiri consensum puellarum recipiendarũ, nisi ratione præiudicij. Vndè cũ dictis quatuor puellis recipiendis, seu iam receptis nullum fiat præiudicium, ex quo iam suum habet intentum, & non possent contradicendo plus consequi: consequẽter frustra earum consensus esset requirendus, quo fit, vt iuxta mentem Papæ, pernecesse requiri debeat consensus earum, quæ iuxta literas apostolicas non sunt recipiendæ. Repugnat verbis, quia in principio literarum fit mentio de omnibus puellis vocatis, & de octo recipiendis, vndè dum Papa commutat testatricis voluntatem, & disponendo, quòd recipiatur in alio Monasterio reducit illas ad quattuor, & postea incontinenti addit, *dũmodo omnium puellarum vocatarum prædictarum, & in Monasterio recipiendarum ad hoc accedat assensus, & non aliàs* clarum
20 est quod intellexit de assensu omnium absolutè † de quibus supra facta fuit mentio, perinde ac si illas nominasset per *reg.text.in l.qui ex libris.ff.de vulg.& pupill.Alexãd.cons.*140.*vol.*6.*Surd.cons.*163.*n.*14. *& cons.*394.*nu.*4.*&* 5. *Rota decis.* 713. *nu.*2. *&* 3. *part.*1.*diuers. & decis.*713.*nu.*2.*&* 3.*par.*1.*recent.* & tanto magis quia negari non potest, quin gratia reddatur magis iustificata cùm consensu omnium, quàm cum consensu quattuor recipiendarum: quo fit, vt eò magis sit facienda interpretatio, per quam verba Papę referantur ad intellectum iuris, itaut reddant gratiam iustam, & magis rationabilem, prout etiam magis rationabile est, quòd requiratur consensus non recipiendarum, quia recipiendæ eo ipso debebant consentire.

Non obstat, quòd sic intelligendo, gratia fuisset valdè difficilis, ac penè impossibilis, quia vltrà quod
21 non est difficilis † citatio per edictum cum non versemur in gratia motu proprio, hoc non attenditur, *Pelyn.in cap.causam quæ num.* 8. *de rescript.* Sed solùm quod Papa voluerit requiri cõsensum omniũ vocatarum, & aliter non concedere, modus enim
22 quantumuis difficilis de facto saltem, & quatenus licet, est obseruandus, & pro viribus exequendus, *Alciat.in l.impossibilis num.*13.*ff.de verbor.oblig.* & cum Monasterium tractet de lucro captando nõ debet conqueri, quòd apposita fuerit conditio, seu modus difficilis, præsertim in subiecta materia commutationis, & derogationis vltimæ voluntatis, cui
23 sedes † Apostolica non solet deferre, nisi ex magna causa, vel quando adest consensus omnium habentium interesse, *Cappell.Tholos.* vbi supra, vt multò minus quando, vt hic, vltima voluntas est recens, vnde potius credendum est, quòd ex certa scientia ad denotandam difficultatem concessionis voluit etiam requiri consensum recipiendarum, non ad effectum limitandi priora verba; sed ampliandi, itaut non solùm puellarum vocatarum: & non recipiendarum, sed etiam earum, quæ erant recipiendæ, deberet consensus expectari, quia fortè etiam istæ vellent potius ingredi in Monasterium Virginum, & cum puellis propriæ familiæ commorari, & profiteri iuxta voluntatem testatricis, quàm in Monasterio mulierum pœnitentium.

Et ita, &c. vtraque, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Colonien. Canonicatus Sanctæ Vrsulæ.

Die Veneris 14. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Subrogato vigore subrogationis gratiosæ, quibus non obstantibus, immissio denegari non possit.

SVMMARIVM.

1 *Preces Imperiales capiunt etiam beneficia vacantia ex causa resignationis.*

2 *Extrauag. ad regimen de preben. inter alia beneficia reseruat illa, quæ vacant apud sedem.*

3 *Beneficia dicuntur vacare apud sedem, stante resignatione facta in manibus Papæ. & num.6.*

4 *Decis.in causa Corduben.Cappellaniæ coram Cordub. declaratur.*

5 *Beneficium, quando dimittitur propter decretum de dimittendo, tunc si dimittatur in partibus, & licèt sit reseruatum, & in Curia vacare dicitur, non tamen dicitur vacare apud Sedem.*

7 Pro-

7 *Prouisus de beneficio ab Ordinario, si possideat, est legitimus contradictor ad impediendam immissionem.*
8 *Text. in cap. si à Sede. de præben. in 6.*
9 *Prouisus ab Ordinario, si concurrat cum prouiso Apostolico obtinere non potest.*

DECISIO LXVI.

FUerunt in hac causa factæ duæ decisiones ad fauorem D. Georgij Pauli Strauij, quòd ei sit concedenda immisio vigore subrogationis gratiosæ, & cum fuerit instatum pro causæ expeditione, Domini in relationibus causarum dandam esse censuerunt.

Nec obstare quod de nouo opponebatur, quòd Alexander esset prouisus vigore precum imperialiũ,
1 quæ † preces capiant etiam Beneficia vacantia ex causa resignationis. Quia cùm in dictis precibus excipiantur beneficia reseruata, quæ continentur
2 in *Extrauag. Ad regimen de præben.* in † qua extrauaganti inter alia beneficia reseruantur illa, quæ vacant apud Sedem, sequitur, quòd Canonicatus, de quo agitur, non dicatur comprehensus sub dictis
3 precibus, stante resignatione facta in manibus Papæ, per quam dicitur vacare apud Sedem, & intrat etiam reseruatio, *cap. 2. de præben. in sexto,* in quo reseruantur beneficia apud Sedem vacantia, *glos. in clement. 1. in verb. mori, vt lit. pend. Rot. decis. 1 numero quinto, vers. ratio quia de rer. permut. in nou. Paris. de resignat. lib. 9. quæst. 14. numero 1. Simonett. de reseruat. quæst. 28. num. 1.* & fuit tentum in *Cæsaraugust a na Parochialis de Cossuenda 13. Nouembris 1620. coram R.P.D. meo Pirouano.*
4 Non obstat decisio † Corduben. Cappellaniæ 25. Octobris 1596. coram Corduba; quia loquitur, quando beneficium dimittitur propter decretum de dimittendo, tunc enim si dimittatur in partibus, &
5 licèt † sit reseruatum, & in Curia vacare dicatur, non tamen dicitur vacare apud Sedem, qui non est casus
6 noster, in quo agitur de vacatione expressa † apud Sedem per resignationem factam in manibus Papæ iuxta superius allegata.

Pariter Domini dixerunt, non obstare quod Ale-
7 xander sit prouisus † ab Ordinario vigore precum imperialium, & sit in possessione, & ideò videatur legitimus contradictor, vt colligitur in *cap. si à Se-*
8 *de de præben. in 6.* Quia † hoc bene procedit ad effectum, quòd audiatur in hoc iudicio possessorio, non autem ad impediendam exequutionem, cùm, stante notoria reseruatione vt supra, non possit ex suo titulo obtinere immissionem, & ideò esset inconueniens, vt ipse posset prouiso apostolico hanc
9 immissionem impedire, quam ipse † in concursu cũ prouiso apostolico obtinere non potest, *Verall. decis. 349. lib. 2. Rot. decis. 711. nu. 2. par. 1. in recent.* & fuit tentum in *Castellanen. Canonicatus 4. Iulij 1625. coram bon. mem. Buratto,* vbi aliæ similes decisiones allegantur.

Et ita fuit decisum.

¶ *Adest supra in eadem causa alia sub die 27. Ianuarij 1627. coram eodem, est decisio 34.*

EMINENTISS. ET REVERENDISS.
D. CARDINALI VBALDO.

Maceraten. Legitimæ.

Die Veneris 14. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Hæres, qui non confecit inuentarium, stante præcepto testatoris, quod illud fieret, habet præsumptionem contra se, cum præsumatur, quod bona subtraxerit, & occultauerit. Tutores, & curatores tenentur de neglectis.

SVMMARIVM.

1 *Hæredes tenentur testatoris voluntatem adimplere.*
2 *Hæres, si non confecerit inuentarium præsumitur existentia aliorum bonorum, & quod illa subtraxerit.*
3 *Ex testatoris assertione facta in testamento, colligitur, quæ adsint in hæreditate.*
4 *Inuentarium, si confectum non sit, imputandum est ei, qui facere tenetur.*
5 *Tutores, & Curatores tenẽtur etiam de neglectis.*
6 *Pro Tutore, vel Curatore aliquis se gerens, licèt non sit, nihilominus tenetur de neglectis.*
7 *Puer ille dicitur, qui non dum peruenit ad 14. annum.*
8 *Testium depositio circa ætatem sufficit, etiam si sit desumpta ex aspectu.*
9 *Temporalia ad agendum, sunt perpetua ad excipiendum.*

DECISIO LXVII.

MAtthæus Vicus obijt relictis Francisco Nepote in minoriætate cõstituto ex Heronymo filio prædefuncto, necnon Philippo Vico, & Antonio filijs, quos hæredes instituit cum onere conficiẽdi Inuentarium infra annum ad hoc, vt apparere posset, adesse alia bona libera pro legitima filiorum præter alia bona legata, & fideicommisso per ipsum subiecta. Filij adiuerunt hæreditatem paternam, sed non confecerunt Inuentariũ, deinde omnes decesserunt sine filijs præter Philippum, qui reliquit Antoniam, vnde peruenerunt ad Franciscum bona hæreditaria Matthæi, in quibus hodie DD. Pellicani tanquam hæredes Antoniæ prætendunt legitimam, ex persona dicti Philippi, sed quia, vt dixi, non fuit confectum inuentarium, vt videri posit, an adessent alia bona, in quibus filij potuerint satisfieri de legitima, & Pellicani dicant omissionem inuentarij obstare Francisco, non autem Philippo petenti legitimam; ideò fuit particulariter disputatum dubium, cui obstet omisio confectionis inuentarij, vel Francisco auctori D. Antonij Ricci, & aliorum, vel Philippo Patri D. Antoniæ, cuius sunt hæredes Pellicani, & Domini die 26. Aprilis præteriti nihil resoluerunt, hodie verò re maturè discussa contra Pellicanos vtraque parte informante responderunt.

1 Quia cum Philippus, & alij filij † fuerint hæredes

Matthæi tenebatur illius voluntatē adimplere, & sic tenebantur ipsi conficere Inuentarium iuxta dispositionem testamentariam, *l. post legati ff. de his quib. vt indign. Soccin. Iun. cons. 72. nu. 9. lib. 1.* cum alijs per *Honded. cons. 14. n. 9. lib. 1.* & quidem dum Philippus, & alij filij hæreditatem paternam adiuerunt, illiusque bona possiderunt, non possunt in bonis hodie existentibus petere legitimam, cum potuerint adfuisse alia bona, in quibus se filij satisfecerint, & dū
2 Philippus non confecit † inuentarium, præsumitur existentia aliorum bonorum, & quòd illa subtraxerit, & occultauerit, *Natt. cons. 199. nu. 8. & seq. & cons. 238. n. 6. & seq. Couar. lib. 2. variar. resol. c. 6. num. 4. & in c. si hæredes, n. 9. vers. quamobrem ni fallor de Testam. Peregr. de fideicom. art. 39. nu. 14. vers. verum quia, Barz. decis. Bonon. 105. num. 29. Surd. decis. 316. nu. 13. vers. & licèt cum pluribus seq. Seraphin. decis. 609. nu. 7.* & tenuit Rota in Romana Legati 29. Aprilis 1613. coram Illustrissimo Cardinali Caualerio, & in alijs decisionibus registratis *in cons. Horat. Giouagnon. 20. vol. 2. n. 22. vers. tamen, & seq. & nu. 27. & 45.* & benè deducitur *in d. cons. 20. circa fin. vers. attamen*, quia & hoc maximè procedit in casu nostro, cum ex assertione
3 Matthæi facta † in testamento satis apertè colligatur fuisse per ipsū relicta bona libera pro legitima suorum filiorum, vt dixi, & considerauit Rota in dicta Romana Legati coram Illustrissimo Caualerio *circa fin. versic. in præsenti autem casu, Barz. d. dec. 205. n. 25. & 26. Moder. Roman. discept. forens. cap. 570. num. 20. & seqq. Gabr. cons. 118. sub n. 7. vers. demum, libro 1. Giouagnon. d. cons. 20. ante fin. versic. vel quando ex assertione.*

Non obstat, quòd omissio confectionis Inuentarij debeat, etiam obesse Francisco cohæredi Philippi, & aliorum, quia cum Franciscus esset in minori ætate constitutus, & omnia bona Matthæi administrarentur per Philippum, & alios patruos, sub quorum cura Franciscus existebat, vt colligitur ex depositione testium, qui dantur *in Summario D. Antonij Ricij num. 2.* ipsis patruis imputandum est, si in-
4 uentarium † non fuit confectum, cum ipsi tenerentur illud conficere, *iuxta text. in §. Pupillis auth. de hæred. & Falcid.* & certum est, quòd tutores, &
5 curatores tenentur etiam de † neglectis, *l. tres tutores ff. de administr. tut. Castr. cōs. 302. n. 5. vers. super quarto, lib. 1. Socc. Iun. consil. 148. num. 5. 27. & seq. lib. 1. Monticul. de inuent. quæst. 236. num. 28. & seq. inter tract. Moder.* Idque procedit etiamsi D. Philippus, & patrui non fuissent specialiter de-
6 putati tutores, & curatores, nam satis esset, quòd se gererent pro talibus administrando bona minoris, & tenendo sub illorum cura Franciscum nepotem, *l. qui pro tutore, ff. de eo, qui pro tut. l. 1. C. eod. Montan. de tut. c. 39. nu. 24. & seq.*

Nec obstat, quòd non sit concludenter probata minor ætas Francisci, cum aliqui testes videātur dubitatiuè deponere circa ætatem 14. annorum, quia omnes concludunt, & conueniunt, quòd erat puer,
7 & hoc sufficit cum ille † dicatur puer, qui adhuc ad ætatem annorū 14. non peruenit, *Oldrad. cons. 226. n. 14. vers. dicatur enim puer, Rebuff. in l. Pueri appellatio 204. in vers. 3. puer, ff. de verb. signif.* & ibi *Alciat. vers. tertio est*, & huiusmodi depositio circa
8 ætatem sufficit, † etiam si sit desumpta ex aspectu, *Bart. in l. de ætate, num. 9. ff. de minor.*

Non obstat, quòd actio contra tutores sit præscripta, quia D. Antonius Riccius ex persona Francisci
9 minoris non agit, sed excipit, & tēporalia † ad agendum sunt perpetua ad excipiendum, *l. licet, C. de except. Surd. decis. 277. num. 17.*

Cætera leuiora fuerunt sublata per informantes, &c.

Et ita decisum, &c.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Meten. Prioratus.

Die Lunæ 17. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Beneficiorum valor, qualiter probetur. Gratia non à die signaturæ, sed à die datæ initium sumit, cum data faciat, vt gratia dicatur in rerum natura esse, & incipiat operari, & ideò prius supplicatio potest lacerari.

SVMMARIVM.

1 *Valor beneficij per testes deponētes de publica voce, & fama probatur, iuncto aliquo teste, qui deponat de scientia. n. 2.*
3 *Gratia (si neutri) quoad non ius impetrantis, probatur ex confessione,*
4 *Ex Actorū reuolutione desumitur nō ius alicuius*
5 *Mandatum ad resignandum morte mandantis expirat.*
6 *Gratia à die datæ, non autem signaturæ initium sumit.*
7 *Supplicationis signatura trahitur ad tēpus datæ.*
8 *Datarius, dicitur esse organum Papæ, adeò confidit de eius integritate, & contra illum non admittuntur articuli. n. 17.*
9 *Supplicationes iam signatæ aliquando iustis de causis lacerantur.*
10 *Datarius ex officio muneris sui supplicationibus tàm signatis, quàm signandis, vt ratio postulat, addit, et detrahit.*
11 *Gratia dicitur perfecta ex sola signatura.*
12 *Gratia solo verbo Principis dicitur perfecta.*
13 *Supplicatio præsumitur signata tempore datæ, et nō admittitur probatio in contrarium, et n. 16.*
14 *Decis. in causa Bononien. de Binarinis coram Andrea declaratur.*
15 *Supplicatio, quando est porrecta, et signata, et etiā datata, tunc consensus per procuratorem præstatur, etiam post mortem resignantis.*

DECISIO LXVIII.

Gratia si neutri visa est Dominis iustificata, Nā Clericatus Erardi, qui illam obtinuit, valor obtentorum, litis pendentia, ac reseruatio fructuum narrata in litteris non controuertebatur ex parte Ioannis, & benè fuerunt probata ex deductis ab informantibus pro Erardo.

Valor etiam Prioratus, de quo agitur, & non ius vtriusque collitigantis, super quibus fiebat difficultas,

tas, videbantur pariter sufficienter iustificari. Nam
quoad valorem narratum per non excessum in duca-
tis 250. auri de Camera sufficiens illius probatio de-
sumitur ex testibus in Curia desuper examinatis,
quorum primus, & quartus deponunt præcisè de
non excessu in summa prædicta, vel in franchis 751.
illarum partium longè minorem summam ducat.
auri constituentibus, qui quidem testes valorem hu-
1 iusmodi satis † probant, quamuis eorum depositio
sit de publica voce, & fama, *Rota apud Card. Se-
raph.dec.962.n.2.apud Card.Mantic.decis.132.n.4.
et inter recent.decis.298.nu.5.par.2.* Iuncto præser-
tim alio teste, qui cum deponat nedum de auditu ab
eius patre, & alijs, sed etiam vti vicinus, & sic infor-
matus, videtur allegare certam scientiæ rationem
*ex tradit. per Farinac. in tract. de test ib. quast.70.
num.164. et seqq.* & insimul cum alijs duobus, vt
2 supra deponentibus † de publica voce, & fama ple-
nam inducere probationem valoris supradicti, *Rota
apud Sanct.mem.Greg.XV.decis.273. num. 1. et in
Hispalen. pensionum prima Iulij 1613. coram
R.P.D.meo Pirouano.*

Et quoad non ius vtriusque collitigantis illud pro-
3 bari visum fuit, quia quod nullum † competat ius
Erardo, probatur ex eiusdemmet confessione facta in
supplicatione gratiæ si neutri, *Rota apud Sanct.me-
mor.Greg.XV.decis.89.n.2.et in Tullen.Parochia-
lis 15.Martij præteriti coram me.* Non ius autem
4 Ioannis apparet ex eo, quod ex reuolutione † acto-
rum nullum ius eiusdem desumi potest iuxtà deci-
sionẽ in *Fesulana Præceptoria 27.Ianuarij 1563.
coram Robusterio,* & alias allegatas in dicta *Tullen.
Parochialis 15.Martij præteriti coram me.* Etenim
ex actis constat Ioannem seniorem obijsse die secũ-
da Martij 1621. gratiam verò resignationis habere
datam sub die tertia eiusdem, indeque prædictam
resignationem ex persona dicti Ioannis senioris, in
qua se fundat Ioannes remanere nullam, & inualidã
defectu consensus, qui post obitum supradicti Ioan-
5 nis non potuit præstari à procuratore, quia † man-
datum ad resignandum ipsius mandantis morte ex-
pirauerat *glos.in clem.prima versic. quomodolibet,
vbi Card.Zabarell.& communiter Doctor. de renũ-
ciat.* cum alijs, quos refert, & sequitur *Paris.de re-
signat.lib.9.q.24.n.1.& seqq.*

Nec releuat quod dicitur fuisse porrectam suppli-
cationem à procuratore in Dataria, illamque signa-
tam fuisse ante diem obitus eiusdem resignãtis, quo-
niam omisso, quòd super his non affertur concludens
6 probatio, aduertendum est, quòd dies † datæ non au-
tem signaturæ debet attendi, nam data facit, vt gra-
tia dicatur in rerum natura, & tunc incipit operari
cum prius ante datam possit lacerari, & sic tempus
datæ inspiciendum est, *Felyn.in cap.eam te, nu.18.
& ibi Abb.n.5. Imol.n.8.& 9. Zabarell.n.7. de re-
script. Gig.conf.3.num.1. & consil.54.nu.20.Bero.
consil.207.num.57.Rebuff.super concordat in tit.
de form. mandat.apostol.verb.datum, Caputaq.de-
cis.186.nu.3.par.2.Rota decis.28.de rescript. in an-
tiq.n.2. & coram Cardinale Seraphino decis. 341.
7 n.9.* Et resignatura † trahitur ad tempus datæ, *Castr.
in l.1.num.2.in fin.C.quando libell.Principi datus*
latè *Mandos.consil.16.n.1.& 6.in fin.versic.si verò
accipimus cum tribus sequen.Put.decis.94.num.2.
lib.2.Rota decis.514.n.8. parte 3.diuers. Gabr. con-
silio 193.num.56.lib.2.Modern.Roman.discept.fo-
rens.cap.191.num.1.& seqq.* Nec quæuis aliæ præ-
cedentes diligentiæ attenduntur, *c.capitulum de re-
script.c.si tempore, & ibi Franch.n.3. in 2.notab.
& in c.de duobus eod.tit.lib.6. Paris.cons.45. nu.2.
lib.4.* & plures cumulat *Mandos.d.consil.16.num.3.*
Dumque Papa signat, & scit huiusmodi gratijs appo-
8 nendam esse per Datarium, qui est illius † organum,
certam diem, virtualiter declarat etiam, quòd so-
lùm à die datæ debeat operari eius signatura, & sæ-
pè sæpius gratiæ non datantur sub eadem die, qua
fuerunt à Pontifice signatæ; ita suadente aliqua ra-
9 tione, & iubente ipso Papa, imò † quod plus est, etiã
aliquando iustis de causis lacerantur supplicationes
iam signatæ, & Datarius ex officio muneris sui sup-
plicationibus tàm signatis, quàm signandis, vt ratio
10 postulat addit, † & detrahit, vt per *Gonzal. super
reg.8.glos.63.num.54. & seqq.*

Nec obstat, quòd ex sola signaura dicatur perfe-
11 cta † gratia, *Sarnen.in reg.de infirm.q.18. nu.5.
versic.nam non est dubium, Cassad.decis.4. num.2.
de Cas.poss. & propr. Rota decis.418.nu.3.parte 1.
diuers. & apud Put.decis.94.lib.2. in correct.* Imò,
12 & solo verbo † Principis gratia perficiatur, *Bart. in
l.humanum in fine, versic.breuiter, C.de leg. Paris.
cons.5.nu.60.lib.4.Rota in Bononien. de Binarinis
5.Martij 1618.Coram bon.mem.Andrea,* quoniam
simul stant, quòd gratia recipiat perfectionem à si-
gnatura Papæ, & quod tamen hæc perfectio incipiat
à die datæ, & vt supra dictum fuit, signatura traha-
tur ad tempus datæ, quoniam censetur Papã signasse
supplicationem à die, sub qua apparet datata à Data-
rio per ipsum Papam ad hoc munus deputato, & ita
hoc intelligit *Caputaque decis.88.num.2.& 3.p.3.
Put.dicta decis.94.nu.2. lib.2.* vbi inquit, quod sup-
13 plicatio † præsumitur signata tẽpore datæ, & quòd
non admittitur probatio in contrarium, & *Gabr.con-
sil.193.num.3. & 4.lib.2. Modern.Roman.discept.
forens.cap.191.nu.1 & seqq.*
14 Nõ obstat decisio *Bonon.* † *de Binarinis 5. Mar-
tij 1618. coram bon.mem. Andrea,* loquitur enim
in diuersis terminis, videlicèt in data Breuis expediti
super commissione proposita coram Papa in publica
Congregatione Signaturæ gratiæ, qui non est casus
præsens, & ideò non applicatur dicta decisio *Bono-
nien.de Binarinis,* quæ etiam dum admittit libris
Datarij omninò standum esse, multò magis firmare
censetur, quòd data ab eo apposita dubio procul sit
attendenda.

Nec etiam Ioãni suffragatur stylus allegatus, quòd
scilicèt præstetur consensus per procuratorem, etiam
post obitum resignantis; quia stylus huiusmodi pro-
15 cedit, quando ante mortem resignantis † non so-
lùm fuit porrecta, & signata supplicatio, sed etiam
datata, vt aduertit *Paris.de resignat.lib.9.quast.24.
nu.14.* & idem expressè decidit Constitutio Alexan-
dri VI. per *Paris.* *ibi relata,* & in his terminis lo-
quuntur, vt patet ex eorum lectura, *Crescen.decis.9.
in princ. de procurat.Gabr.cons.194.in princ. lib. 1.
Cassad.decis.1.de renunciat.* & alij in contrarium al-
legati, & ita in specie ponderauit, & respõdit *Rota in
Seguntina Canonicatus 26. Noueñbris 1616. coram
Reuerẽdiss.D.meo Patriarcha Mãzanedo,* & saper
intrat

16 intrat motiuum, quòd gratia † censetur, & dicitur eadie signata, sub qua fuit data, nec admittitur probatio in contrarium, & dissonum esset, quòd apponeretur in data certa dies,& tamen illa non attenderetur, & ita liceret partibus redarguere Datarium, quòd minus candidè officium suum exercuerit, de
17 cuius tamen † integritate adeò Pontifex confidit, vt illius organum dicatur, & contra illum non admittuntur articuli, vt supra dictum fuit, & notat. etiam *Caputaquen. decis.31. in manuscript. Rot.dec.514. n.8. par.3. diuers.*

Et ita vtraque parte informante.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARDINALI VBALDO.

Romana Restitutionis in integrum.

Die Lunæ 17. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Restitutio in integrum, quando concedatur. In materia emphiteutica obseruari, & attendi debet tenor inuestituræ, cum ab eo pendeat tota substantia huius contractus, Lapides, siue signa an probent dominium, & proprietatem.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integrum non datur, cessante iniustitia sententiæ, et bono iure.*
2 *Actus in dubio præsumitur factus ob causam necessariam, potius quàm voluntariam.*
3 *Melioramenta non debent ad hæredem pertinere, sed ad proprietarium, stante pacto.*
4 *Inuestituræ tenor in contractu emphyteutico obseruari debet.*
5 *Cameræ sunt membra eiusdem domus, per cuius scalas habent accessum.*
6 *Bona censentur emphiteotica, si in loco emphiteusis ab empbiteuta possideantur.*
7 *Dominij, et proprietatis probatio ex quibus resultet.*
8 *Lapides cum inscriptione proprietatis non solent, nec debent apponi, nisi in re sua, et ad se spectante.*
Et hoc fit ad cognoscendam aliquam rem, tamquam suam. num.8.
9 *Dominium, et proprietas benè probatur ex confessione partis aduersæ.*
10 *Probatio melior afferri non potest, quàm propria confessio.*
11 *Testis vnicus, nullum gradum probationis facit.*
12 *Fabricari non potest in via publica sine licentia Magistratus.*
13 *Sententia habens relationem ad monitorium, in quo fit mentio de possessorio, si sententia concernat petitorium, an sit nulla.*
14 *Possessorium, et petitorium, quando dicatur deductum in iudicio.*
15 *Sententia, licèt debeat esse cõformis libello, sufficit tamen quod iustificetur ex deductis, et probatis in prosecutione iudicij post libellum.*

DECISIO LXIX.

DOmina Clarix Ricciola prætendebat quasdam Cameras, per Raphaelem Ricciolum restauratas, & quasdam apothecas per eundem factas sub porticu domus, de qua agitur ad se liberè, & pleno iure spectare, tanquam hæredem d. Raphaelis, & quod non essent aliquo modo comprehensæ sub instrumento concessionis d.domus factæ, per DD. de Casalibus d. Raphaeli pro annuo Canone scutorum 24. auri, cum pacto meliorandi in scutis 300. & quod melioramenta in quacumque summa, finita locatione absque refectione reuerterentur ad proprietarios; Vnde moto super hoc iudicio coram A. C. R.P.D.Ricciullus modernus proprietarius, siue DD. de Crescentijs illius necessarij defensores, tanquam habentes causam à dd. de Casalibus obtinuerũt manutentionem, & postea etiam sententiam absolutoriam, quæ fecit transitum in iudicatum, & commissa causa restitutionis in integrum in Rota, hodie disputato dubio super hoc Domini vtraque parte informante dixerunt non constare de causis restitutionis
1 in integrum, quia † non docetur, nec de iniustitia sententiæ, nec de bono iure Claricis, prout necessariò requiritur ad hoc, vt detur restitutio, *l. nam postea, §. si minor, vbi Doct. ff. de iureiur. l. verum, §. sciendum, vbi Bart. ff. de minor. cum alijs per Surd.cons.95.n.2. Rota decis.1. de restit. in integr. in nou. Verall. decis.94. par.3. Seraph. decis.1238. n.1.* & dixit Rota in *Florentina Pecuniaria 21. Iunij coram bon.mem. D. meo Vbaldo.*

Et quidem tantùm abest, quod Clarix doceat de suo bono iure, vt potius concludenter appareat de bono iure D. Ricciulli; Primò quia cum, vt dixi, d. Raphael in instrumento concessionis obligatus esset meliorare domum in scutis 300. auri, quatenus verùm esset, quòd ipse cameras, & apothecas con-
2 struxerit, censetur illas † ædificasse, & construxisse ad satisfaciendum propriæ obligationi, *Aym. consilio 219. n.8. vers. et vltra cum, et cons. 166. nu. 8. et cons.131. nu.16. Surd. cons.19. n.27. et seqq.* & stante pacto supradictæ reuersionis melioramentorum in instrumento concessionis, mortuo Raphaele melio-
3 ramenta † non debent ad hæredem pertinere, sed ad proprietarium, *Seraph. decis.1496.* tenor enim inuestituræ attendi, & obseruari debet, & ab eo pendet tota substantia istius contractus emphiteotici, vt
4 est *text. in c.1. ibi.* Propter tenorẽ † inuestituræ quẽ ad hoc esse egregium, dicit ibi *Bald. nu.3. de duobus fratrib. à capitan. inuest. cum alijs Menoch. de præsumpt. lib.3. præsumpt.92. num.1. Honded. consilio 70. nu.11. lib.2. Surd. cons.127. nu.36. lib.1. et cons.153. nu.11. lib.2. et cons.384. num. 1. lib.3.* Et prædicta eo facilius procedere videntur, cum fuerint dd. cameræ, & apothecæ adiunctæ domui emphiteo-
5 ticæ, per cuius scalas habent accessum, † signum euidens, quòd fuerunt effectæ vti membra eiusdem domus, *Ias. in l. beneficium n.14. ff. de const. princip. Mantic. de coniectur. vlt. volunt. lib.9. tit.2. nu.26. Surd. cons.207. n.4. Milanen. decis.15. incipit. Allegabatur ex parte istius actricis num.46. et seqq. libro 1.*

Et hæc comprobantur ex Instrumento primæ vẽditionis factæ à Casalibus D. Virgilio Crescentio, in

quo

quo specificantur confinia, nempè à duabus partibus via publica, intra quæ confinia includuntur corpora,
6 de quibus agitur, & propterea cēsendum est, † esse emphyteotica, cum in loco emphyteusis per emphyteutam possideantur, *Ruin. cons. 50. n. 13. & 14. li. 1. Natt. cons. 506. n. 31. Rot. decis. 508. nu. 1. in p. 1. in recent.*

Idque suadetur etiam eo, quod supradicta concessio fuit per patrem Claricis approbata, dum recognouit DD. Crescentios in proprietarios, dando illis et facultatem apponendi lapides cum inscriptione proprietatis in quacunque parte domus, qui lapides cū fuerint appositi in tota domo, & signanter in corpo-
7 ribus controuersis, oritur ex hoc probatio † dominij & proprietatis ex ipsamet confessione, & acquiescētia patris d. Claricis quam eidem Clarici præiudicat ad *decis. Rot. 290. n. 2. par. 1. in recent. & 193. nu. 1. vers. maximè, & nu. 2. par. 2.* in eisdem, cum huius-
8 modi † signa non soleant nec debeant apponi nisi in re propria, & ad se spectante, idque ad effectū recognoscendi rem tanquam suam; *Bart. in l. Stigmata C. de fabricens. lib. 11. & ibi Andr. & Cuiac. idem Bart. in tract. de insign. & arm. sub nu. 4. Viu. com. opin. 540. nu. 14. vbi de communi, & dixit Rota in Romana emphyteusis 30. Maij. 1616. cor. bon. mem. D. Vbaldo.*

Deinde cessare videtur omnis difficultas ex instrumento venditionis postea factæ per DD. Crescentios D. Ricciullo de anno 1614. quod datur in summario nu. 5. in quo fit specifica mentio de apothecis, & D. Ricciullus post dictam venditionem fuit per Claricem recognitus in Dominum, mediante solutione canonis per multos annos, & insuper cum d. Clarix vellet supradicta melioramenta, & apothecas vendere præuia confessione, & declaratione; quod domus cum pertinētijs, de quibus agitur, fuerat sub proprietate dd. de Casalibus, & deinde Virgilij Crescentij & successiuè D. Ricciulli eidem iudicialiter intimauit, an vellet vti proprietarius præferri in venditione, vt in summario nu. 3. Vnde ex ipsamet confessione
9 † eiusdem Claricis, constat de proprietate, & dominio Domini Ricciulli, *Rot. decis. 193. num. 2. & decis. 597. nu. 2. vers. tum maxime par. 2. in recent. Gabr. de confess. conclus. 1. in fin.* & ista confessione non po-
10 test afferri † melior probatio, *l. cum precum C. de liber. caus. Gabr. de confess. concl. 4. nu. 1. & seq. fel. rec. Greg. XV. decis. 200. nu. 2. & decis. 458. nu. 3.*

Non obstant testes, qui dātur in summario D. Claricis num. 4. qui videntur deponere, quod locus in quo Cameræ, & apothecę sunt fabricatæ, erat publi-
11 cus, quia de hoc solum deponit vnicus † testis, qui nullum facit probationis gradum *l. vbi numerus, ff. de testam. Surd. cons. 73. n. 27.* Alij enim duo testes deponunt de simplici auditu, nec dicunt à quo audiuerint, & illorum auditus potuit habere originem post litem motam, & periti non concludunt quod
12 fuerit fabricatum in † via publica, quod neque fieri poterat sine licentia magistratus. *l. 1. et 2 et tot. tit. ff. ne quid in loco public.* nec aliquid facit licentia anni 1592. quia non est licentia fabricandi, sed claudēdi porticum iam fabricatum, & quia non percutit tempus fabricæ iam factæ per Raphaelem vsque de anno 1555. deinde huiusmodi probationes adductæ pro Clarice habent in contrarium testes ab eadem examinatos, qui dantur in summario D. Ricciulli n. 2. dum deponunt, quod in loco vbi sunt fabricę apothecæ aderat porticus, per quem ingrediebatur in domum, de qua agitur, & hoc etiam comprobatur ex fide periti, quæ datur in eodem summario nu. 2. nec nō etiam ex capitulis factis inter Raphaelem, & muratores, vt in summario Claricis numero secundo, in quibus asseritur fuisse factas duas apothecas, & melioramenta in proprio situ, non autem in via publica vnde istis probationibus ad omne potius ad inuicem conquassatis adhuc remanent superius dicta pro D. Ricciullo, quod ista melioramenta sunt contigua, & incorporata domui emphyteoticę ideoque sunt effecta illius membra, & præsumuntur facta ad satisfacien. propriæ obligationi faciendis melioramentis iuxta formam instrumenti concessionis.

13 Non obstat quod sententia, † de qua agitur habeat relationem ad monitorium, in quo fit mētio de possessorio, & ideo sit nulla dum concernit petitoriū, & absoluit D. Ricciullum à petitis. Quia placuit responsio, quod monitorium, non solum continet possessorium, sed etiam petitorium cum in eo fuerit deductum, quod apothecæ, & stantiæ sunt fabricatæ in solo publico, & quod super illis, illarumque iure, & possessione molestabatur, & quod deducit omnem
14 † actionem non solum in possessorio, sed omni modo meliori, *Rot. decis. 254. n. 2. p. 1. diuers.* Idque prę sertim cum petitorium fuerit postea latius etiam deductum in articulis, & prosecutione causæ, nam licet
15 sententia debeat esse conformis † petitioni, & libello, sufficit tamen quod iustificetur ex deductis, & probatis in prosecutione iudicij post libellum *Imol. in c. ex tenore in fine de rescript. Fel. in c. licet n. 28. de Sim. Afflict. decision. 95. n. 8. Bero. cons. 43. num. 8. lib. 3. Paris. cons. 113. nu. 3. et 4. lib. 1.* Vbi hanc esse firmissimam conclusionem *Osasch. decis. Pedemon. 1. nu. 24.*

Et ita decisum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARDINALI VBALDO.

Bononien. Exemptionis.

Die Veneris 21. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Vnio nonnullorum Castrorum facta Ciuitati Bononiæ per Bonifacium IX. an postea Legatus de Latere potuerit dicta Castra dismembrare ex causa remunerationis, propter ampla subsidia Sedi Apostolicæ ab illis præstita.

SVMMARIVM.

1 *Legatus de Latere, an possit derogare vnioni factæ per Pontificem.*

2 *Subditi tenentur seruire Domino, & ideo non necessaria recognitio.*

Subditi, quando præstant aliqua seruitia ampla, tunc

tunc si ei fiat aliqua remuneratio, non est inconueniens. num.2.

3 *Concessio, per quam fit reditus ad ius primaum, est fauorabilis.*

4 *Ciuitas per rebellionem amittit omnia priuilegia & iura quæsita.*

5 *Assertione Legati statur, quando non agitur de reuocando contractu, sed de reuocanda vnione gratiosa.*

6 *Mandatum in antiquis præsumitur adfuisse, amplia. nu.7.*

8 *Concessiones, quas aliquis confirmat, & de vna tantū appareat, illa dicitur confirmata tantū.*

9 *Concil. Constantiense de dismembrationibus quādo habeat locum.*

DECISIO LXX.

FVit in hac causa resolutum die 29. Nouembris 1624. coram bon.me. Buratto,* constare de * dismembratione Cardinalis Cosciæ, eamque suffragari Communitatibus Medicinæ, Ganzanighæ, & villæ Fontanę, & hanc Decisionem hodie vtraque parte informante coram me, Domini dixerunt esse confirmandam. Et moti sunt, quia licèt supradicta Castra fuissent iam vnita Ciuitati Bononiæ per Bonifacium IX. de anno 1393. attamen benè potuit d. Cardinalis tunc temporis Legatus † de
8 Latere derogare vnioni Pontificis, & facere supradictam dismembrationē propter ampla subsidia Sedi Apostolicæ per dictas Communitates præstita in recuperatione Ciuitatis Bononiæ, quæ ab eadem Sede defecerat, *Gambar. de off. & auctor. Legat. de lat. lib. 2. tit. de varijs ordin. num.* 154. *in fin. et lib.* 5. *tit. de potest. legat. in vnien. nu.* 153. *& seq. Mandos. super reg.* 19. *q.* 19. *n.* 16. *Roman. consil.* 428. *in fin.*

2 Non obstat, quod subditi † teneantur seruire Domino, & ideò non esset necessaria prædicta remuneratio, quia cum seruitia non fuerint ordinaria, sed ampla, vt habetur in d. dismembratione, quæ datur in Summario Communitatum numero 2. non fuit inconueniens prædicta remuneratio, iuxta latè tradita in his terminis per *Menoch. consil.* 1003. *num.* 71. *versiculo Respondetur, & sequentibus lib.* 11. idque præsertim, cūm per hanc dismembrationē non fuerit aliquod præiudicium allatum Sedi Apostolicæ, cui Communitates immediatè remanserunt subiectæ, & solum redierunt ad ius primæuum, pro-
3 ut erant ante d. Bonifacij vnionem, † quod est fauorabile, & facile iste reditus fieri solet, *glos. in capit. Statutum de præbend. in sexto in verb. Numerandum circa med. Mandos. super d. reg.* 19. *q.* 19. *nu.* 12. Idque maximè procedit, cūm Ciuitas Bononiæ per
4 præcedentem rebellionem † iam amisisset omnia priuilegia, & iura sibi quæsita, *l. Quisquis, vbi omnes, C. ad leg. Iul. maiestat. & l. final. ff. C. Afflict. in titulo, Quæ sunt regal. in verb. & bona committentium, num.* 14. *Gig. de crimine les. maiestat. quæst.* 24. *n.* 1. *& seq. & quæst.* 25. *n.* 2. *& seq. lib.* 2. *Decian. tract. crimin. lib.* 7. *cap.* 40. *n.* 16. *& seqq. Peregr. de iur. fis. lib.* 3. *tit.* 8. *nu.* 6.

Non obstat, quòd circa causam d. dismembrationis non sit stādum assertioni Legati super huiusmodi seruitijs, & rebellione; tum quia de hac rebellione extat etiam *decis. Crescent.* 7. *de probat.* Tum
5 quia cum non † agatur de reuocando contractu, sed de reuocanda vnione gratiosa, statur huiusmodi assertioni, maximè concurrentibus adminiculis, *Crescent. d. decis.* 7. *in princ.* In casu autem nostro procorroboratione supradictæ assertionis, & supradictæ dismembrationis concurrit explicita Ciuitatis Bononiæ confessio, & approbatio, mediante decreto facto per DD. Antianos, & Vexilliferum, repræsentantes populum Bononiæ, qui visis capitulis cum decreto authentico Communitatibus concesso per Cardinalem, ex auctoritate sibi tributa in generali Concilio sexcentorum populi gratias, exemptiones, confirmationes, priuilegia, ac immunitates vnanimiter concesserunt, ac promiserunt.

Non obstat, quòd Antiani non possent populo Bononiæ præiudicare sine speciali mandato, quia cūm ibidem enuncietur facultas, & simus in antiquis
6 † mandatum præsumitur adfuisse, *Purpur. in auth. si quis in aliquo, in fin. C. de eden. Cagnol. in l. velle, nu.* 19. *ff. de regulis iuris Bald. consil.* 337. *columna penult. volum.* 1. *Dec. consilio* 36. *num.* 7. *Cassad. dec.* 3. *de procurat.* & in puncto extat *d. decis. Crescent.* 7.
7 *nu.* 4. idque præsertim † cūm fuerint postea capitula in Archiuo publico Ciuitatis reperta, *ad notat. in authent. Ad hac, C. de fideicomm. instrumen.* & benè considerat *d. decis. Cresc.* 7. *nu.* 5.

Non obstat, quòd capitula necessariò non concludant approbationem istius dismembrationis cūm possint ad alia referri, quia cūm non appareat, aliam concessionem fecisse Cardinalem Cosciam, præter
8 d. dismembrationem, confirmatio, & † approbatio est ad illam referenda, vt tradit *Bart. cons.* 196. *n.* 5. *lib.* 1. *Menoch. cons.* 106. *nu.* 166. *lib.* 2.

Non obstat, quòd in Concilio Constantiensi fuerint annullatæ omnes dismembrationes, quia placuit responsio quod ista dismembratio non fuit facta à Cardinali Coscia vti Pontifice, quæ propterea non videtur comprehensa in d. reuocatione, quæ †
9 loquitur de concessionibus factis ab ijs qui se gererent pro Pontificibus, vel essent verè Pontifices, vt habetur in *decis.* 355. *nu.* 2. *par.* 2. *in recent.* Et quòd ista non fuerit reuocata, suadetur ex obseruantia subsequuta, & ex eo, quod per talem reuocationem inferetur præiudicium Ecclesiæ Romanæ, cui Communitates per d. dismembrationem remanēt immediatè subiectæ, quale preiudicium non est credendum aliquo modo voluisse Patres Concilij.

Et ita decisum.

Est decisio 838. *inter eius impress.*
Et infra in eadem causa adest alia decisio sub die 15. *Maij* 1628. *coram eodem Eminentiss. D. Card. Vbaldo. Est decis.* 171.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Cracouien- Iuris Legendi.

Die Veneris 21. *Maij* 1627.

ARGVMENTVM.

Patres Societatis IESV, cum habeant priuilegium felic. rec. Pij V. vt possint legere etiam

etiam in locis vbi vniuersitates extiterint, an tale priuilegium subsistat, si aliqua Ciuitas se opponat, prætendens ab immemorabili tempore habere ius prohibendi.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo immemorabilis eget speciali derogatione.*

2 *Papa derogans quibusuis consuetudinibus, censetur etiam derogare immemorabilibus.*

3 *Consuetudini immemorabili non censetur derogatum ex dictionibus vniuersalibus adiunctis verbo consuetudini.*

4 *Text. in c. quanto de Magistr. intellectus, & numer. 5.*

6 *Excommunicationis pœna, & spoliatio omnium officiorum, & dignitatum, a Canonibus non imponitur nisi propter crimina.*

7 *Consuetudini immemorabili censetur derogatum ex dictionibus vniuersalibus, si sit damnata, & reprobata.*

8 *Præscriptionis titulus erit semper iniustus, si lex probibeat præscriptionem.*

9 *Consuetudo est nulla, si lex ei resistat, & quod initij memoria non extet.*

10 *Consuetudo contra Ius semel reprobata, per legem amplius non potest induci, nu. 14.*

11 *Consuetudo immemorabilis semel reprobata tanquam improba, non potest dènuo induci.*

12 *Consuetudo immemorabilis, si ex se non sit mala, suffragatur aduersus iuris dispositionem probitiuam, si concurrat fama priuilegij.*

13 *Priuilegium non censetur sublatum, si consuetudo immemorabilis tollitur ex ea prouenięns.*

15 *In Possidente, quotiescunque adest incapacitas, immemorabilis non habet vim priuilegij.*

16 *Lex imponenda est rebus, & non verbis.*

17 *Papa non præsumitur tantum concessisse, quin maiorem auctoritatem sibi, & successoribus nō seruauerit.*

18 *Papa, aliquid concedens, an possit sibi legare manus, vt non valeat contraria dispositio absque speciali derogatione.*

DECISIO. LXXI.

PAtres Societatis IESV habent clarum Priuilegium san. mem. Pij V. *vt possint legere etiam in locis vbi Vniuersitates extiterint*. Quod quidē Priuilegium est conforme dispositioni iuris communis, *de quo in c. 1. & 2. cum seqq. de Magistris*. Et in eo solo auget dictam dispositionem, vt non sit necessaria approbatio Superioris, quæ de iure communi requiritur, vt in dictis iuribus. Cumque prædicti Patres vti cœpissent hoc Priuilegio in suo Collegio Cracouiensi, Vniuersitas illius Ciuitatis se opposuit, pretendens ab immemorabili tempore habere ius prohibendi, quod cum articulauerit, secunda vice fuit actum de releuantia huius articuli, & bis Domini censuerunt non constare de releuantia. Quia
1 etsi immemorabilis † consuetudo egeat speciali derogatione, nihilominus in Breui Pij V. fuit in hoc casu sufficienter derogatum prædictæ consuetudini immemorabili, ibi: *Non obstantibus præmissis, & c. & alijs Apostolicis Constitutionibus, & ordinationibus, ac quibusuis etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus priuilegijs, indultis & litteris Apostolicis tàm prædictis quàm quibusuis alijs, Vniuersitatibus &c. in genere vel in specie ac sub quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus & insolitis clausulis, irritantibusque, & alijs decretis in genere vel in specie quomodolibet concessis, confirmatis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque tenoribus specialis, specifica, & expressa mentio habenda foret, tenores huiusmo di præsentibus pro expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter & expressè derogamus, contrarijs quibuscunque, &c.*

Ex quibus, cum dictio, *quibusuis*, primo loco posita, referatur nedum ad statuta & priuilegia, sed etiā
2 ad *consuetudines*, ideoque Papa † derogauerit quibusuis consuetudinibus, censetur derogare etiam in casu isto, vt dictum est, consuetudini immemorabili, *glos. fin. in fin. in clem. vltima. de reb. Eccl. non alienan. Et in clem. 1. in ver. quanticunque de foro compet. & in c. 2. in vers. quantocunque de consuet. in 6. Abb. in d. clem. fin. in fin. versic. constitutio dānatis*, vbi dicit idem esse si adsint verba similia. *Card. ibidem nu. 6. vers. Octauo quæro. post Paulin. de Eleazaris, & Zenzelinum quos allegat Felyn. in cap. dilecti num. 4. de Maior. & obed. Gregor. Lopez post Iasonem par. 3. tit. 29. lib. 6. glos. 4. post med. cū alijs per Couar. Variar. lib. 3. cap. 13. nu. 5.*

Quod autem in casu isto Papa per dicta verba voluerit derogare, videtur satis clarum: quia licet ali-
3 qui Doctores teneant † ex dictionibus vniuersalibus adiunctis verba *Consuetudini*, non censeri derogatū cōsuetudini immemorabili, quos adducit. *Couar. loco alleg.* tamen quando consuetudo est iniqua, & irrationabilis, censetur damnata & reprobata, vt idem firmat ibidem.

In proposito autem *text. in cap. quanto 3. de Ma-*
4 *gistr.* † damnat hanc consuetudinem tanquam improbam & irrationabilem. Consuetudo enim erat in Ecclesia Gallicana, quod Magistri scholarum sine certo pretio alicui licentiam docendi non concedebant: & Alexander III. Summus Pontifex volens illam prauam consuetudinem extirpare, quę de radice cupiditatis procedit, prohibet sub anathematis interminatione, vt quicunque idonei fuerint, regere scholas, sine molestia & exactione aliqua permittantur. Et si qui huiusmodi prohibitionis transgresso-
5 res fuerint, officijs & dignitatibus spolientur. Vndę duo † facit textus. Primò damnat consuetudinem antiquam, & in posterum vult, quod sub pœna excōmunicationis idonei sine molestia & exactione admittantur, & quod transgressores officijs & dignitatibus spolientur. Quare negari non potest, quin ista consuetudo sit irrationabilis & iniqua, cum huiusmodi pœnæ non imponantur à Canonibus † nisi propter crimina *Syluester in verb. excommunicatio il primo nu. 7.* Vnde fit quod Pius V. censeatur sine difficultate sustulisse per dictiones prædictas vniuersales, consuetudinem etiam immemorabilem, cum sit iniqua & irrationabilis. Et sic in hoc casu præ-

ualere

ualere opinionem illorum, qui tenent, quod per tales
7 dictiones † censeatur derogatum etiam immemorabili, iuxta dictionem *Couar.* loco mox allegando; vbi dicit sufficere etiam quod quando consuetudo est iniqua & irrationabilis, derogetur simpliciter cōsuetudini.

Et prædicta eo magis placuerunt Dominis, *quia cum text. in d. cap. quanto*, mandet, quo idonei magistri admittantur ad legendum sub pœna excommunicationis & alijs pœnis, vtique contraria consuetudo, vt dictum est, tantum iniqua & irrationabilis damnatur. Vndè non potuit introduci aliqua cō-
8 suetudo. Quia titulus præscriptionis † erit semper iniustus: & cum Canon prohibeat præscriptionem, bona fides nihil prodest. *Abb. in c. cum ex officij n. 4. de præscr. Paris. cons. 114. n. 9. & 27. lib. 1. Couar. in c. possessor. par. 2. §. 8. nu. 4. in fin. & nu. 5. de reg. iur. in 6. Plot. in l. si quando nu. 820. C. vnde vi Menoch. præsumpt. 131. num. 4. lib. 3.* Et quod sufficiat
9 legem † resistere consuetudini vt nulla valeat, etiam quod initij memoria non extet, *Felyn. in c. accedentes nu. 6. vers. fallit tertio de præscript.* Et quod cō-
10 suetudo contra ius semel reprobata per legem † non possit amplius induci. *Ias. in l. de quibus nu. 8. ff. de legib.* Et quod sublata immemorabili tanquam im-
11 proba, non possit † dènuo introduci; quia sublata cēsetur etiam futura, est textus *in c. 1. de Cleric. non resid. in 6. Bald. in auth. omnes peregrini. nu. 4. C. com. de success. Didacus Sagalum. in c. fin. nu. 35. & seq. de consuet.* qui loquitur in terminis, prout etiam loquitur *Put. in decis. 457. num. 2. lib. 2. in correctis.*

12 Non obstat quod consuetudo † immemorabilis, cum non sit in hoc casu ex se mala, suffragetur etiam aduersus iuris communis dispositionem prohibitiuā, si concurrat fama priuilegij. *Felin. in d. c. accedentes nu. 6. de præscript.* & in omnem euentum sublata
13 † etiam immemorabili, non censeatur sublatum priuilegium ex ea proueniens. *Felyn. d. nu. 6. vers. Fallit tertio. & vers. Restringerem.* Quia fuit responsum quod primum forsan posset habere locum, si immemorabilis non esset sublata ex priuilegio Pij V. iuncta in hoc casu dispositione *d. c. quanto de Magis.* in quo ista consuetudo tanquam iniqua & irrationa-
14 bilis damnatur; ideoque † immemorabilis non potest induci, vt dictum est, & inducta non suffragatur. *glo. in c. nobis in vers. iurisdictione. de iure patr. Abb. in c. fin. nu. 22. de consuet. latè Couar. var. lib. 1. c. 17. nu. 10. Peregr. de iure fisci lib. 6. tit. 8. nu. 18. cum seq.* Quotiescunque enim adest incapacitas † in pos-
15 sidente, immemorabilis non habet vim priuilegij. *Prob. ad monach. in c. 2. nu. 6. & 7. de prabend. in 6. Abb. in c. causam. quæ nu. 3. Felin. nu. 6. vers. Fallit tertio de præscrip. & latè Couarr. Variar. lib. 1. cap. 10. n. 5. Peregr. vbi sup. nu. 18. & seq.* Vltra quod in ista consuetudo non sit ex se mala, cum sit contra charitatem.

Et quoad famam priuilegij, vltra quod hæc non fuit articulata, tamen etiam articulata non causaret releuantiam articuli, cum non sit verum, quod sublata immemorabili remaneat priuilegium: quia si hoc
16 admitteretur, esset imponere † legem verbis, & non rebus. *Put. in punct. in d. decis. 457. nu. 7. lib. 2.* Et in omnem euentum sufficit, quod Pius V. derogauerit quibusuis priuilegijs, ita vt propter dictionem generalem censeatur derogasse etiam huic priuilegio prouenienti ex immemorabili, cum ipsa immemorabilis non posset suffragari, ex supra deductis. Quæ quidem derogatio priuilegij eo magis suffragatur; quia aut allegatur fama priuilegij inferioris, & non suffragatur, aut Summi Pontificis, & nec etiam re-
17 leuat, quia Papa † non censetur tantum concessisse, quin maiorem authoritatem sibi & successoribus reseruarit. *c. dudum et c. quamuis il 2. de prabend. in 6. Alphonsus Soto super reg. 24. nu. 3. Aymo. cons. 126. num. 4. vers. itaq. si Papa Cephal. cons. 135. nu. 4. & cons. 168. nu. 28.* Et quicquid dicendum sit in Papa concedente, an possit sibi ligare manus, vt non va-
18 leat dispositio † contraria absque speciali derogatione, secus est in successores, qui absque derogatione non habet manus ligatas, *Prob. ad Monach. in c. 1. num. 11. de Constit. Alphonsus Soto super reg. 40. nu. 5. et reg. 24. nu. 4.* & fuit dictum in Comaclen. seu Ferrarien. Præpositura, & beneficij 15. Decemb. 1624. coram bo. me. Remboldo.

Et ita conclusum, vtraque parte informante, caussa bis proposita & maturè discussa.

¶ *Infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones sub diebus 30. Martij 1629. coram Card. Vbaldo, 3. Decebris eiusdem coram R. P. D. Ghisiler. sunt decisiones 265. et 325.*

REVERENDISS. P. D. MERLINO

Romana Vineæ.

Die Veneris 21. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Ius agendi de nullitate, quanto tempore præscribatur. Mala fides impeditiua præscriptionis quando allegari possit.

SVMMARIVM.

1 *Ius agendi de nullitate quanto tempore præscribatur.*
2 *In contractibus minoris existentis in pupillari ætate debet adhiberi Tutor.*
3 *Mala fides impeditiua præscriptionis, quando allegari possit.*
4 *Curator deputatus à Iudice loco Tutoris si interueniat in aliquo contractu pupilli eius auctoritas, validus erit d. contractus.*
5 *Facti mixtura causat iustū errorem ad præscriptionem.*

DECISIO LXXII.

Causa super iisdem tertio proposita Domini cēsuerunt non esse recedendum ab aliàs resolutis *sub die 14. Martij 1625. coram bon. mem. Archiepiscopo Seleucien.* et *4. Maij 1626. coram me*, ex plenè deductis in vtraque decisione, quæ etiam hodie Dominis placuerunt.

Nec visum est obstare, quod Bernardina, siue illius nomine Maruellus maritus die 13. Julij 1590. citato Equite Theodoro iudicialiter produxerit instrumentum venditionis Vineæ, de qua agitur, & quod postea die 18. subsequenti citauerit eundem Equi-

Equitem ad docendum se adimpleuisse contenta in prædicto Instrumento, per quos actus prætendunt Informantes pro Maruello fuisse interruptam, & omninò sublatam præscriptionem, de qua in vltima decisione. Nam vltra quod motiuum præscriptioni huiusmodi fuit adiectum ex abundanti, quia bonum ius Equitis fuit ibi, & in decisione *coram bon. me. Seleucien.* præcipuè deductum ex validitate instrumenti venditionis cessat difficultas, ex quo à die interruptionis prædicta Bernardina, & subsequenter Marcellus ab ea causam habens, tacuerunt, vsque ad annum 1621. Indeque cum interuenerint 31. anni nō
1 est dubium effluxisse legitimum † tempus ad præscribendum, & extinctum remansisse ius agendi de nullitate, *l. fin. C. de præscription. 30. annorum, cū alijs in decisione coram me.*

Procul nec obstat, quod Curator in venditione
2 interuenerit, non † autem Tutor, cum tamen stante ætate pupillari Bernardinę, Tutor debuisset adhibe-
3 ri, vnde allegatur mala † fides impeditiua cursus præscriptionis ex cumulatis per *Surd. consil. 276. nu. 22. & seq.* Etenim Curator ille fuit datus à Iudice, ac vlterius vnà cum eo interuenit contractui venditionis procurator deputatus à Congregatione Monasterij S. Catharinæ, vbi educabatur pupilla, & hi am-
4 bo successerunt loco † Tutoris, ita vt eorum auctoritate, & præsentia etiam in vno quoque de per se cōsiderata contractus effectus fuerit validus, vt de primo faciunt tradita per *Montan. in tract. de Tut. & Cur. cap. 1. nu. 14. & de secundo est text. in Clemen. quia contigit §. vt autem vers. illi etiam quibus dictorum locorum gubernatio, vbi glos. in verb. committatur, & in verbo Tutorem re relig. domib.* & fuit latè comprobatum in decisionibus.

Et in omnem casum, admisso etiam, quod supradicti non successissent loco Tutoris, saltem ex eorū legitima deputatione facta vt supra per Iudicem, & Congregationem, resultare videretur titulus satis iusto errore causatus, vt potè habens mixturam fa-
5 cti, nempè circa modum deputationis, † quæ mixtura causat iustum errorem ad præscriptionem, *l. si vir vbi glos. in verbo procedere, & Bart. nu. 8. & seq. & alij ff. pro donat. Bellam. in cap. vigilanter nu. 47. de præscript. Dyn. in reg. possessor. nu. 50. de reg. iur. in 6. Rot. decis. 3. de præscript. in nou. cum alijs allegatis in Valentina Parochialis de Palma 2. Iunij 1606. coram Reuerendiss. D. meo Decano, quæ est decisio 238. nu. 3. post 2. vol. consil. Farinacij.*

Cætera satis visa fuerunt sublata in decisionibus, & per informantes, quorum dicta Dominis placuerunt.

Et ita decisum vtraque parte informante.

Habes, hanc decisionem infra in addictione pro vt in Indice in eius fine posita. Altera verò est decisio vt supra in hac parte.

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Bononien. Retractus.

Die Veneris 21. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Statutum requirens aliquas solemnitates in alienatione rerum minoris, cum illas requirat pro forma, debent in ipso actu, vel incontinenti interuenire, aliàs si ex interuallo interponantur, alienatio redditur nulla. Et incontinenti, quando dicatur aliquid fieri.

SVMMARIVM.

1 *Retractui quando sit locus.*
2 *Venditio si sit nulla, tunc ex illa non competit ius retrahendi.*
3 *In venditione rerum minoris requiritur decretum Iudicis ad hoc, vt non sit nulla.*
4 *Statutum requirens aliquid pro forma, illud debet interponi in ipso actu, non autem ex interuallo, & ad alia diuertendo, nu. 5. & ratio nu. 6. & 7.*
8 *Licentia in alienatione rerum minoris interponi debet per viam decreti.*
9 *Decretum Iudicis in alienatione rerum minoris præcedere, vel in ipso actu interuenire debet, & postea nihil operatur. nu. 13. et 15.*
10 *Consensus patris, qui requiritur, vt filius adeat hæreditatem, vel possit stare in iudicio, debet præcedere.*
11 *Auctoritas Tutoris, vel Curatoris debet præcedere actum gestum à pupillo, vel adulto, aut in ipsomet actu interponi.*
12 *Text. in l. si quis mihi bona §. iussum ff. de acquir. hæred. intellectus.*
14 *Licentia, decretum, aut consensus alicuius, quando dicantur à statuto desiderari pro forma.*
16 *Actus, quando conualescat, per licentiam, aut cōsensum subsecutum.*
17 *Licentia superioris, an possit supplere licentiam inferioris.*
18 *Vicelegatus habet illam auctoritatem, quam habet Legatus.*
19 *Licentia non operatur circa non expressa, vel non considerata.*
20 *Clausula, super quibus omnibus, & singulis, effectus.*
21 *Dispositio text. in l. Modestinus ff. de solut. quando intret.*
22 *Paria sunt aliquid ab initio fieri, vel ex post facto, si ab initio fuit conuentum, quod illud debeat, vel possit fieri.*
23 *Incontinenti aliquid dicitur fieri, si ab initio ita fuit conuentum, licet ex interuallo fiat. numero. 24.*
25 *Venientes ex fideicommisso, licet nec nati, nec concepti sint tempore testamenti, dicuntur habere bona à fideicommittente, etiam si mille anni trāsiuerint.*
26 *Pactum appositum in contractu, per quod aliquid reseruatur, informatur ab ipso contractu.*
27 *Venditio sub conditione, ea non purificata, non dicitur perfecta, sed remanet in suspenso.*
28 *Clausula, quatenus opus sit, quid importet.*

29 In-

29 *Incontinenti dicitur aliquid fieri, & in ipso actu,*
si fit anteqquam partes habeant contractum
pro perfecto, & donec contractus ambulat n.30.
31 *Confessio alicuius quando non præiudicet haben-*
tibus iam ius quæsitum.

DECISIO LXXIII.

DOmina Elisabeth de Mercadinis 6. Maij 1623
& ætatis suæ annorum 13. vendidit Vincentio
Bauosio medietatem cuiusdam prædij, sed quia erat
pro quodam perpetuo censu pupillis de Grimaldis
obligatum, ipsi propterea vigore constitutionis Pij
V. volentes illud retrahere obtulerunt adimplere
omnia in venditionis instrumento contenta, & cum
effectu pecunias iuxta d. Constitutionem deposuerũt
1 vnde videbatur † retractui locum esse. *Cinc. de cen-*
sib. par. 2. q. 1. ar. 3. n. 1. & seq. Rota decis. 620. par. 2.
recent. & coram Greg. XV. decis. 193. & pro retra-
ctu in prima instantia ad fauorem dd. pupillorum pro
nunciauit Auditor generalis Bononien.

Verùm Bauosius, qui ex alio iure prædium ad se
spectare & retractum excludere prætendebat, cau-
sam in gradu appellationis introduxit in Rota Bo-
nonien. a qua sententiam fauorabilem primæ reuo-
catoriam reportauit, cuius fundamentum fuit, quòd
2 prima † venditio, ex qua Grimaldi retrahere volunt,
fuit nulla, & sic ex illa eis non competere ius retrahẽ-
di *Bald. in l. 2. n. 3. propè fin. vers. quia verbum ven-*
ditionis, C. de Episcop. audien. & in tract. de iur. pro-
thomis. num. 7. Castr. consil. 24. nu. 1. in fin. vers. &
idem dicendum est lib. 2. Tiraq. de retract. lignag. §. 1
glos. 2. sub num. 5. vers. cum appellatione venditio-
nis, et num. 6. post princ. vers. quia verbum venden.
Cassad. in rubr. de retract. rubr. 10. §. 1. glos. 2. num.
5. Carpan. ad statut. Mediolan. cap. 417. num. 135.
tom 1. Modern. Roman. discept. forens. cap. 526. nu.
25. lib. 3. Franch. decis. 242. num. 1. & seqq. Seraph.
decis. 834. nu. 9.

Nullitas venditionis prætendebatur, ex quo *per*
Statutum Bononiæ sub rubr. de contractibus in §.
adijcientes, in alienatione rerum minorum requiri-
tur inter alias solemnitates licentia, & decretũ DD.
de Collegijs siuè Tribunorum plebis. *vt exponit*
Monter. glos. ibi in verb. & Dominorum hoc etiam
in dicto Statuto expresso in vers. etsi, quod aliena-
tiones aliter factæ et sic sine prædicta licentia, seu de-
creto Tribunorum sint ipso iure nullæ, nulliusque
valoris, et momenti. vnde cum hæc decreti † so-
3 lemnitas non interuenerit, venditio fuit nulla, *cap.*
cum dilecta ante fin. et ibi Felin. nu. 6. vers. gesta
contra formam de rescript. Surd. decis. 144. num. 16.
Pic. ad stat. vrbis glos. 11. nu. 4. et Rota apud Seraph.
decis. 1187. in fin. et fuit sæpius decisum.

Nec releuare videbatur, quod postea die 7. Septẽ-
bris eiusdem anni, & sic post menses quatuòr à die
dictæ venditionis, quæ vt dictum est, fuit die 6. Maij
sequuta fuerit Tribunorum licentia, seu decretum,
4 quia cum illud à Statuto † requiratur pro forma de-
buit in ipso actu, aut post incontinenti, non tamen
ex interuallo interponi *iuxta doctr. Bart. in l. vni-*
uersa, C. de precib. Imp. offeren. Bald. in rubr. num. 5
C. de rescind. vend. Alex. Ias. & communiter Docto.
in l. si quis mihi bona, §. iussum, ff. de acq. hered. Dec.
in l. debitori n. 16. C. de pact. Cels. Vgo cons. 34. nu. 2.
Ioan. Lup. in rubr. de donat. int. vir. §. 65. num. 26.
August. Bero. cons. 77. circa princip. n. 4. vol. 1. Gab.
cons. 2. per tot. Bertazol. de contract. claus. 10. nu. 12.
vers. & quod verum est. Lamberteng. de contract.
5 *glos. 7. n. 26.* vbi quod interponi debet † antequam
quis ad alia negotia diuertat. *Simoncell. de decret. in*
præfat. nu. 39. vers. huic tamen conclusioni. & ratio
est, quia actus non potuit fieri sine tali forma, & ideò
6 † potentia debet præcedere, aut simul concurrere cũ
actu iuxta ordinem naturæ, vt dixit *Bald. in l. 1. n. 11*
C. qui admittit.

7 Quæ ratio procedit, † & concludit etiam quod
verbum, licentia in dicto statuto, vt voluit *Monter.*
ibidem, interpretetur, idest, *decretum*, quia licentia
8 † interponi debet per viam decreti, & antequam in-
terponatur, non adest potentia, & etiam est confor-
9 mis iuri communi, quo attento decretum † iudicis in
alienatione rerum minoris præcedere, aut in aliena-
tionis actu interponi, & non subsequi eius perfectio-
nem, *l. 1. & l. magis puto in princ. ff. de reb. eorum l.*
1. & per tot. C. de præd. min. sicut in simili consensus
10 patris, † qui requiritur, vt filius adeat hæreditatem,
vel possit stare in iudicio, debet præcedere *d. §. iussũ*
& ibi glos. ordinaria et in l. fin. §. necessitate, C. de
bon. quæ liber. vbi Bart. Bald. & communiter Doct.
11 prout etiam auctoritas † Tutoris, & Curatoris de-
bet præcedere actum gestum à pupillo, vel adulto,
aut in ipsomet actu interponi, non verò ex post fa-
cto *l. obligari, §. Tutor ff. de auctor. Tutor. & §. Tu-*
12 *tor instit. eod. tit.* nec contrarium probat, *text.* † *in*
dicto §. iussum ibi, quæ interponitur perfecto ne-
gotio, quia hæc verba intelligenda sunt, idest dige-
sto, & per Tutorem, seu Curatorem benè, & perfe-
ctè negotio viso, audito, & intellecto *iuxta doctrinã*
Bart. in l. sed si hac §. Prætor. ait ff. de ius vocan.
13 Cõsensus † enim aliter præstitus nihil operatur, *Pau-*
lus de Castr. cons. 433. n. 1. vol. 1.

Quod autem in casu nostro licentia, seu decretum
Tribunorum desideretur pro forma, videtur clarum,
tùm quia hoc *in Statuto* expresè cauetur ibi, *ser-*
uata forma huius statuti, & rursus ibi, *contra præ-*
fatam formam, & in puncto huius statuti, *Maluas.*
cons. 86. nu. 7. et seq. Tum etiam quia trita, & solida
est in hac materia regula, quod licentia, † decretum,
aut consensus alicuius tunc dicuntur per statutum
desiderari pro forma in aliquo actu, quando aut eius
non interest actum fieri, aut desiderantur ad integrã-
dam personam, & statutum disponit aliter non pos-
se fieri, & factum nullum esse cum clausula, *non ali-*
ter, nec alio modo, vt in casu nostro, *Bald. in l. cum*
ipse, C. de contr. empt. Paul. de Castr. in l. si cum dotẽ,
§. eod. autem tempore ff. sol. matr. Alex. Aretin. et a-
lij in dicto §. iussum Roman. cons. 54. per tot. Ias. in
l. 2. §. voluntatem nu. 5. ff. solut. matr. & plenius *Soc.*
15 *cons. 23. nu. 21. lib. 4.* adeò vt tunc nullo modo per
interpositionem decreti † ex interuallo actus conua-
lescat, vt dicunt, *præcitati Doct.* benè autem cõ-
ualidatur, quando consensus, seu licentia, non de-
siderantur ad integrandam personam, sed ad præiu-
16 dicium † consentientis, *l. fin. ff. ad Macedon. & l.*
honores in fin. ff. de decur. Bart. in dicto § iussum,
nu. 5. vers. quandoque, & in d. §. necessitatem in fin.
Cassan. in Consuetud. Burg. rubr. 4. §. 7. num. 4. Ro-
der.

der. Suarez in l.13. num. 32. tit. de las deudas.
Nec etiam releuare dicebatur, quòd in actu vēditionis interuenit licentia, seu decretum V. lega-
17 ti Bononien. itaut per illam vti licentia † Superioris, suppleatur licentia Tribunorū, qui sunt inferiores, vt fuit de mente *Bald. in d.l. cum ipse n.11. & in puncto Franc. dec.242. nu.6. in fin. & Rota apud Mantic. dec.344.n.6.* quia benè respondeba-
18 tur, quòd licet † V. legatus habeat illam auctoritatem, quam habet Legatus *Modern. Rom. discep. forens. cap.166.n.1. & seqq. & Rota apud Verall. dec.341.n.4. & 5. par.3.* tamen licētia V. legati fuit restricta ad vitium litigiosi, & sic solum operatur, vt vitium hoc non impediat venditionem, non autem vt per eam suppleantur solemnitates statuti, cum enim hoc non fuerit petitum, nec aliter V. le-
19 gato expositum, † non fuit eius intentio supplere dictas solemnitates, *cap. inter in fin. de fi. instr. l. si defensor, §.1. ff. de interrogat. act. Paris. cons.3. n.56. lib.4. Bellam. dec.333. Rot. dec.114. n.4. dec. 555.n.2. & dec.687.n.6. vers. concessio enim par.2. rec.* & quāuis minor ętas fuerit narrata, quia tamē
20 in licentia non adest † clausula, super quibus omnibus, & singulis, illa non trahitur ad enunciata, *Ruin. cons.137.n.6. lib.1. Pic. ad statut. verb. glos. 21. nu.20. & Rota diuers. decis.316. nu.7. par.2.*

Cæterū (etiam omnibus supra ex aduerso dictis veris existentibus,) vnanimi Dominorū voto fuit conclusum, venditionem fuisse validam, & ideò ex ea Dominis de Grimaldis competere ius redimēdi, & cōsequenter sententiam Rotæ Bononien. esse infirmandam. Fuit enim venditio facta cū omnibus statuti solemnitatibus, & licentia, seù decretū Tribunorum, etiam quod post quatuor menses à die stipulati instrumenti in actu ipso interpositum, ex quo illud fuit expresè tunc in instrumento reseruatū, ibi, saluo tamen quatenus opus sit iure petēdi & obtinendi decretū à Tribunis Plebis, &c. vn-
21 dè intrat dispositio, † *tex. in l. modestinus 76. ff. de solut.* vbi si vnus fideiussorū soluit pro alijs Confideiussoribus, non potest petere, vt creditor sibi cōtra eos cedat actiones, quæ per solutionem simpliciter factam fuerunt iam extinctæ, bene tamen sibi cedendæ sunt, si in actu solutionis expresè fuit reseruatum, vt sibi actiones cedantur, quasi cessio, quæ postea fit, censeatur vigore reseruationis facta in actu solutionis, ex quo *text. Bart. ibi num.2.*
22 deducit regulam, quod paria sunt † aliquid ab initio fieri, vel ex post facto, si ab initio cōuenit, quòd illud debeat, vel possit fieri, *& ex eod. text.* resoluit *Anchar. cons.7.n.2. in fin.* quod si instrumento reseruant sibi contrahentes, vt liceat eis apponere conditiones postea declarandas, quod etiamsi de-
23 claratio † ex interuallo fiat, haberi debet pro facta tempore confecti instrumenti, & perinde ac si conditiones postea declaratæ in eo essent specificatæ, *& Crauett. cons.156.n.19.* quod si ab initio contractus cōuentum est, quod fiat pactum de retro-
24 uendendo, dicitur † incontinenti, & in ipso actu fieri, etiamsi postea ex interuallo fiat, & facit *text. optimus in l. si ita scripsero 38. ff. de condit. & demonstr.* vbi si in testamento dictum fuerit, quantū Codicillis Titio legauero, &c. licèt Codicillis legatum explicetur, tamen ex testamēto valet hinc

25 etiam videmus, quod venientes † ex fideicommisso, qua muis nec nati, nec concepti tempore testamenti dicuntur habere à fideicommittente, etiamsi mille anni transierint, *l. vnum ex familia in princ. ff. de leg.2.* & demum conducunt, quæ in similibus terminis tradunt, *Socin. cons.60. nu.6. vers. quia res sic assignata vol.1. Mandel. cons.408. num.7. & cons.599. num.6.*

Præterea pactum illud, quo fuit reseruatū decretum Tribunorum appositum iuxta contractū ven-
26 ditionis, & in dicto instrumento † informatur ab ipso contractu, aut vt alij dicunt, informat ipsum contractum principalem, *l. iuris gentium, §. quinimo, & ibi Bart. Paul. Ias. & communiter Doctor.*
27 *ff. de pact.* Itaut venditio † censeatur celebrata sub conditione, si decretum Tribunorum interponatur, & non aliter, vnde interim venditio fuit imperfecta, & suspensa sub dicta conditione, *Ofasc. decis. 164. nu.7.* & dominium non fuit translatum
28 *Put. decis.2. de transact.* & illa clausula, † quatenus opus sit, importat, vt decretum Tribunorum omninò interponatur, ex quo opus erat interponi pro actus validitate, *Bald. in l. edita, n.98. C. de eden. Seraph. dec.687. nu.2.* & sine dubio fuit contrahentium mens, vt interim venditio non esset perfecta, prout etiam ex decreti petitione postea facta, & illius interpositione subsequuta satis declaratur, hanc ab initio fuisse eorum intentionē, *ad l. sed Iulianus, §. proinde ff. ad Macedon.* vnde succedit *doctr. Bart. communiter approbata, in d.*
29 *l. lecta, nu.18.* vbi, quod † omne illud dicitur fieri incontinenti, & in actu ipsò, quod fit, antequam partes habeant contractum pro perfecto, & absoluto *idem Bart. in d. §. quinimo, nu.21.* aut, vt ex-
30 ponit. *Ias. ibidem, nu.21.* donec contractus, † ambulat, & est in fieri, & ita in similibus terminis resoluit, *Paris. cons.31. nu.17. lib.4. Corn. cons.147. nu.2. circa fin. vers. Præterea ex quo decretum,* & in puncto *Simon. de decret. in præfat. nu.37. vers. non obstat ratio. Menoch. cons.767. per tot. Put. d. dec.2. de transact. Rota apud Seraph. dec.805. n.8.*

Neque obstat quod D. Elisabeth post decretum Tribunorum, & ideò post perfectam, & absolutam venditionem, ac post declarationm Grimaldorū, quod volebant vti retractu, declarauerit se nulliter vendidisse, & nolle venditioni stare, quia hæc
31 delaratio non † potuit præiudicare DD. de Grimaldis, quibus fuerat ius quæsitum. *Alber. de statut. par.1. quæst.87. vers. si autem agnati. Dec. consil.160. num.6. vers.4. & vlt. & in puncto Mandel. cons.107. num.8. & Tiraq. de retract. conuent. §.1. gl.7. nu.18.* Et ita, &c. Vtraque, &c.

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Romana Hæreditatis de Mattæhis.

Die Veneris 21. Maii 1627.

ARGVMENTVM.

Testamentum licet non sit absolutum, nec cancellatum, tamen si super eo appareat, quod sit facta aliqua transactio, remanet extinctū, & ex eo agi non potest. Et transactio, quando substineatur.

O SVM-

SVMMARIVM.

1 *Transactio impedit litis ingressum.*
2 *Transactio super testamento, de quo habetur notitia, substinetur.*
3 *Pro decreto Iudicis præsumitur.*
4 *Concordia, vt substineatur, sufficit timor litis, & recessus ab ea.*
5 *Concordia substinetur, si adsit aliquis timor litis probabilis dubitationis ex futura negotiatione, & num. 12.*
6 *Concordia substinetur, etiam si timor litis sit extraiudicialis.*
7 *Asserens se esse talem, tenetur probare.*
8 *Causæ expressæ in decreto Iudicis præsumuntur vera, donec erroneæ conuincantur.*
9 *Dictionis (vt supra) natura.*
10 *Testamentum est nullum ex defectu præteritionis filiorum.*
11 *Clausula codicillaris non operatur, vbi filius iam natus, ignoranter fuit præteritus.*
13 *Concordia inter fratres ob mutuam dilectionem fraternam conseruanda est. & num. 23.*
14 *Cautio de insinuanda donatione, intelligi debet, quatenus opus sit.*
15 *Reseruatio beneplaciti Apostolici, vel consensus Domini directi, intelligitur, quatenus opus sit.*
16 *Transactio de iure non eget insinuatione, quia nō est simplex donatio ex mera liberalitate. n. 17.*
18 *Insinuatio nō requiritur in casu primogenituræ ad fauorem transigentium, & successorum.*
19 *Decis. Put. 224. lib. 1. declaratur.*
20 *Insinuatio non requiritur in transactione, etiā si vna pars plus remittat alteri.*
21 *Decis. in vna Romana pecuniaria coram Buratt. intellectus.*
22 *Læsio enormissima tollitur in transactione, ex multis difficultatibus, & ex euētu litis incerto.*

DECISIO LXXIV.

PRoposito dubio, An testamentum bonæ mem. Marij sit, non obstante transactione, exequendum, Domini negatiuè responderunt; Nam licèt testamentum Marij non sit abolitum, nec cancel-
1 latum, illud remansit extinctum per transactionem, † quæ etiam impedit litis ingressum, *cap. 1. de transact. l. fratris vbi Ias. nu. 2. C. de transact. Gabr. concl. 1. n. 61. de nouat. Mohed. decis. 3. de trāsact. Rota in rec. dec. 414. n. 1. par. 2.* & transactio
2 super † testamento, de quo habetur notitia sustinetur, *l. de his, ff. de transact. l. de fideicommisso C. eod. Natt. cons. 465. n. 1. & seqq. Peregr. de fideic. art. 52. n. 75. & seqq.* concurrente decreto Iudicis cum interuentu tutricis, & curatricis, ac curato-
3 ris, & cōsensu consanguineorum, pro quo † decreto præsumitur *l. ab ea parte. ff. de probat. Imol. cōs. 98. n. 9. & 10. Surd. dec. 106. n. 9. Seraph. decis. 737. nu. 6. Rota decis. 647. nu. 1. in fin. par. 2. recent.*

Non obstat defectus causæ, nam pro substinēda
4 † concordia sufficit timor futuræ litis, & recessus ab ea *Mohed. dec. 1. de transact. Seraph. d. dec. 737. nu. 3. Greg. dec. 149. n. 2. Natt. cons. 465. nu. 2. Bec. cons. 109. num. 6. & 7.* & suffragatur suspicio litis, *Seraph. dec. 638. n. 7.* & periculum litis, quamuis nō de præsenti *Rota in recent. dec. 447. n. 2. par. 2.*
5 & sufficit † aliquis timor probabilis dubitationis ex futura negatione, quæ nō esset calumniosa *Seraph. d. dec. 737. n. 5. Rota diuer. dec. 235. n. 2. par. 2. Mantic. de cōtract. lib. 26. tit. 1. n. 16. & seqq. Natt.*
6 *cons. 548. nu. 13. lib. 3.* & attenditur etiam † controuersia extraiudicialis, *l. 1. C. de transact. & ibi gloss. Ruin. cons. 226. num. 16. lib. 3. Aym. cons. 707. n. 24. in fin. lib. 4. Mantic. dicto lib. 26. nu. 16.*

Hic super interpretatione, & exequtione testamenti Marij aderant difficultates expressæ in ipsa cōcordia nempe circa liquidationē portionis bonorum, de quibus Marius disponere poterat circa separationem ab antiquis fideicommissis, & à dote vxoris, & an per diuisionem bonorum secutam inter Fabium, & Mutium, & filios Ludouici fideicōmittentis fuisset renunciatum legitimæ, an fuerit
7 consumpta, vel præscripta, quæ causæ † licèt aliūdè sint probandæ, nec stetur assertioni contrahentium, *Surd. dec. 104. nu. 2. & 3. & 155. nu. 11. Dec. cons. 351 n. 3.* tamen ex ipsa narratiua videntur satis probabiles, cū adsint testamenta antiqua, & diuisio & prætensio dotis, & legitimæ, & liquidationis, & ob decretum Iudicis cū consanguineis præsumitur causæ cognitio, & extraiudicialis infor-
8 matio, ita vt causæ † expressæ præsumantur veræ donec erroneæ conuincantur, *Achill. dec. 3. de præsumpt. Put. dec. 354. lib. 1. in correct. Rota diu. dec. 193. n. 2. & dec. 316. n. 20. par. 2.* & fuit dictū in *Romana de Grandis 16. Februarij 1601. coram bon. me. Penia.*

Præsertim cum in ipsa concordia dicatur quòd superuenire poterant in dies grauiores difficultates, vnde potuisset dubitari de validitate testamēti Marij ex defectu præteritionis Caroli, cū Marius Fabio, & Carolo non reliquerit nisi partem eis tāgentem ex fideicommisso maiorum, Iosepho verò reliquerit omnia eius bona iure primogeniture, & sequēs institutio omnium quatuor filiorum fuerit restricta per illa verba, *ogn vn di loro per la rata*
9 *parte come hò detto di sopra* nam dictio † *(vt supra)* repetit, & restringit quoad Carolum in bonis fideicommissi, *Bart. in extrauag. ad reprimen. in verb. prout nu. 2. Dec. cons. 63. n. 6. Rota par. 4. diu. dec. 491. nu. 3.* Cū ergò ex substantia paterna Carolus nihil consequeretur, perindè est, ac si nō fuis-
10 set institutus, & intrat † nullitas testamenti ex defectu præteritionis, *gloss. in l. 3. § sed vtrum in verb. patrimonij in fin. ff. de min. Bald. in l. fuus, quoq. n. 4. ff. de hæred. instit. Castr. cōs. 86. n. 1. lib. 1. Aym. cons. 142. n. 10. Rot. par. 1. rec. dec. 526 nu. 4.*
11 Nec clausula condicillaris operatur † vbi filius iam natus ignoranter fuit præteritus *Bart. in l. 1. n. 10 ff. de iur. codicill.* & fuit dictū in *Romana de Marescottis 22. Ianuarij, & 21. Maij 1618 coram bonæ memoriæ Cardinali Sacrato, & par. 1. recent. decis. 526. num. 4.*

Et quamuis ad euitādam Caroli præteritionem dentur responsiones coloratæ, fat est dubiūs litis euentus, & quòd casus præteritionis habeat diffi-
12 cultatem, & clausula codicillaris † in controuersiā deduci possit, vt cōcordia sustineatur, *Mohed. dec. 1. & 3. de transact. Seraph. d. dec. 737. n. 5. Bec. d. cōs. 109. nu. 9. & 10. Rota dec. 235. par. 2. diuers. Natt. cons.*

consil. 548.*nu.*13.*lib.*3. præcipuè cum concordia † sit inter fratres ob mutuam dilectionem fraternam conseruandam, *Rumin. Iun. cons.* 291. & fuit dictum in *Militanæ hæreditatis* 5. *Martij* 1625. *coram R.P.D. Merlino*.

Nec obstat quòd in concordia consenserint contrahentes insinuationi & constituerint procuratores
14 ad insinuandum, quia cum non adsit clausula, † *non aliàs, aliter, nec alio modo*, huiusmodi pactum intelligitur quatenus insinuatio esset de iure necessaria, *Seraph. decis.* 751. *n.* 4. sicuti reseruatio beneplaciti Apostolici vel consensus Domini directi intelligitur † quatenus opus sit, *Rota par.* 1 *recent. decis.* 438. *n.*
15 4. *& par.* 2. *decis.* 404. *nu.* 6. *Gabr. cons.* 92. *nu.* 72. *lib.* 1. *& cons.* 82. *nu.* 19. *lib.* 2. *Put. decis.* 44. *in fin. lib.* 2. *in correct. Seraph. decis.* 1027. *nu.* 7.
16 Transactio autem de iure † non indiget insinuatione, *l. siue apud acta, C. de transact. Bald. cons.* 261 *num.* 4. *lib.* 1. & cum fuerit mutua, & reciproca conuentio, siuè remissio, ex quo Iosephus cessit prælegato, R.P.D. Gaspar cessit legato de scutis bis mille, Carolus & Fabius & alij fratres supposuerunt fideicommisso maiorum omnia eorum bona, & consenserunt primogenituræ super iurisdictione Castrorum
17 non versamur in † simplici donatione ex mera liberalitate, sed in transactione ex causa vt esset litium finis, quo casu non requiritur insinuatio *glos. in l. Attilius in verb. non meram vbi Bart. nu.* 3. *de don. Oldrad. cons.* 139. *nu.* 14. *Molin. de Hispan. primog. lib.* 2. *cap.* 8. *nu.* 16. *Tiraq. in l. si vmquam. in verb. donatione largitus, num.* 127. *Clar. in §. donatione, q.* 16. *vers. sed numquid Seraphin decis.* 534. *num.* 1. *Rota par.* 2. *recent decis.* 458. *nu.* 5. & in casu primogenituræ ad fauorem transigentium, & successorum
18 quod non † requiratur insinuatio, *Port. Imol. consil.* 81. *nu.* 28. *Molin. de Primog. Hisp. lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 18. *Peregr. de fideic. art.* 51. *num.* 64. & fuit dictum in *Camerinen. Bonorum de Octonibus* 17. *Februarij* 1623. *coram bo. me. Romboldo*.
19 Nec obstat † *decis. Put.* 224. *lib.* 1. *in correct.* nã illa distinguit quod in donatione ex mera liberalitate, ex quo contrahentes intendunt simpliciter donare, requiritur insinuatio, secus si sit mutua, & reci-
20 proca remissio ex causa concordiæ ad tollẽdas lites, † tunc enim etiamsi vna pars plus remittat alteri nõ est necessaria insinuatio vt distinguit, *Calcan. cons.* 25. *col.* 5. *vers. idem. videndum est Ias. consil.* 149. *n.* 9 *col.* 2. *vers. nec obstat. lib.* 4.
21 Pariter non obstat † decisio in *Romana pecuniaria* 21. *Iunij* 1622. *coram bon. me. Buratto*, quia loquitur in mera remissione non in reciproca.

Ex supradictis etiam tollitur enormissima læsio, nam cum requireretur liquidatio portionis Marij separatio à fideicommissis, disputatio super legitima,
22 ac super præteritione Caroli ex tot † difficultatibus, & ex euentu litis incerto excludebatur læsio, *Seraph. decis.* 638. *nu.* 9. *Rota in recent. decis.* 715. *nu.* 2. *&* 3. *par.* 2. maximè inter fratres, *Dec. cons.* 39. *nu.* 99. *lib.* 2. *Menoch. cons.* 401. *num.* 184. *lib.* 5. Et quia con-
23 cordia fuit † quoque facta pro manutenenda mutua fraterna dilectione, & conseruandis bonis in familia *Greg. decis.* 286. *num.* 11. *Rota in recent. decis.* 715. *num.* 6. *par.* 2. *Honded. cons.* 49. *nu.* 18. *& seq. lib.* 1. *et cons.* 34. *num.* 46. *lib.* 2.

Decis. Rot. Rom. Par. I. Pauli Rubei.

Et ita vtraque parte informante fuit resolutũ, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARDINALI VIRILI.

Romana Pecuniaria.

Die Mercurij 26. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Agitur de dispensatione super retentione Pensionum, non obstãte matrimonio cum quacunque muliere contracto.

SVMMARIVM.

1 *Relatio facienda est singula singulis referendo distributiuè, & nu.* 13.
2 *Papa non dispensat super matrimonio nullo, ad effectum retinendi pensiones.*
3 *Verba apposita causa demõstrationis, nõ restringũt*
4 *Papa, quando dicatur velle indistinctè dispensare, adhoc, vt quis possit contrahere matrimonium cum quacumque muliere, dummodo non sit ei consanguinea.*
5 *Dictio etiam implicat casum non dictum, & maiorem distinctum ab expressis.*
6 *Copula, &, comprehendit qualitates distinctas, & separatas, quarum vna non insit alteri.*
7 *Copula, ac, apposita inter duas orationes perfectas non repetit in sequenti qualitatem expressam in præcedenti.*
8 *Obseruantia interpretatiua declarat præcedentia.*
9 *Papæ voluntas declaratur ex derogatione, etiam in executiuis.*
10 *Derogatio quid operetur.*
11 *Superfluitas verborum est euitanda, sicuti etiam contradictio num.* 12.
15 *Decis. Seraph.* 121. *declaratur.*
16 *Decis. in causa Palentina Pensionis coram Blanchetto declaratur, & nu.* 17.

DECISIO LXXV.

Abbas Aymus sub prętextu, quòd ob contractũ per Tarquinium Sanctacrucium de anno 1605. secundum matrimonium cum Vidua, & ob incursam bigamiam, & ob tertium matrimonium de anno 1616. pensio esset extincta, petijt dubium, An esset locus repetitioni scutor. 515. vel solutioni scutor. 404. Quo disputato, Domini non esse locum repetitioni, sed solutioni responderunt, licèt enim Tarquinius susceperit habitum militiæ Sanctorum Mauritij & Lazari, & virtute stabilimentorum dictæ Militiæ non potuisset suscipere nisi vnicã, & virginem vxorem, tamen Gregorius XIII. dispensauit, vt liceret Tarquinio retinere pensionem post susceptionem habitus, ac post matrimonium iuxta Statuta Militiæ, aut priuilegia Apostolica d. Militiæ concessa etiã cũ Vidua, & pluries nupta, vel corrupta, ac etiamsi ad secunda, & plura alia matrimonia transire contigerit, vnde etiamsi Tarquinius contraxerit secundum matrimonium cum Vidua, & postea contraxerit tertiũ matrimonium potuit retinere pensionem virtute dispensationis Gregorianæ.

Non obstant verba dispensationis, ac matrimoniũ iuxta Statuta, seu stabilimenta Militiæ, vnde inferũt informãtes pro Abbate, quod cum facultas suscipiẽdi habitũ esset generalis in Religione sibi beneuisa, & inter Ordines Militares adsint aliqui prohibentes matrimonium, prout Hierosolymitanus, aliqui permittentes cum vnica, & virgine, prout est Militia Sanctorum Mauritij, & Lazari, aliqui permittentes reiteratas nuptias etiam cum Viduis, prout sunt Mi-
1 litiæ Sancti Stephani, & Hispanorum, sit facienda † relatio singula singulis referendo. *l. si negotium C. de negot. gest. Rota decis. 756. nu. 1. p. 1. diuers.* vt si Tarquinius suscepisset, prout suscepit Ordinem Sãctorum Mauritij, & Lazari cum vnica, & Virgine cõtrahere posset, & retinere pensionem, si suscepisset Ordinem Sancti Stephani, vel Hispanorum potuisset contrahere matrimonium cum Vidua, & reiterare nuptias, & retinere pensionem, nam tunc seruasset formam stabilimentorum, & matrimonium esset iuxta statuta; Ideò cum Tarquinius contraxerit contra stabilimenta Religionis Sanctorum Mauritij, & Lazari, non potest retinere pensionem,
2 cum Papa † non dispenset super matrimonio nullo ad effectum retinendi pensiones. *Seraph. decis. 121. repetita diuers. 591. par. 1. Paris. de resignat. libr. 6. quæst. 2. nu. 116.*

Quia fuit responsum, sensum verborum dispensationis non esse, vt fieret restrictio ad numerum, & qualitatem mulierum, vel ipsa stabilimenta, sed esse quod si Tarquinius ingressus fuerit Militiam, cuius statuta admittunt matrimonium, posset illud contrahere cum quauis muliere nullo Iure sibi prohibita etiam Vidua, & pluries nupta, vel corrupta, & posset etiam reiterata matrimonia contrahere.

3 Primò, quia illa verba, † *iuxta statuta, seu stabilimenta Militiæ*, non stant restrictiuè, & distributiuè, sed causatiuè, & demonstratiuè. *l. fin. §. Titia, ff. de liber. leg. Bart. in l. Centurio, ff. de vulg. Aym. cons. 301. nu. 5. Gregor. 516. num. 7. & 8. Mantic. decis. 59. nu. 10.*

Secundò quia dum Papa considerauit quamcunque mulierem etiam viduam nullo Iure Tarquinio
4 prohibitam, vtique voluit † indistinctè dispensare, dummodo mulier non esset consanguinea, vt sensit *Rota apud Gregor. d. decis. 516. nu. 6. & 7.*

5 Tertiò quia dum subiungit, *etiam cum Vidua*, † implicat casum iam non dictum. *Dec consil. 542. num. 7. Mantic. decis. 392. nu. 2.* & implicat casum maiorem distinctum ab expressis vltra tenorem stabilimentorum. *l. etiam ff. solut. matrim. l. etiam inuitis C. de acquir. rer. domin. l. 2. de testib. Surd. decis. 8. nu. 12. Rot. decis. 721. nu. 7. par. 2. recent.*

Quartò quia dum addit, *ac te ad secunda, & plura vota, &c.* vtique ob dictionem, *ac*, Papa ampliat ad plura matrimonia distincta, & separata vltra formam
6 stabilimentorum cum copula † (&) comprehendat qualitates distinctas, & separatas, quarum vna non insit alteri, nec ab illa dependeat. *l. ea tamen adiectio ff. de leg. 3. l. scire debemus. vbi Bart. ff. de verbor. oblig. Rolan. cons. 79. nu. 22. lib. 3*

Vnde licèt tota periodus regatur à verbo, *dispensamus*, tamen orationes sunt ita perfectæ, vt intret dispensatio, etiam si transitus sit ad secunda, & plura matrimonia prӕter, vel contra formam stabilimentorum. *l. falsa. fin. ff. de condit. & demonstr. Ruin. d. cons. 41. nu. 8. & seq. lib. 2. Cephal. cons. 87. nu. 5.* co-
7 pula enim † (ac) apposita inter duas orationes perfectas non repetit in sequenti qualitatem expressam in precedenti. *Bar. in l. Seia. §. Caio, n. 3. ff. de fund. instr. Paris. cons. 38. nu. 25. & seq. lib. 2.* & ideò propter dictiones ampliatiuas, & copulatiuas cessat restrictio ad stabilimenta, & statuta Religionis.

Quintò quia concurrit obseruantia interpretatiua, nam Tarquinius contraxit plura matrimonia etiã cum Vidua, & retinuit pensionem, quæ obseruantia
8 † interpretatiua declarat verba dispensationis. *l. si de interpretatione. ff. de legib. cap. cum dilectus. de consuet. Aym. cons. 101. num. 3. Seraphin. decis. 600. nu. 3. Rot. diuers. decis. 574. nu. 3. par. 1.*

Sextò quia in dispensatione Gregorij XIII. derogatur Constitutioni Pij Quinti 73. quæ tollit facultates retinendi pẽsiones vltra primum matrimoniũ,
9 ex qua † derogatione Cõstitutionis Pij Quinti etiã in executiuis declaratur voluntas Papæ. *Bald. in l. eã quam, nu. 36. C. de fideicom. Cagnol. in l. 1. nu. 32. de reg. iur. Seraph. decis. 716. nu. 3. & 1321. nu. 5. Goz. cons. 38. num. 14. Bart. cons. 56. num. 49. Rot. diuers. decis. 532. nu. 7. par. 1.*

Septimò quia derogatur stabilimentis Militiarum etiam iuratis, & confirmatis à Sede Apostolica, & sic tantum abest, quod dispensatio se restringat ad
10 stabilimenta, † quòd imò illis deroget quatenus obstarent. *Rot. decis. 1. nu. 2. de prabend. in nou. & dec. 192. nu. 6. par. 1. recent.*

Octauò sufficiebat dicere, *iuxta statuta, & stabilimenta Religionis*, & sic tot verba *etiam cum Vidua pluries nupta vel corrupta, ad secunda, & plura alia vota, aut secundas, & pluries nuptias matrimonio, vel successiuè matrimonijs constantibus,*
11 *&c.* essent superflua, quod dici † non debet etiam in dispensationibus *l. si quando. ff. de leg. 1. Gregor. d. decis. 516. nu. 3. Calder. cons. 6. qui fil. sint legit. Surd. cons. 127. n. 9. ad fin.* & sequeretur cõtradictio, quod seruarentur stabilimenta, & illis derogaretur, quod
12 fieri † non debet. *cap. cum expediat, de elect. in 6. l. 1. C. de inoffic. dot. Alexand. cons. 21. n. 7. lib. 7. & cõs. 141. n. 5. lib. 2.* derogatio enim stabilimentorum declarat dispensationem loqui contra formam, & tenorem illorum. *l. derogatur, ff. de verb. signif. Bar. in l. vlt. C. si contra ius, vel vtilit. public.*

13 Ex quibus cessat, quòd relatio † sit faciẽda distributiuè singula singulis, vt supra dictum fuit, quia singula singulis distributiuè tunc fit relatio, quando dispositio aliter non potest saluari secundum rectitudinem sermonis, vel priuilegia concessa essent incõpatibilia; aliàs non subsistente euidenti necessitate
14 non fit ista relatio † singula singulis, sed inhærendũ est proprietati, & generalitati verborum coniũctim, & vniuersaliter intelligendo. *Corn. cons. 268. nu. 22. & seq. lib. 4. Angel. in l. fin. nu. 4. C. de fideicom. Dec. cõs. 186. col. 2. in fi. & cõs. 384. n. 6. vers. nõ obstant allegata Rot. diuers. decis. 54. n. 18. & 25 & seq. par. 2.*

Nec applicatur *decis. Seraph. 121.* repetita *par. di-*
15 *uers. 591.* † nam illa loquitur in prætensione extinctionis pensionis ex eo, quod non fuerit seruata forma *Concil. Trid. de regul. sess. 25. c. 15.* in faciẽda professione post annum, & quia virtute statuti Militiæ Sancti Stephani eodem tempore datur habitus, & emit-

emittitur professio,& ex alijs deductis in decisione, ibi firmatur,quòd Miles Sancti Stephani quoad annuam probationem sub Cõcilij Decreto non comprehenditur, at in casu nostro non contingit disputari de validitate professionis,nec etiam de validitate matrimoniorum dubitari potest,cum adsit expressa dispensatio ex supra deductis.

Non obstat *Decisio in Palentina pensionis 21. Nouembris 1586. coram bon. me. Cardinali Blanchetto*, nam illa retorquetur, nam sicuti ibi dictio (iuxta) non stat comprehensiuè ad omnia matrimonia permissa iuxta stabilimenta Religionis,ita non debet stare restrictiuè contra amplitudinem verborum, & vis in dicta decisione Palentina non stat in dictione (iuxta) sed in Constitutione Pij Quinti, cui & etiam statutis Religionis hic non solum fuit sufficienter derogatum,sed etiam dispensatio est cõcepta per verba, *ac etiam cum Vidua, ac etiam te ad secũda & plura vota, &c.* Vnde dispensatio suffragatur pro secundis, & tertijs matrimonijs etiam cum Vidua,vt supra deductum est, & ideò *decisio in*
17 *Palentina* non applicatur, † quia in illo casu non aderant supradicta verba prægnantia, & geminata cum supradictis derogationibus, &c.

Et ita vtraq. parte informante fuit resolutũ,&c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS, D. CARDINALI VBALDO.

Montis Falisci Pensionum.

Die Veneris 27. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Manutentio in quo statu dari soleat. Solutiones factę pro residuo ad quid suffragentur, & quid præsupponant.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio dari solet in eo statu, in quo quis reperitur tempore motæ litis.*
2 *Pensionis exigendi quasi possessio ex quo probetur.*
3 *Solutiones facta pro residuo bene suffragantur ad acquirendũ integram quasi possessionẽ exigendi*
4 *Solutiones pro residuo præsupponunt alias solutiones præcessisse.*

DECISIO. LXXVI.

FVerunt ab A. C. relaxata duo mãdata de manutenendo ad fauorem D.Equitis Lãfreducci pro duabus pensionibus ad sui fauorem reseruatis super Commenda Montis Falisci Ordinis Sancti Ioannis Hierosolymitani, vna scilicet scutorum 110. auri in auro,altera verò scutorum 230. similium.Vnde cum hodie in gradu appellationis in Rota fuerit dubitatum,an dicta mandata A.C.sint reuocanda,DD.non esse reuocanda resoluerunt. Quia validitas non fuit controuersa, & iustitia apparebat ex literis Apostolicis reseruationis pensionum quę fuerunt datæ in *Summ.nu.1.& 2.* iuncta quasi possessione exigendi dictas pensiones quolibet anno in scutis 340. monetæ,in qua possessione exigendi hanc summam in mo
1 neta manutentio bene fuit concessa ab A.C. cũ ea † dari soleat in eo statu,in quo quis reperitur tempore motæ litis *§.retinẽdæ inst.de interd.fel.recor.Greg. Decis.Rot.Rom.Par.1.Pauli Rubei. XV.dec.275.n.14.Rot.diu.dec.512.n.1.p.1.in recẽt.*

2 Quod verò D.Eques sit in possessione † exigendi dicta scuta 340. monetæ signanter patet ex ordine Antonij Bossij procuratoris D. Prioris Gattinaræ dato in dicto *Summario n.10.* in quo ordine habetur, quòd soluebantur dicto Equiti scuta 63. & ba. 50.monetæ pro residuo annatæ scutorum 340. pensionis maturatæ in festiuitate Sancti Ioannis 1624. & hoc idem colligitur ex partita Bartholomæi Ascornei,vbi pariter apparet, quòd fuerunt soluta scuta 300. pro residuo scutorum 340. monetæ pro annua pensione debita Lanfreduccio à D.Gattinara,ita vt clarè constet,Lãfreduccium esse in hac quasi pos-
3 sessione exigendi quolibet anno scuta 340. monetæ, cum † solutiones factæ pro residuo benè suffragentur ad acquirendum integram quasi possessionem,vt in his terminis fuit dictum in *Regien. Pensionis 26. Iunij 1598.coram Orano, & in Spoletana Pensio-*
4 *nis 21.Iunij 1619.coram bo.me.Vbaldo*, cum præsupponant † alias solutiones præcessisse *gloss. in l. si ex pluribus.ff de acceptil.Ias.in l. si quidem num.4. vers.limita C.de transact Bero.consil. 92. num.2. lib.1.& firmatur in d Regien.& Spoletana Pẽsion.*

Non obstant ea,quę dicuntur de detractione onerum communis ærarij. Quia non sunt præsentis inspectionis, in qua solum agitur de manutentione in ea summa,quam constat fuisse solutam, vnde non est indagandum quid in dicta solutione comprehendatur, & an aliquid fuerit deductum. & posset oppositio procedere,si ex solutionibus factis prætenderetur manutentio quoad integram pensionem reseruatam in literis Apostolicis, nempè in scutis auri in auro,sed solùm prætenditur manutentio in scutis monetæ, pro quibus tantum fuerunt relaxata mandata iuxta solutiones factas.

Et ita decisum &c.

¶ *Infra in eadem causa habetur alia decisio sub die 10 Iunij 1630. coram Reuerendiss. Pirouano Decano, est decisio 386.*

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Romana Fideicommissi de Victorijs

Die Mercurij 2. Iunij. 1627.

ARGVMENTVM.

Fideicõmissarius,licet teneatur probare, quãdo asserit,quod in hæreditate adsint alia bona, ex quibus detractiones pro hærede fieri possint,tamen hoc cessat,si hæres non confecit inuentarium, nam quamuis legitima nõ amittatur,si sit filius,tamen habet malam præsumptionem contra se, & tenetur probare alia bona non extitisse, ex quibus detractiones fieri potuerint.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario docenti, ad fuisse alia bona, ex quibus detractiones fieri potuerunt, incumbit onus probandi, fallit nu.2,*
3 *Hæres si non confecit inuentarium, habet malam præsumptionem contra se.*
Et ideo tenetur probare alia bona non extitisse, ex

quibus detractiones fieri potuerunt. num.3.
4 *Maximè si alienauit bona notabilis valoris.*
5 *Legitima, quando in bonis stabilibus non debeat.*
6 *Immissio fideicommissario non retardatur, si hæredi datur retentio alicuius corporis hæreditarij pro sua detractione, & nu.16.*
7 *Dos solui non debet ex bonis fideicommisso subiectis. nu. 8.*
9 *Clausula sublata tollit iurisdictionem Iudici, & facultatem opponendi parti.*
10 *Assertio ad fauorem asserentis nullam probationem facit.*
11 *Melioramenta, vt debeantur debent esse necessaria vel vtilia, ac talia, quæ de iure reficienda veniãt.*
12 *Narratiua simplex instrumenti, praiudicare non potest illi, qui in eo non interuenit.*
13 *Scriptura informis, & simplex copia carens substantialibus, nihil probat.*
14 *Hæres præsumitur soluisse debita hæreditaria ex pecunijs rei venditæ defuncti vel ex fructibus post purificatum fideicommissum nu.15.*

DECISIO LXXVII.

DOmini steterunt in decisis: * Et quoad legitimam debitam Io. Baptistæ seniori, & dotem Camillæ illius matris, & Dianæ eiusdem vxoris placuerunt responsiones datæ in decisione.

Nec visum fuit obstare, quod stante expressa bonorum stabilium alienationis prohibitione, etiam ex
1 causa legitime, & dotium, fideicommissario docenti adfuisse alia bona, ex quibus detractiones fieri potuerint, incumbat onus probandi, vt per *Gabr. cõs.138. num.6. & seq. & n.40. & in fine lib.2. & Rot. decis.*
2 *210. n.1. p.2. diuers.* Quoniam hoc nõ procedit, quãdo non fuit † confectum Inuentarium, tunc enim quamuis legitima non amittatur, *Gabr. de legitim. concl.1. nu. 1. & seq. Rota in Romana legitima 23. Martij 1612. coram Illustr. D. Card. Caualerio, & in Romana Domus 3. Martij 1617. cor. bo. me. An-*
3 *drea.* tamen hæres propter malam † præsumptionẽ, quam contra se habet, tenetur probare alia bona nõ extitisse, ex quibus detractiones fieri potuerint, *Natt. cons.129. nu.11. & cons.118. nu.8. Sard. decis. 316. n.13. & seqq.* & fuit dictum in *Romana de Herculanis 7. Iunij 1581. coram Brauo* & in alijs relatis post *cons.20. Giouagn. lib.2. & Add. ad sanctæ mem. Greg. XV. decis. 266. sub num.16. lit. D.*

Præsertim, quia cõstat d. Io. Bapt. seniorẽ animalia
4 notabilis valoris† alienasse, ac etiam plura alia bona tàm mobilia, quàm stabilia extitisse, quæ hodie non reperiuntur, vt deducitur in postrema decisione.

Neq. obstat, quod in laudo præclaræ me. Alexandri Cardinalis Farnesij fuerit bo. me. D. Antonio, d. Io. Baptistæ filio, assignata legitima scutorum sex millium etiam in bonis stabilibus; & postea bo. me. Iustus per eius diffinitiuam sententiam similem summam pariter in bonis stabilibus assignauerit Curtio alteri filio eiusdem Io. Baptistæ, & consequenter hodie tantundem etiam detrahendum videatur ex persona Horatij tertij filij. Quoniam assignationes huiusmodi factæ fuerunt pro legitima debita non solũ occasione successionis Bernardini qui fideicommittentis, sed etiam patris, matris & aliorum, vt in ipso laudo apertè legitur. Ideò non sequitur fuisse iudicatum, legitimam adhuc deberi in stabilibus, non obstante dicta alienationis prohibitione; dici enim potest, bona fuisse assignata occasione legitimæ debitæ in bonis patris, matris, & auiæ, non autem dicti fideicommittentis, ex quibus legitima, præsertim† in
5 stabilibus, re vera non debebatur, stante consumptionis, & detractionis iam factæ præsumptione, & dicta expressa prohibitione, cui d. Io. Baptista non reclamando, dum vixit, acquieuerat, iuxta tradita per *Honded. cons.66. n.16.17. & seqq. l. 2.* cum alijs allegatis in decisione. Et in omnem casum semper subsistere videbatur alia responsio decisionis, quod legitima, quæ hodie per D. Petrum Paulum, & litis consortes pretendi potest, non excludit scuta quatuor millia, vnde concessa eisdem retentione alicuius alterius corporis hęreditarij dicti Bernardini similis
6 valoris, æquitas† non patitur, quòd immissio in possessionem istorum duorũ Casalium retardari debeat.

Quoad dotem D. Dianæ sororis ipsorum DD. fratrum collitigantium pro scutis decem millibus, fuit responsum, scuta sex millia fuisse iam soluta, reliqua verò quatuor millia esse soluenda per eosdem fratres ex alijs ipsorum bonis liberis iam diuisis, de quibus in Summario D. Marci Antonij nu. 4.10. & 11. quæ
7 patet esse sufficientissima; Ideò † ex bonis fideicommisso subiectis solutio fieri non debet, iuxta *Text. cum ibi not. in Auth. Res quæ, C. Commun. de leg. Rot. dec.543. nu.2. coram san. me. Greg. XV.* cum alijs allegatis per *Add. ibi nu.3. & 4.* Quod procedit non obstante, quod Testator mandauerit dotari fœminas iuxta vires sui patrimonij, quoniã talis dispo-
8 sitio est intelligenda† quatenus illæ aliunde congruè dotari non possent, *Castren. cons.64. num. 4. libr. 2. Molin. de primog. Hisp. lib.4. c.7. nu.* . & fuit dictũ *in Romana Census de mutis 12. Decembris 1614. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Quo verò ad donationẽ factã à Petro Leone, Bernardini fideicõmittentis filio, ad fauorem d. Horatij, de qua in Summario D. Petri Pauli num.2. omisso quod constare non videbatur, bona, & iura donata re vera ad ipsum donantem spectasse, placuit responsio, quod Bernardinus d. Petro Leoni pro sua legitima reliquit in domo congrua alimenta, & habitationem cum duobus, vel tribus famulis, itaut aliud de bonis suis petere non posset, vt eodem Summario num.1. & deinde omnes differentiæ, & controuersiæ inter ipsos de Victorijs ortæ, compromissæ fuerunt in personam d. Card. Farnesij, qui postea in dicto eius laudo lato de anno 1579. præuia narratiua tàm prædictæ, quàm etiam alterius donationis, ab eodem factæ ad fauorem Antonij, aliarumque prætensionum, ipsi Petro Leoni certa bona, eius vita durante tantum, assignauit, cęterisque differentijs, vt in eo legitur, terminatis, quoad prætensiones huiusmodi donationum imposuit perpetuum silentium, firmis remanentibus fideicomm. vt in Summar. D. Marci Antonij, num. 6. quod laudum fuit postea per felic. record. Gregor. XIII. mot. pro-
9 pr. amplissimè confirmatum, cum decreto irritanti, & clausula, † *Sublata* quę tollit iurisdictionem Iudici, & facultatem opponendi parti, non obtenta oris apertione, *Bart. in l. fin. sub numero 1. C. de cauf. frument. libro 11. Felin. in cap. nonnulli sub n.22. de rescript. Caputaq. decis.134. n.4. p.3.* cũ alijs

per

per Gonzal. super reg. 8. gl. 66. num. 2. & seqq. & fuit dictum in Pampilon. Prioratus 10. Ianuarij 1600. cor. Card. Pamphilio & alibi sæpè, vt refert Mart. de clauf. par. 1. clauf. 154. n. 1. & seq. Ideò visum fuit hodie donationem prædictam non esse habendam in aliqua consideratione ad effectum, de quo agitur, præsertim quia d. laudum fuit executioni demandatum, suumq; habuit effectum.

Prout nec etiam fuerunt habita in consideratione prætensa melioramenta facta per Alexandrum in Casali Petrælatæ, quia illa aliunde non iustificantur, quam ex eiusdem Alexandri assertione facta in te-
10 stamento † quæ ad ipsiusmet asserentis fauorem, & in D. M. Antonij fideicommissarij præiudicium, qui ab eo causam non habet probationem aliquam non facit, l. qui testam. ff. de prob. Bart. & Imol in lege facta, §. si hæres, ff. ad Trebel. Peregr. de fidei-
11 com. art. 53. nu. 61. & multò minus constabat, † illa fuisse necessaria, vel vtilia, ac talia, quæ de iure reficienda veniant.

Denique nec etiam visum fuit obstare prætensam detractionem æris alieni. Nam de asserta impositione annui census scutorum 72. facta per Bernardinum ad fauorem Patrum S. Petri ad Vincula, aliun-
12 de non constabat, quàm ex simplici narratiua † instrumenti celebrati de anno 1577. dicto Summario D. Petri Pauli, num. 9. quæ D. Marco Antonio fideicommissario, qui in eo non interuenit, præiudicare non potest ex præallegatis. Et alia scriptura, quæ dabatur ad hoc probandum eodem Summario num. 8. vltra quod non loquitur de impositione census, sed de asserta venditione medietatis Casalis, est
13 informis, † & simplex copia, carens substantialibus, ideò nihil probat, Auth. Si quis in aliquo, C. de eden. c. 1. de fid. inst. Rot. decis. 286. num. 4. parte 1. recent.

Quo verò ad pecunias solutas per D. Io. Baptistã seniorem pro extinctione diuersorum censuum, aliàs impositorum per Bernardinum, in totum ascendentium ad summam scutorum 1700. d. Summario D. Petri Pauli num. 10. 11. & seqq. fuit responsum, so-
14 lutionem † præsumi factam ex pecunijs hæreditarijs, cum idem Ianu. Baptista plura bona, tam se mouentia, quàm alia alienauerit, & inuentarium non confecerit, Peregr. de fideicom. art. 35. num. 29. & 24. Surd. decis. 15. num. 15. & 16. & fuit dictum in Bonon. fideicomissi de Cataneis 10. Martij 1617. coram R. P. D. meo Pirouano, ponderando præsertim, quod extinctiones factæ fuerunt partim eodem anno, quo Bernardinus dicti Ioannis Baptistæ pater decessit, partim verò anno sequenti, vt fuit etiam consideratũ in decisione ex traditis per Surd. d. decis. 15. num. 10.

Vltra quod in omnẽ casum essent imputandi fru-
15 ctus † post putificatum fideicom. percepti, vt post Sim. de Pret. de interpr. vlt. volun. fol. 356. nu. 13. qui fructus vel longè excedunt prætensam æris alieni detractionem, vt in dicto Summario D. Marci Antonij num. 13. vel saltem admodum extenuant, illiusque prætensionem dubiam reddunt, itaut cum ea reducatur ad quid modicum, & adhuc supersint plura alia bona, super quibus D. Petrus Paulus, & litis consortes, quatenus aliquid detrahendum super-
16 sit, sũt tutissimi, quia sub prætextu † talis detractionis immissio, de qua agitur, retardari non debet.

Ex quibus & alijs deductis in decisione Domini censuerunt, pro nunc dandam esse immissionem D. M. Antoni in possessione dd. duorum Casalium, Petrælatæ, f. & S. Preculi, retentis interim per D. Petrum Paulum alijs bonis in d. q. Bernardini hæreditate repertis, prout nunc retinet, donec in progressu causæ, quatenus opus sit, melius fuerit discussum, ac liquidatum, An aliquid detrahendum supersit, necne, sine præiudicio iurium ambarum partium, vt in alia decisione.

Et ita decisum, vtraque parte informante.

☞ *Idest sub die 10. Martij 1627. est decisio 47. supra in hac parte, & infra adest alia decisio sub 14. Ianuarij 1629. coram eodem R. P. D. Merlino, est decisio 129.*

ILLVSTRISS. P. D. MANZANEDO PATRIARCHA HIEROSOL.

Ferrarien. Dotis.

Die Mercurij 2. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Vxor, quando præferatur creditoribus mariti pro sua dote consequenda, stante confessione mariti de recepto, constante matrimonio, quæ non probat veram dotis numerationem.

SVMMARIVM.

1 *Dotis confessio de recepto facta à marito constante matrimonio, non probat veram dotis numerationem in præiudicium creditorum.*
2 *Dotis numeratio, est necessaria, ad hoc vt mulier præferatur pro sua dote, mariti creditoribus.*
3 *Dos verisimile est, quod sit constituta secundum conditionem & qualitatem personæ.*
4 *Præsumptio quod dos, sit constituta iuxta qualitatem personæ est vrgentissima.*
5 *Pater verisimile non est, quod constituat dotem minorem vni filiæ, quàm aliæ.*

DECISIO LXXVIII.

PRætendentibus DD. de Ricijs, & Panizatis habentibus pro se tres sententias conformes constare de re iudicata exequen. proposui dubium in Rota sub die 14. Maij præteriti, an constaret de tali re iudicata, sed DD. ordinarunt, quòd videretur, an constaret de credito dotali Cæciliæ matris Caterinæ, super quo causa hodie reproposita, fuit per DD. resolutum constare de credito dotis ducatorum 2000. dictæ Cæciliæ; & in hoc recedendum esse à decisis 4. Maij 1615. coram bo. me. Baratto. quæ decisio est inter recen. 683. par. 2. Et quæ fundatur in eo, quod non præcesserit aliqua dotis pro-
1 missio, & quod confessio † dotis de recepto facta à marito constante matrimonio non probat veram dotis numerationem in præiudicium creditorum, vt latè per Conar. lib. 1. var. c. 7. per totum, & Menoch. de præsum. 13 lib. 3. Cæterum pro fundamento resolutionis supradictæ considerabant DD. ex nouiter deductis constare sufficienter de dicto credito

dito dotali ex testibus vigore remissoriæ per bo. me. Remboldo relaxatæ examinatis in partibus, de quibus in sum. Caterinæ *num.*4.*&* 5. plenissimè deponentibus veram dotis † numerationem, quæ est ne-
2 cessaria ad hoc, vt mulier præferatur pro sua dote mariti creditoribus iuxta gl. communiter receptam. *in.l.assiduis verb. date. C. qui potiores*, quam dicit singularem *Cal. in c.contingit. num.*7. *de dolo*, *& contum. Alex. in l.*1.*nu* 75.*ff sol matr. Dec.consil.*96.*in fin. & Crau.cons.*40. qui testes etsi deponant confectioni instrumenti confessionis dotis interfuisse, & ex hoc possit inferri, quòd, sicut instrumentum non probat, vt dicitur in decisione bo. me. Buratti in proprio, nec etiam testes circa illud deponentes, attamen cessat omne dubium cum in substãtia sint concordes, nempè quod per Iulium patrem dictæ Cæciliæ fuerunt soluti Ioanni Mariæ illius viro ducati 500. occasione venditionis domus factæ Confraternitati S. Rocchi, & de quibus erat actum in apoca matrimoniali. Item Ducati 500. extracti dal vezzo di perle, vt dicitur, venditus pro dicta summa, vt benè deponunt dicti testes. quo verò ad aliam similem partitam ducatorum 500. solutorum dicto Ioanni Mariæ in apparatu, & adornamentis, alijsq; bonis mobilibus eam satis probant testes, qui licèt non deponant de illorũm valore, tamen quia illa specificant, & verisimile est, quòd ascendant ad prædictam summam, propterea DD. illam ascendere arbitrati sunt, vt asseritur in quietantia dotis solutæ facta per d. Ioannem Mariam, quæ datur dicto Summario num. 2. Difficultas autem reducitur ad vltimam partitam pro alijs ducatis 500. & consistit in eo, an confessio dotis pro dicta summa sit attendenda, & DD. non obstan. quòd fuerit facta constante matrimonio, admittendam fore censuerunt moti ex eo præcipuè, quod Ioannes Maria maritus attenta illius conditione, & qualitate personæ erat dignus tali dote, vt deponunt testes dicto summario
3 numero quinto, ita vt verisimile sit † dotem fuisse constitutam in prædicta summa ad notata per *Bald. in l. nulla, num.*6. *vers. si autem de dote, C.de iure dotium, & per Surd.cons.*94.*nu.*29.*lib.*1.vbi quod est verisimile, quòd dos promissa fuerit competens, & congrua secundum personarum conditionem, &
4 qualitatem, quam præsumptionem † dicit vrgentissimam, & vrgentem coniecturam, *Menoch.præsumpt.*6.*n.*81.*lib.*3. Secunda coniectura desumitur ex testibus deponentibus *dicto summario num.* 6. dictam dotem patrem assignare potuisse. Tertia verò quia Iulius pater collocauit alias quattuor filias condecenter, vt dicunt testes prædicti, vnde verisi-
5 mile † non est, quòd Cæcilia habuerit minorem dotem, quàm aliæ.

Ex quibus visum fuit DD. cessare coniecturas põderatas in decisione bon. mem. Buratti, & præambulere supra consideratas, & exinde constare de dicto credito dotali Cæciliæ ducatorum duorum milliũ. Et ita conclusum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARDINALI VIRILI.

Assisien. Bonorum.

Die Mercurij 2. *Iunij* 1627.

ARGVMENTVM.

Iudex ritè, & rectè procedendo, dando alicui manutentionem, priuat aduersarium sua possessione, si quam habet. Dominium ad effectum deuolutionis qualiter, & quibus adminiculis probetur.

SVMMARIVM.

1 *Possessio data à Iudice ritè, & rectè procedente, est manutenibilis.*

2 *Immissio in possessionem, nisi probetur, quod sit nulla, & iniusta, est manutenenda.*

3 *Detentor, dum non vult restituere, turbat in ciuili possessione, & vt à turbatione desistat, datur manutentio Domino directo, ratione ciuilis possessionis.*

4 *Canonis solutio per plures annos deseruit pro adminiculo ad effectum dominij, prout & enunciatiuæ canonum. num.*6.

5 *Testes de fama in antiquis probant.*

7 *Dominium, & possessio ad effectum deuolutionis probatur ex inuestitura, iunctis alijs adminiculis.*

8 *Locatio, si probetur quod finita est, tunc non requiritur alia probatio dominij.*

9. *Nomen alicuius rei ex cursu centum annorum, mutari potuit.*

10 *Identitas probatur ex duabus demonstrationibus.*

11. *Emphyteuta, nisi doceat, de nouo titulo acquisitionis, omnia bona inter limites existentia præsumuntur emphiteotica.*

12 *Deficientia lineæ in inuestitura præsumitur, quãdo nemo compareat, qui prætendat esse de comprehensis & alia num.*13.

14 *Decis. in causa Romana de Nocchiesis coram bon. mem. Vbald. quando cesset.*

15 *Procuratoris præsentia, quando suppleat defectũ citationis ad videndum iurare testes.*

16 *Notario deponenti de sua deputatione creditur.*

18 *Aegidiana ad effectum suspensiuum, etiamsi sententia sit lata per cedulam, si sit in possessorio, habet locum.*

19. *Aegidiana intrat, si vtraque pars sit subiecta immediatè Sedi Apostolicæ.*

20 *Aegidiana, ad hoc vt intret, tenor tantùm sententiæ attenditur.*

DECISIO LXXIX.

CORam bonæ memoriæ Remboldo sub die 26. Iunij 1626. fuit dictum dandum esse mandatum de manutenẽdo Communitati Asisij ex rationibus in dicta decisione deductis: sed disputato dubio coram me, an esset recedendum à decisis, Domini à dicta decisione recesserunt, & dixerunt Cõmunitati Bictonij dandum esse mandatum de manutenendo, quia fundamenta supradictæ decisionis visa fuerunt non subsistere, & etiam ex nouiter deductis euacuari.

Primum enim fundamentum, quòd Communitas Asisij doceat de instrumento emptionis, & possessione, tollitur duplici ratione, prima est quòd cum

cum R.P.D. Verospius ritè, & rectè processerit, vtique Communitas Bictonij immissa auctoritate
1 † Iudicis acquisiuit possessionem manutenibilem, & Communitas Asisij remansit priuata possessione anteriori, si quam habebat *Ang. in l. Clam possidere, §. qui ad nundinas nu. 2. vbi Alexander nu. 2. Ias. num. 20. ff. de acq poss. ff l. qui vniuersas. §. idē cum Prætor, ff. eod. Seraph. decis. 1325. nu. 2. Gregor. decis. 582. num. 2. & in recent. decis. 173. nu. 1. par. 1. & 557. n. 2. par. 2.* & si non probet: r immis-
2 sionem † fuisse nulliter, & iniustè datam, Communitas Bictonij immissa est manutenenda, *Rota decisio 802. num. 7. par. 1. diuers. & fuit dictum in Romana Melioramentorum 9. Decembris 1616. coram bon. mem. Vbaldo, & in Romana de Bombellis 21. Maij 1613. coram bon. mem. Card. Sacrato.*

Secundò, quia cum Communitas Bictonij domina directa concesserit ad tertiam generationem cum clausula constituti q. Brachio de Balleonibus, vtique finita generatione, vt infra dicetur, Communitati Bictonij Dominæ directæ datur manutentio ratione ciuilis possessionis pro recuperatione naturalis, nam dum detentor nō vult restituere turbat in ciuili pos-
3 sessione, & vt à turbatione † desistat datur manutentio domino directo ratione ciuilis, *Bartol. in l. 1. §. fin. num. 17. & ibi glos. in verbo possidet, ff. vti possid. Bero. cons. 102. num. 43. lib. 1. et consil. 45. num. 23. et seq. lib. 3. Menoch. de retin. remed. 3. num. 22. et fuit dictum in Ciuitatis Castelli bonorum 8. Nouembris 1589. coram bon. me. Card. Pamphilio.*

Secundum fundamentum decisionis, quòd sententia R.P.D. Verospij non iustificetur ex actis, ex quo inuestitura de anno 1524. non probat dominium, nec possessionem, esset verum, si non concurrerent adminicula, quæ sufficientia hic concurrūt: primò solutio vnius Archibusij pro canone iuxta conuentionem supradictæ inuestituræ tàm per ipsos inuestitos, quàm per Communitatem Asisij facta,
4 quæ † canonis solutio per plures annos deseruit pro adminiculo ad effectum dominij, *Specul. tit. de empbyt. §. nunc aliqua, vers. 53. Roman cons. 127. num. 1. Abb. consil. 74. in princ. lib. 1. Rot. in recent.*
5 *decis. 290. num. 4 par. 1.* Secundò testes † de fama, qui in antiquis probant, *Ias. in l. admonendi in 2. lectur. nu. 143. ff. de iure iuran. Seraph. dec. 1461. num. 2.* Tertiò titulus emptionis factæ per Communitatem Asisij à Dominis de Balleonibus, vbi
6 enunciatur canon † dicti Archibusij, quod deseruit pro adminiculo, vt fuit dictum *in Sublacen. Bonorum 21. Maij 1604. coram bon. me. Litta*, ex inuestitura autem cum tot adminiculis probatur dominium, & possessio ad effectum deuolutionis tàm
7 inter locatorem, & conductorem, quàm contra Cōmunitatem Asisij habentem causam à Dominis de Balleonibus conductoribus, quàm etiam contra tertium, *Rip. in l. si rem aliquam, num. 39. ff. de acq. poss. Socc sen. cons. 187. num. 2. & seq. lib. 2. Dec. cons. 146. num. 14. Rot. diuers. decis. 91. et 591. par. 4. et in recent. decis. 290. nu. 1. et decis. 403. n. 91. et 6. par. 1. Cæs. de Graff. decis. 10. num. 7. de caus. possess. et propriet. Seraph. decis. 896. nu. 2.* præsertim cum Communitas Asisij habeat causam à Do-
minis de Balleonibus inuestitis, vnde probato loca-
8 tionem esse finitam † non requiritur alia probatio dominij, stante præsertim clausula constituti, sed agitur ex *l. si quis conductionis, C. loc. Bald. cōs. 177. nu. 4. lib. 3. Dec. cons. 28. num. 3. Rot. decis. 290. nu. 9. et 10. par. 1. recent.*

Tertium fundamentum, quòd inuestitura contineat tantùm prædium *delle Fosse*, non autem prædium *delle Vacchette*, videtur sublatum ex eo, quod cum inuestitura loquatur de duabus tenutis, nempè
9 *delle Fosse, e dell'Ose*, vtique ex cursu centum † annorum nomen mutari potuit, *Decian. cons. 19. n. 14. et seq. lib. 3. et fuit dictum in Romana Deuolutionis 28. Maij 1625. coram R. P. D. Pirouano*, & propterea sat est, quòd respectu prædij *delle Vacchette* verificentur tres demonstrationes inuestituræ, & respectu prædij *delle fosse* concurrant quattuor
10 demonstrationes, cum sufficerent duæ † demonstrationes, quamuis aliqua deficeret, *Bart. in l. demonstratio falsa, num. 14. et seq. de condit. et demonstr. Decian. consil. 17. nu. 8. 9. et 21. lib. 3. Surd. cons. 44. nu. 15. et seq. lib. 1. Rot. in recent. dec. 459. num. 1. in fine par. 1. Greg. decis. 575. num. 4.* immò donec Cōmunitas Asisij, quæ habet causam à Balleonibus inuestitis doceat de nouo titulo acquisitionis omnia bona intra confines contenta, & existen-
11 tia in eodem loco præsumuntur † eadem, de quibus loquitur inuestitura antiqua, *Bald. cons. 265. nu. 2. lib. 2. Ruin. consil. 50. num. 14. lib. 1. Peregr. de fideicom. art. 44. num. 23. Rot. in recent. decis. 508. numer. 1. par. 1.*

Quartum fundamentum, quòd tertia generatio non fuerit finita, non subsistit, quia vltra quod cum
12 nemo compareat † qui prætendat esse de comprehensis, præsumitur deficientia, *Bart. in l. et si certus, §. si onus, num. 1. ff. ad Sylleia. Dec. cons. 652. num. 3. Surd. cons. 530. num. 37. lib. 4. et fuit dictum in Romana domorum 12. Iunij 1589. coram bon. mem. Comitulo*, ad probandam deficientiam li-
13 neæ † concurrunt testes de fama, fides libri Mortuorum, confessio, & allegatio feminas esse auctrices, quibus omnibus simul iunctis deficientia generationis remanet probata, *Bald. cons. 398. numer. 1. lib. 2. Alex. cons. 27. num. 4. in fin. lib. 7. et cons. 172. num. 8. lib. 6. Corn. cons. 204. num. 6. lib. 3. Rot. in recent. decis. 496. num. 2. par. 2.*

Quod autem feminæ in inuestitura non comprehendantur, patet dum inuestitura subdit, *et si nullus ex filijs masculis extiterit*, vnde requirit & quod sit masculus, & quod descendat ex masculo, &
14 ideò feminæ sunt exclusæ, & † cessat decisio *in Romana de Nocchiellis 27. Iunij 1622. coram bon. mem. Vbaldo.*

Quintum fundamentum nullitatis examinis tollitur, quia præsentia procuratoris in monitione Iudicis ad videndum iurare testes, & in commissione
15 † examinis ob mandatum de recipiendo iuramenta supplet defectum citationis, *Seraph. decis. 388. n. 4. Greg. decis. 576. num. 1. et seq.* & facultas examinatoris probatur, cum sit Notarius ordinarius exami-
16 nator deputatus in Ciuitate, & Notario † actuario circa hoc creditur, *Verall. decis. 245. par. 2. Rot. in recent. decis. 699. numer. 3. par. 1. et decis. 301. numero 2. par. 2.*

Sextum

Sextum fundamentum, quòd sententia habet in ventre conditionem data cautione pro melioramentis, non nocet, quia datur instrumentum cautionis, & cum præfixus fuerit terminus ad liquidanda melioramenta in specie, illis non liquidatis in quanti-
17 tate, & valore, † locus erat cautioni, & immissioni, *Put. decis. 461. lib. 2. in correct. Rot. decis. 127. nu. 3. par. 2. in recent. & diuers. 112. in fin. par. 2.*

Septimum, quòd sententia fit per cedulam non obstat, quia quicquid sit vel de iure Canonico, vel in secunda sententia reuocatoria primæ sententiæ pro manutentione, vtique in prima sententia super pos-
18 sessorio † etiam per cedulam intrat Aegidiana, quæ excludit appellationem ad effectum suspensiuum, etiam si sententia fit per cedulã, si sit in possessorio, *Paris. cons. 108. nu. 23. lib. 1. Lancell. de attent. par. 2. cap. 12. limit. 25. num. 1. Rot. decis. 173. nu. 3. par. 1. recent. & fuit dictum in Neapolitana Grani, & Hordei 18. Martij 1519. coram bon. mem. Vbaldo.*
19 Aegidiana autem † hic intrat, cum vtraque Cõmunitas sit subiecta immediatè Sedi Apostolicæ, & lis fuerit in Ciuitate Perusiæ, & nunc in Rota, *Contard. ad l. vnicam, C. si de moment. possess. quæst. 6. nu. 2. & 7. & limit.* 4. ratione canonis reintegrandæ *num.* 11. & 12.

Octauò non obstat, quod simus in possessorio mixto procedente à contractu inuestituræ, quia cum inuestitura fuerit deducta ad effectum possessorij, & ad illud colorandum, sat est vt sit locus Aegidianę, quod tenor sententiæ non contineat mixturam, nec canonizet inuestituram, sed sit in mero possessorio,
20 & ad istum effectum † tenor tantùm sententiæ attenditur iuxta *consil. Corn. 10. nu. 3. lib. 4. & Dec. 28. num.* 2. sæpius à Rota approbata *decis. 263. parte 1. diuers. Seraphin. decis. 452. num. 1. & 603. num. 1. & fuit dictum in Recanaten. Bonorũ 26. Iunij 1587. coram bon. memor. Pamphilio, & in Fauentina Bonorum 15. Aprilis 1580. coram. Seraphin. quæ est inter eius impress. 652.*

Ex quibus vtraque parte informante sæpius causa proposita, fuit ita resolutum, & recessum à decisis coram *bon. mem. Remboldo.*

☞ *Vide infra hanc decisionem in Addictione pro vt in eius Indice in fine posito. Adest infra alia decisio in eadem causa sub die 3. Decembris 1627. coram eodem bon. mem. Card. Virili, est decisio 117.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO

Romana Pecuniaria.

Die Lunæ 7. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Creditum qualiter probetur. Procurator, si ex pecunia propria Domni emat illius nomine loca Montium, &c. si postea absque mandato eiusdem Domini, illa alienat, tenetur ad interesse fructuum, qui habiti fuerint, si non essent alienata.

SVMMARIVM.

1 *Alienans rem aliquam sine mandato Domini tenetur ad interesse ei, ad rationem fructuum, qui percepti fuissent, si non esset alienata, & num. 3.*
2 *Dominij acquisitio fieri potest, etiam si aliquid sit emptum pecunia aliena.*
4 *Mandatum, ex quibus certum est, quod resultet.*
5 *Ratihabitio mandato æquiparatur.*
7 *Causa in aliqua re, quæ vera, & realis est, & quæ perpetuam semper habuit, & habet durationem, tunc vanum est alterius commentitia defectum allegare.*
8 *Ratihabitio gestorum ex quibus resultet.*
9 *Procurator meus fauori dans pecuniam meam, tenetur mihi dare illud emolumentum, quod consequutus est ex illa, siue ei mandaui, siue nõ.*
10 *Lucrum quis non debet sentire ex alieno, cum hoc bonæ fidei non congruat.*

DECISIO LXXX.

FRanciscus Zeccadorus vti procurator DD. de Montautis, & Taurinis vendidit de anno 1603. Castrum Turris Andreæ, ex cuius pretio exegit eodẽ nomine summam scut. 10096. quam declarauit se exigere in scut. 6000. pro Montautis, & in residuo scut. 4096. pro Taurinis, & pro ijsdem summis obligauit se ad restitutionem. Postmodum verò dem ẽse Iunij eiusdem anni 1603. nomine, & ad vtilitatẽ DD. de Montautis emit loca 27. Montis Fidei pro scut. 3240. sibi tamen reseruata omnimoda dispositione tàm sortis, quàm fructuum, quam emptionem Montauti non modò comprobarunt, verum etiam eorundem locorum montium fructus exegerunt per plures mẽses: sed quia de anno sequenti nẽpè 1604. de Mense Aprilis idem Zeccadorus absque licentia, & mandato Montautorum, quorum nomine fecerat emptionem, prædicta loca montium vendidit, de anno 1620. causa introducta super restitutione dictorum locorum montium, seu illorum sortis principalis, necnon fructuum, disputato dubio sub die 20. Martij 1620. coram bon. mem. Remboldo fuit resolutum Zeccadorum teneri ad restitutionem sortis, & fructuum, à qua resolutione licèt Domini causa bis proposita, & resoluta recessissent sub die 8. Aprilis 1622. Tamen postea sub die 26. Iunij 1624. & 21. Februarij 1625. firmarunt Zeccadorum non potuisse pro summa, in qua non erant satisfacti Mõtauti, alienare dicta loca montium, ac ideò teneri ad interesse ad rationem fructuum dictorum locorũ montium, quæ sine mandato, & causa alienauerat in præiudicium Montautorum. Verùm, quia agentes pro Zeccadoro, seu illius hæredibus institerunt super ijsdem audiri, obtenta etiam facultate impugnandi præsuppositum aliàs in hac causa factum sub die 27. Martij 1624. quod videlicèt non constaret de satisfactione Montautorum, quoniam illorum creditum ascendebat ad summam d. scut. 6000. pro quibus non receperant, nisi scut. 3200. sub quo præsupposito asserebant captas fuisse præcedẽtes resolutiones: Ideò causa super ijsdem coram me proposita, dubitaui quibus decisionibus sit standum. Quare de duobus principaliter est videndum. Primò de veritate huius præsuppositi. Secundò, an sit locus restitutioni dictorum fructuum. Sors enim principalis non controuertitur.

Et

Et quoad primum, pro faciliori intelligentia supponendum est, quòd hodie contra Zeccadorum veniunt simul vniti Montauti, & Taurini, ita vt quidquid iuris competit Montautis, id totum cōpetat Taurinis, cum quibus in hoc concordant Montauti, & sic hodie sufficit, quòd Zeccadorus teneatur huiusmodi fructus restituere vel Montautis, vel Taurinis: vnde hoc præsupposito.

Plura deducuntur ad probandum, quòd suppositum factum in d. decisione sub die 24. Martij, sit falsum. Et primò deducuntur quædam conuentiones inter D. Andouinum de Taurinis, & DD. de Montautis illius nepotes initæ vsq. de anno 1601. in quibus conueniunt, quod de omnibus emolumentis, & alijs, quæ percipientur ex lite cum DD. de Balleonibus, duæ tertiæ partes spectent ad D. Andouinum, tertia verò pars pertineat ad DD. Montautos, vt in *Summario Zeccadori, num.* 3.

Secundò, pro harum conuentionū maiori corroboratione affertur instrumentum diuisionis factū inter Montautos, & Taurinos de anno 1611. in quo fit calculus pretij Castri venditi per Zeccadorum hoc modo: *Detratti li scudi 391. dalli 10096. e baiocchi 29. restano à partirsi scudi 9075. e baiocchi 29. quali secondo la conuentione fatta tra detti Taurini, & Montauti, si partono in questo modo: cioè vn terzo à Montauti, e doi terzi à Taurini si che à detti Montauti ne toccano 3235. e baiocchi 6. & à Taurini 6470 baiocchi 15. vt in eodem Summario Zeccadori num.* 12.

Quæ omnia videntur etiam confirmari ex pluribus confessionibus Montautorum, qui post receptam summam scut. 3200. circiter sæpius per litteras declararunt, se esse de propria portione satisfactos, vt in eodem *Summario num.* 6. vbi Iulius Montautus dicit, scribens Zeccadoro: *V. S. li potrà lasciar leuare, atteso, che noi habbiamo hauuta la nostra parte, e tutto il resto, ò poco meno, è degli heredi del Sig. Andouino.* Et in hoc habentur aliæ huiusmodi declarationes, & mandata de soluendo Taurinis, tanquam veris creditoribus, in eodem *Summario, num.* 7. 8. & 9.

Ex quibus videtur constare, quòd cum solummodo tertia pars pretij Castri Turris Andreæ, tāquam emolumenti proficiscentis ex lite cum Balleonibus, pertineret ad Montautos, manifestè corruit suppositum, quòd Montauti essent creditores in scut. 6000 cum contrarium constet, ex quo tàm virtute dictarum conuentionum anni 1601. quàm ex calculo diuisionis anni 1611. & ex proprijs eorumdem Montautorum litteris, elicitur hæc veritas, quod solummodo tertia pars totius summæ scut. 10096. detractis expensis, ad ipsos pertinebat, & sic solummodo scut. 3235. baioc. 6. non autem scut. 6000. Pro quibus scut. 3235. cum fuerint satisfacti vsque de anno 1604. nihil hodie possunt prætendere.

Verumtamen in contrarium fuit responsū, quòd Montauti habent pro se claram obligationem Zeccadori, & instrumentum venditionis Castri, ex quibus cōstat Zeccadorum agnouisse in veros, & legitimos creditores sui ipsius Montautos, & se ipsos obligasse in dicta summa scut. 6000.

Vnde quidquid sit quoad veritatem quantitatis crediti inter Montautos, & Taurinos, qui inter se sunt concordes, certum est, quòd Zeccadorus est verus debitor Montautorum in d. summa, nec ex eo potest prætendere se non esse debitorem Montautorum, ex quo ipsi postea debeant soluere Taurinis illam summam, quæ respectu Taurinorum excedit veram quantitatem portionis ipsorum de Montautis.

Et in omni casu, quidquid sit de legalitate dictarum conuentionum anni 1601. & litterarum Montautorum, contra quas multa deducunt informantes, omnia, quæ ex aduerso afferuntur benè faciunt ad probandū, quòd Montauti debent soluere ratam, quæ excedit tertiam partem sibi debitam ex tota summa scutor. 10096. prout idem etiā Zeccadorus fatetur in litteris, quæ dantur in *Sūmario Montautorum num.* 9. vbi explicitè asserit, quòd Montauti debent Taurinis pecunias, quas ipse (nempe Zeccadorus) penes se habet, sed nunquam poterunt operari, vt Zeccadorus nō debeat dici debitor Montautorum in dicta summa scut. 6000. vt benè etiam aduertit Rota in vltima decisione in hac causa facta.

Sic igitur firmum remanet suppositum, quod verè Montauti erant creditores Zeccadori pro d. summa scut. 6000.

Quantum attinet ad secundam inspectionem ex prædictis sequitur, quòd si Zeccadorus nomine Montautorum, & eorundem pecunijs, emit loca 27. Montis Fidei, non potuit illa postmodum sine causa, & mandato in ipsorum præiudicium alienare pro rata in qua non erant satisfacti, iuxta calculum decisionis sub die 27. Martij 1624. Et si
1 illa alienauit, † saltem teneatur ipsis ad interesse ad rationem dictorum fructuum, qui percepti fuissent ad *text. in l. si mandauero §. sed Iulianus in fine, ff. mand. & in l. si fine, §. Modestinus, ff. de admin. tut. l. qui alienam, & ibi glos. ff. de neg. gest.* & fuit latè deductum in hac causa 26. Iunij 1624. coram bo. mem. Remboldo.

Et quamuis pecuniæ in dictis locis Montium erogatæ essent in rei veritate Taurinorum, quibus erant postmodum soluendæ, non ideò tamen negari potest, quin potuerint inuestiri nomine Mon-
2 tautorum, cum acquisitione † dominij, etiam si pecunia esset aliena, *ad text. in l. 2. vbi Bald. C. si quis à non domin. vbi gloss. Surd. decis. 15. num. 9.* Et si replicetur, quòd bonæ fidei non congruit ex aliena pecunia lucrum facere, ideoq. Montautos non posse huiusmodi fructus, tanquam indebitos prætendere; Respondetur, quòd Montauti sunt concordes cum Taurinis, huiusmodi fructus ipsis Taurinis soluantur, prout æquum est, sed hoc nullatenus post suffragari Zeccadoro, ad effectum vt
3 ipse non debeat soluere † interesse, ad quod de iure tenetur, maximè ad fauorem Taurinorum, ad quorum vtilitatem declarauerat in suis litteris velle pecunias inuestire, tanquam ad ipsos Taurinos pro maiori parte spectantes, vt in *Summar. Montauti num.* 1. ibi, *acciochè il denaro non stij in pericolo, ma renda qualche frutto à sostentatione della causa di Rota, come anche per vtilità di questi Signori suoi Cugini* (nempè Taurinorum) *à quali spetta la maggior parte.*

Nec

Nec dicatur, quod Zeccadorus spontè emit dicta loca Montium, non autem de mandato Montautorum, vndè non habent locum in casu nostro iura ex adherso deducta, quæ præsupponunt mandatum. Quia respondetur, in casu nostro constare etiam de mandato. Nam Zeccadorus scripserat Montautis de inuestimento pecuniarum, quod facere cogitabat, & ipsi in responsione ratificantes illius voluntatem, mandarunt, vt inuestiret minorem, quàm posset summam, & in casu inuestimenti emeret potius loca Montium, quàm census, vt in litteris Iulij Montauti, quæ habentur in *Summario Zeccadori nu.* 1. Ex quibus certum est,
4 resultare † mandatum *ad text. in l.* 1. *ff. mand.* Preterquamquod ratificatio resultans ab exactionibus fructuum dictorum locorum Montium factis per Montautos videtur inducere mandatum vsque
5 ab initio, ratihabitio † enim mandato æquiparatur, *l. communis, §. procurator, ff. de acq. poss. l. si quis offerenti, l. vero procuratori, §. fin. ff. solut. cap. ratihabitionem*. & ibi latè *Dyn. & add. ad Dyn. in littera A. de reg. iur. in* 6.

Minus dicat, quòd Zeccadorus in emptione istorum locorum montium reseruauerat sibi omnimodam dispositionem illorum, & fructuum eorundem perceptionem, vnde potuit illa ad libitum vendere, vt videtur sensisse Rota in hac causa sub die 8. Aprilis 1622. Quia respondetur non negari, quòd de facto Zeccadorus non potuerit vendere ad effectum, vt alienatio per ipsum facta sustineatur, sed dicitur, quòd Zeccadorus alienando sine mandato, & causa in præiudicium Montautorum, quorum nomine, & ad quorum vtilitatem emerat,
6 tenetur restituere quanti ipsis interest † dicta loca montium non fuisse alienata ad *text. in l. procuratorem, §. mandati, ff. mand.* cum alijs superius allegati.

Nec causæ, quæ allegantur, tales visæ sunt, quæ debuerint, vel potuerint inducere Zeccadorum ad faciendam huiusmodi alienationem: Prima siquidem quæ fundatur in eo, quod de tempore factæ huiusmodi alienationis, iam cessasset causa, propter quam fuerat facta emptio, nempe magna, & periculosa pecuniarum summa, non videtur esse attendenda: quia causa, quæ induxit Zeccadorum ad emptionem, fuit, vt patet ex dictis litteris ipsius Zeccadori, quæ dantur in *Summario Montautorum, num.* 1. *acciochè il denaro non stij in pericolo, ma renda qualche frutto per sostentatione della causa di Rota, com'anche per vtilità di questi Signori suoi Cugini, à quali spetta la mag-*
7 *gior parte*, quæ causa vera, & realis † perpetuam semper habuit, & habet durationem, ergò vanum est alterius commentitiæ defectum allegare.

Secunda pariter nullius visa est esse momenti, quia Zeccadorus nullam habebat necessitatem parandi pecuniam, vt cum illa satisfaceret ordinibus Montautorum, qui sæpius mandauerant, vt solueret Taurinis, quos asserebant quamprimum transmissuros necessaria pro huiusmodi pecuniarum exactione. Quia vltra quod Zeccadorus semper recusauit facere huiusmodi solutiones, in omni casu potuisset Taurinis consignare eadem loca montium, quod fuisset sufficiens pro implemento suæ obligationis.

Tertia, quæ fundatur in suspicione, aut metu deteriorationis valoris locorũ montium minus visa fuit sufficiens, & in omni casu debebat easdem pecunias exponere ad lucrum, ne starent otiosæ, & sine fructu.

Minus obstat, quòd in præfato instrumento diuisionis de anno 1611. inter Montautos, & Taurinos fuit solùm habita ratio pretij Castri, nempe scut. 10096. non autem fructuum, qui hodie prætenduntur. Ideòque videatur quodammodo resul-
8 tare † ratificatio gestorum per Zeccadorum, & sic alienationis etiam dd. locorum montium, vt per *Dec. consil.* 262. & *Castr. cons.* 1. qui ab informantibus pro Zeccadoro allegantur. Quia respondetur, quòd in illo instrumento non fuit habita mentio huiusmodi fructuum, quia solummodo fuit diuisum pretium Castri venditi, & cum de illo tẽpore certum esset inter Montautos, & Taurinos, quòd pecuniæ, quæ erant penes Zeccadorum, quamuis essent sub credito Montautorum, erant tamen soluendæ Taurinis, ad quos iuxtà tenorem diuisionis pertinebant, opus non erat de fructibus facere mentionem, quos in consequentiam dubitari non poterat, quin pertinerent ad Taurinos; maximè cum Zeccadorus vsq. de anno 1609. declarauisset, quòd pecuniæ Taurinorum adhuc penes se ipsum remanebant inuestitæ, vndè propterea non erat opus in hoc aliqua declaratione, seu diuisione.

Et hæc tanto magis procederent, si probaretur, quòd Zeccadorus pecunias sibi obuentas ex venditione dictorum locorum montium erogasset in Societatibus officiorum, alijsque huiusmodi rebus fructiferis per *text in l. idemque §. si procu-*
9 *rator, ff. mand.* vbi quod si procurator meus † pecuniam meam fœnori dedit, & vsuras consequutus est, consequenter dicemus debere eum præstare quantumcumque emolumentum sensit, siuè ei mandaui, siuè non, quia bonæ fidei hoc con-
10 gruit, ne de alieno † lucrum sentiat.

Et quamuis scribentes pro Montautis, & Taurinis maximum in hoc faciant fundamentum, Domini tamen nihil firmarunt: quia partitæ Societatum, Censuum, ac vineæ, quæ per extensum dantur in *Summario Montaut. à num.* 2. *vsque ad num* 7. *inclusiuè*, clarè videntur demonstrare huiusmodi contractus fuisse ferè omnes, excepta emptione domus facta de anno 1604. die 24. Iunij, initos per annum 1603. inclusiuè, & sic antequam fieret per Zeccadorum alienatio locorum montium, quæ supponitur facta de anno 1604. per mensem Aprilis. Vnde in facto non videtur verificari huiusmodi pecunias extractas ex venditione dd. locorum montium esse erogatas in dictis Societatibus, ac Censibus, si antè alienationem erant iam empti.

Ex quibus visum fuit DD. non esse recedendum à decisis ad fauorem Montautorum, ac Taurinorum. Et ita conclusum vtraque parte informante.

REVE-

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Ferrarieñ, seù Comacleñ Bonorũ de Nasellis.

Die Lunæ 7. Iunii 1607.

ARGVMENTVM.

Dominium ad effectum rei vindicationis qualiter probetur. Papæ potestas, quanta sit, super bonis Ecclesiasticis. Demonstratiuæ duæ an sufficiant, ad probandam bonorum identitatem.

SVMMARIVM.

1 *Dominium, ad effectum rei vendicationis, non concludenter probatur solis inuestituris, sed secus, si concurrant adminicula.*
2 *Locatio sola licet non probet dominium, tamen aliud est, cum alijs locationibus iuncta.*
3 *Dismembratio præsupponit dominium, & possessionem ex antecedenti.*
4 *Instrumentum, licet plenè non probet dominium, secus si contineat donationem Principis, ex certa scientia factam.*
5 *Princeps habet potentiam transferendi dominiũ, ad libitum voluntatis.*
6 *Principis concessio transfert dominium absque traditione.*
7 *Ecclesia gaudet priuilegio, vt ei acquiratur dominium absque traditione.*
8 *Ecclesiæ, si fiat donatio per Imperatorem de Castris, vel Terris, venit etiam merum Imperiũ, quamuis secus esset, si facta esset priuato.*
9 *Papa potest tollere bona vni Ecclesiæ, & alteri assignare.*
10 *Dominium bonorum Ecclesiasticorum, est penes Papam, qui ideo eorum dominus dicitur.*
11 *Papa in bonis Ecclesiasticis habet plenissimam potestatem, & dispositionem.*
12 *Enunciatiua antiquissima, plenè probant dominium ad quoscunque effectus.*
13 *Dominium in antiquis probatur per indicia, & coniecturas.*
14 *Testes in antiquis ad probationem dominij, non parum conferunt.*
15 *Inuestiturarum pluralitas probat dominium ad effectum rei vindicationis.*
16 *Duæ demonstrationes sufficiunt ad probandam bonorum identitatem, licet adsint aliæ, quæ non conueniant. num. 17.*
18 *Identitas bonorum probatur ex conformi denominatione, si alia eiusdem nominis in eadem regione non probentur extare. & nu. 19.*
20 *Identitas in antiquis probatur per argumenta, præsumptiones, & coniecturas.*
21 *Dictio, iuxta, designat tantummodo vicinitatem.*
22 *Dictio, infra, vtrumque extremum complectitur.*
23 *Flumina, in dies euenit, quod mutent cursum suum.*
24 *Concessionis validitas ad fauorem Ecclesiæ controuerti non potest.*
25 *Lex semper loquitur.*
26 *Et hoc procedit etiam in priuilegijs concessis Ecclesiæ.*
27 *Priuilegia concessa Monasterijs hactenus ædificatis, extenduntur & ad ædificanda.*
28 *Dictio, hactenus, intelligenda est semper, quando casus euenerit, ita vt non excludat illum casum.*
29 *Bona Romanæ Ecclesiæ non præscribuntur nisi spatio 100. annorum.*
30 *Sentientia propter lapsum fatalium transit in rem iudicatam.*

DECISIO LXXXI.

CLARÆ memoriæ Alexander Cardinalis Estensis Præpositus Ecclesiæ S. Mariæ de Pomposia de Anno 1602. intentauit Ferrariæ iudicium rei vendicationis pro recuperatione quorumdam bonorum: & in specie cuiusdam prædij, siue possessionis vulgò nuncupatę, la possessione del Tempesta, tanquam pleno iure pertinentis ad dictam Præposituram, aduersus DD. de Nasellis, & D. Marcum Follegatum, qui respectiuè dictum prædium, siue possessionem occupabant. Vndè cùm ad fauorem Abbatiæ duas sententias conformes obtinuisset, quæ vigore dispositionis statuti Ferrarieñ non admittentis à duabus conformibus appellationem, erant exequendæ, fuit pro parte dictorum de Nasellis, & Follegati habitus recursus ad Signaturam, quæ mihi causam commisit, cum clausula, *constito de duabus conformibus, seu quod aliàs, &c. exequatur, &c.* Ideòque cum pro parte Illustrissimi, & Reuerendissimi D. mei Cardinalis Barberini moderni Prępositi instaretur pro exequutione dictarum sententiarum: quia Rota nunquam exequitur sententias aliorum Tribunalium, nisi degustata prius iustitia, hodie dubitaui. An dictæ sententiæ sint iustæ, & exequendæ in casu, &c. & Domini negotio maturè discusso respõderunt, constare de illarum iustitia ad effectum exequutionis.

Tota enim difficultas ad tres inspectiones reducitur. Prima est, vt videatur, An constet de dominio Præposituræ in istis bonis, & specialiter in dicta possessione del Tempesta. Secunda, An constet de eorumdem bonorum identitate. Tertia, An obstet prescriptio.

Quoad primam inspectionem, visum fuit DD. non posse controuerti dominium Abbatiæ, & in consequentiam Pręposituræ, quæ huiusmodi bona habuit ab Abbatia, vt inferius dicetur. Quia constat, Primò, quòd de anno 1462. die 11. Iunij Rainaldus Maria Estensis Commendatarius Abbatiæ Pomposianæ de dicta possessione siue prædio reinuestiuit ad alios 29. annos Nicolaum Tempestã, qui de illis fuerat inuestitus 29. annis antè, nempè de anno 1433. prout enunciatur in instrumento renouationis dictæ inuestituræ. Secundò quod de anno 1490. die 6. Augusti Ioannes Lucas de Pontremolo procurator Hippolyti Estensis tunc Cõmendatarij dictæ Abbatiæ, de eodem prędio, seu possessione inuestiuit Raynaldum Estensem ad 29. annos similiter, vt latius in eadem inuestitura, in qua non modo enunciatur pręcedens inuestitura facta Nicolao Tempestæ, verùm etiam eadem confinia ijsdem formalibus verbis exprimuntur quibus fuerant designata in dicta præcedenti. Ex qui-

Nec dicatur, quod Zeccadorus spontè emit dicta loca Montium, non autem de mandato Montautorum, vndè non habent locum in casu nostro iura ex aduerso deducta, quæ præsupponunt mandatum. Quia respondetur, in casu nostro constare etiam de mandato. Nam Zeccadorus scripserat Montautis de inuestimento pecuniarum, quod facere cogitabat, & ipsi in responsione ratificantes illius voluntatem, mandarunt, vt inuestiret minorem, quàm posset summam, & in casu inuestimenti emeret potius loca Montium, quàm census, vt in litteris Iulij Montauti, quæ habentur in *Summario Zeccadori nu.* 1. Ex quibus certum est,
4 resultare † mandatum *ad text. in l. 1. ff mand.* Præterquamquod ratificatio resultans ab exactionibus fructuum dictorum locorum Montium factis per Montautos videtur inducere mandatum vsque
5 ab initio, ratihabitio † enim mandato æquiparatur, *l. communis, §. procurator, ff. de acq. poss. l. si quis offerenti, l. vero procuratori, §. fin. ff. solut. cap. ratihabitionem*. & ibi latè *Dyn. & add. ad Dyn. in littera A. de reg. iur. in 6.*

Minus dicat, quòd Zeccadorus in emptione istorum locorum montium reseruauerat sibi omnimodam dispositionem illorum, & fructuum eorundem perceptionem, vnde potuit illa ad libitum vendere, vt videtur sensisse Rota in hac causa sub die 8. Aprilis 1622. Quia respondetur non negari, quòd de facto Zeccadorus non potuerit vendere ad effectum, vt alienatio per ipsum facta sustineatur, sed dicitur, quòd Zeccadorus alienando sine mandato, & causa in præiudicium Montautorum, quorum nomine, & ad quorum vtilitatem emerat,
6 tenetur restituere quanti ipsis interest † dicta loca montium non fuisse alienata ad *text. in l. procuratorem, §. mandati, ff. mand.* cum alijs superius allegati.

Nec causæ, quæ allegantur, tales visæ sunt, quæ debuerint, vel potuerint inducere Zeccadorum ad faciendam huiusmodi alienationem: Prima siquidem quæ fundatur in eo, quod de tempore factæ huiusmodi alienationis, iam cessasset causa, propter quam fuerat facta emptio, nempe magna, & periculosa pecuniarum summa, non videtur esse attendenda: quia causa, quæ induxit Zeccadorum ad emptionem, fuit, vt patet ex dictis litteris ipsius Zeccadori, quæ dantur in *Summario Montautorum, num. 1. accioche il denaro non stij in pericolo, ma renda qualche frutto per sostentatione della causa di Rota, com'anche per vtilità di questi Signori suoi Cugini, à quali spetta la mag-*
7 *gior parte*, quæ causa vera, & realis † perpetuam semper habuit, & habet durationem, ergò vanum est alterius commentitiæ defectum allegare.

Secunda pariter nullius visa est esse momenti, quia Zeccadorus nullam habebat necessitatem parandi pecuniam, vt cum illa satisfaceret ordinibus Montautorum, qui sæpius mandauerant, vt solueret Taurinis, quos asserebant quamprimum transmissuros necessaria pro huiusmodi pecuniarum exactione. Quia vltra quod Zeccadorus semper recusauit facere huiusmodi solutiones, in omni casu potuisset Taurinis consignare eadem loca montium, quod fuisset sufficiens pro implemento suæ obligationis.

Tertia, quæ fundatur in suspicione, aut metu deteriorationis valoris locorū montium minus visa fuit sufficiens, & in omni casu debebat easdem pecunias exponere ad lucrum, ne starent otiosæ, & sine fructu.

Minus obstat, quòd in præfato instrumento diuisionis de anno 1611. inter Montautos, & Taurinos fuit solùm habita ratio pretij Castri, nempe scut. 10096. non autem fructuum, qui hodie prætenduntur. Ideòque videatur quodammodo resul-
8 tare † ratificatio gestorum per Zeccadorum, & sic alienationis etiam dd. locorum montium, vt per *Dec. consil. 262. & Castr. cons. 1.* qui ab informantibus pro Zeccadoro allegantur. Quia respondetur, quòd in illo instrumento non fuit habita mentio huiusmodi fructuum, quia solummodo fuit diuisum pretium Castri venditi, & cum de illo tēpore certum esset inter Montautos, & Taurinos quòd pecuniæ, quæ erant penes Zeccadorum, quamuis essent sub credito Montautorum, erant tamen soluendæ Taurinis, ad quos iuxtà tenorem diuisionis pertinebant, opus non erat de fructibus facere mentionem, quos in consequentiam dubitari non poterat, quin pertinerent ad Taurinos; maximè cum Zeccadorus vsq. de anno 1609. declarauisset, quòd pecuniæ Taurinorum adhuc penes se ipsum remanebant inuestitæ, vndè proptereà non erat opus in hoc aliqua declaratione, seu diuisione.

Et hæc tanto magis procederent, si probaretur, quòd Zeccadorus pecunias sibi obuentas ex venditione dictorum locorum montium erogasset in Societatibus officiorum, alijsque huiusmodi rebus fructiferis per *text in l. idemque §. si procu-*
9 *rator, ff. mand.* vbi quod si procurator meus † pecuniam meam fœnori dedit, & vsuras consequutus est, consequenter dicemus debere eum præstare quantumcumque emolumentum sensit, siuè ei mandaui, siuè non, quia bonæ fidei hoc con-
10 gruit, ne de alieno † lucrum sentiat.

Et quamuis scribentes pro Montautis, & Taurinis maximum in hoc faciant fundamentum, Domini tamen nihil firmarunt: quia partitæ Societatum, Censuum, ac vineæ, quæ per extensum dantur in *Summario Montaut. à num. 2. vsque ad num 7. inclusiuè*, clarè videntur demonstrare huiusmodi contractus fuisse ferè omnes, excepta emptione domus facta de anno 1604. die 24. Iunij, initos per annum 1603. inclusiuè, & sic antequam fieret per Zeccadorum alienatio locorum montium, quæ supponitur facta de anno 1604. per mensem Aprilis. Vnde in facto non videtur verificari huiusmodi pecunias extractas ex venditione dd. locorum montium esse erogatas in dictis Societatibus, ac Censibus, si antè alienationem erant iam empti.

Ex quibus visum fuit DD. non esse recedendum à decisis ad fauorem Montautorum, ac Taurinorum. Et ita conclusum vtraque parte informante.

REVE-

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Ferrarieñ, seù Comacleñ Bonorũ de Nasellis.

Die Lunæ 7. Iunii 1607.

ARGVMENTVM.

Dominium ad effectum rei vindicationis qualiter probetur. Papæ potestas, quanta sit, super bonis Ecclesiasticis. Demonstratiuæ duæ an sufficiant, ad probandam bonorum identitatem.

SVMMARIVM.

1 *Dominium, ad effectum rei vendicationis, non concludenter probatur solis inuestituris, sed secus, si concurrant adminicula.*
2 *Locatio sola licet non probet dominium, tamen aliud est, cum alijs locationibus iuncta.*
3 *Dismembratio præsupponit dominium, & possessionem ex antecedenti.*
4 *Instrumentum, licet plenè non probet dominium, secus si contineat donationem Principis, ex certa scientia factam.*
5 *Princeps habet potentiam transferenei dominiũ, ad libitum voluntatis.*
6 *Principis concessio transfert dominium absque traditione.*
7 *Ecclesia gaudet priuilegio, vt ei acquiratur dominium absque traditione.*
8 *Ecclesiæ, si fiat donatio per Imperatorem de Castris, vel Terris, venit etiam merum Imperiũ, quamuis secus esset, si facta esset priuato.*
9 *Papa potest tollere bona vni Ecclesiæ, & alteri assignare.*
10 *Dominium bonorum Ecclesiasticorum, est penes Papam, qui ideo eorum dominus dicitur.*
11 *Papa in bonis Ecclesiasticis habet plenissimam potestatem, & dispositionem.*
12 *Enunciatiuæ antiquissimæ, plenè probant dominium ad quoscunque effectus.*
13 *Dominium in antiquis probatur per indicia, & coniecturas.*
14 *Testes in antiquis ad probationem dominij, non parum conferunt.*
15 *Inuestiturarum pluralitas probat dominium ad effectum rei vindicationis.*
16 *Duæ demonstrationes sufficiunt ad probandam bonorum identitatem, licet adsint aliæ, quæ non conueniant. num. 17.*
18 *Identitas bonorum probatur ex conformi denominatione, si alia eiusdem nominis in eadem regione non probentur extare. & nu. 19.*
20 *Identitas in antiquis probatur per argumenta, præsumptiones, & coniecturas.*
21 *Dictio, iuxta, designat tantummodo vicinitatem.*
22 *Dictio, infra, vtrumque extremum complectitur.*
23 *Flumina, in dies euenit, quod mutent cursum suum.*
24 *Concessionis validitas ad fauorem Ecclesiæ controuerti non potest.*
25 *Lex semper loquitur.*
26 *Et hoc procedit etiam in priuilegijs concessis Ecclesiæ.*
27 *Priuilegia concessa Monasterijs hactenus ædificatis, extenduntur & ad ædificanda.*
28 *Dictio, hactenus, intelligenda est semper, quando casus euenerit, ita vt non excludat illum casum.*
29 *Bona Romanæ Ecclesiæ non præscribuntur nisi spatio 100. annorum.*
30 *Sententia propter lapsum fatalium transit in rem iudicatam.*

DECISIO LXXXI.

CLARÆ memoriæ Alexander Cardinalis Estensis Præpositus Ecclesiæ S. Mariæ de Pomposia de Anno 1602. intentauit Ferrariæ iudicium rei vendicationis pro recuperatione quorumdam bonorum: & in specie cuiusdam prædij, siue possessionis vulgò nuncupatę, la possessione del Tempesta, tanquam pleno iure pertinentis ad dictam Præposituram, aduersus DD. de Nasellis, & D. Marcum Follegatum, qui respectiuè dictum prædium, siue possessionem occupabant. Vndè cùm ad fauorem Abbatiæ duas sententias conformes obtinuisset, quæ vigore dispositionis statuti Ferrarieñ non admittentis à duabus conformibus appellationem, erant exequendæ, fuit pro parte dictorum de Nasellis, & Follegati habitus recursus ad Signaturam, quæ mihi causam commisit, cum clausula, *constito de duabus conformibus, seu quod alias, &c. exequatur, &c.* Ideòque cum pro parte Illustrissimi, & Reuerendissimi D. mei Cardinalis Barberini moderni Prępositi instaretur pro exequutione dictarum sententiarum: quia Rota nunquam exequitur sententias aliorum Tribunalium, nisi degustata prius iustitia, hodie dubitaui. An dictæ sententiæ sint iustæ, & exequendæ in casu, &c. & Domini negotio maturè discusso respõderunt. constare de illarum iustitia ad effectum exequutionis.

Tota enim difficultas ad tres inspectiones reducitur. Prima est, vt videatur, An constet de dominio Præposituræ in istis bonis, & specialiter in dicta possessione del Tempesta. Secunda, An constet de eorumdem bonorum identitate. Tertia, An obstet pręscriptio.

Quoad primam inspectionem, visum fuit DD. non posse controuerti dominium Abbatiæ, & in consequentiam Pręposituræ, quæ huiusmodi bona habuit ab Abbatia, vt inferius dicetur. Quia constat, Primò, quòd de anno 1462. die 11. Iunij Rainaldus Maria Estensis Commendatarius Abbatiæ Pomposianæ de dicta possessione siue prædio reinuestiuit ad alios 29. annos Nicolaum Tempestã, qui de illis fuerat inuestitus 29. annis antè, nempè de anno 1433. prout enunciatur in instrumento renouationis dictæ inuestituræ. Secundò quod de anno 1490. die 6. Augusti Ioannes Lucas de Pontremolo procurator Hippolyti Estensis tunc Cõmendatarij dictæ Abbatiæ, de eodem prędio, seu possessione inuestiuit Raynaldum Estensem ad 29. annos similiter, vt latius in eadem inuestitura, in qua non modo enunciatur pręcedens inuestitura facta Nicolao Tempestæ, verùm etiam eadem confinia ijsdem formalibus verbis exprimuntur quibus fuerant designata in dicta præcedenti. Ex

quibus solis inuestituris licèt non resultet concludens probatio † dominij ad effectum rei vendicationis ad *text. in c. inter dilectos prope finem, in vers. Per instrumenta verò. vbi DD. & gloss. in verb. locatio. de fid. instr. & in l. solemnibus C. de rei vendic. Bald in l. fin. ff. de adim. legat. & Alex. cons. 10. num. 3. vol. 4. Afflict. decis. 14. num 8. Rot. in antiq. decis.* 87. quam refert *Gabr. tit. de locat. concl. 4. in princ.* Tamen secus est, quando concurrunt adminicula per *doctrin. Bart. in l ad probationem 23. C. locat.* vbi quòd quamuis locatio

1 (see above)

2 † non probet dominium sola, secus tamen est cũ alijs, & dicit, id esse perpetuò menti tenendum, *Bald. in l. cum aliquis num. 4. C. de iur. delib. Angel. in l. officium num. 2. vers. sed benè ff. de rei vendic. Ias. in l. quoties num. 5. in fin C. eod. tit. Rip. in l. si rem aliquam nu. 39 ff. de acquir. poss. Dec. consil. 146. nu. 14. vers. & licitè per instrumenta. Socin. sen. cons. 89. num. 11. vers. tamen quando vol. 1. & cons. 187 nu 2. vol. 2. Paris. cons. 104. num 82. & seqq. vol. 1. Gabriel. tit. de locat. dicta concl. 4. nu. 16. latè Menoch. cons. 409. nu. 11. vol. 5.* & in terminis huius Præposituræ *Marcambrun. cons. 52. num. 10.* Et hanc opinionem passim sequuta est *Rota in Ciuitatis Castelli bonorum 8. Nouembris 1589. & 12. Februar. 1590. coram bon. me. Card. Pamphilio, in Papien. bonorum 28. Aprilis 1595. coram Illustriss. Card. Millino. in Placentina deuolutionis terrarum 21. Aprilis 1600. coram Corduba, in Sublacen. bonorum 21. Maij 1604. coram Litta, in Ferrarien. Prædij 3. Decembris 1610. corã me. in Leodien. Dominij de Hollonia 5. Maij 1625. coram R. P. D. meo Merlino, & in Romana deuolutionis 28. Maij eiusdem anni 1625. coram R. P. D. meo Pirouano, & decis. 290. nu. 1. par. 1. & decis. 193. num. 1. par. 2. recent. & apud Seraph. decis. 1453. num. 3.*

Hic autem concurrunt plura adminicula, & quidem vrgentia; Primò enim concurrit dismembratio bonorum, de quibus agitur, motu proprio facta per Innocentium VIII. à mensa Conuentuali Monasterij Congregationis S. Iustinæ, & eorũdem applicatio pro dote huius Præposituræ, ex qua dismembratione, atque applicatione confirmata etiam per Alexandrum VI. in eiusdem Præposituræ erectione, resultat euidens probatio dominij, non solum mensæ Abbatialis, siuè Conuentualis, à qua dicta bona fuerunt dismembrata,

3 quia † dismembratio præsupponit, dominium, & possessionem ex antecedenti extitisse penes Abbatiam, vt in puncto *Caputaque dec. 344. num. 3. par. 3. & dicit Rota in Bononien. dismembrationis 5. Iunij 1606. coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Antiocheno, quæ est dec. 119. nu. 4. par. 1. in recent.* Sed etiam dominij Præposituræ, cui dicta bona fuerunt in dotem assignata, quia ex illa supremi Principis concessione dominium fuit sibi plenè acquisitum. *Angel. in d. l. officium num. 3. ff.*

4 *de rei vendicat.* vbi quòd licèt instrumentum † non plenè probet dominium, secus tamen est, si sit instrumentum continens donationem Principis, ex certa scientia factam; quia habet po-

5 tentiam transferendi dominium, ad libitum † voluntatis, prout etiam dixit *Bald. in Prælud. feud nu. 29. benè Alex. in l. 3. nu. 17 ff. de acquir. poss. & in cons. 3 nu. 6. & seqq. volum. 5. Dec. cons. 186 nu. 4 vers* Et ista opinio. *Ruin. cons. 32 nu. 4. lib. 1. Couar. lib. 2. variar. cap. 19 nu. 3. Socin. iun. cons. 65. nu. 6. vol. 1.* vbi quòd concessio Principis

6 † transfert dominium, etiam sine traditione, quicquid sit in contractibus, de quo disputant *DD in l. traditionibus C. de pactis, Paris cons. 11. num. 58 lib. 1. Gabriel. tit. de empt. & vend. concl 2. num 29.* quos sequitur, & refert *Rot. decis. 664. nu. 18. par. 2. recent.* Et multò magis ad fauorem Ecclesiæ, cui competit hoc priuilegium, vt sine

7 traditione † dominium acquirat, vt per *text. in l. fin. C. de sacros. Eccles. & Bald. cons. 337. num. 5. lib. 1.* & alios tenuit *Rot. dec. 673. par. 2. in recent.* prout in alijs etiam huiusmodi Ecclesia reperitur priuilegiata vt benè per *Io. Andr. in addit ad Specul. in cio. vidistis duas opiniones de iurisd. omn.*

8 *Iudic.* vbi quòd si donatio fiat † Ecclesiæ per Imperatorem de terris, vel Castris, venit etiam merum Imperium, licet secus sit in donatione facta priuato. Quæ omnia tantò magis habent locum

9 in casu nostro; quia Papa potest tollere bona † vni Ecclesiæ, & illa assignare alteri *arg. clem. si vna de Reb. Eccles non alien. & c. consultationibus, & c. pastoralis de donat.* Dominium enim

10 bonorum Ecclesiasticorum est † penes ipsum Papam, qui ideò eorum dominus dicitur. *Abb in c. constitutus nu. 15. de relig. domib. Aeneas de Falconib. de reseruat. prælud. 2. num. 2. Paris. de resignatione lib. 2. quæst. 4. nu. 34.* Habetque in illis

11 † plenissimam potestatem, & dispensationem *cap. 2. in princ. de præb. in 6. cap. proposuit eod. tit. Clem. 1. in fin vt lit. pend.*

Secundò concurrunt tractatus, & capitulationes factæ de anno 1491. inter Agentes Hippolyti Estensis Commendatarij, & Procuratores Præsidentis Congregationis S. Iustinæ, super erectione dictæ Præposituræ, in quibus inter cætera conuentum fuit, vt dicta possessio olim tenta per Tẽpestam, & tunc possessa per Raynaldum Estensem applicaretur, & assignaretur Præposituræ, prout in eiusdem erectionẽ fuit postmodũ assignata, vt patet ex litteris Alexãdri. VI in quibus specificè assignãtur in dotem Præposituræ, Prædia, siue in possessio per Nicolaum Tempestam, aliàs Testam, tunc verò per Raynaldum Estensem possessa, &c.

12 quæ enunciatiuæ cum sint † antiquissimæ, & vltra 100. annos plenè probant dominium ad quẽcumque effectum, *Felin. in c. cum causam 13. n. 4. vers. tamen instrum. de prob.* & ante illum *Bald. in l. cum aliquis num. 4 & ibi Ias. pariter num. 4. C. de iur. delib. Arctin. cons. 164 nu. 3. vers. si tamen isti nobiles. Alex. cons. 75. num. 3. lib. 4. Dec. cons. 146. nu. 14. Soccin. d. cons. 187. nu. 5. & cons. 65. nu. 7. lib. 1. benè Menoch. d. cons. 409. nu. 9. & seqq. vol. 5. Cassad. dec. 3. nu 3. de Procur. Put. dec. 209. lib. 2. Rot. in recent. decis 91. num. 2. par. 1. & decis. 223. num. 4. par. 2. diu. & in dicta Papiens. bonorum 28. Aprilis 1595. coram Illustrissimo*

13 *Cardinale Millino.* In antiquis enim, † in quibus procul dubio nos sumus, dominium per indicia, & coniecturas probatur, vt per *Bald. in l. indicia nu. 50. C. de rei vendic. Soccin. cons. 205. num. 3.* ... *lib.*

lib.2.Dec.d.conſ.146.num.12. Pariſ.d. conſ.104. nu.102.lib.1. Riminald. iun. conſil.23. num.279. lib.1.Caſſad.deciſ.2.nu.2.& 3.de prob.Verall.deciſ.238.& 275.lib.2.in manuſcript. & Rot. deciſ. 12.num.2.& dec. 93.nu.2.par.2.recent.

Tertiò concurrit inſtrumentum concordiæ initæ de anno 1550. inter Cardinalem Ferrarien. Prępoſitum & Monaſterium Pompoſianum, occaſione diuerſarum differentiarum tunc inter eos vertentium, in quo inter cœtera conuentum fuit, vt poſſeſſio quæ ſita eſt in Vaccolini territorio infra Padum currentem, & quæ vulgò appellatur, la poſſeſſione del Tempeſta, tunc poſſeſſa ab illis de Naſellis, remaneret Prępoſiturę.

Quartò concurrunt depoſitiones quinque teſtium examinatorum pro parte Præpoſiti, qui dicunt, ſe audiuiſſe à maioribus, quòd poſſeſſio, quã nunc detinent Naſelli, & Follegatus, erat de iuribus Abbatiæ, ſiuè Prępoſituræ, & quòd ſemper fuit appellata la poſſeſſione del Tempeſta. Vndè
14 non parum conferunt † ad probationem dominij, maximè in antiquis, vt in noſtris terminis conſiderat *Burſat.conſ.22.nu.7. verſ.3.teſtis*, & ponderauit *Rota in dicta Sublacen.bonorum 21.Maij 1604. coram Litta*.

15 Quintò, & vltimò concurrit pluralitas † inueſtiturarum, quam in puncto de hac Prępoſitura aduertit *Marcabrun.d.conſ.52.nu.10.* & ex *Socin.in d.conſ.187. nu.16. lib.2.* conſiderauit *Rota in dicta Papien.bonorum coram Illuſtriſſimo Millino, & in dec.193.nu.2 par.2.rec.*

Quo verò ad ſecundam inſpectionem viſum fuit DD. identitatem bonorum de quibus agitur, videlicet poſſeſſionis del Tempeſta, ſatis eſſe iuſtificatam, & ſufficienter conſtare, quòd dictum prędium, ſeù poſſeſſio, quæ per miniſtros Abbatiæ Pompoſæ fuit conceſſa in emphyteoſim ad 29. annos, primò de anno 1433. & ſecũdò de anno 1462. Nicolao Tempeſtæ, & poſtmodum de anno 1490. Raynaldo Eſtenſi, & quæ, præuio tractu, ſine capitulationibus factis inter agentes Hippolyti Eſtẽſis Commendatarij, & Procuratores Præſidentis Congregationis S. Iuſtinæ, fuit priùs per Innocentium VIII. & poſtea per Alexandrum VI. pro dote Prępoſituræ in ipſius erectione applicata, & denique eidem Præpoſituræ, vigore concordiæ anni 1550. initæ inter Cardinalem Ferrarien. Prępoſitum, & Monaſterium Pompoſianum aſſignata, eſſe illam eamdem quæ nunc detinetur à Naſellis, & Follegato reſpectiuè.

Vulgatiſſima enim eſt regula, quòd ad proban-
16 dam identitatem bonorum † duæ demonſtrationes ſufficiunt, ſecundùm doctrinam *Bart. in l. demonſtratio falſa 17.nu 14.ff.de cond.& demonſtr. & in l.1.in fin.ff.de dot.præleg.per illum textum*, & *per l. hac conſultiſſima, cum ibi not.C. qui teſt. fac.poſſ not. Alex.poſt Angel.& Caſtren. quos refert. in conſ.133.num.5. lib.5. Socin.ſen. conſ.89. nu.2.vol.1.Roland.conſ.67.nu.4.vol.2. Aym. conſ. 198.num.1.& 2.Decian.conſ.17. num.80. & ſeq. vol.3.Ruin. conſ.115.nu.10. lib.5. Menoch. dicto conſ.409.nu.84. vol.5.Rot.dec.277.nu.4.& deciſ. 313.nu.2.& deciſ.457. num.1. par.1. & dec.119. nu.2.& dec.180.nu.2.& dec.106.nu.4.par.2. rec. & apud S.M Gregorium 172.nu.2.& 575.nu.4. & 5.& in dicta Romana deuolutionis 28. Maij, & 14.Nouembris 1625.coram R.P.D. meo Pirouano*, vbi Rota fuit contenta vnica generali, & al-
17 tera particulari demonſtratione. Et hæc † regula procedit, etiamſi adſint aliæ, quæ non cõueniant, vt benè *Ruin.conſ.50.num.17.Alb.conſ.10.nu.5. Rol.d.conſ.67 nu.17. lib.2. Peregr. de fideicomm. art.44.nu.50.verſ.amplia denique. Decian. dicto conſ.17. num.20 & latè Modern. diſcept. forenſ. cap. 833. num. 10. & Rota in dicta Romana deuolutionis*.

Hic autem non ſolum duæ, ſed plures concurrunt demonſtrationes, nam in inueſtituris Nicolai Tempeſtæ, & Raynaldi Eſtenſis habetur, quòd iſta poſſeſſio erat poſita in Inſula Pompoſiana, in Villa Vaccolini, & Diœceſi Comaclen iuxtà Padum currentem, & tàm in dictis capitulationibus, quàm litteris erectionis, & concordiæ, ſemper appellatur la poſſeſſione del Tempeſta, quæ omnia benè verificantur in bonis de quibus agitur; quia ſunt poſita in eadem villa, & inſula, & pro confinibus habent ab vno latere Padum veterem, & ab alio aggerem Padi veteris, & ſub eadem Diœceſi continentur.

Et pręſertim ponderarunt Domini notabilem illam denominationem *del Tempeſta*, quæ in hanc vſque diem viget, ex qua potiſſimum identitas deduci ſolet, vt ex Aretino, tradit *Peregrin. de fi-*
18 *deic.d.art.44. nu. 48.* ex conformi † enim denominatione identitas probatur, ſi alia eiuſdem nominis bona in eadem regione non probentur extare, vt firmant *Doct.in l.ſi quis in fundi vocabulo ff.de leg.1 & in l.ſi in nomine C.de teſtam.benè Pariſ.conſ.58.num.1.& ſeqq.vol.3 Crauett.conſ. 400.num.33.lib.3. Corn. conſ. 146. num.4. lib.2.* & in ſimili de nuncupatione S. Proculi fuit dictum in *Romana de Victorijs 9. Decembris 1626. coram.R.P.D.Merlino*.

Accedit inſuper inſtrumentum prefatę concordiæ anni 1550. in quo Prępoſituræ aſſignatur poſſeſſio ſita in Vaccolini Territorio, infra Padum currentem, & locum, vbi antiquitus eſſe ſolebat alueus Padi appellata la poſſeſſione del Tempeſta, quæ ſpecificè enunciatur poſſeſſa à Naſellis,
19 vndè † tantò minus videtur eſſe dubitandum, quòd non ſit illa eadem, quæ nunc etiam poſſidetur à Naſellis, vt in ſimili ponderat *Menoch. dicto conſ.409.nu.8 & ſeqq.vol.5.*

Concurrunt denique ſupradicti teſtes, qui explicitè deponunt, quòd dicta poſſeſſio, quæ nunc detinetur à Naſellis, & Follegato reſpectiuè, retinet etiam veterem dènominationem, & quod à maioribus audiuerunt, ſic illam nuncupari, & quod eſt eadem, quæ quondam fuit poſſeſſa per dictum Tempeſtam, vt benè 3. & 4. teſtes. Quæ omnia tantò magis viſa ſunt vigere, cum, vt pluries ponderatum fuit, verſemur in antiquis, in
20 quibus, † ad probandam identitatem ſufficiunt argumenta, preſumptiones, & coniecturæ, *d.c.cum cauſam in fin.vbi Bald.in princ. Felin. num.1. & alij de prob. Dec conſ.146.nu.14.Riminald. conſ. 254. num.11. Rot.apud S. M. Gregor. d. dec.172. num.5.& ibi latè addentes.*

Nec obstat, quòd bona, de quibus fuit inuestitus
Tempesta, & successiuè Raynaldus Estensis, dicā-
tur fuisse posita ad manum dexteram Padi, illa
verò, quæ nunc per Nasellos, & Follegatum deti-
nentur, sint sita ad sinistram, ideoq. identitas om-
ninò excludatur. Quia fuit responsū. Primò, quòd
in inuestitura, tàm Tempestæ, quàm Raynaldi as-
signatur pro confine Padus, per verba, *iuxta Pa-*
21 *dum*, nec dicitur citrà, vel vltrà, sed *iuxtà*, † quæ
dictio designat tantummodo vicinitatem *Bero.*
cons.144. nu.16 vol.3. Surd. cons.429. nu.77. vol.4.
cum alijs per *Vulpell in d. dictione*. Et in concor-
dia anni 1550. dicta possessio ponitur infra Padum
22 currentem, quæ † dictio, *infrà*, vtrunique extre-
mum complectitur *l.1. §.1.* vbi *Bart. & alij ff. de*
offic. Præfect. vrb. Immò in inuestitura Raynaldi
dicitur, *inter currentem Padum*, quod demon-
strat, Padum tenuisse cursum suum inter dicta bo-
na, non autem ad dexteram, vt asseritur.

Secundò fuit consideratum, quòd potest esse,
quòd de tempore primæ, & secundæ inuestituræ
Tempestæ, dicta possessio esset ad dexteram Padi,
23 qui postea mutauerit † cursum, intersecando di-
cta bona, vt in dies euenit ad *text. in l. adeo §. quòd*
si vno ff. de acqu. rer. domin. Quod multum verisi-
mile redditur, ex verbis tàm inuestituræ Raynaldi,
ibi, *inter aquam mortuam Padi olim currentis,*
& ipsum Padum munitum, quam concordiæ anni
1550. ibi, *infra Padum currentem, & locum vbi*
antiquitus esse solebat alueus Padi, quæ omnia
clarè nobis demonstrant. Padum mutauisse cur-
sum, & alueum & sic non esse alienum à veritate,
quòd dicta possessio, quæ olim erat ad dexteram
Padi, ex mutatione ipsius aluei remanserit ad sini-
stram, quam veritatem agnoscunt etiam testes e-
xaminati pro Nasellis, qui non sunt ausi, negare,
quin dicta possessio, quamuis posita ad manum si-
nistram, non possit esse eadem, quæ fuit olim pos-
sessa per Tempestam. Vltrà quàm quòd si non da-
tur aliqua specificatio situationis habito respectu,
ad Orientem, vel Occidentem, siue ad alia, obiectū
non officit, quia eadem res, quæ, habito respectu
ad Orientem, sita est ad dexteram, habito respectu
ad Occidentem, erit ad sinistram.

Quo verò ad tertiam, & vltimam inspectionem,
visum fuit Dominis non constare de aliqua præ-
scriptione, quæ obstet; quia Præpositurę, de qua
agitur, competit priuilegium centenariæ ad effe-
ctum pręscriptionis, primò ex concessione Henri-
24 ci VI. Imperatoris, cuius concessionis † validitas
ad fauorem Ecclesiæ controuerti non potest, ex
traditis per *Felin. in c. ad audientiam, nu.28. vers.*
demum, de præscript. Et quāmuis huiusmodi pri-
uilegium fuerit concessum Monasterio Pompo-
siano, ante erectionem huius Prępositurę, nihilo-
minus suffragatur etiam eidem Prępositurę, tam-
25 quam membro eiusdem Monasterij; cum lex †
semper loquatur. *l. Arrianis C. de haretic. Castr.*
cons.235. sub num.1. post med. vers. restat respon-
dere lib.1. vbi quòd lex Florentiæ mandans, quòd
omnes Ciuitates subiectæ soluant certum quid,
habet etiam locum in ciuitate Pisarum, effecta
subdita post legem; quia lex semper loquitur, &
fuit resolutum in causa *Comen. Capella 7. Februa-*
rij 1620. coram bo. me. Remboldo; Et hæc conclu-
26 sio procedit † etiam in priuilegijs concessis fauo-
re Ecclesiæ, vt per *Alex. cons.178. n.13 lib.2. Natt.*
cons.160. nu.25. & Modernum de extensione legū,
tit de extensione priuilegiorum nu. 123. fol. mihi
148. resoluit Rota *in causa Gracouien. iuris le-*
gendi 19. Iunij, & 18. Decembris 1626. coram me.
Immò quod in fortioribus terminis *text. in cap.*
vnic. de excess. prælat. in 6. qui loquitur de priuile-
27 gijs concessis † Monasterijs hactenus ædificatis,
sit intelligendus etiam de Monasterijs ædifican-
dis, quia, cum lex semper loquatur, dictio *hacte-*
28 *nus* est † intelligenda semper quando casus eue-
nerit, ita vt non excludat illum casum, contra *Lap.*
dicunt *Gem in dict. c. vnic. nu 8. & Franc. num.1.*
quod etiam considerauit Rota *coram me in dicta*
Gracouien. 19. Iunij 1626.

Secundò idem priuilegium dictæ Prępositurę
competit: quia ipsa est de proprio patrimonio Ro-
manæ Ecclesiæ, & de horto eiusdem, prout sunt
omnes Ecclesiæ Marchiæ, & Ferrariæ, vt probatur
in *Auth. vt Ecclesia Rom. post princ. per glos notab.*
29 ibi in verbo *Petri*. Ideoque cum sit quoad hoc †
priuilegiata, requirebatur tempus centum anno-
rum, vt latè *Felin. in d. c. ad audientiam num. 22.*
vers. amplia quarto de præscript. Quod tēpus 100.
ann. non effluxit, siuè attendamus initium occu-
pationis factæ à Nasellis, iuxtà titulum ab iisdem
iudicialiter allegatū hoc est, acquisitionem à Du-
cibus Ferrariæ de anno 1539. à quo tempore vsq.
ad motam litem de anno 1602. non intercessit nisi
tempus 63. annorum, siuè attendamus vltimam
inuestituram Raynaldi Estensis factam de anno
1490. & cum illa esset ad 29. annos sequentes, non
potuit currere aliqua prescriptio nisi post dictos
29. annos, & sic nisi post annum 1519. ad *text. in*
l.1. C de annal præscript. à quo tempore vsque ad
annum 1602. minus effluxit dictum spatium 100.
annorum, prout requirebatur.

Et ex his Domini resoluerunt, sententias esse
iustas, & exequendas nedum ex eo, quòd disposi-
tio statuti, & sententiarum conformitas est patēs,
sed etiam quia vltima, quæ fuit lata de anno 1621.
30 propter † lapsum fatalium, transiuit in iudicatū,
ad text. in c. cum sit Romana de appellat. cum
vulgar. Et ita, &c.

REV.MO P. D. PIROVANO DECANO.

Firmana Prædij.

Die Lunæ 7. Iunii 1627.

ARGVMENTVM.

Instrumentum, an sit necessarium ad substan-
tiam eorum, quæ partes voluerunt. Testis
quando præsumatur formiter iurasse, & an
deponens metu excōmunicationis credatur.
Primo dicto testium semper est standum.

SVMMARIVM.

1 *Donationis substantia nō cōsistit in instrumēto.*
2 *Probatio per testes continens substantiam eorū,*
quæ partes voluerunt, non prohibetur.
3 *Donatio probari potest per duos testes.*

4 Testis,

4 *Testis, quando non præsumatur formiter iurasse tactis scripturis.*
5 *Testis, quando verisimiliter præsumitur iurasse.*
6 *Notario creditur enuncianti, quod testis fuerit citatus, monitus, & iuratus.*
7 *Fides testium affinium redditur suspecta, & non integra.*
8 *Pater sponsi non contrahit affinitatem cum tota familia sponsæ.*
9 *Affinitas, non tollit totam fidem testibus.*
10 *Testis deponens metu excommunicationis an probet.*
11 *Instrumenta, & rogitus, si sunt in posse aduersarij non carent suspicione.*
12 *Testes, quando primò iudicialiter deposuerunt cū iuramento, si postea ab eorum dicto recedant metu excommunicationis, nihilominus semper statur primo dicto.*

DECISIO LXXXII.

DICTVM fuit recedendum esse à decisis in hac causa 5. Martij 1621.* coram bo. me. Remboldo, quia tam ex tūc deductis pro D. Vincentio, quàm ex nouiter probatis donatio facta Cleriæ per Laurum, & Flaminium respectiuè patrem, & fratrem ipsius valida est.

1 Nam etsi de † instrumento donationis non doceatur, attamen quia in instrumento non consistit substantia donationis *l. si quis argentū §. sin autē amplioris C. de donat. l. in extraneos, & l. in donationibus C. eod. tit. Natt. conf. 109. n. 22. Mant. de contr. lib. 13. tit. 4. n. 13.* non prohibetur alia pro-
2 batio † per testes cōtinens substantiam eorū, quæ partes voluerunt *Affl. dec. 274. n. 5. idem Natt. d. conf. 609. n. 24. Surd. conf. 144. nu. 16. & dec. 284. n. 16. Castr. conf. 61. n. 1. & 75. n. 3. lib. 2.* quæ per Vincentium affertur, & quidem concludens.

Nam dantur tres testes, qui huic donationi, & instrumento confecto rogati interfuerunt, & alter, qui non est instrumentarius, & fuit post decisionem, quæ reuidetur essaminatus, asserens se donationi præsentem fuisse, vidisse, & legisse instrumentum predictū, cæteri verò de veritate contractus donationis deponunt, quibus accedunt alij quinque testes de veritate donationis deponētes, de auditu ab instrumentarijs, & de publica voce, & fama, qui sufficiunt, & superabundant ad susti-
3 nendam veritatem donationis, quæ † duobus etiā tantum testibus roborata nihilominus sustineretur, cum non agatur de probando tenore instrumenti *Bart. in l. admonendi nu. 48 ff. de Iur. iur. Alex. conf. 93. n. 9. & 237 nu. 1. lib. 6. Roland. conf. 40. nu. 8. lib. 1. Rot. dec. 539. nu. 1. par. 2. recent.*

Non obstant exceptiones, quæ dantur contra predictos testes pro tollēda illorū fide, nam quòd Bernardinus testis instrumentarius formiter non iurauerit tactis scripturis, vt patet ex enunciatiua Notarij dicentis citatus, monitus, ac per me Notarium cum assistentia interpretis examinatus,
4 quæ verba † non satisfaciunt formalitati iuramēti secundum *Cas. de Grass. decis. 13. nu. 6. de testib. Caputaq. decis. 285. nu. 4. par. 3.* satisfacienter euitatur obiectum ex eo, quod eadem die 24. examinatus fuit, & cum interrogatorijs partis, quæ veri-
5 similiter passa † non fuisset ad vlteriora progredi absque delatione iuramenti, quæ rationes ad sustinendam validitatem examinis ponderantur per *Seraph. decis. 857. nu. 25. & 1288. ac per Rotam decis. 704. nu. 3. & 4. par. 1. recent. vlterius num. 5. & 6.* ponderatur stylus credendi Notario, ità e-
6 nuncianti, quòd testis fuerit † citatus, monitus, & iuratus, de quo hic apparet ex attestatione Notariorum data, in qua licèt non dicatur, quòd fuerit in alijs casibus oppositum, & obtentum, prout Rota desiderauit in hac probatione styli coram Cotta *decis. 398.* quæ data fuit, attamen multū coadiuuat alias præsumptiones supra rel. tas ad sustinendam veritatem iuramenti.

Quo verò ad alios duos testes instrumentarios, qui sunt Ambrosius, Dionysius, & Iulius Mochus pater Bernardini, mariti Narcisæ, sororis Cleriæ,
7 vt tanquam affines † Cleriæ eorum dictum suspectum, & non integrum remaneat ex allegatis per *Gabr. de testib. concl. 13. nu. 1. & per Farinac. eod. tit. quæst. 54. num. 1. & 80.*

Certum est, quod Iulius non est affinis, quia
8 pater † Sponsi non contrahit affinitatem cum tota familia Sponsæ, sed cum ea tantummodo. *cap. super his de affin. & consang.* Ambrosius verò da-
9 to, quod † probaretur affinis, non in totum de illius fide diminuitur, sed remanet testis, & potest coadiuuari ex primo, & secundo teste instrumentario, & ex quarto post decisionem examinato, & ex alijs de voce, & fama quatenus opus esset, quod non creditur, quia duo remanent, cum quibus donatio potest probari, vt suprà dictum fuit.

Non obstat, quòd Ambrosius Dionysius, & Iu-
10 lius Mochus metu † excommunicationis se disdixerint, qui propterea non sunt attendendi ad effectum huius probationis *Rolan. conf. 40. nu. 12. Alex. conf. 124. nu. 6. lib. 6.*

Quia Ambrosius à suo dicto recessit, sed Iulius non recessit, sed se remittit ad scripturam, quare supersunt primus, & quartus vltimo loco examinatus, cum quibus concurrunt alij quinque testes de voce, & fama, vrgentq; aliæ præsumptiones paternitatis, & fraternitatis, & quod prædiū, de quo agitur, esset matris Cleriæ, & quasi eidem pro parte debitum, ac demum, quia ijdem testes deponunt instrumentum donationis fuisse rogatum per Bonifatium Bossum, cuius instrumē-
11 ta, † & rogitus, cum in posse aduersarij fuerint, non carent suspicione, quod instrumentum donationis leuauerit, propter interesse quod habet *Bart. in l. finali §. qui sine nu. 5 ff. de quæst. Rota decis. 418. num. 5. par. 2. recent.* & nihilominus
12 quando testes primò † iudicialiter deposuerunt cum iuramento, ac postmodum recesserunt ab eorum dicto metu excommunicationis, semper statur primæ eorum depositioni *Couarru. var. resolut. lib. 2. cap. 13. num. 7. Farinac. de testib. quæst. 66. num. 200. Rot. decis. 346. num. 2. par. 2. diuers.* & ex prædictis saltem simul iunctis visum fuit donationem sustineri.

Et ità, &c.

* *Videatur infra hæc decisio in Addictione, prout in Indice in eius fine posito.*

ILLVSTRISS. P. D. MANZANEDO. PATRIARCHA HIROSOLYM.

Cracouien. Parochialis de Coniusza.

Die Mercurii 9. Iunii 1627.

ARGVMENTVM.

Præsentandi quasi possessio, licet acquiratur ex vnica præsentatione effectuata, tamē aliud obseruatur, si aliquis de proprietate Iurispatronatus doceat.

SVMMARIVM.

1 *Sententia apparenter dicitur nulla, si nō constat de iurisdictione Iudicis.*

2 *Sententia confirmans sententiam nullam dicitur nulla.*

3 *Præsentandi quasi possessio acquiritur ex vnica præsentatione effectuata.*

4 *Et ista quasi possessio attenditur ad effectum, vt præsentatus veniat instituendus.*

5 *Præsentandi, quasi possessio ex vnica præsentatione non attenditur, si constet de proprietate iurispatronatus.*

6 *Decis. 67. part. 2. diuers. quando procedat.*

7 *Patronis præiudicari nō potest in præsentatione nisi constito de eorum scientia, & patientia.*

8 *Concil. Trident. sess. 25. cap. 9. intrat etiam in vniuersitatibus probare volentibus ad se spectare aliquod iuspatronatus, & quid in materia annullet Concil. num. 9.*

DECISIO LXXXIII.

VACANTE Parochiali, de qua agitur, fuerunt ad illam à diuersis patronis præsentati Iacobus, & Martinus, ille à Collegio Iurisperitorum Academiæ Cracouien. prætendente existere in quasi possessione præsentādi, ille verò à Dominis octo Villarum pariter prætendentibus ad ipsos pertinere præsentationem ad dictam Parochialem. Vndè inter dictos Iacobum, & Martinū præsentatos orta lite super institutione, quia quilibet eorum suam præsentationem esse admittendā contendebat, & introducta coram Ordinario Cracouien. emanauit sententia, in qua fuit pronunciatum d. Collegium existere in possessione, vel quasi præsentandi, ac proinde Iacobū ab eo presentatū instituendū fore; à qua cum fuisset ad Nuntiū appellatum, ipse dictam sententiam Ordinarij cōfirmauit. Ideò causa ad Rotam deuoluta, & mihi cōmissa dubium in Rota proposui. An dicta sententia Nuntij vltimo loco lata esset confirmanda, vel infirmanda, & Domini infirmandam esse dixerūt.

Fundamentū resolutionis fuit nullitas, & iniustitia dictæ sententiæ. De nullitate constat apparēter, cum illa sit confirmatoria alterius Ordinarij Cracouien. non obstante quod fuerat oppositum
1 de illius nullitate ex defectu † iurisdictionis Auditoris Ordinarij, de cuius delegatione non cōstabat iuxta *Verall. dec. 376. par. 2. & Seraphin. dec. 597.*
2 *nu.* 4. Propterea † Nuntius dictam sententiam absque vitio nullitatis confirmare non potuit *Rota decis. 346. nu. 4. & dec. 572. par. 2. recent.*

De iniustitia verò Dñi non dubitarunt, ex quo sentētia se fundat in quasi possessione presentandi dicto Collegio acquisita per præsentationem factā, quando ista Ecclesia vacauit per priuationem Benedicti Bandonij de ann. 1597. Et quamuis regula-
3 riter † quasi possessio præsentandi acquiratur ex vnica præsentatione effectuata *Rip. in c. cū Ecclesia Sutrina n. 91. de caus. poss. & propr.* & hæc quasi
4 possessio † attendi soleat ad effectū, vt presentatus veniat instituendus *c. consultationibus de Iurep. Rota dec. 14. eod. tit. in antiq. Put. decis. 189. lib. 1.* Nihilominus visū fuit Dominis huiusmodi quasi possessionem non esse attendendam, &
5 Primò quia dicta † quasi possessio nō attēditur, quando cōstat de proprietate iurispatronatus, quasi tunc proprietas absorbeat causā possessionis, vt tenent communiter *Doct. in d. c. consultationib. & ibi Abb. n. 9. de Iurepatr. Dec. cons. 127. n. 1. Rota dec. 167. n. 10. & dec. 269. n. 4. & 5. par. 2. diuer. & latè fuit deductum in* Meluitana *Iurispatronatus* 18. *Aprilis* 1608. *coram bo. me. Cardinali Marquemontio, & coram bo. me. Vbaldo in Barchinonen. Capp. 2. Iunij* 1614.

Et licèt hoc procedere teneant Doctores præ-
6 dicti presertim *Rota* † *d. dec. 167. n. 9.* quando ante institutionem constat de proprietate patronatus, aliàs secùs, quia tunc prefertur institutus ab existente in quasi possessione præsentandi, quibus accedunt *Calderin. cons. 23. de præben. & Rot. dec. 7. de Iurepatr. in nou. & dec. 49 de rescript. in antiq.*

Attamen in nostro casu obiectū cessat, quia cōstat de tali iurepatronatus, & quidem ante institutionē Iacobi aduersarij ex duabus sententijs quæ dantur in *Summ. Martini n. 1. & 2. Altera de ann.* 1523. *altera verò de ann.* 1536. in quibus pronunciatur iuspatronatus Parochialis, de qua agitur, & & illius ius præsentādi spectare, & pertinere ratione fundationis, & dotationis ad Dominos octo villarū, qui præsentarūt Martinū, cum quibus etiam concurrunt, presentationes continuatæ effectū sortitæ factæ à dictis patronis vsq. ad ann. 1597. & quę dantur *d. Summ. n. 3.* quibus non potuit prçiudicare præsentatio facta à Collegio ob priuationē *Ban-*
7 *donii de ann.* 1597. presertim † non constito de scientia, & patientia patronorum. *Ferret. cons. 132. nu. 3. lib. 1. Rot. dec. 184. nu. 1 par. 1. diuers. & apud Seraph. decis. 337. num. 2. in fin.*

Secūdò quia versamur in vniuersitate, in qua in-
8 trat dispositio † *Conc. Trid. sess. 25 c. 9* propterea ab illa presentatus nō debet institui donec doceat de legitimo titulo ex fundatione, & dotatione iunctis psentationibus saltim spatio 50. ann. cōtinuatis, & effectuatis, vt requirit Conciliū. Vndè cū Iacob. ab Vniuersitate Iuristarū presentatus fundet se tantū in vltimo statu, & in quasi possessione eidē vniuersitati acquisita vigore presentationis de an.
9 1597. & Conciliū deroget non solū titulo, † sed, & quasi possessioni cuiuscunque iurispatronatus aliter quàm modo supradicto acquisiti *Gonzal. super reg. 8. gl. 18. n. 23.* dicendū est, dictam quasi possessionem Collegio nō suffragari, & cōsequenter, nec præsentationem de Iacobo factam sustineri, & d. sententiam mandans illum institui fore renoc.

Et ita vtraque parte informante fuit decisum.

In

§ In eadem causa adest infra alia decisio sub die 22. Maij 1628. coram R.P.D. Merlino, quæ est decis. 174.

R. P. D. DVNOZET.

Florentina Fideicommissi de Cambijs.

Die Mercurij 9. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Fideicommissarius, vt ei detur immissio in bonis fideicommittentis debet probare descendentiam, & qualiter ad hunc effectum ista descendentia benè probetur, item etiam tenetur probare obitum ante eum vocatorum, & alia de quibus in summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissarius, vt ei concedatur immissio, quæ probare teneatur.*
2 *Descendentia qualiter benè probetur.*
3 *Descendentia probatur etiam ex libris publicis iunctis adminiculis.*
4 *Confessio facta in commissione plenè probat contra confitentem.*
5 *Obitus alicuius probatur ex libro Ecclesiæ, in quo obitus describi solent.*
6 *Testes deponentes de fama, probant obitum.*
7 *Sine filijs de iure, quis præsumitur obire.*
8 *Descendentia probatur per duas enunciatiuas, accedentibus instrumentis, in quibus fiat eadem enunciatio.*
9 *Diuisio optimè probat contra diuidentes, & eorū successores tàm vniuersales, quàm particulares.*
10 *Identitas probatur, si nomina singularia bonorum conueniant bonis controuersis.*
11 *Identitas facilius remanet probata ex qualitate personæ possidentis.*
12 *Possessio probatur per litis sustentationem.*
13 *Hæreditas in capita, & non in stirpes defertur, quando versatur in fideicommisso transuersali vlterioris gradus, non autem ascendentium.*
14 *Cognationis vinculum, vt aliud excludat, quæ requiratur.*
15 *Filij non possunt succedere ex persona patris, si ipse nec succedere posset.*
16 *Aym. in consil. 831. num. 3. & 6. & Fusar. de substit. quæst. 357. declarantur.*
17 *Cognationis vinculum iam exclusum, tamquam irreleuans attendi non debet.*
18 *In Feudo exclusiuo fœminarum consanguinei non excluduntur ab vtriusque coniunctis, sicuti in Emphyteusi. nu. 19. & in statuto. nu. 20.*
21 *Agnatio, vbi non est contemplata, appellatione masculorum, veniunt masculi ex fœminis.*
22 *Testatoris voluntatis distinctio est attendenda.*

DECISIO LXXXIV.

POSTQVAM sub die 26. Februarij proximè præteriti * fuit in hac causa resolutum contra Hospitale, & Ecclesiam S. Ioannis Baptistæ nationis Florentinæ de Vrbe, Antonium, & Petrum Ioannem fratres de Cambijs esse vocatos ad portionem Petri Galliani ex testamento Prioris de Cambijs. Hodie instan. pro immissione dd. Antonio, & P. Ioanne fratribus ex vna, & Bernardo de Cambijs ex altera, qui prætendit ex duplici vinculo excludere dictos fratres, nempe ex quo non solum descendit à Laurentio, & est in pari, & coæquali gradu cum supradictis fratribus, sed etiā ex quo est filius Cassandræ, quæ fuit filia Siluestri Fr. Prioris Testatoris. Proposui dubium, an, & cui danda esset immissio, quo proposito DD. resoluerunt dandam esse immissionem dd. Antonio, & P. Ioanni fratribus, ac dicto Bernardo in capita, & non in stirpes.

Moti sunt ea ratione DD. quia dd. de Cambijs
1 benè probant omnia † requisita ad obtinendam d. immissionem nempe eorum descendentiā à Laurentio, identitatem bonorum, & obitum vltimi grauati, & eius filiorum, ob quorum deficientiam veniunt ad fideicommissum.

Primò quoad descendentiam Antonij, & Petri
2 Ioannis, ea bene † probatur non solum per testes gradatim deponentes, Antonium fuisse filiū Laurentij, Thomam filium Antonij, & ipsos fratres esse filios Thomæ, omnesq. fuisse ab eorum parētibus, atque ab alijs pro filijs legitimis, & naturalibus, publicè, & notoriè tractatos, & nominatos. *Bart. in l. filiū. ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iur. Alex. cōs. 51. n. 2. lib. 1. Rot. in rec. dec. 472. n. 3. p. 1.*
3 *& dec. 17. n. 2. in fin. p. 1.* sed etiā ex † libris publici Catastri Ciuitatis Florentiæ quos ad proban. descendentiam concurren. alijs adminiculis admisit *Rota in Florent. habitus. 19. Nouemb. 1618. coram Buratto, & in Florent. Capella 26. Aprilis. 1619. coram R.P.D. meo Pirouano.*

Obitus verò Petri vltimi grauati benè proba-
4 tur ex † confessione hospitalis in eius commissione, quæ contra illud plenè probat. *l. precum C. de lib. caus. Put. dec. 316. lib. 2. in correct. Verall. dec. 190. n. 3. par. 1. Rota in rec. decis. 436. n. 2. p. 1.*

Obitus etiam Nicolai P. Francisci, & Ioan. eius filiorum masculorū remanet probatus ex fidibus
5 † extractis ex libro Ecclesiæ SS. Trinitatis Florētiæ, in quo obitus describi solent, qui multum ad id probandum attendi solent, vt tenuit *Rota in recent. decis. 562. num. 1. ad fin. par. 2. & decis. 605. num. 4. par. 2.* maximè cum cōcurrant descriptiones dd. bonorum fauore filiarum in defectum masculorum in libris publicis d. Catastri, & testes
6 deponentes de fama † quod sufficit ad proban. dictum obitū, vt fuit dictū in *Cæsaraugustana Portionis, impressa per Marches. par. 1. fol. 340. nu. 3.*

Quod autē isti filij Nicolai, Petrus, Franciscus,
7 & Ioannes obierint † sine filijs de iure præsumitur, *Alex. cons. 20. num. 11. lib. 1. Capic. decis. 159. num. 11. & 12. Mant. dec. 32. num. 1.*

Descendentia pariter Bernardi ex D. Laurentio probatur per gradus distinctos ex libris decimarum Ciuitatis Florentiæ, qui libri adminiculantur ex alijs partitis formiter extractis ex alijs libris nuncupatis (delle Tratte) Ciuitatis
8 Florentiæ, quæ duæ enunciatiuæ † sufficiunt ad proban. descen. d. Bernardi, accedentibus pluribus instrumentis, in quibus eadem pariter fit enunciatio, *Mascard. de prob. conclus. 511. nu. 4.*

cum

rium alijs ibi relatis, *& tenuit Rota in d. Florentina habitus* 19. *Nouembris* 1618. *coram bo. me. Baratto*, *& in d. Florentina Capella* 26. *Aprilis* 1619. *coram R.P.D. meo Pirouano*.

Identitas verò bonorũ probatur ex instrumento diuisionis inter Syluestrum & Petrum de Gallianis fact. in qua expresse fassi fuerunt medietatẽ Casalis Zambriæ, Pozzaiæ, & Centocorui pro summa scutorum 22500. auri subiectam esse fideicõ-
9 misso Prioris de Cambijs, quæ † diuisio optimè probat contra diuidentes, & eorum successores, siue vniuersales, siue particulares, *Ruin. cons.* 128. *lib.* 2. *Rot. dec.* 693 *num* 1. *&* 3. *par.* 1. *diuers.* & fuit dictum coram *Reuerendiss. D. meo Decano decis.* 120. *num.* 1. cum alijs congestis *in Bonon. fideicommissi de Desiderijs* 5. *Martij præteriti coram R.P.D. meo Merlino*, & in alia *Romana fideicommissi de Victorijs* 9. *Decembris* 1626. *coram eodem R.P.D. meo Merlino*, maximè cum prædicta no-
10 mina singularia locorum † conueniant bonis cõtrouersis, ex quibus identitatẽ probari dixerunt, *Franc. Aret. cons.* 103. *sub num.* 3. *post med. vers.* & hoc tenuit *Dec. cons.* 13, *nu.* 9. *vers. secus in nominibus*, *Fel in c. auditis num.* 27. *circa med. vers. limita ex dicto Bald. de præscript. Rot. in rec. dec.* 131. *num.* 6. *par.* 1. & fuit dictum *in d. Romana de Victorijs* 9. *Decembris* 1626. *coram R. P. D meo Merlino*.

Possessio etiam Petri de Cambijs vltimi grauati vsque ad eius obitum in eisdem bonis probatur ex depositionibus testium, qui reddunt rationem eorum scientiæ, quia illa locauit, & fructus percepit functo etiam quod optimè deponunt de specificatione confinium, & de donationibus locorum, & ita cum dictus Petrus esset d. Petro de Gallianis sine filijs masculis defuncto substitutus
11 ex qualitate personæ † possidentis facilius comprobata remanet probatio identitatis, *Natt. cons.* 235 *num.* 17. *Peregr. de fideic. art* 44. *num.* 22. *Rot. decis.* 131. *num.* 5. *par.* 1 *recent.*

De possessione etiam Hospitalis, & Ecclesiæ S. Ioannis constat pariter ex confessione ipsius in commissione ab eo obtenta cum eisdem denominationib. dd. Casalium Zambriæ, Pozzaiæ, & Centocorui, & ex expressione tituli hæreditarij à
12 d. Petro Cambio, necnon ex litis † substentatione, quæ sola sufficere solet, *Verall. dec.* 369. *nu.* 1. *par* 2. *Rot. int. impress. per Pacif. de Saluian. decis.* 20. *num.* 16. præsertim verò concurrentibus alijs adminiculis *Rota coram san me. Greg. XV. decis.* 15. *num.* 1. *& decis.* 105. *num.* 3. & aliàs sępissimè.

Quibus ita firmatis DD. censuerunt dd. Fratribus, & Bernardo de Cambijs dandam esse immissionem in capita, & non in stirpes, cum versemur in fideicommisso transuersali vlterioris gradus, non autem ascendentis, quo casu Rota seruat,
13 quod deferatur † hæreditas in capita, & non in stirpes, *Gabr. cons.* 135. *lib.* 1. *num.* 3. *Thes. dec.* 162. *num.* 7. *in fin. Rot. decis.* 27. *per tot. par.* 1. *recen.* & fuit dictum *in Colien. Hæreditatis* 7. *Nouembris* 1618. *coram bo. me. Baratto*, & fuit etiam dictum *in Cæsenaten. Hæreditatis* 6. *Nouembris* 1619. *coram R.P.D. meo Pirouano*.

Non obstat quod Bernardus ex duplici vinculo (vt dictum est) prætendat excludere dictos fratres, nam quicquid sit de pluralitate vinculorũ concurrẽtium in eadem persona prout est de fratribus vterinis, vel vtrinque coniunctis in quo casu respondit *Bald. cons.* 188. *lib.* 1 *per tot.* vt ratione illius pluralitatis frater fratri sit præferen. cum quo conueniunt *Bero. cons.* 96. *num.* 14. *& ibi al-*
14 *leg. lib.* 2. Nihilominus vinculum † superabundans in persona debet esse pertinens, & exclusiuum alterius cohæredis siue illud deducatur ex testamento siue ab intestato, vt declarat idẽ *Bald. cons.* 188. *Crass. de success. §. successio ab intest. q.* 31 *num.* 2. *Surd. decis.* 239. *num.* 7. *& seq.* Sed in præsenti casu Cassandra quamuis sit descendens à d. Siluestro, illa non reperitur vocata, cum non habeat qualitatem masculinitatis, sub qua vocati fuerunt filij Siluestri. Vnde cum ipsa non possit
15 succedere, † nec etiam filii eius ex persona ipsius possunt deducere ius succedendi, *Surd. cons.* 85. *num.* 10 *versic. attamen prædictis nõ obstan. lib.* 1. *Ruin. cons.* 18. *num.* 5. *lib.* 3. *Tiraq. & infiniti alij per eum citati in tract. de primog. quæst.* 12. *n.* 16. *Curt. iun. cons.* 117. *col. pen. vers. causa secunda*, *Surd. dec. cons.* 239. *num.* 8. *Rot. decis.* 663. *num.* 22. *par.* 1. *recent.*

Nec releuat quod Bernardus proueniat ex eadem Cassandra matre coniuncta primo fideicommittenti vti eius nepte, & ideo sit præferen. alijs in æquali gradu existen. cum habeat duplex vinculum, prout in puncto dicitur de matre, quæ est de familia, & nupta fuit in eadem familia, *Aym. cons.* 831. *num.* 3. *&* 6. *Fus. de substit. quæst.* 357. *num.* 8. *& quæst.* 404. *num.* 20. nam respondetur
16 † quod supradicti DD. procedunt, & loquuntur quando sunt vocati proximiores de familia, vel quando vocatur familia, secus quando testator gradatim substituit vnam lineam alteri, & earum descendentes masculos exclusis fœminis, nam cũ masculus natus ex fœmina etiam nupta in familia non dicatur masculus ex masculo in eo non verificatur ista qualitas, & per consequens vinculum Bernardi ex parte Cassandræ matris exclusæ tan-
17 quam † irreleuans non debet attendi *Bellon. iun.* qui ita distinguit, & respondit *cons.* 2. *num.* 72 *vsque ad fin. Alex. Rauden. cons.* 3. *num.* 25. *&* 26. *lib.* 1. vbi conciliat opiniones *Soccin. iun. cons.* 15. *per tot. lib.* 4. *Curt. iun. cons.* 117. *col penult. Beron.*
18 *cons.* 96. *num* 12. *&* 13. *lib.* 2. sicuti in feudo † exclusiuo fœminarum consanguinei non excluduntur ab vtrinque coniunctis, nam vinculum cognationis non attenditur idem *Bellon. d. cons.* 2. *nu.* 75. *Tiraq. de retract. lign. §.* 14. *glos.* 2. *num.* 10. *Crass.*
19 *cons.* 31. *nu.* 3. Prout † & in emphyteusi *Alb. cons.* 81. *num.* 28. *Mantic. de tacit. lib.* 22. *tit.* 18. *nu.* 48.
20 idem est in statuto † exclusiuo fœminarum, nam vinculum maternũ exclusum, & impertinens non attenditur, *Alb. d. cons.* 81 & fuit dictum *in Romana de Lante* 24. *Ianuarij* 1582. *coram san. mem. Clem. VIII.*

Non obstat, quod etiamsi sint filij masculi vocati, attamen vbi agnatio non est contemplata,
21 appellatione † masculorum veniunt masculi ex fœminis, *Surd. post alios cons.* 308. *num.* 14. dicẽs eo casu magis fuisse habitum respectum ad quali-

tatem

tatem sexus; à quo non descendunt filij masculi fœminarum, vt tenuit *Rot decis.* 150. *n.* 2. *p.* 2. *div.* quia responsio patet ex eodem testamento fideicommittentis, ex quo apparet, quod testator vocauit filios masculos, & filios filiorum masculorum, itaut non versemur in differenti vocatione, quæ possit se habere ad masculos vtriusque sexus,
22 cum qua distinctione † voluntatis testatoris respondetur ad omnes auctoritates in contrariū adductas, & idem *Surd.* hanc distinctionem amplectitur *d.cons.* 308. *num.* 14. & idem sequuntur alij ab eo allegati, nec ab hac distinctione dissentit. *Alb. d.cons.* 85. *num.* 4.

Et ita conclusum &c.

Est decisio 40. supra in hac parte. & infra adest alia decisio sub die 28. Martij 1628. coram eodem R.P.D. Dunozetto. est decisio 158.

EM.^MO ET R.^MO D. CARD. VBALDO.

Colonien. Præcedentiæ.

Die 9. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

In præcedentijs manutentio danda ei, qui probat consuetudinem, etiam si iuri repugnet, cum ius in præcedentiarum materia deferat consuetudini, maximè quando est alicuius temporis considerabilis.

SVMMARIVM.

1 *Possessio attenditur in iudicio manutentionis.*
2 *Probatio melior afferri non potest, quā confessio.*
3 *Manutentio denegari nō potest stantibus plenissimis probationibus, cum sufficiant & leuiores.*
4 *Dignitatum possessio non suffragatur contra iuris assistentiam.*
5 *In præcedentiarum materia ius defert consuetudini.*
6 *Et hoc procedit, etiamsi cōsuetudo iuri repugnet.*
7 *Possessio etiamsi sit contra ius, est manutenibilis, quando est alicuius temporis considerabilis.*
8 *Præsumptio faciendi aliquid iure familiaritatis excluditur ex multiplicitate actuum per multum tempus.*
9 *Ordinarij possunt præcidere controuersias subortas in processionibus.*
10 *Conc. Trid. sess. 25. cap. 13. de regulis declaratur.*
11 *Decis. 332. & 49. par. 1. in rec. declarantur.*
12 *Pro Actorum integra transportatione stat præsumptio.*
13 *Acta non sunt transportāda, si non sint de causa.*
14 *Actorum superflua transportatio obstare non debet, si non sit facta.*

DECISIO LXXXV.

FVIT hodie resolutum, manutentionem esse concedendam Prælatis, & dignitatibus Collegiatarum in quasi possessione præcedendi Canonicos Metropolitanæ Colonien. in processionibus, alijsq. actibus, tàm publicis, quàm priuatis.

Quia quasi possessio dictarum dignitatum, quæ
1 sola attenditur † in hoc iudicio manutentionis, *§. retinendæ instit. de interd. Rot. decis.* 641. *num.* 8. *par.* 1. *diuers.* remanet sufficienter probata ex cōfessione eorumdemmet Canonicorum, emanat in Breui Innocentij Octaui, vbi asserunt dignitates digniorem locum occupasse & de præsenti occupare, tàm in actibus publicis, quàm priuatis, vt patet ex lectura Breuis, quod datur in Summ. n. 1.
2 & ista † confessione non potest afferri melior probatio, *l. cum precum, C. de liberal. caus. Gabr. de confess. concl.* 4. *num.* 1. *& seq. fel. rec. Greg. XV. dec.* 200. *nu.* 2. *& dec.* 458. *nu.* 3.

Deinde dicta quasi possessio probatur ex testibus, quorum vnus fuit examinatus ad perpetuam rei memoriam, & alij duo fuerunt examinati formiter hic in Curia, & omnes optime deponūt de hac quasi possessione præcedendi, de visu, & de certa scientia, absque aliqua contradictione, & deponunt de toto tempore sui recordatus, & vltra de auditu à maioribus, vt pa et ex lectura depositionum, quæ dantur in Summ. num. 5. & 6. Vn-
3 de manutentio denegari † non potest, stantibus supradictis plenissimis probationibus, cum sufficiant etiam leuiores, *Menoch. de retinen. remed. vlt. num.* 32. *Rot. decis.* 196. *num.* 6. *par.* 1. *& decis.* 375. *num.* 2. *lib.* 3. *par.* 3. *diuers. Seraph. decis.* 1113. *num.* 1. *fel. rec. Greg. XV. dec.* 258. *num.* 3.

4 Non obstat, quòd ista possessio † Dignitatū non suffragetur contra iuris assistentiam, quam habēt Canonici Metropolitani, quia quicquid sit de hac iuris assistentia, quæ videtur valdè controuersa à Doct. vt patet ex latè traditis per *Cassan. in cathalog. glor. mund. consider.* 32. *per tot.* Dominis placuit responsio, quod in omnem casum in hac
5 † materia præcedentiarum ius defert consuetudini, *Bald. in c. cum olim num.* 1. *& seq. de consuetud. Felin. in c statuimus in princ. de maiorit. & obed. Card. consil.* 62. *num.* 1. *Dec. in l. cum quia, num.* 39. & ibi *Cagnol. num.* 42. *ff. si cert. pet. Riminald iun. cons.* 95. *num.* 22. *lib.* 1. & dixit *Rota in Seguntina præsidentiæ* 22. *Iunij* 1609. *coram Reuerendiss.* D. *meo Patriarcha Antiocheno, & in eadem* 8. *Martij* 1613. *coram bon. mem.* D. *meo*
6 *Vbaldo*, quod procedit † etiam si consuetudo iuri repugnet, *Menoch. cons.* 51. *num.* 51. *Seraph. decis.* 964. *num.* 1. *fel record. Gregor. XV. dec.* 124. *nu.* 2.
7 & 4. & ideo etiam si possessio sit contra † ius, est manutenibilis, quando est alicuius temporis considerabilis, vt in casu nostro, *Franc. in cap. ad decimas num.* 8. *in* 4. *limit. de restit. spoliat. in* 6. *Couar. pract. quæst. cap.* 17 *sub num.* 6. *versic* 4. *Rot. decis.* 534. *num.* 7 *& decis.* 595. *num.* 4. *par.* 1. *diuer. & in recen. dec.* 685. *nu.* 4. *par.* 1. *fel. rec. Greg. XV. dec.* 370. *vbi Adden. sub num.* 10. & dixit Rota in Calciaten. Decimarum 10. *Iunij* 1611. *coram Reuerendiss.* D. *meo Patriarcha Antiocheno, & in Ouetē. iurisdictionis* 22. *Martij præteriti corā me.*

Non obstat, quod actus præcedendi potuerint esse facultatiui, & iure familiaritatis, quia ista præ-
8 sumptio † excluditur ex multiplicitate actuum, & ex continuata possessione per longum tempus, de qua deponunt supradicti testes, *Cas. de Graff dec.* 1. *num.* 3. *de caus. poss. & propr. fel. rec. Greg. XV. dec.* 572. *vbi Adden. num.* 8.

Non

Non obstat, quod in *Conc.Trid.sess.25.cap.13*
9 *de regular.* disponatur, quòd Ordinarij † possint præcidere controuersias subortas in processionibus,& ideo cum Ordinarius in casu nostro decretauerit per modum prouisionis ordinem seruandum in istis præcedentijs, non possit ordo alterari, & dari manutentio Dignitatibus, donec per rē iudicatam sit negotium terminatum, *iux.dec.Rot. in recent.332.num.4. & 491.num.11.par.1.* Pla-
10 cuit enim Dominis responsio,quòd † Concilium solummodo disponit, vt Episcopus possit prouidere,& ordinare quod sibi videbitur ad euitanda scādala, & ordinatum ab eo debet quidem exequutioni demandari, sed non tollit appellationem deuolutiuam in cuius gradu benè datur manutentio possessori,vt aliàs censuit *Rota in Hispalen.& Caurien. permutationis 11.Martij 1596. corā Gypsio, & in Virdunen. Vicariæ 1. Iunij 1616. coram*
11 *bo.mem.Buratto.* Nec supradictæ decisiones † in recent. applicantur casui nostro, cum loquantur in diuersis terminis de manutētione debita Episcopo in cognitione causarum criminalium,& matrimonialium ex forma Concilij Tridentini, nisi adsit in contrarium immemorabilis canonizata per tres conformes, vt patet ex lectura dd. decisionum.

Non obstat defectus non integræ transporta-
12 tionis actorum, tum quia præsumptio stat † pro integra transportatione, *Rota decis.64.nu.4. p.1. diuersor. Aym. de antiq. tempor.par.2.num.55.* & fuit dictum *in Regien. Deuolutionis Terrarum 3. Iulij 1617. coram bo.mem. D. meo Vbaldo.* Tum quia prætenditur, non fuisse transportatum decretum enunciatum in decreto, à quo fuit appellatum, vnde vel illud primum decretum, quatenus extet, non videtur transportandum, cum ab eo non fuerit appellatum, & non sit de ista causa,
13 ex quo non sunt † transportanda, nisi quæ sunt de actis causæ, de qua agitur, *Rot.diuersor.decis. 884.num.1.par.4. & in recent.decis.561.num.12. par.1.fel.record.Gregor.XV. decis.55.& dec. 300. num.1.* Tum denique quia pro parte Dignitatum dictum decretum enunciatum non controuerti-
14 tur, & ideo esset superflua † transportatio, quæ propterea obstare non debet, *Rota dec.664.nu.3. par.2. in recent.*

Et ita decisum vtraque parte informante.

REV.MO P. D. COCCINO.

Farsen. prætensi Saluiani.

Die Lunæ 14. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Emphyteota, si imponat aliquam seruitutem, vel onus in bonis emphyteuticis, intelligitur imposuisse durante tantum locatione, cum ea finita bona reuertantur ad Dominum directum libera, & sine aliquo onere, prout erant antea, quando fuerunt concessa in emphyteusim, cum aliàs sequeretur absurdum.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteutica bona in casu deuolutionis, redeūt ad Dominum directum libera, & sine onere.*
2 *Iure datoris resoluto, resoluitur etiam ius acceptoris. & num. 33.*
3 *Emphyteutica bona, reuertuntur ad Dominum, prout erant ante.*
4 *Debitoris obligati ius, si resoluatur ex causa antecedenti necessaria, pignus resoluitur.*
5 *Pactum de retrouendendo, quando apponitur in venditione, si interim res pignoratur, & postea emptor cogatur retrouendere, pignus resoluitur.*
6 *Obligatio Vassalli intelligitur respectu vtilis dominij, non autem directi.*
7 *Obligatio directi dominij in bonis emphyteuticis Ecclesiæ facta ab emphyteuta, nullum præiudicium offert. & limita num.9. & 10.*
8 *Iure obligantis resoluto, resoluitur etiā hypoteca.*
11 *Decis. Farsen. bonorum coram Pegn. declaratur & num. 24.*
12 *Decis.642.par.1. in recent.coram Buratto declaratur & num.26 & 27.*
13 *Clausula, Ad habendum, posita in inuestitura emphyteusis, an operetur amplissimam facultatem alienandi. & num.17.*
14 *Clausula, durante locatione, apposita in concessione emphyteusis, quid operetur. & n.16. & 21.*
15 *Emphyteota certum est, quod non potest alienare bona, quæ post finitam locationem iam sunt deuoluta ad Dominum.*
18 *Clausula, & quibus dederit, æquipollet clausulæ, ad habendum, & eius natura.*
19 *Consuetudo apponendi onus perpetuo duraturū in bonis emphyteuticis Ecclesiæ ab emphyteota, est sacrilegio proxima.*
20 *Consuetudo in emphyteusi recipit interpretationem ab inuestitura, & à statutis loci.*
22 *Facultas deponendi liberè de bonis emphyteuticis, intelligitur durante locatione.*
23 *Emphyteutica res potest oppignorari durante solum emphyteusi.*
26 *Allodialitatis qualitas in emphyteusi afficit tantum, durante locatione.*
28 *Emphyteutica bona validè possint oppignorari.*
29 *Censum imponi posse in perpetuum duraturum in bonis emphyteoticis, est opinio quorundam Doctorum, quæ substineri non potest.*
30 *In emphyteusi, si expressè sit prohibita alienatio, tunc nullo modo potest imponi census, secus si è contra. num.31.*
32 *Emphyteota non potest inducere hypotecam super emphyteusi, nisi quo ad ius sibi competens, & num. 34.*
35 *Dominus directus non tenetur locationi factæ à Vassallo stare.*
36 *Census super re emphyteutica imponi potest, & sine consensu Domini, dummodo ei non præiudicetur.*
37 *Felician. de Cens. lib.2.cap.24. declaratur.*
38 *Decis. coram Iusto. declaratur.*
39 *Dominus directus, si consentiet impositioni oneris in bonis emphyteuticis, tunc bona non reuertūtur libera, & quando talis consensus non videatur præstitus. num.40.*

DE-

DECISIO LXXXVI.

BALTASSAR Mutius Dominus vtilis cuiusdam possessionis, siuè prædij siti in Territorio Farfensi in loco nuncupato, Venera, quod in emphyteusim hab bat ab Ecclesia Farfen. de anno 1557. imposuit annuum, & perpetuum Censum scut. 10 super dicto prædio emphyteutico illumq. vendidit Torquato Clarello, & cum postmodum huiusmodi prædium per eiusdem Baltassaris obitũ fuisset deuolutum ad Abbatiam, quæ de illo Plinium de Bonioannis inuestiuit: Hodie Andreas de Carolis tãquam successor præfati Clarelli creditoris Census agit Saluiano ad dictum prædium pro satisfactione fructuum dicti Census; Vndè quęritur. An bona Abbatiæ Farfen. redeant ad Ecclesiam libera, vel cum onere suo, in casu, & ad effectum de quo agitur. Effectus autem dubij est, quia si dicta bona reuertuntur libera ad Abbatiã, & sine onere, vtique in casu deuolutionis expirauit hypoteca, quæ fuerat ab eodem Baltassare cõstituta super dicta possessione, siuè prædio ad fauorem præfati Clarelli, & sic super eadem possessione, aut prædio non posset competere Saluianum, quod sine hypotheca nequit subsistere: In hoc articulo visa per omnes Doctores, ac maturè discussa causa, nemine discrepante fuit resolutum affirmatiuam opinionem omninò esse tenendam, videlicet, bona Abbatiæ redire ad Ecclesiam libera, & sine aliquo onere ea ratione, quia supposito directo dominio Abbatiæ in istis bonis, quæ illius sunt emphyteutica, vt aliàs firmauit *Rota in Farfen. bonorum 17. Aprilis 1606. coram bon. mem. Penia*, quòd non controuertitur, verissima est
1 conclusio, † quòd bona emphyteutica in casu deuolutionis, redeunt ad Dominum directum libera, & sine aliquo onere, cum resoluto iure dato-
2 ris, † resoluatur etiam ius acceptoris, vt vulgatus est *Text. in l. lex vectigali*, ibi: *respondi (si vt proponeretur) vectigali non soluto iure suo Dominus vsus esset, etiam pignoris ius euanuisse, ff. de pignoribus. Bald. ibidem num. 1. & 2. & ibidem Addent.* vbi loquuntur de emphyteosi Ecclesiastica. *Angel. ibidem num. 1. & in fin.* vbi quòd emphyteota donec durat emphyteosis, si facit aliquod pactum cum Vassallis rusticis non præiudicat vero Domino, emphyteosi ad illum re-
3 deunte, imò quòd reuertitur † res ad Dominum prout erat ante *l. 3. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu. Bart. in l. si res in princ. ff. eod. tit.* Vbi quòd si ius debitoris obligati resoluitur ex causa antece-
4 denti necessaria, † resoluitur pignus, & id exemplificat, quando res venditur, & apponitur pactũ de reuendendo, quia si interim pignoretur, & em-
5 ptor cogatur reuendere, pignus † resoluitur, *vt in d. l. si res.* facit *text. in c. 1. §. rursus de controu. inuest. Tiraquel.* latè plures cumulans *de retract. conuent. § 3. glos. 1. num. 13. & Corbul. de caus. priuat. ob non solut. Can. ampl. 34. Osasch. decis. Pedem. 156. num. 9. cum seqq. Seraph. decis. 798. nu. 2. 3. & 4. & 1290. num. 13.* Et fuit dictum coram me *in causa Romana Saluiani 8. Februarij 1602.* Et idem de feudo notatur *in cap. Imperialem, §. præterea & Rom. dis in ver. liberè, auertatur,* vbi DD. *de probib. feud. alien. per Federic. & latissimè idem Tiraquell. & Osasch. locis superius cita-*
6 *tis*. Obligatio † enim Vassalli intelligitur respectu vtilis domini;, quod habet, non autem directi, quòd remanet penès Dominum, *Bald. consil. 9. num. 6. lib. 1. Ruin. consil. 4. num. 6. lib. 1. Soccin. consil. 99. num. 1. versic. sed fortius lib. 1. Clar. in §. emphyteusis quæst. 21. per tot. & in §. feudum quæst. 37. Corbul. de caus. priu. ob alien. limit. 33.*
7 *num. 4. & seqq.* Per istam enim † obligationem non fit aliquod præiudicium Ecclesiæ, *Ias. in l. fin. num. 107. & ibidem Salycet. num. 7. C. de iur. emphyt.* Et ideo ad hoc ne aliquod præiudicium Ecclesiæ inferatur, necesse est dicere, quòd illa obligatio, seù vinculum tamdiù duret: quamdiù durat Ius emphyteotæ, adeò vt finita locatione, &
8 sic resoluto iure † obligantis, resoluatur etiam hypoteca, vt tradit *Corbul vbi supra num. 3. Afflict. decis. 380. num. 2. & ibi Addent. Clar. in §. emphyteosis d. quæst. 21.* & tenuit *Rota in causa Papien. bonorum 17. Iunij 1602. coram bo. mem. Penia*.

Et quamuis in contrarium dicatur. quòd in casu nostro recedendum est ab hac regula: Primò,
9 quia † in Inuestituris conceditur emphyteutæ libera facultas alienandi cum clausula, *ad habendum &c.* Secundò, quia videtur constare de consuetudine, quòd huiusmodi bona possint liberè
10 alienari per emphyteotas, ex quibus infertur † quòd ideò sit in potestate emphyteotę quamcumque seruitutem, & onus etiam in perpetuum duraturum super dictis bonis imponere, vt videtur sensisse *Rota in dicta causa Farfen. bonorum 19. Decembris 1614. coram bon. mem. Buratto, quæ est decis. 642. num. 8. p. 1. in recent. & apud Statil. de Saluian. decis. 172.*

Tamen fuit responsum dictas decisiones malè interpretari, cum illarum casus non applicentur;
11 nam *decisio bon. mem.* † *Peniæ* loquitur durante linea, & in præiudicium aliorum vocatorum, non autem Ecclesiæ, ibi enim vltimus de sua linea alijs existentibus de alijs lineis comprehensis in inuestitura alienauerat bona, & dubitabatur, An illa alienatio sustineretur, & Rota resoluit pro validitate alienationis. Alia verò *decisio bon. mem.*
12 † *Baratti* loquitur in casu, quo vltimus de linea hæredem instituerat, & dubitabatur, An ille, vel consanguineus esset præferendus in noua inuestitura facienda, & propterea quidquid sit de iure in casu dd. decisionum, illæ non firmant, quòd bona debeant redire ad Ecclesiam cum onere; Nec minus rationes dd. decisionum officiunt in casu nostro, quia licèt per illam clau-
13 sulam *ad* † *habendum, &c.* videatur concessa amplissima facultas alienandi emphyteotæ, itaut huiusmodi bona videantur in hoc redacta ad instar allodialium, vt latè considerauit *Rota in dicta Farfen. 19 Decembris 1614. coram bo. me. Buratto*. Tamen clarum est dictam facultatem esse restrictam, & limitatam ad tempus durantis locationis, cum in prædictis inuestituris sem-
14 per apponatur † clausula, *durante locatione*; nec est admittenda illa interpretatio, quod dicta verba, *durante locatione*, operentur, vt huiusmodi

di facultas intelligatur actiuè, vt scilicet, valeat dispositio, vel alienatio quatenus fiat durante locatione, non autem passiuè, itaut illius effectus terminetur cum fine locationis, & sic non sint apposita ad inducendam aliquam restrictionem, siuè limitationem; quia huiusmodi intellectus admitteret casum indubitabilem, cui vanum esset, & frustratorium concedentes voluisse prouidere; quis
15 enim potest dubitare quòd emphyteota † velit alienare bona, quæ post finitam locationem iam sunt deuoluta ad Dominum directum, & in quibus non potest amplius Ius aliquod prætendere?
16 Vndè dicendum est dicta verba, † *durante locatione*, restringere, & limitare facultatem concessam alienandi ad tempus durantis locationis secundùm sensum *Rotæ in decis. 11. num. 1. vers. in 2. parte vsque ad finem par. 1. diuers. latè Osasch.*
17 *decis. 164. nu. 5.* Vbi quando clausula, † *ad habendum, &c.* intelligatur restricta ad terminos præcedentis dispositionis, vel stipulationis *Dec. cons. 170. aliàs 171. num. 3. vers. 4. & vlt. aduertendum*
18 *est*, vbi firmat, quòd † clausula *& quibus dederit*, quæ æquipollet clausulæ, *ad habendum, &c.* nullo modo alterat emphyteosim, quando limitatur, & restringitur per alias clausulas. Et hanc opinionem passim sequitur *Rota in Imolen. bonorum 8. Martij 1596. coram Cardinale Pamphilio, & 6. Nouembris 1617. coram Cardinale Sacrato. in Romana domus 9. Martij 1609. coram Reuerendissimo Patriarcha Hierosolymitano, in Bononien. Pradij 10. Martii 1614. coram Illustriss. Cardinale Caualerio. in Romana Vineæ 21. Iunij 1598. coram Cardinale Seraphino in impress. decis. 1290. & latè in Romana casalis Marciliani 19. Iunij 1587. coram eodem Seraphino in impress. decis. 794. nu. 7. cum seqq. & decis. 642. nu. 5. par. 1. & decis. 294. nu. 8. in fin. par. 2. recent.*

Minus obstat allegata consuetudo, quam canonizauit *Rota in d. Farsen. bonorum 17. Aprilis 1606. coram bo. me. Penia*, quia quidquid sit de hac con-
19 suetudine, † & an sit attendenda, de quo valdè dubitauit *Bald. d. cons. 9. nu. 6.* vbi illam sacrilegio proximam appellat tanquam præiudicantem iuri
20 Ecclesiæ, in casu nostro aduertendum † est illam recipere interpretationem tàm ex tenore consueto inuestiturarum, quàm ex dispositione statutorum Abbatiæ Farsen. *ad Tex. in l. 1. §. lex falcidia, ff. ad leg. falcid. vbi Bar. & DD. Oldrad. cons. 224. incip. Istæ sunt allegationes col. 7. in fin. Dec. cons. 35. nu. 7.* quos refert & sequitur *Grauett. de antiq. temp. par. 4. sect. videamus num 49.* Quare cum tàm in inuestituris, quàm statutis Abbatiæ *cap. 84. & 86.* dum habet relationem *ad cap. 84.* semper huiusmodi facultates alienandi habeantur
21 restrictæ per dictam clausulam, † *locatione durante*, vtiquè dicendum est etiam huiusmodi consuetudinem, se illis conformare, & non posse inducere huiusmodi facultatem alienandi; nisi restrictam ad terminos durantis locationis, & quatenus etiam deficeret dispositio statutorum, & tenor cõsuetus inuestiturarum cum huiusmodi consuetudo recipiat interpretationem à iure, vt ex deductis concludit *Grauett.* loco citato, vtique esse-
22 mus etiam in claris, quod huiusmodi † facultas disponendi liberè de bonis emphyteoticis est intelligenda durante locatione, *vt per tex in d. l. lex vectigali, & ibidem Ang. nu. 1. vers. 3. nota ff. de*
23 *pignor.* vbi quod res emphyteutica potest † pignorari durante solùm emphyteusi, cùm illa resoluta, resoluatur quoque ius pignoris *Bar. in d. l. indebiti §. primo in fin. ff. de cond. indeb.* Et quam-
24 uis in dicta decisione Farsen. † coram Penia dicatur, quòd huiusmodi bona censenda sunt allodialia, quod pariter fuit etiam dictum in alia *Farsen.*
25 *coram bo. me. Buratto.* † consideranda tamen est textura verborum dictæ decisionis coram Penia, quæ absolutè non dicit, quod bona huiusmodi censenda sint allodialia; sed dicit, quoad hoc, nempè quoad facultatem concessam emphyteutæ disponendi de illis bonis etiam in præiudicium comprehensorum, quam facultatem cum fuerit ostensum, non extendi vltra terminos locationis, in consequentiam dicendum est, dictam qualitatem
26 † allodialitatis dicta bona solummodo afficere, durante locatione, & iste intellectus optimè etiã
27 congruit † decisioni Farsen. coram Buratto.

Non obstat pariter, quòd valida sit impositio census super re emphyteutica, vt firmatur *in causa Romana census 17. Martij 1600. coram Iusto,*
28 sicuti † etiam bona emphyteutica validè possint hypothecari *Seraph. decis. 794. num 9. & 819. n. 5.* cum aliis in contrarium deductis, quia quidquid
29 dicant DD. qui volunt posse imponi censum † in perpetuum duraturum super huiusmodi bonis, quos refert *Cenc. de censib. par. 1. quæst. 2. art. 2. in princ.* quorum opinio non videtur vllatenus posse sustineri, Vera est distinctio, quòd Aut in inue-
30 stitura fuit expressè † prohibita alienatio, & tunc nullatenus super re emphyteutica potest census imponi: aut verò non fuit prohibita alienatio, &
31 tunc census quidem validè potest ab initio † imponi, sed resoluta, aut deuoluta emphyteosi, resoluitur census, & res emphyteutica reuertitur libera ad Dominum, vt in casu nostro, in quo non negatur ab initio non potuisse censum imponi, in quo pro affirmatiua habemus claram dispositionem *tex. in d. l. lex vectigali*; sed dicitur vnà cum locatione expirasse quoque, & fuisse resolutum censum, & sic Baltassarem non potuisse inducere
32 † hypothecam super dictis bonis, nisi proportionabiliter ad ius sibi competens in bonis emphyteuticis, quod ius cum esset restrictum ad tempus quo durabat emphyteosis, illa finita, ac resoluto iure Baltassaris, resoluta est quoque hypotheca ab eodem Baltassare constituta, quia illa habebat dependentiam à iure Baltassaris, *vt benè Ang. in d. l. lex vectigalis in princ.* Vbi, quòd perempto
33 iure † datoris, perimitur ius acceptoris, quod à iure datoris habebat dependentiam, & sic potuisse hypothecare in præiudicium sui ipsius tantùm, non autem Domini, *DD. in l. in prouinciali C. de seruit. & aqu. & in cap. 1. §. rursus de controu. inuest.* Vbi quòd hypotheca imposita emphyteusi
34 tenebit, donec emphyteusis apud † emphyteotam manserit, ea autem ad Ecclesiam reuersa, omnis seruitus, & hypotheca resoluitur benè *Osasch. d. decis. 156. num. 15.* vbi dicit ità in simili Senatum censuisse, Dominum directum non fuisse obli-

35 obligatum stare † locationi à vassallo, seu emphyteota factæ, quia resoluta fuerat omnis hypotheca. *Corbul. de priuil. ob non solut. Can. d. ampl. 34. num. 2. benè in terminis Redoan. de reb. Eccles. non alien. tit. de constitutione annui census super rebus Ecclesia nu. 25.* vbi quod quamuis licita sit im-
36 positio annui census super † re emphyteutica etiam sine consensu Domini, id tamen est intelligendum sine præiudicio iurium directi Domini, & durante tempore emphyteosis, & secundum prędictos terminos loquitur etiam inferius *n. 36.*
37 & in his pariter terminis intelligendus † est *Felician. Solis de Censib. lib. 2. cap. 24. num. 15. per tot. & in fine*, vbi concludit posse emphyteutam imponere censum super rebus emphyteuticis, & pro hac citat Redoan. *loco præcitato*, ideòq. secundùm mentem Redoani venit intelligendus; Et quòd in
38 his terminis intelligenda sit dicta † *decisio coram Iusto*, firmat *Cenc. de Censib. d. par. 1. quæst. 2. art. 2. num. 8.* vbi conciliando opiniones, dictam distinctionem adducit ex mente Rotæ, nec vlla ex decisionibus, quæ ex aduerso deducuntur firmat, validam esse impositionem census in perpetuum duraturi, etiam post resolutum ius emphyteutæ super bonis emphyteuticis, vndè debent interpretari iuxtà terminos dictæ *decisionis coram Iusto*, quam aliæ decisiones solent in hac materia passim allegare.

Nec dicatur, quòd nos non sumus in casu, in quo non adsit prohibitio alienandi, sed in casu, in quo est expressè concessa facultas alienandi, &
39 sic intret regula, quòd quando Dominus † directus consentit impositioni oneris, vel seruitutis, tunc res emphyteutica non reuertitur libera, sed cum onere suo ad *tex. in l. in diem ff. de aqu. pluu. arcen. Corbul. de priu. ob non solut. can. dict. a ampl. 34. nu. 3. Guidop. decis. 575. vers. nisi Dominus consenserit. Boer. decis. 181. nu. 4. vers. pone Vassallus.* Quia respondetur, quòd in casu nostro non constat de huiusmodi consensu, siuè attendamus consuetum tenorem inuestiturarum, siuè consuetudinem allegatam; Nam quamuis constet de facultate alienandi concessa emphyteutæ, dicta tamen facultas, vt sæpius ponderatum fuit, restringitur
40 ad tempus durantis locationis, vndè dici † non potest, quòd operetur talem consensum, itaut possint imponi hypotheca, aut quælibet alia seruitus ad perpetuum duratura super illis ad libitum emphyteutæ, aliàs enim si concederetur, huiusmodi censuum, ac onerum impositiones sustineri non solùm durante locatione, & iure emphyteutæ, verum etiam finita locatione, & resoluto iure emphyteutæ in perpetuum, sequeretur maximum, & irreparabile damnum Ecclesiæ, quia primùm huiusmodi locationes, quæ secundum formam inuestiturarum sunt limitatæ ad tertiam generationem fierent quodammodo perpetuæ tanquam obligatæ illis, ad quorum fauorem huiusmodi census, ac onera imponerentur. Secundò in casu deuolutionis huiusmodi bona tot, tantisq. oneribus grauata reuerterentur ad Ecclesiam, vt magis ipsi conduceret illa potius habere pro derelictis, quàm propria agnoscere. Vndè vt Ecclesiarum indemnitati occurratur constanter omnes Domini, negotio cum maxima maturitate discusso, adhæserunt regulæ superiùs firmatæ, & concluserunt, quòd in casu, & ad effectum, de quo agitur, & c. bona Abbatiæ Farsen. redeunt ad Ecclesiam libera, & sine aliquo onere, & c.

R. P. D. MERLINO.

Bononien. fideicommissi de Desiderijs.

Die Lunæ 14. *Iunij* 1627.

ARGVMENTVM.

Fideicommissarius qualiter identitatem bonorum fideicommisso subiectorum probare debet, & maximè si simus in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Possessio præsumitur continuata vsque ad obitũ, nisi contrarium doceatur.*
2 *Identitas qualiter sufficienter proabtur. & n. 11.*
3 *Identitas probatur etiam per leuiores probationes, & coniecturas præsertim in antiquis nu. 4. & ad hunc effectum non requiritur tempus vltra centum annos. num. 5.*
6 *Identitas quando est probata, non obstat, si adsit discrepantia aliquarum qualitatũ, quæ ex cursu temporis mutari potuerint.*
7 *Identitas probatur per duas demonstrationes, licet aliæ deficerent.*
8 *In quantitate maiori, inesse videtur minor.*
9 *Identitatis probatio non inficitur, quando sola diuersitas est circa numerum, si aliæ demonstrationes verificentur.*
10 *Identitas in antiquis, vt probetur, suffragatur etiam verificatio loci, vbi bona existunt, vnà cum vno confine.*
12 *Identitas in fideicommisso probatur, si bona ab omnibus alijs fideicommissarijs fuerint consequuta, & possessa. num. 13.*
14 *Bona, quæ penes filios reperiuntur, ex hæreditate patris præsumuntur prouenisse.*
Maximè, si à die mortis mod. cum tempus intercesserit, & appareat eos non esse industriosos. num. 14.
15 *Bona probantur esse alicuius ex confessione hæredum facta in diuisione.*

DECISIO LXXXVII.

PRosequendo disputationem, Proposui dubiũ, An constaret de identitate duarum domorum cum sex apothecis iuxta reseruationem factam in vltima decisione sub die 5. Martij præteriti *, nec non aliorum duorum corporum, nempè possessionis in communi Cazzani, & alterius possessionis in cõmuni Bagnarolæ Comitatus Bononien.

Et Domini quoad huiusmodi duas domos cum apothecis, mandarunt causam denuò proponi, quo verò ad dicta duo alia corpora identitatem satis probatam censuerunt.

Constat enim istas duas possessiones, videlicet illam Cazzani tornaturarum 116. circiter, & alteram Bagnarolæ tornaturarum 122. in circa, assignatas fuisse Hieronymo antiquo de Desiderijs fi-

Q deicom-

deicommittenti in instrumento diuisionis *die* 29.
May 1519. emanatæ inter ipsum, & eius fratres,
vt in primo registro *fol.* 209. *vsque ad* 260. quas
1 ab ipso Hieronymo possessa deinde fuisse vsque
ad tempus eius obitus, non videtur dubitandum,
nisi contrarium doceatur *Doct. in l. siue possidetis
C. de probat. & plures recenset Peregr. de fideicom.
art.* 44. *num.* 16. *Rota in recent. decis.* 706. *num.* 5.
par. 2. *& sæpissimè conclusum fuit*.

Et hoc eò magis comprobari Dominis videba-
tur ex alia diuisione *de anno* 1544. facta inter Ba-
ptistam, Ioannem, Alexandrum, & alios filios
ipsius Hieronymi fideicommittentis in eodem
primo registro fol. 355. cum expressa mentione
fideicommissi paterni, prout etiam ex transactio-
ne anni 1604 in secundo registro fol 212. in qua
eædem possessiones postea, vti dicto fideicommis-
so suppositæ Alexandro iuniori ad illud vocato di-
missæ, ac restitutæ fuerunt, ex quibus huiusmodi
2 identitas † sufficienter iustificata remanet, vt per
Bald. cons. 89. *nu.* 3. *lib.* 1. *Anchar. cons.* 291. *sub n* 9.
Rota in ciuitatis Castelli fideicommissi 11. *Decem-
bris* 1615. *coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha
Pamphilio, cum alijs in dicta decisione sub die
5. Martij præteriti allegatis*.

Quibus accedit confessio D. Marci Antonij in
responsione ad positiones, vt in dicto secundo regi-
stro fol. 71. necnon descriptio ipsarum possessionũ
in Inuentario per eundem confecto, in hocmet
registro fol. 236. 257. & 264. post ingressum dicti
Alexandri iunioris in Religionem PP. Capucci-
norum cum expressa mentione fideicommissi, &
protestatione, quòd admittere non intendebat di-
ctas possessiones & alia bona in eo descripta, esse
hæreditaria ipsius Alexandri, ex hoc enim conti-
nuato modo possidendi per dictos hæredes graua-
tos, & fideicommissarios, & ex his omnibus acti-
bus, & declarationibus, saltem simul iunctis, satis
3 visa fuit probata hæc identitas, cum sufficiant †
etiam leuiores probationes, & coniecturæ *c. cum
causam, & ibi omnes extra de probat. glos. in cap. si
Papa in verb probata de priuil. lib.* 6. *Rimin. sen.
cons.* 254. *num.* 11. *cum seqq. lib.* 2. *Decian. cons.* 17.
num. 6. *lib.* 3. *Rota in recent. decis.* 459. *sub num.* 3.
par. 1. *& coram san. mem. Greg. XV. decis.* 172.
num. 6. *& ibidem Adden. num.* 10. *ac in Romana*
4 *vineæ* 1. *Iulij* 1624. *coram me*, præsertim † cum
simus in antiquis *Soccin. cons.* 86. *num.* 2. *lib.* 1.
Seraph. decis. 462. *num.* 8. *Rota in Bononien. fidei-
commissi de Rubeis* 12. *Februarij* 1618. *coram
bo. mem. Vbaldo*, vbi pariter fuit conclusum ad
hunc effectum, non esse necessariam antiquitatem
5 † vltra centum annos, & referunt etiam *Adden.
ad d. decis.* 172. *sub eodem num.* 10. *coram sanct.
mem. Greg. XV.*

Nec visum fuit obstare, quòd dicta possessio
Cazzani in dicto diuisionis Instrumẽto anni 1519.
fuerit descripta in pluribus corporibus distincta,
& in huiusmodi Inuentario per D. Marcum An-
tonium confecto, descripta reperiatur in vno cor-
pore cum suis qualitatibus, quoniam cum in ipsa
diuisione anni 1519. concurrant confinia posita
in eodem Inuentario, ac aliæ demonstrationes, vt
apparet, eo quod in hac diuisione septima petia
terræ est posita in loco detto Ronco, octaua in
loco detto Burrigella, decima in loco detto alle
Fornaci, & septima habeat viam publicam à tri-
bus lateribus, & nona, decima, & vndecima ha-
beant pro confinibus viam publicam, & discurso-
rium Genæ, & concurrant aliæ qualitates, nempè
terræ aratiuæ, arboratæ, pratiuæ, ac ceteræ demon-
strationes sitæ in communi Cazzani, consequen-
ter satis dicenda videtur verificata illius identi-
6 tas, quamuis adesset discrepantia † aliquarum
qualitatum, quæ ex cursu tanti temporis mutari
potuerint, iuxta deducta per *Decian. d. cons.* 17.
num. 14. *cum seqq. lib.* 3. *quem Rota probauit in
vna Romana deuolutionis* 28. *Maij* 1625. *coram*
R. P. D. *meo Pironano, & in Assisien. Bonorum*
2. *Iunij præsentis anni coram* R. P. D. *meo Vtrili*,
maximè cum conueniant plures demonstratio-
7 nes, & qualitates, quarum duæ † sufficerent, licèt
aliæ deficerent ex allegatis in alia decisione sub
die 5. Martij, & latè tradunt *Decian. d. cons.* 17.
num. 8. *cum seq. & num* 21. *vbi de communi testa-
tur lib.* 3. *& Surd. cons.* 44. *nu.* 15. *cum multis seqq.
lib.* 1. *Rota apud San. mem. Gregor. XV. decis.* 575.
num 4. *& seq.*

Minus releuare dicebatur, quòd in dicta diui-
uisione anni 1544 ponatur hæc possessio in com-
muni Cazzani tornaturarum 116. & in eadem
quantitate enuncietur in dicta transactione anni
1604 In supradicta diuisione autem anni 1519.
adsint expressa plura corpora constituentia torna-
turas 260. & vltra, nam non ex hoc reddi videba-
tur turbida identitas huius corporis, imò magis
concludens, ex quo si in illis corporibus tunc di-
stinctis adest maior tornaturarum numerus, tantò
facilius sub eis comprehenditur iste minor de quo
8 agitur tornaturarum 116 circumdatus à prædi-
ctis confinibus, sub maiori enim † quantitate, mi-
nor inesse videtur *l.* 3. *§ si quis ita legauerit, vers.
si quis plus ff. de adim. legat.* plusquam; & minus
non faciunt rem differre specie *l. fin ff. de fund. in-
stru.* & in puncto *Decian. d. cons.* 17. *num.* 9. *in
fin. cum seq. lib.* 3.

Eo cessare etiam videbatur difficultas, quoniam
sola diuersitas circa numerum petiarum, vbi aliæ
9 demonstrationes verificantur, non inficit † iden-
titatis probationem, quemadmodum amplè pro-
bat. *Rim. sen. cons.* 429. *num.* 4. *cum multis seqq.
lib.* 3. *Ceph. cons.* 98. *num.* 22. *&* 25. *lib.* 1. *cum alijs
per Modern. Bonon. variar. resolut. cap.* 12. *num.*
28. *&* 29. *lib.* 1.

Hoc autem in proposito sufficienter resultat ex
eo, quod conuenit nomen, & locus, numerus tor-
naturarum, ac aliæ circumstantiæ, & demonstra-
10 tiones præsertim cum tractetur † de re antiqua,
quo casu suffragatur etiam verificatio loci, vbi bo-
na existunt vna cum vno confine iuxtà opinionem
Paris. de Put. de fud. re integr. fol. 166. *col.* 3. *nu.* 9.
& col. 4. *sub nu.* 6. *quam Rota amplexa fuit inter
diuers. decis.* 710. *nu.* 3. *par.* 1. & deinde bis in Ci-
uitatis Castelli bonorum 5. *Martij*, *&* 28. *Maij*
1597. *coram bo. me. Card. Pamphilio, & in Bono-
nien. fideicommissi de Rubeis* 28. *Maij* 1607. *co-
ram bo. me. Card. Lancellotto iunatore, & coram
Reuerendiss. D. meo Decano decis.* 120. *num.* 7. *&*
... *decis.*

decis. 218. num. 3. inter eius impress. quas etiam sequuta fuit in *Romana Vineæ prima Iulij 1624. coram me.*

Nec turbida hæc ipsa identitas visa fuit ex quibusdam acquisitionibus factis à Ioanne antiquo patre dicti Hieronymi antiqui de Desiderijs ab anno 1495. vsque ad annum 1504. vt in Summario DD. de Sangeorgijs num. 7. quia aut non sunt in præsenti corpore comprehensæ, aut quatenus comprehẽdantur vti in portione ipsius Hieronymi obuenta, & longè clarius comprobatur earum comprehensio sub eius subsequenti fideicommisso facto de anno 1535. cum de alio prætenso fideicõmisso dicti Ioannis adhuc non constet, & illius releuantia, vel irreleuantia sit alterius inspectionis.

Tandem neque identitas dictæ possessionis in communi Bagnarolæ confunditur, ex quo fuerit posita in confuso in dicta diuisione anni 1519. cũ supradicta possessione Cazzani, quoniam cum militent demonstrationes, qualitates, denominationes, nomen, & locus Bagnarolæ, necnon numerus tornaturarum 122. non est quare dubitari valeat,
11 quin illius identitas † concludenter pro iustificata haberi debeat ex omnibus præmissis rationibus pro alia huiusmodi possessione Cazzani concurrentibus, quæ satis applicantur, etiam respectu huius possessionis Bagnarolæ, & quidem cum
12 † vti huic fideicommisso subiectæ ab omnibus fideicommissarijs ita semper consequuta, & possessa fuerint. *Castr. consil 247. num. 1. vers. & hoc probarunt lib. 1. & cons 94 ad fin. lib. 2. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 120. num. 2. vers. & facit quod, & num. 3.*

Prout nec illius quantitas illiquida redditur ex quibusdam alijs acquisitionibus factis de anno 1539. à Ioanne, Bartholomeo, & Baptista fratribus, & filijs dicti Hieronymi, ac datis Summario eorumdem DD. de Sangeorgijs num. 8. quia intrat eadem distinctio, de qua supra circa dictam possessionem Cazzani videlicet, quòd aut non comprehenduntur sub isto corpore, & res careret dubitatione, aut sunt comprehensæ, & cum constet de certa illarum quantitate, vel eis demptis remanet firmata huiusmodi identitas, vel in omnẽ euentum possunt etiam haberi pro comprehensis sicu-
13 ti pro talibus omnes † fideicommissarij illas habuerunt, & verisimiliter cum ab ipsis filijs acquisitæ fuerint non post longum tẽpus, sed post quatuor annos circiter à die mortis dicti Hieronymi ipsorum patris sequuta de dicto anno 1535. adeò
14 vt possibile sit, quod fieri potuerint † ex pecunijs hæreditatis paternæ, propter huiusmodi temporis breuitatem, & ex quo non constat illius filios aliũdè vtj industriosos acquirere eas potuisse, vt benè in proposito plures cumulans tradit *Surd.* afferẽs decennium in hac re esse modicum tempus *dec. 15 sub nu. 10. Modern. Bonon. variar resol. d. cap. 12. num. 14. lib. 1.* quos refert, & sequitur *Giurb. ad consuetud. Messan. par. 1. cap. 12 glos. 4 num. 7.* &
15 rursus vltra præmissa stante etiam eorum † cõfessione in supradicta diuisione anni 1544. in qua tales acquisitiones vti existentes, & comprehensæ inter bona eorum patris fideicommittentis diuiserunt. *Decian. cons. 76. num. 9. lib. 3. Petra de fideicomm. q. 12. num. 1369.* quod pariter admisit *Rota in Romana fideicommissi de Saluiatis 13. Februarij 1604. coram bo. me. Penia.*

Et ita decisum vtraque parte informante &c.

☞ *Est supra in hac parte decisio 42. & plures alias decisiones in hac causa factas annotaui supra ad decisionem 6.*

R. P. D. MERLINO.

Bononien. Legati de Marescottis.

Die Lunæ 24. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Dotium quantitates taxantur iuxta consuetudinem Regionum, solitum familiarum, statum hæreditatis, numerum puellarum dotandarum, & etiam numerum filiorũ masculorum. Dos an taxari possit vltra legitimam.

SVMMARIVM.

1 *Dotium quantitates, qualiter taxantur. & n. 4.*
2 *Dotes in dies potius augentur, quàm diminuũtur.*
3 *Filiabus pinguior dos constituitur, non extantibus filijs legitimis, quàm si extarent.*
5 *Consuetudo circa constitutionem dotium est ad vnguem probanda, & prius semper est attendenda consuetudo specialis familiæ, quàm generalis. num. 6. & 7. amplia num. 8.*
9 *Dotis congruitas non necessariò regulatur à quantitate legitima.*
10 *In dotem dari possunt omnia bona subiecta fideicommisso, si ratio ita postulet.*
11 *Dotes taxari possunt vltra legitimam, suadente ita equitate.*
12 *Testator potest de bonis hæredis disponere, sicuti de suis proprijs.*
13 *Inuentarij beneficium non suffragatur, si hæreditas est soluenda. & num. 14.*
15 *Inuentarium præseruat hæredem à damno, non autem operatur, vt ex eo aliquid lucretur.*
17 *Affectio non intrat quando testantis voluntas est seruanda, & vires hæreditatis suppetunt pro ea adimplenda. num. 16.*
18 *Legatarij immissio sub quo prætextu denegari non potest.*
19 *Filius per vltimam voluntatem non potest eligere legitimam super certis bonis in præiudicium fideicommissarij.*
20 *Hæres cum beneficio inuentarij, potest sibi ipsi soluere, quod testator ei debebat.*
21 *Falcidia non habet locum, quando legata non excedunt drodantem.*
22 *Falcidia non detrahitur ex bonis prohibitis alienari.*
23 *Fructus in Trebellianicam transuersales imputari debent.*

DECISIO LXXXVIII.

DOMINI Bernardinus, & Antonius Maria fratres de Marescottis petierant immissionem in possessionem duorum prædiorum nuncupatorum *del Bosco, e la Marescotta*, quæ sibi à

Nicolao in testamento,& codicillis relicta fuerāt, & in Ciuitate Bononieñ fauorabilem sententiam obtinuerunt,sed causa ad Rotam deuoluta,& proposito dubio, An dicta immissio esset concedenda, negatiuè fuit resolutum, eo potissimū fundamento quia hæc prædia retinebat D. Vincentius, non tanquam hæres Nicolai,sed tanquam fideicōmissarius ex testamento Agesilai patris, & licèt detrahenda esset legitima, & alia ex persona dicti Nicolai filij,& primi hæredis grauati, & ratione istius legitimę Nicolaus potuerit legare dicta prędia;Attamen cū incertū esset, an dicta legitima, & aliæ detractiones ascēderent ad valorem dictorum prędiorum, tunc Domini denegarunt dictam immissionem,vt in decis.sub die 24 Aprilis 1616. emanata habetur;vnde dicti fratres,vt probarent legitimam excedere valorem dictorum prędiorū. Proponebant libras 92. millia pro dotibus sororū declaratas, & appositas ad debitū eiusdem Nicolai esse transferendas ad debitum Agesilai patris, & inde pinguiorem euadere legitimam,& hęreditatem Nicolai, & sic integra prædia ipsis legatarijs deberi; super quo suscepta disputatione, per tres decisiones resolutum fuit, dictas dotes referendas esse ad hæreditatem Agesilai patris, ad quē spectat onus dotandi nihilq.aliud Nicolaum egisse,quàm loco arbitri amicè declarare quāta foret dos vniuscuiusque sororis, nec suam hæreditatem voluisse grauare occasione dictorum dotium, vt in decisionibus sub die 15. Ianuarij 22. Martij, & 26. Aprilis huius anni coram me.

Et quoniam in vltima decisione fuit reseruatū, vt videretur, An declaratio facta per Nicolaū circa quantitatem dictarum dotium esset excessiua, Ideò iuxtà mentem Dominorum dedi dubium,an constaret de tali excessu, qui impediret immissionem,super quo responderunt non constare.

Et moti sunt,quia excessus non præsumitur, &
1 † dotium quantitates debent taxari iuxta consuetudinem Regionum, solitum Familiarum, statum hæreditatis, numerum puellarum dotandarum,& etiam numerum filiorum masculorum, *Alex.cons. 7.nu.2.& 4.in fin.lib.2.* *Ruin.cons.60. nu.1. lib.3. Menoch.cons.247.nu.43.44.& 53.cum seqq.Cardin.Mantic.de tacit.& ambig.lib.12.tit.21.n.31.& 32.* & huic regulæ se etiam conformauit Agesilaus,dum iussit filias secundùm conditionem tēporum, ac rerum vicissitudinem dotari.

Quod autem dos lib.46000. pro qualibet puella esset congrua,& rationabilis, desumebant Dñi nedum ex consuetudine Ciuitatis Bononien.in cōstituen. dotibus ad fauorem puellarum nobilium, sed signanter etiam ex more eiusdem familiæ de Marescottis,quia Thideus Pater Agesilai de anno 1581. mandauerat dotari filias in scutis 7700. & deinde Agesilaus nuptui tradidit Elisabettam Sororem Guido Antonio Lambertino dote constituta scutorum 9000. & trium millium circiter in supellectili, & mundo muliebri & sic in toto scutorum 12000. & idem Agesilaus duxit vxorem
2 cum dote librarum 42400.& tamen † semper in dies potius augentur dotes, quam diminuantur, prout attestatur *Thesaur.decis.192.nu.6. & alij,* & de Ciuitate Bononiæ dixit Rota in *Bonon.ca-Castaneis 20.Februarij 1610.coram R. P. D. meo Pironano.*

Quæ eo magis admittenda videntur in casu nostro,tùm quia dicta hæreditas Agesilai patris. deducto etiam ære alieno,& dotibus filiarum dotandarum,& illarum,quæ Monasterium ingressæ sūt, excedit summam lib 72000.vt pro parte eiusdem D.Vincentij asserebatur,& considerato,quòd nullus filius legitimus extat, sed vnus tantùm naturalis,certè dos lib.92000. pro duabus filiabus legitimis nubendis in seculo excessiua dici non potest. Tum etiam,quia huiusmodi Dotes congruas esse consanguinei, & periti ab eodem D. Vincentio producti videntur admisisse, qui retulerunt attenta existentia trium filiorum masculorum legitimorum,ex hæreditate Agesilai posse detrahi lib. 115000. pro dotandis filiabus, vnde multò magis ex eorundem peritorum mente videtur statuendum, dotem lib 92000. non esse excessiuam,cum maximè nullus extet masculus legitimus, rationi enim, & ęquitati plurimum consonat, vt filiabus
3 † pinguior dos constituatur, non extantibus masculis legitimis,quàm si extarent *l.si filia, & ibi Bart.ff.de leg.3. Mant.de tacit.lib.12.tit.21.nu.4. vers.5.& num.31. ac 33. & fuit etiam consideratum in decisione sub die 15. Ianuarij præteriti, vers.Relatio autem, &c.*

Et eo minus hæc oppositio excessus debet impedire immissionem, quoniam nil refert ad ipsos legatarios,an congrua fuerit nec ne,vel excessiua taxatio dotis facta per Nicolaum,sed ipsis sufficit hoc debitū esse delendum è statu hæreditatis eiusdem Nicolai,& conscribendum, quantumcunque illud sit, in debito Agesilai patris.

Non obstant articuli dati pro D. Vincentio, & admissi per DD.Fratres de Marescottis, quoniam in hac materia constituendi dotes in Ciuitate Bononien. non potest dari præcisa regula, ita vt certam quantitatem non excedant,prout est in Vrbe ob constitutionem fel.rec.Sixti V.Sed circumstā-
4 tiæ,& qualitates, † numerus filiorum,existentia vnius tantùm naturalis, rerum vicissitudo, comprehensio dotis maternæ,& apparatuū, & alia huiusmodi sunt perpendenda,& ex his resultat determinatio, an congrua fuerit dos, & consequenter
5 non obstat obiecta consuetudo,nisi probetur † ad vnguem in casibus relatis, easdem qualitates, & circumstantias adfuisse,quę in pręsenti concurrūt *Surd.decis.131.nu.9.& 10.& cons.74.nu.13.Menoch.cons.54.nu.37. Rota decis.799. num.3.par.1. diuers.* Et semper anteponenda videtur consue-
6 tudo † specialis istius familiæ de Marescottis in recipiendo & assignando dotes *Mantic. de tacit. & ambig.lib.12.tit.21.nu.39.Thesaur.d.dec.192. num. 1. vers. & adeò Fusar. de substit. q. 531.*
7 *num 166.* non autem generalis † consuetudo Ciuitatis Bononien. *Rota. decis. 24 num. 14. par.1. & decis.299.num.3.par.2.recent.* Attento præser-
8 tim,quòd Nicolaus frater, & hæres Agesilai ita † declarauit, ad quem spectabat hoc ius declarandi, *glos. in l. sed si quis à filio §. si quis plures in verb. hæres ff de legat.1. vbi Ias. num.4. Roland. cons.85.num.36.lib.1.*

Non obstat,quod dos excedat legitimam, quoniam

9 niam dotis † congruitas nõ necessariò regulatur
à quantitate legitimæ; sed ex qualitate Coniugũ,
& ex solito Ciuitatis, ac familiæ, & ex alijs cõgrui-
tas dotium est metienda, vt per congestos ab *Odd.*
de fideicommiß.q.43.nu.79 & seqq. siq. ratio ita
10 postulet omnia bona † subiecta fideicõmisso pos-
sunt in dotem dari *Bald.in Auth.* resq.*n.4.C.com-*
mun.de legat. cum adductis à Peregr. de fideicom.
art.42.nu.26.& Fusar.de subst.dicta quæst.531.
nu.54.Rota coram Card Mantic.dec 152.n.3.&
dec.329.nu.7 & decis.131 num.14 par.4. diuers.
11 Possuntque dotes † ita suadente æquitate taxari
etiam vltra legitimam, *iuxtà glos. in §. quamob-*
rem auth.de restit. & ea qua parit in 11. Mense.
R*uin.cons.56.nu.5.lib.3.& cons.152. nu.6. lib.5.*
M*enoch.cons.247.n.46.*Ce*phal.cons.668. nu.9.*

Non obstat, quòd hæc prædia peruenerint ad
Vincentium ex fideicommisso Agesilai, ipsumq.
Vincentium adiuisse hæreditatem Nicolai cum
beneficio legis, & inuentarij, & ideò posse retine-
re huiusmodi prędia, quia hodie, cum appareat
dotes esse referendas ad debitum hæreditatis Age-
silai, vt in tribus decisionibus iam emanatis, &
12 Nicolaus potuerit † disponere de istis prædiis li-
cèt debitis Vincentio ex fideicommisso Agesilai,
prout de proprijs *l.vnum de familia,§.sed si vno,*
& §.si rem.de leg.1. Menoch cons.89. num.62.&
seqq. Rota in Romana de Naris 14. Nouembris
1594.coram bo.me.Penia,& in eodem 17. Nouem-
bris 1625.coram R.P.D.meo Durano. Et cũ iuxtà
calculum etiam datum ab eodem Vincentio facta
transportatione dd. lib. 92000. ad hæreditatem
Agesilai constet hæreditatem Nicolai esse soluen-
13 do pro legatis, sequitur † beneficium prædictum
inuentarij nõ suffragari, *Decius in l.ex qua persona*
nu.2.vers.& quod dictum est, ff. de reg.iur. Pinel.
ad l.1.de bon.matern. par.3.nu. 81. vers. Amplia-
tur 7. & ideò Vincentius tenetur præcisè ratum
14 habere factum, scilicèt prętare legata † eiusdem
Nicolai cum illius hęreditas æquiualeat, *Roman.*
cons.18.nu 4.Crauett.cons.225. nu.12. Rota corã
s.m.Greg.XV.decis.67.nu.13. & decis.418. nu.6.
15 Inuentarium † enim solùm pręseruat à damno,
non autem operatur, vt ex eo hæres aliquid lucre-
tur *Surd.decis.30.num.14.& 32.Cardin.Mantic.*
decis.326.num.5.

Hac eadem responsione tollitur motiuum affe-
ctionis, quã posset habere Vincentius in his præ-
dijs quia si Nicolaus legauit hæc prędia DD. Ber-
nardino, & Antonio Mariæ, & perpetuum fideicõ-
16 missum constituit in fauorem † descendentium
eorundem legatariorum, quod arguit prędia lega-
ta præcisè præstari voluisse, *Socin.iun.cons.74.nu.*
18.lib.1.Mantic.de coniect.lib.9. tit.10. num.11.
Dominusq. Vincentius adiuit hæreditatem Nico-
lai, & istius hęreditatis vires suppetunt pro præ-
statione legati, affectio non intrat, sed dicta volun-
17 tas Nicolai legantis, & fideicommittentis attẽdi
debet, imputetq. sibi Vincentius, si hæreditatem
adeundo, hoc onus sibimet iniunxit, vel debet re-
stituere omnia bona hæreditaria ipsius Nicolai, vt
post alios *Loder. cons.138.sub nu.4. Bursat.cons.*
291.nu.75.post med.vers.Cum itaque, & in d. Ro-
mana de Naris coram D.meo Durano, quorum bo-
norum hęreditariorum restitutio cum non offera-
tur, inde arguitur voluntas & interesse Vincentij
potius illa retinere, quàm dicta prędia quantum-
cunque ratione affectionis æstimentur consequi,
atque ita non potest hoc prætextu denegari im-
18 missio † legatarijs ad tradita per *Gabr. cons.125.*
nu.22.ad med.vers.in alijs rebus, & num.18. post
med.vers.Quoad tertium lib.1.Rosent.de feud.c.9.
concl.72.sub nu.12.13.& 14.vers. At videtur re-
ctè, & semper obstat voluntas Nicolai testatoris,
cui magis obtemperare debet Vincentius hæres,
quàm propriæ affectioni indulgere.

Et hinc etiã sequitur, quòd licèt Nicolaus per
19 vltimam voluntatem non potuerit † eligere legi-
timam super certis bonis in preiudicium fideicõ-
missariæ, iuxtà doctrinam *Bald. in l.filium, quem*
habentem,n.29.C.famil. hercis. Attamen hæc ele-
ctio non potest à Vincentio licèt fideicommissario
impugnari, cum hęreditatem eiusdem Nicolai eli-
gentis ipse acceptauerit, vt in puncto *Rota decis.*
110.nu.26.cum trib.seqq & 31.par.2.diuer. & in
præcitatis decisionibus *in Romana de Naris*, ma-
ximè cum Nicolaus fuerit creditor lib. 37000. &
vltra occasione æris alieni pro Agesilao patre so-
luti, & sicuti potuisset prædia vendere pro dicti æ-
ris alieni solutione, ità potuit illa eligere in satisfa-
20 ctionem † huius crediti etiam legando, & per vl-
timam voluntatem disponendo, *Menoch. d. cons.*
183.nu.36.vers.2.& 37.vers.Quantum. Surd.de-
cis.92.nu.1.& Rot.diuer.dec.71.nu.4.par.1.& pe-
nès Mantic. dec.326.sub nu.5. vers. Quia adhuc,
& 6.& in recent.decis.267.num.1.2.& 5.par.1.

Quæ dicebantur de falcidia, nec DD. placuerũt,
21 quia † legata non excedunt dodrantem, & quo-
niam hęc prædia sunt prohibita alienari, vt benè
per informantes pro DD. Bernardino, & Antonio
22 Maria, ac propterea † ex illis non detrahitur fal-
cidia *auth.sed & in ea, C.ad l.falcid.* Et quoniam
hoc legatum est purum, fideicommissum verò est
conditionale. Ideò non est detrahenda falcidia
sed si casus fideicommissi euenerit, tunc de reli-
quis bonis restituendis hæres poterit detrahere
23 Trebellianicam † vbi illam in fructibus (quos in
transuersalibus imputari certum est) non fuerit
consequutus, *Bart.in l.Marcellus,§.idem Pompo-*
nius,n.1.ff.ad Trebell.Crauett.cons.16.n.1. vers.
sed dubitatio maior, Craß.§.Trebellianica, q.vlt.
vbi quod hæc opinio seruatur in praxi.

Et ita Domini vtraque parte informante dixe-
runt non constare de tali excessu, qui impediat
immissionem.

§ *Decis.in hac causa factas annotaui sup. ad dec.28.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Fideicommissi.

Die Veneris 18. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Testator potest disponere de bonis subiectis fi-
deicommisso, etiam si sint subiecta ad fauo-
rem hæredis, vel de alienis, sicuti potest dis-
ponere de rebus proprijs suis, & ad hoc cõ-
iectura debent esse efficaces, & cõcludentes.

SVMMARIVM.

1 *Testator potest de re fideicommisso supposita disponere, sicuti de quauis alia re aliena. & n.9.*

2 *Testator de rebus hæredis potest ita disponere, sicuti de proprijs. & num.7.*

3 *Bona antiqua fideicommissi dubia non comprehenduntur sub dispositione testatoris.*

4 *Testari de rebus alienis nemo præsumitur.*

5 *Bona fideicommisso subiecta per testatorem possessa, non dicuntur esse de eius bonis.*

6 *Bona fideicommissaria, licet sint testatoris tempore facti testamenti, tamen illud ius morte extinguitur, cũ testamentũ post mortẽ dirigatur.*

8 *Testator potest disponere de rebus subiectis fideicõmisso, etiamsi sint ad fauorẽ hæredis subiecta.*

10 *Testator in dubio præsumitur minus voluisse grauare hæredem, quàm fieri potest.*

11 *Testator vtens dictionibus vniuersalibus, & geminatis, est intelligendus quo ad bona sua, non autem hæredis.*

12 *Natura dictionis, gl'altri, est repetitiua similium. & num.13.*

14 *Legatum rei hæredis, aut communis cum hærede, an valeat, siue testator sciat, siue ignoret, esse hæredis.*

15 *Mandell. in cons.73. num.6. declaratur.*

16 *Testator si eius vxorem prohibeat ab hærede molestari etiam ex titulo iustissimo, qualiter intelligi debeat.*

17 *Dispositio ridicula, & valde difficilis, tamquam impossibilis reijci debet, ac si scripta non esset.*

DECISIO LXXXIX.

DOMINI non dubitarunt quin bona Io. Angeli Cuccini de quibus nunc agitur, sint iuxta seriem suæ vltimæ voluntatis supposita fideicõmisso in casu sequuto, nempè deficientiæ suorum filiorum masculorum, & eorum descendentium ad fauorem Francisci Capocij eiusdem testatoris ex filia Pantasilea nepotis, sed quia Alexãder vnus ex prædictis filijs masculis Liciniam eius vxorem, quam in suo testamento instituit hæredem vniuersalem grauauit post eius mortem, vt hæreditatem restitueret prædicto Francisco Capocio, dubitaui. An bona Ioãnis Angeli (præsupposito dicto fideicommisso) sint comprehensa in dispositione Alexandri: si enim sunt comprehensa Licinia durante vita sua, & agnito per Franciscum fideicommisso fruetur dictis bonis: sin autem, non erit statim restitutioni locus. Et quidem non dubitabatur de potestate testatoris, quia clarum est, quòd testa-
1 tor † potest de re fideicommisso supposita disponere, sicut de quauis alia re aliena, *l. vnũ ex familia §. sed etsi fundum, & l. Imperator 72. §. si centũ l. cum pater, §. cũ pater ff. de leg. 2. gl. in d. §. sed etsi fundum vers. tantundem*, vbi etiam *Bart. Paul. & Cuman.* & communiter *Doct. in l. vltima §. sin autem sub conditione C. commun. de legat.* & plures referens *Pereir. de nominat. emphyt. 3. par. q.17. num.9.* & eo magis quando, vt hic, res sub-
2 iecta fideicommisso debuit hæredi restitui, quia † testator de rebus hæredis potest disponere sicut de proprijs *d. l. vnum ex familia §. si rem tuam ff. de leg. 2. & Rota in Romana restitutionis hæreditatis de Naris 17. Nouembris 1625. coram me.*

Versatur itaque difficultas circa voluntatem, &
3 regula est in dubio bona † antiqua fideicommissi non comprehendi sub dispositione testatoris *l. sequens q. 68. ff. de leg. 2.* & ibi communiter *Doct. Natt. cons. 292. Cephal. cons. 516. lib. 4. Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 9. tit. 6. num. 8. in fin. Surd. decis. 93. num. 17. & num. 19. cum seqq. Peregr. de fideicomm. art. 6. nu. 8. Fusar. de substit. q. 648. nu. 1. & 2. Rot. decis. 94. nu. 5. in fin. par. 2. recent. & in Ferrarien. de Tassonibus 17 Februar. 1617. coram Illustriss. Patriarcha Pamphilio*, & ratio
4 est, quia nemo † præsumitur testari de alienis bonis *glos. in l. conficiuntur §. si post factum in verb. testatur in fin. ff. de iur. Codicill. & in l. 1. C. qui testam. fac. poss.* bona autem fideicommisso subiecta
5 per testatorem † possessa nõ dicuntur esse de eius bonis *d. l. vnũ ex familia §. si de falcidia.* Ibi, *quid enim est quod de suo videtur reliquisse, quid quod reliquit omninò reddere debuit? & l. fin. §. sed quia, C. comm. de legat.* Ibi, *sed sciat hoc, quod alienũ est, non ei licere, vt potè sui patrimonij existens alieno*
6 *iuri applicare.* Et quãuis res subiecta † fideicõmisso sit testatoris tẽpore facti testamenti, tamen cũ testamentũ post mortẽ dirigatur, ius testatoris in d. bonis morte extinguitur ex iuribus supradictis.

Non obstat quod dicta bona sint subiecta fideicommisso ad fauorem hæredis, de cuius bonis vti
7 de † proprijs testator potest disponere, quia etiam bona fideicõmisso supposita ad fauorẽ hæredis dicuntur aliena, & possunt ab eo vti æs alienũ deduci, & separari *l. irritũ 8. C. ad l. falc.* & multò magis in casu nostro, in quo testator expressè Liciniã hæredem instituit in suis bonis, qui propterea visus fuit ita ad bona propria se restringere, vt excludere voluerit, quæ non dicuntur esse propria, sed
8 aliena, & consequenter hæc bona † fideicommisso supposita etiã ad fauorem hæredis *Surd. d. dec. 93. n. 20. Rota apud Seraph dec. 963. n. 6. & dec. 969. n. 8. & apud Greg. XV. dec. 102. n. 10. & in puncto Ioreg. vbi sup. num. 9. & Peguer. decis. 125.*

Non obstat, quòd à supradicta sentẽtia recedi-
9 tur, vbi per coniecturas constat de contraria † voluntate testatoris volentis disponere etiam de rebus alienis, aut fideicõmisso suppositis *l. serui electio §. 1. & §. fin. ff. de leg. 1. Bart. in l. Iulianus ff. de leg. 3. Alciat. respon. 135. in princ. lib. 9. Marzar. in epit. fideicom. 2. par. q. 4. per tot. Caualc. in tract. de vsufr. mulier. relict. sub nu. 107. Petr. de fideic. q. 8. n. 278. Menoch. præsumpt. 197. n. 16. & seqq. lib. 4. & admisit Rot. in Bononiẽ. vsusfructus 2. Decembris 1589. coram Card. Pamphilio* quia coniecturæ debent esse efficaces, & concludentes stante iuris præsumptione in contrarium, & quod in du-
10 bio † testator videtur minus voluisse grauare hæredem, quàm fieri posset *l. si seruus qui Margaritã ff. de leg. 1. & d. §. si rem*, etiã in fauorem vxoris, cui testator, vt hic alia bona reliquit *Dec. cons. 92. n. 3. Crauet. cons. 25. n. 24. & Surd. cons. 112. n. 15.* coniecturæ autẽ quæ ex aduerso ponderantur, facillimè euaduntur, vt per eas singulas discurrẽdo patebit.

Non obstat prima coniectura, quæ deducitur, ex quo Alexander vsus fuit dictionibus vniuersalibus,

libus, & geminatis, ibi, *in tutti gli altri, & singuli miei beni esistenti in qualsiueglia luogo, &c.* quam ad hoc ponderat. *Decian. resp.* 57. *num.* 12.
11 quia dicta verba extendi nō debent † ad bona hæredis, dum intelligi possunt iuxtà subiectā materiam de bonis proprijs, in quibus benè verificantur *Petr. de fideicomm. q.* 8. *nu.* 276. *Ceph. cons.* 116. *&* 4. *Natt. cons.* 291. *Crau. cons.* 144. & alij plures, quos refert, & sequitur *Peregr. vbi supra num.* 8. *&* 14. *Mant. de coniect. vlt. volunt. lib.* 9. *tit.* 6. *n.* 8. *in fin. Rota in recent. decis.* 373. *nu.* 8. *par.* 1. *& in nullius Vinea* 11. *Maij* 1620. *coram R. P. D. meo Pirouano, Addit. ad Greg. XV. dec.* 102. *num.* 10.

Non obstat secunda coniectura, nempè quòd testator de bonis fideicōmisso subiectis fecit plura legata, concedendo diuersis personis habitationem in paterna domo, quæ indubitanter erat fideicommisso subiecta, & deinde processit ad institutionem vxoris his verbis, *In tutti gl'altri, & singoli miei beni, salui li legati come di sopra*, quæ institutio videtur propterea intelligenda de
12 bonis fideicommisso suppositis, tum ex natura † dictionis, *gl'altri*, quæ est repetitiua similium *l.* 4. *vbi glos. & Doct. C. de seru. fug.* quod ad hoc ponderant *Surd. cons.* 357. *num.* 20. *& Menoch. de præsumpt.* 197. *num.* 21. Tum etiam propter exceptionem ibi, *salui li legati*, quæ cū sit de regula videtur importare, vt institutio intelligi debeat de bonis fideicommisso subiectis *Natt. cōs.* 159. *n.* 30. *in fin.* quia hæc coniectura procederet, & quidem esset efficacissima, si testator in bonis fideicōmisso suppositis nullum ius haberet, de quo valeret disponere, sed quia in dictis bonis habebat legitimam ex propria persona, & Clementis sui fratris, & iura dotis maternæ, legata debent intelligi facta in dictis bonis ex suis proprijs iuribus *d. l. vnū*
13 *ex familia §. si rem*, & sic dictio, † *gl'altri*, quæ est repetitiua similium stat in suo proprio significatu. Itaut sicut legata habitationum cēsentur facta de iuribus proprijs, ita etiam institutio, & sic exceptio ibi, *salui li legati* est etiam de regula, licèt sit verùm, quòd si legata prædicta habitationum excederent iura testatoris, teneretur Licinia vti hæres vsufructuaria, & Franciscus vti proprietarius respectiuè ratione vsusfructus, & proprietatis supplere de proprio vsque ad integrum
14 legatum, quia legatum † rei hæredis, aut communis cum hærede valeret in totum, siuè testator sciat, siue ignoret hæredis esse, *d. §. si rem vbi Bar.* & idem *Bart. in l. cum filius* 78. *§. dominus ff. de legat.* 2. *Corn. cons.* 95. *col.* 1. *Iaf. in l. si seruus* 73. *ff. de leg.* 1.

Non obstat tertia coniectura, quæ desumitur ex eo, quod iura, & bona libera Alexandri erant pro magna parte indiuisa, seu confusa cum bonis fideicommissi ratione legitimæ, & dotis, de quibus supra *ex Mandell. cons.* 73. *nu.* 6. *Menoch. cons.* 688. *nu.* 13. *vers. tertia est coniectura*, quia vltra quod hæc coniectura esset vnica, ex quo, vt dictum est, aliæ non procedunt, quæ propterea etiam iuxta præcitatos Doctores non sufficeret, Dominis fuit visa modici momenti, ac iure parum fundata, quia
15 ratio † Mandelli, quòd dum testator loquitur de omnibus bonis suis, credendum est sensisse de omnibus bonis, quæ tunc possidebat, & quorum tunc cum loquebatur, erat dominus, cum etiamsi vellet nescisset distinguere partes, retorquetur ex quo testamentum confertur post mortem, & sic in tempus, quo desinit esse Dominus bonorum fideicommissi, & licèt dum condebat testamentū nesciret etiam si vellet distinguere partes pro diuiso, tamen partes pro indiuiso certæ, & determinatæ erant, nempè dotes tantæ quantitatis, & quarta bonorum pro legitima iuxtà numerum liberorum. Vnde credendum est, quod de his portionibus, & non de alijs disponere voluit.

Minus obstant aliæ coniecturæ, quæ adduceban-
16 tur, quia quarta de prohibitione iniuncta † Francisco de non molestando vxorem, etiam ex titulo iustissimo intelligi debet quoad bona comprehēsa in institutione, & sic quoad bona libera, super quibus posset aliòquin prætendere sibi esse cauendum, & notant *Doct. post glos. & Bart. in l. nemo potest ff. de leg.* 1. *& in rubr. ff. & C. vt legat. & fideicom. nomin. caueatur.* Quinta verò quod fuerit instituta vxor, & sic persona dilectissima, est minoris considerationis, maximè quia Franciscus vti nepos, & hæres proprietarius non fuit minus dilectus. Sexta, & vltima quæ deducitur, ex quo testator voluit fieri multiplicum ex fructibus vsque ad 33. milliona annua, etiam data prætensa
17 comprehensione, est † ridicula, & adeò difficilis, vt debeat tanquam impossibilis reijci, ac si non esset scripta *ex reg. tex. in l. obtinuit, ff. de condit. & demonstr.*

Demùm dabatur de nullitate testamenti Ioannis Angeli, & sic de non existentia, & inualiditate fideicommissi, sed quia hoc dubium fuit disputatū cum illius præsupposito, ideò Domini dubium super existentia, seu validitate dicti fideicommissi reiecerunt ad aliam disputationem.

Et ita, &c. Vtraque, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Florent. fideicommissi de Guidacijs.

Die Lunæ 21. Iunii 1627.

ARGVMENTVM.

Plura de probatione filiationis, & præsertim qualiter ex enunciatiuis, ad effectum succedendi in fideicommisso, probetur.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum plenè probat contra inducentem.*
2 *Descendentia, qualiter probetur.*
3 *Filiatio non probatur ex libris, si sint ad alium finem confecti.*
4 *Probatio si statum concernat, probat in omni iudicio, & inter alias personas.*
5 *Filiatio, licet non probetur, quando quis filius enunciatur propter aliud, tamen secus est, quādo enunciatiua fit ipso præsente.*
6 *Enunciatiua verba, quando propter aliud, & quando principaliter emissa dicantur.*
7 *Patrem alium, quàm suum, verum, & legitimum* in

in publicis libris adscriberè, est valde graue, & contumeliosum.

8 *Enunciatiuæ inuicem adminiculantur ad effectum probandi descendentiam.*

9 *Iura extracta lite pendente, sunt in forma probanti, quando fuerunt extracta, prout iacent à Notario publico successore in officio.*

10 *Notario attestanti de sui ipsius deputatione creditur.*

DECISIO XC.

PRÆTENDENTE D. Equite Ioanne Guidaccio à D. Camilla filia q. Caroli de Guidaccis restitutionem duorum fideicommissorum qq. Thomæ, & Francisci testatorum de Guidaccis, vti comprehenso in substitutione proximiorum familiæ de Guidaccis in vtroque testamento facta, illaq. duo fideicommissa per obitum q. Caroli Patris dictæ Camillæ sine filijs masculis ad sui fauorem purificata fuisse, Proposui dubium. An d. Eques Ioannes esset immittendus in possessione bonorum dictis fideicommissis subiectorũ, & Domini diuidendo dubium, & reseruando articulum immissionis ad aliud tempus, se restrinxerunt pro nunc ad descendentiam dicti Equitis, quam sufficienter esse probatam responderunt.

Nam ex arbore per d. Equitem exhibita, quæ benè concordat cum libris reformationum, decimarum, tractarum, mortuorum, & Baptismi, quorum partitæ formiter extractæ dantur in Summario dicti Equitis, apparet, quòd Thomas senior quatuor filios habuit Zenobium, Bernardinum, Paulum, & Verium. Ex Zenobio natum fuisse Ioannem, ex Ioanne Antonium, ex Antonio aliũ Ioannem, ex Ioanne Antonium iuniorem Equitem, & ex eo denique Equitem Ioannẽ Actorem. Ex Verio pariter filio d. Thomæ senioris natum fuisse Franciscum seniorem, ex Francisco Carolum seniorem, Carolo Thomam, & Franciscum testatores fideicommittentes, & ex Thoma Carolum iuniorem patrem d. Camillæ reæ conuentæ.

Quòd autem Eques Ioãnes modernus sit filius Equitis Antonij probatur ex testamento, seù codicillo Caroli per d. Camillam producto, in quo dictus Carolus legat eidẽ Equiti Ioãni scut. 2000.
1 enunciando illum filium dicti Antonij, quod † testamentum plenè probat contra Camillam producentem *l. cum precum C. de libe. caus. Vestr. in praxi cap. 1. nu. 4 lib. 6. Rota decis. 108. nu. 3. par. 1. recent. & coram Greg. XV. decis. 238. num. 5. & ibi Addent. num. 15.*

Ascendentia verò à dicto Antonio vsque ad Zenobium, ac descendẽtia ex Verio altero filio Thomæ senioris vsque ad Thomam, & Franciscum testatores fideicommittentes, & ad Carolum iuniorem patrem Camillæ optimè probantur ex dictis libris mortuorum, seù Grasciæ, & decimarum iunctis alijs libris Baptismi, tractarum, & reformationum dictæ Ciuitatis Florentiæ, in quibus omnibus singuli gradus, & personæ reperiuntur
2 descriptæ, † & sic ad inuicem adminiculantur ad faciendam plenam probationem ad hunc effectũ, & tenuit *Rota in Florentina habitus 19. Nouembris 1618. coram bon. mem. Buratto, & in Florentina Capellæ 26. Aprilis 1619. coram R. P. D. meo Pirouano, & in alia Florentina fideicommissi de cambijs 9. Iunij præteriti coram me.*

Neque obstat, quòd ab informantibus pro di-
3 cta Camilla dicebatur ex dictis libris non posse † probari filiationem, cum sint ad alium finem cõfecti ad tradita per *Socc. sen. cons. 208. num. 3. lib. 1. cum alijs adductis.*

Quia primò fuit responsum (quicquid sit de libris decimarum) libros tractarum fuisse confectos ad hoc, vt sciatur cuius nam vnusquisque ex descriptis sit filius, & propterea ante descriptionem in eo testes formiter examinantur ad proban. talem filiationem & legitimitatem, qua probata postea describuntur. Vndè sequitur, quòd cum ista pro-
4 batio † statum concernat, probat etiam in omni iudicio, & inter alias personas ad *tex. in l. ingenuũ ff. de stat. hom. Greg. XV. decis. 535. nu. 3.*

Secundò quia licèt quando quis enunciatur fi-
5 lius † propter aliud non probetur filiatio, tamen secùs procedit, quando enunciatiua emittitur ipso præsente, vt tenuit *Rota decis. 176. nu. 4. par. 1. recent.* Quæ limitatio multò magis applicatur, quia in dictis libris describuntur partitæ non ex voluntate Officialis, sed ex nota formata, & tradita ab vnoquoque ex descriptis in eis, vt constat, adeò, vt singulæ partitæ non possunt considerari
6 vti simplices enunciatiuæ emissæ † propter aliud, sed vti assertiones, & confessiones vniuscuiusque pro substantia actus, scilicet ad certifican. & specifican. personam proferentis *d. decis. 176. nu. 4. in fin.* & quidem non est verisimile quòd quis eas sic formasset, nisi ità veritas se haberet, cum ni-
7 mis sit graue, & contumeliosum, quem sibi in publicis libris alium patrem describere, quàm verum, & legitimum, vt dixit *Rota dec. 176. nu. 3.*

Tertiò denique fuit responsum, quòd quicquid sit de sola enunciatiua, cessat in hoc casu omnis
8 scrupulus ex alijs enunciatiuis † quæ ad inuicem adminiculantur ad istum effectum accedente dicto testamento, seù codicillo Caroli per dictam Camillam exhibito, in quo habetur ibi, (*hauendo portato sempre particolare affetto alla famiglia, & prosapia sua de Guidacci, & in particolare alla persona del Sig. Caualiere Giouanni, del Sig. Caualiere Antonio Guidacci, &c.*) & vti tali reliquit prædictum legatum, quibus existen. Rota in decisionibus adductis benè probari descendentiam firmauit.

Quæ autem dicebantur de fide scripturarum, ex quo fuerunt extractæ lite pendente absque compulsoria, cessant, quia ex Summario dicti Equi-
9 tis constat † partitas fuisse formiter extractas, prout iacent per Notarium publicum successorem in officio. *Rota decis. 217. nu. 1. par. 1. & decis. 106. nu. 6. par. 1. recent. & coram Gregor. XV. decis. 59. num. 4. & fuit dictum in Romana, seù Neapolitana translationis pensionis Ven. 10. Martij coram Illustriss. D. Caualerio*, & fuisse sic ex-
10 tractas per talem Notar. successorem statur † assertioni ipsius Notarij successoris in Officio *Rota coram Verallo decis. 245. num. 1. par. 2. & dec. 217. n. 1. in fin. par. 1. & dec. 649. n. 7. par. 2. rec.*

Et ita vtraque, &c.

Infra

5 *Infra in eadem causa habentur duæ aliæ decisiones sub diebus 21. Februarij 1628. & 21. Iunij eiusdem anni coram eodem R. P. D. Dunozetto, sunt decisiones 151. & 195.*

EM.MO, ET REV.MO CARD. VBALDO.

Colonien. Monasterij.

Die Lunæ 21. Iunij 1627.

ARGVM[illegible]TVM.

Manuteneri, quis pot[illegible] vigore [illegible] possessionis. Executor, q[illegible]do [illegible] aliquem sua possessione, & qua[illegible].

SVM[illegible]ARIVM.

1. *Manutenendus quis [illegible] propter ciuilem possessionem, quæ animo solo [illegible]tinetur.*
2. *Locationes cõcurrentibu[illegible] adminiculis plenè probant possessionem.*
3. *Executor ritè, & rectè procedens priuat quem sua possessione.*
4. *Executor minus ritè, & rectè procedens, vti priuatus processisse videtur.*
5. *Possessores, quãdo sunt expellendi, debent citari.*
6. *Ex executione æquiuoca, & excessiua satis apparet non fuisse bene processum.*

DECISIO XCI.

DOMINI [illegible] manutentionem esse dãdam [illegible] qui licèt fuerint priuati Monasterio, d[illegible] illorumq bona fuerint per partem [illegible] Breuis Apostolici occupata, cum tamen se non [illegible]abuerint pro spoliatis, vt patet ex recusationibus, & [illegible]ubus factis in contrarium, qui dantur in *Summ. nu. 2. & 5.* ratione

1 † ciuilis possessionis, quæ solo animo retinetur, manuteneri debent, *Ioan. Fabr. §. retinendæ nu. 21. instit. de interdict. Rot. decis. 99. nu. 1. par. 1. & decis. 19. nu. 12. par. 2. diuers. Menoch. de retin. remed. 3. nu. 22. & fuit dictum in Meliten. beneficij 4. Iulij 1614. coram bo. me. Domino meo Vbaldo, & sæpè in alijs.*

Et quidem de dicta possessione Canonicorũ non solum c[illegible]stat ex supradicta expulsione, sed etiam ex pluribu[illegible] locationibus bonorum Monasterij capitulariter [illegible] ante datam Breuis, de quibus in

2 *Summ. nu. 1[illegible].* & quæ † concurrentibus adminiculis plenè probant possessionem & adminicula vltra supradictam expulsionem sunt relatio Nuntij Apostolici, & atte[illegible]tio Magistratus Nouesien. de quibus in *Sum[illegible]um. 11. & 12. Gabr. de locat. concl. 4. num. [illegible] de Graff. decis. 10. in fin. de cau. poss. [illegible] decis. 896. num. 2. & in re[illegible].*

Non [illegible] Canonicis ab Executoribus Apostolic[illegible] omni possessione tàm naturali, q[illegible] ciuili *Mo[illegible] decis. 4. de rest. spol.*

3 quia hoc p[illegible]cedit † quando fuit ritè, & rectè processum *l. Iustè possidet vbi Bart. ff. de acq. poss. Angel in l. clam possidere §. qui ad nundinas num. 2. in fin. & ibi Ias. nu. 20. Claud. de Seissel. & alij ff. eod. tit. Rot. decis. 802. nu. 7. par. 1. diuer.* secus ve-

4 rò est quando minus ritè, & rectè † processũ fuit, nam tunc executor vti priuatus processisse censetur *Ang. Imol. & alij in d. §. qui ad nundinas, & dixit Rota in Hispalen. beneficiorum 11. Martij 1596. coram Gipsio.* Quòd verò in casu nostro, neque ritè, neque rectè fuerit processum patet,

5 tum quia Canonici possessores † non fuerunt citati *c. licet Episcopus de preben. in 6. Felin. in cap. fin. num. 24. de præsumpt. Greg. XV. decis. 69 nu. 5.* tum quia litteræ Apostolicę loquuntur de Monasterio Sancti Nicolai *planè diruo* propè Oppidũ Nouesij, & tum fuit facta executio super Monasterio diuerso Beatæ Mariæ Virginis sito in Oppido Nouesij magnificè extructo, & ornato, adeò

6 vt † ex ista æquiuoca, & excessiua exequutione satis appareat non fuisse benè processum *Gabr. cons. 31. nu. 7. lib. 2. Hond. cons. 20. nu. 25. lib. 1. fel. rec. Greg. XV. decis. 555. num. 4.*

Et ità decisum, &c.

Infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones, idest sub diebus 3. Decembris 1627. & 21. Iunij 1628. & & 12. Februarij 1629. & 7. Maij eiusdem anni coram eodem Eminentiss. D. Card. Vbaldo, sunt decisiones 115. 193. 250. & 276.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Alimentorum.

Die Lunæ 21. Iunii 1627.

ARGVMENTVM.

Frater diues tenetur alimenta præstare fratri pauperi, etiam si sit naturalis, vel etiam spurius, & qualiter præstari debent, & vbi.

SVMMARIVM.

1 *Frater pauper debet ali à fratre diuite, amplia num. 2.*

3 *Filij nati ex militibus S. Iacobi de Spatha an sint spurij num. 6.*

4 *Milites S. Iacobi de Spatha sunt verè Religiosi.*

5 *Milites S. Iacobi de Spatha non sunt verè Religiosi, quam opinionem sæpius Rota sequuta est.*

7 *Frater spurius etiam alendus est à fratre diuite.*

8 *Filij spurij de benignitate Canonica sunt alendi à parentibus.*

9 *Parentibus non extantibus, onus alendi filios spectat ad fratres diuites.*

10 *Text. in §. si quis igitur auth. quib. mod. nat. effic. sui extenditur.*

11 *Frater diues tenetur alere fratrem pauperem etiamsi bona non prouenerint à cõmuni patre.*

12 *Filius spurius, si legitimatur, cessat in eo omnis macula.*

13 *Alimenta, quando sunt præstanda, attenditur solum, an ille, cui debentur, tot habeat redditus, ex quibus viuere possit.*

14 *Alimenta, si alicui debeantur iure sanguinis, ei non præiudicat, si super illis sit facta transactio inter alios.*

15 *Alimenta sunt præstanda etiam filijs spurijs secundum qualitatem, & dignitatem personarum, & patrimonij.*

16 Ali-

in publicis libris adscriberè, est valde graue, & contumeliosum.

8 *Enunciatiuæ inuicem adminiculantur ad effectum probandi descendentiam.*

9 *Iura extracta lite pendente, sunt in forma probanti, quando fuerunt extracta, prout iacent à Notario publico successore in officio.*

10 *Notario attestanti de sui ipsius deputatione creditur.*

DECISIO XC.

PRÆTENDENTE D. Equite Ioanne Guidaccio à D. Camilla filia q. Caroli de Guidaccis restitutionem duorum fideicommissorum qq. Thomæ, & Francisci testatorum de Guidaccis, vti comprehenso in substitutione proximiorum familiæ de Guidaccis in vtroque testamento facta, illaq. duo fideicommissa per obitum q. Caroli Patris dictæ Camillæ sine filijs masculis ad sui fauorem purificata fuisse, Proposui dubium. An d. Eques Ioannes esset immittendus in possessione bonorum dictis fideicommissis subiectorũ, & Domini diuidendo dubium, & reseruando articulum immissionis ad aliud tempus, se restrinxerunt pro nunc ad descendentiam dicti Equitis, quam sufficienter esse probatam responderunt.

Nam ex arbore per d. Equitem exhibita, quæ benè concordat cum libris reformationum, decimarum, tractarum, mortuorum, & Baptismi, quorum partitæ formiter extractæ dantur in Summario dicti Equitis, apparet, quòd Thomas senior quatuor filios habuit Zenobium, Bernardinum, Paulum, & Verium. Ex Zenobio natum fuisse Ioannem, ex Ioanne Antonium, ex Antonio aliũ Ioannem, ex Ioanne Antonium iuniorem Equitem, & ex eo denique Equitem Ioannẽ Actorem. Ex Verio pariter filio d. Thomæ senioris natum fuisse Franciscum seniorem, ex Francisco Carolum seniorem, Carolo Thomam, & Franciscum testatores fideicommittentes, & ex Thoma Carolum iuniorem patrem d. Camillæ reæ conuentæ.

Quòd autem Eques Ioãnes modernus sit filius Equitis Antonij probatur ex testamento, seu codicillo Caroli per d. Camillam producto, in quo dictus Carolus legat eidẽ Equiti Ioãni scut. 2000.

1 enunciando illum filium dicti Antonij, quod † testamentum plenè probat contra Camillam producentem *l. cum precum C. de libe. caus. Vestr. in praxi cap. 1. nu. 4. lib. 6. Rota decis. 108. nu. 3. par. 1. recent. & coram Greg. XV. decis. 238. num. 5. & ibi Addent. num. 15.*

Ascendentia verò à dicto Antonio vsque ad Zenobium, ac descendẽtia ex Verio altero filio Thomæ senioris vsque ad Thomam, & Franciscum testatores fideicommittentes, & ad Carolum iuniorem patrem Camillæ optimè probantur ex dictis libris mortuorum, seu Grasciæ, & decimarum iunctis alijs libris Baptismi, tractarum, & reformationum dictæ Ciuitatis Florentiæ, in quibus omnibus singuli gradus, & personæ reperiuntur

2 descriptæ, † & sic ad inuicem adminiculantur ad faciendam plenam probationem ad hunc effectũ, & tenuit *Rota in Florentina habitus 19. Nouembris 1618. coram bon. mem. Buratto, & in Florentina Capella 26. Aprilis 1619. coram R. P. D. meo Pirouano, & in alia Florentina fideicommissi de cambijs 9. Iunij præteriti coram me.*

Neque obstat, quòd ab informantibus pro di-

3 cta Camilla dicebatur ex dictis libris non posse † probari filiationem, cum sint ad alium finem cõfecti ad tradita per *Socc. sen. cons. 208. num. 3. lib. 1. cum alijs adductis.*

Quia primò fuit responsum (quicquid sit de libris decimarum) libros tractarum fuisse confectos ad hoc, vt sciatur cuius nam vnusquisque ex descriptis sit filius, & propterea ante discriptionem in eo testes formiter examinantur ad proban. talem filiationem & legitimitatem, qua probata postea describuntur. Vndè sequitur, quòd cum ista pro-

4 batio † statum concernat, probat etiam in omni iudicio, & inter alias personas ad *tex. in l. ingenuũ ff. de stat. hom. Greg. XV. decis. 535. nu. 3.*

Secundò quia licèt quando quis enunciatur fi-

5 lius † propter aliud non probetur filiatio, tamen secùs procedit, quando enunciatiua emittitur ipso præsente, vt tenuit *Rota decis. 176. nu. 4. par. 1. recent.* Quæ limitatio multò magis applicatur, quia in dictis libris describuntur partitæ non ex voluntate Officialis, sed ex nota formata, & tradita ab vnoquoque ex descriptis in eis, vt constat, adeò, vt singulæ partitæ non possunt considerari

6 vti simplices enunciatiuæ emissæ † propter aliud, sed vti assertiones, & confessiones vniuscuiusque pro substantia actus, scilicet ad certifican. & specifican. personam proferentis *d. decis. 176. nu. 4. in fin.* & quidem non est verisimile quòd quis eas sic formasset, nisi ità veritas se haberet, cum ni-

7 mis sit graue, & contumeliosum, quem sibi in publicis libris alium patrem describere, quàm verum, & legitimum, vt dixit *Rota dec. 176. nu. 3.*

Tertiò denique fuit responsum, quòd quicquid sit de sola enunciatiua, cessat in hoc casu omnis

8 scrupulus ex alijs enunciatiuis † quæ ad inuicem adminiculantur ad istum effectum accedente dicto testamento, seu codicillo Caroli per dictam Camillam exhibito, in quo habetur ibi, (*hauendo portato sempre particolare affetto alla famiglia, & prosapia sua de Guidacci, & in particolare alla persona del Sig. Caualiere Giouanni, del Sig. Caualiere Antonio Guidacci, &c.*) & vti tali reliquit prædictum legatum, quibus existen. Rota in decisionibus adductis benè probari descendentiam firmauit.

Quæ autem dicebantur de fide scripturarum, ex quo fuerunt extractæ lite pendente absque compulsoria, cessant, quia ex Summario dicti Equi-

9 tis constat † partitas fuisse formiter extractas, prout iacent per Notarium publicum successorem in officio. *Rota decis. 217. nu. 1. par. 1. & decis. 106. nu. 6. par. 1. recent. & coram Gregor. XV. decis. 59. num. 4. & fuit dictum in Romana, seu Neapolitana translationis pensionis Ven. 10. Martij coram Illustriss. D. Caualerio*, & fuisse sic ex-

10 tractas per talem Notar. successorem statur † assertioni ipsius Notarij successoris in Officio *Rota coram Verallo decis. 245. num. 1. par. 2. & dec. 217. n. 1. in fin. par. 1. & dec. 649. n. 7. par. 2. rec.*

Et ita vtraque, &c.

5 *Infra in eadem causa habentur dua alia decisiones sub diebus 21. Februarij 1628. & 21. Iunij eiusdem anni coram eodem R. P. D. Dunozetto, sunt decisiones 151. & 195.*

EM.MO, ET REV.MO CARD. VBALDO.

Colonien Monasterij.

Die Luna 21. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Manuteneri, quis potest vigore ciuilis possessionis. Executor, quando priuet aliquem sua possessione, & quando secus.

SVMMARIVM.

1 *Manutenendus quis est propter ciuilem possessionem, qua animo solo retinetur.*
2 *Locationes cõcurrentibus adminiculis plenè probant possessionem.*
3 *Executor ritè, & rectè procedens priuat quem sua possessione.*
4 *Executor minus ritè, & rectè procedens, uti priuatus processisse videtur.*
5 *Possessores, quãdo sunt expellendi, debent citari.*
6 *Ex executione aquiuoca, & excessiua satis apparet non fuisse bene processum.*

DECISIO XCI.

DOMINI dixerunt manutentionem esse dãdam Canonicis, qui licèt fuerint priuati Monasterio, de quo agitur, illorumq; bona fuerint per partem aduersam in vim Breuis Apostolici occupata, cum tamen se non habuerint pro spoliatis, vt patet ex recusationibus, & actibus factis in contrarium, qui dantur in *Summ. nu. 2. & 5.* ratione
1 † ciuilis possessionis, quæ solo animo retinetur, manuteneri debent, *Ioan. Fabr. §. retinenda nu. 21. instit. de interdict. Rot. decis. 99. nu. 1. par. 1. & decis. 19. nu. 12. par. 2. diuers. Menoch. de retin. remed. 3. nu. 22. & fuit dictum in Meliten. beneficij 4. Iulij 1614. coram bo. me. Domino meo V baldo, & sapè in alijs.*

Et quidem de dicta possessione Canonicorũ non solum constat ex supradicta expulsione, sed etiam ex pluribus locationibus bonorum Monasterij capitulariter factis ante datam Breuis, de quibus in
2 *Summ. nu. 10.* & quæ † concurrentibus adminiculis plenè probant possessionem, & adminicula vltra supradictam expulsionem sunt relatio Nuntij Apostolici, & attestatio Magistratus Nouesien de quibus in *Summ. num. 11. & 12. Gabr. de locat. concl. 4. num. 6. Cas. de Graff. decis. 10. in fin. de caus. poss. & propr. Seraph. decis. 896. num. 2. & in recent. decis. 687. num. 4. par. 1.*

Non obstat, quòd Canonicis ab Executoribus Apostolicis fuerint priuati omni possessione tàm naturali, quàm ciuili *Mohed. decis. 4. de rest. spol.*
3 quia hoc procedit † quando fuit ritè, & rectè processum *l. Iuste possidet vbi Bart. ff. de acq. poss. Angel in l. clam possidere §. qui ad nundinas num. 2. in fin, & ibi Ias. nu. 20. Claud. de Seissel. & alij ff. eod. tit. Rot. decis. 801. nu. 7. par. 1. diuer.* secus ve-
4 rò est quando minus ritè, & rectè † processũ fuit, nam tunc executor vti priuatus processisse censetur *Ang. Imol. & alij in d. §. qui ad nundinas, & dixit Rota in Hispalen. beneficiorum 11. Martij 1596. coram Gipsio.* Quòd verò in casu nostro, neque ritè, neque rectè fuerit processum patet,
5 tum quia Canonici possessores † non fuerunt citati *c. licet Episcopus de preben. in 6. Felin. in cap. fin. num. 14. de præsumpt. Greg. XV. decis. 69 nu. 5.* tum quia litteræ Apostolicæ loquuntur de Monasterio Sancti Nicolai *planè diruo* propè Oppidũ Nouesij, & tum fuit facta executio super Monasterio diuerso Beatæ Mariæ Virginis sito in Oppido Nouesij magnificè extructo, & ornato, adeò
6 vt † ex ista æquiuoca, & excessiua exequutione satis appareat non fuisse benè processum *Gabr. cons. 31. nu. 7. lib. 2. Hond. cons. 20. nu. 25. lib. 1. fel. rec. Greg. XV. decis. 555. num. 4.*

Et ità decisum, &c.

Infra in eadem causa adsunt alia decisiones, idest sub diebus 2. Decembris 1627. & 21. Iunij 1628. & 12. Februarij 1629. & 7. Maij eiusdem anni coram eodem Eminentiss. D. Card. V baldo, sunt decisiones 115. 193. 250. & 276.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Alimentorum.

Die Luna 21. Iunii 1627.

ARGVMENTVM.

Frater diues tenetur alimenta præstare fratri pauperi, etiam si sit naturalis, vel etiam spurius, & qualiter præstari debent, & vbi.

SVMMARIVM.

1 *Frater pauper debet ali à fratre diuite, amplia num. 2.*
3 *Filij nati ex militibus S. Iacobi de Spatha an sint spurij num. 6.*
4 *Milites S. Iacobi de Spatha sunt verè Religiosi.*
5 *Milites S. Iacobi de Spatha non sunt verè Religiosi, quam opinionem sapius Rota sequuta est.*
7 *Frater spurius etiam alendus est à fratre diuite.*
8 *Filij spurij de benignitate Canonica sunt alendi à parentibus.*
9 *Parentibus non extantibus, onus alendi filios spectat ad fratres diuites.*
10 *Text. in §. si quis igitur auth. quib. mod. nat. effic. sui extenditur.*
11 *Frater diues tenetur alere fratrem pauperem etiamsi bona non prouenerint à cõmuni patre.*
12 *Filius spurius, si legitimatur, cessat in eo omnis macula.*
13 *Alimenta, quando sunt præstanda, attenditur solum, an ille, cui debentur, tot habeat redditus, ex quibus viuere possit.*
14 *Alimenta, si alicui debeantur iure sanguinis, ei non praiudicat, si super illis sit facta transactio inter alios.*
15 *Alimenta sunt præstanda etiam filijs spurijs secundum qualitatem, & dignitatem personarum, & patrimonij.*

16 Ali-

in publicis libris adscribere, est valde graue, & contumeliosum.

8 *Enunciatiuæ inuicem adminiculantur ad effectum probandi descendentiam.*

9 *Iura extracta lite pendente, sunt in forma probanti, quando fuerunt extracta, prout iacent à Notario publico successore in officio.*

10 *Notario attestanti de sui ipsius deputatione creditur.*

DECISIO XC.

PRÆTENDENTE D. Equite Ioanne Guidaccio à D. Camilla filia q. Caroli de Guidaccis restitutionem duorum fideicommissorum qq. Thomæ, & Francisci testatorum de Guidaccis, vti comprehenso in substitutione proximiorum familiæ de Guidaccis in vtroque testamento facta, illaq. duo fideicommissa per obitum q. Caroli Patris dictæ Camillæ sine filijs masculis ad sui fauorem purificata fuisse, Proposui dubium. An d. Eques Ioannes esset immittendus in possessione bonorum dictis fideicommissis subiectorũ, & Domini diuidendo dubium, & reseruando articulum immissionis ad aliud tempus, se restrinxerunt pro nunc ad descendentiam dicti Equitis, quam sufficienter esse probatam responderunt.

Nam ex arbore per d. Equitem exhibita, quæ benè concordat cum libris reformationum, decimarum, tractarum, mortuorum, & Baptismi, quorum partitæ formiter extractæ dantur in Summario dicti Equitis, apparet, quòd Thomas senior quatuor filios habuit Zenobium, Bernardinum, Paulum, & Verium. Ex Zenobio natum fuisse Ioannem, ex Ioanne Antonium, ex Antonio aliũ Ioannem, ex Ioanne Antonium iuniorem Equiquitem, & ex eo denique Equitem Ioannẽ Actorem. Ex Verio pariter filio d. Thomæ senioris natum fuisse Franciscum seniorem, ex Francisco Carolum seniorem, Carolo Thomam, & Franciscum testatores fideicommittentes., & ex Thoma Carolum iuniorem patrem d. Camillæ reæ conuentæ.

Quòd autem Eques Ioãnes modernus sit filius Equitis Antonij probatur ex testamento, seù codicillo Caroli per d. Camillam producto, in quo dictus Carolus legat eidẽ Equiti Ioãni scut. 2000.

1 enunciando illum filium dicti Antonij, quod † testamentum plenè probat contra Camillam producentem *l. cum precum C. de libe. caus. Vestr. in praxi cap. 1. nu. 4 lib. 6. Rota decis.* 108. *nu.* 3. *par.* 1. *recent. & coram Greg. XV. decis.* 238. *num.* 5. *& ibi Addent. num.* 15.

Ascendentia verò à dicto Antonio vsque ad Zenobium, ac descendẽtia ex Verio altero filio Thomæ senioris vsque ad Thomam, & Franciscum testatores fideicommittentes, & ad Carolum iuniorem patrem Camillæ optimè probantur ex dictis libris mortuorum, seù Grasciæ, & decimarum iunctis alijs libris Baptismi, tractarum, & reformationum dictæ Ciuitatis Florentiæ, in quibus omnibus singuli gradus, & personæ reperiuntur

2 descriptæ, † & sic ad inuicem adminiculantur ad faciendam plenam probationem ad hunc effectũ, & tenuit *Rota in Florentina habitus* 19. *Nouembris* 1618. *coram bon. mem. Buratto, & in Florentina Capella* 26. *Aprilis* 1619. *coram R. P. D. meo Pirouano, & in alia Florentina fideicommissi de cambijs* 9. *Iunij prateriti coram me.*

Neque obstat, quòd ab informantibus pro di-

3 cta Camilla dicebatur ex dictis libris non posse † probari filiationem, cum sint ad alium finem cõfecti ad tradita per *Socc. sen. cons.* 208. *num.* 3. *lib.* 1. *cum alijs adductis.*

Quia primò fuit responsum (quicquid sit de libris decimarum) libros tractarum fuisse confectos ad hoc, vt sciatur cuius nam vnusquisque ex descriptis sit filius, & propterea ante discriptionem in eo testes formiter examinantur ad proban. talem filiationem & legitimitatem, qua probata postea describuntur. Vndè sequitur, quòd cum ista pro-

4 batio † statum concernat, probat etiam in omni iudicio, & inter alias personas ad *tex. in l. ingenuũ ff. de stat. hom. Greg. XV. decis.* 535. *nu.* 3.

Secundò quia licèt quando quis enunciatur fi-

5 lius † propter aliud non probetur filiatio, tamen secùs procedit, quando enunciatiua emittitur ipso præsente, vt tenuit *Rota decis.* 176. *nu.* 4. *par.* 1. *recent.* Quæ limitatio multò magis applicatur, quia in dictis libris describuntur partitæ non ex voluntate Officialis, sed ex nota formata, & tradita ab vnoquoque ex descriptis in eis, vt constat, adeò, vt singulæ partitæ non possunt considerari

6 vti simplices enunciatiuæ emissæ † propter aliud, sed vti assertiones, & confessiones vniuscuiusque pro substantia actus, scilicet ad certifican. & specifican. personam proferentis *d. decis.* 176. *nu.* 4. *in fin.* & quidem non est verisimile quòd quis eas sic formasset, nisi ità veritas se haberet, cum ni-

7 mis sit graue, & contumeliosum, quem sibi in publicis libris alium patrem describere, quàm verum, & legitimum, vt dixit *Rota dec.* 176. *nu.* 3.

Tertiò denique fuit responsum, quòd quicquid sit de sola enunciatiua, cessat in hoc casu omnis

8 scrupulus ex alijs enunciatiuis † quæ ad inuicem adminiculantur ad illum effectum accedente dicto testamento, seù codicillo Caroli per dictam Camillam exhibito, in quo habetur ibi, (*hauendo portato sempre particolare affetto alla famiglia, & prosapia sua de Guidacci, & in particolare alla persona del Sig. Caualgiere Giouanni, del Sig. Caualgiere Antonio Guidacci, &c.*) & vti tali reliquit prædictum legatum, quibus existen. Rota in decisionibus adductis benè probari descendentiam firmauit.

Quæ autem dicebantur de fide scripturarum, ex quo fuerunt extractæ lite pendente absque compulsoria, cessant, quia ex Summario dicti Equi-

9 tis constat † partitas fuisse formiter extractas, prout iacent per Notarium publicum successorem in officio. *Rota decis.* 217. *nu.* 1. *par.* 1. *& decis.* 106. *nu.* 6. *par.* 1. *recent. & coram Gregor. XV. decis.* 59. *num.* 4. *& fuit dictum in Romana, seù Neapolitana translationis pensionis Ven.* 10. *Martij coram Illustriss. D. Caualerio*, & fuisse sic ex-

10 tractas per talem Notar. successorem statur † assertioni ipsius Notarij successoris in Officio *Rota coram Verallo decis.* 245. *num.* 1. *par.* 2. *& dec.* 217. *n.* 1. *in fin. par.* 1. *& dec.* 649. *n.* 7. *par.* 2. *ret.*

Et ita vtraque, &c.

Infra

5 *Infra in eadem causa habentur dua alia decisiones sub diebus 21. Februarij 1628. & 21. Iunij eiusdem anni coram eodem R. P. D. Dunozetto, sunt decisiones 151. & 195.*

EM.^MO, ET REV.^MO CARD. VBALDO.

Colonien Monasterij.

Die Luna 21. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Manuteneri, quis potest vigore ciuilis possessionis. Executor, quando priuet aliquem sua possessione, & quando secus.

SVMMARIVM.

1 *Manutenendus quis est propter ciuilem possessionem, qua animo solo retinetur.*
2 *Locationes cõcurrentibus adminiculis plenè probant possessionem.*
3 *Executor ritè, & rectè procedens priuat quem sua possessione.*
4 *Executor minus ritè, & rectè procedens, vti priuatus processisse videtur.*
5 *Possessores, quãdo sunt expellendi, debent citari.*
6 *Ex executione æquiuoca, & excessiua satis apparet non fuisse bene processum.*

DECISIO XCI.

DOMINI dixerunt manutentionem esse dãdam Canonicis, qui licèt fuerint priuati Monasterio, de quo agitur, illorumq; bona fuerint per partem aduersam in vim Breuis Apostolici occupata, cum tamen se non habuerint pro spoliatis, vt patet ex recusationibus, & actibus factis in contrarium, qui dantur in *Summ. nu. 2. & 5.* ratione
1 † ciuilis possessionis, quæ solo animo retinetur, manuteneri debent, *Ioan. Fabr. §. retinenda nu. 21. instit. de interdict. Rot. decis. 99. nu. 1. par. 1. & decis. 19. nu. 12. par. 2. diuers. Menoch. de retin. remed. 3. nu. 22. & fuit dictum in Meliten. beneficij 4. Iulij 1614. coram bo. me. Domino meo V baldo, & sæpè in alijs.*

Et quidem de dicta possessione Canonicorũ non solum constat ex supradicta expulsione, sed etiam ex pluribus locationibus bonorum Monasterij capitulariter factis ante datam Breuis, de quibus in
2 *Summ. nu. 10.* & quæ † concurrentibus adminiculis plenè probant possessionem. & adminicula vltra supradictam expulsionem sunt relatio Nuntij Apostolici, & attestatio Magistratus Nouesien de quibus in *Summ. num. 11. & 12. Gabr. de locat. concl. 4. num. 6 Cas. de Grass. decis. 10. in fin. de caus. poss. & propr. Seraph. decis. 896. num. 2. & in recent. decis. 687. num. 4. par. 1.*

Non obstat, quòd Canonicis ab Executoribus Apostolicis fuerint priuati omni possessione tàm naturali, quàm ciuili *Mohed. decis. 4. de rest. spol.*
3 quia hoc procedit † quando fuit ritè, & rectè processum *l. Iuste possidet vbi Bart. ff. de acq. poss. Angel in l. clam possidere §. qui ad nundinas num. 2. in fin. & ibi Ias. nu. 20. Claud. de Seissel. & alij ff. eod. tit. Rot. decis. 802. nu. 7. par. 1. diuer.* secus
4 secus verò est quando minus ritè, & rectè † processũ fuit, nam tunc executor vti priuatus processisse censetur *Ang. Imol. & alij in d. §. qui ad nundinas, & dixit Rota in Hispalen. beneficiorum 11. Martij 1596. coram Gipsio.* Quòd verò in casu nostro, neque ritè, neque rectè fuerit processum patet,
5 tum quia Canonici possessores † non fuerunt citati *c. licet Episcopus de preben. in 6. Felin. in cap. fin. num. 24. de præsumpt. Greg. XV. decis. 69 nu. 5.* tum quia litteræ Apostolicę loquuntur de Monasterio Sancti Nicolai *planè diruo* propè Oppidũ Nouesij, & tum fuit facta executio super Monasterio diuerso Beatæ Mariæ Virginis sito in Oppido Nouesij magnificè extructo, & ornato, adeò
6 vt † ex ista æquiuoca, & excessiua exequutione satis appareat non fuisse benè processum *Gabr. cons. 31. nu. 7. lib. 2. Hond. cons. 20. nu. 25. lib. 1. sel. rec. Greg. XV. decis. 555. num. 4.*

Et ità decisum, &c.

Infra in eadem causa adsunt alia decisiones, idest sub diebus 3. Decembris 1627. & 21. Iunij 1628. & & 12. Februarij 1629. & 7. Maij eiusdem anni coram eodem Eminentiss. D. Card. V baldo, sunt decisiones 115. 193. 250. & 276.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Alimentorum.

Die Luna 21. Iunii 1627.

ARGVMENTVM.

Frater diues tenetur alimenta præstare fratri pauperi, etiam si sit naturalis, vel etiam spurius, & qualiter præstari debent, & vbi.

SVMMARIVM.

1 *Frater pauper debet ali à fratre diuite, amplia num. 2.*
3 *Filij nati ex militibus S. Iacobi de Spatha an sint spurij num. 6.*
4 *Milites S. Iacobi de Spatha sunt verè Religiosi.*
5 *Milites S. Iacobi de Spatha non sunt verè Religiosi, quam opinionem sæpius Rota sequuta est.*
7 *Frater spurius etiam alendus est à fratre diuite.*
8 *Filij spurij de benignitate Canonica sunt alendi à parentibus.*
9 *Parentibus non extantibus, onus alendi filios spectat ad fratres diuites.*
10 *Text in §. si quis igitur auth. quib. mod. nat. effic. sui extenditur.*
11 *Frater diues tenetur alere fratrem pauperem etiamsi bona non prouenerint à cõmuni patre.*
12 *Filius spurius, si legitimatur, cessat in eo omnis macula.*
13 *Alimenta, quando sunt præstanda, attenditur solum, an ille, cui debentur, tot habeat reddittus, ex quibus viuere possit.*
14 *Alimenta, si alicui debeantur iure sanguinis, ei non præiudicat, si super illis sit facta transactio inter alios.*
15 *Alimenta sunt præstanda etiam filijs spurijs secundum qualitatem, & dignitatem personarum, & patrimonij.*

16 Ali-

in publicis libris adscribere, est valde graue, & contumeliosum.

8 *Enunciatiuæ inuicem adminiculantur ad effectum probandi descendentiam.*

9 *Iura extracta lite pendente, sunt in forma probanti, quando fuerunt extracta, prout iacent à Notario publico successore in officio.*

10 *Notario attestanti de sui ipsius deputatione creditur.*

DECISIO XC.

PRÆTENDENTE D. Equite Ioanne Guidaccio à D. Camilla filia q. Caroli de Guidaccis restitutionem duorum fideicommissorum qq. Thomæ, & Francisci testatorum de Guidaccis, vti comprehenso in substitutione proximiorum familiæ de Guidaccis in vtroque testamento facta, illaq. duo fideicommissa per obitum q. Caroli Patris dictæ Camillæ sine filijs masculis ad sui fauorem purificata fuisse, Proposui dubium. An d. Eques Ioannes esset immittendus in possessione bonorum dictis fideicommissis subiectorũ, & Domini diuidendo dubium, & reseruando articulum immissionis ad aliud tempus, se restrinxerunt pro nunc ad descendentiam dicti Equitis, quam sufficienter esse probatam responderunt.

Nam ex arbore per d. Equitem exhibita, quæ benè concordat cum libris reformationum, decimarum, tractarum, mortuorum, & Baptismi, quorum partitæ formiter extractæ dantur in Summario dicti Equitis, apparet, quòd Thomas senior quatuor filios habuit Zenobium, Bernardinum, Paulum, & Verium. Ex Zenobio natum fuisse Ioannem, ex Ioanne Antonium, ex Antonio aliũ Ioannem, ex Ioanne Antonium iuniorem Equitem, & ex eo denique Equitem Ioannẽ Actorem. Ex Verio pariter filio d. Thomæ senioris natum fuisse Franciscum seniorem, ex Francisco Carolum seniorem, Carolo Thomam, & Franciscum testatores fideicommittentes, & ex Thoma Carolum iuniorem patrem d. Camillæ reæ conuentæ.

Quòd autem Eques Ioãnes modernus sit filius Equitis Antonij probatur ex testamento, seù codicillo Caroli per d. Camillam producto, in quo dictus Carolus legat eidẽ Equiti Ioãni scut. 2000.
1 enunciando illum filium dicti Antonij, quod † testamentum plenè probat contra Camillam producentem *l. cum precum C. de libe. caus. Vestr. in praxi cap. 1. nu. 4 lib. 6. Rota decis. 108. nu. 3. par. 1. recent. & coram Greg. XV. decis. 238. num. 5. & ibi Addent. num. 15.*

Ascendentia verò à dicto Antonio vsque ad Zenobium, ac descendẽtia ex Verio altero filio Thomæ senioris vsque ad Thomam, & Franciscum testatores fideicommittentes, & ad Carolum iuniorem patrem Camillæ optimè probantur ex dictis libris mortuorum, seù Grasciæ, & decimarum iunctis alijs libris Baptismi, tractarum, & reformationum dictæ Ciuitatis Florentiæ, in quibus omnibus singuli gradus, & personæ reperiuntur
2 descriptæ, † & sic ad inuicem adminiculantur ad faciendam plenam probationem ad hunc effectũ, & tenuit *Rota in Florentina habitus 19. Nouembris 1618. coram bon. mem. Buratto, & in Florentina Capella 26. Aprilis 1619. coram R.P.D. meo Pirouano, & in alia Florentina fideicommissi de cambijs 9. Iunij praeteriti coram me.*

Neque obstat, quòd ab informantibus pro di-
3 cta Camilla dicebatur ex dictis libris non posse † probari filiationem, cum sint ad alium finem cõfecti ad tradita per *Socc. sen. cons. 208. num. 3. lib. 1. cum alijs adductis.*

Quia primò fuit responsum (quicquid sit de libris decimarum) libros tractarum fuisse confectos ad hoc, vt sciatur cuius nam vnusquisque ex descriptis sit filius, & propterea ante discriptionem in eo testes formiter examinantur ad proban. talem filiationem & legitimitatem, qua probata postea describuntur. Vndè sequitur, quòd cum ista pro-
4 batio † statum concernat, probat etiam in omni iudicio, & inter alias personas ad *tex. in l. ingenuũ ff. de stat. hom. Greg. XV. decis. 535. nu. 3.*

Secundò quia licèt quando quis enunciatur fi-
5 lius † propter aliud non probetur filiatio, tamen secùs procedit, quando enunciatiua emittitur ipso præsente, vt tenuit *Rota decis. 176. nu. 4. par. 1. recent.* Quæ limitatio multò magis applicatur, quia in dictis libris describuntur partitæ non ex voluntate Officialis, sed ex nota formata, & tradita ab vnoquoque ex descriptis in eis, vt constat, adeò, vt singulæ partitæ non possunt considerari
6 vti simplices enunciatiuæ emissæ † propter aliud, sed vti assertiones, & confessiones vniuscuiusque pro substantia actus, scilicet ad certifican. & specifican. personam proferentis *d. decis. 176. nu. 4. in fin.* & quidem non est verisimile quòd quis eas sic formasset, nisi ità veritas se haberet, cum ni-
7 mis sit graue, & contumeliosum, quem sibi in publicis libris alium patrem describere, quàm verum, & legitimum, vt dixit *Rota dec. 176. nu. 3.*

Tertiò denique fuit responsum, quòd quicquid sit de sola enunciatiua, cessat in hoc casu omnis
8 scrupulus ex alijs enunciatiuis † quæ ad inuicem adminiculantur ad istum effectum accedente dicto testamento, seù codicillo Caroli per dictam Camillam exhibito, in quo habetur ibi, (*hauendo portato sempre particolare affetto alla famiglia, & prosapia sua de Guidacci, & in particolare alla persona del Sig. Caualiere Giouanni, del Sig. Caualiere Antonio Guidacci, &c.*) & vti tali relinquit prædictum legatum, quibus existen. Rota in decisionibus adductis benè probari descendentiam firmauit.

Quæ autem dicebantur de fide scripturarum, ex quo fuerunt extractæ lite pendente absque compulsoria, cessant, quia ex Summario dicti Equi-
9 tis constat † partitas fuisse formiter extractas, prout iacent per Notarium publicum successorem in officio. *Rota decis. 217. nu. 1. par. 1. & decis. 106. nu. 6. par. 1. recent. & coram Gregor. XV. decis. 59. num. 4. & fuit dictum in Romana, seù Neapolitana translationis pensionis Ven. 10. Martij coram Illustriss. D. Caualerio*, & fuisse sic ex-
10 tractas per talem Notar. successorem statur † assertioni ipsius Notarij successoris in Officio *Rota coram Verallo decis. 245. num. 1. par. 2. & dec. 217. n. 1. in fin. par. 1. & dec. 649. n. 7. par. 2. rec.*

Et ita vtraque, &c.

Infra

5 *Infra in eadem causa habentur dua alia decisiones sub diebus 21. Februarij 1628. & 21. Iunij eiusdem anni coram eodem R. P. D. Dunozetto, sunt decisiones 151. & 195.*

EM.MO, ET REV.MO CARD. VBALDO.

Colonień Monasterij.

Die Lunæ 21. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Manuteneri, quis potest vigore ciuilis possessionis. Executor, quando priuet aliquem sua possessione, & quando secus.

SVMMARIVM.

1 *Manutenendus quis est propter ciuilem possessionem, quæ animo solo retinetur.*
2 *Locationes cõcurrentibus adminiculis plenè probant possessionem.*
3 *Executor ritè, & rectè procedens priuat quem sua possessione.*
4 *Executor minus ritè, & rectè procedens, vti priuatus processisse videtur.*
5 *Possessores, quãdo sunt expellendi, debent citari.*
6 *Ex executione æquiuoca, & excessiua satis apparet non fuisse bene processum.*

DECISIO XCI.

DOMINI dixerunt manutentionem esse dãdam Canonicis, qui licèt fuerint priuati Monasterio, de quo agitur, illorumq; bona fuerint per partem aduersam in vim Breuis Apostolici occupata, cum tamen se non habuerint pro spoliatis, vt patet ex recusationibus, & actibus factis in contrarium, qui dantur in *Summ. nu. 2. & 5.* ratione
1 † ciuilis possessionis, quæ solo animo retinetur, manuteneri debent, *Ioan. Fabr. §. retinendæ nu. 21. instit. de interdict. Rot. decis. 99. nu. 1. par. 1. & decis. 19. nu. 12. par. 2. diuers. Menoch. de retin. remed. 3. nu. 22. & fuit dictum in Meliten. beneficij 4. Iulij 1614. coram bo. me. Domino meo V baldo, & sæpè in alijs.*

Ex quidem de dicta possessione Canonicorũ non solum constat ex supradicta expulsione, sed etiam ex pluribus locationibus bonorum Monasterij capitulariter factis ante datam Breuis, de quibus in
2 *Summ. nu. 10.* & quæ † concurrentibus adminiculis plenè probant possessionem. & adminicula vltra supradictam expulsionem sunt relatio Nuntij Apostolici, & attestatio Magistratus Nouesieñ de quibus in *Summ. num. 11. & 12. Gabr. de locat. concl. 4. num. 6. Cas. de Graff. decis. 10. in fin. de cau. poss. & propr. Seraph. decis. 896. num. 2. & in recent. decis. 687. num. 4. par. 1.*

Non obstat, quòd Canonicis ab Executoribus Apostolicis fuerint priuati omni possessione tàm naturali, quàm ciuili *Mohed. decis. 4. de rest. spol.*
3 quia hoc procedit † quando fuit ritè, & rectè processum *l. Iustè possidet vbi Bart. ff. de acq. poss. Angel in l. clam possidere §. qui ad nundinas num. 2. in fin. & ibi Ias. nu. 20. Claud. de Seissel. & alij ff. eod. tit. Rot. decis. 801. nu. 7. par. 1. diuer.* secus ve-
4 rò est quando minus ritè, & rectè † processũ fuit, nam tunc executor vti priuatus processisse censetur *Ang. Imol. & alij in d. §. qui ad nundinas, & dixit Rota in Hispalen. beneficiorum 11. Martij 1596. coram Gipsio.* Quòd verò in casu nostro, neque ritè, neque rectè fuerit processum patet,
5 tum quia Canonici possessores † non fuerunt citati *c. licet Episcopus de preben. in 6. Felin. in cap. fin. num. 24. de præsumpt. Greg. XV. decis. 69 nu. 5.* tum quia litteræ Apostolicę loquuntur de Monasterio Sancti Nicolai *planè diruo* propè Oppidũ Nouesij, & tum fuit facta executio super Monasterio diuerso Beatæ Mariæ Virginis sito in Oppido Nouesij magnificè extructo, & ornato, adeò
6 vt † ex ista æquiuoca, & excessiua exequutione satis appareat non fuisse benè processum *Gabr. cons. 31. nu. 7. lib. 2. Hond. cons. 20. nu. 25. lib. 1. fel. rec. Greg. XV. decis. 555. num. 4.*

Et ità decisum, &c.

Infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones, idest sub diebus 7. Decembris 1627. & 21. Iunij 1628. & & 12. Februarij 1629. & 7. Maij eiusdem anni coram eodem Eminentiss. D. Card. V baldo, sunt decisiones 115. 193. 250. & 276.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Alimentorum.

Die Lunæ 21. Iunii 1627.

ARGVMENTVM.

Frater diues tenetur alimenta præstare fratri pauperi, etiam si sit naturalis, vel etiam spurius, & qualiter præstari debent, & vbi.

SVMMARIVM.

1 *Frater pauper debet ali à fratre diuite, amplia num. 2.*
3 *Filij nati ex militibus S. Iacobi de Spatha an sint spurij num. 6.*
4 *Milites S. Iacobi de Spatha sunt verè Religiosi.*
5 *Milites S. Iacobi de Spatha non sunt verè Religiosi, quam opinionem sæpius Rota sequuta est.*
7 *Frater spurius etiam alendus est à fratre diuite.*
8 *Filij spurij de benignitate Canonica sunt alendi à parentibus.*
9 *Parentibus non extantibus, onus alendi filios spectat ad fratres diuites.*
10 *Text. in §. si quis igitur auth. quib. mod. nat. effic. sui extenditur.*
11 *Frater diues tenetur alere fratrem pauperem etiamsi bona non prouenerint à cõmuni patre.*
12 *Filius spurius, si legitimatur, cessat in eo omnis macula.*
13 *Alimenta, quando sunt præstanda, attenditur solum, an ille, cui debentur, tot habeat redditus, ex quibus viuere possit.*
14 *Alimenta, si alicui debeantur iure sanguinis, ei non præiudicat, si super illis sit facta transactio inter alios.*
15 *Alimenta sunt præstanda etiam filijs spurijs secundum qualitatem, & dignitatem personarum, & patrimonij.*

16 *Ali-*

in publicis libris adscriberè, est valdè graue, & contumeliosum.

8 *Enunciatiua inuicem adminiculantur ad effectum probandi descendentiam.*

9 *Iura extracta lite pendente, sunt in forma probanti, quando fuerunt extracta, prout iacent à Notario publico successore in officio.*

10 *Notario attestanti de sui ipsius deputatione creditur.*

DECISIO XC.

PRÆTENDENTE D. Equite Ioanne Guidaccio à D. Camilla filia q. Caroli de Guidaccis restitutionem duorum fideicommissorum qq. Thomæ, & Francisci testatorum de Guidaccis, vti comprehenso in substitutione proximiorum familiæ de Guidaccis in vtroque testamento facta, illaq. duo fideicommissa per obitum q. Caroli Patris dictæ Camillæ sine filijs masculis ad sui fauorem purificata fuisse, Proposui dubium. An d. Eques Ioannes esset immittendus in possessione bonorum dictis fideicommissis subiectorũ, & Domini diuidendo dubium, & reseruando articulum immissionis ad aliud tempus, se restrinxerunt pro nunc ad descendentiam dicti Equitis, quam sufficienter esse probatam responderunt.

Nam ex arbore per d. Equitem exhibita, quæ benè concordat cum libris reformationum, decimarum, tractarum, mortuorum, & Baptismi, quorum partitæ formiter extractæ dantur in Summario dicti Equitis, apparet, quòd Thomas senior quatuor filios habuit Zenobium, Bernardinum, Paulum, & Verium. Ex Zenobio natum fuisse Ioannem, ex Ioanne Antonium, ex Antonio aliũ Ioannem, ex Ioanne Antonium iuniorem Equitem, & ex eo denique Equitem Ioannẽ Actorem. Ex Verio pariter filio d. Thomæ senioris natum fuisse Franciscum seniorem, ex Francisco Carolum seniorem, Carolo Thomam, & Franciscum testatores fideicommittentes, & ex Thoma Carolum iuniorem patrem d. Camillæ reæ conuentæ.

Quòd autem Eques Ioãnes modernus sit filius Equitis Antonij probatur ex testamento, seù codicillo Caroli per d. Camillam producto, in quo dictus Carolus legat eidẽ Equiti Ioãni scut. 2000.
1 enunciando illum filium dicti Antonij, quod † testamentum plenè probat contra Camillam producentem *l. cum precum C. de libe. caus. Vestr. in praxi cap. 1. nu. 4 lib. 6. Rota decis. 108. nu. 3. par. 1. recent. & coram Greg. XV. decis. 238. num. 5. & ibi Addent. num. 15.*

Ascendentia verò à dicto Antonio vsque ad Zenobium, ac descendẽtia ex Verio altero filio Thomæ senioris vsque ad Thomam, & Franciscum testatores fideicommittentes, & ad Carolum iuniorem patrem Camillæ optimè probantur ex dictis libris mortuorum, seù Grasciæ, & decimarum iunctis alijs libris Baptismi, tractarum, & reformationum dictæ Ciuitatis Florentiæ, in quibus omnibus singuli gradus, & personæ reperiuntur
2 descriptæ, † & sic ad inuicem adminiculantur ad faciendam plenam probationem ad hunc effectũ, & tenuit *Rota in Florentina habitus 19. Nouembris 1618. coram bon. mem. Buratto, & in Florentina Capella 26. Aprilis 1619. coram R. P. D. meo Pirouano, & in alia Florentina fideicommissi de cambijs 19. Iunij præteriti coram me.*

Neque obstat, quòd ab informantibus pro dicta Camilla dicebatur ex dictis libris non posse †
3 probari filiationem, cum sint ad alium finem cõfecti ad tradita per *Socc. sen. cons. 208. num. 3. lib. 1. cum alijs adductis.*

Quia primò fuit responsum (quicquid sit de libris decimarum) libros tractarum fuisse confectos ad hoc, vt sciatur cuius nam vnusquisque ex descriptis sit filius, & propterea ante discriptionem in eo testes formiter examinantur ad proban. talem filiationem, & legitimitatem, qua probata postea describuntur. Vndè sequitur, quòd cum ista pro-
4 batio † statum concernat, probat etiam in omni iudicio, & inter alias personas ad *tex. in l. ingenuũ ff. de stat. hom. Greg. XV. decis. 535. nu. 3.*

Secundò quia licèt quando quis enunciatur fi-
5 lius † propter aliud non probetur filiatio, tamen secùs procedit, quando enunciatiua emittitur ipso præsente, vt tenuit *Rota decis. 176. nu. 4. par. 1. recent.* Quæ limitatio multò magis applicatur, quia in dictis libris describuntur partitæ non ex voluntate Officialis, sed ex nota formata, & tradita ab vnoquoque ex descriptis in eis, vt constat, adeò, vt singulæ partitæ non possunt considerari
6 vti simplices enunciatiuæ emissæ † propter aliud, sed vti assertiones, & confessiones vniuscuiusque pro substantia actus, scilicet ad certifican. & specifican. personam proferentis *d. decis. 176. nu. 4. in fin.* & quidem non est verisimile quòd quis eas sic formasset, nisi ità veritas se haberet, cum ni-
7 mis sit graue, & contumeliosum, quem sibi in publicis libris alium patrem describere, quàm verum, & legitimum, vt dixit *Rota dec. 176. nu. 3.*

Tertiò denique fuit responsum, quòd quicquid sit de sola enunciatiua, cessat in hoc casu omnis
8 scrupulus ex alijs enunciatiuis † quæ ad inuicem adminiculantur ad istum effectum accedente dicto testamento, seù codicillo Caroli per dictam Camillam exhibito, in quo habetur ibi, (*hauendo portato sempre particolare affetto alla famiglia, e prosapia sua de Guidacci, & in particolare alla persona del Sig. Cauagliere Giouanni, del Sig. Cauagliere Antonio Guidacci, &c.*) & vti tali reliquit prædictum legatum, quibus existen. Rota in decisiombus adductis benè probari descendentiam firmauit.

Quæ autem dicebantur de fid. scripturarum, ex quo fuerunt extractæ lite pendente absque compulsoria, cessant, quia ex Summario dicti Equi-
9 tis constat † partitas fuisse formiter extractas, prout iacent per Notarium publicum successorem in officio. *Rota decis. 217. nu. 1. par. 1. & decis. 106. nu. 6. par. 1. recent. & coram Gregor. XV. decis. 59. num. 4. & fuit dictum in Romana, seù Neapolitana translationis pensionis Ven. 10. Martij coram Illustriss. D. Caualerio*, & fuisse sic ex-
10 tractas per talem Notar. successorem statur † assertioni ipsius Notarij successoris in Officio *Rota coram Verallo decis. 245. num. 1. par. 2. & dec. 217. n. 1. in fin. par. 1. & dec. 649. n. 7. par. 2. rec.*

Et ita vtraque, &c.

Infra

Infra in eadem causa habentur duæ aliæ decisiones sub diebus 21. Februarij 1628. & 21. Iunij eiusdem anni coram eodem R. P. D. Dunozetto, sunt decisiones 151. & 195.

EM.MO ET REV.MO CARD. VBALDO.

Colonien. Monasterij.

Die Lunæ 21. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Manuteneri, quis potest vigore ciuilis possessionis. Executor, quando priuet aliquem sua possessione, & quando secus.

SVMMARIVM.

1. *Manutenendus quis est propter ciuilem possessionem, quæ animo solo retinetur.*
2. *Locationes cõcurrentibus adminiculis plenè probant possessionem.*
3. *Executor ritè, & rectè procedens priuat quem sua possessione.*
4. *Executor minus ritè, & rectè procedens, uti priuatus processisse videtur.*
5. *Possessores, quãdo sunt expellendi, debent citari.*
6. *Ex executione æquiuoca, & excessiua satis apparet non fuisse bene processum.*

DECISIO XCI.

DOMINI dixerunt manutentionem esse quãdam Canonicis, qui licèt fuerint priuati Monasterio, de quo agitur, illorumq; bona fuerint per partem aduersam in vim Breuis Apostolici occupata, cum tamen se non habuerint pro spoliatis, vt patet ex recusationibus, & actibus factis in contrarium, qui dantur in *Summ. nu. 2. & 5.* ratione
1 † ciuilis possessionis, quæ solo animo retinetur, manuteneri debent, *Ioan. Fabr. §. retinendæ nu. 21. instit. de interdict. Rot. decis. 99. nu. 1. par. 1. & decis. 19. nu. 12. par. 2. diuers. Menoch. de retin. remed. 3. nu. 22. & fuit dictum in Meliten. beneficij 4. Iulij 1614. coram bo. me. Domino meo V baldo, & sæpè in alijs.*

Ex quidem de dicta possessione Canonicorũ non solum constat ex supradicta expulsione, sed etiam ex pluribus locationibus bonorum Monasterij capitulariter factis ante datam Breuis, de quibus in
2 *Summ. nu. 10.* & quæ † concurrentibus adminiculis plenè probant possessionem, & adminicula vltra supradictam expulsionem sunt relatio Nuntij Apostolici, & attestatio Magistratus Nouesien. de quibus in *Summ. num. 11. & 12. Gabr. de locat. concl. 4. num. 6. Cas. de Graff. decis. 10. in fin. de cau. poss. & propr. Seraph. decis. 896. num. 2. & in recent. decis. 687. num. 4. par. 1.*

Non obstat, quòd Canonicis ab Executoribus Apostolicis fuerint priuati omni possessione tàm naturali, quàm ciuili *Mohed. decis. 4. de rest. spol.*
3 quia hoc procedit † quando fuit ritè, & rectè processum *l. Iuste possidet vbi Bart. ff. de acq. poss. Angel in l. clam possidere §. qui ad nundinas num. 2. in fin. & ibi Ias. nu. 20. Claud. de Seissel. & alij ff. eod. tit. Rot. decis. 802. nu. 7. par. 1. diuer.* secus ve-
4 rò est quando minus ritè, & rectè † processũ fuit, nam tunc executor vti priuatus processisse censetur *Ang. Imol. & alij in d. §. qui ad nundinas, & dixit Rota in Hispalen. beneficiorum 11. Martij 1596. coram Gipsio.* Quòd verò in casu nostro, neque ritè, neque rectè fuerit processum patet,
5 tum quia Canonici possessores † non fuerunt citati *c. licet Episcopus de preben. in 6. Felin. in cap. fin. num. 24. de præsumpt. Greg. XV. decis. 69 nu. 5.* tum quia litteræ Apostolicæ loquuntur de Monasterio Sancti Nicolai *planè diruo* propè Oppidũ Nouesij, & tum fuit facta executio super Monasterio diuerso Beatæ Mariæ Virginis sito in Oppido Nouesij magnificè extructo, & ornato, adeò
6 vt † ex ista æquiuoca, & excessiua exequutione satis appareat non fuisse benè processum *Gabr. cons. 31. nu. 7. lib. 2. Hond. cons. 20. nu. 25. lib. 1. fel. rec. Greg. XV. decis. 55. num. 4.*

Et ità decisum, &c.

Infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones, idest sub diebus 7. Decembris 1627. & 21. Iunij 1628. & & 12. Februarij 1629. & 7. Maij eiusdem anni coram eodem Eminentiss. D. Card. V baldo, sunt decisiones 115. 193. 250. & 276.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Alimentorum.

Die Lunæ 21. Iunii 1627.

ARGVMENTVM.

Frater diues tenetur alimenta præstare fratri pauperi, etiam si sit naturalis, vel etiam spurius, & qualiter præstari debent, & vbi.

SVMMARIVM.

1 *Frater pauper debet ali à fratre diuite, amplia num. 2.*
3 *Filij nati ex militibus S. Iacobi de Spatha an sint spurij num. 6.*
4 *Milites S. Iacobi de Spatha sunt verè Religiosi.*
5 *Milites S. Iacobi de Spatha non sunt verè Religiosi, quam opinionem sæpius Rota sequuta est.*
7 *Frater spurius etiam alendus est à fratre diuite.*
8 *Filij spurij de benignitate Canonica sunt alendi à parentibus.*
9 *Parentibus non extantibus, onus alendi filios spectat ad fratres diuites.*
10 *Text. in §. si quis igitur auth. quib. mod. nat. effic. sui extenditur.*
11 *Frater diues tenetur alere fratrem pauperem etiamsi bona non prouenerint à cõmuni patre.*
12 *Filius spurius, si legitimatur, cessat in eo omnis macula.*
13 *Alimenta, quando sunt præstanda, attenditur solum, an ille, cui debentur, tot habeat redditus, ex quibus viuere possit.*
14 *Alimenta, si alicui debeantur iure sanguinis, ei non præiudicat, si super illis sit facta transactio inter alios.*
15 *Alimenta sunt præstanda etiam filijs spurijs secundum qualitatem, & dignitatem personarum, & patrimonij.*

16 *Ali-*

16 *Alimenta, vbi sint præstanda, residet in arbitrio Iudicis.*

17 *Alimenta sunt præstanda in Vrbe, in qua quis natus est, & degit, si ratio ita postulet.*

DECISIO XCII.

FVIT in hac causa de tribus dubitatum. Primò, An D. Marco Bonello debeantur alimẽta ab Excellentissimo D. Antonio Pio Bonello moderno Marchione Cassani. Secundò quatenus sic, Ad quam summam sint taxanda, & Tertiò, Vbi sint pręstanda.

Ad primum, absque difficultate Domini dixerunt alimenta deberi, quia constat ex testibus datis, & est publicum, & notorium, dictum Marcum Bonellum esse filium q. Hieronymi Marchionis Cassani senioris, & sic fratrem ex eodem patre prædicti D. Antonij moderni Marchionis, nec non
1 etiam † illum esse pauperem; qui propterea à dicto D. Antonio fratre diuite ali debet *l. mutus 73. ff. de Iur. dot. l. qui filium ff. vbi pupil. educ. deb. gl. in l. 1. §. sed nonnullos vers. præstiterit, ff. de tutel.*
2 *& ration. distrab.* etiam quod Marcus † sit filius naturalis, *Bart. in l. si quis à liberis, §. vtrum, num. 5. ff. de liber. agnosc. Rip. in l. 1. num. 83. ff. solut. matr. Moliu. de Hispan. primog. lib 2. cap. 15. nu. 64. Surd. de aliment. tit. 1. q. 25. nu. 28. cũ seqq. & Rota decis. 538. num. 1. par. 1. recent.*

Non obstat si dicatur, dictum D. Marcum esse
3 filium spurium, ex quo eius pater † erat miles Religionis S. Iacobi de Spatha; quia quamuis *Nau. Couar. Bellug. Motta, & alij*, quos citat *Garz. de benef par. 1. cap. 4. nu. 25.* affirment milites S. Ia-
4 cobi esse verè † Religiosos, tamen *Sot. Mol. Theolog. Sarmient. Ioann. Gutier.* & alij multi adducti per eundem *Garz. vbi supr. num. 16.* tenent, non esse verè Religiosos; & hanc secundam sententiam
5 Rota fuit sæpius † sequuta, vt ibidem refert idem *Garz. Seraph. decis. 587.* quo fit, vt secundùm Rotæ opinionem eorum filij nati ex soluta, cum qua de licentia Magni Magistri poterant contrahere
6 matrimonium, prout ex tali natus † fuit D. Marcus, vt benè concludunt testes, non sint spurij dicendi, sed filij naturales.

7 Sed quidquid sit de prædictis, etiam frater † spurius est à fratre alendus *Corbul. in repet. l. si quis à liberis, §. idem scripsit, num. 89. vers. hac sententia, ff. de liber. agnosc. Surd. d. quæst. 25. num 33.*
8 & ratio est † qui filij spurij de benignitate Canonica debent etiam à parentibus ali *cap. cum haberet de eo, qui duxit in matrimon. &c. Paris. cons. 14. num. 27. lib. 2. Couar. de matrim. part. 2. cap. 8. §. 6. num. 8. Surd. de aliment. tit. 4. num. 51.* Vnde
9 parentibus † non extantibus onus alendi transit ad fratres diuites, *§. si quis igitur habens in auth.*
10 *quib. mod. nat. effic. sui circa fin.* qui text. † licèt loquatur in filio naturali, eius tamen ratio cum sit vna, & eadem, etiam in filio spurio procedit,
11 *Surd. d. q. 25. tit. 1. nu. 28.* & etiam † quòd bona non prouenerint à communi patre *Rota d. decis. 538. nu. 4. par. 1. recent.* Si verò ab eo prouenerũt, clarum est, quòd onus alendi annexum dictis bonis transit cum illis, & cessat difficultas; ex quo D. Marcus fuit legitimatus de consensu, & volun-
12 tate dicti D. Marchionis Antonij, vnde † cessat etiam in eo omnis macula *Alciat. cons. 14. num. 6. lib. 9 iux. nouiss. impress.*

Non obstat etiam, quòd D. Marcus possit militare, aut alio modo victum sibi parare; quia hæc potentia non excusat à debito alimentorum proueniente à iure naturali propter fragilitatem humanæ potentiæ, quæ variatur ex tempore, sed so-
13 lùm † attenditur, an ille cui debentur alimenta, tot habeat redditus, ex quibus viuere possit, vt ex *Bald. & Salicet.* dixit *Aldobrand. cons. 28. nu. 26. Crauet. cons. 199. nu. 1. vers. tamen diligentius, & Rota in Bonon alimentorũ 24. Nouembris 1604. coram bo. me. Iusto, quam allegat, & sequitur Rota decis. 224. nu. 5. par. 2. recent.*

Minus releuat transactio inter D. Marchionẽ, & Abbatem Ludouicum eius fratrem, in qua dictus Abbas suscepit in se onus alendi D. Marcum,
14 quia fuit res inter alios † acta; & ex ea nullum præiudicium D. Marco inferri potuit, cui dicta alimenta à D. Marchione debentur iure sanguinis, *Mol de Hispan. primog. lib. 2. cap. 15. num. 59. & Rota d. decis. 538.* quibus propterea nec potuisset renunciare, *Specul. in tit. qui fil. sint legit. §. 1. nu. 12. Bart. in l. si quis à liberis, §. paren. num. 2. ff. de liber. agnosc. etiam medio iuramento Rota decis. 31. nu. 2. par. 1. recent.*

Ad secundum, Ad quam summam alimenta sint pręstanda, communis, & recepta opinio est, filios
15 etiam † spurios secundum qualitatem, ac dignitatem personarum & patrimonij alendos esse, sicuti naturales, *d. cap. cum haberet in fin. Paris. & Couar. vbi supra Molin. de Hispan. primog. d. cap. 15. num. 55. lib. 2. Surd. de aliment. tit. 4. q. 18. nu. 51. vers. sed etiam spurij.* Vndè siuè D. Marcus sit filius naturalis, prout talis esse videtur, siuè spurius, Domini attenta qualitate patris, & fratris, quòd D. Marcus fuit à natiuitate vsque huc nobiliter educatus tàm à patre suo in infantia, quàm postea apud clar. mem. Cardinalem Alexandrinum eius patruum, taxarunt ei pro nunc alimenta ad rationem scutorum 20. monetæ pro quolibet mense.

Quoad tertium, & vltimum, vbi dicta alimenta
16 † sint pręstanda, cũ etiam hoc resideat in iudicis arbitrio, *l. 1. §. & solet. ff. vbi pupil. educ. vel morar.* Dominis, stantibus lite, & alijs prudenter consi-
17 deratis visum fuit esse soluenda † hic in Vrbe, vbi Marcus natus fuit, & nunc degit iuxtà *cons. Corn. 281. nu. 4. lib. 3. Molin. vbi supra num. 74. Surd. d. tit. 4. q. 14. nu. 27. & q. 15. nu. 4. Menoch. præsumpt. 177. nu. 54 lib. 4 & de arbitr. cas. 170. num. 15. & seqq. lib. 2.* Et ita, &c. vtraque, &c.

REV.MO P. D. COCCINO.

Sabineñ Montis Rotundi.

Die Veneris 25. Iunii 1627.

ARGVMENTVM.

Ex bonis subiectis fideicommisso, quando restituuntur, quid sit detrahendum. Ex bonis

feuda-

feudalibus, an legitima filiorũ possit detrahi. Feudum esse antiquũ in aliqua familia qualiter probetur, & an per enunciatiuas antiquas. Et latè an præsumatur liberum in dubio, & quando dicatur ex pacto, & prouidentia, & quando sit hæreditarium mixtum, vel hæreditarium simpliciter.

SVMMARIVM.

1 *Castrum concessum ex facto, & prouidentia debetur filio, tamquam proueniens à concedente, non autem à patre.*

2 *Scriptura ex Archiuio deprompta, non recipit robur ab illo inter non subditos.*

3 *Archiuium, vt faciat fidem de scripturis in eo repertis, requiritur subscriptio Notarij.*

4 *Dos materna est detrahenda de fideicommisso patris, item legitima filiorum, & æs alienum n.5. & funeris impensa. num.6.*

7 *Legitima filiorum detrahitur ex bonis feudalibus hæreditarijs, & hoc procedit etiam in alia simplici imputatione. num.8*

9 *Castrũ simpliciter hæreditariũ, alienari potest.*

10 *Dominus consentiens vasallo feudum alienanti, nihil censetur dare de suo, cum astringatur eo modo præstare consensum, & ijsdem pactis, quibus à possessore detinetur.*

11 *Feudum hæreditarium, siue sit antiquum, siue nouum filio imputatur in legitimam.*

12 *Legitimæ ius non perditur, ob non confectionem inuentarij.*

13 *Feudum, quod sit antiquum in aliqua familia qualiter probetur.*

14 *Authoribus historicis, quando sunt approbati, est credendum. & num.15.*

16 *In antiquis historia cum fama probant.*

17 *Fama probatur ex pluribus enunciatiuis antiquissimis.*

18 *Dominus alicuius loci, si quis appelletur, an ex hoc denotetur illius dominium.*

19 *Media talia præsumuntur, qualia sunt extrema.*

20 *Enunciatiua quando sunt antiqua probant famam, & consequenter etiam dominium.*

21 *Enunciatiuæ, quæ continent assertiones summorum Pontif. qui iurisdictionem dare possunt, optimè probant dominium, & possessionem iurisdictionis.*

22 *Dominium, & possessio, an probetur ex assertione alicuius facta de ordine Papæ.*

23 *Dictio, semper, omne tempus includit. & importat perpetuitatem, & temporis continuationem. num.24.*

25 *Redintegratio ad possessionem habet vim sententiæ quæ si executa sit, titulum producit aptum ad acquisitionem dominij, & ad præscribendũ. amplia num 26. & 27.*

28 *Gesta, pro vna parte feudi, optimè suffragantur pro alia parte.*

29 *Allodiale in dubio præsumendũ est, quod sit aliquod Castrum, & non feudale, latè num 31.*

30 *Omnia præsumuntur allodialia, nisi probentur feudalia.*

32 *Castra existentia in statu Ecclesiæ etiam præsumuntur allodialia.*

33 *Castra existentia in Sabinis, quoque præsumuntur libera.*

34 *Possessor Castrorum potest allegare allodialitatem, & ea vti. & iuua. i.*

35 *Allodialitas multò magis præsumitur, quando pro ea concurrunt coniecturæ, & præsumptiones, & num.46.*

36 *Inuestitura est necessaria in feudi concessione. & num.45.*

37 *Inuestitura est optimum signũ ad cognoscendũ, an aliqua res sit libera, vel feudalis.*

38 *Inuestitura est necessarium signum feudi, immò etiam sufficit, quod longissimo tempore inuestituræ susceptæ non fuerint.*

39 *Allodialitas præsumitur in feudo, quando nullũ vnquam fuit præstitum iuramentum fidelitatis. amplia num.40.*

41 *Hæres in feudo tenetur renouare iuramentum fidelitatis.*

42 *Feudalis recognitio arguit feudum.*

43 *Castrũ non est feudale si non reperiatur annotatum in libris Cameræ, tamquam tale. & nu.44.*

47 *Iuramentum fidelitatis in feudo, sufficit, quod semel sit præstitum stante tali consuetudine.*

48 *Inuestituræ renouatio potest consuetudine tolli.*

49 *Actor debet plenè, & concludenter probare intentionem suam, & iuuari non potest præsumptionibus.*

50 *Castra, licet præsumantur allodialia, non tamen iurisdictio talis præsumi debet.*

51 *Castra ex consuetudine hodie habent iurisdictionem.*

52 *Castro concesso, censetur etiam concessa iurisdictio, quæ illi adhæret.*

53 *Castrum sicuti præsumitur allodiale, ita quoque eius iurisdictio.*

54 *Feudale, quando præsumatur castrum, maximè si sit in statu Ecclesiæ.*

55 *Actor sola præsumptiua probatione ad obtinendũ iuuari non potest, quando in eodem subiecto potest dari actus contrarius, & hæc regula generalis est. enim 56. limita num.57.*

58 *In Castro, quando dubitatur, qualis fuerit concessio, & cuius naturæ, tunc recurritur ad obseruantiam subsequutam.*

59 *Vsus, & patientia qualis est, talis præsumitur præcessisse Castri, & iurisdictionis concessio.*

60 *Feudorum conditio ab ipso vsu qualificatur.*

61 *Feudi natura ex obseruantia, & consuetudine alteratur, & fit alienabile, & reducitur ad vsũ patrimonialium.*

62 *Castrum esse hæreditarium simpliciter probatur ex prohibitione alienationis.*

63 *Feudum ex pacto, & prouidentia, vel mixtum non potest alienari in extraneos.*

64 *Fideicommisso subijci non potest castrum, & pacto, & prouidentia.*

65 *Alienatio in præiudicium agnatorum ad successionem vocatorum, in feudis est prohibita. & num.73. & 85.*

66 *Castrum, quando excluditur, quod sit ex pacto, & prouidentia. & num.70. & quando, quod sit*

mixtum

DECISIO XCIII.

PAVLVS Æmilius senior, Fuluius, & Fratres de Vrsinis, ac Io. Baptista, & Iulius ex Mario, & Valerio fratribus prædefunctis respectiuè nepotes, de anno 1552. deuenerunt ad diuisionem, in qua medietas Castri Montis Rotundi peruenit ad Iulium cum onere Fideicommissi in dicta diuisione iniuncto, quam postmodum permutauit cum dicto Paulo Æmilio, recepto Castro Coresij, qui quidem Paulus Æmilius prædictus, in suo testamento institutis Troylo, & Mario filijs, disposuit, quòd casu, quo aliquis ipsorum decederet sine filijs legitimis & naturalibus, succederet superstes, sique vterque præmoreretur, instituit proximiorem de cippo domus. Posteà verò prædicti Troylus, & Marius vendiderunt illam medietatem Castri bo. me. Valerio, qui instituit D. Paulũ Æmilium iuniorem filium dicti Marij; cumque fuerit resolutum die 29. Maij 1623. coram me, Fideicommissum initum in dicto contractu de anno 1552. cessasse per alienationem factam in Valerium. Hodie dubitaui, an constaret de aliquo alio fideicommisso, aut vocatione ad fauorem D. Pauli Æmilij iunioris, quod vel quæ releuent. Et circa duo vertitur difficultas. Primò circa fideicommissum quod prætenditur resultare ex dicto testamento Pauli Æmilij senioris, in quo Paulus Æmilius iunior filius Marij reperitur positus in conditione, & sic ex dispositione statuti Vrbis vocatus, prout in statuto veteri, cap.25. lib.5. & in nouo, cap.142. lib.1. Secundò circa feudalitatem istius Castri, & quidem ex pacto, & prouidentia, quam D. Paulus Æmilius prætendit, itaut ipse in hac Castri medietate vocatus dicatur ex pacto, &
1 prouidentia primi acquirentis, & illi sit debita † tanquam proueniens à concedente, non autem à patre, vt per *Bart. in l.1. §. nec Castrense, num.6, vers. sed si quæsiuisset, ff. de collat. bonor. Isern. in cap.1. §. præterea ducatus nu.58. in fine de probib. feud. alienat per Federic. & ibidẽ melius Bald. n.5.*

Quantum attinet ad primam difficultatem, fuit consideratum primò, scripturam testamenti carere nomine, & subscriptione Notarij, & non esse recognitam. Ideóq. quamuis extracta fuerit ex Archiuio Collis Veteris non probare, quando etiam Archiuium haberet omnia requisita de iure.
2 Tùm quia † scriptura ex Archiuio deprompta nõ recipit robur ab illo inter non subditos *Card. cõs. 72. nu.8. Verall. decis.42. lib.1* & fuit dictum in causa *Montis Regalis iurisdictionis 9. Decembris coram me;* Tum etiam quia non apparet de rogitu Notarij, prout requiritur, *DD in l scripturas, C. qui pot. in pign. hab.* Quamobrem † etiamsi inter
3 subditos Archiuio ageretur, scriptura non probaret, *Verall. decis.41. par.1.* Secundò principaliter fuit ponderatum, quod cùm Troylus, & Marius hoc castrum alienauerint, & eis esset debita legitima in bonis patris, dos matris vxoris fideicommittentis, & impensa funeris, & de his satisfactos fuisse non costet, vtique medietas castri alienata loco dictarum detractionum debetur, itaut eorum respectu castrum non comprehendatur sub fidei-
4 commisso, † vt de dote probat *text. in l. ab omnibus,*

bus, § fin. ff. de leg. 1. Socin. iun. conf. 170. num. 5. lib. 2. Gabr. conf. 95. num. 3. lib. 2. Natt. conf. 255. num. 7. Peregr. de fideicom. art. 35. num. 1. in fin. Menoch. conf. 183. nu. 33. Surd. decis. 233. nu. 15.
5 Et de † legitima, quòd sit detrahenda post dotem, & æs alienum *text. in l. quoniam in prioribus. C. de inoff. testam. Dec. conf. 81. in princ. Gabr. de legit. concl. 4. nu. 8. san. mem. Greg decis. 266. num. 3.* &
6 de † funeris impensa est pariter *text. in l. Papinianus, §. quarta, ff. de inoff. testam. & in l. cum restituenda, C. de petit. hæred. l. fin. §. in computatione, & ibi glos. in verb. funus, C. de iur. deliber. san. mem. Greg. decis. 421. nu. 5.* Et huiusmodi imputatio debet fieri, quia etiamsi castrum istud non
7 esset allodiale, vt prætenditur, saltem † est hæreditarium simpliciter, & transitorium ad hæredes quoscumque, vt infra videbitur. *Rub. conf. 34. nu. 8. & 9. Surd. conf. 425. nu. 18. Bursat. conf. 132. nu. 11. & 12. cum seqq.* qui licèt loquantur ad effectum, vt de castro sit habenda ratio in ponenda
8 ratione legitimæ, idem tamen † est in simplici imputatione. *Peregr. de fideicomm. art. 36. num. 108. vers. si autem, Mangil. de imput. q. 37. nu. 4.* ea
9 ratione, quia castrum impliciter hæreditarium † potest alienari. *Bursat. cõs. 56. & 126. lib. 2. Surd. conf. 382. nu. 74. & conf. 427. nu. 14. & 15.* vbi dicit, Dominum directum nihil censeri dare de suo
10 cum adstringatur eo modo præstare consensum † & iisdem conditionibus, quibus à possessore detinebatur. *Gabr. conf. 92. nu. 10. lib. 1. Schrad. de feud. par. 7. cap. 2. nu. 48. & par. 8. cap. 6. num. 17.* Immò etiam dicta imputatio fit, siuè castrum sit
11 feudale hæreditarium † antiquum, siuè nouum, quicquid dicat *Peregr. ar. 36. nu. 108.* vt est communis opinio DD. de qua latè *Surd. d. conf. 427. nu. 19. & seq. Clar. in § feudum q. 46. nu. 2. Crass. in §. legitima, q. 21. num. 3.* Neque potest obijci, quòd non constet dictos Troylum, & Marium
12 confecisse inuentarium, quia non ideò † perdiderunt ius legitimæ, cùm non agatur ad excludendos creditores, vt est cõmunis opinio, de qua *Cou. in c. si hæredes n. 15. de testam. Bologn in addit. ad conf. Io. de Anan. 61. n. 6. Castr. cõs. 188. col. 2. vers. interdũ quærimus, & cõs. 186 vers. sed aduertendũ subtiliter lib. 2. Corn. cõs. 168. n. 3. & seqq. lib. 3.*

Quantum attinet ad secundam difficultatem an istud castrum sit feudale, & quidem ex pacto, & prouidentia. An verò merè, & simpliciter hæreditarium. Pro faciliori resolutione huius difficultatis præmittendum est, quòd istud castrum est antiquius, & principalius inter alia castra, quæ fuerunt
13 in hac domo Vrsina, vt narratur † in dicta diuisione facta de anno 155[illegible] prout est notorium, quod ab immemorabili tempore citrà semper fuit possesũ istud castrum à DD. de Vrsinis, vt ad probandam similem immemorabilem possessionem in domo Vrsina notorium adducit etiam *Dec. in conf. 85. nu. 2. vers. ad cuius rei euidentiam,* & talis possessio immemorabilis videtur etiam probata per testes in causa vertente in Camera super alia medietate examinatos: & valde comprobatur ex pluribus *Historijs Blondi* in sua Italia illustrata, dum agit de prouincia Vmbriæ; *Raphaelis Volaterani lib. 10. Geographiæ, Pij II. in commentarijs lib. 10. Leandri Alberti in sua Italia, Sansouini,* & aliorũ
14 plurium antiquorum, & modernorum, quibus † est credendum, cùm sint Authores approbati *glos. in cap. Venerabilem in verbo transtulit. de elect.* quam communiter esse approbatam dicit *Præpositus in proœmio decreti in princ. latè Roland. conf. 2. nu. 60. lib. 1. & Decian. respons. 21. nu. 29. lib. 1.*
15 & quando Authores sunt † approbati, quod illis credatur in specie *Abb. in cap. cum causam num. 1. vers. quandoque de prob.* & in antiquis, quòd Hi-
16 storiæ cum fama † probent *Bellam. decis. 70. per tot.* & fuit dictum in *causa Comen. habitus 9. Iunij 1610. coram R. P. D. meo Pirouano.* Quæ fama in casu isto, non solũ probatur ex dictis testibus, sed
17 etiam ex quampluribus enunciatiuis † antiquissimis emanatis à diuersis sũmis Põtificibus, inter quas extat vna Clementis VI. de anno 1352. In qua commendatur Iordanus Vrsinus de gestis ab ipso pro Sede Apostolica, & appellatur Dominus Montis Rotundi, quod nomen non est simpliciter
18 honoris, sed conditionis, † itaut denotet dominiũ castri, *l. si finita, §. Iulianus, ff. de damn. infect.* Et altera Nicolai V. de anno 1448. qui dum concederet castrum Cicignani Iacobo, & Laurentio de Vrsinis illos nuncupat de Monte Rotundo; hæc enim nuncupatio in ista, & alijs familijs solet fieri ad ostendendum ditiones, & dominia ipsorum, vt de Brachiano, de Pitigliano, de Castro Nomenti, de Castro Scarpæ, & similibus notissimum est in Vrbe, & alibi. Et hæc quidem enunciatiua de anno 1448. denotat aliam enunciatiuam posteà emanatam in litteris Sigismundi Imperatoris datis ad Eugenium IV. in Castro Coresij, Imperij sui anno primo, dum post coronationem discesserat ab Vrbe, in qua nominat Dominam Castri Montis Rotundi vtique esse intelligendam de Domina ex familia Vrsina, cum ante & post, vt ètiam statim probabitur, dominium huius Castri esset penes
19 Dominos de Vrsinis, & talia † media præsumantur qualia sunt extrema, iuxtà *not. in l. sicut, §. non videtur, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu.*

Accedit prædictis monitorium Iulij II. contra Iulium Vrsinum vt restituat certa bona alijs ablata sub pœna confiscationis partis suæ Montis Rotundi, & aliud Cardinalis Camerarij de ann. 1522. contra Massarios Montis Rotundi iurisdictionis Dominorũ de Vrsinis: Et alia duo Clementis VII. de anno 1526. contra Marium, & fratres de Vrsinis ad compromittendum super diuisione faciẽda Castri Montis Rotundi inter ipsos, & Franciottũ Cardinalem alterũ fratrem, cum lis super dominio, & iurisdictione inter dictos fratres penderet, quæ scripturæ probant dominiũ, & possessionem istius Castri, etiamsi continerent solummodo enunciati-
20 uas, quia cum sint † antiquæ probant famam, & consequenter etiam dominium, *Aretin. in cap. cũ causam, num. 21. de prob. Bald. in l. cum aliquis, vers. item quod dicit.* & ibi *Salicet. num. 3. vers. si tamen plura, Castren. nu. 6. Ias. num. 4. C. de iur. delib. Rot. decis. 31. de prob. in antiq.* sed multò ma-
21 gis † illæ, quæ continent assertiones summorum Pontificum, quæ iurisdictionem dare poterant, quæ propterea optime probant etiam dominium, & possessionem iurisdictionis, *Brun. conf. 34. nu. 2. Socin.*

Socin.conſ.86.n.1.lib.1.& conſ.187.nu.2.verſ. ex quibus infero, lib.2. Hieron. de Monte de finibus, c.52.n.10.Menoch.cõſ.147.n.11.19.20.22. & 24. Mandell.conſ.64.nu.5. & melius nu.37.& ſeqq.

Et ſummopere probationem dominij iſtius Caſtri pro DD. de Vrſinis canonizat redintegratio Leonis Vrſini fratris Henrici & Epiſcopi Foroli-nien. ad poſſeſſionem medietatis huius Caſtri factam per Commiſſarium Apoſtolicũ de ann.1561. vigore litterarũ S. Caroli nepotis Pij Quarti, in quibus leguntur hæc verba: *Perche coſta à noſtro Signore, che il Caſtello di Monte Rotondo, & Mõtelione ſpettano, e ſono di Monſignor Leone Orſino Veſcouo di Forlì &c. vuole ſua Beatitudine, che'l Veſcouo ſodetto ſia redintegrato di Monte Rotondo, & Monte Leone: e volendo noi mandar ad effetto queſta buona mente di ſua Santità, vi ordiniamo, che alla riceuuta di queſta vogliate ſenza eccettione alcuna metter in poſſeſſo di Monte Rotondo il ſudetto Monſignore, ordinando alli Maſſari officiali di detti luoghi obediſcano, e riconoſcano per Padrone, ſi come è ſtato ſempre, e prima che foſſe preſo il poſſeſſo per la Reuerenda Camera Apoſtolica; Per tanto non mancarete d'eſſeguire quanto vi ſi ſcriue, per eſſer queſta la mente di Noſtro Signore.* Hæc enim redintegratio cauſa cognita etiam in petitorio de ordine Papæ facta cum explicita aſſertione, quod conſtabat ſuæ Sanctitati Caſtrum Montis Rotundi ſpectare ad dictum Leonem. Et quod ideò recognoſci deberet in Dominum, ſicut fuit ſemper, & prius quàm Camera poſſeſſionem occuparet, multa operatur,
22 & Primò † probat dominium, & poſſeſſionem, cũ de ordine Papæ iſtud aſſeratur: *cap. ſi Papa, de priuileg. in ſexto, ubi Doct. Mandell. d. conſ. 64. n. 37. & ſeqq.* qui optimè loquitur cũ alijs ſupra alleg. Et probat etiam dominium antiquiſſimũ propter
23 illud verbum, † *ſemper*, quod omne tempus includit *l. 1. ubi Doct. ff. ſolut. matr. Mant. deciſ. 39.*
24 *nu. 7.* & importat perpetuitatem. *Rota deciſ. 128. n. 5. par. 2.* & † temporis cõtinuationem, vt per *Socin. conſ. 54. nu. 10. lib. 4. Rota poſt 2. vol. conſ. Farinac. deciſ. 369. nu. 3.* benè *Rebuff. in l. namq. 149. col. 4. in fine, verſ. & ſi dictio.* ſemper, & *verſ. ſequenti, ff. de verb. ſignif.* Secundò hæc redintegra-
25 tio habet, † vim ſententiæ, quæ cum fuerit executioni demandata, titulum producit aptum ad acquiſitionem dominij, & ad præſcribendum *Alex. conſ. 70. nu. 7. in fine, & ſeqq. lib. 2. & conſ. 1. nu. 4. lib. 5. Natt. conſ. 456. nu. 12. Aym. conſ. 10. nu. 10.*
26 *Menoch. conſ. 1098. nu. 19.* Maximè † verò iunctis alijs ſcripturis, de quibus ſuprà, ex illis enim omnibus colligitur titulus ſufficiens ad præſcribendum, *Mandell. d. conſ. 64. nu. 59 & ſeqq.* quem
27 ſequitur *Berrett. conſ. 89. nu. 40.* etiamſi † continerent ſolum enunciatiuas, *Aym. de antiq. tempor. par. 1. §. ampliatur, nu. 21.* Quamuis enim hodie non agatur de iſta medietate Caſtri, ſed de alia,
28 nihilominus geſta cum Leone circa vnam † partem Caſtri optimè ſuffragãtur etiam pro alia parte, vt per *Surd. in conſ. 311. nu. 12.* & infra dicetur.

His poſitis deueniendo ad ſecũdam difficultatem, An iſtud Caſtrum ſit feudale, & quidem ex pacto, & prouidentia, An verò merè, & ſimpliciter hæreditarium. Cum non appareat aliqua Inueſtitura de hoc Caſtro, & illius iuriſdictione, & quomodo, & quo titulo in Dominos de Vrſinis deuenerit, duo pro parte DD. Henrici, & Franciſci de Vrſinis deducebantur; primò quod Caſtrum præ-
29 ſumitur † allodiale, & nõ feudale; ſecundò, quod quatenus cenſendum eſſet feudale, illud dicendũ eſſet non ex pacto, & prouidentia, neque mixtum, ſed merè, & ſimpliciter hæreditarium; Et quoad primum prætendebant eſſe regulam certiſſimam,
30 & concluſionem veriſſimam, quod omnia † præſumantur allodialia, niſi feudalia probentur, *c. 1. §. 1. verſ. defuncto, ſi de feudo fuerint controu. inter Dom. & agnat. cap. 1. iuncta gloſ. 1. de controuerſ. inter maſculum, & fœmin.* cum alijs per *Pariſ. conſ. 20. in princip. lib. 1.* quia feudum eſt ſeruitus, quæ non præſumitur, & hæc concluſio dice-
31 batur procedere etiam in Caſtro, † quòd ſcilicet præſumatur liberum, non autem feudale, *Ioan. Andrea, & alij in cap. fin. verſ. reſpõdere, de iudic. & in cap. nimis de iur. iur. circa finem. Hoſtien. ibidem col. 2. verſ. ſecus apud poſſidẽtem. Anchar. nu. 4. Card. & Abb. nu. 1. verſ. ex quibus collige,* & hæc ſententia eſt communis, vt dicunt *Aym. in conſ. 662. nu. 11. lib. 4. & Iacobin. de inueſtit. feud. in verb. Caſtris circa finem, verſ. & benè verum, & Curt. iun. conſ. 168. num. 15.* cum alijs cumulatis per *Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 23. tit. 4. nu. 1. & ſeqq.* & latè etiam *Ronſentall de feud. cap. 12. concl. 14. nu. 11. & ſeqq.* & fuiſſe dictũ per *Rot. in vna Romana cenſus 13. Iunij 1586. coram Orano, & in Bononien. de Zambecarijs 23. Iunij 1589. coram Comitulo,* refert *Cardin. Tuſc. in concl. 174. in verb. feudum nu. 13.* Et dixit etiã in cauſa *Vrbeuetana fideicommiſſi 7. Februarij 1620. coram me.* & ſubiungebatur hanc opinio-
32 nem procedere † etiam quòd verſemur in Statu Eccleſiæ, *Dec. conſ. 32. nu. 1. iuncto nu. 3. in fine, Pariſ. conſ. 16. nu. 18. & ſeqq. lib. 1. Caſtren. conſ. 179. nu. 1. lib. 1.* prout etiam deciſiones prædictæ loquuntur de Caſtris exiſtentibus in Statu Eccleſiæ, & habere locũ, etiam ſi agatur de Caſtro exi-
33 ſtente † in Sabinis, cum ibi quoque extent Caſtra libera, teſte *Bart. in conſ. 72. in princ. & nu. 2. lib. 1.* & addebatur etiam notum eſſe in Latio extare Caſtra libera, ſi quidem Abbatia Cryptæ Ferratæ poſſidebat Caſtrum Ariccię, & alia, quæ tẽpore Iulij II. fuerunt alienata, & Abbatia Farfen. quoque poſſidet Caſtra libera, prout etiam Abbatia ad tres Fontes Sancti Pauli poſſidebat, & adhuc poſſidet ſimilia Caſtra, & alia plura exẽpla poſſent recenſeri, vt etiam in Sabinis probari videtur in *Extrauag. vnica Ioan. 22. & ibi gloſ. in verb. patrimonium de maior. & obed.* Vndè tantò facilius iſtud etiam Caſtrum dici poſſe allodiale prætendebatur, vt in ſimili, quia in Auſtria ſunt
34 Caſtra allodialia & feudalia, quod † poſſeſſor poſſit allegare allodialitatem, & ea vti, & iuuari tradit *Bald. conſ. 251. incipien. In bonis feudalibus, in fine vol. 1.* & benè etiã ad propoſitum *Roſſental. de feud. c. 12. concl. 14. n. 12.* & quidã *Vltramontanus in conſ. 4. nu. 9. lib. 1.* vt etiam in fine dicetur.

Et hoc de plano procedere dicebatur iſto caſu,
35 in quo videtur † etiam concurrere coniecturæ,

& præ-

& præsumptiones pro allodialitate, vt in pũcto dicunt *Alex.cons.129.col.1.lib.1. Menoch.cons.409. nu.65.lib.5.& præsumpt.91.n.34.cum seqq.* & benè *dictus Vltramontanus d.cons.4. num.29.*

Primò enim ponderatur, quòd nulla apparet inuestitura huius Castri, licèt pro illa reperienda fuerint factæ plures diligentiæ per diuersos Pontifices, & maximè per Sanctiss. D.N. & propterea
36 cùm inuestitura † necessaria sit in concessione feudi, *cap.1. quibus mod. feud. const. poss.* & nulla inuestitura appareat, Castrum censetur allodiale, & non feudale *Grat.cons.9.nu.113.lib.1.Gozzad.*
37 *cons.8.nu.21.vers.5.ex alio,* vbi quòd † inuestitura est optimũ signum ad cognoscẽdum, an sit feudum: optimè *Paris. cons.16. nu.13. vers.verum, vol.4.Surd.cons.311.num.10.lib.3. Menoch. præsumpt.91.nu.37.lib.3.& cons.1.n.23. & cons.191. nu.16.Roland.cons.50.nu.51. vers.6.considerandũ est, lib.3.* quod habetur duplicatum *cons.1.nu.58. vol.4.vbi nu.9* dicit, quòd sine inuestitura, vel sine eo, quod habetur pro inuestitura non est feudum,
38 & quòd inuestitura dicitur signum † necessarium feudi, quod repetit *in cons.90.nu.24.& seqq.* Imò sufficeret, quòd longissimo tẽpore inuestituræ susceptæ non fuerint, *Menoch. d.cons.191.nu.19. & cons.409.nu.75. Surd.d.cons.311.nu.10.*
39 Secundò, quòd nullum vnquam fuit † præstitum iuramentũ fidelitatis, ad quod vassallus obligatur, *cap.1.de noua forma fidelitatis, Alex.cons.30. col. pen.vers.ad octauum, lib.1.Ioann.de Anan.cons.7.*
40 *nu.9.& seqq.* Etiam quòd feudum † sit francum, *Oldrad.cons.234.nu.2. Calder.cons.7.de feud. Bolognin.in addit.ad cons.7. Ioan.de Anan.num.16. Castr.cons.312. lib.1.* vbi loquitur etiam quando remissum sit homagium, quia adhuc tenetur ad ea, quæ sunt in forma fidelitatis. Et in specie quòd etiã
41 hæres † teneatur renouare iuramentum fidelitatis, probat *Clar. loco supra allegato, Bald.cons. 346.Imperator concessit, in princ. lib.1.* quo argumento vtitur *Alciat.cons.4.nu.35.lib.4.Bald.cons. 345.nu.4.vers.ad euidentiam, lib.1.Grat.d.cons.9. nu.125.vers.65.lib.1.Gozad.d.cons.8.nu.22.*

Tertiò, quia nulla reperitur vnquam facta reco-
42 gnitio † feudalis, quæ arguit feudum, *Oldrad.cons. 159.nu.1. Aym.cons.615.nu.6.lib.4.*
43 Quartò, quia hoc Castrum non reperitur † annotatum in libris Cameræ tanquam feudale, & propterea sicuti illa, quæ reperiuntur scripta in libris Cameræ reputantur feudalia, *Infern. in c.1. nu.15. ex quibus causis feud.amitt. in fine additionis, vbi Afflict.nu.295.* Ità è contrario, si Castrum
44 in † ijs libris non reperiatur ascriptum non præsumitur esse feudale, *l. Titia textores, ff.de legat. primo. Ioan. Andr. Georg. in puncto allegat. 10. nu.8.& 9.* & benè *Gozad.in d.cons.8.nu.21.Paris. cons.23.nu.5.lib.1.Grat.dicto cons.9.nu.113.lib.1. Menoch.cons.9.nu.25.& cons.191.nu.16. & præsumpt.91.nu.37.lib.3.* vbi quòd Castrum non præ-
45 sumitur feudale, quando † nulla inuestitura solemnis fuit concessa: Maximè verò cùm in dictis libris diligenter feuda sint descripta, & temporibus sanct. mem. Gregorij XIII. plures fuerint acceptatæ deuolutiones ob lineam finitam, & ob non solutionem recognitionum feudalium, & quotidiè hoc practicatur, vt in simili ponderat *Ioan. Andr.Georg. vbi supra nu.9.*

Ex quibus signis cùm distinguatur feudum ab allodio, vt patet ex prædictis, & benè *Oldrad.cons. 159. num.1.* eo magis dicebatur intrare præsum-
46 ptionem † pro allodialitate, cùm cessent signa prædicta, ex quibus probatur feudum, vt pulchrè per *Aym.in cons.615.nu.6.lib.4.* Nam etsi non sẽper iuramentum fidelitatis requiratur in feudo:
47 quia aliquando datur † consuetudo, quòd sufficiat semel fuisse præstitum, *Bald.cons.301.nu.8.in fin.*
48 *lib.1.Abb.cons.82.nu.7 lib.1.* & renouatio † etiam inuestituræ potest consuetudine tolli, vt per *Clar. loco supra citato.* Tamen hæc possent considerari, si onus probandi incumberet DD.de Vrsinis, sed
49 cum ipsi sint rei & possessores, altera pars † debet plenè, & cõcludenter probare intentionem suam, itaut ad effectum obtinendi non possit præsumptionibus iuuari, vt suprà tactum fuit, & latiùs infrà dicetur.
50 Neque obstare dicebant, quòd licèt Castrum † præsumeretur allodiale, non tamen iurisdictio talis præsumi debeat, vt per *Castrens.in cons.179. nu.5.post medium, vers.secunda ratio, lib.1. Iacobin.de S.Georgio de Feud. in verb. de Castro tali Montis nu.16. Cassan. in consuetud. Burgundiæ in verb.des fiedz.rub.3.§.4. in verb.pro tertia, num.18.pag.433. Capic.in inuestitura feudal. in verb.feuda allodialia, colum.penult.in princ. vers. excepto si quis teneat, pag.43. Mantic. de tacit. & ambig.lib.23.tit.5.nu.23. & tit.6.nu.50. Cumia de feud. in prælud. nu.210.* Quia respondebatur,
51 quòd cum Castra † hodie ex cõsuetudine habeant iurisdictionem. *Innoc.in cap. cum ad sedem. nu.2. in fine, de restit.spol. Paris. cons.16. nu.23. lib.4. Ioan.Franc.à Pont.decis.2.nu.13.* & hæc iurisdictio in dubio censeatur adhærere Castro, *Bart. in l.inter eos, nu.1.ff.de acquir.rer.domin.* latè *Mantic.de tacit.lib.4.tit.14.nu.11.vers.& hæc quidem*
52 *sententia.* Ideò concesso † Castro, censetur quoque concessa iurisdictio, quæ illi adhæret, *Bald. in cap.1.nu.7.de allodijs, & in cap.1. nu.16.de Capit. qui cur. vend.* Hincque sicuti Castrum præsumi-
53 tur allodiale, † ita quoque illius iurisdictio, vt cõtra *Castrens.in dicto cons.179.nu.5.lib.1.* & sequaces defendit *Ioan. Franc. à Ponte dicta decis. 2. num.5. & seqq.* allegando *Hostiens.Innoc. Ioan. Andr. & alios,* & tradunt etiam post alios *Ioan. Andr.Georg.alleg.10.nu.6.Marc.Ant.Ianuen.practicabilium Ecclesiasticorum cap 1 nu.2.*

Sed omissis etiam istis, & alijs pluribus, quę dici possent visum fuit, opus nõ esse, istam primam difficultatem decidere, quia quatenus etiam (sine ve-
54 ri præiudicio) hoc † Castrum censeri deberet feudale maximè in Statu Ecclesiæ, iuxta *cons. Abbat. 82.lib.1.* cuius sententiam sequuti sunt varij Doct. Nihilominus Domini, ingrediendo secundã difficultatem, vnanimiter primò tenuerunt, ex hoc nõ sequi, quòd sit feudale ex pacto, & prouidentia, in quo stat totus cardo huius disputationis: quia dato etiã quòd tale præsumeretur: nihilominus hæc præsumptio non sufficeret in casu isto: in quo Vrsini sunt rei, & possessores, & ideò D.Paulo Æmilio actori incũbit onus probandi plenè, & concluden-

ter qualitatem istius feudi, non autem præsumpti-
55 uè tantùm, cum actor sola † præsumptiua proba-
tione ad obtinendum non possit iuuari, quando in eodem subiecto potest dari actus contrarius, vt in puncto pulchrè *Bald. in cons.* 151. *nu.* 2. *& in fine lib.* 1. *Mant. de tacit. & ambig. lib.* 23. *tit.* 5. *nu.* 21. *& tit.* 28. *nu.* 1. *& seqq.* & fuit resolutum *in causa Tiburtina S. Angeli de anno* 1551. quæ habetur in manuscriptis diuersorum, cuius meminit *Contard. de moment. possess. quæst.* 21. præsertim *nu.* 2. *vers. his tamen non obstantibus, & nu.* 3. *& seqq.* & tenuit etiam Camera Apostolica *in causa Balneoregien. Castrorum* 14. *Februarij* 1607. *coram Reuerendiss. D. Stella nûc Archiepiscopo Cretensi,*
56 quæ est in nostris *res. par.* 1. *dec.* 127. *nu.* 6. *&* 7. & ista est regula generalis, vt per *Achil. decis.* 1. *de probat. Cæs. de Graff. dec.* 1. *nu.* 17. *qui fil. sint legit.*
57 *Seraph. decis.* 1422. *nu.* 10. licèt secus † esset, si D. Paulus Æmilius possideret, nisi possessio esset vitiosa *iuxtà d. cons. Bald.* 151. *in fin. Bellon cõs.* 10. *n.* 13. *vers.* 4. *non obstat. Mant. d. tit.* 5. *n.* 18. *&* 19.

Præterea secundò quando etiam onus probãdi incumberet Dominis de Vrsinis, cùm omnes admittant sufficere in hoc conflictu opinionum coniecturas, & obseruantiam, vel consuetudinem, *Albert. Brun. cons.* 127. *col.* 7. *vers. quòd si quartam*
58 *assumamus, vol.* 2. vbi si dubitatur † qualis fuerit concessio, & cuius naturæ, recurrendum est ad obseruantiam subsequutam, ex qua præsumitur quid prius fuerit actum, cum posterior qualitas possessionis declaret quid à principio fuerit dubiæ intẽtionis, vel quid fuerit concessum, cum non constat
59 de origine; qualis enim fuit † vsus, & patientia, talis præsumitur præcessisse Castri, & iurisdictionis concessio, *Isern. in cap.* 1. *sub nu.* 3. *vers. semper inspicitur de controuersia inter masc. & fæmin. Bald. in cap.* 1. *§. præterea, vers. item nota tit. quid sit inuestitura,* vbi quod dubium qualitatis feudorum relinquitur interpretationi consuetudinis, & obseruantiæ *Port. Imol. cons.* 145. *nu.* 19. vbi quod
60 conditio † feudorũ ab ipso vsu qualificatur. *Surd. cons.* 105. *nu.* 14. *&* 15. *lib.* 1. vbi quòd ex obseruã-
61 tia, & consuetudine alteratur natura feudi, † & fit alienabile, & reducitur ad instar patrimonialium, *Rossental. de feud. cap.* 2. *concl.* 63. *n.* 2. *Alciat. cons.* 4. *nu.* 45. *lib.* 4. *Menoch. cons.* 2. *nu.* 264. *& cons.* 32. *nu.* 45. *&* 64. *cons.* 104. *nu.* 22. *& cons.* 191. *nu.* 19. *&* 79. *& cons.* 454. *nu.* 26. *& præsumpt.* 91. *nu.* 38. *&* fuit dictum in causa *Romana legitima* 22. *Iunij* 1615. *coram R. P. D. meo Verospio, & corã me in d. causa Vrbeuetana fideicommissi* 7. *Februarij* 1620. & dixit etiam Camera Apostolica in causa *Spoletana Castri Polini, de anno* 1625. *coram Illustriss. D. Naro Auditore Cameræ, tunc eiusdem Cameræ Clerico.*

Visum fuit DD. pro Vrsinis vrgentissimas extare coniecturas, & clarissimè probari obseruantiam, & consuetudinem, quòd Castrum istud sit merè, & simpliciter hæreditarium, non autem ex pacto & prouidentia, vel mixtum.

Primò enim cũ in diuisione de dicto anno 1552. prohibeant diuidentes alienationem huius Castri extra familiam, moti propter illius antiquitatem in familia Vrsina, & eiusdem principalitatem, addendo, quòd esset incõueniens, si extra illam alienaretur, hinc colligitur signum euidentissimum, quòd potuisset alienari, si non fecissent huiusmodi prohibitionem, vt benè ad propositum *Menoch.*
62 *cons.* 812. *nu.* 15. Prohibitio † enim arguit, Castrũ esse hæreditarium simpliciter, ex quo vti tale erat alienabile extrà familiam, *cap.* 1. *de feud. non haben. prop. nat. feud.* latè *Clar. in §. feudũ quæst.* 31. *vers. vlterius,* & poterat alienari inter viuos, & vltima voluntate, *Roland. à Valle cons.* 79. *nu.* 20. *& seqq. lib.* 3. vbi de communi, & si non fuisset tale, sed ex pacto, & prouidentia, frustratoria fuisset d.
63 prohibitio, cum feudum † ex pacto, & prouidentia, vel mixtum non possit alienari in extraneos, *Paris. cons.* 106. *nu.* 43. *vers. nec obstat illud lib.* 1. *Natt. cons.* 301. *nu.* 23. *vers. nam ad textum, Siluan. cons.* 15. *nu.* 5. *in fine. Menoch. d. cons.* 812. *n.* 5. *Clar. in §. feudum q.* 41. *num.* 3.

Et istud comprobatur, quia in eadem diuisione fuit factum fideicommissum, non solum in casu alienationis extra familiam, sed etiam in casu mortis, vt fuit resolutum *coram me* 2. *Martij* 1622. & non fuit controuersum in alia decisione 29. *Maij eiusdem anni*. Ex hoc enim fideicommisso excluditur, quòd Castrum sit ex pacto, & prouidentia;
64 quia si tale fuisset, fideicommisso † subijci minimè potuisset. ex allegat. per *Card. Mantic. de coniect. lib.* 7. *tit.* 10. *nu.* 1. *& seqq. Fusar. de substitut. quæst.* 631. *per tot. Peregr. de fideic. art.* 6. *num.* 18. *Menoch. cons.* 454. *nu.* 17. & idem etiam suadetur, quia fuit in dicta diuisione permissa permutatio Castri inter ipsos vocatos, prout in effectu illa fuit sequuta cum Castro Coresij inter Iulium, cui in diuisione peruenerat medietas d. Castri, & Paulum Æmilium seniorem, si enim Castrum, & illius iurisdictio fuissent ex pacto, & prouidentia, non potuissent permutari, quia ista est alienatio,
65 quæ in præiudicium † agnatorum ad seccessionem vocatorum in huiusmodi feudis est prohibita, *cap. Titius si de feud. fuit controuers. inter Dom. & agnat. cap.* 1. *de alien. feud. pater. Iacob. de Beluisio, Martin. Laud. Aluarot. Præpositus, & alij in c.* 1. *§. hoc quoque,* & præsertim *Bald. nu.* 16. *& success. feud.* Maximè quia fuit etiam in dicta diuisione actum, quòd illud, quod reciperetur ex permutatione, remaneret liberũ, prout obseruantia docuit; Nam permutatione facta cum Castro Coresij illud liberum remansit, & fuit alienatum. Vnde excludi-
66 tur, quòd d. Castrum † Montis Rotundi sit ex pacto, & prouidentia, quia ad minus res permutata, & sic Castrum Coresij debuisset loco illius ad fauorem priorum possessorum supponi ex adductis per *Peregr. de fideicom. art.* 40. *nu.* 32. Vndè non resistit, quòd etiam fuerit actum, quòd idem Castrum Montis Rotundi remaneret eisdem oneribus adstrictum, quia sequuta permutatione, certũ est, quod fiebat præiudicium successoribus Fuluij in portionem, cuius obuenerat, nec vigore dictæ diuisionis, facta permutatione cum Paulo Æmilio, dabatur amplius regressus ad Castrum filijs Iulij permutantis.

Et ista coadiuuantur etiam ex quo in ipsa permutatione fuit prohibita alienatio Paulo Æmilio
67 seniori, & illius hæredibus, ex hac enim mẽtione † hære-

hæredum colligitur signũ euidens, quòd Castrum sit hæreditarium, non autem ex pacto, & prouidẽtia, ex adductis per *Clar.in §.feudum quæst.9.n.2. & seq.* & multò magis, quia fuit etiam in ipsa dictum, quòd Castrum pleno iure, spectabat ad Ful-
68 uium, quæ verba, † *pleno iure*, idem important, quod *liberè & totaliter Anchar.cons.408. num.4. Aym.cons.122.nu.5.Ruin. cons.100. num.4.lib.1. Natt.cons.501. nu.52.lib.3.* Et de concessione fa-
69 cta à Domino † cũ his verbis, vel similibus, quod importet liberam concessionem, *Dec.cons.488. nu.12.Grat.cons.98.nu.68.lib.1.* vbi in puncto de verbis, *pleno iure. Menoch. cons.1. nu.12. & 13. Roland.cons.2.nu.4.& 5.lib.1.*

Secundò principaliter, quatenus testamentum Pauli Æmilij senioris per eum conditum de anno 1554. esset in forma probanti, vt per eundẽ D. Paulum Æmiliũ iuniorem prætenditur, qui illud produxit, ex illo etiam probaretur, quòd huiusmodi Castrum sit hæreditarium, quia cum hæredes instituerit Troylum, & Marium eius filios, cum substitutione superuiuentis, & cippi domus satis con-
70 stat † ex hac dispositione, non fuisse Castrum feudale, ex pacto, & prouidentia, sed hæreditariũ, vt in puncto *Menoch.d.cons.454.num.17.* Quamuis enim de hoc Castro non fuerit facta mentio specialis, tamen cũ illud haberetur pro hæreditario,
71 itaut de eo possit disponi, † veniebat in generali dispositione ex cumulat. *per Surd.cons.357.n.22. & cons.430.nu.2.lib.3.* Et ipse D. Paulus Æmilius iunior benè agnouit hanc veritatem, cum postquã vidit se esse exclusum ex fideicommisso, quod prætendebatur ex dicta diuisione, produxerit hoc testamentum ad ostendendum, quòd Castrum esset subiectum fideicommisso in eius fauorem.

Tertiò, quia cũ præfati Troylus, & Marius de anno 1566. vendiderint medietatem dicti Castri Valerio Vrsino, istud non potuissent facere, si Ca-
72 strum † non fuisset hæreditarium, sed ex pacto, & prouidentia ex supra deductis, & latè *Menoch. cons.812.nu.5.* Et quamuis posset dici, alienationem fuisse factam in Valeriũ comprehensum in di-
73 cto pacto; Nihilominus dicta † alienatio non potuisset fieri in præiudiciũ filiorum, & descendentiũ dd. Troyli, & Marij, & sic D. Pauli Æmilij filij d. Marij, alterando formam succedendi, alienando in remotiores agnatos, vt benè per *Surd.in d.cõs. 105.nu.5.vers.secundo videtur.* ibi, *Saltemquoad hoc, &c.* & ipse Paulus Aemilius huic alienationi non acquieuisset, prout fecit, nunquam enim curauit recuperare medietatem d. Castri, quod vtiq. fecisset, si fuisset ex pacto, & prouidentia, cum ne-
74 mo † præsumatur iactare suum, certum est enim, quòd mortuo patre, si Castrum fuisset feudale, ex pacto, & prouidentia, potuisset illud recuperare, *c.1 §.quoque de success.feud. Roman.cõs.22.in fin. Dec.cons.208.in fin.Curt.sen.in cõs.50 n.21.plenè Surd.* qui alios congerit præcitato *cons. 105. nu.5.*

Quartò, quia Valerius, ad quem medietas Castri ex dicta alienatione peruenit, de anno 1594. condidit testamentum, in quo instituit præfatum D. Paulũ Aemilium iuniorem, & D. Iordanũ Cæsium, filios D. Pulcheriæ illius sororis, cum onere soluendi scuta 16. millia. Pro quo pretio emerat Castrũ à prædictis Troylo, & Mario patre D. Pauli Aemilij iunioris, ad effectum extinguendi eius debita, & voluit, quòd si Paulus Aemilius renueret, censeretur priuatus, & solus Iordanus institutus, ex hoc enim duo oriuntur, primò, quòd feu-
75 dum † non sit masculinum: quia aliàs Iordanus descendens ex fœmina non potuisset institui, *c.1. §.hoc autem notandũ est, qui feud dare poss. Clar.*
76 *in §.feud.q.73.in princ.* Secundò, quòd non sit † ex pacto, & prouidentia: quia si fuisset tale, prædictum onus nõ potuisset imponi. *Menoc.d.cons.812.n.6.* iunctis DD. quos allegat *nu.5.* Eoq. magis cũ renuente Paulo Aemilio soluere, instituerit solũ Iordanum. Nec obijci potest, quòd in institutione nulla fiat mentio de hoc Castro, nec quòd pro illo dicta summa scut.16. milliũ deberet solui, & quòd dictum testamentum non habuit effectũ: quia circa primum, vltra respõsiones superius datas, quòd
77 videlicet comprehendebatur † in generali institutione, cum haberetur pro hęreditario, fuit in specie responsum, quòd ex onere iniuncto, soluendi dicta scuta 16. millia satis constat, Valerium voluisse de illo disponere vt censuit *Rota in hac causa coram me 29. Maij 1623.* Et quod testamentũ nõ habuit effectum, nõ afficit, quia hoc non prouenit, ex quo D. Paulus Æmilius prætenderet hoc Castrum sibi deberi, ex pacto, & prouidentia, sed quia prætendebat, illud ad se spectare, vigore fideicommissi cõuentionalis facti in dicta diuisione, & vigore alterius fideicommissi, vt supra deductum fuit.

Quintò, quòd hoc Castrum esset hæreditarium, clarè conuincitur ex venditione facta per Cõgregationem Baronum pro soluendis debitis Valerij prædicti Franciotto pro se, hæredibus, & successoribus quibuscũque, in perpetuum, sub quibus ver-
78 bis comprehenduntur hæredes † extranei, tàm stante dictione *quibuscunque*, ex latè cumulat. per *Add.ad Roman.in cons.31. in verb. quacunque vers.nono pro prædictis.* vbi infinitos allegant, & testantur de communi, prout etiam de cõmuni, & magis cõmuni, ac magis vera *Curt.iun.cons.183. nu.5.& 6.Aym.cons.414.in princ.* vbi innumeros citat. *Clar.in §.feudum q.9 vers.hoc præmisso*, vbi pariter multos allegat, & dicit communem, quam
79 stante dictione, † *in perpetuum*, quæ operatur, vt concessio transeat etiam ad hæredes extraneos. *Curt.iun.cons.4.in princ.* qui dicit hanc cõclusionẽ veram. *Roland.cons.96.n.47.& 48. vol.1.Couar.lib.2.c.17.nu.5 vers.quarta conclusio*, & fuit resolutum in *causa Romana domus 1. Decembris 1600.coram Illustriss. Millino*, & in causa *Mediolanen.bonorum de Buffalaria, 10. Iunij 1585. coram Bubalo.* Vndè inficiari minimè potest, quin hoc Castrum fuerit habitũ pro hęreditario simpliciter; Dicere enim, quòd venditio fuerit facta durante linea vocatorum tantùm, & in istis terminis intelligendam esse dictionem, *quibuscumque, & in perpetuum*, non est verum in cõtractibus, quidquid dicendum esset in dispositione legis, vt per *Rolan.* post alios *d.cons.97.nu.48. lib.1.* vbi de cõmuni testatur maximè in casu isto, in quo huius-
80 modi intellectus † repugnat nedum verisimilitudini, & quãtitati pretij scut.27.mill. quod est verũ pretium medietatis Castri, & ideò iste intellectus non

non est recipiendus. *Rimin. iun. cons. 362. nu. 15.*
& 16. Alex. conf. 167. num. 3. verf. nec obstat, lib. 7.
qui loquitur in contractibus. *Bald. in cons. 410.*
circa med. vers. reuertor igitur. lib. 1. vbi ad effe-
ctum cognoscendi, quantum fuerit venditum, de-
bet considerari inuerisimilitudo, & quantitas pre-
tij, sed etiam prædictus intellectus repugnat soli-
to Congregationis, quæ quando alienat Castra ex
pacto, & prouidentia, pro debitis Baronum, ex-
pressè prouidet indemnitati Cameræ Apostolicæ,
prout dicitur fuisse obseruatum in venditione Ca-
stri Silici, facta pro debitis Fabij, & Virginij de
Vrsinis Marchionis Riani, & in alijs pluribus: A
81 solitis enim valet † argumentum. *Decian. resp. 66.*
num. 18. lib. 3. vbi quòd solita fieri habent semper
præsumptionem pro se, & plenius *cons. 124. nu. 7.*
& seqq. eod lib. vbi quòd expositio, & interpreta-
82 tio † verborum, & actuum dubiorum, secundum
solita fieri debent etiam ex vnico actu.

Sextò, eadem qualitas hæreditaria simpliciter
probatur, quia tenutæ Turris Madonnæ, & Vallis
Ornanæ, & rata Casalis Massæ, quæ sunt portiones
huius Castri, fuerunt venditæ Excellentiss. D. Prin-
cipi Burghesio, simul cum rata iurisdictionis, ac
meri imperij, præuia licentia obtenta à fel. recor.
Paulo V. de anno 1620. Vnde sicut ex hoc appa-
ret, quòd huiusmodi membra non sunt feudalia ex
pacto, & prouidentia, ita nec Castrum cuius sunt
83 membra, quia † membra non debent separari, nec
discrepare à capite suo, *cap. 1. 12. dist.* & ad propo-
situm fuit ponderatum in causa *Cæsaraugustana*
Synodi 13. *Februarij, & 22. Iunij superioris anni*
84 *coram me*, & vna, † & eadem res diuerso iure cẽ-
seri non debet, *l. eum qui ædes ff. de vsucap.* & in
puncto *Surd. cons. 311. nu. 12. & seqq. Natt. cons.*
446. num. 9. Et prædicta confirmantur ex imposi-
tione census scutorum 3240. super medietate Ca-
stri de qua agitur, & venditi Cardinali Sfortiæ, pre-
tio scutor. 54. mill. cum pacto expresso, quòd in
venditione huius medietatis, eiusq. iurisdictionis
ipse præferretur omnibus emere volentibus. Quæ
omnia S.m. Greg. XV. motu proprio, & ex certa
scientia confirmauit, & approbauit, quod non fe-
85 cisset, si Castrum fuisset † ex pacto, & prouidẽtia,
vel hæreditarium mixtum propter præiudicium il-
lorum, ad quos successio de iure spectabat, non
facta saltem mentione de dicto præiudicio, vt be-
nè ad propositum *Seraphin. decis. 894. in fine.*

Septimò non est omittendum, quod cum alia
medietas Castri fuerit restituta tempore Pij IV.
Leoni Vrsino per verba denotantia dominium, &
importantia causæ cognitionem, vt supra ostẽsum
fuit, & sic per Papam expressè fuerit cognitum
super qualitate hæreditaria, quia cum Octauius
Vrsinus disposuisset de alia medietate Castri illam
prælegando Leoni filio, quod aliàs facere non po-
tuisset, si Castrum fuisset feudale ex pacto, & pro-
uidentia ex supra deductis, & Hẽricus frater Leo-
nis commisisset homicidium, & Camera prætẽ-
dens esse locum confiscationi possessionem huius
Castri cepisset, habitoq. recursu ad Papã, & osten-
so, quòd medietas huius Castri non spectabat ad
Henricum, sed ad Leonem eius fratrem vigore te-
stamenti Octauij communis patris, mandauerit
Papa prædictum Leonem reintegrari, vt in literis
S. Caroli supra ponderatis denotantibus causæ co-
gnitionem circa ius ipsius Leonis: ex hac serie fa-
cti satis colligitur executio testamenti, & canoni-
zatio qualitatis hæreditariæ: quæ licèt concernãt
aliam medietatem Castri; attamen optimè op e-
rantur etiam circa medietatem de qua nunc agi-
86 tur, ne vt dictum est, † vna, & eadem res diuerso
iure censeatur. *Surd. in terminis alleg. cons. 311.*
num. 12. & seqq. Natt. cons. 446. num. 9.

Octauò, hoc etiam probant testes examinati in
causa decisa per Cameram per tres sententias cõ-
formes super alia medietate istius Castri, qui benè
de illa deponunt, vt in Summ. num. 10.

Denique tenebant etiam Domini, quòd suffice-
87 ret vltimus † status hæreditarius, qui indubitan-
ter colligitur ex prædictis, ille enim est attenden-
dus, vbi de contrario statu non constat. *Ferret.*
cons. 87. num. 3. lib. 1. Decian. resp. 73. num. 48. lib. 2.
Ludou. Morot. cons. 30. num. 8. & seqq. benè *Bald.*
cons. 151. num. 2. lib 1. & fuit dictum in causa *Ro-*
mana legitimæ 22. Iunij 1615. *coram R.P.D. meo*
Verospio, & in causa *Vrbeuetana fideicommissi* 7.
88 *Februarij* 1620. *coram me*. Ex quo vltimo, † &
præsenti statu præsumi potest etiam eundem statũ
fuisse in præteritum. *Rum. cons. 143. nu. 20. in fine,*
& num 21. lib. 5. Bertrand. cons. 7. nu. 8. lib. 2. p 2.
Simon de Prat. cons 20. nu. 4. & fuit dictum *in Sa-*
lamantina portionis 23. Aprilis 1586. corã Robust.

Neque prædictis obstat, quòd cũ prædictæ alie-
nationes, & gesta fuerint inter illos de familia, ex-
cludant quidem Castrum esse feudale, ex pacto, &
prouidentia, sed non excludant, quòd sit hæredi-
89 tarium † mixtum, de quo non possit disponi, nisi
inter illos de familia, non autem in extraneos ex
cumulatis per *Surd. in d. cons. 105. num. 23.* Nam
fuit responsum, quod si assumamus illud initium
certum dispositionis, quod habetur, hoc est prædi-
90 ctæ diuisionis, in qua statuitur † quòd Castrũ non
possit alienari extra familiam, ex hoc satis compre-
henditur, quòd Castrum erat simpliciter hæredi-
tarium, vt supra probatum est, & propterea licèt
dispositiones sequentes videantur æquiuocæ, &
possent adaptari ad feudum simpliciter, & ad feu-
dum mixtum; Attamen istud æquiuocum tollitur
ex dicto principio diuisionis, in qua prohibetur a-
lienatiõ extra familiam, & sic præsupponitur feu-
91 dum simpliciter hæreditarium; æquiuoca † enim,
quando in consequentiam rei certæ adijciuntur, se-
cundùm illam debent interpretari *l. triticum. cum*
ibi not. per glos. & DD. ff. de verb. oblig. vbi stipu-
latio sequens, quando habet aliquam incertitudi-
92 nem, intelligitur † & declaratur ex obligatione
præcedente, *Alex. cons. 200. num. 10. vers. probatur*
lib. 6. Roman. cons. 121. circa primum in fine. Et in
93 hoc Iudex semper † debet animaduertere, quid
ratio materiæ subiectæ suadet. *glos. ordin. in l. eas*
causas. ff. de condit. & demonstr. idem Rom. cons.
376. num. 6. & 7. vbi apostilla in verb. ordinaria.
Et cessat difficultas, quia, non omnia subsequuta
post diuisionem sunt æquiuoca; assertiones enim,
quòd Castrum, *pleno iure*, spectaret ad Vrsinos, de
quibus supra dictum fuit, dispositio Valerij ad fauo-
rem Iordani Cælij, venditio facta per Congrega-
tionem

tionem Baronum Franciotto, pro se, hæredibus, & successoribus quibuscunque in perpetuum, & protestationes factæ per D. Paulum Æmilium, quòd volebat succedere vigore fideicommissorum anti-
94 quorum, ac alia nonnulla, de † quibus supra, non sunt cõiecturæ æquiuocæ, sed claræ, excludẽtes mixturã huius feudi, & q᷑ sit ex pacto, & prouidentia.

Et prædicta comprobantur, ex quo dictus Paulus Æmilius iunior repudiauit hæreditatem Valerij, & petijt Castrum ex alijs fideicommissis, vt
95 dictũ est. Vnde repugnat quòd feudum † sit mixtum, quia si tale fuisset, tenebatur illud petere, tãquam hæres Valerij, nec post repudiationem hæreditatis d. Valerij potuisset dictum feudum petere, sed tunc demum, si ipse non fuisset institutus,
96 sed alius, quia licèt quando non † est delata hæreditas, sufficiat, quòd potentia quis sit hæres primi inuestiti, secus tamen est quando hæreditas est delata, & repudiatur. *Roland. cons. 53. num. 15. lib. 3.* & latissimè *Surd. cons. 5. num. 10. lib. 1. Mantic. de tacit. lib 23. tit. 30 num. 28. & seqq.* qui alios congerunt, & de communi testantur, & fuit dictum in *Paduana feudi 19. Nouembris 1610. coram bo. m. Card. Lancellotto, & in causa Taruisina feudi 9. præsentis mensis coram me.*

97 Nec etiam obstat, quòd cùm feudum † sit in dubio præsumendum ex pacto & prouidentia, nõ potuerit mutari natura illius; sine scientia Papæ quia hoc posset considerari, si constaret de inuestitura, aut alio titulo claro, sed cùm non constet de titulo
98 explicito, aut inuestitura clara, † & agatur de illo cognoscendo ex obseruantia, & actibus subsequutis, non videtur in his terminis necessaria scientia Principis, vt dixit *Rota in d. causa Romana legitima coram R. P. D. meo Verospio*, sicut quando non agitur de præscribendo contra titulum, sed de de-
99 monstrando qualis titulus ab initio fuerit, † de quo per inuestituram expresè non constat, non requiritur scientia Principis. *Oldrad. cons. 172. num. 4. vers. ad tertium, in princ.* Prout nec requiritur ad hunc effectum lapsus longi temporis. *Schrader. cons. 1. num. 228. vers. & in hac obseruantia. lib. 1.*
100 Et in omnem euentum præsumitur † scientia in casu isto ex qualitate personarum, & gestorum, vicinitate huius Castri, diuturnitate temporis, & actuum frequentia, iuxta notat. per *Aym. in cons. 168. num. 5. & alios.* Immò etiam de scientia clarè probatur ex dicta restitutione alterius medietatis Castri, facta, præuia causæ cognitione, Episcopo Leoni Vrsino, tempore Pij IV. ex licentia vendendi hanc medietatem Castri, pro debitis Valerij concessa per fel. rec. Clem. VIII. & confirmatione facta per S. me. Paulum V. sententia lata per Congregationem ad hoc deputatam, necnon eiusdem Pontificis confirmatione venditionis factæ Excellentiss. D. Principi Burghesio, & ex altera confirmatione facta per S. me. Greg. XV. de quibus supra dictum fuit.

Et ita conclusum negotio maturè discusso, &c.

§ *Supra in eadem causa adest alia decisio sub die 8. Ianuarij 1627. coram eodem bo. me. Reuerendiss. Coccino est decis. 36. & infra habentur duæ aliæ sub die 25. Iulij 1627. & 3. Augusti 1627. coram eodem, sunt decisiones 100. & 316.*

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Romana Domorum.

Die Veneris 25. Iunii 1627.

ARGVMENTVM.

Fideicommissarius, ad hoc vt impediat immissionem hæredi descripto, requiritur, quod vitiosè non possideat, quod nihil sit detrahendum, & in continenti doceat de fideicommisso.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio datur ei, de cuius possessione constat.*
2 *Possessio præsumitur continuata vsque ad obitũ, etiam ad effectum immissionis. amplia num. 4.*
4 *Hæredi scripto in testamento immissio datur bonorum defuncti.*
5 *Fideicommissarius, vt sit legitimus contradictor hæredi scripto, quæ sint necessaria, & nu. 10. & 11.*
6 *Bona fideicommissaria possunt vendi pro debitis fideicommittentis.*
7 *Bona fideicommissaria, quando amplius non subiaceant fideicommisso, nec veniant in fideicommissi restitutione.*
8 *Causa possessionis absque declaratione immutatur ex nouo titulo.*
9 *Ex bonis fideicommissarijs, quando veniunt restituenda, quæ sint detrahenda.*
12 *Immissio ad fauorem hæredis scripti non potest impediri per ea, quæ requirunt altiorẽ indaginẽ.*
13 *Fideicommissarij possessio dicitur vitiosa, si non sit capta de manu hæredis, sed auctoritate ꝓpria.*

DECISIO XCIV.

HENRICVS Brunus vniuersalem hæredem instituit Archiconfraternitatem Stigmatum S. Frãcisci. Verùm quia Angelus Brunus sub prætextu fideicommissi Virgilij Bruni, eius patrui, & patris Henrici prætendebat vti fideicommissarium possessorem esse legitimum contradictorem ad impediendum Immissionem ad fauorem Confraternitatis. Ideò dedi dubium, an Confraternitati sit concedendum mandatum de immittendo, & DD. affirmatiuè responderunt.

1 Nam cum constet de possessione † Henrici ex instrumento captæ possessionis de anno 1615. *l. prædia, vbi Bart. ff. de acq. poss. Put. dec. 366. nu. 8. lib. 1.*
2 illa præsumitur † continuata vsque ad obitũ, etiam ad effectum immissionis *Greg. dec. 394 num. 4. Peregr. de fideic. art. 44. nu. 16. Rota dec. 691. num. 2. p. 2. recent.* maximè cum idem Angelus aduersa-
3 rius † acceperit possessionem bonorũ per obitum Henrici. *Greg. decis. 365. num. 1.*
4 Et consequenter Cõfraternitati † hæredi scriptæ in testamento danda est immissio. *l. fin. C. de edict. diu. Adr. tollen. vbi Bart. nu. 20. Greg. dec. 206. n. 1. Rota dec. 35. n. 20. & seq. p. 1. & dec. 672. in princ. p. 2. recent. Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 368.*

Non obstat, quòd Angelus Brunus vti fideicõ-
5 missarius sit legitimus contradictor, quia tria † requirun-

quiruntur, quòd non vitiosè possideat, quòd nihil sit detrahendum, & in continenti doceat de fideicommisso. *Bart. in d. l. fin. num. 27. Menoch. de adipisc. d. remed. 4. num. 634. & 638. Rota diuers. dec. 103. num. 1. p. 1. Rota dec. 115. num. 10. & seq. p. 1. recent. Gabr. cons. 45. num. 24. lib. 1.*

Quoad domunculas, illæ fuerunt per hastam
6 deliberatæ Ruberto primo pro † debitis Virgilij fideicommittentis, quod fieri potuit *l. peto §. prædium ff. de leg. 2. Paris. cons. 62. num. 69. lib. 3. Surd. dec. 62. num. 21. Peregr. de fideic. art. 4. n. 18. & 22.*

Nec facit, quòd istæ domunculæ postea peruenerint ad manus Henrici, quia id fuit ex causa permutationis, nam Robertus Primus permutauit Domunculas cum alijs bonis proprijs Henrici, & sic Henricus iure proprio vti Dominus ex alio ti-
7 tulo acquisiuit domunculas, quæ sub † fideicommisso amplius non subiacent, nec veniunt in fideicommissi restitutione. *l. qui solidum §. si creditor de leg. 2. l. quo hæredi §. cum hæredes ff. de cond. & demonstr. l. debitum ff. ad Treb. Seraph. dec. 1344. num. 3. & 4. Mant. de coniect. lib. 7. tit. 8. num. 18. & 19. Corn. cons. 196. num. 15. lib. 2.* ex nouo enim
8 titulo † permutationis Henricus dicitur iure proprio immutasse causam possessionis etiam absque declaratione. *Dec. cons. 302. nu. 22. Rot. recent. dec. 623. num. 5. p. 1. & dec. 741. num. 8. p. 2.*

Præsertim, quia Henricus metu mandati tres ex supradictis domunculis iure proprio ex causa permutationis acquisitis dedit creditoribus Virgilij fideicommittentis, vnam videlicet Deodatæ Brunæ filiæ naturali Virgilij creditrici in scut. 100. & alias duas Francisco Bruno filio naturali Virgilij pro alimentis per Iudicem taxatis ad scut. 4. quolibet mense, & sic pro istis, & alijs debitis solutis,
9 ac etiam pro dote † materna restituta, ac pro impensis funerum competit Confraternitati detractio, *Greg. dec. 421. num. 1. & seq. Rota d. dec. 115. num. 2. p. 2. recent.* & sat est, quòd ex supradictis ius fideicommissarij super istis domunculis sit tur-
10 bidum, & detractio sit colorata, ne † impediatur immissio Confraternitati hæredi scriptæ *Rot. d. dec. 115. num. 10. & p. 2. num. 11. & dec. 36. nu. 1. p. 1. rec. Greg. dec. 206. num. 12. & ibi Add.*

11 Colorata quoque est prætensio deductionis † legitimæ; nam licet testator prohibuerit detractionem legitimæ cum dictione, *ideò, &c.* sat est, quòd non sit adiecta conditio, quòd si filius nolit hæreditatem cum prohibitione legitimæ, habeat legitimam tantum, prout requiritur *Peregr. de fideicom. art. 36. num 26. Mant. de coniect. lib. 7. tit. 8. nu. 11. Rot. dec. 653. num. 13. & dec. 206. num. 4. & decis. 479. num. 8. p. 1. recent. Greg. decis. 489 ubi add.* fuit dictum *in Romana legitimæ 11. Nouemb. 1609. coram Reuerendiss. Manzanedo.*

Nec obstat, quòd Henricus consumpserit legitimam cum alienationibus bonorum, & fuerit reintegratus pro debitis solutis, quia de istis non
12 constat, † & requirunt altiorem indaginem, quo casu immissio ad fauorem Confraternitatis retardari non potest. *Rot. recent. d. dec. 36. num. 1. p. 1. Seraph. decis. 271. num. 5.* præcipuè cum possessio fideicommissarij sit vitiosa vti capta non de manu hæredis, sed auctoritate propria *l. 1. vbi Bart. ff. quorum legat. Rol. cons. 78. num. 14. lib. 3. Seraph. d. dec. 271. num. 3. Rota d. decis. 115. num. 3. par. 1. recent. Gregor. d. dec. 206. num. 7.*

Et ita vtraque parte, &c.

ILLVSTRISS. P. D. MANZANEDO
Patriarcha Hierosolymitano.

Cæsenaten. Pecuniaria.

Die Lunæ 28. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Amissum occasione ludi alearum quis non tenetur soluere, etiam si adsint contractus, promissiones, vel quoque instrumenta, & si sit solutum, repeti potest intra 40. annos.

SVMMARIVM.

1 *Ludus alearũ, & laicis, & clericis prohibitũ est.*
2 *Ex Ludo alearum nulla oritur actio.*
3 *Ludi occasione, si sint celebrata contractus, promissiones, & instrumenta, omnia sunt irrita, & inania.*
4 *Pecuniæ occasione ludi alearum soluta, possunt repeti.*
5 *Et huic repetitioni locus est de iure communi intra 40. annos.*
6 *Victus in alearum ludo, si potest repetere pecuniam amissam, multo melius poterit iustè illam retinere.*
7 *Frustra petitur, quod statim, quis restituturus est.*

DECISIO XCV.

REVEREND. P. D. Bassadius tanquã creditor prætextu causæ mutui scutorum auri 2600. quondam Comitis Laurentij Rouerelli obtinuit contra illius bona hæreditaria ab A. C. relaxari mandatum executiuum pro dicta summa, à quo decreto fuit per illius filios, & hæredes appellatũ, & causa mihi commissa cum clausula, *si quid exequendum*, ad instantiam d. D. Bassadij dubiũ hodie in Rota proposui: An prædictum decretum A. C. exequendum esset? & fuit per Dominos contra ipsum capta resolutio, nempè dictum decretum non esse exequendum; nam etsi mutuum videatur per apocam à d. Com. Laurentio subscriptam, & obligatione Camerali munitam iustificari; nihilominus DD. inclinarunt in supradictam sententiam, moti ex eo, quod constat ex quodam summario testium, quòd absque aliqua alia scriptura datum fuit nomine filiorum Com. Laurentij, mutuum prædictum non fuisse reale, quin paliatũ; quia primus testis super 25. & 36. dicit, Dominũ Bassadium eidem testi dixisse, lusisse Romæ cum præfato Com. Laurentio alearum ludo, ipsiq. vicisse scut. 2600. auri Iuliorum duodecim pro scuto, cum quo concordat quintus testis super 21. & super 35. vnde apparet, quòd causa vera, ex qua trahit originem apoca, & consequenter obligatio Com. Laurentij procedit ex ludo alearum, vt expressè dicit, etiam primus testis super 35. & quintus super 51. Nec dissentiũt testes dati pro D. Bas-

sadio

1 fadio Summ. illius nu.8. Quem ludum,& † laicis, & clericis prohibitum probat tex. in *l fin.C.de relig.& sumpt.funer.cap.clerici il 2.de vit.& honest.cler.* docet *Nauar.in manuali 2.p.cap.20.num.6.* & quamplures cumulat *Farin.in prax.crim.to.1.*
2 *quæst.109.n.7.* & hinc est † quod ex eo nulla oritur actio *ex d.l.fin. C.de relig.& sumpt.funer.* & quod contractus, promissiones, & instrumēta eius
3 occasione celebrata † irrita sunt, & inania, *glos.in d.l.fin.verb.instrumenta l.in quibus in fin.ff.de aleat.* latè *Farinac.vbi supra nu.203.& seqq.& est decis S.me Greg.XV.47 nu.2.& 3.* Quod est adeò verum, vt si pecuniæ,& scuta prædicta soluta essent D. Baffadio, adhuc daretur filiis d. Comitis victi
4 contra † illum repetitio amissæ pecuniæ *ad text.in d.l.fin.§.commodis igitur*, ibi, *sed solutum reddatur, & actionibus competentibus repetatur glos.in d.cap.clerici,verb ad aleas, versic.sed numquid de vit.& honest.clericor.Farinac. vbi supra n.175.* qui pro hac sententia adducit concordantes; optimè *Gutier. de iuram.confirm.p.1 cap.53.num.1.*
5 vbi quod prædictæ repetitioni † est locus de iure communi intra quinquaginta annos,& allegat *tex. in auth. alearum vsus, C. de relig.& sumpt.funer.* quod etiam dicitur *in d.l.fin.eod.tit.* Quare inferebant Domini, & benè, quod si victus in alearum
6 ludo † amissam pecuniam repetere potest vt supra ostensum fuit, multo melius poterit illam iustè retinere: quia frustra quis petit, † quod statim resti-
7 tuturus est, *l.qui sic soluit.ff.de solut.l.dolo,ff.de dol.except.* notat *Couar in reg.peccatum 2.p.§.4.nu.8.& Gutier. vbi sup.sub d. num.1.*

Vlterius considerabant Domini mutuum præfatum ex testium supradictorum de positione non apparere verisimile: cum dicant inter DD. Laurentium, & Baffadium amicitiam talē non adfuisse, vt præsumi possit illi gratis tantam summā voluisse mutuare,& quod Com. Laurentius erat persona commoda, & diues, qui nō indigebat pecunijs prædicti D.Baffadij, nec cuiusuis alterius: necnon dicant etiam D. Baffadium tempore mutui nō ita diuitijs abundare, nec facultates eidem suppetere, vt posset mutuo dare quantitatem ita considerabilem. Et ita conclusum, &c.

EM.MO ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Romana Hæreditatis de Arigonijs.

Die Lunæ 28. Iunii 1627.

ARGVMENTVM.

Agitur, in quibus casibus, & qualiter sit facienda recognitio manus testatoris, in testamento ab ipso scripto, vel subscripto.

SVMMARIVM.

1 *Testator, si coram Notario, & testibus dicat se testari, prout continetur in schedula scripta, vel subscripta ipsius manu, quam dimisit penes tertium, tunc qualiter sit facienda recognitio manus, num.2.*

3 *Testator, si dicat, se testari iuxta schedulam dimissam penes tertium, & nihil addat, de ipsius scriptione, vel subscriptione, tunc quo ad veritatem statur iuramento tertij.*

4 *Et an hoc casu debeant concurrere etiam coniectura.*

5 *Testator, si tradat schedulam Notario coram testibus, dicendo esse sua manu subscriptam, tūc non est opus alia recognitione. num.6. & nu.9. & cum sufficiat rogitus Notarij. num.7.*

9 *Identitas, & manus testatoris, qualiter probetur quando testator testam. tradidit Notario coram testibus, asserendo esse subscriptum manu sua.*

10 *Præsumptio suppositionis in testamentis nuncupatiuis, quando cesset.*

11 *Dictio, dicti, est repetitiua supra expressorum.*

12 *Dictio, dicti, verificari non potest, in non supra expressis.*

13 *Comparatio literarum est fallax, & periculosa.*

14 *Paris. in consil.19 num.3.lib.3. declaratur.*

15 *Rubr Alexan. consil.14. declaratur.*

DECISIO XCVI.

DISPVTATO dubio, An sit deueniendum ad comparationem manus bo. me. Cardinalis Arigonii, Domini negatiuè responderunt distinguendo tres casus.

1 Primus est, quando † Testator coram Notario, & septem testibus dixit se facere testamentū, prout continetur in schedula confecta, vel subscripta manu ipsius testatoris, quam dimisit penes Guardianum Fratrum Minorum, vel alium tertium, & in hoc casu, quia schedula est incerta, & absens ab oculis Notarij, & testium, & Testator asseruit, quod erat scripta, vel subscripta sua manu, tunc vt illa schedula absens reddatur certa, & Guardian.
2 aliam non supponat, vel † fit recognitio per comparationem, vel iudex recurrit ad coniecturas etiā absque cōparatione, cum Doct. alternatiuè loquātur, quia schedula est incerta, & absens ab oculis Notarij,& testium,& Testator asseruit, quòd erat scripta, vel subscripta sua manu, tunc vt illa schedula absens reddatur certa, & Guardianus aliam non supponat, vel fit recognitio per comparationem, vel iudex recurrit ad coniecturas etiam absque comparatione, cum Doct. alternatiuè loquantur. *Bart. in l. si ita scripsero, num.1. vers. ego dico, ff. de condit. & demonstr. Paul.de Castr. in l.haredes palàm.num.2.vers.sed Bart. ff. de testam. Soccin.Sen. conf.142.num.6.& 7.lib.1.Lana conf.1.post tract. de form.testam.nuncup.n 62. & 66. Rub. Alex. consil.14. num.7. & 9. Vasq. de success.creat.lib.2.§.17. num.53. & præcipuè vers. hinc infero.* sed iste non est casus noster.

3 Secundus casus est, quando † Testator refert se ad schedulam dimissam penès Guardianum, vel tertium, sed non dicit esse scriptam, vel subscriptam manu ipsius Testatoris,& tunc quia non agitur de manu Testatoris, statur iuramento Guardiani, vel tertij, de quo Testator confidit. *Paul. de Castr. in d.l.haredes palam num.3. Soc.sen. d. conf.142.nu.7.lib.1. Vasq. de success.creat.d.§.17.*
4 *num.53.circa med.* qui vltrà iuramentum † vult, quòd concurrant etiam coniecturæ, sed iste quoque non est casus,de quo agitur,cum sit in schedula incerta, & absente ab oculis Notarij, & testium.

Ter-

Tertius casus est, qui est casus noster, quando
5 ipsemet † Testator schedulam, vel plura folia insimul consuta, & sigillata tradidit Notario coram testibus, dicendo esse manu sua subscripta, & illud esse suum testamentum nuncupatiuum, hoc enim in casu, cum ipsa schedula, vel folia sint præsentia, & subijciantur oculis Notarij, & testiũ, & Testator dicit, quod adest subscriptio propria manu, illudq. esse suum testamentũ nuncupatiuũ, non requiritur
6 aliqua † recognitio, nec comparatio literarũ, quia tunc folia sunt certa, tàm ex præsentia, & visione illorum per Notarium, & testes, quàm ex assertione ipsius Testatoris dicentis, propria manu sub-
7 scripsisse, & propterea sufficit rogitus † Notarij, quia schedula, & folia sunt præsentia, & Testator asseruit de subscriptione, ita *Luna d. cons. 1. post tract. de form. test. nuncup. num. 39. versic. verũ his non obstantibus. & num. 41. vers. sic probatur, & num. 66. vers. & hac doctrina, & nu. 67.* vbi ponderat differentiã quando schedula erat absens apud Guardianum, vel quando fuit præsentata cum rogitu Notarij, *& num. 70. idem Lana d. tract. de form. test. num. 26. vers. ideo dixi, nu. 28. & 29.* vbi dicit etiam, quòd stante præsentatione schedulæ facta Notario cum rogitu efficitur Notarius illius
8 Dominus, & quòd sufficiat † assertio Testatoris coram testibus, quòd schedula, vel folia sint subscripta manu ipsius tradit *Alex. cons. 176. num. 6. vers. quia responderi potest, lib. 5. Lana d. cons. 1. num. 41. Ang. in l. comparationes, num. 10. vers. & hoc est verum C. de fid. instr. Castr. in auth. at si contractus, num. 2. C. eod. Bart. in l. exercendis n. 1. eod. tit.* præsertim quia Notarius adimpleuit cautelam cum in dorso foliorum scripserit rogitũ cum subscriptione testium, & ipsiusmet Cardinalis, ideo
9 probatur † identitas, & non requiritur recognitio. *Clar. in §. testament. quæst. 4. vers. sed pone, Mantic. de coniect. lib. 1. tit. 7. num. 7. circa med.*

Ratio autem differentiæ duorum primorum casuum cum isto tertio, illa est quia in illis duobus primis, nec Notarius, nec testes viderunt schedulam absentem, vel folia, nec folia fuerunt consuta & sigillata, nec consignata, & præsentata Notario, in tertio verò casu testes viderunt folia consuta, & sigillata, & Notarius fuit rogatus de præsen-
10 tatione illorum, vnde † cessat omnis suspicio suppositionis, vt considerat. *Lana in locis sup. cit. & Paris. cons. 19. num. 26. & 29. lib. 3.*

Vlterius cum vt supra firmaui etiam in primo casu, vel comparatio, vel coniecturæ sufficiant, tres hic potissimæ videntur coniecturæ vrgentissimæ. Prima est, quia informantes pro Macchiauella, & consortibus, admittunt veritatem primi folij, & subscriptionem Cardinalis in dorso primi folij esse manu Cardinalis, cum qua volunt facere comparationem alterius subscriptionis in secundo folio, vndè omisso quod oritur eadem coniectura veritatis in secundo folio, cum in vltima linea primi folij à tergo dicatur, *Instituo, & nomino hæredes dictos Ciriacum*, & in initio primæ lineæ secũdi folij dicatur, *Rocci*, quod est cognomen Ciriaci, & subsequatur, *Antonium Rocci fratrem, & Diomedem, ac Ioannem Petrum Varesium*, vtique ob illam dictionem, *dictos*, appositam in vltima linea primi folij excluditur omnis suspicio sup-
11 positionis in secundo folio, cum sit † repetitio personarum supranominatarum. *l. qui liberis § hæc verba ff. de vulg. l. fin. C. de instit. & subst. Ruin. cons. 148. num. 5. lib. 5. Rota diuers. decis. 49. num. 3. par. 1. Greg. decis. 495. num. 7.* vndè expressio in secundo folio cognominis Ciriaci, & Diomedis supra in primo folio nominati benè correspondet dictioni *dictos* nec possunt Macchiauella, & consortes prætendere institutionem ad eorum fauorẽ, cum nunquam supra fuerint nominati, & sic di-
12 ctio, *dictos*, † in illis verificari nullo modo possit. *Aym. cons. 98. num. 8. Corn. cons. 146. num. 5. lib. 2.*

Secunda coniectura est, quia frater Paulus Sulmona, qui fuit præsens, quando Cardinalis Arigonus consignauit folia Notario, dicit Cardinalem dixisse ob incommoditatem, quia iacebat in lecto, non ita bene scripsisse, sed sufficere quòd poterat
13 legi, vnde † comparationi literarum remedio nõ solùm subsidiario, sed fallaci, ac periculoso testamentum ita certum non erat committendum. *l. comparatione, vbi Cin. num. 13. Odofr. nu. 10. C. de fid. instr. Menoch. de arbitr. casu 114. num. 14. Soc. sen. cons. 142. nu. 7. lib. 1. Afflict. dec. 181. nu. 5.*

Tertia coniectura est, quia folia fuerunt consuta, & sigillata cum rogitu à tergo, & postea aperta post obitum Cardinalis coram testibus, vndè excluditur suspicio suppositionis aliorũ foliorum.
14 Non obstat *Paris. † cons. 19. nu. 23. & seq. lib. 3.* nam loquitur quando schedula non fuit ostensa testibus. vt *num. 26. vers. nec fuerit ipsis ostensa*, & loquitur etiam quando folium non fuit clausum, & ligatum, vt *d. num. 26. vers. nec etiam apparet*, & etiam loquitur quando folium fuit relictum in domo, in qua interessati potuerunt supponere aliam schedulam, vt *num. 29.* vndè facit pro non comparatione, cum folia fuerint ostensa testibus consuta, & sigillata, & remanserint sub custodia Notarij rogati, non in domo Testatoris.

Nec obstat *Rub. Alex. cons. 14.* quia non loquitur quando folia fuerunt consuta, & sigillata, & consignata Notario coram testibus per testatorem asserentem fuisse subscripta sua manu, nec etiam loquitur quando Notarius adhibuit cautelam apponendo rogitum in dorso cum subscriptione Testatoris, & testium, nec quando concurrunt tot coniecturæ supradictæ. Ex quibus vtraque parte informante, &c. ita fuit resolutum.

R. P. D. MERLINO.

Alexandrina Archipresbyteratus.

Die Lunæ 28. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Possessio de facto potest continuari, si superueniat nouus titulus, & opus non est, vt hoc casu, quis exeat de possessione, & postea ingrediatur. Possessio, quæ capitulariter est capienda, quando non est necesse, vt eo modo capiatur, vel quando habeatur pro capta.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Possessio, vt sit capta capitulariter, ex quibus probetur.*
2 *Possessio renuntiata, an sit manutenibilis.*
3 *Possessio est quid diuersum, à causa possidendi.*
4 *Possessionem suam, quis potest de facto continuare, superueniente nouo titulo.*
5 *Possessionis causa ipso iure præsumitur mutata, superueniente nouo titulo, absque alia declaratione.*
6 *Possessionis nouus titulus, si superueniat, opus non est, vt quis exeat de possessione, & postea ingrediatur.*
7 *Canonicus falsus, qui diu stetit in possessione, & deinde à Papa obtinuit prouisionem, tunc non est necessaria noua possessio, & installatio.*
8 *Bald. in l. 2. num. 63. C. de seru. & acqu. quando, non procedat.*
9 *Manutentio danda est ad statum possessionis, & num. 20.*
10 *In manutentione nudum factum, & sola detentio consideratur.*
11 *Possessio adhoc, vt dimittatur, requiritur animus.*
12 *Renunciatio strictè est sumenda.*
13 *Possessioni inhærens realiter, & de facto, licet renunciauerit, nihilominus manutenendus, & si spolietur, reintegrandus est. num. 14.*
15 *Innocent. dictum ampliatur.*
16 *Papæ menti, quo ad nouam collationem beneficij, quando videatur satisfactum.*
17 *In possessorio summarijssimo, attendi debet, quod possessor fecit & non quod facere debebat.*
18 *Scientia ex quibus præsumatur, & inferatur, & num. 19.*
21 *Possessio, quæ capitulariter est capienda, quando non est necesse, vt prædicto modo capiatur. n. 22.*
23 *Possessio, quæ Capitulariter debet capi, si Canonici illã nulla vrgente necessitate denegauerint, hoc casu habetur pro capitulariter capta.*

DECISIO XCVII.

MASSOBRIVS fuit præsentatus ab Arnutio, & ab Episcopo obtenta institutione, apprehẽdit capitulariter possessionem Archipresbyteratus, pluresq. actus concernentes officium huiusmodi dignitatis, necnon etiam curam animarum illi annexam exercuit: Verùm monitus assertum iuspatronatus nõ subsistere: imò cum vacatio contigerit de mense Augusti, illius collationem spectare ad Sanctissimum, ab eo impetrauit prouisionem cum solito tamen Decreto, quòd renunciaret d. præsentationi, prout his verbis decreto paruit: *Renunciauit Præsentationi, & Institutioni, ac Possessioni exinde secutæ, & d. Archipresbyteratum, vti reseruatum, & nõ aliter, in futurum possidere velle declarauit.* Et continuando in reali possessione, post huiusmodi renunciationem, interfuit choro, processionibus, & alijs functionibus capitularibus. Vndè fuit dubitatum: An eidem Massobrio dandum esset mandatum de manutenendo: Et DD. ter, ac maturè discusso articulo, affirmatiuè responderunt.

De possessione enim illius non potest dubitari:
Et constat de prima apprehensione solemnitor, &
capitulariter facta: Et post renunciationem dantur
testes, qui deponunt de visu, quod Massobrius
tamquam Archipresbyter interuenit publicis functionibus
cum alijs Canonicis: Et constat quod
congregato Capitulo pro tradenda possessione alteri
Canonico, idem Massobrius recepit iuramen-
1 tum ab eo, ex † quibus actibus factis præsentibus
alijs Canonicis probatur possessio capitulariter
capta, *Rota decis. 17. de præb. in nou. Cassad. dec. 8.*
de cau. possess. & decis. 5. nu. 3. de iurepatr. Verall.
dec. 27. lib. 1. in manuscr. & coram Reuerendiss. D.
meo Decano decis. 235. nu. 12. in eius impressis.

Nec obstare visum fuit, quod pro Scipione adducebatur,
scilicet primam possessionem Massobrij
capitulariter captam non esse attendendam,
2 nec manutenibilem, cum illi † renunciauerit, nec
etiam secundam postquam renunciauit, quia non
fuit apprehensa capitulariter, & actus illi quamuis
gesti præsentibus Canonicis, non tamen sunt
gesti cum scientia eorumdem, quòd scilicet Massobrius
possideret in vim prouisionis Apostolicæ,
cum potuerint credere ipsum continuasse tamquam
præsentatũ à patrono; Quoniam & vtramque
possessionem Rota credidit validam esse, ac
manutenibilem.

Et quoad primam aduertendum est Massobriũ
non renunciasse possessioni reali, & illi, quæ de facto
est, vt apparet ex illis verbis, *Renunciat præsentationi,
institutioni, ac possessioni inde secutæ,*
& declarat se velle possidere d. Archipresbyteratũ
tamquam reseruatum, vnde non possessioni in
totum, & absolutè renunciauit, sed possessioni
tamquàm ex antecedente præsentatione prouenienti,
& sic solummodò renunciauit titulo, &
3 causæ possidendi, † quæ causa possidendi est quid
diuersum ab ipsa possessione *l. 3. §. ex pluribus, ff.*
de acquir. possess.

Et iure meritò Massobrius, superueniente sibi
nouo titulo, scilicet prouisione Apostolica, potuit
4 continuare possessionem † ipsam de facto, mutato
solum primo iure, & titulo possessionis, *l. non solum,
§. quod vulgo, ff. de vsucap. l. 3. §. illud, l. qui*
bona, §. 1. cum ibi not. ff. de acquir. poss. Rot. apud
Achil. decis. 4. de caus. possess. & propr. Put. decis.
165. nu. 3. lib. 1. decis. 441. eod. & in recent. decis.
200. nu. 8. par. 1. Gabr. cons. 51. nu. 1. & 28. lib. 1.
5 Quæ mutatio ipso † iure statim facta intelligitur,
data notitia secundi tituli, etiam absque alia declaratione,
iuxtà cons. Decij 400. quod sequitur
Rota, vt per Achil. d. decis. 4. Put. d. decis. 441. lib. 1.
Crescen. decis. 168. alias 5. de rest. spol. Rota decis.
224. nu. 2. par. 1. diuers. & decis. 601. nu. 3. par. 3.
Card. Mantic. decis. 71. num. 1. neque opus erat,
6 vt exiret † de possessione, & postea iterum ingrederetur
*ad l. cũ nemo, & ibi glos. in verbo extrinsecus,
C. de acq. possess. Put. d. dec. 441. lib. 1. et Achil.*
*d. dec. 4. vbi quod hæc opinio est magis æqua, & cõsona
iuribus, & semper seruatur à Rota, vt in*
decis. 245. nu. 4. & decis. 613. num. 5. par. 1. & decis.
143. nu. 4. par. 2. diuers. & in Tuden. Parochialis
4 Nouembris 1592. coram bo. mem. Card. Pamphilio, in quibus fuit reprobatum cons. 131. lib. 1.
Socin.

Socin. senior contrarium sentientis.
Et in puncto dixit Baldus *in l.2. n.63. vers. sed pone, C. de seru. & aqua*. Quod si falsus Canoni-
7 cus † diù stetit in possessione, & deindè à Papa
obtinuit prouisionem, non est necessaria noua ap-
prehensio, & installatio, quia ipso iure fit quædam
conuersio ex nouo titulo superueniente, & Baldũ
sequitur *Crauetta cons. 171. num. 1. vers. secundo*
8 *pro hac* & licet sub *num. 19.* declaret Baldi † sen-
tentiam non procedere quando ante prouisionem
Papæ ius tertio fuerit quæsitum, & Crauetta
sequatur *Riminald. iunior. cons. 100. nu. 25.* atta-
men non applicatur casui nostro hæc limitatio,
quia ante prouisionem Apostolicam Massobrij
nullum ius erat quæsitum Scipioni: & propterea
si Massobrius retinuit possessionem de facto, mu-
tauitque sibi solummodo ius, & titulum possiden-
9 di, adhuc ei manutentio † danda est ad statum suæ
possessionis *cap. querelam cum ibi not. de elect.
l. Aquilius, vbi Castr. nu. 5. ff. de donat. Cassad. de-
cis. 14. nu. 8. super reg. & Rota coram sanct. mem.
Greg. XV. decis. 560. nu. 1.* In manutentionem
10 † enim nullum factum, & sola detentio conside-
ratur *Castr. in d. l. Aquilius sub nu. 5. de donat. Ce-
phal. cons. 16 sub nu. 5. lib. 1. Card. Seraph. decis.
582. nu. 5. Rota diuers. decis. 50. num. 29. & de-
cis. 64. num. 2 par. 2.*
Hæcque videntur certiora euadere, quia Mas-
sobrius sibi prouidit, & conseruauit suam primam
possessionem de facto per declarationem, quòd
volebat possidere ex titulo prouisionis Apostolicę
Archipresbyteratũ, quem prius possidebat ex ti-
tulo præsentationis, & in eodem instanti renũciat,
& declarat, & sic renunciatio est correspectiua ad
declarationem: eatenus enim renunciauit, quate-
nus credidit esse consultum suæ possessioni, & cõ-
tinuationi. Sicq. hæc declaratio non suffragaretur,
renunciatio quoque ex defectu consensus nõ ope-
raretur, & consequenter primam possessionem à
se non abdicasset Massobrius; Ad dimittendum
11 enim † possessionem requiritur animus *d. l. 3. §.
in ammittenda vbi Alexand. ff. de acquir. possess.
Cassad. decis. 4. nu. 3. de restit. spoliat. Paris. cons.
114. nu. 7. lib. 4. Rota apud Achil. decis. 11. de pens.*
& renunciatio strictè est interpretanda, vt minus
lædat renunciantem quàm fieri possit, *l. si domus,
ff. de seruor. vrbãn. præd. Becc. cons. 111. num. 31.
Surd. cons. 446. nu. 22.* & propterea renunciatio
12 † restrictiuè ad præsentationem, & possessionem
indè secutam, non est detrahenda ad omnem pos-
sessionem *ad Clemen. quod circa de elect. Bald. in
l. 2. nu. 2. C. de leg. Roland. cons. 86. nu. 33. lib. 2.* Et
hæc duo, scilicet, quòd quis renunciet præsentatio-
ni, & possessioni indè secutæ, & quòd velit possi-
dere ex prouisione Apostolica, non inuicem repu-
gnant, quia vult insistere in possessione de facto, &
reijcere primum titulum possessionis.
Secunda quoque possessio (scilicet postquam
13 renunciauit) est † manutenibilis, quia etiam libe-
rè cedens, & renuncians, licet dicatur perdere do-
minium, & possessionem, saltem de iure, attamen
si postea incumbat de facto, & realiter inhæreat
possessioni, adhuc ad statum est manutenendus;
14 imò, † & reintegrandus si spolietur *Innoc. in cap.
super hoc de renunciat. Caldèr. cons. 4. eod. tit. &
& sequitur Rota decis. 1. nu. 2. in nou. eod. tit. &
Cassad. d. decis. 4. de restit. spoliat. nu. 2. & 4. vers.
credit tamen*, vbi firmat dictum Innocentij pro-
15 cedere † etiam in beneficialibus, si incumbens
possessioni de facto habeat titulum præsumptum;
vndè multò magis quando habet verum, & cano-
nicum ex prouisione Apostolica, & sequitur *Go-
mes. super reg. de ann. q. 57. in princ. Paris. de resi-
gnat. lib. 1. quæst. 5. num. 28.*
Neque obstat quòd renũciatio Massobrij fue-
rit in executionem decreti litterarum Apostoli-
carum, in quibus committitur Executori, vt Mas-
sobrium introducat in possessionem: quia acquisi-
tio nouæ possessionis de manu Executoris non
contradicit retentioni primæ possessionis natura-
16 lis; Et menti † Papæ aliquibus ex Dominis satis-
factum videbatur, si intelligatur dictum decretum
ad cumulãdum possessionem possessioni *ad trad.
per Cassad. d. decis. 4. nu. 12. & seq. de restit. spoliat.
Menoch. de adipisc. rem 4. q. 43. num. 337. & seq.
Gabriel. concl. 7. nu. 6. de acqu. poss.* vbi quòd vtra-
que possessio de per se est considerabilis. Et demũ
17 in hoc † summarijssimo iudicio retinendæ atten-
di debet quod Massobrius fecit, non quod facere
debebat.
Nec obstat quod Canonici ignorauerint, vel
ignorare potuerint huiusmodi mutationem tituli
in Massobrio, quoniam, quidquid sit an requiratur
talis scientia. &c. ex tot actibus, & ex ipsa facti se-
18 rie, scientia † hæc benè inferri, & præsumi potest
*Abb. in cap. cum Ecclesia, nu. 25. de caus. poss. Rot.
dec. 179. nu. 2. par. 1. diuer. & dec. 685. nu. 4. par. 1.
19 recent.* Præsertim quia non agitur † de apprehen-
sione de nouo facienda, sed de continuanda posses-
sione, mutato solùm titulo *Innoc. in cap. benè il 2.
nu. 6. vers. pro prima de postul. prælat. Ripa in cap.
cum Ecclesia Sutrina, nu. 64. vers. tertiò declara de
20 caus. poss. & propr.* & agitur ad effectum manuten-
tionis, † quæ datur ad statum vt dixi, quo casu nec
scientia videtur necessaria, *iuxtà Rota decis. 17.
nu. 7. par. 2. diuer.* à qua nec recessit in *recent. d. de-
cis. 685. nu. 4. par. 1.* Et in plenario possessorio po-
terit Massobrius docere de scientia Capituli.
His etiam intelligimus non obstare quòd capi-
21 tulariter † nõ fuerit apprehensa possessio per Mas-
sobrium, *iuxtà decis. 8. Cassad. de caus. poss.* Quo-
niam si attendimus primam possessionem, illa fuit
capitulariter apprehensa, & in mutatione tituli
22 non est opus noua † apprehensione, & installatio-
ne, vt suprà *ex Baldo, & Crauetta* dictũ est: Si ve-
rò actus posteriores consideremus tamquam in-
ducentes secundam, & nouam apprehensionem
possessionis, non autem continuatiuè ad primam
possessionem capitulariter obtentam; tunc sat est
quòd Massobrius petierit manuteneri, & quate-
23 nus opus † sit admitti capitulariter, ipsique, Ca-
nonici nulla vrgente ratione denegauerint huius-
modi capitularem receptionem, hoc enim casu
habetur pro capitulariter capta *Rota coram san.
mem. Greg. XV. dec. 364. nu. 2. & in Pistorien. Ca-
nonicatus 16. Iunij 1625. corã Illustriss. D. Card.
Caualerio, & in Leodien. Canonicatus 3. Iulij
1617. coram eod.* quas secuta etiam fuit in *Cæsa-
raugu-*

vangu stana oneruin 3 Iulij 1623. coram R.P.D. mco Pirouano. Et ex actis supra ponderatis, quæ coram Canonicis capitulariter congregatis gesta sunt, resultat etiam apprehensio capitulariter facta, ut supra in principio dictum fuit.

Et ita conclusum, &c.

§ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 24. Nouembris 1627. coram eodem R.P.D. Merlino, est decisio 108.*

EM.MO ET R.MO D. CARD. VBALDO.

Romana, seu Comen. Societatis.

Die Lunæ 5. Iulij 1627.

ARGVMENTVM.

Debitor, qui promisit creditori aliquid soluere in pecunia, an possit ei bona insolutum dare, & quando creditor teneatur illa accipere.

SVMMARIVM.

1. *Iuramentum est probatio probata, & veritas apparens.*
2. *Pacta inter contrahentes sunt seruanda.*
3. *Creditore inuito, aliud pro alio solui non potest.*
4. *Constitutio alicuius loci emanata, postquam lis est introducta in Curia, non attenditur.*
5. *Constitutio loquens in simplici contractu, non habet locum in contractu iurato.*
6. *Prouisio hominis facit cessare prouisionem legis.*
7. *Constitutiones debent recipere interpretationem à iure communi.*
8. *Creditor tenetur bona debitoris recipere insolutum, quando debitor soluere non potest debitum.*
9. *Et hoc pariter procedit in subsidium, & ad effectum effugiendi carcerationem.*
10. *Constitutio alicuius loci non comprehendit bona existentia in statu alterius loci.*
11. *Solutio in illa Ciuitate est facienda, ubi contractus habuit suum implementum, & perfectionem, & num. 12.*

DECISIO XCVIII.

DOMINVS Philippus Peregrinus super officio scriptoriæ min. gratiæ, quod habet hic Romæ in Cancellaria Apostolica accepit ad societatem officij à D. Gabriele de Curte scut. 700. in vna, & ducatones 500. Mediolani in alia manu pacto adiecto, quod post sexennium Peregrinus posset cogi ad restitutionẽ capitalis, vel partis non restitutæ & in casu renitentiæ posset cogi ad resignandum, vel vendendum officium, ut in instrumento, quod datur in summario num. 1. Sexennio elapso, & recusante Peregrino facere supradictam restitutionem, introducta causa in Rota, fuit hodie dubitatum, An possit cogi ad resignandum officium, & Domini affirmatiuè resoluerunt. Quia constat de supradicta conuentione
1 inter partes inita ex publico instrumento, † quod est probatio probata, & veritas apparens *Bald. in l quoties in fine, C. de Iudic. Rota in decis 180. n. 1. apud fel. rec. Greg. XV, decis 195. nu. 1. apud eundem, & in recent. decis. 194. sub nu. 1. par. 1. Et Decis. Rot. Rom. Par 1. Pauli Rubei.*
2 pacta sunt † inter contrahentes obseruanda *l. Iuris gentium §. prætor ait, ff de pact. Surd. dec. 182. nu. 2. & decis. 248. nu. 1. & dec. 260. nu. 8 12.*

Non obstat, quòd dictus Peregrinus debeat excusari, cum obtulerit se paratum soluere in bonis; quia cum obligatio præcisè loquatur de pecunia,
3 tenetur in pecunia soluere cum aliud † pro alio inuito creditore solui non possit *l. 2. § mutui datio, ff. si cert. pet. fel. recor. Gregor. XV. decis. 352. Reuerendiss. D. meus Decanus dec. 22. nu. 1.*

Non obstant nouæ Constitutiones Mediolani, quòd debitor etiam obligatus ad pecuniam possit soluere in bonis, & Senatus Mediolanensis declarauerit in casu, de quo agitur, esse seruandas dictas Constitutiones. Quia quoad declarationem fuit
4 responsum, illam † non esse attendendam tãquam emanatam post litem introductam in Curia *c. 1. ubi omnes notant ut in lite pendente in sexto:* & ad constitutiones fuit in primis responsum, quòd
5 loquuntur in simplici debitore, & propterea † nõ habent locum in contractu iurato, ut est contractus, de quo agitur *Seraphin. de priuil. Iuram. priuil. 22 nu. 53.* Secundò quòd stante supradicto pacto de vendendo, & resignando officio in casu non
6 solutionis, prouisio hominis † facit cessare prouisionem legis, *l. fin C. de pact. conuent. Cephal. cons. 156. nu. 4. Surd. cons. 476. nu. 6. Modern. Rom. disccept. Foren. 376. num. 1.*

Deindè fuit per Dominos consideratum, constitutiones emanasse ad effectum ne debitor, qui in pecunia non esset soluendo, carceraretur, nam ad effectum euitandi carcerationem, Constitutiones volunt, ut possit debitor soluere in bonis, ut patet ex verbis Constitutionum, quæ dantur in summario num. 2. Vndè iste non est casus noster, quia D Gabriel non agit, ut Peregrinus carceretur, sed solum ut resignet, & vendat officium iuxtà conuentionem initam inter ipsos.

Et quidem supradicta interpretatio non solum ex verbis claris constitutionum ducitur, sed etiam quando esset deueniendum ad interpretationem,
7 ita deberent intelligi, quia Constitutiones † debent recipere interpretationem à dispositione Iuris communis *l. ut gradatim §. & si lege ff. de muner. & honor. l. 2 ff. de noxal. Paris. cons. 83 nu. 11. vol. 2. Surd. cons. 4. nu. 49* De iure autem commu-
8 ni licèt † creditor teneatur bona debitoris recipere insolutum, quando debitor debitum soluere nõ potest. *Bald. in l. 3. sub nu. 9. vers. quid si creditor*
9 *C de exeq. re iudic.* hoc tamen † pariter procedit in subsidium, & ad effectum effugiendi carcerationem *Dec. in l. 2. §. mutui datio 3. lect. nu. 24. ff. si cert. petat. & dixit Rot. in Mediolanen. Pensionis 7. Nouembris 1612. coram bon. mem. Vbaldo.* Vndè benè procedunt supradicta, quòd Constitutiones non faciunt ad casum nostrum, cum non tractetur de effugienda carceratione, ut dixi.

Præterea fuit etiam consideratum, quòd supra-
10 dictæ Constitutiones in † omnem casum non videntur posse comprehendere bona existentia in statu alterius Principis, ut est officium de quo agitur, existens hic in Vrbe *l. cum unus §. his qui ubi Bart. & alij ff. de bon. author. Iud. possid. Surd. decis. 160. num. 7.*

Nec obstare videtur, quòd solutio sit destinata Comi, vbi fuit initus contractus; Quia hoc haberet locum in casu, quo Peregrinus voluisset soluere in pecunia, sed cum pluries interpellatus solutionem recuset, & super hoc sustineat litem & ideò sit factus locus pacto de illum cogendo ad venditionem, & resignationem officij existentis in Curia, sequitur, vt in isto casu debeat solutio considerari vti fuisset expressè destinata hic in Vrbe, vbi con-
11 tractus † debet suum implementum, & perfectionem habere mediante supradicta venditione, seù officij resignatione *gloss. in l. contraxisse, ff. de action. & oblig.* Rot. *Ianuen. decis.* 161. *num.* 5. &
12 *seqq.* Pro qua benè fuit actum hic in Curia, vbi † vtraque pars reperitur, & Peregrinus est officialis *Rot. decis.* 19. *nu.* 3. *de appellat. in antiquior.*

Et ita decisum, &c.

R. P. D. MERLINO.

Messaneñ Iurisdictionis.

Die Lunæ 5. Iulij 1627.

ARGVMENTVM.

Collusio, cum contineat dolum, & falsitatem non præsumitur, nisi probetur.

SVMMARIVM.

1 *Collusio regulariter non præsumitur.*
2 *Collusio, vt probetur, debent afferri coniecturæ, & præsumptiones sufficientes.*
3 *Collusio ex quibus penitus cesset, & excludatur.*
4 *Prætendens se ab aliquo deceptum, qui nondum erat procurator alterius, cõtra illũ agere debet.*

DECISIO XCIX.

CVM Capellani Ecclesiarum S. Saluatoris, S. Nicolai, & S. Marinæ Oppidi Castri Regalis prætenderent, eorum Ecclesias esse omninò exemptas à iurisdictione Archipresbyteri eiusdẽ Oppidi; Causa in Rota introducta primum coram bo. mem. Penia. deinde per Breue sanctæ memoriæ Clementis Octaui commissa fuit Archiepiscopo Regineñ, qui per sententiam diffinitiuam pronũciauit Archipresbyterũ Terræ Castri Regalis esse verum Rectorem, & Parochum totius Castri, illique incumbere curam animarum omnium, & Sacramentorum administrationem, & in Ecclesijs S. Saluatoris, S. Nicolai, & S. Marinæ curam animarum à Presbyteris dependentibus ab ipso Archipresbytero, tanquam eius Coadiutoribus gestam fuisse pro maiori populi cõmoditate, & posse geri pro eiusdem adiumento. A qua sententia per Capellanos interposita appellatione, & iterum in Rota introducta coram bo. mem. Iusto, & in eius locum bo. me. Cardinali Marcomontio subrogato bis resolutum fuit, sententiam Archiepiscopi Reginen. esse confirmandam, & nuper à bo. me. Vbaldo post emanatas decisiones super manutentione danda Archipresbytero, lata fuit sententia confirmatoria d. sententiæ Archiepiscopi Reginen. Quibus peractis Capellani adita Congregatione Episcoporum petierunt declarari sententias Archiepiscopi Regineñ, & bo. me. Vbaldi collusiuas, & per Congregationem ad Rotam remissà causa. Hodie ego proposui dubium, An constaret, iudicium Reginense esse collusiuum, quod fuit negatiuè resolutum.

1 Dicebant enim Domini, illusionem † cum dolum, & falsitatem contineat, regulariter non præsumi, nisi probetur ex *rubr. ff. C. & Decretal. de collus. detegen. Bald. cons.* 396. *num.* 2. *lib.* 2. *Natt. cons.* 537. *num.* 30 *Cephal. cons.* 759. *num.* 3. In præsenti autem casu videbatur deficere probatio, nec
2 afferri præsumptiones † aut coniecturas, ex quibus sufficienter detegi possit prætensa collusio, quinimò cum Capellani in hoc iudicio suas partes semper defenderint iura & testes produxerint, appellauerint, & appellationem fuerint prosecuti expensas subministrauerint necessarias, & super bono iure Archipresbyteri tot vtraque parte informante decisiones emanauerint, & pro latæ sint
3 sententiæ, vtique visum est † penitus cessare, & excludi collusionis suspicionem ad tradita per *Natt. cons.* 537. *num.* 32. *Cephal.* 759. *nu.* 14. & 16. *Menoc. cons.* 212. *nu* 77. & 78. & *præsumpt.* 26. *nu.* 4. & 5. *lib.* 5. *Mascard. de probationibus concl.* 322. *nu.* 8. & *per tot. Molin. de primog. Hispan. lib.* 4. *cap.* 8. *sub num.* 9. *Seraph. decis.* 444. *nu.* 4.

Nec obstare crediderunt Domini, quòd iudiciũ fuerit actum contra Bonannum à Capellanis mãdatum procuræ non habentem, tùm quia ex summario Archipresbyteri *num.* 2. contrarium iustificatur, & datur substitutio procuratoris nomine Capellanorum facta in dictum Bonannum, tùm etiam quia ex hoc non benè infertur collusio, &
4 Capellani possunt † agere contra prætensum falsũ procuratorem à quo se deceptos cõtendunt, vt dixit *Rot. dec.* 528. *nu.* 5. & 6. *lib.* 3. *par.* 3. *diuers.*

Et ita, &c.

REV.MO P. D. COCCINO.

Sabineñ Montis Rotundi.

Die Lunæ 25. Iulii 1627.

ARGVMENTVM.

Illegitimus an sit capax feudi, vel Emphyteusis Ecclesiæ: filius naturalis stante amplissima legitimatione non differt à legitimo. Gratia, quando petitur, quid sit narrandum, & præsertim, quando filij naturales legitimantur.

SVMMARIVM.

1 *Illegitimi sunt incapaces successionis feudi, vel emphyteusis Ecclesiasticæ, etiã si sint legitimati.*
2 *Illegitimus, volente Ecclesia, potest acquirere feudum, vel emphyteusim Ecclesiasticam.*
3 *Ecclesia contrahens cum illegitimo, censetur habere notitiam suarum qualitatum.*
4 *Bulla Pij V. contra illegitimos declaratur.*
5 *Legitimatus nihil differt à legitimis, & an excludat substitutos vocatos; si grauatus decesserit sine*

sine filijs legitimis, & naturalibus nu. 6. & 25.
7 *Legitimatus, quando succedat in feudis.*
8 *Filius naturalis natus ex vxorato dicitur spurius.*
9 *Filij naturales, quando legitimãtur, est narrãda ignobilitas matris, item etiam de eius filijs fieri debet mentio. num. 10. & 25.*
11 *Retrotractio in legitimatione non habet locum, quando extrema non sunt habilia. & nu. 39.*
13 *Dictio, siue, quamuis sit disiunctiua verborum, sensum tamen coniungit.*
14 *Dictio, etiam, exprimit casum magis dubitabilem, & implicat minus dubitabilem.*
15 *Oldrad. cons. 16. num. 14. in quibus terminis non procedat.*
16 *In gratia, motu proprio, sufficit derogatio generalis.*
17 *Homicidium mariti alicuius commissum ex alia causa, quàm matrimonij contrahendi, non dirimit matrimonium contractũ. nu. 18. & 19.*
20 *In gratia sunt narranda illa, quæ possunt mouere Principem ad illam concedendum, vel denegandum, & in hoc attenditur stylus. num. 22. & quid si non probetur. num. 23.*
21 *Decis. 61. de præben. in antiq. intellectus.*
24 *Gratia nõ dicitur fuisse subreptitia, in casu quod non fuit narratum, impetrantem fuisse filium non hæretici, sed de heresi accusati.*
25 *In legitimatione, an mortua matre debeat fieri mentio filiorum.*
27 *Transuersalium mentio in legitimatione non est necesse, vt fiat.*
28 *Legitimatio, illis, de quibus mentio facienda est, an noceat.*
29 *Mulier cogitari potest habere filios ex eo, quod est nupta.*
30 *Subreptio, vt euitetur, sufficit cogitatio generica in Principe. amplia num. 31. & 32.*
33 *Proximioribus, qui præiudicare voluit, multò magis præsumitur voluisse præiudicare remotioribus.*
34 *In gratia secunda, si fuerit insertus totus tenor primarum litterarum, quid operetur.*
35 *Registrationis actus in qua legitimatione requiratur.*
Bulla Pij IV. de registratione loquitur tantũ de gratijs præiudicialibus Cameræ. num. 35.
36 *In gratia, si deficiant aliqua, quæ de necessitate non respiciunt principium, eis sublatis, conualidatur per viam remotionis obstaculi.*
37 *De actu inchoato perficiendo, quando agitur, ipsi proprio attribuitur id, quod agitur circa perfectionem actus.*
39 *Et hoc casu nõ requiritur habilitas extremorũ.*
40 *Legitimationis retrotractio ad hoc vt intret, opus est, quod prima legitimatio ex se, à sui natura fuisset nulla.*
41 *Legitimatio est consideranda, secundum tempus illius concessionis, à qua sublimius ius recepit. & num. 42. & 46.*
43 *Legitimatio facta absẽte filio, licet sit nulla, nihilominus filius postea eam ratificare potest.*
44 *Gratia ante registrationem non est anullata, sed habet implicitum statum validitatis.*
45 *Legitimatio, quando non dicatur conualidata per viam retractationis.*
46 *Remotio obstaculi importat facultatem vtẽdi legitimatione, non autem noua concessione.*
48 *Rescriptum dans facultatem exercendi actum, directè habenti potestatem, dicitur potius exercitium potestatis.*
49 *Text. in cap. cum aliquibus de rescript. in sexto exponitur.*
50 *Legitimationis actus, si non fuit registratus, si postea registretur, an ab ea capiat ius sublimius legitimatio. & num. 54.*
51 *Ad legitimationis effectum attenditur tempus conceptionis.*
52 *Legitimatio ad hoc vt sustineatur, sufficit bona fides ab initio matrimonij.*
53 *Filij nati ex serua ante motam litem: ex sententia lata super seruitute non infertur præiudicium proli.*
55 *Bulla Pij IV. contra illegitimos, intellectus.*
56 *Old. cons. 16. num. 14. & Honded. cons. 64. nu. 34. refelluntur.*
57 *Derogationis materia in omni casu pendet à voluntate, & potestate derogantis.*

DECISIO C.

POST resolutiones, quòd fideicommissum initum in diuisione facta de anno 1552. inter fratres, & nepotes de Vrsinis expirauerit, & quòd casus D. Pauli Æmilij comprehendatur in Bulla Baronum, quòdque non constet de alio fideicommisso, vel vocatione, quæ eidem Paulo Æmilio suffragetur. Dubitaui, An venditio medietatis Montis Rotundi facta per Congregationem Baronum Franciotto Vrsino teneat, cùmque fuerint sublatæ omnes difficultates in decisione facta 8. Februarij huius anni, in qua fuit resolutum, casum D. Pauli Æmilij comprehendi in Bulla Baronum, sola difficultas remanet. An obstet, Franciottũ fuisse illegitimè natum quod dubium pendet ex duabus inspectionibus, prima est, vt videatur, an illegitimus sit capax acquisitionis, secunda vt videatur, in omnem euentum, an legitimatio obtenta à fel. rec. Greg. XIII. suffragetur: Et quantum attinet ad primum censuerunt DD. non obstare defectum illegitimitatis; nam præsupposito, etiam sine veri præiudicio, quòd hic agatur de bonis feudalibus,
1 licèt illegitimi † sint incapaces successionis feudi, vel emphyteusis Ecclesiæ, etiam quòd sint legitimati, ex adductis in *Ariminen. bonorum 14. Aprilis 1574. coram Robusterio, quæ est dec. 474. par. 1.* Secus tamen est in acquisitione; quia volente Ec-
2 clesia, illegitimus † potest acquirere feudum, & emphyteusim Ecclesiasticam; cùm totũ hoc pendeat à voluntate Prælati concedentis, quæ colligitur ex verisimili illius mente, & sufficit ad hunc
3 effectum, Ecclesiam † contraxisse cum illegitimo, tunc enim censetur habere notitiam suarum qualitatum *l. qui cum alio ff. de reg. iur.* Ità respõdent *Dec. in c. in præsentia num. 47 de prob. Bald. in l. eã quam, num. 36. C. de fideic. & cap. quæ in Ecclesiarum num. 44. aliàs 89. de const.* ibi, *possunt tamen de gratia inuestiri, & de nouo concedi, sed istud non esset virtute cõcessionis, sed ex nouo cõtractu.*

 Paleott.

Paleott. de Noth. & spur. c.31. Mantic. de tacit. l.22.tit.10.num.10. Hond. cons.59. num.5. lib.2. & tenuit Rota *in dicta Ariminen. bonorum nu.3. & 4.* quam sequuta est in *Romana domus 4. Nouembris 15*[illegible]*o.coram bo.mem.Cardinali Seraphino 478.* quæ est *decis. in eius libris, & in eadem 27.Nouembris 1587.coram Card. Blanchetto*, & meo etiam tempore fuit maturè discussum in causa *Interamnen. legitimationis 15. Maij 1600. coram eodem Seraphino,qua est decis.1358. n.2 in fine.* Neque in hoc puncto est agendum de Bulla sanct.mem. Pij V.contra illegitimos, quæ est 117.

4 in *nou. Bullar.* quia dicta † constitutio non tollit dispositionem iuris communis, sed tantùm habilitationes,ex iure speciali prouenientes, vt si legitimationes facerent capaces eos, qui non sunt,vt quater, proposita causa,fuit resolutum *Iulij 1579. coram D.de Rubeis,vt in dec.487 par.1.per Rot. approbata in dicta Romana domus num.4. coram Seraphino*, vltra quod huic Bullæ fuit derogatum, vt statim dicetur.

Circa secundam inspectionem, stãte amplissima legitimatione Franciotti concessa per Greg.XIII. etiam quoad feuda Ecclesiastica, cessat omnis dif-

5 ficultas; quia ille † propterea non differt à legitimis *§.reliquum.& §.si quis ergo.auth. quib. mod. natur.effic.sui. Alex.cons.187.nu.8.lib.5.Ias.cons.202. num.13.lib.2.* latè *Tiraquell. in l. si vnquam vers.susceperit liberos.nu.77.& seqq. C.de reuoc. donat.* Itàut exceptis filiis Henrici, & Francisci eius fratris, quatenus essent nati ex legitimo matrimonio, propter præseruatiuas, de quibus statim

6 dicetur, potuerit excludere † substitutos vocatos sub conditione, si grauatus decesserit sine filijs legitimis, & naturalibus. *Gozzad.cons.29.num.19. Crot.cons.144.num.35.lib.1. Natt.cons.368.col.1. lib.2. Couar.var.lib.3.c.6.num.7.vers.eadem quidem.Molin.de primog.Hispan.num.2.lib.3.Mant. de coniect. lib.11. tit. 11.* & fuit resolutum *in Camerinen. Bonorum coram bo.me. Card.Seraph. vt in decis.880. num.5. & in eadem causa coram bo. me. Penia*, & cùm fuerit sufficienter derogatum

7 Bullæ Pij Quinti, erat effectus † capax, etiã quoad successionem feudorum *.glos.in c.1. §.naturales si de feud.fuer. controuer.inter dom.& agnat. Boer.decis.123. num.6. & seq. Clar. in §. feudum. quæst. 82. in princ.Seraph.dec.325.num.4.& 340. in princ. Surd.consil.453.num. 43. Lup. de illegit. comen.3.§.2.num.48.*

Sola igitur difficultas remanet circa ea,quæ opponi possent cõtrà istam secundam inspectionem, quæ reducuntur ad tria, primum est, quòd Fran-

8 ciottus dupliciter erat spurius; quia nedum † erat natus ex vxorato, sed cum Henricus pater occidi fecisset Angelum maritum Faustinæ matris Franciotti, & ideò ex isto secundo impedimento non potuerit esse matrimonium inter Henricum, & Faustinam *c.super hoc de eo,qui dux.in matr.* Franciottus, ex isto secundo capite erat etiam spurius. *Ant.de Rosel de legit.lib.2.tit.de cau. matr. nu.11. Roma.consil 194. num.6. & seqq.* quod debuit narrari; alias legitimatio non sustinetur *Oldrad.cons.*

9 *247.num.2.* Prout etiam debuit † narrari ignobilitas matris. *Decian.respons.38.num.36.lib.3.Surd. cons.326.n.11.Lup.de illegit.comment.3.§.4.n.38.*

Secundùm quòd non fuit facta mentio filiorum Virginiæ filiæ Henrici, de quibus, saltem in secũda gratia reualidatoria primæ, quæ fuerat obtenta ad sanandum defectum registrationis in libris Cameræ intra tres menses. *iuxta Constitution.98. Pij Quarti in §.2.* debuisset fieri mentio, cùm Virginia eius mater medio tempore obijsset; non exi-

10 stente enim matre in legitimatione,† de eius filijs mentio fieri debet. *Anch. cons. 241. num.4. & 5. Paris.cons.3.num.15.& seqq.lib.2. Gabr.cons.23. num.12.lib.2. Pasetb. cons.165. num. 1. Peregr. de fideic.art.23 num.58.Lup.de illegit.coment. 9. §.4.*

11 *num.16.* nec agendum est de retrotractione,† quia de tempore secundæ gratiæ, propter obitum Virginiæ, extrema non erant habilia; & quia tũc eius filijs fuerat ius quæsitum, vt in terminis legitimationis,considerat *Crot.cons.77.nu.8. & 9.lib.1.*

12 Tertium quòd huic legitimationi † obstat Bulla 45. Pij IV. contrà illegitimos, etiam quod legitimatio non esset contrà voluntatem Testatoris, ex adductis per *Odd.cons.14.num.14.Hond.cons.64. num.34.& 39.lib.5.*

Quæ tamen omnia facillimè sublata fuere; prędictæ enim obiectioni dupliciter fuit responsum,& primò dato etiam sine veri præiudicio, quòd homicidium, & mandatum ad occiden. fuerint probata; Nihilominus sufficienter fuit dispensatum cum Franciotto; ex quo postquam in narratiua legitimationis fuit dictum,Franciottum fuisse susceptum ab Henrico vxorato, & muliere soluta,siue Vidua, & ità fuit narratum esse spurium, tanquàm ex patre vxorato susceptum, subiungitur clausula amplissima in hæc præcisa verba videlicet, *siue, vt præmittitur, siue aliàs quouis etiam supradicto forsan grauiori, & magis prohibito modo, etiam speciem narrati concubitus immutante, illegitimè genitus, vel natus existas, authoritate Apostolica, &c. legitimamus, &c.* ideòq. legitimatio sustinetur, quamuis dici posset, non fuisse factam expressam duplicis spurietatis mentionèm cum ex prædicta clausula constet, Papam voluisse omnes defectus remouere, nec voluisse legitimationem restringere ad expressa, sed etiam ad tacita quo-

13 que extendi; nam dictio, † *siuè*, quamuis sit disiũctiua verborum, sensum tamen coniungit,& in effectu habet vim copulæ *.l.1.§.sublata, ff. ad Trebell.l.generali.C.de sacros. Eccles.* Maximè cum et

14 adijciatur dictio, † *etiam*, ibi; *etiam speciem narrati concubitus immutante*, quæ exprimit casum magis dubitabilem, & implicat minus dubitabilem *l.etiam.ff.solut.matrim.* & cùm hæc clausula, *modo prædicto*, fuerit expressa, non potest dici expressio in nube, sed ostendit enixam voluntatem Papæ legitimandi in omni defectu *Alex.cons.195. num. 8. lib. 2.* & in istis terminis non procedere

15 prædictum † Consilium Oldradi,qui vult de duplici spurietate esse faciendam mentionem, dicit *Alex. loco citato.* & ante eum *Bald. in l.eam quam num.36. in fine.C.de fideicomm.*

Et hoc fuit originale dictum *Castr.in cons. 30. num. 5. lib. 1.* quem sequitur *Nicol. de Vbald. de success. ab intest.par.1. num. 111. vers. Paulus de Castro, & Felin.in cap. postulasti. num. 2. vers.*

decla-

declara prædicta de rescript. Ruin. cons. 73. nu. 12.
vers. tertius est ergo. lib. 3. Bero. cons. 168. num. 3. &
seqq. lib. 2. Rolan. consil. 12. num. 45. lib. 4. Pasett.
cons. 72. num. 26. in fine. plenè Surd. cons. 303. nu.
14. & seqq. vers. tertio colligitur lib. 3. & cons. 530.
num. 22. lib. 4. Menoch. cons. 19. num. 24. lib. 1. Lup.
de illegit. comment. 3. §. 4. num. 40 cui sententiæ
adstipulatur Rota in causa Interamnen. de Paradisis
21. Nouembris 1596. coram Orano, quæ est
decis. 861. num. 2. & 3. p. 4. Et eo magis procedit,
cum agatur de legitimatione facta motu proprio,
vt benè per Bald. cons. 18. num. 5. in fin. vers. per
16 hoc facit. lib. 4. vbi quòd † in gratia motu proprio
sufficit derogatio generalis, & fortiùs quoniam
in legitimatione fuit in specie derogatũ omnibus,
& singulis legibus; sub rubrica, & auth.
quib. mod. natur. efficiantur legit. & C. de natur.
lib. & auth. & C. de incest. nupt. & tit. si de feudo
fuerit controuer. inter dom. & agnat. ex qua responsione
satis etiam tollitur aliud obiectum, quòd
non sit facta mentio ignobilitatis matris Frãciotti.
17 Secundò fuit responsum, quòd homicidiũ † commissum
ex alia causa, quàm matrimonij contrahẽdi,
non dirimit matrimoniũ contractum Emanuel.
Sà in summa in verb. matrimoniũ n. 7. Rodriquez
in sum. to. 1. c. 226. nu. 5. Vega in sum. to. 2. cap. 34.
cas. 120. Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 78. nu. 16.
Quare, cum de tempore homicidij Henricus haberet
vxorem, constat, homicidium non fuisse cõmissum
ex causa ducendi Faustinám, sed potius vt
liberior esset aditus ad libidinem, vt clarè deponũt
18 testes, & ideò non dirimit † matrimonium, vt per
Doct. prædictos, qui quamuis dicant, quod impedit
contrahendũ, non indè sequitur, tale præstare
impedimentũ, vt propterea Franciottus posset dici
spurius; quia vt aduertit Sãchez d. lib. 7. disp. 17.
19 nu. 9. huiusmodi impedimenta † præter votum, &
sponsalia vsu sunt abolita, & propterea lib. 8. disp.
24. n. 22. subdit, quòd si quis vxorẽ interficiat, alia
causa, quàm cõtractus alterius matrimonij, narrato
in dispensatione, se non interfecisse, si corã Ordinario
id iurauerit, non erit periurus; quia narratiua,
& dispensatio ipsa intelligitur de homicidio,
quod causet impedimentum ad contrahendum.
20 Nec dicatur, quòd cum in gratia † sint narrãda
illa, quæ potuissent mouere Principem ad illam
concedendum, vel denegandum Rot. dec. 61. de cõcess.
præb. in antiq. incip. Dominus Papa Gregorius,
ideò ne legitimatio ista ex defectu intentionis
corrueret, homicidium Pontifici debuisset exprimi;
Nam fuit responsum, istud esse intelligendum
quod ea, quæ secundùm communem vsum, & stylũ
Cancellariæ exprimenda sunt; aliàs enim nũquam
posset sciri, an Princeps gratiam fecisset, si fuisset
21 expressum, vel non, vt in puncto † d. decisionem
declarat Felin. in casu nostro nu. 19. de rescript. asserens
propterea, ad probabilem coniecturam recurrendum
esse, vel ad communem vsum litterarũ
22 per Principem concessarum, † vel solitarum concedi,
firmatque generalem regulam circa prædicta
in cap. super litteris nu. 8. vers. prima regula eod.
tit. Lap. alleg. 89. nu. 6. vbi adden. in littera R. Cassad.
dec. 12. nu. 14. de prob. Vndè cum hic stylus, &
23 litterarum consuetudo non † probetur, satis esse

debet, quòd exprimantur ea, quæ de Iure veniũt
exprimenda, nec curãdum, an si Papa sciuisset difficiliorem
se reddidisset ad concedendum. Rot. decis.
32. nu. 5. de rescript. in nou. duplicata apud Aegid.
dec. 697. num. 4. post med. vers. 3. principaliter.
Cald. cons. 6. ante fin. vers. per prædicta, de præben.
Felin. in c. postulasti nu. 1. col. 4. in fine, vers. declara
etiam notabiliter de rescript. & benè ad punctũ
Mohed. dec. 7. eod. tit. vbi ex eisdem rationibus Rota
24 dixit gratiã, † non fuisse de Iure subreptitiam,
etiam quòd non fuerit narratum, impetrantem
fuisse filium non hæretici, sed de hæresi accusati.
Secundæ verò obiectioni, quòd non fuerit facta
mentio filiorum Virginiæ; fuit responsum, quòd,
aut obiectum consideratur respectu primæ gratiæ,
aut secundæ, si respectu primæ, cessat omnis difficultas,
quoniam cum tunc viueret Virginia, de
25 Iure illius † solummodo erat facienda mentio,
Alex. cons. 60. nu. 22. vers. 3. ratio lib. 2. cum alijs
per Marescott. var. lib. 1. cap. 35. nu. 5. non autem
de filijs Gabr. cons. 23. nu. 16. lib. 2. Aut verò obiectum
cõsideratur respectu secundæ gratiæ. & omisso,
26 quòd dubia est conclusio, an mortua matre † in
legitimatione debeat fieri mentio filiorum, cum
Iura hoc non dicant, & loquantur tantùm de matre,
& sic de filia, non autem de illius filijs, idest de
nepotibus, vt fuit originale dictum Feder. de Sen.
cons. 57. in princ. quem sequitur Bald. cons. 56. per
tot. præsertim in fin. lib. 2. Ias. cons. 68. num. 10.
vol. 2. & cons. 110 nu. 8. vol. 4. & in l. Gallus §. &
quid si tantũ n. 104. vers. sed aduerte, ff. de liber. &
posthum. Fuit huic obiecto tripliciter responsum.
Primò quòd vbi etiam illud intraret, non tamen
27 potest opponi per D. Paulũ Æmilium † transuersalem;
quia, cum de eo non debuerit fieri mentio
in legitimatione. Alciat. resp. 8. nu. 11. vers. & respectu
Agnatorum vol. 4. Dec. cons. 367. nu. 5. de
communi Decian. resp. 9. nu. 77. lib. 4. Eugen. cons.
52. num. 60. licèt legitimatio alijs, de quibus men-
28 tio † facienda fuisset, non noceret, quoad ipsum
tamen D. Paulum Æmilium sustinetur, Ruin. cons.
81. nu. 8. & seqq. & cons. 93. num. 7. & seqq. lib. 3.
Ceph. cons. 285. num. 52. Bero. cons. 177. num. 81.
ad med. lib. 2. Gabr. de legit. concl. 7. nu. 28. limit. 5.
Honded. cons. 89. nu. 22. lib. 1. Gratian. discept. 49.
num. 71. sanct. mem. Greg. XV. decis. 82. num. 10.
vbi alij cumulantur.
Secundò fuit responsum, Papam nec de Virginia,
nec de eius filijs curasse; quia cum in prima
29 gratia fuerit narratum, Virginiam † esse nuptam,
ex hoc Papa potuit cogitare, ipsam habere filios,
Rot. apud Seraph. decis. 131. num. 3. & 4. quæ cogitatio
colligitur, etiam ex clausula, sine præiudicio,
&c. de qua statim dicetur Gabr. d. cons. 23.
30 nu. 18. lib. 2. & ideò, ad euitandum † subreptionem,
sufficit huiusmodi cogitatio generica. Ruin.
cons. 68. num. 4. cons. 75. num. 16. lib. 3. Menoch.
cons. 20. nu. 49. & 50. Gabr. cons. 23. nu. 18. & seqq.
31 Honded. cons. 89. nu. 27. lib. 1. Maximè † quia cũ
Papa præseruauerit solùm Iura Francisci fratris
Henrici, & vtriusque filiorum nasciturorum legitimorum,
& naturalium ibi, absque tamen dilecti
filij nobilis viri Francisci Vrsini prædicti, Henrici
germani fratris, ac illius, & eiusdem Henrici

filiorum masculorū, ex legitimo matrimonio pro-
32 creandorum præiudicio, &c. euidenter † constat,
Papam nedùm voluisse præiudicare Virginiæ, sed
etiam eius filijs iux. regul. l. cum Prætor. ff. de Iu-
dic. Socin. cons. 63. nu. 9. vers. non omitto lib. 3. Dec.
cons. 574. nu. 7. Molin. de primog. Hispan. lib. 3. c. 5.
nu. 45. Decian. respon. 127. num. 17. & seqq. lib. 1.
Rim. iun. cons. 46. num. 110.

Ex quibus sequitur, quòd cùm Papa in prima
gratia non curasset de Virginia, nec de filiis, & il-
lis voluerit præiudicare, nec etiam in secunda cen-
seatur curasse de solis filijs Virginiæ, sed illis vo-
luisse præiudicare, cum enim Virginia esset proxi-
33 mior, si illi præiudicare † voluit, multò magis di-
cendum est, voluisse præiudicare ipsius filijs re-
motioribus. Gabr. de stat. concl. 7. nu. 43. cum seqq.
Seraph. decis. 496. nu. 2. etiam quòd essent masculi,
cum descendant à fœmina, iuxtà tradita per Surd.
cons. 316. nu. 6. quæ omnia in prima gratia consi-
derata, & expressa censentur etiam considerata,
34 & expressa in secunda, cum † in ea fuerit insertus
totus tenor primarum litterarum, qui operatur, vt
omnes expressiones factæ in prima gratia censea-
tur factæ in secunda. Mohed. dec. 5. de rescrip. Sta-
phil. de litter. Iust. §. alterius num. 1. fol. mihi 472.
secūdum paruam impressionem. Gonz. super reg. 8.
glos. 32. num. 42.

Tertiò per aliquos ex Dominis fuit etiam re-
sponsum ex abundanti, quòd in omnem euentum
in secunda gratia nō erat facienda mentio filiorū
Virginiæ, quia prima gratia non conualidatur per
viam retrotractionis, sed fuit perfecta per actum
registrationis, qui deficiebat. Ad hoc probandum
duo sunt præmittenda, alterum, quòd admisso, sine
35 veri præiudicio, quòd actus † registrationis requi-
reretur in ista legitimatione, cum Bulla Pij IV.
loquatur solum de gratijs præiudicialibus Came-
ræ, legitimatio fuisset nulla, ex dicta non registra-
tione, non autem quòd de sui natura esset talis, vt
quia deficeret aliquid, quod à principio interue-
nire deberet, vel à principio subesset impedimen-
tum perpetuum, & isto casu gratia prima non pos-
set conualidari nisi per retrotractionem, secus au-
tem si deficiant illa, quæ de necessitate non respi-
ciunt initium, nec subest à principio perpetuum
36 impedimentum, quo sublato, † conualidatur per
viam remotionis obstaculi glos. in cap. non firma-
tur 18 in fin. de reg. iur. in 6. Nauar. cons. 12. per
tot. vbi declarat num. 4. de sponsal. secundum
primam impressionem. Secundum, quod debet
37 præmitti est, quòd quando agitur de actu † in-
choato perficiendo, id quod agitur circa perfe-
ctionem attribuitur ipsi principio, & illud solum
consideratur, Dec. in cap. licet causam n. 238. vers.
nec obstat de probat. Ias. in l. si quis in fundi voca-
38 bulo nu. 5. & seqq. ff. de legat. 1. Et hoc casu, † non
requiritur habilitas extremorum Ceph. cons. 618.
nu. 24. lib. 5. Adriā. Negusan. cons. 387. num. 34.
& 35. quia non agitur de retrotractione ad pri-
39 mam gratiam, quæ retrotractio † requirit extre-
ma habilia, iuxta theoricam Bart. in l. si quis pro
emptore num. 12. & seqq. ff. de vsucap. cum re-
gistratio non respiciat initium legitimationis. ad
40 effectum enim, vt intraret † retrotractio, opus es-
set, quòd prima gratia, ex se, à sui initio fuisset
nulla Adrian. Negusant. loco cit. num. 36.

Ex quibus duobus prænotatis sequitur, quòd in
secunda gratia non erat facienda mentio filiorum
41 Virginiæ, quia legitimatio † est consideranda
secundum tempus illius concessionis, à qua subli-
mius recipit suum esse, non autem secundum
tempus secundæ gratiæ l. legato seruo §. si vnus
ff. de legat. 3. l. repetundarum, ff. de test. l. quæri-
tur, ff. de stat. homin. benè Calderin. cons. 1. in
princ. de Test. Roman. consil. 443. num. 9. Qui di-
42 cunt, quòd in actu, † qui ex pluribus actibus cō-
sistit, & diuerso tempore perficitur, est iudican-
dum secundùm illam partem, à qua secundum
formam sublimiorem recipit suum esse, & sic cum
legitimatio sublimiorem formam recipit à prima
gratia Papæ, secundùm illud tempus est consi-
deranda, non autem secundùm tempus perfe-
ctionis, hoc est, supplementi registrationis, vt
43 per similes rationes de legitimatione † facta ab-
sente filio, & post obitum patris, cùm non fuerit
ab initio nulla, quòd possit ratificari, sunt decis.
sanct. mem. Gregor. 11. num. 5. & 82. num. 8.
Vndè si est inspiciendum prædictum tempus legi-
timationis, non erat opus facere mentionem de
filijs Virginiæ, sed sufficit, illam de ipsa Virginia
fuisse factam.

Nec dicatur, quòd prædicta procederent, si
durante tempore ad registrandum Virginia obijs-
set, quo casu esset attendendum tempus legiti-
mationis, cùm ante registrationem † gratia non
44 esset annullata; sed haberet implicitum statum
validitatis, vt in simili Anchar. consil. 123. incip.
vno ex Procuratoribus, num. 5. in fin. vers. bre-
uissimè. prout etiam loquuntur decisiones sanct.
mem. Gregor. scilicet quando legitimatio habet
implicitum statum validitatis, quod non fuit in
casu isto, cum ob non registrationem intra tres
menses per Constitutionem Pij Quarti fuerit an-
nullata; Quia hoc posset considerari, si ageretur
de retrotractione, sed cum de ea non agatur, ea-
dem est ratio in his terminis in vtroque casu,
cum Papa in secunda gratia non conualidet sim-
pliciter primam, sed auferendo defectum registra-
tionis conualidat in cōsequentiam legitimationē,
quæ per se non fuit nulla, sed ex defectu registra-
tionis. Quare cū Papa non fingat super ista legiti-
matione, illam simpliciter cōualidando, sed solum
45 tollat obstaculū registrationis, legitimatio † non
dicitur conualidata per viam retrotractionis; sed
dicitur perfecta per actū registrationis deficientē,
remouendo dictū obstaculū; Et ideò, vt dictum est,
46 actus, † idest legitimatio debet iudicari secundū
tempus primæ gratiæ, à qua suam formā sublimio-
rem recipit, cum remotio obstaculi importet fa-
47 cultatem vtendi † legitimatione, non autem noua
concessione, vt generaliter de remotione obstaculi
dicit Gemin in c. cū aliquibus n. 3. de rescript. n. 6.
vbi quòd rescriptum dans facultatem exercendi
48 actum directè † habenti potestatē, dicitur potius
exercitium potestatis. & prima gratia non dicitur
per viam retrotractationis, sed redijsse ad naturam
suam, per viam remotionis obstaculi, vt in simili
Bald. in c. cum accessissent nu. 43. de const.

Et

Et prædicta optimè comprobantur *ex textu in*
49 *d. cap. cum aliquib. de rescript. in 6.* vbi, † si Papa mandat, aliquem recipi in Canonicum, non obstantibus consuetudinibus, & statutis Ecclesiæ, quæ tollunt, & annullant potentiam Capituli cõferendi, vltra certum aliquem numerum, si prouisio Canonicatuum spectat ad Capitulum, nouus Canonicus extra numerum censetur receptus auctoritate ipsius Capituli, non autem Sedis Apostolicæ, cum Papa remoueat tantum obstaculum Statutorum, & Consuetudinem, per quam remotionem censetur annullata auctoritas extra numerum conferendi. Sicq. in proposito, cum Franciottus haberet legitimationem, & illa non
50 nõ posset iuuari, † cum non fuisset registrata, non recipit legitimationem à remotione obstaculi registrationis, sed ab ipsa legitimatione licèt ministerio remotionis obstaculi registrationis, vt de ligato manibus, & pedibus, qui non recipit potestatem ambulandi à soluente, sed illius ministerio à natura. *Monach. in d. c. cum aliquibus nu. 3.*

Nec prædictis obijciatur, quòd semper erit verum dicere, quòd de tempore secundæ gratiæ erat acquisitum ius filijs Virginiæ, cum obtinuerint primum locum; quia hoc nõ refert, cum non agatur de retrotractione, vt supra probatum est, sed solum, quòd tempus sit inspiciendum, & cum sit inspiciendum tempus primæ gratiæ, parum refert quod medio tempore Virginia obierit, & eius filij primum locum acquisiuerint, vt clarè probatur *ex cap. 2. qui filij sint legitimi*, vbi ad effectum legi-
51 timationis † attenditur tempus conceptionis; itaut si interim diuortium fiat, etiam per sententiam, quia, scilicet iudicetur, non potuisse matrimoniũ contrahi, cum ad effectum legitimationis sufficiat
52 † bona fides ab initio, etiam quòd per sentẽtiam, ius tertio quæratur, nihilominus illud initium est attendendum; ad idem est *text. in l. fin. C. de liber. caus.* vbi filij nati ex serua ante litem motam, ex
53 sententia lata super seruitute † non infertur præiudicium proli; cum sit considerandum initium. *Calder. cons. 1. ante fin.* Quare cum legitimatio suã formam sublimiorem recipiat à prima gratia, non
54 autem à † registratione, tempus primæ, non secundæ gratiæ non est attendendum; Et sic parum refert, quòd de tempore secundæ gratiæ filij Virginiæ obtinerent primum locum, per suprascripta, vt bene ad propositum *Crot. d. consil. 77. nu. 23. & 24. vers. sic etiam respondetur lib. 1.*

Quantum attinet ad tertium, & vltimũ caput, quod posset opponi contra legitimationem, videlicet de Bulla Pij Quarti contra illegitimos 48.
55 in nouo Bullario, fuit dictum, † quòd illa Constitutio, si agatur de sola acquisitione feudi, non facit ad casum nostrum, in quo legitimatus, sine dubio, est capax acquisitionis feudi. & in omni casu illa non refragatur; tollit enim legitimationes, quæ fiunt contra voluntatem testatoris, non autẽ
56 eas, quæ fiunt ad illius voluntatem, quidquid † dixerit *Odd. d. cons. 16. num. 14. & Honded. cons. 64. nu. 34. & 39. cum seqq. lib. 5.* ita respondent *Eugen. cons. 52. nu. 65. lib. 1. Ladercb. cons. 29. n. 23. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 10. num. 96. vers. extat etiam consimilis. Menoch. cons. 461. num. 9. & 30. Lup. de illegit. comment. 3. §. 1. num. 5. & in terminis constit. Veneta valde similes Decian. cõs. 42. nu. 38. lib. 1. Menoch. cons. 459. nu. 34. & 37. & cons. 461. num. 9. Mantic. de coniect. loco citato.* Quam sentẽtiam sequitur *Rot. in causa Bonon. de Maluetijs 24. Februarij 1610. coram bo. me. Card. Sacrato, quæ est decis. 488. par. 1. in recent.* Hic autem licet ageretur ad effectum successionis, nõ tamen constat legitimationem fuisse factam, aduersus voluntatem testatoris.

Et remouetur omnis dubietas; quia Gregorius in prædicta reualidatoria derogat Constit. Pij IV. & alijs Constitutionibus de registrandis; subdens postea *non obstantibus præmissis, & quibuscumq; Constitutionibus &c. ac litteris Apostolicis, contra illegitimos per d. Pium, ac etiam per piæ mem. Pium Quintum, & alios Romanos Pontifices prædecessores nostros &c.* Quamobrem cum deroget Constitutioni Pij Quarti contra illegitimos, & in hoc genere non reperiatur alia eiusdem Pontificis constitutio, nisi ista legitimationum moderatoria; satis videtur sublata per legitimationem Greg.
57 quòd satis est, cum in omni † casu materia derogationis pendeat à voluntate, & potestate derogantis, ex adduct. per *Alex. cons. 111. num. 13. in fin. cum seqq. lib. 6.* de qua hic non est ambigẽdũ.

Et ita conclusum negotio plenè discusso.

§ *Supra in eadem causa habētur aliæ decisiones sub diebus 8. Ianuarij 1627. & 25. Iunij eiusdem anni coram eodem bo. me. Reuerendiss. Coccino, sunt decisiones 36. & 93. & infra adest alia sub die 3. Augusti 1629. coram eodem, est decisio 316.*

EMIN.^MO ET REV.^MO D. CARD. VIRILI.

Romana Emolumentorum, siue dismembrationis officij.

Die Lunæ 5. Iulij 1627.

ARGVMENTVM.

Emolumentum concessum alicui, qui exercet aliquod officium, quando, & ex quibus colligatur, quod sit concessum intuitu personæ, vel officij.

SVMMARIVM.

1 *Gratia præsumitur personalis, & non realis.*
2 *Gratia intelligitur facta intuitu personæ, & non officij, si solũ nomen, & cognomen exprimatur.*
3 *Verbum tu, denotat personalitatem & num. 8.*
4 *Gratia dicitur personalis, si sit facta, durante vita tantum & num. 5.*
6 *Gratia concessa motu proprio & de plenitudine potestatis ex mera liberalitate Principis sine dubio suffragatur.*
7 *Dictio, ad instar, denotat similitudinem.*
9 *Conseruatorum Vrbis attestationi admodum deferendum videtur.*
10 *Verba, quando stent demonstratiuè, itaut non excludant personalitatem.*
11 *Obseruãtia facit licitum, quod aliàs esset illicitũ.*
12 *Gratia in effectu dicitur Papalis, si sit facta ex certa scientia contra quam de aliquo defectu opponi non potest & num. 13.*

14 Con-

14 *Confirmatio facta ex certa scientia, importat nouam concessionem, & gratiam Principis.*
15 *Diuersitas personarum arguit diuersitatem, & distinctionem officiorum.*
16 *Tertius, quando non possit dare de nullitate.*
17 *Concessio ex certa scientia operatur, vt non sit necessaria verificatio gratiarum.*
18 *Papa, quando dicatur noluisse ligare manus successorum.*
19 *Obseruantia interpretatiua, ex quibus oriatur.*
20 *In negocijs alienis quis sine deputatione non se regulariter intromittit.*
21 *Subreptio, & voluntatis defectus, vt euitentur, sufficit scientia virtualis, & expressio per aquipollentiam.*
22 *Papæ voluntas arguitur ex derogatione, & sufficit derogatio generalis.*
23 *Defensio non priuatiuè, sed cumulatiuè, an dicatur concessa.*
24 *Gratia aliqua, quæ non est annexa officio, sublato officio remanet gratia durante persona.*
25 *Expressio nominis proprij, cum cognomine, arguit in Principe notitiam personæ.*
26 *In Principe præsumitur causa concessionis, etiãsi non exprimatur.*
27 *Concessio in dubio censetur ex causa meritorum facta.*

DECISIO CI.

PROPOSITO extra Rotam dubio, An gratiæ de quibus agitur suffragentur DD. de Nerutijs, Domini affirmatiuè responderunt, & distinguendo gratias dixerunt, illam Clem. VIII. de anno 1593. concessam Dominico Nerutio super prouisione annua scut. 120. auri in auro non fuisse realem, idest factam intuitu officij Fiscalatus, sed personalem intuitu personæ ipsius Dominici, ita vt etiam si cessasset officium, nihilominus Dominicus frueretur gratia, & moti fuerunt Primò,
1 quia gratia † præsumitur personalis non realis, *c. possessiones, & ibi glos. magn. 16. quæst. 1. gloss. in c. cum venissent de instit. Dec. in l. in omnibus causis num. 3. vers. & in dubio. ff. de reg. iur. Cephal. cons. 615 num. 21. lib. 5.*

Secundò, quia in ista gratia nulla expressa mẽ-
2 tio fit de officio Fiscalatus, sed exprimitur † nomen proprium Dominici cum eius cognomine, & propter merita ob laudabiles labores per 30. annos, & ob ætatem prouectam conceditur gratia, vt commodius se sustentare valeat cum verbis ge-
3 minatis personalibus, nempe † te, tuorum meritorum &c. ex quibus arguitur gratiam esse personalem, *c. quoniam Abbas de offic. deleg. Ias. in l. more num. 65. ff. de iurisd. omn. iudic. Alex. cons. 86. num. 1. lib. 1. Natt. cons. 163. num. 7. & 9. & 164. nu. 20. & 21. lib. 1. Aym. cons. 209. nu. 6. & 9. lib. 5. Menoch. lib. 3. præsumpt. 103. nu. 9. & 12. Rot. in recent. decis. 733. nu. 7. & in fin. par. 2.*

Tertiò, quia Clemens cõstituit & largitur Do-
4 minico vita† durante supradictam prouisionem, & consequenter fauor est personalis *c. mandata de præsumpt. vbi Abb. num. 1. versic. sed ex verbis Felin. num. 2. versic. & idem Mantic. de tacit. lib. 1.*
5 *titul. 7. num. 5.* vbi enim ius † extinguitur morte, elargitio est personalis *Bero. cons. 173. nu. 68. lib. 1. Alciat. cons. 7. num. 15. lib. 4. Menoch. d. præsumpt. 103. num. 53.*

Vnde cum ista gratia Clemen. VIII. fuerit mo-
6 tu † proprio, & de plenitudine potestatis ex mera liberalitate Pontificis, vtiq. sine dubio suffragatur.

Dixerunt quoque gratiam confirmatoriã Gregorij XV. de anno 1621. ad fauorem Polidori Nerutij nepotis d. Dominici Nerutij super constituta prouisione annua scut. 150. monetæ esse pariter personalem, & suffragari, tum quia tàm in secreto, quàm in publico consilio fuit constituta supradicta prouisio supradicto Polidoro eius vita durante, & quod post eius obitum ad populum reuerteretur, & consequenter gratia est personalis ex supra deductis, tum etiam quia cum addatur prout, & quemadmodũ habebat Dominicus Nerutius patruus, sequitur, quod cum gratia patrui
7 esset personalis, ita & ista nepotis ad † instar illius, *l. pater familias ff. de verb. signific. l. quemadmodũ. ff. de acqu. possess. Angel. cons. 11. num. 4. Menoch. cons. 1. num. 20.* Tum quia cum fuerit processum per viam nouæ Constitutionis, non per viam augumenti, cum expressione nominis proprij & co-
8 gnominis, & cum verbis personalibus tu, † & te vtique ex ipsis personalitas considerata ostenditur, *Natt. d. cons. 164. num. 21. lib. 1. Rot. d. decis. 733. num. 7. par. 2. Menoch. d. præsumpt. 103. num. 9. & 12.* tum & vltimo, quia Conseruatores illius temporis attestantur concessionẽ nouæ prouisionis non fuisse factam intuitu officij Fiscalatus, sed intuitu personæ Polidori ob merita patrui, & pro-
9 pria, † cui attestationi admodum deferendum videtur, *Rot. in recent. decis. 525. num. 1. par. 2.* & in puncto attestationis Conseruatorum fuit dictum in *Romana officij 9. Maij 1625. coram R. P. D. Coccino Decano.*

Nec obstare visa fuerunt verba Polidoro Fisci, & Romani Populi Procuratoris, apposita in consilio secreto & publico, & verba apposita in confirmatione Gregorij XV. tu qui vt asseris Curiæ Capitolij & Fisci Procurator existis, quia cum ex tot supradictis pateat euidenter gratiam esse per-
10 sonalem, ita verba † stant demonstratiuè, & non excludunt personalitatem, *Canon. in cap. quoniã Abbas de offic. deleg. vbi Abb. num. 8. post med. Dec. n. 49. versic. secundo limitatur. Bero. n. 93. in princ. Abb. cons. 93. num. 1. in fin. lib. 1. Rot. in recent. d. decis. 733. nu. 7. vers. vnde licet. par. 2.*

Conseruatores verò in constituendis istis prouisionibus annalibus præcipuè, temporaliter ad vitam vnius personæ præuijs consilijs secreto, &
11 publico habent pro se † antiquissimam possessionem, quæ eis suffragatur *l. si pignora. §. fin. ff. de pignor. Aym. cons. 6. nu. 103. Surd. cons. 354. n. 5. lib. 3.* & cum apposuerint clausulam, reseruato beneplacito Apostolico, & inserto tenore, tàm secreti quàm publici consilij Gregorius XV. supplendo omnes & singulos, tàm iuris quàm facti defectus cum decreto irritanti confirmauerit, & robur apposuerit, itaque non sumus in confirmatione in forma communi, sed ex certa scientia, itaut in ef-
12 fectu dicatur gratia † Papalis, contra quam de aliquo defectu apponi non possit, *c. pastoralis. §.*

præ-

praeterea. in verb. certa scientia. de offic. deleg. c. si Apostolica de praeben. in 6. Dec. in cap. 1. nu. 46. & 47. de confirmat. util. vel inutil. Ferret. cons. 38. num. 6. & 7. Alex. cons. 30. num. 8. lib. 5. Paris. cons. 3. n. 39. & 40. lib. 4. Rota in recent. decis. 192. num. 2. & 3. par. 1. & decis. 461. num. 13. par. 1. & fuit dictum in Romana Dobaneriatus pecudū 5. Iulij 1574. coram bo. me. Robusterio, & in Gevunden. Canonicatus 11. Februarij 1598 coram bo. me. Orano, & in Abulen. iurisdictionis 22. Ianuarij 1588. coram eod.

Censuerunt quoque Domini suffragari & esse personalem gratiam Cōseruatorū de anno 1605. & confirmationem Pauli Quinti cum noua concessione ad fauorē eiusdem Dominici Nerutij super constitutione & deputatione Procuratoris & defensoris Gabellarum, cum salario, regalijs, & alijs emolumentis; cum Cōseruatores intuitu meritorum Dominici cōstituerint illum Procuratorem & defensorem, ex quo per 30. annos, & vltra negocia Populi Romani fideliter procurauerit, & signanter in tuenda, & defendenda Gabella Carnis operam suam laudabiliter præstiterit cum derogatione Statutorum, ac vita durante; vnde ista gratia quoque conseruatorum non fuit intuitu officij Fiscalatus, sed intuitu personæ ob merita & labores, & ad vitam, & sic personalis ex supra deductis.

Confirmatio quoque Pauli Quinti iuuat, & est personalis, quia est insertus totus tenor concessionis factæ per Conseruatores ob merita, & ad vitā, cum clausula, supplendo tàm iuris, quàm facti de-
13 fectus, & propterea confirmatio non † est in forma communi, sed ex certa scientia, & de aliquo defectu impugnari non potest ex supra allegatis.

Tanto magis, quia idem Paulus Quintus pro maiori cautela eundem Dominicum Procuratorem, & defensorem Gabellæ, cum salario, & regalijs de nouo ad vitam constituit, & deputat cum
14 derogatione statutorum, & cum simul † in confirmatione ex certa scientia ista verba importāt nouam concessionem, & gratiam ipsiusmet Pontificis, *Cassad. decis. 1. nu. 3. de confirmat. util. vel inutil. Rota in recent. decis. 94. nu. 10. & 192. n. 2. & decis. 210. nu. 6. par. 1. & decis. 513. n. 6. par. 2. recent. & fuit dictum in supradicta Romana Dobaneriatus pecudum 5. Iulij 1574. coram bon. me. Robusterio.*

Coadiutoriam quoque in d. officio Procuratoris & defensoris Gabellæ ad fauorem Polidori, & Lelij de Nerutijs datam per Conseruatores, pronunciarunt DD. suffragari & esse personalem, cum fuerit concessa ob ætatem 77 annorum Dominici, & ob labores per 30 annos cum futura successione vita durante Polidori, & Lelij, & sic personalis nō intuitu officij Fiscalatus, cum in officio Fiscalatus non fuerit data coadiutoria, & tunc Polidorus non esset Fiscalis, nec Lelius vnquam Fisca-
15 latus officium obtinuerit, ex qua † diuersitate personarum, quæ non erant Fiscales arguitur distinctio & diuersitas officiorum, *Rot. Ianuen. decis. 179. num. 6. Seraph. decis. 164. nu. 2. Lancellot. de attent. par. 2. cap. 12. limit. 2. num 10.*

Confirmatio quoque coadiutoriæ per Paulum Quintum fuit non in forma communi, sed ex certa scientia inserto toto tenore coadiutoriæ, cum clausula supplentes omnes tàm iuris, quàm facti defectus, & pro maiori cautela ipsemet Paulus Quintus in coadiutores cum futura successione vita eorum durante constituit & deputat, & propterea tàm in vim confirmationis, quàm in vim nouæ concessionis ob certam scientiam coadiutoria est personalis, & suffragatur per præallegata.

Non obstat defectus potestatis Cōseruatorum obreptionis, & intentionis Pontificis, quia omisso quod si ista intrarent, redditus redirent ad Senatum Romanum, cum gratiæ non sint intuitu fiscalatus, sed personales, & ideo Procurator Fisca-
16 lis † cum sua non intersit, de nullitate & obreptione dare non possit. *Seraph. decis. 278. num. 1. Rot. diuers. decis. 133. nu. 12. par. 2.* facultas Conseruatorum apparet ex ipsamet erectione Gabellæ Carnis, in qua Pius Quintus dat facultatem Conseruatoribus deputandi officiales quos, & quot, & ad quod tempus voluerint, vt in puncto *Mandos. in reg. 16. quæst. 20. nu. 3. Cassad. decis. 14. nu. 2. de præbend.* vnde multo magis potuerunt deputare temporaliter, & ad vitam certarum personarum erga Populum Romanum benemerentium, concurrente confirmatione, & noua concessione Sedis Apostolicæ ex certa scientia tollendo omnes
17 defectus, quæ noua concessio † ex certa scientia operatur, vt non sit necessaria verificatio gratiarum, cum si non valeant in vim confirmationum, substinentur vigore nouarum cōcessionum, *Butr. in c. inter dilectos num. 13 versic. sed si ex primo de fid. instrum. Ruin. cons. 31. nu. 6. & cons. 231. nu. 5. lib. 1. Rot. decis. 36. nu. 7. par. 2. diuers.*

Non obstat quod Clemens VIII. prohibuerit erectiones nouorum officiorum contra formam statutorum; quia Clemens loquitur si erectio fie-
18 ret absque † confirmatione Apostolica, noluit enim Clemens ligare manus Pontificum, nec loquitur quando in ipsa erectione Gabellæ est data facultas prout hic à Pio V. deputandi officiales quos & quot voluerint, & prohibitio Clementis procederet si priuatiuè crearetur nouus defensor cum præiudicio tertij, cui emolumenta propria tollerentur, secus prout hic cumulatiuè cum assignatione nouorum emolumentorum, quia tunc non intrat prohibitio Clementis, ad notat. per *Dec. cons. 3. num. 3. Rolan. cons. 8. num. 7. lib. 2. Surd. cons. 56. num. 19. & seq.* & cum tàm Clemens VIII. quàm alii Pontifices successores confirmauerint erectiones aliorum ac diuersorum of-
19 ficiorum, satis oritur † obseruantia interpretatiua, quod Clemens VIII. non intellexit, si erectio facta à Conseruatoribus à Sede Apostolica confirmaretur, & multo magis si de nouo ex certa scientia concederetur, *l. si de interpretatione. ff. de leg. Bero. cons. 181. num. 5. lib. 3. Buratt. cons. 321. nu. 26. & seq. lib. 3.* & in puncto *fuit dictum in Conchen. beneficij de valde iudios 13. Iunij 1612. & in Romana artis sutoria 20. Martij 1620. coram bon. me. Card. Sacrato.* & ex derogatione facta per Pōtifices colligitur clara eorum voluntas, *Bald. in l. eam quam. num. 36. C. de fideicom.*

Defectus verò subreptionis, & intentionis Papæ

pæ nõ subsistit ex eo, quod Papa ignorauerat Procuratore m Fiscalem eo ipso quod esset Fiscalis esse Procuratorem, & defensorem Gabellæ Carnis ex dispositione statuti, quia cum in cõfirmatione, & concessione Apostolica Pauli V. fuerit narratũ Dominicum per 30. annos, & vltra, negotia Populi Romani rectè, & fideliter procurasse, & signanter in tuenda, ac defendenda Gabella Carnis laudabiliter operam præstitisse, quod non ex sua liberalitate, sed ratione officij fecisse Papa intelle-
20 xit, cum quis regulariter † in negotijs alienis sine deputatione non se intromittat, consequenter ex istis verbis expressis circa laudabilem defensionẽ Gabellæ Carnis Pontifex potuit in genere cogitare, quod sufficit ad euitandam subreptionem, & defectum intentionis, *l. qui iure militari. ff. de testam. milit. Felin. in c. nonnulli. num.* 18. *post med. de rescript. Veral. decis.* 49. *n.* 5. *p.* 1. *Rot. in recent. decis.* 38. *num.* 3. *& decis.* 210. *nu.* 5. *par.* 1. & suffi-
21 cit scientia † virtualis, & expressio per æquipollens ad euitandam subreptionem, & defectum intentionis, *Castad. decis.* 12. *num.* 3. *Verall. decis.* 217. *num.* 1. *& decis.* 222. *num.* 1. *par.* 3. & ex
22 derogatione statutorum arguitur † voluntas Papæ, & derogatio generalis statutorum sufficit *Bart. in extrau. ad reprimen. in verb. non obstant. n.* 2. *Ias. cõs.* 110. *col.* 4. *ad fin. vers.* 11. *moueor lib.* 4. *Bart. cons.* 147. *n.* 2. *lib.* 3. *Rot. in decis.* 506. *n.* 5. *p.* 1.

Nec de aliquo præiudicio Procuratoris Fiscalis Populi Romani agitur, quia emolumẽta propria Fiscalatus non fuerunt in aliquo diminuta, sed po-
23 tius labor, cum defensio † non priuatiuè, sed cumulatiuè dicatur cõcessa, *Rot in recent. decis.* 533. *num.* 2. *p.* 2. *Dec. cons.* 3. *nu.* 3. *Rolan. cons.* 8. *num.* 7. *lib.* 2. *Surd. cons.* 56. *num.* 19. & oritur vtilitas Populi Romani cũ admodum expediat habere plures defensores, & officiales, *Bald. in l. vnica §. vbi autem. num.* 6. *in fin. C. de caduc. tollen. Afflict. decis.* 41. *nu.* 2. *Boer. decis.* 347. *nu.* 5. *prope fin.*

Non obstat quod officium quoque Fiscalatus fuerit concessum ad vitam, & illud fuerit alteri concessum, quia cum gratiæ supradictæ non sint
24 annexæ officio Fiscalatus, sed sint † personales ex supra iam deductis, sublato Fiscalatu remanent gratiæ durante persona, *Rot. in recent. d. decis.* 733. *nu.* 5. *& seq. par.* 2.

Non obstat, quod Papa non habuerit notitiam personæ Polidori, & ista concessio fuerit sine causa, quia ratione officij Polidorus erat notus Papæ,
25 & expressio † nominis proprij cum cognomine arguit in Papa notitiam personæ, *Rot. in recent. d. decis.* 733. *num.* 7. *post med. par.* 2. & in Principe
26 causa † concessionis præsumitur, quamuis non exprimatur *Socc. iun. in l. Gallus. §. & quid si tãtum. num.* 110. *ff. de lib. & posthu. Odd. de restit. in integr. par.* 2. *q.* 99. *art.* 9 *num.* 68. *& seq.* & causa meritorum fuit ex persona patrui, & etiam ipsius
27 met Polidori, & in dubio concessio † præsumitur ex causa meritorum, *Tiraq. in l. si vnquam in verb. donatione largitus num.* 71. *&* 74. *in fin. C. de reuocan. donat.* & de donatione facta à Principe *fuit dictum in Rauennaten. bonorum* 8. *Iunij* 1588. *coram bo. me. Bubalo.*

Et ita vtraq; parte informante fuit resolutũ &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Teruleñ prætensæ erectionis beneficij.

Die Lunæ 5. *Iulij* 1627.

ARGVMENTVM.

Gesta omnia post inhibitionem Rotalem sunt attentata, & ista inhibitio, siue iusta, siue iniusta est timenda. Sẽtentiæ executio non est retardanda, quando sumus in tertia instantia, sed stante inhibitione Rotali est attẽtata.

SVMMARIVM.

1 *Gesta post inhibitionem Rotalem omnia sunt attentata, & ideo veniunt reuocanda.*

2 *Inhibitio Rotalis siue sit iusta, siue iniusta est timenda.*

3 *Si enim simus in Curia facile est adire signaturam pro remedio.*

4 *Si vero in partibus, non est aperienda via inferioribus cognoscendi de viribus inhibitionis.*

5 *Gesta omnia post interpositam appellationem sunt attentata.*

6 *Sententiæ executio non est retardanda, quando est lata in tertia instantia.*

7 *Sententia lata in iudicio summarijssimo non facit numerum.*

8 *Executio trium conformium post inhibitionem Rotalem est attentata.*

DECISIO CII.

FVIT resolutum ad fauorem Beneficiatorũ sententiam Nuntij Hispaniarum, & alia om-
1 nia inde sequuta † post inhibitionem Rotalem esse attentata, & ideo reuocanda *ad l. primam. §.* 1. *ff. de nou. oper. nunc. cap. significantibus extra de appell. Lancell. de attent. post inhibit. ampliat.* 6. *nu.* 2. *Caputaq. dec.* 93. *par.* 3.

Neque obstat, quod per dictos Beneficiatos esset introducta causa appellationis coram Nuncio, antequam per eosdem committeretur in Rota, & concederetur inhibitio, nulla etiam facta men-
2 tione litis, nec præuia auocatione; quia † inhibitio Rotalis siue iusta, siue iniusta est timenda. Si
3 enim † sumus in Curia, facile est adire signaturam
4 pro remedio, si verò in partibus, vt hic, non † est aperienda via inferioribus cognoscendi de viribus inhibitionis, *Achil. decis.* 29. *de appell. Greg. XV. decis.* 435. *& ibi Add. num.* 4. *Rot. decis.* 519. *n.* 10. *par.* 1. *recent.*

Et in omnem casum ex quo à dicta sententia Nuncij fuit legitimè appellatum, relaxatio executorialiũ, executio earũdem declaratoria, interdictũ inuocatio brachij sæcularis, præceptũ cessa-
5 tionis à Diuinis, & alia † omnia in executionem dictæ sententiæ sequuta fuerunt attentata, *cap. non solum de appellat. in* 6. *Lancellot. de attent. par.* 2. *cap.* 12. *in præfat. in fin. Rot. decis.* 508. *num* 1. *par.* 1. *recent.*

6 Non obstat si dicatur, quod executio † non erat retardanda, ex quo Nuncij sententia fuit lata in tertia instantia, quia vltra quòd non est verum;

quia

7 quia immò fuit lata in secunda; cum † prima ordinarij Teruleñ. fuerit dumtaxat, super summarijssimo possessorio retinendæ, etiam executio
8 † trium conformium post inhibitionem Rotalem est attentata. *Lancell. de attent. post inhibit. amp. 6. nu. 3. Rot. apud Greg. XV. d. decis. 435. nu. 3.* & alibi sæpius.

Et ita &c. vtraque &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Romana Pecuniaria.

Die Lunæ 8. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Procurator lædens suum principalem, quando teneatur ad interesse, & alia de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum facit probationem probatam, & rem certam.*
2 *Confessio propria est maior omni probatione, etiam instrumentali.*
3 *Conuentiones posteriores derogant prioribus.*
4 *Pacta vltima prioribus contraria eis derogant.*
5 *Singula, quæ non prosunt, iuncta iuuant.*
6 *Singula iuncta tunc prosunt, quando sunt in sua specie perfecta.*
7 *Singula quæ nõ prosunt, nec multiplicata iuuãt.*
8 *Singula, quæ sunt imperfecta in sua specie, nulla ratione possunt coniungi ad faciendam aliquam probationem.*
9 *Scriptura, quæ non est legitimè recognita, nullam probationem facit.*
10 *Procurator non potest aliquid alienare sine mandato Domini.*
11 *Procurator lædens suum Dominum, tenetur ad interesse, si sit soluendo.*
12 *Ratificatio subsequuta tollit omnem difficultatem mandati.*
13 *Quod procedit etiam respectu eorum, quæ exigũt speciale mandatum.*
14 *Ex procuratoris facto, si Dominus damnum sentiat, debet prius agere contra procuratorem, si sit soluendo, sin minus potest petere restitutionem in integrum. num. 14. & 25.*
16 *Prohibito vno, censentur prohibita omnia, per quæ peruenitur ad illud.*
17 *Dominium alicuius rei apud duas personas in solidum esse non potest.*
18 *Reseruatio facultatis liberè disponendi, etiam cum quibuscumque clausulis amplissimis concepta, est intelligenda de facultate administrandi, & exigendi.*
19 *Procurator quantumuis generalis, & cum libera, non potest facere actum ad sui commodum in præiudicium Domini.*
20 *Culpa non obligat cessante fraude.*
21 *Dolo id præsumitur quis facere, quando fecit illud, quod non debuit.*
22 *Approbatio inducitur per taciturnitatem.*
23 *Scientia ad hoc vt præiudicet, debet plenè, & concludenter probari.*
24 *Pacta non præsumuntur.*
25 *Re duobus vendita ille præfertur, cui primum res fuit tradita.*
27 *Ad non factum quotiescumque quis obligatur, si contraueniat, succedit obligatio ad interesse erga partem læsam, etiamsi factum subsistat.*
28 *Debitum proprium, vt quis soluat, non debet vendere bona aliena.*
29 *Ad interesse non debet quis condemnari, si fecerit aliquid sine dolo.*

DECISIO CIII.

IN vltima decisione in hac causa facta sub die 7. Iunij præteriti coram me, * duo fuerunt firmata. Primò, quòd creditum Dominorum de Montautis cum Zeccadoro erat scut. 6000. Secundò, quòd Zeccadorus tenebatur ad interesse ad rationem fructuũ, qui percepti fuissent ex locis Montium, quos vendidit. Et causa super ijsdem proposita, Domini perstiterunt in resolutis.

Primum enim visum fuit nullatenus posse controuerti, cum Montauti habeant intentionem fundatam in instrumento vẽditionis Castri, quod
1 † facit probationem probatam, & rem certam, *Ias. in l. 1. num. 10. ff. de nou. oper. nunc. Crauet. cons. 382. num. 8. Soccin. cons. 87. num. 23. ad fin. vers. primo quia lib. 3. Natt. cons. 145. num. 1. & 177 pariter nu. 1. vol. 1. latè Tiraq. de retract. lign. §. 2. glos. 1. nu. 20. & seqq. Gonzal. ad reg. 8. gloss. 64. nu. 5.* quàm in eiusdem Zeccadori obligatio-
2 ne, ac confessione, † quæ maior est quacumq; probatione etiam instrumentali, *l. sed & si possessori. §. penult. ff. de iureiur. Bald. cons. 192. nu. 8. vers. verumtamen, vt dixi lib. 2. Crauet. cons. 61. nu. 3.*

Nec obstant allegatæ conuentiones anni 1601. quia præterquam quod non satis iustificantur per scripturam, quæ datur in summ. num. 5. quæ non est in actis, nec in forma probanti, leguntur factæ inter Montautos, & D. Andouinum patrem DD. de Taurinis, qui hodie sunt in causa, & sic inter personas diuersas duos annos ante instrumẽtum dictæ venditionis, quod cum per tanti temporis
3 spatium sit posterius, † vel derogat prætatis conuentionibus, *l. sed & posteriores ff. de legib. Abb. cons. 94. num. 3. in fin. lib. 2. Alex. cons. 122. in princ. lib. 4.* qui dicit hoc etiam procedere in contractibus per *textum in l. cum plures. §. borrei. ff. locat.* vel saltem inducit † certam probationem,
4 quòd à dictis conuentionibus fuerit recessum ad *text in l. pacta nouissima. C. de pact. & not. in l. fin. C. de nouat. Anchar. cons. 188. num. 8. Alex. d. cons. 122. num. 1. lib. 4. san. mem. Greg. dec. 76. num. 1.* Vnde tanto minus de veritate contentorum in dicto instrumento venditionis dubitari potest, cum vltra obligationem, & confessionem claram Zeccadori emanatam in vim dicti instrumẽti, tàm Dominici de Montautis, quàm Domini de Taurinis dictum instrumentum, ac in eo contenta expressè ratificauerint.

Nec dicatur, quòd si dictæ conuentiones per se non sufficiunt, saltem iunctæ instrumento diuisionis pretij dicti Castri subsequutæ inter Mõtautos, & Taurinos de anno 1611. ac cõfessionibus emanatis in pluribus litteris Montautorũ faciant cõcludentem probationem, quod per huiusmodi instru-

strumentum venditionis non fuerit recessum à dictis conuentionibus saltem in rei veritate, quicquid sit per apparentiam ad regulam, quæ non
5 † prosunt singula iuncta iuuant *c. cum causam de prob. l. 2. §. atas, & ibi gloss. ff. de excus. tut.* quia aduertendum est, quòd dicta regula non pro-
6 cedit, quando † illa singula in sua specie sunt imperfecta, vt per *Bald. in l. si quis ex argentarijs. §. 1. nu. 2. in 4 not. ff. de edend. tenuit Alex. cons. 11. nu. 3. & seqq. lib. 4. & cons. 13. num. 19. lib. 1. Ias. latè in l. admonendi num. 257. ff. de iureiur. Crauett. cons. 216. nu. 12.* tunc enim intrat regula
7 contraria, quæ non † prosunt singula, nec multiplicata iuuant *l. spadonem. § iura. ff. de excus. tut.* vnde in casu isto cum euidenter constet, nullum fieri posse fundamentum in prædictis conuentionibus, quia scilicet nullatenus iustificatur, & quatenus iustificarentur, nō essent attendendæ ex supra deductis, illæ non solum dici nō possunt per-
8 fectæ in sua specie, sed immò sunt, † ac si non essent, ideoq. nulla ratione possunt coniungi ad inducendam aliquam probationem, bene *Crauet. in puncto d. cons. 216. loco cit.*

Quæ tanto magis procedunt, cum minus obstet instrumentum allegatæ diuisionis pretij d. Castri, quia prçterquam quod est initū septem annos post venditionem locorum montiū factam à Zeccadoro, cui idcirco nullatenus potest suffragari; quia vt iā fuit resolutum sub die 26 Iunij 1624. & 21. Februarij 1625. Zeccadorus tenetur Montautis ad solutionem interesse pro rata, in qua de tempore venditionis locorum montiū fuerunt satisfacti. In omni casu posset quidem operari, vt dicatur recessum ab instrum. venditionis Castri, & eiusdem instrumenti ratificatione ex supra deductis, sed nūquam detruet præfatum instrumentum, itaut de tempore venditionis locorum montiū possit dici, quod Montauti tūc essent satisfacti, & quòd Zeccadorus non esset verè illorum debitor in dicta summa scut. 6000.

Nec tandem officiunt prætēsæ litteræ Iulij Mōtauti scriptæ 23. Augusti 1603. in quibus dicitur contineri, quod Iulius ad petitionem Zeccadori transmittebat copiam dd. conuentionum, signum euidens, quod Montauti non erant verè creditores scut. 6000 sed solummodo tertiæ partis totius pretij Castri venditi iuxta formā dd. conuentionū.
9 Quia fuit responsum primò quod cū d. † littera nō sint legitimæ recognitæ, nullā faciunt probationē *DD. in l. admonendi, vbi Ias. num. 83. & in repet. nu. 139 ff. de iureiur. & in l comparationes. C. de fid. instr. u. Bart. in l nuda ratio. nu. 10. ff. de donat. Felyn. in cap 2. nu. 17. de fid. instrum.* Secūdò fuit responsum quod quatenus legitimè constaret de prædictis conuētionibus omnia, quæ ex illis deducuntur, possent quidem conferre ad probandam minorem quantitatem crediti Mōtautorum habito respectu ad Taurinos, cū quibus nihil hodie super hoc controuertitur, sed nunquam poterūt operari, vt Zeccadorus non debeat dici verus, & legitimus debitor Mōtautorū in d. summa scut. 6000. cuius rei est euidens argumētum, quod si Zeccadorus præfatam summam Montautis soluisset, vtique bene soluisset, immò quòd illam non poterat soluere Taurinis, nisi de ordine Montautorū, quibus actio directa contra Zeccadorū competebat.

Quo verò ad secūdum, si Zeccadorus ex pecunijs, & nomine Montautorum emit loca montiū,
10 vtique vel illa non poterat sine mandato, † & causa alienare, vel si illa alienauit, tenetur ad interesse, vt in *alleg. si mandauero §. Iulianus. in fin. ff. mand. l. si sine. §. modestinus. ff. de admin. tut. l. qui*
11 *aliena. ff. de neg. gest.* quia † procurator lædens tenetur ad interesse, si sit soluendo *l. & eleganter §. si dolo. vbi Bart. de dol. bene Abb. in c. cum venissent num. 17. de rest. in integr.*

Nec dicatur ista non habere locum in casu nostro. Primò, ex quo non constat Zeccadorum habuisse aliquod mandatum à Montautis ad emendum d. loca montium, ideoq. non posse teneri ad aliquod interesse. Secundò, quia Zeccadorus vigore omnimodæ dispositionis, quam sibi reseruauerat in emptione dictorum locorum montium potuit illa ad libitum alienare, itaut non ideo teneatur ad dicta interesse. Tertiò, quia in omni casu illa ex legitima causa alienauit.

Nam circa primum, supposito etiam citra veri præiudicium, quòd iura allegata supponant mandatum, vel aliquam obligationem, illud in hoc casu visum fuit non posse controuerti tàm ex litteris Iulij Mōtauti scriptis de mēse Aprilis anni 1613. quā ex ratificatione subsequuta vigore exactionis fructuum dictorum locorum montium factæ per Montautos vt fuit ponderatum in prçcedenti decisione. Nec subsistit, quòd immò dictæ litteræ excludant potius mandatum, cum videantur continere prohibitionem inuestiendi pecunias; quia aduertēdum est, quod huiusmodi litteræ quamuis contineāt, quòd fiat inuestimentum ad minorem summam, qua fieri possit, non tamen absolutè prohibent inuestimentū, vnde cum habeant implicitā cōcessionem ad aliquam summam arbitrio Zeccadoi, dubitari non potest, quin respectu illius resul-
12 tet sufficiēs mandatum, maximè cum † ratificatio subsequuta omnem tollat difficultatem ad *tex. in*
13 *l. Paulus. ff. rem rat. haber.* etiam respectu † eorū, quæ exegissent speciale mandatum, *Rot. decis. 525. num. 5. & addex. ad decis. 295. nu. 6. san. me. Greg.*

Circa verò secundum hodie nō controuertitur, An Zeccadorus vigore dispositionis, quam sibi in dictorum locorū emptione reseruauerat potuerit alienare ad effectum, vt huiusmodi alienatio sustineatur, & Montauti non possint habere regressū ad dicta loca montium, sed dicitur, quod cum ex dicta alienatione Montautis damnum resultauerit,
14 vtique † tenetur ipsis prçstare quanti eorū interest dicta loca non fuisse alienata ex *d. l. & eleganter §. si dolo, vbi Bart. ff de dolo, & ex Abb. in d. cum venissent. nu. 17. de restit. in integr.* vbi habetur quòd
15 si Dñs ex facto † procuratoris sentit damnum, debet primò agere cōtra procuratorem, ex cuius facto damnum sensit, si sit soluendo, si verò non sit soluēdo potest in subsidium petere restitutionem in integrum. In proposito autem cū ex facto Zeccadori alienantis Montauti damnum senserint, & Zeccadorus sit soluendo, debent primò contra ipsum agere. Nec potest fieri vis in dicta reseruatione liberè disponendi. Primò, quia sicuti Zeccadorus non potuisset alienare dicta loca montiū, si illa sine dicta reseruatione, sed simpliciter nomine,

mine, & sub dispositione Montautorum emisset,
ità nec potuit di tam dispositionem sibi reseruare
16 ex vulgata regula, quòd † prohibito vno censen-
tur prohibita omnia, per quæ peruenitur ad illud
l.oratio, ff.de sponsalib. l.pupillus. ff sed si per in-
terpositum, ff.de auct.tut. c.præterea de offic.deleg.
Secundò, quia cum repugnaret, quòd Zeccadorus
emisset nomine, & ex pecunijs Montautorum, &
tamen posset ad sui libitum in eorumdem præiudi-
cium vigore dictæ reseruationis alienare, quod si
diceretur, ex consequenti admittendum esset do-
17 minium † dictorum locorũ montium æquè fuisse
apud Zeccadorum, & Montautos contra text. in
l.si vt certo §.si duobus vehiculum ff.commod. Ad
tollendam huiusmodi repugnantiam dicta reser-
uatio facultatis liberè disponendi, etiam quibus-
cumque amplissimis clausulis concepta, erat in-
18 telligenda † de facultate administrandi, & exigẽ-
di, vt in simili voluerunt Addent.ad Bald.in l.cre-
ditor, §.lucius in fin. addit. ff. mand. & in puncto
Rota resoluit in causa Romana Officij 30. Ianua-
rij 1609.coram bo.me.Card.Lancellotto, & in
causa Romana census 22. Iunij 1609. coram me,
& 18.Martij 1611.coram Illustriss.Caual. & in
recent. dec.425. nu.7.par.1. Ideoq. dicta facultas
liberè administrandi, & exigendi nullatenus po-
terat extendi ad alienationem præiudicantem
19 Montautis, quia procurator quantumcumque †
generalis, & cum libera non potest facere actum
ad sui commodum, & præiudicium Domini l.con-
tra iuris, §.si filius, ff.de pact.Bald.in d.l.creditor
§.lucius, ff.mand. Dec. cons.402. num 9. & sanct.
mem.Greg.dec.311.num.4.

Nec dicatur sufficere, quòd absit dolus, qui so-
lus in huiusmodi libera administratione intelligi-
20 tur exceptus, ità vt culpa † non obliget cessante
fraude, l.in venditione §. de tẽpore ff.de ben. auct.
Iud.possid. & ibi Bar.in §.si quis fructus propè fi-
nem, quod etiam videtur expressum in d.l. creditor
§ lucius ff.mand. & in d.l. & elegãter, §.si dolo.ff.de
dolo. Abb.in d.c. cũ venissent n.17. vnà cũ alijs in
contrarium deductis. Quia cum, vt superius dictũ
fuit Zeccadorus, vel non posset huiusmodi facul-
tatem sibi reseruare, vel si poterat illa non exten-
deretur ad facultatem alienandi, vtique alienatio
21 subsequuta non potuit esse sine dolo quia † præ-
sumitur dolo facere, qui fecit, quod non debuit l.tu-
tor. qui repertorium, ff.de administ.tut l.dolo ff.ad
l.falcid.l.si procuratorem, §.dolo, ff.mand.

Et hinc non officit, quod exactio fructuum facta
per Montautos haberet annexam scientiam huius-
modi facultatis, quam sibi Zeccadorus reseruaue-
22 rat, quam ideò Montauti per taciturnitatem †
censentur approbasse ad gloss. notabilem in c. cum
olim in verb. Protinus, de offic. deleg. Quia vltra
quod cũ intentio Zeccadori consistat in hac scien-
23 tia, debet plenè, † & concludenter probari Bar.
in l omnes in princ. C.de Agricol. & censit.lib.11.
Angel.in auth.de eccles. tit. §.pen. in fin & in l.1.
C.de Nili aggerib. quos refert, & sequitur in pun-
cto Dec.in cons.437.nu.3. Non autem præsumpti-
uè, quia in hoc casu talis scientia tanquam æqui-
pollens mandato est quid facti. l.cons. in fin.ff. de
24 curat. furios. & ideò † non præsumitur c. cum in
iure de offic.deleg. l.in bello, §.capta, ff.de ca. l.1.
C.de prob. Abb.cons.36.nu.1.vers 2. casu lib 2. &
in terminis Dec.d.cons.437. num.2. Cessat omnis
difficultas, quia cum, vt dictum est, dicta reserua-
tio liberè disponendi sit intelligenda de facultate
administrandi, & exigendi, non autem alienandi,
supposito etiam citra veri præiudicium, quòd
Montauti de illa scientiam habuerint, id vtique
non potest suffragari Zeccadoro ad effectum alie-
nationis.

Nec est verum implicare cõtradictionem, quòd
alienatio facta per Zeccadorum sustineatur, & ta-
men Zeccadorus teneatur ad interesse, quia in
hoc habemus claram dispositionem text.in d.l. &
25 eleganter, §.si dolo ff.de dol. vbi valet † factum
procuratoris, & tamen procurator tenetur ad in-
teresse, quamuis si procurator non sit soluendo cõ-
petat domino via restitutionis in integrum, vt etiã
per Abb.in d.c. cum venissent nu.17. de rest. in
integr. facit etiam text.in l diligenter in vers.item
si mandauero, ff.mand. Vbi si mandauero tibi, vt
fundum meum centum venderes, tùque eum no-
naginta vendideris, si fundum petam, obstabit mihi
exceptio mandati, si reliquum quod deest manda-
to meo præstes, & sic non implicat contradictio-
nem, quòd sustineatur venditio, & procurator sol-
26 uat interesse, vt etiam dicitur de eo, † qui rem
vni vendidit, & tradidit, quàm prius alteri vendi-
derat, in l.quoties, vbi gloss. & DD.ff.de rei vendic.
Gabr. qui alios refert concl.2. num.6. de empt. &
vendit. & generalis est regula, quòd quotiescũ-
27 que aliquis obligatur † ad non factum, si contra-
ueniat, succedit obligatio ad interesse erga partem
læsam, etiam si factum subsistat, vt per DD. in l.4.
§.Cato, & in l.stipulationes non diuiduntur, ff.
de verb.obligat.

Circa verò tertium. Visum fuit non constare de
causis legitimis, quæ potuerint, aut debuerint mo-
uere Zeccadorum ad faciendam huiusmodi alie-
nationem. Nam quòd Zeccadorus alienauerit in
exequutionem mandati habiti à Montautis de sol-
uendo Mottæ procuratori Taurinorum non benè
iustificatur, cum tale mandatum acceptare expres-
sè recusauerit, vt in eius litteris scriptis de Men-
se Ianuarij anni 1605. ibi, replico à V.S. la cag-
gione, per la quale non hò voluto pagare il restante
de denari. Vndè frustra prætenditur posse deduci
acceptatio, siuè effectuatio dicti mandati ex solu-
tione pecuniarum facta per Zeccadorum præfato
Mottæ ad summam scut.4000. quia illa fuit facta
pro summa debita Taurinis iuxtà ratã pretij Ca-
stri venditi, quæ ad ipsos spectabat, & pro qua Zec-
cadorus se illis obligauerat, non autem in vim
mandati Montautorum, vt apertè colligitur ex
tenore dictarum litterarum. Ideòq. quamuis etiam
verum esset, quòd Zeccadorus alienasset dicta lo-
ca montium, vt solueret Taurinis d.summam scut.
4000. hoc nihilominus sibi non posset suffragari,
28 quia vt solueret † debitum proprium, non debe-
bat vendere huiusmodi loca montium tàm ex pe-
cunijs, quàm nomine Montautorum empta.

Minus dicatur, quòd saltem d.mandatum suffra-
getur Zeccadoro ad effectum, vt non possit dici
dolo fecisse dictam alienationem, & sic in conse-

29 quentiam non teneatur ad aliquod † interesse, ad quod sine dolo non videtur posse condemnari, vt in *d l. & eleganter, § si dolo, ff. de dolo, l. creditor, §. Lucius, ff. mand. Bart. in l. procurator 58. num. 4. vers. quare quod importet, ff. de Procur. Abb. in d. c. cum venissent, nu. 17. de rest. in integr. Alex. cons. 47. n. 8. lib. 1.* Quia quidquid sit de hoc, certum est, quòd dictum mandatum sibi nullatenus potest in hoc suffragari, cum illud expressè recusauerit acceptare.

Nec valet replicatio, quòd Zeccadorus habuit iustam causam recusandi, ex quo Motta procurator Taurinorum, qui venerat è Gallijs, non attulerat scripturas necessarias pro illius securitate. Ideòq. alienatio quæ paulò præcesserat aduentū præfati Mottæ, dicenda sit facta bona fide, & sub iusta spe, quòd Motta fuisset allaturus necessaria, nec tantum itineris frustra suscepturus fuisset, ex quibus euidenter omnis dolus excluditur. Quia aduertendum est. Primò quòd recusatio Zeccadori est clara, causa verò legitimæ recusationis pendet ab incertis coniecturis ità vt de illa dici non possit sufficienter, ac legitimè constare. Secundò quòd licèt ex post facto forsan superuenerint necessaria pro securitate Zeccadori, adhuc tamen semper Zeccadorus recusauit soluere Taurinis. Vndè tantò minus arguenda est bona fides etiam ab initio mandati. Tertiò, quòd in omnem casum Zeccadorus excusari non potest, si easdem pecunias non subsequuta in exequutionem dicti mandati solutione non reinuestiuit ad commodum, & vtilitatem eorumdem DD de Montautis, sed illas penes se otiosas tàm diù retinuerit in dãmnum Montautorum. Quartò, quòd ipsemet Zeccadorus sæpius confessus est, dictas pecunias ex pretio dd. locorum montium redactas, penes se inuestitas retinuisse. Quintò denique, & vltimò, quòd non videtur alienum à veritate, dictas pecunias nomine proprio, & ad propriam vtilitatem Zeccadorum inuestiuisse, in domo, & alijs, quæ latiùs fuerunt ponderata per informantes, accedente præsertim super hoc eiusdem Zeccadori cõfessione, de qua supra. Ex quibus omnibus visum fuit non posse Zeccadorum, aut illius successores excusari à solutione d. interesse.

Et quatenus etiam pecuniæ, ex quibus Zeccadorus emit dicta loca montium, fuissent verè DD. de Taurinis, adhuc tamen inclinabant Domini Zeccadorum pariter teneri ad interesse ex deductis in decisione præcedenti, quæ omnem tollunt difficultatem.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

☞ *Est decisio 80. supra in hac parte.*

R. P. D. MERLINO.

Romana restitutionis Dotis.

Die Veneris 11. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Maritus ex dispositione Statut. Vrb. lib. 1. cap. 131. extantibus liberis lucratur totam dotem vxoris mortuæ saltem quo ad vsumfructum, ita vt vxor in eius præiudicium de ea disponere non potest. Et an hoc lucrum ei debeatur tamquam pater, vel tamquam maritus.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas, quando in dubio non reuocetur.*
2 *Vir, moriente vxore, et superstitibus liberis, totam dotem lucratur ex dispositione Statut. Vrb. saltem quo ad vsumfructum.*
3 *Et iste vsusfructus patri acquisitus remanet apud illū, eius vita durante, etiã si filij moriantur.*
4 *Maritus ad hoc, vt acquirat vsumfructum in dote vxoris, est necessaria existentia à principio filiorum, non tamen requiritur in processu continuationis.*
5 *Vsusfructus debitus marito ex dispositione statuti debetur vti marito, non vti patri. & nu. 6.*
7 *Vxor potest prohibere, ne vsusfructus suæ dotis ratione patriæ potestatis marito quæratur.*
8 *Maritus, stante Statut. Vrb. lib. 1. cap. 131. tamquam maritus ex proprio iure, non autem ob filios consequitur vsumfructum dotis vxoris.*
9 *Et ideò vxor de sua dote in illius præiudicium quoquo modo disponere non potest.*
10 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 134. exponitur.*
11 *Maritus de iure communi dotem non lucratur.*
12 *Dotis lucrum, quod defertur marito ex forma ex statuti, dicitur deferri iuris dispositione.*
13 *Votum Card. Seraph intellectus.*
14 *Decis. in causa Rom na pratensi lucri dotis coram Cordub. declaratur.*

DECISIO CIV.

CEnsuerunt Domini sententiam R.P.D. Melcij A.C. Locumtenentis, per quam D. Franciscus fuit absolutus ab impetitis per D. Magdalenam fideicommissariam q. Felicis eius filiæ, & impositum eidem Magdalenæ ipsius Francisci vita durante perpetuum silentium, esse confirmandam quoniam illius validitas in dubium † non
1 reuocabatur; Ex actorum enim, & processus reuolutione constat de iurisdictione, citatione, & alijs necessarijs, de quibus per *Caputaq. dec. 260. par. 2 Rota decis. 589 sub nu. 1. par. 1. recent.*

De iustitia verò pariter constare videbatur ex eo, quia cum d. Felix decesserit superstite Francis-
2 co eius viro cum liberis; Idem † Franciscus fuit totam dotem lucratus, ex dispositione Statuti Vrbis cap. 131. lib. 1. saltem quoad vsumfructum, iuxtà latè deducta *in decis. 653. par. 2. recent.* qui
3 quidem vsusfructus postquā semel fuit † patri acquisitus, semper remanet apud illum eius vita durante, etiamsi filij moriantur, *l. si quis §. fin verò defuncta persona C. ad Tertull. l. fin. §. filijs autem C. de bon. quæ liber. l. vlt. C. de vsufruct. glos. in l. 3. C. eod. tit. Pinell. in l. 1. par. 1. nu. 39. C. de bon. matern. Clement. de Patr. potest. effect. 2. nu. 34. vers. amplia sexto. Caualcan. de vsufruct. mulier. relict. nu. 180. Gomes. ad ll. Tauri in l. 6. num. 11. & seqq. Surd. qui de communi testatur cons. 116. nu. 46.*

nu.46.& seqq.Rota decis.600.nu.1. par.1. & decis.596.nu.10 par.2. recent. Quamuis enim filiorum existentia sit necessaria ad principium † acquisitionis huiusmodi vsusfructus, non tamen requiritur in processu donationis,& continuationis, vt inquit *Bald.in d.l.3.in fin. C. de vsufruct. & in l.3.in fin.C.de bon.quæ liber.*

4

Quod eo magis procedit in vsufructo debito ex
5 dispositione Statuti; Ille enim † debetur marito fortiori iure, & vti marito, non vti patri, *Achill. decis.14.in fin. de constit.* & adhuc remanet etiam
6 vbi cessat vsusfructus † debitus patri tanquam patri ratione patriæ potestatis, *Salyc.in auth. idem est C.de bon.quæ liber.Ruin.cons.8.sub n.5.lib.2.*

Neque obstat dispositio, & fideicommissum d. q.Felicis ad ipsius Magdalenæ fauorem,nam quãuis mulier attenta iuris communis dispositione
7 possit tam expresse, quàm tacitè prohibere † nè suæ dotis vsusfructus ratione patriæ potestatis marito quæratur, *auth.excipitur C.de bon quæ liber. Bart.in l.si vsusfructus §.si ita quis sub num.1. ff. quando dies legati cedat.Bart.dec.193.nu.2.Molin. de primogen lib.1.c.19.nu.30. Surd.d. cons.116. nu.51.& 54.& cons.143.nu.20.& 21.* Hoc tamen nõ procedit stante statuto prædicto:Maritus enim
8 tanquam † maritus ex proprio iure, non autem ob filios consequitur vsumfructum pro lucro sibi debito, ex ipsius statuti dispositione, etiam contra
9 vxoris voluntatem, quæ propterea de sua † dote in illius preiudicium quoquomodo disponere non potest *Castr.cons.82.n.2.lib.1.Alex cons.150.n.7. lib.2.Dec.cons.386.nu.6.7. et seqq.Rol.de lucr.dot. q.82.per tot. Becc.cõs.76.per tot.Thesaur.dec.34. nu.1.et 2.et decis.106.nu.1 Surd cons.91.nu.25. et cons.572. num.71. & seqq.* & etiam pluries sensit Rota vt in *Imolen.Legatorum 15.Ianuarij 1582. coram fel. rec. Clemente VIII. et in Romana domus 12. Februarij 1588 coram Card.Platto, et in Romana successionis de Tagliaferris 29. Martij 1607. coram bo.me.Card.Marcomontio, in Romana nouem locorum Montium 17. Iunij 1610.coram Ottembergo, & in decis.398. num. 7. et 11. coram sanct.mem.Greg.XV.* & clarius in *Romana nullitatis donationis 17.Nouembris 1617. coram Illustrissimo D. Caualerio, in Romana redditionis computorum 20. Februarij eiusdem anni coram Illustrissimo D.Card. Verospio*, & demum in *Bononien. indemnitatis 23. Martij 1618. coram bo.mem. Dunozetto impress. post cons. 10. Giouagnon. lib.2.num.24*

Quod clarius etiam probatur ex alio Statuto
10 Vrbis cap.134.eodem lib.1.in quo † expresse disponitur,quod vbicũque morte mulieris maritus dotem lucratur existentibus filijs, vxor pro anima de ipsa dote in vltima voluntate possit decimam tantum partem relinquere. Reliqua verò bona sua distribuat, prout sibi permittitur, & sic apertè prohibetur ne mulier in ipsius viri, & huiusmodi lucri eidem debiti præiudicium vllo modo disponere possit,excepta decima tantum parte pro anima,& constituitur differentia inter dotem, quam maritus lucratur,& reliqua bona non dotalia.

Neque obstat,quòd Statutum nihil de nouo videtur continere vltra iuris communis dispositionem, vt probari dicebant informantes pro Magdalena, ex Statuto antiquo, quod expresse se referre videtur ad ipsam iuris dispositionem, ibi(de Iure dotem lucratur) nam placuit responsio,quod nos non versamur in terminis Statuti antiqui, sed noui, in quo talia verba non adsunt, & consulto ibi videntur omissa; Statuentes enim voluerunt dotem siuè illius vsufructum deferri marito tanquam lucrum debitum ex ipso Statuto etiam contra vxoris voluntatem.& nihilominus verba prædicta possent etiam intelligi non quidem de Iure
11 communi †, secundum quod maritus dotem non lucratur, vt in proposito aduertit *Abb. cons. 117. in princ.lib.2.& Ruin.cons.63.nu.2.et 5.lib.3.* sed de ipsomet iure statutario, vt in specie *Rota Bononien super statuto decis.68.num.5.Gratian. di-*
12 *scept forens.c.99.nu.8.* Et lucrum,quod defertur † marito,ex forma statuti dicitur deferri ex iuris dispositione, *Bald. in l.fin. C. de bon. matern. Menoch. cons.155. num.2. Becc. dicto cons.76. num. 8. 9. 11. & 12.*

Ex quibus etiam visum fuit non obstare votum
13 Cardinalis † Seraphini pro Magdalena allegatũ, quoniam illud loquitur in terminis Statuti antiqui, & fundatur præcipuè in dictis verbis (de iure) quæ in nouo Statuto non leguntur, & in casu suo aderant etiam filij primi matrimonij: & demũ in eo non firmatur, mulierem posse de sua dote, vel illius vsufructu liberè disponere in præiudiciũ mariti,& lucri eidem debiti.

Et eodem modo fuit responsum ad decisionem
14 † in causa *Romana pratensi lucri dotis 12. Decembris 1594.coram Corduba*, quoniam illa pariter se fundat in Statuto antiquo, & solum dicit, Statutum nihil de nouo inducere respectu filiorum, & ad illorum fauorem, non autem respectu mariti.

Et ita decisum vtraque parte informante,&c.

EM.^MO^, ET REV.^MO^ D.CARD. VIRILI.

Aprutina,seu nullius Iurisdictionis.

Die Lunæ 15. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia iurisdictionis spiritualis nẽpe qualiter probetur castra, vel aliquid aliud sit in vna Diœcesi.

SVMMARIVM.

1 *Limitum natura quæ sit.*
2 *Testibus magis specificè deponentibus, magis est standum, quàm in genere deponentibus.*
3 *Adminicula desumpta à testibus, qui nõ probant, euanescunt.*
4 *Exemplum exempli non probat.*
5 *Exceptio contra testem, qui fuit excommunicatus, non releuat, si fuerit quoque absolutus.*
6 *Vasalli pro domino possunt esse testes, si non agitur de eorum interesse.*

DECISIO CV.

OCCASIONE cõtrouersiæ super iurisdictione spirituali Castrorum, seu locorum Murri, Musciani, & Notaresci inter Episcopum Aprutinum, & Abbatẽ B. Mariæ di Propezzano, & S. Angeli de Musciano duæ fuerunt factæ decisiones cõtrariæ, vna coram bo. mem. Seleucien. sub die 10. Martij 1624. in qua fuit dictum Castra, seu loca supradicta non probari esse sita intra fines Diœcesis Aprutinæ ex rationibus in ea deductis, altera corã bo. me. Remboldo sub die 15. Iunij 1626. in qua circumscripto effectu dubij fuit resolutum, strictè quoad situationem dd. Castra, siuè loca esse sita intra fines Diœcesis Aprutinæ, quia dicta Diœcesis Aprutina se extendit à meridie, à Ciuitate Terami vsque ad flumen Vomani, vndè cum dd Castra, seu loca sint sita inter Ciuitatem Terami, & flumen Vomani, sequitur quod sint sita in Diœcesi Aprutina, vt deponunt quatuor testes Episcopi, quorũ dicta coadiuuantur ex Mappa impressa ante motam litem, & ex Bulla Anastasiana, quæ licèt non sit in forma probanti, præbet adminiculum, vt latius dicitur in dicta decisione.

Sed pro parte Abbatis examinatis quatuor testibus disputaui dubium, An sit recedendũ ab vltimo loco decisis sub d. die 15. Iunij 1626. coram bo. me. Remboldo, & Domini recesserũt, & firmarunt, circumscripto effectu, ista tria Castra, seu loca non esse sita intra fines Diœcesis Aprutinæ. Moti fuerunt, quia quatuor testes pro parte Abbatis post decisiones supradictas examinati, clarè, & specificè dicunt, quòd ista tria Castra, siue loca non stant versus meridiem inter Ciuitatem Terami, & flumen Vomani, vt æquiuocè supponitur in decisione bo. me. Remboldi, sed sunt versus Orientem inter Ciuitatem Terami, & mare, & distant à Ciuitate Terami spatio duodecim milliarium, & à mare distant spatio quatuor milliarium, addunt quoque testes, quòd inter Ciuitatem Terami, & hæc tria Castra, siuè loca controuersa extant Castelbasso, e Guardia Vomana, iuxtà quæ adest Terra Montis Pagani, & quòd Diœcesis Terami ab Oriente versus mare se extendit solùm per decem milliaria, vsque ad d.d. loca Castel basso, e Guardia Vomana exclusiuè, nec includit tria Castra, seu loca controuersa, ex quibus sequitur quòd Castra, siuè loca controuersa remotiora, & quæ habent intermedia Castel basso, e Guardia Vomana & sic, vti post Castel basso, e Guardia Vomana situata sint extra
1 Diœcesim Aprutinam, cum naturæ limitum † sit, vt debeant esse ita coniuncti, vt ab omnibus lateribus capiant, & quodammodo includant omnia loca confinata, *l. patronus, §. Sempronius, ff. de leg. 3. l. inter eos, ff. de acquir. rer. domin. Hieron. à Monte de finib. cap 15. num. 8. Mantic. decis. 169. num. 4.*

Nõ obstat quòd flumen Vomani à meridie fluat vsque ad mare, & sit vnum ex confinibus Diœcesis Aprutinæ, quia licèt flumen Vomani versus meridiem fluat vsque ad mare: tamen vt dicunt testes Abbatis ab Oriente, vbi adsunt loca controuersa Diœcesis Aprutina nõ excedit loca di Castel basso, e Guardia Vomana, vnde loca controuersa sita post Castelbasso, e Guardia Vomana remanent extra fines Aprutinos, vt supra deductum est.

2 Quibus supradictis testibus Abbatis, † vti magis specificè deponentibus, ac distinguentibus, magis videtur standũ: quàm alijs examinatis pro Episcopo, qui in genere deponunt *Alex. cons. 150. nu. 17. lib. 5. Soccin sen. cons. 54. nu. 14. lib. 4. Aym. cons. 94. num. 3 Gabr. de test. concl. 4. num. 73. Greg. decis. 449. num. 8. Rota decis. 223. num. 10. & decis. 272. num. 3. par. 2. recent.*

Adminicula desumpta ex Mappa, & ex Bulla
3 Anastasiana euanescunt, † quia si testes Episcopi destruuntur à Testibus Abbatis, qui sunt præter eadi ex supradictis, cessat fundamentum, super quo adminicula fulciri deberent, & ideò non attendenda, & Mappa vti non facta seruatis seruandis, &
4 Bulla Anastasiana vti exemplum † exempli nihil probant *Rota decis. 558. num. 3. & decis. 768. nu. 5. par. 2. recent.*

Exceptiones contra testes non releuant, nam si
5 vnus † fuit excommunicatus, fuit quoque absolutus, si sunt vassalli Ducis Adriæ, non sunt vassalli
6 Abbatis, & vassalli † possunt esse testes pro Domino, si non agitur de eorum interesse, *Afflict. decis. 304. num. 14. Felin. in cap. in litteris num. 3. de testam. Gabr. eodem tit. concl. 10. num 21. Alexan. cons. 88. num. 16. lib. 5.*

Non obstat quòd testes nesciant quid sit esse nullius Diœcesis, & quæ sit iurisdictio Episcopalis, quia hodie agitur tantùm de situatione, de qua sat est, quod specificè, & concludenter deponant.

Et ita vtraque parte informante fuit decisum, &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Census.

Die Lunæ 15. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Possessio cedentis probata in iuribus incorporalibus, mandatum de manutenendo datur cessionario, & quando in eum transferantur iura, & actiones cedentis. In contractu minorum quando non præsumatur falsitas.

SVMMARIVM.

1 *Probationes leuiores sufficiunt ad effectum manutentionis.*
2 *Cessionario datur manutentio probata possessione cedentis, in iuribus incorporalibus, etiam absque alia apprehensione.*
3 *Obligatio Cameralis cedentis, an transferatur in cessionarium, & num. 4.*
5 *Cessionario, quando possit vti eodem remedio pro consequendis fructibus, quod competebat cedenti.*
6 *Cessio iuris realis perpetui census est necessaria, si prætendatur etiam exactio pro fructibus in futurum decurrendis.*
7 *Solutiones mariti, quando præsumantur factæ de consensu vxoris.*

8 *Mari-*

8 *Maritus habet mandatum à lege circa administrationem bonorum vxoris.*
10 *Ius, quod iam sublatum est, cedi non potest.*
11 *Cessio iurium, vel actionum cui suffragetur.*
12 *Notario creditur in probando stylo, circa ordinatoria iudicij.*
13 *Exceptio respiciens petitorium, non est admittenda ad retardandum iudicium manutentionis.*
14 *Coniunctorum appellatione veniunt etiam affines.*
15 *In contractu minoris, si adsit decretum Iudicis, præsumitur etiam interuenisse proximiores.*
16 *Mulier contrahens non proprio, sed tutorio nomine, tunc nulla solemnitates requiruntur.*
17 *Falsitas de iure non præsumitur.*
18 *Obseruantia 40. annorum iuncta Iudicis auctoritate facit præsumi causam expressam in contractu minorum veram esse.*

DECISIO CVI.

CVm D. Felix de Americis fideiussor pro annuo censu scutor 63 vendito à quon. Virginia de Americis nomine Pauli, & aliorum filiorum in pupillari ætate existentium, precio scutorum 500. Capitulo, & Canonicis Sancti Marci de Vrbe: & successiuè D. Cosmus Iacomellus hæres dicti Felicis soluissent scuta 236. pro fructibus dicti census: obtinuerunt ab eodem Capitulo, & Canonicis cessionem iurium contra D. Antonium del Drago, & DD. Alberinos principales debitores census, & à filijs Virginiæ causam habentes, & in vim cessionis huiusmodi relaxatum fuit ab A. C. mandatum exequutiuum pro dicta summa Vndè causa in Rota introducta, & mihi in gradu appellationis commissa: Dubitaui, An mandatum esset exequendum, & hodiè Domini affirmatiuè responderunt.

Constat enim, DD. Felicem, & Cosmum esse cessionarios Capituli, & Canonicorum S Marci, summario eorum num. 3. & ipsos Canonicos esse creditores prædicti census, & in possessione exigendi fructus, probatur ex instrumento impositinis obligatione Camerali vallato, summario num. 1. & ex depositione vnius testis, summario
1 num. 5. qui sufficit ad effectum † manutentionis, in qua admittitur quælibet leuiores probationes, *Menoch de retinen. remed. vlt. nu. 34. Rot. decis. 28. num. 4. & 9. & decis. 196. num. 6. part. 1. diuers. coram Cardinali Seraphino decis. 624. num. 5. & decis. 1326. nu. 1. & coram sanct. mem. Greg. XV. decis. 438. n. 2. vbi Adden. n. 3. & decis. 449. n.* 10. & perindè, sicuti Canonici, & Capitulũ potuissent agere exequutiuè ad fructus census decursos, & non solutos contra prædictos debitores, ita & D. Cosmus cessionarius Capituli potuit eodẽ modo
2 agere, tã vigore mandati de manutenendo † quod probata possessione cedentis, in iuribus incorporalibus dandum est cessionario, etiam absque alia apprehensione, ad *trad. per Menoch. de retinen. remed. 3. num. 35. & 259. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gl. 7. n. 12. Osasch. decis. 50. n. 5. & 21. Modern. Roman. discept. forens. c. 310. nu. 1. & seqq. Rot. decis. 299. nu. 3. & 241. n. 2. & decis. 614. num. 2. par. 1. & decis. 764. num. 2. par. 2. recent. & apud Moder. Perus. de censib. est decis. 2 19. & 250.* quàm
3 etiam vigore obligationis Cameralis, † cuius beneficium per cessionem fuit translatum in ipsummet cessionariũ *ad l. huiusmodi. vbi Glos. in verb. cedat, ff de l. 1. Bart. in l. 2. n. 22. ff. de act. & oblig. Galles. de oblig. Camer. q. 5. n. 1. Bero. cons. 189. n. 19 lib. 1. Paris. cons. 107. n. 90 lib. 3. Surd. cons. 444. nu. 12. & 13. Card. Seraph. decis. 1210. n. 5. Rota in recen. decis. 614. nu. 1. par. 1. & decis. 9. nu. 1. ac. decis. 135. nu. 9. apud. Galles. de. oblig Cameral.*

Nec obstare Domini censuerunt, quòd cum à Capitulo D. Cosimo non fuerit cessum ius reale census, sed ius tantum pro recuperandis fructibus decursis, non possit dici transiuisse in ipsum cessionarium quasi possessionem exigendi. & virtutẽ
4 obligationis cameralis, † quæ cohærent iuri reali, quod remansit apud cedentẽ, iuxta trad. *per Butr. in cap. fin. num. 14. de caus. poss. & propr. Com. cons. 93. num. 14. lib. 2 Rom. 311. num. 6.* Quoniam visum fuit sufficere, quòd actio. & exercitium illius iuris realis fuerint cessa ipsi Cosmo, ad hoc vt possit pro consequendis fructibus solutis eodem
5 remedio vti, † quod competebat Capitulo, quodque ipse per cessionem acquisiuit, *Bart. in d. l. 1. n. 22. ff. de act. & obligat. Paris. cons. 64. num. 7. lib 1. Bero. cons. 189. num. 19. li. 1. Rimin. iun. cons. 67.*
6 *n. 21.* Et cessio iuris realis perpetui census † fuisset necessaria, si prætenderetur exactio etiam pro fructibus in futurum decurrendis, & quotannis percipiendis. pro quibus cessionarij non agunt.

Minus obstat, quòd Cosmus nõ potuerit agere contra Pantasileam, & Hersiliam pro repetione fructuum solutorum: Cum Capitulum Sancti Marci cuius iure vtitur idem Cosmus, nunquam contra illas fuerit in quasi possessione exigendi, sed semper mariti soluerint pro ipsis, sinè quarũ mandato non potuerunt constituere Capitulum in quasi possessione: Quia responsum fuit, solutio-
7 nes † huiusmodi præsumi factas fuisse de consensu vxorum, ad tradita per *Felin. in cap. sicut n. 31. in fine de sent. & re. iudic. Caualc. decis. 45. n. 12. in fin. par. 1. Rot. decis. 2. de. caus. poss. & propt. in antiq. & fuit dictum in. Veneta census* 10. *Decemb.*
8 1610. *corã bo. me. Card. Marcom.* Maritus † enim habet mandatum à lege circa administrationem bonorum vxoris, *l. Maritus C. de procur. Paris. cons. 33. nu. 67. lib. 1. Roland. consil. 64 num. 1. lib. 4. Honded. cons. 66. nu. 23. lib. 1.* Et ex lapsu 40. ferè annorum pro pluribus, & successiuè continuatis solutionibus ex causa dicti census, aliisque admi-
9 niculis resultat † præsumptio, quod cum ipsarum mandato, & scientia mariti soluerint, *Rota decis. 196. par. 1. diuers. & decis. 43. nu. 4. & 5. post tract. de Saluiano, & coram san. mem. Gregor. XV. decis. 275. num. 3. & 4. vbi adden. num. 19.*

Nec subsistit, quòd ijdem Canonici non po-
10 tuerint cedere ius, † quod iam fuerat sublatum, & actionem, quæ per solutionem factam ab ipso fideiussore remanserat extincta, & consumpta: Quia dicebatur fuisse solummodo extinctam obligationem fideiussoriam per solutionem huiusmodi. non autem Iura competentia creditori cõtra principalem debitorem, quæ potuerunt cedi

11 fideiussori, & † cessio suffragatur eidem contra ipsum debitorem, siue illius hæredes, iuxta *text. in l. Papinianus, & ibi Glos. in verbo. & suo nomine, ff. mandat. Bart. in l. Modestinus nu. 4. Ang. num. cons. 2. Castren. nu. 4. in fin. de solut. Gabr. cons. 63. n. 3. & 10. lib. 2. Rota decis. 184. n. 3. & 7 post tract. de censibus, & fuit dictum in Romana pecuniaria 1. Iulij 1626. coram me.*

Non etiam releuat, quod videatur non bene fuisse actum remedio retinendæ, sed potius actione personali exequutiuè, nulla facta mentione mandati de manutenendo, prout requirebatur in petitione mandati exequutiui. Quia responsum fuit, satis fuisse, quod in citatione ad videndum relaxari mandatum exequutiuum, fuerint repetita omnia iura sub qua generali repetitione comprehensum fuit etiam mandatum de manutenendo, & de stylo A.C. post relaxatum mandatum de manutenendo, relaxantur postea separatim mandadata exequutiua, vt constat ex attestatione Nota-
12 riorum A.C. quibus † creditur in probando stylo circa ordinatoria iudicij, *Osasch. decis. 22. nu. 15. & seqq. Rota in recent. decis. 644. numer. 4. par. 1. & decis. 725. n. 5. par. 2. & coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 141. nu. 2. in eius impress.*

Nullitates verò circa impositionem dicti census ex eo deductas, quod non fuerint seruatæ solemnitates statuti Vrbis cap. 113. minus obstare Domini existimarunt; Tum quia, cum hæc sit ex-
13 ceptio † respiciens petitorium, & altiorem requirens indaginem, non est admittenda ad retardandum iudicium manutentionis. *Caputaque. decisione 342. par. 2. Rot. decis. 99. num. 1. & 2. par. 1. diuers. & decis. 209. numer. 7. post tract. de censib. & alios cumulat Modern. Roman. discept. forens. cap. 113. num. 35. & 208. nu. 14.* Tum etiam quia ex lectura instrumenti cõstat fuisse adhibitas omnes necessarias solemnitates; & pro pupillis in-
14 teruenisse duos † affines proximiores, in quibus etiam verificatur, & satis adimpletur forma statuti, *Crescen. decis. 4. de constit. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 479. nu. 3.* & fuit dictũ in *Romana nullitatis census 8. Nouembris 1610. coram R. P. D. Pirouano, & in Romana nullitatis contractus 28. Februarij 1611. Coram Otten-*
15 *bergo*, & stante iudicis † decreto, præsumitur alios proximiores non adfuisse de tempore contractus, & alleganti contrarium incumbit onus probandi, nedum quòd alij extarent, sed etiam quòd essent habiles ad interessendum, *Rot. coram Achill. decis. 4. de præsumpt. & decis. 28. num. 5. & decis. 30. num. 4. & 6. & 57. nu. 1. apud Pic. de Statut. Vrb.* & in alijs sæpissimè. Respectu autẽ Vir-
16 giniæ nullæ requirebantur solemnitates; † cum contraheret non proprio, sed tutorio nomine, *Alex. in l. quæsitum num. 3. ff. de In ius voc. Paris. cons. 98. nu. 37. lib. 1.* cum alijs per *Marant. prax. de iudic. p. 4. distin. 16. num. 37. & 38. & per Moder. Rom. de iudic. lib. 2. c. 2. nu. 502. & 504.*

Non obstat, quod in huiusmodi census impositione fuerit expressa falsa causa, dum fuit dictum ex illis pecunijs extinguẽdam esse societatem spectantem ad pupillos, ad quos reuera non spectabat, sed potius ad Dominos de Americis; Quia id non iustificatur, & de prætensa hac falsitate nõ
17 non satis docetur: Cum tamen † de iure non præsumatur *Surd. cons. 39. num. 7. & decis. 142. num. 4. & in his terminis fuit dictum in Romana donationis de Grandis 10. Decembris 1607. coram*
18 *Penia*; & obseruantia subsequuta † per spatium quadraginta annorum, iuncta iudicis auctoritate, facit præsumi veram causam in instrumento expressam, & tollit omnem falsitatis, aut nullitatis suspicionem, *l. 1. in fin. ff. de verb. oor. Castr. cons. 432. n. 2. lib. 1. Gabr. de senten. concl. 5. num. 1. & seq. Rot coram Cardin. Seraph. decis. 1432. n. 4. & coram san. mem. Greg. XV. decis. 406. nu. 7. vbi Adden. 20.*

Ex quibus conclusum fuit Mandatum A.C. esse exequendum.

In eadem causa infra in sequenti parte adest altera decis. sub die 16. Maij 1631. coram eodem R.P.D. Merlino, est decis. 41.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Bononien. Successionis.

Die Veneris 19. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Sorores vtrinque coniunctæ an excludantur à fratre ex altero latere coniuncto in successione fratris ab intestato defuncti, stante statut. Bononien. de successione ab intestat. lib. 4. Et qualiter dictum statutum procedat.

SVMMARIVM.

1 *Sorores vtrinque coniuncta præferuntur in successione fratris ab intestato, fratri coniuncto tantum ex altero latere.*
2 *Exclusio successionis, quando est perpetua, quid operetur.*
3 *Statutum excludens fœminas propter masculos in linea ascendenti, an excludat sorores à successione fratis.*
4 *Statut. Bononien. de success. ab intest intellectus & num. 5. & num. 12.*
6 *Dictio, ex, denotat causam proximam, & immediatam.*
7 *In successionibus causa proxima, & immediata attendenda est.*
8 *Sorores vterinæ præferuntur fratri consanguineo, in successione fratris intestato defuncti, & in quibus bonis, & an etiam eorum filij. nu. 9. Matesilan. opinio confutatur. nu. 9.*
10 *Sorores vtrinque coniuncta, quando succedunt fratri intestato defuncti, habetur solum respectus ad lineam, vndè bona ad eum peruenerunt & nu. 14.*
11 *Statuti vna pars ab alia declaratur potius quàm à iure communi.*
13 *Mulieres à communiter accidentibus non solent habere aliud patrimonium, vltra dotem.*
15 *Dos materna, quando dicatur peruenisse filio titulo lucratiuo.*

16 Per-

16 *Persona appellatione veniunt tàm masculi, quàm fœmina.*
17 *Dos tantum conuenit fœminis, nō autē masculis.*
18 *Matres raro contigit, vt dotent filias.*
19 *Dotare filias spectat ad patrem.*
20 *Statutum, quando est valde dubium, tunc recurrendum est ad ius commune.*
21 *Alexan cons. 144. lib. 6. communiter damnatur.*
22 *Dictio, ex, quandoque secundum subiectam materiam etiam denotat causam remotam, nu. 21. & præsertim, quando proxima causa habet connexitatem cum remota. nu. 22.*
23 *Immediatum est, quidquid continuatiuè ab altero procedit.*
24 *Origo, & radix cuiuscumque rei magis attendi debent.*

DECISIO CVII.

FRANCISCVS de Leonibus in vim cuiusdā statuti Bononiensis *tit. de successi. liber. lib. 4. & alterius statuti tit. de dotibus restit.* eiusdem libri successit Lauræ matri suæ etiam in dote materna, exclusis Catharina, & Lucretia sororibus suis vtrinque coniunctis, & de hoc nulla erat dubitatio. Mortuo autem dicto Francisco ab intestato superstitibus prædictis sororibus, necnon Alphonso fratre suo consanguineo, idest ex parte patris tantum, prætendebant dictæ sorores ad ipsas vti vtrinque coniūctas, excluso dicto Alphonso, spectare bona, quæ ad dictum Franciscum peruenerunt ex dicta dote materna, & hoc vigore alterius statuti de *successi. ab intest. eod. lib. 4.* quo sic disponitur.

Statuimus, quòd si quis intestatus vel intestata decesserit, quod in succedendo seruentur sibi iura communia, saluis infrascriptis, ascendētes masculi, & per masculum etiam præferantur sororibus defunctæ personæ exceptis bonis, quæ ad defunctam personam peruenerunt ex dote, vel titulo lucratiuo à matre, vel coniuncta per matrem defuncta persona; In quibus inter eos ius commune seruetur; dicti vero fratres matres ex vtroque parente, vel ex patre tantum coniuncti, præferantur sororibus defunctæ personæ etiam vtrinque coniunctis exceptis bonis, quæ ad defunctam personam peruenerint ex dote, vel titulo lucratiuo, vt supra à matre, vel coniuncta persona per matrem dictarum sororum. in quibus talibus ius commune seruetur, agnati namq. masculi transuersales vsque ad quartum gradum præferantur omnibus fœminis transuersalibus agnatis, præterquam sororibus personæ defunctæ vtrinq; coniunctis, vel ex patre tantum saluis dispositis in hoc statuto, & saluo si ipse, vel aliqua earum concurrerent cum patruo, quo casu cum eo pariter admittantur, nisi in bonis peruentis, vt supra ad defunctam personam à matre, vel à coniuncta persona per matrem dictarum sororum etiam filiarum in quibus ius commune seruetur.

Vnde cum iuxta ordinem successionis ab intestato de iure communi Catharina, & Lucretia, vti
1 † sorores vtrinque coniunctæ in successione Frācisci intestato defuncti præferantur Alphonso coniuncto tantum ex altero latere *auth. defuncto. C. ad Tertull. §. si igitur defunctus in auth. de hæred. ab intest. venient.* consequenter verba statuti videntur clara ad fauorem prædictarum sororum quoad d. dotem maternam, in qua disponit statutum, seruandum esse ius commune.

Exaduerso Alphonsus prætendebat ipsum tàm in dote, quàm in alijs esse præferendum, eo præcipuè quia sorores prædictæ fuerunt iam, quoad dotem maternam semel exclusæ per Frāciscum tàm ex dicto statuto de successione liberorum, ibi, *in bonis paternis, & maternis amplius non petant, nec petere possint*, quàm ex alio statuto supradicto de dotibus restituendis. ibi, *omninò à dote prædicta, & eius augmento, & legitima sibi debita à*
2 *iure naturali excludimus.* Vnde cū exclusio † fuerit perpetua, nullo tempore, vel casu possunt Sorores in dicta dote succedere stantibus masculis, iuxta *doctr. Bart. in l. fin. ff. ad Tertull. Ias. in l. 1. §. veteres num. 14. ff. de acquir. poss. Cappel. Tholos. decis. 459.* & præsertim quia cum illæ exclusæ fuerint tempore, quo fuit delata successio matris, quæ eis erat magis debita, vt in dicto statuto de dotibus restituēdis, multo magis ab eisdem bonis
3 † excludi debent, quando illa deferuntur, vti iam de patrimonio, & hæreditate fratris *Rot. apud Put. decis. 127. lib. 3.* desierunt enim dicta bona esse dotalia, & de hæreditate matris, & fuerunt effecta de patrimonio, & de hæreditate Francisci, *l. sed si plures. §. filio impuberi. ff. de vulg. & pupill. §. 1. instit. de hæred. qualit. & diff. Afflict. decis. 178. n. 4.*

Nec obstare dictum statutum *de successi. ab in-*
4 *test.* † quod in bonis, quæ ad defunctam personam peruenerunt ex dote, vel titulo lucratiuo à matre, vel coniuncta persona per matrem vult ius commune attendi, quia vt dicebatur, non versamur in terminis dicti statuti, quod dū loquitur de bonis, quæ à matre peruenerunt ex dote, debet intelligi de his bonis, quæ ad defunctam personam peruenerunt ex dote ei à matre data, & sic de successione mulieris, cui tradita sit dos à matre, vel à persona matri coniuncta, & ideo non comprehendere
5 casum nostrū, † in quo agitur de succedendo fratri in bonis, quæ habuit à matre iure hæreditario, & non de dote sorori à matre data, vt in puncto sic dictum statutum intellexit, *Alex. cons. 144. sub nu. 11. vers. 3. principaliter vsque ad fin. & cons. 198. num. 11. lib. 6.* vbi eo etiam mouetur, quod statutum vult, vt bona perueniant ex dote, dictio
6 autem † ex, denotat causam proximam, & immediatam *Leo tempore in fin. ff. de pecul.* & latè cōprobat *Surd. cons. 573. num. 31. & Rota decis. 507. num. 10. part. 2. recent.* Vnde quamuis quoad matrem dicta bona proueniebant immediatè ex dote sibi data, quia tamen ad Franciscum peruenerunt immediatè à matre iure hæreditario, & non ex dote, propterea casus iste non videtur in dicto statuto comprehensus.

Pro qua Alexandri interpretatione benè etiam conducere videtur, quòd statutum vocans ad successionem proximiores, ex illa parte, vnde bona descendunt, censetur vocare proximiores ex illa
7 parte vnde bona immediatè descendunt, cum † in successionibus causa immediata, & proxima sit attendenda. *Paul. de Castr. in l. quod settis ad fin.*

C. de

C. de bon. quæ liber. & conf. [29. *num.* 5. *lib.* 2. *Salic. in auth. in testamento. C. de secund. nupt. per text. in l. si amia C. de donat. Barbos. in l. post mortem, nu.* 75. *ff. solut. matr. Anchar. cons.* 50. *nu.* 2. *Corn. cons.* 305. *num.* 4. *vol.* 2. *Afflict. decis.* 127. *Boer. decis.* 192. *& Ioseph. Sesse decis.* 52. *p.* 1. ex quibus Alphonsus in prima instantia coram V. Legato Bononieñ sententiam fauorabilem contra dictas sorores reportauit.

Sed causa per appellationem deuoluta ad Rotam fuit hodie resolutum dictam sentẽtiam V. Legati esse iniustam, & sic reuocandam, & ratio resolutionis fuit, quia de iure communi, quod dictũ statutum mandat seruari, dictę sorores etiam quod
8 non essent vtrinque coniunctæ, sed vterinæ † tantum præferrentur Alphonso fratri consanguineo in successione Frãcisci fratris intestato defũcti, tam in bonis, quæ ad eũ peruenerunt immediatè à cõmuni matre, quàm vndecumque ex linea materna, iuxta *glos. communiter approbatã in auth. post fratres verb. filij C. de legitim. hæred. Bart. in d. l. quod scitis. §. 1. C. de bon. quæ liber. & in tract. de success. ab intest. num.* 18. *ad fin. Rom. cons.* 4. *n.* 6. *Couar. in epitom. success. ab intest. num.* 8. *ad fin. Boer. decis.* 185. *nu.* 3. & est de mente dicti statuti *in d. §. dicti verò fratres*, ibi, *præferantur sororibus defuncta persona, etiam vtrinque coniunctis, exceptis bonis &c.* quod propterea in dicta exceptione non solum sorores vtrinq; coniunctas, sed etiam vterinas tantũ præferendas esse voluit, prout etiam dicto iure communi attento iuxta magis communem Doctorum opinionem nõ solum dictæ sorores essent in dictis bonis præferendæ, sed
9 etiam earum filij, † licet nõ alij vlterioris gradus, vt reprobata opinione Mathesilani, & aliorũ quos refert *Tiraq. de retract. lignag. §.* 14. *glos.* 2. *nu.* 7. resoluit *Couar. vbi supra. vers. tertio est aduertẽdum. Bertrand. cons.* 84. *vol.* 3. *Gabr. de success. ab intest. concl.* 3. *num.* 4. *& fuit dictum in Vrbeuetana hæreditatis* 25. *Maij* 1626. *coram me*: Propterea de iure communi, & sic ex mente dicti statuti ad exclusionem Alphonsi in casu nostro nõ procedit distinctio causæ dotalis mediatæ, vel im-
10 mediatæ, sed solùm † habetur respectus ad lineã, vnde bona ad defunctam personam peruene unt, vt fuit etiam de mente *Bart. in d. l. quod scitis §.* 1. *in princ.* vt bene declarat *Gamma decis. Lusit.* 9. *per tot.*

Quæ ratio inde magis vrget, quod idem statutũ de quo nunc agitur, *infra in §. agnati*, id quod superius excipit, ibi, *exceptis bonis, quæ ad defunctam personam peruenerunt ex dote, vel titulo lucratiuo à matre, vel coniuncta persona per matrẽ*, simpliciter excipit bona à matre prouenta, vel à coniuncta persona per matrem, ibi, *nisi in bonis peruẽtis, vt supra ad defunctam personam à matre, vel à coniuncta persona per matrem.* Vnde cum in *d. §. agnati*, statuentes se referant ad supradicta in eodem statuto, ibi, *vt supra*, & vna
11 † pars statuti per aliam declaretur potius, quàm à iure communi *Dec. cons.* 65. *nu.* 4. *Honded. cons.* 1. *num.* 63. *&* 64. *lib.* 1. *Rota Bononien. decis.* 150. *num.* 01. dicen. est verba dicti statuti *in §. dicti*
12 *verò fratres*, ibi, *ex dote à matre*, non esse † restringenda ad dotem à matre datam defunctæ personæ, sed generaliter intelligi debere de bonis ad defunctam personam vndecumque à matre prouentis, vel à coniuncta persona per matrem, men-
13 tio autem dotis ideo facta fuit, quia mulieres † à communiter accidentibus non solẽt habere aliud patrimonium vltra dotem *Ang. cons.* 81. *nu.* 2. *post med. Greg. XV. decis.* 398. *num.* 5. quod apertius statuentes sentire visi sunt in verbis immediatè sequentibus, ibi, *vel titulo lucratiuo*, itaut non
14 solum attendi debeat, quod † bona ad personam defunctam, de cuius successione agitur, peruenerint à matre, vel à coniuncta persona per matrem ex titulo lucratiuo, & sic siue ex dote, siue ex qua-
15 libet alia causa, dos enim materna, † in qua filius successit iure hæreditario, ad eũ etiam peruenisse dicitur titulo lucratiuo, *Alex. in l. inter stipulantem* 83. *§. si rem num.* 2. *ff. de verb. oblig. & cons.* 249. *nu* 4. *lib* 6. *Crauett. cons.* 225. *num.* 11. *vers. quod autem*, & in puncto *Rota Bonon. super statutis Bononiæ decis.* 84. *post alios nu.* 6.

Præterea dictum statutum, tàm in principio, quàm in *dicto §. dicti vero fratres* loquitur de defuncta persona, & sic de masculo, & fœmina; cum
16 personæ † appellatione, tàm masculi, quàm fœminæ veniant *Rota decis.* 125. *num.* 36. *&* 37. *par.* 2. *diuers.* quo fit, vt exceptio, de qua in eodem §. ibi, *exceptis bonis*, non possit restringi ad dotem dum-
17 taxat quæ tantum conuenit † fœminis; non autẽ masculis, sed potius est dicta exceptio simpliciter, & generaliter intelligenda de bonis peruentis ad defunctam personam titulo lucratiuo, ex linea materna, seruata iuris communis dispositione, alioquin vt bene aduertit vnus ex Dominis, dispositio dicti statuti. in verbo, *exceptis*, esset penès
18 superflua, quia quod matres † dotent filias rarò contigit: tum quia, vt plurimum, non habent nisi proprias dotes, vt supra dictum est: quas si darent filiabus, indotatæ remanerent: tum etiam
19 quia ipsæ † non tenentur dotare filias, sed pater *l. fin. C. de dot. promiss.*

Tãdem & in omnem casum negari non potest, quin verba dicti statuti, quoad dictam exceptionem, ibi, *exceptis bonis*, sint multum dubia, ideo dum tractatur de intellectu huius exceptionis, in
20 dubio † recurren. est ad ius commune, & præsertim, cum id disponat dictum statutum, & in puncto per prædicta pro dictis sororibus tenet Monterent. super dicto statuto in dicto *§. dicti vero fratres sub litera H. & in verb. & de dote, Add. ad d. cons. Alex.* 144. *in verb. exceptis lib.* 6. *Maluas. cons.* 51 *num.* 3. *vers. sed etiam Bolognin. cons.* 69. *num.* 18. *& Rota Bononien. super statutis Bononiæ decis.* 84 *n.* 3. *cum pluribus sequen. Ladereh. cons.* 54. *num.* 7. *vers. quartus est casus.*

Neque obstant supra pro Alphonso adducta, &
21 ponderata, quia cõs. *Alexandri* communiter † reprobatur ex Doctoribus supracitatis, dictio vero, *ex*, quandoque iuxta subiectam materiam etiam denotat causam remotam, *Bart. in l.* 1. *§. ex incendio num.* 1. *ff. de incend. ruin. & naufr. Ruin. cons.* 109 *num.* 8. *lib.* 1. *& Rota Bononien.* vbi su-
22 pra *num.* 5. & præsertim quando causa † proxima, vt hic, habet connexitatem cum remota, ex quo causa

causa successionis in Francisco, & causa dotis in eius matre, immediatè vna post aliam concessionem cõtinuatur, tunc enim in vtraque verificatur
23 dictio, ex, cùm immediatũ † sit, quicquid continuatiuè ab altero procedit *Decian. cons. 9. nu. 8. & 10. lib. 2. Castrens. cons. 164. nu. 4. lib. 2. Capra cons. 22. nu. 21. Phanuc de lucr. dot. glos. 5. nu. 31. Purpur. cons. 402. nu. 93.* & multò magis quando
24 causa remota est causa originalis, quia origo †, & radix vniuscuiusque rei sunt, quæ magis attendi debent *l. qui id quod 34. in princip. ff. de don. c. 1. §. eadem de leg. Corradi, Dec. cons. 185. nu. 5. Bald. in c. quæ in Ecclesiarum nu. 43. de constit.* Nec facit quod fœminæ fuerint exclusæ per Franciscum à dote, & successione matris, dum per aliud statutum ad illa admittuntur post mortem Francisci, ex quo etiam tollitur, quod statutum vocans ad successionem proximiores ex illa parte vnde bona descendunt, intelligatur de proximioribus vnde bona immediatè descendunt, quia hoc ad nostrum casum ex mente statuti, de quo agitur iuxtà superiùs dicta, non applicatur, &c.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. MERLINO.

Alexandrina Archipresbyteratus.

Die Mercurij 24. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo etiam conceditur illi, qui renunciauit titulo possessionis, si tamen perseuerauerit in possessione, & de facto illi incubuerit, cum aliud sit possessio, & aliud titulus possidendi.

SVMMARIVM.

1 *Titulum possidendi quis potest reijcere, & tamen insistere in possessione.*
2 *Possessor, superueniente alio titulo, potest continuare in sua possessione naturali, & de facto.*
3 *Animus melius declaratur ex factis, quàm per verba.*
4 *Animus attenditur tam in amittenda, quàm in conseruanda possessione.*
5 *In correspectiuis vnum alteri dicitur inesse, nec vnum sine altero acceptari potest.*
6 *Possessio est quid diuersum à causa, & titulo possidendi.*
7 *Manutentio competit renuncianti, si perseuerauerit in possessione & de facto illi incubuerit.*
8 *Decretum irritans inficit titulũ, & possessionem.*
9 *Possessio infecta per superuenientiam noui tituli, quando efficiatur bona.*
10 *In confessione impugnata, quis non potest se fundare.*
11 *Attentata cessant, si nulla lis adsit.*

DECISIO CVIII.

PERMANSERVNT Domini in decisis sub die 28. Iunij præteriti coram me,* & sic manutentionem concedendã esse R. Massobrio, quia de illius possessione nec hodie dubitari poterat, cum iam solemniter illam apprehenderit, & plures actus in prima decisione recẽsitos exercuerit. Renunciatio autem facta in executionem decreti, quod in prouisione Apostolica fuit insertum, non percutiebat actum ipsius possessionis, vt quid facti sed solum respiciebat causam, ex qua possessio deriuauit, nempè præsentationem factam ab assertis patronis, vt benè inferunt illa verba, *Renunciauit institutioni, præsentationi, ac possessioni inde secuta*, & sic non absolutè, & simpliciter renunciauit possessioni, vt possessioni, sed tali possessioni, quæ ex d. prouisione oriebatur. Hæcq; duo
1 inuicem se compatiuntur, quòd nempè † quis reijciat titulũ possidendi, & tamen insistat in possessione, præsertim si nouus titulus validior superueniat: Et propterea potuit Massobrius parendo decreto suæ prouisionis Apostolicæ renunciare cau-
2 sa, & titulo possessionis, & tamen ex † superueniente titulo adhuc continuare in sua possessione naturali, & de facto, *Rota apud Acebil. decis. 4. de caus. poss. & propr.* cum alijs in decis. allegatis, & consequenter datur manutentio ad possessionem non quidem ad illam ab initio apprehensam vigore præsentationis Patronorum, sed ad possessionem immutatam in vim noui tituli Apostolici.

Et quod re vera Massobrius in renunciatione hoc ipse intellexerit, s. conseruare possessionem de facto, & solùm reiecto primo titulo præsentationis, inhærere secũdo, ex prouisione Apostolica apparet & ex verbis eiusdem renunciationis, & ex facto
3 subsecuto, per quod melius † quàm per verba animus declaratur ad *c. dilecti il 2. de appell. Menoch. cons. 1. nu. 264. Rot. coram Card. Mant. dec. 313.*
4 *nu. 7.* qui animus † potissimum attendi debet, vel in amittenda, vel in conseruanda possessione, *l. 3. in princ. & §. in amittenda, vbi DD de acqu. poss. Abb. in cap. 2. nu. 3. de consuet. Natt. cons. 538. num. 12. lib. 3. Rota coram sanct. mem. Greg. XV. decis. 252. num. 4.*

Ex verbis, quia statim, & immediatè, in renunciatione declarauit, & protestatus est Massobrius se velle possidere beneficium in vim prouisionis Apostolicæ, & hæc declaratio, & protestatio tanquam correspectiua ad ipsam renunciationem non potest ab ea separari, & sic eatenus renunciauit possessioni secutæ ex præsentatione, quatenus cognouit continuationi possessionis suæ esse consultum ex supradicto titulo, & in † correspectiuis vnũ
5 alteri dicitur inesse, nec vnum sine altero acceptari potest, *ad not. in l petens, C. de pact. Aym. cons. 461. num. 39. Rota coram Cardin. Seraphin. decis. 540. num. 4.*

Ex facto, quia die sequenti 9. Iunij immediatè post d. renunciationem interuenit Massobrius, in Capitulo solemniter congregato pro traditione possessionis & receptionis iuramenti non Canonici, & die 11. eiusdem collegialiter incessit in processione Sãctissimi Corporis Christi cum alijs Canonicis, & secuta turbatione die 16. eiusdem Mensis Iunij obtinuit Massobrius à suo executore monitorium pro manutentione. Ex quibus deprehenditur, quòd non dimisit, nec dimittere vo-
6 luit possessionem, sed solummodo causam, † & titulũ possidendi, qui est actus diuersus ab ipsa possessio-

sessione, *l.3.§.ex pluribus, ff.de acquir.possess.*

Et quatenus liberè renunciasset, & dimisisset, attamen cum perseuerauerit in possessione, & de facto illi incubuerit non obstante huiusmodi re-
7 nunciatione; adhuc † manutentio cõpeteret iuxtà doctr. *Inn.in c.super hoc de renunc.* cum concordantibus allegatis in alia *decis. vers. secunda quoque*.

Nec obstare Domini censuerunt, quod hæc possessio capta vigore præsentationis non possit manuteneri, cum reddita fuerit infecta ex decreto ir-
8 ritanti reg.8. quòd nedum titulum, † sed & possessionem inficit, & Massobrius confessus fuit, Archipresbyteratum esse reseruatum, & sic intrare reg.8. & illius decretum, Quia cessat hoc obiectũ, cum statim fuerit immutata causa possidendi, & ex nouo, & iusto titulo effecta manutenibilis illa possessio, quæ prius erat infecta, per renunciationem vnius tituli statim acquisitus, & genitus est alter titulus, & renunciatio correspectiua fuit, ac correlatiua cum adeptione noui tituli in vim gratiæ Apostolicæ, & decretum irritans operaretur, quando non fuisset facta huiusmodi declaratio cum superuenientia immediata noui iuris, atque
9 illam detentationem, qualis qualis esset, † potuit sibi immutare, & efficere bonam possessionem ad trad. per *Put.decis.*165.*nu.*4. *&* 5. *lib.*1. *Mantic. decis.*71.*nu.*1.*&* 2.*ac.*10 *decis.*245.*num.*14. cum alleg. in aliã decis.

Vltrà quod confessio Massobrij non reddit notoriam libertatem Beneficij, cũ super hoc lis pendeat, & hanc confessionem circa reseruationem impugnauit Boidus, ex quo iuspatronatus esse cõ-
10 tendit, & ideò non potest in confessione † illa sic impugnata se fundare *Gabr.concl.*1.*num.*2.*de reg. iur.* cum alijs.

Minus obstat, quòd illa possessio Massobrij fuerit attentata, quia non probatur vllam adfuisse litem inter Massobrium, & patronos de tempore captæ possessionis, sed solummodo inter ipsos patronos, cum sub die 18. Septembr. apprehensa fuerit possessio, die autem 31. Octobris, & sic post mensem, & vltra per Arnutium interposita appellatio ab institutione, & possessione Massobrij, vndè
11 lis † cessat de tempore captæ possessionis, & consequenter non fuit attentata, *Rot. decis.* 10. *vt lit. pend.in nou.* cum alijs per *Lancell.de attent. in præfat.num.*298.*&* 613.

Ex quibus, & alijs doctè, & egregiè, vt sẽper per D. Merendam deductis, censuit Rota mandatum de manutenendo dandum esse R. Massobrio.

Est decisio 97. supra in hac parte.

EMIN.^MO, ET REV.^MO D. CARD. VIRILI.

Romana fideicommissi de Coronis.

Die Veneris 26. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Monasterium ingrediens, quando amplissimam renunciationem bonorum fecit, si postea petat illorum immissionem, nõ est audiendus, quod procedit etiamsi ille postea, tamquam incorrigibilis reijciatur à Monasterio. Proximitas grauati, vel grauantis, quæ sit attendenda.

SVMMARIVM.

1 *Religionem ingrediens, si amplissimam renunciationem fecerit bonorum ad fauorem patris, non potest petere illorum immissionem.*
2 *Religionem ingrediens, si renunciet bonis, causa finalis renunciationis est ingressus Religionis, & paupertas.*
3 *Renunciatio, quando est realis, quid importet.*
4 *Vtilitatem, quis consequi nõ potest ex suo delicto.*
5 *Religionem ingressus, non potest venire contra renunciationem bonorum, si eiectus fuerit à Religione tanquam incorregibilis.*
6 *Commodum, quis non potest reportare ob delictum commissum.*
7 *Decis. in causa Romana domus coram Lancell. declaratur.*
8 *Monachus eiectus à Religione propter incorrigibilitatem, ex hoc non debet sentire commodum, & esse melioris conditionis.*
9 *Proximitas grauati, & non testatoris grauantis attendenda est. & num. 11. vbi, quod sic est de iure.*
10 *Proximitas grauati, vbi concurrit verisimilis mens testatoris etiã ex coniecturis attenditur.*
12 *Testamenti vna pars aliam supplet, & declarat.*
13 *Testator non præsumitur velle plus concedere grauatis alienantibus, & eius voluntati cõtrauenientibus, quàm grauatis, qui eius voluntatem in non alienando reseruauerint.*
14 *Successio, vbi deuenit ad vnam lineam, non fit transitus ad illam, donec superest aliquis de illa linea, etiamsi sit fœmina.*
15 *Fœmina semel exclusa à masculo, semper remanet exclusa.*
16 *Proximitas grauati attenditur, quando concurrit prohibitio alienandi.*

DECISIO CIX.

CONTRA Sulpitiam filiam Martini grauati possidentem bona fideicõmissi Simonis Coronæ testatoris, Franciscus vti vocatus ante filias fœminas magis proximiores, & Laura filia Anastasij fratris testatoris vti testatori neptis, & proximior petierunt immissionem, & propterea fedi dubium: An & cui esset danda immissio, & Domini nec Francisco, nec Lauræ dadam esse censuerũt.

Non Francisco professo in Religione Siluestri-
1 norum, nam cum ille † occasione ingressus Religionis ante professionem fecerit amplissimam renunciationem, non potest petere immissionem, licet enim renunciatio fuerit facta ad fauorem
2 patris, ista est causa impulsiua, sed † causa finalis est ingressus Religionis, & paupertas, vnde renunciatio est realis, & remanet etiam post obitum patris, ideò Franciscus professus agere non potest. *Franc.dec.*375.*nu.*4.*Mastrill. decis.*65. *nu.*4. 12. *& seq. Negus.iun.q.*518.*per tot. Molin. de primog. Hispan.lib.*2.*cap* 3. *num.*27. *&* 35. *Menoch. præsumpt.*

fumpt.83.nu 18.lib 4. Odd.conf vlt. nu.32. & 33. Ruin.conf 42.nu.11. Rota decif.587. nu.4. & feq. & nu.10.par.1.decif 714.par.2.recent.

Maximè cum renunciatio fit facta pregnãtibus verbis, videlicet quo ad bona, quæ quomodolibet in futurum fpectare, & pertinere poffent vigore cum fuis fideicommiffi per Simonem facti, purifi-
cati, vel purificandi: vndè eft facta quoque renũ-
3 ciatio † fideicommiffo purificando,& poftea puri-
ficato in vim fubftitutionis per obitum Martini. *Neguf.iun.d.q.518. Rota d.decif.714. p.2. recent. Menoch. conf. 335. num.29. & feq. lib.4. Odd. de probibit.alienat.q.2.num.13. & queft.8. num.21. Ruit.d.conf.42. num.9. & 12.*

Nec obftat quod d. Francifcus fuerit eiectus à
Religione, quia fuit eiectus tanquam incorrigibi-
4 lis,& fic ex fuo delicto † non poteft confequi vtili-
tatem, vt poffit venire contra renunciationem fa-
5 ctam fideicommiffis purificatis, † & purificandis,
imò remanet votũ paupertatis. *Sanch. fuper decal.to.2 lib.6.c.9.n.34. & 45. Nau.to.2.de reg. nu.35. Azor.inftit.moral.lib.12.cap.16 queft.4.*

Declaratio Concilij non applicatur, quia loqui-
tur quando quis ex difpenfatione de incapaci Re-
ligione tranfit ad capacem, quia tunc recuperat
6 ius fuccedendi. Hic eft eiectus ob delictum, † à
quo non poteft reportare præmium, nec recupe-
rare bona renunciata, & alteri acquifita.

7 Decifio in *Romana domus*, † *feu Spolij 16. Decembris 1605.coram bo.me.Card.Lancellotto*, lo-
quitur in donatione facta fub cõditione quatenus
profiteatur in Religione, confequenter illa non fe-
cuta, donatio non intrat; hic fumus in renuncia-
tione fimplici, & in profefsione effectuata, & in
8 eiectio † ob delictum, à quo nec debet cõfequi cõ-
modũ, nec propter illud fieri melioris cõditionis.

Nec Lauræ danda erat immiffio etiamfi ipfa ef-
fet neptis,& proximior teftatori, ex quo extat Sul-
pitia, quæ poffidet, & eft filia, & proximior Mar-
9 tini grauati, † quæ proximitas grauati non tefta-
toris grauantis attenditur. *Rot.dec.72. par.1. diuerf. & dec.116.nu.8.par.1. recent. & decif.681. par.2.rec.Franc. Molin. de ritu nupt. lib.3. q.34. num. 33.* vbi congerit Doct. Italos, Gallos, & Hifpanos.

10 Præfertim, quia vbi cõcurrit verifimilis † mens
teftatoris etiam ex coniecturis attenditur proxi-
mitas grauati, quamuis fiat tranfitus de mafculis
ad fœminas, *Rota d.decif.72. nu.4.par.1. diuerf. & decif.681.num.4.par.2.recent.*

Prima coniectura eft, quod teftator in cafu alie-
nationis voluit bona deuenire ad proximiorem
eius, qui alienauit, vnde fi in ifto cafu alienationis,
in quo per grauatum fit cõtrauentio voluntati te-
11 ftatoris, & ideò de iure † attendi deberet proxi-
mitas teftatoris, & non grauati. *Rot.d.dec.72.n.2.*
voluit teftator, quod attẽderetur proximitas gra-
uati, multò magis in cafu mortis, in quo nulla
12 adeft cõtrauentio, cũ † vna pars teftamenti aliam
fuppleat, & declaret. *l.fi feruus pluriũ, §.fin. & l. qui filiab.ff.de leg.1.Ruin.conf.149.n.9.lib.2. Aym. cõf.297.n.5.* alias fequeretur abfurdũ quod teftator
13 plus † cõceffiffet grauatis alienãtibus, & cõtraue-
nientibus, quã grauatis, qui eius voluntatẽ in non
alienando feruauerint. *Gabr. conf.96. n.15.lib.1.*

Secunda eft, quia teftator deficiente linea ma-
fculina vocauit fœminas magis proximiores, fed
cum illa qualitate filias, & fic cum Laura fit nep-
tis teftatoris ex Anaftafio fratre, & Sulpitia fit filia
Martini grauati intrat verifimilis mẽs teftatoris,
qui dum vocauit filias fœminas, voluerit quod in
cafu, quo fieret tranfitus de mafculis ad filias fœ-
minas filia vltimi grauati præferenda fit alijs fœ-
minis tranfuerfalibus, etiam proximioribus te-
ftatoris, nam voluiffe videtur auferre fucceffio-
nẽ à filia grauati, cùm hoc effet turbare Iuris, &
naturæ ordinem. Sed ea ratione, quia prætulit pa-
14 trem, eadem prætulit filiam, & quia vbi † fucceſ-
fio deuenit ad vnam lineam, non fit tranfitus ad a-
liam, donec fupereft aliquis de illa linea, etiam fi
15 fit fœmina, & quia fœmina † femel exclufa à ma-
fculo femper remanet exclufa, vt in punct. *Peregr. conf.50.nu.15. & feq.lib.1. & conf.42.in fin. lib.5. Gozad.conf.4. Menoch. conf.823. Mant. de tacit. tit.12.nu.30 in fin.lib.8.Ruin.conf.159.nu.6. & 7. & conf.191.nu.7. lib.2. Soc.iun conf.126.nu.12. & feq.lib.1. Ceph.conf.457.nu.5.*

16 Tertia coniectura eft, quia vbi concurrit † pro-
hibitio alienandi, attenditur proximitas grauati.
Soccin fen.conf.249.nu.21. & conf.86.n.11.in fin. lib.3. Rota in nouiffimis dec 72.nu.5.par.1.

Et ita, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Barchinoneñ Beneficij.

Die Veneris 26. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Poffefsio, qualis fit manutenenda. Claufula, dummodo non fit alteri ius quæfitum, an fubintelligatur in omnibus gratijs Apoftolicis, & de eius effectu.

SVMMARIVM.

1 *Poffefsio inftrumentalis alio non exiftente in poffefsione eft manutenibilis.*
2 *Poffefsio anterior eft manutenenda, non autem recentior, cum præfumatur iniufta.*
3 *Iudex iniuftè procedens non priuat partem fua poffefsione.*
4 *Manutentionem aduerfus factum iudicis nulliter, & iniuftè procedentis, Rota paffim dat.*
5 *Claufula dummodo, non fit alteri ius quæfitum, etiam non expreffa femper fubintelligitur in gratia Apoftol.*
6 *Et ifta claufula reddit gratiam conditionalem.*
7 *Ius quæfitũ ex anteriori poffefsione fuffragatur.*
8 *Vacatio beneficij in menfe referuato, qualiter iuftificetur.*
9 *Poffefsionem beneficij, quando quis non amittat, fi præftiterit patientiã, vt illã tertius acciperet.*
10 *Poffeffio ciuilis eft fufficiens pro manutentione.*

DECISIO CX.

FVIT, refolutum Petro informanti dandum effe mandatum de manutenendo, quia con-
ftat

1 stat de eius possessione † instrumentali, quæ alio non possidente est manutenibilis *l. prædia, vbi Bart. ff. de acquir. poss. l. non ideirco, vbi Bald. C. de fid. instr. Rota decis. 202. nu. 3. par. 1. diuers. & dec. 92. nu. 1. par. 1. recent. & in Lunen. Sarzanen. beneficij 13. Iunij 1625. coram me.*

Non obstat prætensa possessio Francisci, quia fuit posterior, cum Petrus adeptus fuerit possessionem die 30. Iunij 1622. Franciscus autem die
2 24. Maij 1624. Vndè possessio † Petri, vti antiquior est manutenenda, non autem possessio Frãcisci recentior, quæ ideo præsumitur iniusta, *c. licet causam, vbi Bart. de probat. Bart. in l. si duo sub nu. 4. ff. vti possid. & Rot. in d. Lunen. Sarzanen. coram me.*

Non obstat quòd possessio Francisci videtur iusta, ex quo fuit capta in vim mandati de immittẽdo A. C. quia cum A. C. iniustè † processerit, non
3 priuauit Petrum sua possessione, *Bart. in l. 1. § huiusmodi nu. 1. ff. vti possid. Ang. in l. clam possidere. § qui ad nundinas nu. 2. ff. de acquir. poss. Abb. in c. cum causa in 4. notab. de offic. deleg. Caputaq. decis. 186. par. 8. Rot. decis. 802. nu. 7. par. 1. diuers. Greg. XV. decis. 69. nu. 3. & in Romana domus de Blãchis 10. Maij 1619. coram bo. me. Buratto,* vbi
4 quod passim Rota aduersus† huiusmodi factum Iudicis nulliter, & iniustè procedentis dat manutentionem, & fuit dictum in *Maioricen. beneficij 24. Nouemb. 1610. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo.*

Quod autem A. C. non ritè processerit, videtur clarum, quia gratia Apostolica Francisci, fuit cum
5 † clausula, dummodo non sit alteri ius quæsitum, quæ etiam non expressa semper subintelligitur, *cap. cum M. Ferrariensis, verbo, mandamus, & ibi Abb. nu. 5. & Felin. num. 6. de constit.* & reddit
6 gratiam † conditionalem, *Sarnens. in reg. de iur. quæsit. q. 1. n. 41. Rebuff. in form. nou. prouis. verbo, dummodo nu. 5. Mandos. in reg. de iur. quæsit. quæst. 2. num. 8.* Petro autem erat ius quæsitum
7 † ex anteriori possessione Nuncij Hispaniarum cum possessione inde sequuta, quæ ei suffragatur, cum ex confessione Francisci, & ex testium depositionibus, desuper examinatorum bene fuerit iu-
8 stificata † vacatio in mense reseruato, & quod beneficium hoc, prout fuit narratum, non excedit valorem 24. ducator. iuxta notorias Nuncij facultates, *Garz. de benef. par. 5. cap. 2. nu. 82. Gonz. ad reg. 8. §. 2. proem. num. 56.*

9 Non obstat, quod Petrus amiserit† possessionẽ, dum præstitit patientiam, quòd illam acciperet Franciscus, quia cum illud fecerit ob reuerentiam literarum Apostolicarum, & metu censurarũ, pro vt ipse expresè declarauit, & fuit protestatus, nõ amisit ciuilem possessionem, sed eam animo reti-
10 nuit, quæ† sufficit ad effectum manutentionis, *Io. Fab. in §. retinendæ. nu. 21. instit. de interd. Menoch. de retin. rem. 3. num. 22. Rot. decis. 19. nu. 12. par. 2. diuers.* & in puncto *decis. 319. nu. 1. in fin. par. 2. recent.* Et ita &c.

REV.^MO P. D. COCCINO.

Cæsaraugustana Præeminẽtiarum.

Die Lunæ 29. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Capitulum Ecclesiæ maioris, si adeat, vel inuitetur ab aliqua Ecclesia inferiori ad functionem aliquam, præcedere debet Canonicos, & Prælatos inferiores etiam in proprijs Ecclesijs, quoniam illud Capitulum repræsentat Episcopum, vel est eius pars corporis, & alia &c.

SVMMARIVM.

1 *Singula singulis congruè referenda sunt.*
2 *Receptio honorifica importat cõcessionem manus dexteræ, & loci nobilioris, & nu. 3.*
4 *Res eadem, diuerso iure censeri non debet.*
5 *Membrorum confusionem, ac separationem iura valde abhorrent.*
6 *Prior in propria Ecclesia dicitur pro se habere iuris assistentiam in præcedendo cæteris omnibus. contrarium num. 7.*
8 *Capitulum Ecclesiæ maioris, si inuitatur ad aliquas functiones, præcedere debet Canonicos, & Prælatos inferiores, etiam in proprijs Ecclesijs.*
9 *Fel. in c. cum non liceat num. 2. de præscript. declaratur.*
10 *Capitulũ Cathedrale dicitur pars corporis Episcopi, & sic illud debet præcedere, sicuti Eps.*
11 *Capitulum, quando est exemptum per Papam ab iurisdictione Episcopi, non tenetur ei ad ius reuerentiale, & num. 16.*
12 *Ecclesia olim Cathedralis, an retineat iura Cathedral.*
13 *Concilium Constantiense reuocauit omnes exẽptiones concessas per Rom. Pontif.*
14 *Exemptus ab iurisdictione Episcopi, licet non teneatur ei ad honorificentiam, tenetur tamen ad reuerentiam. nu. 15.*
17 *Ius reuerentiale, quod debetur ratione dignitatis, non tollitur per quamcumq; exemptionem.*
18 *Et ideo si allegetur aliqua exemptio ad hunc effectum, non est habenda in consideratione, & num. 19.*
20 *Membra à suo capite non sunt separanda.*
21 *Ecclesia Cathedralis an aliqua sit, inspicitur tempus præsens.*
22 *Cathedralitas necessariò supponit, non solum subiectionem, sed etiam incorporationem cum Episcopo.*
23 *Laudum, quando est emanatum ad solam confirmationem sententiæ, quid operetur, & n. 24.*
25 *Laudum latum etiam intra, vel extra compromissa, & sit emologatum à partibus, debet seruari in vim pacti.*
26 *Capitulum Metropolitanum repræsentat personam Episcopi, & num. 29.*
27 *Inferior in propria Ecclesia ratione officij, quo fungitur, debet habere præcedentiam.*
28 *Prior Capituli in materia sibi præiudiciali, & odiosa*

odiosa non venit appellatione Capituli, & n. 32.
29 Capituli Metropolitani caput non est Decanus, sed Archiepiscopus.
33 Dimissio integra alicuius loci, quando non dicatur verificata
34 Verba, prout solebant, quid importent.
35 Probatio euidens boni iuris resultat ex sententijs.
36 Obseruantiæ præsumptio ex quibus inducatur.
37 Obseruantia plurimum suffragatur ad interpretationem mandatorum antiquorum.
38 Interpretatio alicuius mandati quando est facienda, quæ obseruantia attendi debet.
39 Interpretatio, quando est facienda de contentis in testamento, attenditur tempus testamenti.
40 Actus nouissimi turbatiui, & qui dederunt causam liti, non sunt habendi in consideratione.
41 Media talia præsumuntur, qualia sunt extrema.
42 Media referuntur ad extrema.
Extrema magis, quàm media sunt attendenda. num. 42.
43 Media ab extremis declarantur.
44 Casus, qui sequitur ex eo, quod est expressum, dicitur expressus, & non omissus.

DECISIO CXI.

CVM sub die 26. Aprilis præteriti * fuissent proposita quinque quæsita circa exequutionem mandati Rotalis, aliàs de anno 1557. per bo. me. Dominum de Rubeis relaxati, & per Illustriss. D. meum Cardinalem Millinum exequi mãdati, Domini responderunt. Quoad primum Decano, Dignitatibus, & Canonicis Metropolitanę dandam esse manum dexteram in Ecclesia Regulari Collegiata S. MARIÆ de Pilar, cum ad illam certis diebus accedunt, quoad secũdum Priori, & Canonicis de Pilari dandam esse manum dexteram, dum sedent in Ecclesijs, seu Monasterijs, ad quæ processionaliter itur pro Missa cantãda, aut concione habenda. Quoad tertium non licere Ecclesiæ de Pilar deferre in Processionibus generalibus, & cum ad Metropolitanam accedit Crucem, Hastam, Perticam & Mazzam deauratas, quoad quartum, Portionarios nouiter institutos, & ad nutum amouibiles non esse præferendos, Portionarijs titularibus Metropolitanæ. Quo vero ad quintum & vltimũ, Priorem de Pilar in absentia Decani Metropolitanæ debere incedere solum in nobiliori loco, exclusis alijs primioribus dignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ. Vnde repropositis hodie iisdem, quibus hinc inde partes non acquiescebant, reseruato vt de 3. & 5. particulariter videatur, & circumscriptis super quarto firmatis, quæ non habebant difficultatem, quoad alia nempè quoad primum, & secundum Domini perstiterunt in resolutis, quorũ vtrumque pendet ab interpretatione verborum dicti mandati.

Quo igitur ad primum verba mandati sunt hęc *Prior Canonici, & Capitulum Ecclesiæ S. Saluatoris Metropolitana teneantur cum effectu &c. accedere ad Ecclesiam B. MARIAE Maioris de Pilar recepturi honorificè per prædictos, &c. Priorem, Canonicos, & Capitulum ejusdem Ecclesiæ*, videlicet de Pilar. Et quia non controuertitur, quin vigore dicti mandati, manus dextera debeatur Canonicis Metropolitanæ, sola difficultas restringitur ad personam Prioris de Pilar, an ei scilicet eadem manus debeatur quoad Decanũ, seu Priorem Metropolitanæ, itaut in propria Ecclesia debeat omnibus præcedere. & Dominis visum fuit, stantibus verbis dicti mandati, non esse recedendum à negatiua firmata in decisione præcedenti, quia si Prior, Canonici, & Capitulum Metropolitanæ debent honorificè recipi per Priorem, Canonicos, & Capitulum de Pilar, prout expresè continetur in mandato, & deponũt quatuor testes examinati vsq; de anno 1537. in summario veteri Metropolitanæ num. 4. Vtique † singula singulis congruè referendo ad *tex. in l. si negocium. C. de negoc. gest. & trad. per Castr. cons. 18 nu. 4. in fin. lib. 2.* Prior de Pilar honorificè debet recipere Priorem hodie Decanum Metropolitanæ.

1 (marginal number beside "mario veteri Metropolitanæ num. 4. Vtique † singula")

2 Vnde cum hæc receptio † honorifica importet concessionem manus dexteræ, & loci nobilioris per *glos. in c. quã periculosũ in vers. Primatus 7. q. 1. & in l. decernimus in princ. & in ver. resident. C. de sacros. Eccles. vbi Bald. num. 2. vers. 2. nota Abb. in cap. nobis. num. 5. de iurepat. Felyn. in rubr. nu. 8. de maior. & obed. Roceb. de iurepat. in vers. bonorificium nu. 4. Boer. in tract. de auct. mag. cons num. 79. vers. quia qui sedet. Cassan. in cathal. glor. mund. par. 1. consid. 10. ad fin. & cõsid. 11. ante med vers. 2.* dicitur latè *Tiraquel. de iure primog. in præf. nu. 83. & seqq.* & benè declarant Cappellanus Regius ipsius Eccl. de Pilar, & Ludouicus de Aynon examinati de ann. 1537. in summ. veteri eiusdem Metropolitanæ nu. 4. in fin. & num. 5. negari non potest † manus dextera

3 Priori, siue Decano Metropolitanæ per Priorem de Pilar, itaut totus, & integer Chorus dexteri lateris Capitulo Metropolitanæ remaneat.

Vlterius etiam ponderarunt Domini, quod cũ manus dextera, & Chorus non denegetur Canonicis, & Capitulo Metropolitanæ non solum ratione connexitatis eadem præcedentia competit Decano, quæ competit Capitulo, cuius ipse est
4 membrum principale, ne eadem † res diuerso iure censeatur contra *reg. text. in c. cognouimus 12. q. 2. & in l. eum qui ades ff. de vsuc.* Sed etiam esset inconueniens, quod Prior de Pilar, qui est caput sui Capituli separaretur à suis, & inseretur membris alterius, ac diuersi corporis, nempè
5 Capituli Metropolitanæ: quàm membrorum † cõfusionem ac separationem iura adeo abhorrent, *cap. 1. 12. distinct. capit. nouit. de bis quæ fiunt à Præl. Rip. in puncto resp. 5. nu. 4. de const.*

Fuit denique consideratum, quod assistentia iuris communis latè ponderata in decisionibus in hac causa factis 13. Febr. & 22. Iunij anni præteriti, quam habet pro se Capitulum Eccles. Metropolitanæ tanquam parentis cæterarum Ecclesiarum, videbatur sibi posse etiam in hoc casu suffra-
6 gari, quia licèt Prior † de Pilar tanquam in propria Ecclesia dicatur habere pro se iuris assistentiam in præcedendo, cæteris omnibus ad *text. in l. nihil. vbi Lut. de Pennia. & Io. de Platea. C. de palat. sacr. largit. lib. 11.* & ibi etiam *glos. fin Dec. cons.*

cons.69.num.12. & seq.col.2.& fuit dictum in causa Calaguritana præeminẽtiarum de Victoria
7 *16.Nou.1591.coram bo.me. Penia*, tamen † contrarium tenuerunt ex *Panorm. Fel.in c. cum non liceat.nu.2.de præscrip.* vbi firmat, quod dum Ca-
8 pitulum † Eccl. maioris inuitatur ad aliquas functiones, præcedere debeat alios Canonicos & Prælatos inferiores etiam in proprijs Ecclesijs,& hãc eandem opinionẽ defendunt *Henric.Ra. in tract. de synod. par.3. num.27. Boer.in tract mag.cons. nu.79.Gonz. Mendoz.de Vasconello diu. iur. arg. lib.1.c.1.num 3. vers.quibus consequens*, vbi dicit rectè sensisse *Felin.modern. discep.forens. cap.111. nu.11.lib.1.* vbi asseclas huius opinionis adducit.
9 Nec dicatur, quod † *Felin.* mouetur ex duplici ratione, quarum prima est,quia Clerici inferiores debent reuerẽtiam Capitulo, sicut Episcopo, ideoq. inferat, quod sicut præcedit Episcopus, ita
10 & Capitulum † debet præcedere, cum dicatur esse pars corporis Episcopi, *l.1.C de petit bon.subl. lib.10.* vbi *Bald quem refert Rip.in d.resp.5.nu.4. de constit.* Secunda quia cum Capitulum repræsentet personam Episcopi, sicuti præcederet Episcopus,ita & debet præcedere Capitulum,quæ rationes non videntur applicari ad casum nostrum. Non prima, quia Ecclesia de Pilar, illiusq. Prior
11 † Capitulum, & Canonici sunt per Papam plenè & totaliter exempti à iurisdictione Episcopi, quo casu non tenentur Episcopo ad ius reuerentiale, Non secũda, quia Capitulum Metropolitanæ interueniendo in Ecclesia de Pilar sine Episcopo, non dicitur interuenire in diuersa Ecclesia, sed in
12 eadem Ecclesia Cathedrali, ex quo Ecclesia † de Pilar olim fuit Cathedralis, & videtur in hoc retinuisse iura Cathedralitatis, itaut cesset repræsentatio ponderata per *Felin.* & in cõsequentiam ratio eiusdem *Felin.* Nam quoad primum respõsum fuit, Primò non constare de huiusmodi exẽptione. Secundò, quod quatenus de illa constaret,
13 si reperiatur concessa ante Concil.† Constantiense, in quo Martinus V. sacro approbante Concil. reuocauit omnes exemptiones concessas, tàm per Greg.XI. quàm alios etiam Romanos Pontifices, & promisit, seu declarauit non concessurum de cætero nisi causa cognita, & vocatis quorum interest,vt per *Gemin.in cons.35.* vbi ponit in verba Concilij, illa tanquam reuocata per dictũ Cõcil. non suffragaretur, Tertiò quod in omnem ca-
14 sum exemptus à iurisdictione † Episcopi, licet non teneatur Episcopo ad honorificentiam,tenetur tamen ad reuerentiam, vt tenuit *Bald.in l fin. num. 3.C.de.ben. libert.Roman. sing.480. Henric.Bott. de Synodo d.p.3. num.53.*& in specie quod tenea-
15 tur ad ius † reuerentiale vltra prædictos tenuit *Castren. in l.sed si hac lege §. patronum num. 4.* & ibi *Adden. ff. de in ius voc. Oldrad. cons. 224. Balb.tract. de præscript.par.1.5.partis q.12. nu.6. Felin. in c.cum inter num. 3. & 4. de sent. & re iud. & in d.c.cum non liceat eod.nu.2. de præscript. & in c.conquerente in princ. vbi alios allegat de offic. ordin. Belin.c.de charit.subsi. q.28.*
Et si dicatur quod hic agitur de omnimoda
16 † exemptione per Papam concessa, quo casu ius reuerentiale Episcopo non debetur, vt concilian-
do contrarias opiniones sensit *Rot. apud. Put. decis.114. tit. 3. in correc.* vltra responsiones superius allatas aduertendum est, quod quicquid sit de iure reuerentiali,quod debetur ratione iurisdictionis in quibus terminis potest intelligi distin-
17 ctio Rotæ, certum est, quod ius † reuerentiale, quod debetur ratione dignitatis non tollitur per quamcumque exemptionem. Vnde cum nos versemur in præcedentia, seu iure reuerentiali, quod
18 debetur ratione dignitatis allegata † exemptio ad hunc effectum non est habenda in consideratione.
Denique fuit consideratum, quod euidenter simul repugnat, quòd Ecclesia de Pilar prætendat se esse exemptam, & tamen simul etiam prætendat
19 constituere † vnum & idem corpus cum Ecclesia Metropolitana & Cathedrali,adhucq. retinere iura Cathedralitatis, cum vnum tendat ad statum vnionis, alterum verò ad statum omnimodæ sepa-
20 rationis † à capite, nempè Episcopo, vt benè ad ppositũ considerat *Bellamer.cons.20. nu.6.& seq. vers.2.*videre occurrit, & sic firmum remanet primam rationem *Felin.*optimè applicari.
Quo verò ad secundam rationem, quicquid sit de prætensa Cathedralitate Ecclesiæ de Pilar, super qua coram me lis pendet, quatenus etiã constaret de illa, non tamen inde sequeretur, quòd de præsenti posset concurrere cum Ecclesia Metropolitana, quæ hodie non controuertitur esse sola in statu Cathedratico,cum ad effectũ vt dignosca-
21 tur, ꝙ sit Ecclesiã Cathedralis † inspiciatur tẽpus presens vt est *tex. expressus in c. cũ inferior.* vbi *Hostien.n 13.de maior.& obed.Rot. apud Seraph. dec.1445.in fin.& fuit dictum in Lauretan iurisdictionis 20. Iunij 1616.corã bo.me. Card.Sacrat.*
Vltra quod si, vt supra dictum fuit, Ecclesia de Pilar prætendit se exemptam, vtique à se ipsa
22 excludit hoc fundamentũ Cathedralitatis,† quod necessariò supponit non solum subiectionem, quinimò incorporationem cum Episcopo, à quo tamen asserit se omnimodo esse separatam.
Sed omnem tollit ambiguitatem sententia, seu laudum Alphonsi de anno 1513. quòd expressè declarat Ecclesiam de Pilar teneri, & obligatam fore ad recognoscendum, habendum, & tenendum Ecclesiam Cathedralem Sancti Saluatoris in matrem, Superiorem & Magistram, honorem & reuerentiam eidem, prout de iure tenetur, & obligatur, præstandum.
23 Nec dicatur, quòd hoc laudum † emanauit ad solam confirmationem contentorum in sententia Sanctij, ad quam habet relationem, ideoq. cum prædicta non reperiantur in sententia Sanctij, nõ sint consideranda, quia aduertendum est,quod cũ sententia, seu laudum Alphonsi fuerit ab vtraque Ecclesia, tàm de Pilar, quàm de Metropolitana
24 emulgatum, † approbatum, & acceptatum, vt in summario veteri Metropolitanæ num.7.Supposito etiam, quòd emanasset ad solam confirmationem sententia Sanctij, de quo tamen nullibi constat, nihilominus etiam quoad non contenta in priori, & vlterius expressa tanquam ab vtraque parte approbata, & acceptata esset attendenda *Card. consil.74. col.fin. vers. item hac approbatio* latissimè *Felin. in cap. significasti de for. compet. nu.7.*

num.7. Abb. conf.92. num. 1. & 2. lib. 1.

25 Et in specie, quod laudum † latum etiam vltra, vel extra compromissa, si sit emologatum à partibus, debet seruari in vim pacti, *Glos. & Doct. in l.2. C. contra. vtriusque iud. Surd.cons.136. n.54. & seq. Roman.cons.173. in fin.* & plenius *in cons. 175.num.4. &* & ibi *Apostil. in ver. pacto dat. cōcord. Corn.cons.125. per tot. lib.2. Gozad.cons.98. nu.19.& 20.* idem *Dec. in cap. prudentiam nu.20. de offic.deleg.* aut in vim transactionis *Soccin.cons. 85.num.2.lib.1. Natt.cons.95. in princ. Corn.cons. 63.lib.4.& cons.125. lib.2. Afflict.decis.270. n.7.* Vnde firmum etiam remanet secundam rationem *Felin.* optimè applicari ad casum nostrum, ex quo Capitulum Metropolitanæ repræsentat personam
26 Episcopi, † cui omninò debetur præcedentia ista in Ecclesia inferioris.

Sed quicquid sit de prædictis, visum fuit cessare in casu isto omnem difficultatem, quia fundamētum illorum, qui tenent inferiorem in propria Ecclesia habere assistentiam iuris, in hoc videtur cō-
27 sistere, quia inferior in propria † Ecclesia ratione officij, quo fungitur, debet habere præcedentiam *Abb. in c. postulastis. num. 8. de concess.præb. Gemin. in cap. à collatione. nu.7. de appel. Put. decis. 104.num.4.5.& 6. lib.3. in correct.* Quod fundamentum cessat in casu isto, quia quando Capitulum Metropolitanæ accedit ad Ecclesiam de Pilar, Missa, & reliquæ functiones non celebrantur per Capitulū eiusdem Ecclesiæ de Pilar, sed per Capitulum Metropolitanæ, vt deponunt testes dati in summario veteri num.4. Et sic dici nō potest quòd Capitulum, & illius Prior tanquam in propria Ecclesia fungēs officio suo debeat præcedere.

28 Nec officit, quòd Prior † de Pilar, qui est caput propriæ Ecclesiæ, in hac materia sibi præiudiciali, & odiosa non venit appellatione Capituli. Ideoq. quamuis ex supra deductis Capitulo Metropolitanæ manus dextera, & locus dignior debeatur, id quidem procedit respectu Capituli de Pilar, sed non Prioris, qui cum sit caput propriæ Ecclesiæ, neminemq. agnoscat parem in Capitulo
29 Metropolitanæ, cuius † caput non est Decanus, sed Archiepisc. qui nō interuenit, cum nemine debet concurrere, sed solus in loco præeminētiori sedere debet, quia aduertendum est, Primò quod si Capitulo Metropolitanæ datur ista præcedentia
30 ex eo, quòd † repræsentat personam Episcopi, vtique eadem ratio suadet, vt eadem præcedentia competat etiam respectu Prioris de Pilar, cui ꝑfectò Episcopus præcedit, alias si Prior de Pilar, in propria Ecclesia haberet huiusmodi præeminentiam respectu Capituli Metropolitanæ, vtique dici non posset, quòd Archiepisc. iure repræsentationis præcederet Priorem de Pilar.

Secundo aduertendum est, quòd cessat omnis difficultas, quia non est verum, quod ratione imparitatis non possit, aut debeat, esse concursus inter Priorem de Pilar, & Decanum Metropolitanæ, cum euidenter contrarium appareat, Primò ex tenore mādati de anno 1584. in summario veteri Ecclesiæ de Pilar num. 16. dum declarat, ꝙ in casu absentiæ alterius Prioris, vel Metropolitanæ, vel de Pilar, non liceat dignitatibus ascendere ad locum absentis, signum euidens, quòd Decanus, seu Prior Metropolitanæ consideratur tāquam æquale caput in concursum cum Priore de Pilar. Quod etiam clarius colligitur ex sententia, seu laudo ab vtraq; Ecclesia acceptato, & approbatio Alphonsi de anno 1513. quod datur in summario veteri sub positione 26. Aprilis præteriti pro Ecclesia de Pilar num. 3. in fine, vbi dicitur, quod in alijs Congregationibus, & actibus &c. tàm Ecclesiasticis, quàm sæcularibus, in quibus Priores suarum nomine dignitatum interuenerint, seu vocati fuerint, Prior Sedis Metropolitanæ tanquam maior, & prima dignitas post Pōtificalem, præcedat Priorem Ecclesiæ S. Mariæ, & honorabiliorem locum teneat: ex quibus resultat euidens probatio, quòd Decanus, seu Prior Metropolitanæ nedum est æqualis Priori de Pilar, sed immò superior.

Ex quibus Domini firmarunt honorificam receptionem, de qua in dicto mādato bo. me. de Ru-
31 beis importare, vt videtur † Capitulo Metropolitano Chorus, latus, seu manus dextera, non solum quoad Capitulum, sed etiam quoad Priorem Ecclesiæ de Pilar, & in hanc interpretationem tanto facilius, inclinarunt, quia vltra prædicta visa sunt alia, & quidem vrgentia adminicula concurrere.

Primò enim concurrit antiquissima sententia Sanctij de anno 1221. in qua expressè legitur, ꝙ Canonici S. Mariæ dimittant Canonicis S. Saluatoris dexterum Chorum totum, vnde non obstat, quod dicta sententia loquatur tantum de Canoni-
32 cis, non autem de Priore, qui in odiosis † non venit appellatione Canonicorum, quia cum Canonicis Metropolitanæ debeatur totus dexter Chorus, quem ipsis tenentur dimittere illi de Pilar,
33 ista dimissio integra non potuisset † verificari, si Prior de Pilar in loco præeminentiori dexteri Chori remansisset, & partem illius nobiliorem occupasset, ad regulam *text. in cap. solitæ de maior. & obed. & in l. Iulianus. in princ. ff. de leg. 3.* benè ad propositum *Anchar. cons.248. nu. 11. & 12. Menoch. cons.202. nu.23. & cons.628. nu. 11. & 12.*

Secundò concurrit prædicta sententia, seu laudum Alphonsi de anno 1513. in qua clarius dicitur Chorum dexterum Priori, & Canonicis Sancti Saluatoris, cum ad Ecclesiam B. Mariæ certis diebus accesserint, in totum esse dimittendum.

Tertiò concurrit instrumentum cōcordiæ Ferdinandi Archiepiscopi de anno 1539. in quo mādatur, quod Prior, Canonici, & Capitulum de Pilar dimittant Chorum dexterum Metropolitanæ,
34 prout solebant, quæ verba † (prout solebant) apertè docent, tunc ita fuisse in vsu & obseruātia, cum stent causatiuè, vt in puncto est *text. notab. in cap. Abbate vers. si vero verbum determinet. de verb. signif.*

Ex quibus sententijs tanto magis resultat eui-
35 dens probatio boni iuris † Ecclesiæ Cathedralis *Grat. cōs.34. n.5. in princ. & fuit dictū in Cæsaraugustana Synodi 13. Februarij anni præteriti coram me.* Quamuis enim videantur potius respicere petitorium, cum tamen inducant præsumptio-

36 tem † obseruantiæ, quæ nihilominus sufficienter colligitur, tàm ex sententia Sancij, ibi, *more solito*, quàm ex prædicta concordia Ferdinandi Ar-
37 chiepiscopi, vt dictum est, † maximè conferunt ad coadiuuandum mãdati antiqui interpretationem, cui plurimum dicta obseruantia suffragatur.

Potissimum verò considerarunt Domini, huiusmodi obseruantiam satis deduci ex depositionibus trium testium examinator de anno præterito in summario eiusdem Metropolitanæ num.6. quorum duo sunt ætatis annorum 66. & à propria recordatione deponunt se scire, & vidisse, quòd in vim sententiæ arbitralis, Capitulum Sedis semper, & diebus quibus solebant accedere ad Ecclesiam de Pilari, solitum fuisse sedere in Choro dextero dictæ Ecclesiæ de Pilari, prioremque, & Capitulum illius solitos fuisse præbere, & quòd præbebãt ipsis dictam manum dexteram in dicto Choro expeditam, & non occupatam à nemine sedente, vel sedem habente ad prædictam manum dexteram diebus prædictis, nisi dumtaxat illi, qui erant de dicta Cathedrali, & viderunt, quòd in tali vsu, iure, & possessione extiterunt, & existunt illi de dicta Ecclesia Cathedrali, sedendi in dicto Choro dextero del Pilar, illum integraliter occupando, quousque lapsis annis 21. paulò minus, vel plus, lis & causa mota fuit, & deponunt de publica voce, & fama.

Quibus accedunt alij quatuor testes pro Ecclesia de Pilari examinati de anno 1601. 1606. & 1626. qui pariter deponunt, quod Capitulum Ecclesiæ Metropolitanæ occupant totum Chorum dexterum, quem illi de Pilari relinquunt vacuum, & expeditum in propria Ecclesia, vt in nouo summario Metropolitanæ num.2. & 3.

Non obstant igitur testes in cõtrarium dati sũmario num.6. Quia vltra exceptiones, quæ contra illorum personas, & dicta fuerunt latiùs pondera-
38 tæ per informantes, cum agatur de † interpretatione dicti mandati, attendi debet obseruantia de tempore illius *Mant. decis. 66. per tot. & max. nu.4. Rot. decis. 100. nu. 27. par. 1. diuers.* & in simi-
39 li, quòd quando agitur de interpretatione † contentorum in testamento attendatur tempus testamenti latè *Simon. de Pret. de interpr. vlt. volum. lib. 4. dub. 9. num. 36. & seqq.* Non autem actus nouissimi, de quibus isti testes deponunt, qui tanto minus habendi sunt in consideratione, cum fue-
40 rint † turbatiui, & dederint causã liti, vt latè apud *S. me. Greg. dec. 4. num. 2.* & ibi *Adden.* & in materia dedicationis fuit dictũ inter has Ecclesias coram eodem in *decis. 569. num. 3.* Nec patientia Capituli Metropolitanæ lite penden. ad effectum purgandi vitium litis, probetur.

Quo verò ad secundum quæsitum, quod est vltimum caput præsentis inspectionis, verba mandati sunt hæc, *Prior, Canonici, & Capitulum, &c. deinceps teneantur illos* (videlicèt de Pilari) *tàm in prædictis processionibus, quàm alijs quibuscumque actibus, in quibus insimul conuenire, aut interesse contigerit, ad dexteram partem, seu manum, tàm in Choro, quàm extrà etiam in processionibus prædictis collocare.* Ex quibus nulla est difficultas quin stantibus verbis illis, *quam alijs quibuscumque actibus in quibus insimul conuenire, aut interesse contigerit*, deberetur manus dextera Capitulo de Pilari etiam in sessionibus, quæ habentur in Ecclesijs, ad quas fiunt processiones pro Missa, aut concione habenda, cum contingat illos de Pilari, & Metropolitana simul conuenire, & interesse secundum casum expressum in dicto mandato. Sed quia dictum mandatum prætenditur postmodum correctum, & limitatum iuxtà probationes, & dicta testium, quæ ad certos actus restringebantur. Ideò circumscriptis dictis verbis tota difficultas ad illud reducitur; An mandatum quod expresse loquitur de processionibus comprehendat huiusmodi sessiones tanquàm partem processionum, quæ ad huiusmodi Ecclesias fiunt pro cõcione, aut Missa habenda, vt dictum est: Et Domini perstiterunt in affirmatiua, quia cum processio fiat ad Ecclesiam, & ab eadem Ecclesia reuertatur, actus possessionis intermedius censetur esse vnus,
41 & idem cum processione, cum talia † media præsumantur, qualia sunt extrema, *arg. text. in l. sicut §. non videtur ff. quib. mod. pign. vel hypoth. soluit. sub conditione ff. de hæred. instit. l. existimo, ff. de*
42 *verb. oblig.* Vnde dicitur, quòd media † referuntur ad extrema *arg. l. talis scriptura in fin. ff. de legat. 1.* & facit *tex. in cap. secũdo requiris in princ. de appell.* vbi quòd illa, quæ sunt in medio sæpè ad principium, & finem referuntur. Imò quòd extrema potius, quàm media sint attenden. firmat *Af-*
43 *flict. in decis. 195. num. 5.* & quod media † ab extremis declarentur *text. est l. qui filiabus, & l. si seruus plurium, §. fin. ff. de legat. 1. & in l. 1. C. de lib. præter.*

Vndè non obstat, quòd resistentia iuris impediat fieri extensionem de casu ad casum, quia cum, vt dictum est, sessiones istæ sint vnus, & idem actus cum processionibus expressis in mandato, illæ dicuntur in eodem mandato contineri, nõ per viam extensionis, sed per viam expressæ comprehensio-
44 nis, quia casus, † qui sequitur ex eo, quod est expressum, non dicitur omissus, sed expressus *l. iam hoc iure ff. de vulg. Dec. cons. 15. in fin. Aym. cons. 62. num. 14. cons. 161. nu. 10. & cons. 257. num. 6. Curt. iun. cons. 121. num. 11. vers. postea concordando*, vbi dicit communem. Ideòque in contrarium latè deducta non officiunt, quæ supponunt sessiones esse actus omninò diuersos à processionibus.

Et ità conclusum vtraque parte informante.

☞ * *Est decisio 57. supra in hac parte. Vbi annotaui alias decisiones in hac causa.*

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Auenionen. Fideicommissi.

Die Lunæ 29. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Substitutio exemplaris quando est facta filio mente capto, tunc eius substitutus an succedat in bonis filii, vel in bonis patris.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Substitutio exemplaris, quando reddatur nulla.*
2 *Substitutio exemplaris fit ad instar pupillaris.*
3 *Substitutionis exemplaris vigore succeditur tãtum in bonis mentecapti, non autem testantis. & num. 4.*
5 *Substitutio fideicommissaria facta filio mentecapto, dicitur testamen. patris, & non filij, & ideo non consideratur, tamquam vnicum testamentum, sed tamquam duo. num. 6.*
7 *Et ideo si corruat testamentum filij, subsistit testamentum patris, & intrat fideicommissaria substitutio. & num. 9.*
8 *Alex. in l. ex facto nu. 45. ff. de vulg. declaratur.*
10 *Clausula codicillaris an faciat valere substitutionem in vim fideicommissi.*
11 *Decedere absurdum est, quis pro parte testatus, & pro parte intestatus.*
12 *Filius postquam adiuit hæreditatem patris, efficitur vnicum patrimonium, cum eius bonis.*
13 *Patrimoniorum diuisio quando fiat.*

DECISIO CXII.

FVIT in hac causa resolutum coram bo. me. Buratto, * substitutionem exemplarem, factam per Nicolaum testatorem Bartholomæo, & Antonio eius filijs masculis mentecaptis, hæredibus institutis, ad fauorem Francisci, & Hectoris, eiusdem Nicolai ex filiabus nepotum, esse nullã,
1 ob † præteritionem earundem filiarum, contra formam, *l. humanitatis, C. de impub. & alijs substit.* sed cum fuerit postea causa super eisdem pluries proposita, & non resoluta, tandem hodie rematurè discussa. Domini dixerũt, substitutionem exemplarem fuisse quidem nullam rationibus adductis in decisione, de qua agitur, sed tamen intrare substitutionem fideicommissariam ad fauorem eorundem nepotum, exemplariter substitutorum, quo ad bona scilicet Nicolai testatoris; & funda-
2 mentum resolutionis fuit, quia, cum † exemplaris substitutio fit ad instar pupillaris *§. qua ratione institut. de pup. subst. & ibi glos. Salyc. in l. humanitatis, C. de impub & alijs subst. num. 15. Rip. in l. ex facto, ff de vulg. nu. 55. & seqq.* vigore istius
3 substitutionis † succeditur solùm in hæreditate, & bonis mentecapti, non autem in hęreditate ipsius testatoris, *instit. in princ. de pup. subst. Guliel. de Bened. in cap. Raynutius in vers. si absque liberis, num. 100. de testam. intrig. de subst. cent. 1. q. 9. num. 22.* & propterea existente nulla supradicta exemplari substitutione, venientes ab intestato
4 succedunt † solum in hæreditate, & bonis dictorũ mentecaptorum, non autem in hæreditate, & bonis ipsius testatoris, quæ considerantur tnaquam bona diuersa, & separata ab hæreditate mentecaptorum, & dum in illis substituti veniunt ex fideicommissaria substitutione, quæ in testamento pariter continetur, stante clausula, Vulgariter, Pupillariter, & per fideicommissum, dicuntur succedere vigore testamenti paterni, ex quo ista fidei-
5 commissaria † substitutio dicitur testamentũ patris, & non filij, *l. cohæredi, §. cum filia, ff. de vulg. & pup.* & in puncto tradit *Castrens. in cons. 222. sub nu. 2. col. 2. vers. ex quibus sequitur Thesaur. iun. q. 61. sub num. 10. lib. 2. Ang. Aret inter cons. vlt. volunt. cons. 134. num. 15. lib. 1.* & ideò cum
6 ista considerentur, † tamquam duo testamenta, & duo patrimonia separata inter se, *Ripa in d. l. ex*
7 *facto num* 5. si corruit testamentum † filij, subsistit testamentum patris & intrat fideicommissaria, vt passim in substitutione pupillari, cui hæc assimilatur, vt dixi, & *trad. Doct. in l. ex facto in princ. ff. ad trebel. & gl. fin. l. verbis ciuilibus. ff. de vulg. vbi Bart. num. 6. Ias. de comm. nu. 19. & seq.* benè *Dec. in l. in testamento, nu. 6. vers. sed responderi, C. de testam. milit. Magon. decis. Floren. 44. nu. 19. Fusar. de subst. q. 8. num. 3. & num 8 vers. aut substitutio est informi. Cephal. cons. 672 n. 26. lib. 5.*
8 Non obst. † *Alex in l ex facto, nu. 45 de ff. vulg.* cum alijs ex aduerso allegatis, dum dicunt; quod, data nullitate exemplaris substitutionis, totum corruat testamentum; quia ex supradictis patet responsio, quod si sunt duo testamenta, inter se separata, corruit quidem testamentum mentecapti in totum, sed subsistit testamentum patris, cuius
9 vigore possunt substituti ex † fideicommisso consequi illius hæreditatem, reiecta illa pupilli ex superius allegatis & *trad. Pereg. cons. 46. in fin. lib. 1. Fusar. de subst. q. 151. vers. declaratur id non procedere;* Idq. præsertim, stante etiam clausula co-
10 dicillari, quæ pariter facit † valere substitutionem in vim fideicommissi; vt in his terminis *trad. Bott. in cons. 27. num. 50. Fusar. q. 194. num. 6.* & ex hoc cessat etiam absurdum ex aduerso consideratum;
11 quod testator † decederet pro parte testatus, & pro parte intestatus; quia data separatione bonorũ, & testamentorũ, sequitur, quod pater totus decessit testatus, & illius furiosus totus intestatus.

Non obstat, quòd post aditam hæreditatem per filium, non possit amplius fieri, nec considerari supradicta diuisio bonorum, cum per aditionem
12 fit † effectum vnicum patrimoniũ filij, iuxtà *tex. in l sed & si plures, §. filio, ff. de vulg. & pup.* Placuit enim Dominis responsio, quod id procedit, quando substitutus est capax vtriusque hæreditatis; tunc enim non potest separare hæreditates; vt illam filij habeat; patris verò non habeat; secus verò quando datur incapacitas ex dispositione legis succedendi in bonis alterius, prout est in casu nostro; in quo substitutus est incapax successionis mentecapti, & capax paternæ; tunc enim
13 fit supradicta diuisio † patrimoniorum, & substitutus succedit in bonis personæ illius, quorum est capax, quamuis repellatur à successione bonorum alterius personæ, quorum non est capax, vt benè declarat *Bald. in l. si is, qui 6. num. 1. vers. vel sic,* & ibidem *Ang. num. 1. Castren. num. 2. vers. Et sic est casus hic, Alex. num. 3. ff. de vulg. & pup. Intrigl. de subst. cens. 1. q. 98. n. 7. & seq. Fusar. q. 146. vers. limitatur si sit pro parte capax.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

* *Idest sub die 10. Iunij 1624. est decisio 802. inter eius impress.*

Et infra in eadem causa in part. 3. adsunt aliæ decisiones idest sub diebus 18. Nouembris 1635. & 3. Martij 1636. coram bo. me. Buccabella, & 4. Februa-

bruarij 1637. coram R.P.D. Dunozetto, & 1. Iulij 1637. coram R.P.D. Panzirolo, & 9. Decembris eiusdem anni coram R.P.D. Ghisilerio. sunt in ordine decisiones 74. 105. 195. 238. & 257. & in 4. par. aderit alia decisio sub die 18. Martii 1639. coram eodem R.P.D. Ghisilerio.

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Romana affictus Casalis.

Die Lunæ 29. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Pro transactione semper est capienda præsumptio. Et si quis in ea se fundet, dicitur habere intentionem fundatam. In contractibus, qui consensu contrahuntur, quando necessaria sit scriptura, & quare in istis contractibus fiat scriptura.

SVMMARIVM.

1 *Sententia est valida, si sit lata seruatis seruādis.*
2 *Transactione, si quis nitatur, dicitur habere intentionem fundatam.*
3 *Transactiones, & sententia semper firma manere debent.*
4 *Transactio, vt valeat, & subsistineatur in dubio præsumptio capi debet.*
5 *Transactionis fauore magis est sumenda præsumptio, quàm cuiusuis contractus.*
6 *Transactio, vt substineatur sufficit solus litis timor, & suspicio.*
7 *Transactio est contractus, qui solo consensu perficitur.*
8 *Scriptura, quando requiratur in contractibus, qui solo consensu perficiuntur.*
9 *Confessio extraiudicialis probata per testes cōtestes de æquitate Canonica probat. amplia n. 10.*
11 *Testis deponens de facto proprio, & de certa sciētia plusquam semiplenè probat.*
12 *Concordia qualiter concludenter probetur.*
13 *Scriptura in contractibus, qui solo consensu perficiuntur, deseruit solum ad faciendam probationem.*
14 *Contractus quilibet, & pactum quodlibet, quod consensu contrahitur, ita probari potest per testes, sicuti per instrumenta.*

DECISIO CXIII.

DOMINVS Angelus Carcarasius die 5. Aug. 1626. emit à Celerario Monasterij S. Pauli herbas hyemales Casalis nuncupati Grotte dei Greci, ò Casale abbrugiato. Sed cum postea die 22. eiusdem mensis, & anni idem Celerarius dictū Casale ad septennium locasset Iosepho Nicolino, D. Carcarasius cœpit prætendere hanc locationē non potuisse fieri in sui præiudicium, in eaque ipsum fuisse præferendum, & super hac prælatione introducta lite, & controuersia coram Auditore Cameræ, ea pendente fuit inter partes deuentum ad concordiam, & transactionem, in qua conuentū fuit, quòd Nicolinus renunciaret affictui, & Carcarasius viceuersa eidem Nicolino solueret scuta 350. & procuraret liberationem obligationis Nicolini à Patre Celerario vigore dicti affictus contractæ; sed cum non obstante concordia Nicolinus recusaret facere dictam renunciationem, Carcarasius ab A.C. obtinuit sentētiam fauorabilem, iuxtà formam supradictæ transactionis. Et hanc sententiam hodie DD dixerunt esse confirmādam tanquam validam, & iustam.

1 Fuit enim † lata ser. ser. *iuxtà decis. Verall. 260. par. 2.* Rota coram fel. rec. Gregor. XV. *dec. 218. num. 1.* Et iustitia est patens; quia dum Carcarasius
2 nititur transactione, dicitur habere † intentionem fundatam *l. si quis maior, C. de transact. Dec. cons. 215.* incipit visa transactione, *sub num. 3. Purpur.*
3 *cons. 323. num. 2.* cum ea, quæ sunt transacta, † vel iudicata, semper firma manere debeant, vt inquit, *Iurisconsul. in l. 1. in fin. ff. ad Tertull.* Et in dubio
4 capi debet præsumptio, quòd † transactio valeat, & sustineatur, *Bero. cons. 176. nu. 15. vol. 1.* vbi dicit hanc præsumptionem sumendam magis esse fauo-
5 re † transactionis, quàm cuiusuis contractus, *Roland. cons. 28. nu. 10. vol. 4. Cephal. cons. 24. in fin.*
6 Et pro illius validitate non requiritur lis † formalis, sed sufficit solus litis timor, & suspicio, *l. 2. & ibi gloss. C. de transact. Paris. cons. 32. num. 18. lib. 1. Mobed. decis. 1. de transact. Seraph. dec. 638 nu. 7. fel. rec. Gregor. XV. decis. 149. num. 2.*

Non obstat, quòd dicta concordia, seu transactio non fuerit redacta in scriptis, & ante stipulatum desuper instrumentum Nicolinus potuerit pœni-
7 tere. Quia placuit responsio, quòd cum † transactio sit contractus, qui solo consensu perficitur, scripturam non requirit, vt habetur *in l. consensu, ff. de action. & obligat. & probat. text. in l. pactum quod bona fide, C. de pact. l. cum te transegisse,* vbi *Ias. nu. 3. C. de transact.* & notant omnes *in l. trāsactionis, Placitus eod. tit. Decian. respons. 64. nu. 2. lib. 3. Gratian. respons. 107. num. 6. lib. 1.* Et si ali-
8 quando † scriptura requiritur, id procedit, quando fuit conuentum, vt aliter contractus non valeret, *Put. decis. 43. lib. 3.* At in casu nostro contrarium potius contingere videtur, quia Nicolinus expressis verbis exclusit scripturam, dum interrogatus, An super hoc confecisset instrumentum, respondit eo opus non esse, PERCHE LA SVA PAROLA BASTAVA PER CENTO INSTRVMENTI. Et ijdem testes probant confessionem dicti Nicolini, quod ipse cesserat locationi mediante promissione solutionis scut. 350. & cum hoc etiam, quòd liberaretur ab obligatione, quam contraxerat cum Monacis. Vndè licèt ista
9 confessio † sit extraiudicialis: attamen cū sit probata per testes contestes, de æquitate Canonica sustinetur, & probatur *Gabr. de confess. concl. 1. num. 46. in 4 limit. Soc. iun. cons. 32. num. 18. lib. 2.*
10 Et hoc maximè procedit, concurrentibus † etiam depositionibus aliorum testium, qui dantur in *Summ. num. 19. & seqq.* quorum vnus fuit mediator, & deponit citra conclusionem concordiæ de
11 facto † proprio, & de certa scientia, qui propterea facit plusquam semiplenam probationem, *Achill. decis. 3. de testib. Cas. de Graff. decis. 2. n. 11. de empt. & vendit. Seraph. decis. 889. nu. 3. Verall. decis.*

decis.171.par.3. Rota decis.252.num.2 par.2. rec. cum alijs per *Farinac.de testib.quæst.63.nu.124.* Et ideò concurrentibus adminiculis, quæ ex alijs
12 testibus desumi possunt concordia † in omnem casum semper remanet plenè, & cōcludenter probata, *Seraph.decis.1163.nu.6.Farinac.dicta q.63. num.221.& seq.*& fuit dictum in *Cusentina Pensionis 12.Februarii 1618.coram bo.me.Vbaldo.*

Vndè, vt dicebam, nō est opus aliqua scriptura.
13 Quia illa solum inseruisset † ad facien. probationem. *vt declarat gloss.in §.1.per illum text. in verb.scriptura,instit.de empt. & vend. Decian.d. resp.64.num.4.& seqq.* Quæ probatio sufficienter
14 dicitur facta per dictos testes, cum quilibet † contractus, & quodlibet pactum, quod consensu contrahitur, vt est transactio, ità possit probari per testes, sicuti per instrumenta; *l. in exercendis, C. de fid.instrum cap. cum Ioannes extra eodem tit. Afflict.decis 398.nu.2.* & latè tradit *Decian.d responsl.64.nu.6.7.&* 8. Et ideò iure meritò fuit responsum pro confirmatione sententiæ A. C. præsertim cum Carcarasius adimpleuerit pro parte sua, obtinendo liberationem Nicolini à Monacis, *vt in Summ. num.16.*

Et ità decisū vna tantū parte informante, &c.

¶ *Infra in eadem causa habetur alia decisio sub die 28.Ianuarij 1628.coram eodem Eminētiss. & Reuerendiss.D.Card.Vbaldo, est decisio 136.*

EMIN.MO ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Romana Pecuniaria.

Die Lunæ 29. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

In census impositione, quando plures sunt in solidum obligati, & manualiter ad se trahunt pecunias, tunc omnes habentur tamquam plurales. Sed si tamen constat ad vnum tantum earum commodum peruenisse, tunc ille dicitur pluralis, alij verò habentur pro fideiussoribus.

SVMMARIVM.

1 *Principalis dicitur ex pluribus reis debendi, ad quem pecuniam, vel ipsius commodum peruenit, alij verò dicuntur fideiussores, & nu.2 & 5.*

4 *Coniecturæ licet de per se considerata nō probēt, tamen si simul iunctæ fuerint suffragantur.*

5 *Pecunias ad aliquem peruenisse, quando præsumatur.*

6 *Pecunias accipiens ad censum si quoque sit facta solutio, præsumitur facta ex eisdem pecunijs receptis ad censum. & num.7.*

8 *Pecunias ad censum accipiens, si eodem tempore emit aliquod officium, præsumitur solutum ex illis pecunijs.*

9 *Minor non præsumitur habere magnam pecuniarum summam.*

10 *Tractatus arguit animum contrahentium.*

11 *Suum iactare, non præsumitur quis voluisse.*

12 *Fructus census, qui soluens nomine alieno, non præsumitur ipse fecisse censum. & num.13.*

14 *Confessio emanata ad fauorē vnius personæ, quo ad alias non probat, nec attendi debet.*

15 *Confessio, & declaratio emanata ad vnū finem, non probat ad alium.*

16 *In contractibus inspiciendum est, quid verè fuit factum, & sequutum.*

DECISIO CXIV.

CVM die prima Octobris 1612. Ioannes, Valerius, & Carolus fratres de Ferrinis cum fideiussione Petri Pauli Testæ imposuissent censum scutorum trium millium ad fauorem Hieronymi Scanardi, quorum fructus solus Ioannes spatio duodecim annorum soluerit, hæredes d.Hieronymi Scanardi creditores d. Ioannis ex alia causa etiam in vim cessionis d. Ioannis prætendebant, quòd Carolus, & Valerius vti debitores Ioannis tenerentur restituere fructus pro duabus tertijs partibus, ex quo solus Ioannes soluerit fructus, & tamen census fuerit impositus intuitu, & seruitio communi, & manualiter, & in contanti habuissent pecunias; & ideò dato dubio, An fratres de Ferrinis teneantur ad restitutionem pecuniarum, negatiuè fuit resolutum. Moti fuerunt Domini, quia licèt in impositione census tres fratres sint in solidum obligati, & dixerint pecunias ad se traxisse, & manualiter habuisse, & propterea omnes habeantur tamquam principales, si tamen aliundè
1 constet, quòd ad † vnum tantùm negocium, & cōmodum spectet, ille censetur principalis debitor, alij verò fratres fideiussores *l.sed Iulianus §.item ait si duos, ff.ad Maced.Bart.in l. reos in princ. ff. de duob.re. Aym. cons.77. nu.3. in fin. & cons.91. nu.2.Gabr.cons.63.nu.5.& 10. lib.2. & de fideiuss. concl.2.nu.1.Vincent. de Franch. decis. 55. nu.8. Menoch.cons.560. nu.8.lib.6. Boer.q.314. num.5. Surd.cons.150 nu.57.& dec.308.nu.5.Rot.diuers. part.2.decis.153.n.6.* Vndè cum negocium, & cō-
2 modum esset solius Ioannis, ipse † est principalis debitor, & si soluit per spatium duodecim annorū fructus, soluit debitum proprium, cui alij fratres fructus restituere non tenentur, etiamsi in impositione census tres fratres in solidum vti principales interuenerint, & dixerint, recepisse pecunias; nam stant simul, quòd ità dixerint respectu creditoris, & tamen inter se egerint, vt Ioannes
3 haberet † commodum, & ad ipsum tantùm negocium spectaret, *Bart.in l.3 §.vbi duo nu. 15.ff. de duob.re.vbi Ronchegal.nu.59.& 60. Alex.ibi in addit ad Bart.Imol.in l.si cum dotem §.transgrediamur, nu.83.ff.sol.matrim.*

Quòd autem negociū, & cōmodum esset solius
4 Ioannis probatur ex pluribus † coniecturis, quæ omnibus simul iunctis suffragantur *Bart in auth. hoc ius porrectum, nu.17. C. de Sacrosan. Eccles. Menoch.de arbitr.cas.432.nu.33.& præsump.55. num.4.lib.3.& cons.375.num.12.*

Prima est, quòd eadem die, qua fuit impositus census, fuit facta emptio officij Notariatus Cameræ in personam solius Ioannis, ideò Ioanni verisimiliter imminebat necessitas pecuniarum, vt succurrere posset emptioni eadem die factæ, & versa vice

vice Carolus, & Valerius vti Drogherij non indigebant pecunijs, & consequenter vrget præsum-
5 ptio, † quòd pecuniæ peruenerint ad manus Ioãnis, vt supradictæ imminenti necessitati consuleret *gloss. in d. auth. hoc ius porrectum in verbo, probat. Bald. nu. 8. C. de Sacrosf. Eccles. Rip. in l. si ventri §. fin. nu. 11. & seq. ff. de priuil. credit. Greg. decis. 31. nu. 2. Surd. decis. 55. n. 6. & seq. Menoch. d. præs. 55. nu. 5. lib. 3. Peder. de Sen. cons. 119. num. 4.*

Secunda est, quia eadem die, qua fuit accepta pecunia ad censum, fuit facta quoque solutio pretij
6 offitij, & sic præsumitur † solutio facta ex ijsdem pecunijs receptis ad censum *Rip. in d. l. si ventri §. fin. nu. 10. ff. de priuil. credit. Surd. d. dec. 55. nu. 9. Menoch. d. cas. 432. nu. 38. & d. præsumpt. 55. n. 8.*
7 *Gregor. d. decis. 31. nu. 3.* vicinitas enim † actuum admodum in ista materia sequitur *Aym. cons. 298. num. 13. & cons. 153. num. 8. Anchar. cons. 434. num. 3. Menoch. d. præsumpt. 55. num. 8. Surd. decis. 55. num. 9.*

Tertia oritur, quia concurrit identitas summæ; eadem enim die scuta tria millia fuerunt recepta ad censum, & scuta tria millia fuerũt soluta, vt patet ex quietantia Scanardi creditoris pretij officij,
8 & sic oritur præsumptio, † quòd eadem summa pecuniarum recepta ad censum, eadem fuerit soluta pro pretio officij *Castr. in l. fin. §. in computatione nu. 4. C. de iur. deliber. Surd. d. decis. 55. num. 9.*

Quarta est, quia cum Ioannes esset adolescens
9 non † præsumitur aliundè habuisse tàm maximam pecuniarum summam *Rip. in d. l. si ventri nu. 11. ff. de priuil. credit. Menoch. cons. 375. num. 12.*

Quintò ex tractatu probato ex testibus, & ex depositione eiusdem Petri Pauli Testæ fideiusso-
10 ris, quòd census † fuit creatus intuitu Ioannis, declaratur actus subsequens *l. si seruus plurim. §. fin. ff. de leg. 1. Mandel. cons. 426. num. 12. Menoch. de arbitr. cas. 470. num. 8. & seq.*

Sextò, quia concurrit obseruantia, cum solus Ioannes spatio duodecim annorum soluerit fructus census absque cessione contra fratres: nam non est
11 verisimile, † quòd voluisset iactare suum, soluendo integros fructus tàm longo tempore, nisi pecuniæ fuissent acceptæ ad censum pro illa necessitate pretij officij, cuius fructus cum ipse reciperet, soluebat quoque fructus census *Afflict. decis. 13. num. 21. Simon. de Pret. cons. 68. num. 1. lib. 1. Cephal. cons. 240. num. 9. Rot. decis. 135. num. 1. inter impressas apud Moder. de censib.*

12 Septimò, quia quando Carolus soluit † fructus census, id fecit de ordine Ioannis, in quo dixit *che li menaria boni alli conti*, ergo Ioannes erat solus debitor.

13 Octauò quia in quietantijs fructuum † census factis Ioanni dicitur *per il censo, che hò con lui*, & sic solus Ioannes recognoscitur debitor.

Non obstat confessio, & declaratio Valerij, & Caroli facta in releuatione Petri Pauli Testæ fideiussoris, dum dixerunt censum pro ipsis inseruijs-
14 se, † quia illa fuit ad effectũ recognoscendi bonam fidem inter ipsos fratres, & fideiussorem, & respicit fauorem ipsius fideiussoris, & sic non probat, nec attendi debet inter ipsos fratres *Rota d. decis. 130. num. 4. inter impress. apud Modern. de censib.*
15 confessio † enim, & declaratio emanata ad vnum finem non probat ad alium, *Salycet. in l. prima, num. 37. C. de confess. Marsil. in rub. C. de probat. num. 7. Surd. decis. 250. num. 5.* & cum ex tot supradictis coniecturis constet, quòd solus Ioannes habebat commodum, patet quòd illa declaratio fuit respectu fideiussoris, non Ioannis: nam quòd
16 verè fuit factum, & sequuntur inspici debet, *l. prima, C. plus valet, quod ag. Soccin. sen. cons. 160. num. 5. lib. 2. Rota d. decis. 134. apud Modern. de censibus.*

Et ità vtraque parte, &c.

EM.^{MO}, ET REV.^{MO} CARD. VBALDO.

Colonieñ Monasterij.

Die Veneris 3. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Executor non benè procedens, quando non priuet possessorem sua possessione, & quando dicatur, quod malè processit.

SVMMARIVM.

1 *Executor non benè procedens non priuat possessorem suam possessione, nisi quatenus se pro spoliato habeat.*
2 *Possessio ciuilis animo retenta sufficit pro manutentione.*
3 *Executor, quãdo dicatur notoriè male processisse.*
4 *Executio facta super re diuersa ab expressa remanet nulla, excessiua, & inualida.*
5 *In iudicio manutentionis sufficiunt leuiores probationes.*
6 *Diuersitas penitus vitiat executionem factam.*
7 *Monasterij translatio de vno loco ad alium, non potest fieri sine licentia Papæ.*
8 *Text. in cap. vnic. de excess. prælat. in 6. loquitur de Religiosis mendicantibus.*
9 *Ordinarij post Concil. Tridentin. possunt facere translationes, & nouas erectiones Monasteriorum.*
10 *In iudicio summarijssimo exceptiones, quæ requirunt altiorem indaginem reijciuntur ad petitorium.*

DECISIO CXV.

PLACVIT Dominis decisio in hac causa facta die 21. Iunij præteriti, * in qua fuit resolutum, dandam esse manutentionem Canonicis in possessione Monasterij Beatæ Mariæ Virginis, siti in Oppido Nouesij, & eius bonorum, quia licet fuerint Canonici in vim Breuis Apostolici ab executore eiecti à possessione Monasterij, & bonorum, attamen cum executor non benè proces-
1 serit, non priuauit Canonicos † eorum possessione, nisi quatenus se pro spoliatis habuissent, *Put. decis. 419. lib. 2.* & passim tenet *Rota vt in decis. fel. record. Gregor. XV. 307. num. 6. & 458. num. 9. in recent. decis. 674. num. 1. par. 1.* & sæpè in alijs, quod non solùm non præsumitur iuxtà *decis. Gregor. XV. 307. num. 10. & 11.* sed etiã ex recusationibus, & actibus factis in contrarium

rium pro Canonicis, satis euidenter apparet, quòd ii non habuerunt pro spoliatis, & quod animo saltem † eiusdem possessionem retinuerunt, quæ sola
2 sufficit pro manutentione *Greg. XV. decis. 9. nu. 6. & in d. decis. 307. num. 6. 7. & 12. Rot. decis. 57. in fin. p. 2. in recent.* cum alijs in decisione, de qua agitur in allegatis.

3 Quòd autem executor † malè processerit, euidenter patet ex eo, quod vigore litterarum Apostolicarum erat facienda executio in Monasterio S. Nicolai planè dirutum propè Oppidum Nouesij, de quo Monasterio litteræ loquuntur, non autem erat facienda executio, prout facta fuit super Monasterio diuerso *B. Mariæ Virginis*, sito in Oppido Nouesij, magnificè extructo, & ornato, de quo litteræ Apostolicæ non loquuntur, & prop-
4 terea executio † tanquam facta super re diuersa ab ea, quæ est comprehensa, & expressa in gratia remanet nulla, excessiua, & inualida, *Gabr. cons. 31. num. 7. lib. 2. Hond. cons. 20. num. 25. lib. 1. sel. rec. Greg. XV. decis. 555. num. 4.*

Non obstat, quod dictum Monasterium B. Mariæ, à quo fuerũt expulsi Canonici, nõ esset Monasterium, sed esset Hospitium illius Monasterij diruti extra Oppidum, quia ista difficultas penitus cessat ex quo apparet, quod post dictam destructionem Canonici venerunt ad habitandum in Oppido Nouesij, ibiq. nouum Monasterium, & Ecclesiam ædificarunt, & quando Canonici fuerunt requisiti, vt vellent parere Breui, fuerunt requisiti, vt exirent de Monasterio, & semper ab executoribus ille locus appellatur Monasterium & non Hospitium, vt patet ex requisitionibus aliàs datis in summario præteritæ positionis num. 2. 4. & seq. Et quod sit Monasterium, comprobatur ex attestationibus Senatus Nouesien. & Nuncij Apostolici pariter datis in præterita positione, quæ omnia videntur plusquã sufficere in hoc iudicio ma-
5 nutentionis, † in quo etiam leuiores probationes admittuntur, *Rot. diuers. decis. 196. num. 6. p. 1. Seraph. decis. 644. num. 5.*

Et prædicta eo magis procedere videntur, cum etiam ex serie istius facti appareat, quòd Monasterium dirutum extra muros, in quo antea dd. Canonici habitabant, neque erat sub Inuocatione S. Nicolai, de quo cantant litteræ, sed sub Inuocatione B. Mariæ Virginis, & sic diuersitas istorum Monasteriorum est clara, præsertim cum asseratur, Monasterium S. Nicolai extra dictum Oppidum neque fuisse dirutum, sed adhuc extare, & quidem benè ædificatum, & in eo degere fratres Tertiæ Regulæ S. Francisci, ex quo; vt dixi, tanto
6 magis apparet supradicta diuersitas, † quæ penitus vitiat executionem factam ex supra allegatis.

Non obstat, quod dd. Canonici non potuerint
7 facere supradictam translationem † Monasterij de vno loco ad alium sine licentia Papæ, vt in *c. vnic. de excess. prælat. in 6.* quæ licentia hic non adest,
8 quia quicquid † de hoc dicendum sit cum *text. in d. c. vnico* loquatur de Religionibus Mendicantibus, & post Concilium Trident. possint etiam
9 Ordinarij † facere translationes, & nouas erectiones Monasteriorum, *Rota decis. 745. nu. 1. p. 2. in recent.* cessat difficultas in casu nostro, quia ista exceptio respicit petitorium, & validitatem trans-
10 lationis, † de qua propterea non est discutiendum in hoc iudicio summarijssimo manutentionis, *Rot. dec. 585. p. 1. & 287. in fin. p. 2. in recent.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

☞ *Est supra decisio 91. & infra adsunt aliæ decisiones in eadem causa, idest sub diebus 21. Iunij 1628. & 12. Februarij 1629. & 7. Maij eiusdem coram eodem Eminentiss. & Reuerendiss. D. Card. Vbaldo, sunt decisiones 193. & 250.*

REV.MO P. D. PIROVANO DECANO.

Nouarien. Legitimæ.

Die Veneris 3. Decembris 1627.

ARGVMENTVM.

Legitima matri quando debeatur, si filius in aliqua Religione professionem emiserit, vtrum à die emissæ professionis, vel sit expectanda eius mors naturalis.

SVMMARIVM.

1 *Legitima sicuti à parentibus filijs debetur, ita à filijs parentibus à lege defertur. etiam num. 3.*
2 *Sorores si non succedant fratri, non faciunt partem ad diminuendam quotam legitimæ matris.*
4 *Legitima non debetur in bonis eorũ à quibus successio ab intestato remota est.*
5 *Statutum excludens fœminas propter masculos, si concurrat alia persona excludens masculos, tunc locus est dispositioni iuris communi, & non statuti.*
6 *Statuto inhærẽs, eius qualitates probare tenetur.*
7 *Legitima detrahi non potest ex bonis fideicommisso subiectis. num. 8.*
9 *Mater ad secunda vota transiens amittit proprietatem legitimæ.*
10 *Mater tunc priuatur successione filiorum quoad proprietatem per transitum ad secunda vota, quando extant liberi, secus si è contra. nu. 11. limita num. 12.*
13 *Legitima matri debetur de tempore mortis naturalis filij professi, & sic tenent omnes Legistæ. nu. 14. & multi ex Canonistis. nu. 15.*
16 *Legitima debetur matri à die emissæ professionis filij, non expectata morte naturali. Quæ opinio vti verior, & æquior à Rota firmata fuit. nu. 18. Vide destinctionem num. 19. & 20.*
17 *Filius patre iam professo admittitur ad postulãda bona, quæ sibi ex successione paterna proueniunt.*

DECISIO CXVI.

CENSVERVNT Domini sententiam Ordinarij Mediolanen. esse iustam, in qua pronunciatum fuit tertiam partem omnium bonorũ Hieronymi, & Ioannis Baptistæ professorum in Religione S. Pauli spectare ad D. Paulam eorum matrem pro legitima à die eorum professionis, & sic morte naturali professorum non expectata.

Non enim controuertebatur pertinentia legitimæ,

1 timæ, nec poterat controuerti: quia sicuti† à pa-
rentibus filijs debetur, ita à filijs parentibus à le-
ge defertur, *l. nam etsi parentibus ff. de inoff. test. l. scripto. ff. vnd. lib. l. omnino, C. de inoff. testam. Seraph. decis.* 1365. *num.* 1. nec minus quin esset
triens, non autem portio eius, quam habitura
fuisset ab intestato in concursu sororum eorũdem
Hieronymi, & Ioannis Baptistæ, dum illę Mona-
sterio persona honesta instituto succedere nõ pos-
2 sunt, & remota successione † sorores non faciunt
partem ad diminuendam quotam legitimæ, *l. fratres C. de inoff. testam. Bald. in Auth. nouissima. nu.* 10. *eod. tit.* cum alijs allegatis per *Gabr. cons.* 94. *num.* 19. *lib.* 1. sed difficultas versabatur, an
deberetur in casu, de quo agitur, & à quo tempo-
re, vel statim emissa professione filiorum, vel mor-
te naturali professorum sequuta.

Quod deberetur in casu, de quo agitur, suade-
batur ex eadem iuris dispositione, quod legitima
3 † sicuti filijs, ita & parentibus debeatur per su-
pradicta.

Non obstat statutum Nouariæ excludẽs fœmi-
nas propter agnatos ab intestato vsque ad quartũ
4 gradum, vt propterea legitima † non debeatur in
bonis eorũ, à quibus successio ab intestato remo-
ta est, *Rot. dec.* 415. 424. 449. *part.* 4. *diuersorum.*

Quia remoto cõcursu agnatorum in successio-
ne dictorum filiorum propter ingressum Religio-
nis, & testamentum professorum, à quo excludũ-
tur cessat statuti, & similium statutorum disposi-
tio *Bart. in l.* 1. *§. qui habebat num.* 3. *ff. de bon. possess. contra tab.* dicens in terminis statuti exclu-
5 dentis † fœminas propter fratres masculos, si cõ-
currat alia persona excludens masculos, tunc locũ
esse dispositioni iuris communis, non autem statu-
ti, *Bart.* sequuti sunt *Corn. cons.* 134. *num.* 5. *lib.* 2. *& cons.* 61. *num.* 3. *lib.* 4. *Petr. Ant. Anguisciol. cons.* 11. *lib.* 6. *Dec. cons.* 296. *nu.* 2. *&* 378. *nu.* 2. *Soccin. sen. cõs.* 35. *nu.* 18. *lib.* 4. *Surd. decis.* 131. *nu.* 5. *Rot. decis.* 295. *num.* 14. *par.* 1. *diuers.* & eo
magis prædicto statuto locus esse non potest, quia
de qualitate agnationis intra quartum gradum,
prout requirit contextus adhuc non fuit probatũ,
6 & prout necessariũ est ei, qui inhæret statuto† pro-
bare qualitates illius *l.* 1. *§. quod ait prætor, vbi Bart. ff. ne quid in flum. pub. Surd. cons.* 279. *nu.* 4. *& decis.* 276. *num.* 2.

Non obstat, quòd omnia bona istorum filiorum
fuit subiecta fideicommisso, nedum & quæ perue-
nerunt à patruo, sed & à patre, vbi filij prædicti
decessissent sine filijs, de quibus dicebatur certum
7 esse matri† non deberi legitimam ex persona filio-
rum, *Cuccus de legitima, § nec vsufructu defraudari, fol.* 340. *num.* 26. *Seraph. decis.* 963. *num.* 2. *& seq. &* 969. *num.* 8.

8 Quia de bonis vinculatis D. Paula non † præ-
tendit legitimam, sed de peruentis ad religionem
nomine, & ex persona professorum, pro quibus fi-
deicommissa non possunt obstare, *Rot. decis.* 641. *num.* 18. *par.* 1. *& decis.* 210. *par.* 2. *diuers. Seraph. decis.* 609. *nu.* 5. *Pereg. de fideicomm. art.* 39. *n.* 13.

9 Nec etiam releuat eiusdem matris † transitus
ad secunda vota, per quem dicebatur proprietatẽ
legitimæ fuisse amissam, dum ab intestato succedit
filijs in vsufructu tantum, *Auth. ex testamento, C. de secund. nupt. Bald. ibidem n.* 1. *Menoch. cons.* 237. *n.* 12. referens verba præcisa *Bald. in d. Auth. ex testam. Gratian. discept.* 448. *num.* 3.

Quia ex distinctione eiusdem Baldi, & Meno-
10 chij tollitur obiectum, nam tunc mater † priua-
tur successione filiorum quoad proprietatem per
transitum ad secunda vota, quando extant liberi,
11 secus autem quando non † extant, vt in præsenti
successibiles, quia tunc legitima debetur, & in
omnem casum quando filij, vt hic sciuerunt tran-
situm matris ad secunda vota, & tacuerunt, nec
reclamarunt, immò matri legando approbauerũt,
12 successio † etiam quoad proprietatem ab intesta-
to non prohibetur, *Bald. in d. Auth. ex testamento. num.* 8. *C. de secund. nupt. Gabr. concl.* 3. *num.* 20. *eod. tit. Surd. decis.* 99. *num.* 12.

Maior difficultas versatur in secunda inspectio-
ne, à quo tempore legitima deberetur, in qua nõ
desunt infiniti propè sustinentes vtramque respe-
ctiuè opinionem.

13 Nam quod legitima debeatur † matri de tem-
pore mortis naturalis professi, expressè tenuerũt
Accur. in Auth. si qua mulier. C. de sacros. Eccles.
14 & cum eo omnes Legistæ † in eadem Authentica
Pinell. in l. 1. *n.* 50. *C. de bon. matern. par.* 1. *Beco. cons.* 34. *nu.* 18. *Surd. cons.* 238. *nu.* 10. *& de aliment. tit.* 1. *q.* 29. *nu* 7. *Turret. cons.* 89. *lib.* 2. *Melchior. Phebus dec. Lusitan.* 13. *nu.* 16. *Grat. discept.* 102. *nu.* 2. *&* 3. apud quos infiniti eiusdem opi-
nionis referuntur, & eandem opinionem multi ex
15 † Canonistis sequuti sunt, nempè *Butr. in cap. in præsentia. nu.* 29. *Dec. nu.* 67. *de probat. Cald. in cap. si pater in fine de test. Io. de Anan. in c.* 2. *nu.* 16. *de delict. pueror. Gulielm. de Bened. in c. Raynutius in verbo mortuo itaque testatore, il primo nu.* 299. *Guttierez lib.* 2. *q. canonic. cap.* 1. *nu.* 75. à
quibus pariter alij referuntur sequentes eandem
opinionem.

16 Cæterum quod legitima† debeatur matri à die
emissæ professionis morte professi non expectata,
expressè videtur determinatum in *cap. cum simus*
17 *regular.* dum filius † patre iam professo admit-
titur ad postulan. bona, quæ sibi ex successio-
ne paterna proueniunt, & per illum textum hãc
opinionem pro matre firmarunt *glos. in verbo paterna, & Anchar. num.* 4. *vers. si autem impubes. Butr. nu.* 5. *glos. in c. transmissæ verbo mota, qui filij sint legitimi. Abb. in c. in præsentia. nu.* 59. *de probat. Couarru. c.* 2. *nu.* 7. *de testam. Fachin. cõtrou. iur. lib.* 6. *c.* 13. *Honded. cons.* 60. *num.* 19. *& seq. lib.* 2. *& alij allegati in Tridentina legitimæ coram bo. me. Ortembergo* 3. *Ianuar.* 1607. & huic
18 posteriori opinioni vti veriori, & æquiori † etiam
per Rotam firmatæ placuit Dominis adhærere.

Non obstant fundamenta prioris opinionis, &
responsiones datæ fundamentis huius secundæ.

Quia prædictis omnibus fuit satisfactum in de-
cisione supradicta Tridentina legitimæ, cũ quibus
Domini transierunt, & signanter placuit respõsio
data per *Honded. d. cons.* 60. *nu.* 24. *lib.* 2. quam re
assumpsit à *Gozzad. cons.* 41. *nu.* 17. vt scilicet fũ-
damenta prioris opinionis locum habere possint,
19 quando † mors ciuilis non habet eũdem effectũ,

prout

prout habet mors naturalis, quia bona non acquiruntur haredi, donec viuit Monachus, sed Monasterium illa possidet, & per cōsequens etiam Monachus possidet in communi, sed quando bona fuerunt acquisita hæredi qui illa possidet, ac si testator mortuus esset, quo casu mors † ciuilis habet eūdem effectum, quem habet naturalis, & tūc omnes effectus naturalis consequuntur, prout sūt solutiones legatorum, detractiones legitimæ, & trebellianicę, æris alieni & similium, quæ contingunt, quando bona transeunt ad hæredem per effectum mortis naturalis. Et ita &c.

In eadem causa habentur infra aliæ decisiones nēpè sub diebus 15. Decemb. 1628. & 4. April. 1629. & 18. Iunij eiusdem anni coram R.P.D. Ghisiler. sunt decisiones 223. 267. & 306.

EM.^MO ET REV.^MO D. CARD. VIRILI.

Assisien Bonorum.

Die Veneris 3. Decemb. 1627.

ARGVMENTVM.

Possessio ciuilis, vt amittatur, quæ sint necessaria, & quando dicatur reseruata. Canonis reseruatio, & receptio quid operetur. Et identitas qualiter probetur, maximè si simus in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Possessio ciuilis, vt amittatur, requiritur scientia, & patientia.*
2 *Assertio inter alios acta, an noceat inter diuersos Canonis solutio reseruata, operatur vt Dominus directus non amittat ciuilem possessionem nu. 2.*
3 *Relatio facienda est singula singulis.*
4 *Canonis reseruatio infert ad dominium.*
5 *Canonis receptio, operatur vt quis censeatur retinuisse ciuilem possessionem & nu. 6.*
7 *Canonis non solutio per aliquod tempus, non operatur, vt quis videatur amisisse ciuilem possessionem.*
8 *Canon & census dicuntur synonima, & multoties vnus pro alio accipitur.*
9 *Canonis solutio ex quibus satis iustificetur.*
10 *Dominij probatio ex quibus clara remaneat.*
11 *Emphyteusis natura est, vt possessio ciuilis remaneat penes directum Dominum, & possessio naturalis penes emphyteutam.*
12 *Conductorum linea deficiente in emphyteusi datur manutentio pro ciuili possessione Domino directo ad recuperandam naturalem.*
13 *Demonstrationes duæ sufficiunt ad probandam identitatem.*
Immo sufficit identitas loci, cum vno confine num. 14.
15 *Confinia duo in antiquis probant identitatem, nec attenditur mutatio nominis, vel altera alteratio num. 16.*
17 *Appellatio datur à mandato de manutenendo dato per cedulam.*
18 *Ius fori, in quo litigatur, seruari debet.*
19 *Aegidiana intrat inter personas Sedi Apostolicæ immediatè subiectas, si litigatur in Rota.*

DECISIO CXVII.

PVTARVNT Domini non esse recedendum à decisis coram me sub die 2. Iunij 1627. Nec obstat interuersio possessionis ciuilis ex eo, quòd bona fuerint vendita vti libera pleno iure vtilis, & directi dominij. Primò, quia non constat de scientia, & patientia Communitatis Bictonij, itaut possessio ciuilis † non fuerit amissa *Innoc. in c. bone, il secondo. nu. 1. vers. item de illo, & ibi Abb. num. 20. de postulat. prælat. Bald. in l. 2. n. 12. ff. de seruit. & aqu. Seraph. decis. 337. num. 8.* Et 2 huiusmodi assertio † vti res inter alios acta non nocet.

Secundò, quia non fuit reseruata solutio canonis, *Rota decis. 282. nu. 1. par. 1. diuers.* & cum 3 insimul alia bona fuerint vendita, singula † singulis facienda est relatio, nempè quod alia venderentur libera, & pleno iure, & ista de quibus agitur essent de dominio Communitatis Bictonij, pro quibus canon solueretur *Aym. cons. 98. num. 11.* 4 *Greg. decis. 297. nu. 9.* ex reseruatione † enim canonis infertur ad dominium Communitatis Bictonij *Clem 1. & ibi Vitalin. nu. 8. versic. vbi verum totum est de iurepatr. Rot. in recent. dec. 102. nu. 4. ad fin. & decis. 258. nu. 2. par. 1.*

Tertiò, quia fuit subsequuta solutio canonis 5 reseruati, vnde censetur † præseruata possessio ciuilis, & animo retenta *l. 3. §. in amittenda. ff. de acq. possess. Greg. decis. 307. num. 9.* & sat est, quòd Communitas Bictonij non habuerit se pro spoliata, immò per receptionem canonum † possessio6 nem ciuilem retinuisse censetur, *Aym. cons. 106. nu. 9. Greg. d. decis. 307. nu. 9. 11. & 13.*

Non obstat, quòd quolibet biennio esset faciēda præstatio Archibusij, & tamen singulis annis facta fuerit, quia vbi magis solutiones fuerunt continuatæ, & geminatæ eo magis fauent Communitati Dominæ directæ.

Nec obstat, quòd solutiones canonū de aliquo tempore fuerint prætermissæ, quia forsan id fuit, quia alijs temporibus quolibet anno fuerunt so7 lutæ, & ex prætermissione † alicuius temporis nō amittitur possessio ciuilis, maximè cum subsequantur postea aliæ solutiones dicti Archibusij, ex quibus arguitur animus non amittendi *d. l. 3. §. in amittenda. ff. de acq. possess.*

Nec noceret, si aliquæ solutiones dicerent pro censu, quia aliæ plures solutiones dicunt pro ca8 none, & census, † & canon dicuntur synonima, & vnus multoties accipitur pro alio *Seraph. decis. 1235. nu. 1.* & ex inuestitura, & alijs enunciati9 uis, & testibus † satis declaratur, quod solutio fuit pro canone, *Rot. diuers. decis. 141. nu. 3. & 7. p. 2. & decis. 289. nu. 4. par. 1. recent.*

De dominio autem Cōmunitatis Bictonij censuerunt Domini constare ex instrumento inuestituræ iunctis adminiculis ex testibus de fama, ex 10 enunciatiuis & ex solutionibus canonū, ex † quibus probatio dominij remanet clara *Socc. Sen. cōs. 187. num. 2. & seq. & num. 17. lib. 2. Rot. in recent. decis. 661. num. 2. par. 1. & decis. 573. num. 3. & seq.*

seq. par. 2. & fuit dictum in Ferrarien. seu Comaclen. de Nasellis 7. Iunij 1627. coram R. P. D. Coccino Decano.

Non obstat etiam, quòd non adsit clausula cõ-
11 stituti; quia † ex natura emphyteusis possessio ciuilis remanet penes Dominũ directum, & possessio naturalis penes emphyteutam, itaut deficien-
12 te linea † conductorum detur manutentio pro ciuili pro recuperatione naturalis, accumulando eã antiquæ possessioni ciuili, *Bart. in l. 1. § fin. nu. 17. ff. uti possid. Corb. de iur. emphit. de cauſ. priuat. ob lin. finit. num. 1. & fuit dictum in Bononien. deuolutionis 7. Nouemb. 1595. coram bon. me. Penia, & in Romana deuolutionis 28. Maij 1625. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Idẽtitas fundi delle Vacchette remanet probatã, nam licet hoc nomen non conueniat cum illo prædio dell'Ose, tamen concurrunt tres demon-
13 strationes, & tamen duæ † demonstrationes sufficiunt *Bart. in l. demonstratio falsa num. 14. ff. de condit. & demonstr. Soc. sen. cons. 89. nu. 2. lib. 1. Rol. cons. 67. num. 4. lib. 2. Ruin. cons. 115. nu. 10.*
14 *lib. 5.* Immò sufficit † sola identitas loci cum vno confine, *Rot. decis. 710. num. 3. par. 1. diuers.* & in antiquis nec mutatio nominis, nec alia alteratio
15 attendi debet, dummodo † remaneant duo confinia, vel demonstrationes, *Ruin. cons. 50. num. 17. lib. 1. Dec. cons. 17. num. 8. 9. & 14. lib. 3. & fuit dictũ in supradicta Romana deuolutionis 28. Maij 1625. coram R. P. D. Pirouano, & in Ferrarien. seu Comaclen. bonorum de Nasellis 7. Iunij 1627. coram R. P. D. Coccino Decano, & in Bononien. fideicommissi de Desiderijs 14. Iunij 1627. coram R. P. D. Merlino.* Quamuis enim Riuulus Tringuigliani decurrat inter hæc prædia, quædam connexitas non tollitur, cum prædium aliquod non sit intermedium, & videtur verisimile, quòd nomen dell'Ose fuerit assumptum propter decursum fluminis eiusdem nominis Ose à pede, & tamen vocetur etiam prædium delle Vacchette, cũ
16 tres demonstrationes concurrant, quæ † sufficiunt ad probandam identitatem fundi delle Vacchette ex supra deductis.

Tandem non placuit Dominis, quod à manda-
17 to de manutenendo dato per cedulam detur appellatio, nam cum iudicium fuerit actum Perusiæ, & nunc in Rota, & Ægidiana respiciat ordinatoria iudicij, vtique illa intrat, cum debeat ser-
18 uari ius † fori, in quo litigatur, siue Communitas sit immediatè, siue mediatè subiecta Sedi Apostolicæ, *Contard. de Aegid. limit. 4. ration. canon. re integr. num. 11. & 12. & in verbo Aegidiana q. 6. num. 2. & 7. fol. 642.* & per istam rationem noluit *Rota in Reatina confinium 9. Iunij 1606. coram bo. mem. Card. Lancellotto* amplecti motiuum, quòd Communitates, quæ litigabant non essent immediatè subiectæ, quia vt intraret
19 † Ægidiana sat erat, quòd litigaretur in Rota.

Et ita vtraque parte informante fuit decisum.

☞ *Est decisio 79. supra in hac parte.*

R. P. D. MERLINO.

Bononien. Fideicommissi de Desiderijs.

Die Veneris 3. Decembris 1627.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum fideicommisso subiectorũ quomodo, & quibus modis probetur, & alia de quibus in summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Identitas non satis probatur, nisi concludenter iustificetur.*
2 *Identitas qualiter verificetur.*
3 *Fideicommissum conditionale adueniente conditione expirat.*
4 *Hæres, postea quam adiuit hæreditatem, bona testatoris efficiuntur proprium patrimonium.*
5 *Sententia effectus per appellationem suspensus remanet.*
6 *Appellatione pendente nihil est innouandum.*
7 *Sententias aliorum Tribunalium Rota non attendit, nisi docto de illarum validitate, & iustitia.*
8 *Identitatis probatio, quando non elidatur.*
9 *Possessio vna ex lapsu temporis dua fieri possunt, & alia ibi facere.*
10 *Possessiones vnius loci sepè extenduntur, & comprehendunt petias terræ alterius loci, & territorij.*
11 *Possessio an sit vna, vel plures, in hoc attenditur destinatio patrisfamilias.*
12 *Identitas iustificatur probatis duobus confinibus, nec attenditur nominis mutatio, nec alia alteratio. & num. 13.*
14 *Confessio partis est magni momenti ad identitatem probandam.*
15 *Identitatis probatio ex quibus plurimum coadiuuetur.*
16 *Bona fideicommisso subiecta à testatore an grauari possint.*
18 *Identitas bonorum fideicommisso subiectorum quando probatur, non est insistendum in iustificanda releuantia, vel irreleuantia fideicommissi.*
19 *Fideicommissarius non potest agere ad bona fideicommisso subiecta, si transigat in tot pecunijs.*
20 *Clausula sine præiudicio, &c. quid operetur.*
21 *Subrogatus retinet naturam subrogantis.*
22 *Bona fideicommisso subiecta, si in alia bona sint subrogata, fideicommissarius potest ad ea agere etiam si sint penes tertium.*
23 *Præseruatio iuris in trãsactione quid operetur.*
24 *Contractus celebratus sub conditione, ea non adimpleta, contractus resoluitur.*
25 *Transactio in parte acceptari potest, & in parte reprobari.*
26 *Confessio, licet sit indiuidua, nihilominus potest in parte diuidi.*

DECISIO CXVIII.

☞ CVM sub die 14. Iunij præteriti * disputaretur super identitate duarum domorum, cum sex

sex apothecis, necnon vnius possessionis Gazzani tornaturarum 116. & alterius possessionis Bagnarolæ tornaturarum 122. Domini quoad probationem identitatis domorum tunc dubitabant, & causam super hoc iterum proponi mandarunt; Identitatem verò vtriusque possessionis, Bagnarolæ scilicet, & Gazzani sufficientèr iustificari existimarunt. Hodie autem tertia vice proposito eodem dubio, quoad vtramquè partem fuit affirmatiuè responsum scilicet circa identitatem possessionum standum esse in decisis, & de idẽtitate domorum, cum sex apothecis satis etiam constare.

Quo enim ad possessiones fundamenta decisionis visa sunt subsistere, nec quæ de nouo in contrarium deducuntur, ea videntur euertere.

Non obstat si quidem, quod D. Stephanus non probet dictas possessiones fuisse proprias Hieronymi fideicommittentis, & ab eo acquisitas, nec illas ad ipsum peruenisse ex hæreditate Ioannis patris, qui alterum fideicommissum super suis bonis pro parte DD. de Sangiorgijs, constituisse prætenditur; vt ex testamento in eorum Summario dato num. 2. & ex sententijs super hoc latis Summ. num. 8. Hieronymus enim restrinxerat fideicommissum ad bona propria, ibi, *in omnibus suis bonis*, ex quo inferebant informantes pro ipsis de Sangeorgijs, identitatem † non satis probari, nisi cõ-
1 cludenter iustificetur hasce possessiones fuisse proprias Hieronymi, ad distinctionem bonorũ patris.

2 Quoniam fuit responsum ad verificandã † identitatem satis esse, quod probetur illas possessiones fuisse in portionem Hieronymi fideicommittentis, & ab eodem possessas, quod bene fuit ostensum ex instrumento diuisionis, & ex alijs in decisione sua dicta die 14. Iunij præteriti ponderatis, cum quibus Domini transiuerunt.

Præsertim quia Domini putabãt neque in prætenso fideicommisso Ioannis posse fieri aliquod fundamentum ad tollendam huiusmodi identitatis probationem, cum adhuc non constet, an illud sit releuans, & officiat d. Domino Stephano, quod videtur esse alterius inspectionis, vt pariter in alia decisione fuit dictum, & in omnem euentum, hoc
3 fideicommissum † Ioannis quatenus adsit, videbatur iam expirasse pro illa parte, quæ ad dictum Hieronymum peruenerat ob susceptionem filiorum in conditione positorum iuxta celebre *cons. 21. Oldrad.* sæpissimè à Rota canonizatum, & con-
4 sequenter per † aditionem Hieronymi possessiones illas effectas fuisse proprium ipsius patrimonium, nec amplius considerari tanquam bona Ioannis, *l. 1. §. veteres, & ibi glos. in verb. per vnit, vers. ac post aditam*, & ibi etiam *Ias. num. 14. ff. de acquiren. possess. Menoch. consil. 124. num. 5. lib. 2.* cum alijs adductis in *Bononien. hæreditatis de Armis 18. Aprilis 1622. coram me*.

Ex quibus etiam depræhenditur, non obstare sententias de partibus, declarantes in fideicommissio Hieronymi non compræhendi bona Ioan-
5 nis patris, maximè cum per † appellationem effectus dd. sententiarum suspensus remanserit, qua appellatione adhuc in Rota pendente non possunt DD. de Sangeorgijs hodie dictis sententijs fulciri,
6 ex quo † interim nihil est innouandum *c. veniente, Decis. Rot. Rom. Par. I. Pauli Rubei*. ibi, *nos sententias appellatione suspensas de iureiurando, & alios recenset Lanell. de attent. par. 2. c. 12. in præfat. num. 118. secundum nou. impress.* & eo minus quia vsque adhuc non fuit doctum de
7 illarum validitate, & iustitia, quibus † non cognitis Rota non attendit sententias aliorum Tribunalium, *Put. dec. 198. num. 1. & decis. 391. num. 1. lib. 1. in nou. Seraph. decis. 1123. num. 7.* & passim seruatur.

Nec pariter obstat, quòd Hieronymus possideret hæc duo prædia Bagnarolæ, & Gazzani sub vno tantum corpore distincto in duodecim petijs terræ, constituen. tornaturas 254. cum vnica domo pro habitatione Colonorum, modo autem à Domino Stephano petantur supradictæ duæ possessiones, Bagnarolæ scilicet tornaturarum 122. & Gazzani tornaturarum 116. inter se distinctæ, & quæ in totum toruaturas 238. dumtaxat constituunt, & quarum vtraque habet domum annexã, & septima, & octaua. ac decima petiæ terræ, quæ tribuuntur possessioni Gazzani; sunt sitæ in cõmuni Bagnarolæ, itaut hæ possessiones non videantur esse eædem, quæ à Hieronymo fuerunt possessæ.

Quia, vt fuit dictum in alia decisione, cum concurrant plurimæ qualitates, & demonstrationes, confinium verificatio, & alia ibi ponderata, ex discrepantia circa numerum tornaturarum, & ex eo quòd haberentur tanquam vnica possessio, &
8 vnica domus in ea adesset, † non eliditur identitatis probatio, quia per lapsum longi temporis, ex vna potuerunt duæ fieri possessiones, & noua do-
9 mus construi; atque addi, † vel minui numerus tornaturarum pro maiori commodo culturæ, *iux. trad. per Cephal. consil. 98. num. 22. & num. 25. Surd. consil. 168. num. 45.* cum alijs per informantes pro D. Stephano allegatis.

Et licet dicta septima, octaua, & decima petiæ terræ sint hodie in communi Bagnarolæ, non tamen inde infertur, quod non possint esse membra, & conuenire possessioni Gazzani, ibidem cum ea
10 confinatæ, cum sæpe sæpius † possessiones vnius loci extendantur, & compræhendant petias terræ alterius loci, & territorij, atque hæc diuersitas nõ inficit identitatem, quando alij duo confines iustificantur. *Rimin. sen. cons. 429. num. 4. & 9. lib. 3. Ceph. d. cons. 98. num. 25. Petra de fideicom. q. 12. sub num. 1371.* præsertim si ab vno, & eodem Villico colantur, attenditur enim circa hoc quid de-
11 stinauerit † paterfamilias, & plures fundi pro vno prædio habẽtur, *l. patronus, §. Sempronio, ff. de leg. 3. Surd. dec. 241. num. 13. & 14. Bertazol. cons. ciuil. 121. num. 6. & 122. num. 14. & 15.* Quinimò
12 duobus † confinibus probatis, nec attenditur nominis mutatio, nec alia alteratio, præcipuè quando sumus in antiquis. *Ruin. cons. 50. sub num. 12 lib. 1.* cum pluribus congestis in *Ferrarien. seu Comaclen. bonorum de Nasellis 7. Iunij præteriti coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Assisien. bonorum hac die coram R. P. D. meo Virili*, in qua fuit quoque comprobata dicta decisio sub die 14. Iunij præteriti in hac causa coram me.

Quo autem ad domos, & apothecas identitatem satis etiam esse probatam censuerunt Domini, quia constat Hieronymum supposuisse fideicommisso

misso vnam ipsius domum magnam, vt liquet ex eius testamento, quod impressum fuit datum, & cum hæc fuisset alienata per Bartholomæũ illius filium, loco ipsius subrogatas fuisse duas domos, cum sex apothecis, & consequenter effectas fideicommissarias, quarum domorum confines antiqui, & moderni benè verificantur, cum probetur loco illorum de Fulcinis confinantium de tempore factæ subrogationis, vt ex instrumenti Summario D. Stephani num. 1. successisse anno 1604. Dominos de Via, vt ex instrumento emptionis Summario num. 4. & loco illorum de Faba anno 1618. successisse Franciscum Segham Summario num. 5. & firmos remansisse alios confines, nempe Collegij Hispanorum, & situm in via publica, vocata Porta noua, in Capellania S. Mariæ de Baroncella, vt ex planta iudicialiter data, & ex peritorum relatione ab vtraque parte electorum, in qua hæc eadem confinia enunciantur, atque ideò satis huius-
13 modi † identitas plenè probata redditur ex his duobus confinibus, iuxta *doctr. Bart. in l. demonstratio falsa num. 20. vers. & idem. ff. de cond. & demonstr. Crau. cons. 57. num. 7. Menoc. cons. 21. sub num. 33. Rota in recent. decis. 131. num. 5. cum seqq. par. 1.*

Cum quibus similiter concurrit confessio M. Antonij dum in responsione ad positiones asseruit, easdem domos, & apothecas sibi obuenisse vti subiectas fideicommisso Hieronymi antiqui Sum-
14 mario num. 2. quæ sanè confessio magni † est momenti ad identitatem probandam, iuxta notata per *Soc. cons. 89 sub num. 1. vers. confirmatur hoc lib. 1. Afflict. dec. 23. sub num. 5 Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 120. num. 2.* & rursus
15 continuata † successio in his domibus de Bartholomæo, qui eas subrogauit in successores, & posteros benè deducta per Informantes, plurimũ coadiuuat probationem istius identitatis, vt in alijs decisionibus fuit animaduersum, & quarum rationes, & fundamenta placuerunt Dominis.

Vnde non obstat, quòd dicta domus magna, in cuius locũ fuerunt subrogatæ aliæ domus, & apothecæ fuerit subiecta fideicommisso Ioannis pa-
16 tris, ac † proinde non potuerit grauari à Hieronymo, quia ommisso, id nõ iustificari, & esto quod iustificaretur, nihilominus videtur Hieronymum
17 potuisse † grauare domum prædictam, maximè in præiudicium filiorum vocatorum *l. vnum ex familia, §. sed & si fundum, & l. imperator, § si centum, ff. de leg. 2.* & latè fuit dictum *in Romana fideicommissi 18. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Durano.* cessat difficultas, & intrat responsio superius deducta, quod scilicet, cum adhuc non constet de releuantia, vel irreleuãtia istius fideicommissi Ioannis, quin potius illud expirasse videatur, non
18 multum super † eo insistendum est, cum hodiè strictè solummodo agatur de identitate firmanda.

Minus releuare videbatur, quod D. Stephanus non possit agere ad istas domos, & apothecas sub-
19 rogatas, sed solum † ad valorem librarum 24776. qui firmatus prætenditur in transactione anni 1582. quia etiam Stephanus se fundat quandoquidem ex lectura huius transactionis apparet transigentes sæpè præseruasse quæcumque iura fideicommissi Hieronymi patris, & signanter in hac subrogatione facta quoad istas domos, & apothecas, & sine
20 præiudicio † suorum iurium, sed iura iuribus addendo, & cumulando, & non aliter, nec alio modo, cuius præseruationis ratione videntur sibi ipsis, ac alijs successoribus reseruasse omnia iura in vim huius fideicommissi illis competẽtia. *Oldrad. cons. 237. nu. 9. Paris. cons. 23. num. 142. lib. 1. Put. dec. 191. num. 17. lib. 1. in nou. Seraph. decis. 144. num. 6. Rota decis. 785. num. 4. par. 1. & dec. 1013. num. 1. par. 3. diuers.*

Atque propterea tanquam subrogatæ in locũ supradictæ domus magnæ à d. Hieronymo fideicõmittente possessæ, & in eius hæreditate, & fideicommisso relictæ, & à Bartholomæo illius filio vno ex transigentibus pro eius parte sibi tangente alie-
21 natæ, perinde haberi † debent, ac si in ipsa hæreditate dicti Hieronymi repertæ fuissent, etiam ad effectum, vt veniant in restitutione, vnà cum alijs bonis eidem fideicommisso subiectis *d. l. Imperator § fin. & ibi glos. & DD. l. seq. ff. de leg. 2.* & quamplures adducit *Peregr. de fideicom. art. 44. sub num. 30.* & fuit amplè firmatum in *Amerina bonorum 27. Februarij 1617. coram bo. me. Buratto*, & fusè comprobant *Modern. Brixien. de fideicom. subst. quæst. 530. num. 20. & quæst. 636. num. 1. & 2. vbi post Soc. iun. Alciat, & alios*, id
22 extendunt † contra tertium possidentem rem permutatam, in locum alienatæ, & fideicommisso suppositæ.

Quòd eo facilius DD. amplexi sunt, quia in ipsa transactione solummodo dictum fuit, quod in omni, & quocunquè casu eueniente purificationis paterni fideicommissi, tunc, & eo casu pretium, & æstimatio cuiuslibet partis, & portionis cuilibet ex transigentibus obuenta, deberet, esse affecta oneri dicti fideicommissi, & etiam intelligeretur pretij, & valoris librarum 11788. ad quam summam concorditer reduxerunt partem vigore fideicommissi restituendam ex quibus non videtur fuisse expressè prohibitum, nedum ipsis, nec etiam sequentibus fideicommissarijs vocatis, quin in casibus purificationis istius fideicommissi potuerint vendicari ipsæ domus cum Apothecis, ac reliqua bona eidem fideicõmisso subiecta, sed potius magis assecuratum paternum fideicõmissum, in quo aderat expressa alienationis prohibitio, aliàs enim si diceretur portiones fideicommissi fuisse restrictas ad solam huiusmodi pecuniarum quantitatem, & bona ipsa non amplius esse fideicommisso subiecta, resultaret superfluitas, & repugnantia in eadem scriptura, ac præiudicium successoribus, & contrauentio voluntati fideicommittentis, cuius fideicommisso, & dispositis in eo ijdem transigentes expressè non contrauenire, nec quouis modo præiudicare, sed illud in omnibus partibus, & capitulis suas vires habere, ac illi omni meliori mo-
23 do parere protestati fuerunt, quorum sola † præseruatio operatur omnia ibidem conuenta, vel concordanda esse, quòd emanauerint pro maiori cautela, & stabilimento dicti paterni fideicõmissi, vel saltem illa remansisse conditionalia, vt in eo quod eidem fideicommisso paterno præiudicaba-
24 batur haberetur, ac † si gesta, & firmata inter eos

non

non fuissent *l. testamento Centurio, §. cùm ita testam. Put. decis. 34. num. 1. & seq. lib. 2. in correct. Modern. Bononien. var. resol. lib. 2. cap. 137. nu. 2. Gratian. discept. forens. cap. 980. num. 6. in fin. cum seqq.* & inuicem se compatiuntur, quod adhuc fideicommissum remaneat in ipsis bonis, & quod etiam fuerint æstimata dicta bona, nec dicta æstimatio de sui natura contradicit huiusmodi fideicommisso.

Præterea considerabatur, quod ipse D. Stephanus non agit ad istas domos, & apothecas, vt vigore huius transactionis eas consequatur, sed vtitur illa ad iustificandam earum identitatem, & ad demonstrandam ipsarum subrogationem in locum dictæ domus magnæ d. fideicommisso subiectæ, ac per prius alienatæ, quam relictam fuisse in hæreditate d. Hieronymi satis aliundè ostenditur, nępè ex supradicto illius testamento, & ex possessione filiorũ subsequuta, vt patet ex diuisione anni 1547. inter illos emanata, & longè quidem magis, quia successiuè omnes sequentes successores, vti huic
25 fideicommisso † subrogatas semper habuerunt, & retinuerunt, imò vltimo loco idem fassus fuit M. Antonius vnus ex fideicommissarijs in responsione ad supra deductas positiones, quibus stantibus deprehendi videtur veritas istius subrogationis, & ex alijs comprobatam, & consequenter posse ipsam transactionem in parte acceptari; & in alia reprobari, ad Instar confessionis, quæ licèt sit indi-
26 uidua nihilominus † potest in parte diuidi, & quis potest in ea parte vti non solum dum desumitur probatio aliunde, sed etiam quando concurrit sola iuris præsumptio aduersus partem, quæ reprobatur *Bart. in l. Aurelius §. idem quæsijt num. 2. ff. de liber. legat. Panormit. in c. cum venisset nu. 7. & Imol. num. 4. de inst. Alex. cons. 2. num. 22. lib. 4. Ang. Aret. cons. 97. num. 4. in fin. cum seqq. Grauett. cons. 150. num. 3.* & fuit dictum in *Neapolitana pecuniaria 27. Februarij 1612. coram bo. me. Cardinali Sacrato.*

Cæterum quia articulus, An restitutione veniāt bona, vel solummodo pretium forsan posset habere aliquam dubitationem; Ideò Domini dixerunt super eo posse particulariter videri, quatenus opus sit.

Et ita decisum vtraque parte informante &c.

Est decisio 87. supra in hac parte, & pariter supra in eadem causa habentur aliæ decisiones sub diebus 20. Martij. & 26. Iunij 1626. & 5. Martij 1627. coram eodem R. P. D. Merlino, & infra habentur alia sub diebus 24. Martij. & 20. Decembris 1628. & 14. Martij. 7. & 14. Maij. & 25. Iunij. & 19. Nouemb. 1629. coram eodem. sunt decisiones 6. 21. 42. 160. 226. 258. 279. 286. 313. & 320.

R. P. D. MERLINO.

Casalen. Beneficiorum.

Die Veneris 10. Decembris 1627.

ARGVMENTVM.

Gratia Principis motu proprio facta, cum prætatur solum eius voluntate, & verbo, non indiget aliqua iustificatione, cessat tamen hoc, quādo probatur adesse defectum intentionis Principis, cum motus proprius operetur, quod onus probandi non incumbat vtenti gratia, sed impugnanti.

SVMMARIVM.

1 *Gratia, quæ per viam motus proprij emanauit, non eget aliqua iustificatione.*
2 *Litteræ Apostolicæ ob illarum reuerentiam, stante motu proprio, absque alia iustificatione debent executioni demandari.*
3 *Defectus intentionis Papæ si probetur, nihil releuat motus proprius.*
4 *Motus proprius in materia facti alicui admittit probationem in contrarium.*
5 *Motus proprius quid operetur.*
6 *Subreptio in gratia facta ad supplicationē partis, est defectus intentionis in gratia facta motu proprio.*
7 *Papa non præsumitur cuiusuis velle possessionem perturbare.*
8 *Clausula, amoto &c. est in executiuis.*
9 *Papa, quando præsumatur noluisse tangere alterius possessionem.*
10 *Beneficia Protbonotariorum Apostolicorum sunt reseruata.*
11 *Ex permutatione beneficiorum an abducatur ius à permutante vide distinctionem, & nu. 12*
13 *Probationes, quando agitur ad effectum reseruationis beneficij, debent esse concludentes.*
14 *Enunciatiua non probant, dum principaliter contigit dubitari de enunciato.*
15 *Attestationes simplices nullum gradum probationis faciunt.*
16 *Permutatio de beneficio reseruato, non potest fieri coram Ordinario, quia illud ipse conferre non potest.*
17 *Beneficij vacatio an dicatur verè induci per resignationem, & num. 19.*
18 *Beneficium reseruatum, si permutetur cum alio non reseruato, tunc etiam in reseruato inducitur vacatio.*
19 *Vacatio est actus separatus à collatione.*
20 *Beneficij vacatione data ex vna persona non potest superuenire noua vacatio ex eadē persona.*
21 *Clausula, vocatis vocandis, facit executorem mixtum.*
Et tenetur ordinariè procedere, & non executiuè. num. 22.
23 *Permutationis titulus quando adest in beneficio, non potest quis dici intrusus.*
24 *Titulorum multiplicitas in beneficialibus admittitur.*
25 *Gratia pluralis si corruat, omnia ab illa dependentia etiam euanescunt.*

DECISIO CXIX.

SVRDVS permutauit Beneficia in manibus Ordinarij cum Francisco Sala, possessione hinc inde beneficiorum compermutatorum subsecuta, per cuius Surdi obitum de eisdem Beneficijs

cij s permutatis, & tunc possessis à Sala fuit Motu proprio à S.D.N. prouisus D. Sebastianus, quã prouisionem Sala cum impugnaret ex eo potissimum, quòd de eius possessione non fuit facta mẽtio, ideò expedita fuit à Dataria gratia reualidatoria, quæ *Perinde valere* nuncupatur, & cum vtraque pro illarum executione coram me exhibita fuisset, dedi dubium, An litterę huiusmodi Apostolicæ essent exequendæ, & negatiuè Domini responderunt:

Prima enim prouisio non visa fuit exequenda,
1 quoniam † licèt gratia, quæ per viam motus proprij emanauit, non indigeat aliqua iustificatione, cum solum innitatur voluntate, & verbo Papæ. *Acchil.dec.*10. *de prob.Put.decis.*101.*lib* 3.*Card. Seraph.dec.*1484.*num.*10. *& in recent.decis.*633. *num.*3. *& decis.*645.*nu.*2. *p.*1. *& decis.* 656. *nu.*1.
2 *p.*2. & propterea litteræ † Apostol. ob illarum reuerentiam: stante d. Motu proprio, absque alia iustificatione debent executioni demandari, &c.

Nihilominus ex huiusmodi Motu proprio releuatur quidem impetrans ab onere probandi narrata in tali gratia, sed non impedit, † quin ex ad-
3 uerso possit dari de defectu intentionis Papæ, & eo probato, Motus proprius nihil operatur, *Bald.in l.Imperialis, § similes, C.de Nupt.Alex.consil.*215. *num.*2.*lib.*7.*Paris.consil.*74.*num.*32.33.*lib.*4.*Socc. iun.consil.*77 *nu.*101.*lib.*1.*Ruin.consil.*123.*nu.*19 *lib.*3. *Menoch. de arb.Iud. lib.*2.*cas.*201. *num.*80. *Paris.de resig.Benef.lib.*3.*q.*1.*num.*127.*Gonzal.super reg.*8.*glos.*32.*num.*5. *Franc. decis.*192.*num.*8. *Bellam.decis.*392.*Rot.decis.*451.*num* 5.*p.*1.*diuers. & decis.*656.*num.*7.*par.*2.*recent.* & apud *Cassad. decis.*4.*vers.non tamen de pension.* & apud *Seraph. decis.*398. *num.*1. & per totam; & cum agatur in
4 materia facti alieni, † Motus proprius admittit probationem in contrarium, & super eo, quòd Papa fuerit male informatus, & circumuentus, & hoc solum efficit Motus proprius, quòd onus pro-
5 bandi non incumbit vtenti gratia, † quia ille fundat suam intentionem in ipso Motu proprio, sed hoc onus incumbit impugnanti, *Felin. in c. causam quæ, il* 2. *num.*3. *&* 4. *de testib.Gabr.de prob. concl.*2.*num.*61. *Caputaq.dec.*77.*p.*3.*num* 4. *Put. decis.*323.*num.*5.*lib.*2. *Seraph. decis.*1484.*nu.*11.
6 & quod est subreptio † in gratia facta ad supplicationem partis, est defectus intentionis in gratia facta Motu proprio, vt inquit, *Rota coram Card. Seraph. decis* 398. *num.*2. in casu autem præsenti defectus intentionis Papæ resultat nedum, quia de possessione Salæ non fuit facta mentio, & tamẽ litteræ non valent, quæ de alterius etiam colorata possessione non faciant mentionem, cum Papa
7 non † præsumatur velle cuiusuis ius, vel possessionem turbare, *c.cum nostris, de concess.præb.* vbi *Abb. num.*7.*Menoch.consil.*36.*num.*65.*& consil.* 103. *num.* 80. & in his terminis resoluit *Rota in Carinolen. præceptoriæ* 28. *Nouemb.* 1616. *&* 6. *Martij* 1617. *coram Reuerẽdiss. D. meo Decano*, sed amplius expresè dicitur in Motu proprio, Beneficia vacare per obitum Surdi vltimi possessoris, ipsumq. Surdum in possessione obijsse, & sic apparet, Papam conferre cum supposito, quòd Beneficia vacent de iure, & de facto, nec voluisse, quod tertius molestaretur in sua possessione. Vnde defectus intentionis, siue potius obreptio ex ipsa prouisione Sebastiani dignoscitur.
8 Nec visum fuit suffragari clausula † *Amoto &c.* quia est in executiuis ad trad. per *Gemin cons* 86. *nu.*6. *Lap.alleg.* 15.*nu.*6.*Gabr de acqu. poss.concl.* 3.*nu.*17.& in his terminis respondit *Rot. in d.Carinolen. præceptoria* 6.*Mart.*1617.*coram Reu.D. meo Decano*, nec sufficiebat facere mentionem de possessione Salæ sub inuolucro verborum præsertim cum, vt dictum est, ex alijs deprehẽdatur, Papam noluisse tangere alterius possessionem, tum
9 † quia expresè profitetur, se prouidere per mortem vltimi possessoris, & propterea viuentis possessionem illibatam esse voluit, tum etiam quia deleuit in supplicatione facultatem exprimẽdi possessionem alterius, vt considerauit etiam *Mohed. decis.*23. *num.*3. *de præb.*

Nec videbatur suffragari, Surdum fuisse Pro-
10 thonotarium Apostolicum, † & ideo illius beneficia per *Extrauag ad regimen*, & regulam primam Cancellariæ fuisse affecta, & reseruata, & ideo nõ potuisse coram Ordinario permutari, *Felin. in c.in nostra num.*12. *de rescript. Feder.de sen. consil.*112. *in princ. Put. decis.*255. *lib.*2. *in nou Paris.de resig. lib.*2. *q.*16. *nu.*4. vbi Rotæ decisiones refert *Cocchier. de permutat.Benef.par.*2.*c.*2. *n.*2.
11 Et quamuis controuersia sit, An ex tali † permutatione abdicatum dicatur ius à permutãte, itaut tunc inducatur vacatio, attamen iuxta mentem *Aeneæ de Falcon. de reseruat. benef. q.* 4. *effectus* 3.*vers.ad quid si de facto num.* 9. distinguendum videtur, aut beneficium erat reseruatum ratione personæ obtinentis, vt puta, quia esset familiaris, vel officialis, & tunc per resignationẽ factam coram Ordinario non vacat, non quia reseruatum, sed quia renuncians erat exemptus à iurisdictione
12 Ordinarij, aut † verò est reseruatum specialiter ad fauorem certæ personæ, & tunc vacat, & præsẽs casus versari videtur in primo mẽbro distinctionis

Quoniam pro responsione plura Domini considerabant, Primum non transire sine difficultate, quòd Surdus esset Prothonotarius, & tamen pro-
13 bationes, cum agatur † ad effectum reseruationis, deberent esse concludentes, *Put. decis.*266. *num.*2.*lib.*3 *Rot.decis.*46.*nu.*3. *&* 4.*par.*2.*diuers. & coram san. mem. Greg. XV decis.* 369. *num.*1. præsertim cum agatur ad aduertendam permutationem factam, & effectuatam, huiusmodi probationes circa Prothonotariatum deberent percu-
14 tere tempus permutationis, & † enunciatiuæ, quæ dantur, non probant, cum principaliter contingat dubitari de enunciato, *glos.in l.optimam, C. de contrab. & commit.stipul.Alex.cons.*21 *num.*4.*& cons.*136.*num.*11.*lib.*1.*Dec.cons.*539.*nu.* 1.*Put. decis.*371.*nu.*2.*in fin.lib.*1.*Card.Seraph.dec.*1278.
15 *num.*2.& dantur etiam † simplices attestationes, quæ nullum gradum probationis faciunt.

Secundò, aliqui ex Dominis addebant, permu-
16 tationem quidem † non potuisse fieri de beneficio reseruato coram Ordinario, quia illud ipse conferre non potest, sed Papa erat adeundus, vt conferret, nec tanquam vacans per obitum, sed ob resi-
17 gnationem, sed tamen videtur † verè induci vacationem,

tionem, *vt in clem.1.de rer.permut. Socin.sin.cons. 168.num.1.lib.2.Rot.decis.1.num.4.de rer.permut.in nou.* vbi *Adden. in verb. ad resignationes,&c. Caputaq.dec.78.par.3.& decis.45.par.1. Simonet.de reseru.q.28.nu.4.Put.decis.262. nu.2.*
18 *lib.2.* & in his terminis quando beneficium † reseruatum permutatur cum alio non reseruato, quòd etiam in reseruato inducatur vacatio, tradit *Cocchier.de permut.Benef.lib.2.cap.2.nu.9.Garz. de Benef.par.11.cap.4.num.2.& nu.82.& 85.*quæ quidem vacatio est actus distinctus à collatione: *Aeneas* autem de *Falconibus* non figit pedem in d.distinctione, quia sub *num.7.in fin.* subdit, fortè
19 tutius esse dicere, Beneficium † quomodocunque reseruatum vacare, si fiat resignatio in manibus Ordinarij, & in vtroque membro suæ distinctionis viget eadem ratio, quòd vacatio est actus separatus à collatione. Ex quibus sequitur, quòd si Beneficium vacauit per resignationem, excluditur a-
20 lia vacatio per obitum, data † enim vna vacatione ex persona vnius, non potest superuenire noua vacatio ex eiusdem persona, nisi etiam superueniat nouus titulus in eadem persona, *Felin. in cap.2. num.23. de rescript. Gonzal. super reg.8. glos.15. nu.144.& 145.Rot.decis.267.nu.1.par.1. diuers.* & in alijs terminis, *Rota in Corduben.Beneficiorum 11. Maij 1618. coram Illustris. D. Card. Caualerio.*

Tertiò, quia semper obstat falsa illa expressio, quod hæc Beneficia vacarũt per obitum Surdi vltimi possessoris, certum enim est, Surdum vltimo loco non possedisse, sed per biennium possessorem fuisse Franciscum Salam.

Altera etiam gratia postea obtenta in forma *Perinde valere* non visa fuit exequenda, quia ha-
21 bet clausulam. † *Vocatis vocandis*, quæ facit executorem mixtum, & tenebatur assumere partes Iudicis, & ab illius sententia dabatur appellatio, *Felin.in c.fin.nu.23.de præsumpt. Bero. cons.14. nu.13.lib.1.Gonzal.super reg 8.glos.9.§.1. in annot num.226.Rot.decis.225. num.3 par.1. recent.*
22 & ideò debet ordinariè † procedi, non autem executiuè, & tenetur totam gratiam iustificare, & sic quòd beneficia vacauerint per obitum Surdi, & quod Sala esset intrusus in possessione, quod
23 non probatur, cum quia adest † titulus permutationis, & propterea non potest dici intrusus ita, vt illicò eijciatur etiam stante reseruatione propter d. titulum coloratum possidendi in vim prouisionis sibi factæ ab Ordinario habente facultatẽ conferendi, *Cocchier.de permut.Benef.lib.2. cap.2. nu.8.Rota apud san.mem.Greg.XV decis.74. n.4. & seqq.* tum etiam quia si is deficeret, non inde
24 tamen † excluderetur possibilitas alterius tituli validi in possessore, *Caputaq. decis.305.par.3. Mohed.decis.13.de præben.*

Et etiam animaduertebant Domini, quòd hæc secunda gratia desumpta fuit ex clausulis generalibus primæ gratiæ, & sic est illius consecutiua.
25 Vnde si † eadem prima gratia corruit, quemadmodum supra ostensum fuit, vt corruat, & hæc posterior ab illa dependens, necesse est, *Mohed. dec.17.nu.2.de caus.possess.& prop. Seraph. decis. 1082.in fin.& decis.1470.nu.3.* & fuit dictum in

Pacen. Canonicatus 10. Februarij 1612. coram Penia, &c.

Et ita pro non effecutione responsum fuit, vtraque parte informante.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana, seu Neapolitana pecuniaria.

Die Mercurij 15.Decembris 1627.

ARGVMENTVM.

Auditor Cameræ, qualiter procedere potest vigore suarum facultatũ inter Mercatores, & alia de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Auditor Cameræ inter Mercatores vigore suarum facultatum, potest procedere summariè, ac sola facti veritate inspecta.*
2 *Obligatio per dictionem, quando efficitur conditionalis.*
3 *Obligatio non sortitur suum effectum, quando est conditionalis, nisi eueniat casus conditionis.*
4 *Scriptura probat contra scribentem.*
5 *Præsentia sola non est sufficiens ad aliquem obligandum.*

DECISIO CXX.

PRÆTENDEBAT D. Iulius Pocobellus à D. Hieronymo Rosolino, hæredeq. Thobiæ Rosolini duas pecuniarum partitas, vnam scilicet ducat.3023.eidem Pocobello solutorum à prædicto Thobia in tot creditis Bancorum in Ciuitate Neapoli, sub prætextu, quòd d.credita essent inexigibilia. Alteram verò scut.749.monetæ sub altero prætextu, quòd idem Thobias ei esset obligatus, vt vulgò dicitur (*dello star del credere*) pro litteris cambij eiusdem quantitatis, quas ipse Pocobellus receperat à Luisio Signorino, postea decocto directas Siluestro Portio in Vrbe Mercatori (qui eas soluere recusauit) pro pretio cuiusdam tractæ vini eidem Signorino venditæ per antedictum Thobiam de ordine Pocobelli. Vnde introducto iudicio pro recuperatione dictarum partitarum coram A.C.emanauit sententia pro ambabus partitis absolutoria ad fauorem Rosolini, à qua sententia cum pro parte Pocobelli fuerit appellatum, causa deinde mihi in Rota commissa dubitaui, An dicta sententia esset confirmanda, vel infirmanda, & DD. attenta eius validitate, & iustitia, confirmandam esse responderunt.

Nam quoad validitatem hoc vnum tantùm obijciebatur: scilicet quòd non fuerint seruati termini substantiales, prout seruari debebant, ex quo agebatur de summa excedente scut. 200 sed placuit responsio, quòd imò dicta seruatio terminorũ non erat necessaria, quia agebatur inter Mercato-
1 res, inter quos † A. C. vigore suarum facultatum poterat procedere summariè, & sola facti veritate inspecta ad trad. per *Salust. Tiber. in sua prax. lib.2.c.21.num.3.vers.& licet cum seq. Rot. decis. 446.nu.1.vers. nam inter p.2. recent.* Vltra quod

pro parte Roſolini fuit data fides Notarij ſeruationis dictorum terminorum ſubſtantialium.

Quo verò ad iuſtitiam, ea viſa fuit patens; Nam circumſcripta prima partita ducator. 3023. ſuper qua informantes pro Pocobello non inſiſtebant, ſed dabant manus: difficultas ſolum reſtricta erat ad alteram partitam ſcutor. 749. pro qua Pocobellus prætendebat, Thobiam ei obligatum eſſe, vt dicitur (*dello ſtar del credere*) & ad hanc obligationem probandam deducebat quatuor epiſtolas, quæ vocantur (*d'auiſo*) ei ſcriptas à prædicto Thobia, Primam ſcilicet ſub die 3. Martij 1623. infraſcripti tenoris (*circa alla tratta del vino ſtabilirò il prezzo con Aluiſe Signorino*) Secunda verò ſub die 5. Ianuarij 1624. (*Il Signorini ſi ritroua fuori di Napoli à Iſchia, però non hò riſcoſſo altro, come torna, douerà pagare, quando ve voltarò l'auanzo ve ſtarò del credere, come è di giuſto, mentre ve lo promeſſi*) Tertia ſub die 26. Ianuarij eiuſdem anni (*auertite Signor Giulio, che per le rimeſſe, che ve farò di qua per voſtro conto, ve ſtarò del credere, come anco hò fatto quando hò fidato il voſtro danaro per queſte fiere di Regno come ordinaſte*) Vltimam verò ſub die 2. Februarij eiuſdem anni 1624. (*del particolare dello ſtar del credere ve lo manterrò ſempre, eſſendo coſi mia natura di far con tutti, & coſi vole il termine Mercantile.*

Quæ quidem epiſtolæ ad effectū, de quo agitur, DD. non viſæ fuerunt poſſe ſuffragari.

Nam quamuis Roſolinus mediantibus verbis
prædictæ ſecundæ epiſtolæ, ibi, (*quando ve voltarò
l'auanzo ve ſtarò del credere*) quæ ſecundum vsū
loquendi Mercatorum idem important, quā tranſ-
mittere pecunias de vno ad alium locum, potue-
rit ſe validè obligare (*dello ſtar del credere*) in ca-
ſu veræ tranſmiſſionis pecuniarum: tamen cum ea
2 obligatio per illam dictionem † (*quando*) ſit effe-
cta conditionalis, *l. quod Pupillæ, ff. quando dies
legat. ced. Ruin. conſ. 68. num. 7. lib. 4.* Rot. coram
Greg. XV. deciſ. 428. nu. 2. Non potuit nec poteſt
3 ſuum ſortiri † effectum, niſi eueniente caſu tranſ-
miſſionis pecuniarum, *l. cedere diem, ff. de verbor.
ſignif. Rot. coram Greg. XV d. deciſ. 428. num. 3.* &
aliàs ſæpiſſimè. Vndè cum non conſtet, partitam
ſcut. 749. de qua agitur, fuiſſe eidem Pocobello per
ſupradictum Roſolinum tranſmiſſam nullo modo
poteſt dici obligatus (*dello ſtar del credere.*)

Quòd autem Roſolinus ſe obligauerit (*dello
ſtar del credere*) ſolummodo in caſu tranſmiſſio-
nis, comprobatur ex altera tertia epiſtola, ibi,
(*auertite Sig. Giulio, che per le rimeſſe, che ve farò
de quà per voſtro conto ve ſtarò del credere*) quæ
4 quidem † epiſtola cum à dicto Pocobello fuerit
producta, contra eum plenè probat *Rota coram
Greg. XV. deciſ. 238. num. 4.* & ibi latiſſimè *Ad-
den. num. 15.*

Non obſtat, quòd prædictæ litteræ Cambij eidē
Pocobello conſignatæ fuerint à Luiſio Signorino
præſente dicto Roſolino; Quia ad excludendam
dictam obligationem ſufficit dicere, quòd Roſoli-
nus non tranſmiſit dictas pecunias, prout neceſſe
erat ad hoc, vt ex prædictis epiſtolis cenſeri po-
5 tuerit obligatus, nec eius † ſola præſentia erat ſuf-
ficiens ad eum obligandum, *l. filius familias, §. in-
nitus*, & ibi *gloſ. in verb. non probatur, ff. de pro-
curat. Alexand. conſ. 180. num. 4. lib. 7. Surd. de-
ciſ. 302. num. 3.*

Neque obſtat, quòd Roſolinus pro partita ſcu-
tor. 749. de qua agitur, perceperit duplicatam
6 prouiſionem, † vnam ſcilicet ducatorum 85. alte-
ram verò ducatorum 34. & ſic ſe obligauerit (*dello
ſtar del credere*) iux. op. *Bonin. in tract. de cam-
bio, cap. 7. verſ. della prouiſione, Scacc. de Commerc.
& Camb. §. 3. gloſ. 3. num. 1.* quia obiectum tollitur
ex facto: ſiquidem prima partita ducator. 85. non
loquitur de prouiſione, ſed tantum (*per ſaldo del-
le tratte.*) Secunda verò ducator. 34. quamuis cā-
tet de prouiſione: tamen loquitur pro cambio non
autem (*per lo ſtar del credere*) quæ inter ſe valdè
differunt. Inſuper nec poſſunt cenſeri percepta
pro dicta prouiſione (*dello ſtar del credere*) quia
nec vti ſingulæ, nec ſimul iunctæ ſunt adæquatæ
pro dicta prouiſione, cū pro dicta partita ſcut. 749.
de qua agitur ad rationē vnius tertij pro quolibet
centenario ſolummodò deberentur ſcut. duo cum
dimidio circiter pro dicta prouiſione.

Et ità concluſum vtraque, &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Affictus.

Die Mercurii 15. Decembris 1627.

ARGVMENTVM.

Locans alicui prædium, ſi promittat, quod non ſenſerit aliquod onus, nec damnum, tunc tenetur eum ſeruare indemnem in omnibus, & liberare à quibuſuis moleſtiis.

SVMMARIVM.

1 *Verba indefinita æquipollent vniuerſalibus. & num. 2.*
2 *Verba vniuerſalia reſtringuntur per alia verba reſtrictiua.*
4 *Verba vniuerſalia negatiua non recipiunt aliquam reſtrictionem.*
5 *Relationis natura eſt, repetere omnia in relato contenta.*
6 *Nemo præſumitur ſuum iactare.*
7 *Donatio, ceſſio, accollatioque non præſumitur.*
8 *Tractatus ſimplex non benè infert ad concluſionem contractus.*
9 *Teſtis vnicus regulariter non probat.*

DECISIO CXXI.

CVM Dominus Marchio Oddus de Palumbaria de anno 1617. locaſſet ad nouennium, Domino Horatio Alterio Caſtrum Moriconi, ac tenutam nuncupatam *della Ceſarina*, pro annuo affictu ſcutorum 2000. ſoluendo de ſemeſtri in ſemeſtre in fine, dictus Alterius de anno 1619. eadē bona ſublocauit Ioanni Baptiſtæ Fuſeritto, & Iacobo de Abbatibus, quo Iacobo defuncto, Ioan. Baptiſta de anno 1621. ſublocauit dictam tenutā Lucæ Imperiali ad quinquennium, pro annua pēſione ſcutorum 575. & poſtea de anno 1622. præ-

uia

tia narratiua dicti subaffictus Castri Moriconi sibi facti de anno 1619. eundem subaffictum, & omnia ac singula illius iura sibi, quomodolibet spectantia, & competentia super dicto Castro, & illius iuribus cessit, & renunciauit Horatio Fusoritto eius fratri, eo quia ipse Horatius in se assumpsit, & accollauit omne onus, ac commodum, & incommodum dicti subaffictus, promisitque statis temporibus responsiones soluere Excellentissimo Domino Principi Burghesio dictorum bonorum tunc Domino ex causa emptionis, dictumque Ioãnem Baptistam suum fratrem indemnem releuare: Et demum de ann. 1624. die 24. Aprilis ipse Horatius similem sublocationem fecit dicto Domino Alterio per hæc verba, videlicet. *Il Sig. Horatio Altieri si contenta repigliare il fitto del Moricone solo, senza la Tenuta nel modo che tiene hoggi Horatio Fusoritto*; & deinde subditur, *Il Signor Horatio Altieri sia obligato far la paga al Sig. Prencipe Borghese cominciata à Decembre passato, & da finirsi à Giugno prossimo, & che debba seguitare dette paghe sino al fine del fitto, conforme all'Instrumento primo fatto dal Marchese Palombara col Signor Altieri, e per tutto il tempo, che segue, sia obligato fare, che detto Horatio Fusoritto non senta peso, nè danno alcuno, & in euento che per dette paghe fosse molestato dal Prencipe, sia obligato detto Sig. Altieri liberarlo dalle molestie che per questo il Fusoritto concede al Sig. Altieri tutte le paghe, &c.* vt in Summario Alterij nu. 8. & Fusoritti num. 4.

Quibus sic stantibus, cum venisset dies solutionis primi termini cæpti de mense Decẽbris 1623. & finiti de Mense Iunij 1624. & Fusorittus ad instantiam dicti Domini Principis fuisset citatus ad illum persoluendum, & cõtra eum fuisset relaxatũ mandatum executiuum, ipse pulsauit dictũ D. Alterium coram A.C. pro releuatione indemnitatis, & liberatione à molestijs iuxtà formam dictæ suæ obligationis, & obtinuit decretum relaxationis mandati executiui pro dicto integro termino scutorum mille, vnde causa mihi commissa, dubitaui, An dictum decretum A.C. esset iustum, & confirmandum, ac exequendum, & Domini post plures propositiones affirmatiuè responderunt.

Quamuis enim non controuerteretur, molestias fuisse Fusoritto illatas, non quidem occasione dicti Castri Moriconi, cuius pensionis ratam Alterius integrè persoluit, sed occasione tenutæ, & illius affictuum, nihilominus Domini censuerunt Alterium teneri ad liberationem etiam ab huiusmodi molestijs, & totius pensionis solutionem, quoniam verba promissionis supra relata, tãquam
1 indefinita, † æquipollent vniuersalibus, *l. si pluribus ff. de leg. 2. l. si plures de leg. 3. cap. quia circa de priuil. Menoch. cons. 201. nu. 57. Cardin. Seraphin decis. 1008. num. 2.* & ideò sunt intelligenda
2 de † solutione totius paghæ, quæ erat scutorum mille, & integræ pensionis, etiamsi hoc non fuerit expressum vt in puncto tradit *Card. Mantic. de tacit. & ambiguis conuen. lib. 5. tit. 8. num. 28.*

Præsertim quia fuit habita relatio ad dictum primum instrumentum locationis factæ per dictũ D. Oddum eidem D. Alterio, in quo tam pro Castro, quam pro Tenuta vnica, & indiuidua pensio scutorum 2000. quolibet anno constituta fuit vnde † de illa est intelligenda d. relatiua promissio,
3 *l. ait, prætor §. 1. ff. de re iudic. Menoch. d. cons. 201. num. 58. & 59. Cephal. cons. 16. nu. 22. & seq. Honded. cons. 63. nu. 44. lib. 1. Surd. cons. 150. nu. 92. & cons. 562. num. 6.* & si aliud diceretur, dicta sublocatio fuisset facta sine expressione alicuius certæ quantitatis affictus, quod non est verisimile contrahentes facere voluisse.

Præterea verba illa *(non senti peso, ne danno al-*
4 *cuno)* tanquam † vniuersalia negatiua, non videbantur pati posse aliquam restrictionem, *Bart. in l. is qui ducenta, §. vtrum ff. de reb. dub. Ias. cons. 7. num. 4. lib. 1.* cum alijs congestis per *Tiraq. in l. si vnquam, in verb. reuertatur nu. 95. ff. de reuocan. donat.* sed iuxtà propriam illorum significationem Fusorittum esse releuandum ab omni onere, & damno mediante solutione totius affictus.

Nec placuit respõsio, quòd dicta relatio ad primum instrumentum debeat solum censeri facta, quo ad tempus faciendi solutiones de semestri in
5 semestre, non autem quoad quantitatem, quia † de natura relationis est repetere omnia contenta in relato, *l. si ita scripsero ff. de condit. & demonstr. l. asse toto ff. de hæred. instit. Ias. in l. qui sic num. 2. ff. de verb. oblig.*

Neque obstat, quod in dicto instrumento primi affictus comprehenderetur etiam dicta tenuta, & tam pro ea, quàm pro Castro soluerentur dicta annua scuta 2000. quoniam adhuc potuerunt contrahentes conuenire, quòd in sublocatione comprehenderetur tantum Castrum absque tenuta, prout expresè conuenerunt, & nihilominus sub conductor teneatur soluere integram pensionem.

Idque potissimum suadebatur ex eo, quia d. promissio soluendi affictus, releuandi indemnem, & à molestijs liberandi facta per D. Alterium fuit correspectiua ad ea, quæ in recompensationem dictæ tenutæ sibi concessa fuerunt per Fusorittum, quẽadmodum indicant illa verba *(che per questo, &c.)* nam vltra oleum, quod re vera spectabat ad D. Alterium, & comprehendebatur in redditibus illius anni, pro quo ipse pensiones soluere tenebatur, apparet fuisse eidem cessas, & assignatas solutiones faciendas ab affidatis, quæ pro rata trium mẽsium, nempè à principio Septembris, vsque ad principium Decembris spectabant ad Fusorittum, necnon etiam fata, quæ deducta quarta parte dominicali spectante ad D. Alterium conductorem, pro alijs tribus quartis partibus pertinebant ad Fusorittum, & demum soccitani bobum, & vaccarum, quæ erat propria ipsius Fusoritti, & insupèr etiã idem Fusorittus in se accollauit censum aliàs impositum per ipsum Alterium, & sic illius debitum proprium pro rata scutor. 500. quorum omnium respectu, & contemplatione idem Alterius consensit subconductioni solius Castri absque tenuta, & nihilominus subijt obligationem pro soluenda integra pensione, & sic etiam ratæ debitæ pro ipsa tenuta.

Neque obstat, quòd D. Alterius restituerit semen, & vlterius scuta 55. pro expensis, quia semen debebatur Fusoritto iure culturæ, d. verò scuta 55. sunt

sunt quid modicum, ideo non est verisimile, quod pro illis fuerint cessa fata rubrorum 24. quæ erant longè maioris valoris, vnde cessio, & remissio illius pluris censeri debet facta contemplatione il-
6 lius, † quòd Fusorittus vice versa habuit ratione retentionis tenutæ magis proportionata, non autem dictorum scutorum 55. *ad l. cũ de indebito. ff. de probat.* cũ aliis *per Surd. cons. 7. n. 43. & 44.*

Minus obstat, quòd dictus Ioannes Baptista frater Fusoritti censum pro d. rata scutorum 500. extinguere promiserat, quoniam cum Fusorittus nihil cum eo commune habeat, dicendum est ipsum collationem prędictam fecisse contemplatione Alterij, non fratris.

Prout nec etiam visum fuit obstare, quòd prædicta omnia non æquivaleãt ratæ affictus debitæ pro tenuta, quæ est pars admodum considerabilis affictus, quia vltra quòd de inæqualitate non constat, & ex calculo dato potest de ea dubitari, fuit responsum illam fuisse suppletam spe lucri futuri ex recollectione fructuum, prædicta verò quantũuis maiora, & non æquivalentia fuisse cessa, & accollata correspectiuè ad dictam promissionem soluẽdi integros affictus, aliàs enim censerentur dona-
7 ta, † & cessa, & accollata respectiuè sine causa, quod non est præsumendum, *d. l. cum de indebito. ff. de probat. l. si cum aurum. ff. de solut. c. super hoc de renũciat. & in l. Iulianus in fin. ff. de verb. obligat. latè Mantic. de tacit. & ambig. lib. 3. tit. 9. num. 1. & seq.*

Denique à prædicta verborum interpretatione Domini non censuerunt esse recedendum, propter epistolam Fusoritti ad Alterium, & depositionem Archipresbyteri, nam quoad epistolam, illa non fuit sufficienter recognita, & continet simplicem tractatum, à quo potuit postea recedi, ideoq.
8 ex eo † non benè infertur ad conclusionem, *Dec. cons. 488. nu. 10. Rot. decis. 104. num. 6. par. 2. diuers. & decis. 677. num. 3. par. 2. recent. & decis. 168. nu. 2. coram san. me. Greg. XV. & ibi Adden. nu. 5. & 6.* prout apparet in multis, in quibus illa discordant ab instrumẽto fuisse effectualiter recessum, quo verò ad testem præfatum, ille de tempore examinis erat excommunicatus, & inimicus Fusoritti, & in omnem casum non potest infringere verba dicti instrumenti, quæ satis præcisa, &
9 clara videbantur, maximè cum † sit vnicus, qui regulariter non probat *c. licet. c. veniens. de testibus Gabr. eod. tit. concl. 1. nu. 1. & seq. Farin. eod. tract. quæst. 63. num. 1.*

Et ita decisum vtraque parte informante &c.

REV.MO P. D. PIROVANO DECANO.

Nouariesi Decimarum.

Die Veneris 17. Decembris 1627.

ARGVMENTVM.

Episcopus non habet actionem contra laicos pro consequenda suam quartam decimarũ, sed benè contra Rectores, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus de iure communi non habet intentionẽ fundatam in quarta decimarum contra laicos, & num. 7.*
2 *Episcopus habet intentionem fundatam in quarta decimarum, & est ei debita de iure, & hæc est communis opinio. nu. 3.*
4 *Episcopo debetur decimarum quarta iure proprietatis.*
5 *Verbum, habeas, denotat proprietatem.*
6 *Episcopo debetur quarta propter coniunctionem, & vniuersalem curam in Ecclesijs subiectis.*
8 *Episcopus habet actionem contra Rectores percipientes decimas, & non contra laicos. & nu. 15.*
9 *Rector præscribere potest quartam decimationis.*
10 *Præscriptio sine possessione non procedit.*
11 *Text. in c. conquerente de off. ordin. declaratur.*
12 *Rot. & Castren. cõsequentia, quod Episcopus possit exigere à laicis quartam decimalem, non est tuta.*
13 *Per solutionem integram quis consequitur liberationem.*
14 *Text. in c. quoniam, & in c. dudum de decim. quando habeant locum.*
16 *Ab opinionibus Doctorum, qui non habent contradicentem, ab eis tanquam à casu legis non est recedendum.*

DECISIO CXXII.

CVM in hac causa dubitaretur de releuantia præscriptionis oppositæ per incolas Villæ Camaræ D. Episcopo agenti ad suam quartam, & 14. mensis Decembris 1626. mandatum fuerit, vt strictè informaretur; An Episcopus haberet fundatam intentionem contra Parochianos in casu, de quo agitur: die autem 7. Maij præteriti firmando conclusionem, Episcopum habere fundatam intentionem pro sua quarta cõtra Parochianos, dictum fuerit non obstare præscriptionem.

Hodie causa reproposita Domini dixerũt Epi-
1 scopum † de iure communi non habere fundatam intentionem in quarta decimarum contra laicos, & in hoc esse recedendum à decisis, An autem ex alijs sit standum in decisis, reseruarunt videre in separata disputatione.

Nam, & si vera sit cõclusio in decisione firma-
2 ta, quod Episcopus † fundat intentionem suam in quarta decimarum, & de iure debita, *c. quoniã ibi sua parte retenta, c. dudum, ibi intentione tua de iure communi fundata, de decim. cap. conquerente, ibi habeas quartam decimationum, cap. fin. de success. ab intest. c. vnico 10. q. 3.* quibus iuribus adductis, & auctoritate omnium canonistarum,
3 *Rot. decis. 31. nu. 5. par. 2. diuers.* dixerit † communem opinionem, & eandem sequatur *Rebuff. de decim. q. 7. nu. 11. Rot. decis. 402. num. 1. par. 2. recent. & Gonzal. ad reg. 8. glos. 6. nu. 87. & 88.* difficultas tamen in eo nõ cadebat, an deberetur Episcopo quarta contra Rectores de iure, vel de consuetudine, prout de intentione Rotæ fuit hoc determinare in *d. decis. 31. nu. 5.* neque in eo, an de vniuersa decimatione quarta Episcopo deberetur, dum adeo dirigitur contra Rectores quia in-
4 dubitatum † est quartam deberi, & quidem iure pro-

proprietatis per illud verbum habeas quartam decimationum, de quo in *c. conquerente de offic.*
5 *ordin.* cuius natura est dominiū† importare *l. habere duobus modis accipitur. l. id apud se quis habere cum gloss. ff. de verb. signif. l. stipulatio ista*
6 *§. habere. ff. de verb. oblig.* & non sine† ratione propter coniunctionem, & vniuersalem curam, quā habet Episcopus in Ecclesijs subiectis, *Butr. post Host. & alios in c. cum contingat. nu. 9. vers. item quia de decim. Innoc. in c. requisisti. n. 3. de test. Tyndar. in tract. de decim. nu. 2. Monet. eod. tract. c. 7 concl. 6. num. 14.* sed dubium erat, à quo hæc quarta sic de iure Episcopo debita possit ab Episcopo exigi, vel à laicis Parochianis immediatè vel à Rectoribus illam percipientibus, & in hac parte.

Placuit Dominis firmare aliam conclusionem
7 Episcopum de iure communi non habere † fundatam intentionem in quarta decimarum cōtra laicos ex verbis, *c. sp. conquerente de offic. ord.* ibi tu autem his iuribus in præfatis Ecclesiis contentus existens, non amplius ab eis exigas, ex quibus
8 dicebatur actionem† fuisse reseruatam Ordinarijs contra Rectores, non autem contra laicos, contra quos in textu aliqua actio non dirigitur, quam ponderationem prius Rota fecit *in decis. 519. n. 2. coram Greg. XV.* & tenuit *coram Seraphin. decis. 1449. num. 5.* & fundatur in auctoritate Abbatis antiqui *in d. c. conquerente n. 5. Panorm. ante n. 3. Card. num. 4. Bellam. nu. 12 gloss. ad marginem d. c. conquerente Castr. cons. 38. per tot. par 2.* quæ opinio videbatur Dominis posse comprobari ex *c.*
9 *de quarta de præscript.* in quo admittitur † Rectorem præscribere posse quartam hanc decimationū, quæ si à laicis esset exigenda non daretur præscri-
10 tio Rectori defectu possessionis, sine † qua præscriptio nō procedit *gloss. in l. malè agitur, & ibi Bald. num. 6. C. de præscript. Spec. in tit. de locato. §. nūc aliqua vers. 24. Bart. in l. 3. §. ex contrariis. nu. 4. ff. de acquir. possess. Castr. in l. 1. num. 12. C. de seruis fugitiuis.*

Non obst. quod cum hæc quarta decimarum debeatur in proprietate Episcopo, & ratione cōiunctionis, & vniuersalis curæ, quam habet in Ecclesijs subiectis ex supra allegatis, verba Decreta-
11 lis † *conquerente* inferant quidem actionem competere Episcopo contra Rectores, sed quod eadem denegetur Episcopo contra laicos ad tollendam actionem realem, quæ datur pro decimis præteritis consequendis contra eosdem laicos, ex *Abb. in in c. cum ab homine nu. 6. eod. tit. de decim. Rebuff. eod tit. q. 9. num. 9.* hoc non firmetur in contextu, neque per necesse inferatur, vnde dicebatur adhuc
12 vigere responsionem datā in decisione, quod † cōsequentia non sit tuta, quam faciunt *Castr. & Rota sup. alleg.* scilicet non amplius ab eis exigas, ergo à laicis non exigas, quia simul esse potest, quod Rectores decimam integram percipiant, & eo casu Episcopus non possit petere suam quotā
13 à laicis, qui per † integram solutionē consequuti sunt liberationem, & prout ad hunc casum se restringunt *Abb. Antiq. & Abb Panorm.* à quibus alij Canonistæ rationes simpliciter reassūpserunt, & tamen in alijs casibus, quando sunt decimæ inexactæ, aut quando negligendo Parochus non est in causa, aut dum ad illum decimæ nō pertinent, qui est casus, de quo agitur, & ad quem disputatio est restricta, remaneat integra actio Episcopo agendi pro sua quota cōtra quemcūque debitorem actione reali sibi de iure competenti, &
14 intrent † depositiones *c. quoniam, & c. dudum de decim.* cum alijs allegatis in decisione, quæ reuidetur.

Quoniam fuit resp. sufficere pro fundamento conclusionis firmatæ ex dispositione *c. cōqueren-*
15 *te* actionem† pro quarta decimationum esse directam contra Rectores, non autem contra laicos, & quod opinio *Abb.* & aliorum sup. relatorum in hac parte non habeat contradicentem, itaut ab
16 eis tanquam à † casu legis non sit recedendum, *Ias. in l. penult. num. 21. C. de pact. Bero. cons. 23. nu. 6. Surd. decis. 229. num. 36.* Cæterum quod ex alijs eadem opinio sit limitanda, & declaranda, pertinet ad partem reseruatam, scilicet an ex alijs sit standum in decisis, de quibus tunc erit agendū, quādo in ea parte suscipietur disputatio. Et ita &c.

§ *Plures decisiones in hac causa annotaui supra ad decisionem 64.*

R. P. D. MERLINO.

Piscien. Capellæ.

Die Veneris 17. Decembris 1627.

ARGVMENTVM.

Attentata, quando sunt clara, tunc arbitrium non intrat pro illorum reiectione, Et quando ista attentata dicantur clara.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium non intrat pro reiectione attentatorum, quando sunt clara.*
2 *Attentasse manifestè quando quis dicatur.*
3 *Lis non finitur per mortem vnius ex collitigantibus.*
4 *Actore mortuo, licet lis remaneat ad effectum, vt reus superstes non possit dici pacificus possessor, tamen secus est quoad alios effectus. nu. 5.*
6 *Possessionem, si quis adeptus fuerit propria auctoritate dicitur attentasse.*
7 *Attentare non dicitur, qui ingreditur possessionem vacantem*
8 *Iudex ex suo officio potest possessionis vacantis apprehensionem vti attentatam reuocare.*
9 *Possessionem stantem sub sequestro, si quis apprehendat, dicitur attentare, & nu. 10.*
11 *Possessionis apprehensio, & fructuum perceptio, vt tanquam attentata veniant officio Iudicis reuocanda, quæ sufficiant.*

DECISIO CXXIII.

RESPONDERVNT Domini arbitrium non
1 intrare, illud enim pro reiectione † attentatorum non intrat, quando attentata sunt clara, *Rot. decis. 735. num. 2. par. 2. recent. & decis. 465. nu. 12. & seqq. coram san. mem. Greg. XV.* & ibi

Ad-

Adden. nu. 12. Clara autem visa sunt attentata commissa per D. Horatium, cum ipse possessionē acceperit, & fructus sequestratos exegerit lite inter ipsum, & Cosmum introducta, & adhuc pen-
2 dente, & † sic manifestè attentauit *cap.* 1. *et* 2. *vt lit. pend. in sexto. Rot. decis.* 10. *eod. tit. in nou. Lancellot. de atten. in præf. vt lit. pend nu.* 301.

Neque obstat, quòd de tempore captæ possessionis dictus Cosmus collitigans prædecesserat
3 quoniam non † propterea lis fuerat extincta, sed adhuc durabat, *Mohed. decis.* 14. *de cauf. possess. et propr. Sarnen. super reg. de annal. quæst.* 62. *n.* 4. *Rot. decis.* 109. *num.* 1. *par.* 1. *recent. et in Camerinen. beneficij* 28. *Nouemb.* 1616. *coram bon mem. Remboldo*.

4 Non obstat, quod mortuo actore, † quamuis lis remaneat ad effectum, vt reus superstes non possit dici pacificus possessor, nihilominus illa quo
5 ad † alios effectus dicatur finita, vt per *Rot. d. decis.* 109. *nu.* 2. *par.* 1. *recent.* quoniam quidquid sit de hoc in casu proposito Horatius non possidebat, & sic reus dici non poterat, sed erat actor, qui propterea necessariò litem prosequi tenebatur, ideo
6 cum sibi ius † dicendo propria auctoritate possessionem fuerit adeptus, attentauit, vt declarat *Lācell. de attent. lit. pend. in præfat. n.* 271. 272. *et seq.*

7 Neque etiam obstat, quod † possessio esset vacans, & consequenter Horatius collitigans illam ingrediendo attentasse non videatur, *iuxta decis. Cassad.* 6. *nu.* 6. *de cauf. poss. et propr. cum alijs per Lancell. vbi supra in præfat. nu.* 329. & *seqq.* quoniam hoc solum procedit respectu partis, quæ nō potest reuocationem petere, non autem respectu
8 Iudicis, cuius Maiestas læsa fuit, ille † enim potest ex suo officio talem apprehensionem vti attentatam reuocare, iux. *decis.* 10. *ad fin. vt lit. pēd. in nou.* vt distinguit *Lācell.* ibid. *n.* 333. 334. & *seq.*

9 Præsertim, quia dicta possessio † stabat sub sequestro, & in ea fuerat per Ordinarium appositus Oeconomus, *iux. dispositionem cap. cum vos de off. ordin.* Ideò Horatius multo magis attentauit, violando sequestrum *Clem.* 2. *§. si quis autem. de*
10 *sequestr. poss. & fruct.* & occupando † possessionem sequestratam propria auctoritate ad not. per *Vital. in eod §. si quis. nu.* 2. & 4.

Non obstat, quod tūc temporis D. Abbas Capponius non esset in lite, quoniam sufficit, quod lis inter Horatium, & Cosmum introducta non fuerat
11 extincta ad effectum vt possessionis † apprehēsio, & fructuum perceptio tanquam attentata veniat saltem officio Iudicis reuocanda ex allegatis.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

REV.MO P. D. COCCINO.

Abuleñ Decimarum.

Die Veneris 19. *Decembris* 1627.

ARGVMENTVM.

Decimæ; vt alicui Ecclesiæ debeantur, quid sit necessarium. Et quando decimæ debeantur propter administrationem Sacramentorum, & in materia decimarum an possit induci aliqua consuetudo, & qualiter ista probetur.

SVMMARIVM.

1 *Decima debentur Ecclesijs intra quorum limites prædia existunt, & nu.* 3.
2 *Ecclesia prætendens ad se spectare decimas alicuius prædij, debet plenè probare illius existentiam intra suos fines.*
4 *Decimas Sacramentales Ecclesia non potest percipere, si Sacramenta non administret, & nu.* 5.
6 *Decimæ Sacramentales amplius non debentur, si administratio Sacramentorum cum personarū interitu fuerit extincta, & num* 10.
7 *Decima non debentur priori Curato, si quis mutauerit domicilium, sed secundo.*
8 *Capitulum an habeat intentionem fundatam super omnibus decimis Diœcesis.*
9 *Bona transeunt ad Ecclesiam cum suo onere.*
11 *Decimarum exactio stante consuetudine potest competere Ecclesiæ prædiali, & Sacramentali.*
12 *Consuetudinis plena probatio ex quibus non resultet.*
13 *Consuetudo, vt probetur, debent testes præcisè deponere de decennio, & nu.* 14.
15 *Text. in cap. ad Apostolicæ. de decim. & decis. Rot. in quibus terminis loquantur.*
16 *Actus controuersus ad effectum probādi consuetudinem, non habetur in consideratione.*
17 *Testes non probant consuetudinem si deponant extra casum.*
18 *Consuetudo, quod simul Ecclesiæ prædiali, & Sacramentali debeantur decimæ, non extenditur de casu, ad casum nec de persona ad personam.*
19 *Consuetudo quando dici non potest superflua, & num.* 20.
21 *Testes dubij ab alijs declarantur.*
23 *Testibus est adhibenda fides in concursu illis, qui sunt numero plures, item illis, qui sunt conformes, num.* 24.
25 *Verba, si in aliqua confirmatione stent causatiuè, benè probant obseruantiam.*
26 *Constitutiones contra ius an substineantur.*
27 *Constitutio determinans modum, & rationem decimandi non potest dici contra ius.*
28 *Pro actus validitate omnia præsumuntur interuenisse, stante cursu longissimi temporis, & obseruantia diuturna.*
29 *Obseruantia qualis suffragaret à totali exemptione, & remissione decimarum.*
30 *Gratia alicui facta, non debet ei retorqueri in odium.*
31 *Actore non probante reus absoluitur.*

DECISIO CXXIV.

DIDACVS de Villalba, & Anna dell'Anguila coniuges Incolæ Ciuitatis Abuleñ assignarunt pro dote Capellæ maioris Monasterij S. Mariæ de Monte Carmelo eiusdem Ciuitatis Abuleñ quædam prædia sita in locis de Villa maior, & Parral Castelblanco Sigheres, & Herites vna cum Molendino existenti in loco nuncupato

la

la Ribera de Adaxa; Capitulum vero Abulen̄, & Parochi Ecclesiæ S. Thomæ eiusdem Ciuitatis introduxerunt iudicium aduersus Conuentū, & Fratres eiusdem Monasterij super solutione decimarum, quas prætendebant ex redditibus dictorum prædiorum tāquam decimatorijs eiusdem Ecclesiæ Parochialis S. Thomæ sibi deberi, vnde cum ad fauorem vtriusque partis plures sententiæ in partibus emanassent tandem causa ad Rotam deuoluta bo. me. Reuerendiss. D. Patriarcha Hierosolymitanus prçuisa decisione vnica tantum parte informante facta sub die 16. Martij anni præteriti sentētias de partibus ad fauorem Capituli, & Ecclesiæ S. Thomæ latas confirmauit, & cum postea coram me, res iudicata, & illius executio iuxta formam rescripti Signaturæ hinc inde prætenderetur, dubitaui, an constaret de re iudicata hinc inde, quæ esset exequenda, & Domini mandarunt, vt strictè videretur, an esset recedendum à dicta decisione facta coram bo. me. Reuerendiss. D. Hierosolymitano, super quo dubio pluries proposito, & non resoluto, tandem hodie Domini censuerunt recedendum esse resolutis.

Considerabant enim, quod aut Ecclesia S. Thomæ prætendit huiusmodi decimas tāquam prædiales, hoc est ratione situationis dictorum prædiorū intra limites propriæ Parochiæ, aut tanquam Sacramentales, hoc est ratione administrationis Sacramentorū, & ex vtroq; capite nullum ius habet.

1 Nam quoad primum cum huiusmodi † decimæ debeantur Ecclesijs intra quarum limites prædia existunt *cap. cum sint homines. cap. cum in tua. cap. cum contingat vbi glos. in verbo de iure com. cap. commissum. cap. quoniam glos. in cap. ad Apostolica in verbo consuetud., in fine de decimis cap. vlt. & ibi glos. in verbo prædiorum de Parochis* vna cum concordantibus latè deductis per *Rotam decis. 321. n. 4. par. 1. recent. Rebuff. qu. 6. de decimis Henric. Boich. in cap. peruenit. num. 2. eod. tit. & fuit decisum in causa Bracaren. decimarum 20. Maij 1591. & 3. Iunij 1594. coram bon. me Card. Pamphilio, et coram me in causa Sabinen̄ decimarum 16. Martij 1609.* Ecclesia S. Thomæ debet in hoc plenè intētionem suam fundare pro-
2 bando quod dicta prædia † de quorum redditibus decimas prætendit, sita sint intra fines suæ Parochiæ, vt est *text. ad litteram in c. ad decimas de restitut. spol. in 6. Archid. in c. quod Priori 13. q. 1. Hostien. in summa tit. de Paroch. nu. 1. Rom. cons. 356. nu. 1. & 2. Rebuff. super concord. tit. de collat. §. statuimus lib. 2. in versic. Parochialis. Hored. de incompatibil. benefic. par. 1. cap. 13. n. 2. & fuit dictum in causa Pacen. decimarum dell'Hebreras Luna 29. Ianuarij 1601. coram me*, vbi aliæ allegantur. Quod non solum non probat, ideoq. intētionem suam legitimè nō fundat immò ex geminatis cōfessionibus iudicialiter emanatis pro parte dictæ Ecclesię contrarium constat, quod scilicet
3 dicta † prædia sunt intra limites alienæ Parochiæ, vnde non solum non habet pro se iuris assistētiam sed immò resistentiam in exactione huiusmodi decimarum, tanquam extra proprios, & intra alienos limites Parochiæ.

Quo verò ad secundum, minus potest huiusmodi decimas tanquam Sacramentales prætendere cum Patribus Carmelitis possessoribus huiusmodi
4 prædiorum non administret Sacramenta, † quæ tamen administratio necessariò requiritur, vt quoad illas dicatur habere intētionem fundatam ad *tex. in cap. final. de Parochis*, ibi nec ab eis temporalia exigant, quibus Sacramenta non administrant *Abbas in cap. ad Apostolica num. 3. de decim.* vbi
5 quod Prælatus † seu Rector Sacramenta non administrans non potest decimas exigere, *Host. in summa titul de Paroch num. 1. Roman. cons. 356. num. 1. Hored. de incompatib. benef. par. 1 cap. 13. num. 2. Rota decis. 672. num. 1. par. 1. in recent.*

Nec illas potest prætendere ex eo, quod Didacus, & Anna illas sibi soluerent ratione Sacramētorum, quæ ipsis viuentibus administrauit, quia cum per eorum mortem huiusmodi Sacramentorum administratio, cessauerit vtique, & decima-
6 rum † solutio, quæ illorum ratione debebatur, vnà cum personarum interitu omninò fuit extincta, *cap. cum in cunctis 16 quæst. 1. cap. fin. de Paroch. vbi Abbas num. 2. & 3. in d. cap. ad Apostolica num. 3. & de decim. Innoc. in cap. omnis num. 6. de de pœnit. Rebuff. de decim. quæst. 6. num. 24.* vbi
7 quis mutauerit domicilium † decimæ non debentur priori Curato, sed secundo *Azor. instit. moral. lib. 1. cap. 35. quæst. 14. Monet. de decim. quæst. 2. cap. 7. num. 24.*

Nec dicatur quod Capitulum habeat intētio-
8 tionem fundatam super omnibus † decimis Diœcesis Abulen̄, in quibus prætendit participationē, & sic non releuare, quod huiusmodi decimæ non debeantur Ecclesiæ S. Thomæ, cum sufficiat quod debeantur generaliter alicui Ecclesiæ; quia quicquid sit de hoc, ex quo Capitulum de iure non fūdat intentionem suam super decimis, vt fuit dictū *in causa Pacen. decimarum 21. Iunij 1604. coram me, & 12. Decemb. 1608. coram bo. me. Card. Sacrato* ius Capituli hodie deducitur, prout semper deductum fuit, restrictum ad ius Ecclesiæ S. Thomæ ratione præstimonij quod habet in ea.

9 Non obstat igitur quod huiusmodi † prædia in dotem Capellæ per prædictos coniuges assignata transiuerint cum onere suo in Monasterium, & Fratres Carmelitas, vt dicitur in dicta decisione coram bo. me. Reuerendiss. D. Hierosolymitano, quia prædicta procederent, [illegible] per præfatos coniuges decimæ fuissent solutæ ratione situationis prędiorum intra limites Parochiæ S. Thomæ, & sic tanquam prædiales, sed cum soluerentur ratione,
10 † Sacramentorum, quæ dictis coniugibus ministrabantur, & hæc administratio hodie cessauit, vtique nullum potest cōsiderari onus, quod transiuerit vnà cum dictis prædijs.

Nec visum fuit constare de tali consuetudine, quæ suffragetur eidem Ecclesiæ ad effectum, vt huiusmodi decimas possit exigere.

11 Nam quoad prætensam consuetudinem † Ciuitatis Abulen̄ super exactione decimarum in concursu inter Ecclesiam prædialem, & Ecclesiam Sacramentalem *iux. tex. in d. c. ad Apstolicæ de decimis*, illa non est sufficienter probata; Primò, quia testes deponunt solum de Ecclesia S. Thomæ non autem generaliter de omnibus Ecclesijs, &

sic

12 sic non † resultat concludens probatio consuetunis ad notata in *c. fin. vbi Abb. nu. 20. Card. n. 16. Butr. num. 39. de consuetudin.*

13 Secundò, quia non deponunt de decennio † præcisè prout ad probandum consuetudinem requiritur secundum *Abb. in cap. cum sint homines. n. 6. de decimis*, quem refert *Achilles decis. 3. num. 5. eod. tit. Put. decis. 154. aliàs 155. num. 7. lib. 1. & decis. 163. par. 2. diuers.* sed solummodo de solutione facta tempore vitæ defuncti, quæ potest verificari etiam in minori spatio decem annorum,

14 † & ideo non releuat *Bart. in l. non solum. §. sed nec probari. ff. de nou. oper. nunciat. Dec. in cap. in præsentia. nu. 52. de prob. Aym. cons. 54. n. 11. plenè Surd. decis. 75. nu. 10.*

Tertiò tollitur omnis difficultas, quia obiectũ forsan posset procedere si hodiè ageretur inter Ecclesiam prædialem, & sacramentalem quia tunc, vt videretur, cui decimæ deberentur staretur consuetudini, & *in his terminis loquuntur Iura in con-*

15 *trarium deducta † nempè tex. in d. cap. ad Apostolicæ de decimis. Achil. d. decis. 3. nu. 7. & 8. de decimis, & Rot. decis. 279. nu. 1. & 289. num. 1. in rec.* sed vt supra probatum fuit Ecclesia S. Thomæ non est prædialis, nec minus Sacramentalis, nec agitur inter ipsas Ecclesias, sed contra possessores prædiorum.

Minus igitur visa est posse allegari altera prætensa consuetudo, quod scilicet facta translatione bonorum in aliquod Monasteriũ pro dote Cappellaniarum, nihilominus sit soluenda decima Ecclesiæ Sacramentali, quæ illi soluebatur ab eo, qui bona trastulit licet obierit, & sic cessauerit ratio administrationis Sacramentorum, quia vltra exceptiones, quæ contra personas, & dicta testium fuerunt latius ponderatæ per informantes, aduertendum est primò quod licet dicti testes deponant in genere etiam de Monasterijs, non tamen deponunt in specie, quod aliqua Monasteria, ad quæ huiusmodi prædia transiuerint, soluant dictas decimas, & quamuis aliqui ex ipsis deponant, quod Moniales Carmelitanæ discalceatæ soluerunt decimas prædiorum per Franciscum de Salzedo assignatorum in dotem cappellaniæ, quam in earum Ecclesia fundauit, nihilominus cum super dicta

16 solutione fuerit lis introducta tamquam † actus controuersus non potest haberi in consideratione ad effectum probandæ consuetudinis, *Rota apud sanctæ mem. Greg. XV. decis. 4. nu. 2. & ibi Addentes.* Secundò non deponunt in specie quod decimæ, quas ratione administrationis Sacramentorũ soluebant Domini ex prædijs sitis in aliena Parrochia soluantur etiam ab Ecclesijs, & Monasterijs, ad quas dicta prædia transeunt, sed se restringunt, vel ad decimas, quæ fuerunt solutæ à Dominis, quamdiu vixerunt, vel ad decimas debitas, tamquam prædiales de quibus hic non agitur, & ideò

17 nihil releuant, cum deponant † extra casum prætensæ consuetudinis *Bart. in l. 1. §. si quis hoc interdicto n. 1. ff. de itin. actuque priu. Aym. cons. 30. nu. 5. & cons. 96. nu. 4. Curt. iun. caus. 26. num. 10. Oldrad. cons. 237. Natt. cons. 575. nu. 15. Cæsar de Graff. decis. 6. nu. 4. & 5. de probat. Rot. decis. 422.*

18 *nu. 13. par. 1. in recent.* quæ consuetudo † de iure non extenditur de casu ad casum nec de persona ad personam, vt in terminis fuit resolutum coram me in *dicta Pacen. decimarum del'Hebrero 21. Iunij 1604.*

Nec dicatur quod huiusmodi testes satis specificant virtualiter casum, in quo prædia sunt extrà Parrochiam sita, & decimæ tamquam Sacramentales soluuntur dum dicunt, quod decimæ de bonis, quæ transferuntur in Monasterium soluuntur vigore consuetudinis illi Ecclesiæ, vbi anteà Dominus prædiorum erat Parrochianus, quòd necessariò supponit prædia esse in aliena Parrochia, ex quo si illa fuissent intra Parrochiam non exigerẽtur ratione parrochialitatis, seu administrationis Sacramentorum, sed ratione situationis dictorum prædiorum, & sic non ex consuetudine, sed de iure. Quia aduertendum est non esse verum quod ex dictis testium sequatur necessariò huiusmodi suppositum nempè prædia esse in aliena Parrochia; cũ etiam eadem verba benè adaptentur ad casum, in quo prędia sita sunt intra limites Parrochiæ, quod patet primò quia licet testes deponant quòd decimæ soluuntur Ecclesiæ, vbi prius Domini prædiorum erant Parrochiani, id tamen non excludit quin etiam idem Dominus potuerit habere prædia intra limites eiusdem Ecclesiæ, cuius erat Parrochianus, & sic quod decimæ deberentur etiam ratione parrochialitatis, hoc est ratione administrationis Sacramentorum, & ratione situationis prædiorum. Secundò quamuis testes dicant, quod decimæ soluuntur de consuetudine; non sunt tamẽ adeò strictè intelligendi, vt voluerint inferre quod decimæ soluerentur solum de consuetudine, non autem de iure, sed potius credendum est ita eos dixisse, vt indicarent, ità de facto obseruari, & esse in vsu qui vsus, & obseruantia benè concurrit cũ iure; imò consuetudo ipsa quandoque venit coad-

19 iuuanda iuris dispositione, quo casu dici † non potest si superflua ad notata in *c. 1. vbi gl. Io. Andr. Gemin. & alij de const. in 6. Alex cons. 33. num. 4. & 5. lib. 1. Natt. cons. 189. num. 8. latè Surd. cons. 231. num. 4. lib. 3.* Vltra quod dicta consuetudo licèt concurreret in hoc casu cum dispositione iu-

20 ris communis, non ideò tamen † est superflua cũ operetur respectu exemptionis, quam possent huiusmodi Monasteria prætendere à dispositione iuris communis, vt fuit dictum *in Cartaginen. decimarum 10. Decembris 1600. coram bo. me. Penia.*

Et quod dicta horum testium sint intelligenda de decimis prædialibus, satis videtur posse colligi ex dispositione quarti testis ibi, *& quod si talia bona erant solita soluere decimas*, quæ verba denotant onus soluendi decimas fuisse reale, & an-

21 nexum ipsis prædijs, vt patet, Et sic ab hoc † teste, alij testes dubij satis declarantur *Fulgos. cons. 161. nu. 3. vers. vltra ergo plenam.*

Sed cessat omnis difficultas cum quadraginta, & amplius testes examinati pro Conuentu satis

22 probent contrariam consuetudinem, † dum super quarto deponunt, quod Monasteria Fratrum, & Monialium sunt à quadraginta, & amplius annis in quieta, & pacifica possessione, vsu, & consuetudine recipiendi, & recuperandi pro se omnes redditus suorum prædiorum, & terrenorum absque aliqua

aliqua solutione decimarum alicui Ecclesiæ, tam
ex hæreditatibus, seu prædijs, quæ d. Conuentus
habent in hæreditatem, vt cappellanijs antiquis,
& modernis, quàm alio quocumque modo, nec
vnquam soluerũt decimam aliquam, quia decimã,
quæ soluitur ex talibus prædijs seu terrenis, soluũt
personæ, quæ illa habent in affictu ex fructibus ip-
sis remanentibus detracto redditu, quem soluunt
dictis Monasterijs, & hanc Ecclesijs soluunt, in
quarum territorio sunt dicta prædia, seu terrena
vbi colliguntur, qui testes non solum deponunt de
spatio 20 & 40 annorum; sed insuper dicunt à se-
nioribus iam defunctis audiuisse ita etiam fuisse in
vsu antiquioribus temporibus, & deponunt de pu-
blica voce, & fama, & coarctant negatiuam.

Quibus testibus visum fuit Dominis fidem esse
23 adhibendam † in concursu non solum quia sunt
numero plures, & quoad Ecclesiam S. Thomæ ha-
24 bent pro se assistentiam iuris; sed etiam quia † sũt
conformes dispositioni Constitutionum Synoda-
lium anni 1557. in cap. 1. & 2. in quibus disponi-
tur, quod omnes Clerici soluant decimas saluo ex
prædijs, & possessionibus, quæ colent, aut man-
dabunt coli suorum beneficiorum, & cappellania-
rum, nec ex redditibus, quos ex illis receperint,
seu exigent, si alijs affictabunt, attamen dictas de-
cimas affictuarij colentes dicta prædia, seu terre-
na soluant, &c. & Domini prius detrahant reddi-
tus ad ipsos spectantes, & illi detractis soluatur de-
cima de reliquis fructibus remanentibus. Vndè
tantò magis videntur suffragari huiusmodi Consti-
tutiones cum illarum obseruantia controuerti nõ
possit tam ex illarum confirmatione subsecuta de
anno 1617. in qua dicitur, *Volumus illas obserua-
ri, sicut vsque adhuc obseruatæ sunt, & positæ*
25 *in vsu*, quæ verba stant † causatiuè, & ideò be-
nè probant obseruantiam, vt est *text. notab. in*
cap. Abbate vers. si verò verbum determinet de
verb. signif. & fuit dictum coram me in *Cæsaraũ-
gustana præeminentiarum 29. Nouembris præ-
teriti.* Quam etiam ex conformi depositione di-
ctorum testium.

26 Nec officit quod dictæ † constitutiones tanquã
contra ius non subsistinentur, quia quicquid si con-
cederent totalem decimarum remissionem, siuè
exemptionem, vt fuit dictum *coram me in Medio-
lanensis decimarum 10. Aprilis 1606.* certum est
quod cum solum determinent modum, & ratio-
27 nem decimandi † non possunt dici cõtra ius, quod
non improbat huiusmodi cõpositiones super de-
cimis *cap. nuper cap. ex multiplici de decimis c.2.
vbi Innoc. de transact. Rebuff. de decimis, quæst. 13.
num. 20 & seq. Monett. eodem tit. cap. 5. nu. 119.
& seqq. Rota dec. 585 num. 3 par. 1. & decis. 279.
ad fin. par. 2 recent.*

28 Præterquamquod ex cursu tanti temporis, † &
diuturna obseruantia omnia pro validitate præsu-
muntur interuenisse *Rota dec. 694. nu 5 par. 1. &
505. num. 2. & 4 par. 1. recent.* quæ obseruantia
29 ad hunc † effectum suffragaretur, etiam si essemus
in totali remissione, seu exemptione, vt in dicta
Mediolanen. decimarum coram me.

Sicuti nec obstat, quod in primo capite Consti-
tutionis Synodalis fuerit præseruata contraria

consuetudo, quia vltra quam quod de dicta con-
suetudine non constat, aduertendum est quod an-
tè dictam Constitutionem (vt in ea dicitur) mona-
steria non solum liberè exigebant redditus sibi de-
bitos ex suis prædijs, sed etiam exigebant decimas
soluendas ex fructibus, qui arrendatarijs remane-
bant. Vnde constitutio mandat, vt dictæ decimæ,
detracto prius redditu debito Monasterijs, soluan-
tur per arrendatarios, salua tamen contraria con-
suetudine, quæ cum vt patet esset ad fauorem
30 Monasteriorum, illius præseruatiua non † debet
retorqueri in odium *c. quod ex gratia, de reg. iur.
in 6. l. quod fauore C. de legib.*

Vndè ex his Domini cẽsuerunt Ecclesiæ S. Tho-
mæ, vel nullum ius competere, vel saltem illius
probationes adeò reddi turbidas, vt sufficienter
31 non concludant † quod Patribus Carmelitis suffi-
cit pro victoria *cap. in præsentia de probat. cap. il-
lud, vbi Abb. num. 3. de præsumpt. Rota decis. 294.
p. 2. diu.* & fuit in his terminis dictũ coram me in
dicta *Pacen. decimarũ del Hebrero 9. Iunij 1623.*

Et ita conclusum vtraq. parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Parmeñ Transactionis.

Die Lunæ 20. Decembris 1627.

ARGVMENTVM.

In donatione, licet non possit considerari læsio quamuis enormissima, cum aliàs nulla donatio subsisteret, tamen secus est, quando causa finalis donandi non procedit ex mera liberalitate, sed donatio fit respectu alicuius dati per illum, cui donatur.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria denegatur, quando probatio non prodesset.*
2 *Renunciatio donationem importat.*
In donatione non attenditur læsio num. 2. & 24.
3 *Donatio omnis reuocari posset, si in ea admitteretur læsio.*
4 *Iura sua renunciantibus non datur regressus.*
5 *Donare, & iuri suo renunciare cuique est concessum. amplia num. 6.*
7 *In donanate sciente valorem rei donatæ cessat omnis læsio.*
8 *Sententia, & transactio, quæ transitum fecerũt in rem iudicatam, æquiparantur.*
9 *Transactio est inuenta ad finiendas lites, sicut res iudicata.*
Transactio, & res iudicata vtraque impediunt litis ingressum num. 9.
10 *Remissoria non datur contra habentem rem iudicatam.*
11 *Transactionem, qui fecit, amplius admitti non debet ad probandum, siue per instrumenta, siue per alia probet.*
12 *Instrumenta, & aliæ probationes annullantur per transactionem, etiamsi inter partes non sit conuentum.*

 Y 13 Tran-

13 *Transactio tendit ad liberandum.*
Textus in l.2. C. de rescind. vend. non habet locum in actu liberatorio. num.13.
14 *Iuramentum excludit omnem læsionem.*
Dummodo seruari possit sine peccato. num.15.
16 *Renunciatio facta à filio de bonis paternis cogitante de ingressu religionis retractari non potest sub prætextu cuiusuis læsionis enormissimæ. num.17. & 42.*
18 *Remissoria in probanis stante releuantia articulorum denegari non potest.*
19 *Læsio in transactione considerari potest, etiam inspecto futuro litis euentu.*
20 *Læsio enormissima considerari potest in liberatione à redditione rationum.*
24 *Transactio probata læsione rescindenda est, & hoc procedit etiam in laudo. num.22.*
22 *Laudum habet vim transactionis.*
23 *Transactio inita inter fratres super hæreditate paterna, & fraterna rescinditur ex enormissima læsione.*
25 *Donare, aut remittere animum donandi vult.*
26 *Donare, & liberalitatem ad libitum exercere, non omnibus permissum est.*
27 *Text. in l.2. C. de rescind. vend. quando intret.*
28 *Liberalitas mera, si non sit causa finalis donandi, sed alia causa, tunc bene potest considerari læsio. & num.29. & 30.*
31 *In donatione simplici attenditur læsio. quando res donatæ sunt magni valoris, & donans iusto errore ductus credebat esse modici valoris.*
32 *Liberalitas in contractibus respectiuis non præsumitur.*
33 *Læsione enormissima stante etiam in maiore, potius ignorantia valoris rerum, quàm scientia præsumitur.*
34 *Transactio vt rei iudicatæ æquiparetur quæ sint necessaria.*
35 *Læsione enormissima stante, saltem reipsa deficit bona fides.*
36 *Remissoria datur aduersus rem iudicatam, quando est commissa causa restitutionis in integrum aduersus eam, & datur magnus fumus de releuantia.*
37 *Iuramentum non excludit læsionem enormissimam obtenta absolutione.*
38 *Ex læsione enormissima excluditur consensus, & nascitur dolus re ipsa, qui quoad rescissionem æquiparatur dolo ex proposito.*
39 *Text. in Auth. sacramenta puberum. C. si aduers. vendit. & in cap. quamuis pactum de pact. in 6. non intrant vbi interuenit dolus.*
40 *Iustitia semper comitatur iuramentum. & n.41.*
43 *Donatio facta non seruatis solemnitatibus statuti loci, est nulla.*
44 *Solemnitates à statuto interuentæ ad euitandas fraudes, dicuntur adhiberi ob publicam vtilitatem.*
46 *Supplicationis forma attendenda est, & nu.47.*
48 *Nouitius secundum magis communem, & approbatam opinionem reputatur persona Ecclesiastica.*
49 *Personæ status de tempore contractus attenditur, & non futurus.*
50 *Solemnitates Iuris Canonici sunt adhibendæ in contractibus faciendis à personis Ecclesiasticis.*
51 *In donationibus factis ab illis, qui adhuc non sūt ingressi religionem, sed cogitant de ingressu, est seruanda solemnitas legis secularis.*
52 *Contractus ab initio nullus tractu temporis non conualescit.*
53 *Filius qui renunciauit bonis paternis præsentibus, & futuris, nihilominus succedit fratri ab intestato defuncto etiam in bonis paternis.*

DECISIO CXXV.

EQVES Martius Tagliaferrus obtenta iam absolutione iuramenti petijt remissoriam ad effectum probandi, quod in transactione inita inter ipsum, & Paulum Camillū Tagliaferrum eius fratrem fuit enormissimè læsus, dum pro libris 1800. annuis vita sua durante dumtaxat remisit, (vt prætendit) libras 7045. annuas, & perpetuas, & fructus plurium annorum per d. Camillum perceptos ex portione ad ipsum spectante in hæreditatibus Alexandri eorum patris, & Io. Baptistæ communis fratris, necnon alia bona fideicōmisso supposita ad eius fauorem; Remissoriam autem non esse dandam contendebatur pro parte Camilli ex irreuelantia articulorum, quia etiamsi illi probētur parum, aut nihil, (vt dicebatur) Martio proba-
1 tio prodesse † potest, quo casu non datur remissoria *Cassad. decis.2. de dilat. Caputaq. decis.32. p.2. Rot. decis.126. nu.2. & decis.503. nu.2. par.2. rec.* Irreleuantia verò ex sequentibus deducebatur.

Primò, quia in d. transactione Eques Martius donauit, & remisit Camillo omnia alia iura sua
2 exceptis ibi expressis; attamen † in donatione, seù renunciatione, quæ donationem importat, non attenditur læsio *l. maioribus C. comm. vtriusque Iud.*
3 alioquin omnis donatio † reuocari posset, quia semper læsio prætenderetur, vt notant communiter *Doct. in l.2. C. de rescind. vendit. Alex. cons.53. num.21. vol.3. Anchar. cons.433. num.4. Crauett. cons.160. nu.1. Dec. cons.181. nu.4. Bertrand. cons.22. nu.6. vol.2. Soccin. iun. cons.67. num.23. vol.3. Thesaur. decis.66. per tot.* Vnde renunciantibus
4 iura † sua non datur regressus *l. quæritur §. si venditor ff. de edil. edict. l. si maritus §. si negauerint ff. ad l. Iul. de adult. & l. postquam liti. C. de pact.*
5 Cuique autem concessum † est donare, iurique suo renunciare *cap. periculosum 7. quæst. 1. & vulg. text. in l. in re mandata C. mandat.* & tantò magis, quia tempore transactionis Eques Martius erat
6 maior, † qui ideò præsumitur bene informatus valoris rerum, quibus renunciauit, & consequenter quod voluit liberalitatem exercere *Anchar. d.*
7 *cons.433. nu.4.* In donante † autem sciente valorem rei donatæ, cessat omnis læsio *l. cum donationis C. de transact. Ias. in l. si quis cum aliter nu.17. vers. prima conclusio ff. de verb. oblig.*
8 Secundò, quia transactio, † & sententia, quæ trāsitum fecit in rem iudicatam æquiparantur *l. non minorem C. de transact. & l.2. ff. de iur. iur. Surd.*
9 *cons.418. nu.12.* Transactio † enim inuenta est ad finiendas lites sicut, & res iudicata *l. si patris C. de transact.* & vtraque etiam impedit litis ingressū *cap.1. de litis contest. in 6. l. causas C. de transact.*
10 *Surd. cons.451. nu.16.* Vndè sicut habenti † contra

tra

tra se rem indicatã non datur remissoria *Caputaq.*
decis.51.par.3. Rot. decis. 406.nu.2.in fine par.2.
11 *recent.* Ita nec qui transegit admitti † debet ad
probandum siue per instrumenta de nouo reperta
l.sub prætextu instrumenti C.de transact. siue per
12 alias probationes, † quæ amplius non subsistunt,
sed ipso iure irrita, & caduca fiunt etiamsi hoc in-
ter contrahentes actum non sit, vt probat *text.no-*
tabilis in cap.1.ext.de trans. Bald.super rubr. ex-
tra eod. tit. & Ias. in d.l fratris. & accedit, quod
13 transactio tendit † ad liberandum, in actu autem
liberatorio remedium *l.2.C.de rescind.vend.* locũ
non habet *l sub prætextu specierũ C.de transact.*
vbi hoc notant Doct.

Tertiò, transactio de qua agitur, fuit iuramento
14 roborata, iuramentum † autem excludit omnem
læsionem *Auth.sacramenta puberum C.si aduers.*
15 *vendit.* dummodo † vt hic seruari possit sine pec-
cato *cap quamuis pactum de pact. in 6. Aret. in l.*
qui superstitis ff. de acquir. hæred. Ias. in d.auth.
sacramenta puberum nu.43.cum seqq. Alex.cons.
42.l.1. Soccin.iun. cons.67. num.22. lib.2. Paris.
cons 95. num.66. lib.1. Cur.sen.cons. 43. Anton.
Rub.cons.12.nu.16. Crauet. cons. 114. & Decius
cons.181.num.3.

Quartò, & vltimo opponebatur, quòd circum-
scripta d.transactione obstat Equiti Martio renũ-
ciatio, quam ipse fecit Alexandro patri suo (cui
successit Camillus) de legitima, & omni iure ad
ipsum tunc spectante, & quod ei in futurum spe-
ctare posset in bonis paternis, & maternis, & cau-
sa cuiusuis fideicommissi purificati, & purifican-
di, seu quomodolibet ad ipsum spectantibus, seu
16 quæ spectare possent, quæ † renunciatio cum ab
eo facta fuerit, cogitante de ingressu Religionis
prætextu cuiusuis enormissimæ læsionis nõ potest
retractari *Crauet. cons.160. nu. 1. Caual pract. q.*
com.q.115.n.6.Guttier.in repet.c.quamuis pactũ
verb.dum nuptui nu.3 de pact.in 6. Couar.in re-
pet.eiusd.c.3.p.select.§.2. nu.5. vbi rationem assi-
gnat, & *Thesaur decis.66.nu 2. in fin. Rot. decis.*
587 nu.10.par.1.& 714.nu 9.par.2.recent. Vndè
cum Alexander præuia mentione dictæ renuncia-
tionis testatus fuerit de eius bonis ad fauorem
prædictorum Camilli, & Io.Baptistæ cum recipro-
ca inter eos fideicommissaria substitutione, vt præ-
17 tenditur, consequenter Martius † non potest dare
de læsione, & sic cessat remissoria, quæ ad dictum
effectum petitur.

Cæterum his non obstantibus ter causa propo-
sita, fuit hodie resolutum, remissoriam esse dandã,
18 & ratio resolutionis fuit, quia cum † versemur in
prophanis, & articulorum materia sit releuans,
illa non potest denegari *Caputaq. decis 59.par.3.*
Rota decis. 102. nu.1. par.1. diuers. & decis.695.
nu.2.par.2.recent. Greg.XV.dec.415.num.1.

Releuantia autem dum non obstent contraria
obiecta, est clara ex lectura articulorum, quia
Eques Martius in dictis articulis probare inten-
dit valorem bonorum, quibus renunciauit in il-
lorum redditu excedere non solum dimidiam scu-
tor.260. annuorũ vita sua durante tantum sibi as-
signatorum in transactione, sed etiam vltra duas
tertias, cum dicta scuta 260. importent solum li-
bras 1800. prætendat autem, quod portio quæ cir-
cumscripta transactione ad ipsum spectabat tam
ex hæreditate paterna, quàm ex hæreditate Io.
Baptistæ fratris prædefuncti reddat singulis annis
19 libras 7045. etiam † inspecto futuro litis euentu,
quæ læsio eo magis augetur, quia in dictis articu-
lis ponitur, quod ante transactionem Eques Mar-
tius possidebat bona prædicta in communi cũ Ca-
millo, & prætendit, quod Camillus per 10. annos
illa solus administrauit in absentia Equitis Mar-
20 tij, & tamen in † d.transactione fuit etiam remissa
Camillo redditio rationis, & per consequens fue-
runt ei remissi fructus per dictum tẽpus percepti
glos.in l.Aurelio §.Caius in verb. eos, & ibi Bart.
nu.1.ff.de liber.leg.Ruin.cons.54.nu.13. lib.1. qui
fructus, vt asseritur ascendunt ad libras 70.mil.

21 Prædicta autem læsione † probata transactio es-
set rescindenda *Bart. Ang. & Imol. in l.si quis cũ*
aliter ff de verb.oblig. Abb.in c. cũ causa de empt.
& vend. & in l.cum te nu.1.C.de transact. Cagn.
in l.2.C.de rescind.vend.nu.80. & in l.si quis ma-
ior num 37.C.de transact. Roder.Suarez alleg.22.
in fin. Molin.de Hispan.primog.lib.4. cap.9. n.34.
& 35. Pinell.in l.2.num.15. C. de rescind. vendit.
Mantic.de tacit.& ambig.lib.26.tit.9.nu.23. Mo-
dern.Rom.discept forens.cap.788.nu.1. Alex.cons.
42.nu.11 lib.1. Dec.cons.60.nu.4. Crauet. cons.51.
num.26. Cephal.cons.137.nu.57. Surd.cons.48.
nu.13.& 14. Rot.decis.625 nu.7.par.1. recent. &
decis.268 num.6. in impress. apud Reuerendiss. D.
22 *meum Decanum.* Et idem dicendum est † de lau-
do, quod habet vim transactionis *Soccin.sen.cons.*
105. in fin lib.4 Decian cons.65.nu.43. lib.5. Pa-
ris.cons.24.nu.159.lib.2.& Rot. dec 588. num.1.
& 3. par.2. recent. Et in puncto quod transactio
23 inter † duos fratres super hæreditate paterna, &
fraterna rescindatur ex enormissima læsione *Lu-*
dou.Peguer decis.139 per tot.

Neque obstant cõtraria obiecta, nam ad primũ
quod læsio non attenditur in donatione, respon-
24 detur † illud procedere in donatione, seu renun-
ciatione ex mera liberalitate, simpliciter absolutè
ad fauorem alicuius facta, quando, s. quis ideò
solum, & principaliter donat, aut remittit, quia
25 donare, † aut remittere animum donandi vult, &
ratio est, quia ita donans semper diceret se læsum,
& sic nulla donatio subsisteret, nec cuique per-
26 missum † esset donare, & liberalitatem ad libitum
exercere, vt benè *Anchar.cons.534.* & in his ter-
minis loquuntur Doctor. in obiecto citati, secus
autem est, quando hoc non principaliter agitur,
vt sit mera liberalitas, sed donatio, seu renunciatio
fit respectu alicuius, dati, seu remissi per illum cui
renunciatur, & donatur, tunc enim attenditur
27 læsio itaut intret dispositio. † *Tex. in d.l.2. C.de*
rescind. vendit. vt in puncto sic distinguit *Bart.*
cons.90.nu.2.lib.1. Paul.de Castr.cons.181. lib.1.
Curt.iun.cons.141.col.3. Crau.cons.192.nu.1. &
Decius cons.180.& 181. Et ratio est, quia causa
28 finalis † donandi non fuit mera liberalitas, sed il-
lud datum, aut receptum quod renuncianti datur
in recompensationem, itaut præsumendũ sit, quod
donans, seu renuncians existimabat illud, quod re-
cepit esse æquiualens rei per eum donatæ, seu re-

nunciatæ, & quod si sic non esset, non renunciaret,
aut donaret Soccin. cons. 183. lib. 2. Bertrand. cons.
46. num. 6. vol. 2. quæ ratio adeò viget, vt militet
etiamsi in donatione correspectiua dictũ sit, quod
29 plus est, † dono; quia intelligitur de modico ex-
cessu, non autem de eo, quod est vltra dimidiam,
nisi etiam expressè dictum sit, quod datur illud
30 plus † siue in modica, aut magna quantitate, &
quantumcunque sit Alex. cons. 105. num. 3. lib. 6.
Soccin. cons. 48. col. 2. post med. lib. 4. Ias. in d. l. si
quis cum aliter nu. 17. & Feguer. vbi sup. Et quod
31 fortius est, locum etiam habet † in simplici dona-
tione, quando donatæ sunt res magni valoris, &
donans iusto errore ductus credebat eas esse mo-
dici valoris Aret. in l. qui superstitis ff. de acquir.
hered. Alex. d. cons. 53. nu. 21. lib. 3. Vndè cum
Eques Martius non simpliciter, sed respectiuè
donauerit, cessat obiectum.

Neque obstat, quod Eques Martius vti maior
tempore transactionis erat sciens valoris rerũ do-
natarum, & ideò quod voluit liberalitatem exer-
32 cere, quia † non præsumitur liberalitas in contra-
ctibus respectiuis, in quibus stante enormissima
33 læsione etiam † in maiore potius ignorantia va-
loris rerum, quàm scientia præsumitur Glos. &
Bart. in l. quisquis per illum text. C. de rescind.
vend. Ant. de Butr. cons. 52. & Couar. lib. 2. var.
res. cap. 4. nu. 1.

Minus obstat secundum obiectum, quod transa-
34 ctio, † & res iudicata æquiparentur, quia æquipa-
ratio procedit in transactione suis partibus abso-
luta, nempè quando in ea concurrunt hæc tria iu-
ris requisita, quod fuerit super re dubia l. 1. ff. de
transact. Item aliquo dato, vel retento l. trans-
act. C. eod. & demum quod in ea bona fides inter-
uenerit l. 1. §. fin. ff. ad trebel. & l. sub prætextu in-
strumenti, C. de transact. In transactione autem
de qua agitur, quicquid sit de duobus primis re-
quisitis, si materia articulorum est vera, & circũ-
scripta transactione Eques Martius ius bonum
35 fouet, deficit bona † fides saltim re ipsa stante e-
normissima læsione glos. in d. l. sub prætextu in
princ. & in l. tres fratres in verb. poss. ff. de pact. &
communiter Doct. post Bart. in d. l. si quis cum ali-
ter, & Dec. cons. 180. nu. 7. & cessat difficultas, quia
fuit in specie commissa causa rescissionis d. transa-
36 ctionis, vndè danda est remissoria, sicut & illa † da-
tur contra rem iudicatam, quando est commissa
causa restitutionis in integrũ aduersus eam, si de-
tur magnus fumus de releuantia, & vt hic, in par-
tibus causa nõ fuit diu agitata addit. ad Greg. XV.
decis. 184. nu. 7. & dec. 286. nu. 7.

Non obstat tertium, quòd stante iuramento ex-
cluditur omnis læsio, quia verius est iuxtà magis
communem sententiam, quam Rota sequitur, iu-
37 ramentum † non excludere enormissimam læsio-
nem obtenta absolutione Cassad. decis. unic. nu. 2.
de empt. & vendit. Osasch. decis. 41. Menoch. cons.
44. nu. 24. lib. 1. & de arbitr. quæst. 70. nu. 17. Re-
buff. in tract. de resciss. contract. art. vnico glos. 15.
nu. 42. Couar. lib. 2. var. cap. 4. nu. 5. in fin. & in
cap. quamuis pactum 3. par. §. 4. Et ratio est, quia
38 ex enormissima † læsione excluditur consensus,
& nascitur dolus re ipsa, qui quoad rescissionem
æquiparatur dolo ex proposito l. si superstite C. de
dol. l. omnes §. Lucius ff. quæ in fraud. cred. & no-
tant communiter Doctor. in d. l. si quis cum aliter,
vbi autem interuenit dolus iuxtà omnium senten-
39 tiam † non intrat dispositio text. in d. auth. sacra-
menta puberum, & d. c. quamuis pactum. Deficit
40 enim iustitia, quæ semper † iuramentum comita-
tur Butr. in c. cum contingat nu. 3. de iur. iur. Fe-
lin. in c. in præsentia num. 8. de probat. Gab. lib. 3.
commun. opin. tit. de iur. dot. concl. 1. nu. 8. Thesaur.
41 decis. 165. nu. 6. Et tantò magis quando læsio, † vt
hic iuxtà materiam articulorũ est vltra dimidiam
in magno excessu Abb. in d. cap. cum contingat
nu. 23. & Couar. in d. cap. 4. nu. 5. Cagnol. in l. 2.
nu. 98. C. de rescind. vend. & ibidem Anton. de Pa-
dill. nu. 43. & Rota apud Cassad. vbi supra.

Tandem non obstat quartum obiectum, scilicet
renunciatio, quam Eques Martius fecit Alexan-
42 dro patri suo cogitans de ingressu Religionis, †
quia licet verum sit, quod dicta renunciatio non
est comprehensa sub decreto Concil. Trid. sess. 25.
cap. 26. Ita vt etiam sine Concilij solemnitatibus
sit valida Menoch. in addit. ad lib. 2. de arbitr. cas.
435. & declarauit Sac. Concil. Congregatio tamẽ
43 ex alio capite † datur de eius nullitate, nẽpè quia
in ea non fuit seruata solemnitas statuti Parmen.
requirentis in omni donatione, seù renunciatione
cum decreto irritanti, vt contrahentes expressè
iureiurando protestentur, & affirment donationes
non esse fictas, aut simulatas, seu dolosas, sed esse
veras, & fieri bona fide, quæ solemnitas in d. re-
nunciatione non legitur, & propterea eius defe-
44 ctus eam vitiat, & præsertim, quia ex † quo est ad-
inuenta ad euitandas fraudes dicitur adhiberi ob
publicam vtilitatem Bald. in c. 1. §. si quis per tri-
ginta nu. 9. si de feud. fuer. controu. int. Dom. &
45 Ang. vassal. Corn. cons. 135. nu. 24. Vndè † eius
omissio multò magis vitiat contractum Bar. in l. si
quis pro eo, nu. 8. ff. de fideiuss. Bal. cons. 250. nu. 24.
& Rota in Romana nullitatis obligationis 16. Ia-
nuarij 1626. coram me. Nec etiam dicta solemni-
tas ex licentia renunciandi obtenta à Serenissimo
Duce Parmen. remissa censetur, quia cum hoc nõ
46 fuerit petitum, nec D. Duci expositum non † fuit
eius intentio supplere prædicti iuramenti defectũ
c. inter in fin. de fid. instr. l. si defensor §. 1. ff. de
interrog. act. Paris. cons. 3. nu. 56. lib. 4. Rota decis.
114. nu. 4. par. 2. recent. sed solum eius intentio fuit
47 reintegrare personam d. Equitis, qui tunc † erat
minor, vt cantat d. licentia, & in puncto Rota in
Bononien. retractus 21. Maij 1627. coram me.

Neque obstat si dicatur, quòd d. solemnitas non
requiritur in donatione facta ex causa ingressus
Religionis, quia hoc est verum in ea donatione,
quæ fit iuxtà terminos Concilij, nempè à Nouitio
ante emissam professionem, in qua sunt adhibendæ
solemnitates Concilij, nõ autem solemnitates sta-
48 tuti secularis, & ratio est, quia † Nouitius iuxtà
magis communem, & approbatam sententiam re-
putatur persona Ecclesiastica c. Religioso §. 1. de
sentent. excomm. lib. 6. Anchar. cons. 69. Nauar.
cons. 5. lib. 2. tit. de for. comp. vol. 1. Roder. Suar. al-
leg. 20. nu. 29. Dec. cons. 31. nu. 3. circa med. quam-
uis enim à Monasterio exire possit, tamen id non

debet

49 debet in consideratione haberi, sed tantum † attendi debet status, in quo repertitur Nouitius tempore contractus iuxtà doctrinam *Bart. in l. Iulianus verũ debitorem in fin ff. de condit. indeb. Paul. de Castr. cons. 433. nu. 3. vol. 1.* & facit textus optimus, & ibi *glos. in l. 2. ff. de in diem addict.* Vndè vti
50 persona † Ecclesiastica interim in eius contractu non est adhibenda solemnitas statuti secularis, cui non subijcitur, sed solemnitas Iuris Canonici iuxtà doctr. *Abb. & Io. Andr. in c. Ecclesia S. Mariæ de constit. & in puncto Anchar. in d. cons. 65. nu. 6.*
51 Viceuersa autem in donatione † facta ab eo, qui adhuc non est ingressus Religionem, sed cogitat de ingressu est adhibenda solemnitas legis, seu statuti secularis, maximè quando vt hic donatio etiam facta fuit ad fauorem personæ secularis, quia illedum non ingreditur est secularis, & ideò subijcitur legibus secularibus; vnde quamuis renunciatio d. Equitis facta ante ingressum Religionis sequuto postea ingressu cum effectu, fortè non posset rescindi ex enormissima læsione, si fuisset valida iuxta superius dicta, tamen quia fuit nulla ex defectu dictæ solemnitatis, adeò vt nunquam fuerit in implicito statu validitatis, dubio procul dari potest de eius nullitate, quæ à principio adfuit,
52 quæ ideò † tractu temporis non conualescit, alioquin enim facta mētione ingressus Religionis passim fieret fraus statuto, quod ad euitandas fraudes emanauit, quòd etiam videtur fuisse de mente Sacræ Congregationis dum declarauit prædictam renunciationem non comprehendi sub decreto Sacri Concilij.

Et in omnem casum data etiam validitate dictæ renunciationis datur magnus fumus de enormissima læsione, quia in renunciatione fuit reseruatus Equiti Martio redditus scut. 200. in vita patris, & post eius mortem vsusfructus, qui vlterius in eius testamento vltra prædicta ei legauit alimenta, & insuper Eques Martius prætendit, non obstāte dicta renunciatione, ad ipsum spectare alia bona, & signanter dimidiam partem hæreditatis Io. Baptistæ communis fratris ab intestato defuncti, & quidem iure optimo, si non adest in testamento dicti Alexandri reciproca substitutio prætensa per
53 d. Camillum, quia filius, † qui renunciauit bonis paternis præsentibus, & futuris, nihilominus succedit fratri ab intestato defuncto etiā in bonis paternis hæreditatis *Dec. in l. hæreditas num. 8. & ibi Cagnol. nu. 4. ff. de reg. iur. Rol. cons. 95. num. 44. lib. 1.* & tamen prædictus Eques in d. transactione renunciauit hæc omnia pro scutis 260 annuis vita sua durante tantum ei soluendis, vnde cum articuli tendant ad probandum bona renunciata in transactione excedere non solum vltrà dimidiam, sed etiam vltra duas tertias dicta scuta 260. annua, dubio procul materia articulorum est releuans, & consequenter remissoria non potest denegari.

Et ita vtraque &c.

EMIN.^MO ET REV.^MO D. CARD. VIRILI.

Cusentina Abbatiæ.

Die Lunæ 20. Decembris 1627.

ARGVMENTVM.

Gratia subrogationis gratiosæ dicitur probata, docto de Clericatu, de possessione, & reseruatione, & qualiter ista probentur.

SVMMARIVM.

1 *Gratia subrogationis gratiosæ qualiter iustificetur.*
2 *Clericatus probatur ex testibus deponentibus de communi reputatione Presbyteratus.*
3 *Subdiaconatus probatur ex litteris patentibus Ordinarij.*
Clericatus remanet iustificatus, probatis ordinibus maioribus. num. 3.
4 *Clericatus datus à non suo Episcopo, quando sustineatur.*
5 *Possessio resignantis beneficium probatur ex testibus, & sufficit semiplena probatio.*
Et semel probata præsumitur continuata vsque ad diem resignationis. num. 6.
7 *Subrogatus in beneficium, vti successor potest allegare præsumptionem continuationis possessionis.*
8 *Reseruatio clara dicitur esse ex resignatione facta in manibus Papæ, quæ inducit vacationem, & reseruationem.*
Et hoc habet etiam locum, si renunciatio fiat in Curia per procuratorem constitutum. nu. 9.
10 *Reseruatio beneficij ex quibus reddatur turbida.*
11 *Clausa, Arbitrio Rotæ, facit, vt relaxetur rigor iuris.*
12 *Sententijs, & enunciatiuis Episcoporum multum deferri solet.*
13 *Iuspatronatus familiæ potentis, qualiter probari debet. num. 14.*
15 *Probatio probationem non excludit.*
16 *Beneficia omnia præsumuntur libera.*
17 *Iurispatronatus reseruatio quando intret.*
18 *Possessio quantumcumque longæua non suffragatur aduersus prouisum Apostolicum in vim gratiosæ subrogationis.*
19 *Vsurpationis præsumptio intrat in iurepatronatus familiæ potentis.*
20 *Immemorabilis requiritur pro forma in probatione iurispatronatus familiæ potentis.*
21 *Immemorabilis probari debet per testes, & non per scripturas.*
22 *Immemorabilis vis, & efficacia in quo consistat.*

DECISIO CXXVI.

DIXERVNT Domini gratiam subrogationis gratiosæ Matthæi Rocchi esse iustifica-
1 tam, † & ei dandam esse immissionem; Nam pro huiusmodi iustificatione tria tantùm requiruntur, videlicet docere de Clericatu, de possessione, & de reseruatione, *Put. decis. 214. lib. 1. & decis. 495. num. 2. lib. 2. Seraph. decis. 1426. num. 1. Rota decis. 154. par. 1. & 197. par. 2. rec.*

Et fuit dictum coram me *in Argentina Præpositura 1. Iulij 1626*.

2 Clericatus enim Matthæi † probatur ex testibus deponentibus de communi reputatione Presbyteratus *Rota decis. 14. de probat. in antiq. & decis. 8. de caus. poss. & propr. Put. decis. 26. lib. 1.*
3 *in nou. Verall. decis. 277. par. 1.* Et † ex litteris, patentibus Ordinarij probatur Subdiaconatus. *Rota decis. 16. de probat. in antiq.* Et probatis Ordinibus maioribus, remanet probatus Clericatus. *Put. decis. 140. num. 5. lib. 2. in nou. Bald. in in l. de solemnibus num 4. C. de fid instr.* & fuit dictum in supradicta *Argentina Præpositura coram*
4 *me*. Et sat est † quod in litteris patentibus alieni Episcopi dicatur de licentia sui Episcopi. *Gabriel. cons. 181. num. 17. lib. 2. Cas. de Graff. decis. 1 de præsumpt.*.

5 Possessio Ioan. Baptistæ † resignantis probatur ex testibus, & sufficit semiplena. *Rota decis. 509. num. 4. p. 2. recent.* Et semel probata præsumi-
6 tur continuata vsque ad † diem resignationis *l. siue possidetis C. de porbat. Rota decis. 4. num. 12. & 14. & decis. 80. num. 1. & 2. p. 2. diuers.* Et
7 subrogatus vti successor potest allegare † præsumptionem cuntinuationis. *Greg. decis. 307.*

Reseruatio est clara ex resignatione facta in
8 manibus Papæ, quæ inducit vacationem, † & reseruationem *c. 2. de præbend. in 6. Rota decis. 1. num. 5. de rer. permut. in nou. Simonett. de reseruat. quæst. 28.* Etiam si renunciatio fiat in Curia per
9 Procuratorem constitutum *Ioan. Andr. in dicto cap. 2. num. 2. de præbend. in 6. Simonett. dicta quæst. 28.* & fuit dictum coram me in supradicta Argentina.

Non obstat, quod Mutius vigore præsentationis, & institutionis possideat, nec agat ad canonizandum iuspatronatus Ducis Montisalti in præiudicium Ecclesiæ, ideò sufficiat dare fumum iurispatronatus ex confessione Matthæi adminiculata ex sententia Ordinarij, & ex præsentationibus spatio 94. annorum. Nam ex istis redditur
10 turbida † reseruatio; Et ideò non detur immissio subrogato.

Quia fuit distinctum, quòd si versemur in rescripto cum clausula, Arbitrio Rotæ, & tunc suf-
11 ficit fumus, præsertim magnus, quia † relaxatur rigor Iuris, & ita loquitur *decis. Gregor. 58. & Astoricen Prioratus 9. Decembris coram bo. me. Litta & Aurien. Parochialis 27. Aprilis 1598. coram bo. me. Card. Lancellotto*.

Si verò versemur in causa commissa simpliciter, & in iurepatronatus familiæ potentis, prout
12 hic, & tunc etiam dentur sententiæ, vel enunciatiuæ Episcoporum, quibus multum deferri soleat, tamen cum requiratur præscripta forma
13 probationis Concilij, nempè † immemorabilis, cum præsentationibus continuatis per 50. annos effectum sortitis per authenticas scripturas,
14 sequitur quod cum Enunciatiuæ, † & sententiæ; & aliæ probationes non suffragentur, reseruatio sit clara, & replicatio iuspatronatus emaneat turbida, & non probata; Et propterea non retardatur executio subrogationis, & litterarum Apostolicarum. Et in isto casu fumus non attenditur vt fuit ita distinctum *in Iaeen Parochialis 27. Iunij 1603. coram bon. me. Card. Pamphilio, Dec. in l. fin. num. 19. C. de edict. Diu. Adr. tollen. Mohed. decis. 9 in fin. de caus. poss. & propr. Put. decis. 7. eod. tit. Abb. in c. constitutis il secondo sub num. 14. in fin. de appellat. Verall. decis. 342. num. 8. p. 2.* & fuit quoque dictum *in Mutinen Plebis, seu Iurispatronatus 20. Februarij 1625. coram R. P. D. meo Decano*.

Accedit, quod cum agatur in iudicio Executiuo, nec probetur instrumentum fundationis, & dotationis, licet deducantur aliæ probationes, &
15 cum † probatio probationem non excludet, iuspatronatus non dicitur iustificatum, donec contrarium probari potest. *Aegid. decis. 103.* & propterà non redditur turbida reseruatio, sed remanet clara, & offuscatio prouenit ex replicatione, itaut exceptio iurispatronatus remaneat turbida,
16 & stat firma præsumptio, quod † omnia beneficia præsumantur libera. *Verall. decis. 130. num. 2. p. 2. Mantic. decis. 358. num. 3* & latè deducitur *in supradicta Mutinen. Plebis coram R. P. D. meo Decano*.

Nec obstat, quòd confessio Matthæi vti de iurepatronatus coram Papa ei præiudicet, quia omisso, quod non dixit esse de iurepatronatus ex dota-
17 tione, & fundatione, & † possit intelligi ex priuilegio, itaut intret reseruatio *Rota dec. 519. num. 1. & 2. lib. 3. p. 3.* Nec possessio quantumcumque
18 longæua suffragetur aduersus prouisum † Apostolicum in vim gratiosæ subrogationis. *Rota decis. 58. num. 1 p. 1. recent.* cum idem Matthæus postea impetrauit Abbatiam tanquam liberam censetur confessionem iurispatronatus reuocasse. Quod potuit facere etiam non docto de errore siue sit confessio propria siue procuratoris secundū
19 stylum Palatij, præcipuè † in iurepatronatus familiæ potentis, in quo intrat præsumptio vsurpationis. *Bellam. decis. 692. in fine incipien. erronea confessio Papazzon in addit. ad decis. 16 in fine de rescript. in nou.* & fuit dictum in *supradicta Mutinen. Plebis*.

Non obstat centenaria, quia quatenus adesset, illa non suffragatur, cum pro forma requiratur
20 immemorabilis † vltra præsentationes continuatas spatio 50. annorum effectū sortitas per authenticas scripturas, quæ immemorabilis probari de-
21 bet per testes, † & non per scripturas per quas non potest probari quod nihil vnquam fuerit visum vel auditum in contrarium in quo potissimum
22 consistit vis, † & efficacia immemorabilis, vt fuit dictum in *Bononien. Beneficij 27. Iunij 1625. coram bo. me. Remboldo*.

Et ita vtraque parte informante fuit decisum.

REV.^MO P. D. PIROVANO DECANO.

Auximana, seu Anconitana Fiorum.

Die Lunæ 10. Ianuarij 1628.

A R G V M E N T V M.

Obligatio ad aliquam annuam præstationem, si non probetur expressa obligatio, vel ius quæ-

quæsitum cogendi ad illam præstandam præscriptione, vel alio titulo habili ad illam acquirendam, sine causa non substinetur ex solo temporis cursu.

SVMMARIVM.

1 *In petitorio semper dicitur actum, & conclusum, quando quis declaratur obligatus ad aliquid dandum, vel faciendum.*

2 *Sententia, quæ non iustificatur ex actis, semper remanet iniusta.*

3 *Testes quando concludant in possessorio.*

4 *Possessorium retinendæ supponit merum factum.*

5 *Petitorium supponit iustitiam facti, quæ regulariter non venit examinanda in possessorio.*

6 *Obligatio annuæ præstationis sine causa non substinetur ex solo temporis cursu.*

7 *Et Rota in hoc non admittit cursum decennij, vel ulterioris temporis, sed necessariam dicit esse quadragenariã aut immemorabilẽ. n. 8.*

9 *Sententia lata in petitorio, quando substineri non possit.*

10 *Onera imponendi facultas non benè probatur ex iurisdictione, & superioritate concessa super aliquo loco.*

DECISIO CXXVII.

CENSVERVNT Domini, sententiam Rotalem esse iniustam, quia verba illius concludunt in petitorio nempè Communitatem Offaneæ, & illius homines teneri, & obligatos esse ad deferendum, seu deferri faciendum singulo anno in vigilia festiuitatis, & solemnitatis Sanctissimi Corporis Christi pro honore solitæ processionis salmas tres florum iuxta præcepta dictæ Communitati fieri solita, & dictos flores consignandos, ac consignari faciendos Capitaneis, seu solitis Officialibus dictæ processionis, prout sic dictam Cõmunitatem, & homines condemnamus, & condemnatos oportunis remedijs compelli mandamus, ex eo enim quòd quis declaratur obligatus
1 ad aliquid dandum aut faciendum, semper † in petitorio dicitur actum conclusum, *Menoch. in prælud. recup. num. 14. Contard. in verbo petitorium q. 13. nu. 95. Dec. cons. 62. num. 1. vers. 2. similiter Alex cons. 96 num 1. & seq. lib. 5.* vnde cũ prædicta obligatio deferendi flores per Communitatem, & illius homines nõ iustificetur ex actis,
2 † sententia semper remanet iniusta *Cas. de Grass. decis. 2. num. 6. de solut. Felin. in cap. inter cæteros. nu 10. de re iud. Rot. decis. 277. nu. 1. 595. num. 4. & 659. num. 16. p. 2. recent.*
Quod si Ciuitas Anconæ fundat probationem suam in testibus datis eius summ, num. 2. illi om-
3 nes concludunt † in possessorio, quod Communitas, & homines deferebant flores, nõ autem quod tenerentur, & obligati essent deferre, & prout in iudicio possessorio concludit prima sententia de partibus, & postmodum illius reuocatoria in Rota, & mandatum de manutenendo Ciuitati concesso recedendo a sententia Rotali, quæ omnia
4 nihil habent commune cum petitorio, quia possessorium retinendæ supponit merum factum, petitorium verò iustitiam facti, quæ regulariter non
5 venit examinanda † in iudicio possessorio, *Innoc in c. bonæ, il 2. num. 4 de postul. præl. Bald. in l. Ordinarij iuris. nu. 7. C. de rei vend. Couar. pract. quæst. c. 17. nu. 3. & seqq. Ladercb. cons. 95. num. 4.* & propterea Ciuitas Anconæ pro fundamento suæ intentionis tenetur proare, vel expræssam obligationem Cõmunitatis Offaneæ, vel ius quæsitum cogendi ad deferendum flores præscriptione, vel alio titulo habili ad acquirendum, quia si-
6 ne causa † non sustinetur obligatio annuæ præstationis ex solo temporis decursu, cum non sit sufficiens ad iudicandam obligationem, *Bart. in l. cũ de in rem verso. num. 2 ff. de vsur. Menoch. præsumpt 131. nu. 54. lib. 3. Roderic. de annuis redd. lib. 1. quæst. 15. num. 2.* & ideo Rota in huiusmodi
7 præstationibus non † admisit decursum decennij, aut vlterioris temporis, sed dixit necessariam esse quadragenariam, vt *in Salernitana contributionũ*
8 *1. Martij 1613. coram bo. me Vbaldo*, aut † immemorabilem, vt *in Neapolitana grani, & bordei 16. Decemb. 1622. coram eodem Vbaldo*, vnde cum in prædictis deficiat Ciuitas Anconæ, meritò
9 sententia in petitorio † sustineri non potest, & tãto minus, quia ante sententiam super prædictis nõ etiam fuit disputatum, cum tamen teneretur eadem Ciuitas ex forma *Constitutionis Pij IV. & & reformat. Pauli V. tit. de Auditorib. §. auditor.*

Non obstat iurisdictio, & superioritas eiusdem Ciuitatis vigore Bullæ Pauli III. respectu huius loci Offaneæ, & statuti antiqui Anconæ probantis subiectionem eiusdem.

10 Quia non propterea infertur, probatam † esse facultatem imponendi onera absque licentia Papæ vltra tenorem concessionis, *l. 1. C. de super indict. lib. 10. Honded cons. 86. num. 7. lib. 1.* & eundem sensum habuit *Rota in hac causa 22. Iunij 1616. coram Card. Sacrato.* Et ita &c.

§ *In eadem causa habetur infra alia decisio sub die 14 Iunij 1630. coram eod. Reuerendiss. Decano; est decisio 389.*

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Die Veneris 14. Ianuarii 1628.

ARGVMENTVM.

Descendens dotari debet de bonis ascendentis etiam si sint fideicommissaria, & licet dos detrahi non possit ex fideicommisso conuentionali, tamen secus est, quando sumus in ascendentibus.

SVMMARIVM.

1 *Descendens dotari debet de bonis fideicommissi ascendentis.*

2 *Dos non potest detrahi ex fideicommisso conuentionali limita num. 3.*

4 *Dos, & legitima æquiparantur.*

5 *Dos vt debeatur in fideicommisso ascendetium, fauore publicæ vtilitatis introductum est.*

6 Te-

6 *Testator non potest facere in suo testamento, vt fœmina descendens non dotetur.*

7 *Ius publicum tolli non potest priuatorum pacto.*

8 *Fœmina licet excludatur à successione ascendentium, non tamen excluditur à dote.*

9 *Dos ex dispositione statuti Vrb. succedit loco legitimæ.*

10 *Auth. quæ res. C. commun. de legat. æqualiter solet procedere in legitima in dote, & in alimẽtis.*

11 *Duo, quando æquiparantur, tunc si aliquid dispositum sit in vno, censetur etiam ex rationis identitate dispositum in alio.*

12 *Dos detrahenda est ex bonis ascendentium, sicut æs alienum.*

DECISIO CXXVIII.

PROPOSVI dubium vtraque parte informãte, &c. An D. Hieronyma sit dotãda ex bonis fideicommisso subiectis, & Domini resoluerunt, dotem posse detrahi ex fideicommisso Angeli senioris, etiam conuentionali. An autem Hieronyma haberet aliunde, vnde posset dotari quòd obstet in casu, de quo agitur, particulariter videre voluerunt, moti fuerunt quia Hieronyma habet
1 regulam pro se, quòd vti † descendens in bonis fideicommissi Angeli senioris ascendentis dotari debet *Auth. res quæ C. commun. de legat. vbi Curt. iun. num. 13. Paul. de Castr. in l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad Trebell. Ruin. cons. 89. nu. 41. lib. 2. Rota decis. 37. num. 2. par. 1. diuers. Thesaur. decis. 92. num. 11. Menoch præsumpt. 189. nu. 18. & cons. 88. nu. 51. & fuit dictum in Romana dotis* 30. *Martij* 1618. *coram D. Card. Verospio*.

Non obstat fideicommissum conuentionale inter Angelum, & Ioannem Baptistam fratrem,
2 quia licet non desint Doctores, qui vellent † ex fideicommisso conuentionali nõ posse detrahi dotem, nec intrare *auth. res quæ*, vt patet ex relatis per *Petram de fideicom. quæst. 8. nu 446. Peregr. art. 42. num. 58 Menoch. d. præsumpt. 189. n. 185. Seraph. decis. 374. num. 3.* tamen illorum opinio
3 non est amplectenda in bonis † ascendentium, & sic in medietate Angeli ascendentis, vt in casu fideicommissi conuentionalis tenuit *Rota apud Seraph. decis. 416. repetita par. 1. diuers. decis. 488. Decian. cons. 1. num. 38. lib. 4. Menoch. cons. 691. Honded. cons. 42. nu. 24. & seq. lib. 2. Modern. Forolin. de legit. lib. 2. tit. 1. quæst. 19. nu. 13.* vbi de magis communi *Fontanell. de pact. nuptial. claus. 5. par. 2. tom. 2. glos. 1. nu. 93.*

Et licet Doctores supradicti videantur loqui in legitima; idem est in dote, cum dispositio *auth. res*
4 *quæ*, dotem, & legitimam † parificet, & ideò in dote loquuntur *Odd. de fideicom. quæst. 38. n. 59. & seq. Molin. de primog. Hispan. lib. 4. cap. 6. n. 17. Peregr. de fideicom. art. 42. num. 58. & cons. 23. num. 21. lib. 3. Fontanell. vbi supra*, & ratio est;
5 quia † fauore publicæ vtilitatis introductum est, vt debeatur dos in fideicommisso ascendentium, vnde si testator non potest facere in suo testamen-
6 to, quòd † fœmina descendens non dotetur *Ias. in d. auth. res quæ num. 33. in 13. limitat. Paul. de Castr. cons. 80. lib. 1. Surd. decis. 62. nu. 11. Guid. Pap. decis. 96. num. 1. Bellon cons. 83. num. 6. & fuit dictũ in supradicta Rom. dotis coram D. Card. Verospio.* Eadem ratione non videtur obstare fideicommissum conuentionale ascendentis, cum pri-
7 uatorũ pacto † ius publicum tolli non possit, *l. ius publicum. ff. de pact. cap. si diligenti de for. compet. Iason. in d. auth. res quæ num. 33 in 13. limit. in fin.*

Multo magis quia in fideicommisso conuentionali non adest expressa, & specialis prohibitio, quod
8 non detrahatur dos, vnde licet † fœmina excludatur à successione ascendentis, non excluditur à dote, *Odd. de fideic. quæst. 45. num. 91. Molpher. ad consuetud. Neapol. par. 3. quæst. 25. num. 6. Petr. de fideicom. prohibit. quæst. 1. nu. 81. Seraph. decis. 374. nu. 3. & 4.* immò in fideicommisso cõconuentionali datur facultas detrahendi legitimã
9 ex domibus, & sic idem videtur in dote, † quæ ex statuto Vrbis succedit loco legitimæ, *Greg. decis. 565. num. 5. & ibi addit. Rota decis. 266. num. 3. & decis. 540. par. 2. diuers.* dispositio enim *auth.*
10 *res quæ*, † æqualiter procedere solet in legitima, in dote, & alimentis, *Bar. in d. auth. res quæ. nu. 9. Iason num. 31. & 32. Roman. cons. 267. per tot. Modern. Forolin. de legit. lib. 3. tit. 1. quæst. 9. nu. 46. vers. quia hæc portio*, & ideo ex dispositione
11 † in vno casu ex supradictis, ex idẽtitate rationis arguitur voluntas in alijs *Menoch. cons. 852. nu. 51.*

Vltra quòd cum in fideicommisso conuentionali sit attributa facultas alienandi de consensu vtriusque, videlicet Angeli, & Ioannis Baptistæ, & per obitum Ioannis Baptistæ prædefuncti. successerit Angelus frater, & Angelus disposuerit, quòd fœminæ iuxta earum conditionem dotibus sint
12 contentæ, vtique † dos detrahenda est ex medietate Angeli ascendentis, tanquam æs alienum ex dispositione ipsius Angeli *l. à filia ff. Trebell. Bart. in l. quæsitum. §. n. 1. ff de priuil creditor. Menoch. cons. 183. num. 16. & 20. & cons. 247. nu. 24. & 1037. nu. 17. Turrett. cons. 6. nu. 36. & seq. lib. 2.*

Idq. etiam videtur sensisse bon. me. Cardinalis Lancellottus, qui dum Martiæ ex isto fideicommisso dotem cõstituit, dixit cogitasse adesse filiam Angeli iunioris, & sic Hieronymam, quæ tempore nubilis ætatis erat quoque dotanda.

Et ita decisum, &c.

¶ *In eadem causa habetur infra alia decisio sub die 24. Ianuarij 1629. coram eodem bo. me. Card. Virili; est decisio 239.*

R. P. D. MERLINO.

Romana Fideicommissi de Victorijs.

Die Veneris 14. *Ianuarij* 1628.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum qualiter probetur. A periti relatione, quando non sit recedendum.

SVMMARIVM.

1 *Immissio potest dari iam possidenti per viam confirmationis possessionis.*

2 *Identitas probatur, si possessor sit successor illius qui*

qui aliàs bona possidebat, si de noua acquisitione non doceatur.

3 *Actus sequens præsumitur factus secundum præcedentem deliberationem, & tractatum. amplia num. 4.*

5 *Fabricasse quis cum effectu, ex quibus appareat.*

6 *A Periti relatione non est recedendum, si ille de communi partium consensu fuerit electus.*

7 *Probationes non tam exactæ requiruntur in antiquis.*

DECISIO CXXIX.

POST datam immissionem D. Marco Antonio vti vocato ad fideicommissum Bernardini in possessionem duorum Casalium Petræ latæ, & Sancti Proculi prosequendo disputationem cœptã quoad alia bona, dubitaui, An præsuppositis decisionibus in hac causa factis, immissio pariter illi danda esset super ratis Palatij de Victorijs olim inhabitati per q. R.P. D. Ioannem Baptistam, & Petrum Paulum eius fratres, quam informantes pro ipso D. Marco Antonio ex ijsdem rationibus in dictis decisionibus deductis, ex quibus data fuit quoad prædicta Casalia, dandam etiam quoad hu-
1 iusmodi Palatij ratas asserebant, saltem per † viam confirmationis possessionis iam captæ iuxta tradita per *Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 348. cum seqq.* Verum quia tota difficultas in eo cõsistebat, An Palatium prædictum fuerit in bonis dicti Bernardini fideicommittentis, ideo Domini pro nũc firmarunt, constare de identitate domus magnæ antiquæ, & domunculrum; An autem constructio dicti *Palatij* noui facta fuerit à *Bernardino*, voluerunt, quod coadiuuetur probatio

Fundamentum resolutionis fuit, quia ex laudo inter dictum Bernardinum, & Petrum Paulum seniorem de Victorijs lato per Ioannem Alberinum, & Iacobum Crescentium de anno 1541. de quo in summ. num. 1. & ex pluribus alijs enunciatiuis diuersorum antiquorum instrumentorum dicto Summ. num. 3. & 6. & ex adnotationibus, & partitis libri familiæ, cui sub die 9. Decẽb. 1616. fuit iam firmatum fidem esse adhibendam, de quibus in eodem summ. nu. 5. iuncto etiam præsertim testamento summ. num. 4. in quo dictus Bernardinus reliquit Petroleoni alteri eius filio cum duobus, vel tribus equis, & duobus, vel tribus famulis commodam habitationem, constat eundem Bernardinum fideicommittentem in Regione S. Eustachij possedisse domum magnam, in qua inhabitabat, & ex eodem libro familiæ, & quatuor publicis acquisitionum, siue exemptionum Instrumentis celebratis de anno 1524. die 8. Ianuarij, & 12. Iulij, & de anno 1532. & 1534. vt in d. summ. num. 6. constat possedisse pariter in eadem Regione, & loco nuncupato *la Giambella* septem alias domos paruas cum calcaria, easq; omnes fuisse, tàm inter se, quàm etiam cũ dicta domo per Bernardinum inhabitata, vicinas, & contiguas, vt patet ex confinibus, & demonstrationibus in dicto libro & in dictis instrumentis assignatis, & expressis. Vnde cum domus magna, de qua agitur, hodie nuncupata Palatium de Victorijs, sit posita in eadem Regione, & loco, ac per dictos Ioannem Baptistam & Petrum Paulum iuniorem dicti Bernardini fideicommittentis descendẽtes pro dictis ratis ipsis assignatis possessa fuerit, & hodie agatur contra habentes causam ab eis, & de aliqua
2 noua acquisitione † non doceatur vtique ex eiusdem Bernardini successione habita præsumitur iuxta tradita per *Fulgos. cons. 145. Peregr. de fideicom. art. 44. num 22. & seqq. Fusar. de substit. q. 618. num. 45. Rota decis. 131. num. 5. par. 1. & decis. 407 num. 4. & decis. 706. num 2. par. 2. recent. & fuit dictum in hac causa sub die 9. Decemb. 1626. & in Bononien. fideicommissi de Desiderijs 5. Martij, & 14. Iunij 1627. coram me.*

Et quod re vera sit eadem domus per Bernarnũ, vt supra possessa, & inhabitata per incorporationem tamen dictarum aliarum septem domorũ contiguarum, & calcariæ ampliata, & redacta ad formam Palatij, satis apertè deprehendi videbatur, Primò ex dicto Instrumento emptionis duarum ex dictis domibus factæ die 8. Ianuarij 1524. in quo expressè dicitur, quod in illis erat faciendum magnum ædificium, vnde cum hodie domus prædictæ, & calcaria non extent & in eodem loco dictum Palatium, & sic magnum ædificium factum appareat, & per dd. Bernardini descendentes fuerit possessum, verisimiliter est præsumendum illud ex ijsdem domibus, & ex illarum incor-
3 poratione constructum fuisse in executionem † dictæ præcedentis deliberationis, & tractatus ad *l. 3. §. verum ff. de manumiss. l. qui aliena, & l. si is, qui portabat. ff. de acquir. hered. Cr. uet. cons. 91. n. 9. Surd. decis. 288. num. 33. & seqq.*

4 Maximè, quia Bernardinus superuixit † per triginta, & vltra annos, obijt enim de anno 1556. vt in dicto summ. num. 7. quo temporis spatio cõmodè potuit ædificium conficiendo, quod decreuerat, & tractauerat executioni demandare,

Secundò idem etiam suadetur ex dicto libro familiæ, in quo ab ipso Bernardino adnotata repetitur forma ædificij, & domorum incorporatio facienda, ibi *Vn altra casetta innanzi alla nostra stalla, che confina con noi, quale insieme con l'altre case hanno da vscire al paro del muro di Maestro Nardo verso la strada publica cominciando dal fondamento della casa del cantone.*

Tertiò probatur ex dicto laudo, vt supra lato de anno 1541. summ. nu. 1. & 10. in quo fit expressa mentio muri noui per Bernardinum constructi, iuncta etiam adnotatione ab eodem facta in dicto libro familiæ de anno 1548. in qua habetur, quòd ad dictam eius domum asportari fecerat magnã
5 calcis quantitatem, ex † quibus apparet, ipsum cum effectu fabricasse.

Quartò, ex laudo clar. mem. Cardinalis Farnesij senioris, in quo fuit assignata Horatio patri ipsius D.M. Antonij, & fratrum de Victorijs rata dictæ domus magnæ, siue Palatij in loco, in quo calcaria erat ad vsum stabuli ipsius Palatij, cum expressione, quòd ipsa calcaria, seu stabulum esset annexa, seu annexum dictæ domui magnæ, ex quo sequitur, quòd eadem domus magna siue palatiũ fuerat vsque tunc fabricatũ in loco vbi erant dictæ domus, & quòd illi fuit etiã annexa, & incorporata dicta calcaria, cui aliæ domus erãt contiguæ.

Quintò

Quintò denique valde adminiculatur ex relatione periti electi per bo. me. Signium, in causa diuisionis inter dictos fratres de Victorijs vertente, qui retulit in ratis, de quibus agitur, & toto Palatio adhuc extare parietes antiquiores, eosq. vnà cum solo ascēdere ad valorem scutorum tre-
6 decim millium, cuius periti † relationi est credendum, cum ille de communi partium consensu fuerit electus, *Abb. in cap. proposuisti num. 4.* & ibi etiam *Felin. nu. 5. & 6. de probat. Rot. decis. 230. num. 5. & decis. 531. num. 1. & decis. 577. num. 8. par. 1. recent.*

Ex quibus omnibus, & alijs deductis per informantes, maximè simul iunctis, Dñi satis constare censuerunt de dictarum domorum per Bernardinum fideicommittentem possessarum identitate, & earundem in dicto Palatio incorporatione, præ-
7 sertim cum † simus in antiquis, ideoq. probationes tàm exactæ non requirantur, *c. cum causam.* & ibi *Doct. de probat. Dec. cons. 146. num. 14. Crauet. cons. 198. num. 2. Menoch. cons. 21. num. 32. Surd decis. 55. nu. 12.* & fuit dictum in prælegata *Bononien. fideicommissi de Desiderijs 5. Martij & 14. Iunij 1627. coram me.*

Verùm quia licèt ex prædictis satis constet, & probatum remaneat Palatium ex domibus, vt supra per testatorem possessis, & in solo, & loco vbi illæ existebant fuisse constructum, & Bernardinū multo ante eius obitum illud fabricare tractasse, ac decreuisse & vlterius etiam fabricam aliquam, ac nouum ædificium ibi confici fecisse, non tamen concludenter probatur totum dictum Palatium nouum cum omnibus suis membris, ædificijs, & ornamentis, quæ hodie in eo conspicitur, ab eodem Bernardino fabricatum, & perfectum fuisse, itaut aliqua saltem ex illis ab ipsius descendentibus fieri, seu perfici non potuerint: ideo quatenus D. M. Antonius hoc probare contendat, Domini opus esse existimarunt, quòd dictas eius probationes coadiuuet, vt melius concludant.

Et ita decisum, ipso D. Marco Antonio tantum informante &c.

¶ *Supra in eadem causa habentur aliæ decisiones sub diebus 10. Martij 1627. & 2. Iunij eiusdem anni corā ead. R. P. D. Merlino, vt decisiones 47. & 77.*

REV.MO P. D. PIRQVANO DECANO.

Romana Pecuniaria.

Die Veneris 14. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM.

Fructus, quando percipi possint absque aliqua vsurarum suspicione. Dominium, & possessio vt transferri non possit propter incertitudinem, requiritur, vt incertitudo versetur circa quotam, & locum.

SVMMARIVM.

1 *Ex pecunia nihil percipi potest absque labe vsurarum.*

2 *Fructus rei fructiferæ percipi potest, donec realiter res tradatur, & num. 14.*

3 *Incertitudo loci, & quotæ impedit, quod dominium transferatur.*

4 *Fructus non debentur cessante dominio, & possessione.*

5 *Verba, assignarunt, dederunt, & tradiderunt, important dominij translationem.*

6 *Assignare idem est quàm tradere.*

7 *Dominium fideicommissi reciproci potest transferri, non obstante pacto conuentionali,*

8 *Locus dicitur certus, quando certis finibus est terminatus.*

9 *Incertitudo omnis non impedit dominij, & possessionis translationem.*

10 *Surd. in cons. 168. nu. 48. lib. 2. intellectus.*

11 *Nec Dominium, nec possessio transfertur, quando res non subiacet periculo emptoris.*

12 *Incertitudo quando considerari non possit.*

13 *Dominium, & possessio nunquam transferri potuit de eo, quod nunquam fuit assignatum, aut redemptum.*

15 *Vidua si sit tutrix, & curatrix filiorū suorum, præsumitur sibi satisfecisse de sua dote.*

16 *Vsuræ cessant, quando intrat satisfactio.*

17 *Indebitum plenè, & concludenter est probandū.*

18 *Hæres non potest venire contra factū testatoris.*

19 *Filiæ, si sint relictæ hæredes à patre, ad eas æqualiter spectat lucrum quarti dotalis.*

DECISIO CXXX.

IAM fuerat relaxatum mandatum coram bon. me. Remboldo Iudice deputato cum facultatibus A. C. ad instantiam Excellentissimæ Princi- 2
pissæ Flaminiæ, & pro sūma scut. 9281 exequendum super bonis Gallicani, & Passarani possessis per Excellentiss. Ducem Petrum Franciscum Columnam, pro cuius vlteriori executione, cum actum fuisset coram Congregatione Baronum, & eædem exceptiones, quæ in disputationibus Rotalibus opponebantur, iterum opponerentur, & aliæ etiam de nouo excitarentur. Placuit eidem Congregationi dare dubium, An aliquid releuans per Excellentiss. D. Ducem deducatur, & illud in hoc sacro Tribunali examinādum remittere, quo hodie maturè discusso, censuerunt Domini nihil releuans fuisse deductum.

Visum enim fuit huiusmodi irreleuantiam sufficienter probari ex decisionibus Rotalibus in causa factis, in quibus apparet satisfactum omnibus obiectis pro parte Ducis excitatis, itaut mandata Rotalia pro summa in eis contenta remaneant iustificata,

Neque obstat, quòd dos Claricis consisteret in pecunia nēpè scut. 14. mill. pro dote, & scut. 3500. pro lucro, & seu quarto dotali eidem debito propter viri sui præcedentiam, & ea mortua nulli fru-
1 ctus quamuis conuenti debeātur, cum nihil † percipi possit ex pecunia absque labe vsurarum, *c. salubriter de vsur. Couarru. lib. 3. var. resol. cap. 1. num. 3. vers. sexto hinc etiam. Afflict. decis. 284. num. 1. Honded. cons. 36. num 3. & 38. lib. 2.*

Quia huiusmodi obiectum fuit excitatum in decisionibus bo. me. Remboldi 23. Ianuarij, & 9.

Maij

Maij 1616 & sublatū ex eo, quod scuta 720. promissa per filias Clarici earum matri, nō vti fructus dotales, aut in locum alimentorum fuerunt promissi, sed tanquam fructus terrarum eidem Clarici in satisfactionem sui crediti assignatarū, qui
2 propterea semper, vt vsquequo † terræ promissæ realiter tradantur solui debent ex æquitate *l. curabit. C. de action. empt.*

Et prædicta responsio cessare nō videtur ex replicatione data, quòd scilicet per assignationem factam de tenuta Passarani, & rubra 100 terræ eidem Clarici per filias suas in cōcordia anni 1582. non fuerit translatum aliquod dominium propter
3 † incertitudinem loci, & quotæ bonorum assignatorum *Gabr. cons. 64. num. 3. & 4. lib. 1. Menoch. cons. 222. num. 50. & 51.* & cessante dominio, &
4 possessione fructus compensatiuos † non deberi, dum subtrahitur periculum omissionis eorundem fructuū propter dominij incertitudinem *Cuman. cons. 184. in princ. Alex. cons. 121. num. 2. lib. 4. Surd. cons. 168. num. 48. lib. 2. Rot. decis. 58. nu. 5. par. 2. diuers.*

Quia certum est, quòd filiæ in concordia anni 1582. transtulerunt dominium tenutæ Passarani, & rubrorum 100. terræ in Claricem matrem per
5 verba importantia dominij † translationem, ibi, *assignarunt, dederunt & tradiderunt, ex nunc, atum, & quando ipsis legitima assignata fuisset,* iuxta decisiones Rotales, & alijs omni meliori modo, prout de verbo dederunt est *text. in §. sit itaque instit. de act. Capi. decis. 180 nu. 11. Ruinin. iun. cons. 274. nu. 62. lib. 3. Surd. dec. 166. nu. 16.* & de verbo assignare *Bart. in l. si constante. n. 93. ff. solut. matrim. Menoch. cons. 201. num. 6. Socc. sen. cons. 9 num. 30 lib 1.* & idem dixit *Rota in Bononien. de Lambertinis 8. Nouemb. præteriti*
6 *coram me*, & idem sit assignare, † quod tradere est textus *in clem. final. §. penult. de vita, & honest. Cleric.* & vtrumque significare dominij trāslationem, expresse firmatur vbi subiecta materia non repugnat in *l. cum pater § pater pluribus. ff. de legat. 2.* & potuerunt dominium transferre, ex quo non obstante pacto conuentionali super
7 † reciproco fideicommisso inter Alexandrum Sciarræ patrem, & Stephanum de Columna fuerat decisum *16. Octobris 1579 coram Card. Seraphino.* Legitimam eisdem sororibus deberi in bonis patris, quæ erant Castrum Gallicani, & Tenuta Passarani, & domus in Vrbe: vnde sicuti de dominio filiarum, & quota in bonis patris ratione legitimæ dubitari non poterat, ita nec etiam de valida translatione ratione loci, & quotæ ab eisdem facta, quia respectu loci tenuta Passarani,
8 & rubra 100. terræ † erant certa, ex quo certis finibus terminantur, ratione verò quotæ idem est dicendum, quia tenuta Passarani, & rubra 100. terræ fuerunt æstimata in eodem instrumento cōcordiæ in summa scut. 30. mill. & pro concurrenti quantitate data insolutū, quæ concurrens quātitas, & sic rata portio succedit loco quotæ, cum possit in partes diuidi respectiuè ad pretiū tenutæ iam firmatum, & ita pro indiuiso acquiri, & possideri, *l. locus. ff. de acquir. possess. l. quæ de tota § incertā. ff. de rei vendit. Berou. cons. 159. nu 1.*
9 *vol. 1.* dicens, non omnem † incertitudinēm impedire acquisitionem dominij, & possessionis, sed dumtaxat, quæ est incerta ratione loci, & quotæ per *l. tertiam. § incertam. ff. de acquir. possess.* propterea non obstant Doctores supra allegati, & si-
10 gnanter *Surd.* † *cons. 168. nu. 48. lib. 2.* quia ponunt casum, quando vendita sunt triginta iugera vnius prædij maioris quantitatis: nam quia locus, vbi iugera determinari, & capi debeant in prædio vendito est incertus ratione loci, & quotæ non expressæ, nec per consequens potest subiacere pe-
11 riculo emptoris, tunc dominium † non acquiritur, nec possessio transfertur, *Tiraq. de constit. poss. par. 3. limit. 19. Osasc. decis. 34. nu. 23. Berou. cons. 166. nu. 14. lib. 1.* secus autem, vt in præsenti, in quo Clarix pro indiuiso effecta fuit Domina tenutæ, & rubrorum 100 pro rata portione, quæ diuidi poterat iuxta quotam concurrentis quantitatis scutorum 17500. debitorum pro dote, &
12 quarto dotali, & vlterius hæc incertitudo † nunquam considerari potest respectu rubrorum 100. terræ, quæ de per se stare possunt, & certa sunt tāquam in redemptione facta per Sciarram nūciata. Neque dicatur, quòd dominium ad hunc effectū dici non possit translatum in Claricem, postquam filiæ tradiderunt, assignarunt, & dederunt ex tūc dum & quando ipsis fuisset assignata legitima in tenuta Passarani, & in rubris 100. terræ, quæ assignatio cum non fuerit tanquam effectuata, quinimò in transactione cum Duce Prænestino, & Iulia data fuerit eidem Duci, nunquam potuit dici assignata pro legitima, neque tunc, nec ex post, quando fuit redempta per Martium Columnam, postquam sibi acquisiuit iuxta resolutionem *corā bo. me. Vbaldo factam 26. Iunij 1623.* vt propte-
13 rea de eo, † quod nunquam fuit assignatum, aut redemptum dominium, aut possessio trāsferri potuerit, *Tiraqu. de const. possess. par. 3. ampl 31. & lim. 19. num. 4.*

Quia ex eadem concordia inter filias, & Claricem videtur tolli obiectum, ex quo legitur conuentum, quòd in satisfactionem dotis, & donationis propter nuptias assignabant Clarici tenutam Passarani, & rubra 100. terræ nedum tunc, & prout quando fuisset illis assignata pro eorum legitima, sed etiam in euentum, in quem tenuta, & rubra 100. illis remaneant, quod postea contigit ex quo Iulia semper possedit tenutam Passarani, & rubra 100. redempta, & quamuis hæsitari possit *ex dec. supradicta coram bo. me. Vbaldo*, quòd tenuta Passarani non remanserit ipsis filiabus, attamen de rubris 100. terræ per Sciarram redemp-
14 tis dubitari non potest, quorum fructus † sufficiūt pro quantitate interim promissa in recompensationem fructuum rei propriæ Claricis per Iuliam perceptorum iuxta terminos *l. curabit. C. de act. empt.* non autem ratione conuentionis super debito pecuniario, quod per assignationem bonorum remanserat extinctum.

Secundò principaliter opponebatur, creditum dotale Claricis, & lucrum pariter fuisse indebitū super quo assignatio, & dominij translatio bonorum fundari non poterat, dicebatur enim Clari-
15 cem † vti tutricem, & curatricem filiarum suarum

rum ex amplo patrimonio administrato præsumi de sua dote satisfactam per *l. quoties §. sicut autem ff. de administr. tut. Affllict. decis. 13. nu. 16. Surd. cons. 290. nu. 33. & de alim. tit. 3. quæst. 7. num. 22.*
16 & vbi intrat † satisfactio cessant vsuræ *Soccin. sen. cons. 126. nu. 5. col. 1. Surd. de alim. d. tit. 3. q. 7. num. 16. & cons. 365. nu. 2.* respectu verò lucri dotalis statim mortua Clarice fuisse extinctâ ex conuentione in eadem concordia anni 1582. & in eadem specie bonorum, vt libera post mortem Claricis ad filias rediret.

Cæterum quoad creditũ dotale ex præsumptione satisfactionis deductum visum fuit cessare obiectum, quia Clarix non egit, nec hodie illius hæredes agunt contra filias patris hæredes pro recuperatione dotis; itaut illis sufficiat pro fundamẽto intẽtionis excipere de satisfactione ex præsũptione inuentarij, quod solet probare contra tutorẽ, sed hæredes Iuliæ contendunt dotem iam restitutam, & indebitè solutam, & esse probatam præ-
17 sumptione supradicta, quæ non sufficit, sed † indebitum plenè, & concludenter probandum est *l. cum de indebito ff. de probat. Castr. cons. 123. n. 1. par. 2. Rota Ianuen. decis. 3. num. 2. & 5. num. 4.* & idem sensit *Rota in Romana repetitionis indebiti 4. Martij 1616. coram Patriarcha Pamphilio*, & probatum adhuc non releuaret, quia Clarix in suo testamento declarauit se creditricem scut. 720. annuorum, cuius cum tàm Iulia, quàm Excellentis-
18 sima Domina Flaminia extiterint † hæredes, cõtrarium probare non possunt *l. cum à matre C. de rei vendic. Soccin. Sen. cons. 249. nu. 29. lib. 2. Dec. cons. 184. num. 11.* & per eandem rationem tollitur aliud obiectum de lucro dotali cessante mortua Clarice; quia cum tàm Iulia, quàm Excellentissima Domina Flaminia fuerint hæredes Sciarræ
19 eorum patris, † ad quem lucrum dotale reuolabat, æqualiter in bonis patris remanserunt dominæ illius quarti dotalis, quod etiam fuit ponderatum in *decis. 9. Maij 1616. coram bo. me. Rembolde, & in decis. 19. Iunij 1617. coram Archiepisc. Seleucien.* Et ita, &c.

REV.^MO P. D. PIROVANO DECANO.

Romana nominationis Puellarum.

Die Veneris 19. Ianuarii 1628.

ARGVMENTVM.

Executores testamentarij, si plures fuerint relicti, tunc si nonnulli ex istis sint negligentes ad exequendam voluntatem testatoris, tunc deuolutio non fit ad superiorem, sed ad consortes, quibus ius aliorum accrescit.

SVMMARIVM.

1 *Testamento semper inhærendum est quantum fieri potest.*
2 *Executore valente exequi, si non impleat munus suum, perdit facultatẽ sibi à testatore concessã.*
3 *Executoris testamentarij officio cessante, Iudex causæ, ad quem legis auctoritate deuoluitur hoc officium, ipse potest alios in hoc subdelegare.*
4 *Et tunc ista deuolutio non fit, quando testator fecit plures executores, & nonnullis intimatio iudicialis facta non fuit, ad exequendum suum officium.*
Nam tunc illius ius aliorum propter negligentiam amissum, accrescit. num. 4.
5 *Executorum testamentariorũ negligentia stante, tunc deuolutio fit ad superiorem.*
6 *Adimpleuisse non dicitur, qui in tempore non adimplet. vide num. 8.*
7 *Mora facti incerti purgari non potest pendente controuersia.*

DECISIO CXXXI.

IN concursu nominationum puellarum ab hæredibus Alexandri Parabiacchi, & Confraternitatis S. Rocchi respectiuè factarum, dubitatum fuit. Quæ nominatio suffragetur, & factam ab hæredibus suffragari, non autem à Custodibus, fuit resolutum.

Quia hæredes fundant eorum intentionem in testamento eiusdem Alexandri, in quo cautum est, quòd nominatio puellarum, & approbatio fieri
1 debeat per hæredes descriptos, † cui semper inhærendum est quantum fieri potest, *cap. porrò de priu. l. ita stipulatus, § Chrysogonus, l. si quis stipulatus sit stichum, ff. de verb. oblig. l. fideiussores magistratuum § pro Aurelio, ff. de fideiussor. Castr. cons. 164. nu 2. par. 2.* & ex alijs fuit comprobatum in decisione huius causæ 27. Nouembris 1624.

Neque obstat, quòd Custodes non prætendant directè nominationem puellarum ad eos spectare: dum in testamento clara legitur concessio facta hæredibus easdem nominandi. & iam fuerit resolutum testamentũ in eum sensum esse intelligendum; sed ob contumaciam hæredũ, qui interpellati fuerunt die 3. Iulij, & 14. Augusti 1625. ad nominan. puellas pro maritaggi, s annorum 1623. 1624. & 1626. nec curarunt in termino nominare;
2 inde succedit regula † executore valente exequi, si non implet munus suum, perdit facultatem sibi à testatore concessam, *Bart. in l. 1. num. 7. & in l. cum quidam, nu. 7. ff. de leg. 2. Mohed decis. 18. de renunt.* cum alijs allegatis per *Gratian. discept. 239. num. 10.* & eo casu potuisse iudicem causæ, ad quem legis auctoritate deuoluitur facultas no-
3 minandi, cessante † officio executoris subdelegare Custodes pro eadem nominatione facienda, *Alex. in l. 1. nu. 5. & 6. ff. de leg. 2. Bald. l. nulli, nu. 8. C. de Episc. & Cler.* & prout factum fuit in vim decreti iudicialis, per quod translata fuit facultas nominandi in Custodes.

Quia fuit responsum, quod cum ius nominandi fuerit per testatorem concessum, nedũ hæredibus nominatis; sed etiam filijs Ioannis Baptistæ hæredis tam masculis, quàm fœminis, & intimatio iudicialis non legatur facta dictis filijs, deuolutio fie-
4 ri non debet ad Iudicem, vel Episcopum; sed † ad consortes, qui per negligentiam illorum, iure nominandi priuati non sunt, & quibus in aliorum accrescit, *c. religiosus, § sanè de testam. in 6. vbi Ioannes Andr. Franc. Gemin. Bald. in dicta l. nulli, nu. 15. C. de Episc. & Cler. Aret. cons. 92. num. 3.*

Gra-

Gratia.discept.522.nu.2.& 812.nu.1.& seq. Tiraq.de retract.lignag.§.24.gl.vnica, nu.10.

Secundò fuit etiam dictum, si daretur casus negligentiæ in omnibus vocatis ad nominationem; non tamen deuolutio nominandi fieret ad Custodes: sed ad Superiorem, † nempè Illustrissimum
5 Protectorem, quatenus esset loco Ordinarij, vel ad Illustrissimum Vicarium Vrbis, *cap.quanquã, & c.si compromissarius, de elect.in 6.cap.cum singulis in fin.de præben.eod.lib.6. Lap.alleg.66.nu.6. Garz.de benef.par.10. cap. 3. nu.1.* atque ita corruente nominatione custodum defectu potestatis nominandi, remanet firma nominatio facta per hæredes sub die 20.Septembris 1625.quæ puellis nominatis suffragari debet.

Neque dicatur, quòd illa facta fuerit in vltimis diebus, ex quo maritaggium erat faciendum in die 25.Septembris; nec tam breui tempore puellæ
6 poterant visitari, & approbari, itaut † nec adimpleuisse dicatur qui in tempore non adimpleuerit, *Surd. consi.3. num.12. Mars. sing.* 431. cum alijs allegatis.

Quia si de nominatione faciẽda pro annis 1623. & 1624. agatur, iam patet fuisse controuersum modum faciendi depositum; vt ex decisione causæ
7 videri potest, qua † controuersia pendente non poterat purgari mora facti incerti, *Anchar. cons.* 235.*num.*2. si verò de vltimo anno 1625.contendatur; non probant Custodes, quod hæredes se adeò arctauerint & astrinxerint in tempore, quo visitatio, & approbatio fieri debebant; ità vt pro-
8 pter † impedimenta prædicta adimpleuisse dici nõ possint. *Dec.in cap.ex ratione, nu.16. de appellat. Aegid.decis.85.vers.circà primum.*

Et ità, &c.

§ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 24.Nouembris 1628. coram eodem Reuerẽdiss. Pirouano Decano, est decisio 213.*

R. P. D. MERLINO.

Burgi S.Sepulchri Beneficij S.Ioan. Baptistæ.

Die Lunæ 24. Ianuarii 1628.

ARGVMENTVM.

Beneficium fuisse effectualiter permutatum ex quo appareat, & ad hunc effectum, qualiter probetur possessio. Et an permutatio beneficij modici valoris substineatur, & an publicatio requiratur in resignatione, & permutatione beneficiorum.

SVMMARIVM.

1 *De permutatione effectuali benè dicitur constare ex litteris Apostolicis desuper confectis.*
2 *Fraus de iure non præsumitur interuenisse, donec de contrario non doceatur.*
3 *Ius acquiritur in re ex prouisione Apostolica, etiam ante adeptam possessionem amplia num.4.*
5 *Beneficij possessio ad effectũ permutationis, qualiter sufficit, vt probetur, & hoc casũ quamdiu requiritur, vt quis remaneat in possessione num.17. & 18.*
6 *Ius habens in re, etiam nondum adepta possessione, potest cum alio permutare.*
7 *Beneficij collatio, ex quibus appareat, quod facta fuerit.*
8 *Beneficium nullius, vel modici valoris si permutetur, non tenet permutatio.*
9 *Beneficium de iure non præsumitur nullos habere fructus.*
10 *Beneficiorum inæqualitas non obest, quando sumus in permutatione, & resignatione facta coram Papa, secus si coram Ordinario.*
11 *In Beneficiorum permutatione, quis potest sibi reseruare aliquam annuam pensionem, vt hoc modo beneficia reducantur ad æqualitatem.*
12 *Beneficiorum resignatio, & permutatio sine publicatione non substinetur.*
13 *Et ista publicatio probari potest ne dum ex instrumento per Notarium confecto, sed etiam per testes.*
14 *Beneficij publicationem, vt testes probent, quid deponere debent.*
15 *Beneficij publicatio est necessariò facienda intra tempus à Constit.Greg.XIII.præfixum.*
16 *Beneficij possessio accipi debet intra tempus sex mensium datum ad publicandum.*
19 *Testes, quando sunt singulares, & deponunt genericè non probant.*

DECISIO CXXXII.

EMANARVNT in hac causa D.Octauio tãtum informante, duæ decisiones, in quarum prima die 4.Iulij 1625.fuit resolutum, Beneficiũ, de quo agitur, nõ esse adiudicandum D.Iulio Cæsari Busalino; In secunda verò die 25.Maij 1620. fuit dictum illud adiudicandũ esse dicto D.Octauio. Verùm quia postea D. Busalinus petijt super resolutis audiri, Proposui dubium; An esset recedendum à decisis.

Et contra primam decisionem dicebatur, Gratiam D.Busalini quoad clausulam illam (attenta permutatione huiusmodi quatenus vera, & Canonica existat) esse iustificatam, quoniam de consensu ab vtroque permutante præstito, & de ipsa effe-
1 ctuali † permutatione satis constat ex litteris Apostolicis desuper expeditis, *Anton August. in epitom.super regul.*53.*nu.*1.*Caputaq dec.*120.*q.*1. *Put.dec* 452.*l* 1. & quod fuerit vera, & Canonica,
2 nullaque † fraus intercesserit, probatur ex iuris præsumptione, cum de contrario non doceatur, vt per *Anchar.cons.*385.*num.*4.*vers.Item alleganti, & dicenti. Gamb in tract.de permut.benef.nu.*18. *& 20. Menoch. de præsumpt lib. 6. præsumpt.*78. *nu.*2.3.*& seq.Garz de benef.par.*11 *cap.*4.*n.*100.

Prout etiam eadem gratia iustificata pariter dicebatur quod aliam clausulam (quod ex permutatione nullum ius acquiratur, nisi permutantes in beneficijs ius habuerint) nam quod Dondolellus de tẽpore resignationis, & permutationis ius habuerit in beneficio, de quo agitur, est in confesso apud partes: quod autem Busalinus similiter ius habuerit in Capellania sanctæ Mariæ in Ecclesia sanctissimæ Trinitatis Militen. constare dicebatur

3 ex prouisione † fel. rec. Pauli V. pro illius parte
acceptata, per quam regulariter acquiritur ius in
re, etiam ante adeptam possessionem *cap si tibi ab-
senti. de praeben. in 6.* vbi *Franc. num 3 Rebuff. in
praxi super reg de non tollen. iur. quæsit. gloss. 6.
nu. 38. Couar. variar. resol. lib. 3. cap. 16. nu. 3. & 5.*
cum alijs per *Garz. de benefic. par. 4. cap. 2. nu. 1.*
4 Maxime quia fuerunt etiam desuper † expeditæ
litteræ, vt in Summ. Busalini num. 3. ex congestis
per *Garz. vbi supra nu. 10. 11. & seqq.* & vlterius
etiam Busalinus dictæ Cappellaniæ possessionem
fuerat adeptus, vt deponunt testes dati in dicto
5 Summ. num. 4. quæ iuncta cum † communi repu-
tatione sufficit ad effectum, de quo agitur, *Rota
decis. 4. de rerum permut. in nou. Capell. Tolos.
decis. 467. Boer. decis. 205. num. 5.* licet hoc non
6 fuisset necessarium, cum habens † ius in re, etiam
nondum adepta possessione, possit cum alio per-
mutare, vt post *Franc. in c. 1 de rer. permut. in 6.
nu. 16.* & ibi etiam *Gambar. nu. 86. Prob. ad Mo-
nach. in cap licet Episcopus, n. 6. de praeben.* & alios
cumulat *Garz. dicta par. 11. cap. 4. num. 15.*

Accedente etiam quod dicta Cappellania, vti
vacans per liberam resignationem à d. Busalino
factam in manibus Papæ, ex causa tamen permu-
tationis huiusmodi, fuit concessa dicto Dondolel-
lo, & postea per cessionem ab eodem Dondolel-
lo factam, & admissam, fuit collata Fœlici Oldo-
uino, qui successiuè etiam illius possessionem ac-
7 cepit, d. Summ. num 5. ex quo apparet † collatio-
nem ipsi Busalino factam, & eiusdem resignatio-
nem fuisse effectuatam, iuxtà *cons. Oldrad. 229. Se-
raph decis. 293. nu. 1. & decis. 337 num. 2. & Rota
decis. 360 nu. 6. & decis. 423. nu. 2. par. 2. recent.* &
sic ipsum ius in ea effectualiter habuisse.

Neque etiam obstare dicebatur, quod d. Cap-
8 pellania † sit nullius, vel modici valoris, & dica-
tur Beneficium de pertica ideoq permutatio non
valuerit, attenta Constitutione Pij V. in veteri
Bullar. 144. Quoniam ad hunc effectum necesse
est, quod Beneficium sit fictum, & aereum, nul-
9 los † fructus habens, quod de iure non præsumi-
tur ad not. per *Fel. n. in cap. cum accessissent. nu. 2.
Dec. nu. 42. de Constit. Gamb de potest. legat. in
erect. nu. 28.* Imò id satis excludi videtur ex dicta
resignatione facta ad fauorem Oldouini.
10 Nec ipsorum Beneficiorum † inæqualitas obesse
potest, cum simus in resignatione, & permutatio-
ne facta, non coram Ordinario, sed coram Papa,
qui de ipsa inæqualitate notitiam habuit, eaque at-
11 tenta reseruauit annuam † pensionem scut. 60.
ad fauorem Dondolelli, vt hoc modo ad æqualita-
tem quodammodo reduceretur, iuxtà tradit. per
*Franc. in cap. 1. num. 12. in fin. de rer. permut. An-
char. cons. 388. nu. 56. & 279. nu 1. Dec. cons. 141.
num. 3. & cons. 210. nu. 2. & 5. Paris. de resignat.
benef. lib. 6. q. 2. num. 18.*

Verum Domini licet ex prædictis visum fuerit
cessare ea, quæ in decisione dicuntur de non iusti-
ficatione dictarum clausularum, & de valoris mo-
dicitate, nihilominus adhuc censuerunt standum
esse in decisis ex duobus alijs ipsius decisionis fū-
damentis defectu scilicet publicationis, & conti-
nuatione dicti Dondolelli in possessione illius Be-
neficii, vsque ad tempus contracti matrimonij.

Nam, cum D. Busalinus agat ad canonizationē
suæ gratiæ, debet docere de resignatione, & per-
mutatione valida, & sic de legitima illius publi-
catione iuxta Constitut. fel. rec. Greg. XIII. sine
12 quā † resignatio, & permutatio ipsa non subsistit
Garz. de benef. par. 11. c. 3 nu. 299. 301. & 305. &
& fuit dictum in *Hispalen. Corduben. beneficiorū
15. Decembris 1600. coram Card. Lancellotto, &
in Bracaren. beneficij 17. Martij 1621. coram
bo. me. Remboldo* de qua tamen valida publicatio-
ne doctum nō fuit; quamuis enim illa probari pos-
13 sit, † ne dum ex instrumento per Notarium con-
fecto, sed etiā ex testium depositionibus, vt fuit di-
ctum in *Abulen. Canonicatus 16. Iunij 1589. corā
Gypsio, relat. per Paris. de resignat. lib. 11. q. 6. n. 59.
& q. 14 nu. 48.* & per *Garz. de benef. par. 7. cap. 1.
nu. 47. & dicta par. 11. cap. 3. nu. 303.* nihilominus
visum fuit testes examinatos pro parte Busalini,
14 illam non probare, cum non † deponant de pu-
blicatione facta alta, & intelligibili voce in Eccle-
sia intra Missarum solemnia, cum expressione qua-
litatis, & inuocatione Beneficij, & nominum, &
cognominū permutantium & cum alijs requisitis
iuxtà formam Gregorianæ Constitutionis.
15 Et multò minus probant † publicationem fuis-
se factam intra tempus ab eadem Constitutione
præfixum, prout necessariò requiritur, ex adductis
per *Paris de resignat. lib. 11. q. 7 nu. 62. cum pluri-
bus seqq. & Garz. d. cap 3. nu. 304.* Imò potius cō-
stat de contrario, cum litteræ fuerint datæ de anno
1618. & fuerint præsentatæ Vicario de anno 1620.

Præterea nec etiam fuit probatum Busalinū in-
tra tempus sex mensium, datum ad publicandum,
16 dicti † Beneficij possessionem accepisse, vel saltē
instanter, & copulatiuè cum petitione executio-
nis litterarum petijsse, prout iuxtà formam dictæ
Constitutionis peti debet, vt fuit dictum in *Areti-
na Commendæ 16. Februarij 1596. coram Litta,
& in Zamoren. beneficij de Morales 28 Iunij eius-
dem anni coram Corduba*, relata per *Garz. dicto
cap. 3. nu. 300. & 321.* Imò apparet Dondolellum
post permutationem semper permansisse in pos-
sessione vsque quo contraxit matrimoniū, ex quo
satis etiam constat permutationem ipsam non ha-
buisse effectum, ex allegat. in decis.
17 Neque obstat quod Dondolellus † non reman-
serit in possessione per trienniū iuxtà *allegat. Lap.
89. & decis. Put. 106. lib. 3.* quoniam hoc procede-
bat ante dictam Constitut. Greg. de public. vt Lap.
& Put. loquuntur; stante autem dicta Constitutio-
ne, non potest amplius considerari triennium,
18 sed sufficit possessio minoris tēporis intra datum
ad publican. arbitrio iudicis, vt tenuerūt permul-
ti Doctores, quos allegant *Adden. ad Lap. vbi su-
pra littera I, & Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2.
cas 39. num. 2.*

Nec visum fuit obstare, quod dicebatur, Busali-
num fuisse impeditum, legitimam publicationem
tempore debito facere, & dicti beneficij possessio-
nem adipisci. Tum quia testes dati in Summario
19 Busalini nu. 2. sunt † singulares, & deponunt sa-
tis genericè, & sic allegatum aliquod impedimen-
tum non probant: præsertim tale quod adhibita
dili-

diligentia remoueri non potuerit, prout requiritur *Caputaq. dec. 27. num. 6. par. 2. Menoch. de arbitr. cas. 118. nu. 7.* Tum etiam quia dicta Constitutio Gregorij dat formam circa id, quod est agendum stante impedimento.

Et ex his vtraque parte informante fuit resolutum standum esse in decisis sub die 4. Iulij 1625. super alia verò decisione emanata sub die 25. Maij 1626. Domini voluerunt, quod particulariter videatur.

☞ * *Est decisio 15 supra in hac parte. Vbi alias decisiones in hac causa annotaui.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana, seu Carthaginen. Pensionis.

Die Lunæ 24. Ianuarii 1628.

ARGVMENTVM.

Obligans se ad aliquid faciendũ, aliàs quod vult teneri ad omnia damna, si non adimpleat, ad quid teneatur. Capitulariter quando aliquid faciendum erat, vt rectè dicatur factũ, quid requiratur. Natura obligationis Cameralis est vt omnia etiam incidenter narrata comprehendat.

SVMMARIVM.

1 *Obligans quis se ad aliquid faciendũ, aliàs teneri volens ad omnia damna, &c. Si illud non adimpleat, loco damnorum tenetur ad solutionem principalis solutionis.*
2 *Confessio nocet confitenti.*
3 *In possessione exigendi pensionem, quando quis est, non est necessaria exhibitio beneplaciti, & litterarum.*
4 *Debitor suscipiens terminum, videtur debitum agnouisse.*
5 *Ad factum præcisè quis tenetur propter iuramentum, & num. 6.*
7 *Capitulum, quando aliquid debet facere, vt illud sit validum, omnes de capitulo debent vocari, & debent interuenire duæ partes ex tribus.*
8 *Soluere, quis præsumitur in vim propriæ obligationis.*
9 *Narratiua est pars gratiæ.*
10 *Obligationis Cameralis natura est, vt trahatur ad omnia etiã incidenter deducta, et enunciata.*

DECISIO CXXXIII.

DE anno 1615. fuit inita concordia inter administratores Seminarij Mussiæ Carthaginen. Diœc. Ioannem Lopez, & D. Tiberium de Caualerijs, in qua fuit conuentum, vt Præpositus, & administratores dicti Seminarij consentirent reseruationi pensionis scut. 60. auri in auro soluendæ dicto Tiberio super fructibus Beneficij, super quibus iam fuerit ipsi reseruata altera pensio scutor. 140. auri in auro, prout effectualiter mediante D. Petro Marzal eorum Procuratore consenserunt, & pro maiori dicti D. Tiberij assecuratione dictus Petrus Marzal non vti Procurator, sed nomine proprio promisit exhibere mandatum dd. Præpositi, & administratorum magis sufficiens ad consentiendum d. pensioni, aliàs teneri voluit ad omnia damna, &c. fuit posteà huiusmodi pensio scut. 60. vnà cum altera pensione dictorum scut. 140. per plures annos soluta absque vlla contradictione à præfato Marzal, qui postmodum, & iudicialiter post susceptionem termini, plures illius terminos soluit, sed cum duos vltimò persoluere recusaret, pro ijs ab A.C. fuit relaxatum mandatũ, à quo fuit appellatum, & causa per signaturam mihi commissa, dubitaui, An dictum mandatum esset reuocandum, & DD. negatiuè responderunt, quia de illius validitate, & iustitia visum fuit constare.

De validitate enim constat ex reuolutione processus, in quo reperiuntur seruata omnia substantialia ad validitatem.

Non obstat, quòd non fuerit extensa obligatio Cameralis secundùm stylum, quia contrarium detegitur ex facto, dum dictus Petrus fuit citatus ad dicendum contra iura, in qua citatione adest etiã, necnon videndum per Dominum mandari extendi formam Cameræ in iuribus productis appositam, iuxtà stylum Curiæ, & deinde facta comparitione per procuratorem fuit obtentum admitti iura si, & in quantum, restitui, & extendi, vt supra, vt apparet ex processu transport. fol. 35.

De iustitia etiam visum fuit constare, quia cum Petrus non exhibuerit magis sufficiens mandatum, consensum, & ratificationem iuxtà formam suæ obligationis, clarum est intrare ipsius obli-
1 gationem, & † sic loco damnorum, ad quæ se obligauit, teneri ad solutionem pensionis annuæ scutor. 200. auri *Ruin. cons. 141. num. 9. prope fin. lib. 1. Riuin. sen. cons. 297. num. 10. 11. & 12. lib. 2. Rota decis. 741. num. 1. par. 1. diuers.* & fuit dictum in *Perusina dotis 5. Decembris 1607. coram Otlembergo apud Marchesan. de Commiss. lib. 1 fol. 588.*

Non obstat, quòd non fuerit obtentum beneplacitum Apostolicum, nec fuerint expeditæ litteræ, tum quia contrarium colligitur ex Cedula Bancaria facta per dictum Petrum, ibi, COME PER LA GRATIA, E BOLLE SOPRA DI
2 CIO SPEDITE, quæ propria † confessio ei nocet, *l. 1. C. de Confess. Rot. coram san. me. Greg. XV. dec. 105. nu. 24.* & aliàs sæpissimè; Tum quia cum D. Tiberius sit in possessione exigendi pensionem
3 ab ipso Petro, † non erat necessaria exhibitio beneplaciti, & litterarum, *Garz. de benef. par. 1. c. 5. num. 446.* & fuit dictum in *Anconitana Pensionis 15. Iunij 1585. coram bon. mem. Cardin. Platto*;
4 Tum etiam quia adest† susceptio termini cum solutione ad *text. in l. ad solutionem*, & ibi *gloss. C. de re iudic. Rota decis. 773. num. 5. par. 2. recent.* & in omnem casum dictus Petrus non posset opponere de non adimplemento quoad hoc; quia, cum non obtinuerit dictam ratificationem, ipse fuit in causa, cur non potuerit obtineri beneplacitum Apostolicum, quod non poterat concedi, quin prius constaret de voluntate Seminarij, & sic
5 antequam obtineretur ratificatio, & ideò† præcisè

tenetur pro dicta ratificatione saltem propter iuramentum, *glos. in l. si pecuniam, in verb. necesse habeas, ff. de cond. caus. dat. Mant. de tacit. lib. 14. tit. 32. num. 4. Gabr. conclus. 8. num. 1. & 2. de iureiurand.*

Non obstat, quæ deducuntur ad demonstrandam sufficientiam primi mandati per dictum Petrum exhibiti, quia dictum mandatum fuit insertum in instrumento concordiæ, & nihilominus pro maiori cautione D. Tiberij conuentum fuerit de ratificatione obtinenda per Petrum Marzal
6 mandatum illud primum qualecunque † fuerit, non suffragatur, nec releuat dictum Petrum à dicta ratificatione obtinenda, vt fuit dictum in *Bon. Bonor. de Sauonantijs Veneris 15. Decembr. 1600. coram Illustriss. Card. Millino*, & vlterius validitas dicti mandati erat admodum dubia, quia fuerat factum tantùm à Præposito, & aliquibus Administratoribus, cum promissione de rato, & datione votorum pro absentibus, quod fieri non
7 poterat ex quo † omnes de Capitulo debabant vocari, & debebant interuenire duæ partes ex tribus, *l. nominationum, C. de Decur. l. 10. Alexan. cons. 195. num. 4. lib. 7. Gratian. discept. 933. nu. 2.* & ita plurimum intererat D. Tiberio, vt dicta ratificatio interueniret, sine qua non poterat agere contra Seminarium ad solutionem d. pensionis.

Nec releuat, quod ex subsequentibus solutionibus dictæ pensionis tacitè resultauerit promissa ratificatio Præpositi, & Administratoris, quia vltra quam quod Petrus semper soluit, & præsu-
8 mitur soluisse † potius in vim propriæ obligationis, quòd controuerti non potest, saltem quò ad terminos iudicialiter solutos, cessare visa fuit omnis difficultas, quia cedula fuit per Petrum consignata in actu stipulationis, & sic de tempore, quo Præpositus, & Administratores non poterant diuinare ratificationem à se ipsis faciendam in partibus.

Non obstat denique prætensa excessiuitas mādati, ex quo concordia videatur comprehendere solùm pensionem scut. 60. & tamen mandatum comprehendit etiam summam alterius pensionis scut. 140. quia DD. considerarunt, quòd licèt in concordia non reperiatur expressè promissa solutio scut. 140. illa tamen fuit narrata in dicta concordia tanquam reseruata D. Tiberio, cui cum non fuerit controuersa, signum est euidens, quòd contrahentes tacitè etiam voluerunt illam comprehendere tanquam debitam, & sic cum obliga-
9 tio Petri respiciat † narrata, & contenta in dicta concordia, vtique respicit etiam huiusmodi pensionem *Gonzal. super reg. 8. §. 4. proœm. nu. 79. & glos. 32. num. 57. & seq.* & de natura obligatio-
10 nis † Cameralis est, vt trahatur ad omnia etiam incidenter deducta, & nunciata, *Rota decis. 5. num. 10. & decis. 69. sub num. 3. in impress. apud Gallesi.* & cessat omnis difficultas, ex quo Petrus illam per plures annos soluit absque vlla contradictione, ac etiam iudicialiter, vt dixi supra; vnde tantò magis deprahenditur qualis ipsius fuerit intentio etiam ab initio obligationis.

Et ita conclusum vtraque, &c.

REV.^MO P. D. VRGELLEN.

Romana Spolij de Cruciarijs.

Die Vener. 24. Ianuar. 1628.

ARGVMENTVM.

Fideicommissum perpetuum, quando dicatur inductum. Proximior agnatus, quando quis dicatur. Bona fideicommissaria, quando possint alienari.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum perpetuum ad fauorem proximiorum de familia in infinitum quando dicatur factum.*
2 *Proximior agnatus de familia quis præsumitur, ex quo nemo alius concurrit, nec probatur adesse alios proximiores.*
3 *Bona fideicommissaria pro debitis testatoris possunt alienari.*
4 *Bona fideicommissaria ex facto defuncti rectè alienantur.*
5 *Bona fideicommissaria ex causa restitutionis dotis benè alienantur.*

DECISIO CXXXIV.

FVIT hodie resolutum, constare de fideicômisso q. Bartholomæi de Cruciarijs purificato ad fauorem Angeli, illud tamen non intrare super domo, & censu adiudicatis q. Faustinæ vxori dicti fideicommittentis pro sua dote, & quarto dotali; nam quoad primum, scilicet, quòd constet de fideicommisso, verba testamenti videntur clara, dum cantant, quòd testator instituit hæredes filios suos masculos nascituros pro medietate, & pro alia medietate Leonardū Bonum eius ex fratre pronepotē, quos etiā ad inuicē substituit vulgariter, pupillariter, & per fideicom. & in euentum non existentiæ filiorum masculorum Testatoris, d. Leonardum hæredem vniuersalem instituit, & voluit, quòd omni casu bona semper subiecta essent fideicommisso vsque in infinitum, & dicto Leonardo quandocunque sine filijs decedenti substituit proximiores masculos de Cruciarijs, qui succedere deberent in dictis bonis vsque in infinitum cum prohibitione alienationis, & cuiusuis detractionis, vt bona fideicommissi semper integra, & illæsa remanerent in domo, & familia de Cruciarijs in infinitum; ex quibus resultat perpetuum fideicō-
1 missum † ad fauorem dictorum proximiorum de familia de Cruciarijs in infinitum, quia sine eo intentio Testatoris nullo modo posset effectuari, *Soccin. in l. qui Romæ, §. cohæredes num. 18. ff. de verb. oblig. Gozzad. cons. 102. nu. 7. Crot. cons. 48. nu. 26. lib. 1. Paris. cons. 75. num. 9. lib. 2. Marzar. in epit. fideicom. par. 2. quæst. 28. Menoch. præsumpt. 68. num.. lib. 4. Surd. cons. 96. num. 14. Peregr. de fideicomm. art. 5. num. 12.* & fuit dictum *in Romana fideicommissi de Delphinis 1. Decemb. 1632. coram bo. mem. Remboldo.*

Quoad secundum, quòd dictum fideicommissum sit purificatum ad fauorem Angeli, visum fuit

Domi-

Dominis benè ex facto probari: ex quo dictus Leonardus scriptus fuit hæres, cui successit tanquam proximior Leonardus illius ex fratre nepos, ob cuius obitum sine filijs factus fuit locus vocationi dicti Angeli proximioris de familia
2 † Testatoris, qui præsumitur proximior agnatus, ex quo nemo alius concurrit, nec pro parte Confraternitatis, & litis consortium probatur adesse alios proximiores, *Peregr. de fideicomm. art. 43. num. 60. Ruin. cons. 67. num. 14. lib. 5. vers. Et dicit, Surd. cons. 241. num. 26. Seraph. decis. 1219. nu. 1. & Rot. decis. 693. num. 2. par. 2. recent.*

Quoad tertium, quòd fideicommissum non intret in domo, & censu supradictis, inde patet, quia illa fuerunt adjudicata pro dote dictæ q. Faustinæ vxoris Testatoris, quæ adiudicatio fuit (sententia mediante, quæ transitum fecit in rem iudicatam)
3 declarata valida, & non excessiua; bona † autem
4 fideicommissi pro debitis Testatoris, & sic † ex facto defuncti rectè alienantur, *l. filiusfam. §. diui il 2 ff. de leg. 1. l. cum fidei hæred. de fideic. liber. l. peto §. prædium, ff. de leg. 2. & l. alienationes, ff. fam. ercisc. glos. Bart. Bal. & communiter Scribentes in l. 2. C. ad Trebell. Molin. de Hispan. primog. lib. 1. cap. 10. num. 1.* & præsertim ex causa restitutionis dotis *Soccin. cons. 16. num. 12. lib. 3.* Idem *Molin. vbi sup. lib. 4. cap. 6. num. 2. Rot. apud Gregor. XV. decis. 266. num. 2. & ibi Addent.* Et ita, &c.

5 *Infra in eadem causa adsunt duæ aliæ decisiones sub diebus 19. Februarij 1629. & 23. Ianuarij 1630. coram eodem Reuerendiss. Vrgellen. sunt decisiones 254. & 338.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Celenaten. Fideicommissi.

Die Ven. 24. Ian. 1628.

ARGVMENTVM.

Filiæ fœminę an faciant deficere conditionem, si sine filijs, & an familiæ, vel domus appellatione veniant fœminæ. Testator quando, & ex quibus coniecturis appareat, velle conseruare bona in agnatione.

SVMMARIVM.

1 *Filiarum fœminarum existentia facit deficere conditionem, si quis decesserit sine filijs legitimis, & naturalibus.*
2 *Tamen hoc intellige, quando constat ex claris verbis testatoris, vel ex vrgentibus coniecturis.*
3 *Verba testamenti quando sunt clara, & coniecturæ sunt valde vrgentes, tunc non est hæsitandum de mente testatoris.*
4 *Familia masculina appellatione dum extant masculi, an intrent fœminæ.*
5 *Testator quando clare appareat, quod sub masculis de familia noluisset comprendere fœminas.*
6 *Conditio, si sine filijs, intelligi debet de masculis tantum.*
7 *Masculorum vocatione geminata, & fœminarum exclusione, elicitur enixa mens conseruandi agnationem.*
8 *Testator si fecerit plures gradus substitutionum, & semper vocauit masculos, censetur velle conseruare agnationem.*
9 *Fœmina excluditur ex verbo domus.*
10 *Agnationis conseruandi ratio ex quibus elicitur.*
11 *Testator censetur velle bona conseruare in agnatione, si fœminis exclusis, dotem relinquit.*
12 *Coniectura, quæ de per se non iuuant si simul iungantur, & coadiuuantur tunc suffragantur.*
13 *Fœmina si sint vocatæ post masculos, eorum vocatio non excludit, quin dum extant masculi, sit agnatio contemplata.*
14 *Masculi dum extant, fœminæ non faciunt deficere conditionem, si sine filijs.*

DECISIO CXXXV.

ALEXANDER Martinellus dotatis filiabus (verba sunt testamenti) instituit sibi hæredes æquis portionibus Iosephum, Bonifacium, & Martinellum filios suos legitimos, & naturales; & aliquo ex prædictis quandocunque decedente sine filijs legitimis, & naturalibus, ei, siue eis sic decedentibus, vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum substituit superuiuentem, seu superuiuentes, siue eius aut illorum filios masculos legitimos, & naturales, in stirpes, & non in capita, & omnibus supradictis suis hæredibus masculis decedentibus, sine filijs legitimis & naturalibus, tunc & eo casu supradictas suas filias legitimas, & naturales, seu illarum filios legitimos, & naturales in stirpes, & non in capita substituit, & casu quo aliquis ex prænominatis suis filijs, & hæredibus cõmitteret aliquod delictũ, propter quod fieret locus confiscationi, tunc priuauit eum omnibus bonis relinquendo illis tantummodo lib. 25. Bononienses, & bona quæ deberent confiscari reliquit in iure institutionis filijs masculis sui hæredis delictum committentis, seu eorum filijs; quibus non extantibus, eodem modo quo supra, ipsa bona legauit alijs eiusdem testatoris filijs, & nepotibus, vt supra; declarans vt idem seruetur, si filij, aut nepotes dictorum eius filiorum, & hæredum delictum committerent, & filias delictum committentium dotari mandauit; & in fine in separata clausula declarauit, quod hoc ideò fecit, & disposuit, quia eius voluntas erat, ne aliqua sua hæreditatis bona exirent de domo Martinellorum, sed vt ea omnia conseruentur in domo, & familia sua masculina, & in defectum familiæ masculinæ in fœminis, vt supra.

Extiterunt testatori hæredes prædicti tres filij hæredes instituti, ex quibus nouissimè obijt Martinellus sine masculis relictis duabus filiabus, videlicet Ludouica, & Lucilla: ex Bonifacio autem altero testatoris filio, remansit Alexander, qui ex quo Martinellus obijt sine filijs masculis prætendit ipse esse vocatum ad partem hæreditatis, quæ Martinello obuenit; Ludouica verò, & Lucilla Martinelli filiæ prætendunt excludere Alexandrum substitutum, quia cum ille simpliciter fuerit vocatus sub conditione, si Martinellus decederet sine liberis legitimis, & naturalibus,

1 videtur quòd † existentia prædictarum filiarum fa-
cit deficere dictam conditionem, *l. si quis ita, ff. de
testam.tutel l. si ita scriptum, ff. de leg. 2. Mantic.
de coniect. vlt. volunt. lib.* 11. *tit.* 14. *num.* 1. & plu-
res alij relati per *Peregr. de fideicom. art.* 25. *nu.* 1.
& per tot. Rot. decis. 316. *par.* 1. *recent.*

Vnde dubitaui an adsit fideicommissum, & il-
li sit factus locus ad fauorem Alexandri, & fuit
affirmatiuè resolutum: De existentia enim fidei-
commissi nulla erat inter partes dubitatio, quia
clarè de eo constat ex lectura testamenti; quod ve-
rò adhuc illud duret, & in casu sequuto sit illi fa-
ctus locus ad fauorem Alexandri, DD. ex serie,
& qualitate dispositionis deduxerunt; licet enim
de excussione fœminarum, quæ habent pro se re-
2 gulam † supradictam constare debeat, aut verbis
claris, aut per vrgentes coniecturas, *l* 1. *C. de con-
dit. insert. Paris. cons.* 37. *lib.* 3. *Rustic. ad l. cum
Auus lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 114 *ff. de condit. & demon-
strat. Mant. de coniect. vlt. volunt. lib.* 11. *tit.* 6. *n.* 1.
in fin. & Peregr. de fideicom. art. 25. *num.* 14. *in
fin.* hic autem verba testamenti videntur adeò cla-
ra, & coniecturæ etiam circũscriptis verbis adeò
efficaces, vt prorsus visum fuerit DD. hæsitandum
3 † non esse de voluntate testatoris, quod dicta con-
ditio si sine filijs, debeat intelligi de filijs mascu-
lis tantum.

In primis ex verbis testamenti, videtur hoc de
necessitate inferri, in prædicta clausula finali, ibi,
*& hoc ideò fecit testator, quia illius mens, & vo-
luntas fuit, ne bona exeant de domo Martinello-
rum, sed debeant conseruari in domo, & familia
sua masculina, & in defectum familiæ masculinæ
in fœminas, vt sup.* Vnde quicquid sit an aliàs ap-
4 pellatione † familiæ masculinæ, dum extãt masculi
veniant fœminæ, de quo latè *Pereg. de fideic. a.* 26.
n. 23. *& Seraph. dec.* 1438. *n.* 2. *& Rot. dec.* 282. *n.* 2
p. 2. *rec.* tamẽ ex quo testator in casu nostro expres-
sis verbis distinxit masculos à fœminis, declarans
velle, illas tantum admitti post masculos de fami-
5 lia, clarum est † quod sub masculis de familia no-
luit compræhendi fœminas, & discretiuè de eis
mentionem fecit, quo casu masculus substitutus
sub conditione si sine liberis, maximè concurren-
tibus alijs similibus coniecturis non excluditur
per fœminas, *Bald. in l. multis, ff. de stat. homin.
Ias. in l. si quis idquod in prin. n.* 13. *ff. de Iuris. omn.
iud. Purpur. cons.* 402. *num.* 9. *Menoch. cons* 110.
num. 24 & pleniùs *cons.* 204. *num.* 45. *Moder. Bri-
xien. vbi sup. num.* 115.

Quinta, & vltima coniectura, & alijs fortior est,
quia testator respexit ad conseruationem agnatio-
nis quo casu maximè concurrentibus alijs conie-
cturis supradictis nulli dubium, quin condi[tio]
6 † si sine filijs intelligi debeat de masculis tantùm,
Seraph. in d. decis. 1216. *num.* 6. etiam ex aduerso
allegata, *Menoch. d. cons.* 95. *num.* 76. *& cons.* 150.
num. 35. & latè *Modern. Brixien. d. quest.* 402.
num. 26. vbi sic conciliat plures Rotæ decisiones.

Quod autem testator voluerit conseruare agna-
tionem patet. Primò, quia instituit filios mascu-
los, & eis substituit eorum filios, & nepotes ma-
7 sculos exclusis filiabus proximioribus; ex † quæ
masculorum vocatione præsertim geminata, &
fœminarum exclusione elicitur enixa mens con-
seruandi agnationem, præsertim stante d. statuto,
quod etiam fuit ad hoc factum. *Matthesil. sing.*
130. *Tiraq. de Primog. q.* 13. *num.* 6. *Ruin. cons.*
150. *num.* 12. *lib.* 2. *Menoch. præsumpt.* 91. *nu. lib.* 4.
Menoch. cons. 150. *nu.* 32. *vers. secundo, & nu.* 39.
& in d. cons. 95. *num.* 60. *&* 61. post plures alios,
vbi per eum relatos, *Molin. de Hispan. primog.
lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 25. *conclus.* 6. *Peregr. de fideicom.
art.* 25. *num.* 25. *&* 26. Secundò ex eo, quo testator
fecit plures gradus substitutionum, & semper vo-
8 cauit masculos, ex quo progressu ad plures † gra-
dus substitutionum censetur etiam conseruata
agnatio, *Dec. cons.* 5. *num.* 2. *vers. secundo princi-
paliter moueor, Gabr. cons.* 116. *num.* 14. *lib.* 2.
Honded. cons. 56. *num.* 18. *lib.* 2. *Mantic. de coniect.
vlt. vol lib.* 6. *tit.* 15 *n.* 7. *& Moder. Brixien. q* 499.
nu. 6. Tertiò ex quo testator in d. clausula, *& hoc
ideò, &c.* vocauit masculos per nomina collecti-
ua de familia masculina, de domo, &c. Nam quic-
9 quid sit, An ex † verbo *domus* excludatur fœmi-
na, de quo *Mantic. de coniect. vlt. vol. lib.* 8. *tit.* 12.
num. 24. *cum seqq. Rot. decis.* 282. *num.* 2. *par.* 2. *re-
10 cent.* tamen † omnes conueniunt, quòd ex his
verbis elicitur considerabilis coniectura conser-
uandi agnationẽ, vt post plures, *Menoch. cons.* 205.
num. 13. *cum seqq. Modern. Brix. vbi supr. num.* 7.
11 Quarta, & vltima coniectura est, quia testator † fœ-
minis exclusis dotem relinquit, *Moder. Brix. ibid.
num.* 21. & quatenus quælibet istarum coniectu-
rarum de per se non sufficeret pro elicienda volũ-
tate testatoris conseruãdi agnationem, illæ tamen,
12 simul iunctæ, † & coadiuuatæ videntur sufficien-
tes ad *text. in l. si stipulatus in princ. ff. de vsur.
Alex. cons.* 115 *nu.* 8. *lib.* 4. *& Rot. decis.* 453. *nu.* 7.
par. 1. *recent.*

Neque obstat, quod non censeatur habita ratio
conseruandi agnationem, quando in aliqua parte
testamẽti, vt hic fœminæ sunt vocatæ iuxta *tex. in
l pronunciatio, §. fœmina, ff. de verb. signif. Molin.
de Hisp. primog. lib.* 3. *d. c.* 5. *num.* 50. quia cum fœ-
13 minæ † sint vocatæ post omnes masculos eorum
vocatio non excludit, quin dum extant masculi sit
agnatio contemplata, *Bald. cons.* 40. *Quidam ma-
gnus nobilis lib.* 3. & idem *Bald. inter cons. Angel.
cons.* 68. *& ipse Ang. cons.* 69. *Soccin. Iun. cons.* 23.
num. 37. *lib.* 1. *& cons.* 69. *num.* 2. *lib.* 3. *Gozzadin.
cons.* 95. *nu.* 7. *cum seqq. vers. non obstat, Ant. rub.
cons.* 47 *Grat. cons* 5. *nu.* 86. *&* 111. *num.* 16. *vers.
secundo præsuppono, & cons.* 120. *lib.* 2. *Gabr. tit. de
statut. concl.* 7. *num.* 2. *Greg. Lopez in l.* 3. *num.* 11.
part. 6. *glos. mag. quest.* 21. *vers. si verò conditor,*
14 *Menoch. d. præsumpt.* 85. *num.* 2. vbi quod † pro-
pterea dum extant masculi, fœminæ non faciunt
deficere conditionem, si sine filijs, *Caualc. dec.* 18.
num. 88. *ad fin. par.* 3. *Thesaur. decis.* 188. *num.* 16.
Surd. decis. 66. *num.* 21. *& decis.* 239. *num.* 11.

Et ita vtraque parte informante resolutum
fuit, &c.

EM.^{MO}, ET REV.^{MO} D. CARD. VBALDO.

Romana Affictus Casalis.

Die Veneris 28. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM.

Transactio inita inter partes est seruanda, nec est licita pœnitentia, cum fuerit inuenta ad dirimendas lites. Confessio extraiudicialis licet de Iure Ciuili non probet, secus tamen est de æquitate Canonica. Testium fides suppletur ex numero. Implementi exceptio quid impediat.

SVMMARIVM.

1 *Transactio, quando fuit probatum, quod fuit inita inter partes, adimpleri debet, nec licitum est alteri parti pœnitere, & num. 2.*
3 *Confessio extraiudicialis de Iure Ciuili non probat.*
4 *Confessio extraiudicialis de Iure Canonico probat.*
5 *Et istam opinionem semper secuta est Rota.*
6 *Confessio extraiudicialis quibus concurrentibus dicatur plenè probata.*
7 *Testium fides ex numero suppleri solet. Et ista est regula generalis, & trita.*
8 *Testium fides suppletur ex numero, quod procedit etiamsi omnes patiantur aliquas exceptiones, si testes sint vltra numerum trium.*
9 *Promissiones factæ in aliquo contractu, si non fuerint adimpletæ, est licitus recessus à contractu.*
10 *Implementum, si pars fieri prohibuerit, illud debet haberi pro facto, & impleto, & num. 11.*
12 *Implementi exceptio non impedit ortum actionis, & obligationis, sed tantum illius exercitium, & exequutionem.*
13 *Solutio, si fuerit promissa intuitu alicuius rei, debet seruari ordo, vt res prius tradatur, & postea solutio fiat.*
14 *Pacta sufficit, vt adimpleantur iuxta formam conuentam.*
15 *Patientia habetur pro implemento.*

DECISIO CXXXVI.

VTRAQVE parte informante fuit hodie confirmata decisio in hac causa facta sub die 29. Nouembris præteriti. * Quia cum per plures testes sit probata transactio inter Carcarasios, & Nicolinum inita ad dirimendam litem ortam super prælatione Casalis, de quo agitur,
1 † ea adimpleri debet, nec licitum est alteri parti pœnitere, *l. quamuis, C. de transact.* vbi *Curt. sen. num. 2.*
2 dicit hoc esse † speciale in transactione, quæ fuit inuenta ad dirimendas lites, *Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 1. tit. 8. num. 38.*

Non obstat, quod confessio facta per Nicolinum, in platea Iesus vti extraiudicialis † non
3 probet de Iure Ciuili hanc concordiam, quia quicquid de hoc dicendum sit, cum altera pars fuerit præsens, & acceptauerit, & super hoc adsint testes contestes ad latè tradita per *Mascard. de probat. conclus. 346. num. 1. & seqq. lib. 1.* Satis
4 est, quòd secundum magis † communem opinionem talis confessio probet de æquitate Canonica, *Gabr. de confess. concl. 1. num. 46. Rota diuers. dec. 158. sub num. 11. par. 1. in recent. & decis. 404. num. 2. par. 2.* in ijsdem *Seraph. decis. 1488. num 3. Reuerendiss. D. meus Decanus decis. 170 num. 10.*
5 vbi habetur hanc † sententiam semper fuisse solitam seruare Rotam, & fuit firmatum in decisione, de qua agitur. Et hoc nullam habet difficultatem, quia dicta confessio est admodum adminiculata ex aliis testibus, ex tota serie facti, & mul-
6 tis præsumptionibus, † & coniecturis, hic per informantes adductis, quibus omnibus si nul inductis, negari non potest, quin huiusmodi confessio sit plenè, & concludenter probata, vt in simili casu fuit consideratum coram Reuerendiss. D. meo Decano *decis. 297. num. 1. & 2. & in d. decis. 158. num. 12. par. 1. in recent.* Et prædicta satis essent ad tollendas etiam exceptiones contra personas
7 testium, si quæ adessent, cum † testium fides ex numero suppleri soleat, *Socin. cons. 194. col. 3. in fin. vers. 2* propter numerum, *lib. 2. Rol. cons. 72. num. 5. circa finem lib. 2. fel rec. Greg. XV. dec. 240.*
8 *num. 6. & 7. & decis. 351. num. 5.* vbi quod ista † est regula generalis, & trita glossæ *in l. 3. in vers. numerus, ff. de testib.* & quod procedit etiam vbi omnes patiuntur aliquas exceptiones, si testes sunt vltrà numerum trium, vndè multo magis id dicendum est, quando testes sunt longè plures, & concurrunt adminicula, & coniecturæ, vt in isto casu.

Non obstat, quòd Nicolinus renunciauerit intuitu promissionum, quæ sibi factæ fuerunt à Car-
9 carasio, quæ † promissiones, cùm non fuerint impletæ, sit licitus recessus à contractu, *l. cum te fundum, vbi gloss. in verb. conueniat, C. de pact. inter empt. & vend. Surd. cons. 563. num. 4. vers. & in prædictis locis, Rota decis. 676. num 6. par. 2. in recent.* Quia prima promissio de soluēdo scut. 350. visa est DD. sufficienter adimpleta, cum Carcarasij adhibuerint omnem diligentiam, vt illam adimplerent; Deposuerunt enim pecunias penes Celerarium, deinde illas pluries asportarunt ad domum Nicolini, & actualiter obtulerunt, & eundem postea iudicialiter citarunt ad recipiendum, & obtinuerunt decretum de deponendo, à quo Nicolinus petijt, & obtinuit reponi: Et ideo cum
10 ipse † implementum fieri prohibuerit, illud debet haberi pro facto, & impleto, *Barbos. in l. si mora num. 67. & infra, ff. solut. matr. Modern. Roman. discept. forens. cap. 789. num. 6. & 851. num. 2. Rota diuers. decis. 493 num. 3. in fin. par. 1. in recent.*

Et cessat omnis difficultas, quia cum Nicolinus vsque ad præsentem diem neget concordiam, & defendat se non teneri facere retrocessionem,
11 † non potest aliquid imputari Carcarasio, si non soluit ad Trad. per *Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. gloss. 10. num. 36. Adden. ad decis. Greg. 451. num. 9. & 10.* Et satis esse videtur, quòd Carcarasius offerat se paratum adimplere, cum exceptio
12 † implementi non impediat ortum actionis, & obli-

obligationis, sed tantum illius exercitium, & executionem, *vt trad Crauett. in cons.* 151. *num.* 10. circa medium, & dixit Rota in Romana pretij fundaci prima Iunij 1607. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, quæ est *decis.* 145. *num.* 7. 8. & 9. *post tract. de oblig. Cameral.* Vltra quod cum
13 solutio fuisset † promissa intuitu renunciationis affictus Casalis, debuisset seruari ordo, vt prius res traderetur, & postea fieret solutio, *Bald. in l.* 1. *num.* 22. *vers. cum enim primum debeat tradi. C. de vsur. & fruct. leg. Soccin. cons.* 128. quod est vltimum *num.* 3. *vers. non obstat, lib.* 3.

Quoad aliam promissionem de obtinenda liberatione Nicolini illa fuit pariter impleta, mediante liberatione facta à Celerario, quæ videtur sufficiens, tum propter amplissimam facultatem, quam ipse habet locandi, inquilinos expellendi, & alia etiam faciendi, vt in Instrumento publico, quod fuit Rotæ ostensum, tum quia testes circa hoc factum deponentes dicunt, & concludunt fuisse inter partes conuentum, quòd Celerarius
14 cassaret instrumentum. Vnde sufficit, † quòd iuxta formam conuentam fuerit facta cassatio.

Quoad aliam promissionem locationis horti, nulla oritur dubitas. Quia Carcarasij offerunt se paratos præstare patientiam, quòd Nicolinus hortum retineat, illoque liberè vtatur, & fruatur,
15 † quòd sufficere videtur, cum Nicolinus iam sit in possessione istius horti *ad trad. per Moder. discept. forens. c.* 939. *n.* 5. & *seqq.* Et ita decisũ, &c.

☞ * *Est dec.* 121. *supr. in hac parte, & adest altera sub die* 29 *Nouemb.* 1629. *coram eodem Eminentiss. & Reuerendiss. Vbaldo; est decis.* 113.

EM.^MO^, ET REV.^MO^ D. CARD. VIRILI.

Romana scut. centum millium.

Die Veneris 28. *Ianuar.* 1628.

ARGVMENTVM.

Plura in hac decisione adducuntur, per quæ probatur, quando quis sit ciuis, vel incola alicuius loci.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ, quæ concordant cum effectu, & qualitate dicuntur conformes.*
2 *Statut. Vrb. de duabus conform. lib.* 1. *cap.* 178. *ad hoc vt intret sufficit, quod collitigantes sint ciues, vel incolæ.*
3 *Liber Baptismatis fidem facit ad probandum aliquem esse ciuem, & incolam.*
4 *Ciuis alicuius Ciuitatis probatur esse, si constet, in ea natum esse.*
5 *Incolatus acquiritur ex continua habitatione in aliqua Ciuitate per decennium amplia num.* 6.
6 *Incolatus probatur ex eo, quod quis in aliquo loco habet maiorem partem suorum bonorum, item etiam si in eo duxit vxorem. num.* 7.
8 *Statuti dispositio si respiciat personas collitigantium, quid operetur.*
9 *Incolatus ex quibus probetur.*
10 *Mercator acquirit incolatum in aliquo loco, si ibi vltra decennium habitat, ducit vxorem, & emit bona.*
11 *Curialis, Scolaris, Præfectus Arcis dicuntur incolæ ex habitatione decennali, ex emptione bonorum, & ex contractu matrimonij.*
12 *Incolatus non contrahitur, etiam si quis per mille annos habitauerit in aliquo loco, si protestatus sit se esse alterius loci, & velle mori talem.*
13 *Domicilium, quis potest sortiri in pluribus locis, & in vno loco retinere originem, & in alio acquirere incolatum.*
14 *Incolatus, vt non contrahatur ex protestatione, debet clarè fieri.*
15 *Crediti, & debiti contrapositio, & compensatio, quando admittatur.*
16 *Solutionis quietantiam, quando præsumatur, quis non habuisse.*

DECISIO CXXXVII.

CONSTARE dixerunt Domini de duabus conformibus, & esse locum dispositioni *statuti cap.* 178 *lib.* 1. nam prima sententia Auditoris Cameræ absoluit Marchionem Ruspolum à petitione scutorum centum millium, & secunda sententia R. P. D. mei Merlini * eam confirmat, & ☞ dicit benè fuisse iudicatum, & ideò cum in effe-
1 ctu, † qualitate, & substantia concordent, dicuntur conformes. *Glos. in clem.* 1. *in verb. alicui de sent. & re iudic. Ruin. cons.* 114. *num.* 10. & 13. *lib.* 5. *Thesaur. decis.* 228. *num.* 1. *Pot. in recent. decis.* 98. *par.* 1. & fuit dictum *coram me in Romana de Arigonijs* 23. *Ianuar.* 1627.

Ad effectum autem, vt intret statutum, sat est,
2 vel quod collitigantes sint ciues, † vel incolæ, vt legitur in ipso statuto *Rota diuers. decis.* 452. *nu.* 1. & *in recent. decis.* 647. *num.* 1 *par.* 1. & fuit dictum in *Romana tutelæ* 11. *Ianuar.* 1602. & *in Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ* 14. *Nouembr.* 1603. *coram bo. me. Card. Lancellotto.*

Quòd Marchio Ruspulus sit ciuis, & incola
3 probatur, quia ex libro † Baptismatis, qui ad istum effectum facit fidem *Sebast. Sapp. in l. de ætate nu.* 23. *ff. de minor. Rebuff tract. de regest baptism. num.* 15. *Mandos. ad regul.* 18. *quæst.* 10. *nu.* 4. con-
4 stat, † quòd natus est in Vrbe, *l. Ciuis, C. incol. lib.* 10. *l. assumptio, ff. ad municip. Rot. d. decis.* 647. *num.* 1. *circa fin. par.* 1. *recent.* & ex testibus constat de habitatione continua in Vrbe longè vltra
5 decennium, † ex qua acquiritur incolatus absque aliqua declaratione *l.* 2. *C. de incol. lib.* 10 *glos. in l hæres absens*, §. *proinde ff. de iudic. Ruin. cons.* 61. *num.* 21. *lib.* 5. *Menoch. de arbitr. lib.* 2. *casu* 86. *nu.* 15. *Greg. dec* 279. *n.* 26. *in fin. et ibi additio.*
6 Maximè cum non solum in † Vrbe habeat maiorem partem bonorum *l.* 2. *C vbi senat. d. l. Ciuis, C. de incol. lib.* 10. *d. l. hæres absens*, §. *proinde vbi glos. in verbo debebit, ff. de iudic Paris. cons.* 12. *num.* 20. *et seq. lib.* 3. *Menoch. dict. casu* 86. *num.* 26.
7 *et seq.* sed etiam † in ea duxerit quoque vxorem, *Alciat. cons.* 719. *nu.* 5. *Menoch. d. casu* 86. *nu.* 28.

Nec obstat, quòd q. Alexander Ruspolus patruus, cũ quo fuit factum instrumnetum, esset Flo-
8 rentinus, quia dispositio † statuti respicit perso-
nas

nas collitigantium, & ideò sufficit, quòd nepos, & hæres sit ciuis, vel incola, vt compræhendatur sub statuto.

Quod autem Rotolus esset incola, probatur
9 etiam † ex assidua habitatione cum eius familia, vltra decennium ex matrimonio contracto cum nobili Romana, & ex exemptione bonorum, ex quibus probatur incolatus per præallegata.

10 Nec facit, quòd esset Mercator, † quia etiam Mercator vbi vltra decennium habitat, ducit vxorem, & emit bona, acquirit incolatum, qui secum mercatura compatitur, *Paris. cons. 12. num. 16. & 20. lib. 3. Rolan. cons. 79. num. 51. & seq. lib. 3. Bero.*
11 *cons. 60. n. 23. lib. 2.* Et propterea curialis, † scholaris, Præfectus arcis dicuntur incolæ ex habitatione decennali, ex exemptione bonorum, & ex contractu matrimonij; vt de scholari, *Rimin. Iun. cons. 435. num. 46. Bero. dict. cons. 60. num. 23. lib. 2. Menoch. dict. casu 86. num. 22.* de Præfecto Arcis idem *Menoch. d. casu 86. nu. 28. & seq.* & de scholari, curiali, & Præfecto arcis dixit *Rota coram bo. me. Card. Platto. & in Romana hæreditatis, seu census, 8. Iunij* 1588.

12 Nec etiam nocet, quòd Rotolus † pluries protestatus fuerit, se esse Bergomensem, & velle mori Bergomensem, vnde etiamsi per mille annos habitauerit, non dicitur contraxisse incolatum, *Roland. d. cons. 79. nu. 51. lib. 3.* & fuit dictum in *Toletan. matrimonij, 10. Decembr. 1625. coram R. P. D. meo Merlino*, quia stant simul, vt quis velit esse Bergomensis, & retinere originem patriæ, & nihilominus voluerit contrahere incolatum,
13 † cum quis possit pluribus in locis sortiri domicilium, & in vno loco retinere originem, & in alio acquirere incolatum, *l. assumptio, §. iuris, ff. ad municip.* & benè deducitur in *Romana Societatis Aromatariæ, coram bo. me. Comitulo, relata per addent. ad decis. Gregor. 279. num. 26. in fin.* protestatio enim debebat esse clara, quòd non inten-
14 debat † contrahere domicilium, aliàs ex omnibus supradictis incolatus contrahitur, *Surd. consil. 371. num. 47. Gregor. dict. decis. 279. & ibi additio. num. 26.*

Iustitia sententiarũ ex *decis. per* R. D. *P. meum Merlinum*, tam eruditè facta adeo apparet, vt illa de per se sufficiat; nam Ruspolus cessit Rotulo generaliter omnes debitores, & creditores Rationis Bancariæ absque expressione certarum summarum, cum pacto, quòd fierent bilancia, in quibus Sauonantius apponitur creditor in scut. 100. mil. & vltra, & hoc iustificatur ex libro mastro, & alijs libris, & versa vice apponitur debitor in scut. 100. mil. & vltra, & hoc iustificatur ex quinterno capsæ, stracciafolio, & libris, vnde ex natura ipsius rei, & negocij sequitur, quòd quando Ruspolus assignauit Rotulo debitum, & creditum Sauonantij Capserij assignauit correspectiuè inter
15 se, † itaut contrapositio, & compensatio debiti, & crediti admitteretur. *Soccin. Sen. cons. 65. nu. 5. lib. 4. vers. nam ex tali descriptione, Menoch. cons. 121. num. 43. Soccin. Iun. cons. 74. nu. 1. lib. 3. Gregor. decis. 366. num. 3.*

Nec obstat, quòd Ruspolus promiserit manutenere veros debitores descriptos in bilancio; quia Sauonantius verè, & realiter erat debitor in dicta summa apposita in bilancio, ex quo partitæ erant veræ, & reales, vt constat ex bilancio, & libris, sed versa vice erat creditor, vt supra deductum est; vnde promissio manutentionis non fuit facta ita, vt dempto credito adhuc Sauonantius remaneret debitor integræ summæ, sed quòd dempto, & compensato credito, si remaneret debitor alicuius summæ, intraret promissio, aliàs sequeretur absurdum, quòd dictus Ruspolus non cessisset, & transtulisset vniuersam rationem bancariam, & debita, & credita, sed solum vtilia, & credita, & sibi debita rationis bancariæ reseruasset.

Non obstat, quòd Ruspolus obligauerit Rotulum ad soluendum creditoribus, quia intelligitur de illis, qui remanerent creditores facta compensatione debiti, & crediti, cùm expressè fiat relatio ad bilancium, in quo Sauonantius, & creditor, & debitor apponitur.

Nec subsistit, quòd Sauonantius impugnauerit debitum, nam solùm negauit monitorium, & dixit generalia contra, quòd se compatitur cum obligatione, veritate debiti enunciati in bilancio; sed cum in eodem bilancio creditum quoque eiusdem Sauonantij contineretur, per dictam compensationem creditum cum debito tollebatur.

Ad quietantiam solutionis factæ per Rotulum Sauonantio fuit responsum, quòd si Rotulus soluit, sibi imputet, non enim cogebatur soluere, cum ex supradictis pateat, fuisse locum compensationi inter debitum, & creditum Sauonantij, imò si soluit, tanto magis Sauonantius remanet debitor, & verificatur promissio Ruspoli, dum promisit, debitores esse veros, sed nec bonos, nec exigibiles.

16 Vltra quòd si Rotulus † habuisset istam quietantiam solutionis, illam produxisset ante sententiam Auditoris Cameræ latam super compensatione, & non acquieuisset sententiæ, quæ compensationem inducebat, non appellando, *l. ad solutionem, C. de re iudic.*

Non obstat, quòd Periti dixerint, Sauonantium remanere debitorem in scut. 1272. quia hoc fuit, ex quo computarunt debita, & credita hinc inde, quibus omnibus creditis, & debitis hinc inde computatis retulerunt Periti Sauonantium debitorem in dd. scut. 1272.

Et ita vtraque parte informante, &c.

Decisio in hac causa coram R. P. D. Merlino est sub die 27. Ianuarij 1627. & est supra dec. 33.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Bononien. Tertiæ.

Die Lunæ 31. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM.

Sponsalitia donatio, si sit facta pura, & irreuocabilis ex quacumque causa ante contractũ matrimonium est valida, & à iure approbata, & statim bona acquiruntur sponsæ, & nũquam reuertuntur ad donantem, quod secus esset, si esset donatio propter nuptias.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Fratri germano tenetur soror, iuxta dispositionem statuti Bononieñ si decesserit sine filijs relinquere tertiam partem dotis, & eius augumenti, & aliorum suorum bonorum.*
2 *Statuti verba, quando sunt clara, illud seruari debet.*
3 *Sponsalitia donatio, si sit facta simpliciter ante matrimonium, est valida, & à iure approbata.*
4 *Etiam si facta sit eadem die nuptiarum.*
5 *Spõsalitia donatio facta ante matrimonium, post mortem vxoris non reuertitur ad maritum, prout donatio propter nuptias.*
6 *Donatio facta ob turpem causam nempe explendæ libidinis, est illicita, & à iure improbata.*
7 *Text. in l. si ita stipulatus. §. fin. ff. de verb. oblig. intellectus, & nu. 8. 10. & 15.*
9 *Donatio constante matrimonio inter coniuges non tenet.*
10 *Promissio non tenet, vbi ob turpem causam facta est in fin.*
11 *Matrimonij finis non debet esse lucrum, sed ipsummet matrimonium.*
12 *Text. in l. 1. C. de donat. ante nupt. qualiter Doctor. communiter intelligant.*
13 *Dos, licet non sit expresse dictum, tacitè tamen ex dispositione legis facta censetur propter spem futuri matrimonij, & nu. 15.*
14 *Conditio tacita à lege subintellecta non facit actum considerabilem.*
17 *Sponsalitia donatio, si fiat pura, & irreuocabilis statim bona donata acquiruntur sponsæ, & nũquam reuertuntur ad donantem.*
18 *Text. in l. si filiæ, & l. si tibi C. de donat. ante nupt. remanent incorrecti.*
19 *Donatio liberè facta alicui mulieri ante matrimonium, an dicatur correspectiua libidinis, seu matrimonij.*
20 *Verbum, relinquere, quid importet.*
21 *Ias. in l. si ita quis. §. ea lege. nu. 38. ff. de verb. oblig. damnatur.*
22 *Statut. Bononien. sub rub. de restitut. dot. lib. 4. quando procedat.*
23 *Statutum, si deferat marito tertiam partem bonorum vxoris, non potest vxor in vita ei in d. parte præiudicare.*
24 *Statutum generaliter loquens de bonis, de omnibus est intelligendum.*
25 *Ius quæsitum nõ potest tolli ex causa volũtaria.*
26 *Ex beneficio recepto, quis non obligatur ex necessitate, sed tantum ad antidora.*

DECISIO CXXXVIII.

GASPAR Crescentius die 24. Febr. 1592. donauit purè, & irreuocabiliter Lauræ de Vizzanis scuta bis mille auri, cum qua postea eadem die per verba de præsenti matrimonium contraxit, quæ scuta bis mille dicta Laura cum alijs scutis mille similibus ei debitis ab hæredibus primi eius viri, & sic in totum scuta tria mille eidem Gaspari secundo viro in dotem dedit, sed cum nõ solum prædicta scuta bis mille auri constante matrimonio d. Gaspari eius viro retrodonauerit, sed etiam sine filijs postea decedens eũdem hæredem vniuersalem instituerit, propterea Iosephus, &
1 Ludouicus eius † fratres germani, quibus illa sic sine liberis defuncta, ex dispositione statuti Bononien. sub *rubr. de dot. rest. lib. 4. §. & si decesserit, tenebatur relinquere tertiam partem dotis, & eius augumenti*, & *aliorum suorum bonorum* (quam tertiam partem, vbi cantat d. statutum, fratres in dicto casu petere possunt etiam, quod illis in testamento, non relinquatur) conuenerunt d. Gasparem pro consecutione d. tertiæ partis, coram Auditore generali Bononieñ. qui eum condemnauit ad soluendum illis scuta mille auri in auro pro dicta tertia parte, sed quia à dicta sententia fuit appellatum, causa appellationis mihi commissa, & hodie proposita, Domini resoluerunt, d. sen-
2 tentiam esse confirmandam, quia † cum verba dicti statuti sint clara, illud seruari debet, vt latè *Bart. in l. omnes populi. ff. de iust. & iur. Bald. in l. Gallus. §. si eius in secundo notab. ff. de libe. & posthum. Dec. cons. 563. num. 7. Ceph. cons. 138. nu. 20. & Surd. cons. 58. nu. 3. lib. 1.*

Quòd autem dicta scuta tria mille auri fuerint effecta de dote, & propria dictæ Lauræ, vt requirit statutum, benè probatur, quia quoad scuta mille, & tempore nuptiarũ debita ab hæredibus primi viri, nulla esse poterat dubitatio, quo verò ad alia scuta bis mille auri ei data à d. Gaspare secũdo viro ante matrimonium contractum idem dicendum est, quia dicta donatio fuit sponsalitia
3 † largitas, eo ipso quod ante matrimonium simpliciter facta fuit, & sic valida, & à iure approbata, *gl. in §. est, & aliud, instit. de donat.* etiã quod
4 facta fuerit eadem † die nuptiarum, *l. inter eos, & l. penult. §. vrgeri. ff. de donat. inter vir. & vxor. Gabr. cons. 82. num. 8. lib. 1. Anton. Gom. ad l. si Tauri, nu. 5.* vnde fuerunt dicta scuta bis mille pleno iure acquisita dictę Lauræ adeo, vt per eius
5 mortem † non reuertantur ad maritum, prout reuertitur donatio propter nuptias, quæ in hoc differt ab sponsalitia largitate, *l. si mater, & l. vlt. C. de donat. ante nupt. Sanch. de matrimon. lib. 6. disput. 18. nu. 1. Molin. de contract. disp. 290 n. 1. Gomez vbi sup. nu. 10. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 20. tit. 1. nu. 2. & seqq. Gratian. discept. forens. cap. 498. nu. 37. & 40. Rota coram Greg. XV. decis. 564. quæ fuit postea confirmata coram Reuerẽdiss. D. meo Patriarcha Antiocheno 16. Martij* 1618. Vnde patet, quòd in prædictis scutis tribus mille vti dotalibus, aut aliàs proprijs d. Laurę intrat d. statutum ad fauorem prædictorũ fratrum.

Neque obstat, quòd Gaspar in exordio d. donationis dixerit (prout sunt ibi expresse verba) se fuisse firmi propositi, & intentionis velle in sponsam, & vxorem hæredem d. Lauram, & proinde,
6 quòd d. † donatio vti facta ob turpem causam nẽpè explendę libidinis sit illicita, & à iure improbata, *l. si ita stipulatus fuero 97. §. fin. ff. de verb.*
7 *oblig.* quia dispositio † d. legis procedit, quando aliquis ob merum lucrum in conditione positum, vult inducere alium ad sibi nubendum, itaut causa finalis contrahendi in vno sit ipsum lucrum, in alio verò libido, vt declarant *Couar. ad 4. decretal. 2. part. cap. 3. §. 3. num. 1. Sanch. de matrim. lib. 1. disp.*

disp.35.num 3.versic. sit prima conclus. Greg.XV.
8 *in d.decis.564 nu.1.* in his terminis loquitur † *tex. in §. fin.* vbi dictum fuit, si tibi nupsero decem dare spondes, & sic fuit promissio lucri sub conditione nuptiarum, & consequenter nulla; tum quia collata in tempus matrimonij, quæ ideo non va-
9 let prout etiam nec illa, quæ fit † constante matrimonio, *l.1.C.de donat. ante nupt.* tum etiam quia non fuit conditio necessaria ad actum, nec ad effectum actus, quæ propterea importat causam finalem, *Bart in l demonstratio falsa. §. quod autem. ff de condit. & demonstr. Tiraq. tract. cess. caus. limit.1.num.60. Surd.decis.6 nu.10. Sarmient li.2.*
10 *select.cap.1 nu.12.* proinde sicut † *in d.text* causa finalis promissionis lucri in viro, fuit cōditio nuptiarum, itaut & vice versa in muliere causa finalis nuptiarum fuit promissio lucri: Vnde merito dicitur *in d.tex.* quòd promissio non tenet vti ob tur-
11 pem causam facta, quia finis matrimonij non debet esse lucrum, sed ipsummet matrimonium propter eius tria bona, prolem scilicet, fidem, & Sacramentum, *iux. tex. in cap. omne itaque 27.q.2. & Panorm. in c. cum bonum de sponsal.*

Hic autem non versamur in terminis illius text. quia in casu nostro finis contrahendi matrimonij in vtroque coniuge fuit ipsum matrimonium, & donatio non sub conditione, sed simpliciter emanauit ex sponsalitia largitate, itaut donatum censeatur in causam dotis, & pro supportandis oneri-
12 bus matrimonij, & sic ex causa iux. † *tex. in d.l.1. C. de donat. ante nupt. & tex.* quem sic Doctor. communiter intelligunt *in cap. de illis. de condit. appos.* & benè exitus comprobauit, ex quo illico, & eadē die Laura dicta scuta bis mille sibi donatori in dotem dedit. Vnde nihil refert, quòd in exordio d. donationis fuerit facta expressa nuptiarum mentio, quia alioquin nulla sponsalitia largi-
13 tas sustineretur cum illa, prout etiam † dos, licet non sit expressè dictum, tacitè ex legis dispositione facta censeatur propter spem futuri matrimonij, *l. cum veterum. C. de donat. ant. nupt.* & ibi notant glos. ordinaria *Bart. Bald. Angel. Salic.* & communiter DD. *Anton. Gomez. Sanch. & Co-*
14 *uar* vbi supra. Cōditio † autem tacita à lege subintellecta non facit actum conditionalem, *l.3. ff. de leg.1.* cum similibus, quæ distinctio, & interpretatio benè conuenit, & adaptatur verbis *text. in d.*
15 *§. fin.* † dum ibi non simpliciter lucri promissio reprobatur, sed addit ibi Iurisconsultus, causa cognita denegandam actionem, puto, quasi ex mente Iurisconsulti sint dandi casus, quorum vnus est iste, de quo agitur, in quibus tenet inter sponsos lucri promissio, prout ibidem *Bart. Paul. Ias. Alciat. & alij.*

Sed vlterius in casu nostro cessat penitus omnis difficultas, quia quamuis sponsalitia largitas,
16 † prout etiam dos, tàm ex iuris dispositione, quā ex præsumpta voluntate partium, habeat in se tacitam conditionem si matrimonium sequatur, itaut matrimonio non sequuto habeatur pro non facto, *vt in d.l. veterum.* Tamen quando vt hic ex-
17 pressè dicitur, quod donatio sit pura, † & irreuocabilis ex quacumque causa, & facta pro se, & suis hæredibus, tunc bona donata statim, & indistinctè acquiruntur sponsæ, & nunquam reuertuntur ad donantem etiam matrimonio non sequuto, sed in hoc casu iura vetera, quæ hoc absolutè disponebāt in omni sponsalitia largitate, *l.2. l. si filia, & l. si*
18 *tibi. C. de donat. ant. nupt.* remanent † incorrecta vt expressè cauetur *in d.l. cum veteri.* & ibi DD. *Ant. Gom.* vbi sup. *d.num.2.* quo fit, vt dicta dona-
19 tio scut.2000. non potuerit dici † correspectiua libidinis, seu matrimonii, cum etiam sine matrimonio, & libidine non expleta in omnem casum iam à principio de tempore factæ donationis illa erat perfecta, absoluta, pura, & irreuocabilis.

Non etiā obstat si dicatur, quòd dictum statu-
20 tum dum vtitur verbo † *relinquere* prohibeat tātùm dispositionem per vltimam voluntatem, non autem retrodationem, & sic dispositionem inter viuos, quàm fecit Laura ad fauorem Gasparis sui
21 viri, quia reprobata sententia, † *Iasonis* qui nulla facta differentia inter causam lucratiuam, & onerosam, sic distinguit *in l. si ita quis. §. ea lege. nu. 38 ff. de verb. obligat.* Veritas est, quòd dictum
22 statutum † factum ad consulendum fragilitati mulieris, ne scilicet à marito impediatur fratribus relinquere, vel fauore agnationis habet locū semper, & quando mulier ex causa tamen lucratiua disponit de bonis suis, tàm inter viuos, quàm in vltima voluntate iux. tex. optimum *in l. fin. ff. si quid in fraud. patr.* aliàs enim dispositio statuti de facili eluderetur, vt in terminis huius statuti, *Alex. cons.55. lib.1.* & plures allegans *Barz. decis. Bononien.83. num 2. vsque ad fin,* vbi quod *Ias.* vbi supra malè reprehendit *Alex. qui in d. cons.* loquitur in titulo lucratiuo, qui est casus noster,
23 prout etiamsi † statutum defert marito tertiam partem bonorum vxoris, non potest vxor in vita ei in dicta tertia parte præiudicare, *Castrens. cōs. 82. num.2. lib.1. & Barz. vbi sup. nu.27.*

Demum non releuat prætensio, quòd statutum non comprehendat nisi bona prouenientia à patre, aut aliundè, quàm à marito, quia statutum
24 † loquitur generaliter de bonis vxoris, & ideo comprehēdit d. scuta bis mille, quæ absolutè fuerunt ei acquisita, ob quam etiam rationem minus releuat, quòd d. retrodonatio fuerit remuneratoria, videlicet in recompensationem donationis, quàm Gaspar priùs Lauræ fecerat, quia cum me-
25 dio tēpore vigore statuti fuerit fratribus ius † quæsitum, non potuit eis auferri ex causa voluntaria, qualis erat illa, quæ oritur ex beneficio recepto,
26 quæ non obligat ex necessitate, † sed tantum ad antidora, *l. sed, & si lege. §. consuluit. ff. de petit. hered.* & in puncto *Alex. d. cons.55. nu.3. vers. nec obstat.* Et ita vtrque &c.

REV.^MO P. D. COCCINO.

Meteñ Iuris corrigendi.

Die Lunæ 31. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM.

Monitio trina, & vnica non sufficit ad hoc, vt clericus suspectus de mala familiaritate mulierum, & de incontinentia beneficijs priuari possit.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Clericus, vt priuetur beneficijs ex eo, quod est suspectus de mala familiaritate mulierum, & de incontinentia, non sufficit vnica monitio, sed trina requiritur.*
2 *Qua præmissa, si non corrigatur, tunc demum potest procedi ad priuationem.*
3 *Text. in cap. si autem de cohabit. cleric. & alij declarantur.*
4 *Monitio, quæ fit clerico suspecto de incontinentia in synodo habet vim trinæ monitionis.*
5 *Concil. Trid. sess. 25. cap. 14. de reform. loquitur, quando agitur de subtrahenda parte fructuũ, nõ autem, quando agitur de priuatione bonorũ.*
6 *Clerico suspecto de incontinentia si fiat monitorium sub pœna priuationis alicuius beneficij, illius vigore non potest omnibus priuari.*
7 *Citatio partis requiritur ante executionem.*

DECISIO CXXXIX.

CAPITVLVM monuit Ioannem Canonicum vt assertam Elisabetham malæ famæ mulierem in trescensu de Semelcour, nec in eius domo Canonicali degere, & frequentare permitteret, sub pœna priuationis trescensus, &c. Quare Capitulum prætendens, Ioannem contrauenisse, per per suam sententiam illum non solum dicto trescensu sed etiam alijs priuauit, quam sententiam cum Auditor Cameræ reuocauerit, dubitaui 19. Aprilis superioris anni,* An sententia Auditoris Cameræ esset confirmanda, & Domini affirmatiuè resoluerũt, sed cum postmodum iura fuerint producta, ex quibus prætendebatur cessare factum dictæ decisionis, iterum proposui causam, & Domini adhuc ex sequentibus tamen fundamentis omissis illis, quæ ex facto tolluntur, steterunt in resolutis pro confirmatione scilicet sententiæ Auditoris Cameræ.

Ratio autem resolutionis fuit, quia cum ageretur de priuatione trescensuum, ex quo Ioannes erat suspectus de mala familiaritate mulierum, & de incontinentia, vt ex suspicione, scandalum generaretur in populo, licet non fuerit contra ipsum
1 accusator, † non fuit sufficiens vnica monitio, sed trina requirebatur, qua præmissa, si postea fuisset inuẽtus cũ illis conuersari, aut illas in domo reti-
2 nere, tunc † demũ potuisset procedi ad priuationẽ *cap. si autem 6. de cohabit. cleric. & mul. facit tex. in cap. 2. & in cap. sicut 4. & in cap. tua nos 8. eod. tit. Petrus de Bollo œconom. canonic. class. 1. §. 5. col. 3. versic. transgressores benè Imol. in cap. si autem nu. 1. in 1. notab. de cohabit. cleric. & mul. Diaz. in prax. cap. 79. num. 3. versic. inde tamen, & ibi Salcedo in littera F. in versic. monent omnes,*
3 qui licet † loquantur de monitione simpliciter, tamen sunt intelligendi de trina, vt per *text. in d. cap. si autem, dicit Præposit. in cap. nullus nu. 3. versic. & ista monitio 32. dist.* & quod requiratur trina monitio implicitè, dicit *Salcedo loco allega-*
4 *to* dum firmat, quod † monitio, quæ fit in Synodo habet vim trinę monitionis per *gloss. in cap. si Episcopus. versic. præceptiom. 18. distinct.*
5 Non obstat, quòd † *Concil. Trident. sess. 25. cap. 14. de reformat.* dum loquitur simpliciter de monitione videtur requirere vnicam monitionẽ, vt per *Zerolam in prax Episcop. par. 1. in verb. concubinarij in fin. versic ad quartum,* quia quicquid sit de dicto *Zerola,* si consideremus dictum *Præpositi,* non versamur in terminis Concilij, quia loquitur quando agitur de subtrahenda parte fructuum, non autem quando agitur de priuatione bonorum, prout in casu isto.

Accedit prædictis, quòd monitio fuit facta sub pœna priuationis trescensis enumerati in moni-
6 torio, & ideo non potuit † vigore illius monitorij deueniri ad priuationem aliorum trescensuum, de quibus non fuit habita mentio in monitorio prout fuit factum, quia verba monitorij sub pœna continent comminationem, & ideo ante execu-
7 tionem requiritur † citatio partis, & declaratoria, incursus pœnæ, *Castr. cons. 99. num. 1. lib. 1.* quare cum alij trescensus non contineantur in monitorio, quoad illos non potuit ad aliquam declaratoriam deueniri, cum respectu illorum pœna non fuerit comminata, *vt per Castrens. loco citato.*

Et ita conclusum vtraque parte informatẽ, &c.

* *Est decisio 55. supra in hac parte.*

REV.MO P. D. PIROVANO DECANO.

Romana Officij.

Die Lunæ 31. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM.

Vendẽs rem sub falsa assertione, si veritas detegatur, statim contractus ipso iure resoluitur, & est locus restitutioni pretij. Verba importantia dominium an verificari possint in dominio hypotecæ, Vendens rem alienam præsente illius domino, si non contradicit, an dicatur consentire.

SVMMARIVM.

1 *Vendens rem prius alteri venditam, tenetur ad pretij restitutionem.*
2 *Assertio falsa, si dedit causam contractui, detecta veritate, contractus ipso iure resoluitur.*
3 *Venditio dicitur valida, si sit facta bona fide, & res sit tradita, & interuenit solutio pretij, & possessio subsecuta spatio 10. annorum.*
4 *Vendens rem sub falsa assertione, tunc locus est restitutioni pretij.*
5 *Emens rem, quam sciebat esse alienam, non potest agere de euictione, aut ad pretij restitutionem.*
6 *Procuratorio nomine videtur quis id egisse, dũ in illo talem se enunciabat.*
7 *Verba importantia dominium possunt verificari in dominio hypoteca.*
8 *Dominium hypoteca, & dominium vsusfructus ponuntur inter species dominij.*
9 *Dolus, vt excludatur, solet capi omnis possibilis interpretatio, & etiam vt euitetur cõtrarietas.*
10 *Vendens rem alienam præsente Domino, verisimi-*

militer cōtraxisset, si venditioni nō consensisset.

11 *Reseruatio non conuenit rebus proprijs.*

12 *Alienationi rei suæ factæ ab alio, quando quis dicatur consensisse.*

13 *Mandatum coniecturis, & præsumptionibus potest probari, quādo de scriptura doceri nō potest.*

14 *Mandatum an probetur ex assertione Notarij dicentis, rogatum esse mandatum per acta sui.*

15 *Principalis præsentia, & consensus si dedit causam contractui, sufficit pro verificatione mandati enunciati.*

16 *Dominus per procuratorem potest se obligare de euictione.*

17 *Euictionis promissio venit ex natura vēditionis.*

18 *Confessio in criminali iudicio probat inter easdem personas etiam in ciuili.*

19 *Dominium procuratoris irreuocabilis, quid operetur.*

20 *Emptores officium Curiæ Capitolinæ, semper illorum sunt Domini, & ad instar bonorum allodialium transmittunt ad hæredes dictorum officiorum proprietatem.*

DECISIO CXL.

DOMINI recesserunt à decisione in hac causa facta 5. Martij præteriti.* Nam & si verum sit, quod officium, de quo agitur, prius vēditum fuerit per Antonium Moschenium, & Fidū Saluium Catuccio pretio scutorum 6000. in cuius pretij solutionem cum D. Laurentius Butius scuta 3000. de proprijs exbursauerit, eidem fuerunt cessa pro dicta rata omnia iura, & omnes actiones super dicto officio, quæ erant penes Moschenium, & Fidum, & exinde cum Catuccius venderet idem officium Erasto Spanocchio, Butius consenserit conditione expressa, vt eidem pro dicta rata reseruaretur decretum, & omnimoda dispositio, prout factum fuit, & postmodum resignauerit eādem partem eidem Erasto cum decreto, quod Erastus officium præfatum vendere, resignare, alienare, & de eo disponere posset ipso Butio non consentiente, & in hoc statu officio existente, nihilominus Butius deuenerit ad venditionem tertiæ partis dictæ medietatis officij in Adamum Cliscum Polonum cum narratiua, quod officium pro illa parte ad ipsum spectabat, & pertinebat, vti emptum à Catuccio, qui illud emerat à Moschenio, itaut clarè appareret Butium vendi-
1 disse † rem prius alteri venditam, & ob id teneri ad pretii restitutionem, *l. si rem quam. ff. de euict.* cum alijs allegatis per *Surd. cons. 36. num. 12. & decis. 253. nu. 10.* postquam assertio non vera de-
2 dit causam contractui, † detecta autem veritate contractus ipso iure resoluitur *Surd. cons. 13. n. 28. lib. 1. & ead. decis. 253. nu. 13.* cum alijs in prima decisione allegatis.

Attamen visum fuit Dominis venditionem fuis-
3 se validam, † & bona fide factam, & per consequens locum non esse restitutioni pretij, fuit perfecta per traditionem rei, & solutionem pretij, & possessionem subsequutam spatio decem annorum *l. si quis rem alienam. ff. de act. empt. §. 1. instit. de empt. & vend. Rot. decis. 725. nu. 1. par. 2. recent.* vnde ab ea non licet amplius recedere, *l. 1. C. quādo liceat ab empt. disced. Affl. decis. 280. nu. 4. & 6. Menoch. cons. 888. nu. 1. Castr in l seruus quē §. si sciens num. 1. ff. de act. empt Neuiz. cons. 37. nu. 18* affirmantes eo difficilius reuocandam possessione subsequuta.

Neque obstat principale fundamentum decisionis, quod Butius asseruerit medietatem officij ad eum spectare, & pertinere, cum verè illius partis non esset Dominus, ex quo antea illam vendiderat Erasto cum plena facultate vendendi, resignā-
4 di, & alienandi, & tunc † ob non veram assertionem esse locum restitutioni pretij *Surd. decis. 253. nu. 12. & 13. Rot. decis 318. nu. 2. par. 1. recent.* cum alijs allegatis

Quia fuit responsum quatenus esset inhærendū assertioni Butij: nihilominus cum Adamus sciuerit Erastum non Butium esse Dominum ex testib. formiter, & de nouo examinatis deponentibus minutam huius venditioni, fuisse factam per Erastum, & manu propria illius conscriptam, & quòd in minuta præsente Adamo posuit, quòd decretū erat reseruatum ad fauorē Butij, & quod Butius contradixit, & fecit hoc delere, & loco decreti fuit appositum, quòd vendebat vti procurator ir-
5 reuocabilis Erasti, ex hac † inquam scientia rei alienæ non intrat euictio, aut aliqua pretij restitutio, *l. si fundum sciens. C. de euict. Surd. decis. 243. num. 1. & seq.* sed præterea fuit ponderatum quòd in eodem instrumento postquam Butius asseruit officium pro medietate spectare, & pertinere ad ipsum, subiunxit pro qua rata idem Laurentius Butius asserit esse procuratorem irreuocabilem ad resignandum dictum officium, & exinde cum præsentia, consensu, & interuentu Erasti, & Riccij in dicto officio sociorum præsentiū, & consentientium, dictam tertiam partem cessit, & trās-
6 tulit, atque ita tanquam † procurator, id totum egisse videtur, dum se talem enunciauit, *glos. in l. quacumque. ff. de procurat. Gabr. cons. 71. nu. 2. lib. 1. Surd. cons 19. nu. 8. Menoch. præsumpt. 49. nu. 17 lib. 3.* & benè se compatiuntur præcedentia verba assertiua eiusdem Butij, quod medietas officij ad ipsum spectaret, & pertineret, cum possint referri ad vinculum hipotecæ, quo erat subiecta vsque à prima translatione de Moschenio in Catuccium, postquam eadem verba sunt apta ve-
7 rificari † in Domino hipotecæ, *l. verbū illud pertinere. ff. de verb. signif. l. rem in bonis. ff. de acquir. rerum domin. & Bald in l. proprietatis in princ.*
8 *C. de probat.* inter species dominij ponit † dominium hipotecæ, & dominium vsusfructus aduertendo propterea *in l. qui vsumfructum nu. 1. ff. si vsusfruct. petatur,* differre si quis dicat rem ad se spectare, & pertinere, vel addat iure dominij quia tunc tenetur probare dominium rei, non autem vsusfructus, vel alterius subalterni dominij, quod deseruit pro responsione ad relationem, quàm habuit Butius ad instrumentum venditionis Moschenij, ex quo habebat titulum, & proprietatem vigore decreti reseruati, & etiā erāt cessæ omnes actiones; nam dato quod titulus proprietatis prius fuerit per Butium translatus in Erastum, rectè tamē potuit dicere medietatem ad se spectare, & pertinere, cui interpretationi eo facilius videbatur in-

hærendum. postquam agitur de excludendo dolo, 9 ad quem effectum solet capi † omnis possibilis interpretatio, & etiam vt euitetur cõtrarietas, quòd Butius vendiderit, tanquam Dominus, & tanquam procurator alterius Domini, nempè Erasti, *l. vbi repugnantia. ff. de regul. iur. Surd. cons. 231. num 56. Mant. decis. 359. num. 6.* quibus omnibus adduntur coniecturæ actum ipsum distinguentes, cessio namq. & translatio medietatis officij facta fuit cum præsentia, consensu, & interuentu Erasti 10 verisimiliter conquerentis, † si alienationi rei propriæ nõ consensisset propter præiudicium in recuperando pretio à vendente rem alienam *Bart. in l. quæ dotis num. 21. ff. solut. matrim. Roland. cõs. 100 num 34. lib. 4.* & in eodem pariter instrumẽto idem Butius asseruit se creditorem scutorum 2000. super dicta medietate officij reseruando sibi anterioritatem ratione dictæ summæ, quæ reserua-11 tio † non conuenit rei propriæ, *l. cum res C. de contrah. empt. l. suæ rei. ff. eod. tit.* nec minus cõduxisset illam sextam partem prout fecit, & per multos annos mercedem conuentam soluit, nisi 12 alienationi consensisset, & soluendo rati ic asset, *Surd. cons. 60. num. 11. Gratian discept. 706. nu 9. & 944 num. 57.* ac demum eidem Erasto fuit reseruatum pactum redimendi eandem sextam partem, quòd conuenit verò Domino rei, non autem subalterno Domino ratione hipotecæ.

Non obstat, quòd hæc omnia fortè possent sustineri, si constaret de mandato, & æquè Adamo esset succursum, quòd neutrum verificari fuit dictum in decisione, quæ renidetur.

13 Quia quoad veritatem mandati † vltrà quòd coniecturis, & præsumptionibus potest probari quatenus de scriptura doceri non possit, *Dec. cons. 36. num 9. Cassad. decis. 3. num. 4 de procur. Rot. decis. 34. nu. 1. & 111. nu. 1. & seq. & coram Card. Seraph. decis. 1326. num. 2.* & coniecturæ non de-14 sint ex assertione Notarij dicentis † rogatum esse mandatum per acta sui, cui & si plenè non credatur, vt dicit *Innoc. in cap. quoniam contra falsam de probat.* loquens de Notario dicente. vt constat in quodam instrumento procurationis facto per manus mei *Becc. cons. 5. nu. 5. lib. 1. Affl. dec. 48. num. 2.* attamen iunctis alijs coadiuuat probationem, vt dicit idem *Affl. num. 3. & 4.* & pro alijs deseruiunt supradicta nempè præsentia, & consensus Erasti constituentis, reseruatio crediti scutorũ 2000. pactum de retrouendendo eidem Erasto reseruatum, & nihilominus sola præsentia, & con-15 sensus † Erasti dans causam contractui sufficit pro verificatione mandati enunciati, *l. ne satisdatio. ff. rem ratam hab. Rom. cons. 63 nu. 2. Purpur. cons. 51. num. 5 Felin. in cap. cum in iure peritus. n. 14. ff. de offic. iud. deleg.*

Et retento quòd mandatum probetur, cessat secundum obiectum, quòd æquè Adamo non sit 16 succursum, quia Dominus † per procuratorem potuit obligari de euictione, *l. procurator qui pro euictione. ff. de procur. Coru. cons. 223. nu. 6. lib. 3. Mant. de contr. lib. 3. tit. 3. nu. 3,* nec hæsitari potest super qualitate mandati, quia indiuiduum nõ 17 requiritur, cum promissio † euictionis veniat ex natura contractus venditionis, *l. non dubitatur, vbi Bald. in prin. C. de euict. l. pacta conuenta. ff. de contrah. empt. Rot. decis. 90. nu. 10. coram Pap. Greg XV. & idem fuit dictum in Terracinen. molendini 28. Ianuar. mensis præsentis coram me.*

Non obstat, quòd hæc interpretatio de dominio vigore hipotecæ nullo modo sustineri possit, postquã idem Butius in cõstituto criminali, quòd datum fuit nu. 2. fassus fuerit vendidisse officij me-18 dietatem, quia erat Dominus, quæ confessio † inter easdem partes probat etiam in ciuili, *Cas. de Gr. ff. decis. 1. num. 17. de excep. Caputaq. decis. 19. num. 1. par. 1. cum alijs allegatis.*

Quia confessio semper potest verificari de dominio habili ad actum venditionis, prout est do-19 minium hipotecæ, & dominium † procuratoris irreuocabilis, qui etiam potest dici Dominus secundum *Bald in l. 1. nu. 14. C. de act. empt. Gratian. discept. 873. nu. 25.*

Superest secundum fundamentum decisionis positum in falso supposito, quod officium, de quo agitur non esset vacabile, cum tamen contineret decretum quòd vacaret, & vacare censeatur per obitum Erasti, vnde dicebatur Butiũ teneri actione ex empto ad restitutionem pretij ex allegatis in eadem decisione.

Verum visum fuit Dominis ex facto cessare obiectum, quia stylus, & obseruantia declarat hæc Curiæ Capitolinæ officia vacare respectu personæ exercentis, vt eo mortuo renouandæ sint patentes propter emolumenta Datariæ, & solutionis 20 regalium, non autem respectu † emptoris, qui sẽper est Dominus, & ad instar bonorum allodialium transmittit proprietatem illorum ad heredes vigore indultorum Sixti, & Pauli, *Gratian. discept. 730. nu. 56.* & idem fuit firmatum in *Rom. offic. 1. Iunij 1620. coram bo. mem. Remboldo,* & prout contigit in emptore aliarum duarum partium dictæ medietatis, qui Dominus remansit non obstante morte Erasti. Et ita &c.

☞ *Vide hanc decisionem infra in Additione prout in Indice in eius fine posito.*

Et infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones sub diebus 29 Ianuarij 1629. & 22. Iunij eiusdem anni, & 29. Nouemb. eiusdem, & 1. Febr. 1630. sunt decisiones 243. 307. 322 & 343.

EMIN.MO, ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Perusina Dotis.

Die Lunæ 7. Februarij 1628.

ARGVMENTVM.

Renunciationes puellarum ingredientium Monasterium ad effectum professionis, quę fiũt successioni parentum ab intestato recepta dote congruenti pro Monasterio, si factæ sint generalissimis verbis, ex hoc comprehenditur eorum voluntas renunciandi, & ex causa de futuro.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Puellæ ingredientes Monasterium ad effectum professionis, solent renunciare successioni parentum ab intestato, recepta congrua dote.*

2 *Et similes renunciationes sunt de consuetudine.*

3 *Verba, quomodocumque, qualitercũque, & quacumque causa, sunt adeo prægnantia, quod cõprehendunt futura etiam ex causa de futuro.*

4 *Verba, ex, quacumque causa non verificarentur, si fieret aliqua restrictio.*

5 *Legitima in vita parentum filijs non competit.*

6 *Verba, quomodocumque qualitercumque &c. ex sui natura ampliant dispositionem in rebus maioribus, & diuersis etiam ex causa de futuro.*

7 *Legitima augumentatiuè, quando dicatur fuisse renunciatum.*

8 *Filiæ renunciantes distinguuntur ab hæredibus patris, si ipsi hæredes dare debent annuas præstationes d. filiabus.*

9 *Renunciationes, quæ habent tractum successiuũ, comprehendunt iura etiam ex causa de futuro.*

10 *Renunciatio ad fauorem hæredum in omnibus bonis ex quo confirmetur.*

11 *Renunciandi voluntas iuri futuro ex causa de futuro, ex quibus benè arguatur.*

12 *Renunciationes successioni parentum ab intestato si sint probatæ ex publicis instrumentis, consistentes in articulo iuris, an dicantur requirere altiorem indaginem.*

DECISIO CXLI.

RECESSERVNT Domini à decisis sub die 7. Iunij 1627. nam renunciationes Catharinæ, & Margaritæ non sunt restrictæ ad legitimam, & eius supplementum, nec ex causa de præterito, vel præsenti, vt supponitur in decisione per me facta, sed sunt generalissimæ de quibuscumque bonis parentum, & ex causa successionis ab intestato de futuro verba enim renunciationum sunt ista, renunciauit patri omnia iura, & actiones cõpetentia, & competitura tàm super quibuscumq; bonis iuribus, & actionibus patris, & matris ratione legitimæ, vel illius supplementi, seu aliàs quomodocumque, qualitercumque, & quacumq; de causa, ex quibus verbis clarè colligitur voluntas renunciandi etiam successioni ab intestato ex causa de futuro.

Primò quia sumus in renunciatione puellarum Monasterium ingredientium ad effectum possessionis,
1 † quæ solent successioni parentum ab intestato recepta dote congruenti pro Monasterio renunciare, & propterea oritur præsumptio voluntatis earum renunciandi huiusmodi successioni ex causa de futuro, *Bellon. sen. cons. 15. nu. 8. & 9. Paris. cons. 26. nu. 46. & cons. 69. num. 70. lib. 3. Franc. decis. 375. Vasq. de succes. creat lib. 2. §. 18. nu. 100. & seq. Rot. decis. 714. num. 2. & 9. par. 2.*
2 *Pancirol. cons. 62. nu. 14.* similes enim † renunciationes puellarum Monasteria ingredientium sunt de consuetudine, *Aym. cons. 160. num. 1. Dec. cons. 3. col. fi. Couar in c. quamuis p. 3. §. 2. num. 5.*

Secũdò intellectus ex causa vel de præterito, vel de præsenti repugnat verbis renunciationum, cõ-
3 petitura, † quomodocumque, qualitercumque, & quacumque de causa, quæ verba adeo prægnantia comprehendunt iura futura etiam ex causa de futuro, *Bart. in l. si de certa. Ias. num. 6. C. de transact. Dec. in l. 1. nu. 32. C. de pact. Rip. in l. qui Romæ. §. duo fratres. nu. 11. & 77. vbi Bart. nu. 19. ff. de verb. obl. Curt iun. cons. 101. nu. 1. 8. & seq. Pancirol. cons. 62. nu. 8. Port. Imol. cons. 142. nu. 45. & 46. Menoch. cons. 401. nu. 119. Mandel. cons. 11. nu. 17. & fuit dictum in Recanaten. successionis 19. Febr. 1618. coram bo. me. Buratto,* nõ enim
4 verificarentur verba, † ex quacumque causa si fieret restrictio ex causa de præsenti, vel de præterito, & ideo vt operentur eius effectum, important etiam ex causa de futuro post obitum parentum, *l. si stipulatus. ff. de vsur. Bald. in rubr. C. de contrah. empt. nu. 9. Rot. decis. 714. nu. 6. recent. Paris. cons. 26. num. 46. lib. 3. Honded. cons. 49. num. 14. & 15. lib. 1.*

Tertiò quia renunciatur legitimæ, de qua magis dubitari poterat, cum illa de iure naturæ debeatur, & propterea augumentatiuè pro casu magis dubitabili fuit expressa renunciatio legitimæ, & consequenter multo magis fuit renunciatum cæteris bonis parentum, ex renunciatione enim legitimæ arguitur mens renunciandi ex causa de
5 futuro, cum legitima † non in vita parentum ex quo nullum ius viuente patre de præsenti competat, sed post obitum debeatur, *l. 1. §. si impuberi. ff. de collat. bono. Bar in l. post emancipationem. §. 1. nu. 1. ff de liberat. leg. Bec. cons. 34. num. 17. Paul. de Monte Pic. cons. 98. in fin. Surd. de alimẽt. tit. 1. q. 35. nu. 14.*

Maximè cum post renunciationem legitimæ adiuntur verba amplissima, & prægnãtia, seu aliàs quomodocumque, qualitercumque & quacũque
6 de causa, quæ ex sui natura † ampliant dispositionẽ in iuribus maioribus, & diuersis à legitima etiam ex causa de futuro, *Aym. cons. 294. num. 1. & seq. Roland. cons. 27. nu. 15. 18. & seq. lib. 4. Honded. cons. 49. nu. 14. lib. 1. Menoch. cons. 335. num. 22. Soc. sen. cons. 300. nu. 2. lib. 2. Rot. dec. 149. nu. 3. par. 1. & d. decis. 714. nu. 5. par. 2. recent.*

Quartò, quia cum in bonis parentum viuentiũ nullum ius competat filiabus, nisi ex causa de futuro, ne renunciationes tam amplissimæ euanescant, in successionibus parentum ab intestato ex
7 † causa de futuro verificari debent, præcipuè cum legitimæ augumentatiuè fuerit renunciatum, *Ias. in l. 1. nu. 17. in fin. Dec. nu. 32. Cagnol nu. 80. & 84. C. de pact. Socc. sen. 34. nu. 5. lib. 4. Paris. cons. 26. nu. 44. & seq. & cons. 69. nu. 65. lib. 3. Curt. iun. cons. 49. nu. 14. Dec cons. 288. nu. 16. versic. 3. quod iura. Honded. cons. 63. n. 88. lib. 1. Menoch. cons. 6. nu. 15. & cons. 335. n. 16. & 17. & cons. 749. n. 13. & 15. Surd. cons. 267. num. 31. & 32. & cons. 562. nu. 6. Rot. d. decis. 714. nu. 6. in fin.*

Quintò, quia tàm Catherina quàm Margarita post obitum patris reseruarũt quasdam præstationes faciendas ab hæredibus patris, ex qua reseruatione tria sequuntur. Primum quod filiæ renunciantes se distinxerunt ab hæredibus patris, cum
8 † hæredes ipsis filiabus præstationes annuas dare debeant *Menoch. cons. 215. nu. 69. & seq.* Secun-

dum, quod adest tractus successiuus ad futurum tempus, quo casu † renunciationes comprehendunt iura etiam ex causa de futuro, *Rot. d. decis.* 714. *nu.* 1. *in fin. par.* 2. *recent.* Tertium, quòd ista reseruatio facta in casu mortis patris confirmat
9
10 † renunciationem ad fauorem hæredum in omnibus bonis, *l. in his. ff. de legib. l. nam quod liquidè. §. fin. ff. de pen. legat. Paris. d. cons.* 69. *num.* 58. *& 67. lib.* 3.

Vltra quod respectu bonorũ maternorum cessat omnis difficultas, cum tempore renunciationis mater esset mortua, itaut versemur in iure de præsenti iam acquisito. cui si voluerunt renunciare, multo magis arguitur † voluntas renunciandi iuri futuro ex causa de futuro in bonis patris propter dotem causa ingressus Religionis, vt supra deductum est.
11

12 Renunciationes ergo supradictæ † probatæ ex publicis instrumentis consistentes in articulo iuris non dicuntur requirere altiorem indaginem, sed impediunt immissionem, *Rot. decis.* 557. *nu.* 9. *& seq. par.* 1. *recent. Menoch. de recuperan. remed.* 1. *nu.* 223. *& seq. Put. dec.* 233. *lib.* 3. *Bald. in l. ancillæ. nu.* 2. *C. de furt. Natt. cons.* 502. *num.* 3. Et ita vna tãtum parte informante fuit decisũ.

** Vide hanc decisionem infra in Additione prout in Indice in eius fine posito.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Bracharẽ Archidiaconatus.

Die Lunæ 7. Februarij 1628.

ARGVMENTVM.

Iustificare quilibet tenetur concludenter prouisionem Apostolicam ad sui fauorem emanatam, ad hoc vt de eorum bono iure doceatur.

SVMMARIVM.

1 *Prouisio Apostolica ad alicuius fauorem emanata, quis tenetur plenè iustificare.*
2 *Fundamentum intentionis est concludenter probandum.*
3 *Actor, si plenè iustificauit gratiam suæ prouisionis, reus & possessor tenetur quoque suam gratiam iustificare, aliàs non constat de bono ipsius iure.*
4 *Possessio vitiosa non suffragatur.*
5 *Clausula, dummodo dispositio hac vice pertineat, reddit gratiam conditionalem.*
6 *Et ante omnia est verificanda.*
7 *Clausulæ dummodo tempore datæ præsentium, & amotis illicitis, &c. faciunt exequutorẽ mixtũ.*
8 *Subrogatio gratiosa an sufficienter purget vitiosam possessionem.*
9 *Subrogatio gratiosa, si resoluatur in simplicem collationem, tunc in totum est iustificanda.*
10 *Possessio vitiosa non suffragatur ad effectum triennalis.*
11 *Possessor beneficij sufficit, vt legitimè sit citatus, ad effectum, quod interrumpatur possessio triennalis, licet non fuerit reproducta citatio.*

DECISIO CXLII.

FVIT resolutum constare de bono iure Ludouici, non autem Hectoris. Bonum ius Ludouici satis deducebatur ex eo, quod † prouisionem Apostolicam ad sui fauorem emanatam plenè iustificauit *Rota dec.* 613. *in princ. par.* 1. *recent.* de qua iustificatione sufficienter constat ex decisionibus in hac causa factis coram me sub die 13. Februarij, & 14. Aprilis 1623. De bono iure autem Hectoris visum fuit non constare, quia cum in sua gratia narrauerit, quod prouisio Ludouici erat nulla, & inualida, ex quo idem Ludouicus originem ab Hebreis intra septimum gradum trahebat, ac proinde ad obtinendum d. Archidiaconatũ iuxta Constitutionem Clement. VIII. inhabilis erat, & propterea d. Archidiaconatus adhuc per obitũ Matthiæ, & incapacitatem Ludouici vacabat, tenebatur huiusmodi narratiua, † tamquam fundamentum suæ intentionis, & gratiæ seu modum vacandi expressum, concludenter probare *Ioan. Andr. & alij in cap.* 1. *de lit. contest. in* 6. *Rot. decis.* 20. *de præb. in nou. & dec.* 210. *nu.* 2. vbi latè *Adden. apud san. mem. Gregor.* & in puncto ità sæpius fuisse resolutum dicitur in *decis.* 379. *nu.* 2. vbi plures aliæ allegantur *par.* 1. *recent.* Quæ non modo non iustificauit, sed imò ex decisione in hac causa facta sub 21. Maij eiusdem anni 1623. de contrario constat, nempè de puritate sanguinis, ex qua Ludouici incapacitas, & consequenter vacatio de tempore gratiæ Hectoris narrata omninò excluditur.
1
2

3 Nec possessio ipsum eximit à non iustificatione suæ gratiæ, quia cum Ludouicus actor † plenè iustificauerit gratiam suæ prouisionis, Hector licèt reus, & possessor tenebatur quoque suam gratiam iustificare, aliàs dici non potest constare de bono iure ipsius *Rota d. decis.* 379. *num.* 4 *p.* 1. *in recent.* Circa quod bonum ius præsens inspectio versatur. Ex abundanti tamen DD. ponderarunt quod huiusmodi possessio nullatenus potest Hectori suffragari, cum esset † vitiosa, tum quia lite pendente post inhibitionem Rotalem fuit intrusus à Capitulo. *Put. dec* 62. *lib.* 3. *Lancell. de atent. post inhib. par.* 2. *ampliat.* 20. quod non potest controuerti, cum illi tradiderit possessionem ante iustificationem literarum, quæ necessariò erant prius iustificandæ, non solum quia gratia ipsius erat conditionalis stante † clausula, *Dummodo dispositio hac vice ad nos pertineat, &c.* quæ restringit gratiam ad reseruationem, & vacationem narratam. *Simonet. de reseruat. q.* 61. *Cassad. decis.* 5. *num.* 3. *de præb.* & in puncto S. M. Greg. *decis.* 314. *num.* 3. ac ideò ante omnia † verificanda *Ioan. Andr. & alij in d. cap.* 1. *de lit. contest. in* 6. *Rota decis.* 20. *de præben. in nou.* & S. M. Gregor. *d. decis.* 314. *num.* 3. Sed etiam quia clausulæ *dummodo tempore datæ præsentium, &c. & amotis illicitis, &c.* Faciebant † mixtum exequutorem *Rot. decis* 91. *nu.* 2. S. M. Greg. & fuit dictum *coram me in causa Toletana Cappellaniæ* 26. *Maij* 1603. itaut non esset danda immissio, nisi citato Ludouico, qui ex ipsius Hectoris confessione in supplicatione emanata erat certus contradictor, & habens clarum interesse.
4
5
6
7

8 Nec dicatur quod † vitiũ dictæ possessionis fuit suffi-

sufficienter purgatum per subrogationem gratiosam, quia aduertendum est, quod cum d. subrogatio non detur sine lite, vel reseruatione, & de lite non posset constare, prout nec minus de reseruatione, cum per prouisionem Ludouici esset iam
9 consumpta vacatio, d. subrogatio † fuit resoluta in simplicem collationem, quæ in totum erat iustificanda. *Vital. in clem. 1. nu. 141. & seqq. vt lit. pend. Sarn. in Proem. Reg. de subrog. in fin. Mohed. decis. 3. vt lit. pend. Rota decis. 187. num. 4. par. 2. recent.* vna cum latè adductis per *Garz. de benef. par. 6. cap. 4. nu. 11. & seqq.*
10 Vndè dicta possessio † minus ipsi Hectori suffragari potest ad effectum triennalis cum esset vitiosa, & talis fuerit in ipsum translata. *Put. decis. 62. lib. 3 Lancell. de attent. post inhib d. par. 3. ampl. 20.* Maximè cum Hector post illius assequutionem
11 fuerit legitimè † citatus, quæ citatio, quamuis nõ reproducta in omnem casum sufficit ad interrumpendam d. triennalem possessionem, & fuit resolutum in causa *Nouarien. Beneficij 7. Maij 1604. coram me, &c.*

Et ità conclusum, &c.

REV.MO P. D. PIROVANO DECANO.

Romana Census.

Die Lunæ 7. Februarii 1628.

ARGVMENTVM.

Testator, quando donat fundũ alicui, in quo est impositus census, an ad eius hæredem, vel ad donatarium spectet onus census.

SVMMARIVM.

1 *Per census impositionem super fundo proprio, & illius venditionem, cum obligatione, & hypoteca pro ipso annuo censu, fundus remanet affectus tali onere.*
2 *Et inde cum tali onere transit ad quemcumque successorem singularem.*
3 *Emptor census semper potest conuenire possessorem fundi, etiam quod per mille manus transeat, pro solutione census.*
4 *Hæres an teneatur luere censum, & liberare fundum donatum, & num. 9.*
5 *Text. in l. si re obligata, ff. de legat. primo, declaratur.*
6 *Argumentum de contractu ad vltimas voluntates valet.*
7 *Legatum in effectu nihil aliud est, quàm donatio.*
8 *Pro donatione non competit euictio, quia censetur donata res, prout erat apud donantem. & num. 16.*
10 *Iura tam actiua, quàm passiua transeunt in hæredem.*
11 *Menoch. Gratian. & Ceuall. declarantur.*
12 *Census est ius distinctum ab ipsa re, super qua imponitur.*
13 *Census est onus separabile ab ipsa re.*
14 *Census est separabilis ab ipsa re, dum potest redimi, nec inhæret rei inseparabiliter, prout est seruitus, & liuellus perpetuus.*
15 *Regula illa, quod bona transeunt cum suo onere, super quo est fundata.*
17 *Testator, quando præsumatur, velle onerare hæredem ad luitionem rei donatæ.*

DECISIO CXLIII.

GEORGIVS Iustinianus vsq. de anno 1614. irreuocabiliter, & inter viuos donauit Congregationi Sanctissimi Rosarij de Vrbe, & Collegio S. Thomæ de Aquino septem eius domos reseruato sibi vsufructu per sex annos, & cum ante tempus reseruatum decessisset, & domus prædictæ reperirentur grauatæ annuo censu, finito tempore vsusfructus reseruati, orta fuit controuersia inter donatarios, & hæredes Georgij super onere census, ad quem spectaret; & dum emanasset sententia ab A C. ad fauorem donatariorum, & per appellationem causa in Rota fuisset introducta, quæsitum fuit, an eadem esset confirmanda, & esse infirmandam Domini censuerunt.

1 Quia negari non potest, quin per † impositionẽ census super fundo proprio, & illius venditionem, cum obligatione, & hypoteca pro ipso annuo censu affectus: emaneat idem fundus onere reali, prout remanet ex quacunque impositione seruitutis, canonis, aut liuelli, *Crau. cons. 217. nu. 4. Velasc. de iur. emphit. q. 32. nu. 13. Cassan. super consuet. Burgun. rubr. 11. de censei §. 2. nu. 29. vers. & aduerte. Couarr. var. resol. c p. 7. num. 6. lib. 3. Surd. cons. 162 nu 9. Felic. de Solis de censib. tom. 1. lib. 1.*
2 *cap 4. nu. 13.* & inde cum † tali onere fundus ille transeat ad quemcunque singularem successorem, *Clem. 1. de censib. l. rescripto §. sciendum, ff. de muner. & Honor. Crauet. latissimè comprobans d. cõs. 217. nu 5. idem Velasc. d. q. 32. n. 14. Pedroc. cons. 2. nu. 76. Guttier. pract. quæst. lib. 2. cap. 167. num. 4. Fabr. cons. 141. nu. 2. lib. 2.* & idem sentit *Rota in Toletana Annata de pastrana 22. Ianuarij 1589. coram Orano,* quæ data fuit.

Neque obstat, quod ius non consistat super onere reali, aut transitu cum sua causa; cum hæc determinent quæstionem inter possessorem fundi cẽ-
3 suati, & emptorem census, † qui potest semper conuenire possessorem fundi etiam quod per mille manus transeat pro solutione census *Roman. cons. 417. nu 8. Afflict. dec. 95. nu. 2. Crau. eodem cons. 217. num 5. Cenc. de censib. par. 2. cap. 2. q. 3.*
4 *ar. 7. nu. 8. & 9.* sed an hæres, † teneatur luere censum, & liberare fundum, est alia quæstio, & dicebatur determinata pro donatarijs in *l. si res obligata, ff. de legat. primo, l. licet, ff. de dot. præleg. l. prædia, C. de fideic. Grass. in § legatum, q. 15. Gom. cs de legat. c. 12. nu. 39. Barbos. in rubr. solut. Matrimon. nu. 42. Menoch cons. 997. in 2. quæst. Cenc. de censibus par. 2. cap. 2. q. 3. ar. 7. Gratian. discept. 935. num 23. & seqq.*

Quia prædicti omnes dempto Gratiano loquũtur secundum terminos, *l. si res obligata, ff. de le-*
5 *gat. primo* † quæ determinat casum rei legatæ, nõ autem donatę, in quo nos versamur, & quamuis va-
6 leat argumentum † de contractu ad vltimas voluntates per *l. pactum 47.* vbi *Bart. nu. 1. ff. de pact. Bald. in l. vnica nu. 1. C. de lege fusia. Can. tollen. & latissimè comprobat Euerard. in loco de contr.*

 ad

7 *ad vltim. vol.* & legatum in † effectu nihil aliud sit quàm donatio, *l. legatum, ff. de leg. secun.* attamen quando ratione distinguuntur, non licet arguere de vno ad aliud, & prout in præsenti cócurrit manifesta ratio diuersitatis: quia pro legato competit euictio, *l. si domus §. de euictione, ff. de*
8 *legat. primo*, in donatione † autem non datur: quia censetur donata res prout erat apud donantem, *l. Aristot. §. fin. ff. de donat. l. vxor patrui, C. de legat. Rot. decis. 621. nu. 1. par. 1. diuers.* vbi nisi cócurrant coniecturæ voluntatis cótrariæ statui sémper regulæ; præterea opinio eorum, qui sustinent hæredem teneri luere rem legatam habet multos
9 contradictores, & non † ita simpliciter recipitur: sed tunc demũ quando onus absorberet maiorem partem fructuum, non autem quando ageretur de modica sũma respectiuè ad septem domos, vt hic, & declarat *Ias. in d. l. si res obligata, nu. 5. & Pedroc. allegat. consil. 2. nu. 160.* & vlterius quando simpliciter res legatur, eadem cóclusio posset procedere, sed quando relinquitur cum omnibus iuribus, & pertinentijs, prout factũ fuit de domibus
10 prædictis, tunc quia † transeunt iura tam actiua, quàm passiua, onus luendi non spectat ad hæredẽ, *Bursat. cons. 5. nu. 6 lib. 1. Pedroc. cons. 2. num. 42. & 159.* & cum hac distinctione transit idem *Modern. Perus. de censib. d. ar. 7. in fine*, nec contra-
11 dicunt, † *Menoch. d. cons. 997. in 2. quæst.* quia loquitur de re legata, & obligata pro tanto, quãto valebat & *Grat. discept. 955. nu 27.* arguit tantummodo à legato ad donationẽ, & *Ceuall. pract. quæst. 747. num. 5.* ponit casum in re legata pro quanto valebat pignorata, & hypotecata, ita vt nõ esset spes luitionis, quo casu deficit voluntas legãtis, ne legatum remaneat inutile.

Non etiam obstat, quod census sit ius distinctũ
12 ab † ipsa re, super qua imponitur, vt propterea Constitutio Pij V. non erit venditorem census, prohiberi posse alienare rem censui suppositam,
13 & tanquam onus † separabile non transire cum ipsa re, sed ad hæredem spectare luitionem illius, *Castr. in d. l. si res obligata, nu. 8. vers. sed nunc oppono, Gratian. d. discept. 955. nu. 27. Ceuall. ead. quæst. 747. nu. 23.* qui considerat censum, prout est
14 separabilis † ab ipsa re, dum potest redimi, nec inhæret rei inseparabiliter, prout est seruitus, & liuellus perpetuus.

15 Quia regula quod bona transeant cum † suo onere non fundatur super omnimoda perpetuitate oneris, prout in exemplis de seruitute, liuello, vel emphyteusi, sed in iure rei cohærenti, prout est constituto census dans ius percipiendi partem fructuum ex fundo censito, vt supra dictum fuit, vt
16 propterea donans eo modo, quo possidebat † rem suam præsumatur illam donare, & sic magis quæstio est voluntatis, quàm perpetuitatis inseparabilis, ex qua oritur impotentia separandi onus ab ipsa re ex parte hæredis.

Demum non obstant coniecturæ voluntatis do-
17 natoris, † vt domus prædictæ remaneant liberæ absque onere donatarijs, & quæ sufficerent pro onerando hærede ad luitionem, vel ad fructuum census restitutionem, vt Rota in discussione eiusdem quæstionis admisit in *Romana vsusfruct. 22. Aprilis 1624. coram bon. mem. Archiepiscopo Seleucien.*

Quia cum illæ non concludant onus census absorbere maiorem partem fructuũ, seu pensionum domorum, neque certam donatoris voluntatem quoad personas in collegio alendas, vel puellas maritandas, ex quibus posset colligi necessitas oneris donationi annexi, sed tantummodo mandauerit ex medietate pẽsionum manuteneri tot fratres ex prouincijs dissolutis, & ex alia medietate maritari tot puellas, quot poterunt ex dictis redditibus; inde semper erit satisfactum voluntati donatoris, si omnes quod supererunt pensiones erogentur in manutentione fratrum, & dotatione puellarum, absque eo quod recedatur à regula supradicta postquam vltra possibilitatem, & quantitatem pensionum non porrigitur donatoris voluntas. Et ita, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Beneficiatus S. Laurentij in Damaso.

Die Lunæ 7. Februarii 1628.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac decisione de materia, quando aliquod iuspatronatus sit laicale, vel Ecclesiasticum.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus, quod fuit relictum Confraternitati Laicorum, cuius Confratres non induuntur, aut distinguuntur aliquo signo Religionis, & fuit fundatum à Laico, ac de bonis prophanis, dicitur laicale.*
2 *Contrarium quod sit de rigore iuris tenent Lambert. Paul. Hieron. & alij.*
3 *Sed prima opinio, non solum est communior, sed etiam verior, & etiã Ecclesiæ magis fauorabilis.*
4 *Et hanc opinionem in his terminis secuta est Rota semper.*
5 *Ac cum opinione Rotæ adest etiam obseruantia Cancellariæ Apostolicæ.*
6 *Et prædicta opinio multò magis procedit, quando tale iuspatr. fuit relictum Custodibus Confraternitatis, & nu. 7. Cum tunc videatur pluraliter considerata solum eorum legalitas. nu. 8.*
7 *Relictum ministris alicuius loci pij, ipsi loco videtur esse relictum.*
10 *Beneficium fundatum intuitu Ecclesiæ, dicitur Ecclesiasticum.*
11 *Beneficium ad discernẽdum an sit laicale, vel ecclesiasticum, quid sit potius attendendum.*
12 *Intellectus l. annua §. Titia. ff. de ann. legat.*
13 *Relictum illis, qui totum templum repræsentant, tunc videtur ipsi templo relictum.*
14 *Legatũ factũ Episcopo, censetur factum Ecclesiæ.*
15 *Legatum relictum illis Ecclesiam non repræsentantibus, prout sunt custodes Confraternitatũ laicorum, non dicitur Ecclesiæ relictum.*
16 *Legatum factum ciuibus, censetur factum Ciuitati cum in ciuibus tota Ciuitas repræsentetur.*

17 Con-

17 *Confraternitates Laicorũ sunt de foro Ecclesiastico, & eorum Custodes debent in eo cõueniri.*
18 *Patronus laicus solum coram Iudice Ecclesiastico conueniri potest pro patronatu laicali.*
19 *Iuspatronatus postquam legitimè fuit acquisitum personis secularibus, & existunt in quasi possessione præsentandi, dicitur laicale.*
20 *Iuspatronatus existens penes Laicum, cum primũ transit ad Ecclesiam, dicitur Ecclesiasticum.*
21 *Iuspatronatus, quod competit personis secularibus, quæ religiosè viuunt, & habitu religioso incedunt, dicitur Ecclesiasticum.*

DECISIO CXLIV.

FVIT pronunciatum per duas sententias ro-
tales, Franciscum præsentatum à Custodibus
Confraternitatis Sanctissimi Saluatoris ad Sancta
Sanctorum esse instituendum ad Beneficium, de
quo agitur, sed quia præcipua difficultas, quæ in
illis duabus instantijs ex aduerso fiebat per Petrũ
Gentilem prouisum Apostolicum, & Nicolaum
Antonium, à dicto Gentili causam habentem stat
in eo, An iuspatronatus dd Custodum sit Eccle-
siasticum, vel laicale, & super hoc acriter conten-
deretur, fuit propterea ordinatum, vt omnes DD.
viderent; Vndè proposui hodie causam, & fuit re-
solutum dictum iuspatronatus esse laicale. Ratio
1 resolutionis fuit, † quia dicta Confraternitas est
Confraternitas laicorum, & Confratres non in-
duuntur, aut distinguuntur, aliquo signo Religio-
nis, & Beneficium fuit à laico fundatum, ac de
bonis profanis, cuius propterea iuspatronatus iux-
tà magis communem, & receptam opinionem est
laicale, *Fel. in tract. quand. liter. Apostol. præiud.*
Patron. col. 7. circa med. limit. 4. vers. induxit etiam
dictam decisionem. Rocch. de iurepatr. verb. Ius,
num. 18. quæst. 2. Couar. pract. cap. 36. nu. 8. Gamb.
de potest. legat. in confer. nu. 414. Fusch. de visitat.
lib. 2. cap. 14. num. 12. ad fin. Zerol. in prax. Episc.
par. 1. §. Iuspatronatus, vers. 33. Azeued. lib. 1. tit. 4.
lib. 1. num. 6. Garz. de Benef. par. 5. cap. 1. nu. 604.
circa fin. Rinc. in prax. for. Eccl. par. 1. cap. 152.
nu. 3. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 5. cap. 28. col. 2.
vers. item, iuspatronatus est profanũ, Cened. lib. 1.
quæst. canon, quæst. 22. nu. 11. circa fin. vers. eam
tamen elegantissimè probat. Masuer. in tract. de
concurs. & elect. dignit. requis. 8. lib. 5.
2 Et quidquid in contrarium † sit de rigore iuris,
prout tenẽt *Lambert. Paul. Hieronym.* & alij plu-
res rationibus nõ contemnẽdis, & egregiè exami-
nauit Reuerendissimus Dominus meus Decanus
in decisione in prima instantia in hac causa facta
22. Maij 1623. tamen Domini, vltra quòd etiam
hæc opinio in iure fundatur optimis rationibus, ex
tribus alijs dicebant, non esse ab ea recedendum.
3 Primò, quia non solum † est communior, sed etiam
æquior, vt aduertit *Garz. vbi supra nu. 8. & 9.* &
est etiam Ecclesiæ magis fauorabilis, vt in puncto,
fuit optima ratione consideratum in *Volaterrana*
Capellaniæ 7. Maij 1607. coram bo. mem. Cardin.
4 *Lancellotto*. Secundò, quia semper Rota † in his
terminis illam sequuta fuit, vt in *decis. 574. par. 1.*
diuers. vbi quòd fuit bis decisum in vna *Pistorien.*
coram bo. me. Sarmiento, idem in fortioribus ter-
minis resoluit in dicta *Volaterrana*, & tandem in
Neoastren. Capellaniæ coram eod. Reuerendiss. Do-
mino meo Decano, quæ est decis. 680. num. 2. par. 2.
5 *recent.* Tertiò tandem, † quia cum opinione Rotæ
concurrit etiam obseruantia Cancellariæ Aposto-
licæ, vt constitit Dominis ex notabilibus Cancel-
lariæ datis.

Præterea fuit animaduersum, multò minus in
casu nostro recedendum esse ab opinione Rotæ,
ex quo iuspatronatus non fuit relictum Confra-
ternitati, in quibus terminis regulariter loquuntur
6 ferè omnes vtriusque sequaces, sed † fuit relictũ
Custodibus Confraternitatis, ita quòd ipsi soli Cu-
stodes, sine Confraternitate præsentant, in quibus
etiam terminis loquuntur prædictæ *decisiones 574.*
par. 1. diuers. & d. decis. in Volaterrana Capella-
7 *niæ*. Vndè solum est habenda ratio, † Custodum,
qui sunt laici, non autem Confraternitatis, vt benè
aduertit Rota in eadem *decis. 574. nu. 8.* prout nec
8 est habenda ratio loci, quia non locus, sed † Cu-
stodes principaliter seorsim fuerunt considerati,
eorumque legalitas contemplata, vt benè *Bald.*
in l. si quis 36. §. in omnibus, nu. 19. C. de episc. audi.

Ex quibus facili negotio tolluntur rationes cõ-
trariæ opinionis; nam ad illam præcipuam, quòd
9 hæc Confraternitas est addita loco pio, † & quòd
ille locus fuit contemplatus, illiusq. intuitu ius-
patronatus Custodibus relictum, *l. annua, §. titia,*
ff. de ann. leg. l. 2. ff. de reb. dub. & Menoch. lib. 4.
præsumpt. 502. n. 21. respondet *Rota in d. dec. 574.*
dicto nu. 8. & pleniùs in dicta *Volaterrana Capel-*
laniæ; quòd imò in hoc, & similibus casibus iuspa-
tronatus relinquitur Prioribus, aut Custodibus
Confraternitatum intuitu officij, aut dignitatis,
prout illa laicis conueniunt, & dari solent, & sic
10 non intuitu Ecclesiæ; licèt sit † benè verũ, quòd
beneficium fundatum intuitu Ecclesiæ, quæ sunt
diuersa; & præterea respondetur, quòd quidquid
sit de prædictis, non tollitur, quin testator esset lai-
cus, & iuspatronatus fundatum de bonis seculari-
bus, & relictum Custodibus, qui sunt laici, prout
etiam Confraternitas est laicorum, & quòd testa-
tor principaliter ad hæc respectũ habuerit, quam-
uis etiam concurrat aliqualis respectus ad Eccle-
11 siam, quæ ideò ad discernendum, † An iuspatro-
natus sit laicale, vel Ecclesiasticum, sunt potius at-
tendenda, *Felin. vbi supra, Mohed. decis. 9. de iu-*
repatr. & Crescent. decis. 9. eod. tit.
12 Neque obstat, † *tex. in d. l. annua, §. titia*, quia
ibi ex mente testatoris legatum factum, ministris
templi fuit simul relictum etiam templo insepa-
rabiliter, prout colligitur ex verbis tex. in quibus
legitur, quod legatum fuit factum copulatiuè Sa-
cerdoti, & Hierophylaco, qui Præpositus erat re-
bus sacris, quasi Princeps sacrorũ, *Alex. ab Alex.*
lib. 5. dier. genial. cap. 17. & ibi *Alciat.* Vndè, quia
13 illi totum templum † representabant, propterea
legatum ei factum, templo factum censetur, prout
14 etiam legatum factum Episcopo † censetur Ec-
clesiæ factum, *cap. requisisti, de testam.* & ibi *Abb.*
& Couar. in casu autem nostro Custodes, vt ad
sensum patet, non representant locum, quinimò
nec totam Confraternitatem, & propterea lega-
15 tum † eis relictum non censetur Ecclesiæ factũ,

vt

vt in simili *Couar. de legato Canonicis facto, loco supra citato nu.* 10. Vndè non intrat etiam dispositio *tex. in d. l. 2. ff. de reb. dub.* quia vt benè *Couar.*
16 ibidem idcircò legatum ibi factum† ciuibus censetur factum Ciuitati, quia in ciuibus tota Ciuitas repræsentatur.

17 Minus facit, quòd Confraternitas sit † de foro Ecclesiastico, & quòd Custodes debeant in eo cõueniri, quia hoc non facit, quòd iuspatronatus Custodibus competens sit Ecclesiasticum, alioquin non esset dare in Beneficijs Ecclesiasticis aliquod iuspatronatus laicale, quia etiam quilibet patro-
18 nus laicus solum, vt notum est coram † Iudice Ecclesiastico potest conueniri pro patronatu laicali. Vndè non obstat etiam, quod hoc iuspatronatus spectaret anteà ad Capitulũ S. Laurentij, quia
19 eo ipso, quòd per concordiam fuit † legitimè acquisitum Custodibus secularibus, qui etiam existunt in quasi possessione præsentandi, fuit effectũ laicale *ex Mohed. & Cresc. vbi supra*, prout etiam
20 vice versa si iuspatronatus est penes † laicum cum primum transit ad Ecclesiam efficitur Ecclesiasticum.

Non etiam releuat *decis. 8. de iurepatr. in antiq.* vbi quòd iuspatronatus beguinarum est Ecclesia-
21 sticum, quia † ex quo beguinæ illæ, licèt seculares religiosè viuebant ac habitu religioso amictæ incedebant, potiùs decisio illa retorquetur, *Felin. in d. tract. quand. liber. Apost. vbi supra.* Alia verò difficultas excitata super prætensa incapacitate Francisci reiecta fuit ad aliam disputationem.

Et ità decisum vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Gerundeñ Iurisdictionis.

Die Veneris 11. Februarii 1628.

ARGVMENTVM.

Ius statuendi, & disponendi respectu celebrationis Missarum, & aliorum piorum suffragiorum Ecclesiæ relictorum spectat ad Abbatem, & Capitulum priuatiuè quoad Beneficiatos.

SVMMARIVM.

1 *Missarum celebratio, & alia pia suffragia relicta Ecclesiæ, ius circa ea statuendi, ad quem spectet, & num. 3.*
Abbas vnà cum capitulo repræsentãt Ecclesiam. num. 1.
2 *Beneficiati solum Ecclesiæ inseruiunt.*
3 *Administratio circa celebrationem missarum, & aliorum piorum suffragiorũ relictorũ Ecclesiæ, priuatiuè spectat ad Abbatem, & Capitulum.*
4 *Administratio, & iurisdictio sunt diuersa.*
5 *Laudum est stricti iuris, & ideo non debet extendi de casu ad casum.*
6 *Ius statuendi si spectet ad iurisdictionem nihil commune habet cum administratione.*
7 *Præscriptio quando excludatur.*

DECISIO CXLV.

DVBITAVI, An ius statuendi, & disponendi, tam respectu celebrationis Missarum, quàm aliorum piorum suffragiorum Ecclesiæ relictorum ad ipsum Abbatem, & Capitulum, spectet priuatiuè, quo ad Beneficiatos, seu Protectores anniuersariorum communium, & DD. affirmati-
1 uè responderunt, quia † cum dicta celebratio Missarum, & alia pia suffragia, relicta sint Ecclesiæ, quam Abbas vnà cum Capitulo repræsentant, nõ
2 autem ipsis Beneficiatis, † qui solum inseruiunt Ecclesiæ, vt in puncto de Ecclesia Gerunden. dicit *Cas. de Grass. decis. 4. de his quæ fiunt à Prælat. Caputaq. decis. 84. par. 1. Rot. in recent. par. 1. decis. 83. nu. 7.* Propterea sequitur, quod sola admini-
3 stratio spectet † ad Abbatem, & Capitulum, priuatiuè ad ipsos Beneficiatos vt in decisionibus modo allegatis, & fuit dictum in hac causa 12. Decemb. 1622. coram me.

Nec refert quod ex laudo sit communicata administratio anniuersariorum Beneficiatis, quia
4 hæc administratio, † & iurisdictio sunt diuersa, &
5 cum laudum † sit stricti iuris, non debet extendi de casu ad casum, quare cum ius statuendi spe-
6 ctet ad iurisdictionem, † nihil commune habet cũ administratione, vt fuit ponderatum coram me in dicta *decis. in hac causa 12. Decemb. 1622. quam Rota secuta fuit 4. Decemb. 1624. in causa Vicen. legatorum coram R. P. D. meo Merlino*; & cum verba laudi sint clara parum referunt prætensæ ordinationes factæ à Protectoribus, cum nõ doceant de præscriptione, *Mantic. decis. 56. num. 9.* de qua nec potest doceri, cum semper excludatur per di-
7 spositiones, † & statuta facta à Capitulo, iura inferiora habente, *Castren. cons. 179. nu. 4. col. 3. in fin. & col. 4. lib. 1. Aym. cons. 27. nu. 2.* & fuit latè deductum in causa *Burgi S. Sepulchri iurisdictionis 3. Martij 1626. coram bo. me. Buratto*.

Et ita conclusum in nimiam contumaciam Beneficiatorum, & Protectorum, &c.

§ *Quamplures decisiones in hac causa annotaui infra ad decisionem 279. par. 2.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Cordubeñ dimidiæ Portionis.

Die Veneris 11. Februarii 1628.

ARGVMENTVM.

In hac decisione habes plures casus, in quibus Rota solet denegare remissoriam. Item etiam qualiter probetur sanguinis puritas, vel impuritas.

SVMMARIVM.

1 *Purus, quilibet præsumitur donec contrarium non probetur.*
2 *Remissoria non conceditur in materia obiectiua sine fumo.*
3 *Remissoria calumniosè petitur, quando in partibus fuerunt examinati quamplures testes, cum*

præsu-

præsumatur facta ea probatio, quæ melius fieri poterat.

4 *Remissoria denegatur, quando numerus testium fuit effrenatus.*
Examen testium de Iure non admittitur supra 40. testes. num. 4.

5 *Remissoria non datur propter timorem potentiæ.*

6 *Remissoria necessariò tendere debet ad detegendum falsitatem, & periurium testium.*

8 *Remissoria denegatur, quando articuli sunt irreuelantes, aut improbabiles, aut calumniosi.*

9 *Remissoria non conceditur quando articuli dati, iam fuerunt in partibus dati, & testes super illis fuerunt examinati.*

10 *Remissoria non datur, quãdo insurgit præsũptio, quod articuli sint potius imaginati, quàm veri.*

11 *Et hoc maximè procedit post testium publicationem, & didicita testimonia.*

12 *Mulier quinquagenaria significat pro re mirabili, & de raro contingentibus habetur.*

13 *Remissoria non conceditur ad probandam rem inuerisimilem, & quasi impossibilem.*

14 *Probationibus per scripturas magis standum est, quàm per testes.*

15 *Puritatis, vel impuritatis nec minima probatio desumi potest ex habitatione in vno loco, vel alio ciuitatis.*

16 *Impuritatis fama probatur ex sola fama, & existimatione.*

17 *Et dicta probatio redditur irreuelans, si probetur fama in contrarium.*

18 *Fama redditur suspecta, si originem habuit à causis non probabilibus.*

DECISIO CXLVI.

CVM contra D. Ioannem Rubium de Herrera prouisum Apostolicum de dimidia portione in Ecclesia Corduben fuisset in partibus declaratum, ei obstare statutũ dictæ Ecclesiæ super puritate sanguinis; Rota in gradu appellationis, reuocando sententiam de partibus, pronunciauit, dictũ statutum ei non obstare; non solum quia habet
1 pro se regulam. Quod † quisque purus præsumatur, dum nõ probatur contrarium ad *l. ab ea parte, ff. de probat.* & in his terminis *Mantic. decis. 274. nu. 1. & Rot. decis. 182. nu. 4. par. 1. recent.* sed etiã quia ex probationibus per Iudices deputatos à Capitulo Corduben. in prima instantia, & alijs deinde in gradu appellationis in Curia factis, benè prout de Iure requiritur, constitit eum esse sanguine purum, nullaq. labe Iudæorum aut Maurorum infectum, vt fuit latè firmatum *in decisionibus 27. Iunij, & 15. Decembris 1625. coram bo. me. Patriarcha Hierosolymitano.* Sed cùm hodie commissa mihi appellatione causa à dicta sententia Rotali Capitulũ Corduben. instaret pro remissoria ad faciendas desuper nouas probationes, dubitaui; An illi sit concedenda; & fuit negatiuè resolutũ.

Et moti fuerunt Domini ex pluribus, quæ Rota passim ad denegandam remissoriam attendere cõ-
2 sueuit: Et I. quia materia † est obiectiua, in qua sine fumo remissoria concedi non solet. *Verall. decis. 60. 62. & 63. par. 3. Put. decis. 18. de dilat. Rot. decis. 212. nu. 5. & 6. par. 1. recent,* quæ loquitur in his terminis. II. quia in partibus per Iudices fuerunt examinati nonaginta testes, & vltra, vndè
3 præsumitur facta ea probatio, † quæ melius fieri poterat; & consequenter hæc noua facultas probandi præsumitur calumniosè peti *Crau. cõs. 134. nu. 3. Aegid. decis. 38. post princ. Verall. decis. 63. par. 3. Greg. XV. decis. 414. nu. 1.* III. quia nume-
4 rus † testium examinatorum fuit effrænatus, cùm de Iure non admittatur examen testium supra 40. *cap. cum causam,* & ibi *glos. verb. effrænatam de testib. & cap. latores de Cleric. excom. ministr.*
5 IV. quia datur fumus † quòd in alijs examinibus in Ciuitate Corduben. fuit incussus metus nonnullis testibus, qui pro puritate deponebant, & quòd scripturæ originales non apud Notariũ, sed penès Capitulum custodiebantur; vndè detegitur potentia Capituli in futurum *Caputaq. decis. 50. nu. 6. par. 3.* V. & vltimò, quia cùm remissoria ne-
6 cessariò † tendat ad detegendam falsitatem, & periurium testium, qui super puritate deposuerunt, etiam ex hoc capite meritò remissoria denegatur: tùm quia non datur fumus falsitatis; tum etiam
7 quia stat præsumptio † pro puritate, de qua testes deponunt: prout in simili fuit resolutũ in *Ianuen. pecuniaria 5. Iunij 1613. coram bo. me. Vbaldo.*

Sed illud magis ad denegandam remissoriam apud Dominos vrgebat, quòd articuli in actis dati,
8 † super quibus remissoria petitur, aut sunt irreuelãtes, aut improbabiles, aut demũ euidenter calumniosi, vt ex eorum singulari discussione apparet.

In primo enim articulo ponitur, Ioannem esse filium Sebastiani, & Beatricis; in secundo quòd d. Sebastianus fuit filius Didaci, & Theresiæ, & in tertio quod d. Beatrix fuit filia Alphonsi, & Isabellæ. Qui articuli in hoc non negantur; & fuerunt iam in partibus dati, & super illis examinati per prædictos iudices Capituli testes circiter 80. &
9 consequenter frustra † super eisdem petitur nouũ examen *Caputaq. decis. 66. par. 3.* In eo verò quòd d. Articuli vlterius continent, videlicet d. Theresiam auiam Ioannis paternam fuisse cognominatam de Palma, & Isabellam auiam eiusdem maternam fuisse cognominatam de Cordoua, non carent suspicione calumniæ; cum enim in articulis de partibus fuerit positum, & probatum Theresiam fuisse cognominatam de Soria, & Nauarrette, Isabellam verò de Morales, & sic aliter circa
10 idem, quàm in nouis articulis; indè insurgit † præsumptio, articulos nouos esse potiùs imaginatos, quàm veros: itaut propterea remissoria non sit dãda, prout in simili *Greg. XV. dec. 211. n. 4. & 5. vbi addit.* Et tantò magis † post testiũ publicationẽ, & didicita testificata *cap. fraternitatis, & c. intimauit de testib. Auth. At qui semel C. de probat. Farin. de testib. q. 73. nu. 68. Greg. XV. dec. 497. & 583. nu. 1.*

Quartus articulus, qui continet d. Isabellam fuisse filiam Ioannis Gonzalez vltra quod detegitur suspectus ex depositione testium examinatorũ de anno 1604. qui deponunt eam fuisse filiam Michaelis de Morales, quibus testibus quamuis examinatis ad perpetuam rei memoriam, & parte nõ citata multũ detulit, Rota in decisionibus bo. me. Patriarchæ, ex quo fuerunt recepti in tempore nõ suspecto: ad huc dictis testibus circumscriptis, hic articu-

articulus non solùm inuerisimilis est, sed etiam improbabilis videtur: quandoquidem prædictus Ioannes Gonzalez erat iam defunctus quando de anno 1486. fuit de hæresi condemnatus, vt legitur in inscriptione habitellià Capitulo compulsati. Vndè si dicta Isabella fuisset eius filia, haberet hodie si viueret circiter 150. annos, & Beatrix filia Isabellæ, & mater Ioannis, (quæ adhuc viuit, & nõ excedit annos octoginta, vt dicũt testes, qui illam in infantili ætate cognouerunt) haberet ad minus centum annos, & esset genita in quinquagesimo anno ætatis prædictæ Isabellæ eius matris; & tamen † mulierem quinquagenariam gignere pro re mirabili, & de raro cõtingentibus tradit *tex. in l. si maior C de legitim hæred. Tiraq. de legib. Connub. lib. 6. nu. 21.* ad probandum autem rem inuerisimilem, & quasi impossibilem † remissoria non datur *Imol. in cap. quia verisimile sub num. 1. vers. quandoque est tanta, &c.* vbi etiam *Abb. num. 2. vers. quandoque verisimilitudo est maxima, &c. de præsumpt. Greg. XV. dec. 414 nu. 3. cum seqq.*

12

13

Quintus articulus, in quo habetur, quod Didacus Fernandez auus Ioannis paternus fuit filius Gundisalui de Rubio similiter visus fuit Dominis suspectus, & inuerisimilis; quia ex testibus, & fide inquisitionibus Corduben. necnon ex quodam instrumento publico antiquo, de quibus in Summ. Ioannis num. 10 clarè apparet d. Didacum fuisse filium Matthæi Rubio; prout etiam fuit firmatum in vtraque *dec. bo. me. Manzanedo.* Quibus † probationibus vti per scripturas sine dubio magis standum est, quàm futuris testium Capituli depositionibus, *glos. in cap. 1. verb. in scriptis de censib. in 6. Rota decis. 582. nu. 6. par. 1 recent.* & fuit millies decisum.

14

Et hinc etiam emanat irreuelantia sexti articuli continentis quòd prædictus Gundisalius erat Iudæus, quia esto quòd fuerit talis, non releuaret, cum Ioannes ab eo non descendat. prout etiam ex eadem ratione est irreleuans septimus articulus, in quo ponitur, quòd Ioannes Gonzalez fuit hæreticus; quia (vt supra dictum est) Isabella auia Ioannis materna, non fuit eius filia, sed Michaelis.

Octauus articulus, qui continet hæreses Alphonsi de Herrera, Ferdinandi Lopez, Theresiæ Diaz, & Catharinæ Sanchez, & quòd eorum habitelli, vulgò Benedictini hodie pro rostris habentur in claustris Ecclesiæ Corduben. similiter non releuat, quia dato, quòd prædicti fuerint tales, & vt prætenditur ideo condemnati; dum non ponitur, ex quo capite, & in quo gradu Ioannem attingunt, eum non afficiunt.

Neque obstat prætensio, quòd dictus Alphonsius fuerit auus maternus Ioannis; quia quamuis eius auus maternus nuncuparetur etiam Alphonsus de Herrera, tamen constat quòd non est idẽ, sed alius ab eo, de quo cantat articulus: ille enim fuit condemnatus, & combustus de anno 1486. & sic ab annis 142. & præterea erat penitus oculis orbatus, vt legitur in inscriptione habitelli à Capitulo compulsati: Alphonsus verò auus maternus Ioannis viuebat 40 ab hinc annis, quẽ cognouerũt testes, qui vlterius deponunt eum fuisse sani visus.

Nonus articulus cantat habitationem familiæ Ioannis in via Aurificum Ciuitatis Corduben. qui ideò detegitur suspectus, ex quo testes Capituli deponunt, parentes Ioannis habitasse in via del Batanero: & in omnem casum non releuat, quia † ex habitatione in vno, vel alio loco eiusdem Ciuitatis, desumi non potest, nec minima probatio puritatis vel impuritatis, vt fuit sæpiùs resolutum *Mantic. decis. 274. num. 9.*

15

Decimus, & vltimus articulus, qui tendit ad probandam famam impuritatis, quæ, vt contenditur, probatur † ex sola fama, & existimatione, iuxt *glos. in l. 1. ff. de probat. Marsil. in l. de minore, §. plurimum num. 88 ff. de quæst. Auendan. in suo, Dictionario verb. Iudios, & Ioann. Gutier. pract. quæst. ciuil. lib. 3. quæst. 14. num. 17.* redditur † irreleuans ex quo fuit probata fama in contrarium, vt in his terminis dixit *Rota decis. 493. num. 12. & seqq. par. 1. recent.* & alibi sæpiùs Et tantò magis, quia fama, de qua in dicto articulo, quando probaretur, præsumeretur orta ex materia prædictorum articulorum; quæ ideò esset † etiam suspecta vti originata ex causis non probabilibus *Bald. in l. diffamari num. 2. & 3. C. de ingen. & manumiss. Alex. cons. 72. num. 13. in fin. lib. 1.* & in puncto famæ super impuritate *Mantic. d. decis. 274 num 9.*

16

17

18

Neque obstat, quod dicebatur testes de partibus non fuisse examinatos ad instantiam Capituli, sed Ioannis, quia imò fuerunt examinati ex officio à Iudicibus deputatis à Capitulo, qui vt videre est in depositionibus fuerunt diligentissimi Inquisitores; ex quibus Domini vnanimi consensu denegarunt remissoriam.

Et ita vtraque parte informante, &c.

§ *Infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones sub diebus 28. Iunij 1628. & 1. Iulij 1630. coram R. P. D. Merlino sunt decis. 202. & 404.*

REV.^MO P. D. COCCINO DECANO.

Toletana Iurispatronatus.

Die Veneris 11. Februarij 1628.

ARGVMENTVM.

Transactio super bonis ad Maioratum spectantibus facta in præiudicium vocatorum non substinetur, & hoc maximè quando testator prohibuit expressè quamcunque alienationem illorum, & licet transactio liget hæredes transigentis, non tamen præiudicat vocatis.

SVMMARIVM.

1 *Transactio, est inualida, quæ fit in præiudicium vocatorum.*
2 *Et cum sit inualida potest impugnari.*
3 *Alienationis nomine venit etiam transactio.*
4 *Alienatio, quando est prohibita, tunc quis multo magis potest venire contra transactionem.*
5 *Probare concludenter quis tenetur fundamentum suæ intentionis.*

Res

6 *Res iudicata, quando adest, non dicitur res controuersa.*
7 *Sententia præsumitur iusta, & recta.*
8 *Fundator potest sibi, & successoribus reseruare iuspatronatus, & conditiones apponere.*
9 *Reseruatio beneplaciti Apostolici intelligenda est, quatenus sit necessaria.*
10 *Beneplacitum Apostolicum spatio 30. annorum præsumitur interuenisse, & num. 18.*
11 *Dos ab initio fundationis iurispatronatus assignata, præsumitur sufficiens.*
12 *Hæredes non possunt venire contra factum testatoris.*
13 *Filij habent beneficium abstinendi ab hæreditate paterna.*
14 *Fundamentum intentionis est probandum.*
15 *Actus æquiuoci necessariò non inferunt aditionem hæreditatis, sed debent esse certi.*
16 *Ratificatio vt operetur, requiritur, quod ratificans sciat tenorem, & circumstantias facti, & num 17.*
19 *Beneplaciti Apostolici præsumptio, quod interuenerit, quid operetur.*
20 *Transactio non potest impugnari, nisi prius restitutis ex transactione receptis.*
21 *Text. in l. si diuersa C. de transactione, quando procedat.*
22 *Ex transactione recepta possunt retineri ex alia causa.*

DECISIO CXLVII.

DOMINI recedētes in hac parte à resolutis coram me die 26. Februarij superioris anni, censuerunt, transactionem non obstare; quia cum sit facta super bonis ad maioratum spectantibus, in
1 præiudicium vocatorum non sustiuetur ad *text in cap. 1. §. vassallus il 3. de feud. fuer. controu. int. dom. & agnat. vbi Isern. & Afflict. nu. 47. Pin. ll. in l. 1. nu. 46. vers. igitur, & num. 50. vers. 8. limitatio C. de bon. matern. in 3. par. Bero. cons. 68. n. 61. lib. 2. Molin. de primog. Hispan. lib. 4. cap. 9. num. 7. & seq. Peregr. de fideicom. art. 40. nu. 123. & seq. Fusar. de substit. quæst. 562. num. 1. & 14. Gregor. Lopez in l. 10. tit. 26. par. 4. in glos. in verb. vendiendo col. 2. vers. sed an possit quæst. 45. Ant. Gomez in l. 40. Tauri, nu. 86. Melch. Palaez de maior. par. 4. quæst. 22. num. 1. & per tot. Gam. decis. Lusit. 84. num. 1. decis. 418. num. 11. & ibi adden. num. 6. apud san. mem. Greg.* Et ideo Anna tanquam vocata iure proprio, & ex persona, ac iudicio Roderici fundatoris dictam transactionem
2 † potest impugnare *Tob. Non. cons. 5. num. 11. & cons. 39 num. 7. Paris. cons. 23. num. 203. lib. 1. Gramatic. decis. 93. num. 12. & 13. Viu. decis. 56. nu. 2. lib. 1.* Accedente præsertim voluntate, & mandato eiusdem Roderici, qui expresse prohibuit non solùm quamcunque bonorum dicti maioratus alienationem, cuius appellatione negari non potest,
3 quin † veniat transactio, de qua agitur *l. non solum C. de prædijs min. Pereg. d. art. 40. num. 123.* cum remittat bona ad maioratum deuoluta propter non adimpletas à Monialibus conditiones appositas in donatione, sed etiam voluit aduersus præfatas conditiones nullam competere dispen-
4 sationem; ac propterea tantò magis † potest Anna venire contra factum defuncti, qui per viam transactionis rem expressè alienari prohibitam alienauit. *Peregr. vbi sup. art. 22. num. 75.* & dictas conditiones contra voluntatem, & mandatum fundatoris remisit.

Non obstant igitur, quæ pro validitate dictæ transactionis fuerunt deducta. Et primò, quòd dicta transactio tanquam vtilis, & sic facta ex iusta causa, & bona fide sustinetur etiam super bonis maioratui, fideicommisso, aut cuicunque prohibitioni de non alienando suppositis, quæ vtilitas, & consequenter bona fides, & iusta causa, ex eo apparent; primò, quia in dicta transactione fuit firmatus patronatus etiam ad fauorem successorum Roderici, qui videbatur posse controuerti stante prima donatione, in qua illum ad sui vitam tantùm reseruauerat; secundò, quia Matthæus transigens recepit pro se, & successoribus in patronatu medietatem cuiusdam Molendini. Tertiò, quia Moniales se obligarunt ad receptionē vnius puellæ sine dote de familia ipsorum transigentium, & in patronatu successorum perpetuis futuris temporibus. Quartò, & denique, quia exemit se, & successores ab onere supplendi redditus pro suffi-
5 cientibus alimentis 20 Monialium fundent † suam intentionem in hac prætensa vtilitate, debent illam concludenter probare, *l. qui accusare, C. de eden. cum vulgar.* quæ concludens probatio ex prædictis non resultat, immò euidenter constat de læsione, quia quoad primum dici non potest, quòd
6 patronatus esset controuersus, † cū pro illo adesset res iudicata faciens rem claram, manifestam, & indubitabilem, *c. vestra, & c. fin. de cohab. cleric. Bar. in l. 1. in princ. quæst. 1. ff. de nou. oper. nun.*
7 quæ præsumitur, † & recta *Alex. cons. 123. num. 4. & cons. 136 num. 24. lib. 2.*

Nec poterat controuerti ex eo, quod in prima
8 donatione fundator † illum sibi reseruauerit ad sui vitam, quia illum postea reseruauit etiam successoribus in conditionibus appositis in secunda donatione, quas conditiones potuit illi apponere *c. verum, & ibi Canon. de condit. apposit. c. dilecti, vbi Abb. in 3. notab. de donat. Felin. in c. cum venerabilis num. 39. vers. nota 3. de except. Lambert. de iurepat. par. 1. lib. 1. quæst. 9. art. 4. num. 3. vers. 3. vero casu.*

Nec obstat, quòd non constet de beneplacito Apostolico, sub quo fundator sibi reseruauerat fa-
9 cultatem apponendi dictas conditiones, † quia vel non requirebatur, nisi quatenus de iure erat necessarium. *Put. decis. 44 lib. 2. in correct. Gabr. cons. 92. num. 5. lib. 2. Rot. decis. 404. num. 6. par. 2. recent. Seraph. decis. 1017. num. 7. & 1319. num. 2.* Et ex deductis constat, quòd non erat necessariū,
10 vel quatenus fuisset necessarium ex † cursu tanti temporis vltra 30 annos interuenisse præsumitur, *glos. in cap. peruenit, & ibi Imol. num. 10. & 12. de empt. & vendit. Seraph. decis. 1228. num. 1. & apud san. mem. Greg. decis. 52 num. 2.*

Quoad secundum circa receptionem medietatis Molendini, cuius quinta pars solummodo antea debebatur patronis, aduertendum est, quòd Matthæus vltra remissionem, quæ prætenditur ab

ipso facta Monialibus de omnibus decimis bonorum donatorum, accollauit in se onus celebrationis duarum Missarum qualibet hebdomada, & in omnem casum dicta medietas non est correspectiua ad ius, quod aliunde etiam fuit remissum in dicta transactione.

Quo verò ad receptionem vnius puellæ de familia sine dote, euidenter patet, quòd illa non erat correspectiua ad prælationem, quæ competebat xx. puellis de eadem familia quatenus habiles adfuissent pro ingressu Monasterij.

Et tandem liberatio patronorum ab onere supplendi redditus pro alimentis Monialium non est habenda in consideratione, quia quicquid sit an patroni tenerentur ad dictum supplementum, certum est, quod si concludenter non probetur talis
11 insufficientia redditùum dotis, † illa ab initio fundationis sufficiens præsumitur *cap. nemo 109. de consec. dist. 1. Calderin. cons. 10 post med. cons. pro parte contraria de prob. san. mem. Greg. decis. 483. num. 6. Verall. decis. 62. par. 1.* de qua probatione visum fuit Dominis, sufficienter non constare. Et in omnem euẽtum, quamuis fundator voluerit, quòd numerus Monialium non excederet xx. non ideo tamen sequitur, quòd voluerit præcisè cogere Moniales ad dictum numerum adimplendum, ita vt propterea possit considerari talis insufficientia redditùum.

Non obstat secundò, quòd Anna sit filia, & hæres Ioannis filij Matthæi Aui respectiuè transigentium, & ideo non possit dictam transactionem
12 tanquam illorum factum † impugnare, *l. cum à matre C. de rei vendic. & in punct. Rot. apud san. mem. Greg. d. decis. 418. nu. 5.* quod procedit etiam in hærede hæredis. *Rot. d. decis. 285. num. 3. par. 1. recent.* Quia quoad personam Matthæi transigentis cessat omnis difficultas, cum ex instrumento publico constet, Ioannem filium dicti Matthæi, & Annæ patrem illius hæreditatem repudiasse; quo verò ad personam Ioannis patris, qui dictam transactionem ratificauit, cum Anna neget, se illius hæredem, talis non præsumitur, nisi quoad ea, in quibus est fauor ipsius, quod sit hæres, non in alijs, nisi constet, quod expresè se immiscuerit, propter
13 † beneficium abstinendi, quod filijs competit *l. si filius, qui patri, ff. de vulg. & pupill. l. nam nec emancipatus, ff. de legat. 1. Alexan. cons. 34. num. 5. lib. 1.* Ideoque Monialibus incumbit onus proban-
14 di, illam esse talem, cum † sit fundamentum suæ intentionis *Innoc. in cap. super his, num. 10. vers. sed arg. cons. de accus. Bart. in l. illa num. 5. ff. de verb. oblig.* cum alijs per *Natt. cons. 199 num. 9. volum. 1.*

Nec officiunt prætensi actus hæreditarij, de quibus testes videntur deponere, quia cum sint circa bona, in quibus Anna succedit iure maioratus, vt deponunt alij testes in Summario num. x. & sic ex iudicio, & vocatione Roderici fundatoris, non autem ex persona patris, & transigentium, & tanquam illorum hæredes sunt æquiuoci, nec inferunt
15 necessariò aditionem † paternæ hæreditatis, quæ tamen per actus certos debet probari, *l. gerit, & l. pro hæred. & ibidem DD ff. de acquir. hæred.*

Non obstat tertiò, quod Anna possidendo medietatem molendini, de qua dictũ est, tacitè approbauerit transactionem, quia cum pars fructuum eiusdem molendini pertineret ad patronos, & successores in maioratu, habuit iustam causam credendi perceptionem fructuum dictæ medietatis ad se pertinere iure maioratus, non autem transa-
16 ctionis, & ideo non † potest ex hoc inferri ad transactionis ratificationem, quæ in hoc casu non potuisset induci, nisi Anna sciuisset tenorem, & circumstantias transactionis *Aym. cons. 197. num. 14. Surd. cons. 49. num. 33. Rot. decis. 66. num. 3. par. 2. recent.* Quæ tamen scientia non probatur, sed his
17 accedit, quod Anna intra legitimum † tempus restitutionis de anno 1623. renunciauit expresè omnibus, quæ sibi vigore dictæ transactionis obuenerant ad *text. in l. 1. & 2. C. si maior fact.*

Non obstat quartò prætensa obseruatio 30. an-
18 norum, ex qua secundum † stylum Rotæ resultat præsumptio confirmationis Apostolicæ, quia primò de illa non constat, nec testes, qui dantur, percutiunt tempus post, sed ante transactionem.

Et in omnem euentum dicta præsumptio suffragaretur, si nullitas transactionis deduceretur ex
19 defectu dictæ confirmationis, sed cum † aliunde deducatur, vt patet, non tollit defectus, & nullitates aliunde prouenientes.

Non obstat denique, quod non possit impugna-
20 ri transactio † nisi prius restitutis ex transactione receptis, *l. si diuersas, C. de transact. Rot. in punct. apud san. mem. Greg. d. decis. 418. num. 9.* Quia secundùm opinionem, quam passim sequitur *Rota, vt videre est apud eundem san. me. Greg. dec. 271. num. 16. & ibi latè adden. num. 28.* quibus potest addi *decis. 111. num. 3. par. 1. diuers.* dispositio dicti
21 textus † non habet locum quotiescunque agitur ad nullitatem transactionis, vt in hoc casu, quia tunc potest agi ad nullitatem transactionis, priusquam fiat restitutio accepti, quamuis postquam detecta est nullitas, non potest agi ad exequutionem, nisi prius facta restitutione, vt benè declarauit Rota in Mediolan. legati 15. Decemb. 1593. coram Gyptio, quam restitutionem Anna est parata facere, quotiescunque constiterit ex alio iure sibi non competere retentionem eorum, quę apud
22 ipsã esse prætendunt iure transactionis, † quæ retentio competit, quoties constat recepta ex transactione, deberi ex alia causa, vt in dicta *dec. 111. num. 4. par. 1. diuers.*

Et ita conclusum vtraque parte informante.

§ *Infra in eadem causa adest alia decisio 17. Febr. 1628. coram eodem Coccino, est decisio 210. & in sequenti parte adest alia sub die 15. Febr. 1631. coram eodem decis. 1.*

REV. P. D. MERLINO.

Piscien. Capellæ.

Die Lunæ 14. Februar. 1628.

ARGVMENTVM.

Possessio, quãdo capi non possit absq; vitio attentatorum, & maximę in beneficialibus.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Lis ad effectum attentatorum non extinguitur per mortem rei.*
2 *Secus tamen est, per mortem actoris.*
3 *Iudicium, quando est duplex, tunc quilibet est actor, & reus.*
4 *Ad possessionem obtinendam si partes agant, tunc quilibet est actor, & reus.*
5 *Reo mortuo, actor tenetur dirigere actionem contra interesse putantes.*
6 *Actor, mortuo reo non potest capere possessionem rei controuersa propria auctoritate citra vitium attentatorum.*
7 *Lis dum pendet in Rota, quis non potest adire alium iudicem, nec ab eo, aliquod mandatum obtinere, sed debet expectare Rotæ iudicium, & sententiam.*
8 *Possessio litigiosa apprehendi non potest absque vitio attentatorum.*
9 *Beneficium non dicitur litigiosum, quando lis non est super titulo, sed super possessione.*
10 *Attenta ad hoc, vt intrent, opus non est, quod lis sit super titulo, sed sufficit, quod sit super possessione, quæ ea pendente fuerit apprehensa.*

DECISIO CXLVIII.

DOMINI perstiterunt in decisis ex deductis in decisione.*

Quibus non fuit visum obstare, quod licèt ad
1 effectum † attentatorum lis non extinguatur per mortem rei dumtaxat, extincta tamen remaneat
2 † per mortem actoris iuxta tradita per *Lancell. de attent. lit. pend. par. 2. cap. 4. in præfat. num 263. & seqq.* Nam placuit responsio quòd in casu proposito vterque collitigans erat actor, & reus.

Horatius enim vti prouisus Apostolicus agebat pro executione suæ prouisionis, & excipiendo cõtra Cosmum, seseq. illi opponendo controuertebat patronatum, Cosmus verò vti præsentatus à patronis petebat institutionẽ, & excipiebat contra Horatium impugnando eius prouisionem Apostolicã,
3 & sic † iudicium erat quodammodo duplex, & quilibet erat actor, & reus diuersis respectibus, vt in simili habetur, *l. inter cohæredes, §. qui familiæ herciscundæ ff. famil. herciscund. & in l. in tribus istis iudicijs, ff de iudic.*

Imò respectu possessionis vterque absolutè erat
4 actor, cum neuter possideret, † sed ambo agerent ad possessionem ipsam obtinendam, & ideo quoad illam lis per mortem Cosmi non fuit extincta, vt per *Lancell. vbi sup. num 263. & 265.* Sed Hora-
5 tius superstes † tenebatur actionem dirigere contra interesse putantes, vt loquitur *Io. Andr. in cap. 2. vt lit. pend. 17 6. & declarat Bellamer. decis. 156. incipit mortuo actore &c.* non autem potuit
6 propria † auctoritate, non expectata Iudicis sententia possessionem ipsam citra vitium attentatorum apprehendere, vt dicitur in decisione ex traditis per *Lancell. d. cap. 4. in præfat. n. 271. & seqq.*

Nec quidquam facit, quod Horatius possessionem acceperit vigore mandati obtenti à Vicario,
7 quoniam cum lis † penderet in Rota, non potuit adire Vicarium, nec ab eo mãdatum aliquod obtinere, sed debuit expectare Rotæ iudicium, & sententiam.

Non obstat, quòd possessio esset vacans, quoniã vltra responsiones datas in decisione, fuit etiam
8 dictum satis esse, quòd illa fuerit † litigiosa ad effectum, vt apprehendi non potuerit absque vitio attentatorum, *Præpos. in cap. bonæ num. 18. vers. vel aliter potest solui de appellat. Mohed. decis. 4. vt lit. pend.*

Neque etiam visum fuit obstare, quòd lis non
9 esset super titulo beneficij, † sed solùm super possessione, & consequenter beneficium ipsum non esset litigiosum *Cassad. decis. 6. num. 2. de rescript & decis. 4. vt lit. pend.*

Nam quicquid sit an hoc in facto sit verum, fuit
10 responsum ad effectum † attentatorum opus non esse, quòd lis sit super titulo, sed sufficere, quòd sit super possessione, quæ illa pendente fuit apprehensa *tot. tit. vt lit. pend.* nihil innouetur *Bellamer. in cap. fin. nu. 11. eod. tit. & in cap. cum M. Ferrarien. nu. 22. de constit. & ibi etiam Henric. Boich. §. reuocatis. nu. 2. Butr. nu. 58. Abb. nu. 32. & Rip. nu. 193. Anchar. in cap. ex parte. num. 4. versic. 3. opponit de arbitr. et ibi etiã Card. n. 3. et 4*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

* *Est decisio 123. supra in hac parte.*

EMIN.MO, ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Meleuitana Prioratus Nauarræ.

Die Veneris 18. Februarij 1628.

ARGVMENTVM.

Eques Hierosolymitanus, qui est debitor communis Aerarij, tempore smutitionis non potest consequi Dignitates, Commendas, & officia, & qualiter probetur, quod sit debitor.

SVMMARIVM.

1 *Debitor Ciuitatis non potest creari officialis.*
2 *Dies interpellat pro homine, & nu. 15.*
3 *Libris Officialium creditur in illis rebus, quæ spectant ad eorum officium.*
4 *Negatiua quod quis non sit debitor, non probatur ex vno libro tantum,*
5 *Cum ista negatiua non probetur, nisi fiat requisitio in omnibus libris.*
6 *Fides æquiuoca non probat.*
7 *Debitum an probetur ex sequestro.*
8 *Obligatus soluere non satisfacit deponendo.*
9 *Pecunia incontanti vbi requiruntur, non suffragatur apocha fideiussoria depositum.*
10 *Procurator ad exigendum non tenetur de non exactis, nisi sit in culpa in non exigendo.*
11 *Exactoris diligentia in dubio præsumitur.*
12 *Exactor, si adueniente die solutionis non adhibet diligentias, dicitur negligens.*
13 *Casus præsumptus, quando comprehendatur in statuto.*
14 *Hierosolymitanæ Religionis stylus est procedere sine figura iudicij, & sine scriptis, & in voce, num. 16.*

DECISIO CXLIX.

PETENTI D. Equiti Carolo de Monreal adiudicationem Prioratus Nauarræ, vacantis per obitum Prioris Ximenez, contra D. Equitem Martinum de Redin possessorem, denegarũt Domini adiudicationem ob eius incapacitatẽ ratione debiti tempore Smutitionis cum Ærario Hierosolymitano, statuta enim Religionis 24. & 26. de communi Ærario disponunt, quod Eques debitor cõmunis Aerarij tempore Smutitionis, non possit consequi Dignitates, Commendas, & Officia ea ratione, vt Equites debitores quanto citius ob exclusionis timorem à Commendis, & Dignitatibus soluant ærario, vt possit magnitudinem, & onera huius nobilissimæ Religionis sustinere;
1 qua etiam ratione † debitor Ciuitatis non potest creari Officialis, *l.1. C. de debit Ciuit. li.11. Mastr. de Magistr. lib.2. cap. 12. nu. 49. Capiblanc. in tract. de Baron. secundum nouam impressionem pragmat.* 10. *num.* 114. *in fin.*

Quod Eques Carolus tempore smutitionis sub die 27. Octobris 1625. esset, & nunc etiam sit debitor librarum 324.16. & rubrorum 800. frumenti, probatur, quia cum in solidatione computorũ sub die 12. Septembris 1624. dicatur: *Si faccia buona la partita di libre 324.16. proceduta dal prezzo di rubbia 406. di formento, poiche non li ricuperò, si come deue farlo constare al Riceuitore di Nauarra in termine di dieci mesi, che non lo facendo se li doueranno caricare. E per le rubbia 800. di formento, che si doueuano ricuperare dalli lauoratori, si dà il detto termine di dieci mesi al detto Monreal d'hauer fatto constare al Riceuitore di Nauarra, come non fu pagato da alcuno; altrimenti passato detto termine, & non hauendo complito, ne sarà caricato*; consequenter cum dictus Eques Monreal intra decem menses non fecerit constare coram receptore de non exactione, vtique decem mensibus elapsis, qui expirabant 13. Iulij 1625. remansit debitor Religionis, cum
2 dies † interpellet pro homine *l. magnam C. de cõtrab. stipulat. l.2. C. de iure emphyt. cap. potuit. de locat. Ias. in l. si ex legati causa. num. 14. ff. de verb. oblig. Roland. cons. 98. nu. 9. lib. 2. Decian. cons. 84. num. 4. & 5. lib. 2.*

Vltra quòd iam sub dicta die 12. Septembris Eques Monreal apparet debitor in solidatione computorum, in quibus licet fiant bonæ duæ partitæ libr. 324 16. & rubr. 800. frumenti, tamen hoc fit, vt infra decem menses debeat constare de non exactione, & sic elapso termino sine iustificatione nõ exactionis, d. duæ partitæ debitæ remãserunt accẽsæ, & nihilominus reperitur facta descriptio in libris, vt in summ. num. 14. qui probant
3 † debitum ad fauorem Religionis, *Seraph. decis. 1390. in princ. & nu. 2. & fuit dictum in Campanien. Prioratus 18. Maij 1618. coram bon. mem. Archiepiscopo Dunozet, & in Aquitan. Prioratus 19. April. 1624. coram R.P.D. meo Pirouano.*

Non obstat fides Secretarij dicẽtis, sub diebus smutitionis, & electionis Equitem Carolum de Monreal non apparere debitorem, quia non inde
4 coarctatur † negatiua, quod non sit debitor in alijs libris, seu alibi, vt fuit dictum in supradicta *Aquitanien. Prioratus 24. April. 1624. coram*
5 *R.P.D. meo Pirouano.* talis enim † negatiua tunc remanet probata, quando fit perquisitio in omnibus libris, *Ruin. cons. 35. num. 19. lib. 1. Aym. cons. 112. nu. 7. Seraph dec. 1307. nu. 3* quare cum ipsemet Secretarius det aliam fidem de debito, fides
6 † anterior vti æquiuoca non prodest, *cap. in præsentia. de probat. l. non hoc. C. vnd. legit. l. neque natales. C. de prob.*

7 Coadiuuatur probatio † debiti ex sequestro de mense Augusti 1626. adhuc durante super fructibus Commendæ Equitis Caroli, qui reuocationem procurasset, si non remansisset debitor.

Non obstat depositum, quia illud fuit in quodã Torqueo aureo, & in quadam apoca fideiussoria, ac fuit restitutum, & cum statuta 24. & 26. de cõmuni ærario requirant solutionem, & statutum 2. velit pecunias incontanti, illis non fuit satisfactũ,
8 obligatus † soluere non satisfaciat deponendo, *Bart. in l. item liberatur. §. primo. ff. quib. mod. pign. vel hypot. solu. Rot. decis. 623. num. 2. par. 1. diu. & dec. 102. n. 1. par. 2. recent.* & vbi requirũ-
9 tur † pecuniæ incontanti, non suffragatur depositum apocæ fideiussoriæ, & Torquei aurei, *l. 2. §. mutui. ff. si cert. pet. l. item illa. §. fin. ff. de constit. pecun. l. sitchum. §. fin. ff. de solut. Gabr. cõs. 155. nu. 29. & 30. lib. 1. Ruin. cons. 65. nu. 10. lib. 2. Surd. decis. 30. nu. 9. Greg. dec. 347. nu. 19.* & ideo restitutio depositi fuit facta.

Non obstat, quòd hoc non sit debitum propriũ Caroli, nec sit contractum cum communi ærario, sed proueniat ex administratione Prioratus facta viuente Priore Ezpelleta; tum quia post obitum Ezpelletæ Carolus remansit debitor ærarij ratione spolij Ezpelleta, ad ærarium spectantis, vt in *Statuto 20. de verb. signif.* tum quia Eques Carolus fuit receptor Religionis in eodem Prioratu, vt cõstat ex fide Secretarij ærarij à mense Maij 1613. vsque ad mensem Maij 1619. & propterea adueniẽte obitu Ezpelletæ de anno 1617 cessauit administratio, & procura nomine Ezpelletæ, & successit administratio nomine receptoriæ, & communis ærarij, & vti receptor tenebatur exigere pecunias, & frumentum ex spolio Ezpelletæ tãquam iura ærarij, vt in *Statut. 39. de com. ærar.*

Nec facit, quòd huiusmodi debitum sit contractum ex quo Carolus tanquam receptor non exegerit credita Ezpelletæ, & propterea non sit ve-
10 rum debitum ipsius, cum procurator † ad exigẽdum non teneatur de non exactis, nec illa veniant in restitutione reliquatus, nisi adsit culpa in non exigendo, *Socc. sen. cons. 149. num. 1. l. 1. Rot. Ianuen. decis. 76. num. 8. Caputaq. decis. 266. par. 1.*
11 & diligentia † exactoris in dubio præsumatur, *Rota Ianuen. d. decis. 76. num. 9.* quia fuit responsum, quod statutum 50. de communi ærario mandat, quod si receptores erunt negligentes in exigẽdo, teneantur de proprio nisi faciant debitas diligentias, de quibus faciãt legitimè apparere, vbi enim receptor adueniente die solutionis nõ adhibet di-
12 ligentias, † est negligens, & periculum ad ipsum pertinet, *Rota decis. 253. num. 3. par. 1. rec. Becc. cons. 105. num. 25. Eugen. cons. 73. nu. 22.* Vnde hoc

hoc statutum facit debitum proprium, & in hoc casu, quo est factum debitum proprium, requirit quod doceatur legitimè de debitis diligentijs, &
23 sic cum constet † de voluntate statuentium, iste casus comprehenditur, *Fulgos. cons. 179. versic. circa primum*, iuncta præsertim declaratione ordinationis 77. de communi ærario, quod omnia, & singula statuta aduersus debitores cõmunis ærarij sancita rigorosius, & seuerius comprehendant receptores in proprio munere negligentes.

Nec placuit Dominis, quòd cum in solidatione computorũ dicatur, *che non lo facendo se li doueranno caricare, e passato detto termine, non hauendo complito, ne sarà caricato*, ideò requireretur citatio, & declaratoria, & descriptio in libris. Primò, quia aut Eques Carolus exegit, & est verè debitor, & intrãt statuta de debitore incapaci, quæ non requirunt nec citationem, nec monitionem, nec declaratorium, nec descriptionem in libris,
14 sed sat est, quod Eques sit debitor, & de stylo † Religionis Hierosolymitanæ proceditur sine figura iudicij, sine scriptis, & in voce, vt in *Statut. 1. de consil.* Secundò, quia tempore solidationis Carolus erat constitutus debitor, sed vt mitius ageretur cum eo, fuit præfixus terminus decem mensiũ ad probandum pecunias, & frumentum non exegisse, quo tempore elapso debitum remansit ac-
15 censum, & dies † interpellabat. Tertiò, quia adest descriptio in libris.

Aut non exegit, & intrat aliud statutum, & ordinatio Religionis supradicta, quod receptor negligens faciat debitũ proprium, & comprehendatur sub omnibus statutis editis contra debitores ærarij, nisi fecerit diligentias debitas, & de illis
16 legitimè docuerit, & huiusmodi statutum, † & ordinatio non requirit citationem, vel monitionem, vel descriptionẽ in libris, vt in *Statut 21. de verb. signific. & in statut. 50. de comm. ærar.*

Nec ex eo, quòd distinctè, & diuisim fuerint solidata computa receptoriæ à computis administrationis Prioratus, sequitur, quod non possit agi pro isto debito tanquam pro debito receptoriæ, nam non censetur sublatum statutum de receptoribus, cum ista distinctio fuerit facta pro faciliori intelligentia, & non vt tollerentur dispositiones statutariæ cum præiudicio Religionis, immò Camera computorum noluit sibi præiudicare, dum iniunxit onus Equiti Carolo probandi coram receptore Nauarræ ad eius manus non peruenisse pecunias, & frumentum, quod in substantia est conforme statuto de receptoribus, qui debent adhibere diligentias debitas in exactione, & de illis legitimè docere in eorum computis, vt in supradicto statut. 50.

Non obstat solutio scutorum quinque, quia illa fuit pro soldea, & pro adæquatione alterius computi.

Et ita fuit vtraq; parte informante resolutũ, &c.

§ *Supra in eadem causa adest alia decisio sub die 8. Martij 1627. coram eodem bo. me. Card. Virili. est decisio 43. & infra adest alia sub die 14. Iunij 1628. coram eodem, est decisio 186. in Addit. habetur altera sub die 11. Ianuarij 1627.*

Decis. Rot. Rom. Par. I. Pauli Rubei.

REV.MO P. D. COCCINO.

Cæsaraugustana Lectoriæ.

Die Lunæ 21. Februarii 1628.

ARGVMENTVM.

Ecclesia Regularis, si secularizetur, & officiũ Lectoriæ sacræ Scripturæ sit erectum in Canonicatum cum assignatione præbendæ Canonicalis, an si Episcopus Lectori assignauerit ab immemorabili tempore salariũ, postea etiam teneatur ad illud præstandum.

SVMMARIVM.

1 *Lectoratus Ecclesiæ Regularis, si sit erectus in Canonicatum, cum assignatione præbendæ Canonicalis, an sufficienter videatur prouisum Lectori pro illius mercede. nu. 2.*
3 *Itaut ratione salarij, nihil aliud possit prætendere, cum in erectione Canonicatus, sit ei impositum onus legendi.*
4 *Immemorabilem, qui pro se habet, potest allegare meliorem titulum de mundo.*
5 *Fundationis titulus est aliorum magis proficuus, & vtilis.*
6 *Immemorabilis virtus quæ sit.*
7 *Cessante causa, cessat effectus.*
8 *Canonici alicuius Ecclesiæ, si aliquid assignant de eorum præbendis Lectori, per prouisionem sibi factam de beneficio, statim resoluitur huiusmodi assignatio.*
9 *Episcopus tenetur ordinato sine titulo præstare substentationem, quousque illum de beneficio prouiderit.*
10 *Pater dotando filiam facit cessare legatum pro dote, ex quo cessat causa legati.*
11 *Præseruatio operatur, vt omnia iura primæua integra remaneant.*
12 *Etiam si statum antiquum expressè non sit reseruatum.*
13 *Institutio Canonicatus Lectoralis cum assignatione præbendæ, & onere legendi an faciat cessare salarium illi officio antea debitum.*
14 *Text. in c. quia nonnulli, de magistr. & ibi Doct. intellectus.*
15 *Assignatio, vel debitum, quando est necessarium, si cesset ratio assignationis, vel debiti cessat etiã ipsa assignatio vel debitum.*
16 *Text. in c. Episcopus de præben. declaratur.*
17 *Episcopus tenetur substentare promotum sine titulo, ne cogatur in dedecus Ordinũ mendicare.*
18 *Text. in l. filia legatorum. C. de legat. intellectus.*
19 *Nouatio tunc dicitur inducta, quando præexistẽs prima obligatio transfunditur in secundam, & num. 20.*
21 *Alias, si prima non perimatur, secunda dicitur venire cumulatiuè, quæ primam non tollit.*
22 *Nouatio fit etiam si contractus se compatiuntur, & num. 27.*
23 *Nouatio dicitur inducta per superuenientiam nouæ causæ relatiua ad primam quando illa illatio fit circa idem & num. 24.*

DECISIO CXLIX.

PETENTI D. Equiti Carolo de Monreal adiudicationem Prioratus Nauarræ, vacantis per obitum Prioris Ximenez, contra D. Equitem Martinum de Redin possessorem, denegarūt Domini adiudicationem ob eius incapacitatē ratione debiti tempore Smutitionis cum Ærario Hierosolymitano, statuta enim Religionis 24. & 26. de communi Ærario disponunt, quod Eques debitor cōmunis Aerarij tempore Smutitionis, non possit consequi Dignitates, Commendas, & Officia ea ratione, vt Equites debitores quanto citius ob exclusionis timorem à Commendis, & Dignitatibus soluant ærario, vt possit magnitudinem, & onera huius nobilissimæ Religionis sustinere;
1 qua etiam ratione † debitor Ciuitatis non potest creari Officialis, *l. 1. C. de debit. Ciuit. li. 11. Mastr. de Magistr. lib. 2. cap. 12. nu. 49. Capiblanc. in tract. de Baron. secundum nouam impressionem pragmat. 10. num. 114. in fin.*

Quod Eques Carolus tempore smutitionis sub die 27. Octobris 1625. esset, & nunc etiam sit debitor librarum 324. 16. & rubrorum 800. frumenti, probatur, quia cum in solidatione computorū sub die 12. Septembris 1624. dicatur: *Si faccia buona la partita di libre 324. 16. proceduta dal prezzo di rubbia 406. di formento, poiche non li ricuperò, si come deue farlo constare al Riceuitore di Nauarra in termine di dieci mesi, che non lo facendo se li doueranno caricare. E per le rubbia 800. di formento, che si doueuano ricuperare dalli lauoratori, si dà il detto termine di dieci mesi al detto Monreal d'hauer fatto constare al Riceuitore di Nauarra, come non fu pagato da alcuno; altrimenti passato detto termine, & non hauendo complito, ne sarà caricato;* consequenter cum dictus Eques Monreal intra decem menses non fecerit constare coram receptore de non exactione, vtique decem mensibus elapsis, qui expirabant 13. Iulij 1625. remansit debitor Religionis, cum
2 dies † interpellet pro homine *l. magnam C. de cōtrah. stipulat. l. 2. C. de iure emphyt. cap. potuit. de locat. Ias. in l. si ex legati causa. num. 14. ff. de verb. oblig. Roland. cons. 98. nu. 9. lib. 2. Decian. cons. 84. num. 4. & 5. lib. 2.*

Vltra quòd iam sub dicta die 12. Septembris Eques Monreal apparet debitor in solidatione computorum, in quibus licet fiant bonæ duæ partitæ libr. 324. 16. & rubr. 800. frumenti, tamen hoc fit, vt infra decem menses debeat constare de non exactione, & sic elapso termino sine iustificatione nō exactionis, d. duæ partitæ debitæ remāserunt accēsæ, & nihilominus reperitur facta descriptio in libris, vt in summ. num. 14. qui probant
3 † debitum ad fauorem Religionis, *Seraph. decis. 1390. in princ. & nu. 2. & fuit dictum in Campanien. Prioratus 18. Maij 1618. coram bon. mem. Archiepiscopo Dunozet, & in Aquitan. Prioratus 19. April. 1624. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Non obstat fides Secretarij dicētis, sub diebus smutitionis, & electionis Equitem Carolum de Monreal non apparere debitorem, quia non inde
4 coarctatur † negatiua, quod non sit debitor in alijs libris, seu alibi, vt fuit dictum in supradicta *Aquitanien. Prioratus 24. April. 1624. coram*
5 *R. P. D. meo Pirouano.* talis enim † negatiua tunc remanet probata, quando fit perquisitio in omnibus libris, *Ruin. cons. 35. num. 19. lib. 1. Aym. cons. 112. nu. 7. Seraph. dec. 1307. nu. 3.* quare cum ipsemet Secretarius det aliam fidem de debito, fides
6 † anterior vti æquiuoca non prodest, *cap. in præsentia. de probat. l. non hoc. C. vnd. legit. l. neque natales. C. de prob.*

7 Coadiuuatur probatio † debiti ex sequestro de mense Augusti 1626. adhuc durante super fructibus Commendæ Equitis Caroli, qui reuocationem procurasset, si non remansisset debitor.

Non obstat depositum, quia illud fuit in quodā Torqueo aureo, & in quadam apoca fideiussoria, ac fuit restitutum, & cum statuta 24. & 26. de cōmuni ærario requirant solutionem, & statutum 2. velit pecunias incontanti, illis non fuit satisfactū,
8 obligatus † soluere non satisfaciat deponendo, *Bart. in l. item liberatur. §. primo. ff. quib. mod. pign. vel hypot. solu. Rot. decis. 623. num. 2. par. 1. diu. & dec. 102. n. 1. par. 2. recent.* & vbi requirū-
9 tur † pecuniæ incontanti, non suffragatur depositum apocæ fideiussoriæ, & Torquei aurei, *l. 2. §. mutui. ff. si cert. pet. l. item illa. §. fin. ff. de const. pecun. l. Stichum. §. fin. ff. de solut. Gabr. cōs. 155. nu. 29. & 30. lib. 1. Ruin. cons. 65. nu. 10. lib. 2. Surd. decis. 30. nu. 9. Greg. dec. 347. nu. 19.* & ideo restitutio depositi fuit facta.

Non obstat, quòd hoc non sit debitum propriū Caroli, nec sit contractum cum communi ærario, sed proueniat ex administratione Prioratus facta viuente Priore Ezpelleta; tum quia post obitum Ezpelletæ Carolus remansit debitor ærarij ratione spolij Ezpelleta, ad ærarium spectantis, vt in *Statuto 20. de verb. signif.* tum quia Eques Carolus fuit receptor Religionis in eodem Prioratu, vt cōstat ex fide Secretarij ærarij à mense Maij 1613. vsque ad mensem Maij 1619. & propterea adueniēte obitu Ezpelletæ de anno 1617 cessauit administratio, & procura nomine Ezpelletæ, & successit administratio nomine receptoriæ, & communis ærarij, & vti receptor tenebatur exigere pecunias, & frumentum ex spolio Ezpelletæ tāquam iura ærarij, vt in *Statut. 39. de com. arar.*

Nec facit, quòd huiusmodi debitum sit contractum ex quo Carolus tanquam receptor non exegerit credita Ezpelletæ, & propterea non sit ve-
10 rum debitum ipsius, cum procura or † ad exigēdum non teneatur de non exactis, nec illa veniant in restitutione reliquatus, nisi adsit culpa in non exigendo, *Socc. sen. cons. 149. num. 1. l. 1. Rot. Ianuen. decis. 76. num. 8. Caputaq. decis. 266. par. 1.*
11 & diligentia † exactoris in dubio præsumatur, *Rota Ianuen. d. decis. 76. num. 9.* quia fuit responsum, quod statutum 50. de communi ærario mandat, quod si receptores erunt negligentes in exigēdo, teneantur de proprio nisi faciant debitas diligentias, de quibus faciāt legitimè apparere, vbi enim receptor adueniente die solutionis nō adhibet di-
12 ligentias, † est negligens, & periculum ad ipsum pertinet, *Rota decis. 253. num. 3. par. 1. rec. Becc. cons. 105. num. 25. Eugen. cons. 73. nu. 22.* Vnde hoc

hoc

hoc statutum facit debitum proprium, & in hoc casu, quo est factum debitum proprium, requirit quod doceatur legitimè de debitis diligentijs, &
13 sic cum constet † de voluntate statuentium, iste casus comprehenditur, *Fulgos. cons. 179. versic. circa primum*, iuncta præsertim declaratione ordinationis 77. de communi ærario, quod omnia, & singula statuta aduersus debitores cõmunis ærarij sancita rigorosius, & seuerius comprehendant receptores in proprio munere negligentes.

Nec placuit Dominis, quòd cum in solidatione computorũ dicatur, *che non lo facendo se li doueranno caricare, e passato detto termine, non hauendo complito, ne sarà caricato*, ideò requireretur citatio, & declaratoria, & descriptio in libris. Primò, quia aut Eques Carolus exegit, & est verè debitor, & intrãt statuta de debitore incapaci, quæ non requirunt nec citationem, nec monitionem, nec declaratorium, nec descriptionem in libris,
14 sed sat est, quod Eques sit debitor, & de stylo † Religionis Hierosolymitanæ proceditur sine figura iudicij, sine scriptis, & in voce, vt in *Statut. 1. de consil.* Secundò, quia tempore solidationis Carolus erat constitutus debitor, sed vt mitius ageretur cum eo, fuit præfixus terminus decem mensiũ ad probandum pecunias, & frumentum non exegisse, quo tempore elapso debitum remansit ac-
15 censum, & dies † interpellabat. Tertiò, quia adest descriptio in libris.

Aut non exegit, & intrat aliud statutum, & ordinatio Religionis supradicta, quod receptor negligens faciat debitũ proprium, & comprehendatur sub omnibus statutis editis contra debitores ærarij, nisi fecerit diligentias debitas, & de illis
16 legitimè docuerit, & huiusmodi statutum, † & ordinatio non requirit citationem, vel monitionem, vel descriptionẽ in libris, vt in *Statut 21. de verb. signific. & in statut. 50. de comm. ærar.*

Nec ex eo, quòd distinctè, & diuisim fuerint solidata computa receptoriç à computis administrationis Prioratus, sequitur, quod non possit agi pro isto debito tanquam pro debito receptoriæ, nam non censetur sublatum statutum de receptoribus, cum ista distinctio fuerit facta pro faciliori intelligentia, & non vt tollerentur dispositiones statutariæ cum præiudicio Religionis, immò Camera computorum noluit sibi præiudicare, dum iniunxit onus Equiti Carolo probandi coram receptore Nauarræ ad eius manus non peruenisse pecunias, & frumentum, quod in substantia est conforme statuto de receptoribus, qui debent adhibere diligentias debitas in exactione, & de illis legitimè docere in eorum computis, vt in supradicto statut. 50.

Non obstat solutio scutorum quinque, quia illa fuit pro soldea, & pro adæquatione alterius computi.

Et ita fuit vtraq; parte informante resolutũ, &c.

§ *Supra in eadem causa adest alia decisio sub die 8. Martij 1627. coram eodem bo. me. Card. Virili. est decisio 43. & infra adest alia sub die 14. Iunij 1628. coram eodem, est decisio 186. in Addit. habetur altera sub die 11. Ianuarij 1627.*

REV.^MO P. D. COCCINO.

Cæsaraugustana Lectoriæ.

Die Lunæ 21. Februarii 1628.

ARGVMENTVM.

Ecclesia Regularis, si secularizetur, & officiũ Lectoriæ sacræ Scripturæ sit erectum in Canonicatum cum assignatione præbendæ Canonicalis, an si Episcopus Lectori assignauerit ab immemorabili tempore salariũ, postea etiam teneatur ad illud præstandum.

SVMMARIVM.

1 *Lectoratus Ecclesiæ Regularis, si sit erectus in Canonicatum, cum assignatione præbendæ Canonicalis, an sufficienter videatur prouisum Lectori pro illius mercede. nu. 2.*
3 *Itaut ratione salarij, nihil aliud possit prætendere, cum in erectione Canonicatus, sit ei impositum onus legendi.*
4 *Immemorabilem, qui pro se habet, potest allegare meliorem titulum de mundo.*
5 *Fundationis titulus est aliorum magis proficuus, & vtilis.*
6 *Immemorabilis virtus quæ sit.*
7 *Cessante causa, cessat effectus.*
8 *Canonici alicuius Ecclesiæ, si aliquid assignant de eorum præbendis Lectori, per prouisionem sibi factam de beneficio, statim resoluitur huiusmodi assignatio.*
9 *Episcopus tenetur ordinato sine titulo præstare substentationem, quousque illum de beneficio prouiderit.*
10 *Pater dotando filiam facit cessare legatum pro dote, ex quo cessat causa legati.*
11 *Præseruatio operatur, vt omnia iura primaua integra remaneant.*
12 *Etiam si statum antiquum expresiè non sit reseruatum.*
13 *Institutio Canonicatus Lectoralis cum assignatione præbendæ, & onere legendi an faciat cessare salarium illi officio antea debitum.*
14 *Text. in c. quia nonnulli, de magistr. & ibi Doct. intellectus.*
15 *Assignatio, vel debitum, quando est necessarium, si cesset ratio assignationis, vel debiti cessat etiã ipsa assignatio vel debitum.*
16 *Text. in c. Episcopus de praeben. declaratur.*
17 *Episcopus tenetur substentare promotum sine titulo, ne cogatur in dedecus Ordinis mendicare.*
18 *Text. in l. filiæ legatorum. C. de legat. intellectus.*
19 *Nouatio tunc dicitur inducta, quando præexistens prima obligatio transfunditur in secundam, & num. 20.*
21 *Alias, si prima non perimatur, secunda dicitur venire cumulatiuè, quæ primam non tollit.*
22 *Nouatio fit etiam si contractus se compatiuntur, & num. 27.*
23 *Nouatio dicitur inducta per superuenientiam noua causa relatiua ad primam quando illa il-latio sit circa idem & num. 24.*

 25 Ca-

DECISIO CXLIX.

PETENTI D. Equiti Carolo de Monreal adiudicationem Prioratus Nauarræ, vacantis per obitum Prioris Ximenez, contra D. Equitem Martinum de Redin possessorem, denegarũt Domini adiudicationem ob eius incapacitatẽ ratione debiti tempore Smutitionis cum Ærario Hierosolymitano, statuta enim Religionis 24. & 26. de communi Ærario disponunt, quod Eques debitor cõmunis Aerarij tempore Smutitionis, non possit consequi Dignitates, Commendas, & Officia ea ratione, vt Equites debitores quanto citius ob exclusionis timorem à Commendis, & Dignitatibus soluant ærario, vt possit magnitudinem, & onera huius nobilissimæ Religionis sustinere;
1 qua etiam ratione † debitor Ciuitatis non potest creari Officialis, *l. 1. C. de debit. Ciuit. li. 11. Mastr. de Magistr. lib. 2. cap. 12. nu. 49. Capiblanc. in tract. de Baron. secundum nouam impressionem pragmat. 10. num. 114. in fin.*

Quod Eques Carolus tempore smutitionis sub die 27. Octobris 1625. esset, & nunc etiam sit debitor librarum 324. 16. & rubrorum 800. frumenti, probatur, quia cum in solidatione computorũ sub die 12. Septembris 1624. dicatur: *Si faccia buona la partita di libre 324. 16. proceduta dal prezzo di rubbia 406. di formento, poiche non li ricuperò, si come deue farlo constare al Riceuitore di Nauarra in termine di dieci mesi, che non lo facendo se li doueranno caricare. E per le rubbia 800. di formento, che si doueuano ricuperare dalli lauoratori, si dà il detto termine di dieci mesi al detto Monreal d'hauer fatto constare al Riceuitore di Nauarra, come non fu pagato da alcuno; altrimenti passato detto termine, & non hauendo complito, ne sarà caricato;* consequenter cum dictus Eques Monreal intra decem menses non fecerit constare coram receptore de non exactione, vtique decem mensibus elapsis, qui expirabant 13. Iulij 1625. remansit debitor Religionis, cum
2 dies † interpellet pro homine *l. magnam C. de contrah. stipulat. l. 2. C. de iure emphyt. cap. potuit. de locat. Ias. in l. si ex legati causa. num. 14. ff. de verb. oblig. Roland. cons. 98. nu. 9. lib. 2. Decian. cons. 84. num. 4. & 5. lib. 2.*

Vltrà quòd iam sub dicta die 12. Septembris Eques Monreal apparet debitor in solidatione computorum, in quibus licet fiant bonæ duæ partitæ libr. 324. 16. & rubr. 800. frumenti, tamen hoc fit, vt infra decem menses debeat constare de non exactione, & sic elapso termino sine iustificatione nõ exactionis, d. duæ partitæ debitæ remãserunt accẽsæ, & nihilominus reperitur facta descriptio in libris, vt in summ. num. 14. qui probant
3 † debitum ad fauorem Religionis, *Seraph. decis. 1390. in princ. & nu. 2. & fuit dictum in Campanien. Prioratus 18. Maij 1618. coram bon. mem. Archiepiscopo Dunozet, & in Aquitan. Prioratus 19. April. 1624. coram R.P.D. meo Pirouano.*

Non obstat fides Secretarij dicẽtis, sub diebus smutitionis, & electionis Equitem Carolum de Monreal non apparere debitorem, quia non inde
4 coarctatur † negatiua, quod non sit debitor in alijs libris, seu alibi, vt fuit dictum in supradicta *Aquitanien. Prioratus 24. April. 1624. coram*
5 *R.P.D. meo Pirouano.* talis enim † negatiua tunc remanet probata, quando fit perquisitio in omnibus libris, *Ruin. cons. 35. num. 19. lib. 1. Aym. cons. 112. nu. 7. Seraph. dec. 1307. nu. 3.* quare cum ipsemet Secretarius det aliam fidem de debito, fides
6 † anterior vti æquiuoca non prodest, *cap. in præsentia. de probat. l. non hoc. C. vnd. legit. l. neque natales. C. de prob.*

7 Coadiuuatur probatio † debiti ex sequestro de mense Augusti 1626. adhuc durante super fructibus Commendæ Equitis Caroli, qui reuocationem procurasset, si non remansisset debitor.

Non obstat depositum, quia illud fuit in quodã Torqueo aureo, & in quadam apoca fideiussoria, ac fuit restitutum, & cum statuta 24. & 26. de cõmuni ærario requirant solutionem, & statutum 2. velit pecunias incontanti, illis non fuit satisfactũ,
8 obligatus † soluere non satisfaciat deponendo, *Bart. in l. item liberatur. §. primo. ff. quib. mod. pign. vel hypot. solu. Rot. decis. 623. num. 2. par. 1. diu. & dec. 102. n. 1. par. 2. recent.* & vbi requirũ-
9 tur † pecuniæ incontanti, non suffragatur depositum apocæ fideiussoriæ, & Torquei aurei, *l. 2. §. mutui. ff. si cert. pet. l. item illa. §. fin. ff. de constit. pecun. l. sticbum. §. fin. ff. de solut. Gabr. cõs. 155. nu. 29. & 30. lib. 1. Ruin. cons. 65. nu. 10. lib. 2. Surd. decis. 30. nu. 9. Greg. dec. 347. nu. 19.* & ideo restitutio depositi fuit facta.

Non obstat, quòd hoc non sit debitum propriũ Caroli, nec sit contractum cum communi ærario, sed proueniat ex administratione Prioratus facta viuente Priore Ezpelleta; tum quia post obitum Ezpelletæ Carolus remansit debitor ærarij ratione spolij Ezpelletæ, ad ærarium spectantis, vt in *Statuto 20. de verb. signif.* tum quia Eques Carolus fuit receptor Religionis in eodem Prioratu, vt cõstat ex fide Secretarij ærarij à mense Maij 1613. vsque ad mensem Maij 1619. & propterea aduenĩete obitu Ezpelletæ de anno 1617. cessauit administratio, & procura nomine Ezpelletæ, & successit administratio nomine receptoriæ, & communis ærarij, & vti receptor tenebatur exigere pecunias, & frumentum ex spolio Ezpelletæ tãquam iura ærarij, vt in *Statut. 39. de com. ærar.*

Nec facit, quòd huiusmodi debitum sit contractum ex quo Carolus tanquam receptor non exegerit credita Ezpelletæ, & propterea non sit ve-
10 rum debitum ipsius, cum procura or † ad exigẽdum non teneatur de non exactis, nec illa veniant in restitutione reliquatus, nisi adsit culpa in non exigendo, *Socc. sen. cons. 149. num. 1. l. 1. Rot. Ianuen. decis. 76. num. 8. Caputaq. decis. 266. par. 1.*
11 & diligentia † exactoris in dubio præsumatur, *Rota Ianuen. d. decis. 76. num. 9.* quia fuit responsum, quod statutum 50. de communi ærario mandat, quod si receptores erunt negligentes in exigẽdo, teneantur de proprio nisi faciant debitas diligentias, de quibus faciãt legitimè apparere, vbi enim receptor adueniente die solutionis nõ adhibet di-
12 ligentias, † est negligens, & periculum ad ipsum pertinet, *Rota decis. 253. num. 3. par. 1. rec. Becc. cons. 105. num. 25. Eugen. cons. 73. nu. 22.* Vnde hoc

hoc statutum facit debitum proprium, & in hoc casu, quo est factum debitum proprium, requirit quod doceatur legitimè de debitis diligentijs, &
23 sic cum constet † de voluntate statuentium, iste casus comprehenditur, *Fulgos. cons.* 179. *versic. circa primum*, iuncta præsertim declaratione ordinationis 77. de communi ærario, quod omnia, & singula statuta aduersus debitores cõmunis ærarij sancita rigorosius, & seuerius comprehendant receptores in proprio munere negligentes.

Nec placuit Dominis, quòd cum in solidatione computorũ dicatur, *che non lo facendo se li doueranno caricare, e passato detto termine, non hauendo complito, ne sarà caricato*, ideò requireretur citatio, & declaratoria, & descriptio in libris. Primò, quia aut Eques Carolus exegit, & est verè debitor, & intrãt statuta de debitore incapaci, quæ non requirunt nec citationem, nec monitionem, nec declaratorium, nec descriptionem in libris,
14 sed sat est, quod Eques sit debitor, & de stylo † Religionis Hierosolymitanæ proceditur sine figura iudicij, sine scriptis, & in voce, vt in *Statut.* 1. *de consil.* Secundò, quia tempore solidationis Carolus erat constitutus debitor, sed vt mitius ageretur cum eo, fuit præfixus terminus decem mensiũ ad probandum pecunias, & frumentum non exegisse, quo tempore elapso debitum remansit ac-
15 censum, & dies † interpellabat. Tertiò, quia adest descriptio in libris.

Aut non exegit, & intrat aliud statutum, & ordinatio Religionis supradicta, quod receptor negligens faciat debitũ proprium, & comprehendatur sub omnibus statutis editis contra debitores ærarij, nisi fecerit diligentias debitas, & de illis
16 legitimè docuerit, & huiusmodi statutum, † & ordinatio non requirit citationem, vel monitionem, vel descriptionẽ in libris, vt in *Statut* 21. *de verb. signific. & in statut.* 50. *de comm. ærar.*

Nec ex eo, quòd distinctè, & diuisim fuerint solidata computa receptoriç à computis administrationis Prioratus, sequitur, quod non possit agi pro isto debito tanquam pro debito receptoriæ, nam non censetur sublatum statutum de receptoribus, cum ista distinctio fuerit facta pro faciliori intelligentia, & non vt tollerentur dispositiones statutariæ cum præiudicio Religionis, immò Camera computorum noluit sibi præiudicare, dum iniunxit onus Equiti Carolo probandi coram receptore Nauarræ ad eius manus non peruenisse pecunias, & frumentum, quod in substantia est conforme statuto de receptoribus, qui debent adhibere diligentias debitas in exactione, & de illis legitimè docere in eorum computis, vt in supradicto statut. 50.

Non obstat solutio scutorum quinque, quia illa fuit pro soldea, & pro adæquatione alterius computi.

Et ita fuit vtraq; parte informante resolutũ, &c.

§ *Supra in eadem causa adest alia decisio sub die* 8. *Martij* 1627. *coram eodem bo. me. Card. Virili, est decisio* 43. *& infra adest alia sub die* 14. *Iunij* 1628. *coram eodem, est decisio* 186. *in Addit. habetur altera sub die* 11. *Ianuarij* 1627.

Decis. Rot. Rom. Par. I. Pauli Rubei.

REV.MO P. D. COCCINO.

Cæsaraugustana Lectoriæ.

Die Lunæ 21. *Februarii* 1628.

ARGVMENTVM.

Ecclesia Regularis, si secularizetur, & officiũ Lectoriæ sacræ Scripturæ sit erectum in Canonicatum cum assignatione præbendæ Canonicalis, an si Episcopus Lectori assignauerit ab immemorabili tempore salariũ, postea etiam teneatur ad illud præstandum.

SVMMARIVM.

1 *Lectoratus Ecclesiæ Regularis, si sit erectus in Canonicatum, cum assignatione præbendæ Canonicalis, an sufficienter videatur prouisum Lectori pro illius mercede. nu.* 2.

3 *Itaut ratione salarij, nihil aliud possit prætendere, cum in erectione Canonicatus, sit ei impositum onus legendi.*

4 *Immemorabilem, qui pro se habet, potest allegare meliorem titulum de mundo.*

5 *Fundationis titulus est aliorum magis proficuus, & vtilis.*

6 *Immemorabilis virtus quæ sit.*

7 *Cessante causa, cessat effectus.*

8 *Canonici alicuius Ecclesiæ, si aliquid assignant de eorum præbendis Lectori, per prouisionem sibi factam de beneficio, statim resoluitur huiusmodi assignatio.*

9 *Episcopus tenetur ordinato sine titulo præstare sustentationem, quousque illum de beneficio prouiderit.*

10 *Pater dotando filiam facit cessare legatum pro dote, ex quo cessat causa legati.*

11 *Preseruatio operatur, vt omnia iura primæua integra remaneant.*

12 *Etiam si statum antiquum expressè non sit reseruatum.*

13 *Institutio Canonicatus Lectoralis cum assignatione præbendæ, & onere legendi an faciat cessare salarium illi officio antea debitum.*

14 *Text. in c. quia nonnulli, de magistr. & ibi Doct. intellectus.*

15 *Assignatio, vel debitum, quando est necessarium, si cesset ratio assignationis, vel debiti cessat etiã ipsa assignatio vel debitum.*

16 *Text. in c. Episcopus de preben. declaratur.*

17 *Episcopus tenetur sustentare promotum sine titulo, ne cogatur in dedecus Ordinis mendicare.*

18 *Text. in l. filia legatorum. C. de legat. intellectus.*

19 *Nouatio tunc dicitur inducta, quando præsistẽs prima obligatio transfunditur in secundam, & num.* 20.

21 *Alias, si prima non perimatur, secunda dicitur venire cumulatiuè, quæ primam non tollit.*

22 *Nouatio fit etiam si contractus se compatiuntur, & num.* 27.

23 *Nouatio dicitur inducta per superuenientiam noua causæ relatiua ad primam quando illa illatio fit circa idem & num.* 24.

DECISIO CXLIX.

PETENTI D. Equiti Carolo de Monreal adiudicationem Prioratus Nauarræ, vacantis per obitum Prioris Ximenez, contra D. Equitem Martinum de Redin possessorem, denegarũt Domini adiudicationem ob eius incapacitatẽ ratione debiti tempore Smutitionis cum Ærario Hierosolymitano, statuta enim Religionis 24. & 26. de communi Ærario disponunt, quod Eques debitor cõmunis Aerarij tempore Smutitionis, non possit consequi Dignitates, Commendas, & Officia ea ratione, vt Equites debitores quanto citius ob exclusionis timorem à Commendis, & Dignitatibus soluant ærario, vt possit magnitudinem, & onera huius nobilissimæ Religionis sustinere;
1 qua etiam ratione † debitor Ciuitatis non potest creari Officialis, *l.1. C. de debit. Ciuit. li. 11. Mastr. de Magistr. lib. 2. cap. 12. nu. 49. Capiblanc. in tract. de Baron. secundum nouam impressionem pragmat. 10. num. 114. in fin.*

Quod Eques Carolus tempore smutitionis sub die 27. Octobris 1625. esset, & nunc etiam sit debitor librarum 324. 16. & rubrorum 800. frumenti, probatur, quia cum in solidatione computorũ sub die 12. Septembris 1624. dicatur: *Si faccia buona la partita di libre 324. 16. proceduta dal prezzo di rubbia 406. di formento, poiche non li ricuperò, si come deue farlo constare al Riceuitore di Nauarra in termine di dieci mesi, che non lo facendose li doueranno caricare. E per le rubbia 800. di formento, che si doueuano ricuperare dalli lauoratori, si dà il detto termine di dieci mesi al detto Monreal d'hauer fatto constare al Riceuitore di Nauarra, come non fu pagato da alcuno; altrimenti passato detto termine, & non hauendo complito, ne sarà caricato;* consequenter cum dictus Eques Monreal intra decem menses non fecerit constare coram receptore de non exactione, vtique decem mensibus elapsis, qui expirabant 13. Iulij 1625. remansit debitor Religionis, cum
2 dies † interpellet pro homine *l. magnam C. de cõtrah. stipulat. l. 2. C. de iure emphyt. cap. potuit. de locat. Ias. in l. si ex legati causa. num. 14. ff. de verb. oblig. Roland. cons. 98. nu. 9. lib. 2. Decian. cons. 84. num. 4. & 5. lib. 2.*

Vltra quòd iam sub dicta die 12. Septembris Eques Monreal apparet debitor in solidatione computorum, in quibus licet fiant bonæ duæ partitæ libr. 324 16. & rubr. 800. frumenti, tamen hoc fit, vt infra decem menses debeat constare de non exactione, & sic elapso termino sine iustificatione nõ exactionis, d. duæ partitæ debitæ remãserunt accẽsæ, & nihilominus reperitur facta descriptio in libris, vt in summ. num. 14. qui probant
3 † debitum ad fauorem Religionis, *Seraph. decis. 1390. in princ. & nu. 2. & fuit dictum in Campanien. Prioratus 18. Maij 1618. coram bon. mem. Archiepiscopo Dunozet, & in Aquitan. Prioratus 19. April. 1624. coram R.P. D. meo Pirouano.*

Non obstat fides Secretarij dicẽtis, sub diebus smutitionis, & electionis Equitem Carolum de Monreal non apparere debitorem, quia non inde
4 coarctatur † negatiua, quod non sit debitor in alijs libris, seu alibi, vt fuit dictum in supradicta *Aquitanien. Prioratus 24. April. 1624. coram*
5 *R.P.D. meo Pirouano*, talis enim † negatiua tunc remanet probata, quando fit perquisitio in omnibus libris, *Ruin. cons. 35. num. 19. lib 1. Aym. cons. 112. nu. 7. Seraph dec. 1307. nu. 3* quare cum ipsemet Secretarius det aliam fidem de debito, fides
6 † anterior vti æquiuoca non prodest, *cap. in præsentia. de probat. l. non hoc. C. vnd. legit. l. neque natales. C. de prob.*

7 Coadiuuatur probatio † debiti ex sequestro de mense Augusti 1626. adhuc durante super fructibus Commendæ Equitis Caroli, qui reuocationem procurasset, si non remansisset debitor.

Non obstat depositum, quia illud fuit in quodã Torqueo aureo, & in quadam apoca fideiussoria, ac fuit restitutum, & cum statuta 24. & 26. de cõmuni ærario requirant solutionem, & statutum 2. velit pecunias incontanti, illis non fuit satisfactũ,
8 obligatus † soluere non satisfaciat deponendo, *Bart. in l. item liberatur. §. primo. ff. quib. mod. pign. vel hypot. solu. Rot. decis. 623. num. 2. par. 1. diu. & dec. 102. n. 1. par. 2. recent.* & vbi requirũ-
9 tur † pecuniæ incontanti, non suffragatur depositum apocæ fideiussoriæ, & Torquei aurei, *l. 2. §. mutui. ff. si cert. pet. l. item illa. §. fin. ff. de constit. pecun. l. stichum. §. fin. ff. de solut. Gabr. cõs. 155. nu. 29. & 30. lib. 1. Ruin. cons. 65. nu. 10. lib. 2. Surd. decis. 30. nu. 9. Greg. dec. 347. nu. 19.* & ideo restitutio depositi fuit facta.

Non obstat, quòd hoc non sit debitum propriũ Caroli, nec sit contractum cum communi ærario, sed proueniat ex administratione Prioratus facta viuente Priore Ezpelleta; tum quia post obitum Ezpelletæ Carolus remansit debitor ærarij ratione spolij Ezpelleta, ad ærarium spectantis, vt in *Statuto 20. de verb. signif.* tum quia Eques Carolus fuit receptor Religionis in eodem Prioratu, vt cõstat ex fide Secretarij ærarij à mense Maij 1613. vsque ad mensem Maij 1619. & propterea aduenĩete obitu Ezpelletæ de anno 1617 cessauit administratio, & procura nomine Ezpelletæ, & successit administratio nomine receptoriæ, & communis ærarij, & vti receptor tenebatur exigere pecunias, & frumentum ex spolio Ezpelletæ tãquam iura ærarij, vt in *Statut. 39. de com. ærar.*

Nec facit, quòd huiusmodi debitum sit contractum ex quo Carolus tanquam receptor non exegerit credita Ezpelletæ, & propterea non sit ve-
10 rum debitum ipsius, cum procuratur † ad exigẽdum non teneatur de non exactis, nec illa veniant in restitutione reliquatus, nisi adsit culpa in non exigendo, *Socc. sen. cons. 149. num. 1. l. 1. Rot. Ianuen. decis. 76. num. 8. Caputaq. decis. 266. par. 1.*
11 & diligentia † exactoris in dubio præsumatur, *Rota Ianuen. d. decis. 76. num. 9.* quia fuit responsum, quod statutum 50. de communi ærario mandat, quod si receptores erunt negligentes in exigẽdo, teneantur de proprio nisi faciant debitas diligentias, de quibus faciãt legitimè apparere, vbi enim receptor adueniente die solutionis nõ adhibet di-
12 ligentias, † est negligens, & periculum ad ipsum pertinet, *Rota decis. 253. num. 3. par. 1. rec. Becc. cons. 105. num. 25. Eugen. cons. 73. nu. 22.* Vnde hoc

hoc statutum facit debitum proprium, & in hoc casu, quo est factum debitum proprium, requirit quod doceatur legitimè de debitis diligentijs, &
13 sic cum constet † de voluntate statuentium, iste casus comprehenditur, *Fulgos. cons. 179. versic. circa primum*, iuncta præsertim declaratione ordinationis 77. de communi ærario, quod omnia, & singula statuta aduersus debitores cõmunis ærarij sancita rigorosius, & seuerius comprehendant receptores in proprio munere negligentes.

Nec placuit Dominis, quòd cum in solidatione computorũ dicatur, *che non lo facendo se li doueranno caricare, e passato detto termine, non hauendo complito, ne sarà caricato*, ideò requireretur citatio, & declaratoria, & descriptio in libris. Primò, quia aut Eques Carolus exegit, & est verè debitor, & intrãt statuta de debitore incapaci, quæ non requirunt nec citationem, nec monitionem, nec declaratorium, nec descriptionem in libris,
14 sed sat est, quod Eques sit debitor, & de stylo † Religionis Hierosolymitanæ proceditur sine figura iudicij, sine scriptis, & in voce, vt in *Statut. 1. de consil.* Secundò, quia tempore solidationis Carolus erat constitutus debitor, sed vt mitius ageretur cum eo, fuit præfixus terminus decem mensiũ ad probandum pecunias, & frumentum non exegisse, quo tempore elapso debitum remansit ac-
15 census, & dies † interpellabat. Tertiò, quia adest descriptio in libris.

Aut non exegit, & intrat aliud statutum, & ordinatio Religionis supradicta, quod receptor negligens faciat debitũ proprium, & comprehendatur sub omnibus statutis editis contra debitores ærarij, nisi fecerit diligentias debitas, & de illis
16 legitimè docuerit, & huiusmodi statutum, † & ordinatio non requirit citationem, vel monitionem, vel descriptionẽ in libris, vt in *Statut 21. de verb. signific. & in statut. 50. de comm. ærar.*

Nec ex eo, quòd distinctè, & diuisim fuerint solidata computa receptoriç à computis administrationis Prioratus, sequitur, quod non possit agi pro isto debito tanquam pro debito receptoriæ, nam non censetur sublatum statutum de receptoribus, cum ista distinctio fuerit facta pro faciliori intelligentia, & non vt tollerentur dispositiones statutariæ cum præiudicio Religionis, immò Camera computorum noluit sibi præiudicare, dum iniunxit onus Equiti Carolo probandi coram receptore Nauarræ ad eius manus non peruenisse pecunias, & frumentum, quod in substantia est conforme statuto de receptoribus, qui debent adhibere diligentias debitas in exactione, & de illis legitimè docere in eorum computis, vt in supradicto statut. 50.

Non obstat solutio scutorum quinque, quia illa fuit pro soldea, & pro adæquatione alterius computi.

Et ita fuit vtraq; parte informante resolutũ, &c.

§ *Supra in eadem causa adest alia decisio sub die 8. Martij 1627. coram eodem bo. me. Card. Virili. est decisio 43. & infra adest alia sub die 14. Iunij 1628. coram eodem, est decisio 186. in Addit. habetur altera sub die 11. Ianuarij 1627.*

Decis. Rot. Rom. Par. I. Pauli Rubei.

REV.^MO P. D. COCCINO.

Cæsaraugustana Lectoriæ.

Die Lunæ 21. Februarii 1628.

ARGVMENTVM.

Ecclesia Regularis, si secularizetur, & officiũ Lectoriæ sacræ Scripturæ sit erectum in Canonicatum cum assignatione præbendæ Canonicalis, an si Episcopus Lectori assignauerit ab immemorabili tempore salariũ, postea etiam teneatur ad illud præstandum.

SVMMARIVM.

1 *Lectoratus Ecclesiæ Regularis, si sit erectus in Canonicatum, cum assignatione præbendæ Canonicalis, an sufficienter videatur prouisum Lectori pro illius mercede. nu. 2.*
3 *Ita ut ratione salarij, nihil aliud possit prætendere, cum in erectione Canonicatus, sit ei impositum onus legendi.*
4 *Immemorabilem, qui pro se habet, potest allegare meliorem titulum de mundo.*
5 *Fundationis titulus est aliorum magis proficuus, & vtilis.*
6 *Immemorabilis virtus quæ sit.*
7 *Cessante causa, cessat effectus.*
8 *Canonici alicuius Ecclesiæ, si aliquid assignant de eorum præbendis Lectori, per prouisionem sibi factam de beneficio, statim resoluitur huiusmodi assignatio.*
9 *Episcopus tenetur ordinato sine titulo præstare substentationem, quousque illum de beneficio prouiderit.*
10 *Pater dotando filiam facit cessare legatum pro dote, ex quo cessat causa legati.*
11 *Præseruatio operatur, vt omnia iura primæua integra remaneant.*
12 *Etiam si statum antiquum expressè non sit reseruatum.*
13 *Institutio Canonicatus Lectoralis. cum assignatione præbendæ, & onere legendi an faciat cessare salarium illi officio antea debitum.*
14 *Text. in c. quia nonnulli, de magistr. & ibi Doct. intellectus.*
15 *Assignatio, vel debitum, quando est necessarium, si cesset ratio assignationis, vel debiti cessat etiã ipsa assignatio vel debitum.*
16 *Text. in c. Episcopus de præben. declaratur.*
17 *Episcopus tenetur substentare promotum sine titulo, ne cogatur in dedecus Ordinũ mendicare.*
18 *Text. in l. filia legatorum. C. de legat. intellectus.*
19 *Nouatio tunc dicitur inducta, quando præsistẽs prima obligatio transfunditur in secundam, & num. 20.*
21 *Alias, si prima non perimatur, secunda dicitur venire cumulatiuè, quæ primam non tollit.*
22 *Nouatio fit etiam si contractus se compatiuntur, & num. 27.*
23 *Nouatio dicitur inducta per superuenientiam nouæ causæ relatiuæ ad primam quando illa illatio fit circa idem & num. 24.*

DECISIO CXLIX.

PETENTI D. Equiti Carolo de Monreal adiudicationem Prioratus Nauarræ, vacantis per obitum Prioris Ximenez, contra D. Equitem Martinum de Redin possessorem, denegarũt Domini adiudicationem ob eius incapacitatẽ ratione debiti tempore Smutitionis cum Ærario Hierosolymitano, statuta enim Religionis 24. & 26. de communi Ærario disponunt, quod Eques debitor cõmunis Aerarij tempore Smutitionis, non possit consequi Dignitates, Commendas, & Officia ea ratione, vt Equites debitores quanto citius ob exclusionis timorem à Commendis, & Dignitatibus soluant ærario, vt possit magnitudinem, & onera huius nobilissimæ Religionis sustinere;
1 qua etiam ratione † debitor Ciuitatis non potest creari Officialis, *l. 1. C. de debit. Ciuit. li. 11. Mastr. de Magistr. lib. 2. cap. 12. nu. 49. Capiblanc. in tract. de Baron. secundum nouam impressionem pragmat. 10. num. 114. in fin.*

Quod Eques Carolus tempore smutitionis sub die 27. Octobris 1625. esset, & nunc etiam sit debitor librarum 324. 16. & rubrorum 800. frumenti, probatur, quia cum in solidatione computorũ sub die 12. Septembris 1624. dicatur: *Si faccia buona la partita di libre 324. 16. proceduta dal prezzo di rubbia 406. di formento, poiche non li ricuperò, si come deue farlo constare al Riceuitore di Nauarra in termine di dieci mesi, che non lo facendo se li doueranno caricare. E per le rubbia 800. di formento, che si doueuano ricuperare dalli lauoratori, si dà il detto termine di dieci mesi al detto Monreal d'hauer fatto constare al Riceuitore di Nauarra, come non fu pagato da alcuno; altrimenti passato detto termine, & non hauendo complito, ne sarà caricato;* consequenter cum dictus Eques Monreal intra decem menses non fecerit constare coram receptore de non exactione, vtique decem mensibus elapsis, qui expirabant 13. Iulij 1625. remansit debitor Religionis, cum
2 dies † interpellet pro homine *l. magnam C. de cõtrah. stipulat. l. 2. C. de iure emphyt. cap. potuit. de locat. Ias. in l. si ex legati causa. num. 14. ff. de verb. oblig. Roland. cons. 98. nu. 9. lib. 2. Decian. cons. 84. num. 4. & 5. lib. 2.*

Vltrà quòd iam sub dicta die 12. Septembris Eques Monreal apparet debitor in solidatione computorum, in quibus licet fiant bonæ duæ partitæ libr. 324 16. & rubr. 800. frumenti, tamen hoc fit, vt infra decem menses debeat constare de non exactione, & sic elapso termino sine iustificatione nõ exactionis, d. duæ partitæ debitæ remãserunt accẽsæ, & nihilominus reperitur facta descriptio in libris, vt in summ. num. 14. qui probant
3 † debitum ad fauorem Religionis, *Seraph. decis. 1390. in princ. & nu. 2. & fuit dictum in Campanien. Prioratus 18. Maij 1618. coram bon. mem. Archiepiscopo Dunozet, & in Aquitan. Prioratus 19. April. 1624. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Non obstat fides Secretarij dicẽtis, sub diebus smutitionis, & electionis Equitem Carolum de Monreal non apparere debitorem, quia non inde
4 coarctatur † negatiua, quod non sit debitor in alijs libris, seu alibi, vt fuit dictum in supradicta *Aquitanien. Prioratus 24. April. 1624. coram*
5 *R. P. D. meo Pirouano.* talis enim † negatiua tunc remanet probata, quando fit perquisitio in omnibus libris, *Ruin. cons. 35. num. 19. lib 1. Aym. cons. 112. nu. 7. Seraph dec. 1307. nu. 3* quare cum ipsemet Secretarius det aliam fidem de debito, fides
6 † anterior vti æquiuoca non prodest, *cap. in præsentia. de probat. l. non hoc. C. vnd. legit. l. neque natales. C. de prob.*

7 Coadiuuatur probatio † debiti ex sequestro de mense Augusti 1626. adhuc durante super fructibus Commendæ Equitis Caroli, qui reuocationem procurasset, si non remansisset debitor.

Non obstat depositum, quia illud fuit in quodã Torqueo aureo, & in quadam apoca fideiussoria, ac fuit restitutum, & cum statuta 24. & 26. de cõmuni ærario requirant solutionem, & statutum 2. velit pecunias incontanti, illis non fuit satisfactũ,
8 obligatus † soluere non satisfaciat deponendo, *Bart. in l. item liberatur. §. primo. ff. quib. mod. pign. vel hypot. solu. Rot. decis. 623. num. 2. par. 1. diu. & dec. 102. n. 1. par. 2. recent.* & vbi requirũ-
9 tur † pecuniæ incontanti, non suffragatur depositum apocæ fideiussoriæ, & Torquei aurei, *l. 2. §. mutui. ff si cert. pet. l. item illa. §. fin. ff. de constit. pecun. l. Stichum. §. fin. ff. de solut. Gabr. cõs. 155. nu. 29. & 30. lib. 1. Ruin. cons. 65. nu. 10. lib. 2. Surd. decis. 30. nu. 9. Greg. dec. 347. nu. 19.* & ideo restitutio depositi fuit facta.

Non obstat, quòd hoc non sit debitum propriũ Caroli, nec sit contractum cum communi ærario, sed proueniat ex administratione Prioratus facta viuente Priore Ezpelleta; tum quia post obitum Ezpelletæ Carolus remansit debitor ærarij ratione spolij Ezpelleta, ad ærarium spectantis, vt in *Statuto 20. de verb. signif.* tum quia Eques Carolus fuit receptor Religionis in eodem Prioratu, vt cõstat ex fide Secretarij ærarij à mense Maij 1613. vsque ad mensem Maij 1619. & propterea adueniẽte obitu Ezpelletæ de anno 1617 cessauit administratio, & procura nomine Ezpelletæ, & successit administratio nomine receptoriæ, & communis ærarij, & vti receptor tenebatur exigere pecunias, & frumentum ex spolio Ezpelletæ tãquam iura ærarij, vt in *Statut. 39. de com. ærar.*

Nec facit, quòd huiusmodi debitum sit contractum ex quo Carolus tanquam receptor non exegerit credita Ezpelletæ, & propterea non sit ve-
10 rum debitum ipsius, cum procuratorum † ad exigẽdum non teneatur de non exactis, nec illa veniant in restitutione reliquatus, nisi adsit culpa in non exigendo, *Socc. sen. cons. 149. num. 1. l. 1. Rot. Ianuen. decis. 76. num. 8. Caputaq. decis. 266. par. 1.*
11 & diligentia † exactoris in dubio præsumatur, *Rota Ianuen. d. decis. 76. num. 9.* quia fuit responsum, quod statutum 50. de communi ærario mandat, quod si receptores erunt negligentes in exigẽdo, teneantur de proprio nisi faciant debitas diligentias, de quibus faciãt legitimè apparere, vbi enim receptor adueniente die solutionis nõ adhibet di-
12 ligentias, † est negligens, & periculum ad ipsum pertinet, *Rota decis. 253. num. 3. par. 1. rec. Becc. cons. 105. num. 25. Eugen. cons. 73. nu. 22.* Vnde hoc

hoc statutum facit debitum proprium, & in hoc casu, quo est factum debitum proprium, requirit quod doceatur legitimè de debitis diligentijs, &
23 sic cum constet † de voluntate statuentium, iste casus comprehenditur, *Fulgos. cons.* 179. *versic. circa primum*, iuncta præsertim declaratione ordinationis 77. de communi ærario, quod omnia, & singula statuta aduersus debitores cōmunis ærarij sancita rigorosius, & seuerius comprehendant receptores in proprio munere negligentes.

Nec placuit Dominis, quòd cum in solidatione computorũ dicatur, *che non lo facendo se li doueranno caricare, e passato detto termine, non hauendo complito, ne sarà caricato*, ideò requireretur citatio, & declaratoria, & descriptio in libris. Primò, quia aut Eques Carolus exegit, & est verè debitor, & intrãt statuta de debitore incapaci, quæ non requirunt nec citationem, nec monitionem, nec declaratorium, nec descriptionem in libris,
14 sed sat est, quod Eques sit debitor, & de stylo † Religionis Hierosolymitanæ proceditur sine figura iudicij, sine scriptis, & in voce, vt in *Statut.* 1. *de consil.* Secundò, quia tempore solidationis Carolus erat constitutus debitor, sed vt mitius ageretur cum eo, fuit præfixus terminus decem mensiũ ad probandum pecunias, & frumentum non exegisse, quo tempore elapso debitum remansit ac-
15 censum, & dies † interpellabat. Tertiò, quia adest descriptio in libris.

Aut non exegit, & intrat aliud statutum, & ordinatio Religionis supradicta, quod receptor negligens faciat debitũ proprium, & comprehendatur sub omnibus statutis editis contra debitores ærarij, nisi fecerit diligentias debitas, & de illis
16 legitimè docuerit, & huiusmodi statutum, † & ordinatio non requirit citationem, vel monitionem, vel descriptionē in libris, vt in *Statut* 21. *de verb. signific. & in statut.* 50. *de comm. ærar.*

Nec ex eo, quòd distinctè, & diuisim fuerint solidata computa receptoriæ à computis administrationis Prioratus, sequitur, quod non possit agi pro isto debito tanquam pro debito receptoriæ, nam non censetur sublatum statutum de receptoribus, cum ista distinctio fuerit facta pro faciliori intelligentia, & non vt tollerentur dispositiones statutariæ cum præiudicio Religionis, immò Camera computorum noluit sibi præiudicare, dum iniunxit onus Equiti Carolo probandi coram receptore Nauarræ ad eius manus non peruenisse pecunias, & frumentum, quod in substantia est conforme statuto de receptoribus, qui debent adhibere diligentias debitas in exactione, & de illis legitimè docere in eorum computis, vt in supradicto statut. 50.

Non obstat solutio scutorum quinque, quia illa fuit pro soldea, & pro adæquatione alterius computi.

Et ita fuit vtraq; parte informante resolutũ, &c.

§ *Supra in eadem causa adest alia decisio sub die 8. Martij 1627. coram eodem bo. me. Card. Virili, est decisio 43. & infra adest alia sub die 14. Iunij 1628. coram eodem, est decisio 186. in Addit. habetur altera sub die 11. Ianuarij 1627.*

REV.

REV.MO P. D. COCCINO.

Cæsaraugustana Lectoriæ.

Die Lunæ 21. Februarii 1628.

ARGVMENTVM.

Ecclesia Regularis, si secularizetur, & officiũ Lectoriæ sacræ Scripturæ sit erectum in Canonicatum cum assignatione præbendæ Canonicalis, an si Episcopus Lectori assignauerit ab immemorabili tempore salariũ, postea etiam teneatur ad illud præstandum.

SVMMARIVM.

1 *Lectoratus Ecclesiæ Regularis, si sit erectus in Canonicatum, cum assignatione præbendæ Canonicalis, an sufficienter videatur prouisum Lectori pro illius mercede. nu. 2.*

3 *Itaut ratione salarij, nihil aliud possit prætendere, cum in erectione Canonicatus, sit ei impositum onus legendi.*

4 *Immemorabilem, qui pro se habet, potest allegagare meliorem titulum de mundo.*

5 *Fundationis titulus est aliorum magis proficuus, & vtilis.*

6 *Immemorabilis virtus quæ sit.*

7 *Cessante causa, cessat effectus.*

8 *Canonici alicuius Ecclesiæ, si aliquid assignant de eorum præbendis Lectori, per prouisionem sibi factam de beneficio, statim resoluitur huiusmodi assignatio.*

9 *Episcopus tenetur ordinato sine titulo præstare subistentationem, quousque illum de beneficio prouiderit.*

10 *Pater dotando filiam facit cessare legatum pro dote, ex quo cessat causa legati.*

11 *Preseruatio operatur, vt omnia iura primaua integra remaneant.*

12 *Etiam si statum antiquum expressè non sit reseruatum.*

13 *Institutio Canonicatus Lectoralis cum assignatione præbendæ, & onere legendi an faciat cessare salarium illi officio antea debitum.*

14 *Text. in c. quia nonnulli, de magistr. & ibi Doct. intellectus.*

15 *Assignatio, vel debitum, quando est necessarium, si cesset ratio assignationis, vel debiti cessat etiã ipsa assignatio vel debitum.*

16 *Text. in c. Episcopus de præben. declaratur.*

17 *Episcopus tenetur substentare promotum sine titulo, ne cogatur in dedecus Ordinũ mendicare.*

18 *Text. in l. filiæ legatorum. C. de legat. intellectus.*

19 *Nouatio tunc dicitur inducta, quando præsistẽs prima obligatio transfunditur in secundam, & num. 20.*

21 *Alias, si prima non perimatur, secunda dicitur venire cumulatiuè, quæ primam non tollit.*

22 *Nouatio fit etiam si contractus se compatiuntur, & num. 27.*

23 *Nouatio dicitur inducta per superuenientiam noua causæ relatiuæ ad primam quando illa illatio fit circa idem & num. 24.*

25 *Canonicus, & Lector si quis existat, cum duplici fungatur officio, duplicatum debet recipere emolumentum.*

26 *Priuilegium prælationis suæ vocis in paritate, & collationis, sunt alicuius considerationis.*

27 *Obseruantiæ interpretatiuæ proximæ plurimum est defendendum.*

DECISIO CL.

IN Ecclesia Metropolitana tunc regulari Ciuitatis Cæsaraugustanæ Officium Lectoris sacræ Scripturæ fuit ab immemorabili tempore demãdatum vni ex Canonicis regularibus dictæ Ecclesiæ, si in ea sufficiens aderat, cuius electio pertinebat ad solum Archiepiscopum, qui decem caftitia tritici, & decem metretas vini vnà cũ scutis duodecim dicto Lectori pro salario assignabat. Cum autem de anno 1605. eadem Ecclesia per sanct. mem. Clementem Octauum sæcularizata, erectus fuerit vnus Canonicatus Lectoralis cum assignatione præbendæ, dubitaui, An hodie Archiepiscopus post dictam sæcularizationem teneatur ad solutionem eiusdem salarij, quod ante illã soluebat.

Pro negatiua videbatur facere, quòd cum in sæ-
1 cularizatione dictæ Ecclesiæ Lectoratus † fuerit erectus in Canonicatum, vnà cum assignatione præbendæ Canonicalis secundùm mentem *sacrosancti Conc. Trid. cap. 1. sess. 5. de reform.* Videtur sufficienter Lectori prouisum de prouentibus di-
2 ctæ † præbendæ, qui soli debent deseruire pro illius mercede, seu salario, *c. quia nonnullis. §. sanè de magistr. & ibi Doct. Abb. num. 3. versic. secundo casu. in princ. Anan. nu. 4. versic secundo casu. Host. nu. 10. Io. Andr. nu. 11. Butr. num. 5. Henric. Boich. nu. 1 & 4.* itaut ratione salarij Le-
3 ctor nihil aliud possit † prætẽdere, cum in erectione dicti Canonicatus onus legendi sit ei impositũ, quòd fieri potuit, *glo. in d. c. quia nonnullis. in verb. prabenda. ad fin. Boich. ibid. num. 15.*

Nec obstat, quod ante sæcularizationem dictũ salarium ab immemorabili tẽpore solueretur ab
4 Archiepiscopo, itaut possit allegari † contracta huiusmodi obligatio ex meliori titulo de mundo, immò possit dici huiusmodi onus fuisse impositũ etiam in fundationem Archiepiscopatus, tãquam
5 † titulum magis proficuum, & vtilem, *ad c. super quibusdam. §. præterea, vbi glos. in verbo non extat. de verb. signif. Dec. cons. 586 nu. 2.* cum ista
6 sit virtus † immemorabilis, latè *Felin. in c. causam. nu. 2. & seqq. de prascript. Gabr. de prascrip. concl. 1. nu. 1. Rot. decis. 254. in fin. par 3. & decis. 642. num. 4. par. 4. diuers.* Quæ immemorabilis in hoc casu supponitur in facto concordato.

Quia respondetur, quòd cum hodie præbenda Canonicalis fuerit subrogata in locum dicti salarij, & ex ea sufficienter sit prouisum Lectori, ces-
7 sat † ratio debiti quoad dictum salarium, *c. cum cessante. de appell.* & in istis terminis *Ioan. And. in d. cap. quia nonnullis. nu. 11. Hostien. nu. 10.* Vbi
8 quòd si † Canonici Ecclesiæ aliquid de eorum præbendis assignarunt Lectori, per prouisionem sibi factam de beneficio, statim resoluitur huiusmodi assignatio, *Butr. num. 6. in fin. ver. nam & sectio prabenda. Anan. num. 4. vers. in glos. fin.* &
9 in simili quòd ordinato † sine titulo teneatur Episcopus præstare subsentationẽ quousque illum de beneficio prouiderit & non vlterius, cum cessset ratio dictæ subsentationis, *text. est in c. Epi-*
10 *scopus. de præb.* Et quòd pater dotandum † filiam faciat cessare legatum pro dote, ex quo cessat causa legati, est pariter *text. in l. filia legatorum. C. de legatis.*

Quæ tantò magis videbantur admittenda, cum possit considerari, quòd Archiepiscopus ratione absolutæ nominationis, quam ante sæcularizationem habebat, videbatur quodammodo obligatus ad prouidendum dicto Lectori tanquam ministro proprio, quæ tamen ratio hodie cessat cum Lectoris nominatio, siue electio fuerit translata ad Archiepiscopum, & Capitulum simultaneè, præuio examine in concursu, seu oppositione.

His tamen non obstãtibus in contrariam partem Domini inclinarunt: Considerabant enim, quòd Bulla sæcularizationis, vltra quam quod præseruat omnia iura, priuilegia, &c. ante sæcularizationem competentia &c. expressè vult, q omnia, & singula, quæ in dicta Ecclesia pro Canonicis, & personis regularibus erant, de cætero pro Canonicis, & personis sæcularibus etiam post sæcularizationem esse censeantur.

Vnde cum supposita obligatione Archiepiscopi, quæ resultat ex dicta immemorabili, vt dictũ est hoc salarium esset emolumentum assignatum pro Lectore, & tanquam tale relatum inter onera Mitræ Archiepiscopalis, sequitur, quòd secundum verba expressa sæcularizationis censeatur etiam esse pro Canonico sæculari Lectore, cum in hoc Papa voluerit præseruare statũ antiquum, ex qua
11 † præseruatiua remanent integra iura primæua, & sic anterior obligatio soluẽdi istud stipendium, *Bald. in l. penultima. C. depos. Oldrad. cons. 237. in fin. Bece.* qui alios cumulat *cons. 74. num. 34. Surd. decis. 163. num. 17.*

12 Et quamuis Papa statum † antiquum expressè non præseruasset, illius tamen mutatio non perimeret ius Lectoris quæsitum in anteriori statu regularitatis, cum id in sæcularizatione dictum non fuerit *Innoc. in c. dilectus. nu. 4. vers. Monialium. & ibi Abb. nu. 9 de Capel. monach. Prob. ad Monach. in c. cum de beneficio. nu. 52. & seq. & de præb. in 6. Anchar. cons. 404. n. 9. vers. primo quia mutatio. Bellon. cons. 8. num. 4. & fuit aliàs resolutum in Aquilan. iurisdictionis 30. Martij 1601. coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Antiochenoq́; & in Tarracon. Sacristia 19. Martij 1601. coram bo. me. Iusto, & in Theat. iurisdictionis 23. Iunij 1624. coram me.*

13 Nec institutio † Canonicatus Lectoralis cum assignatione præbendæ, & onere legendi, facit cessare huiusmodi salariũ ex adduct. per *text. & DD. in d. c. quia nonnulli. de magistr.* Quia aduertẽdum est, quòd prædicta non applicantur. Primò,
14 quia *text. † & Doct.* allegati loquuntur in magistro, cui de recenti per modũ prouisionis fuit constitutum salarium. Secundò loquuntur ad effectũ quòd nihil possit exigere à scholaribus. Tertiò loquuntur, quando assignatio erat voluntaria, in hoc autem casu non agitur de salario nouiter assignato

per

per modū prouisionis, sed de salario ab immemorabili constituto, & soluendo personæ certæ, vel certo generi. Secundò non agitur ad effectum exigendi à scholaribus, sed ab eo, qui ex meliori titulo de mundo virtute immemorabilis soluere tenetur. Tertiò, non agitur de assignatione voluntaria, sed necessaria, vt dictum est.

15 Nec replicetur, quòd etiam quando † assignatio, vel debitum est necessarium, si tamen cesset ratio assignationis vel debiti, cessat etiam ipsa assignatio vel debitum, vt in *d. c. Episcopus de præben. & in l. filia legatorum. C. de legat.*

16 Quia ad *text.* † *in d. c. Episcopus.* respondetur, quòd substentatio, quam ordinatus sine titulo debet habere ab Episcopo, donec prouideatur de beneficio & non vlterius, ideo per prouisionem cessat, quia obligatio Episcopi promouentis non erat perpetua, sed temporalis, quamdiu promotus careret congrua substentatione, ad quam substen-

17 tationem ideo obligatur † Episcopus ne promotus cogatur in dedecus Ordinum mendicare, ideo mirum non est, si statim ac deficit periculum dictæ mendicitatis per prouisionem beneficij resoluatur quoque temporanea Episcopi obligatio.

18 *Ad text. verò † in d. l. filiæ legatorum*, in quo dicitur, quòd filia non habet actionem ad legata sibi facta à patre in testamento pro dote, si ea sibi in dotem fuerunt postea per patrem data; Respondetur, quod legatum dotis non erat necessarium quoad solutionem, cum posset quandocumque reuocari, sed supposito etiam quòd esset debitum necessarium, hoc procedit in eo casu. primò quia eadem persona, quæ tenebatur, facit cessare anteriorem obligationem, quod non est in casu isto, nam Archiepiscopus, qui ante sæcularizationem tenebatur ad salarium, non assignauit præbendam pro Canonico Lectorali.

Secundò, id in eo casu procedit, quia idē, quod prius debebat solui, fuit transfusum in secundam obligationem, nempe eadem legata, quæ prius vigore testamenti debebantur, fuerunt data in dotem, quod non est in casu isto, quia primum salarium non fuit transfusum in præbendam assignatā dicto Canonicatui Lectorali. Et sic ex his patet, in hoc casu ex superuenientia nouæ causæ nō tolli anteriorem causam salarij, quia hoc haberet locū, si vel primum salarium fuisset transfusum in præbendam nouiter assignatam, quia tunc benè diceretur subrogata in locum salarij, vel si eadem persona, nempè Archiepiscopus, qui tenebatur prius ad salarium, assignasset de suo proprio istam præbendam, quorum neutrum cum sit in casu isto, dicendum non est, quòd causa diuersa, ratione obligationis personarum, & rei faciat cessare prædicta.

19 Vt in simili quòd tunc dicatur inducta † nouatio, quando præexistens prima obligatio transfunditur in secundam, est *text. in l. 1. ff. de nou. Oldr. cons. 309. num 2 versic. & si dicatur. in fine*, id est

20 cum ex præcedenti causa, † ita noua constituitur, vt prior perimatur, *Curt. iun. cons. 306. num. 22.* aliàs, si prima non perimatur, secunda dicitur ve-

21 nire cumulatiuè, quæ † primam non tollit, *Rom. cons. 441. nu. 8. & est text. in §. præterea inst. quib. mod. tollit. oblig. & in l. nouatione. C. de nouat.*

Quæ optimè applicantur ad casum nostrum, quia secunda causa salarij, tanquam è diuerso iure proueniens, dicitur venire cumulatiuè ad primam, non autem extinctiuè, & ad hoc vt diceretur venire extinctiuè ad primam, opus non esset

22 † quòd inuicem se non compaterentur, tanquam contrariæ, vt in *l. fin. C. de nou. Dec. cons. 564. n. 14. & 15. Apostill. ad sing. Mattesil. 178. in fin. Caph. cons. 454. nu. 18. & seq.* plenè *Menoch. de recuper. remed. 9. num. 391.* quæ incompatibilitas hic nullatenus potest considerari.

23 Et quòd tunc dicitur † inducta nouatio per superuenientiam nouæ causæ relatiuæ ad primam quando illa relatio fit circa idem, aliàs secus per *text. in l. qui bis. ff. de verb. oblig.* firmat *Put. decis. 290. nu. 3. lib. 2.* Quod optimè etiam applicatur ad casum nostrum, quia vt dictum est, noua causa salarij non operatur, vt primum salarium dicatur transfusum in præbendam nouiter assignatam, & sic non est circa idem.

Sed tollitur omnis difficultas, quia non est ve-

24 rum, quòd † noua causa superuenit, quod patet, quia assignatio præbendæ Canonicalis pro Lectore non fuit assignata simpliciter pro Lectore, sed pro Lectore tanquam Canonico. Vnde cum Lector tāquam Canonicus in statu regularitatis haberet eandem præbendam, si non ita formaliter assignatam, saltem æquipollentem per alimenta, quæ recipiebat à mensa regulari, in hoc ista assignatio formalis præbendę Canonicalis in statu sęcularitatis tanquam subrogata in locum anterioris æquipollentis in regularitate non potest considerari tanquam noua causa ratione salarij, quod pro Lectore debebatur.

25 Vnde cum † tanquam Canonicus & Lector duplici fungatur officio, non est inconueniens quòd recipiat duplicatum emolumentum, *§. illud. vbi gloss. in ver. periculum. auth. vt iud. fin. quoq. suffrag. fiant. Rom. cons. 25. & ibi add. Surd. dec. 66. nu. 1. lib. 1. Pinell. in l. 1. par. 3. nu. 78. C. de bon. mat. Rot. decis. 354 par. 1. rec. Menoch. cons. 228. nu. 29. & de arbit. casu 223. nu. 7.* & fuit dictum *in causa Romana mercedis 5. Mart. 1625. coram R.P.D. meo Merlino.*

Nec ex eo, quod dicto Canonicatui fuerit iniūctum onus legendi, benè infertur, quod ideo non debeatur anterius salarium, quia stant simul quod Lector teneatur præcisè ad legendum & tamen illi debeatur salarium, vnde ista iniunctio oneris in hoc quidem immutauit statū regularitatis quia in statu regularitatis Lectoratus demādabatur vni ex Canonicis, quatenus sufficiens aderat, & sic obligatio legēdi nō erat necessaria ex parte Canonici, qui poterat recusare tale onus, quamuis obligatio assignandi salariū esset necessaria ex parte Archiepiscopi, vt dictum est. Hodie verò post sæcularizationē onus legendi fuit satisfactum necessarium ex parte obtinentis Canonicatum Lectoralem, sed non ideò obligatio salarij ex parte Archiepiscopi expirauit, aut facta est voluntaria

Non obstat denique, quòd ius conferendi Archiepiscopi post sæcularizationem fuerit diminutum quoad dictum Lectoratum, quia vltra quod

26 adhuc retinet priuilegium † prælationis suę vocis

in paritate, & collationem, quæ sunt alicuius considerationis, vt dixit *Rota in Oscen. indulti 10. Decembris 1599. & 5. Decembris 1601. coram Illustriss. Card. Millino*, quam refert *Gar. de benef. par. 5. cap. 4. nu. 163.* In omnem casum prædicta procederent si assignatio salarij fuisset correspectiua ad dictum ius conferendi, quod esse nullatenus patet.

Vnde cum nihil commune habeat onus soluendi stipendium lectori cum eius nominatione; imò
27 in hoc † casu benè se compatiantur ex mutatione status accidentalis quoad collationem non fuit sublata obligatio soluendi dictum salarium, *Rot. decis. vnica, nu. 3. circa fin. vers. in contrarium facit, & nu. 4. de sepult. in antiq. Rebuff. super reg. de vnione, glos. 11. num. 13.*

Quæ tantò magis visa sunt admittenda cum Archiepiscopus etiam post sæcularizationē per spacium 17. annorum continuauerit in solutione eiusdem salarij, quod optimè deseruit pro obseruan-
28 tia interpretatiua, quæ tanquam † proxima plurimum est attendenda ad *text. in l. si de interpret. de legib. Crauett. cons. 101. nu. 3. Aldobrand. cons. 66. nu. 8. Menoch. cons. 276 n. 19. Riminald cons. 366. num. 17. Addent. ad decis. 325. num. 1. san. mem. Gregorij.*

Et ita conclusum negocio maturè discusso, & vtraque parte informante.

Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 9. Februarij 1629. coram eodem bo. me. Coccino, est decisio 249.

R. P. D. DVNOZETTO.

Florentina Fideicommissi de Guidacijs.

Die Lunæ 21. Februarii 1628.

ARGVMENTVM.

Fœmina quando non censeatur à testatore exclusa à vocatione proximiorum de familia, ita vt faciat deficere conditionem, si sine filijs.

SVMMARIVM.

1 *Vocatus, quando euenit casus suæ vocationis, potest agere ad immissionem remedio l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.*
2 *Fœmina comprehenditur sub vocatione proximiorum de familia.*
3 *Quod procedit etiam quando fœmina est nupta extra familiam.*
4 *Fœmina, tunc multò magis non videtur à vocatione proximorum de familia exclusa, quando testator non respexit ad conseruationem agnationis.*
5 *Et vt hoc habeat locum, sufficit quod testator agnationem non expresserit.*
6 *Coniectura pro exclusione fœminarum à proximis de familia debent clarè concludere mentem testatoris. & num. 31.*
7 *A verbis testamenti discedere propter subtiles interpretationes valde periculosum est.*
8 *Neptis non censetur exclusa ex sola coniectura deducta ex exclusione filiarum.*
9 *Testator non præsumitur voluisse excludere fœminas proximiores propter agnatos remotiores.*
10 *Conseruationi agnationis, quando testator videatur prospexisse.*
11 *Decis. 20. & 217. in recent. par. 2. declaratur. & num. 15.*
12 *Voluntas determinata testatoris in conseruandis bonis in agnatione, quando considerari non possit.*
13 *In testamento quando non legitur expressa ratio conseruandi bona in agnatione, nō præsumitur testatorem voluisse excludere fœminas.*
14 *Et ad hoc non sufficit, quod tacitè colligatur.*
16 *Masculinitatis qualitas, si adsit in præcedentibus substitutionibus, quando debet censeri repetita in sequentibus.*
18 *Fusar quæst. 311. num. 2. de fideicom. & alij declarantur.*
19 *Rota non admittit illam coniecturam de repetita qualitate masculinitatis ad excludendas fœminas, sed illam retorquet.*
20 *Testator non præsumitur voluisse excludere fœminas, si vsus sit verbis aptis comprehendere masculos, & fœminas.*
21 *Remotissimus non debet esse melioris conditionis proximiore.*
22 *Decis. in Romana fideicommissi coram Baratto quando procedat.*
23 *Testator, si semel expresserit masculos, si sequens sermo regatur ab eodem verbo, præsumitur repetisse d. qualitatem masculinitatis.*
24 *Personæ, & gradus vbi mutantur, non inducitur repetitio qualitatis masculinitatis.*
25 *Dictio, sin autem, est aduersatiua.*
26 *Bald. dictum in l. omnes populi de iust. & iur. limitatur.*
27 *Fœminæ licet assumant nomen familiæ mariti, nō tamen desinūt esse de familia proprij patris.*
28 *Testamentum quando factum est lingua vernacula, tunc attenditur communis vsus loquendi, secus si latina, limita num. 29.*
30 *Fœminæ secundum communem vsum loquendi sunt de agnatione mariti.*

DECISIO CLI.

THOMAS Guidaccius in suo, sub quo decessit testamento, instituit hæredes Carolum, & Iulium eius filios, & illis decedentibus sine filijs masculis, substituit Franciscum ipsius testatoris fratrem, seu filios masculos d. Francisci, si extiterint; sin autem proximiores, & propinquiores familiæ de Guidacijs; Qui filij Thomæ testatoris omnes decesserunt, superstite solùm Carolo, qui demùm etiam decessit, relicta Domina Camilla filia, quam & hæredem instituit. Verùm Dominus
1 Eques Ioannes Guidaccius, putans euenisse † casum suæ vocationis tanquam proximior familiæ de Guidaccijs agebat ad immissionem remedio *l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.* super quo à me hodie dubium propositum fuit, & Domini negatiuè responderunt, scilicèt Equitem Guidaccium non esse immittendum.

Moti

Moti fuerunt Domini, quia licèt Carolus decesserit sine filiis masculis, attamen, cum reliquerit Camillam, & ipsa Camilla tàm respectu Caroli granati, quàm Thomæ grauantis sit proximior ipso Equite, certi iuris est, ipsam præferendam esse, cùm nec vocatio proximiorum excludat fœminā,
2 quia, & fœmina † comprehenditur sub vocatione proximiorum familiæ. *l. voluntas Patris, C. de fideicom. l. pronunciatio 195. in fin. ff. de verb. signif. Aym. cons. 656. nu. 7. lib. 4. Decia. cons. 7. num. 11. lib. 5. Curt. iun. cons. 49. num. 7. vers. accedit, lib. 1. Tiraq. de retr. lignag. §. 1. glos. 9. nu. 203. Peregr. de fideic. art. 22. nu. 46. & seqq. Rot. coram san. me. Gregor. XV. decis. 293. & 464. nu.* 12. quòd pro-
3 cedit † etiam, quando fœmina est nupta extrà familiam, *Odd. cons. 46. num. 39. & seqq. Surd. cons. 140. nu. 67. lib. 1. Gabr. cons. 190. nu. 3. lib. 1. Add. ad decis. Greg. XV. d. decis. 293. nu. 23. Seraph. decis. 1436. nu. 2. Rot. decis. 587. num. 8. par. 1. & decis. 281. par. 2. recent. & coram Gregor. XV. d. decis. 464. num.* 12.

Quæ eò certiora sunt in casu nostro, quia non apparet, testatorem respexisse ad conseruationem agnationis, quo casu fœmina tantò minùs exclu-
4 ditur † à vocatione proximiorum de familia, sed faciliùs comprehenditur; licèt enim vocauerit proximiores, & propinquiores de familia, nihilominus non processit vlteriùs, vt bona conseruentur in dicta familia, & proptereà satis est, quòd sub nomine proximiorum & propinquiorum veniant etiam fœminæ, cum si illæ admittantur, verificetur dispositio testatoris, & sufficit, quòd vlterius non
5 respexerit ad agnationem, ad hoc vt dicta † Camilla non dicatur exclusa, & quod hoc non expresserit, *Dec. cons. 51. nu. 6. ante med. lib. 2. Gabr. cons. 97. nu. 18. lib. 1. Alex. cons. 97. nu. 12. vers. Nec obstat, lib. 2. Rot. coram Greg. XV. d. dec. 464. nu.* 12. & fuit dictum in *Montis Palisci fideicommissi Lunæ Iunij 1617. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Non obstant coniecturæ ab informantibus prò Equite pro exclusione dictæ Camillæ ponderatæ, quæ ad hoc vt dicta Camilla dicatur non compre-
6 hensa in dispositione testatoris, debent † clarè cōcludere ipsius testatoris mentem, *Alciat. in l. Gallus, § quidam rectè num. 5. ff. de liber. & posthum. Mantic. de coniect. lib. 3. tit. 4. nu. 6.* quia vt inquit *Bald.* quem sequitur *Dec. cons. 89. nu. 1. in fin.* val-
7 dè periculosum est à verbis testamenti † propter subtiles interpretationes coniecturales discedere, cùm nullum sit maius signum voluntatis, quàm illud, quòd verba denotant.

Et primò non obstat coniectura desumpta ex eo, quòd Thomas testator in primo gradu instituit hæredes eius filios masculos, & exclusit proprias eius filias fœminas, ex quo pariter videtur voluisse excludere neptes remotiores, & minùs dilectas
8 ex latè deductis per informātes pro Equite, † quia ista coniectura per plurimos Doctores reijcitur, & signanter per *Mant. de coniect. lib. 11. tit. 14. n. 14. vers. sed tamen,* & Rota eam non amplectitur, *Seraph. decis. 880. nu. 2. & 3.* vbi refert idem decisum in *Bononien. de Sancto Petro de anno 1585. & decis. 1216. n. 6. Greg. XV. dec. 514. nu. 13. Rot. p. 4. diuers. decis. 485.* Ratio siquidem est satis vrgens, Nam testator proprias exclusit fœminas propter dotem datam, & fauore filiorum masculorum, quos prædiligebat, quæ ratio cessat in nepte ex filio, quam testator non dotauit, nec præsumitur vo-
9 luisse † propter remotiores agnatos excludere, vt benè explicat, *Cephal. cons. 134. nu. 41. & seq. Onded. cons. 57. lib. 1. num. 63. & seq.*

Non obstat secunda coniectura, quòd testator
10 videatur prospexisse conseruationi agnationis, † dum in præcedentibus substitutionibus exclusit fœminas, & vocauit masculos, & in ista substituit proximiores de familia, & sic agnatos iuxtà *dec. Carpentoracten. fideicom. impress. inter recent. par. 2. dec. 203. & 217.* Nam respondetur, conclusionem istam esse quidem verissimam, sed non ap-
11 plicari casui nostro; Nam supradictæ † decisiones loquuntur, vel quando testator expressè voluerat bona conseruari in agnatione, vel aderat digressus ad plures substitutionum gradus, sed in hoc testamento nulla fuit expressa mentio conseruandæ agnationis, seù facta aliqua prohibitio alienandi, quia velit testator bona permanere in agnatione, & familia; nec adsunt aliqua verba denotantia perpetuitatem, seu tractum successiuum in futurum, cum tota series substitutionum testatoris resolueretur, si, vel Carolus, & Iulius filij testatoris & sic quilibet eorum filios masculos habuisset, quia nec reuixissent substitutiones iuxtà *cons. Oldrad.* 21. & per vulgarem erant tantum conceptæ
12 vocationis; Vndè † non potest considerari determinata voluntas testatoris conseruandi bona in agnatione. Nam licèt adsit pluralitas personarū; tamen est coarctata ad vnicum tantùm gradum, & sic benè applicantur deducta per *Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 6. tit. 15. nu. 6. & seqq.* Et proptereà cum nō legatur expressa in testamento ra-
13 tio conseruandi in agnatione, & familia, non † est præsumendum, testatorem illam voluisse ex iuribus supra allegatis; Nam esset multiplicare præsumptiones, quod scilicet testator voluisset conseruare bona in familia, licèt hoc non dixerit, & voluisset recedere à conclusione iuris, quæ est, vt dixi supra, quod fœmina venit sub vocatione propin-
14 quorum, & proximiorum, & proptereà † pro fœminarum exclusione oportet, quòd sit expressa ratio perpetuæ conseruationis familiæ, non autem quòd illa tacitè colligatur, *Cephal. cons. 401. n. 39. lib. 3. Mantic.* loco supra citato *tit. 15. nu. 5. in fin.*
15 & in his terminis loquuntur dicta † *dec. Carpentoraten. fideic. impress. inter recent. par. 3. dec. 203. 201. & 432.* & iura relata per informantes pro Equite pro contraria opinione, loquuntur quando adsunt coniecturæ multum vrgentes, quæ hic non concurrunt.

16 Non obstat tertia coniectura deducta † ex repetita qualitate masculinitatis in præcedentibus substitutionibus, quæ debet censeri repetita, dum testator immediatè eodem orationis cōtextu substituit proximiorem de familia iuxtà tradita per *Fusar. q. 311. nu. 22.* quia contrariam opinionem
17 amplectuntur † multi relati ab eodem *Fusar. q. 366. nu. 7. & 8.* & latius *q. 403. nu 6. vers. secunda est opinio.* maximè cum dicta Camilla descendat à Carolo vltimo granato, *Menoch. cons. 833.* à quia

à qua sententia licèt dissentiat, *Fusar. d. q. 311.*
nu. 12. & seq. quando sæpius fuit repetita qualitas
masculinitatis, tamen non loquitur, quando sub-
stitutio est facta in vnico gradu, sed quãdo est pro-
cessum ad successiuam; & gradualem vocationē,
& quando testator expressit voluntatem suam,
18 quod bona cõseruentur in familia, in quibus † ter-
minis loquuntur Doctores supra relati, & propte-
reà contra repetitionem firmat *Cephal. cons. 134.*
nu. 41. & seq. Surd. cons. 448. nu. 22. & seq. Molin.
de primog. lib. 3. cap. 5. nu. 25. in 1. concl. Mantic.
de coniect. vlt. volunt. 11. tit. 14. num. 10. & 14.
quin etiam cessante dicta expressa voluntate con-
19 seruandæ agnationis, Rota † nedũ admittit istam
coniecturam de repetita qualitate masculinitatis,
sed illam retorquet, & iure meritò. Nam sicuti te-
stator in præcedentibus substitutionibus illam
tot, & tàm enixè expressit, si illam in postrema
substitutione proximiorum de familia voluisset,
vtique illam expressisset nec contentus fuisset, vti
20 illis verbis † generalibus aptis comprehendere
tam masculos, quàm fœminas, *Curt. iun. d. cons.*
49. nu. 7. vers. ex præmissis lib. 1. Dec. cons. 15. nu. 1.
vers. Nec obstare videtur, lib. 1. Rot. coram Gre-
gor. XV. decis. 514. nu. 6. vers. Non obstat, quod in
substitutione, & post *cons. Farin. decis. 350. num. 5.*
& fuit etiam dictũ in *Romana de Delphinis, vers.*
nec propterea, die 1. Decembris 1623. coram bon.
me. Remboldo, vbi quod ista opinio indubitanter
procedit, quando potest assignari aliqua ratio pro-
babilis differẽtiæ, quæ hic adest, nẽ scilicèt, dictus
21 Eques remotissimus sit † melioris conditionis
Camilla proximiore, & nepte testatoris grauan-
tis, & filia Caroli grauati, & benè conferunt tra-
dita in *Bononien. de Maluetijs 23. Martij 1609.*
coram bo. me. Card. Sacrato, & in Bononien. fidei-
com. de Cattaneis 14. Aprilis 1625. coram R. P. D.
meo Pirouano.

Non obstat, quòd Rota aliàs admiserit hanc
coniecturam repetitionis masculinitatis, vt in *Ro-*
mana fideicom. de Ioardis 13. Nouembris 1617. co-
ram bon. mem. Buratto reassumpta per *Adden. ad*
Greg. XV. dicta decis. 514. nu. 17. dec. 293. nu. 25.
22 quia † in his casibus testator expressè mẽtionem
fecerat perpetuæ conseruationis bonorum in fa-
milia, & prohibuerat alienationem bonorum cũ
ratione expressa, vt perpetuò bona remanerent
in domo, agnatione, & familia, & in his terminis
loquuntur ferè omnia iura pro hac opinione ab
informantibus pro Equite allegata.

Non obstat, quod sub eadem oratione adsit vo-
catio masculorum in præcedentibus gradibus, &
propinquiorum familiæ de Guidaccijs, quæ regi-
23 tur † ab eodem verbo, *substituit*, quo casu repe-
titionem masculinitatis considerat, *Surd. post al-*
legat. ab ipso cons. 564. nu 7. quia alijs non concur-
rentibus Rota non tenuit istam opinionem in *Pa-*
rmen. Iurispatronatus corã Reuerendiss. Patriar-
cha Domino meo Pamphilio die 26. Aprilis 1613.
vbi vocabatur antiquior de domo fundatoris, &
concurrebat eadem cõtextura orationis, & tamen
24 tenuit, quod vbi mutantur † personæ, & gradus,
non inducitur repetitio qualitatis masculinitatis,
assignans rationem, quòd cùm istæ substitutiones
non possint simul, & eodem tempore concurre-
re, iudicantur diuersæ dispositiones; Ita vt quali-
tas adiecta in præcedenti, non censeatur repetita
in sequenti.

Nec releuat argumentum desumptum à dictio-
25 ne, *sin autem*, † quæ est aduersatiua, & repetit præ-
cedentes qualitates, *Rot. decis. 501. num. 2. par. 4.*
diuers. quia non procedit, quando vtraque ratio est
perfecta, sicuti vocatio filiorum masculorum Frã-
cisci, & vocatio proximiorum de familia, sunt duæ
vocationes perfectæ, quamuis regantur ab eodem
verbo, *substituit*, *Ruin. cons. 176. nu. 8. lib. 2.* sic
26 limitatur † dictum *Bald. in l. omnes populi* quod al-
legat supradicta decisio, nec repugnat intellectus,
quod vocet testator filios masculos Francisci, si
extent, sin autem, fœminas proximiores de sua
familia.

Non obstat, quòd Camilla nupserit extra fami-
liam de Guidaccijs, & quod à communi vsu lo-
quendi Florentiæ ea vocari debeat de familia ma-
riti; & ita attento communi vsu loquendi, non de-
bèt intelligi, quod testator senserit de filiabus in
alia familia nuptis. Quia respondetur primò, quòd
neque Florentiæ, neque Romæ, vbi factum fuit te-
27 stamentum, licèt mulieres † assumant nomen fa-
miliæ mariti, propterea desinunt esse de agnatio-
ne proprij patris, *Odd. dicto cons. 46. nu 39. Adden.*
ad Greg. d. decis. 293. num. 23. vbi cumulat plures
decisiones. Secundò respondetur quòd commu-
nis vsus loquendi deberet attendi, quando testa-
mentum fuisset lingua vernacula factum, sed cum
28 fuerit lingua † latina conscriptum, verba non re-
cipiunt interpretationem à communi vsu loquẽ-
di, *Mantic.* qui alios cumulat *de coniect. vlt. vo-*
lunt. lib. 3. tit. 8. nu 9. & quamuis hoc non videa-
29 tur procedere, quando idem sensus † resultat in
vtraque lingua, vt declarat idem *Mantic.* vbi su-
pra, attamen in hoc casu non probatur, quòd quã-
do latinè vocãtur proximiores, & propinquiores,
non intelligatur de fœminis agnatis, etiam quod,
30 secundum † vsum loquendi fœminæ censeantur
de agnatione mariti, vt supra dictum est, & Rota
in tot decisionibus supra ponderatis, & in aliis per
informantes adductis non habuit in Italia ratio-
nem huius allegati communis vsus loquendi. Ter-
31 tiò denique respondetur in hoc casu cum † non
adsint vrgentes coniecturæ concludentes testato-
rem voluisse conseruare bona in agnatione, vt su-
pra dictum est, & ex hoc etiam elidi coniecturam,
quòd ex communi vsu loquendi testator voluerit
excludere fœminas.

Et ita, &c. vtraque, &c.

Supra in eadem causa adest alia decisio sub die 21.
Iunij 1627. coram eodem R. P. D. Dunozetto, est
decisio 90. & infra habetur altera sub die 21. Iu-
nij 1628. coram eodem; est decisio 195.

REV.MO P. D. PIROVANO DECANO.
Gerunden. Beneficij.
Die Lunæ 21. Februarii 1628.

ARGVMENTVM.

Possidens beneficium de Iurepatronatus laico-
rum,

rum, si illud permutet contradicente, & inuito patrono cum alio beneficio, si patronus modo ad iuspatronatus præsentet alium, an valeat, & substineatur talis præsentatio.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij adiudicatio, & institutio, quando denegari non possit.*

2 *Iuspatronatus probatur per instrumentum fundationis, qui modus probandi superat omnes alios.*

3 *Iurispatronatus effectuatio qualiter probetur.*

4 *Iurispatronatus pertinentia benè probatur, probata descendentia à fundatore, cum titulo hæreditario.*

5 *Iurispatronatus vacatio succedit propter resignationem factam inuito patrono, & propter defectum potestatis in Ordinario, si confert talia beneficia.*

6 *Et tunc remanet apertus locus patrono ad præsentandum.*

7 *Iurispatronatus collatio, si fiat ab Ordinario occasione permutationis ignorante, spreto, vel contradicente patrono non est nulla, sed annullanda, & num. 8. & 9.*

10 *Ordinarius non potest praiudicare in iurepatronatus patronis absque vitio nullitatis.*

11 *Decis. 5. de rer. permut. in nou. sensus.*

12 *Resignatio beneficij admissa per Ordinarium, præsumitur ex causa iusta, & rationabili admissa, & num. 13.*

14 *Ordinarius ex facultate ipsi à iure tributa, neque ex necessitate, & vtilitate Ecclesiæ potest admittere permutationes beneficiorum inuitis patronis, & num. 18.*

15 *Et quando excludantur omnes causæ ab Ordinario allegandæ.*

16 *C decernimus 16. q. 7. in quib. terminis loquatur.*

17 *Patroni, quando non possint præsentare personam ipsi beneuolam.*

19 *Consuetudo non plenè probatur ex instrumentis, quæ non coarctant negatiuam actus contrarij.*

20 *Permutationes beneficiorum, quando sunt nullæ, qualiter succurratur, & quid, si sint factæ inuitis patronis. num. 21.*

22 *Præsentationis validitas ad iuspatronus qualiter probetur.*

23 *Persona nominata in instrumẽto secũdũ hodiernã praxim, non est necessariũ, vt præsentetur.*

24 *Præsentati habilitas ad iuspatronatus iustificatur probato Clericatu ex litteris patentibus.*

DECISIO CLII.

IOANNES possidens Beneficium simplex, & de iurepatronatus illorum de Agullanis in Ecclesia S. Felicis Gerunden. volens permutare illud cum alio Beneficio, petiit assensum D. Eleonoræ patronæ; ea verò recusante obtinuit à Vicario Gerunden. non obstante dissensu admitti dictã permutationem, cuius vigore prætẽdens D. Eleonora Beneficiũ vacasse, præsentauit Ignatium Cudinam exinde tam nomine D. Eleonoræ, quàm Ignatij causa per appellationem ad Rotam delata quæsitum fuit, An eidem Ignatio sit adiudicandum huiusmodi beneficium, quod affirmatiuè pro Domino fuit resolutum.

Quia D. Eleonora probat patronatũ, & pertinentiam, & vacationem; Ignatius verò validam præsentationem, & habilitatem quibus concur-
1 rentibus Beneficij † adiudicatio, & institutio eidẽ Ignatio denegari non potest, *cap. Monasteriũ 16. q. 7. cap. cum Bertoldus, vbi Abb. nu. 12. de re iud. Rot. decis. 337. nu. 1. p. 2. recent.* & idem fuit dictũ in *Burgi S. Sepulchri Beneficij 4. Iulij 1625. coram R. P. D. meo Merlino, & in Barchinon. Beneficij 4. præsentis mensis coram me.*

De patronatu sufficienter visum fuit constare ex instrumento fundationis, quòd datur, in quo Ioannes de Agullana de anno 1570. Fũdauit Beneficium, de quo agitur, cum sua dote, & consensu Ordinarij, reseruato sibi, & hæredibus suis patro-
2 natu, qui modus † probandi superat alios tãquam directè, & in sua substantia fundatus *Lambert. de iurepatr. lib. 1. par. 1. q. 2. ar. 1. & seq. & vsque in fin glos. in cap. piæ mentis 16. q. 7. Crau. cons. 68. in princ. Rot. decis. 615. nu. 2. par. 1. recent.* & latissimè comprobat *Gonzal. in reg. 8. glos. 18. nu. 32.* de cuius effectuatione non etiã dubitatur, quia dãtur præsentationes subsequutæ, & effectuatæ de anno
3 1572. & 1597. & cũ enunciatiuis † huius patronatus, & præsentatione pro obitu antea præsentati, quæ sufficiunt ad probandã effectuationem, *iux. cons. Oldr. 229.* sæpè per Rotam receptum, & idem fuit firmatum *in decis. 224. nu. 7. & 8. par. 1. recent. & decis. 452. nu. 1. coram PP. Gregor. XV.*

4 Similiter, & pertinentia † benè probatur probata descendentia à Ioanne fundatore cum titulo hæreditario, quæ sufficit, vt dictũ fuit in *Regien. Prioratus, & Firmana iurispatronatus*, quæ referuntur in *dec. 146. nu. 2. par. 2. recent.* quam D. Eleonora probat ex testamento eiusdẽ Ioannis fundatoris, in quo substituta legitur Raphaeli, & Michaeli sine prole quandocunque decedentibus, qui casus respectu tam Raphaelis, quàm Michaelis probatur euenisse ex sententia adiudicationis bonorum dicti Ioannis, ac immissionis eorundem ad fauorem D. Eleonoræ, quæ data fuit.

Vacatio verò probatur: quia certum est Ioannem ante permutationem sciuisse Beneficium ab eo permutãdum esse de iure patronatus D. Eleonoræ, dum prius illam requisiuit semel, & iterum pro consensu permutationi præstando, vnde cum illa recusante, & in actis contradicente, nihilominus Beneficium ad effectum permutationis resignauerit in manibus Ordinarij, & ab eo fuerit admissa permutatio, indè per resignationem successit vacatio, & propter defectum potestatis in Or-
5 dinario † conferendi Beneficia de iurepatronatus laicorum, *cap. decernimus 16. q. 7. Calder. cons. 2. in fin. de rer. permut.* apertus remansit locus
6 patrono † ad præsentandum *Lap. in cap. vnico de rer. permut. n. 7. & in c. nemo, n. 1. Butr. n. 10. Anchar. ad finem c. Gemina n. 11. de elect. in 6. Gigas de pens. q. 23. nu. 5 Cittad. de iurepatronatus par. 6. ar. 3. nu. 102. Lambert. eod. tract. p. 1. lib. 2. q. 6. ar. 6. nu 20. & seq. Garzias de Benef. par. 11. c. 3. n. 23. & 24. Gratian. discept. 835. nu. 2. lib. 5.*

Non

7 Non obstat, quòd collatio † Ordinarij de Beneficio patronali occasione permutationis ignorante, aut spreto, aut contradicente patrono non sit nulla ipso iure, sed veniat anullanda, si patronus ex causa contradicat, *Aegid. decis. 87. & 163. Mohed. decis. 8. per tot. de Iurepatronatus, Thanis decis. 80. Rot. decis. 5. in fin. de rer. permut. in nou. & in Gerunden. permut. 5. Iulij 1593. coram bo. mem. Litta; Garzias latissime hanc conclusionem probans, & ponens eandem Littæ decis. in tract. de*
8 *Benef. par. 11. c. 3. nu. 19.* & eo casu † Beneficium non vacare propter implicitum statum validitatis, & euentualis rescissionis ex causis verificandis, *Felin. in cap. cum Bertoldus, nu. 8. & 12. de sent. & re iud. & in tract. quando litteræ Apost. ampl 9. Rocchus de iurepatronatus, in verbo honorificum. q. 3. nu. 8. Couar. pract. q. cap 36. nu. 9.* nec per consequens vacatione non præcedente posse Ignatio Beneficium adiudicari.

Quia fuit responsum, si collatio fiat ab Ordinario spreto, aut ignorante patrono, tunc non esse nullam ipso iure, sed annullandam patrono cōtradicente intra tempus datum ad præsentandum, &
9 procedere supra allegata ea ratione, † cum possit patronus non contradicere, & acquiescere collationi, vel propter iustas causas succumbere in iudicio rescissionis, itaut collatio firma remaneat; interim autem propter euentualem vacationem nō est admittenda præsentatio; sed post rem iudicatā *Feder. de permut. Benef. n. 52. & 53. Coras. de Benef. c. 6. par. 2. nu. 3. Felin in tract. quando litteræ Apost. ampl. 9. Couar. pract. q. d c. 36. nu. 9.* sed quādo patronus requisitus ad consentiendum nedum dissensit, sed præueniendo, vt hic in iudicio contradixit, atque ita nedum interuenit spretus simplex, aut ignorantia patroni habentes implicitum dubium euentum voluntatis eiusdem: sed manifesta voluntas per cōtradictionem deducta in actis antè
10 collationem, cui non potest † Ordinarius præiudicare absque vitio nullitatis actus per *c. decernimus 16. q. 7.* tunc procedunt dicta in prima cōclusione ex *Lapo, Gemin. Butrio Lambert.* & alijs allegatis, & hanc distinctionem in specie faciunt *Lambert. p. 1. lib. 2. q. 6 ar 6. nu. 40. per allegat. cap. decernimus, & c. cū Bertoldus, de re iud. & Garz. de Benef. d. p. 11. cap. 2. nu. 23.* qui in hunc sensum
11 intelligit † *decis. 5. de rer. permut. in nouis*, quæ tāgit hanc distinctionem sequendo *Lap. in cap nemo, de elect. lib. 6.* & quamuis subiungat eadem *decis. 5.* dicens quòd dictū intelligo si ex aliqua causa rationabili cōtradicunt, & infrà tēpus à iure statutū, attamen cum non distinguatur de contradictione post factam collationem, vel antè collationem est intelligenda secundum terminos disputationis susceptæ in illo articulo nempè de permutatione facta per Ordinariū de Beneficio spectante ad præsentationem laici ipso contempto, & non vocato, vt indicat principium illius decisionis, & eo casu benè potest dubitari, quòd non sufficeret sola contradictio sine expressione causæ rationalis, ex quo
12 tendit contra reū, † & possessorem, cui sufficit docere de collatione habente præsumptionem pro se, quòd sit facta per Ordinariū ex iusta, & rationabili causa *Seraph. decis. 1320. nu. 3.* & potest vincere per non ius actoris, *Felin. in cap. olim, nu 9. de rescript.* sed quando concurrit contradictio, & dissensus in actis deductus, vt hic ante collationem
13 † patronus fundat intentionē in proprio iure, scilicet in dispositione *cap. decernimus 16. q. 7.* irritāte collationes factas per Ordinarios de Beneficio spectante ad præsentationē Laici, quòd si Ordina-
14 rij ità præuenti per contradictionem † patronorum contendant admittere permutationes ex facultate ipsis à iure tributa, nempè ex necessitate, aut vtilitate Ecclesiæ *Vital. in clem. vnica, nu. 51. de rer. perm. Garzias de Benef. d. p. 11. c. 3. n. 23.* debent permutantes docere se esse in casu limitationis, vt declarant idem *Couar. pract. q. d. c. 36. nu. 9. Garzias d. c. 3. n. 21.* quæ causæ necessitatis, & vtilitatis Ecclesiæ si à permutantibus sūt probandæ tantum adest, vt illæ probentur, vt imò contrariū apertè detegatur, cum agatur de Beneficio patronali relinquendo à Sacerdote, sene, Theologo, concionatore, & resignando iuueni simplici Cle-
15 rico, & in disciplina Ecclesiastica inesperto, † quæ excludunt quamcunque causam ab Ordinario allegandam.

Neque vim facit, quòd prædicta de dissensu patroni, & eius contradictione procedant in collatione voluntaria, in quibus terminis videtur loqui
16 † *c. decernimus*, secùs autem in collatione necessaria prouenìens ex causa permutationis, in qua pa-
17 troni † non possunt præsentare personam ipsis beneuisam, sed permutantibus tantum collatio fit debita, *Vital. in clem. vnica, nu. 6. Card. nu. 14. de rer. permut.* cum alijs allegatis.
18 Quia, & eadem necessitas † conferendi nō est arbitraria Ordinarijs, sed cōcurrente iusta causa, quę est necessitas, aut vtilitas Ecclesiæ, vt iā dictū fuit, quæ si deficiant cessat etiam facultas Ordinarijs à iure concessa conferendi ex causa permutationis.

Et consuetudo, quæ allegatur in Ecclesia Gerūden. admittendi permutationes sine consensu patronorū, & dicitur probata ex instrumentis in actis productis, vltra quod non est absolutum, quòd
19 plenè, † & concludenter possit probari consuetudo per instrumenta, quæ non coarctant negatiuam actus contrarij, *Seraph. decis. 113. num. 3.* non etiam actus, qui enuntiantur in dictis instrumentis probant obseruantiam, de qua agitur, quia præsupponunt, quòd fiant permutationes patronis vocatis non contradicentibus, vel etiam consentire recusantibus, qui casus non conueniunt cum eo, de quo agitur.

Et stantibus prædictis non est ingredienda alia
20 disputatio, An saltem † permutantes sint excusandi, & quomodo redire debeant ad proprium Beneficium, An iure proprio, vel per nouam collationem, etiam patrono contradicente, qui si fuerunt in culpa, ex quo ante permutationem sciuerunt beneficium esse de iurepatronatus, &
21 recusante, & contradicente patrono † processerunt ad permutationem, cessat omnis excusatio *Feder. de permut. Benef. quæst. 6. & 7. num. 12. & 13. Gig. de pens. q. 23. num. 5.* cum alijs allegatis per *Garz. d. cap. 3. nu. 30.*
22 Superest nunc probatio † validitatis præsentationis, quam Ignatius tenetur iustificare, & cum illam

illam deducat ex Instrumento 13. Augusti 1625. quo D. Eleonora præsentauit, & nominauit ipsum Ignatium sub rogitu Notarij, & præsentia testiū pro supplicanda gratia collationis à S. D. N. quæ expedita fuit 27. Octobris 1625. & in actis producta intra tempus quadrimestris visum fuit hoc sufficere, *Rot. decis. 3 de iurepatr. in nouis. Lap. alleg. 7. nu. 7. Rocch. de iurepatr. in verb. honorificum q. 7. num. 29. Lambert. lib. 2. par. 1. q. 4. art. 16. nu. 2. & par. 2. q. 4. art. 1. num. 2.* neque secundum praxim hodiernam necessarium est, quòd actuali-
23 ter † præsentetur persona nominata in Instrumēto, *Garz. de benef. par. 4. cap. 1. nu. 19. & 25.* id affirmans etiam, quòd ex qualitate beneficij requireretur examinatio, cum illa possit expediri ante institutionem, & idem fuit dictum *in d. decis. 3. & in Lucana plebis 7. & 14. Maij 1590. coram bon. mem. Gyptio.*

24 Demum habilitas † eiusdem Ignatij probatur probato Clericatu ex litteris patentibus eiusdem, qui est verus modus concludendi hanc probationem, *Gram. decis. 81. nu. 1. Rot. decis. 16. de probat. in antiq. Felin. in c. post cessionem. num. 3. & 15. de probat.* Et ita &c.

R E V.MO P. D. C O C C I N O.

Recanaten. Pensionis.

Die Lunæ 28. Februarii 1628.

A R G V M E N T V M.

Conclauistæ vigore facultatum fel. rec. Pauli V, circa cassationes, & reseruationes pensionum qua forma debent illas cassare, aut reseruare.

S V M M A R I V M.

1 *Consensus non extenditur vltra personas nominatas, immo omnes alias excludit.*
2 *Priuilegia non censentur tollere conuentiones partium.*
3 *Literæ originales facultatis transferendi pensiones debent exhiberi coram exequutore, ad hoc vt sit certus de sua iurisdictione.*
4 *Facultas transferendi pensiones debent saltem constare ex transumpto apposito in processu fulminato.*
5 *Conclauista, quam facultatem habeant circa cassationes pensionum.*
6 *Conclauista debent ad vnguem in reseruatione, & cassatione pensionum seruare formam ei datam in facultatibus.*
7 *Itaut, nec per æquipollens possit adimpleri. vide num. 11.*
8 *Iudex, quando procedit in materia pensionum per viam cassationis antiquæ, & creationis nouæ similis, debent coram eo exhiberi literæ reseruationis pensionis.*
9 *Patris iussus de adeunda hereditate per filium debet esse specialis.*
10 *Mandatum speciale, vbi exigitur debet exprimi in qua causa, nec sufficit generalitas.*
11 *Statutum disponens, quod ad hoc, vt quis possit banniri, quod ipse, vel alius comparext, si iudex simpliciter citabit banniendum, nihil valebit bannum*
13 *Pensionis cassatio est actus, qui originatur in consensu transferentis, & perficitur in auctoritate executoris.*
14 *Actus pendens à facto vtriusque partis, vt perficiatur, quid requiratur.*
15 *Papa certum est, quòd potest concedere facultatem transferendi pensiones.*
16 *Expressum est maioris auctoritatis, quàm sit tacitum.*
17 *Præsentatio rescripti potest probari per testes.*
18 *Priuilegia, quando non dant certam formam verborum. sufficit, quòd virtualiter fuerit forma data in literis.*

D E C I S I O CLIII.

Bernardinus resignauit ad fauorem Laurentij Capellanias cum reseruatione pēsionis scut. 80. cui reseruationi consensit dictus Laurentius durante vita Bernardini tantùm: postmodum idem Laurentius resignauit dictas Capellanias ad fauorem Hieronymi, ac tandem præfatus Bernardinus tanquam Conclauista vigore facultatum S. M. Pauli V. transtulit eandem pensionem in D. Comitem. Vnde dubitaui an prædictus Hieronymus teneretur soluere dictam pensionem præfato D. Comiti. Et pro negatiua primò deducebatur, quod Laurentius consentit reseruationi pensionis
1 durante vita Bernardini tantum, & ideo † prædictus consensus non extendebatur ad alias personas immò omnes alias excludebat, *Bart. in l. 1. nu. 1. ff. si quis ius dic. non obtemp. Paris. cons. 85. nu. 45. lib. 2. Rip. in l. fin. num. 136. C. de reu. donat.* Et ideo priuilegia transferendi non videntur comprehen-
2 dere hunc casum, cum non † censeantur tollere conuentiones partium. *c. ex multiplici. de decim. Felin. in cap. 1. num. 3. vers. limita 6. & ibi Dec. num. 57. in 4. Fallen. de rescript. Menoch. cons. 36. num. 57. Crescent. decis. 2. de priuil. Achill. decis. 2. de pactis.*

Secundò dicebatur, quod originales facultatis
3 transferendi non fuerunt exhibitæ coram † exequutore, ideoque cum non fuerit certus de sua iurisdictione, translatio non tenet. *Ferrett. cons. 85. num. 1. lib. 1. Crescent. decis. 13. de concess. praben. Achill. decis. 7. de pensionibus.* Et fuit latè deductum *in causa Carthaginen. translationis pensionis 19. Iunij 1606. coram bo. mem. Pat. Manzanedo, quæ est dec. 143. par. 2. in recent.* & fuit dictum *in causa Bononien. translationis pensionis 1. Maij 1618. coram Reuerendiss. D. M. Pat. Antiocheno, Put. dec. 245. lib. 3. in correct. Achill. dec. 2. de off. deleg.* vbi quod saltem de facultate transferendi
4 constare debet † ex transumpto apposito in processu fulminato, & in hoc casu non est standum assertioni Notarij *Ferrett. d. cons. 85. nu. 1. lib. 1.* & fuit dictum in dictis Carthaginen. & Bononien.

Tertiò dicebatur, quod in facultatibus Conclauistarum non datur facultas transferendi coram Notario, & testibus, sed datur † facultas
5 Conclauistis cassandi pensiones, & ordinarijs, alijsque

aliisque Ecclesiasticis ad id electis reseruandi ad fauorem translatariorum, quæ quidem forma neque respectu cassationis, neque respectu reseruationis fuit seruata, & tamen, cum † indubitatum
6 sit hæc de forma requiri. *Ferrett.cons.13 num. 10. Porpurat.cons.596.num.6.lib.2. Mandos.de signat. grat.in verb.translat.num.1.Paris.de resign.lib.6. cap.4.num.7.Vestr.in prax.lib.3.c.vlt.nu.1.* S.M. *Greg.decis.17.num.3 & ibi addent.Rot.decis.327. num.4. & 5.par.1.in recent.* propterea dicta forma ad vnguem erat seruanda. *Galuan. in istis terminis cons.27. num. 13.* & fuit pluries resolutum
7 ita † vt esset adimplenda in forma specifica non autem per equipollens; *glos. in cap. 1. de Baptis.l. qui Romæ §.Flauius.Hermes.ff.de verb.oblig.glos. in clem.1.in verb.tertia de vit. & honest. cler.cum alij pluribus adductis per Brun.de forma. tit. 13. de implem.& obseru.formæ,col.10. vers.cæterum, forma fol.83.col.4 folij.*
8 Quartò dicebatur, quod non fuerunt † exhibitæ literæ reseruationis pensionis, quæ debuerunt exhiberi, cum iudex procedat per viam cassationis antiquæ, & creationis nouæ similis. *Gig. de pens. quæst.74.num.1.& quæst.88. num.8. Mobedan. decis.2.de locat. & conduct.*
& propterea nisi ostendatur antiqua, iudex non potest dici certus de qualitatibus illius, ita vt videre possit an noua, quæ creatur, sit similis.

Cæterum prædictis non obstantibus contrariũ fuit resolutum; quia validitas priuilegiorum non potest controuerti, nec quod transferens fuerit Conclauista, nec quod exequutor esset idoneus, nec minus habilitatis D.Comitis, cum hæc omnia satis bene probentur. Et forma priuilegiorum fuit in translatione seruata. In priuilegijs enim Conclauistarum in constitut. 3.§.9. S.M. Pauli.in substantia, & facta constructione sic habetur *Conclauistis, & eorum singulis concedimus, & indulgemus, vt quicunq; loci Ordinarij, vel Canonici, &c. quascunque pensiones annuas eis, & eorum singulis, &c. vsque ad summam 100. ducatorum in toto, vel in parte cassare, & extinguere valeant, & postquam cassatæ fuerint, &c. alias similes pensiones annuas, &c. vni, vel pluribus personis Ecclesiasticis per eosdem Conclauistas, &c. nominandis, &c. reseruare, constituere, concedere, & assignare valeant, &c.*

Ex ista formula priuilegiorũ non constat, quod Papa voluerit exprimi verba formalia, quia tunc certum esset, quod non sufficeret expressio generalis, *vt in l.si quis mihi bona, §. iussum, ff.de ac-*
9 *quir. hæred.* vbi iussus † patris in adeunda hæreditate per filium debet esse specialis, & propterea
10 *Alex.ibid.in 1.notab.* infert ad exigentia † speciale mandatum quod debeat exprimi in qua causa, nec sufficiat generalitas, idem *Alex. in l.1.circa finem,ff.de liber.& posthum.Socc.sen.cons.45.col.3 in fine, & exornat Brun.de form.art.8. de implem. ac obseruantia formæ col.18.vers.est tamen fol.85.*
11 *col.4.folij.* Et ideo cum dicta priuilegia † non dent certam formam verborum sufficit, quod virtualiter fuerit seruata forma data in priuilegio transferendi, prout fuit factum in casu isto, licet superficialiter videatur alius modus ab eo, qui datur in dicta facultate transferendi, *ita Bald. post Iacob. Butrigarium in l.fin.num.2. & 3.vbi etiam Alex. num.3. & 4.C.de Procur. Anchar.in repet. c.Canonum statuta.num.335. vers.sed pone dici statutum de constit.* inferentes ad statutum disponens,
12 quod † ad hoc vt quis possit banniri, debeat citari, quod ipse vel alius pro eo compareat, si iudex simpliciter citauit banniendum, nihil valebit bannum, quia tacitè inest quod compareat per se, vel per alium, *& Felin.in cap.cum venerabilis.nu.43. vers.& si diceres, de except.*

Quod autem forma data à priuilegio transferẽdi circa cassationem tacitè inest, satis patet, quia
13 cum cassatio † sit actus, qui originatur in consensu, & mera voluntate transferentis, & perficitur in auctoritate executoris, hæc forma satis adimpletur, si ipse transferens declaret se velle transferre iuxta facultates consentiens reseruationi faciendæ per exequutorem, & si exequutor dictum consensum recipit, & admittit, prout fuit factum
14 in casu isto, cum enim sit actus † pendens à facto vtriusque optimè perficitur in facto vtriusque relatiuè ad facultates, *l.certum, ff.si certum petat.l. asse toto ff.de hæred.inst. & Felin. vbi supra vers. respondet Aret.* Quod autem in hoc casu dicta cassatio resultet quoad personam, & consensum transferentis, patet ex verbis illis translationis, *seq. ipsum de pensionibus spoliauit.* Et quamuis sup dixisset, *transtulit, & transfert pensiones in D. Comitem,* & postea subiungatur *seq. sponsionibus spoliauit*, sensus istorum verborum est, quod cassabat pensiones ad effectum, quod transferrentur per Iudicem electum in D. Comitem, vt probant sequentia verba ibi. *Et eundem D. Prothonotarium sic electum requisiuit, quatenus pensiones prædictas,* vt supra *prædicto D.Comiti reseruare, constituere, & assignare seu translationem* vt supra *per ipsum factam, consensumque,* vt supra *præstitum recipere, & admittere vellet, & deberet, &c.* Et propterea si voluit prælatum electum posse reseruare, constituere, & assignare, vtique transferens habuit intentionem, quod cassaretur, & quatenus etiam habuisset intentionem cassandi, & transferendi hoc non habuit simpliciter, vt patet ex verbis illis, *seu translationem per ipsum factam, consensum,* vt supra *præstitum recipere,* ex quibus dum vult, quod exequutor possit consensum recipere, in necessariam consequentiam dat illi facultatem cassandi, & reseruandi.

Quo verò ad formam datam Iudici circa facultatem cassandi, & reseruandi, quod virtualiter fuerit seruata satis patet ex requisitione, de qua modo dictum est. Et dum subiungitur *dictus Prothonotarius electus est, &c. dictam pensionem, translationem, reseruationem, & consensum,* vt supra *auctoritate sibi concessa, &c. recepit, & admisit, dictasque pensiones, per eos, per quos decet suis locis, temporibus, & terminis sub censuris, &c. D. Comiti imposterum sicut hactenus dicto D. Bernardino persoluendum decreuit, prout solui mandat, & decernit, &c.* cum ex prædictis Iudex admiserit translationem reseruationem & consensũ, ac postea voluerit solui D. Comiti, per necesse & virtualiter illam cassauit, & de nouo reseruauit in

per-

personam prædicti D. Comitis, quod sufficit per supradicta.

Non obstant in contrarium adducta: Non primum de consensu præstito reseruationi pensionis durante vita Bernardini tantum: quia cum semper quando quis consentit, consentiat durante vita pensionarij tantum, & nihilominus indubitatum

15 sit, quod † Papa potest concedere facultatē transferendi, expressio illius, quod tacitè inerat, nihil operatur ad effectum inualiditatis translationis, & non alterat naturam reseruationis pesionis per ea, quę notat *Anchar. in cons. 147. num. 4.* nec ef-

16 ficit, quod expressum † sit maioris efficaciæ, quām si esset tacitum. *Bald. in l. ex verbis, num. 1. C. de donat. inter vir. & uxor.*

Non obstat secundum de non exhibitione priuilegiorum, quia de dicta exhibitione satis constat ex testibus, qui deponunt de exhibitione lite-

17 rarum coram exequutore. Præsentatio † enim rescripti potest probari ex testibus DD. *in cap. quoniam contra vbi Felin. num. 56. & Dec. num. 234. & seqq. de prob.* & in puncto fuit resolutum *in d. causa Bonon. translationis pensionis 1. Iunij. 1618 coram Reuerendiss. D. Patriarcha Antioch.*

Non obstat tertium, quod forma data in priuilegijs circa cassationem, & reseruationem nō fuit seruata in forma specifica, quia vt supra dictum

18 est † cum non esset necessaria certa forma verborum, sufficit quod virtualiter fuerit seruata forma data in dd. litteris.

Non obstat quartum de non exhibitione litterarum reseruationis, quia cum Iudex non recipiat iurisdictionem ex reseruatione pensionis, sed tantum ex facultate transferendi sufficit, quod illa tantum producatur, super qua illius iurisdictio fundatur prout loquuntur decisiones in secundo obiecto allegatæ, & propterea satis est, quod in creatione nouæ pensionis reseruetur pensio similis antiquæ absque eo quod aliter exprimantur qualitates illius, quas sufficit exprimere per relationem ad antiquam absque eo, quod Iudex, qui est merus exequutor aliter discutiat, qualis sit pensio antiqua, vt in puncto fuit resolutum in causa *Segobien. translationis pensionis 11. Decemb. 1587. coram bo. me. Card. Pamph.*

Et ita conclusum vtraque parte informante.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Niciensi Parochialis.

Die Lunæ 13. Martii 1628.

ARGVMENTVM.

Narratiua non facti concursus pro collatione Ecclesiæ Parochialis, prout requirunt Sacr. Concil. Trident. & Constit. Pij V. per quem sit probanda, & quando in hac materia concedatur restitutio in integrum.

SVMMARIVM.

1 *Restitutionis in integrum fundamentū est læsio.*

2 *Negatiua, vbi consistit fundamentum intentionis, est per allegantem probanda.*

3 *Responsis Sacræ Congregationis Concilij, quæ concursum ad Parochiale beneficium annullāt Rota semper multum defert.*

4 *Vltimis declarationibus est standum, & non primis.*

5 *Declarationes Sacr. Congregat. Concil. semper intelliguntur emanare iuxta ea, quæ in facto proponuntur.*

6 *Læsio est attendenda de tempore sententiarum ad effectum restitutionis in integrum.*

7 *Restitutio in integrum datur etiam ex actis nouiter deductis.*

8 *Concursus qualiter fiat secundum Concil. Trident. & Cōst. Pij V. circa beneficia Parochialia.*

9 *Restitutio in integrum, vt concedatur, debet quis docere de iure suo saltim summariè.*

10 *Per tituli exhibitionem, quis sufficienter docet de iure suo, ad effectum restitutionis in integrū.*

11 *Vicario in spectātibus ad eius officiū credi debet.*

12 *Fides regulariter, maximè ex interuallo, & sine iuramento, & partis citatione non facit fidē.*

13 *Comparatiuum supponit existentiam positiui.*

14 *Electio de idoneo in beneficio Parochiali relicto magis idoneo, an ipso iure annulletur per Concil. Trident. & Constit. Pij V.*

15 *De Iure alicuius dicitur constare, quousque de eo doceri potest.*

16 *Electio de illo ad beneficium Parochiale, qui ante concursum se intruserat in illius possessionem non valet.*

17 *Text. in cap. auaritiæ de elect. in 6. non procedit quando quis nullos fructus percepit.*

DECISIO CLIV.

VICARIVS Niciensis sede vacante in dicto concursu ad Parochialem Ecclesiam loci de Roccabigliera, de voto trium ex quatuor examinatoribus Synodalibus alijs prætulit Horatium de Laurentijs, qui habita deinde collatione à V. Legato Auenionensi fuit etiam possessionem adeptus. Verum quia Io. Andræas Martinus eamdem Parochialem à Sede Apostolica impetrauit sub narratiua, quod in prædicto concursu non fuit seruata forma Constitutionis Pij V. & Sacr. Concil. Trid. mota desuper lite contra Horatium possessorem obtinuit ab A.C. mandatum de immittendo, cuius vigore cum possessionem esset ingressus, postea in gradu appellationis in Rota coram bo. me. Vbaldo, reportauit sententiam confirmatoriam d. mandati, quæ ob non prosecutam legitimè appellationem, transitum fecit in iudicatum. Vnde commissa mihi causa restitutionis in integrum, dubitaui hodie. An constet de causis restitutionis, & Domini affirmatiuè resoluerunt, ex quo constat

1 de iniustitia d. mandati, & sententiæ, & sic † de læsione, quæ est fundamentum restitutionis in integrum, *c. 1. vbi Abb. de rest. in integr. Rot. decis. 1. de rest. in integr. in nou. Seraph. decis. 245. nu. 2. & Rot. decis. 532. nu. 2. par. 1. & decis. 672. nu. 1. & 731. nu. 1. par. 2. recent.*

Iniustitia visa fuit clara, quia non erat expellēdus Horatius possessor, & danda Io. Andreæ im-

2 missio, nisi prius iustificata † per Io. Andræam d. nar-

narratiua, quod concursus indictus, & celebratus fuit non seruata forma Sac.Conc.& Constit. Pij V. quæ fuit causa principalis, & præcipua d. gratiæ, *Put.decis.265. lib.3. in nou.impress. Rot. dec.482. in fin. par.2. recent.* & in puncto d. narratiuæ fuit resolutum *in Salamantina Parochialis 21. Iunij 1583. & in Cæsaraugustana Parochialis 8. Nouemb. 1599. coram Card. Pamph. & in Vicen Parochialis 14. Ianuar. 1611. coram bo.me. Patriarcha Manzanedo, quæ est decis.323. par.2. recent.*

Nec releuat si dicatur, quod dicta narratiua fuit iustificata ex responso Sacræ Congregationis Cõcilij, quæ concursum prædictum fuisse nullum de-
3 clarauit, cui Rota semper † solet deferre, *vt firmatur in decis. in hac causa facta 20. Maij 1624. coram bo me. Vbaldo*, quia cum postea eadem Sacr. Cõgregatio partibus pluries auditis, & facto plenius iustificato, recedendo ab anteriori declaratione, contrarium declarauerit, nempè concursũ huiusmodi fuisse validum, consequenter dicta nar-
4 ratiua non iustificatur, sed standum † est vltimæ Sac.Congreg. declarationi & non primæ *ad l. non est noui cum duabus seqq. ff. de leg. c. cæterum extr. de rescrip.* Declarationes enim Sacr. Congrega-
5 tionis semper † intelliguntur emanare iuxta ea quæ in facto proponũtur, *l.1. C. de diuers. rescript. & ibi Padill. nu.14. & iuxt. latè tradita per Rub. cons.12. num. 2. Paris. cons.9. nu.42. lib.2. Alex. cons.84. in fin. lib.1. & Rot. apud. Castad. decis.6. de rescript.*
6 Minus obstat, quòd læsio † debet attendi de tempore sententiarum ad *text. in l. si voluntate C. de rescind. vend. Odd. de restit. in integrum par.2. art 3.* & tamen hæc læsio non aderat eo ipso, quod non emanauerat dicta vltima declaratio Sacr.Congregationis, sed erat standum primæ, vt firmatur in *d. decis. bo.me. Vbaldi*, qua declaratione attenta, mandatum, & sententia huiusmodi fuerunt iusta, quia d. primæ declarationi tunc standum erat, non quia declaratio ista faciat ius, sed quia ius, quod est, declarat. Vnde quia melius examinata, & intellecta facti serie eadẽ Sacr. Congregatio concursum fuisse validum censuit, nõ tribuit post d.mandatum, & sententiam ius de nouo, sed quod erat tempore, quo emanarunt, de-
7 clarauit. Prout etiam † datur restitutio ex actis nouiter deductis, per quæ probatur, quod in rei veritate tempore sententiarum, ius aliter se habebat, illud autem non erat Iudici notum, aut allegatũ, *c. vlt. vbi glo. in verb. nouit de restit. in integ. glos. in l. fin. C. si sæpe restit. postul. fuer. Odd. vbi sup. par.1. quæst.16. art.6. & fuit dictum in Faventina computorum 24. Maij 1620. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo.*

Non obstat etiam alia gratia Io. Andreæ obtẽta Kal. Maij 1621. cum narratiua, quod transacto tempore in edictis per Vicarium constituto, concursus factus non fuit, quia hæc narratiua non solum à Io. Andrea non iustificatur, sed immò apparet in actis de contrario, ex quo edictum pro concursu habendo emanauit die 6. Aprilis, & competitores, quorum vnus fuit Horatius, fuerunt descripti intra 10. dies computan. à d. die 6. Aprilis, & secuta deinde notificatione pro certa die ad subeundum examen, fuit habitus concursus in die
8 præfinita, † & facta electio, & approbatio magis idonei intra sex menses à die vacationis, prout disponunt Sac. Concil. & prædicta Constit. Pij V. & dixit *Rot. decis.702. apud Seraph.*
9 Non obstat similiter, quod Horatius † non docet de iure suo, de quo saltim summariè debet docere pro habenda restitutione, *cap. auditis de restit. in integr. Gemin. cons.144. nu.1.* quia immò de iure suo sufficienter docuit per exhibitionem
10 † Tituli, necnon approbationis de se factæ in cõcursu, de qua attestatur Vicarius Capitularis, vbi habetur, quod Vicarius adhærendo votis trium ex quatuor examinatoribus tunc præsentibus, declarauit Horatium idoneum, & omnibus alijs esse præferendum. Cui credendum est, ex quo computare, & publicare vota examinatorum in eorũ præsentia, illaq. Notario renunciare ad eius offi-
11 cium spectat, Vicario † autem in spectantibus ad eius officium credi debet, *cap. ex frequentibus extr. de inst. & ibi glos. in cap. fin. de offic. Vicarij in 6. Rocc. de iur. patron. verb. competẽs quæst.34. Couar. lib.3. variar. cap.20. num.7. Rota dec.313. par.1. recent. cum alijs cumulatis in Ianuen. Parochialis 19. Aprilis 1627. coram me*, & præsertim cum non appareat de aliqua examinatorum contradictione de eo tempore, qui verisimiliter si ita non esset, contradixissent, & coram eodem Notario fuissent protestati.

Vnde nihil releuat fides examinatorum, qui attestantur quemdam Maxiliam fuisse repertum magis idoneum, ætate, doctrina, & sufficientia,
12 quia vltra quòd fides † regulariter, maximè ex interuallo, & sine iuramento, & citatione, vt hic non facit fidem, *l. post legatum. §. his verbis, vbi Bart. ff. de his quibus, vt indign. Decian. cons.51. nu.7. vol.2. Rot. decis.318. num. 4. par. 2. recent.* ex ea non excluditur sufficientia, & idoneitas
13 Horatij, quia † comparatiuum, quod Maxilia fuit repertus magis idoneus supponit existentiam positiui, & sic alterius, seu aliorum, qui erant idonei *l. vbi autem. §.1. ff. de verb. oblig. Surd. decis.65. num. 6.*

Propterea Horatius vti idoneus potuit à Vica-
14 rio approbari, † quia Sac. Concil. & Constitutio Pij V. non annullant electionem idonei ipso iure, sed appellationis remedio magis idoneo succur-
15 rit, & sic constat de iure † Horatij interim, & quousque Maxilia non obtinet declarari contrarium, *Aegid. decis.103. Seraph. decis.73. nu.1. Rot. decis.520. nu.4. par.1. diuers. & in puncto Gonzal. ad reg.8. gl.4. nu.139. & seqq.* & sæpius Sac. Conc. Congregatio declarauit, Maxilia autem nedum obtinuit contrarium declarari, sed nec constat, quod appellauerit.

Tandem non obstat, quod Horatius ante con-
16 cursum † se intruserit in possessionem Parochialis contra dispositionem *text. in c. auaritiæ de elect. in 6.* quia vltra quod Horatius excusatur, quia præcessit titulus coloratus V. Legati Auenione si,
17 *Rota decis.741. nu.8. par.2. recent.* dispositio † d. Decretalis non intrat in casu nostro, quia Horatius nullos fructus percepit, & tamen illa requirit fructuum perceptionem, *Put. decis.45. lib.3.* *Man-*

Mantic. decis. 761. nu. 10. & conducunt quæ tradit *Rot. decis. 531. nu. 2. in fin. par. 2. recent.*
Et ita vtraque &c.

§ *Infra in eadem causa adsunt duæ aliæ decisiones sub diebus 23. Martij 1629. coram R.P.D. Dunozetto, & 1. Februarij 1630. coram R.P.D. Verospio; sunt decisiones 260. & 344.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Perusina Laudi.

Die Lunæ 13. Martii 1628.

ARGVMENTVM.

De Laudi tacita emologatione, quando dicatur constare, & quando de expressa. Subscribens se alicui scripturæ censetur approbare omnia contenta in ea, nisi ipse aliud doceat.

SVMMARIVM.

1 *de Laudi tacita emologatione dicitur constare, si à tempore scientiæ laudi, pars non appellauit intra terminum iuris.*
2 *Laudum censetur quis tacitè emologare, si faciat, id, quod in eo disponitur.*
3 *Laudum dicitur expressè emologatum, quando à partibus fuit subscriptum, & approbatum, cum promissione obseruandi omnia.*
4 *Subscribens se alicui scripturæ, censetur approbare omnia in ea contenta, dummodo non probet se deceptum, vel dolo inductum ad ita subscribendum.*
5 *Laudum, quando est emologatum, est exequendũ.*
6 *Subscribens se alicui scripturæ censetur habere notitiam omnium contentorum in ea.*
7 *Laudum, quando est nullum, si fit emologatum, valet in vim pacti.*

DECISIO CLV.

DIE 11. Ianuarij 1627. fuit resolutum relaxandum esse mandatum contra Io. Antonium ad fauorem Iosephi, prout in decisione desuper extensa, sed quia fuit prætensum super prædictis extare laudum à Iosepho emologatum, dubitaui hodie, an constet de emologatione, & fuit resolutum de ea constare tàm tacitè, quàm expresè.

1 De tacita emologatione † constat quia Ioseph à tempore scientiæ laudi non appellauit intra terminum iuris, vt post alios *Io. Bapt. de S. Blas. in tract. de arbitr. q. 71. num 44. par. 2. Lancellot. de attent. appell. pend. par. 2. c. 12. limit. 50. n. 110. Modern. de appellat. q. 12. nu. 114.* & multo magis quia Ioseph sponte dimisit Io. Anton. quædam bo-
2 na stabilia in exequutionem laudi, † immò, & claues cum effectu tradidit, vt benè testes concludunt, vnde resultat tacita emologatio Iosephi facto ipso, ad *text. in l. si pars. §. illud. ff. de inoffic. testam.* & in puncto *Paul. de Castr. cons. 116. n. 3. ad fin. lib. 1. Crauet. cons. 237. nu. 2.*
3 De expressa autem emologatione † constat ex quo laudum fuit à partibus subscriptum, & approbatum cum promissione obseruandi omnia in eo contenta etiam medio iuramento, *l. ne in arbitris. §. sin autem, vbi Bald. nu. 12. versic. vlterius, & Aretin. in princ. C. de arbitr.* prout generaliter
4 se subscribens † alicui scripturæ, censetur approbare omnia contenta in ea, dum non docet se deceptum, aut dolo inductum ad ita subscribendum, *Bart. in l. 2. §. si quis neget. nu. 11. ff. quemadmod. test. aper. & in l. emptor. §. Lucius per illum text. vbi etiam Doctores. ff. de pactis. Paul. de Castr. cons. 216. num. 3. lib. 1. Crauet. cons. 73. num 40. Modern. de probat. conclus. 1342. num. 12.* Vnde
5 stante dicta emologatione † standum est laudo, & illud est exequendum, *d. l. ne in arbitris, & l. cum antea. C. de arbitr. Dec. cons. 60. num. 3. Paris. cōs. 89. num. 9. lib. 1. Surd. cons. 447. num. 8. Honded. cons. 61. nu. 12. lib. 1. & Modern. Roman. discept. forens. cap. 755. nu. 34. & seq.*

Neque obstat, quod laudum (vt prætendit Ioseph) fuerit subscriptum eo non viso, nec lecto, quia vltra quod ex traditione possessionis, & omissione appellationis post habitam scientiam contentorum in eo, vt supra dictum est, inducta fuit sufficiens emologatio cum præsumptio sit contra
6 Iosephum ex quo subscribens † alicui scripturæ censetur habere notitiam omnium contentorum in ea, *Bart. in l. sicut. §. non videtur in 1. not. ff. quib. mod. pign. vel hypot. solut. Ias. in l. si non ita stipulatus. §. Chrysogonus. num. 14 vers. aduerte contrarium. ff. de verbor. oblig. Gabr. tit. de præsumpt. concl. 3. nu. 29. & 30. & Rota apud Greg. XV. decis. 328. num. 1.* esset per Iosephum concludenter probandum contrarium, quod tamen non probat. Vnde non obstant nullitates prætensæ
7 contra laudum, quia in omnem casum † laudum emologatum valet in vim facti, *Gloss. in l. 2. & ibi DD. C. com. vtr. Iud. Soccin. cons. 85. in princ. lib. 1. Paris. cons. 46. nu. 16. lib. 1. Modern. Roman. discept. forens. vbi supra num. 35. & Rot. decis. 588. num. 1. par. 2. recent.* Et ita vtraque &c.

§ *Plures decisiones in hac causa annotaui infra in decisione 301. par. 2.*

R. P. D. MERLINO.

Romana Pecuniaria.

Die Lunæ 13. Martii 1628.

ARGVMENTVM.

Fideiussio facta pro iuuene tyrone, & nouitio, quando fuit admissus ad officium Banchi, an talis fideiussio extendatur, quando d. iuuenis fuit promotus ad officium capserij.

SVMMARIVM.

1 *Iuuenes secundum morem mercatorum, vbi primò admittuntur ad seruitium Banchi intelliguntur admissi ad obeunda leuiora seruitia.*
2 *Stylus, & mos in re mercantili plurimum est attendendus inter mercatores.*
3 *Iuuenis tyro, & nouitius non est habilis ad magna seruitia, in materia Banchi.*

4 *Salarium debet esse proportionatum laboribus.*
5 *In venditione, locatione, & cæteris contractibus ex quantitate pretij, colligitur, quid comprehensum fuit in contractu.*
6 *Fideiussio non extenditur ad incogitata. Consensus ad incogitata non pertingit, nu.7.*
7 *Fideiussio tanquam stricti iuris, & odiosa, strictissimè debet interpretari.*
8 *Satisdatio debet intelligi, & restringi secundum præsentem statum.*
9 *Dispositio qualibet debet intelligi semper, rebus sic stantibus.*
10 *Fideiussio non debet extendi, ad casum, in quo mutatum sit, vel alteratum seruitium, pro quo fuerat satisdatum.*
11 *Nouatio obligationis inducitur propter alterationem, & mutationem rerum, quæ antecedentes fideiussorum obligationes resoluit.*
12 *In Tutore fideiussio non extenditur ad gesta post pubertatem pupilli.*
13 *Fideiussio de damno infecto non extenditur ad aliam domum, vel aliam domus partem post fideiussionem quæsitam.*
14 *Fideiussor pro institore non tenetur, quando post factam fideiussionem eius mandatum ampliatum fuit ad negotia.*
15 *Nauiū assecuratio, intelligitur pro primo itinere*
16 *Exponere se, suaq. bona, non censetur, quis voluisse periculo inexpertæ fidei.*
17 *Bancheria est quid vniuersale sub se comprehendens diuersa officia maiora, & minora.*
18 *Diuersitas accidentaria circa qualitates seruitiorum non tollunt substantiam, & identitatem seruitij Banchi.*
19 *Fideiussor censetur se obligare ad omnia, quæ veniunt ex natura contractus cui accedit.*
20 *Inter Mercatores non apices iuris, sed quid ipsi senserint attendendum est, & verba non prout ipsa significant, sed prout ipsi intelligunt, sunt recipienda.*
23 *Satisdatio indefinitè, & generaliter facta debet restringi, vt intelligatur facta pro eo casu, quo minus obligatur fideiussor.*
24 *Et debet restringi ad illud officium, de quo tunc temporis, quando fuit præstita cautio agebatur, & num.26.*
25 *Fideiussor non obligatur ad ea, quæ verisimiliter cogitare non potuit.*
27 *Indefinita æquipollet vniuersali non ex vi, neque ex proprietate verborum, sed ex æquitate, & benignitate.*
28 *Indefinita tunc non potest vniuersali æquiparari, quando nedum æquitas, sed ius ipsum repugnat extensioni.*

DECISIO CLVI.

DOMINI senserunt, fideiussionem à D. Bonarello præstitam pro Siluio Trogliono erga DD. Palagios, & Falconerios Bancherios, dum d. Siluius admissus fuit in seruitio illorum Banchi in hæc verba, *Ch'essendo* [illegible] *detto Siluio accettato al seruitio nel Ban*[illegible]*ri Palagi, e Falconieri promette, ch*[illegible]*gni fedeltà, e diligenza, &c.* non extendi ad effectum capserij ad quod promotus fuit à dictis bancherijs postquam per aliquod tempus deseruierat in minoribus officijs banchi. Et

Moti sunt, quia quando Siluius à principio fuit introductus à Bonarello in prædicto bancho erat omninò rudis, & ignarus huiusmodi seruitiorum,
1 mos autem viget inter mercatores, quòd vbi † iuuenes primò admittuntur ad seruitium banchi intelliguntur admissi ad obeunda leuiora seruitia, quæ per iuuenes banchi solent expediri, non autem, vt perficiantur capsæ, cuius administratio, & cura vt quæ concernit vniuersam substantiam, & existimationem banchi indiget speciali nota, nec sub generico seruitij nomine intelligitur demandata. ita deponunt tres mercatores, & stylus, † ac
2 mos in re mercantili plurimum est attendendus *ad l. cum seruus 82. ff. de cond. & demonstr. l. vel vniuersorum 12. ff. de pignor. act. Bald. cons. 400. nu.10. lib.5. Socc. iun. cons.27. nu. 22. lib. 2. Rot. Ianuen. decis.7. nu.11. & decis.91. nu.5. Rot. coram san. mem. Greg. XV. decis.126. nu.2. & 3.*

Et ideo cum Bonarellus fideiusserit pro Siluio cum primo introduceretur ad seruitia banchi, credendum est satisdedisse quidem pro fide, ac diligentia præstanda in ijs seruitijs leuioribus, pro quibus sciebat eum assumi, tum ex consuetudine mercatorum, tum ex qualitate iuuenis, tunc ty-
3 ronis, & nouitij, & † consequenter inhabilis ad maiora seruitia, argumento *l. si quid venditor 18. versic. hæc oīa. ff. de ædil. edict. l. si vno 17. vers. sed & si verbo. ff. locat. Seraph. decis. 524. in fin. & coram san. mem. Greg. XV. decis.66. nu.8.* Tum demum id deprehendi multum videtur ex quantitate salarij 60. scut. soliti præstari iuuenibus, & non capserijs, & laboribus iuuenum, non laboribus
4 capserij proportionati, † prout salarium esse debet, *l. Seio 10. ff. de ann. leg. Bald. in l. binos 10. C. de Aduoc. diuers. Iudic. Rom. cons.25. per tot. Surd. cons.42. nu.10. & cons.65. nu.6.* & in simili dicitur, quod in venditione, locatione, & cæteris con-
5 tractibus ex quantitate † pretij colligitur quid comprehensum fuerit in contractu, *gl. in l.1. §. quin superficiem. verbo agendo. ff. de superficieb. Bart. in l. patronus, §.1. de leg. 3. Alex. in l.2. §. prius. nu.10. ff. de vulg. Dec. cons.347. nu.2. in fin. Rot. coram san. mem. Greg. XV. decis.126. num.9.* non autem pro officio capserij, ad quod incertum erat, an vnquam esset promouendus, & vulgati iu-
6 ris est, quòd ad incogitata † non extenditur fideiussio, cum nec ad incogitata pertingat consensus, *l.1. §.1. ff. de pact. l. hæreditatem 32. ff. man-*
7 *dat.* & fideiussio tanquam stricti iuris, † & odiosa strictissimè debet interpretari, & de vno ad alium casum non extenditur, *l. si in pignore 55. et l. fideiussores 69. vbi gl. Bart. Castr. & alij, ff. de fideiussor. Socc. sen. cons.62. num.14 & 17. lib.4. Natt. cons.202. nu.5. lib.1. Rot. decis.50. num.5. & decis.55. nu.6. par.1. recent.*

Nec dicatur, satisdationem fuisse generaliter præstitam pro seruitijs, nedum iuxta habilitatem de præsenti existentem, sed etiam iuxta in futurū
8 assequendam, quia immò † satisdatio debet intelligi, & restringi, secūdum præsentem statum, *l. dāni 18.*

ni 18. §. si is qui vnus, ff. de damn. infect. Quem-
9 admodum quælibet † alia dispositio interpretatur semper rebus sic stantibus, l. quæro 57. §. interlocutorem, ff. locat. l. continuus 137 §. cum quis, ff. de verb. oblig. Alex. conf. 85. nu. 4. lib. 5. cum cæteris à Tiraq. cumulatis in præfatione, l. si vnquam, nu. 167. C. de reuoc. donat. & proindè cum fuerit mutatum in persona Siluij seruitium iuuenis in seruitium capserij, obligatio Bonarelli non potest censeri ad nouam administrationem capsæ prorogata,
10 nec illius † fideiussio debet extendi ad casum, in quo mutatum sit, vel alteratum seruitium, pro quo fuerat satisdatum: per huiusmodi enim alterationem, seu mutationem inducitur nouatio ob-
11 ligationis, quæ antecedentes fideiussorum † obligationes resoluit, quorum consensus deficit in obligatione nouata ad l. nouatione 4. C. de fideiussor. l. vbicunque 61. ff. eod. Bald. in l. tam mãdatori 12. nu. 7. & 9. C. de non numer. pecun. Surd. conf. 460. nu. 45. & 71. Roland. conf. 58. n. 18. lib. 1. Rota corã san. mem. Greg. XV decis. 30. per tot. sicq. fideiussio
12 pro tutore † non extenditur ad gesta post pubertatem pupilli, l. Lutius, Titius 47. §. Paulus, ff. de adm. Tut. & l. Tutorem, qui tutelam 38. ff. eod. sic
13 fideiussio † de damno infecto non extenditur ad aliam domum, vel aliam domus partem post fideiussionem quæsitam, l. damni 18. §. si is qui vnus,
14 ff. de damn. infect. sic denique non tenetur † fideiussor pro institore cuius mandatum ad negotia post factam fideiussionem fuit ampliatum, Aret. conf. 57. an e nu. 1. Surd. conf. 460. nu. 45. & 71.

Quæ certiora reddi videbantur Dominis ex eo, quia de tempore, quo Siluius deputatus fuit Capserius, cum Bonarellus, & à Palagijs, & ab ipso Siluio requisitus fuisset de noua satisda ione, renuit eam præstare, & bancherij, antequam Siluiũ præponerent capsæ, curarunt sibi caueri per Bonannum, ex qua recusatione Bonarelli, & noua requisitione pro parte bancheriorum, deprehenditur, ipsos à principio non cogitasse, quod prior satisdatio extenderetur ad officium capserij, aliàs nec Bonarellus satisdare recusasset, nec Palagij fideiussionem requisiuissent, sed imò sensisse eam fuisse restrictam ad simplex seruitiũ iuuenis, prout
15 in simili dicitur † de assecurante nauim, qui intelligitur eam assecurasse pro primo itinere, maximè quando pro secũdo nouæ intercesserunt assecurationes, Rot. Ianuen. dec. 25. nu. 2. & decis. 63. nu. 4.

Et dum Bonarellus noluit satisdare pro officio capsæ, cum tamen Siluius iam dedisset specimen fidei, ac diligentiæ, ex quo à minoribus seruitijs promouebatur ad maiora, multò minus censendũ
16 est id voluisse facere ab initio, & † exponere se, suaq. bona periculo inexpertæ fidei, ex qua ingens potuisset sibi iactura contingere, cum esset reddẽda exactissima ratio ad trad. per Ias. in l. si hæres 11. nu. 4. ff. de condit. ob causam, Dec. conf. 110. n. 7. Rot. decis. 522. nu. 6. par. 1. recent.

Non obstat, quòd pro parte bancheriorum de-
17 ducebatur, rationem banchariam † esse quid vniuersale sub se comprehendens diuersa officia maiora, & minora, nec diuersitatem accidentariam
18 circa qualitates seruitiorum tollere † substantiã, & idẽtitatem seruitij Banchi ad l. cum pauper. 79. §. mensæ, & ibi gloss. in verbo mensæ, & Bart. ff. de leg. 2. cum alijs per Gratian. discept. forens. c. 256. nu. 7. & 8. & ideò cum Bonarellus satisdederit pro diligentia, ac fide præstanda circa seruitium banchi debeat censeri satisdedisse in omnem causam,
19 quæ † sub eius seruitio continetur, & pro omnibus officijs ad seruitium spectantibus ad l. si quis pro eo, §. si nummos, ff. de fideiuss. Bald. conf. 187. lib. 4. & conf. 142. lib. 5. Rot. apud san. mem. Gregor. XV. decis. 554. num. 3.

Respondetur enim, quidquid sit in abstracto, & de rigore iuris, secundum quod dubitari posset, quòd appellatione seruitij banchi veniant omnia officia, siue per maiores, siuè per minores mini-
20 stros impleantur, Nos versari † inter mercatores, inter quos non apices iuris, sed quid ipsi senserint attendendum est, & verba non prout significant, sed prout ipsi intelligunt recipienda, vt notant Doctor. in l. stipulatio ista 38. §. hac quoque ff. de verb. oblig. c. quamuis de verb. signif. Alexan. conf. 102. nu. 11. lib. 6. Corn. conf. 319. nu. 12. lib. 3. Put. dec. 16. nu 3. lib. 1. & apud san. me. Greg. XV. decis. 126. num. 7. vndè cum pro parte Bonarelli probatum fuerit, quòd vbi quis simpliciter assumitur pro seruitio banchi, nunquam intelligitur assumptus pro maioribus officijs, & sic pro cap-
21 serio, † s d solum ad officia per iuuenes exercenda, ex hoc mercatorum vsu resultat, quòd licèt sit verum, quòd capserius deseruiat bancho, non tamen sequatur, quod appositione eorum, qui assumuntur pro seruitio banchi, veniant alij, quàm Nouitij assumpti pro minoribus seruitijs banchi, & consequenter satisdationes pro talibus seruitijs restringantur ad solum seruitium iuuenis ex supradicto stylo per testes comprobato, qui sic vbi ser-
22 uandus est, † id maximè fieri debet inter mercatores ex supradictis.

Sed quatenus etiam appositione seruitij banchi venirent omnia officia, nihilominus Domini putabant in presenti casu satisdationem Bonarelli intelligi præstitam pro seruitio dumtaxat iuuenis;
23 Tum quia satisdatio † indefinitè, & generaliter facta debet restringi, vt intelligatur facta pro eo seruitio, pro quo minus obligatur fideiussor, quòdque minus est illi periculosum, l. nummis 73. ff. de leg. 3. c. fin. de præben. Ioan. Andr. c. in generali, n. 2. vers. 1. & vers. 22. & vers. 38. de reg. iur. in 6. Peregr. de fideicom. ar. 7. nu. 56. Ossasch. decis. 110.
24 nu. 10. & decis. 127. nu. 5. & est restringenda † ad illud officium, de quo tunc temporis cum fuit præstita cautio agebatur, & ad quod de facto Siluius fuit deputatus, l. si ita legatum 8. & l. Medico 42. de aur. & arg. leg. l. nomen 33. §. 1. de leg. 3. l. in lege fundi 77. ff. de contrah. empt. Ioan. Andr. d. cap. in generali, vers. 13. & 14. de reg. iuris in 6.

Tum etiam quia intelligendum est satisdatum
25 fuisse † pro eo officio, quòd congruebat qualitati, & habilitati personæ, & salarij, non autem pro officio, de quo fideiussor verisimiliter cogitare nõ potuerit, Ioan. Andr. d. cap. in generali, vers. 1. & vers. 17. & cæteri scribẽtes ibidem de reg. iur in 6. l. qua conditio 39. in fin. ff. de condit. & demonstr. Surd. conf. 431. nu. 73. cum alijs supra allegatis, & consequenter cum Siluius esset habilis solum ad minora

minora seruitia, & illi fuerit constitutum salarium iuuenibus dari solitum, ac de facto fuerit deputatus ad seruitia iuuenum, probabiliter infertur, sa-
26 tisdationem Bonarelli licèt † generalem, & indefinitam, esse tamen intelligendum præstitam pro officio dumtaxat iuuenis.
27 Et demum cum indefinita † æquipolleat vniuersali, non ex vi, nec ex proprietate verborum, sed ex æquitate, & benignitate, vbi nedũ æquitas, sed ius ipsum extensioni repugnat, vt in casu præsenti
28 nullo pacto poterit † vniuersali æquiualere, *l. si seruitus 22.* & ibi *Bart.* qui eam legit cum præcedenti, *ff. de seruit. urbanorum prædiorum, & in l. omnes Populi 9. n. 57. ff. de iust. & iur. Corn. cons. 127. nu. 20 lib. 2. Surd. cons. 431, nu. 71.*

Et ita decisum fuit vtraq. parte informãte, &c. mandatum non esse relaxandum.

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Vrbeuetana Educationis.

Die Lunæ 20. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Testator si hæredem instituat aliquem impuberem, & iubeat, quod non apud patrem, sed apud aliam personam educetur, si postea existente controuersia super educatione impuberis, Iudex iubeat illum deponi apud tertiam personam, an valeat tale decretum, & etiam vtrum valeat tale præceptum Testatoris in præiudicium patris.

SVMMARIVM.

1 *Ad declaratoriam quando deueniatur.*
2 *Aetas puerilis debet litteris, & bonis moribus imbui.*
3 *Mora litis, quando adest timor, ne aliquod damnum sit illatura, tunc passim arbitrio iudicis interponi solent decreta prouisionalia.*
4 *Super educatione impuberis existente controuersia, iudex potest interloqui, vt deponatur penes tertiam personam, & num. 6.*
5 *In iure nescitur text. secundum Bart. & Angel. disponens, quod homo liber deponatur, nisi in l. 3. §. hoc autem ff. de liber. exhib.*
7 *In Seminario Romano ingenui, & probi iuuenes omnibus litteris, & bonis moribus imbui solent.*
8 *Interdictum de liberis exhibendis, quando cessat.*
9 *Impuberi non est habenda ratio eius voluntatis, cum non sit in ea ætate, vt deliberare possit de statu suo.*
10 *Opus censetur factum ab eo, qui ex opere commodum reportat.*
11 *Et hoc amplia etiam in materia pœnali, & in specie in excommunicatione.*
12 *Interdictum de liberis exhibendis datur tam contra detinentes filios, quam contra dolo desientes habere.*
13 *Ex officio ad aliquid quis tenens, non potest se defendere allegando propriam culpam.*
14 *Et hoc casu non sufficit protestatio, quod per ipsum non stetit, sicuti nec iuramentum.*
15 *Testator, si iubeat, quod aliquis filius non educetur penes patrem, non tenet tale præceptum in præiudicium patris.*
16 *Iudex à dispositione testatoris recedere potest, & aliter prouidere circa educationem puerorum.*
17 *Abesse non dicitur, qui causa studiorum alibi commoratur.*
18 *Alimenta domi relicta, iudex potest cogi ad ea præstanda etiam extra domum.*
19 *Declaratoria rectè dicitur promulgata ob non paritionem, prius seruatis quatuor terminis substantialibus.*

DECISIO CLVII.

EQVES Iannottus Simoncellus, testamento hæredem scripsit D. Tiberium Baschium eius ex Andreana filia nepotem; sed quia D. Hortensia Montacuta vxor testatoris, cui fuit commissa administratio hęreditatis; & credita cura educationis Tiberij, introduxit causam in Rota contra D. Comitem Franciscum eiusdem Tiberij patrem, qui non obstante dispositione testamentaria, petebat proprij filij exhibitionem, quem nolebat apud D. Hortensiam educari: fuit per Rotam ordinatũ, vt disputaretur dubiũ, vbi, apud quem, & cuius expensis Tiberius in minori ætate constitutus educari deberet, quo dubio sub die 28. Iunij anni præteriti per me proposito, DD. visum fuit per modũ prouisionis mandare, Tiberium educari in Seminario Romano, expensis hæreditatis sibi relictæ per d. Iannottum Simoncellum, & in exequutionẽ dictæ resolutionis fuit die 7. Iulij sequentis decretum mandatum, & D. Hortensiæ intimatum, quæ venit ad Vrbem vnà cum Tiberio, nõ tamen animo parendi, sed animo contradicendi, prout fecit
1 acerrimè, adeò vt DD. † coacti fuerint deuenire contra illam ad declaratoriam, nisi infrà octo, seruatis prius quatuor terminis consuetis, *vt in Sum. D. Com. Francisci nu. 5.* Sed cum à dicta declaratoria fuerit posteà ex benignitate, absoluta cum reincidentia, fuit interim hodiè disputatum dubiũ, An supradictum decretum factum à Rota per modum prouisionis sit iustum, adeò vt sit confirmanda declaratoria? & fuit affirmatiuè resolutum; nam iustitia decreti prouisionalis est patens, quia dum pater repetebat filiũ existentem penes auiam maternam eo inuito, & D. Hortensia auia, vice versa excipiebat personam patris esse suspectam, non poterat iudex statim cognoscere, An esset filius patri restituendus, vel educandus apud Hortensiam, ideò iustè fuit ordinatum, vt aliquo decreto interim prouideretur: nè donec huiusmodi
2 lis ad finem perduceretur ætas † puerilis, quæ debet litteris, & bonis moribus imbui, interim pertransiret, *l. in ambiguis, §. quoties, ff. de reg. iur.* Huiusmodi enim decreta prouisionalia passim ar-
3 bitrio iudicis interponi solent, quando adest † timor, ne mora litis aliquod sit damnum allatura, *Rebuff. in Const. Gall. tom. 1. tit. de sent. prouis. in præfat. nu. 19. & 22.* & in terminis. quod existẽ-
4 te controuersia super educatione, † impuberis

ponit

possit iudex interloqui, vt per modum prouisionis penes tertiam personam educetur, donec iustitia rei certius discutiatur, est *text. in l. 3 §. hoc autem interdictum, vers. Iulianus, vsque in fin. ff. de liber. exhib.* & præsertim ibi, *si verò vtraque persona suspecta est, non alienum erit* (inquit textus) *disponi, apud quem puer interim educetur*; Et ad
5 hoc signanter notat hunc † textum, *Bart. & etiã Angel.* ibi qui insuper dicit nescire, textum alibi dicentem, hominem liberum deponendũ, nisi hic, sequitur, & comprobat *Alex. in cons. 161. nu. 10. vers. hoc etiam probabiliter, lib. 5.* vbi subiungit,
6 quòd hoc totum residet † in arbitrio Iudicis. Vndè istis sic stantibus non potuit esse nec magis iusta, nec magis æqua prouisio Rotæ, quòd puer deponeretur in Seminario Romano, vbi ingenui,
7 & † probi iuuenes omnibus literis, & bonis moribus imbui solent, vt est notissimum.

Non obstat, quod D. Tiberius non detineatur à D. Hortensia, sed sua spontè apud ipsam permaneat, & ideò dum non vult ingredi Seminarium,
8 & fugam arripuit, † non habeat locum interdictũ de liberis exhibendis cõtra dictam Hortensiam, iuxta *text. in l. fin. ff. boc eod. tit.* quia placuit DD. responsio, quòd id procedit, quando filius est in pubertate secùs verò, quando est impubes; tunc
9 enim non est habenda † ratio eius voluntatis, cum non sit in ea ætate, vt possit liberare de statu suo, debet morari, vbi per maiores iudicetur, *Grammat. decis. 55. nu. 2. Surd. de alim. tit. 4. q. 13. nu. 6.* & ideò debet educari in Seminario iuxtà voluntatem Rotæ; Nec per supradicta excusatur D. Hortensia, quia stante dicta puerili ætate Tiberij, dum ipse fugam arripuerit, verisimiliter præsumitur illam arripuisse ope, & consilio dictæ D. Hortensiæ,
10 quæ in hac causa, † se aduersariam constituit, & dixit in commissione, se habere eiusdem Tiberij tutelam, & curam, & acerrimè semper se opposuit contra patrem, iuxta trad. per *Alber. in l. 2. §. si quis ita, in suo nu. 1. & seq. ff. ne quid in loco*
11 *publ.* quòd procedit etiam in materia pœnali, † & in specie quando agitur de excommunicatione, *Rot. decis. 259 num. 4. par. 1. in recent. Addent. ad decis. fel. recor. Greg. XV. 278. num. 13.* Vnde non est dubium contra Hortensiam habere locũ istud interdictum, quòd adhiberi solet tàm contra illũ
12 qui filium † penes se habet, quàm contra illum, qui dolo desijt habere, vt est *text. in l. 1. in princ. ff. de lib. exhib.* Idque præsertim cum (vt supra dixi) haberet eiusdem Tiberij tutelam, & curam ad
13 cuius custodiam propterea, cum teneretur † ex officio, non potest se defendere, allegando fugam, quia id est allegare propriam culpam, *cap. pen. vbi glos. extr. de reg. iur.* Nec ad hunc effectum excu-
14 sationis sufficit † protestatio, quòd per eam non steterit cum neque sufficeret iuramentũ, *Soccin. cons. 190. num. 5. lib. 2. Bero. cons. 191. nu. 21. lib. 1. Seraph. decis. 1224 num. 2.*

Non obstat, quòd dictum decretum possit argui de iniustitia propter testamentum aui, qui iussit Tiberium educari penes D. Hortensiam vsque
15 ad ætatem 20. annorum; quia huiusmodi † præceptum non valet in præiudicium patris, in cuius potestate filius existit, vt est text. in fortioribus terminis, *in §. permissum, instit. de tut. l. 1. §. fin. ff. de testam. tutel. l. quo tutela, §. nemo potest, ff. de reg. iur.*

Deinde cessat difficultas, quia non est dubium,
16 quòd ex causa potest Iudex † à dispositione testatoris recedere, & aliter prouidere circa educationem pueri, *l. 1. ff. vbi pupill. educ. deb. l. 2. Mutius, §. fin. de ann. l. Gram. d. decis. 55. nu. 1. Surd. de alim. d. tit. 4. q. 13. num. 4. & 8.*

Non obstat pariter, quòd decretum sit iniustũ, dum mandat educari expensis hæreditatis, cuius expensis testator videtur voluisse educari, dum permanebat apud Hortensiam, quia dum Rota ordinauit per modum prouisionis, vt educari debeat in Seminario, illiusq. intentio fuerit prouidere indemnitati minoris, & illi præbere occasionẽ, vt posset operam dare studijs, & artibus liberalibus, non potest dici, quòd extra domum D. Hor-
17 tensiæ educetur, cum non † dicatur abesse, qui studiorum causa alibi commoratur, *l. quæsitum, in princ. ff. de legat. 3. Rebuff. in l. is, qui natus circa princ. ff. de verb. signific. Eugen. cons. 53. nu. 16. lib. 2.* Et in omnem casum concurrente supradicta iusta causa faciendi hanc prouisionem, ex dispositione *tex. in d. l. 3. §. boc autem interdictum, de lib. exhib.* intrat regula vulgata, quòd alimenta
18 domi † relicta Iudex potest cogere ad ea præstãda etiam extra domum, *Bart. in l. Caio, § Imperator, ff. de alim. & cib. leg. Alex. cons. 100. num. 3. lib. 1. Rol. cons. 22. num. 17. lib. 1. Menoch. de arbitr. cas. 170. num. 12. & seqq.* & dixit *Rota in Romana Legati 7. Aprilis 1617. coram bo. me. Domino meo Vbaldo.*

Cum igitur ex omnibus supradictis, satis euidenter appareat de Iustitia decreti de collocando Tiberium in Seminario expensis hæreditatis, sequitur, vt seruatis quatuor terminis substantiali-
19 bus ob non paritionem, iustè † fuerit promulgata declaratoria contra D. Hortensiam, *Felin. in cap. ad proban. nu. 6. de re iud. Cassad. decis. 6. num. 10. de caus. poss. & propr. Mohed. decis. 1. de sent. excom.* contra quam Domini dixerunt esse etiam dandam reintrusionem, nisi infra mensem docuerit de diligentijs per ipsam factis ad hoc, vt puer ad Seminarium omninò deducatur.

Et ità decisum, vtraque parte informante.

§ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 5. Iunij 1628. coram eodem Eminentiss. D. Card. est decisio 183.*

R. P. D. DVNOZET.

Florentina Fideicommissi de Cambijs.

Die Lunæ 20. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Substitutio facta sub conditione, si quis sine filijs legitimis, & naturalibus decesserit, an expiret, si hæres decesserit cum filijs legitimis, & naturalibus, licet isti filij postea mortui fuerint non relictis liberis.

SVM-

minora seruitia, & illi fuerit constitutum salarium iuuenibus dari solitum, ac de facto fuerit deputatus ad seruitia iuuenum, probabiliter infertur, sa-
26 tisdationem Bonarelli licèt † generalem, & indefinitam, esse tamen intelligendum præstitam pro officio dumtaxat iuuenis.
27 Et demum cum indefinita † æquipolleat vniuersali, non ex vi, nec ex proprietate verborum, sed ex æquitate, & benignitate, vbi nedũ æquitas, sed ius ipsum extensioni repugnat, vt in casu præsenti
28 nullo pacto poterit † vniuersali æquiualere, *l. si seruitus 22.* & ibi *Bart.* qui eam legit cum præcedenti, *ff. de seruit. vrbanorum prædiorum, & in l. omnes Populi 9. n. 57. ff. de iust. & iur. Corn. cons. 127. nu. 20 lib. 2. Surd. cons. 431, nu. 71.*

Et ita decisum fuit vtraq. parte informãte, &c. mandatum non esse relaxandum.

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Vrbeuetana Educationis.

Die Lunæ 20. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Testator si hæredem instituat aliquem impuberem, & iubeat, quod non apud patrem, sed apud aliam personam educetur, si postea existente controuersia super educatione impuberis, Iudex iubeat illum deponi apud tertiam personam, an valeat tale decretum, & etiam vtrum valeat tale præceptum Testatoris in præiudicium patris.

SVMMARIVM.

1 *Ad declaratoriam quando deueniatur.*
2 *Aetas puerilis debet litteris, & bonis moribus imbui.*
3 *Mora litis, quando adest timor, ne aliquod damnum sit illatura, tunc passim arbitrio iudicis interponi solent decreta prouisionalia.*
4 *Super educatione impuberis existente controuersia, iudex potest interloqui, vt deponatur penes tertiam personam, & num. 6.*
5 *In iure nescitur text. secundum Bart. & Angel. disponens, quod homo liber deponatur, nisi in l. 3. §. hoc autem ff. de liber. exhib.*
7 *In Seminario Romano ingenui, & probi iuuenes omnibus litteris, & bonis moribus imbui solent.*
8 *Interdictum de liberis exhibendis, quando cessat.*
9 *Impuberi non est habenda ratio eius voluntatis, cum non sit in ea ætate, vt deliberare possit de statu suo.*
10 *Opus censetur factum ab eo, qui ex opere commodum reportat.*
11 *Et hoc amplia etiam in materia pœnali, & in specie in excommunicatione.*
12 *Interdictum de liberis exhibendis datur tam contra detinentes filios, quam contra dolo desientes habere.*
13 *Ex officio ad aliquid quis tenens, non potest se defendere allegando propriam culpam.*
14 *Et hoc casu non sufficit protestatio, quod per ipsum non stetit, sicuti nec iuramentum.*
15 *Testator, si iubeat, quod aliquis filius non educetur penes patrem, non tenet tale præceptum in præiudicium patris.*
16 *Iudex à dispositione testatoris recedere potest, & aliter prouidere circa educationem puerorum.*
17 *Abesse non dicitur, qui causa studiorum alibi commoratur.*
18 *Alimenta domi relicta, iudex potest cogi ad ea præstanda etiam extra domum.*
19 *Declaratoria rectè dicitur promulgata ob non paritionem, prius seruatis quatuor terminis substantialibus.*

DECISIO CLVII.

EQVES Iannottus Simoncellus, testamento hæredem scripsit D. Tiberium Baschium eius ex Andreana filia nepotem; sed quia D. Hortensia Montacuta vxor testatoris, cui fuit commissa administratio hęreditatis; & credita cura educationis Tiberij, introduxit causam in Rota contra D. Comitem Franciscum eiusdem Tiberij patrem, qui non obstante dispositione testamentaria, petebat proprij filij exhibitionem, quem nolebat apud D. Hortensiam educari: fuit per Rotam ordinatũ, vt disputaretur dubiũ, vbi, apud quem, & cuius expensis Tiberius in minori ætate constitutus educari deberet, quo dubio sub die 28. Iunij anni præteriti per me proposito, DD. visum fuit per modũ prouisionis mandare, Tiberium educari in Seminario Romano, expensis hæreditatis sibi relictæ per d. Iannottum Simoncellum, & in exequutionẽ dictæ resolutionis fuit die 7. Iulij sequentis decretum mandatum, & D. Hortensiæ intimatum, quæ venit ad Vrbem vnà cum Tiberio, nõ tamen animo parendi, sed animo contradicendi, prout fecit
1 acerrimè, adeò vt DD. † coacti fuerint deuenire contra illam ad declaratoriam, nisi infrà octo, seruatis prius quatuor terminis consuetis, *vt in Sum. D. Com. Francisci nu. 5.* Sed cum à dicta declaratoria fuerit posteà ex benignitate, absoluta cum reincidentia, fuit interim hodiè disputatum dubiũ, An supradictum decretum factum à Rota per modum prouisionis sit iustum, adeò vt sit confirmanda declaratoria? & fuit affirmatiuè resolutum; nam iustitia decreti prouisionalis est patens, quia dum pater repetebat filiũ existentem penes auiam maternam eo inuito, & D. Hortensia auia, viceversa excipiebat personam patris esse suspectam, non poterat iudex statim cognoscere, An esset filius patri restituendus, vel educandus apud Hortensiam, ideò iustè fuit ordinatum, vt aliquo decreto interim prouideretur: nè donec huiusmodi
2 lis ad finem perduceretur ætas † puerilis, quæ debet litteris, & bonis moribus imbui, interim pertransiret, *l. in ambiguis, §. quoties, ff. de reg. iur.* Huiusmodi enim decreta prouisionalia passim ar-
3 bitrio iudicis interponi solent, quando adest † timor, ne mora litis aliquod sit damnum allatura, *Rebuff. in Const. Gall. tom. 1. tit. de sent. prouis. in in præfat. nu. 19. & 22.* & in terminis. quod existẽ-
4 te controuersia super educatione † impuberis potiit

possit iudex interloqui, vt per modum prouisionis penes tertiam personam educetur, donec iustitia rei certius discutiatur, est *text.in l. 3. §. hoc autem interdictum, vers. Iulianus, vsque in fin. ff. de liber.exhib.* & præsertim ibi, *si verò vtraque persona suspecta est, non alienum erit* (inquit textus) *disponi, apud quem puer interim educetur*; Et ad
5 hoc signanter notat hunc † textum, *Bart. & etiã Angel.* ibi. qui insuper dicit nescire, textum alibi dicentem, hominem liberum deponendũ, nisi hic, sequitur, & comprobat *Alex. in cons. 161. nu 10. vers. hoc etiam probabiliter, lib. 5.* vbi subiungit,
6 quòd hoc totum residet † in arbitrio Iudicis. Vndè illis sic stantibus non potuit esse nec magis iusta, nec magis æqua prouisio Rotæ, quòd puer deponeretur in Seminario Romano, vbi ingenui,
7 & † probi iuuenes omnibus literis, & bonis moribus imbui solent, vt est notissimum.

Non obstat, quod D. Tiberius non detineatur à D. Hortensia, sed sua spontè apud ipsam permaneat. & ideò dum non vult ingredi Seminarium,
8 & fugam arripuit, † non habeat locum interdictũ de liberis exhibendis cõtra dictam Hortensiam, iuxta *text. in l fin. ff. hoc eod. tit.* quia placuit DD. responsio, quòd id procedit, quando filius est in pubertate secùs verò, quando est impubes; tunc
9 enim non est habenda † ratio eius voluntatis, cum non sit in ea ætate, vt possit liberare de statu suo, debet morari, vbi per maiores iudicetur, *Grammat. decis. 55. nu. 2. Surd. de alim. tit. 4. q. 13. nu. 6.* & ideò debet educari in Seminario iuxtà voluntatem Rotæ; Nec per supradicta excusatur D. Hortensia. quia stante dicta puerili ætate Tiberij, dum ipse fugam arripuerit, verisimiliter præsumitur illam arripuisse ope, & consilio dictæ D. Hortensiæ,
10 quæ in hac causa, † se aduersariam constituit, & dixit in commissione, se habere eiusdem Tiberij tutelam, & curam, & acerrimè semper se opposuit contra patrem, iuxta trad per *Alber. in l. 2. §. si quis ita, in suo nu. 1. & seq. ff. ne quid in loco*
11 *publ.* quòd procedit etiam in materia pœnali, † & in specie quando agitur de excommunicatione, *Rot. decis. 259 num. 4. par. 1. in recent. Addent. ad decis. fel. recor. Greg. XV. 278. num. 13.* Vnde non est dubium contra Hortensiam habere locũ istud interdictum, quòd adhiberi solet tàm contra illũ
12 qui filium † penes se habet, quàm contra illum, qui dolo desijt habere, vt est *text in l. 1. in princ. ff. de lib. exhib.* Idque præsertim, cum (vt supra dixi) haberet eiusdem Tiberij tutelam, & curam ad
13 cuius custodiam propterea, cum teneretur † ex officio, non potest se defendere, allegando fugam, quia id est allegare propriam culpam, *cap. pen. vbi glos. extr. de reg. iur.* Nec ad hunc effectum excu-
14 sationis sufficit † protestatio, quòd per eam non steterit cum neque sufficeret iuramentũ, *Soccin. cons. 190. num. 5. lib. 2. Bero. cons. 191. nu. 21. lib. 1. Seraph. decis. 1224. num. 2.*

Non obstat, quòd dictum decretum possit argui de iniustitia propter testamentum aui, qui iussit Tiberium educari penes D. Hortensiam vsque
15 ad ætatem 20. annorum; quia huiusmodi † præceptum non valet in præiudicium patris, in cuius potestate filius existit, vt est text. in fortioribus terminis, *in §. permissum, instit. de tut. l. 1. §. fin ff. de testam. tutel. l. quo tutela, §. nemo potest, ff. de reg. iur.*

Deinde cessat difficultas, quia non est dubium,
16 quòd ex causa potest Iudex † à dispositione testatoris recedere, & aliter prouidere circa educationem pueri, *l. 1. ff. vbi pupill. educ. deb. l. Mutius, §. fin. de ann. l. Gram. d. decis. 55. nu. 1. Surd. de alim. d. tit. 4. q. 13. num. 4. & 8.*

Non obstat pariter, quòd decretum sit iniustũ, dum mandat educari expensis hæreditatis. cuius expensis testator videtur voluisse educari, dum permanebat apud Hortensiam, quia dum Rota ordinauit per modum prouisionis, vt educari debeat in Seminario, illiusq. intentio fuerit prouidere indemnitati minoris, & illi præbere occasionẽ, vt posset operam dare studijs, & artibus liberalibus, non potest dici, quòd extra domum D. Hor-
17 tensiæ educetur, cum non † dicatur abesse, qui studiorum causa alibi commoratur, *l. quæsitum, in princ. ff. de legat. 3. Rebuff. in l. is, qui natus circa princ. ff. de verb. signific. Eugen. cons. 53. nu. 16. lib. 2.* Et in omnem casum concurrente supradicta iusta causa faciendi hanc prouisionem, ex dispositione *tex. in d. l. 3. §. hoc autem interdictum, de lib. exhib.* intrat regula vulgata, quòd alimenta
18 domi † relicta Iudex potest cogere ad ea præstãda etiam extra domum, *Bart in l. Caio, § Imperator, ff. de alim. & cib. leg. Alex. cons. 100. num. 3. lib. 1. Rol. cons. 22. num. 17. lib. 1. Meno. h. de arbitr. cas. 170. num. 12. & seqq.* & dixit *Rota in Romana Legati 7. Aprilis 1617. coram bo. me. Domino meo Vbaldo.*

Cum igitur ex omnibus supradictis, satis euidenter appareat de Iustitia decreti de collocando Tiberium in Seminario expensis hæreditatis, sequitur, vt seruatis quatuor terminis substantiali-
19 bus ob non paritionem, iustè † fuerit promulgata declaratoria contra D. Hortensiam, *Felin. in cap. ad proban. nu. 6. de re iud. Cassad. decis. 6. num. 10. de caus. poss. & propr. Mohed. decis. 1. de sent. excom.* contra quam Domini dixerunt esse etiam dandam reintrusionem, nisi infra mensem docuerit de diligentijs per ipsam factis ad hoc, vt puer ad Seminarium omninò deducatur.

Et ità decisum, vtraque parte informante.

§ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 5. Iunij 1628. coram eodem Eminentiss. D. Card. est decisio 183.*

R. P. D. D V N O Z E T.

Florentina Fideicommissi de Cambijs.

Die Lunæ 20. Martij 1628.

A R G V M E N T V M.

Substitutio facta sub conditione, si quis sine filijs legitimis, & naturalibus decesserit, an expiret, si hæres decesserit cum filijs legitimis, & naturalibus, licet isti filij postea mortui fuerint non relictis liberis.

SV M-

minora seruitia, & illi fuerit constitutum salarium iuuenibus dari solitum, ac de facto fuerit deputatus ad seruitia iuuenum, probabiliter infertur, sa-
26 tisdationem Bonarelli licèt † generalem, & indefinitam, esse tamen intelligendum præstitam pro officio dumtaxat iuuenis.

27 Et demum cum indefinita † æquipolleat vniuersali, non ex vi, nec ex proprietate verborum, sed ex æquitate, & benignitate, vbi nedũ æquitas, sed ius ipsum extensioni repugnat, vt in casu præsenti
28 nullo pacto poterit † vniuersali æquiualere, *l. si seruitus* 22. & ibi *Bart.* qui eam legit cum præcedenti, *ff. de seruit. vrbanorum prædiorum, & in l. omnes Populi* 9. *n.* 57. *ff. de iust. & iur. Corn. cons.* 127. *nu.* 20 *lib.* 2. *Surd. cons.* 431, *nu.* 71.

Et ita decisum fuit vtraq. parte informãte, &c. mandatum non esse relaxandum.

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Vrbeuetana Educationis.

Die Lunæ 20. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Testator si hæredem instituat aliquem impuberem, & iubeat, quod non apud patrem, sed apud aliam personam educetur, si postea existente controuersia super educatione impuberis, Iudex iubeat illum deponi apud tertiam personam, an valeat tale decretum, & etiam vtrum valeat tale præceptum Testatoris in præiudicium patris.

SVMMARIVM.

1 *Ad declaratoriam quando deueniatur.*
2 *Aetas puerilis debet litteris, & bonis moribus imbui.*
3 *Mora litis, quando adest timor, ne aliquod damnum sit illatura, tunc passim arbitrio iudicis interponi solent decreta prouisionalia.*
4 *Super educatione impuberis existente controuersia, iudex potest interloqui, vt deponatur penes tertiam personam, & num.* 6.
5 *In iure nescitur text. secundum Bart. & Angel. disponens, quod homo liber deponatur, nisi in l.* 3. *§. hoc autem ff. de liber. exhib.*
7 *In Seminario Romano ingenui, & probi iuuenes omnibus litteris, & bonis moribus imbui solent.*
8 *Interdictum de liberis exhibendis, quando cessat.*
9 *Impuberi non est habenda ratio eius voluntatis, cum non sit in ea ætate, vt deliberare possit de statu suo.*
10 *Opus censetur factum ab eo, qui ex opere commodum reportat.*
11 *Et hoc amplia etiam in materia pœnali, & in specie in excommunicatione.*
12 *Interdictum de liberis exhibendis datur tam contra detinentes filios, quam contra dolo desientes habere.*
13 *Ex officio ad aliquid quis tenens, non potest se defendere allegando propriam culpam.*
14 *Et hoc casu non sufficit protestatio, quod per ipsum non stetit, sicuti nec iuramentum.*
15 *Testator, si iubeat, quod aliquis filius non educetur penes patrem, non tenet tale præceptum in præiudicium patris.*
16 *Iudex à dispositione testatoris recedere potest, & aliter prouidere circa educationem puerorum.*
17 *Abesse non dicitur, qui causa studiorum alibi commoratur.*
18 *Alimenta domi relicta, iudex potest cogi ad ea præstanda etiam extra domum.*
19 *Declaratoria rectè dicitur promulgata ob non paritionem, prius seruatis quatuor terminis substantialibus.*

DECISIO CLVII.

EQVES Iannottus Simoncellus, testamento hæredem scripsit D. Tiberium Baschium eius ex Andreana filia nepotem; sed quia D. Hortensia Montacuta vxor testatoris, cui fuit commissa administratio hereditatis; & credita cura educationis Tiberij, introduxit causam in Rota contra D. Comitem Franciscum eiusdem Tiberij patrem, qui non obstante dispositione testamentaria, petebat proprij filij exhibitionem, quem nolebat apud D. Hortensiam educari: fuit per Rotam ordinatũ, vt disputaretur dubiũ, vbi, apud quem, & cuius expensis Tiberius in minori ætate constitutus educari deberet, quo dubio sub die 28. Iunij anni præteriti per me proposito, DD. visum fuit per modũ prouisionis mandare, Tiberium educari in Seminario Romano, expensis hæreditatis sibi relictæ per d. Iannottum Simoncellum, & in exequutionẽ dictæ resolutionis fuit die 7. Iulij sequentis decretum mandatum, & D. Hortensiæ intimatum, quæ venit ad Vrbem vnà cum Tiberio, nõ tamen animo parendi, sed animo contradicendi, prout fecit
1 acerrimè, adeò vt DD. † coacti fuerint deuenire contra illam ad declaratoriam, nisi infrà octo, seruatis prius quatuor terminis consuetis, *vt in Sum. D. Com. Francisci nu.* 5. Sed cum à dicta declaratoria fuerit postea ex benignitate, absoluta cum reincidentia, fuit interim hodiè disputatum dubiũ, An supradictum decretum factum à Rota per modum prouisionis sit iustum, adeò vt sit confirmanda declaratoria? & fuit affirmatiuè resolutum; nam iustitia decreti prouisionalis est patens, quia dum pater repetebat filiũ existentem penes auiam maternam eo inuito, & D. Hortensia auia, vice versa excipiebat personam patris esse suspectam, non poterat iudex statim cognoscere, An esset filius patri restituendus, vel educandus apud Hortensiam, ideò iustè fuit ordinatum, vt aliquo decreto interim prouideretur: nè donec huiusmodi
2 lis ad finem perduceretur ætas † puerilis, quæ debet litteris, & bonis moribus imbui, interim pertransiret, *l. in ambiguis, §. quoties, ff. de reg. iur.* Huiusmodi enim decreta prouisionalia passim ar-
3 bitrio iudicis interponi solent, quando adest † timor, ne mora litis aliquod sit damnum allatura, *Rebuff. in Const. Gall. tom.* 1 *tit. de sent. prouis. in in præfat. nu.* 19. *&* 22. & in terminis quod existẽ-
4 te controuersia super educatione † impuberis potiit

possit iudex interloqui, vt per modum prouisionis
penes tertiam personam educetur, donec iustitia
rei certius discutiatur, est *text. in l. 3 §. hoc autem*
interdictum, vers. Iulianus, vsque in fin. ff. de li-
ber. exhib. & præsertim ibi, *si verò vtraque perso-*
na suspecta est, non alienum erit (inquit textus)
disponi, apud quem puer interim educetur; Et ad
5 hoc signanter notat hunc † textum, *Bart. & etiã*
Angel. ibi qui insuper dicit nescire, textum alibi
dicentem, hominem liberum deponendũ, nisi hic,
sequitur, & comprobat *Alex. in cons. 161. nu. 10.*
vers. hoc etiam probabiliter, lib. 5. vbi subiungit,
6 quòd hoc totum residet † in arbitrio Iudicis. Vn-
dè istis sic stantibus non potuit esse nec magis iu-
sta, nec magis æqua prouisio Rotæ, quòd puer de-
poneretur in Seminario Romano, vbi ingenui,
7 & † probi iuuenes omnibus literis, & bonis mo-
ribus imbui solent, vt est notissimum.

Non obstat, quod D. Tiberius non detineatur
à D. Hortensia, sed sua spontè apud ipsam perma-
neat. & ideò dum non vult ingredi Seminarium,
8 & fugam arripuit, † non habeat locum interdictũ
de liberis exhibendis cõtra dictam Hortensiam,
iuxta *text. in l. fin. ff. hoc eod. tit.* quia placuit DD.
responsio, quòd id procedit, quando filius est in
pubertate secùs verò, quando est impubes; tunc
9 enim non est habenda † ratio eius voluntatis, cum
non sit in ea ætate, vt possit liberare de statu suo,
debet morari, vbi per maiores iudicetur, *Gram-*
mat. decis. 55. nu. 2. Surd. de alim. tit. 4. q. 13. nu. 6.
& ideò debet educari in Seminario iuxtà volun-
tatem Rotæ; Nec per supradicta excusatur D. Hor
tensia, quia stante dicta puerili ætate Tiberij, dum
ipse fugam arripuerit, verisimiliter præsumitur il-
lam arripuisse ope, & consilio dictæ D. Hortensiæ,
10 quæ in hac causa, † se aduersariam constituit, &
dixit in commissione, se habere eiusdem Tiberij
tutelam, & curam, & acerrimè semper se oppo-
suit contra patrem, iuxta trad per *Alber. in l. 2.*
§. si quis ita, in suo nu. 1. & seq. ff. ne quid in loco
11 *publ.* quòd procedit etiam in materia pœnali, † &
in specie quando agitur de excommunicatione,
Rot. decis. 259 num. 4. par. 1 in recent. Addent. ad
decis. fel. recor. Greg. XV. 278. num. 13. Vnde non
est dubium contra Hortensiam habere locũ istud
interdictum, quòd adhiberi solet tàm contra illũ
12 qui filium † penes se habet, quàm contra illum,
qui dolo desijt habere, vt est *text in l. 1. in princ.*
ff. de lib. exhib. Idque præsertim, cum (vt supra di-
xi) haberet eiusdem Tiberij tutelam, & curam, ad
13 cuius custodiam propterea, cum teneretur † ex
officio, non potest se defendere, allegando fugam,
quia id est allegare propriam culpam, *cap. pen. vbi*
glos. extr. de reg. iur. Nec ad hunc effectum excu-
14 sationis sufficit † protestatio, quòd per eam non
steterit cum neque sufficeret iuramentũ, *Soccin.*
cons. 190. num. 5. lib. 2. Bero. cons. 191. nu. 21. lib. 1.
Seraph. decis. 1224 num. 2.

Non obstat, quòd dictum decretum possit ar-
gui de iniustitia propter testamentum aui, qui ius-
sit Tiberium educari penes D. Hortensiam vsque
15 ad ætatem 20. annorum; quia huiusmodi † præce-
ptum non valet in præiudicium patris, in cuius
potestate filius existit, vt est text. in fortioribus
terminis, *in §. permissum, instit. de tut. l. 1. §. fin ff.*
de testam. tutel. l. quo tutela, §. nemo potest, ff.
de reg. iur.

Deinde cessat difficultas, quia non est dubium,
16 quòd ex causa potest Iudex † à dispositione te-
statoris recedere, & aliter prouidere circa edu-
cationem pueri, *l. 1. ff. vbi pupill. educ. deb. l. Q. Mu-*
tius, §. fin. de ann. l. Gram. d. decis. 55. nu. 1. Surd.
de alim. d. tit. 4. q. 13. num. 4. & 8.

Non obstat pariter, quòd decretum sit iniustũ,
dum mandat educari expensis hæreditatis, cuius
expensis testator videtur voluisse educari, dum
permanebat apud Hortensiam, quia dum Rota
ordinauit per modum prouisionis, vt educari de-
beat in Seminario, illiusq. intentio fuerit prouide-
re indemnitati minoris, & illi præbere occasionẽ,
vt posset operam dare studijs, & artibus liberali
bus, non potest dici, quòd extra domum D. Hor-
17 tensiæ educetur, cum non † dicatur abesse, qui
studiorum causa alibi commoratur, *l. quæsitum,*
in princ. ff. de legat. 3. Rebuff. in l. is, qui natus cir-
ca princ. ff. de verb. signific. Eugen. cons. 53. nu. 16.
lib. 2. Et in omnem casum concurrente supradicta
iusta causa faciendi hanc prouisionem, ex disposi-
tione *tex. in d. l. 3. §. hoc autem interdictum, de*
lib. exhib. intrat regula vulgata, quòd alimenta
18 domi † relicta Iudex potest cogere ad ea præstã-
da etiam extra domum, *Bart. in l. Caio, § Impe-*
rator, ff. de alim. & cib. leg. Alex. cons. 100. num. 3.
lib. 1. Rol. cons. 22. num. 17. lib. 1. Menoch. de ar-
bitr. cas. 170. num. 12. & seqq. & dixit *Rota in Ro-*
mana Legati 7. Aprilis 1617. coram bo. me. Domi-
no meo Vbaldo.

Cum igitur ex omnibus supradictis, satis eui-
denter appareat de Iustitia decreti de collocando
Tiberium in Seminario expensis hæreditatis, se-
quitur, vt seruatis quatuor terminis substantiali-
19 bus ob non paritionem, iustè † fuerit promulga-
ta declaratoria contra D. Hortensiam, *Felin.*
in cap. ad proban. nu. 6. de re iud. Cassad. decis. 6.
num. 10. de caus. poss. & propr. Mohed. decis. 1. de
sent. excom. contra quam Domini dixerunt esse
etiam dandam reintrusionem, nisi infra mensem
docuerit de diligentijs per ipsam factis ad hoc,
vt puer ad Seminarium omninò deducatur.

Et ità decisum, vtraque parte informante.

§ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die*
5. Iunij 1628. coram eodem Eminentiss. D. Card.
est decisio 183.

R. P. D. DVNOZET.

Florentina Fideicommissi de Cambijs.

Die Lunæ 20. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Substitutio facta sub conditione, si quis sine
filijs legitimis, & naturalibus decesserit, an
expiret, si hæres decesserit cum filijs legiti-
mis, & naturalibus, licet isti filij postea mor-
tui fuerint non relictis liberis.

SVM-

minora seruitia, & illi fuerit constitutum salarium iuuenibus dari solitum, ac de facto fuerit deputatus ad seruitia iuuenum, probabiliter infertur, sa-
26 tisdationem Bonarelli licèt † generalem, & indefinitam, esse tamen intelligendum præstitam pro officio dumtaxat iuuenis.
27 Et demum cum indefinita † æquipolleat vniuersali, non ex vi, nec ex proprietate verborum, sed ex æquitate, & benignitate, vbi nedũ æquitas, sed ius ipsum extensioni repugnat, vt in casu præsenti
28 nullo pacto poterit † vniuersali æquiualere, *l. si seruitus 22.* & ibi *Bart.* qui eam legit cum præcedenti, *ff. de seruit. vrbanorum prædiorum, & in l. omnes Populi 9. n. 57. ff. de iust. & iur. Corn. cons. 127. nu. 20 lib. 2. Surd. cons. 431. nu. 71.*

Et ita decisum fuit vtraq. parte informãte, &c. mandatum non esse relaxandum.

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Vrbeuetana Educationis,

Die Lunæ 20. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Testator si hæredem instituat aliquem impuberem, & iubeat, quod non apud patrem, sed apud aliam personam educetur, si postea existente controuersia super educatione impuberis, Iudex iubeat illum deponi apud tertiam personam, an valeat tale decretum, & etiam vtrum valeat tale præceptum Testatoris in præiudicium patris.

SVMMARIVM.

1 *Ad declaratoriam quando deueniatur.*
2 *Aetas puerilis debet litteris, & bonis moribus imbui.*
3 *Mora litis, quando adest timor, ne aliquod damnum sit illatura, tunc passim arbitrio iudicis interponi solent decreta prouisionalia.*
4 *Super educatione impuberis existente controuersia, iudex potest interloqui, vt deponatur penes tertiam personam, & num. 6.*
5 *In iure nescitur text. secundum Bart. & Angel. disponens, quod homo liber deponatur, nisi in l. 3. §. hoc autem ff. de liber. exhib.*
7 *In Seminario Romano ingenui, & probi iuuenes omnibus litteris, & bonis moribus imbui solent.*
8 *Interdictum de liberis exhibendis, quando cessat.*
9 *Impuberi non est habenda ratio eius voluntatis, cum non sit in ea ætate, vt deliberare possit de statu suo.*
10 *Opus censetur factum ab eo, qui ex opere commodum reportat.*
11 *Et hoc amplia etiam in materia pœnali, & in specie in excommunicatione.*
12 *Interdictum de liberis exhibendis datur tam contra detinentes filios, quam contra dolo desientes habere.*
13 *Ex officio ad aliquid quis tenens, non potest se defendere allegando propriam culpam.*
14 *Et hoc casu non sufficit protestatio, quod per ipsum non stetit, sicuti nec iuramentum.*
15 *Testator, si iubeat, quod aliquis filius non educetur penes patrem, non tenet tale præceptum in præiudicium patris.*
16 *Iudex à dispositione testatoris recedere potest, & aliter prouidere circa educationem puerorum.*
17 *Abesse non dicitur, qui causa studiorum alibi commoratur.*
18 *Alimenta domi relicta, iudex potest cogi ad ea præstanda etiam extra domum.*
19 *Declaratoria rectè dicitur promulgata ob non paritionem, prius seruatis quatuor terminis substantialibus.*

DECISIO CLVII.

EQVES Iannottus Simoncellus, testamento hæredem scripsit D. Tiberium Baschium eius ex Andreana filia nepotem; sed quia D. Hortensia Montacuta vxor testatoris, cui fuit commissa administratio hęreditatis; & credita cura educationis Tiberij, introduxit causam in Rota contra D. Comitem Franciscum eiusdem Tiberij patrem, qui non obstante dispositione testamentaria, petebat proprij filij exhibitionem, quem nolebat apud D. Hortensiam educari: fuit per Rotam ordinatũ, vt disputaretur dubiũ, vbi apud quem, & cuius expensis Tiberius in minori ætate constitutus educari deberet, quo dubio sub die 28. Iunij anni præteriti per me proposito, DD. visum fuit per modũ prouisionis mandare, Tiberium educari in Seminario Romano, expensis hæreditatis sibi relictæ per d. Iannottum Simoncellum, & in exequutionẽ dictæ resolutionis fuit die 7. Iulij sequentis decretum mandatum, & D. Hortensiæ intimatum, quæ venit ad Vrbem vnà cum Tiberio, nõ tamen animo parendi, sed animo contradicendi, prout fecit
1 acerrimè, adeò vt DD. † coacti fuerint deuenire contra illam ad declaratoriam, nisi infrà octo, seruatis prius quatuor terminis consuetis, *vt in Sum. D. Com. Francisci nu. 5.* Sed cum à dicta declaratoria fuerit postea ex benignitate, absoluta cum reincidentia, fuit interim hodiè disputatum dubiũ, An supradictum decretum factum à Rota per modum prouisionis sit iustum, adeò vt sit confirmanda declaratoria? & fuit affirmatiuè resolutum; nam iustitia decreti prouisionalis est patens, quia dum pater repetebat filiũ existentem penes auiam maternam eo inuito, & D. Hortensia auia, viceversa excipiebat personam patris esse suspectam, non poterat iudex statim cognoscere, An esset filius patri restituendus, vel educandus apud Hortensiam, ideò iustè fuit ordinatum, vt aliquo decreto interim prouideretur: nè donec huiusmodi
2 lis ad finem perduceretur ætas † puerilis, quæ debet litteris, & bonis moribus imbui, interim pertransiret, *l. in ambiguis, §. quoties, ff. de reg. iur.* Huiusmodi enim decreta prouisionalia passim ar-
3 bitrio iudicis interponi solent, quando adest † timor, ne mora litis aliquod sit damnum allatura, *Rebuff. in Const. Gall. tom. 1. tit. de sent. prouis. in in præfat. nu. 19. & 22.* & in terminis, quod existẽ-
4 te controuersia super educatione † impuberis possit

possit iudex interloqui, vt per modum prouisionis penes tertiam personam educetur, donec iustitia rei certius discutiatur, est *text. in l. 3. §. hoc autem interdictum, vers. Iulianus, vsque in fin. ff. de lib. exhib.* & præsertim ibi, *si verò vtraque persona suspecta est, non alienum erit* (inquit textus) *disponi, apud quem puer interim educetur*; Et ad
5 hoc signanter notat hunc † textum, *Bart. & etiã Angel.* ibi qui insuper dicit nescire, textum alibi dicentem, hominem liberum deponendũ, nisi hic, sequitur, & comprobat *Alex. in cons. 161. nu. 10. vers. hoc etiam probabiliter, lib. 5.* vbi subiungit,
6 quòd hoc totum residet † in arbitrio Iudicis. Vndè illis sic stantibus non potuit esse nec magis iusta, nec magis æqua prouisio Rotæ, quòd puer deponeretur in Seminario Romano, vbi ingenui,
7 & † probi iuuenes omnibus literis, & bonis moribus imbui solent, vt est notissimum.

Non obstat, quod D. Tiberius non detineatur à D. Hortensia, sed sua spontè apud ipsam permaneat, & ideò dum non vult ingredi Seminarium,
8 & fugam arripuit, † non habeat locum interdictũ de liberis exhibendis cõtra dictam Hortensiam, iuxta *text. in l. fin. ff. hoc eod. tit.* quia placuit DD. responsio, quòd id procedit, quando filius est in pubertate secùs verò, quando est impubes; tunc
9 enim non est habenda † ratio eius voluntatis, cum non sit in ea ætate, vt possit liberare de statu suo, debet morari, vbi per maiores iudicetur, *Grammat. decis. 55. nu. 2. Surd. de alim. tit. 4. q. 13. nu. 6.* & ideò debet educari in Seminario iuxtà voluntatem Rotæ; Nec per supradicta excusatur D. Hortensia, quia stante dicta puerili ætate Tiberij, dum ipse fugam arripuerit, verisimiliter præsumitur illam arripuisse ope, & consilio dictæ D. Hortensiæ,
10 quæ in hac causa, † se aduersariam constituit, & dixit in commissione, se habere eiusdem Tiberij tutelam, & curam, & acerrimè semper se opposuit contra patrem, iuxta trad. per *Alber. in l. 2. §. si quis ita, in suo nu. 1. & seq. ff. ne quid in loco*
11 *publ.* quòd procedit etiam in materia pœnali, † & in specie quando agitur de excommunicatione, *Rot. decis. 259. num. 4. par. 1. in recent. Addent. ad decis. fel. recor. Greg. XV. 278. num. 13.* Vnde non est dubium contra Hortensiam habere locũ istud interdictum, quòd adhiberi solet tàm contra illũ
12 qui filium † penes se habet, quàm contra illum, qui dolo desijt habere, vt est *text. in l. 1. in princ. ff. de lib. exhib.* Idque præsertim cum (vt supra dixi) haberet eiusdem Tiberij tutelam, & curam ad
13 cuius custodiam propterea, cum teneretur † ex officio, non potest se defendere, allegando fugam, quia id est allegare propriam culpam, *cap. pen. vbi glos. extr. de reg. iur.* Nec ad hunc effectum excu-
14 sationis sufficit † protestatio, quòd per eam non steterit cum neque sufficeret iuramentũ, *Soccin. cons. 190. num. 5. lib. 2. Bero. cons. 191. nu. 21. lib. 1. Seraph. decis. 1224. num. 2.*

Non obstat, quòd dictum decretum possit argui de iniustitia propter testamentum aui, qui iussit Tiberium educari penes D. Hortensiam vsque
15 ad ætatem 20. annorum; quia huiusmodi † præceptum non valet in præiudicium patris, in cuius potestate filius existit, vt est text. in fortioribus terminis, *in §. permissum, instit. de tut. l. 1. §. fin. ff. de testam. tutel. l. quo tutela, §. nemo potest, ff. de reg. iur.*

Deinde cessat difficultas, quia non est dubium,
16 quòd ex causa potest Iudex † à dispositione testatoris recedere, & aliter prouidere circa educationem pueri, *l. 1. ff. vbi pupill. educ. deb. l. Q. Mutius, §. fin. de ann. l. Gram. d. decis. 55. nu. 1. Surd. de alim. d. tit. 4. q. 13. num. 4. & 8.*

Non obstat pariter, quòd decretum sit iniustũ, dum mandat educari expensis hæreditatis, cuius expensis testator videtur voluisse educari, dum permanebat apud Hortensiam, quia dum Rota ordinauit per modum prouisionis, vt educari debeat in Seminario, illiusq. intentio fuerit prouidere indemnitati minoris, & illi præbere occasionẽ, vt posset operam dare studijs, & artibus liberalibus, non potest dici, quòd extra domum D. Hor-
17 tensiæ educetur, cum non † dicatur abesse, qui studiorum causa alibi commoratur, *l. quæsitum, in princ. ff. de legat. 3. Rebuff. in l. is, qui natus circa princ. ff. de verb. signific. Eugen. cons. 53. nu. 16. lib. 2.* Et in omnem casum concurrente supradicta iusta causa faciendi hanc prouisionem, ex dispositione *tex. in d. l. 3. §. hoc autem interdictum, de lib. exhib.* intrat regula vulgata, quòd alimenta
18 domi † relicta Iudex potest cogere ad ea præstãda etiam extra domum, *Bart. in l. Caio, § Imperator, ff. de alim. & cib. leg. Alex. cons. 100. num. 3. lib. 1. Rol. cons. 22. num. 17. lib. 1. Menoch. de arbitr. cas. 170. num. 12. & seqq.* & dixit *Rota in Romana Legati 7. Aprilis 1617. coram bo. me. Domino meo Vbaldo.*

Cum igitur ex omnibus supradictis, satis euidenter appareat de Iustitia decreti de collocando Tiberium in Seminario expensis hæreditatis, sequitur, vt seruatis quatuor terminis substantiali-
19 bus ob non paritionem, iustè † fuerit promulgata declaratoria contra D. Hortensiam, *Felin. in cap. ad proban. nu. 6. de re iud. Cassad. decis. 6. num. 10. de caus. poss. & propr. Mohed. decis. 1. de sent. excom.* contra quam Domini dixerunt esse etiam dandam reintrusionem, nisi infra mensem docuerit de diligentijs per ipsam factis ad hoc, vt puer ad Seminarium omninò deducatur.

Et ità decisum, vtraque parte informante.

§ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 5. Iunij 1628. coram eodem Eminentiss. D. Card. est decisio 183.*

R. P. D. DVNOZET.

Florentina Fideicommissi de Cambijs.

Die Lunæ 20. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Substitutio facta sub conditione, si quis sine filijs legitimis, & naturalibus decesserit, an expiret, si hæres decesserit cum filijs legitimis, & naturalibus, licet isti filij postea mortui fuerint non relictis liberis.

SVM-

4 *Salarium debet esse proportionatum laboribus.*

5 *In venditione, locatione, & cæteris contractibus ex quantitate pretij, colligitur, quod comprehensum fuit in contractu.*

6 *Fideiussio non extenditur ad incogitata. Consensus ad incogitata non pertingit, nu. 7.*

7 *Fideiussio tanquam stricti iuris, & odiosa, strictissimè debet interpretari.*

8 *Satisdatio debet intelligi, & restringi secundum præsentem statum.*

9 *Dispositio qualibet debet intelligi semper, rebus sic stantibus.*

10 *Fideiussio non debet extendi, ad casum, in quo mutatum sit, vel alteratum seruitium, pro quo fuerat satisdatum.*

11 *Nouatio obligationis inducitur propter alterationem, & mutationem rerum, quæ antecedentes fideiussorum obligationes resoluit.*

12 *In Tutore fideiussio non extenditur ad gesta post pubertatem pupilli.*

13 *Fideiussio de damno infecto non extenditur ad aliam domum, vel aliam domus partem post fideiussionem quæsitam.*

14 *Fideiussor pro institore non tenetur, quando post factam fideiussionem eius mandatum ampliatum fuit ad negotia.*

15 *Nauiti assecuratio, intelligitur pro primo itinere*

16 *Exponere se, suaq. bona, non censetur, quis voluisse periculo inexpertæ fidei.*

17 *Bancheria est quid vniuersale sub se comprehendens diuersa officia maiora, & minora.*

18 *Diuersitas accidentaria circa qualitates seruitiorum non tollunt substantiam, & identitatem seruitij Banchi.*

19 *Fideiussor censetur se obligare ad omnia, quæ veniunt ex natura contractus cui accedit.*

20 *Inter Mercatores non apices iuris, sed quid ipsi senserint attendendum est, & verba non prout ipsa significant, sed prout ipsi intelligunt, sunt recipienda.*

23 *Satisdatio indefinitè, & generaliter facta debet restringi, vt intelligatur facta pro eo casu, quo minus obligatur fideiussor.*

24 *Et debet restringi ad illud officium, de quo tunc temporis, quando fuit præstita cautio agebatur, & num. 26.*

25 *Fideiussor non obligatur ad ea, quæ verisimiliter cogitare non potuit.*

27 *Indefinita æquipollet vniuersali non ex vi, neque ex proprietate verborum, sed ex æquitate, & benignitate.*

28 *Indefinita tunc non potest vniuersali æquiparari, quando nedum æquitas, sed ius ipsum repugnat extensioni.*

DECISIO CLVI.

DOMINI senserunt, fideiussionem à D. Bonarello præstitam pro Siluio Trogliono erga DD. Palagios, & Falconerios Bancherios, dum d. Siluius admissus fuit in seruitio illorum Banchi in hæc verba, *Ch'essendo stato detto Siluio accettato al seruitio nel Banco de' Signori Palagi, e Falconieri promette, che seruirà con ogni fedeltà, e diligenza, &c.* non extendi ad effectum capserij ad quod promotus fuit à dictis bancherijs postquam per aliquod tempus deseruierat in minoribus officijs banchi. Et

Moti sunt, quia quando Siluius à principio fuit introductus à Bonarello in prædicto bancho erat omninò rudis, & ignarus huiusmodi seruitiorum,
1 mos autem viget inter mercatores, quòd vbi † iuuenes primò admittuntur ad seruitium banchi intelliguntur admissi ad obeunda leuiora seruitia, quæ per iuuenes banchi solent expediri, non autem, vt perficiantur capsæ, cuius administratio, & cura vt quæ concernit vniuersam substantiam, & existimationem banchi indiget speciali nota, nec sub generico seruitij nomine intelligitur deman-
2 data. ita deponunt tres mercatores, & stylus, † ac mos in re mercantili plurimum est attendendus ad *l. cum seruus 82. ff. de cond. & demonstr. l. vel vniuersorum 12. ff. de pignor. act. Bald. cons. 400. nu. 10. lib. 5. Socc. iun. cons. 27. nu. 22. lib. 2. Rot. Ianuen. decis. 7. nu. 11. & decis. 91. nu. 5. Rot. coram san. mem. Greg. XV. decis. 126. nu. 2. & 3.*

Et ideo cum Bonarellus fideiusserit pro Siluio cum primo introduceretur ad seruitia banchi, credendum est satisdedisse quidem pro fide, ac diligentia præstanda in ijs seruitijs leuioribus, pro quibus sciebat eum assumi, tum ex consuetudine mercatorum, tum ex qualitate iuuenis, tunc ty-
3 ronis, & nouitij, & † consequenter inhabilis ad maiora seruitia, argumento *l. si quid venditor 18. versic. hæc ota. ff. de ædil. edict. l. si vno 17. vers. sed & si verbo. ff. locat. Seraph. decis. 524. in fin. & coram san. mem. Greg. XV. decis. 66. nu. 8.* Tum demum id deprehendi multum videtur ex quantitate salarij 60. scut. soliti præstari iuuenibus, & non capserijs, & laboribus iuuenum, non laboribus
4 capserij proportionati, † prout salarium esse debet, *l. Seio 10. ff. de ann. leg. Bald. in l. binos 10. C. de Aduoc. diuers. Iudic. Rom. cons. 25. per tot. Surd. cons. 42. nu. 10. & cons. 65. nu. 6.* & in simili dicitur, quod in venditione, locatione, & cæteris con-
5 tractibus ex quantitate † pretij colligitur quid comprehensum fuerit in contractu, *gl. in l. 1. §. quin superficiem. verbo agendo. ff. de superficieb. Bart. in l. patronus, §. 1. de leg. 3. Alex. in l. 2. §. prius. nu. 10. ff. de vulg. Dec. cons. 347. nu. 2. in fin. Rot. coram san. mem. Greg. XV. decis. 126. num. 9.* non autem pro officio capserij, ad quod incertum erat, an vnquam esset promouendus, & vulgati iu-
6 ris est, quòd ad incogitata † non extenditur fideiussio, cum nec ad incogitata pertingat consensus, *l. 1. §. 1. ff. de pact. l. hereditatem 32. ff. man-*
7 *dat.* & fideiussio tanquam stricti iuris, † & odiosa strictissimè debet interpretari, & de vno ad alium casum non extenditur, *l. si in pignore 55. et l. fideiussores 69. vbi gl. Bart. Castr. & alij, ff. de fideiussor. Socc. sen. cons. 62. num. 14. & 17. lib. 4. Natt. cons. 202. nu. 5. lib. 1. Rot. decis. 50. num. 5. & decis. 55. nu. 6. par. 1. recent.*

Nec dicatur, satisdationem fuisse generaliter præstitam pro seruitijs, nedum iuxta habilitatem de præsenti existentem, sed etiam iuxta in futurū
8 assequendam, quia immò † satisdatio debet intelligi, & restringi, secūdum præsentem statum, *l. dāni 18.*

ni 18.§.si is qui vnus, ff. de damn.infect. Quem-
9 admodum quælibet † alia dispositio interpretatur
semper rebus sic stantibus, l. quæro 57. §. interlo-
cutorem, ff.locat.l.continuus 137 §.cum quis, ff.de
verb.oblig. Alex.cons.85.nu.4. lib.5. cum cæteris à
Tiraq.cumulatis in præfatione, l.si vnquam, nu.
167.C.de reuoc. donat. & proindè cum fuerit mu-
tatum in persona Siluij seruitium iuuenis in serui-
tium capserij, obligatio Bonarelli non potest cen-
seri ad nouam administrationem capsæ prorogata,
10 nec illius † fideiussio debet extendi ad casum,
in quo mutatum sit, vel alteratum seruitium, pro
quo fuerat satisdatum: per huiusmodi enim alte-
rationem, seu mutationem inducitur nouatio ob-
11 ligationis, quæ antecedentes fideiussorum † obli-
gationes resoluit, quorum consensus deficit in ob-
ligatione nouata ad l.nouatione 4. C. de fideiussor.
l.vbicunque 61.ff.eod.Bald.in l.tam mãdatori 12.
nu.7.& 9.C.de non numer.pecun. Surd. cons.460.
nu.45.& 71.Roland.cons.58.n.18.lib.1. Rota corā
san.mem.Greg.XV decis.30.per tot. sicq. fideiussio
12 pro tutore † non extenditur ad gesta post puber-
tatem pupilli, l.Lutius Titius 47. §. Paulus, ff. de
adm.Tut.& l.Tutorem, qui tutelam 38.ff. eod. sic
13 fideiussio † de damno infecto non extenditur ad
aliam domum, vel aliam domus partem post fide-
iussionem quæsitam, l damni 18. §.si is qui vnus,
14 ff.de damn. infect. sic denique non tenetur † fi-
deiussor pro institore cuius mandatum ad negotia
post factam fideiussionem fuit ampliatum, Aret.
cons.57.ante nu.1.Surd.cons.460.nu.45.& 71.

Quæ certiora reddi videbantur Dominis ex eo,
quia de tempore, quo Siluius deputatus fuit Cap-
serius, cum Bonarellus, & à Palagijs, & ab ipso
Siluio requisitus fuisset de noua satisdatione, re-
nuit eam præstare, & bancherij, antequam Siluiū
præponerent capsæ, curarunt sibi caueri per Bo-
nannum, ex qua recusatione Bonarelli, & noua re-
quisitione pro parte bancheriorum, deprehendi-
tur, ipsos à principio non cogitasse, quod prior sa-
tisdatio extenderetur ad officium capserij, aliàs
nec Bonarellus satisdare recusasset, nec Palagij fi-
deiussionem requisiuissent, sed imò sensisse eam
fuisse restrictam ad simplex seruitiū iuuenis, prout
15 in simili dicitur † de assecurante nauim, qui intel-
ligitur eam assecurasse pro primo itinere, maximè
quando pro secūdo nouæ intercesserunt assecura-
tiones, Rot.Ianuen.dec.25.nu.2.& decis.63.nu.4.

Et dum Bonarellus noluit satisdare pro officio
capsæ, cum tamen Siluius iam dedisset specimen
fidei, ac diligentiæ, ex quo à minoribus seruitijs
promouebatur ad maiora, multò minus censendū
16 est id voluisse facere ab initio, & † exponere se,
suaq. bona periculo inexpertæ fidei, ex qua ingens
potuisset sibi iactura contingere, cum esset reddē-
da exactissima ratio ad trad. per Ias. in l. si hæres
11.nu.4.ff.de condit.ob.causam, Dec.cons.110.n.7.
Rot.decis.522.nu.6.par.1.recent.

Non obstat, quòd pro parte bancheriorum de-
17 ducebatur, rationem banchariam † esse quid vni-
uersale sub se comprehendens diuersa officia ma-
iora, & minora, nec diuersitatem accidentariam
18 circa qualitates seruitiorum tollere † substantiā,
& idētitatem seruitij Banchi ad l.cum pauper. 79.
§.mensæ, & ibi glos.in verbo mensæ, & Bart.ff.de
leg.2. cum alijs per Gratian. discept.forens.c.256.
nu.7.& 8.& ideò cum Bonarellus satisdederit pro
diligentia, ac fide præstanda circa seruitium ban-
chi debeat censeri satisdedisse in omnem causam,
19 quæ † sub eius seruitio continetur, & pro omni-
bus officijs ad seruitium spectantibus ad l. si quis
pro eo, §.si nummos, ff.de fideiuss. Bald. cons. 187.
lib.4.& cons.142.lib.5. Rot. apud san. mem. Gre-
gor.XV.decis.554.num.3.

Respondetur enim, quidquid sit in abstracto, &
de rigore iuris, secundum quod dubitari posset,
quòd appellatione seruitij banchi veniant omnia
officia, siue per maiores, siuè per minores mini-
20 stros impleantur, Nos versari † inter mercato-
res, inter quos non apices iuris, sed quid ipsi sen-
serint attendendum est, & verba non prout signi-
ficant, sed prout ipsi intelligunt recipienda, vt no-
tant Doctor.in l.stipulatio ista 38.§. hac quoque
ff.de verb.oblig.c.quamuis de verb.signif. Alexan.
cons.102.nu.11.lib.6.Corn.cons.319.nu.12.lib.3.
Put.dec.16.nu.3.lib.1.& apud san.me.Greg.XV.
decis.126.num.7. vndè cum pro parte Bonarelli
probatum fuerit, quòd vbi quis simpliciter assu-
mitur pro seruitio banchi, nunquam intelligitur
assumptus pro maioribus officijs, & sic pro cap-
21 serio, † sed solum ad officia per iuuenes exercen-
da, ex hoc mercatorum vsu resultat, quòd licèt sit
verum, quòd capserius deseruiat bancho, non ta-
men sequatur, quod appositione eorum, qui assu-
muntur pro seruitio banchi, veniant alij, quàm
Nouitij assumpti pro minoribus seruitijs banchi,
& consequenter satisdationes pro talibus seruitijs
restringantur ad solum seruitium iuuenis ex supra-
dicto stylo per testes comprobato, qui sic vbi ser-
22 uandus est, † id maximè fieri debet inter merca-
tores ex supradictis.

Sed quatenus etiam appositione seruitij banchi
venirent omnia officia, nihilominus Domini pu-
tabant in præsenti casu satisdationem Bonarelli in-
telligi præstitam pro seruitio dumtaxat iuuenis;
23 Tum quia satisdatio † indefinitè, & generaliter
facta debet restringi, vt intelligatur facta pro eo
seruitio, pro quo minus obligatur fideiussor, quòd-
que minus est illi periculosum, l.nummis 73.ff.de
leg.3.c.fin.de præben. Ioan. Andr. c. in generali,
n.2.vers.1.& vers.22.& vers.38.de reg. iur.in 6.
Peregr.de fideicom.ar.7.nu.56. Osasch decis.110.
24 nu.10.& decis.127.nu.5. & est restringenda † ad
illud officium, de quo tunc temporis cum fuit præ-
stita cautio agebatur, & ad quod de facto Siluius
fuit deputatus, l.si ita legatum 8. & l.Medico 42.
de aur.& arg.leg.l.nomen 33.§.1.de leg.3.l.in lege
fundi 77.ff.de contrah.empt.Ioan.Andr.d. cap.in
generali, vers.13.& 14.de reg.iuris in 6.

Tum etiam quia intelligendum est satisdatum
25 fuisse † pro eo officio, quòd congruebat qualita-
ti, & habilitati personæ, & salarij, non autem pro
officio, de quo fideiussor verisimiliter cogitare nō
potuerit, Ioan.Andr.d.cap.in generali, vers.1. &
vers.17.& cæteri scribētes ibidem de reg.iur in 6.
l.quæ conditio 39.in fin.ff.de condit. & demonstr.
Surd.cons.431.nu.73. cum alijs supra allegatis, &
consequenter cum Siluius esset habilis solum ad

minora seruitia, & illi fuerit constitutum salarium iuuenibus dari solitum, ac de facto fuerit deputatus ad seruitia iuuenum, probabiliter infertur, sa-
26 tisdationem Bonarelli licèt † generalem, & indefinitam, esse tamen intelligendum præstitam pro officio dumtaxat iuuenis.
27 Et demum cum indefinita † æquipolleat vniuersali, non ex vi, nec ex proprietate verborum, sed ex æquitate, & benignitate, vbi nedũ æquitas, sed ius ipsum extensioni repugnat, vt in casu præsenti
28 nullo pacto poterit † vniuersali æquiualere, *l. si seruitus 22.* & ibi *Bart.* qui eam legit cum præcedenti, *ff. de seruit. vrbanorum prædiorum, & in l. omnes Populi 9. n. 57. ff. de iust. & iur. Corn. cons. 127. nu. 20 lib. 2. Surd. cons. 431, nu. 71.*

Et ita decisum fuit vtraq. parte informãte, &c. mandatum non esse relaxandum.

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Vrbeuetana Educationis,

Die Lunæ 20. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Testator si hæredem instituat aliquem impuberem, & iubeat, quod non apud patrem, sed apud aliam personam educetur, si postea existente controuersia super educatione impuberis, Iudex iubeat illum deponi apud tertiam personam, an valeat tale decretum, & etiam vtrum valeat tale præceptum Testatoris in præiudicium patris.

SVMMARIVM.

1 *Ad declaratoriam quando deueniatur.*
2 *Aetas puerilis debet litteris, & bonis moribus imbui.*
3 *Mora litis, quando adest timor, ne aliquod damnum sit illatura, tunc passim arbitrio iudicis interponi solent decreta prouisionalia.*
4 *Super educatione impuberis existente controuersia, iudex potest interloqui, vt deponatur penes tertiam personam, & num. 6.*
5 *In iure nescitur text. secundum Bart. & Angel. disponens, quod homo liber deponatur, nisi in l. 3. §. hoc autem ff. de liber. exhib.*
7 *In Seminario Romano ingenui, & probi iuuenes omnibus litteris, & bonis moribus imbui solent.*
8 *Interdictum de liberis exhibendis, quando cessat.*
9 *Impuberi non est habenda ratio eius voluntatis, cum non sit in ea ætate, vt deliberare possit de statu suo.*
10 *Opus censetur factum ab eo, qui ex opere commodum reportat.*
11 *Et hoc amplia etiam in materia pœnali, & in specie in excommunicatione.*
12 *Interdictum de liberis exhibendis datur tam contra detinentes filios, quam contra dolo desientes habere.*
13 *Ex officio ad aliquid quis tenens, non potest se defendere allegando propriam culpam.*
14 *Et hoc casu non sufficit protestatio, quod per ipsum non stetit, sicuti nec iuramentum.*
15 *Testator, si iubeat, quod aliquis filius non educetur penes patrem, non tenet tale præceptum in præiudicium patris.*
16 *Iudex à dispositione testatoris recedere potest, & aliter prouidere circa educationem puerorum.*
17 *Abesse non dicitur, qui causa studiorum alibi commoratur.*
18 *Alimenta domi relicta, iudex potest cogi ad ea præstanda etiam extra domum.*
19 *Declaratoria rectè dicitur promulgata ob non paritionem, prius seruatis quatuor terminis substantialibus.*

DECISIO CLVII.

EQVES Iannottus Simoncellus, testamento hæredem scripsit D. Tiberium Baschium eius ex Andreana filia nepotem; sed quia D. Hortensia Montacuta vxor testatoris, cui fuit commissa administratio hæreditatis; & credita cura educationis Tiberij, introduxit causam in Rota contra D. Comitem Franciscum eiusdem Tiberij patrem, qui non obstante dispositione testamentaria, petebat proprij filij exhibitionem, quem nolebat apud D. Hortensiam educari: fuit per Rotam ordinatũ, vt disputaretur dubiũ, vbi apud quem, & cuius expensis Tiberius in minori ætate constitutus educari deberet, quo dubio sub die 28. Iunij anni præteriti per me proposito, DD. visum fuit per modũ prouisionis mandare, Tiberium educari in Seminario Romano, expensis hæreditatis sibi relictæ per d. Iannottum Simoncellum, & in exequutionẽ dictæ resolutionis fuit die 7. Iulij sequentis decretum mandatum, & D. Hortensiæ intimatum, quæ venit ad Vrbem vnà cum Tiberio, nõ tamen animo parendi, sed animo contradicendi, prout fecit
1 acerrimè, adeò vt DD. † coacti fuerint deuenire contra illam ad declaratoriam, nisi infrà octo, seruatis prius quatuor terminis consuetis, *vt in Sum. D. Com. Francisci nu. 5.* Sed cum à dicta declaratoria fuerit postea ex benignitate, absoluta cum reincidentia, fuit interim hodiè disputatum dubiũ, An supradictum decretum factum à Rota per modum prouisionis sit iustum, adeò vt sit confirmanda declaratoria? & fuit affirmatiuè resolutum; nam iustitia decreti prouisionalis est patens, quia dum pater repetebat filiũ existentem penes auiam maternam eo inuito, & D. Hortensia auia, vice versa excipiebat personam patris esse suspectam, non poterat iudex statim cognoscere, An esset filius patri restituendus, vel educandus apud Hortensiam, ideò iustè fuit ordinatum, vt aliquo decreto interim prouideretur: nè donec huiusmodi
2 lis ad finem perduceretur ætas † puerilis, quæ debet litteris, & bonis moribus imbui, interim pertransiret, *l. in ambiguis, §. quoties, ff. de reg. iur.* Huiusmodi enim decreta prouisionalia passim ar-
3 bitrio iudicis interponi solent, quando adest † timor, ne mora litis aliquod sit damnum allatura, *Rebuff. in Const. Gall. tom. 1 tit. de sent. prouis. in in præfat. nu. 19. & 22.* & in terminis. quod existẽ-
4 te controuersia super educatione † impuberis potuit

possit iudex interloqui, vt per modum prouisionis
penes tertiam personam educetur, donec iustitia
rei certius discutiatur, est *text. in l. 3. §. hoc autem*
interdictum, vers. Iulianus, vsque in fin. ff. de li-
ber. exhib. & præsertim ibi, *si verò vtraque perso-*
na suspecta est, non alienum erit (inquit textus)
disponi, apud quem puer interim educetur; Et ad
5 hoc signanter notat hunc † textum, *Bart. & etiã*
Angel. ibi. qui insuper dicit nescire, textum alibi
dicentem, hominem liberum deponendũ, nisi hic,
sequitur, & comprobat *Alex. in cons. 161. nu. 10.*
vers. hoc etiam probabiliter, lib. 5. vbi subiungit,
6 quòd hoc totum residet † in arbitrio Iudicis. Vn-
dè istis sic stantibus non potuit esse nec magis iu-
sta, nec magis æqua prouisio Rotæ, quòd puer de-
poneretur in Seminario Romano, vbi ingenui,
7 & † probi iuuenes omnibus literis, & bonis mo-
ribus imbui solent, vt est notissimum.

Non obstat, quod D. Tiberius non detineatur
à D. Hortensia, sed sua spontè apud ipsam perma-
neat. & ideò dum non vult ingredi Seminarium,
8 & fugam arripuit, † non habeat locum interdictũ
de liberis exhibendis cõtra dictam Hortensiam,
iuxta *text. in l. fin. ff. hoc eod. tit.* quia placuit DD.
responsio, quòd id procedit, quando filius est in-
pubertate secùs verò, quando est impubes; tunc
9 enim non est habenda † ratio eius voluntatis, cum
non sit in ea ætate, vt possit liberare de statu suo,
debet morari, vbi per maiores iudicetur, *Gram-*
mat. decis. 55. nu. 2. Surd. de alim. tit. 4. q. 13. nu. 6.
& ideò debet educari in Seminario iuxtà volun-
tatem Rotæ; Nec per supradicta excusatur D. Hor-
tensia quia stante dicta puerili ætate Tiberij, dum
ipse fugam arripuerit, verisimiliter præsumitur il-
lam arripuisse ope, & consilio dictæ D. Hortensiæ,
10 quæ in hac causa, † se aduersariam constituit, &
dixit in commissione, se habere eiusdem Tiberij
tutelam, & curam, & acerrimè semper se oppo-
suit contra patrem, iuxta trad per *Alber. in l. 2.*
§. si quis ita, in suo nu. 1. & seq. ff. ne quid in loco
11 *publ.* quòd procedit etiam in materia pœnali, † &
in specie quando agitur de excommunicatione,
Rot. decis. 259. num. 4. par. 1. in recent. Addent. ad
decis. fel. recor. Greg. XV. 278. num. 13. Vnde non
est dubium contra Hortensiam habere locũ istud
interdictum, quòd adhiberi solet tàm contra illũ
12 qui filium † penes se habet, quàm contra illum,
qui dolo desijt habere, vt est *text. in l. 1. in princ.*
ff. de lib. exhib. Idque præsertim cum (vt supra di-
xi) haberet eiusdem Tiberij tutelam, & curam, ad
13 cuius custodiam propterea, cùm teneretur † ex
officio, non potest se defendere, allegando fugam,
quia id est allegare propriam culpam, *cap. pen. vbi*
glos. extr. de reg. iur. Nec ad hunc effectum excu-
14 sationis sufficit † protestatio, quòd per eam non
steterit cum neque sufficeret iuramentũ, *Soccin.*
cons. 190. num. 5. lib. 2. Bero. cons. 191. nu. 21. lib. 1.
Seraph. decis. 1224. num. 2.

Non obstat, quòd dictum decretum possit ar-
gui de iniustitia propter testamentum aui, qui ius-
sit Tiberium educari penes D. Hortensiam vsque
15 ad ætatem 20. annorum; quia huiusmodi † præce-
ptum non valet in præiudicium patris, in cuius
potestate filius existit, vt est text. in fortioribus
terminis, *in §. permissum, instit. de tut. l. 1. §. fin ff.*
de testam. tutel. l. quo tutela, §. nemo potest, ff.
de reg. iur.

Deinde cessat difficultas, quia non est dubium,
16 quòd ex causa potest Iudex † à dispositione te-
statoris recedere, & aliter prouidere circa edu-
cationem pueri, *l. 1. ff. vbi pupill educ. deb. l. 2. Mu-*
tius, §. fin. de ann. l. Gram. d. decis. 55. nu. 1. Surd.
de alim. d. tit. 4. q. 13. num. 4. & 8.

Non obstat pariter, quòd decretum sit iniustũ,
dum mandat educari expensis hæreditatis, cuius
expensis testator videtur voluisse educari, dum
permanebat apud Hortensiam, quia dum Rota
ordinauit per modum prouisionis, vt educari de-
beat in Seminario, illiusq. intentio fuerit prouide-
re indemnitati minoris, & illi præbere occasionẽ,
vt posset operam dare studijs, & artibus liberali-
bus, non potest dici, quòd extra domum D. Hor-
17 tensiæ educetur, cum non † dicatur abesse, qui
studiorum causa alibi commoratur, *l. quæsitum,*
in princ. ff. de legat. 3. Rebuff. in l. is, qui natus cir-
ca princ. ff. de verb. signific. Eugen. cons. 53. nu. 16.
lib. 2. Et in omnem casum concurrente supradicta
iusta causa faciendi hanc prouisionem, ex disposi-
tione *tex. in d. l. 3. §. hoc autem interdictum, de*
lib. exhib. intrat regula vulgata, quòd alimenta
18 domi † relicta Iudex potest cogere ad ea præstã-
da etiam extra domum, *Bart. in l. Caio, § Impe-*
rator, ff. de alim. & cib. leg. Alex. cons. 100. num. 3.
lib. 1. Rol. cons. 22. num. 17. lib. 1. Menoch. de ar-
bitr. cas. 170. num. 12. & seqq. & dixit *Rota in Ro-*
mana Legati 7. Aprilis 1617. coram bo. me. Domi-
no meo Vbaldo.

Cum igitur ex omnibus supradictis, satis eui-
denter appareat de Iustitia decreti de collocando
Tiberium in Seminario expensis hæreditatis, se-
quitur, vt seruatis quatuor terminis substantiali-
19 bus ob non paritionem, iustè † fuerit promulga-
ta declaratoria contra D. Hortensiam, *Felin.*
in cap. ad proban. nu. 6. de re iud. Cassad. decis. 6.
num. 10. de caus. poss. & propr. Mohed. decis. 1. de
sent. excom. contra quam Domini dixerunt esse
etiam dandam reintrusionem, nisi infra mensem
docuerit de diligentijs per ipsam factis ad hoc,
vt puer ad Seminarium omninò deducatur.

Et ità decisum, vtraque parte informante.

§ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die*
5. Iunij 1628. coram eodem Eminentiss. D. Card.
est decisio 183.

R. P. D. DVNOZET.

Florentina Fideicommissi de Cambijs.

Die Lunæ 20. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Substitutio facta sub conditione, si quis sine
filijs legitimis, & naturalibus decesserit, an
expiret, si hæres decesserit cum filijs legiti-
mis, & naturalibus, licet isti filij postea mor-
tui fuerint non relictis liberis.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum relictum sub conditione, si sine liberis decesserit, expirat decedente herede cum liberis.*
2 *Coniectura, ad hoc vt recedatur à cons. Oldrad. 21 in transuersalibus debent esse magis vrgentes, quàm in descendentibus.*
3 *Filij in conditione positi, quãdo censeãtur vocati.*
4 *In substitutionibus ex vocatione actiua, non infertur ad passiuam.*
5 *Fideicommissum vt inducatur, cum sit onus, non omnes coniecturæ sufficiunt.*
Sed illæ, quæ ex verbis testatoris prolatis, colliguntur. num. 5.
6 *Testator, quando progreditur ad plures gradus substitutionum, tunc cessat dispositio d. cons. 21. Oldrad.*
7 *Sed hoc intellige, quando digressus est factus tantummodo actiuè, ex parte substitutorum.*
8 *Quia tunc talis digressus non operatur, vt recedatur à regula d. consil. 21.*
9 *Quod tamen secus est, quando digressus factus fuit actiuè, & passiuè.*
10 *Clausula, vt supra, est relatiua ad præcedentia cum omnibus qualitatibus suis.*
11 *Clausula, vt supra, referri non solet ad substantiam, sed ad qualitatem.*
12 *Clausula, vt supra, quando ad personas referri debet, & num. 13.*
14 *Substitutio reciproca non censetur inducta inter positos in conditione.*
15 *Testator ex quibus præsumatur aliquem magis dilexisse.*
16 *Præsumptio maioris affectionis quid operetur.*
17 *Affectio, tanta non potest considerari in bonis patrimonialibus, quàm in alijs.*

DECISIO CLVIII.

PRIOR de Cambijs, vt dicebam, dum sub die 26. Februarij 1627. ageretur de portione Petri Galliani condito bipartito testamento decessit, in cuius testamenti prima parte, testator in bonis immobilibus, quæ habebat Florentiæ, scripsit Hæredem suum Siluestrũ de Cambijs eius fratrem Germanum, cui substituit filios, & filiorum filios masculos in infinitum, & vltimo morienti sine filijs masculis substituit filios legitimos, & naturales Nicolai cambij, quibus substituit filios masculos Laurentij cambij, quibus deficientibus sine liberis substituit filios Iacobi, quibus similiter deficientibus, vt supra substituit Hospitale Innocentium Ciuitatis Florentiæ: In secunda verò testamenti parte deuenit ad aliam institutionem circa bona mobilia, quæ mandauit inuestiri, in quibus pro medietatę instituit eundem Siluestrũ fratrem, & pro alia medietate Petrum Galliani, & casu quo Siluester decederet sine liberis masculis legitimis, & naturalibus substituit Petrum, si superuixerit, & post eius mortem (vsus fuit testator his verbis) *perueniant ad filios Nicolai, & alios prout supra dispositum fuit*, euenit casus, quòd Siluester obijt relicto Petro filio, qui etiam Petrus obijt sine filijs, institutis hæredibus Ecclesia, & Hospitale S. Ioannis Baptistæ Nationis Florentinæ de Vrbe, contra quam insurrexerunt DD. Petrus Ioannes, & Antonius fratres de Cambijs prætendentes se vigore dictarum substitutionum esse vocatos ad portionem dicti Siluestri, itaque proposito à me dubio, An dd. Antonius, & Petrus Ioannes essent vocati ad d. portionem Siluestri DD. negatiuè responderunt.

Et ratio fuit DD. quia cum substitutio facta à testatore in portione Siluestri ad fauorem Nicolai, & aliorum sit sub hac conditione, nempe, casu quo ipse Siluester decederet sine filijs masculis legitimis, & naturalibus, & decesserit cum Petro
1 vnico † filio masculo legitimo, & naturali, substitutiones ex defectu dictæ conditionis expirarunt iuxta *cons. Oldrad. 21. de quo latè Fusar. de substit. q. 480. num. 1 & seq.*

Non obstant coniecturæ per informantes pro dictis fratribus deductæ ad hoc, vt recedatur à dicta regula *consilij Oldrad.* quæ coniecturæ cum simus in transuersalibus, debent esse magis vrgen-
2 tes, quàm † in descendentibus, in quibus leuiores sufficiunt, *Ceph. cons. 447. num. 14. & cons. 481. num. 16. Cras. de success. §. fideic. q. 14. nu. 7. Adden. ad Greg. XV. decis. 315. sub num. 16. vers. extra verò descendentes, Rot. decis. 538. nu. 6. par. 2. recent.* & fuit dictum in *Bononien fideicom. 11. Nouemb. 1623. coram R.P.D. meo Merlino.*

Et primò non obstat, quòd in casu, de quo agitur,
3 sit recedendum à *d. cons. Oldrad.* ex quo filij † in conditione positi censeantur in hoc casu vocati, quia in alia parte testamenti sunt expressè vocati, & sunt positi in conditione sub nomine collectiuo, & cum qualitate masculinitatis, & legitimitatis, iuxta trad. per DD. quos cumulat, & sequitur *Crauet. cons. 584. nu. 6. lib. 4.* & ideò cum testator substituit, vt supra resultat coniectura, quod voluit substituere eodem modo quo supra; Respondetur enim, quòd substitutio est facta Siluestro, si sine filijs decederet, vnde dato, quòd ex prædictis filij eius censeantur vocati, non ideò sequitur, quod censeantur grauati, quia non benè
4 infertur † de vocatione actiua ad passiuam, *Paris. cons. 31. num. 28. lib. 2. Dec. qui alios cumulat resp. 26. nu. 45. lib. 2. Cephal. cons. 514. nu. 23. Odd. cons. 66. nu. 97. & 106. Rot. decis. 486. nu. 22. par. 1. rec.* & fuit dictum in *Romana hæreditatis de Fossanis 12. Febr. 1588. coram bo. me. Gipsio.* Et meritò quidem, quia nec ex quo substituit vt supra, dicendũ est voluisse grauare filios Siluestri; cum satis sit, quòd voluerit grauare Siluestrum in euentum, quod sine filijs decederet, & in hoc casu benè potest verificari substitutio, & ideò non debet extendi ad alium casum, cum ad † inducendum fidei-
5 commissum quod est onus, non omnes coniecturæ sufficiant, sed illæ, quæ ex verbis à testatore prolatis colligantur, *Paris. cons. 14. nu. 12. lib. 3.* cum alijs supra relatis, quæ coniecturæ, & verba hic non concurrunt.

Non obstat, quòd testator fuerit progressus ad plures gradus substitutionum, & ideò videatur
6 cessare † d. dispositio *Oldrad. vt per Menoch. cons. 348. nu. 13. vol. 4.* quia vt ipsemet declarat *nu. 19. & seq.* Si iste digressus est factus tantummodò actiuè

7 actiuè † hoc est ex parte substitutorum, prout in
casu isto, quia in euētum, in quem esset factus lo-
cus substitutioni Petri, si Siluester obijsset sine fi-
lijs, illi substituit, vt supra filios Nicolai, iste di-
8 gressus non operatur, quod † recedatur à præfato
cons. Oldrad. nam intelligitur factus in casu præmis-
so, scilicet quatenus Siluester obijsset sine filijs, vt
censuit etiam *Alex. cons. 139. num. 3. & 4. lib. 6. &*
dixit Rota in causa Tudertina fideicom. 13. Apri-
lis 1587. coram Gipsio, & in Bononien. fideicomm.
de Gratielis 31. Maij 1606. coram Reuerendiss. D.
9 *meo Decano*, licèt secus, † esset si digressus fuisset
factus actiuè, & passiuè, *Menoch. benè declarat.*

Non obstat, quòd testator tàm in bonis Florē-
tiæ, quàm in portione Petri Galliani expresè vo-
cauerit filios nedum dicti Siluestri, sed etiā ijs de-
ficientibus filios Nicolai, & illis deficientibus fi-
lios Laurentij, & aliorum &c. Quæ substitutiones
debent censeri repetitæ in secunda substitutione
10 facta Siluestro de alijs bonis vigore clausulæ, † vt
supra, quæ est relatiua ad præcedentia cum omni-
bus qualitatibus suis, *Bart. in l. 1. §. hoc edicto in*
fine de postulat. Ruin. cons. 18. num. 12. vol. 2. Aym.
cons. 88. num. 3. Quia obseruarunt DD. dictam re-
lationem nō fuisse simpliciter, & absolutè factam,
sed subordinando illos, qui deberent actiuè succe-
dere Siluestro, & capere bona, casu quo Siluester
decederet sine liberis, non autem determinando
personas, quibus esset succedendum, & ideo rela-
tio intelligi debet, vt succedant filij Nicolai, &
alij, prout supra, videlicet ordine, quo supra sunt
actiuè vocati cū dicta relatio non sit facta ad con-
ditiones, quæ sunt de substantia substitutionū, vt
per *Mandel. Abb. cons. 171. n. 5.* sed ad qualitatem,
11 cum testator vsus sit dictione, † *prout*, quæ refer-
ri non solet ad substantiam, sed ad qualitatem,
Surd. cons. 335. num. 3.

Quòd etiam confirmatur, quia testator relatio-
nem fecit immediatè post verba (personas respi-
cientia) *ibi* (filios Nicolai, & alios prout supra)
vnde referri debet ad personam, nō autem ad mo-
dum succedendi, tanquam si enumerasset post fi-
lios Nicolai filios Laurentij, filios Iacobi, & Ho-
spitale Innocentium, cum sint illi alij supra in par-
12 te actiua nominati, & ideo dicta clausula, † vt su-
pra, ad personas referri debet, non autem ad modū
succedendi datum tā in bonis Florentiæ, quàm in
portione Petri Galliani, cui substitutus erat Sil-
13 uester, quia cessat relatio † ex contraria testato-
ris voluntate, *Grauett. cons. 70. num. 9. Rim. iun.*
cons. 606. num. 24. Menoch. cons. 115. nu. 14. Rot.
in recent. decis. 530. sub num. 10. par. 1. Maximè
cum adsit ratio diuersa inter istos casus tàm ex
verbis testamenti, quàm ex verisimili mente testa-
toris in verbis, quia in bonis Florentiæ filij Silue-
stri non fuerunt positi in conditione, sed expresè
vocati, & vltimo deficienti sine liberis fuerūt sub-
stituti filij Nicolai, ijsq. deficientibus filij Lau-
rentij, in alijs verò bonis, scilicet in istis, de qui-
bus agitur, filij Siluestri non fuerunt expresè vo-
cati, sed solùm positi in conditione, vndè inter ip-
14 sos † non potest censeri inducta reciproca substi-
tutio, *Ceph. d. cons. 514. num. 23.* cum alijs supra
allegatis. Ex verisimili mente verò testatoris, quia
15 testator † præsumitur magis dilexisse filios fratris
carnalis, quos etiam substituerat in bonis Floren-
tiæ, quàm filios Galliani eius ex sorore nepotis
16 ex † qua etiam præsumptione maioris affectionis,
dicta clausula in fine posita non refertur ad omnia,
Bart. cons. 54. sub num. 4. vers. & eos, quos magis
dilexit. Quibus addi potest, quod prima institutio,
& substitutio continet bona immobilia existentia
in districtu Florentino, & sic in patria testatoris:
Secunda verò institutio continet pecunias, quas
voluit inuestiri in statu Ecclesiastico, vel in domi-
nio Venetiarum, & in Comitatu Venusino, & sic
17 in istis bonis † non potest considerari tanta affe-
ctio, quanta in bonis patrimonialibus.

Et ita vtraque &c.

☞ * *Est decisio 40. supra in hac parte, & pariter supra in eadem causa adest alia decisio sub die 9. Iunij 1627. coram eodem R. P. D. Dunozetto; est decisio 84.*

EM.MO ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Romana nullitatis permutationis.

Die Veneris 24. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Beneficij permutatio, vt tanquam nulla, & in-
ualida rescindatur, quid requiratur. Falsitas
valoris expressi, vt probetur, licet requira-
tur decennium, hoc tamen non procedit, si
agatur de probandis fructibus, ad effectum
videndi, an ex illis possit Rector substentari,
& alia de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiorum permutatio, quando sit nulla.*
2 *Valor fructuum beneficij, quando testes conclu-*
denter probent. & num. 3. & 4.
5 *Materia probationis valoris, & fructuum est*
difficilis probationis.
6 *Beneficij permutatio est nulla, & inualida, stan-*
te falsitate, & errore super valore expresso.
7 *Falsitas valoris expressi, vt probetur, requiritur*
decennium.
8 *Falsitas valoris expressi, vt probetur, non requi-*
ritur decennium, quando agitur de probandis
fructibus, & redditibus ad effectum videndi an
possit ex illis Rector sustentari.
9 *Probatio valoris expressi aliquorum annorum*
ante, & post, quando sufficiat.
Decis. in causa Tiburtina Castri Arsularum co-
ram Penia, quo casu loquatur. nu. 9.
10 *Permutatio regulatur secundum naturam emp-*
tionis, & venditionis.
Permutatio est species alienationis. num. 10.
11 *Valor bonorum in materia obiectiua per decem*
annos ante probari debet.
12 *Agens de damno vitando, non est probationibus*
onerandus in causa fauorabili, & in materia
difficilis probationis.
13 *Beneficij valor de quo tempore probari debeat.*

14 *Papa*

14 *Papa in reseruatione pensionis, si sciuisset valorẽ expressum non esse verum, eam non reseruasset.*
15 *Beneficij valor ad effectum reseruationis pensionis, attenditur de tempore datæ. & nu. 16.*
17 *Contra confessionem propriam quis venire non debet.*
18 *Informatus quisque præsumitur respectu propriæ Ecclesiæ.*
19 *Confessio propria, quãdo ex probationibus postea factis, detegatur erronea, non præiudicat.*
21 *Testis interessatus nihil probat.*
22 *Testes conuincuntur ab alijs testibus habentibus plura adminicula.*
23 *Testibus habentibus plura adminicula magis standum est.*

DECISIO CLIX.

DOMINVS Valerianus Marcettus de anno 1616. permutauit Ecclesiam S. Simeonis de Vrbe cum Ecclesia S. Petri Abbatia nuncupata Theatinæ Diœcesis, quam obtinebat D. Iulius Cæsar Braccinus, qui narrauit dictæ Abbatiæ fructus ascendere ad ducat. auri de Camera 250. & super illis obtinuit sibi reseruari annuam pensionem ducat. 75. vltra aliam antiquam ducat. 45. sed cum D. Valerianus assecuta possessione dictæ Abbatiæ reperijsset illius fructus non excedere annuum valorem ducat. 200. illarum partium, ex quibus solutis dictis duabus pẽsionibus nihil ei remanebat introduxit causam super nullitate permutationis in Rota, in qua proposito dubio, An permutatio esset nulla, fuit sub die 28. Maij præteriti negatiuè resolutum, quia D. Valerianus non benè probauerat FALSAM expressionem valoris, sed cum posteà quatuor testes hic in Curia examinauerit hodie DD. recesserunt à decisis, & firmarunt, per-
1 mutationem † fuisse nullam, quia supradicti testes deponunt, fructus dictæ Abbatiæ certos cum incertis computatos ab anno 1624. 25. 26. & 27. nõ excessisse, neq; excedere ducat. annuos 200. mo-
2 netæ illarum partium, & concludenter † probant, tum quia deponunt de anno sterili cum fertili computato, *iuxta trad. per Sarnen. in reg. de valor q. vlt. Rot. diuers. decis. 648. nu. 4. par. 1. in re-*
3 *cent. Put. decis. 9. lib. 1.* tum quia reddunt † optimas causas scientiæ, quia sunt de eodem loco, & sunt plenè informati de omnibus, & singulis fructibus d. Abbatiæ, quos ipsi per plures annos exegerunt, & insuper coarctant negatiuam, quòd aliter esse non possit, quin ipsi scirent: vnde ex his
4 depositionibus † plenè, & concludenter remanet probatum, quòd fructus non excedunt supradictã quantitatem annuorum ducat. 200. monetæ illarũ partium, *Alex. in l. pretia rerum num. 9. vers. potest etiam ff. ad leg. Falcid. Rot. diuers. decis. 20. nu. 1. par. 2. in recent. Cæs. de Graff. decis. 3. n. 11. de reb. Eccles. non alien.*

Et licèt hæc probatio sufficeret, attamen comprobatur ex locationibus bonorum, & fructuum d. Abbatiæ pro ducat. 240. ante demolitionẽ molendini, necnon ex nota introitus, & exitus Abbatiæ manu dicti Braccini conscripta, qui etiam in alia sua præcedenti gratia expressit, fructus nõ excedere ducat. 150. *vt in summ. iurium num. 3.* quibus omnibus simul iunctis dubium non est, quin probatio sit plena, & concludens, præsertim
5 † cum materia probationis valoris, & fructuum sit difficilis *Greg. XV. decis. 245. nu. 4. & 5.* vnde patet dictorum fructuum expressionem factam per Braccinum per ascensum ad ducatos auri de Camera 250. esse FALSAM, & erroneam, & con-
6 sequenter † permutationem esse nullam, & inualidam *ad trad. per Surd. in cons. 150. n. 49. & seqq.* in his terminis *Prob. ad Monach. c. 2. sub nu. 26. vers. & hanc teneas. de renunciat. Paris. de resignat. lib. 13. quæst. 4. per tot.*

7 Non obstat, quòd ad probandum † falsitatem valoris expressi requiratur decennium, quia hoc procedit solùm ad effectum regulæ de valore, non
8 autem quando prout in casu nostro agitur † de fructibus, & redditibus ad effectum videndi, an possit ex illis Rector sustentari, *Cæs. de Graff. decis. 7. nu. 13. praben. Rot. decis. 550. nu. 1. par. 1. in recent. & fuit tentum in Aquen. pensionis 19. Nouembris 1608. coram bo. me. Card. Lancel.* cuius copia data fuit, tunc enim sufficit probatio valo-
9 ris † aliquorum annorum ante, & post arbitrio iudicantis, *Greg. Lopez tit. 5. leg. 56. glos. 5. & 6. & fuit dictum in Tiburtina Castri Arsularum 26. Iunij 1598. coram bo. me. Penia*, quæ loquitur in venditione, & Rota dicit sufficere probationem per aliquot annos ante, & post, etiamsi non sit quinquennium cum materia sit arbitraria, & nos
10 versamur † in permutatione, quæ regulatur sicut emptio, & venditio, & est species alienationis, *§. attentantes, Authent. de non alienan. vel permut. reb. Eccles. cap. nulli de reb. Eccles. non alienan. Mantic. de tacit. lib. 25. tit. 6. num. 22. & seqq. & dixit Rota in Lucana terrarũ 16. Nouemb. 1613. coram bo. me. D. meo Vbaldo.*

Nec impugnatio supradictæ permutationis vi-
11 detur continere † materiã obiectiuam cum Valerianus non agat, vt Braccinus priuetur sua Abbatia, quo casu requireretur probatio decennalis, *Seraph. decis. 485. num. 1. Rot. diuers. decis. 189. n. 1. par. 1.* Sed agit ad rescissionem contractus permutationis ad effectũ ne cogatur soluere de suo one-
12 ra d. Abbatiæ; & sic cum tractet de damno † vitãdo, non est probationibus onerandus in causa fauorabili, & in materia difficilis probationis, *Rot. coram san. me. Greg. XV. decis. 245. num. 5. & 11.*
13 sed sufficere † debet supradicta probatio de tempore datæ gratiæ, & per duos annos ante, & per annum post *Oldrad. cons. 58. san. mem. Greg. XV. decis. 13. num. 1. & decis. 419. num. 1.* præsertim cum onus cõsistat in reseruatione pensionis, quã
14 Papa † non reseruasset, si sciuisset, valorem non
15 esse verum, & ad effectum conseruationis † pensionis attenditur valor de tempore datæ, *Rot. in recent. decis. 444. num. 1. & seqq. par. 2. & in Monopolitana pẽsionis 17. Maij 1596. corã Orano*

Et pro comprobatione prædictorum fuit etiam cõsideratum, quòd superflua fuisset probatio decennalis, quia valor Abbatiæ diminutus fuit propter destructionem molendini, & deficientiam colonorum, quæ superuenerunt longè post decennium, † quòd propterea probari non debet, iux.

decis.

decis.Guido p.a5. post med.in manuscriptis.

Non obstat, quòd valor d. Abbatiæ fuerit ex-
pressus in supplicatione, in qua vterque ex per-
mutantibus pro oratore nominatur, & sic Vale-
17 rianus † veniat contra propriam confessionem;
quia confessio huiusmodi intelligitur distributiuè
facta adeo, vt vnusquisque ex permutantibus cen-
seatur fateri de valore propriæ Ecclesiæ, & ideò
confessio non præiudicat supplicanti, nisi respectu
18 † propriæ Ecclesiæ, de qua quisque præsumitur in-
formatus, *Mobed.decis.16.de renunc. Marescott.
var.resolut.lib.2. c.1. nu.171.* sed cessat difficul-
19 tas, quia in omnem casum cum talis † confessio ex
probationibus postea factis detegatur erronea, nō
præiudicauit, *l.cum falsa. C.de iur. & fact. igno-
rant l.non fatetur. ff.de confess. Anchar. cons.291.
nu. 3. Mantic.291.nu.3. Greg.decis.125.nu.10.&
522. num.14.& seq.*

Non obstant testes de nouo inducti pro Brac-
cino, quia non percutiūt tempus permutationis,
20 † quòd tempus attendi debet, *vt in alleg. Metro-
politana pensionis coram Orano*, & quid habent
plures exceptiones latè in facto ponderatas, &
21 præsertim secundus testis tanquam † interessatus
cum habeat pensionem super hac Abbatia, nihil
probat, *l.omnibus cum similibus. C.de testib. Ro-
land.à Vall.cons.72. num.15. lib.2. Ioseph.Ludou.
decis. Lucen.14.num.12. Rot. decis.700. num.32.
& decis 235. nu.3. par.2. in recent.* & omnes cō-
22 iunguntur ex alijs testibus † D. Valeriani, quibus
tanquam habentibus adminicula locationum fi-
dei Vniuersitatis, & confessionis ipsiusmet Brac-
23 cini † in sua gratia magis standum est, *glos.in cap.
si testis 4. quæst.3. & in cap. in nostro ex. de testi-
bus. Vivian.decis.377.num.9. lib.2.*

Et ita decisum vtraque parte informante &c.

DECISIO CLX.

R. P. D. MERLINO.

Bononieñ Fideicommissi de Desiderijs.

Die Veneris 24. Martii 1628.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum, qualiter probetur, & maximè si simus in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Identitas, ex quibus benè deprehendatur.*
2 *Fratres, quādo post modicum tempus mortis patris bona diuidunt, illa præsumuntur paterna non data aliqua acquisitione.*
3 *Identitas concludentius probari non potest, quā per partis confessionem. amplia num.4.*
5 *Identitas probatur coniecturis, & præsumptionibus.*
6 *Probationes in antiquis non ita rigidè exquirendæ sunt, sed leuiores admitti debent.*
7 *Idētitas vt probetur sufficit verificari, duas demonstrationes, licet in alijs sit discrepantia.*
8 *Identitas præsumitur, quando confines sunt verificati, licet in prædio aliquid de nouo reperiatur, cum postea fieri potuisset.*

PROPOSITVM fuit hodie dubium super i-
dentitate alterius fundi, seu possessionis po-
sitæ in communi Bagnarolę tornaturarum 175.&
resolutum, constare de illius identitate, quòd sci-
licet fuerit in bonis Hieronymi fideicommitten-
tis; defuncto enim dicto Hieronymo filij ipsius di-
uiserunt bona paterna, & hæc possessio Bagnaro-
læ cum expressione cōfinium & numeri 175.tor-
naturarum assignata fuit Alexandro vni ex filijs,
& hæredibus eiusdem Hieronymi, & successiuè
1 transiuit in alios posteros, † ex quibus benè de-
prehenditur identitas, *Paris.cons.26. nu.54.lib.2.
Peregr.de fideic. art.44. num.5. Rota apud Card.
Seraph.decis.553. nu.1. & 3.ad med.& in recent.
decis.706.nu.1. par.2.* præsertim quia modicum
tempus intercessit inter mortem Hieronymi, &
2 dictam diuisionem † factam ab illius filijs, & sic
congrua est præsumptio, quòd bona diuisa fuerint
paterna, nō data alia acquisitione ad *not.per Mo-
dern.Bonon.var.resol lib.1.cap.12. num.14.* & in
dicta diuisione fuit expressè præseruatum fideicō-
missum Hieronymi: signum satis vrgens, quòd bo-
na illa erant eidem fideicommisso subiecta, & sic
in bonis Hieronymi, alioquin ineptè fuisset huius-
modi fideicommissi conseruationi consultum in
dicta diuisione.

Et quod difficultatem tollere visum est, dantur
confessiones Marci Antonij ad positiones in actis
exhibitas, quòd hoc prædium tanquam fideicom-
misso Hieronymi subiectum transierit ad Alexan-
drum, & alios eius successores, qua partis confes-
3 sione † concludentius identitas probari non po-
test, *Socc.sen.cons 89. num.1.vers. confirmatur,
lib.1. Afflict. decis.23. n.5. Rota coram Illustriss.
D.meo Decano dec.120.num.2.* & fuit in hac cau-
sa resolutum corā me. sub die 3. Decembris præ-
4 teriti, † maximè cum hæc confessio sit esse munita
dictis diuisionibus prius sequutis inter filios Hie-
ronymi, & alijs coniecturis, & præsumptionibus,
5 quæ in materia † probandi identitatem sufficiunt,
*cap cum causā.in fin.vbi Bald.in princ.Fel.nu.12.
de probat. Dec. cons.146. nu.14. vers. in his enim
Rota coram sanct.mem.Greg.XV.decis.172. nu.5.
& coram Reuerendiss. D.meo Decano in Vrbeue-
tana fideicommissi 27.Nouemb.1620.* & versemur
6 in antiquis, quo casu † probationes non ita rigidè
exquirendæ sunt, sed leuiores admitti debent,
*Socc.sen.cons.86.num.2. lib.1. Card. Seraph. de-
cis.462.num.9. & fuit dictum in Bononien fidei-
commissi de Rubeis 12. Febr. 1618. coram bo.me.
D.Vbaldo, & in hac causa sub die 4. Martij, &
14.Iunij 1627.coram me.*

Non obstat, quòd in inuentario describatur hoc
prædium, cum nonnullis qualitatibus, quæ non
respondent prædictis diuisionibus, quoniam sat est,
7 † quòd verificentur saltem duæ demonstrationes,
licet in alijs sit discrepantia, *Rim. sen. cons 429.
num.5.& seqq. lib.3. Ceph.cons.98. num.21. lib.1.*
& in dictis decisionibus in hac causa emanatis fuit
etiam firmatum, & ædificia, quæ præsupponuntur
8 modo extare non excludunt † identitatem, cum
de nouo potuerint fieri, vt per *Cephal.ibid.nu.22.*

C

& seqq. Surd. cons. 168. nu. 45. & Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 120. nu. 5. vers. non obstat.

Et ita pro iustificatione identitatis resolutũ fuit.

5 *Plures decisiones in hac causa annotaui supra ad decisionem 6. quæ est in eadem causa.*

EM.MO ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Ciuitatis Castelli Beneficij.

Die Veneris 24. Martii 1628.

ARGVMENTVM.

Agitur de iustificatione gratiæ, scilicet an aliqua Ecclesia sit tota de iurepatronatus alicuius, & plura de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo vti fidelis rerum interpres est attendenda.*
2 *Relatum, & non referens attendi debet.*
3 *Valor fructuum beneficij per non excessum qualiter probetur.*
4 *Beneficium resignans, ex quo probetur, quod habeat vnde aliunde commodè viuere valeat.*
5 *Possessio probatur ex publico instrumento captæ possessionis.*
6 *Clericatus probatur ex litteris patentibus Ordinarij.*
7 *Clericatus probatur ex testibus.*
8 *Ecclesia, quod sit beneficium simplex, & collatiuum de iurepatronatus acquisitum ex dotatione, & constructione, & quod in ea adsit aliqua Confraternitas, hoc simul stare potest.*
9 *Oblationes, quæ fiunt in aliqua Ecclesia, spectant ad Rectorem.*
10 *Attestationes simplices nihil probant.*

DECISIO CLXI.

FVIT resolutum, Gratiam Galeotti esse iustificatam, nam quòd iuspatronatus sit concessum ab Episcopo super tota Ecclesia, non autem super Capella in Ecclesia patet ex ipso instrumẽto dotationis, & reseruationis iurispatronatus, in quo narratur, quòd Marchio eius expensis fundare cœpit quandam paruam Capellam, seu Oratorium ad honorem Sanctiss. Virginis, quæ eleemosynis tàm Marchionis, quàm piorum ad finem perducta fuit, & quod deinde Marchio cœpit ædificium Ecclesiæ, & tàm primam fundationem Capellæ, quàm expensas in constructione eiusdem Ecclesiæ, & Capellæ fecit animo, vt eadem Ecclesia in simplex beneficium erigeretur, & ab eo dotaretur ad effectum acquirẽdi iuspatronatus, pro cuius executione Marchio pro dote Ecclesiæ, & beneficij Sanctæ Mariæ erigendi, & ad effectum acquirendi ius præsentandi Rectorem ad dictam Ecclesiam assignat multa bona, & instat per Episcopum, Capellam, seu Oratorium, ac Ecclesiam erigi in beneficium, & Episcopus Capellam, seu Oratorium, & Ecclesiam in simplex beneficium erigit, & Marchio ad effectum acquirendi ius presentandi ad dictam Ecclesiam in simplex beneficium erectam pro dote, & dotis nomine dictæ Ecclesiæ Sanctæ Marię erectæ donauit bona cum potestate disponendi ad dictæ Ecclesiæ libitũ, & constituit se nomine dictæ Ecclesiæ possidere, & Episcopus donationem nomine Ecclesiæ, ac beneficij Sanctæ Mariæ acceptauit, & ius præsentandi Rectorem ad dictam Ecclesiam concessit; ex qua serie supra narrata satis apparet tàm dotationem, quàm reseruationem iurispatronatus fuisse super tota Ecclesia.

Idq. docuit obseruantia, nam statim Marchio vti patronus dictæ Ecclesiæ præsẽtauit Honorium eius filium, & Episcopus instituit de Ecclesia, ac possessionem Ecclesiæ dari ordinauit, deinde supradictus Honorius in manibus Clem. VIII. resignauit Ecclesiam cum narratiua iurispatronatus, & Papa eandem Ecclesiam contulit Christoforo Stephani Tamburrini, qui possessionem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ accepit, & deinde Episcopi dederunt institutionem ad dictam Ecclesiam de iurepatronatus, & instituti possessionem Ecclesiæ cœperunt, & sic obseruãtia declarauit, donationem,
1 & reseruationem fuisse totius Ecclesiæ, † quæ vti fidelis interpres est attendenda, *l. si de interpretatione. ff. de legib.*

Nec facit, quòd Petrus resignans fuerit pręsentatus ad Capellam, quia est cum clausula relatiua ad instrumẽtum reseruationis iurispatronatus,
2 & ideo reseruatio † supradicta iurispatronatus, ad quam fit relatio, attendi solùm debet, *Rota diuers. decis. 27. nu. 3. & dec. 40. nu. 7. par. 2.*

3 Valor fructuum per non excessum † ducat. 24. & cum oblationibus ducat auri 150. de Camera, probatur ex testibus de fama, qui sufficiunt, *Seraph. decis. 962. num. 2. Mantic. decis. 132. nu. 4. Rota in recent. decis. 298. num. 5. par. 2. Greg. dec. 35. n. 2.*

4 Quòd Petrus resignans † habeat vnde aliunde commodè viuere valeat, probatur ex quo possidet parochialem valoris 80. ducat. & ex testibus, *Aegid. decis. 116. in fin. Cæs. de Graß. decis. 3. num. 7. de probat. Verall. decis. 277. par. 1.*

5 Possessio Petri resignantis probatur † ex publico instrumento captæ possessionis, *l. prædia, vbi Bart. ff. de acquir. possess.*

6 Clericatus Galeotti, & quòd † sit oriundus ex Ciuitate Cortonen. probatur ex litteris testimonialibus Episcopi Cortonen. *cap. 1. de cleric. Peregr.* &
7 ex † testibus *Rota dec. 16. de probat. in antiq.*

Non obstat erectio Confraternitàtis in dicta Ecclesia, quia stant simul, quòd adsit Confrater-
8 nitas, & Ecclesia † sit beneficium simplex, & collatiuum de iurepatronatus acquisitum ex dotatione, & constitutione.

Nec obstat, quòd oblationes spectent ad Con-
9 fraternitatem, quia † de iure spectant ad Rectorem, *cap. Pastoralis. de his, quæ fiunt à Prµl. in cons. cap. & fuit dictum in Lunen. Sarzanen. oblationum 8. Febr. 1627. coram R. P. D. meo Merlino,*
10 & simplices † attestationes contrariæ nihil probant. Et ita vtraque parte &c.

RE-

REV.MO P. D. COCCINO.

Parmeñ Status.*

Die Veneris 24. Martii 1628.

ARGVMENTVM.

Dispositioni vnius testis, quibus concurrentibus, credatur. Testes deponentes de bona fide præferuntur alijs contrarium deponentibus, licet isti sint plures.

SVMMARIVM.

1 *In ore duorum, vel trium stat omne verbum.*
2 *Testi vnico statur quando cũ eo cõcurrit fama.*
3 *Testi vnico creditur, quando cum eius dicto concurrunt coniectura.*
4 *Testi vnico creditur, quando cum dicto ipsius concurrunt coniectura, & præsumptiones ex circumstantijs facti.*
5 *Testes deponentes de bona fama magis attenduntur, quàm deponentes de mala fama.*
6 *Amplia hoc etiam si deponẽtes de bona fama sint numero pauciores, & maximè si agatur de quasi possessione legitimitatis num. 7.*

DECISIO CLXII.

DOMINI steterunt in decisis, * videlicet, DD. Alexandrum, & Cyrum ex persona Pallauicini aui, & Sigismundi patrui Magni esse in sufficienti quasi possessione legitimitatis requisitæ à Io. Francisco Marchione Pallauicino fideicommittente, hoc est tanquam procreatorum, & natorum de legitimo matrimonio verè, & non fictè. Hoc enim satis probatur ex dicto Presbyteri Baptistæ testis Rangonorum, qui fuit præsens matrimonio & deponit, quòd post dictum matrimonium inter alios nati sunt Pallauicinus, & Sigismundus, qui testis licet vnicus probat, quam-
1 uis enim regula sit, quod † in ore duorum, vel trium stat omne verbum, *cap. licet vniuersis 23. & c. in omni negocio 4. de testibus.* Hæc tamen re-
2 † gula fallit, quando cum dicto vnius testis concurrit fama prout vltra allegatos in alia decisione firmant *Aret. cons. 13. num. 9. & Caputaq. decis. 288. par. 3.* Hic autem concurrit fama benè probata ex duabus testibus, vt fuit consideratum in alia decisione.

Secũdò prædicta regula nõ procedit quãdo vnà
3 † cum dicto testis concurrunt coniecturæ *Bart. per illum textum in l. 1. §. idem Cornelio num. 3. ff. de quæst. Glos. in c. fin. in verbo vnus testis de success. ab intest. & in c. cum causam in verbo Testis de probat. Caputaq. decis. 271. par. 3.* Hic autem concurrunt plures coniecturæ, nempe fama prædicta, communis reputatio, mandatum de dispensando, successio dd. Fratrum, Relatio Cardinalis Simonetæ, & alia ponderata in prædicta decisione.

Tertiò prædicta regula, quòd nõ credatur vni-
4 co testi, non procedit, quando cum dicto ipsius † concurrunt coniecturæ, & præsumptiones ex circumstantijs facti, & hæc conclusio procedit in quacumque materia, *Io. And. in cap. fin. nu. 4. de succes. ab intest. Cæs. de Graff. decis. 3. num. 6. de prob. Mantic. decis. 325. nu. 4. san. me. Greg. decis. 247. num. 6. & fuit dictum coram me in causa Interamnen. pecuniaria 12. Iunij 1606.* Hic autem concurrunt dictæ præsumptiones, & circumstãtiæ facti. Primò ex mandato de dispensando. Secundò ex communi reputatione. Tertiò ex diuisione filiorum facta per Bernardinum, in qua diuisit filios natos ante & post matrimnnium, & concurrunt plura alia ponderata in prima decisione, quę satis reddunt rem claram.

Non obstat fama, quæ posset afferri in contra-
5 rium, quia magis attenduntur testes † deponentes de bona, quàm de mala fama, *Anchar. cons. 253. num. 3. vers. in ista varietate. Put. decis. 2. lib. 3.*
6 quod procederet etiam † quòd deponentes de bona essent pauciores sæpius firmauit Rota *san. me. Greg XV. decis. 455. num. 3. & 4. vbi num. 16. in additione alia citantur concordantes.* Quod ma-
7 ximè procedit † cum agatur de quasi possessione legitimitatis & concurrant alia plenè considerata in prima decisione.

Et ita resolutum vna tantum parte informãte, cum datis pluribus dilationibus altera pars non curauerit informare &c.

** Scilicet sub die 8. Iunij 1626. est decisio 16. supra in hac parte, vbi alias decisiones in hac causa annotaui.*

EMMO, ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Maceratẽ Legitimæ.

Die Lunæ 27. Martii 1628.

ARGVMENTVM.

Vsurpationis bonorum præsumptio intrat ob non confectionem inuentarij.

SVMMARIVM.

1 *Hæres præsumitur vsurpasse bona testatoris ob solam non confectionem inuentarij.*
2 *Et ista præsumptio multo magis augetur stante expressa ordinatione testatoris, de illo conficiendo, & num. 3.*
4 *Testatoris assertio nocet hæredibus.*
5 *Peregr. de fideicom. art. 35. num. 24. & alij declarantur.*
6 *Fideicommissario incumbit onus proandi, quæ, & quanta fuerint bona relicta, & peruenta ad manus hæredis.*
Et hoc procedit siue hæres confecerit inuentarium, siue non.
7 *Hæres sine inuentario petens legitimam, vt non repellatur, quid probare debeat.*
8 *Curator, & non minor tenetur conficere inuentarium de bonis testatoris.*
9 *Testes deponentes super negatiua non probant, nisi eam coarctent.*

DECISIO CLXIII.

HODIE Domini confirmarunt duas decisiones * in hac causa factas, in quibus

fuit

& seqq. Surd. cons. 168. nu. 45. & Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 120. nu. 5. vers. non obstat.

Et ita pro iustificatione identitatis resolutū fuit.

5 *Plures decisiones in hac causa annotaui supra ad decisionem 6. quæ est in eadem causa.*

EM.MO ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Ciuitatis Castelli Beneficij.

Die Veneris 24. Martii 1628.

ARGVMENTVM.

Agitur de iustificatione gratiæ, scilicet an aliqua Ecclesia sit tota de iurepatronatus alicuius, & plura de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo vti fidelis rerum interpres est attendenda.*
2 *Relatum, & non referens attendi debet.*
3 *Valor fructuum beneficij per non excessum qualiter probetur.*
4 *Beneficium resignans, ex quo probetur, quod habeat vnde aliunde commodè viuere valeat.*
5 *Possessio probatur ex publico instrumento captæ possessionis.*
6 *Clericatus probatur ex litteris patentibus Ordinarij.*
7 *Clericatus probatur ex testibus.*
8 *Ecclesia, quod sit beneficium simplex, & collatiuum de iurepatronatus acquisitum ex dotatione, & constructione, & quod in ea adsit aliqua Confraternitas, hoc simul stare potest.*
9 *Oblationes, quæ fiunt in aliqua Ecclesia, spectant ad Rectorem.*
10 *Attestationes simplices nihil probant.*

DECISIO CLXI.

FVIT resolutum, Gratiam Galeotti esse iustificatam, nam quòd iuspatronatus sit concessum ab Episcopo super tota Ecclesia, non autem super Capella in Ecclesia patet ex ipso instrumēto dotationis, & reseruationis iurispatronatus, in quo narratur, quòd Marchio eius expensis fundare cœpit quandam paruam Capellam, seu Oratorium ad honorem Sanctiss. Virginis, quæ eleemosynis tàm Marchionis, quàm piorum ad finem perducta fuit, & quod deinde Marchio cœpit ædificium Ecclesiæ, & tàm primam fundationem Capellæ, quàm expensas in constructione eiusdem Ecclesiæ, & Capellæ fecit animo, vt eadem Ecclesia in simplex beneficium erigeretur, & ab eo dotaretur ad effectum acquirēdi iuspatronatus, pro cuius executione Marchio pro dote Ecclesiæ, & beneficij Sanctæ Mariæ erigendi, & ad effectum acquirendi ius præsentandi Rectorem ad dictam Ecclesiam assignat multa bona, & instat per Episcopum, Capellam, seu Oratorium, ac Ecclesiam erigi in beneficium, & Episcopus Capellam, seu Oratorium, & Ecclesiam in simplex beneficium erigit, & Marchio ad effectum acquirendi ius præsentandi ad dictam Ecclesiam in simplex beneficium erectam pro dote, & dotis nomine dictæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ erectæ donauit bona cum potestate disponendi ad dictæ Ecclesiæ libitū, & constituit se nomine dictæ Ecclesiæ possidere, & Episcopus donationem nomine Ecclesiæ, ac beneficij Sanctæ Mariæ acceptauit, & ius præsentandi Rectorem ad dictam Ecclesiam concessit; ex qua serie supra narrata satis apparet tàm dotationem, quàm reseruationem iurispatronatus fuisse super tota Ecclesia.

Idq. docuit obseruantia, nam statim Marchio vti patronus dictæ Ecclesiæ præsētauit Honorium eius filium, & Episcopus instituit de Ecclesia, ac possessionem Ecclesiæ dari ordinauit, deinde supradictus Honorius in manibus Clem. VIII. resignauit Ecclesiam cum narratiua iurispatronatus, & Papa eandem Ecclesiam contulit Christoforo Stephani Tamburrini, qui possessionem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ accepit, & deinde Episcopi dederunt institutionem ad dictam Ecclesiam de iurepatronatus, & instituti possessionem Ecclesiæ cœperunt, & sic obseruātia declarauit, donationem,
1 & reseruationem fuisse totius Ecclesiæ, † quæ vti fidelis interpres est attendenda, *l. si de interpretatione. ff. de legib.*

Nec facit, quòd Petrus resignans fuerit præsentatus ad Capellam, quia est cum clausula relatiua ad instrumētum reseruationis iurispatronatus,
2 & ideo reseruatio † supradicta iurispatronatus, ad quam fit relatio, attendi solùm debet, *Rota diuers. decis. 27. nu. 3. & dec. 40. nu. 7. par. 2.*

3 Valor fructuum per non excessum † ducat. 24. & cum oblationibus ducat auri 150. de Camera, probatur ex testibus de fama, qui sufficiunt, *Seraph. decis. 962. num. 2. Mantic. decis. 132. nu. 4. Rota in recent. decis. 298. num. 5. par. 2. Greg. dec. 35. n. 2.*

4 Quòd Petrus resignans † habeat vnde aliunde commodè viuere valeat, probatur ex quo possidet parochialem valoris 80. ducat. & ex testibus, *Aegid. decis. 116. in fin. Cæs. de Graß. decis. 3. num. 7. de probat. Verall. decis. 277. par. 1.*

5 Possessio Petri resignantis probatur † ex publico instrumento captæ possessionis, *l. prædia, vbi Bart. ff. de acquir. possess.*

6 Clericatus Galeotti, & quòd † sit oriūndus ex Ciuitate Cortonen. probatur ex litteris testimonialibus Episcopi Cortonen. *cap. 1. de cleric. Pereg.*
7 *gr.* & ex † testibus *Rota dec. 16. de probat. in antiq.*

Non obstat erectio Confraternitatis in dicta Ecclesia, quia stant simul, quòd adsit Confrater-
8 nitas, & Ecclesia † sit beneficium simplex, & collatiuum de iurepatronatus acquisitum ex dotatione, & constitutione.

Nec obstat, quòd oblationes spectent ad Con-
9 fraternitatem, quia † de iure spectant ad Rectorem, *cap. Pastoralis. de his, quæ fiunt à Præl. in cons. cap. & fuit dictum in Lunen. Sarzanen. oblationum 8. Febr. 1627. coram R. P. D. meo Merlino,*
10 & simplices † attestationes contrariæ nihil probant. Et ita vtraque parte &c.

RE-

REV.MO P. D. COCCINO.

Parmeñ Status.*

Die Veneris 24. Martii 1628.

ARGVMENTVM.

Dispositioni vnius testis, quibus concurrentibus, credatur. Testes deponentes de bona fide præferuntur alijs contrarium deponentibus, licet isti sint plures.

SVMMARIVM.

1 *In ore duorum, vel trium stat omne verbum.*
2 *Testi vnico statur quando cũ eo cõcurrit fama.*
3 *Testi vnico creditur, quando cum eius dicto concurrunt coniectura.*
4 *Testi vnico creditur, quando cum dicto ipsius concurrunt coniectura, & præsumptiones ex circumstantijs facti.*
5 *Testes deponentes de bona fama magis attenduntur, quàm deponentes de mala fama.*
6 *Amplia hoc etiam si deponẽtes de bona fama sint numero pauciores, & maximè si agatur de quasi possessione legitimitatis num. 7.*

DECISIO CLXII.

DOMINI steterunt in decisis, * videlicet, DD Alexandrum, & Cyrum ex persona Pallauicini aui, & Sigismundi patrui Magni esse in sufficienti quasi possessione legitimitatis requisitæ à Io. Francisco Marchione Pallauicino fideicommittente, hoc est tanquam procreatorum, & natorum de legitimo matrimonio verè, & non fictè. Hoc enim satis probatur ex dicto Presbyteri Baptistæ testis Rangonorum, qui fuit præsens matrimonio & deponit, quòd post dictum matrimonium inter alios nati sunt Pallauicinus, & Sigismundus, qui testis licet vnicus probat, quam-
1 uis enim regula sit, quod † in ore duorum, vel trium stat omne verbum, *cap. licet vniuersis 23. & c. in omni negocio 4. de testibus.* Hæc tamen re-
2 † gula fallit, quando cum dicto vnius testis concurrit fama prout vltra allegatos in alia decisione firmant *Aret. cons. 13. num. 9. & Caputaq. decis. 288. par. 3.* Hic autem concurrit fama benè probata ex duabus testibus, vt fuit consideratum in alia decisione.

Secũdò prędicta regula nõ procedit quãdo vnà
3 † cum dicto testis concurrunt coniecturæ *Bart. per illum textum in l. 1. §. idem Cornelio num. 3. ff. de quæst. Glos. in c. fin. in verbo vnus testis de success. ab intest. & in c. cum causam in verbo Testis de probat. Caputaq. decis. 271. par. 3.* Hic autem concurrunt plures coniecturæ, nempe fama prædicta, communis reputatio, mandatum de dispensando, successio dd. Fratrum, Relatio Cardinalis Simonetæ, & alia ponderata in prædicta decisione.

Tertiò prædicta regula, quòd nõ credatur vni-
4 co testi, non procedit, quando cum dicto ipsius † concurrunt coniecturæ, & præsumptiones ex circumstantijs facti, & hæc conclusio procedit in quacumque materia, *Io. Andr. in cap. fin. nu. 4. de success. ab intest. Cæs. de Graff. decis. 3. num. 6. de prob. Mantic. decis. 325. nu. 4. san. me. Greg. decis. 247. num. 6. & fuit dictum coram me in causa Interamnen. pecuniaria 12. Iunij 1606.* Hic autem concurrunt dictæ præsumptiones, & circumstãtiæ facti. Primò ex mandato de dispensando. Secundò ex communi reputatione. Tertiò ex diuisione filiorum facta per Bernardinum, in qua diuisit filios natos ante & post matrimonium, & concurrunt plura alia ponderata in prima decisione, quę satis reddunt rem claram.

Non obstat fama, quæ posset afferri in contra-
5 rium, quia magis attenduntur testes † deponentes de bona, quàm de mala fama, *Anchar. cons. 253. num. 3. vers. in ista varietate. Put. decis. 2. lib. 3.*
6 quod procederet etiam † quòd deponentes de bona essent pauciores sæpius firmauit Rota *san. me. Greg XV. decis. 455. num. 3. & 4. vbi num. 16. in additione aliæ citantur concordantes.* Quod ma-
7 ximè procedit † cum agatur de quasi possessione legitimitatis & concurrant alia plenè considerata in prima decisione.

Et ita resolutum vna tantum parte informãte, cum datis pluribus dilationibus altera pars non curauerit informare &c.

** Scilicet sub die 8. Iunij 1626. est decisio 16. supra in hac parte, vbi alias decisiones in hac causa annotaui.*

EMMO, ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Maceraten Legitimæ.

Die Lunæ 27. Martii 1628.

ARGVMENTVM.

Vsurpationis bonorum præsumptio intrat ob non confectionem inuentarij.

SVMMARIVM.

1 *Hæres præsumitur vsurpasse bona testatoris ob solam non confectionem inuentarij.*
2 *Et ista præsumptio multo magis augetur stante expressa ordinatione testatoris, de illo conficiendo, & num. 3.*
4 *Testatoris assertio nocet hæredibus.*
5 *Peregr. de fideicom. art. 35. num. 24. & alij declarantur.*
6 *Fideicommissario incumbit onus probandi, quæ, & quanta fuerint bona relicta, & peruenta ad manus hæredis.*
Et hoc procedit siue hæres confecerit inuentarium, siue non.
7 *Hæres sine inuentario petens legitimam, vt non repellatur, quid probare debeat.*
8 *Curator, & non minor tenetur conficere inuentarium de bonis testatoris.*
9 *Testes deponentes super negatiua non probant, nisi eam coarctent.*

DECISIO CLXIII.

HODIE Domini confirmarunt duas decisiones * in hac causa factas, in quibus

& seqq. Surd. cons. 168. nu. 45. & Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 120. nu. 5. vers. non obstat.

Et ita pro iustificatione identitatis resolutũ fuit.

Plures decisiones in hac causa annotaui supra ad decisionem 6. quæ est in eadem causa.

EM.MO ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Ciuitatis Castelli Beneficij.

Die Veneris 24. Martii 1628.

ARGVMENTVM.

Agitur de iustificatione gratiæ, scilicet an aliqua Ecclesia sit tota de iure patronatus alicuius, & plura de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo vti fidelis rerum interpres est attendenda.*
2 *Relatum, & non referens attendi debet.*
3 *Valor fructuum beneficij per non excessum qualiter probetur.*
4 *Beneficium resignans, ex quo probetur, quod habeat vnde aliunde commodè viuere valeat.*
5 *Possessio probatur ex publico instrumento captæ possessionis.*
6 *Clericatus probatur ex litteris patentibus Ordinarij.*
7 *Clericatus probatur ex testibus.*
8 *Ecclesia, quod sit beneficium simplex, & collatiuum de iurepatronatus acquisitum ex dotatione, & constructione, & quod in ea adsit aliqua Confraternitas, hoc simul stare potest.*
9 *Oblationes quæ fiunt in aliqua Ecclesia, spectant ad Rectorem.*
10 *Attestationes simplices nihil probant.*

DECISIO CLXI.

FVIT resolutum, Gratiam Galeotti esse iustificatam, nam quòd iuspatronatus sit concessum ab Episcopo super tota Ecclesia, non autem super Capella in Ecclesia patet ex ipso instrumẽto dotationis, & reseruationis iurispatronatus, in quo narratur, quòd Marchio eius expensis fundare cœpit quandam paruam Capellam, seu Oratorium ad honorem Sanctiss. Virginis, quæ eleemosynis tàm Marchionis, quàm piorum ad finem perducta fuit, & quod deinde Marchio cœpit ædificium Ecclesiæ, & tàm primam fundationem Capellæ, quàm expensas in constructione eiusdem Ecclesiæ, & Capellæ fecit animo, vt eadem Ecclesia in simplex beneficium erigeretur, & ab eo dotaretur ad effectum acquirẽdi iuspatronatus, pro cuius executione Marchio pro dote Ecclesiæ, & beneficij Sanctæ Mariæ erigendi, & ad effectum acquirendi ius præsentandi Rectorem ad dictam Ecclesiam assignat multa bona, & instat per Episcopum, Capellam, seu Oratorium, ac Ecclesiam erigi in beneficium, & Episcopus Capellam, seu Oratorium, & Ecclesiam in simplex beneficium erigit, & Marchio ad effectum acquirendi ius præsentandi ad dictam Ecclesiam in simplex beneficium erectam pro dote, & dotis nomine dictæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ erectæ donauit bona cum potestate disponendi ad dictæ Ecclesiæ libitũ, & constituit se nomine dictæ Ecclesiæ possidere, & Episcopus donationem nomine Ecclesiæ, ac beneficij Sanctæ Mariæ acceptauit, & ius præsentandi Rectorem ad dictam Ecclesiam concessit; ex qua serie supra narrata satis apparet tàm dotationem, quàm reseruationem iurispatronatus fuisse super tota Ecclesia.

Idq. docuit obseruantia, nam statim Marchio vti patronus dictæ Ecclesiæ præsẽtauit Honorium eius filium, & Episcopus instituit de Ecclesia, ac possessionem Ecclesiæ dari ordinauit, deinde supradictus Honorius in manibus Clem. VIII. resignauit Ecclesiam cum narratiua iurispatronatus, & Papa eandem Ecclesiam contulit Christoforo Stephani Tamburrini, qui possessionem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ accepit, & deinde Episcopi dederunt institutionem ad dictam Ecclesiam de iurepatronatus, & instituti possessionem Ecclesiæ cœperunt, & sic obseruãtia declarauit, donationem,
1 & reseruationem fuisse totius Ecclesiæ, † quæ vti fidelis interpres est attendenda, *l. si de interpretatione. ff. de legib.*

Nec facit, quòd Petrus resignans fuerit præsentatus ad Capellam, quia est cum clausula relatiua ad instrumẽtum reseruationis iurispatronatus,
2 & ideo reseruatio † supradicta iurispatronatus, ad quam fit relatio, attendi solùm debet, *Rota diuers. decis. 27. nu. 3. & dec. 40. nu. 7. par. 2.*

3 Valor fructuum per non excessum † ducat. 24 & cum oblationibus ducat auri 150. de Camera probatur ex testibus de fama, qui sufficiunt, *Seraph. decis. 962. num. 2. Mantic. decis. 132. nu. 4. Rota in recent. decis. 298. num. 5. par. 2. Greg. dec. 35. n. 2.*

4 Quòd Petrus resignans † habeat vnde aliunde commodè viuere valeat, probatur ex quo possidet parochialem valoris 80. ducat. & ex testibus, *Aegid. decis. 116. in fin. Cas. de Graß. decis. 3. num. 7. de probat. Verall. decis. 277. par. 1.*

5 Possessio Petri resignantis probatur † ex publico instrumento captæ possessionis, *l. prædia, vbi Bart. ff. de acquir. possess.*

6 Clericatus Galeotti, & quòd † sit oriundus ex Ciuitate Cortonen. probatur ex litteris testimonialibus Episcopi Cortonen. *cap. 1. de cleric. Peregr.*
7 & ex † testibus *Rota dec. 16. de probat. in antiq.*

Non obstat erectio Confraternitatis in dicta Ecclesia, quia stant simul, quòd adsit Confrater-
8 nitas, & Ecclesia † sit beneficium simplex, & collatiuum de iurepatronatus acquisitum ex dotatione, & constitutione.

Nec obstat, quòd oblationes spectent ad Con-
9 fraternitatem, quia † de iure spectant ad Rectorem, *cap. Pastoralis. de his, quæ fiunt à Præl. in cons. cap. & fuit dictum in Lunen. Sarzanen. oblationum 8. Febr. 1627. coram R. P. D. meo Merlino,*
10 & simplices † attestationes contrariæ nihil probant. Et ita vtraque parte &c.

RE-

REV.MO P. D. COCCINO.

Parmeñ Status.*

Die Veneris 24. Martii 1628.

ARGVMENTVM.

Dispositioni vnius testis, quibus concurrentibus, credatur. Testes deponentes de bona fide præferuntur alijs contrarium deponentibus, licet isti sint plures.

SVMMARIVM.

1 *In ore duorum, vel trium stat omne verbum.*
2 *Testi vnico statur quando cũ eo cõcurrit fama.*
3 *Testi vnico creditur, quando cum eius dicto concurrunt coniecturæ.*
4 *Testi vnico creditur, quando cum dicto ipsius concurrunt coniecturæ, & præsumptiones ex circumstantijs facti.*
5 *Testes deponentes de bona fama magis attenduntur, quàm deponentes de mala fama.*
6 *Amplia hoc etiam si deponẽtes de bona fama sint numero pauciores, & maximè si agatur de quasi possessione legitimitatis num.7.*

DECISIO CLXII.

DOMINI steterunt in decisis, * videlicet DD. Alexandrum, & Cyrum ex persona Pallauicini aui, & Sigismundi patrui Magni esse in sufficienti quasi possessione legitimitatis requisitæ à Io. Francisco Marchione Pallauicino fideicommittente, hoc est tanquam procreatorum, & natorum de legitimo matrimonio verè, & non fictè. Hoc enim satis probatur ex dicto Presbyteri Baptistæ testis Rangonorum, qui fuit præsens matrimonio & deponit, quòd post dictum matrimonium inter alios nati sunt Pallauicinus, & Sigismundus, qui testis licet vnicus probat, quam-
1 uis enim regula sit, quod † in ore duorum, vel trium stat omne verbum, *cap. licet vniuersis 23. & c. in omni negocio 4. de testibus.* Hæc tamen re-
2 † gula fallit, quando cum dicto vnius testis concurrit fama prout vltra allegatos in alia decisione firmant *Aret. cons. 13. num. 9. & Caputaq. decis. 288. par. 3.* Hic autem concurrit fama benè probata ex duabus testibus, vt fuit consideratum in alia decisione.

Secũdò prædicta regula nõ procedit quãdo vnà
3 † cum dicto testis concurrunt coniecturæ *Bart. per illum textum in l. 1. §. idem Cornelio num. 3. ff. de quæst. Glos. in c. fin. in verbo vnus testis de success. ab intest. & in c. cum causam in verbo Testis de probat. Caputaq. decis. 271. par. 3.* Hic autem concurrunt plures coniecturæ, nempe fama prædicta, communis reputatio, mandatum de dispensando, successio dd. Fratrum, Relatio Cardinalis Simonetæ, & alia ponderata in prædicta decisione.

Tertiò prædicta regula, quòd nõ credatur vni-
4 co testi, non procedit, quando cum dicto ipsius † concurrunt coniecturæ, & præsumptiones ex circumstantijs facti, & hæc conclusio procedit in quacumque materia, *Io. And. in cap. fin. nu. 4. de success. ab intest. Cæs. de Graff. decis. 3. num. 6. de prob. Mantic. decis. 325. nu. 4. san. me. Greg. decis. 247. num. 6. & fuit dictum coram me in causa Interamnen. pecuniaria 12. Iunij 1606.* Hic autem concurrunt dictæ præsumptiones, & circumstãtiæ facti. Primò ex mandato de dispensando. Secundò ex communi reputatione. Tertiò ex diuisione filiorum facta per Bernardinum, in qua diuisit filios natos ante & post matrimonium, & concurrunt plura alia ponderata in prima decisione, quę satis reddunt rem claram.

Non obstat fama, quæ posset afferri in contra-
5 rium, quia magis attenduntur testes † deponentes de bona, quàm de mala fama, *Anchar. cons. 253. num. 3. vers. in ista varietate. Put. decis. 2. lib. 3.*
6 quod procederet etiam † quòd deponentes de bona essent pauciores sæpius firmauit *Rota san. me. Greg XV. decis. 455. num. 3. & 4. vbi num. 16. in additione alia citantur concordantes.* Quod ma-
7 ximè procedit † cum agatur de quasi possessione legitimitatis & concurrant alia plenè considerata in prima decisione.

Et ita resolutum vna tantum parte informãte, cum datis pluribus dilationibus altera pars non curauerit informare &c.

* *Scilicet sub die 8. Iunij 1626. est decisio 16. supra in hac parte, vbi alias decisiones in hac causa annotaui.*

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Maceratẽn Legitimæ.

Die Lunæ 27. Martii 1628.

ARGVMENTVM.

Vsurpationis bonorum præsumptio intrat ob non confectionem inuentarij.

SVMMARIVM.

1 *Hæres præsumitur vsurpasse bona testatoris ob solam non confectionem inuentarij.*
2 *Et ista præsumptio multo magis augetur stante expressa ordinatione testatoris, de illo conficiendo, & num. 3.*
4 *Testatoris assertio nocet hæredibus.*
5 *Peregr. de fideicom. art. 35. num. 24. & alij declarantur.*
6 *Fideicommissario incumbit onus probandi, quæ, & quanta fuerint bona relicta, & peruenta ad manus hæredis.*
Et hoc procedit siue hæres confecerit inuentarium, siue non.
7 *Hæres sine inuentario petens legitimam, vt non repellatur, quid probare debeat.*
8 *Curator, & non minor tenetur conficere inuentarium de bonis testatoris.*
9 *Testes deponentes super negatiua non probant, nisi eam coarctent.*

DECISIO CLXIII.

HODIE Domini confirmarunt duas decisiones * in hac causa factas, in quibus

 fuit

& seqq. Surd. cons. 168. nu. 45. & Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 120. nu. 5. vers. non obstat.

Et ita pro iustificatione identitatis resolutũ fuit.

Plures decisiones in hac causa annotaui supra ad decisionem 6. quæ est in eadem causa.

EM.MO ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Ciuitatis Castelli Beneficij.

Die Veneris 24. Martii 1628.

ARGVMENTVM.

Agitur de iustificatione gratiæ, scilicet an aliqua Ecclesia sit tota de iure patronatus alicuius, & plura de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo vti fidelis rerum interpres est attendenda.*
2 *Relatum, & non referens attendi debet.*
3 *Valor fructuum beneficij per non excessum qualiter probetur.*
4 *Beneficium resignans, ex quo probetur, quod habeat vnde aliunde commodè viuere valeat.*
5 *Possessio probatur ex publico instrumento captæ possessionis.*
6 *Clericatus probatur ex litteris patentibus Ordinarij.*
7 *Clericatus probatur ex testibus.*
8 *Ecclesia, quod sit beneficium simplex, & collatiuum de iurepatronatus acquisitum ex dotatione, & constructione, & quod in ea adsit aliqua Confraternitas, hoc simul stare potest.*
9 *Oblationes, quæ fiunt in aliqua Ecclesia, spectant ad Rectorem.*
10 *Attestationes simplices nihil probant.*

DECISIO CLXI.

FVIT resolutum, Gratiam Galeotti esse iustificatam, nam quòd iuspatronatus sit concessum ab Episcopo super tota Ecclesia, non autem super Capella in Ecclesia patet ex ipso instrumẽto dotationis, & reseruationis iurispatronatus, in quo narratur, quòd Marchio eius expensis fundare cœpit quandam paruam Capellam, seu Oratorium ad honorem Sanctiss. Virginis, quæ eleemosynis tàm Marchionis, quàm piorum ad finem perducta fuit, & quod deinde Marchio cœpit ædificium Ecclesiæ, & tàm primam fundationem Capellæ, quàm expensas in constructione eiusdem Ecclesiæ, & Capellæ fecit animo, vt eadem Ecclesia in simplex beneficium erigeretur, & ab eo dotaretur ad effectum acquirẽdi iuspatronatus, pro cuius executione Marchio pro dote Ecclesiæ, & beneficij Sanctæ Mariæ erigendi, & ad effectum acquirendi ius præsentandi Rectorem ad dictam Ecclesiam assignat multa bona, & instat per Episcopum, Capellam, seu Oratorium, ac Ecclesiam erigi in beneficium, & Episcopus Capellam, seu Oratorium, & Ecclesiam in simplex beneficium erigit, & Marchio ad effectum acquirendi ius præsentandi ad dictam Ecclesiam in simplex beneficium erectam pro dote, & dotis nomine dictæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ erectæ donauit bona cum potestate disponendi ad dictæ Ecclesiæ libitũ, & constituit se nomine dictæ Ecclesiæ possidere, & Episcopus donationem nomine Ecclesiæ, ac beneficij Sanctæ Mariæ acceptauit, & ius præsentandi Rectorem ad dictam Ecclesiam concessit; ex qua serie supra narrata satis apparet tàm dotationem, quàm reseruationem iurispatronatus fuisse super tota Ecclesia.

Idq. docuit obseruantia, nam statim Marchio vti patronus dictæ Ecclesiæ præsẽtauit Honorium eius filium, & Episcopus instituit de Ecclesia, ac possessionem Ecclesiæ dari ordinauit, deinde supradictus Honorius in manibus Clem. VIII. resignauit Ecclesiam cum narratiua iurispatronatus, & Papa eandem Ecclesiam contulit Christoforo Stephani Tamburrini, qui possessionem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ accepit, & deinde Episcopi dederunt institutionem ad dictam Ecclesiam de iurepatronatus, & instituti possessionem Ecclesiæ cœperunt, & sic obseruãtia declarauit, donationem,
1 & reseruationem fuisse totius Ecclesiæ, † quæ vti
fidelis interpres est attendenda, *l. si de interpretatione. ff. de legib.*

Nec facit, quòd Petrus resignans fuerit præsentatus ad Capellam, quia est cum clausula relatiua ad instrumẽtum reseruationis iurispatronatus,
2 & ideo reseruatio † supradicta iurispatronatus, ad
quam fit relatio, attendi solùm debet, *Rota diuers. decis. 27. nu. 3. & dec. 40. nu. 7. par. 2.*

3 Valor fructuum per non excessum † ducat. 24
& cum oblationibus ducat auri 150. de Camera, probatur ex testibus de fama, qui sufficiunt, *Seraph. decis. 962. num. 2. Mantic. decis. 132. nu. 4.* Rota *in recent. decis. 298. num. 5. par. 2. Greg. dec. 35. n. 2.*

4 Quòd Petrus resignans † habeat vnde aliunde
commodè viuere valeat, probatur ex quo possidet parochialem valoris 80. ducat. & ex testibus, *Aegid. decis. 116. in fin. Cas. de Graß. decis. 3. num. 7. de probat. Verall. decis. 277. par. 1.*

5 Possessio Petri resignantis probatur † ex publi-
co instrumento captæ possessionis, *l. prædia, vbi Bart. ff. de acquir. possess.*

6 Clericatus Galeotti, & quòd † sit oriundus ex
Ciuitate Cortonen. probatur ex litteris testimonialibus Episcopi Cortonen. *cap. 1. de cleric. Pere-*
7 *gr.* & ex † testibus *Rota dec. 16. de probat. in antiq.*

Non obstat erectio Confraternitatis in dicta Ecclesia, quia stant simul, quòd adsit Confrater-
8 nitas, & Ecclesia † sit beneficium simplex, & col-
latiuum de iurepatronatus acquisitum ex dotatione, & constitutione.

Nec obstat, quòd oblationes spectent ad Con-
9 fraternitatem, quia † de iure spectant ad Recto-
rem, *cap. Pastoralis. de his, quæ fiunt à Præl. in cons. cap. & fuit dictum in Lunen. Sarzanen. oblationum 8. Febr. 1627. coram R. P. D. meo Merlino,*
10 & simplices † attestationes contrariæ nihil pro-
bant. Et ita vtraque parte &c.

RE-

REV.MO P. D. COCCINO.

Parmeñ Status.*

Die Veneris 24. Martii 1628.

ARGVMENTVM.

Dispositioni vnius testis, quibus concurrentibus, credatur. Testes deponentes de bona fide præferuntur alijs contrarium deponentibus, licet isti sint plures.

SVMMARIVM.

1 *In ore duorum, vel trium stat omne verbum.*
2 *Testi vnico statur quando cũ eo cõcurrit fama.*
3 *Testi vnico creditur, quando cum eius dicto concurrunt coniectura.*
4 *Testi vnico creditur, quando cum dicto ipsius concurrunt coniectura, & præsumptiones ex circumstantijs facti.*
5 *Testes deponentes de bona fama magis attenduntur, quàm deponentes de mala fama.*
6 *Amplia hoc etiam si deponẽtes de bona fama sint numero pauciores, & maximè si agatur de quasi possessione legitimitatis num.7.*

DECISIO CLXII.

DOMINI steterunt in decisis,* videlicet, DD Alexandrum, & Cyrum ex persona Pallauicini aui & Sigismundi patrui Magni esse in sufficienti quasi possessione legitimitatis requisitæ à Io.Francisco Marchione Pallauicino fideicommittente, hoc est tanquam procreatorum, & natorum de legitimo matrimonio verè, & non fictè. Hoc enim satis probatur ex dicto Presbyteri Baptistæ testis Rangonorum, qui fuit præsens matrimonio & deponit, quòd post dictum matrimonium inter alios nati sunt Pallauicinus, & Sigismundus, qui testis licet vnicus probat, quam-
1 uis enim regula sit, quod † in ore duorum, vel trium stat omne verbum, *cap. licet vniuersis 23. & c in omni negocio 4. de testibus.* Hæc tamen re-
2 † gula fallit, quando cum dicto vnius testis concurrit fama prout vltra allegatos in alia decisione firmant *Aret. conf. 13. num. 9. & Caputaq. decis. 288. par. 3.* Hic autem concurrit fama benè probata ex duabus testibus, vt fuit consideratum in alia decisione.

Secũdò prędicta regula nõ procedit quãdo vnà
3 † cum dicto testis concurrunt coniecturæ *Bart. per illum textum in l. 1. §. idem Cornelio num. 3. ff. de quæst. Glos in c fin. in verbo vnus testis de success. ab intest. & in c. cum caussam in verbo Testis de probat. Caputaq decis. 271. par. 3.* Hic autem concurrunt plures coniecturæ, nempe fama prædicta, communis reputatio, mandatum de dispensando, successio dd. Fratrum, Relatio Cardinalis Simonetæ, & alia ponderata in prædicta decisione.

Tertiò prædicta regula, quòd nõ credatur vni-
4 co testi, non procedit, quando cum dicto ipsius † concurrunt coniecturæ, & præsumptiones ex circumstantijs facti, & hæc conclusio procedit in quacumque materia, *Io. And. in cap. fin. nu. 4. de success. ab intest. Cas. de Grass. decis. 3. num. 6. de prob. Mantic. decis. 325. nu. 4. san. me. Greg. decis. 247. num. 6. & fuit dictum coram me in causa Interamnen. pecuniaria 12. Iunij 1606.* Hic autem concurrunt dictæ præsumptiones, & circumstãtiæ facti. Primò ex mandato de dispensando. Secundò ex communi reputatione. Tertiò ex diuisione filiorum facta per Bernardinum, in qua diuisit filios natos ante & post matrimnnium, & concurrunt plura alia ponderata in prima decisione, quę satis reddunt rem claram.

Non obstat fama, quæ posset afferri in contra-
5 rium, quia magis attenduntur testes † deponentes de bona, quàm de mala fama, *Anchar. conf. 253. num. 3. vers. in ista varietate. Put. decis. 2. lib. 3.*
6 quod procederet etiam † quòd deponentes de bona essent pauciores sæpius firmauit Rota *san. me. Greg XV. decis. 455. num. 3. & 4. vbi num. 16. in additione aliæ citantur concordantes.* Quod ma-
7 ximè procedit † cum agatur de quasi possessione legitimitatis & concurrant alia plenè considerata in prima decisione.

Et ita resolutum vna tantum parte informãte, cum datis pluribus dilationibus altera pars non curauerit informare &c.

* *Scilicet sub die 8. Iunij 1626. est decisio 16. supra in hac parte, vbi alias decisiones in hac causa annotaui.*

EMMO, ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Maceratẽ Legitimæ.

Die Lunæ 27. Martii 1628.

ARGVMENTVM.

Vsurpationis bonorum præsumptio intrat ob non confectionem inuentarij.

SVMMARIVM.

1 *Hæres præsumitur vsurpasse bona testatoris ob solam non confectionem inuentarij.*
2 *Et ista præsumptio multo magis augetur stante expressa ordinatione testatoris, de illo conficiendo, & num. 3.*
4 *Testatoris assertio nocet hæredibus.*
5 *Peregr. de fideicom. art. 35. num. 24. & alij declarantur.*
6 *Fideicommissario incumbit onus proaandi, quæ, & quanta fuerint bona relicta, & peruenta ad manus hæredis.*
Et hoc procedit siue hæres confecerit inuentarium, siue non.
7 *Hæres sine inuentario petens legitimam, vt non repellatur, quid probare debeat.*
8 *Curator, & non minor tenetur conficere inuentarium de bonis testatoris.*
9 *Testes deponentes super negatiua non probant, nisi eam coarctent.*

DECISIO CLXIII.

HODIE Domini confirmarunt duas decisiones* in hac causa factas, in quibus fuit

REV.MO P. D. COCCINO.

Parmeñ Status.*

Die Veneris 24. Martii 1628.

ARGVMENTVM.

Dispositioni vnius testis, quibus concurrentibus, credatur. Testes deponentes de bona fide præferuntur alijs contrarium deponentibus, licet isti sint plures.

SVMMARIVM.

1 *In ore duorum, vel trium stat omne verbum.*
2 *Testi vnico statur quando cũ eo cõcurrit fama.*
3 *Testi vnico creditur, quando cum eius dicto concurrunt coniectura.*
4 *Testi vnico creditur, quando cum dicto ipsius concurrunt coniectura, & præsumptiones ex circumstantijs facti.*
5 *Testes deponentes de bona fama magis attenduntur, quàm deponentes de mala fama.*
6 *Amplia hoc etiam si deponẽtes de bona fama sint numero pauciores, & maximè si agatur de quasi possessione legitimitatis num. 7.*

DECISIO CLXII.

DOMINI steterunt in decisis, * videlicet, DD. Alexandrum, & Cyrum ex persona Pallauicini aui, & Sigismundi patrui Magni esse in sufficienti quasi possessione legitimitatis requisitæ à Io. Francisco Marchione Pallauicino fideicommittente, hoc est tanquam procreatorum, & natorum de legitimo matrimonio verè, & non fictè. Hoc enim satis probatur ex dicto Presbyteri Baptistæ testis Rangonorum, qui fuit præsens matrimonio, & deponit, quòd post dictum matrimonium inter alios nati sunt Pallauicinus, & Sigismundus, qui testis licet vnicus probat, quam-
1 uis enim regula sit, quod † in ore duorum, vel trium stat omne verbum, *cap. licet vniuersis 23. & c. in omni negocio 4. de testibus.* Hæc tamen re-
2 † gula fallit, quando cum dicto vnius testis concurrit fama prout vltra allegatos in alia decisione firmant *Aret. cons. 13. num. 9. & Caputaq. decis. 288. par. 3.* Hic autem concurrit fama benè probata ex duabus testibus, vt fuit consideratum in alia decisione.

Secũdò prędicta regula nõ procedit quãdo vnà
3 † cum dicto testis concurrunt coniecturæ *Bart. per illum textum in l. 1 §. idem Cornelio num. 3. ff. de quæst. Glos. in c. fin. in verbo vnus testis de succes. ab intest. & in c. cum causam in verbo Testis de probat. Caputaq. decis. 271. par. 3.* Hic autem concurrunt plures coniecturæ, nempe fama prædicta, communis reputatio, mandatum de dispensando, successio dd. Fratrum, Relatio Cardinalis Simonetæ, & alia ponderata in prædicta decisione.

Tertiò prædicta regula, quòd nõ credatur vni-
4 co testi, non procedit, quando cum dicto ipsius † concurrunt coniecturæ, & præsumptiones ex circumstantijs facti, & hæc conclusio procedit in quacumque materia, *Io. And. in cap. fin. nu. 4. de succeß. ab intest. Cæs. de Graff. decis. 3. num. 6. de prob. Mantic. decis. 325. nu. 4. san. me. Greg. decis. 247. num. 6. & fuit dictum coram me in causa Interamnen. pecuniaria 12. Iunij 1606.* Hic autem concurrunt dictæ præsumptiones, & circumstãtiæ facti. Primò ex mandato de dispensando. Secundò ex communi reputatione. Tertiò ex diuisione filiorum facta per Bernardinum, in qua diuisit filios natos ante & post matrimonium, & concurrunt plura alia ponderata in prima decisione, quę satis reddunt rem claram.

Non obstat fama, quæ posset afferri in contra-
5 rium, quia magis attenduntur testes † deponentes de bona, quàm de mala fama, *Anchar. cons. 253. num. 3. vers. in ista varietate. Put. decis. 2. lib. 3.*
6 quod procederet etiam † quòd deponentes de bona essent pauciores sæpius firmauit Rota *san. me. Greg XV. decis. 455. num. 3. & 4. vbi num. 16. in additione alia citantur concordantes.* Quod ma-
7 ximè procedit † cum agatur de quasi possessione legitimitatis & concurrant alia plenè considerata in prima decisione.

Et ita resolutum vna tantum parte informãte, cum datis pluribus dilationibus altera pars non curauerit informare &c.

** Scilicet sub die 8. Iunij 1626. est decisio 16. supra in hac parte, vbi alias decisiones in hac causa annotaui.*

EMMO, ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Maceratеñ Legitimæ.

Die Lunæ 27. Martii 1628.

ARGVMENTVM.

Vsurpationis bonorum præsumptio intrat ob non confectionem inuentarij.

SVMMARIVM.

1 *Hæres præsumitur vsurpasse bona testatoris ob solam non confectionem inuentarij.*
2 *Et ista præsumptio multò magis augetur stante expressa ordinatione testatoris, de illo conficiendo, & num. 3.*
4 *Testatoris assertio nocet hæredibus.*
5 *Peregr. de fideicom. art. 35. num. 24. & alij declarantur.*
6 *Fideicommissario incumbit onus probandi, quæ, & quanta fuerint bona relicta, & peruenta ad manus hæredis.*
Et hoc procedit siue hæres confecerit inuentarium, siue non.
7 *Hæres sine inuentario petens legitimam, vt non repellatur, quid probare debeat.*
8 *Curator, & non minor tenetur conficere inuentarium de bonis testatoris.*
9 *Testes deponentes super negatiua non probant, nisi eam coarctent.*

DECISIO CLXIII.

HODIE Domini confirmarunt duas decisiones * in hac causa factas, in quibus

fuit resolutum omissionem confectionis inuétarij
obstare Pellicanis quo minus possint prætendere
legitimam, ex persona Philippi filij Matthæi te-
statoris, quia cum Philippus non confecerit in-
uentarium iuxta dispositionem testatoris, qui in
suo testamento expressè mandauit hæredibus, quòd
illud conficerent ad effectum, vt ex illo apparere
posset, adesse multa bona libera pro legitima fi-
liorum, faciendo mentionem de mobilibus, pe-
cunijs, mercibus notabilis valoris, & de Biblio-
1 theca, sequitur, vt præsumptio † vsurpationis, quæ
ob solam non confectionem inuentarij obstare so-
let, *iuxta decis. Seraph. 321. num. 18. & 609 nu. 7.*
fel. record. Greg. XV. decis. 266. nu. 16. multo ma-
2 gis † augeatur ex supradicta ordinatione testato-
ris, quòd inuentarium conficeretur asserendo, quòd
aderant bona libera pro legitima, & quod ad hunc
3 effectum mandabat, inuentarium confici, † vt
ex eo posset apparere rem ita se habere, vt latè
fuit deductum in vtraque *decis. ex consil. Bald. 89.*
num. 3. lib. 1. Moder. Rom. discept. forens. cap. 570.
num. 22. & 23. cum alijs ibi allegatis.

Non obstat, quòd fideicõmissarius debeat pro-
bare fuisse à testatore relicta mobilia; tum quia
4 sufficit testatoris † assertio, quæ nocet hæredibus,
Mascard de probat. conc. 778. num. 18. & 19. Si-
mon. de Pret. de interp. vlt. volunt. fol. 555. num.
356. Fusar. de substit. quæst. 618. num. 30. tum
5 quia † *Pereg. de fideicom. art. 35. num. 24. Moder.*
Rom. discept. cap. 215. num. 9. & nu 23. cum alijs
ex aduerso allegatis loquuntur, quãdo fideicom-
missarius vniuersalis agit contra hæredem pro re-
cuperatione bonorum, quæ prætendit adfuisse in
hæreditate, & peruenisse ad manus hæredis, tunc
6 enim verum est, quòd siue hæres † confecerit, vel
non confecerit inuentarium, fideicommissario in-
cumbit onus probandi, quæ & quanta fuerint bo-
na relicta, & peruenta ad manus hæredis, sed iste
non est casus noster, in quo nõ fideicommissarius,
7 sed hæres sine inuentario † agit pro legitima quo
casu non est dubium intrare præsumptionem oc-
cultationis, subtractionis, & distractionis bono-
rũ, & hinc est, quod repelli debet, nisi probet alia
bona nõ extitisse, ex quibus de ea sibi satisfacere
potuerit, & in his terminis loquuntur iura allega-
ta in vtraque decisione, & per *Addent. ad decis.*
Greg. 266. nu. 16. & pluries firmauit Rota, & præ-
sertim in *Romana de Victorijs 10. Martij 1627.*
coram R.P.D. *meo Merlino.*

Non obstat, quod filij Matthæi, & Franciscus
nepos possederint bona in communi, & sic cesset
præsumptio vsurpationis ex parte filiorum, Quia
vt fuit firmatum in decisionibus, Franciscus erat
minor, & existebat sub cura patruorum, qui om-
nia administrabant, & ideo benè remanet funda-
ta contra illos prædicta præsumptio vsurpationis,
8 cum ipsi tenerentur † conficere inuentarium, &
non Franciscus minor, *iux. tex. in §. pupillis auth.*
de hæred. & Falcid. & latè deducitur *in 1. decis.*

Non obstat, quòd post mortem filiorũ tota hæ-
reditas, & omnia Matthæi bona ad Franciscum
superstitem peruenerit, quia hoc nullibi proba-
tur, & testes, qui dantur ex aduerso ad proban-
dum, quòd Matthæus non reliquit alia bona sta-
bilia, quàm illa, quæ deuenerunt in Franciscum,
non deponunt de mobilibus, pecunijs, mercantia,
& libraria, de quibus testator fecit mentionem
in testamento, vt supra, & in quibus potuerunt
hæredes satisfieri de sua legitima, vt dixi, & cessat
9 difficultas, † quia testes dum super hoc deponũt
non benè probant, cum non coarctent negatiuam,
Alex. cons. 65. num. 3. in fin. vers. & illi 1. lib. fel.
rec. Greg. XV. decis. 41. num. 5. & decis. 510. nu. 1.

Alia leuiora quamuis longa serie deducta per
D. Pellicanum non visa sunt digna responsione,
præsertim cum, vt benè aduertit vnus ex Domi-
nis, potius confirment, & coadiuuent fundamen-
ta decisionum quam illa in aliquo tollant.

Et ita decisum &c.

☞ * *Prima est sub die 14. Maij 1627. coram eodem*
Eminentiss. D. Vbaldo, est supra decisio 67. alte-
ram vide infra in Additione prout in Indice in
eius fine posito, & pariter infra in eadem causa
habes alias decisiones sub die 22. Iunij 1629. & 18.
Februar. 1630. coram Reuerendiss. Vrgellen.

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Bononien̄ Fideicommissi de Maluetijs.

Die Veneris 31. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Dos, quando non sit detrahenda de bonis a-
scendentium fideicommisso subiectis, & an
mulier propter crimen adulterij amittat do-
tẽ, & vtrũ super crimine licitá sit transactio.

SVMMARIVM.

1 *Dos detrahitur ex bonis fideicommisso subiectis*
ascendentium.
2 *Quod intellige, quando filia non potest dotari, vel*
ex bonis liberis paternis, siue maternis, siue
proprijs ipsius filiæ, & num. 3.
4 *Mulier propter adulterium amittit dotem.*
5 *Mulier, quando per adulterium amittit dotem si*
extant filij, pater tenetur conseruare huiusmo-
di lucrum dotis in fauorem filiorum adulteræ.
6 *Transigere super crimine adulterij non licet, nec*
aliquid in pactum deducere.
7 *In adulterij crimine, quæ modificata remissio à*
viro, de iure sit licita.
8 *Transactio super crimine adulterij, quãdo sub-*
stineatur.
Requisita omnia præsumuntur ex præsentia, &
auctoritate Iudicis, num. 8.
9 *Renunciatio litis facta à fideicommissario non*
nocet venienti ex propria persona ad bona fidei-
commisso subiecta.
10 *Prædia existimantur ad rationem quinque pro*
centenario.
11 *Dos dicitur congrua, ex quo in familia talis con-*
stitui, consuetum est.
12 *Probatio in specie magis est attendenda, & præ-*
ferenda, quàm probatio in genere.
13 *Fideicommissarijs non potest præiudicari, quan-*
do dos est sufficiens, & filia habet aliunde con-
gruam dotem.

DE-

DECISIO CLXIV.

CONCLVSERVNT Domini dotem Eleonoræ non deberi ex bonis fideicommissi, licèt enim regula sit, quòd † ex bonis fideicommisso subiectis ascendentium detrahatur dos iuxta
1
Auth. res quæ, C. comm. de legat. tamen intelligitur in subsidium, quando † filia non potest dotari, vel ex bonis liberis paternis, siuè maternis, siuè proprijs ipsiusmet filiæ, *Ias. in d. Auth. res quæ, nu.3. in fin. & cons.231. nu.12. lib.2. Boer. dec.130. nu.13. Roland. cons.85. nu.9. & seq. lib.1. Thesaur. decis.192. nu.12. in fin. Rota decis.66. nu.6. par.1. recent. Peregr. de fideicom. art.42. nu.66. Petr. de fideicom. quæst.8. nu.459.* Vndè cum Eleonora habuerit pro dote prædium Castenasij, quòd erat
2
proprium ipsius Eleonoræ, sibi† quoque relictum à Patre in testamento, non est dos deducenda ex bonis fideicommissi per præallegata.
3

Quòd autem prædium Castenasij esset propriũ Eleonoræ patet, nam cum Gentilis mater Eleonoræ, & vxor Alexandri fuisset querelata de adulterio, de quo plures testes deponebant, fuit per concordiam determinatum, quòd proprietas prędij Castenasij esset Eleonoræ filiæ, vsusfructus Alexandri patris, mulier † enim propter adulterium
4 amittit dotem, *l. consensus, §. prim. C. de repud. l. vnica, §. taceat, C. de rei vxor. act. cap. plerumq. de donat. inter vir. & vxor. cap. porro de diuort. Sanchez de matrim. lib.10. disp.8. nu.2.* & existen-
5 bus † filijs pater tenetur conseruare huiusmodi lucrum dotis in fauorem filiorum adulteræ, *§. quia verò plurimis authen. vt liceat matr. & auia. Barb. in l.2. in princ. par.1. n.62. ff. solut. matrim. Bald. in l. hac Edictali, num.5. C. de secund. nupt. Sanch. d. lib.10. disp.8. num.12.*

6 Nec obstat, quòd super crimine † adulterij non liceat transigere, nec aliquid in pactum deducere, *l. transigere, C. de transact.* quia cum adessent depositiones testium super adulterio, potuit fieri ista concordia, & maritus remittere iniuriam, & pœnam separationis thori, ac vxorem ad societatem coniugalem reuocare, non autem remittere pœnam amissionis dotis; & hoc non est pactum, nec conuentio in pretium veniæ, & reconciliatio-
7 nis, sed modificata † remissio de iure licita, *Sanchez de Matrim. d. lib.10 disput.8. num.22. Surd. de alim. tit.7. quæst.16. nu.83. vers. hoc casu.*

Non obstat, quòd mortuo Alexandro patre Eleonoræ, & marito Gentilis adulteræ hoc Prædium eidem Gentili fuerit restitutum vigore decreti V. Legati Bononien. vndè vti Prædium auocatum, & restitutum non sit considerabile ad effectum Eleonoræ, quia deinde de anno 1573. Rotæ Auditor Bononien. mandauit deponi fructus penès Matthæum Beroum, post quod depositum, nihil aliud fuit actum in causa, vt constat ex illis verbis, & hæc sunt vltima acta in hac causa facta, *vt in Sum. nu.1.* dato in responsionibus D. Gregorij, & consequenter patet, quòd decretum de restituendo Gentili, non habuit effectum quod euidentius apparet, nam Eleonora vendidit dictum Prædium Castensij, vt ex confessione filij Eleonoræ *in Summ. num.19.* & ex concordia inter Bassanum & Eleonoram constat, quòd transactio inter Alexandrum, & Gentilem ratione adulterij habuit effectum, & nunquam fuit reuocata, sed Gentilis adultera remansit sine dote, quæ transactio ra-
8 tione † adulterij, cum fuerit cum præsentia, & auctoritate Auditoris Turroni Iudicis causæ criminis adulterij, & cum consensu, & auctoritate patris, substinetur absque alijs solemnitatibus, *Alex. cons.125. nu.5. lib.1. & cons.80. n.5. lib.5. Menoch. de præsumpt. lib.2. præsumpt.75. num.5.*

Nec nocet renũciatio litis facta à patre D. Gregorij in eius testamento, quia illa non præiudicat
9 D. Gregorio venienti † ex propria persona ad bona fideicommisso subiecta, *Ruin. cons.138. nu.10. lib.2. Alba. cons.74. num.1. Menoch. de præsumpt. lib.3. præsumpt.115. num.59. Peregr. de fideic. art.52. num.81.*

Quòd autem prædium Castenasij sit sufficiens pro cõgrua dote Eleonoræ probatur, quia est tornaturarum 50. & eius valor est lib. 18. mil. quæ conficiunt scut. 4500. & constat quoque de eius
10 locatione pro lib. 650. & prædia † extimantur ad rationem quinque pro centenario *glos. in Auth. perpetua, C. de sacros. Eccles. Ias. in l. fundum, num.5. vers. item adde, ff. de leg.1. Greg. decis.553. nu.8. Tiraq. de retract. lign. §.1. glos.6. num.19.* & consequenter ista summa visa fuit Dominis suffi-
11 ciens pro dote congrua Eleonoræ, ex quo † in familia de Dulphis consueta dos solet esse in lib. 5000. aut 6000. & ad summũ 8000. vt ex pluribus instrumentis datis, & de anno 1577. & sic per annum antè matrimonium Eleonoræ Hercules frater Pompei de Dulphis habuit in dotẽ lib. 5000. quæ probatio ex instrumentis cum sit specialis de solito in eadẽ familia de Dulphis, & illa dos Herculis percutiat tempus matrimonij Eleonoræ, ma-
12 gis est † attendenda, & præferenda depositionibus testium, qui generaliter deponunt *Alex. cons.148. nu.3. & 5. lib.2. & cons.150. nu.17. lib.5. Paris. cons.88. nu.31. lib.3. Socc. sen. cons.54. num.14. Aym. cons.94. num.3.*

Præcipuè cum vltra prædium fuerint quoque data alia iura, quæ sunt extimabilia, & cum effectu deinde bona habuit, & agitur de minuendis bonis fideicommissi.

Nec facit, quòd Alexander pater vltrà prædiũ reliquerit etiam scut. 3000. auri in auro, quia non
13 potuit præiudicare † fideicommissarijs in casu, quo dos aliàs est sufficiens, & filia habet aliunde congruam dotem, *Mantic. decis.319. num.3. Roland. cons.85. nu.9. & 10. lib.3.*

Et ità vtraque parte, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Ianuen. Parochialis.

Die Lunæ 3. Aprilis 1628.

ARGVMENTVM.

Ecclesia, quando dicatur regularis, & an ab Ecclesia regulari possit exerceri cura animarum.

SVMMARIVM.

1 *Monasteria non dantur sine Ecclesiis.*
2 *Monasterium si sit regulare, Ecclesia etiam est regularis.*
3 *Monasterium quale est, talis etiam est Ecclesia.*
4 *Ecclesia regularis an possit exercere curam animarum, & num.5.*
6 *Loci sanctitas ordinatur ad sanctitatẽ hominis, qui in loco sacro cultum Deo exhibet.*
7 *Deus, non propter locum gentem, sed propter gentem locum eligit.*
8 *Visitatori Apostolico multum est tribuendum circa qualitatem, & statum Ecclesiarum.*
9 *Possessio quadragenaria, quid operetur.*

DECISIO CLXV.

ORTA lite inter Illustrissimum Archiepiscopum Ianuen. & Moniales Sancti Andreæ de Porta nuncupatas eiusdem Ciuitatis super iure nominan. Vicarium pro exercenda cura animarum in dicta Parochiali Ecclesia S. Andreæ; absoluto iam possessorio manutentionis, & super eo emanatis tribus decisionibus conformibus ad fauorem Monialium; quia nihilominus pro earum parte prosequitur petitorium, & tota difficultas stat in eo, An dicta Ecclesia sit regularis, vel secularis: propterea de hoc hodiè dubitaui, & fuit resolutum, dictam Ecclesiam esse regularem, quia
1 cum † Monasteria non dentur sine Ecclesijs, *Rot. decis.204.nu.4.par.2.recent.* vbi ab existentia Abbatis, & Monasterij arguitur, & infertur ad existẽtiam Ecclesiæ. & dictum Monasterium nõ habeat
2 aliam Ecclesiam, quàm istam, cum † Monasterium sit regulare, Ecclesia etiam est regularis, *cap.1.de cap. Monach. & ibi glos. in verb. Monast. in fin. Barbat in cap.cum dilectus nu. 3 de consuet.* & præsertim, quia cum sit dicto Monasterio incorporata, censetur eiusdem pars integralis, vndè
3 quale est † Monasterium, talis etiam est Ecclesia, *glos. in cap. 1. in verb. exempt. de Priuileg. in 6. Rota coram Greg.XV. decis.370. num 2. & 3.* ex quibus propterea dubitari non potest, quin Moniales habeant de iure intentionem fundatam,
4 etiam quòd in d. Ecclesia † exerceatur cura animarum, prout deprehenditur *ex Sac. Conc. Trid. sess.25.c.11.de Regular.* dum ibi fit mentio de cura animarum in Monasterijs, seu domibus mulie-
5 rum; cum tamen cura in Ecclesia † exerceatur, quæ ideò ex mente S. Concilij venit appellatione Monasterij, seu domus mulierum, & fuit dictum in decisione in hac causa facta 19. *Aprilis* 1627. *coram me**.

Deinde cùm iuris assistentia concurrit obseruantia regularitatis, quia cum hoc Monasterium antiquitus esset Ordinis S.Benedicti, & esset ferè destitutum, fuerunt in illum auctoritate Papæ de anno 1509. translatæ Priorissa, & Moniales Sanctæ Margaritæ Ordinis S.Augustini, quibus in specie fuit tradita possessio tàm Conuentus, quàm Ecclesiæ, & cum inuentario consignatæ suppellectiles sacræ ad vsum, & curam Sacramentorum pertinẽtes; Vndè cum ex dicta consignatione benè arguatur, & inferatur, curam animarum dictæ Ecclesiæ ad Moniales spectare, prout spectat, vt fuit dictum in d.decisione in hac causa facta coram me in principio; multò magis infertur ad eas etiam
6 Ecclesiam pertinere; sanctitas † enim loci ordinatur ad sanctitatem hominis, qui in loco sacro cultum Deo exibet. 4.*dist. per tot.* & vt dicit sacra
7 scriptura (Non propter † locum gentem, sed propter gentem Dominus locum elegit). *D. Thom. 2.2.quæst.99.art.1.*

Præterea pro Ecclesia Regulari, & dependenti à dicto Monasterio fuit habita per Visitatorem Apostolicum de anno 1582. & talis nominatur, & reputatur in pluribus visitationibus Ordinariorũ,
8 quibus † multum est tribuendum circa qualitatẽ, & statum Ecclesiarum, *Verall. decis.158.par.2. Seraph.decis.780.nu.1.& 2.& decis.1272. nu.3. & in recent.dec.371.nu.2.par.1. & decis.573. par.2.* & fuit latè dictum in prædictis decisionibus in hac causa factis.

Tandem accedit quasi possessio Monialium deputandi Vicarios pro exercitio curæ ad nutum
9 per vltrà 40. annos, ex qua † quadragenaria possessione benè etiam infertur ad regularitatem, & in puncto, *Seraph. decis.1304. nu.1. vers.3.* comprobatur.

Et ità Monialibus tantùm informantibus, &c.

* *Est decisio 53. supra in hac parte, & pariter suprà adest alia in eadem causa 13. Martij 1626. est decisio 5.*

REV.^MO P. D. COCCINO.

Leodieñ Collectarum.

Die Veneris 7. Aprilis 1628.

ARGVMENTVM.

Confirmatio, quando dicatur facta ex certa scientia, & quando in forma communi Clausula, ex certa scientia, circa quod operetur.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio facta ex certa scientia, non autem in forma communi habet vim nouæ concessionis, & ampliationis.*
2 *Confirmatio, quando dicatur facta ex certa scientia.*
3 *Confirmatio, ad hoc vt dicatur facta ex certa scientia ad hunc effectum debet narrari totum factum, vel inseri eius tenor.*
4 *Confirmatio, tunc dicitur facta ex certa sciẽtia, quando est facta cum causa cognitione.*
5 *Confirmatio, tunc dicitur facta in forma communi, quando non adest causa cognitio.*
6 *Confirmatio dicitur facta ex certa scientia, si constet Papam ex præcedentibus, & subsequẽtibus fuisse informatum.*
7 *Confirmatio dicitur facta ex certa scientia, si in confirmatione adsit tenor rei confirmatæ.*
8 *Papa, si in confirmatione dicat ex certa scientia, nihilominus confirmatio non censetur facta causa cognita.*
9 *Clausula, ex certa scientia, operatur circa ea, quæ sunt iuris non autem facti.*

10 Clau-

10 *Clausula, ex certa scientia, tunc non operatur, circa ea, quæ sunt facti, quando Papa ignorauit praiudicium tertij.*
11 *Clausula, ex certa scientia, tunc etiam operatur, circa ea, quæ sunt facti, si scierit præiudicium tertij.*
12 *Confirmatio vnionis, si petatur, quæ non est sortita effectum, & quæ fuit reuocata per regulas nouas Papæ, signatura confirmationes huiusmodi nihil releuat.*
13 *Clausulæ derogatoriæ, quæ sint fortiores.*
14 *Confirmatio vt dicatur facta in forma specifica, requiritur citatio partis.*
15 *Confirmatio, si fiat parte citata, dicitur facta cum causæ cognitione.*
16 *Papa, si procedat per viam gratiæ & non per viā iustitiæ non requiritur partis citatio.*
17 *Citatio partis non requiritur in gratia facta ex certa scientia.*
18 *Clausulæ generales non alterant dispositionem.*

DECISIO CLXVI.

CLEMENS VII. per suum priuilegium, quod refert Decianus *in cons. 51. nu. 18. 19. & 27.* exemit milites Hierosolymitanos ab omni iurisdictione, correctione, visitatione, &c. quoruncunq. Patriarcharum, &c. & exemit eos ab omni solutione, & exactione passagij, pedagij, gabellæ, datij, tractæ, collectæ procurationis iocundi aduentus, &c. & voluit, quod tali exemptioni, & immunitati, & singulis in ea contentis non possit per quascunque clausulas generales, vel speciales etiam derogatorias derogatoriarū efficaciores, & insolitas, ac etiam irritabilia decreta sub quauis expressione verborum nullatenus derogari, nec derogatum censeri, nisi tenor dictæ exemptionis de verbo ad verbum nihil omisso insertus foret, & magistro, & conuentui d. ordinis legitimè fuerit intimatus, vel eorum assensus habitus, & quod aliter factæ derogationes, nemini suffragari valeant neque ad earum obseruantiam milites teneri posse, neque resistentes; & inobedientes puniri, & sic in præmissis, &c iudicari debere, ac irritum, & inane, &c. per quod priuilegiū, & illius confirmationes *Rota* resoluit in hac causa *19. Martij 1604. coram bo. me. Attrebaten. & 19. Aprilis 1619. & 24. Aprilis 1623. coram bo. me. Buratto*, non potuisse per Clerum onerari Commendatarium S. Io. Hierosolymitani, quod dictum secuta fuit *Rota in alia causa Meliten. Collectarū 7. Maij 1627. coram R. P. D. meo Vbaldo*, & cum supra ista exemptione fuisset lata sententia Rotalis dubitaui, an esset confirmanda, vel infirmanda.

Et cū Clerus præcipuum faceret fundamentum super Breue Pij IV. sub dat. 3. Iulij anno 1. in quo disponitur, quod quicquid per Clerum ratione communis subsidij ad vtilitatem Prouinciæ, aut subuentuum Imperij publico consensu hactenus factum est ac posthac, ac quandocunque, & quotiescunque fieri continget ab omnibus & singulis Capitulis Ecclesijs, Abbatibus, Prioribus, monasterijs, & conuentibus, & eorū singularibus personis cæterisq. de Clero existentibus quacunque dignitate, & exēptione fulciantur, tam coniunctim, quàm diuisim exigi debere, illosque efficaciter obligatos fore; nec eos vel eorum quempiam vllius exemptionis, vel alterius cuiuscumque priuilegij, velamento contra ea se tueri neque illa eis adhuc in aliquo prodesse posse, &c. non obstant præmissis, ac Lateranen, & generalium Conciliorū, alijsq. Apostolicis, ac in Prouincialibus, & Sinodalibus Concilijs editis generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus, necnon Ecclesiarum, monasteriorum, &c. statutis, &c. exemptionibus, & litteris Apostolicis specialibus, & generalibus illis eorum Prælatis, &c. sub quibuscunq. tenoribus formis, ac cū quibusuis etiam præseruatiuis, restrictiuis, & innouatis clausulis irritantibus, & alijs decretis quomodolibet concessis cōfirmatis, & innouatis contrarijs quibuscunque per quas clausulas derogatorias prætendebatur sufficienter fuisse derogatum clausulis indulti Clement. VII.

Cæterum hoc non obstante fuit dictum sententiam Rotalem esse confirman. quia admisso sine veri præiudicio, quæ collectæ legitimè fuerint impositæ, & quod dictæ clausulæ derogent clausulis indulti Clem. VII. & quod confirmatio priuilegiorum facta per Pium IV. tanquam anterior nō tollat hoc Breue, & quod istud Breue etiam sit in forma probanti, quod tamen est in confesso non esse; nihil non releuat stantibus confirmationibus priuilegiorum post dictū Breue emanatis, præsertim Sixti V. Greg XIII. S. M. Clem. VIII. & Pauli V. quæ confirmationes cum fuerint factæ ex certa
1 scientia non † autem in forma communi habent vim nouæ concessionis, & ampliationis *c. si Apostolicæ, & ibi glos. in verbo confirmamus de præb. in 6. cap. quia diuersitatem in 2 p. de conceß. præb. c. 1. vbi Abb. & alij, & præsertim Dec. num. 46. & seqq. de confirm. vtil. vel inutil. Ruin. cons. 31. nu. 5. lib. 1. Gozzad. cons. 62. num. 15. Hostien. in cap. 1. nu. 7. de transact.* & fuit dictum in *causa Toletana admissionis 17. Iunij 1609. coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Antiocheno*.

Quod autem confirmatio fuerit ex certa scientia satis deprehenditur ex verbis ipsarū constitutionū in eis enim narrantur singulariter priuilegia concessa Religioni videlicet Leonis X. Clem. VII. Pauli III. Pij IV. Pij V. & narrantur exemptiones in eis contentæ s. à solutione, & exactione decimarū censuum iurium, & sinodalium, & Canonicarum portionū, seu charitatiui subsidij, ac iocundi aduentus, seu quartæ, aut aliàs quomodolibet, aut aliorum quoruncumque onerū, sub certis modo, & forma exemerint, & liberauerint. s. Pontifices prænominati, prout in diuersis Prędecessorū desuper confectis litteris plenius continetur, &c. & tandem subditur motu proprio, Non ad Ma-
2 gistri, &c. † sed ex certa scientia, & de mera nostra liberalitate, ac Apostolicæ potestatis plenitudine omnia, & singula priuilegia, Indulta, facultates, exēptiones, immunitates, libertates, & alias gratias eidem magistro, & conuentui quomodolibet concessa Apostolica auctoritate tenore præsentiū confirmamus, & approbamus, illisq. perpetuæ, & inuiolabilis firmitatis robur adijcimus, ac omnes, & singulos tam iuris, quàm facti defectus si qui

forsan interuenerint supplemus,&c.vnde attento
tenore non potest ambigi,quod confirmatio priui-
legiorum fuerit facta ex certa scientia, nam licet
3 aliqui velint, quod † ad hunc effectum debeat nar-
rare totum factum, vel inseri totus ten or priuile-
gij *Abb.in c.quia diuersitatem nu.9.in fin. de con-
cess.preb.Card.cons 44. nu.6. Attamen tutior est
opinio glos.in c.1.in vers. de quæst.* de confirmat,
4 vtili,vel inutili quod confirmatio † ex certa scien-
tia tunc dicitur,quando est facta cũ causæ cognitio-
5 ne, in forma verò communi dicitur facta † quando
non adest causæ cognitio, & idem dicit *Aff.in tit.
de Iure sua curiæ obser.nu.5.R.4 lib.3.Barbat.in-
ter cons.Alex.cons.123.nu.18.vol.4.& idem Alex.
cons.15.nu.2.in fin.& nu.3.lib.5.* vbi quod quan-
do ex præcedentibus , & sequentibus constat Pa-
6 pam † fuisse informatum,si dicatur postmodum ex
certa scientia,prout in casu nostro cõfirmatio præ-
7 sumitur ex certa scientia,in prædictis † autem cõ-
firmationibus fuit inserta substantia priuilegiorũ
confirmatorum, quæ ostendit causæ cognitionem
*glos.in c.pastorales §.Præterea in vers.ex certa
scientia de offic.deleg. Felin.in c. cum inter col.1.
& 2.de except. Dec.in c.porrecta nu.15. de confir.
vtili vel inut. Rom.cons.327.nu.7.Gabr.cons.183.
nu 14.lib.2.* & fuit dictum in causa *Abulen.Iuris-
dictionis 25.Ianuarij* 1588. *coram Orano* , & in
similibus terminis fuit resolutum in causa *Tole-
tana admissionis 17.Iunij 1609. coram Reueren-
diss.D.meo Patriarcha Antiocheno* .

8 Neque obstat quod licet Papa† dixerit ex certa
scientia nihilominus confirmatio non censetur fa-
cta causa cognita , & sic ex certa scientia cum hæc
9 clausula operetur circa † ea,quæ sunt iuris, nõ au-
tem circa ea,quæ sunt facti , vt in puncto dicit *Aff.
in tit.de Iure suæ curiæ obseruando loc.cit. nu.6.*
& de Constitutione reuocata *Castr.cons.84. n.4.
& 5.lib 2.& cons.230.n 3.eod.lib.2.Sebast.Sappia
in addit.ad Abbatem in c.inter dilectos sub nu.8.
in littera A. in verbo priuilegium de fid.instrum.
Cresc.dec.8.de priuil.Put.dec.26. de præb. AA. in
epit.de subrept.& obrept.nu.6.* Quia hoc dictum
est verum, quando Papa ignorauit præiudiciũ ter-
10 tij † tunc enim clausula ex certa scientia opera-
tur quoad ius, non quoad factum , & ita declarat
Aff.loco cit.& Castr.d.cons.84.nu.4.& 5. lib.2. in
casu autem nostro Papa sciuit præiudicium tertij,
11 ex quo fuit inserta substantia † priuilegiorum ,&
quid continerent, vnde clausula ex certa scientia
operatur *glos.in c.statutum in verbo litterarũ de
rescript.in 6.Abb.in c.cum inter nu.8.Felin.nu.1.
Dec.nu.15.de except.Alex.cons.122.nu 23.lib.4.
Gemin. in cap. 1. num. 25.de constit. in 6. Paris.
cons.3.num.55.& 57.vol.4.*

Non obstat etiam quod constitutio Clem.VII.
& cõfirmatio Pij IV.videantur reuocatæ per præ-
dictũ Breue Pij IV.posterius,quare sequentes cõ-
firmationes non possunt suffragari,vt est notabile
12 Cancellariæ his verbis conceptũ,vbi petitur†cõ-
firmatio vnionis,quæ non est sortita effectũ,& quæ
fuit reuocata per regulas nouas Papæ signatura
confirmationes huiusmodi nihil releuant , cum si
Papa sciuisset illas reuocatas nõ congessisset,quia
fuit responsum quod in terminis dicti notabilis
Papa nõ ignorabat regulas Cancellariæ,sed igno-
rabat factum scilicet quod vnio non fuerat sortita
effectum,qui non sunt termini nostri , nam in casu
isto Papa voluit confirmare priuilegia nõ obstan.
quibuscunque in cõtrarium facientibus, & sic vo-
luit tollere de medio Breue Pij IV. vt patet in dd.
confirmationibus ibi non obstantibus piæ mem.
Bonifacij VIII ac alijs quibusuis Apostolicis,nec-
non in Prouincialibus,& Sinodalibus Cõcilijs edi-
tis specialibus,vel generalibus constitutionibus ,
& ordinationibus, necnon iuramento cõfirmatio-
ne Apostolica , vel quauis firmitate alia roboratis
statutis,& consuetudinibus,priuilegijs quoque in-
dultis , & litteris Apostolicis quibusuis personis
etiam locorũ Ordinarijs sub quibuscunq. tenori-
bus,& formis,ac cũ quibusuis etiam derogatoria-
rum derogatorijs,alijsq.efficacioribus, & insolitis
clausulis irritantibus, & alijs decretis etiam mo-
tu,& scientia similibus etiam concistorialibus, &
de fratrum nostrorũ consilio in contrariũ quomo-
dolibet concessis, cõfirmatis, approbatis, & inno-
uatis, quibus omnibus etiamsi de illis,eorũq.totis
tenoribus specialis specifica,& indiuidua mentio ,
seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia
forma ad hoc seruanda foret præsentibus pro suf-
ficienter expressis,& insertis habentes. &c. dero-
gamus:& præseruantur solum certæ litteræ Pij V.
& Greg. XIII.Ecclesiæ, & personæ in his , quæ ad
curam animarũ pertinent,in quibus volunt,quod
decreta sac.san.Concil. Trid. seruentur, quare ma-
nifestissimè apparet quod per istas confirmationes
fuit derogatũ clausulis appositis in Breue Pij IV.
13 cum † istæ sint fortiores, & habeant derogatorias
derogatoriarum , quæ tollunt dictũ Breue Pij IV.
ex allegatis per *Gonzal ad reg.8.glos.36. nu.9. &
seqq.* eoq.magis dictæ clausulæ operantur, quia etiã
quod de dicto Breue Pij IV.debuisset fieri mentio,
nihilominus hoc etiam censetur sublatum ex dd.
constitutionibus,quod sufficit per derogationem
ex allegatis per *Gonzal. loco cit. num. 22. cum
pluribus seqq.*

14 Non obstat,quod ad effectum quod† confirma-
tio dicatur facta in forma specifica requiritur cita-
tio partis *Mand.in reg.22.q.10.nu.11.* qui plures
alios allegat. Quia est verum,quod quando cõfir-
matio fit parte citata,dicitur facta ex certa scien-
15 tia† cum tunc dicatur facta cũ causæ cognitione,
idem tamen est si aliter appareat de certa scientia
Principis,prout apparet ex prædictis *Aff.loco su-
perius allegato* ; neque in hoc casu de iure fuit ne-
16 cessaria aliqua citatio,cũ summi Pontifices †pro-
cesserint per viam gratiæ,& non per viam iustitiæ ,
vt eleganter declarat *Rom.in cons. 369. num.29.
Emanuel à Corta in l. Gallus §.& quid si tantum
nu.158.ff.de lib.& posth. Bell. in c. inter quatuor
nu.3.de Maior.& obed.Dec.cons.498.num.31. &
seqq.* & simpliciter quod non requiratur citatio
17 partis † in gratia facta ex certa scientia, *Felin.in
cap.ex parte nu.42.de rescript.*

Deniq. non obstat, quod dictæ confirmationes
nunquam habuerint effectũ,quia quicquid sit de
hoc,cum non probetur,& cũ in confirmationibus
sit derogatum consuetudinibus contrarijs,hoc suf-
18 ficit,& licet ista derogatio † sit in clausulis gene-

gali-

rationes quæ non alterant dispositionem, attamen satis est, quod declaret in quibus terminis illa procedat *Bald. in l. eam quam nu. 37. C. de fideic. Dec. cons. 423. in fine, latè Surd. 308. nu. 40.* & fuit sæpissimè in Rota resolutum.

Et ita conclusum pro confirmatione sententiæ Rotalis vtraque parte informante, cum alia sint benè sublata ex *decisionibus bon. mem. Attrebaten. & Buratt. &c.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Dotis, siue Saluiani.

Die Veneris 7. Aprilis 1628.

ARGVMENTVM.

Agitur latè de materia donationis bonorum primogenituræ, obtenta super hoc amplissima licentia à Principe de illis donandis, cui quis voluerit.

SVMMARIVM.

1 *Hypotecandi facultas non venit sub licentia donandi etiam si vigeat maior ratio in vno, quàm in alio.*
2 *Licentia Principis non extenditur de persona in personã, sed requiritur nouus consensus & n. 3.*
4 *Licentia contra ius commune obtenta est strictè intelligenda.*
5 *Castrum Graffignani est fœudum dignitatis scilicet comitatus erecti ab Eugenio IV.*
6 *Priuilegium non suffragatur circa non expressa.*
7 *Facultas data alicui de alienandis bonis primogenituræ, intelligitur non existentibus bonis liberis.*
8 *Verba intelligi debent secũdũ subiectã materiã.*
9 *Consensus limitatus non porrigitur vltra.*
10 *Restrictio facta de mente concedentis est attendenda.*
11 *Dictio, &, est copulatiua, & coniunctionem vnius cum altero operatur.*
12 *Verba, perchi piu gli parerà, quid importent. num. 14. & 21.*
13 *Priuilegium concessum alicui, de nominando certam personam ad aliquid, non potest illam omittere, aliamque nominare.*
15 *Verba non debent esse superflua, nec illis incontinenti est danda correctio.*
16 *Principes de facili ex iustissima causa solent concedere facultatem obligandi ex causa dotis, bona primogenituræ, & alia prohibita alienari, & obligari.*
17 *Ad primogenituræ, & primogenitorum augumentum, & honorem, quæ respiciant, & nu. 18.*
19 *Matrimonio, quando lex consentit, censetur etiam consentire doti.*
20 *Causa impulsiua facilitandi matrimonium ex quibus colligatur.*
22 *Gratia concessa alicui à Principe, an sit regulanda à declarationibus, & à precibus Principis correctis.*
23 *Gratia Principis amplissima, quæ non emanauit* [illegible] *per verbũ, fiat, est attendenda, & nõ supplicatio.*
24 *Relatiuum quid operetur, & maximè quando relatio est simplex, & absoluta, num. 25.*
26 *Clausula quorum tenores, quid operetur.*
27 *Verbum, liberè, importat liberum, & absolutum arbitrium disponendi, & num. 49.*
28 *Geminatio verborum multũ operatur, ad ostendendam magis enixam alicuius voluntatem.*
29 *Reseruatio specialis non alienandi in vno casu, importat in alijs omnibus casibus concessa facultas alienandi. & nu. 42. & 43.*
30 *Feudum potest reputari, & donari proximo successuro.*
31 *Et an possit vni ex filijs dari in præiudicio aliorũ.*
32 *Pactum in inuestitura feudi, quod non alienetur, intelligitur de non alienando in extraneum.*
33 *Feudum hæreditarium, aut fœmininum potest alienari in quoscumque extraneos.*
34 *Arbitrium, quando datur ei, qui illud habet tale arbitrium, ne sit superfluum, operatur liberam, & absolutam voluntatem, & num. 49.*
35 *Hæredi grauato, si detur facultas alienandi pro suis necessitatibus, & suo arbitrio.*
36 *Tunc illa verba, & suo arbitrio, operantur: vt etiam non constitutus in necessitatibus possit alienare.*
37 *Grauatus tenetur restituere, quicquid tempore mortis superest, reseruato quadrante pro fideicommisso.*
38 *Grauatus restituere, si ei sit data licentia alienãdi, potest omnia alienare. & num. 39.*
40 *Donandi facultas comprehendit hypotecam secundum veriorem opinionem.*
41 *Feudum potest hypotecari ex causa dotis.*
42 *Ius Principis si sit reseruatum, nihil refert si sub generali licentia alienandi, & donandi veniat hypoteca.*
45 *Alienationi feudi per quemcunque vassallum in feudum successorem, quando Princeps videatur consensum præstitisse.*
46 *Probatio, quæ nõ sufficiat ad effectũ subreptionis.*
47 *Nomen quando exprimitur, opus non est alia demonstratione.*
48 *In feudis simplex consensus Principis alienandi quid operetur.*
50 *Molin. Seraf. & alij declarantur.*
51 *Mulier pro satisfactione suæ dotis, super quibus bonis possit facere executionem.*
52 *Bona intricata, & debitis grauata, non dicuntur libera, ad hoc vt mulier dicatur satisfacta de sua dote.*

DECISIO CLXVII.

FVIT resolutum die 10. Iunij 1626.* D. Domitillam de Cæsijs vxorem q. Adriani Balleoni pro dote scutorum 24. mill. & aliis iuribus dotalibus esse immittendam vigore vtilis Saluiani in possessionem Castri Graffignani, & aliorum stabilium, quæ D. Iulia de Balleonibus prius dederat dicto Adriano eius filio, cum constitutione primogenituræ, & prohibitione alienationis, nisi pro assecuratione, & restitutione dotis prima vice recipiendæ, vt plenius in decisione dicta die in hac causa facta coram me; quia fuit confirmata die 2. Decem-

2. Decembris eiusdem anni. Sed quia in dicta secunda decisione fuit reseruatum, vt videretur, an prætensæ hypothecæ ratione dictæ dotis super dicto Castro, quæ est fundamentũ Saluani, obstent Constit. Sixti V. Clement. VIII. & Pauli V prohibentes alienationes, & obligationes rerum feudalium; & iurisdictionalium fuit propterea sæpius disputatũ super dicta reseruatione, & Constitutiones non obstare prætendebatur ex duplici capite, nempè ex quo in illis videtur excepta causa dotis, & quia D. Iulia quando dedit Adriano hypothecandi licentiam pro prima dote, habebat & ipsa eamdem facultatem sibi à Paulo V. concessam cũ derogatione dictarum Constitutionũ in scriptura eius manu signata, vulgò Chrographum nuncupata. Verùm DD. die 19. Ianuarij præteriti, circumscripto primo capite ordinarunt, vt strictè informaretur super viribus dicti Chirographi, quia quatenus Chirographum suffragetur d. Domitillæ (quicquid sit in simplicibus terminis) cõsequenter ei in hoc casu non obstant d. Constitutiones, quibus fuit in eod. Chirographo plenissimè derogatũ.

Vndè strictè ad Chirographum eius formalia verba, ex quorum intelligentia, & interpretatione tota difficultas pendet, sic se habent. *Hauendo risoluto Giulia Baglioni, sì come ci hà fatto esporre di far donatione à fauor d'Adriano figliuolo, con vna primogenitura di tutti li suoi beni, trà quali vi è il Castello di Graffignano, che hà annessa giurisdittione, & non potendo farla senza nostra licenza, ostandogli le Constitutioni di Sisto V. e Clemente VIII. nostri Predecessori di fel. mem. & anco la nostra vltimamente promulgata di non alienar beni giurisdittionali senza licenza della Sede Apostolica, ci hà però con molt istanza fatto supplicare di volergli cõcedere la sopradetta licenza. Noi volendo fargli fauore, e gratia particolare ci contentiamo gratificarla in questa sua dimãda. Onde di certa scienza, e pienezza della nostra potestà, senza però pregiuditio alcuno delle ragioni, ch'in qualsiuoglia modo, ò per qualsiuoglia capo, & pretesto, cõpetino, ò possino, ò potranno competere nel detto Castello, & altri beni sodetti alla Camera nostra, alla quale nõ intendiamo in modo alcuno di pregiudicare, ma preseruargli tutte, e singoli sue ragioni con la presente concediamo alla detta Giulia licenza, & facoltà di poter donare al detto Adriano, e suoi heredi & successori, e per chi più le parerà, e piacerà, e di fare detta primogenitura delli detti suoi beni, e Castelli di Graffignano con sua giurisdittione, nel modo, e forma, che similmente più le parerà, e piacerà da specificarsi nell'instromento, che si stipulerà sopra di ciò liberamente, e senza incorso di pena alcuna, non ostante le Constitutioni sudette di Sisto V. e Clemente VIII. nostri Predecessori, & anco la nostra di non alienare beni giurisdittionali, caso che ostino, & altre Constitutioni, & ordinationi Apostoliche, & altre cose che facessero in cõtario per la causa predetta alle quali tutte hauendo li loro tenori per espressi, e registrati di parola in parola per la validità della presente espressamente deroghiamo. Dat. nel nostro Palazzo di Monte Cauallo il di 17. Aprile 1618. C. Paulus Papa V.*

Et Chirograghum non suffragari D. Domitillæ contendebant informantes ex aduerso his potissimũ rationibus. Primò quia per illud solũ videtur D. Iuliæ data licentia donandi Adriano eius filio, eiusq. hæredibus, & successoribus, necnon erigendi primogenituram ad eorum fauorem; in materia autem feudali & similibus, cũ sint stricti iuris, sub
1 dicta licentia † donandi non venit facultas hypothecandi, etiam quod vigeat maior ratio in vno casu, quàm in alio. *Isern. in c. Imperialẽ n. 5. & seqq. de probib. feud. alien per Feder. Frecc. de subfeud. lib 2 q 9. Intrigliol. de fud. centur. 2. ar. 6. nu. 25. Rosent. l. de feud. c 9. concl 44. nu. 1. & seqq. Cald. de emphyt. lib. 4. c. 5. n. 12. & seqq. Franc. à Fonte de potest Proreg. tit. 8. de refut. feud. §. 6. nu. 4. & 5. Vincent. de Franch. dec. 71. nu. 16. Surd. dec. 254. nu. 5. & 26. in fin. & alij plures allegati per Pacif. Salu inspect. 3. cap. 2. num. 56.*

Secundò, quia dicta hypotheca non fuit consti-
2 tuta per D. Iuliam, cui fuit à Papa data † licentia, vnde non potuit ipsa dictam licentiam extendere ad Adrianũ eius filium, qui dictam hypothecam imposuit, sed opus erat quoad eum nouo Principis consensu. *Aluarot. in d. c. Imperialem in princ. vers quæro cum glos. n. 8. de probib. feud. alien. per Feder. Corbul. de emphyt. de caus. priuat. ob alien. ampl.* 8 & maximè in specie *Calcan.* qui citat. *Speculat. cons. 50. incipit non est dubitandum.* Cum
3 enim vt dictum est dicta † licentia sit strictè intelligenda, ex quò feuda de iure communi etiam ex causa dotis, seu alterius necessitatis non possunt alienari, *§. necessitate, & §. donare tit. qualit. ol. feud. alien. poter. §. 1. de probib. feud. alienat. per Lottar. Felin in cap. quæ in Ecclesiarum nu. 84. de Constit. Ias. in auth. res quæ nu. 26. C. comm. de le-*
4 *gat. Osasc. dec. 165. nu. 3.* non extenditur † de persona ad personam *Dec. cons. 395. nu. 2 Corbul. vbi supra amplit. 4. nu 5. Paleaz. Meriz. de Maior. par. 4. limit 1. num. 131.*

Tertiò, & vltimò addebant quod cum d. Castrũ
5 Graffignani † sit feudum dignitatis scilicet Comitatus erecti ab Eugenio IV. vt testatur *Gabr. cons.*
6 *79. lib. 2.* & hæc qualitas nõ fuerit † Papæ narrata, & in d. Chirographo expressa, propterea quoad illud non videtur dicta licentia suffragari. *Freccia de subfeud. lib. 3. de differ feudor. diff. 1 nu 6.* Et in
7 omnem casum † bona libera Adriani esse prius excutienda *Camerar. in d. cap. Imperialem lit. M. vers. limitatur. Minand. decis. 13. & Franc. de Ponte vbi supra tit. 6. nu. 38. Molin. de Hispan. primog. lib. 4. cap. 7. nu. 1 & seqq. Peregr. de fideic. art. 42. nu. 76. Seraf. dec. 440. num. 4.*

Nec obstare verba illa licentiæ, ibi; *e per chi più gli parerà, e piacerà*, & alia similia verba eiusdem, quia videbatur illa sunt restringenda ad solam erectionem primogenituræ, & ad facultatem donandi Adriano, & eius descendentibus, de quibus principaliter agebatur sub quibus iuxta prædicta non venit facultas hypothecandi, sunt
8 enim dicta verba † de iure intelligenda iuxta subiectam materiam retento eodem principali themate; itaut vigore dictæ licentiæ possit constitui primogenitura, & fieri donatio ad fauorem cuiuslibet ex descendentibus, cui magis D. Iuliæ placue-

9 placuerit, & cum modis, & formis sibi bene† visis, conformibus tamen donationi, & primogenituræ ad fauorem prædictorum, *Natt.conf.582.n.1. & seqq. Dec.conf.379.num.6. Mantic.de tacit.lib.3.tit.2.num.37.& 42. Mart.clauf.38.nu.3.par.2.*
10 & tãto magis quia dicta restrictio videtur de† mẽte Papæ in dicto Chirographo ibi, *per la causa predetta*, quæ causa non videtur fuisse alia quàm dicta donatio, & primogenitura, iuxta *text. in l.qui liberis §.hac verba. ff.de vulgar. & pupill.*

Sed his non obstantibus maior pars DD.resoluit Chirographum suffragari D.Domitillæ, quia ex eius lectura, & serie clarè conspicitur fuisse D. Iuliæ concessam facultatem donandi, seu adijciẽdi grauamina, & conditiones non solum ad fauorem Adriani, & illius descendentium, & successorum, sed etiam alterius cuiuslibet ex verbis Chirographi, ibi, *Concediamo alla detta Giulia licenza, & facoltà di poter donare al detto Adriano, e successori, e per chi più le parerà &c.* ponderando illa verba, *e per chi più le parerà &c.* quæ dubio procul in hoc casu sunt ampliatiua personarum, ex quo in verbis immediatè antecedentibus de personis mentio facta fuit, nempè Adriani, & eius successorum. Vnde intelligi debent de alijs personis distinctis, & diuersis ab antea mentionatis, & sic diuersis ab Adriano, & eius descẽdentibus ampliatiuè; tamen & copulatiuè simul cum Adriano, itaut primogenitura seu donatio, cantare principaliter debeat, & sit facienda ad fauorem Adriani, & illius descẽdentium, simul tamen cum eis posse etiam adijci pacta, conditiones, & grauamina ad fauorem, & cum participatione aliorum, hoc enim important dicta verba, *e chi più &c.* hoc est vltrà prædictos, pro alijs etiam cum illis quia
11 dictio, &, † est copulatiua, & coniunctionem vnius cum altero operatur *Socc.sen.conf.40.nu.28.lib.4. Natt.conf.573.nu.14.* & auget dispensationem, *l.si adijciatur. ff. pro Soc. l.ea tamen adiectio ff.de legat.3. Alex. conf.120. nu.1. lib.1.* præsertim in
12 casu nostro, cum sequãtur illa verba, †*per chi più*, quæ vt patet ad sensum personarum augumẽtum inducunt, retenta primogenitura, & donatione ad fauorem Adriani, & descendentium. Vt potuit D. Iulia simul cum primogenitura, vigore dictæ licentiæ dare facultatem Adriano hypotecãdi primogenituræ pro restitutione dotis, prout etiam & ipsa poterat, vt inferius latius comprobabitur.

Et quod iste sit verus sensus prædictorũ verborum, inde clarius colligitur: nam ex quo Adrianus, fuit in specie nominatus in Chirographo, seu licẽtia Papæ, non potuit D. Iulia vtẽdo dicta licentia,
13 quoad primogenituram ab eo recedere, † illumq. omittere, & alium nominare, *Molin. de Hispan. primog. lib.2. cap.11.num.42. Merez.de Maiorat. part.4.quæst.prima limit. prima nu.196.& Surd. decis.325.num.9.* Vnde dicta verba, *e per chi più*, non possunt intelligi de Adriano, & eius successoribus, itaut per ea fuerit solum data facultas eligendi inter eos, quod si ab Adriano non fuit licitũ recedere, idem necessario dicendũ est, quoad eius descendentes, respectu quorum nulla aderat electio, quia esset contra naturam primogenituræ, quãdoquidem ea iam fundata in Adriano facultas erigendi illam, fuit consumpta, & illius descendẽtes, & successores maiores natu erant ad eam necessariò vocati, & successuri, igitur prædicta verba,
14 † *e per chi più*, sunt ad alios referenda, non quoad essentiam primogenituræ, quia illa sine dubio solũm fieri poterat ad fauorem Adriani, & descendentium, sed quoad facultatem donandi, & grauamina, & conditiones adijciendi in primogenitura ad fauorem aliarum personarum retẽta primogenitura, alioquin aut dicta verba essent superflua,
15 aut daretur correctio † incontinenti contra regulam *text.in l.nam ad ea. ff.de condit.& demonstr.* & simili ponderat *Surd.conf.10.num.6.*

Quæ facultas vigore dd. verborum ideò magis debet suffragari D.Domitillæ, ex quo quasi quid
16 ordinarium solent de facili † Principes, veluti ex iustissima causa moti, concedere facultatem obligandi ex causa dotis bona primogenituræ, aut aliàs prohibita etiam ob eam causam alienari, & obligari, *Greg.Lopez in l.10.tit.25. par.4. Couar. lib.3.variar.cap.6.nu.10. Merez.de maior.par.4. quæst.1. limit.1. num.7.* vnde ex supradictis verbis, & sequentibus, ibi, *nel modo, & forma che più le parerà*, censeri debet simul cum primogenitura data D.Iuliæ absoluta potestas adijciendi onera & grauamina iusta, & præsertim quæ tendunt ad continuandam, & perpetuandam primogenitură, prout quod eius bona, aliàs prohibita alienari sint pro restitutione dotis obligata, quod du-
17 bio procul potius† respicit ad augumẽtum, & honorem primogenituræ, & primogenitorum, quàm ad damnum, & detrimẽtum eorum, iuxta ea, quæ latè tradit *Molin.de Hispan.primog.lib.2.cap.12.*
18 & maximè, † cũ tale onus, & grauamen sit aliàs iuri communi conforme, *Auth. res quæ cum ibi notat.C.comm.de legat.Camer.in cap.Imperialem fol.52.sub littera L.in fin.verf. sed quia pro matrimonio & littera seq. de prohib.feud.alien.per Fe-*
19 *der.* vbi quod quando lex† matrimonio cõsentit, censetur etiam consentire doti, *Molin. de Hispan. primog. lib.3. cap.1. num.2.*

Et quod Papa in prædictis verbis voluerit huiusmodi facultatem D.Iuliæ tribuere, & remouere impedimentum, quatenus adesset, videtur nedum verisimile, sed prorsus indubitatum, quia clarum est, & colligitur ex tenore primogenituræ, quæ in vim dictæ facultatis fuit statim erecta, quod ipsa supplicauit Papæ, & obtinuit dictam licentiam ea mente, & intẽtione, vt Adrianus eius filius facilius, & decentius matrimonium contraheret, vnde cum iam tunc (vt est notorium) tractaretur matrimonium Adriani cum Domitilla, consequenter intentio Iuliæ, dum impetrauit di-
20 ctam licentiam, dirigebatur ad facilitandum †dictũ matrimonium, quod propterea fuit causa impulsiua, ex tradit. per *Modern. de pact. nupt. clauf.4. glos.9. num.5.par.1. vbi num. 12. cum seq.* quod in donatione parẽtum facta filijs dicitur contemplatum certum matrimonium, quando iam tunc de illo agebatur, & benè elicitur ex verbis dictæ licentiæ, ibi, *ci hà però con molt'istanza fatto supplicare*, & tanto magis ex quo eius intentioni quã vt dictum est, expressit in erectione primogenituræ, nempe vt Adrianus quamprimum, vt decentius

tius matrimonio collocaretur fuit plenissimè consultum per illud, quod iam eo tempore cum Domitilla tractabatur, vt fuit ponderatum in dicta prima *decisione in hac causa facta vers. nō minus.*

21 Quapropter, aut prædicta † verba, *e per chi più*, sunt intelligenda iuxta intentionem, & mentem D. Iuliæ de illo tempore, & de ea videtur hæsitari non posse, quin fuerit qualis dictum est, aut secundum mentem Papæ, quæ dubio procul dum ille solum reseruauit iura Cameræ, & voluit D. Iuliæ singulariter gratificare ex illis verbis, ibi, *Noi volendo fargli fauore, e gratia particolare ci contentiamo gratificarla in questa sua domanda*, non fuit alia quàm ipsamet intentio, & mens dictæ Iuliæ. Et in omnem casum, quicquid sit de voluntate, & intentione D. Iuliæ, obligatio de qua agitur,

22 dum prouenit ex † licentia à Principe sibi data, non est regulanda ab eius declaratione, nec à precibus Principi ab ea porrectis, quæ tamen non constat an fuerint limitatæ, sed à dicta amplissima

23 Principis licentia, ex quo illa non emanauit † per verbum fiat, sed fuit in dispositiuis extensa, & terminata, quæ propterea est attendenda, non autem supplicatio, & multò minus D. Iuliæ declaratio *Dominic. in c. ex parte, de elect. in sexto. Imol. in cap. 1. de pact. Abb. in cap. 2. de treg. & pac. Parif. cons. 94. nu. 4. lib. 4. Menoch. cons. 18. n. 11. Cassad. decis. 6. de rescript.* & in terminis dictæ licentiæ. *Paleaz. Mer. de maior. 1. par. q. 60. nu. 37.*

Tandem videtur penitus cessare omnis difficultas ex verbis dictæ licentiæ, ibi, *nel modo, e forma, che similmente più le parerà, & piacerà da specificarsi nell'instrumento, che si stipularà sopra di ciò liberamente*, quæ operantur, vt quicquid continetur in instrumento primogenituræ postea cōfecto,

24 dicatur etiam in licentia contineri, vti ad † illud relatiua; itaut potius valeat, & teneat ex licentia quàm ex instrumento, *l. si ita scripsero, 38. ff. de condit. & demonstr. l. asse toto, & l. institutio talis, ff. de hered. instit. glos. in l. petens, C. de pact. Ancar. cons. 7. nu. 2. in fin.* & in puncto *Io. Franc. à Ponte, cons. 2. num. 25. vers. ex verbis igitur præfat. consensus, & num. 26. & 27.* Quod confirmat auctoritate *Isern. Camer.* & aliorum, & idem à *Ponte in tract. de potest. Proreg. sub tit. 6. de assens. Reg. nu. 20. propè fin. vers. & insuper si assensus cū seqq. vbi nu. 34.* quod est commune, & indubitatū,

25 & multò magis in casu nostro, ex quo relatio † Papæ ad instrumenta conficienda est simplex, & absoluta, videlicet sine clausula quorum tenores, quia sic est certa indubitata, & indiuidua, cum dicta verò clausula (quicquid aliud sit quando opponitur in instrumento iam facto) posset dici, &

26 iudicari † ficta, vt etiam in proprijs nostris terminis, aduertit, & ponderat *Frecc. de subfeud. lib. 2. q. 12. num. 16. & seqq.*

Sed quod magis est, omnes Domini tenentes pro D. Domitilla, qui, vt dictum est, faciebant maiorem partem fuerunt in eo voto, vt etiam nulla facta primogenitura, aut donatione ad fauorem Adriani, & eius descendentium, sed his penitus circumscriptis, potuit D. Iulia vigore prædictorū verborum dictæ licentiæ dare Adriano, simpliciter, absolutè, & independenter à dicta primogenitura facultatem obligandi d. Castrum pro restitutione huius, seu alterius dotis ponderando dicta

27 verba, *e per chi più li parerà*, & illud ibi, † *liberamente*, quæ important liberum, & absolutum arbitrium disponendi, *Bald. in l. 1. nu. 37. vers. & not. ff. de rer. diuis. Ruin. cons. 18. nu. 9. lib. 1. Menoch. cons. 216. nu. 26. & de arbitr. q. 8. nu. 12.* & in similibus nostris terminis *Surd. cons. 10 per tot. Mantic. de tacit. & amb. lib. 23. tit. 24. num. 1. & Gram. dec. 103. nu. 130. cum seqq.* & maximè, quia in d. licentia sæpius inculcatur, quòd D. Iulia possit disponere, & donare, prout sibi videbitur, & pro

28 libito, quæ † geminatio demonstrat enixam concedentis voluntatem ad *l. Balista, ff. ad Trebell. Natt. cons. 160. nu. 31. Menoch. cons. 63. num. 13. lib. 1.* & in his terminis *Surd. d. cons. 10. num. 33.* Quę enixa Papæ volūtas vehementius detegitur, ex quo post tot geminata, & prægnantia verba denotantia liberam, & absolutam alienandi facultatem, Papa in specie reseruauit iura Cameræ, quæ

29 indiuidua, & † specialis reseruatio importat in alijs omnibus fuisse indistinctè datam alienandi licentiam, *l. cum Prætor, ff. de Iudic. l. nam quod liquidè, §. si cui, ff. de pœn. legat.* & in simili *Rot. decis. 294. nu. 6. par. 2. recent. & in Sabinen. Castri Montis Rotundi 5. Iulij 1627. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Præterea nisi data fuisset absoluta licentia, sed illa esset restricta ad primogenituram, prædicta verba viderentur superflua, & nihil operarentur, ex quo etiam sine licētia Principis poterat D. Iu-

30 lia dictum feudum † refutare, & donare Adriano proximè successuro iuxta *text. in §. si libellum de alien. feud. patern. cap. 1. §. et si Clientulus de feud. alienat. Afflict. in c. 1. §. donare nu. 2. qualiter olim feud. pot. alien. & idem lib. 3. constit. rub. 5. nu. 17. Vincent. de Franc. decis. 71. nu. 17.* prout etiam

31 vni ex alijs † filijs cui voluerit in præiudicium aliorum *Menoch. cons. 401. nu. 45. vers. non obstat nunc. Corbul. in tit. de caus. priuat. ob alien. in 6. limit. nu. 4.* optimè ex multis latè cōprobat *Surd. cons. 305. nu. 32. vers. & quamuis multi vbi n. 33.* Id etiam extendit procedere, quando in inuesti-

32 tura † adest pactum non alienandi, quia intelligitur de non alienando in extraneum. Quæ fortius procedunt, si verum est, prout supponitur, quòd dictum Castrum Graffignani est feudum † hæreditarium, aut fœmineum, quod propterea de iure

33 circumscriptis dictis Constitutionibus, poterat liberè alienari in quoscunque extraneos *Alex. cons. 28. col. 2. vers. & potuit vol. 5. Afflict. in c. 1. col. 4. vers. modo quæro tit. de alien. feud. patern. Menoch. vbi supra, & latius Surd. cons. 105. nu. 8.* Igitur facultas liberè donādi, de qua in dicta licētia, vt aliquid operetur, necessariò intelligi debet simpliciter, & absolutè etiam quoad alios, & non restricta ad primogenituram, seu donationem ad fauorem filiorum, quia quando datur arbitrium

34 ei, † qui illud iam habet, tale arbitrium ne sit superfluum importat liberam, & absolutam voluntatem *Glos. in l. si quando in princ. ff. de inoff. test. Alex. in l. si sic num. 10. ff. de leg. 1. & cons. 214. num. 3. lib. 6. Alciat. in cap. perniciosam in 3. notab. extr. de offic. ordin. Imol. in l. filius familias ff.*

de

de donat. & in simili optime *Surd. in dicto cons.* 10. *num.* 33.

Tandem vt congruis exemplis res illustretur, multum confert, quod resoluit *Peregrin. de fideicom. art.* 40. *in prima difficultate nu.* 46. Vbi quòd
35 facultas data hæredi grauato, quòd possit alienare pro suis necessitatibus, & suo arbitrio extenditur per dicta verba, *& suo arbitrio*, vt hæres pos-
36 sit † liberè alienare etiam non constitutus in necessitate, & in fine, quod ita fuit iudicatum, Vndè pariter in casu nostro potuit D. Iulia vigore dictæ licentiæ circumscripta etiam primogenitura, & donatione ad fauorem Adriani, & successorum liberè donare etiam alijs; Et non minus conducit,
37 quòd licet † grauatus restituere quicquid supererit tempore eius mortis teneatur reseruare quadrantem pro fideicommisso iuxta dispositionem *tex. in Auth. contra rogatos C. ad Trebell.* si ta-
38 men † vlterius data est ei etiam facultas alienandi, illa non restringitur ad orantem, sed iuxta magis oratorem & veram opinionem potest totum alienare, *Ias. cons.* 232. *nu.* 4. *cum seqq. lib.* 2. *Alciat. cons.* 102. *lib.* 9 *& Decian. cons.* 27. *vol.* 3. & ratio est iuxta præcitatos Doctores, quam approbat *Pereg. d. art.* 40. *nu.* 26. *vers. contra verò* quia imputan-
39 dum † est testatori, cum nimis effuso sermone loquutus sit *ad l. fin. C. de dot. promiss.* nè alioquin rei emptor ex testatoris verbis aptis id comprehendere elusus remaneat. In casu autem nostro Papæ, qui sibi iura Cameræ reseruauit, nihil imputandum est, sed imputet sibi *D. Iulia*, quæ ita amplissimis, & prægnantibus verbis licentiam impetrauit, ne D. Domitilla, eiusque parentes, & consanguinei decepti, & fraudati remaneāt, quia absq. dubio d. matrimonio non consensissent, nisi certo certius intellexissent ex supra ponderatis verbis licentiæ de se amplissimis, datam fuisse D. Iuliæ facultatem assecurandi dotem super bonis primogenituræ, quorum credulitas, dum iura Cameræ sunt reseruata, & solum agitur de interesse D. Iuliæ eo magis attendenda est, ex quo eadem D. Iulia in instrumento primogenituræ, quam postea occasione huius matrimonij erexit, inserere fecit tenorem dictæ licentiæ ac eius vigore dedit Adriano dictam obligandi facultatem.

Ex quibus non obstant in contrarium adducta,
40 Nam ad primum quod facultas donandi † non comprehendit hypothecam præterquā quod contrariam opinionem sequuntur plures, & veriorem dicit *Molin. d. Hispan. primog. lib.* 4. *c.* 5. *num.* 15. *cum seqq. & Cald. de emphyt lib.* 4. *c.* 15. *num.* 17. in omnem casum iuxta omnes vtriusque opinionis
41 sequaces illa nō procedit † in hypotheca ex causa dotis *Pacif. de Saluian. inspect.* 3. *c.* 2. *num.* 66. nec generaliter, quando vt hic data est libera, & absoluta potestas alienandi posita in voluntate vassalli etiam quoad modum, & personas, *Rosental. de feud. c.* 9. *concl.* 33. *num.* 4. *à Pont. d. cons.* 2. *nu.* 243. & cessat penitus difficultas quia, vt dictū est, constat in casu nostro de Principis voluntate, dum reseruauit iura Cameræ, & postea subdit ver-
42 bum *liberè, &c.* quæ † reseruatio operatur, vt in alijs censeatur data libera disponendi facultas, vt per *Rot. in decisionibus supra citatis*, & ratio est
43 clara, quia stante dicta † reseruatione quandocūque postea, aperto feudo omnis hypotheca soluitur *Camer. in c. si aliquem in verb. antiquis num.* 246. *& seqq. de success. feud. Præposit. in c.* 1. §. *quid ergo nu.* 2. *de inuest. de re alien. fact.* vbi etiam *Afflict. nu.* 3. *Ofasch. decis.* 164. *nu.* 7. *& seqq.* & alij plures, quos citat, & sequitur *Rosental. de feud.*
44 *cap.* 9. *concl.* 18. *nu.* 4. Vnde cum ius † Principis sit reseruatum nihil est cur sub generali alienandi, & donandi licentia non veniat hypotheca.

Ad secundum de noua licentia in Adriano requisita. *Resp.* adducta in argumento ad hoc probandum non procedere in casu nostro stantibus dictis verbis appositis in licentia *di poter donare à detto Adriano, e suoi successori, e per chi più li parerà, e piacerà*, ex quibus videtur Papa vsque ab
45 initio præstitisse † consensum cuique alienationi per quemcūque vassallum in feudum successorem faciendæ, vt est *text. ad litteram in c.* 1. *de feud. non haben. propr. natur feud. & in c.* 1. *prop. fin. vers. feud. ea lege datur, tit. si feud. defunct. conten. sit inter Dom. Agn.* & est communiter receptū *Iser. in d. c.* 1. & ibi etiam *Afflict. de feud. non hab. prop. nat. Camerar. in d. cap. Imperialem fol.* 29. *col.* 1. *id med. vers. Alterum verò caput. Intrigliol. de feud. cent.* 2. *art.* 6. *nu.* 23. *Clar. in* §. *feudum q.* 31. *& in* §. *emphyteusis q.* 13. *num.* 9. & reprobato *Calc. in. Rosent. d. cap.* 9. *concl.* 40. *nu.* 3. *& ibi Adden. litt. B. & seqq. Gratian. discept. forens. cap.* 730. *nu.* 53.

Non obstat tertium, quod hoc feudū sit dignitatis, & quod hęc qualitas non fuerit Papæ expressa, quia vltra quod non probatur esse tale nisi per
46 *d. cons. Gabr.* quæ probatio † non sufficit ad effectum subreptionis, eo ipso tollitur omnis subreptio, quod Papa nominatim cōcessit licentiam alie-
47 nandi d. Castrum, quo casu † non est opus vlteriori demonstratione *l.* 2. *ff. de liber. & posthum.* & in puncto *Intrigliol. de feud. centur.* 2. *cap.* 1. *nu.* 263. & præsertim stantibus tot geminatis & prægnantibus verbis, & reseruatione Iurium Cameræ.

Demum non obstat, quod sit prius facienda ex-
48 cussio dę bonis liberis Adriani, quia vltra † quod etiam in simplici consensu Principis contraria opinio est in feudis verior, & reprobato *Camerario vbi supra. Afflict. in Const. Regni* quæ incipit. *Si Dominus vassallum nu.* 6. *& Francisci. à Pont. de potest. proreg. tit.* 6. *nu.* 27. & ita fuisse iudicatū refert *Vincen. de Anan. alleg.* 115. *in fine*, etiam retenta opinione Camerarij, illa non procedit in casu nostro, stante quod facultas alienandi data
49 D. Iuliæ non fuit simplex, sed cum clausulis † arbitrio, & liberè, vt in proprijs nostris terminis *Francisc. à Pont. d. tit.* 6. *num.* 13. *cum seqq.* & ratio est clara, quia stantibus prædictis clausulis, & insuper speciali reseruatione iurium cameræ Princeps, cui nihil interest, quod fiat excussio, aut nō, censetur dedisse amplam, & absolutam potestatē alienandi, quo ad modum, & personas, ex supradictis, quo verò ad D. Iuliam cum non agatur de hypotheca constituta super primogenitura prius erecta, & sic de præiudicio tertij, prout nec dę præiudicio Principis, vt dictum est, sed de hypotheca per relationem, vnius ad aliud constituta in eodem met actu erectionis primogenituræ

ab

ab ipsamet Iulia cõstituente, & ad hoc liberam potestatem habente consequenter non intrant ex aduerso allegata, quia *Molin. Seraph.* † & alij in
50 argumento citati loquuntur de hypotheca, & facultate alienandi ex simplici licentia Principis, & in fideicommisso, & primogenitura iam constitutis, aut in feudis ex pacto, & prouidentia, & sic quando versatur tertij præiudicium.

Et cessat omnis difficultas, quia etiam in simplicibus terminis, & retenta opinione Camerarij, ex quo notorium est, & ex actis constat bona
51 Adriani, quæ prætenduntur libera † esse intricata, & debitis grauata, itaut certò certius sit, quod D. Domitilla non posset ex eis citò, & absque longa mora, & non leui impensa satisfieri de sua dote, illa non dicuntur libera ad effectũ de quo agitur, & propterea non est facienda excussio eorum,
52 sed † potest prius fieri executio arbitrio D. Domitillæ super. dicto Castro, & alijs bonis primogenituræ expeditis, *Rot. Ianuen. decis. 156. nu 7. & seqq.* & in puncto *Rot. decis. 472. par. 1. diuer.* & tandem placuit etiam Dominis illa alia responsio data in dicta prima decisione in hac causa facta, *vers. 6. obijciebatur*, quæ vt dictum est fuit postea confirmata.

Alia verò quæ in contrarium fuerunt excitata, & ponderata, aut penitus non obstant, aut visa fuerunt Dominis adeo parui momenti, vt non sint particulari discussione digna.

Et ita vtraque, &c.

☞ * *Est decisio 11. supra in hac parte, & infra in eodem causa habentur aliæ decisiones sub diebus 13. Iunij, & 20. Decembris 1630. coram R. P. D. Queito, sunt decisiones 383. & 416. & in sequenti parte habentur duæ aliæ sub diebus 24. Ianuarij 1631. coram eodem Quicipo, & 10. Decemb. 1632. coram Reuerendiss. P. D. Pirouano Decano, sunt decisiones 8. & 161. & infra in par. 5. habetur alia decisio, & quidem magistralis sub die 1. Iulij 1635. coram eodem Reuerendiss. Decano.*

EM.^MO ET REV.^MO D. CARD. VIRILI.

Romana fideicommissi de Sabellis.

Die Lunæ 10. Aprilis 1628.

ARGVMENTVM.

Hæres grauatus tenetur, & compelli potest, præstare cautionem ad fauorem substitutorum, & petentibus nullo Iure denegari potest, etiamsi hæres grauatus sit diues, & idoneus, & siue dissipet, siue non, & alia de quibus in Summ.

SVMMARIVM.

1 *Hæres grauatus tenetur, & cogi potest cauere ad fauorem substitutorum, & num. 6.*
2 *Quod procedit, etiamsi hæres grauatus sit diues, & idoneus, & nulla suspicio de eo haberi possit.*
3 *Et siue hæres grauatus dissipet, siue non.*
4 *Cautionis præstatio, quod hæres grauatus, teneatur cauere, recessit ab aula, si non adsit timor dilapidationis, sed hoc intellige, quo ad stabilia. num. 5.*
7 *Filij primi gradus, si sint grauati ad hæreditatem restituendam, non tenentur cauere, si testator id non dixerit.*
8 *Text. in l. iubemus §. in supradictis, C. ad Trebellian. in quibus terminis loquatur. & nu. 12.*
9 *Liberi primi gradus, si sint grauati, tunc non tenentur cauere, quando sunt substituti fratres, vel proprij filij, cum lex ob illorum amorem de eis confidat.*
10 *Extensio in materia cautionis non debet fieri de persona in personam.*
11 *Filius tenetur cauere ad fauorem patrui.*
13 *Inter cautionem, & imputationem fructuum in Trebellianicam est diuersa ratio.*
14 *Pater, si sit rogatus restituere hæreditatem filio, vel frater fratri, cauere coguntur, si bona dilapidant.*
15 *Fideicommissarij incertitudo, an sit causa, quod hæres grauatus cautionem non præstet.*
16 *Incertitudo ex certis non nocet, quin hæres grauatus non teneatur cautionem præstare.*
17 *Dos non est minuenda, nec hypotecanda in casu consumptionis bonorum fideicommisso subiectorum.*
18 *Exceptio non adimplementi fideicommissariorũ, quando non attendatur, si ab hærede grauato petatur cautio ad eius fauorem.*

DECISIO CLXVIII.

VOLVERVNT Domini, dandam esse cautionem quo ad mobilia, & se mouentia, & loca Montium. Quia Ducissa Camilla grauata vigore
1 fideicommissi paterni tenetur, † & cogi potest cauere in fauorem substitutorum, *l. inter omnes, ff. qui satisd. cogant. l. cum Arthemidoram, C. vt in possess. legat. l. hæc stipulatio, ff. vt leg. seu fideicom. nom. caueat. Bart in l. cum tale, §. Titius, nu. 3. ff. de condit. & demonstr. Alciat. cons. 30. nu 3. lib. 9. Cephal. cons. 381. nu. 29. & 30. Peregr. de fideicom. art. 40 num. 10. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. cap. 15. num. 1. & 4.*
2 Quod procedit etiamsi † hæres grauatus sit diues, & idoneus, nullaq. suspicio de eo haberi possit, *l. 1. §. semper, ff. vt leg. nom. caueat. Peregr. d. art. 40. nu. 10. vers. & cautio hac, Intrigl. de subst. centur. 3 q. 73. n. 107. Ludou. dec. Perus. 63. nu. 2.*
3 Et siue hæres † grauatus dissipet, siuè non *d. l. inter omnes, vbi DD. ff qui satisd. cog. Molin. d. cap. 15. nu. 16. vers. in 3. casu, & nu. 18. & 24. Peregr. d. art. 40. num. 10 & 14.*
4 Non obstat, quòd hæc † præstatio cautionis recesserit ab aula, si non adsit timor dilapidationis,
5 quia *Peregr. d. art 40. nu. 14.* loquitur quod † stabilia, *Molin. d. c. 5. nu. 35.* fatetur huiusmodi recessum incepisse per errorem, & ignorantiam, &
6 petentibus nullo iure posse † denegari, *Modern. verò alleg. discept. forens. cap. 822. nu. 2. & 3.* loquitur ex mente *Peregr. & Molin.* & ideò ab illis recipit interpretationem.

Nec facit, quod filij primi gradus, prout est
7 Ducissa Camilla non teneantur † cauere, cum testator id non iusserit, *l. iubemus, §. in supradictis,* C. ad

C. ad Trebell. quia dispositio dicti text. procedit
8 solummodo † in liberis primi gradus rogatis restituere fratribus, vel filis propriis, nec extenditur ad alias personas ob diuersitatem rationis, fa-
9 uore enim fratrũ, vel filiorum lex † ob amorem confidit de grauato, ne sit dilapidaturus, quę ratio cessat in aliis remotioribus, vel extraneis, & ideo
10 non † fit extensio de persona ad personam, *d. l. Iubemus, § illud, glos. in l. 1. in verb. semper in fin. & in l. filio, verbo cautioni, ff. vt leg. nom. caueat. & in auth. contra rogatus, in verb. exponit, C. de Trebell. Castr. in d. l. Iubemus, §. in supradictis, nu. 2. vers. contrarium dic. Bart. in l. cum tale, §. Titius, nu. 3. in fin. ff. de condit. & demonstrat. Peregr. d. art. 40. num. 10. in fin. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. d. cap. 15. num. 31.*
11 Et quòd filius teneatur † cauere ad fauorē patrui. *Alex. ad Bart. in d. l. Iubemus in littera A. in vers. adde dum hic dicitur Abb. cons. 79. nu. 1. & 3. vers. quid plura, lib. 1. Alex. in l. quod de bonis, §. cum auus, nu. 2. circa fin. ff. ad l. Falcid. Morot. respons. 31. nu. 18. Ludouic. decis. Perus. 63. nu. 3.*

Nec obstant DD. in contrarium allegati, quia loquuntur ad effectum, vt filii primi gradus possint detrahere quartam, etiam quando extraneus est substitutus, & quod fructus non imputentur in Trebellianicam, & sic extra terminos cautionis,
12 & dicti † *§. in supradictis*, qui limitat dispositionem cautionis in restitutione facienda fratribus, vel filiis propriis, nec fit extensio de persona ad personam propter diuersitatem rationis per præallegata.
13 Et quòd adsit diuersa ratio inter † cautionem, & imputationem fructuum in Trebellianicam, considerat *Thesaur. q. 50. nu. 3. in fin. lib. 1.*

Vltrà quod ex venditione mobilium, & animalium, & ex mutatione nominis in patentibus locorum montium, oritur sufficiens causa, quòd etiã
14 pater † filio, fraterque fratri cauere cogatur *l. Imperator, ff. ad Trebell. Pinell. in l. 1. par. 2. num. 33. & 34. C. de bon. matern. Pereg. de fideicom. d. art. 40. nu. 14. & 15. & seq. Surd. de alim. tit. 8. priuil. 26. nu. 5. & 8. priuil. 88. nu. 2. & cons. 403. nu. 82. Simon. de Prat. de interpret. vlt. vol. lib. 5. dubit. 1. nu. 66. Bero. cons. 92. nu. 1. & 2. lib. 2. Boer. dec. 61.*
15 Nec etiam officit † incertitudo fideicommissarii, quia si Ducissa Camilla decederet ab intestato, Dominus Cardinalis, & Princeps, illiusq. descẽdentes sunt substituti, & sic in isto casu ab intestato, qui potest euenire, substituti sunt certi. si verò Ducissa faceret testamẽtum, habet facultatem eli-
16 gendi vnum ex vocatis, vnde incertitudo ex † certis non nocet, & interim omnes vocati habent ius, *l. vnum ex familia, ff. de leg. 2. Aym. cons. 353. in fin. Menoch. cons. 408. num. 25. Peregr. de fideicom. art. 33. num. 57.*

Nec obstat, quòd substituti retineant in mani-
17 bus dotem scut. 40. mil. quia ista dos non † est minuenda, nec hypotecanda in casu consumptionis bonorum fideicommisso subiectorum, *l. 1. ff. solut. matrim.*
18 Tandem exceptio non † adimplimenti fideicõmissariorum tollitur, quia Domini de Sabellis se obligarunt iuxta formã testamenti, quam offerũt se paratos in omnibus ad vnguem adimplere.

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum, &c.

REV.MO P. D. COCCINO.

Placentina Decimarum.

Die Mercurii 10. Maij 1628.

ARGVMENTVM.

Decimarum solutio, cui sit facienda ex locis nouiter ruptis, an scilicet Parocho dictorum locorum tamquam administranti Sacramẽta cultoribus, vel an Parocho in cuius parochia sita sunt bona.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ spectant ad Ecclesiam intra cuius limites sita sunt prædia.*
2 *In decimarum materia propter difficultatem, & concurrentiam opinionum debet maximè attendi consuetudo.*
3 *Maximè, quando in hac materia non reperitur aliquis casus decisus in iure.*
4 *Decimarum prædialium solutio ab eo, qui in vna parochia degit, & in alia prædia colit fieri debet, vbi sita sunt prædia.*
5 *Consuetudo particularis, vt probetur, quid requiratur, & maximè si sit conformis dispositioni iu is. nu. 6. 7. & 14.*
8 *Consuetudo particularis seruari debet.*
9 *Consuetudo particularis in concursu præualet generali.*
10 *Consuetudo generalis Diœcesis, & particularis Parochiæ si concurrit in materia decimarum, tunc est seruanda particularis Parochiæ.*
11 *Decimæ ex noualibus, cui debeantur.*
12 *Decimæ, quæ soluuntur de grege ratione pascuorum dicuntur prædiales.*
Decimæ, quæ soluuntur de fœtibus, lana, lacte, & caseo, dicuntur mixtæ. num. 12.
13 *Decimatorium, quando efficitur prædium, decimæ debentur Ecclesiæ Sacramentali.*
15 *Præscriptio formalis requiritur, quando agitur de acquirendo iure alicui, vti priuato.*
16 *Speciem nouã decimæ subrogatæ in loco alterius, vt quis percipere possit, quid probare tenetur, & num. 17. & 18.*

DECISIO CLXIX.

MONASTERIVM B. Mariæ de Guadalupe de anno 1613. concessit naturalibus locorũ del Escurial & Burdalo ad rumpendum quasdam terras, vulgò nuncupatas las Deesas de Valuerde, & del Palatio sitas intra limites territorii de los Aguixones inter duo flumina de Guadiana, & Ruecas. Vnde orta controuersia, cui deberentur decimæ ex dictis locis nouiter ruptis, an scilicet Parocho dictorum locorũ del Escurial, & Burdalo tanquam administranti Sacramenta præfatis cultoribus, an verò Parocho de Meazadas, in cuius parochia sita sũt dicta prædia de Valuerde,

y del Palatio, ad fauorem Parochi de Meaxadas, cuius loco est D. Episcopus, & Capitulum Placẽtinum vti participans emanauit sententia in partibus; cui Parochus de Burdalo acquieuit, quare cum Fratres dictis Monasterijs de Guadalupe prætendentes participare de decimis horrei del Esenrial, y Burdalo pro suo iure, & interesse admissi fuerint ad causam, quæ postmodum fuit in Rota introducta; Dubitaui, an constet de bono iure partium, & Domini censuerunt constare de bono iure Episcopi, non autem Monasterij.

Et pro resolutione huius dubij. Primò firmarũt prædia ista, seu Deesas de Valuerde, & Palatio sitas esse intra limites territorij de los Aguixones, vt satis constat ex depositionibus plurimorum testium, qui dantur in Summario Episcopi, quibus non obstat, quod prædia ista habeant proprias denominationes de Valuerde, & Palatio quia nuncupatio de los Aguixones est generica continens sub se plura alia huiusmodi prædia, quæ licet tanquam species habeant proprias denominationes, non ideo tamen sequitur, quod nõ veniant sub generali appellatione de los Aguixones, & sic intra limites ipsius territorij non comprehenduntur, prout satis clarè iidem testes deponunt.

1 Cum igitur prædia ista sint intra † limites Ecclesiæ de Meaxadas, decimæ illorum pertinent ad ipsam Ecclesiam, *cap. cum sint homines, cap. cum in tua cap. cum contingat de decim. Boich. in cap. peruenit nu. 2. de decim. cum alijs per Rebuff. de decim. quæst. 6. & fuit resolutum in causa Barchinonen. decimarum 20. Maij 1591. & 3. Iunij 1594. coram bo. me. Card. Pamphilio.*

Et quamuis ista conclusio satis videatur controuersa apud Doctores, quãdo prout in casu nostro, agitur de solutione decimarũ prædialium facienda ab eo, qui in vna parochia degit ibi recipiens Sacramenta, & in alia prædia colit, itaut in hoc
2 casu recurrendum † sit ad consuetudinẽ, quæ propter difficultatem, & concurrentiam opinionũ debet maximè attendi, vt in dicto *cap. cum sint homines de decim. Achill. decis. 3. nu. 1. Put. dec. 150. nu. 4. vers. tamen istis non obstantibus lib. 1. in correct. Abb. cons. 58. nu. 2. vers. his argumentis, Rot. dec. 274. nu. 1. & dec. 289. par. 2. in recent. Guttier. Canonic. quæst. lib. 2. cap. 21. nu. 58. Rota dec. 163. nu. 3. par. 2. diuer. & fuit dictum in causa Tuden. decimarum 13. Nouembr. 1591. coram bo.*
3 *me. Card. Pamphilio*, ex quo casus † iste non reperitur in iure decisus, vt apud eumdem *Achil. decis. 6. nu. 2. de decim. & Put. decis. 176. nu. 4. lib. 3.* attamen vltra quod videtur esse communior opi-
4 nio decimarum prædialium † solutionem ab eo, qui in vna parochia degit, & in alia prædia colit, fieri debere in loco, in quo sita sunt prædia iuxta terminos, *cap. quoniam, cap. cum contigat, c. Apostolicæ de decim. & cap. ad decimas de restitut. spoliat. in 6. vt notant Doct. in d. cap. cum sint homines de decim. & testatur Achil. decis. 3. num. 1. eodem tit. quæ est eadem apud Put. decis. 176. num. 3. lib. 3.*

Considerarunt Domini cessare omnem difficultatem, quia constat, quod in dicto territorio de los Aguixones adest particularis consuetudo, vt decimæ prædiorum, quæ coluntur, & de nouo rumpuntur in prædicto territorio deferantur in horreum loci de Meaxadas nulla habita distinctione, quod Agricolæ, & cultores dictorum prædiorum sint incolæ huius, vel alterius parochiæ, vt vniformiter concludunt vigintiquinque testes in Summario Episcopi, quorum aliqui deponunt non solum de publica voce, & fama, & de auditu à maioribus, sed etiam de visu supra 40. annos, quamuis sufficeret, quod deponerent de decennio, cum
5 satis sit, quod consuetudo † particularis per decennium probetur, *Abb. in d. cap. cum sint homines nu. 6. vers. ideo consuetudo de decim. Achil. d. decis. 3. nu. 5. eodem tit. Put. d. decis. 150. nu. 5. lib. 1. in correct. Rota dicta decis. 163. par. 2. diuers. & fuit resolutum in causa Calaritana Decimarum 19. Martij, & 27. Iunij 1610. coram Illustriss. Caualerio*, & alias sæpissimè. Quod maximè procedit, cum dicta consuetudo non solũ non sit con-
6 tra, nec præter ius, sed conformis † dispositioni iuris, secundum quam decimæ ex prædijs noui ter ruptis pertinent ad Ecclesiam prædialem, vt est *tex. expressus in d. cap. cum contingat de decim.*
7 Imò iuris conseruatiua, & † aduersus contrariam consuetudinem præseruatiua, *Suarez de legib. lib. 7. cap. 4. num. 16.*
8 Stante igitur hac † particulari consuetudine, quæ seruari debet, *glos. in cap. super eo in verb. vicinis in fin. de censib. l. quibus ff. de legib. l. venditor §. si constat, ff. commun. prædior. l. 1. C. quæ sit lõg. consuetud. etiam in decim. soluen. Paris. cons. 25. nu. 41. lib. 4. Aym. cons. 206. nu. 14. vers. idem, & magis, & fuit dictum in dicta causa Calaritana decimarum 19. Martij 1610. coram Illustriss. Caualerio.*

Non obstat, quod Monasterium probet ex cõsuetudine vniuersali Diœcesis Placentinæ huiusmodi decimas solui Parocho, qui cultoribus prædiorum Sacramenta administrat, non autem illi,
9 in cuius parochia sita sunt prædia; quia † in concursu consuetudo particularis præualet generali, *Bart. in l. 2. nu. 41. C. quæ sit long. cõsuetud. Paris. d. cons. 25. nu. 42. vbi alios refert vol. 4. Put. d. decis. 176. num. 6. & 7. lib. 3.* & in puncto, quod vbi agitur inter Ecclesiam sacramentalem, & prædia-
10 lem, si concurrit generalis † consuetudo Diœcesis, & particularis parochiæ circa solutionem decimarum attendenda sit particularis, *fuit resolutum in causa Oxomen. decimarum 18. Maij 1592. coram Platto, & in d. causa Tuden. decimarum 13. Nouembris 1591. coram bon. mem. Card. Pamphilio, in Ciuitaten. decimarum 18. Martij, & 28. Iunij 1596. coram bon. mem. Penia, & in dicta causa Calaritana decimarum 19. Martij, & 7. Iunij 1610. coram Illustriss. Caualerio, quæ sunt in recent. decis. 279. & 289. par. 2.*

Non obstat consuetudo, quod Parochus de Burdalo perciperet ex his prædijs, antequam redigerentur ad culturam decimam agnorum,
11 casei, & lanæ, ideoque † decima noui fructus eidem Parocho debeatur, cum ex eisdem terris percipiatur, *cap. cum in tua de decim. Paris. consil. 73. num. 17. volum. 4. Couar. var. lib. 1. cap. 17. num. 43. Menet. de decim. cap. 4. quæst. 3.*

quæst. 3. nu. 88. Rota decis. 223. nu. 3. par. 1. rec.
12 quæ decima, † quæ soluitur de grege ratione pascuorum dicitur prædialis & quæ soluitur de fœtibus, lana lacte, caseo, & similibus dicitur decima mixta, *vt coram me in causa Corduben. redecimarum 20. Iunij 1625.* & ideo cum prædium † sit effectum decimatorium Ecclesiæ Sacramentali, ne idem prædium diuerso iure censeatur, si redigatur ad culturam, decimæ adhuc debentur Ecclesiæ sacramentali, *d. c. cum in tua, vbi Butr. & Abb. in cap. commissa de decim.* & ita tenent in puncto allegando dicta iura, *Addent. ad Monet. de decim. d. cap. 4. quæst. 1. num. 15.*
13

Quia huic motiuo fuit responsum. Primò huiusmodi perceptionem non probari ex depositionibus testium, nisi per spatium nouem annorum, &
14 tamen quatenus essemus in casu, quo † simplex consuetudo sufficeret, saltim decennium requireretur ex iuribus supra deductis.

Secundò fuit responsum, quod cum Parochus prædialis de Meaxadas, probauerit particularem consuetudinem ad sui fauorem, non sufficeret consuetudo decennalis cōtraria, sed requireretur for-
15 malis præscriptio, cum agatur de † acquirendo iure alicui vti priuato iuxta *doctr. Abb. in cap. fin. nu. 20. de consuetud. & in cap. cum Ecclesia Sutrina nu. 45. vbi Rip. num. 124. de caus. poss. & propr. Ruin. cons. 41. nu. 46. lib. 1. Bald. de præscript. p. 4. q. 10. nu. 3. glos. in pragmat. sanct. tit. de causis, §. statuit il primo verb. præscripta vers. si tamen consuetudo esset. & fuit resolutum in causa Toletana redecimarum 20. maij, & 27. Iunij 1586. coram bon. mē. Card. Pamphilio, & alias sæpius.*

Tertiò fuit consideratum, quod licet probetur Parochum de Burdalo percepisse decimas agnorum, lanæ, & casei, tamen ad effectum, quod solus
16 posset exigere † nouam speciem decimæ tanquam subrogatæ deberet constare, vel quod ipse solus percepisset omnes decimas ex prædijs ad culturā nouiter redactis, *Paris. d. cons. 73. nu. 19. lib. 4.* vel
17 quod prædia ista essent nouatia, † hoc est, quod antea nullum fructum ex pascuis, fœno, herbis, caneto, aut similibus reddidissent, ad *text. in cap. quid per nouale*, vbi communiter scribentes *de verbor. signif. Ruin. cons. 263. nu. 16. lib. 5. Ferret. cons. 195. nu. 2. lib. 1. & dixit Rota in Oriolen. decimarum 19 Ianuarij 1592 coram Gyptio.* Vnde cum neutrum probetur, & Ecclesia prædialis præsumatur percepisse decimas omnium fructuū exceptis illis, quæ probantur alteri solutæ, sequitur, quod licet ista prædia fuerint redacta ad nouam culturam, quamuis Parochus de Burdalo propter mutatam speciem fructuum, & personarum amiserit ius speciale suæ decimæ, attamen Ius vniuersa-
18 le † decimæ, quæ præsumitur soluta Parocho prædiali de Meaxadas, remanet integrum ipsi Parocho, vt in puncto videtur sensisse. *Rota in causa Conchen. decimarum de Villanueua 28. Aprilis 1589. coram Orano.*

Et ita conclusū vtraque parte informante, &c.

§ *Infra in eadem causa adsunt alia decis. sub dieb. 28. Maij 1629. & 18. Febr. 1630. corā Reuerendiss. Vrgellen. & 11. Ianuarij 1630. coram R. P. D. Merlino, sunt decisiones 295. 350. & 333.*

Decis. Rot. Rom. Par. I. Pauli Rubei.

R. P. D. MERLINO.

Piscien. Capellaniæ.

Die Mercurii 10. Maii 1628.

ARGVMENTVM.

In iudicijs, quæ sunt duplicia, quilibet substinet vices duorum scilicet actoris, & rei, & qualiter hoc intelligatur, & in his iudicijs quis dicatur actor: lis, vt dicatur extincta per mortem actoris, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *In iudicijs duplicibus, singula persona duplex ius habeat, & agentis, & eius, quo cum agitur.*
2 *In iudicijs duplicibus etiam is dicitur actor, qui prius ad iudicium prouocauit. & nu. 6.*
3 *Actor, quis dicatur.*
4 *L. in tribus ff. de iud. declaratur.*
5 *Reus sufficit, vt quis sit, quoad litis decisionem, ad hoc vt per eius mortem lis ipsa non remaneat extincta.*
7 *In iudicijs duplicibus quilibet est actor, & reus, & qualiter hoc intelligatur.*
8 *Lis per mortem actoris nō extinguitur, nisi reus superstes non velit illam prosequi, & hoc non constat ex aliquo actu saltem tacito.*
9 *Lis non potest dici finita, quando est in gradu appellationis.*

DECISIO CLXX.

PROPOSVI tertia * vice dubium, An instet arbitrium pro reiectione attentatorū bis negatiuè resolutum, & Domini steterunt in decisis, & deductis in decisionibus, quæ placuerunt.

Nam postquam D. Horatius à Sede Apostolica Capellaniam, de qua agitur, obtinuit, & Vicarius executor illam eidem contulit, ipsumque in possessionem immitti mandauit, *vt in Summario ipsius nu. 1. & 2.* Cosmus tamquam præsentatus à patronis causam appellationis ab huiusmodi decreto Nuncio Apostolico Florentiæ committi obtinuit, corā quo Horatius, qui nondū possessionem fuerat adeptus, comparendo mediante persona procuratoris diuersas opposuit exceptiones, & vlterius etiam petijt, & institit reuocari supersessoriā, dictasq; litteras Apostolicas Vicario, vt supra præsentatas executioni demandari, seseq. in possessionem immitti, *vt in Summ. D. Abbatis Capponij nu. 1. 2. & 3.* Cosmus verò excepit litteras prædictas non esse executioni demandandas, & deinde vtraque pars institit pronunciari iuxta petita *eodem Summ. nu. 5.* & deinde interposita hinc inde appellatione à decreto, quod procederetur ad vlteriora ad effectum possessionis tantum, causa ad instantiam Cosmi cōmissa fuit in partibus Pandulphino iudici Synodali, coram quo Horatio cōparuit, & præuia omnium actorū, & scripturarum repetitione petijt sententiari, ac declarari litteras Apostolicas ad ipsius fauorem obtentas, & dicto Vicario presentatas fore, & esse exequendas, seseq. in dictæ Capellaniæ possessionem immitti, reiecto

Cosme exaduerso comparente, contra quem
etiam plures, ac diuersas exceptiones opposuit,
vt in dicto Summar. num. 9. & 10. Cosmus autem
è contra coram eodem similiter comparuit, suamque
petitionem porrexit, & diuersas exceptiones
dedit, & demum pronunciari obtinuit, litteras
prædictas non esse exequendas, maléque per dictũ
Vicarium iudicem exequutorem fuisse iudicatum,
& benè per dictum Cosmum fuisse appellatum,
seu de nullitate dictum, vt eodem *Summario nu.*
11.12 & 13. à qua sententia Horatius appellauit,
& causam appellationis in partibus committi
fecit, quæ postmodum ad instantiam Cosmi fuit
auocata, & ad Rotam deuoluta *Summar. nu.* 14.
vbi plures decisiones ad fauorem Cosmi super
existentia iurispatronatus emanarunt, quo tandem
in hoc statu causæ defuncto, Horatius propria
auctoritate, siue absque mandato Rotali possessionem
apprehendit.

Ex qua facti serie satis apertè visum fuit constare,
quòd vterque erat actor, & reus, nam respectu
prouisionis Apostolicæ Horatius erat actor, &
Cosmus reus; respectu verò præsentationis Cosmus
erat actor, Horatius autem reus, quemad-
1 modum in simili videmus, quòd in iudicijs † duplicibus
familiæ herciscundæ, communi diuidundo,
& finium regundorum singulæ personæ duplex
ius habent, & agentis, & eius, quo cum agitur,
vt dicit *text. in l. Iudicium 10. ff. fin. regund. l. inter
cohæredes, § qui familia, ff. famil. hercisc. &
in l. si defunctus, §. fin. vbi glos. in verb. ad defendendum,
ff. de procurat. glos. in cap. ex litteris,
in verb. vices duorum,* & ibi etiam *Abb. & Dec.
n. 12. de prob. Barbos. in l. tribus, nu. 1. ff. de Iudic.*
2 Neque obstat, quòd etiam in huiusmodi † duplicibus
iudicijs actor is dicatur, qui prior ad iudicium
prouocauit *d. l. in tribus, ff. de Iudic. l. 2.
§. in tribus, & ibi glos. ff. commun. diuidun.* Roman.
cons. 217. num. 1. cum alijs per *Barbos. in
d. l. in tribus, num. 2.* & consequenter cum actus
prædicti facti ab initio per Horatium coram Vicario
fuerint extraiudiciales, ex quo Cosmus
nondum erat in causa; præsentatio verò Breuis
coram Nuncio Apostolico, & primæ citationis
executio facta fuerit ad instantiam Cosmi apertè
apparere dicebant informantes pro Horatio, eundem
3 Cosmum, † qui primus ad iudicium prouocauit,
fuisse actorem.

Quoniam si sequamus opinionem, quam post
*Iacob. de Rauen. Albert. & Angel. in d. l. in tribus,
& Mathesilan. singul.* 109. probat, & veriorem
dicit *Dec. in d. cap. ex literis num. 49. versic. sed
Iacobus, & num. 50. & seq. Ronchegal. in rubr.
num. 30. ff. de duobus reis,* & alijs quos refert
Barbos. in d. l. in tribus, nu. 44. vbi quod opinio videtur
magis recepta nempè quod dispositio *d. l. in
4 tribus,* † procedat quoad ordinem iudicij, ne alias
inducatur causæ, & processus confusio, quò verò
ad effectũ, & litis decisionem quilibet censeatur
actor, & reus, responsio est clara, quia sufficit, quòd
Cosmus fuerit etiam reus quoad litis decisionem,
5 ad hoc, † vt per eius mortem lis ipsa non remanserit
extincta, vt per *Bellam. decis. 156. Io. Andr.
in c. 2. vt lit. pend. in 6. Rot. decis. 8. eod. tit. in nou.
Mohed. dec. 8. nu. 3. & 4. de appellat. & Lancell. de
attent. lit. pend. in præfat. nu. 263.*

Si verò malimus in iudicijs diuisorijs illũ tantũ,
qui primo prouocat petendo partem suam, esse
6 actorem, quia tacitè † confitetur alteram partem ad
socium pertinere, & sic ille non tenetur aliud probare,
neque actoris partes subire, conclusioné verò
prædictam, quòd in iudicijs duplicibus quilibet
7 est † actor, & reus, solùm procedere, dũ durat dubium,
& controuersia diuisionis, vt conciliando
contrarias opiniones declarat *Barb. in d. l. in trib.
nu. 46. & seqq. vsq. ad* 51. adhuc benè deprehenditur
nulla ratione dici posse Cosmum fuisse simplicem,
& merum actorem, quoniã ipse nũquam neq.
tacitè, neque expressè fassus fuit beneficiũ spectare
ad Horatium, imò potius videtur ab initio cõparuisse
tanquam reus introducendo corã Nuncio
causam appellationis, & opponendo coram eo diuersas
exceptiones, ex quibus prætẽdebat litteras
prædictas nõ esse exequendas; Horatius verò expressè
petendo corã eodem Nuncio ad dictarum
litterarũ executionem deueniri, seseq. in possessionem
quam adhuc nactus non fuerat immitti, clarè
demonstrauit quod respectu suæ gratiæ fuit verus
actor, licèt respectu præsentationis, & immissionis,
ac cõfirmationis, institutionis, quas Cosmus similiter
petijt, fuerit reus, vt apertius etiam apparet
ex dictis actibus, & processu postea facto coram
dicto iudice Synodali, & consequenter per mortẽ
Cosmi, qui huiusmodi controuersia adhuc durante
decessit, nullo modo dici potest, litem fuisse
extinctam iuxta superius allegata.

Prẹtereà visum etiam fuit cessare difficultatem,
quia etiamsi Cosmus fuisset merus actor, adhuc
tamen lis nõ fuisset extincta, illa enim per actoris
8 mortem non extinguitur, † nisi quãdo reus superstes
non vult illam prosequi, & de hoc constat ex
aliquo actu saltem tacito *Clem. 1. § si verò aliter
vbi glos. in verb. prosequatur, vt lit. pend. Io. Andr.
in cap. 2. n. 2. eod. tit. in 6. Mohedan. dec. 14. de caus.
possess. & propr. Cassad dec. 1. de re iud. & decis. 5.
nu. 4. vt lit. pend. Mil. in repert. in verb. litis pendẽtia
non finitur, Achill. decis. 8. vt lit. pend. Gambar.
de offic. legat. lib. 3. nu. 465. Rot. decis. 109. n. 3. & 4.
par. 1. recent. & in Conchen. Archipresbyteratus
19. Ianuarij 1598. coram bo. me. Litta.* In proposito
verò tacitus aliquis actus ad hũc effectũ sufficiens
non adest, reuocatio enim procuratoris facta
fuit 10. Septembris 1622. & sic postquam ipse
Horatius sub die 28. Iulij propria auctoritate, seu
absque mandato Rotali possessionem controuersam
fuerat adeptus, & proindè cõtrarium animum
litem scilicet prosequendi declarauerat; Ita vt attentata
sint clara ex deductis in dd. decisionibus
in hac causa factis; Præsertim quia Cosmus non
decessit pendente lite in prima instantia, sed in
9 gradu appellationis † per Horatium interpositæ
à sententia contra eam lata, qua stante lis dici non
potest finita, etiamsi admittatur, eũdem Horatium
fuisse simpliciter, & absolutè reum, vt declarando
*decis. Bellam. 156. tradit. Put. decis. 159. nu. 1. &
seqq. lib. 2. & Lancell. de attent. par. 2. in præfat.
cap. 4. num. 274.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

* *Idest sub diebus 17. Decemb. 1627. & 14. Februarij 1628. coram eodem R.P.D. Merlino sūt supra decisiones 123. & 148.*

EM.MO ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Bononieñ Exemptionis.

Die Lunæ 15. Maii 1628.

ARGVMENTVM.

Legatus de latere, quam potestatem habeat. Vasallus, licet teneatur seruire Domino in bello, tamen si ei præstet ampla seruitia, dignus est remuneratione. Rebellio qualiter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Legatus de latere, potest dissoluere uniones Pontificias, & dismembrare, subsistente iusta causa.*
2 *Legatus de latere etiam contra ius commune statuere potest.*
3 *Priuilegio abutens, illo debet priuari.*
4 *Ciuitas per rebellionem ammittit omnia iura, & priuilegia per prius quæsita.*
5 *Vasallus, licet teneatur seruire Domino in bello, tamen si subsidia ampla, & non ordinaria præstat, dignus est remuneratione.*
6 *Assertioni Cardinalis, iunctis adminiculis, sufficienter creditur.*
7 *Rebellio, qualiter probetur. num. 8.*
9 *Narrata ex cursu longi temporis præsumuntur vera, & iustificata.*

DECISIO CLXXI.

DOMINI confirmarunt hodie decisiones in hac causa factas coram bo. me. Buratto, & coram me, * in quibus fuit resolutum constare de dismembratione Cardinalis Cosciæ, eamq. suffragari Communitatibus Medicinæ, Ganzanighi, & Villæ Fontanæ; quia vera est conclusio in dd. decisionibus firmata, quod Legatus de latere,
1 prout erat † d. Cardinalis, potest dissoluere vniones Pontificias, & dismembrare subsistente iusta
2 causa, cum tunc possit † etiam statuere aduersus ius commune. *c. fin. de transact. Abb. cons. 77. n. 4. vers. Aut subest legitima causa, lib. 2. Rom. cons. 428. incipit in terminis proposita consultationis, nu. 13. Gambar. de offic. & auth. Legat. de later. lib. 2. tit. de var. ordin nu. 154. in fin. & lib. 5. in tit. de potest. legat. in vnien. nu. 153. & seq. Mandos. super reg. 19. q. 19. num. 16.*

In casu autem nostro fuit habita pro iusta, & sufficienti causa dismembrationis, rebellio Ciuitatis Bononiæ, & subsidia Sedi Apostolicæ præstita per Communitates pro illius recuperatione, nam sicuti rebellio præbebat causam auferendi priuilegium vnionis Ciuitati concessum, quia abutens
3 priuilegio † illo debet priuari, *c. vlt. de Immun. Eccles. & c. Romana de sent. excomm. in sexto.* Et per
4 rebellionem † ammittuntur omnia iura, & priuilegia per prius quæsita, *l. quisquis vbi omnes, C. ad Iuliam Maiest. Peregr. de iure fis. lib. 3. tit. 8. lib. 6.* & firmatur in decisione in hac causa facta coram me, ita subsidiā pro illius recuperatione
5 præstita per dd. Communitates, cum non † fuerint ordinaria, sed ampla, præbuerunt legitimam causam dd. Communitates remunerandi mediante d. dismembratione, quamuis aliàs essent subditæ Sedis Apostolicæ, vt in puncto voluit *Menoch. in cons. 1003 nu. 71. vers. Respondetur, & seqq. lib. 11.* & firmatur in d decisione.

Supradicta verò rebellio, & seruitia, quæ fuerūt
6 causa dismembrationis sufficiēter remanent † probata, non solum ex assertione eiusdem Cardinalis Legati, iunctis adminiculis latè deductis in supradicta decisione, sed etiam ex historijs, nam Platina in vita Bonifacij Noni attestatur, quod Dux Mediolani recuperauit Bononiam absque
7 difficultate, & defensione Ciuitatis, † signum euidens rebellionis, & quod Cardinalis Coscia postea d. Ciuitatem obsedit, illamq. redegit in potestatem Ecclesiæ existente militū Duce Brachio Fortebrachio Perusino, & quidem cum vnio fuerit facta à Bonifatio Nono, nō est verisimile, quod eo viuente fuerit facta dismembratio à d. Cardinali Coscia creatura eiusdem Bonifatij, nisi eo sciente, & consentiente, & nisi adfuisset supradicta causa rebellionis, & seruitia respectiuè ex parte Cōmunitatum, nam aliàs facilis fuisset recursus ad eumdem Papam, qui vnionem concesserat. Con-
8 currunt præterea, † vt dixi, adminicula in decisione considerata, & desumpta ex attestatione, *Cresc. in decis. 7. de probat.* nec non ex capitulis anni 1411. in quibus eadem rebellio continetur, & ex
9 antiquitate, & cursu longi temporis † præsumitur vera, & iustificata. *Seraph. decis. 1432. nu. 4.* Cætera fuerunt sublata in supradictis decisionibus de quibus agitur.

Et ita vtraque parte informante, &c.

* *Idest sub die 21. Maij 1627. est supra decis. 70.*

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Syluæ.

Die Lunæ 15. Maii 1628.

ARGVMENTVM.

Spolium, vt dicatur purgatum, quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Spolium an censeatur purgatum ex venditione facta rei captæ aduersario, aut ex possessione vigore d. venditionis subsecuta, num. 2.*
3 *Consensus requiritur ad hoc, vt remittatur spolium.*
4 *Ratificationis actus non inducitur sine scientia expressa facti, & iuris.*
5 *Sententia non executa, non habetur in consideratione.*
6 *Purgatio spolij, vt sit valida est necessaria possessionis translatio in spoliatum, quæ cum effectu remaneat.*
7 *Spolium debet etiam purgari, quo ad restitutionem fructuum.*

8 *Mulier possidens fundum ex Saluiano, & quousque sibi sua dotis fructibus sit satisfacta, cui possideat.*

9 *Possessionis actus facti iure familiaritatis non suffragantur.*

10 *Statutum Vrb.lib.1.cap.189. prohibens post annum dici de nullitate, non habet locum in nullitate executionis.*

DECISIO CLXXII.

DOMINI Franciscus, & fratres de Fabijs introducto iudicio spolij super Sylua, de qua agitur contra D. Antoninam Velliam coram R.P. D. Vbaldo bo. me. eoq. v ta functo per binas decisiones sub diebus 3. Iunij 1626. & 16. Februarij 1627. * coram R. P. D. meo Durano subrogato, firmata nullitate, & iniustitia adiudicationis factæ Angelo Clauario per A.C. de anno 1599. reportarunt sententiam reintegrationis fauorabilem in spolio, à qua per appellationem causa mihi commissa propoiui dubium, An sententia Rotalis esset confirmanda, quod DD. affirmatiuè resoluerunt.

Probarunt enim Fabij suam possessionem anteriorem non solum per testes, qui deponunt de actibus possessorijs, sed etiam ex adiudicatione, & exequutione contra eos facta per Angelum, quod est primũ extremum, & requisitum in spolio. Probarunt possessionem iuniorem Antoninæ, & Angli ex eisdem testibus, & litis subtentatione, quæ sufficit cum adminiculis. Probarunt iudicem nulliter, & iniustè processisse, & spoliasse, imò etiam, circumscriptis nullitatibus iudicialibus, Angelũ aggressum fuisse huius possessionem syluæ authoritate propria, cum non doceat de effectuatione adiudicationis, & mandatum de adiudicando nõ æquipolleat ipsi adiudicationi. Quæ omnia latè, & doctè deducta sunt in decisionibus R.P.D. Durani, quæ DD. placuerunt.

1 Neque spolium purgatum † censuerunt ex vẽditione, seu retrouenditione eiusdem syluæ facta per D. Angelum Clauarium Innocentio, & Honufrio præsentibus pro seipsis, ac pro Hortensio, Francisco, & Mario absentibus, pro quibus de rato promiserunt, aut ex possessione † vigore dictæ
2 venditionis subsequuta de ann. 1601. ad ann. 1604. iuxta *text. in l. si aliquam rem, ff. de acquir. possess. l. sua rei, l. in emption. §. rei sua, ff de contrahen. empt.*

Placuerunt namque responsiones datæ in dictis decisionibus, quod. I. nesciuerunt Fabij emptores nullitatem adiudicationis, itaut licet præsentes,
3 consensus † tamen eorũ deficeret remittendi spolium, cui error est de directo contrarius vulgata, *l. nihil consensui de reg. iur.* Nec rectè argui posse à scientia adiudicationis, & actorũ, de quibus est facta mentio in instrumento prædicto venditionis ad scientiam nullitatis, quæ est iuris. Cum ad hunc effectum, vt inducta dici possit ratificatio adiudicationis etiam nullæ, & purgatio spolij, scientia
4 præsumpta † non sufficiat, sed requiratur scientia specifica facti, & iuris, *Surd. cons. 49. nu. 29. Gabr. cons. 69. nu. 26. lib. 2. Rot. decis. 51. num. 5. decis. 95. nu. 4. decis. 180 nu. 10. par. 1. & decis. 262. par. 2. recent. & in Vrbeuetana bonorũ 14. Martij 1594. coram Card. Blanchetto, &* latè *Moderni Romani discept. Forens. 429 nu. 22. 29 & seq.*

Minus spolium purgatũ dici potest ex prætensa reintegratione, vt dicitur, data Fabijs ad possessionem syluæ de anno 1605. aut actio spolij inde consumpta; illa enim Fabiorum reintegratio, non probatur effectuata, tum quia ab ea fuit appellatum, & R P. D iustus iudex appellationis inhibuit, tum quia ab eo tẽpore citra semper Angelus continuauit suam possessionem, ipse enim conuentus fuit in Saluiano per Antoninam. & succubuit; Idẽ vti Dominus, & possessor, syluam vendidit Antoninæ reseruato sibi dominio pro rata precij non soluti, & iure exigendi fructus cõpensatiuos, quos idem Angelus semper perexegit vsque ad annum 1626. & hodie instat coram R. P. D. Vitellio pro decursis, & non solutis, vt proinde dubitari non possit, quin Angelus, & non Fabij possideret, & quod asserta reintegratio effectum sortita non fue-
5 rit, ideoque † super ea fundamentum fieri aliquod non possit, *l. sciendum, §. qui sufficit, ff. qui satisd. cogant. l. non est nouum in fin. ff. de pignorat. act. Crau. cons. 10. nu. 5. Ceph. cons. 96. num. 18.* Cum
6 tamen † ad purgationem spolij sit necessaria possessionis translatio in spoliatum, quæ cum effectu permaneat, *ad notata in c. conquerente de rest. spoliat. c. quanto, & c. quandiu 3. q. 2. Rip in l. naturaliter, §. nihil commune, ff. de acq. possess. Roland. cons. 6. in fin. vol. 2.* Et debet etiam † spolium pur-
7 gari quoad fructuum restitutionem, *d. c. conquerente, & ibi Bald. nu. 1. Rot. dec. 15. eod. tit. de rest. spol. in nouis, Put. decis. 298. l. 2. Rot. in Romana spolij 10. Iunij 1611. coram Ludouisio, & in Romana vinea 28. Iunij 1606. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Quæ dicuntur de possessione Fabiorum vnà cũ matre deducta ex fidis animalium in dicta sylua, arrendamentis, & similibus non fuerunt in consi-
8 deratione, quia cum † Antonina esset in possessione ex Saluiano, & quousque sibi de suæ dotis fructibus satisfieret, non sibi possidebat, sed Angelo quem reiecerat Saluiano, *Alex. in l. 1. §. per seruũ corporaliter nu. 5. & 6. ff. de acqu. possess.* & notant omnes in *l. cum notissimi in princ. C. de præscript. 30. annorum.*

Multò minus possidere dici possunt Fabij filij,
9 qui † præsumuntur actus omnes huiusmodi fecisse iure familiaritatis ad *l. qui iure, ff. de acquir. poss. cum similibus.*

Demum non obstat *Statutum Vrbis cap. 189. lib. 1.* quo prohibetur post annum dici de nullitate.
10 Quia hoc † statutum limitatur in specie in nullitate exequutionis, & nullitate admixta cum spolio, *Cæs. de Graf. decis. 1. nu. 5. de constit. Rot. diuers. dec. 215. nu. 4. & 5. par. 1. & in Romana societatis, seu spolij 25. Iunij 1610. coram Ortemberg. & in Elboren. spolij 8. Febr. eod. anno 1610. coram Penia.*

Et ita conclusum vtraque parte informante.

* *Est decisio 39. supra in hac parte.*

REV.MO P. D. COCCINO.

Tusculana Bonorum.

Die Mercurii 17. Maii 1628.

ARGVMENTVM.

Sententiæ validitas,& iustitia ex quibus deducatur. Dicta testium, quæ conquassantur ab alijs testibus melius informatis non habentur in consideratione.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio interposita post decem dies non suffragatur.*
2 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
3 *Actor, quando non probat intentionem suam, reus absoluitur ab impetitis.*
4 *Interdictum, quorum bonorum intentans, vt obtineat, quid debeat probare.*
5 *Dicta testium non attenduntur, si conquassentur ab alijs testibus magis informatis, & nu. 9.*
6 *Testis deponens de iudicio suo, non probat.*
7 *Possessor semel, semper præsumitur possessor.*
8 *Probatio exactior, vbi requiratur.*

DECISIO CLXXIII.

FVIT resolutum constare de re iudicata, quæ sit exequenda, res iudicata enim satis deducitur, ex quo sententia fuit lata die 8. Octob. 1625. appellatio verò die 17. Nouembris sequentis, &
1 sic post † decem dies, quæ propterea non suffragatur. *Auth. hodie, C. de appell. c. quoad consultationem de re iudic. c. Romana, §. 2. de appell. in 6.*

Quod etiam dicta res iudicata debeat exequi satis
2 deducitur, cum ex reuolutione † actorũ appareat valida, & iusta. Validitas probatur, cum interuenerint omnia necessaria pro validitate iudicij, iustitia probatur, quia cum Catherina, & Iulia sint
3 reæ, & posseditrices, Lutius actor † non probauit intentionem suam, & ideò benè dictæ mulieres fuerunt absolutæ ab impetitis, *l. qui accusare, C. de edendo.*

Quod autem Lutius nihil releuans deduxerit, ex eo apparet, quia cum intentauerit interdictũ
4 quorum † bonorum tanquam hæres patris, non probauit, quod Ioannes pater de tempore obitus possideret, quod est necessarium in hoc interdicto. *Bart in l. 1. ff. quorum bonorum, Menoch. de adipiscen. rem. 1. nu. 78. Rot. dec. 105. nu. 1. in recent.* Hanc autem possessionem non probat, quia cum Catherina soror prædicti Ioãnis fuerit nupta Nicolao de anno 1575. vt patet ex fide matrimonij, depositiones testium, quibus dictus Lutius nititur, non suffragantur, quia primus iuxta duodecimum deponit, quod postquã Catherina fuit nupta Nicolao, iste Nicolaus vineam possedit cultiuando, locando, dislocando, ac fructus percipiendo. Secundus testis de Nicolao nihil dicit, & tertius testis iuxta tertiũ dicit se nescire, an Nicolao hæc vinea in dotem fuerit data; & quantumuis dictus secundus, & tertius testes super septimo deponãt Ioannem possedisse vsque ad mortem, attamen
5 eorum † dicta conquassantur ex dicto primi testis benè informati, & quia idem tertius testis depo-
6 nit, quod iudicio † suo mater erat omnium bonorum domina, & vterque testis super interrogatorijs de possessione Ioannis continuata vsq. ad mor-
7 tem nihil deponit, & quamuis semel † possessor semper præsumatur possessor, & isti testes se declarauerint super articulis, nihilominus stante dicto primi testes optimè informati, & alijs supra
8 ponderatis † exactior requiritur probatio; & prædictis addebatur etiam quod acta iudicij, in quo fuerunt examinati isti testes, non fuerunt integrè transportata, vt videri possit validitas examinis. *Marescott var. res. c. 43. nu. 1. & seqq. lib. 2.*

Quantum attinet ad domum, conquassantur etiam probationes, cum tertius testis iuxta quartum deponat, quod Ioannes matri prædecessit, & quod ipsa mater dum vixit domum possedit, in qua etiam obiit, & iuxta sextum, quod de iudicio suo erat omnium domina; Vndè licet alij testes videantur deponere de possessione Ioannis vnà
9 cum alijs fratribus, tamen depositiones † conquassantur ex supradictis, & omnia ista eo magis placuerunt Dominis, quia Ioannes pater Lutij mortuus est 40 ab hinc annis, vt deponit tertius testis iuxta secundum. Vnde licet non possit allegari præscriptio, cum sit demendum tempus minoris ætatis Lutij, tamen negari non potest, quin istud tempus multum coadiuuet prædicta ad conquassandas probationes, quod Ioannes vsque ad obitũ non possederit; cum non sit verisimile, quod Lutius factus maior per tantum tempus tacuerit, & prius illius tutores, aut agentes, &c.

Et ita conclusum, &c.

R. P. D. MERLINO.

Cracouieñ Parochialis de Coniuś.

Die Lunæ 22. Maii 1628.

ARGVMENTVM.

Iurispatronatus vsurpatio intrat in vniuersitate. Præsentatus ab eo, qui habet quasi possessionem præsentandi, si ius ab eo euincatur, quando non remoueatur, & quando è cõtra.

SVMMARIVM.

1 *Iurispatronatus vsurpationis præsumptio, intrat quando versatur in vniuersitate.*
2 *Præsentatus ab eo, qui est in quasi possessione præsentandi non remouetur, licet ius patroni euincatur.*
3 *Iurispatronatus, quasi possessio, non attenditur, quando constat de proprietate veri patroni.*
4 *Proprietas absorbet causam possessionis.*
5 *Sententiæ, faciunt constare de bono iure alicuius, & num. 14.*
6 *Iurispatronatus donatio, vt sortiatur effectum, quid requiratur, & num. 13.*
7 *Patroni possunt conuenire inter se, vt alternis vicibus præsentent.*

8 Vox

8 *Vox maior absorbet minorem.*
9 *Iurispatronatus præsentationes referendæ sunt titulo legitimo, & valido.*
10 *Ex præsentatione facta per vnum ex compatronis, censetur preseruata possessio aliorum compatronorum. amplia num. 11.*
13 *Sententia quãdo dicatur esse in formâ probanti.*
15 *Approbatus ad vnam parochialem non resultat approbatio ad aliam.*
16 *Parochialem quis non assequitur, nisi prius fuerit in examine approbatus.*
17 *Parochialem duplicem quis potest retinere stante dispensatione Apostolica.*
18 *Incompatibilitas beneficiorum fit respectu primi beneficij, nam per assecutionem secundi vacat primum.*
19 *Beneficium secundũ, quis nõ prohibetur assequi, sed solum vtrumque retinere prohibitum.*

DECISIO CLXXIV.

Resolutio emanata coram bo. me. Patriarcha Manzanedo sub die 9. Iunij 1627. * in fauorem Martini: in qua fuit dictum sententiam Nuntij esse infirmandam, quoad iustitiam duobus innitebatur fundamentis. Primò, in bono iure, quod detegebatur ex sententijs latis ad fauorem octo villarum, quæ præsentarunt eundem Martinũ.
1 Secundò, in eo quod versaremur † in vniuersitate in qua intrabat præsumptio vsurpationis, de qua per *Sac. Concil. Trid. sess. 25. cap. 9.* & propterea rigorosa probatio de qua in Concil. requirebatur. Et quamuis secundum hoc fundamentum Rota reiecerit sub die 24 Ianuarij præteriti attamen ex primo fundamento hodie DD. approbarunt prædictam resolutionem, & sic responderunt sententiam Rotalem esse confirmandam.

2 Vera est enim conclusio, quòd † præsentatus ab eo, qui est in quasi possessione præsentandi non remouetur, licet ius patroni euincatur, iuxta *cap. consultationibus de iurepatr.* Sed tamen hæc sibi locum non vendicat, vbi vel ex re iudicata, vel ex confessione constat de proprietate veri patroni,
3 quia † tunc non attenditur quasi possessio, *Abb. in c. consultationib. nu 9. de iure. Lambert. de iurepat. par. 1. lib. 2. q. 3. ar. 6. nu. 4. & 6. Roch de iurep. in verb. competens. q. 19. nu. 45. & seq. Paul. Cittadin. eod. tract. par. 6. ar. 3 nu. 16. Rot. decis. 167. nu. 10. par. 2. diuers. & in Lucana iurispatr. 23. Ianuarij 1612. coram bo. me. Penia, cum alijs relatis in decis. bo. me. Patriarchæ Manzanedi.* Et ratio est quia veritati quæ ex liquidissimis probationibus deducitur, incontinenti cedit præsumptio, quæ resultat ex quasi possessione, & proprie-
4 tas † absorbet causam possessionis.

In proposito autem casu constat de bono iure octo villarum ex sententijs latis ab Ordinarijs Cracouien de ann. 1523. & 1536. vt in Summ. Marti-
5 ni nu. 3. & 4. in quibus † fuit pronunciatum iuspatronatus spectare ad Dominos, & possessores dictarum octo villarum ab immemorabili tempore, ipsisq. adiudican. fore, & esse, prout in ijsdem sententijs adiudicatur, & huiusmodi sententiæ in rem iudicata transiuerunt.

Nec obstant quatuor donationes dicti iuspatronatus factæ per quatuor ex dictis villarum possessoribus cuidam Domino, & possessori vnius ex ijsdem octo villis, Visnicæ nuncupatæ, cuius successor tam ius dictæ propriæ villæ, quam aliarum quatuor vt supra donatum in Collegium Iurillarum transtulit.

Quoniam vltra quod cum dictũ iuspatronatus esset annexum villis non poterat separari, & præ-
6 scindi ab ijsdem villis, † non constat istas donationes fuisse sortitas effectum, prout requirebatur *Calderin. cons. 6. de caus. possess. & propr. Caputaq. decis. 337. num. 2. & seqq. par. 2. Gonzal. ad reg. 8. glos. 45. §. 2. nu. 37.* Imò ex prædictis sententijs apparet donationes fuisse improbatas, quia illis non obstantibus fuit canonizatum iuspatronatus in fauorem octo villarum, & pronunciatũ ad octo villas illud spectare. Primaq. donatio facta fuit de anno 1521. & sententiæ emanarunt de anno 1523. & 1536. in hisq. sententijs expressè comprehenduntur tam Domini villarum Corovv. Damianice, & Porembe donantes, quam Dominus villæ Visnicæ donatarius, & ex acquiescentia partium resultat, quod d. donationem neglexerint, & 2. & 3. donatio sunt anteriores sententiæ ann. 1536. & sic iudex illas quoque contempsit.

Quo autem ad 4. donationem licet post dd. sẽtentias emanauerit, attamen constat non fuisse effectuatam, quia cum de ann. 1552. orta fuisset con-
7 trouersia inter omnes octo villas, † mediante laudo transactum fuit, vt alternatiuè iuxt. *term. clem. pluris de iurep.* in posterum fieret præsentatio à prædictis octo villis, scilicet quod 4. villæ præsentarent pro vna vice, & aliæ 4. pro alia vice, alternisq. istis præsentationibus procederetur in successiuis vacationibus, quod omninò repugnat donationibus, quoniam vigore dictarum donationum
8 quinque voces coaluissent in vnam vocem, † quæ absorbuissent, & superassent reliquas tres voces, & sic semper præualuisset illa vox, quæ implicitè habebat in se quinque voces, nempè vnam propriam, & quatuor donatas, & tamen in laudo præseruantur distinctè octo voces, scilicet vna cuilibet ex octo villis, seu earum possessoribus.

Neque obstat, quod immò apparet de effectuatione dd. 4. donationum ex præsentationibus subsequutis per solum Dominum villæ Visnicæ de ann. 1548. 1552. 1586. vt in Summ. Iacobi n. 6. 7. 8. Quoniam in huiusmodi præsentationibus non exprimitur, quòd præsentauerit vigore donationum, & potius intrat præsumptio, quod præsentauerit iuxta sententias, quæ in iudicatum transierunt, & sic iure, & nomine proprio, cum per sententias, & rem iudicatam fuerint dd. donationes reuoca-
9 tæ. Et † propterea præsentationes referendæ sũt titulo legitimo, & valido, *Crauet. cons. 322. sub nu. 3. Dec. cons. 297. nu. 2. Becc. cons. 6. nu. 6. lib. 1.* & ex tali præsentatione facta per vnum ex compa-
10 tronis † censetur præseruata possessio aliarum villarum quæ sunt compatronæ, *Caputaq. dec. 292. par. 2. Garz. de benef. par. 5. cap. 5. nu. 115. Rota coram san. me. Greg. XV. decis. 417. nu. 9. & 452.*
11 *nu. 9.* præsertim cũ non † exprimatur in dd. præsentationibus factis per Dominum villæ Visnicæ, quod præsentauerit pro vna voce tantum, stante

dictis

dictis sententijs, & laudo, in quibus vna tantum vox assignatur eidem Domino villæ Visnicæ.

Et quoniam de an. 1573. laudum fuit executioni demandatum, quia 4. villæ, quibus iuxta turnum præscriptum in laudo competebat ius præsentandi, præsentarunt de facto Franciscum Bonar institutione, & possessione subsequuta, vt in Summar. Martini nu. 2. & Iacobi nu. 8. in quo animaduertendum est, quod duæ villæ ex his quatuor, quæ præsentarunt, nempè villa Poremba, & villa Damianice erant ex illis, quæ donationem fecerūt,

12 Et sic † ex hac præsentatione ann. 1573. resultat non effectuatio donationum, actusque contrarius, & effectuatio laudi, quod fuit promulgatum de anno 1552.

Non obstat, quod sententia siue laudum de anno 1552. non sit in forma probanti, & quod nunc coram Ordinario pendeat lis indecisa super eius

13 falsitate; Quoniam de forma † probanti apparet ex publico instrumento publicato per Notarium de eo rogatum, quod exhibitum fuit parte citata coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo, vt in Reg. fol. 111.

Quò verò ad prætensam falsitatem nec de ea constat. Et in omnem euentum sufficerent dictæ

14 duæ † sententiæ, quæ in iudicatum transierunt, & effectuatio præsentationis factæ de ann. 1573. iuxta terminos clem. plures.

Non obstat quod Martinus non fuerit examinatus, nec ei suffragetur quod olim ad alias parochiales fuerit admissus, & modo etiam habet pa-

15 rochialem, ex eo enim quod quis † approbatus est ad vnam parochialem, non resultat approbatio ad aliam ex latè deductis per *Garz. de benef. p. 6. cap. 2. nu. 253. & 266.* & fuit dictum in *Calaguritana beneficij de Ornilles 12. Octobris 1587. coram Card. Pamph. & in Pistorien. Parochialis 6. Febr. 1623. coram me.* Quoniam antequam immittatur in possessionem & relaxentur executoriales, ipse Martinus poterit se subijcere examini, nec cum

16 effectu † assequetur parochialem, nisi prius fuerit in examine approbatus.

Non obstat quod habeat aliam parochialem, &

17 intret incompatibilitas. Quoniam omisso † quod Martinus habet dispensationem Apostolicā retinendi vtramq. parochialem, quæ fuit exhibita, & in actis postmodum producta, quatenus etiam illa non suffragaretur, incompatibilitas est respectu

18 primæ, Per † assecutionem enim secundæ vacat prima. *Gabr. cons. 193. nu. 6. & seq. lib. 1. Mohed. decis. 14. de præb. & coram Card Seraph. dec. 773. nu. 2. & in Calaguritana beneficij de Arnedo 20.*

19 *Ianuar. 1622. coram me.* Nec impeditur † assequi secundum, sed solum retinere vtrumque, prohibitum est, *Cassad. decis. 9. num. 2. de caus. poss. & propr. Gabr. d. cons. 193. nu. 8. & 9.* & fuit dictum in prædicta *Calaguritana beneficij de Arnedo coram me.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit pro confirmatione sententiæ Rotalis.

* *Est decisio 83. supra in hac parte.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Florentina Subdecanatus.

Die Lunæ 22. Maii 1628.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus acquiritur ex assignatione dotis, etiam quod non legatur aliqua particularis reseruatio, & ista tacita acquisitio non solum censetur facta pro se, sed & pro eius hæredibus quibuscunque.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus acquiritur ex dotatione, etiamsi non reperiatur facta reseruatio.*
2 *Iurispatronatus acquisitio resultans ex dotatione, censetur facta non solum pro acquirente, sed etiam pro suis hæredibus.*
3 *Iuspatronatus est de sui natura hæreditarium, & transitorium ad hæredes, etiam extraneos, atque ita seruat totus mundus. nu. 4.*
5 *Clausula executiua declarant concessionem.*
6 *Gratia corruit, si narrata non verificentur.*
7 *Confirmatio non mutat statum præcedentem.*
8 *Confirmationis natura non est alterare statum rei confirmatæ, sed ei robur addere, remanentibus omnibus in eisdem statu, & terminis.*
9 *Confirmatio iurispatronatus ex cursu longissimi temporis præsumitur interuenisse.*
10 *Titulus insufficiens productus, quando non excludat præsumptionem melioris tituli.*
11 *Obseruantia subsecuta in aliquo actu, potius præsumi debet in vim tituli habilis, quàm inhabilis.*
12 *Consensus eorum qui interesse habent, requiritur in immutatione prioris status rei, quæ fit mediante gratia.*

DECISIO CLXXV.

SVBDECANATVS Ecclesiæ Florentinæ fuit erectus à Sixto IV. dotandus ex quibusdam pijs eleemosynis à Christifidelibus elargiendis, & ius præsentandi, vt dicitur, fuit reseruatum Consulibus artis lanæ d. Ciuitatis, sed quia dotatio ex eleemosynis non fuit certis de causis sortita effectum, postea de anno 1510. Antonius de Puccis prouisus Apostolicus de d. Subdecanatu conuenit cum Capitulo Florentino tam nomine proprio, quàm Alexandri eius patris, & Laurentij patrui, necnon Frācisci, & Raphaelis fratrum, vt assignatis quibusdam prædijs (prout cum effectu ea tradidit, & assignauit) ipse, & alij futuri Subdecani participarent de distributionibus quotidianis ex mēsa capitulari, prout aliæ dignitates eiusdem Ecclesiæ, & tandem intra tres menses (& non post tres annos prout fuerat ex errore informan. dictum in *decisione in hac causa facta de 10. Ianuarij præteriti*) idem Antonius nominibus etiam quibus supra cum narratiua prædictorum obtinuit d conuentionem confirmari à Iulio II. cum reseruatione iurispatronatus dicti Subdecanatus ad fauorem supradictorum Laurentij, & fratrum de Puccis, eorumque descendentium in infinitum. Orta autē lite

litē super pertinentia iurispatronatus inter D.O-
ctauiam vxorem, & hæredem Roberti de Puccis
ex vna, & alios descēdentes ex dd. fratribus ex alia
cum punctus difficultatis consisteret, an hoc ius-
patronatus sit gentilitium, vel hæreditarium, Ro-
ta voluit videre de anteriori statū ante Bullam Iu-
lij II. & in d. decisione fuit firmatum statum ante
d. Bullam quatenus aliquis sit (siue attendatur ius-
præsentan. competens Consulib. ex dicta conces-
sione Sixti IV. siue ius acquisitum illis de Puccis
ex prætensa dotatione virtute d. conuentionis cū
Capit. Florentino factæ) semper fuisse liberum, &
sic transitorium ad quoscūque hæredes, sed repro-
posita causa super eisdem, Domini die 17. Martij
ordinarunt, vt præsupposita decisione videretur,
an sit attendenda d. Bulla, & fuit hodie resolutum,
illam non obstare quominus hoc iuspatronatus sit
hæreditarium, & moti fuerunt Domini, quia ex
quo Subdecanatus erat sine dote, ex d. assignatio-
ne prædiorum facta in cōuentione cum Capit. dd.
1 de Puccis ibi nominatis fuit acquisitum † iuspa-
tronatus, etiam quod non legatur facta aliqua
particularis reseruatio, *Abbas cons. 59. col. 2. Io.
Andr. Card. Butr.* & alij relati per *Fel. in c. signi-
ficauit, nu. 2. de test. Paris. cons. 35. nu. 16. lib. 4.* &
est vera, & recepta opinio teste *Rocch. de Curt. de
iurepat. ver. & dotauit nu. 4. & Rot. dec. 5. de iu-
rep. in antiq. & decis. 167. nu. 4. par. 2. diuers.* quam
etiam sæpissimè sequuta est, & signanter *dec. 517.
num. 2. par. 1. recent. & decis. 674. num. 1. par. 2.
& alibi pluries.*

Quod in tantum est verum, vt huiusmodi taci-
2 ta † acquisitio iurispatronatus resultans ex d. sola
dotatione censetur facta non solum pro Antonio,
& alijs de Puccis nominatis in conuentione, sed
etiam eorum hæredibus quibuscunque, quia ius-
3 patronatus de † sui natura est hæreditariū, & tran-
sitorium ad hæredes etiam extraneos, *Io. Andr. in
c. cum sæculum & ber in c. 1. nu. 6. de iurep. Curt.
iun. cons. 257. nu. 9. Lambert. de iurep. lib. 1. par. 2.
4 q. 2. art. 1. nu. 15. & seqq. vbi nu. 26.* quod † totus
mundus ita seruat, *Gabr. cons. 196. nu. 1. lib. 2. Se-
raph. dec. 364. nu. 3. & decis. 378. nu. 1. & Rot. dec.
675. nu. 1. par. 1. recent.* quod tanto magis in casu
nostro dicendum est, dum vltra iuris præsumptio-
nem, quæ stat pro hæredibus quibuscunque fit in
dicta conuentione mentio de hæredibus dd. de
5 Puccis quamuis in executiuis, quia etiam † clau-
sulæ executiuæ declarant concessionem, *Bald. in
l. eam quam num. 36. C. de fideic. Cur. iun. cons. 3.
nu. 3. & Osasc. decis. 61. num. 3.*

Neque obstat Bulla Iulij II. tum quia cum in
ea narratum fuerit iuspatronatus fuisset reseruatū
pro DD. de Puccis, & eorum descendentibus, &
in dicta conuentione nullum fiat verbū de descē-
dentibus, nec alibi de hoc constet. Imò de cōtra-
rio ex supradictis, illa fuit subreptitia, cum enim
emanauerit ad supplicationem, censetur Papa se
6 fundasse super narratis, vnde si narrata † non ve-
rificantur, gratia, seu confirmatio corruit. *Felin.
in cap. constitutus in princip. de rescript. vbi Dec.
in 4. not. Caputaq. decis. 271. num. 2. & 3. par. 1. &
dec. 240. in princip. per tot. par. 1.* & in terminis cō-
firmationis, *Rot. dec. 569. nu. 2. & 3. & dec. 676.
nu. 4. par. 2. recent.* Tum etiam quia stante præce-
denti statu iurispatronatus hæreditarij, & quod Bul-
la confirmatoria emanauit cum narratiua instru-
7 menti dictæ dotationis confirmatio † Papæ non
mutat statum præcedentem, nam licet adsit pote-
stas non tamen concurrit voluntas, *Calder. cons.
15. de iurepatr. Dec. cons. 126. nu. 4. Lambert. de
iurepatr. art. 6. quæst. 7. lib. 3. Achill. decis. 13. de
iurepatr. Caputaq. decis. 189. par. 3. Seraph. decis.
799. nu. 3. & decis. 1273. nu. 2. Rot. decis. 360. in
8 fin. par. 2. recent.* Natura enim † confirmationis
nō est alterare statum rei confirmatæ, sed illū con-
ualidare, aut ei robur addere remanentibus tamen
omnibus in eisdem statu, & terminis, *l. Aurelius,
§. Testamento ff. de liber. leg. cap. 1. & 2. de con-
firm. Ruin. cons. 12. num. 16. lib. 3. Surd. cons.
361. num. 37. Gregor. XV. decis. 267. num. 1. &
511. num. 1*

Non etiam releuat si dicatur, quod si Bulla nō
est attendenda iuspatronatus remanet sine con-
firmatione, quia ex effectuatione dictę conuentio-
nis cum obseruantia longissimi temporis subse-
quuta, quoad existentiam iurispatronatus, quæ nō
9 controuertitur, † præsumitur adesse valida confir-
matio conuentioni conformis, *Rota decis. 407.
nu. 4. par. 1. diuers. Seraph. decis. 1272. nu. 4. vers.
difficultas quæ excitatur, & Rot. decis. 381. nu. 2.
vers. tamen quia, par. 1. recent. & dec. 106. nu. 11.
apud Reuerendiss. D. meum Decanum.*

Tandem non obstat si dicatur, quod dum cōstat
de expressa confirmatione ex dicta Bulla, & intra
tres menses à dicta conuentione excluditur inde
præsumptio alterius confirmationis, quia cū Bul-
la non fuerit producta per D. Octauiam, illa non
10 excludit † præsumptionem melioris cōfirmatio-
nis ad fauorem eiusdem, *Sarnen. in reg. de trien.
q. 10. in fin. Put. decis. 346. lib. 1. in correctis, Se-
raph. decis. 474. nu. 4. Rot. apud Greg. XV. dec. 353.
nu. 13. vbi etiam Adden. nu. 19. & in Firmana
pensionis 3. Aprilis præter. coram me.* & cum dicta
11 Bulla † fuerit subreptitia, obseruantia subsecuta
potius præsumi debet in vim tituli validi, & sic
confirmationis præsumptæ, quàm tituli inualidi
qualis est Bulla, *l. si miles ff. de testam. milit. Crau.
cons. 322. num. 5. vers. rursus non obstat,* & dixit
*Rota in Maioricen. Sacristiæ 5. Nouemb. 1603.
coram bo. me. Card. Pamphilio,* qualis autem fue-
rit obseruantia nempè an de hæreditario, an verò
de gentilitio reiecerunt Domini ad aliam dispu-
tationem.

Quibus omnibus vnum vrgentissimum accedit
ex quo videtur cessare omnis difficultas, quod so-
lus Antonius in dicta Bulla supplicans legitur, &
orator, cum tamen iuxta anteriorem statum siue
ex prætensa cessione Vniuersitatis artis lanæ, siue
ex præcedenti dotatione non solum Antonio, sed
alijs etiam de Puccis fuit iuspatronatus acquisi-
tum, vnde cum illud vti hæreditarium sit quo ad
patronos pleniùs, & vberiùs, quàm gentilitium, de
quo in Bulla, ex quo de patronatu hæreditario fa-
cilius patroni disponere valent fit inde, quod so-
lus Antonius non potuit alijs compatronis, de
quorum mandato nō apparet, præiudicare per im-
petrationem dictæ Bullæ l. in concedendo, ibi nec

imme-

rā immerito, cum † enim minuitur ius eorum, consequens fuit exquiri an consentiant, *ff. de aq. plu. art. Anch. in c. suggestum num. 2. de iurepatr. Seraph. decis. 351. num. 27.*

Et in vtraque parte, &c.

§ *Infra in eadem causa habentur duæ aliæ decisiones sub diebus 20. Decemb. 1628. & 30. Aprilis 1629. coram eodem, sunt decisiones 228. & 271. & infra in par. 2. adest alia decisio sub die 28. Aprilis 1636. coram Illustriss. Patriarcha Constantinopolitano, est decisio 125.*

REV.MO P. D. COCCINO.

Rauennaten. Emphyteusis.

Die Lunæ 22. Maii 1628.

ARGVMENTVM.

Sententia, quando transitum fecit in rem iudicatam, nihil remanet, nisi quod exequatur. Emphyteusis concessio facta pro se, filijs, & nepotibus, an in ea comprehendantur fœminæ. In emphyteusis concessione, quando intret ius accrescendi, feudo, seu emphyteusi non censetur renunciatum per diuisionem, & quando secus. Emphyteusis ecclesiastica, quando est finita, si Ecclesia pro se retinere nolit, tenetur proximiores defuncti inuestire.

SVMMARIVM.

1 *Sententia ex reuolutione actorum apparet an sit iusta.*

2 *Sententia transit in rem iudicatam, si in tempore non fuerit appellatum.*

3 *Sententia, quando transiuit in rem iudicatam, nihil remanet, nisi quod exequatur.*

4 *Emphyteusis, quando est concessa pro filijs, & nepotibus, hoc casu non cōprehenduntur fœminæ.*

5 *Emphyteusis concessa duobus, intelligitur pro virili concessa. limita num. 6.*

7 *Dictio qualibet, tribuit vnicuique actum insolidum.*

8 *Concessio emphyteusis facta duobus insolidum, tunc ex hac concessione resultat, vt sit locus iuri accrescendi.*

9 *Emphyteusis concessio, quando est facta vni soli, intrat ius accrescendi inter vocatos.*

10 *Prohibitio alienationis emphyteusis quando fuit apposita in prima inuestitura, censetur etiam repetita in renouatione.*

11 *Fœminæ vnius lineæ excludunt masculos alterius lineæ.*

12 *Per diuisionem bonorum non censetur renunciatum feudo, aut emphyteusi.*

13 *Angel. in cons. 321. num. 4. declaratur.*

14 *Feudum si fuerit cōsolidatum in personam vnius per diuisionem, aut alio modo, non est locus successioni masculorum alterius lineæ.*

Donec ex linea illius, in quo feudū est consolidatum, extat fœmina quæ sit capax feudi. nu. 14.

15 *Text. in cap. 1. de nat. success. feudi declaratur.*

16 *Per diuisionem simplicem non censetur renunciatum emphyteusi, etiā si vnus dicat, quod remittit alteri iura, quæ habet, & vide num. 17.*

18 *Emphyteusi in diuisione, tunc censetur renunciatum, si sit data licentia alienandi, & in ea diuisione sint apposita verba ampla, & lata. & 19.*

20 *Acquirens ex titulo oneroso potest præiudicare vocatis.*

21 *Successio emphyteusis spectat ad eum, qui de ea fuit inuestitus.*

23 *Descendentium appellatione veniunt etiam fœminæ.*

24 *Emphyteusis concessio facta pro se, suis filijs masculis legitimis, & naturalibus, ac descendentibus suis, transit ad solos masculos.*

25 *Emphyteusim primò acquirens, an dicatur comprehensus in prima inuestitura.*

26 *Emphyteusim renouatio nihil mutat, & non dicitur noua inuestitura, sed renouatio.*

27 *Voluntariè dicitur aliquid factum, quod quis facere non tenebatur.*

28 *Emphyteusis ecclesiastica, quando est finita, si Ecclesia eam pro se retinere nolit, tenetur reinuestire proximiores.*

29 *Alia enim Ecclesia iniuriam faceret eis, quod cedit pariter in fœminis, etiamsi sint comprehensa in inuestitura prima. num. 30.*

31 *Emphyteusis ecclesiastica, quando est finita, si Ecclesia extraneum inuestiat, excluso proximiore, iste potest appellare, & petere, vt extraneus inuestitus remoueatur.*

32 *Ecclesia in renouatione emphyteusis potest censum augere.*

33 *Emphyteusis, vel locatio illa non solum dicitur renouata, quæ semper est vna.*

34 *Sed etiam illa, quæ iam finita est, & extincta, iterumq. eidē, aut consorti, seu filijs conceditur.*

35 *Emphyteusis renouatio dicitur, & non noua concessio, quæ fit filijs post lineam finitam.*

Emphyteusis antiqua dicitur, quando filij renouantur ad lineam finitam, secus si ob delictum. num. 35.

36 *Emphyteusis renouatio, quando fit filiis, non dicitur noua concessio, etiamsi in renouatione adsint verba, de nouo concedimus.*

37 *Emphyteusis renouatio non est titulus nouus, sed prioris tituli concessi renouatio.*

38 *Emphyteuta dominus directus non potest præiudicare. vide num. 39.*

40 *In emphyteusis concessione, quando clausula, ad habendum, est posita in clausulis executiuis, non ampliat dispositionem.*

41 *Dispositio principalis, quando non tenet, nec etiam sustinentur clausulæ in ea posita.*

42 *Locari, quando res dicatur solita.*

43 *Locari res solita non potest iterum locari alterato solito. & num. 49.*

44 *Vtile per inutile vitiatur.*

45 *Beneplacitum Apostolicum, quando spatio 30. annorum non præsumatur interuenisse vbi requiritur.*

46 *Possessio æquiuoca non concludit aliquam obseruantiam.*

47 *Ha-*

47 *Hæres non potest venire cõtra factum defuncti.*
48 *Hæres potest venire cõtra factum defuncti, quãdo factum est inualidum.*
50 *Obligatio defuncti non transit in hæredem.*

DECISIO CLXXVI.

NOBILIS vir Andreas Maurocenus de anno 1541. obtinuit inuestituram de bonis, de quibus agitur pro se, filijs, & nepotibus masculis legitimè descendentibus. Cumq. de anno 1550. Petrus ipsius filius obierit, Maurocena, & Angela sorores superstites eiusdem Andreæ filiæ de anno 1551. obtinuerunt nouam inuestituram pro se, & qualibet ipsarum, earumq. respectiuè filijs, & nepotibus masculis legitimis, & naturalibus, quæ quidem sorores de anno 1575. deuenerunt ad diuisionem horum bonorum, & Maurocenæ obuenerunt tornaturæ 157. Angelæ verò tornaturæ 110. & successiuè de eod. anno singula earum obtinuit in instrumentis separatis inuestiri pro se, ipsiusq. filijs, & nepotibus masculis legitimis, & naturalibus cum clausula, Ad habendum, & quicquid ipsis Maurocenæ, & Angelæ, & comprehensis in inuestitura deinceps placuerit faciendũ, Ac tandem prædicta Maurocena carens prole masculina, de anno 1596. obtinuit inuestiri Lauram, & Mariam filias cum clausula, Ad habendum, &c. Ex prædicta Maurocena vxore Sereniss. Principis Marini Grimani Ducis Venetiarũ remansit prædicta Illustriss. D. Laura vxor Illustriss. D. Nicolai Cornelij, ex prædicta verò Angela vxore Illustriss. & Excellentiss. D. Hermolai Grimani Procuratoris S. Marci, remansit Illustriss. D. Petrus; Vndè quæsitum fuit coram R. P. D. meo Pirouano, ad quem spectaret huiusmodi emphyteusis, An ad Illustriss. D. Lauram, vel ad Illustriss. D. Petrũ; & Rota censuit ad Illustrissimũ D. Petrum, prout pronunciatum fuit per sententiam, quam hodie
1 DD. resoluerunt esse exequendam, cum † ex reuolutione actorum appareat valida, *Veral. decis. 260. par. 2.* & ex mox dicendis iusta: transitum
2 enim fecit in iudicatum, ex quo non fuit † appellatum in tempore, *auth. hodie, C. de appell. c. quoad consultationem, de re iud. Rot. decis. 30. de appell. in*
3 *nou.* & ideò nihil remanet, † nisi quòd exequatur, *l. 1. col. fin. C. de execut. rei iudic. l. si cum nulla, ff. de re iud.* Iustitia verò rei iudicatæ ex eo deducitur, quia de anno 1551 emphyteusis fuit renouata pro se, scilicet Maurocena, & Angela, & qualibet ipsarum, earumque respectiuè filijs, & nepotibus masculis legitimis, & naturalibus, quare duo resultant. Primò quòd in hac emphyteusi post dd. fœminas fuit vocati tantùm masculi, vt expressis verbis legitur, quod etiam procederet si inuestitura fuisset facta pro filijs, & nepotibus, quo casu
4 non comprehenderentur † fœminæ, vt est magis communis sententia Doctorum, ex quo versamur in contractibus, vt patet *ex cumulatis in voto bo. me. Cantuccij, quod habetur sub num.* 125. *par. 2. diuers.* & hanc sententiam tenet Rota, *vt fuit resolutum in causa Cœruien. bonorum 7. Febr. 1583. coram bo. me. Card. Seraphino, & aliàs sæpius.* Secundò, quòd intrat ius accrescendi, quia
5 licet regulariter loquendo emphyteusis † concessa duobus intelligitur concessa pro virili, ita vt nõ sit locus iuri accrescendi, *cap. 1. de duobus fratribus, Bart. in l. si mihi, & Titio, & ibi Imol. num. 3. Alex. nu. 11. ff. de verb. oblig.* tamen secùs est in
6 casu isto, ex quo † emphyteusis fuit cõcessa duobus insolidum, quod colligitur ex verbis illis *Pro se, & qualibet ipsarum, earumque respectiue filijs,*
7 *&c.* cum dictio † *qualibet*, tribuat vnicuique actũ insolidum, *l. hoc articulo, ff. de hæred. instit. l. si pluribus, & ibi gloss. sed ad omnes. ff. de leg. 2.* & in puncto *Socc. sen. cons. 50. nu. 1. & seqq. lib. 1. Alciat. in d. l. si mihi, & Titio, nu. 27 ff. de verb. oblig. & fuit resolutum in causa Foroliuien. Bonorum 4. Decemb. 1618. coram bo. me. Remboldo, & in eadem 13. Martij 1620. coram R. P. D. meo Pirouano, & in hac causa coram eod. 15. Iunij 1626. 15. Martij, & 14. Iunij 1627*
8 Vndè ex hac concessione † facta duobus insolidum resultat, quod est locus iuri accresdendi, *Bald. in c. 1. § filia in fine de success. feud. & in l. vnica, nu. 36. C. quand. nõ petentium partes, Alex. in d. l. si mihi, & Titio, nu. 18. vers. quid enim si dicatur, ff. de verb. oblig. & in cons. 30. num. 8. vers. pondera verbum cuiuslibet, & nu. seq. lib. 1. Dec. cons. 326. Socc cons. 50. lib. 1. Menoch. cons. 464. nu. 2. vers. vrgere videtur, & fuit dictum in prædictis decisionibus.* Et hæc vocatio masculorum cum iure accrescendi est conformis primæ inue-
9 stituræ facta Andreæ. Cum enim fuerit facta † vni soli, intrabat ius accrescendi inter vocatos, *Clar. qui de comm. in § emphyteusis q. 39. nu. 2. vers. sed quando vni concessa est, Bero. q. 40. nu. 2. vbi pariter de comm.* vel saltem competit istud ius succedendi ex inuestitura, *Clar. vbi supr. in princ. vbi pariter de com. Alex. cons. 29. nu. 3. & cons. 44. n. 3. lib. 1. & fuit dictum Bart. in d. l. si mihi, & Titio, nu. 4. ff. de verb. oblig.* Et ex hoc etiam resultat,
10 quod si non fuisset in renouatione † expressum ius alienandi, nihilominus cum adesset in prima inuestitura, censetur repetitum in renouatione, etiam quòd duobus fuerit facta, vt voluit *Anchar. in cons. 30. nu. 12. vers. super 3. dub.*

Neque prædictis resistunt diuisio bonorũ facta de anno 1575. inter Maurocenam, & Angelam
11 ita vt ex ea sit † dicendum fœminas vnius lineæ excludere masculos alterius lineæ, *vt voluit Ang. in cons. 321. nu 4. Surd. cons. 577. nu. 18.* Et inuestitura inde singulariter obtenta pro se, ipsiusque filijs, & nepotibus masculis legitimis & naturalibus cum clausula, *Ad haben. &c. Et quicquid deinde placuerit faciendum.* Non quidem diuisio,
12 quia per diuisionem † bonorum non censetur renunciatum feudo, & emphyteusi, *glos. in c. si quis miles in tit. Constitutiones feudales D. Lotharij Imperatoris, & pro hac opinione sunt 20. Doctores, quos refert Menoch. in cons. 974 nu. 6. & fuit resolutũ in hac causa in decisionibus supra allegatis; & in d. causa Foroliuien. & in causa Paduana feudi 16. Decembris 1622. coram Illustriss. D. Card. S. Eusebij, & in ead. 20 Decembr. superioris anni coram R. P. D. meo Merlino.* Nec resistunt
13 † *Angel. & Doctores supra allegati*, quia mouentur ex *tex. in c. 1. de natur success. feud.* in quo disponitur, quod si feudum fuit consolidatum in perso-

14 personam † vnius per diuisionem, aut alio modo
non est locus successioni masculorum alterius li-
neæ, donec ex linea illius, in quo feudum est con-
15 solidatum, extat fœmina quæ sit capax feudi, † *qui
tex.* non facit cum præsupponat casum, quando
feudum consolidatur per diuisionem. In hoc au-
tem casu per simplicem diuisionem non fuit em-
phyteusis consolidata, vt supra probatum fuit ex
16 sententia † tot Doctorum, etiam quod fuisset di-
ctum, quòd vnus remittit alteri iura, quæ habet,
*Bart. in l. qui Romæ. §. duo fratres. q. 6. nu. 0. &
ibi cæteri DD ff. de verb. oblig. Curt. iun. cons. 23.
num. 1. & cons. 52. num. 13. Aret. cons. 44. num. 7.
Morquecus de diuis. bon. lib. 4. c. 9. num. 3.* & etiam
17 si dictum sit, quod vnus alteri remittit † sibi ex
testamento relicta, & partes liberè assignatæ fue-
rint, *Bart. q. 5. num. 18. Ruin. cons. 59. num. 10. &
seqq. vol. 4. Boer. decis. 147. num. 4. Morquecus lo-
co allegato num 6.* & tunc potuisset dici conuali-
18 data emphyteusis, si data potentia alienandi † in
diuisione fuissent apposita verba lata, veluti si fuis-
set dictum, *vt de rebus diuisis alter ab altero in
perpetuum aliqua ratione, iure, vel causa, quæ de
iure, vel de facto dici, vel cogitari possit aliquid
petere, vel exigere non valeat*, istis enim casibus
data potentia alienandi, & scientia feudi vel em-
19 teusis † censerentur partes voluisse renunciare
emphyteusi, ita vt in alia linea cõsolidaretur, quæ
verba non adsunt in hoc casu, *Io. Andr. in add. ad
Specul. in tit. de testam. num. 27. vers. sed quid si fi-
deicommissarius litt. F. Curt. iun. cons. 94. num. 4.
lib. 5. Aym. cons. 24. num. 12. vers. amplius. Mar-
zar de fideic. par. 3. q. 59. vbi dicit in Rota ita
fuisse iudicatum Morquecus vbi sup. num. 7.*

Nec etiam obstat prædicta inuestitura de anno
1575. quia licet inuestitura facta Andreæ de anno
1541. expirauerit per obitum Petri eius filij, &
de anno 1551. mediante solutione scut. 600. auri
prædictæ Maurocena, & Angela acquisiuerint d.
inuestituram; ideo dicatur deberi censeri primas
acquirentes, & propterea cum post diuisionem
quælibet de per se obtinuerit d. nouam inuestitu-
ram, illa est attendenda, cum primus acquirens ex
20 titulo † oneroso possit præiudicare vocatis, *Surd.
post alios cons. 305. Rot. in recent. decis. 435. n. 13.
& decis. 438. num. 1.* & ideo successio spectat ad
21 Illustriss. D. Lauram, † quæ adhuc viuente matre
vnà cum sorore Maria fuit inuestita, attamen fuit
responsum quod si attendamus lecturam inuesti-
22 turæ antiquæ datæ † pro parte d. Illustrissimæ D.
Lauræ non esse indubitatum, quod per obitum
Petri filij Andreæ emphyteusis esset finita, cum
fuerit concessa *pro se, filijs & nepotibus, & legiti-
23 mè descendentibus*; appellatione † enim descen-
dentium veniunt etiam fœminæ, *Ruin. cons. 24.
num. 9. lib. 1. Curt. sen. cons. 64. num. 32.* & quam-
uis *Capo. in cons. 11. nu. 22.* teneat, quod emphy-
24 teusis concessa † pro se, suis filijs masculis, legiti-
mis, & naturalibus, ac de legitimo matrimonio
natis, ac descendentibus suis transeat ad solos
masculos, tamen negari non potest, quin sit aliqua
dubietas, an verba sint intelligenda de descendenti-
bus masculis tantũ, an verò etiam de fœminis, sed
quicquid sit de hoc, quia in originali non adest co-

pula, &c. posita ante verba legitimè descendenti-
bus, nec in hac lectura fiebat vis pro parte Illu-
strissimi D. Petri, veritas videtur esse, quòd dd.
Maurocena, & Angela non fuerunt primæ acqui-
25 rentes, quia etsi † primus acquirens dicatur, qui
non est comprehensus in prima inuestitura, *Salic.
in l. fin. num. 15. & ibi Ias. num. 41. C. de iur. emph.
Surd. cons. 538. num. 1. Molin. de contract. disput.
472. num. 1. vers. obserua tamen. Afflict. decis. 12.
num. 5. & decis. 248. nu. 8. Rosental. de feud. c. 2.
conclus. 25. Caldas de renou. emphit. q. 1. num. 5.*
Attamen hæc conclusio nõ applicatur in casu isto
26 quia quando † Ecclesia tenetur renouare, certum
est, quod renouatio nihil mutat, & nõ dicitur no-
ua inuestitura, sed renouatio, *l. si fideiussor. §. 1.
ff. qui satisdar. cog.* secus autem si voluntariè sit
facta renouatio, quia tunc videtur beneficium no-
27 uum, & dicitur † voluntariè facta, quando aliàs
Ecclesia non tenebatur ad renouandum ita ele-
ganter, *Alciat. in l. simili, & Titio, num. 27. vers.
idq. simpliciter his verbis. ff. de verb. oblig.* in pro-
posito autem, dato quod emphyteusis esset finita
28 per obitum Petri cum Ecclesia † nollet pro se re-
tinere tenebatur inuestire proximiores, *Bart. in
l. 1. §. permittitur. num. 1. ff. de aq. quotid. & æst.
Roman. cons. 22. num. 5. Alex. cons. 80. nu. 17. & 20.
lib. 1. Dec. cons. 13. Paris. cons. 26. num. 1. lib. 1. Ve-
rall. dec. 304 par. 1.* & quamuis hæc opinio pro-
29 cedat ex æquitate, attamen si Ecclesia † non vult
retinere pro se, iniuriã facit proximioribus, *Rom.
cons. 22. num. 5. Alex. d. cons. 80. num 10. & 20.
lib. 1. Dec. 131. Paris. cons. 29. num. 1. lib. 1.* etiam
30 fœminis, etiam quod † non sint comprehensæ in
prima inuestitura, modo pacta primæ inuestituræ
non alterentur, *Bero. cons. 98. & 99. lib. 1. & fuit
dictũ in causa Ciuitatis Castelli emphyteusis 23.
Iunij 1586. coram Card. Platto. Marescott. var.
lib. 1. cap. 3. num. 5. cum alijs pluribus Doctori-
bus, & decisionibus congestis coram me in causa
Imolen. bonorũ 18. Iun. 1618.* & datur appellatio
31 † & proximior potest petere, vt extraneus inuesti-
tus remoueatur, *Rip. in l. 1. nu. 10. ff. de priuil. cre-
dit. Alciat. in d. l. si mihi, & Titio. num. 31. ff. de
verb. oblig. Gozad. cons. 39 nu. 21 Card. Mantic.
dec. 10. nu. 9.* nec ex eo potest dici noua inuestitu-
32 ra, ex quo fuerint soluta scut. 600. quia † in reno-
uatione sicut potest Ecclesia censum augere, *Ve-
ral. d. decis. 304.* ita potuit dd. pecunias in recõ-
pensam augumenti census recipere, *l. si cum, §. qui
iniuriarum, ff. si quis caut.* & quamuis istam re-
nouationem, *Ang. Aret. in cons. 41. num. 13. vers.
his non obstantibus* vocet nouam inuestituram,
33 tamen in puncto quod non solum † renouata di-
catur illa concessio, vel locatio, quæ semper vna
est, vt per *Butr. & alios in cap. 1. de precar.* sed
34 † etiam illa, quæ iam finita est, & extincta, ite-
rumq. eidem, aut consorti, seu filiis conceditur,
vt est *tex. & ibi glos. in cap. 2. de feud. & Imol. &
alij per glos. in c. non satis 34. q. 2. & in cap. 1. per
tex. ibi de donat. & in cap. cum venerabilis de cen-
sibus, Bero. cons. 116. num. 21. vol. 1. Caldas de re-
nou. st. emphyt. q. 1. num. 16.* & in nostris terminis
35 de inuestitura concessa filijs post lineam † finitã,
quod censeatur renouatio, non autem noua con-

cessio,

cessio, *Bart. in l. si mihi, & Titio in princ. nu.7. & ibi etiam Alex. ff. de verb. oblig.* & quod dicatur antiqua emphyteusis, quando filij renouantur ad lineam finitam, secus ob delictum, *Cald. de renou. emph. c.4. nu.18. & seqq. vbi in puncto, & ita concludit num.21. & in puncto etiam Bero. cons. 122. num.23. vol.3.* & hæc procedunt etiam quod
36 † in renouatione sit dictum, prout in casu isto. *Et de nouo concedimus*, quia nihilominus non immutatur natura concessionis antiquæ, itaut semper ista censeatur renouatio, non autem noua concessio, *Cassad. decis.1. de confir. vtil. vel inutil. & fuit dictum in causa Mediolanen. decursus aquarum 28. April. 1581. coram sãct. mem. Clemente VIII. & in causa Tuden. iurisdictionis de Tudela 1. April. 1587. coram bo. me. Card. Blanchetto, & in istis proprijs terminis post Bart. & Isern. in cap.1. de vassallo decrepit. ætat. Alciat. in d. l. si mihi, & Titio nu.27. vers. quod Bart. ff. de verb. oblig.*

Hinc sequitur, quòd cum ista fuerit renouatio
37 † emphyteusis non est titulus nouus, sed prioris tituli concessi Andreæ renouatio, *Curt. sen. cons. 48. nu.46. Felin. in c. de causis. num.1. de offic. deleg. Valasc. de iur. emph. q.11. num.15. ad finem, Gamma decis.222. num.7. Caldas. de renou. emph. q.3. num.1. vbi num.2. post infinitos, quos allegat, dicit, quod renouatio emph. regulanda est iuxta terminos inuestituræ antiquæ, quia non noua, sed antiqua emphyteusis dicitur, Bart. in d. l. si mihi, & Titio, & ibi Alex. ff. de verb. oblig. Crot. cons. 18. n.1. & idem Caldas. numeris seqq. satis exornat hanc materiam*, & propterea Maurocena, & Angela obtinendo nouas inuestituras non potue-
38 runt præiudicare Illustriss. D. Petro, prout † nec potuit præiudicare Dominus directus, *vt infinitos Doctores huius sententiæ cumulat Caldas. d. q.3. num.7.* & in puncto, quod licet post diuisio-
39 nem quilibet diuidentium obtineat † nouas inuestituras non propterea censeatur præiudicare iuri accrescendi comprehenso in prima inuestitura dicit *Bald. in cons.431. lib.2. per tot. quod duplicatur cons.280. lib.3.* nec potuit fieri fundamentum quoad istud *in clausula ad habendum, & quicquid placuerit faciendum*, posita in d. inuestitura anni 1551. quia quatenus fuisset apposita in dispositiua, nihil operaretur, cum alteraret primam inuestituram concessam Petro, vt patet ex supradictis,
40 & sic non obstaret, sed veritas est, quod † est posita in clausulis exequutiuis, & ideo non ampliat principalem dispositionem, *Dec. cons.495. nu.18. & cons.500. nu.8. vers. & ideo. Honded. cons.33. num.10. Osasch. decis.164. nu.2. Vinc. de Franch. decis.6. nu.7. Corbul. de emphhyt. tit. de caus. priu.*
41 *ob alienat. lim.3. num.8.* & ideo si principalis † dispositio non officit, vt patet ex prædictis, nec clausula *ad habendum*.

Secundò principaliter fuit responsum, quod cũ agatur de emphyteusi Ecclesiastica, non potuit concedi facultas Maurocenæ, & Angelæ, & comprehensis in inuestitura, *deinceps quicquid placuerit faciendi*, quia cum ista facultas non esset concessa in prima inuestitura circa hoc alteraretur solitum, quod non potest alterari, & hinc quod res
42 † solita locari, quod est quando vnica locatio procedit, vel duæ effectum sortitæ spatio 40. annorũ, *Prapos. in c.1. nu.23. & seq. qui feud. dar. poss.* nõ
43 possit alterari † solito iterum locari, *Curt. iun. de feud. par.2. q.6. Dec. in auth. qui rem num.22. & ibi Cagnol. nu.58. C. de sacros. Eccles. Alex. cons. 9.*
44 *nu.2. lib.3.* itaut vtile per † inutile vitietur, *Couar. var. lib.2. c.16. nu.5. vers. eadem, & infra vers. ad præmissa Baldi senten. Rot. decis.709. num.2. vsque finem par.1. vbi alios refert, & fuit dictum in causa Romana domus 9. Decemb. 1620. coram me*, & sic quatenus solitum fuisset alteratum, alteratio nihil operaretur, & contractus non sustineretur, sed attendenda esset inuestitura anni 1551. Nec in hoc casu potest deduci beneplacitum Apostolicũ
45 † ex cursu 30. annorum cum non adsit aliqua obseruantia super isto pacto, *Anchar. cons.136. Alex. in l. qui aliena. nu.11. ff. de acq. hæred. Put. decis. 355. num.7. in addit. Marginal. lib.2. in correctis, Mohed. decis.2. de trans.* & quamuis Maurocena, & Angela possederint, tamen cum essent in possessione vigore inuestituræ anni 1551. ista possessio
46 † est æquiuoca, & ideo non concludit ad obseruantiam secundæ inuestituræ, *Abb. in c.2. in fin. de censib. Felin. in c. cum Bertoldus nu.26. de re iud.* & ad effectum, quod possessio probaretur circa iura secundi contractus deberet probari effectuatio pacti prædicti, quod repugnat primæ inuestituræ, *vt fuit resolutum in causa Senen. tenutæ pontis Arrighi 10. Martij 1578. corã sanct. me. Clem. 8.*

Non obstat, quòd Illustriss. D. Petrus sit filius, & hæres Angelę, qui propterea non potest venire
47 † contra inuestituram obtentam à matre, *l. cum à matre. C. de rei vend.* Quia regula illius legis non
48 habet locum in facto inualido † defuncti, prout est istud ex supradictis, *Soc. sen. cons.79. nu.47. lib.4. Grat. cons.91. nu.24. in fin. & nu.25. & 26. lib.1. cum alijs per Rot. decis.110. num.1. par.2. diuers. Pinel. in l.1. par.3. nu.83. lim.10. C. de bon.*
49 *matern.* quod procedit † de plano, & in casu isto, quia cum dicta inuestitura non potuerit alterari,
50 vt dictum est, obligatio † defuncti non transit in hæredem, *Bald. in d. l. cum à matre nu.4. in fin.*

Et ita conclusum vtraque parte informante.

R. P. D. MERLINO.

Narnien. Successionis.

Die Lunæ 22. Maii 1628.

ARGVMENTVM.

Statutum alicuius loci an possit comprehendere bona existentia extra territorium, & in specie de statuto exclusio fœminarum propter agnatos.

SVMMARIVM.

1 *Fœmina secundum ius commune æqualiter succedunt in bonis paternis, sicuti fratres.*
2 *Statutum non comprehendit bona extra territorium, & hanc opinionem indistinctè tenet Rota, & ab hac non est recedendum nu.3.*

4 *Sta-*

4 *Statutum exclusiuum fœminarum propter agnatos, an non comprehendat bona extra territorium, quia est odiosum.*

5 *In successionis materia constituere differentiam inter masculos, & fœminas est maximũ vitiũ.*

6 *Statutum exclusiuum fœminarum, licet sit derogatorium iuri communi, non tamen inde odiosum, odio saltem irrationabili censendum est.*

7 *Familiæ, quæ diuitiarum præsidio destitutæ sunt, sordescunt.*

Statutum exclusiuum fœminarum est fauorabile ex receptiori calculo. num. 7.

8 *Statutum exclusiuum fœminarum est conforme iuri Diuino 12. tabularum & iuri prætorio.*

9 *Statuere est actus iurisdictionis, qui exercetur circa administrationem rerum suarum.*

10 *Princeps extra territorium proprium est, veluti priuatus.*

11 *Populus non potest exercere iurisdictionem extra territorium.*

12 *Statutum etiamsi omninò esset fauorabile, non tamen extenditur extra territorium.*

13 *Bart. distinctio in l. cunctos populos nu. 33. C. de summ. Trin. & fid. Cath. Rota semper reiecit.*

14 *In statutis non cortex verborum, sed facultas statuentium, quidq. ipsi principaliter intelligant, attendendum est.*

In statutis tunc verba indaganda sunt, quando quæstio est voluntatis, quæ verbis declaratur, & extenditur. num. 14.

15 *Secus verò si quæstio est potestatis, quæ cum sit limitata, non potest quibuscumque verbis, quoquomodo conceptis ultra limites extendi.*

16 *Bart. distinctio in d. l. cunctos populos, est potius verbalis, quàm iuridica, & ideo DD. eam redarguunt.*

17 *Statutum potest inhabilitare personam subditã, & ita incapacem reddere illam, vt quocumque loco vadat, semper remaneat incapax, & hoc quatenus verum sit. num. 18. & 25.*

19 *Salyc. opinio in l. cunctos populos nu. 3. C de sum. Trinit. & fid. Cathol. & sequacium non est tuta, & illos Rota reprobat, & num. 33.*

20 *Opinio fundata super distinctione reprobata, necesse est, vt corruat.*

21 *Statutum de successione non extenditur extra territorium, etiã si hoc expressè diceret, et n. 24.*

22 *Statutũ de successione, licet in suo cortice loqueretur in personam, tamen quia disponit de successione, videtur principaliter de bonis, & non de personis disponere.*

23 *Bannitus, & hostis patriæ, qui est omninò incapax successionis, attamen succedit ab intestato in bonis extra territorium.*

26 *Tex. in l. magis puto. § illud. ff. de reb. eorum, & in l. propter litem. § licet. ff. de excusat. tut. in quibus terminis procedant.*

27 *Tutor datus in vno loco, est etiã tutor in alio, licet extra territorium, quia tutor datur personæ*

28 *Statutum si inhabilitaret fœminas, & solum masculos admitteret ad bona extra territorium existentia, disponeret de re, & materia sibi non subiecta.*

29 *Curator datus in vno loco, extra territorium non remanet talis, quia curator datur bonis.*

30 *Hæreditas est quid vniuersale, & indiuiduũ, nec loco circumscribitur, sed consistit in intellectu.*

31 *Hæreditas, siue patrimonium scindi non debet, cum ex omnibus bonis conflatur vna tantum hæreditas, & vnum tantum patrimonium.*

32 *Hæreditas scinderetur, si respectu bonorum in aliquo loco existentium masculi solum succederent, & respectu aliorum bonorum alibi existentium admitterentur cum fœminis.*

34 *Hæreditas, tunc tanquam, quid intellectuale, & indiuiduum non scinditur, quoties bona hæreditaria sunt sub eodem territorio.*

25 *Bona quoties sunt separata, considerantur plures hæreditates, & defunctus tunc tot repræsentat personas, quot tunc territoria, vbi bona sita sũt.*

36 *In statutis verba debent interpretari cũ effectu.*

37 *Statutum non potest disponere de bonis existentibus extra territorium, etiamsi minor, vel maior pars bonorũ reperiatur in illo, vel alio loco.*

38 *Loca montium tanquam perpetuo mãsura inter bona immobilia reputentur.*

Statutum exclusiuum fœminarum habet etiam locum in locis montium. num. 38.

39 *Loca montium etiamsi vacabilia, veniunt appellatione bonorum.*

40 *Statuentibus alicuius loci, parum refert conseruare familias exteras sed bene subditas & 41.*

42 *Statuta diuersæ Ciuitatis an connectenda sint, vt mutuo suppleantur circa exclusionem fœminarum, vbi bona sita sunt.*

43 *Statuta diuersæ Ciuitatis connectenda non sunt quando vtrumque de per se est imperfectum, & inutile ratione scilicet potestatis, & voluntatis.*

44 *Statutum, vt afficiat, requiritur, vt eidem statuto subiaceant insimul bona, & persona, quæ ad successionem aspirant, nec sufficit alterum.*

Statutum vnum cum alio coniungi non debet ad correctionem iuris communis. num. 44.

Statutum exclusiuum fœminarum non extenditur ad bona extra territorium, vbi contraria est iuris dispositio. num. 44.

45 *Arguere à contrario sensu, præsertim in dictis Doctorum non licet, quando absonus resultaret intellectus.*

46 *Statutaria dispositio vbi deficit subintrat semper dispositio iuris communis.*

47 *Alex. in cons. 44. n. 6. lib. 5. & aliorum intellectus.*

48 *Bona defuncti, si maneant in duobus locis, statuta vtriusque loci seruanda sunt, & coniungenda & quatenus hoc sit verum, & 49.*

50 *Bona sicuti quis potest habere in pluribus locis, sic & potest habere domicilium, & subiacere pluribus locis.*

51 *Statutum personarum, & statutum loci coniungenda sunt, quando vterque locus manet sub eodem Principe.*

52 *Statutum Principis, quando pariformiter in toto suo statu seruandum est.*

53 *Confirmatio, quid operetur.*

54 *Consuetudo, qualiter probari debet.*

55 *Populus subiectus immediatè Sedi Apostolicæ, non potest condere statuta sine confirmatione Pontificis.*

56 *Consuetudo æquiparatur statutis.*
57 *Priuilegijs ciuilitatis vt quis gaudeat, quid requiratur.*

DECISIO CLXXVII.

ANDREAS superstitibus tàm filijs masculis, quàm fœminis intestatus decesserat, bonaque nedum in territorio Narnieñ vbi degebat, sed & hic Romæ reliquit. Vnde fuit dubitatum, an in his bonis fœminæ æqualiter admittendæ essent vnà cum masculis, illisq. danda immissio. Et quàuis attenta iuris cõmunis dispositione non sit am-
1 bigendum, quin ad fœminas † æqualiter, prout ad masculos spectet paterna successio, *§. intestatorum inst. de heredit. quæ ab intest. defer. l. maximũ vitium. C. de liber. præterit. l. lege 12. tabularum, C. de legit. hæred. auth. nouissima. C. de suis, & legit.* attamen difficultatem faciebat, quod tàm Narnij, vbi & testator, masculiq. & fœminæ ad successionem adspirantes domicilium habent, quã hic Romæ, vbi bona reperiuntur, statutum viget exclusiuum fœminarum extantibus masculis, & proinde quodcumque statutum attendatur, semper resultat exclusio fœminarum.

Verum Domini responderunt, in his bonis Romæ existentibus dãdam esse immissionem filiabus fœminis pro medietate, & sic iuris communis dispositionem in proposita facti specie esse attendẽdam, neutrumq. ex prædictis statutis sibi locum vendicare.

Non inquam statutum Narniense, quoniam quamuis Doctores inter se certauerint, an huiusmodi statutum fœminarum exclusiuum comprehendat, vel extendatur ad bona extra territorium, in variasq. acies diuisi sint, & distinctionibus aliqui opiniones contrarias conciliauerint, attamen
2 semper Rota † indistinctè censuit, bona posita extra territorium non comprehendi statuto, quemadmodum, & magis communiter Doctores tenuerunt ita *Bart.* qui fuit auctor huius opinionis *in l. cunctos populos. nu. 32. Bald. ibid. nu. 91. C. de summ. Trinit. & fid. Cath. Anchar. in c. canonum statuta nu. 214. de const. Felin. in c. postulasti. n. 4. de for. comp. Alex. cons. 16. n. 1. & seqq. & cõs. 128. lib. 6. Gozadin. cons. 41. nu. 8. Brun. de statut. art. 8.*
3 *nu. 130.* qui affirmat † ab hac opinione nõ esse recedendũ, *Rol. cons. 80. per tot. lib. 4. Bero. cons. 155. nu. 12. & seqq. lib. 2. Ioseph. Lud. decis. Perus. 76. num. 8. Hond. cons. 5. nu. 14. lib. 1. Peregr. dec. Patauin. 117. nu. 2. & 3. & cons. 7. n. 8. lib. 5. Menoch. cons. 875. per tot. & cons. 1021. nu. 9. & 10.* vbi 56. Doctores recenset hãc opinionem sequentes *Aldobr. cons. 2. nu. 10. & seqq. l. 1. et cons. 145. n. 8. l. 2. D. Fach. cons. 86. n. 4. et cons. 87. nu. 1. et seqq. lib. 2. Osasch. cons. 76. nu. 19. Caball. cons. 11. n. 1. et seqq. lib. 2.* qui de vera, & magis communi attestatur, & quod optimis fundamentis innitatur *Pappon. cõs. 54. nu. 33. Aldouin. cons. 98. n. 3. et Rota perpetuo,* vt dictum est, hæsit huic opinioni, ita *coram Puteo dec. 341. lib. 1. in correct. coram Card. Blanchetto in Rom. seu Terracinen. bonorum 16. Mart. 1576. quæ est dec. 304. nu. 3. par. 1. diuers. coram Comitulo in Perusina bonorũ de Balleonibus, 8. et 13. Iunij 1590. coram Brauo in Romana supplementi legitimæ 21. Octob. 1580. corã Penia in Perusina reintegrationis 15. Ian. 1596. coram Card. Pamph. in Balneoregien. bonorum 7. Iunij 1591. et 16. Maij 1594. coram san. me. Greg. xv. dec. 255. n. 6. et seqq. et coram bo. me. Buratto in Collen. hæreditatis 10. Iun. 1616. et 5. Maij 1617. et nouissimè coram R. P. D. meo Durano in Romana, seu Bergomen. successionis 11. Maij 1626.*

Et quamuis Rota in conclusione assentiat Bartolo, in duobus tamen dissentit, in ratione scilicet, & in distinctione, seu declaratione, non enim vera
4 † est ratio ab eo põderata, quòd nempè huiusmodi statutum non comprehendat bona extra territorium eo quia sit odiosum, dum æquitati natura-
5 li repugnat, constituendo in materia † successionis differentiam inter masculos, & fœminas, quod veluti maximum vitium reprehẽdit Imperator in *d. l. maximum vitium, C. de liber. præterit.* & propterea strictè interpretandum, nec extendendum
6 extra territorium. Quoniam licet tale † statutum sit derogatorium iuri communi, non tamen inde odiosum, saltem odio irrationabili censendum est, fundatur enim in bono publico, nempè in motiuo conseruandi agnationes masculorum, & principaliter, ac primariò nõ intendit exclusionem fœminarum, nec in earum odium est promulgatum, sed
7 in fauorem familiarum, quæ † diuitiarum præsidio destitutæ sordescunt, & hoc considerari debet ad effectum iudicandi, an aliquid sit odiosum, vel fauorabile, *l. qui exceptionem, ff. de cond. indeb. Roman. cons. 39. nu. 2. et cons. 328. nu. 2. Decian. cons. 17. nu. 25. lib. 1. Cephal. cons. 278. nu. 102. Aldobr. cons. 2. nu. 141. lib. 1. Capitaq. dec. 15. nu. 6. par. 2. Rot. dec. 117. nu. 1. par. 1. diuersor.* & quod huiusmodi statutũ sit fauorabile receptiori calculo affirmant Doctores *Alex. cons. 141. nu. 10. lib. 7. Cephal. cons. 278. n. 102. et 103. Decian. cons. 1. n. 319. et cons. 17. nu. 25. lib. 1. et cons. 30. nu. 10. lib. 3. Gabr. cons. 15. n. 3. lib. 2. Brun. de statut. art. 8. n. 127. vers. nec obstat, Surd. cons. 553. num. 9. et Rota* pluries amplexa est hanc opinionem, vt in *Nucerina bonorum 4. Martij 1612. coram bon. mem. Cardin. Sacrato, quæ est decis. 51. par. 1. recent.* & in pluribus relatis *in Bonon. Successionis 9. Decembris 1622. coram bon. mem. Vbaldo,* immò hu-
8 iusmodi † statutum est conforme iuri Diuino, 12. tabularum, & iuri prætorio, *Crauet. cons. 243. n. 5. Decian. d. cons. 1. num. 318.*

Sed vera ratio illius conclusionis supra firmatæ
9 ea est, quoniam statuere † est actus iurisdictionis, qui exercetur circa administrationem rerum suarum, *cap. final. de constit. in 6. l. finali, ff. et C. de iurisd. omn. iud.* & ibi Doctores *communiter Alexand. in l. 1. num. 10. ff. eod.* & extra proprium
10 † territorium Princeps est veluti priuatus, *dict. cap. fin. de constit. in 6. cap. per venerabilem qui filij sint legit. cap. quæ contra 8. distinct. d. l. fi. de iurisd. omn. iud. l. 3. ff. de offic. Præsid.* cum alijs per
11 *Bero. cons. 155. num. 14. lib. 2.* Vnde nec † poterit populus exercere iurisdictionem in alieno territorio, ita *Lap. alleg. 91. n. 7. Castr. consil. 32. numer. 1. lib. 2. Rolan. cons. 80. num. 25. et 26. lib. 4. Bero. dict. consil. 155. num. 13. et 14. Peregrin. decis. Patauin. 117. num. 2. Aldobrand. consil. 2. num. 10.*

num.10.& 15.lib.1.Brun.de Stat.d.art.8.nu.130. vers.quicquid autem sit,Gerard.Mazzol.cons.36. nu.17.Bellon.iun.cons.74.nu.103. & per hanc rationem Rota sequitur Bartolum, vt obseruauit Put.d.decis.341.in fin.lib.1. & tangit Surd. cons. 553.nu.8. Bellon.d.cons.74.nu.104. Imò etiamsi
12 omninò esset † statutum fauorabile, non tamen extenderetur extrà territorium, Roland. d. cons. 80 sub nu.29 sub vers.superest modo,Bellon.ibid. num. 105. semper enim obstaret defectus iurisdictionis.

Distinctionem etiam Bart.in d.l.cunctos populos nu.33. C. de Sum Trin. & fid.cath. an statu-
13 tum † loquatur in rem,siuè in personam,semper reiecit, Rota, vt in d.decis.304.nu.3.par.1.diuers. in Balneoregien.bonorum 16.Maij 1594.coram bo.me.Card.Pamph & coram sanct.me. Greg.XV. d.decis.255.nu.6 & in d.Collen.hæreditatis coram
14 bo.me.Buratto, quoniam non † cortex verborũ, sed facultas statuentium,quidque principaliter intelligant ipsi,attendendum est,& verba indaganda essent, si quæstio foret voluntatis, quæ verbis declaratur,& extenditur, l.Paulus §.non tantùm verbis, ff.rem rat.hab cap.is autem, 22.q.2. Aym.
15 cons 20.nu.2, secùs autem † dum quæstio est potestatis, quæ cum sit limitata territorio statuentium, l.duum virum, C.de decur. lib.10. non potest quibuscunque verbis,quoquo modo cõceptis, vltra limites extendi Lap.d.alleg.91.nu.8.Negus. respons.278.num.6. & 7. Bellon. iun.d.cons.74. nu.107. alioquin in facultate cuiuslibet positum esset ingeniosa verborum structura alienam supplantare, ac propriam extendere iurisdictionem vltra fines territorij, & propterea d.distinctionem DD.ferè omnes pro principali conclusione supra
16 relati † reprobant,& potius verbalem, quàm iuridicam redarguunt, Aret. in l. iustè possidet sub nu.4.vers.præterea illa differentia, ff. de acq. poss. Soc.iun.cons.25.num.13.in fin.lib.3. Dec.cons.71. num.7.lib.2.

Nec suffragatur id, in quo potissimum insistũt, qui contrarium tuentur, quod scilicet statutum
17 possit † inhabilitare personam subditam,& ità incapacem illam efficere,vt quocunque vadat,semper remaneat incapax,& sic vinculum iniectum à statuto originis comitetur personam etiam quoad bona in alieno territorio existentia,vt censuit Salyc.in l.cunctos populos nu. 14. vers. confirmatur secundò C.de Sum.Trin.& fid.cath.Alexan.cons. 128.sub nu.2.lib.1.Surd.cons.535.nu.18. & cons. 553.nu.12.Cephal. cons.309. nu.30. & 35. Gabr. de Stat.concl.8.nu.3.& 4. Bellon.iun. d. cons.74. num.121.Rimin. iun.cons. 72.num.20. & 21. Rim.cons.91. num.2. lib.1.

Quoniam hæc opinio firmatur à prædictis Do-
18 ctoribus,quatenus † statutum de bonis in alieno territorio expressè disponeret, vt per Ruin. cons. 39.nu.16.in fin.lib.1.Bursat.cons.39.nu.35.Surd. d.cons.455.nu.18.Pereg.dec.Patauin.117.nu.13. alijque supra allegati, quod non adest in Statuto Narnien.

19 Verum nec dicta opinio tuta † est, & Salyc. in hoc art.post Tiraq.de primog.q.46. nu.23. & seq. Alexand.cons.128.lib.1. & alios, reprobauit Rot. in d.dec.304. par.1. diuer. vbi ostenditur opinionem communem, & rationem contra illum mili-
20 tare. Et certè dicta conclusio fundatur † in illa distinctione, an statutum loquatur in rem, siuè in personam, & quando loquitur in personam, videtur, quod semper statutum afficit illam personam subditam,& sic bona vbicunque reperiantur non possint acquiri personæ incapaci, vndè si hæc distinctio communiter reprobatur, vt supra dictum fuit, consequenter opinio, quæ dicta distinctione innititur,vt corruat necesse est, & ideo post Alex. & Signorol.Rub.Alex.cons.71.n.10. absolutè ne-
21 gat hoc † statutũ extendi extra territoriũ, etiam si expressè diceret, & sequitur Rolan.d. cons. 80. nu.29 in fin. Menoch.cons.1021.sub nu.10. in fin.
22 & nu.11. & sanè statutum † quamuis in suo corticè loqueretur in personam, tamen quia disponit de successione, videtur potius principaliter de ipsis bonis disponere,nõ autem de personis, Cyn. in d.l.cunctos populos in fin. Brun. de stat. art.6. quæst.1.nu.18.& art.8. num.123. in fin.Roland. cons.80.nu.41 lib.4. Soccin.iun. cons.25. num.13. lib.3.Cephal.cons.309. num.47. Facchin.cons.86. nu.2.lib.2 idem Surd.cons.257.nu.15. & 343. nu. 10.& cons.553.nu.18.Rot.decis.295. num.11. & dec.304.nu.3.par.1.diuers.& videmus in fortiori-
23 bus terminis, quod bannitus, † & hostis patriæ, qui omninò incapax est successionis,attamen succedit ab intestato in bonis extrà territorium, quia hæc bona non subiacent Statuto Ciuitatis bannientis, Castr.in l.1.nu.4. C.de hæred. inst. Imol. in l.ex facto §.1.nu.20.vers.si in alio, ff. ad Trebell.Menoch.cons.271.nu.19 in fin.& fuit dictum in Mantuana bonorũ 27.Nouemb.1579.corã Bu-
24 balo,& semper † coarctatur illa dispositio,quoad bona existentia intra fines iurisdictionis disponentis,non autem quoad bona extra territorium sita, Castr.cons.32.nu.1 lib.2.Rimin.iun.cons.5.n.207. & cons.437.nu.63.Card.Seraph.dec.782.nu.2.

Et in omnem euentum illa cõclusio ità temperari deberet, vt statutum posset quidem inhabilitare personam subditam, & quod hæc inhabilitas adhærebit personæ quocunque in loco reperiatur,
25 etiam in alieno territorio,sed tamen † in illis actibus, qui personæ principaliter hærent, nec extra illam exercentur,vt in obligationibus,dispositionibus,& pœnis personalibus, ac similibus & in
26 his terminis procedunt text. † in l. magis puto §. illud, ff.de reb.cor.l.propter litem, §.licet ff. de excusat.tut. ponderati,& inducti à prællegatis DD. conclusionem illam firmãtibus, & ideò tutor da-
27 tus vno † loco, est etiam tutor in alio loco, licet extra territorium, quia sufficit personam esse subiectam,& tutor datur personæ, Bart. in l.pupillo, ff.de tut.& curat. Bald.in l.1.C.vbi petan.tut.sed non respectu actuum, quorum effectus principaliter oritur in rebus, & ipsas afficit, vt est vocatio masculorum,& exclusio fœminarum in successione bonorum, in qua materia, vt dictum est, agitur principaliter de ipsis bonis, sicque statutum posset inhabilitare fœminas, & solum admittere ma-
28 sculos ad bona extra territorium existentia, † nõ solum disponeret super persona illis subdita,sed illorum iurisdictio exerceretur principaliter in re,

& materia, quæ illis subiecta nō est, vt in his terminis considerat *Roland.d.cons.80. nu.32. & 33. lib.4.* & egregiè *Pappon. cons.54. nu. 34. & seqq.* & attingit *Rom. cons. 39. nu.3. & Alderan. Mascar.de gen.interp.Stat.concl.6.nu.123. & 131.* & benè *Brun.de Stat.art.8.nu.13. & 131.* vbi notat, quod licet tutor datus in vno loco trahatur etiam
29 extra territorium, quia datur personæ, secus † tamen est in curatore, quia hic datur bonis.

30 Non obstat quod hæreditas † sit quid vniuersale, & indiuiduum, nec loco circumscribatur, sed consistat in intellectu, itaut debeat vniformiter vbique iudicari, *l.hæreditas, ff. de reg. iur. l. si vt certo §. si duobus, ff. commodati*, nec hæreditas,
31 siuè patrimonium scindi debet, quia ex omnibus bonis conflatur vnum tantum patrimonium, & vna hæreditas *l.Iurisperitos §. cum oriundus, ff.*
32 *de excus.tut.* quemadmodum scinderetur, † si respectu bonorum Narnij existentium, masculi solummodò succederent, in alijs verò bonis, vnà cum fœminis admitterentur, vt per *Salyc. in d. l. cunctos populos nu. 14. vers. si verò bona C. de Sum.Trin.& fid.cath.Io.de* Ramponibus *cons.34. tit.de testam.inter cons.Calder.* & sequuntur plures relati per *Surd.cons.535. num.18. & seqq. & cons.553.num.11.*

33 Quoniam, vt dictum fuit, † hæc opinio *Salyceti* fuit in Rota acriter examinata, vt patet ex *decis. 304.par.1.diuers.* & conclusum fuit illam esse reprobatam communiter à Doctoribus, & rationes illius non subsistere, & re vera patrimonium siuè
34 hæreditas † tanquam quid intellectuale, & indiuiduum non scinditur, quoties bona hæreditaria sūt sub vno, & eodem territorio, sed quoties sunt se-
35 parata bona, † considerantur plures hæreditates, & defunctus tot repræsentat personas, quot sunt territoria, in quibus habet bona, *Alex. cons.16. nu.2. & cons.128 nu.2.vers.allegabat Salyc.lib.1. Ruin.cons.48.nu.2.lib.3.Brun.de Stat.art. 8. nu. 124.Rol.cons.80.nu.37.vers.non obstat lib.2.Gail. pract.obseruat.c.124.nu.14. lib.2. Bursat. cons.8. nu.35.Aldobr.cons.2.nu.13.& 14.lib.2. Menoch. cons.1021 sub nu.8.Surd.cons.553.nu.16.* reprobaturq. meritò à *Pereg.d.dec.117. nu.18.* Illa di-
36 stinctio de † statuto loquente de hæreditate, vel de bonis, quia est merè verbalis, & verba in statutis debent interpretari cum effectu, vt per *Peregrin. ibi.*

37 Sique deficit potestas in Statuto † Narnij disponendi de bonis extra territorium extantibus, non refere an maior pars, vel minor bonorum reperiatur in illo, vel alio loco, quicquid dixerit *Io. de Ramponibus d. cons. 34. de testam. inter cons. Calder. Io.de Anan. cons.4. num.3. Gabr. de Stat. concl.8. nu.32.* quos reprobat *Roland. d. cons.80. nu.40.vers.non obstat, & aliud, & nu. 41. lib.4. & Rota in Balneoregien.bonorum 11. Februarij 1594.coram Card.Pamph.*

38 Quo autem ad statutum Vrbis, licet loca † mōtium tanquam perpetuò mansura in Vrbe inter bona immobilia reputentur, & in eis locū habeat statutum exclusiuum fœminarum, *Peregr. cons. 90.nu.29.lib.1.Thesaur.Iun.qq.forens. lib.2. q.4. nu.16.Bellon.iun. cons.74. nu.111.* & sequuta est *Rota* in his terminis in *Collen. hæreditatis 18.*
39 *Maij 1620.coram bo.me.Buratto*, & loca † montium etiam si vacabilia veniunt appellatione bonorum, *Gabr.cons 141.n..23 lib.2. Modern.Roman.discept.forens cap.923.num.20.*

Attamen cum tàm Andreas defunctus, quàm masculi, & fœminæ & sic exclusi, & excludentes fuerint, & sint forenses, nec subiaceant iurisdictioni statuti Vrbis; Imò cum statuentes ipsi per exclusionem fœminarum intellexerint prospicere dumtaxat conseruationi familiarum subditarum, hæc prouidentia non respicit familias exteras, pa-
40 rum enim † referebat statuentibus Romanis cōseruare agnationes Narnienses, & propterea prædictum statutum licet in eius territorio bona sint posita, non tamen intrat respectu forensium, ità *Alex.cons.111.in princ.lib.7. & cons.44. num.5. vers hanc conclusionem lib.5.Crot.in l. omnes populi nu.244.in fin.vers sed hæc ratio,ff. de iust. & iur.Paris.cons.12.nu.25.lib.3.Ruin.cons.48.nu.4. lib.3.Crauet.cons.844.nu.1.& seqq.pe tot.Soccin. sen.cons.128.nu.5.lib.4.Socc.iun.cons.80. num.9. lib 4.Flamin.Rub.cons.2.per tot.Cephal. cons.278. nu.112.vers.ad vltimum,Peregr. cons.90. nu.13, & 20.lib.1.& decis.Patauin.117. nu.3. Modern. Roman.discept.forens. cap.431. nu 26. & Rota millies respondit,vt in Perusina de Balleonibus 8. & 13.Iunij 1590.coram Comitulo, in Balneoreg. bonorum 7.Iunij 1590. coram Card. Pamphilio, & in Ciuitatis Castelli hæreditatis coram sanct. mem. Greg.XV. decis.255.* & in terminis statuti Vrbis apud *Put.decis.31. num.6. & seqq.lib.2.* & apud *Card.Blanchettum decis.295. num.1. & 4. par.1.diuers.* & demum *coram bo.me. Buratto in d.Collen.hæreditatis 10 Iunij 1616.* vbi ex The-
41 sauro monet † rem dubitatione carere, quoties persona excludens est etiam forensis, vt in casu nostro, & respondet ad vota Cardd. Manticæ, & Tusci, & in *Romana, seu Cæsenaten. hæreditatis 6. Nouembris 1619.coram Domino meo Piromano*, vbi firmatur id procedere ex defectu potestatis.

Neque statuta hæc Vrbis, & Narnij connectē-
42 da sunt, vt † mutuo suppleantur ad exclusionem fœminarum, itaut quod deficit statuto Narnij, scilicet subiectio bonorum suppleatur ex statuto Vrbis, & quod deficit statuto Vrbis, nempè subiectio personarum suppleatur ex statuto Narnij, vt post *Bald. in l. 1. num. 19. vers. tamen bene teneo, C.de Sum. Trin. Castr. cons. 32. in princ. lib.2. Soccin.sen.cons.36.sub nu.2.vers.quod intellige.Cephal.cons.309.nu.43. & 81.* cum alijs relatis per *Surd. cons. 343. num. 20. & cons. 553. num.13. vers. tertio, & Bellon. iun. d. cons. 74. num.99. & seqq.*

43 Quoniam, cum vtrumque † statutum de per se sit imperfectum, & penitus inutile, eo quod in vtroque deficiat iurisdictio, & voluntas, vt supra probatum fuit, non potest fieri coniunctio, *Bald. in l. si quis ex argentarijs nu.3.ff.de eden. Ias. in l.centurio nu.57. in fin.ff.de vul. & pup.* & ità in his terminis respondit *Rota in dicta Ciuitatis Castelli hæreditatis coram sanct.me. Greg.XV. decis. 255. num. 4. & in Romana supplementi legitimæ*

21. Octo-

21. Octobris 1580. coram Brauo, & coram bo. me.
Buratto in d. Collen. hæreditatis 10. Iunij 1616.
vers. ex quibus in fin. & sequitur Modern. Rom.
discept. forens. cap. 431. num. 16. & pluribus seqq.
44 quia ad effectum, vt statutum afficiat † requiri-
tur, quod eidem statuto subiaceant insimul bona,
& personæ, quæ ad successionem adspirant, nec
sufficit alterum, nempè vel subiectio personarum,
vel bonorum, quia semper erit statutum penitus
inutile. Et vnum statutũ cum altero statuto con-
iungi non debet ad correctionem iuris commu-
nis, Menoch. cons. 784 num. 20.
Nec contrarium dixit Bald. in d. l. 1. licèt ad-
mittat statutum exclusiuum fœminarum non ex-
tendi ad bona extra territorium, vbi contraria est
45 iuris dispositio, tum quia non licet arguere † à
contrario sensu, præsertim in dictis Doctorum,
quando absonus resultaret intellectus. l. 2. C. de
cond. insert. l. conuenticulam, C. de Episc. & Cle-
ric. c. decet, de Immun. Eccles. lib. 6. Roman. cons.
194. nu. 8. cons. 392. nu. 24. & cons. 399. num. 6.
quemadmodum hic resultaret, si statutum loci læ-
deret personas non subditas, & faueret familijs
exteris, quarum conseruatio ad illos Statuentes
non spectat; Tum quia satis dicitur extare contra-
riam iuris dispositionem, si ius commune extat
admittens æqualiter masculos vnà cum fœminis,
46 & quotiescunque statutaria † dispositio deficit,
subintrat semper dispositio iuris communis, l. si
cum dotem, ff. solut. matrim. l. si extraneus, ff. de
cond. caus. dat. Ancharan. cons. 26. nu. 2. Socc. sen.
cons. 228. sub num. 2. lib. 2.
47 Minùs applicatur doctrina † Alexan. d. cons. 44.
nu. 6. lib. 5, Socc. sen. cons. 288. nu. 2. vers. & secun-
dum, lib. 2. Surd. cons. 343. num. 20. & cons. 553.
nu. 13. & aliorum, quos latè congerit Bellon. iun.
48 d. cons. 74. nu. 100. asserentium in hæreditate † de-
functi habentis bona in duobus locis, vtriusque
loci statuta seruanda esse, & coniungenda. Quo-
niam hæc conclusio, quatenus vera sit, intelligi
debet datis terminis habilibus, scilicèt dummodò
non obstet defectus iurisdictionis, vel voluntatis,
& sic quod nedum vtroque in loco quis habeat
49 bona, sed & quod † personæ subiaceant iurisdi-
ctioni vtriusque loci, vt etiam considerat sanct.
mem. Gregor. XV d. decis. 255. nu. 4. vbi respondet
ad Castren. & alios; sique aliter hæc Doctorum as-
sertio intelligeretur, repugnaret cõclusionibus su-
pra firmatis, quæ frequentius à Doctoribus rece-
50 ptæ sunt, & à Rota approbantur, & sicuti † quis
potest habere bona in pluribus locis, sic & potest
habere domicilium, & subiacere pluribus locis ad
l. ciues C. de in collis lib. 10. Abb. in cap. fin. num. 8.
in fin. de paroch. Felin. in cap. dilectus in 1. nu. 12.
de rescript. Menoch. de arbitr. Iud. lib. 2. cas. 86.
nu. 2. & fuit dictum in Toletana matrimonij 10.
Decembr. 1625. coram me, & in Romana seu Ber-
gomen. successionis 11. Maij 1626. coram R. P. D.
meo Durano; & hoc casu statutum vtriusque loci
attenderetur.
Minus obstat quod locus eidem Principi, scili-
cèt Summo Pontifici subiaceat, & vtrumque sta-
tutum sit eadem auctoritate Apostolica confirma-
tum, prout in his terminis statutum personarum,
51 & † statutum loci coniungenda esse tradiderunt
Archiepiscopus Puteus cons. vltimo apud Odd.
nu. 108. & 115. Thes. quæst. forens. lib. 2. quæst. 5.
nu. 13. Bellon. præalleg. cons. 74 nu. 136. Quoniam
motiuum vrget si Summus Pontifex per viam suæ
dispositionis sanxisset ad hæreditatem patris ma-
sculos solummodò exclusis fœminis esse admit-
52 tendos, quia tunc in † toto Statu Ecclesiastico
pariformiter seruanda esset Principis constitutio
l. leges C. de legib. Verum cum processerit confir-
mando singulis Ciuitatibus, & locis eorum statu-
ta, & sic remouendo solummodò obstaculum de-
fectus iurisdictionis, huiusmodi confirmationes
regulantur iuxtà terminos dispositionis cõfirma-
tæ, quam nec dicuntur ampliare, & sic nec vltra fi-
53 nes cuiusque Ciuitatis, & loci extendere, † sed so-
lum addere robur, l. aurelio §. vltimo, ff. de liberi.
leg. Bald in l. nominationes in fin. C. de appellat.
Bero. cons. 107. nu. 11 lib. 1. Menoch. cons. 658. n. 8.
& cons. 704. nu. 36. Rota coram bo. mem. Cardina-
li Seraphino decis. 671. nu. 7. & decis. 981. num. 5.
& in Balneoregien. bonorum 11. Februarij 1594.
coram bon. mem. Cardin. Pamphilio, & ideò pru-
denter Rota in dicta Ciuitatis Castelli hæredita-
tis coram sanct. mem. Greg. XV. noluit coniunge-
re, nec combinare statutum Ciuitatis Castelli, cũ
statuto Citernæ, quamuis vterq. locus Sedi Apo-
stolicæ subiaceat, & ab eadem Sede Apostolica
confirmationem statuti obtinuerit.
Nec obstat consuetudo, vt etiam in bonis ex-
tra territorium seruetur statutũ Narniense exclu-
siuum fœminarum, quam masculi nitebantur pro-
bare; quia defecerunt, nec probarunt concluden-
ter cum requisitis, scilicet quod talis consuetudo
54 sit vniuersalis, † quod fuerit in contradictorium
deducta, & obtinuerit, quod verisimiliter deuene-
rit ad notitiam, & frequenter id contigerit, prout
opus erat DD. in l. 2. C. quæ sit long. consuetud. &
in l. de quibus, ff. de legibus, Paris. cons. 27. nu. 35.
& seqq. lib. 1. Decian. cons. 51. nu. 10. & seqq. lib. 2.
Natt. cons. 574. nu. 14. Rota decis. 255. num. 4. &
decis. 524. nu. 3. par. 1. recent. & decis. 497. num. 2.
par. 2. & quod idem casus cum ijsdem qualitati-
bus contigerit pluries, & pro masculis fuerit re-
solutus, Anchar. cons. 339. nu. 8. Honded. cons. 75.
num. 12. lib. 2. Cardin Mantic. decis. 284. num. 7.
Et in casibus, qui recensentur à testibus, fœminæ
fuerunt fortassè exclusæ ob renunciationes, quæ
passim per eas fieri consueuerunt; sed quatenus
etiam probaretur hæc consuetudo, aliqui ex Do-
minis dubitabant de illius validitate: cum enim
Populus Narniensis sit immediatè subiectus Sedi
55 Apostolicæ, † quemadmodum non posset sine
confirmatione Pontificis condere statuta, Bald.
cons. 407. num. 2. vers. Quia merus est, lib. 2. Rota
decis. 536. & decis. 780. num. 1. par. 1. diuers. cum
alijs cumulatis in Bononien. successionis 9. Decem-
bris 1622. coram bon. mem. Vbaldo, ita & con-
suetudinem absque eadem confirmatione vide-
tur, quod non potuerit introducere, præsertim
56 contra ius, statutis † enim æquiparatur consue-
tudo ad not. in l. de quibus, ff. de legib. Bald. in l. 2.
num. 3. C. quæ sit longa consuet. Alex. cons. 173.
num. 12. lib. 6.

Postre-

Postremò nec suffragatur, quod Iacobus vnus ex masculis fuerit à Senatu per Priuilegium Ci-
57 uitate Romana donatus, quia † dicto Priuilegio non est vsus, nec vnquam habitauit, nec onera sustinuit; Vnde Priuilegium non prodest, vt multis cumulatis firmauit *Rota in Romana, seu Cesenaten. hereditatis 6. Nouembris 1619. & 15. Ianuarij 1620. coram R.P.D. meo Pirouano*.

Et ita vnanimiter resolutum fuit, in bonis extra territorium Narniense extantibus, fœminas æqualiter admittendas esse cum masculis, & illis dandam immissionem, &c.

☞ *In eadem causa adsunt infra aliæ decisiones sub diebus 7. Februarij 1629. & 26. Nouembris eiusdem anni coram eodem R.P.D. Merlino.*

REV.MO P. D. VRGELLEN.

Bononien. successionis.

Die Veneris 24. Maii 1628.

ARGVMENTVM.

Statuta omnia recipiunt interpretationem à iure communi. Statutum mandans seruari ius commune, de quo iure sit intelligendum.

SVMMARIVM.

1 *Statutum etiam iuris communis correctorium recipit ab illo interpretationem.*
2 *Limitatio iuris communis correctorij debet latè interpretari.*
3 *Dictio, ex, quid operetur.*
4 *Statutum mandans in aliquo casu seruari ius commune, est intelligendum de iure municipali, quod in ea Prouincia, vel districtu est.*
5 *Exceptio non debet idem cõtinere, quàm regula.*
6 *Statuta prouinciæ, quando ius commune appellatur.*
7 *Ius commune non est strictè interpretandum.*
8 *Verba posita ad vnum effectum, non debent contrarium operari.*
9 *Statutum adhærens iuri communi, dicitur fauorabile.*

DECISIO CLXXVIII.

DOMINI persistiterũt in decisis die 19 Nouembris 1627. * Nunc enim deducta, aut in decisione desuper facta fuerunt sublata, aut penitus non releuant: Nam quòd statutum, de quo agitur, sit iuris communis correctorium, nihil
1 ad rem facit, † quia nihilominus recipit declarationem à Iure communi, *Rolan. cons. 80. num. 27. lib. 4. Honded. cons. 1. nu. 33. lib. 1. & Magon. decis. Lucen. 22.* & in omnem casum limitatio † statuti
2 iuris communis correctorij, in qua versamur, debet latè interpretari, cum illa restringens dispositionem statuti sit iuri communi conformis, *Cuman. cons. 30 nu. 4. ante med. vers. tamen in except. Ladercb. cons. 66. nu. 4. Curt. iun. cons. 7. num. 10.* Vndè dum statutum in genere corrigit ius commune in successione fratrum, in bonis autem prouentis à matre, vel à coniuncta persona per matrem vult ius commune seruari: propterea exceptio ista debet latè interpretari, & præsertim quia lata interpretatio verbis non repugnat; cum di-
3 ctio, † ex, per quam prætenditur restrictio, quandoque etiam ex proprietate sermonis causam immediatam denotet, vt in dicta decisione dictum fuit.

Neque obstat si dicatur, quod dum dictum statutum in prædicta limitatione, ibi, *exceptis bonis, quæ ad defunctam personam peruenerint ex dote, vel titulo lucratiuo, vt supra à matre, vel coniuncta persona per matrem dictarum sororũ, in quibus talibus ius commune seruetur* debet in-
4 telligi *ius commune seruetur*, idest, † ius municipale, quòd in ea Prouincia, seu districtu est, ibi, *Ius commune, Natt. cons. 541. nu. 16. Gamb. dec. 3. nu. 6. & Roder. Suar. in l. quoniam in prioribus in declar. leg. Regn. in princ. C. de inoff. testam. & Lup. de donat. int. vir. & vxor. in princ. num. 3. & 4.* Quia imò ius cõmune dicit in dicto statuto prout contraponitur iuri municipali, quòd propriè loquendo in ea Prouincia non ius commune, sed ius
5 generale illius Prouinciæ nuncupetur, aliàs † exceptio idem contineret, quod regula, & in vanum Doctores dum statuta exponunt, & interpretantur, passim illa restringerent, aut ampliarent iuxta iuris communis dispositionem: quinimò præ-
6 citati Doctores, qui statuta † Prouinciæ ius commune appellant, quando de eis loquuntur nullo modo illa extendenda esse volunt, sed solùm intelligenda esse dicunt in casibus, in quibus loquũtur, vt idem *Suar. ibidem q. 9. nu. 16. & Gamb. de-*
7 *cis. 283. nu. 4.* & tamen ius commune † non est strictè interpretandum argumento *leg. non est nouum cum duobus seqq. ff. de leg. Zabar. in Clem. procuratorem, num. 12. de procurat.* & idem *Gamb. decis. 314. num. 6.*

Minùs obstat, quòd in statuto antiquo excipiatur tantùm bona, quæ ad defunctum peruenerunt à matre, & in nouo statuto addatur, *ex dote, vel ti-*
8 *tulo lucratiuo, &c.* quia cum dicta † verba sint adiecta ad ampliandum, aut potius causa maioris declarationis non debent contrarium operari ad *leg. legata inutiliter, ff. de legat. 1. & l. quæ dubitationes, in princ. ff. de reg. iur.* Maximè cum † dicta
9 limitatio tàm in antiquo, quàm in nouo statuto reducat successionem in illo casu ad ius commune, *Honded. cons. 5. num. 60. lib. 1.* cum alijs supra allegatis. Et ita vtraque, &c.

☞ * *Est decisio 107. supra in hac parte.*

R. P. D. VEROSPIO.

Reatina Iuris redimendi.

Die Veneris 27. Maii 1628.

ARGVMENTVM.

Cessione probata, transeunt omnia iura, necnon effectus rei cessæ in cessionarium, & sicuti cedens poterat agere, ita & cessionarius. Nullitatis actus in aliquo contractu à quo allegari possit.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Ius quando est transmissibile ad hæredes, est etiam cessibile.*
2 *In cessionariis transeunt omnia iura, & effectus, quæ competebant cedenti.*
3 *Actione principali cessa, censetur etiam cessum ius executiuum.*
4 *In alienatione rerum ecclesiasticarum requiritur solemnitas, & causa.*
5 *Nullitas ab illo solum potest allegari, cuius fauore actus est nullus.*
6 *Contractus cum Ecclesia non potest declarari nullus in ipsius Ecclesiæ præiudicium, si illum ratum voluerit habere.*
8 *Hypoteca competit pro legato. & num. 10.*
9 *Sub hypoteca, quæ competit pro legato, venit ius redimendi, quod, & vendi potest, & ad hæredes trasmitti.*
11 *Cedens sicut poterat agere, ita & cessionarius in quem fuit translatum ius cum sua causa, & qualitate.*
12 *Actio vtilis personalis, quæ competebat cedenti, competit etiam cessionario.*
13 *Actio vtilis transit etiam sine cessione, si non sit, qui illam cedat, vel vbi is, qui eam cedere debet, mortuus est.*
14 *Creditores hæreditarij in subsidium contra quos agere possunt.*
15 *Emptor rei, cuius prætium fuit solutum creditoribus, cum obligatione de restituendo prioribus, potest cogere posteriores, vt prioribus creditoribus soluant.*

DECISIO CLXXIX.

DOMINI causa sæpiùs proposita persistētes
in decisis coram bo. me. Buratto sub die 22.
Iunij 1626. Dixerunt DD. Mansueto, & Fausto
de Capellettis competere ius redimendi tam ex
credito iure legati sibi ab Ægidio Dilecto relicti,
quàm etiam ratione cessionis impetratæ ab Euphemia
sorore, & hærede Claudij Dilecti cui hoc
ius ex obligatione D. Hippolyti Vincentini cōpetebat.
Cum enim Claudius venditionis prædij cōtrouersi
factæ ab Ægidio patre, & Paulo patruo
non aliter consenserit, quàm sub promissione de
eo sibi intra quadriennium retrouendendo, eidemq.
Claudio ab intestato successerint, & Ægidius pater,
& Euphemia illius soror, vt firmatur in decisione
Buratti, sub generali cessione omnium iurium
Euphemiæ competentium (istius etiam iuris
cessione quod in hæreditate Claudius reliquerat)
impetrata per Capellettos ab ipsa Euphemia,
non videtur dubitandum, quin ea vti potuerint ad-
1 uersus Vincentinum; Cum sicut illud est † transmissibile
ad hæredes, ita etiam sit cessibile, *l. ex
pluribus, ff. de administ. tut. Bar. in l. si minoris,
nu 5 ff. eod. tit. Castr. cons. 1. nu. 2. & cons. 249. nu.
item 2. vol. 2. glos. in l. 2. in verb. siue hæredes;* C. *de
pact. inter empt. & vend.* Vt etiam agere potue-
2 runt † executiuè virtute obligationis cameralis
ex instrumento ad fauorem Claudij cum omnes
illius effectus ad cessionarium transeant probata
cessione, *l. 1.* C. *de contrar. iudic. tut l. in iudicio. ff.
fam. ercisc. Bald. in l. ex legato in fine,* C. *de legat.
Florianus in d. l. in iudicio, ff. fam. ercisc. Miles in
repert. vers. cedi potest actio iudicati, Gales. ad
formul. Camer. oblig. q. 2. nu. 2. Boer. dec. 10. Rota
in Bononien. pensionis 17. Maij 1593. coram Card.
3 Millino.* Cum cessa † actione principali, censeatur
etiam cessum ius executiuum, *Franc. Aret. in
l. 1. col. pen. ff. si cert. pet.* Calc. *cons. 18. nu. 22. Guid.
de Suzar. de instr. quarent. nu. 37. Bened. de Barzis
de quarentig. q. 9. in fin. vers. item quod agenti
nomine alieno, Berous cons. 187. nu. 27. vol. 3. Tiraq.
de retract. legal. §. 26. glos. 7. nu. 22. & 23.*

De cessionis autē validitate videbatur dubitari
non posse cū in ea interuenerit cōsensus Abbatissę
& defensorum monasterij, in quo erat Euphemia
monialis, eademq. fuerit postea ab omnibus monialibus
capitulariter cōprobata: Vt etiam causa
illam faciendi, & admittendi visa fuit iustissima cū
ex legato scutor. mille, quod propter inopiam, in
qua decessit Ægidius, super hoc solum prędio cōsequi
poterant Capelletti, vsusfructus ipsi Euphe-
4 miæ deberetur, atq. † ita interuenerint solemnitas,
& causa, *cap. 1. de reb. Eccles. non alien. Clem. 1. eod.
tit. Rot. in nouis diuers. dec. 160. & 178. p. 2.* Vltra
quod de solemnitatis defectu non potest Vincen-
5 tinus opponere, cū ab eo solùm nullitas † allegari
valeat, cuius fauore actus nullus est, *glos. & DD.
in l. 2.* C. *de iur. emph. Menoc. cons. 89. n. 84. Surd.
cōs. 284 n. 7. Tiraq. in l. si vnquā in verb. reuertatur
n. 393.* C. *de reu. donat. Rot. dec. 133. n. 12. p. 2.*
6 Et contractus cum Ecclesia † non potest declarari
nullus in ipsius Ecclesiæ præiudicium, si illum
ratum velit habere, *c. si quæ de rebus 12. q. 2. glos.
in cap. 1. de his, quæ fiunt à Prælat. sine cons. cap.
Butr. in cap. si quis Presbyterum, n. 9 Imola n. 21.
de reb. Eccles. non alien. Crescent. dec. 122. aliàs 1.
de locat. Put. decis. 310. lib. 1.*
7 Et licet ex hac sola cessione † ab vno ex hęredibus
impetrata possent Capelletti oblato integro
pretio prædium redimere, *Tiraq. de retract.
legal. §. 1. glos. 6. nu. 37. Mantic. de tacit. & ambig.
conuent. lib. 4. tit. 31. n. 27.* & firmatum fuit in *dec.
Buratti*, cum præsertim Paulus, qui Ægidio cohæredi
cum Euphemia successit, decesserit nullis
relictis hæredibus: atque ita ius illud redimendi
videri possit consolidatum in Euphemia. Sunt etiā
creditores ex causa legati scutorum mille sibi ab
8 Ægidio relicti; vnde † sicuti pro eo habent hypothecam,
l. 1. vbi Ias nu. 4. C. *comm. de leg. DD. communiter
in l. 1. ff. de legat. 1.* ita cū sub ea hypothe-
9 ca, † quæ competit pro legato venerit hoc ius redimendi
quod & vendi potest, & ad hæredes transmitti,
ad l. fin. C. *de reb. alien. non alien. Ruin. cons.
123. nu. 20. lib. 2* Vti creditores benè potuerunt
Capelletti agere ad redemptionem prædij contra
debitorem debitoris.

Vel directè per transfusionem exercitij dire-
10 ctam factam per † hypothecam, ex causa dicti legati
prouenientem, *l. nomen debitoris,* C. *quæ res
pignor. obli. poss. vbi gloss. in verb. vtilibus,* Bart.
nu. 4. Bal. *n. 1. Salic. n. 3. & seq.* & ante omnes *Cynus
n. 2. Imol. in l. à Diuo Pio, §. sic quoque, nu. 30.
Ang. n. 2. in fine de re iudic.* Bart. *in l. grege, §. cum
pignori ff. de pign. Cast. in l. si cōuenerit 2. in ordine
n. 2. ff. de pig act. Ias. in l. 1. §. vsufructuarius nu. 6.*

ff. de

ff. de non. oper nunciat. Franc. Aret. cons. 124. Alex. cons. 17. num. 13. & seq. lib. 1. Castr. cons. 198. lib. 1. Negus. de pign. 3. memb. 2. p. princ. num. 24. & 25. Vincent. de Franc. dec. 273. num. 4. & seq. adeo vt sicut Claudius poterat agere ad redemptionem prędij ita etiam Cappelletti, in quos id iu-

11 ris † transiuit ex hypoteca cum sua causa, & qualitate ad *l. licet cum ibi notat. C. qui potior. in pigno. hab. Castr. in l. si cui. C. de non nu. pecun. Negus. de pignor. 2. memb. 5. p. prin. in 1. fallent. n. 15. Mandel. cons. 447. num. 32.*

12 Vel saltem vtili actione personali, † quæ apud ipsum Claudium directa dicebatur, *d. l. nomen debitoris*, vbi etiam *gl. in eodem verb. vtilibus secundum priorem lecturam cũ alijs super relat. C. quæ res pign. ob poss gl. in l. 2. in verb. conuenti. C. quand. fisc. vel priuat. Bal. in l. 1. nu. 26. C. de act. & obl. Cast. in l. postquam. C. de hæred. vel act. vēd.*

13 Quam† actionem eum etiam sine cessione transire, si non sit qui illam cedat, vel vbi is, qui eam cedere debet sit mortuus notent *gl. & DD. in l. 1. C. de act. & obl. Bald. cons. 238. lib. 5. Fulgos. cons. 184. in fi. Cast. cons. 445. nu. 4. lib. 2.* & fuit firmatũ in eadem *dec. coram Buratto*, Capelletti rectè etiã potuerunt agere cõtra Vincẽtinum licèt fortè esset id ius personale, & soli Claudio, & illius hære-

14 ditati debitum, siue vti creditores† hæreditarij in subsidium propter inopiam ipsorũ Ægidij & Pauli iuxta notata, & tradit in *l. pro hærede. §. si quis tamen. ff. de acq. hæred. Cast. in l filius famil § . diui. nu. 4. ff. de leg. 1. & in cons. 1. nu. 3. vol. 2. Ang. Aret. cons. 28. nu. 23. Tiraq. de retract. legal. § . 26. gl. 1. nu. 12. & 13.* siue vt ex sua obligatione de retrouendendo prædium restitueret hęreditati ipsius Ægidij, vt deĩde ex eodem prædio sibi de suo

15 legato satisfieret, vt in simili † de emptore rei vnius pretium fuerat solutum creditoribus cum obligatione de restituendo prioribus, quod possit cogere posteriores, vt prioribus creditoribus soluant ad hoc, vt ipse liberationem à molestijs sibi à prioribus illatis super re empta consequatur est *decis. Seraph. 1233. num. 2. & seq.*

Quæ DD. firmarunt ad comprobandam iustitiã decreti Auditoris Cam. circa immissionem omissa validitate, vel inualiditate associationis, cuius merita remiserunt ad iudicium spolij.

Et ita vtraque parte informante resolutũ &c.

☞ [a] *Est decis. 937. inter eius impressas. Infra etiam habetur alia decisio sub die 28. Nouēb. 1628. corã eod. R. P. D. Verospio est decis. 229.*

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Fideicommissi de Guidis.

Die Lunæ 29. Maij 1628.

ARGVMENTVM.

Fideicommissarius, quæ remedia habeat contra hæredem grauatum, ad hoc vt ei hæreditatẽ restituat. Fideicommissum absolutum, & perpetuum, ex quibus verbis, & coniecturis videatur, & appareat à testatore esse inductũ.

SVMMARIVM.

1 *Remedium l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. competit etiam fideicommissario contra hæredem grauatum.*

Actiones vtiles sine cessione transeunt in fideicommissarium num. 1.

2 *Restitutio legalis idem operatur, quod verbalis.*

3 *Fideicommissario competit vtile saluianum, & hypotecaria contra hæredem grauatum, vt restituat hæreditatem.*

4 *Fideicommissario dicitur clarè inductum, quando testator voluit, quod bona sua parpetuò ad conseruationem domus subiaceant.*

5 *A cons. Oldrad. 21. passim ex coniecturis recedi solet.*

6 *Fideicommissum perpetuum censetur inductum, quando testator digreditur ad plures gradus substitutionum.*

7 *Verba habentia tractum successiuum in fideicommissum perpetuitatem designant.*

8 *Fideicommissum perpetuum dicitur inductum, quando testator habuit rationem conseruandæ agnationis, & cippi, & qualiter hoc procedat.*

9 *Fideicommissum absolutum, & perpetuum inducitur, si testator post omnes substitutiones prohibuerit alienationem.*

10 *Fideicommissum perpetuũ inducitur per dictiones illas (mai, & per alcun tempo.)*

11 *Substitutio, vt bona remaneant in agnatione pro conseruatione familiæ, dicitur esse separata, & stare de per se.*

12 *Verba in diuersa oratione posita diuersam dispositionem inducunt.*

13 *Alienationis probibitio facta post omnes substitutiones, non autem post primam, censetur prohibitio principalis, & non accessoria.*

14 *Alienationi probibitio, si sit latior ipsa vocatione, & facta post omnes substitutiones, non potest vllo modo referri tantum ad primam dispositionem.*

15 *Tertij ius, quando quis dare possit, et num. 22.*

16 *Tertij ius, non videtur, quis opponere, quando ipso iure excludit agentis intentionem.*

17 *Fideicommisso, quis potest renunciare.*

18 *Iuri suo, cuilibet licet renunciare.*

19 *Substitutio caducata per renunciationem vocatorum tunc factus est locus substitutioni sequenti.*

20 *Caducitas fideicommissi non solum, non impedit quominus fideicommissum debeatur sequenti, sed ei aperit viam.*

21 *Substitutio prima caducata per renunciationem statim secundus substitutus admittitur.*

DECISIO CLXXX.

EX testamento Antonij Guidi Senioris institutis primò Io. Baptista, & Benedicto filijs, eorumq. alteri sine filijs decedenti altero substituto, cum deinde ipsis hęredibus sine filijs masculis decedentibus post vocationem filiarum fœminarum tàm ipsius testatoris, quàm hæredum essẽt vocati proximiores de Cippo, & Casata ipsius testatoris ex linea masculina, eisque deficientibus,

siue

fine non existentibus proximiores, & descẽdentes
ex linea fœminina, Io. Lucas de Fabijs, M. Anto-
nius Panicatus, Io. Matthæus Bussius tanquam
ex tribus ipsius testatoris filiabus descẽdentes im-
missionem petierũt aduersus Franciscum de Ale-
xandris, qui ex testamento Antonij iunioris ne-
potis Antonij fideicommittentis ex Io. Baptista
filio possidebat: vnde firmata prius eorum descẽ-
dentia coram bo. me. Buratto sub die 15. Ianuarij
1627. obtinuerunt hodie coram me dubitari. An
ipsis esset immissio concedenda, & DD. affirma-
tiuè responderunt, cum firmato fideicommisso, de
de quo videbatur dubitari non posse illa denegari,
nec etiam posset sine ex remedio *l. fin. C. de edict.*
1 *diu. Adr. toll.* quòd † competit fideicommissario
etiam non restituta verbo hereditate contra fidei-
commissarium grauatum restituere, cum actiones
vtiles sine cessione dicantur in fideicommissarium
2 transire, & idem † operetur restitutio legalis, quàm
verbalis *glo. in l. sancimus. §. cum autem in verb.
ipso iure*, & ibi etiam *Bart. num. 3. C. ad Trebell.*
idem *Bart. in l. fin. § fin autem num. 9. C. de edict.
diu. Adr. toll. Honded. cons. 26. num. 8. et 21. lib. 2.
Peregr. de fideicom. art. 48. nu. 14. 18. et seq.* siue
3 etiam ex vtili saluiano, † & hypotecaria contra
hæredem, vt sibi hæreditatem per fideicommissũ
relictam restituat *Gabr. cons. 44. num. 2. lib. 2. Co-
uar. in cap. Raynutius. § 10 nu. 4. de testam. Card.
Seraph. dec. 828. num. 1. Rota in* Roma. *hæredit. de
Comitibus 30. Iunij 1581. coram Aldobr. et in
Fauentina legati 24. Nouembr. 1598. coram
Pamphilio.*

Fideicommissum autem clarum videbatur tàm
ex verbis ipsius testatoris expressis, in quibus
4 professus est, & se velle declarauit, vt bona † sua
perpetuo, & ad conseruationem domus, & Cippi
fideicommisso subiacerent, *Dec. cons. 86. num. 1.
Mantic. de coniect. lib. 7. tit. 4. nu. 7.* quàm ex plu-
ribus etiam coniecturis, ex quibus non intrare
cons. Oldrad. 21. suadebatur, vt licet Io. Baptista
vnus ex filijs testatoris decesserit relicto Antonio
filio, non inde tamen deficeret conditio perpetui
5 fideicommissi, cum passim † ex coniecturis à dicto
Oldrad. cons. recedi soleat *Gabr. de fideicom. concl.
7. nu. 4. Grass. in §. fideicom. q. 33. nu. 6. Peregr. art.
29. num. 30 Card. Seraph. decis. 1373. nu. 1. Rota
dec. 181. num. 4. & dec. 193. nu. 14. par. 1. in recent.
& in Viterbien. fideicom. 10. Maij 1613. coram
bo. me. Manzanedo, & in Bononien. fideicom. 11.
Decemb. 1623. coram D. meo Merlino.*

Et quæ in hac materia considerari solent conie-
cturæ videbantur omnes concurrere; constabat
6 enim fuisse testatorem nedum digressum † ad plu-
res substitutionum gradus, quam coniecturam
vnà cum alijs plurimum operari dixit *Ripa in l.
Centurio num. 165. de vulg. Soccin. iun. cons. 119.
nu. 28. lib. 1. Grat. cons. 89. nu. 9. lib. 2. Cephal. cons.
114. nu. 26. & 476. in fin. Mantic. de coniect. vlt.
vol. lib. 11. tit. 3. num. 13.* Verum etiam vsum ver-
7 bis † habentibus tractum successiuum, & quæ per-
petuitatem denotant *Crass. in §. fideicom. q. 4. nu.
16. Simon. de Pret. de interpret. vlt. vol. lib. 3. in-
terpr. 3. dub. 1. solut. 8. n. 8. et solut. 12. n. 10. Menoc.
cons. 398. nu. 95. & 96. Magon. decis. Florent. 37.
num. 28.*

Vt etiam testatoris voluntatem perpetuum fi-
deicommissum inducendi cõcludebat ratio agna-
tionis conseruandæ, & Cippi, quam etiam conie-
8 cturam indubitatè procedere tradunt DD. † vbi
illa non enunciatiuè, & per modum illationis sed
per modum, & expressè deducitur *Peregr. de fi-
deicom. art. 11. num. 56. Mantic. de coniect. vlt. vol.
lib. 6. tit. 15. nu. 6. Menoch. præsumpt. 69. nu. 16.
lib. 4. & cons.* 1088. vbi alios complures congerit
*num. 8. Fusarius relatis etiam quampluribus de
substis. quæst. 480. nu. 2023. & seq. Rota dec. 193.
num. 6. & 300. nu. 22. vers. vltra quod par. 1. in
recent.*

Concludit idem alienationis prohibitio facta
post omnes substitutiones vt bona pro fideicom-
misso conseruentur, quia fideicommissum censetur
inductum ad fauorem omnium vocatorum, & ea
9 solum † sufficeret ad constituendum absolutum,
& perpetuum fideicommissum, *Socc. sen. in l. qui
Roma. §. cohæredes. nu. 17. ff. de verb. oblig. Corn.
cons. 22. nu. 6 lib. 2. Dec. cons. 23. nu. 2. & 4. Aym.
cons. 130. nu. 10. Gabr. cons. 111. nu. 21. cons. 132.
num. 67. lib. 1. Rota decis. 10. nu. 1. par. 1. in recen.
& in Firmana fideicomm. de Fulchis 2. Aprilis &
10. Decemb. 1601. coram Card. Pamph.* Stantibus
10 præsertim dictionibus † illis *mai, & per alcun
tempo*, quæ etiam ipsæ fideicommissum absolutum
inducere videbatur *Soc. sen. d. l. qui Roma. § cohæ-
red. num. 18. vers. hanc conclus. ff. de verb. oblig.
Curt. in l. filiusfam. § diui. ff. de leg. 1. Paris. cons.
37. num. 24. lib. 2. Roland. cons. 23. nu. 17. lib. 4. Ga-
br. de fideicom. concl. 9. nu. 12. Mantic. de coniect.
vlt. vol. lib. 6. tit. 15. nu. 13. Rota in nou. diuers. de-
cis. 121. nu. 4. par. 2. & dec. 35. num. 7. & 8. par. 1.
in recent.*

Quæ certè sine difficultate procedunt, cum non
consequutiuè, sed per expressam, & separatam di-
11 spositionem fuerint iniuncta † ita vt non possint
dici pendere à prima dispositione *Paris. cons. 90.
num. 27. & cons. 92. nu. 33. vol. 2. Gabr. cons 111.
nu. 21. & 132. nu. item 21. par. 1. Peregr. cons. 57.
nu. 11. & 12. lib. 5. & dec. 134. nu. 11. Rota diuers.
dec. 568. nu. 3. par. 1.* quia ab ea non regulari sua-
dent verba illa testamenti. *Dichiarando esso testa-
tore far questo, perche vuole, che detti beni siano
soggetti, & sottoposti à fideicommisso per conser-
uatione del Ceppo & Casata*, quæ etiam in diuer-
12 sa † oratione posita diuersam dispositionem indu-
cunt *Dec. cons. 98. Peregr. cons. 57. per tot. l. 5. Ro-
ta dec. 14. num. 7. par. 1. in recent.* & cum prohi-
bitio alienationis sit iniuncta post omnes dispositi-
13 tiones † non autem post primam substitutionem
censetur prohibitio principalis, & non accessoria
*Gabr. cons. 123. ante num. 1. vers. etenim cum pro-
hibitio lib. 1. Menoch. cons. 348. nu. 43. lib. 4.*

Adeo vt cũ prohibitio sit latior, & amplior ipsa
vocatione (ex quo est facta omnibus institutorum
descendentibus, & postquam omnes dispositiones
expressæ fuerunt, non obstantibus dictionibus il-
lis repetitiuis ex causis supradictis, quæ post di-
14 sposita ad fauorem omnium leguntur) non † pos-
sit vllo modo referri ad primam dispositionem,
*Petrasanta de fideicomm. quæst. 6. num. 26. & 27.
quæst. 11. num. 559. cum seq. Menoch. d. cons. 348.
nu. 4.*

*nu43.lib.4. Rota diuers.par.4. decis.133. nu.3.&
6.& decis.193.nu.7. & 8.par.1.in recent.& in
Romana fideicommissi de Albanis 29. Maij 1587.
Moder.Rom.discept. forens.lib.5. c.828. num.15.
& seq.*

Nec saltem obstare videbatur quominus immis
sio his descendentibus ex fœminis concederetur,
quia in substitutione conditionali non probarunt
euentum conditionis, ex quo enim illorum voca-
tioni locus esse non potest, nisi deficiente Cippo,
& descendẽtibus ex masculis de ipsius testatoris
familia, & hæc deficientia nedum non probatur,
verum etiam constat de existentia eorum de Ber-
nis, qui per sententiam A. C. sunt canonizati de
agnatione testatoris, non potest dici factum fuisse
locum vocationi aliorum substitutorum non defi-
15 ciẽtibus primo vocatis, quod quidem licet sit† da-
re de iure tertij, admittitur tamen, cum sit exclu-
siuum iure agentis, *l. fi.C.de rei vendic.Socc.in
l.2.num.6. ff.de except.rei iudic. Tiraq.in l.si vm-
quam in verb.euertatur,n.356.C.de reuoc.donat.
Crau.con. 191.num.3. Socc.iun.cons.101. nu.29.
vol.2.Thesaur.dec.4.num.1.* immò hæc exceptio,
16 †quod sint alij pares in gradu non tam videtur de
iure tertij, quàm ipso iure exclusiua intentionis
agentis, *Surd. cons.415.num. 17. Castr. cons.77.
num.6. in fin.vol.2.*

Responderunt enim DD.quidquid sit, an illi de
Bernis sint de agnatis,& vocati ad hoc fideicom-
missum, cum sciant causam, quæ agitur, & sint in
causa, ac non reclament, immò cũ prædictis Fa-
bijs, Panicato & Bussio, transegerint, videntur ne
dum tacitè, sed etiam expressè renunciasse substi-
tutioni ad suorum fauorem ex transactione, qua
17 ius † ipsorum excluditur in fideicommisso puro:
prout idest, de quo agitur *l.1.§. quod ait. ff. quor.
legat.Cynus in l.1.vbi etiam Salyc. Bal. & alij C.
de pact. Ruin.cons.70. num.9. lib.1. Peregr.de fi-
18 deicom.art.52.num.13. & seq.* cum † cuique iuri
suo liceat renunciare, *l. si quis in conscribendo. C.
de pact. cap. si diligenti de foro cõpet.Socc.sen.cõs.
230.nu.1.lib.2. Peregr.cons.66.nu.4.lib.4.* Ideoq.
caducata substitutione facta de Cippo, & descen-
dentibus ex masculis per renunciationem vocato-
19 rum, factus † est locus substitutioni sequenti ad
eorum fauorem vti descendentium ex fœminis, *l.
vnica. §. pro secundo, & §. sin autem aliquid sub
conditione.C.de caduc.toll. Bart.in l.quamdiu vbi
omnes. ff. de acq. hered.* idem *Bart.* quem pariter
omnes sequuntur *in l.qua habebat. ff. de vulg. &
pub.Rota dec.374. nu.1. par.1. diuers. & dec.332.
nu.6.& 7. par.2. recent.*

Idq. duplici ratione, & quia fideicommissum
quod remanet penes hęredem grauatum restitue-
re, si restitui non potest primo substituto, restitui-
tur secundo,& tertio, & vlteriori substituto,& ca-
20 ducitas † non modo non impedit, quo minus fi-
deicommissum debeatur sequenti, verum ei viam
aperit, & facit, vt debeatur *d.l. vnica. §. pro secũ-
do.C.de caduc.toll.Zanch.in l.heredes mei. §.cum
ita. num.44.ff.ad Trebell.Bald.cons.83.lib.4. Cast.
cons.422.lib.2. Menoch.cons.1088.num. 10. Gabr.
cons.115. num.8.lib.1.* & quia in substitutionibus
gradualibus testator duas videtur fecisse vocatio-
nes actiuam, qua omnes substituti vocãtur per vul
garem, & passiuam, qua omnes etiam vocati gra-
uantur sequenti substituto restituere, vt explicat
Menoch.cons.944.nu.39. vnde sublata per renun-
ciationem substitutione descendẽtium ex mascu-
sculis, descendentes ex fœminis dicentur succe-
dere in hoc fideicommisso per vulgarem, vt in
21 his terminis, † quod caducata prima substitutio-
ne per renunciationem, statim secundus substitu-
tus admittatur, vt dixit *Rot. dec.458. nu.3. par.4.
in nouis.*

Ex quibus etiam videtur sublatum, quod dictũ
22 est de iure † tertij, cum ex dictis ius tertij eua-
nuerit adeo, vt nec ab ipso possit allegari, *Tiraq.
in l.si vnquam in verb. reuertatur. nu.358. C.de
reuoc.donat. Crauett. in responso pro genero nu.
278.Surd.dec.108.nu.4. & 5.* Et ita &c.

REV.MO P. D. PIROVANO DECANO
Nouarien. Legitimæ.

Die Lunæ 5. Iunii 1628.

ARGVMENTVM.

Legitima matris est triens omnium bonorum filij. Statutum si excludat matrem à successione filij, propter solam existentiam agnatorum etiã si illi sint exclusi per institutionem personæ extraneæ, an hoc stante remoueatur etiam à legitima, quæ pariter debetur iure successionis. Opinio negatiua est verior, licet iste punctus sit valde arduus.

SVMMARIVM.

1 *Matris legitima est triens.*
2 *Mater si excludatur à successione filij à Statuto per solam existentiã agnatorum etiam quod illi sint exclusi per institutionem extraneam, an per consequens remoueatur à legitima, quæ etiam iure successionis venit.*
3 *Bart.in l.1.c.si pater. nu.2. ff.de coniug. cum eman.liber.communiter damnatur, & nu. 12.*
4 *Statutum non operatur vltra casum expressum.*
5 *Statutum vbi non disponit, remanet intacta iuris communis dispositio.*
6 *In Statutis casus omissus habetur pro omisso, nec impedit effectum iuris communis.*
7 *In legitimæ casu non valet argumentum à potestate, ex quo à lege defertur.*
8 *Filius non potest adimere legitimam matri.*
9 *Matri, vt possit tolli legitima per Statutum passus iste est valde arduus, & periculosus.*
10 *Gratian.discept.for.490.nu.31. declaratur.*
11 *Thesaur.quæst.forens.97. in quo casu loquatur.*
13 *Monachi retinent iura sanguinis ad effectum succedendi.*
14 *Ex Professi persona acquiritur Religioni vti Religioni, & non è contra.*
15 *Filius quicquid acquirit patri acquirit, ratione patriæ potestatis, & non è contra.*
16 *Legitima non potest detrahi de bonis subiectis fideicommisso.*

17 *Re-*

17 *Religio in quam bona professi fuerunt translata an aliquo titulo diuerso, possit excludere matrem à legitima.*
18 *Transactio semper præsupponit rem dubium.*
19 *Mater transiens ad secunda vota, an priuetur omni commodo successionis in bonis filiorum.*
20 *Matri tertius non potest dare de iniuria facta filijs propter transitum ad secunda vota.*
21 *Mater non priuatur commodo legitimæ, propter transitum ad secunda vota, quando filij superstites non succedunt, sed extraneo, cum quibus non concurrunt, & num. 22.*

DECISIO CLXXXI.

CENSVERVNT Domini standum esse in decisis in hac causa 3. Decemb. præteriti,* vbi firmatum fuit legitimam deberi D. Paulæ, in bonis filiorum professorum, & à die professionis non expectata morte naturali eorumdem.

Quoad pertinē tiam legitimæ, & quotam illius,
1 nempe quod† esset triens, dicebatur esse indubitatum, non obstāte statuto Nouariæ excludente fœminis propter agnatos vsque ad quartum gradū: Aut quod ageretur de bonis vinculatis, aut demum quod D. Paula trāsierit ad secūdas nuptias. Quod verò deberetur, nō expectata morte professorum, similiter dicebatur, iam fuisse hanc quæstionem in Rota decisam, & in Tridentina legitimæ, & eam decisionem in præsenti etiam esse sequendam.

Non obstat, quæ hodie replicantur ex eodem statuto Nouariæ, nempe veriorem esse opinionem, quod mater excludatur à successione filij per solā existentiam agnatorū, etiam quod illi sint exclusi
2 per institutionem personæ extraneæ, & per† consequens remoueatur à legitima, quæ pariter iure successionis debetur, sequendo originalem doctrinam *Bart. in l. 1. §. si pater. nu. 2. versic. ex hoc cōcludo aliam quæstionem. ff. de coniug. cum eman. liber.* quam agnouerunt *Corn. cons. 98. nu. 3. lib. 2. Brun. de stat. exclud. fœmin. art. 12. nu. 107. Clar. in §. testamentum q. 42. Menoch. cons. 206. nu. 1. & seq. Thesaur quæst. forens. 97. nu. 3. lib. 1. Gratian. discept. 490. nu. 31.* cum alijs ab eisdem allegatis.

3 Quia fuit responsum, opinionem † *Bart. in d. l. 1. §. si pater*, esse communiter improbatam, sicuti eam manifestè improbant *Ang. Imol. Castren. Roman. Alex. Corn. Soccin. Ruin.* & alij allegati per *Menoch. d. cons. 207. num. 32. &* à *Bart.* dissentiūt infiniti relati per *Surd. cons. 416. nu. 13. & seq. & Rota sequuta est contra Bart. corā Card. Seraph. decis. 885. &* in Romana de Marescottis 14. Decēb. 1611. *inter impressas post tract. Modern. de legitima decis. 46. & in Fauentina successionis 24. Ianuarij 1603. coram Illustriss. Card. Millino, quæ est 50. in ordine post eundem tract.*

4 Non enim statutum† operatur vltra casum expressum, scilicet quando contingit casus intestatæ successionis, existentibus agnatis intra quartum gradum, & fœminis directè cum agnatis concurrentibus: ex quo versamur in limitata dispositione
5 restricta ad casum expressum, in reliquis † autem remanet intacta iuris communis dispositio, vt est de mente eiusdem *Bart. in l. 1. §. qui habebat. n. 3. ff. de bon. possess. contra tab.* & in statutis casus o-
6 missus habetur † pro omisso, nec impedit effectū iuris communis, *cap. in nostra de iniur. e penul. de iur. iuran. Tiraq. de retract. cōsanguin. §. 20. glos. vnica. nu. 11. Surd. eod. cons 416. n. 22. Ant. Gabr. latissimè conclus. 4. de success. ab intest.* quæ ratio, non tollitur ex fundamento *Bart. in d. §. si pater*, quod scilicet licuit testatori auferre agnato, & dare alteri, & ideo agnatus, ita est impedimento matri, ac si nō fuisset exclusus in testamento, aut præ-
7 teritus, quia in †casu legitimæ, nō valet argumentum à potestate, ex quo à lege defertur, per *l. cum ratio de bon. damnat. & in l. nam, & si parentibus, ff. de inoff. test.* atque ita si reducitur hæreditas ad casum testatæ successionis, cessat facultas in filio,
8 adimendi † legitimā matri, & nihilominus tenentes cum *Bart. nempè Clar. in dict. q. 42. in fin.* re-
9 linquit cogitandum, dicens passum † esse arduum, & periculosum *Menoch. d. cons. 206.* agnoscens difficultatem, trāsit ad interpretationem statuti Cremonæ, vt loquatur, in casu etiā quod mater, & ex-
10 traneus instituantur, *Gratia.* † *discept. 490. nu. 31.* loquitur de filia dotata, quæ excluditur vigore statuti, siue instituatur filius masculus, siue extraneus
11 *Thesaur. quæst. forens. 97* † loquitur quando agnati, & altera soror sunt instituti, non autem quādo extraneus: & alij relati loquuntur in certis casibus, in quibus statuta considerarunt tantūmodo existentiam agnatorum, non autem, vt in præsenti, vbi contemplata est successio in casum prouisum, *ibi, & ipsi succedant*, vnde si non succedunt, & extranei sunt instituti, non obstāt matri petenti supplementum suæ legitimæ, atque ita parum refert, quod adhuc supersint patrui istorum professorum in quarto gradu agnati, postquam illis non est delata successio ex testamento filiorum D. Paulæ, sed Monasterio, seu Religioni extraneis.

12 Nō obstat, quod supposita etiam opinione † veriori cōtra *Bart.* saltem respectu hæreditatis Pauli, qui secundo loco professus Religionem, in qua iam reperiebatur professus Dñs Gaudentius dici non possit instituisse extraneum, sed eumdem fratrem, matrem excludentem, tāquam agnatum in-
13 tra quartum gradum, & qui † adhuc retinuit iura sanguinis ad effectum succedēdi, *Glos. in l. Deo nobis. C. de Episcop. & Cler. Bald. in l. cunctos populos. n. 55. C. de sum. Trin. & fid. Cath. Crass. §. successio ab intestato, q. 8. in fin. Mantic. de coniect. lib. 8. tit. 12. nu. 25. Molin. de primog. lib. 1. c. 13. n. 80.*

Quia admisso etiam quod professi iura sanguinis ad effectum succedendi retineant, non tamen sequitur, quod per institutionem Religionis succedant, vt singuli, & tanquam agnati quod est principale fundamentum ad excludendam matrem,
14 benè verū est, quod ex persona † professi acquiritur Religioni, vti Religioni, sed non è conuerso per Religionem acquiratur professo, vti personæ
15 singulari, prout quicquid† acquirit filius, acquirit patri ratione patriæ potestatis, sed non è conuerso quicquid acquirit pater, acquirit filijs.

Secundò principaliter, non videbatur obstare, quod ageretur de bonis vinculatis ex duplici fideicommisso, scilicet Constantini patris professo-
16 rum, & Ioan. Pauli patrui eorumdem, † de quibus legitima non potest detrahi.

Quia decisio respondet, quod D. Paula non præ-

prætendit legitimam de bonis vinculatis, sed de pertinentis ad religionem nomine, & ex persona professorum, pro quibus fideicommissa nō possūt obstare; Nec visa fuit releuans replicatio, quod Religio vtatur iure vocatorum ex trāsactione inita cum eis, & per consequens ex titulo diuerso,
17 quam† ex persona professorum translato in religionem, cui ad exclusionē matris adhærere possunt, *Bald. in l. si inter vos, C. commun. vtriusque iud. Tiraq. de tract. lignag. §. 1. glos. 14. nu. 12. Seraph. decis. 602. num. 12.* quia fideicommissarij dimiserunt religioni, quod iam penes eam ex personis professorum reperiebatur, non autem ab eis bona hæreditaria in religionem fuerunt trāslata. Quare adhuc incertum, & dubium est, an Religio transigendo alienauerit de bonis professorum, vel
18 acquisiuit ex iuribus grauatorum, ex quo † transactio semper supponit rem dubiam, *l. 1. ff. de transact. l. 1. C. de eod. tit. Becc. cons. 109. nu. 6. Seraph. decis. 138. nu. 3. Rota dec. 104. nu. 2. par. 2. recent.*

Demum, nec etiam vim faciebāt replicata quo-
19 ad binubatum matris, quasi omne † commodum successionis amiserit per transitum ad secunda vota; Quia decisio causæ satisfacit distinguendo casum superexistentiæ filiorum à casu quādo suc-
20 cessibiles non extant, vt alij † non possint dare de iniuria filijs facta per transitum ad secundas nuptias; quia verè mater respectiuè ad hæredem extraneum, non priuatur, & quoad filios superstites,
21 † dum non succedunt, sed extraneus, cum quo nō concurrunt, semper cessat illorum interesse, *Bal. in auth. ex testamento, nu. 2. C. de secund. nup. Modern. de imput. & detract. q. 3. nu. 20.* latè comprobant. Propterea non obstant, quod adhuc extent filiæ fœminæ eiusdem D. Paulæ, & ipsi profes-
22 si, quia cessante concursu successionis, † non habentur in consideratione ad minuendam matri legitimam, ad commodum extranei instituti.

Et prædictis stantibus, nō est iterum disputan-
23 dum, quæ sit quota istius legitimæ, quæ triens† est omnium bonorum ipsorum professorum, vt in decisione causæ fuit firmatum, postquam variatio tota pendebat à quantitate bonorum vinculatorum, quorum deductio non est in consideratione ad hunc effectum, vt iam fuit ostensum. Et ita &c.

☞ * *Est decisio 116. supra in hac parte.*

EMIN.MO ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Neapolitana Beneficij.

Die Lunæ 5. Iunii 1628.

ARGVMENTVM.

Prouiso Apostolico, quando debeatur mandatum de manutenendo in possessione beneficij stantibus deductis hic in decisione.

SVMMARIVM.

1 *Possessio probatur per publicum instrumentum.*
2 *Possessio, quando ceditur alicui, perinde est, ac si ipse cessionarius ab initio possessionem accepisset, & ei datur manutentio.*
3 *Possessio, quando dicatur cessa alicui.*
4 *Possessio beneficij capta vigore monitorij habentis clausulam, si quis, si non adsit legitimus contradictor, non est attentata.*
5 *Bulla Pij IV. circa adeptionem possessionis beneficij cessat, quando Commissarius Cameræ accepit possessionem, & illā cedit prouiso Apostolico.*
6 *Beneficij possessio sufficit, quod sit capta in massaritijs, quando non habet Capellam, nec Ecclesiam materialem, nec nomen alicuius Sancti.*
7 *Clausula, constito, debet iustificari etiamsi non adsit contradictor.*
8 *Prædo etiam est manutenēdus in sua possessione.*
9 *Instrumenti recognitio, quando sufficiat, quod sit facta.*

DECISIO CLXXXII.

CORAM bo. me. Remboldo duæ fuerunt factæ decisiones, vna sub die 10. Maij 1621. in qua fuit dictum Ioanni Mariæ prouiso Apostolico dandum esse mandatum de manutenendo in possessione beneficij, de quo agitur, altera sub die 21. Iunij 1626. in qua fuit resolutum, nec contra Ioannem Baptistam, nec contra Octauianum dādam esse declaratoriam. Vnde dato dubio, An sit standum, vel recedendum à decisis super manutentione sub dicta die 10. Maij, vel potius danda sit declaratoria: Pluries causa proposita die 17. Decembris 1627. fuit dictum, non liquere, & die 13. Martij 1628. fuit restrictum vt informaretur, cui sit dandum mandatum de manutenendo, & tandem die 5. Iunij 1628. fuit responsum: recognitis prius iuribus, dandum esse mandatum de manutenendo Ioanni Mariæ, & sic standum in decisis sub die 10. Maij 1621. coram bo. me. Remboldo, quia de possessione Ioannis Mariæ constat, nam cū Commissarius Cameræ, siue eius procurator acceperit possessionem,
1 † vt † ex publico instrumento, per quod probatur possessio, *l. prædia ff. de acquir. possess.* illamq. cesserit Ioanni Mariæ, vtique in cessionarium fuit trans-
2 lata possessio, proinde ac si ipsemet † cessionarius ab initio possessionem accepisset, & ei datur manutentio, *Natt. cons. 398. num. 38. Menoch. de retinen. remed. 3 num. 259. Gonzal. super reg. 8. glos. 34. nu. 118. et fuit dictum in Romana census 2. Iun. 1610. coram bo. mem. Penia.*

Quod Commissarius Cameræ cesserit possessionem Ioanni Mariæ patet; nam præmissa narratiua, quod mediante eius procuratore acceperat possessionem realem, & actualem, omnia, & singula iura, super Capella, eiusq. bonis quomodolibet compe-
3 tentia, cessit Ioanni Mariæ cum clausula, †ponens &c. constituens &c. vnde satis apparet, quod fuit cessa ipsamet possessio capta per Commissarium,
4 *Felin. in rubr. de rescript. num. 6. Rota decis. 5. de rescript. in nou.*

Nec obstat, quod possessio Ioannis Mariæ sit attentata, ex quo fuit capta cum monitorio Auditoris Cameræ executoris breuis, quod facit litem respectu impetrantis, & habet clausulam, Si quis &c. quæ resoluitur in simplicem citationem, quia fuit responsum, quod non erat monitorium, sed mandatum, & quatenus contineat monitorium, cū clausula, si quis &c. ad effectū, vt possessio sit attentata,

re-

requiritur, quod Octauianus Caraffa esset in possessione, quia tunc esset legitimus contradictor,
4 de † qua cum non doceatur, cessat ratio legitimi contradictoris, & non fit resolutio in simplicem citationem, & possessio non est attentata, *vt fuit dictum in Tuden. parochialis S. Christinæ 4. Nouembris 1592 coram bo. me. Card. Pamphilio, Rot. coram Reuerendiss. Domino meo Decano dec. 492.*
5 Nec facit, quod possessio non sit capta † de manu Nuntij iuxta Constitutionem Pij IV. quia illa non habet locum, quando Commissarius Cameræ accipit possessionem, & illam cedit prouiso Apostolico, ex quo cessat suspicio malitiæ considerata à Constitutione, *vt fuit dictum in Auersana fructuum 18. Iunij 1607. corã bo. me. Card. Sacrata.*

Vltra quod Quintius Bonioannis Cõmissarius in specie deputatus vigore litterarum Nuntij, relaxauit possessionem procuratori Cõmissarij Cameræ Apostolicæ, retentis prius fructibus solitis pro Camera iuxta ordinem literarum Nuntij, vt in Summario num. 5.

Non obstat, quòd non fuerit capta possessio Ecclesiæ, sed massariæ, quia beneficiũ non habet Capellam, nec Ecclesiam materialem, nec nomen
6 alicuius † Sancti, & narratiua in gratia eidẽ nuda nuncupatione beneficij, vnde sat fuit capere possessionẽ massariæ, *iuxta cõs. Surd. 323. n. 46. & 47.*
7 Non obstat, quod clausula, Constito † &c. non sit plenè iustificata, prout requiritur, etiam quòd non adsit contradictor, *vt fuit dictum in Abulen. ben. ss. ij 26. Iunij 1609. coram bo. me. Penia:* quia de hac iustificatione, quæ potest quoque adesse,
8 videndum est in petitorio, cum † etiam prædo sit manutenendus, *l. cum fundus ff. de vi, & vi arm. cap. in litteris de restitut. spoliat. Seraphin. decis. 582. num. 5.*

Non obstat, quòd instrumentum captæ possessionis non sit recognitum; quia omisso, quòd adest sigillum Nuntij in Curia notum, adest recognitio,
9 quæ † sufficit fieri ante relaxationem mandati *iuxta decis. Put. 18 de fid. instrum.*

Et ita vtraque &c.

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Vrbeuetana Educationis.

Die Lunæ 5. Iunii 1628.

ARGVMENTVM.

Reintrusioni est locus, si non appareat de adimplemento. Diligentiæ ad aliquem reperiendum vt valeant, vbi sint faciendæ.

SVMMARIVM.

1 *Reintrusioni quando sit locus.*
2 *Paritionis negatiua eo ipso probatur, quod terminus præfixus ad parendum est elapsus.*
3 *Testes ad hoc, vt probent, concludere debent.*
4 *Verba non sufficiunt, vbi factum requiritur.*
5 *Decreta respiciunt futura, & non præterita.*
6 *Decreta obtinent vim legis.*
7 *Diligentiæ ad reperiendum aliquem, debent fieri in loco, vbi est, vel esse potest.*

Decis. Rot. Rom. Par. I. Pauli Rubei.

DECISIO CLXXXIII.

FVIT factum decretum sub die 14. Aprilis * super reintrusione D. Hortensiæ, nisi infra mensem doceret de diligentijs per ipsam factis ad hoc, vt puer ad Seminarium deduceretur. Vnde cum hodie fuerit disputatum, An esset reintrudenda, Domini affirmatiuè responderunt, cum non
1 appareat † de adimplemento illius conditionis, quod supradictas diligentias fecerit, *Felin. in cap. ad nostram el primo nu. 2. de iur. iuran. Rot. dec. 2. & vltim. de sent. excommunic. in nou.* Eo enim ipso quod terminus præfixus ad parendum est elap-
2 sus, † negatiua non paritionis dicitur probata, *Rot. decis. 591 num. 5. par. 2. in recent.*

Non obstant testes hic in Curia examinati su-
2 per diligentijs. † Quia non concludunt de diligentijs faciendis infra mensem assignatum in decreto, sed solum de quibusdam diligentijs verbalibus factis ante decretum de tempore, quo puer erat penes D. Hortensiam, quæ propterea suffragari nõ
4 possunt, tum quia verba non sufficiunt, † vbi facta requiruntur, ex quo D. Hortensia tenebatur procurare omni meliori modo, etiam implorando auxilium Superiorum, vt ad Seminarium puer deduceretur, *Surd. cons. 3. nu. 39. Rim. iun. cons. 281. nu. 20. vers. Non obstat diligentia, lib. 3. Menoch. cons. 518. nu. 4.* Tum quia diligentiæ erant faciendæ post decretum infra mensem præfixum, de quo tempore puer non erat amplius apud D. Hortensiam, sed fugam arripuerat, vnde diligentiæ verbales prius factæ nihil operabantur, sed erant faciendæ nouæ diligentiæ pro reditu, quòd etiam de sui
5 natura arguit † decretum, vt respiciat futura, & non præterita, *l. leges, C. de legibus, cap. fin. de con-*
6 *stit.* habent enim † decreta vim legis, tot. *tit. C. de decret. decur. Bald. in l. Nec quicquam, §. vbi decretum, nu. 1. & 2. ff. de off. procons. & leg. Menoch. cons. 340. num. 28.*

Non obstant diligentiæ factæ de reperiendo puerũ in Vrbe, & in Ciuitate Vrbis veteris, Quia ex epistola Tiberij responsiua D. Hortensiæ, sub die 26. Aprilis, quæ habet datam, *di Monteaguto;* colligitur, quod D. Hortensia habebat scientiam, quod puer non erat in Vrbe, nec in Ciuitate Vrbeuetana, in quibus locis propterea diligentiæ fa-
7 ctæ † non suffragantur, cum eæ fieri debuissent in loco, vbi puer erat, vel esse poterat, *Bart. cons. 102. circa fin.* incipit, *Carissime Domine, lib. 1.*

Et ita decisum vtraque &c.

* *Est decisio 157. supra in hac parte.*

EM.MO ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Perusina Fideicommissi de Cincijs.

Die Veneris 8. Iunii 1628.

ARGVMENTVM.

Hæredes duo, quando concurrunt ad petẽdam immissionem, quis eorum præferatur. Testator in eius testamento non potest disponere, de bonis subiectis restitutioni. Verba, pleno

 iure,

iure; & sine diminutione, posita in substitutione, quid opererentur.

SVMMARIVM.

1 *Haredes duo, quando concurrunt ad petendam immissionem, & nemo possidet. ille præfertur in immissione, qui melius, & clarius ius suum iustificat.*

2 *Fideicommissario, quando euenit casus fideicommissi, & substitutionis, debetur immissio, vel ex remedio l. fin. C. de adit. Diu. Adr. toll. vel ex Saluiano.*

3 *Possessio iure familiaritatis non suffragatur.*

4 *Testator in eius testamento, non potest disponere de bonis subiectis fideicommisso.*

5 *Sub institutione vniuersali non includuntur bona restitutioni subiecta.*

6 *Substitutio facta alicui, cum clausula, pleno iure, & sine diminutione, censetur ei data potestas capiendi possessionem directè, & propria auctoritate.*

7 *Testator quando siue expressè siue æquipollenter dat facultatem fideicommissario capiendi possessionem propria auctoritate, tunc ille non tenetur capere illam de manu hæredis, sed recta via datur immissio.*

8 *Fideicommissarius de iure Canonico non eget restitutione verbali, sed recta via agit pro immissione.*

9 *Trebellianica censetur prohibita ex verbis, pleno iure, & sine diminutione.*

10 *Aes alienum testatoris, quando non impediat immissionem fideicommissario.*

DECISIO CLXXXIV.

IOANNES Baptista, & Iulius Cæsar de Columbis hæredes quondam Olimpiæ vigore illius testamenti prætendebant immissionem: Ludouicus verò Cincius, vti fideicõmissarius, & substitutus in testamento quondam Petri Hieronymi pariter eandem immissionem petebat, & propterea dedi dubium, cui danda esset immissio, & Domini vtraque parte informante, quoad duas domos positas in Ciuitate Perusina, & census acquisitos, & emptos per D. Petrum Hieronymũ, Ludouico dandam esse immissionem resoluerunt, de reliquis particulariter reseruarunt videndum.

1 Moti fuerunt, nam cum neutra † pars possideat, illa præfertur in immissione, quæ melius, & clarius ius suum iustificat *Bart. in l. fin. num. 21. C. de edit. diu. Adr. Tollen.*

In casu proposito Ludouicus melius probat ius suum. Primò quia cum Petrus Hieronymus instituerit hæredes Olimpiam, & Virginiam sorores, ac Isabellam vxorem vita durante, ac vltima earum decedente substituerit Ludouicum, & sorores, & vxor obierint, euenit casus fideicom-

2 missi, † & substitutionis ad fauorem Ludouici, cui debetur immissio, vel ex remedio *l. fin. C. de edict. diu. Adrian. tollen. vel ex Saluiano Seraph. decis. 828. num. 1.*

Secundò, Quia Ludouicus probat quod supradictæ domus, & census fuerũt acquisita, & empta à Petro Hieronymo vt constat ex acquisitionibus factis, & ab eo possessa, vt apparet ex depositionibus testium, & consequenter stante supradicto titulo emptionum duo sequuntur; Alterum quod

3 possessio Olimpiæ viuente Petro † Hieronymo erat iure familiaritatis *Bart. in l. qui iure vbi Castren. ff. de acquir. poss. Surd. cons. 221. num. 29. & cons. 260. nu. 16. & seq. Rota decis. 761. nu. 4. par. 2. recent. Menoch. lib. 6. præsumpt. 67. nu. 12.* Alterũ

4 quod Olimpia in eius † testamento non potuit disponere de bonis suppositis fideicommisso Petri Hieronymi, cum ius Olimpiæ morte extinguere-

5 tur, nec voluit, quia sub vniuersali † institutione non includuntur bona restitutioni subiecta *Rota decis. 94. nu. 5. in fin. par. 2. recent.*

Tertiò, Quia cum Petrus Hieronymus substi-

6 tuerit Ludouicum pleno iure, † & sine aliqua diminutione, censetur ei data facultas capiendi possessionem directè, & propria auctoritate *Peregr. de fideic. art. 3. nu. 96. in fin. Honded. cons. 66. nu. 8. & seq. lib. 2. Aym. cons. 174. nu. 1. Greg. decis. 421. nu. 13.* at quãdo testator siuè expressè, siuè æqui-

7 pollenter dat facultatem † fideicommissario capiendi possessionem propria auctoritate, tunc fideicommissarius non tenetur capere illam de manu hæredis, sed recta via datur immissio *Menoch. de adipisc. remed. 4. nu. 633. post med. Cuman. cons. 61. ante fin. Rot. decis. 615. nu. 2. & 11. par. 1. & decis. 182. nu. 2. par. 2. recent.* & de æquitate Cano-

8 nica, † vt euitentur inanes circuitus, fideicommissarius non eget restitutione verbali, sed recta via agit pro immissione *Bald. in cap. in præsentia nu. 4. vbi Dec. in 2. not. de probat. Paris. cons. 12. nu. 115. lib. 2. & cons. 53. num. 115. lib. 3.*

Nec in bonis d. Petri Hieronymi aliquid est detrahendum; non legitima, qua agitur de fideicom-

9 misso transuersalis, non Trebellianica, † quia censetur prohibita ex verbis pleno iure, & sine aliqua diminutione *Rota decis. 259. nu. 5. par. 2. rec. Gregor. d. decis. 421. nu. 13. Peregr. de fideic. art. 3. nu. 89. & 96. Eugen. cons. 56. nu. 58. lib. 1.*

De ære alieno Petri Hieronymi non constat, de

10 quo, † illiusq. solutione docendum esset ad impediendam immissionem fideicommissario *Natt. cons. 569. nu. 1. Menoch. præsumpt. 135. lib. 3. Rot. decis. 516. num. 2. par. 2. recent.*

De testamento verò q. Francisci patris Petri Hieronymi nunc non videtur agendum, cum resolutio sit restricta super bonis emptis, ac acquisitis à Petro Hieronymo, in quibus clarè Ludouico immissio debetur ex supradictis, particulariter enim disputabitur super dicto testamento Francisci, & illius bonis iuxta ordinem Dominorum.

Et ita, &c.

§ *Infra in par. 3. habentur aliæ decisiones in hac causa sub diebus 9. Iunij 1629. & 19. April. 1630. sunt decisiones 274. & 277. vbi alia.*

EM.^MO ET REV.^MO D. CARD. VBALDO.

Soanen. Hæreditatis.

Die Mercurii 14. Iunii 1628.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Plura adducuntur in materia primogenituræ. Et per quas exceptiones non impediatur immissio primogenito in d. bonis.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditarium non dicitur castrum, quando per mortem possidentis expirat omne ius.*
2 *In primogenitura censentur primogeniti gradatim, & successiuè semper vocati unus post alium.*
3 *Primogenitura censetur deuoluta ad primogenitum, & non ad secundum genitum.*
4 *Obseruantia in materia primogenituræ plurimũ attendi solet.*
5 *Immissio quando nõ denegetur propter exceptiones requirentes altiorem indaginem.*
6 *Primogenitura ex quibus reddatur clara.*
7 *Fideicommissi exceptio, quando non sit apta impedire immissionem.*
8 *Ad immissionem impediendam, non est legitimus contradictor, qui non possidet.*
9 *Contradictor legitimus ad impediendam immissionem est, qui ex testamento, habet facultatem capiendi possessionem propria auctoritate.*
10 *Contradictor legitimus habetur ille, qui ex aduerso citatur, & admittitur pro tali.*
11 *Dominij exceptio clara est apta impedire immissionem super bonis, super quibus quis ius non habet.*
12 *Pretium succedit, & subrogatur loco rei.*
13 *Trebellianica potest prohiberi etiam filijs primi gradus.*
14 *Legitima prohiberi non potest.*
Legitima detrahi nõ debet ex bonis subiectis primogenituræ, existentibus alijs bonis hæreditarijs. num. 14.
15 *Filius, quando non confecit inuentarium, tunc præsumuntur adfuisse tot bona, ut ei sufficerent pro legitima.*
16 *Immissio, ut impediatur propter detractionem meliorамentorum funeris impensæ, & æris alieni, requiritur, ut de illis constet.*
17 *Primogenitura non potest constitui super castris feudalibus ex pacto, & prouidentia in præiudicium vocatorum.*
18 *Primogenitura certum est, quod potest constitui super bonis, quæ reperiuntur in statu hæreditario.*

DECISIO CLXXXV.

DOMINI Bartholomæus, & Petrus de Otterijs fratres germani contendunt inter se successionem Castrorum Ottherij, & S. Ioannis, D. Petrus illa prætendit saltem pro medietate in concursu cum fratre uti hæreditaria Sinulphi iunioris, cuius ipsi tanquam proximiores sunt hæredes ab intestato. Dominus verò Bartholomæus prætendit ad se solum spectare, tanquam primogenitum vigore fideicommissi Sinulphi senioris, vndè in hac controuersia commissa causa in Rota, fuit hodie disputatum dubium. An D. Petro sit danda immissio, & fuit negatiuè resolutum. Quia hæc Castra non sunt, neque dici possunt hæredita-

1 ria Sinulphi iunioris cum per † eius obitum expirauerit omne ius, quod ipse habebat super illis, *Ceph. cons. 158. num. 4. lib. 2. Soccin. Iun. cons. 72. num. 19. vol. 1. Peregr. de fideic. art. 6. per tot. & num. 12. Mantic. de coniect. lib. 9. tit. 2. sub nu. 29. vers. Id quod, & dixit Rota in Romana Dotis 23. Maij 1614. coram bo. mem. D. meo Vbaldo.*

Extat enim supradicta primogenitura erecta, & constituta à Sinulpho seniore in suo testamento verbis claris, & apertis dum substituit vulgariter, pupillariter & per fideicommissum primogenitum, qui perpetuis tẽporibus succedere debeat in dd. Castris, adeò vt deuenire debeat in perpetuum de primogenito, in primogenitum, qui pro-
2 pterea censentur gradatim, † & successiuè semper vocati vnus post alium, *Decian. cons. 23. nu. 10. & seqq. lib. 4. Menoch. cons. 120. nu. 34. Fusar. de subst. q. 390. num. 3. & 4.* vnde cum per mortẽ Sinulphi iunioris sit finita d. primogenitura in eius persona, & alij primogeniti, ex supradicto testamento sint vocati, sequitur quod cum hodie existat D. Bartholomæus filius primogenitus Attilij filij Sinulphi senioris, hæc primogenitura ad ipsum deuoluta censeatur, tanquam primogeni-
3 tum, † & natu maiorem, non autem ad Petrum eius fratrem. Secundogenitum, *Decian. cons. 16. num. 21. ad fin. & seq. vol. 4. Menoch. cons. 401. num. 20. in fin. & cons. 1005 num. 22. Molin. de Prim. Hispan. lib. 1. c. 11. nu. 9. & lib. 3. c. 1. nu. 1. & seqq. & c. 6. num. 29.*

Et hoc maximè procedit cum post mortem Sinulphi per multos annos fuerit primogenitura per D. Petrum obseruata, qui contentus fuit de alimentis sibi præstitis à fratre primogenito iuxta
4 formam testamenti Sinulphi; hæc enim † obseruantia in his terminis plurimũ attendi solet. *Menoch. cons. 349. num. 15. Molin. de Primog. lib. 2. c. 6. num. 57. Honded. cons. 92. nu. 27. & seqq. lib. 1. benè Surd. in cons. 362. num. 10.*

Non obstat, quòd exceptio primogenituræ, seu fideicommissi. tanquam requirens altiorem inda-
5 ginem non possit † impedire immissionem D. Petro in bonis per Sinulphum iuniorem possessis de tempore obitus, quia cum primogenitura sit cla-
6 ra, † vt supra dixi, & fuerit etiam approbata per filios testatoris, & per eundem Petrum mediante etiam transactione, non potest dici, vt requirat altiorem indaginem, & sic est apta impedire immissionem, *Rot. decis. 157. nu. 8. & 9. apud tract. de Saluian.* Et de exceptione † fideicommissi in-
7 continenti probata, *decis. 83. num. 11. apud eund. tract. Card. Seraphin. decis. 757. nu. 1. & 2. & dixit Rota in Bonon. Legati de Marescottis 24. April. 1626. coram R. P. D. meo Merlino.*

Non obstat, quod D. Bartholomæus non sit le-
8 gitimus † contradictor ad immissionem impediendam cum non possideat. Quia sufficit, quod
9 in testamento sit data facultas capiendi † possessionem propria authoritate, *Menoc. de adip. rem. 4. num. 633. in fin. Eugen. cons. 55 num. 12. lib. 1. cum alijs per Moder. Bonon. de legit. contrad. q. 2. num. 170. & 175. cum seq. & q. 10. n. 47. Fusar. de subst. q. 613. nu. 5. & 13.* Quod maximè procedit, cum
10 D. Bartholomæus † fuerit ex aduerso simpliciter

citatus,

citatus, & admissus pro legitimo contradictore, *Menoch.cons.722.nu.7.vers.Quarto suffragatur, & nu.12. & de adipisc. d.rem.4. num.611 & seq. Fusar.d.q 613.nu. 8. Rota in Bonon. fideicom. de Vellis 9. Martij 1609.coram bo.me.Card.Sacrato.* Vndè semper verum erit, quod ista exceptio dominij prouenientis ex vocatione clara primogeniti est apta impedire immissionem D. Petro in
11 d.Castris, super † quibus ius aliquod non habet, *Bart.in l.1.nu.3.ff.quor.legat. Menoch.de adipisc. rem.1.n.104. vers.Secundus est casus, & d.rem. num.746.* prout neque illud habere potest super
12 pretio ex dd.Castris redacto, cum † pretium succedat, & subrogetur loco rei, *Menoch. cons. 202. nu.110.Surd.cons.330.nu.9.& decis.15.num.19. Verall.decis.28.nu.2.par.2.Rot.Ianuen. dec. 127. nu.10.& decis.171.num.2.*
13 Non obstant detractiones, quia Trebellianica † est prohibita, & potest prohiberi, etiam filijs primi gradus *Rot.decis.67.nu.2. & decis.318.n.3.*
14 *p.1 in recent.* Legitima verò licet prohiberi † nō possit, tamen detrahi non debet ex istis Castris, Primogenituræ suppositis, existentibus alijs bonis hæreditarijs, *Bald.in Rubr. ff.de rer. diuis.col. 1. vers. Sed pone Gabr. de legit. conclus. 6.num.2. Surd.decis.316.nu.10.Menoch. cons.401.nu.138.*
15 & quidem cum non fuerit confectum † inuentarium, præsumuntur adfuisse tot bona libera sufficientia pro legitima *Natt.cons. 169. num.8.& seqq. Giouan.cons.20.nu.22.& 27.lib.2. & tenuit Rota in Macerat.legitima 14.Maij 1627. & 28. Febr. & 27.Mart.præteriti coram me.*
Non obstat detractio melioramētorum funeris
16 impensæ, & æris alieni; Quia hæc nec † in genere, nec in specie fuerunt probata, vt requiritur, *Rot. decis.161.nu.1.par.2.recent.*
Non obstat, quod dd.Castra sint feudalia ex pacto, & prouidentia, & ideo in illis non potuerit
17 constitui † primogenitura in præiudicium D. Petri; Quia iam fuit in hac causa resolutum, inuestituram Otthonis Primi Imperatoris, in qua se fundabat D.Petrus, nihil probare, cum sit simplex copia, vndè cum ista Castra reperiantur in statu hæ-
18 reditario † non est dubium, quod potuit super illis constitui supradicta primogenitura, *Clar. in § feudum, quæst.40.num.2. Soccin. iun. cons.72. nu.22.lib.1. Roland.cons.84.nu.19.lib.4. Alb.cons. 382.num.64.Intrig.de subst.cent.3.q.74.nu.118. Fusar.de subst.q.631.nu.1.*
Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

EM.^MO, ET REV.^MO D.CARD.VIRILI.

Melenitana Prioratus Nauarræ,

Die Mercurii 14. Iunii 1628.

ARGVMENTVM.

Subscribens censetur approbare contenta in scriptura. Negligens in exigendo quis dicatur. Intimatio, & monitio, vt aliquis aliquid faciat, quando non requirantur.

SVMMARIVM.

1 *Subscribens se alicui scripturæ, eam approbare dicitur. & num.2.*
3 *Negligens in exigendo quis dicitur, si non docet de diligentijs. amplia nu.4.*
5 *Liberatus sub conditione, ea non existente non dicitur liberatus.*
6 *Intimatio, & monitio non requiritur, quando quis est obligatus aliquid intra certum tempus facere.*
7 *Certus, quando quis est aliquid faciendi, non est amplius certificandus.*
8 *Voluntas à potestate declaratur.*

DECISIO CLXXXVI.

STETERVNT Domini in decisis, * non obstantibus scripturis nouiter productis per Equitem Carolum; nam partita debiti lib.324.16. de qua in decisione, remanet etiam iustificata ex solidatione computorum facta de anno 1619. ab Equite Michaele Zappata Commissario Ærarij nuper producta, in qua Eq. Carolus se constituit debitorem in lib. 966. 13. inter quas connumera-
1 tur partita lib.324.16. cui solidationi, cum † Carolus se subscripserit cum eius sigillo, oritur probatio debiti etiam de anno 1619. *Paris. cons.47. n.6.lib.1. Aym.cons.73.n.40.& fuit dictum in Romana canonis 1.Iulij, & 11. Decembris 1609. coram D.Cardinali Caualerio.*

Quamuis enim supradicta solidatio de an.1619. fuerit facta de effectibus Prioratus Nauarræ, de tempore quo Expelletta erat Prior, tamen debitū lib.324. 16. non fuit Equiti Carolo imputatum tanquam administratori Expellettæ, qui cum decessisset de anno 1617.administratio iam de anno 1619.cessauerat, sed tanquam Receptori, quod patet clarè, nam vti Receptor tenebatur facere diligentias, atque de illis in cōputis docere, aliàs ipsi alienum debitum imputandum erat, *vt in Statuto 50. de commun.Aer.* & propterea in solidatione fuit factus Eques Carolus vti Receptor, debitor, quamuis non exegisset, vt patet ex supradicta solidatione, in qua de istis diligentijs faciendis à Carolo vti Receptore cauetur non solum in dicta partita lib.324.16. quæ est decima nona, ibi, *Fù consignato al detto Commendatore Monreale come à Riceuitore, acciò faccia le diligenze con esso del suo riscuotimento*, sed etiam in decimaoctaua partita, ibi, *Acciò faccia le diligenze per riscuotimento di questa partita:* nec non in vigesima, ibi, *che fù consegnato à detto Commendatore Monreale come à Riceuitore, acciò faccia le diligenze per il loro riscuotimento*; ex quibus tribus partitis in solidatione supradicta appositis colligitur fuisse actum cum Equite Carolo, vt tanquam Receptor exigeret, vel saltim faceret diligentias, de quibus donec doceret, vti Receptor constitueretur debitor seruādo formam statuti supradicti 50.

Idque corroboratur ex partita crediti num.21. quæ licet fuisset inexacta, nō fuit admissa, cum non ostenderentur diligentiæ ibi, *per fare le sue diligenze, per il riscuotimento hà pigliato la lista, & si facciano le diligenze necessarie per il riscuotimento,*

to, & caso, che non si potessero ricuperare mostrando le diligenze, haverà ricorso, ancorche adesso Don Michele Zapata non gli la fa bona per non mostrare le diligenze. Vndè clarè patet quod Eques Carolus, vti Receptor constituitur debitor de effectibus Prioratus tempore Expellettæ, quia
2 non constabat de diligentijs, & cum † ipsemet in fine se subscripserit cum sigillo, dicitur omnia subscripta approbasse *l. si ego §. dotis ff. de iur. dot. l. 1. §. 1. ff. de constit. pecun. Gabr. concl. 3. nu. 1. de prob.*

Partita quoque debiti rubrorum 800. probatur ex scriptura nouiter producta, & probatio desumitur ex spropriatione Expellettæ, & ex eo quod dicta rubra 800. fuerunt in lista à Secretario Ærarij subscripta connumerata inter spectantia ad commune Ærarium ratione spolij Expellettæ, vt ex rubrica, ibi, *le quali come suo spoglio si deuono recuperare, & appartengono al commun Tesoro;* cumque non doceatur de aliqua diligentia in exigendo remanet Carolus debitor iure proprio vigore supradicti statuti.

Non obstat, quod negatiua non exactionis à se ipsa remaneat probata, & non doceatur de negligentia: quia Eques Carolus vti Receptor vigore supradicti statuti 50. declaratur negligens, & tenetur de proprio si eueniente die non procuret exactionem, & faciat debitas diligentias, de qui-
3 bus doceat, quare eo ipso quod non † docet de diligentijs, est negligens, & debitor ex dispositione statutaria, *Eugen. consf. 73. nu. 22. Rota in recent. decis. 253. num. 2. par. 1.*

Nec obstat, quod in solidatione de anno 1624. Eques Carolus fuerit liberatus, & quamuis liberatio fuerit cū conditione, quod intra decem menses deberet docere de non exactione, alias *ne sarà caricato*, requireretur monitio, & noua descriptio debiti, quia fuit responsum, quod ex vrbanitate fuit data dicta dilatio decem mensium, ad docendum de nō exactione, & diligentijs iuxta formam
4 statuti, quibus elapsis maior † reputatur negligētia, si non doceat de diligentijs, & non exactione *Ruin. consf. 12. num. 8. lib. 5.* & Eques Carolus habetur, ac si nunquam fuisset liberatus, nec requiritur monitio, nec noua creatio debiti, sed elapso termino perinde est, ac si à principio fuisset purè declaratus debitor, cum paria sint aliquid fieri, purè, vel sub conditione, quæ non purificetur, &
5 liberatus † sub conditione ea non existente non censetur liberatus, *leg. si pupillus ff. de condit. instit. l. sed & si de sua in fine, ff. de acqu. hered. Roland. consf. 58. nu. 16. 17. & 25. lib. 3. Cephal. consf. 56. nu. 11. & consf. 445. nu. 17. & 18. Surdus consf. 179. num 10. & seq. lib. 2. & consf. 101. nu. 27. lib. 1. Mantic. decis. 343. nu. 3. & decis. 354. nu. 1. Paris. consf. 11. num. 64. lib. 1.* Nec requirebatur intima-
6 tio, † & monitio, nam cum Eques Carolus esset obligatus intra certum tempus, reperiebatur cer-
7 tus de eo quod facere tenebatur, † ideo non erat amplius certificandus, *cap. cum qui de regulis iur. lib. 6. Surdus consf. 272. num. 2. lib. 2. & decis. 288. num. 4.*

Quare expirato tempore decem mensium, & non adimpleta conditione, docendo de diligētijs, & non exactione, expirauit liberatio conditionaliter facta, & remansit debitum accensum in vim solidationis de anno 1619. & dispositionis statuti, imputantis debita Receptoribus non ostendentibus diligentias.

Ex quibus tollitur prætensa noua descriptio in libris, quia incapacitas nō fundatur in descriptione in libris, sed ex sola existentia debiti in non docendo de diligentijs, & sat est quod de anno 1619. per subscriptionem cum Sigillo Eques Carolus se constituerit debitorem, vltra quod adest etiam descriptio, quæ facit debitorem Equitem Carolum à die 13. Iulij, & sic ante Smutitionem, & Electionem.

Non obstat, quod frumentū non esset in manibus laboratorum, sed procuratoris, quia sunt ostēdendæ diligentiæ factæ, vel contra laboratores, vel contra eum, qui habuit frumentum.

Non obstat diuisio computorum Receptoriæ, & administrationis, quia fuit facta pro faciliori intelligentia, & eodem tempore fuit facta solidatio Receptoriæ, & administrationis inhærendo solidationi factæ de anno 1619. in qua Eques Carolus fuit constitutus debitor vti Receptor, & de anno 1624. ex benignitate, & vrbanitate fuit data dilatio decem mensium Equiti Carolo vti Receptori, & de eo tempore debitori, quia non docebat de diligentijs, quibus elapsis remansit quoque debitor vigore statuti, cui, cum non potuisset fieri præiudicium per Præsidentes Cameræ Computorum, cum non habeant potestatem remittendi debita ex *Statuto 69 de Com. Aerar.* ita nec di-
8 cendum est eos voluisse facere, † voluntas enim à potestate declaratur *l. cum te C. de donatione propterea nupt. cap. cum super de offic. deleg. Roland. consf. 35. nu. 20. vers. 2. non obstat lib. 2.*

Ad alia quæ dicuntur, patet responsio ex alia decisione. Et ita vtraque, &c.

☞ ** Idest sub diebus 8. Martij 1627. & 18. Februarij 1628. sunt supra decisiones 43. & 149. Et infra in Additione habes aliam decisionem sub 11. Ianuarij 1627. coram eodem bon. mem. Card. Virili.*

EM.^MO, ET REV.^MO D. CARD. VBALDO.

Soanen. Castrorum.

Die Mercurii 14. Iunii 1628.

ARGVMENTVM.

Exemplum simplex fidem non facit, maximè si exemplum exempli sit, etiam quod solemniter, & legitimè exemplatum fuerit & quando hoc cesset. Antiquitas in scripturis, quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *Copia simplex non exhibito originali nihil probat. & num. 2. & 3.*
4 *Exemplo exempli, non est ei aliquo modo fides adhibenda.*
5 *Exemplum ex alio exemplo extractum, est simile te-*

le testimonio de auditu auditus, quod non facit fidem.

6 *Exemplum exempli non facit fidem, etiam si solemniter, & legitimè exemplatum fuerit.*

7 *Exemplum, si in aliqua parte reperiatur erroneum, idem potest dici, & præsumi de alijs partibus.*

8 *Exemplo adhibetur fides concurrentibus adminiculis.*

9 *Exemplo, vt adhibeatur fides, quodlibet adminiculum debet esse in sua specie perfectum, & plenè probatum.*

10 *Antiquitas non probatur per datam.*

11 *Antiquitas ex facie scripturæ debet per necesse probari.*

12 *Antiquitas non potest tollere, quin scriptura, quæ ex sui natura apparet copia copia, non sit talis.*

13 *Antiquitas non supplet vitia visibilia, nec defendit scripturam à defectibus substantialibus.*

14 *Testes de auditu non probant.*

15 *Testes vt probent confessionem extraiudicialem, debent esse contestes de loco, & tempore.*

16 *Testes non concludentes non probant.*

17 *Fundamentum suæ intentionis debet quis probare per veras, & concludentes rationes.*

18 *Singula, quæ non prosunt, vnita iuuant, hæc regula non procedit, quando singula sunt imperfecta in sua specie.*

DECISIO CLXXXVII.

CVM D. Petrus Ottherius prætenderet immissionem in Castris, de quibus agitur, tanquam ad illa vocatus, vigore inuestituræ ex pacto, & prouidentia Otthonis Primi Imperatoris, & solum in actis exhiberetur copia assertæ inuestituræ, de qua in *Summar. num.* 1. fuit hodie disputatum, An huic copiæ sit adhiben. fides, & negatiuè resolutum. Quia cum sit simplex † copia,
1 non exhibito originali nihil probat, *cap.* 1. *et ibi gloss. in fin. per tot. de fid. instrument. Conarr. pract. quæst. cap.* 21. *num.* 1. *in fin. et per tot. cum alijs per Modern. de probat. conclus.* 711. *num.* 1. *et seq. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano, decis.* 85. *num.* 6. Et in terminis † de exemplo al-
2 terius inuestituræ Otthonis Primi tradit *Menoch. in cons.* 906. *num.* 2. *vers. Præterea non constat, cum seq. vol.* 10. Et de exemplis † aliarum inuesti-
3 turarum, & priuilegiorum Imperialium tradit *Mandell. in cons.* 111. *num.* 16. *in fin. vers. Et per responsionem, et cons.* 112. *vers. Non obstant deducta, Decian. cons.* 24. *num.* 22. *in fin. vers.* 1. *quoniam, cum seq. vol.* 1.

Et hoc maximè procedit, cum neque exemplũ
4 sit originalis, sed † exemplum exempli, vnde non est illi aliquo modo fides adhiben. *Auth. si quis in aliquo, vbi gloss.* 1. *post med. C. de aden. vbi Dec. num.* 3. *et* 9. *Rota coram sanct. mem. Gregor. XV. decis.* 432. *num.* 1. *et ibi Addent. num.* 8. *et decis.* 469. *num.* 1. *et decis.* 550. *num.* 1. Et ratio est; quia
5 exemplum † ab alio exemplo extractum, vt dicit *Bald. in l.* 2. *num.* 2. *in fin. C. de diuers. rescript.* est simile testimonio de audiu auditus, quod non facit fidem, idque proceditetiam si fuisset so-
6 lemniter, & legitimè † exemplatum, quod neque constat fuisse factum in casu nostro, *Put. dec.* 155. *nu.* 2. *vers. et procedit, et decis.* 469. *nu.* 3.

Considerabant etiam Domini, quod in dicta copia continetur Castrum Proceni, quod nunquam fuit in familia DD. de Ottherijs, & ideò
7 sicuti in hac parte hæc copia deregitur † erronea, idem potest etiam dici, & præsumi de alijs in ea contentis, iuxta tradit per *Decian. cons.* 46. *num.* 30. *lib.* 2.

Non obstat, quod concurrentibus adminicu-
8 lis soleat fides † adhiberi, etiam copiæ, iuxta textum in *l. instrumenta, C. de probat. Verall.*
9 *decis.* 234. *par.* 1 Quia hoc procedit, † quando quodlibet adminiculum est in sua specie perfectũ, & plenè probatum *Alex. cons.* 13. *num.* 19. *lib.* 1. *Ceph. cons.* 206. *num.* 20. *lib.* 2. In casu autem nostro omnia videntur imperfecta, nam illud deductum ex antiquitate propter datã nihil facit, quia
10 data † non probat antiquitatem, *Put. decis.* 186. *nu.* 2. *lib.* 3. *in antiq. sanct. mem. Gregor. XV. decis.* 393. *nu.* 2. *et* 16. *Addent. num.* 5. prout neque talis
11 antiquitas † ex facie scripturæ per necesse dicitur probata, vt aduertit *Farinac. de falsis, et simul q.* 153. *nu.* 173. *ex mente Baldi in cap. inter dilectos, nu.* 15. *in fin. et num.* 18. *de fid. instrum.* Vltrà
12 quod † antiquitas non potest tollere, quin ista scriptura quæ ex sui lectura apparet esse copia co-
13 piæ, non sit talis; nam antiquitas non suplet † vitia visibilia, nec defendit scripturam à defectibus substantialibus, *sanct. mem. Greg. XV. decis.* 393. *num.* 2. *et* 3.

Non obstat primus, & quartus testis in Summ.
14 D. Petri num. 5. Quia solum dicunt † audiuisse à D. Bartholomæo, quod ipse habebat patentem Imperialem Otthonis, quod nihil probat, tum
15 quia testes, non sunt contestes de † loco, & tempore, prout requiritur ad proban. confessionem extraiudicialem, *Cæs. de Grass. decis.* 4. *de sentent. et re iudic. Seraph. decis.* 1172. *nu.* 5. *Rot. diu. de-*
16 *cis.* 700. *nu.* 33. *ad fin. par.* 2. *rec.* Tum quia † nihil concludunt quoad tenorem, quod concordet cum copia, de qua agitur.

Alter testis in dicto Summario num. 7. nihil pariter concludit circa tenorem inuestituræ, & solum deponit per possibile, quod DD. de Ottherijs possint habere infeudationem ab Otthone Imperatore, ex quo iste Imperator fecit alias inuestituras: Eadem responsio adaptatur testibus datis in d. Summ. num. 8. Quia primus deponit de simplici auditu de possessione Castrorum, vti feudalium, quod non concludit de tenore, prout neque illum concludunt alij testes, cum infeudatio, de qua videntur deponere ex publica voce, & fama possit esse diuersa à tenore copiæ, vt dixi.
17 Vnde cum † hodie agatur ad probandam naturam feudi ex pacto, & prouidentia, ad effectum excludendi fideicommissa facta per possessores Castrorum, D. Petrus debet hoc plenè, & concludenter probare, tanquam fundamentum suæ intentionis, *l. in illa, l.* 1. *vbi Bart. nu.* 5. *ff. de verb. oblig. Gabr. de probat. concl.* 6. *nu.* 1. Quæ probatio certè hic non adest, cum omnia per eum deducta
18 sint † in sua specie imperfecta, vt dixi, quo casu non

non intrat regula, quæ singula non prosunt, vnita iuuent, *Alex. d. cons. 13. num. 19. & 20. lib. 1. Iaf. in l. admonendi sub nu. 99. ff. de iur. iur. Soccin. iun. cons. 86. num. 29. lib. 3.* Cætera fuerunt sublata per informantes.

Et ita &c. vtraque &c.

¶ *Infra in par. 3. in eadem causa habentur duæ aliæ decisiones sub diebus 14. Martij 1634. & 27. pariter Martij 1637. coram bo. me. Motmanno, sunt decisiones 287. & 207.*

R. P. D. MERLINO.

Romana Vineæ.

Die Mercurij 14. Iunii 1628.

ARGVMENTVM.

Sententia contra sententiam lata, ad hoc vt substineatur, quid opus sit. Melioramentorum fructus qualiter sint deducendi, & alia de melioramentis.

SVMMARIVM.

1 *Sententia secunda lata contra primam, quæ transitum fecit in rem iudicatam, vt valeat, quid requiratur.*

2 *Iudex non potest procedere non reuocata prima sententia, ne detur sententia contra sententiam.*

3 *Spolij actio non competit cōtra iustè possidentem.*

4 *Fundamentum suæ intentionis, quis non debet probare per præsumptiones.*

5 *Fructus meliorationum sunt deducendi tanquam proprij meliorantis, & ad ipsum spectantes, nec sunt in eius primum creditum imputandi.*

6 *Iudex iniustè procedit ad reintegrationem non præfixo termino ad liquidandum melioramenta.*

7 *Retentio pro melioramentis competit, non obstante cautione ex aduerso præstita de illis reficiendis.*

8 *Instrumentum declaratum simulatum nullius est roboris, & momenti.*

9 *Simulatio melius non potest declarari, quàm per propriam confessionem.*

10 *Declaratio facta à procuratore non habente ad hoc speciale mandatum, principali nō præiudicat.*

11 *Quod maximè procedit, quando principalis in contrarium protestatus est.*

DECISIO CLXXXVIII.

PARTHEMIA Thomasina in vim sententiæ in iudicio Saluiani ad sui fauorē latæ pro credito suæ dotis fuit à san. me. Greg. XV. tunc Iudice deputato immissa in possessionem vineæ, de qua agitur, vsque de anno 1595. vt in summario nu. 1. Paulus verò Ghirlantius anno 1607. contra eamdem Parthemiam à D. Triuultio Vicarij Locumtenente obtinuit sententiam in spolio, quæ deinde à D. Marchesano anno 1615. fuit reuocata, cum impositione perpetui silentij, vt in summ. nu. 4. & hæc sententia posterior transiuit etiam in iudicatū. Sed anno 1624. Idem Paulus rursum in iudicio spolij contra Margaritam filiā, & hæredem q. Parthemiæ obtinuit aliam sententiam, vt in summ. num. 5. quæ deinde ab altero iudice fuit etiam cōfirmata, & exequutioni demandata. Modo autem causa ex rescripto Signaturæ in Rota commissa, dubitaui, An dictæ vltimæ sententiæ essent confirmandæ, vel infirmandæ, & hodie responsum fuit, esse infirmandas, vti nullas, & iniustas.

Nullitatem quidem in penultima sententia deducebant DD. ex eo, quia iudex pronunciauit ad
1 fauorem Pauli super reintegratione † non reuocata contraria sententia D. Marchesani prius lata, & in iudicatum transacta, *Clem. si appellationem. de appell. Gabr. cons. 54. nu. 8. lib. 1. Cassad. dec. 1. n. 4. de seq. poss. & fruct.* Rot. dec. 161. *nu. 2. par. 1. in recent.* quæ nullitas subsistit, & obstat, etiam si sententia dicatur lata tanquam in prima, quia immò dictus penultimus Iudex asseruit se iudicem tertiæ instantiæ, & vti talis processit, nec nouus processus fuit confectus, sed super priori processu pronūciauit, quibus concurren. Iudex non potuit proce-
2 dere, non † reuocata sententia præcedenti, ne detur sententia contra sententiam, *l. 1. C. quando prouoc. non est necess. Felin. in cap. inter monasterium nu. 15. & seqq. de sent. & re iud.* & benè declarat *Gabr. d. cons. 54. nu. 8. lib. 1.*

Iniustitia verò in sententijs posterioribus desumebatur à DD. ex eo quia cum Parthemia auctrix Margaritæ fuisset immissa in possessionem vineæ iudicis auctoritate in iudicio Saluiani, iustè, & re-
3 ctè possidebat, & consequenter Paulo non † competebat actio spolij contra iustè possidentem, *l. iustè possidet. ff. de acquir. poss. Bald. in l. fin. C. vnde vi. Rum. cons. 49. nu. 15. lib. 4.* Rota *in recent. decis. 646. nu. 1. par. 2. & coram san. mem. Greg. XV. decis. 43. nu. 1. & fuit dictum in Romana spolij 27. Aprilis 1622. coram me.*

Non obstat, quod Parthemia ex lapsu tanti temporis, quo vineam possedit, præsumatur ex fructibus satisfacta de suo credito, quia fuit responsum, quòd cū à Paulo non fuerit probata quantitas fructuum perceptorum, nec facta illorum liquidatio, quæ tamen ad ipsum spectabat, tanquam funda-
4 mentum † suæ intentionis, non intrat allegata præsumptio, & exceptio satisfactionis, *l. ab ea, ff. de probat. Menoch. præsumpt. 135. num. 1. & 2. lib. 3. Rot. decis. 516 n. 2. par. 2. recent. & apud Modern. Roman. de saluian. dec. 62. & 101.* ac fuit dictum in his terminis *in Firmana seu Maceraten. dotis 10. Decemb. 1627. coram R. P. D. Pirouano.* Præsertim verò, quia potius videtur constare de non satisfactione, cum vinea de tempore immissionis esset diruta, ac deserta, & nullos produceret fructus, vt probant testes dati in summ. nu. 3. immò amplius cum d. vinea fuerit postea per eādem Parthemiam meliorata, & ad culturam redacta, cum impensa scutorum 618. vt ex relatione peritorum summ.
5 num. 7. fructus † huiusmodi meliorationū sunt deducendi tanquam proprij meliorantis, & ad ipsum spectantes, nec sunt in eius primum creditum imputandi, *Put. decis. 275. lib. 3. Afflict. dec. 87. nu. 6. & 7. & ibi Vrsill. nu. 3. Garz. de expens. c. 23. n. 56. & seqq.* Rot. *decis. 435. nu. 15. par. 1. recent. cum alijs per Modern. Bononien. var. resolut. lib. 2. c. 112.*
6 *n. 52. & seqq.* indeq. iudices videntur iniustè † processisse

cessisse ad reintegrationem non præfixo specialiter termino ad liquidan. dicta melioramenta, cum de illis constaret in genere ex deposi ione testiū summar.num.3. & interim non erat procedendum ad
7 executionem, sed Margaritæ competebat † retentio, non obstan. cautione ex aduerso præstita de meliorramentis reficiendis iuxta *decis. Put. 10. de sentent. & re iud. Menoch. de recuper. remed. 15. nu.570. Eugen. cons.85. nu.97. ad 114. lib.2. Capic. decis.17. num.7. cum alijs cumulatis per Modern. Bonon. var. res. lib.2. d.c.112. num.19. & 20.* & tenuit *Rot. in recent. decis.151. nu.2. & 5. par. in Romana saluiani interdicti 1. Iulij 1609. coram bo.me. Patriarcha Manzanedo impress. penes Marchesan. de commiss. par.1. fol.1018. in Romana de Thesaur. 11. Ianuar. 1613. coram bo.me. Card. Sacrato, apud eund. Marchesf. d. par.1. fol.1087. & in Forolivien. fideicom. 9. Maij 1611. coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Pamphilio, & in Spoleta a bonorum 22. Aprilis 1616. coram bo.mem. Buratto.*

Minus obstat, quod constet de extinctione crediti Parthemiæ per solutionem à Paulo factam, vt
8 ex † instrumento, quietātiæ, quia illud instrumentum fuit ab eodem Paulo declaratum simulatum, & sic nullius roboris, & efficaciæ, vt in summ n.6.
9 nec simulatio † poterat melius probari, quàm per illius confessionem *l. unica. C. de confess. Crau. cons. 147. nu.7. vers. ad hae. Dec. cons.62. num.66. lib.3. Rot. decis.306. nu.5. par.1. diuers. & fuit dictum in Rom. census 17. Decemb. 1627. coram me.*

Tandem nec obstat, quod Parthemia semel corā D. Triuultio declarauerit se possedisse vigore inuestituræ habitæ à Canonicis Lateraū à quibus Paulus se prætendit spoliatum, & sic quod non possederit ex titulo saluiani, quoniam, quicquid sit de d. spolio, quod non iustificatur, placuit respōsio, quod
10 cum prædicta † declaratio facta fuerit à procuratore non habente ad hoc speciale mandatum, & cum statutarijs solemnitatibus, c.151. *lib.1.* confectum, non potuit præiudicare Parthemiæ, ad tradita per *Paris. cons.108. nu.48 lib.4. Surd. decis.181. n.16. Modern. Rom. ad stat. vrb. glos.7. nu.127. & seqq. Rot. apud eosd. decis.5. nu.8. & 12. & in recent decis.68. nu.1. par.2. & coram sanct. mem. Greg. XV. decis.75. nu.1.* præsertim cum in actu apprehensio-
11 nis † possessionis protestata fuisset, se velle possidere vtroque titulo iuxta *Crescen. decis.5. de rest. spoliat.* cum alijs, ideoq. adhuc iniustè fuit Paulus reintegratus in iudicio spolij.

Et ita vna tantū parte informante conclusū fuit.

Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 25. Iunij 1629. est decisio 312. & in parte 3. habentur duæ aliæ nempe sub diebus 5. Maij 1636. & 5. Iunij 1637. coram R.P.D. Verospio; sunt decisiones 130. & 223.

EMIN.^MO, ET REV.^MO D. CARD. VIRILI.

Ciuitatis Castelli Beneficij.

Die Veneris 16. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Ecclesia aliud est, & aliud beneficium in Ecclesia. Status vltimus in beneficialibus attenditur. Ecclesia potest venire appellatione Capellæ maioris dictæ Ecclesiæ.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiam habere aliud est, & aliud habere beneficium in Ecclesia.*
2 *Status vltimus in beneficialibus est attendendus, vide num.8.*
3 *Resignatarij ius est metiendum à iure resignātis.*
4 *Iurispatronatus reseruatio, quando dicatur habuisse effectum.*
5 *Confraternitas potest esse in aliqua Ecclesia, & quod tamen illa Ecclesia sit collatiua de iurepatronatus ex dotatione, & constructione.*
6 *Appellatione Capellæ maioris alicuius Ecclesiæ, venire potest ipsa Ecclesia, cum sit caput principale illius.*
7 *Relatum potius, quàm referens debet attendi.*
9 *Fides non facit fidem.*
10 *Fides equiuocæ non sunt attendendæ.*

DECISIO CLXXXIX.

PERSTITERVNT Domini in decisis * ex rationibus in decisione deductis.

Nec visa fuerunt obstare tria, quę ex aduerso deducuntur. Primum, quod cum aliud sit habere ip-
1 sam Ecclesiam, † aliud beneficium in Ecclesia *c. fi. de præb. Abb. in c. fi. n.4. de concess. præb.* ideo gratia Galeotti non capiat ipsam Ecclesiam, quæ est sub administratione Confratrum, qui expendūt eleemosynas in fabrica; Secundum, quod cum duæ prouisiones Lancellotti, & Petri loquantur de Ca-
2 pella, constituant † vltimum statum attendendum ad effectum iustificationis, *Rot. par.2. recent. decis. 737 & par.1. decis.578.* Tertium, quod cum Galeottus veniat ex resignatione Petri prouisi de Ca-
3 pella, ius resignatarij † metiendum sit à iure resignantis, iuncta confessione eiusdem Petri resignātis, & Christophori, quod non habuerunt possessionem nisi Capellæ.

Quia pro respōsione fuit firmatum, quòd erectio beneficij, & reseruatio iurispatronatus est super tota Ecclesia, nam Episcopus Capellam, seu Oratorium, & Ecclesiam in simplex beneficium erigit & ius præsentandi ad Ecclesiam concedit, vt expressè legitur in instrumento erectionis, & reseruationis, cuius effectuatio probatur quoq; ex tribus prouisionibus immediatè subsequentibus, quæ loquuntur de ipsa Ecclesia, & habuerunt effectum non
4 solum ex adeptione possessionis Ecclesiæ. † sed etiā ex prouisione subsecuta per mortem, aut resignationem illorum iuxta *cons. Oldr. 229.* Vnde non obstat, primum, quia erectio, & reseruatio iurispatronatus est de ipsa Ecclesia, non de Capella, & existeutia Confraternitatis in Ecclesia non repugnat,
5 cum possit † adesse Confraternitas, & tamen Ecclesia sit collatiua de iurepatronatus ex dotatione, & constructione, nec probatur quod Confraternitas administret bona, & redditus Ecclesiæ.

Non obstat, secundum nam licet duæ prouisiones Lancellotti, & Petri loquantur de Capella, tamen præsentationes patronorum sunt de Ecclesia, & licet institutiones videantur loqui de Capel-

la,

la, hoc euenit, quia ipsamet erectio loquitur de Capella, seu Oratorio, & Ecclesia, vnde mētio† Capel-
6 lȩ Sanctissimæ Virginis videtur facta tanquam de capite principali, ex quo Capella est in Altari maiori, prout in simili fuit consideratum de sacello in Ecclesia Lauretana, vt *in Lauretana iurisdictionis 23. Ianuarij & 21. Aprilis 1617. coram bo. me. Card. Sacrato*, idq. indicant illa verba subsecuta post mentionem Capellæ, nempè cum omnibus iuribus, & pertinentijs vniuersis, & iuramento præstito de seruanda lege in dotatione apposita, cum expressa relatione ad instrumentum erectionis, &
7 dotationis, & cum† potius relatum quàm referens attendi debeat, *l. si ita scripsero. ff. de condit. & demonstr. Surd. cons. 313. num. 50. Greg. decis. 439. num. 1.* cum ipsa erectio, & reseruatio loquatur de Capella, & Ecclesia, & quod prius fuit cœpta parua Capella, seu Oratorium, deinde aucta, & in formam Ecclesiæ redacta, sequitur quod prouisiones Lancellotti, & Petri virtualiter loquantur de ipsa Ecclesia, & propterea non constituant vltimum sta-
8 tum diuersum ab erectione, † & reseruatione, & prouisionibus anterioribus, vel saltem debeant cedere veritati, & declarari ex lectura, & inspectione erectionis, & reseruationis, & aliarum prouisionum antecedentium, *c. cum de beneficio. de preben. in 6. Dec. cons. 126. nu. 3. in fin. Rot. in recent. decis. 515. nu. 2. par. 2. Greg. decis. 77. num. 12.* & ibi additio *versic. prædictis.*

Non obstat tertium, quia ex supradictis patet, quòd ius Petri resignantis erat super ipsa Ecclesia, non super Capella tantum.

Vnde non obstat fides Christophori, & Petri, tū
9 quia fides † non facit fidem, tum quia dum dicunt se fuisse Rectores Capellæ fundatæ in Altari maiori, satis videntur innuere fuisse Rectores Ecclesiæ, cum Christophorus possessionem Ecclesiæ acceperit, & Petrus se referat ad instrumentum erectionis, & dotationis quod loquitur de ipsa Ecclesia, &
12 ideo† tanquā fides æquiuocæ non sunt attendendæ. Et ita vtraque parte informante &c.

* *Idest sub die 24. Mart. 1628. est sup. decisio 161.*

REV.^MO P. D. PIROVANO DECANO.

Gerundeñ Beneficij.
Die Veneris 16. Iunii 1628.

ARGVMENTVM.

Beneficium iurispatronatus ex permutatione, an, & quando vacet.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius non habet potestatem conferēdi beneficia de iurepatronatus laicorum, & nu. 12.*
2 *Ius à resignante beneficium de iurepatronatus nō abdicitur, si inuito patrono sit facta.*
3 *Beneficia vacant per renunciationem ex causa permutationis.*
4 *Resignationes beneficiorum conditionales ad fauorem certæ personæ coram Ordinario non admittuntur.*
5 *Resignatio beneficij, etiam in casibus in quibus ius non abdicitur à resignatione, nihilominus producit vacationem.*
6 *Decis. Achill. Put. & Mobed. declarantur.*
7 *Permutatio beneficij iurispatronatus potest fieri etiam contradicente patrono, absque iusta causa.*
8 *In permutatione beneficij iurispatronatus non requiritur consensus patroni, sed sufficit, si requiratur, & num. 9.*
10 *Ignorantia iuris excusare non solet.*
11 *Decis. 5. de rer. permutat. in nou. & Rebuff. declarantur.*
13 *Narrata omnia, sunt in primis iustificanda.*
14 *Præsentatus habens instrumentum suæ præsentationis, & illud producens intra tempus iuris coram habente facultatem illud instituendi, sufficit ad obtinendam adiudicationem.*

DECISIO CXC.

RESOLVTVM fuit, stādum esse in decisis,* quia vacatio, ad quam præcipua difficultas istius causæ reducitur, verè contigit ex permutatione, quæ cum, nisi præuia in manibus Ordinarij ad inuicem beneficiorum resignatione, sequi, aut
1 admitti possit: inde † propter defectum potestatis eiusdem Ordinarij conferendi beneficia de iurepatronatus laicorum *per c. decernimus, 16. q. 7. Cald. cons. 2. in fin. de rer. permut.* post resignationem remanet apertus locus patrono ad præsentandum intra tempus à iure determinatum, & per consequens Iguatio debetur beneficium, qui à patronis se præsentatum in hac noua vacatione iustificat.

Neque obstat, quòd non agatur de resignatione simplici, sed ex causa permutationis, & ad fauorem, vt ideò, si permutatio sit inualida propter contra-
2 dictionem patroni, non fuerit † abdicatum ius à resignante, nec per consequens vacatio contigerit, *Mobed. decis. 2. de renunc. & decis. 8. de iur. patron. Put. decis. 412. lib. 1. Achill. decis. 10. num. 1. & seq. de rest. spol. Garz. de benef. par. 11. cap. 3. num. 16. & 17.*

Quia cum sciuerint permutantes, beneficium iam permutandum esse de iurepatronatus laicorū, & quidam absque hæsitatione, dum Ioannes requisiuit D. Eleonoram semel, & pluries pro consensu permutationi præstando, quæ nedum consensit sed expressè ante permutationem iudicialiter se opposuit, & contradixit, & nihilominus fuit processum ad permutationem; inde intrat vacatio, nedum
3 quia † beneficia vacant per renūciationem ex causa permutationis, *c. 1. de rer. permut. in 6. Clem. 1. eod. tit. Garz. post alios ead. par. 11. cap. 4. num. 2.*
4 Sed etiam, quia coram Ordinario non † admittuntur resignationes conditionales ad fauorem certæ personæ tāquam per Canones improbatæ, *Rebuff. de resig. pur. & tit. de resig. cond. Sarnen. de triennali, q. 16. Mandos. reg. 19 de infirmis, q. 16. n. 11.* cum alijs cumulatis per eundem *Garz. ead. par. 11. cap. 3. num. 152.* Ac demum, quia concurrit culpa permutantium propter indubitatam scientiam iu-
5 rispatronatus, quæ in casibus etiam, † in quibus ius non abdicatur à resignante, nihilominus producit vacationem, *Paris. de resig. lib. 1. q. 3. nu. 71. & num. 118. Rebuff. cons. 192. num. 5.* dicens clausulam

sulam (non aliàs, nec alio modo) non operari, quando adest culpa resignantis, & in his terminis
6 decisiones, *Mobed. Put. & Achill.* † sunt declarandæ; prout etiam sensit idem *Garz. d.cap.3.nu.* 35. & prius idem firmauit *Vital. in clem. vnica. nu.* 92. & 97. *de rer. permut. Rot. decis.* 214. *num.* 5. *par.* 1. *diuers. & in Salamantina pensionis* 13. *Iunij* 1586. *coram Bubalo.*

Non obstat, quòd indubitata scientia iurispatronatus non constituat permutantes in culpa, sed permutatio inualida facta scienter, quæ scientia inualiditatis permutationis dicebatur non posse probari, dum quamplurimi Doctores teneant pos-
7 se fieri † permutationem contradicente patrono absque iusta causa, *Rot. decis.* 5. *circa fin. de rer. permut. Rebuff. in prax.* 3. *p. signatura in verbo, nec iuspatronatus num.* 40. & *tit. de permut. num.* 22. *par.* 11. *cap.* 3. *num.* 27. in qua ponitur in permutatione beneficij iurispatronatus, non requiri consen-
8 sum patroni, † sed sufficere si requiratur, & vlterius in Diœcesi Gerundeñ vigeat consuetudo, quòd admittantur permutationes absque consensu patronorum, quæ omnia deseruire possunt pro iusta causa, ad euitandam culpam, vt quilibet possit redire ad suum beneficium.

9 Quia culpa principalis † pendet à scientia iurispatronatus ante permutationem, vt Rota firmauit *in Gerunden. permutationis* 5. *Iulij* 1593. *relata per Garziam eadem par.* 11. *cap.* 3. *num.* 19. *qui num.* 29. plenius comprobat, cæterum quòd ea supposita possit Ordinarius, spreto vel recusante patrono, admittere permutationem, aut patronus contradicendo illam impedire, vel iam sequuta rescindere, pendet à iuris determinatione, in qua
10 ignorantia † excusare non solet, nisi sit probabilis *Bellam. decis. vlt. nu.* 2. *de rer. permut. idem Garz. d. cap.* 3. *num.* 32. & 36. *Cochier. de permut. benef. par.* 1. *cap* 19. *num.* 13. probabilitas autem istius qualitatis ignoratæ ex allegatis pro contraria opinione non probatur, neque ex consuetudine deducta, quia quicquid sit in casu spreti patroni, aut recusantis consentire, aut contradicentis post iam
11 sequutam permutationem, in quibus † terminis loquuntur allegatæ auctoritates, & consuetudo deducta, & declaratio Concilij est intelligenda concurrente scilicet magna vtilitate Ecclesiæ, vt illam intelligit idem *Garz. d.cap.*3. *num.* 28. Verum in casu, quo patronus ante permutationem comparuit, & contradicendo iudicialiter se opposuit, ne Ordinarius procederet ad permutationem concedendam, ex allegatis nullus firmat hanc partem vt latè fuit ostensum in prima decisione: vnde cum difficultas non cadat super casu cõtrouerso, nõ etiã potest considerari probabilis ignorantia, præseferens bonam fidem ad effectũ excusationis, sed po-
12 tius detegitur mala fides † propter Canonem, *cap. decernimus* 16. *q.* 7. actui resistentem *Bart. in l. sed & si lege.* §. *scire. ff. de pet. hered. Ofasch. decis.* 160. *num.* 11. *Bero. cons.* 95. *n.* 18. & 24. *Surd. cons.* 115. *num.* 21. *vol.* 1.

Demum non obstat, quòd adhuc beneficium non possit adiudicari Ignatio, qui nõ expediuit literas super sua supplicatione, vel saltem eas non produxit, obstante regula de non iudicando, iuxta
13 formam supplicationis, ac etiam quia † omnia narrata, sunt ante omnia iustificanda.

Quia, cum Ignatius habeat instrumentum suæ præsentationis sub die 13. Augusti 1625. & illud produxit in Rota intra tempus quadrimestris, coram habente facultatem illum instituendi vigore *Clem. auditor de rescript.* sufficit ad effectum obtinendæ adiudicationis, *Rota in nouis, decis.* 3. *nu.* 1. *de iurepatr.* Et ita &c.

☞ * *Idest sub die* 21. *Febr.* 1628. *est sup. decis.* 152.

R. P. D. DVNOZETTO.

Lucana Iurispatronatus.

Die Mercurii 18. *Iunii* 1628.

ARGVMENTVM.

Instituendus est ille, qui est præsentatus ab existenti in quasi possessione præsentandi, & ad hoc vt non instituatur, iurispatronatus proprietas qualiter sit probanda à vero patrono. Ordinarij consensus in donatione iurispatronatus, quando non requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus ab eo, qui est in quasi possessione præsentandi est instituendus.*
2 *Nisi plenè, & concludenter doceatur de proprietate alterius veri patroni.*
Vel per rem iudicatam, num. 2.
Vel confessionem partis, num. 2.
Vel per instrumentum fundationis clarum, & indubitatum, cui nihil opponi possit, nu. 2.
3 *Ex cõsensus præstito in permutatione iurispatronatus in manibus Ordinarij, quæritur quasi possessio præsentandi, etiam in casu vacationis per obitum.*
4 *Et si iste, qui consentit, sit pupillus, benè talis consensus potest præstari per tutorem.*
5 *Iurispatronatus donatio facta compatrono, non eget consensu Ordinarij, & nu.* 11.
6 *Ordinarij consensus in donatione iurispatronatus dicitur constare, ex illius subsecuta tolerantia plurium annorum, necnõ ex admissionibus præsentationum.*
7 *Ordinarij consensus in donatione iurispatronatus, potest quandocumque interuenire, etiam post donationem.*
8 *Beneplacitum Apostolicum in alienatione patronatus ecclesiastici requiritur.*
9 *Beneplacitum Apostolicum in alienationibus rerum Ecclesiæ ex lapsu* 30. *annorum, suncta obseruantia subsecuta, præsumitur interuenisse.*
10 *Ordinarij consensus de iure communi requiritur in translatione iurispatronatus siue ecclesiastici, siue laicalis.*
12 *Productio vnius tituli ad vnum finem, & effectum, non tollit præsumptionem alterius tituli melioris, ad alium finem, & effectum diuersum.*
13 *Præscriptio quadragenaria sufficit ad præscribendum iuspatronatus.*

DE-

DECISIO CXCI.

1 DOMINI dixerunt Dominicum esse instituendum tanquam præsentatum † à Martino existente in quasi possessione præsentandi, *cap. consultationibus, vbi Butr nu.9. de iurepatronatus, Ripa in c. cum Ecclesia Sutrina. nu.130. de caus. poss. & propriet. Rota decis. 167. num.7. & 8. par. 2. diuers.* hæc enim sola attenditur ad hũc ef-
2 fectum nisi † plenè, & concludenter doceatur de proprietate alterius veri patroni per rem iudicatam, confessionem patris, aut instrumentum fundationis clarum & indubitatum, cui nihil opponi possit, *Butr. in cap. ex litteris. nu. 8. de iurepatronatus, Lambert. de iurepatronatus lib.2. quæst. 3. art. 6. num. 4. par. 1. Rota in Lucana iurispatronatus coram bo. me. Penia inter recent. decis. 374. num. 4.*

Quasi possessio verò Martini satis est iustifica-
3 ta † ex consensu præstito de anno 1622. permutationi factæ de hoc beneficio in manibus Ordinarij, cuius vigore fuit quæsita, quasi possessio, etiam in casu vacationis per obitum, *Abb. cons. 54. in fin. par. 1. Crescen. decis. 2. de iurepatronatus, Put. decis. 301. lib. 2. in recent. Rota coram sanct. mem. Greg. XV. decis. 349. vbi Adden. num. 7.* & hic cõ-
4 sensus † benè potuit præstari per tutorem pro Martino tunc pupillo, *Federic. sen. cons. 102. in 1. dub. Lambert. de iurepatronatus, lib. 2. par. 1. quæst. 2. art. 10.*

Non obstat instrumentum fundationis de anno 1613. in quo medietas huius patronatus legitur reseruata Vniuersitati Capellanorum; omne enim qualecumque ius fuit de anno 1554. translatum in Martinum seniorem vigore donationis, de cu-
5 ius viribus Domini non dubitabant, † tum quia vti facta compatrono, qualis de illo tempore erat Martinus senior non indigebat consensu Ordinarij, *Achill. decis. 10. de iurepatronatus, Caputaq. decis. 284. par. 1. & 131. par. 2. Reuerendiss. D. meus Decanus decis. 464. nu 8.*

Tum etiam quia, quatenus præfatus consensus fuisset necessarius, satis de eo constare videbatur
6 ex † subsequuta Ordinarij tolerantia plurium annorum, necnon ex admissionibus præsentationum factarum per Martinum donatarium, eiusq. successores, quæ non potuerunt fieri citra approbationem donationis, *Lambert. d. tract. lib. 1 par. 2. quæst. 1. art. 7. in fine, Rota in Bononien. iurispatronatus de Viola 27. Nouemb. 1597. coram bon.*
7 *mem. Gipsio*, & hæc approbatio † potuit quandocumque superuenire, etiam post donationem, *cap. cura, & cap. suggestum de iurepatronatus. Rota decis. vlt. eod. tit. in antiquis.*

Non obstat allegatus defectus beneplaciti A-
8 postolici, quod videbatur necessarium † in alienatione patronatus Ecclesiastici, *ex Constitutione Paulina de reb. Eccl. non alienan.* illud enim ex
9 lapsu 30. annorum, † iusta obseruantia subsequuta, præsumitur interuenisse, *Ancbar. cons. 136 Seraph. decis. 671. num. 1. Rota decis. 506. nu. 2. & 4. par. 2. recent.*

Neque hæc præsumptio eliditur ex productione alterius tituli insufficientis, nimirum consensus Vicarij. Quia hic non fuit exhibitus ad effectum ostendendum esse satisfactum *Extrauaganti Pauli Secundi de reb. Ecclesiæ non alien.* sed fuit produ-
ctus ex abundanti pro maiori cautela, & ad magis
10 remouendum scrupulum iuris communis, † quo attento in translatione patronatus siue Ecclesiastici, siue laicalis, (nisi actum esset de donatione
11 † facta compatrono) videbatur adhibendus consensus Ordinarij, *cap. nobis, vbi DD. de iurepatro-*
12 *natus*, productio † autem vnius tituli ad vnum finem, & effectum, non tollit præsumptionem alterius tituli melioris allegatam ad alium finem, & effectum diuersum, *Rota decis. 285. num. 4. par. 2. recent.*

Præterea cum ab anno 1551. quo Martinus senior præsentauit Pardum emanauerint per eius hæredes plures præsentationes effectuatæ, & sit lapsum spatium 40. annorum, videbatur etiam Martinus iunior, qui præsentauit Dominicum,
13 † aduersus prætẽsiones Capellanorum tutus præscriptione quadragenaria, *cap. de quarta. de præscript. Couarru. in regul. possessor. par. 2. § 18. Purpurat. cons. 560. num. 16. Rota decis. 407. num. 1. par. 1. diuers.*

Et ita vtraque &c.

Habentur infra duæ aliæ decisiones in eadem causa, sub diebus 20. Decemb. 1628. & 7. Maij 1629. coram eodem R. P. D. Dunozetto; sunt decisiones 255 & 277.

REV.MO P. D. PIROVANO DECANO.

Romana Societatis officij.

Die Lunæ 19. Iunii 1628.

ARGVMENTVM.

Acta, quæ sint transportanda. Sententia an ferri possit pendente termino ad probandum. In contractu societatis officij, si aliquid sit promissum facere in termino præfixo, an transacto d. tempore, si id non fuerit adimpletũ, quis ex eo amittat lucrũ d. societatis.

SVMMARIVM.

1 *Sententia an sit valida, probatur ex reuolutione actorum.*
2 *Concil. Trident. sess. 24. cap. 20. non intrat ad causandum nullitatem, propter iurisdictionem impeditam, donec sequatur transportatio.*
3 *Sententia lata absque visione actorum potest esse nulla.*
4 *Acta non sunt transportanda, si non releuant ad inferendum, quod Iudex iniustitiam fecerit.*
5 *Sententia an ferri possit, stante pendentia termini ad probandum.*
6 *In seruatione terminorum ad sententiam de stylo reuocantur omnes dilationes.*
7 *Societatis officij lucrum an impediatur, si quis promiserit aliquid facere in termino præfixo,*

& eo transacto nihil adimpleuit. & num.16.
8 *Clausula, aliàs, &c. quid importet.*
9 *Per electionem vnius actionis, vel remedij, censetur alteri renunciatum.*
10 *Termini beneficio censetur, quis renunciasse, si petat aliquid post terminum conuentum.*
11 *Fructus percipi debent de societate subsistente, & non de dissoluta propter vitium vsuræ.*
12 *Agens, vel excipiens ex instrumento, in quo promissa nō adimpleuit, commodum aliquod ex eodem instrumento consequi non potest.*
13 *In contractu quocumque si promissa non seruentur siue defectus sit in substantialibus, siue in accidentalibus, aut naturalibus, & siue in paruo, vel magno, tunc agens caret omni actione, & exercitio agendi, siue excipiendi. & nu.15.*
14 *Pœnitentiæ non est locus in contractibus nominatis.*
17 *Dies, qui solet interpellare pro homine, si in contractu deficiat, tunc necessaria est interpellatio, vt quis possit dici ad aliquid faciendū, in mora constitutus declara. num.18.*
19 *Implementi exceptio opponi non potest per eum, qui contractui acquieuit.*
20 *Exceptio non implementi non competit, quando nullum resultat interesse ex non implemento.*
21 *Voluntas, quando non censeatur mutata.*
22 *Testes, vt probent confessionem extraiudicialem, debent esse concordes de loco.*
23 *Probatio imperfecta potest ex adminiculis impleri.*

DECISIO CXCII.

1 CENSVERVNT Domini, sententias Rotales esse confirmandas quia validæ ex † reuolutione processuum probantur, & iustæ ex decisionibus in causa factis apparent.

Nec validitati earum obstare potest defectus integræ transportationis actorum, & quod pendente termino ad probandum lata fuerit secunda sententia.

2 Quia in profanis, prout est præsens causa †, Cōcilium Trid. sess. 24 cap. 20. non intrat ad causandum nullitatem propter iurisdictionem impeditā, donec sequatur transportatio, *Rot. decis. 508. nu. 10. coram Papa Greg. XV. & decis. 901. num. 12. 1. par. recent. cum alijs per Add. relatis in d. decis.*
3 508. & quamuis sententia † pro vt de iure, possit esse etiam nulla ob eundem defectum, ob non visionem actorum, *Cagnol. in l.2. nu.68. C. de eden. Gabr. de sent. conclus. 9. num. 7.* attamen, quando acta, quæ deficiunt, non releuant ad inferendum,
4 quòd Iudex † iniustitiam fecerit, prout verè instrumentum deficiens non releuabat; aut quando acta postmodum fuerunt transportata, prout fuerunt per correctionem extracti processus, tunc sēper sustinetur sententia, *Acchill. decis. 7. de sent. & re iud. Rot. in Leodien. fideicom. de Stenordia 3. Iulij 1623. coram D. Decano, & in Romana vsusfructus 17. Martij 1628. coram me;* Nec aduersatur
5 pendentia dilationis ad probandum per *l. siue pars, C. de dilat. cum alijs allegatis per Gabr. conclus. 1. nu. 4. eod. tit.* quia in seruatione termino-
6 rum † ad sententiam de stylo reuocantur omnes dilationes, *Rota decis. 327. num. 11. coram Papa Greg.* vbi stylus Rotæ refertur.

Similiter quæ iustitiæ opponebantur de defectu non seruatæ formæ nouarum constitutionū sanct. mem. Pauli V. & de duplici defectu implementi: visæ fuerunt non obstare.

Nam quantum ad formam non seruatam sufficienter fuit respunsum, in tribus decisionibus præsentis causæ emanatis in prima, & secunda instantia quibus cum nihil releuans fuerit replicatum, non egent alia comprobatione.

Quo verò ad alterum ex præmissis per Pirrum implementis, nempè, quòd Robertus ratificasset societatem termino dierum viginti, & in eodem termino instrumentum ratificationis in actis eiusdem Notarij consignasset, quòd verè per Pirrum
7 præstitum non fuit in tempore † conuento, & dicebatur propterea impediri acquisitionem lucri societatis, *Boccac. de societ. offic. nu. 143.* cum alijs allegatis. Fuit responsum quòd cum D. Fuluius, ex tenore instrumenti haberet duplicem formam agendi contra Pirrum, vel recedendo à contractu in casum non impletæ ratificationis in tempore,
8 propter clausulam, † aliàs, &c. quæ in sui extensione per Collegium Notariorū facta, & aliàs per Rotam approbata in 484. *coram Papa Greg. XV.* importat facultatem recedendi à contractu, vel petendo, & compellendo per iuris remedia Pirrum ad reportandam, & consignandam ratificationem; prout petijt, & producta fuit; tunc per
9 electionem vnius actionis, † aut remedij censetur alteri renunciatum, maximè quando sunt contraria. prout essent petere ratificationem contractus, & illum dicere esse nullum, aut resolutum. *l. quod in heredem, § eligere, ff. de Tribut. actio.* latissimè *Gabr. de actio. concl. 1. nu. 1. & 18. & concl. 2. in*
10 *princ.* & in proximis terminis, petens † aliquid post terminum conuentum, quod censeatur renunciasse beneficio termini responderunt, *Angel. cons. 373. col. penult. vers. tertio quia solutio, Granet. cons. 106. nu. 3. Corn. cons. 299. col. 2. num. 5. vol. 1. Surd. qui prædictos allegat. decis. 317. nu. 3.* Quibus accedit alter actus præiudicialis, nempè receptio fructuum secundi semestris, de qua apparet ex quietantia eiusdem D. Fuluij in Summ. Roberti num. 1. asserentis se die 4. Martij 1623. recepisse scuta quinquaginta, & ba. 50. monetæ pro vno semestri inchoato de mēse Nouembris die 3. 1622. & finito die 3. Maij 1623. qui fructus cum
11 percipi non potuissent, nisi de † societate subsistente, non autem de dissoluta propter vitium vsuræ, inde infertur ad approbationem contractus, etiam quod non fuerit in tempore adimpletum, vt plenissimè comprobat *Grati. discept. 301. & 302.* in quibus ex professo de hac re agit.

Maior difficultas versabatur, quoad defectum secundi implementi promissi de renouando fideiussores in casum mortis, absentiæ, vel deteriorationis alterius eorum. Obijt enim Pirrus Nutus die 25. Iunij 1622. in societate pro fideiussore datus, & de illius obitu Robertus ignorantiam prætendere non poterat, quia conuincitur ex productione duorum instrumentorum, nempè ratificationis factæ per Robertum post mortem Pirri, & datio-

dationis in solutum factæ ab hæredibus Pirri dicto Roberto, & ex depositione duorum testium formiter examinatorum, qui dictam scientiã ex plu-
12 ribus in Roberto concludunt. Vera est † etiam conclusio, quòd agens, vel excipiens ex instrumẽto, in quo promissa non adimpleuit, commodum, aut lucrum aliquod ex eodem instrumento consequi non potest, *vulgata l. Iulianus, §. offerri, ff. de act. empt. Roland. conf. 69 n. 8. vol. 4. Becc. conf. 45. nu. 6. Surd. conf. 52. nu. 32. & 34. & conf. 563. nu. 4.*
13 Latissimè comprobantes hanc conclusionem † in quocunque contractu, & siue defectus sit in substantialibus, siue in accidentalibus, aut naturalibus, & siue in minimo, siue in magno, vt interim agens careat omni actione, & exercitio agendi, aut excipiendi, *Seraph. decis. 225. nu. 2.* latissimè *Ioseph. Ludou. concl. 14. vers. infertur nonagesimoquarto*; Quod etiam fuit firmatum in *Romana pensionis domus 16. Nouemb. 1611. coram me*; quem defectum, non etiam sanari, ex eo quod in
14 contractibus † nominatis (prout iste societatis) non sit locus pœnitentiæ; sed agendum sit ad obseruantiam, vel ad damna secundum veriorem, quam firmauit Rota in *Senogalien. prædij 5. Iunij 1617. coram bo. me. Andrea*; postquam conclusio
15 illa † venit intelligenda agendo, vt quis non possit recedere à contractu nominato, excipiẽdo tamen contractus nominati rescindantur ope exceptionis, quando non est sequutum implementum *Roland. d. conf. 69 nu. 34. Becc. conf. 45. nu. 38. Surd. conf. 52. nu. 37. & 563. nu. 4.* & idem fuit firmatũ in eadem causa *Senogalien. prædij 10. Iunij 1619. coram me*; Denique est etiam certum, quod mors Principis Vrbini contigit iam cœpto tertio semestri, nempè in die 2. Iulij 1623. Ex quibus duo inferebantur, Robertum non posse iuuari pacto lucrandi societatem ex prædicto instrumento, post-
16 quam non adimpleuit † renouationem fideiussoris Pirri Nuti iam mortui; & idem D. Filio non obstare receptionem fructuum, dum illos non recepit in tempore tertij semestris, sed secundi, & expresè pro secundo semestri, pro quo tantummodò præsumitur renunciasse per supradictam rationem, *Boccac. de societ offic. nu. 245. Gratian. discept. 302. nu. 12. & 13.* & Rota de secundo semestri non recepto, cum tamen primum esset exactum, idem sensit in alia *Romana societatis officij scutorum mille corã D. Decano 24. Maij 1624.* & postmodum corã *D. Durano 10. Nouemb. 1625.*

Sed prædictis non obstantibus, visum fuit, cessare difficultatem huius secundi non implementi, quia obligatio Ruberti de renouando fideiussores, non legitur cum præfixione alicuius temporis, vel ad statim altero ex fideiussoribus mortuis, sed
17 est simplex de renouando; Vnde quia dies, † qui solet pro homine interpellare, deficiebat, necessaria erat interpellatio, vt Robertus posset dici in mora constitutus ad renouandum fideiussorem, *l. magnam, C. de contrahen. & committ. stipul: Baldin l. vniuersa, C. de prec. Imper. offer. Bero. conf. 139. nu. 39. vol. 3. Rota decis. 113. nu. 6. par. 1. diuers.* & prout facta fuerat interpellatio in casu supradictarum decisionum coram DD. meis *Decano, & Durano*, etiam quamuis prædicta conclusio soleat declarari, vt locum non habeat in eo,
18 qui † contendit lucrum consequi ex contractu, in quo non adimpleuit, sed tantummodò, quãdo agitur de illo excusando à pœna incurrenda, vt expresè dictum fuit coram *Seraph. dec. 225. nu. 4.* & allegatæ decisiones *Romana societatis officij scutorum mille*, hoc ipsum admittunt, & comprobãt; attamen quia concurrit receptio fructuum pro secundo semestri, & depositio duorum testiũ, quorum vnus deponit de auditu ab ipso Maphæo, alter verò de voce, & fama, asserentium Maphæum post mortem Pirri sciuisse, Robertum esse ditissimum, & asseruisse, quòd propterea non curabat alium fideiussorem in locum Pirri demortui; per
19 huiusmodi † acquiescentiam contractui, absque renouatione fideiussoris, nõ potest amplius dare, vel excipere de non implemento, *Rota decis. 75. nu. 2. coram Papa Greg. XV. & decis. 577. num. 10. par. 1. recent.* & per exuberantes facultates ipsius Roberti, quarum notitia superuenit ipsi Maphæo per depositionem eorundem testium, quam fortè non habuit ab initio, dum plures fideiussores adhi-
20 buit, † cessat interesse renouationis fideiussionis, quo circumscripto nõ tenetur implere promissor illius, *Crauet. conf. 59. nu. 2. Surd. conf. 101. nu. 24. Rota decis. 347. nu. 11. coram Papa Greg. XV. Seraph. decis. 265. nu. 39.* Propterea Maphæus de contraria voluntate docere non potuit, nisi per interpellationem ad renouandum fideiussorem,
21 de qua cum non constet, & interim illa † voluntaria acquiescentia nõ præsumitur mutata, *Gabr. conf. 97. nu. 29. lib. 1. Alciat. reg. 2. præsumpt. 16. nu. 1.* sequitur defectum implementi prædicti non obstare agenti ad lucrum consequendum.

Neque obstat, quòd vnus testis de auditu ab ipso principali, alter de voce, & fama, præsertim
22 in † diuerso loco, scilicet Cantiani, non probant confessionem extraiudicialem, *Put. decis. 466. n. 2. lib. 2. Gabr de probat. concl. 1. nu. 7. Rota decis. 700. num. 34. par. 2. recent.*
23 Quia etiam imperfecta † probatio potest ex adminiculis impleri, *l. instrumenta, C. de probat. Guid. Pap. q. 441. Achill. decis. 1. de confess. Rota decis. 375. nu. 8. par. 1. diuers.* Quæ in præsenti videbantur concurrere, ex receptione fructuum secundi semestri iam mortuo Pirro, habitaq notitia de morte illius, & ex amplissimo patrimonio Ruberti, de quo concludenter deponunt prędicti duo testes, & primus testis Maphæi iuxta sextũ interrogatorium, ex quibus potest coadiuuari veritas confessionis acquiescentiæ, concurrente verisimili cessatione interesse, propter sufficientes facultates Roberti, & præsumpta remissione implementi per actum contrarium sequutum ex receptione fructuum. Et ita, &c.

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Colonien. Monasterij.

Die Mercurij 21. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Bona Ecclesiastica sub pœna excommunicationis

tionis, non possunt vltra triennium locari. Gratia semper vitiatur ex defectu intentionis in Principe.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicati sunt, qui locant bona ecclesiastica, vltra triennium.*

2 *Excommunicatus non debet manuteneri in possessione exigendi pensiones.*

3 *Particulares personæ non possunt præiudicare congregationibus.*

4 *Executor, quando non benè procedit, & pars non habet se pro spoliata, tunc ei competit manutentio.*

5 *Nullitatis contractus quæstio non discutitur in iudicio summarijssimo manutentionis, sed ad petitorium reijcitur.*

6 *Veritas, quando elucescit per plures probationes, non est curandum de aliqua attestatione in contrarium data.*

7 *Monasterij antiqui translatio, quando fit in nouum Monasterium, intelligitur facta cum omnibus bonis.*

8 *Defectus intentionis Principis semper vitiat gratiam.*

DECISIO CXCIII.

PLACVERVNT Dominis duæ decisiones * in hac causa factæ, in quibus abundè fuit firmatum dandam esse manutentionem Canonicis in possessione Monasterij B.M.V siti in Oppido Nouesij, & eius bonorũ. Nec obstare dixerunt, quod de nouo hodie deducitur, non posse concedi ma-
1 nutentionem Canonicis, cùm sint † excommunicati propter locationes vltra triennium factas bonorum Ecclesiæ vigore *extrauag. Ambitiosæ de*
2 *reb. Eccles non alien.* & de † excommunicato est in puncto *decis. 275. nu. 3. post cons. Farin. sanct. mem. Greg. XV. decis. 64. vbi Adden. nu. 13.* Quia in omnem casum requirunt altiorem indaginem, & hodie non agitur nomine particularium, qui locationes fecerunt, sed nomine Congregationis
3 pro interesse Ecclesiæ, † cui particulares præiudicare non potuerunt *c. 1. & per tot.* de his quæ fiũt *à maior. par. cap. Cassad. decis. 8. de caus. poss. & propriet. Alex. cons. 81. nu. 7. lib. 4.* Et fuit dictum in *Theanen. beneficij 11. Ianuarij 1621. coram bo. me. Domino meo Vbaldo.*

Non obstat repetitum motiuũ nullitatis translationis ob defectum licentiæ Papæ, quia placuerunt responsiones datæ in vltima decisione in fine, & in omnem casum nullitas translationis non impedit, quin saltem de facto isti Regulares, vel pro eis Religio possideret, cuius possessionis vi-
4 gore cum † se non habuerint pro spoliatis ab exequutore, qui non benè processit, debent interim manuteneri *sanct. mem Greg. XV. decis. 9. nu 6. & decis. 307. nu. 6. & 7.* Et firmatur in decisionibus de quibus agitur, vbi etiam quod ista exceptio
5 nullitatis non † est discutienda in iudicio manutentionis summarijssimo, sed ad petitoriũ reijcienda *Gabr. cons. 51. nu. 13. vol. 1. Put. decis. 108. lib. 3. Achill. dec. 15. de restit spol. & dixit Rota in Spoletana pensionis 21. Maij 1619. coram bo. mem. Domino meo Vbaldo.*

Non obstat pariter, quod hoc, de quo agitur, nõ sit Monasterium, sed Hospitium in Oppido Nouesij, quia istud etiam obiectum fuit sublatum in vltima decisione in qua ex multis probationibus adductis pro parte Canonicorum sufficienter probatum fuit constare de contrario, & hodie augetur ista probatio ex nouo instrumẽto status istius loci ex quo optimè comprobatur, quod est Monasterium, non domus, vel hospitium, & quod habet Ecclesiam formatam. Vnde in concursu tot
6 probationum, ex quibus veritas elucescit, Domini non curarunt attestationem quandam exaduerso datam in contrarium.

Non obstat, quod bona essent vacantia, ex quo Monasterium antiquum erat dirutũ, & super istis bonis habeat saltem ius Archiconfraternitas, quia cum fuerit facta translatio antiqui Monasterij in
7 Monasterium † nouum, translatio intelligitur facta cum omnibus bonis antiqui Monasterij *cap. 2. de relig. dom. Zeroll. in prax. Episcop. par. 1. in verb. Moniales vers. ad decimum septimum in fin.* Et ita censuit *Sac. Congreg. Concil.* vt in declaratione, quæ est impressa post *Concil. cap. 5. sess. 25. de Regul. num. 12.*

Non obstat quod Canonici fuerint expulsi auctoritate Papæ, qui absque dubio potuit illos expellere, quia non reuocatur in dubium potestas Papæ, sed voluntas, cum non fuerit ei narratum, quod aderat Monasterium cum Ecclesia subrogatum in locum antiqui, sed fuit præsuppositũ, quod bona essent vacantia, quod non erat, vt supra, & sic
8 intrat defectus † intentionis Papæ, qui semper vitiat gratiam *Paris. cons. 4. num. 27. lib. 2. Gabr. de clausu. concl. 2. nu. 20. Rot. decis. 451. num. 1. par. 1. diuer. Seraph. dec. 981. in princ. & dec. 998. n. 12.*

Et ita decisum vtraque parte acerrimè informante, &c.

* *Idest sub diebus 21. Iunij 1627. & 3. Decembris eiusdem anni corã eodem Eminẽtiss. D. Card. Vbaldo sunt supra decisiones 91. & 115. & infra in hac parte habentur duæ aliæ scilicet sub diebus 12. Februar. 1629. & 7. Maij eiusdem anni coram eodem, sunt decisiones 250. & 276.*

REV.MO P. D. COCCINO.

Viterbien. Castrorum.

Die Mercurii 21. Iunii 1628.

ARGVMENTVM.

Donatio facta alicui pro se, ac pro eius liberis, & descendentibus in infinitum, cum conditione, quod si omnes moriantur, tunc, & eo casu bona donata ad ipsum donatorẽ reuertantur, & si ipse non adsit, deuoluantur ad eius filios, nepotes, &c. an hoc casu, si donatarius decedat, relictis liberis, dicta conditio cesset. Et pariter vtrum hoc casu conditiones appositæ primo donatario censean-

tur

tur repetitæ in eius liberis, ac descendentibus in infinitum.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum factum sub conditione, quod si aliquis haredum sine filijs, vel nepotibus, aut descendentibus masculis decesserit, eius portio deuoluatur ad cohaeredes, expirat, si primus hæres moriatur cum filijs, vel nepotibus.*
2 *Et ista opinio etiam procedit licet postea filij, vel nepotes omnes decesserint.*
3 *Cons. Oldrad. 21. procedit tam in vltimis voluntatibus, quàm in contractibus.*
4 *Donatio castri si fiat à Rege alicui per hæc verba, ita quod habeas ipsum tu, & tui hæredes, & reliqua vide hic, huiusmodi pactum non censetur repetitum in personas descendentium. vide num. 81. 82. & 83.*
5 *Verbum, dictus, est personalissimum.*
6 *Verba, quando sunt personalissima, non debent extendi.*
7 *Interpratatio stricta est facienda in cōtractibus. In contractibus, quicquid scriptum non legitur, pro omisso habetur. num. 7.*
8 *Donans, si in donatione aliquid voluisset, id expressisset. & num. 14.*
9 *Donatario sufficit dicere, quod aliquid non legitur in donatione.*
10 *Donatio, si sit stipulata pro se, filijs, & descendentibus in infinitum, si donator dederit particularem formam successioni filiorum, præsumitur voluisse bona transire in eos ad veram proprietatem.*
11 *Clausula, pleno iure, &c. in donatione apposita, faciunt eam transitoriam ad hæredes extraneos num. 88.*
12 *Descendens vltimus habet liberam facultatem alienandi bona in quoscumque.*
13 *Donatio facta pleno iure possessionis, & proprietatis, nullum grauamen restitutionis continet, sed liberam facultatem in quoscunq. alienandi.*
14 *Ex actu incontinenti gesto elicitur voluntas cōtrahentis.*
16 *Disponentis volūtas ex quo deprehendatur n. 15.*
17 *In dispositione præcedenti si sint expressæ plures conditiones, & in sequenti vna tantum exprimatur, censentur alia omissa, nec repetita.*
18 *Donatio solet esse perpetua, ita vt bona donata numquam reuertantur ad donantem. & n. 102.*
19 *Donata ad quoscunque etiam singulares successores transeunt.*
20 *In donatione semper in dubio sumenda est interpratatio pro donatario contra donantem.*
21 *Donatarius sibi imputet, si legem clarius sibi non dixerit.*
22 *Dictio, pariformiter, repetitionem importat.*
23 *Dictio, pariformiter, denotat omnimodam communicationem supradictorum.*
24 *Dictiones pariter, & similes, solum operantur, quo ad substantiam contractus.*
25 *Verba in contractibus superflua, & otiosa censeri non debent. & num. 33.*
26 *In contractibus, nec syllaba quidem remanere sine operatione, & misterio debet.*
27 *Decis. in causa Romana de Patricijs coram Reuerendiss. P.D. Coccino Decano declaratur.*
28 *Dictio, pariformiter, sonat paritatem formæ. & num. 32.*
29 *In donatione, quæ sit pars formalis.*
30 *Conditio, si in donatione sit incontinenti reseruata, & correspectiuè apposita, dicitur ipsi donationi apposita.*
Donantis voluntate enixa stante, non aliter donandi, quàm cum quibusdā conditionibus dictæ conditiones sunt omninò inseparabiles. nu. 30.
33 *In donationibus inspici debet forma originalis, atque essentialis.*
34 *Dictio, huiusmodi, est repetitiua præcedentium.*
35 *Dictio, huiusmodi, sequentem dispositionem restringit ad præcedentem.*
36 *Dictionum relatiuarum natura, quæ sit. & n. 37.*
38 *Verbum, transferri, quid operetur.*
39 *Adequatio vnius rei si fiat, tunc ad alteram censentur omnia rei adequatæ communicata. ampliata num. 40.*
41 *Donationis translatio, quando est facta post tempus, transit sine oneribus, & conditionibus primo donatario.*
42 *Hæres secundus, vel substitutus non tenetur ad legata relicta ab instituto.*
43 *Peregr. de fideicom. art. 16. nu. 98. declaratur.*
44 *Loquendi modus in vna parte deseruit pro interpratatione alterius partis.*
45 *Verba intelligi debent secundum subiectam materiam etiam impropriè.*
46 *Verbum idem diuersis respectibus diuersimodè intelligitur.*
47 *Verba geminata, & repetita magis enixam voluntatem alicuius ostendunt. & num. 48.*
49 *Relatū dicitur esse in referente verè, & propriè.*
50 *Clausula, æqualiter, quid importet.*
51 *Donatio quando est facta pluribus successiuè, & postea fuit apposita clausula conditionum, &c. refert ad omnes æqualiter.*
52 *Singula singulis referenda sunt.*
53 *Generi quicquid adscribitur, etiam singulis speciebus sub eo contentis adscribitur.*
Pluralis numerus saltem in duobus debet verificari.
54 *Dispositio simplex non potest vocari conditio.*
55 *Verba, quando stant declaratiuè ad præcedentem conditionem, nouam conditionem non inducunt, sed primæ cohærent.*
56 *Donatio, quando est facta pluribus personis successiuè, tunc primo gradu excluso venit sequens iure suo, & non iure transmisso.*
57 *Et eadem donatio in sequenti gradu iam consumpta, in sequenti tamquam noua incipit, & instauratur, & stat principaliter de per se. vide num. 58.*
59 *Forma originalis concessionis inspici debet.*
60 *Concessio si facta vni, postea deueniat ad alios, censetur etiam, quo ad eos repetitum ius accrescendi, si sic à principio concessum sit.*
61 *In emphyteusis paterna renouatione facta duob. fratribus, censetur repetitum idem ius accrescēdi, secundum naturam primæ concessionis.*

62 *Donationes, ubi tot censentur, quot sunt gradus, non præsumitur facta concessio posterioribus, nisi secundum verba, quæ probantur expressa in prima donatione.*
63 *Nepotum appellatione venisit etiam pronepotes.*
64 *Stylus, ac solitus modus loquendi inseruit pro interpretatione dispositionum.*
65 *Loquentis opinio magis attenditur, quàm ipsa veritas.*
66 *Hæredum, & successorum appellatione veniunt omnes tam hæredes, quàm successores in infinitum. limita num. 67.*
68 *Ratio generalior dicto, illud extendit.*
69 *Affectio nulla verisimilis considerari potest magis in primis hæredibus, quàm in secundis, & ulterioribus, & num. 70.*
71 *Vocatio unius supponit in necessarium antecedens grauamen alterius.*
72 *Ex vocatione actiua non infertur ad passiuam.*
73 *Ex vocatione actiua infertur ad passiuam suadentibus coniecturis.*
74 Decis. in causa Bononien. *Fideicommissi coram R.P.D. Merlino declaratur.*
75 *Descendentes omninò extranei, ac incogniti, & sic minus dilecti censentur multo magis grauati, quàm cogniti, dilecti, & benemeriti, & n. 100.*
76 *Qualitas uni ex connexis adiecta, censetur etiam in altero repetita.*
77 *Feudi natura est, ut deficiente vocatorum linea, bona non transeant ad extraneos sed reuertantur ad concedentem.*
79 Oldrad. in cons. 21. & Theor. *Cyn. declaratur, & num. 80.*
84 *Dictiones relatiuæ operantur, ut conditio uni adiecta, censeatur alteri repetita.*
85 *Expressum habet maiorem vim, quàm tacitum.*
86 *Donatio facta alicui, & eius filijs, & c. in casu deficientiæ lineæ, ut bona reuertantur ad donantem, ad hoc sufficit eius verisimilis mens. vide num. 87. & 104.*
89 *Verba in perpetuum debent intelligi secundum naturam præcedentium.*
90 *Perpetua ea dicuntur, quorum status, & mutatio pendet à futuro euentu, donec casus veniat.*
91 *Grauatus pendente conditione est verè dominus, ac dicitur habere plenè dominium.*
Emptor dicitur habere in re empta plenum dominium, licet d. res possit ab eo auocari. num. 91.
92 *Clausula, pleno iure, restringitur secundum subiectam materiam.*
93 *Clausula ultra earum terminos aliquid non possunt operari.*
94 *Verba quantumuis ampla, & generalia, limitantur, & restringuntur à verbis, quæ adijciuntur.*
95 *Verba præcedentia non possunt considerari, nisi cum limitatione quæ totã orationem qualificat.*
96 *Taciti, & expressi eadem est virtus, & iudicium.*
97 *Disponentis opinio magis attẽditur, quã veritas.*
98 *Verba secundum subiectam materiam diuersimodè interpretantur.*
99 *Argumentum brocardicum potest retorqueri à solito.*
101 *Argumentum à discretiuo modo loquendi, non procedit in diuersis scripturis.*
Argumentum à discretiuo modo loquendi non habet locum in diuersa parte dispositionis. nu. 101.
103 *Donatio restricta usque ad certum tempus, eo eueniente reuertitur ad donantem.*
104 *Et hoc casu sufficit, quod appareat ex verbis de reuersione cogitatum.*
105 *Coniecturæ simul iniunctæ debent ponderari, cum inuicem corroborentur.*
105 *Castrum ad hoc, ut cognoscatur an sit feudale, vel allodiale, coniungi debent coniectura.*
Coniectura dubia declarantur, & viuificantur à certis. num. 106.

DECISIO CXCIV.

BONÆ mem. Gentilis Virginius Vrsinus de anno 1493. per hæc verba; *Donauit strenuo armorum Ductori Georgio de Sanctacruce recipienti, & acceptanti pro se, ac liberis masculis, ac per virilem sexũ descendentibus in infinitum, quibus quidem liberis, & nepotibus masculis de gradu in gradum descendentibus pariformiter donationem huiusmodi transferri voluit ad veram proprietatem, perpetuamque hæreditatem, ac pleno iure, Castrum Viani, ac tenimenta Rotæ & Ischiæ, cum infrascriptis conditionibus, ac modis, & reseruationibus.* Inter quas conditiones, modos, ac reseruationes eam præcipuè adscripsit, quod si dictus Georgius sine legitimis, & naturalibus filijs ex suo corpore procreandis, vel non extantibus nepotibus masculis ex eis legitimè descendentibus moriatur, tunc, & eo casu, & casibus dicta donatio reuertatur ad ipsum donatorem, si tunc superuixerit, aliàs si ipse donator tunc nõ supersit, ad legitimos, ac naturales filios, & nepotes, siue ad Hæredes, & successores eiusdem ipso iure, & ipso facto transferatur, & translata esse intelligatur pleno iure possessionis, & proprietatis. Volens idem donator, quod tot censeantur donationes, quot sunt personæ, & gradus ad quas, seu quos transferuntur, & quod tunc directè ad dictos substitutos ordine prædicto perueniant, & acquirantur.

Vndè Georgio cum liberis prædefuncto, ac per obitum Honuhprij iunioris, descendentia eiusdem Georgij extincta. Dubitaui, An Domino Valerio Sanctacrucio immissionem petenti in Castrum, & tenimenta in dicta donatione comprahensa, & nunc vigore cessionis à Reuerẽda Camera Apost. obtentæ possessa ab Excellentiss. Domino Duce Brachiani obstaret dicta conditio, seu pactum reuersiuum, & pro Domino Valerio dicebatur negatiuè resoluẽdum, quia dato etiam, sine veri præiudicio, quod in dicto pacto reuersiuo, sub nomine nepotum venirent alij descendentes in infinitum; Nihilominus, cum Georgius obierit relictis filijs, dictum pactum cessauit iuxta celebre *consilij Oldrad.* 21. ubi fideicommissum † factum sub
1 hac conditione, si aliquis hæredum sine filijs, aut nepotibus, aut deinceps descendentibus, & masculis decesserit eius portio deuoluatur ad cohæredes, expirat si primus hæres moriatur
2 cum filijs, vel nepotibus masculis, licet † postea filij, vel nepotes omnes decesserint, quia onus

...onus intelligitur iniunctum primis heredibus, nõ autem aliis, quod consilium sæpius fuit à Rota
3 canonizatum, tàm in vltimis † voluntatibus, quã etiam in contractibus, vt in causa *Auenionen. statu 6. Iunij 1575. coram Bubalo, & in Romana fideicommissi de Columna 31. Martij 1623. corã bon. m. em. Vbaldo.* & in terminis est Theorica Cyni in Auth. *Sed, & si quis, num. 6. vers. vltimo colligitur. C. de secund. nupt.* vbi in puncto tenuit,
4 quod si Rex donauit Castrum † militi per verba: *ista quod habeas ipsum tu, & tui hæredes de corpore tuo descendentes, & si decedas sine hæredibus de corpore tuo descendentibus, Castrum ad me reuertatur.* Pactum huiusmodi reuersiuum non cẽsetur repetitum in personas descendentium tanquam cõceptum in casu obitus personæ primi donatarij, *Bald. ibid. num. 8. vers. vn le deciditur talis quæstio. Alberic. num. 3. idem Bald. in l. final. in 25. quæst. num. 63. C. de hæred. instit. Alexand. cons. 43. lib. 3. aliàs cons. 53. num. 11. lib. 6. Soccin. iun. cons. 53. in princ. lib. 2. & cons. 142. num. 19. & seq. lib. 3. Achill. decis. vnic. de prob. Put. decis. 273. lib. 3. in correct. Palacius Ruius in rubr. C. de donat. inter vir & vxor. §. 69. num. 23. Molin. de primog. Hisp. lib. 1. cap. 6. num. 16. vers. his etiam accedit Roder. Suar. cons. 10. nu. 41. & 42. Pereg. de fideicom. art. 29. nu. 12.*

Quod faciliùs procedit in hoc casu, quia pactũ reuersionis habetur solummodo expressum quoad
5 personam Georgij per verba † dictus Georgius, quæ sunt personalissima, vt de similibus pronominibus, *Cagnol in l. 2. num. 45. vers. secundo principaliter. ff. de pact. inter emp. & vend. Menoch.*
6 *cons. 115. num. 50.* Quod ideo non debet † extendi ad filios, nepotes, & eiusdem Georgij descendentes, quibus appositum non reperitur, cum simus
7 † in contractu in quo facienda est stricta interpretatio, itaut quicquid scriptũ nõ legitur, pro omisso habeatur, *l. quicquid adstringendæ. ff. de verb. oblig. Bald. in cap. venerabilem. num. 21. de elect. Soccin. iun. cons. 142. num. 14. & seq.* vbi in pun-
8 cto, quod si † donans voluisset illud pactum in secundis donatarijs, illud expressisset, prout expressit in primo, quem ibidem sequitur *Gerard. Mazzol. in suo decisiuo consilio 144. nu. 26.* itaut suffi-
9 ciat D. Valerio dicere, quod talis † repetitio nõ legitur *Ias. cons. 220. nu. 19. & seq. Afflict. decis. 403. num 5.*

Et prædicta corroborantur, quia post donationem factam Georgio stipulanti pro se, filijs, & de-
10 scendentibus † in infinitum, statim donator, dando particularem formam successioni filiorum, voluit in illos bona transire ad veram proprietatem, perpetuamq. hæreditatem, ac pleno iure, quæ verba repugnant, quod vltimus lineæ decedens vigore repetitionis dicti pacti sit grauatus, restituere
11 bona donanti, cum huiusmodi † clausulæ faciant concessionem trãsitoriam ad hæredes extraneos, *Bald. in l. fœminæ. §. illud. C. de secund. nupt. & cons. 310. num. 3. in fine, lib. 3. Soccin. sen. cons. 43. num. 10. lib. 4. Soccin. iun. cons. 102. num. 31. & seq. lib. 2. Grat. cons. 7. num. 12. & 18. lib. 2. Paris. cons. 33. nu. 18. lib. 3.* quos sequitur *Menoch. præsumpt. 30. num. 42. 44. & 49. lib. 3. & cons. 1. nu. 12. Gabr. de fideic. col. 1. num. 37. Marcabr. consil. 121. num. 17.* & discretiuè (vt prætendebatur) apposita descendentibus non autem Georgio, tantò magis indicant mentem donatoris non fuisse repeten. in descendẽtes, grauamen reuersionis appositum Georgio, sed voluisse, quod ipsi descendentes haberent bona donata ad veram proprietatem, perpetuamq. hæreditatem, itaut licet durante linea effectiua, quilibet grauatus teneretur
12 restituere sequenti, † vltimus tamen ex ipsis descendentibus haberet liberam facultatem alienãdi in quoscumque *iux. tex. in l. cum pater. §. libertis, & l. qui soliù. §. penult. vbi glos. Bar. & Doct. ff. de legat. 2. Rol. cons. 25. nu. 19. lib. 1. Peregr. de fideic. art. 14. num 50. Rot. dec. 203. num. 1. par. 2. recent.* & ista verba, ita intelligenda satis etiam ex eo colligitur, dum ijsdem ferè vtitur in casu, quo deficiẽte Georgio sine liberis bona debẽt re-
13 uerti ad donãtem, suos legitimos, † & naturales filios, & nepotes siue ad hæredes, & successores pleno iure possessionis, & proprietatis, quo casu, certũ est nullum importare grauamen restitutionis, sed liberam facultatem in quoscũque alienandi continere.

Quæ tantò magis confirmantur, quia si mens donantis fuisset repetere huiusmodi pactum,
14 † etiam in descendentibus Georgij id expressè fecisset, prout fecit eadem die coram eodem Notario, & testibus in donatione eodem tempore facta Carolo filio legitimato, in qua eamdem conditionem Carolo donatario appositam expressè in ipsiusmet Caroli filijs, & descendentibus repetijt, *argum. l. 1. §. sin autem ad deficientis. C. de caduc. toll. & cap. ad audientiam. de decim. Anan. cons. 8. num. 5. vers. sed in casu nostro,* ex quo actu tũc
15 in † continenti gesto elicitur contraria voluntas donatoris, quæ ex ordine, quem seruauit disponens
16 in altera scriptura sufficienter deprehenditur, † vt in puncto de duobus testamentis arguunt, *Alex. cons. 12. num. 6. circa fin. & cons. 70. nu. 12. lib. 2. Decian. cons. 515. num. 6. latè Curt. iun. cons. 163. num. 14. & seqq. Ruin. cons. 144. num. 17. versic. quinimò, & cons. 93. num. 13. & 14. lib. 2. Surd. cons. 466. num. 7. vers. si ego, & num. 8. Menoch. cons. 85. num. 110. & seqq.* & in puncto si in præ-
17 cedenti dispositione sunt † expressè plures conditiones, in sequenti verò vna tantùm exprimitur, aliæ censentur omissæ, nec repetitæ, *Anan. cons. 8. num. 5. & cons. 22. num. 3. Dec. cons. 190. num. 3. Surd. cons. 200. num. 23.*

Et prædicta eò magis debent procedere, quia
18 secundum regulas iuris D. Valerius † videtur super exclusione repetitionis dicti pacti habere intentionem fundatam, cum donatio soleat esse perpetua, itaut bona donata nunquam reuertantur ad donantem, *l. 1. ff. de donat. l. Senat. ff. de donat. caus. mort. & in puncto Put. d. decis. 273. num. 4. lib. 3. in correct. Achill. d. decis. vnic. num. 2. de donat. Tiraq. in l. si vnquam in verb. libertis. nu. 19. C. de reuoc. donat. Cardin. Mantic. de tacit. lib. 13.*
19 *titul. 21. num. 20.* † sed ad quoscumque etiam singulares successores transeant, vt in terminis dicit *Siluan. d. cons. 98. num. 7.* maximè quia sempe-
20 in dubio sumenda est † interpretatio pro donata

rio

rio contra donantem, cui imputandum, si clariùs
21 † sibi legem non dixerit, *l. veteribus ff. de pact. Surd.cons.143. num. 36. decis.225. num. 2. par.1. diuers. Card Mant. dec.29. num.2.*

His tamen non obstantibus affirmatiuè fuit resolutum, quia huiusmodi pactum reuersiuum non fuit appositum Georgio dumtaxat, sed ex voluntate, ac mente donantis fuit repetitum, in descendentibus eiusdem Georgij, itaut cum Honuphrius iunior sine liberis decesserit ad fauorem descendẽtium Gentilis Virginij donantis sit factus locus dicto pacto reuersiuo, quod propterea visum fuit Dominis obstare D. Valerio ad effectum immissionis, de qua agitur.

Mentem verò, ac voluntatem donantis Domini eliciebant ex pluribus.

Et primò dum idem donans vis conceptam in persona Georgij donationem voluit pariformiter in descendentes transferri, cum modis, conditionibus, ac reseruationibus infrascriptis, inter quas cum præcipua sit conditio dicti pacti reuersiui, negari non potest, quin donans illud propterea voluerit repetere in ijsdem descendentibus, cum in translatione donationis induxerit repetitionem non solum eiusdem substantiæ; verum etiam eiusdem formæ specificatæ, & qualitatum in donatio-
22 ne Georgij expressarum; primò † in dictione illa pariformiter, quæ talem repetitionem importat, *Alciat.cons.131. num.6. & seq. lib.9.* & similiter dictum fuit *in causa Pistorien. Prioriæ 9.Decemb. 1615.coram Illustriss. Verospio*, vbi quod dictio
23 ista pariformiter † denotat omnimodam communicationem iurium, itaut quemadmodum donationi factæ Georgio inerat pactum reuersiuum, ita etiam insit eidem donationi pariformiter ad eiusdem Georgij descendentes postea translatæ.
24 Nec obstat, quod dictio illa † prout etiam aliæ similes, solùm operentur quoad substantiam donationis, *Gabr. d.cons.6.num.4. & seqq.* & in terminis dictionis pariter fuit resolutum coram me in *causa Romana de Patricijs 21. Iunij 1624.* idest ad effectum, vt eadem Castra, & bona donata censeantur, non autem cum ijsdem conditionibus,
25 quia † quatenus id solùm importaret, esset omninò superflua, & otiosa, qualis censeri non debet,
26 maximè in contractu, in † quo ne syllaba quidem remanere debet sine operatione, atque misterio, *l.hanc legem. ff.de contrah.empt. Bald. in rubr. C. eod.tit.num.16. Surd.decis.272. num.35.* cum ad hunc effectum satis fuisset, quod donatio esset facta Georgio recipienti pro se, liberis, & descendentibus.

Et cessat omnis difficultas, quia quicquid sit de alijs dictionibus similibus prout de dictione pariter, de qua in dicta Romana de Patricijs, quæ
27 non † applicatur ad casum nostrum, ex quo ibi agebatur de pluribus diuersis legatis non autem
28 de vniformi, eademq. donatione dictio ista † pariformiter, quæ sonat paritatem formæ, vt per *Alciat.d.cons.131.num.6.* dum repetit æqualem formam de necessitate repetit etiam conditionẽ, quæ
29 † est pars formalis ipsius donationis, immò contractum donationis informat, *l. si conuenit.6. ff.de rescind.vend. Ias.in l.petens. num.13. & seq. C.de*
30 *pact.* & cum sit incontinenti reseruata. † & correspectiuè apposita, dicitur ipsi donationi inesse tanquam pars intrinseca, & formalis, *l. lecta, & ibi Bart.num.30. Bald.num.2 Castrens.num. 15. Ang.num.4. Purpur.num.42. Fulgos.num.7. vers. vbicumque autem. ff. si cert. pet. l iuris gentium. §. quinimo, & ibi etiam Bald. num.2. in fin. vers. quinto noto, Fulgos num 4 Ias num.5. vers. sed in textu nostro. ff.de pact. idem Bald. in l.bonæ fidei, num. 1. & 2. & ibid. etiam Aret. num 2. C. eod tit. Gabr.de præsumpt. conclus.13. num.1.* itaut stante enixa mente donantis non aliter donandi, quàm cum prædictis conditionibus dictæ cõditiones sint omninò inseparabiles, & facta vna substantia cũ ipsa donatione, *Petr. Greg.de feud. par. 3. quæst. 1. num. 7.* cum igitur forma donationis non consistat in eo, quod bona sint donata, sed quod sint taliter, & sub prædictis conditionibus donata, si debent pariformiter transferri à primo donatario in sequentes, vtique transferri debent
31 cum conditionibus appositis, à quibus † donatio recipit formam essentialem, atque originalem, quæ inspici debet; *Petr.Greg loc.cit.quæst.10.n.1.*
32 Nec minus dicatur dictionem istam † pariformiter importare æqualitatem formæ succedendi inter ipsos liberos, nepotes, ac descendẽtes Georgij nõ autem connectere Georgium cum suis descendentibus, quoad formam donationis, quia, vt pariter superius ponderatum fuit, si admitteretur
33 iste intellectus, dictio † ista esset omninò otiosa, & superflua, cum ad istum effectum abundè sufficeret, quod donatio facta esset Georgio acceptanti pro se, & suis liberis masculis, ac per virilem sexum descendentibus, &c. maximè cum donator certam succedendi formam descendentibus præscripsisset, dum voluit tot cẽleri donationes, quot essent personæ, & gradus ad quas, seu quos transferentur.
34 Secundò, in dictione illa † *huiusmodi*, quæ pariter est repetitiua cum suis qualitatibus, & eisdẽ conditionibus, *gloss.in cap. Abbate. in verb. huiusmodi de electione in 6. Rebuff. à leg.1. verb huiusmodi stipulatione. ff.de verb. signif. Corn.cõs.235. num.5. lib.2. Paris. cons.52. num.32 lib.3. Gabr. cons.107. num 7. & seq.lib.2.* & sequentem dispo-
35 sitionem † restringit ad præcedentem, *Felin.in cap Apostolicæ, num.3. in fin. ver. quia decisio de except* itaut quamuis donans in donatione facta
36 descendentibus vsus fuisset vnica dictione † relatiua, perinde fit, ac si omnia contenta in termino ad quem fuit facta relatio, essent expressa in donatione facta descendentibus, *Bart.in l.1.§.vlt.i causa fin. ff. fam.ercisc Decian.cons.47. num.1. & cons. 434. num.5. Paris.cons. 25. num. 51. lib.1. Ruin. cons.127. num.4. in fin. volum.2. Bero cons.140. nu.36.lib.2. Crauet.cons.45. num.4.* ergo id mul-
37 tò faciliùs debet procedere in casu isto, † in quo donator non fuit contentus apponere vnicam, sed quidem plures, & efficaces, *Gabr.d.cons 107. nu. 10.* vt ponderatum est, & mox etiam dicetur.
38 Tertiò, in verbo illo † *transferri*, quod operatur translationem cum eisdem oneribus, conditionibus, & qualitatibus, *l.Caio, Seio, & ibi gloss. in verb. transferebatur. ff.de alim.& cib leg.* vbi agitur

agitur de translatione de persona ad personam, & in puncto de translatione primæ donationis in secundam, exemplo translationis legati firmant *Decian. conf.190. num.3. verf. quinto comprobatur cum seqq. & conf.156. nu.3.* Rimin. iun. *conf. 112. num.88. Natt.conf 476.num.13.verf.aut loquitur de alia dimidia, Pedroc. conf.17. num. 88. Menoch.conf.334. num.14. Bellon.iun. conf.15. num.21. Peregr.de fideic. art.16. num.49. & melius num. 95. Mantic. de coniectur. lib.10. tit.6.*
39 *num.19.* vnde si quando † fit adæquatio vnius rei ad alteram, censentur omnia rei adæquatæ communicata, *Bart.in l.1. & ibid. Soccin. num.4. & cæteri, ff.de leg.1.* multò magis hoc est dicendum in donatione facta vni, & ad alium translata pari-
40 formiter, & cũ alijs dictionibus repetitiuis,† quæ ad effectum repetitionis, de qua agitur, sunt maximè efficaces, vt in puncto *Peregr.d.art.16. n.16. & art.29. num.41.*

Nec obstat, quod translatio donationis non fuerit facta purè, & simpliciter, sed penes Georgium primum donatarium pro tempore resederit,
41 quo casu translatio tanquam facta † post tempus transiuit sine oneribus, & conditionibus iniũctis ipsi Georgio, vt per *text.in l.quærebatur.§.final. ff.de testam. milit. Ias. & Socc. concludit Peregr. d.art.16.num.98.* quia iura & DD. à *Pereg.alleg.* & secundum quos venit intelligendus, solum di-
42 cunt secundum hæredem, † vel substitutum non teneri ad legata relicta ab instituto, quod non facit ad casum nostrum, & cessat omnis difficultas,
43 quia vt patet Peregr. † loquitur in translatione simpliciter facta, non autem cum dictionibus repetitiuis, & importantibus earumdem conditionum translationem, vt in casu isto per verba pariformiter, & cum conditionibus infrascriptis.

Nec minus ex eo, quod donans vsus fuerit hoc eodem verbo *transferri in casu reuersionis bonorum donatorum ad se, filios, & descendentes*: Inferri potest, quod sicuti in illo casu non potest importare repetitionem huiusmodi conditionis. Ita
44 nec minus in isto, cum modus † loquendi in vna parte inseruiat pro interpretatione alterius, *l. vniuersorum, & ibi glos. ff. de pign. act.* quia cum
45 verba intelligi † debeant secundum subiectam materiam etiam impropriè, *l.1. vbi glos. & Doct. ff. pro Soccin. Surd.conf 554. num.38.verf.respõdeo secundo. lib.4.* non est mirum, si in casu, de
quo agitur de repetitione pacti reuersiui propter subiectam materiam, & verisimilem mẽtem donantis, hoc verbum dissimilem recipiat interpretationem cum similis sit incongrua. Idem enim
46 † verbum diuersis respectibus diuersimodè intelligitur, *Bellam.conf.39. nu.9.* & ad propositum considerauit *Rota in Taruisin. feudi 16. Decemb. 1622. coram R.P.D. meo Pirouano.*

Quartò, in clausula cum infrascriptis conditionibus, ac modis, & reseruationibus in serie donationis sæpius à donante repetita, vt ostenderet
47 magis † enixam voluntatem, & indubitatam intentionem non aliter donandi, quàm cum dd. cõditionibus tanquam restringentibus, & modificantibus præcedentem donationem, *l. balista. ff. ad Trebell. Decian.conf.1. num.201. & 204. lib.1. Crauett. conf.205. nu.42. in fine,* & benè ad propositum, *Surd.conf.572. num.19.verf.non obstat*
48 *lib.4.* quæ propterea conditiones, † inferius expressæ referendæ sunt, atque inserendæ, *cap. in quo fuerunt reseruata*, ac si ibi clarè fuissent expressæ cum in prædictis clausulis reseruatorijs admixtæ continerentur per relationem ad textum expressum *in l.si testamentum 8. in princ. & in verb. sin autem conditiones. C. de instit. & substit. Ruin. conf. 101. num. 19. verf. quia*
49 *ergo lib.2.* relatum † enim dicitur esse in referente verè, & propriè, *l. asse toto, vbi Bart. ff. de hæred.instit. Decian.conf.19.n.3. Paris.conf.9 conf. 17. lib.3. Gozzad.conf.57.num.16.* quos in puncto refert *Rota decis.35. num 6. in fin. par.1. recent.* Vnde cum dubitari non possit, quin prædicta clausula æqualiter referatur tàm ad Georgium, quàm
50 ipsius descendẽtes, vel quia † donans vnica æqualis naturæ determinatione, tàm donationẽ factam Georgio, quam descendentibus qualificauit, *l.iam hoc iure. ff.de vulgar.& pupill. & l.quamuis, C.*
51 *de impub.& al substit.* vel quia post omnes † donationes apposuit clausulam conditionum, quæ ideo ad omnes æqualiter refertur, *l. talis scriptura. ff.de leg 1.& cap.2. requiris, & cap. inquisitioni de appell. Corn. conf.43. num.5. vol.3. Eugen. conf.89.num 52.* & ad propositum *Menoch. d.cõf. 334.num.8.* sequitur quod omnes particulariter afficiat, itaut quilibet ex descendentibus Georgij donatarij easdem subeat conditiones, pacta, & reseruationes, quas subijt Georgius primus donatarius cum quoad substantiam, formam, ac qualitates donationis inuicem parificentur, ex quibus patet dictam clausulam ad Georgium dumtaxat
52 nullatenus, posse inferri prout † singula singulis iungendo referri posse in contrarium dicebatur, vlterius tamen fuit ponderatum, quod quatenus etiam ad Georgium, dumtaxat esset referenda dicta relatio esset intelligenda facta ad personam illius demonstratiuè tanquam ad eum, in quo forma donationis ad alios æqualiter transferendæ suam habèt originem, itaut donans considerando in donatione facta Georgio tanquam in genere singulares donationes factas cuilibet ex descendentibus, voluerit easdem conditiones omnibus
53 adijcere, quicquid † enim adscribitur generi, adscribitur etiam singulis speciebus sub eo contentis, *l.si chorus in princip. ff.de legat. 3.& l.grege. ff.de legat.2.* quod ex eo etiã comprobatur, dum primo appositurus conditiones, & secundo obseruantiam contentorum in donatione promittens ad significandam, maiorem vniformitatem, vtitur voce singulari, quam quidem donationem, vt indicaret quoad conditiones, & robur donationis omnes donationes pro vnica habuisse.

Nec dicatur, quod prædicta clausula, *cum conditionibus &c.* possit referri ad conditionem superioritatis, quam sibi, suisq. descendentibus donans reseruauerat, quia relatio facta in num. plurali, debet saltem verificari in duabus, *l.inter illam. §.ita. ff.de verbor. signif. l.libertos. §. post annos. ff de manum. testam. cap. vbi numerus de testib. cap. hoc quoque. in verb. si duobus. de consecrat.* ideoq. referri debet necessariò ad alteram condi-

tionem

tionem pacti reuersiui, cum aliȩ non reperiantur, in quibus dicta verba in plurali possint verificari, facultas enim cõcessa Georgio disponendi de parte bonorum donatorum in bastardos, non potest
54 dici conditio, cum sit simplex † dispositio respiciens solum fauorem Georgij, quæ ad ipsius descendentes nullatenus potest referri, prout nec minus contenta in ver. incipiente, ita tamen, cum
55 stent limitatiuè, & † sic declaratiuè ad præcedentem conditionem, idq. nouam conditionem non inducant, sed primæ cohæreant, *Rot. decis. 709. num. 8. par. 1. recent.*

Secundò, eamdem donantis voluntatem, ac mentem DD. eliciebant ex eo, quod idem donans voluit tot censeri donationes, quot essent personæ, & gradus, ad quos, seu quas præfatæ donationes transferrentur, & quod directè ad dictos substitutos perueniant, in hoc enim casu, cũ quilibet ex vocatis veniat iure directo in vnoquoque gradu vocatorum, censetur vna esse receptio, at-
56 que vocatio, itaut primo † gradu exclusio veniat sequens iure suo, non iure transmisso, *Andr. de Isern. in cap. Imperialem. §. præterea ducatus numer. 38. col. fin. vers. censetur plures donationes de probibit. feud. alienat. per Feder. Castrens. in l. fin. in princip. C. de legat & cons. 164. nu. 5. vers. applicando igitur ad casum nostrum. l. 2. Marin. Frecc. de subfeud. lib 3. in princip. quæst. 1. nu. 2. Molin. de primogen. Hispan. lib. 1. cap. 1. num. 17. post med. & in simili. Calcan. cons. 78. num. 14. & 17. Seraph. decis. 416. num. 18. Modern. discept. forens. 751. num. 23. & discept. 247. num.* 10. ea-
57 demq. donatio in præcedenti† gradu iam cõsumpta in sequenti tanquam noua incipiat, & instauretur, ac stet principaliter de per se, *Castren. in l. si pecunia. in princip. ff. de cõd. ob caus. Decian. cons. 468. num. 28. et cons. 498. num. 19. Menoch. cons. 1153. num. 1. cum seqq. et nu. 75. Paris. cons. 65. num. 17. lib. 3. Siluan. cons. 15. num. 9. Roder. Suar. in repet. l. quoniam in prioribus in declaratione legis fori quæst. 8. num. 6. vers. præterea*, vnde inferebant DD. quod sicuti quilibet ex vocatis agnoscit substantiam, formam, & qualitates donationis directè ab ipso donante tanquam in se
58 ipso † renouatas, ita easdem etiam conditiones, quæ dederunt formam, ipsi donationi in Georgio originatæ tenetur admittere, vt ex *Bald. in cons. 448. lib. 4. num. 3.* deducitur in decisione Illustrissimorum Cardinalium in hac causa emanata, Ori-
59 ginalis enim forma concessionis † inspici debet, quæ in eo esse conseruatur, in quo formam & originem assumpsit idem *Bald. in l. 1. num. 40. vers. item super eo. C. quand. non pet. part.* vbi ad pro-
60 positum firmat, quod si concessio † facta vni postea deuenit ad alios, censetur etiam quoad eos repetitum ius accrescendi, quia sic à principio concessum est, & superius *nu. 39* pariter firmat in re-
61 nouatione† emphyteusis paternæ facta duobus fratribus censeri repetitũ idem ius accrescendi secundum naturam primæ concessionis, *Petr. Greg. de feud. par. 3. quæst. 10. num. 1. & seqq. Menoch. cõs. 191. num. 94. Cæphal. cons. 27. n. 1. & 3. Rimin. iun. cons. 780. num. 7. & 521. num.* 31. & in puncto,
62 quod vbi tot censentur donationes † quot gradus non præsumatur facta concessio posterioribus, nisi secundum verba, quæ probantur expressa in prima donatione, *Andr. de Isern in dict. cap. Imperialem. num. 38. in fin. de probib. feud. alien. per Feder.*

Tertiò considerabant Domini, quod in casu reuersionis, dum cauetur, quod donatio reuertatur ad ipsum donatorem, si tunc superuixerit, aliàs si ipse donator tunc non superstit ad legitimos, & naturales filios, & nepotes siue ad hæredes, & successores eiusdem, donans primò vocauit nepotes,
63 †quorum appellatione non solum regulariter veniunt pronepotes, vt de magis communi testatur, *Modern Brixien. quæst. 323 per tot.* sed in hoc casu secũdum stylum atque intellectum donantis, veniunt etiam omnes descendentes in infinitum; apparet enim ex serie ipsius donationis, quod donans habuit pro sinonimis nepotes, ac descendentes, primò dum liberos masculos per virilem sexum descendentes in infinitum superius vocatos, statim inferius nepotes appellat, *vt numero quarto ibidem. Quibus quidẽ liberis, ac nepotibus, &c.* Secundò dum volens dare Georgio & ipsius descendentibus in infinitum donatarijs vniformem facultatem capiendi propria auctoritate possessionem Castrorum, &c. vtitur verbis, *quod tàm ipse quàm eius filij, & nepotes masculi propria aucto-*
64 *ritate, &c.* Stylus † enim, ac solitus modus loquẽdi inseruit ꝑ interpretatione alterius partis dispositionis, *d. l. vniuersorũ, & ibi gloss. ff. de pignor. act. Soccin. iun. cons. 51. num. 9. lib. 4. & in puncto cons. 53. num. 16. & 17. lib. 2. Crauett. consil. 15. num. 3. Mant. decis. 94. num. 4. Seraph. decis.*
65 *1384. num* 11. & opinio † loquentis magis attenditur, quàm ipsa veritas, *Mantic. de coniect. lib. 3. tit. 10. num. 1. & seqq. Serapb. decis. 534. nu. 4. & 739. num. 9. Rot. decis. 453. num. 9. par. 1. recent.*
66 Secundariò autem vocauit hæredes, † & successores, quorum appellatione veniunt omnes, tàm hæredes, quàm successores in infinitum, *l. sciendum, & l. hæredis appellatione. ff. de verb. signif. Socc. iun. cons. 108. num. 26. lib. 2. Rot. decis. 538. nu. 9. par. 2. recent. vt latè idem Modern. Brixien. de substit. quæst. 343. nu. 1. & 2.* præsertim vero in contractibus, *Peregr. de fideicom. art. 32. num. 72.*
67 & quamuis dicta verba hæredes, †& successores videantur restricta per relatiuum eiusdem ad primos hæredes, ac successores immediatos, vt post *Oldrad. Decian.* & alios scribit *Simon. de Præt. de interprat. vlt. volunt. fol. 198. nu. 27.* Attamen cum eadem sit ratio in primis, quàm in secundis hęredibus dicta dictio relatiua non obstat, quominus veniant omnes, vt in puncto *Ias. in l filiusfam. §. diui in secunda lectura num. 108. ff. de leg. 1. Dec. in reg. qui per successionem. nu. 4. ff. de reg. iur. & ibid. Cagnol. nu. 6. & 9. Alciat. in l. hæredis appellatio. ff. de verb. signif. Corn. cons. 69. lib. 4. Cæphal. cons. 158. nu. 44. lib. 2. & Peregr. de fideicom. art. 32. num. 70.*
68 Ratio† enim generalior dictio, illud extendit *Bart. in l. pater filiũ. §. qui fundũ ff. de legat. 3.* & per prædictos firmat idem *Modern. alleg. quæst. 343. n. 15. & 17. in fin.* Quod autem hic eadem ratio concurrat tàm in primis, quàm in secundis, ac vlterioribus in infinitum hæredibus, & successoribus, patet

cum

69 cùm nulla † verisimilis affectio considerari possit
magis in hæredibus primis, quàm in secundis, &
vlterioribus, vt post *Dec. & Gagnol Corn. & Al-
ciat. allegatos, firmat Capbal. d. conf. 158. num. 44.*
70 *lib. 2.* Itaut eadem dictio † relatiua stet demon-
stratiuè, non autem taxatiuè ad filios primi gra-
dus, vt in puncto fuit resolutum in causa *Bononien.
fideicommissi de Desiderijs* 20. *Maij* 1626. *coram
R.P.D. meo Merlino*, quæ tantò magis in casu isto
procedunt, quia in eadem donatione sub num. 19.
dum idem donans voluit in perpetuum remanere
superioritatem in Domo Vrsina, vtitur simili di-
ctione relatiua, suos successores quæ verba non tã
primos, quàm vlteriores in infinitum successores
cõpræhendunt, vnde his stantibus inferebant Do-
mini, quod cum effectus pacti reuersiui sit collatus
in remotissimum tempus, de quo tempore erat im-
possibile, quod Georgius primus donatarius su-
peruiueret sicuti donans in casu reuersionis voca-
uit proprios descendentes in infinitum, ita perne-
cesse dicendum sit grauasse in infinitum descendẽ-
tes Georgij successiuè repetito restitutionis one-
71 re vltra casum obitus eiusdem Georgij, cum † vo-
catio vnius supponat in necessarium antecedens
grauamen alterius, alioquin esset frustratoria vo-
catio secundum doctrinam *Imole in l. Gallus, §. in-
stituens num. 48 & ibid. Alex. num. 7. ff. de liber. &
posthum.* quàmpluries sequuta est Rota, & nuper
in d. causa *Bononien. fideicommissi de Desiderijs*
20. *Maij, & 26. Iunij 1626. coram R. P. D. meo
Merlino.*

Nec dicatur, quod Rota non seruat opinionẽ,
72 quod ex † vocatione actiua, non inferatur ad passi-
uam, quia secus est, quando dicta vocatio corro-
73 boratur † ex coniecturis, quæ contrariũ suadeant,
vt fuit resolutum coram me, in causa *Vrbeuetana
fideicommissi 3. Aprilis 1609. & in dec. 181. nu. 5.
ad fin. par. 1. in recent.* & benè deducitur in *d. dec.
Bononien. 26. Iunij coram R.P.D. meo Merlino.*
Quæ quidem coniecturæ, tam ex deductis, quàm
mox deducendis hic abundè resultant, vnde præ-
74 tendi non potest, quod dictæ decisiones † Domini
mei Merlini non applicentur ex quo ibi deduce-
bantur aliæ coniecturæ, cum hic non inæquales, &
forsan vrgentiores concurrant.

Quartò, ponderabant vlterius pro repetitione
non solum concurerre identitatem, sed immò ma-
75 ioritatem rationis, cum descendẽtes omninò † ex-
tranei ac incogniti, & in consequentiam minus
dilecti censendi sint multò magis grauati huius-
modi onere pacti reuersiui, quàm Georgius, co-
gnitus dilectus, & benemeritus, iuxta terminos,
l. Publius. §. vlt. ff. de cond. & demonst. vt in simili
arguunt *Aym. conf. 147. num. 2. & conf. 130. nu. 6.
Decian. conf. 28. nu. 21. lib. 2. Menoch conf. 85. nu.
24. & 25 & conf. 105. num. 33. & seqq. & in pũ-
cto in conf. 334. num. 12. & seq. Rot. dec. 361. n. 12.
versic. Et illa, par. 1. recent.* Quæ identitas, immò
in casu nostro, maioritas rationis operatur non so-
lum, vt faciliùs fiat relatio cum omnibus qualita-
76 tibus & modis, sed vt conditio, & qualitas † vni
adiecta, censeatur in altero repetita *ad text. in l.
nihil. ff. de coniug. cũ emancip. liber. Bart. in l. Seia
§. Gaio num. 1. ff. de fund. instruc. Bald. in l. Titius
in fin. C. oper. libert. & in conf. 153. ant. num. 3.
vol. 5. Soccin. Iun. conf. 71. nu. 7. vol. 3. Aret. conf. 1.
num. 14. Decian. d. conf. 190. num. 3. versic. 7. Aym.
conf. 719. num. 3. lib. 4. Menoch. conf. 334. num. 9 &
17. Peregr. d. art. 16. num. 26.*

Quintò, & vltimò visum fuit etiam plurimum
suffragari qualitatem bonorum donatorum, quæ
cũ negari non possit, quin sint Illustria, & insignia
in hac Familia Vrsinorum tantò faciliùs censendũ
est inductam fuisse etiam in descendentibus Geor-
gij repetitionem oneris pacti reuersiui, vt in pũcto
de repetitione fideicommissi plurimos congerit
Modern. Brixien. de substit. quæst. 480. *num. 76.*
Quod eò magis videtur, admittendum in casu isto
stante superioritate, & confederatione, quam sibi,
suisq. descendentibus in infinitum donãs expressè
reseruauit. Itaut ex hoc satis colligatur mentem
donantis fuisse facere concessionem, tanquã feu-
77 dalem, de cuius natura † est, vt deficiente vocato-
rum linea bona non transeant ad extraneos, sed
reuertantur ad cõcedentem toto titulo de succes-
sione feud. & de natura success. feud. Et in puncto
considerarunt *Cyn in d. Auth. sed & si quis in fine,
versic. & aduertatis, C. de secund. nupt. & Bald.
ibid. num. 9. Alber. in fin.* vt in casu deficientiæ li-
neæ Donatarij Castra, & bona donata reuerteren-
tur potiùs ad propriam Familiam Vrsinam, quàm
78 ad extraneos peruenirent, quod † menti donan-
tis magis etiam congruum videtur, vt in simili ar-
guunt *Bart. conf. 118. num. 3. lib. 1. Alex. conf. 93.
num. 5 & seqq. volum. 3.*

His igitur firmatis cessant in contrarium dedu-
79 cta, & primò non † obstat *consil. Oldrad.* 21 &
Theor. Cyn. quia ab vtriusque opinione receditur
primò concurrentibus coniecturis, vt de *consil. Ol-
drad. passim firmauit Rot. & de Theor. Cyni fatẽ-
tur, Soccin. Iun. in allegat. conf. 53. n. 20. & Alex.
pariter alleg. consil. 53. num. 15.* dicens doctrinam
80 Cyni † non procedere vbi in alia parte donatio-
nis adest dictio perpetuo. *Archil. d. decis. vnic. n. 5.*
vbi clarè dicit sufficere ex aliquibus verbis appa-
rere rem donatam debuisse reuerti ad donantem,
quod etiam innuit, *Put. alleg. decis. 273. num. 5. in
fine.* & tacitè admittit *Surd. in d. conf. 16. num. 48.
vers. tertia & vltima solutio*, qui immò facit pro
hac parte, dum num. 79. fundat se in superexisten-
tia fratrum, & aliorum descendentium à primo
donatario, & ibidem in fine fatetur, quod si omnes
81 descendentes † primi donatarij decessissent bona
donata ad Regem donantem reuerti deberẽt, qui-
bus addi possunt, *Alciat. consil. 3. num. 27. versic.
Et licet aliquib. lib. 8. Grat. consil. 5. num. 58. &
seqq. & num. 85. volum. 2. Bursatt. conf. 31. num. 7.
vers. Non enim, Peregr. d. art. 51. num. 21. versic.
quarto quia, Thesaur. d. decis. 270. num. 29. vers.
Verum ab istis generalibus, & num. 30.* vbi in for-
tioribus terminis dicit *Alex. d. conf. 53. volum. 2.
& Cassan. conf. 62. num. 12.* hanc opinionem te-
nuisse contra Cyn. in casu, quo præter nomen hæ-
redum, & descendentium alias coniecturas nõ ha-
82 bebant † ex quibus contraria voluntas disponen-
tis colligeretur subdens in casu nostro omnem du-
bitandi rationem conquiescere, *Marcabr. conf. 10.*
83 *num. 34. & 38.* vbi dicit hanc opinionem † æquè
pro-

procedere i n vltimis voluntatibus quàm etiam in
contractibus, & num. 64. Leon. conf. 11. num. 30.
Decian. conf. 31. nu. 72. vers. 4. lib. 1. Honded. conf.
29. num. 86. & seq. lib. 1. latè Neuiz. conf. 62. per
tot. secundò concurrentibus dictionibus relatiuis,
84 quæ operantur, vt conditio vni † adiecta compræ-
hendat alios substitutos, Rot. decis. 35. n. 6. par. 1.
& decis. 453. num. 8. par. 2. recent. Peregr. de fidei-
comm. art. 16. num. 15. 16. & 47. vbi firmat faciẽ-
85 dam † esse maiorem vim in expressa relatione,
quàm in tacita repetitione, tertiò concurrentibus
verbis repetitiuis, Peregr. vbi supra art. 29 nu. 41.
& art. 51. num. 22. vers. 4. circa med. Thesaur. d.
decis. 270. num. 29. & 30. in princ. & vers. Neque
obstat, Soc. Iun. d. conf. 53. num. 15. lib. 2. quæ qui-
dem coniecturæ, ac dictiones, tam relatiuæ, quàm
repetitiuæ hic ex superius deductis abundè con-
currunt.

Secundò, non obstat, quòd conditio pacti re-
uersiui habeatur solummodo expressa quoad per-
sonam Georgij, ideòq. non sit extendenda quoad
86 personas descendentium; † quia sufficit quod ex
verisimili mente donantis subintelligatur etiam
repetita in descendentibus ad effectum, vt dicatur
in casu expresso contineri non per extensionem,
87 sed per intentionem, neque † per ampliationem;
sed per declarationem, ac intellectiuam interpræ-
tationem, quæ eamdem prorsus habet rationem,
secundum glos. in l. Quamuis, in verb. curauit,
vers. & ex hoc tacitè, vbi Bald. in princ. Ias. nu. 7
C. de fideic. idem Bald. in l. illud, num. 6. C. de sacros.
Eccles. Alex. conf. 30. num. 8. & conf. 75. nu. 3. lib. 5.
& conf. 51. num. 4. ad fin. lib. 6. & in puncto ita re-
spondet Thesaur. decis. Pedemont. 270. num. 31. ac
proinde licet expresse, & nominatim ipsis descẽ-
dentibus non fuerit adiecta, tamen cum verisimili
mente donantis fuerit subintellecta, ac repetita,
vt probatum est, satis quoad personas descenden-
tium censetur etiam expressa.

Tertiò, non obstat, quòd donatio facta descen-
dentibus fuerit discretiuè in ipsos descendentes
concepta ad veram proprietatem, perpetuamq.
hæreditatem ac pleno iure, quod apertè repugnat
88 pacto reuersionis. † Quia primò fuit responsum
non esse verum, quod dicta verba ad veram pro-
prietatem, &c. fuerint discretiuè apposita descen-
dentibus cum æqualiter ad Georgium etiam refe-
ratur quod patet combinando lecturam donatio-
nis, secundum magis congruum intellectum, vt
scilicet verba illa, Quibus quidem liberis, vsque
ibi, vel intererit in futurum, tamquam parentesi
claudantur, qua circumscripta resultat lectura
satis consentanea, quod scilicet Virginius donauit
Georgio recipienti pro se, & liberis in infinitũ, &c.
ad veram proprietatem perpetuamq. hæreditatẽ,
ac pleno iure Castrum, &c. Secundò fuit respon-
sum, quod in omnem casum dicta verba tanquam
restricta ad personas descendentium sunt intelli-
genda secundum naturam, & formam ipsius do-
nationis hoc est ad effectum, vt vnusquisque ex
descendentibus Georgij, quamdiu extabunt ha-
beant donationem vti nouam personalem, ac pro-
prio iure. & ex persona propria cum eisdẽ pactis,
honoribus, & oneribus, quibus primus illam obti-
89 nuit, vt in simili, quod verba † in perpetuum de-
beant intelligi secundum substitutiones præcedẽ-
tes, Surd. d. conf. 554. n. 38. lib. 4. Menoch. conf. 253.
n. 16. Peregrin. de fideicomm. art. 29. nu. 27. & 35.
Rot. decis. 490. n. 10. & decis. 491. par. 4. diuers. Se-
90 raphin. decis. 874. nu. 5. Ideoq. secundum † regu-
las iuris ea dicuntur perpetua, quorum status, &
mutatio pendet à futuro euẽtu, donec casus eue-
niat, l. 1. vbi glo. et Doct. ff. pro socio. Surd. conf. 521.
nu. 11. et conf. 123. nu. 15. et d. conf. 554. nu. 38. &
91 grauatus pendente † conditione est verè dominus,
ac dicitur habere plenè dominium, idem Surd.
conf. 73. nu. 78. prout etiam emptor licet res em-
pta ab eo possit auocari, Tiraq. de retract. con-
uent. §. 2. glo. 1. nu. 40. Bero. conf. 102. nu. 22. et 23.
lib. 1. et conf. 27. nu. 8. lib. 3. Molin. de primog. His-
pan. lib. 1. cap. 19. nu. 4. Guttier. pract. lib. 2. quæst. 1.
nu. 20. Et de clausula pleno iure, quod restringa-
92 tur † secundùm subiectam materiam post Alex.
Gozzad. & Ruin. dicit Menoch. conf. 21. nu. 26.
lib. 1. et conf. 327. nu. 17. ac præsumpt. 115. nu. 72.
lib. 3. Ex quibus clarè resultat non repugnare,
quod bona essent penès Georgium, & ipsius de-
scendentes ad perpetuam hæreditatem, & tamen
essent subiecta reuersioni in casu deficientiæ vo-
catorum; Maximè cum essent immediatè limi-
tata, & restricta à reseruatione conditionum se-
93 quentium, ideoque † non vltra illarum terminos
possent operari tanquam intelligẽda saluis pactis,
& conditionibus appositis. Surd. d. conf. 554. nu.
38. Bertazz. clauf. 42. gloss. 5. num. 1. Verba enim
94 quantumuis † ampla, & generalia limitantur, &
restringuntur à verbis, quæ adijciuntur, Bart. in
l. generali §. vxori ff. de vsufruct. legat. Ruin. conf.
78. nu. 4. versic. Præterea, vol. 1. Itaut præcedentia
95 verba non † possint considerari nisi cum limita-
tione, quæ totam orationem qualificat, Neuiz.
conf. 72. nu. 23. & sic substantiam donationis in-
format ad tex. in l. cum dotem C. de iur. dot. maxi-
mè per viam conditionis, Dec. conf. 11. nu. 9. Ter-
tiò, & denique cessat omnis difficultas cum eadẽ
clausula fuerit adiecta in instrumento donationis
Caroli, in quo pactum reuersiuum legitur expres-
sum, tam in primo Donatario, quàm in alijs ipsius
Donatarij descendentibus, vnde sicuti dicta verba
ibi non possunt importare, quod bona donata re-
maneant libera ab onere reuersionis penès vltimũ
decedentem sine liberis, tanquam ad veram pro-
prietatem, perpetuamq. hæreditatem, ac pleno iu-
re concessa, cum obstet pactum reuersiuũ expres-
sè appositum, ita nec minus in casu isto, in quo si
non exaratis verbis, saltem ex verisimili mente
donantis expressum censetur ex deductis cũ taci-
96 ti, † & expressi eadem sit virtus, & iudiciũ, l. cum
quid. ff. si cert. pet. cum vulgar. Quod quidem taci-
97 tum in casu isto æquipollet expresso cum † magis
attendatur opinio disponentis, quàm veritas, l. quo
loco, §. si iam mortuo, vbi Castr. & Imol. nu. 2. ff. de
hæred. instit. gl. in l. seruo, in verb. test. ff. de cond. in-
deb. Mant. de coniect. lib. 3. tit. 10. n. 1. & seqq. Nec
potest fieri vis in eo quod Donans similibus ver-
bis vtitur in casu reuersionis ad se, filios, & descẽ-
98 dentes, quia verba † secundùm subiectã materiam
diuersimodè interpretantur, vt supra probatũ est.

Quartò,

Quartò, non obstat donatio facta Carolo legiti-
99 mato. Primò quia Argumentum † ab illa desumptum tanquam Brocardicum potest retorqueri à solito, *Socc. Iun. cons.*103.*num.*55. per doctrinam *Abbatis in cons.*36. *n.*1.*lib.*1. maximè in casu isto concurrente maioritate rationis, quod si pactum reuersionis fuit à donante appositum descendentibus filij dilectissimi, qualem ipsum in donationis instrumento nuncupat, multò magis censendū sit
100 appositum descendentibus extranei, † ad quod disponentes solent esse proniores, *Surd. cons.*464. *n.*3. *Marcab. cons.*10.*n.*41.*in fin. cū seqq Thesaur. d. decis.*270.*n.*29.*versic si Donator.* Secundò quia
101 idem argumentum à † discretiuo modo loquēdi non procedit in diuersis scripturis, immò nec in diuersa parte dispositionis, vt fuit resolutum in causa *Romana fideicōmissi de Palluzzellis* 4. *Maij* 1625. *coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo.* Tertiò, quia in omnem euentum sufficit, quod aliundè ex corpore dictæ donationis factæ Georgio comprehendatur intentionem donantis fuisse æqualiter, tam in Georgio, quàm in descendentibus repetere pactum reuersiuum ad effectum, vt in hac donatione expressum pariter censeatur ex supra deductis.

102 Non obstat denique, quod † donatio de sui natura sit perpetua, itaut bona donata nunquam reuertantur ad Donantem, quia hic non versamur in donatione perpetua, sed conditionali restricta ad certum tempus, nempè durante linea, quo casu
103 resoluta per defectum † lineæ conditionē, donatio tanquam facta ad tempus reuertitur ad Donantem, *d.l.*1.*versic. dat aliquis, ff. de donat. l. si rerum, & l. quoties, C. de donat. quæ sub mod. l. fin. vbi gl. & DD G. de legat. Peregr. de fideic art.*51.*n.*21
104 Itaut sufficiat ex verbis † apparere de reuersione cogitatū *Arcbil. alleg. decis.* 1. *de donat. Peregr. loc. cit. versic. Verum penitius considerando*, prout expressè cogitatum fuisse in casu nostro liquet ex supradeductis, quæ non separatim, sed simul con-
105 iuncta † debent ponderari, cum inuicem corroborentur, vt fuit benè consideratum in dicta *Bononien. fideicommissi de Desiderijs* 26. *Iunij* 1626. *coram eodem R. P. D. meo Merlino*, vt etiam in
106 simili ad effectum cognoscendi; An Castrum † sit feudale, vel allodiale, quod coniecturæ debeant simul coniungi, quia dubiæ declarantur, & viuificantur ex certis per *Text. in l. quod non militabat, §. Lucio, ff. de bared. instit. l. vtrum, ff. de petit. bared. l. quēadmodum, ff ad l. Aquil. & Rom. cons.* 121. *in fin.* fuit dictum in causa *Sabinen. Montis Rotundi* 25. *Iunij* 1627. *coram me.*

Et ita conclusum vtraque parte informante.

§ *Plures decisiones notaui supra in hac causa ad decisionem* 4.

R. P. D. DVNOZET.

Florentina Fideicommissi de Guidaccis.

Die Mercurii 21. *Iunii* 1628.

ARGVMENTVM.

Filiorum appellatione regulariter veniūt etiam filiæ, & faciunt ex pirare conditionem, si sine filijs. Testator ex quibus coniecturis appareat voluisse cōseruare bona pro sua agnatione, & ex quibus non.

SVMMARIVM.

1 *Filia regulariter loquendo, venit appellatione filiorum.*
2 *Filia facit deficere conditionem substitutionis, si sine filijs.*
3 *Substitutio facta alicui, si sine filijs decesserit expirat deficiente conditione, & quando hoc cessit, num.* 4.
5 *Filios masculos, quando appareat testatorem voluisse ponere sub conditione.*
*Testator quando expressit suam voluntatem absolutam conseruandi bona in agnatione, tunc conditio, sine filijs, intelligitur de masculis. n.*5.
6 *Substitutio non debet egredi gradus à testatore præscriptos, & limitatos.*
7 *Voluntas, & ratio conseruandi bona in agnatione recepit conditionem primæ substitutionis.*
8 *Substitutio, si fuerit facta per nomen collectiui, tunc censetur testatorem habuisse animum conseruandi agnationem.*
9 *Verba habentia tractum successiuum in perpetuum, ostēdunt animū conseruandæ agnationis.*
10 *Testator quādo substituit maiorem natu, ex hoc colligitur eius animus cōseruandæ agnationis.*
11 *Arguere non licet à ratione conseruandæ familiæ restricta in vno casu, ad alterum, in quo non fuit considerata.*
12 *Agnationis conseruandæ ratio considerata in descendentia heredis, non trahitur ad descendentiam substituti.*
13 *Agnationis conseruandæ ratio considerata in descendentia substituti, non trahitur ad descendentiam heredis.*
14 *Substitutio vulgaris, quando dicatur restricta.*
15 *Neptes si quis excluserit, quanto magis censetur velle excludere proneptes vti minus dilectas, sed Rota non admittit hanc coniecturam. num.*16.
17 *Testator qui dotauit neptes, & eas exclusit ab hereditate, ista ratio exclusionis non potest considerari in proneptibus non dotatis ab eo.*
18 *Decis. in causa Cæsenaten. fideicommissi* 24. *Ianuar.* 1628. *declaratur.*
19 *Decis.*843.*par.*4.*diuers. & decis.*503.*eadem par. declaratur. num.*20.
21 *Decis. in causa Fulginaten. fideicommissi coram Cardin. Lancell. declaratur.*
22 *Statutum Vrbis excludens fœminas propter masculos, procedit ab intestato, nō alit ex testamēto. Fœminæ de iure communi non excluduntur propter masculos. num.*23.
23 *Testator præsumitur respectu suæ successionis voluisse admitti eos, qui ab intestato ex dispositione statuti vocantur.*

DECISIO CXCV.

FRANCISCVS Guidaccius de anno 1574. suū vltimum condidit testamentum, in quo hæredem suum vniuersalem instituit Carolum Guidaccium,

cium, ex Thoma germano fratre nepotem, cui quoad partem ipsum Franciscum testatorem tangen. tenutæ Decimo nuncupat.& aliarum tenutarum aliis per Thomam Guidacciũ,& ipsum Franciscum empt. à Ven.Hospitali S. Spiritus in Saxia de Vrbe, prædicto Carolo hæredi suo sic, vt præmittitur instituto, quandocunque decedenti absq; filijs legitimis, & naturalibus substituit, & substitutum esse voluit vulgariter, pupillariter, & per fideicom. proximiorem tunc existentem legitimum, & naturalem familiæ Guidacciorum ipsius testatoris de linea masculina,ita quod si essent plures in eodem gradu proximiores sit, & intelligatur substitutus maior natu eorum, quam substitutionem in d.euentum, quod d. Carolus decederet absque filiis legitimis, & naturalibus voluit esse,& seruari debere in perpetuum in sua familia masculina Guidacciorum & in proximiore maiore natu legitimo & naturali. Vnde cum decesserit Carolus relicta D.Camilla vnica filia, & hærede. Dubitaui, an esset factus locus substitutioni ad fauorẽ D.Equitis Ioan.Guidaccij, vti masculi proximioris d. familiæ, itaut esset ei danda immissio in possessionem bonorum supradicti testatoris, quo dubio à me proposito DD. negatiuè responderunt.

Fuit enim principaliter consideratum,substitutionem fuisse factam à testatore de proximiore familiæ de Guidaccijs sub conditione bis repetita, si Carolus decederet sine filijs legitimis, & naturalibus, quæ conditio cum non fuerit purificata sed
1 Carolus decesserit relicta d.Camilla filia, quæ † regulariter loquendo venit appellatione filiorum, ad *tex. in l. filiæ appellatione. ff. de verb. signif. l.qui duos. ff. de leg. 3. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib.11.tit.14.nu.2. Seraph. decis.880. Rot.coram san.mem.Greg.XV.decis.514.n.1.& in recent.decis.316.nu.2.par.1.& fuit dictum in Roman.fideicom.de Marmittis 9. Decemb. 1613. coram bo.me.*
2 *Vbaldo*. Quæ conclusio procedit † etiam ad effectum,vt deficiat cõditio substitutionis si sine filijs, *Honded.cons.57.num.25 lib.1.Mãtic.de coniect. vlt.vol d.lib.11.tit.14.nu.10. Rot.decis.485. n.1. par.4. diuers.& decis.316.nu.2.& 3.par.1.recent. Seraph.d.dec.880.& dec.1216.n.5.* Meritò expira-
3 † uit fideicommissum,& perpetua vocatio familiæ, quæ tanquã consecutiua pendet ab illa cõditione,si decesserit sine filijs.*iuxt.vulg.cõs.21.Oldrad.Alex. cons.139.num.3.lib.6. Surd.cons.348. nu.10. Rot. decis.410.n.2.& 3.par.4.diuers.& dec.14.n.7.decis 19.num.2.& 4 & decis.486.n.6.par.1.recent.* & nuper *in Romana de Maximis 18. Febr. præteriti coram Reuerendiss.D.meo Decano.*

4 Non obstat, quod à præfata † opinione recedatur ex coniecturis, *Mantic. loc.cit. nu.5.& fuit dictum in d.Camerinen.bonorum, quæ est decis.Seraph.880.* Quia hic non visæ fuerunt adesse coniecturæ diuersæ, & efficaces, prout requiruntur ad
5 hoc, vt ex ijs clarè appareat, testatorem † voluisse solum ponere in conditione filios masculos, *Gabr. cons.97.nu.12.lib.1.Mantic.loc.cit.d.tit.14.num.5. Rot.d.decis.Camerinen.fideicom.num.3.& in d.fideic.de Marmittis coram bo.me.Vbaldo.*

Minus obstat, quod vbi testator expressit suam voluntatem absolutam conseruandi bona in agnatione, tunc conditio, si sine filijs intelligatur de masculis, quia id non procedit, vbi ex verbis testamenti apparet, testatorem voluntatem suam limitasse, seu restrinxisse ad aliquem casum, vel gradũ, prout in casu nostro testatorem fecisse colligitur, dum dixit (cui decedenti sine filijs) & paulo inferius (quam substitutionem in d. euentum, quod d. Carolus decederet sine filijs, voluit seruari debe-
6 re in sua familia) hoc enim † casu substitutio non debet egredi casum, seu gradus à testatore præscriptos, & limitatos, *Honded.cons.78. nu.35.& seq.lib.1. Bec. cons.636. nu. 12. vers. nec supradictis, & nu.13 & 24. Peregr.de fideic.art.14.n.47. vers.quamobrem.Rota decis.568.nu.7.& 8.par.1. & dec.121.num.2. par.2. diuers. Seraph.dec.883.*
7 *num.3.* & in specie, quod voluntas, † & ratio conseruandi bona in agnatione,vel familia recipiat cõditionem primæ substitutionis, nempè si hæres decesserit sine liberis, adeout non procedat in liberis in conditione positis, immò in illis deficiat, & solum procedat in substitutis quatenus filij illi non extiterint, *trad. Alex.d.cons.139.num.3. vers.& substitutio lib.6.Ceph.cons.17.num.24. lib.1. Menoch.cons.85. nu.46. 47. lib.1. Surd.cons.448. per tot.lib.3. Peregr.de fideic.art.29.nu.27. Rot.decis. 230. per tot.par.2. & diuers.d.dec.486. nu.6.p.1. recẽt. & latius in Romana fideic.de Gallis 16. Nouemb.1597. coram Pamphilio, & in Romana domus, & viridarij 27. Ianuarij 1597. & 15. Nouemb.1599.coram Corduba.*

Et ex hac vnica responsione tolluntur etiã omnes aliæ coniecturæ ab informantibus deductæ, tũ ex illis verbis testamenti, ibi (substituit proximiorem legitimum,& naturalem Guidacciorum ipsius testatoris de linea masculina) ex quo colligi præ-
8 tenditur, cum substitutio fuerit † facta per nomen collectiuum testatorem habuisse animum conseruandi agnationem, *Ceph.cons.137. num.12. lib.1, Mantic.decis.305.num.2.& decis.351. nu.3.* tum ex illis (quam substitutionem voluit seruari in per-
9 petuum) quæ verba vti † habentia tractum successiuum in perpetuum ostendunt animum conseruãdæ agnationis, *Paris.cons.63.nu.10. lib.2. Seraph. decis 864.num.5.Rota decis.48. n.5. par.1. recent.*
10 Tum etiam quia testator substituit † maiorem natu, ex quo pariter colligitur eius animus conseruandi agnationem, ad tradit. per *Decian. cons.31, num.90. vers.2. ad probandum lib.1. Mantic. d. tract. lib 6. tit 15. num.15.vers.item si testator,* quia sufficit dicere, quod testator non habuit rationem conseruandæ agnationis in descendentia Caroli patris Camillæ, sed solum in familia masculina substituta dictum solum euentum, quo Caro-
11 lus decederet sine filijs, ideo † non licet arguere à ratione conseruationis familiæ restrictæ in vno casu ad alterum, in quo non fuit considerata, *Riminald.iun.cons.117.nu.71. Peregr.cons.23.n.27. lib.4. Molin. de primog. lib.1. c.5.nu.37.& lib.3. c.5. nu.17.& seq. Surd. cons.448.nu.23. Rot.decis.491. nu.6. vers. quia exclusio par. 4. diuers.& decis.267.nu.6. vers.& quando fuisset par.2. rec.*
12 & sicuti quãdo ratio conseruandæ † agnationis fuit considerata in descendentia hæredis non trahitur ad descendẽtiam substituti, vt *fuit dictum in Parmen.*

men. iurispatr. 26 *Aprilis* 1613. *coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Antiocheno*, etiamsi ambo sint de agnatione, *Greg. r. XV. decis.* 464. *nu.* 14. ita
13 † nec è conuerso quando fuit consideratus in descendentia substituti non trahitur ad descendentiã hæredis, *Facchin. cons.* 35. *num.* 5. *lib.* 1. *Dec. cons.* 596. *nu.* 2. *vers. non obstat lib.* 2. *& fuit dictum in Romana fideicom. de Comitibus* 5. *Iunij* 1591. *coram Gyptio*, maximè ponderãdo illa suprad. verba bis repetita (in euentum, quod d. Carolus decederet sine filijs) quæ restringunt dispositionem,
14 † & voluntatem adiectam seruandi fideicommissum in familia ad d. tempus, & casum expressum, quod Carolus decederet sine filiis, & sic extra descendentiam Caroli, *l. in substitutione. ff. de vulg. & pupill. subst. l. penul. de test. un. tut. Ancharr. cons.* 356. *nu.* 3. *vers. tertio hoc probat. Dec. cons.* 63. *num.* 2. *Mantic. d. tract. lib.* 3. *tit.* 14. *num.* 10. *Surd. decis.* 207. *nu.* 17. *& fuit dictum in Rauennaten. fideicom.* 27. *Maij* 1596. *coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Antiocheno.*

Non obstat, quod testator instituerit Carolum, masculum, & non vocauerit fœminas sorores dicti Caroli, quarum dotes auxerat tantum, ex quo eli-
15 citur coniectura, quod cum † neptes excluserit tãto magis excludere voluerit proneptes vti minus dilectas, ne illæ essent melioris conditionis, quàm essent neptes proximiores *l. si vina mater. C. de bon. mater. Curt. iun. cons.* 11. *n.* 4. *lib.* 1. quia ex hoc non potest elici aliqua euidens coniectura.
16 Tum quia † Rota passim illam non admittit, *Seraph. decis.* 880. *& decis.* 1216. *Rota dec.* 790. *nu.* 2. *par.* 1. *diuers. Greg. XV. decis.* 514. *num.* 13. Tum etiã quia maxima adest diuersitatis ratio inter fœminas sorores ipsius Caroli, & filias illius. Quia
17 † sororibus Caroli testator auxerat dotes, quæ ratio exclusionis non potest considerari in filiabus Caroli, quæ non fuerant dotatæ, *Curt. iun. d. cons.* 11. *nu.* 4. *vers. nec obstat lib.* 1. *Rota decis.* 485. *n.* 5. *vers. aderat præterea par.* 4. *diuers.*
18 Neque obstant † decisiones ab informantibus ex aduerso deductæ, & primò non obstat decisio in *causa Casenaten. fideicom.* 24. *Ianuarij* 1628. *coram R. P. D. meo Durano*, quia ibi extabat simplex & absolutum fideicommissum ad fauorem familiæ & insuper concurrebant plures aliæ coniecturæ, videlicet qualitas masculinitatis sæpius repetita, & conseruatio bonorum in familia.
19 Prout etiam non obstat † *decis.* 483. *par.* 4. *diuers.* quia ibi etiam concurrebant plures coniecturæ, & propterea in sequent. *decis.* 484. *quæ est Seraph.* 480. plenè firmatur, quod debent concurrere plures aliæ coniecturæ cum ista, quam decis. confirmauit *Rot. in ead. causa coram Penia decis.* 485. *ead. par.* 4. *diuers.*
20 Nec facit *decis. Nucerina fideicom. coram Mãtic. decis.* 503. *par.* 4. *diuers.* Quia in illo casu vltra exclusionem fœminarum erat substitutus vnus ex descendentibus testatoris, hic sumus in transuersalibus, deinde simpliciter, & absolutè habita fuerat ratio conseruationis agnationis familiæ, quæ hic fuit restricta extra descendentes Caroli, & eadem
21 responsio aptatur † *decisioni Fulginaten. fideicom. coram bo. mem. Card. Lancellotto ead. par.* 4. *diuers. decis.* 507. vbi id super allegatur *decis* 80. *par.* 3. *diuers.* Quia vltra plures alias coniecturas, quæ ibi concurrebant, illa fundatur, quando cum exclusione propriarum filiarum ab vniuersali successione concurrebant aliæ duæ coniecturæ, vna ex statuto excludente in proprio casu, altera ex conseruatione familiæ prosp. cta simpliciter, & absolutè, & ideo decisiones non sunt contrariæ.
22 Denique non obstat † statutum. Vrbis excludẽs fœminas. Tum quia procedit in successione ab intestato, non autem ex testamento, tum etiam quia potius retorquetur, ex quo non excludit fœminas propter agnatos remotissimos, qualis est D. Eques immò sicuti filiæ de iure communi non excluduntur propter masculos adeo remotos, ita etiam præ-
23 sumendum † est, testatorem respectu suæ successionis voluisse admitti illos, qui ab intestato ex dispositione statuti vocantur, *Honded. cons.* 57. *n.* 20. *lib.* 1. *Gabr. cons.* 88. *num.* 4. *lib.* 2. *Cephal. cons.* 46. *nu.* 19. *vers. non obstat. Soccin. sen. cons.* 6. *nu.* 21. *lib.* 3. *& cons.* 33. *num.* 3. *&* 4. *lib.* 4. *Mantic. de coniect. vlt. volunt. d. l.* 11. *tit.* 14. *nu.* 16. *vers.* 2. *etiam respondetur.* Et ita vtraque &c.

¶ *Supra in eadem causa habetur alia decisio sub die* 21. *Februar.* 1628. *coram eodem* R. P. D. *Dunozetto, est decisio* 151.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Giennen. Beneficij de Anduxar.

Die Mercurii 21. *Iunii* 1628.

ARGVMENTVM.

Veri familiares Papæ, qui sint, & an eorum beneficia sint reseruata. Indultum concessum à Papa de cõferendis beneficijs reseruatis ratione familiaritatis, an expiret, necnon extinguatur per mortem ipsius Pontificis.

SVMMARIVM.

1 *Cubicularij sunt veri familiares Papæ.*
2 *Beneficia familiarum Papæ, sunt reseruata per regulam quartam, & septimam Cancellariæ.*
3 *Gratia, si sit concessa, motu proprio, non indiget aliqua iustificatione.*
4 *Quod procedit etiamsi in gratia motu proprio, sit clausula, vt accepimus, & ita seruat Rota n.* 5.
6 *Indultum concessum à Papa, an expiret, & extinguatur ipsius morte.*
7 *Qualitas iniuncta verbo, debet intelligi secundum tempus verbi.*
8 *Familiaritas Papæ, quæ nihil aliud est, quàm quædam quasi societas, morte ipsius Papæ extincta remanet.*
9 *Dictio, quamdiu, cuius sit naturæ, & nu.* 25.
10 *Cessante causa cessat effectus.*
11 *Papa, si alicui concesserit indultum cõferendi beneficia reseruata ratione familiaritatis suorum prædecessorum, multo magis censetur velle concedere eadem beneficia vacantia post eius mortem, & num.* 26.
12 *Beneficia semel reseruata semper durant effecta.*

13 *In beneficijs affectio, non est noua reseruatio.*
14 *in Beneficijs, quando Papa semel manus apposuit per reseruationem, non potest inferior collator de illis disponere.*
15 *Exceptio est de regula, & recipit easdem qualitates, quas habet regula.*
16 *Geminian. in con. 95. communiter refutatur, & d. consil. est valde periculosum, atque Rota contrarium seruat.*
17 *Felin. in c. in nostra num. 20. de rescript. declaratur.*
18 *Gambar. decis. 24. aliàs 25. non est decisio, sed discursus, & nu. 19.*
20 *Mobed. decis. 23. num. 2. de prabend. Rota illam non sequitur.*
21 *Familiaritas Papæ defuncti consideratur ex effectu, ex ea resultante, quæ durat etiam eo defuncto.*
22 *Beneficij reseruatio, & affectio semel producta, semper durat, etiam mortuo Papa.*
23 *Effectus iam perfectus, & consumatus durat, etiam si cessauerit causa.*
24 *Dispositio l. in delict. §. si extraneus. ff. de noxal. quando intret.*
27 *Papa præsumitur se velle iuri conformare, & numer. 28.*
29 *in Beneficijs familiarum Papæ, qui indultum concessit, potest aliquis ex eodem indulto per eius mortem aliquid sperare.*
30 *Quæ res cessat in beneficijs familiarum Pontificum prædecessorum.*

DECISIO CXCVI.

CVM beneficium simplex situm in Ecclesia
Sancti Michaelis de Anduxar, Giennen. (de
quo agitur) † vacauerit per obitum Io. de Zuniga,
& de eo, vti reseruato, ratione familiaritatis, di-
cti Ioãnis, fuerit motu proprio prouisus à S.D.N.
Dominus Beltrandus Velez de Gueuara, ab Illu-
strissimo autem Cardinali Episcopo Giennen. vi-
gore Indulti de prouidendo omnia beneficia Sedi
Apostolicæ reseruata de eodem beneficio prouisus
fuerit D. Lupus Pimentel, & Moscoso, & inter
prouisos prælibatos lis desuper orta esset: Dubi-
taui hodie in Rota An gratia D. Beltrandi sit iu-
stificata, itaut illi non obstet indultum D. Cardina-
lis. Et Domini quoad primam dubij partem affir-
matiuè, quo ad secũdam verò negatiuè resoluerũt.

Quãtum enim attinet ad primam dubij partem,
videlicet circa iustificationem gratiæ, solũ fuit ex
aduerso facta aliqualis difficultas super reseruatio-
nẽ. Et visum fuit reseruationem esse claram. Quia
ex testibus D. Beltrandi bene probatur Ioannem,
de tempore quo obtinebat hoc beneficium, fuisse
cubicularium honoris Pauli V. & Gregorij XV. &
idem constat ex fide Computistæ Palatij Apostoli-
ci, vbi quod in Rolis prædictorum Pontificum Io-
annes legitur descriptus inter Cubicularios hono-
ris: Huiusmodi autem Cubicularij † sunt veri fa-
miliares Papæ ex *Bulla declaratoria Pauli III. in
Bullario nouo tom. 1. bull. 3. & 4. fol. 615. et ex
constitutione Pauli V. edita* 10. *Febr.* 1618. Vn-
2 de eorum † beneficia sunt reseruata per regulam
quartam, & septimam Cancellariæ, & in puncto
decidit Rota *in Placentina, seu Corduben. benefi-
ciorum* 10. *Decembris* 1617. *coram Reuerendiss.
D. meo Decano*. Et super hac decisione emanauit
postea dicta Constitutio Pauli V. quæ idem etiam
disponit.

Et præterea videtur penitus omnis difficultas
cessare, non solum quoad iustificationem reserua-
tionis, sed etiam aliorum narratorũ. Quia ex quo
3 gratia fuit † concessa motu proprio, non indiget
alia iustificatione, sed releuat ab onere probandi
etiam narratiuas facti alieni, *cap. si motu proprio,
de præben. in 6. Seraph. decis.* 1484. *nu.* 10. *et* 1498.
num. 1. *et Rota decis.* 656. *nu.* 1. *et* 2. *par.* 2. *recen.*
4 & procedit, † quamuis (vt in nostro casu) gratia
motu proprio sit cũ clausula, vt accepimus, *Mart.
de clausulis. par.* 1. *claus.* 138. *Cassad. decis.* 4. *nu.* 9.
de probat. Achill. decis. 10. *nu.* 1. *de probat. Put.
decis.* 100. *lib.* 3. *in nou. Seraph. decis.* 388. *nu.* 2. &
5 *Rota in d. decis.* 656. *nu.* 3. vbi quod eadem † Rota
ita obseruat, & *in Meten. Monasterij* 11. *Februa-
rij* 1600. *coram Litta, & in Abulen. pensionis* 11.
Maij 1607. *coram bo. me. Sacrato*

Quoad secundam partem dubij (nempè circa
obstaculum indulti,) fuit maior difficultas. Quæ
in eo posita erat, quod illud dat D. Cardinali facul-
tatem conferendi omnia beneficia Sedi Apostolicæ
specialiter, vel aliàs generaliter reseruata: seu quæ
ex generali reseruatione affecta existunt, etiam ra-
tione familiaritatis prædecessorum, & futurorum
Pontificum. Vnde quamuis in eodem indulto di-
cta facultas restringatur, vt non comprehendat fa-
miliares, & continuos commensales eiusdem Pau-
li V. in illis verbis [illegible], *præterquam ratione fami-
liaritatis contin[illegible] commensalitatis familiarium
nostrorum continuorum commensalium, qui nunc
sunt, seu aliàs, etiam dum Cardinalatus honore
fungebamur, fuerunt, aut quandiu militantis Ec-
clesiæ regimini præfuerimus, erunt, &c.* Tamen
6 cum † hoc beneficium vacauerit post mortẽ Pau-
li V. dicebatur, quod exceptio (de qua indulto) ex-
pirauit, & extincta fuit eiusdẽ Pauli V. morte *Ge-
min. consil.* 93. *nu.* 25. & in puncto fuit etiam data
quædã asserta *decis. Gambar.* 24. *aliàs* 25. qui idem
repetit in *tractat. de offic. legat. lib.* 3. *nu.* 167. *cum
seqq.* & in simili fuit allegata *decis. Mobed.* 23. *n.* 1.
de prab.

Rationes autem, quibus informantes pro D.
Lupo nitebantur, habentur in præcitatis Doctori-
bus, & decisionibus. Quarum tres præcipuè recen-
sentur. Prima: quod prælibata exceptio (videlicet
ratione familiaritatis Papæ) est intelligenda de
familiaritate existente de tempore, quo beneficia
vacare contigerit, quia nisi vacent conferri non
possunt. Vnde huiusmodi qualitas, nempe fami-
liaritas, debet adesse tempore vacationis. Cum
enim tunc temporis tantum intret facultas indulti
7 † eo etiam tempore debet intrare exceptio, & non
antea, vel post, ad *l. in delictis. §. si extraneus. ff. de
noxal.* & facit textus optimus *in l.* 2. *ff. de aur. &
arg. legat.* sed sic est quod Ioannes, tempore quo
obijt, non erat familiaris Papæ, quandoquidem
8 † per mortem Papæ † familiaritas (quæ nihil aliud
est, quàm quædam quasi societas,) extincta reman-
sit, vt ex multis concludit *Gambar. in præcit. loc.*
ergo

ergo videtur in præsenti casu non intrare dictã exceptionem, sed intrare indultum. Et accedunt verba indulti, ibi, *quamdiu militantis Ecclesiæ regimini præfuerimus, erunt*. Ponderando † dictionem, *quamdiu*, quæ est limitatiua temporis. *Anchar. cõs. 220 num. 2. Honded cons. 6. nu. 36. lib. 1. & Surd. cons. 476. nu. 2. circa med.* Secũda ratio est. Quod non sit verisimile, quod Papa voluerit priuare Cardinalem facultate conferendi hoc beneficium eo casu (nempe tempore vacationis) quo ipse Papa,
10 † qui tunc mortuus erat, non poterat gratificari familiaribus suis. *ex regula cessante causa*, & aduertit *Gambar. in d. tract. nu. 173.* Tertia, & vltima ratio adducitur. Quia si Papa concessit Cardinali indultum cõferendi beneficia reseruata ratione familiaritatis Pontificum prædecessorum (quæ ipse poterat prouidere, si vacarent in eius vita) sic
11 & multò magis beneficia † reseruata ratione suæ familiaritatis vacantia post eius mortem, quæ ipse tunc non poterat prouidere, ad *l. illud. ff. ad l. aquil.*

Cæterum, his non obstantibus, fuit ad fauorem D. Beltrandi resolutum, indultum non obstare. Et ratio resolutionis fuit: quia cum hæsitari non possit (vt supra dictum est) quin hoc beneficium per familiaritatem Ioannis fuerit reseruatum, consequenter, quamuis familiaritas per mortem Papæ fuisset extincta, nihilominus semper etiam post mortem eiusdem, durauit affectio ex
12 trita regula, quod beneficia † semel reseruata semper durant affecta: vt expressè disponit *Extrauagans Pauli II. incipien. Ad Romani de praeben.* inter communes, *Gambar. in d. tract. num. 132. & 180. vbi num. 167.* quod sic sæpè resoluit *Rota*, & idem *Gambar. decis. 67. Felin. in c. in nostra nu. 20. vers. postea mutaui. de rescript. Anchar. cons. 138. propè fin. Menoch. de arbitr. iud. cas. 201. nu. 113. Gomes. in regula de impetr. per obit. q. 18. vers. & licet. Simonet. de reseruat. q. 57. & 58. Silua de benef. par. 3. q. 11. Ant. de Falcon. de reseruat. qu. 5. princ. in 2. q. nu. 6. Granut. in addit. ad Simonet. q. 35. Gonzal. super reg. 8. §. 5. præm. nu. 79. & Rota decis. 13. 15. & 31. num. 1. de præb. in antiq. &*
13 *dec. 10. & 12. eod. tit. in nou.* prout voluit *Gambar.* (*vbi supra*) sed est tacita quædam reseruatio inducta (vti effectus ex sua causa) ex expressa reseruatione Papæ ratione suæ familiaritatis. Ob eam ni-
14 mirum causam: quod ex quo semel † Papa manus apposuit per reseruationem, non potest inferior collator de huiusmodi beneficijs disponere, donec Papa semel disposuerit, *c. vt nostrum de appel. c. 1. & 2. de confirmat. vtil.* ex quibus iuribus in specie postea emanauit dicta constitutio, seu *Extrauagãs Pauli II. vt benè Simon. q. 64. num. 1. cum seqq. Garz. de benef. par. 5. c. 1. nu. 140. & Rota in dicta decis. 31. nu. 2. vers. in oppositum de praeben. in antiq. Bisignet. decis. 20. de concess. praeben.* & disponit expressè regula 1. Cancellariæ.

Sed vlterius in casu nostro multum vrget. Quia sicut ex tenore indulti apparet, quod Papa in generali facultate Cardinali data, voluit comprehendere beneficia reseruata, & affecta, & ideo non solum vacantia in eius vita, sed etiam post eius mor-
15 tem pariter cum exceptio † fit de regula, & recipiat easdem qualitates, quas habet regula, ad *l. nam quod liquidè in fin. de pen. leg. Castr. cons. 79. nu. 3. lib. 1.* dum Papa excipit à dicta generali facultate beneficia suorum familiarium, voluit etiã in exceptione comprehendere dicta beneficia suorum familiarium, nedum ex capite reseruationis expressæ, nempe familiaritatis, & sic vacantia in eius vita, sed etiam ex capite reseruationis tacitæ, nempè affectionis resultantis ex præcedenti reseruatione expressa, & per consequens etiam beneficia suorum familiarium vacantia post eius mortem, quo solum tempore in hoc casu potest considerari affectio. Qui sensus (vti dicebant Domini) tantò magis recipi debet, ex quo exceptio reducit rem ad ius primæuum ante indultum, & quia est etiam litteralis, quandoquidem incipit clausula dispositiua indulti, & ante orationem perfectam intermittitur exceptio, ibi, *præterquam ratione familiaritatis, &c.* & postea prosequitur: & finitur eadem clausula, ibi, *generaliter reseruata, seu ex generali reseruatione Apostolica affecta existunt, vel fuerint.* Vnde luce clarius patet, quod verba illa *reseruata & affecta* referuntur etiã ad exceptionem, itaut exceptio comprehendat beneficia familiarium Papæ, vacantia, tàm Papa viuente, quàm eo mortuo.
16 Ex quibus non obstat † *cons. Gemin.* quia communiter reprobatur, vt aduertit *Simonet. q. 58. nu. 14.* & idem *Gemin. in eod. cons.* seu verius additio in eo introclusa, *n. 15. vers. sed demus*, fatetur quod dictum consilium est multum periculosum, ex quo
17 Rota passim obseruat contrarium. Et † *Felin. in c. in nostra nu. 20 vers. & caue de rescript.* dicit: quod prius consuluit iuxta *cons. Gemin.* sed quod postea mutauit sententiam per dictam *Extrauagantem Pauli II.* Minus obstat afferta decisio,
18 † *Gambar.* quia non est decisio, sed discursus. Ex quo in eo non deciditur causa, nec quidquam firmatur, sed solum *Gambar.* vti integer & fidelis relator recenset vtriusque opinionis argumenta. Et quæ adducit pro hac sententia (cum præcipuè fundentur in dicta Extrauaganti) magis incalescunt, & præponderant, vt affirmat *Manros. in reg. 3 nu. 15.* Prout etiam idem *Gambar.* sentire visus fuit in
19 dicto tract. loco † supra citato dum attestatur, sic Rotam obseruare. Demum non obstat decisio *Mohed.* quia veritas est quod Rota illam nõ sequitur,
20 sed contrarium † iuxta antiquas Rotæ decisiones, & Extrauagantem prædictam, prout aduertit *Granut. in addit. ad Simonet. q. 35. nu. 40.*

Non obstat etiam prima ratio in contrariũ adducta: nempè quod sit attendendum tempus vaca-
21 tionis, † quia immò ex supradictis debet attendi tempus reseruationis, vt etiam resoluit *Cassad. decis. 23. num. 4. de praeben.* vbi quod nihil refert, duret, vel non duret, familiaritas, ex quo semel pro-
22 duxit reseruationem, & affectionem, † quæ ideo semper durat, etiam mortuo Papa, itaut non sit attendenda præcisa familiaritas, vti familiaritas, sed vinculum, & effectus ex ea resultans, *Felin. in d. cap. in nostra. nu. 20. vers. mouetur. Sarnen. in d. reg. de impetr. benef. vac. per obit. q. 18. vers. & licet. Bisignet. d. decis. 20. de concess. praeb. Seraph. decis. 1251. num. 20. in fin.* Et propterea nihil ad

23 rem, quod causa cessauerit; quia † durat nihilominus effectus iam perfectus, & consumatus *l. inter stipulantem, §. sacram de verb. oblig. Tiraq in tract. cessante causa limit.* 12. *num.* 1 Prout etiã
Papa in dicta exceptione insinuauit, dum non excepit beneficia vacantia per obitum suorum familiarium. Quo casu forte procederet obiectum,
24 & meritò dubitari posset, an † intraret dispositio *text. in d. §. in extraneis*, sed dixit quòd excipiebat beneficia reseruata ratione familiaritatis suorum familiarium. Quæ verba benè perpensa dubio procul exceptionem realem, & perpetuam efficiunt. Ex quo etiam reseruatio ex capite familiaritatis iuxta dictam Extrauagantem, & regulas Cancellariæ realis est, & perpetua: quamuis familiaritas non sit perpetua sed morte Papæ extincta fuerit. Vnde non obstant etiam verba re-
25 strictiua dictæ exceptionis ibi: † *quandiu &c.* quia (vt patet ex lectura) non limitant reseruationem ad vitam Pontificis, sed solum qualificãt personas familiarium suorum, siue dum Papa Cardinalatus fungebatur honore, siuè dum vniuersali Ecclesiæ præfuit.

Tandem non obstant secunda, & tertia ratio. Nam illa: quod non sit verisimile, quod Papa post eius mortem (quo tempore non potest cõferre) voluerit priuare Cardinalem facultate conferendi, penitus cessat. Quia si admitteretur, *Extrauagans Pauli II. & d. reg.* 11. *Cancellariæ*, quæ
26 reseruant † successoribus beneficia reseruata per Pontifices prædecessores essent inanes, & superfluæ: nam semper opponi posset de huiusmodi verisimili mente reseruantis. Et præterea dicta ratio
27 retorquetur. Quia verisimilius est, † quòd Papa voluit se iuri conformare. Alia autem ratio, quòd Papa non excepit beneficia prædecessorum, quæ ipse poterat prouidere, & idcircò quod multò minus excepit beneficia suorum familiarium vacantia post mortem suam, quæ non potest prouidere, est nullius considerationis, quia eò ipso quod illa non excepit etiam retorquetur. Et in beneficialibus non admittitur hoc argumentum *c. si cui de preben. in* 6. sed imò (vt dictum est) quod voluit
28 Papa † se conformare cum dicta Extrauaganti, & regulis Cancellariæ. Et insuper inter vnum, & alium casum (præter maiorem animi affectum, quem habet Papa ad Beneficia suorum familiarium) adest etiã alia optima disparitatis ratio: quia
29 quoad † Beneficia familiarium Papæ, qui Indultũ concessit, posset ex eodem Indulto per eius mortem aliquid sperari. Quod Papa penitus noluit.
30 Quæ ratio † cessat in Beneficijs familiariũ Pontificum prædecessorum iuxta tradita per Doctores in *l. illa institutiones cum l. precedenti per illa iura, ff. de hered. instit.* Et quæ ego dixi in *tractatu de condit. & mod. impossib. 3. par. c. 5. nu. 20. & per tot.* Et in omnem casum cessant omnia cum ex verbis dictæ exceptionis appareat de clara mẽte Pontificis.

Et ita decisum vtraque, &c.

§ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die Lunæ 20. Nouembris 1628. coram eodem R. P. D. Vrgellen. est decisio* 212.

REV.^MO P. D. COCCINO.

Ferrarien. Archipresbyteratus.

Die Veneris 26. Iunii 1628.

ARGVMENTVM.

Institutio in Iurepatronatus facta, quando, & ex quibus causis dicatur attentata. Iudex aliundè quàm ex actis moueri non potest. Iuspatronatus quando versatur in persona potenti, qualiter probetur tam secundùm ius commune, quàm secundùm dispositionem Conc. Trid. latè, & abundè iste articulus discutitur. Enunciatiuis Papæ quando stetur, & quando è contra.

SVMMARIVM.

1 *Institutio in Iurepatronatus est attẽtata, quando facta fuit in contradictorio iudicio.*

2 *Institutio si fuerit concessa, pendente termino ad appellandum, dicitur attentata.*

3 *Institutio, licet non habeat vim diffinitiuæ, nihilominus ab ea datur appellatio.*

4 *Lex, si diceret, quod à sententia interlocutoria, quæ trahit secum executionem, vt ne detur appellatio, esset iniqua, & quando à d. sententia appellatur, causat attentata, num.* 5.

6 *Præsentatus ab existẽte in quasi possessione præsentandi etiam quod nullum detegatur ius possessionis, non debet amoueri.*

7 *Episcopus non potest instituere, quando ante præsentationem, fuit mota lis existenti in quasi possessione præsentandi.*

8 *Patronus non potest præsentare, quando lis fuit mota possessori ante vacationem.*

9 *Appellatio ad effectum suspensiuum, quando agitur de institutione in Ecclesia Parochiali, non datur, sed ad effectum deuolutiuum tantum, & num.* 12.

10 *Concil. Trid. sess. 24. c. 18. de reform. in quo casu loquatur, declaratur, & num. 27. & 49.*

11 *Attẽtata in institutione iuris patronatus, quando euitari non possunt.*

13 *In Actis ea, quæ non sunt, nulla de illis est habenda consideratio.*

14 *Iudex aliundè, quàm ex actis sumere non potest informationem.*

15 *De actis ea, quæ non sunt, dicuntur non esse de hoc mundo.*

16 *In Actis non sufficit iura esse, nisi etiam fuerint producta, parte citata ad dicen. con.*

17 *Instrumentum rogatum in officio Notarij causæ, non dicitur de actis, nisi fuerit repetitum, cum partis citatione.*

18 *Productio facta in vno iudicio, non nocet in alio.*

19 *Iurispatronatus vsurpatio, præsumitur quando sumus in magno Principe.*

20 *Iurispatronatus probatio, quando spectat ad personam Magnatis, requiritur immemorabilis, cum præsentationibus effectum sortitis per 50. annos, secundum Conc. Trid.*

Proba-

21 *Probatio immemorabilis iurispatronatus requiritur in Magnate, de iure communi.*
22 *Iurispatronatus vsurpatio præsumitur in eo, qui habet iurisdictionem in loco beneficij.*
23 *A Tituli primordio, exitus posterior formatur.*
24 *Principiū attenditur in actu nuliter concepto.*
25 *Principium debet attendi, vbicunque aliquid fit in executionem præcedentis actus.*
26 *Vsurpatio iurispatronatus, vt præsumatur in Magnate, sufficit, quod sit, vel fuerit Dominus temporalis loci, vbi existit beneficium.*
28 *Decis. in causa Toletana iuris decimandi 3. Maij 1582. reprobatur à Rota.*
29 *In iurepatron. dato concursu paris, vel maioris potentiæ Episcopi, an cesset præsumptio vsurpationis.*
30 *Iuspatron. si prætendat familia potens, & magna, eisdem modis debet illud probare, quàm dominus Castri.*
31 *Iuspatronatus præsumitur ex vsurpatione, nedum in dominis, sed etiam in familia potenti, & Vniuersitate, & num. 32.*
33 *Potentia probatur ex diuitijs, amicis, numerositate personarum, & familiarum, ac populari existimatione.*
34 *In potentia iudicanda hoc est relinquendum arbitrio, & religioni iudicantis, & num. 35.*
36 *Iuspatronatus præsumitur ex vsurpatione, in Vniuersitate etiam parua & sine iurisdictione.*
37 *Iuspatronatus vt præsumatur ex vsurpatione in persona potenti, requiritur potentia in loco beneficij.*
38 *Iurisdictio extra locum beneficij non sufficit ad præsumendum iuspatronat. ex vsurpatione in persona potenti.*
39 *Consequentia illa, habet iurisdictionem in loco beneficij, ergo intrat præsumptio vsurpationis iurispatronatus, valet.*
Sed illa alia, non habet iurisdictionem in loco, ergo non intrat præsumptio vsurpationis regulariter non valet. num. 39.
40 *Iurispatronatus quasi possessio, vt acquiratur plura requiruntur.*
41 *Iurispatronatus probatio in persona potenti iuxta formam Concil. Trid. requiritur, tam in petitorio, quàm in possessorio. Vide rationem, num. 44. 48.*
42 *Præsentandi quasi possessio non sufficit docere, ad effectum manutentionis iurispatronatus, quando sumus in persona potenti.*
43 *Patronus potens, qui semel docuit de iurepatr. iuxta formam Conc. Trid. non est repellendus à quasi possessione præsentandi.*
45 *Ex præsentatione facta sine titulo, Patronus censetur in mala fide esse, & propterea non acquirere aliquod ius in possessione.*
46 *Præsentandi quasi possessi, an attendatur, si sit facta sine titulo, quando adest bona fides.*
47 *Bona fides in quasi possessione præsentandi præsumitur adesse spatio 20. annorum.*
50 *Iuspatronat. quasi possessio non probatur ex assertione Episcopi, sed ex actis probari debet, sicuti etiam probari debet iuspatr. nu. 51. & 61.*
52 *Iudicis assertionibus non creditur, nisi factæ sint præuia causa cognitione, & de illis appareat in processu.*
53 *Episcopi confessio, quod beneficium sit de iurepatron. non præiudicat Ecclesiæ.*
54 *Iuspatronatus quando iustificatur, debent citari illi, de cuius interesse agitur.*
55 *Causa cognitio, quod non fuerit adhibita, apparet ex breuitate temporis.*
56 *Acta omnia indigent tempore, vt aliquid maturius agatur.*
57 *Iudex, quando potuit instrui breuitate temporis, tunc breuitas non vitiat.*
58 *Sententia antiqua potest exequi sine actis.*
59 *Sententia, vt dicatur antiqua, debet esse lata ante 30. annos.*
60 *Probationes antiquas, qui vult impugnare, tenetur exhibere acta.*
62 *Forma data à Conc. Trid. sess. 24. c. 18. de reformat. super probatione iurispatron. potentium, non potest adimpleri per æquipollens.*
63 *Neque hoc casu sufficit probatio præsumpta resultans ex enunciatiuis, & institutionibus Episcoporum.*
64 *Assertioni Episcopi de præsentatione coram se factis creditur; sed secus est, attenta dispositione Conc. Trid. num. 65.*
66 *Assertioni Episcopi standum est in his, quæ concernunt suum officium.*
67 *Iuspatronatus secundum dispositionem Concil. Trid. debet probari ex actis.*
68 *Ecclesia regulariter præsumitur libera, nec suffragatur institutio in iurepatr. sine causæ cognitione, num. 69.*
70 *Enunciatiua Papæ non iuuat, quæ non fuit facta motu proprio, nec continet factum proprium ipsius Papæ.*
71 *Quod procedit etiam si super ea fundetur intentio Papæ.*
72 *Enunciatiuis Papæ non statur, quando concernunt interesse partis.*
73 *Decis. in causa Portuen. Beneficij declaratur, & num. 75.*
74 *Assertioni Papæ, quando stetur.*
76 *Ordinariæ probationes, quando sufficiant in iurepatronatus.*
77 *Probationes leuiores sufficiunt ad probandum iuspatr. quando de eo pluraliter non agitur.*
78 *Probationes exactæ requiruntur ad probandū iuspatron. quando agitur ad effectum institutionis in præiudicium libertatis beneficij.*
79 *Verbum, remaneat, cuius sit naturæ.*
80 *Cōcessionem alicuius Castri, si Imperator faciat, cum suis pertinentijs, quid veniat.*
81 *Concedere id, quis videtur, quod suum erat.*
82 *Priuatio præsupponit habitum.*
83 *Iurispatronatus existentia, quando est fundamentum agentis, qualiter probari debet.*
84 *Dispositio Papæ ex certa scientia facta præiudicat libertati Ecclesiæ.*
85 *Concil. Trident. sess. 25. cap. 9. de reform. declaratur, num. 86.*
87 *Iuspatronatus an præscribi possit.*
88 *Patronus potens, si velit iuuari præscriptione ad probandum iuspatronatus de iure communi debet*

bet

bet docere de immemorabili.

89 *Patronus potens, si prætendat iuspatronatus ex priuilegio, vel confirmatione Apostolica, debet de eis docere.*

90 *Priuilegium inualidum non iuuat patronum, licet sit in quasi possessione præsentandi per quodlibet longissimum tempus.*

DECISIO CXCVII.

VACANTE Archipresbyteratu Bondeni, Serenissimus D. Dux Mutinæ prætendens, illum esse de iurepatr. præsentauit coram Suffraganeo Ferrariensi Iulium Veneticum, cui præsentationi se opposuit Promotor Fiscalis Episcopatus, & hinc inde pluribus actitatis, tandem idem Coadiutor die 31. Iunij superioris anni per hæc formalia verba præsentato Institutionem concessit. *mandans Sereniss. D. Ducem manuteneri in possessione. seu quasi iuris præsentandi, & nominandi, & ad hunc effectum mandauit, præsentatum institui*, prout ipse die 3. Augusti sequentis instituit, & die 23. eiusdem mensis Promotor Fiscalis à die habitæ notitiæ interposuit appellationem cum protestatione, quòd nihil fieret appellatione pendente. Vndè introducta causa in Rota, dubitaui, An dicta Institutio suffragaretur, & negocio maturè discusso, negatiuè fuit resolutū ex duplici capite.

1 Primò, quia huiusmodi Institutio † fuit attentata, ex quo cum fuerit facta in contradictorio Iudicio, habet vim diffinitiuæ, & causat attentata, *glos. in cap. fin. in verb. Inanes de elect. in 6. Ioan. Andr. in cap. Auaritia, ante num. 4. vers. item facta ordinato Iudicio. Gemin. ante num. 8. vers. tertius quando fit ordinato iudicio cum contradictore. Franc. num. 5. de elect. in 6. Innoc. in c. constitutus 46. in fin. vers. secus autem. Ost. num. 11. in fin. vers. si autem procederetur. Abb. num. 14. de appellat. Lancellot. de attent. 2. par. cap. 12. limit. 49. per tot. vbi num. 2. dicit, quod etsi Lambertin. de iurepatr. lib. 2. par. 2. art. 5. q. 11. num. 2. teneat cōtrariū, Nihilominus cum fuerit allegatus in causa Neapolitana de Squillagijs coram Oradino de mense Decembris 1562. Rota non admisit hoc dictum, & dixit quod lectura erat corrupta, & subdit, quod plerique ex Dominis idem sentiebant, dū proponebatur causa Bituntina* Beneficiorum *16. Iunij 1561. coram Rubeis, & tandem concludit, quòd dictum Lambertini potest saluari, quando extraiudicialiter proceditur, tunc enim ab Institutione non datur appellatio, vt dicunt etiam omnes DD. supra allegati, & num. 4. in fine dicit, quod Abb. in c. constitutis, loquitur quando Ordinarius summariè & extraiudicialiter procedit ad Institutionem, vt dixit Rot. in causa* Compostellana *coram* Chissanen. *16. Ianuarij 1554.* & verè ita loquitur *Abb.* & distinguit, quando extraiudicialiter proceditur, vt videre est *num. 5.* & quando iudicialiter allegato *num. 14. Rota decis. 6. num. 2. par. 2.* vbi aliæ decisiones allegantur, & latè *Garz. de Benefic. par. 9. cap. 4. num. 16. cum pluribus seqq.* & ista procedunt, siue appellatio antecesserit, siue subsequuta fuerit actualem institutionem, quia suf-
2 ficit ad effectum † attentatorum, quod institutio fuerit concessa pendente tempore ad appellandū, cum actualiter fuerit appellatum in tēpore. *Cassad. decis. 3. de rest. spol. Cas. de Grass. dec. 2. de app. Put. dec. 414. num. 2. lib. 3. in correct.*

Et prædicta eò magis placuerunt Dominis, quia
3 dato etiam sine veri præiudicio, quod † institutio non haberet vim diffinitiuæ, nihilominus ab ea dabatur appellatio, cum traheret secum executionem, & non posset reparari per diffinitiuā. *Federic. de Senis cons. 66. in princ.* vbi quod si à tali
4 interlocutoria nō posset appellari, lex † per hoc dicendum esset iniqua, quia præstaret occasionem Iudicibus perperam interloquendi, *Anchar. cons. 372. num. 5. versic. circa verò secundum. Rot. dec. 181. in fin. lib. 3. par. 3. Natt. consil. 172. num. 2. & seqq. lib. 1.* & ideò gesta appellatione pendente,
5 etiam ex illo capite essent attentata, quia † appellatio, etiam ab interlocutoria, quando est admittenda, causat attentata, *Roman. consil. 501. n. 2. vbi Apostill. dat. concord.* Quod autem ab ista interlocutoria daretur appellatio, non potest ambigi, ex eo quod Suffraganeus Ferrariensis instituit, ex quo Sereniss. D. Dux erat in possessione, ergò interlocutoria trahebat secum executionē, itaut non posset per diffinitiuam reparari, quia tunc videtur posse reparari, quando possessor si succūbat, tenetur restituere omnes fructus, quos percipit post litem contestatam: sed si institueretur præsentatus appellatione pendente ab Institutione iudicialiter concessa, & succumberet, Ordinarius, qui prætendit libertatem, non posset recuperare fructus, hoc est, prouisionem illius bene-
6 ficij, quia præsentatus † ab existente in possessione præsentandi, etiam quod nullum detegatur ius possessoris, non debet amoueri, *cap. consultationibus, de iurepatr. cap. querelam, de elect. & vtrobique DD. Calderin. consil. 23. in princ. versic. illud tamen, de praben. Oldrad. consil. 312. num. 2. Abb. consil. 54. num. 2. par. 1. Rot. decis. 374. nu. 3. par. 1. in recent.* & ità in puncto licèt ad aliud propositū dicit *glos. in cap. ex literis, in verb. vel antequam, & ibi Abb. num. 9. versic. ratio est ista, de iurispat. Alex. consil. 75. num. 46. lib. 4. Rocch. de iurepatr. in verb. competens quæst. 23. in 2. & 3. opin.* qui Doctores licet loquantur, quando ante præsentationē fuit mota lis existenti in quasi possessione præsentandi, benè tamen applicantur in terminis ad casum nostrum, quia ratio huius opinionis respicit
7 casum, quare † Episcopus instituere non possit, vt considerat *Lancellott. de attent. lit. pend. p. 2. cap. 4. in præfat. num. 649.* licet in casu, quod lis moueatur
8 possessori ante † vacationem, verior opinio sit, quòd nec Patruus possit præsentare, vt per *Lancell. de attent. vbi sup. d. num. 449. & seqq.*

Non obstat, quod hic agitur de Parochiali, &
9 ideò † non erat admittenda appellatio ad effectum suspensiuum, sed deuolutiuum tantum, vt disponit *Conc. Trid. sess. 24. c. 18. de refor. & est constit. S. me. Pij V. 33. in nouis. in §. 5.* Incipiente *Decernentes*. Quia fuit responsum, quod Concilium
10 loquitur † in relatione facienda ab examinatoribus, quæ non potest suspendi per appellationem, quominus fiat institutio, secus in casu isto, in quo agitur

agitur de iurepatron. & Sereniss. D. Dux prætendit esse in quasi possessione præsentandi, ac iudicialiter fuit processum ad institutionem, non ex relatione Examinatorum, sed ex prætensa quasi
11 possessione; vnde ex prædictis euitari † non possunt attentata, vt fuit resolutum in causa *Lucan. Plebis, seu Parochialis 8. Iunij 1571. coram bon. me. Card. Lancellotto seniore, siue Binarino*, quā refert *Garz. de Benefic. par. 9. cap. 4. num. 18.* & in istis terminis loquitur etiam Constitutio prædicta S. me. Pij V. & in puncto, quod institutio Pa-
12 rochialis † iudicialiter facta pendēte appellatione sit attentata, fuit resolutum in causa *Aurien. Parochialis 1. Iulij 1596. coram recol. mem. Frācisco Penia*, & in alia *Aurien. Parochialis 4. Decembris 1596. coram bo. me. Cardin. Lancell. iuniore*, ac in causa *Compostellana Parochialis de Bayona 9. Decembris 1598. coram eodem bo. me. Penia*, quas decisiones refert *Garz. vbi sup. n. 22. cum seqq.* & passim meo tempore hoc fuit dictū, & sine controuersia admissum.

Secundò principaliter dictum fuit, institutionē non suffragari, quia aut prætenditur, quod illa possit sustineri ex quo constat de Iurepatr. Sereniss. Ducis; aut ex quo est in quasi possessione præsentandi, ad quam se restrinxit Suffraganeus Ferrariensis. Et ex probatione Iurispatronat. dicta institutio defendi non potest, quia aut illud prætenditur probari, ex dotatione, & fundatione, iuxta formam præscriptam à Concilio, vel ex Priuilegio, si ex dotatione & fundatione, de illa non constat: si ex priuilegio nec minus; Non potest enim fieri vis in priuilegijs ponderatis in causa *Comaclen. & Ferrarien. Præpositura, & Beneficij 15. Decembris 1625. coram bo. me. Remboldo*, quia copiæ illorum fuerunt ponderatæ per Datariam impugnando d. prætensa priuilegia, qualia illa essent, nec fuerunt producta in actis, vnde in illis non potest fieri aliquod fundamentum, nisi per Serenissimum Ducem producantur in actis huiūs causæ, vt per Rot. cognosci possit, quantum rele-
13 uent, & ideò, † cum non sint in actis, nulla est illis habenda consideratio, cum Rota non admittat,
14 quòd possit Iudex aliundè, quàm † ex actis sumere informationes, vt fuit resolutum in causa *Perusina separationis Thori 28. Iunij 1589. coram bo. me. Gypsio. S. m. Greg. decis. 224. in fin. Rot. decis. 445. n. 8. p. 1. diu. & dec. 278. n. 2. p. 4.* & passim hoc tenet Rota; quod etiam fuit optima ratione ponderatum in causa *Romana hæreditatis 17. Iunij 1611. coram bo. me. Card. Sacrato*, vbi quòd si Iudex extra acta moueri posset, non posset pars facere suas diligentias, & ita tollerentur defensio-
15 nes, vnde ea, quæ † non sunt de actis, dicuntur nō esse de hoc mundo *Rot. decis. 404. sub n. 1. p. 1. rec.*
16 quæ adeò vera sunt, vt non sufficiat, † iura esse in actis, nisi etiam fuerint producta parte citata ad dicendum contra; *Cassador. dec. 7. in fin. de appell. Cas. de Graff. dec. 3. n. 7. de restit. spol.* etiam quòd
17 instrumenta † sunt rogata in actis eiusdem Notarij causæ, nisi saltem repetantur cum partis citatione, vt fuit dictum in causa *Romana Saluiani 25. Maij 1616. corā Illustriss. D. Card. S. Eusebij, & coram S. me. Greg. in decis. 508. num. 6.* immò
18 si dicta priuilegia † fuissent producta in illo iudicio (quod tamen non est verum) non nocerent in isto, *Ceph. cons. 377. n. 86. Riminal. iun. cons. 213. num. 20. Achil. decis. 2. de confess. S. mem. Gregor. decis. 432. num. 5.*

Aut verò prætēditur probari Iuspatr. iuxta formam Concilij, & cum agatur de magno Principe, certum est, quod tam de iure communi præsumi-
19 tur † ex vsurpatione *Put. decis. 55. & 56. lib. 1. & decis. 356. par. 2. in correct. Mohed. decis. 10. de Iurepatron.* quàm ex dispositione Concilij *Rota coram S. mem. Clem. VIII. decis. 199. par. 2. diuers. & decis. 331. ead. par. 2.* & ideò aut Serenissimus D. Dux prætendit hoc Iuspatron. ex persona cla. me. Ducis Alphonsi vltimi Ducis Ferrariæ, aut ex persona propria: Si ex persona Ducis Alphonsi, prout videtur prætendere, vt patet ex literis obtentis à S. me. Paulo V. ibi, *quæ de Iurepat. Laicorum Nobilium virorum dilecti filij Cæsaris de Este Mutinæ, & Regij Ducis ex fundatione, vel dotatione iuxta Capitulationem Fauentinā existit:* Si enim prætendit hoc Iuspatronatus ex Capitulatione Fauentina, in necessariam consequentiam illud prætendit ex successione Ducis Alphōsi, & isto casu, dum illud prætendit ex iure Ducis Alphonsi, sequitur, quod istud Iuspatronat. habeat præsumptionem iuris contra se, ita vt, cum agatur de Iurepatronat. spectante ad personam
20 Magnatis, † requiratur probatio immemorabilis cum præsentationibus effectum sortitis spatio 50. annorū iuxtà dispositionem *S. Concilij Trident. sess. 25. cap. 9. de reform.* in eo enim solo Concilium alterauit dispositionem iuris communis, vt debeat doceri de dictis præsentationibus effectum sortitis spatio 50. annorum, quia etiam de iure
21 communi † in istis Magnatibus requiritur probatio immemorabilis, vt infra dicetur. Et quòd Dux Alphonsus comprehenderetur sub ista dis-
22 positione Concilij, est extra † omnem difficultatem, cum haberet Iurisdictionem in loco, *Put. d. decis. 55. & 56. & vtrobique additio lib. 1. in correctis, & decis. 3. & 8. de iurepatron. Chissamen. decis. 67. Caputaq. decis. 128. par. 2. Mohed. decis. 10. num. 2. de Iurepatr. Cotta decis. 356. Rot. decis. 52. num. 2. 6. & 7. & decis. 219. num. 1. vers. Ratio, par. 1. in recent. S. mem. Greg. decis. 222. num. 1. & ibi latè Add.* & fuit resolutum in causa *Lucana Iurispatr. de Podijs 5. Martij 1621. coram me.* & hac quidem probatione vti debet Sereniss. D. Dux Mutinæ, cum sit successor Ducis
23 Alphonsi; à primordio † enim tituli posterior formatur euentus, *l. 1. § nulla, & ibi glos. in vers. Primordium tituli C. de impon. lucr. descrip. lib. 10. Oldrad. cons. 94. in princ. vers. Et quantum ad primum*, vbi quod principium attenditur in actu
24 nulliter † concepto, quia si à principio fuit actus nullus in sua conceptione respectu vitij personarum, etiam quod actus sit sub conditione non conualidatur, licèt tempore purificatæ conditionis cesset vitium, & generaliter vbicunque aliquid fit in executionem præcedentis actus, atten-
25 ditur actus † præcedens, & sic principiū, *Ancharr. cons. 28. n. 3.* & in terminis iurisp. *Rot. d. decis. 219. n. 1. vers. ratio fuit, par. 1. rece.* vbi æquiparat illos,

26 illos, † qui sunt, vel aliquando fuerunt Domini
temporales loci, vbi existit beneficium.

Si verò Sereniss. D. Dux prætendit hoc iuspatr.
ex persona propria, eget eadem probatione, quia
27 decretum prædictum † *Concilij sess. 25. cap. de reform.* propter dictionem *plerumque* qua vtitur,
habet locum etiam quãdo cessat præsumptio vsur-
pationis, si iuspatr. prætendatur à persona Poten-
ti, vel Magnate, siue Vniuersitate, vt censuit Cõ-
gregatio Illustrissimorum Interpretum, & dixit
28 *Rota in causa † Sorana iurispatr. 28. Apr. 1603. coram bo. me. Card. Pamphilio*, vbi fuit reprobata
decisio in causa *Toletana iurisdecimandi 3. Maij*
29 1582. in qua dicebatur, quòd dato † concursu pa-
ris, vel maioris potentiæ Episcopi, cessat præsum-
ptio vsurpationis, & idem fuit dictum coram eodẽ
in Iacen. Parochialis 27. Iunij 1603. & admissa in
d. causa *Lucana iurispatronat. de Podijs 14. Iunij*
1621. *coram me*, & quod requiratur eadem proba-
30 tio, † quando ad iuspatronat. agit familia potens,
& magnas, prout requiritur, quando agit Domi-
nus Castri, sepissimè fuit resolutum AA. *dec.* 104.
lib. 2. aliàs 1273. *lib. 3. par. 3. diuers.* vbi simplici-
ter loquitur in iurepatr. Magnatum, *Achil. dec. 4. nu. 10. de iurepatron. Crescen. decis. 1. eod. tit. Chissanen. d. decis. 67. Ioan. Paul. decis. 8. alias* 842. *lib. 3. par. 3. diuers.* vbi quod iuspatronat. præsumitur
31 † ex vsurpatione nedum in Dominis, sed etiam
in familia potenti, & vniuersitate, & quod D. Si-
mone, dum erat Auditor annotauerat, quòd de
32 familia † potenti hoc pluries fuerat resolutum,
Cotta decis. 356 Peregr. decis. 5. lib. 2. & fuit resolutum in causa Neapolitana Cappellaniæ 29. Ianuarii 1579. *coram bo. me. Card. Lancel. seniore*,
vbi de famil. Caracciola, *Seraph. decis. 952. num. 6.*
vbi de Nobilibus Venetis in Statu Venetorum,
quæ conclusio fuit habita pro indubitata in d. causa
Lucana Iurispatr. de Podijs 5. Mart. 1621. corã me.

33 In proposito autem, siue dicamus † potentiam
probari ex diuitijs, amicis, numerositate persona-
rum, & familiarũ, ac populari existimatione, pro-
ut volunt DD. *in l. 1. ne liceat. in potent. & in cap. fin. vbi Card. num. 3. & 5. de alien. iud. mut. causa fact.* & negari non potest, quod Serenissimus D.
Dux censeri debeat persona potens respectu No-
bilitatis, & magnæ potentiæ, ac magnarum diui-
tiarum, etiam in statu Ferrariæ, totiusq. populi
existimationis; cum illa Ciuitatis fuerit sub domi-
nio istius familiæ, & in illa Ciuitate adsint quam-
plures familiæ à principibus Atestinis beneficatæ:
34 † siue dicamus in iudicanda potentia hoc esse re-
linquendum arbitrio, & religioni iudicantis, prout
voluit *Bald. cons. 151. sub num. 1. vers. nam illa lex lib. 1.* cuius dictum sequuta fuit Rota in d. causa
Lucana iurispatron. de Podijs 14. Iunij 1621. coram me, & nemo sanæ mentis inficiari poterit, quin
35 intret arbitrium † Iudicis in casu, de quo agitur
pro iudicanda persona Sereniss. Ducis potenti in
Ciuitate Ferrariæ, tã propter magnitudinem per-
sonæ, & diuitiarum, præsertim in ditione Ferra-
rieñ; quàm propter alias adhærentias, vt supra di-
ctum est.

Et prædicta esse vera, quòd scilicet sufficiat po-
tentia in loco, quamuis non sit coniuncta cum iu-
risdictione, satis deprehenditur ex eo, quia Sacra
Congregatio, prout etiam Rota, sæpè censuerunt,
36 iurispatr. vniuersitatis † etiam paruæ, & sine iuris-
dictione in loco, ac etiam Parochianorum præsumi
ex vsurpatione, *Put. d. decis. 55. & 199. lib. 1. in correct. Mohed. d. decis. 2. in fin. de iurepatr. Crescen. decis. 1. num. 2. eod. tit. Ioan. Paul. d. decis. 842. n. 1. vers. secus tamen. Chissanen. d. decis. 67. in princ. Mantic. decis. 234. & 253. nu. 1. Rot. d. decis. 199. par. 2.* etiam quòd qualitas sit parua, vt fuit reso-
lutum in causa *Nullius Archipresbyteratus Fossa Seccha 2. Maij, & 1. Iulij 1588. coram bon. mem. Card. Pamph.* ac etiam quod iuspatronat. præten-
datur à paucis Parochianis, siue vicinis, fuit reso-
lutum coram me in causa *Cremonen. Capellaniæ 11. Aprilis 1601. et in causa Bononien. de Varignana 20 Martij 1589. coram Gyptio, et in causa Illerden. beneficij 11. Martij 1596. coram Penia, Mantic. d. decis. 234. num. 1. vers. quod locum, et d. decis. 253. num. 3. Rot. decis. 431. num. 1. par. 1. recent.* & optimè facit *doctrin. Specul. in tit. de iurepatron. nu. 11. Gonz. super regul. 8. glos. 18. nu. 68. vers. quod etiam Garz. de benef. par. 5. c. 9. n. 102.*

37 Non obstat, quod † ad effectum, vt præsumatur
iuspatron. ex vsurpatione in persona potenti re-
quiratur potentia in loco, vt in decisionibus supra
allegatis, itaut iurisdictio extra locum beneficij
38 non sufficiat ad præsumendũ † iuspatr. esse ex vsur-
patione; vt fuit resolutum in causa *Meliten. iurispatron. 10. Martij 1608. coram Illustriss. Cardin. S. Eusebij.* Quia fuit responsum, prædicta rectè in-
tellecta non obstare: nam vera est consequentia,
habet iurisdictionem in loco, ergo intrat præsump-
39 tio vsurpationis, sed regulariter: † non est vera cõ-
sequentia: non habet iurisdictionem in loco: ergo
non intrat præsumptio vsurpationis, nisi quando
cessante iurisdictione ex alijs, cessat quoque po-
tentia, prout *in d. causa Meliten.* in qua cum præ-
tendens iuspatr. non præsumebatur ex vsurpatione,
quia ex alijs cessabat potentia in loco, quæ quidem
potentia in statu Ferrariæ non cessat in Sereniss. D.
Duce, licet cesset iurisdictio stante magnitudine il-
lius personæ, ac diuitiarum, alijsq. supra põderatis.

Aut verò prætenditur, institutionem posse susti-
neri, ex quo Sereniss. D. Dux est in quasi possessio-
ne præsentandi, & illa non suffragatur. Et pro hu-
ius articuli resolutione tria sunt præmittenda. Pri-
40 mum, † quòd ad acquirendum possessionem iuris-
patr. plura requiruntur; & primò quòd ille, qui
vult præsentare, præsentauerit bona fide. Secun-
dò, quòd præsentatio fuerit admissa. Tertiò, quòd
institutus fuerit habitus tanquam Rector in posses-
sione Rectoriæ. Quartò, quòd præsentans credat
vti iure suo. Quintò, quòd ille, in cuius præiudi-
cium possessio quæritur, hoc sciat, & patiatur, *Calder. cons. 12. de iurepatr. Dec. cons. 129. num. 3. Gig. cons. 48. nu. 42. & cons. 49. nu. 79. & 80. Roch. in verb. competens. q. 14. num. 35. cum pluribus seqq. Lambert. de iurepatr. lib. 2. par. 1. q. 3. art. 10. Paleott. decis. 680. lib. 3. par. 3. & decis. 687. num. 1. par. 1. diuers. & fuit dictum in causa Firmana iurispatr. 17. Iunij 1588. coram bo. me. Card. Pamphil.* & alias sæpissimè.

Secundum est præmittendum, quòd probatio
iu-

iurispatr. ex quo versamur in persona potenti iux-
41 ta† tenorem Concilij, requiritur tàm in petitorio, quàm in possessorio secundum declarationem Sacræ Congregationis Illustriss. Interpretum, quam refert *Gonz. ad reg. 8. gl. 18. nu. 23.* & reuerenter passim Rota sequitur, vt in *Reatin. iurispatr. 28. Octob. 1587. corā Robusterio, in causa Valētin. Capellaniæ 28. Aprilis 1595. coram bo. me. Card. Blācbetto, in causa Auximana iurispatron. 28. Maij 1595. coram Illustriss. Mellino, in Calaguritana iurispatron. de Viana 15. Martij 1599. coram bo. mem. Penia, in causa Romana Parochialis de Publicolis 31. Ianuarij 1600. coram Episcopo Pacen. in causa Bononien. Parochialis de Gadeo 17. Iunij 1615. coram Andrea, san. mem. Greg. d. decis. 222. nu. 2. vers. qua probatio. Rot. decis. 756. n. 31. vers. vnde sequitur par. 2. recent. & fuit dictum coram me in Pampilonen. de Iansi 1. Iulij 1605. & in Bar-
42 chinonen. Prioratus 11. Maij 1609.* itautnon† sufficiat docere de quasi possessione præsentandi, ad effectum manutentionis, *Garz. d. glo. 18. num. 23. vers. vbi etiam*, quia Concilium sustulit omnem possessionem, *Seraph. decis. 1395. num. 4. vers. neque obstat. & nu. 5. vers. & ex eo.*

43 Tertium est præmittendum, quòd prætensus,† patronus, qui semel docuerit de iurepatronat. non est repellendus à quasi possessione præsentandi, si tamen dum docuerit de iurepatr. seruauerit formā Concilij Tridentini, prout declarauit Sacra Congregatio, & refert *Gonz. vbi sup. nu. 26. & 27. Seraph. d. decis. 1395. nu. 7. & fuit dictum in causa Volaterrana Capellaniæ 28. Aprilis 1595. coram bo. me. Blanchetto, & in d. Romana Parochialis 31 Ianuarij 1600. coram Episcopo Pacen ac etiam in d. Comaclen. & Ferrarien coram bo. me. Remboldo*. Ratio autem, cur requirantur probationes
44 etiam in possessorio iuxta formam Concilij † est clarissima, quia cum Concilium præscribat certam formam probandi iuspatronatus, si eo modo non probetur, abrogat, & irritat iuspatronatus cum quasi possessione subsecuta; ergo ne iuspatronatus cadat sub hoc decreto, probatio illius debet fieri nedum in iudicio petitorio, sed etiam possessorio, seruata forma Concilij, & in hac parte Concilium
45 adhæret illi opinioni, quod ex præsentatione† facta sine titulo patronus censeatur in mala fide vera, & propterea non acquirere aliquod ius in possessione, *Alex. cons. 75 num. 47. & seqq. vol 4.* non
46 autem illi † opinioni, quòd quasi possessio attendatur, si erat bona fide facta, *Put. d. decis. 56. in addit. lib. 1. in correct. Crescen. decis. 2. de iurepatron idem Put. decis. 27. eod. tit. Dec. cons. 117. n. 2.*
47 *vers vnde ex ista*, quæ quidem† bona fides præsumebatur, si præsentatus spatio 20. annorum possederat, *Put. d. decis. 55. in addit. lib. 3. & decis. 237. lib. 2. in correct. & decis. 24. de iurepatr.* quibus in locis loquitur in terminis præsentati, qui possederat spatio 25. annorum. Vnde Concilium tollit istā præsumptionem bonæ fidei ex possessione longi temporis, & vult, quòd iuspatronat. probetur, aliàs illud irritat cum quasi possessione præsentandi. Hinc meritò Sacra Congregatio resoluit, tàm in
48 petitorio, quàm in possessorio requiri † probationes Concilij. Nec dicatur, quòd Concilium irritat possessionem, quando iuspatr. prætenditur ex priuilegio, & ideo deberet doceri, quod iuspatrona-
49 tus prætendatur ex priuilegio, quia† Concilium loquitur generaliter per verba *reliqui patr. omnes*, & verum est quod comprehendit iuspatr. ex priuilegio ex adductis per *Garz. de benef. par. 5. cap. 9. num. 116.* Sed non ideò dicendum est, quòd non comprehendat omnes, quocumque titulo prætendantur, præterquam ex dotatione & fundatione per dicta verba generalia, vt in specie probat *Gonzal. reg. 8. gloss. 8. num 23.*

His positis, quasi possessio præsentandi non suffragatur, vt dictū est: & cum Sereniss. D. Dux possit allegare duas presentationes, de illis singillatim agetur. Quantum enim attinet ad primam de anno 1599. licet Ordinarius in institutione dixerit: *cognito tamen prius de bono iurepatron. præd. & quod in terminis edicti nostri per nos hac de causa specialiter propositi &c.* attamen ista assertio Episcopi non suffragatur, sed ex actis probari debet, fuisse cognitum super iurepatronatus iuxta termi-
50 nos Concilij, quia † non statur assertioni factæ per Ordinarium, vt in nostris terminis *Rot. decis. 421. num. 3. vers. minus obstare par. 2. in recent. & in causa Mediolanen. iurispatronat. 21. April. 1589. coram bon. mem. Perusino, & in causa Albanen. iurispatr. 22. Iunij 1592. in fin. coram bo. me. Gypsio, & in d. causa Romana de Publicolis 31 Ianuarij 1600. in versic. nec obstat coram bo. me. Pacen.*
51 & idem est † in probatione iurispatronat. quæ debet fieri de iure communi, nisi iustificetur ex actis *Rot. d. decis. 199. num. 5. versic. ex his. par. 2. diuers. & dec. 235. n. 4. p. 2. recent.* vbi dicitur, non credi
52 etiam assertionibus Iudicis, nisi † factæ sint præuia causæ cognitione, & de illis appareat in processu iuxta *cons. Soccin. 47. nu. 15. vol. 4.* nec con-
53 fessio † Episcopi, quod beneficium sit de iurepatron. præiudicat Ecclesiæ, *Caputaq decis. 128. n. 4. par. 2. Rot. d. decis. 421. nu. 3. in fin. versic. tamen etiam. par. 2 recent.* & deberet etiam constare,
54 fuisse, † citatum Procuratorem Fiscalem, de cuius interesse agebatur *Seraph. d. decis. 1395. n. 7. versic. nec fuit citatus*, & prædicta eo magis procedunt in casu isto, cum edicta fuerint facta die 19. Octobris 1599. & de eadem die fuerit facta præsentatio, &
55 institutio; Vnde ex ista † breuitate temporis satis liquet, quod non fuit adhibita causæ cognitio ad *text. in c. tum ex litteris vers. perspeximus quoque de in integ. restit. glos. in c. iurgantium. in verb. celeri in fine, de re iudic. & ibid. Butr. nu. 3. Bart. in l. prolatam. in fin. & ibi latè Add. in littera L.*
56 *& M. C. de sent.* & ratio est, quia † in omnibus actibus tempore indigemus, vt aliquid maturius agamus, *Anchar. cons. 36. incip. visa quadam petitione. nu. 2. & 3. per text. in l. cum hi. §. si prætor. ff. de transact.* & quamuis ista non procedāt,
57 quando temporis breuitate† iudex potuit instrui, quia tunc breuitas temporis non vitiat *d. cap. iurgantium ibi celeri sententia*, & ibidem *Imol. in princ. de re iudic. Alex. cons. 213. nu. 3. vol. 7 Bald. cons. 204. nu. 4. versic. & licet fuerit factum lib. 3.* attamen hic non ostenditur, quòd breuitas temporis sufficeret, immò cum non doceatur de titulo fundationis, & dotationis, aut priuilegio: præsumptio

ptio stat in contrarium, quòd requireretur congruum tempus ad probandam immemorabilem cum præsentationibus effectum sortitis spatio 50. annorum, quæ probatio est necessaria cessantibus prædictis, vt supra probatum fuit. Nec Sereniss. D. Dux potest iuuari in hoc concordia Fauentina, vt statim dicetur. Nec etiam applicatur conclu-
58 sio, quod † sententia antiqua potest exequi sine actis: Primò, quia quatenus ageretur de sententia,
59 ad hunc effectum requiritur, quod † sit lata ante 30. annos, *Put. decis. 328. lib. 2. in correct. Rip. resp. 1. num. 9. de iurepatr. lib. 1. Mantic. dec. 296. nu. 7.* In hoc autem casu prima institutio non fuit facta ante 30. annos. Secundò cum constaret de tempore secundæ præsentationis de anno 1618. quod prima institutio fuit facta sine causæ cognitione, vt patet ex prædictis, requirebatur in secunda institutione ad acquirendam quasi possessionem causę cognitio, vt statim probabitur. Tertiò veritas est, quòd hic non sumus in sentētia, & quamuis idem dicatur de probationibus, quod de sententia, quod si sunt antiquæ, probant sine actis, itaut qui vult
60 † impugnare probationes antiquas, teneatur exhibere acta. *san. me. Greg. d. decis. 535. nu. 9. & 10.* tamen hic nullæ afferuntur probationes, sed sola
61 assertio Episcopi, † cui non statur in istis terminis, vt supra dictum est, & modo etiam dicetur, & tandem cessat omnis difficultas, quia vt iam ostensum fuit, liquido apparet, nullam causæ cognitionem adhibitam fuisse.

Neque in hac facti specie discutiendum est, quid posset operari assertio Episcopi, si ageretur de probando iurepatron. in familia non potenti, quia cū agatur de familia potenti, requiritur immemorabilis cum præsentationibus effectum sortitis spatio 50 annorum, quæ debent probari per scripturas authenticas, quæ probatio requiritur à Concilio
62 pro forma, ita quod aliter facta, vt per † testes, vel aliud æquipollens non suffragetur, vt pluries fuit resolutum per Sacram Cōgregationem Concilij, & per Rotam in causa *Sabinensis beneficiorum* 15. *Octobris 1581. coram Robusterio, Rat. decis. 199. num. 4. par. 2. coram san. mem. Clemente VIII. & in causa nullius Archipresbyteratus 2. Maij, & 1. Iulij 1588. coram bo. me. Card. Pamph. & in Albanen. Prioratus 26. Nouemb. 1588. coram Orano, & in Aquinaten. iurispatron. 19. Ianuarij 1590. coram bo. me. Card. Mantica, & aliàs sæpissimè, & nouiter Gonzal ad regul. 8. glos. 18. num. 79. Gratian. discept. 168. num. 21. vsque ad finem,* quæ adeo vera sunt, vt nec sufficiat probatio præsumpta,
63 † quæ resultat ex enunciatiuis, & institutionibus Episcoporum de præsentationibus coram ipsis factis, vt fuit resolutum in causa *Aquinatensis iurispatronatus 9. Iunij 1600. coram Card. Seraph. & in Sorana iurispatro. 28. Aprilis 1603. coram Cardin. Pamphil. & in Iacen. Parochialis 27. Iunij 1603. coram eodem,* & nouissimè articulo maturè discusso *in causa Terracinen. Canonicatus 10. Aprilis præteriti coram R. P. D. meo Merlino,* licèt de iure circumscripta dispositione Concilij, asser-
64 tioni † Episcopi de præsentatione coram se facta, credatur *Rota decis. 11. de iurepatron. in nou.* & ideo cum præsentationes debeant probari per authentica documenta, & Concilium hoc disponat
65 de forma, vt supradictum est non sufficiunt † assertiones Episcopi, vt in prædictis decisionibus, & præsertim in *decis. D. mei Merlini,* in qua cū pars, quæ informabat, contrarium prætenderet, contra ipsam solam informantem Rota respondit. Neque dicatur, quòd hodie non agitur de ista probatione, sed an fuerit facta, quod præsumitur ex dicta asser-
66 tione Episcopi, cui † standum est in his, quæ concernunt officium suum, *Rota decis. 698. nu. 4 p. 1. diuers.* quia, vt modo dictum est, in hoc casu non
67 statur assertioni Episcopi, sed debet † ex actis constare, iuspatr. fuisse probatum iuxta dispositionem Concilij, & sic iuxta prædicta modo ponderata.

Quantum attinet ad secundam præsentationem de anno 1618. vnà cum enūciatiua in litteris san. mem. Pauli V. sic concepta: *Quæ de iurepatronatus Laicorum Nobilium Virorum dilecti filij Cæsaris de Este Mutinæ, & Regij Ducis ex fundatione, vel dotatione iuxta Capitulationem Fauentinam existit, &c.* nec ista præsentatio. & inde secuta assertio Papæ, ac institutio Ordinarij suffragātur, non quidem præsentatio, & institutio, quia licet Serenissimus D. Dux de facto esset in quasi possessione præsentandi ex præsentatione effectum sortita anni 1598. nihilominus ostendere tenebatur, illam primam institutionem fuisse factam cū causæ cognitione, vt ex illa bona fides resultaret, & inde subsequi posset secunda institutio, cum illi resisteret Sacrosanctum Concilium, & ius com-
68 mune, Ecclesiaq. † regulariter libera præsumatur, & præsentatio ex gratia competat *cap. quoniam de iurepatron. cap. omnes Basilicæ 16. quæst. 7.* ita in puncto dicit *Didacus Spino de testam. glos. 4. in fine,* & benè ad propositum *Valasch. consult. 163. num. 9. cum seqq. Gonzal. d. glos. 18. nu. 48.* & pro-
69 pterea † cum ista institutio fuerit facta sine causæ cognitione, non suffragatur, vt in dictis Sacræ Cōgregationis Concilij, & Rotæ decisionibus, nec potest
70 iuuari ex † enunciatiua Papæ, quia cum non fuerit facta motu proprio, nec contineat factum proprium ipsius san. mem. Pauli V sed sit ad supplicationem partis, non tribuit aliquod ius, nec probat iuspatronatus, de quo principaliter dubitatur, *Clem. fin. in fin. de sentent. excomm. Paris. cons. 128. nu. 22. vers. insuper. lib. 4 Aret. cons. 23 n. 8.*
71 *& seqq.* vbi dicit, hoc † procedere, etiamsi super ea fundetur intentio Papæ, *Dec. cons. 602. num. 15.* latè *Aymo. de antiq. temp. par. 1. § 1. num. 9.* præ-
72 sertim quia † concernit interesse partis *Caputaq. decis. 337. nu. 5. par. 3* & fuit in puncto *dictum in causa Sorana iurispatr. 28 Aprilis 1603. coram bon. mem. Card. Pamphilio.*
73 Et ad propositum non applicantur † decisiones in causa *Portuen. beneficij 9. Maij 1594. coram bo. mem. Pacen. & coram Illustriss. Millino 22. Martij 1596* quæ sunt decisiones 523. & 524. par. 4. diuers. quia ibi agebatur de assertione Papæ facta Motu proprio, & super facto, quod sibi causa cognita innotuerat, & super ea fundabatur intentio
74 Papæ & ideo † eius assertioni standum erat *Clem. 1. de probat. & ibi DD. glos. in d. Clem. fin. in verbor. non intelligitur de sentent. excommunic. cum allegatis in prædictis decis.* & fuit consideratum

in

in prædicta causa Sorana, in qua ponderatum etiam
75 fuit, quod in casu dictarum decisionum † Portueñ
non controuertebatur existentia iurispatronatus,
sed solum pertinentia inter emptorem Castri, qui
prætendebat iuspatronatus competere Castro, &
venditorem, qui dicebat illud esse gentilitium, &
76 ideo sufficiebant ordinariæ † probationes, vt fuit
dictum in causa *Firmana iurispatronatus* 21. *Iunij* 1593. *coram bo.me. Card. Blanchetto*. Immò
77 etiam leuiores, cũ non ageretur principaliter de
iurepatronatus, neque Ordinarius, aut aliquis ab
eo prouisus esset in causa, sed incidenter, & ad aliũ
finem, vt videretur, an esset emptoris, vel venditoris Castri, vt considerauit *bo.me. Pacen. in sua decis.* in hoc autem casu dubitari non potest, quin
ageretur de ipso iurepatronatus, licèt alius non
esset in causa, cum ageretur ad effectum institutionis in præiudicium libertatis beneficij, maximè
cum Fiscalis esset in causa, ideoq. certum sit requi-
78 ri † exactas probationes, vt fuit resolutum in causa *Pampilonen. Parochialis de Iansi* 10. *April.* & 20. *Nouemb.* 1595. *coram bo.mem. Card. Mantica.*

Nec vt dictum est, Serenissimo D. Duci potest
iuuari assertio Papæ circa concordiam Fauentinã,
quia si concordia Fauentina non suffragatur, nec
ipsa assertio potest suffragari, quòd autem dicta
concordia Fauentina non suffragetur, satis patet,
cum in ea dicatur, *rimanghi à lui*, scilicet Serenissimo Duci, & *à suoi heredi*, & *successori*, *cosi vniuersali*, *come singolari solamente il iuspatronato della Prepositura di Pomposa*, & *quello della Pieue di Bondeno, con tutte le loro pertinenze*, cu-
79 ius † verbi (*remaneat*) natura est in hoc casu, vt
importet continuationem, & perseuerantiam iuris, & dispositionis præcedentis, *l. si manente. ff. de precar.* & fuit consideratum in dicta causa *Comaclen.* & *Ferrarien. coram bon.mem. Remboldo.*
Ideoq. nisi doceatur, quod hoc iuspatr. spectaret
ad Ducem Alphonsum, dispositio horum Capitulorum non potest suffragari Serenissimo D. Duci
cap. 1. & *ibi Bald. nu.* 2. & *seqq. de capit. qui cur.*
80 *vendidit*, vbi dixit, quòd si Imperator fecit † concessionem alicuius Castri cum pertinentijs in huiusmodi concessione non veniunt defensæ, vel molendina, quæ erant propria Communitatis, neque
veniunt res singulares vicinorum, quia tantum vi-
81 detur † Rex concedere, quod erat proprium *arg. l. si domus. §. fi. ff. de leg.* 1. & *l. vxor patrui. C. de leg.* & *l. qui Tabernas. ff de contrah. empt. Franc. Aret. in cons* 15. *nu.* 2. sic in proposito cum in Capitulis dicatur, quòd beneficia remaneant de iure-
82 patron. ideo Papa † præsupponit, quod talia sint,
& quod talia debeant remanere penes Sereniss. D.
Ducem, qualia fuerant penes Ducem Alphõsum,
& propterea nisi doceatur, quod de tempore Capitulorum beneficia essent de iurepatron. Ducis
Alphonsi, Capitula non suffragantur Sereniss. D.
83 Duci, cum existentia † iurispatron. Ducis Alphõsi sit fundamentum intentionis Sereniss. D. Ducis,
& dispositionis Capitulorum, *Bart. in l.* 1. *§.* 1. *ff. ne quid in flum. public. Tiraq. de vtroq. tract. §.* 8. *glos.* 7. Papa enim vt supra relatum est in Capitulis dixit, *rimanghi anco à lui il iuspatronato*, non
autem voluit simpliciter cõcedere iuspatronatus,
prout si dixisset, beneficia sint de iurepatronatus,
84 quo casu † dispositio ex certa scientia facta præiudicaret libertati Ecclesiæ, vt in simili considerat
Franc. Aret. d. cons. 15. *n.* 9. *vers. his non obstantib.*
85 Non obstat, quod † *Conc. Trid. d. sess.* 25. *cap.* 9. *de reform.* excipiat patronatus competentes sublimibus, ac supremis Principibus iura Imperij in
Dominijs suis haben. quia hodie de hoc non est
disputandum, cum Concilium præseruet tantum
consuetudines, seu præscriptiones, & facultates,
ac priuilegia, dictorum Principum, & ideo frustra
disputatur, an sit locus huic exceptioni, cum de
prædictis non constet: Et quod hoc sit verum, satis
86 patet, quia Sacrosanctũ Concilium decernit, † vt
iuspatronatus sit ex fundatione, & dotatione, &
vult illud probari per authenticum documentum,
vel aliàs iuxta modum ibi præscriptum, post quem
modum ibi præscriptum subdit: *Reliqui patronatus &c. seu facultates, & priuilegia concessa &c. cum vacant*, scilicet beneficia (*exceptis patronatibus super Cathedralibus &c. & exceptis alijs, quæ ad Imperatorem, & Reges, seu Regna possidentes, aliosq. sublimes, ac supremos Principes, iura Imperij in dominijs suis habentes pertinent* (*in totum prorsus abrogamus*; Vnde cũ præseruet iuspatronatus dictorum Principum, etiam quod non sit ex
dotatione, & fundatione, præsumit Concilium,
quod de iurepatronatus debeat constare secundũ
dispositionem iuris communis, quòd non corrigitur quoad dictos Principes, & propterea si Sereniss. D. Dux prætenderet hoc iuspatronatus esse
præseruatum per Concilium, etiam quod non es-
87 set ex dotatione, & fundatione, deberet † probare
aliquem titulum de iure sufficientem ad inducendum iuspatronatus. Et si niteretur sola præscriptione, prout iuspatronatus posse præscribi tenet *Federic. de Senis cons.* 234. quem refert, & exornat
Paul. de Cittadinis de iurepatr. par. 3. *caus.* 5. *n.* 5. *cum pluribus seqq. fol. mihi* 58. vt isto capite posset
88 iuuari, deberet docere de immemorabili, † quæ
requiritur in persona potenti etiam de iure communi ad hunc effectum, *Butr. in cap. dilectus. sub n.* 12. *vers. solue, dic contrarium*, vbi etiam *Card. sub num.* 2. *q.* 41. præcipuè ibi, *Populus autem §. de offic. leg. Mohed. decis.* 10. *num.* 1. & 2. & *de iurepatr. Achill. decis.* 4. *nu.* 4. *eod. tit. Put. d. decis.* 55. 56. & 199. *in princ. lib.* 1. *in correct. Caputaq. decis.* 128. *num.* 1. & 4. *in fin.* & *nu.* 5. *par.* 2. *Guidob. decis.* 114. *incip. Thomas Pontiatiens in fin vers. secus si de illo. Chissanen. d decis.* 67 *incip. iuspatronatus in magnis Card. Mantic. decis.* 89. *nu.* 3. *vers. sed neque*, & *decis.* 234. *n.* 1. fuit latè deductum *in d. Comaclen.* & *Ferrarien. Præpositura*
89 *coram Remboldo*; si † verò tueretur se concessisse,
ex priuilegio, deberet ostendere priuilegium, aut
concessionem Apostolicam, cum priuilegium aut
concessio Ordinarij non sufficiant, *cap.* 2. *de reb. Eccl. non alien. in* 6. *Rebuff. in prax. in* 3. *par. Signaturæ vers. necnon iuspatronat. Staphil. de litteris gratiæ. de modo & for. impetr. §.* 1. *de iurispatr. prærogatiua nu.* 3. & 4 etiamsi patronus es-
90 set in † possessione per centum, & quadraginta
annos, vel alio longissimo tempore, cum constaret de priuilegio inualido, *Gonz. ad reg.* 8. *glos.* 18,

*nu.*48. *Paris.de considerat.q.*28. *num.*280. & hanc opinionem sequitur Rota vt in decisionibus relatis per *Garz. de benef. par.*5. *c.*9. *nu.*128. *&* 129.

Et ita conclusum negocio maturè discusso, licet vna tantum parte informante.

EMIN.MO, ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Meleuitana Indultorum.

Die Luna 26. *Iunii* 1628.

ARGVMENTVM.

De potestate Papæ circa Commendas Religionis Hierosolymitanæ non est dubitandum. Dementia alicuius ex quo probetur. Papæ voluntas derogandi contrarijs, ex quo desumatur.

SVMMARIVM.

1 *De Papa potestate circa Commendas, & Prioratus, ac dignitates Magna Crucis Religionis Hierosolymitana non est dubitandum.*

2 *Voluntas Principis aliquid concedentis apparet, si omnia narrata, qua eum mouerunt ad concedendum, sint iustificata.*

3 *Licentia, quando conceditur in forma communi, quid sufficit, vt specificetur.*

4 *In alternatiuis sufficit vnam partem esse veram.*

5 *Dementia alicuius probatur ex datione curatoris.*

6 *Officium cognitionis causarum est voluntarium, & lucrosum.*

Papa voluntas, quod voluerit contrarijs derogare, apparet ex clausula, quorum tenores.

8 *Gratia facta alicui, qua plurimum qualificata est, non potest transire in exemplum.*

DECISIO CXCVIII.

A SANCTISSIMO D. N. Vrbano VIII. Eques Bernardus Pereira die 24. Augusti 1624. duo obtinuit Indulta gratiosa, vnum, vt possit consequi quascunque Commendas Hospitalis Hierosolymitani de melioramento, vel alias quomodolibet nuncupatas, alterum, vt consequi valeat Prioratus, Baiulatus, & quæcunque alias dignitates Magnæ Crucis in Turno suæ Antianitatis obuenientes, non obstante, quòd ei deficeret vna Carauana, debitamq. residentiam in Conuentu non perfecerit; contra quæ indulta, cum insurgerent Equites Bernardus, & Blasius Brandam, necnon alij Equites Prioratus Portugalliæ, ac etiã linguæ Castellæ, Sãctissimus præuia oris aperitione commisit causam in Rota super nullitate, & subreptione dd. Indultorum, cum clausula non retardata eorundem executione; & propterea proposito dubio, An supradicta Indulta suffragẽtur Equiti Bernardo, Domini affirmatiuè responderunt. De
1 potestate enim † Sedis Apostolicæ circa Commẽdas, & Prioratus, ac dignitates Magnæ Crucis Religionis Hierosolymitanæ non est dubitandum, *cap. licet de praben. in* 6. *Clem.*1. *in fin. vt lit. pend. Rot. decis.*778. *nu.*1. *par.* 1. *recent.* De voluntate
2 Pontificis apparet, † cum omnia narrata, quæ mouerunt supremũ Principem ad concedendum sint iustificata, *cap.* 1. *de lit. contest. in* 6. *Rot. dec.* 613. *in princ. par.* 1. *recent. & fuit dictum in Bracharen. Archidiaconatus* 7. *Februarij* 1628. *coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano.*

Fuit enim narrata dementia Equitis Ioannis fratris germani Bernardi cum necessitate eundi ad patriam.

Secundò fuit narrata residentia Bernardi de illo tempore.

Tertiò quod à residentia recessit, vt curam fratris haberet.

Quartò quod discessit, & ad Portugalliam accessit de ordine Magni Magistri de Vignancurt, & ista quatuor probantur, tum ex fide fratris Aloysij de Britto Baiuliui de Acre, tum ex fide Secretarij communis ærarij, tũ ex Indulto facultatiuo Pauli V. fel. record. directo eidem Magno Magistro de Vignancurt, qui vigore indulti sub eadem narratiua discessus propter dementiam Equitis Ioannis, dispensauit Equitem Bernardum ad consequendas Commendas de Cabimento, quòd non fecisset, si narratiua indulti non fuisset vera, & iustificata, ex quibus simul iunctis hæc satis remanẽt iustificata.

Nec facit quod in licentia discedendi à Conuẽtu, & residentia non fuerint supradicta narrata, quia omisso quod implicitè, & tacitè possent dici supradicta narrata in illis verbis, pro nõnullis suis negocijs peragendis, quæ commodè per alios exequi non possent nisi personaliter, cum dementiam
3 fratris publicare non cogeretur, versamur in † licentia expedita in forma ordinaria, secundum quã causæ non specificantur, & propterea sufficit, quod narrata aliunde probentur ex supra deductis.

Nec placuit Dominis ponderatio ex aduerso facta, quòd deputatio curatoris Equitis Bernardi quoad personam, & bona Equitis Ioannis fratris fuerit facta à Magno Magistro, & consilio, multo post recessum supradictorum Bernardi, & Ioannis à Conuentu; nam distinxerunt, quod narratiua indultorum intelligitur de cura, siue gubernio domestico circa personam, & bona Equitis Ioannis dementis, quam nemo melius, quàm frater germanus in persona magnæ qualitatis facere poterat, committendo famulis seruilem, & inferiorem curam; deputatio verò longè postea facta ex aduerso considerata est de cura iudiciali, & legali; cũ enim Eques Ioannes demens consequutus fuisset Commendam S. MARIÆ, requirebatur noua deputatio curæ, vt Bernardus frater bona Commendæ administrare valeret, cum Religionis stabilimenta id prohiberent.

Quòd Eques Bernardus fecerit tres Carauanas, & sic vna tantum deficeret, constat ex fide extracta ex libris linguæ Castellæ nũcupatis delle Carauane.

Prout quod Eques Bernardus resideret in Conuentu per annos quatuor, menses sex, & dies 21. & sic pro integro quinquennio deficerent tantum menses sex, & dies nouem, probatur ex fide extracta ex libris nuncupatis de Residentia.

Quinta narratiua quod infirmitas, & causa manendi extra Conuentum durauerit vsque ad diem obtentorum indultorum, seu saltem quod ea cessante

fante fuerit deputatus à Capitulo Prouinciali ad cognoſcendas cauſas, etiam verificatur quoad vtrũque licèt vnum ex ſupradictis ſufficeret, cum† in
4 alternatiuis ſat ſit vnam partem eſſe veram, *cap. in alternatiuis, de regul. iur. in 6. Rot. decif. 619. nu. 2. par. 2. recent.*

Quòd enim infirmitas dementiæ duraret, probatur; nam indulta fuerunt conceſſa die 24. Auguſti 1624. & tamen dementia durabat quoque die 14. Iunij 1625. & ſic poſt decem mẽſes, vt ex fide Ludouici de Britto, iuncto Indulto Sanctiſſimi ſub die 14. Decembris 1624. & ſic poſt quatuor menſes
5 poſt conceſſionem Indultorum, in quo ob † demẽtiam confirmatur cura data à Magno Magiſtro, ſuper qua etiam dementia permanente datur fides Curialium.

Quòd Eques Bernardus à Capitulo Prouinciali fuerit deputatus ad cognoſcendas cauſas Religionis ac officium de tempore datæ Indultorum exerceeret, probatur ex fide Ludouici de Britto, & ex fide Notarij Apoſtolici, & ſcribæ cauſarum, ex quibus apparet de deputatione, & eſſercitio cum accurata defenſione priuilegiorum Religionis.

Sexta narratiua quod Eques Bernardus nõ poſſit ad Conuentum redire, niſi cum maximo incõmodo rerum ſuarum domeſticarum, iuſtificatur ex natura rei, cum cura perſonæ Equitis Ioannis dementis, & bonorum propriorum, & Commendæ ſentiret incommodum, & damnum, & ex munere cauſarum Religionis.

6 Nec obſtat, quod officium† cognitionis cauſarũ ſit voluntarium, & lucroſum, & ab Equitibus poſtulatum, & deſideratum, quia Eques Bernardus non narrauit officium eſſe diſpendioſum, & neceſſarium, ſed qualitatem officij expreſſit, ob quam dixit morari in Portugallia, vnde ſufficit quod in hoc gratia remaneat iuſtificata; vltra quod non appareat, quòd officium habeat ſalarium, immò Eques Bernardus ſuis expenſis illud exercuiſſe aſſerit.

Tandem non obſtat prætenſa ſubreptio, & defectus intentionis Sãctiſſimi ob præiudicium framaldorum, ideſt concurrentium, & Religionis, vigore ſtatuti quinti de elect. in quo diſponitur attendendam eſſe potius Benemerentiam, quàm Antia-
7 nitatem; nam cum† Sãctiſſimus in ſpecie huic ſtatuto quinto derogauerit cum clauſula quorum tenores, ſatis conſtat de mente Papæ, & quod huic ſtatuto voluerit derogare iuxta vulgatum *conſ. Butr. 2. Rot. decif. 1. nu. 2. de præbend. in nou. & decif. 192. nu. 6. par. 1. recent. & fuit dictum coram me in Romana pecuniaria 26. Maij 1627.*

Præcipuè cum de Benemerentia Equitis Bernardi ſatis apparenter cõſtet ex interceſſione Catholicæ Maieſtatis, quæ ſecum fert præſumptionẽ meritorum, & ex exercitio officij cognitionis cauſarum in Regno Portugalliæ pro defenſione priuilegiorum Religionis ſpatio 14. annorum, itaut gra-
8 tia † ſupradictorum Indultorum tam qualificata non poſſit tranſire in exemplum.

Et ita vtraque parte informante, &c. fuit reſolutum.

REV.^MO P. D. COCCINO.

Nouarieñ Bonorum.

Die Lunæ 26. Iunii 1628.

ARGVMENTVM.

Proceſſus comparationis ſcripturarum quando dicatur validè factus. Item latè declaratur, quæ neceſſaria ſint, ad hoc vt d. comparatio ſcripturarũ dicatur legitimè facta p peritos.

SVMMARIVM.

1 *Iudex delegatus habet eandem auctoritatem, quam delegans.*
2 *ex Commiſſionis diſtributione facta Auditori, ipſe recipit ſuper omnibus, quæ ad cauſam pertinent, plenariam poteſtatem.*
3 *Iuriſdictione conceſſa, cenſetur etiam id conceſſum ſine quibus iuriſdictio explicari non poteſt.*
4 *Principali commiſſo, cenſetur quoque commiſſum acceſſorium.*
5 *Rota facit vnum Tribunal, & vna eſt omnium iuriſdictio. itaut vnus loco alterius ſubrogatus dicatur, & num. 7.*
6 *Acta facta coram vno Auditore in cauſa alteri commiſſa ſubſtinentur, & valida reputantur.*
8 *Pars ſi fuerit citata pro certa hora, ad intereſſendum in aliquo actu, ſi id fiat non expectata d. hora, actus erit nullus, & num. 13.*
9 *Pars, ſi fuerit citata pro certa hora, non requiritur, quod expectetur totus lapſus horæ, ſed ſufficit, quod incipiat.*
10 *Citatio, ſi fuerit facta ad aliquem actum non momentaneum, in quo plura requiruntur, itaut ſi pars eſſet expectanda vſque ad vltimum momẽtum diei, nihil poſſet probari, tunc citans, quãdocunque intra terminum præſcriptum poteſt curare, vt actus expediatur.*
11 *Citatio ad hodie per totam, non arguit ſententiã ferri non poſſe, niſi in extrema hora diei, ſed intelligitur pro hora audientiæ.*
12 *Caſtr. in l. more Romano num. 5. ff. de fer. declaratur.*
14 *Citationis verba, quem intellectum poſſint recipere.*
15 *Ordo litteræ non eſt attendendus, ſi ex contextu verborum aliud appareat.*
16 *in Citatione vnica poſſunt plures actus expediri.*
17 *in Iudicio comparationis ſcripturarum quid debeat interuenire.*
18 *Iudex in comparatione ſcripturarum, adhibitis peritis, ipſisq. iuramento delato, corpora litterarum reſpicere debet.*
19 *Petens recognitionem ſcripturarum, iurare debet de calumnia.*
20 *Recognitionem ſcripturarum petens per comparationem, iurare debet, ſe non habere alium modum recognoſcendi dd. ſcripturas.*
21 *Probatio ſubſidiaria non admittitur, donec adſunt alia probationes.*
22 *Iudex ſi ſcripturarum comparationem, recognoſcere velit, poteſt hoc facere, ſed tutus eſt, vt adhibeat duos peritos.*

23 *In scripturarum comparatione debent esse plures periti, & non sufficit vnus.*
24 *In scripturarum comparatione periti non debent esse suspecti partibus.*
25 *Pars, si fuerit citata ad eligendum peritum, si hoc neglexerit, iudex potest illum eligere.*
26 *Periti electi propter scripturarum comparationē de iure necessarium est, & de forma, vt iurent.*
27 *Periti electi ad comparationem scripturarum, debent interrogari, an id, quod dicunt, causa odij, vel inimicitia, aut gratia tenti dicant.*
28 *Periti electi ad comparationem scripturarum iurare debent iuxta formam l. comparationes §. omnes autem C. de fid. instrum.*
29 *Responsio relatiua ad interrogationem habet implicitum tenorem interrogationis, à qua recipit declarationem.*
30 *De scriptura certitudine, quando non possit dubitari, casu, quo fit comparatio.*
31 *Scripturæ duæ requiruntur, quando est facienda comparatio, vna, quæ debet recognosci, & altera, ad quam debet fieri comparatio.*
32 *Periti in comparatione scripturarum inspicere debent singulas literas, seu elementa, dictiones, & elementorum, verborumq. tractus, signa, & similia.*
33 *Periti electi ad comparationem scripturarum, relationem suam debent facere in scriptis, vel in actis scribere facere.*

DECISIO CXCIX.

AGITVR de recognitione Instrumenti Inuestituræ factæ per viam trãsactionis de anno 1502. per Cardinalem de Sancto Seuerino Ioanni Iacobo Triuultio, de qua quidem Inuestitura adsunt duo Instrumenta; Alterum leuatũ à Francisco de Badagio, qui de eo fuit rogatus; Alterum verò exemplatum per Petrum Cellam. Vndè difficultas hodie fuit restricta ad Instrumentum leuatum per Notarium rogatum, vt videatur, an fuerit vltimo loco legitimè recognitum per comparationem, reseruato, vt quid inde resultet, videatur, cuius difficultatis resolutio circa duo versatur. Primò circa validitatem processus comparationis. Secundò circa id, an comparatio fuerit legitimè facta.

Et quantum attinet ad primum, non potest dubitari de validitate processus comparationis, cùm, ille fuerit factus à Iudice per Rotam subdelegato, qui ideò quoad † hunc actum eamdem
1 auctoritatem habet, quam *Rota c. vlt. §. delegatus*, & ibi not. *Franc. n. 2. de iudic. lib. 6.* Nec minus ambigi potest de facultate Rotæ in facienda huiusmodi recognitione per comparationem, cùm ex
2 distributione Commissionis † facta Auditori, ipse reciperet super omnibus, quæ ad causam perinent plenariam potestatem iux. in *cap. præterea de offic. deleg.* & concessa iurisdictione, ea quoque conces-
3 sa † videantur, sine quibus iurisdictio explicari nõ potest. *c. suspiciens. de offic. deleg. l. 2. ff. de iurisd. omn. Iud.* prout & commissio principali, censetur
4 quoque † commissum accessorium *c. prudentiam §. sexta in fin. de offic. deleg.*

Non obstant tres nullitates oppositæ contra dictum processum factum super hac cõparatione. Non prima defectus mandati clar. mem. Odoardi Cardinalis Farnesij tunc Commendatarij, quod videtur restrictum ad videndum exequi litteras compulsoriales relaxatas per nunc Illustrissimũ Cardinalem Verospium, tunc Rotæ Auditorem, & ideo Procurator non poterat petere executionem litterarum compulsorialium postea relaxatarum per bon. mem. Cardinalem Sacratum, vnde processus remanet nullus, vt in decisione vltima Sanctæ mem. Gregorij, quia fuit responsum, quòd bo. mem. Cardinalis Sacratus non relaxauit nouas litteras compulsoriales, sed tantùm deputauit nouos Iudices in Curia concordatos pro executione litterarum compulsorialium per prius relaxatarum, quarum vigore fuit facta recognitio per comparationem, & sic non potest dubitari de viribus mandati, quatenus etiam ita rigurosè esset interpretandum. Secundò fuit responsum, quòd in Rota materia ista non est adeò strictè interpre-
5 tanda, cum Rota † faciat vnum Tribunal, & vna sit omnium Iurisdictio, ita vt vnus loco alterius
6 subrogatus dicatur, & acta facta coram † vno in causa alteri commissa sustineantur, & valida reputentur *Put. dec. 339. lib. 3. in correctis*, maximè parte non opponente, idem *Put. dec. 460. lib. 2. pariter in correct.* Quare, etsi prius Illustrissimus Verospius relaxasset compulsoriales; Attamẽ bo. mem. Cardinalis Sacratus, denuò easdem potuit relaxare, quo casu mandatum Procuratoris videbatur sufficere ex ratione prædicta; quia scilicet, non censebatur mutata persona Iudicis, cùm, vt
7 dictum est, Rota † faciat vnum Tribunal. Tertiò fuit responsum, quòd mandatum habet duas partes, prima est ad exequendum litteras compulsoriales relaxatas per Illustrissimum Cardinalẽ Verospium; Secunda continet hæc verba: *Item petendum, & obtinendum recognosci per comparationem Instrumentum transactionis Inuestituræ, & aliorum celebratorum inter tunc Commendatarium, & Abbatem S. Bartholomæi, & Ioannẽ Iacobum Triultium, rogatum per quondã Franciscum de Badagio, &c.* quæ secunda pars ad effectum, de quo agitur, abundè sufficit. Neque potest huic motiuo obijci, quòd facultas recognoscendi per comparationem est registrata in litteris compulsorialibus; quia cùm non possit dubitari de validitate comparationis, esto quod mandatum Procuratoris de partibus non esset sufficiens pro scripturis compulsandis, non potest tamen inficiari, quin esset sufficiens pro recognitione scripturarum per comparationem; quia in hoc casu non erat necessaria compulsatio, & postea recognitio per comparationem, cùm iam dictum Instrumentum fuisset productum in Rota, & exhibitum sub oculis Dominorum, vt illius facies posset considerari, & certum est, quoad recognitionem per comparationem, quòd mandatum non erat restrictum.

Non obstat secunda nullitas, quòd scilicet pars
8 fuerit † citata pro certa hora ad recognoscendum, & non fuerit expectata; Quia primò fuit responsum, quòd pars fuit vltimo loco citata 16. Martij pro die 18. in vesperis *ad videndum præsentari*

tres

tres libros matriculæ per publicos Officiales, per quos erat facienda comparatio Instrumenti, & Protocolli antea iam producti, &c. & eadem die 18. in vesperis fuit reproducta intimatio, vt in processu compulsoriali fol. 47. vbi legitur, tàm exequutio citationis die 17. quàm illius reproductio facta die 18. in audientia, hora vespertina, & accusata contumacia pro parte Cardinalis Farnesij, Officiales præsentarunt libros, & fuit facta recognitio per Peritos, quæ quidem recognitio valida
9 fuit, etiam quòd † non fuerit expectatus totus lapsus horæ vigesimæ quartæ, quia sufficit, quòd fuerit facta statim, ac incæpit hora vesperarum, *Bart. in l. qui ante Calendas 13, sub num. 5. vers. quandoque datur terminus, ff. de verb. oblig.* vbi quòd si citatio fuit ad aliquem actum non momentaneũ,
10 in quo plura requirantur, † itaut si pars esset expectanda vsque ad vltimum momentum, dici nihil posset probari, tunc citans, quandocunque intra terminum præscriptum potest curare, vt actus expediatur. *Franc. in c. compareat num. 24. & 25. de appell. Abb. in c. consuluit num. 5. & 10. de offic.*
11 *delegat.* vbi dicit, quòd si citetur † ad hodie per totam, non arguit sententiam ferri non posse nisi in extrema hora diei, sed intelligitur pro hora audientiæ. Et ita seruatur in Curia, *Seraphin. decis. 1115. nu. 2. & 3.* Nec contrarium dicit *Castr. in*
12 *l. more Romano num. 5. ff. de ferijs*; quia loquitur quando agitur contra aliquem contumacẽ lapso termino, itaut post lapsum termini debeat contumax iudicari, qui non est casus noster. Secundò principaliter fuit responsum, quòd verba citationis sunt ista. *Citetur Dominus Marchio, & Marcus Antonius eius Procurator comparituri die 18. Martij in vesperis, &c.* Vnde licet comparitio de-
13 buerit † fieri in vesperis, aliàs fuisset nulla, vt in puncto *Bart. in l. fin. §. si is qui. ff. quod vi, aut clã*; Nihilominus cùm verba illa, *in vesperis*, sint generalia, & possint compræhendere vltimam horã, & omnes horas vesperarum, vt in simili notat in puncto idem *Bart. in cons. 175. col. 1. vers. præterea adhoc viget ratio, lib. 1.* ad saluandam comparitionem, si constaret non fuisse factam in vltima hora, citatio deberet interpretari, vt sonet in
14 omnibus horis vesperarum, cùm † verba citationis possint recipere huiusmodi intellectum, *Bart. in d. cons. 175. in fin. vers. itẽ possunt intelligi lib. 1.* Tertiò fuit responsum, cessare omnem difficultatem; quia Procurator Marchionis 18. Martij in vesperis comparuit, & protestatus fuit, *non debere fieri recognitionem, per comparationem, sed consulendam esse Rotam*, & instante Procuratore Card. Commendatarij procedi ad vlteriora, replicauit *Iudicem debere abstinere à comparatione.* Vndè, ex tenore istius facti satis apparet, quòd comparitio fuit facta in hora, in qua cadebat citatio, cum Procurator Marchionis comparuerit in vesperis, & se opposuerit recognitioni faciendæ, & Procurator Commendatarij institerit procedi ad vlteriora. Nec huic tertiæ responsioni obstat, quod protestatio videatur facta post comparitionem, cum ex ordine litteræ de hoc appareat; quia
15 ordo † litteræ non est attendendus, cùm ex contextu verborum de contrario expressè appareat, quòd scilicet protestatio fuit facta ante comparitionem, ex quo continet non deueniri ad comparitionem, & sic ad actum de futuro, & non de præterito *l. si ita quis substitutus. vbi Bald. ff. de hæred. instit. DD. in l. ambiguitates. C. de test. Surd. consil. 523. num. 7. vol. 4.* & benè *Menoch. in cons. 400. num. 11. vol. 4.*

Non obstat etiam tertia nullitas, quòd scilicet vnica citatione, & audientia fuerint cumulati plures termini, videlicet exhibitionis, & admissionis trium librorum matriculæ, vocationis Peritorum, delationis, ac receptionis iuramentorum, inspectionis vtriusque scripturæ tàm comparatæ, quàm comparandæ, & relationis super earum comparatione; nam huic motiuo fuit responsum, non esse
16 nouum in iure, † quòd sub vnica citatione possint plures actus cumulari, *glos. in c. 2. in ver. & si veneritis. de Testib. cogen. Soccin. de citat. art. 28. n. 1. Carpan. ad Statut. Mediolan. par. 1. c. 1. num. 113.* quod procedit de plano in casu isto, in quo omnia prædicta vno eodemq. tempore erant explicanda; exhibitio enim librorum debuit sic fieri, cum stãte statutum Mediolani c. 354. non possent extra custodiam Officialium deputatorum dimitti, delatio autem iuramentorum facta Peritis, inspectio Iurium inuicem comparatarum, & relatio ab eisdem facta, præsentibus Iudicibus, non inducunt
17 inculcationem terminorum, cum hæc † omnia in Iudicio comparitionis debeant successiuè fieri. *Cyn. post glos. in l. comparationes. num. 10. in fin. C. de fid. Instrum.* & ibi etiam *Odofredus num. 4. vers. etiam ipse Iudex Bald. num. 30. vers. sed certè tutus est, cum seqq.* qui in specie dicit, quod omnia
18 prædicta interuenire debent, † cùm Iudex adhibitis alijs Peritis, ipsisq. iuramento delato corpora litterarum respicere debeat. *Angel. ibidem n. 4. vers. secundo quod Iudex. Castren. num. 20. vers. sed dicit. Angel. Salicet. num. 8. vers. nisi ea saluando. Sicard. num. 4. Menoch. latè de arbitr. casu 114. num. 26.*

Quantum attinet ad secundam inspectionem. An comparatio fuerit legitimè facta, pendet ex tribus. Primò, vt videatur, an esset locus recognitioni per comparationem, Secundò quatenus sic, an fuerint adhibitæ solemnitates requisitæ, Tertiò quatenus etiam sic, an Periti rectè retulerint. Et quantum attinet ad primum. An scilicet esset locus recognitioni per comparationem, nulla adest difficultas; agitur enim de Instrumento confecto de anno 1502. & Procurator Commendatarij habens sufficiens mandatum, ac petens re-
19 cognitionem, † iurauit de calumnia, quod est speciale in huc casu, in quo non solum in causa principali iuratur de calumnia, sed etiam quando agitur in specie de recognitione per comparationẽ,
20 & iurauit se non habere alium modum † recognoscendi dictum Instrumentum, quæ duo iuramenta ex parte petentis comparationem tamquam de necessitate, & forma requiruntur vt in *Auth. de Instr. cautel. & fid. §. si verò moriantur. glos. in l. comparationes. in verb. ab his. vers. iurant autem.* & ibi *Angel. num. 11. Castrens. num. 12. vers. addo Salyc. num. 7. Bald. num. 7. vers. tertio oppono. Sicardus nu. 5. vers. sunt autem. Menoch. de arbitr.*

lib. 2. cas. 114. *num.* 34. & ratio est, quia ista est
21 subsidiaria † probatio, donec enim sunt aliæ pro-
bationes non recurritur ad cõparationem. *Bald.*
*in d.l.comparationes num.*10.*Cyn.num.*6.

Circa secundum, An scilicet fuerint adhibitæ
solemnitates requisitæ, certum est, quòd si Iudex
22 vult † ipse recognoscere potest hoc facere; sed
tutius est, vt adhibeat duos Peritos, prout fuit fa-
ctum in casu isto, vt notat *Cyn. in d.l. comparatio-*
*nes num.*10.*Bald.quæst.*6.*nu.*30. & latè *Menoch.*
23 *de arbitr.cas.*114. *nu.*26. & quod † debeant esse
plures Periti, nec sufficiat vnus, dicit *Cyn. in d.l.*
*comparationes d. num.*10. *Bart. in lectura antiq.*
*num.*3. *Bald.num.*30. qui quidem Periti, vt dicit
*Salyc. in eadem l. comparationes. q.*6.*nu.*18.*in fin.*
24 debent esse non † suspecti partibus, & idem etiam
dicit *Bald.ibidem num.*32. & propterea cum pars
Marchionis noluerit nominare suum confidentẽ,
sufficit quòd Iudex nominando ex officio, non no-
minauerit aliquem suspectum, quam quidem no-
minationem Iudex potuit facere, cùm pars Mar-
25 chionis fuit specialiter † citata ad eligendum suũ
Peritum, & hoc facere neglexerit, *l.final. versic.*
electione videlicet, & ibi glos. in ver. dirimenda.
*C.de Iudic. Cagnol.in l.*2.*num.*259. *vers. partibus*
vero.C.de rescind.vendit.

Et in hac recognitione interuenerunt tria re-
quisita; nempè iuramentum Peritorum, scriptura
certa ad quam debuit fieri comparatio, & diligẽs
examinatio Peritorum. Primùm enim requisitũ,
26 hoc est iuramentum Peritorum quod est † de Iu-
re necessarium, & de forma, vt dicunt DD. mox
allegandi, & ad litteram dicit *tex.in d.l.compara-*
tiones §. omnes autem C.de fid. Instrum, qui text.
dicit per formalia verba. *omnes autem compara-*
tiones. non aliter fieri concedimus, nisi Iuramen-
tum antea præstitum ab his, qui comparationem
faciunt fuerit affirmatum, quod neque lucri cau-
sa, neque inimicitijs. neque gratia tenti, huiusmo-
di faciunt comparationem, quod iuramentum ita
debere concipi videtur de forma, vt sensit *Salycet.*
*in d.l.comparationes.num.*3 *vers.item nota formã*
*iuramenti.Sicard.num.*4 *Bald. num.* 4. vbi quòd
27 Periti debent interrogari, an id † quod dicũt cau-
sa odij, vel inimicitia, aut gratia tenti dicant, *Bart.*
ibidem in lectura antiq.in fin. vbi quòd Periti de-
28 bent iurare secundum formam † *in d.l.traditam,*
quod ad vnguem fuit seruatum, vt in processu Cõ-
pulsoriali fol.50 p.pag. vbi apparet, Peritos fuisse
interrogatos, An prece, precio, odio, vel amore,
seu aliqua spe lucri, & interesse ducti accesserint ad
iudicium perhibendum, qui responderunt medio
iuramento, seipsos pro veritate tantùm dicenda de
eo, quod scinerint, & requisiti fuerint accessisse,
quod sufficit, licèt non repetierint se accessisse nõ
29 prece, precio, odio, amore, vel spe lucri, † cùm
responsio relatiua ad interrogationem habeat im-
plicitum tenorem interrogationis, à qua recipit
declarationem *l.si defensor.§.qui interrogatus. ff.*
de interrog.act.§ præterea in Inst.de inutil.stipul.
*Bald.cons.*54. *num.*2. *vers. ex hoc sequitur lib.* 1.
*Alex. plenè cons.*75. *num.*12. *vers. cum responsio,*
*lib.*5. *Surd.cons.*414.*num.*72.

Secundum etiam requisitum interuenit, nẽpè
scriptura certa ad quam comparationem prædicti
fecerunt, vt disponitur *in d.l.comparationes,* certi-
tudo autem scripturarum ex eo deducitur, quia
fuerunt exhibiti per Officiales tres libri matricu-
læ Notariorum Mediolani. qui conficiuntur iuxta
formam statuti illius Ciuitatis. de quo *Carpan. c.*
353 *lib.*1. in quibus libris Matriculæ inter alia cõ-
tinentur signum, & subscriptio manu propria Frã-
cisci de Badagio, & quibus libris ex eodem Statu-
to c. 374. *apud eundem Carpanum eod.lib.*1. certa,
& indubitata fides adhibetur, quare non potest
30 dubitari de certitudine scripturæ, † ad quam de-
buit fieri comparatio, vt benè ad propositũ. *Bald.*
*in d.l.comparationes.num.*6. *in fin. vers. ego addo*
septimam scripturam, cum seqq. & optimè com-
probat *tex. in Authen. ad hæc.§.item, & carta.C.*
de fid.instrum, & in §.illud etiam auth. de his qui
ingred.ad appell. vnde sumitur, quibus in locis di-
citur sufficere cartam esse prolatã ex Archiuio pu
blico, quod ex eisdem iuribus repetit *Salycet.in d.*
*l.comparationes, nu.*13.*vers.quanta scriptura. Si-*
*card n.*8. & propterea sequitur comparationẽ ex
31 hoc capite sustineri, cũ in ista materia duæ † scrip-
turæ requirantur, vna quæ debet recognosci, altera
ad quam debet fieri comparatio, quæ debet esse
certa, quarum vtraque interuenit, & secunda est
certa. *Cyn.in d.l.comparationes n.* 4. *versic. diffe-*
*rentia. Bart.num.*1.*Bald.num.*10. *Fulgos.num.*5.

Tertium quoque requisitum interuenit, quòd
32 scilicet Periti † inspiciant singulas literas, seu ele-
menta, dictiones, & elementorum, verborumque
tractus, signa, & his similia, vt notat *Bald. in d.l.*
*comparationes num.*30.& 31.*Salyc.num.*19. quæ
omnia præstiterunt secundum tradita per dictos
DD. quæ ad praxim nouissimè reduxit Eques Iu-
lius Cæsar Butrisangus Vrbeuetanus in suo ele-
ganti tractatu de recognitione literarum per cõ-
parationem nondum impresso, qui extat apud me
manuscriptus; & quamuis prædicti DD. dicant,
quod Periti debent aduertere etiã ad stylum No-
tarij, & admodum dictaminis, attamen cum dictis
libris Matriculæ adhibeatur plena fides, in qui-
bus continetur signũ tantùm, & subscriptio ma-
nu propria Notariorum, & in specie Francisci de
Badagio, ad quam fuit comparatum, signum, &
subscriptio posita in calce Instrumenti de quo agi-
tur, & ad decẽ, & septem lineas scriptas manu pro-
pria eiusdem Francisci, cum tota reliqua pars In-
strumenti sit scripta aliena manu, & in hac parte
Periti optimè retulerunt cõparando omnes qua-
tuor manus, & signum, tres videlicet positas in
dictis tribus libris, & quartam positam in In-
strumento, de quo agitur.

Circa tertium, & vltimum, An scilicet Periti
rectè retulerint. *Salyc.in d. l.comparationes. nu.*
19 *in fine, & Curt.Sen.in l.admonẽdi, n.*114.*vers.*
33 *vltimo requiritur.ff.de iur.iur.* dicunt quod † Pe-
riti relationem suam debent facere in scriptis, vel
in actis facere scribi, quia est species probationis,
quod ad vnguem fuit seruatum, repetendo etiam
in relatione recognitionem signi, & aliarum qua-
litatum, de quibus supra dictum fuit. Vndè ne-
gari non potest, quin etiam constet de valida re-
latione facta per Peritos.

Et

Et ita hodie fuit conclusum, visis etiam scripturis, quas in positione huius causæ Dominus Marchio alias dederat, licet hodie, nec in voce, nec in scriptis informare voluerit.

¶ *Infra in eadem causa in par. 2. habentur duæ decisiones sub die 30. Aprilis 1632. & 15. Decemb. eiusdem anni coram eodem bo. me. Coccino, sunt decisiones 120. & 164. & infra par. 5. habetur altera decisio sub die 17. Decemb. 1641. coram eodem Reuerendiss. Coccino.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.
Romana Donationis de Capranica.

Die Lunæ 26. Iunii 1628.

ARGVMENTVM.

Dominium, necnon possessio filiorum in bonis paternis ex quibus probetur. Donatio quãdo est facta absque solemnitatibus à statuto requisitis est nulla, & an insinuationi possit renunciari per iuramentum, et quando in donatione requiratur talis insinuatio.

SVMMARIVM.

1 *Ex Inuentario bonorum paternorum communiter, & simul per fratres confecto, probatur dominium, & possessio patris.*
2 *Inuentarium plenè probat contra conficientem.*
3 *Dominium, & possessio filiorum in bonis paternis, probatur ex immixtione, & additione hæreditatis, & num. 4.*
5 *Ex statuto Vrb. possessio patris continuatur in filium, qui propterea in d. possessione continuata manutenendus est.*
6 *Donatio facta sine solemnitatibus requisitis à statut. quod habet clausulam irritantem, est nulla, ac si non fuisset facta.*
7 *In donatione facta personæ coniunctæ multo magis, quàm in alijs, præsumitur fraus.*
8 *Donatio si fuerit iurata, stante statut. quod hoc casu iuramentum annullat, nihil operatur.*
9 *Insinuationi per iuramentum non potest renunciari, stante statut. Vrb. de quo hic.*
10 *Donatio, si fuerit correspectiua, & ob causam hoc casu, non requiritur insinuatio.*
11 *Donatio censetur pura, & simplex, si non subsit necessitas, propter quam quis donare teneatur, & hoc præsertim ad effectum insinuationis.*
12 *Insinuatio requiritur in excessu donationis remuneratoriæ, cum pro illa parte habeatur pro vera, & simplici donatione.*
13 *Hæres fideicommisso grauatus interim est verus dominus, necnon verus possessor.*
14 *L. hæreditatum ff. ad l. falcid. computatio qualiter fiat.*
15 *Donator quando vult reuocare donationem, an prius debeat restituere quod accepit ex causa donationis.*
16 *L. si diuersas C. de transact. quando procedat.*
17 *Transactio, quando est nulla, tunc agi potest, etiam non præmissa restitutione.*
18 *Possessio etiam ex contractu inutili transfertur. declara num. 19.*
20 *Possessio etiam per actum realis traditionis non amittitur, neque transfertur sine animo.*
21 *Donatio, quando est imperfecta ratione insinuationis, & nulla ex defectu consensus, non substinetur, tã ratione dominij, quàm possessionis.*

DECISIO CC.

DOMINVS Asdrubal Capranica de anno 1615. donauit D. Camillo eius fratri bona quædam descripta etiam in inuentario hæreditatis paternæ, quæ ad eum vti filium, & hæredem pro medietate spectabant necnon medietatem integræ dotis maternæ, & quædam alia iura prout in dicta donatione, & vice versa Camillus in eodem donationis instrumento promisit soluere quædam debita Asdrubalis scut. 2500. sed quia d. donatio nunquam fuit insinuata, nec testibus subscripta, & sic fuit celebrata sine solemnitatibus per Statuta Vrbis 149. & 150. pro forma requisitis, propterea Asdrubal præuia declaratione, quòd nolebat dictæ donationi stare, petijt manuteneri in dictis bonis sic donatis perinde, ac si donatio nunquam fuisset facta, & proposita causa die 13. Maij 1622. Domini voluerunt gustare de de bono iure, & hodie resoluerunt de eo constare ad effectum manutentionis ad fauorem Asdrubalis, quia in primis † ex inuentario bonorum paternorum communiter, & simul per vtrumque fratrem confecto probatur dominium, & possessio patris, *Paris. cons. 45. nu. 20 lib. 2. Manticul. de Inuent. quæst. 232. nu. 462. in tract. de inuent. diuers. Rot. dec. 387. nu. 2. & 559. nu. 4. par. 1. recent.* & præsertim contra † Camillum conficientem *Plot. de in lit. Iuran. §. 5. nu. 28. Rot. dec. 1. in fin. de donat. inter vir. & uxor. in an iunior.*

1
2

De dominio autem, & possessione Asdrubalis constat ex immixtione, † seu aditione hæreditatis, *l. hæreditas, ff. de regul. iur. §. pro hærede, Instit. de hæred. qualit. & differ.* Necnon ex dicto donationis instrumento, † quo plenè probatur, bona fuisse communia etiam quoad possessionem, *l. 2.* & ibi *Bart. C. commun diuid. idem Bart. in l. cum falsa, nu. 6. C. de iur. & fact. ignor. Soccin. sen. cons. 46. in princ. lib. 3. Ruin. cons. 128. n. 5. & 18. lib. 2. Paris. cons. 26. nu. 54. lib. 2. Aldobr. cons. 51. nu. 6. Seraph. decis. 553. in princ.* Et demũ de possessione Asdrubalis nõ potest dubitari † cũ ex Statuto Vrbis patris possessio in filios continuetur, qui propterea est in dicta possessione per statutum cõtinuata manutenendus, *Gabr. de acq. poss. concl. 7. nu. 3. & 6. Honded. cons. 18. nu. 15. & seqq. lib. 2. Menoch. de retin. remed. 3. nu. 39.* & fuit dictum in *Romana domus de Nocchiellis 27. Iunij 1622.* & in terminis statuti Vrbis in *Romana hæreditatis 31. Maij 1613. coram bo. mem. Vbaldo.*

3
4
5

6 Neque obstat dicta donatio, quia vti facta sine prædictis † solemnitatibus statuti, quòd continet clausulam irritãtem actum aliter factum, fuit nulla, & ac si nunquam fuisset facta, *glos. communiter approbata, in clem. 1. in verb. inhibentes de iurepatr. Rebuff. de insinuan. donat. ar. 1. glos. 6. & 7. Bursat. cons. 396. nu. 19.* & multò magis ex quo statu-

statutum fundatur in causa publicæ vtilitatis, nempè ad euitandas fraudes, quæ fortius procedit in casu nostro † in quo donatio facta fuit coniunctæ personæ, vt in puncto *Bald.in l.data iam pridem.nu.3.& 4.C.de donat.Barbat. cons.23.nu. 12.in fin.lib.2.Maresc. var. resolut. lib.2. cap 29. nu.7. & Modern.Roman.discept. forens. cap.887. num 17. cum seqq.*

8 Non obstat, † quòd donatio fuerit iurata, quia, vt disponit dictum statutum, iuramentum præsumitur etiam fraudolenter interpositum adeò, vt non possit contrarium probari, quod propterea vti annullatum ob publicam vtilitatem nihil operatur, *Bar.in l.si quis pro ea,n.8.ff. de fideiuss.Bald. cons.250.lib.5.* & fuit latè dictum in *Romana nullitatis obligationis 16.Ianuarij 1626. coram me*, cui propterea meritò potuit Asdrubal contrauenire,vt in terminis *Imol.in l.Aquilius,ff.de donat. Surd.cons.361.nu. 10.* & quod † solemnitati in-

9 sinuationis non possit renunciari, etiam cum iuramento stante dicto statuto, *Cas. de Gras. decis. 150 aliàs secunda de donat.num.14.*

10 Non etiam obstat, quòd prædicta † donatio fuerit correspectiua, & ob causam,quo casu non requiritur insinuatio, *Tiraq. in l si vnquam,verb. donatione largitus, num. 139. C. de reuoc. donat. Molin.de Hispan.primog.lib.2.cap.8.nu.15.* Quia aut causa donationis deducitur ex quo illa prætẽditur facta contemplatione matrimonij, & vltrà quod talis causa non subsistit in facto,quia Camillus tempore donationis erat iam matrimonio cõiunctus, & ex eo habebat filios, cum dicta causa quoad Asdrubalem non fuerit necessaria, nec re-

11 spiciat eius commodum,nec etiam sit dos, † nec donatio propter nuptias correspectiua ad dotem, erat nihilominus donatio insinuanda, *Becc. cons. 52.nu.22.Surd.d.361.nu.24.& Rot. apud Pic. ad Stat.Vrb.decis.22.nu.7.& decis.49. num.10.* Aut verò causa deducitur ex quo Camillus donatarius se obligauit soluere debita Asdrubalis scut.2500. & huiusmodi causa solum operatur, vt vsque ad æquiualentem dictorum debitorum quantitatem dicta donatio non esset insinuanda, non autem si

12 quod donatur, vt hic longè excedit, quia † in excessu habetur pro mera, & simplici donatione iuxta tex.in *c.relatum, ibi iux.seruitij meritum, & c.de testam.Bald.in l.illud, C. de sacros. Eccles. Io.Garz.in tract.de donat.remuner.nu.51.Gabr. cons.77. nu.20.* & plenius *Rot. apud Seraph. dec. 416.nu.20.& 28.* Et in puncto quod in excessu requiratur insinuatio, *Angel. Imol. & Rom.in d.l. Aquilius ff.de donat.Tiraq.in d.l si vnquan.,verb. donat.largit.num.80. Mantic. de tacit. & ambig. lib.13.tit.15.& 31.* excessus autem est patens cũ res donatæ, vt cernere licet ad oculum ex enumeratione specierum donatarum, necnon medietas dotis maternæ etiam donatæ nedum decies, sed bis decies, & multò pluris excedant dictam summam scutorum 2500. quam vice versa D.Camillus soluere promisit,

Nec releuat, quod bona donata essent fideicõmisso grauata ad fauorem Camilli, & propterea quod Asdrubal non dedit, nisi vsufructum durante vita sua, quia præterquam quod sola medietas dotis maternæ donata, quæ erat libera, & liquida ex confessione Camilli in scutis 4750. excedit ferè duplum prædictam summam debitorum, cũ tempore donationis Asdrubal esset ætatis 33.annorũ, clarè liquet quod facta computatione iux. tex. in *l.hæreditatum,ff.ad l.falcidiam*, fructus rerum donatarum longè excedũt dicta debita accollata.

13 Cum † enim hæres fideicommisso grauatus interim sit verus Dominus; verusque possessor *l. si ij, & l filius hæredes, ff.de vsu, & vsufruct. Socc. sen.cons.10.nu.11. Peregr.de fideicom.art.4. nu.6. Molin.de Hisp.primog.lib.1.c.19.nu.4. cum seqq. & Rota in Reatina fideicommissi 17. Maij, & in Arimin.legitima 5.Maii 1627.coram me*, non est

14 dubium.quin excessus † veniat etiam æstimandus ex eo, quod hæres grauatus percipere potest, vti Dominus iuxta computationem d. legis *Grauet. cons.105.nu.10.& Rota in Bonon.de Monterent. 17.Aprilis 1617.coram bo.me.Seleucien.*

15 Minus releuat,quod Asdrubal non possit † agere, nisi prius restitutis per eum acceptis, vel solutis per Camillum ex causa huius donationis, *iux.reg.tex.in l.si diuersas, C.de transact.* Tum quia non constat, quòd fuerit quicquam acceptũ,

16 vel solutum. Tum etiam, quia quando † dispositio d. legis (quæ loquitur in transactione, in qua non versamur, cum nulla esset lis, nec esse poterat, quia ex confessione Camilli bona donata erant Asdrubalis ab eoq. possidebantur) habeat etiam locum in donatione correspectiua non intrat in casu nostro,ex quo non agitur ad rescissionem,nec ad executionem rescissionis, sed ad manutentionem ex eo, quod donatio fuit nulla, & sic possessio nunquam amissa ab Asdrubale, nec

17 Camillo acquisita. Quo casu † etiam nulla præmissa restitutione agi potest, *Rol. cons.7. num. 3. lib.3. Rot.apud Greg XV. dec.271.nu.16.*& benè ibi *Add.nu.28.* & in omnem casum Camillus peteret, quod intus habet, quia iuxta computa data fructus ab eo percepti ex rebus donatis longè excedunt dicta debita.

18 Demum non obstat, quòd † ex contractu inutili transferatur possessio, *l.1.§ si vir vxori, vbi communiter DD.ff. de acq. poss.* & sic quod fuit translata in Camillum, etiam quod dicta donatio fuerit nulla, quia dicta regula non procedit in ca-

19 su nostro. Tum † quia non fuit deuentum ad actum actualis traditionis, vt post *Bald.Tiraq.& alios,Honded cons.23.n.25. cum seqq.lib.1.* Quinimò,nec fuit apposita clausula, *Constituti*, quæ etiam nihil operaretur.vt ibidem *Honded.nu.26.*

20 Tum etiam,quia † possessio etiam per actũ realis traditionis non amittitur, nec transfertur fine animo, *l.3.§.in amittenda,& l.quemadmodum,ff. de aqu.poss.Bald.in l.non dubium,nu.18.in decima oppositione,C.de leg.* & in puncto *Honded.vbi sup. nu.27.Put.decis.276 lib.3.in nou.impress Rot.decis.93.nu.2.par.2.diuers.* Stante autem defectu in-

21 sinuationis † donatio fuit imperfecta, & nulla ex defectu consensus tam quoad translationem dominij, quàm possessionis, *Rebuff. de insinuan. donat glos.6. & 7. art.1. Honded. Put. & Rot. vbi supra.* Et ita vtraque &c.

REVE-

REV.^mo P. D. COCCINO.

Parmeñ Status.

Die Lunæ 16. Iunii 1618.

ARGVMENTVM.

Fusè tractatur materia, an & quando, & ex quibus coniecturis filiatio legitima præsumatur, & præsertim quando non principaliter, sed incidenter discutitur matrimonium, ad effectum, vt filij succedant, et alia de quibus in Summar.

SVMMARIVM.

1 *Filiatio legitima præsumitur ex matrimonio præcedenti.*

2 *Legitimus, vt quis dicatur, satis est, esse natum in consistentia matrimonij.*

3 *Matrimonium vbi est, ibi filij legitimi nascuntur.*
Filij, qui post concubinæ nuptias sunt procreati, iusti filij appellantur. num. 3.

4 *Matrimonium sufficit, quod sit præsumptum, ad hoc vt non obstent verba fideicommissi de legitimo matrimonio veri, & non fictè.*

5 *Legitimus ad hoc, vt dicatur filius, sufficit esse natum ex ea, quæ credebatur vxor.*

6 *Legitimus dicitur filius, qui natus est ex ea, cum qua dicebatur legitimum matrimonium in domo, vicinis scientibus.*

7 *Legitimus est filius, qui susceptus est in tempore, quo communiter reputaretur matrimonium verum, licet verum esse non posset.*

8 *Testis vnicus in probanda legitimitate filiorum probat, maximè quando concurrunt alij testes de publica voce, & fama.*

9 *Testis vnicus, concurrentibus alijs præsumptionibus plenè probat.*

10 *Testis dicitur omni exceptione maior respectu inducentis, cum censeatur approbata persona, ita vt amplius non potest reprobari.*

11 *Imperfecta probatio potest ex adminiculis suppleri.*

12 *Testis examinatus in causa, licet contra aliam personam negari non potest, quin possit deseruire pro adminiculo.*

13 *Filiorum legitimorum distinctio à filijs illegitimis, an probet legitimitatem.*

14 *Filij dicuntur legitimi, si post eorum procreationem perseueranter durauit vox, nomen, & reputatio matrimonij.*

15 *Matrimonium, quando principaliter non discutitur, sed incidenter ad effectum legitimæ successionis, per leuiores probationes probatur.*

16 *Filij, qui sunt in quasi possessione legitimitatis, eis prodest, & suffragatur ad effectum successionis.*

17 *Testis, si deponat, quod fuit præsens alicui actui, sed non recordatur de tempore praciso, ex hac responsione excluditur solum probatio circa tempus præcisum.*

18 *Actui potest esse, quod quis fuerit præsens, & quod tamen non recordetur de tempore.*

19 *Clausula non sit astringens, posita in articulis, quid operetur.*

20 *Confessio facta in articulis, quando possit reuocari, etiam non docto de errore.*

21 *Articulans non fatetur.*

22 *Dictio (in circa) quid operetur.*

23 *Adulterium solum, non causat impedimentum matrimonij, nisi adsit fides data, vel machinatio.*

24 *Adulterij mentio, in contrahendo matrimonio, ante Concil. Trid. non erat facienda.*

25 *Concil. Trid. sess. 24. c. 5. de refor. matr. in quibus casibus procedat.*

26 *Raptus ante Concil. non dirimebat matrimoniũ.*

27 *Beneficia vacant per contractum matrimonij.*

28 *Pluralitas in actibus hominum non præsumitur nisi probetur.*

29 *Tempus in contractu, quando est de substantia, debet pracisè probari.*

30 *Verba æquipollentia sufficiunt, vbi ex ipsis sequitur illud, quod exprimi debuit.*

31 *Effectum dummodo habeamus, non curamus de modo.*

32 *Temporis dubium vbi est, præsumitur in benigniorem partem.*

33 *Actus ex præsumptione iuris præsumitur in tempore legitimo factus.*

34 *Contra testes, licet dentur exceptiones, ex hoc non sequitur, quin Iudex non possit informare animum suum ex dictis depositionibus.*

35 *Iudicis est, vndequaque veritatem indagare.*

36 *Pars, durante oppositione partis aduersæ contra testes, potest vti depositionibus dd. testium. & num. 37.*

38 *Pars, tunc non potest vti depositionibus testium, si pars aduersa in impugnatione contra eos obtinuit.*

39 *In legitimitate probanda, in concursu præualet probatio pro legitimatione.*

40 *Testibus deponentibus de bona fama, magis creditur, quàm deponentibus de mala, etiamsi numero d. testes aliquantulum excederent.*

41 *Filijs, quantum potest lex fauet, ad hoc, vt in dubio sint legitimi.*

42 *Ex coahabitatione masculi, & fœminæ non præsumitur matrimonium, sed fornicatio.*
Sed hoc non procedit respectu filiorum, nam vt ipsi dicantur legitimi, tunc præsumitur matrimonium. num. 42.

43 *Legitimus, potius quàm illegitimus quisquis in dubio præsumitur.*

44 *Præsumptiones fortiores cedunt debilioribus.*
Præsumptiones cedunt probationibus. num. 43.

45 *Fama si habeat ortum à non probabilibus causis attenditur.*

46 *Fama si sit vana vox populi, nihil probat.*

47 *Prothonotariatus honoris, an vacet per contractum matrimonium.*

48 *Abbreuiatores, de Parco maiori, qui sunt Prælati, & sedent in Capella, olim habebant vxores.*

49 *Testis deponens de simplici auditu, nihil probat.*

50 *Testes non concludentes in dicto non attenduntur.*

DE-

DECISIO CCI.

BIS fuit resolutum DD Alexandrum,& Cyrum ex persona Pallauicini aui, & Sigismũdi patrui magni esse in quasi possessione legitimitatis requisitæ à March. Io.Francisco fideicommittente, hoc est tamquam procreatorum, & natorum de legitimo matrimonio verè & non fictè; Et nũc tertiò eadem sententia placuit DD. Ratio decisionis fuit, quia cum iam Rota pluries resoluerit constare de matrimonio sine coarctatione temporis, ex procreatione, & natiuitate filiorum post matrimonium, in antecedens necessarium, etiam quod de certa præcisa die contractus non constaret, satis virtualiter,& implicitè resultat coarctatum tempus præexistentis matrimonij sufficiens, & habile ad concludendum illorum legitimatio-
1 nem; cum filiatio † legitima probetur ex causis, & primò signanter à matrimonio præcedenti. *Bald.in l.filium eum diffinimus sub num. 9. de his qui sunt sui vel ali.iur.* quem in proposito sequuta est Rota *in illa Mediolanen. illegitimitatis 5. Iunij 1599.coram bo.mem.*R.P.D.*Rubeo*; satisq. sit quem esse natum † in consistentia matrimonij, latè *Paris.cons.10.nu.1.& seq. lib.2.* Euidenti cõcurrente ratione, quòd vbi est matrimonium ibi
3 filij † legitimi nascuntur, & qui post concubinæ nuptias sunt procreati iusti filij appellentur ex adductis in *decis.die* 8. *Iunij* 1626. Et accedente,
4 quòd, † non obstantibus verbis fideicommissi, *de legitimo matrimonio verè, & non fictè*, in huiusmodi causa firmatum fuit sufficere matrimonium præsumptum *Card.Seraphin. dec.978.* claraq. sint
5 Iura, quòd ad concludendum † legitimationem sufficiat vel probare quod quis natus sit ex ea quæ credebatur vxor *glos.in cap.lator. in verb.probari qui fil.sint legit.* vel quòd natus sit ex ea, cum qua † dicebatur legitimum matrimonium, & in domo, vicinis scientibus, *l.si vicinis, & ibi summat Salyc.C.de nup.* Immò & fortius sufficiat probare prolem susceptam in tempore, quo commu-
7 niter putaretur † matrimonium verum licet verum esse non posset, *Lapus alleg. 89. num.9. vbi benè additio.*

Ideò matura præhabita discussione in pluribus positionibus, An probetur dictos Pallauicinum, & Sigismundum fuisse procreatos,& natos post matrimonium contractum inter Bernardinum,& Catherinam DD.iterum, & tertiò affirmatiuam sũt amplexi ex deductis in duabus decisionibus super hoc emanatis,quæ placuerunt,& signanter ex depositione Presbyteri Baptistæ testis Rangonorum qui fuit præsens matrimonio;vt enim sæpè dictum fuit, super 17. interrogatorio deponit quòd Bernardinus, & Catherina per plures annos steterunt simul reputãtes se pro legitimis coniugibus, & procrearunt articulatos filios videlicet inter alios præfatos Pallauicinum,& Sigismundum, & sic de vera scientia deponit Pallauicinum, & Sigismundum natos,& procreatos fuisse post matrimonium,qui testis, licet sit vnicus, tamen in hac facti specie plenè probat, ex quo cum dicto ipsius
8 concurrunt † alij testes deponentes de publica voce, & fama. *Specul. in titul.de test.in cap. de num.test.nu.11.in 25. casu.* Eoque magis quia
9 concurrit etiam † præsumptio multiplex,cum tamen vnica vehemens sufficeret. *Aym. cons. 400. num.36. lib.3.cons.911.num.24. Decian.resp.17. num.12. lib.3.& cons.93. num.8.lib.2.vbi infinit. allegat. & licet num.34.* declaret id procedere, quando vnicus testis est omni exceptione maior; tamen quicquid sit de hac conclusione dubitari non potest,quin respectu DD.de Rangonibus iste
10 testis non sit omni exceptione maior, cum † ab illis fuerit inductus; ex inductione enim testis, illius persona censetur approbata,itaut amplius nõ possit reprobari *glos.in §.& licet in vers. Supplicijs. Authen. de testib. Cassan. cons. 54. num. 36. Honded.cons.84.num.49. volum.2. Et dixit Rot. in hac causa 11.Ianuarij 1616. coram bon. mem. Card.Sacrato.* Et eò amplius d. Presbyter Baptista probat, quia multæ præsumptiones, & coniecturæ procedunt ex circumstantijs facti ex allegatis in alijs decisionibus, & plenè *Farinac. de testib. quæst.63.num.3. Mantic. decis.325.nu.4.*
11 Et quod † imperfecta probatio possit ex adminiculis suppleri, allegando *text.in l.Instrumenta C. de prob. Guidopap. decis. 441. Achill. decis. 1. de confess. & Rot. decis. 385. num. 8. par. 1. diuers. fuit dictum in causa Romana societatis officij 19. præsentis mensis coram* R. P. D. *meo Pirouano*.

Fama enim, vt sæpè dictum fuit, satis probatur ex depositionibus Bernardini de Franzosijs,& Io. de Magistris testium DD. de Rangonibus, quorum dicta coadiuuantur ex depositione Baroccij de Burgo pariter testis DD. de Rangonibus, qui deponit de auditu, & ex Damiano Cornazzano teste Pallauicinorum, qui optimè deponit de matrimonio, & procreatione, ac natiuitate filio-
12 rum constante matrimonio, & licèt iste non † sit examinatus in hac causa, sed contra fiscum, negari tamen non potest, quin possit inseruire pro adminiculo; & hæc latè fuerunt ponderata in *decis. facta 8. Iunij 1626.* & repetita in *decis. facta 24. Martij 1628.*

Coniecturæ autem, & quidem vrgentissimæ non deficiunt, videlicet fama prædicta communis reputatio, mandatum de dispensando, relatio Cardinalis Simonettæ, & alia, & quidem ex circumstantijs facti, si ponderetur dictum mandatum de dispensando, communis reputatio, distinctio filiorum facta per Bernardinum in suo testamento, qui filios natos post matrimonium à natis ante matrimonium distinxit. Quæ distin-
13 ctio † legitimorum ab illegitimis facta in testamento, *apud Cas. de Grass. decis.18. num.5. de probat.* admissa legitur. Et quod plus est in casu isto vera comprobatur non solum ex depositione testium DD. Rangonorum similiter distinguentium natos ante matrimonium à natis ex post, nominantium inter natos ex post Pallauicinum, & Sigismundum, vt sunt Raymundus del Pizzo, Bernardinus de Franzosijs, super interrogatorio si sciunt, & Ioan. de Magistris ad 13. interrogatorium, qui licèt loquantur de auditu, comprobant tamen eorum dictum de visu vniuersalis reputationis, deponentes, quòd illos

los totales viderunt ab hominibus loci teneri, & reputari, vt est Raymundus del Pizzo, & Ioan. de Magistris, quòd vidit haberi, & reputari publicè, & palam, & Bernardinus de Franzosijs, quod publicè dicebatur in loco Zibelli, & sic de publica fama; Sed etiam coadiuuatur, & corroboratur ex scripturis, & publicis instrumentis, in quibus (probata natiuitate Pallauicini, & Sigismundi de anno 1511. & 1512. respectiuè, prout ex instrumentis 1526. & 1530. iuncta depositione Raphaelis de Ferrarijs testis Rangonorum) elicitur vlterius ante talem natiuitatem, & procreationem matrimonium contractum, prout ex mandato de dispensando de anno 1508. obtento, quod DD. Rangoni prætendunt executum de mense Ianuarij 1510. necnon ex instrumento quietantiæ anni 1510. in quo Catherina contrahendo, & stipulando nominata legitur tunc vxor Illustr. D. Bernardini March. Pallauicini in secundo matrimonio, in terra Varani, cuius erat Dominus ipsemet Marchio Bernardinus; taleque instrumentum rogatur à Notario Vassallo coram tribus testibus vassallis, inter quos supradictus
14 Presbyter Baptista Parochus; & † post procreationem dictorum filiorum eiusdem matrimonij perseueranter continuata vox, nomen, & reputatio ex instrumentis anni 1511. 1512. 1513. & 1519. cum alijs deductis in *decisione 8. Iunj 1626.* cum quibus accedit tractatus parentum, & alia quamplura ponderata in *decisione facta 27. Aprilis 1622.* De qua decisione licet hodie non agatur, nec sit præsupponenda in disputatione huius dubij, quoad personam Vberti; tamen factum ibi ponderatum quoad Pallauicinum, & Sigismundum optimè facit, ne iterum hic eadem transcribantur, & sufficit, vt respondeatur obiectis, quæ hodie denuo repetuntur, vt statim fiet.

Et prædicta licet videantur probare procreationem, & natiuitatem filiorum ad quemcunque effectum, attamen eò magis probant in casu de
15 quo agitur, cum matrimonium † non principaliter discutiatur, sed incidenter ad effectum legitimæ successionis; vnde leuiores probationes sufficiunt. *Gemin. cons. 27. num. 8. & seqq. & consil. 16. num. 5. & 6. Roland. cons. 93. num. 21. lib. 3. Decian. in regula, Nuptias num. 4. ff. de reg. iur. & in cap. Ecclesia S. Mariæ num. 39. de const. & in cons. 153. num. 3. Curt. iun. cons. 52. num. 3. Paris. cons. 13. num. 22. lib. 2. & cons. 57. num. 41. & seqq. vbi num. 46.* dicit communem *lib. 4. Paleot. de noth. & spur. cap. 19. num. 10.* vbi pariter de communi *Ferret. cons. 353. num. 4. & per tot. & consil 364. num. 9. Apostil. ad Alexand. cons. 364. num. 9. lib. 5. versic. aliud Cott. decis. 22. Cas. de Graff. decis. 6. num. 1. qui fil. sint legit.* & fuit dictum in hac causa *20. Martij 1556. coram præcl. mem. Ant. Augustino.* Eoque amplius ista procedunt, quia cum ex prædictis constet DD. Pallauicinum, & Sigismundum esse in quasi possessione legitimitatis verè, &
16 non fictè, ista † quasi possessio eis, & habentibus ab eisdem causa suffragatur ad effectum successionis *Cyn. in l. non nudis in 3. quæstione, versiculo pone pater meus C. de probat. Cas. de Graff. dicta decis. 6. num. 2. qui fil. sint legit. Put. decis. 169. & 506. lib. 2. in correct.* & alios congerit *Lup. de illegit. com. 2. de illegit. §. 3. num. 44.* cum DD. de Rangonibus non probent contrarium, prout tenentur probare, vt in *cap. later vbi glos. in verb. probare, & Prapos. num. 8. qui fil. sint legit. Cæsar. de Graff. dicta decis. 6. nu. 3. eodem tit.* cum alijs, qui possent allegari, & pluries censuit Rota.

Non obstat, quòd depositio Presbyteri Baptistæ, vel est falsa, cum percutiat annum 1502. & sic ante obtentum mandatum de dispensando, ac illius executionem, & antequam Bernardinus resignaret Præposituram de anno 1508. vel deponit de matrimonio nullo facto ante dictum mandatum de dispensando, eo quod etiam cum dicta depositione concordent articuli dati per DD. Pallauicinos, quia huic motiuo fuit satisfactum per tres *decisiones coram sanct. me. Gregor. XV.* videlicet 290. & 344. & 390. & per quartam *coram bon. memor. Cardinali Sacrato 11. Ianuarij 1616.* quæ iuxta stylum Rotæ non debent in hac disputatione in dubium reuocari, præsertim cum in indiuiduo respondeant fundamentis hodie excitatis; firma enim est depositio Presbyteri Baptistæ, quòd ipse fuit præsens matrimonio, & quamuis interrogatus de tempore, respondeat, quod de eo præcisè non recordatur, sed quod iudicio suo sunt triginta anni, vel circa parum plus, vel minus; atta-
17 men † ex hac responsione solum excluditur probatio circa tempus præcisum matrimonij, ex quo circa tempus iudicat, *Bart. in l. quid tamen §. si arbiter numero tertio, ff. de recept. arbitr.* sed non propterea eliditur depositio, quòd fuerit præsens matrimonio, quia ex quo non recordatur de anno matrimonij, non ideò sequitur quòd non fuerit præsens dicto matrimo-
18 nio, cum stent simul † quòd fuerit præsens, & quòd tamen non recordetur de anno, & propterea probet matrimonium, & natiuitatem, ac procreationem filiorum post dictum matrimonium, licet non probet tempus, *Bart. in l. de ætate num. 7. versiculo interrogata de anno ff. de min.* & latissimè fuit deductum in præcitata *decisione bon. mem. Cardin. Sacrati,* in qua etiam ad articulos, de quibus in obiecto, fuerunt datæ plures responsiones, & præsertim quòd articuli fuerunt dati à procuratoribus dum DD. Pallauicini erant minores, cum clau-
19 sula †, *Non se restringens,* vnde nihil certi continent, *Ioan. de Imol. consil. 102. num. 2. Gram. consilio crim. 19. num. 1.* & cessat omnis
20 difficultas, quia confessio facta † in dictis articulis ex rationibus prædictis potuit reuocari, etiam non docto de errore. *Rota decisione 19. de procur. in nou.* prout in effectu dicta confessio
21 fuit reuocata. Vltra quod † articulans non fatetur, vt in *decisione sanct. mem. Gregor. XV. 247. num. 15.*

Secundò fuit ex abundanti responsum, quòd omisso, quòd, vt fuit consideratum in dictis *decis. sanct. mem. Gregorij, & bo. me. Card. Sacrati,* di-
22 ctio † (in circa) non operatur quòd iste testis deponat

ponat præcisè de anno 1502 quatenus Presbyter
Baptista deponeret de matrimonio ante annum
1508. adhuc illius depositio subsisteret, nec elide-
retur ex d. mandato de dispēsando; quia quicquid
sit circa tempus executionis dicti mandati; cum
23 in eo narretur solum † adulterium, certum est,
quòd illud non causat impedimentum, nisi adsit
cum fide data, vel machinatione, *cap. significasti*
6. de eo qui dux. in matrimonio. Et licet dictum
mandatum loquatur de matrimonio cõtrahendo,
potest intelligi vigore illius mandati, nec iste in-
tellectus redditur inuerisimilis, ex quo in eodem
mandato nulla fuit facta mentio de matrimonio
24 contracto quia ante † Concilium non erat faciē-
da talis mentio, cuius mentionis necessitas pro-
uenit, ex dispositione *Sacros. Concil. Trid. sess. 24.*
c. 5. de reform. matrim. Nauar. in manual. cap. 22.
num. 66. vers. quarto dicendū est. Sanchez de ma-
trim. lib. 8. disp. 25. num. 23. cum alijs, qui possent
25 allegari. Et quidem dispositio Concilij † habet
locum nedum inter contrahentes in gradu prohi-
bito, seu etiam intèr contrahentes cum impedi-
mento dirimente *Petrus de Ledesma de matrim.*
q. 56. art. fin. dub. 2. difficul. 1. conclus. 1. fol. mihi
497. Sanchez de matrim. lib. 3. disput. 42. num. 7.
& lib. 8. disput. 25. num. 24. Superfluum est etiam
26 allegare raptum; quia, † quicquid de eo sit, ante
dictum Concilium non dirimebat matrimonium,
cap. fin. de rapt. vbi omnes DD, *Sanchez de ma-*
trim. lib. 7. disput. 12. num. 41. in fin. Resignatio
autem Præpositurræ postea facta nihil obstaret in
hoc casu, quia si ante resignationem probaretur
matrimonium, certum est, quòd retentio fuisset
27 de facto, non de iure, cum † per contractum ma-
trimonij beneficia vacent, vt notum est. Verum
de hac resignatione etiam inferiùs.

Sed veritas depositionis Presbyteri Baptistæ
ad probandum vnicum matrimonium, satis ex eo
28 deprehenditur, cum pluralitas † in actibus homi-
num non præsumatur, nisi probetur, vt fuit super
hoc decisum in hac causa *coram san. me. Greg. XV.*
decis. 390. Et cessat omnis difficultas, quia Bernar-
dinus extitit in clericatu vsque ad annum 1508. &
cum beneficijs, & appellatur Reuerendiss. Pro-
thonotarius in instrumentis eodem anno 1508.
16. Aprilis, & 3. Maij resignauit beneficia, vt in-
frà dicetur. & ex tunc in posterum fuit appellatus
Illustriss. Marchio, vt patet ex 14. instrumentis
datis per DD. de Pallauicinis. Vnde ridiculum
est dicere, quod de anno 1502. existens in habitu
clericali, & cum beneficijs matrimonium con-
traxerit.

Nec prædictæ responsiones eliduntur ex addu-
29 ctis, quòd † tempus matrimonij sit de substantia
in hoc casu, & ideo debeat præcisè probari. *Bald.*
cons. 106. num. 1. vers. primum est, lib. 1. Castrens.
cons. 455. circa princ. vers. nam verba sequentia,
lib. 1. quia fuit responsum in hoc obiecto attenta
serie depositionis Presbyteri Baptistæ consistere
magnum æquiuocum. Nam Testis non simplici-
ter deponit, quòd fuit præsēs matrimonio, & quòd
non recordatur de tempore; sed tempus habile ad
legitimitatem includendo, non memor de præci-
so anno subdit, quòd post dictum matrimonium
procreati, & nati fuerunt d.d. Pallauicinus, & Si-
gismundus; & sic ista depositio æquipollet, ac si
Testis deposuisset de tempore præciso matrimo-
nij per superius dicta, cum habeamus effectum
plenum quòd Pallauicinus, & Sigismundus nati
30 sunt post matrimonium, † æquipollentia enim
verba sufficiunt, vbi ex ipsis sequatur illud, quod
exprimi debuit, præsertim de iure canonico, & in
foro Ecclesiastico, *Feder. de Sen. cons. 158. in prin.*
Alex. cons. 2. in princ. lib. 2. & intrat vulgaris con-
31 clusio, quòd non curamus † de modo, dummodò
habeamus effectum, *l. 3. vbi Bald. C. de instit. &*
substit. & stant simul, quòd Testis non recorde-
tur de præciso tempore matrimonij, & tamen
recordetur filios procreatos esse post matrimo-
32 nium. Accedente, quòd vbi est † dubium tem-
poris, præsumitur in benigniorē partem, *Ias. cons.*
46. num. 28. lib. 3. & semper fauore partus filiorū,
Guilel. de Benedict. in cap. Raynutius 3. par. sect.
quæ filium, num. 51. de testam. & ex præsumptio-
33 ne † iuris actus in tempore legitimo præsumi *Cas-*
san. in consuet. Burgund. rub. 13. des forestos pa-
sturages § 4. num. 7. fol. mihi 372.

Non obstat, quod DD. Pallauicini dederunt
34 generales, † & particulares exceptiones contra
Testes eexaminatos per DD. de Rāgonibus, quia
ex hoc non sequitur, quod Iudex non possit infor-
mare animum suum ex dictis depositionibus: of-
35 ficium † enim Iudicis est vndequaque veritatem
indagare, *Put. dec. 214. num. 2. lib. 2. in correct.* &
pluries dixit *Rota in hac causa, & signanter in*
decis. bo. me. Robusterij, 2. Decembris 1573. in fa-
sciculo decisionum impressarum num. 5. & bo. me.
36 *Card. Seraph. 1000. num. 17.* Imò, † quod plus
est durante impugnatione DD. Pallauicini potuis-
sent vti dictis Testium, *Felin. in cap. capitulum nu.*
9. de rescrip. Franc. Marc. decis. 44. par. 1. Rimin.
iun. cons. 48. num. 46. Gabr. de reg. iur. concl. 1. n. 4.
& cons. 40. num. 26. vol. 1. Viu. dec. 379. num. 6. &
37 tunc † demum non potuissent vti, si obtinuissent
in impugnatione, *Bero. cons. 119. num. 1. volum. 3.*
Lancell. de attent. par. 2. cap. 17. num. 150. & cap.
18. num. 131. Guttier. de contract. iur. par. 2. cap. 2.
num. 13. Honded. cons. 17. num. 45. vol. 2. Sed cum
cessauerit impugnatio, & in ea non obtinuerint
38 DD. Pallauicini, bene † possunt vti dictis prædi-
ctorum Testium, quos aliàs impugnauerant, vt ad-
mittunt omnes prædicti Doctores.

Non obstat fama deducta in contrarium, quia,
39 vt sæpè responsum fuit, cum agatur † de probāda
legitimitate in genere, in concursu præualet pro-
batio pro legitimitate. *Chissanen. decis. 60. Put.*
decis. 2. lib. 3. prout similiter magis creditur Testi-
40 bus † deponentibus de bona, quàm de mala fa-
ma, etiam quod Testes deponentes de mala ali-
quantulum numero excederent, *Corn. cons. 176.*
num. 10. vol. 4. Hoied. de incompatib. benef. par. 1.
cap. 23. num. 43. & coram san. me. Greg. XV. dec.
455. num. 4. Quod ipsum ratione fundatur, quia
41 lex † quantum potest fauet filijs, vt in dubio sint
legitimi, *Dec. cons. 152. sub num. 1. vers. & quia*
lex. Paris. cons. 57. num. 43. lib. 4. Et ideo, licet de
iure canonico, ex cohabitatione masculi, & fo-
42 minæ non præsumatur † matrimonium, sed for-
nicatio;

ficatio; tamen respectu filiorum, vt ipsi dicantur legitimi, præsumitur matrimonium, vt post *Abb. in cap. lator. num. 6. qui fil. sint legit.* firmat *Dec. d. cons. 152. num. 2. vbi additio sub littera B. citat concord. Capb. cons. 435. num. 64. plures cumulans num. 81.* authoritatibus vlterius firmans, in
43 dubio vnumquemque † magis esse legitimum, quàm illegitimum iudicare debemus. Et præiudicium tertij ad hoc non attendatur, cum id operetur lex, non homo, vt respondit *Rota in d. Mediolanen. illegitimitatis* in finalibus verbis, quæ eò magis procedere videntur in proposito casu,
44 tam ex eo, quia coniecturæ pro legitimitate † pluribus & efficacioribus rationibus, & adminiculis fulciantur; itaut in contrarium allegatæ cedant illis, & multò magis probationi, vt in *dec. san. mem. Greg. XV. 247. num. 3. & 20.* Quam etiam quia
45 exaduerso deducta mala fama † non habet ortum à probabilibus causis, & cum ex prædictis probetur matrimonium fama mala satis extincta di-
46 citur; vnde fama huiusmodi, tanquam vana † vox populi, nihil probat, *Bart. in l. de minore §. plurimum num. 18. ff. de quæst. Bald. cons. 295. num. 2. vers. & hac fama, lib. 1. Corn. cons. 130. num. 6. in princ. lib. 4. Alex. cons. 173. num. 11. vers. item non sufficit, lib. 6.*

Non obstat, quòd de anno 1508. 9. Nouẽbris, & de anno 1510. 21. Ianuarij in duobus instrumentis Bernardinus appelletur Prothonotarius; fuit enim responsum, quòd istæ erant duæ enunciatiuæ incidenter emissæ propter aliud; & absente Bernardino, & ostensum fuit, quoad Præposituram, Bernardinum habuisse illam in commendã, nec esse attendendam resignationem de illa factã per Bernardiuum die 16. Aprilis 1508. cuidam Ariano, cum reseruatione medietatis fructuum de qua non ostendunt literæ expeditæ, quia non habuit effectum, sed resignationem ab eodem liberè factam ad fauorem Iustiniani Pallauicini, absque vlla reseruatione, prout in literis Apostolicis subsequenter expeditis sub die 13. Maij eiusdẽ anni; & quod post mensem Iunij 1508. idem Bernardinus vbi fuit præsens, nunquam nominatus legitur Prothonotarius, nec Præpositus, prout ex dictis 14. instrumentis publicis; vnde parum curandum est de dictis duobus instrumentis, in quibus fuit appellatus Prothonotarius cum fuerint confecta
47 ipso absente; vltra quod est † opinio aliquorum, quòd Prothonotariatus honoris non vacet per cõtractum matrimonij, cum aliàs etiam aliqui Ab-
48 breuiatores † de Parco maiori, qui sunt Prælati, & sedent in Capella, haberent vxores, vt de Honuphrio Camaiano habetur memoria in ipsius Epitaphio in Templo S. Mariæ super Mineruam, & præterea hæc omnia longe antecesserunt natiuitatem Pallauicini, & Sigismundi.

Non obstant Testes, qui deponunt de affinitate Bernardini cum Catherina, ex copula illicita cũ Martha illius sorore, & de machinatione in necẽ primi viri eiusdem Catherinæ, quia in primis Raymundus del Pizzo, & Magdalena de Vrsis, necnon
49 Hieronymus de Ronco deponunt † de simplici auditu, vltra quod primus dicit de auditu à Rolãdo quando erat iratus, & ibi solum explicat impedimentum raptus, quòd non erat tale ante Concilium, vt supra dictum est. Hieronymus de Rõco conuincitur mendax dum deponit de auditu à Bernardino, cuius instrumenta publica cum iuramento expressè contrarium probant. Sex alijs videlicet Franciscus Parasaccus, Bernardinus de Pitijs, Iacobus de Vrsis, Bernardinus Zuccaninus, Io. Petrus Dordonus exponunt de auditu sine tempore, quod excludat tempus litis, & Stephanus de Cauallis de auditu à Cæsare della Vela reiecto, vt statim dicetur. Gotifredus verò reperitur mendax, cum deponat Vbertum litigasse super Castro cum Rolando, & deponit de tempore, quo viuebat Bernardinus, qui Castrum possidebat; Alij autem Testes fuerunt per Rotam reiecti, Angelus per *Put. dec. 380. lib. 3.* Carlinus & Ioanna in *decis. Seraph. 1069. & 1076.* & idem Carlinus *coram Illustriss. Millino 4. Iunij 1604. in fasciculo decisionum decis. 10.* Cæsar della Vela, Galeatius de Nardo, & Peregrinus de Ferrarijs *coram eod. Seraph. in decis. 1330.* & rursus idem Cæsar 5. *Decembris 1603. coram Illustriss. Millino in fasciculo decisionum sub num. 12.* & Bernardinus Mõtaninus, Ioannes de Vbertis, & Togninus Fasanus *coram Illustriss. Millino 4. Iunij 1601. vt in eodem fasciculo num. 14.* Gabriel de Merlis *coram eodem Illustriss. Millino 11. Ianuarij 1602.* & rursus 18. *Martij 1603. vt in eodem fasciculo nu. 15. & 16.* & tandem Iacobus Marotius *coram eodem Illustriss. Millino 24. Martij 1602. & 28. Aprilis 1603. vt in eodem fasciculo nu. 17. & 18.*
50 & singuli Testes † isti non concludunt in dicto, cum non deponant requisita ad inducendam probationem de iure concludentem, vt latius prædictis Testibus sigillatim respondendo plura per informantes pro Pallauicinis ad hoc fuerunt deducta, quæ DD. placuerunt.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

Plures decisiones in hac causa annotaui supra ad decis. 16. quæ est in eadem causa.

REV.MO P. D. MERLINO DECANO.

Corduben. Dimidiæ Portionis.

Die Mercurij 28. Iunii 1628.

ARGVMENTVM.

Puritas sanguinis in dubio præsumitur, et contrarium asserenti incumbit onus probandi, et qualiter ista sanguinis puritas probetur.

SVMMARIVM.

1 *Purus, quis præsumatur, si sit ortus in Regionibus Christianorum. & num. 7.*
2 *Statutum, si disponat, quod sanguine impuri, nõ admittantur ad Canonicatus si Capitulum opponat alicui impuritatem, & ortum à parentibus, vel infidelibus, vel alio modo impuris.*
Capitulo hoc alleganti incumbit onus probandi, & quidem concludenter. nu. 2. & 8.
3 *Quod hoc tamen non procederet, quoties statutum disponeret, vt hoc onus incumberet petenti*

tenti exequutionem sua gratia.

4 *Fundamentum intentionis sua, vt quis probet, non sufficit probatio præsumptiua, sed requiritur positiua.*

5 *Statutum, quando est contrarium Iuri communi est strictissimè interpratandum, vt quominus fieri possit, ipsum ius commune corrigatur.*

6. *Sãguinis puritas, vt probetur, est valdè difficile.*

9 *Approbatus semel ab aliquo, non potest amplius ab eodem improbari.*

10 *Sanguinis puritas probatur per testes deponentes de eius publica voce, & fama.*

11 *Testes, qui non concludunt, non probant.*

12 *Testes deponentes de bona fama præualent, ac sunt præferẽdi testibus deponentibus de mala.*

3 *Fides Secretarij S. Officij, quòd quis sit ex sanguine puro, quibus concurrentibus, probet.*

DECISIO CCII.

CVM D. Ioannes Rubius prouisus à Sede Apostolica de dimidia Portione in Ecclesia Corduben. esset repulsus à Capitulo tanquam impurus vigore statuti dictæ Ecclesiæ, quod ei obstare declaratum fuerat in partibus: Commissa causa in Rota in gradu appellationis, fuit per duas diffinitiuas sententias reuocatum dictum Decretum, & pronunciatum, D. Ioannem esse immittendum à Capitulo in possessionem suæ dimidiæ Portionis denegata etiam Remissoria pro nouis probationibus contra eius puritatem sanguinis: Hodie verò in tertia Instantia coram me proposito dubio, *An dictæ sententiæ Rotales essẽt confirmandæ, vel infirmandæ?* fuit vnanimi consensu resolutum, esse confirmandas.

De validitate enim sentẽtiarum constat ex actibus, & toto processu ritè peracto, ac seruatis terminis requisitis in iudicio, nec à Capitulo reuocatur in controuersiam.

De Iustitia verò constat per duas decisiones coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo, & alteram coram R. P. D. meo Durano.

Fundatam enim intentionẽ habet D. Rubius,
1 quod sit † purus, cum ortus sit, in Regionibus
Christianorum *iuxta gloss. in c. Presbyteris dist. 68.
& in c. si eos 148. de consecrat. dist. 4.* Et inde Capitulo objicienti impuritatem, & ortum à Paren-
2 tibus, vel infidelibus, † vel alio modo impuris incumbit onus probandi, & quidem concludenter, vt perpetuò in terminis huiusmodi statutorũ censuit *Rota ita coram Card. Mantica dec. 274. nu. 1. & decis. 307. coram Card. Seraphino in Oueten. denegationis possessionis 24. Ianuarij 1578. quæ est decis. 355. in eius impress. coram Card. Blanchetto in Legionen. denegatæ possessionis 8. Martij 1593. & coram Card. Marcomontio in Toletana Canonicatus 10. Decembris 1608. quæ est in recent. decis. 167. par. 1. & fuit confirmata sub die 3. Aprilis, & 10. Iunij 1609. coram eod. in Pacen. puritatis 6. Aprilis 1609. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo, quæ est dec. 182 p. 1. rec. & in Legionen. Canonicatus 3. Iunij 1602. coram Reuerendiss. D. meo Decano, quæ est decis. 68. in eius impress.* & de hac opinione nefas videtur amplius dubitare.

Nec obstat, quòd ex mente etiam Rotæ colligatur, quòd hæc opinio sibi locum non vendicet,
3 quoties statutum onus probandi imponit et ipsi
prouiso petenti exequutionem suæ gratiæ, vt in d. *decis. 167. num. 32. vers. quarto quia &c. & nu. 37. par. 1. recent.* Ac iure merito quotiescunque enim quis tenetur probare aliquid, quod sit fundamen-
4 tum suæ † intentionis, tunc non sufficit probatio
præsumptiua, sed positiua requiritur *ad l. Lucius, ff. de condit. & demonstr. Felin. in rubr. de probat. n. 3. & Dec. n. 153. Alex. cons. 27. nu. 7. lib. 7. Paris. cons. 104. n. 8. lib. 4. Natt. cons. 181. nu. 8. Put. decis. 385. in fin. lib. 2. Acchill. decis. 1. de probat. Cas. de Grass. dec. 1. n. 17. & 18. qui fil. sint legit* in statuto autem Corduben. confirmato à Sede Apostolica videtur hoc onus impositum ipsi prouiso ibi, *Et de eo sufficientem informationem dare teneatur.*

5 Quoniam respondetur, huiusmodi † statutum
tanquam contrarium Iuri communi strictissimè interpretandum esse, vt, quominus fieri possit, ipsum Ius commune corrigatur, & ne onere illo probandi prægrauetur prouisus; quod nedum cõ-
6 trarium est iuri, † sed & valdè difficile, vt in dicta
decis. 167. num. 32. Vnde nisi in verbis, vel ex alijs necessariò deducatur Papam confirmantem, hoc onus probandi imposuisse ipsi prouiso, præsumendum est, hoc onus esse iniunctum Capitulo objicienti, & alleganti impuritatem; præsertim cum
7 prouisus † iuris præsumptione, quæ militat pro
puritate, innitatur.

Nec obstant illa verba, *Sufficientem informationem dare teneatur.* Quia intelliguntur, quatenus ex abundanti ipse prouisus vellet suam puritatem deducere, non autem sequitur, quòd si non dederit huiusmodi sufficientem informationem, inde remaneat exclusus ab admissione in Ecclesia. Quod & benè comprobatur ex sequentibus verbis eiusdem statuti, ibi, *Si informationem non daret prouisus, illam accipiant*, scilicet Capitulares, *& si illis per informationem eandem de contrario constaret, talis ad possessionem admitti nõ debeat.* Vnde eatenus excluditur ex mentę statuti, quatenus per probationem factam à Capitulo constiterit de impuritate prouisi, & sic benè infer-
8 tur ex sensu † statuti hoc onus probandi impuri-
tatem impositum esse Capitulo non autẽ prouiso.

Verum ex abundanti D. Rubius sufficiẽter probauit suam puritatem, ne dum quia admissus fuit aliás ad Capellaniam, quæ exigebat hanc eandem puritatem, eiusq. collatio spectat ad idem Capitulum Corduben. tanquam Collatorem inferio-
9 rem; Vnde cum † semel admissus, & tanquam
purus habitus fuerit à Capitulo, ab eodem tanquam impurus reijci amplius non debet *arg. l. 1. § fin. in ff. de dot. præleg. Perez de Lara in tract. de Anniuersar. & Capell. lib. 2. c. 4. nu. 88. & seqq.* & appositè per *Reuerendiss. D. Ricciullum in tract. de iure person. de Neophyt. c. 7. nu.* 26. ac etiam approbauit *Rota in 1. decis. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo in hac causa facta.* Sed etiã quia per testes de puritate, & de eius publica voce, & fama deponentes iustificauit se descẽdere à Catholicis, puris, & illibatæ Religionis Parentibus; Nec
10 dubium est, † quin in hac materia sufficiant testes

de

de sola publica voce, & fama deponentes; *Bart. in l. 1. num. 101. C. de dignit. lib. 11* & plenè firmatur in *d. decis. 167. num. 49. par. 1. recent.*

Non obstant quamplures testes examinati à
11 Capitulo pro impuritate probanda: quoniam † nõ deponunt concludenter, prout requiritur: nec probant descendentiam Ioannis ab illis impuris, & damnatis, quòd erat probandum: & aliqui eorum de mendacio conuincuntur; multi verò deponunt de bona fama puritatis, vt sigillatim quoad singulos testes perpenditur in decisionibus prius in hac causa emanatis, & in omnem casum testi-
12 bus à Capitulo examinatis, & de mala fama † deponentibus præualent, ac sunt præferendi testes examinati pro Rubio de bona fama puritatis denentes, *c. cum in tua, vbi Abb. num. 3. de Sponsal. Felin. in c. cum contingat. num. 2. de rescript. Alex. cons. 143. num. 7. lib. 2. Rot. in d. decis. 167. nu. 27. & 28. & coram Reuerendiss. D. meo Decano, decis. 68. num. 11.*

Nec demum obstant habitelli, & punitiones Hæreticorum Iudaizantium, quæ pro Capitulo rursus inculcantur, & ex his prætenditur, Ioannem Rubium esse macula impuritatis affectum, quoniam quoad Ioannem Gonzalez Rubium punitum anno 1486. Gundisaluum Ruyz Rubium anno 1512. & Gundisaluum Rubium anno 1510. quos prætenditur fuisse patrem, & ascendentes Matthæi Rubij proaui dicti Ioannis Rubij; ex fide Francisci de Quiroga Secretarij Sancti Officij Corduben. & Notarij Apostolici probatur in istorum damnatorum genealogijs neminem eorum adfuisse, qui habuerit descendentem, seu filium vocatum Matthæum, & bene fuit obseruatum *in decis. bo. mem. Patriarcha Manzanedi sub die 27. Iunij 1625.*

Quo autem ad Alphonsum de Herrera, Fernandum Lopez, & Isabellam de Herrera non probatur, quòd Ioannes ab illis descendat, aut vllam cum eis cognationem habeat, & quamuis Auus Maternus Ioannis vocaretur Alphonsus de Herrera: constat tamen, quòd Alphonsus, qui fuit condemnatus, & combustus ann. 1486. erat alius ab eo, qui fuit auus maternus Ioannis ex ponderatis *in decis. R. P. D. mei Durani sub die 11. Februarij præteriti.*

13 Et sanè fidei prædictæ † Secretarij S. Officij Corduben. de mandato Dominorum Inquisitorum factæ, iunctæ cum quasi possessione puritatis Ioannis, & testibus de puritate, Religione, & orthodoxa fide ascendentium Ioannis deponentibus magis deferendum videtur, quam quibuscumque alijs contrarijs, & imperfectis probationibus pro Capitulo factis *ad tradita in decis. 68. num. 13. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in decis. bo. me. Patriarcha Manzanedi sub die 27. Iunij 1625. in hac causa emanata.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

In eadem causa supra adest alia dec. sub die 11. Februarij 1628. coram Reuerendiss. Vrgellen. est decis. 146. & infra habetur altera sub die 1. Iulij 1630. coram eodem R. P. D. Merlino Decano; est decis. 404.

EMIN.^MO ET REV.^MO D. CARD. VBALDO.

Corduben. Redecimarum.

Die Mercurii 28. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia præscriptionis Redecimarum, qualiter scilicet, quando est contra ius præscribatur, et vt inducatur, quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Ad Decimarum præscriptionem, requiritur præscriptio immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo.*
2 *Consuetudo introducta ex solutione sponte, & ex mera liberalitate facta per aliquem, est seruanda, etiam si solummodo spatio 10. annorum probaretur, & num. 3.*
4 *Voluntas spontanea requiritur in inducenda consuetudine.*
5 *Actus, quando probatur, quod est coactus, talis etiam præsumitur fuisse in præteritum.*
6 *Status præsens, quando non habet contra se temporis præsentis veritatem, tunc de præsenti præsumitur in futurum.*
7 *Asserenti aliquid incumbit onus probandi concludenter.*
8 *Liberalitas mera facilius præsumitur in solutione modicæ rei, quàm magnæ considerationis.*
9 *Solutio, quando est magni momenti non est verisimile, quod fuerit facta sponte, & ex mera liberalitate.*
10 *Præsumptio præsumptionem tollit.*
11 *Coniectura deducta à verisimili est potentior alijs.*
12 *Præsumptionibus, & coniecturis non est recurrendum, dum habemus veritatem.*
13 *Opinio debet cedere veritati.*
14 *Colonus non solum tenetur soluere decimam de parte fructuum, quæ sibi remanet ratione culturæ, sed etiam redecimam, quæ debetur à Domino de sua portione.*

DECISIO CCIII.

FVit resolutum, sententiam Reuerendiss. D. mei Decani esse confirmandam, quia de validitate non dubitatur, & iustitia apparet clara ex pluribus decisionibus in causa factis, in quibus fuit firmatum, redecimam, de qua agitur, esse contra ius, & quod propterea Episcopus, & Capitu-
1 lum illam † prætendere non possunt, nisi probent præscriptionem, vel immemorabilem, vel quadragenariam cum titulo, *c. 1 de præscr. in 6. Couar. in reg. poss. ssor. p. 2. §. 8. nu. 4. Seraph. dec. 802. nu. 1. & dec. 1404. num. 3.* Quam non probari fuit postea latè firmatum *in decis. facta die 18. Maij 1618. & 20. Iunij 1625.*

Sed quia pro parte Episcopi, & Capituli replicabatur, nos non versari in præsumptione, sed in
2 consuetudine † introducta ex solutione sponte, & ex mera liberalitate facta per ciuitatem, & populum, quæ propterea sit seruanda, etiamsi solum-

3 modo † spatio 10. annorum probaretur *iuxt not. in c. ad Apostolicam, de Simon. Cassad. decis. vnica. de consuet. per tot. & num.* 5. fuit super hoc particulariter disputatum, An versaremur in præscriptione, vel in consuetudine? & Rota censuit, in casu, de quo agitur, nos versari in præscriptione, non in consuetudine, vt in *decis.* 14. *Martij* 1608. in qua cum fuerit etiam dictum, quòd prætensio Episcopi, & Capituli tunc posset procedere, quando solutio redecimæ ab initio fuisset voluntaria, sed quod in casu nostro non erat talis, nec poterat talis præsumi, cum ex sententia Regis Ioannis constaret de contrario: hinc sumpta occasione fuit particulariter disputatum, an initium huius redecimæ fuerit voluntarium, vel coactum? Et fuit, causa maturè discussa, resolutum, initium fuisse coactum, *sub die* 10. *Maij* 1613. Quæ decisio fuit postea confirmata 4. *Iulij* 1618. Et cum hodie coram me pro parte eiusdem Episcopi, & Capituli idem fundamentum reassumatur, quod initium redecimæ fuit voluntarium, & non coactum; Domini pro coactione in supradictis decisionibus sufficienter firmata responderunt; Ex supradicta enim sententia Regis Ioannis apparet, quòd ei fuit narratum, quòd Ciuitas, & populus recusabant soluere decimam, & redecimam, et quòd non timebant excommunicationes, quod apertè arguit contradictionem, & repugnantiam,
4 † non autem voluntatem spontaneam, quæ requiritur ad inducendam hanc consuetudinem, *c. Tua de Simon. Osasch. decis.* 99. *nu.* 5. *Paul de Castr. cons.* 363. *incipit, Circa primum quæsitum, &c. num.* 2. *vers.* 1. *namque requiritur, &c. lib.* 1. & benè fuit deductum in dictis decisionibus.

Non obstat, quòd sententia non percutiat initium solutionis redecimæ, cum in illa renuncietur consuetudo redecimandi à 50. annis, & citra. Quia ille status non fuit pacificus, cum medio tempore fuerint latè plures sententiæ, vt dicitur in eadem sententia Regis Ioannis, de quo tempore cum dubitari non possit solutionem fuisse coactam,
5 † præsumendum est, quòd fuerit talis etiam in præteritum, *Corn. cons.* 296. *num.* 5. *in fin. vers. Praeterea, &c. lib.* 4. *Ruin. cons.* 143. *num.* 20. *vers. in casu autem nostro, &c. lib.* 5. & firmatur *in decis. d. die* 10. *Maij* 1613. vbi redditur ratio, quòd quando præsens status non habet contra se necessariam
6 † temporis præsentis veritatem, in præsenti præsumitur in præteritum, ex mente *Ruin.* vbi supra *d. num.* 20. & hoc maximè procedit in casu nostro, in quo agitur de inducenda solutione ex mera li-
7 beralitate, & deuotione fidelium, quæ † deuotio deberet ab allegante concludenter probari, *Paul. de Castr. cons.* 401. *sub num.* 5. *vers. Ergo non sufficit, &c. lib.* 1. & quidem non agitur de solutione
8 modicæ rei, quo casu præsumptio merè liberalitatis facilius induci posset iuxta terminos *d. c. Ad Apostolicam de Simon. & decis. Cassad. vnica de consuet.* sed sumus in solitudine redecimæ, quæ est magni momenti, cum dicatur ascendere ad ingentem quantitatem ducatorum annuorum: quam
9 propterea † solutionem non est verisimile, quòd fuerit facta spontè, & ex mera liberalitate, vt considerauit Rota *in Toletana redecimarum,* 21. *Maij* 1586. *coram bona memoria Card. Pamphilio.*

Non obstant igitur coniecturæ ex aduerso adductæ ad præsumendum, quòd initium fuerit vo-
10 luntarium, quia † præsumptio præsumptionem tollit *iuxt. not. in l. Diuus, vbi glos. in verbo Existimare, ff. de rest. in integr. Seraph. decis.* 619. *n.* 3.
11 & supradicta coniectura † deducta à verisimili est potentior alijs, *gl. in l. in obscuris, & in l. semper in stipulat. ff. de reg. iur. Mantic. de tacit. & ambig. lib.* 3. *tit.* 1. *n.* 12. & latissimè *Tiraq. in l. si vnquam, in præfat. num.* 37. *& seqq. C. de reuocan. donat.*

Sed cessat omnis difficultas, quia non est recur-
12 rendum præsumptionibus, & coniecturis, † dum habemus veritatem, quòd initium fuit coactum ex supradictis, *l. in rebus, C. de iure dot. l. penultima, §. mulier, ff. de probat. Menoch. de præsumpt. lib.* 1 *præsumpt.* 31. *num.* 4. *Rot. diuers. decis.* 64. *n.* 3. *par.* 1. & fuit consideratum in d. *decis. facta*, 20. *Iunij* 1615. vbi etiam optimè respondetur, quòd est diuinare, hanc redecimam fuisse solutam ob gratitudinem, cum Ciuitas Corduben. fuisset liberata à seruitute Maurorum, & quòd hoc forsan posset allegari, nisi clarè constaret de initio coa-
13 cto, ex quo † opinio debet cedere veritati, vt supra.

Non obstant allegata instrumenta locationum diuersorum prædiorum pro annua pensione libera à decima, & redecima, quia non concludunt solutionem non fuisse coactam, cum ea de causa possent fieri illa instrumenta locationum modo supradicto, quia Domini erant coacti illam soluere, & totum illud onus reijciebant in colonos, & sic ista redecima debet intelligi de licita, videlicet, vt
14 † colonus non solum solueret decimam de parte fructuum, quæ sibi remanet ratione culturæ, sed etiam redecimam, quæ debetur à Domino de sua portione, *iuxta cap. à nobis, &c. Tua nobis de decim.* & hoc modo esse intelligendam sententiam Card SS. Cosmi, & Damiani confirmatam per fel. rec. Innocentium IV. tenuit Rota in pluribus decisionibus in hac causa factis, in quibus cum sint omnia alia Episcopi, & Capituli sublata fundamenta, meritò Domini dixerunt, sententiam Rotalem esse confirmandam.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

EMIN.^MO ET REV.^MO D. CARD. VIRILI.

Nucerina Paganorum nullitatis confirmationis.

Die Mercurii 28. *Iunii* 1628.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac decisione, an quando aliquid faciendum est per plures personas, si fiat per vnam tantum, substineatur.

SVMMARIVM.

1 *Ex clausulis geminatis colligitur mens Principis concedentis aliquid.*

2 *Verba pluralis numeri in vno verificari non solent.*

Dictio

3 *Dictio, coniunctim: importat connexitatem, & concursum duorum, & omnem singularitatem excludit.*
4 *Decimarum materia est maximi momenti, & num. 9.*
5 *Veritas magis perfecta inspicitur, per plures oculos.*
A pluribus, quod videtur, prudentius deciditur, num. 5.
6 *Ecclesia interest habere plures Consultores, & plurium virorum iudicio adhibere.*
7 *Duobus coniunctim, quando est commissa aliqua causa, tunc sententia vnius est nulla.*
8 *Rescripti forma est seruanda, aliàs actus redditur nullus.*
9 *Principis confirmatio corruit ex defectu intentionis, cessante præsupposito.*

DECISIO CCIV.

FIRMATA Concordia inter Episcopum Nucerinum Paganorum, & Rectorem, atque Capellanos Parochiæ Sanctæ Felicis ex vna, & Vniuersitatem, & homines loci Paganorum ex altera, quod loco decimarum pædialium, & personalium soluerentur quolibet anno ducati 700. illius monetæ, reseruato beneplacito Sedis Apostolicæ, Paulus V. fel. rec. concessit Breue si transactio ad euidentem Ecclesiarum vtilitatem cesserit directum Archidiacono Ecclesiæ Cauen. ac Vicario Generali Episcopi Cauen. cum clausulis, *discretioni vestræ mandamus, &c. Decimis prius coram vobis specificatis, &c. ac vobis coniunctis procedentibus constiterit, &c.* vt in *Summario num. 3.* Cuius Breuis vigore Iulius Zizza, qui tunc erat, & Archidiaconus, & Vicarius transactionem prædictam vti cedentem in vtilitatem Ecclesiæ confirmauit. Vnde commissa mihi causa super nullitate approbationis factæ per dictum Iulium Zizzam, dedi dubium: An constet de nullitate confirmationis in casu, & ad effectum de quo agitur, & informantibus tantum moderno Episcopo, ac Rectore, & Capellanis responderunt Domini constare de nullitate.

Moti fuerunt, quia de intentione Papæ satis apparet, quod non fuit confisus de vna persona tantum, sed de duabus, vt patet ex verbis, *Dilectis filijs Archidiacono Ecclesiæ Cauen. & Vicario Generali Episcopi, &c. Discretioni vestræ, &c. Specificatis coram vobis Decimis, &c. vobis coniunctim procedentibus constiterit, &c.* ex quibus
1 † clausulis geminatis colligitur Summum Pontificem, vt melius consuleret vtilitati Ecclesiarum contemplasse duas personas, & plurium personarum industriam, & integritatem in duabus dignitatibus separatis constitutas, & quidem egregias, nempè Archidiaconum, & Vicarium non solum ex
2 verbis † pluralis numeri, quæ in vno verificari non solent. *Bald. cons. 123. num. 3. lib. 5. Rota dec. 632. num. 4. & decis. 709. num. 6. par. 2. recent.* sed etiam ex verbis discretioni vestræ vobis coniun-
3 ctim procedentibus, dictio, † enim coniunctim importat connexitatem, & concursum duorum, & omnem singularitatem excludit, *l. quod sæpe, ff. de contrab. empt. l. coniunctim, ff. de leg. 3. l. qua de tota, ff. de rei vendic. l. si haredi, ff. de condit. instit. Rebuff. in l. restituere, ff. de verb. sign. verb. simul. Lap. allegat. 50. num. 1. & 2. Bald. cons. 123. num. 2. lib. 5.*
4 Idque etiam postulabat subiecta materia † decimarum, quæ est maximi momenti, vnde merito concordia super mutatione fructuum decimamarum perpetuarum in pecunijs annuis, non iudicio vnius tantum committenda videbatur, sed saltim duobus, nam per plures oculos perfecta
5 † veritas magis perspicitur, & quod à pluribus videtur prudentius deciditur, ac interest Ecclesiæ
6 plures habere Consultores, † et plurium virorum iudicio adhiberi, *cap. de quibus, 20. distinct. c. prudentiam, de offic. delegat. cap. extra conscientiam 64. distinct. l. vlt. C. de fideicom.* & propterea
7 sequitur, quod dum causa, † fuit commissa duobus coniunctim, sententia vnius est nulla, *cap. vno delegatorum, de offic. deleg. cap. cum ab vno de re iudic. in 6. l. pedius, §. in seruum, l. item si vnus, §. item si plures. ff. de arbitr. l. duo ex tribus, ff. de re iudic. Abb. in cap. causam matrimonij, num. 3. vbi Bald. num. 1. Dec. num. 3. de offic. deleg. Vant. de nullit. defect. iurisd. num. 182. & seq.* forma
8 enim rescripti non seruata confirmatio † redditur nulla, *cap. cum dilecta, de rescript. c. prudentiam, de offic. deleg. vbi Dec. in 4. not. Greg. decis. 1. nu. 1. Seraph. decis. 1195. num. 2. Rota in recent. decis. 624. num. 1. par. 1. & decis. 631. par. 2.*

Ex quibus tollitur, quòd cum Iulius Zizza esset Archidiaconus, & Vicarius, ac ambas dignitates haberet, duasque personas repræsentaret, duorumque vice fungeretur ipse solus potuerit ferre sententiam, quia ex supradictis patet de contraria intentione Pontificis, qui præsupponebat, & intellexit quod duæ dignitates separatim possiderentur, ac administrarentur, & duorum iudicium, & integritas interueniret in materia
9 decimarum † tam graui, cui Pontifici si fuisset narratum, & sciuisset quod Archidiaconatus, & Vicariatus residebat penes vnam, eandemque personam, duas dignitates separatas dedisset, &
10 alium subrogasset: quare † cessante præsupposito ex defectu intentionis Papæ corruit confirmatio, *l. mancipio, vbi glos. in verbo auocandum, C. de seru. fugit. Clem. fin. de sent. excommun. Decian. cons. 19. nu. 8. lib. 2. Dec. cons. 90. nu. 1. in fin. & 2.*
Et ita conclusum, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana, seu Carthaginen. Pensionis.

Die Mercurii 28. Iunii 1628.

ARGVMENTVM.

Declaratur materia, quòd Pensionarius pro rata pensionis tenetur contribuere, quamquam pensio sit exempta.

SVMMARIVM.

1 *Pensionarius pro rata pensionis quantumuis exempta contribuere tenetur.*

2 *Titularis vigore pacti, tenetur releuare indemnem pensionarium ab omni contributione, & num. 5.*

3 *Concordia inita fuit inter Regem, & Clerum Hispaniarum, qua cauetur, vt non obstante quacúque exemptione ab omni decima, seu subsidio pensionarij teneantur pro rata cōtribuere.*

4 *Et quos afficiat ista concordia.*

6 *Decis. in causa Valentina subsidij, & in causa Bergomen. pensionis declarantur.*

7 *Obligatus soluere cum alio, siue in parte, siue insolidum soluat, solidum repetit à correo. & num. 8.*

9 *Pacta posteriora derogant prioribus.*

10 *Pensiones pensionarij Hispani sunt reseruatæ post concordiam factam inter Regem, & Clerū Hispaniarum, de quo sup. num. 3.*

11 *Compensationis exceptio non potest opponi, quādo solutio non bene probatur.*

12 *Compensatio regulariter non admittitur in obligatione Camerali, quando creditum fuit contractum ante d. obligationem.*

13 *Tertius, si sit obligatus in forma Cameræ non gaudet beneficio compensationis.*

DECISIO CCV.

PRÆSVPPOSITO facto pro vt in *decisione 24. Febr. præsentis anni coram* R. P. D. *meo Dunozetto.* * fuit hodie coram me dubitatū, An, & quando sit defalcandū subsidium, & excusatū ex pensione, de qua in *dicta decisione*; Et non esse defalcandum prætendebat D. Tiberius de Caualerijs pensionarius, ex quo dicta pensio fuit ei reseruata libera, & immunis ab omni impositione, & onere etiam subsidij charitatiui imposito, seu pro tempore imponendo, etiam quòd in impositionibus huiusmodi expresè caueatur, quod pen-
1 sionarius † pro rata pensionis quantumuis exemptæ, contribuere teneatur, & fuisse ita sæpissimè resolutum, & præsertim apud *Seraph. decis. 1348. nu. 2. & in Valentina subsidij 4. Maij, & 26. Nouembris 1611. coram bo. me. Penia, & in Perusina pensionis 13. Ianuarij 1614. coram bo. me. Card. Sacrato, in alia Valentina subsidij 22. Maij 1615. coram D. meo Pamphilio, quæ est decis. 702. par. 2. recen. in Ceneten. pensionis 7. Iunij 1621. coram bon. me. Remboldo,* & in alijs adductis per *Moder. Roman. discept. forens. cap. 548. num. 26. cum seqq.* & tandem in *Bergomen. pensionis 13. Noūbris 1626. & 16. Aprilis 1627. coram me, & in Parmen. pensionis 5. Iulij 1627. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo.*

Neque obstare, quod subsidium, & excusatum fuerint propagata, seu de nouo concessa post reseruationem dictæ pensionis, cum expressa clausula, quod etiam pensionarij ad illa teneantur, & quod in specie in eo derogetur pactis, & conuentionibus initis inter pensionarium, & Titularem, & cum alijs amplissimis clausulis derogatorijs exemptionis, de qua in literis reseruationis; quia (vt dicebatur) grauamen huiusmodi pensionarijs iniunctum, & derogationes præfatæ intelliguntur quoad Regem, ita vt exemptione non obstante, possit Rex subsidium, & excusatum à pensionarijs pro rata pensionum exigere, non autem afficiunt pensionarium quoad Titularem adeo quod pensionarius nihilominus poterit integram pēsionem exigere à Titulare, qui vigore pacti, de quo in di-
2 ctis literis tenetur † pensionarium indemnem ab omni contributione releuare, prout plenius, & clarius in *dicta Bergomen. pensionis 13. Nouembris 1626. coram me.* Vndè cum in præsenti non contendatur cum Rege, consequenter intrare videtur *dicta decisio.*

Ex aduerso autem pro Seminario Carthaginen. Titulari dicebatur, stantibus etiam *supradictis decisionibus*, necnon conclusione firmata in *Bergomen. Pensionis*, de qua supra, esse nihilominus ex alio capite subsidium, & excusatum defalcanda,
3 nempè vigore concordiæ initæ inter † Regem, & Clerum Hispaniarum à Papa confirmatæ post dictam reseruationem, qua cautum fuit, vt non obstante quacunque exemptione ab omni decima, seu subsidio pensionarij teneantur pro rata contri-
4 buere, quæ concordia non solum † afficit pensionarios quoad Regem, sed etiam totum Clerum inter se, quia totus Clerus in ea interuenit, & sic afficit etiam pensionarios Hispanos quoad Titulares, & Titulares quoad dd. Pensionarios, ita vt sicut extra terminos dictæ concordiæ pensionarius opponere potest contra Titularem de pacto inter ipsos inito in actu præstiti cōsensus nempè, quod ipse non teneatur ad aliquod onus impositum, seu imponendum, pariter etiam in terminis concordiæ, de qua agitur, ex quo illa fuit facta, & confirmata post reseruationem pensionis cum amplissima derogatione cuiuscumque exemptionis,
5 Titularis rectè opponere † potest contra pensionarium de pacto inter ipsos conuento in dicta cōcordia ad effectum defalchi, seu repetitionis, vt in puncto decidit *Rota in decis. 161. par. 2. diuers.* & admittunt *dicta decisio in causa Valentina subsidij 4. Maij 1611. coram Penia, & dicta decisio in causa Bergomen. pensionis, vers. non obstat quar-*
6 *to, coram me,* quæ † decisiones licet nihil allegēt, videntur etiam quoad hoc in iure verissimæ per *text in l. si in rē 12. C. si cert. pet.* vbi, quod obliga-
7 tus † soluere cum alio, siuè pro parte, siue insolidū soluendo solidū repetit à correo, & ibidem etiam *glos. & Bald. & per text. in l. 2. C. de duob. re. Bart. in l. si reos, col. 2. vers. si ergò quæritur, ff. eod. tit. & Natt. cons. 658. num. 4.*

Sed nihilominus in casu, de quo agitur, fuit iure optimo resolutum, subsidium, & excusatum nō esse defalcanda: quia quidquid esset dicendū stante dicta concordia post reseruationem pensionis,
8 si Seminarium Carthaginen. † Titulare, seu alius Titularis ageret contra pensionarium Hispanum iuxta *text. in d. l. si in rem C. si cert. petat. cum alijs supra allegatis*, tamen in præsenti casu visum fuit Dominis non intrare dictam concordiam, & sic non esse locum prætenso defalco, tum quia hodiè non agit Seminarium Titulare contra pensionarium, sed pensionarius contra tertium nempè Petrum Marzal, qui nihil Regi soluit, nec soluere tenetur, tum etiam, & in omnem casum, quia agitur contra dictum Petrum vigore propriæ obligationis, videlicet ex cedula bancaria per eum

data

data post dictam concordiam, per quam se obligauit etiam in forma Cameræ ad integram pensionem; Vndè sicut Titularis circumscripta propria obligatione contracta post dictam concordiã posset fortè iuxtà prędicta aduersus pensionarium opponere de concordia cum amplissima derogatione prædictæ exemptionis facta post reseruatio-
9 nem pensionis, ita in præsenti obstat † Petro exceptio nouissimi pacti ex dicta cedula bancaria, *l. si vnus, §. pactus nè peteret, ff. de pact. & l. pacta nouissima, C. de pact.* prout etiam pensionarij Hi-
10 spani,† quorum pensiones sunt reseruatæ post dictam concordiam cum supradicta exemptione, licèt quoad Regem nihilominus tenerentur, possent integram pensionem à Titulari exigere, vt in *dicta decisione Bergomen. coram me, & in alijs supra allegatis.*

11 Neque obstat exceptio cõpensationis, † quam Petrus prætendit esse faciendam, cum prætenso credito Seminarij, ex quo, vt prætendit, Seminarium soluit Regi ratam tangentem Tiberium, vti pensionarium virtute prædictæ concordiæ, quia vltra quòd solutio non benè probatur, & prætensum creditum Seminarij fuit contractum ante ob-
12 ligationem Cameralem, † quo casu regulariter non admittitur compensatio, *Zacch. de oblig. Cameral. quæst. 18. nu. 18. & Moderni Rom. discept. forens. cap. 129. nu. 19. cum seqq.* in præsenti cessat penitus difficultas, ex quo Petrus Marzal stante propria obligatione etiã in forma Cameræ quoad
13 dictum prætensum creditum Seminarij est † tertius, & sic non gaudet beneficio compensationis, vt idem *Zacch. dicta quæst. 18. nu. 9.* vbi quod ita fuit decisum per Rotam in vna *Pistorien. depositi 10. Octobris 1561. coram Rubeo.*

Et ita decisum vtraque, &c.

Est decisio 133. supra in hac parte.

EM.[MO], ET REV.[MO] D. CARD. VIRILI.

Pisana distributionum.

Die Lunæ 3. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

De potestate Papæ in beneficialibus nõ est dubitandum, quando clarè constat de eius mẽte. Vnionis natura quæ sit.

SVMMARIVM.

1 *De voluntate clara Papæ, quando constat, de illius potestate in beneficialibus non est dubitandum.*
2 *Vnionis natura est, vt omnia bona Beneficij vniti, transeant ad beneficium, cui fit vnio.*
3 *Sententiæ non sunt attendendæ, quæ nõ constant in actis.*
4 *Confessio emanata à procuratore non nocet principali.*
Et potest etiam non docto de errore reuocari. n. 4.
5 *Actorum transportatio non requiritur, quando de eis non constat.*

DECISIO CCVI.

GREGORIVS XIII. fel. record. Canonicatum, & Præbendam Archipresbyteratui Cathedralis Pisanæ vniuit, & voluit quod obtinens Archipresbyteratum, & Canonicatum, distributiones tam Archipresbyteratus, quàm Canonicatus lucraretur. Cumque de Archipresbyteratu cum Canonicatu illi vnito fuerit à Sede Apostolica prouisus Anibal Agliata, ac possessionem acceperit, & Capitulum illi duplicatas distributiones soluere recusaret. Proposui dubium, An duplices distributiones debeantur, & affirmatiuè fuit responsum.

Primò, quia cum Gregorius XIII. in supradicta vnione dixerit quod obtinens Archipresbyteratum, & Canonicatum consequeretur distributiones Archipresbyteratus, & Canonicatus, consequenter duplicatæ distributiones Archipresby-
1 tero debentur, cum de voluntate clara Papæ cõstet de illius potestate in † beneficialibus non sit dubitandum, *cap. licet de præben. in 6. Clem. 1. in fin. vt lit. pend. Rot. decis. 778. num. 1. par. 1. recent. Paris. cons. 82. nu. 22. lib. 4.*

2 Secundò, quia ex natura † vnionis omnia emolumenta Beneficij vniti transeunt ad beneficium cui fit vnio *Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 34. Rota diuers. decis. 758. & 799. par. 1. Gregor. decis. 112. num. 4.*

Tertiò, quia dicta vnio etiam in vita Iosephi Bucchæ antecessoris habuit effectum,

Nec obstat, quod supradicta vnio Gregor. XIII. fuerit declarata subreptitia, ex sententia Ordina-
3 rij Pisani, quia de huiusmodi † sententia non constat in actis, & confessio in commissione de sententia diffinitiua Vicarij Pisani super subreptione literarum fuit facta à non procuratore Anibalis
4 Agliatæ, & propterea † ei non præiudicat. *Greg. decis. 455. nu. 11.* & potest etiam non docto de errore reuocari. *Verall. decis. 198. par. 1. Gregor. dec. 270. nu. 9. Rota diuers. decis. 613. nu. 9. par. 1.*

Quare cessat etiam defectus trasportationis a-
5 ctorum, quia nec de † huiusmodi sententia; nec de actis constat, & nihilominus super integra transportatione actorum poterit particulariter videri. Et ita vtraque parte informan. &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana assignationis Domus.

Die Lunæ 6. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM.

Debitor obligatus tradere bona, vel pecunias, ex traditione alterius liberatur, & alia de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, quando apparet valida, & iusta, est confirmanda.*
2 *Rei exceptio habetur loco libelli.*
3 *Termini substantiales malè seruati, in reiteratione*

tione in citatione ad sententiam sanantur.

4 *Debitor habens potestatem tradendi bona, vel pecuniam, ex traditione alterius, extincta remanet omnis eius obligatio.*

5 *In alternatiuis electio est debitoris. ampl i a nu. 6.*

7 *Hypotheca non cadit super pecunia.*

6 *Exceptio non adimplementi in vno casu non impedit alium, & diuersum casum ab illo.*

10 *Creditori anteriori per pactum in sua hypotheca praiudicari non potest.*

11 *Qualitas apposita in vno capitulo, nõ debet trahi ad aliud separatum.*

12 *Debita, si in inuentario, quod confecit, quis descripserit non potest illorum ignorantiam allegare.*

13 *Rem alienam scienter emens, sibi imputet.*

14 *Et de euictione non potest agere, nisi adsit pactũ.*

15 *Cohæredes pro debitis hæreditarijs tenentur pro rata, & portione sua.*

16 *De euictione agi non potest, antequam res euincatur.*

17 *Ex iudicio diuisionis an agi possit de euictione.*

18 *Iudicis arbitrio lex multum defert in materia diuisionum.*

DECISIO CCVII.

CVM ex forma conuentionis initæ in instrumento diuisionis teneretur Ioannes Barlius præstare Sebastiano fratris filio pro portione, quæ ei obtigit, aut scuta 1300. siue in bonis, siue in pecunia, aut annua scuta 65. pro alimentis, domumque illi assignasset valoris scutorum 2000. eam Sebastianus recipere recusauit, & coram A.C. Ioannem conuenit, vt vel sibi dicta scuta 1300. in pecunia, vel annua alimenta ad rationem scut. 65. persolueret: Cumque R.P.D. Passioneus ab eodem A.C. deputatus sententiam ad fauorem Ioannis tulisset, qua dictam assignationem ritè, ac rectè factam pronunciauit, interposita ab ea per Sebastianum appellatione, causaque mihi commissa. Dubitaui hodie de confirmatione dictæ sententiæ; Et confirmandam esse dixerunt Domini stante il-
1 lius validitate, † & iustitia. Cumque contra validitatem nihil prætereà opponeretur, quàm nullitas ex defectu monitorij, cum de iurisdictione, citatione, alijsq. requisitis appareret ex actorum reuolutione, iuxta *decis. Verall. 260. par. 2. Rota decis. 589. nu. 1. par. 1. in recent.* Nec illa visa fuit obstare, vel ex quo fuit lata sententia ad fauorem
2 rei, quo casu † illius exceptio habetur loco libelli, *l. 1. ff. de except. Ias. in l. sicut §. quod autem nu. 12. ff. de re iudic.* vel quia hic defectus, si quis fuit,
3 per † obseruationem terminorum substantialium in citatione ad sententiam fuit sublatus iure, *decis. 8. Cassador. de rescript. Verall. decis. 149. par. 3. Rota decis. 64. nu. 9. par. 2. recent.*

Iustitiam eiusdem sententiæ declarabat, & concludebat diuisionis instrumentorum, ex quo cum electio in Ioannis arbitrium fuerit translata, vt posset bona, vel pecuniam tradere, ex præstatione
4 alterius, ad quod teneri voluit, † omnis ipsius obligatio fuit extincta, *l. postulatus 105. & ibi Bart. ff. de verb. oblig. l. solutionem ff. de solution. l. tale pactum §. post diuisionem in fin. vbi Castr. num. 3. ff. de pact. Surd. cons. 243. nu. 2.* cum in alternati-
5 uis † electio sit debitoris, *l. plerumque §. fin. vbi gl. in verb. electio ff. de iur. dot. cap. in alternatiuis de reg. iur. lib. 6. Ber. cons. 121. nu. 5. lib. 1. Afflict. decis. 397. nu. 4. Surd. decis. 318. nu. 3.* Et hic id ex-
6 presse † illi fuerit permissum, *glos. in l. Lucio, ff. de legat. 2. Felin. in cap. inter cæteras nu. 4. in prima fallent. Ripa nu. 71. de rescript. Aym. cons. 699. n. 7. Magon. decis. Lucens. 16. num. 4.*

Quibus haud visum fuit obstare, quod primo ex eodem diuisionis instrumento excipiebatur, in eo scilicet conuenisse, vt onus omne communia debita extinguendi, quæ vsque ad summam scutorum 7000. in quodam inuentario descripserunt, ad ipsum Ioannem pertineret, dictamq. summam scutor. 1300. Sebastianus haberet liberam, & immunem ab omni ære alieno, siuè alio quocumque onere, quæ verba, quia de pecunia intelligi non po-
7 terant, ex quo super ea † non cadit hypotheca, vt per *Afflict. decis. 190 Rota decis. 68. nu. 1. par. 1. in recent.* necessariò ad bona referenda erant, vt propterea cogi Sebastianus non posset, vt domum ære alieno grauatam, & pluribus hypothecis obnoxiam reciperet, cum ideo ius, quod sibi in tota hæreditate competebat videretur dimisisse, vt liber, & vacuus viueret ab omni cura, & molestijs.

Responderunt enim ex quo Ioannes debitorũ onus in se suscepit, non tamen fuit certa dies præscripta eorumdem extinctioni, non id sequi, vt propriæ obligationi non satisfecerit bona assignando iuxta facultatem, sibi in instrumento concessam, licet ad illorum extinctionem teneretur, & com-
8 pelli posset, cum † ex promissione liberationis à molestijs actio Sebastiano supersit quo casu sibi à creditoribus inferantur, *Bart. in l. quibus diebus §. Thermilius nu. 5. ff. de cond. & demonstr. Rota apud Card. Seraph. 1336. nu. 1.* Et ex quo fuit sti-
9 pulatio diuersis capitulis commissa † exceptio nõ implementi in vno capite nequeat impedire visum dictæ facultatis, quæ in alio, & diuerso legitur, ex tradita per DD. *in l. Iulianus §. offerri. ff. de verbor. oblig. Bart. in l. 2. nu. 7. C. de conditione ob caus. & in l. in ciuile C. de rei vendic. Soccin. sen. in l. qui Romæ §. Seia num. 6. ff. de verb. oblig. Dec. in l. cum proponas nu. 6. C. de pact. Gabriel cons. 49. lib. 2. nu. 1. Surd. cons. 107. num. 15. Afflict. decis. 280. Put. decis. 214. nu. 2. & 3. lib. 3. Mantica decis. 238. nu. 2.* Idem quoque est respectu bonorum, quæ dum dixerunt, vt libera essent, & immunia omni onere, & ære alieno non id voluerunt contrahentes, vt bonis, quæ cedere debebant in partem Sebastiani, auferrentur prius hypothecæ, cũ
10 nec potuissent ex quo per † pactum creditori anteriori in sua hypotheca præiudicari non potest, *l. si quis putans §. si fundus ff. comm. diuid. l. is qui fundum ff. de vsu, & vsufr. leg.* sed bene, vt eadem debita alioquin communia soluere de proprio Ioãnes teneretur, aut eorum bonorũ ratione ex quacumque obligatione, & hypotheca Sebastianus personaliter conueniri non posset, & semper haberet releuatorem Ioannem, vt ex verbis ipsis instrumenti colligere etiam licet, cum qualitas illa non fuerit adiecta bonis, sed valori portionis Sebastia-

bastiani, quam tanti, scutis scilicet 1300. extimarunt ea conditione expressa, vt illius ratione, nec damnum aliquod sentire deberet, nec quidquam ex eadem portione in communia debita conferre
11 teneretur. Ex quibus † bene verba illa *liberi*, *e franchi*, declarantur, vt trahi ad bona non possint, quorum electio in quarto, & diuerso capitulo postea Ioanni concessa fuit, *l. fideicommissa*, *§. hæc verba*, *ff. de leg. 3. Soccin. senior cons. 49. num. 2. lib. 1. Rol. cons. 38. nu. 58. lib. 4. Paris. cons. 39. n. 2. lib. 2. Surd. cons. 160. nu. 34.*

Nec dici etiã debet, vt ius aliquod pinguius Sebastianus cesserit, qui eius, quod ex paterna hæreditate deducto ære alieno superer at, dimidium habuit, eiusdem æris alieni cura, & creditorum satisfactione Ioanni demandata, cum præsertim ea-
12 dem debita † in inuentario, quod communiter confecerunt, descripta dici non posset, quod Sebastianus ignoraret, *Surd. cons. 414 nu. 76. & seq.*
13 *& decis. 265. num. 44. & 46.* Indeque † cum iuuari non valeret exceptione rei liberæ non traditæ, *l. si fundum sciens C. de euiction. l. si à matre C. de iure dotium, Aym. cons. 77. num. 18. Roman. cons. 396. nu. 3. vers. quæro quo ad secundum, Surd. decis. 265. num. 28. Tiraq. de retr. legal §. 12. glos. 1. nu. 7 & seq.* haberet in domo sibi assignata ex pa-
14 cto releuatorem, contra † quem sine pacto de euictione non ageret, *l. si fratres, & ibi DD. C. com. vtriusque Iudic.*

Nec mouit Dominos quod Sebastianus conquereretur de exequutionibus factis super domo, cum non appareret, imò docuerit Ioannes occasione aliorum debitorum, quæ non fuerant in inuentario descripta sequutas fuisse, imò cum expressè inter se partes conuenerint, vt si quæ credita, aut debita præter descripta in inuentario emergerent æqualiter vtriusque commodo, & in-
15 commodo cederent, † siue societatis essent dummodo in instrumento diuisionis non excepta ad ea tenebatur Sebastianus proportione, & rata sua, *l. 1. & 2. C. si vnus ex plur. hæred. Corn. in l. 1. nu. 10. C. com. de legat. Rot. in Viterbiens. Castrorum 10. Maij 1624. nu. 56. coram Reuerendiss. D. meo*
16 *Decano*, & ideo satis est, si ex promissione, † & obligatione Ioannis Sebastianus pro debitis descriptis sit securus, *l. 3. C. de euiction. Bald. in l. ex his pretijs nu. 4. C. de euict. Alexand. in l. cum proponas 2. nu. 4. C. de pact. & cons. 65. lib. 5. Ossaeb. decis. pedem. 24. nu. 4. Card. Seraphin. decis. 1275. nu. 1. Rota in Romana census de Caualer. 26. Iunij 1594. coram Penia, & in Tridentina tenutæ Montis Nigri 20. Febr. 1619. coram Reuerendiss.*
17 *D. meo Decano.* Cum vtique de † credito, si quod emersisset ex conuentione particeps deberet fieri, vt proinde haud minus dici debeat, quod fuerit de tempore diuisionis consequutus, *l. si fratres C. com. vtriusque iud. l. si familia, & ibi glos. & DD. C. fam. ercisc. Bart. in l. qui Romæ, §. duo fratres nu. 25. Ripa num. 98. & 99. ff. de verbor. oblig at. Soccin. iun. cons. 120. nu. 28. lib. 3. Beccius cons. 28. nu. 37. Menoch. de præsumpt. 118. nu. 2. lib. 3. Peregr. de fideicomm. art. 53. num. 57.*

Ex alio etiam capite impugnabatur iustitia sententiæ A. C. quod domum scilicet valoris scutorum duorum millium, & vltra, & quæ commodè diuidi non poterat assignasset pro credito Sebastiani valoris scutorum 1300. vt ideo potius quàm per partes facienda esset diuisio per partium. Verum cum fides periti, quæ ad hoc dabatur non esset ab eo medio iuramento recognita, & merè extraiudi-
18 cialis, † imò contrarium fuerit iudex arbitratus, cui multum lex in hoc defert, ex trad. per *Menoch. de arbitr. cent. 2. cas. 123. 125. & 128. lib. 2. Tiraquell. de iur. primogen. quæst. 60. num. 10.* haud magni fecerunt Domini hanc obiectionem, & sententiam in omnibus confirmandam dixerunt, prout fuit vtraque parte informante resolutum, &c.

REV.MO P. D. COCCINO.

Cæsaraugustana Præeminentiarum.

Die Lunæ 6. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo concessum alicui, quod in aliqua Ecclesia debeat habere manum dexteram, intelligitur concessa in qualibet parte d. Ecclesiæ. Contrauentio, quando non sit punibilis. Ad declaratoriam, quando deueniatur, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiæ appellatione, indistinctè veniunt omnia, quæ intra Ecclesiæ septa continentur.*
2 *Concessum de toto, videtur etiam concessum de parte.*
3 *Manutentio concessa in aliquo loco, videtur etiã concessa in qualibet parte dicti loci.*
4 *L. illud. ff. ad l. Aquil. quãdo intret eius dispositio.*
5 *Iura intelligenda sunt ex mente, & ratione, non autem ex verbis.*
Verba legum Iudaicè non sunt accipienda, nu. 5.
6 *Decanus, Dignitates, & Capitulum ratione diuersarum partium Ecclesiæ, diuerso iure censeri non debent.*
7 *Partes non debent disceptare à substantia, & qualitate totius.*
8 *Antecedentia declarantur per subsequentia.*
9 *Actus facti lite pendente, tanquam attentati, & sic damnabiles, & turbatiui non attenduntur.*
10 *Contrauentio facta ab vna parte, liberat alterã ab obligatione faciendi, & impunè potest contrauenire.*
11 *Occasio contrauentionum est tollenda.*
12 *A pœna contrauentionis excusatur, qui habet iustam causam contrauueniendi.*
13 *Exceptio implementi allegari non potest ab eo, qui nec ex parte sua adimpleuit.*
14 *Contraueniens secundò, potest agere contra primum contrauenientem, & exigere pœnas contrauentionis.*
15 *Exequutoriales literæ, qualiter sint intimandæ, & num. 16.*
17 *Declaratoria datur stante voluntaria inobedientia, & contrauentione.*

18 *Rota*

18 *Rota ex solita benignitate, mitius agere solet ad dandam declaratoriam, quando adest aliqua causa saltim colorata, & minus legitima excusationis contrauentionis.*
19 *Censurarum fundamentũ solet esse cõtumacia.*

DECISIO CCVIII.

CONSVLTI Domini super interpretatione, & forma executionis mandati de manutenẽdo aliâs de anno 1557. per bo. mem. D. de Rubeis relaxati, cum sub die 26. Aprilis,* & 29. Nouembris superioris anni* inter cætera respõdissent: Decano, Dignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ dandam esse manum dexterã à Priore, & Capitulo Ecclesiæ B. Mariæ de Pilari in eadem Ecclesia quoties ad illam certis diebus accedunt, Illustriss. D. meus Card. Millinus præfatũ mandatum iuxta formam dictarum resolutionum Rotalium exequi præcisè mandauit. Vnde executorialibus expeditis, ac legitimè intimatis cum nihilominus contra formam, & tenorem d. mandati de manutenendo, necnon earundem executorialium plura fuerint in partibus attentata. Dubitaui, An hincinde constaret de contrauentione, itaut danda esset declaratoria. Cuius articuli resolutio pendet ex tribus inspectionibus. Prima est vt videatur, quis prior contrauenerit. Secunda, An talis contrauentio posteriorem excuset. Tertia & vltima an eadem prior contrauentio sit excusabilis, itaut non sit locus declaratoriæ.

Et quoad primam inspectionem omissis contrauentionibus verbalibus ad quas videbatur mandatum de manutenendo non extendi, cum sub die 26. & 24. Aprilis præteriti Prior & Capitulum de Pilari recusauerit dare manum dexteram Decano, Dignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ, qui pro Palmarum benedictione, & concione habenda ad Ecclesiam B. Mariæ de Pilari accesserãt; Immò Prior ipse primam sedem in cornu Euangelij occupasset, dubitari non potest quin Capitulum de Pilari primò contrauenerit mandato, & executorialibus; Cum secundum mandatum de manutenendo, & resolutiones Rotales eandem manum dexteram Metropolitanis omninò dare teneretur.

Neque obstat, quòd mandatum de manutenẽdo, & decisiones Rotales loquantur de Ecclesia, non autem de Presbyterio, in quo manus dextera
1 fuit denegata. Quia † appellatione Ecclesiæ indistinctè veniunt omnia, quæ intra Ecclesiæ septa tanquam portiones ipsius continentur, *Argum. cap. si quis in atrio, cap. si quis contumax, cap. id constituimus 17. quæst. 4. Abbas in cap. Ecclesia, num. 10. de immunit. Eccles. Decian. tract. crimin. lib. 6. cap. 24. num. 31. & cap. 25. num. 12. & 13. & seqq. Farinac. de immunit. Ecclesia num. 268.* & latè *Modern. discept. forens. discep. 617. num. 2.* Vbi
2 quod † concessum de toto, videtur etiam concessum de parte. Et ideo cum mandatum, & decisiones dicant dandam esse manum dexteram Metropolitanæ in ipsa Ecclesia absolutè, & indefinitè; consequenter illa † debetur in qualibet parte
3 Ecclesiæ absque vlla limitatione, *cap. si Ciuitas, versic. ratione quoque, de sent. excomm. in 6. cap. vnic. de consecrat. Eccles. vel altar. eod. lib.* & fuit dictum in *Lauretana Iurisdictionis 23. Ianuarij 1617 coram bo. me. Card. Sacrato.*

Maximè quia vniuersalis ratio reuerentiæ de iure debitæ Ecclesiæ S. Saluatoris Metropolitanæ tanquam Parenti, quæ latè fuit ponderata coram me sub d. die 29. Nouembris superioris anni militat tàm in Presbyterio, quàm in qualibet alia parte Ecclesiæ, itaut locum habeat eadem dispo-
4 sitio, † *l. illud. ff. ad l. Aquil. Alex. consil. 75. nu. 3. lib. 5. Bero. cons. 62. num. 17. & cons. 89. num. 10. &*
5 *seqq.* Vbi † quod iura intelligenda sunt ex mente, & ratione, non autem ex verbis, & quod Iudaicè verba non sunt accipienda. Præsertim ad euitan-
6 dum ne in vna eademq. Ecclesia, vnus † & idem Decanus, Dignitates, & Capitulum ratione diuersarum partium Ecclesiæ diuerso iure censeantur contra *text in cap. cognouimus 12. quæst. 2. l.*
7 *cum qui ædes, ff. de vsucapion.* Et ne partes † discrepent à substantia & qualitate totius, pariter contra *text. in l. quæ de tota ff. de rei vendicat. Alber. in l. ait Prætor, la 2. ff. de iureiur.* Et fuit ponderatum in d. *Lauretana Iurisdictionis coram Cardinali Sacrato.*

Neque etiam obstat, quòd Metropolitani tam ante, quàm post declarationem mandati vltimo loco factam sederint in Presbyterio modo prædicto nempè absque huiusmodi præcedentia: Quia
8 actus † antecedentes fuerunt sublati per declarationem subsequutam: *arg. text. in cap. cæterum. de rescript. cap. dudum, de praben. in 6. leg. pacta nouissima, C. de pact. leg. quod iussit, ff. de re iudic. cum vulgar.* Posteriores verò, vel emanarunt in
9 vim Regiæ prouisionis, vel † fuerunt attentati lite pendente, & sic tanquam damnabiles, & turbatiui nullatenus habendi sunt in consideratione. Vt de huiusmodi actibus pariter fuit dictum coram me sub dicta die 29. Nouembris 1627.

Quò verò ad secundam inspectionem licet non possit controuerti quin Metropolitani quoque contrauenerint, primò dum in die Sanctarum Iustæ & Ruffinæ non admiserunt in propria Ecclesia Canonicos de Pilar. & 15. Augusti ad Ecclesiã S. Mariæ de Pilari non accesserunt prout tenebantur secundum tenorem mandati de manutenen-
10 do; Attamen visum fuit Dominis, ipsos esse † excusandos, quia cum præcessisset contrauentio ex parte Capituli de Pilar, ipsi quoque tanquam liberati ab obligatione parendi, impunè potuerũt contrauenire, *Ad l. cum proponas la 2. C. de pact. vbi Alexan. nu. 6. vers. nam secundo offendens, & cons. 115. nu. 7. lib. 4. latè Bart. in l. 1. §. cum arietes nu. 2. vers. sed si apparet, ff. si quadrup. paup. fecisse dic. Roman. cons. 155. num. 7. Beroy. cons. 185. nu. 22. lib. 3. Gozadin. cons. 31. num. 5. Signorell. cons. 195. nu. 3. in fin. Roland. cons. 57. num. 20. & seq. lib. 1. Ruin. cons. 58. nu. 5. lib. 1. & cons. 136. nu. 6. vers. quoad aliud lib. 5. Bero. cons. 45. nu. 6. 7. 10. & 17. & cons. 106. num. 31. lib. 1. Mathesilan. singul. 50. nu. 3. Rot. decis. 368. nu. 2. & decis. 369. num. 12. par. 4. diuers. Modern. discept. forens. 307. nu. 5.* Et sic impunè potuerunt tam ipsos venientes ad propriam Ecclesiam Metropolitanam non admittere, quàm ad ipsorũ de Pilari non accedere.

Ne

Ne parendo, vel viderentur approbare male gesta ab illis de Pilari, vel vt nouis contrauentioni-
11 bus viam præciderent, & sic † tollerent occasionem vlterioris contrauentionis ad *tex. in l. conuenire, ff. de pact. dotal. meminerint, C. vnde vic. qualiter 17. de accusat. cap. 2. & 3. de concess. præb. in 6.*
12 Vnde † cum habuerint iustam causam contrauenienti à pœna contrauentionis excusantur. *Alex. qui alios allegat. cons. 32. nu. 8. & 9. lib. 2. & cons.*
13 *66. nu. 4. lib. 5.* Et cum † Capitulum de Pilar prius contrauenisset, dolere non potest Metropolitanos contrauenisse, *Bart. in l. 1. num. 21. C. de vsufruct. legat. Soccin. cons. 128. nu. 3. vers. non obstat, lib. 3. Ruinus cons. 58. nu. 5. lib. 1. Rot. decis. 184. nu. 3. par. 2. & decis. 86. nu. 15. par. 4. diuers. Decius cons. 452. nu. 10. Roman. dicto cons. 155. nu. 7. Alexand. cons. 212. num. 2. lib. 2. Mathesil. dicto singul. 50. nu. 1. & Rota apud Zach. de oblig. Cameral. decis. 70. num. 17. Modern. discept. forens. 1000. nu. 21. & seq.* Itaut non obstante eadem contrauentione possint Metropolita-
14 ni † contra Capitulum de Pilari tanquam eum, qui prior contrauenerit, contrauentionis pœnas exigere, *Alexand. d. cons. 32. nu. 9. lib. 2. Roland. d. cons. 57. nu. 24. lib. 1. Becc. dict. cons. 106. nu. 31. vers. inquit, Rota decis. 184. nu. 3. par. 2. & decis. 369. nu. 2. par. 4. diuers. & apud Zach. decis. 139. num. 4. & 5.*

Quo denique ad tertiam, & vltimam inspectio-
15 nem quamuis executoriales † fuerint intimatæ, prout requiritur, *Innoc. in cap. fin. nu. 5. vers. aliàs autem de eo, qui mittit. in poss. Roman. cons. 482. nu. 5. Rot. decis. 15. de sent. excommun. in antiq. Fe-*
16 *lin. in cap. cum sit, num. 14. de appellat.* Et † post intimationem fuerint reproductæ, & postmodum seruati quatuor termini de stylo seruari soliti, *Felin. in cap. Rodulphus nu. 41. de rescript. Vestr. in prax. cap. vlt. lib. 8. nu. 19. Peregr. decis. 15. num. 3. lib. 1.* Et constet de voluntaria inobedientia, &
17 contrauentione, vt supra probatum est, quibus † stantibus danda esset declaratoria, *cap. absit 10. quæst. 3. Abb. in cap. 1. nu. 10. de re iudic. in cap. Reprehensibilis nu. 2. de appell. & in cap. sanè quia nu. 5. de off. deleg. Soccin. in cap. nulli nu. 5. & 8. de sentent. excommun. Oldrad. cons. 277. num. 1. Cassador. decis. 5. nu. 7. de constit. & decis. 5 nu. 10. de caus. possess. & propriet. Rota decis. 478. par. 2. recent.* Et fuit sepissimè resolutum.
18 Domini tamen solita † benignitate, mitius agentes, licet agnoscerent prætensionem illorum de Pilari ex superius deductis nullatenus posse sustineri. Quia tamen videbatur eisdem non defuisse aliquam causam saltim coloratam deducendi, atque consouendi hanc licet minus legitimam prætensionem, censuerunt, eorum contrauentionem pro nunc posse excusari. Et ideo non esse dandam contra ipsos declaratoriam. In quam sententiam eo libentius inclinarunt, quia cum Prior de Pilari obtulerit se paratum obedire quibuscunque declarationibus super hoc per Sanctissimum faciendis, aliqua ex parte videbatur exclusisse à se, &
19 Capitulo suspitionem contumaciæ, † quæ solet esse fundamentum censurarum, *Cassador. d. decis. 5. num. 7. de constitut. & decis. 6. nu. 10. de causs. possess. & propriet. Rot. dicta decis. 478. par. 2. rec.*

Ideo mandarunt vt partes hinc inde pareant mandato de manutenendo, & ita conclusum vtraque parte informante, &c.

* *Sunt decisiones 57. & 111. supra in hac parte, & infra adsunt duæ aliæ decisiones sub diebus 19. Ianuarij 1629. & 17. Februar. 1631. coram eodem Coccino, prima est in hac par. 235. secunda verò est in par. 2. decis. 15.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Melitensi Præeminentiarum.

Lunæ 13. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM.

Magnus Magister Ordinis Hierosolymitani an possit sine Conuentu auocare causas à Mareschallo præuentas.

SVMMARIVM.

1 *Auocare causas est de pertinentibus ad absolutam potestatem.*
2 *Magnus Magister Ordinis Hierosolymitani, an habeat absolutam potestatem.*
3 *Iurisdictio Magni Magistri Ordinis Hierosolymitani, etiam vbi non esset independens, & absoluta, sed vnita cum conuentu, attamen exercitium dicitur esse penes ipsum solum.*
4 *Magnus Magister Ordin. Hierosolym. auocando causas à Mareschallo præuentas suo, & nomine Conuentus dicitur actum facere.*
5 *De pertinentibus ad supremam potestatem, quãdo agitur, prout est de auocatione causarum, non est arguendum à possibili transitu iurisdictionis, respectu exercitij separati ab habitu, & remanente penes alium, & nu. 6.*
7 *Probatio debet concludere per necesse.*
8 *Prælatus, quando agit suo, & nomine Conuentus, præsumitur agere cum consensu Cõuentus.*
9 *Præsumptio de præsumptione nõ est deducenda.*
10 *Specialia duo circa idem non dantur.*
11 *Impossibilitatis exceptio ex quo tollatur.*
12 *Superior potest auocare causas pendentes coram suo inferiori.*
13 *Gail. Obseruat. 41. lib. 1. & alij declarantur.*

DECISIO CCIX.

VISVM fuit standum esse in decisis die 28. Ianuarij præteriti ex eisdem rationibus, & fundamentis, nempe Magnum Magistrum solum non posse auocare causas à Mareschallo iam præ-
1 uentas, cum hoc sit de † pertinentibus ad absolutam potestatem, *Afflict. decis. 361. nu. 18. Frãc. à Ponte de potest. proreg. tit. 2. §. 1. nu. 24.* quæ talis non est in Magistro, sed vnita probatur cum Conuentu ex stabilimentis eiusdẽ Religionis, vt propterea quæ conueniunt habitu & exercitio iurisdictionis dici non possint, independenter esse in
2 Magistro, aut ab † eo solo exercenda sunt, sed simultaneè per Conuentum & Magistrum promouenda ex *Oldrad. cons. 128. per tot. Rot. decis. 191. num. 1.*

num.1.par.3 diuerſ. Caput.deciſ.219.par.1.& ſtabilimentis à Sede Apoſtolica confirmatis, quæ in deciſ. cauſæ allegata fuere.

3 Non obſtat quod vbi etiam † iuriſdictio non eſſet independens & abſoluta, ſed vnita cum Conuentu, adhuc tamen exercitium dicetur penes M. Magiſtrum ſolum, quod dicebatur, non repugnare ſimultaneè ex eodem *Oldr. in d. conſ. 128. num.5.per cap.inter cætera de offic.ordin.* & deciſ. cauſæ id ipſum velle videatur, dum in ea dicitur tranſire iuriſdictionem, in M. Magiſtrum per viam nudi miniſterij, & ſimplicis communionis, cum quo exercitio præſupponitur, M. Magiſtrum cau-
4 ſas poſſe auocare, & auocando † eas ſuo, & nomine conuentus actum facere, *Felin.in cap.edoceri, num.2.de reſcript.Rot.deciſ.108. num.5.par.2.diuerſor.*

Quia fundamentum obiecti non probatur, quod in vniuerſo exercitium iuriſdictionis ſit in M. Magiſtro ſolo, ſed potius totum contrarium ex ſtabilimentis religionis colligitur, quia aliæ ſunt iuriſdictiones diſtributæ Magiſtro, aliæ ſunt dignitati Mareſciallis, & alijs dignitatibus per linguas conceſſæ, vt declarat vltima deciſio cauſæ *in verſ. ſimiliter*, non releuat vt propterea quando agitur
5 de pertinentibus † ad ſupremam poteſtatem, prout eſt de auocatione cauſarum, *cap.vt noſtrum de appellat.l.iudicium ſoluitur.ff.de iudic.Rebuff.de euoc.quæſt.2.Couar.pract.quæſt cap.9.nu.1.Gail. obſeruat. lib. 1. obſeruat. 41. num. 1.* non eſt arguendum à poſſibili tranſitu iuriſdictionis re-
6 ſpectu † exercitij ſeparati ab habitu, & remanente penes alium, quia hoc non impugnatur. Sed
7 probatio debet concludere per neceſſe † quod verè tranſierit, *cap. in præſentia de prob. l. non hoc cap.vnde legitimi,Surd.conſ.151.num.48. & dec. 260.nu.9. & 10.* vt ex inde firmato tranſitu exercitij poſſit inferri, quòd verè pro exercitio ſuæ iuriſdictionis poſſit cauſas auocare non autem, quod dicit *Felin.in cap.edoceri, num.2.de reſcrip.*
8 quod vbi prælatus agit ſuo † & nomine conuentus præſumatur agere cum conſenſu conuentus, quia hoc non prætendit Magnus Magiſter, ſed ſuo proprio nomine cauſas auocare, aliàs eſſet præſum-
9 ptionem † de præſumptione deducere, nẽpe dum agit ſuo nomine etiam conuentus agere præſuma-
10 tur, & ſecundò quod † præſumatur agere cum conſenſu conuentus contra *reg. l. prima de dotis promiſſ.Ruin.conſ.145.n.17.vol.5.Rot. in recent. dec.475.num.10.par.1.*

Neque ad firmandam illationem deſeruire poteſt impoſſibilitas exercendi iuriſdictionem ex parte conuentus, quia dantur infiniti actus per Magiſtrum, & cõuentum expediti, ex quibus tol-
11 litur † exceptio impoſſibilitatis, & probatur iuriſdictio actu, & habitu eſſe penes conuentum.

Demum non obſtat, quod ex ſola ſuperioritate
12 poſſit † Magnus Magiſter cauſas auocare ab inferiore magiſtratu, *l.fin.C.de iuriſd.omn.Iud.Gail. dicta obſeru.41.in princ.* & dicitur firmatum tam *in deciſ. bo.me. Vbaldi verſ.non obſtat, quod M. Magiſter, quàm in deciſ.bo.me.Patriarchæ Manzanedi verſ.quibus omnibus.*
13 Quia Gail. † Couarr.Rebuff. & alij ſupra alleg. loquuntur non de quocunque Superiore; ſed de eo qui iubet iudicare, id eſt iuriſdictionem mandare poteſt, nam & ille poterit auocare, ſed M. Magiſter liberè hoc facere non poteſt, ſed in ſimul cum conuentu, ergo & ad vtrumque ſimultaneè pertinebit auocatio nec deciſiones ſupra allegatæ contradicunt quia illa bo. me. Patriarchæ refert ſe ad deciſ. bo.me. Vbaldi, & illa dicit, quod conuentus non repugnat exercitio iuriſdictionis M. Magiſtri, nec delegationibus ab eo factis, aut faciendis, & ſic ſupponitur concurſus ipſius conuentus, de quo nunc dubitatur, an velint concurrere in auocatione cauſarum, & probandus eſt illius conſenſus quod ſi probetur, Mareſciallus acquieſcere tenetur, prout firmatum fuit in vltima deciſione cauſæ, quia ſuprema auctoritas tunc plena erit ex vtroque conſenſu, & ſicuti poteſt iubere iudicare ita, & poterit cauſas iam delegatas auocare. Et ita, &c.

§ *Infra in eadem cauſa adeſt alia deciſio ſub die 3. Decemb.1629. Eſt deciſ. 324.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Toletana Iuriſpatronatus.

Die Veneris 17. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM.

Donatio facta Monaſterio iam fundato, & dotato, an poſſit fieri cum pacto reſolutiuo. Pacta, & conditiones, quando amplius in donationibus apponi non poſſunt. Iuriſpatronatus reſeruatio, vt poſſit fieri in Eccleſia regulari, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Res iudicata facit rem claram, manifeſtam, & indubitabilem.*
2 *Cauſa, quando dicatur deſerta.*
3 *Donationem bonorum Monaſterio iam fundato, & dotato quis facere poteſt ſub conditione reſolutiua, quod obſeruentur conditiones, vel res donata reſtituantur, & num.4. & 6.*
5 *Iuſpatronatus non acquiritur ex augumento dotis.*
7 *Donatio, quando eſt perfecta, tunc in ea non poſſunt apponi pacta, & conditiones.*
8 *Diſpoſitio generalis reſtringitur per ſpecialem ſubſequentem. amplia num. 9.*
10 *Iuriſpatronatus reſeruatio in Eccleſia regulari, vel conuentuali ad fauorem Laici, non poteſt competere, niſi ex priuilegio.*
11 *Iuſpatronatus, quando poſſit competere in Eccleſia regulari, abſque priuilegio Sedis Apoſtolicæ.*
12 *Obſeruantia per triginta annos in aliquo actu, facit præſumi, in eo interueniſſe omnes ſolemnitates requiſitas.*
13 *Factum proprium quis non poteſt impugnare.*
14 *Teſtis ſingularis non probat.*
15 *Hæreditatis aditio non probatur per actus æquiuocos.*

Minor

16 *Minor maior factus potest renuntiare omnibus, quæ vigore alicuius transactionis ei obuenerunt.*

17 *Scientia, ad hoc, vt per eam dicatur aliquid ratificatum, requiritur, quod sit certa, & non possibilis.*

DECISIO CCX.

DOMINI perstiterunt in resolutis coram me sub die 11. Februarij præteriti, * vtilitas enim, in vim cuius prætenditur transactionem tanquam bona fide factam super bonis ad maioratum spectantibus sustineri, etiam in præiudicium Annæ, visa fuit omninò cessare ex deductis in prædicta decisione.

Nam quoad primum caput; ex quo illa potissimum deducebatur nempè, quod in transactione fuerat etiam ad fauorem successorum Roderici firmatus patronatus, qui stante prima donatione, in qua illum ad sui vitam tantum reseruauerat, videbatur posse controuerti, adhuc placuerunt Dominis responsiones datæ quòd Patronatus non poterat dici controuersus. Primò, quia habebat pro se rem iudicatam, vnà cum exequutorialibus
1 relaxatis, quæ quidem res iudicata † facit rem claram, manifestam atque indubitabilem, itaut propterea constare de bono iure maioratus pro obseruantia conditionum in posteriori donatione appositarum, Seraph. *decis.* 876. *num.* 3. nec obstat appellatio, de qua deponunt testes in summario Monialium *nu.* 8. quia prædicti testes deponunt de auditu, ac de propria credulitate. Et in omnem euentum, cum à die sententiæ, quæ fuit lata de anno 1577. vsque ad diem transactionis initæ de
2 ann. 1590. effluxerint tresdecim † anni, per lapsum tanti temporis esset deserta *auth. qui semel. C. quomod. & quando.*

Secundò, quia licet in prima donatione anni 1525. Rodericus fundator sibi ad vitam tantum reseruasset patronatum, attamen illum postea per conditiones in secunda donatione anni 1540. appositas potuit etiam successoribus reseruare, cum inspecta dispositione iuris potuerit facere donatio-
3 nem bonorum Monasterio iam † dotato, atque fundato sub conditione resolutiua, quod obseruarentur conditiones, vel res donatæ restituerentur, vt est *text. in cap. verum*, & ibi *glos. in verb. conditiones, & verb. debeat de condit. apposit.* secũdum veriorem, & magis receptum intellectum, Card. & Abb. quem ibi latè prosequitur Præposit. *num. 6. col. 4. circa medium, vers. 5. est intellectus, idem Abb. in cap. cum dilecti per illum text. nu. 3. vers. nota, 3. & ibid. Immol. nu. 4. vers. item potest*
4 *notare de donat.* qui textus loquitur † in puncto de conditionibus appositis in secunda donatione facta Ecclesiæ, quas supponit sustineri tanquam posteriori donatione insertas, *Fel. in c. cum venerabilis nu. 39. vers. nota 3. de except. Lambert. de iurepat. par. 1. lib. 1. quæst. 9. art. 4. num. 3. vers. 3. vero casu. Rip. in l. fin. quæst. 38. num. 132. C. de reu. dona. & dixit Rot. in Lucana bonorum 5. Decem. 1603. coram bo. me. Card. Pamphilio.* Et ideò
5 non obstat, quod † ex augumento dotis non acquiratur iuspatronatus *glos. in cap. piæ mentis 15. quæst. 7. vbi Archid. num. 3. Turrecrem. num. 6 Innoc. in rubr. de iurepatr. nu. vbi Card. quæst. 6. & DD. in cap. eod. tit.* quia hic absolutè non prætenditur iuspatronatus, sed in vim secundæ dona-
6 tionis conditionalis agitur, vel ad obseruantiam conditionum. vel ad restitutionem rerum donatarum iuxta determinationem *text. in d. cap. verum. ibi, nisi tali sit conditione collatum, quod ea cessante debeant reuocari.*

Nec dicatur quod in prima donatione fuerunt comprahensa omnia bona Roderici fundatoris; qui ideo non potuit postea per nouam eorundem
7 bonorum donationẽ ex interuallo † apponere pacta, & conditiones alternatiuè conceptas sub illorum restitutione *per text. in l. perfecta. C de don.* Quia non est verum quòd in prima donatione fuerint comprahensa omnia bona, cum immò eadem prima donatio legatur expressè restricta ad certa bona per fundatorem particulariter designata ibi *accipiatis bona, &c. scilicet hæreditamenti, quod ego habeo in terminis Oppidorum de Serranillos &c. exceptis domibus, quas emi à Leonora de Contreras, &c. quorum vobis facio donationem, &c.* Ita vt quatenus etiam fundator præmisisset aliqua verba generalia apta comprehendere ipsius voluntatem donandi omnia bona in genere, attamen cum postea per viam specificationis, ac declarationis eiusdem donationis se restrinxerit ad certa bona, dotatio vltra illorum termi-
8 nos non extenditur, quia generalis † dispositio restringitur per specialem subsequentem *c. generi de reg. iur. in 6. l. legata supellectili ff. de supel. legat. Bald. cons. 165. num. 4. vers. extra prædicta l. 4.* quæ tanto magis procedunt in casu isto, in quo
9 † bona in indiuiduo fuerunt enumerata, ac designata, Bar. *in l. verba in 2. appositione, ff. de alim. & cib. legat.* non ex abundanti, & causa dubitationis tollendæ, sed causa limitationis atque determinationis, *glos. in l. quæsitum §. si quis fundum & ibid. latè Bart. num. 1. ff. de fund. instructo.*

Nec etiam patronatus dici potest controuersus ex eo, quod non constat de priuilegio, ac beneplacito Apostolico, quorum vtrumque videbatur ne-
10 cessarium. Primum † quidem quia agebatur de reseruatione patronatus ad fauorem laici in Ecclesia regulari, seu conuentuali. *Mohed. decis.* 10. *num.* 5. *de iurepatr. Put. decis.* 366. *num.* 6. *lib.* 2. *Rot. decis.* 421. *num.* 1. *part.* 2. *recent.* Secundum verò quia fundator sub eo reseruauerat sibi approbationem ordinationum, ac constitutionum Monasterii. Nam respondetur, quod vel neutrum
11 requirebatur. Non primum, quia † vbi in monasterio regulari non prætenditur ius eligendi, prout in isto casu non prætenditur, priuilegium Sedis Apostolicæ non est in limine necessarium Doctores *in c. nobis, & ibi Abb. num. 9. de iurepat.* Non verò secundum, quia cum intelligatur reseruatum quatenus requireretur. *Put. dec. 44. lib. 2. in correct.* constat quod non erat necessarium, vt fuit dictum in præcedenti decisione, vel quatenus etiã vtrumque requireretur, ex lapsu tanti temporis
12 vnà † cum obseruantia vltra 30. annos præsumeretur interuenisse, vt vltra allegatos in eadem decisione dicunt *Abb. in c. Albericus, nu. 6. & add. ibid.*

ibid. ad Felin. num. 5. de testib. Alex. cons. 12. nu. 7. & cons. 17. num. 9. lib. 4. & cons. 218. nu. 10. lib. 6. Socin cons. 29. num. 20. lib. 1. & cons. 266. nu. 34. lib. 2. Aym. de antiq. temp. par. 3. lib. 4. & fuit sæpissimè resolutum.

Quo verò ad alia capita, ex quibus prætensa vtilitas deducebatur, visum fuit Dominis omnia, quæ per informantes in contrarium deducuntur, vel non releuare, vel satis fuisse sublata in præcedenti decisione, quibus solummodo addebatur, nō posse allegari insufficientiam redditnum dotis pro xx. monialibus ad effectum vt patroni teneantur ad supplementum, à quo asseruntur liberati. Quia sufficientia dotis pro ijsdem xx. monialibus non videtur vllatenus posse controuerti, dum Rodericus postquam in prima donatione determinauit numerum monialium, subdit *Igitur est dos sufficiens, vt ego vobiscum sum alloquutus*. Vnde si bona assignata in prima donatione sufficiebant pro dote, multo magis sufficere debebant de tempore transactionis, de quo superuenerant alia bona considerabilis valoris designata in secunda donatione.

Non obstant testes deponentes Annam fuisse hæredem Ioannis Patris, qui transactionem rati-
13 ficauit, ideoque ipsius † factum non possit impugnari, *l. cum à matre, C. de rei vend. l. ex qua persona, ff. de reg. iur.* Quia solus tertius testis deponit de bonis à patre acquisitis, quæ tamen non
14 specificat, & sic est † singularis, cuius fides plurimum etiam diminuitur ex testibus Annæ, qui deponunt Ioannem sine bonis decessisse. Reliqui verò testes deponunt in genere Annam fuisse hæredem patris, quod potest intelligi respectu bono-
15 rum maioratus. Vnde probatio illa † tamquam æquiuoca non suffragatur in probanda additione hæreditatis quæ per actus certos, non autem dubios, & æquiuocos probari debet ex iuribus vulgaribus.

Et in omnem euentum cessat difficultas, ex quo Anna intra legitimum tempus restitutionis de
16 anno 1623. renunciauit † expressè omnibus, quæ vigore dictæ transactionis sibi obuenerant *ad text. in l. 1. & 2 C. si maior. fact.* ex quibus cessat etiam prætensa ratificatio, quæ deducebatur ex perceptione partis fructuum molendini, & ex alijs huiusmodi, quia ad eam probandam non sufficiunt allegatæ præsumptiones cum certa, non autem
17 † possibilis scientia ad illum effectum probari debeat *glos. in cap. concertationi, de appellat. Surd. cons. 150 in fin. Rot. decis. 66. nu. 3. part. 2. recent. cum alijs alleg. in prædicta decis.*

Et ita conclusum vtraq; parte informante, &c.

Est decisio 147. supra in hac parte, & in par. 3. infra habetur alia decisio sub die 15. Ianu. 1631. coram eod. Coccino, est decis. 1. & in par. 4. aderit alia sub die 18. Martij 1639. coram Reuerendiss. P. D. Merlino Decano.

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Romana, seu Sabinen. Census.

Die Ven. 17. Nouembr. 1628.

ARGVMENTVM.

Constitutionum natura, quæ sit. Super bonis, vbi ponuntur census, quid acquiratur, & alia.

SVMMARIVM.

1 *Constitutio non reuocat actus iam perfectos, etiam si eius natura sit respicere futura, & non præterita.*
2 *Exceptio restringit regulam, & non comprehendit casum exceptum.*
3 *Assertio ciuilitatis, & incolatus inter contrahentes probat ciuilitatem, & incolatum.*
4 *Subditus dicitur quis ratione domicilij.*
5 *In bonis in quibus consistunt census, non acquiritur vllum ius, nec quo ad possessionem, nec quo ad proprietatem, sed tantum hypotheca.*
6 *Hypotheca non comprehenditur sub prohibitione venditionis, permutationis, & donationis.*
7 *Bona feudalia de iure communi non possunt hypothecari.*
8 *Bona in dubio præsumuntur allodialia, & nu. 9.*
10 *Castrum dicitur hæreditarium, quando fuit emptum pro hæredibus, & successoribus.*
11 *Census potest constitui super Castro hæreditario, etiam sine consensu Domini directi.*

DECISIO CCXI.

DVM Archiconfraternitas Sanctissimi Sacramenti Basilicæ Sancti Petri instaret coram me pro executione iuxta tenorem rescripti Sanctissimi; Marchio Asdrubal Mattheius opposuit de Constitutionibus Apostolicis; ideò dedi dubium, an huiusmodi Constitutiones obstarent, & Domini negatiuè responderunt, nam quoad Constitutiones fel. rec. Clement. VIII. & Pauli V.
1 ac Sanctissimi D. N. cum † illæ sint posteriores impositioni census, impositionem iam perfectam non tangunt, sed respiciunt futura, *cap. fin. vbi Felin. nu. 1. de constit. Geminian. in cap. deliberatione, §. volentes, num. 2. de offic. deleg. Rota diuers. decis. 319. num. 3. par. 1.*

Imò Constitutio Sanctissimi per viam extensionis, & ampliationis loquitur de impositionibus censuum, vnde sequitur quod disputatio restringitur ad solam constitutionem Sixti V. quam Domini non obstare voluerunt, nam aut Marchio nititur prima parte Bullæ, in qua disponitur, quod bona stabilia existentia in statu Ecclesiastico, neque etiam per pignus, seu precarium transeat in personas extraneas, seu forenses, & duæ fuerunt datæ responsiones.

Prima est, quod ipsamet Bulla excipit census ibi, *bonorum autem præfatorum appellatione, nec census, &c.* volumus comprehendi, exceptio au-
2 tem † restringit regulam, & non comprehendit casum impositionis census, *l. nam quod liquide, § fin. de pen. legat.*

Altera est quod Cabrera emptor, licet origine esset Hispanus contraxerat domicilium in Vrbe, in qua obijt, & in impositione census asseritur ciuis Romanus, quæ † assertio inter contrahentes
3 probat ciuilitatem, & incolatum, *l. optimam, C. de*

C. de contrah. stipulat. l. quidam, ff. de prob. Alexand. conf. 250. nu. 1. & 2. lib. 2. Rota coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano decis. 427. num. 4. & consequenter probat subiectionem Sedi Apo-
4 stolicæ cum quis † ratione domicilij dicatur subditus, *l. domicilium, ff. ad Municipal. l. si in patria, C. de incol. lib. 10. Dec. conf. 661. nu. 6.* & ipsa Constitutio contentatur de domicilio, in illis verbis, Ibi, *vel qua domicilium legitimè non contraxerit in nostro Statu*.

Aut vtitur secunda parte Bullæ, dum prohibet venditionem permutationem, vel donationem sine licentia Summi Pontificis. & cum loquatur de alienatione in genere, sed se restringat ad tres species, nempe venditionis, permutationis, & donationis nõ censetur prohibita impositio census,
5 per quam super Castro censuato nullum ius, † nec quoad possessionem, nec quoad proprietatem acquiritur, sed tantum hypotheca. *Rota post Modern. de censib. decis. 1. nu. 2. Seraph. decis. 794. nu. 6. Cinc. de cens. par. 1. cap. 1. quæst. 1. art. 1. nu. 23. & cap. 2. quæst. 1. art. 7. num. 13. & cap. 2. quæst. 3. art. 1. num. 4. & 5.*

6 Et quod sub prohibitione venditionis, † permutationis, & donationis non comprehendatur hypotheca. *Cin. in l. fin. in 3. opposit. nu. 2. in fin. vers. sed contra, C. de reb. Eccles. non alien. Odd. de fideic. quod appell. prohib. inducen. quæst. 24. art. 3. num. 84. Fusar. de substit. quæst. 695. num. 18. Felician. de cens. tom. 1. lib. 2. cap. 4. num. 5. & tom. 2. lib. 2. cap. 4. nu. 2.*

Consideranda quoque venit intentio Sixti V. quæ fuit, ne in dominio Castrorum fieret mutatio personarum sine licentia Principis, quæ mutatio cessat in impositione census, & licet stante hypotheca possit perueniri ad venditionem Castri censuati, tunc quando fieret venditio, vel subhastatio, necessaria erit licentia Summi Pontificis; & sat est, quòd illo tempore interueniat, & etiam hoc exprimitur in declaratoria Pauli V.

7 Non obstat quod de iure communi † bona feudalia non possint hypothecari, quia, omisso quod hoc est extra dubium, fuit responsum, Castrum
8 præsumi † allodiale, vt fuit firmatum in *Sabinen. Montis Rotundi 25. Iunij 1627. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano*.

Vltra quod cum Castrum S. Petri fuerit venditum Dominis de Mattheis vti liberum, & francum, præterquam à solutione decem carolenorũ
9 quolibet anno Abbatiæ Farfen. † eo magis dicitur allodiale. *Roman. conf. 70. nu. 1. in fin. vbi adden.*
10 *in littera B.* & apparet quod † est hæreditarium, cum sit emptum pro hæredibus, & successoribus; *Roman. conf. 31. & ibi addit. Curt. iun. conf. 183. nu. 8.* & fuit dictum in supradicta *Sabinen. Mon-*
11 *tis Rotundi*, quare potuit super † illo imponi census etiam sine consensu Domini directi. *Intrigl. super Bull. de censib. quæst. 26. num. 12. & seq. Cenc. de censib. par. 1. cap. 2. quæst. 2. art. 1. num. 27.*

Et ita vtraque, &c.

REV.MO P. D. VRGELLEN.

Giennen. Beneficij de Anduxar.

Die Lunæ 20. Nouembris. 1628.

ARGVMENTVM.

Beneficij valor expressus, an sit iustificandus, quando sumus in gratia, motu proprio, emanata.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij valoris expressio, quando est facta motu proprio, non eget iustificatione.*
2 *Regul. Cancellar. de exprimendo valore, requirit, quod etiam in gratijs motu proprio emanatis, valor sit exprimendus.*
3 *Garz. de benef. par. 1. cap. 5. nu. 508. declaratur.*
4 *Valor beneficij secundum regulas antiquas Cancellariæ, non erat exprimendus in gratijs motu proprio.*
5 *Regul. Cancell. de exprim. valor. circa expressionem valoris in gratijs motu proprio, cum sit contra ius commune, & contra regulas anteriorum Pontificum debet vti odiosa restringi.*
6 *Decis. in causa Oxomen. Thesauraria 12. Iunij 1559. coram Cotta declaratur à Garz. Sed Rota illam non sequitur, num. 7.*
8 *Beneficiorum affectio, seu reseruatio durat etiam post mortem Papæ, dum nihil in contrarium in Indulto disponitur.*

DECISIO CCXII.

PLACVIT Dominis decisio in hac causa facta 21. Iunij præteriti, * in qua fuit firmatum, gratiam D. Beltrandi motu proprio emanatam, esse iustificatam, & non obstare Indultum D. Cardinalis Giennen. ex rationibus in dicta decisione latè deductis.

Neque hodie obstare visum fuit, quod D. Beltrandus valorem expressum in litteris non iustifi-
1 cauit; Quia cum † valoris expressio facta fuerit motu proprio, non indiget iustificatione, *cap. si motu proprio, de præbend. in 6. Rot. decis. 656. nu. 1. & 2. par. 2. recent. & latius in dicta decis. vers. & præterea videtur*.

Non etiam obstat regula Cancellariæ, De exprimendo valore iuxta quam etiam in gratijs mo-
2 tu † proprio emanatis, valor est exprimendus, quasi in consequentiam sit etiam iustificandus, *vt voluit Garz. de benef. par. 1. cap. 5. nu. 508.* quia vltra
3 quod † Garz. hoc non resoluit, sed loquitur dubitatiuè, Rota decidit contrarium *in Casalen. Beneficiorum 10. Decembris præteriti coram D. meo*
4 *Merlino*, & meritò, nam † ex quo per regulas antiquas valor erat exprimendus in gratijs motu proprio, vt ex multis comprobat *Gabr. de claus. sul. concl. 2. nu. 81.* dum postea in dicta regula de valore nouiter additum fuit, vt ille etiam in huiusmodi gratijs exprimatur, non debet fieri extensio ad iustificationem, ex his, quæ in fortioribus terminis circa dictam regulam aduertit *Seraph. dec. 911.*
5 vbi quod cũ dicta regula, † quoad valoris expressionem in gratijs motu proprio, sit contra ius cõ-

mune, & contra formam regularum anteriorum Pontificum, debet vt odiosa restringi, vndè in casu nostro non debet ad iustificationem extendi; imò cum fuerit casus omissus, dicendum est, quod motus proprius operatur quoad illam, iuxta regulas antiquas, & quòd Papa per suos Officiales habuit notitiam veri valoris. *Seraph. ibid num. 5.*

6 Minus obstat † *decisio in Oxomen. Thesauraria 12. Iunij 1559. coram Cotta*, vbi quod etiam valor expressus in gratia motu proprio, est iustificãdus. Quia vltra quòd dictam decisionem conciliat

7 *Garz. vbi supra*, & Rota illam † non sequitur, sed contrarium, *vt in dicta decis. Casalen.* In omnem casum, vt Domini dicebant, illa non applicatur casui nostro, nam cum D. Beltrando, vti filio Oratoris Catholici Hispaniarum Regis, Papa condonat, seu gratiosè remittat annatam, cessat præcipua ratio regulę de valore, ita vt non videatur posse dari de defectu intentionis Papæ ob non expressionem veri valoris.

Demùm nõ obstat Indultum in illis verbis, ibi: *Aut quamdiu militantis Ecclesiæ, &c.* Ex quibus prætenditur, post mortem Papæ cessare exceptionem Indulti, & illud intrare ad fauorem D. Lupi. Quia, vt dictum fuit in dicta decisione, illa verba non limitant reseruationem ad vitam Pontificis, sed solum qualificant, & declarant personas familiarium suorum, siuè dum ille Cardinalatus fungebatur honore, siuè dũ vniuersali Ecclesiæ præfuit, itaut solum Beneficia prædictorum familiarium, qui fuerunt dum Papa erat Cardinalis, & Ecclesiæ præfuit, sint ab Indulto excepta, quæ exceptio, & † sic reseruatio, seu affectio durat etiam

8 post mortem Papæ, dum nihil in contrarium in Indulto disponitur, *iuxtà Extrauagantem, Ad Romani, de præbend. inter comm. & regulam XI. Cancellariæ, prout fuit plenius dictum in dicta decisione, vers. Cæterum bis.*

Et ita decisum vtraque, &c.

☞ * *Est decisio 96. supra in hac parte.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana Nominationis Puellarum.

Die Veneris 24. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM.

Testator deputans personas aliquas ad aliquid exequendum, eis negligentibus, vel impeditis, vel nolentibus illius voluntatem adimplere, quibus illud ius deuoluatur.

SVMMARIVM.

1 *Testatoris dispositio est seruanda.*

2 *Hæres propter contumaciam amittit beneficium electionis de aliqua re sibi à testatore relicta.*

3 *Executores vltimæ voluntatis, quando sunt dati, tunc istis cessantibus adimplere, vel impeditis, vel nolentibus, deuolutio fit ad consortes, in quibus illud ius illis deficientibus residebat.*

4 *Ius nominandi remanet in personis non negligentibus, aut non contumacibus, quando consortes negligunt id facere, aut sunt contumaces, & qualiter hoc intelligatur.*

5 *Vocatus post mortem alicuius non admittitur, eo viuente. vide num. 6.*

7 *Testator, quando vocauit aliquos ordine successiuo, tunc in eis cessat concursus, aut consortiũ.*

8 *Testatoris voluntas per concursum plurium executorũ facilius ad executionem perducitur.*

9 *Testator, quando executoribus suæ vltimæ voluntatis substituit alios executores, censetur hoc fecisse, ne morientibus primis executoribus vices suas delegent, & alios nominent.*

10 *Episcopus, in locum demortuorum executorum testamentorum an alios possit subrogare.*

11 *Deuolutionis actus, vt sequatur etiam in præiudicium consortum, quibus aliquod ius accresceбat, tunc pariter ipsi citandi sunt.*

12 *Tempus illud semper censetur congruum, intra quod actus potest expediri, nisi de contrario doceatur.*

13 *Mora efficitur impurgabilis per lapsum termini à Iudice præfixi, & à parte acceptati.*

14 *Negligentia purgabilis est, quãdo res est integra.*

DECISIO CCXIII.

VISVM fuit standum esse in decisis in hac causa 19. Ianuarij præteriti. * Quia ius nominandi in testamento Alexandri legitur concessum hæredibus, & ab alijs ab eo nominatis, non

1 autem confratribus S. Rocchi; vt propterea † tanquam de casu ex lege testatoris terminato *Auth. de nuptijs §. disponat de eo disputandum non sit, l. ancilla C. de furtis, Ofasch. decis. 28. nu. 13. Surd. decis. 195. nu. 2. & cons. 333. nu. 12. Cran. cons. 317. num. 1. Lancell. Gall. cons. 123. nu. 6. Becc. cons. 1. num. 3. lib. 1.*

Neque obstat, quòd Confraternitas hanc nominationem directè non prætendat, sed iussu, &

2 mandato Iudicis ob cõtumaciam hæredũ, † quod dicebatur licuisse eisdem confratribus, *Bart. in l. 1. nu. 7. & in l. cum quidam n. 7. vbi etiam Alex. in verbo vltrà annum ff. de legat. 2. Paris. cons. 19. num. 208. lib. 2. Mohed. decis. 18. in fin. de renunt.* Rot. *dec. 316. nu. 1 coram bo. me. Greg. XV. Grat. discept. 239. num. 19.*

Quia decisio causæ respõdet, quod cum ius nominandi fuerit concessum ne dum hæredibus nominatis; sed etiam filijs Ioannis Baptistæ, tam masculis, quàm fœminis, & intimatio non legatur facta dd. filijs, deuolutio fieri non debuit ad Iudi-

3 cem, aut ad Confratres subdelegatos, † sed ad consortes non contumaces, in quibus ius nominandi alijs cessantibus, aut impeditis, aut nolentibus, aut prohibitis residebat *c. religiosus § sanè de testam. in 6. Bald. in l. nulli nu. 15. C. de Episc. & Cleric.* cum alijs allegatis per *Gratian. discept. 522. num. 2. & 812 num. 1.*

Non obstat replicatio data, quod tale ius nominandi residet quidem in personis non negligẽtibus, aut non contumacibus, quãdo fuerunt sim-

4 pliciter, & simultaneè † a testatore deputati, aut nominati ad exequendam eiusdem testatoris voluntatem, vt præcisè disponitur in *d. c. religiosus § sanè*, & determinant *Io. Andr. Gemin.* & alij allegati

legati per *Grat. in discept. sup. alleg.* secus tamen est dicendum, quando non sunt coniuncti, neque consortes, nec faciunt sibi partes per concursum, vt in præsenti, vbi filij Ioannis Baptistæ sunt vo-
5 cati ad nominationem puellarum post † obitum Ioannis Baptistæ eorum patris, & Claricis eorum matris, & Catherinæ auiæ. quo casu dicebatur cessare cõsortiũ, & simultatem, nec dari concursum, aut ius aliquod accrescendi, *Peregr. de fideic. art. 18. nu. 1. Honded. conf. 55. nu. 27. lib. 2. Surd. conf. 90. num. 32. & seq.*

Quia ex facto videbatur cessare obiectum, nam verba testamenti sunt formalia, quæ quidem puellæ debeant nominari, & approbari per infrascriptos eius hæredes, ac filios, tàm masculos, quam fœminas infrascripti D. Ioãnis Baptistæ, ac etiam per D. Claricem Luparellã vxorem d. Io Baptistę, & post ipsorũ DD. Io. Baptistæ, Catharinę, & Claricis obitũ mandauit nominari, & approbari per filios tàm masculos, quàm fœminas ipsius D. Io Baptistæ; ex quibus verbis patet, quod filij Io Baptistę
6 positi † fuerunt in consortio eorum, qui nominare debebant, & alijs impeditis, aut prohibitis facultas nominandi illis accrescebat per *c. religiosus de testam. in 6.* & ex veriori comprobant *Ioan. Andr. Gemin. Franc. Bald. Calderin.* & alij allegati per *Gratian. discept. 522. nu. 2.* nec concursus, aut simultanea in iure nominandi videbatur sublata filijs Io. Baptistæ ex eo, quia testator mandauerit post obitum Io. Baptistæ, Claricis, & Catharinæ nominationem fieri per filios tam masculos, quàm fœminas Io. Baptistæ, quasi ordine succes-
7 siuo † fuerint vocati, cum quibus non datur concursus, aut consortium, vel stent declaratiuè ad præcedentia; vt non nisi post obitum parentum indulta fuerit eis nominatio: quia dispositio testatoris habet in vtroque casu rationem; nam in primo, sicut vltra hæredes suos posuit in simultanea Claricem matrem filiarum, eodem modo, & filius
8 illius ponere voluit, vt eius voluntas † per cõcursum plurium executorũ facilius ad executionem perduceretur, *c. nos quidem, c. si hæredes de test. Franc. in d. c. religiosus, §. sanè nu. 5. Anchar. n. 8. Gemin. num. 19. eod. tit. de testam. Gratian. d. discept. 812. nu. 21.* in secundo casu per vocationem filiorũ Io. Baptista tàm masculorũ, quàm fœminarũ tantũ, voluit dirimere duas quæstiones; primam ne hæredes nẽpe Io. Baptista & Catharina, ac Cla-
9 rix nominati possent ipsis † morientibus vices suas delegare, & alios nominare, qui insimul cũ filijs Io. Baptistæ nominarent, *Bald. in ead. l. nulli n. 15. vers. tamen si testator C. de Episc. & Cler. Felin. in c. quoniam il 2. §. si autem nu. 5. de offic. deleg. Anchar. in c. vlt. §. sanè nu. 8. de testam. in 6. Gratian. ead. discept. 812. nu. 12.* alteram ne Episcopus
10 subrogaret † alios loco demortuorum hæredum, quod apud multos dubitabile visum fuit, *Graff. in §. executores vltim. volunt. quæst. 4. num. 5. Abbas cons. 65. nu. 3. par. 2. idem Gratian. discept. 522. nu. 6. 7.* quare cum simultanea dispositio sit clara, & substitutio non careat ratione, semper erant ci-
11 tandi † filio Io. Baptistæ; vt actus deuolutionis sequi posset in præiudicium consortum, quibus accrescebat ius nominandi alijs nolentibus, vel impeditis, aut prohibitis nominare per *c. religiosus §. sanè de testam. in 6.* cum alijs supra allegatis.

Sed prætereà visum etiam fuit nominationem per hæredes factam die 20. Septembris anni 1625. per dies quinque ante diem maritagij destinatam posse tanquam rè integra sustineri, ex quo tempus
12 semper illud censetur † congruum, intra quod actus potest expediri. nisi de contrario doceatur, *Dec. in cap. ex ratione num. 16. de appell. Aegid. decis. 83. vers. circa primum.*

13 Neque releuat responsio data, † quod post lapsum termini à Iudice præfixi, & à parte acceptati per illius assumptionem coram Iudice factam, qui finem recipiebat ante prædictam diem 20. Septẽbris 1625. mora effecta fuerit impurgabilis, *Bart. in l. 1. nu. 10. & in l. cum quidam num. 7. ff. de legat. 2. Paris. cons. 19. num. 129. & seq. lib. 2.* cum alijs allegatis.

Quia res integra ad sustinendam nominationẽ non deducitur respectu termini iudicialis; sed respectu deuolutionis, quæ neque Custodibus, neque Iudici, neque Ordinario erat acquisita non citatis filijs Io. Baptistæ, vt propterea ante iuris nominandi translationem, & diem maritagij fa-
14 ciendi lapsum, res † possit dici integra, & negligentia purgabilis, & ita fuit resolutum, &c.

☞ * *Est decisio 196. supra in hac parte.*

REV.MO P. D. COCCINO.

Romana Statutorum.

Die Veneris 24. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM.

Inhibitio Rotalis siue iusta, siue iniusta semper est timenda, & semper causat attentata manutentio non potest denegari possidenti.

SVMMARIVM.

1 *Attentata sunt omnia gesta lite pendente.*
2 *Inhibitio Rotalis siue iusta, siue iniusta, semper est timenda.*
3 *Inhibitio Rotalis siue iusta, siue iniusta causat attentata.*
4 *Manutentio non potest denegari ei, qui constare fecit de eius possessione.*

DECISIO CCXIV.

HÆC causa agitur inter Dominos Curiales Maioricenses, & Sardos ex vna, & Curiales Aragonenses, Cathalanos, & Valentinos ex alia super iure statuendi; cum enim fuerint facta certa statuta, quibus nouiter cauebatur, quod de cætero Officialium Ecclesiæ Beatæ Mariæ Montis-serrati de Vrbe electio nullatenus fieret in Congregatione particulari in qua æquali numero Maioricenses, & Sardi cum alijs Nationalibus concurrunt; sed potius in Congregatione generali, in qua numero longè superantur dictique Sardi, & Maioricenses prætenderent hæc ipsis valdè præiudicialia existere, cum iura in electionibus sibi ab antiquo competentia restringerent; Ideò Sardi, & Maioricenses prædicti reclamare cœperunt, causaque

ſaque iactationis, iactationum coram me, præuia commiſſione ad inſtantiam D. Antiochi Eſtupa Sardi, & aliorum introducta, fuerunt ob huiuſmodi contradictionem de facto priuati, vel eiecti à dicta Congregatione. Vnde dubitatum fuit, An conſtaret de attentatis, & An ipſis eſſet dandum mandatum de manutenendo, & eiſdem ſolum informantibus, affirmatiuè fuit reſolutum, quia cũ intentauerint in Rota remedium *l. diffamari C. de incend. & manumiſſ.* Rotaq. inhibuerit, & hac inhibitione non obſtante deuentum fuerit ad cõfectionem nouorum Statutorum, & ad priuationem
1 huiuſmodi † negari non poteſt, quin hæc omnia ſint attentata, *toto tit. vt lit. pend. clement. 2. eod. tit. Rota deciſ. 3. pariter eod. tit. in nouis*, maxi-
2 mè quia † inhibitio Rotalis ſiue iuſta, ſiue iniu-
3 ſta ſemper eſt timenda, & † cauſa attentata, *Put. dec. 385. lib. 2. in correct. Verall. dec. 93. par. 2. Caſ. de Graſſ. dec. 6. de cauſ. poſſeſſ. & propr.*

Quo verò ad mandatum de manutenendo ſatis conſtat de poſſeſſione Curialiũ Maioricenſium, & Sardorũ interueniendi in Congregationibus par-
4 ticularibus, & generalibus, vnde eis † non poteſt denegari manutentio, *§. hodie inſtit. de interdict.* donec negotium cognoſcatur in petitorio.

Et ita concluſum, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Fanen. Bonorum.

Die Veneris 24. nouembris. 1628.

ARGVMENTVM.

Agens, qui promiſit aliquid adimplere, ad hoc vt non repellatur, debet docere, quod ipſe omnia adimpleuit. Inter fratres communio præſumitur eſſe, & quando hoc excludatur.

SVMMARIVM.

1 *Contrahens promittens aliquid adimplere non poteſt ex dicto contractu agere, niſi doceat omnia pro parte ſua adimpleuiſſe.*
2 *Communio præſumitur adeſſe inter fratres.*
3 *Communio inter fratres non præſumitur, quando ſeparatim habitant.*
4 *Exceptio non adimplementi, etiam in minimo verificatur.*
5 *Depoſitio vnius teſtis non releuat.*
6 *Communio præſumpta inter fratres ex quo eliditur.*

DECISIO CCXV.

THADEVS Boldrinus ceſſit litem, omniaq. iura, & actiones ſibi competen. ſuper hæreditate q. Michaelis Angeli Boldrini ad fauorem Iulij Boldrini, qui verſa vice tàm ſuo, quàm Ludouici, & Ioſephi fratrum nomine in ſe litem ſuſcepit, illamq. omnibus ſuis, & dictorum fratrum ſumptibus, & expenſis proſequi, mediare, ac finire promiſit pacto tamen expreſſo, adiecto, *Che finita, che ſarà totalmente la lite, tutto quello che ſi acquiſtarà in nome di detto Thadeo, ſi habbia da diuidere tra di loro equalmente*, prout ex inſtrumento, quod datur in *Summario* hæredum Thadei *num. 1.*

Deficiente poſtea Iulio in proſequutione dictæ litis Thadeus met eam proſequutus fuit, præuioq. mandato de immittendo in poſſeſſione bonorum d. q. Michaelis Angeli per ipſum obtento illam totaliter abſoluit.

Quapropter cum Iulius prætenderet factum eſſe locum ſupradicto pacto, egit nomine proprio pro conſequutione medietatis dictorum bonorũ coram A.C. Meltio, coram quo ſuccubuit, & Thadeus ſententiam abſolutoriam reportauit.

Cumque Iulius non amplius ſuo, ſed fratrum nomine iterum ageret coram Iudice ab A.C. deputato obtinuit ab eo decretum ſubdelegationis Iudicis in partibus ad effectum prædicta bona diuidendi, à quo decreto cum pro parte hæredum Thadei fuerit appellatum, cauſaq. deinde mihi commiſſa cum clauſula (ſi quid exequendum.) Propoſui dubium, an decretum prædictum eſſet exequendum, & Domini negatiuè reſponderunt.

Nam cum Iulius in inſtrumẽto promiſerit nomine proprio, & fratrum litem in ſe ſuſcipere, illamq. proſequi, mediare, & finire omnibus ſuis, & dictorum fratrum ſumptibus, & expenſis, nec ipſe
1 nec fratres † ex dicto contractu poterant agere, niſi docerent omnia pro eorum parte promiſſa adimpleuiſſe *vulg. l. Iulianus §. offerri, ff. de act. empt. Crau. conſ. 151. nu. 10 Decian. conſ. 45. nu. 6. Rota in Romana Vineæ 28. Iunij 1623. coram R.P.D. Firouano.*

Tantum verò abeſt, quod doceatur Iulium, & fratres adimpleuiſſe in ſubminiſtratione omnium expenſarum, quinimò conſtat expenſas pro regiſtro, pro notula ſententiæ, pro propina, & pro mandato de immittendo fuiſſe factas ab ipſo Thadeo mediante eius procuratore, vt ex fide Notarij cauſæ, quæ datur in *Summ.* hæredum *num. 4.*

Non obſtat quod Iulius fecerit aliquas expenſas, quia pro reſponſione ſufficit, quod contra ipſũ fuerit lata ſententia & quod illi acquieuerit.

Nec releuat quòd dictæ expenſæ factæ à Iulio
2 ſuffragentur alijs fratribus ratione † præſumptæ communionis inter ipſos. Quia vltra quod præſumpta communio eliditur ex teſtibus deponen-
3 tibus ipſos ſeparatim † à Iulio habitaſſe, vt in *dicto Sum. nu. 6.* ceſſare videbatur omnis difficultas, ex quo nec per Iulium, nec per fratres fuit adimpletum in ſubminiſtratione omnium expenſarum,
4 & ſic eis obſtat † exceptio non adimplementi, quæ etiam in minimis verificatur *Roland. conſ. 53. nu. 22. 23. & ſeqq lib. 1. Surd. conſ. 101. nu 1. Rot. coram Greg XV. deciſ. 261. nu. 3. & ibi adden. n. 6. & in vna Romana pretij fundaci coram bo. me. Patriarcha Manzanedo impreſſ. apud Moder. de obligat. Cam. deciſ. 145. num. 2.*

Denique non obſtat, quòd aliæ expenſæ factæ per procuratorem Thadei fuerint ſubminiſtratæ de ordine, & mandato Iulij, quia reſpondetur hoc non probari, niſi per vnicum teſtem, pro parte
5 eiuſdem Iulij examinatum, cuius † quidem ſola depoſitio non releuat ex vulga. iuribus. Et quatenus etiam probaretur nec Iulio, nec fratribus

ratione

ratione communionis cum eo suffragaretur. Non Iulio, quia ipse acquieuit sententiæ contra eum latæ.
6 Minus fratribus quia præsumpta † communio cum Iulio eliditur ex testibus pro parte hæredum Thadei examinatis, vt dictum est supra.

Et ita vtraque, &c.

EMIN.MO ET REV.MO D.CARD.VBALDO.

Spoletana Fideicommissi.

Die Lunæ 27. Nouembris. 1628.

ARGVMENTVM.

Fideicommissum perpetuum, quando dicatur inductum. Conditio, si sine filijs decesserit, quando debeat verificari in omnibus vocatis, fideicommissum reale, quando dicatur inductum, & quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione hæredum post mentionem factam filiorum ueniunt nepotes, & descendentes sanguinis. amplia num.2. & 3.*
4 *Ex vocatione facta in stirpem præsupponitur, quod possent adesse vnus filius, & plures nepotes ex alio filio.*
5 *Testator, quando aliquid clarè exprimit, cessat prorsus omnis difficultas.*
6 *Conditio illa, si sine filijs, quando referatur, non solum ad filios, sed etiam ad nepotes.*
7 *Ex vocatione nepotum non infertur ad eorum grauamen.*
8 *Consil. Oldrad. 21. quando cesset.*
9 *Conditio illa, si sine filijs, quando extendatur ad omnes vocatos in perpetuum.*
10 *Conditio, si sine filijs, debet verificari in omnes vocatos, stante reciproca substitutione in infinitum.*
11 *Testator, quando progreditur ad plures gradus substitutionum ad fauorem etiam extraneorum post mortem filiorum, & nepotum, necessariò denotatur, quod fideicommissum debet præcedere ad fauorem nepotum.*
12 *Fideicommissum reciprocum censetur inductum, quando pluribus factis substitutionibus vltimo loco, fuit vocatus locus pius.*
13 *Fideicommissum perpetuum censetur inductum, ex verbis tractum temporis in futurum denotantibus.*
14 *Ex prohibitione cuiusuis diminutionis bonorum censetur testator voluisse facere perpetuum fideicommissum inter vocatos, repetendo illud onus in omnibus vocatis.*
15 *Fideicommissum reale, quando constituatur.*
16 *Fideicommissum reale operatur grauamen reale, & afficit omnes personas vocatas, & quoscumque possessores, donec hæreditas perueniat ad vltimum grauatum.*

DECISIO CCXVI.

IVLIVS Cæsar Rosatus postquam in suo testamento cum quo decessit, hæredes instituit filios masculos natos, & nascituros, & alios, qui nascerentur, mandauit, quod si quis dictorum eius filiorum moreretur quandocunque in pupillari ætate, vel postea quandocunque sine filijs legitimis, & naturalibus succedat vnus alteri, & alter alteri, & eorum hæredes, & successores in stirpem &c. Deinde subiunxit, quod si dicti eius filij, & hæredes decederent, vt supra, eis sic decedentibus succedant in medietate suæ hæreditatis filiæ fœminæ, ac earum hæredes, & successores, & in medietate residui, & sic in quarta totius hæreditatis filij, & hæredes q. Terentij eius fratris, & eorum hæredes, & successores, & in reliqua parte Societas Corporis Christi.

Euenit casus, quòd omnes filij masculi dicti testatoris decesserunt sine filijs præter vnum Herculem, qui decessit relicto Iulio Cæsare, qui etiam nouissimè mortuus est sine filijs disponendo de multis bonis relictis per dictum testatorem ad fauorem Demetrij, & Octauij de Parianis, contra quos insurrexerunt supradicti tres hæredes vltimo loco vocati prætendentes per mortem dicti Iulij Cæsaris sine filijs factum fuisse locum fideicommisso ad illorum fauorem, sed cum altera pars prætenderet, nullum adesse in dicto testamento fideicommissum, dedi super hoc particulare dubiũ, quod hodie fuit per fideicommissum resolutum, non obstante, quòd Hercules, vt supra dixi, decesserit cum filio.

1 Quia non solùm testator † instituit filios, sed etiam eorum hæredes, quorum nomine post mentionem factam filiorum veniunt nepotes, & descendentes sanguinis *Paul. de Castr. cons. 114. n. 4. lib. 1. vers. nam respondetur Odd. cons. 46. nu. 14. Menoch. cons. 958. nu. 3. & seqq. Gabr. de communi concl. 2. nu. 19. de verb. signific. Guidopap. q. 591. & q. 457. Modern. Brixien. de fideicom. subst.*
2 *q. 339. nu. 6.* quod maximè † procedit attentata expressione qualitatis masculinitatis, postquam statim fuit facta mentio hæredum *Gabr. dicta concl. 2. num. 21. & concl. 3. num. 1. Modern. in d. q. 339. num. 56.*

Et quidem quod sint vocati, & instituti filij, & nepotes, non solùm suadetur ex supradictis, sed etiam ex eo, quod testator dum in suo testamento dixit, Etsi filius, seu filij masculi sibi supernascerentur, seu nascerentur alij, ista verba seu nascerentur alij post factam mentionem filiorum nõ possunt verificari, nisi in nepotibus nasciturìs ex filijs, vnde cum istos etiam instituerit hæredes in subsequentibus verbis, illum, seu illos, & quemlibet eorum sibi hæredem, seu hæredes esse voluit æqualiter cum Ioanne, & Hercule filijs, & eorum hæredes, & successores in stirpem æqualiter, cla-
3 re † apparet, quòd sint vocati nepotes, vt supra dixi, tam in illis verbis, seu nascerentur alij, quàm ex alijs subsequentibus eorum hæredes, & successores, quæ debent intelligi de successoribus sanguinis ex supra allegatis, quàm etiam ex vocatio-
4 ne † facta in stirpem, quæ præsupponit, quod possent adesse vnus filius, & plures nepotes ex alio filio, qui succedere deberent in stirpem.

Deinde non solùm in testamento fuit pluries facta mentio hæredum, & successorum post mentionem

tionem factam filiorum, vt supra, sed etiam id fuit longè clarius expressum, & declaratum in Codicillis, in quibus non solum vocauit filios masculos natos, & nascituros, † sed etiam filios masculos ex eis nascituros, ex qua declaratione cessare videtur omnis prorsus difficultas ex traditis per *dd. Modern. in d. q. 339. num. 21.*

Dum igitur testator in euentum mortis filiorum, & nepotum fecit substitutionem, de qua agitur in fauorē Confraternitatis Sanctissimi Corporis Christi, & aliorum per illa verba, & si omnes dicti eius filij, & hæredes decederent, vt su-
6 pra, dicendum † est conditionem illam si sine filijs, referri non solùm ad filios, sed etiam ad nepotes, *Cephal. cons. 426. nu. 32. vers. non obstant opposita*, benè *Paris. cons. 7. nu. 28. & seq. lib. 3. prædicti Modern. de subst. quæst. 480. nu. 68 Grat. discept. Forens. cap. 662. num. 1.*

7 Non obstat igitur, quòd ex vocatione † nepotum non inferatur ad illorum grauamen. Quia ex supradictis apparet, quòd testator grauauit tam filios, quàm nepotes casu quo decederent sine filijs, & ad hoc vt sit factus locus substitutioni, sufficit quòd conditio verificetur in nepote, qui decessit sine filijs, vt probat *Zanch. in l. hæredes mei §. cum ita par. 8 nu. 289. & seq. ff. ad Trebell. Menoch. præsumpt. 186. nu. 42. lib. 4. dd. Modern. de subst. q. 480. nu. 68.*

Sed cessare videtur difficultas, quia ex lectura tam testamenti, quàm Codicillorum satis, superq. apparet voluntas testatoris faciendi fideicommis-
8 sum † perpetuum, & absolutum inter omnes vocatos, quo casu recedēdo à vulgato *cōs. Oldr. 21.* conditio illa sine filijs extenditur ad omnes voca-
9 tos in perpetuum, † adeout vnus alteri restituere teneatur, donec hæreditas ad vltimum vocatū perueniat *Ant. Gabr. in tit. de fideicom. concl. 7. nu 4. lib. 4. Menoch. præsumpt. 69. num. 8. & seq. lib. 4. Modern. de subst. d. q. 480. nu. 2.* & admittit *Rota diuers. dec. 486. nu. 2. par. 1. recent.*

10 Id enim colligitur† non solū ex reciproca substitutione facta inter filios substituēdo vnū alteri, & alterū alteri, & eorum hæredes, & successores *Aym. cōs. 130. nu. 6. Dec. cons. 28. n. 21. lib. 2. Surd. cons. 344. n. 2. Honded. cons. 54. n. 42. lib. 2. Menoc. præs. 76. nu. 52. lib. 4. d. Intrigl. subst. cent. 3. q. 26. nu. 112. & dixit Rot. in Imol. fideicom. 2. Martij 1622. coram bo. me. V baldo.*

Sed etiam ex eo, quia testator progressus fuit ad plures gradus substitutionum ad fauorem etiā extraneorum post mortem filiorum, & nepotum,
11 quæ necessariò † denotant fideicommissum præcedere ad fauorem nepotum *Menoch. cons. 117. nu 9. lib 2. Anchar. cons. 74. quem sequitur Honded. cons. 54. nu 33. & seqq.* vni de magis recepta opinione testatur *lib. 2. Grass. in §. fideicommissum quæst. 14. nu. 13. Surd. cons. 67. nu. 34. Gabr. de fideicom. concl. 4. nu. 13. & 14. Seraph. dec. 1329. nu. 10. Rota dec. 146. nu. 8. par. 1 in recent. & in Bononien. de Turri 14. Maij 1621. coram Illustrisſ. Card. V erospio,* & in specie, quod censea-
12 tur inductum † fideicommissum quando pluribus factis substitutionibus vltimo loco fuit vocatus locus pius post *Peregr. de fideicom. art. 13. nu. 14. & Surd. cons. 344. nu. 17. lib. 3. dixit Rota in Romana fideicomm. de Surdis 11. Maij 1618. coram bo. mem. V baldo.*

Deinde comprobantur supradicta tam ex verbis tractum tēporis in futurum denotantibus, ibi
13 quandocunq. † morerentur illis deficiētibus, &c. *Bart. in l. Centurio nu. 28. ff. de vulg. Peregr. de fideicom. art. 18. nu. 14. Simon. de Pret. lib. 3. interpret. 2. dub. 1. fol. 5. sub nu. 46. vers. adest tractus fol. 239. à tergo Ruin. cons. 164. nu. 9 lib. 3.* quàm ex prohibitione geminata detractionis legitimæ, falcidiæ, seu trebellianicæ, & alterius cuiusuis diminutionis, quæ prohibitio inferre videtur, testa-
14 torem facere voluisse † perpetuum fideicommissum inter vocatos repetendo istud onus à primo in secundum, & sic deinceps *Ceph. cons. 419. n. 18. Peregr. de fideicom. art. 3. nu. 4. & ar. 5. nu. 12.*

Idque præsertim cum posteà disposuerit ad fauorem dictæ Confraternitatis, & aliorum per ver-
15 ba respicientia eius hæreditatem, † quæ constituunt fideicommissum reale *Bart. in l. peto §. frater nu. 2. vers. dic ergo, & ibi Cuman. nu. 5. ff. de leg. 2. Castren. in l. voluntas in fin. C. de fideicom.* quod propterea afficit omnes personas vocatas, & quoscunque possessores, qui tenentur per fidei-
16 commissum alteri restituere, donec † hæreditas perueniat ad vltimum substitutum *Bald. in l. precibus nu. 65. vers tu dic, & ibi Salic. nu. 36. C. de impub. Paris. cons. 18. nu. 60. & cons. 90. num. 43. lib. 2. Mant. de coniect. lib. 8. tit. 2. nu. 6. Rota diuers. dec. 231. nu. 1. par. 2. recent.* cum aliis latissimè *cumulatis in Bononien. de Poetis 17. Iunij 1611. in dicta Romana fideicom. de Surdis, & in Reatina fideicommissi 14. Martij 1622. coram bo. mem. V baldo.*

Et ita decisum vtraque, &c.

§ *Infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones sub diebus 30. Aprilis 1629. coram eodē Card. V baldo, & 7. Nouemb. eiusdem anni coram* R. P. D. *Ghislerio, sunt decisiones 269. & 317. Et infra in 2. par. habentur aliæ decisiones sub diebus 19. Decemb. 1631. & 14. Ianuarij 1633. coram eod. Card. V bald. & 14 Februarij, & 30. Maij 1633. coram eodem R. P. D. Ghisilerio, & 24. Decembris 1634. coram Reuerendiss. P. D. Merlino Decano, sunt decisiones 348. 168. 179. 210. & 312. & in par. 3. habetur alia sub 28. Ianuarij 1636. coram Illustriss. Ferrariensi est decisio 92.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Narnien. Bonorum.

Die Veneris 1. Decembris. 1628.

ARGVMENTVM.

Successionis prima causa est filiorū, quibus deficientibus primum locum occupat pater. Infans an transmittat hæreditatem ascendētium sibi delatam. Remedium, Quorum bonorum quibus detur, & quæ requiratur, vt concedatur. Donatio facta absenti, quando, & ex quibus causis debeat ratificari.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Succedendi prima causa est patris, vbi filius sine descendentibus moritur.*
2 *Succedēdi prima causa est filiorum, vbi quis eos relinquit.*
3 *Actus solet iudicari differens ad inducendam pro filia hæreditatis aditionem.*
4 *Infans hæreditatem ascendentium sibi delatam transmittit ad patrem.*
5 *Constitutum facit quem verum possessorem ad quemcunque effectum.*
6 *Remedium, quorum bonorum, datur venientibus ab intestato pro vniuersali bonorum possessione adipiscenda.*
7 *Immissio concedi non potest ex interdicto, quorum bonorum, nisi specificè probata qualitate & quantitate bonorum.*
8 *Possessio semel probata, præsumitur continuata nisi contrarium doceatur.*
9 *Donatio facta absenti, debet ratificari ad effectū transmissionis, etiam si pro ipsa Notarius fuerit stipulatus.*
Donationis ratificatio non potest fieri post mortem donatarij, per hæredem. num. 9.
10 *Donationis expressa ratificatio ex dispositione bonorum donatorum probatur.*
11 *Actio in donatione, vt acquiratur, non requiritur ratificatio donatarij.*
12 *Dominium, & possessio in donationibus, semper, & acquiri, & transmitti, & cædi possunt ad beneficium donatarij, & hæredum.*
13 *Conditione deficiente, tunc non est locus sequuti substitutioni, & num. 19.*
14 *Filij in conditione positi, censentur vocati ad eā tantum portionem, in qua sunt positi in conditione.*
15 *Filij in conditione positi censentur vocati secundum dispositionem Statut. Vrb.*
16 *Donatio stipulata pro hæredibus & successoribus quibuscumque, comprehendit extraneos quoscumque.*
17 *Consuetudo Narnien. de qua hic qualiter procedat, & num. 18.*
20 *Donatio quando dicatur pura, & simplex, & nō ob causam.*
21 *Superueniētia filij post obitum matris etiam per momentum, impedit euentum conditionis, si sine liberis decesserit.*
22 *Immissio an possit impedire, vsque quam lis fuerit terminata.*
23 *Exceptio nullitatis absque probatione non solet impedire effectum immissionis.*
24 *Cōsanguineorum præsentiam, si quis alleget adfuisse in loco cōtractus minoris, tenetur pbare.*
25 *Attestationes, non solent facere fidem.*
26 *Statuta Vrbis non sunt seruanda in locis districtus, quando adsunt particularia statuta in casu controuerso.*

DECISIO CCXVII.

DIONYSIVS Castellus contraxit matrimonium cum Posthumia Cardula, cui paulò ante, & Victoriæ eius sorori, Talphina mater, & Sulpitia matertera, donationem omnium bonorū suorum præsentium, & futurorū, iurium, & actionum fecerunt, præsente ipsa Victoria, absente tamen Posthumia; recipiente pro se ipsa, & dicta eius sorore, ac earum, & cuiusque ipsarum hæredibus, & successoribus quibuscunque Notario pro Posthumia stipulante, cōditione adiecta, quod moriente aliqua ex dictis Victoria, & Posthumia donatarijs sine filijs, vel filiabus legitimis, & naturalibus vna alteri, & altera alteri, vel illarum filij, seu filiæ in earum locum succedant, pro quibus omnibus, & singulis obseruandis tam dicta Talphina, quàm Sulpitia se ipsas, earumq. hæredes, & bona omnia obligauerunt in ampliori forma Cameræ. Cōtingit mors Victoriæ 5. Aug. 1624. relictis Agnete, & alijs filiabus fœminis; Posthumia verò decessit 4. Octobris sequentibus relicta Catherina filia ex Dionysio viro, quæ biennium superuixit; postremò verò diem suum clauserunt Talphina & Sulpitia condito per eam testamento, in quo reuocata priori donatione hæredes fecit Agnetem, & alios Victoriæ filios. Agente postmodum Dionysio vti hærede Posthumiæ eius vxoris mediante persona Catherinæ filiæ, in summarijssimo retinendæ propter clausulas *constituti*, & alias in donatione contentas, visum fuit in resolutione 14. Ianuarij præteriti, Agnetem, & sorores vti hæredes materteræ esse manutenendas; hodie verò suscepta disputatione super possessorio adipiscendo, censuerunt Domini, Dionysio dandam esse immissionem in bonis, de quibus agitur.

Quia probat se hæredem ab intestato Catheri-
1 næ eius filiæ, cum prima causa succedendi † sit ipsius patris, vbi filius sine descendētibus moritur, *auth. defuncto C. ad Tertullian. §. si igitur defunctus, auth. de hæred. ab intest. venien.* & similiter probat, Catherinam quamuis infantem fuisse hæredem Posthumiæ eius matris, in quam bona do-
2 nata peruenerunt; cum prima † causa succedendi parentibus sit pariter ipsorum filiorum, *d. auth. defuncto, & §. 1. vers. sic tamen, eod. tit. in auth. de hæred. ab intest. venien.* & per Dionysium eius patrem hereditatem matris adiuisse eo ipso, quòd retinuit penes se dotem maternam ad filiam spe-
3 ctantem; cum iste † actus soleat iudicari differens ad inducendam pro filia hæreditatis aditionem, *Bart. in l. gerit. nu. 28. ff. de acquir. hæred. Card. Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 12. tit. 13. num. 13. Alex. cons. 20. num. 1. lib. 7. Natt. cons. 74. nu. 10. Rot. dec. 421. num. 7. coram Papa Greg. XV.* & nihilominus vti adeundam infans etiam hæredita-
4 tem ascendentium † sibi delatam transmittit ad patrem, *l. si infanti. C. de iur. delib.* & latissimè comprobant *Graff. in §. transmissio q. 26. nu. 2. & Thesaur. dec. 88. nu. 2. & 3.* demum probat bona donata possessa fuisse per Posthumiam, ex quo donatrices donatione pura, & irreuocabili dominium transtulerunt in donatarias, & in simul possessionem ex clausulis amplissimis constituti; constituentes se tenere, & possidere omnia bona do-
5 nata nomine Victoriæ, & Posthumiæ, quæ † constitutio fecit illas veras possessrices bonorum ad quemcunque effectum, *l. quod meo. ff. de acquir. possess.*

possess. l. certè. §. 1. ff. præcar. Tiraq. de iur. constitut. par. 1. nu. 1. Honded. cons. 42. nu. 37. lib. 1. loquens de constituto donationis, & *cons. 18. nu. 61. lib. 2. Ossasc. dec. 36. nu. 2. & 135. num. 6. Surd. cons. 171. nu. 18.* concludente, per constitutum ciuilem, & naturalem transferri, neque dubitandum quod morte donatarij extinguatur cõstitutum; quia quando apponitur contractui puro (vt hic) sortitur effectum tempore quo quis constituit se possidere.

Quibus concurrentibus visum fuit non posse denegari immissionem Dionysio ex remedio quo-
6 rum † bonorum, quod solet venientibus ab intestato ꝑ vniuersali bonorũ possessione adipiscenda, *l. 1. ff. & C. quorũ bonorum Menoch. de adipisc. remed. 1. n. 2. Pereg. de fideic. art. 46. n. 2. & 48. n. 30.*

7 Nec vim facit, quod † immissio concedi non possit ex remedio prædicto, nisi specificè probata qualitate, & quantitate bonorum, quæ possidebantur per Sulpitiam, & pro quibus hodie prætẽditur immissio, quæ non probari dicebatur ex solo constituto, quando vt hic in instrumento donationis bona non leguntur specificata, sed designanda, & certificanda per procuratorem ad id specialiter in donatione constitutum.

Quia fuit responsum sufficienter cõstare de specifica qualitate bonorum possessorum per Sulpitiam de tempore donationis, ex instrumento dotis eiusdem constitutæ per fratres illius, in quo hæc bona continentur, & in quorum possessione
8 vsque ad diẽ † donationis continuata præsumitur, nisi de intermedia possessione alteri quæsita doceatur, *l. siue possidetis, vbi Bar. & Bal. C. de probat. Menoch. præsumpt. 64. num. 1. lib. 6. Rot. decis. 4. nu. 12. par. 2. diuers.* & vlterius conuincitur hæc specifica bonorum probatio ex instrumẽto apprehensionis, quam fecerunt sorores filiæ Victoriæ die 20. Ianuar. 1627. mortua iam Sulpitia, in quo hæc ipsa describuntur tanquam reperta in hæreditate illius.

Minus releuat, quod donatio facta sit per Talphinam, & Sulpitiam Posthumiæ filiæ, & nepoti respectiuè absenti, quæ nunquam ab ea probatur ratificata, prout necessarium videbatur ad effectũ
9 transmissionis etiam † si pro ipsa Notarius fuerit stipulatus, ita quod ab hærede illius non possint postea ratificari, *Cast. cons. 195. nu. 2. & seq. par. 2. Surd. cons. 60. nu. 17. vol. 1.* cum alijs allegatis.

Quia ex facto tollitur obiectum, & de iure cõtrariam opinionem Rota sequitur, nam Posthumia vnà cum matre, & Fabio Archa pro suo iure, & interesse in instrumento dotis promiserũt tradere, dare, & consignare eidem Dionysio titulo dotis medietatem bonorum Talphinæ matris, & Sulpitiæ amitæ aliàs donatorũ Victoriæ, & Po-
10 sthumiæ sororibus germanis, ex qua bonorum † dispositione consequitur expressà donationis ratificatio, *Caputaq. dec. 26. num. 4. par. 2. Castr.* originaliter declarans *in l. si auia. C. de iur. delib. Franc. dec. 14. nu. 41. Surd. cons. 501. num. 12.* & idem fuit firmatum *in Meleuitana bonorũ 3. Aprilis præteriti coram D. meo Merlino*, sunt enim secundum Castr. duo actus distincti, vnus acquisitionis, qui præcedere debet, & alter cessionis, qui subordinatè stat ad præcedentem, & vnus sine altero perfici non potest, de iure autem ad effectum
11 † acquisitionis actionis, qui est casus, de quo agitur, verior est opinio, quod non requiratur ratificatio donatarij, *Thesaur. decis. 70. num. 5. Card. Mant. de cont lib. 13. tit. 7. nu. 25. Card. Seraph. dec. 1184. nu. 13. Rot. dec. 683. nu. 4. par. 1. diuers. & plenius in Rom. donationis 21. Aprilis 1614. coram bo. me. Vbaldo*, quidquid autem sit ad effectũ
12 acquisitionis † dominij, & possessionis, quæ semper & acquiri, & trãsmitti, & cedi possunt ad beneficium donatarij, & hæredum, *vt in ead. decis. Romana donationis* latissimè firmatur.

Nec pariter aduersatur conditio apposita in donatione quod moriente aliqua ex dictis Victoria, & Posthumia donatarijs sine filijs vel filiabus legitimis, & naturalibus vna alteri, & altera alteri, vel illarum filij, seu filiæ in eorum locum succedant in eisdem bonis donatis, quæ conditio dicebatur adimpleta, ex quo Posthumia & Catherina decesserunt superstitibus filiabus fœminis Victoriæ alterius sororis, quæ vocatæ prætenduntur in casum præcedentiæ illarum tàm ex verbis donationis, quàm ex coniecturata mẽte donatricis.

Quia ex verbis contrarium est verius, quod nõ
13 sint vocatæ per reciprocam; nam mortua † Posthumia cum Catherina filia statim expirauit fideicommissum, *Oldrad. cons. 21 Rot dec. 118. p. 1. & dec. 230. par. 2. diuers.* latissimè *Odd. cons. 67. per tot.* & in proprijs terminis *Cyn. & Bald. in auth. sed si quis. C. de secund. nupt. Achill. decis. vnica de donat. & Suar. cons. 10. num. 42. & 43.* Sunt quidem filij, & filiæ positi in conditione si donatariæ decesserint sine filijs, & vocatis, vt in
14 locum † earum succedant, sed respectiuè quoad portionem matris non materteræ: quia in verbis deficit reciproca vocatio, *Gabr. cons. 115. num. 9. lib. 1. Menoch. præsum. 76. nu. 86 lib. 4. Seraph. dec. 1479. nu. 1.* & sæpè hæc distinctio voluntatis testatoris fuit firmata in hoc tribunali, vt in *Senogallien. fideicommissi 24. Octob. 1605. coram bo. me. Penia, & in Pranestina bonorum 16. Ian. 1613. coram bo. mem. Card. Sacrato, & in recen. dec. 100. nu. 3. par. 1 & 657. nu. 8. par. 2.*

Coniecturæ autem vndecim, quæ pro reciproca deducuntur non etiam illa concludunt: quia nec de per se, nec simul iunctæ inferunt, Sulpitiã sensisse, vt reciprocè filij fœminarum tenerentur, eueniente casu mortis alter alteri restituere; nam prima, secunda, & tertia, respiciunt statutum, & consuetudinem Narnien. circa reuersionem bonorum donatorum, de quibus infra dicetur quarta, & quinta, declarant *cons. Oldrad. 21.* ex quo ver-
15 samur in contractibus, † & in Statuto Vrbis, ꝙ propterea filij in conditione positi censeantur vocati, quod non controuertitur, quamuis Statuto Vrbis adhuc non est probatum, quòd Narnienses subiaceant; sed alia est quæstio, an reciprocè sint vocati, prout in præsẽti necesse est probare, quod non determinant verba donationis, nec statutum; sexta coniectura quæ deducitur ex prohibitione disponendi vltra certam quantitatem, tenet suos auctores, & fauet descendentibus respectiuè donatarium; septima deducta ex argumento maio-

ris

ris dilectionis filiorum Victoriæ & Posthumiæ ad exclusionem extranei, non mæretur allegari; quia donatio legitur stipulata pro earum hæredibus, & successoribus quibuscunque, & sic pro quibus-
16 buscunque † extraneis, etiam si ageretur de materia prohibitiua, prout est emphyteusis Ecclesiastica, *Clar. in §. emphyteusis q. 6. vers. sed numquid, & q. 28. vers. 2. est casus Couar. variar. resol. lib. 2. cap. 17. nu. 5. Gabr. cons. 76. nu. 13. lib. 2. Mant. de contr. lib. 22. tit. 19. nu. 22. Valasc. de iure emphyt. q. 44. nu. 9.* Octaua & nona positæ in præcepto diuidendi bona inter donatarias statim sequuto obitu Sulpitiæ, & quòd eadem esset mulier simplex, & idiota nihil inferunt; nam esto, quòd per diuisionem præsupponatur superexistētia donatariarum: non propterea vocantur superstites, & dato quod sit simplex, & idiota, cuius mens potius, quàm verba sint attendenda, si non constat de hac mente, certè ad hanc reciprocam inferri non potest. Decima coniectura deducitur ex declaratione nullitatis donationis, de qua infra dicetur. Vndecima & vltima est præsuppositiua reuersionis ad donatricem, ex quo Posthumiæ, & Catherinæ eadem Sulpitia superuixit, quod si de iure verū esset, non forent necessariæ coniecturæ, vt pariter mox dicetur.

17 Non obstat igitur statutum, aut † consuetudo Narnien. de qua testatur *Cor. cons. 66. vol. 4.* quæ etiam fuit firmata in *Narn. dotis 13. Martij 1591. coram bo. me. Penia*, quòd s. vxore præmoriente cum filijs qui successiuè absque prole decedant ante annos 25. maritus nullo retento lucro dotis, dotem integrè restituere teneatur; vt propterea eodem modo debeat interpretari pactum donatio-
18 nis † propter conformitatem voluntatis contrahentium cum ipsa consuetudine, *Bart. in l. de quib. num. 17. ff. de legib. cum allegatis*.

Quia præsupposita etiam consuetudine citra veri præiudicium, prout allegatur, & firmatur in decisione supradicta, reuersio fieri non potest ad donatricem superstitem; quia pactum donationis resistit reuersioni: dum stipulata fuit pro ipsis sororibus, & earum, & cuiusque ipsarum hæredibus, & successoribus quibuscumque, vnde si non acquiritur Dionysio vti marito superstiti, acquiri debet vti hæredi Catherinæ hæredis Posthumiæ eius matris iuxta formam pacti donationis, cum quo Sulpitia voluit bona transire ad donatarias.

Prout nec obstat, si dicatur, quòd si seruandum sit ius commune, adhuc illi locus sit ex eo, quòd donatio facta fuerit in limine matrimonij, & contemplata proles ex dicto matrimonio exitura;
19 vndè si donataria decessit † cum Catherina infante, quæ non multò post superuixerit, perinde sit, ac si sinè liberis decessisset, & conditio purificata remaneat, *auth. sed etsi quis C. de sec. nupt. Faber in suo C. l. 8. tit. 37. de donat. in princ.* quem sequitur *Fontanell. de pact. nuptial. clauf. 4. glos. 24. num. 22.*

Quia ex pluribus euitatur obiectum, non enim versamur in donatione sequuta contemplatione matrimonij, & prolis ex eo suscipiendæ, quæ si extinguatur vno donatore, inde bona reuertantur ad donantem, sed sumus in donatione pura, & absoluta, facta Posthumiæ, & ab ea sic acquisita, postmodum data in dotem Dionysio eius viro ferè quadrimestre post, vt legitur in instrumento dotali 17. Maij 1624. & cum clausula, & titulo puræ, meræ, & irreuocabilis donationis, quæ sit, &
20 fieri dicitur inter viuos, & pro hæredibus, † & successoribus quibuscunque per quæ verba donatio dicitur simplex, & non ob causam; quamuis in ea sit facta mentio matrimonij, tanquam de causa impulsiua, & nō finali *Oldr. cons. 5. Titius Guidop. q. 145. Dec. cons. 239 n. 2 Natt. cons. 609 in 1. dubio nu. 3. Franc. Marc. dec. 326. nu. 2. & 3. Soc. sen. cons. 53. nu. 1. lib. 1 & 295. nu. 9. lib. 2.* dicens Oldradum non habere cōtradicentem, quando causa est impulsiua, præterea mortua Catherina, reuersio si esset facienda, ad proprios hæredes deuolui deberet ex forma pacti donationis, qui nihilominus est ipse Dionysius, vt initio est probatum; & demum, quia remota consuetudine, aut statuto Narniæ, in donatione non legitur aliquod pactum reuersiuum, à quo possit inferri, donatricem sensisse de reuersione ad ipsam in casum deficientis prolis, sed solùm fuit prouisum per substitutionem ad fauorem filiæ, & neptis respectiuè, quam per natiuitatem Catherinæ, & illius superuiuentiam, diximus cessasse; vndè quæ dicuntur per Fabrum, & Fontanell. facilè ex facto euitan-
21 tur, & prout † de iure superuiuentia filij post obitum matris etiam per momentum impedit euentum conditionis, quod Posthumia sinè liberis decesserit *Neuiz. cons. 45. num. 9. Bertran. cons. 309. num. 4. par. 2. vol. 3. Surd. cons. 206. nu 29. vol. 2.* & quamuis dissentiant de tempore; quia *Neuiz.* dixerit de modico tempore, & *Bertran.* de hora temporis: cum tamen Catherina superuixerit per plures menses, non erit insistendum super hac differentia.

Demum non obstat nullitas donationis ob non seruatas solemnitates, tam statuti Narnien. circa interuentum proximioris consanguinei, quàm statuti Vrbis 149. lib. 1. in cuius districtu prætenditur Ciuitas Narnien. ob non adhibitas subscriptiones partium, & testium, super quibus nullitatibus lite pendente per monitorium 1. Martij 1627. dicebatur de immissione non esse agendū,
22 nisi † lite pend. terminata *Rot. decis. 864. nu. 4. par. 4. diuers. & in Bonon. pecun. 23. Ianuar. 1617. coram bo. me. Buratto*.

Quia illa exceptio nullitatis absque probatione
23 non solet impedire effectum immissionis, † probanda autem non releuat, & ad petitorium solet remitti tanquam requirens altiorem indaginem, iudicium, ac discussionem *Osasc. dec. 26. per totam, & latissimè fuit firmatum in Bonon. de Maluetijs 11. Decembris 1624. coram me*, in præsenti autem, quod Sulpitia haberet consanguineos proximiores ijs, qui in instrumento interuenerunt, non
24 probatur, & qui allegant illorum † præsentiam in loco contractus tenentur probare, & etiam quod commodè potuerint interuenire *Rot. in Rom. 18. mill. 11. Martij 1613. coram D. meo Decano, & in alijs per Adden. ad dec. 459 nu. 10 coram P. ap. Gregor. XV.* defectus autem nullitatis ex statuto Vrbis non est attendendus, nisi probata subiectione

ne Ciuitatis Narniæ, de qua non constat, nisi per
25 attestationes, quæ non solent † fidem facere; & nihilominus districtuales Ciuitates vbi habent particularia statuta, & prout in ipsa donatione dicitur fuisse processum iuxta formam statutorum
26 Narniæ, tunc statuta loci districtus, non † autem Vrbis sunt seruanda, ita disponente altero statuto Vrbis 42. *lib.* 1. & de iure idem etiam determināt *Bald. in l. de quibus in 2. & 3. respons. ff. de legib. Soccin. sen. cons. 7. nu. 7. vol. 1. Rot. in Balneoreg. bonorum apud Marches. par. 2. fol.* 152. & ad litem motam super nullitate vigore monitorij 1. Martij 1627. sufficit respondere, de ea in actis non conconstare. Et ita, &c.

REV.^MO P. D. COCCINO.

Romana præstationis Cedulæ.

Die Veneris 1. Decembris. 1628.

ARGVMENTVM.

Protestatio, quando sit contraria facto, & quādo non ad effectum, vt suffragetur. Mora quando dicatur incursa per debitorem, & an computetur mensis acceptationis termini. Pactum quando non dicatur pœnale.

SVMMARIVM.

1 *Protestatio tollit mentem à facto, & per illam præseruatur ius parti.*
2 *Protestatio contraria facto non suffragatur.*
3 *Proprietarius, si recipiat canonem ab emphyteuta cum protestatione, quod non censeatur remissa caducitas, nihilominus censetur remissa. & num.* 5.
4 *Protestatio non contraria facto, sed tollens mentem à facto, et declarans animum recipientis, suffragatur.*
5 *Contraria simul minimè stare possunt.*
6 *Caducitas si per voluntatem Domini cessauerit, tunc si protestatur in contrarium, talis protestatio non substinetur.*
7 *Facta magis, quàm verba sunt attendenda.*
Mora non dicitur incursa, cum per debitorem non steterit, quominus solueretur. num. 5.
8 *Mensis acceptationis termini non est computandus ad effectum moræ.*
9 *Mensis acceptationis termini debet imputari ad considerandam moram, quando in tempore suspecti termini non fuit facta solutio.*
10 *Depositio, quando parum releuet ad effectum excusandi à cursu moræ.*
11 *Promissio facta alicui, censetur pro prima vice.*
12 *Promissio, si referatur ad actum, qui plures ab eadem persona potest reiterari, tunc non intrat l. boues §. hoc sermone ff. de verb. signif.*
13 *Mora de iure Canonico potest purgari, quando ius partis non fuit factum deterius.*
14 *Mora quando conuentum est, quod non possit purgari, tunc cessat dispositio Iuris Canon.*
15 *Pœna, in casu moræ apposita, non debetur nisi quatenus intersit.*
16 *Pactum, quod non continet amissionem rei, vel pretij, vel solutionem vltra debitum, sed solum maiorem cautelam, non dicitur pœnale.*
17 *Bona certa si obligantur cum facultate illa distribuendi in euentum moræ in solutione, tunc tale pactum non dicitur pœnale.*
18 *Debitore extante moroso, quod liceat creditori capere fructus propria auctoritate, tale pactum non dicitur pœnale, cum tendat ad faciliorem exactionem.*

DECISIO CCXVIII.

CATHERINÆ legatariæ bo. mem. Ginebriæ Saluiatæ fuerant pro dicto legato cessa scuta mille ex censu maioris summæ, quem Tholomeus Guarinus eidem Ginebriæ vendiderat cū expressa obligatione, quod si dictus Tholomeus, & illius hæredes in soluendis dictis annuis censibus essent morosi per duos menses post finem semestris tenerentur, &c. Itaut mora quantumuis etiam minima purgari minimè possit, &c. dare, & præstare vnam cautionem bancariam in Vrbe fide, & facultatibus idoneam ad cōtentamentum dictæ D. Ginebriæ, & suorum, &c. pro solutione dicti annui census pro triennio tunc proximo. Vnde cum Cecilia tanquam cessionaria Catherinæ coram A. C. ad dictam cautionem contra Capitaneum Curtiū Setaccium vti fideiussorem principaliter, & insolidum in præfato censu obligatum, ac successiuè contra illius hæredes egerit, atque obtinuerit, causa mihi commissa cum clausula, *si quid exequen.* Dubitaui, an mandatū A.C. esset exequendum, cuius dubij resolutio pendet ex duobus. Primò, an constet de mora. Secundò, quatenus sic, an possit purgari.

Et quantum attinet ad primum, cum semestre esset maturatum die 2. Augusti 1624. & solutio non fuerit facta nisi die 18. Octobris eiusdem anni, vtique cum lapsum esset, ne dum semestre, sed etiam bimestre, negari non potest, quin mora fuerit incursa; Quamuis enim pecuniæ fuerint postea solutæ; Attamen non fuerunt receptæ simpliciter, sed cum protestatione, ac sine præiudicio cedulæ bancariæ, iuxta decretum R.P.D. Bichij tūc
1 A. C. Locumtenentis, † quæ protestatio tollit mentem à facto, itaut per illam fuerit præseruatum ius parti, *l. non solum §. morte vbi DD. ff. de nou. oper. nunc.*
2 Neque obstat, quod ista † protestatio tanquam contraria facto non suffragetur, *l. si extraneus in princ. ff. de acquir. hæred.* sicuti si Dominus reci-
3 piat canonem ab emphiteuta † cum protestatione, quod non censeatur remissa caducitas, nihilominus censeatur remissa, *Mantic. decis.* 200. *per tot.* Quia responsum fuit terminos esse diuersos, in casu enim nostro protestatio tollit mentem à facto, non autem est facto contraria, quia se compatiuntur adinuicem, quod fructus decursi debeantur, & quod pro fructibus decurrēdis fideiussor propter moram teneatur præstare cedulam
4 bancariam; vnde † protestatio non tanquam contraria facto, sed tollens mentem à facto, ac declarans animum recipientis fructus suffragatur, *Rubeus in repet. d. l. non solum §. morte num. 349. ff. de nou.*

non oper. nunc. Rip. in cap. cum M. Ferrarien. nu.
70. & 83. de constit. Bursat. cons. 214 nu. 16. lib. 2.
5 In casu verò emphiteusis protestatio est † facto
contraria, quia non repetitur aliquid, quod possit
præseruari, ex quo exactio pensionis, & caducitas
sunt contraria, itaut simul stare minimè possint;
6 Vnde cum caducitas per † voluntatem Domini
cessauerit, nullum ius isti protestanti potest reser-
uari, *vt benè per Guidonemp. dec. 171. & dec. 172.*
& ibi Adden. Est enim inconueniens, quod quis
eodemmet tempore habeatur pro emphiteuta,
& pro non emphiteuta, ac ideò quicquid prote-
7 statio dicat † factum prævalet verbo *vt dicit Bald.*
cons. 8. num. 2. lib. 1.

Non obstat, quod cum semestre fuerit matura-
tum die 2. Augusti, & fuerit actum ad fructus die
7. Septembris sequentis, procurator cum speciale
mandato Curtij die 9. eiusdem mensis Septemb.
& sic ante lapsum duorum mensium suscepit ter-
minum, & die 6. Octobris pariter sequentis ac-
cessit ad domum Ceciliæ pro soluendis fructibus
semestris, Vndè nulla fuit incursa mora, cum per
ipsum debitorem non steterit, quo minus solue-
retur, ex quò oblatio satis erat facta in tempore,
8 cum mensis † acceptationis termini non esset cō-
putandus ad effectum moræ, *ad l. fideicommissi ff.*
de vsur. & fuit dictum *coram me in causa Roma-*
na fideiussionis 3. Iulij 1617. & 26. Martij 1618.
quia fuit responsum susceptionem termini nulla-
tenus suffragari, ex quo in tempore suscepti ter-
9 mini non fuit facta solutio: Vndè mensis † ille
debet imputari ad considerandam moram; Nec
potest suffragari asserta oblatio facta Ceciliæ, quia
de ea deponit vnicus tantum testis, cuius etiam
10 depositio parum releuat ad † effectum excusandi
ab incursu moræ, dum dicit Ceciliam respondis-
se, quod pecuniæ darentur famulo in præsentia
testium, & quod eius Vir erat absens à Curia,
quodque erat reuersurus intra 8. dies. Vnde sup-
posito etiam citra veri præiudicium, quod ista es-
sent vera, non est locus excusationi. Cur enim
non fuerunt tunc solutæ pecuniæ, reportata quie-
tantia saltem manu aliena, si mulier scribere ne-
sciebat, vel si vir erat reuersurus intra 8. dies, qua-
re pecuniæ statim post reditū Viri non fuerunt so-
lutæ, aut saltem factum legitimū depositū in actis.

Nec etiam obstat, quod Ceciliæ fuerit sub die
3. Iulij 1619. facta prima cessio pro scut. 500. secū-
da verò sub die 23. Nouembris 1621. pro alijs
scut. 500. Ac ideo licet sub die 21. Octobris 1620.
post incursam moram pro primis scut. 500. ad di-
ctam cautionem egerit, fuerunt nihilominus post-
modum factæ, & receptæ solutiones absque aliqua
protestatione; vndè censetur recessum à dicto pa-
11 cto, & sic † cessat promissio in futurum, cum in-
telligatur de prima vice, *ad l. bones §. hoc sermo-*
ne ff. de verb. signif. & latè Tiraq. in princ. illius le-
12 *gis*; quia responsum fuit, quod † cum promissio re-
feratur ad actum, qui pluries ab eadem persona
potest reiterari, non intrat dispositio prædicti §.
hoc sermone, vt per Tiraq. ibid. lim. 13. 20. & 22.

Quantum attinet ad secundum, an mora potue-
rit purgari, visum fuit Dominis in casu de quo agi-
tur negatiuè respondendum, quia licet de æquita-
13 te † canonica possit mora purgari, quādo ius par-
tis non est effectum deterius, *c. potuit de locato,*
c. in tua de pœnis, & latè fuit deductum coram
me in d. causa Romana fideiussionis 3. Iulij 1617.
& 16. Martij 1618. Attamen secus est in casu
14 isto, cum fuerit expressè, & specialiter † conuen-
tum, quod mora quantumuis minima purgari nō
possit, *Bald. in l. sancimus 26. nu. 4. per illum tex.*
C. de fideiussorib. Alex. in l. in insulam nu. 23. Rip.
nu. 117 Crot. nu. 82. vers. quinto difficultas est, Ia-
cob. Nig. nu. 278. ff. de verbor. oblig. Mainer. in l.
nulla intelligitur mora n. 47. ff. de regul. iur. Crau.
super ritu 173. nu. 4. Afflict. dec. 17. nu. 4. Cor-
bul. de caus. priuat. ob non solut. canonem limit.
41. nu. 12. Caput. dec. 247. n. 2. par. 1. Put. dec. 456.
nu. 4. lib. 2. in correct. vbi quod nemo dubitat de
hac conclusione, *& ex Modernior. istam senten-*
tiam tenent, & alios referunt Mantin. de iura-
mento par. 4 effect. 13. nu. 35 Adden. ad Seraph. de
priuileg. iurament. priuil. 88. nu. 23. lib. 3. & fuit
resolutum in causa Romana *pecuniaria 8. Martij*
1624. *coram bo. me. V baldo seniore.*

Neque est verum, quod istud pactum præstatio-
15 nis cedulæ bancariæ in causa moræ cōtineat † pœ-
nam, quæ non debetur, nisi quatenus intersit, *Se-*
raphin. dec. 809. nu. 4. & fuit dictum in causa Ro-
mana lignorum 4 Iunij 1603. coram bo. me. Card.
Lancellotto iuniore, quia fuit responsum, pactum
istud non continere amissionem rei, vel pretij, vel
solutionem vltra debitum, sed concernere solum
16 maiorem cautelam. Vndè † non est pœnale, *vt in*
puncto resolutum fuit in dicta causa Romana *pe-*
cuniaria coram bo. me. V baldo; Et sicuti census ab
initio potuisset imponi cum dicta cautione cedu-
læ, ita potuit apponi pactum, quod cedula dare-
tur in casu moræ; vt in simili, quando obligantur
17 certa bona † cum facultate illi distribuendi in
euentum moræ in solutione fructuū census, quod
pactum non sit pœnale, *Martin. de iure cens. c. 6.*
nu. 269. & seqq. Cencius de censib. par. 1. c. 1. q. 3.
18 *nu. 37.* & debitore † extante moroso, quod liceat
censuario capere propria auctoritate fructus fun-
di, & tamen hoc non sit pœna, cum tendat ad fa-
ciliorem exactionem census, *Boccat. de censib. p. 2.*
nu. 72. Mart. d. cap. 6. num. 357. Cenc. post alios
vbi supra nu. 35. vers. 4.

Ex quibus conclusum decretum R.P.D. Bichi
esse exequendum, cum dicta cautio bancaria præ-
stari debeat ex prædictis, &c.

REV.MO P. D. COCCINO.

Romana pretij Grani.

Die Lunæ 11. Decembris. 1628.

ARGVMENTVM.

Debitor, quando non dicatur constitutus in
mora aliquid consignandi, vel soluendi in
loco destinato.

SVMMARIVM.

1 *Ex pretij qualitate dignoscitur qualitas rei vendita.*

2 *Comparatiuum supponit positiuum.*
3 *Expressum, licet non sit aliquid, tamen si proueniat ex natura rei, habetur pro expresso.*
4 *Expressum aliquid dicitur, quod necessariò consequitur ex expresso.*
5 *Ex præsenti benè arguitur in præteritum.*
6 *Debitor, quando non dicatur in mora.*
7 *Debitor non constituitur in mora consignandi, vel soluendi rem promissam in certo loco, nisi creditor probetur paratus recipere in eodem loco. num. 17.*
8 *Bart. doctr. in l. item illa num. 23. ff. de const. pecun. non habet locum in actore, sed in reo, & num. 11.*
9 *Debitor non constituitur in mora in loco solutioni destinato, non soluendo propter absentiã creditoris, sed non tamen liberatur à debito.*
10 *Ofasch. decis. 4. num. 26. & seq. declaratur.*
12 *Fundans se in aliqua qualitate extrinseca, quæ naturaliter se habet ad esse, & non esse, siue sit actor, siue sit reus in negotio plurali, cum in hac qualitate sit actor debet illam concludenter probare.*
13 *Creditor nõ potest allegare in tẽpore ei non fuisse assignatam rem debitam, stante propria mora.*
Creditoris mora stante perinde est, ac si ab initio res debita ei consignata fuisset à debitore. nu. 13.
14 *Oblatio etiam sola verbalis operatur ipso iure liberationem.*
Ita vt periculum rei oblatæ transferatur in eum, cui fit oblatio. num. 14.
15 *Oblatio habet vim consignationis.*
16 *Testis vnicus non probat.*
18 *Creditor, qui est in mora in non recipiendo triticum intra tempus conuentum, debitor potest etiã absque decreto iudicis illud vendere.*
19 *Tex. in l. 1. §. licet autem, ff. de pericul. & comm. rei vendit. extenditur etiam ad frumentum.*

DECISIO CCXIX.

DIE 15. Septembris 1623. D. Horatius Falconerius vendidit Cõmunitati Parmen. modios 500. tritici superiori anno 1622. in Prouincia Marchiæ recollectos ad rationem scutor. 26. cum dimidio pro modio, quos in horreis Ariani conseruabat, promisitq. illos consignare in loco Gori non multum distante à d. loco Ariani, & vt dictum fuit *Spediti alla vela à tutte sue spese liberi da ogni tratta, & Dogana,* Duobus etiam aliis adiectis conditionibus, videlicet, *che li grani debbano esser buoni, recipienti, mercantili, non fetidi, non punti, e ben conditionati.* Secunda, *che il venditore sia obligato consegnare detto frumento per tutto il mese di Ottobre prossimo,* hoc est eiusdem anni 1623. *à chi sarà deputato dalla detta Communità, e non consegnandolo possa la detta Communità prouedersene da altri ad ogni danno, & interesse del venditore.* Et additum fuit *Che detta Communità sia obligata pigliar la consegna per tutto il mese di Ottobre, & non la pigliando passato detto tempo restino à rischio di detta Communità, e sia obligata nondimeno pagare il detto prezzo, &c.*

Vnde cum elapso tempore consignationis D. Falconerius ex iudicis decreto aliis vendiderit granum minori pretio, quàm scut. 26. cum dimidio prætendebat Communitatem teneri supplere pretium, quod cum negaret Communitas, consulta Rota super hoc articulo censuit communitatem ad d. supplementum teneri.

Et cum iste articulus tres habeat inspectiones, quarum prima est, vt videatur, An granum esset qualitatis promissæ. Secunda quatenus sic, quis defecerit. Tertia quatenus Communitas defecerit, An damnum D. Falconerii sit adeo liquidatum, vt Communitas ad illud teneatur. Quantum attinet ad primam inspectionem septem testes, qui dantur in summario D. Falconerii numero secundo concordant, *Che li grani del mese di Settembre, e per tutto il mese di Ottobre, e doppo anco, & fino alla vendita di essi, fatta alli Fornari, erano buoni, recipienti, mercantili non fetidi ne ponti, ma ben conditionati, e per tali communemente da quelli, che l'hanno veduti, & maneggiati sono stati tenuti, & reputati,* & quartus, & quintus testes super quarto vlterius subdunt, *perche è da credere, che se fossero stati diuersi, non haurebbero hauuto spedito esito, come hanno hauuto massime à Fornari, hauendoli comprati li Fornari di Ferrara, e cento,* quæ ponderatio optimè facit, vt in simili considerat *Giouagn. cons. 43. nu. 33. versic. ad hac facit.* insuper deponunt, quòd frumentum fuit venditum eodem pretio, quo aliud frumentum benè conditionatum communi-
1 ter vendebatur ex † qualitate enim pretij dignoscitur qualitas rei venditæ *gloss. in l. 1. §. qui superficiem in verb. agendo, & ibi Bart. num. 3. ff. de superficibus, idem Bart. in l. patronis §. 1. num. 1. vers. fallit si ex coniecturis ff. de legat. 3. Bald. in l. 1. num 5. C. qui testam. facere possunt, & consilio 245. num. 1. in fin. lib. 3. Surd. consil. 13. num. 37.* quos omnes in propriis terminis deducit idem. *Giouan in cons. 44. num. 23. eodem lib. 1.* vnde cum isti testes concludant frumentum habuisse qualitates requisitas in apoca non solum de tempore consignationis faciendæ nempè per totum mensem Octobris, sed etiam post, non videtur posse negari quin granum esset qualitatis promissæ, &c.

Neque obstant verba primi testis, quæ ponderantur in contrarium, dum dicit, *Vero è, che in questo vi sono qualche Grani punti d'auantaggio di quello, che erano, quando mi furono mostrate dette mostre,* quasi denotet, quod de tempore
2 anteriori adfuerint grana puncta, † cum comparatiuum supponat positiuum, *Bald. in l. 2. num. 3. C. de probat. Surd. decis. 65. num. 12.* Quia iste testis declarat, quod dicta alteratio euenerat ex eo, quod Granum fuerat à mense Octobris vsque tunc clausum in horreo, ibi. *E questo è seguito per essere stato in granaro dal mese di Ottobre fino adesso.* Nec dicatur quòd quamuis ista ratio cõcludit quoad alteratiõnẽ, non tamen excludat, quod de mense Octobris non esset punctatum, quia cum nedum iste testis, sed alij deposuerint, quod de mense Octobris *li grani sono stati buoni, recipienti, mercantili, non fetidi, nè punti,* sequitur, quòd punctatio de qua videtur inferre

iste testis non fuerit talis, vt granum non esset recipiens, prout fuerat promissum, nam etsi fuerit etiam promissum non esse punctatum, tamen promissio debet intelligi, itaut non esset bonum, mercantile, &c. quia cum in apoca fuerit expressè dictum, quod granum erat recollectum de anno antecedenti 1621. clarum erat quòd non poterat esse sine aliquali punctatione, vt patet ex fide nobilium mercatorum Vrbis, de qua punctatione non intellexerũt partes, sed de illa, quæ præter naturam rei operaretur, vt granũ non esset bonum,
3 & mercantile, & fetidum, licet † enim hoc non fuerit expressum tamen cum proueniat ex natura rei, habetur pro expresso *Ias. in l. cum quid 3. sub nu. 17. ff. si cert. pet.* & sufficit ad effectum, quod
4 dicatur expressum, † quod necessariò consequatur ex expresso scilicet ab expressione, quòd triticum erat superioris anni 1622. *Bal. in l fin. in 10. oppositione nu. 23. C. de hered. instit. Decian. cons. 10. sub nu. 15. vol. 5. Paris. cons. 8. nu. 17. vol. 1.*

Et hac responsione tolluntur etiam ea, quæ pôderantur contra secundum, tertium, & quartum testes, nam vltra quod dictus secundus deponit de possibilitate, ibi, *Può essere, che in essi vi fosse qualche grano punto, come sogliono essere in quasi tutti li grani vecchi*; non concludit de tali punctatione, itaut granum non esset mercantile, &c. prout tale fuisse supra deposuerat, vt dictum est: tertius verò testis dum dicit, *Conuiene necessariamente esser deteriorato qualche poco si per esser stato chiuso, ne detti granari, come anco per hauer sentito il caldo prossimo passato di quest'anno*. vtique intelligit de solita deterioratione, quam habet granum vetus, cum statim subdat *dal principio però di Settembre sino per tutto Ottobre, & doppo è stato sempre di buona conditione*, & idem repetit super quarto, & recipit etiam declarationem à quarto teste in verbis illis, *era di buona conditione, mercantile, e recipiente anco adesso vltimamente, non dico già dell'istessa, che era del mese di Settembre, & Ottobre, &c.* Ex quibus verbis negari non potest quin eliciatur probatio optimæ qualitatis, & nullatenus deterioratæ in mense Octobris, si post deteriorationem frumentum erat adhuc *vltimamente di buona conditione mercantile, e recipiente*, & sic multò † magis in præteritum, nempè de
5 mense Octobris, *Alciat. reg. 2. præsump. 26. Rota decis. 37. & decis. 281. nu. 2. par. 2. diuer.* & tandem ita respondetur obiectis contra septimum testem, ibi, *Salua però detta poca deterioratione*, quæ ideò debet intelligi de subsecuta post mensẽ Octobris.

Quantum attinet ad secũdam inspectionẽ, quis defecerit licet Falconerius teneretur deferre triticum ad locũ Gori; tamen ad id non erat obligatus, nisi prius fuisset ei denunciatũ Cõmunitatem deputasse aliquos, qui granũ reciperent, nè Falconerius conduceret granum in incertum ignorans cui granũ esset consignan. Imò & paratas esse naues, super quibus potuisset onerari; debebat enim consignari in loco Gori *spedito alla vela*, idest in naui, quæ illud vehere debuisset, & propterea cum Falconerio non fuerit denunciatũ, quis esset recepturus granum, & super quibus nauibus deberet
6 onerari, vtique † ipse non fuit in mora *Bart. in l. item illa col fin. nu. 23. ff. de constit. pecun.* vbi firmat debitorem non constitui in mora consignan-
7 di, vel soluendi rem promissam † in certo loco, nisi creditor probetur paratus recipere in eodem loco, & benè comprobat hanc doctrinam *Odd. cons. 50. nu. 10. & seqq. Alb. cons. 182. nu. 23.*

8 Non obstat quòd doctrina † *Bart. in l. item illa* non habeat locum in actore, sed in reo, & ideo nõ faueat D. Falconerio, qui est actor, Communitas verò rea *Osasch. cons 4. à nu. 26. vsque ad 30.* vbi limitat doctrinam *Bart* in casu isto, & in alio quocumque contractu, vltro citroq. obligatorio, quãdo debitor ageret, firmans, quod licet in termi-
9 nis † doctr. *Bart.* debitor non constituatur in mora non soluendo in loco solutioni destinato propter absentiam debitoris, non tamen est liberatus à debito, ideoq. quod agendo ad obseruantiam contractus debet ipse prius adimplere; quòd si non fecit actio ei non competit per reg. *tex. in l. Iulianus §. offerri ff. de act. empt.* & hoc dictum *Osaschi* laudat, & extollit *Cancer. var. resol. lib. 2. cap. 6. num. 144 in fin.*

Nam huic motiuo fuit responsum, Primò dictũ
10 *Osaschi* † non applicari, quia Falconerius vendidit granum, quod habebat Ariani, & ex prædictis patet circa qualitatem grani, quod adimpleuit ex parte sua, ac propterea cum deberet consignari granum in loco Gori *spedito alla vela*, vtique in hac parte Falconerius erat debitor, & sic reus, Communitas verò actrix, & ideò onus probandi quod adesset, qui reciperet in loco Gori, & quod naues essent paratæ, incumbit Communitati iux.
11 doctrinam † *Bart.* allegatam, quæ benè procedit in casu isto, quia cum Communitas sit actrix in hoc, quod teneatur probare præsentiam in loco Gori, debet probare istam qualitatem, qui enim se fundat in aliqua qualitate extrinseca, quæ naturaliter se habet ad esse, & non esse, siue sit actor, siue sit reus in negocio principali, cum in hac quali-
12 tate sit actor, debet illam † qualitatem tanquam fundamentum intentionis suæ probare, *Cyn. in l. Actor. 23. col. 2. nu. 2. vers. si autem est negatiua qualitatis extrinsecæ, & Alber. col. fin. nu 6. vers. si autem est qualitas extrinseca C. de probat. Bald. in l. si verò §. § qui pro rei in fin. ff. qui satisd. cog. Herculan. de probanda negatiua nu. 296.* Et propterea Communitas tenetur probare, quod in loco Gori adesset qui reciperet granum, & quod naues essent paratæ ad onerandum.

Secundò fuit responsum, quòd ex testibus, qui dantur, constat Verugulam Agentem Communitatis sæpius extraiudicialiter fuisse interpellatum nomine Falconerij ad recipiendam consignationem de mense Octobris, cum protestatione, quod nulla mora Falconerio venditori imputaretur, vnde cum nihilominus non fuerit deputata persona, cui fieret consignatio, Communitas non potest allegare in tempore consignationem factam non
13 fuisse, † stante propria mora, quæ operatur, ac si ab initio granum fuerit consignatum, *l. Fabio scribit 50. ff. de contraben. empt. Mantic. de tacit. lib. 4. tit. 26. num. 25. Odd. d. cons. 50. num. 7. & 8. Senator Franciscus Niger Ciriacus controuer. 227. nu. 19. & 23.* vbi in puncto quod oblatio etiam

14 sola verbalis † operatur ipso iure liberationem, itaut periculum frumenti oblati transferatur in
15 eum, cui fit oblatio, & latius *nu.* 35. vbi quod† huiusmodi oblatio habet vim consignationis.

Neque obstat huic secundæ responsioni, quòd oblatio facta per Falconerium fuit facta in loco Ariani, non autem in loco Gori, vt deponunt testes in summario Communitatis nu. 3. quia quoad primum, & secundum licet deponant de oblatione facta per Falconerium in loco Ariani, non ideò non potest inferri, quod Agens Communitatis interpellauerit Falconerium ad faciendam cōsignationem in loco Gori, & quod nihilominus post d. interpellationem fuerit denegata consignatio in prædicto loco Gori, de quo dicti testes nihil dicūt. Quintus verò potius facit in contrarium, dum dicit. *Io gli feci l'infrascritta oblatione, cioè, Signor Gio. Battista pigliate pure li grani del Sig. Falconerio, che se toccarà à lui di pagare il datio di Ferrara, lo pagarà, e se toccarà alla vostra Communità bisognarà, che anch'ella facci il medesimo*, ex his enim verbis patet, quòd nulla erat controuersia circa consignationem in loco Ariani, vel Gori, sed quòd solum tractabatur de solutione datij Ferrariæ, quæ reseruabatur cui de iure, non autem negabatur consignatio in loco Gori, & hoc respiciebat interpretationem pactorum, an in eis comprehenderetur respectu Falconerij etiam datium Ferrariæ, nec ex secundo teste examinato pro Communitate potest inferri, quod adesset qui reciperet granum, & quod super hoc fuit facta interpellatio, quia quicquid sit circa exceptiones
16 dicti testis, cum sit Parmen. & † vnicus, quamuis dicat *Il Perinati* scilicet Agens Falconerij *disse al Verugola*, qui agebat pro Communitate, *che non poteua consegnare il grano spedito alla vela, e con spesa, se prima non ne daua parte, egli ne fosse dato ordine*. attamen tam ipse, quàm alij supradicti testes id non probant de tempore, quo erat facienda consignatio, & cum consignatio debuisset fieri per totum mensem Octobris, deberent probare d. responsionem fuisse factam de tempore quo non superesset tempus ad faciendam integram consignationem, itaut agens Falconerij es-
17 set in mora consignandi, quæ † quidem mora nullatenus probatur, cum nec probetur præsentia alicuius, qui loco Gori reciperet, nec quod naues paratæ essent ad vehendum triticum, vt dictum fuit.

Circa tertiam, & vltimam inspectionem fuit dictum damnum D. Falconerij esse sufficienter liquidatum, cum frumentum fuerit venditum partim ad rationem scut. 20. & partim ad rationem scut. 21. pro modio. Ideòq. cum venditio fuerit facta Communitati ad rationem scut. 26. cum dimidio, Communitas tenetur ad interesse quanti minoris d. frumentum fuit venditum secundum pacta. Frumentum enim fuit venditum ex decreto iudicis, & licet Communitas non fuerit intimata, tamen sufficit, quòd venditio fuerit facta bona fide, nempè pro eodem pretio, quo tunc frumentū bonæ conditionis, & qualitatis communiter vendebatur, prout ita venditum fuisse deponunt testes in sum. num. 4. stante enim mora Communitatis in non recipiendo per totum mensem Octobris
18 potuit Falconerius etiam † absque decreto iudicis triticum vendere, vt est text. qui loquitur de vino *in l. 1. §. licet autem. vers. Commodius est ibi, aut vendere vinum bona fide, idest quantum sine ipsius incommodo fieri potest operam dare, vt quam minimè detrimento sit ea res emptori ff. de peric. &*
19 *commod. rei vendit.* quem text. † ad frumentum extendit idem *Senator Franciscus Cyriacus Niger d. controuer. 226. num. 62.*

Et ita fuit conclusum Communitatem teneri supplere vsque ad pretium conuentum vtraque parte informante.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Domus, & Saluiani.

Die Lunæ 11. Decembris 1628.

ARGVMENTVM.

Possessio ad effectum Saluiani interdicti qualiter probetur. Censum imponens super domo, in qua quis habet partem, licet tota in instrumento esset designata, nihilominus cēsetur impositus super d. parte.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum publicum facit probationem probatam.*
2 *Testes, vt probent possessionem sufficit, quod de ea simpliciter deponant.*
3 *Possessio probatur per solam litis substentationem cum adminiculis.*
4 *Immissio denegari non potest creditori ex causa census, cum ei competat Saluianum.*
5 *In possessorio non admittitur exceptio de iure dominij, nisi fuerit incontinenti probata.*
6 *Saluianum nititur sola possessione, quam habet, qui pignus, vel hypothecam constituit.*
7 *Dominium debitoris in actione hypothecaria debet probari.*
8 *Obligasse, quis censetur rem propriam.*
9 *Censum imponens super re, in qua habet partem, censetur imposuisse super d. parte, etiam quod tota res in instrumento esset designata.*
10 *Causa qualibet, solet excusare à desertione causæ*

DECISIO CCXX.

SENTENTIAM in Saluiano ad fauorē D. Felicis de S. Petro latam per Locumtenentē Illustriss. Vicarij, dixerunt hodie Domini esse cōfirmandam cuius iustitia, cū de validitate nō dubitaretur, videbatur controuerti nō posse; De credito
1 enim cum hypotheca apparebat † ex publico instrumento, quod facit probationem probatā, *Bart. in l. interest, n. 2. C. de solut. Dec. cons. 36. n. 2. Ruin. cons. 128. nu. 1. lib. 4. Surd. dec. 177. nu. 4.* vt etiā ad effectum Saluiani dixit pluries *Rota, vt in Romana Saluiani 22. Maij 1599. corā Penia, & 19. Nouembris eodem anno 1599. coram Cardin. Lancellotto, & Interamnen. Saluiani 14. Decembris 1611. coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo:*

dominum

domum verò fuisse possessam à Francisco Pergo-
lella tempore impositionis cẽsus probant duo te-
stes, qui ne dum concludunt, eum dicto tempore
possedisse, verum & antea, & postea vsque ad obi-
tum in ea possessione continuasse, & fructum ex
eadem domo percepisse, vt ideo dubitandum nõ
esset, quin plenissimè possessionem anteriorem
2 Francisci probarent, cum satis esset, quod † de
eiusdem possessione simpliciter deponerent, *l. sti-
pulatio ista 38. § hac quoque, & ibi glos. in verb.
stipuletur ff. de verb. oblig. Alciat. ibid. num. 9. &
10. Bart. in l. 2. nu. 2. C. de acquir. poss. & in tract.
de testib. vers. testis dixit aliquem possedisse nu. 9.
& 10. Bald. in l. data opera nu. 34. vers. item nota
C. de his qui accus. non poss. & in auth. & qui iu-
rat nu. 4. C. de bon. author. iudic. possid.* Dec. *cons.
400. nu. 3. Cas. de Graß. dec. 14. nu. 2. & 3. de testi-
bus. Rot. dec. 307. nu. 6. par. 1. in recent. & nouis-
simè in Nicien. decimarum 27. Nouembr. 1626.
coram R.P.D. meo Merlino, & in Romana dotis,
seu Saluiani 10. Iunij 1626. coram* R. P. D. *meo
Durano*; Et ex ijsdem etiam testibus probabatur
possessio Augustini Mancini rei conuenti, cum
3 tamen † sola litis substentatio cum adminiculis
sufficeret, *Caputaq. dec. 372. nu. 1. par. 2. Cas. de
Graß. dec. 4. de restit. spol.* Rot. *dec. 83. nu. 2. decis.
119. nu. 5. & dec. 360. nu. 2. par. 1. in recent. Card.
Seraph. dec. 1415. & in Firmana saluiani 10. No-
uembris 1621. coram Reuerendiss.* D. *meo Decano.*
vt ideo probatis requisitis in iudicio hoc Saluia-
ni necessarijs, *l. 1. & ibi gl. C. de precar. & Salu.
interd. Bart in l. 1. nu. 3. ff. eod. tit. Aret. in §. item
4 Seruiana instit. de action.* Immissio D. † Felici
negari non potuerit, cui vti creditori ex causa
census Saluianum competebat, *Gabr. cons. 47.
nu. 6. & seq. lib. 1. Menoch. adipisc. possess. remed. 3.
nu. 18. Afflict. dec. 383. nu. 3. & seq.* Rota *in Roma-
na Saluiani 31. Maij 1602. coram Iusto, & in
Romana rescissionis instrumenti 27 Iunij 1613.
coram Vbaldo, & in recent. decis. 294 num. 2. &
seq. par. 1.*

Quod verò ex parte Augustini explicabatur
hanc domũ cessisse in portionem Sigismundæ ma-
tris, quam Vincentius pater in suo testamento ex
tertia parte sub conditione si nuberet, hæredem
instituerat, indeq. non potuisset à Francisco pa-
truo sine eiusd. Sigismundæ consensu obligari di-
xerunt Domini esse exceptionem de iure domi-
5 nij, quæ in hoc † iudicio non admittitur, nisi fue-
rit incontinenti probata, vt sæpius decisum fuit,
est *decis. 307. nu. 14. dec. 369. nu. 4. par. 1. dec. 619.
nu. 4. par. 2. in recent. & in Romana legatorum de
Columna 27 Ianuar. 1614. coram Card. Sacrato*,
& contrarium, possessionem scilicet Francisci de
tempore impositionis census, probatum fuisse,
6 prout sufficit, cum Saluianum † nitatur sola pos-
sessione, quam habebat qui pignus, vel hypothe-
cam constituit, quinimò pignus non deducatur
principaliter, sed incidenter, & ad effectum iustifi-
7 candi possessionem, contra quam fiat † in hypo-
thecaria, In qua necesse est probare dominium de-
bitoris, *Contard. ad l. vnicam C. si de moment.
poss. lim. 14. nu. 14.* Ripa *in rubr. ff. de pignor. n. 19.
vers. secundo casu, Neguſ. de pignor. & hypoth. 2.*

Decis. Rot. Rom. Par. I. Paul. Rub select.

*membr. 8. par. princip. nu. 6. Corn. cons. 190. nu. 1.
vers. retento autem lib. 1. Rot. diu. p. 2. dec 34. n. 16.*

Et cum Franciscus esset, & ipse hæres Vincentij
patris pro tertia parte vel ex quo dictam domum
8 obligauit † censetur illam in portionem suam
agnouisse, indeq. rem propriam obligasse, *Alex.
cons. 3. n. 5. lib. 3. Rolan. cons. 78. n. 19. lib. 1. Pereg.
de fideic. art. 39. n. 2. in fin. Rot. dec. 456. n. 5. par. 2.
in rec. & in* Romana *domus 12. Maij 1617. coram
bo. me. Andrea*; vel illam vti communem possiden-
do portionem suam in domo valoris scut. 2000. vt
concedebant etiã informantes pro Augustino, be-
ne potuit obligare censu scutor. 24. & 2000. sortis,
cũ tertia pars scutor. 665. & vltra benè eius sũme
9 esset capax, eamq. solum tertiam † partem cense-
tur obligasse etiam quod tota domus esset in in-
strumento census designata, *Alex. cons. 54. nu. 2.
lib. 3. Hond. cons. 38. nu. 99. lib. 1. Rube. Alexand.
cons. 99. sub nu. 2. Rota dec. 249. par. 1. in recent. &
coram Greg. XV. decis. 225. nu. 1. & 16.*

Ex quibus pro confirmatione sententiæ respon-
derunt, cuius tamen exequutioni ex capite rei
iudicatæ dixerunt locum non esse, cum post inter-
positam appellationem à die habitæ notitiæ, &
præsentatam commissionem bo. me. Buratto ob-
tinuerit Mãcinus fatalia appellationis pluries co-
ram R.P.D. meo Durano prorogari, coram quo, &
si Iudex non esset diligentia, quã Mancinus adhi-
buit, ne causa desereretur, impedire potuit sen-
tentiæ transitum in rem iudicatam, cum præser-
tim subrogationis, & commissionis antea præsen-
tatæ R. P. D. Dunozzetto neget se notitiam ha-
buisse, ex quo non fuit citatus ad dicendum contra
10 commissionem, vt ideo † hæc etiam causa, prout
omnis, & quæcumque solet, illum à desertione
valeat excusare, *Put. dec. 228. lib. 1. dec. 130. lib. 2.
Crescent dec. 1. & 8. de appell.* Et ita &c.

EMIN.^MO, ET REV.^MO D. CARD. VIRILI.

Ferrariensis Fideicommissi.

Die Veneris 15. Decembris 1628.

ARGVMENTVM.

Filij in conditione positi non censentur vocati, hoc tamen fallit, quando adsunt coniecturæ, quæ suadeant, quod testator illos voluit vocare, & quæ coniecturæ ad hoc non sufficiant.

SVMMARIVM.

1 *Conditio, si sine filijs decesserit, expirat, quando hæres habuit filios.*

2 *Filij in conditione positi non censentur vocati. Quod procedit etiam in filijs testatoris. nu. 2.*

3 *Cons. Oldrad. 21. cessat ex coniecturis cõtrarijs. Ab opinione glos. in l. Lucius la 2. ff de hæred. instit. receditur ex coniecturijs. num. 3.*

4 *Text. in l. Lucius la 2. ff. de hæred. instit. declaratur.*

5 *Filiorum, & descendentium positorum in conditione existentia excludit substitutum,*

6 *In vocatione, quando adest verbum, descendentes, & non adsunt verba denotantia tractum successiuum, tunc vocatio est per vulgarem, & non per fideicommissariam, & nec per reciprocam. num.7.*

8 *Substitutio vulgaris solum honorat, fideicommissaria verò quoque grauat.*

De vulgari substitutione ad fideicōmissariam ex diuersitate rationis non arguitur. num 8.

9 *Filij in conditione positi censentur vocati ex digressu testatoris ad plures gradus substitutionum. vide num.11.*

10 *Digressus ad plures gradus substitutionum, quādo non sit considerabilis, ad hoc vt filij in conditione positi non censeantur vocati.*

12 *Filij, & descendentes positi in conditione non censentur ex eo, quod sint positi in conditione cum qualitate, quod sint legitimi, & ex legitimo matrimonio nati.*

13 *Fœminæ descendentes, quando sunt positæ in conditione, tunc excluditur ratio conseruandæ agnationis.*

14 *Vocatio in stirpes, & non in capita non infert, quod positi in conditione censeantur vocati, si non sit apposita respectu vocatorum in conditione positorum.*

15 *Positi in conditione an censeantur vocati propter substitutionem compendiosam.*

16 *Positi in conditione nō censentur vocati ex clausula omni meliori modo, vel clausula codicillari.*

17 *Positi in conditione, quando sunt ex descendentibus testatoris, vt censeantur vocati, admittūtur leuiores coniecturæ.*

DECISIO CCXXI.

ALBERTUS Bendedus filius Dianæ filiæ Petri Guareschi prætendebat ad sui fauorem factum esse locum fideicommisso Francisci Guareschi patris Petri, & ideo dato dubio, an constaret de fideicommisso, Domini, quoad portionem Margaritæ, & Hieronymæ particulariter voluerūt videre, quò verò ad portionem Petri de fideicōmisso non constare dixerunt, nā Albertus habet duas regulas contra se; Vnam quod dum testator in codicillis dixit, quod si d. Petrus eius filius in pupillari ætate, vel quādocūque decesserit sine filijs, & descendentibus masculis, & fœminis tūc, & his
1 casibus, & vtroque eorum instituit, & substituit † hæredes, &c. consequenter cum Petrus habuerit filios intrat vulgatum, *cons. Oldr.21.* sufficere de tempore mortis Petri extitisse filios licet postea decesserint, *Seraph. dec.1373. nu.1. & decis.491. nu.1. par.4. diuers. & in recent. dec.486. nu.1. p.1.*
2 Alterū quod † filij positi in conditione, non censentur vocati, *glos. in l. Lucius la 2. ff. de hered. instit* quæ procedit etiam in descendentibus testatoris *Cephal. cons.517. nu.16. & 17. Rustic. de fil. in condit posit. lib.1. c.3. nu.4. ante fin. Seraph. decis.1486. nu.13. Greg. decis.329. nu.3.*
3 Et licèt † à *cons. Oldr. & à Regula glos.* recedatur ex coniecturis; Tamen in hoc casu non videntur adesse tales, quæ suffragentur.

Prima enim, quod cum testator dixerit si Petrus decesserit sine filijs, & descendentibus posuerit in conditione non solum filios, sed etiam descendentes, inter quos videatur inductum reciprocum fideicommissum, nihil facit, nam in casu
4 d. † leg. Lucius nedum filij, sed etiam liberi erant positi in conditione, & appellatione liberorū veniunt descendentes. & tamen ibi non censentur
5 vocati, quia semper militat eadem ratio, † quod existentia filiorum, & descendentium positorum in conditione excludat substitutum; sed non inde sequitur, quod positi in conditione etiam per verba liberorum, & descendentium sint vocati, & ideo hanc coniecturam reprobat *Cephal. cōs.419. nu.30.31. & 74. vers. ad quintum Menoch. lib.4. præsumpt.76. nu.76. Rota Bonon. relata per Giouagn. cons.82. num.165. lib.1. Fusar. de substit. quæst.437. num.205.*
6 Præsertim quia, etiamsi adsit † verbum descendentes cum non adsint verba denotantia tractum successiuum & perpetuum, ac futuri temporis vacatio esset per vulgarem, non per fideicommissariam, nec per reciprocam, *Cuman. in l. cum ita, §. in fideicommisso, nu.4. ff. de legat.2. Bart. in l. Gallus, §. quidam rectè, nu.2. & ibi Ias. nu.10. & 45. in fin. ff. de liber. & posthum. Surd. decis.346. num.18. & cons.554. nu.20. vers. nec dicatur Menoch. cons.327. nu.34. Molin. de primog. lib.1. cap.5. num.17. Rota diuers. decis.491. nu.4. par.4. & in recent. decis.347. num.2. & 11. par.1. Bellon. iun. cons.26. nu.19. & nu.39.* & propterea vulgaris per aditionem expirauit, *l. post aditam C. de impub. & alijs substitut.*

Secunda coniectura, quod Petrus, & eius descēdentes sint vocati in portione Margaritæ, & Hieronymæ sororum, non vrget, quia videndum est, an testator intellexerit de descendentibus Petri, vel Margaritæ, & Hieronymæ; Nam Domini de portionibus Margaritæ & Hieronymæ particulariter videri reseruarunt; sed quatenus essent vocati, ex quo non adsunt verba significantia perpetuitatē,
7 & † tractum futuri temporis descendentes non possunt prætēdere nisi vocationem per vulgarem, vt supra deductum est, & sic hæc coniectura voca-
8 tionis in portione sororum non vrget, quia † vulgaris solum honorat, fideicommissaria verò quoque grauat, ideo ex diuersitate rationis non arguitur de vulgari ad fideicommissariam, vt ita ad istā coniecturam respondet *Decian. cons.26. num.44. lib.2. Bellon. iun. cons.26. nu.62. Alex. cons.24. n.5. vers. modo redeundo, lib.3. Ruin. cons.104. nu.12. vers. sed his non obstan. lib.2. Rustic. de fil. in condit. posit. lib 4. cap.4. nu.5. Giouagn. cons.82. num.177. lib.1. Menoch. cons.640. num.3. & 4. Fusar. d. quæst.437. num.192.*
9 Tertia coniectura desūpta ex digressu † ad plures gradus substitutionū non applicatur, quia vltra primā substitutionē, alia substitutio de descendētibus est per vulgarē quo casu digressus ad plures
10 gradus † substitutionū non est considerabilis *Bellon. iun. cons.26. nu.62. Anchar. cons.74. nu.2. vers. vel saluando illā gl.* & fuit dictū in Romana fideicommissi 21. Aprilis 1603. coram D. Card. Millino impress. per Giouagn post cōs.24. nu.57. lib.2. idem Giouagn cons 82. n.10 vers.6. Paris. lib.1. Vltrà q digressus ad plures gradus substitutionū intelligi-

tur

11 tur † si Petrus decesserit sine filiis, & descendentibus, maximè propter verba restrictiua, tunc, & his casibus, & vtroque eorum, *Rot. diuers. decis. 198.num.1.par.1. & decis.130.nu.1.par.2. & in recent.decis.486. nu.18. par. 1. & decis.538.n.5. par. 2.*

Quarta coniectura, quod filij, & descendentes
12 sint positi in † conditione cum qualitate, vt sint legitimi, & ex legitimo matrimonio nati reprobatur magis communiter. *Petr. de fideicom.quæst. 9.num.176. & nu. 201. vers. verum tamen Rota in recen.d.decis.538. num.7. par.2. & in Comen. fideicommissi 11. Martij 1619. coram bo. me. Buratto. Fusar. de substit. d.quæst.437. num.66.* co
13 magis quia ponuntur quoque † in conditione descendentes fœminæ, itaut excludatur ratio conseruandæ agnationis, *Alex.cons.115.nu.10. lib.2. Aym.cons.180.nu.1. & cons.306.nu.5. Rot.in recent.d.decis.486.nu.4.*

14 Quinta coniectura de vocatione in stirpes, † & non in capita facillimè tollitur, quia illa est apposita respectu substitutorum non filiorũ, & descendentium positorum in conditione ita *Menoch. lib.4. præsumpt.76. nu.74 Cephal.cons.41.n.74. Fusar.d.quæst.437. nu.208.*

15 Sexta desumpta † ex compendiosa reijcitur à *Fusar.d.quæst.437 nu.221. Rot. Bononien. relat. per Giouagn.d cons.82.nu.172. & seq. lib.1.*

16 Clausula omni meliori modo, † vel codicillaris nihil operatur, *Rot. decis.486. n.26. & seq. par. 1. recent. Fusar.d.quæst.437.num 227.Bellon. iun. d.cons.26.num.39.*

17 Non obstat quod † in descendentibus sufficiãt leuiores coniecturæ, quia plures ex supradi tis nõ applicantur, aliæ non sunt tales, quæ suffragentur ex supradictis.

Et ita vtraque parte informãte fuit resolutum.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Perusina fideicommissi de Baptistis.

Die Veneris 15. Decemb. 1628.

ARGVMENTVM.

Plura notanda circa materiam substitutionum, de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Qualitates non arguunt vocationem, sed inhærent illi, quando de ea constat.*
2 *Qualitas hæredis vniuersalis, non conuenit ei, qui est particularis legatarius.*
3 *De voluntate expressa morientium, quando agitur, non est locus prouisioni legum.*
Quæ subintrant tantummodo in casibus non prouisis, non autem vt prouisos subuertãt n.3.
4 *Substitutio pupillaris, quando habeat locum, & num.6.*
5 *Bald.in cons.17. vol.2. & alij declarantur.*
7 *Substitutio pupillaris tacita facilius substinetur propter compendiosam.*
8 *Substitutio compendiosa comprehendit sub se, & vulgarem, & pupillarem.*
9 *Substitutio facta sub conditione, si omnes defecerunt, & decederent, habet locum tàm ex capite deficientiæ, quàm non natiuitatis.*
10 *Paris.in cons.74. nu.12 lib.3. & alij declarãtur.*
11 *Oldrad.in cons.177.communiter reprobatur, & eius sequaces. nu.14.*
12 *Natiuitatis non casus, semper est de casibus impotentiæ contenta in vulgari substitutione.*
13 *Vulgaris substitutio semper habet locum, quocunque casu prior vocatus rem habere nõ possit.*
15 *Oldrad. cons.177. quando sit inhærendum.*
16 *In tacita vulgari etiam supposita comprehensione casus non natiuitatis ex compendiosa, non tamen intrat pupillaris per casum non natiuitatis, sed tacita vulgaris.*
17 *Substitutioni vulgari, quando non sit locus.*
18 *Corn. in cons.276. num.12. vol.3. declaratur.*
Substitutio facta posthumo, si nascetur, militat etiam eo non nato. nu 18.
19 *Successio non datur ex persona, quæ non fuit, & num. 20.*
21 *Substitutio compendiosa continet plures substitutiones, & plures casus.*
22 *Successor non capit, quod auctor non habuit.*
23 *Pater pro filijs impuberibus testari potest.*
24 *Hæreditates infantium solent adiri per eorum tutores, aut patres per actus tacitos, & leuiores.*
25 *Soccin.in cons.52.num.14. vol.1. declaratur.*

DECISIO CCXXII

VISVM fuit stãdum esse in decisis 18. Maij 1627.* ex eisdem rationibus & fundamẽtis: quia D. Antinorus neque ex testamento Petri Iacobi, neque ex persona Hieronymi eius filij vltimo decedentis probat sibi ius succedendi apertum esse.

Quoad paternam dispositionem verè D. Antinoro dici potest, substitutio de te non loquitur, nam testator prouiso sibi de hæredibus vniuersalibus, nempe Ioanne Baptista, & Hieronymo, & de quocumque alio filio masculo sibi nascituro ex se & legitima sua coniuge, altero ex dictis filijs hæredibus vniuersalibus moriẽte in pupillari ætate, vel alias quandocunque sine filijs, & descendentibus masculis legitimis, & de legitimo matrimonio natis, substituit alios filios masculos supradictos superuiuentes, & filios ac descendentes masculos legitimos, & naturales de legitimo matrimonio natos ab illo, aut illis, qui iam fuissent præmortui in stirpes, & non in capita, deficientibus autem omnibus descendentibus masculis legitimis, & de legitimo matrimonio per rectam lineam masculinam ex masculis natis, & ita extincta & defecta omninò linea masculina masculorũ supradictorum ipsius testatoris, vltimo masculo deficienti in omnibus bonis, & hæreditate sua substituit proprias filias fœminas legitimas, & de legitimo matrimonio ex ipso testatore natas, & filias fœminas filiorum suorum, inter quos à prima vocatione vsque ad vltimam non legitur comprehensa persona D. Antinori cui de legato scutorum quatuor millium fuerat prouisum in separata parte & dispositione.

Vnde non est constituendũ aliquod fundamentum

tum quod cum testator honorificè tractauerit D. Antinorum honorando illum titulo legati satis ampli vti filiũ quamuis naturalẽ, propterea prole masculina legitima deficiente in substitutione videatur cõprehensus concurrentibus qualitatibus, quia filius masculus,& superstes *Menoch.præsum.* *60.nu.19.lib.4. Modern.Brixien.de substit.quæst.*
1 *281.num.10.* cum alijs allegatis: quia † qualitates non arguunt vocationem, sed inhærent illi, quando de ea constat, in præsenti autem de illa constare non potest; quia testator vocauit filios ex se,& coniuge sua, qualis non est D.Antinorus naturalis, qui ex soluta natus reperitur, sequentes verò substitutiones ponũtur cum relatione ad dictos filios, ibi, & si aliquis de dictis suis filijs, & hæredibus vniuersalibus moreretur, substituit alios filios masculos supradictos, & paulo infra, ibi, & casu quo decederent omnes descendentes masculi, & omninò extincta remaneret linea masculina masculorum supradictorum ipsius testatoris substituit fœminas filias, & de legitimo matrimonio natas ex ipso testatore, quarum superstes nunc est D. Beatrix, itaut ex serie substitutionum non videatur relictus locus dubitãdi de alijs personis, quàm de proprijs filijs ex se & coniuge sua natis,& de descendentibus ex legitimo matrimonio, inter quos non est connumerandus D. Antinorus. Nec euitari potest sensus illius dictionis relatiuæ supradictos, & supradictorum, quasi apta sit comprehendere omnes masculos indistinctè testatoris filios superstites, & sic etiam naturales nominatos in testamento,quia littera bene se explicat per differentiam essentialem, quæ ad sensũ patet, ibi, *se alcuno de detti suoi figliuoli, & heredi vniuersali morissero,* quæ qualitas hæredis vniuersalis, cum non conueniat D. Antinoro, qui est
2 † particularis legatarius, in relatione tanquam persona diuersæ qualitatis comprehendi non potest,& nihilominus mirabiliter differentiam hanc tangit *Bart. in l. finali. num.2. ff. ad Trebellian.* quam sequuntur *Ruin.cons.158.nu.9. lib.2. Honded.cons.63.nu.15. lib.2. Menoch.cons.525. n.1. & sequen.*

Quo verò ad legalem dispositionem ex ea pariter iuuari non potest D. Antinorus,quia dum agi-
3 tur de † expressa morientium voluntate, locus nõ est prouisioni legum, quæ subintrant tantummodo in casibus non prouisis, non autem vt prouisos subuertant *Bald.in l. quicunque. num.13.C.de seru fugit. Soccin. sen. cons.30. nu.32.lib.1.Put. decis.193.nu.2.lib.2.* & in præsenti ex testamento eiusdem Petri Iacobi firmatum fuit in decisione causæ prouisum fuisse successioni filiorum eiusdem in pupillari ætate decedentium per substitutionem fœminarum filiarum testatoris superexistentium.

Non obstat, quod si hæc prouisio referatur ad expressam substitutionem pupillarem,quod illa sit restricta inter Io.Baptistam, & Hieronymum altero scilicet moriente succedat superstes,non autem D.Beatrix,si verò tacitam pupillarem ex cõpendiosa desumptã inferat in casu quo deficerent omnes descendentes masculi legitimi, & naturales de legitimo matrimonio nati tũc cesset, quia substitutio fœminarum nõ legitur facta Hieronymo, aut Ioanni Baptistæ; sed vltimo masculo deficienti ex descendentibus ipsorum filiorum.

4 Quia in primo casu sustinetur † expressa pupillaris non obstante quod videatur apposita filijs primi gradus, quia per coniũctionem casus non existentiæ illorum videtur continuatus sermo prouisionis in casu pupillaris, vt in prima decisione fuit firmatum ex *Bald.cons.17. vol.2. Crau. cons. 208.num.6. Thesaur. decis.200. nu.10. Menoch. cons.106.num.370. & cons.148.num.18. Peregr. cons.32.nu.24. lib 2.* quibus accedunt idem *Menoch.præsum.178.nu.30. lib.4. Oddo cons.95. nu. 82.& sequen.* Nec euitantur rationes & auctori-
5 tates supradictæ ex eo, quod Bald. † & alij loquãtur ad effectum inducendi repetitionem pupillaris in sequenti casu à testatore prouiso, nõ autem variandi casus in quibus fit substitutio, vt scilicet fœminæ succedant filijs primi gradus per pupillarem, quibus non sunt substitutæ,sed eo in casu alij filij masculi descendentes: quia differentia fortè euitaret rationem coniunctionis casuum, & continuationis sermonis, nisi concurrant ad inuicem casus deficientiæ, & non natiuitatis, prout concurrere in decisione causæ fuit firmatum ex *Menoch.Surd.Laderch.* & alijs in ea adductis; nam
6 † tunc sublato de medio gradu filiorum non existentium; postquam de tempore obitus Hieronymi in ætate pupillari Io Baptista non extabat, & alij nati non erant,bene conueniat subintratio vltimi gradus fœminas comprehendentis, vt latissimè aduertit,& cõprobat *Laderch.d.cons.72.n.4.*
7 In secundo etiam casu facilius sustinetur † tacita pupillaris ex compendiosa deducta: quia sicuti ex formulis substitutionum,de quibus agitur,non dubitatur de existentia compendiosæ: dum leguntur conceptæ sub cõditione necessaria, si alter eorum decederet in pupillari ætate, vel aliàs quandocunquè, & in vltima substitutione dicatur casu quo deficerent omnes descendẽtes masculi, *Surd. decis.37.nu.1. Laderch.cons.72.nu.4. Bellon.iun. cons.19.num.9. Moder.Brixien.de substit. quæst. 23.num.34. Rota decis.519. nu.4. par.1. & decis. 332.num.9 par.2.recent.* ita nec in dubium reuo-
8 cari debet,quin sub ea comprehendantur, † & vulgaris, & pupillaris per quas respectiuè vocari directè succedunt pupillo,& intrant locum deficiẽtium in gradu præcedenti, *Bart. in l quamdiu 68. nu.10. ff. de acquir. hered. communiter receptus. Laderch. cons.72. nu. 4. Peregr. de fideic. art.15. n.14.& cons.32.n.23.lib.2.Rot. decis.332.n.6.& 7. & decis.403. nu.10 par. 2. recent.* atque ita cum
9 D. Beatrix tanquam vocata † per vulgarem intret in locũ anteriorum in gradu tam ex capite deficientiæ, quàm non natiuitatis, vt iam fuit firmatum in decisione causæ ex *Menoch. præsump.65. nu.2 lib.4. & cons.1063. nu.1. & 10. Mantic. de coniect.lib.11.tit.6. num.1. Surd.decis.37. nu.26. Laderch.cons.72. nu 2 & 4. Rot.decis.453.nu.6. par.2. recent.& in Bonon.bonorum de Grifonibus 18. Februar.1619. coram bo.me. Buratto,* decedente Hieronymo in ætate pupillari à directa successione illius excludi non potest.
10 Et quamuis *Paris. cons.74.* † *nu.12. lib.3. Eugen.*

gen. conf.99. num.21. Peregr. de fideicom.art.21. num.24. & alij adducti pro hac opinione per eundem *Peregr.art.15.nu.16. & conf.55.num.7. & 22.lib.2.* omnes moti ex rationibus *Oldrad. conf.* 177 videantur firmare casum non intrare, quando testator expressè prouidit in casum mortis, & prout dicebatur factum in casu proposito ibi, & casu, quo decederent omnes descendentes masculi per rectam lineam masculinam nati, ex quibus verbis inferebatur voluntas restricta ad casus expressos, non autem ad possibiles: dum considerauit testator initium, medium, & finem suæ lineæ;
11 attamen † Oldradus communiter reprobatur, & illi qui eundem sequuti sunt: quia casus non nati-
12 uitatis semper est de casibus † impotentiæ contentæ in vulgari secūdum *glos. & textum in l.penultim.ff.de ventr.inspic. Bart.in l.1.nu.33.ff.de vulg. & pupill.* & vulgaris semper locum habet
13 quocunque casu prior vocatus † rem habere non possit *l.cum proponas. C.de hæred. instit. Bart.in l.3.§.finali.ff. de liber. & posthum.* quinimo *Dec. conf.227.num.3.* sustinuit per verbum *mancassero* expressum fuisse casum non natiuitatis, sed vt di-
14 cebatur in specie reprobant Oldrad. & † sequaces, infiniti qui referuntur per *Peregr. d.artic.15. & sequen.& conf.40. nu 2.vol.1. & 55.num.18. vol.2. Decian.conf 1. vol.1. Surd. conf.236. n.26.*
15 *Ladercb. conf.31. & 72.* nec opinioni Oldradi † inhærendum est, nisi eo casu, quo testator declarasset voluntatem suam per verba taxatiua, aut ex coniecturis benè concludentibus illa desumi posset *Marzar.conf.1.num.1. & sequen.& Rota cum hac declaratione transiuit in Bononien. de Grifonibus supra allegata. & Peregr. eod. art.15. num.16.* idem sequitur; vt propterea decisio, quæ reuidetur sentiens obiectum respondet non constare de coniecturis, ex quibus à communi regula & opinione sit recedendum.

16 Non obstat, quod adhuc supposita † comprehensione casus non natiuitatis in tacita vulgari ex compendiosa non tamen intrat pupillaris per casum non natiuitatis, sed tacita, vulgaris *Corn.cōs.*
17 *276.nu.12. vol.3.* & vulgari locus † non sit sequuta aditione per pupillum *l.post aditam. cum glos. C.de impub.Peregr.de fideic.art.15.nu.3. Soccin. sen.conf.52.num.14.vers.3. est casus vol.1.* de qua aditione dicebatur in præsenti constare.

Quia fundamentum obiecti non probatur ex ra-
18 tionibus Cornei: † dicit quidem quod substitutio facta posthumo, si nascetur, militat etiam eo non nato: quia sub pupillari illa de posthumo continetur tacita vulgaris, si non nascatur per *l.qui ventri cum gloss.ff.de ventr.inspic.* & est verum, quia
19 † non datur successio ex persona, quæ non fuit, sed per aliam substitutionem, nempe vulgarem capit vocatos, dum intrant locum eius, qui sperabatur nasci, nec natus fuit: sed in casu nostro D. Beatrix non agit de intrando locū Hieronymi non nati, sed in locum eorum, qui vocati fuerunt ad eius successionem ante ipsam, nec nati fuerunt, propterea per vulgarem in locum eorum subintrat sublatis eis de medio, vel per non aditionem,
20 vel per impotentiam naturalem, † aut euentualem non succedendi, & sub ingressa tunc succedit Hieronymo in pupillari ætate decedenti ita *Bart. mirabiliter distinguit in d.l. quamdiu 68. nu.10. ff.de acquir. hæred. & illum sic intelligunt Peregr. d.art.15. num.14. cum alijs ab eo allegatis, & Paris.conf.73.num.28. lib.3. Surd. conf.347. nu. 16.lib.3. Ladercb. conf.3. num.10. & 72. num.4.* & est etiam verum, quod adita hæreditate per pupillum non est locus vulgari, vt per eam pupillo succedatur, sed est etiam erroneum, quod cessante vulgari nō detur intra tempora pubertatis succes-
21 sio ex pupillari, quia compendiosa † tanquā continens plures substitutiones, & plures casus per existentiam vnius non tollitur alter, nam continet vulgarem, si grauatus decesserit ante aditam, & si decesserit post aditam in pupillari ętate resultat pupillaris, & si defecerit post aditam in adulta ætate intrat fideicommissaria, *Peregr. latissimè explicans de fideic. art. 34. num. 12. & conf.32. nu.26. vol 2.* & tradunt omnes *in l.centurio de vulgar. & in l.precibus. C. de impuber.* quinimò nisi pupillus adiret hæreditatem paternam pupillariter substitutus succedere non posset: quia impossibile esset hæreditatem illam acquiri substitutis, nisi prius illa fuerit quæsita pupillo per regu-
22 lam, quod † successor non capit, quod auctor nō habuit *l. traditio ff.de acquir. rerum domin. Peregr. conf.46. nu.12. lib.1.* & si daretur quod adita hæreditate per pupillum expiraret pupillaris insimul facile extingueretur patris priuilegium à le-
23 ge datum, vt pro filijs † impuberibus testari posset, de quo *in l.2. ff.de vulgari, & in §.igitur inst.*
24 *de pupill.subst.* ex quo hæreditates † etiam infantium soleant adiri per eorum tutores, aut patres per actus tacitos & leuiores, *l. si infanti. C. de iur.delib.Bart.in l. gerit. num.30 ff.de acquir. hæred.Crass.in §.transmissio quæst.26. nu.2.Thesaur.decis.88. n.2. & 3.* & propterea *Soccin. iun. in allegato conf.52. nu.14. vol.1. vers.3.est casus,*
25 benè euitatur, quia † loquitur de aditione facta per substitutum primo loco vocatum non autem de aditione pupilli, & similiter in eisdem terminis loquitur *Decian. supra allegatus in conf.81.nu.4. vol.2.* per quam benè tollitur pupillaris per effectuationem successionis substituti in priori loco existenti, quod idem non est si ille vel defecerit, vel non fuerit natus, & posterior subintrat locum illius: quia eueniente casu pupillaris potest, sicuti poterant alij defecti succedere.

Ex quibus cum clarissimè constet de non iure D. Antinori petentis immissionem, visum fuit & à decisis non recedere, & quæstionem de releuantia legitimationum tàm in vita Petri Iacobi patris D. Antinori, quam post obtentarum non intrare: quia etiam illis suppositis præualet causa testati ad fauorem D. Beatricis, & nihilominus in prima, iura venientium ab intestato fuerunt præseruata, & secunda non potuit tollere ius iam quæsitum ipsis ab intestato venientibus post obitum Petri Iacobi testatoris, vt in prima decisione fuit firmatum, & ita fuit conclusum &c.

☞* *Habetur hæc decisio infra in Additione prout in Indice in eius fine posito.*

R.P.D.

R. P. D. GHISILERIO.

Nouarieñ Legitimæ.

Die Veneris 15. Decembris 1628.

ARGVMENTVM.

Legitima matri de iure debetur in bonis filij, & quid si transitum fecerit ad secunda vota, & quãdo ista iniuria cẽseatur remissa à filijs.

SVMMARIVM.

1 *Processus vt dicatur validus, quæ requirantur.*
2 *Decisiones Rotæ ostendunt bonum ius.*
Legitima matri negari non potest. nu.2.
3 *Verba debent intelligi secundũ dispositionẽ iuris.*
4 *Legitima debetur de bonis, quæ non sunt subiecta fideicommisso.*
5 *Matri non debetur legitima in bonis liberis, & paternis ad hæreditatem filiorum pertinentibus nisi quoad vsumfructum, si transiuerit ad secunda vota.*
6 *Filij per emissionem professionis habentur pro mortuis, maximè quoad ius iniuriæ, & vindictæ, quando mater transitum fecit ad secunda vota.*
8 *Pœna secũdo nubentium fauore filiorum est inducta, ideo cessat, si filij prædecedant, cum d. iniuria morte extinguatur. num.7.*
9 *Hæredes filiorum non habent ius dandi de iniuria facta filijs, à matre per transitum ad secunda vota.*
10 *Matri, quando debeatur legitima à filijs, non obstante transitu ad secunda vota.*
11 *Professio si fuerit facta in Religione capace bonorum, an tunc professus habeatur totaliter pro mortuo.*
12 *Professus in Religione & capaci bonorum, non potest prosequi iniuriam ei factam à matri per transitum ad secunda vota.*
Religio non dat de iniuria Monachi. nu.12.
13 *Religio retinet iura agnationis quoad successionem ex persona Monachi.*
14 *Statutum excludens fœminas propter agnatos cessat, quando agnati non succedunt.*
15 *Statutum excludens fœminas propter agnatos procedit respectu agnatorum, non autem aliorum extraneorum.*
16 *Personis nominatis, vel contemplatis à Statuto circa successionem non existentibus, vel non succedentibus, tunc cessat dispositio d. statuti, & intrat ius commune.*

DECISIO CCXXIII.

DIXERVNT Domini validam, & iustam sententiam R.P.D. mei Pirouani cõfirmatoriam alterius Ordinarij Mediolaneñ, quæ fuit resolutum tertiam partem omnium, & quorumcũque bonorum relictorum per Hieronymũ nunc Don Gaudentium, & Ioannem Baptistam nunc Don Paulum fratres de Calcaterris professos, in Veñ Religione Congregationis Clericorũ Regularium S. Pauli pertinuisse, & spectare D. Paulæ eorum matri iure legitimæ in bonis dd. filiorum debitæ vnà cum fructibus à die motæ litis.

1 Ex processu resultat validitas, † quia interuenerunt omnia requisita, de quibus per *Caputaq. decis.260. par.2.* sæpè per Rotam canonizata, & quæ aliàs opponebantur, fuerunt sublata 3. Iulij præteriti coram R.P.D. meo Pirouano, & ex decisionibus 3. Decembris 1627. & 5. Iunij præteriti
2 coram eodem, † iustitia probatur *san. mem. Greg. XV. decis.524. nu.4.*

Nam legitimam matri esse debitam negari non potest, *l. nam & si parentibus. ff. de inoff. testam. Seraph. decis.1365. num.1. Modern. de legit. lib.1. q.12. num.2. & seqq. & est tertia totius hæreditatis in qua ipsa ab intestato succederet gl. in auth. nouissima. C. de inoffic. test. & in auth. de trienn. & semiss. dd. Modern. vbi sup. nu.7. Surd. cons.404. num.9. Thesaur. decis.172. nu.6. Rota decis.421. par.4. diuers.* Vnde cum nihil in sententia fuerit præterea firmatum, nisi quod detur immissio matri in tertia totius hæreditatis professorũ oppositio, & quærela Congregationis apparet irreleuans.

Neque obstat quod in sentẽtia dicatur tertiam partem omnium, & quorumcunq; bonorum per filios tempore emissæ possessionis relictorum de-
3 beri matri iure legitimæ. Quia ista † verba intelligi debent iuxta iuris dispositionem de illis bonis, quæ verè fuerunt per d. filios relicta, *Bart. in l. si fundus. §. in venditione. nu.4. ff. de pignorib. Crauet. cons.74. num.9. san. mem. Greg. XV. decis.176.*
4 *num.3.* & sic de † tertia parte bonorum, quæ erant propria, non quæ sunt de fideicommisso, *Alex. cõs. 46. nu. 3. lib.5. Rota decis.137. nu.2. par.2. recent.* & in executione, & liquidatione poterit videri de fideicom. & de transactione, & cessione, contra quam multa deducuntur per informantes.

5 Non obstat quod in bonis liberis, † & paternis ad hæreditatem filiorum pertinentibus non debeatur matri legitima nisi quo ad vsumfructum, quando transiuit ad secundas nuptias, quia cum
6 filij per emissionem professionis habeantur † pro mortuis maximè quoad ius iniuriæ & vindictæ, *Federic. de Sen. cons.35. nu.3. vers. ad iura. Dec. in*
7 *cap. in præsentia. nu.224. de probat.* & morte † extinguatur hæc iniuria ad latè deducta per *Sanch. de matr. disput.89. nu.20.* ex eorum persona non potest opponi de transitu ad secundas nuptias,
8 vnde cum pœna secundo † nubentium fauore filiorum inducta cesset filijs præcedentibus, *Anan. cons.101. in fin. Dec. in rubr. C. de secund. nupt.* &
9 ius dandi de huiusmodi † iniuria nõ transit ad hæredes, *l. si cum §. fin. ff. si quis caut. & l.1. §. hæredem. ff. de priuat. debit.* & propterea meritò ma-
10 tri debetur legitima, † nõ obstantẽ transitu ad secunda vota vt reprobata, *Glos. in auth. ex testamento. C. de secund. nupt. voluit Bar. ibi n.1. idem Bart. in auth. de non eligen. secundo nuben. §. hoc autem. nu.1. Ruin. cons.8. num.18. & cons.21. n.2. lib.3. Rota decis.629. nu.1. par.1. recent.*

11 Nec suffragatur quod professio † fuerit in Religione capaci, & consequenter filij non habeantur totaliter pro mortuis, quia quicquid sit quo ad retentionem iurium sanguinis, & successionis per *glo. & Doct. in l. Deo nobis. C. de Episc. & Cler.*

secus

12 secus est † quoad prosequendum iniuriam huiusmodi, & Religio non dat de iniuria Monachi, sed solum illius consanguinei. *Bur decis. 121. num. 9.*
13 *Feder. de Sen. cons. 174.* licet retineat iura† agnationis ex persona Monachi, quo ad successionem, *Farin. quæst. crim. 13. nu. 25.*

Statutum Nouariæ excludens fœminas propter agnatos non obstat quin mater sit admittenda, quia cessat dispositio † statuti ex quo agnati non succedunt, sed excluduntur à Monasterio, vt
14 not. *Bald. in l. 1. nu. 27. C. de secund. nupt.* & statu-
15 tum † procedit respectu agnatorum non autem aliorum extraneorum, *Maresc. var. resol. lib. 1. cap. 10. num. 13. in 4. casu Modern. de legit. lib. 3. tit. 1. q. 23. num. 9.* vbi quod non existentibus, seu
16 non succedentibus personis nominatis,† & contemplatis à statuto dispositio statuti cessat, & locum habet ius commune, *Soccin. in l. Gallus. §. & quid sit tantum. nu. 9. ff. de liber. & posth. & cons. 150. nu. 26. & 27. lib. 1. Mangil. de imput. & detract. quæst. 7. num. 50.*

Vtraque parte &c.

¶ *Supra in hac causa habetur vna decisio coram* R. P. D. Pirouano *sub die 3. Decemb. 1627. est decisio 116. & infra habentur alia sub diebus 4. Aprilis 1629. & 18. Iunij eiusdem anni coram eodem* Reu. P. D. *Ghisilerio sunt decisiones 267. & 305.*

REV.MO P. D. VRGELLEN.

Romana, seu Carthagineñ Pensionis.

Die Mercurii 20. Decemb. 1628.

ARGVMENTVM.

Obligatus soluere cum alio, siue pro parte, siue insolidum soluendo, solidum repetit à correo. Solutio facta per principalem, liberat fideiussorem, Fideiussori competũt omnes exceptiones, quæ competũt principali.

SVMMARIVM.

1 *Obligatus soluere cum alio, siue pro parte, siue insolidum soluendo, solidum repetit à correo.*
2 *Pacta vltima derogant prioribus.*
3 *Compensationis exceptio non admittitur, quando debitum non fuit probatum.*
4 *Obligatus in forma Cameræ, vti tertius non gaudet beneficio compensationis.*
5 *Solutio facta per principalẽ, liberat fideiussorẽ.*
6 *Fideiussori competunt exceptiones, quæ competunt principali.*
7 *Fideiussor non potest se obligare in plus, quàm debitor principalis.*
8 *Debitor ille nõ dicitur, qui se obligauit pro principali.*
9 *Fideiussoris obligatio est nulla, si etiam principalis obligatio corruat.*
10 *Dispositio regulatur à causa finali.*
11 *Verba, sunt restringenda ad causam, super qua exprimuntur.*
12 *Causa certa, quando exprimitur, verba vltra dictam causam nihil operantur, sed debent ad eam restringi.*
Verba ad causam expressã in contractu restringi debent, quando salua ratione recti sermonis fieri potest. num. 12.
13 *Petens id, quod iam solutum est, doli exceptione repellendus est.*
14 *Obligatio ex mente contrahentium, debet declarari, & regulari secundum subiectam materiã.*

DECISIO CCXXIIII.

IN Decisione in hac causa facta die 18. Iunij præteriti* duo fuerunt firmata. Primum, quod concordia inita inter Regem Catholicum, & Clerum Hispaniarum post reseruationem pensionis, de qua agitur, qua cautum fuit, vt non obstante quacumque exemptione ab omni decima, seu subsidio pensionarij teneantur pro rata contribuere, non solum afficis pensionarios quoad Regem, sed etiam totum Clerum inter se, & sic quod afficit etiam pensionarios Hispanos, quoad Titulares, & consequenter D. Tyberium de Caualerijs pensionarium Hispanum quoad Seminarium Carthaginense Titulare, ex quo eius pensio fuit ante dictam concordiam reseruata ex regula,
1 quod obligatus † soluere cum alio siue pro parte, siue insolidum soluendo solidum repetit à correo, *l. si in rem 12. C. si cert. petat. & ibi glos. & Bald. l. 2. C. de duobus. re. Bart. in l. si reos. col. 2. versic. si ergo quæritur. ff. eod. tit.* & in puncto decidit Rota *decis. 161. par. 2. diuers.* & alibi sæpius.

Secundò in eadem decisione firmatum fuit, scilicet, vt supra dictum est Seminariũ iuxta dictam concordiam posset à pẽsione defalcare ratam subsidii, & excusati tangentem Tyberium pensionarium, & illam iam Regi solutam repetere, aut cũ futuris terminis pensionis compensare, non tamẽ hoc potest Petrus Marzal, qui post dictam concordiam se obligauit per cedulam bancariam, & in forma Cameræ ad integram pensionem; tum quia obligatio Petri fuit post dictam concordiam,
2 quæ propterea † illi non potest suffragari obstante exceptione nouissimi pacti ex regula *tex. in l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pact. & l. pacta nouissima C. de pact.* tum etiam quia exceptio cõpensationis, quam Petrus prætendit esse faciendã cum credito Seminarii, non videtur intrare, quia
3 creditum † Seminarij non probatur, & in omnem casum, quia Petrus stante propria obligatione in
4 forma Cameræ vti tertius non gaudet † beneficio compensationis, *Zacch. de obligat. Cameral. quæst. 18. num. 9.*

Sed cum hodie instante Petro causa fuerit reproposita super eisdem; Domini quoad primum steterunt in decisis, quoad secundum verò à decisis recesserunt, & firmarunt, dictam concordiam afficere Tyberium pensionarium quoad dictum Petrum Marzal, prout etiam illum afficit quoad dictum Seminarium Titulare, itaut possit etiam Petrus opponere de credito Seminarij, de quo credito visum fuit constare, ex quo in actis bene probatur Seminarium soluisse integrum subsidiũ, & excusatum, & sic etiam ratam, quam Tyberius vti pensionarius Hispanus vigore dictæ concordiæ

soluere

5 soluere tenebatur, solutio † enim facta per principalem, liberat etiam fideiussorem, *l. Vranio. ff.*
6 *de fideiuss.* & regula est, quod† fideiussori competunt exceptiones quæ competunt principali, *l. minor. ff. de procur. & l. 2. ff. quares pign. Bald. in l. 2. nu. 3. C. de fideiuss. min. Marsil. in rubr. de fideiuss n. 269. Surd. cons. 327 nu. 36. & cons. 359. nu. 26. Modern. Roman. discept. 310. nu. 34.* & ferè in his terminis *Rota decis. 392. nu. 4. par. 2. re-*
7 *cent.* & clarum est, † quod fideiussor, qualis est Petrus Marzal, non potuit se obligare in plus, quàm Seminarium debitor principalis, *l. græcè. §. illud, & l. hi qui. ff. de fideiuss.*

Neque obstat, quod Petrus se obligauerit in forma Cameræ, & sic quod habeatur vti tertius, quia nihilominus est fideiussor, ex quo, vt cantat cedula, se obligauit contemplatione Seminarij, &
8 ad soluendum pensionem, † cuius ipse non erat debitor, sed Seminarium, ex regula *text. in l. sed Iulianus in princ. & §. item si duas cum gl. ff. ad Maced. Paul. de Castr. cons. 331. nu. 1. lib. 1. Crauet. cons. 91 nu. 2. Tiraquel. de retract. §. 10. gl. 1. num. 5* & in puncto, quod obligatus in forma Cameræ, prout Petrus soluere pensionem pro Ti-
9 tulari, sit nihilominus fideiussor, itaut † eius obligatio sit nulla, si etiam principalis obligatio corruat, decidit *Rota in causa Legionen. pensionis 5. Iunij 1609. coram bo. me. Card. Marcomontio.*

Et in omnem casum quando Petrus vigore obligationis Cameralis haberetur vti tertius, aut aliàs vti principalis, quod tamē in facto non subsistit, nihilominus ex clara mente cōtrahentium tam ex verbis cedulæ, quàm ex subiecta materia noluit se obligare, nec re vera fuit obligatus in plus, quàm Seminarium Titulare, quando quidem in cedula dixit, quod se obligabat pro Seminario, & eius contemplatione animo ab eo se releuandi, vnde cum in eo, in quo Seminarium Tyberio non tenebatur, & sic in dicta rata, non posset Petrus à Seminario se releuare, consequenter etiam nec voluit in illo se obligare, cum enim pensio quæ erat causa finalis, cur Petrus se obligauit cum relatione ad litteras reseruationis esset per dictam concordiam obnoxia oneri soluendi pro rata subsidium, & excusatum, propterea in casu sequuto, quo Seminarium soluit dictam ratā in Petro deficiebat causa obligandi se ad eam soluēdam, quia in prædicto casu Tyberio non debebatur, quinimò
10 ipse illam debebat Hispaniarum Regi, † à causa autem finali regulatur dispositio, *l. cum pater. §. dulcissimis, ff. de legat. 2. l. si de certa, vbi Bart. C. de transact. Crauet. cons. 16. num. 5.* vbi
11 quod † verba sunt restringenda ad causam, super qua exprimuntur *Surd. decis. 217. nu. 6.* vbi quod
12 quando exprimitur certa causa, verba † vltra dictam causam nihil operantur, sed debent ad eam restringi, quando salua ratione recti sermonis restrictio fieri potest. & *Mohed. decis. 13. de præbend.* & in simili dixit *Rota in causa Bergomen. pensionis 13 Nouemb. 1626. coram me.*

Nec similiter credendum est, quod Tyberius de tempore obligationis voluerit sibi obligare Petrum ad dictam ratam in casu sequuto, in quo Seminarium illam Regi pro dicto Tyberio soluit, tum quia similiter in Tyberio deficiebat causa ita credendi, & quando, hoc credidisset iniq. profecto, & iniustè, & nunc agens supposita solutione
13 dictæ ratæ per Seminariū Regi facta meritò † doli exceptione est repellendus ex vulgari textu, qui benè hunc casum decidit *in l. 2. §. circa, vers. si quis sine causa. ff. de dol. except. & ibi Bart. & tex. in cap. si cautio. & ibi glos. in verb. indebite extr. de fid. instrument.* Vnde non releuat, quod Petrus se obligauerit ad integram pensionem, quia
14 eius obligatio ex mente † contrahentium debet declarari, & regulari ex dicta causa, & intelligi iuxta subiectam materiam nempè casu, quo Tyberius soluisset Regi dictam ratam, quia sicut tūc posset à Seminario Titulari integram pensionem exigere, ita & à Petro, non autem, vt dictum est, in casu nostro, in quo non Tyberius, sed Seminarium pro eo illam Regi soluit ex dictis iuribus, ex quibus cessant omnia pro Tyberio adducta. Itaut non sit opus vlteriori discussione &c.

Et ita decisum vtraque &c.

☞ * *Est decisio 205. supra in hac parte.*

R. P. D. DVNOZET.

Lucana Iurispatronatus.

Die Mercurij 20. Decemb. 1628.

ARGVMENTVM.

Instituendus est ille, qui est præsentatus ab eo, qui est in quasi possessione præsentandi, & quando etiam præferatur præsentato à vero Patrono comparente ante institutionem.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus ab existenti in quasi possessione præsentandi, est instituendus.*
2 *Vicario attestanti super pertinentibus ad eius officium, & de facto proprio, qualis est præsentatio coram se facta, est plenè credendum.*
3 *Scientia, & patientia alterius non requiritur in acquirenda possessione, stante titulo illius, qui gerit actus possessorios.*
4 *Scientia præsumitur ex actuum multiplicitate, & diuturnitate temporis.*
5 *Præsentatus à vero patrono comparente ante institutionem, est præferēdus præsentato ab existenti in quasi possessione præsentandi declara. vt num. 6.*
7 *Donans abdicat à se omne ius rei donatæ, & illud transfert in donatarium.*
8 *Beneplacitum Apostolicum in alienationibus rerum Ecclesiæ spatio 30. annorum præsumitur interuenisse.*
9 *Ordinarij consensus in donatione iurispatronatus non requiritur, quando fit compatrono.*
10 *Productio tituli insufficientis facta ad alium finem, & effectum non impedit quominus allegari valeat præsumptio melioris tituli.*
11 *Donatarius potest allegare, & vti iure donantis eo modo, quo cessionarius iure cedentis.*
12 *Actus præsumitur factus in vim tituli præcedētis.*

DE-

DECISIO CCXXV.

FVERAT coram me resolutũ 18. Iunij præteriti * Dominicum esse instituendum tan-
1 quam præsentatum † à Martino existente in quasi possessione præsentandi iuxta *regul. text. in cap. consultationibus, de iurepatron. cum alijs alleg.*

Verum non acquiescente Frãcisco præsentato à Cappellanis, iterum dubio proposito super ijsdem, Dominis placuerũt fundamenta decisionis.

Non enim obstat, Primò, quod ex aduerso fuit deductum dictam quasi possessionem non aliunde probari, quàm ex attestatione Vicarij, cuius fidem in hoc prætendebant vacillare informantes pro Francisco, fuit enim responsum Vicario atte-
2 stanti† super pertinentibus ad eius officium, & de facto proprio, qualis est præsentatio coram se facta esse plenè credendum, Rota *decis. 11. de iurepatron. in nou. Caputaq. decis. 87. par. 3.* prout in his terminis de attestatione Vicarij censuit, Rota *in Papien. Archipresbyteratus 19. Ianuarij 1601. coram bo. me. Card. Pamphilio.*

Minus dictæ quasi possessioni officit, quod non probetur scientia, & patientia Cappellanorum, cum enim Martinus habeat de iure fundatam
3 † intentionem super instrumẽto donationis Cappellanorum, non est opus docere de alia scientia, & patientia ad acquirendã quasi possessionem in eorum præiudicium, *Casten. in l. seruitutes prædiorum. num. 9. vers. quarto requiritur de seruit. Seraph. decis. 1213. num. 6. Greg. decis. 283. num. 2. vbi adden. num. 7.* & vlterius, hæc scientia præsu-
4 mitur † etiam ex actuum multiplicitate, & diuturnitate temporis, *Seraph. decis. 306. num. 5. & 7. Rota decis. 686. num. 4. par. 2. recent.*

Non obstat secundò, quod præsentatus à vero
5 patrono comparente ante institutionem sit † præferendus præsentato ab existente in quasi possessione, quia Dominis placuit responsio decisionis, quod hoc tunc demum procedat, si de vero titulo
6 concludenter † doceatur ex confessione partis re iudicata, vel instrumento fundationis adeo claro, vt indubitatè, incontinenti appareat de non iure existentis in quasi possessione, vt præter allegata fuit *decis. in Leodien. Canonicatus 13. Nouembr. huius anni coram* Reuerendiss. *D. meo Decano.*

In casu autem nostro fundamentum quod fiebat ex parte Cappellanorum super exhibito instrumento fundationis, fuit sublatum ex subsequu-
7 ta donatione eorũdem Cappellanorum† ad fauorem Martini cuius vigore omne ius fuit abdicatum à Cappellanis, & translatum in Martinum donatarium, vt in dicta decisione.

Neque hæc donatio eo minus valida censeri debet, quia non constet de beneplacito Apostoli-
8 co, aut consensu Episcopi, nam illud ex cursu † 30. annorum cum observantia præsumitur interuenisse, *Seraph. dec. 677. nu. 1.* consensus autem or-
9 dinarij † in donatione facta Compatrono non est necessarius, *iuxta allegat. decis. Achil. 10. de iurepatr.* Reuerẽdiss. *D. meus Decanus dec. 464. n. 8.*

Nec præsumptio dicti beneplaciti Apostolici eliditur ex productione cuiusdam consensus Vicarij, & sic ex exhibitione tituli insufficientis. Quia etiam huic obiecto, Domini dixerunt fuisse satisfactum ex responsione decisionis. Etenim consensus Vicarij non fuit deductus ad supplendum defectum beneplaciti Apostolici requisiti in alienationibus rerum ecclesiasticarum ex Cõstitutione Pauli II. sed pro maiori cautela ad supplendum consensum Ordinarij, qui existimabatur necessarius etiam in puris terminis iuris communis pro
10 donatione iurispatronatus. Vnde huiusmodi † productio tituli insufficientis facta ad alium finem, & effectum non impedit, quominus allegari valeat præsumptio melioris tituli, vt distinguit Rota in *allegata decis. 285. nu. 4. par. 2. recent.*

Non obstat tertiò, quod præsentationes factæ post donationem emanauerint in vim tituli fundationis, & non in vim donationis. Cum enim ius Cappellanorum proueniat ex fundatione, hic idem titulus per Cappellanos fuit translatus in Martinum donatarium, qui potuit propterea tã-
11 quam successor Cappellanorum allegare† eũdem titulum donationis enim vtique iure donantis eo modo, quo cessionarius iure cedentis *ad l. si à creditore. C. de act. & obligat. Rot. decis. 304. num. 7. par. 1. recent.* Vltra, quod præsumitur Martinum
12 præsentasse etiam vti donatarium, † & sic in vim tituli præcedentis, *l. fin. C. de acq. poss.*

Non obstat demum, quod dicebatur Ordinarium esse in causa, quia licet informationes datæ pro Francisco inscriberẽtur etiam pro Episcopo, tamen ex actis non constat Episcopum fuisse vnquã ad causam admissum, aut patronatui contradixisse, in omnem euentũ obiectum visum fuit cessare, quia nunc non agitur, aut dubitatur de existentia iurispatronatus, quo casu Episcopus pro suo interesse potest esse in causa, sed tantum agitur de pertinentia inter patronos, quæ nihil habet commune cum Episcopo.

Et ita vtraque &c.

* *Est decisio 191. supra in hac parte. Et infra adest alia decisio in eadem causa sub die 7. Maij 1629. corã eodem R. P. D. Dunozetto est decis. 277.*

REV.MO P. D. MERLINO DECANO.

Bononieñ Fideicom. de Desiderijs.
Die Mercurij 20. Decemb. 1628.

ARGVMENTVM.

Possessio ad effectum, vt competat remedium l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. toll. qualiter probetur. Diuisio bonorũ facta inter filios post mortem patris, an probet d. bona fuisse paterna. Trebellianica quando detrahi non potest.

SVMMARIVM.

1 *Possessio semel probata, præsumitur continuata vsque ad obitum, nisi contrarium censeatur.*
2 *Possessio absque alia dominij probatione sufficit probare ad effectum obtinendi immissionem ex remedio l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.*
3 *Bonorum diuisio inter fratres post mortẽ patris facta,*

facta, an probet dicta bona fuisse paterna, & num. 4. & 5.

6 *Bona diuisa inter fratres, tunc an præsumantur paterna, si tempus diuturnum non intercesserit inter mortem patris, et diuisionem filiorum.*

7 *Filiorum industria data, tunc cessat præsumptio, quod bona prouenerint à patre.*

8 *Filius, quod habet, ergo est paternum, non valet consequentia.*

9 *Bona diuisa inter fratres, quando dicantur paterna.*

10 *Peregr. de fideic. art. 44. nu. 5. et Fusar. de substit fideic. quæst 618. num. 11. in quibus terminis loquantur.*

11 *Surd. in cons. 339. quo casu loquatur.*

12 *Alex. doctr. in cons. 171. nu. 5. lib. 6. quãdo intret.*

13 *Bona, si habeant diuersos fines, nisi probetur identitas, interim rerum pluralitas præsumitur.*

14 *Trebellianica detrahi non potest, quãdo testator prohibuit alienationem omnium bonorum.*

Trebellianica etiam filijs primi gradus prohiberi potest, secũdum receptiorem opinionẽ, n. 14.

15 *in Legitimam imputanda sunt bona alienata.*

16 *Hæredibus dicẽtibus bona alienata non respondere detractionibus, ipsis competit onus probandi, si non confecerint inuentarium.*

Ex inuentarij omissione insurgit præsumptio occultationis, & detractionis, nu. 16.

DECISIO CCXXVI.

PRÆMISSIS resolutionibus super existentia fideicõmissi,* illiusq. purificatione,* & bonorum identitate,* fuit deuentum hodie ad disputationem super immissione, & conclusum eã dandam esse D. Stephano in possessionem Bagnarolæ tornaturarum 122. circiter; de reliquis verò prædijs posse alias particulariter videri, dictum fuit.

Et quidem quoad prædium Bagnarolæ Domini moti sunt, quia constat fuisse in bonis eiusdẽ Hieronymi, vt in decisione super idẽtitate huius prędij emanata sub die 14. Iunij 1627. corã me; mortuo enim Ioanne seniore, Bernardinus, Romaninus, & Hieronymus fratres deuenerunt ad diuisionem, prædiumq. prædictum Bagnarolæ assignatum fuit Hieronymo fideicommittẽti, à quo pos-

1 sessum præsumitur vsque ad obitũ, † nisi contrariũ iustificetur, DD. *in l. siue possidetis C. de probat.* Hæcq. possessio absq; alia dominij probatione ad

2 effectum obtinendi † immissionẽ ex remedio, *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. suffragatur Paris. 54. nu. 1. et 2. lib. 3. Soccin. iun. cons. 77. nu. 160. lib. 1. Roland. cons. 2. nu. 30. vbi de communi lib. 3. Menoch. de adipisc. remed. 4. n. 363. cum seqq. Peregr. de fideic. art. 48. n. 55. Rota coram san. mem. Greg. XV. decis. 194. num. 11. & in Ferrarien. bonorum de Tassonis 1. Martij 1616. coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Pamphilio.*

3 Neque obstat dictã diuisionem † secutam fuisse post mortem Ioãnis senioris patris, & inde insurgere præsumptionem, quod bona diuisa fuerint etiam paterna, & propterea cadere in fideicommisso non Hieronymi, ex quo agit D. Stephanus, sed in fideicõmisso eiusdem Ioannis senioris, ad quod prætendunt se vocatos DD. Sancti Georgij, præsertim nõ cõstito de acquisitionibus factis à Hieronymo, vel eius fratribus post mortem patris,

4 † & sic bona diuisa post mortem patris ab eodem prouenisse cẽsendum sit iuxta *Glos. in l. cum oportet in verb. ex eis. C. de bon. quæ liber. Bald. in l. 2. C. de patr. potest. Pedroch. cons. 39. num. 166. lib. 1. Marzar. de fideicom. quæst. 59. vers. quando autem Surd. decis. 15. sub nu. 10. Giurb. ad consuetudinẽ. Messan. par. 1. cap. 12. glos. 4. num. 7.* & fuit hoc idem motiuum ponderatum de prædio Cazzani in d. decisione sub die 14. Iunij 1627. coram me.

5 Quoniam omisso, † quod illa opinio non caret contradictoribus, & reijcitur à *Surd. decisio 339. num. 19. Peregr. de fideicom. art. 21. sub num. 21.* Respondetur, quod illud obiectum vrgeret si tem-

6 pus diuturnum non intercessisset † inter mortem patris, & diuisionem filiorum, vt considerat *Surd. & alij in loco citato & preallegato.* Hic autem intercesserunt quatuordecim anni, quia Ioannes obijt de anno 1505. diuisio verò facta fuit solum de anno 1519. Vnde facillimè potuerunt Hieronymus, & fratres acquirere, præsertim cum essẽt industriosi, & ætate maiores, & mercaturam strenuè exercerent, vt asseruit idem Ioannes eorum

7 pater in testamento, & data hac † industria filiorum, cessat præsumptio, quod bona prouenerint à patre, vt benè per *Bald. in l. cum oportet. nu. 11. C. de bon quæ liber. Menoch. cons. 207. nu. 16. Peregr. de fideicom. d. art. 44. sub num. 21. Surd. decis.*

8 *339. sub num. 19.* & non † valet consequentia, quod habet filius paternum esse, *Alex. cons. 104. num. 5. lib. 4. & cons. 17. num. 5. lib. 6. & in terminis diuisionis filiorum Aleiat. cons. 206. num. 5. vers non videtur autem, & num. 6. 7. 8. lib. 9. Peregr. vbi sup. nu. 21. vers. ideo non valet Modern. Bonon. var. resol. lib. 1. cap. 12. nu. 15.* vbi etiam referunt in pũcto diuisionis factæ post annos quatuordecim ita decisum fuisse in *Romana de Saluiatis 13. Februar. 1604. coram Penia*, & faciunt tradita per *Rotam in Bononien. fideicommissi de Cattaneis 10. Martij 1617. corã R. P. D. meo Pirouano impress. post 20. cons. Giouagno. lib. 2. nu. 34.*

Et proinde non applicatur decisio super identitate aliorum prædiorum in hac causa coram me emanata, quia ibi Bartholomæus, Baptista, & alij fratres deuenerunt ad diuisionem bonorum Hieronymi eorum parentis, non post tanti temporis lapsum, & non apparebat, quod illi filij fuerint industriosi, & quod plus est, ibi signanter dixerũt se diuidere hæreditatem, & bona Hieronymi, illiusq. fideicommisso nullum inferre velle præiudicium expresè declararunt, ex quibus benè de-

9 prehendebatur, † quod bona diuisa erant paterna, vt fuit põderatum in *alia decisione sub die 24. Martij præteriti coram me*, dum de alio prædio in communi Bagnarolæ tornatur. 175. ageretur, &

10 in his terminis loquitur † *Peregr. de fideicommiss. artic. 44. num. 5. & Fusar. de substit. fideicomm quæst. 618. num. 11.* Necnon etiam super diuisione breui tempore facta post mortẽ patris, & de filijs, qui industria carebant, consuluit *Menoch. d. cons. 207. num. 14. in fine cum sequenti*

11 *lib. 3. & Surd.* pariter † loquitur de minore industriam

ſtriam non habente, ac dum breue tempus intercefferat, *vt in d decif.* 15. *nu.* 10. *ante finem eũ ſeq.*

In præſenti autem caſu filij Ioannis nullã mentionem fecerunt de hæreditate patris, ſed ſimpliciter ad diuiſionem deuenerunt, & propterea be-
12 nè intrat† præallegata doctrina *Alex. d.conſ.*171. & aliorũ latè in his terminis cõprobata per *Surd. decif.*339.*num.* 19. Præſertim data mercatura, & induſtria filiorum, qui erant etiam ætate maiores, ac temporis diuturnitate inter mortem Ioannis patris, & illorum diuiſionem, vt ſupra dictum fuit quibus concurrentibus admittitur vbique à Doctoribus bona non præſumi paterna, ſed filiorum.

Non obſtant acquiſitiones factæ per Ioannem de anno 1503. in hoc eodem loco Bagnarolæ tornaturarum 15. tabul. 65. & ped. 15. Quoniam in hoc non impedit, quin, & Hieronymus, eiuſque fratres poſtea acquirere potuerint reſiduum prædij vſque ad tornaturas 122. circiter, & illa acquiſitio de d. anno 1503. hoc ſolũ efficeret, vt ab immiſſione debita D. Stephano in hoc prædio d. tornaturæ 15. eſſent adimendæ, prout adimi mandarunt Domini.

Aliæ verò acquiſitiones factæ de anno 1539. nõ obſtant, quia factæ fuerunt longè poſt mortem Ioannis, & ipſius Hieronymi, & ſic benè excluditur, quod non cadunt ſub fideicommiſſo Ioannis ſenioris, & quoniam locus Bagnarolæ non eſt particularis, ſed generalis, in quo plura diuerſarũ perſonarum extant prædia, nec conſtat terras tũc emptas à filijs Hieronymi eſſe comprehenſas in prædio, de quo agitur, & cũ habeant diuerſos fines
13 niſi † probetur identitas, interim rerum pluralitas præſumatur *Alex. conſ.* 134. *nu.* 3. *lib.* 2. *Pariſ. conſ.* 19. *nu.* 48. *lib.* 3.

Non obſtat detractio legitimæ, & trebellianicæ, quoniam quoad trebellianicam cum expreſsè
14 Hieronymus † prohibuerit alienationem omniũ bonorum, ex hoc reſultat prohibitio valida detractionis trebellianicæ etiam in filijs primi gradus iuxta veram, & receptiorem opinionem quam ſequitur *Rota vt coram Reuerendiſſ. D. meo Decano decif.* 53. *num.* 4. *& decif.* 300. *num.* 2. *& in Romana domus ad Peregrinum* 11. *Martij* 1619. *coram eodẽ, & in Romana hæreditatis de Cinciis* 25. *Iunij* 1627. *coram R. P. D. meo Pirouano*, & alias ſæpius.

Quo verò ad legitimam, conſtat factas fuiſſe alienationes bonorum mobilium, & immobiliũ, exactaſq. fuiſſe pecunias ex creditis hæreditarijs,
15 atque † ideo legitima referenda eſt in huiuſmodi alienationes iuxta *l. Marcellus. §. res quæ. ff. ad trebellian. Peregr de fideicom art.* 39. *nu.* 4. *Surd. decif.* 170. *nu.* 10. *Rota coram ſan. mem. Greg. XV. decif.* 580. *num.* 2. Hæredibuſq. dicentibus bona alienata non reſpondere detractionibus incumbit ipſis onus probandi, dum inuentariũ non fuit cõ-
16 fectum, ex cuius † omiſſione inſurgit præſumptio occultationis, & diſtractionis, *Natt. conſ.* 199. *num.* 11. *lib.* 1. *Peregr.* qui de magis recepta opinione teſtatur *de fideicom. art.* 39. *nu.* 14. *verſ. verum quia*, & ſecuta eſt pluries Rota, *vt in Romana fideicommiſſi de Victorijs* 10. *Martij* 1627. *corã me*, vbi aliæ deciſiones recenſentur, & nuper in *Maceratenſ. legitimæ* 27. *Martij & 14. Maij præteriti coram R. P. D. meo V baldo*, quæ deciſiones fuerunt etiam confirmatæ ſub die 6. Nouembris præteriti, *coram R. P. D. meo Durano.*

Et ita vtraque parte informãte concluſum fuit dandam eſſe immiſſionem D. Stephano in bonis poſitis in communi Bagnarolæ demptis tornaturis 15. acquiſitis per Ioannem ſeniorem.

☞ * *Ideſt ſub diebus* 20. *Martij*, *&* 26. *Iun.* 1626. *&* 5. *Martij*, *&* 24. *Iunij*, *&* 3. *Decembr.* 1627. *&* 24. *Martij* 1628. *ſunt ſupra deciſiones* 6. 21. 42. 87. 118. *&* 160. *Et infra adſunt etiam aliæ deciſiones in eadẽ cauſa ſcilicet ſub diebus* 14. *Martij*, *&* 7. *Maij*, *&* 25. *Iunij*, *&* 19. *Decemb.* 1629. *coram eodem* Reuerendiſſ. P. D. Merlino Decano *ſunt deciſiones* 258. 279. 286. 313. *&* 320.

R. P. D. GHISILERIO.

Meleuitana Expenſarum.
Die Mercurii 20. *Decemb.* 1628.

ARGVMENTVM.

Mandatum, ſcientia, approbatio, & ratificatio probari poteſt ex litteris. Litteræ non ſolũ probant contra ſcribentem, ſed etiam obligant eum, ad implendum contempta in eis.

SVMMARIVM.

1 *Approbatio, et ſcientia alicuius rei probari poteſt ex litteris.*
2 *Mãdatũ, et ratificatio benè probatur ex litteris.*
3 *Litteræ contra ſcribentem nedum probant, ſed etiam illum obligant ad implendum ea, quæ in ipſis continentur.*
4 *Litteræ pro ſcribente non probant.*

DECISIO CCXXVII.

COMMEND. Taurellus electus Adminiſtrator Bauliuatus S. Stephani à Priore Mazzingo occaſione iuriſdictionis, plures impẽſas fecit, quam cum Prior recuſaret ſoluere, DD. eum cenſuerunt teneri, reſeruato tamen, vt de quantitate videatur. Cum ex traditis in ſumm. appareat de generali mandato ex publico inſtrumẽto quod datur n. 1. & ex pluribus Epiſtolis nu. 4. colligitur
1 ſcientia, † mandatum, approbatio, & ratificatio, & propterea Prior tenetur ad expenſas ad tex. *c. cum pro cauſa de procurat. l. etiam. C. mandati, Specul. tit. de procur. verſ. ille autem, qui fuit procurator.*
2 *Surd. de alim. tit.* 1. *q.* 61. *nu.* 4. mandatum, † & ratificatio bene probatur ex litteris, *Caputaq. decif.* 185. 187. *et* 188 *par.* 2. Nã in vna dicit, Hò inteſo per la ſua come il Cõmiſſario era in termine di ſpeditione per ritornar à Roma hauendo compilato li proceſſi, & l'andata di V.S. à Roma quãto prima, giudico à propoſito, e ſe l'haueſſe fatto in compagnia del Cõmiſſario, mi ſarebbe più piacciuto. In altera verò non ſolum agnouit iſtas expẽſas ad ipſum ſpectare, vt in eodẽ ſum. nu. 4. ibi V.S. præſuppone, che la ſpeſa grãde fatta per queſta cauſa, la debba pagar il Teſoro, s'ingãna, pche anderà tutta ſopra di me, godẽdo la giuriſdittione, e ſe il negotio

gotio

gotio hauerà quell'esito, che V.S. presuppone, nõ mi parerà graue qualsiuoglia spesa, &c sed etiam in alijs litteris expresse se obligauit ad satisfactionem omniũ expensarum, prout in eodem sum. n. 4. ibi, io sodisfarò tutta la spesa occorrente, premendomi di far risorger quelle ragioni, che ci son state conculcate, ex quibus constat de expressa ratificatione tã approbationis Commissarij, necnon accessus Taurelli ad Vrbem, quàm expensarũ factarum causa contra Gregorium, & obligatione de illas soluendo, quæ litteræ cõtra † scribentem,
3 nedũ probant, sed etiam illum obligant ad implẽdum ea, quæ in ipsis continentur, facit *text. in l. publia. in fin. ff. deposit. l. creditor. §. Titius. ff. mandat. Boer. decis. 282. nu. 6. & 333. nu 9.*

Non obstat Epistola Prioris Mazzinghi in qua dicitur expensas capturę Gregorij debbino andar à conto suo, che mi duole in estremo veder ridotto V.S. à questo termine, & l'andar contra de' Preti non può esser giudicato ragioneuole, &c. Quia non constat quod ista epistola fuerit transmissa Taurello, & de quo tempore sit scripta, & nõ
4 † probat pro scribente, sed aliæ scriptæ de negotio Gregorij, probant contra scribentem, cũ sint trãsmissæ, & productæ à Taurello, vt in summ. nu. 4.

Quæ dicuntur contra Taurellum, vt impenderit pecunias contra stabilimenta Religionis, & q. ad hæc non potuerit extendi mandatum Prioris, non sunt præsentis inspectionis, sed extra dubiũ, licet enim Taurellus Thesauro restituere teneatur, quæ exegit Prior, tamen expẽsas factas in defensione suæ iurisdictionis Taurello soluere tenetur, qui, & potest condemnari à religione pro exactis, & obtinere contra Priorẽ pro expensis necessarijs. Et ita conclusum vtraque parte &c.

REV.^MO P. D. VRGELLEN.

Florentina Subdecanatus.

Die Mercurij 20. Decemb. 1628.

ARGVMENTVM.

In iurepatronatus, qualis præsumatur esse obseruantia. Enunciatiua, quod iuspatronatus spectet alicui, & eius filijs, qualiter sit intelligenda.

SVMMARIVM.

1 *In iurepatronatus præsumitur, quod talis fuerit obseruantia, quale ab initio fuit iuspatronatus. amplia num. 2.*
3 *Enunciatiua, quod iuspatronatus spectet alicui, & eius filijs, cum non sit facta taxatiuè, est intelligenda de filijs vti hæredibus.*
4 *Enunciatiua vnica non probat.*
5 *Iuspatronatus de sui natura est transitorium ad hæredes.*
6 *Obseruantia non probatur ex actu æquiuoco.*
7 *Decis. in causa Florentina Canonicatus coram Buratt. declaratur.*

DECISIO CCXXVIII.

IN secũda decisione in hac causa facta die 22. Maij præteriti * fuit resolutum, Bullam Iulij II. non obstare, quominus iuspatronatus, de quo agitur, sit hęreditarium, sed quia in eadem decisione fuit reseruatũ, vt videretur qualis fuerit obseruãtia post dictam Bullã nempè an de hæreditario, an verò de gentilitio, proposita hodie causa super reseruatis Dñi dixerunt obseruantiam esse de iurepatronatu hęreditario, & ratio resolutionis fuit, quia cum firmatum fuerit in prima decisione in eadẽ causa facta die 10. Ianuar. præteriti statũ huius iurispatr. ante dictã Bullã fuisse liberum, & ad hæredes transitorium & in d. 2. decis. non obstare dictam Bullã, quominus illud sit hęreditariũ, consequenter cũ de exitẽtia iurispatronatus non du-
1 bitetur, † præsumptio iuris est, quod talis fuerit semper obseruantia, quale ab initio fuit iuspatronatus, ex reg. *l. 1. C. de impon. lucr. descript. lib. 10. & l. 2. C. de acquir. poss. Grau. cons. 284. n. 6. Ancb. cons. 7. n. 6.* & in puncto fuit dictũ *in Pistorien. Parochialis 9. Febr. 1624. in fin. cor. R. P. D. meo Mer-*
2 *lino*, & accedit, quia cũ dicta præsumptione † concurrit etiã quod de anno 1523. & sic post dictam Bullam Alexander de Puccis vti patronus, tã nomine proprio, quàm suorum hæredum constituit Antonium eius filium procuratorem ad consentiendum prouisioni Apostolicæ ad fauorem Leonardi de Guasconibus, quod verisimiliter non fecisset, nisi patroni etiam post dictam Bullam hoc iuspatronatus reputassent hæreditarium.

Neq; obstat visitatio Ordinarij de anno 1514. dum in ea enũciatur istud iuspatronatus esse Antonij Pucci, & suorum filiorum, ex quibus verbis prætenditur ex aduerso probari obseruantiam esse de iurepatronatu familiari, seu gentilitio, quia
3 cum dicta † enunciatiua non sit facta taxatiuè, est intelligenda de filijs vti hæredibus, iuxta naturã dicti iurispatronatus ex his, quæ tradit *Socc. iun. cons. 144 num. 77 lib. 3. & in specie Seraph. decis. 364. n. 3. & 4.* prout etiam non obstat, quod Ordinarius in institutione per eũ facta de anno 1577. enunciet hoc iuspatronatus esse descẽdentiũ An-
4 tonij Pucci, quia vltra † quòd dicta enunciatiua tanquam vnica non probat, *l. nõ epistolis, C. de probat. Socc cons. 266. nu. 12. lib. 2. et Rota decis. 160. nu. 6. par. 1 recent.* fuit responsum, quod cum illud verbum, descendentium, fuerit appositũ in dispositione rei de sui natura transitoriæ ad hæredes, put est iuspatronatus, censetur appositum demonstratiuè, non autem taxatiuè ad exclusionem hæredum, ex tradit per *Anchar. cons. 81. sub num. 3. vers. licet ergo. Seraph. d. dec. 364. nu. 8. et 9. et Rot. dec. 385. nu. 4. par. 1. diuers.* & in omnem casum negari non potest, quin dicta enunciatiua ex præ-
5 dictis reddatur æquiuoca. Ex actu † autem æquiuoco non probatur obseruantia, *Aret. cons. 115. n. 3. Rota dec. 240. nu. 2. et decis. 294. num. 6. par. 2. diuers. et decis. 120 nu. 2. par. 2. recent.*

Demum non obstat, quod Domini de Puccis semper præsentauerint, quia potius retorquetur, nã cũ dicti de Puccis sẽper fuerint hæredes, præsumptio est, quod præsentauerint etiam vti tales
6 ex supradictis, prout nihil facit decisio † in causa *Florentina Canonicatus 25. Maij 1616. cor. im. bo. me. Buratto*, quia loquitur de alio iurepatronatu competenti Dominis de Puccis ex alia acquisitione,

sitione, & in ea allegata non militant in hoc iure-patronatu.

Et ita decisum vna tantum parte &c.

☞ * *Est decisio 175. supra in hac parte, & infra adest alia sub die 30. Aprilis 1630. coram eodẽ Reuerendiss. Vrgellen. est decisio 271. & in par. 3. habetur alia sub die 28. Aprilis 1636. coram Illustriss. Ferrarien. est decisio 125.*

R. P. D. VEROSPIO.

Reatina Iuris redimendi.

Die Mercurij 28. Decemb. 1628.

ARGVMENTVM.

De spolio, quando non dicatur constare, & nullitates, quæ illud inducunt, qualiter probandæ sint. Executiua via, quando quis agere possit.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio competit illi, qui iudicis auctoritate possidet, iustè procedentis ad immissionem.*
2 *Iustitia alicuius præsumitur ex pluribus decisionibus emanatis ad eius fauorem.*
3 *Possessio non dicitur spoliatiua, si iudicis mandato capta fuit.*
4 *Nullitates ad effectum spolij debent esse concludentes & meridiana luce clariores.*
5 *Spolium, vt excludatur, debet capi omnis interpretatio.*
6 *Mandatum de associando, quando per iudicem concedi non potest, & num. 7.*
8 *Alternatiua sufficit, vt verificetur in altera parte.*
9 *Clausula, omni meliori modo, in alio actu posita, operatur, vt substineatur modo validiori, quo substineri potest, & num. 10.*
12 *Obligatus in forma Cameræ retrouendere prædium, in executionem retrouenditionis agenti competit immissio.*
13 *Via executiuæ competit priuilegiũ pro omnibus, quæ proueniunt, vel ex natura contractus, vel in ipsius obligationis Cameralis executionem.*
14 *Termini substantiales cum sint communes sufficit, quod ab altera parte sint seruati, & d. termini, si agatur vigore obligationis Cameralis, non seruantur. num. 12.*
15 *Debitoris inopia stante, creditores possunt agere contra debitores debitoris executiuè.*
16 *Legatum an habeat paratam executionem.*
Res iudicata habet paratam executionem, n. 16.
17 *Vsufructus venditus, ex natura sui, si reuertitur ad proprietarium, ipse venditor de euictione non tenetur.*
18 *Venditor non censetur obligatus de euictione ex casu, qui non erat de tempore venditionis.*
19 *Creditum non dicitur amissum, licet quis sibi præiudicauit in hypoteca.*
20 *Legatum certæ quantitatis factum occasione dotis, substinetur, etiam quod verè non debeatur amplia. num. 21.*
22 *Obligatio Cameralis non est extendenda, si fuerit consensum in mandatum, vnica citatione præcedente.*
23 *Manutentio nũquam denegari potest, cũ soleat quandocũque concedi etiam post sententiã, & rem iudicatã in gradu restitutionis in integrũ.*
24 *Notarius in instrumẽto tenetur apponere clausulas consuetas, & solitas.*
25 *Possessio in executionem instrumẽti bene capi potest, si ante relaxationẽ mandati fuerit extẽsũ.*
26 *Actus subordinati, vnus ab altero dependere debent.*

DECISIO CCXXIX.

PROPOSVI dubium in alia decisione coram me, reseruatum *sub die 26. Maij proximè præteriti.* * An constaret de aliquo spolio, quod Capelletti purgare tenerentur, *cum per duas decisiones, & coram bo. me. Buratto 22. Iunij 1626.* & eam, quam dixi *sub die 26. Maij præteriti coram* me firmatum fuerit eisde nq. competere ius redimendi, prædium cuius possessione dicebat se Vincentinus spoliatũ; & in hoc etiã articulo pro Capellettis DD. responderunt, nec aliquod spolium dixerunt existere vt imò mandatum de manutenendo illis competeret qui Iudicis auctoritate, &
1 † quidem iustè procedentis in pretij controuersi possessionem immissi, in ea erant manutenendi, *l. 1. ff. ne vis fiat ei, §. retinendæ instit. de interdict.*
2 Cum enim ipsius † mandati iustitia probata videretur ex decisionibus prout ex ipsis argui dixit sæpius *Rota, vt decis. 350. num. 1. par. 1. dec. 668. nu. 1. par. 2. recent.* possessio quam Capelletti ex
3 Iudicis mandato acceperunt, spoliatiua dici † non poterat *glos. in c. præsentiũ verb. in aliam in fin. 7. quæst. 1. cap. intra quatuor de maiorit. & obed. Gemin. cons. 112. Aym. cons. 5. n. 8.* cum alijs, quos congerunt *Gabr. conclus. 1. nu. 123. de rest. spoliat. Menoch. de recuper. possess. remed. 8 nu. 3.* tã quod
4 nullitates ad effectum † spolij debent esse concludentes, & meridiana luce clariores, vt sæpè etiam voluit *Rota in Romana de Bombellis 13. Februar. 1615. coram Card. Sacrato & in dec. 646. n. 1. &*
5 *seq. par. 2. recent.* Quam etiam quod † omnis capi debet interpretatio ad excluden. spolium, *l. merito ff. pro socio Rot. dec. 450. nu. 9. par. 1. diuers.*

Et quia spolium Vincentinus deducebat ex eo, quod cum in instrumento in quo se idem prædiũ Claudio retrouendere obligauit, talis facultas capiendi possessionem propria auctoritate non legeretur concessa per clausulam constituti precarij
6 aut simile mandatum † de associan. per Iudicem nec concedi potuerit, *ad l. creditores, vbi Bart. nu. 25. & alij C. de pignor. Negus. de pignor. lib. 4. nu. 20. conclus. 8* cũ alijs *in dec. in hac causa 27. Mart. 1624. coram R. P. D. meo Merlino.* DD. omisso mandato de associando, quod tamen dixerũt etiam posse defendi. Responderũt amplecti motiuum in facto ex quo omnia sublata videbantur quod possessionem Capelletti non magis dici possent cœpisse vigore mandati de associan. quàm mandati
7 de immittendo, vt ideo † actum illum possessionis (quatenus in vim mandati de associando non sustineretur) vigore tamen mandati de immitten-

do impugnare non liceret, vt voluit Rota in Romana de Nocchiellis 16. Iunij 1624. coram bo. me. Vbaldo, cum enim, & pars in citatione vtrumq; alternatiuè petierit, & Iudex in decreto & mandato idem alternatiuè concesserit, ipsiq. etiam executores alternatiuè Capellettos ad possessionem prædij associauerint vel immiserint: ratione
8 huius alternatiuæ † sustinerentur in altera sui parte prout in alternatiuis satis est, l. si hæredi plures cum similibus. ff. de condit. institut. tam petitio quę fieri sic potuit Aretin. in l. naturaliter. §. nihil commune. nu. 22. ff. de acquir. possess. Rot. decis. 257. nu. 2. par. 1. diuers. Quam decretum, & mandatum quod etiam ita cōcedi, & interponi potuit l. si pupillorum. §. si Prætor vbi Bald. num. 3. expressè id notat. ff. de rebus eorum.

9 Stante maximè clausula † omni meliori modo in mandato, & in ipsa executione quæ operatur, vt actus valeat quomodo validius sustinetur Felin. in cap. cum super. num. 11. ff. de offic. delegat. Dec. cons. 11. nu. 20. cons. 14. num. 3. & cons. 77. nu. 4. Socc. cons. 66. nu. 4. lib. 3. Vt de possessione
10 quod capta † præsumatur eo tit. quo melius poterat, Aym. cons. 322. num. 3. & 4. Signorol. cons. 57. num. 10. Cæs. de Graß. dec. 19. num. 5. de probat. & de decreto Iudicis cum dicta clausula, Put. decis. 230. lib. 2.

Et iustitia huius mandati de immittendo sicut, & validitas etiam ex decisionibus indubitata reddebatur; si enim, vt in illis firmatur, potuerunt Capelletti agere obligationis Cameralis ad retro
11 venditionem prædij, vtique † in eiusdem retrouēditionis executionem illis competebat immissio, vt in Romana domus 24. Maij 1602. coram Litta, & omissis terminis substantialibus, quod validitati opponebatur, adhuc mandatum cōsistebat,
12 † cum non actum fuerit principaliter ad immissionem, sed in executionem obligationis Cameralis, Bart. in extrauag. ad reprimen. vol. 2. vers. summariè Ias. in l. 2. num. 7. C. de edicto Diu. Adr. toll. & in rubr. C. qui admitti nu. 3. Moderni Cornetani in pract. c. 43. nu. 17. lib. 1. & cap. 10. nu. 23. vers. tamen ex communiori lib. 2. & priuilegiū
13 viæ executiuę cōpetat pro omnibus, † quæ proueniunt, vel ex natura contractus, vel in ipsius obligationis Cameralis executionem, Papien. in forma libelli super rest. in integr. glos. super verb. immitti, & relaxari, nu. 1. Guidopapa dec. 143. Rota Ianuen. dec. 21. nu. 15. Card. Seraph. dec. 321. num. 20. Rota in Romana de Cosciariis 13. Ianuarij 1599. coram Orano, & in d. Romana domus coram Litta. Cum etiam quo casu requirerentur,
14 cum fiōt communes, satis esset, † vt illos seruauerit Vicentinus Speculat. in tit. de testibus. §. qualiter autem, nu. 22. Scacc. de iudicijs cap. 3. n. 213. Verall. dec. 149. nu. 3. par. 3.

Eademq. responsione tollitur, quod pro legato via executiua non competeret, cum Euphemia Claudij fratris hæres ex sua cessione idē ius transtulerit in Capellettos, quod ipsi Claudio competebat; & vti creditores ex causa dicti legati stante
15 † debitoris inopia agere etiam potuerint contra Vincentinum debitorem debitoris executiuè, vt in dec. coram bo. me. Buratto 22. Iunij 1626. & coram me 26. Maij præteriti firmatum fuit; & demum viæ executiuæ ex capite rei iudicatæ locus esset, cum postquam actum fuit ex causa legati in partibus, & obtentum mandatum contra hæredē,
16 illud transiuerit in iudicatum, ideoq. etiam † quod legatum paratam executionem non haberet, haberet tamen res iudicata, l. 1. et l. fin. vbi omnes. C. de executione rei iudic. l. si cum nullo. ff. eod. Rota decis. 119. nu. 10. par. 2. diuers. et in Recanaten. separationis thori 31. Ianuarij 1614. coram R. P. D. meo Pirouano.

Nec ex quo fuit promissa euictio huiusmet prędij Vincentino ab Ægidio, & Paulo eidemq. venditioni, & pacto consenserit Claudius, ideo legatum sibi ab Ægidio facti super hoc prædio consequi non possunt, aut debent Capelletti, quia cū post venditionem ad hoc vt illi Claudius consentiret se hoc pacto retrouenditionis Vincentinus obligauerit, pendebat euictio à contractu venditionis, qui ex Vincētini promissione expirauit; in-
17 deq; & nihil habet, † commune cum hoc iure, quod venit ex obligatione & facto emptoris, l. qui insulā, §. fin. et ibi Bart. ff. locat. Alex. cons. 114. num. 3. et per tot. lib. 3. Rom. cons. 503. num. 13. & legatum sibi factum super hoc prædio consequi non prohibentur Capelletti etiam quod euictio fuerit per hæredes promissa. Cum ex eadem promissione, quæ post vēditionem & pactū euictionis
18 sequuta fuit posset agere, & ipse venditor † non censetur obligatus ex casu qui non erat de tempore venditionis, l. Lucius. ff. de euict. Ripa in l. qui Romæ. §. duo fratres. num. 77. ff. de verb. obl. & in l. 1 nu. 24. de pact. Rom. d. cons. 503. num. 13. Surd. cons. 70. in fin. num. 18.

Idemq. legatum debetur etiam quod factum esset occasione dotis, quæ dicebatur cōsumpta cum filij consenserint pluribus patris alienationibus etiam pro iure dotis, maternæ, quia non inde ami-
19 serunt creditum dotis licet ex d. consensu † sibi in hypotheca super bonis alienatis præiudicauerint, l. iubemus, & ibi Doct. C. ad Velleian. Barbos. in l. 1. par. 5. nu. 69 ff. solut. matrim. Dec. cons. 379. nu. 6. Rota in Romana donat. de Carcauris 3. Aprilis 1620. coram Card. Sacrato, & legatum
20 † certæ quantitatis factum occasione dotis sustinetur etiam quod dos verè non deberetur, vt est tex. in §. sed si vxori instit. de legatis, l. cum filius. §. hæres meus. ff. de leg. 2. l. si non designata, & l. refert, & ibi Bald. & alij. C. de falsa causa legato adiecta Bart. in l. 3. num. 2. ff. de dote prælegata.
21 Surd. decis. 161. num. 27. & seq. idq. † eo magis propter scientiam testatoris de consumptione facta ad sui commodum, l. eum alienam, & ibi DD. C. de leg. Menoch. cons. 299. nu. 13. & seq.

Et demum non obstat quod nō præcesserit extensio obligationis Cameralis in instrumento non rogato in curia, ex quo etiam validitatem huius mandati de immittendo impugnabant, quia per consensum in mandatum vnica citatione præcedē-
22 te dixerunt DD. illam † non fuisse necessariam, cum id habeat in suis facultatibus A. C. vt similia instrumenta exequi possit etiam quod debitores in forma Cameræ obligati nō sint Rota in Veneta donationis 9. Decemb. 1605. corā Penia in Romana

... 26. Ianuarij 1609. coram Cardin. Gaudenzio, & in hac eadem causa præuidetur d. decis.22. Iunij 1626. coram bo.me. Buratto.

Atque ita cum benè hoc mandato de immittendo possessionem suam Capelletti tuerentur, & spolium ex dictis omninò excluderetur, manuten-
23 tio illis denegari † non poterat, quæ solet quandocunque concedi etiam post sententiam, & rem iudicatam, & in gradu restitutionis in integrum, *Gas. de Grass. dec. 4. in fin. de caus. poss. & propriet. Rota decis. 38. par. 1. diuers. & coram Ludouis. decis. 458. num. 8.*

Cum præterea vt dixi mandatum de associando etiam competeret, & ex instrumento quod Iudex mandauit confici ex officio talis facultas, concederetur propter clausulas constituti, & licentiam
24 datam quæ & in illo legebatur, † & tanquam consueta, & solita tenebatur Notarius in eodem apponere *Gabr. de consuet. concl. 3. nu. 12. Boer. decis. 77. nu. 3. Bertaz. de clausul. clausula 16. in glos. 3. nu 2.* vt ideo cum per diem ante relaxationem
25 mandati fuerit extensum instrumentum † possessio in illius executionem benè capi potuerit *Afflict. dec 326. Magon. dec. Florent 120. num. 11. Camill. Borell in summ. dec. tit. 44. de citat. num. 455. Rota in Rom. domus 24. Maij 1602. coram Litta.* Cum etiam antequam conficeretur instrumentum, præcesserit depositum pretij pro ipsius Prædij retrouenditione. Quæ omnia iudex vno eodemque decreto mandauerat tanquam ea, quorũ alterum veniebat in alterius consequentiam, &
26 vt † actus subordinati vnus ab alio dependebat. *Grat cons. 77. nu. 18. & cons. seq. num. 4. lib. 2. Rot. dec. 450. nu. 5. & seq. par. 2. diuersor.*

Et ita vtraque parte informante, & causa pluries proposita ad fauorem DD. Mansueti, & Fausti de Capellettis resolutum.

☞ * *Est decisio 179. supra in hac parte.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Nouarieñ Decimarum.

Die Veneris 12. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM.

Instrumentum, quando dicatur habere faciem publici instrumenti. In extractione instrumentorum, quando non requiratur citatio partis, & compulsio iudicis. Instrumenta antiqua non egent formali recognitione.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus an de iure communi habeat intentionem fundatam in quarta decimarum contra Laicos.*
2 *Instrumentum dicitur habere faciem publici instrumenti, si continet diem, mensem, annum, testes, clausulam, actum, & Notarij rogati subscriptionem.*
3 *Instrumento exemplato, parte non citata, an adhibeatur fides.*
4 *Instrumenta, quando eduntur ab eodem Notario rogato, non est necessaria partis citatio, nec compulsio alterius iudicis pro illis extrahendis.*
5 *Quod procedit in Notario pariter in officio successore extrahente instrumenta Notarij demortui.*
6 *Instrumentum requiritur, vt sit recognitum, vti in publica manu subscriptum, ad probandam identitatem scripturæ.*
7 *Instrumentorum data vbi excedit tempus centum annorum propter impossibilitatem illud recognoscendi per testes, non eget illa formali recognitione, & num. 8.*
9 *Scripturæ minus solemnes pro solemnibus recipiuntur, stante obseruantia.*

DECISIO CCXXX.

IN præposita positione, quæ contigit 17. Decembris 1627.* censuerunt Domini Episcopum de iure communi non habere fundatam intentionem in quarta decimarum contra laicos, & in hoc esse recedẽdum à resolutis 7. Maij 1627.* an autem ex alijs esset standum in eadem resolutione reseruarunt particulariter videre, & cum hodie † ex parte Episcopi multa alia deducerentur pro fundamento suæ intentionis in quarta parte decimarum contra laicos, & quidem ex documentis publicis, placuit Dominis prius de eorum forma probanti quærere, ne contingat in singulis disputationibus exceptiones, quæ hodie dantur contra prædicta circa formam probantem examinare.

Visum igitur fuit in forma probanti instrumentum anni 1478. in quo enunciatur diuisio decimarum loci, & territorij Cameri, nempè duas partes ex tribus totius decimæ loci, & territorij Cameri spectare ad Canonicos Ecclesiæ maioris Nouarien. duas partes ex duodecim spectare mensæ Episcopali Nouariæ, vnam partem ex duodecim spectare inuestito tanquam de feudo, & aliam
2 duodecimam spectare Clerico Cameri, habet enim faciem publici instrumenti, dum continet diem, mensem, annum, testes, clausulam, actum, & notarij rogati subscriptionem *glos. in l. generaliter, C. de Tabell. lib. 10. Specul. de Instrum. edit. in princ. Abb. Imol. Felin. in cap. 1. de fide Instrum. Bart. in l. si quis ex argentarijs, § si initium, n. 6. ff. de eden. Couarr. pract. quæst. cap. 20. nu. 1. Seraph. decis. 1236. nu. 1. Rot. in Mediolanen. decimarum S. Donati 23. Ianuarij 1612. in Mediolanen. Iurispatronatus 23. Februarij 1615. coram me, & in alia Mediolanen. decimarum 4. Iulij 1614. coram bo. me. Andrea.*

Non obstat quod fuerit exemplatum absque
3 executorialibus Rotæ, & parte non citata, † vt propterea etiam cum requisitis publico instrumento conuenientibus fidem facere non possit, *cap. fin. de fide Instrum. Put. decis. 4.. 3. prope lic. 3. in nou. Caputaq. decis. 234 num. 2 par. 3*
4 Quia quando instrumenta eduntur ab eodem Notario rogato, vt in præsenti, non est necessaria partis citatio, neque cõpulsio alterius iudicis pro illis extrahendis, *Bald. in l. fin. ad finem, C. de eden. Card. cons. 74. in fine, Felin. in cap. cũ P. Tabellio,*

bellio, nu. 3. de fid. instrum. quod etiam fuit fir-
5 matum in fortioribus † terminis in Notario successore in officio extrahente instrumenta Notarij demortui in supra allegata *decis. Mediolanen. decimarum S. Donati 23. Ianuarij 1612. coram me.*

Non obstat, quod prædictum instrumentum nõ
6 fuerit † recognitum vti in publica manu subscriptum, prout necessarium est ad firmandam identitatem scripturæ productæ, *Oldrad. cons. 227. num. 6. Paris. cons. 115. num. 4. lib. 4. Caputaq. decis. 117. par. 3.*

Quia vbi data instrumẽtorum, excedit tempus
7 centum † annorum, & prout excedit hæc de anno 1478. propter impossibilitatem recognoscendi per testes, qui eius ætatis non reperiuntur, solet remitti hæc formalis recognitio concurrente adminiculo antiquitatis scripturæ Dominis oculariter ostensæ. *Put. decis. 9. de fid. instrum. Afflict. decis. 245. nu. 3 Seraph. decis. 1077.* & idem cum
8 simili † instrumentorum antiquorum supra centum annos exhibitione, ante oculos Dominorum fuit firmata in *Mediolanen. decimarum de Verisio 27. Ianuarij 1517. coram me.*

Similiter visæ fuerunt in forma probanti Bullæ Pauli Secundi expeditæ sub forma rationi congruit per Sixtum Quartum successorem, & Iulij secundi tanquam approbatæ per *Rot. in decisionibus 98. & 104. par. 1. diuers.* & executioni demandatæ respectu deputationis æstimatorum fructuũ colligendorum ex prædijs Cameri decimãdis pro ratis Canonicorum, cum qua obseruãtia scriptu-
9 ræ † etiam minus solemnes pro solemnibus recipiuntur, *Cr. u. cons. 158. nu. 1. & 274. nu. 7 Ioseph Ludou. sua concl. 38. vers. infertur quinto. Bald. cons. 400. nu. 5. lib. 4.* & idem fuit dictum in *Mediolanen. Iurispatronatus 29. Aprilis 1613. corã me.*

Quò autem ad alia instrumenta, & scripturas productas si opus erit, poterit particulariter videri, an habeant eamdem formam probantem.

Et ita, &c.

☞ * *Est decisio 122. supra in hac parte.*

☞ * *Est decisio 64. pariter supra.*

Et infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones, idest sub diebus 19. Februarij 1629. & 14. Martij 1630. coram eodem bo. me. Reuerendiss. Pirouano. sunt decisiones 327 & 357. & in par. 2. adsunt aliæ sub die 10 Iunij 1630. & 26. Februar. 1631. coram eodem Pirouano, & 29. Aprilis 1633. & 1. Decembris 1634. coram R. P. D. Verospio, sunt decisiones 334. 31. 357. & 311.

REV.MO P. D. COCCINO.

Meliteñ Admiratus.

Die Lunæ 15. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac decisione de concessione Papæ facta alicui personæ de beneficio primo loco vacaturo, cum decreto irritanti. Et nonnulla circa vim, & efficaciam dicti decreti irritantis.

SVMMARIVM.

1 *Papa, si concedat alicui beneficium primo loco vacaturum alicuius loci, tunc eueniente casu, ille omnibus debet præferri in illius assecutionẽ.*
2 *Et si in concessione adsit decretum irritans, huiusmodi beneficium est adeo affectum personæ illius, vt collatio de illo ad fauorem alterius facta, est irrita, & nulla.*
3 *Decretum irritans habet tacitam inhibitionem.*
4 *Decretum irritans continet vim priuatiuam, & auocatiuam potestatis alias competentis.*
5 *Decretum irritans, quando adest, tunc quicquid contra illius tenorem gestum est, attentatum, ac nullum ipso iure dicitur, etiam parte non opponente.*
6 *Decretum irritans ligat indistinctè ignorantes.*
7 *Quod intellige quoad pœnam nullitatis, quicquid sit quoad alias pœnas.*
8 *Decretum irritans, nihil operatur, nisi is, pro quo fuit appositum, vti velit. declara num. 9.*
10 *Text. in cap. 1. §. subiunctũ de concess. præb. in 6. & Gabr. & Gonz. declarantur.*
11 *Priuilegij secuta acceptatione, illud retrotrahitur ad diem concessionis, & ab illo incipit habere effectum etiam in præiudicium iuris alteri medio tempore quæsiti.*
12 *Decreto irritanti, ad fauorem alicuius emanato, licet ille vsus non fuerit, tamen si antequam oppositum fuerit de non vsu, aliquid in contrarium factum fuerit, actus non tenet.*
13 *Actus præsumitur factus ab eo, cuius facultas per decretum irritans fuit interdicta.*
14 *Decretum irritans an distinctè operetur, siue agatur de aliqua re certa, vel incerta.*
15 *Certum dicitur aliquid per relationem ad rem certam.*

DECISIO CCXXXI.

SANCTISSIMVS D. N. sub die 17. Octobris 1626. motu proprio concessit Fr. Octauiano Bottigellæ militi Hierosolymitano, vt occurrente de cætero alicuius dignitatis magnæ Crucis vacatione nullus ex filijs Arnaldis etiã statuti quinti de electione vel benemerentiæ, seu alio quouis quæsito colore idem Fr. Octauiano præferri posset, sed ipse illos omnes in assecutione dignitatis huiusmodi anteire, illisq; præferri debere, decernens quamcumque electionem, seu promotionem, aut collationem vel aliam quamuis dispositionem, si quàm de dignitate magnæ Crucis in lingua Italiæ primò vacatura ad alterius, quàm ipsius fratris Octauiani fauorem fieri contingeret nullam, irritam, & inanem, ac nullius roboris, vel momenti, neque per eam cuiquam alteri ad dignitatem huiusmodi ius, vel coloratum titulum possidendi tribui posse, vnde cum post mensem à die datæ prædictarum literarum dignitas Admiratus linguæ Italiæ per renunciationem à Fr. Catelano Casato factam vacauerit, & in illius smutitione fuerit electus Fr. Petrus Vintimilia, qui se vnà cum eodem Fr. Octauiano opposuerat. Dubitaui an præfatum

fatum Breue eidem Fr. Octauiano, quoad dictum
Admiratum, & quoad Prioratum, seu Baiuliuatum
primò vacaturum suffragaretur, & Domini affir-
matiuè resoluerunt.

De potestate enim Sanctissimi D. N. non est
ambigendum, & voluntas satis deprehenditur, nõ
solum quia dum apertissimè disposuit, quod oc-
currente de cætero huiusmodi dignitatum vaca-
tione nullus ex filijs Arnaldis, qualis erat Fr. Vin-
timilia; sub quouis prætextu, aut quæsito colore
Fr. Octauiano præferatur, sed ipse omnibus præ-
ferretur, vtique voluit etiam eumdem Fr. Octauia-
num præferri in assecutione dignitatis Admiratus
1 huiusmodi, in † quo tanquam in primo vacaturo
gratia verificatur secundum terminos, *c. literis 39.*
de rescript. c. dilectus il 2. de praeben. text. & glos.
in c. mandato de praeben. in 6. Put. dec. 254 nu. 1.
lib. 1. in correct. Sed quia dum adiecit clausulam
decreti irritantis voluit huiusmodi dignitatem,
2 ita † esse affectam ad fauorem ipsius fratris Octa-
uiani, vt collatio, siuè electio ad alterius fauorem
facta irrita, ac nulla esset, prout fuit *c. tibi qui 12.*
de rescript. in 6. cap. si eo tempore 45. de elect. in 6.
c. quodam 40. de praeben. eod. lib. c. 1. de concess. prae-
ben. Cassad. dec. 1. sub nu. 7. de rest. spol. Gabr. de
clausul. lib. 6. concl. 3 n. 36. & seqq. Gonzal. ad reg. 8.
glos. 67. nu. 12. & seqq. huiusmodi enim decretum
3 habet † implicitam inhibitionem *Cassad. decis. 2.*
nu. 6. de rest. spol. Gabr. loc. cit. nu. 73. Gonzal. vbi
4 *supra nu. 16.* Imò continet vim priuatiuam, † &
auocatiuam potestatis alias competentis *c. dudũ*
14. vers. & idcirco de praeben. in 6. Ferrett. cons.
314. nu. 10. lib. 2. Gonz. loc. cit. Ita vt quod con-
5 tra † illius tenorem gestum est attentatum dica-
tur, ac nullum ipso iure, hoc est etiam parte non
opponente, *c. statutum §. fin. de rescript. in 6. c. vlt.*
de offic. deleg. eodem lib. 6. Gabr. d. concl. 3. nu. 57.
Etiam ante ipsius decreti publicationem *Gabr.*
loc. cit. nu. 45. & de legib. concl. 4. nu. 9 & ratio est;
6 quia huiusmodi † decretum ligat indistinctè igno-
rantes *d. c. si eo tempore 45. de elect. in 6 c. si post-*
quam c. dudum c. beneficia, & c. quodã de praeben.
pariter in 6. & c. 1. vers. adijciebatur de concess.
praeben. Gabr. concl. 3. nu. 2. Gonzal. d. gloss. 67.
nu. 18. Couar. pract. c. 9. nu. 7. Saltem quoad pœ-
7 nam † nullitatis, quicquid sit, quo ad alias pœnas
Gabr. vbi supra nu. 8. Gonz. loc. cit. nu. 19. Monet.
de commut. vlt. vol. qui prædictos cum alijs latè
prosequitur *c. 7. nu. 234.* ac etiam ante eiusdem
decreti præsentationem *d. c. tibi qui §. quinimo,*
& ibi Gemin. & Franc. de rescript. in 6 glos. in c.
si soli v. contra ipsam de concess. praeben. eodem
lib. 6. Gabr. d. concl. 3. nu. 52. Gonz. d. glos. 67. n. 50.
Ex quibus euidenter constat Fr. Octauiano, ita
Breue suffragari, vt electio Fr. Ventimiliæ, quamuis
per ignorantes facta nulla, ac irrita fuerit, licet de
tempore intimationis Breue non esset præsenta-
tum aut de eo non esset oppositum.

Nec dicatur, quod cum in prædicto Breui subin-
8 telligeretur † conditio si pars vti velit, *c. 1. §. sub-*
iunctum de concess. praeben. in 6. Gabr. de caus. d.
concl. 3. nu. 26 Gonz. d. glos. 67. nu. 52. de tempo-
re intimationis non constabat de acceptatione,
Ideoq. electio Ventimiliæ tanquam pendente
conditione facta sustineatur *ad tex. in c. si pro te*
13. de rescript. in 6. Quia prædicta omnia proce-
9 dunt ad effectum, † vt pars huiusmodi priuilegio
tanquam priuato possit renunciare, & in his ter-
minis gratia dicitur cõditionalis, quę quoad alios
effectus est pura, cum tacitè subintelligatur *Bal.*
in d. l. Gallus §. quidam recte nu. 7. ff. de lib. &
posthum. Surd. cons. 110. nu. 6. & ita loquuntur
10 iura, † & Doctores supra citati, secuta enim ac-
ceptatione priuilegium retrotrahitur ad diem cõ-
11 cessionis, & ab illo † incipit habere effectũ etiam
in præiudicium iuris alteri medio tempore quæsi-
ti *arg. tex. in l. potior 11. ff. qui potiores in pignore*
habeantur, ita vt licèt, quis decreto huiusmodi
12 ad sui fauorem emanato vsus non fuerit, † tamen
si antequam opponeret de non vsu aliquid in con-
trarium factum fuerit, actus non teneat *Felin.*
cons. 1. nu 7. vbi de collatione beneficij, quem in
his terminis refert, & sequitur *Gabr. loc. cit. n. 38.*
Menoch. cons. 348. nu. 48. Monet. de commut. vlt.
vol. d. lib. 7. nu 241. vers. actus enim nullus glos. in
d. cap. si pro te in vers. faciendam de rescript. in 6.
& in puncto firmant iura superius deducta, & ra-
13 tio est, quia † actus dicitur factus ab eo, cuius fa-
cultas per d. decretũ erat interdicta, vt ex *text. ex-*
pressus in d. c. dudum 14. de praeben. in 6. ibi, & id-
circo per illud etiam expressisse videmur, ne alius
posset conferre, & potestatem praedictam, quan-
tum ad praesentem speciem reuocasse Ferret. d.
cons. 314. num. 10. lib. 2.

Neque potest opponi de incerto corpore bene-
14 ficij, quia quicquid sit, an huiusmodi † decretum
irritans indistinctè possit operari, siuè agatur de
certo, siuè incerto corpore beneficij ex deductis
per *Monet. loc. cit. num. 239.* in casu nostro cessat
omnis difficultas, cum Breue loquatur de digni-
15 tate primò vacatura, quæ satis † dicitur certa per re-
lationem ad primam vacationem, vt est optimus
text. in c. 1. §. ex parte verò de concess. praeben. in 6.
vbi glos. in ver. certam, quem textum in his ter-
minis expendit *Menoch. loc. cit. nu. 239. vers. &*
pro ista ampliatione Put. dec. 254. per tot. in cor-
rect. lib. 1. Mohed. dec. 12. de concess. praeb. vbi in
fortioribus loquitur de gratia ad tot beneficia,
quæ ascendant ad mille.

Cum ergo Fratri Octauiano Breue suffragetur
quo ad Admiratum, visum fuit pariter suffragari
quo ad Prioratum, seu Baiuliuatum primò vaca-
turum, cum id veniat consecutiuè.

Quia tamen dicebatur Fratrem Vintimiliam
in administratione Admiratus huiusmodi plu-
res impensas bona fide fecisse occasione Albergi,
Domini censuerunt Fr. Octauianum ad illarum
refectionem teneri, facta prius ab eodem Fratre
Vintimilia liquidatione.

Et ita conclusum vtraq. parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Pistorien. Archidiaconatus.

Die Lunæ 15. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Præsentato ad iuspatronatus quibus concurrẽ-
tibus

tibus non possit denegari institutio. Iurispatronatus existentia, & effectuatio qualiter probetur. Scriptura, aut tenor registratus in literis Papæ an probet factum enunciatũ.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio, quibus concurrentibus, non possit denegari adiudicatio, & institutio.*
2 *Beneficij vacatio indubitata est, quando scilicet quis venit ex eadem vacatione.*
3 *Iurispatronatus existentia probatur ex instrumento fundationis, & dotationis.*
4 *Qui modus illud probandi superat omnes alios modos, tamquam directè, & in sua substantia fundatus.*
5 *De iurispatronatus effectuatione, quando dubitari non possit.*
6 *Iurispatronatus effectuatio probatur ex enunciatiuis antiquis.*
7 *Iuspatronatus acquiritur per assignationem bonorum, & iurium pro dote alicuius dignitatis.*
8 *Donationis titulus est habilis ad transferendum dominium.*
9 *Patronis laicis intra quadrimestre præsentare indultum est.*
10 *Instrumento, quod non est in forma probanti, non adhibetur fides & num. 11.*
12 *Scriptura, aut tenor registratus in literis Papæ probat factum enunciatum, quando sumus in antiquissimis.*
13 *Quod procedit etiam in recentibus, quando Papa motu proprio aliquid asseritur.*
14 *Sumptum informe concurrentibus adminiculis, & obseruantia plenè probat.*
15 *Præsentationis vim habet consensus præstitus, etiam ad constituendos patronos in quasi possessione præsentandi.*
16 *Libro publico extractionis officialium, ad effectũ probandi descendentiam, fides adhibetur.*
17 *Simonia impedit translationem iurispatronatus.*
18 *Causa finalis arguitur ex proemio.*
19 *Papæ auctoritas purgat omne vitium.*
20 *Donatio in recompensam ob seruitia recepta non est simonia. & num. 21.*

DECISIO CCXXXII.

DICTVM fuit Archidiaconatum, de quo agitur, esse adiudicandum D. Ioanni Baptistæ Mancino.

Probat enim vacationem, patronatum, pertinẽtiam, & se à vero patrono præsentatum, quibus cõ-
1 currentibus beneficij † adiudicatio, & institutio
eidem denegari non potest, *cap. monasterium 16. quæst. 7. cap. cum Bertoldus vbi Abb. nu. 12. de re iud. Rot. dec. 337. nu. 1 par. 2. rec. & in Lucana Iurispatronatus 21. Aprilis 1621. coram D. meo Decano, in Burgen. S. Sepulchri Beneficij 4. Iulij 1625. coram D. meo Merlino & in Barchinonen. beneficij 4. Februarij, & Gerunden. beneficij 21. Februarij 1628. coram me.*

2 Vacatio beneficij est † indubitata apud partes:
quia vtraque venit ex eadem vacatione, nempe per obitũ Honufrij Clarentij mense Octob. 1626.

3 Patronatus autem † existentia similiter iustificatur ex instrumento fundationis, & dotationis huius dignitatis Archidiaconatus per Ludouicum Pauli de Compagnis factæ vsque ad anno 1465.
4 quod datur, qui modus probandi † superat alios
tanquã directè, & in sua substantia fundatus, *c. nobis c. pia mentis 16. q. 7. vbi gl. de iure patronatus. Lambert. eod. tit. lib. 1. par. 1. ar. 2. q. 2. vsque ad finem, Crau. cons. 68. nu. 1 Rot. dec. 615. nu. 2. par. 1. recen.* & fuit comprobata in *Gerunden. beneficij*
5 *coram me 21. Februarij* 1628. nec de † effectua-
tione potest dubitari: quia concurrit diuturna, & successiua possessio præsentandi vltra 40. annos ab anno scilicet 1528. vsque ad præsentem vacationẽ,
6 & cum † enunciatiuis antiquis huius patronatus,
quæ sufficit iuxta *cõs. Oldradi* 229. sæpissimè receptum per Rotam, vt in *decis. 541. nu. 2. par. 2. rec. Seraph. decis. 1141. nu. 1. & coram PP. Gregorio 349. num. 3.*

Pertinentia eiusdem patronatus est etiam patens; nam quamuis Ludouicus per assignationem
7 bonorum, † & iurium pro dote huius dignitatis
acquisierit iuspatronatus, vt iam firmatum fuit in alia *Pistorien. Archidiaconatus 17. Iunij 1615. coram Patriarcha Pamph* & per consequens tãquam hæreditarium ad suos transire debuisset; attamen de anno 1476. illud donauit Petro Philippo Iannotij de Pandulphinis pro se, & antiquiori de familia descendentium ex dicto Iannotio; vnde
8 tanquam de iure abdicato ex tit. † donationis ha-
bili ad transferendum dominium concurrentibus confirmationibus Apostolicis Sixti IV. de anno 1479. & 1481. *Speculator. de locato, §. nunc aliqua nu. 73. Paul. Cittad. de iur. patron. in verbo transferatur, par. 9. nu. 10.* non ad hæredes Ludouici fundatoris; sed ad donatarios habentes qualitatem antiquioris de familia Pandulphina pertinere debet.

Præsentatio à vero patrono, & intra tempus debitum concludenter etiam probatur: quia Io. Baptista docet de sua præsentatione facta per Franciscum de Pandulphinis vti maiorem natu dictæ familiæ, & tanquam vnicum patronum Archidiaconatus, & præbendæ ex instrumento, quod datur sub die 6. Nouembris 1626. ex cuius data simili-
9 ter conuincitur intra quadrimestre laicis † patro-
nis de iure indultum ad præsentandum, (*cap. quoniam cap. cum propter de iure patronatus glos. in c. cum vos de offic. ordin. cap. vnico, §. verum de iure patronatus in 6. Rot. in antiq. decis. 10. & in nou. dec. 6. eod. tit. lap. alleg. 75. nu. 3*) fuisse præsentatum ex quo Clarentius vltimus Archidiaconus obijt de mense Octobris anni 1626.

Non obstat quod instrumentum donationis, à quo pendet substantia probationis Ioannis Bapti-
10 stæ non sit † in forma probanti, postquam neque
authenticum ab eodem Notario rogatum; neque à suo originali parte citata compulsatum produ-
11 ctum fuit; sed ab alio processu leuatum. † cui fides
adhibenda non est non obstante Constitutione Innocentij; dum in illo processu non apparet productum authenticum, & recognitum, *Caputaq. decis. 351. num. 5. par. 2. Rota decis. 550. num. 4. coram PP, Gregorio XV. & in Ianuen. portio-*
nis

nis 12. Ianuarij 1604. coram Illustriss. Cardin. Millino.

Quia etsi hodie probari non possint requisita Innocentiana, quando scriptura extracta de alio processu producitur, non tamen deficit forma probans illius instrumenti, quia cum substantia tenoris illius fuerit registrata in litteris Sixti IV. confirmantis hanc donationem sub data Kalend. Februarij anni 1476. ab Incarnatione, & iterum enuntiata in literis motu proprio eiusdem Ponti-
12 ficis de anno 1481. & sic versemur in † antiquissimis supra centum annos, scriptura aut tenor registratus in literis Papæ probat factum enuntiatū, Alex. cons. 6. in fine lib. 6. Crau. de antiq. temp. in
13 princ. nu. 8. & 10. dicens si Papa vt hic † Motu proprio concedit, etiam in recentibus talem assertionem probare, & in sectione, vers. octaua datum limitatio in fine, & in alia sectione, vers. vidimus in genere, nu. 13. idem confirmat Modern. de prob. concl 918. num. 3. & nihilominus si ageretur de sumpto informi, concurrentibus ad-
14 huc † adminiculis, & obseruantia plenè probat Bald. cons. 400. num. 5. lib. 4. Crau. cons. 158. post princ. & 274. nu. 7. Ioseph. Ludou. concl. 38. vers. infertur quinto, Straph. dec. 1334. nu. 5. Rot. dec. 18. nu. 1. par. 2. recen. quæ adminicula superabundant: quia ex literis prædictis Sixti IV. tam de anno 1476. quam 1481. apertè constat de veritate factæ donationis, & idem legitur registratum in libro Capituli Cathedralis Pistorien. de anno 1479. quod ideo familia de Pandulfinis tenebatur ad anniuersarium vigore prædictæ donationis rogatæ per Nerium de Prato Cam. Apostol. Notarium, qui est idem descriptus in calce scripturæ donationis pro Notario rogato, quibus accedunt enūciatiuæ emanatæ in diuersis processibus; nam de anno 1601. Ferrantes de Tuccis pro iustificanda narratiua litterarum Coadiutoriæ huius dignitatis produxit diuersa iura, inter quæ legitur item instrumētum publicum donationis iurispatronatus Archidiaconatus prædicti factæ per Ludouicum, Pauli, Petro, Philippo, Iannotij de Pandulfinis, & natu maiori pro tempore existenti ex linea, & descendentia dicti Iannotij die 17. Decemb. 1476. rogato à Nerio Honufrij Notario publico Cameræ Apostol. similiter & in sententia anni 1611. lata ad fauorem Honofrij per Vicarium Pistorien. legitur viso instrumento fundationis, & donationis factæ per Ludouicum fundatorem, Petro Philippo Iannotij Pandulfini, & maiori natu. Cæterum quod instrumentum prædictum fuerit semper pro authentico obseruatum, patet quia ab anno 1528. vsque ad vltimam vacationem Pandulfini, natu maiores præsentarunt, & seu loco præsentationis consensum præstiterunt resignationibus per tempora factis per Archidiaconos possessores, & in prouisionibus Apostolicis subsequutis, nempe de anno 1528. in prouisione Francisci per resignationem Vincentij, & de anno 1565. in prouisione Baldassaris per resignationē m supradictam Francisci, & de anno 1601. in coadiutoria expedita ad fauorem Ferrantis Tuccij, & in alia coadiutoria expedita ad fauorem Honufrij Clarentij de anno 1611. per cuius obitum contigit præsens vacatio, & quamuis consensus non fuerint præstiti in vacatione per obitum; sed in coadiutorijs, & resignationibus, idem tamen se-
15 quuntur effectus: quia † consensus præstiti habent vim præsentationis etiam ad constituendos patronos in quasi possessione præsentandi Abb. cons. 54. nu. 1 lib. 1. Rot. dec. 154. nu. 4. par. 2. recen. & 347. nu. 2. coram PP. Gregorio XV.

Neque etiam dubitari potest, quin Franiscus, qui præsentauit Ioānem Baptistam, sit descendens à Iannotio Pandulfino, & maior natu, & sic habeat qualitates requisitas in donatione; quia testes dati vtrumque requisitum benè iustificant; sed magis qualitatem maioratus Francisci, & descendentia à Iannotio Pandulfino plenius probatur ex attestatione Officialium Ciuitatis Florentiæ desumpta ex libro publico extractionis Officialium, vbi omnes qui nascuntur propter distributionem officiorum diligenter annotantur, cui
16 libro in his terminis † probandæ descendentiæ Rota fidem adhibuit in Florent. fideicom. de Giudaccijs 21. Iunij 1627. coram D. meo Dunozetto, & prius in alia Florent. Cappellæ 26. Aprilis 1619. coram me.

17 Demum non obstat, quod scriptura † donationis contineat labem simoniæ, quæ impedit translationem iurispatronatus, cap. præterea il 2. de iurepatronatus. Rot. decis. 302 nu. 4 par. 1. recent. & ex eo simoniam dicebatur probari: quia in contextu præmittuntur beneficia recepta à Pandulfi-
18 nis, & spes recipiendi maiora, quæ † cum contineant causam finalem tanquam in proemio posita, l. 1. vbi Bar. in princip. ff. ad Macedon. Becc. cons. 20. nu. 11. à vitio simoniæ non videntur posse separari, Couar. variar. lib. 1. cap. 20. nu. 4. Rot. d. dec. 302. num. 4. par. 1. recent.

Quia vltra quod ex temporis decursu, nempe 150. annorum, & post confirmationem Apostolicam, exceptio de per se remanet inelenans prop-
19 ter auctoritatem Papæ, † quæ purgat omne vitium, glos. in c. cum pridem in verbo illicita de pactis, Paris. de resign. lib. 6. quæst. 1. nu. 68. dona-
20 re in † recompensam ob seruitia recepta non est simonia, postquam carent conuentione, & pacto ad extinguendam obligationem, & inferunt tan-
21 tummodo † moralem obligationem ab honestate, & gratitudine remuneratoria præcedentem, declarat Couar. d. cap. 20. nu. 4. vers. si verò Collator beneficij, & idem firmant Comes. de Trienn. quæst. 12. vers. & quid dicendum, Paris. de confiden. quæst. 49. num. 5. Rota in Calaguritana Confid. 14. Decembris 1529. coram bo. me. Penia.

Et ita.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana. successionis.

Die Veneris 19. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM.

Testamentum primum, quando per secundum tollatur, & quando non, & quæ requirantur.

Testatoris dementia, & ad hoc vt eius testamentum

mentum sit nullum, ex quibus probetur, & ex quibus hoc cesset.

SVMMARIVM.

1 *Termini substantiales, vt benè seruentur, quæ requirantur.*

2 *Recusatio iudicis debet fieri per procuratorem ad hoc habentem speciale mandatum.*

3 *Recusatio iudicis debet fieri ante motam litem, nisi noua causa recusationis superuenerit.*

4 *Testamentum primum ipso iure per secundum tollitur.*

5 *Testamentum, quando producitur in forma probanti non vitiatum, &c. scilicet tunc hæredibus in eis institutis datur immissio.*

6 *Testamentum originale, an debeat in actis produci, ad hoc vt detur immissio, & an sufficiat exemplum in publica forma. num. 7.*

8 *Testatoris subscriptio non est necesse recognosci, quando sumus in testamento nuncupatiuo.*

9 *Testamentum primum, quando non censeatur per secundum reuocatum.*

10 *Testator, si in secundo testamento, dicat, quod illud valere debeat, non obstante quouis alio testamento habente clausulam derogatoriam, censetur primum reuocasse.*

11 *Testator præsumitur à prima voluntate discessisse per verba derogatoria, clausulis derogatorijs positis in prima voluntate.*

12 *Sana mentis esse, naturale est, furiosum verò, & insanum, accidentale.*

13 *Dementia in dubio non præsumitur.*

14 *Testatoris furor tempore conditi testamenti non probatur ex eo, quando docetur aliqua die furiosum fuisse.*

15 *Et hoc maximè, quando in testamento reperiuntur omnia ritè, & rectè disposita. & nu. 24.*

16 *Compositio mentis ex quibus arguatur. Inordinatio arguit defectum. nu. 16.*

17 *Testator præsumitur sanæ mentis, si instituat hæredes personas sibi sanguine proximiores. Testator non præsumitur demens, si legata pia faciat, qualia ipsius qualitati, & cuilibet viro, prudenti conueniebant. num. 17.*

18 *Sacramentum confessionis, & sacræ Eucharistiæ, non nisi hominibus sanæ mentis permittitur, & conuenit.*

19 *Testes interessati non probant.*

20 *Testes, adhoc vt probent testatoris dementiam, illam determinatè concludere debent de tempore conditi testamenti.*

21 *Testes non reddentes conuenientem rationem sui dicti, non probant.*

22 *Testes, vt dementiam testatoris probent, quid requiratur.*

23 *Memoriæ imbecillitas non benè infert ad defectum intellectus.*

25 *Viri sani intellectus, quandoque aliqua ex accidenti faciunt à sana mente aliena, etiam tempore conditi testamenti.*

26 *Pater, qui sine causa filios suos exhæredat, rem quasi furiosi dicitur facere.*

27 *Testamentum patris, qui sine causa filios exhæredat, mero iure tenet, cum opus sit illud rescindi per querelam in officiosi testamenti.*

28 *Testamentum furiosi ipso iure est nullum.*

29 *Testamentum illius, qui iussit ossa sua proijci in Tyberim, licet rem furiosi iusserit, tamen eius testamentum tenuit. Testamentum illius mulieris, quæ iussit se sepelliri cum quibusdam ornamentis ex smaragdis, & margaritis confectis valuit num. 29.*

30 *Testamentum illius, qui peccata sua non confitebatur, an valeat. Testamentum illius, qui Missam non audiebat, & cùm esset diues, non reliquit legata pia pro anima sua, an sustineatur. num. 30.*

31 *Ex testamento bene ordinato, habens dilucida interualla, præsumitur in sanitatis interuallo fuisse de tempore conditi testamenti.*

32 *Furiosus, qui prorsus est, licet de facto testetur, quamuis ordinatè, tamen eius testamentum nullum est.*

33 *Furiosus, quis esse non desinit, quamuis faciat aliquos actus sapientis.*

34 *Infirmus quamquam faciat actus aliquos, qui sanitatem arguunt, tamen non est sanus.*

35 *Curatori datio arguit dementiam, fallit quando fuit procurata. num. 36.*

37 *Ordinariè, & non executiuè proceditur, quando tituli sunt ambo pares. num. 38.*

DECISIO CCXXXIII.

IOANNES Maria Vertema duo condidit testamenta, in primo Ven. Archiconfraternitatem Sanctiss. Crucifixi de Vrbe; in secundo Franciscum, Catherinam, & Cæciliam de Vertemis hæredes instituit, cum autem Archiconfraternitas mortuo testatore vigore primi testamenti bonorum hæreditariorum possessionem occupasset orta lite inter eam, & dictas fœminas (Franciscus enim nunquam fuit in causa) Iudex causarum dictæ Archiconfraternitatis pronunciauit prædictas Catherinam, & Cæciliam esse immittendas pro duabus ex tribus partibus ex secundo testamento; sed cum habitus fuerit recursus ad Illustriss. Cardinalem Protectorem, qui me in Iudicem deputauit, dubitaui hodie in Rota de viribus dictæ sententiæ, & Domini esse confirmandam resoluerunt, quia de validitate non est dubitandum. Nam vltra quod Illustriss. Cardinalis in suis facultatibus potest procedere nullis etiam seruatis terminis substantialibus, fuerunt nihilominus seruata
1 omnia † requisita, de quibus per *Caput. dec. 260. par. 2.* & recusatio iudicis fuit facta per procuratorem non habentem ad id speciale mandatum
2 ad † recusandum de iure requisitum *ad l. non solum §. fin. ff. de proc. Rebuff. de recusat. art. 1. gl. 1. nu. 2. Paris. cons. 31. nu. 102. lib. 1. Caputaq. decis. 168. par. 1. Rot apud Greg. XV. dec. 368. nu. 1.* & non fuit proposita in tempore, sed post litem con-
3 testatam, quæ propterea non afficit, † cum nō probetur nouam causam superuenisse *l. apertissimi in princ. C. de Iudic. cap. inter monasterium de sent. & re iudic. Couar. pract. quæst. c. 26. nu. 1. in fin. & Rota decis. 2. nu. 2. par. 2. diuers.*

De iustitia verò similiter visum fuit constare, quia

4 quia cum per d. secundum † testamentum primū ipso iure sublatum fuerit *§. posteriore instit. quib. mod. testam. infirm.* cum vulgaris, & illud fuerit
5 productū in forma probanti † non vitiatum, &c. hæredibus in eo institutis debetur immissio ex *l. fi. C. de Ed. D. Adr. toll. Menoc. de adip. remed. 4. nu. 368* latè *Pereg. de fideic. ar. 48. per tot. & Rot. apud Greg. XV. decis. 206. nu. 1.* & alibi sæpius.
6 Nec releuat, quod in actis non fuerit † productū originale seu matrix d. secūdi testamenti iuxta requisita *d. l. fin.* quia sufficit, quod productum fuerit
7 exēplum in publica † forma traditū à Notario rogato *Ias. in d. l. fin. sub n. 4. vbi Zuccard. n. 92. vers. sed nihilominus, Menoc. d. remed. 4. n. 654.* & ita obseruat Rota vt testatur *Verall. dec. 351. n. 1. par. 2. & in Perusina hæreditatis 28. Nouembris 1616. coram bo. me. Buratto, & nouissimè in Romana hæreditatis de Arigonis 23. Ianuarij 1627. coram Dnũo Virili.*
8 Minus releuat, q̃ non fuerit † recognita subscriptio testatoris, quia versamur in testamento nuncupatiuo, quod redditur certum eo ipso, quod fuit per testatorem consignatū Notario clausum, & Notario à tergo illius rogitū consignationis corā septem testibus adnotauit, & ibidem testator, ac testes prædicti etiam se subscripserunt, vnde opus non est illa recognitione *Bart. in l. 2. n. 5. vers. tunc si Tabellio ff. quem ad. testam. aper. Paul. de Castr. cons. 93. num. 3. lib. 1. Rot. decis. 752. num. 6. & 7. par. 1. diuers. & in d. Romana hæreditatis coram Domino meo Virili, & in ead. 28. Iunij 1627. coram eodem.*
Non obstat etiam q̃ in primo testamēto, in quo Archicōfraternitas fuit hæres instituta, adsit clausula derogatoria posterioris voluntatis, nisi in ea describantur hæc formalia verba, Aue Maria Gratia plena, quæ in d. 2. testamento non inueniuntur
9 descripta, quo casu † primū nō censetur per posterius reuocatū ad *l. si quis in princ. testamēti,* & ibi communiter *DD. ff. de leg. 3. Ias. in l. si mihi, & tibi §. in legatis n. 11 ff. de leg. 1. Corn. 86. nu. 7. vol. 3. Alex. cons. 134. n. 1. lib. 1. Cas. de Graff. dec. 1. nu. 1. & 2. de testam.* quia fuit benè responsum, quòd in
10 d. testamento adest sufficiens † derogatio, ex quo testator in eo dixit, quod valere debeat non obstāte quouis alio testamento habente clausulam derogatoriam subdēs *Sotto qualsiuoglia parole derogatorie, delle quali non mi ricordo, ma se mi ricordassi adesso de verbo ad verbū le direi, Bart. in d. l. si quis in principio testamenti nu. 8. Clar. in §. testamentū q. 99. vers. sed quaro. Natt. cons. 632. nu. 9. lib. 3. Moder. Rom. discept. 48. nu. 22. & seqq. Hier. Laur. dec. Auen. 81. nu. 3.* & in puncto, quod per verba illa *sotto qualsiuoglia parole derogato-*
11 *rie,* sit sufficienter † derogatum cuicūque clausulæ derogatoriæ, etiam continenti dicta verba, Aue Maria dixit, *Rota decis. 721. nu. 3. par. 2. recen. & in Romana legati 9. Iunij 1578. coram Bubalo.*
Non etiam obstare visum fuit pretensa testatoris dementia de tēpore secundi testamenti, in qua fiebat principale fundamentum pro parte Archi-
12 confraternitatis, quia cū naturale † sit, quem esse mentis compotem, furiosum verò, & insanū accidentale, vt dixit *Bal. in l. nec Codicillos C. de codi-cill.* vbi etiam *gl. Bar. & alij* præsumptio stat contra dementiam *c. fin. de success. ab intest.* propterea ad probandam dementiā præsertim in Io. Ma-
13 ria testatore; qui non solum pro † se habet sanæ mentis præsumptionem, sed in præcedenti tēpore vitæ suæ talis probatur efficacioribus, & vrgentioribus probationibus de tempore conditi testa-
14 menti opus est, itaut non sufficiat, † quod aliqua alia die probetur furiosus, vt latè *Bar. in l. 2. nu. 3. vers. sed quid ff. de bon. poss. fur. Alex. cons. 85. n. 7. ver. & illud rectè lib. 2. Roder. Suar. alleg. 1. per tot. Mago. dec. Flo. 97. n. 13.* & tantò magis, quia
15 cum hic concurrit, quòd † omnia in d. secundo testamento descripta ritè, & ordinatè composita reperiuntur, debiti autem ordinis obseruantia, & scripturæ compositio mentis integritatem adno-
16 tant, sicut inordinatio † defectum *c. 1. § si verò de cler. egrot. in 6. c. filij de haret. eod. lib. c. legitimus 93. dist. Io. Andr. in c. cum dilectus de success. ab intest. Alex. in d. l. Furiosum C. qui testam. fac. poss. Honded. cons. 78. n. 60. lib. 2. Tiraq. de leg. connub. glos. 1. p. 11. nu. 7. Mant. de coniect. vlt. lib. 2. tit. 5. nu. 13. & Anton. Gamm. dec. 162. nu. 2.* Et præterea nulla maior sanæ mentis coniectura, quàm illa, quæ desumitur ex qualitate testamentariæ di-
17 spositionis Ioannis Mariæ, quia instituit † hæredes dictas fœminas sibi sanguine proximiores, & quibus circumscripto testamento à lege deferebatur eius hæreditas, & legata pia fecit, qualia ipsius testatoris qualitati, & cuilibet prudenti viro conueniebant *Suar. d. alleg. 1. nu. 2. & 10. Honded. d. cons. 78. nu. 61. lib. 2. Mant. vbi supra n. 7. Afflict. dec. 143. nu. 5. Ioseph. Lud. dec. Perus. 1. n. 9. Gram. dec. 73. circa fin. & Rota dec. 129. nu. 15. p. 2. diu.* His accedunt fides Parochorum, quibus in hoc multum deferri debet attestantiū quòd Io. Maria in vltima infirmitate, in qua fecit testamentum, & ex qua dementiam ortam fuisse prætenditur, bis peccata sua cum sana memoria, sensu perfecto, & animi dolore confessus fuit, & sacram Euchari-
18 stiam suscepit, horum enim † Sacramentorum susceptio, nonnisi hominibus sanæ mentis conuenit, & permittitur, vt latè *Surd. cons. 89. per tot.* quæ ideò plurimum confert ad mentis integritatem præsumendum, *Menoch. præsumpt. 45. nu. 21. lib. 6. Rot. decis. 384. nu. 4. p. 1. recent. & in Romana hæreditatis de Gracchis 5. Decembris 1618. coram bo. me. Remboldo.* Adminiculantur etiam attestationes Reuerendiss. Episcopi Vicegerentis Illustriss. Cardinalis Vicarij, & aliorum quatuor Sacerdotum, qui circa tempus conditi secundi testamenti Ioannem Mariam personaliter visitarunt, & cum sani iudicij, vt dicunt, reperierunt, & tandem subscriptiones ipsiusmet testatoris, & septem testium non parum faciunt, quia testator mentis expers non facile subscripsisset, & testes subscribere recusassent.
Vnde non obstant testes de dementia deponētes, quia vltra quòd quidam sunt aliqualiter in-
19 teressati, † quia aut sunt legatarij ex primo testamento, aut aliàs eorum interest, vt illud sustineatur, quorum fides propterea saltem diminuitur ad *l. omnibus C. de test.* in primis non concludunt de dementia de tempore conditi secundi testamen-

20 menti, de quo tempore † maximè supradictis attentis illam determinatè concludere debent iuxta *tex. in l. 2. & l. qui testamento §. quæcumque vers. nec furiosus ff. de testam.* & tradunt *DD. in d. l. furiosum Cor. cons. 261. num. 22. lib. 4. Ant. Gam. d. dec. 262. nu. 2. & Rota d. dec. 384. nu. 10. par. 1. recent.* Prætereà non reddunt conuenien-
21 tem † rationem sui dicti, quam tamen in hoc casu, etiam non interrogati exprimere debent, cum enim dementia cognoscatur per inquisitionem quandam, quæ se animo non offert, nisi per mul-
22 ta, & diuersa † media, circa quæ testes de facili possunt errare, ideo eis non creditur, nisi causam sui dicti etiam non interrogati faciant manifestam *Bal. in l. solam C. de test. Innoc. in cap. cum causam de test. Fulgos. & Castr. in d. l. furiosum, vbi Ias. nu 6. Socc. cons. 42. nu. 4. lib. 1. Surd. d. cons. 89. nu 4. Boer. dec. 23. nu. 41. Mago. d. dec. 97. nu. 5. & Rota in dec. 384. nu. 7.*

Non obstat, quòd aliqui testes reddant rationem dementiæ, quia viderunt Ioannem Mariam memoria destitutum, & facientem strepita, &
23 alia more dementium. quia memoriæ † imbecilitas non infert ad intellectus defectum *Menoch. d. præsumpt. 45. nu. 31. & Rot. d. decis. 384. num. 5.* præsertim in Ioanne Maria, corporis infirmitate oppresso iuxta *tex. optim. in l. hac consultissima §. at cum humana fragilitas C. qui testam. fac. poss.* quòd verò fecerit strepita, & alia huiusmodi, similiter non concludit dementiam continuatam, & confirmatam, & sic eum non fuisse in potestate mentis de tempore conditi testamenti, stante,
24 vt dictum est, quod antea † communi existimatione sani consilij reputabatur, & testamentum condidit rectè, & ordinatè compositum, & eius dispositionis qualitas conuenit homini perfectæ mentis, & quod post prædicta strepita, & testium depositiones sanus mente repertus fuit à Parochis, quibus fuit peccata confessus, necnon à Reuerendiss. Vicegerente, & alijs Sacerdotibus supradictis, quandoque enim sani intellectus vi-
25 ri † aliqua ex accidenti faciunt à sana mente aliena etiam tempore conditi testamenti, & sic in fortioribus terminis; & tamen non ideò semper de iure furorem superuenisse præsumitur, nec insani reputantur, quoad testamenti actiuam factionem, modo ex alijs suspicio furoris inde causata
26 amoueatur prout † pater, qui filios suos sine causa exhæredat, meritò rem quasi furiosi facere di-
27 citur *l. 1. & 2. ff. de inoff. testam.* & tamen eius † testamentum mero iure tenet cum opus sit illud rescindi per quærelam inofficiosi *l. si non morsis §. si quis, & tot. tit. ff. eod. tit.* cum tamen testamen-
28 tum † furiosi sit ipso iure nullum *d. l. 2. & l filiusfam. ff. de testam. & d. l. furiosum C. qui test. fac. poss.* Ille etiam testator, qui apud Iurisconsultum in *l. quidam in suo ff. de cond. instit.* iussit ossa sua proijci in Tyberim, rem furiosi iussit, vt ibi *tex.* di-
29 cit, & tamen † eius testamentum valuit, sicut valuit testamentum illius mulieris, quæ in *l. fin. §. fin. ff. de aur. & arg. leg.* iussit se sepelliri cum quibusdam ornamentis, quæ ipsa ad se sepelliendum fecerat ex smaragdis & margaritis: & facit bonũ *tex. in l. seruo alieno, § fin. ff. de leg. 1.* & quod re-

fert *Paris. cons. 88. nu. 65. vol. 3.* de testamento il-
30 lius, † qui peccata sua non confitebatur, & *Corn. cons. 219. in fi. vol. 1.* de testamento alterius, qui Missam non audiebat, & cũ diues esset legata pia pro anima sua non reliquit & sic intelligit *Roder. Suar.* vbi supra, quod refert *Valerius M. ix.* de testamento dementis benè ordinato, quod Senatus Romanus validum declarauit, quòd scilicet furiosus ille non erat in continuo, & confirmato furore, sed habens dilucida interualla, itaut ex benè ordi-
31 nata † dispositione iudicatus fuerit in sanitatis interuallo esse de tempore facti testamenti, prout etiam sic intelligenda est *decis. in d. Rom. hæreditatis de Gracchis ver. tum etiam,* quando quidem, qui prorsus demens est, & in furore confirmatus,
32 si de facto testetur † quamuis ordinatè, sé per eius testamentum nullũ est *Roder. Suar. & Mant. vbi sup. Menoch. d. præsumpt. 45. nu. 68.* siquidem tunc
33 optima compositio non à persona, † sed casu magis facta creditur *arg. optim. tex. in l. fin. ff. de administr. tut.* nõ enim propterea desinit esse furiosus quamuis faciat aliquos actus sapientis, vt dicit *Rom post glos. in l filium emancipatum nu 3 ff. de acquir. hæred. Zabarell. cons. 57. vol. 2. Corn. cons. 69. vol. 1. & Menoch. cons. 82. nu. 234.* vt in simili infirmus, qui etsi actus aliquos faciat, qui sanita-
34 tem † arguunt, tamen non est sanus *Præposit. in c. dilectus extr. de spons. Corset. singul. 368. verbo testamentum*, vbi meminit illius egregiæ sententiæ, quam dixisse quendam fatuum Parisiensem, multi alij etiam referunt.

Non etiam obstare dixerunt DD. quod Io. Mariæ vti insano fuerit datus Curator ante conditum
35 testamentũ, de quo agitur, quæ Curatoris † datio dementiam arguit *Alex. d. cons. 85. n 9. lib. 2. Bertran. cons. 48. nu. 22. vol. 1. par. 2. Surd. d. cons. 89. nu. 19. & Mant. vbi sup. nu. 15.* quia quidquid sit, an d. Curatoris datio fuerit causa cognita, & an
36 fuerit ad hoc procurata, vt videtur † ab habẽtibus pinguius interesse ex primo testamento, illa similiter non concludit dementiam ad effectũ, de quo agitur, vt in puncto *Io. Fab. in §. præterea, & ibi etiam Aret. instit. quib. non est permiss. fac. testam. Ias. in d. l. furiosum sub nu. 2. vers. singulariter limita Boer. d. dec. 23. n. 79. & Rot. in d. Romana hæreditatis de Gracchis.* Et in omnem casum in conflictu probationum, Dominis ex supra dictis visum fuit probationem sanæ mentis de tempore conditi secundi testamenti præponderare.

Tandem non obstat, quod Archiconfraternitas
37 quæ venit † ex alio testamento; & sic ex pari titulo, & possidet, sit legitima contradictrix, ad impediendam immissionem ex *d. l. fin. Bart. ibi sub n. 21. vers. aut cõpereat, & Zuccard. nu. 374. Menoch. de adipisc. d. remed. 4. n. 565. Pereg. de fideic. ar. 48. nu. 40. Mohed. dec. 13. vt lit. pend. & Caputa. dec. 329. par. 1. & Rota in Reatina hæreditatis 4. Iunij 1599. coram Iusto*, quia est verum ad effectum,
38 vt non † sit procedendum ex d. remedio executiuè, & summariè, vt loquuntur DD. & decisiones supra allegatæ, Domini autem quamuis dixerint sententiam esse confirmandam, dixerunt tamen procedendum esse via ordinaria.

Et ita decisum vtraque &c.

R. P. D.

R. P. D. MOTMANNO.

Mediolaneñ Pecuniaria.

Die Veneris 19. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM.

Creditor, si indulgeat debitori, vt ad beneplacitum, & commodum suũ soluat, ita quod d. beneplacitum, & commodum non excedat metam certi determinati temporis, an eo termino elapso, censeatur inducta debiti præscriptio, & obligationis extinctio.

SVMMARIVM.

1 *Solutioni, si sit adiectus terminus, an post illius lapsum inducta dicatur debiti præscriptio, & obligationis extinctio.*

2 *Instrumentum publicum facit probationem probatam.*

3 *Obligatio semel extincta amplius non reuiuiscit.*

4 *Terminus, quando est præscriptus non obligationi, sed solutioni, tunc post lapsum termini non potest dici extincta obligatio. & num. 9.*

5 *Solutioni, quãdo est adiectus terminus, præsumitur contrahentes voluisse, quod ante aduentum termini debitum exigi non possit.*

6 *Solutioni, quando adijcitur terminus, eo aduento, non solum liberatur debitor, sed constituitur in magis obligatione efficaci.*

7 *In obligatione simplici, quæ non habet causam successiuam, sed momentaneam, si adijciatur dies, censetur appositus non causa limitandæ obligationis, sed differendæ solutionis.*

8 *Damna, & interesse, solita sunt deberi ratione moræ.*

10 *In præscriptione terminus currit de momento in momentum.*

11 *Instrumenta non habent executionem paratam.*

12 *Iudicium non debet incipere ab executione.*

13 *Sententia condemnatoria, antecedere debet executionem.*

14 *Instrumentum potest fieri, quod habeat executionem paratam, tam ex statuto, quàm ex conuentione partium.*

15 *Vt scilicet contra debitorem tamquam confessum executiui procedi possit.*

16 *Pacta executiua in instrumentis apposita ex dispositione statut. Mediolanen. quid operentur.*

17 *Decis. in causa Ferrarien. Affictus coram Decan. Pegn. declaratur.*

18 *Legitimatio personarum in omnibus iudicijs, etiam executiuis requiritur.*

DECISIO CCXXXIV.

ILLVSTRISSIMVS D. Cardinalis Borromeus per instrumentum publicum rogatum Mediolani 10. Decembris anni 1592. soluere promisit quondam D. Comiti Ioanni Baptistæ eiusque hæredibus, & successoribus, summam librarum imperialium 15796. cum infrascriptis conditionibus, videlicet. Et hoc ad commodum, & beneplacitum prædicti Illustrissimi D. Cardinalis, quod tamen commodum, & beneplacitum, non excedat metam annorum duodecim, sed hinc ad dictos annos duodecim intelligatur, & sit præscriptus terminus solutionis præsentis obligationis, cum ea tamen expressa lege, ac conditione, quod interea dictus Illustrissimus D. Cardinalis, non teneatur, nec cogi possit ad aliqua damna, seù interesse, & postea omnia sua bona obligauit, etiam cum pactis executiuis, cum iuramento, & clausula constituti, quodque vbique locorum ipse conueniri possit.

Defuncto autem dicto Comite Ioanne Baptista DD. Comitissæ Paula, & Barbara de Belgiotosis tanquam eius ab intestato hæredes, ab Auditore Cameræ obtinuerunt vigore supradicti instrumenti contra D. Cardinalem relaxari mandatum executiuum, à quò interposita pro parte eiusdem D. Cardinalis appellatione, causa mihi fuit commissa cum clausula, si quid exequendum.

Et proposito dubio, An mandatum Auditoris Cameræ esset exequendum, Domini duo firmarunt. Primum scilicet constare de credito, alterum verò pro illius crediti consecutione dictum mandatum non esse exequendum.

1 Quod enim attinet ad primum, licet ex † verbis adiectis termino solutionis ad annos duodecim prætenderetur post huiusmodi temporis lapsum à die initæ stipulationis inductam fuisse debiti præscriptionem, & obligationis extinctionem, iuxta *l. cum qui, §. qui ita stipulatur, ff. de verb. oblig.* visum est nihilominus liquidò constare de credito hæredum quondam Ioannis Baptistæ ex

2 instrumento † publico, quod facit probationem probatam, *l. census ff. de probat. l. in donationibus C. de donat. cap. scripta de fid. instrum.* & ibi *Innoc. num. 3. Abb. in cap. sollicite de rest. spoliat. nu. 7. in fin. Bart. in l. interest num. 2. C. de solut. Bald. in l. si qua C. de Episc. & Cler. Alex. cons. 135. nu. 5. lib. 6. Dec. cons. 433. cum seqq. Soccin. iun. cons. 127. nu. 7. lib. 3.* Et Rota dixit in *Romana Pecuniaria 5. Nouembris 1627. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Neque obstat, quod dicebatur obligationem sublatam esse penitus post duodecim annorum

3 lapsum, eamque semel † extinctam, non amplius reuiuiscere *l. cum ex causa C. de remiss. pign.* Quia non fuit præscriptus terminus obligationi,

4 sed † solutioni tantum, vt apparet ex verbis instrumenti, ibi, sit præscriptus terminus solutionis præsentis obligationis, itaut dicendum sit, obligationem de qua agitur incæpisse ex die ad tex. *in l. obligationũ §. 1. ff. de oblig. & act.* Et contrahentes

5 voluisse † quod ante aduentum termini duodecim annorum debitum exigi non posset, vt apertè dicitur in *l. qui hoc anno 42. ff. de verb. oblig.* ibi qui hoc anno, aut hoc mense stipulatus sit, nisi omnibus partibus anni vel mensis præteritis, non re-

6 ctè petet, tunc enim aduentus diei, † non solum debitorẽ nõ liberat, sed magis cõstituit obligationẽ efficacem *l. si mandato Titij, §. Paulus respondi 2. ff. mandati l. magnã legem C. de contrahen. & com. stipul.* Præsertim cum simus in simplici obli-

7 gatione, quæ non habet † causam successiuam, sed momen-

momentaneam, cum statim ad libitum adimpleri possit, quo casu semper dies videtur apposita, non causa limitandæ obligationis, sed causa differendæ solutionis, vti plenè declarat *Bart. in d.l.cum qui §.qui ita stipulatur ff. de verb. oblig. nu.2.* Vbi distinguendo sic respondet contrarijs, quam distinctionem amplectitur *Paul. de Castr. ibidem num.3.* & signanter *Ias. num.9. & Angel. in princip.*

Et hanc interpretationem confirmant verba ipsius instrumenti, ibi ea tamen expressa lege ac conditione, quod interea D. Cardinalis non teneatur, nec cogi possit ad aliqua damna, seu interesse, ex quibus manifestè colligitur terminū fuisse à contrahentibus præscriptum solutioni, ad ef-
8 fectum euitandi damna, † & interesse, solita deberi ratione moræ *l.mora §. in bonæ fidei ff. de usur. l.scimus, l. lecta ff. si cert. pet.* Non verò ad effectū perimendi obligationem, nam aliàs dicendum esset, nullam ab initio adfuisse obligationem, quæ necessariò adstringeret Illustrissimum D. Cardinalem, si in ipsius arbitrium fuisset collatus effectus obligationis, itaut ante terminum, non cogeretur ad solutionem, & † elapso termino, omninò
9 censeretur liberatus à debito contra tex. in *l.in vendentis C.de contrah.empt.& in l.sed ex hac ff. de act. notat.Bart.in l.centesimis §. fin.ff. de verb. oblig. & ibid.Paul.de Cast.in princ.*

Minus obstat allegata præscriptio ex statuto Vrbis ob lapsum sexdecim annorum, & vltra, quia à die solutionis, qui ex pacto in instrumento apposito cessit 14. Decembris anni 1604. vsque ad diem 16. Iulij 1620. quo die fuit cœpta lis, constat non effluxisse integrum spatium sexdecim annorum à statuto requisitum, vt præscriptio dica-
10 tur completa, in qua † tempus computatur de momento, in momentum ad text.in *l.cum notissimi §.illud autem C.de præscript. 30.vel 40.ann. l.vnic. §.cum autem, & ibi Bart. C. de vsucap. trasform. tradit Bald. in l. qua ætate num. 2. ff. de testam.*

Quantum verò ad secundum caput disputationis Domini censuerunt mandatum Auditoris Cameræ, non esse exequendum, apertissimi enim
11 iuris est instrumenta † non habere paratam executionem *l.minor annis 25. cui fideicommissum ff.de minor. & ibi Bart.l. pacto C. de pactis, Ang. & Alex.in l.si post dotem §.si ex eo, nu.6.ff. solut. matr. Thesau.decis.26.in princ.* Idque optima ratione constitutum videtur, ne aliàs ab executio-
12 ne † iudicium incipiat contra text. in *l.1.& 2. C. de execut.rei iud. vbi DD.* Et ità legitimus iuris
13 ordo inuertatur, qui exigit, vt sententia † condemnatoria executionis præceptum antecedat *Thesau.d. dec.26.post princ.*
14 Et licet fieri possit quòd instrumētum † habeat executionem paratam, tam ex statuto, quàm ex conuentione partium prout videmus in obligatione Camerali, vel instrumento guarentigiato,
15 vt scilicet contra debitorem † tanquàm confessum executiuè procedi possit per *tex.in l.ab sententia & ibi glos.in verb.priuati C.quor.appell.non recip.& in l.Creditores C.de pig. Bart in l.1. n.8. ff.de eden. Io. Andr ad Specul in tit. de appell. §. in quibus nu.4.in verb.confessus; Petr. Num. de Auendano ad l.4.& 5.tit. de las Exceptiones lib. 3. ordinat.regal. Moder. ad tract. de oblig Camer. q.2.nu.16.* Et ita instrumentum de quo agitur, videtur continere similem conuentionem propter promissionem D.Cardinalis cum pactis executiuis, in quæ ipsum consensisse patet.

Attamen his non obstantibus responsum fuit, huiusmodi clausulam, ex dispositione statuti Mediolanensis duntaxat operari, quòd creditori detur immissio, vel associatio ad bona debitoris, per
16 quam constituatur † tantum iudiciale pignus, seu hypotheca ad fauorem ingredientis possessionem, vt declarat *Cattel.Cott.in memoria in verb. pacta executiua, & in verb. hypotheca, & notat Carpan. ad Statut Mediolan.cap.155. num. 6. & seqq. & cap.156.nu.1.& 2.cum seqq.*

Atque ità non applicantur tradita per *Moder. de appell quæst.17. lim.9. num.10.* Neque decisio
17 † *Ferrarien. affictus 28. Ianuarij 1611. coram bo.me. Penia.* Quoniam procedunt in instrumentis in quibus adest clausula cum rigore moræ obligationis Cameralis, & cum quibusuis remedijs executiuis etiam in ampliori forma Cameræ Ducalis.

Præterea visum fuit, tanto minus competere viam executiuam, ex eo, quod non costaret de legitimatione personarum DD. Paulæ, & Barbaræ,
18 quæ † in omnibus iudicijs, etiam executiuis, requiritur *Bart. in l. 2. nu 3. C. de edict. Diu. Adr. tollen. Ias. in l.fin.nu.47.eod.tit. Bal.in l.3. §. ibidem ff.ad exib. Alex.cons.59. nu.1. lib.2. Pet. Gerard.sing.23.* Et fuit dictum in *Romana census 5.Iunij 1600.coram Litta.*

Et ita fuit decisum vtraque parte informante, &c.

§ *Asunt infra in hac parte duæ aliæ decisiones in eadem causa sub diebus 10.Iunij 1629.& 19.eiusdem mensis, & anni, coram eodem R.P.D. Motmanno, sunt decisiones 298.& 305.*

REV.^{MO} P. D. COCCINO.

Cæsaraugustana Præeminentiarum.

Die Ven. 19. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Remissoria, ad hoc, vt non denegetur, quid sit necessarium, & quando eius petitio non careat vehementi suspicione.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria secunda non conceditur.*
2 *Remissoria secunda non datur, quia præsumitur calumniosa.*
3 *Calumniæ suspicio, vbi intrat, regulariter non solet concedi remissoria.*
4 *Remissoria conceditur, stante aliqua insta causa.*
5 *Articuli, quando sunt releuantes, tunc obpræsumptam calumniam non denegatur remissoria.*

6 Re-

6 *Remissoria denegatur, quando calumnia est vehemens, licet articuli sint releuantes.*
7 *Remissoria est vehementer calumniosa, quando articulatur id, quod fuit prius articulatum, & non probatum. & nu. 15. & 16.*
8 *Remissoria multo fortius denegatur, quando calumnia est vehemens, & nec aliqua iusta causa concurrit.*
9 *Remissoria petitio non caret vehementi suspicione, quando post longum tempus fuit petita.*
10 *Remissoria non conceditur nec in prima instantia, etiam quod aliæ non sint concessæ, quando causa durauit per longum tempus.*
11 *Remissoria petitio dicitur satis calumniosa, quando articuli continent contrarium eius, quod probatur per scripturam.*
12 *Probatū quod fuit per scripturas, non debet admitti ad probandum contrarium per testes.*
13 *Remissoria præsumitur calumniosa, quando articulatur res impossibilis.*
14 *In probanda immemorabili, debet demi tempus litis.*

DECISIO CCXXXV.

FVIT resolutum non esse dandam remissoriã, quia si concederetur, esset quarta, & tamen
1 nec † secunda datur *Seuerolus de remissoria, c. 6. n. 2. Boccac. in eod. tract. cap. 3. nu. 27. Rot. dec. 406. nu. 2. par. 2. in rec.* Ideoq. multò minus tertia conceditur *Io. Monachus in cap. cupientes, nu. 58. de elect. in 6. Oldrad. cõs. 311. in princ. & in fine. Cardinalis in Clem. sæpè vers. & quia notabili 13. de verb. signif. Rot. decis. 16. de testib. in nou. Gaput. decis. 162. par. 1. & dec. 50 par. 3.* & fuit dictum in causa *Ragusina matrimonij 10. Martij 1578. co-*
2 *ram. Bubalo*, & ratio est, quia † præsumitur calumnia: *Vestr. in prax. lib. 6. cap. vltimo nu. 4. Seuerolus de remissor. cap. 6. circa medium vers. cæterum, Farin. de testib. quæst. 77. nu. 35.* & quan-
3 do intrat præsumptio † calumniæ, regulariter remissoria non solet concedi *Cassad. decis. 3. nu. 1. de dilat.* & fuit dictum in dicta causa *Ragusina matrimonij 10. Martij 1578. coram Bubalo.*
4 Et quamuis prædicta non procedant † quando concurrit aliqua iusta causa *Sarnen. dec. 83. lib. 1. Put. decis. 4. de dilat. Farin. d. nu. 35. in fine. Rot. decis. 348. in fine recent. par. 1.* & fuit sæpissimè resolutum: quod præcipuè procedit quando articuli
5 sunt releuantes, † quo casu ob præsumptam calumniam non denegatur remissoria *Aegid. decis. 624.* & fuit dictum in causa *Terdonen. Præpositura 1. Decembris 1600. coram me.* Attamen fuit responsum, quod quando calumnia est vehemens
6 denegatur † remissoria, etiam quod articuli sint releuantes *Seraph. decis. 1460. nu. 1.* & fuit resolutum in causa *Caurien. iurisdictionis 26. Februarij 1587. coram Robusterio*, prout etiam quãdo articulatur idem, quod fuit prius articulatum,
7 & † non probatum, non sufficit quod articuli sint releuantes ex supra deductis. In hoc autem casu non solum calumnia est vehemens, quod sufficeret
8 ad † denegandam remissoriam, sed quod plus est, neque aliqua iusta causa concurrit, ex qua noua remissoria, debeat concedi.

Quod autem calumnia sit vehemens satis deprahenditur ex eo, quod causa pendet ab anno 1536. & fuerunt iam concessæ tres remissoriæ, & sic cum causa durauerit per longum tempus, non caret vehementi suspicione calumniæ, quod
9 post † dictum tempus petatur remissoria, vt fuit dictum in dicta causa *Ragusina matrimonij*, & in causa *Florentina matrimonij 6. Martij 1570. coram Onadino*, & in fortioribus, quod nec in prima instantia etiam quod aliæ remissoriæ non fue-
10 rint † concessæ, quando causa durauit per longum tempus quod remissoria non debeat concedi *Put. dec. 195. lib. 1. in correct.*
11 Secundò calumnia vehemens † probatur, quia articuli continent contrarium eius, quod probatur per scripturas, dum enim articulatur Priorem del Pilari in propria Ecclesia præcedere Decano Metropolitano in loco eminenti, de contrario constat ex sententijs, & scripturis per quas disponitur ipsum Priorem, & eius Capitulum teneri recipere Priorem hodie Decanum honorificè in manum dexteram, & locum nobiliorem, vt fuit firmatum coram me in hac causa 29. Nouembris 1627. Et ideò cum hoc sit probatum per scripturas, non
12 debent ad † probandum contrarium admitti testes, cum intret præsumptio vehementis calumniæ *Aegid. decis. 9. Seraph. dicta decis. 1460. nu. 3.* & fuit resolutum in causa *Fanen. parochialis 22. Iunij 1616. coram Illustriss. Card. S. Eusebij*, & in causa *Mediolanen. pensionis 13. Iunij eiusdem anni coram R. P. D. m. Pirouano.*

Tertiò calumnia est vehemens, quia articula-
13 tur † immemorabilis, quæ est improbabilis, nam cum lis fuerit mota de anno 1536. impossibile est inuenire testes, qui deponant de visu per 40. annos
14 ante motam † litem, cuius litis tempus est demendum, *cap. licet de testib. & in his terminis dicit Seraph. alleg. decis. 1460. nu. 2.*

Quod autem etiam nulla iusta causa cõcurrat, ex qua noua remissoria sit concedenda, patet, quia
15 articuli † continent idem, quod aliàs fuit articulatum, & licet articuli fuerint magis specificati, tamen vt hoc suffragaretur, opus esset quod articuli antiqui tacitè idem non comprahenderent quo ad necessitatem facti, & probationis, sed solum quoad necessitatem facti, non autem probationis, vt putà si primò articulaui mutuum, & nõ tempus, vt distinguendo dicit *Abb. in cap. fraternitatis, num. 8. per tot. de testibus.* In hoc autem casu articuli veteres continent virtualiter idem quo ad necessitatem facti, & probationis, prout articuli noui quod satis patet. Primò enim articulatur solemnis ingressus Capituli del Pilar in Ecclesiam Metropolitanam cum cantu dum diuina celebrantur. Et tamen de anno 1538. super hoc fuerunt factæ probationes, vt in copia testium quæ data fuit, immò cum illi de Pilari ingressi fuerint Ecclesiam Metropolitanam cantando dum diuina celebrabantur ex commissione S. Congregationis Rituum, fuit illis per Reuerendissimum Archiepiscopum iniunctum, nè tali tempore ca-
16 nendo ingrederentur. Vndè articulus † iste nedũ reijcitur ex quo aliàs super hoc fuit examinatum, sed etiam ex calumnia vehementi.

Secundo articulatur honorificentia, qua iidem de Pilari tam in ingressu, quàm in sessione in choro Metropolitanæ recipiuntur, 3.4.5. & 6. articulatur præeminentia eorundem de Pilari in concursu cum Metropolitanis 7. & 8. Articulatur modus, & ordo circa functiones. Nono denique articulatur modus simul incedendi quoad Portionarios. Vnde satis patet quod omnes isti articuli fuerunt comprahensi sub antiquis, quia ab anno 1536. vsque adhuc fuit semper litigatum vniuersaliter super præeminentijs, & semper super hoc fuerunt factæ probationes circa modum, ordinem, & formam inter has Ecclesias seruandum in incedendo in processionibus, in recipiendo se ad inuicem in proprijs Ecclesijs, in sedendo in choro ipsarum, ac in eundo, & redeundo respectiuè, quod specificè probatur, tam ex lectura mandati Rotalis de manutenendo, & eius declaratione, quàm ex testibus examinatis, & ex decisionibus pro tempore in causa factis.

Et ita conclusum vtraq. parte informante, &c.

Supra in hac causa adsunt duæ decisiones sub diebus 26. Aprilis 1627. & 29. Nouembris eiusdem anni coram eodem bo. me. Coccino, sunt decisiones 57. & 111. & infra par. 2. adest alia sub die 14. Februarij 1631. coram eodem. est decisio 15.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Narnien. Hæreditatis.

Die Mercurii 24. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM.

Hæredi, vt competat remedium l. final. C. de edict. Diu. Adr. toll. quid probare teneatur. Identitas, & certitudo foliorum testamenti, quæ à testatore Notario tradita fuerint, qualiter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Hæres, vt immittatur in possessionem bonorum testatoris ex remedio l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. quid requiratur. & num. 2.*

3 *Testamentum originale debet produci ad hoc, vt iudici constet per ocularem inspectionem, an illud sit abolitum, vel cancellatum, vel in aliqua parte vitiatum.*

4 *Testamenti exemplum in forma publica sufficit, quod in actis producatur.*

5 *Testamenti foliorum identitas probanda est, quando sumus in testamento, quod à testatore fuit consignatum Notario clausum.*

6 *Notarij fidei statur circa identitatem foliorum testamenti ei à testatore traditorum. & nu. 9.*

7 *Testamenti foliorum identitas ex quibus concludenter probetur. & nu. 8.*

10 *Fideicommissario non impeditur immissio pro iure dimidio, vigore detractionum.*

11 *Fideicommissarius non dicitur legitimus contradictor ad impediendam immissionem hæredi, quando sunt faciendæ detractiones.*

DECISIO CCXXXVI.

FVIT resolutum, Capitulum, & Canonicos S. Nicolai Cassiscipionis hæredes scriptos q. 1 Rosæ Floræ esse † immittendos ex remedio l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. in possessionem bonorum per testatricem de tempore eius mortis possessorum, quia exhibuerunt instrumentum publicum testamenti, & ex depositionibus quatuor testium, 2 probatur possessio testatricis, ac † bonorum identitas, quo fit vt eis debeatur immissio ex d. l. fin. vbi glos. & Bart. nu. 3. & communiter notant Doct. Menoch. de adip. remed. 4. nu. 56. & seq. late Peregr. de fideicom. art. 48. per tot. & Rota apud Gregor. XV. decis. 194. nu. 1. & alibi sæpius.

Neque obstat, quòd non sit productum originale, siue matrix testamenti, vt iudici constare 3 possit † per ocularem inspectionem, an illud sit abolitum, vel cancellatum, aut in aliqua sui parte vitiatũ iuxta *requisita ad l. fin.* quia vltra quod originale fuit ostensum in Rota, quod Dominis visum fuit nullum continere in se defectum apparentem, sufficit quod in actis † producatur exem- 4 plum in publica forma, prout in præsenti productum fuit, traditum à Notario rogato *Ias. in d. l. fin. sub nu. 4. Zencard. nu. 91. Menoch. d. remed. 4. nu. 654.* prout etiam, obseruat Rota, vt attestatur *Veral. decis. 351. nu. 1. par. 2.* & fuit sæpius sequuta, præsertim in *Perusina Hæreditatis 28. Nouembris 1616. coram bo. me. Buratto*, & plenius *in Romana Hæreditatis de Arigonis 23. Ianuarij 1627. coram D. meo Verosp.* & *nouissime in Romana successionis 19. currentis mensis coram me.*

Non obstat etiam quod cum versemur in testamento, quod à testatrice fuit consignatum Nota- 5 rio † clausum, debet probari identitas foliorum, in quibus fuerunt descripta nomina hæredum: quia cum dictum testamentum constans duobus folijs fuerit à testatrice consignatum Notario sigillatũ, & in actu consignationis interuenerint septem testes, ac adhibitæ fuerint cæteræ solemnitates ne- 6 cessariæ, circa † identitatem foliorum statur fidei Notarij, *Lan. in tract. de form. testament. nuncupat. nu. 14. 28. & seq. & cons. 1. nu. 48. & 86. post ditract. & Rota in d. Romana Hæreditatis.* Et vlterius identitas primi folij visa fuit DD. clara, ex quo à tergo eiusdem folij Notarius adnotauit rogitum cõsignationis in præsentia septem testium, qui etiam se subscripserunt, ex quibus certitudo, 7 seu † identitas concludenter probatur *Glos. in l. testamentum q. 4. nu. 3. vers. sed pone, Mant. de coniect. lib. 5. tit. 7. nu. 7. vers. vnde etiam. Rota in Romana testamenti 9. Decembris 1624. coram bo. me. Vbaldo, & in d. Romana hæreditatis, & tandem in d. Romana successionis coram me.* & videbatur omnis difficultas cessare, quia dictum foliũ fuit etiam obsignatum anulo quodam ipsius testatricis, & istud signum fuit in actu aperitionis per duos ex prædictis testibus recognitum, quo fit vt tanto minus de certitudine dicti folij dubitari 8 possit, cum illa satis † probetur ex supradictis etiã sine alia recognitione *Lan. d. cons. 1. nu. 39. vers. verum his non obstantibus. & nu. 39. Alex. cons. 176. nu. 4. vers. quia respondere potest lib. 5. Clar.*

& Mant.

& Mant. vbi supra; & firmauit Rot. *in dicta Romana hæreditatis*.

Identitas verò secundi folij intermedij, in quo fuerunt descripta nomina hæredum, & finitum te-
9 stamentum vltra quod † quoad eam statur pariter fidei Notarij sine aliqua recognitione *Fulgos. cōs. 1 glāma. 2. cum aliis cumulatis per Rotam in d. Romana hæreditatis de Andrigonijs*, redditur etiam indubitata, ex quo in calce eiusdem folij testatrix manu propria fecit signum crucis, & apposuit signum prædicti anuli, & se subscripserūt tres testes, quorum duo in actu dictæ aperitionis recognouerunt proprias, & alterius testis subscriptiones, necnon etiam prædicta signa testatricis, ex quibus dictum secūdum folium redditur certissimum ex supra allegatis.

Non obstat demum quod testes deponant bona, de quibus, agitur fuisse possessa pro indiuiso à testatrice; & Francisca eius sorore vti bona hæreditaria Antonij communis patris, & quod per mortem testatricis sine filijs fuit purificatum fideicommissum omnium bonorum, vel saltem pro duabus ex tribus partibus ad fauorem d. Franciscæ, quia quoad primum hoc vnum certū est, quod possessio Franciscæ non impedit Capitulo, & Ca-
10 nonicis immissionem † in possessionem omnium bonorum pro indiuiso, prout testatrix possidebat, *Menoch. vbi supra nu. 365. & seq. Rota in Tusculana fideicommissi 4. Iulij 1618. coram Reuerendiss. D. meo Decano. Add ad Greg. decis. 185. nu. 4.* vbi plures Rotæ decisiones in similibus terminis cumulantur.

Quo verò ad secundum de prætenso fideicommisso, quicquid de eo sit, in omnem casum, ex quo competerent Capitulo, & Canonicis ex persona dictæ testatricis detractiones pro legitima, & Trebellianica, necnon scutis 1275. pro dotis supplemento ei à Patre relictis, etiam quod Francisca
11 esset † fideicommissaria, & possideret, non esset legitima contradictrix ad impedien. Capitulo hæredi immissionem, *Zuccard. in d. l. fin. nu. 426. cum seq. Man. conf. 140. num. 6. lib. 5. Bero. decis. 156. num. 2. & Rot. dec. 115. nu. 11. par. 1. recent.*

Et ita decisum vna tantū parte informante, &c.

EM.MO ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Romana fideicommissi de Vipera.

Die Mercurii 24. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM.

Conditio, si sine filijs decesserit, licet regulariter verificetur tam in masculis, quàm in fœminis, tamen hoc fallit, quando ex coniectur is apparet, quod testator tantum intellexit de masculis, & quę sint istæ coniecturę.

SVMMARIVM.

1 *Conditio, si sine filijs decesserit, verificatur tam in masculis, quàm in fœminis.*
2 *Conditio, si sine filijs, &c. non verificatur in fœminis, quando ex coniecturis apparet, testatorem intellexisse de masculis. & num. 7.*
3 *Coniectura, quæ de per se non sufficiunt, coniunguntur, & insimul suffragantur.*
4 *Testator non loquens per viam simplicis rationis, sed principalis dispositionis inducit absolutum fideicommissum ad fauorem filiorum, & descendentium masculorum.*
5 *Filij, quando semel fuerunt vocati cum qualitate masculina, semper cum ea intelliguntur, si sint ex eadem persona.*
6 *Testatoris diuersa affectio concurrere potest in diuersis personis.*
8 *Conditio, si sine filijs &c. non solum intelligitur de masculis, quando est considerata agnatio, sed etiam quando est habita ratio masculinitatis. amplia num. 9.*
10 *Agnationis conseruatio censetur habita ex geminata expressione masculinitatis.*
11 *Testator præsumitur se voluisse conformare cum statuto.*
12 *Testator, vbi loquendo simpliciter de filijs intellexit de masculis, ita, & in alia parte de masculis voluisse censetur.*
13 *Oratio censetur vnica, quando testator cōtinuato sermone, plures fecit substitutiones.*
Ex vocatione actiua non licet inferre ad conditionem negatiuam. nu. 13. & nu. 15.
14 *Filij in conditione positi secundum statut. Vrb. censentur vocati.*

DECISIO CCXXXVII.

TARQVINIVS de Vipera instituit hæredem Liuiam sororem, & voluit, & mandauit Liuiæ, & eius filijs, ne domum ipsius testatoris venderent siue alienarent, imò expressè eis prohibuit quod eam non alienent, nec alienare possint ex quacunque causa, etiam dotis, sed vult d. domum perpetuò remanere eius filijs, & descendētibus masculis, & si ipsa vel eius filij decesserint sine filijs substituit in d. domo supradictos Nepotes suos ex alijs sororibus sub eadem conditione, & prohibitione alienandi; Defuncta Liuia sine masculis, superstitibus eius filiabus fuit pluries disputatum dubium, An Eques Horatius de Valentibus nepos Tarquinij testatoris, & filius Lucretiæ sororis, esset vocatus ad domum, de qua agitur, & tandem affirmatiuè fuit resolutum, licet
1 enim regula sit, quod conditio † si sine filijs decesserit, verificetur tam in masculis, quàm in fœminis, tamen ab ista regula receditur ex verisimili voluntate testatoris elicita ex coniecturis,
2 quod † ipse intellexerit tantum de masculis, *l. Lucius §. quæsitum ff. de leg. 3. Socin. iun. cons. 65. nu. 16. l. 4. Dec. cons. 15. nu. 3. & cons. 270. num. 5. & 6. Mantic. de coniect. l. 11. tit. 14. nu. 13. Pereg. de fideicom. art. 25. nu. 10. & 16.* & plures conie-
3 cturæ, quæ † de per se non sufficerent, iunguntur, & insimul suffragantur *l. si Seruus §. fin. ff. de leg. 1. Berou. cons. 104. n. 13. lib. 1. Mant. dec. 319. nu. 12. Rot. in recent. dec. 432. nu. 4. p. 1.*

Prima coniectura est, dum testator post prohibitionem alinandi etiam ex causa dotis dixit, sed vult domum perpetuò remanere Liuiæ filijs, & descendentibus masculis, nam cum non fuerit lo-
4 quutus † per viam simplicis rationis, sed principa-
lis

lis dispositione inductum est absolutum fideicōmissum, ad fauorem filiorum, & descendentium masculorum non solum in casu alienationis, sed etiam in casu mortis, *Rota dec.121. nu.2. par.2. diuers. & in recent. dec.10. & 11. & 143. num.1. & dec.193. nu.6. & 7. par.1. & fuit dictum in Bonon. fideicommissi de Desiderijs 26. Iunij 1626. coram* R.P.D. *meo Merlino*, iuncta dictione perpetuo, *Rota d. dec.121. nu.4. par.2. diu. & in recent. d. dec.193. nu 7. in fin.*

Vnde, cum hic filii, & descendentes masculi à Liuia dispositiuè vocentur, sequitur, quod cū statim subdat testator, & si ipsa Liuia, vel eius filij decesserint sine filijs substituit in domo nepotes quod posuerit in conditione eosdem filios quos
5 prius cum † qualitate masculinitatis vocauit, & propterea in eisdem personis, quicquid sit in diuersis, eadem qualitas masculinitatis censetur repetita vt distinguit *Ruin. cons.134 nu.19. & cons.140. nu.6. lib.2. & cons.168. num.13. lib.3. Bald. cons.186. num.2. in fin. lib.1. Soccin. iun. cons.90. nu.16. lib.1. Curt. iun. cons.112. nu.4. & cons.114. num 20. lib.1. Surd. cons.21. num.9. in fin. & 10. lib.1. & cons.564. nu.7. vers. & vbi hac sententia lib.4. Menoch. cons.95. nu.83. Mantic. de coniect. lib.6. tit.13. nu.9. Peregr. de fideicom. art.25. n.30. vers. attamen magis*, nam in diuersis personis po-
6 test concurrere † diuersa testatoris affectio, sed circa easdem personas facilius sumitur interpretatio à dispositione anteriori vt ponderat *Surd. vbi sup.*

Secunda coniectura oritur ex verbis, substituit nepotes sub eadem conditione, & prohibitione, sicuti enim per conditionem, & prohibitionem alienandi, & dispositiua, quod volebat perpetuo domū remanere filijs, & descendentibus masculis à Liuia, fuit inductum expressum, & absolutū fideicommissum exclusiuum fœminarum etiam in casu mortis, vt supra deductum est, ita, & ad fauorem nepotum sororum est inductum idem fidei-
7 commissum exclusiuum fœminarum, † & conditio, si sine filijs, intelligitur de masculis, vt adsit eadem conditio, & prohibitio, *Rota dec.35. nu.6. par.1. recent.*

Tertia coniectura oritur ex quo testator in ista domo voluit, & considerauit masculinitatem. Nā
8 non solum quando est considerata agnatio, † conditio, si sine filijs, intelligitur de masculis, sed etiam quando est habita ratio masculinitatis, *Rot. dec.374. in fin. par.1. diuers. Mantic. de coniect. lib.11. tit.14. n.24. paulò ante fin. iuxta Modern. impressionem Paris. cons.8. nu.9. lib.3. Rot. recent. dec.143. nu.6. & 193. nu.4. par.1. Greg. dec.464. nu.15. & 16. & fuit dictum in Romana fideicommissi de Ioardis 14. Febr. 1620. coram bo. me. Buratto*, quamuis enim non fuerit cōsiderata agna-
9 tio testatoris, fuit † considerata agnatio substitutorum, vel saltim masculinitatis, quod sufficit *Corn. in l.1. num.21. C. de condit. intest. Gabr. cons.116. nu.6. lib.2. Greg. dec.514. nu.9. & 10.*

Quarta coniectura desumitur, ex quo pluries testatorum vocauit masculos, & conditio, si sine
10 filijs, est posita in medio, vnde † ex antecedenti & subsequenti vocatione masculorum colligitur voluntas testatoris, quod qualitas masculinitatis censeatur repetita *Soccin. iun. d. cons.90. nu.16. & 17. lib.1. Curt. iun. cons.21. nu.8. Surd. d. cons.564. nu.6. Rot. d. dec.374. nu.3. par.1. diuers. Greg. d. dec.514. nu.9.*

Quinta coniectura colligitur ex Statuto Vrbis
11 exclusiuo fœminarum, cum quo testator † præsumitur voluisse se conformare, & sensisse de masculis tantum, quando dixit, si decessisset sine filijs, *Thesaur. dec.188. nu.14. Rot. diuers. d.726. nu.1. in fin. par.1. & dec.507. nu.5. par.4. & in recen. dec.255. nu.3. par.1. Menoch. cons.95. n.91.*

Sexta oritur, quod Rosata, & sorores filiæ Liuiæ de tempore testamenti erant natæ, & cognitæ testatori, & tamen de illis nullam fecit mentionē.

Non obstat, quod testator discretiuè loquutus fuerit, & quando voluit appellatione filiorum intelligere de masculis, sciuit exprimere, & sic cum non expresserit videtur noluisse, quia consideratio retorquetur; nam in alia parte testamenti quādo loquutus fuit simpliciter de filijs, intellexit de masculis. Dixit enim quod Liuia, & eius filij domum non vendant, hic enim intellexit de masculis, cum subiungat, sed vult remanere perpetuo filijs, & descendentibus masculis à Liuia, & ideo
12 vbi testator † loquendo in vna parte simpliciter de filijs intellexit de masculis, ita & in alia parte de masculis voluisse censetur. *Soccin. iun. d. cons.90. num.17 lib.1.* quod procedit tā in eadem oratione, quām in diuersa, vbi agitur de repetenda qualitate masculinitatis in eisdem personis *Curt. iun. cons.11. nu.8. Peregr. de fid. art.25. nu.30.* &
13 quodammodo hic dicitur † vnica oratio, cum cōtinuato sermone testator plures fecerit substitutiones, *Surd. d. cons.564. nu.7. Decian. cons.7. nu.87. lib.5. Rot. in recent. dec.453. num.8. par.2.*

Non obstat quod ex vocatione actiua non licet inferre ad conditionem negatiuam, si sine filijs,
14 tum quia, cum hic virtute Statuti filij † positi in conditione censeantur vocati, vtique tota dispositio continet affirmatiuam vocationem, & non fit differentia inter dispositiuè vocatos, & in conditione positos, *Surd. decis.66. nu.13.* veri non est constituenda differentia. *Peregr. de fid. art.28. n.3.* & in puncto Statut. Vrbis *Gabr. cons.115. in prin. & num.12. lib.1. Greg. dec.337. nu.4.* tum
15 † quia obiectum procederet in diuersis personis, & diuersis orationibus, secus in continuato sermone, & in eisdem personis prout hic, *Surd. d. cons.564. num.7. lib.4.*

Et ita vtraque parte informante &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Melfiteñ Legati pij.

Die Mercurii 24. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM.

Legatum relictum cum onere celebrandi Missas, cum non sit beneficium Ecclesiasticum, sed quid laicale, non subiacet collationi, seu prouisioni Apostolicæ, sed dispositioni testatoris.

SVM.

SUMMARIUM.

1 *Legatum factum cum onere celebrandi Missas, non potest dici beneficium Ecclesiasticum, sed est quid laicale, & saculare.*
2 *Legatum relictum cum onere celebrandi Missas, caret erectione, & institutione ordinarij.*
3 *Erectio, seu fundatio tantum attenditur in iudicanda qualitate beneficij.*
4 *Beneficij vltimus status attenditur, quod intellige in re dubia.*
5 *Status vltimus in beneficio non attenditur, quando clarè constat de anteriori.*
6 *Collatio in suum necessariũ antecedens requirit existentiam beneficij.*
7 *Sacerdotium probatur ex litteris Ordinarij.*
8 *Præsentatio probatur ex publico instrumento.*
9 *Instrumentum publicum facit probationem probatam.*
10 *Legatario pro consecutione legati competit hypotecaria.*

DECISIO CCXXXVIII.

DE ANNO 1507. quon. Angelus de Musso in suo, sub quo decessit testamento, legauit Sergio, & Antonello Presbyteris suis pronepotibus quoddam prędium sitũ in territorio Melfiteñ nuncupatum (la Chiusurella) inter ipsos æquis portionibus diuidendum, cum onere tamen vtrique iniuncto celebrandi singulis Hebdomadis tres Missas pro anima ipsius testatoris, ac cum facultate eligendi, & præsentandi in portione ad quemlibet ipsorum spectañ alium Sacerdotem cũ eodem onere Missarum, & sic continuare de Sacerdote in Sacerdotem in perpetuum.

Mortuo testatore d. prædium, vt supra legatum deuenit ad præfatos pronepotes legatarios, successiuis verò temporibus deuenit ad plures alios Presbyteros iuxta dispositionem testatoris electos, & præsentatos.

Postremò deuenit ad Hectorem de Filiolis vltimum possessorem: qui de anno 1627. præuia electione & præsentatione ab eo facta ad fauorem Maiorani eius nepotis decessit.

Verum, quia dum pro parte dicti Maiorani instaretur pro institutione coram Ordinario Melfiteñ insurrexerat D. Angelus Petronius, qui de dicto legato vti de simplici beneficio vacante in mense reseruato per obitum d. Hectoris obtinuerat sibi à Sede Apostolica prouideri. Propterea orta inter eos lite, ac introducta causa in Rota, mihiq. commissa, proposui dubium, cui esset adiudicandum legatum pium prædictum, & Domini ad fauorem Maiorani responderunt.

Moti fuerunt Domini, quia licet legatum, de
1 quo agitur, fuerit factum † cum onere celebrandi Missas, tamen non potest dici beneficium Ecclesiasticum, sed est quid laicale, & temporale. *Felin. in cap. ex parte il secondo n. 2. de rescript. Nauar. cons. 5. num. 1. & cons. 7. nu. 1. de prabend. Gonzal. super reg. 8. glos. 5. nu. 20. Sarnen. in reg. de annal. quæst. 2. Guidopap. decis. 187. num. 1. & seq. Rota in Monopolitana Hebdomada. Ven. 14. Decemb. 1612. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo.*

2 Et ea ratione, quia præfatum legatũ caret erectione seu institutione Ordinarij, sine qua beneficium Ecclesiasticum suum esse non habet. *Gloss. in clem. 2. in verb. si beneficiorũ in fin. vers. tu dic. de decim. Nauar. d. cons. 5. & 7. de prabend. Dec. cons. 209. nu. 4. Gonzal. d. gloss. 5. nu. 6. & 7. Guidop. d. decis. 187. nu. 1. Rota decis. 509. nu. 1. par. 1. diuers. & in d. Monopolitana hebdomada. Luna 1. Iulij 1613. corã eodem Patriarcha Mãzanedo.*

Non obstat, quod in prouisione facta ad fauorem Hectoris vltimi possessoris adsit institutio Ordinarij, quia placuit responsio, quod scilicet in
3 iudicanda † qualitate beneficij erectio seu fundatio tantum debeat attendi, *& porrò de priuileg. Rota in Ripana Oratorij 10. Maij 1591. corã Gipsio.*

Minus obstat, quod sit attendendus vltimus
4 † status *iuxta cap. cum de beneficio de præb. in 6.* quia fuit responsum hoc procedere in re dubia, secus verò, quando clarè constat, (prout hic) de
5 † anteriori statu, scilicet laicalitatis, & temporalitatis, *Decian. cons. 126. nu. 3. in fin. Rota decis. 2. de præb. in nou. & decis. 188. nu. 1. circa med. vers. quia licet par. 1. recent.*

Firmata igitur temporalitate, & laicalitate supradicti legati, sequitur quod sit locus dispositioni testatoris, non autem collationi, & prouisioni
6 Apostolicæ, cum collatio † in suum necessarium antecedens requirat existentiam beneficij, quæ hic non adest ex supradictis, *Curt. iun. cons. 20. nu. 1. par. 1. Gonzal. super reg. 8. glos. 5. num. 22.*

Quod verò in Maiorano cõcurrant omnia à d. testatore requisita, nempè Sacerdotium, & præsentatio de eo facta visum fuit probari.
7 Nam quoad Sacerdotium † probatur ex litteris Ordinarij in *summ. Maiorani nu. 11* quæ optimè probãt *cap. 2. & ibi Abbas 1. notab. de cleric. Peregr. Rota decis. 455. nu. 7. par. 2. recent.*
8 Præsentatio † verò facta ad fauorem Maiorani ab vltimo possessore pariter probatur ex publico instrumento in eodem *summ. num. 2.* quod facit
9 † probationem probatam, *Tiraquel. de retract. lignag. §. 2. gl. 1. nu. 20. & seq. Rota coram Greg. XV. decis. 180. nu. 1. & decis. 195. eod. nu. 1.*

Facultas denique vltimi possessoris in præsentando, & sibi eligendo successorem legitur in eodem testamento Angeli de Musso fundatoris, vt in eodem *summ. num. 1.*

Vnde cum Maiorano pro consecutione d. le-
10 gati competat actio hypotecaria, † ei consequẽter legatum prædictum venit adiudicandum, *l. 1. C. com. de leg. Gabr. cons. 46. num. 28. lib. 1. & cons. 44. nu. 4. lib. 2. Seraph. decis. 1394. nu. 3.*

Et ita vtraque parte &c.

EM.^MO, ET REV.^MO D. CARD. VIRILI.

Romana Dotis.

Die Mercurii 24. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM.

Mater an, & quando, & quibus casibus possit hæredes instituere filios sub conditione, etiam quoad legitimam, iuxta dispositionem l. filijs matrem C. de inoff. test.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Auth. res quæ. C. com. de leg. quando habeat locũ.*
2 *Mater, si dubitet, quod pater dissipet, potest instituere filium sub conditione, si à patre fuerit emancipatus.*
3 *L. filijs matrem. C. de inoffic. test. non est intelligenda generaliter.*
4 *Mater, in quibus casibus possit sub conditione instituere hæredem filium, & etiam, quoad legitimam.*
5 *Auth. quæ res. C. com. de leg. cum sit subsidiaria, non est efficienda primaria, & nu. 14.*
6 *Mater tenetur relinquere legitimam filio, & reliquis bonis apponere eã conditionem, quã vult.*
7 *In legitima non potest apponi onus, etiamsi respiciat commodum filij.*
8 *Mater non potest facere in suo testamento, vt leges, & auth. res quæ non habeant locum.*
9 *Filia, quamuis possit in præiudicium creditorum legitimam repudiare, non tamen potest renunciare legitimæ, vt dotetur de bonis fideicõmissi.*
10 *Vxor, quæ miserationis causa non exegit dotem à viro vergente ad inopiam, nõ potest excutere bona fideicommissaria, pro dote habenda.*
11 *Vxor, quæ neglexerit habere quartam in bonis primi viri, non potest illam petere in bonis secundi viri.*
12 *Mulier, si habeat legatum dotis, non potest illi renunciare, ad effectum vtendi remedio subsidiario.*
13 *Filius potest spernere conditionem sibi impositam in legitimam.*
15 *Dispositioni testatoris quis potest contrauenire, quando in prohibitione non adest substitutus in casu contrauentionis.*

DECISIO CCXXXIX.

OCCASIONE testamenti Siluiæ instituentis Hieronymam filiam hæredem cum prohibitione, ne possit aliquid prætendere, nisi postquã fuerit dotata à patruis vel ab illis, à quibus de iure est dotanda, & interim fiat multiplicum, vt tẽpore nuptiarum meliorem cõditionem inueniat, orta fuit difficultas de validitate istius prohibitionis respectu legitimæ debitæ filiæ in bonis matris, An scilicet esset de illa habenda ratio in constituenda dote Hieronymæ antequam prætendi possit dos ex fideicommisso ascendentis iuxta di-
1 spositionem † *auth. res quæ subsidiaria*, & Domini affirmatiuè responderunt habendam esse rationem legitimæ, & de alijs esse videndũ, licet enim vbi prohibitio materna respicit fauorem filiorũ,
2 substineatur etiam respectu legitimæ, & ideo si † mater dubitet, quòd pater dissipet, possit instituere filium sub conditione, si à patre fuerit emancipatus, & istud consilium matris fauorabile filio approbetur etiam respectu legitimæ filiorum, quibus propterea denegatur quærela inofficiosi, *l. filijs matrem, vbi Salyc. nu. 5. C. de inoff. testam. gl. in auth. vt liceat matr. & auiæ in princip. in verbo participium, vbi Angel. n. 2. Vasq. de success. creat. lib. 1. §. 10. nu. 234. Crass. in §. legitima quæst. 38. nu. 18. vers. infertur quarto.*

3 Tamen huiusmodi conclusio, & dispositio † *l. filij matrem* non est intelligenda generaliter, sed quando mater prohibet, vt consulat, & prospiciat suis filiis indigentibus, vel temporaliter propter minorem ætatem, vel propter dementiam, & imbecillitatem, vel prodigalitatem, vel ob timorem dissipationis paternæ, vel aliter ob aliquẽ filiorum defectum; in istis enim casibus ob indi-
4 gentiam filiorum † pro conseruatione bonorum, substinetur prohibitio vtilis materna, etiam in legitima, vt latè ita declarat *Sim. de Pret. de interpr. vltim. volunt. lib. 3. dubit. 6. solut. 2. num. 9. vers. verumtamen in hac specie, & propr. fin. eiusd. nu. 9. versic. ratione minoris ætatis, vel alterius defectus, & vers. quia dubitatur de vita, & moribus, Alex. in l. cum ex filio. nu. 6. circa fi. vers. esset tamen videndũ. ff. de vulg. & pupill. Suar. in l. quoniam in prioribus limit. 1. nu. 12. vers. onum tamẽ crederem C. de inoffic. testam. Boer. decis. 87. nu. 4. Mandell. cons. 57. nu. 10. Bero cons. 146. num. 10. Natt. cons. 582. nu. 1. & 2. Cucc. de legitim. tit. legitima nullum grauamen admittit. nu 23.*

Vnde cum Hieronyma filia nulla indigeret prouisione, videtur mater potius voluisse, quod dispo-
5 sitio *auth. res quæ*, quæ est subsidiaria, efficeretur primaria, & propterea non intrat dispositio *d. l. filijs matrẽ, sed potius, auth. vt liceat matr. & auiæ* non considerata à DD. contrarium tenentibus,
6 vbi expressè cauetur, quod mater † tenetur debitam legitimam relinquere filio, & in alijs bonis potest apponere prohibitionem vsusfructus patri, vel aliud onus ad fauorem filij, & sic exceptis supradictis casibus ob indigẽtiam filiorum, verior,
7 & communior est opinio, quod in † legitima non potest apponi onus, etiam quod respiciat commodum filij, *Bart. in aut. excipitur. nu. 1. C. de bon. quæ lib. & in tract. de duab. frat. 7. q. q. col. 4. Bald. in l. si pater. nu. 3. in fin. C. de instit. & substit. in d. l. filijs matrem. nu. 2. Castr. in d. auth. excipitur. n. 2. & ibi Fulgos. Alex. in l. cũ ex filio in fin. ff. de vulg. & pupill. & in l. mulier. n. 3. in fin. versic. sed si teneremus. ff. ad trebell. vbi testatur de communi, Gomes. in l. Tauri 48. num. 11. vers. bis non obstantibus, & var. resolut. tom. 1. c. 11. nu. 27 Suar. d. l. quoniam in prioribus in repetit. C. de inoffic. test. limit. 1. nu. 11. vers. sed reperio. Riminal. iun. instit. tit. per quas person. nob. acquir. nu. 102. Costa in l. Gallus. §. et quid sit tantum in 5. par. nu. 90. ff. de lib. et posthum. Cald. in l. si curatorem. C. de restit. in integr. in verb. læsis. num. 145. versic. contrariam tamen sententiam fol. 327. Faceb. controu. iur. lib. 5. c. 21. fol. 579. et seq.* Præsertim,
8 quia † nec mater in eius testamento potest facere, quod leges, & dispositio *auth. res quæ* non habeat locum, nec apponere dilationem in præiudicium fideicommissariorum, & in delusionem *d. auth. res quæ. Vrsill. ad Afflict. decis. 393. nu. 5.* & Hieronyma filia non potest acquiescere, & renunciare legitimæ, vt dotetur ex fideicommisso ascendentis,
9 nam quamuis filia possit in præiudicium † creditorum legitimam repudiare, tamen nõ potest renunciare legitimæ, vt dotetur de bonis fideicommissi *ex auth. res quæ*, cum enim hoc remedium sit subsidiarium renunciatio, & acquiescentia volun-

luntaria non prodest ad effectum acquirendi ex fideicommisso cum præiudicio, & damno fideicom-
10 missariorum, vt in simili † de muliere, quæ miserationis gratia non exigit dotem à viro vergente ad inopiam, quod non possit excutere bona fideicommissaria pro dote habenda, *Ias. in d. auth. res quæ. nu. 33. limit. 14. vers. quod intellige sane, et ibid Padill. nu. 121. vers. quod tamen tu intellige, Paris. cons. 63. nu 45. lib. 2. Cephal. cons. 344. n. 35. Peregr. de fideicom. art. 42. nu.* 16. & in terminis *auth. præterea C. vnd. vir. et vxor. subsidiariæ,*
11 quod si mulier neglexerit habere quartam in † bonis primi viri, quod non possit illam petere in bonis secundi viri, cum debeatur in subsidium, *Soccin. sen. cons. 121. nu. 31. et seq. lib. 4. Fabian. de Pep. in repet. d. auth. præterea. nu.* 104. *cum pluribus seq. Natt. cons 648. nu. 13 et 15. Honded. cons. 79. num. 22. et seq. lib. 2. Barz. decis. 130. num. 47. Surd de alimen. tit. 9. q. 24. nu. 33. Carpan. ad statut. Mediol. tom. 1. c. 296. num. 5. et 7. Fontanell. de de pact. nupt. claus. 5. glos. 8. par. 10. num. 2 et 3.*
12 *fol. 240. tom. 2.* sicuti si mulier habet † legatū dotis non potest illi renunciare, ad effectum vtēdi remedio subsidiario, *Natt. d. cons. 648 nu. 13. et 15.*

Eo magis quia ista prohibitio materna non tendit tantum ad euitandum damnum filiæ circa conseruationem bonorum, & legitimæ, sed ad augendas, & ampliandas facultates Hieronymæ filiæ, vt habeat vtrumque nempè, & bona fideicommissi. & deinde bona materna, & ideo in præiudicium fideicommissariorum æquitas non suadet, vt talis prouisio substineatur.

13 Immò quod filia possit spernere † huiusmodi prouisionem maternam, illiq. renunciare respectu legitimæ tradit *Bald in auth ex causa nu. 23. C. de lib. pret. et in l. si pater in 3. opposit. C de instit. et substit. Ias in d. l. filijs matrem nu. 2. in fin. Aretin. cons. 19. nu. 7. Menoch. cons. 7. num 13. et 15. Becc. cons. 100. num. 3. Surd. cons. 77. nu. 3. Surd. cons. 77. nu. 39. Merlin. de legit. lib. 3. tit. 2. quæsit. 11. in fin. Vasq. de success. creat. d. §. 10. num. 236.*
14 *et seq.* & propterea † si potest filia illi renunciare, non potest petere bona fideicommissi ascendentis ex dispositione *auth. res quæ subsidiariæ, Odd. de fideicom. q. 37. num. 50. et q. 46. nu. 48.* & dispo-
15 sitioni maternæ potest † quoque renunciare, quia in prohibitione non adest substitutus in casu contrauentionis, *Rolan. cons. 23. nu. 10. lib. 2. Odd. de fideicom. q. 34. nu. 66 cum pluribus seqq. Aretin. cons. 19. nu. 5. et 10.* Et ita vtraque &c.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Cordubeñ Decimarum.

Die Mercury 24. Ianuar. 1629.

ARGVMENTVM.

Plura tractantur de defectu citationis ad sententiam, & de nullitate sententiæ latæ sine citatione.

SVMMARIVM.

1 *Citationis defectus ad sententiam ex quibus appareat.*
2 *Citationis defectus, vt sententia sit nulla & inualida operatur.*
3 *Iudicis partes sunt in reuocando nullitates.*
4 *Nullitates vbi sunt indubitatæ, & desumptæ ab euidentia facti, tunc per præsumptiones contrarias non est recedendum.*
5 *Scripturæ, quando inter se contradicunt, tunc recurritur ad originalem scripturam.*
6 *Citatio ad sententiam debet esse præcisa.*
7 *Citatio ad sententiam si non sit præcisa, Rota nullam de ea habet rationem.*
8 *Citatio inutilis, & circumscripta nullius est roboris.*
9 *Citatio personalis si sit facta in iudicio contradictarum, tunc aliæ possunt omitti, licet secus sit de vrbanitate, & honestate.*
10 *Sententia non substinetur eo modo, quo potest, si valet vt agitur.*
11 *Sententia non substinetur, quando pars non fuit personaliter citata.*
12 *Ad sententiam citari omnes debent, de quorum interesse agitur, aliàs sētētia redditur inualida.*
13 *Nullitates, quando dicantur sublatæ per rem iudicatam.*
14 *Nullitates super quibus iam est cognitum, de eis amplius non potest opponi.*
15 *Bart. in l. expressim n. 3. ff. de appellat. intellectus.*
16 *Iudex admissis nullitatibus, non potest sententiam nullam confirmare, fingēdo esse validam.*
17 *Nullitatis exceptio non potest opponi vltra 30 annos.*
Actio omnis spatio 30. annorū præscribitur, n. 17.
18 *Nullitatis exceptio semper dari potest contra sententiam, donec pro illius executione instari potest.*
19 *Sententia ipso iure, & apparente ex actis nulla, nomen sententiæ non meretur & executioni mittenda non est, parte opponente.*
20 *Temporalia ad agendum, sunt perpetua ad excipiendum.*

DECISIO CCXL.

CVM in hac causa quæreretur de validitate, & iustitia sententiæ bo. me. Rubei, qui vsque de anno 1563. illā promulgauerat visum fuit 12. Ianuarij 1626. esse validam, non obstantibus oppositis nullitatibus citationis, mandati, & iurisdictionis, reseruando discussionem super iustitia ad aliam diem, causa postmodum super eisdem reproposita sub die 9. Decembris sequentis quoad iurisdictionem Domini steterunt in decisis reseruando videre de defectu citationis, & mandati in separata positione, quibus hodie accuratè examinatis dictum fuit sentētiam prædictam esse inualidam, recedēdo in hac parte à primo loco decisis.

Patens enim est defectus citationis ad sententiā audiendam, nā verè decreta fuit die 9. Iulij 1563. quatenus citandi prima die iuridica comparere
1 deberent, & tamen † eadem die lata fuit sententia, vnde consequitur, sententiam carere citatione ad videndum pronunciari, ex quo eadem die ferri non poterat: quia ad primam diem, quæ erat prima iuridica post calen̄ Octobris sequentis terminus cadebat, & post illam diem non datur aliqua sen-

sententia, ad quam se referri possit dies prima juridica, factum cōcludentissimè probatur ex copia integra citationis in iudicio contradictarum decreta cum data die 9. Iulij 1563. & cum termino quatenus ad primam diem, similiter datur sententia lata per bo. mem. Rubeum & publicata sub eadem die 9. Iulij 1563. & de prædictis Rota coram bo. me. Card. Blanchetto, ad quem causa in gradu appellationis deuenerat agnouit veritatē; dum sub die 27. Iunij anni 1576. respondit inhibitionem non esse moderandā, quia sententia prędicta laborabat dupplici defectu, nempè citationis legitimorum procuratorum, de quorum mādato in actis constabat, & citationis ad sententiā, ex quo fuit lata die, qua lecta fuerat citatio sub termino ad primam, & subditur in eadem decisione, nec in hoc discordant cedulæ originales à manuali & registro: nam cedula cōtinet mandatum de citando, & à tergo ipsius, & in manuali legitur citatio & executio ipsius facta sub die 9. Iulij 1563. qua fuit facta pro prima die, qua tamen lata fuit sententia, hucusque sunt verba decisionis, quibus additur, quod eadem citatio desumpta fuit ex registro, & registrum verificatur ex manuali nouiter reperto, itaut factum cōcludentius probari non possit quoad carentiam citationis ad sententiam, & defectu huiusmodi supposito om-
2 nes † consentiunt sententiam fuisse & esse inualidam, *c. cum olim. de testib. clem. pastoralis de re iud. glos. in clem. sæpè in verbo ad id, de verbor. signif. Innoc. in cap. consuluit circa finem, & Felin. nu. 3. de offic. deleg. Gabr. latissimè comprobans de citat. cōclus. 1. ampl. 23. Vant. de nullit. ex defectu citat nu. 10. Rot. decis. 252. nu. 1. & 340. num. 1. par. 1. recent. & coram Pap. Greg. XV. decis. 546.*
3 *num. 6.* & Iudicis † partes esse in reuocando nullitates, *Bart. in l. cum quærebatur num. 4. ff. de re iudic. Rot. dec 2. de litis contest. in antiquit. & dec. 8. de restit. spol. in nou. Cæs. de Graff. dec. 9. in fin. de caus. possess. & propriet. Put. d. 72. lib. 3. i nouiss.*

Non obstat, quod hæc nullitas ex defectu citationis in iudicio contradictarum probetur sublata ex altera decisione bon. me. Card. Blanchetti, Veneris 10. Iunij 1580. in qua formalia verba habētur. Dixerunt Dñi quod videretur de iustitia sētētiæ in hac causa latæ, nullitates enim oppositæ nō obstāt, cum defectus citationis fuerit iam sublatus de anno 1575. & cum prædicta decisione dicebatur concurrere annotationem super dorso positionis Card. Seraph. eadem die Veneris 10. Iunij 1580. nempè restringatur ad iustitiā reiectis nullitatibus, ac demum quod partes visæ tam capituli, quàm mensæ habuerint nullitates pro reiectis, ex quibus circunstantijs inferebatur ad ad probationem erroris anterioris decisionis.

Quia responsum fuit circunstantias facti operari quidem, si cōtingat nullitates esse implicitas,
4 & dubias, sed vbi † sunt indubitatæ & claræ, vt in præsenti ex actis, registro, & manuali desumptæ ab euidentia facti per præsumptiones contrarias non est recedendum, *Castr. cons. 81. nu. 3. vers. & si dicatur lib. 2. Honded. cons. 80. num. 25. lib. 2. Surd. cons. 28. nu. 98.* Maximè quia præsumptio decisionis anni 1580. non est roborata ratione, nec legitur simplex, sed cum relatione ad annum 1575. De quo tempore talis iustificatio non reperitur; vnde si etiam ageretur de errore præsumendo in altera ex decisionibus relatis, magis de errore assertorum in decisione 1580. erit credendū, quam de allegatis in decisione 1576. quorū subsistentia fundatur in actis causæ indubitatis, ad quæ tanquam ad matricem & primam scripturam,
5 quando † scripturæ inter se contradicunt semper recurritur pro habenda veritate *glos. in auth. de tabell. vers. protocollum,* quam meliorem in iure tenēt *Angel. & Imol. in l. si duobus in fine. ff. quēadmodum testament. apert. Bertr. cons. 261. nu. 1. vol. 3. Paris. cons. 28. nu. 26. par. 2.* cum alijs relatis per *Surd. cons. 141. nu. 8. & seq. & 432. n. 5.*

Nec defectus iste saluari potest ex eo, quod eadem citatio lecta fuerit die 8. Iulij 1563. de qua in registro fol. 404. vt ex actu reproductionis asseritur constare, & qui datur summ. cap. nu. 5. itaut vel tanquam actus inter se pugnantes neutri sit standū, & tunc defectus non probetur, vel quod mensa teneatur docere de contradicta originali pro fundamento nullitatis oppositæ.

Quia talis citatio in registro causæ fol. 404. non legitur, & quatenus etiam reperiretur eo modo, quo datur in summ. num. 5. non releuaret: quia
6 in tenore illius † non legitur, quod sit citatio ad sententiam, prout necessarium est *gl. in clem. sæpè in verbo ad id de verb. signif.* & dum non est præ-
7 cisa ad sententiam, Rota nullam de ea † habet rationem, vt in *Cæsenaten. bonorū 4. Martij 1602. coram bon. me. Iusto,* & in alijs quæ referuntur in *Gerunden. præeminentiarum 27. Ianuar. 1626. coram Card. Caualer. nūc inter eius impress. 376. num. 3.* & vlterius superueniente sub die 9. Iulij 1563. quæ datur cum causa expressa, ad videndū pronunciari, & de qua originaliter cōstat ex ma-
8 nuali nouiter reperto, † prior sub die anteriori nempè 8. inutilis & circumscripta remansit, *l. & post edictum. ff. de iud. gl. in c. consuluit de offic. deleg. Castr. cons. 254. nu. 3. par. 2. Rot. de dol. & contum. decis. 9. & 14. in nouiss.*

Et eo minus sentētia potest sustineri, quasi po-
9 tuerit talis citatio omitti in iudicio † contradictarum, in quo non sunt necessariæ nouæ citationes: sed de vrbanitate potius, & honestate fieri soleāt, *c. statuimus. §. sed si pars alia nō venerit. de elect. in 6. Rot. decis. 8. in fine de testib. & decis. 10. de re iudic. in nou. Put. in correct. decis. 371. in fine lib. 2. et coram Papa Greg. XV. decis. 430. cum ibi adden. nu. 6. et in Abulen. et Carthaginen. beneficiorum 4. Iunij 1607. coram bon. me. Card. Sacrato, Vant. de nullit. ex defectu citationis. nu. 110.*

Quia quidquid sit de ea opinione, quando citatio fuit omissa, & apparet, quod Iudex voluit absq; ea pronunciare, vt non sit par ratio, quādo vt hic manifestum est Iudicem voluisse sequi honestum & laudabilem stilum Curiæ, vt pars etiam absens ad omnes actus citetur, de quo testantur *Put. et Rota supra allegati,* & tunc non † sustineatur eo modo quo potest si non valet, vt agitur *Abb. in cap. cum super in fine de offic. deleg. Cresc. dec. 10. nu. 6. de dol. et contum. Tiraq. de retract. lignag. §. 36. glos. 2. nu. 49. et seq.*

Atta-

11 Attamen verum est etiam, quod sententia † nõ sustinetur, quando pars non fuit personaliter citata in partibus, vt admittunt prædictæ decisiones, vel habeat procuratorem in actis constitutum, *Rot. decis.179.nu.1.par.1.& decis.486.nu.2.par.2. recent. & in Zamoren.pecun. 4. Decemb. 1608. corã Card.Caual. inter nunc impressas decis.35. nu.3.* prout Thesaurarij mensæ verè habuerunt procuratores in actis Alphonsum Rodericum, qui pro legitimo procuratore semper fuerat agnitus, & citatus ad dicendum cõtra cõmissionem, ad vidẽdum prorogari fatalia, & ad alia quæ dantur in summario mensæ num. 5. & 6. qui cum non fuerit citatus, inde vrbanitas non excusat, & altera

12 † insanabilis nullitas insurgit defectu citationis eorum, de quorum interesse agebatur, quæ semper sententiam inualidam reddit, cum cõcernat naturalem defensionem, *Clem. pastoralis de re iud.Cas.de Graß. decis.11. eod. tit. Gabr. de citat. concl.1.in princ.V ant. tit. de nullit. defectu citationis num.*10.

13 Similiter neque obstat, quod prædictæ † nullitates fuerint sublatæ per rem iudicatam subsequutam: dum nullitates coram bon. me. Card. Blanchetto fuerunt oppositæ, & ipse nihilominus moderatus est inhibitionem, quæ loco sententiæ diffinitiuæ haberi solet, *Rot.decis.13.nu.1. par.2.re-*

14 *cent.* itaut nullitates † super quibus fuerat cognitum de eis amplius non possit opponi *Bart.in l.si expressim.nu.3.ff.de appell.Rot.decis.512.num.1. par.2.recent.* quod etiam fuit dictum *in decis.12. Ianuar.1626.* huius causæ.

15 Quia *Bart.† in l.expressim*, & alij allegati in *decis.512.par.2. recent.* loquitur, quando sententia confirmans transitum fecit in iudicatum, nec oppositæ fuerunt nullitates, sed in præsenti fuerũt oppositæ, & cognitæ, & admissæ, vt in decis. anni

16 1576. vnde sicuti † Iudex illis admissis non poterat sententiam nullam confirmare fingendo esse validam, *Bald.in l.1. nu.20. C. si à non comp. iud. Pestol.caus.4.dub.14. Contard.de Moment.posses. limit.7.nu.14.* ita nec confirmata potest nocere Thesaurarijs, aut mensæ *Innoc. in cap.1.n.2. de confirm.vtili vel inutili, Acchil.decis.4.de sentent. & re iud.* & latissimè fuit firmatum *in decis.572. num.2. par.2. recent.*

17 Demum non obstat quod † exceptio nullitatis opponi non possit vltra 30. annos, cum tanto tẽpore omnis actio præscribatur, & de lapsu tanti tẽporis dubitari non possit ab anno 1563. citra.

18 Quia de nullitate † excipiendo semper potest dari contra sentẽtiam, donec pro illius executione instari potest, postquam sententia ipso iure, & apparenter ex actis nulla, nomen sententiæ non

19 meretur, & executioni † mittenda non est parte opponente, ita distinguendo latissimè probat *Vãt. de nullit tit.quoties*, & infra quod tempus.num.8. per regulam temporalia ad agendum, perpetua

20 sunt † ad excipiendum, dum non est in facultate rei excipere, donec ab actore conueniatur, *Decian. cons.13.n.48.lib.2.Surd.dec.277.n.17.* Et ita &c.

¶ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 4. Aprilis 1629.coram eod.bo.me.Reuerendiss. Pirouano est decisio 268.*

Decis.Rot.Rom.Par.I.à Paul.Rub.select.

REV.MO P. D. COCCINO.

Spoletana Bonorum.

Die Veneris 26. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Vxor, si instituatur hæres à marito vnà cum filijs, an talis institutio possit resolui in alimenta tantum secundum consuetudinem Bulgari, & an si instituatur hæres cum conditione, dummodo vitam vidualem seruauerit in domo testatoris, & vnà cum filijs si vixerit, ista cõditio, quid importet, & qualem cautionem præstare debeat ad hoc, vt vt hæreditatem assequatur.

SVMMARIVM.

1 *Testatoris dispositio ad vnguem pro lege obseruanda est.*

2 *Hæredes coniunctim instituti re, & verbis, dicuntur pro rata æqualiter instituti.*

3 *Vxor instituta hæres vnà cum filijs, quando nõ possit resolui in alimenta secundum consuetudinem Bulgari, & num. 4.*

5 *Vxori, & filijs, si simul, & coniunctim vsusfructus relinquatur, tunc vxor erit vera vsufructuaria.*

6 *Consuetudo Bulgari tanquam dispositioni iuris contraria, & mulieribus præiudicialis non debet extendi extra suum casum.*

7 *Mantic.de coniect.vltim.volunt.lib.9.tit.7.nu.8. declaratur, & nu.9.*

9 *Vxoris institutio, si sit incompatibilis cum separata institutione filiorum in alimenta potest resolui.*

10 *Mantic.in loco supra citat. reprehẽditur à Surd.*

11 *Vxor, si hæres instituatur cum onere habitandi, & viuendi cum filijs, ex hoc non potest inferri, quod ei solum alimenta sint relicta.*

12 *Institutio cum alimentis nihil commune habet.*

13 *Consuetudo Bulgari cessat, vbi constat de contraria mente testatoris, etiam tacita.*

14 *Substitutio, quando sit referenda ad proprietatem, & non ad alimenta.*

15 *Trebellianicæ, et Falcidiæ prohibitio nullatenus conuenire potest alimentis.*

16 *Cohæredi absque aliqua confusione fieri possunt prælegata.*

17 *Cohæres præsumitur sibi satisfecisse, si habuit administrationem bonorum hæreditariorũ, quando rationem administrationis non reddidit.*

18 *Et ista præsumptio multo magis intrat, quando quis est hæres, et creditor.*

19 *Administrationem, qualem quis habere debet ad hoc, vt teneatur reddere rationem administrationis.*

20 *Vxor, quando est instituta hæres à marito donec vitam vidualem seruauerit in eius domo, vnà cum filijs, et sua familia, ista conditio est seruanda, cum d. verba importent præceptum.*

21 *Et hoc nō debet simpliciter resultare ex cohabitatione in eadem domo, aut ex communione mansionum, sed ex confusione expēsarū victus.*

22 *Testatoris præceptum, quod vxor debeat viuere cum filijs valet, & substinetur.*

23 *Mater, si recusat viuere cum filijs, prout disposuit testator, ex dispositione iuris hæreditate priuatur.*

24 *Cohæredibus de iure permittitur deuenire ad diuisionem hæreditatis, quando volunt.*

25 *Testator, si iubeat vxori, quod in eius testatoris domo, vnà cum filijs viuat, hoc intelligitur, vt habeat curam filiorum.*

26 *Illatio ex vno, ad aliud non fit.*

27 *Societas bonorum, non dicitur ex societate vitæ.*

28 *Alienatio, licet prohibeatur, non tamen censetur prohibita diuisio.*

29 *Diuisio semper præsumitur permissa, vel ratione vberioris culturæ, vel commodi, vel ratione inæqualitatis expensarum.*

30 *Casus omissus remanet in dispositione iuris communis.*

31 *Testator in dubio præsumitur se conformasse, cum dispositione iuris.*

32 *Onus, & grauamen permanendi in perpetuum in communione, improbatum videtur.*

33 *In communione nemo inuitus cogitur stare.*

34 *Hæredum quilibet, simul stare potest, vt propriam portionem agnoscat, & tamen vnus exactor communi nomine totius hæreditatis administrationem retineat.*

35 *Hæres institutus sub conditione negatiua, quæ adimpleri non potest nisi in morte, vt hæreditatem consequatur, quid facere debeat, & n. 36.*

37 *Cautio Mutiana fuit inuenta loco adimplemēti.*

38 *Cautio Mutiana non solum habet locum, in conditione negatiua, sed etiam in affirmatiua, quæ resoluitur in negatiuam.*

39 *Vxor instituta hæres, dum vitam vidualem seruauerit in domo testatoris vnà cum filijs, tenetur in vtroque casu præstare cautionem.*

40 *Hæres, qui non adimpleuit cōditionem, sub qua erat institutus, tenetur ad restitutionem hæreditatis, vnà cum fructibus perceptis.*

41 *Cautio Mutiana datur solum in dispositionibus factis sub cōditione, nō autem factis sub modo.*

42 *Dictio, dum, adiecta perfectæ dispositioni facit ipsam modalem.*

43 *Cautio Mutiana etiam in dispositione modali est præstanda.*

44 *Hæres inobediens præcepto testatoris, priuatur omni emolumento, & quicquid percepit, cum fructibus restituere tenetur.*

45 *Cautio Mutiana operatur, vt conditio negatiua habeatur pro completa.*

46 *Hæreditas, quando est sub modo relicta, vt hæres illam consequatur, quomodo cauere debeat.*

47 *Cautio Mutiana extenditur etiam, quoad restitutionem fructuum.*

48 *Hæres institutus sub dispositione modali debet realiter præstare cautionem de modo adimplendi, aliàs exceptione doli repellitur.*

DECISIO CCXLI.

EQVES Pompeus Senzasonus in suo testamento iure prælegati reliquit Aureliæ vxori scuta 200. in omnibus verò alijs suis bonis eādem Aureliam, ac Iacinthum, & Ludouicum filios hæredes vniuersales instituit his verbis adiectis, videlicet D. Aureliam vxorem dum castè, & honestè vixerit, & vitam vidualem seruauerit in domo ipsius testatoris vnà cum dictis suis filijs, & sua familia, cui quidem Aureliæ quandocumque decedenti, & morienti, seu si ad domum paternā redierit, siue ad secundas nuptias conuolauerit absque aliqua detractione, &c. substituit dictos Iacinthum, & Ludouicum, &c.

His stantibus, causa post duas sententias extra Rotam latas, mihi cōmissa dubitaui in quibus, & quomodo exequendum esset dictum testamentū.

Et quantum attinet ad primam partem dubij,
illius resolutio reducitur primo ad institutionem,
in portione hæreditatis; Secundò ad prælegatum
scut. 200. Et quoad institutionem non dubitarunt
1 DD, quin iuxta dispositionem† testatoris ad vnguem pro lege obseruandam, *l. 1. C. de sacros. Eccles. § disponat. auth. de nupt.* sit exequendum primò in tertia parte hæreditatis, quæ debetur Aureliæ tanquam hæredi cum Iacintho, & Ludo-
2 uico filijs re, & verbis coniunctim, & sic †æqualiter pro tertia parte institutæ ad *tex. in l. coniunctim, & le re coniuncti. ff. de leg. 3. l. cum in testamento. § hæc verba, & l. quoties. § hæredes & ibi glos. in verbo æqualiter ff. de hæred. instit. § si plures instit. eod. tit. Gozadin. cons. 80. in princ. & num. 3. in fine.*

Nec huiusmodi institutio ex præsumpta mente,
seu voluntate testatoris, visa est posse resolui in
3 alimenta† secundum consuetudinem Bulgari, de qua *glos. & Bart. in l. Titia cum testamento. § Titia cum nuberet. ff. de legat. 2. gloss. & DD. in l. 1. C. de secund. nupt. & in auth. hoc loco ver. derogari. C. eod. tit. vbi Bart. num. 8. in princ.* qui dicit ità communiter seruari, & latè declarat *Cepoll. de seruit. Vrb. præd. cap. 4. nu. 6. Ias. in l. cum hi. § si in singulos nu. 4. ff. de transact. Dec. cons. 418. nu. 1.* cum alijs per *Guttier. in l. nemo potest. nu. 357. ff. de legat. 1. Mãt. de cōiect. vlt. vol. lib. 9. tit. 7. Surd. de alim. tit. 2. q. 15. nu. 1. & seqq. Gozad. d. cons. 80. num. 2.* qui alios refert *Menoch. præsum. 139. nu. 4. lib. 4. Castill. de vsuf. c. 45. nu. 6.* Quia dicta
4 consuetudo solum† procedit vbi vxor fuit instituta in vsufructu, non autem quando, vt in casu isto, fuit vnà, ac coniunctim cum filijs instituta in certa portione hæreditatis, vt declarant DD. *in l. Titia § Titia ff. de legat. 2. Gozad. d. cons. 80. nu. 3. Surd. d. q. 15. nu. 83.* vbi ita declarat *Rot. decis. 138. p. 4. diuers. Menoch. d. præsumpt. 139. nu. 3.* ibi, qui si voluisset eam cohæredem esse in hæredis institutione, cum filijs coniunxisset *lib. 4. qui num. 21.* in
5 fortioribus subdit, quod † si vxori, & filijs simul, & coniunctim vsufructus relinquatur, vxor est verè vsufructuaria, prout etiam sentit *Gozadin. loco cit. nu. 3. in fin. & Surd. vbi sup. nu. 216. Modern. Foroliuien. controu. iur. lib. 3. c. 23. nu. 9.* vnde dicta consuetudo tanquam dispositioni iuris cōtraria,

6 ria, † & mulieribus præiudicialis, *Alex. cons. 57. nu. 2. vers. cum sit. lib. 3. et cons. 214. nu. 13. lib. 6. Fachin. lib. 5. contrau. c. 47.* non debet extra casũ suum extendi *Surd. decis. 36. nu. 20. idem Moder. Forolivien. loco citat. c. 22. num. 12. et 13.*

7 Nec obstat, quòd † *Mant. loc. alleg. n. 8.* extendat d. consuetudinem, vt procedat, quamuis vxor fuerit vnà cum filijs hæres instituta, quia, vt benè respondet *Surd. loc. cit. n. 81.* DD. quibus hic Mãtic. innititur, id non dicunt *Dec.* enim *in cons. 278. nu. 4. vers. unde quod* DD. loquitur in casu, quo in principio testamenti mater fuerat vita durante hæres instituta omnium bonorum. In fine verò testator fecerat aliam pleniorem institutio-
8 nem de nepotibus, vnde mirum non est, † si institutio tanquam incompatibilis cum separata institutione nepotum in alimenta possit resolui ex verisimili mente testatoris, pro qua *Dec. ibid.* plures coniecturas deducat, vt in puncto respondet *Rot. in d. decis. 138. n. 6. par. 4. diu. Gonzal.* verò *d. cõs. 80.* cui soli innititur etiam *Gabr. de vsufr. cõ-*
9 *clus. 2. n. 10.* quem pariter refert *Mant.* † loquitur quando mater, vita tantum durante, instituta fuit Domina, & vsufructuaria: imò vt supra ponderatum fuit nu. 3. expressè declarat, quod non intraret Bulgari consuetudo, quando mater esset verè cum filijs in proprietate instituta, & propterea
10 † *Surd. ibid.* reprehendit Manticam, qui fugienti oculo dicit vidisse Gozzadinum.

Nec minus ex eo, quod Aurelia fuerit instituta cum onere habitandi, & viuendi cum filijs potest inferri, quod censeantur relicta solummodo
11 alimenta, † quia hoc onus qualificat quidem institutionem ad effectum, vt quotiescumq; Aurelia præcepto testatoris contrauenerit, resoluatur, ac si ab initio nunquam hæres fuisset *auth. cui relictum, et l. fin. C. de indict. viduit. toll.* sed non re-
12 stringit † d. institutionem ad alimenta, cum quibus nihil habet commune ad *l. Papinianus exuli. ff. de minoribus cum vulgar.*

Et prædicta tanto magis procedunt, quia vbi
13 constat de contraria quamuis etiam tacita † volũtate, cessat Bulgari consuetudo, *Dec. d. cons. 418. nu. 1.* post alios *Crauet. cons. 32. num. 2. Mant. de coniect. d. lib. 9. tit. 7. num. 20. Surd. de alim. q. 15. nu. 225. et seqq. et cons. 218. nu. 6. et 7. Castill. de vsufr. d. cap. 45. n. 10.* Hic verò clarè constat mentem, ac volũtatem testatoris fuisse institutionem Aureliæ ad proprietatem extendere, non autem restringere ad alimenta. Primò dum post obitum Aureliæ filios, & filijs non existentibus alios sub-
14 stituit, † quæ substitutio referenda est ad proprietatem, non autem ad alimenta, in quibus tanquã cũ morte expirantibus, *l. Dominus in fin. de vsufr. Surd. de alim. tit. 2. d. q. 15. nu. 201.* non potest verificari substitutio, quæ in simili etiã operatur, vt relictus vsufructus transeat in proprietatem, *l. fin. ff. de vsufr. earum rerum, quæ vsu cõsum. Ladercb.* plenè post alios *cons. 80. nu. 5. et 8. Castill. de vsufr. cap. 30. nu. 20. et seqq.* vbi de communi *Peregr. cons. 62. nu. 19. vers. 2. lib. 2.* cum alijs cumulatis per *Giouagn. resp. 63. nu. 6. lib. 1.* Secũdò dum quamcũq; Falcidiæ, ac Trebellianicæ detractionem eueniente casu substitutionis in portione
15 eiusdem Aureliæ prohibuit, † quæ prohibitio nullatenus conuenire potest alimentis: sed clarè ostendit relictã proprietatem, idem *Ladercb. d. cons. 80. nu. 6. Rot. dec. 138. et dec. 460 par. 4. diu. Gabr. cons. 168 num. 32. lib 2. Giouagn. alleg. resp. 63. num. 11. et seq.*

Quo verò ad prælegatum, nec etiam Dñi dubitarunt, quin testamentum quoad illud pariter sit
16 exequendum. Cohæredi † enim absque aliqua cõfusione fieri possunt prælegata, vt est *text. expressus in l. Titia. 35. §. 1. ff. de legat. 2. & facit l. cæteri in princ. l. Pomponius pariter in princ. ff. famil. ercisc. Mant. de coniect. lib. 7. cap. 7. n. 11.* cũ alijs latè deductis *in causa Viterbien. Castrorum 9. Decembris 1620. coram bon. mem. Card. Sacrato, & 11. Martij 1626. coram me.*

17 Nec obstat, quòd Aurelia † præsumatur de illo satisfacta, ex quo non reddidit rationem administrationis, quam dicitur habuisse bonorum hæreditariorum ad *text. in l. sed si damnum. §. peculiũ, vbi Angel. num. 1. & 3. ff. de pecul. Afflict. decis. 12. nu. 16. Aym. cons. 192. nu. 5. Surd. cons. 290. nu. 33. lib. 2. Neuiz. cons. 57. num. 11. Menoch. præsumpt. 125. num. 12. lib. 3. Borgnin. Caualc. de tut. & cu-*
18 *rat. num. 181.* maximè cum ipsa sit hæres, & † creditrix ratione eiusdem legati, cuius satisfactionis præsumptio tanto facilius, *l. si ei cui vendid. 41. §. si is qui fundum. ff. de euict. Bart. in d. l. sed si damnũ. §. peculium. ff. de pecul. Soc. iun. cons. 170. nu. 7. lib. 2. Menoch.* qui alios congerit *cons. 183. nu. 35.*

Quia visum fuit huiusmodi administrationem non sufficienter probari: quamuis enim in negocijs domesticis Aurelia præstiterit aliquã assistentiam, seu curã, qualem decet matrẽ familias, hoc est tutorum, atq; exactoris administrationi subordinatam, ad quam reducuntur ponderata ex testibus, quæ ideò facilè possunt euitari. Non tamen
19 inferri potest quod ipsa habuerit † talem administrationem bonorum hæreditariorum, quæ ipsam obliget ad aliquam redditionem rationis, vt in simili considerauit *Rot. decis. 52. nu. 4. par. 1. recen.* quæ administratio, cũ de iure esset apud tutores, & exactores testamentarios, qui tutelam susceperant, & inuentarium confecerant, apud eosdem fuisse præsumitur. Responsio autem Aureliæ ad positiones circa communem vitam cum alijs hæredibus mediante annua assignatione pro victu, & vestitu facta per tutores, siue exequutores testamentarios, potius excludit probationem assertæ administrationis, quæ nec minus ex mobiliũ consignatione facta Aureliæ potest deduci, vt patet.

Quantum verò attinet ad secundã partem dubij, ista pariter ad duas inspectiones reducitur. Prima est circa vim, atq; adimplementum modi, seu præcepti, sub quo Aurelia fuit instituta, an scilicet ex eo censeatur prohibita ipsi Aureliæ ciuilitatio hæreditatis. Secunda versatur circa præstationem cautionis. Et quoad primam licet verba illa:
20 Dũ vitam vidualem seruauerit in domo † testatoris vnà cum dictis suis filijs, & sua familia importent præceptũ, & onus habitandi, ac viuendi cum dictis filijs, & familia in domo testatoris secundũ terminos, *l. 1. C. de legat. l. mæuia 13. §. si ff. de annu. leg. d. l. Titia 35. §. si ea. ff. de leg. 2. l. si ex cõditiõe*

C.de cond. insert. Ias. in l.siue apud quem nu.20.
in fi. C. de transact. etiam quoad communionem,
victus vt ex Rimin. sen. & alijs concludit Simon
de Pretis de interpret.vlt.vol.fol.432.n.109. cum
communio vitæ,de qua loquitur testator ibi,dum
21 vixerit vnà cum filijs &c. non † resultet simplici-
ter,ex coahitatione in eadem domo,aut ex cômu-
munione cubiculorum, & mansionum, sed ex cõ-
fusione expensarum victus Bart. in l.quintus,7.
post med.vers.quandoque ist.2. ff de ann. legat. &
ex capit.in singulis versic. & qui conuenerint. de
stat.monach.Bald.in cap.1. §.duo fratres de duo-
bus fratribus de nou.feud.inuestit. Soce.sen.cons.
72.num.14. lib.3. Anchar.cons.302.num.9.Corn.
cons.301.nu.21. lib.1, Paris.cons.85.nu.60. lib.1.
fuit dictum in causa Pampilonen. beneficiorũ 30.
Ianuar.1615.& 6.Nouemb 1617. coram bo.me.
22 Card.Sacrato. Quod quidem præceptum † tan-
quam adiectum fauore filiorũ,Ruin.cons.42.n.22.
vol.2. cum alijs per Surd.cons.218.nu.4. valet &
sustinetur, licet forsan secus esset,quãdo non adij-
ceretur fauore certæ personæ, vt probat text.in
l.Titio centum il 2.& ibi Bart. ac cæteri commu-
niter. ff de condit.& demonstr.Gomez variar. re-
solut.tom.2.c.10. nu.23 vers.item etiam expræ-
dictis. Itaut Aurelia casu quo in testatoris domo
23 vnà cum filijs viuere†recusaret,quamuis testatoq
id non expressisset, prout expressit, nihilominus
ex dispositione iuris hæreditate priuanda esset, ad
text.in d.l.mcuia 13.§.vxore.ff.de annu legat.&
fideic.l.Gaio.§.Imperator,vbi Bart. nu.1. ff. de
alim.& cib. legat.d.auth.cui relictum, & l.fin. &
vtrobique scribentes C.de indict.vi.tuit.toll.l.Mu-
tiana,& ibid.DD. ff.de condit. & demonstr.

Domini tamen censuerunt prædicta verba non
cõtinere aliquod præceptum communionis bo
norum,itaut Aureliæ cẽseatur prohibitum deue-
24 nire ad hæreditatis diuisionem, † quæ sibi de iure
permittitur tot tit.ff.famil.hercisc. Iubetur enim
dumtaxat viuere in domo testatoris vnà cũ filijs,
25 prout de præsenti † viuit, quod solum venit intel-
ligendum,vt habeat curam filiorum Ruin. d.cons.
42.nu.21.& 22. vol.2. & ita loquuntur Simon. de
Prat.loc.cit fol.432.n 111. Surd.d.cons.218.n.4.
vol.2. Quod quidem præceptũ maximè distat ab
eo,vt habeat bona in cõmunione cũ filijs, ideoq.
26 ex† vno ad aliud non infertur vulg.l.Papinianus.
ff.de minorib.& in simili, quod inita societate vi-
27 tæ. non dicatur† contracta societas bonorũ Petr.
de Vbald.de duob.fratrib par.6. nu.24. vers.con-
trariam. Menoch.de arbitr.cas.127.nu.7.Hector.
Felic.de societ.c.27.nu.60 et seq.& fuit dictum
in Romana exequutionis 4 Maij 1616.coram bo.
28 me.Buratto, sicuti etiã licet† alienatio prohibea-
tur, non tamen censetur prohibita diuisio ex con-
gestis latè per Moder. Brixien. de substit. q.707.
nu.2.quæ in omnem euentũ censetur semper per-
29 missa, †vel ratione vberioris culturæ,& commodi
Bald.in l.iubemus la 2.C.de sacros.Eccl.Imol in
c.nulli.nu.15.de reb.Eccl.non alien. Fabi.m.de
Monte de empt.q.4.art.27.nu.161. cum alijs per
Redoan.de reb. Eccl.non alien.par.2.cap.35.n.3.
vers.et dicit Imol. et nu.4. versic. quod si Præla-
tus. Vel ratione inæqualitatis expensarũ,ne vnus
ex cohæredibus profusè sacando præiudicet in
portione alterius, qui parcius, & moderatè viuit,
Menoch.de arbitr.cas.127.nu.27.Eugen.cons.64.
nu.30.vbi de communi lib.1.

Quibus accedit vniformitas coniecturatæ mẽ-
tis, ac intentionis testatoris, quæ satis ex eo de-
prehenditur,dum Aureliæ substituit solum in casu
quo ad domum paternam rediret,non autem quo
è communione bonorum discederet, signum eui-
dens quod in hac parte restrinxit adimplementũ
suæ voluntatis ad solam cõmunionem habitatio-
nis,& victus cum filijs nõ considerando casũ se-
30 parationis à communione bonorũ qui† ideo tan-
quam omissus remanet in dispositione iuris com-
munis,l cõmodissimè.ff.de lib.et posth. cũ vulgar.
Et DD.tanto facilius in hãc sententiam vene-
31 runt, quia ex dispositione iuris, cui † præsumitur
in dubio se testatorem conformasse. Bart.in l.hære
des mei, §.cum ita. ff.ad Trebellian. Alex.cons.4.
32 nu.12. et cons.55. vbi addent.n.2.lib.4. onus,†&
grauamen permanendi in perpetuum in commu-
nione, improbatũ videtur, vt est textus expressus
in l.in hoc iudicium. §.si conueniat, vbi Bart. et
cæteri. ff.comm.diuid.Castr.et Ias.in l si non for-
tem.§ sciendum.nu.4. ff.de condit.indeb. vnà cum
alijs pluribus relatis per Vasq.de success.creat. et
progress.lib.1.§.6.nu.1.Lup.in rubr.de donat.in-
ter virum,et vxor.§.54.n.4.Gutierr.de iuram. cõ-
firm.par.1.c.58.nu.2.Huiusmodi enim præceptũ
propter discordias ex communione bonorum p-
33 ficiscens odiosum,ac nociuũ censetur,ac ideo†ne-
mo inuitus in communione stare cogitur, vt in l.
final.C.commun.diuid. d.l.si non forte §.si centum
ff.de condit.in diebus l.in re communi. ff.de seruit.
Vrb.præd.l.cum pater 77.§.dulcissimis, ff.de legat.
2.l.2.C.quando,et quibus 4.pars debeatur,l.sanci-
mus,§ sin autem. C. de donat. et cap.ex tenore de
donat.cũ alijs per Lup.loc.cit.vers.ratio patronũ.

Non obstat, quod testator deputauerit Anto-
nium,qui omnia credita,ac fructus cuiuscunq;ge-
neris exigeret, & debita hæreditaria persolueret
quasi ex hoc videatur voluisse hæreditatem suam
permanere indiuisam. Quia non ideo censetur p-
hibita diuisio inter hęredes. Stãt enim simul quod
34 †quilibet hæredum propriam portionem sibi fa-
miliæ erciscundæ iudicio obuentam agnoscat, &
quod nihilominus exactor cõmuni nomine totius
hæreditatis administrationẽ retineat,quousq; sub-
ministrationis interim cuilibet hæredum ad ali-
menta necessarijs, adimpleatur voluntas testato-
ris circa æris alieni solutionem,& creditorũ exa-
ctionem, ex quibus ad firmãdum hæreditatis sta-
tum, verisimile est testatorem fauore hæredum
principaliter motum fuisse ad deputãdum huius-
modi exactorem, tanquam ad negotium satis im-
plicitum, atque difficile, non autem, vt inter hæ-
redes induceret bonorum communionem.

Quo deniq; ad cautionem visum fuit Dñis Au-
reliam ad illius præstationem teneri, quia ad hoc
vt hæres, vel legatarius institutus sub conditione
35 negatiua,†quæ adimpleri nõ potest nisi in vltimo
vitæ spiritu,& sic perseuerantiam exigit, vsque ad
mortem cõsequatur viuens hęreditãtem; quã aliàs
consequi non posset; veluti nondum purificata
con-

conditione, cui tanquam potestatiuè ad vltimum,
vsque vitæ spiritum potest contrauenire, requiritur quod ante omnia præstet cautionem mutianã
36 † de restituendo quod sibi relictum est vnà cum
omnibus fructibus retrò perceptis, si contrafecerit iuxta formam d. auth. cui relictum, & in corpore, vnde sumitur, & l. si vbi DD. C. de indict. viduit. toll. l. mutiana et ibi Bart. nu. 10. et Socc. n. 2. ff. de cond. et demonstr. Ias. in l. reddi. nu. 15. ff. de condit. caus. dat. Paris. cons. 95. nu. 26. et 52. lib. 3. Borgnin. in tract. de vsufr. uct. sub num. 117. Natt. cons. 297 in fin. et cons. 459. nu. 15. cum seqq. lib. 2. Grat respons. 102. nu. 11. cum seq. et nu. 45. lib. 2.
37 quæ cautio fuit † inuenta loco implementi d. l. mutianæ ibi Bart nu. 2. l. is cui, l. cum sub hac, l. Titio fundus. ff. de condit et demõstrat. idem Bart. cons. 156. Titius nu. 3 vers. simile, et cons. 177. n. 4. lib. 1. Ruin. in celebri suo cons. 170. nu. 2. lib. 3. non solum in conditione concepta verbis negatiuis, vt in d. Auth. cui relictum, & in d. l. mutianæ, sed e-
38 tiam † affirmatiuis, quæ resoluitur in negatiuam, qualis est ista, dum vitam vidualem seruauerit in domo testatoris vnà cum filijs, quia resoluitur in negatiuam si non nupserit, & non recesserit à domo testatoris, vt in puncto declarat Bart. in d. l. mutianæ, sub nu. 35. quem sequitur Grat. d. cons. 102. num. 13. post Imol. et Fulgos. ibi per eum allegatos, & Ias. in d. l. siue apud quem nu. 20. in fin. C. de transact. Ruin. in puncto cons. 34. num. 4. lib. 2. et d. cons. 170. nu. 7. lib. 3. ideoq. cum Aurelia fuerit instituta dum vitam vidualem seruauerit in domo testatoris, vnà cum filijs, ad effectum vt
39 tanquam adimpleta voluntate † testatoris consequatur hæreditatem, tenetur præstare huiusmodi cautionem non solum de vita viduali seruanda, sed de cohabitando in domo testatoris vna cum filijs, quorum vtrumque debet adimplere, l. si hæredi plures. ff. de condit. et demonstr. Benedict. Capra in cons. 72. nu. 12. Dec. cons. 620. nu. 3. itaut in casu contrauentionis teneatur ad restitu-
40 tionem † hæreditatis, vnà cum fructibus perceptis, quia ex non implemento voluntatis testatoris censeretur retro hæredem non fuisse d. Auth. cui relictum, et ibi Doct. communiter. C. de indict. vid. toll. l. fin. vbi Bal. num. 3. Salic. col. 2. vers. quæro, an prædicta, C. eod. tit. Ruin. d. cons. 170. nu. 7. vol. 3. & hanc sententiam passim sequitur Rota, vt apud fan. me. Greg. decis. 187. nu. 3. et decis. 697. nu. 1. par. 1. recent. & in alijs cumulatis coram me in causa Imolen. bonorum 31. Maij 1613.

Non obstat, quod huiusmodi cautio detur so-
41 lummodo † in dispositionibus factis sub conditione, non autem factis sub modo. DD. in d. l. Mutiana ff. de cond. et demonstr. et in d. auth. cui relictum, C. de indict. vid. toll. in quibus nos versamur cum præceptum seu onus fuerit adiectum per di-
42 ctionem, † dum, quæ adiecta perfectæ dispositioni, facit ipsam modalem gl. in pragmat. sanct. tit. de caus. §. noluerũt in verb. dum fol. mihi 109. Cened. sing. 47. nu. 5. Ruin. cons. 137. nu. 8. lib. 1. qualis etiam in dubio præsumitur ex allegat. per Molin. de primog. Hisp. lib. 2. c. 12. num. 9. Peregr. de fideic. art. 11. num. 114. Quia nihilominus communis resolutio est in contrarium, quod etiam in
43 † dispositione modali sit cauendum de modo adimplendo, sicut in conditionali de conditione adimplenda, itaut in vtroque casu modo, vel conditione non impletis, res sit cũ fructibus restituenda, vt per tex. in l. liberto. §. Lucius. ff. de annu. legat. et in l. si hæres ff. de cond. ob caus. firmat Bart. in l. quibus diebus, §. Termilius col. vlt. ff. de cond. et demonstr. Paris. cons. 15. col. vlt. et cons. 19. nu.
44 52. et 55. vol. 2. vbi latissimè probat quod † inobediens præcepto, & voluntati testatoris, non parens conditionibus, & modis scriptis priuatur omni emolumento, & quicquid percepit cum fructibus restituere tenetur, quem cum alijs refert Peregr. d. art. 11. nu. 121 et 122. & eleganter Molin. de primog. loc. cit. nu. 23. et 24 vbi testatur de communi subdens differẽtiã inter istas duas cautiones, nempè mutianam, quæ præstatur in dispositione conditionali, & simplicem cautionem, quæ præstatur in dispositione modali de modo adimplendo eam esse quod in dispositione conditionali ex cautione datur agere volenti actio, quæ ex rigore iuris suspensa erat, vsque in euentum con-
45 ditionis, quæ mediante † cautione mutiana habetur pro impleta, vt dictum est: in dispositione verò modali non datur actio ex cautione, imò absque ea agi potest, cum modus non suspendat perfectionem dispositionis, nec actionem, sed ex prædicta cautione detur agenti replicatio, si excipiatur ei obstare, quod res sub modo sibi relicta est,
46 & quod debet antè omnia modum † adimplere, vt ipse possit dicere, quod debet rem obtinere, præstita cautione de modo implendo, quæ diuersa est à cautione mutiana. prout optimè declarãt Bart. in d. l. quibus diebus. §. Termilius. ff. de cond. et demonstr. et ibid. Castr. num. 5. Socc. col. 4. ver. circa tertiam q. Ias. in l. 1. nu. 3. C. de pact. & notant passim DD. in d. l. mutiana. ff. de condit. et demonstr.

Et quod in huiusmodi cautione veniat non solum restitutio hæreditatis, sed etiam fructuũ à die præstationis, nullam habet difficultatem in casu isto, quia quicquid sit in legatis in quibus fit annua distributio, certè vbi agitur de hæredis insti-
47 tutione, in qua nos versamur, cautio † extenditur etiam ad restitutionem fructuum, ex quo natura institutionis hæreditariæ repugnat disiunctim fieri per annos, cum sit vnica, & perpetua. prout hanc differentiam optimè tradunt Bald. in d. l. fin. nu. 3. Salyc. nu. 4 Cyn. Ang. Castr. et alij, C. de indict. vid. toll. Natt. cons. 459. nu. 17. Peregr. d. art. 11. nu. 123. quam ex prædictis sequitur Rota in causa Asculana bonorum 28. Aprilis 1600 coram bo. me. Card. Seraph. et in præcitata Imolen. bonorum 31. Maij 1613. coram me.

Vnde licet ex huiusmodi dispositione modali tanquam pura statim competat actio Aureliæ, ip-
48 sa tamen tenetur † realiter offerre cautionem de modo adimplendo, aliàs exceptione doli repelleretur, l. si is cui, l. cum in testam. ff. de fideic. libert. Bart. in d. l. quib. dieb. §. Termilius n. 16. in fi. ff. de cond. et demonst. cũ alijs per Peregr. loc. cit. n. 115.

Ex quibus vtraque parte informante conclusum fuit secũdum prædicta testamentum esse exequendum, &c.

R. P. D. QVEIPO.

Romana administrationis Hæreditatis.

Die Lunæ 29. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM.

In hac decisione agitur de materia manutentionis in quasi possessione iuris administrãdi relicti priuatiuè alicui per testatorem.

SVMMARIVM.

1 *Possidenti danda est manutentio.*
2 *In quasi possessione administrandi, debet ille manuteneri, qui tempore motæ litis administrat.*
3 *Testator, quando dicatur commisisse alicui aliquod opus priuatiuè.*
4 *Administrandi facultas concessa alicui, honorifica reputatur.*
Remotio ab administratione dedecus reputatur, num. 4.
5 *Administrator loco Domini habetur.*
6 *Dispositio principalis, quando est ad honorem, & vtilitatem alicuius, eodem iure censeri debet in accessorijs.*
7 *Iniuria nasci non debet ex honorifico principio.*
8 *Verbum, alius, similium est repetitiuum.*
9 *Verba sine effectu manere non debent.*
10 *Verba testatoris enixa, & geminata potissimum sine effectu manere non debent.*
11 *Actus gesti per administratorem, cuius nomine videntur facti.*
12 *Possessio, vt acquiratur per personam deputatam, quid requiratur.*
13 *Text. in l. qui aliena, §. 15. qui putabat, ff. de acquir hæred. declaratur.*

DECISIO CCXLII.

CVM ex substitutione à Laurentio Gipponario facta, Cappella S. Antonij in Ecclesia S. Hominis boni, in omnibus eius bonis successisset, & à Gipponarijs prædicta successione admissa, & bonis venditis ad effectum vt in loca montium redigerentur, & ex eius redditibus dotes per singulos annos filiabus duntaxat Gipponariorum, & Pillamantelliorum distribuerentur, secundum testatoris voluntatẽ expressam, & redditibus prædictorum bonorum exactis, & perceptis, & generaliter administratione facta per dictos Gipponarios, vt ex eorum summario constat, Congregatio Sartorum cor. Reuer. Vicegerente comparuit petens manutentionem cumulatiuè cum Gipponarijs in administratione bonorum, & maritaggiorum, qui Sartoribus in administratione petitam manutentionem concessit, in maritaggio verò denegauit, & Gipponarijs priuatiuè tribuit, quod decretum in hac parte confirmauit Signatura, & quo ad primam fuit rescriptum cũ facultate manutenendi quos de iure, vnde causa mihi commissa, subrogato in locum bo. mem. Patriarchæ Manzanedo dubium hodie pro manutentione in administratione prædictorum bonorum in Rota proposui, & Domini ad fauorem Gipponariorum
1 resoluerunt, † propter regulam *text. in l. unica*
C. vti possidetis l. 1. §. hoc interdictum ff. eod. tit. §. retinendæ instit. de interd. l. liberis §. vlt. ff. de liber. caus. Ioan. Faber. in d. §. retinenda in proprio. Couar. pract. cap. 17. nu. 5 Menoch. de retinend. rem. vltim. nu. 16. Cum in statu & quasi possessione ad-
2 ministrandi tẽpore motæ litis Gipponarijs † existerent, & pro se voluntatem testatoris expressam haberent, tum quia eis priuatiuè dotium distributionem concessit, & eorum filias legitimas, & naturales, ad prædictas dotes dumtaxat voluit
3 admitti, ideoque † Gipponariorum priuatiuè hoc opus pium esse videtur, iuxta regulam *text. in l. 2. §. in propria ibi tam esse propriam causam cuius emolumentum, vel damnum ad aliquem suo nomine pertinet, ff quando appell. sit*, & habet locum regula *tex. in l. in re mandati*, & cum facul-
4 tas † administrandi honorifica reputetur, eius autem remotio dedecus censeatur secundum *glos. fin. in l. testamento. ff. de manum. testam.* & ad-
5 ministrator † Domini loco habeatur, secundum *tex. in l. quo fundum § si tutor, & ibi glos. verb. expoliat. ff. pro emptore.* verisimile est Gippona-
6 rios ad quorum honorem, & vtilitatem † principalis dispositio scripta fuit, in accessorijs à testatore eodem iure censendos, ne alids ex honorifi-
7 co † principio iniuria nasceretur argumento *tex. in l. meminerim C. vnde vi l. quod fauore C. de legib.* tum quia Sartores à maritaggio, & ab omni alio ratione prædictorum bonorum sub quouis colore, & prætextu testator exclusit, & cum
8 verbum alius, † similium sit repetitiuum, *l. si fugitiui, vbi glos. vlt. C. de seru. fugit. l. plures 19. C. de fid. instr. cap. sedes 15. de rescript. vbi notant Abb. & D. Gomesius in regula de Trienali, q. 2. Couar. pract. cap. 25. nu. 3. Ant. Gomez. in l. 29. Tauri n. 26. Gratian. discept. forens. c. 168. n. 34.* & præcesserit dotiũ, & earum distributionis, & administrationis expressa exclusio, in bonorũ administratione, idem testator disponere videtur, nã alias
9 prædicta verba † sine effectu remanerent cõtra regulam *tex. in l. 1. §. hæc verba ff. quod quisque iur. & ibi Bart. & Ias. l. pen. §. penult. ff. nequis.* Eum qui in ius vocatus est vi eximat. *cap. si ciuitas de sent. excom lib. 6. Ias. in l. si is qui pro emptore nu. 383. ff. de vsucapi in. Gutier. allegat. 5. nu. 19. & in l. nemo potest. nu. 8.* & fuit dictum *coram D. m. Decano decis. 70. nu. 6.* præcipuè cum in ea prohibi-
10 tione testator † enixis, & geminatis verbis vsus fuerit secundum regulam *text. in l. cum pater. 77. §. filius matrem ff. de leg. 2.*

Non obstat in Congregatione generali Sartorum, & Gipponariorum ad prædictam administrationem vtriusque artis personas fuisse designatas,
11 ideoque † omnes administrationis actus, Congregationis nomine factos videri, secundum regulam *text. in l. qui aliena 6. §. si is qui putabat ff. de acq. hæred. vbi Bart.* dicit diligenter notandum esse, *l. post dotem vbi notat glos. verb. filiæ ff. sol. matr. l. seruus communis ff. de stipul. seru. l. vlt. C. per quas personas res nob. acq.* Nam respondetur quod specialiter Gipponarij in sua adunantia personas suæ artis dumtaxat destinarunt ad prædictã administrationem, à quibus solis omnia administrata referuntur, ideoque adunantia Congregationis

tionis generalis non fuit effectum sortita, & cum
12 nomine † illius neque ab ea, neque ab alia adunantia deputati aliquem actum gesserint, non potuit quærere possessionem secundum textum in *l. per seruum 37. §. vlt. l. res ex mandato 59. ff. de acq. rerum domin. l. 2. C. de his qui*, à non dominis manumissi sunt *l. 1. §. hac quæ de seruis ff. de acq.*
13 *poss.* Doctrina autem supra relata procedit † quãdo habens mandatum simpliciter actum gessit, nõ verò quando nomine suo vel alterius, vt docet *Ias. in l. 1 §. nuntiatio nu. 3 ff. de nou. oper. nuntiat.*

Et ita vna tantum parte informante, &c.

§ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 4. Maij 1629. coram eodem* R. P. D. *Queipo, est decisio 273.*

REV.^{MO} P. D. MERLINO DECANO.

Romana Retractus.

Die Lunæ 29. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM.

Censuarius in emptione rei censuatæ, quando habeat prælationem, seu retractum. Item quando hoc etiam consorti in emptione rei communis competat. Item quando pariter competat vicino, vel inquilino, & ad hoc, quæ requirantur declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Retractus priuilegium cum sit personale, non egreditur personam.*
2 *Dominus census habet prælationem in emptione rei censuatæ.*
3 *Per emptionem rei censuatæ, eo ipso extinguitur census.*
4 *Censuarius vigore Bullæ fel. rec. Pij V. potest retrahere rem censuatam ab alio emptam.*
5 *Consors in emptione, præfertur etiam inquilino.*
6 *Constitutiones priores derogant posterioribus, & non vicissim.*
7 *Consors etiam de iure habet prælationem in emptione rei communis.*
8 *Consortium etiam minimum sufficit pro inducendo consortio, adeo vt prælationi suffragetur.*
9 *Cessionarius ex iure cedentis potest fouere suam possessionem, & detentationem.*
10 *Vicinus, facta oblatione de ædificando, potior inquilino reputatur ad obtinendum retractum, & prælationem.*
11 *Funiculus triplex difficilius soluitur.*
12 *Inquilinus præfertur vicino, si inquilinus ædificare etiam vult.*
13 *Subinquilinus efficitur inquilinus, si solum ipse pensiones soluat, & inhabitat.*
14 *Sublocationis ius, quando expirat, & si peruenit nouum ius, seu titulus ex ipsa inhabitatione, censetur mutata causa possessionis etiam absque declaratione.*
15 *Censuarius præfertur in emptione rei censuatæ omnibus extraneis, non autem inquilino, vicino, consorti, & alijs ius prælationis habentibus à statuto, & constitutionibus. & num. 16.*
17 *Inquilinus, & vicinus æquiparantur in Constit. Gregorian. de iure congrui.*
18 *Retractus, seu ius prælationis totum fundatum est in quadam congruentia, & æquitate.*
19 *Censuarius cum non sit neque dominus, nec possessor rei censuatæ, æquitas non patitur, vt expellat inquilinum, qui diu eam insistit domi.*
Et cogat eum ad aliam sibi minus salubrem, ac incongruam habitationem comparandam, supellectilem transferendam, & nouis expensis domum extruendam. num. 19.
20 *Inquilinus ædificare nolens, præfertur vicino, etiam si iste vicinus offeratur se ædificaturum.*
21 *Consors, quod de iure communi ex æquitate præferatur in emptione rei communis, opinio ista apud aliquos est dubia.*
22 *Rigor scriptus præferri debet æquitati nõ scriptæ.*
23 *Aequitas illa, quod extranei emptores à consortibus excludebantur, grauem iniuriam inani honestatis colore velatam appellat, & reprehendit Imperat in l. dudum C. de contrab. empt.*
24 *Consortes ad effectum prælationis, illi dicuntur qui communionem habent supra eadem re, cum participatione dominij.*
25 *Dominus directus præfertur in venditione vtili.*
26 *Consortes illi dicuntur, qui habent rem communem pro indiuiso, & tota res ad omnes pertinet, nec vna res magis vni conuenit, quàm alteri.*
27 *Mansiones alicuius palatij, quando dicantur disiunctæ, & separatæ à dicto palatio.*
28 *Mansiones non censentur amplius partes palatij principalis si non habent ingressum per palatiũ, & scorsim locantur.*
29 *Communione pro indiuiso sublata, cessat consortium, & per consequens retractus.*
30 *Consortium, est quædam communio, & societas.*
31 *Communio, & societas diuisione extinguitur, ita etiam consortium.*
32 *Ex communione muri non rectè infertur ad consortium domus.*
Dominium in parte muri non influit in singulas partes domus. num. 32.
33 *Consortium, vt inducatur sufficit habere etiam minimam partem, dummodo ista minima pars sit commixta in singulis partibus rei cõmunis.*
34 *Communio muri, non facit cõmunionem domus.*
35 *Contigui dicuntur, eo quod inuicem se tangunt.*
36 *Retractum non dicitur habere, qui domum contiguã habet ex consortio, sed ex sola vicinitate.*
37 *Anchar. in cons. 160. num. 4. & Ioan. de Amic. cons. 1 num. 48. declarantur.*
38 *Domus vna censetur, quando diuersæ personæ habent accessum ad eorum mansiones in eadem domo, cum hoc commodioris habitationis gratia faciant.*
39 *Multa tractantur, quæ nõ absoluuntur. & n. 40.*
41 *Vicino Constitutio Gregor. eatenus fauet in retractu, quatenus velit, & offerat ædificare.*
42 *Vicini domus, si sit imperfecta, nec nouum saltem admittit ædificium, non potest tribuere aliquam prælationem, seu retractum.*

43 Con-

43 *Constitutio Gregorian. de iur. congr. non suffragatur vicino ex parte interiori, seu posteriori.*
44 *Constitutio Gregoriana de iur. congr. cum sit correctoria iuris communis, non ita de facili patitur extensionem.*
45 *Coniungi non possunt ea, quæ de per se non subsistunt, & sunt imperfecta.*

DECISIO CCXLIII.

DOMINVS Leoncellus emerat domum positam in platea S. Marci, & inhabitatam à R. P. D. Grato, inter quos orta fuit controuersia super retractu, seu prælatione iuxta Constitutionem fel. rec. Gregor. XIII. de iure congrui, & pro D. Leoncello dicebatur retractum non deberi R. P. D. Grato, nedum quia esset subinquilinus tãtum, non autem inquilinus; verùm etiam, quia ipse D. Leoncellus erat censuarius, consors, vel saltem vicinus, quorum vnumquodque motiuum sibi sufficere existimabat.

Subinquilinatum deducebant informantes ex eo, quia hanc domum à principio conduxerat R. P. D. Raggius, eamque sublocauit D. Grato, & propterea eidem tanquam subinquilino competere non videbatur retractus, cùm † priuilegium
1 sit personale ipsius inquilini, nec illius personam egrediatur *cap. priuilegium de priuileg. in 6. Surd. cons. 103 num. 14. Tiraq. de retract. §. 26. glos. 1. nu. 60.* & in specie subinquilini *Rota in Romana inquilinatus 1. Iunij 1598. coram bo. mem. Card. Lancell. & in dec 540. nu. 2. par. 2. recent.*

Ratione etiam census, quem super hac eadem domo habebat D. Leoncellus, prætendebatur præ-
2 latio † vigore Constitutionis sanct. mem. Pij V. super censibus, §. *vbi autem, &c.* & fuit pluries resolutum in *Rota coram Card. Seraph. dec. 1474. nu. 1. coram sanct. me. Greg. XV. decis. 425. nu. 1.* & alias sæpius vt in *dec. 307. nu. 1. & decis. 308. nu. 1. & 16. apud Cenc. de censib.* & quamuis per emptionem factam à D. Leoncello, ipse euaserit Do-
3 minus totius domus censuatæ, & sic † extinctus eo ipso fuerit census, attamen considerandum est tempus antecedens emptioni, ex quo sibi competebat prælatio in domo censuata; & quemadmodum si domus ab alio fuisset empta, ipse cẽsuarius
4 vigore dictæ Bullæ sanct. mem. Pij V. † retrahere potuisset, multò magis ratione eiusdem census eidem emptori censuario competit retentio, ita *Franch. dec. 550. nu. 4. & seqq. vsque ad nu. 8.* & sequuta est *Rota in Romana prælationis 2. Aprilis 1618. coram bo. me. Dunozetto, quæ est decis. 308. nu. 4. & 5. post Cenc. de censib.*

Consortium verò afferebatur, quia D. Leoncellus ante emptionem totius domus erat Dominus quarundam mansionum, & cellæ vinariæ, quæ eadem ædificij principalis structura includuntur, iisdem mœnibus, tignatione, & tecto fulciuntur, &
5 circumdantur, † vnde ratione istius consortij præferendus videbatur etiam inquilino, nedùm ex dispositione Statutorum Vrbis lib. 1. cap. 100. quæ ab eodem Greg. XIII. confirmata fuerunt de anno 1580. cum amplissima derogatione, & per hæc statuta tali confirmatione munita; censetur potius derogatum Constitutioni eiusdem Greg. super iure congrui, & sic prælationi ratione inquilinatus, quæ quidem Constitutio prius emanauerat de anno 1574. quàm quod Constitutio super
6 iure congrui deroget statutis Vrbis, † prioribus enim Constitutionibus derogant posteriores, & non vicissim, latè *Gonzal. super reg. 8. gl. 36. n. 23. Rota dec. 506. nu 7 par. 1. recent.*

Sed etiam ex dispositione iuris communis, saltem ex æquitate, quæ summum illud ius veluti
7 summam iniuriam mitigando, indulget † prælationem consorti in venditione rei communis, soluto eodem pretio, ex quo nullum venditori socio infertur detrimentum *Bald. in l. 1. nu. 6. C. commun. rerum alien. Soc sen. cons. 56. nu. 4. vers in 2 casu, & n. 9. lib. 4. Surd. cons 43. n. 12.* latè *Moder. Rom. discept. forens. c. 526. nu. 3. & cap. 842. nu. 23.*

Nec refert mansiones istas respectu vniuersæ domus esse quid minimum, quoniam & minimum
8 quid † sufficit pro inducendo consortio, adeò vt prælationi suffragetur, *Bald. in d. l. 1. nu. 5. C. de commune seruo manumiss. Ias. cons. 185. nu. 18. vers. nam consortis lib. 2.* copiosè *dd. Modern. Roman. eod. cap. 526. nu. 4. cap. 842. nu. 24. & c. 874. nu. 17.* & idem videtur firmasse *Rota in Romana prælationis 2. Aprilis 1618 coram bo. mem. Dunozetto apud Cenc. decis. 308. nu. 9.*

Amplius videbatur, quòd D. Leoncellus quotam, & partem haberet istiusmet domus, etiam ante emptionem, obtinuerat enim prius cessionem ab Isabella sorore, cui assignata fuerat à fratribus, & Dominis tanta pars domus, quæ ratione pretij responderet ad valorem scutorum duo millium, ob quam cessionem acquisiuerat tale ius, & dominium in hac domo, vt in singulas eiusdem domus partes influeret, & sic consortiũ non videbatur posse negari, illudq. suffragari, quamuis cessionem obtinuerit pendente lite, quia præsertim ad effectum retentionis, superueniens etiam titulus attenditur; & quemadmodum Isabella ce-
9 dens retraheret, ita † & cessionarius ex illius iure potest meritò suam fouere possessionem, seu detentationem *ad Bart. in l. 1. num. 9. ff. de except.* & admisit *Rota in vtraque decis. Romana retractus 26. Iulij 1617. & 2. Aprilis 1618. coram bo. mem. Dunozetto, & in Maceraten. retractus 4. Iulij 1612. coram bo. mem Vbaldo, quæ est decis. 413. num 2. par. 2. recent.*

Et quatenus mansiones illæ, & cessio iurium Isabellæ non sufficerent pro inducendo consortio, & societate in hac domo empta, attamen etiam data diuersitate domorum, & partium, non videbatur posse dubitari, quin ipse D. Leoncellus, sal-
10 tem vicinus dici debeat, ex † qua vicinitate, facta oblatione de ædificando, prout D. Leoncellus obtulit, potior inquilino reputatur ad obtinendum retractum, seu prælationem, vt ex pluribus desumitur in Constitutione Greg XIII. §. 8. & seqq. & expressè firmauit *Rota coram Card. Mantic. dec. 63. nu. 3. 4. 5. & 6.* Sique vnumquodq. ex supradictis motiuis sat esset pro retractu D. Leoncelli, multò magis tria simul iuncta id efficere debent,
11 funiculus † enim triplex difficilius dissoluitur, *§. affinitatis instit. de nupt. l. si non lex, ff. de hæred. instit. cap. 1. de tregua, & pace.*

Cæte-

Cæterum his non obstantibus, Domini respon-
derunt R.P.D. Gratum esse præferendum; Habet
enim fundatam intentionem in Constitutione fel.
rec. Greg. XIII. §. 11. vbi prælationem, quam
vicino concesserat ædificare volenti, eamdem im-
12 partitur inquilino, adeò vt † ipse inquilinus po-
nor esse censeatur; motiuaque pro D. Leoncello
ponderata subsistere nequaquam visa sunt.
Et quoad primum, quòd D. Gratus sit subin-
quilinus, animaduertebāt DD. quòd verè R.P.D.
Raggius de anno 1618. sublocauit hanc domum
D. Grato ad triennium, & propterea intra hoc tē-
pus subconductor quidem fuit D. Gratus, inte-
rimq. locatores prò pensionibus pulsare potuis-
sent eumdem D. Raggium, qui mediante subloca-
tione domum retinere dicebatur, sed elapso trien-
nio, quemadmodum extinguebatur ius cōductio-
nis D. Raggij, ita D. Gratus adhuc perseuerans
13 in habitatione domus, de subquilinio † effectus
fuit principalis conductor, solumq. ipse pensiones
soluit, & inhabitauit, & sic censetur ex integro
domum conduxisse *ad l. qui certum ff. locati.* Cùq.
14 primum ius sublocationis expirauerit, † & su-
peruenerit nouum ius, seu titulus; ex ipsa inhabi-
tatione censetur mutata causa, & titulus possessio-
nis, seu ipsius conductionis, etiam absque alia de-
claratione *Bald. in l. 2. nu. 63. vers. sed pone C. de
seruit. & aqua, & in cons. 34. nu. 2. lib. 2. Crest. de-
cis. 5. nu. 3. de restit. spoliat. Rot. dec. 366. num. 1.
par. 1. & dec. 741. nu. 8 par. 2. recent. & fuit dictū
in Alexandrina Archipresbyteratus 28. Iunij, &
24. Nouembris 1627. coram me.*
Aliud quoque motiuum D. Leoncelli, eo quòd
esset censuarius, non videbatur subsistere, quoniā
15 san. me. Pius V mandauit quidem † Dominum
census alijs omnibus præferri, sed hoc intelligen-
dum est de alijs omnibus extraneis, & indifferen-
tibus emptoribus, non autem de ijs, qui ius præ-
lationis ex statuto, vel Constitutione, aliove iure
16 habent, vt habent inquilinus, † vicinus, & con-
sors, & alij huiusmodi; ita intellexere *Nauar. de
vsur. q. 44. nu. 127. Molin. de iust. & iur. q. 394.
nu. 8. tom. 1. Cenc. de cens. par. 2. cap. 2. q. 1. ar. 3.
nu. 9. Modern. Roman. discept. forens. cap. 876. n. 3.
& alij Modern. Roman in tract. de commer. § 1.
q. 1. nu. 245. vers. secunda difficultas, & Rota idem
etiam sensit in Romana domus 22. Iunij 1611. co-
ram bon. mem. Card. Lancellotto iuniore,* quorum
licet pleriq. loquantur in vicino, attamen idem
17 videtur censendum de inquilino, nedùm † quia
æquiparantur in Constitutione Gregoriana, sed
etiam quia eadem ferè in vtroque vrget ratio, hoc
18 enim ius prælationis, seu retractus, totum † fun-
datum est in quadam congruentia, & æquitate *ad
l. congruit C. de locat. præd. ciuil. lib. 11.* hincq. ius
congrui appellatum fuit, quæ sanè congruentia, &
æquitas non patitur, vt censuarius, qui nec posses-
sor, nec Dominus est rei censuatæ, nec illius fru-
19 ctuum, sed solùm ius quoddam † habet percipien-
di, responsionem super re censuata, & potius cēse-
tur quædam hipotheca, licet vberior, & magis pri-
uilegiata, quàm cæteræ hypothecæ, non patitur in-
quam, vt is censuarius expellat inquilinum, qui
tam diu domi insistit, cogatq. eum ad aliam sibi
salubrem, ac congruam habitationem comparan-
dam, suppellectilem transferendam, ac nouis im-
pensis domum instruendam. Et propterea æquè,
& prudenter Greg. XIII. Vrbis ornatui, & ciuium
20 quieti consulens, mandauit † inqilinos etiamsi
nolint ædificare, vicinos autem, quatenus offe-
rant ædificare, quibuscunque emptoribus præfer-
ri, &c. cum amplissima derogatione ad omnes
Constitutiones quæ apta est comprehendere etiā
antecedentem illam Cōstitutionem san. me. Pij V.
super censibus, vt per *Modern. Rom. de commerc.
& alios præallegatos.*
Fundamentum itidem super consortio iactum
videbatur DD. corruere, siue hoc deducatur ex il-
lis mansionibus, & cella vinaria, siue ex cessione
Isabellæ; Omisso enim, quòd conclusio illa firma-
ta per *Surd. cons. 43. nu 12.* & alios, quod etiam
21 de † iure communi ex æquitate consors præfera-
tur, dubia est apud aliquos, cum talis æquitas scri-
pta non sit, & ideò dispositio *l. dudum C. de con-
22 trah. empt.* omninò seruanda sit, quia † rigor scri-
ptus præferri debet æquitati non scriptæ, *gl. &
DD. in l. 1. ff. de leg. & in l. placuit C. de iudic. Dec.
in l. in omnibus num. 10. ff. de reg. iur Rimin.
iun. cons. 115. num. 57. & Imperator in dicta
l. dudum,* huiusmodi æquitatem, qua extranei em-
23 ptores à consortibus † excludebantur, grauem
iniuriam inani honestatis colore velatam appel-
lat, & reprehendit.
Respondebatur hanc dispositionem iuris com-
munis, siue statutum Vrbis lib. 1. cap 100. de con-
24 sortibus non applicari, consortes † enim propriè
ad hunc effectum dicuntur, qui communionem
habent super eadem re cum participatione do-
minij, *Salicet. in l. dudum sub nu. 1. & Bald. ibid.
nu. 7 C. de contrahen. empt. Ruin cons. 27. num. 12.
vers. 2. respondetur lib. 4. Iacob. Nouell. de iur. pro-
thomis. § 2. nu 60.* & consortium consideratur in-
ter plures, vel quādo vnusquisque eorum est Do-
minus totalitate rei, cuius habent dominium, sed
partialitate dominij, quia diuersimodè quilibet
eorum Dominus est totius rei, prout in fundo
emphyteotico, vel feudali, quia Dominus dire-
ctus est Dominus totius proprietatis; Vassallus
itidem Dominus totius vtilitatis, quæ duo, pro-
25 prietas scilicet, & vtilitas, † ita integrant vnum
plenum dominium, vt singula sint comparatione
totius fundi, & ideò Dominus directus præfertur
in venditione vtili *l. fin. C. de iur. emphiteotico;* Vel
vbi plures sunt eodem dominij genere eiusdem rei
26 Domini, vt sunt hæredes, & socij, qui habent † rem
communem pro indiuiso, & tota res ad omnes
pertinet, nec pars vna magis ad vnum, quàm ad
alium spectat, vt rectè ratiocinatur *Molin. de con-
tract. disput. 371. nu. 1. & 8.* In casu autem nostro
neutrum ex dictis consortijs applicatur; Quoniam
licet à principio mansiones illæ, & cella vina-
ria, essent partes istius domus, dareturq. vicissitu-
dinarius accessus de illis ad domum, & è contra,
& sic esset vna domus solummodo, & tunc benè
consortium intrasset; attamen ex noua destinatio-
ne patrisfamilias, cum ianuas, quæ intra domum
principalem respondebant, muro clauserit, ape-
ruitq. seorsum in via publica, diuersis personis,
sepa-

separatimq. locauerit, & demum eas etiam ven-
diderit, & ita ab vniuerso corpore domus seiun-
27 xerit, † non amplius istæ mansiones ædificij prin-
cipalis partes, sed & domus ipsæ & per se distin-
ctæ, & separatæ reputantur *l. si quis duas §. si quis*
partem ff. commun. præd. & perbelle ibi Castr. in
vltimis verbis Borgnin. decis. 19. n. 52. & 54. p. 2.
Surd. cons. 207. nu. 12. vers. 4. vbi mansiones non
28 censentur amplius † partes palatij, si non habent
ingressum per palatium, sed per viam publicam, &
seorsim locantur, nec sunt in vsu palatij, & ideò
sublata communione pro indiuiso, cessat consor-
29 tium, † & consequenter retractus. Ita in puncto
Anton. Gomes. in comment. ad ll. Tauri l. 70. n. 27.
vers. quod tamen. Molin. d. disp. 371. in princip. &
idem alijs relatis sentiunt etiam *Modern. Rom.*
discept. forens. c. 874. nu. 12. præsertim verò si diui-
sio facta sit pariete intermedia, vt in casu nostro,
30 & ratio est, quia consortium † est quædam com-
munio, seu societas *l. si fratres §. idem ff. pro soc.*
l. ammissa nauis ad l. Rod. de iact. Surd. cons. 441.
nu. 28. Et propterea quemadmodum communio,
31 & † societas diuisione extinguitur, ita etiam, &
consortium, dicuntur quippè & communia, quæ
pro indiuiso communia sunt *l. magis puto §. fin. ff.*
de reb. eorum. consortium non cadit, vbi vnusquis-
que suam partem distinctam habet, vt per *Go-*
mes. loc. cit.

Nec consortium applicari potest ex commu-
nione muri, quo & mansiones istæ, & domus ad-
huc inituntur quoniam, vt benè respódet *Ruin.*
dicto cons. 27. nu. 12. vers. 2. respondetur lib. 4. ex
32 communione † muri non rectè infertur ad com-
munionem, seu consortium domus, cum domus
ex hoc muro solùm non consistat, & dominium
in parte muri non influit in singulas partes do-
mus. Et quamuis *Bald. in d. l. 1. nu. 4. C. de com-*
33 *mun. seru. manumiss.* dixerit ad † inducendum
consortium sufficere minimam partem, & admit-
tunt etiam *Gomes. vbi sup. & alij.* Attamen id ve-
rum est, quando hæc minima pars includitur, estq.
commixta in singulis partibus rei communis, su-
per qua prætenditur retractus, vt putà in hæredi-
bus, & in socijs, quia si vnus sit hæres in besse,
alius in quadrante, tertius verò in vncia, & in so-
cietate viginti solidorum: vnus participet in soli-
dis sexdecim, alter verò in solidis tribus, & ter-
tius in vno tantùm, hæres ille in vncia, & socius
in vno solido dicitur consors prout alij, habetq.
ratione illius vnciæ, seu solidi retractum in re com-
muni, quia & vncia, & solidus sunt commixti in
qualibet vncia totius assis, & in quolibet solido
34 totius summæ; sed † communio muri non facit
communionem domus, & qui muro iuncti sunt
non consortes, sed vicini, continui, seu laterales
appellantur *Iacob. Nouell. de iure prothomis. § 2.*
nu. 61. Greg. Tholos. sintagm. iur. lib. 26. tit. 1. n. 2.
35 seu contigui † dicendi sunt, eo quod se inuicem
tangant iuxta doctrinam *Arist. Physic. lib. 5. tex.*
26. & est glos. in cap. 1. in verbo contiguum de con-
secrat. Eccles. lib. 6. & ideò habens domum conti-
guam, non dicitur habere retractum ex consor-
36 tio, † seu quota, sed ex sola vicinitate, vt per *Car-*
pan. ad Statut. Mediolan. c. 434. nu. 24. & 32. vbi
etiam si intermedius murus sit communis.

37 Nec applicantur † *Anchar. cons. 160. nu. 4. &*
Ioan. de Amic. cons. 1. nu. 48. quia ille loquitur in
statuto, hic autem in Constitutione, in quibus ca-
uebatur retractum suffragari iunctis etiam solùm
ratione muri, quod non legitur in statuto Vrbis,
prout etiam *Iacob. Nouell. de iure prothomis. § 2.*
38 *nu. 181. & 182.* loquitur quando † diuersæ perso-
næ habent accessum ad eorum mansiones per eã-
dem ianuam, & sic est vna domus, licet commo-
dioris habitationis gratia, vnus seorsim habitet
ab alio, quod non facit diuisionem domus, dum
muro non impeditur transitus, vt per *Cast. in d.*
l. si quis duas § si quis partem, C. commun. præd. &
idem Nouell § 1. nu. 184. supponit, quod isti non
sunt propriè consortes, sed lateranei, seu vicini.

Quò autem ad consortium ex cessione Isabellæ
placuit responsio data per D. Campidorum, quòd
scilicet Clementiæ amitæ data quidem fuit facul-
tas constituendi dotem in fauorem Isabellæ pro
scut. 2. mill. & illam assignandi in tot stabilibus, &
signanter in portione istius domus, verum Cle-
mentia non est vsa huiusmodi facultate, nec assi-
gnauit portionem domus, sed promisit scuta duo
millia, & pro rata scutorũ mille cessit portionem
annuam scutorum quinquaginta ex pensionibus
huius domus, & sic ius nullum habet Isabella in
proprietate domus, sed solùm hypothecam in pẽ-
sionibus, & consequenter nec consortium appli-
catur, attendiq. debet non quid tractum, & con-
cessum in facultate procuratori, sed quid fuerit ab
39 eo executioni demandatum, multa † enim tra-
ctantur, quæ non absoluuntur, & procurator pin-
guius consulendo vtilitati cõstituentis potuit mi-
nus eum obligare, quàm habuerit in mandatis,
40 obstatq. regula, quod † potui nolui, &c. *cap. vni-*
co de desponsat. impub. in 6. c. cum super de offic.
deleg. Ex obseruantiaq. subsequuta deprehendi-
tur, quòd verè Isabellæ non fuit assignata aliqua
portio domus, quoniam fratres absque interuen-
tu sororis vendiderunt integram domum D. Leõ-
cello, solutionemque pretij in varia tempora, &
conditiones distulerunt, quæ non se compatiun-
tur cum iure Isabellæ.

Postremò nec ipsa vicinitas ratione dictarum
mansionum visa est tribuere prælationẽ D. Leon-
cello, quoniam Constitutio Gregoriana eatenus
41 vicino † fauet in retractu, seu prælatione, quatenus
velit, & offerat ædificare, vt in §. 9. & 10. quod in
inquilino non exigit Constitutio, vnde quoties
42 domus vicini est iam perfecta, † nec nouum sal-
tem congruum admittit ædificium, seu conspe-
ctiorem ornatum, non potest tribuere aliquam
prælationem, seu retractum, ad ea, quæ in
terminis similis statuti tradit *Alciat. in l. ædifi-*
cia §. perfecisse vers. sed finge ff. de verb. signif.
& hinc celebre illud consilium Petri Aldobran-
dini passim receptum est, præsertim in sacro Ca-
meræ Apostolicæ Tribunali, vbi consuluit, iuribus-
que, & exemplis confirmauit, beneficium Consti-
43 tutionis Gregorianæ † non suffragari vicino co-
hærenti à parte interiori, seu posteriori, & quan-
do facies publica ædificij, vrbisq. ornatus, quem
principaliter dicta Constitutio intendit, non indè
specio-

speciosior euaderet, prout in casu præsenti, quia agitur de vico quodam angusto, imperuio, facieśq; mansiunculæ nullum, saltem congruum exposcit
44 ornatum; & dicta † Constitutio Gregoriana cum sit correctoria iuris communis non ita de facili, & nisi vrgente causa extensionem patitur, vt per *Alciat. d. loco Honded. cons. 3. nu. 25. lib. 1.* & dixit *Rota decis. 2. nu. 4. coram Reuerendiss. D. meo Decano in eius impress.*

Ex quibus vtraque parte informante DD. responderunt R. P. D. Gratum inquilinum esse præferendum, nec obstare, quòd D. Leoncellus tribus nitatur prælationibus censuarij, consortis, &
45 vicini, quoniam si vnaquæque prælatio de † per se non subsistit, & est imperfecta, vt supra ostensũ fuit, nec illarum coniunctio suffragabitur *Bald. in l. si quis ex argentarijs nu. 3. ff. de eden. Ias. in l. Cẽturio nu. 57. in fin ff. de vulg. & pupill. cum alijs.*

Infra in eadem causa adsunt aliæ decisiones, idest sub diebus 18. Iunij 1629. 23. Ianuarij 1630 & 17. Maij eiusdem anni coram eodem Reuerendiss. P. D. meo Merlino Decano, sunt decisiones 303. & 339. & 378.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana Officij.

Die Lunæ 29. Ianuarii 1629.

ARGVMENTVM.

Procurator vendens rem Domini, cum eius mandato, & eo præsente, & consentiente, certè tunc venditio tenet, & non est licitum ab eo recedere.

SVMMARIVM.

1 *Vendens rem ex vera causa, & non sub falsa assertione, nec à contractu recedere, neque pretium restituere tenetur.*
2 *Vendens rem alienam sub narratiua, quod sit propria, tunc emptor potest à cõtractu recedere, & venditor tenetur ad pretij restitutionem.*
3 *Et ista est opinio communiter recepta, sed & clara. num. 4.*
5 Procurator vendens rem Domini *sub nomine procuratoris irreuocabilis, tunc Dominus contrauenire non potest rationem. vide nu. 6.*
7 *Procurator sui ipsius irreuocabilis, quis esse potest.*
8 *Domini præsentia in aliquo contractu an sufficiat pro verificatione mandati enunciati, licet non sit in actis.*
9 *Procurator vendens rem Domini nomine proprio, dicitur in dolo.*
10 *Emptor antequam soluat pretium, non efficitur Dominus rei emptæ.*
11 *Promissiones intelligendæ sunt iuxta naturam actus, & subiectam materiam.*
12 *Ab emptione licitum est discedere, & pretium recuperare ob dolum venditoris.*
13 Officia Capitolina *redacta sunt ad instar bonorum allodialium.*
14 *Stylus probatur etiam per fides extraiudiciales.*

DECISIO CCXLIV.

CENSVERVNT Domini standum esse in vltimo loco decis. 31. Ianuarij 1628. * quia D. Laurentius Butius in instrumento venditionis sextæ partis officij, de quo agitur, vera, & cõpatibilia narrauit, nempè quod officium ad se spectabat, & tamquam procurator Erasti Spanochiæ vendebat, cumulando species dominij tam hypothecæ, quàm ipse habebat super medietate illius, quam pleni Dominij, quod habebat Erastus, pro quo extitit procurator; vnde cum proprium ius, & rem de mandato Domini, præsentis,
1 & † consentientis vendiderit ex vera causa, non autem assertione falsa valide contraxit, vt propterea neque à contractu recedere, neque pretium restituere teneatur, *l. 1. C. quando liceat ab empt. disced. Affl. dec. 280. nu. 4. Menoch. cons. 888. nu. 1. Neuiz. cons. 37. num. 18. cum alijs allegatis in vltima decisione.*

Non obstat principale obiectũ istius causæ positum pro fundamento in decisione 5. Martij 1627. * quod Butius in principio instrumenti, venditionis huius sextæ partis officij dixerit, ad quem spectat vt asseruit, & pertinet medietas officij notariatus Curiæ Capitolij de præsenti cantantis in personam Erasti Spanochiæ; & nihilominus conuincatur ex decreto apposito ad fauorem Erasti, quod illam medietatem prius liberè
2 resignauerat Erasto; vt propterea † vendens rem alienam sub narratiua, quod sit propria, emptor possit à contractu recedere, & venditor teneatur ad pretij restitutionem per *tex. in l. si rem quam ff. de euict. cum glos. in verbo agentem*, quam com-
3 muniter † esse receptam affirmant *Surd. cons. 36. nu. 12. & decis. 253. nu. 10. & alij allegati in eadem decis. 5. Martij 1627.*

Quia vltra responsiones datas in decis. 31. Ianuarij 1628. dixerunt Domini conclusionem prædictam esse recipiendam, quando contractus † ex
4 iure tantummodo vendentis esset sustinendus, neque esset sequuta traditio rei, nec possessio continuata absque molestijs, locus autem vbi contractus venditionis, vt in præsenti sustineri potest ex iure ipsius domini rei, dum fuit præsens Erastus, &
5 consentiens, & Butius sub nomine † procuratoris irreuocabilis Erasti, & non suo vendidit, tunc enim valet venditio; & Dominus contrauenire non potest *Imol. in l. qua dotis sub nu. 4. vers. item adde, ff. soluto Matrimonio, Roland. cons. 100. nu. 44. vol. 4. Surd. dec. 253. nu. 4. & fin. Ruin cons. 141. nu. 5. vol. 1. Neuiz. cons. 37. nu. 17. & seq.* &
6 ratio est manifesta: quia † cessat dolus, & præiudicium; dũ ex persona domini contraxit, & Adamo licuit, & licet rem habere, & habuit, & possedit absque molestijs ferè per decennium.

Neque dicatur, quod illa verba instrumenti pro qua rata dictus Dominus Laurentius asserit se esse procuratorem irreuocabilem ad resignandum dictum officium, prout per acta mei &c. non sint referenda ad Erastum; sed ad Catuccium, à quo Butius prius emerat dictam medietatem officij ex eo: quia leguntur apposita immediatè post narratiuam venditionis Butio factæ per Catuccium,

cium, & etiam quia mandatum Erasti non reperitur in actis Notarij rogati: sed quidem mandatum Catuccij.

Quia testes dati iustificant hanc partem, quod scilicet Butius vendiderit tanquam procurator Erasti, & quod Adamus omnia sciuit, & intellexit; nihilominus relatio ad Catuccium repugnat qualitati rei; nam si Catuccius vendidit Butio,
7 quomodo potuit Butius iam effectus † dominus esse sui ipsius procurator irreuocabilis contra rationem textus *l. eum res, C. de contrab. empt. & l. sua rei, ff. eod. titulo*, nec probatio mandati deficit ex eo, quod non reperiatur in actis Notarij rogati:
8 quia † sufficit pro verificatione mandati enûtiati præsentia domini, & consensus, à quo contractus causam recepit *l. ne satisdatio, ff. rem rat. hab.* Roman. *cons.* 63 *nu.* 1. *Purp. cons.* 51. *nu.* 5. *Felin. in cap. cum in iure peritus num.* 14. *ff. de Iud. deleg.* quibus accedunt coniecturæ ponderatæ in vltima decisione confirmantes mandatum ex sola præsentia; dum Erastus post venditionem côduxit dictam tertiam partem, & pactum redimendi illam sibi reseruauit, vt in conductione continuauit per decennium, quæ omnia citra veritatem gestorum per Butium ex mandato suscepto contingere non poterant; propterea benè se compati potest narratiua, quod officium ad se spectabat; dum tamen non vendiderit nomine suo prout fecit, ex quo vendidit nomine, & tanquam procurator Erasti veri domini, non autem
9 suo nomine, in quo si ita vendidisset † consisteret dolus, nec excusari posset ex dominio hipothecæ; iuxta distinctionem *Baldi in l. proprietatis in principio, C. de probat.* Verùm quia solùm narrauit, sed non vendidit, benè potuit Butius cedere, quod officium ob integrum pretium per Erastum non solutum ad se spectaret, ex quo emptor ante-
10 quam pretium soluat † non efficitur dominus rei emptæ *l. quod vendidi, ff. de contrab. empt. §. vendita instit. de rerum diuis. Surd.* 101. *nu.* 12. *lib.* 1.

Non obstat quod ex toto contextu instrumenti appareat Butium voluisse vendere partem illam officij, & Adamum vice versa voluisse ab eo emere ponderando, quod Butius promisit tertiam partem medietatis officij, & iura cessa nulli alteri cessisse, nec fecisse contractum, aut distractum in præiudicium contentorum in instrumento celebrando; & vlterius promisit consentire facere omnem personam interesse habentem, quæ promissiones conuenire videntur Butio vti venditori non autem vti procuratori.

Quia verba instrumenti de constitutione procuratoris ad resignandum sunt clara, & de cessione pariter immediatè subsequuta; vnde promissiones, quæ posteà accesserunt absque commemoratione procuratoris non sunt referendæ ad personam Butij vti propriam; sed vti procuratricem
11 iuxta † naturam actus, & subiectam materiam emptionis, & venditionis, *Ruin. cons.* 109. *nu.* 4. *lib.* 1. *Seraph. decis.* 541. *nu.* 6. *cum alijs allegatis per Grat. discept.* 838. *num.* 13.

Demum non releuat, quod assertio Butij sit certa; tertiam scilicet partem medietatis ad se spectare, & etiam narratiua, quod resignabat tanquam procurator; vnde saltem tenebatur declarare vtrum nomine proprio, vel alieno venderet, vt inde sciret emptor quorum fidem posset
12 sequi, aliàs teneatur de dolo, pro † quo licet ab emptione discedere & pretium recuperare, *Bart. in l. quæro, ff de act. empt. Bald. in l.* 2. *C. de pericul. & commod. rei vendita, Affl. dec.* 399. *nu.* 9. *Surd. cons.* 150. *nu.* 127. *& seq. vol.* 1.

Quia visum fuit Butium sufficienter se declarasse; dum dixit se procuratorem Erasti ad resignandum, & cessisse ad habendum, & tenendum, sed vlterius testes dati deponunt de certa scientia Adami emptoris illum fuisse procuratorem Erasti, dum præsens fuit, quando minuta instrumenti fuit correcta, vt staret tâquam procurator, non autem tanquam consentiens resignationi decreti.

Et quæ replicantur ad sustinendum falsum suppositum narratum, quod officium non esset vacabile, cum tamen decretum admissionis contineret, quod vacaret, & vacare censeatur per obitum, vel priuationem Erasti, non sustinentur: quia
13 cum officia † prædicta redacta sint ad instar allodialium, & transmittantur ad hæredes vigore indultorum Sixti, & Pauli *Gratian. discept.* 730. *num.* 56. *Rota in Romana officij* 1. *Iunij* 1620. *coram bon. mem. Remboldo*, decreta vacationis per mortem naturalem, vel ciuilem apponuntur propter emolumenta Datariæ, & solutionis regalium, non autem respectu emptoris, qui semper est dominus, & quamuis negetur hæc probatio obseruantiæ, pro ea tamen datæ fuerunt atte-
14 stationes, quæ visæ fuerunt sufficientes, † cum versemur circa stylum probandum pro quo admittuntur fides extraiudiciales *Rota decis.* 484. *nu.* 6. *coram Pap. Greg. XV. &* 644. *nu.* 4. *par.* 1. *&* 725. *num.* 5. *par.* 2. *recent.*

Et ita &c.

☞ * *Est decisio* 140. *supra in hac parte.*

☞ * *Decisionem hanc habes infra in Additione, pro vt in Indice in eiusfine posito.*

§ *Infra pariter in hac parte habentur alia decisiones sub diebus* 22. *Iunij* 1629. *&* 29. *Nouêb. eiusd. anni coram eodem Reuerêdiss. Pirouano, &* 1. *Februarij* 1630. *coram bo. me. Motmanno, sunt decis.* 307 322. *&* 343.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Societatis Officij.

Die Mercurii 31. *Ianuarii* 1629.

ARGVMENTVM.

Declaratur, qualiter probetur identitas personæ, sub cuius periculo vitæ fuit contracta societas Officij, si adsit alius eiusdem nominis, & cognominis.

SVMMARIVM.

1 *Incertitudo facit corruere actum.*
2 *In contractu societatis officij, non facta nominatione personæ, sub cuius periculo vita societas officij*

officij manere debet, tunc ratio vitæ habeatur.

3 *Legatum aliquod, si sit factũ Titio, tunc si alius asserat, quod adest alius eiusdẽ nominis, hoc non sufficit, nisi in illo probauerit omnes qualitates concurrere in nominatione descriptas.*

4 *Personarum pluralitas non præsumitur.*

5 *De identitate personæ non licet amplius dubitare, quãdo adsunt plures demonstrationes. & n. 22.*

6 *Pronepos ex consobrino, non potest dici nepos propter duplicem notam impropríetatis.*

7 *Persona, quando non possit dici incerta.*

8 *De persona, quando dubitari contigit, interpretatio est ex coniecturis sumenda.*

9 *Incertitudo non vitiat dispositionem, si possit declarari ex aliqua verisimilitudine.*

10 *Actus non dicitur factus ex causa voluntaria, si sit factus ex aliquo imminenti periculo, & num. 11. et 12.*

13 *Nepotum nomine in transuersalibus ex communi vsu loquendi veniunt pronepotes.*

14 *Sed hic cõmunis vsus est probandus, & licet hoc procedere posset in vulgato, & materno sermone, non autem quando verbum, latinè prolatũ est. & num. 15. Et hoc amplia quando sumus in contractibus num. 16. Et vbi adest verus nepos num. 17.*

19 *Certus quis potest esse alicui per literas, licet eum de facie non noscat.*

20 *Decis. in causa Romana societatis officij coram Card. Sacrato declaratur.*

21 *Legem, si quis clarius non dixerit, sibi imputet.*

DECISIO CCXLV.

CVM ex morte Iosephi Bonanni Io. Baptista Valtrottus diceret esse locum lucro pecuniarum societatis à se contractæ cum Thoma Bonanno difficultatem faciebat, quod cum super vita Iosephi Bonanni periculum societatis currere Thomas voluerit & duo huius nominis, & cognomenti existerent; Negaret idem Thomas pecuniarum Dominus, se eius, qui obijt in nominatione rationem habuisse, sed alterius, qui adhuc viuit, & mercaturam in Vrbe exercet. Idq. tàm quod in eo eædem, & omnes qualitates concurrerent, in nominatione descriptæ, quàm etiam quod alterius de tempore contractæ societatis ab Vrbe absentis probaret se notitiam non habuisse, eius autem, qui viuit, præter mutuæ beneuolentiæ, & amoris testimonia adduceret, & præsentia in Vrbe, & firmas corporis vires, & valetudinem; Vt ideò vel ex his omnibus consisteret nominatio super persona Iosephi mercatoris, vel † si propter
1 incertitudinem corrueret, vt ex *l. duo sunt Titij ff. de testam. tutel. l. si ita, ff. de reb. dub. l. cum ex pluribus ff. de manumiss. testam Notant Bart. in d. l. si ita, et l. quædam ff. eod. tit. glos. in cap. quoniam Abbas, de officio deleg. Felin. in cap. imputari col. 1. de fide instrum. Cuiac. lib. 6. quæst. Pauli in explicat. eiusd. l. duo sunt Titij ff. de testam. tut.* Habenda est ratio sui ipsius vitæ, vt non facta nominatione † conuentum fuit in instrumento, &
2 est de natura huius contractus, quod etiam in simili causa firmauit Rota *in Romana societatis officij* 18. *Decembris* 1617. *coram Card. Sacrato. Decis. Rot. Rom. Par. I. à Paul. Rub. select.*

Sed de partium consensu proposito dubio Domini pro lucro responderunt. Dixerunt enim adeò intentionem suam fundare Valtrottum, probata morte Iosephi Bonanni, super cuius vita societas residebat, vt Thomæ contrarium dicenti non satis sit docere alium adesse, qui eodem nomine vocetur, nisi etiam in illo probauerit omnes quali-
3 tates concurrere in nominatione descriptas. † vt in simili si ad legatum factum Titio duo eiusdem nominis concurrant. post *Bart. docuit Castren. in l. si quis seruum, §. si inter duos, num. 2. et 3. ff. de leg. 2. Aym. cons. 267. nu 2. et cons. 269. nu. 3. Ias. cons. 71. nu. 1. et cons. 114. nu. 6. lib. 1. Soccin. sen. cons. 3. nu. 6. in fin. lib. 3.* Si enim vera ea sunt ex
4 sola iuris præsumptione, qua † personarum pluralitas excluditur, non possunt non obtinere, vbi præter nominis, & familiæ appellationem cõcurrit etiam alia qualitas in nominatione expressa, vt
5 nominanti sit nepos. Et quia ex tot † demonstrationibus, de personæ identitate dubitare amplius non licet *Bald. in l. hac consultissima, C. qui testam. fac. possint nu. 5. post Bart. et alios in l. demõstratio, ff. de condit. et demonstr.* Et quia eadem nepotis qualitas satis eum, qui adhuc viuit, potest excludere, cùm licèt eodem nomine Ioseph vocetur, & sit ex eadem familia, & cognatione de Bonannis, ipsi tamen Thomæ ex consobrino pro-
6 nepos, † nepos verò dici non possit propter duplicem notam impropríetatis, vt benè probat *Corneus cons. 143. num. 4. et 5. l. 3. cons. 47. nu. 7. lib. 5. Decius in l. 2. num. 12. C. de successorio edicto, Rustic. in l cum auus, l. 6. cap. 5. num. 7. ff. de condit. et demonstrat.*

Quæ amplexi sunt etiam Domini ex pluribus coniecturis, ex quibus cum satis putarent apparere de hoc etiam sensisse, qui mortuus fuit, ipsum
7 Thomam pecuniarum Dominum, † persona incerta dici non poterat *Soccin. in l. quem hæredi, nu. 2. ff. de reb. dub. Aym. cons. 162. nu. 6. in fine, Surd. cons. 378. nu. 16. Capr. reg. 113. nu. 11.* Cum
8 vbi de persona † dubitari contingat interpretationem esse ex coniecturis desumendam, constet ex *text. in d. l. duo sunt Titij ff. de testam. tut. glos. in l. 3. §. si quis doob. ff. de adim. legat. & in l. si ita fuerit in ver bo ademptionem, ff. de reb. dub.* Sicut plures huic etiam casui applicabiles ad explicationem eiusdem legis, duo sunt Titij, præter ibi *scribent.* considerant *Roman. in l hæredes palam nu. 5. ff. de testam. Felin. in cap. imputari, in princ. de fid. instrum. Mars. in rubr. C. de probat. nu. 354. Bald. cons. 156. nu. 9. lib. 1. Mantic de coniect. vlt. volunt. lib. 4. tit. 6. Afflict. de iure protho m. in rubr. num. 20.*

Illa autem præ cæteris omnibus visa fuit potissima, quam ex mutatione periculi facta à Thoma ægrotante Iosepho ex ea infirmitate, ex qua deinde obijt, putarunt posse desumi, vt certissimum etiam ex ea prouenirer argumentum ad explicationem eius personæ, cuius vitæ periculum timebatur; cum enim plures alio ægrotante, qui superstes est, & præsertim anno 1624. cum vitæ etiam discrimine, nunquam tamen societatem, aut disdixerit Thomas, aut periculum immutauerit, satis, superque declarauit, se ex al-

9 terius infirmitate, † translato periculo super eius vita, consistere societatem credidisse; Et hanc verisimilitudinem in proposito plurimum operari aduert. *Grauet. cons. 162 num. 3. Rimin. sen. consil. 256. nu. 34.* & admisit *Rota in recent. dec. 277. num. 5. par. 2. & in Romana societatis 16 Nouembris 1612. coram Card. Caualerio*; Cum ea
10 periculi translatio præsumatur potiùs facta † ex causa imminentis valetudinis quàm ex causa voluntaria, imò nulla præcedente causa, *Bald. consil. 35. lib. 2. Aym. cons. 49 num. 12. Surd. cons. 19. num. 77. & cons. 379. nu. 33.* Præsertim quia ægrotante D. Flauia Cæsia, super cuius item vita pro rata hæc eadem societas consistebat, & ex similibus causis probetur, Thomam pluries mutato periculo sibi ab eorum infirmitate cauisse, ex quorum obitu suarum pecuniarum iacturam verebatur; Vt ducto inde argumento ab vsu patrisfamil.
11 hoc idem liceat conijcere, vt scilicet † amplius currere societatem noluerit super eius Iosephi vita, ex cuius infirmitatis causa periculum transferebat, quo argumento visa fuit *Rot. in alia Romana societatis officij 30. Octobris 1598. coram Orano*.

Et licet, cum aliàs hic idem Ioseph ægrotauerit, se periculum non mutasse Thomas responderet; haud tamen id visum fuit Dominis considerabile; cum vt deducebatur † ex parte Valtrotti, translatio ijs casibus vel fieri non potuerit, vel certè solutis fructibus, nihil profutura esset *Rot. in Romana societat. officij 9. Martij 1598. coram Peregrino, & 26. Octobris 1616. coram Card. Sacrato*.
12

Et his non obstare dixerunt Domini; quòd Ioseph, quia adhuc viuit, licet pronepos, reputaretur tamen communiter nepos, & tamquam talis appellaretur; ac tractaretur ab eodem Thoma:
13 Quo casu ex communi vsu loquendi † etiam in transuersalibus, nepotum nomine venire pronepotes, tradunt vltra superiùs relatos, *Simon. de Prat. de interpret. vlt. volunt. lib. 1. interpr. 1. dubit. 1. solut. 5. num. 49. & seq. Peregrin. de fideicom art. 11. num. 7. Mantic. de coniect. vlt. volunt.*
14 *lib. 3. tit. 9.* Quia & communis hic † vsus non fuit probatus; *Alex. cons. 37. num. 8. vol. 6. Roland. cons. 83. num. 20. lib. 3. Gabr. conclus. 1. de verb. signific. num. 91. Ruslic. in d. l. cum auus lib. 6. cap. 14. num. 47. & seq. ff. de condit. & demonstr.* & procedere posset in vulgato, & materno ser-
15 mone, † non autem vbi, vt hic, verbum latinè prolatum non idem reddit, quod vulgò, & communiter vsurpamus, *Bald. in l. lege 12. tabul. num. 3. C. de legit. hered. Alex. cons. 9. num. 8. lib. 1. Roland. d. cons. 83. num. 21. & seq. lib. 3. Socin. sen.*
16 *cons. 152. num. 8. lib. 1.* & maximè † in contractibus *Gabr. de verb. signif. d. concl. 1. nu. 64. Ripa in l. ex facto, §. si quis rogatus num. 60. ff. ad trebell. Ruslic. d. l. cum auus, lib. 6. cap. 14. num. 41.* Et
17 vbi † adest verus nepos *Port. Imolen. cons. 15. Surd. cons. 378. num. 17.*

Non etiam obstare dixerũt, quòd Ioseph Thomæ ex fratre nepos contractæ societatis tempore ab Vrbe abesset: imò tunc primum, cum Romam accessit, ipsi Thomæ cognitus fuerit, vt deponebant testes; Quia quicquid sit de testium fide, contra quos multa opponebantur, visum fuit etiam Dominis ex eorum dicto non concludi, nisi de cognitione ex adspectu, & forma, ita vt non excluderetur notitia, quam habere poterat, imò, habebat Thomas, vt sibi ex Bartholomeo fratre esse nepos Ioseph nomine, licèt eumdem de fa-
19 cie non nosset; cũ de illo potuerit esse certus † & per literas ab ipsomet fratre, qui ante contractam societatem, domi apud eum diuerterat, & certus redditus præsumitur ad *l. Octaui. ff. vnde cognati, Menoch. præsumpt. 24. nu. 11. & seq. lib. 6. Rot. decis. 711. num. 4 par. 2. recent.*

Atque ex his omnibus adeò visa fuit Dominis certa persona Iosephi, super cuius vita residere dicebat Valtrottus hanc societatem, vt non pu-
20 tarent applicari posse decisionem † in *Rom. societatis coram Card. Sacrato*, in qua propter incertitudinem personæ nominatæ, voluit Rota, vt eo casu haberetur ratio vitæ ipsius, qui nominauerat, sicut non sequuta nominatione seruatur in hoc contractu; Quia interpretatio etiam ibi capta fuit
21 in præiudicium nominantis, cui imputandũ † erat, si legem clariùs non dixerat ad *l. veteribus, ff. de pactis.* Secus quam hic contingat, cum beneficio ipsius Thomæ cederet, si vel consisteret societas in persona alterius, qui adhuc viuit, vel propter incertitudinem super vita ipsius Thomæ periculũ resideret. *Achill. decis. 1. de fid. instrum. Rota in Romana societ. offic. 30. Octobris 1598. coram Orano*. Et vbi de persona ex tot demonstrationi-
22 bus † nominis, familiæ, & gradus cognationis vix dubitari potest concurrentibus etiam coniecturis, quæ dicuntur liquidissimæ probationes, & hanc incertitudinem benè possunt declarare, vt per *Paris. latissimi cons. 3. nu. 13. & seqq. lib. 3.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Ferrarien. Pecuniaria.

Die Mercurii 31. Ianuar. 1629.

ARGVMENTVM.

Casus fortuitos an quis præstare teneatur ex eo, quòd fines mandati transiuit. Liber mercatorum, licet regulariter non probet, tamen quando hoc non procedat.

SVMMARIVM.

1 *Incendij casus, inter casus fortuitos recensetur.*
2 *Casus fortuiti, cum nec humano ingenio diuinari, neque impediri queant, à nemine præstari debent, & quis omni excusatione dignus censetur.*
3 *Quod procedit, quãdo nulla culpa præcessit causã.*
4 *Culpa est, non facere illud, ad quod quis est obligatus.*
5 *Contrahens aliquid faciens contra legem contractus, vel Domino inuito indistinctè tenetur ad quemcunque casum.*
6 *Mandati fines sunt diligenter seruandi, nec in modico etiam sunt excedendi, nam aliàs quis tenetur. num. 10.*

7 *Et hoc procedit siue versemur in contractu locationis, & conductionis, seu in contractu innominato. & num. 8.*
9 *In cõtractibus bonæ fidei, qui gratia vtriusq. celebrantur, ob cõtrauentionem præstatur culpa.*
10 *Culpa quando præcessit, præsumitur, quod res, cessante culpa non perijsset.*
12 *Liber mercatoris regulariter pro scribente non probat.*
13 *Liber mercatoris concurrentibus adminiculis, quæ omnem falsitatis occasionem tollunt, plenè, & concludenter probat.*
14 *Mercatoris bona fama, qui veritatem scribere consueuit, deseruit pro adminiculo, vt eius libro credatur,*
15 *Quæ fama multò magis facit adminiculũ, quando ipsemet mercator manu propria partitas descripsit, & debiti causam subiunxit, & librum mercantiliter tenuit.*
16 *Mercium verus valor, qualiter bene probetur.*
17 *Debiti substantia, si sit probata in aliquo libro, eidẽ etiam statur respectu quãtitatis, & pretij.*
18 *Lucrum cessans, vt habeat. Rota seruat doctrinam Paul. de Castr. in l. 3. §. fin. ff. de eo, quod certo loc. pet.*

DECISIO CCLXVI.

RASINI mercium in Ciuitate Ferrarien. Expeditores, à Francisco Bergomensi mercatore merces receperunt cum mandato, vt eadem hæredibus DD. de Tassonis in Lugi Oppido cõmorantibus transmitti curarent. Verùm mandatarij dictas merces nõ hæredibus de Tassonis, sed cuidam Dauidi Hebræo, accepti mandati finibus non seruatis, direxerunt; quæ cum ad nundinas dicti Oppidi importatæ essent, exorto ibidem incendio perierũt. Hinc introducta coram Locumtenente Ciuitatis Ferrarien. lite super pretio mercium, necnon damnis, & interesse, idem Locumtenens dictos Expeditores ad soluen. scuta 1050. condemnauit. Causa verò appellationis mihi cõmissa, & proposito dubio, An sententia dicti Locumtenentis esset confirmanda, vel infirmanda, placuit Dominis firmare sortem deberi in summa scutorum 516. reiecto ad aliam disputationem articulo damnorum, & interesse.

1 Nam licet casus † incendij inter fortuitos recenseatur *l. contractus in fin. ff. de reg. iur. l. qui insulam §. fin. ff. locat. l. cum duobus §. damna ff. pro soc. cum alijs allegatis per Bald. cons. 136. num. 2. Greg. XV. san. me. dec. 528. nu. 1.* & indubitata iu-
2 ris sit regula, casus † fortuitos, cum nec humano ingenio diuinari, neque impediri queant, à nemine præstari debere *l. qui fortuitis C. de pignor. act. l. 1. § his quoque ff. de act. & oblig. l. fluminum §. seruius ff. de damn. infec. c. 2. de deposit. cum alijs iuribus vulg. apud Bal. cons. 145. num. 1. lib. 3. & cons. 53 nu. 1. lib. 4.* Imò omni excusatione digna censeri *l. si fortuito ff. de incend. ruin. & naufr.* At-
3 tamen illa procedit quando nulla culpa † præcessit casum, alias secus *§ is cui insfit. quib. mod. re contrah. oblig. l. in rebus cum cumulatis ibi per gloss. in verbo præstare, & l. si vt certo §. sed interdum ff. de locat. d. c. 2. de deposit. Dec. ad d. l. contractus n. 47. ff. de reg. iur. Rom. cons. 9. in princ. vers. in contrarium, & cons. 395. nu. 1. & seqq. Bald. d. cons. 136. nu. 1. lib. 4. Aym. cons. 64. n. 5. & cons. 247. nu. 1.* Dum autem Expeditores merces de quibus agitur, non transmiserunt iuxta mandatum hæredibus DD. de Tassonis; negari minimè potest
4 quin fuerint in culpa, quoniam † culpa est non facere illud, ad quod quis est obligatus *l. qui non facit ff. de reg. iur. facit tex. in l. 1. §. pen. ff. quorũ leg.* Et quando contrahens aliquid facit contra legem
5 contractus, vel Domino inuito † tunc indistinctè videtur obligatus; siue culpa sit ordinata ad casũ, siue non, vt voluit *Surd. cons. 12. nu. 68. per tex. in l. item quæritur §. 1. ff. locat.* quamobrem per harũ mercium transmissionem alteri factam contra legem mandati, certum est ipsos teneri ad præstationem pretij, siue versemur in contractu manda-
6 ti, quo † casu transgrediendo etiam in modico tenentur *l. diligenter ff. mandat. c. cum dilecta de rescript. bo. me. Card. Caualerius dec. 612. nu. 19.*
7 siue versemur in contractu † locationis & conductionis, quatenus dici posset, quod Expeditores locauerint operas suas, & adhuc eodem modo tenentur *l. naturalis §. at cum ff. de præscript. Verb. l. cum in plures § seruum meum ff. locat.* siue in contractu innominato simili cõtractui locationis,
8 & conductionis, qui per † consequens naturam contractus locationis, & conductionis assumit *d. l. naturalis §. fin. Aret. ad tit. Inst. de locat. & conduct. in princ. Corn. cons. 318. lib. 4. decis. Ian. 31. nu. 3.* In quibus tanquam bonæ fidei cõtractibus,
9 & † vtriusque contrahentis gratia celebratis ob contrauentionem præstatur culpa *§. & qui pro vsu, & ibi gloss. Inst. de locat. & conduct. d. l. si vt certo §. nunc videndum vers. sed vbi ff. commodat. l. in iudicio vbi gloss. C locat. Dec. ad d. l. contractus nu. 33.* Quæ culpa hic eò magis confirmatur, quia si Expeditores ex præscripto Francisci mandantis
10 transmisissent † merces dictis hæredibus, illæ potuissent non perire, vt benè aduertit *glos. in d. c. 2. & ibi Innoc. de deposit. l. cum res §. fin. de legat. 1.*

Et quando etiam dubium esset an cessante huiusmodi culpa, merces eodẽ modo apud hæredes
11 de Tassonis perituræ fuissent † attamen contra culposum præsumeretur quod non fuissent perituræ, vt ex *doctr. Castren. in l. quod te nu. 10. ff. si cert. pet. tradit Surd. d. cons. 22. nu. 65.*

Iustitia autem supradicti pretij in summa scutorum 516. liquidati probatur ex partitis in libro Francisci mercatoris annotatis; qui licèt regula-
12 riter † pro scribente non probet, *l. rationes C. de probat. l. fin. C. de conuenien. fisc. deb. lib. 10. Bar. in l. quadam §. nummularios num. 2. & ibi gloss. & Doct. ff. de eden. Ias. in l. admonendi num. 131. ff. de iur. iur. Tiraq. de pœn. temp. vel remitt. caus 51. num. 138. Modern. de script. priuat. lib. 4. tit. de lib. mercatorum 4. & seq. Burs. cons. 224. nu 1. Rota coram Card. Caualer. decis. 484. num. 4. & decis. 650. num. 9.* Nihilominus concurrentibus
13 adminiculis, † quæ omnem falsitatis occasionem tollunt *l. instrumenta C. de probat. Rot. decis. 813. num. 6. par. 1. diuers.* plenè & concludenter probat *Abb. Feli. & alij Canonistæ in cap. 2 de fid. instr. Bart. in d. l. admonendi n. 27 ff. de iur. iur.*

Cast. in d. l. rationes C. de fid. instr. Speculat. in tit. de instr. edit. sub rubr. quot. sunt species instrumentorum nu. 5. & ibi Io. Andr. Soccin. cons. 161. n. 3. vol. 2. Rol. cons. 92. nu. 6. lib. 3. Mascard. concl. 974. nu. 4. Surd. dec. 199. nu. 11. Guidop. dec. 441. Boer. dec. 105. nu. 4. & seqq. & fuit dictum in *Romana Pecuniaria corā bo. me. Card. Sacrato 10. Ianuarij 1611. & in Romana extinctionis census, quæ est 813. par. 1. diuers. & dec. 650. par. 1. recent.*

14 Et pro adminiculis hic † concurrentibus adest bona fama mercatoris scribentis, qui veritatem scribere consueuit, vt deponunt testes *Bart. in l. nuda ratio nu. 8. ff. de donat. Tiraq. de pœn. d. caus. 51. nu. 105. & 138.* qui alios cumulat *Surd. d. decis. 199. nu. 11. & 15. Guidop. d. dec. 441. nu. 3.* Quæ
15 bona fama † eò magis præstat adminiculum, quia ipsemet mercator manu propria partitas descripsit, debitiq. causam subiunxit *ad not. per Guidop. d. dec. in fin.* necnon librum mercantiliter tenuit *Seraph. dec. 1222. nu. 4.* Ac deniq. creauit partitas de rebus spectantibus ad suæ artis exercitium *arg. l. & ita §. eodem modo ff. Naut. Caup. n stabul. Io. Andr. ad Specul. in tit. de inst. edit. §. nunc dicendū Rom. cons. 205. nu. 3. Rol. d. cons. 92.*

Pretium v rō vt suprà liquidatum probatur ex testibus deponentibus de communi valore mercium, dū affirmant quod de eo tempore tanti vendebantur, & emebantur, quanti fuerunt in dicto libro & partitis æstimatæ, quodque pro eodem pretio similes merces tunc temporis fuerint vendi-
16 tæ, ac † non modo per ipsosmet testes, verum etiam per alios emptæ, qui est verus modus probandi valorem *l. pretia rerum ff. ad l. falcid. Guidop. d. dec. 441. nu. 6. & Rol. d. cons. 92. nu. 6. Rot. in Rom. calcis 12. Ianuar. 1596. coram Litta.* Et prætereà adest lib. scribentis, vbi dictum pretium reperitur annotatum qui liber quotiescunque de
17 præcedenti † mercium traditione constat, respectu quantitatis, & pretij plenè probat *Aym. in tract. de antiq. temp. n. 9. & cons. 118. nu. 4. Corn. cons. 318. in fin. lib. 4. Surd. decis. 199. num. 5.*

Quod verò attinet ad alteram partem dictæ sententiæ Locūtenentis Ferrarię, quę concernit damna, & interesse ratione lucri cessantis, quia non sa-
18 tis † constabat, an adessent omnia requisita iuxta doctrinam *Pauli Castren in l. 3. §. fin. ff. de eo quod certo loco*, quam Rota vti æquam, & rationabilem constanter sequitur *Put. decis. 237. nu. 1. lib. 1. Mobed. dec. 2. de vsuris, Mant. dec. 283. nu. 6. & Reuerendiss. D. meus Decanus decis. 6.* ac etiam quia pro parte Expeditorum non fuerunt datæ informationes, Dominis placuit, vt de hoc articulo particulariter videretur, &c.

REV.^MO P. D. MERLINO DECANO.

Narnien. Successionis.

Die Mercurij 7. Februar. 1629.

ARGVMENTVM.

Tractatur latè materia, quando filia dotata, per statutum excluditur à successione, qualiter procedat, & intelligatur ista exclusio.

SVMMARIVM.

1 *Sorores æqualiter de iure cōmuni, prout fratres succedunt fratri ab intestato decedenti.*
2 *Filia exclusa ab hæreditate patris, non dicitur exclusa ab hæreditate fratris.*
Etiam si materialiter sint eadem bona, quæ ex patre in fratrem deuenerunt. num. 2. & ab hac opinione non est recedendum.
3 *Bona paterna per aditionem filiorum desinunt esse paterna, & efficiuntur bona filiorum. & num. 5. & 28.*
4 *Succedere alicui prohibitus, nihilominus potest succedere in eisdem bonis, postquam ad alium titulo hæreditario peruenerunt.*
7 *Statutum excludens filiam dotatam intelligitur tantum ab hæreditate dotantis. Limita nu. 8.*
9 *Fœmina ab vno dotata, dicitur ab omnium successione exclusa.*
10 *Statutum excludens alternatiuè, intelligi debet distributiuè, & diuisim, non autem coniunctim con. num. 13.*
11 *Statuti sensus, quod filia dotata excludatur à successione, est vt dotata à patre non succedat patri, dotata à matre, eidem non succedat, & sic de singulis.*
12 *Statutum correctorium non admittit extensionem, & vt verba sonant intelligendum est.*
Correctio iuris communis, quo minus fieri potest, facienda est. num. 12.
14 *Dictio, vel, quando resoluatur in coniunctiuam, & num. 15.*
16 *Fœmina absurdum est, quod habeat quatuor, quinque, sex, & vltra dotes.*
17 *Verba, de vna dote congrua, in statuto posita, de pluribus non censetur intellexisse.*
18 *Mulier ab vno tantum dotata, quando ab omnium hæreditate dicatur exclusa.*
19 *Dictionis, vel, proprietas est stare alternatiuè.*
20 *Verbum idem, & vnum, in eadem oratione posita, & eodem contextu, diuersa significatione interpretari non debent.*
21 *Casus omissus à statuto habetur pro omisso, & remanet in dispositione iuris communis.*
22 *Statutum præsumitur id noluisse, quod non expressit, quando nulla difficultas fuisset, illud exprimere, si voluisset.*
23 *Specialia non sunt multiplicanda ad correctionem iuris communis.*
24 *Specialia regulariter non sunt multiplicanda.*
25 *Statutum exclusiuum debet intelligi, vt excludat solum ab hæreditate nominatorum non autem innominatorum.*
26 *Dictio, dummodo, stat restrictiuè, & qualificat antecedentem dispositionem.*
27 *Statuti qualitates, vbi non conueniunt, possunt applicari ad illum casum.*
29 *Thesaur. in decis. 63. declaratur.*

DECISIO CCXLVII.

POSTQVAM super successione Andreæ in bonis Romæ existentibus resolutum fuerat ad fauorem Magdalenæ, & Helenæ filiarum, vt in decisione 22. Maij præteriti, * cui patres acquie-

acquieuerunt; Hodie Rota aggressa est disputa-
tionem s. pro successione Iacobi fratris in bonis
Narnij existentibus.

Et responsum fuit easdem fœminas admitten-
das esse vnà cum Petro fratre, certa est enim iu-
1 ris communis conclusio, sorores † æqualiter pro-
ut fratres succedere fratri ab intestato decedenti,
§. Si igitur defunctus auth. de hæred. ab intest. ve-
nien. auth. Itaque C. communia de success. Eisdē-
que propterea sororibus, ex remedio quorū bo-
norum, competere immissionem in possessionem
duarum ex tribus partibus bonorum Iacobi.

Nec duo statuta Narnii fœminis obesse existi-
marunt Domini. Nam primum statutum sub ca-
pite 32. fœminas dotatas excludit solummodò ab
hæreditate patris existentibus filiis, vel nepoti-
bus masculis, nullamque de fratris hæreditate
mentionem facit, & sic intrat receptissimum il-
2 lud axioma, quod filia † exclusa ab hæreditate pa-
tris non dicitur exclusa ab hæreditate fratris, quā-
uis materialiter sint eadem bona, quæ ex patre
in fratrem deuenerunt, atque etiamsi nil aliud ha-
beat in bonis ipse frater. Ita Bald. in cap. 1. §. 1.
nu. 3. Episc. vel Abbat. in vsibus feud. Castr. cons.
191. nu. 2. lib. 3. Corn. cons. 97. nu... lib. 1. & cons.
305. nu. 4. & seqq. lib. 4. Ias. in l. 1. §. veteres n. 20.
& 26. qui communem testatur, nec ab ea in iu-
dicando recedendum ff. de acquir. possess. & in l.
eius qui in prouincia §. vlt. num. 8. ff. de reb. cre-
dit. Paris. cons. 22. nu. 17. & cons. 23. nu. 52. lib. 1.
Brun. de statut. exclus. fœm. art. 8 nu. 86. Phi-
lipp. Massin. in l. post aditam nu. 89. & seqq. C. de
impuber. & aliis subst. qui plenè articulum exa-
minat Franch. decis. 171. num. 2. & 3. Gabr. con-
clus. 7. tit. de statut. nu. 28. & 36. Eugen. cons. 83.
nu. 31 lib. 1. & Laderch. cons. 37. nu. 8. & sequuta
est Rota in Recanaten. successionis 9. Februarij
1618. coram bon. mem. Baratto. Et ratio incon-
cussa est, quia non est amplius successio paterna,
3 dum illa consumpta est per aditionem filij † sed
est fraterna, nec bona dicuntur Andreæ olim de-
functi, alioquin opus esset in definiendis successio-
nibus semper repetere primum parentem, sed di-
cuntur bona Iacobi, qui vltimo loco decessit l. 1.
§. veteres vbi glos. in verbo per vnum ff. de acquir.
possess. § 1. Instit. de hæred. qualit. & differentia
l. hæres ff. de acquir. hæred. & l. qui Titij testamen-
tum, ff. de his quibus vt indign. vbi prohibitus
4 succedere † Titio, potest nihilominus succedere
in ijsdem bonis, postquam ad alium titulo hære-
ditario peruenerunt, & latè fuit comprobatum in
Bononien. hæreditatis de Armis 12. Decēb. 1622.
& Romana successionis 17. Iunij 1624. corā me.

Nihilque refert statutum loqui de bonis, non
5 autem de hæreditate; quia nec bona amplius † di-
cuntur paterna, postquam filius adiuit, sed dicun-
tur ipsius filij, vt per Iura, & Doctores supra alle-
gatos, & verbalem distinctionem hanc dixit Pe-
reg. decis. Patauin. 117. num. 18.

Aliud verò statutum in cap. 40. in quo maior
videbatur difficultas, nec obstare credebatur, quo-
niam fœminas, quatenus dotatæ sint, excludit
6 quidem † nedum ab hæreditate ascendentium, sed
etiam collateralium, verum æqua interpretatione

temperandum videtur, vt cum hæc exclusio sit
correspectiua ad dotem (iubet enim, vel quod iam
sint dotatæ, vel dotentur, & sint contentæ sua do-
te) intelligi debeat solummodò exclusa fœmina
ab hæreditate dotantis, non autem aliorum, qui
7 non dotarunt, nec Iuri, † aut æquitati videtur cō-
sentaneum, vt dos ab vno tradita operetur, & in-
fluat in exclusionem ab hæreditate alterius, quē-
admodum tradit Bald. in l. 1. nu. 4. vers. Modo
accedit. C. de legitim. hæred. Brun. de stat. ex-
clus. art. 8. nu. 59. Alciat. cons. 1. nu. 45. 46. & seqq.
& cons. 5. num. 1. & seqq. lib. 2. Capreol. de suc-
cess. ab intest. lib. 1. num. 440. vbi de communi
Cephal. cons. 278. nu. 95. qui pariter de commu-
ni testatur Becc. cons. 112. nu. 18. Honded. cons. 9.
nu. 14. lib. 2. Menoch. cons. 873. num. 9. vers. pri-
mus, &c. Card. Seraph. decis. 396. num. 4. & dixit
Rota in Auximana Bonorum 17. Februar. 1620.
coram bo. mem. Remboldo, & ideò Magdalena, &
Helena dotatæ à patre, non videntur prohibitæ
succedere Iacobo fratri, qui non dotauit.

8 Et quamuis hæc conclusio † limitetur commu-
niter à Doctoribus, nisi statutum vlterius progre-
diatur numerando personas, à quarum successione
excludere intendit fœminas, ex eoque deprehen-
datur statuentes principaliter considerasse fauo-
rem excludentis, & solum pro fœminis voluisse,
quod dotem congruam haberent, nec curasse à
quo dotarētur. & ideò Bald. in d. l. 1. cautè loqu-
tus est, vt ex illis verbis deprehenditur ibi, si sta-
tutum non diceret vltra, & egregiè considerauit
Castren. cons. 91. nu. 2. vers. Nam respondeo lib. 2.
qui propterea monet, hoc casu fœminam ab vno
9 dotatam † dici ab omnium successione exclusam,
& sequuntur Ias. cons. 205. nu. 2. vers. Nec prædi-
ctis lib. 2. Decian. cons. 484. num. 2. vbi quod tali
casu non procedit doctrina Baldi, & idem Dec.
in repetit. l. vt liberis nu. 8. C. de collat. Curt. iun.
cons. 65. num. 2. vers. secunda communis est concl.
Alba cons. 98. nu. 3 Cephal. cons. 578. num. 15. &
seqq. & Aldobrand. qui diligenter examinat arti-
culum cons. 2. nu. 123. & seqq. lib. 1. pluresq. re-
fert antiquiores concordantes Thes. dec. 62. nu. 2.
vers. & ea quidem.

Nihilominus videbatur Dominis in statuto Nar-
niensi non posse assequi huiusmodi voluntatem, vt
fœmina à patre dotata excludatur à fratris hære-
ditate, licet ibi fiat enumeratio personarū, à qua-
rum successione excluditur fœmina, statutū enim
loquitur alternatiuè, non solum in dotatione, sed
quod magis vrget, in parte vbi de exclusione
agitur, ibi, nulla fœmina dotata à patre, &c. pos-
sit, vel debeat habere regressum ab intestato ad bo-
na paterna, vel matris, vel patrui, & sic statutū
10 excludens alternatiuè † intelligi debeat distribu-
tiuè, & diuisim, non autem coniunctim, & vt eadē
ratio in qualibet persona de per se concepta intel-
ligatur l. falsa § fin. ff. de condit. & demonstr. adeò
11 vt sensus statuti sit, fœmina dotata à patre, † non
succedat patri, dotata à matre eidem matri non
succedat, & sic de singulis distributiuè, prout
in terminis statuti in parte exclusiua alternati-
uè loquentis dixerunt Anchar. consil. 80. num. 2.
& sequitur Capra, qui loquitur præcisè super

 verbis

verbis huius statuti Narnien. *cons.39. Corn. cons. 317. num.2. vers. posset lib.4. Soccin. Sen. cons.36. num.11. lib.4. Rub. Alexand. cons.71. num.5. Decian. cons.346. num.4. vers. In contrarium Paris. cons.47. num.3. & seqq. & cons.47. num.3. & seqq. & cons.49. num.17. lib.3. Alciat. d. cons.1. nu.49.* vbi de communi, *& cons.5. num.12.* vbi de veriori *lib.2. Odd. cons.13. num.28. Becc. cons.53. nu.3. & clarius cons.112. num.22. Peregr. cons.27. n.6. lib.5. & nuper Modern. Mantuan controuers.90. num.41. lib.1.* Quæ quidem opinio fulcitur rationibus, nempe propria significatione dictionis alternatiuæ, vt stet disiunctiuè; & diuisim; æquitate, nec ob dotem ab vno acceptam, fœmina ab alterius successione excludatur; natura statuti corre-
12 ctorij, † prout est statutum exclusiuum fœminarum, quod extensionem non admittit, sed ad instar stipulationum. strictè, vt verba sonant intelligendum est, prout monet *Bald. cons.2. nu.4. lib.1.* & quo minus fieri possit sequatur correctio iuris communis, vt etiam ratiocinantur Doctores præallegati.

Nec Dominos fugit, contrariam opinionem plures, & graues habere sectatores, vt etiam vbi
13 † statutum in parte exclusiua loquitur alternatiuè, quod nihilominus fœmina ab vna dotata, ab omnium nominatorum successione exclusa censeatur. Ita *Cast. d. cons.91. n.2. lib.2. Cor. cons.123. num.4. & seqq. lib.2. & cons.42. nu.9. lib.3.* & post alios plenè *Aldobrad. cons.2. num.123. & seqq.* & clarius ad præsentem facti speciem, *num.136. Paul. à Montepic. cons.85. num.67. & 68. Thes. dec.62. num.5.* Vbi licet dicat contrarium fuisse iudicatum per collegas, attamen eos reprehendit, & reproposita causa fuit iudicatum pro opinione Thesauri, vt in additionibus ibi ad *nu.5. Menoch. cons.873. num.12.* & alij, quos isti adducunt, qui
14 putant hoc casu dictionem, vel, † resolui in coniunctiuam, prout aliquando accipitur, *l. cum quidam, §. melius, C. de verb. signif. plenè Menoch. cons.187. num.19.* præsertim cum hic annecti videatur cum illo adiectiuo, nulla mulier, & sic terminare in sensum negatiuum, & in dictionem, nec, perinde, ac si diceretur nulla mulier dotata à patre, vel matre, vel fratre, vel patruo, succedat patri, nec matri, nec patruo, quæ quidem di-
15 ctio, † nec tunc staret coniunctiuè, *l. si quis ita stipulatus, ff. de verb. oblig. glos. in §. quod autem in verb. sed si vbi Bart. num.12. auth. de fideiuss. collat.1.* & in his terminis *Bellon. Iun. cons.74. num.46. & seqq.* Alioquin, vt statutum integrè suum consequeretur effectum, in totali exclusione fœminarum pro conseruatione familiæ opus esset,
16 quod quatuor, † quinque, sex, & vltra dotes haberet ipsa fœmina, quod absurdum existimat. *Aldobr. d. cons.2. num.134. vers. Alias enim Lauret. de Palat. de statut. nu.148. & Thesaur. d. decis.62. num.4.* & statutum Narniense innuere videtur, vt vna congrua tamen dote fœmina contenta sit, ibi, sit contenta dote sua sibi soluta, vel promissa, quæ verba, de vna dote congrua, non autem de pluri-
17 bus, † apparet intellexisse, & statutum principaliter videtur excludere fœminam propter masculos, non autem propter dotem.

At quidquid sit in hac controuersia Doctorum, in qua pro nunc Rota non putauit opus esse, vt suam exponeret sententiam, dictura dum postulabit occasio.

Ex tribus particularibus circumstantijs simul iunctis in hoc statuto Narniensi visa fuit facilior reddi resolutio pro non exclusione fœminarum, quarum prima est, quod dictio alternatiua posita est in vtraque parte, scilicet in dotatione, & in exclusione; vnde quemadmodum communiter sentent Doctores, vbi dictio, vel, posita est solum-
18 modo in dotatione, in parte † verò excludente adest coniunctiua, tunc sufficit mulierem ab vno tantum esse dotatam, vt ab omnium hæreditate dicatur exclusa, & admittit ipse *Alciat. d. cons.5. num.11. vers. Idem quando lib.2. Thesaur. dict. decis.62. num.4. Menoch. cons.873. nu.12. vers. quintus est casus Surd. cons.100. num.9.* quia tunc illa
19 dictio, vel, in sua proprietate stat alternatiuè, & vno tantum contentatur, & ideò dotatio intelligi debet distributiuè, exclusio verò coniunctiuè, & statutum interpræatur de dote ab vno data, & de exclusione ab omnium hæreditate; verùm quando eadem dictio, vel, posita est & in dotatione, & in exclusione, vtroque in loco æqualiter accipi debet, scilicet distributiuè, & alternatiuè, itaut exclusa censeri debeat fœmina ab hæreditate tantù dotantis, alioquin dictio, vel, in dotatione acciperetur alternatiuè, in exclusione verò coniuncti-
20 uè, quod iuri repugnat, cum vnum, † & idem verbum, in eadem oratione positum, & eodem contextu, diuersa significatione interpræari non deceat argumento, *l. cum, qui ædes ff. de vsucap. cap. cognouimus 12. quæst.2. cap. quia circa de priuil. Surd. cons.152. num.39.* & in terminis hoc ponderauit *Becc. cons.53. num.3. vers. nam respondetur, & cons.112. num.12. vers. Et maximè.*

Altera circumstantia est, quòd in parte exclusiua non fuit facta mentio de fratre, prout facta
21 fuit in parte dotante, & ideò si casus † fraternæ successionis fuit omissus à statuto, pro omisso haberi debet, & secundum ius commune decidi, *l. commodissimè, ff. de liber. & posthum. Bal. in l. testamentum. C. de testam. Eugen. cons.83. nu.18. & seqq. lib.1. cum alijs,* præsertim, quia in prima parte statutum fecit mentionem de fratre, & data opera, & cum misterio videtur, quod prætermiserit in altera parte eumdem fratrem, quem si voluisset in hac secunda parte nominare, haud diffi-
22 culter potuisset meminisse, prout † meminit in prima parte, vt in materia statuti arguunt *Decian. cons.442. nu.9. & 10. Corn. cons.134. in princ. lib.2. Eugen. cons.83. num.48. lib.1. Becc. cons.12. num.44.* Sique admitteremus interpretationem quod in parte excludente statutum comprahendat quoque exclusionem ab hæreditate fraterna,
23 multiplicaremus † specialia ad correctionem iuris communis, nam adderemus verbum, quod nō legitur scriptum in secunda parte statuti, & admitteretur aliud speciale, quod scilicet excluderemus sororem ad hæreditate fratris, à quo non fuit dotata, & hic casus non reperitur in verbis dicti
24 statuti, & regulariter † specialia non sunt multiplicanda *l. cum post. §. gener. ff. de iur. dot. cum vulgat.*

gat. Et statutum exclusiuum debet intelligi, vt
25 excludat solùm ab hæreditatibus † nominatorũ, non autem illorum, qui non sunt expressi in ipso statuto *Decian. cons. 589. nu. 2. Paris. 47. num. 77. & seqq. Menoch. cons. 496. nu. 49. vers. Et hac statuta; Surd. decis. 9. num. 16.*

Tertia circumstantia est, quia idem statutum in postremis verbis restringit, & declarat se, ibi, *dummodò ex tali patre, aut matre subsint filij masculi, vel nepotes masculi ex filio, & patruo subsint filij, vel ex fratre talis patrui maritantis extiterint filij masculi, &c.* In quibus ponderandum est, quod statutum videtur exigere, quod extent filij, vel alij descendentes illius, de cuius successione agitur, ad effectũ, vt fœmina excludatur, & quod ab hæreditate patruorum excludatur eadem fœmina, quatenus ab eis fuerit maritata, quod vide-
26 tur importare dotationem, & illa dictio, † *dummodò*, stat restrictiuè, & qualificat antecedentem dispositionem *Rot. decis. 777. num. 6. par. 2. recent.* quorum nullum concurrit in casu nostro, quia nec extant filij, seu descendentes masculi ipsius Iacobi, nec ab ipso dotatæ fuerũt Helena, & Magdalena sorores, & ideò cum statuti qualitates non conueniant exclusioni sororum ab hæreditate fra-
27 tris, qui † non dotauit, illius dispositio non videtur posse applicari ad hunc casum, vt per *Corn. cons. 234. num. 7. Becc. cons. 53 num. 9. cum alijs.*

Nec obstare visa sunt verba illa statuti, *nulla mulier, &c. possit, vel debeat habere regressum ab intestato ad bona paterna, vel matris, vel patrui* ponderatis illis verbis, *habere regressum*, ad tradita per *Thesaur. decis. 63. num. 3. 6. & 7.* quoniam semper vrget illa conclusio, quòd postquam
28 frater † adiuit hæreditatem, non dicuntur amplius saltem propriè loquendo, & ad effectus legales, bona paterna, sed sunt effecta patrimonium ipsius fratris, & ideò illa verba, *habere regressum*, debent restringi ad bona paterna, scilicet quatenus agatur de succedendo patri, & in terminis verborum statuti Narnien. considerat *Capr. d. cons. 73. num. 3. & 4.*

29 *Thesaur. verò † in d. decis. 63.* loquitur in statuto Astensi, vbi verba erant admodum efficacia, quod perpetuò ab omnibus hæreditatibus fœmina esset exclusa, vt etiam ipse post *Natt.* ponderat *num. 3. vers. 2.*

Quo verò ad consuetudinem allegatam pro interpretatione statuti, Rota transiuit cum responsione data in alia decisione in hac causa, *vers. Nec obstat consuetudo.*

Et ità pro immissione fœminarum responsum fuit vtraque parte informante, &c.

☞ * *Est decisio 177. supra in hac parte, & infra habetur alia & quidem magistralis sub die 26. Nouemb. 1629. coram eodem Reuerendiss. P. D. meo Merlino est decis. 321.*

REV.MO P.D. MERLINO DECANO.

Ariminen. Spolij.

Die Veneris 9. Februarij 1629.

ARGVMENTVM.

Tractantur nonnulla circa materiam immissionis vigore primi decreti, & alia, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Actus subsequens recipit interpretationem ab actu præambulo.*
2 *Stylus concernens ordinatoria probatur ex attestatione Curialium.*
3 *Immissus ex primo decreto, licet verè non possideat, tamen acquirit detentationem, pro qua etiam datur manutentio Iudicis officio, & num. 4.*
5 *Actus, vt subsistatur, debet capere omnem interpretationem, etiam verba impropriando.*
6 *Detentationem habens, potest dici impropriè, ac largo modo Dominus secundum subiectam materiam.*
7 *Immissus ex primo decreto, licet non faciat fructus suos, illos tamen percipit, & custodit, ac bona fide colit, & locat.*
8 *Vtile, per inutile inseparabilibus non vitiatur.*
9 *Creditori à iure nullus reperitur terminus præfixus ad executionem totaliter perficiendam in actione personali.*
Sed debitor debet instare, vt Iudex præfigat, n. 9. & 10.
11 *Temporis lapsus impedito in aliquo nocere non debet.*
12 *Subhastatio excessiua est in totum nulla, & spoliatiua.*
13 *Testes in vno iudicio examinati an probent in alio.*
14 *Fructuum consumptio intra triennium non præsumitur.*
15 *Fructus postquam sunt consumpti, non dicuntur amplius fructus, sed quantitas, & pars sortis.*
16 *Debitor, si sit grauatus in subhastatione, potest appellare si velit, non tamen subhastatio est nulla.*

DECISIO CCXLVIII.

CAVSA per quattuor vices proposita, & maturè discussa DD. recesserunt à decisis.

Primum enim decisionum fundamentum, quod nempè A.C. mandauerat Exequutoribus, vt caperent de bonis Sebastiani, illi autem associarunt Franciscum ad possessionem, visum fuit cessare ex totius relationis lectura, ex qua apparet, quod Exequutor retulit, se in exequutionem mandati A.C. immisisse, & associasse in tenutam actualem, & corporalem bonorum, de quibus agitur pro summa, de qua in dicto mandato, explicitè etiam recensendo illius substantiam, & tenorem, seque ad illud semper expresè referendo, & sic patet ipsum immisisse ex primo decreto, ad effectum subhastandi, & non ad alium effectum, cui mandatum prædictum minimè deseruiebat, & nil aliud facere voluisse, quàm, quod in præambulo manda-
1 to † continebatur à quo actus subsequens recipit inter-

terpretationem, *l. asse toto. ff. de hered. Instit. l. ait prætor in princ. & ibi Doct. ff. de re iudic. Crauett. cons. 45. nu. 4. Surd. cons. 19. nu. 19. & seqq. & cons. 105. nu. 30. Menoch. præsumpt. 26. nu. 1. in fin. lib. 2. & in terminis* Rot. *decis. 397. num. 2. circa fin. & nu. 3. par. 1. recent.* præsertim attento stilo Curiæ
2 Ariminen. qui tanquam concernens † ordinatoria, fuit sufficienter probatus ex Curialium attestatione pro parte D. Pauonij data, *Rot. decis. 644. nu. 4. par. 1. rec. & in Rom. census 15. Nouemb. 1627. coram me*: Vnde cum immissus ex primo decreto
3 † licèt verè non possideat, *vt per Alex. in l. à Diuo Pio, §. si super rebus nu. 22. & Ias. nu. 13. ff. de re*
4 *iudic.* nihil? acquirat detentationem pro † qua etiam datur manutentio Iudicis officio, *l. 1. §. sed sine vi ff. ne cui fiat glos. in l. 3. § creditores, in ver. non posse & ibi Bart. & Ang. ff. vti possid. gl. quã ibi sequitur Bart. Castr. & Roman. in l. Aquilius Regulus. ff. de donat. Menoch. de retinen. poss. rem. vlt. num.* 18. & fuit resolutum *in Anconitana Bonorum 9. Iun. 1624. coram bo. me. Buratto*, & propterea supradictæ relationis verba sunt intelligenda de huiusmodi detentatione iuxta subiectam materiam, ad effectum sustinendi actum, procu-
5 ius † validitate omnis fieri debet interpretatio etiam verba impropriando, *c. 1. de despons. impub. l. quoties, ff. de reb. dub. Alex. cons. 35. nu. 11. l. 4. vbi Apostill. in verb. fallit, & cons. 129. num. 4. lib. 2. Seraph. decis. 1418. num. 12.*

Neque intellectus huiusmodi excluditur ex eo, quod Exequutor mandauit colonis, vt recognoscerent Franciscum in Dominum, eique de fructibus respõderent, quoniam cum Franciscus habe-
6 ret detentationem, poterat † quodammodo dici Dominus impropriè, ac largè secundum subiectã materiam, vt bene per *Alex. in d. cons. 129. nu. 3. & 4. lib 2.* præsertim ad substinẽdum actum ex allegatis, & præceptum vt coloni responderent de fructibus, non repugnat immissioni ex primo de-
7 creto, nam taliter † immissus, licet regulariter non faciat fructus suos, illos tamen percipit, & custodit, ac bona colit, & locat, *Bart. in l. si is, qui, §. si antiphona, ff. de pignor. specul. de primo decret. §. item de effectu, nu. 1. vers. vt ipsum, Castren. cons. 54. nu. 2. & 3. lib. 1. Neguf. de pignor. 5. membr. 5. part. num. 5. 6. & 7.*

Præterea cùm exequutor se expressè retulerit ad mandatum prædictum & in fine relationis dixerit, se omnia fecisse, prout in similibus fieri solet, apparet ipsum immisisse ex primo decreto, & alia necessaria fecisse pro eiusdem mandati exequutione iuxta solitum; vnde dato etiam, quod præceptum prædictum facere non potuisset, sed illud faciendo, mandati fines excessisset, adhuc tamen præceptum ipsum viriaretur, & non vitiaret:
8 cum enim isthæc sint separabilia, † vtile per inutile vitiari non debet, *l. pedius. ff. de arbitr. l. 1. § Trebatius. ff. de aqu. pluu. & cost. Tiraq. de retract. conuent. ad fin. nu. 144. & 145. cum seq. Honded. cons. 17. num. 25. lib. 2. Surd. cons. 305. nu. 48.*

Neque obstat, quod creditor steterit in tenuta per duos annos, antequam fuerit ad deliberationem deuentum, & sic videatur voluisse verè possidere, quoniam responsum fuit, quod à iure, vel sta-
9 tuto nullus reperitur præfixus creditori † terminus ad exequutionem totaliter perficiendam in actione personali, sed debitor debet instare, vt Iudex præfigat, *glos. 1. in l. si tempora. C. de fid. ir fir. lib. 10. Bald. in l. ordo num. 6. vers. Non tamen ne-*
10 *go*, vbi quod Iudex † potest differre vltra annum, & *vers. Alij dicunt*, vbi quod etiam vltra bienniũ, *C. de execut. rei iudic. Capic. decis. 36. num. 4. Coller. de process. execut. par. 3. c. 9. n. 58. Prat. Papien. in forma libelli pro exequutione sententia in glos. in verb. faciendo num. 3. in fin.*

Amplius creditor fuit impeditus per quattuor inhibitiones, de quibus in summario vltimæ positionis nu. 3. & habuit impedimenta à matre, & ab alijs creditoribus debitoris, vt in *summ. nu. 4.*
11 *5. & 6.* quibus stantibus † temporis lapsus in aliquo nocere non debet iuxta notata in *auth. clericus, C. de Episc. & cler. in l. fin. C. de adult. Bal. in l. 1. nu. 4. C. de iur. calcul. Rot. coram san. me. Greg. XV. decis. 327. num. 8. & 9.*

Secundum decisionum fundamentum, quod fructus per biennium percepti debuerint in sortem imputari, & consequenter subhastatio tanquam facta pro tota summa in mandato contenta, & sic
12 excessiua, † fuerit in totum nulla, ac spoliatiua, vt *per Rot. decis. 33. nu. 6. par. 2. diuers. & decis. 630. nu. 3. par. 2 recent. cum alijs in 1. decis. allegatis* sublatum fuit ex testibus datis pro D. Pauonio in summario vltimæ positionis *nu. 7.* examinatis tamen ad instantiam Pastonij debitoris in hoc eodem iudicio spolij, ex quibus constat, quod ipsemet debitor, non autem creditor, vt supra immissus, fructus percepit, quorum testium depositio coadiuuatur etiam ex eo: quia idem debitor soluit decimas pro ipsis fructibus in bonis, de quibus agitur, recollectis, vt in d. summario nu. 1. ac etiam ex eo, quod retinuit bona rescripta in Catasto, sicut antea retinebat in eodem summario nu. 2. non obstante, quod contrarium affirmasse videantur alij testes ad instantiam eiusdem Pastonij de anno
13 1621. quoniam illi tamquam examinati † in alio iudicio non citato creditore, nec dicto D. Pauonio non probant, *l. si quando C. de testibus cap. 2 & ibi Abb. & alij DD. eod. tit.*

Atque vlterius etiã placuit alia responsio, quod cum simus in fructibus perceptis intra triennium,
14 intra quod non † præsumitur consumptio, dato etiam, quod illi fuissent re vera per creditorem percepti, adhuc tamen in sortem imputari non debuissent, sed ipsi debitori restituendi essent, & sic
15 immissus adhuc remansisset creditor totius † summæ in mandato contentæ, licet è conuerso fuisset debitor fructuum, vt post *Cin. Bald. & alios tradit Neguf. de pignor. d. 5. membr. 5. par. num. 11. & 12. & Borgn. de tit. & curat. num. 230.*

Tertium denique fundamentum primæ decisionis, quod fuerint subhastata duo prædia, cum tamen vnum sufficeret, corruit ex prædictis; cum enim fructuum detractio fieri non debuerit, cessant deducta in decisione ad probandum, quod vnum tantum prædium fuisset sufficiens, immò etiam si detractio fieri debuisset, adhuc tamen nullibi constat, quod potuisset reperiri emptor, qui vnum prædium sine alio emisisset pro tanto pretio pro-

por-

portionabiliter, & in omnem euentum ex hoc tantum sequeretur, quod si debitor fuisset grauatus, potuisset appellare, si voluisset, non tamen
16 fuisset † nulla subhastatio, vt in proposito post *Bart. Imol. Alexand.* & alios respondit *Surd. in cons. 39. num. 29.*

Neque obstat solutio scutorum 250. facta per Cupiolum Laurentio filio creditoris sub die 22. Aprilis 1611. quoniam non propterea fuit diminutum creditum, pro quo f. it facta subhastatio; Franciscus enim habebat plura alia credita, pro quibus etiam obtinuerat mandata executiua, vt in summario in alia positione dato num. 3. in quorum extinctionem cedere potuit solutio prædicta, præsertim, quia illa apparet facta in executionem mandati de consignando relaxati à Gub. Arimini nulla facta mentione m ndati A.C. vt in d. summario num. 4. & in quietantia dicitur per saldo del controscritto mandato, vt in summario Pastoni num. 6. quod ad mandatum, de quo agitur, continens summam scutorum 1450. applicari non potest, tum quia à tergo illius nulla legitur quietantia, tum etiam: quia non fuit doctum, immò nec etiam oppositum de solutione residui.

Reliqua, quæ contra subhastationis validitatem obijciebantur, visa fuerunt satis leuia, & sufficienter sublata ex responsionibus datis per informantes pro D. Pauonio, quæ placuerunt Dominis.

Ex quibus fuit conclusum non intrare spolium, & sic esse recedendum à decisis vtraque parte informante, &c.

REV.^MO P. D. COCCINO.

Cæsaraugustana Lectoriæ.

Die Ven. 9. Februarij 1629.

ARGVMENTVM.

Præscriptionem immemorabilem, qui pro se habet, potest allegare titulum fundationis, & omnem alium meliorem de mundo. Et præscriptio in Capellanijs manualibus, quando cadat.

SVMMARIVM.

1 *Salarij solutio ab immemorabili tempore facta inducit titulum, & obligationem.*
2 *Præscriptio immemorabilis operatur, vt omnia ad solemnitatem, & substantiam rei præscriptæ interuenissent.*
3 *Et hoc habet locum etiam in casibus, in quibus ius commune resistit.*
4 *Præscriptionem immemorabilem pro se habens, potest alleg are meliorem titulum de mundo.*
5 *Status antiquus vbi præseruatur, intelligitur velle remanere integra iura primæua.*
6 *Præscriptio aliqua an possit considerari in personis ad nutum manualibus, & amouibilibus.*
7 *Decis. in casa Salamantina stipendiorum coram Cardin. Lancell. declaratur, num. 11.*
8 *Præscriptio etiam immemorabilis non cadit in facultatiuis.*
9 *Capellania manuales carent titulo.*
10 *Manualis, seu amouibilis persona non potest dici, quando eligi debet de certo genere personarũ Communitas possidere potest. num. 10.*
12 *Factum à singulis de vniuersitate dicitur factum ab vniuersitate, ad effectum acquirendi præscriptionem.*
13 *Dignitas, & officium æquiparantur.*
14 *Prælatus licet decedat, tamen possessio est apud Ecclesiam.*
15 *Et ideo possessio continuatur in successorem absque apprehensione.*
16 *Obseruantia subsecuta deseruit pro intellectu, & declaratione.*

DECISIO CCXLIX.

ITERVM* dubitaui, an Archiepiscopus post secularizationem Ecclesiæ Cæsaraugustanæ teneatur Lectori Sacræ Scripturæ ad solutionem eiusdem salarij, quod ab immemorabili tempore in statu regularitatis soluebat, & Domini præstiterunt in resolutis sub die 21. Februarij præteriti.

Solutio enim istius salarij ab immemorabili
1 tempore facta ab Archiepiscopo † induxit ad fauorem officij, vel personæ sustinentis officium Lectoris tit: ılum, & obligationem *l. hoc iure, § ductus aquæ, ff. de aq. quotid. & æstiu. c. 1. de præscr. in 6. Bald. in l. cum de in rem verso. num. 2. vers. veniamus ad secundum, ff. de vsur.* & quidem iure
2 † præscriptionis immemorabilis, quæ opponitur vt omnia ad substantiam solemnitatemque obligationis, & tituli præsumantur interuenisse. *Bald. Ang. & alij in l. qui aliena, § 1. ff. de acquir. hæred. Ioan. Andr. Butr. & cæteri in cap. peruenit de censib. & in Albericus de testib. & not. Imol. & alij in cap. ex noscitur de ijs, quæ fiunt à Prælat. sin. con. Cap. Curt. Iun. cons. 20. num. 6. vol. 1.* Vbi dicit id
3 sibi vendicare locum † etiam in casibus, in quibus ius commune resistit latè *Paris. cons. 111. nu. 50. vol. 1.* Ita ut possit allegari contracta huiusmodi ob-
4 ligatio † ex meliori titulo de mundo, ac dici, onus istud in fundatione Archiepiscopatus fuisse impositum, vt ex *text. in cap. super quibusdam § præterea vbi gl. in ver. non extat de verb. signif. & Dec. in cons. 586. num. 2.* Fuit dictum in præterita decisione.

Nec obstat mutatio Status Ecclesiæ, quia cum literæ secularizationis præseruent omnia iura in statu regularitatis competentia, & expræssè disponant, *quod omnia, & singula, quæ in Ecclesia pro Canonicis, & personis regularibus erant, sint de cætero, pro Canonicis, & personis secularibus*, vtique sequitur, quod huiusmodi salarium tanquam emolumentum officio, ac personæ Lectoris destinatum, & ius vni ex Canonicis, certo velut generi personarum comp tens, & vti tale relatũ inter onera mitræ Archiepiscopalis pro Canonico hodie seculari Lectore, eidemq; tanquã repræsentãti personam, & sustinenti officiũ Lectoris in anteriori statu regularitatis præseruatum cẽseri
5 debeat, cum Papa in hoc † præseruando statum antiquũ, voluerit integra remanere iura primæua, & sic non tollere anteriorẽ obligationẽ Archiepiscopi circa solutionem istius salarij, ex *Baldo*, *Oldra-*

Oldrado, & alijs in præterita decisione allegatis.

Nec institutio Canonicatus Lectoralis cum assignatione præbendæ sustulit eandem obligationem, quia sicuti per institutionem dicti Canonicatus vti factam ad mentem Concilij, officium Lectoris consideratum tãquam proueniens ex anteriori statu regularitatis, non fuit extinctum, sed potius per viam translationis consolidatum cum dicto Canonicatu Lectorali, ita per assignationẽ præbendæ, non potest dici sublatam fuisse obligationem Archiepiscopi, cum ad ipsam cumulatiuè veniret dicta assignatio, vt latius fuit comprobatum in eadem decisione.

5 Neque etiam obstat, quod in statu regularitatis Lectores essent ad nutum, & nominationem Archiepiscopi manuales, atque amouibiles, & 6 ideo respectu ipsorum † nulla possit considerari possessio ad effectum præscriptionis, vt fuit resolutum in causa *Salamantina Stipendiorum 6. Iunij 1603. coram bo. me. Card. Lancellotto iuniore*, quia 7 fuit responsum dictam † decisionem non applicari, cum loquatur de Cappellanis manualibus, & ad nutum amouibilibus, quo casu deficit subiectum capax possessionis ad effectum præscribendi, tum ratione personarum, tum ratione rei. Ratione quidem personarũ quia cum possint ad nutum amoueri, non acquirunt ius aliquod petendi salarium, nisi pro tempore quo inseruiunt de voluntate de- 8 putantis ad regulã in facultatiuis non cadit † præscriptio licet immemorabilis, *l. cum notissimi, C. de præscript. 30. annorum. Anchar. cons. 339. num. 8. vers. & sic est quædam facultas.* Ratione vero rei, 9 quia huiusmodi Cappellaniæ † manuales carent titulo, penes quem possit esse possessio, vt ex *Calder. cons. 26. de præb.* firmatur *in ead. decis. Salamantina.* in hoc autem casu quoad personas videbatur non deficere subiectum capax possessionis, quia vltra quod non iustificatur in facto, quod Archiepiscopus posset quandocũque amouere Lectorem a se prius nominatum, tamen in omnem euentum Archiepiscopus nõ habebat ius nominationis facultatiuum absolutè, sed restrictum ac limitatum ad certum genus personarum nempè ad vnum ex Canonicis Capituli, quatenus habilis reperieba- 10 tur, quod † certum genus personarum siue Capitulum non potest dici persona manualis, aut amouibilis ad nutum, quia semper est idem *gl. fin. in cap. alienationes 17. q. 2. Feder. de Senis cõs. 295. in fin. Gemin. cons. 65. nu. 10. vers. non obstat.* Et sic dubitari non potest, quin esset capax possessionis, *l. 1. §. fin. cum l. seq. ff. de acquir. poss. & not. in l. tigni. § item municeps ff. ad exhibendũ. Alex. cons. 99. nu. 12. lib. 5.* præscriptio enim non prætenditur simpliciter acquisita ex possessione cuiuslibet Lectoris tanquam personæ particularis, quia modo vnus modo alter ad nutum Archiepiscopi deputabatur in quibus terminis procedit dicta decisio 11 † *Salamantina*, sed tanquam vnius de certo illo genere personarum, ad quas ius nominationis Archiepiscopi restringebatur ad tradita latè per *Paris. cons. 11. nu. 64. & seqq.* & præsertim *num. 68.* 12 *& 71. lib. 1.* Vbi quod factum † a singulis de Vniuersitate, dicitur factum ab Vniuersitate ad effectum acquirendi præscriptionem, quando illud tale sit pro executione iuris quæsiti per singulos tanquam de Vniuersitate. Quo verò ad officium Lectoris illud non erat manuale, neque ad nutum amouibile, sed perpetuũ ac fundatum in statutis, & ordinationibus Capitularibus, vnde penes ipsum poterat esse possessio ad effectum præscribendi, & quamuis persona amoueretur, ius tamen apud ipsum officium existens, non resoluebatur, *Bald. cons. 121. nu. 6. vers. quadam vero lib. 3.* qui quamuis loquatur de dignitate, attamen potest 13 etiam intelligi de officio cum † dignitas & officium æquiparentur. *cap. 1. & ibid. Archid. in glos. magna in fin. de consuet. in 6.* Maximè si officium sit perpetuum, & agatur de acquirendo ipsi officio *Federic. de Senis cons. 20. num. 4. vers. & quod officium, & nu. 8. vers. non obstant iura quæ in-* 14 *nuunt*, & in simili quod licet † decedat Prælatus, possessio tamen sit apud Ecclesiam *Innoc. in c. cũ in officijs de testam. & in c. cũ super de caus. possess. & propr. Alex. in l. cum hæredes. §. item quæro. ff.* 15 *de acquir. possess.* & quod † ideo possessio continuetur in successorem sine noua apprehensione, *Guidopap. decis. 355.*

Secundò principaliter Domini considerabant cessare omnem difficultatem in casu isto, cum Archiepiscopus etiã post sæcularizationem per spatium 17. annorum continuauerit in solutione 16 eiusdem salarij, quæ satis deseruiunt † pro obseruantia, cuius intellectum atq; interpretationem sequi debemus, *Honded. cons. 92. nu. 30. lib. 1. Rota decis. 608. nu. 6. par. 2. in recent. Addent. ad decis. 184. nu. 8. san. me. Greg.* cum alijs allegatis in præterita decisione.

Cætera quæ hodie repetuntur per informãtes, vel non indigent responsione, vel abundè fuerunt sublata in eadem decisione, cum qua Domini transierunt.

Et ita conclusum vtraque parte informãte. &c.

☞ * *Iam enim fuit dubitatum sub die 21. Februarij 1628. est supra decisio 150.*

R. P. D. V B A L D O.

Colonien. Monasterij.

Die Lunæ 12. Februarii 1629.

A R G V M E N T V M.

Remissoria denegatur, quando articuli sunt irreleuantes, sicuti etiam, quando sumus in iudicio summarijssimo, & propter suspicionem calumniæ. Executio, quando dicatur excessiua.

S V M M A R I V M.

1 *Remissoria passim denegatur, quando materia articulata est irreleuans.*

2 *Exequutio dicitur excessiua, nulla, & inualida, quæ est facta super re diuersa, & non expressa.*

3 *Remissoria propter suspicionem calumniæ denegatur.*

4 *Remissoria non conceditur, quando sumus in possessorio summarijssimo.*

5 *Part*

5 *Pars, quandò est effecta plusquam contumax in parendo, non est amplius audienda.*
6 *Declaratoria est locus propter non paritionem, formatis terminis, seruari solitis.*

DECISIO CCL.

DOMINI dixerunt denegandam esse remissoriã, quia articuli loquuntur de Monasterio B. MARIÆ in Oppido Nouesij, de quo cum non loquatur Breue Archiconfraternitati concessum, restrictum solum ad Monasterium S. Nicolai extra d. Oppidum, sequitur, vt materia articulata sit prorsus irreleuans, propter quam irrele-
2 uationem † passim denegari solet remissoria, *l. ad probationem. C. de probat. Verall. decis. 68. num. 2. par. 3. Cas. de Grass. decis. 1. nu. 5. & dec. 2. de dilat. Mobed decis. 5. num. 6. de probat. Seraph. decis. 1364. num. 2.*

Semper enim remanent firmum fundamentum decisionum, quæ emanarunt in hac causa,* quòd exequutio facta super d. Monasterio B. MARIÆ Virginis, tanquam facta super re diuersa ab ea,
1 quæ est † comprehensa, & expressa in d. Breui remanet nulla, excessiua, & inualida, *Gabr. cons. 31. nu. 7. lib. 2. Honded. cons. 20. nu. 25. lib. 1. san. me. Greg. XV. decis. 555. nu. 4.*

Deinde tanto magis hanc remissoriam denegandam esse dixerunt, quia cum Confraternitas distulerit illam petere quousque causa fuit decisa per plures decisiones, intrat præsumptio calumniæ quod illa petatur ad effugienda decisionum fundamenta, & interim possit impedire exequu-
3 tionem mandati Rotalis, † quo casu pariter remissoria denegatur, *Bald. in l. non ignorat. vers. si differt petere in 1. notab. C. de fruct. & lit. expens. & fuit dictum in Vlixbonen. iuris conferendi 7. Februarij 1607. coram bo. me. Card. Lancellotto.*

4 Idq. præsertim cum simus † in summarijssimo possessorio *Rot. diuers. decis. 641. nu. 8. par. 1. Seraph. decis. 494.* ex iam latè deductis in facto, & summario Canonicorum euidenter constat de intentione Confraternitatis, quòd nihil aliud cogitat, quàm se confouere in spolio commisso detrahendo omnibus vijs parere d. mandato Rotali, non obstantibus pluribus intimationibus factis
5 cum fuerit † Confraternitas plusquam effecta contumax in parendo non est amplius audienda, *l. sed etsi Prætorem. §. sed si cum decreto. ff. ex quibus caus. maior. Ias. in l. sancimus. nu. 2. C. de iudic.* & cum fuerint vltra supradictas intimationes for-
6 mati termini seruari † soliti in hôc casu potius videtur esse locus declaratoriæ, quàm remissoriæ, *Cassad. decis. 6. nu. 2. de caus. poss. & propr. Mohedan. decis. 1. de sent. excom. Rot. decis. 445. num. 4. par. 2. in recent.* & in terminis mandati de manutenendo fuit dictum in *Mãtuana bonorum 1. Decemb. 1615. & in Mediolanen. pecuniaria 4. Decemb. 1615. coram bo. me. D. meo Vbaldo.*

Et ita fuit resolutum vtraq; parte informante.

* *Idest sub diebus 21. Iunij 1627. & 3. Nouemb. eiusdem anni, & 21. Iunij 1628. sunt supra decisiones 91. 115. & 193.*

Et infra adest alia sub die 7. Maij 1629. est decis. 276.

REV.^MO P. D. MERLINO DECANO.

Romana Donationis de Incasatis.

Die Lunæ 12. Februarij 1629.

ARGVMENTVM.

Donatio facta alicui ex causa matrimonij, an, & ex quibus appareat, quod ista causa donationis fuerit impulsiua, vel finalis matrimonij.

SVMMARIVM.

1 *In donatione causa matrimonij expressa nõ præsumitur finalis, sed tantum impulsiua.*
2 *Donationis materia tota in facto cõsistit magis, nempè in voluntate donantis, quàm in iure.*
3 *Matrimonij causa in donatione non est causa finalis, quando non exprimitur persona, nec familia, cum qua matrimonium esset cõtrahendũ.*
4 *In donationibus, ea quæ disertis verbis exprimuntur, pro causis finalibus sunt accipienda.*
5 *Fraternam sobolem propriæ anteponere, est omninò absonum, & contra insitam à natura parentibus charitatem.*
6 *Clausula pro hæredibus quibuscunque, comprehendit etiam hæredes extraneos.*
7 *Donantis animus est spectandus in donatione, ad effectum cognoscendi an causa sit finalis, vel impulsiua, num. 8.*
9 *Animus, quoties ad aliquid determinatè non fertur, tunc in eo, potest considerari causa impulsiua, sed non finalis.*
10 *Inter animum simpliciter, & animum deliberatum magnum discrimen est.*
11 *Obseruantia subsequuta declarat, qualis fuit actus præcedens.*
12 *Ex causis pluribus finalibus, quando aliquid inductum est, non propterea illud cessat, licet aliqua ex dictis causis remoueatur, & nu. 16.*
13 *Clausula, & alijs causis animum suum mouentibus, operatur, vt qui una dumtaxat causa non censeatur motus ad aliquid faciendum.*
14 *Verborum cortici non est mordicè inhærendum, sed potius animo.*
15 *Verba, quando non sunt adiecta voluntati deliberatè, non inferunt præceptum, sed solam facultatem.*
17 *Bero. in cons. 180. nu. 40. lib. 2. declaratur.*
18 *Text in l. 2. §. ad filiorum. C quando, & quibus 4. pars intellectus. nu. 23. & 24.*
19 *Conditio, si nupserit, an deficiat ex culpa, si intra triennium à completa pubertate, nuptiæ non sequantur.*
20 *Bart. in d. l. 2. §. ad filiorum reprehenditur.*
21 *Conditio, si nupserit, potest quandocumque impleri, dummodo possit nubere.*
22 *Et ista opinio benignior, & æquior con. Bart. est.*
25 *Dispositio specialis, & in bono publico fundata, trahenda non est ad constituendam generalem conclusionem.*
26 *Conditio, si nupserit, infinitum tempus habet.*
27 *In donatione conditio apposita quando est, nisi resolutiua in actu successiuo, acquisitionem non su-*

suspendit, nec adimit, nisi in euentum cōtrarij, vel si impossibile reddatur eius implementum.

18 *Qua conditio sufficit quandocumque posse impleri, etiam in vltimo momento.*

19 *Conditio, si matrimonium non contraxerit, impleta dici non potest, nisi quis reducatur ad statum quo vxorem ducere non possit.*

DECISIO CCLI.

QVAMVIS sub die 26. Maij præteriti non conuenirent inter se Domini, causam matrimonij, de qua in præsenti donatione, fuisse solummodo impulsiuam, vt in decisione sub dicta die 26. emanata; Attamen postea semel, & iterum discusso articulo, conclusum fuit causā prædictam matrimonij fuisse dumtaxat impulsiuā, seu occasionalem, non autem finalem, adeo vt etiam si M. Antonius matrimonium non contraheret, nihilominus donatio non corrueret, nec esset locus repetitioni conditione ob causam, & sic standum esse in primo loco decisis sub die 26. Iunij 1626.

Et moti sunt, quia vera est conclusio firmata in prima decisione, quod in dubio causa matrimonij
1 † expressa in donatione non præsumitur finalis, sed tantum impulsiua *gl. in l. 2. §. fin. in verb. cōdictione prope fin. ff. de donat.* & in terminis matrimonij tradit *Oldrad. cōs. 5.* quē sequuti sunt communiter Doctores cōgesti in prima decisione, & addi possunt *Morot. cons. 43. n. 8 & 9 Decian. cōs. 31. nu. 68. lib. 1. Franc. Molin. de rit. nupt. lib. 3. q. 12. nu. 8. Molfes. in addit. ad cons. 9. num. 8. & seqq.* Nisi tamen ex verbis, vel ex aliis probabiliter deprehenderetur, quod donans principaliter, & primariò donauerit ob illud matrimonium, & quod aliter non erat donaturus; tota enim hæc quæstio
2 facti magis, † nempe voluntatis ipsius donantis quàm iuris est, vt monuit *I. C. in l. 2 §. fin. & ibi glos. in verb. facti ff. de donat. & notat ibid. Doct.*

In præsenti verò casu nedum huiusmodi signa, & coniecturæ desunt, ex quibus appareat Cosmū donasse principaliter ob matrimonium M. Antonij, & cōseruationem familiæ inde à fratribus speratam, vt imò plura sint quæ suadeant Cosmum fuisse donaturum absque illo matrimonio, nulla
3 enim exprimitur † persona, nec familia, cum qua matrimonium esset contrahendum, quod in specie animaduertunt *Morot. d. cons. 43. num. 9. & Molin. d. quæst. 12. nu. 22. Molfes. loco etiam prælegat.* nullum præfixum fuit tempus, intra quod M. Antonius vxorem ducere debuisset, ipse Cosmus spontè, & ex sua liberalitate, profitetur se donare, & ob amorem, & benemerentiam, & quia sic sibi placeret, hæcq. donatio aliquam etiā vtilitatem erat allatura eidem Cosmo, cum inde liberius armis posset incumbere, & ei singulis mēsibus scuta 22. persoluenda essent à M. Antonio,
4 vnde hæc † quæ disertis verbis exprimuntur in donatione, pro causis finalibus sunt accipienda, cum magis verisimilia sint & consentanea donātis, & donatarij personis, & eorum vtilitati, non autem conseruatio agnationis, quæ ex matrimonio contrahendo per ipsum M. Antonium sperari poterat, & illa verba circa matrimonium videntur apposita ad colorandam donationem.

In quam sententiam eo propensior fuit Rota, nedum quia Cosmus in specie renunciauit dispositioni *l. si vnquam C. de reuoc. donat.* adeo vt per futuram liberorum susceptionem nollet reuocari donationem, sic unum satis patens, quod Cosmus conseruationi familiæ non prospiciebat, nec anxiè
5 prouidebat, aliàs enim † fraternam propriæ anteposuisset sobolem, quod est omninò absonum, & contra insitam à natura parentibus charitatem *ad l. cum acutissimi. C. de fideicom.* sed etiā quoniam donatio facta fuit *pro M. Antonio, & eius hæredibus, & successoribus quibuscumque* in qua
6 stipulatione † veniebant hæredes quicūque etiam extranei *c. 1. de feud. non haben. natur. feud. Rolan. cons. 42. nu. 10. lib. 1. Menoch. cons. 378. n. 16.* & in his terminis *Suarez. in l. quoniam in prioribus in declaratione legis Regni q. 5. nu. 10. C. de inoffic. testam. Monter. decis. Aragon. 10. num. 34. vers. et idem,* vbi quod hæc clausula, *pro hæredibus quibuscumque* repugnat, quod donatio facta sit ob causam matrimonij, *Modern. Bonon. var. resol. lib. 2. cap. 20. nu. 7.* & ideo poterat M. Antonius suscep. is liberis, & his exclusis bona omnia donata (dummodo ex reliquis legitima superesset filijs) transferre in penitus extraneos: quam sanè bonorum translationem in extraneos, ac liberorum exclusionem non permisisset Cosmus, si in donatione conseruationem familiæ principaliter præ oculis habuisset.

Vnus etiam ex Dominis obseruabat, verba illa in proemio donationis expressa, ibi: *sit animi & intentionis ducendi vxorem*, referri ad ipsum M. Antonium donatarium, non autem ad Cosmū,
7 cuius tamen solummodo intentio † ad hunc effectum, an causa sit finalis vel impulsiua, spectanda est iuxta notata per *Doct. in d. l. 2. §. fin. ff. de donat.* & quod illa verba, *sit animi, & intentionis*, non significarent voluntatem decretam, & deliberatam, sed potius quandam velleitatem, seu
8 mentis discursum, ex quo propterea † causa finalis desumi non potest *ad tex. in l. 2. §. si. ff. de donan.* vbi si quis proposuerit stychum emere, & ideo ei pecunia donata fuerit, tamen cogitata illa emptio stychi causa finalis non reputatur, &
9 quoties ad aliquid animus † determinatè non fertur, tunc non potest in eo considerari causa finalis, sed potius impulsiua, *Ias. in l. si pecuniam num. 19 ff. de condict. caus. dat* magnumq. discri-
10 men est inter animum simpliciter, † & animum deliberatum, *Surd. cons. 33. n. 4. & cons. 40. n. 29.*

Quibus accedit, quod cū Cosmus donator per quadraginta ferè annos à tempore factæ donationis, nunquam reclamauerit, & M. Antonium in cælibatu manere permiserit, ex hac obseruan-
11 tia † satis videtur declarari finem primarium donatoris non fuisse matrimonium *arg. l. sed & si §. proinde. ff. ad Macedon. Castr.* qui loquitur in terminis donationis *cons. 347. num. 4. lib. 1. Menoch. cons. 201 num. 167.*

Verum esto etiam matrimonium fuisse causam finalem, attamen negari non potest, quin tot aliæ causæ recēsitæ, & ipsæ finales fuerint, nempè correspectiua obligatio soluendi singulis mensibus scuta

ſcuta 22. beneuolentia,& fraternus amor, & quia
ſic placuit donanti, vnde intrat concluſio, quod
12 vbi ex pluribus † cauſis etiam finalibus aliquid
deriuauit, & inductum eſt, non propterea illud
ceſſat, licet aliqua ex dictis cauſis remoueatur,
§. affinitatis inſtit. de nupt. Cephal. conſ. 81. n. 13.
Barz. deciſ. Bonon. 25. nu. 86. & ſeqq. Surd. conſ.
361. nu. 14. verſ. & quia, & conſ. 531. num. 7. &
Modern. Bonon. var. reſol. lib. 2. cap. 20. nu. 8. Pre-
ſertim quia ſignanter dicitur in donatione nedum
ex prædictis cauſis, ſed & *ob amorem, ac beneuo-*
lentiam, qua M. Antonium proſequitur, & quia
ſic ſibi placuit ob meram liberalitatem, & quia
viceuerſa M. Antonius promiſit ſcuta 22. quoli-
bet menſe, & ex ijs, & alijs cauſis animum ſuum
13 *mouentibus*, ex qua † poſtrema clauſula colligi-
tur non vna dumtaxat cauſa inductum fuiſſe ad
donandum, vt in ſpecie iſtius clauſulæ obſeruat,
Surd. d. conſ. 361. num. 14. & conſ. 531. num. 7.
Modern. Bonon. d. cap 20. num. 8. lib. 2.

Ex quibus ſequitur non obſtare verba illa *ad fi-*
nem, & effectum, vt prædictus M. Antonius poſſit
optimam conditionem, & vxorem inuenire, quo-
niã vltra quod pernaceſſe ſemper huiuſmodi ver-
ba non inferunt cauſam finalem, vt per *Barz. d.*
deciſ. 25. nu. 89. verſ. ſecunda dicitur, & cortici
14 verborum † non eſt mordicus inhærendum, ſed
potius animo, qui ex tota ſerie ſcripturæ depre-
henditur, vt per *Crauett. conſ. 59. num. 1.* præſer-
tim vbi verba non ſunt adiecta voluntati delibe-
15 ratæ, vt ſupradictum fuit, nec præceptum † præ-
ciſum inferũt, ſed ſolam facultatem, quemadmo-
dum apparet ex illis verbis, *vt poſſit M. Antonius*
&c. & dato etiam quod inferant cauſam finalem,
non ſequitur quin & aliæ cauſæ fuerint quoque
16 ipſæ finales, adeo vt illa † prima ſublata, non ta-
men alijs vigentibus reſolui debeat donatio ex
Surd. in locis præalleg.

Bero. vero conſ. 180. lib. 2. num. 40. & quotquot
17 allegantur pro Coſmo, loquuntur, † vbi vna
cauſa pro finali, & pro præcipua fuit expreſſa, vn-
de non mirum ſi ea ceſſante ceſſet etiam, & reſol-
uatur donatio, ſeu quæcumque diſpoſitio, quæ ab
illa vnica cauſa deriuauit.

Alterum etiam motiuum ex abundanti placuit
Dominis amplecti, quod in vtraque deciſione
iam firmatum fuit ſcilicet, quod cum M. Antonius
licet ſexagenarius, & vltra poſſit adimplẽdo cau-
ſam donationis, ducere vxorem, nec de prole ad-
huc deſperandum ſit, nimis properè agere videa-
tur ad reſolutionem donationis ipſe Coſmus, non
expectata vel morte M. Antonij, vel illius inhabi-
litate ad prolem ſuſcipiendam.

18 Nec obſtare viſus † eſt *text. in l. 2. §. ad filio-*
rum C. quand. & quib. quarta pars, ex quo *Bart.*
ibi deſumit, conditionem ſi nupſerit, dici deſe-
19 ciſſe ex culpa, ſi intra triennium † à completa pu-
bertate nuptiæ non ſequantur, cum illud tempus
implemento huius conditionis à iure præſtitum
fuerit, *& ſequuntur. ibi Bald. Io. de Plat. & alij*
Caſtr. in l. hac conditio, & ibi Soccin. ff. de cond.
& demonſtr. Ladereb. conſ. 28. num. 10. & alij re-
lati per Modern. Roman. diſcept forenſ. cap. 137.
nu. 9. & c. 214. nu. 1. cum ſeqq. Quoniam imò con-
20 tra Bartolum † eſt *textus in l. conditionum. ff. de*
condit. & demonſtr. vbi conditio ſi filio meo nup-
ſerit, infinitum tempus habet (non autem trien-
nium, vt putat *Bart.*) & quandocumq; nupſerit
impletur conditio, atque etiam *alius textus in*
l. hac conditio. ff. eod. tit. vbi per conditionem, ſi
nupſerit, teſtator *impleri quidem conditionem*
voluit, non etiam ſatis exigi, quando, & ſic imple-
mentum huius conditionis nullo temporis ſpa-
tio coarctatur, dummodo poſſit nubere & con-
fert etiam *textus in l. ſi quis. C. de inſtit. &*
21 *ſubſtit.* vbi † conditio ſi nupſerit poteſt quando-
cumque impleri; hinc *Ruin. in d. l. hac condi-*
tio. num. 2. ff. de condit. & demonſtr. Fernand.
Vaſq. illuſtr. controuerſ. lib. 3. cap. 94. nu. 6. verſ.
certã partem Craſſ. in §. legatum quæſt. 46. nu. 18.
verſ. ſed in contrarium, & melius Card. Mantic.
de coniect. vlt. volunt. lib. 11 tit. 18. nu. 26. 27. 28.
& nuper Fõtanell. de pact. nuptial. clauſ. 8. gloſ. 3.
par. 4. nu. 15. & ſeqq. dubitant de veritate conclu-
ſionis traditæ per *Bart. in d. §. filiorum*, & contra
Bartolum dicunt opinionem eſſe benigniorem,
22 † & æquiorem, & iure merito quia illa concluſio
generalis non appoſitè deducta videtur ex dicto
§. filiorum, quia ibi & ſpecialis caſus, & particu-
laris ratio fauore curiæ, cui indultum eſt, vt quar-
ta pars decedentium ex teſtamento, vel ab inte-
ſtato deferatur, niſi tamen extent filij, vel nepo-
tes, quibus integrum patrimonium conſeruatum
fuit, & ex humanitate ad fœminas extenſum eſt
23 hoc filiorum priuilegium, † dummodo tamen cu-
rialibus nupeæ fint, vel poſt pubertatẽ intra trien-
nium iiſdem curialibus nubãnt, vt conſiderauit
etiam *Gabr. conſ. 131. nu. 16. lib. 1.* & ibi Impera-
tor voluit temperare humanitatem quam erga fi-
lias fœminas adhibuerat, & dum curiæ detraxit
lucrum quartæ partis hæredibus fœminis exiſten-
tibus, eiuſdem curiæ propagationi conſuluit, de-
clarans eatenus filiabus integrum deberi patrimo-
24 nium, quatenus curialibus nubant, ſed † ne per-
petuo in ſuſpenſo remaneret ius illud curiæ circa
huiuſmodi quartam partem, quæ & fauorem pu-
blicum reſpiciebat (nam hæc quarta pars eroga-
batur pro reparandis, vel de nouo conſtruendis
ædificijs ciuitatum, vt obſeruat *P. Greg. Tholoſ.*
ſintagm. iuris lib. 18. cap. 14. nu. 8.) propterea tẽ-
pus nubendi reſtrinxit Imperator ad triennium.
25 Vnde † diſpoſitio illa ſpecialis, & in bono publi-
co fundata trahenda non eſt ad conſtituendam ge-
neralem concluſionem, & coarctationem imple-
menti conditionum, quæ ſecundum Martianum
26 *in d. l. conditionum*, infinitum tempus † habent,
& eo magis, quia in dicto *§. ad filiorum* agebatur
potius de quadam conditione, quæ ſuſpendebat
acquiſitionem curiæ, ibi, quarta pars ſuſpenſa, &
ideo nil mirum ſi certum tempus fuit præfixum
ne perpetuo hoc ius curiæ ſtaret in pendenti, quæ
ratio hic non militat, quia ſtatim poſt donationẽ
27 † plenè ius quæſitum fuit M. Antonio donatario,
ſiq. aliqua conditio conſiderari poteſt, quæ tamen
verè non extat vt in primo motiuo fuit oſtenſum,
illa nõ eſſet niſi reſolutiua in actu ſucceſſiuo, quæ
28 acquiſitionem † non ſuſpendit, nec adimit, niſi in
euentum contrarij, vel ſi impoſſibile reddatur il-

fine implementum, vt in d. *l. conditionum. ff. de cōdit. & demonstr. l. 2. vbi gl. ff. de adiect. in dic. Menoch. conf. 388. n. 15. & 16.* haecq. non dicitur defectum vbicumque potest impleri, *l. quidquid adstringenda §. fin. ff. de verb. obligat. Card. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 14. tit. 45. nu. 11. & 12.* suf-
29 ficitq. † quandocūque posse impleri etiam vltimo momento, *l. ita stipulatus § sed etsi vers. sed cum certum. ff. eodem. l. pecuniam. in fi. ff. si cert. petat.* Neque talis conditio resolutiua posset aliter concipi, quàm verbis negatiuis, nimirum si matrimonium M. Antonius non contraxerit, donatio irrita
30 sit, † quæ impleta dici non potest, nisi ipse M. Antonius redigatur ad statum, quo vxorem ducere non possit, vt egregiè per *Bald. in l. mutiane circa fin. vers. quod conditio. ff. de condit. & demonstr.* & in his terminis *Castr. in l. 2. num. 1. vers. item in 3. C. de instit. & substit. Franch. decis. 169. num. 14. Peregr. de fideic. art. 29. nu. 9.*

Et ita vtraque parte informante Domini dixerunt standum esse in primo loco decisis, & sic donationem non esse resolutam, &c.

* *Est decisio 20. supra in hac parte.*

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. Administrationis,

Die Veneris 16. Februarii 1629.

ARGVMENTVM.

Administratio bonorum Ecclesię Regularis ad quem spectet, & quid si d. Ecclesia sæcularizetur.

SVMMARIVM.

1 *Administratio bonorum Ecclesiæ Regularis spectat ad Abbatem, & Canonicos.*
2 *Ecclesia Regularis, quando factum est sæcularizata, præter illam qualitatem Regularitatis, nihil aliud censetur immutatum.*
3 *Administratio bonorum Ecclesiæ sæcularis pertinet ad Archipresbyterum, & Capitulum.*
4 *Subrogati fruuntur omnibus iuribus, quæ spectabāt ad eum, in cuius locum sunt subrogati.*
5 *Capitulum in Collegio sæculari de iure communi habet intentionem fundatam in administratione bonorum, & redditaum Ecclesiæ.*
7 *Archipresbyter contrahendo nomine dignitatis, tanquam caput Capituli, & nomine Ecclesiæ censetur contrahere, & nu. 8.*
9 *Actus gesti per Archipresbyterum tollere non possunt ius Capituli tanquam facti à capite, per quod aliorum, & totius Capituli iura conseruantur, amplia nu. 10.*
11 *Præscriptio currere non potest sine scientia, & patientia eius, contra quem præscribitur.*
12 *Præscriptio, quando impediatur.*
13 *Præscriptio: vt dicatur habuisse locum debet doceri de legitimo cursu temporis.*

DECISIO CCLII.

POSTQVAM dignitates Ecclesię Cathedralis Celsonæ cesserunt Archipresbytero Ecclesiæ Collegiatæ Villæ Bertrandi possessionem nonnullorum bonorum, quorum fructus ex redditibus eiusdem Ecclesiæ, suppressa in ea Abbatia regulari, fuerant sibi pro dote per fel. rec. Clem. VIII. assignati. Cum eiusdem Sūmi Pontificis litteris declaratum fuerit per eam dotis constitutionem pro dignitatibus Cathedralis præiudicium, quoad iurisdictionis exercitium, Archipresbyteri iuribus non fuisse illatum, idem Archipresbyter, qui pro se, & successoribus stipulatus, eorum bonorum possessionem proprio nomine adeptus fuit, ad se etiam, & sine Capitulo eorumdem bonorum administrationem putabat pertinere.

Vnde causa mihi in Rota ex parte Capituli cōmissa & proposito super hoc dubio, Domini etiā ad Capitulum cum Archipresbytero dixerūt spectare & iurisdictionis exercitium, & eorūdem bonorum curam. Cum enim eadem Eccl. S. Mariæ Villæ Bertrandi primum Regularis fuerit: deinde auctoritate Apostolica erecta in Collegiatam, constitutis in ea loco Abbatis, & Canonicorum Regularium Archipresbytero, & totidem Canonicis sæcularibus: sicuti dum erat in statu regularitatis, regebatur & administrabatur per Abbatem & Canonicos, tàm de facto ex forma erectionis (vt videre est in illius instrumento, & in pluribus dona-
1 tionibus factis Abbati, & Canonicis) † quàm etiā de iure, ex quo apud omnes simul debet esse administratio, *c. nouit. c. quanto. c. ea noscitur, vbi Abb. nu. 4. de his, quæ fiunt à Prælat. sin. cons. cap. Lapus alleg. 31. Ioan. Selua de benef. par. 2. q. 22. n. 45. Roder. q. reg. to. 2. q. 62. art. 7. & 8. & q. 78. art. 12. &*
2 *13.* Ita etiam post sæcularizationē, † quod præter illam qualitatem Regularitatis nihil aliud immutauit, *Abb. in c. 2. nu. 9 Innoc. n. 4. in verb. Monialium. de capel. Monac. Ripa respons. 31. aliàs 3. de elect. Rota decis. 174. num. 7. par. 1. recent. & decis. 452. nu. 4. coram Reuerendiss. D. meo Decano,* de-
3 buit esse † administratio penes Archipresbyterū, & Capitulum, *c. Romana. §. debet de appell. lib. 6. Rot. decis. 323. nu. 7. par. 2. recent. in Vicen. Cameraria 19. Ianuar. 1622. coram bo. me. Buratto, & in alia Vicen. Prioratus 2. May 1622. corā bo. me. Manzanedo.* Cum omnia iura, quæ ante sæculari-
4 zationem spectabāt ad † Abbatem, & Canonicos, censeantur trāslata ad Archipresbyterum, & Capitulum, postquam eorum loco fuerunt subrogati, *c. Ecclesia 3. vt lit. pend. Rip. d. resp. 3. de elect. num. 22. Berou. cons. 43. num. 49. lib. 2. Tiraq. in tract. mort. inuest. viuum. par. 2. declarat. 9. num. 18.*

Imò etiam in terminis Collegii sæcularis Capi-
5 tulum fundatam † de iure haberet intentionem in administratione bonorum, & redditaum Ecclesiæ, *gl. in cap. pen. in verb. assisios de cleric. non resiten. c. relatum 12. & ibi Abb. n. 5. de test. Felin. in cap. sdoceri n. 3. & 9. de rescrip. Cas. de Graff. dec. 4. de his, quæ fiunt de Prælat. sine consil. cap.* Rota *decis. 16. & dec. 183. nu. 1. par. 1. recent.*

Nec visum fuit obstare, quòd & in declaratione Clementis VIII. dictum fuerit, iurisdictionem bonorum per assignationem fructuum factam dignitatibus, non fuisse ab Archipresbytero abdicatam,

catam, & in concordia inter Archipresbyterum, & Dignitates nulla etiam facta fuerit mētio Capituli: quin & darentur complures actus facti solum ab Archipresbytero sine Capitulo.

Quia licet in suis litteris Clemēs declarauerit iurisdictionem cum fructibus non transijsse ad dignitates, & resedisse semper penes Archipresby-
6 terum, non ideo tamen ex hoc videtur † exclusum Capitulum in eo iure, quod habebat, cum Archipresbytero commune, *c.1. in fi. vbi glos. in canon. Episcopus sine consilio in verb. Clericorum 24. distinct. Rota in Cremonen. Canonicor. 26. Aprilis 1624. coram Reuerendiss. Decano, & in Ferrarien. Canonicatus 26. Aprilis eiusdem anni 1624. coram* R.P.D. *meo Pirouano*. Sicut etiā concordia facta cum dignitatibus Ecclesiæ Celsonen. per Archipresbyterum, neque iuribus Capituli præiu-
7 dicauit, cū Archipresbyter † contrahendo sub nomine dignitatis tāquam caput Capituli, & nomine Ecclesiæ censeatur transegisse *glos. in d. c.1. de haeret. lib.1. Bart. in l. si pupilli. §. item si procuratori. nu.4 in fin. de negot. gest. & in l. post mortē, §. tutor nu.2. & 3. ff quando ex fact. tutor. vel curat. Tiraq. de retract. lignag. §.10. glos. vnica n.5. Rot. decis. 700. nu.8. & 11. par.2. recent.* & stante
8 declaratione, vt iurisdictio † nunquam transiuerit ad dignitates ex eadem concordia dici nō potest, vt quicquam de nouo quæsiuerit, sed vt eandem iurisdictionem, quæ semper fuit penes Capitulum, & Ecclesiam retinuerit, *gl. in l cum hi. §. si vni in verb. transact arbitrari. Bart. in l. nulli ff. de trāsact. Ruin. cons. 129. n.4. lib.5. Rebuff. de reb. eccles. non alien. nu.2. Rota in Bononien. transact. 14. Iunij 1628. coram* R.P.D. *meo Ghisilerio*.

Actus autem, qui per Archipresbyterum facti dicebantur, præterquam quod & ipsius Capituli
9 tollere non potuerunt tanquam facti † à capite, per quod aliorumq́; & totius Capituli iura conseruantur *Federic. de Sen. cons. 102. nu.2. & 3. Abb. cons. 54. nu.3. lib.1. Put. decis. vlt. de iur. patr.* Rota *decis. 640. nu.4. par.2. recen.* Maximè vbi non ap-
10 paret † de animo Archipresbyteri contrario, & Canonicorum iuribus derogandi, *Calder. cons. 26. in fin. de praeben. Rota decis. 739. n.8. par.1. diuers. & in Cusentina beneficij 22. Iun. 1620. coram bo. me. Buratto.* Neque etiam potuerunt aliquā Archipresbytero præscriptionem acquirere: & quia
11 non docetur de scientia, † & patientia Capituli, sine qua præscriptio currere non potuit, *l.2. C. de seruit. & aqu. c.1. & ibi DD. de caus. possess. & propriet.* Rota *decis. 184. nu.1. par.1. diuers. & decis. 717. nu.3. par.2. recent.* & quia ex actibus cōtra-
12 rijs, † & reclamationibus Capituli, qui dabantur, apparebat illam fuisse impeditā *cap. illud de praescript. c. si de beneficio. de praebend. lib.6. Lap. allegat. 44. Calder. cons. 3. in fin. de consuetud. Rota in Burgi S. Sepulchri iurisdictionis 3. Mart. 1626. coram bo. me. Buratto*, & demū quia non docetur de
13 legitimo † cursu temporis ad inducendam præscriptionem *iuxt. c. 3. de consuet. lib.6.*

Et ita decisum Capitulo informante, &c.

§ *Infra in eadē causa habetur alia decisio sub die 3. Maij 1630. corā eod.* R.P.D. *Verosp. est decis. 373. Decis. Rot. Rom. Par. I. à Paul. Rub. select.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Nouarien. Decimarum.

Die Lunæ 19. Februarij 1629.

ARGVMENTVM.

Instrumenti data transiens tempus centum annorum, non eget recognitione, & quid sufficiat. Instrumenta extracta à proprijs Notarijs, valent absque alia solemnitate.

SVMMARIVM.

1 *Requisita publici instrumēti, quæ sint, remissiuè.*
2 *In instrumento habens datam vltra centum annos, non est necessaria alia recognitio, sed sufficit ocularis inspectio ad ostendendam antiquitatem.*
3 *Instrumenta extracta à proprijs notarijs, à quibus absque alia solemnitate, tàm ante, quàm post litem contestatam possunt leuari.*
4 *Notarius successor in officio idem potest, ac si ipse esset notarius rogatus in instrumentis.*
5 *Notario asserenti se esse successorem in officio, creditur amplia nu.6.*

DECISIO CCLIII.

VISO de forma probanti Instrumento anni 1478. de Pauli II. & Iulij II. successiuè de alijs Instrumentis productis dubitaui, & quoad tria instrumenta, Domini responderunt habere eandem formam probantem.

Nā instrumenta de anno 1475. & 1515. habent
1 omnia † requisita publici Instrumenti, de quibus per *gl. in l. generaliter. C. de tabell. lib.11.* habent
2 datam supra centum annos, † pro qua non est necessaria alia recognitio, sed sufficit ocularis inspectio ad excludēdam cōtrariam antiquitatis suspicionem, *Put. decis. 146. in correct. lib.1. & dec. 12. de fid. instr. Affl. dec. 245. nu 3. Rot. decis. 3. n.2. corā Pap. Greg. xv & in Ferrar. bonorum 3. Iulij 1602. coram Illustr. D. Card. Millino, et in Farfen. territorij 20. Martij 1607. coram bo. me. Penia*,
3 sunt etiam extracta † à proprijs notarijs, à quibus absq; alia solemnitate tàm ante, quàm post litem contestatam potuerunt leuari, *Couar. pract. q. c.19. n.3. Rot. dec. 145. et 679. par.2. rec.* & fuit firmatū in antecedenti decisione huius causæ ex *Flin. in c. cum P. Tabellio n.3. de fid. instrum.* & alijs in eadem allegatis, & quæ opponebantur carere signo, & subscriptione notarij ex oculari inspectione obiectum fuit sublatum.

Instrumentum verò anni 1532. similiter visum fuit esse in forma probanti, quia leuatū est à Notario Horatio Pelliciario ad imbreuiaturas Nota-
4 rij rogati edendas † deputato, qui tanquam successor idē potest ac si esset Notarius rogatus, *l. quaedam. §. nihil interest, ff. de eden. Seraph. dec. 1481. et 1493.* nec refert, quod de facultatibus edendi Instrumenta enunciatis in subscriptione non do-
5 ceatur, quia de stilo huius Tribunalis † creditur Notario asserenti se successorē esse, *Verall. dec. 245. et 266. par.2. Rot. dec. 581. nu.3. et 649. nu.3. par.2.*
6 *recent.* maximè quia † concurrūt litteræ legalita-

tis,

tis, & attestatio non emanasset, nisi scripturæ potuissent edi, & leuari, vt dictum fuit *in Mediolanen. decimarum S. Donati 23. Ianuar. 1612. coram me.* Et ita fuit resolutum.

* *Idest sub diebus 17. Decemb. 1627. & 19. Ianuar. 1629. coram eodem bo. me. Pirouano, sunt supra decis. 122. & 230. & infra adsunt alia idest sub diebus 5. Decem. 1629. & 11. Martij 1630. coram eodem sunt decisiones 327. & 357. & in seq. habentur aliæ, videlicet sub diebus 10. Iun. 1630. & 26. Februar. 1631. coram eodem, & 29. Aprilis 1633. & 1. Decemb. 1634. coram R.P.D. Verospio, sunt decisiones 334. 31. 357. & 311.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Spolij de Cruciarijs.

Die Lunæ 19. Februarii 1629.

ARGVMENTVM.

Adiudicatio, quando non dicatur excessiua. Compensatio ad hoc, vt operetur, quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Bona mobilia, & modici valoris præsumuntur vsu consumpta.*
2 *Creditum, quando est certum, & clarum, non debet retardari per alium incertum, & turbidum, & nu. 10.*
3 *Mulier, quando repetit dotem ab hæredibus viri, non potest ei obijci creditum incertum, & turbidum.*
4 *Compensatio non operatur, nisi fuerit opposita, & num. 5.*
6 *Canonis simplex solutio non concludit pernecesse fructuum perceptionem.*
7 *Liber priuatus non probat contra tertium.*
8 *Actus præsumitur deriuare à causa iusta, & licita, & non è contra.*
9 *Compensatio præsumitur, quod fuisset opposita ad euitandam solutionem, si debitor ex alio capite fuisset creditor.*

DECISIO CCLIV.

IN decisione in hac causa, facta 24. Ianuarij anni præteriti coram me * tria fuerunt resoluta: primum, constare de fideicommisso q. Bartholomæi de Cruciarijs: secundum, fuisse purificatum ad fauorem Angeli: & tertium, illud non intrare super domo, & censu adiudicatis q. Faustinæ vxori Bartholomæi fideicommittentis pro sua dote, & quarto dotali, prout iam antea dicta adiudicatio fuerat declarata valida per Rotã in decisione desuper facta die 13. Iunij 1617. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo, & in sententiæ Rotali inde secuta; sed Angelo non acquiescente resolutioni quoad dictum tertium caput, super eo sæpius fuit in Rota disceptatum, & tãdem hodie Domini persisterunt in decisis, & dixerunt, adiudicationem obstare immissioni quoad domum, & census prædictos ex fundamentis prædictarum decisionum.

Nec obstant duo nouiter deducta contra d. adiudicationem, videlicet primum, quòd Faustinæ vti vsufructuariæ, dum vitam vidualem seruaret, fuerunt consignata bona mobilia, de quibus in inuentario: qui vsusfructus cessauit per transitum eiusdem Faustinæ ad secundas nuptias de anno 1571. & tamen dicta mobilia numquam restituit. Alterum, quia illa percepit fructus Casalis hæreditarij siti in territorio Tiburtino per duos annos post transitum ad secundas nuptias, scilicet à d. anno 1571. vsque ad annum 1573. ex quibus Angelus prætendit, Faustinam de tempore adiudicationis fuisse totaliter, seu saltem in parte de suo credito satisfactam, & per consequens adiudicationem postea secutam fuisse notoriè excessiuam.

Nam quoad primum de mobilibus, vltra quòd
1 illa de† tempore consignationis erant modici valoris, & spatio vndecim annorũ, quo durauit vsusfructus, præsumuntur vsu consumpta, *Pereg. post alios de fideic. art. 10. nu. 40. & Rota apud Greg. XV. decis. 185. num. 3.* fuit benè responsum, quod cum valor dd. mobiliũ de tempore adiudicationis non esset certus, & liquidus, non poterat dictam
2 adiudicationem impedire, †quæ fuit facta pro credito Faustinæ certo, & liquido, ex regula *l. fin. vbi DD. de compens. Rot. decis. 551. num. 5. apud Greg. XV. & dec. 679. nu. 5. par. 1. recen.* & in terminis,
3 quando mulier †dotem repetit ab hæredibus viri, *Seraph. decis. 1455. num. 4.* Imò quatenus etiam dictus valor fuisset liquidus, adhuc adiudicatio nõ posset dici excessiua, ex quo pro parte hæredum
4 non fuit † oppositum de compensatione, quæ propterea facta non fuit, dum non agebatur de impediend. cursum vsurarum, *l. 2. ff. de compensat. §. in bona fide, vbi glos. & DD. instit. de act. Bart. in l. verũ. ff. de compensat. Tiraq. in l. si vnquam, verbo reuertatur. nu. 15. C. de reuoc. don. Surd. cons. 246. nu. 27. & Rota in Romana de Iustinis 4. Nouẽb.*
5 *1573. coram Robusterio:* quo fit, vt Faustina† nihilominus potuerit pro toto credito adiudicationem petere *Surd. decis. 117. num. 5. & Rota in d. Romana de Iustinis.*

Quo ad secundum de fructibus Casalis, responsum fuit, non probari, Faustinam illos percepisse post secundum matrimonium, nec quicquã releuat liber priuatus Menachorũ S. Antonij, in quo legitur, quòd Faustina de anno 1571. & 1572. soluit illis certã pecuniarum summam pro canone,
6 seu responsione dicti Casalis: tũ quia simplex† solutio canonis non concludit pernecesse fructuum perceptionem, tum etiam, quia dictus liber cõtra
7 tertium, & sic Faustinam, aut † Archiconfraternitatem Sanctiss. Trinitatis non probat, *Felin. in c. ad audientiã. nu. 16. in 10. concl. de præscript. Alex. cons. 187. nu. 2. lib. 7. Cephal. cons. 200. nu. 10. lib. 2. Seraph. decis. 889. n. 2. & decis. 1073. n. 2.* & in omnem casum, quatenus aliqua fructuum perceptio probaretur, aduertendum est in facto, quòd Faustinæ, dum fuit vidua, vti vsufructuariæ omnium
8 bonorum competebat etiam vsusfructus d. Casalis, vt fuit resolutum coram Seraph. decis. 222. & 240. quia tñ per hæredes Bartholomæi fuit impedita frui per tres annos, Rota cõcessit ei mãdatũ pro

pro consecutione vsusfructus trium annorum iam præteritorum: vnde si aliquid percepit post transitum ad secundas nuptias, dicendum probabiliter est, percepisse in satisfactionem sui crediti in dicto mandato contēti, † ex causa vsusfructus antea decursi, pro quo erat legitima creditrix, non autem in causam vsusfructus decursi postquam secundò nupsit, quem prætendere nullo modo poterat *ad l. quoties la seconda, ff. de reb. dub. Corn. cons. 257. nu. 14. lib. 1. & Rot. apud Greg. XV. decis. 476. nu. 6.* in quam sententiam Domini eo facilius inclinabant, quia verisimile visū fuit, quòd si hæredes proprietarij intellexissent † esse creditores ex causa dictorum fructuum, de eorum credito opposuissent ad impedien. adiudicationem, *ad l cum de indebito. ff. de probat.* & in simili considerauit *Rota apud Greg. XV. decis. 439. nu. 8.* & cessat penitus difficultas, quia (vt supra dictum est de mobilibus) non constat, dictos fructus de tēpore † adiudicationis fuisse liquidos, nec quòd de compensatione fuerit oppositum, vnde creditum dotale Faustinæ semper remansit integrum ex *Surd. d. decis. 117. & Rota in d. Romana de Iustinis,* & per consequens &c.

8 (margin at "dicto mandato"), 9 (margin at "si hæredes"), 10 (margin at "tēpore")

☞ * *Est decisio 134. supra in hac parte. Et infra adest alia sub die 23. Ianuarij 1630. coram eodem, est decisio 338.*

R. P. D. D'VNOZET.

Licieñ Canonicatus.

Die Veneris 19. Februarii 1629.

ARGVMENTVM.

Beneficia Collectorum Decimarum, vt cadant sub regul. 4. Cancell. quid sufficiat. Et dicta regul. 4. declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Confessio facta in precibus plenè probat.*
2 *Beneficia Collectorum Decimarum cadunt sub regul. 4. Cancell.*
3 *Regul. 4. Cancell. declaratur, & nu. 6. & 9.*
4 *Dictio, seu, alternat, & diuersificat secundum casum à primo.*
5 *Eminentissimus D. Card. Camerarius habet facultatem à Papa deputandi Collectores, et subcollectores decimarum.*
6 *Regul. 4. Cancell. vt habeat locum sufficit, quod aliqua temporis parte, quis fuerit vnicus etiam subcollector decimarum.*
7 *Collector decimarum licet exigat decimas alicuius Capituli, non dicitur illius Collector sed Cameræ, si sit deputatus ab Eminentiss. Camerario, et exactionem nomine Cameræ faciat.*
8 *Decimæ imposita à Papa pro subuentione Imperatoris, non dicuntur Papales in effectu, declara num 10.*
9 *Regul. 4. Cancell. habet locum etiam in Collectorib. Decimarum, quæ imponuntur pro subsidio aduersus Infideles, vel ob publicam causam.*
11 *Iuramentum solitum præstari per Collectores Decis. Rot. Rom. Par. 1. à Paul. Rub select.*

respicit exercitium officij tantum, non autem reseruationem.

DECISIO CCLV.

BREVE de capienda possessione nomine Cameræ visum fuit DD. iustificatum, & consequenter esse exequēdum, de obitu enim q. Hieronymi Valentis in possessione Canonicatus, & Præbendæ, de quibus agitur, constat ex datis in summ. Bernardini prouisi Apostolici nu. 6. in quo legitur, quòd die 11. Maij 1620. Hieronymus vti Canonicus Ecclesiæ Licieñ interuenit in Capitulo pro electione Collectoris Decimarum Papalium, & melius probatur ex litteris prouisionis factæ per Ordinariū ad fauorem Theophili, cui collatus fuit iste Canonicatus vti tunc vacans per obitum dicti Hieronymi vltimi illius possessoris in d. sum.
1 Bernardi nu. 4. Quæ † confessio facta in precibus contra Theophilum plenè probat *l. cum precum, C. de lib. caus. cum vulg.*

Altera conditio apposita in eodem Breui nempè constito, quòd Hieronymus fuerit Collector, seu vnicus Subcollector fructuum & prouentuum Cameræ Apostolicæ debitorū in Ciuitate, & Diœcesi Licieñ iustificatur ex litteris patentibus D. Cardinalis Camerarij, qui Hieronymum deputauit Collectorem generalem decimarum Papalium ab eo exigendarum in prædicta Ciuitate, & Diœcesi Licieñ & propterea huiusmodi Canonicatus
2 cadebat † sub regula 4. reseruante omnia beneficia Collectorum Decimarum.

Non obstat, quòd ad inducendam reseruationē necessaria sit vnicitas Collectoris; quia † regula
3 requirit vnicum Subcollectorem, non autem vnicum Collectorem, *Bellincin. de caritat. subsid. q. 118. Simonet. de reseruat. q. 33. nu. 1. Glosat. antiq. super d. reg. 4. in fin.* quæ interpretatio elicitur etiā ex d. Breui. ibi (Collector, seu vnicus Sub-
4 collector) illa enim dictio *seu* † alternat, & diuersificat secundum casum à primo. Hieronymus autem fuit deputatus Collector, non autem Subcollector ab Illust. D. Card. Camerario, qui à Papa † fa-
5 cultatē habebat deputādi Collectores, & Subcollectores, vt in *Bulla in §. præterea.* & ideo non est necessaria aliqua ꝓbatio vnicitatis in hoc casu.

Nec facit, quod Nuncius Neapolitanus deputauerit Subcollectorem in eadem Diœcesi Licien. & sic probetur plures fuisse Subcollectores; nam vltra quòd, vt dictū fuit, Hieronymus fuit deputatus Collector, non autem Subcollector, & propterea ipsi non obstaret pluralitas; respondetur etiā quod deputatio Subcollectoris facta per Nunciū secuta fuit post octo mēses à die deputationis factæ per Illustr. D. Card. Camerarium de persona Hieronymi, qui propterea fuit vnicus ꝓ illo me-
6 dio tempore, sufficit enim in hac materia, † quòd aliqua tēporis parte quis fuerit vnicus etiā Subcollector, *Rot. dec. 11. de prabēd. in antiq. Simonet. d. q. 33. nu. 17. Mandos. super d. reg. 4. 9. nu. 4. Bellincin. q. 124. Garz. de benef par. 5. §. 6. num. 263.*

Considerabat etiā vnus ex Dn̄is, ꝙ cū Nūcius deputet Subcollectores in Regno Neapolitano ꝓ spolijs Clericorū, Camerarius verò deputet Collectores in vniuersa Italia ꝓ decimis exigēdis, quili-

bet Subcollector vnicus in suo officio est censendus, cũ nemo in alterius officio se ingerere possit.

Non obstat quòd Hieronymus deputatus fuit Collector periculo Capituli, & sic potius videa-
7 tur exactor Capituli, quàm Collector † Cameræ; quia deputatio expressè facta fuit à Camerario, & exactio fit nomine Cameræ, itaut in substantia Hieronymus fuerit Collector Cameræ, cui pecuniæ erant postea soluendæ *Rota decis. 715. num. 7. par. 1. recent.*

8 Non obstat, quod istæ Decimæ † sint impositæ pro subuentione Imperatoris, & ideò non dicantur Papales in effectu: quia vltra quòd reg. 4. ha-
9 bet locum etiam in † Collectoribus Decimarũ, quæ imponuntur pro subsidio aduersus infideles, vel ob aliam causam publicam *Simonet. d. q. 33. nu. 3. Mandos. d. reg. 4. q. 6.* respondetur, quòd istæ Decimæ soluuntur Papæ, & Camerarius illas no-
10 mine Cameræ † exigit, & ei applicantur, & in eius dominium pecuniæ transeunt ad finem auxilij Imperatoris, cui non valens nec Papa cum redditibus Cameræ diminutis subuenire, pro illis impinguendis dictas Decimas exigi mandat, vt ipse Papa Imperatorem in necessitatibus bellorũ contra infideles possit subleuare.

Non obstat pretensus defectus iuramenti Hieronymi Collectoris de fideliter administrando; quia omni casu respicit exercitium, non autem
11 impedit reseruationem † postquam fuit deputatus, & officium suæ Collectoriæ acceptauit, *Veral. decis. 141. num. 5. par. 1.*

Et ita vtraque &c.

¶ *Infra habetur alia decisio in eadem causa sub die 26. Martij 1629. coram eodem* R. P. D. *Dunozetto, est decisio 261.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Mutui.

Die Lunæ 5. Martii 1629.

ARGVMENTVM.

Confessio extraiudicialis de æquitate Canonica plenè probat. Testes in dubio præsumuntur contestes. Testes singulares, quando probent. Testium repetitio, quando præsumatur calumniosa.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas, quando sit indubitata.*
2 *Confessio extraiudicialis de æquitate Canonica plenè probat contra cõfitentem, & eius hæredes.*
3 *Testes in dubio præsumuntur contestes, nisi probentur singulares.*
4 *Testes singulares iunctis adminiculis probant.*
5 *Iudex potest plenam fidem adhibere testibus singularibus concurrentibus adminiculis.*
6 *Testes examinati sine interrogatorijs partis probant, quando pars fuit negligens in eis dandis.*
7 *Testium repetitio dicitur calumniosè petita, si post longam contumaciam, & testium publicationem, & in termino citationis ad sententiam fuit petita.*

DECISIO CCLVI.

FVIT resolutum Michaele tantum informante, sententiam D. Vicarij, in qua condemnatur Georgius, & Vrsula hæredes q. Christophori Piscatorij ad restituendum dicto Michaeli hæredi q. Bartholi Anselmi scuta 383. esse confirmandam,
1 quia de illius validitate † dubitari non potest, cum concurrant omnia requisita per *Caputaq. decis. 260. par. 2.* sæpius à Rota canonizata: Iustitia verò deducitur ex testibus in causa examinatis, qui benè probant debitum Christophori, ex quo duo, nempè primus super septimo articulo, & octauus super nono deponunt, quod Christophorus confessus fuit, se esse debitorem prædicti Bartholi in dicta summa scutorum 383. ex causa mutui, de quo inter eos fuit confecta quædam apoca priua-
2 ta, quæ confessio licèt extraiudicialis † de æquitate canonica plenè probat contra dict. Christophorum confitentem, & eius hæredes, *Felin in cap. si cautio nu. 27. de fid. instrument. Gabriel. de confess. concl. 1. nu. 46. Dec. cons. 163. nu. 2. Put. decis. 53. nu. 1. lib. 2. Rot. decis. 4. nu. 1. par. 2. diuers. decis. 158. nu. 11. par. 1. rec.* & apud *Gregor. XV. decis. 408. nu. 2.* vbi addit *num. 5.* præsertim cum fuerit facta Bartholo præsente, & acceptante, latè *Gabr. vbi supra concl. 2. per tot.*

Neque obstat, quod dicti duo testes non sint contestes de tempore, quia cum sint contestes de loco, ex quo ambo deponunt, de confessione facta in domo ipsius Christophori, vbi Bartholus ægrotabat, identitas temporis videbatur Dominis pos-
3 se deduci ex iuris præsumptione, iuxta quam † testes præsumuntur contestes, nisi probentur singulares. *Bald. in l. de quibus, nu. 142. ff. de leg. Alex. in l. 2. nu. 10 C. de bonor. possess. secund. tabul. Modern. Roman. de testib. quæst. 64. nu. 317. & Rota decis. 191. nu. 4. par. 1. diuers.* & in omnem casum cessat difficultas ex tot adminiculis vltra testes concurrentibus, quæ non leuia visa fuerunt, quorũ primum est confessio dicti Bartholi in mortis articulo geminata, quod ipse erat creditor Christophori in d. summa ex causa mutui, prout in prædicta apoca, de qua confessione deponit secundus testis super 6. sextus super 7. & nonus super 9. quam apocam conseruabat in quadam eius capsa existẽte in domo Christophori, vt deponit primus super 6. Alterum est quod Christophorus etiam coram alijs personis diuersis temporibus hoc debitum confessus fuit, vt dicit sextus super sexto, & septimus super 6. Tertium adminiculum est aperitio d. capsæ facta de nocte per Christophorum post mortem Bartholi, ex qua surripuit, & lacerauit quandam scripturam, vt dicit secundus testis de visu super 12. ac demum alia confessio debiti in genere eiusdem Christophori facta post Bartholi mortem, vt deponunt tertius super 12. & sex-
tus super 16. cum quibus, & similibus adminicu-
4 lis † etiam testes singulares probant, *Alexand. in l. sæpe, nu. 70. ad fin. ff. de re iudic. Castr. cons. 250. viso punctio suprascripto, n. 3. lib. 2. Aym. cons. 73. nu. 36.*

nu.96. & Rota decis.191. nu.4. Eisque iudex po-
tuisset plenam fidem adhibere cum negari non pos-
5 sit, † quin ex prædictis omnibus eius animus in-
ducatur ad plenè credendum. *Paul. de Castr. in*
l. Lucius, nu.4. ff. de ijs qui not. infam. Curt. iun.
cons.106. nu.4. Aym. d. cons.73. nu.35. & cons.78.
nu.7. & Seraph. decis.676. nu 2.

Non etiam obstat quod testes fuerint exami-
nati sine partis aduersæ interrogatorijs, quia cum
fuisset per quatuor vices interpellata ad interro-
gatoria dandum, & conducendum interpretem,
6 & nihilominus fuerit † negligens, testes potuerũt
sine interrogatorijs validè examinari. *Alexand.*
cons.172. nu.6. lib.2. & Rota apud Gregor. XV.
decis.351. nu.46. & addit. ad eiusdem decis. 331.
nu.23. Repetitio verò dictorum testium visa fuit
7 Dominis calumniosè petita post longam † con-
tumaciam, & testium publicationem, & in termi-
no citationis ad sententiam.

Et ita decisum &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Firmana Fideicommissi de Carradoris.

Die Lunæ 5. Martii. 1629.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia substitutionum, quando fœminæ sunt vocatæ post masculos, quo casu succedant.

SVMMARIVM.

1 *Substitutio facta de filijs, intelligitur de masculis, & fœminis.*
2 *Clausula, quando stat de per se, & est apposita ad aliquid qualificandum, tunc illud tantum qualificat.*
3 *Et hoc multò magis procedit in adiectione conditionis facta per modum continuationis, seu coniunctiuè.*
4 *Dictio, ac, cuius sit natura.*
5 *Dictio, ac, est continuatiua, & repetit terminos præcedentes.*
6 *Verba, ac etiam, de sui natura stant ampliatiuè, propter dictionem, etiam. & num.7.*
8 *Clausula, & omni meliori, &c. posita in substitutione quid operetur.*
9 *Ex testamento reuocato non potest declarari illud reuocans.*
10 *Substitutio fideicommissaria, quando resoluatur in singularitatem. & vide nu.11. & 12.*
13 *Cessio, & renunciatio personalis non egreditur personam.*
14 *Renunciatio facta ad fauorem vnius, non prodest, nec suffragatur alteri.*
15 *Et hoc maximè quando non militat eadem ratio.*
16 *Proprietati, quando nõ censeatur renunciatum.*
17 *Proprietas in suspenso manere non debet.*

DECISIO CCLVII.

MARIA Bonacursia condidit testamentum, in quo Lelium, Philippum, Accursium, ac Iosephum eius ex Baptista fratres nepotes hæredes instituit; Quibus deficientibus sine filijs legitimis, & naturalibus vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum substituit filios Accursij, & filios Ludouici alterius nepotis prætermissi, ita quòd proueniente casu mortis prædictorum de bonis sic morientis medietas vna recadat filijs Accursij, & altera filijs Ludouici succedendo in stirpes, & non in capita, ac etiam adiecta conditione quòd deficientibus masculis fœminæ succedant non solum modo prædicto, se omni alio meliori. Primo loco decesserunt Lelius, & Philippus sine filijs, deindè Accursius relictis Baptista, & Ludouica, tandem vita functo Baptista, ortaque lite inter Ludouicam eius sororem, Iosephum, & filios Ludouici coram bo. me. Buratto 10. Martij 1623. fuit dubitatum an constaret de fideicommisso, eiusq. purificatione ad fauorem Ludouicæ, & affirmatiuè resolutum cum reseruatiua nisi obstaret superexistentia Iosephi de qua particulariter videri mandarunt. Hodie Ludouica prosequẽte causam, & filijs Ludouici d. resolutioni non acquiescentibus, dubitaui an esset standum in decisis, & an obstaret superexistentia Iosephi, & DD. distinctè procedendo censuerunt Ludouicam hodie non posse agere ad portionem Iosephi, nec ad portionem Lelij, & Philippi, quæ peruenit ad filios Ludouici, sed posse agere ad portionem eorumdem Lelij, & Philippi, quæ peruenit ad Baptistam, de portione verò Accursij mandarunt particulariter videri.

Pro necessario autem huius distinctionis, & vocationis prædictæ fundamento firmarunt. Primò dicta verba (ac etiam conditione adiecta quòd deficientibus masculis fœminæ non succedant) non referri ad hæredes institutos, sed ad filios Accursij, & Ludouici substitutos discretiuè, cum nulla sit inter ipsos filios facta reciproca, vt etiam supponitur in dicta decisione coram bo. me. Buratto, & clarè patet, quia substitutio filiorum dupliciter declarata legitur sub clausula, ita quòd nempè primò quòd proueniente causa mortis hæredum de bonis sic morientis medietas recaderet filijs Accursij, medietas filijs Ludouici succedendo in stirpes. Secundò, quòd deficientibus masculis fœminæ succedant, & sic verba prædicta ad declarãdam substitutionem filiorum adiecta apparent.
1 Tum † quia cum testatrix bis substituisset filios,
& substitutio intelligeretur de masculis, & fœmi-
nis *Rota coram Gregor. XV. decis.514. num.1. &*
seq. ad tollen. concursum fœminarum cum fratri-
bus masculis, ac inducendam earum successiuam
post illos vocationem, opus erat adijcere dicta
2 verba. Tum † quia clausula prædicta non stat de
per se, at sub clausula ita quòd ac immediatè co-
hæret substitutioni filiorum, & proindè illam tan-
tum qualificat, *Alex. cons.48. nu.8. lib.1. Socc.*
iun. cons.128. nu.100. & 101. lib.1. Gabr. de claus.
conclus.9. nu.11. & in claus. par.4. claus.27. præ-
3 sertim † cum versemur in adiectione conditionis
Socc. & Gabr. vbi supra, & facta per modum con-
tinuationis, seu coniunctiuè *Ruin. cons.114. num.*
15. lib.3. Gabr. d. concl.9. nu.26. & d. claus.27. n.7.
& subesset dicta ratio ita declarandi substitutionẽ

Tum

Tum demum, quia Lelio, Philippo, Accursio, & Iosepho nominatim institutis iam facta fuerat substitutio de dictis filijs, & declarata vt intraret in bonis morientis in stirpes. Vndè propterea, & quia circa dictos institutos inapplicabilis est distinctio de masculis, & fœminis clausula non potest ad eos referri, sed ad filios restringitur.

Secundò firmarunt per dicta verba Ludouicam fuisse vocatam ad portionem, ad quam fuerunt vocati filij Accursij post Baptistam eius fratrem nedum per vulgarem, sed etiam per fideicommissariam ex rationibus in dicta decisione coram bo. me. Buratto, quæ DD. placuerunt.

Nec esse faciendam distinctionem an lectura sit per pronomen hac, vel per dictionem, ac, quia etiam per dictionem, ac, verbum † deficientibus
4 importat nedum non extantiam, sed & multò magis, & ex propria significatione deficientiam post mortem, *Bero. conf. 66. nu. 16. lib. 2. Paris. conf. 18. nu. 12. & 13. lib. 2. Card. conf. 49. sub nu. 1. Sim. de Pret. de interpr. vlt. vol. fol. 268. nu. 6. & fuit dictū in Reatina fideicommissi* 14. *Martij* 1622. *coram bo. me. V baldo*.

5 Nec obstat quòd dictio † ac sit continuatiua, & repetat terminos præcedentis substitutionis *Peregr. de fideicom. art. 15. num 31. in fin.* Quia hoc posset considerari, quando præcedens substitutio defecisset, sed in casu nostro substitutio filiorum Accursij purificata fuit in Baptista ob cuius deinde mortem, & deficientiam intrat sequens vocatio fœminarum, & sic Ludouicæ facta per verba,
6 ac † etiam quæ stant de sui natura ampliatiuè ob dictionem etiam, *Seraph. decis. 562. nu. 1. Rebuff. Aret. Menoch. & Bero. in alia decisione citati, & in Bononien. de Maluetijs 14. Iunij corā R. P. D. meo Pirouano.* & multò magis stante dicta pariter ampliatiua adiecta, vt in eadem decisione cōsideratur: præterquamquòd (vt in ea subijcitur)
7 sufficeret etiam verba esse dubia ad hoc, vt † verbū deficientibus dicatur indeterminatum, & non restrictum *ex allegatis in ea, & in Ferrarien. fideicommissi de Rasurijs 25 Februarij 1622 coram R. P. D. Merlino.* Et demum res visa est clarior dū substitutio filiorum præcedens cantat vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum, & subijcitur ista ampliatiua declaratio, & vocatio fœminarum deficientibus masculis cum clausula non solum
8 modo prædicto, sed omni alio meliori, per † quam dicitur repetita fideicommissaria, & vertitur etiā vulgaris in fideicommissariam, vt in dicta decisione coram bo. me. Buratto, & præter in ea relatos, quòd habeat vim clausulæ vulgariter, & per fideicommissum, *Sim. de Pret. de interpr. lib. 2. fol. 128. nu. 20. Fusar. de substit. q. 245. nu. 67. & 68.*

Non obstat, quod in primo testamento Mariæ substitutio fœminarū restricta sit ad tempus obitus institutorum, vt deducunt informantes pro filijs Ludouici ponderando verba, *non essendoci figli maschi*. Quia (quicquid sit) semper intrat re-
9 sponsio d. decisionis ex † testamento reuocato nō posse declarari illud reuocans *Bart. in l. statius florius nu. 2. ff de iure Fisci, & vltra in relatos. Dec. in cap. 1. in prima lectura, nu. 58. vers. sed adde, & in secunda nu. 14. de constit. Sim. de Pret. de interpret. lib. 1. fol. 20. nu. 54. post medium*, idque magis in casu isto quo in primo testamento legitur institutus Ludouicus, qui non fuit institutus in secundo, & sic apparet in substantialibus fuisse mutatam voluntatem testatricis.

Tertiò firmarunt, dicta verba quibus decedentibus, per quæ concepta legitur substitutio, cum instituti adiuerint hæreditatem, & sic versemur in
10 fideicommissaria † resolui in singularitatem, itaut in portione cuiuslibet hæredis decedentis intret substitutio *l. Lutius 78. § Caio, vbi Castr. nu. 2. ff. ad Trebell. Bart. in l. hæredes mei §. cum ita sub nu. 4. vbi alij eod. tit. Peregr. de fideicom. art. 13. nu. 33. Fusar. de substit. quæst. 473. nu. 22. & 23. Rota coram Seraph. decis. 1190. nu. 4. & coram Greg. XV. dec. 296. num. 4. & 5.*

Sicut autem nulla facta fuit reciproca substitutio inter hæredes, ita non potest applicari limita-
11 tio, † quando superest persona ex verisimili mente testatoris excludens substitutum, cum talis nō sit Ioseph qui non est de descendentibus testatricis, vt ex communi firmant, *Soccin. in d. §. cum ita num. 26. post med. vers. contrarium Rip. num. 132. Zanch. nu. 1072 ibid. Paris. cons. 42. num. 28. lib. 2. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 5. nu. 19. vers. addo Menoch. præs. 186. nu. 19. & 20. lib. 4. Pereg. d. art. 13. nu. 36. Fusar. quæst. 472. n. 10. 12. & 16. & quæst. 473. num. 33. Seraph. vbi supra vers. neque frater*.

Idque clarius comprobatur per declarationem
12 subiectam, ita quod proueniente † casu mortis prædictorum de bonis sic morientis, &c. ostendētem in cuiuslibet decedentis persona intrare substitutionem *Castr. d. §. cum ita nu. 4. vbi Ripa nu. 83. & 86. Mantic. d. titul. 5. in princ. & nu. 1. in fine, Menoch. dicta præs. 186. nu. 6. & 7. Pereg. d. art. 13. num. 29. & 30. Fusar. dicta quæst. 473. num. 11. & seq.*

Ex quibus sequebatur distinctio portionum, vt supra facta, & resolutio Ludouicam posse hodie agere ad portionem Lelij, & Philippi, quæ peruenit ad Baptistam.

Quòd autem hodie non possit agere ad portionem Iosephi patet, quia ipse est institutus in testamento Mariæ, & adhuc viuit.

Nec obstat quòd idem posteà diuidendo bona inter nepotes, cōsignauerit bona Mariæ Baptistæ, cedendo eidem vsumfructum: Quia consignatio facta fuit respectu bonorum emptorum, & cessio vsusfructus fuit personalis ad fauorem nepotum pro pace, & quiete ipsorum quæ ratio non militat
13 respectu Ludouicæ, ideo vti cessio, † & renunciatio personalis non egreditur personas nepotum, *Paris. cons. 12. nu. 90. lib. 1. & cons. 11. nu. 95. lib. 2. Becc. cons. 74. nu. 25. Surd. dec. 163. nu. 10. vers. & non extenditur*, & ita respectu istius portionis
14 Iosephi non potest † extendi ad Ludouicam, nec ei potest suffragari, *l. Iubemus C. ad Vellean. Surd. dec. 163. nu. 10. & fuit dictum in Paduana feudi 4. Februarij 1600. coram Lancellotto*, maximè
15 cum in illa non militet ratio quietis, & pacis cōsiderata in nepotibus, *Par. d. cons. 12. nu. 91. lib. 1. Ruin. cons. 240. num. 3. lib. 1.*

Nec obstat quòd Ioseph, & alij fratres fecerint vnio-

vnionem omnium bonorum paternorum emptorum, & relictorum à Maria, & voluerint quòd omnes fratres, & vnusquisque ipsorum sint domini fructuum bonorum, & quòd vltimus superstes sit dominus vsufructuarius, vndè Ludouica infert quod fuerit renunciatum proprietati. Quia DD. placuit
10 responsio, quòd hic † proprietas fuit posita in communione, & quòd de ea non possit disponi, & quòd vltimus superstes frater succedat, & demum ista vnio fuit restricta ad fauorem ipsorum fratrũ, & filiorum masculorum Ludouici, & Accursij. Vndè Ludouica non nominata, non potest se fundare in ista vnione, maximè cum *in cap. 18. in sum. num 7.* ijdem fratres dicant, *che non potendo stare insieme possino repigliare ciascheduno il suo, & viuere da se*, vnde apparet non fuisse renuncia-
17 tum proprietati, † quæ nõ debet stare in suspenso.

Quòd demum non possit agere ad portionem Lelij, & Philippi peruentam ad filios Ludouici visum fuit ex eo, quod cum in testamento Mariæ tàm filij Ludouici, quàm filij Accursij fuerint substituti dictis Lelio, & Philippo, pro æqualibus portionibus, medietas successionis vigore dictæ substitutionis spectat ad filios Ludouici, & consequenter Ludouica filia Accursij nihil in ea potest prætendere.

Non obstat, fundamentum informantium pro Ludouica quòd licet etiam filij Ludouici legantur substituti tamen id fuerit suasionibus Philippi contra voluntatem testatricis, qui proinde Philippus in instrumento vnionis declarauit, quòd filij Ludouici nihil ex Mariæ testamento prætendere possent, sed omnia bona spectare deberent ad filios Accursij, quibus aliàs omnia bona sua relinquebat, quodque ista declaratione dum fuerit ab omnibus fratribus tunc acceptata, sed posteà etiam specialiter à filijs Ludouici cum renunciatione iurium eisdem ex dicto testamento cõpetentium.

Fuit enim responsum dictam declarationem Philippi non esse attenden. quia est contraria verbis testamenti Mariæ, quæ voluit, quòd filij Ludouici succederent pro medietate vnà cum filijs Accursij, vt dictum est supra.

Nec releuat quod dicta declaratio Philippi fuerit acceptata à filijs Ludouici. Quia cum dicta declaratio fuerit facta in instrumento vnionis bonorum, & sit correspectiua ad fideicommissum conuentionale factum inter prædictos fratres, & nepotes in eodem instrumento vnionis bonorum ad fauorem masculorum domus de Carradoris, acceptatio prædicta debet intelligi cum dicta qualitate fideicommissi conuentionalis ad fauorem masculorum, à quo Ludouica vti fœmina remanet exclusa.

Et ita vtraque parte informante, &c.

REV.[mo] P.D. MERLINO DECANO.

Bononien. Fideicommissi de Desiderijs.

Die Mercurii 14. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Bona possessa, & diuisa à fratribus, quando præsumantur esse propria fratrum, & quando à patre prouenisse censentur, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Bona diuisa inter fratres an præsumantur acquisita ab ijs, vel à parentibus prouenisse, est controuersum.*

2 *Filij, quando sunt industriosi, tunc intrat præsumptio, quod bona diuisa sint potius propria, quàm paterna.*

3 *Confessio multum operatur, etiam aduersus singulares successores.*

4 *Dictio quondam significat quem esse mortuum.*

5 *Bona filiorum an sint propria, vel paterna inspiciendum est qualitas, & industria filiorum item etiam diuturnitas temporis. num. 6.*

7 *Præsumptio iuris tollitur, quando de veritate in contrarium docetur.*

8 *Reus tenetur concludenter, & plenè iustificare suam exceptionem.*

9 *Reus in sua exceptione ad elidendam actionem actoris probatam, efficitur actor.*

10 *Probatio ex parte rei requiritur concludens.*

11 *Probatio non concludens præcisè, nullatenus suffragatur.*

12 *Identitas, vt probetur, non sufficiunt generales probationes, sed requiruntur speciales demonstrationes.*

13 *Fulgos. Bald. Peregr. declarantur. & num. 14.*

15 *In præsumptionum materia strictè agendum est, nec earum multiplicatio est admittenda.*

16 *Hæres si inuentarium nõ confecerit, intrat præsumptio vsurpationis.*

17 *Testator potest in præiudicium fideicommissariorum indulgere, & remittere, vt hæres inuentarium non conficiat.*

18 *Argumentum à negatiuis non valet.*

19 *Inclusio vnius est exclusio alterius.*

20 *Præsumptiones vrgentiores præferuntur debilioribus.*

21 *Bona possessa, & diuisa à filijs, data eorum industria præsumuntur propria, & non paterna.*

DECISIO CCLVIII.

DOMINI steterũt in decisis sub die 20. Decembris præteriti, * quod scilicet dandã sit immissio D. Stephano, petenti immissionem ex fideicommisso Hieronymi in possessionem Bagnarolæ tornaturarum 122. circiter.

Et placuit fundamentum decisionis iactũ in diuisione sequuta post quatuordecim annos à morte Ioannis inter ipsum Hieronymum, Bernardinum, & Romaninum fratres, in qua diuisione eidẽ Hieronymo assignata fuit dicta possessio Bagnarolæ pro sua parte; Et quamuis Doctores inter se
1 non conueniant, an, † & quando bona diuisa inter fratres præsumantur, vel ab ipsis acquisita, vel à parentibus prouenisse; Attamen in casu præsenti tot concurrunt, vt Dñi censuerint, hic constare, bona fuisse ipsorum fratrum diuidentium, non autem prouenisse à Ioanne patre, nempe quia nulla facta fuit mentio hæreditatis, vel bonorum Ioãnis eorum patris, nec declararunt se bona patris diui-

diuidere, vt factum fuit in diuisione inter filios
Hieronymi; spatium 14. annorũ intercessit à mor-
2 te patris vsque ad diuisionem: Ipsi † filij erant in-
dustriosi, & mercaturam exercebant, vndè intrat
præsumptio iuris, quod bona diuisa potius essent
propria, quam paterna, vt per *Bald. in l. cum opor-
tet nu.* 11. *Cod. de bon. quæ liber. cum alijs congestis
in decisione vers. vndè facillimè*, quibus addi pos-
sunt *Becc. cons.* 113. *nu.* 9. *lib.* 1, *Surd. cons* 505. *n.* 6.
in fin. vers. 3. *si illa, & nu.* 7. Et successores om-
nes Hieronymi hanc possessionem Bagnarolæ ha-
buerunt, & connumerarunt inter bona eiusdem
Hieronymi fideicõmisso subiecta, & Marcus An-
tonius auctor DD. de Sangeorgijs in positionibus
3 idem fassus est, quæ confessio † multum operatur
etiam contra singulares successores, vt alias in
hac eadem causa dictum fuit; Illa autem distantia
temporis benè colligitur, quia testamentum Ioã-
nis conditum fuit de anno 1<5o5. vbi se tunc lan-
guentem corpore appellat, & deindè filij eiusdem
Ioannis in quodam instrumento, quod datur, enũ-
ciant Ioannem eorum patrem cum illa dictione,
4 † quondam, quæ indicat tunc temporis patrem
mortuum fuisse *Bald. cons.* 407. *nu.* 9. *lib.* 1. *Alex.
cons* 1 . *nu.* 15. *lib.* 6 *Rimin. iun. cons.* 167. *num.* 11.
Et proindè ex his duobus nempè illa assertione
grauis infirmitatis in factione testamenti, & enun-
ciatiua filiorum de quondam Ioanne, congruè
depræhendi potest de dicto anno 1505. Ioannem
decessisse, diuisio autem sequuta fuit inter filios de
anno 1519. & præcipuum fundamentum non fit
5 in sola temporis distantia, † sed in dicta filiorum
industria, & eorum qualitate, vt per *glos. in d. l. cum
oporteat in vers. eius substantia C. de bon. quæ li-
ber. Menoch. de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 50. *n.* 3.
vers. & idem.

Et quamuis verum sit, huiusmodi probationem
6 quod bona possessa, & diuisa inter † filios censean-
tur eorum propria, non autem paterna, totam fun-
dari in præsumptione iuris, scilicet in temporis
diuturnitate, industria filiorũ, & alijs, vt per *Becc.
d. cons.* 113. *nu.* 9. Et ideò admittere probationem
7 contrarium, quæ † si concludens deducatur, tollet
quamcumque præsumptionem iuris ad *l. fin. in
princ. ff. quod met. caus. l. cum de in debito ff. de pro-
bat. Dec. cons.* 400. *nu.* 8. *Surd. cons.* 80. *num.* 19. *&
cons.* 423. *num.* 12.

Nihilominus Domini de Sangeorgijs, & litis
consortes, videntur defecisse in hac probatione, in
qua certum est, quod sicuti D. Stephanus teneba-
tur concludenter probare suam intentionem, dum
egit ad fideicommissum, ita, & ipsi DD. Sangeor-
8 gij † concludenter, & plenè iustificare suam exce-
ptionem tenebantur *Bald. in l. frustra nu.* 2. *C. de
probat. Crauet. cons.* 201. *sub nu.* 29. *& cons.* 226.
nu. 8. *Peregr. cons.* 64. *nu.* 21. *& seqq. lib.* 3. *Surd.
cons.* 385. *nu.* 11. *Rota apud Put. dec.* 396. *nu.* 2. *in
correct. lib.* 2. *& dec.* 682. *nu.* 3. *par.* 1. *ac decis.* 190.
nu. 2. *vers. & si actor. par.* 2. *diuers. & coram san.
mem. Greg. XV. dec.* 201. *nu.* 3. *& dec.* 278. *num.* 11
9 quia tunc reus in suâ exceptione ad † elidendam
actionem actoris probatam efficitur actor. *l. prima
vbi Bart. nu.* 3. *ff. de except. l. in exceptionibus ff. de
probat. Corn. cons.* 223. *nu.* 6. *lib.* 2. *Paris. cons.* 45.
nu. 2. *lib.* 1. *Peregr. d. cons.* 64. *nu.* 21. *Card. Seraph
decis.* 1422. *nu.* 11. Et non sufficit ipsis turbidam
reddere probationem D. Stephani, quæ iam de per
se clarè deducitur ex instrumento diuisionis iun-
ctis circumstantijs supra ponderatis, sed debebãt
concludentem eorum exceptionis probationem
afferre, quia directo non intendunt elidere proba-
tionem actoris; sed illius in entionem opponendo
contra fideicommissum Hieronymi, aliud fideicõ-
10 missum antecedens Ioannis, † quo casu ex parte
rei requiritur concludens probatio, vt post *Ruin.
& Soccin. tradit Surd. cons.* 505. *num.* 6. *& vers.
nec dicatur*.

Nec obstant acquisitiones factæ per Ioannem
in loco Bagnarolæ, quæ dantur in summario pro
DD. Sangeorgijs, in quibus acquisitionibus, dum
confinia describuntur se ipsum Ioannem pro con-
finante dissignat vnde videtur inferri, quod, & ante
istas acquisitiones, ibidem Ioannes haberet præ-
dia; Quoniam quoad acquisitionem tornaturarum
xv. tabularum 65. pedum 55. cum dimidio, Rota
iam censuit istas esse adimendas, quo autem ad
assertionem confiniũ respondebant Domini, quod
illa probat quidem, quod Ioãnes habebat in Guar-
dia Bagnarolæ alia prædia, sed nõ concludit, quod
illa comprehendantur in hoc corpore bonorũ de
quo in diuisione, & quod sint hæc met, quæ ex fi-
deicõmisso Hieronymi, petit D. Stephanus, præser-
tim cũ locus ille Guardię Bagnarolę sit generalis,
in quo multa prædia distincta habere poterat Ioã-
nes, prout alij habent, & confines, qui apponun-
tur in illis acquisitionibus, nulla ex parte respon-
dent confinibus prædij de quo nunc agitur, & sic
11 probatio † hæc tanquam non concludens præci-
se nullatenus suffragatur, *c. in præsentia, & ibi
DD. ac probat. Castr. in l. veteribus nu.* 2. *Ias. nu.* 1.
ff. de pact. Paris. cons. 104 *nu.* 2. *lib.* 1. *Rota coram
Reuerendiss. D. meo Decano decis.* 68. *nu.* 23. *in
eius impress.* Maximè ad euellendum aliam pro-
bationem concludentem actoris; Et ad proban-
12 dam identitatem † non sufficiunt generales pro-
bationes, sed requiruntur speciales demonstratio-
nes *Ruin. cons.* 30. *nu.* 6. *lib.* 1. *Roland. cons.* 98. *nu.*
24. *lib.* 3. *Aym. cons.* 112. *nu.* 2. *&* 3. *Peregr. cons.* 48.
nu. 1. *&* 3 *lib.* 1. *Rota dec.* 295. *nu.* 8. *par.* 1. *recent.*
13 Nec applicari visum fuit doctrinam † *Fulgos.
cons.* 145. *Bald. cons.* 89. *nu.* 4. *lib.* 1. *Peregr. de fi-
deicom. art.* 44. *nu.* 22. *& cons.* 48. *nu.* 10. *lib.* 1. *&
cons.* 35. *nu.* 12. *lib.* 3. quos retulit alia decisio in
hac causa sub die 5. Martij 1627. qui dixerunt bo-
na non præsumi acquisita à filijs, quoties constat
in illa villa patrem habuisse bona, etiam si non
probetur præcisè de ijsdem bonis, dũmodo nouus
non exhibeatur titulus acquisitionis ex parte fi-
14 liorum: Quoniam, vltra quod nemo ex † ijs Do-
ctoribus loquitur, quando pro filijs concurrit illa
vrgens præsumptio deducta ex temporis diutur-
nitate, & ipsorum filiorum industria, hæc conclu-
sio non suffragaretur D. D. Sangeorgijs, nisi pro
illis tornaturis, quas apparet Ioannem habuisse
in villa Bagnarolæ, nempè in illis duabus acquisi-
tionibus pro viginti tornaturis, non autem vltra,
& licet, in prima acquisitione tornaturarum quin-
que in villa Bagnarolæ facta de anno 1495. & in

alia

alia facta de anno 1503. de quindecim tornaturis idem Ioannes enuncietur confinans, non tamen inde infertur, quod bona, quæ prius haberet essent posita in hac villa Bagnarolæ, & fieri potest, quod essent in alia villa distincta, sed contigua, & sic esset confinans eò quod vtrumque prędium esset positum in extremis partibus villarum, itaut ad inuicem confinantes se tangerent, siq. alijs diceremus, daretur triplicatio præsumptionum; prima, quia ex eo quod Ioannes olim habuerit bona præsumerentur eadem bona, quæ post tot. annos fuerunt assignata Hieronymo, secunda quod præsumerentur eadem precisè, quamuis solum constaret in genere in villa Bagnarolæ, quæ latissima est, Ioannem aliqua bona habuisse, tertia eo quod esset confinans posterioribus acquisitionibus factis in villa Bagnarolæ, præsumeretur, quod bona, quæ prius habuerit, fuerint in eadem villa Bagna-
15 rolæ. & tamen † in hac materia præsumptionum strictè agendum est, nec earum multiplicatio admittenda videtur *arg. l. 1. & ibi DD. C. de dot. promiss. Ruin. cons. 66. nu. 2. lib. 3. Rimin. iun. cons. 205. sub num. 50. cum alijs per Surd. cons. 135. nu. 78. & dixit* Rota *in recent. decis.* 325. *num. 3. in fin. par. 2. cum simil.*

Nec obstat quod Hieronymus, & alii filij Ioan-
16 nis non confecerint inuentarium † bonorũ ipsius Ioannis patris. & sic intret suspicio, quòd occultauerint illius bona, & propterea facilius admittenda sit præsumptio, quod omnia bona existentia, in villa Bagnarolæ fuerint Ioannis, *ad tradita per Menoch. cons. 207. nu. 22. Quoniam imo, & idem Menoch. nu. 15. 16. & 26.* Magnifacit ad præsumẽdum, quod bona fuerint acquisita à filiis, non autem prouenisse à patre, quod ipsi filij fuerint industriosi, & tempus notabile intercesserit, nullaq. culpa imputari potest Hieronymo, & fratribus, si
17 inuentarium in confecerint, hoc † enim illis indulsit Ioannes testator, quod & facere poterat etiam in præiudicium fideicommissariorum *Castr. in l. nemo potest sub nu. 10 vbi etiam alijs interpretes ff. de leg. 1. Roland. de inuent. in vlt. par. §. an testator D. Facchin. controu. iur. lib. 6. cap. 25. Peregr. de fid. art. 11. nu. 75. ante fin. vers. communis tamen.*

Nec obstat quod in eadem diuisione de anno 1519. Hieronymus mentionem fecerit de nonnullis prædijs cum assertione, quod ab ipso Hieronymo, & eius fratribus acquisita fuerint. Vnde si hoc prædium Bagnarolæ acquisitum fuisset ab ijsdem, de hoc etiam meminissent prout fecerunt de
18 alijs; Quoniam à † negatiuis non valet argumentum, & mentionem fecerunt de alijs prædijs acquisitis fortasse ad cautelam cum maioris pretij
19 essent, & inclusio † vnius, non est exclusio alterius, quoties illud includitur alio modo *Saliset. in l. de crimine C. qui accusar. non poss. Dec. in l. 1. nu. 84. in 3. lect. ff. si cert. pet. Becc. cons. 93. nu. 24. Menoch. cons. 86. nu. 30. Surd. cons. 25. nu. 35.* Vndè si probatur ex ipsa diuisione, diuturnitate temporis, industria filiorum, & alijs, quod prædium hoc tornaturarum 122. Bagnarolæ fuerit Hieronymi, & illius fratrum, nec præsumi, à patre prouenisse, nõ debet excludi hæc probatio ex eo, quod nõ includatur in assertione diuisionis, & in omnem euentum coniecturæ quod hæc bona in loco Bagnarolæ posita, fuerint ipsorum fratrum, & ab ipsis acquisita magis proximæ, verisimiliores, & præponderare videntur alijs, quæ contra possent
20 deduci, & tritum est † vrgentiores præsumptiones præferri debilioribus *l. Diuus ff. de in integr. restit. Corn. cons. 144. nu. 1. vers. nec videtur opitulari lib. 4. Alciat. cons. 2. num. 29. lib. 1 & cons. 68. nu. 24. lib. 9. Menoch. de præsumpt. lib. 1. q. 30 nu. 1.* Rota *decis. 64. nu. 8. par. 1. diuers.* prout nec possibilitas, quod prouenerint à Ioanne patre attendi debet; quoniam & possibile est, quod acquisita fuerint ab ipsis filijs, sitque admodum id verisimile, dum ipsi mercaturæ incumberent, & diu post mortem patris eam exercuerint, & de bonis patris diuidendis ne verbum quidem fecerint.

Nec obstat, quod ob difficultatem probationũ circa identitatem bonorum quæ fideicommisso Ioannis essent subiecta, fuerit facta liquidatio in lib. 14000. quia si difficilis est probatio circa identitatem fideicommissi Ioannis, facilior erit probatio respectu fideicõmissi Hieronymi, quoniam
21 semper subsistit præsumptio iuris, † quod bona possessa, & diuisa à Hieronymo, & fratribus sint eorundem, data ipsorum industria & alijs supra ponderatis, non autem à Ioanne patre prouenisse, siq. DD. Sangeorgij concludenter non iustificant identitatem bonorum Ioannis, dicentur defecisse in probatione eorum exceptionis, quam contra bona subiecta fideicommisso Hieronymi opponunt, & tandem in ipsa liquidatione non apparet, quod habita fuerit ibi ratio istius prædij Bagnarolæ, & sic quod partes intellexerint hoc prædium fuisse Ioannis.

Et ita vtraque parte informante in decisis permanserunt Domini, &c.

☞ * *Est decisio 226. supra in hac causa, vbi plures aliæ decisiones in hac causa cumulantur.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO,

Firmana, seu Maceraten. Dotis.

Die Mercurij 14. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Hæres, qui adiuit hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij, an si percipiat fructus ex hæreditate, faciat illos suos. Fructus an augeant hæreditatem; & sint de eius substantia.

SVMMARIVM.

1 *Iudex exequens tenetur vendere rem præsenti pecunia, & in causam iudicati conuertere.*
2 *Asserenti aliquid superesse, tenetur probare postquam fundamentum est in assertiua.*
3 *Probatio sufficiens est in prædijs fructiferis, si testes deponant à solito ex fructibus vicinorum prædiorum.*
4 *Testes in liquidando quando sunt diuersi, tunc in ea parte, in qua omnes conueniunt, statur.*

5 *Testi*

5 *Testi magis est credendum, quando à parte fuit inductum.*
6 *Expensa, & onera realia, vt admittantur in liquidatione, quid requiratur.*
7 *Debitores onerum contra exactores se tueri non possunt, nisi per exhibitiones quietantiarum.*
8 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij fructus facit suos, dum illos percipit.*
9 *Hæreditas postquam est adita, non dicitur amplius hæreditas, sed proprium hæredis patrimonium.*
10 *Hæredes cū beneficio legis, & inuentarij, in tantum hæc creditoribus satisfaciunt, in quantum res substantiæ ad eos deuoluuntur. & nu. 31.*
11 *Fructus non de substantia rei, sed ex ipsa re prouenire dicuntur, & vide num. 12. & 13.*
14 *Hæres non potest quicquam lucrari ex hæreditate, quousque satisfactū non fuerit creditoribus.*
15 *Hæreditas an augeatur ex fructibus.*
16 *Res, quæ post aditam hæreditatem perierunt, an spectent ad periculum hæredis, vel legatariorum.*
17 *Hæres cum beneficio legis nullum potest percipere commodum ex hæreditate, & interim non videtur esse hæres.*
18 *Filius de feudo hæreditario an teneatur facto inuentario erga creditores pro commoditate, quam percepit ex feudo, cum alienari nō possit.*
19 *Hæreditas non censetur adita per hæredem cum beneficio legis, & inuentarij.*
Tutor tenetur conficere librum rationis de fructibus. num. 19.
20 *Fructus augent hæreditatem. num. 22.*
Fructus sunt de substantia hæreditatis. nu. 20.
23 *Fructus augent actionem petitionis hæreditatis, non autem augent hæreditatem in præiudicium veri hæredis.*
24 *Fructus sunt de substantia testatoris deuoluta ad hæredem.*
25 *Substantiæ appellatione non veniunt fructus.*
26 *Bald. & Ias. declarantur.*
28 *Hæreditas, licet non dicatur post aditam hæreditatem, tamen beneficium inuentarij facit eam censeri hæreditatem.*
29 *L. in ratione ff. ad l. falcid. respectu lucri non est correcta.*
30 *Creditorum, Legatariorum, & Fideicommissariorum par est causa.*
32 *Ex possessione rei fructiferæ intrat præsumptio perceptionis.*
33 *Vnus testis de propria scientia facit semiplenam probationem.*
34 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij tenetur conficere librum rationum.*
35 *Diligentia est superflua, quæ est inutilis.*
Probationes, quæ sunt imperfectæ nunquam coniunguntur ad implendam probationem. nu. 35.
36 *In mobilibus attēta tenuitate, & cursu longissimi temporis intrat præsumptio consumptionis.*

DECISIO CCLIX.

DICTVM fuit standum esse in decisis 27. Martij 1620. & Iulium Cæsarem non teneri reddere rationem de mobilibus.

Nam in ea decisione plura fuerunt firmata, nempè bona stabilia hæreditaria Ciccotti fuisse iam consumpta per solutionem factam creditoribus, quantitatemq. fructuum perceptorum per Catherinam ex medietate fundi vigore Saluiani per eam possessi esse taxādam ad rationem sex rubrorum frumenti pro quolibet rubro seminis, & sic de sexaginta quolibet anno, dum in eo fundo seminarentur viginti rubra in totum, ex quibus decem pertinebant ad Iuliū Cæsarem; Et quod ad computum Catherinæ non essent ponendæ solutiones onerū realium, nisi pro quantitate pro qua quietantiæ exhibentur, ac demum quod Iulius Cæsar, & nunc eius hæredes non teneantur reddere rationem de fructibus ex stabilibus perceptis à die aditæ hæreditatis vsque ad diem cōsumptionis eorumdem per solutionem creditoribus factam, & hæc omnia ex eisdem rationibus, & fundamentis hodie fuerunt comprobata.

Quibus non obstant replicata contra primū de consumptione stabiliū Ciccotti, quod scilicet domus magna fuerit subhastata, & deliberata pro scutis quinque millibus ad instantiam dominorum de Altoitis, qui non probantur creditores in tanta summa, sed in scutis quatuor millibus.

Quia quòd domus verè fuerit subhastata, & deliberata Io. Francisco Pelicano, patet ex instrumēto sententiæ latæ die 1. Martij 1600. quod datur, sed quod Altoiti non essent creditores in tanta summa pro Sinibaldo non iustificatur ex vnico teste dato in eius summario num. 1. neque est de intentione Iulij Cæsaris affirmatiuam totius summæ scut. quinque millium probare, vt in prima decisione fuit probatum, ea ratione, quia † cum 1
Iudex exequens teneatur vendere rem præsenti pecunia, & in causam iudicati conuertere *Bart. in l. a Diu. Pio §. sed si emptor in princ. ff. de re iud.*
2 asserenti aliquid † superesse tenetur probare, postquam fundamentum ponitur in assertiua *Bald. in l. in contractibus §. illo C. de non num. pecun. Gabriel de probationibus concl. 6. num. 14.*

Similiter non releuant replicata contra secundum de taxa sex rubrorum pro quolibet rubro seminis, quia decisio in hac causa 24 Ianuarij 1618. benè probat hanc quantitatem ex testibus datis per rationes concludentes id affirmantibus à solito ex fructu vicinorum prædiorū nempè 5. & 7.
3 iuxta 37. & 6. super 17. quorū depositiones releuāt vbi versamur in fructiferis prædijs *Achill dec. 22. de restit. spoliat.* cum alijs in eadem decisione al-
4 legatis & non extrema, † sed media quantitas, in qua omnes conueniunt fuit firmata *Caputaq. dec. 299. par. 3. Cæs. de Graff. decis. 10. nu. 7. de test.*

Neque dicatur, quòd cū testis colonus de facto proprio deponat de sūma ad rationē quinque cū
5 dimidio. † cui magis credendū dicebatur, postquā à parte fuit inductus cū alijs ad probandam hanc quantitatem, & alii testes non repugnant, tāquam deponentes à verisimili ex fundis vicinis, quæ veritati, & speciali probationi credere debet *Alex. cons. 88. nu. 8. lib. 5.* Quia colonus ille non deponit de toto tempore, sed de certis annis, vt propterea illius dictum non excludat quin in alijs annis maiorem fructum terræ illæ reddiderint.

Et

Et eò minus releuant replicata tertio loco cō-
6 tra expensas & onera realia admittenda, nisi † in quantum quietantiæ deducantur in actis per *l. Imperatores ff. de publ. & vectigal. cum alijs allegatis in decis. in hac eadem causa 20. Aprilis 1619.* quòd ideò sint admittenda etiam quod per testes probentur solutiones, dum non agitur de publicis contributionibus; quia negari non potest quin huiusmodi onera sint realia, & publica, quæ pro æstimatione prædiorum imponuntur pro refectione pontium, & aptationis viarum: vnde semper
7 militat eadem ratio, quod debitores onerum † cōtra exactores se tueri non possint, nisi per exhibitiones quietantiarum.

Demùm non obstat conclusionem firmatam in decis. 27. Martij 1620. non esse veram, quod scilicet hæres cum beneficio legis, & inuentarij adita hæreditate non teneatur de illis satisfacere creditoribus adducendo plures Doctores affirmatiuam probantes.

Quia visum fuit opinionem pro hærede in decisione firmatam esse veriorem, quia hæres cum be-
8 neficio † legis, & inuentarij fructus facit suos dum illos percipit, *glos. in l. mulier §. cum proponeretur in verbo quantitatis*, vbi etiam *Bart. nu. 4. ff. ad trebell.* & hanc partem sequuntur *Accurs. Iacob. de Aren. Alberic. Alexand. Salicet. Angel. Comens. Castren. Ruin. Rimin. sen. Alciat. Marzarius, Gabriel.* quos refert, & sequitur *Menoch. cōs. 183. nu. 50. & cons. 292. nu. 21. Surd. dec. 92. nu. 6. & cons. 291. n. 11. Mantic. de coniect. lib. 7. tit. 10. nu. 7. Gratian. discept. 540. num. 6. Rot. dec. 680. nu. 2. par. 1. diuers.* & rationes quibus mouentur, sunt indubitatæ, quia hæreditas postquam fuit adi-
9 ta † non dicitur hæreditas, sed proprium hæredis patrimonium, *l. 1. §. veteres, ff. de acq. possess. Card. Mantic. de contr. lib. 12. tit. 1. nu. 14. Surd. dec. 310. num. 11. & decis. 144. num. 14.* Vndè benè consequitur, quicquid percipit, ex re sua percipit propter dominium, & possessionem quam habet, & modo malitiosè non percipiat, non teneatur debita hæreditaria soluere de suo; quia in hac parte à damno præseruatur hæres per *l. vltimam §. si præ-*
10 *fatam C. de iure deliberand.* vbi expressè † cauetur, quod in tantum creditoribus hæreditarijs satisfaciant hæredes, in quantum res substantiæ ad eos deuolutę valeant, sub quibus verbis fructus ex-
11 cluduntur, qui non de substantia rei, † sed ex ipsa re prouenire dicuntur, *l. scimus, §. repletionem, C. de inoffic. testam.* & latissimè fuit comprobatum in *dec. Arimin. legitimæ de Scarponibus 5. Maij 1627. coram Domino meo Durano*, nec per ean-
12 dem legem † finalem hæres priuatus est à lucro proueniente ex aditione hæreditatis, & delato iure *ff. per l. in ratione la 2. ff. ad l. falcid. quia Bart. in d. l. in ratione, §. diligenter existimat*, quoad damnum contingens hæredi post aditam
13 hæreditatem † legem illam esse correctam per *d. l. finalem*, sed de lucro idem non dicit.

Et quamuis non desint authores, qui contrariam opinionem tenuerint, si tamen bene attendantur illorum rationes, & fundamenta, quibus mouentur ad sustinendum, quod de fructibus perceptis post aditam hæreditatem creditores sint satisfaciendi, apparebit aut non releuare, aut de facili euelli posse.

Nam *Guidop. de inuent. tom. 8. par. 2. num. 17. mouetur per l. item veniunt §. item non solum ff. de petit. hæredi Phanut. eod. tom. & tract. nu. 36.*
14 *& 37.* mouetur ex eo, quod hæres † non potest quicquam lucrari ex hæreditate quousque satisfactum non fuerit creditoribus, allegando *l. fin. §. si præfatam, & §. licentia C. de iure deliberan. Mon-*
15 *tic eod. tom. & tract. cap. 6. nu. 10.* credidi † hæreditatem augeri ex fructibus, & quod semper sit eadem hæreditas, & eadem persona per *l. item veniunt. §. item non solum, & §. fructus de petit. hæred. Roland. eod. tom. & tract. vers. sexta vtilitas.* nihil dicit de hac quæstione, sed de alia an sci-
16 licet res, quæ post † aditam hæreditatem perierunt, spectent ad periculum hæredis, vel legatorum, *Peregr. de fideicom. art. 49. nu. 77. & cons. 42. nu. 27. lib. 1.* distinguit inter fideicommissarium, & creditorem, & credit causam creditorum esse iustiorem remittendo se ad *Rimin. iun. cons. 596. & Angel. in l. 1. §. hæc stipulatio ff. si cui plus quam per l. falcid. & Rimin. d. cons. 596.* simpliciter tenet opinionem pro creditoribus sequendo *Corn. post Angel. in l. fin. num. 20. C. de iure deliberandi.*
17 *Surd. dec. 92. nu. 5.* mouetur ratione quia † hæres cum beneficio legis nullum potest percipere cōmodum ex hæreditate, & interim non videatur esse hæres per *l. fin. §. etsi præfatam, & §. licentia C. de iure delib. Ruin. cons. 176. nu. 17. lib. 1.* quærit de quæstione diuersa, an filius de feudo hæredita-
18 rio, † & facto inuentario teneatur erga creditores pro commoditate, quam percipit ex feudo, postquam feudum non potest alienari *Crass. de inuent. quæst. 1 f. num. 3.* refert tantummodo opinionem aliorum, *Caball. cons. 144. lib. 2.* mouetur ex eo, quod hæreditas non censeatur adita per hæredem
19 cum † beneficio legis, & argumentatur à tutore ad hæredem in eo, quod teneatur conficere librū rationum de fructibus, & demū auctoritate Monticuli, & aliorū, *Laderch. cons. 8.* mouetur primò ex *l. item veniunt §. item non solùm de petit. hæredit.*
20 quod † fructus augeant hæreditatem, secundò ex *§. & si præfatam* sustinendo quod fructus sint de substantia hæreditatis, tertiò ex auctoritate supradictorum Doctorum, *Cyriacus de Nigris controuer. 294. n. 17.* refert scribentes pro hac opinione,
21 deinde subiungit † ad rem, de qua scribit, si verū est quod dicunt, & *Rota dec. 279. 280. impressæ post tractatum de censib. nihil firmant, vt videre est in 1. nu. 9. & in 2. nu. 3. & altera de Bombellis 24. Nouembris 1625. coram D. meo Decano*, refert tātummodo aliquos ex supradictis & transit ad limitationem, atque ita ex dictis prædictorum omnium tria tantummodo fundamenta elici possunt, nem-
22 pè quod fructus † augeant hæreditatem, quod sint de substantia hæreditatis; ac demum quod hæres, donec creditores non sint satisfacti, non videatur hæres, nec possit quicquam lucrari.

Non obstat igitur primū fundamentum ex quo moti sunt *Guidopap. Montic. Phanut. Laderch. & Caball.* quod fructus augeant hæreditatem, etiam post hæreditatem contingentes per *l. item veniunt §. item nō solum vers. fructus autem ff. de* petit.

23 *petit. hæredit.* quia fructus † augent quidem actionem petitionis hæreditatis, vt intelligantur petiti contra possessorem rei hæreditariæ, nō autem augent hæreditatem in præiudiciū veri hæredis, quin adita hæreditate fecerit suos, ita *glos. textum explicat in verbo omnes vers. vtique*, quod ergò hic dicitur, & intelligunt *Angel. & Castr. nu. 2. in d. §. non solum, Bart. in l. fideicommissoriam, nu. 7. ff. ad trebell. Abb. cons. 79. nu. 18. lib. 1.* dicens propriè loquendo, fructus non augent hæreditatem, sed actionem petitionis hæreditatis.

24 Non obstat secundum, † quòd fructus sint de substantia testatoris deuoluta ad hæredem per *l. vltim. §. & si præfatam C. de iure deliberan.* ibi quatenus res substantiæ ad eos deuolutæ valeant, in qua se fundant *Peregr. Rimin. iun. Caball. & Laderch.* quia clarè patet fructus non esse de sub-
25 stantia rerū ad hæredem deuolutarum; quia † appellatione substantiæ non veniunt fructus, *l. scimus, §. repletionem, C. de inoff. test. Bart. in l. Papinianus §. vnde si quis ff. eod. tit. & in d. l. scimus n. 2. Rot. in Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ 11. Maij 1626. corā bo. me. Patriarcha Māzanedo.*

Non obstat vltimūm fundamentū, quod hæres donec creditores non fuerint satisfacti, dici non
26 possit hæres, † nec possit consequi lucrum ex hæreditate, & teneatur reddere bonam rationē creditoribus de omni, & toto, quod ad ipsum peruenit de hæreditate, cui adhæserunt. *Phanut. Surd. & Caball. moti ex Bald. in l. debitorsu. 2. C. de pactis. & in l. fin. §. in computatione nu. 3. vers. venio ad oppositiones*, vbi etiam *Ias. nu. 4. C. de iure deliber.*
27 quia † *Bald.* in vtroque loco allegatus, & *Iason* mouet quæstionem de impossibili exercitio actionis, postquam hæres adiuit hæreditatem, & confusio actionum sequitur, arguendo ab impossibili naturaliter, quod per legem fieri non potest possibile, quod quis sit sibi ipsi obligatus per confectionem inuentarij; sed dubium soluendo dicit hæredem non esse sibi ipsi obligatum, sed hæreditatem
28 esse obligatam hæredi; nam † licet hæreditas non dicatur post aditam hæreditatem; tamen beneficium inuentarij facit eam censeri hæreditatem, & perinde est, ac si hæreditas esset iacens; sed prædicta, quæ dicta sunt ad saluandam impossibilitatem actionis, non tamen accommodari possunt ad impediendos effectus aditionis respectu acquisitio-
29 nis fructuum, quia † *l. in ratione, ff. ad l. falcid.* respectu lucri non est correcta per *l. fin. C. de iure deliberandi*, vt supra fuit dictum.

Et cessante releuantia fundamentorum huius affirmatiuè opinionis diuersitas casuū inter fideicommissarios, & creditores, quæ allegatur, & recepta dicitur per *Peregr. d. art. 49. nu. 77. & cons. 42. nu. 27. lib. 1.* solo nomine, non autem ratione comprobatur, & est contra textum *l. finalis in §. licentia, C. de iure deliberandi*, vbi par est causa
30 creditorum † legatariorum, & fideicommissariorum, & eam improbat *Rimin. iun. d. cons. 596. num. 18. & seq.*

Nec aduersatur, quod Iulius Cæsar tempore confecti inuentarij descripserit Catherinam inter creditores, quasi ex hac scientia inducta fuerit mala fides, cum qua fructus non acquiruntur, quia sciuit etiam se non teneri creditoribus vrgentibus ex interuallo de re sua, & sic de fructibus satisfacere, sed de corporibus hæreditarijs *d. §. & si*
31 *præfatam, l. final. C. de iure delib.* ibi † in tantum hæreditarijs creditoribus teneantur, in quantum res substantiæ ad eos deuolutæ valeant.

Secundò principaliter dicebatur, Iulium Cæsarem, & nunc eius hæredes non teneri pro rata fructuum, qui prætenduntur percepti post aditam hæreditatem, quia cum agatur de pensionibus domorum, & aliorum bonorum, quæ de sui natu-
32 ra non sunt fructifera, ita vt intret † præsumptio perceptionis ex possessione subsequuta per *l. Iulianus, §. ex vendito. ff. de actio. empt. Natt. cons. 384. nu. 2. cum alijs in decisione huius causæ 24. Ianuarij 1618. allegatis*, non tenentur ad aliquam quantitatem, nisi de ea doceatur.

Non obstat quod respectu domus magnæ adsit
33 vnus † testis de certa scientia faciens semiplenam probationem, qui dicitur adminiculatus ex attestationibus particularium, & ciuitatis, & ex omis-
34 sione confectionis libri rationum quem † tenetur conficere hæres cum beneficio legis, & inuentarij, *Angel. in l. fin. §. sin autem dubitat num. 2. vbi Alex. Ias. Corn. C. de iure deliberand. & Caball. d. cons. 144. nu. 3. lib. 2.* cum quibus adminiculis potest impleri probatio *Mandell. cons. 7. num. 16. volum. 1. cum allegatis*.

Quia neque attestationes faciunt fidem, neque hæres tenetur conficere librum de re sua, & Doctores allegati loquuntur secundum opinionem minus veram, quando scilicet hæres tenetur ad fructus perceptos post aditam hæreditatem, sed quando non tenetur, superflua est diligentia, quæ
35 creditoribus † inutilis est, & probationes, quæ in sua specie sunt imperfectæ, nunquam coniunguntur ad implendam probationem *Dec. in c. cum causam nu. 10. de prob. Bald. in l. spadonem, §. si ciuitatis nu. 1. ff. de excusat. tutor.* & latissimè cōprobat *Gabr. concl. 1. nu. 31. de probat.*

Superest exceptio computationis mobilium, sed Domini responderunt non esse habendam ra-
36 tionem, quia attentatà tenuitate; & decursu temporis per 30. & vltra annos intrat præsumptio consumptionis *Afflict. decis. 13. num. 27. Rota decis. 285. num. 3. coram Papa Gregor. XV. Peregr. de fideicom. art. 10. num. 40.*

Nec obstat, quod hæres tenebatur de illis Catherinam satisfacere de tempore, quo institit pro dote sua recuperanda, de quo non poterat intrare præsumptio consumptionis.

Quia neque petijt, neque voluit tunc satisfieri in dictis mobilibus, vndè cum hæres continuauerit possidere dicta bona, nec ad aliud teneatur, quàm exhibere inuentariata, benè potest hodie excipere de consumptione spatio triginta annorū.

Et ita fuit resolutum, &c.

☞ *Vide hanc decisionem infra in Additione, prout in Indice in eius fine posito, habes etiam pariter infra aliam decisionem in hac causa 18. Iunij 1629. coram eodem bo. mem. Reuerendiss. Pironano, est decisio 305.*

R.P.D.

R. P. D. DVNOZETTO.

Nicieñ Parochialis.

Die Veneris 23. Martii 1629.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia concursus ad Ecclesiam Parochialem, qualiter scilicet probetur, quod omnia requisita in eo fuerint obseruata.

SVMMARIVM.

1 *Factum, quando aliquid est, censetur in eo præcessisse omnia, quæ de iure præcedere debebant.*
2 *Pater comparere potest pro filio.*
3 *In concursu ad Parochialem, vt quis admittatur, quilibet pro alio potest comparere.*
4 *Fides, quando est adminiculata probat.*
5 *Protestatio contraria facto, est inutilis.*
6 *Narratiua non facti concursus ad Parochialem est plenè, & concludenter iustificanda.*
7 *In beneficialibus datur multiplicatio titulorum.*

DECISIO CCLX.

DOMINI dixerunt, Horatium comparuisse in tempore, & gratiam Apostolicam, non intrare:

Comparitio enim in tempore necessaria ex *Sac. Conc. Trid. sess. 24. cap. 18.* præsumitur in primis, ex quo Horatius, præuio examine, coram Iudicibus Synodalibus fuit approbatus, & electus, vti magis idoneus, & successiuè per Vicarium, in vim prouisionis V. Legati Auenionem immissus, vnde præsupponi debet ad electionem, & immissionem
1 prædictam fuisse deuentum, † præmissis omnibus, quæ de iure præcedere debebant. *Cass. decis. 21. nu. 1. de praeben. Menoch. lib. 6. præsump. 7. n. 12. & seq.* Rot. *dec. 434. nu. 5. par. 1. recent.*

Secundò iustificatur comparitio intra debitum tempus, quia terminus ad comparendum, expirabat die 17. Aprilis 1621. qui fuit prorogatus vsq. ad diem 21. eiusdem mensis Aprilis, die autem 10. dicti mensis, & sic durãte termino, Bartholomeus Laurentius institit Horatium eius filium admitti ad concursum huius Parochialis, quam instantiam, non est dubium, potuisse Horatio suffragari
2 tam de iure, quia † pater potest comparere pro filio *l. vlt. C. de Imp. & al. substit. Put. decis. 23. lib. 2. Seraph. dec. 1193. nu. 4.* quam etiam ex dispositio-
3 ne *Sac. Conc.* permitten. † quemlibet pro alio ad hunc effectum, posse comparere, *d. sess. 24. cap. 18. vers. liberum sit tamen etiam alijs.*

Præterea ex dispositis *in summar. Horatij n. 9.* constat eumdem die 17. Aprilis personaliter comparuisse corã Vicario generali Nicien. & exhibuisse Bullas Vicelegati Auenionen. in quibus præsernabatur forma concursus necessaria ex decreto *Sac. Conc.* & protestatum fuisse se paratum implere omnia sibi incumbentia, vt ex attestatione Vi-
4 carij, cui plurimum est deferendum, † cum sit adminiculata, ex attestatione vnius Examinatoris Synodalis *Rot. decis. 122. nu. 7 par. 1. recent. Gregor. XV. dec. 214. num. 3.*

Non obstat, protestatio eiusdem Horatij, quod desisteretur à concursu, hæc enim eliditur ex eiusdem Horatij comparitione, cum actu positiuo examinis, quod ipse subiuit. Ex prædictis enim
5 remanet protestatio inutilis † tamquam contraria facto *c. sollicitudinem de appellat. & in c. cum M. Ferrarien. de const.* Rota *decis. 539. num. 6. par. 2. recent.*

Et ex his resultat resolutio secundæ partis dubij gratiam videlicet Io. Andreæ impetrantis, non intrare, quia non modo non iustificat, sed nec etiã,
6 iustificare potest narratiuam † non facti concursus, quam tamen plenè, & concludenter, iustificare tenetur tamquam fundamentum suæ impetrationis *Marescot. var. lib. 2. c. 1. nu. 21. & seq. Paris. de resign. lib. 10. q. 3. nu. 5. Rot. dec. 635. nu. 6. par. 1. recent. Seraph. decis 1064.*

Non obstat, quod Horatius adeptus fuerit possessionem vigore prouisionis Vicelegati, ante concursum; quia supposito concursum, & examen præcessisse, vtique cessat fundamentum impetrantis, quod est negatiua facti concursus, & potest esse, quod Horatius obtinuerit aliam prouisionem, quæ possibilitas reo, & possessori sufficit, cum in bene-
7 ficialibus, † detur multiplicatio titulorum *c. post elect. de concess. præben. Felin. in cap. in nostra nu. 2. de rescript.* Rota *decis. 117. nu. 2. & dec. 333. nu. 6. q. 1. & dec. 142. nu. 2. par. 2. recent.*

Et ita vtraque &c.

§ *Habetur supra in hac causa alia decisio sub die 13. Martij 1629. coram Reuerendiss. Vrgellen. est decisio 154. & infra habetur alia sub die 1. Februarij 1630. coram* R. P. D. *Dunozetto, est decisio 344.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Licien. Canonicatus.

Die Lunæ 26. Martii 1629.

ARGVMENTVM.

Beneficij possessio, quãdo semel est apprehensa, tunc non potest iterum apprehendi, & quando hoc cesset, & aliqua circa regul. 4. Cancell.

SVMMARIVM.

1 *Regula quarta Cancellariæ preseruat Papæ omnia beneficia Ecclesiastica quorumcumque Collectorum fructuum, & prouentuum Cameræ Apost. debitorum.*
2 *Beneficij possessionem, quando quis semel apprehendit non est amplius immittendus.*
3 *Breuis virtus de capienda possessione Beneficij, expirat per primum actum adeptionis possessionis.*
4 *Ex possessione illius, qui obtinuit beneficium, ad possessionem Cameræ non benè infertur.*
5 *Cardinalis Camerarius habet facultatem deputandi Collectores, & Subcollectores in omnibus Ciuitatibus, Terris, & Prouincijs quotquot voluerit.*

6 *Constitutionum verba, quando sunt clara, non admittunt extrinsecam interpretationem violantem textum.*
7 *Singula singulis particulariter non referuntur, nisi quando verba non possunt saluari, secundum rectitudinem sermonis.*
Vel quando sequeretur correctio, vel repugnantia. num. 7.
8 *Excessus non præsumitur.*
9 *Papa confert beneficia collectorum.*
10 *Regul 4. Cancell. requirit vnicitatem subcollectorum, & d. regul. non habet locum in exactore Capituli. num. 12.*
11 *Rota decis. 715. par. 1. in recent. declaratur.*
12 *Subcollectorem, quem facit iurisdictio, non autem latitudo ipsius iurisdictionis.*

DECISIO CCLXI.

CVM sub die 19. Ianuarij præteriti * fuisset responsum pro executione Breuis de capiẽda possessione nomine Cameræ ad fauorẽ D. Bernardini Maggij Prouisi Apostolici; hodie ad instantiam Theofili Brousi ab Ordinario nõ acquiescentis dictæ resolutioni iterum proposui dubium super eisdem, & Domini noluerunt recedere à tũc decisis; Quia d. Breue ipsis visum fuit ex omni parte iustificatum, nempe probatus obitus Hieronymi Valentis Collectoris in possessione Canonicatus, de quo agitur, & quod idem Hieronymus fuerit Collector in Ciuitate, & Diœcesi Licieñ
1 vt firmatur in decisione, quo casu intrat † regula quarta Cancellariæ, quæ reseruat generaliter Papæ omnia, & singula beneficia Ecclesiastica quorumcumque Collectorum fructuum, & prouentuum Cameræ Apostolicæ debitorum.

Non obstat, quod Maggius semel apprehende-
2 rit possessionem † huius Canonicatus, & ideo non sit amplius immittendus, & consequenter Breue
3 non exequendum, † ex quo per primum actum adeptionis possessionis virtus Breuis consumpta videatur *iuxt. l. Boues §. h. c sermone ff. de verb. signif.* quia d. possessio non fuit capta à Maggio in vim alicuius mandati Commissarij Cameræ, nec nomine Cameræ, sed simpliciter & ideò nõ impedit, quin hodie Cõmissarius possit iuxta Breue pe-
4 tere immissionem, cum ex † possessione Maggij ad possessionem Cameræ non benè inferatur *arg. tex. in l. Papinianus exuli ff. de minor.*

Non obstat, quod facultas D. Cardinalis Camerarij sit intelligenda, vt possit deputare Collectores in Prouincijs, & Subcollectores in Ciuitatibus, & ita deputatio Collectoris facta in persona Hieronymi in Ciuitate Licion. laboret defectu iurisdictionis, & ideò Ordinario non præiudicauerit; quia iste intellectus repugnat claris verbis dd. fa-
5 cultatum, in quibus in §. prætereà † dicitur, vt Collectores, & Subcollectores in omnibus Ciuitatibus, Terris, & Prouincijs, quotquot voluerit
6 deputare possit, quæ verba, cum sint † clara, non admittunt extrinsecam interpretationem violantem textum, *Crau. cons. 4. nu. 21.* Nec singula sin-
7 gulis particulariter referuntur, nisi † quãdo verba non possunt saluari secũdum rectitudinem sermonis, vel sequeretur correctio, aut repugnantia. *Rota decis. 54. num. 25. par. 2. diuers.*

Nec facit, allegatum absurdum, quod si in vna Ciuitate possent deputari tot Collectores, omnia beneficia reseruata fierent in præiudicium Or-
8 dinarij, etenim hic excessus † non est præsumendus, præsertim cum non inde melior fiat conditio Cardinalis Camerarij, si Beneficia plura fiant re-
9 seruata, ex quo semper illorum † collatio spectat ad Papam, & omni casu si talis excessus contingeret vti in fraudem Ordinarij, moderaretur sicuti in simili de facultate vniendi, quæ non intelligitur de facultate excessiua, & immoderata.

Non obstat quod in Ciuitate Licien. eodem tẽpore fuerit alter Subcollector deputatus à Nũcio Neapolitano super spolijs Clericorum, & ideò
10 locus sit limitationi d. reg. 4. † requirentis vnicitatem subcollectorum. Nam placuit Dominis responsio data in decisione, quæ reuidetur, nempè quod versamur in Collectore, non autem in Subcollectore, & sic sumus in casu regulæ, non autem in casu limitationis dictæ regulæ, ac etiam quod omni casu sũt duo Officia distincta, & circa diuersa, nempè Collectoris deputati à Card. Camerario pro decimis exigendis & Subcollectoris Nuncij, pro spolijs Clericorũ, ob quorũ negociorũ diuersitatem quilibet vnicus est in officio suo, vt in simili
11 de † diuersis procuratoribus deputatis ad diuersa negocia ab eadem persona *Rot. dec. 18. & 22. & ibi Adden. de procurat. in nouis.* Quod simile multo magis applicatur in hoc casu, cum deputatio collectorum facta fuerit à diuersis, & circa diuersa.

Non obstat, quod stante cõpositione Capituli
2 cũ Camera, Hieronymus fuerit potius † exactor Capituli, quã Collector Cameræ, & ideò non comprehendatur sub dicta reg. 4. *vt ibi trad. Mandos. q. 3.* & ante eum glossat. antiquus; Quia deputatio facta à Camera in persona Hieronymi expressè cantat de Collectore, & ei vti tali iurisdictio, & facultates conuenientes Collectori datæ fuerunt, nempè cõpellendi etiam per censuras Ecclesiasticas illos, qui recusassent soluere Capitulo, & licet propter cõpositionem exactio sit vnica à Capitulo soluente pro toto Clero, tamen cũ Capitulum pro se reualendo debeat exigere à Clericis nomine Cameræ intrat subrogatio in locũ Cameræ, & intrat potestas, & exercitiũ vniuersalis exactionis nomine Cameræ, & propterea benè applicatur
13 † *dec. 715. nu. 7. par. 1. recent.* à qua licet fuerit recessum *coram bo. me. Remboldo sub die 30 Iunij 1617. & die 2. Iunij 1621.* hoc processit ex solo capite defectus vnicitatis subcollectoris quia scilicet postea fuit probatũ adfuisse alium Subcollectorem eodem tempore, non autem fuit reuocata conclusio in *d. dec. 715.* firmata scilicet, quod cum Balagnus exigeret nomine Cleri, non propterea desinebat esse subcollector, cum Clerus esset sub-
14 rogatus † in locum Cameræ, & quod iurisdictio non autem latitudo ipsius iurisdictionis, facit quem Subcollectorem *iux. cons. lap. fin. inter cons. Oldr. num. 2 in fin.*

Et ex his, & alijs in dicta decisione ponderatis fuit dictum standum esse in decisis vtraque &c.

* *Est decisio 255. supra in hac parte.*

EM.^MO, ET REV.^MO D. CARD. VBALDO.

Romana Laudemij.

Die Veneris 30. Martii. 1629.

ARGVMENTVM.

Emphyteusis quando, & ex quibus probetur, & hoc maxime, si solum agatur ad effectum solutionis Laudemij.

SVMMARIVM.

1 *Confessio dantis, & recipientis benè probat dominium, & proprietatem.*
2 *Et hoc maximè, quando confessio non fuit facta simpliciter.*
3 *Canonis solutio fit proprietario, & eius consensus requiritur in alienatione.*
4 *Canones recipiens sub qualitate qui impositi erãt sub re emphyteutica, non potest amplius hanc qualitatem controuertere.*
5 *Sub emphyteuticatione oritur sufficiens probatio emphyteusis.*
6 *Emphyteusis probatur ex pacto, quod in euentu non solutionis canonis bona deuoluantur ad proprietarium.*
7 *Insignium alicuius oppositio, solet apponi in signum proprietatis, & dominij, & ad effectum cognoscendi rem tamquam suam.*
8 *Emphyteutica bona præsumuntur omnia esse, quæ sunt posita inter fines, situs, & terras super quibus sunt impositi canones.*
9 *In emphyteusi scriptura inuestituræ præsumitur interuenisse, quando constat per scripturas de recognitionibus concernentibus dominium, & proprietatem.*
10 *Emphyteusis probationibus leuioribus probatur, quando non agitur ad effectum deuolutionis, sed ad effectum laudemij.*

DECISIO CCLXII.

ORTA controuersia inter Capitulum Basilicæ S. Petri, & Puellas dispersas, An situs, & domus, de quibus agitur, sint sub proprietate, & dominio eiusdem Capituli ad effectum videndi, An illi sit necne soluendum laudemium in alienationibus, & subemphiteuticationibus factis, & faciendis causa commissa in Rota. & dato dubio, An constaret de emphiteusi, illud hodie fuit affirmatiuè resolutum ad fauorem Capituli. Et moti sunt præcipuè Domini ex instrumẽto anni 1622. in quo Virginia de Cosciaris tanquam soror, & hæres Marci Antonij de Maximis pro debitis dicti Marci Antonij dedit in solutum Puellis dispersis quosdam canones per eumdem Marcum Antonium acquisitis in diuersis subemphyteuticationibus per ipsum factis de dictis sitibus, & asseruit quod isti canones sunt fundati super vinea, & quantitate terreni sub emphyteusi Capellæ Iuliæ, seu Canonicorum Basilicæ S. Petri, vndè cum Puellæ sub hac assertione istos canones in solutum receperint, videntur & ipse eiusdem Ca-
1 pituli proprietatem fateri, & sic ista † dantis, & recipientis confessio benè probat dominium, & proprietatem Capituli, *Paul. de Castr. in l. cum falsa, num. 4. C. de iur. & fact. ignor. Ruin. cons. 50. num. 13. lib. 1. Rolan. cons. 2. num. 109. & 113. lib. 1. Rota decis. 141. num. 7. par. 2. diuers. & recent. decis. 249. num. 2. & seqq. & decis. 290. num. 2. par. 1.*

Et præcipuè, quia in supradicto instrumento non solum fuit simpliciter facta dicta confessio,
2 sed † etiam fuit reseruatus consensus, & beneplacitum Capituli; & Virginia assumpsit in se onus soluendi canonem scutorum 35. & omne illud, quod debebatur supradictæ Capellæ, signum euidens quod proprietas & directum dominium erat penes dictum Capitulum, & quod Virginia erat solum emphyteuta, & vtilis domina; nam aliàs
3 nec † Capitulo erat facienda solutio canonis, nec illius consensus requirebatur, *Mant. de tacit. lib. 22. tit. 3. num. 16. Rota decis. 400. num. 8. par. 1. in recent.* Et dum Puellæ cum hac qualitate canones acquisiuerunt, qui erant impositi
4 super re emphiteotica Capituli, † non possunt amplius hanc qualitatem controuertere negando emphiteusim præsertim contra Ecclesiam, *Bald. in l. censualis dante num. præd. vers. Ibi Domino C. de donat. idem Bald. in l. 1. num. 12. C. quando liceat ab empt. disced. Felin. in cap. Cum Bertoldus sub num. 28. circa fin. vers. Dixit etiam Baldus de sent. & re iudic. Dyn. cons. 15. num. 4. Cephal. cons. 9. num. 20 lib. 1. Scrader. de feud. par. 5. cap. 6. num. 12. Modern. Roman. discept. forens. cap. 912. num. 10.*

Deinde vltra prædictum instrumentum donationis in solutum concurrunt plura alia instrumẽta concessionum factarum per dictum Marcum Antonium, qui subemphyteuticando situs, & terras ab fabricandum, illas subemphyteuticauit cum eadem assertione quòd erant sub proprietate, & dominio Capellæ Iuliæ, & Basilicæ
5 Sancti Petri, ex qua † subemphiteuticatione oritur sufficiens probatio istius emphiteusis non solùm contra dictum Marcum Antonium, qui Capitulum in dominum recognouit, sed etiam contra illius successores tam vniuersales, quàm singulares. *Menoch. cons. 226. num. 186. in fin. & num. 187. lib. 3. Ruin. dicto cons. 50. num. 13. lib. 1. & cons. 128. num. 16. lib. 2. Aym cons. 20. num. 11. Valasch. quæst. 13. num. 11. Guidopap. decis. 272. sub num. 2. vers. Sed in præmissis non obstantibus, Seraph. decis. 1424. num. 3. Rota decis. 776. nu. 1. par. 1. diuers. & dec. 193. num. 2. par. 2. in recent. & in Romana Canonum 23. Maij 1624. coram bo. mem. D. meo Vbaldo.*

Et hoc tanto magis procedit stante alio instrumento celebrato de anno 1615. de quo in summario num. 5. cum Monialibus domus Pœnitentiæ de sitibus intra eosdem confines, in quo fuit
6 expressè † conuentum, quod in euentum non solutionis canonum bona deuoluãtur ad Ecclesiam, ex quo pacto probatur emphiteusis *l. fin. C. de iur. emph. & dixit Rota in Romana domus 30. Aprilis 1621. coram Illustriss. Cardinali Verospio*, prout etiam suadetur bona esse emphiteotica ex alio
7 pacto † appositionis insignium sancti Petri, quæ solent

solent apponi in signum proprietatis, & dominij, & ad effectum recognoscēdi rem tamquam suam, *Bart. in l. stigmata, C. de fabric. lib. 11. idem Bart. in tract. de insig. & arm. sub nu. 4. Viu. com. opin. 540. nu. 14. & dixit Rot. in Romana Emphiteusis 20. Maij 1616. coram bo. me. D. meo Vbaldo, & in Romana restitutionis in integrum 27. Maij 1627. coram me.*

Non obstat quod probetur bona, quæ cōtinentur in datione in solutum esse eadem, quæ continentur in bonis emphiteuticis, de quibus cantant supradicta instrumenta subemphyteuticationum, necnon instrumentum concordiæ de anno 1564. in quibus exprimuntur pro confinibus bona DD. de Lantes, DD. de Riarijs, & via publica, seu Lungaria. Quia cum intra istos fines sint positi situs, & terræ super quibus sunt impositi canones, qui fuerunt dati in solutum, vt supra cen-
8 sendum est † illas esse emphyteuticas, & eiusdem qualitatis, cuius sunt aliæ terræ subemphyteuticatæ existentes intra eosdem fines, *Ruin. d. cons. 50. nu. 13. & 14. lib. 1. Natt. cons. 506. nu. 31. Rot. dec. 508. nu. 1. par. 1. recent. & dixit Rota in d. Romana restitutionis in integrum coram me.*

Non obstat quod non probētur inuestitura per instrumenta, quia satis esse videtur constare per scripturas, de recognitionibus, & assertionibus prædictis concernentibus dominium, & proprie-
9 tatem Capituli, † cum ex illis præsumatur interuenisse scripturam inuestiturarum tanquam necessarium antecedens *Velasch. de iure emph. q. 7. nu. 27. Rota dec. 400. nu. 10. par. 1. in recent.*

Ex quibus omnibus præsertim, simul iunctis fuit firmatum constare de emphyteusi, & quidem eo † facilius, cum non agatur ad effectum deuolutionis, sed secundum ad effectum prædictum solutionis laudemij, quo casu leuior probatio sufficere solet, & admittuntur, etiam præsumptiones, & coniecturæ, *Rot. dec. 249. nu. 2. decis. 400. nu. 6. & 7. par. 1. in recent. & decis. 12. nu. 2. & dec. 331. nu. 2. par. 2. in iisdem.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

§ *Infra in eadem causa par. 2. adsunt duæ aliæ decisiones sub diebus* 10. *Martij* 1631. & 10. *Maij* 1632. *coram* R. P. D. *Ghislerio, sunt decisiones* 14. & 128.

Et in par. 3. habetur alia sub die 4. Maij 1635. coram eodem, est decisio 40.

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Romana domus.

Die Veneris 30. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Iudex non ritè, & iustè procedendo, non priuat quem sua possessione, si se non habeat pro spoliato. Executiuè nō potest procedi contra tertios possessores, &c.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio datur ei, de cuius possessione constat.*
2 *Possessori datur manutentio.*
3 *Iudex non ritè, & rectè procedens in auferendo alicui possessionem, si ille non habeat se pro spoliato, competit manutentio.*
4 *Executiua via non potest procedi contra tertios possessores.*
5 *Pro debito facto super re, quæ postea fuit data in dotem viro à muliere, an super ea possit fieri executio.*
6 *Decis. Card. Seraph. 891. declaratur. & num. 8.*
7 *Liti, si aliquis se opponat, potest contra eum fieri exequutio.*
8 *Text. in l. fin. se obtulit ff. de re iud.*

DECISIO CCLXIII.

DOMINI dixerunt Martio informanti esse dandum mandatum de manutenendo in possessione domus, de qua agitur. Quia de illius
1 possessione † constat ex subhastatione, & deliberatione contra ipsum facta, *Aym. cons. 16. nu. 5. vers. vndecimo, Rota. decis. 456. nu. 4. par. 2. in recent. & fuit dictum in Perusina societatis 31. Iulij 1624. coram bo. me. D. meo Vbaldo, & in Romana census decimarum 21. Maij 1627. coram me.*
2 Possessori † autem datur manutentio, *vulg. §. retinendæ instit. de interd.*

Non obstat quod stante subhastatione, & deliberatione facta ad fauorem D. de Aste, videatur Martius sua possessione priuatus. Quia cum iudex
3 non ritè, † & rectè processerit, & dictus Martius non habuerit se pro spoliato debet manuteneri, *Abb. in cap. conquærente sub. num. 8. de restit. spoliat. Put. decis. 409. in fine, lib. 2. in nou. Rota decis. 802. num. 7. vers. quia pro responsione par. 1. & decis. 179. num. 5. par. 4. diuers. & decis. 111. par. 1. in recent.*

Quod autem non ritè processerit patet ex eo,
4 quia cum Martius esset tertius possessor, † non poterat contra eum exequutiuè agi, prout factum fuit, sed erat agendum remedijs competentibus, contra tertios possessores, *Alex. in l. à Diuo Pio, §. si super rebus, nu. 28. vers. & pro hoc benè facit, ff. de re iud. Franc. Aret. cons. 86. in fin. sanct. me. Gregor. XV. decis. 22. num. 1.*

Non obstat quod debitum cuius vigore fuit relaxatum mandatum, & facta exequutio esset factum per patrem vxoris Martij ante contractum
5 matrimonium, † & sic potuerit super dicta domo quamuis in dotem data fieri exequutio, cum antea fuisset patris debitoris, *iuxt. dec. Seraphin. 891. num. 1. & seqq.* Quia cum Domina Eugenia vxor Martij non fuerit hæres vniuersalis sui patris; sed modo fuerit constituta, in dicta domo pro sua le-
6 gitima, & dote, & sic in re certa † *d. decis. Seraph.* non intrat cum loquatur in terminis, quādo mulier hæres vniuersalis patris omnia eius bona in dotē dedit, nam tunc bona illa censentur data deducto ære alieno, & potest exequutiuè agi, *iux. termin. l. mulier bona 73. ff. de iur. dot. & loquitur etiam Guidopap. dec. 447. nu. 2. Cap. decis. 128. nu. 4. & 5. in quibus se fundat decisio Seraph.*

Non

7 Non obstat quod cum Martius se † liti opposuerit, potuerit contra eum fieri executio, iux. dispositionem tex. in l. fin. se obtulit. ff. de re iud. Seraph. d. decis. 891. nu. 10. Quia maritus solum cōparuit pro suo interesse dando de nullitate subhastationis factæ in re propria; non autem se opposuit, nec se obtulit pro substentanda lite mulieris,
8 in quibus terminis loquuntur † tex. & decis. Seraphin.

Et ita vna tātū parte informāte fuit conclusū.

REV.^{MO} P. D. COCCINO.

Parmeñ Status.

Die Veneris 30. Martii 1629.

ARGVMENTVM.

Matrimonium qualiter probetur, ad hoc vt filii dicantur legitimi, & quæ præsumptiones hoc casu admittantur, cum lex multum faueat filijs, ad effectum vt sint legitimi. Et nonnulla tractantur, quando testes probent, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Legitimitas vt probetur, satis est, vt quis sit natus ex ea, quæ vxor credebatur.*
2 *Præsumptio, vel adminiculum aliquod an desumatur ex scriptura, quando aliqua magna præsumptio falsitatis adest.*
3 *Responsio ab interrogatorio recipit interpretationem, & declarationem.*
4 *Parochus etiam de iure antiquo debebat interuenire in celebratione matrimonij.*
5 *Testis, si deponat de visu concludenter, & adsunt alia adminicula, satis probat.*
6 *Testis, quando deponit de credulitate nihil pbat.*
7 *Et hoc maximè, quando ratio credulitatis non subsistit.*
8 *Parochus in propria Parochia censetur habere plenam informationem.*
9 *Filij nati ex illis, qui pro legitimis coniugibus se reputabant, legitimi dicuntur.*
10 *Matrimonium præcedēs plenè probatur ex coniugum reputatione, quod se pro legitimis habeantur, si non agatur de præiudicio alterius matrimonij.*
11 *Matrimonij præsumptio iuris. et de iure iudicatur ex tractatu, et ex copula inde subsequuta.*
12 *Matrimonij tractatus de contrahendo, sufficit deinde consensus cum aliquo signo, vel nutu, ad hoc, vt præsumatur matrimonium fuisse contractum.*
13 *Legitimi, vt sint filij, lex quantum potest facere. Filij præsumuntur nati post matrimonium, et non antea num. 13.*
14 *Testis simul stare potest, quod fuerit præsens alicui actui, licet non recordetur de tempore.*
15 *Testis, quando dicatur de tempore iudicare.*
16 *Testis deponens per verbum, iudicio meo aut per æquipollentia verba, non vitiat eius depositionem, si ex certa scientia ex proprio sensu corporis deponat.*
17 *Testis fides magis augetur, si de tempore dubitatiuè deponat.*
18 *Testis, si circa tempus deponat dubitatiuè per verba, in circa, et parum plus, vel minus non dicitur discordare, sed cōcordare cum alijs probationibus certum tempus continentibus.*
19 *In ore duorum, vel trium stat omne verbum.*
20 *Testis vnicus probat, quando cum eius dicto cōcurrit fama, vel coniectura. Et hoc maximè, si dicta coniectura ex circumstantijs facti desumuntur. num. 20.*
21 *Examinis nullitas ex eo, quod fuit factum in termino reprobatorio, potest deseruire pro adminiculo.*
22 *Legitimitas probatur per communem reputationem qualificatam cum fama, & coniecturis.*
23 *Raptus ante Conc. Trid. non solum impediebat matrimonium contrahendum, sed etiam dirimebat contractum, & nu. 30.*
24 *Matrimonium iam contractum per quæ impedimenta dirimitur.*
25 *Filij, vt sint legitimi, quæ solemnitates de iure requirantur.*
26 *Tempus antiquum in teste est 60. annorum secundum obseruantiam Rotæ.*
27 *Testes de visu an debeant esse omni exceptione maiores.*
28 *Testis subditus, ac rusticus non habetur pro integro, & candido teste.*
29 *Testes, quando deponunt de fama, & auditu, quo casu non probent, & num. 48.*
31 *Raptus impedit quidem matrimonium contrahendum, sed non dirimit contractum.*
32 *C. fin. de clandest. despons. intellectus.*
33 *C. statutum 27. quæst. 2. declaratur, & nu. 34. & num. 36.*
35 *Raptus ignorantia inuincibilis inter coniuges excusat à peccato.*
37 *Matrimonij dispensatio, vbi requiritur, si tamen non petatur, & matrimonium contrahatur, tūc non est opus alia dispensatione, & non obstante tali impedimento substinetur, & nu. 38.*
39 *Matrimonium inter raptorem, & vxorem alterius raptam, quando subsistere non potest.*
40 *Impedimentum Canonicum, debet habere decretum irritans, nec sufficit simplex probibitio sine irritatione.*
41 *Sacerdotem, qui occidit, nunquam omnibus diebus vitæ suæ matrimonium contrahere potest.*
42 *Testes non idonei non probant.*
43 *Confessio extraiudicialis, nec de æquitate Canonica probatur per vnicum testem, & nu. 46.*
44 *Confessio coniugum etiam vtriusque in præiudicium matrimonij ad effectum illud irritandi, non probat.*
45 *Testis fides, quando debilitatur, an possit coniūgi cum alijs testibus habilibus.*
47 *Testes deponentes de auditu non probant.*
49 *Testis patiens plures defectus, nihil probat.*
50 *Vita probanda est ab eo, qui fundat se in ea.*
51 *Filij vt nascantur legitimi, quæ solemnitates requi-*

quiruntur in matrimonio.

52 *Matrimonium præsumitur contractum, secundum leges, & prout legitimum est.*

53 *Matrimonium, quando principaliter non discutitur, sed incidenter ad effectum legitimæ successionis, tunc probatur leuioribus probationibus.*

DECISIO CCLXIV.

DVBIVM originale ter* affirmatiuè resolutum est, an constet DD. Alexandrum, & Cyrum ex persona Pallauicini Aui, & Sigismundi Patrui magni esse in quasi possessione legitimitatis requisitæ à Marchione Io. Francisco fideicommittente, hoc est tanquam procreatorum, & natorum de legitimo matrimonio verè, & non fictè, quod dubiũ tres habet inspectiones principales, super quibus vertitur cardo difficultatis. Prima est, an probetur matrimonium. Secunda, quatenus sic, an illud probetur ante conceptionem dd. Pallauicini, & Sigismũdi. Tertia, quatenus etiam sic, an constet de talibus impedimentis, quæ matrimonium etiam contractum dirimerent.

Et quantum attinet ad primam inspectionem, *sub die 2. Decemb. 1573. coram bo. me. Robusterio,* & postmodum *sub die 23. Octob. 1592. coram bo. me. Card. Seraph. vt in decis. 1000. in princ.* fuit resolutum constare de matrimonio inter Bernardinum, & Catherinam, absque coarctationis temporis, quæ decisio fuit confirmata 10. *Apr. 1606. coram san. me. Greg. XV.* in quibus decisionibus, licet dicatur cõstare de matrimonio sine coarctatione temporis, & saltim de facto; attamen quoad primum, non inde resultat, quod sit probanda certa, & determinata dies, sed sufficit, quod probetur ante cõceptionem dictorum Pallauicini, & Sigismundi, de quo in secunda inspectione agetur; quo verò ad secundum sufficit ad effectum, de quo agitur, vt matrimonium etiam saltem de facto sit
1 probatum, cum† de iure satis sit ad concludendũ legitimationem, quod quis sit natus ex ea, quæ vxor credebatur, *glos. in cap. lator in verb. probari, qui fil. sint legit. l. si vicinis, vbi Salyc. & cæteri C. de nupt. Lap. alleg. 89. num. 9. vbi Addent.* & fuit ponderatum in Decisionibus quæ reuidentur: ita vt sublata deinde post d. decisionẽ Card. Seraph. exceptione impedimenti assertæ vitæ primi mariti Catherinæ, per DD. Rangonos allegata, vt in d. decis. san. me. Greg. in qua prædicta etiam decisio bon. mem. Card. Seraph. confirmatur, & reiectis eorumdem testibus deponentibus de alijs prætensis impedimentis ex decisionibus pro DD. Pallauicinis postea secutis, vt infra dicetur, illorũ legitimitas aduersus præmissa remanserit purgata, & eorumdem intentio quasi possessionis legitimitatis huiusmodi eo clarius de iure fundetur. Et quamuis hodie diceretur non esse habendam rationem decis. Robusterij, cum fundetur in scriptura matrimonij anni 1508. quam deinde coram bo. me. Card. Seraph. dec. 949. conclusum fuit circumscribendam esse, ex quo Domini non erant
2 concordes in eo, an ex ista scriptura posset† desumi aliqua præsumptio, vel adminiculum propter magnam suspicionẽ falsitatis, quæ ex quadam additione manus arguebatur; fuit tamen responsum, quod cum dicta scriptura fuerit producta per DD. de Rangonibus, satis apparet ipsos non negasse matrimonium a principio, vt sæpius fuit aliàs dictũ in præfata *decis. Robusterij 2. Decem. b. 1573. vers. septimo considerarunt, Card. Seraph. decis. 1000. sub nu. 16. vers. septimo huic probationi, ac san. me. Greg. XV. decis. 247 sub nu. 18. vers. argumentum etiam.* & in omnem euentum decis. illa nititur alijs fundamẽtis, ex quibus potest sustineri prout etiam aliæ duæ decisiones in alijs fundamentis se tuentur; maximè cum probationes factæ per DD. de Rangonibus nõ fuerint principaliter super negatiua matrimonij, sed super impedimentis, signum euidens, quod dũ materia erat recens, non dubitabatur de existentia matrimonij per præmissa.

Quantum attinet ad secundam inspectionem, an scilicet probetur matrimonium ante conceptionem dictorum Pallauicini, & Sigismundi, tria cõtinet dubia. Primum est an probetur Presbyterũ Baptistam testem Rangonorum fuisse præsentem matrimonio. Secundum quatenus sic, an illius depositio cõcludat de matrimonio contracto ante conceptionem dictorum Pallauicini, & Sigismũdi. Tertium quatenus etiam sic, an ex dicto Presbyteri Baptistæ, iunctis alijs, plenè probetur matrimonium ante præfatam conceptionem fuisse contractum. Circa primum dubium, cum idem Presbyter Baptista super 17. interrogatorio in quo contineetur an interfuerit, quando Catherina fuit despõsata cum D. Bernardino, & dicat in quo loco eam desponsauit; Respondendo deponat se fuisse præsentem in Castro Varani, vbi Bernardinus desponsauit Catherinam, illius dictum venit intelligendum, quod interfuerit, & præsens fuerit matrimonio in Castro Varani, vt congruat illius responsio tenori interrogatorij continentis
3 duas partes videlicet interessentiam, & locum † à quo quidẽm interrogatorio recipit interpretationem, atque declarationem, *Alber. in l. Præses. n. 4. ff. de pen. Seysel. in l. Cælius. nu. 58. ff. de vsucap. & in l. scire debemus. nu. 9. ff. de verb oblig. Bald. cons. 54. num. 6. l. 1. & cons. 10. nu. 3. l. 5. Alex. cons. 88. nu. 26. l. 5. Gramat. cons. ciuil. 58. nu. 1. & 20. Dec. cons. 272. nu. 7. & cons. 445. nu. 5. Cephal. cons. 77. nu. 33. Balb. de præscript. par. 4. nu. 18. Monticell. in repert. Rubr. testium dicta qualiter interpretentur col. 2.* & hæc eo magis procedunt, cum de-
4 buisset interesse tanquam Parochus †matrimonio etiam de iure antiquo, ad euitan. clandestinitatem *c. 1. 30. q. 5. c. fin. de clandestin. desponsat.* & circa interpretationem dicti istius testis intellectus iste non est nouus, cum Rota sæpè sæpius dixerit hũc testem fuisse præsentem matrimonio videlicet coram Ant. Augustino de anno 1556. coram Robusterio in superius allegata decisione in qua refertur etiam d. decis. Ant. Augustini *in præfata decis. Seraph. 1000. in alleg. decis. 247. coram san. mem. Greg. coram bon. mem. Card. Satrato 11. Ianuarij 1616. et in tribus decis. vltimo loco factis* quæ hodie reuidentur.

Non obstant annotationes, quæ fuerunt datæ pro parte DD. de Rangonibus, & præsertim Antonij Augustini, quæ sic se habet. *Si non agitur de pro-*

probationis plena matrimonij, tenuerunt testem, recte deponere, & magis videri interfuisse actui præsertim si comprobetur testibus etiam nulliter examinatis aut scripturis quibuscumque. Quia contrarium non dicit, nō prætenditur enim quòd solus Presbyter Baptista probet matrimonium, sed quod fuerit præsens matrimonio, & ideo quod faciat gradum probationis, itaut alijs concurrentibus, plenè probet, vt in responsione secundi dubij dicetur, quod in substantia est idem quod dicit Ant. Augustinus, vt clarè patet ex alia annotatione Oradini, quæ sic se habet. *Domini inclinarunt in prima parte, quod testis probet si iuuetur adminiculis, quæ videantur*, & ex alia annotatione Veralli, ibi, *fuit tentum, me solo excepto quod dictū D. Baptistæ intelligatur de præsentia in actu. quia dicta testium sunt coadiuuanda, non cauillanda, & maximè, quia dictum testis refertur ad interrogatorium, & secundum illud declaratur, aliàs dicta dictio, (præsens) nihil deseruiret.* Et licet subdat, *tamen aliqui ex Dominis vellent adminiculare dictum, & declarare secundum interrogatorium si aliunde de aliquo. & etiam non releuanti declarari possit, de quo etiam viden.* attamen hoc est intelligendum iuxta d. annotationem A. A. cui abundè satisfit, vt statim dicetur. & iste non est nouus intellectus harum annotationum, sed ita intellexit hanc resolutionem Rotæ factam 6. Martij 1556. *Rota antiqua coram Robusterio 2. Decemb.* 1573. dum dixit, & sic iste testis (scilicet
5 Presbyter Baptista) deponit de † visu, & satis cōcludenter, vt aliàs fuit resolutum, & si adiuuatur alijs adminiculis satis probat, vt dicitur in resolutionibus *del 1556. coram R.P.D. A.A.* & Rota semper sequuta fuit hoc dictum, vt in decisionibus alleg. & huic decisioni A. A. abundè fuit satisfactum, vt ex infra dicendis suo loco apparebit etiā per depositionem testis nulliter examinati, cū habeatur depositio Io. Petri Betuschi examinati p DD. Pallauicinos de anno 1532. in termino reprobatorio, & sic nulliter. qui optimè deponit super tertio Capitulo cum per formalia verba dixit *se scire quod super matrimonio cōtracto inter D. Bernardinum, & D. Catherinam, modo sunt 23. anni, factum fuit instrumentum dotale per publicum Notarium, qui vocabatur Io. Thomas de Gazijs, & credere ipsius testis fuit die prima anni, præsentibus ipso teste, & D. Bernardino de Luca tunc Vic. Episc. Parmen. qui tenuit manum Catherinæ, quando desponsata fuit Bernardino, ac D. Baptista de Ferrarijs de loco Zibelli, qui dixit verba contractus matrimonij denotantia de presenti inter dictum D. Bernardinum, & D. Catherinam, ac D. Bartholomeo de Prato Ciue ac Doctore Parmen. ac multis alijs vltra mulieres 50. & hæc acta fuerunt in loco Varani, in Arce in sala magna, et hæc dixit scire, quia erat famulus, et vidit, et audiuit.*

Neque obstat, quod d. Presbyter Baptista super 16. interrogatorio dicat, *ꝙ Bernardinus, et Catherina per plures annos steterunt simul reputātes se pro legitimis coniugibus, et procrearunt articulatos filios, et plures reputabant eos pro veris, et legitimis coniugibus, et etiam aliqui dicebant quod inter eos nō potuit esse verum matrimonium.* Quia hoc non repugnat quo minus D. Baptista fuerit præsēs matrimonio, nec inde inferri potest, quod nō faciat sufficientem gradum probationis. Et ista existimatio nō tollit aliam probationem, quæ longè præualet, vt fuit ponderatum in alijs decisionibus, & dicetur in tertio dubio. Et quamnis iste testis super 9. art. *dicat se credere quod filij D. Bernardini non sunt legitimi, neque successibiles ad paternam hæreditatem propter impedimen-
6 ta in alijs articulis expressa*, attamen † circa hoc
nihil probat, neque in hoc dici potest testis *glos. in l. 2. penult. in verbo audierint. ff. de acq. plu. arcen. & in l. testium in verbo presto. C. de testib.* &
7 maximè cum ratio credulitatis fundetur † in impedimentis, quæ si non subsistunt, vt dicetur in tertia inspectione, vtique nulla est habenda ratio huius dicti. *Aret. in c. quoties nu. 10. & seqq. iuncto nu. 17. & seqq. & ibi etiam Abb. nu. 6. versic. oportet ergo quòd illa credulitas. Felyn. num. 10. ante finem vers. & merito. de testibus.*

Circa secundum dubium huius secundæ inspectionis principalis, an scilicet dictum Presbyteri Baptistæ concludat matrimonium fuisse contractum ante conceptionem dictorum Pallauicini, & Sigismundi, visum fuit absq; difficultate affirmatiuè responden. deponit enim, *quod Bernardinus & Catherina per plures annos steterunt simul reputantes se pro legitimis coniugibus, & procrearunt* inter alios *Pallauicinum, & Sigismundum:* Vnde cum fuerit præsens matrimonio, & deponat de procreatione, inter alios dictorum Pallauicini, & Sigismundi in tempore, quo steterunt simul reputantes se pro legitimis coniugibus vtiq; depoponere dicitur de procreatione post matrimoniū, cui fuerat præsens, & quo mediante intrat legiti-
8 mi coniugij reputatio, de qua ipse deponit, & † de
qua vti Parochus in propria Parochia plenam informationem habuisse censetur, & cum quo concordant alij testes DD. de Rangonibus mox citādi. Et ex eo quod procreati deponantur in tempore, quo Bernardinus, & Catherina se pro legi-
9 timis † coniugibus reputabant, legitimi dicuntur
Dec. cons. 152. n. 3. cum talis coniugum professio, dum nō agitur de alterius matrimonij præiudicio
10 plenè probet † inter eos matrimonium præcedēs
Mandel. cons. 180. nu. 1. & 2. & ex cohabitatione plurium annorum, vt supra per eum testificata, fauore legitimitatis, matrimoniū præcedens presumatur *Abb. in c. lator. nu. 6. qui fil. sint legit. Ceph. cons. 435. nu. 64.* & præsertim in proposito casu, in quo isti procreati probantur lōgè post mandatum de dispensan. anni 1508. & sic post tractatum matrimonij inter Bernardinum, & Catherinam, quo fit, vt per tractatum huiusmodi, & co-
11 pulam † inde subsequutam matrimonium inducatur præsumptum iuris, & de iure *Boer. cons. 40. nu. 106.* Quinimò vbi præcessit tractatus de contrahen. sufficit deinde cōsensus cum aliquo signo,
12 vel nutu, sine aliqua † expressione verborum,
Calder. cons. 5. in fin. de sponsal. ita explicans *glos. in c. si inter. de sponsal.* Accedit quod cum lex in
13 quantum potest, faueat filijs, vt † sint legitimi,
Decian. d. cons. 152. sub num. 1. versic. & quia lex.

In

In dubio præsumẽdum est filium natum post matrimonium, & non ante, *Ruin. cons. 51. sub n. 20. vers. præterea ex quo matrimonium fuit contractum lib. 5.*

Neque obstat, quod d. Presbyter Baptista examinatus 12. Nouembris 1533. & interrogatus de tempore matrimonij respondeat, *quod de eo non recordatur, sed quod iudicio suo sunt 30. anni, vel circa, parum plus, vel minus*, vnde videtur concludere matrimonium fuisse contractum ante obtentam dispensationem die 29. Maij 1508. & ante diem 3. Ianuarij 1510. in quo DD. Rangoni prætendunt illam fuisse executam. Quia huic motiuo abundè fuit responsum in alijs decisionibus, & nunc fuit replicatum, satis constare ex prædictis quod dictus Presbyter Baptista fuerit præsẽs matrimonio, nec huiusmodi depositio ex hoc elidi-
14 tur, cum vt aliàs dictum fuit, stent † simul quod fuerit præsens matrimonio, licet non probet tẽpus iuxta sæpè allegatam doctrinam *Bart in l. de ætate. nu. 7 vers interrogata de anno ff. de minor.* nec potest fieri vis in illis verbis, *quod iudicio suo sũt 30. anni parum plus, vel minus, &c.* cum circa
15 hoc tempus † indicet, dum prius respondit de illo non recordari, *Bart. in l. quid tamen. §. si arbiter. nu. 3. ff. de recept. arbitr.* Vnde etsi explicitè nõ probet tempus matrimonij, sufficit quod probet procreationem post dictum matrimonium, vt patet ex prædictis, & abundè fuit satisfactum in alijs decisionibus, & in puncto, *Alex. in cons. 149. nu. 1. in fin. & nu. 2. lib. 5.* vbi quod si Testes fuerunt præsentes primo matrimonio, licet circa tẽ-
16 pus † deponant per verbum, iudicio suo, aut per æquipollentia verba, hoc non vitiat probationem testis deponentis de tempore, per verba prædicta, si circa negotium principale deponit de scientia ex proprio sensu corporis, vt est casus noster, quia Presbyter Baptista fuit præsens matrimonio, & allegat *tex. in d. l. quid tamen §. arbiter, cum ibi notatis per Bart. de arbitr. & allegat etiã Io. Andr. ad Speculatorem in tit. de test. §. nunc tractandũ in additione incipienti hoc ergo intendit:* vbi quod hoc casu distinguitur iudicium à testimonio. Imò,
17 quod plus est, augetur magis † fides huius testis deponentis dubitatiuè de tempore, *Angel. in cons. 25. pro decisione quæstionum nu. 4.* quem sequitur idem *Alex. cons 66. nu 4. lib. 2.* Et dum de tempore deponit non bene memor, dubitatiuè, &
18 cum dictionibus, † *in circa, & parum plus, vel minus*, non dicitur discordare, sed potius concordare cum alijs probationibus certum tempus cõtinentibus, prout firmatum fuit coram *san. mem. Greg. XV decis. 390. nu. 8.* Vndè cessat quod iste testis videatur concludere tempus matrimonij ante dispensationem anni 1508. super quo etiam emanauit peculiaris *decis. coram bo. mem. Cardin. Sacrato 11. Ianuarij 1616.* & quoad scripturam 3. Ianuarij 1510. prætensæ executionis vltra præmissa, intrant aliàs ponderata per Rotam contra fidem dictæ scripturæ post *decis. 949. bo. me. Card. Seraph.* quæ à DD. de Rangonibus allegabatur, vltra quod firmatum fuit dictos Pallauicinum, & Sigismundum, de quibus in præsenti dubio agitur natos fuisse de anno 1511. & respectiuè 1512. & sic longè post dictam prætensam executionem.

Circa tertium dubium, an ex dicto præfati Presbyteri Baptistæ vnà cum alijs habeatur plena probatio, quod matrimonium fuerit contractum ante procreationem dd. Sigismundi, & Pallauicini:
19 Vt dictum fuit in alijs decisionibus, licet † in ore duorum, vel trium stet omne verbum, nihilominus, & vnicus testis probat, quando cum dicto ipsius concurrit fama, vel coniecturæ, maximè quã-
20 do coniecturæ † & præsumptiones ducuntur ex circunstantijs facti, hic autem, vt fuit etiam ponderatum in alijs decisionibus, Bernardinus de Franzosijs, & Ioannes de Magistris testes DD. de Rangonibus deponunt de auditu publico, & sic de publica voce, & fama Bernardinum desponsasse Catharinam, & eam in vxorem accepisse & abinde citra inter alios filios suscepisse Pallauicinũ, & Sigismundum; & idem deponunt de auditu Baroccius de Burgo pariter testis DD. de Rangonibus, & Raymundus del Pizzo, qui etiam distinguit filios natos ante, & post matrimonium, & expressè in dicto optimè concludit Damianus Cornazzanus, qui licet sit examinatus pro DD. Pallauicinis contra Fiscum, & sic cum parte diuersa, negari tamen non potest, quin faciat aliquod adminiculum, maximè cum in dicto plenè concludat.

Et non solum, vt dictũ est, adest depositio Presbyteri Baptistæ, qui fuit præsens matrimonio, & publica vox, & facta adminiculata ex dicta depositione Cornazzani, & Ioannis Petri de Betuschis, qui licet fuerit nulliter examinatus, tamen fuit examinatus cum interrogatorijs partis, & vt su-
21 pra relatum fuit optimè in dicto concludit, † & nullitas examinis cum sit ex eo solum, quod fuit examinatus in termino reprobatorio, non est talis considerationis, vt non possit inseruire pro adminiculo: sed adest etiam communis reputatio, vt
22 supra ponderatum est, † qualificata, quæ vnà cum fama, & adminiculis probat legitimationem, vt per DD. allegatos in alijs decisionibus, & dixit *Rota in causa Cæsaraug. Status de Morata 7. Iunij 1585. coram Bubalo.* Quod autem Pallauicinus, & Sigismundus essent nati post matrimonium probant dictus Ioannes de Magistris, & Presbyter Baptista, & ista communis reputatio coadiuuatur ex depositione Stephani de Caballis, & ex testibus examinatis per D. Eufrosinam contra DD. de Rangonibus, vt fuit ponderatum in alijs decisionibus, vbi responsum fuit obiectis in cõtrarium factis, in quibus etiã decisionibus fuerunt ponderata adminicula, nempè mandatum de dispensand. Confessio Bernardini, qui distinxit in suo testamẽto filios natos ante, & post matrimonium, & alia, vt latè in dictis decisionibus, in quibus abundè etiã fuit responsum ad famam, quæ prætenditur in cõtrarium, & alia obiecta, quæ hodiè reperiuntur, responsiones enim in illis decisionibus datæ placuerunt Dominis, ita vt superfluum sit idem in hac decisione repetere.

Quantum attinet ad tertiam inspectionem circa impedimenta matrimonij, super quibus duo Procuratores, & duo ex tribus Aduocatis ex professo scribebant, illa reducuntur ad sex capita. Primò ad raptum, qui cum esset raptus sponsæ, prætende-

tendebatur, quod etiam ante Concilium Trident.
23 nedum † impediret matrimonium contrahendū, sed etiam dirimeret contractum ex *c. Statutū 27. q.2.* Secundò ad adulterium cum fide data. Tertiò ad machinationem in necem primi viri. Quartò ad copulam habitam cum Martha sorore Catherinæ, & Margarita nepte ipsiusmet Catherinæ, & cum Comina eiusdem Catherinæ filia, quæ tria po-
24 strema † impedimenta dirimunt matrimonium contractum ex allegatis per *Sanchez de Matrim. lib.7.disp.6.per totam.* Quintò, quia non constabat de morte primi viri Catherinæ. Sextò, quia non
25 constat fuisse seruatas † solemnitates de iure requisitas, vt inde filij nascerentur legitimi, de quibus in *c.1.30.q.5. & in c. fin. de clandest. despons.*

Et quoad primum caput circa raptum duæ afferuntur probationes, videlicet testes de fama, & auditu. Secundo testes de visu. Quantum attinet ad testes de famā, & auditu, cum de tempore examinis non essent lapsi 60 anni à die prætensi raptus, prædicti testes non probant, cum fama non
26 probet nisi in antiquis, quod tempus † antiquum in teste est 60. annorum secundum obseruantiam Rotæ, *vt in decis.5.nu.3.par. 3. diuers.* Quantum verò attinet ad testes de visu, testes, qui de hoc deponunt, sunt à Rota reiecti, & ideò nihil probant, cum in hac materia quæstio sit, an testes
27 debeant esse † omni exceptione maiores, vel sufficiant habiles ex deductis per *Farinac. de testib. quæst. 162. limit.6. per tot.* quales non sunt isti. Nam Cæsari della Vela, & Galeatio de Nardo nō esse fidem adhiben. resolutum fuit 24. *Nouembris 1599. coram bo. mem. Card. Seraph. vt in decis.* 1330. & rursus idem Cæsar fuit reprobatus *5. Septemb. 1603. coram Illustr. Millino.* Carlino autem de Artusis, quod fides non esset adhibenda, bis fuit resolutum *coram bo. me. Card. Seraph. 14. Martij, & 16. Maij 1594. vt in decis. 1069. & 1076.* Et licet *sub die 26. Octobris 1594. fuerit postea dictum, quod Domini præfatum Carlinum nō reijciebant, sed reseruabant illum arbitrio videndum cum alijs testibus,* attamen 4. Iunij 1604. *coram Illustriss. Millino resolutum fuit dictū Carlinum non esse testem idoneum.* Bernardinum autem de Brunerijs propter vagetates, & quia erat
28 subditus, † ac rusticus, Domini 16. Martij 1551. non habuerunt pro integrō, & candido teste, vt per *Put. decis. 375. lib. 3.* & tandem Iacobo Marotio postremo testi non esse fidem adhibend. resolutum fuit 24. *Maij 1602. & 28. Aprilis 1603. coram Illustr. Millino.* Nec huiusmodi raptus comprobatur, ex eo quod Ioan. Antonius pater mariti Catherinæ fuit interfectus, quia non constat à
29 Bernardino fuisse interfectum, cum testes † deponant de fama, & auditu, qui propterea in hoc casu non probant, vt dictum est: nec quoad hoc habenda est ratio Cæsaris della Vela, & Angeli Dominici vt supra reiectorum, ex supradictis, & inferius dicendis.

Et circa hoc caput cessat omnis difficultas, quia vt in alijs decisionibus fuit dictum, licet de iure antiquo, *vt in c. de puellis, in c. si autem, & in*
30 *c. placuit 36. q.2.* † raptus nedum impediret matrimonium contrahendum, sed etiam dirimeret contractum, quod & hodie statutum fuit per *Sac. Conc. Trident. sess. 24. c.6. de reform. matrim.* Attamen matrimonium, de quo agitur, fuit contractum ante Conc. Trident. & post dictos canones antiquatos per *c. fin. de raptor.* Ex cuius disposi-
31 tione † raptus impedit quidem matrimoniū contrahen. sed non dirimit contractum, & ideo quicquid de ipso raptu dicendum esset, de illo non est agendum. Ad illud verò quod hodie replicabatur
32 circa interpretationem text. in dicto *c. fin.* † quod scilicet loquatur, quando rapitur puella: sed quādo rapitur sponsa alicuius, iste raptus impedit nedum matrimonium contrahendum sed etiam dirimit contractum, *vt in d. c. statutum 27. q. 2.* fuit responsum per Dominos hanc assertionem nullibi
33 probari, cum text. † ille solum impediat matrimonium contrahendum cum rapta spōsa alterius, vel vxore defuncto viro, non autem dirimat contractum cum eadem sponsa, vel alterius vxore de-
34 functo tamē viro: ille enim text. † vult solummodo, quod post contractum matrimonium vir anathematizetur vsque ad satisfactionem, hoc est, donec pœnitentiam agat de rapina, vt ibidem explicat *glos. & Turrecrem. in fin.* & propterea merito ibi glos. 1. expressè notat, quod si prædicti contrahant, matrimonium tenet *argum. text. in cap. accedens. de rapt. qui est tex. in v. fin.* in alijs decisionibus allegatus; & idem dicit *Veracrux in Specul. coniug. par. 1. art. 25. in princ. in 1. conclusione* dicens, quod non possent contrahere sine
35 peccato, & † quod si ignorarent inuincibiliter tale impedimentum, excusarentur à peccato, *Sanchez de matrim. lib. 7. disput. 12. num. 43.* & hanc esse communem sententiam dicit *Gutier. de matrim. c. 86. num. 5. Sotus super 4. q. vnica dist. 37. vers. de raptore aliena spōsa, & inferius vers. circa hos omnes casus, & vers. tandem ad pacandas conscientias,* vbi dicit, Episcopum posse super hoc impedimento dispensare, & si consuetum est non petere dispensationem, euitari peccatum mortale, & vbi non est hominum memoria, vt Episcopus dispenset videri tacitè consentire, & aduertit
36 quod † dictum *c. statutum* est Concilij Prouincialis, ac tandem subdit ad pacandas cōscientias notandum esse, quod etiam vbi adesset consuetudo petendi dispensationem, quaquam esset peccatum mortale absque illa contrahere, postquam tamen contractum fuerit matrimonium, nulla opus est dispensatione, quia & matrimonium solidum est,
37 impedimentum, aut solutionem † matrimonij inducit, aut exactionem debiti coniugalis impedit, & idem dicit in substantia, *Paludan. super 4. distin. 34. q. 1. art. 1. cōclus. 1. & seqq. Matienz. lib. 5. recompil. glos. 1. rubr. nu. 142.* vbi expressè quod illud est impedimentum impediens absque dispen-
38 satione, non autem dirimens † matrimonium, licet aliud sit hodie post Concil. Trident. *Caietan. ad S. Tho. 2.2. q. 154. art. 7. in fin.* vbi clarissimis verbis hoc dicit. *Guliel. Estius in 4. sentent. dist. 34. col. 2. vers. sunt quidem, & alia impedimenta non dirimentia, Michael de Palatio super eod. 4. dist. 34. col. 12. in prin. ver. est aliud quoque impedimentum, sed non dirimit fol. mihi 779.* qui licet
39 dicat inter † raptorem, & vxorem alterius raptū

non

non posse consistere matrimonium vtique loquitur viuente primo viro, non autem eo defuncto, quia text. in dicto *c. statutum* procedit præsertim in sponsa de præsenti, & dicit *glos. ibidem in vers. rapuerit. Hugo Archidiacon. Bellamer. & Turretrem.* quos allegat *Sanchez vbi sup. nu.* 45. Vnde cum text. ipse, & omnes Doctores supracitati dicant, quod impedimentum raptus alterius sponsæ non dirimit contractum, vtique si text. loquitur etiam de sponsa per verba de præsenti, de vxore etiam est intelligendus quod non dirimat contractum, primo viro defuncto, & regula est gene-
40 ralis, † quod impedimentum Canonicum debet habere decretum irritãs, nec sufficit simplex prohibitio sine irritatione eius, quod fit in contrariũ, sicut in *c. 2. de pœniten. & remiss.* prohibetur ille,
41 qui Sacerdotem occidit, ne vnquam † contrahat matrimonium omnibus diebus vitæ suæ, quia si ille talis contrahat, licet mortaliter peccet tamq; transgressor Apostolici præcepti, tamen matrimonium censetur Canonicum, & non dirimitur in futurum, vt notat post alios *Thomas de Argentina super 4. sent. l. 4. dist. 34. art. 1. post princ.*

Quo verò ad secũdum caput de adulterio cum fide data, quicquid deponat Cæsar della Vela, & Bernardinus de Brunerijs aliàs Pazzainus, nihil
42 probãt, cum non sint † idonei testes, & vt dictum est à Rota fuerint reiecti. Barotius autem de Burgo, Ioannes de Magistris, Hieronymus de Ronco, & Bernardinus Zacchaninus deponũt de simplici auditu, & ideo non probant, Presbyter Baptista deponit de confessione extraiudiciali Ber-
43 nardini, quæ etiam de iure Canonico non probatur per vnicum testem, sed ad minus duo requirũtur; itaut non valeat consequentia, duo plenè probant confessionem extraiudicialem, ergo vnus semiplenè *Put. decis. 466, l. 2. in correct.* & nihilo-
44 minus confessio coniugum etiam vtriusque † in præiudicium matrimonij ad effectum irritandi nõ probat. *c. super eo. qui matr. consangu.* & in puncto fidei datæ *Io. And. in c. finali de cognat. leg. n. 7.* Angelus Dominici deponit de confessione Catharinæ facta præsente Bernardino, sed ex supradictis nihil probat, & coram *Put. 13. April.* 1551. Rota dixit quod eius fides erat debilitata; ideoq; videndi essent alij testes, ex quibus prætendebatur datio fidei, & videretur an iste testis vnà cum alijs præfatam fidei dationem probaret. Quare cum ex præfatis pateat nullam resultare probationem, meritò dictum fuit in alia decisione, quod iste testis censebatur a Rota reiectus, quia vt videre est apud *Verall. decis. 276 in fin. lib. 3.* sensus
45 Rotæ fuit quod eius fides † debilitetur, sed quod posset coniungi cum alijs testibus habilibus, quales saltem respectu dicti non sunt in casu isto.

Quo verò ad tertium caput de machinatione necem prim viri ex supra deductis non est habenda ratio testium deponentium de auditu, & fama, quia non versamur in tempore antiquo, & quamuis de auditu à Bernardino deponat Galeatius de
46 Nardo, vt tamen dictum est, † testis iste tanquã vnicus non probat cõfessionem extraiudicialem, & cessat omnis difficultas, cum 24. Nouẽb. 1599. coram bo. me. Card. Seraph. fuerit à Rota reprobatus, vt dictum est; prout etiam reprobati fuerunt aliqui ex testibus, qui deponunt de auditu, & fama, nempe Cæsar della Vela, Angelus Dominici, Carlinus de Artusis, Iacobus de Gazijs, vt in decisionibus relatis. Et tanto magis cessat difficultas ex depositione duorum testium eorumdẽ DD. Rangonorũ, videlicet Ioannis de Magistris, & Antonij del Bosso super 14. interrogatorio, ex quorum dictis colligitur ipsum Io. Petrum naturali morte obijsse in propria in domo.

Quantum attinet ad quartum caput de copula habita cũ Martha sorore Catherinæ, & Margharita nepte, ac Comina filia; circa Martham plerique ex testibus à Rota sunt reprobati, videlicet Cæsar della Vela, Angelus Dominici, Carlinus de Artusijs, Galeatius de Nardo, vt in allegatis decisionibus, & Gabriel de Merlis, *sub die 11. Ianuarij, & 18. Martij 1602. coram Illustriss. Mil-*
47 *lino:* Cæteri deponunt † de auditu, & ideo non probant, vt dictum est, & præterea non concludunt in dicto, quia non deponunt de tempore ante matrimonium, quod per subsequentem copulam cum affine dirimi non potuisset, vel non deponunt de scientia Catherinæ, prout fuisset necesse ad tollendum eius bonã fidem, vel non deponunt quod ista audiuerint ante litem motam respectiuè. Et circa copulam Margharitæ nepris Catherinæ non est haben. ratio depositionis Cæsaris della Vela, & Angeli Dominici, cum vt sæpè dictum fuit, reiecti fuerint: de alijs verò testibus minus
48 habenda est ratio, cum deponant † de auditu, & fama, quæ in hoc casu, vt dictum est non probat, & patiuntur supradictos defectus in dicto. Tandẽ circa Cominam dantur quinque testes, quorum quatuor, nempe Angelus, Cæsar, Bernardinus, & Iacobus fuerunt à Rota reprobati; quintus verò nempe Io. Antonius de Montealino non probat,
49 tum quia est de auditu, † tum quia est vnicus, tum quia non concludit in dicto, vt supra de alijs consideratum est.

Quantum attinet ad quintum caput, circa obitum primi viri Catherinæ de tempore secũdi matrimonij, onus probandi non incumbit DD. Palauicinis, sed Domini de Rangonibus tenentur
50 † probare vitam, vt abundè fuit firmatum 2. *Decemb.* 1603. *coram san. me. Greg. vt in decis. 228. & prius coram Robusterio 2. Decemb. 1573. vers. non obstat quod Catherina.* In qua decisione ponderatur etiam ex eisdem testibus Rangonorum cõstare de morte Io. Petri ante matrimonium Bernardini cum Catherina.

Quo verò ad sextum, & vltimum caput impe-
51 dimentorum scilicet non constare fuisse † seruatas solemnitates, vt inde filij nascerentur legitimi, de quibus in *c. 1. 30. q. 5. & in cap. fin. de clandest. desponsat.* fuit responsum, quod cum ex prædictis constet matrimonium fuisse contractum, præsu-
52 mitur † contractum secundum leges, & prout licitum est, vt in *c. ad audientiam. de præscript. Alciat. reg. 2. præsumpt. 1. nu. 2. & 3.* & latè fuit deductum *in decisione facta 8. Iunij 1626.*

Et prædicta omnia eo magis placuerũt Dominis, cum versemur in iudicio possessorio, & matri-
53 monium † principaliter non discutiatur, sed incidenter

denter ad effectum legitimæ successionis. Vnde leniores probationes sufficiunt iux. *cons. Gemin. 27. num. 8. & seqq.* quod alij plures sequuntur cumulati in decisione facta prædicta die 8. Iunij, & Rota ipsa sequuta fuit prius in hac causa 20. Martij 1556. coram Antonio Augustino: Et ideo sufficit quod Pallauicinus, & Sigismundus fuerint in quasi possessione legitimitatis verè nō fictè ad effectum, vt ista quasi possessio nedum ipsis, sed etiam habētibus causam ab illis suffragetur, vt fuit pōderatum in alia decisione, in qua prout in alijs, respondetur cæteris obiectis, quæ hodie ab informantibus repetuntur.

Et ita conclusum, vtraque parte informante.

☞ * *Idest sub diebus 8. Iunij 1626. & 24. Martij 1628. & 26. Iunij eiusdem anni coram bo. mem. Coccino. sunt decisiones 16. 162. & 201. et infra adest alia sub 14. Decemb. 1629. coram eodem est decisio 330.*

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Cracouieñ Iuris legendi.

Die Veneris 30. Martii 1629.

ARGVMENTVM.

Docendi facultas idoneis non est deneganda, & aliqua de Magistris, & scientia adducuntur. Item quando consuetudo in aliquo casu substineri non possit, & nonnulla de præscriptione.

SVMMARIVM.

1 *Legendi facultas, etiam in Vniuersitatis concurrentia, de iure communi, an sit permissa idoneis.*

2 *Legendi facultas non est deneganda ei, qui idoneus est.*

Quia per consequens denegaretur doctrina ignorantibus, quam dispensare alijs tenetur, nu. 2.

3 *Doctrina pro cibo accipitur.*

4 *Professores scientiarum plures esse debent, vt sit locus disputationi, qua scientia, & doctrina veritas magis elucescat.*

5 *Iudicium integrum est, quod plurimorum sententia confirmatur.*

6 *Veritas perfectissima reuelatur per ampliores homines.*

7 *à Sapientibus pluribus, quod quæritur, facilius inuenitur.*

8 *Magistri amor multum valet ad discendum, et acceptus modus legendi.*

9 *Ciuitas indiget pluribus.*

10 *Plures requiruntur in omni genere negotiationis, artificij, & artis, ne ad aliquos priuatiuè reducuntur.*

11 *Docendi facultas idoneo, petita licentia, non est interdicenda.*

12 *Viri idonei, & litterati, si voluerint regere studia litterarum, sine molestia hoc est eis permittendum.*

13 *Magistri primum moribus, demum facundia excellere debent.*

14 *Consuetudo contra vtilitatem Ecclesiæ, vel cleri, non debet.*

15 *Consuetudo sacris Canonibus inimica dicitur corruptela.*

16 *Consuetudo veritati, & statutis canonicis contraria, non valet.*

17 *In præscriptionibus immemorabilibus etiam bona fides desideratur.*

18 *Consuetudo non plus habet auctoritatis, quā lex.*

19 *Lex debet esse iusta.*

20 *Consuetudo, quæ non est rationabilis, ex transcursu temporis non firmatur.*

21 *Peccata, quanto sunt grauiora, tanto diutius infelicem animam detinent alligatam.*

22 *Consuetudo rationabilis illa appellatur, quam iura non improbant.*

23 *Consuetudo irrationabilis dicitur illa, quæ à iure improbatur, & est contra neruum Ecclesiasticæ disciplinæ, & libertatem.*

24 *Consuetudo non nocet alicui in particulari, sed ius in communi, quoad omnes constituit.*

25 *Præscriptio respicit priuatam vtilitatem.*

26 *Præscriptio sine possessione non procedit.*

27 *Tantum præscriptum, quantum possessum.*

28 *Possessionem acquirens ex voluntate Domini per apprehensionē partis, acquirit possessionē totius.*

29 *Possessionem acquirens contra voluntatem Domini per possessionem partis, non acquirit totiū.*

30 *Iurisdictio ex voluntate Dñi acquisita, per vnum iurisdictionis actum, acquiritur possessio totius.*

31 *Iurisdictionis præscripta contra volūtatem Dñi, non intelligitur præscripta potestas coercendi.*

32 *Iurisdictio sine coertione inutilis est.*

33 *Præscriptiones restringuntur ad actus, per quos exercentur, & proprios facti terminos non excedunt.*

34 *In iuribus distinctis, & separatis, per possessionem vnius, non acquiritur possessio totius.*

35 *Præscriptio, & consuetudo omnis contra ius cōmune non extenditur extra rem, aut personam, qua versata fuit.*

36 *Præscriptio in seruitutibus nec iuribus negatiuis, non incipit, nisi à die prohibitionis, & acquiescentiæ.*

37 *Interdictum, vti possidetis, non decernitur sine possessione.*

38 *Manutentio, vbi adest iuri, communis resistentia, non datur.*

39 *Ius commune publicæ vtilitati patrocinatur.*

40 *Priuilegium absque limitatione, sine dubio respicit etiam futura.*

41 *Seruitutes imponi, & acquiri possunt etiam futuris ædificijs, quæ nondum sunt.*

42 *Priuilegium trahitur ad res futuras.*

43 *Priuilegio concesso alicui propter publicam vtilitatem non potest ei renunciare.*

DECISIO CCLXV.

FVIT per Dominos conclusum, sententiam Rotalem pro Collegio Societatis IESV cōtra Vniuersitatem Cracouieñ latam 1627. 7. Iulij confirmandam esse, quia habilitas, & Magistrorū approbatio ex Societate IESV, liquet ex priuilegio san. me. Pij V. vt benè dictū fuit in decisionib.

Vu in

in hac causa factis, coram Reuerendiss. D. meo
1 Decano * Et facultas legendi † etiam in vniuersitatis concurrentia, *iure communi in c. 1. & cap. quanto de Magistris*, & in dicto priuilegio Pii V. eis permissa est, & auctoritas impediendi, expresse interdicta fauore publico Ecclesiæ existit. Quia vt docet *glossa in d. cap. 1. verb.*
2 *qui sit idoneus*, ei qui idoneus† est, non est deneganda licentia docendi. Quia per consequens denegaret doctrinam ignorantibus, quam dispensare alijs tenetur, *secundum text. in cap. reuertimini 65. ibi, & in horreum Dei intulerint cibos, hoc est scripturæ sanctæ alimenta, in Ecclesia populis ministrauerit 16. q. 1. & vt traditur in d. c. 1. in fine. Ecclesiasticum profectum nititur impedire:* Imò, dicam, Ministris Ecclesiæ alimenta interdicere,
3 † cum doctrina pro cibo sumatur *in d. c. reuertimini.* Vnde habet locum regula text. *in leg. necare videtur 4. ff. de liber. agnoscen.* Et quamuis Vniuersitatis professores idonei sint, expedit tamen, vt Collegas habeāt, vt tradit *Io. Andr. in cap. quanto num. 3. de Magistris*, vt sit locus disputa-
4 tioni, † qua scientiæ, & doctrinæ veritas, magis elucescit, *l. vlt. §. mixta*, ibi, *vt Henricus Modestinus, & notando, & disputando, benè, & optima ratione decreuit. ff. de mun. & honor.* Et vt sacri
5 Canones attestantur, † integrū est iudicium, quod plurimorum sententijs confirmatur *cap. prudentiam 21. in princ. de offic. & potest. iud. deleg.* & per
6 ampliores† homines perfectissima veritas reuelatur, *l. fi. C. de fideic. cap. extra consciētiam 64. dist.*
7 & quod à pluribus † sapientibus quæritur, facilius inuenitur, *c. de quibus 20. distin.* & ad discendum, multum valet amor Magistri, & acceptus modus
8 legendi, † quia aliquis cum vno proficeret, qui cū altero non proficeret, vt post Ostien. tradit *Ioan. Andr. in d. cap. quanto in fine de Magistr.* Sicut etiam in cæterarum rerum commercio Reip. interest plures esse per quos expediatur, vt ex Platone
9 refert I.C. Callistratus in *l. 2.* ibi *indiget enim † Ciuitas pluribus, vtique rusticis, & alijs conductoribus, & alijs ministrantibus, inuehentibus, & euehentibus singula. ff. de nundinis.*

10 Et generaliter in omni genere negotiationis, † artificij, & artis, ne ad aliquos priuatiuè reducantur, admonet Principes, *Greg. Lopez in l. 2. tit. 7. par. 5. glos. 2. in fine*, ibi, *aduertant tamen Principes concedentes ista priuilegia, nè concedant contra publicam vtilitatem, neue ob ditādum vnum, alios destruant, neque dona ingenij, & naturæ, quæ Deus dat hominibus, Principes prohibeant, iubendo, quod vnus solus exerceat talem artem, vel tale officium; sed præ oculis habeant Deum, & publicam vtilitatem.* Ad idq. respexisse videtur decretum Concilij Lateranensis relatum in *cap. 1. de*
11 *Magistris*, ibi, *Neque† docere quenquam, qui sit idoneus, petita licentia interdicat, & Alex. III. in cap. quanto, eod. tit.* ibi. distinctè præcipientes,
12 vt quicūque viri idonei, †& litterati voluerint regere studia litterarum, sine molestia, & exceptione quaslibet scolas regere permittantur. Et nemo est, qui nesciat Patres Societatis IESV idoneos esse Magistros, & tales, vt expostulat *gloss. in d. cap.*
13 *quanto, verb. idonei*, ibi *huiusmodi autem† Magistri primum moribus, demum facundia excellere debent, l. magistros. C. de profess. & medic.* testemq. doctrinæ cōuersationem bonam habere *c. Valentinianus 63. distin.* Eaq. ratione motus Alexander Quartus contra Vniuersitatem Parisiensem, quæ Patres Ordinis Prædicatorū ab Vniuersitate eiecerat, & in suo Monasterio Scholasticos audire lectiones prohibuerat, rescripsit ad eorū restitutionem, sub excommunicationis pœna, factum Vniuersitatis in Contumeliam Creatoris, & animarū iacturam, & publicæ vtilitati contrarium asserens, & affirmans, vt refert doctissimus, *R.P.F. Lucas Vvadingus tom. 2. Annal. Minor. pag. 129. & seqq.*

14 Et cum consuetudo his† contraria versetur cōtra vtilitatem Ecclesiæ, valere non debet, *ex tex. in c. 1. de consuetud. & ibi gloss. & Abb.* nec potest iuramēto confirmari *cap. 1. de his*, quæ fiunt à ma-
15 iori parte Capituli. Nam consuetudo † sacris Canonibus inimica, dicitur potius corruptela, *c. cū venerabilis. 7. de consuet.* Nec valet consuetudo
16 † veritati, & statutis Canonicis contraria, *c. cum causa de sentent. & re iudic. cap. clerici de iudicijs.*
17 & in præscriptione immemorabili, † bona fides etiā desideratur, vt Dominus meus Decanus rectè notauit in suis decisionibus, & probat textus sic communiter ab omnibus receptus *in cap. fin. de præscript. glos. verb. nisi in c. 1. eod. tit. lib. 6. & ibi Io. Andr. & cæteri DD.* & cum pluribus relatis Couar. *in reg. possessor. 2 par. §. 8. nu. 4. Molin. de primog. lib. 2. c. 6. nu. 67. Azeued. in lib. 1. ex nu. 26. tit. 15. lib. 4. recop Gratian. discept. forens. cap. 52.*
18 *ex nu. 28. & c. 78. n. 74.* nec plus auctoritatis †potest consuetudo habere quàm lex *l. de quibus. ff. de legib. l. 2.* ibi, *non vsque adeo sui valitura momento, vt aut rationem vincat, aut legē, C. quæ sit lon-*
19 *ga consuetudo.* Lex autem † debet esse iusta *cap. erit autem lex 4. distin.* & ideo consuetudo, quæ
20 non est rationabilis, † ex transcursu temporis nō firmatur, immò potius damnatur: cum tanto sint grauiora peccata, quanto diutius infelicem animā
21 detinent †alligatam, vt traditur in *c. vlt. de consuetud. vbi gloss. verb. rationabilis*, appellat consuetu-
22 nem rationabilem, quam iura†non improbant per *text. in cap. cum Ecclesia Sutrina de caus. poss. & propr. c. Abbate de verb. sign. f. c. cum dilectus. eod. tit. de consuet.* Irrationabilem verò, quæ improbatur à iure, & generaliter per quam aliquid fit con-
23 tra neruum†Ecclesiasticæ disciplinæ, siue libertatem, quem ibi sequuntur *Abb. & cæteri DD.*

Præcipuè, quod non versamur in terminis consuetudinis, sed in præscriptione dumtaxat, inter quas hæc versatur differentia, quod consuetudo,
24 † nec prodest, nec nocet alicui in particulari, sed ius in communi quoad omnes cōstituit, & acquirit omnibus eius regionis, aut populi ciuibus, neque certus est aliquis, qui præscribat, neq; contra
25 quem præscribatur. Præscriptio † verò ei vtilitatē, & ius priuatum acquirit, qui præscribit, & contra quendam priuatum instituitur, & eius priuatum incommodum, vt tradunt *Abb. in c. vbi num. 20. de consuetud. Couar. in reg. poss. 2. par. §. 3. nu. 2. & lib. 1. Var. cap. 17. num. 8. vers. 10. & late Matienz. in l. 1. tit. 7. lib. 5. recop. glos. 6. Molin. lib. 2. de primogen. cap. 6. ex num. 9. Ioan. Garz.*

de,

de expens. cap. 9. num. 47. Guttier. canonic. q. lib. 2.
q. 21. nu. 68. & 69. Gratian. discept. for. c. 551. ex
26 nu. 24. & sine possessione† præscriptio non proce-
dit l. sine possessione 25. ff. de vsucap. Neque vltra
præscriptio extenditur quàm possessio: cum certis-
27 sima sit in iure regula, quæ docet, tantum † præ-
scriptum quantum possessum, l. 1. §. Iulianus erit,
ibi quoadusque ingressus est, eo vsque ei interdi-
ctum competere. ff. de itinere actuq. priu. vbi Bart.
in §. si quis hoc interdicto, admonet doctrinam il-
lam semper esse notandam, cap. auditis, c. cum
olim, vbi notat Abb. de præscript. cap. quoad trans-
lationem de off. deleg. & optimè docet Ias. in l. 3.
§. 1. ex nu. 35. ff. de acquir. possess. quamuis acqui-
28 rens possessionem ex† voluntate Domini per ap-
prehẽsionem partis acquirat possessionem totius
l. 3. §. & adipiscimur. ff. de acquir. possess. acquirẽs
29 tamen possessionem contra voluntatem † Domi-
ni per apprehensionem partis, solum possessionẽ
illius dumtaxat acquirit, nõ verò cæterarum par-
tium, l. quod meo 18. §. vlt. ibi, Si cum magna vi
ingressus est exercitus, eam tantummodo partem,
quam intrauerit obtinet. ff. de acquir. possess. c. cũ
in tua, de decimis, & ibi Abb. in 2. & 3. notab. vt in
iurisdictione ex voluntate Domini acquisita per
30 † vnum iurisdictionis actum, eius voluntate factũ,
acquiri possessionem totius, sed contra voluntatẽ
Domini solum acquiri speciem iurisdictionis, cir-
ca quam actus versantur, docet Bart. in d. l. 1. §. si
quis hoc interdict. & post Alex. & alios sequitur
Ias. vbi supra, inferens nu. 38. quod præscripta iu-
31 risdictione contra† voluntatem Domini, non in-
telligitur præscripta potestas coercendi, secũdum
text. notabilem in cap. cum contingat. de for. com-
pet. vt notarunt Abb. & Card. quamuis aliàs iu-
32 risdictio† sine aliqua coercitione sit inutilis, l. vlt.
ibi quia iurisdictio sine modica coercitione nulla
est, ff. de offic. eius cui mandata est iurisdictio, cap.
pastoralis, ibi; eo quod iurisdictio illa nullius vi-
detur esse momenti, si coercitionem aliquam non
33 haberet de off. delegat. Nam præscriptiones † re-
stringuntur ad actus per quos exercentur, & pro-
prios facti terminos non excedunt, secundũ Bald.
in l. fin. nu. 8. vers. vnum aliud. C. comm. vtriusq;
iudicij Ias. vbi sup. nu. 37. per text. in d. l. 1. §. Iu-
lianus ait. ff. de itinere, actuq. priu. & in rebus,
& iuribus distinctis, & separatis, quamuis existãt
sub aliquo iure vniuersali veluti hæreditate, & ap-
34 prehensione vnius, cæterarum nullo† modo pos-
sessio acquiritur, vt post glos. verb. quod autem in
fin. in l. 3. §. 1. ff. de acquir. poss. docent Bar. ibi nu.
4. Ias. nu. 30. per illum text. l. 1. §. veteres. l. prædia
35 ff. de acquir. poss. & generaliter omnis † præscri-
ptio, & consuetudo contra ius commune non ex-
tẽditur extra rem, aut personam, quã versata fuit,
quia ius commune per extensionem præscriptio-
nis, aut consuetudinis non corrigitur, vt latè tra-
dunt post Innoc. Bart. & alios Ias. in l. de quibus,
ex nu. 14. ff. de legib. Molin. lib. 2. de primog. cap. 6.
nu. 21. Gutier. pract. lib. 3. c. 77. & cons. 1. nu. 36.
Baldes in addit. ad Suarez. in proem. legum for. n.
36 20. & quia† præscriptio in seruitutibus, & iuribus,
negatiuis nõ incipit nisi à tempore prohibitionis
dum quis conatur aliquid facere, & alius vetuit, &

prohibitus destitit, & acquieuit secund. gl. celebrẽ
in l. qui luminibus. ff. de seruit. vrban. præd. l. sequi-
tur. § si viam. ff. de vsucap. docent Suar. à l. 16.
nu. 3. Couar. lib. 1. var. c. 9. nu. 2. & in reg. possess.
2. par. §. 4. n. 6. Guttier. pract. lib. 4. q. 34. Zeuall. qu.
3. nu. 2. Io. Garz. de nobil. gl. 35. nu. 64. Gonz. su-
per reg. 8. glo. 5. §. 6. nu. 37. Gratian. discept. foren.
cap. 89. nu. 13. Rota decis. 536. & decis. 365. par. 2.
recent. Consequens est contra Patres Societatis
IESV Vniuersitatem Craconiẽsem nullam habe-
re præscriptionem neque immemorabilem, neq;
ordinariam, neque interdicto possessorio retinen-
dæ vti posse, cum prædicti Patres eius prohibitio-
37 ni non acquieuerint, & sine † possessione interdi-
ctum vti possidentis non decernatur, l. 1. cum fuis.
§§. ff. vti possidentis, gl. & Bart. ibi & in l. natura-
liter. §. nihil commune. nu. 21. & 25. & Berenga-
rius ibi præfat. 4. nu. 8. ff. de antiq. possess. Anton.
Gomez in l. 45. Taur. nu. 170. Menoch. de retinen.
rem. 3. q. 73. nu. 588. Nec remedio manutentionis
38 † propter iuris communis resistentiam, secundũ
text. in cap. sunt personæ §. penult. & fin. de priuil.
in 6. c. 1. de præscript. eod. lib. præcipuè cum apud
Vniuersitatem titulus non adsit, & ius commune
39 † publicæ vtilitati patrocinetur, vt optimè con-
siderat Couarr. per text. & in d. § penult. & fin.
pract. cap. 17. nu. 6. vers. 4. Menoch. de retin. rem.
vlt. num. 24.

Et cum priuilegium san. mem. Pij V. fuerit abs-
40 que limitatione concessum, non † est dubium etiã
futura Collegia Societatis IESV comprehendere,
secundum text. in l. si seruitus 23. ff. de seruit. vr-
ban præd. cuius hæc sunt verba: Si seruitus impo-
sita fuerit, lumina quæ nunc sunt, vt ita sint: de
futuris luminibus nihil caueri videtur, quod si ita
cautũ sit, ne luminibus officiatur ambigua est scri-
ptura, vtrũ ne his luminibus officiatur, quæ nunc
sũt an etiã his, quæ postea quoq; fuerint & huma-
nius est, verbo generali, omne lumen, significari si-
ue quod in præsenti, siue quod post tempus consti-
41 tionis contigerit. Nam futuris † ædificijs, quæ
nondum sunt, seruitutes acquiri, & imponi posse
docet idem text. in §. vlt. ibi futuro quoque ædifi-
cio, quod nondum est, vel imponi, vel acquiri ser-
uitus potest, l. fin. §. si seruitus vendicetur l. labeo
10. ff. de seru. rust. præd. l. existimo 98. ff. de verb.
oblig. cap. ex parte 27. de decimis vbi gloss. notãt
42 priuilegium† trahi ad res futuras, & latè prosequi-
tur Gonz. sup. reg. 8. glos. 9. nu. 9. §. 4. ex nu. 44.

Neque obstat renunciatio, quæ allegatur facta
per Patres Societatis IESV. Nam cum disposi-
43 tio † text. in c. 1. & c. quanto de Magistris, pu-
blicam vtilitatem principaliter respiciat, & priui-
legium Pij V. in fauorem Societatis IESV fue-
rit principaliter concessum, non potuerũt Patres
ei renunciare, ex reg. tex. in c. si diligenti de foro
competen. l. ius publicum. ff. de pact. l. inter debito-
rem. ff. de arbitr. l. neque pignus. §. priuatorum.
ff. de reg. iur. vt notabiliter tradit gl. in d. c. si dili-
genti. verb. pacto priuatorum. Barbosa in l. alia
§. eleganter ex nu. 21. ff. sol. matr. & fuit resolutũ
coram bon. mem. Buratto in Cesenaten. indulto-
rum 4. Decemb. 1624.

Et ita conclusum fuit, vtraq; parte informante

Vu 2 Et

* Et præsertim sub die 21. Maij 1627. est supra decisio 71. & infra habes aliam sub die Decemb. 1629. coram R.P.D. Ghisilerio est decis. 325.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana Pecuniaria.

Die Mercurii 4. Aprilis 1629.

ARGVMENTVM.

Testis vnicus, quando probet. Furtum de sui natura est difficilis probationis, & quibus concurrentibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia validitas colligitur ex reuolutione actorum.*
2 *Testis vnicus, distinctè facti circumstantias recensens, & nullum habens interesse, ac optimam sui dicti rationem reddens, concurrentibus adminiculis plenè probat.*
3 *Quod procedit in quacumque materia ciuili.*
4 *Furtum de sui natura, & à communiter accidentibus est difficilis probationis.*
5 *Confessio extraiudicialis an probet.*
6 *Malus, qui fuit semel, adhuc præsumitur malus in eodem genere mali.*
7 *Pecunias quis subripuisse, ex quibus adminiculis animus inducitur ad perfectè credendum.*
8 *Testes de auditu à parte de tempore non suspecto, an aliquid probent.*

DECISIO CCLXVI.

DOMINI resoluerunt esse confirmandam sententiam D. Locumtenentis Illustriss. Vicarij, qua Georgius, & alij hæredes q. Christophari Piscatorij condemnantur ad restituendum Michaeli vti fratri, & heredi q. Bartholi Anselmi scuta 1440. monetæ, quæ prædictus Christopharus furto subtraxit post mortem dicti Bartholi ex duabus eius capsis, in quibus tempore sui obitus aderant scuta plus duorum mille: Nam
1 de sententiæ † validitate constat ex actorum reuolutione, de iustitia verò ex testibus, & alijs datis pro parte Michaelis, & præsertim ex dicto secundi testis super duodecimo, decimotertio, & decimoquarto articulis deponentis de visu, quod Christopharus prima nocte post obitum Bartholi alteram ex dictis capsis in domo, & camera ipsiusmet Christophari existentibus, vbi etiam Bartholus obijt, instrumento quodam ferreo aperuit, & inde facculum altitudinis vnius palmi, & circumferentię plusquam duorum pecunijs plenum subripuit, & quod secunda nocte aliam capsam eodē instrumento reserauit, & ab ea amouit, & secum asportauit alium facculum pecunijs etiam plenū, & illam clausit, & priorem capsam iterum aperuit, ex qua quædam argentea extraxit, & similiter asportauit, quam postea etiam clausit eodem instrumēto, & subdit, quod ex dictis pecunijs statim soluit quibusdam suis creditoribus; qui testis, cum versemur in ciuilibus, distinctè facti circumstantias recenseat, & nullum habeat interesse, optimamq. sui dicti rationem reddat, nempè † quia
2 præsens fuit, & omnia vidit, cum conuenientibus adminiculis plenè probat *Bart. in l. 1. §. idem Cornelio. nu. 3. ff. de quæst. Bart. cons. 136. sub num. 3. vers. persuadentes igitur lib. 2. Crauett. cons. 6. nu. 66. vers. facit Cas. de Grass. decis. 3. nu. 6. de probat. vbi post Io. Andr. in c. fin. col. 1. ad fin. de success. ab intest.* quod hoc procedit in † quacumque
3 materia ciuili, & Rota apud *Greg. XV. decis. 247. num. 6.*

Et in casu nostro hoc procedit sine difficultate cum agatur de proban. furto commisso in propria domo, & Camera Christophari, & ideo versemur
4 in casu, qui † de sui natura, & à communiter accidentibus est difficilis probationis, *Bar. in l. si quis ex argentarijs. § an vero haredi nu. 3. ff. de eden. Castr. et Salyc. in l. si credit. C. de pignor. act. Alex. cons. 24. nu. 5. cum seq. lib. 2. Crau. cons. 178. nu. 2. Alc. cons. 153. nu. 4. & 5. lib. 5. Menoch. præsumpt. 61. nu. 20. & 21. lib. 6. & de arbit. cas. 116. n. 14. Farinac. de furt. q. 176. par. 1. in princ. & Rota decis. 762. nu. 3. vers. quia quoad furtum par. 2. recen.*

Adminicula verò in præsenti plura, & quidem vrgentissima concurrunt, & in primis multum vr-
5 get † confessio extraiudicialis ipsius Christophari probata per tertium testem, cui Domini quia erat socer Christophari, multum deferebant, qui super duodecimo deponit, quòd post mortem Bartholi, Christopharus eius gener cupiens suam conscientiam exonerare, eum anxius adiuit, eiq. confidenter vti patri aperuit, qualiter ipse penes se retinebat scuta mille, & maiorem summam hæreditatis dicti Bartholi vltra nonnulla argentea, & quod vti pater vellet ei consulere, quid eum facere oporteret, cui testis consuluit, vt ad hæredis fauorem imponeret censum quantitatis apud se retentæ, quem Christopharus imponere resoluit, & minutam formare fecit, sed morte præuentus illum imponere non potuit.

Secundum adminiculum est, quod in altera ex eisdem capsis Bartholus conseruabat quandam apocham *scutorum 383. quæ Christopharus mutuo acceperat à dicto Barthol*o, quam apocam idē Christopharus etiam dicta prima nocte subripuit, & lacerauit, *& in alia sententia eiusd. D. Locumtenentis prædicti eius hæredes fuerunt condemnati ad dicti mutui restitutionem prout in d. apocha contineri probatum fuit, quam sententiam Domini confirmandam esse dixerunt die 5. Martij præteriti coram me, vt in decisione desuper facta* quod adminiculum in eodem genere mali, & in-
6 ter easdem personas, & † cum eisdem facti circumstantijs valde etiam vrget cōtra Christopharum in casu nostro ad *l. de minore. §. pen. ff. de quæst. & c. semel malus de reg. iur. in 6.* cum alijs congestis per *Menoch. præsumpt. 1. num. 32. lib. 5.*

Tertium, & vltimum adminiculum oritur ex rumore, qui post Christophari mortem statim inualuit, videlicet, quod ipse ex pecunijs Bartholi dives repente euaserat, & q. inde postea moriens opulentā hæreditatem reliquit, vt deponit tertius testis super 10. & sextus super 6. ex quibus, oībus,

7 simul † iunctis videtur negari non posse, quin animus inducatur ad perfectè credendum, Christopharum pecunias vt supra subripuisse iuxta ea, quæ tradunt *Paul.de Castr.in l.Lucius nu.4.ff.de ijs qui not.infam.Grau.cons 78.nu.3.* cum alijs in *d. Romana mutui inter easdem partes coram me latius deductis.*

Quod autem in dictis causis de tempore mortis Bartholi adesset summa scutorum duorū mille satis DD.visum fuit probari ex sequētibus simul iunctis, & in primis ex assertione Bartholi, dum in infirmitate, qua decessit, præsente Christopharo declarauit, se habere ibi scuta duo mille, vt de auditu à d.Bartholo in præsentia Christophari deponunt primus testis super sexto, octauus, & nonus super nono, cuius assertio, maximè quia fuit
8 de tempore † non suspecto dubio procul adminiculatur, vt cōmuniter notant DD. *in l.3.§.si quis moriens.ff.ad Sillan Iul. Clar.in pract. crimin.§. fi.quæst.21.nu.16.* Deinde ex assertione, seu confessione eiusdem Christophari, dum aliàs dixerat, *che Bartolo haueua più di due mila scudi, che lui li sapeua*, vt deponit sextus testis super sexto, *e che detto Bartolo haueua delli anelli d'oro, argento tazze d argento, e denari*, vt deponit septimus testis super nono: Præterea ex fama inter amicos Bartholi quod ipse reliquerat scuta duo mille, & vltra in sua hæreditate; vlterius benè hoc ipsum adiuuant depositiones dicti secundi testis de visu, necnon prædicti soceri de auditu ab eodem Christopharo, vt supra: & tādem ex tribus notulis descriptis in inuentario, quæ fuerunt repertæ intus capsas manu Bartholi conscriptæ, in quibus adnotatæ leguntur variæ pecuniarū summæ, & præsertim ex vltima, in qua leguntur descriptæ pecuniæ, & aliæ huiusmodi ex quibus benè ad d. quantitatem scutorum duorum mille infertur. Vnde stantibus supradictis cum in dictis capsis ex dictis scutis duobus mille defecerint scuta 1440. & subtractio contra Christopharū benè probetur, meritò Domini dixerunt, sententiam prædictam esse confirmandam.

Et ita decisum Michaele tātum informāte, &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Nouarieñ Legitimæ.

Die Mercurii 4. Aprilis 1629.

ARGVMENTVM.

Filio debetur legitima in bonis parentis professi à die emissæ professionis non expectata illius morte naturali, & ista opinio est æquior, & magis recepta.

SVMMARIVM.

1 *Monachi legitima an debeatur à tempore professionis, vel mors naturalis sit expectanda.*
2 *Opinio affirmatiua nempè quod debeatur à tempore professionis est æquior, & æquitati Canonicæ magis conuenit nu.4. & hæc est sententia crebrius recepta. num.5.*
3 *Filius non potest priuari legitima patris professi, cum in ipso ingressu competat.*
6 *Resolutio, quando est fulcita multis Doctor. auctoritatibus, & rationibus, ab ea non est recedendum.*
7 *Accurs.Pinell.Surd. & alij declarantur.*
8 *Text.in Auth. si qua mulier C. de sacrosan. Eccles. est correctus per c. cum simus de regul.*
9 *Text.in c. cum simus de regul. declaratur.*
10 *Mors non præsumitur.*
11 *Viuentis successio non datur.*
12 *Mors ciuilis per ingressum Religionis æquiparatur naturali.*
13 *Monachus post professionē desinit esse Dominus, & dominium eius bonorum transit in Monasterium.*
14 *Mors ciuilis, quando operatur eosdem effectus quā naturalis, in ea militare debet eadem ratio.*
15 *Mors ciuilis, quando habet eumdem effectum, quam naturalis, debetur legitima filio, etiam quando viuit pater.*
16 *Filius per mortem naturalem patris statim petere potest legitimam.*
17 *Professi pro mortuis reputantur.*
18 *Glos. in auth. ex testamento. C. de secund. nupt. refutatur.*
19 *Mater transiens ad secunda vota eatenus priuatur proprietate, quatenus per huiusmodi transitum filios iniuria afficit.*
20 *Iniuria, quādo cessat, cessare etiam debet pœna. Religiosi retinent iura sanguinis, & agnationis, num. 20.*
21 *Religiosi, licet retineant iura sanguinis, & agnationis, non tamen retinent iura prosequendarum iniuriarum.*

DECISIO CCLXVII.

PATRES Congregationis Clericorum Regularium S. Pauli voluerunt audiri, an esset receden. à decisis coram me sub die 15. Decemb. 1628.* qua fuit resolutum, sententias inter eos, & D. Paulam Brippiam latas esse confirmandas: sed DD.vtraque parte audita, negatiuè responderunt ex rationibus deductis in decisionibus in hac causa factis, tàm coram R.P.D.meo Pirouano,* quàm in supradicta coram me, quæ reuidetur.

Nam licet sit maximè controuersum inter le-
1 gum, & Canonum professores, an Monachi † legitima debeatur à tēpore professionis, vel mors naturalis sit expectanda, quando Monasterium in cōmuni est capax bonorum, attamen DD. tennetū
2 † affirmatiuam, quod statim emissa professione debeatur legitima, non expectata morte naturali per text.*in c.cum simus de Regular.& ibi gl. in*
3 *verbo bona paterna*, quæ dicit † filium non posse priuari legitima, quæ in ipso ingressu competit, quem textum ad hoc singularem esse notat ibi *Abb.& Bal.in auth. si qua mulier. num 38. C.de sacros.Eccles.idem in c. in præsentia. num.58. & 59.de probat.* & hanc sententiam æquiorem esse,
4 † & æquitati Canonicæ conuenire, *not. Bald. vbi supra*, & tanquam æquiorem vtroque foro seruari oportere dicit *Couar.in c.2.de test.nu.7.* propter maximam æquitatem, cui innititur ilhæc opin.

Pachinens lib. 6. controuers. cap. 13. Carpan. ad statut. Mediol. cap. 485. nu. 85. & 506. Merlin. de legitim. lib. 5 tit. 3. q. 3. nu. 8. & nu. 11 & 12. Argel.
5 *de acquir. possess. q. 8. art. 25. nu. 660.* & hanc† sententiam crebrius receptam, benè colligitur ex *Doct. congestis ab Honded. cons. 60. & 61. vol. 2. & tenuit Rot. in Trident. legitima 31. Ianuar. 1607. coram bo. me. Ottembergo*, quæ cum sit resolutio
6 fulcita † multis Doct. authoritatibus, & rationibus, propterea ab ea non esse receden. putarunt Domini.
7 Non obstat quicquid in contrarium dicant † *Accurs. Pinell. Surd. & alij alleg.* dum se fundant in dispositione iuris antiqui in *Auth. si qua mulier*
8 *C. de sacrosan. Eccles.* quia per dispositionem † dicti *cap. cum simus de Regular.* ius antiquum remãsit correctum, imò *glos. in eadem Auth. in verbo moriatur, & in §. illud in verbo detur in Auth. de Monach. & in Auth. nunc autem in verbo detrahatur C. de Episcop. & Cleric. & in l. Deo nobis in verbo legitima C. eodem*, potius sentit contrarium.
9 Nec releuat, quod *tex. in cap. cum simus*, † expressè non disponat, quod tunc temporis pater esset viuus, & posset intelligi quod esset mortuus, & propterea deberetur legitima, quia cum mors
10 non † præsumatur, eo ipso quòd de ea non fuit facta mentio, præsumitur quod adhuc viueret, & quamuis videatur intelligendum de tempore mortis naturalis propter illa verba in fine
11 posita (quæ ex successione proueniunt) & † viuentis non detur successio *l. hæreditas, l. qui superstitis ff. de acquir. hæred. l. 1. ff. de Hæred. vel Action. venditione*. Attamen id procedit ratione successionis prouenientis ex morte ciuili propter emissam professionem in Monasterio, & cum ex communi *Doct. sentent. tex. in c. cum simus* recipiat
12 interpretationẽ, vt mors ciuilis † per ingressum Monasterij æquiparetur naturali, & ideò statim fit debita legitima, cessat ex eo difficultas.

Neque videtur facere quod mors ciuilis non operetur eosdem effectus, quos naturalis, nam cũ
13 Monachus † post professionem desinat esse Dominus, & dominium transeat in Monasterium, *Auth. ingressi vbi DD. C. de sacros. Eccl.* clarè patet mortem ciuilem ad effectũ, de quo agitur, ope-
14 rari eosdem effectus, † quos naturalis, in eaque militare eandem rationem, ita vt illa mors ciuilis habetur pro naturali ad effectum vt filius, etiam donec vixit pater professus consequatur legitimã, vt in specie, quando mors ciuilis habet eundem
15 effectum, † quem habet naturalis, debeatur legitima filio, etiam donec viuit pater, script. *Corset. in singulari 162. nu. 4. vers. nõ obst. & Rol. à Valle cons. 97. nu. 39. lib. 2.* & propterea sicut per mor-
16 tem naturalem statim † consequeretur legitimã, ita & per hanc ciuilem. Non facit quòd supradicta possint procedere, quando quis fuit ingressus Religionem incapacem, secus verò quando Religio sit capax successionis, vt communiter distinguunt Doct. quia quidquid procedat in Religione capaci bonorum *tradunt Adden. ad Dec. in c. in præsentia de probat.* vbi de veriori, & æquiori opinione, idem dicit *Couar. vbi supra*, & hanc esse communiter receptam testantur *alleg. per Hon. ded. dicto cons. 60. num. 23. per tot. & vers. quàm sententia lib. 2.*

Nec DD. visa fuerunt releuare, quæ dicuntur de transitu matris ad secunda vota, quia emissa à
17 filijs professione, ex qua mortui reputantur, † cũ non supersit filius, qui conqueri possit, mater ac-
18 quirit legitimam in totum, vt reprobata † *glos. in auth. ex testamento C. de secund. nupt. tradit. Bar. ibi nu. 1. & in auth. de non eligen. secundo nuben. §. hac autem nu. 1. Rot. decis. 619. nu. 1. par. 1. rec.* Ideoq. cum mater transiens ad secundas nuptias,
19 eatenus priuetur proprietate, quatenus per huiusmodi transitum filios iniuria afficit *§. prospeximus in auth. de non eligen. 2. nuben. & § nec illud in auth. de nupt. cum alijs per Sanchez de Matr. discept. 89. nu. 2. prope med. vers. prior ob iniuriam*
20 *lib. 7.* Consequens est, vt cessante iniuria, † cesset etiam pœna, & licet retineant iura sanguinis, & agnationis, tamen cum ex deductis in decisione, quæ reuidetur ex *Bورr. & Feder. de Senis* non re-
21 tineant † iura iniuriæ prosequendæ, cessant pœnæ secundo nubentium fauore filiorum inductæ *Bald. in auth. ex testamento nu. 8. C. de secun. nupt. Dec. in Rub. num. 8. & hoc quando eodem tit. Rolan. cons. 95. num. 23.*

Ex quibus & alijs deductis in decisionibus, fuit resolutum vt supra, &c.

☞ * *Est decisio 223. supra in hac parte.*

☞ * *Idest sub die 3. Decembris 1627. est decisio 116. pariter supra.*

§ *Et infra adest alia sub die 18. Iunij 1629. coram eodem R. P. D. Ghisilerio, est decisio 306.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Cordubeñ Decimarum.

Die Mercurij 4. Aprilis. 1629.

ARGVMENTVM.

Scripturæ originales, quando sunt deperditæ, tunc statur registro. Et quando registrum est mendosum, ad quid recurratur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata absque citatione est nulla, & inualida.*
2 *In contradictatum iudicio pro termino citationis malè seruato, sententia redditur nulla.*
3 *Notariorum stylo inhærendum est pro intelligentia, an certa die aliquid sit gestum.*
4 *Scriptura originalis, quando fuit deperdita, tunc registrum semper probat veritatem scripturæ productæ.*
5 *Extensio de casu, ad casum non admittitur.*
6 *Registrum, quando est mendosum continens plures errores notabiles, illi non est fides adhibenda, sed potius manuali.*
7 *Registrum, quando est mendosum, tunc ad manuale recurritur, tanquam ad scripturam magis originalem.*
8 *Registrorum errores solent mandari corrigi per colla-*

collationem ad acta originalia absque eo, quod registris in cæteris fides adimatur.
9 *Originalia, quando sunt deperdita, statur registro.*
10 *Præsumptiones æquiuocæ, & possibiles non tollunt factum clarum.*

DECISIO CCLXVIII.

DOMINI steterunt in decis. 24. Ianuarij præteriti, * quia defectus citationis ad sententiam est patens ex copia integra eiusdem in iudicio cōtradictarum decreta cum data die 9. Iulij 1562. & in registro per extensum posita, quam non discordare à manuali, & suo originali Rota firmauit in hac causa 27. *Iunij* 1576. *coram bo. me. Card. Blanchetto*, vnde cum terminus comparendi positus fuerit in ea ad primam diem iuridicam, & lata fuerit sententia eadem die 9 qua decreta fuerat citatio, inde conuincitur fuisse latam absque
1 citatione, † & consequenter nullam, & inualidam remanere *c. cum olim de testibus clem. pastoralis de re iud. clem. sapè cum glos. in verbo ad id de verb. signif.* cum alijs allegatis in prima decisio-
2 ne, & in simili causa in iudicio † contradictarum pro termino citationis malè seruato Rota nullam declarauit sententiam in *Romana census* 10. m. 21. *Maij* 1627. *coram D. meo V baldo*.

Non obstat quod tenor citationis decretæ, & in registro per registratorem positæ contineat errorem, dum dicit ad primam diem, & tamen dicere debeat ad hodie per totam iuxta stylū Notariorum tam de tempore ante latam sentētiam, quam post, de quo dantur attestationes Notariorum, &
3 illi † inhærendum dicebatur pro intelligentia, an certa die aliquid sit gestum *Alex. in add. ad Bart. in l. si librarius post medium ff. de regul. iur. Menoch. de arbitr. casu* 19. *num.* 15. *Rota decis.* 393. *nu.* 4. *par.* 1. *recent.* quo supposito interebatur ad validitatem sententiæ tanquam latæ sub die 9. sub qua citatio fuerat decreta ad illam diē per totam.

Quia huiusmodi veritas post haberi, vel ex originali, vel ex manuali, aut denique ex registro originalis cedula hodie in actis non reperitur, & manuale nihil aliud continet, quàm formalia verba lecta die nona, &c. registrum verò continet tenorem citationis per extensum habentis termi-
4 num ad primam diem iuridicam, vndè cum † originali deperdito registrum semper probet veritatem scripturæ productæ *Bald. in l. fin. nu.* 4. *C. de fide instrum. Alex. in auth. si quis in aliquo num.* 9. *C. de eadem, Boer. decis.* 281. *nu.* 10. *Rota in Vrbeuetana fideicom.* 2. *Maij* 1603. *coram bo. me. Card. Pamph. &* 27. *Maij, &* 13. *Nouembris* 1619. *coram Domino meo Decano*, in eo mensa Magistralis fundat intentionem suam ad probandam nullitatem prædictam.

Non obstat igitur errorem probari ex manuali continente illa verba lecta die nona, quæ de stylo exponuntur ad hodie per totam quia stylus esset probandus in casu quo de tenore contrario apparet in registro, vt nihilominus ad hodie per totam esset registrandus terminus citationis ad aliā diem seruatus, aliàs de casu ad casum nunquam
5 admittitur extensio. *Grau. cons.* 96. *nu.* 4. *Rimin. iun. cons.* 199. *nu.* 187. *lib.* 2. *Honded. cons.* 55. *n.* 36. *vol.* 1. *& cons.* 75. *num.* 22. *lib.* 2.

Neque etiam releuat registrum esse mendosum
6 continens plures errores notabiles, † qui in folio separato dati fuerunt, vt ideò illi fides non sit adhibenda, sed magis manuali, ad quod recurritur
7 tanquam† ad scripturam magis originalem *Bald. in l. Imperator nu.* 27. *vers. sed quid si vnum instrumentum ff. de stat. homin. cum alijs per Surd. cons.* 141. *num.* 8. *lib.* 1.
8 Quia errores registrorum † solent mandari corrigi per collationem ad acta originalia absque eo quod registris in cæteris fides adimatur, & quando
9 originalia † non reperiuntur statur registro, vt supra dictum fuit, & in hac parte quoad tenorem citationis registratæ cessare debet hæsitatio: quia decisio huius causæ 27. *Iunij* 1576. *coram bo. me. Cardin. Blanchetto* expressè firmat, quod cedulæ originales non discordant à manuali, & registro, quod esse non potuit, nisi viso tenore citationis, quæ si hodie deperdita est temporum iniuria, perire non debet legalitas registri.

Demum non obstant circumstantiæ facti aliàs deductæ, & in præsenti repetitæ, nempè confessio partis, adnotatio super dorso positionum Dominorum decisio causæ bo. mem. Blancherti de anno 1580. cursus annorum 60. inuerisimilitudo facti, ac demum consuetudo, quod in vltimis audientijs seruentur termini eadem die, qua emanarunt citationes ad audiendam sententiam per totam illam diem.

Quia prædictis circumstantijs fuit responsum
10 in prima decisione quod factum clarum, † & indubitatum non tollitur per præsumptiones æquiuocas, & possibiles, prout sunt iam deductæ ex Castrense, Surdo, Hondedeo in ea allegatis, cum quibus Domini etiam in hac replicatione transierunt. Et ita &c.

* *Est decisio* 240. *supra in hac parte*.

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VBALDO.

Spoletana Fideicommissi.

Die Lunæ 30. *Aprilis*. 1629.

ARGVMENTVM.

Conditio, si sine filijs &c. licet expiret, decedente hærede liberis relictis, tamen quando hæc conditio debeat in omnibus hæredibus vocatis verificari, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum purificatur, eueniente casu vocationis.*
2 *Conditio, si sine filijs expirat, decedente hærede cum liberis. & num.* 5.
3 *Conditio si sine filijs, non expirat, decedente hærede cum filijs, si dicta conditio fuerit apposita omnibus vocatis. & nu.* 6.
4 *Appellatione hæredum, & successorum in stirpem post factam mentionem filiorum veniunt descēdentes, & successores sanguinis.*

7 Con-

7 *Consil. Oldrad. 21. quando sit locus.*
8 *Dictio, vt supra, quid operetur.*
9 *Dictio, omnis, est vniuersalis.*
11 *Dictio, is, est personalissima.*
12 *Testator loquens in plurali numero, quando hæredes grauat, tunc non solum primus hæres censetur grauatus, sed etiam alij subsequentes.*
13 *Grauamen iniunctum filijs, quando censeatur etiam iniunctum nepotibus vocatis.*
14 *Hæredes hæredum dicuntur ipsius testatoris hæredes.*
15 *Ex vocatione actiua non infertur ad passiuam.*

DECISIO CCLXIX.

DVBITAVI hodie, An esset confirmanda decisio facta sub die 27. Nouembris præteriti, * in qua fuit resolutum constare de fideicommisso Iulij Cæsaris Rosati, ad fauorem Confraternitatis, & litis Consortum, & Domini affirmatiuè responderunt. Quia cum Confraternitas, & litis Consortes fuerint substituti in casu, quòd omnes anteà instituti, & substituti decederent sine filijs, & iste casus euenerit per mortem Iulij Cæsaris, qui vltimo loco obijt nullis relictis filijs:
1 meritò † dicitur fideicommissum purificatum ad fauorem prædictorum, in tali casu vocatorum, *iuxta cons. Nicolai Bellon. 19. nu. 3. & tenuit Rot. in Siracusana fideicom. 16. Nouembris 1612. coram bo. me. D. meo V baldo.*

Nec obstare dixerunt, quod conditio illa si sine
2 filijs † expirauerit per mortem Herculis, qui decessit relicto d. Iulio Cæsare filio. Quia cum fue-
3 rit apposita non solum filijs, † sed etiam nepotibus, sufficit quòd nepotes decesserint sine filijs, & in ipsis verificetur conditio. *Menoc. præs. 186. nu. 42. lib. 4. Modern. dè substit. q. 480. nu. 68.*

Quòd verò dicta conditio sit apposita filijs, & nepotibus clarè ostenditur in decisione, de qua agitur, & suadetur ex eo, quod cum testator priori loco vocauerit non solum filios, sed etiam eorum hæredes, & successores in stirpem, quorum appel-
4 latione, † post factam mentionem filiorum, indubitanter veniunt descendentes, & successores sanguinis. *Gabr. de communi concl. 2. nu. 19. de verb. signif. Odd. cons. 46. nu. 14. cum alijs adductis per dd. Modern. de subst. q. 339. nu. 6. & in decis. in vers. quia non solum*, si conditio prædicta si sine filijs esset restringenda solum ad filios, adeò vt vocati non essent admittendi, nisi in casu, quod filij
5 decederent † sine filijs, frustratoria fuisset supradicta vocatio descendentium, & successorum facta post vocationem filiorum. Quia decedentibus filijs sine filijs, non poterant adesse aliqui, nec descendentes, nec successores sanguinis. Dicendum
6 est igitur supradictam conditionem fuisse † appositam omnibus vocatis, tam filijs, quàm nepotibus, qui quandocumque decederent sine filijs, Confraternitas, & alij substituti admittantur, stante illarum substitutione facta per verba vniuersalia. Et si omnes dicti eius filij, & hæredes decederent, vt supra, quæ verba ostendunt noluisse testatorem
7 se restringere ad solos filios, adeò † vt sit locus *cons. Oldr. 21.* sed voluisse omnes descendentes fideicommisso grauare, donec veniret casus restitutionis ad fauorem Confraternitatis, & aliorum per mortem vltimi grauati sine filijs. *Dec. cons. 84. nu. 13. & 14. lib. 3. & sequitur Peregr. de fideic. ar. 29. nu. 41.* Et hoc clarius suadetur, ponderando di-
8 ctionem illam, † vt supra, quæ non potest interpretari, nisi, vt relatio sit intelligenda de filijs, & eorum hæredibus, & successoribus de quibus omnibus testator superius locutus fuerat. *l. si pluribus hæredibus 44. ff. de leg. 2. l. si plures gradus, ff. de leg. 3. Surd. cons. 362. nu. 9. Rota dec. 461. nu. 9. par. 2. in recent.* Idque tanto magis, cum sit iun-
9 cta supradictæ dictioni vniuersali † omnes, per quã aliàs *Rota in vna Romana fideicommissi de Surdis 27. Februarij 1614. coram bo. mem. V baldo*, considerauit fuisse fideicommisso grauatos omnes superius nominatos.

Et quidem si huiusmodi verba: Et si omnes eius filij, & hæredes decesserint, vt supra, non ita deberent intelligi, essent superflua, quia testator superius specialiter prouiderat in casu, quod aliqui filij decederent superstitibus alijs filijs, vel nepotibus, vt vnus succederet alteri, & alter alteri, & eorum hæredes, & successores. Vndè dum posteà subdit supradicta verba; et si omnes &c. ea debent
10 intelligi de vlteriori casu non † expresso, & sic de nepotibus, & descendentibus sine filijs morientibus. Vt in his terminis considerat *Paris. in consil. 7. nu. 28. & seqq. lib. 3.*

Non obstat, quòd testator locutus sit cum dictione eius ibi. Et si omnes dicti eius filij, & hæ-
11 des, quæ dictio † sit personalissima, & sic non comprehendat hæredes filiorum. Quia imò pluries est locutus in plurali cum dictione eorum hæredum,
12 per † quam censentur grauati non solum primus hæres, sed etiam alij subsequentes, *Modern. dd. q. 344. num. 1. & in fin.* & quando filij sunt honorati, & grauati vti supra, & nepotes comprehenduntur in vocatione: prout comprehenduntur in
13 casu nostro, sub † verbis hæredibus, & successoribus, ex supra allegatis, tunc grauamen illis etiam censetur iniunctum. *Peregr. de fideicomm. art. 1. num. 28. in fin. Modern. vt supra quæst. 679. num. 11.*

Deindè licet prædicta verba in singulari numero prolata: Eius filij, & hæredes, &c. videantur respicere filios, & hæredes testatoris, nõ tamen excludunt filios, & successores ipsorummet filiorũ:
14 cum † hæredes hæredum dicantur ipsius testatoris hæredes *iux. regul. l. fin. C. de hæred. instit.*

Quibus sic stantibus non obstat principale fun-
15 damentum alterius partis, quòd ex † vocatione actiua non inferatur ad passiuam. Quia ex supradictis apparet, quod testator voluit omnes vocatos grauare, stantibus præsertim pluribus coniecturis in decisione põderatis: ex prohibitione detractionis Falcidiæ, & Trebellianicæ: ex verbis importantibus, tractum temporis in futurum: ex digressione ad plures gradus substitutionum, cum quibus præsertim simul iunctis DD. transierunt.

Et ita vtraque, &c.

* *Est decis. 216. supra in hac parte, obi plures decisiones in hac causa cumulaui.*

REV.

REV.^MO P. D. MERLINO DECANO.

Romana Pecuniaria.

Die Lunæ 30. Aprilis. 1629.

ARGVMENTVM.

Donatio facta patri, necnon filijs, & descendẽtibus in infinitum sub conditione, quod bona non alienentur, tunc si pater alienet, possunt filij, vel alij descendentes, etiamsi non sint concepti tempore alienationis, eam reuocare.

SVMMARIVM.

1. *Filijs nõ natis, nec conceptis acquiritur ius quæsitum irreuocabile in donatione inter viuos ex stipulatione Notarij, & patris pro se, & pro eius filijs.*
Quod procedit etiam ante eorum acceptationem, & ratificationem. num. 1.
2. *Donationis inter viuos de natura illud præcipuũ est, quod reuocari non possit, nec donantis pœnitentiæ subiaceat sine iusta causa.*
3. *Donatio facta absenti, stipulante Notario reuocari non potest.*
4. *Donatio an reuocetur in præiudicium omnium vocatorum, si vnus controueniat voluntati donantis.*
5. *Dominium bonorum, quod stet in suspenso, iura valdè abhorrent.*
6. *In fideicommissis nec natus, nec conceptus tempore purificatæ conditionis, non admittitur.*
7. *Donationes tot esse censentur, quot sunt personæ, quibus donatum fuit.*
8. *Donans, si ob contrauentionem aliquem excludat à donatione, non censetur alios excludere, quibus etiam fuit facta donatio.*
9. *Donatio si reuocetur propter contrauentionem donatarij, tunc statim aperitur ius, & actio substitutis in donatione.*
10. *Pœna delicti delinquẽtis personã non egreditur.*
11. *Testatoris voluntas seruanda non est, vbi ex delicto vnius alter priuaretur.*
12. *Donantis voluntas in donatione est sola attendenda.*
13. *Vocati vbi nascituri sunt, admittuntur etiam illi, qui post purificatã conditionem nascuntur.*
14. *Alienari, quando aliqua res est prohibita, poterunt illi, qui sunt vocati, licet sint concepti post alienationem, eam reuocare. & num. 15.*
16. *Bertran. & Aluar. refutantur.*
17. *Dominia rerum, si disponentis voluntas hoc suadeat, aliquo tempore possũt manere in suspenso.*
18. *Et hoc maximè quando hæc suspensio est cessatura per natiuitatem filiorum. & nu. 19.*
20. *Et hoc euenit in omnibus conditionibus resolutiuis.*

DECISIO CCLXX.

IVLIVS Aluarus donauerat omnia sua bona Fabritio Vallato, & illius filijs, nepotibus, & pronepotibus, & alijs descendentibus etiam vltra vigesimum gradum, & in infinitum, pacto expressè adiecto, quod Fabritius nihil ex bonis donatis alienaret, alienationis latissimè sumpto vocabulo sub pœna caducitatis à commodo donationis, & vsquequò ipse Fabritius complerèt 27. annum, & filios non haberet, ex bonis donatis solum scuta quingenta vbi verò filios haberet 1500. annuatim perciperet, residuum autem teneretur inuestire, & in augmentum patrimonij erogare: At cum Fabritius hucusque inuestimentum nedum neglexerit, verum etiam plura bona donata contra preceptum Aluari donantis distraxerit, & ob id ipse Aluarus declarando caducitatem ob contrauentionem Fabritij reuocauerit donationem, & postea etiam obierit, egit coram A. C. Io. Baptista filius d. Fabritij vigore instrumenti dictæ donationis, & promissionis eiusdem Fabritij, & instabat relaxari mandatum pro dicto inuestimento cõsultaque Rota me proponente, multa opponebantur à creditoribus d. Fabritij contra Io. Baptistam, vndè Dominis placuit restringere, & inquirere an ob dictam contrauentionem, & alienationem factã à Fabritio de officijs, & censibus, & alijs rebus donatis, quæ alienatio inter partes non multum controuertebatur, validè donatio ab Aluaro potuerit reuocari in præiudicium Io. Baptistæ, super quo hodiè strictè proposito dubio, Domini negatiuè responderunt.

Donatio enim prædicta fuit inter viuos nedum Fabritio, sed & eius filijs & descendentibus in infinitum facta, quibus ob stipulationem, & patris,
1 Notarij tam natis, † quam etiam non natis, nec conceptis ius quæsitum fuit irreuocabile, etiam ante horum acceptationem, vel ratificationem *l. quod dicitur la seconda, ff. de verb. oblig. l. si quis operas, ff. de operib. libert.* & in terminis donationis *Alba cons. 36. nu. 4. Menoch. cons. 489. nu. 19. & luculentius cons. 1153. nu. 8. & seqq. Surd. latissimè decis. 322. nu. 2. & 3. cum seqq. Clar. in §. donatio q. 13. nu. 5. vers. difficultas est, Sanchez de matrim. lib. 1. disput. 7. nu. 6. & 7. Rota coram Card. Seraph. decis. 1184. nu. 10. & par. 1. diuers. dec. 489. num. 1. in fin. & in Romana donationis 21. Aprilis 1614. & 11. Maij 1615. coram bon. mem. Vbaldo, & in Neapolitana massariæ 13. Maij 1619. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*
2 De natura autem donationis † inter viuos illud præcipuum est, quod reuocari non possit, nec pœnitentiæ donantis subiaceat sine iusta, & legitima causa, *l. perfecta C. de donat.* Roman. *cons. 171. nu. 7. vers. quia regula, plenè Menoc. d. cons. 1153. nu. 48. qui & nu 54.* post innumeros Doctores
3 congestos, firmat † donationem factam absenti stipulante Notario reuocari non posse, & *Rota decis. 489. nu. 1. par. 1. diuers.*

Nec obstat Fabritium contrauenisse voluntati Aluari donantis, & proindè resolutam fuisse totam donationem, nedum in præiudicium Fabritij alie-
4 nantis, † sed etiam sequentium vocatorum, nempè filiorum, & descendentium, cum illius contemplatione, istis donatum censeri possit, præsertim cum tempore purificatæ conditionis pro resolutione donationis, nempè tempore contrauentionis, & alienationis, nec natus, nec conceptus esset

tur qualitas hæreditaria iuxta statum ante d. Bullam Iulij Secundi, & obseruantiam posteà subsecutam, adeò vt nec dici possit, quod saltim releuat ad effectum probandi, quod scuta mille, de quibus in tertio articulo, vt prætenditur per Antonium assignata cesserunt in causam dictarum distributionũ, de quibus Subdecanus iuxta dictũ prætensum statutum aliter participare non poterat, non autem in causam dotis, quia etiam cum dicta assignatio prætendatur facta ab hinc centum
4 † viginti annis retrò est improbabilis per testes, & prætereà adest in contrarium publicum instrumentum, vt infra dicetur, & in omnem casum
5 † statutum prædictum probari potest per scripturas, quæ confici solent de statutis *Rota decis. 314. nu. 1. par. 1. recent. & in Gerunden. Statuti 9. Martij 1592 coram Illustriss. Card. Millino*.

Secundus articulus, in quo habetur, quod Capitulum Florentinum recusauit recipere Antoniũ aliàs ante dictam Bullam prouisum de dicto Subdecanatu, & quia in dicta Missa distributionum nihil contribuerat, est irreleuans, & impertinens, quia dicta prætensa recusatio Capituli nihil commune habet cum iurepatronatus, nec cum validitate prouisionis Antonij, quæ stare poterant sine participatione distributionum, & est etiam im-
6 probabilis cum † post lapsum annorum centũ viginti circiter impossibile sit inuenire testes, qui de
7 dicto facto possint legitimè deponere, quo † casu etiam remissoria denegatur *Seraph. d. decis. 1460. nu. 2.* & dixit *Rota in Burgen Iurisdictionis 3. Iulij 1595 coram Litta, & alibi sæpius*.

Tertius articulus ad probandum tractatum, & conclusionem inter Capitulum, & Antonium circa assignationem dd. scutorum mille non pro dote, sed pro dictis distributionibus, necnon realem solutionem illorum, est etiam improbabilis per te-
8 tes, † & contra publicum instrumentum concordiæ inter dictum Capitulum, & Antonium per tres menses ante d. Bullam confectum, in quo non scuta mille, sed cum effectu tunc fuerunt assignata tot bona stabilia per Antonium, & alios de Puuis etiam pro participatione dictarum distributionũ, vnde ad probandum dictum articulum non est cõcedenda remissoria ex *Seraph. & alijs Rotæ decisionibus supra allegatis*.

Quartus articulus, quod Capitulum narrauit Papæ Subdecanatum esse sine dote, & Antonium obtulisse assignare pro dote bona stabilia annui valoris 24. ducatorum, dummodo illi, & fratribus, eorumq. descendentibus iuspatronatus reseruaretur, eundemq. Antonium, vt facilius gratiam obtineret, dedisse cautionem Florentiæ de dicta dote danda, est similiter improbabilis per testes ex supradictis, & contrarium probatur per d. Bullam, in qua legitur hoc narrasse Antoniũ, & de Capitulo nullũ verbum, quod verò cum effectu ante Bullã cautionem dederit, similiter est per testes improbabile, & vlterius potest probari per scripturas,
9 cum à communiter accidentibus, vt quotidiè † experimur, obligatio fideiussoria maximè ad fauorem Ecclesiæ in scripturam redigatur.

Quintus articulus, in quo ponitur, quod Antonius post dictam Bullam pro illius executione assignauit pro dote dicti Subdecanatus bona annui redditus 24. ducatorum in vna domo sita in dicta Ciuitate, quæ fuit semper possessa, & locata à Subdecano pro tempore quoad prætensam assignationem pariter est improbabilis per testes iuxta supradicta, & potest probari per scripturas cum etiam à communiter accidentibus de doti-
10 bus, † quæ assignantur pro acquirendo iuspatronatus soleant confici publica instrumenta, præsertim quando beneficia in Cathedralibus insignibus fundantur, quorum capitula cautius agunt, quæ instrumenta facilè reperiri possunt, cum sit
11 notorium, † Florentiæ extare publicum archiuiũ, vbi Notariorũ omnium prothocolla recondũtur, & conseruantur, & cessat difficultas ex fide Cancellarij fabricæ dictę Ecclesiæ attestantis, domum in qua inhabitat Subdecanus pro tempore esse ipsius Ecclesiæ, quæ vacante Subdecanatu de ea vti propria ad sui libitum disponit illam locando, pensiones exigendo, aut in alios vsus destinando, prout in præsenti destinauit pro habitatione con-
12 cionatoris, cui † Cancellario tanquam officiali publico credendum est in spectantibus ad eius officium *Bar. in l. 2. num. 1. C. de pond. l. 10. Ruin. cons. 56. nu. 5. l. 1. Gabr. de test. concl. 1. nu. 19. & Rot. decis. 525. nu. 5. par. 2. recent.*

Sextus, & vltimus articulus, quod iuspatronatus fuit semper reputatum gentilitium, illudq. competere illis de sanguine, & familia, non autem hæredibus bonorum stantibus supradictis non releuat, quia nihilominus ex firmatis in dictis decisionibus esset hæreditarium; tandem dicebant Domini post plures decisiones desuper factas fuisse iam bis ordinatum, vt causa expediretur, & nihilominus ex benignitate fuisse solum concessam nouam audientiam super resolutis d. die 22. Maij, &
13 sic † petitionem remissoriæ videri calumniosam, *Seraph. d. dec. 1460. nu. 1. Greg. XV. dec. 356. nu. 5. & Rot. dec. 322. par. 3. diuers. & in Meliten. Habitus 15. Ianuarij 1610. coram bon. mem. Card. Caualerio*. Et ita, &c. vtraque, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Bononien. Legati de Marescottis.

Die Lunæ 30. Aprilis. 1629.

ARGVMENTVM.

Dotes, qualiter sint constituendæ, & alia, de quibus in summario. Item an hæres teneatur tradere rem legatam, si in ea habeat affectionem, & interesse.

SVMMARIVM.

1 *Dotes, quando constituũtur, quid sit inspiciendũ.*
2 *Dotes, quoad quantitatem secundum consuetudinem, dicuntur arbitrariæ.*
3 *Dispositio corruit, quando non iustificatur suppositum.*
4 *Redditus hæreditatis ex quibus probetur.*
5 *Dotes filiarum an sint detrahendæ ante legitimam filiorum.*
6 *Legitima debetur filijs statim absque dilatione.*

7 Tre-

7 *Trebellianica in legato puro an detrahi possit.*
8 *Trebellianicam hæres non percepit, si eam in fructibus fuerit consecutus.*
9 *Falcidia non detrahitur ex bonis prohibitis alienari.*
10 *Fœmina exclusa à statuto propter existentiam masculorum dicitur etiam exclusa à legitima.*
11 *Quod procedit etiam si defunctus decesserit cum testamento.*
12 *Auferri ab aliquo illud non potest, quod non habet.*
13 *Legitima nulla debetur de iure communi auiæ maternæ in bonis nepotis.*
Legitima nunquam debetur ab intestato. nu.13.
14 *Hæreditatis titulus est indiuiduus, sicuti est personæ defuncti repræsentatiuus.*
15 *Hæreditas non potest pro parte acceptari, & pro parte repudiari & num.16.*
17 *Testes plures, si sint omnes singulares, & de auditu ab eadem persona, tunc omnes reputantur pro vno.*
18 *Valor fructuum prædiorum probatur ex denunciationibus massariorum.*
19 *Probatio per scripturas præualet.*
20 *Valor rei non probatur per testes deponentes de iudicio, peritia sua.*
21 *Testes non informati de prædijs, & ignorantes eorum qualitates, & quantitates non probant eorum valorem.*
22 *Ex probatione valoris vnius temporis præsertim suspecti, non infertur ad aliud.*
23 *Valor rei probatur per quinque annos ante, & quinque post.*
24 *Peritorum relationibus potius est standum circa valorem prædiorum, quàm testium depositionibus.*
25 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij si vires hæreditatis suppetant, tenetur præcisè seruare facta defuncti, & tradere in specie rem legatā.*
26 *Hæredi quando magis intersit rem legatam habere, quàm aliam, tunc sufficit dare æstimationem legatario.*
27 *Affectio cadit in re ex congruitate bonorum, & ex possessione antecessorum.*
28 *Item etiā ex aeris salubritate, & opportunitate.*
29 *Hæres propter affectionem rei legatæ, potest soluere æstimationem.*

DECISIO CCLXXII.

SVB die 21. Februarij 1628.* firmatum fuit in hac causa Vincentium teneri ad præstationem prædiorum legatorum, cui resolutioni non acquiescente dicto Vincentio, iterum proposui causam super ijsdem, & Domini vnanimiter steterunt in decisis, cum hoc tamen quod liceret dicto Vincentio præstare æstimationem prædiorum legatorum.

Quod Vincentius teneatur ad præstationem legatorum, ex eo deducitur, ex quo hæreditas Nicolai testatoris ex calculo per Vincētium coram R.P.D. meo Merlino iudicialiter exhibito, & iterum coram me de ordine Rotæ per peritum extraiudicialiter electum firmato, visa fuit opulēta, & sufficiens ad huiusmodi legata persoluenda cum deducto omni ære alieno hæreditas remaneat creditrix in libris 28602.12.9.

Quibus non obstant quæ aliàs ad diminuendam hæreditatem Nicolai fuerunt deducta, & hodiè denuò repetuntur.

Et primò non obstat, quod Nicolaus dotauerit sorores, & excessus dictarum dotium, qui prætendebatur in libris 36000. debeat poni ad debitum Nicolai, & sic hæreditas diminuatur; Quia tam coram Domino meo Merlino, quàm coram me fuit dictum, integras dotes referendas esse ad statum hæreditatis Agesilai, non ad statum hæreditatis Nicolai. Quia ipse Agesilaus in suo testamēto mandauit filias congruè dotari iuxta rerū qualitatem, & temporum vicissitudinem, & Nicolaus dicitur declarasse quantitatem dotium, neque
1 constat de excessu declarationis. Sed potius † de competentia, & congruitate inspectis dignitate natalium, facultatibus patris, solito aliarum mulierum in hac familia nuptarum, & Ciuitatis, & habita ratione, quod omnes fratres legitimi decesserant, & aliæ sorores erant effectæ Moniales, vt fuit consideratum in dictis decisionibus, & sic respectu dictæ partitæ hæreditas Nicolai non potest pati aliquam diminutionem.

Nec releuant testes inducti ad probandam consuetudinem dandi minores dotes, & excessiuita-
2 tem istarum, nam quoad † consuetudinem dicunt dotes esse arbitrarias. Et quoad excessum deponunt habito respectu ad redditus Agesilai non excedentes libras 5000. prout ipsis fuerat suppositū.
3 Vndè cum † suppositum non iustificetur corruit depositio *Rota coram Greg. XV. dec.510. num.5.* idque magis cum suppositum appareat erroneum ex libris tutelaribus introitus, qui detractis omnibus oneribus, expensis, & alimentis ad talem summam primis annis ascendit, vt hæreditas su-
4 perlucrata fuerit vltra libras 8000. ex † quibus probatur redditus *Bart. l.1.§.de off. nu.1. ff. de tut. & rat. distr. Aym. de antiq. temp. §. limitatur 4. nu.24. Rota in Romana tutelæ 27. Iunij 1612. coram Reuerendiss. Patriarcha Antiocheno.*

5 Non obstat prætensio, quod dotes † filiarum sint detrahendæ antè legitimam Nicolai, quia imò legitima filij detrahitur ante dotes à patre legatas filiabus à statuto exclusis, vt firmant *Card. Coll. Pataun. Brun. & Imol.* quos *sequuta est Rota in Firmana legitimæ post Modern. de leg. dec.4. nu.3. & seq.* approbata in dicta decisione coram me, idque magis cum filiæ non essent nubiles, & dotes
6 legatæ sub cōditione, & legitima † deberetur Nicolao statim absque dilatione *l. quoniam in Prioribus C. de inoff. testam. Rota coram bo. me. Card. Caualerio dec.341. nu.1. & seq.*

Non obstat, quod iuxta calculum per Vincentium exhibitum veniat detrahenda alia partita librarum 20672. per ipsum prætensæ ratione falcidiæ, tum quia vt fuit dictum in dictis decisionibus
7 R.P.D. mei Merlini & coram me, † cum legatum sit purum, & fideicommissum conditionale, nullam de illo Vincentius potest detrahere falcidiam, sed benè de reliquis bonis restitutioni subiectis (si quæ adsunt) potest trebellianicam detrahere, dū-
8 modò † tamen illam in fructibus non fuerit consequu-

set Ioan. Baptista,& propterea illius superuenient conceptio,vel natiuitas non impedit vel tollit reuersionem, seu resolutionem donationis prius sequutam, vt in terminis donationis tradit *Thesau. decis.270.vers.tertio respondetur.* alioquin ab ipsa donatione vsque ad conceptionem Io. Baptistæ, inter quæ longum tempus intercessit, dominium
5 bonorum donatorum † stetisset in suspenso, quod iura multum abhorrent, *l. si ex duobus §. sed & Marcellus de in diem adiect. l. vltima in fin. ff. cõmunia prædiorum*, & confert celebris theorica Lambertini de Ramponibus, de qua per *Io. Andream in addit. ad specul. tit. de testam. in rubr.*
6 *col.3.vers.* Item Lambertinus, quod non natus, † nec conceptus tempore purificatæ conditionis in fideicommissis non admittatur, quæ opinio habet plures sectatores, *vt per Peregr. de fideicomm. art.22 nu.72.& Moder.Brixien.de substit.q.318. num.55.& 57.& 77.*

Quoniam pro responsione aduertendum est,nõ esse vnicam donationem, itaut in vno ex vocatis resoluta, & in cæteris personis resoluta itidem censeri debeat, sed donatio facta Fabritio,& filijs, & descendentibus dicitur vnicuique, & singulis
7 independenter de per se facta, adeout tot † censeantur donationes, quot sunt personæ, quibus donatum fuit, singulæq. personæ non Fabritio,sed ipsi Aluaro acceptam referunt ipsam donationem ita *Bald.in c.1.nu.3.& 8. in fine, vers. pone dicit Dominus tit.si Vasallus feud.priuet, Castr.in l.si pecuniam nu.11.ff.de condit.caus.dat.Soccin.iun. cons.118.nu.8.lib.2.Roderic.Suarez in l.quoniam in prioribus q.8.nu.6.vers.præterea.* Roland.*cons. 15.nu.3.lib.4.& cæteris clarius Menoch. cons.99. nu.113.& cons.304.nu.12.& cons.1153.nu.2.& seqq.* Hincq. fit vt si Aluarus ob contrauentionẽ, & alienationem factam à Fabritio, illum à dona-
8 tionis beneficio exclusit, non inde † dicatur exclusisse illius filios,quemadmodum in terminis dixerunt, *Castr.cons.384.nu.1.lib.1. Crau.cons.19. nu.8.& Menoch.præalleg.cons.1153.num.5.&*
9 *nu.53.* Imò per † alienationem Fabritij statim apertum fuit ius, & actio conditionis sine causa ipsis filijs, *vt est text.in l. quoties C. de donat. quæ sub mod.* & firmauit, *Rota decis.494.nu.1 par.2. recent.* Idque multa ratione,& æquitate innititur, quoniam nec Io. Baptista, nec cæteri successores participes sunt contrauentionis Fabritij; cuius
10 † delicti pœna personam delinquentis egredi non debet, nec caducitatis incommodum transmitti decet in filios, qui in his bonis nihil à patre receperunt, sed independenter ab Aluaro donatore,& *Bald.in l.vnica nu.10.C.de his quæ pen. nomine*
11 *monuit,* nec defuncti voluntatem † seruandam esse, vbi ex delicto vnius alter priuaretur, huiusmodiq. mandatum testatoris irrationabile, & iniquum appellat, & hinc prudenter Aluarus disposuit in donatione,vt quoties fieret alienatio, ipse quidem alienans excluderetur à donatione, sed non tamen reuerterentur bona ad donantem,imò potius alteri sequenti in gradu descendẽtium remanerent, vt in instrumento donationis habetur.

Minus refragatur,quo Io.Baptista, nec conceptus, nec natus esset tempore caducitatis Fabritij,

Quoniam quicquid sit in illa quæst. adeò à Doctoribus agitata,an & quando filij nec nati,nec concepti tempore purificatæ conditionis admitti debeant, de qua per Peregr. & Modern. Brixien. aliosque ab ipsi relatos,certum est, in quo omnes conueniunt,etiam nec natos, nec conceptos tempore purificatæ conditionis admitti, vbi apparet
12 de voluntate defuncti † vel donantis, quæ sola attendi debet,vt in his terminis firmauit *Ruin. cons. 22.nu.11.lib.2.Rimin.iun. cons.564. nu.14. Surd. cons.125.nu.34.Peregr.cons.161.nu. 1. 21.& per tot,lib.5.D.Fachin. controuers. iur. lib. 4. cap.88. vers.cæterum,& Modern.Brixien.d.q.318.nu.77.* De hac autem voluntate Aluari non videtur ambigendum, quod scilicet voluerit admittere, & non conceptos, nec natos tempore purificationis conditionis scilicet alienationis, vocauit enim omnes descendentes,& signanter nascituros vltra vigesimum gradum in infinitũ, & prohibitio alienationis præcisè legitur adiecta personæ ipsius Fabritij cum priuatione, & in casu alienationis declarauit donationem transferendam esse successori in gradu, vndè inanis, & elusoria fuisset hæc vocatio nasciturorum vltra vigesimum gradum in casu alienationis faciendæ per Fabritium, si filij, eo quod nec nati, nec concepti essent tempore alienationis excluderentur, cum impossibile fuerit descendentem ex Fabritio nasciturum in vigesimo gradu conceptum, vel natum fore viuente eodem Fabritio alienante,& in terminis, quod vbi nascituri sunt vocati admittantur etiam illi, qui
13 post conditionem purificatam † nascuntur tradit *Peregr.de fideicomm.d.art.22. num.76.& cons.7. nu.6.lib.3.Surd.cons.125.nu.34.* Additque Aluarus per hanc successiuam vocationem descendentium Fabritij protraxisse donationem, vt familiæ, & illius conseruationi perpetuò consultum esset, quo casu omnes sub nomine collectiuo familiæ di-
14 cuntur vocati, & admittuntur † etiam qui tempore alienationis nondum concepti erant, ita in puncto, *Fulgos. in l.quoties la prima num.1. C. de fideic.& ibi Ias.nu.2.vers.secundo limita,* qui digito ligandum, *Rolan.cons.70.nu.35 lib.3.& post Corn.Crot. Rip. Bologn. Alciat. & alios sequitur Surd.cons.125.num.29.& seq.* & admittit *Pereg. d.art.22.num.77.*

Quam sententiam eo libentius amplexa est Rota in præsenti casu, quia non agitur de conditione, quæ casu aliquo sine alicuius culpa foret purificanda, sed versamur in conditione cuius euentus omninò pẽdebat à voluntate Fabritij,nempè alienatione ab eo facienda, vndè & filij etiam tunc
15 non concepti admitti debent, † alioquin in illius arbitrio fuisset eludere sequentes donatarios; *Castren.cons.247.nu.3. lib. 1.* quod verissimum dicit *Peregr.de fideicom.d.art.22.n.75. Ceph.cons.318. nu.67. & seqq.* & innumeros congerunt *Moder. Brixien. d. q.318. nu.107.* & propterea suspecta erat Dominis doctrina *Thes.dec.270.n.27.vers.3.* quemadmodum & ijdem *Moderni Brixien. loco præcit.nu.110.in fin.* monent non esse curandum
16 † *de Bertran.& Aluarot.qui Castren.doctrinam impugnarunt,qui etiam Thesaur.in fine d.versic. tertio respondetur,* limitat conclusionem ab eo

firma-

firmatum non procedere quoties constat de volũtate donantis porrecta ad plures gradus, prout in casu nostro Aluarus porrexit vltra vigesimum gradum suam donationem.

Nec intolerabile esset, quod dominium bonorũ donatorum aliquo tempore stetisset in suspenso,
17 si † hoc voluntas disponentis suasisset, quæ id permittere potest ad *l. qui hæredib. §. fin. ff. de cond. & demonst.* & notat *Peregr. d art. 22. nu. 73. vers. verum, & Rota coram Reuerendiss. D. meo Deca-*
18 *no dec. 166. nu. 3.* præsertim vbi spes esset, † quod hæc suspensio esset cessatura per natiuitatem filiorum, & hoc voluit dicere, *Castren. d. cons. 247. nu. 3. vers. nunc venio lib. 1. & idem Peregr. dicto art. 22. nu. 74. & Modern. Brixien. d. quæst. 318. num. 66. & 79.*

19 Præterea hoc casu dominium † de facto non stetit in suspenso, sed solum eius effectus, seu potius continuatio, vt scilicet Aluaro dominium reuocabiliter esset acquisitum, & expiraturum statim atque nati essent filij Fabritio, vt benè per *D. Fachin. d. controuers. 88. vers. nec difficile lib. 4.*
20 Idque euenit † in omnibus conditionibus resolutiuis prout declarat *Ruin. cons. 22. in fin. lib. 2. Decian. cons. vlt. nu. 4. lib. 1. Menoch. cons. 1213. n. 18. & 19. Modern. Brixien. d. q. 318. nu. 79. & q. 109. nu. 3. vers. nam mouetur.*

Nec obstat, quod in casu alienationis Aluarus dixit alienantem ita priuari ac si morte naturali decessert, in casu verò mortis naturalis ipsius Fabritij ante Aluarum expressè cautum fuerat bona donata reuersura fore ad donantem. Quoniam vno tantum casu bona reuersura erant ad Aluarũ, scilicet si Fabritius sine filijs, vel descendentibus præmoreretur Aluaro donanti, vt ex lectura donationis apparet, & ibi æquiparantur casus alienationis, & casus mortis respectu contrauenientis, quia & in casu mortis, & alienationis expiraturum erat ius suum, sed in casu alienationis expressè dicitur bona remanere successori in gradu, & sic & hoc casu alienationis bona non reuertuntur ad donantem.

Ex quibus vtraque parte informante vnanimiter conclusum fuit donationem non potuisse reuocari in præiudicium Io. Baptistæ.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Florentina Subdecanatus.

Die Lunæ 30. Aprilis, 1629.

ARGVMENTVM.

Referuntur nonnulli casus, in quibus remissoria solet denegari. Actus aliquis, quando per testes sit improbabilis.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria non conceditur, quando articuli sunt irrelevantes.*
2 *Remissoria non conceditur, quando materia articulorum potest probari per scripturas.*
3 *Remissoria denegatur, quando petitur probari id, cuius contrarium per scripturas constat. & num. 8.*
4 *Actus gestus vltra centum annos est improbabilis per testes. & num. 6.*
5 *Statutum probari potest per scripturas, quæ cõfici solent de statutis.*
7 *Remissoria denegatur, si petatur probari per testes id, quod factum est supra centum annos.*
9 *Obligationes fideiussoriæ, vt quotidie experimur, rediguntur in scriptis.*
10 *Instrumenta publica solent cõfici de dotibus, quæ assignantur pro acquirendo iuspatronatus.*
11 *Florentiæ notorium est, extare publicum Archiuium vbi Notariorum omnium protocolla reconduntur, & reseruantur.*
12 *Officiali publico credendum est in spectantibus ad eius officium.*
13 *Remissoriæ petitio, quando videatur calumniosa.*

DECISIO CCLXXI.

In decisione in hac causa facta die 10. Ianuarij 1628. fuit resolutum ad fauorem D. Octauiæ Capponiæ, iuspatronatus, de quo agitur, ante Bullam Iulij secundi fuisse transitorium ad quoscumque hæredes, & die 22. Maij eiusdem anni, dictam Bullam non obstare quominus hoc iuspatronatus sit hæreditarium, & sic illud per eam non fuisse immutatum, & tandem die 10 Decembris præteriti, etiam obseruantiam esse de patronatu hæreditario, sed cùm Domini de Venturijs, quibus cõcessa fuit noua audientia super resolutis d. die 22. Maij prospicerent præcipuum eorum fundamentum stare in effectuatione dictæ Bullæ, quæ clarè cantat de Gentilitio, petierunt propterea remissoriam ad probandum Antoniũ Puuium, qui Bullam impetrauit, in executionem illius dedisse mẽsæ Capitulari Florentinæ scuta mille, vt ipse, & Subdecani pro tempore participare possent de distributionibus quotidianis, & insuper scuta 24. annua pro dote dicti Subdecanatus, & narratur in Bulla, ipsum iam ad hoc se obligasse, cui remissoriæ contradicente d. D. Octauia dubitaui hodie an illa sit concedenda, & fuit negatiuè resolutum,
1 † quia remissoria non conceditur si articuli sunt irreleuantes *Bald. in cap. cum contingat ante n. 1. vers. quod non debet de off. deleg. Cassad. decis. 2. de*
2 *dilat. & Caputaq. decis. 66. & 68. par. 3.* aut † materia articulorũ potest probari per scripturas *Felin. in c. 1. nu. 4. de appell. Bellan. decis. 9. & Rota decis. 10. nu. 6. de off. deleg. in nou.* aut demum
3 quando † petitur ad probandum illud, cuius contrarium per scripturas constat *Seraph. dec. 1460. nu. 3. & Rot. dec. 589. nu. 1. in fin. vers. & eo minus par. 2. recen. & in Catanien. Iurisdictionis 14. Maij 1604. coram Illustriss. Card. Millino,* quæ in præsenti concurrere ex speciali articulorũ dinumeratione clarè patet.

Quandoquidem primus articulus continens, quod in Ecclesia Florentina extat statutum, vt non admittantur ad participationem distributionum nisi contribuentes pro constanda, aut augenda massa earum, est penitus irreuelans cum non inde sequatur, vt ad sensum patet, iuspatronatus, de quo hodie agitur, esse gentilitium, & sic non excluda-

tur

fet Ioan. Baptista, & propterea illius superueniens conceptio, vel natiuitas non impedit vel tollit reuersionem, seu resolutionem donationis prius sequutam, vt in terminis donationis tradit *Thesau. decis. 270. vers. tertio respondetur.* alioquin ab ipsa donatione vsque ad conceptionem Io. Baptistæ, inter quæ longum tempus intercessit, dominium
5 bonorum donatorum † stetisset in suspenso, quod iura multum abhorrent, *l. si ex duobus §. sed & Marcellus de in diem adiect. l. vltima in fin. ff. cõmunia prædiorum*, & confert celebris theorica Lambertini de Ramponibus, de qua per *Io. Andream in addit. ad specul. tit. de testam. in rubr.*
6 *col. 3. vers.* Item Lambertinus, quod non natus, † nec conceptus tempore purificatæ conditionis in fideicommissis non admittatur, quæ opinio habet plures sectatores, *vt per Peregr. de fideicomm. art. 22 nu. 72. & Moder. Brixien. de substit. q. 318. num. 55. & 57. & 77.*

Quoniam pro responsione aduertendum est, nõ esse vnicam donationem, itaut in vno ex vocatis resoluta, & in cæteris personis resoluta itidem censeri debeat, sed donatio facta Fabritio, & filijs, & descendentibus dicitur vnicuique, & singulis
7 independenter de per se facta, adeout tot † censeantur donationes, quot sunt personæ, quibus donatum fuit, singulæq. personæ non Fabritio, sed ipsi Aluaro acceptam referunt ipsam donationem ita *Bald. in c. 1. nu. 3. & 8. in fine, vers. pone dicit Dominus tit. si Vassallus feud. priuet, Castr. in l. si pecuniam nu. 11. ff. de condit. caus. dat. Soccin. iun. cons. 118. nu. 8. lib. 2. Roderic. Suarez in l. quoniam in prioribus q. 8. nu. 6. vers. præterea. Roland. cons. 15. nu. 3. lib. 4. & cæteris clarius Menoch. cons. 99. nu. 113. & cons. 304. nu. 12. & cons. 1153. nu. 2. & seqq.* Hincq. fit vt si Aluarus ob contrauentionẽ, & alienationem factam à Fabritio, illum à dona-
8 tionis beneficio exclusit, non inde † dicatur exclusisse illius filios, quemadmodum in terminis dixerunt, *Castr. cons. 364. nu. 1. lib. 1. Crau. cons. 19. nu. 8. & Menoch. præalleg. cons. 1153. num. 5. &*
9 *nu. 53.* Imò per † alienationem Fabritij statim apertum fuit is, & actio conditionis fine causa ipsis filijs, *vt est text. in l. quoties C. de donat. quæ sub mod.* & firmauit, *Rota decis. 494. nu. 1 par. 2. recent.* Idque multa ratione, & æquitate innititur, quoniam nec Io. Baptista, nec cæteri successores participes sunt contrauentionis Fabritij; cuius
10 † delicti pœna personam delinquentis egredi non debet, nec caducitatis incommodum transmitti decet in filios, qui in his bonis nihil à patre receperunt, sed independenter ab Aluaro donatore, & *Bald. in l. vnica nu. 10. C. de his quæ pen. nomine*
11 *monuit*, nec defuncti voluntatem † seruandam esse, vbi ex delicto vnius alter priuaretur, huiusmodiq. mandatum testatoris irrationabile, & iniquum appellat, & hinc prudenter Aluarus disposuit in donatione, vt quoties fieret alienatio, ipse quidem alienans excluderetur à donatione, sed non tamen reuerterentur bona ad donantem, imò potius alteri sequenti in gradu descendẽtium remanerent, vt in instrumento donationis habetur.

Minus refragatur, quo Io. Baptista, nec conceptus, nec natus esset tempore caducitatis Fabritij; Quoniam quicquid sit in illa quæst. adeò à Doctoribus agitata, an & quando filij nec nati, nec concepti tempore purificatæ conditionis admitti debeant, de qua per Peregr. & Modern. Brixien. aliosque ab ipsi relatos, certum est, in quo omnes conueniunt, etiam nec natos, nec conceptos tempore purificatæ conditionis admitti, vbi apparet
12 de voluntate defuncti † vel donantis, quæ sola attendi debet, vt in his terminis firmauit *Ruin. cons. 22. nu. 11. lib. 2. Rimin. iun. cons. 564. nu. 14. Surd. cons. 125. nu. 34. Peregr. cons. 161 nu. 1. 21. & per tot. lib. 5. D. Facbin. controuers. iur. lib. 4. cap. 88. vers. cæterum, & Modern. Brixien. d. q. 318. nu. 77.* De hac autem voluntate Aluari non videtur ambigendum, quod scilicet voluerit admittere, & non conceptos, nec natos tempore purificationis conditionis scilicet alienationis, vocauit enim omnes descendentes, & signanter nasciturос vltra vigesimum gradum in infinitũ, & prohibitio alienationis præcisè legitur adiecta personæ ipsius Fabritij cum priuatione, & in casu alienationis declarauit donationem transferendam esse successori in gradu, vndè inanis, & elusoria fuisset hæc vocatio nasciturorum vltra vigesimum gradum in casu alienationis faciendæ per Fabritium, si filij, eo quod nec nati, nec concepti essent tempore alienationis excluderentur, cum impossibile fuerit descendentem ex Fabritio nasciturum in vigesimo gradu conceptum, vel natum fore viuente eodem Fabritio alienante, & in terminis, quod vbi nascituri sunt vocati admittantur etiam illi, qui
13 post conditionem purificatam † nascuntur tradit *Peregr. de fideicomm. d. art. 22. num. 76. & cons. 7. nu. 6. lib. 3. Surd. cons. 125. nu. 34.* Additque Aluarus per hanc successiuam vocationem descendentium Fabritij protraxisse donationem, vt familiæ, & illius conseruationi perpetuò consultum esset, quo casu omnes sub nomine collectiuo familiæ di-
14 cuntur vocati, & admittuntur † etiam qui tempore alienationis nondum concepti erant, ita in puncto, *Fulgos. in l. quoties la prima num. 1. C. de fideic. & ibi Ias. nu. 2. vers. secundo limita*, qui digito ligandum, *Rolan. cons. 70. nu. 35 lib. 3. & post Corn. Crot. Rip. Bologn. Alciat. & alios sequitur Surd. cons. 125. num. 29. & seq.* & admittit *Pereg. d. art. 22. num. 77.*

Quam sententiam eo libentius amplexa est Rota in præsenti casu, quia non agitur de conditione, quæ casu aliquo fine alicuius culpa foret purificanda, sed versamur in conditione cuius euentus omninò pẽdebat à voluntate Fabritij, nempè alienatione ab eo facienda, vndè & filij etiam tunc
15 non concepti admitti debent, † alioquin in illius arbitrio fuisset eludere sequentes donatarios; *Castren. cons. 247. nu. 3. lib. 1.* quod verissimum dicit *Peregr. de fideicom. d. art. 22. n. 75. Ceph. cons. 318. nu. 67. & seqq.* & innumeros congerunt *Moder. Brixien. d. q. 318. nu. 107.* & propterea suspecta erat Dominis doctrina *Thes. dec. 270. n. 27. vers. 3.* quemadmodum & ijdem *Moderni Brixien. loco pracit. nu. 110 in fin.* monent non esse curandum
16 † *de Bertran. & Alvarot. qui Castren. doctrinam impugnarunt, qui etiam Thesaur. in fine d. versic. tertio respondetur*, limitat conclusionem ab eo firma-

firmatum non procedere quoties constat de voluntate donantis porrecta ad plures gradus, prout in casu nostro Aluarus porrexit vltra vigesimum gradum suam donationem.

Nec intolerabile esset, quod dominium bonorũ donatorum aliquo tempore stetisset in suspenso,
17 si † hoc voluntas disponentis suasisset, quæ id permittere potest ad *l. qui hæredib. §. fin. ff. de cond. & demonst.* & notat *Peregr. d art. 22. nu. 73. vers. verum, & Rota coram Reuerendiss. D. meo Deca-*
18 *no dec. 166. nu. 3.* præsertim vbi spes esset, † quod hæc suspensio esset cessatura per natiuitatem filiorum, & hoc voluit dicere, *Castren. d. cons. 247. nu. 3. vers. nunc venio lib. 1. & idem Peregr. dicto art. 22. nu. 74. & Modern. Brixien. d. quæst. 318. num. 66. & 79.*
19 Præterea hoc casu dominium † de facto non stetit in suspenso, sed solum eius effectus, seu potius continuatio, vt scilicet Aluaro dominium reuocabiliter esset acquisitum, & expiraturum statim atque nati essent filij Fabritio, vt benè per *D. Facbin. d controuers. 88. vers. nec difficile lib. 4.*
20 Idque euenit † in omnibus conditionibus resolutiuis prout declarat *Ruin. cons. 22. in fin. lib. 2. Decian. cons. vlt. nu. 4. lib. 1. Menoch. cons. 1213. n. 18. & 19. Modern. Brixien. d. q. 318. nu. 79. & q. 109. nu. 3. vers. nam mouetur.*

Nec obstat, quod in casu alienationis Aluarus dixit alienantem ita priuari ac si morte naturali decesserit, in casu verò mortis naturalis ipsius Fabritij ante Aluarum expresè cautum fuerat bona donata reuersura fore ad donantem. Quoniam vno tantum casu bona reuersura erant ad Aluarũ, scilicet si Fabritius sine filijs, vel descendentibus præmoreretur Aluaro donanti, vt ex lectura donationis apparet, & ibi æquiparantur casus alienationis, & casus mortis respectu contrauenientis, quia & in casu mortis, & alienationis expiraturum erat ius suum, sed in casu alienationis expresè dicitur bona remanere successori in gradu, & sic & hoc casu alienationis bona non reuertuntur ad donantem.

Ex quibus vtraque parte informante vnanimiter conclusum fuit donationem non potuisse reuocari in præiudicium Io. Baptistæ.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Florentina Subdecanatus.

Die Lunæ 30. Aprilis. 1629.

ARGVMENTVM.

Referuntur nonnulli casus, in quibus remissoria solet denegari. Actus aliquis, quando per testes sit improbabilis.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria non conceditur, quando articuli sunt irreleuantes.*
2 *Remissoria non conceditur, quando materia articulorum potest probari per scripturas.*
3 *Remissoria denegatur, quando petitur probari id, cuius contrarium per scripturas constat. & num. 8.*
4 *Actus gestus vltra centum annos est improbabilis per testes. & num. 6.*
5 *Statutum probari potest per scripturas, quæ cõfici solent de statutis.*
7 *Remissoria denegatur, si petatur probari per testes id, quod factum est supra centum annos.*
9 *Obligationes fideiussoriæ, vt quotidie experimur, rediguntur in scriptis.*
10 *Instrumenta publica solent cõfici de dotibus, quæ assignantur pro acquirendo iuspatronatus.*
11 *Florentiæ, notorium est, extare publicum Archiuium vbi Notariorum omnium protocolla reconduntur, & reseruantur.*
12 *Officiali publico credendum est in spectantibus ad eius officium.*
13 *Remissoriæ petitio, quando videatur calumniosa.*

DECISIO CCLXXI.

IN decisione in hac causa facta die 10. Ianuarij 1628. fuit resolutum ad fauorem D. Octauiæ Capponiæ, iuspatronatus, de quo agitur, ante Bullam Iulij secundi fuisse transitorium ad quoscunque hæredes, & die 22. Maij eiusdem anni, dictam Bullam non obstare quominus hoc iuspatronatus sit hæreditarium, & sic illud per eam non fuisse immutatum, & tandem die 10. Decembris præteriti, etiam obseruantiam esse de patronatu hæreditario, sed cùm Domini de Venturijs, quibus cõcessa fuit noua audientia super resolutis d. die 22. Maij prospicerent præcipuum eorum fundamentum stare in effectuatione dictæ Bullæ, quæ clarè cantat de Gentilitio, petierunt propterea remissoriam ad probandum Antoniũ Puuium, qui Bullam impetrauit, in executionem illius dedisse mẽsæ Capitulari Florentinæ scuta mille, vt ipse, & Subdecani pro tempore participare possent de distributionibus quotidianis, & insuper scuta 24. annua pro dote dicti Subdecanatus, & narratur in Bulla, ipsum iam ad hoc se obligasse, cui remissoriæ contradicente d. D. Octauia dubitaui hodie, an illa sit concedenda, & fuit negatiuè resolutum,
1 † quia remissoria non conceditur si articuli sunt irreleuantes *Bald. in cap. cum contingat ante n. 1. vers. quod non debet de off. deleg. Cassad. decis. 2. de*
2 *dilat. & Caputaq. decis. 66. & 68. par. 3.* aut † materia articulorũ potest probari per scripturas *Felin. in c. 1. nu. 4. de appell. Bellan. decis. 9. & Rota decis. 10. nu. 6. de off. deleg. in nou.* aut demum
3 quando † petitur ad probandum illud, cuius contrarium per scripturas constat *Seraph. dec. 1460. nu. 3. & Rot. dec. 589. nu. 1. in fin. vers. & eo minus par. 2. recen. & in Catanien. Iurisdictionis 14. Maij 1604. coram Illustriss. Card. Millino*, quæ in præsenti concurrere ex speciali articulorũ dinumeratione clarè patet.

Quandoquidem primus articulus continens, quod in Ecclesia Florentina extat statutum, vt non admittantur ad participationem distributionum nisi contribuentes pro conflanda, aut augenda massa earum, est penitus irreuelans cum non inde sequatur, vt ad sensum patet, iuspatronatus, de quo hodie agitur, esse gentilitium, & sic non excludatur

ſet Ioan. Baptiſta, & propterea illius ſuperuenient
conceptio, vel natiuitas non impedit vel tollit re-
uerſionem, ſeu reſolutionem donationis prius ſe-
quutam, vt in terminis donationis tradit *Theſau.*
deciſ.270.verſ.tertio reſpondetur. alioquin ab ipſa
donatione vſque ad conceptionem Io. Baptiſtæ,
inter quæ longum tempus interceſſit, dominium
5 bonorum donatorum † ſtetiſſet in ſuſpenſo, quod
iura multum abhorrent, *l. ſi ex duobus §. ſed &*
Marcellus de in diem adiect. l. vltima in fin. ff. cō-
munia prædiorum, & confert celebris theorica
Lambertini de Ramponibus, de qua per *Io. An-*
dream in addit. ad ſpecul. tit. de teſtam. in rubr.
6 *col.3.verſ.* Item Lambertinus, quod non natus, †
nec conceptus tempore purificatæ conditionis in
fideicommiſſis non admittatur, quæ opinio habet
plures ſectatores, *vt per Peregr. de fideicomm.*
art.22 nu.72.& Moder.Brixien.de ſubſtit.q.318.
num.55.& 57.& 77.

Quoniam pro reſponſione aduertendum eſt, nō
eſſe vnicam donationem, itaut in vno ex vocatis
reſoluta, & in cæteris perſonis reſoluta itidem
cenſeri debeat, ſed donatio facta Fabritio, & filijs,
& deſcendentibus dicitur vnicuique, & ſingulis
7 independenter de per ſe facta, adeout tot † cen-
ſeantur donationes, quot ſunt perſonæ, quibus
donatum fuit, ſingulæq. perſonæ non Fabritio, ſed
ipſi Aluaro acceptam referunt ipſam donationem
ita *Bald. in c.1. nu.3.& 8. in fine, verſ. pone dicit*
Dominus tit. ſi Vaſſallus feud. priuet, Caſtr. in l. ſi
pecuniam nu.11. ff. de condit. cauſ. dat. Soccin. iun.
conſ.118.nu.8.lib.2.Roderic.Suarez in l. quoniam
in prioribus q.8.nu.6.verſ præterea. Roland. conſ.
15.nu.3.lib.4.& cæteris clarius Menoch. conſ.99.
nu.113.& conſ.304.nu.12.& conſ.1153.nu.2.&
ſeqq. Hincq. fit vt ſi Aluarus ob contrauentionē,
& alienationem factam à Fabritio, illum à dona-
8 tionis beneficio excluſit, non inde † dicatur ex-
cluſiſſe illius filios, quemadmodum in terminis di-
xerunt, *Caſtr. conſ.384.nu.1.lib.1. Grau. conſ.19.*
nu.8.& Menoch. præalleg. conſ.1153. num.5.&
9 *nu.53.* Imò per † alienationem Fabritij ſtatim
apertum fuit ius, & actio conditionis ſine cauſa ip-
ſis filijs, *vt eſt text. in l. quoties C. de donat. quæ*
ſub mod. & firmauit, *Rota deciſ.494. nu.1. par.2.*
recent. Idque multa ratione, & æquitate innititur,
quoniam nec Io. Baptiſta, nec cæteri ſucceſſores
participes ſunt contrauentionis Fabritij; cuius
10 † delicti pœna perſonam delinquentis egredi non
debet, nec caducitatis incommodum tranſmitti
decet in filios, qui in his bonis nihil à patre rece-
perunt, ſed independenter ab Aluaro donatore, &
Bald. in l. vnica nu.10.C. de his quæ pen. nomine
11 *monuit*, nec defuncti voluntatem † ſeruandam
eſſe, vbi ex delicto vnius alter priuaretur, huiuſ-
modiq. mandatum teſtatoris irrationabile, & ini-
quum appellat, & hinc prudenter Aluarus diſpo-
ſuit in donatione, vt quoties fieret alienatio, ipſe
quidem alienans excluderetur à donatione, ſed
non tamen reuerterentur bona ad donantem, imò
potius alteri ſequenti in gradu deſcendētium re-
manerent, vt in inſtrumento donationis habetur.

Minus refragatur, quo Io. Baptiſta, nec concep-
tus, nec natus eſſet tempore caducitatis Fabritij.

Quoniam quicquid ſit in illa quæſt. adeò à Docto-
ribus agitata, an & quando filij nec nati, nec con-
cepti tempore purificatæ conditionis admitti de-
beant, de qua per Peregr. & Modern. Brixien.
alioſque ab ipſi relatos, certum eſt, in quo omnes
conueniunt, etiam nec natos, nec conceptos tem-
pore purificatæ conditionis admitti, vbi apparet
12 de voluntate defuncti † vel donantis, quæ ſola at-
tendi debet, vt in his terminis firmauit *Ruin. conſ.*
22.nu.11.lib.2.Rimin.iun. conſ.564. nu.14. Surd.
conſ.125.nu.34.Peregr.conſ.161.nu.1.21.& per
tot, lib.5.D.Fachin. controuerſ. iur. lib.4. cap.38.
verſ cæterum, & Modern.Brixien. d.q.318.nu.77.
De hac autem voluntate Aluari non videtur am-
bigendum, quod ſcilicet voluerit admittere, &
non conceptos, nec natos tempore purificatio-
nis conditionis ſcilicet alienationis, vocauit enim
omnes deſcendentes, & ſignanter naſcituros vltra
vigeſimum gradum in infinitū, & prohibitio alie-
nationis præciſè legitur adiecta perſonæ ipſius Fa-
britij cum priuatione, & in caſu alienationis de-
clarauit donationem transferendam eſſe ſucceſſo-
ri in gradu, vndè inanis, & eluſoria fuiſſet hæc vo-
catio naſciturorum vltra vigeſimum gradum in
caſu alienationis faciendæ per Fabritium, ſi filij,
eo quod nec nati, nec concepti eſſent tempore
alienationis excluderentur, cum impoſſibile fue-
rit deſcendentem ex Fabritio naſciturum in vige-
ſimo gradu conceptum, vel natum fore viuente
eodem Fabritio alienante, & in terminis, quod qui
naſcituri ſunt vocati admittantur etiam illi, qui
13 poſt conditionem purificatam † naſcuntur tradit
Peregr. de fideicomm. d. art.22. num.76.& conſ.7.
nu.6.lib.3.Surd.conſ.125.nu.34. Additque Alua-
rus per hanc ſucceſſiuam vocationem deſcenden-
tium Fabritij protraxiſſe donationem, vt familiæ,
& illius conſeruationi perpetuò conſultum eſſet,
quo caſu omnes ſub nomine collectiuo familiæ di-
14 cuntur vocati, & admittuntur † etiam qui tem-
pore alienationis nondum concepti erant, ita in
puncto, *Fulgoſ. in l. quoties la prima num.1. C. de*
fideic. & ibi Iaſ. nu.2. verſ. ſecundo limita, qui di-
gito ligandum, *Rolan. conſ.70.nu.35 lib.3.& poſt*
Corn. Crot. Rip. *Bologn. Alciat. & alios ſequitur*
Surd. conſ.125. num.29.& ſeq. & admittit *Pereg.*
d. art.22. num.77.

Quam ſententiam eo libentius amplexa eſt Ro-
ta in præſenti caſu, quia non agitur de conditione,
quæ caſu aliquo ſine alicuius culpa foret purifi-
canda, ſed verſamur in conditione cuius euentus
omninò pēdebat à voluntate Fabritij, nempè alie-
natione ab eo facienda, vndè & filij etiam tunc
15 non concepti admitti debent, † alioquin in illius
arbitrio fuiſſet eludere ſequentes donatarios, *Ca-*
ſtren. conſ.247. nu.3. lib. 1. quod veriſſimum dicit
Peregr. de fideicom. d. art.22. n.75. Ceph. conſ.319.
nu.67. & ſeqq. & innumeros congerunt *Moder.*
Brixien. d. q.318. nu.107. & propterea ſuſpecta
erat Dominis doctrina *Theſ. dec.270. n.27. verſ.3.*
quemadmodum & ijdem *Moderni Brixien. loco*
præcit. nu.110. in fin. monent non eſſe curandum
16 † *de Bertram. & Alberot. qui Caſtren. doctrinam*
impugnarunt, qui etiam Theſaur. in fine d. verſic.
tertio reſpondetur, limitat concluſionem ab eo
firma-

firmatum non procedere quoties constat de voluntate donantis porrecta ad plures gradus, prout in casu nostro Aluarus porrexit vltra vigesimum gradum suam donationem.

Nec intolerabile esset, quod dominium bonorũ donatorum aliquo tempore stetisset in suspenso,
17 si † hoc voluntas disponentis suasisset, quæ id permittere potest ad *l. qui heredib. §. fin. ff. de cond. & demonst.* & notat *Peregr. d art.22.nu.73.vers. verum, &* Rota coram Reuerendiss. D. meo Deca-
18 *no dec.166.nu.3.* præsertim vbi spes esset, † quod hæc suspensio esset cessatura per natiuitatem filiorum, & hoc voluit dicere, *Castren. d.cons.247. nu.3.vers.nunc venio lib.1.& idem Peregr. dicto art.22.nu.74. & Modern. Brixien. d. quæst.318. num.66. & 79.*
19 Præterea hoc casu dominium † de facto non stetit in suspenso, sed solum eius effectus, seu potius continuatio, vt scilicet Aluaro dominium reuocabiliter esset acquisitum, & expiraturum statim atque nati essent filij Fabritio, vt benè per *D Facbin.d controuers.88.vers.nec difficile lib.4.*
20 Idque euenit † in omnibus conditionibus resolutiuis prout declarat *Ruin.cons.22.in fin.lib.2. Decian.cons.vlt.nu.4.lib.1. Menoch. cons.1213.n.18. & 19.Modern.Brixien.d.q.318.nu.79. & q.109. nu.3. vers.nam mouetur.*

Nec obstat, quod in casu alienationis Aluarus dixit alienantem ita priuari ac si morte naturali decesserit, in casu verò mortis naturalis ipsius Fabritij ante Aluarum expresè cautum fuerat bona donata reuersura fore ad donantem. Quoniam vno tantum casu bona reuersura erant ad Aluarũ, scilicet si Fabritius sine filijs, vel descendentibus præmoreretur Aluaro donanti, vt ex lectura donationis apparet, & ibi æquiparantur casus alienationis, & casus mortis respectu contrauenientis, quia & in casu mortis, & alienationis expiraturum erat ius suum, sed in casu alienationis expresè dicitur bona remanere successori in gradu, & sic & hoc casu alienationis bona non reuertuntur ad donantem.

Ex quibus vtraque parte informante vnanimiter conclusum fuit donationem non potuisse reuocari in præiudicium Io. Baptistæ.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Florentina Subdecanatus.

Die Lunæ 30. Aprilis, 1629.

ARGVMENTVM.

Referuntur nonnulli casus, in quibus remissoria solet denegari. Actus aliquis, quando per testes sit improbabilis.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria non conceditur, quando articuli sunt irrelevantes.*
2 *Remissoria non conceditur, quando materia articulorum potest probari per scripturas.*
3 *Remissoria denegatur, quando petitur probari id, cuius contrarium per scripturas constat. & num.8.*
4 *Actus gestus vltra centum annos est improbabilis per testes. & num.6.*
5 *Statutum probari potest per scripturas, quæ cõfici solent de statutis.*
7 *Remissoria denegatur, si petatur probari per testes id, quod factum est supra centum annos.*
9 *Obligationes fideiussoriæ, vt quotidie experimur, rediguntur in scriptis.*
10 *Instrumenta publica solent cõfici de dotibus, quæ assignantur pro acquirendo iuspatronatus.*
11 *Florentiæ, notorium est, extare publicum Archiuium vbi Notariorum omnium protocolla reconduntur, & reseruantur.*
12 *Officiali publico credendum est in spectantibus ad eius officium.*
13 *Remissoria petitio, quando videatur calumniosa.*

DECISIO CCLXXI.

IN decisione in hac causa facta die 10. Ianuarij 1628. fuit resolutum ad fauorem D. Octauiæ Capponiæ, iuspatronatus, de quo agitur, ante Bullam Iulij secundi fuisse transitorium ad quoscunque hæredes, & die 22. Maij eiusdem anni, dictam Bullam non obstare quominus hoc iuspatronatus sit hæreditarium, & sic illud per eam non fuisse immutatum, & tandem die 10 Decembris præteriti, etiam obseruantiam esse de patronatu hæreditario, sed cùm Domini de Venturijs, quibus cõcessa fuit noua audientia super resolutis d. die 22. Maij prospicerent præcipuum eorum fundamentum stare in effectuatione dictæ Bullæ, quæ clarè cantat de Gentilitio, petierunt propterea remissoriam ad probandum Antoniũ Puuium, qui Bullam impetrauit in executionem illius dedisse mẽsæ Capitulari Florentinæ scuta mille, vt ipse, & Subdecani pro tempore participare possent de distributionibus quotidianis, & insuper scuta 24. annua pro dote dicti Subdecanatus, & narratur in Bulla, ipsum iam ad hoc se obligasse, cui remissoriæ contradicente d. D. Octauia dubitaui hodie an illa sit concedenda, & fuit negatiuè resolutum,
1 † quia remissoria non conceditur si articuli sunt irreleuantes *Bald. in cap. cum contingat ante n.1. vers. quod non debet de off. deleg. Cassad. decis.2. de*
2 *dilat. & Caputaq. decis.66. & 68.par.3.* aut † materia articulorũ potest probari per scripturas *Felin. in c.1.nu.4. de appell. Bellan. decis.9. & Rota decis.10.nu.6. de off. deleg. in nou.* aut demum
3 quando † petitur ad probandum illud, cuius contrarium per scripturas constat *Seraph. dec.1460. nu.3. & Rot. dec.589. nu.1. in fin. vers. & eo minus par.2. recen. & in Catanien. Iurisdictionis 14. Maij 1604. coram Illustriss. Card. Millino*, quæ in præsenti concurrere ex speciali articulorũ dinumeratione clarè patet.

Quandoquidem primus articulus continens, quod in Ecclesia Florentina extat statutum, vt non admittantur ad participationem distributionum nisi contribuentes pro conflanda, aut augenda massa earum, est penitus irreuelans cum non inde sequatur, vt ad sensum patet, iuspatronatus, de quo hodie agitur, esse gentilitium, & sic non excludatur

set Ioan. Baptista,& propterea illius superueniens
conceptio,vel natiuitas non impedit vel tollit re-
uersionem, seu resolutionem donationis prius se-
quutam, vt in terminis donationis tradit *Thesau.*
decis.270.vers.tertio respondetur. alioquin ab ipsa
donatione vsque ad conceptionem Io. Baptistæ,
inter quæ longum tempus intercessit, dominium
5 bonorum donatorum † stetisset in suspenso, quod
iura multum abhorrent, *l. si ex duobus §. sed &*
Marcellus de in diem adiect.l.vltima in fin.ff. cō-
munia prædiorum, & confert celebris theorica
Lambertini de Ramponibus, de qua per *Io. An-*
dream in addit. ad specul. tit. de testam. in rubr.
6 *col.3.vers.* Item Lambertinus,quod non natus, †
nec conceptus tempore purificatæ conditionis in
fideicommissis non admittatur, quæ opinio habet
plures sectatores, *vt per Peregr. de fideicomm.*
art.22 nu.72.& Moder.Brixien.de substit.q.318.
num.55.& 57.& 77.

Quoniam pro responsione aduertendum est,nō
esse vnicam donationem, itaut in vno ex vocatis
resoluta, & in cæteris personis resoluta itidem
censeri debeat, sed donatio facta Fabritio,& filijs,
& descendentibus dicitur vnicuique, & singulis
7 independenter de per se facta, adeout tot † cen-
seantur donationes, quot sunt personæ, quibus
donatum fuit, singulæq. personæ non Fabritio,sed
ipsi Aluaro acceptam referunt ipsam donationem
ita *Bald.in c.1.nu.3.& 8. in fine, vers. pone dicit*
Dominus tit.si Vasallus feud.priuet,Castr.in l.si
pecuniam nu.11.ff.de condit.caus.dat.Soccin.iun.
cons.118.nu.8.lib.2.Roderic.Suarez in l.quoniam
in prioribus q.8.nu.6.vers præterea.Roland.cons.
15.nu.3.lib.4.& cæteris clarius Menoch. cons.99.
nu.113.& cons.304.nu.12.& cons.1153.nu.2.&
seqq. Hincq. fit vt si Aluarus ob contrauentionē,
& alienationem factam à Fabritio, illum à dona-
8 tionis beneficio exclusit, non inde † dicatur ex-
clusisse illius filios,quemadmodum in terminis di-
xerunt, *Castr.cons.384.nu.1.lib.1. Crau.cons.19.*
nu.8.& Menoch.prælleg. cons.1153. num.5. &
9 *nu. 53.* Imò per † alienationem Fabritij statim
apertum fuit ius, & actio conditionis sine causa ip-
sis filijs, *vt est text.in l. quoties C. de donat. quæ*
sub mod. & firmauit, *Rota decis.494. nu.1.par.2.*
recent. Idque multa ratione,& æquitate innititur,
quoniam nec Io. Baptista, nec cæteri successores
participes sunt contrauentionis Fabritij; cuius
10 † delicti pœna personam delinquentis egredi non
debet, nec caducitatis incommodum transmitti
decet in filios, qui in his bonis nihil à patre rece-
perunt, sed independenter ab Aluaro donatore,&
Bald.in l.vnica nu.10.C.de his quæ pen. nomine
11 *monuit*, nec defuncti voluntatem † seruandam
esse, vbi ex delicto vnius alter priuaretur, huius-
modiq. mandatum testatoris irrationabile, & ini-
quum appellat, & hinc prudenter Aluarus dispo-
suit in donatione,vt quoties fieret alienatio, ipse
quidem alienans excluderetur à donatione, sed
non tamen reuerterentur bona ad donantem,imò
potius alteri sequenti in gradu descendētium re-
manerent, vt in instrumento donationis habetur.

Minus refragatur,quod Io.Baptista, nec concep-
tus, nec natus esset tempore caducitatis Fabritij,
Quoniam quicquid sit in illa quæst.adeò à Docto-
ribus agitata,an & quando filij nec nati,nec con-
cepti tempore purificatæ conditionis admitti de-
beant, de qua per Peregr. & Modern. Brixien.
aliosque ab ipsis relatos,certum est, in quo omnes
conueniunt,etiam nec natos, nec conceptos tem-
pore purificatæ conditionis admitti, vbi apparet
12 de voluntate defuncti † vel donantis, quæ sola at-
tendi debet,vt in his terminis firmauit *Ruin. cons.*
22.nu.11.lib.2.Rimin.iun. cons.564. nu.14. Surd.
cons.125.nu.34.Peregr.cons.161.nu. 1. 21. & per
tot.lib.5.D.Pachin. controuers. iur. lib. 4. cap.88.
vers.cæterum,& Modern.Brixien.d.q.318.nu.77.
De hac autem voluntate Aluari non videtur am-
bigendum, quod scilicet voluerit admittere, &
non conceptos, nec natos tempore purificatio-
nis conditionis scilicet alienationis, vocauit enim
omnes descendentes,& signanter nascituros vltra
vigesimum gradum in infinitū, & prohibitio alie-
nationis præcisè legitur adiecta personæ ipsius Fa-
britij cum priuatione, & in casu alienationis de-
clarauit donationem transferendam esse successo-
ri in gradu, vndè inanis, & elusoria fuisset hæc vo-
catio nasciturorum vltra vigesimum gradum in
casu alienationis faciendæ per Fabritium, si filij,
eo quod nec nati, nec concepti essent tempore
alienationis excluderentur, cum impossibile fue-
rit descendentem ex Fabritio nasciturum in vige-
simo gradu conceptum, vel natum fore viuente
eodem Fabritio alienante,& in terminis, quod vbi
nascituri sunt vocati admittantur etiam illi, qui
13 post conditionem purificatam † nascuntur tradit
Peregr.de fideicomm.d.art.22. num.76.& cons.7.
nu.6.lib.3.Surd.cons.125.nu.34. Additque Alua-
rus per hanc successiuam vocationem descenden-
tium Fabritij protraxisse donationem, vt familiæ,
& illius conseruationi perpetuò consultum esset,
quo casu omnes sub nomine collectiuo familiæ di-
14 cuntur vocati, & admittuntur † etiam qui tem-
pore alienationis nondum concepti erant, ita in
puncto. *Fulgos.in l.quoties la prima num.1. C. de*
fideic.& ibi Ias.nu.2.vers.secundo limita, qui di-
gito ligandum, *Rolan.cons.70.nu.35 lib.3.& post*
Corn.Crot. Rip. Bologn. Alciat. & alios sequitur
Surd.cons.125.num.29.& seq. & admittit *Pereg.*
d.art.22.num.77.

Quam sententiam eo libentius amplexa est Ro-
ta in præsenti casu, quia non agitur de conditione,
quæ casu aliquo sine alicuius culpa foret purifi-
canda, sed versamur in conditione cuius euentus
omninò pēdebat à voluntate Fabritij,nempè alie-
natione ab eo facienda, vndè & filij etiam tunc
15 non concepti admitti debent, † alioquin in illius
arbitrio fuisset eludere sequentes donatarios; *Ca-*
stren.cons.247.nu.3. lib. 1. quod verissimum dicit
Peregr.de fideicom.d.art.22.n.75. Ceph.cons.318.
nu.67. & seqq. & innumeros congerunt *Moder.*
Brixien.d. q.318. nu.107. & propterea suspecta
erat Dominis doctrina *Thes.dec.270.n.27.vers.3.*
quemadmodum & ijdem *Moderni Brixien. loco*
*præcit.nu.110.in fin.*monent non esse curandum
16 † *de Bertran.& Aluarot.qui Castren.doctrinam*
impugnarunt.qui etiam Thesaur.in fine d.versic.
tertio respondetur, limitat conclusionem ab eo
firma-

firmatum non procedere quoties constat de voluntate donantis porrecta ad plures gradus, prout in casu nostro Aluarus porrexit vltra vigesimum gradum suam donationem.

Nec intolerabile esset, quod dominium bonorũ donatorum aliquo tempore stetisset in suspenso,
17 si † hoc voluntas disponentis suasisset, quæ id permittere potest ad *l. qui heredib. §. fin. ff. de cond. & demonst.* & notat *Peregr. d art. 22. nu. 73. vers. verum, &* Rota coram *Reuerendiss. D. meo Deca-*
18 *no dec. 166. nu. 3.* præsertim vbi spes esset, † quod hæc suspensio esset cessatura per natiuitatem filiorum, & hoc voluit dicere, *Castren. d. cons. 247. nu. 3. vers. nunc venio lib. 1. & idem Peregr. dicto art. 22. nu. 74. & Modern. Brixien. d. quæst. 318. num. 66. & 79.*
19 Præterea hoc casu dominium † de facto non stetit in suspenso, sed solum eius effectus, seu potius continuatio, vt scilicet Aluaro dominium reuocabiliter esset acquisitum, & expiraturum statim atque nati essent filij Fabritio, vt benè per *D. Farbin. d controuers. 88. vers. nec difficile lib. 4.*
20 Idque euenit † in omnibus conditionibus resolutiuis prout declarat *Ruin. cons. 22. in fin. lib. 2. Decian. cons. vlt. nu. 4. lib. 1. Menoch. cons. 1213. n. 18. & 19. Modern. Brixien. d. q. 318. nu. 79. & q. 109. nu. 3. vers. nam mouetur.*

Nec obstat, quod in casu alienationis Aluarus dixit alienantem ita priuari ac si morte naturali decessserit, in casu verò mortis naturalis ipsius Fabritij ante Aluarum expressè cautum fuerat bona donata reuersura fore ad donantem. Quoniam vno tantum casu bona reuersura erant ad Aluarũ, scilicet si Fabritius sine filijs, vel descendentibus præmoreretur Aluaro donanti, vt ex lectura donationis apparet, & ibi æquiparantur casus alienationis, & casus mortis respectu contrauenientis, quia & in casu mortis, & alienationis expiraturum erat ius suum, sed in casu alienationis expressè dicitur bona remanere successori in gradu, & sic & hoc casu alienationis bona non reuertuntur ad donantem.

Ex quibus vtraque parte informante vnanimiter conclusum fuit donationem non potuisse reuocari in præiudicium Io. Baptistæ.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Florentina Subdecanatus.

Die Lunæ 30. Aprilis, 1629.

ARGVMENTVM.

Referuntur nonnulli casus, in quibus remissoria solet denegari. Actus aliquis, quando per testes sit improbabilis.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria non conceditur, quando articuli sunt irrelevantes.*
2 *Remissoria non conceditur, quando materia articulorum potest probari per scripturas.*
3 *Remissoria denegatur, quando petitur probari id, cuius contrarium per scripturas constat. & num. 8.*
4 *Actus gestus vltra centum annos est improbabilis per testes. & num. 6.*
5 *Statutum probari potest per scripturas, quæ cõfici solent de statutis.*
7 *Remissoria denegatur, si petatur probari per testes id, quod factum est supra centum annos.*
9 *Obligationes fideiussoriæ, vt quotidie experimur, rediguntur in scriptis.*
10 *Instrumenta publica solent cõfici de dotibus, quæ assignantur pro acquirendo iuspatronatus.*
11 *Florentiæ, notorium est, extare publicum Archiuium vbi Notariorum omnium prototolla reconduntur, & reseruantur.*
12 *Officiali publico credendum est in spectantibus ad eius officium.*
13 *Remissoriæ petitio, quando videatur calumniosa.*

DECISIO CCLXXI.

IN decisione in hac causa facta die 10. Ianuarij 1628. fuit resolutum ad fauorem D. Octauiæ Capponiæ, iuspatronatus, de quo agitur, ante Bullam Iulij secundi fuisse transitorium ad quoscunque hæredes, & die 22. Maij eiusdem anni, dictam Bullam non obstare quominus hoc iuspatronatus sit hæreditarium, & sic illud per eam non fuisse immutatum, & tandem die 10. Decembris præteriti, etiam obseruantiam esse de patronatu hæreditario, sed cùm Domini de Venturijs, quibus cõcessa fuit noua audientia super resolutis d. die 22. Maij prospicerent præcipuum eorum fundamentum stare in effectuatione dictæ Bullæ, quæ clarè cantat de Gentilitio, petierunt propterea remissoriam ad probandum Antoniũ Puuium, qui Bullam impetrauit, in executionem illius dedisse mẽsæ Capitulari Florentinæ scuta mille, vt ipse, & Subdecani pro tempore participare possent de distributionibus quotidianis, & insuper scuta 24. annua pro dote dicti Subdecanatus, & narratur in Bulla, ipsum iam ad hoc se obligasse, cui remissoriæ contradicente d. D. Octauia dubitaui hodie, an illa sit concedenda, & fuit negatiuè resolutum,
1 † quia remissoria non conceditur si articuli sunt irreleuantes *Bald. in cap. cum contingat ante n. 1. vers. quod non debet de off. deleg. Cassad. decis. 2. de*
2 *dilat. & Caputaq. decis. 66. & 68. par. 3.* aut † materia articulorũ potest probari per scripturas *Felin. in c. 1. nu. 4. de appell. Bellan. decis. 9. & Rota decis. 10. nu. 6. de off. deleg. in nou.* aut demum
3 quando † petitur ad probandum illud, cuius contrarium per scripturas constat *Seraph. dec. 1460. nu. 3. & Rot. dec. 589. nu. 1. in fin. vers. & eo minus par. 2. recen. & in Catanien. Iurisdictionis 14. Maij 1604. coram Illustriss. Card. Millino,* quæ in præsenti concurrere ex speciali articulorũ dinumeratione clarè patet.

Quandoquidem primus articulus continens, q in Ecclesia Florentina extat statutum, vt non admittantur ad participationem distributionum nisi contribuentes pro conflanda, aut augenda massa earum, est penitus irreuelans cum non inde sequatur, vt ad sensum patet, iuspatronatus, de quo hodie agitur, esse gentilitium, & sic non excludatur

tur qualitas hæreditaria iuxta statum ante d. Bullam Iulij Secundi, & obseruantiam posteà subsecutam, adeò vt nec dici possit, quod saltim releuat ad effectum probandi, quod scuta mille, de quibus in tertio articulo, vt prætenditur per Antonium assignata cesserunt in causam dictarum distributionũ, de quibus Subdecanus iuxta dictũ prætensum statutum aliter participare non poterat, non autem in causam dotis, quia etiam cum dicta assignatio prætendatur facta ab hinc centum
4 † viginti annis retrò est improbabilis per testes, & prætereà adest in contrarium publicum instrumentum, vt infra dicetur, & in omnem casum
5 † statutum prædictum probari potest per scripturas, quæ confici solent de statutis *Rota decis. 314. nu. 1. par. 1. recent. & in Geranden statuti 9. Martij 1592. coram Illustriss. Card. Millino.*

Secundus articulus, in quo habetur, quod Capitulum Florentinum recusauit recipere Antoniũ aliàs ante dictam Bullam prouisum de dicto Subdecanatu, & quia in dicta Missa distributionum nihil contribuerat, est irreleuans, & impertinens, quia dicta prætensa recusatio Capituli nihil commune habet cum iurepatronatus, nec cum validitate prouisionis Antonij, quæ stare poterant sine participatione distributionum, & est etiam im-
6 probabilis cum † post lapsum annorum centũ viginti circiter impossibile sit inuenire testes, qui de
7 dicto facto possint legitimè deponere, quo † casu etiam remissoria denegatur *Seraph. d. decis. 1460. nu. 2.* & dixit *Rota in Burgen Iurisdictionis 3. Iulij 1595. coram Litta, & alibi sæpius.*

Tertius articulus ad probandum tractatum, & conclusionem inter Capitulum, & Antonium circa assignationem dd. scutorum mille non pro dote, sed pro dictis distributionibus, necnon realem solutionem illorum, est etiam improbabilis per te-
8 stes, † & contra publicum instrumentum concordiæ inter dictum Capitulum, & Antonium per tres menses ante d. Bullam confectum, in quo non scuta mille, sed cum effectu tunc fuerunt assignata tot bona stabilia per Antonium, & alios de Puuis etiam pro participatione dictarum distributionũ, vnde ad probandum dictum articulum non est cõcedenda remissoria ex *Seraph. & alijs Rotæ decisionibus supra allegatis.*

Quartus articulus, quod Capitulum narrauit Papæ Subdecanatum esse sine dote, & Antonium obtulisse assignare pro dote bona stabilia annui valoris 24. ducatorum, dummodo illi, & fratribus, eorumq. descendentibus iuspatronatus reseruaretur, eumdemq. Antonium, vt facilius gratiam obtineret, dedisse cautionem Florentiæ de dicta dote danda, est similiter improbabilis per testes ex supradictis, & contrarium probatur per d. Bullam, in qua legitur hoc narrasse Antoniũ, & de Capitulo nullũ verbum, quod verò cum effectu ante Bullã cautionem dederit, similiter est per testes improbabile, & vlterius potest probari per scripturas,
9 cum à communiter accidentibus, vt quotidiè † experimur, obligatio fideiussoria maximè ad fauorem Ecclesiæ in scripturam redigatur.

Quintus articulus, in quo ponitur, quod Antonius post dictam Bullam pro illius executione assignauit pro dote dicti Subdecanatus bona annui redditus 24. ducatorum in vna domo sita in dicta Ciuitate, quæ fuit semper possessa, & locata à Subdecano pro tempore quoad prætensam assignationem pariter est improbabilis per testes iuxta supradicta, & potest probari per scripturas cum etiam à communiter accidentibus de doti-
10 bus, † quæ assignantur pro acquirendo iuspatronatus soleant confici publica instrumenta, præsertim quando beneficia in Cathedralibus insignibus fundantur, quorum capitula cautius agunt, quæ instrumenta facilè reperiri possunt, cum sit
11 notorium, † Florentiæ extare publicum archiuiũ, vbi Notariorũ omnium prothocolla recondũtur, & conseruantur, & cessat difficultas ex fide Cancellarij fabricæ dictæ Ecclesiæ attestantis, domum in qua inhabitat Subdecanus pro tempore esse ipsius Ecclesiæ, quæ vacante Subdecanatu de ea vti propria ad sui libitum disponit illam locando, pensiones exigendo, aut in alios vsus destinando, prout in præsenti destinauit pro habitatione con-
12 cionatoris, cui † Cancellario tanquam officiali publico credendum est in spectantibus ad eius officium *Bar. in l. 2. num. 1. C. de pond. l. 10. Ruin. cons. 56. nu. 5. l. 1. Gabr. de test. concl. 1. nu. 19. & Rot. decis. 525. nu. 5. par. 2. recent.*

Sextus, & vltimus articulus, quod iuspatronatus fuit semper reputatum gentilitium, illudq. competere illis de sanguine, & familia, non autem hæredibus bonorum stantibus supradictis non releuat, quia nihilominus ex firmatis in dictis decisionibus esset hæreditarium; tandem dicebant Domini post plures decisiones desuper factas fuisse iam bis ordinatum, vt causa expediretur, & nihilominus ex benignitate fuisse solum concessam nouam audientiam super resolutis d. die 22. Maij, &
13 sic † petitionem remissoriæ videri calumniosam, *Seraph. d. dec. 1460. nu. 1. Greg. XV. dec. 356. nu. 5. & Rot. dec. 322. par. 3. diuers. & in Meliten. Habitus 15. Ianuarij 1610. coram bon. mem. Card. Caualerio.* Et ita, &c. vtraque, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Bononien. Legati de Marescottis.

Die Lunæ 30. Aprilis. 1629.

ARGVMENTVM.

Dotes, qualiter sint constituendæ, & alia, de quibus in summario. Item an hæres teneatur tradere rem legatam, si in ea habeat affectionem, & interesse.

SVMMARIVM.

1 *Dotes, quando constituitur, quid sit inspiciendũ.*
2 *Dotes, quoad quantitatem secundum consuetudinem, dicuntur arbitrariæ.*
3 *Dispositio corruit, quando non iustificatur suppositum.*
4 *Redditus hæreditatis ex quibus probetur.*
5 *Dotes filiarum an sint detrahendæ ante legitimam filiorum.*
6 *Legitima debetur filijs statim absque dilatione.*

7 Tre-

7 *Trebellianica in legato puro an detrahi possit.*
8 *Trebellianicam hæres non percepit, si eam in fructibus fuerit consecutus.*
9 *Falcidia non detrahitur ex bonis prohibitis alienari.*
10 *Fœmina exclusa à statuto propter existentiam masculorum dicitur etiam exclusa à legitima.*
11 *Quod procedit etiam si defunctus decesserit cum testamento.*
12 *Auferri ab aliquo illud non potest, quod non habet.*
13 *Legitima nulla debetur de iure communi auiæ maternæ in bonis nepotis.*
Legitima nunquam debetur ab intestato. nu.13.
14 *Hæreditatis titulus est indiuiduus, sicuti est personæ defuncti repræsentatiuus.*
15 *Hæreditas non potest pro parte acceptari, & pro parte repudiari & num.16.*
17 *Testes plures, si sint omnes singulares, & de auditu ab eadem persona, tunc omnes reputantur pro vno.*
18 *Valor fructuum prædiorum probatur ex denunciationibus massariorum.*
19 *Probatio per scripturas præualet.*
20 *Valor rei non probatur per testes deponentes de iudicio, peritia sua.*
21 *Testes non informati de prædijs, & ignorantes eorum qualitates, & quantitates non probant eorum valorem.*
22 *Ex probatione valoris vnius temporis præsertim suspecti, non infertur ad aliud.*
23 *Valor rei probatur per quinque annos ante, & quinque post.*
24 *Peritorum relationibus potius est standum circa valorem prædiorum, quàm testium depositionibus.*
25 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij si vires hæreditatis suppetant, tenetur præcisè seruare factū defuncti, & tradere in specie rem legatā.*
26 *Hæredi quando magis intersit rem legatam habere, quàm aliam, tunc sufficit dare æstimationem legatario.*
27 *Affectio cadit in re ex congruitate bonorum, & ex possessione antecessorum.*
28 *Item etiā ex aeris salubritate, & opportunitate.*
29 *Hæres propter affectionem rei legatæ, potest soluere æstimationem.*

DECISIO CCLXXII.

SVB die 21. Februarij 1628. firmatum fuit in hac causa Vincentium teneri ad præstationem prædiorum legatorum, cui resolutioni non acquiescente dicto Vincentio, iterum proposui causam super iisdem, & Domini vnanimiter steterunt in decisis, cum hoc tamen quod liceret dicto Vincentio præstare æstimationem prædiorum legatorum.

Quod Vincentius teneatur ad præstationem legatorum, ex eo deducitur, ex quo hæreditas Nicolai testatoris ex calculo per Vincētium coram R.P.D. meo Merlino iudicialiter exhibito, & iterum coram me de ordine Rotæ per peritum extraiudicialiter electum firmato, visa fuit opulēta, & sufficiens ad huiusmodi legata persoluenda cum deducto omni ære alieno hæreditas remaneat creditrix in libris 28602.12.9.

Quibus non obstant quæ aliàs ad diminuendam hæreditatem Nicolai fuerunt deducta, & hodiè denuò repetuntur.

Et primò non obstat, quod Nicolaus dotauerit sorores, & excessus dictarum dotium, qui prætendebatur in libris 36000. debeat poni ad debitum Nicolai, & sic hæreditas diminuatur; Quia tam coram Domino meo Merlino, quàm coram me fuit dictum, integras dotes referendas esse ad statum hæreditatis Agesilai, non ad statum hæreditatis Nicolai. Quia ipse Agesilaus in suo testamēto mandauit filias congruè dotari iuxta rerū qualitatem, & temporum vicissitudinem, & Nicolaus dicitur declarasse quantitatem dotium, neque
1 constat de excessu declarationis. Sed potius † de competentia, & congruitate inspectis dignitate natalium, facultatibus patris, solito aliarum mulierum in hac familia nuptarum, & Ciuitatis, & habita ratione, quod omnes fratres legitimi decesserant, & aliæ sorores erant effectæ Moniales, vt fuit consideratum in dictis decisionibus, & sic respectu dictæ partitæ hæreditas Nicolai non potest pati aliquam diminutionem.

Nec releuant testes inducti ad probandam consuetudinem dandi minores dotes, & excessiuita-
2 tem istarum. nam quoad † consuetudinem dicunt dotes esse arbitrarias. Et quoad excessum deponunt habito respectu ad redditus Agesilai non excedentes libras 5000. prout ipsis fuerat suppositū.
3 Vndè cum † suppositum non iustificetur corruit depositio *Rota coram Greg. XV. dec.510. num.5.* idque magis cum suppositum appareat erroneum ex libris tutelaribus introitus, qui detractis omnibus oneribus, expensis, & alimentis ad talem summam primis annis ascendit, vt hæreditas su-
4 perlucrata fuerit vltra libras 8000. ex † quibus probatur redditus *Bart. l.1. §. de off. nu.1. ff. de tut. & rat. distr. Aym. de antiq. temp. §. limitatur 4. nu.24. Rota in Romana tutelæ 27. Iunij 1612. coram Reuerendiss. Patriarcha Antiocheno.*

5 Non obstat prætensio, quod dotes † filiarum sint detrahendæ antè legitimam Nicolai, quia imò legitima filij detrahitur ante dotes à patre legatas filiabus à statuto exclusis, vt firmant *Card. Coll. Patauin. Brun. & Imol.* quos sequuta est *Rota in Firmana legitimæ post Modern. deleg. dec.4. nu.3. & seq.* approbata in dicta decisione coram me, idque magis cum filiæ non essent nubiles, & dotes
6 legatæ sub cōditione, & legitima † deberetur Nicolao statim absque dilatione *l. quoniam in Prioribus C. de inoff. testam. Rota coram bo. me. Card. Caualerio dec.341. nu.1. & seq.*

Non obstat, quod iuxta calculum per Vincentium exhibitum veniat detrahenda alia partita librarum 20672. per ipsum prætensæ ratione falcidiæ, tum quia vt fuit dictum in dictis decisionibus
7 R.P.D. mei Merlini & coram me, † cum legatum sit purum, & fideicommissum conditionale, nullam de illo Vincentius potest detrahere falcidiam, sed benè de reliquis bonis restitutioni subiectis (si quæ adsunt) potest trebellianicam detrahere, dū-
8 modò † tamen illam in fructibus non fuerit consequu-

sequutus *Bart. in l. Marcellus, §. item Pomponius*
nu.2. ff. ad trebell. Crauet. cons. 16. nu 1. vers. sed
dubitatio maior Grass. §. Trebellianica quæst.
vlt. Gratian. decis. March. 162. num. 8. tum
etiam quia legâta non excedunt dodrantem, &
9 quoniam prædia, de quibus † agitur, sunt prohi-
bita alienari, ac propterea ex illis non detrahitur
falcidia.

Nec obstat quod legitima Isabellæ auiæ mater-
næ Nicolai sit detrahenda, quia cum auia mater-
na existente hærede Vincentio fratre Nicolai de-
functi sit à statuto exclusa, vt in *stat. de succ. ab*
intest. ascen. & coll. §. ipsi quidem fratres dicitur
10 etiam † exclusa à legitima *Modern. de legit.*
lib. 3. tit. 1. quæst. 2. num. 35. cum seq. vers. con-
traria Cas. de Grass. decis. 4. num. 12. qui filij sint
legitimi, Seraph. dec. 963. nu. 9. Ludouis. dec. 136.
nu. 6. Ambros. de comm. attestans. dec. 3. num. 31.
11 quod procedit † etiamsi defunctus decesserit cũ
testamento, vt in hoc casu *Cæs. de Grass. dicta*
dec. 4. num. 14. latè Rota Bononien decis. 11. super
statut. & ibi Adden. & confirmatur ex statuto de
success. liber. ascend. defic. condit. testam. §. dici-
mus, &c. quoad hoc considerat Rota Bononien.
dicta decis. 11. num. 9.

Nec illam detrahere potest Vincentius, ex eo
quia portio exclusi ei applicari debeat, cuius gra-
tia excluditur à statut. *Brun. de statut. stant.*
Masc. ar. 23. nu. 46. quia id tantum procedit quoad
portionem, à qua vocatus excludit, secus quando
12 persona exclusa ius non habet, † quia quod non
habet, ab eo auferri non potest. *Rota* quæ decla-
rat hanc regulam *decis. 68. nu. 6. 7. penes Modern.*
post tract. de legit. Sed vlterius auiæ maternæ in
13 bonis † nepotis de iure communi nulla debetur
legitima, seu portio hæreditatis *Auth. defuncto C.*
ad Tertull. Aret. cons. 159. nu. 22. vers. quinimò
etiam quia legitima nunquam debetur ab intesta-
to *Peregr. de fideicom. ar. 36. num. 5.*

Vnde cum Vincentius hæres vniuersalis ha-
14 beat totam hæreditatem Nicolai, & titulus † hæ-
reditatis sit indiuiduus sicut est personæ defuncti
repræsentatiuus *l. hæres, & hæreditas de vsucap.*
l. mortuo, ff. de fideiuss. §. 1. auth. de iur. iur. à mo-
15 *ri. præst.* nec possit † hæreditas pro parte acce-
ptari, & pro parte repudiari. *Peregr. de fideicom.*
art. 34. nu. 49. vers. ratio est Gram. cons. ciu. 145.
nu. 4. non potest aliquam detrahere legitimam,
16 quia cum sit vnita cum † reliquo patrimonio, nõ
consideratur per se, neque diuisim, & separatim
à reliquo patrimonio, sed tanquam pars ipsius
Ruin. cons. 51. num. 13. vers. potest etiam lib. 3.
Aret. cons. 159. q. 11. Gram. d. cons. ciuil. 145. n. 4.

Minus obstat depositio testium inductorum ad
17 minuendũ statum prædictum. Primò quia † sunt
omnes singulares, & de auditu, seu relatione ha-
bita post litem, & sententiam a singulo colono re-
gitore cuiuslibet prædij, itaut omnes reputentur
pro vno de auditu, vt post *gloss. & Doct. relat. cõ-*
probat Surd. decis. 12. nu. 11. in fin. & 12. & rela-
tio prædicta circa quantitatem frumenti conuin-
18 citur, nè dum ex † massariorum denunciationibus
de maiori quantitate, quæ probant quantitatem
propalatam fuisse recollectam, vt tenuit *Rota*
coram bo. me. Card. Caualerio decis. 361. nu. 1. &
in Cremonen. Pensionis super valore 23. Iunij
1623. coram bo. me. Vbaldo, sed etiam ex confes-
sione partis resultante ex productione folij quan-
titatis frumenti recollecti excedentis in duplo
quantitatem à regitoribus relatam, cum proba-
19 tio † per scripturas præualeat *Rota dec. 582. nu. 6.*
par. 1. & dec. 589. nu. 2. par. 2. recent.
20 Secundò, quia quatenus addant † omnes de
communi iudicio, & peritia, nihil probant, tum
quia nõ probatur valor per huiusmodi testes *Rot.*
decis. 742. nu. 4. in fin. par. 2. rec. & dec. 357. nu. 4.
post 2. vol. cons. Farinac. etiamsi essent periti, vt
firmauit Rota *in Esina damnorum, & interesse*
3. Decembris 1601. corã bo. me. Card. Lancellotto,
& in Romana rescissionis contractus 30. Nouem-
bris 1602. coram bo. me. Card. Pamphilio.
21 Tum quia non sunt informati † de his prædijs,
& ignorant qualitatem, & quantitatem tornatu-
rarum, & confinia *Rota dec. 20. nu. 3. par. 2. rec.*
& dec. 100. nu. 5 post 2. vol. cons. Farinac. & co-
ram Greg. XV. dec. 570. & ibi *Adden. num. 10. &*
in Veliterna bonorum 4. Iunij 1621. coram bo.
mem. Buratto, & propterea dicunt figurasse par-
tem terrarum bonam, partem mediocrem, &
partem malam, & sic id, de quo opus erat, habere
certam scientiam.

Tum quia deposuerũt de annis 1625. 1626. 1627.
cum tamen valor de tempore mortis Agesilai an-
no 1618. probandus esset, cum ageretur de fir-
manda legitima debita Nicolao in eius bonis,
22 nec ex probatione valoris de † vno tempore,
præsertim suspecto infertur ad aliud *Seraph. de-*
cis. 1073. num. 9 Gregor. XV. d. dec. 570. num. 6.
23 eoque minus cum probandus sit per † quinque
annos ante, & quinque post *Seraph. decis. 1340.*
num. 1. Rota post 2. vol. cons. Farinac. decis. 256.
nu. 6. & in Cremonen. Prioratus 28. Iunij 1617.
coram Reuerendiss. D. meo Decano.

Demum cum bona dictæ hæreditatis fuerint
per peritum à Vincentio iudicialiter electum
24 æstimata, standum est † potius relationi dicti
periti circa valorem dictorum bonorum, quàm
depositionibus testium *Honded. cons. 31. nu. 46.*
lib. 1. Gratian. discept. 600. num. 22. & 26. &
discept. 926. num. 16. & 961. num. 11. Seraphin.
dec. 665. nu. 7. Rota dec. 623. num. 7. par. 1. recent.
dum præsertim fuit primò à dicto Vincentio ac-
ceptata per productionem, & cum ea pariter con-
uenit status ab ipso deductus, & per decisiones
approbatus.

Postremò cum Nicolaus sit creditor fideicom-
missi Agesilai patris in libris 37812. occasione
solutionis debitorum eiusdem fideicommissi, &
sit creditor dotis maternæ in libris 16452. quæ
constituunt summam librarum 54264. & istud
creditũ Nicolai quod nunquam accipit dimi-
nutionem, excedat valorem prædiorum legato-
rum taxatũ respectu prædij *della Marescotta*, in
libris 27276. & alterius *del Bosco* in libris 19000.
constituen. valorem librarum 46276. vt in dictis
calculis à Vincentio exhibitis, & à Rota cõpro-
batis frustra disputatur super statu firmato à te-
stibus, quia semper istud creditũ excedit valorem
prædio-

prædiorum legatorum, etiam non comprehensa legitima librarum 50627. vt in eisdem calculis, quæ sine dubio Nicolao debetur.

Quod dicebatur de detractionibus faciẽdis scilicet de rebus mobilibus consumptis à Nicolao post mortem patris, de pretio bibliotecæ de bonis emphiteoticis deuolutis, de ære alieno, de legatis pijs, & similium nullius momenti visum fuit, cum singulæ sint deductæ, & positæ in debitum Nicolai in omnibus statibus, & calculis à Vincentio exhibitis, & signanter in firmato à Rota.

Quo verò ad aliam partem dubij, nempe quod Vincentio liceat soluere æstimationem dictorum prædiorum legatorum, licet in allodialibus regu-
25 la sit, quod † hæres cum beneficio legis, & inuentarij si vires hæreditatis suppetant, teneatur præcisè seruare factum defuncti, & tradere in speciem legatam, maximè quando prout hic fuit adita hæreditas *Gabr. cons. 11. num. 20. de reg. iur. Menoch. cons. 89. num. 49. & seq.* limitatur tamen ista regula, si hæredi magis intersit rem le-
26 gatam habere, quàm aliam, puta † si haberet affectionem ad illam, sufficit enim isto casu dare æstimationem *Gabr. dicto cons. 125. num. 12. versic. cum limitatione tamen, & vers. nisi probet sua interesse. Peregr. dicto art. 33. num. 13. vers. in quibus non cadit affectio, & dixit Rota in Romana de Theodolis* 10. *Decembris* 1593. *coram Blanchetto*, vbi in allodialibus considerat alternatiuè damnum, vel affectionem, & in *Bononien. bonorum 4. Iunij 1595. coram bo. mem. Cardinali*
27 *Pamphilio*, vbi consideratur affectio † ex congruitate bonorum, & ex possessione antecessorum *Zan. in l. hæredes mei §. cum ità par. 4. num. 430. ad fin. vers. etiam si hæreditas testatoris, & num. 43. in fin. ff. ad Trebell. Phanuc. de inuent.*
28 *par. 2. nu. 50. & seq* vbi consideratur † aeris salubritas, & opportunitas. Vndè cum in hoc casu vnum prædium sit in medio aliorum bonorum hæredis, vel saltem contiguum, & aliud habeat nomen familiæ *della Marscotta*, in illis visa fuit cadere verisimilis affectio, & licet simus in allodialibus, tamen Domini inclinarunt, quod liceret Vincentio soluere dictam æstimationem præ-
29 diorum librarum 46276. propter † dictam affectionem, & interesse ipsius *Alberic. in l fin. §. in computatione num. 2. C. de iur. delib.* cum alijs supra allegatis, maximè attento, quod pars ipsa super hoc non instabat principaliter.

Et ità vtraque, &c.

☞ * *Videatur hæc decisio infra in additione, prout in Indice in eius fine posito.*

☞ * *Decisiones in hac causa coram Reuerendissimo P. D. Merlino Decano, sunt diebus 15. Ianuarij 1627. & 26. Aprilis eiusdem anni, & 14. Iunij pariter eiusdem anni, sunt supra decisiones 26. 58. & 88.*

R. P. D. QVEIPO.

Romana administrationis Hæreditatis.

Die Lunæ 4. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Testis vnicus sufficit in manutentionis iudicio. Quasi possessio in incorporalibus, vt acquiratur, quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *In iudicio manutentionis sufficit vnicus testis.*
2 *Quasi possessio in iuribus incorporalibus acquiritur per vsum, & scientiam, & patientiam eius, cui vsus ille præiudicat.*
3 *Actus ille possessionis immediatior est litis contestatione, qui in manutentione præfertur.*
4 *Actus possessionis priuatiuè facti non prosunt ad manutentionem.*
5 *Bart. opinio in l. 1. §. hoc interdicto num. 10. ff. de itin. act. q. priu. reijcitur.*
6 *Scientia, & patientia aduersarij requiritur, vt acquiratur quasi possessio in iurib. incorporalib.*

DECISIO CCLXXIII.

CVM informante Vniuersitate Sartorum, causa ista iterum * proponeretur, Dominis placuit cumulatiuè Vniuersitati Sartorum, & Gipponariorum administrationẽ deferre, & in hac parte à decisis recedendum, Nam ex Summario Sartorum num. 5. & 6. apparet quod mortua Felice vxore Laurentij testatoris, & bonorum illius vsufructuaria, Congregatio secreta, à Sartoribus & Gipponarijs, die prima Augusti 1625. facta fuit, quo die cum in particulari concursu officialium vtriusque artis, duo ex Gipponarijs, & duo ex Sartoribus deputarentur, eodem die in generali Congregatione eorundem prædicta deputatio, & erectio fuit confirmata, ad effectum vt possessionem bonorum Laurentij possent capere nomine Capellæ sancti Antonij, & ea administrare, vt latius in actis continetur, & à prædictis quatuor nominatis, die 22. Augusti eiusdem anni nomine prædictæ Cappellæ, & Congregationis generalis, transactio, & concordia cum hæredibus Felicis vxoris testatoris super diuisione, & possessione bonorum, quæ in hæreditate Laurentij remanserant, facta & inita fuit, & iste actus possessionis manifestus, & sine controuersia apparere videtur, &
1 ad manutentionem † vnicus sufficit, *secundum textum, & glos. ibi in cap. consultationibus de iure patronatus, glos. verb. breuitatem in cap. cum Ecclesia Sutrina, vbi Abb. num. 22. de caus. pos. & propr. lib. 1. §. quæsitum ff. de acq. quot. & estiu. cap. cum de beneficio de præben. in 6.* docet *Bart. in l. 1. § hoc interdicto ff. de itinere act. quam priu.* & cum pluribus relatis *Couar. pract. cap. 14. num. 2. vers. 3. Gutier. cons. 3. num. 1. Ludouis. decisione 313. num. 1.* In iuri-
2 bus † enim incorporalibus quasi possessio acquiritur per vsum & scientiam, & patientiam eius, cui vsus ille præiudicat secundum textum in

l.quoties, la prima §.vlt. l.quoties la ſeconda, ff.de ſeruit. l.ſi à te emero, ff.ſi ſeruitus vindicetur, l.ſi ego §.1. ff.de publiciana l.1. ff.de ſeruit.ruſt.pred. docent *Bart.Caſtr.& alij* DD. *in d.l. quoties la ſecunda, & in d.l.2. & ibi Padilla, Abb. in cap. in præſentia nu.25. de probat. Couar. in reg.poſſeſſor.2.par. in princ. nu.8. in princ. Gonz. ſuper reg.8. gloſ.45. §.2. nu.32.* Et actus ille poſſeſſio-
3 nis immediatior † eſt litis conteſtatione, quem in manutentione præferendum eſſe docet *Couar. pract.cap.17. nu.3. Menoch.de retinen. rem.vlt. nu.29. Grat.diſcrept.forenſ.cap.314.ex nu.14.*

4 Neque actus † poſſeſſionis à Gipponarijs priuatiuè facti per eos allegati vrgent, quia vel ſunt anteriores, & ad manutentionem non proſunt ex dictis, vel ignorantibus Sartoribus ſunt geſti,
5 & quamuis † *Bart. in dicta l.1. §. hoc interdicto nu.10. ff.de itiner.actu quam priu.* ſcientiam aduerſarij non deſiderari exiſtimet ad vſum illius interdicti. Contrarium videtur eſſe verius, & ſecundum iuris rationem, vt contra Longobal. aſ-
6 ſerentem ad quaſi † poſſeſſionem iuris incorporalis acquirendam ſcientia,& patientia aduerſarij opus non eſſe, docuerunt *Coraſ.in l.quoties la ſeconda nu.1. ff.de ſeruat. Couar. in d.reg.poſſeſſor.2.par.in princ.nu.8.*

Et ita &c. vtraque &c.

☞ *Hæc cauſa fuit iam propoſita ſub die 29. Ianuar. 1629. eſt ſupra deciſio 242.*

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Cambiorum.

Die Lunæ 4. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Cambia, quando debeantur, & de eius fructibus poſt factam interpellationem.

SVMMARIVM.

1 *Cambia debentur, quando ad eorum iuſtificationem interueniunt omnia iuris requiſita.*
2 *Intimatio validè remitti poteſt ex conſenſu partis.*
3 *Debitor non poteſt allegare ignorantiam ad moram excludendam, ſi liberauerit creditorem ab obligatione intimationis, amplia num.4. in materia cambij.*
5 *Litterarum cambij iuſtitia ex quibus ſatis iuſtificetur.*
6 *Littera redditus, nihil aliud ſunt, quàm littera reſponſiua mercatoris cambij litteras acceptantis.*
7 *Littera cambij debent emanare in cauſam debitoris ad earum iuſtificationem.*
8 *Sententia tot eſſe dicitur, quot ſunt capitula, in vna, eademq. ſententia cedula comprehenſa.*
9 *Cenſus diſdicta, poſt quam eſt ſecuta, illius fructus non currunt.*
10 *Notarij ſolent in calce citationum apponere nomen principalis, vel pro eo comparentis.*
11 *Facta non præſumantur, niſi probentur.*
12 *Debitori cenſus, quando etiam poſt factam interpellationem fructus currant, & quouſque.*
13 *Cambia currunt, quamdiu per debitorem moroſum ſtat, quo minus eius effectualis reſtitutio ſequatur, ſi adſit tale pactum.*
14 *Dictio, vſque, in contractu appoſita ſtat incluſiuè.*
15 *Dictio, ita vt, quando non ſolum ſtet declaratiuè, ſed etiam ampliatiuè.*
16 *Scriptura, vt fidem mereantur, neceſſaria eſt recognitio.*

DECISIO CCLXXIV.

NVMERAVIT Olignanus ſcuta auri mille Antonio, qui in inſtrumento deſuper celebrato eidem Olignano dedit & conceſſit liberam facultatem ſumendi ad cambium, & recambium ſcuta mille ſimilia, abſque aliqua intimatione, a quibuſuis perſonis etiam à ſemetipſo, vſque ad omnimodam tàm ſortis, quàm fructuum ſatisfactionem, cum reſeruatione iuris agendi ad ſolutionem ſummæ pro tempore debitæ; necnon cum facultate variandi, itaut vna via electa, non cenſeatur alteri præiudicatum, aut cambiorum continuationem eſſe impeditam. Orta deinde ſuper debito cambiorum controuerſia, fuit mihi in gradu appellationis commiſſa cauſa, dubioque propoſito, an deberentur cambia, DD. affirmati-
1 uam † ſententiam ſunt amplexi: quia ad eorum iuſtificationem concurrunt omnia iuris requiſita, nempè conuentio, quod creditor poſſit ſumere pecunias ſub cambijs donec ſit ei ſatisfactum, quæ valet de tam iure communi, *Innoc. in c.1. de vſur. Rol.conſ.35. n.1. Ruin.conſ.104. nu.1. lib.1. Mohed.dec.1. nu.7. de vſur. Rot.poſt vol.conſ.Farinac. dec.211. nu.5.* quàm ex Conſtitutione *Pij Quinti Azor.inſtit.moral.par.3.cap.8.*

2 Neque deficit intimationis requiſitũ, † cum debitor voluerit illã pro ſibi facta haberi; quod validè fieri potuit, *Rot.dec.379 par.2. in recent.* talis enim cõuentio liberat creditorem ab obligatio-
3 ne intimationis faciendæ, & operatur † vt debitor ignorantiam ad moram excludendam prętendere non poſſit, vt latè notat *Iaſ. in l.ſi ex legati cauſa n.12. ff.de verb.oblig. Mohed.d.dec.1. in fin.de vſur.*
4 præſertim quando creditor † proceſſit vigore mãdati ſibi ad cambiandũ etiam à ſemetipſo cõceſſi, *Rota Ianuen.dec.125. nu.2. cum ſeq. & in Bonon. quaderna 22. Aprilis* 1611. *coram bo.me. Card. Lancellotto, & alijs allegatis in Rom. Pecuniaria 12. Iunij 1619. coram* Reuerẽdiſs. D. *Patriarcha Antiocheno, & in* Rom. *pecuniaria, ſeu cambiorũ 12. Iunij 1615. coram bo.me. Card. Sacrato.*

Præterea conſtat de requiſitis ad realitatem cãbiorum ex literis, quæ vocantur expeditionis ſiue de l'andata ad nundinas tranſmiſſis, prout etiam
5 ex alijs † literis quæ nũcupantur reditus de nundinis, vnde illorum iuſtitia ſufficienter probatur, vt per *Nauar.in ſuo manual.tit.de 7. præcepto nõ furtum facies nu.289. Laurent. de Rudolph. de vſur.par.3.q.1.nu.1. Rot.Ianuen. dec.37. nu.11. Seraph.dec 946. nu.1.* & nihilominus ſufficerent ſolæ literæ reditus, eo quod literæ tranſmiſſæ remanere ſoleant penes mercatorem cui fuerunt
6 directæ, † & de tranſmiſſione ſatis videtur con-

ſtare

stare per literas reditus, quæ nihil aliud sunt quàm literæ responsiuæ mercatoris cambij literas acceptantis ad trad. per *Molin. de iust. & iur. disput.* 409. *nu.* 5. *Rot. in dicta Romana pecuniaria, seu cambiorum* 10. *Iunij* 1616. *coram bo. me. Car-*
7 *din. Sacrato.* Non obstat † quod dicitur prædictas literas non emanasse in causam Antonij debitoris prout ad cambij iustificationem requiritur *iuxta dec. Rota* 52. *nu.* 3. *&* 4. *par.* 1. *in recen. & dec.* 946. *nu.* 4. *coram Seraphino, ac in Romana cambiorum de Grandis impressa apud Marches. to.* 1. *fol.* 875. quia obiectum ex facto tollitur, dum in literis responsiuis fit mentio cambij ipsius Antonij, & licet dictum cambium reperiatur scriptum in vna, eademque Epistola, in qua adscripta sunt multa alia cambia ad diuersas personas spectãtia, nihilominus cum substantia in specificatione consistat, hoc æque suffragatur, ac si in Epistola separata facta fuisset cum rectè tot censeantur literæ in singulorum causas scriptæ, quot cambia in ijs specificata reperiuntur, quemadmodum dicitur tot es-
8 se † sententias quot sunt capituli in vna, eademq. sententiæ cedula comprehensa ad *text. in l. scire debemus, ff. de verb. oblig.* & ibi *Roman. num.* 5. *Ias. num.* 2. *Aret. & Alciat. pariter num.* 2. & dictum fuit in *Bononien. de Manzolis* 19. *Februarij proximè præteriti, coram Reuerendissimo Domino meo Coccino* Decano.

Neque obstat quod Antonius debitor fuerit ad instantiam creditoris citatus pro restitutione sortis cum cambijs, vnde cursus eorundem cambiorum deinde fuerit impeditus, veluti postquam
9 secuta † est disdicta census, illius fructus non currere, dixit *Rota dec.* 248. *nu* 1. *&* 3. *apud Modern. Perus. de cens.* quia de veritate prædictæ instantiæ creditoris non constat, cum neque probetur citationem fuisse factam, vel productam per ipsum
10 creditorem, quo † casu Notarius, qui illius vel alterius pro eo comparentis, seu producentis, nomen in calce citationis non annotauit, non præsu-
11 mitur de tali actu rogatus, cum sit facti † qui propterea probandus est, vt per *Mascard. de probat. concl.* 1097. *nu.* 20. *vers. cum itaque.* Ea verò quæ dicuntur de fructibus census, argumento ducto à simili, potius retorquentur quandoquidem debitori census etiam post factam interpellationem
12 fructus currant † quousque ipse realiter restituerit sortem, aut legitimè docuerit per ipsum non stare quo minus sequatur restitutio per ea, quæ *Modern. Perus. cumulat. in suo tractatu de cens. par.* 3. *q.* 3. *ar.* 9. *nu.* 3. *& seqq.*

In præsenti autem cõtractu tantum abest, quod cambia potuerint cessare, etiamsi probaretur actus citationis, vt potius huiusmodi casus fuerit à contrahentibus exclusus per pactum expressum, quod cambia currant vsque ad integram tam sortis, quã eorundem cambiorum satisfactionem, de cuius
13 pacti † natura est quod cambia currant, quamdiu per debitorem morosum stat quo minus eius effectualis restitutio sequatur, iuxta *doctr. Bald. in l. inuitus, in fin. C. de procur. Cagnol. in l.* 1. *nu.* 45. *C. de sent. quæ pro eo, Tiraq. in l. boues §. hoc sermone, limit.* 6. *nu.* 8. *ff. de verb. signif. Dec. cons.* 562. *num.* 1. *Stracc. de mercat. tit. mandati, num.* 20. *Rot decis.* 559. *nu.* 1. *par.* 2. *in recent.* attentata
14 præsertim vi dictionis, † vsque in eodem pacto appositæ, quæ stat inclusiuè ad *text. in l. patronus, §.* 1. *& ibi Bart. cum alijs cumulatis per addent. ibid. ff. de legat.* 3. *Bald. in auth. hoc amplius, nu.* 24. *vers. mota, C. de fideicomm. Egid. in cap. requisiuit de ordinat ab Episc. facien.* suitq. dictum in *Burgen. situs Capellæ* 10. *Decembris* 1584. *coram Gipsio* Et præmissa cõfirmantur ex alijs verbis in eodem instrumento post huiusmodi pactum appositis, quibus datur creditori facultas varian-
15 di, † itaut vna via electa non censeatur alteri preiudicatum, nec continuationem cambiorum esse impeditam, quæ clausula cum dictione illa, † itaut stat non modo declaratiuè, sed etiam ampliatiuè, vt de dictione, ita quod *trad. Curt. sen. cons.* 29. *nu.* 40. latè *Socin. sen. cons.* 49. *nu.* 2. *&* 5. *lib.* 1. *Paris. cons.* 9. *nu.* 26. *lib.* 2. *& dixit* Rota *coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano. decis.* 267. *num.* 7.
16 Cæterum cum pro parte prædicti debitoris † opponeretur de recognitione literarum, quæ ad hoc vt fidem mereantur, est necessaria. *Innoc. in cap.* 2. *nu.* 1. *de fid instr. DD. ad l. fin. C. eod. Bart. in l. scripturas nu.* 1. *C. qui potior in pig. hab. & in §. si quis igitur auth. de iust. caut. & fid.*

Ideo fuit conclusum deberi cambia præuia tamen recognitione literarum. Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana de Marescottis.

Die Lunæ 7. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Fideicommissario nõ impeditur immissio propter credita illiquida, & requirentia altiorem indaginem. Dominium societatum officiorum præsumitur esse, cuius nomine cantat societas. Præsumptio l. Quintus ff. de donat. inter vir. & vx. non admittitur in possessorio.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario danda est immissio in omnibus bonis fideicommisso subiectis.*
2 *Creditũ, vt dicatur liquidũ, debet esse adeo clarũ, & certum, vt controuerti nullo modo possit.*
3 *Credita turbida non impediunt immissionem fideicommissario. & nu.* 11. *&* 14.
4 *Partita bancborum adminiculatæ ex verisimilitudine, & testibus plenè probant.*
5 *Dotis solutio spectat ad patrem.*
6 *Societates officij, quæ cantant in personam alicuius, illarum dominium erit illius, cuius nomine cantant.*
8 *Reseruatio dispositionis super societatibus officij denotat dominium adesse penes ipsum reseruantem. & num.* 6.
9 *Decis. in causa* Romana *de Marescottis* 14. *Decembris* 1615. *declaratur.*
10 *Societates officij contractæ per vxorem præsumuntur factæ ex pecunijs mariti.*

11 *Præsumptio l. Quintus ff. de donat. int. vir. & ux. non admittitur in iudicio possessorio.*

13 *Creditum remanet penitus illiquidū, donec factis calculis computa hinc inde solidentur.*

DECISIO CCLXXV.

QVAMVIS testamentū q. Comitis Alphonsi Marescotti, in quo D. Iuliam eius vxorem hæredem instituit, & testamentum d. Iuliæ, in quo instituit D. Pirrum eius fratrem fuerint per Rotā nulla declarata ex causa præteritionis filiorum, & inde DD. Comitibus Sfortiæ, & Galeatio de Marescottis nepotibus prædictorum coniugum ex Marco Antonio communi filio, vti hæredibus ab intestato fuerit data immissio in possessionem bonorum hæreditariorum, nihilominus Rota postea resoluit, Iuliæ testamentum ad fauorem Pirri hæredis instituti sustineri in vim fideicommissi vigore clausulæ codicillaris, eidemque vti fideicom-
1 missario † dan. esse immissionem in omnibus bonis cantantibus sub nomine Iuliæ præterquam in comprehensis in quadam declaratione per ipsam facta data tamen dictis DD. Marescottis retentione pro creditis liquidis, & legitima ipsis debita in hæreditate Iuliæ eorum auiæ, vt in decisione 14. Iunij 1619. coram bo. me. Remboldo, in qua trebellianicam non deberi optimis fundamentis firmatum fuit, itaut de ea amplius non fuerit hæsitatum; suscepta autem disputatione, An & quæ credita essent liquida pro quibus posset DD. de Marescottis retentio competere, emanauit decisio 24. Maij 1624. coram eodem, in qua fuit resolutum de creditis liquidis non constare præter vltimum creditum de quo Domini mandarunt quatenus opus sit particulariter videri: Sed concessa Marescottis noua audientia super eisdem, & causa sæpius proposita, hodie Domini vnanimiter dixerunt non constare de aliquo credito liquido quod possit impedire immissionem: & ratio reso-
2 lutionis fuit, quia ad hoc vt creditum dici † possit liquidum debet esse adeò clarum, & certum, vt controuerti nullo modo possit *l. 1. C. si secund. nupt. muli. Bald. in l. item quia nu. 3. in 2. lectur. ff. de pact. Menoch. cons. 858. num. 8. Marescott. var. lib. 2. cap. 131. num. 88. & Rota post Zacch. de obligat. Camer. decis. 146. nu. 10.* Credita autē prætensa per Marescottos non sunt huiusmodi, quia autem sunt turbida, aut non subsistunt, vt ex
3 particulari eorum examine infra patebit, † quæ ideò tamquam altioris indaginis immissionem non impediunt, vt tradunt omnes *DD. in l. 4. §. condemnatum, ff. de re iud. & l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. Rota apud Gregor. XV. decis. 194. num. 22.* & latius in dicta vltima decisione, in hac causa facta.

Primum creditum scutorū septem mille quingentorum prætenditur ex causa quarundam societatum officiorum, quæ fuerunt contractæ sub nomine Iuliæ cum DD. Mario Sanctacrucio, Gregorio Gregna, Antimo Vrsino, Octauio Capranica, Marchione à Cornea, & Cæsare Marsciano, quas d. D. Iulia declarauit spectare ad D. Alphonsum eius virum, & eam in illis solum habuisse nudum nomen, & tamen ex publicis instrumētis constat quod eadem D. Iulia pecunias dd. societatum confessa fuit recepisse de ordine prædictorum debitorum directò Sacro Monti Pietatis, & Roberto Primo mercatori, & ideò Marescotti hinc fundare intendunt hoc creditum esse liquidum contra Pirrum vti Iuliæ hæredem.

Sed hoc creditum non subsistit, quia quoad societates contractas cum prædictis Mario, Gregorio, Antimo, & Octauio benè probatur, pecunias illarum fuisse de ordine Iuliæ realiter, & cum effectu solutas Marco Antonio eius filio, vt constat ex partitis dicti Montis, & Banchi Roberti Primi
4 formiter extractis, quæ partitæ adminiculatæ † ex verisimilitudine, & ex testibus deponentibus quod D. Iulia passim faciebat quietantias, & Marcus Antonius recipiebat pecunias, videbantur Dominis sufficienter probare iuxta *not. per Bald. in l. 1. num. 11. C. de edict. Ias. in l. admonendi nu. 434. in fin. de iur. iur. Magon. decisione Florent. 95. num. 5. Seraph. decis. 436. num. 2. & Rota apud Gregor. XV. decis. 302. num. 2. & decis. 650. nu. 4. par. 1. rec.* quæ autem contra prædictos testes opponebantur, visa fuerunt penitus non releuare: Quo verò ad pecunias societatis scutorum 1200. contractæ cum d. Marchione licet illæ appareant exactæ per Iuliam, & ad eius creditum positæ ad bancum Roberti Primi, & alterius societatis scutor. 300. cum dicto Cæsare per eam receptorum in pecunia numerata, quia tamen eadē Iulia mediante eodem banco multò maiorem sūmam nēpè scuta ter mille soluit pro dote D. Hortentiæ d. Marci Antonij filiæ, quod Marescotti nō negant; clarè conspicitur, quod Iulia, quæ solùm nudum nomen habebat exegit pro Marco Anto-
5 nio, & pro eo soluit dotem, cuius solutio † ad ipsum vti patrem, & non ad Iuliam spectabat ad *l. fin. Cod. de dot. promiss.*

Pro alijs autem societatibus, necnon censibus, in quibus etiam D. Iulia declarauit habere nudū nomen, quæ etiam sunt descripta in mandato de immittendo, quod dictum est, fuit Marescottis cōcessum vti successoribus ab intestato prædicti Alphonsi eorum aui, ijdem Marescotti palam confitentur, nullam eis cōpetere retentionem, & meritò, quia aut clarè probantur peruenisse ad dictū Alphonsum, aut hodie per ipsos possideri.

Alterum, & secundum creditum scutor. 6000. circiter prætenditur resultare ex quibusdam, alijs societatibus officiorum, quæ licet cantent in per-
6 sonam D. Iuliæ, fuit † tamen reseruata eorum dispositio prædictis DD. Alphonso, vel Marco Antonio, quas (vt dicebatur) *Rota 14. Decembris 1615. coram bo. mem. Cardinali Sacrato, quæ est decis. 711. par. 2. recent.* resoluit spectare ad Marescottos, eisque in illis concessit immissionem.

Sed placuit Dominis responsio data in dicta decisione 24. Maij 1624. nempè hoc creditum non probari ex reseruatione dispositionis ad fauorem
7 Alphonsi, seù Marci Antonij; quia † cum societates cantarent in personam Iuliæ, dominium erat ipsius Iuliæ, ita vt dicta dispositionis reseruatio importet solum liberam administrationem,
8 & ex ea † potius probetur dominium Iuliæ reseruantis *Rota decis. 262. par. 1. diuers. & decis. 425. par. 1.*

par. 2. & decis. 305. par. 2. recent. decis. 147. coram bo. me. Card. Caualerio, & decis. 481. nu. 3. coram Reuerendiss. D. meo Decano.

9 Neque obstat d. decisio † in hac causa facta 24. Decembris 1615. dum in ea inter easdem partes firmatur, per prædictam reseruationem dici non posse dictas societates fuisse in bonis Iuliæ, sed esse dicendum fuisse in bonis dd. Alphonsi, & Marci Antonij reseruatariorum, quia vt Domini benè animaduerterunt, tunc aliud longè diuersum disputabatur, videlicet, An Marescottis vti hæredibus Alphonsi, & Marci Antonij esset danda immissio in dictis societatibus, & quia credebatur illas adhuc extare, & non fuisse exactas, meritò fuit resolutum immissionem esse dandam ex quo cum dicto præsupposito erant in Alphonsi, & Marci Antonij bonis de tempore eorum mortis in vim prædictæ reseruationis disponendi, vt in dicta decisione; Sed cum hodiè clarè detectum fuerit, dd. societates ante immissionem Marescottis datam fuisse per Iuliam exactas, & quia sic fuerunt exactæ, Marescotti nunc prætendunt esse creditores D. Iuliæ, & sibi retentionem competere, clarum est, eos in hoc penitus iure destitutos esse, si quidem si Iulia exegit, vti Domina exegit, quia Domina erat, vt ex decisionibus supra allegatis, & firmatur etiam in dicta decisione 14. Decembris 1615. quæ propterea decisio, vt ad oculum patet, contra Marescottos retorquetur, dicta enim reseruatio disponendi non obstabat quominus Iulia vti Domina exigere posset, prout nec libera facultas procuratori data obstat Domino constituenti.

10 Neque obstat quod † societates præsumantur per D. Iuliam cōtractæ ex pecunijs mariti *l. Quintus Mutius ff. de donat. int. vir. & vxor. Decian. cons. 237. colum. penult. versic. circa secundum, & Menoch. præsumpt. 51. lib. 3. num. 1. & seq.* quia vt benè responsum fuit in *dicta decis. 14. Iunij 1619. coram bo. me.* Remboldo, ista exceptio

11 iuxta magis communem † sententiam in hoc iudicio non admittitur *l. fin. C. quor. bon. & ibi Bald. & Salic. Bald. in l. si vxorem num. 8. C. de cond. inter. Alexand. in l. qui iure num. 5. ff. de acquiren. poss. Soccin. sen. cons. 131. nu. 6. Alciat. præsumpt. 26. num. 2. reg. 3. Gabriel titul. de præsumpt. conclus. 16. num. 18. Menoch. d. præsumpt. 51. nu. 44. Osasc. dicta pedem. 140. nu. 9. & Rot. dec. 219. num. 7. par. 2. diuers. & in ddecisione in hac causa facta 14. Iunij 1619.*

Tertium creditum scutorum 6000. quæ prætēduntur fuisse exacta per Iuliam, & quartum scutorum 9000. quæ prætenditur fuisse per Marcum Antonium ad Iuliæ fauorem inuestita, nec non quintum scutorum tresdecimillium, quæ etiam Marescotti prætendunt fuisse per Iuliam exacta, & ad hæreditatem Alphonsi spectare, vltra quod informantes pro Marescottis parum in illis insistebant, sed solum vim faciebant in duobus prioribus creditis, visa fuerunt Dominis nullatenus releuare, tùm quia non benè iustificantur, tùm etiam quia cum Iulia esset Marci Antonij procu-

12 ratrix, & exigeret vti talis, sunt omninò † turbida, cum dependeant à redditione rationum, & reuisione computorum inter partes faciendorum maximè cum pro patre Pirri non obscurè etiam doceatur, quod Marcus Antonius, Iuliæ pecunias exigebat, & illæ deponebantur etiam ad creditum Marci Antonij, & eius vxoris, & quod Iulia pecunias erogabat ad vtilitatem Marci Antonij, & alia huiusmodi ex quibus prætensiones

13 de Marescottis remanent † penitus illiquidæ donec factis calculis computa hinc indè solidentur *Crauet. cons. 275. num 13. vers. 3. personaliter Paris. cons. 90. num. 43. lib. 1. Anchar. cons. 235. num. 1. Gabr. cons. 62. num. 2. lib. 2. & Rota post Pacif. de Salvian. decis 203. num. 4.*

14 *& 5.* quo fit vt Pirro † non possit interim impediri immissio.

Tandem quoad vltimum creditum scutorum 1200 per Marescottos Dominis Falconerijs solutum pro extinctione debiti D. Iuliæ, de quo Rota d. die 24. Maij 1614. ordinauit, vt quatenus opus esset particulariter videretur, dixerunt Domini non esse opus alia particulari discussione, cùm ex hodie datis pro parte Pirri clarè constet, quod Iulia illud contraxit cum Falconerijs ad commodum hæreditatis Alphonsi, seu Marci Antonij, quandoquidem illa de anno 1606. obtinuit mandatum contra R. P. D. Roggerium debitorem hæreditatis Alphonsi vna cum sequestro contra Horatium de Bubalo Rogerij debitorem, qui Horatius deposuit in Sacro Monte Pietatis scuta 1400. quæ posteà Marcus Antonius exegit cum cautione præstita per D. Iuliam de restituendo prioribus, & potioribus Rogerij creditoribus. Vnde cum de anno 1607. Iulia conuenta à creditoribus anterioribus susceperit dicta scuta 1200. de quibus agitur ad societatem officij à Falconerijs cum declaratione, quod dictam societatem contrahebat pro restituendo dictis creditoribus, vt in effectu restituit *Summar. Pirri nu. 11. & 12.* consequenter à primo ad vltimum liquet, quod societas prædicta in qua consistit dictum vltimum creditum, fuit inita, vel ad commodum hæreditatis Alphonsi, vel Marci Antonij, qui pecunias per Horatium depositatas receperat, & quod Marescotti vti Alphonsi, & Marci Antonij hære-

15 des † soluerunt Falconerijs debitum proprium, quibus propterea nulla competit retentio bonorum Iuliæ ad *tex. in l. Senatus, §. fin. ff. de leg. 1. Salicet. in l. 1. num. 27. C. de action. & obligat. Ruin. cons. 88. num. 6. lib. 5. & Rota decis. 426. num. 4. par. 2. recent.*

Et ita decisū vtraq. parte sæpiùs informāte, &c.

EM.^MO, ET REV.^MO D. CARD. VBALDO.

Colonieñ Monasterij.

Die Lunæ 7. Maii. 1629.

ARGVMENTVM.

Sine contumacia non datur declaratoria. Paritione non data, cessare non potest contumacia. Ad factum si quis teneatur, non sufficit id adimplere verbis tantum.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria non datur sine contumacia.*
2 *Possessio probatur ex substentatione litis.*
3 *Contumacia non cessat, data non paritione.*
4 *Declaratoria, quando omninò est danda.*
5 *Verba non sufficiunt, vbi opus est facto.*
6 *Obligatus aliquid facere, & adimplere, non sufficit sola oblatio verbalis.*

DECISIO CCLXXVI.

SVB die 4. Aprilis præteriti *fuit in hac causa resolutum vna tantum parte informãte esse dandam declaratoriam contra Confratres S. Crucis Ciuitatis Colonieñ ob non paritionem mandati Rotalis, cui resolutioni cum non acquiesceret Confraternitas, iterum hodie proposui dubiũ super iisdem, & Domini vtraque parte informante steterunt in decisis ex rationibus in d. decisione adductis, quibus dixerunt non obstare, quod Archiconfraternitas aliquid non possideat, ex quo tàm Monasteriũ, quàm eius bona, & fructus sint sub sequestro penes deputatũ à Serenissimo Electore exequutore Breuis, de quo agitur, & ideo cum ipsa nihil habeat, in quo pareat mandato de
1 manutenendo, cesset † contumacia sine qua declaratoria non datur, *Rot. dec. 7. in fin. de sent. excommunic. in nou. Bisignet. decis. 2. num. 3. & 4. de lit. contest.*

Quia fuit responsum, vel quod ipsa Archicon-
2 fraternitas ex sustentatione † litis probatur possidere, *Verall. dec. 369. par. 2. san. mem. Greg. XV. dec. 362. nu. 3.* Vel si possidet sequestratarius, cum ipse possideat ad commodum Archicõfraternitatis, ad cuius fauorem emanauit supradictum Breue Greg. debebat curare omni meliori modo, vt sequestratarius dimitteret possessionem, seu detentionem, & debebat præstare patientiam sufficien-
3 tem pro paritione, sine † qua non cessat contumacia, *Caual. dec. 332. n. 4.* Quinimò nõ paritio, & contumacia ipsiusmet sequestratarij in dimittenda possessione, & omnia alia impedimenta præstita Canonicis præsumuntur præstita ad instantiam ipsiusmet Archiconfraternitatis, de cuius interesse agitur, vt in simili passim *Rota interpretatur recursus ad Iudices laicos habitos esse ad instantiam eius, cuius principaliter interest, *Seraph. dec. 1094. num. 1.* Et hoc tanto magis est dicen. in casu nostro, tum quia in mandato Rotali expresse prohibetur quęlibet perturbatio, & quodlibet impedimentum quouis quæsito colore præstitum, tum quia ex circunstantijs reuera constat de contumacia in parendo facto, & verbis declarata, dũ Archiconfraternitas cõgregata clausit portas Notario, qui accedebat pro facienda intimatione, illumq. reiecit, vt in decisione, de qua agitur. Et dum postea ad effugiẽdam paritionem fuit nomine Archiconfraternitatis responsum, quod possessio erat repetenda à Serenissimo Colonieñ qui sequestrauit bona, & quod pro paritione requirebatur licentia dicti Serenissimi vel Præfecti Archicõfraternitatis absque eo quod fuerit factum aliquod signum paritionis pro parte eiusdem Archicõfraternitatis declarando, quod nolebat vti Breui, vel quid simile colligitur euidens collusio, & detrectatio parendi istis artibus, & responsionibus, &
4 propterea † omninò declaratoriam DD. dandam esse dixerunt. vt *in dec. 487. num. 8. par. 3. li. 3. diuers.* Et licet ab aliquibus fuerit verbaliter oblata paritio, attamen re vera in aliquo non paruerunt, & vt dicitur in decisione, de qua agitur, oblatio
5 † verbalis non sufficiebat, cum mandatum contineret factum præcisum restituendi Canonicos ad naturalem possessionem, pro qua restitutione debebant Confratres adhibere omnem conatum,
6 & facere declarationem, vt supra ne aliàs istis † solis verbis remaneant Canonici defraudati prout remanent vsque ad præsentem diem ad tradit. per *Bart. in l. Prætor au. § si quis paratus. ff. de non. oper. nunciat. Gabr. de solut. conclus. 8. num. 2. Gratian. discept. forens. cap. 639. nu. 18. & seq.*

Contra sequestratarium, & Fratres Minores S. Francisci de Obseruantia occupatores Monasterij de quo agitur, contra quos pariter fuerunt seruati termini seruari soliti, est etiam concedenda declaratoria stante illorum notoria contumacia, quæ nec etiam ex parte Archiconfraternitatis negatur.

Et ita vtraq; parte informante fuit resolutũ &c.

** Habes hanc decisionem infra in Additione, & supra adsunt plures decisiones in hac causa, idest sub diebus 27. Ianuarij 14. Maij. 21. Iunij, & 3. Decemb. 1627. & 21. Iunij 1628. & 12. Februarij 1629. coram eodem Eminentiss. & Reuerendiss. D. Card. Vbaldo sunt decisiones 34. 66. 91. 115. 193. & 150.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Lucana Iurispatronatus.

Die Lunæ 7. Maii 1629.

ARGVMENTVM.

Præsentatus à patrono existenti in quasi possessione præsentandi, præfertur præsentato à vero patrono, nisi iste patronus verus probet eius proprietatem, vel per confessionem partis, vel per rem iudicatam, vel per instrumentum clarum, & certum. Præsumptionum multiplicatio, quando detur.

SVMMARIVM.

1 *Cum præsentato à patrono putatiuo quando cõcurrit alius præsentatus à vero patrono, quis eorum præfertur.*
2 *Præsentatus ab existenti in quasi possessione præsentandi, præfertur præsentato à vero patrono, si illius proprietatem clarè, & liquido non probet.*
3 *Donans abdicat à se omne ius rei donatæ, & transfert illud in donatarium.*
4 *Patronus Ecclesiasticus non potest donare iuspatronatus.*
5 *Beneplacitum Apostolicum in alienationibus rerum ecclesiasticarum præsumitur interueniisse spatio 30. annorum.*

Quo

Quæ præsumptio influit non solum in ipsum beneplacitum, sed etiã in vtilitatem Ecclesiæ. n.5.
6 *Alienatio rerum Ecclesiæ eo ipso, quod præsumitur solemnis, præsumitur etiam vtilis.*
7 *Præsumptionum multiplicatio non datur.*
8 *Præsumptionum multiplicatio datur, quando vna venit in consequentiam alterius.*
10 *Ecclesiæ oritur præiudicium ex multiplicitate patronorum.*

DECISIO CCLXXVII.

IAM per duas decisiones* in hac causa factas fuit resolutum, Dominicum esse instituendũ tanquam præsentatum à Martino existẽte in quasi possessione præsentandi, iux. tex. *in c. consultationibus de iurepatr.* hodie cum causa pro tertia vice fuisset reproposita super ijsdem, Dominis placuerunt fundamenta decisionum.

Non obstat, quod quãdo cum præsentato à patrono putatiuo, videlicet existente in possessione
1 præsentandi concurrit † alius præsentatus à vero patrono, de cuius iurepatronatus legitimè constat vel per confessionem, vel per rem iudicatam, vel per publicum instrumentum, tunc in concursu præferendus est præsentatus à vero patrono, *Panormit. in d. c. consultationibus n.9. Dec. cons. 127. num. 1. Butr. Ripa, & alij quos sequitur Rota decis. 374 nu. 4. par. 1. recent.* quæ limitatio videtur benè applicari huic casui, ex quo ex instrumento publico apparet vnam ex duabus vocibus huius iurispatronatus fuisse reseruatã Vniuersitati Cappellanorum, quæ præsentauit Frãciscum, qui pro-
2 pterea venit præferendus † Dominico præsentato à patrono existente in quasi possessione, ex iuribus supracitatis. Quia ex dicto instrumento non visa fuit resultare talis probatio ad hoc, vt possit intrare dicta limitatio, ex quo illud non solum redditur turbidum, sed omninò tollitur ex donatione postea facta à dictis Cappellanis Martino seniori, cu-
3 ius † donationis vigore omne ius à Cappellanis fuit abdicatum, & in Martinum donatarium translatum, vt fuit firmatum in duabus decisionibus, quæ reuidentur.

4 Non obstat, quod patronus Ecclesiasticus † nõ possit donare iuspatronatus. Quoniam eo ipso, ꝙ adest cursus, & obseruantia 30 annorum intrat
5 præsumptio tituli validi, præsumiturq; † Beneplacitum Apostolicum, quæ quidem præsumptio influit nedum in ipsum beneplacitum, sed etiam in vtilitatem Ecclesiæ, *alex. cons. 79. col. 4 nu. 6. in fin. vers. fortificatur lib. 1. Crauet. de antiq. temp. par. 3. c. 2.* vidimus in genere *nu. 26.* & in his terminis tenuit *Rota in Mediolanen. rescissionis permutationis coram Card. Pamp. apud Marches. p. 1.*
6 *fol. 113. nu. 6.* nam eo ipso, quod præsumitur † donatio solemnis, præsumitur etiam vtilis Ecclesiæ, *Mantic. decis. 101. Greg. XV. decis. 343. vbi Add. num. 4. & in d. Mediolanen. rescissionis permutationis coram bo. me. Card. Pamph.* Qui quidem cursus 30. annorum bene probatur ex pluribus præsentationibus effectuatis factis ab † hæredibus Martini senioris ab anno 1551. de quo ipse Martinus præsentauit Pardum, vt firmatur in prima decisione in hac causa facta.

7 Nec obstat, quod hoc casu daretur † multiplicatio præsumptionum, nempè præsumptio beneplaciti, & præsumptio vtilitatis con. tex. *in l. 1. C.*
8 *dot. promis.* quia vna præsumptio † venit in consequentiam alterius, *Mantic. d. decis. 101. nu. 3. Add. Greg XV. decis. 343. num. 5.* nec est verisimile, quod dicta donatio tamdiu fuisset obseruata sine confirmatione legitimè sequuta.

Denique non obstat, quod Episcopus Lucanus sit in causa, quia cum hoc iuspatronatus probetur non solum per multas præsentationes continuatas, per publicum instrumentum fundationis & dotationis, sed etiam per illiusmet Ordinarij comprobationem, dum ipse dedit institutionem Franci co alteri præsentato, itaut de illius existentia dubitari non possit, sat est, quod non sit in causa
9 pro libertate beneficij ad effectum, vt † præsentatus ab existente in quasi possessione præsentandi veniat instituendus, vt fuit dictum *in Pampilonen. iurispatronatus 19. Martij 1601. coram Reuerẽdiss. D. meo Decano, & in Lucana Cappellania 20. Maij 1594. coram Blanchetto, & in Auersana beneficij seu iurispatronatus 23. Iunij 1603. coram Litta.* Vnde sua non interest, quod potius vnus quàm alter sit patronus, cum ob multiplicitatem
10 † patronorum nõ oriatur præiudicium Ecclesiæ, *Rota decis. 174. nu. 4. par. 2. recent. & fuit dictũ in prædictis Auersana coram Litta, & in Pampilonen. iurispatronatus coram Reuerendiss. D. meo Decano.* Reliquis vero obiectionibus fuit satisfactum per responsiones datas in decisionibus, cum quibus Domini transierunt.

Et ita vtraque &c.

* *Idest sub diebus 19. Iun. 1628. & 20. Decemb. eiusdem anni. sunt decisiones 191. & 225.*

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Censuum.

Die Lunæ 7. Maii 1629.

ARGVMENTVM.

Census, vt dicatur extinctus, quid necessariò requiratur. Et an postquam fuit relaxatum mandatum dicatur, verè extinctus.

SVMMARIVM.

1 *Census extinguuntur per restitutionem sortis, & actum retrosimilem.*
2 *In censuum constitutione sicuti adest pecuniarum solutio, ita, & in eorum extinctione debet interuenire restitutio.*
3 *Census, vt dicatur extinctus requiritur naturalis restitutio.*
4 *Census non extinguitur iudicio discussionis, & sententia graduatoria, nisi sequatur restitutio sortis.*
5 *Census potest dici extinctus post relaxatum mandatum, itaut non possint peti aliqui fructus citra vitium vsuræ, & nu. 9. & 12.*
6 *Census, quod duret, & sit in arbitrio emptoris re-*

repetere sortem, quando velit, hoc non se compatitur.

7 *Venditori licita est census redemptio ad suum libitum.*

8 *Emptori est omninò prohibita redemptio census cum aliàs esset certus de lucro.*

10 *Decis. in causa Romana cẽsus coram Card. Pamphil. sen. declaratur.*

12 *Census, vt extinguatur non sufficit partium voluntas, sed requiritur actus retrosimilis.*

13 *Census, sicuti constituitur consensu, & pecuniarum solutione, ita consensu, & pecuniarum retrosolutione extinguitur.*

14 *Census non extinguitur per simplicem assignationem, nisi habeat effectum, & vim actualis solutionis.*

15 *Census non est extinctus per relaxationem mandati.*

16 *In censu mandati relaxatio nihil aliud operatur, quàm voluntatem, & potestatem repetendi sortem ex parte emptoris, quæ non est vera, & realis restitutio sortis.*

17 *Census, quod post relaxatum mandatum sit extinctus propter facultatem repetendi pecunias, multas patitur difficultates.*

18 *Census extinctio ex acquisitione fundi censuati non resultat, nisi quatenus dominium verè, & realiter, irreuocabiliterq. fuerit acquisitum.*

19 *Secus tamen, est si reuocabiliter.*

20 *Census redit ad priora iura, & Dominus census debet consequi fructus sui census, quando titulus fuit reductus ad non titulum.*

21 *Per dationem insolutum omnis actio primaua, & hypoteca extinguitur.*

Creditor, cui est euicta res data insolutum, non potest redire ad priorem actionem. nu. 21.

Census impositus antea, super re data insolutum, si euincatur, non reuiuiscit. nu. 21.

22 *Datio insolutum, quando nulliter fuit facta, perinde est, ac si non esset facta.*

23 *Spolium intrat, quando iudex nulliter procedit. Iudex nulliter procedendo, dicitur tanquam priuatus, & non habens potestatem procedendi.*

DECISIO CCLXXVIII.

LVDOVICA Bernardona hæres Io. Baptistæ Paloni introduxit iudicium discussionis cõtra creditores in Curia Capitolina coram secundo Collaterali, qui in sententia graduatoria quintum locum assignauit Francisco Raynaldo cessionario P. Antonij Birelli, ad cuius fauorem per supradictum Palonum fuerat impositus census super quadam eius domo in scutis 225. & pro dicta summa, & omnibus censibus decursis, & non solutis, & decurrendis cæteris alijs creditoribus praferẽdum esse declarauit, sextum verò assignauit Maximiliano testato pro altero censu super dicta domo per eundem Palonum imposito in scutis 200. cuius occasione, & pro sorte, & pro fructibus decursis, & decurrendis, ipsum cæteris creditoribus præferri mandauit decernendo, & relaxando pro omnibus, & singulis summis antedictis mandatum executiuum. Ab hac sententia interposita appellatione Ludouica obtinuit à fel. rec. Sixto V. committi Capitaneo appellationũ præuia æstimatione dari insolutum creditoribus pro concurrenti quantitate domum præfatam. Deinde ad instantiam creditorum ad parcendum expensis; ea consensit deliberationi, & adiudicationi domus, & vigore cõsensus Fratres S. Chrysogoni creditores obtinuerunt à Capitaneo decretum de deliberando. Sed Modesta Bernardona hæres Ludouicæ prætendendo à Maximiliano eius auctricem fuisse domo spoliatam, introduxit iudicium super reintegratione ad illius possessionem contra Magdalenam Testatam hæredem dicti Maximiliani coram primo Collaterali, qui de voto Assettamenti ad fauorem Franciscæ Zoliæ hæredis Modestæ sentẽtiam pronunciauit, declarando domum ad eam spectare vnà cum pensionibus, & in vim dictæ sententiæ rehabuit domum, vnde Magdalena Testata egit pro fructibus tàm census scutorum 200. impositi ad fauorem Maximiliani, quàm alterius scut. 225. Francisci Raynaldi, cum in vim cessionis peruenerit ad eũdem Maximilianum. Modo cum dubitaretur; An census sint extincti, & resoluti, itaut cessauerit cursus fructuum, DD. dixerunt census non esse extinctos, & resolutos, itaut fructus amplius non currant, cum non probetur extinctio. Quia aut

1 prætenditur † per restitutionem sortis, & actum retrosimilem Constitutioni, *l. 1. in fi. C. quando liceat ab empt. disced. §. hoc amplius inst. quib. mod. toll. obl. Rot. coram bo. me. Card. Caual. dec. 71. nu. 3. coram Seraph. 890. nu. 1. & dec. 587. par. 1. diuers. & in Romana fructuum census 28. Ianuarij 1628. coram Reuerẽdiss. D. meo Decano:*

2 Sed cum in constitutione † censuum adfuerit pecuniarum solutio, ita & in eorum dissolutione debebat concurrere pecuniarum restitutio, in quibus consistit actus retrosimilis, & de hoc in hoc casu non docetur, aut prætenditur ex sententia graduatoria cum relaxatione mandati pro restitutione sortis; nec ex hoc resultat extinctio census,

3 †quia ad hunc effectum requiritur naturalis restitutio, *Caputaq. decis. 103. par. 1.* nec iudicio dis-

4 cussionis, † & sententia graduatoria extinguitur, nisi sequatur realis restitutio sortis, *Rota dec. 60. nu. 2. & 3. par. 1. & 642. par. 2. recent. bo. mem. Card. Caual. decis. 527. nu. 1.* in terminis sententia

5 graduatoria. Et licet post relaxatum † mandatum possit dici, census esse extinctos; itaut nõ potuerint peti aliqui fructus citra vitium vsuræ, *c. plerique cum seqq. 11. quæst. 3. Laurent. de Rodulpho in tract. de vsur. quæst. 1. nu. 1. Couar. var. resolut. lib. 3. cap. 1. num. 4.* Cum sit in potestate, & arbitrio emptoris statim repetẽdi sortem, quod est di-

6 uersum à natura census, † cum non se compatiatur, quod census duret, & sit in arbitrio emptoris repetere sortem, quando velit, quia licet vendito-

7 ri † licita sit illius redemptio ad suum libitum iuxta Constitutiones Martini V. & Calixti III. &

8 Pij V. emptori tamen † est omninò prohibita cũ aliàs esset certus de lucro, *Sot. de iust. & iur. lib. 6. q. 5. art. 3. in 1. conclus. Corrad. de cõtract. q. 84. concl. 5. Couar. vbi sup. c. 9 n. 4.* Ideò cum post relaxatũ mandatum fuerit in facultate Magdalenæ repetere pecunias, quando vellet, statim fuit census

sus

9 ius † resolutus, etiam quod non concurrat actus retrouenditionis, cum res deuenerit ad casum, à quo incipere non poterat, vt tenuit Rota *in Romana census coram bo.me.Card. Pamphil. 29. Nouemb. 1593. & in alia Romana census 6. Februar. 1615. coram bo.me. Patriarcha Manzanedo*. Attamen has decisiones non obstare fuit resolutum,
10 quia in dicta Romana † Census coram Pamphilio non tantum fuerat relaxatum mandatum pro fructibus, & restitutione sortis principalis, sed vlterius fuerat processum ad actualem restitutionẽ ipsius sortis, vnde in eo casu pro restitutione fuit pronunciatum, & ita declarauit Rota coram *Litta dec. 272. à num. 1. vsque ad 6. apud Cenc. de Censib. & fundamento supradictæ decisionis bon. mem. Patriarchæ Mãzanedi, fundato in arbitrio emptoris repetendi sortem ad sui libitum post mãdatum relaxatum, aliàs respondit Rota in Romana census 31. Ianuarij 1624. coram bo. me. Remboldo*, videlicet non esse absolutè verum, vt sit in
11 potestate emptoris repetere sortem, cum† multa possint contingere post relaxatum mandatum, ex quibus retardetur eiusdem mandati executio, & sortis repetitio, quam esse necessariam non dubitatur, cum pro extinctione census neque suffi-
12 ciat partium voluntas, † sed requiratur actus retrosimilis, *Rota decis. 587. par. 1. diuers. & in Romana census 27. Ianuarij 1603. coram Card. Sacrato*, quia sicuti census constituitur consensu, & pecuniarum solutione, ita consensu, & pecuniarũ
13 † retrosolutione extingui debet, vt in allegata *dec. Seraph. 890. in princ.* quod adeo verum esse,
14 vt neque sufficiat simplex assignamentum, † nisi illud habeat effectum, & habeat vim actualis solutionis pluries tenuit Rota, *vt in Rom. cẽsus 24. Apr. 1604. corã Illust. Card. Millino, & in Rom. cẽsus 22. Iunij 1609. coram bo.me. Card. Caual.* &
15 quod non † sit extinctus per relaxationem mandati in allegata *Romana fructuum census 28. Ianuarij 1628. coram Reuerendiss. D. meo Decano*; nihil enim aliud operatur mandati relaxatio, quã
16 voluntatem, † & potestatem repetendi sortem ex parte emptoris, quæ non est repetitio cum effectu, hoc est vera, & realis restitutio sortis, aliud requisitum in extinctione census, & propterea illa ra-
17 tio, quod post relaxatum mandatum, statim† cẽsus sit resolutus propter facultatem repetendi pecunias, multas patitur difficultates.

Non obstat, quod in hoc casu fuerit repetita sors mediante datione insolutum domus censuatæ, quia cum postea d. domus in iudicio spolij fuerit per sententiã restituta, sicut domus reditũ fecit ad debitorem census, ita census reuiuiscit, cũ
18 ex acquisitione† fundi censuati non resultet extinctio censuum, nisi quatenus dominium verè, & realiter & irreuocabiliter fuerit acquisitum, secus
19 † in reuocabili, prout hic, *l. ex sextante §. Latinus Largius, vbi Bar. ff. de excep. Tiraq. lib. 1. retract. §. 1. glos. 7. nu. 69. Seraph. dec. 872. nu. 3. Rota apud Cinc. dec. 300. in fi. & 308. nu. 7. & in recent. par. 1. dec. 634. nu. 9.* Vnde cum titulus fuerit
20 reductus ad non titulum, census † redijt ad primæua iura, & Dominus census debet consequi fructus sui census, *Rota in Romana census 24. Nouemb. præteriti coram me*. Et quamuis per datio-
21 nem insolutum omnis † hypoteca, & primæua actio extinguatur, itaut re euicta quis non possit amplius iuuari primæua actione, *Surd. decis. 113. num. 3. & 266. nu. 6. & cons. 145. num. 13.* & sic census antea impositus super re data insolutum
22 non reuiuiscat. Attamen cum † datio insolutum fuerit nulliter facta: perinde est ac si facta nõ fuisset, nec per eam fuit aliquod ius, vel dominium quæsitum Domino census, secus autem in casu in quem res insolutum data fuisset euicta à creditore anteriori, cum tunc non dubitaretur de validitate dationis insolutum, & quin per eam fuerit dominium perpetuò acquisitum.

Deinde dixerũt Domini pro hac parte concurrere magnam æquitatem, nam si intrat spolium, restituenda est domus vnà cũ fructibus, itaut Dominus census remaneat sine domo, & fructibus, & remaneret sine censu. Vnde æquitas suadet, quod sicut spoliatus à Domino cẽsus possessore domus, recuperat domum, & fructus, ita Dominus census recuperet censum, & fructus, & sua primæua iura remaneant, & ita neutri fit iniuria, & damnũ,
23 quia si intrat† spolium, Iudex processit tanquam priuatus, itaut datio insolutum per Iudicem, dicatur facta à priuato, & à nõ habente potestatem, & sic perinde est, ac si non fuisset facta, iuxta vulgata, & vnusquisque remanet in suo iure. Ex quibus vtraque parte informante fuit resolutum vt supra &c.

REV.MO P. D. MERLINO DECANO.

Bononien. Fideicommissi de Desideriis.

Die Lunæ 7. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Fideicommissarius intentans remedium legis fi. C. de edict. D. Adr. toll. vt obtineat immissionem, quid probare teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissarius agens remedio l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. tenetur probare possessionem fideicommittentis, non autem dominium, seu titulum acquisitionis.*
2 *Instrumentum diuisionis benè probat possessionem inter diuidentes, & causam ab eis habẽtes.*
3 *Reus in exceptione probanda ad elidendam iam concludenter probatam intentionem actoris, induit personam actoris.*
4 *Enunciatiua incidenter prolata, & ad alium finem, dum principaliter contigit dubitari de veritate enunciati, non probat.*
5 *Probatio, quæ fit per publicum instrumentum, dicitur concludentissima.*
6 *Præsumptiones non sunt multiplicandæ.*
7 *Fulgos. cons. 145. Rota non solet ita indistinctè recipere & declaratur nu. 8.*
9 *Enunciatiua vnica non probat.*
10 *Ex designatione vnica, & simplici alicuius rei,* non

non sunt deducenda plures præsumptiones, & specialia.

11 *Confines probandi onus spectat ad eum, cuius culpa, & facto confusi fuerunt.*

12 *Enunciatiua concernenti commodum, & interesse inducentis, non est standum.*

13 *Confessio infert præiudicium confitenti, & habentibus causam ab eo, & non venientibus ex proprio iure.*

14 *Possessio semel probata præsumitur continuata vsque ad obitum, alio non docto in contrarium.*

15 *Fideicommissario non impeditur immissio pro indiuiso, quando detractiones sunt certæ.*

16 *Hæres, quando non confecit inuentarium, hoc casu intrat præsumptio satisfactionum, respectu eius detractionum, nisi aliud doceatur.*

17 *Hæredi, qui non confecit inuentarium, asserenti non extare alia bona, ex quibus detractiones fieri possint, incumbit onus probandi.*

DECISIO CCLXXIX.

AD magis eruendam veritatem, tertio proposui dubium tam resolutum 20. Decemb.* & 14 Martij præteriti,* & Domini vnanimiter tertio etiam responderunt standum esse in decisis; verum est enim quod D. Stephanus, qui agit remedio *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen.* tenetur

1 † probare possessionem Hieronymi fideicommittentis in his bonis Bagnarolæ existentibus, non autem dominium, seu titulum acquisitionis, *Peregr. de fideicom. artic. 48. nu. 21. vers. & erit valde, Menoch. de adipiscen. remed. 4. nu. 363. & dixit Rota in Romana Casalis Palazzetti 10. Iunij 1615. coram bo. me. Manzanedo.* Verum hanc possessionem Hieronymi probauit, & concludenter D. Stephanus nempe ex publico instrumento diuisionis sequutæ inter Hieronymum, & alios fratres post quatuordecim annos à morte Ioannis patris, vbi hoc prædium Bagnarolæ tornaturarũ 122. circiter assignatum fuit pro sua portione di-

2 cto Hieronymo, quod quidem instrumentum † diuisionis benè probat possessionem inter diuidentes, & habentes causam ab illis, *Pereg. de fideicom. art. 44. nu. 5. Decian. cons. 76. nu. 9. lib. 3. Rota in Romana fideicommissi 4. Maij 1622. coram bo. me. Vbaldo, & in Romana fideicommissi de Victorijs 9. Decemb. 1626. coram me.*

E contra verò DD. de San Georgijs opponunt de alio antecedenti fideicõmisso Ioannis, qui fuit pater Hieronymi, quod quidem fideicommissum iam canonizatum fuit in Rota sub die 2. Iunij præteriti coram me, & prætendunt hæc bona Bagnarolæ cadere sub illo fideicommisso Ioannis, non autem Hieronymi, sed defecerunt in probationibus, quia concludenter non iustificatur Ioannem possedisse hæcmet prædia, & ipsi Domini de San

3 Georgijs, licet sint rei in hac tamen † exceptione probanda ad elidendam iam concludenter probatam intentionem D. Stephani induunt personam actoris, *l. in exceptionibus. ff. de probat. cum alijs in vltima decis. cumulatis,* & concludenter probare tenebantur possessionem Ioannis in hismet bonis, de quibus agitur.

Non obstant acquisitiones factæ à Ioanne de anno 1495. & de anno 1505. quia cum habeant præfixum numerum, prima nempe quinque tornaturarum, altera verò quindecim, non possunt elidere probationem D. Stephani, nisi pro concurrenti quantitate, & ideo Domini mandarunt adimendas esse viginti tornaturas.

Nec etiam obstare crediderunt, quod in prima acquisitione illarum quinque tornaturarum Ioannes emptor se designauerit pro confinante, placuit enim responsio data, quod hæc probatio non cõcludat, & hæc vnica enunciatiua circa confines

4 incidenter prolata, † & ad alium finem, dum principaliter contingit dubitari de veritate enunciati, non probat, nimirum, quod prius verè possederit ibi Ioannes *Glos. in l. optimam. C. de contrahen. & committ. stipul. Felin. in cap. per tuas. nu. 11. de probat. Paris. cons. 94. nu. 19. lib. 8. Caputaq. decis. 328. num. 3. par. 2. Card. Seraph. decis. 1278. nu. 2.* & in terminis confinium, *Hieron. à Mont. de finibus. cap. 60. nu. 8.* & absonum esset, quod probatio D. Stephani innixa instrumento publico di-

5 uisionis, † & sic concludentissima circa possessionem Hieronymi in his bonis eliderentur ex simplici assertione seu enunciatiua incidenter allata in designatione confinium, verum esto sine veri præiudicio, quod probatio de se esset cõcludens, quod scilicet Ioannes possideret de eo tempore in Villa Bagnarolæ alia bona, nõ tamen suffragaretur, quia non inde resultaret quod essent hæc eadem bona tornaturarum 122. de quibus agitur, & quæ in diuisione assignata fuerunt Hieronymo, & eius fratribus, præsertim cum Villa Bagnarolæ, latissimè pateat, in pluresq. alias Villas distinguatur, nempe Armaroli, Grauaroli, & Gazzani, & possibile est, quod confinans esset, & non in eadem

6 Villa, vt in decisione fuit consideratum, & † præsumptiones non sunt multiplicandæ.

Hæcq. magis confirmantur, quia in illa secunda acquisitione, quam de anno 1505. fecit Ioannes de quindecim tornaturis, licet dicatur esse in Villa Bagnarolæ, non tamen designatur ille pro confinante.

Quibus etiam assequimur doctrinam *Fulgos. cons. 145.* iterum inculcatam ab informationibus pro DD. San Georgijs non suffragari. Quoniam

7 vltra † quod *cons. Fulg.* in in materia fideicommissi non solet ita indistinctè recipi à Rota, nisi alijs concurrentibus adminiculis, vt in *decis. 706. num. 2. vers. non licet. par. 2. recent. & in Vrbeuetana fideicommissi 7. Februarij 1620. coram R. D. meo Decano, & notant Adden. ad san. mem. Greg. XV. decis. 575. nu. 11. vers. in materia fideicommissi,* hic autem nedum deficiunt adminicula ad probadum, quod Ioannes possederit, hoc prædium, vt immò multa concurrant, quæ suadent fuisse acquisitum à Hieronymo, adest enim instrumentum diuisionis diuturnum tempus à morte Ioannis vsque ad diuisionem, industria Hieronymi & fratrum, & quod nullam fecerunt mentionem de hæreditate Ioannis, & alia ponderata in prioribus decisionibus.

8 Obseruandum est, quod † ipse Fulgos. loquitur, quãdo probatur testatorem possedisse bona in aliqua Villa, & incerta est quantitas illorum bonorum

rum tunc enim hæc incertitudo certificari potest ex subsequenti certa quãtitate bonorum possessorum ab ipsis successoribus, vt per ipsum *Fulgos. num.2. vers. quoniam adsunt.* & etiam *Peregr. de fideicom. art.44. nu.22. & alij.* In præsenti autem non probatur concludenter, quòd Ioannes vltra dictas viginti tornaturas in hac Villa Bagnarolæ
9 possederit alia prædia, & illa sola vnica † enunciatiua circa designationem confinium, non probat concludenter possessionem Ioannis, & quatenus probaret non saltem præcisè probaret possessionem in hismet bonis, de quibus agitur, &
10 Dominis non arridebat ex vnica, † & simplici designatione cõfinium tot deducere præsumptiones, & specialia, quod nempè probaret illa sola enunciatiua Ioannem possedisse in hac Villa, & hæcmet præcisa bona, de quibus in diuisione, & continuasse in possessione, data præsertim latitudine Villæ Bagnarolæ, & quod confines descripti in diuisione non respondent confinibus designatis in illis acquisitionibus.

Nec obstat, quod post mortem Hieronymi illius successores in instrumento cõcordiæ factæ 13. Ianuarij 1551. asseruerint confines bonorũ Ioannis fuisse immutatos, atque etiam omninò incertos propter nouas acquisitiones terrarum contiguarum per dictos Hieronymũ, & fratres factas, quod idem, & ex confessione eiusdẽ Hieronymi constare prætenditur, & propterea D. Stephano in-
11 cumbere † onus probandi confines antiquos bonorum Ioannis, distinctè à bonis D. Hieronymi, cuius successorum culpa, & facto confusi fuerũt, *Ang in l. si rem. num 4. ff. de rei vendicat. Modern. Brixien. de subsistit. q.618. nu 49. Adden. ad san. me. Greg. XV. decis. 575. nu.11. vers. & quia in hac materia.* Quoniam non applicatur motiuum. Tum quia non constat de dicta confessione Hieronymi, nisi ex assertione, seu enunciatiua illius descendentium facta in instrumento transactionis, dum fideicommissum Ioannis liquidarunt super bonis Hieronymi ad libras 14000. cui qui-
12 dem enunciatiuæ non videtur † standum, cum respiciat eorum commodum, & interesse, eo quia illæ libræ 14000. liberè ad eorum manus deuenire debebant, *Aret in c. cum causam. nu.13. & 17. de prob. Socc. sen. cons. 194. sub nu.9. lib.2. Put. decis. 149 nu.2. lib.3.* Tum etiam quia confessio illa præiudicium inferre solummodo potuit confitentibus, & ab illis causam habentibus, non autẽ
13 D. Stephano qui venit † ex propria persona ad fideicommissum Hieronymi, nec vtitur iure illorũ, à quibus confessio emanauit, *l. qui testamentum. ff. de probation. Bart. & Imol. in l. facta. § si heres. ff ad Treb. cum alijs per Peregr. de fid. art.53. nu.61. & dictum in Romana fideicommissi de Victorijs 2. Iunij 1627. coram me.* Tum demum, quia quatenus illi incumberet onus probandi, id benè præstitit D. Stephanus ex instrumento diuisionis, & alijs, ex quibus iustificauit hoc prædium Bagnarolæ fuisse possessum à Hieronymo fideicommittente.

Tandem nec obstat detractio legitimæ, quia vt iam responsum fuit in decisione sub die 20. Decembris præteriti, præsumitur detracta in alienationibus diuersorum bonorum, & iurium hæreditatis Hieronymi, & quamuis ab informãtibus pro Dominis de Sangeorgijs dicatur alienata non iustificari fuisse possessa ab ipso Hieronymo, & sic non posse referri in legitimam ex illius bonis debitam, vel alia in locum alienatorum fuisse subrogata, attamen videtur apparere bona illa in maiori parte fuisse assignata Hieronymo in diuisione de anno 1529. qui cum semel illa possederit, cen-
14 setur † huiusmodi possessionem continuasse vsque ad obitum alio non docto in contrarium, *l. siue possidetis. C. de prob.* & in diuisione facta à filijs Hieronymi apparet dicta bona vti paterna ad eos peruenisse, idemq. asseritur in aliquibus alienationibus.

Et quod obiectum penitus tollit D. Stephanus strictè instat pro nunc ad immissionem in possessionem trium prædiorum Bagnarolæ tornaturarum 122. & Medicinæ, Castri Sancti Petri, &c. prætermittendo vltra bona, & iura alienata alia corpora, quorum identitas fuit in alijs resolutionibus firmata, videlicet tenutam in loco Cazzani tornaturarum 116. vt in decisione sub ☞ die 14. Iunij, * & 3. Decembris 1627. * aliam tenutam in loco Bagnarolæ tornaturarum 175. diuersam ab ea, de qua nunc disputatur, vt in decisione 24. Martij 1628. * Bancam Macelli, vt in decisione 5. Martij 1627. * & duas domos cum sex apothecis, vt in eadem diuisione 3. Decembris
15 1627. ex quibus † corporibus, si quid detrahendum erit poterit deduci legitima, & aliæ certæ detractiones donec in progressu causæ melius super istis corporibus respectu eorum immissionis fuerit discussum, vt sæpè idem fuit seruatum, & signanter in *Romana hæreditatis del Conte coram bo. me. Card. Caualerio, quæ est decisio 573. in eius impress. in Bononiensis fideicommissi de Manzolis 16. Aprilis 1627. coram R.D. meo Decano, & in præallegata Romana fideicommissi de Victorijs 10. Martij, & 2. Iunij 1627. coram me,* præsertim data non confectione inuentarij, quæ à Hieronymo remissa non fuit filiis, quemadmodum
16 remiserat Ioannes, quo casu † intrat præsumptio satisfactionis respectu detractionum, nisi aliud in contrarium doceatur *Adden. ad san. mem. Gregor. XV. decis. 266. num.16* cum alijs relatis in fine decisionis sub die 20. Decembris * præteriti corã
17 me, & dicenti non extitisse alia † bona, ex quibus legitima detrahi potuerit, illi incumbit, onus probandi, quia non confecit inuentarium, non autem fideicommissario, vt per Doctor. in eadem decisione allegatos &c.

Et ita vnanimi Dominorum consensu dictum fuit dandam esse immissionem in possessionem huius prædij Bagnarolæ tornaturarum 122. demptis tamen tàm quindecim, quàm alijs quinque tornaturis: super quibus doctum fuit de particulari acquisitione Ioannis.

☞ * *Sunt decisiones 226. et 258. supra in hac parte.*

☞ * *Prima est decisio 87. reliquæ verò sunt decisiones 118. 160. 42. & 226. Plures alias decisiones annotaui supra ad decisionem 226.*

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. Exemptionis.

Die Veneris 11. Maii 1629.

ARGVMENTVM.

Exemptio ab obedientia Episcopi datur subdito, quando inter eum, & Episcopum durat aliqua lis, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Exemptio, vt alicui concedatur, hoc est positum in arbitrio iudicis, & nu. 10.*

2 *Lite pendente inter subditum, & Episcopum, negocium deuoluitur ad Iudicem suspensa Episcopi iurisdictione super eadem causa, de qua dubitatur.*

3 *Exemptionem durante lite inter subditum, & Episcopum, tàm signatura, quàm Sacra Congregat. super Episcopis, & Regularibus solet concedere.*

4 *Subditus litigans cum superiore probabiliter potest timere illum sibi fore infestum.*

5 *Subditi subducuntur ab iurisdictione Principis, siue cuiusque Superioris ex eorum moribus asperioribus, siue prauo iurisdictionis vsu.*

6 *Exemptio datur propter litem.*

7 *Litem motam à suo antecessore, si quis prosequatur non videtur temerè illam instituere, vel per calumniam prosequi.*

8 *Exemptio propter litem ab iurisdictione superioris non datur, quando d. lis est affectata, aut ex ingenio conficta.*

9 *Exemptio propter litem ab obedientia superioris, solet in aliquod tempus restringi.*

DECISIO CCLXXX.

PLACVIT Sacræ Congregationi super Episcopis & Regularibus de exemptione personali, durante lite concedenda Francisco Auinio Priori Bisulduni Rotam consulere, cum causa super eiusdem Prioratus exemptione à iurisdictione Ordinarij Gerunden. coram me penderet. Et
1 cum super hoc Domini arbitrium † ipsius concedentis maximum esse cognouerint ex *Abb. in cap. litteras, nu. 7. de restitut. spoliat. Roman. cons. 37. Paris. cons. 54. num. 36. vol. 4.* Responderunt posse, si videbitur, per Sacram Congregationem concedi Francisco exemptionem, quam petit, & propter litem, quæ grauis apparet, & calumniosa visa non fuit eius personam in tempus à iurisdictio-
2 ne Ordinarij eximi; Cum enim id sit de iure, † vt pendente lite negocium deuoluatur ad Iudicem, suspensa superioris iurisdictione super eadem causa, de qua dubitatur, *cap. cum dilectus. cap. olim, vbi glos. in verb. post incept. negot. de accusat. Ripa in cap. cum M. Ferrarien. num. 196. & 199. de constit. Cassad. decis. 6. de priuileg. in princ.* solet tàm signatura, quàm hæc Sacra Congregatio,
3 † vbi ipsam litem grauem, nec temerè susceptam cognouerit, hanc exemptionem ea durante concedere, vt post *Cassad. d. decis. 6. de priuileg.* testantur *Lancellot. de attentat. lit. pend. par. 2. cap. 4. declarat. 4. num. 41. Gomez. ad regul. 8. Cancell. gl. 46. num. 18. Marchesan. de commiss. auocationis causarum par. 2. §. 1. num. 76. Paris. de resignat. lib. 3. quæst. 11. num. 7.* Ex cuius quidem litis causa, quæ, vt dixi, leuis non sit, cum
4 possit probabiliter † subditus superiorem suum sibi infestum timere, non etiam dixerunt Domini propter litem requiri aliquam probationem malę tractationis, aut vehementis suspicionis futuræ sæuitiæ: sed satis esse, vt de ea ex præsumptionibus dubitari possit, *Speculat. de denunciat. §. quis denunciare possit num. 13. Mandos. de inhibition. q. 104. nu. 5. Aegid. decis. 45. Rota decis. 3. de rescript. in nouis.* Et sicuti ex moribus Principis, siue cu-
5 iusque superioris asperioribus, † aut prauo iurisdictionis vsu, subducuntur subditi ab eius iurisdictione, *cap. olim, & cap. ex parte. de accusat. Ioannes Faber in § fin. instit. de his, qui sunt sui, vel alien. iur. Bursatt. cons. 170. num. 27. Guidopap. q. 62. num. 1. Achill. decis. 362.* Ita & sola lis visa fuit
6 sufficere, dum † super re graui iustum timorem, vt dictum est, inferre potest, *Staph. de litteris iust. tit. de rescript. in forma Breuis §. indultum nu. 10. Paris. vbi supra de resignatione lib. 7. q. 11. nu. 7. Gabr. de iudic. concl. 4. num. 31. Verall. decis. 62. num. 4. par. 2.*

Maximè autem mouit Dominos, vt exemptio huiusmodi videretur posse concedi, quod cum li-
7 tem iamdiu ab † antecessore motam nō argui posset nouus Prior vt vel temerè instituerit, vel per calumniam prosequeretur, *l. quædam. ff. de reb. dub. l. aut facta. §. exitus. ff. de pœnis, Aym. cons. 335. num. 3. Crescent. decis. 19. de probat.* cessabat ea suspicio, quam in proposito DD. considerant, ne quis sub prætextu litis affectatæ, aut ex inge-
8 nio † confectæ à Superioris sui obedientia subducatur: sicut ne causam Prior diutius protraheret, eamdem exemptionem, quæ solet alioqui simpli-
9 citer concedi, in tempus † restrinxerunt, sequuti stylum, quem contradicente Ordinario prout hic etiam se opposuit, seruare signaturam testatur *Lancellott. d. par. 2. de attent. cap. 4. declarat. 4. num. 41.* & notauit ex *Cassador. eadem decis. 6. de priuileg. in fin.* Quod tempus, & propter loci distantiam, & ferias, quæ instabant, atque etiam quia dabat Prior fumum aliquem boni iuris ex
10 arbitrio, quod super hoc dixi maximum † Iudicis esse, visum fuit Dominis ad annum extendi posse: Ita tamen, vt & Sacra Congregatio, vel propter diligentias, quas in expedien. causa Priorem adhibuisse constabit, vel si quæ ab Episcopo impedimenta inferentur, possit eidem vlterius, vel ne, prorogare.

Et ita vtraque &c.

EMIN.MO ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Messanen. Archipresbyteratus.

Die Veneris 11. Maii 1629.

ARGVMENTVM.

Manutentio cui concedatur. Possessio manutenibilis, quando probetur per instrumentum captę possessionis. Tituli validitas, & iustificatio non requiritur in iudicio summarissimo. Possessorium non admittit ea, quę respiciunt petitorium.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio datur ei, qui docet de eius possessione tempore mota litis.*

2 *Possessio ad effectum manutentionis probatur ex instrumento captæ possessionis, alio non existente in possessione.*

3 *Tituli validitas, aut iustificatio non requiritur in summarissimo possessorio manutentionis.*

4 *Petitorium, ea, quæ respiciunt, non discutiuntur in summarijssimo possessorio.*

DECISIO CCLXXXI.

DOMINO Bartolo de Flore tantùm informante dederunt Domini mãdatum de manutenendo, cum doceat de eius † possessione tempore motæ litis, *§. retinen. instit. de interd.*

1

De possessione constat, quia Bartolus constituit procuratorem Saluum Amalphum ad capiẽdam possessionem illius Archipresbyteratus, vt in summario num. 1. & ex instrumento captæ possessionis per supradictum procuratorem nomine

2 Bartoli alio non † existente in possessione probatur possessio ad effectum manutentionis, *l. prædia, vbi Bart. ff de acquir. poss. Put. decis. 350. nu. 4. lib. 1. in nou. Greg. decis. 178. num. 2. & decis. 268. num. 10.* & in summarijssimo possessorio manuten-

3 tionis † non requiritur validitas, aut iustificatio tituli, *Greg. decis. 323. nu. 2. & decis. 649. nu. 11. par. 2. recent. & decis. 595. nu. 8. par. 1. diuers.*

Et propterea ea quæ pro parte Marcelli Impalomeni possent allegari ob illius impetrationem contra validitatem tituli Bartoli vti respicientia

4 petitorium, & requirentia † iustificationem gratiæ d. Marcelli non possunt impedire supradictam manutentionem ad fauorem Bartoli.

Et ita fuit conclusum, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Perusina Laudi.

Die Veneris 11. Maii 1629.

ARGVMENTVM.

Laudi emologatio ex quibus actibus resultet, & quando non valeat, nec substineatur, & quare. Item an laudum emologari, & approbari possit anteaquam feratur, & quam conditionem tacitam habeat ista emologatio, siue approbatio, Laudum quando sit nullum, & an fieri possit, vt substineatur in vim pacti.

SVMMARIVM.

1 *Laudi tacita emologatio ex quibus resultet.*

2 *Laudi subscriptio, cum promissione iurata obseruandi omnia in eo contenta, importat expressam laudi emologationem.*

3 *Laudum subscriptum, & approbatum valet in vim pacti.*

4 *Laudi emologatio non subsistit in erroribus circa factum per arbitros commissis.*

5 *Veluti si in laudo quædam computata fuerint, quæ non erant computanda.*

6 *Arbitri sine partium consensu de iure non possunt facere sibi reseruationes, sed tenentur omnia vnico laudo expedire.*

7 *Arbitri, quando excedunt, aut extendunt compromissi formam, laudum est nullum.*

9 *Arbitri non possunt aliud facere, quàm quod est expressum, aliàs laudum erit nullũ, n. 8. & 10.*

11 *Verba generalia, amplia, & geminata non admittunt distinctionem.*

12 *Verba, vndecumque, & qualitercumque, comprehendunt omnem, & quamcumque causam.*

13 *Laudum, quando est nullum, tunc non est opus appellatione.*

14 *Laudum nullum, etiam à partibus emologatum nunquam valet in vim pacti, nec rei iudicatæ auctoritatem habere potest.*

15 *Quod procedit etiamsi adsit compromissum.*

16 *ad Laudi emologationem non potest inferri ex actibus æquiuocis.*

17 *Laudum nullum, nec expressè emologari, potest vt valeat in vim pacti.*

18 *Laudum antequam feratur, emologari non potest.*

19 *Laudi emologatio iurata, habet in se tacitam conditionem, si æquum, & iustum fuerit arbitratum.*

20 *Læsio enormis in laudo, sufficit in sexta parte rei controuersæ, & num. 21.*

22 *per Arbitros fuisse commissos errores, probatur ex eo, quod constat rem aliter se habere, quàm illi laudarunt.*

23 *Laudum expressè emologatum præsertim cum iuramento amplius corrigi non potest.*

24 *Nec rescindi potest, nisi probata enormissima læsione.*

25 *Laudi approbatio ante publicationem, habet illam tacitam conditionem, si laudum fuerit æquum, & iustum.*

26 *Subscribens alicui scripturæ, censetur habere notitiam omnium contentorum.*

27 *Laudum ratificans antequam feratur, tenetur omninò stare, si tempore ratificationis habuerit notitiam de contentis in eo, secus verò è contra. num. 28.*

29 *Laudum, si quis legisset, verisimiliter non approbasset, stantibus pluribus erroribus in eius præiudicium.*

30 *Laudi subscriptio, operatur vt dictum laudum, quamuis nullum, valeat in vim pacti.*

31 *Laudi consensus anteaquam feratur, non est purus, sed conditionalis, scilicet si fuerit æquum, & iustum.*

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. Exemptionis.

Die Veneris 11. Maii 1629.

ARGVMENTVM.

Exemptio ab obedientia Episcopi datur subdito, quando inter eum, & Episcopum durat aliqua lis, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Exemptio, vt alicui concedatur, hoc est positum in arbitrio iudicis, & nu. 10.*

2 *Lite pendente inter subditum, & Episcopum, negocium deuoluitur ad Iudicem suspensa Episcopi iurisdictione super eadem causa, de qua dubitatur.*

3 *Exemptionem durante lite inter subditum, & Episcopum, tàm signatura, quàm Sacra Congregat. super Episcopis, & Regularibus solet concedere.*

4 *Subditus litigans cum superiore probabiliter potest timere illum sibi fore infestum.*

5 *Subditi subducuntur ab iurisdictione Principis, siue cuiusque Superioris ex eorum moribus asperioribus, siue prauo iurisdictionis vsu.*

6 *Exemptio datur propter litem.*

7 *Litem motam à suo antecessore, si quis prosequatur non videtur temerè illam instituere, vel per calumniam prosequi.*

8 *Exemptio propter litem ab iurisdictione superioris non datur, quando d. lis est affectata, aut ex ingenio conficta.*

9 *Exemptio propter litem ab obedientia superioris, solet in aliquod tempus restringi.*

DECISIO CCLXXX.

PLACVIT Sacræ Congregationi super Episcopis & Regularibus de exemptione personali, durante lite concedenda Francisco Auinio Priori Bisulduni Rotam consulere, cum causa super eiusdem Prioratus exemptione à iurisdictione Ordinarij Gerunden. coram me penderet. Et
1 cum super hoc Domini arbitrium † ipsius concedentis maximum esse cognouerint ex *Abb. in cap. litteras. nu. 7. de restitut. spoliat. Roman. cons. 37. Paris. cons. 54. num. 36. vol. 4.* Responderunt posse, si videbitur, per Sacram Congregationem concedi Francisco exemptionem, quam petit, & propter litem, quæ grauis apparet, & calumniosa visa non fuit eius personam in tempus à iurisdictio-
2 ne Ordinarij eximi; Cum enim id sit de iure, † vt pendente lite negocium deuoluatur ad Iudicem, suspensa superioris iurisdictione super eadem causa, de qua dubitatur, *cap. cum dilectus. cap. olim. vbi glos. in verb. post incept. negot. de accusat. Ripa in cap. cum M. Ferrarien. num. 196. & 199. de constit. Cassad. decis. 6. de priuileg. in princ.* solet tàm signatura, quàm hæc Sacra Congregatio,
3 † vbi ipsam litem grauem, nec temerè susceptam cognouerit, hanc exemptionem ea durante concedere, vt post *Cassad. d. decis. 6. de priuileg.* testantur *Lancellot. de attentat. lit. pend. par. 2. cap. 4. declarat. 4. num. 41. Gomez. ad regul. 8. Cancell. gl. 46. num. 18. Marchesan. de commiss. auocationis causarum par. 2. §. 1. num. 76. Paris. de resignat. lib. 3. quæst. 11. num. 7.* Ex cuius quidem litis causa, quæ, vt dixi, leuis non sit, cum
4 possit probabiliter † subditus superiorem suum sibi infestum timere, non etiam dixerunt Domini propter litem requiri aliquam probationem malę tractationis, aut vehementis suspicionis futuræ sæuitiæ: sed satis esse, vt de ea ex præsumptionibus dubitari possit, *Speculat. de denunciat. §. quis denunciare possit num. 13. Mandos. de inhibition. q. 104. nu. 5. Aegid. decis. 45. Rota decis. 3. de rescript. in nouis.* Et sicuti ex moribus Principis, siue cu-
5 iusque superioris asperioribus, † aut prauo iurisdinis vsu, subducuntur subditi ab eius iurisdictione, *cap. olim. & cap. ex parte. de accusat. Ioannes Faber in § fin. instit. de his, qui sunt sui, vel alien. iur. Bursatt. cons. 170. num. 27. Guidopap. q. 62. num. 1. Achill. decis. 362.* Ita & sola lis visa fuit
6 sufficere, dum † super re graui iustum timorem, vt dictum est, inferre potest, *Staph. de litteris iust. tit. de rescript. in forma Breuis §. indultum nu. 10. Paris. vbi supra de resignatione lib. 7. q. 11. nu. 7. Gabr. de iudic. concl. 4. num. 31. Verall. decis. 62. num. 4. par. 2.*

Maximè autem mouit Dominos, vt exemptio huiusmodi videretur posse concedi, quod cum li-
7 tem iamdiu ab † antecessore motam nō argui posset nouus Prior vt vel temerè instituerit, vel per calumniam prosequeretur, *l. quædam. ff. de reb. dub. l. aut facta. §. exitus. ff. de pœnis, Aym. cons. 335. num. 3. Crescent. decis. 19. de probat.* cessabat ea suspicio, quam in proposito DD. considerant, ne quis sub prætextu litis affectatæ, aut ex inge-
8 nio † confectæ à Superioris sui obedientia subducatur: sicut ne causam Prior diutius protraheret, eamdem exemptionem, quæ solet alioqui simpli-
9 citer concedi, in tempus † restrinxerunt, sequuti stylum, quem contradicente Ordinario prout hic etiam se opposuit, seruare signaturam testatur *Lancellott d. par. 2. de attent. cap. 4. declarat. 4. num. 41.* & notauit ex *Cassador. eadem decis. 6. de priuileg in fin.* Quod tempus, & propter loci distantiam, & ferias, quæ instabant, atque etiam quia dabat Prior fumum aliquem boni iuris ex
10 arbitrio, quod super hoc dixi maximum † Iudicis esse, visum fuit Dominis ad annum extendi posse: Ita tamen, vt & Sacra Congregatio, vel propter diligentias, quas in expedien causa Priorem adhibuisse constabit, vel si quæ ab Episcopo impedimenta inferentur, possit eidem vlterius, vel ne, prorogare.

Et ita vtraque &c.

EMIN.MO ET REV.MO D. CARD. VIRILI.

Messanen. Archipresbyteratus.

Die Veneris 11. Maii 1629.

ARGVMENTVM.

Manutentio cui concedatur. Possessio manutenibilis, quando probetur per instrumentum captę possessionis. Tituli validitas, & iustificatio non requiritur in iudicio summarissimo. Possessorium non admittit ea, quę respiciunt petitorium.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio datur ei, qui docet de eius possessione tempore mota litis.*
2 *Possessio ad effectum manutentionis probatur ex instrumento capta possessionis, alio non existente in possessione.*
3 *Tituli validitas, aut iustificatio non requiritur in summarissimo possessorio manutentionis.*
4 *Petitorium, ea, quæ respiciunt, non discutiuntur in summariissimo possessorio.*

DECISIO CCLXXXI.

DOMINO Bartolo de Flore tantùm informante dederunt Domini mãdatum de ma-
1 nutenendo, cum doceat de eius† possessione tempore motæ litis, *§. retinen. instit. de interd.*

De possessione constat, quia Bartolus constituit procuratorem Saluum Amalphum ad capiẽdam possessionem istius Archipresbyteratus, vt in summario num. 1. & ex instrumento captæ possessionis per supradictum procuratorem nomine
2 Bartoli alio non † existente in possessione probatur possessio ad effectum manutentionis, *l. prædia, vbi Bart. ff. de acquir. possess. Put. decis. 350. nu. 4. lib. 1. in nou. Greg. decis. 138. num. 2. & decis. 268. num. 10.* & in summarissimo possessorio manuten-
3 tionis † non requiritur validitas, aut iustificatio tituli, *Greg. decis. 323. nu. 2. & decis. 649. nu. 11. par. 2. recent. & decis. 595. nu. 8. par. 1. diuers.*

Et propterea ea quæ pro parte Marcelli Impalomeni possent allegari ob illius impetrationem contra validitatem tituli Bartoli vti respicientia
4 petitorium, & requirentia † iustificationem gratiæ d. Marcelli non possunt impedire supradictam manutentionem ad fauorem Bartoli.

Et ita fuit conclusum, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Perusina Laudi.

Die Veneris 11. Maii 1629.

ARGVMENTVM.

Laudi emologatio ex quibus actibus resultet, & quando non valeat, nec substineatur, & quare. Item an laudum emologari, & approbari possit anteaquam feratur, & quam conditionem tacitam habeat ista emologatio, siue approbatio, Laudum quando sit nullum, & an fieri possit, vt substineatur in vim pacti.

SVMMARIVM.

1 *Laudi tacita emologatio ex quibus resultet.*
2 *Laudi subscriptio, cum promissione iurata obseruandi omnia in eo contenta, importat expressam laudi emologationem.*
3 *Laudum subscriptum, & approbatum valet in vim pacti.*
4 *Laudi emologatio non subsistit in erroribus circa factum per arbitros commissis.*
5 *Veluti si in laudo quædam computata fuerint, quæ non erant computanda.*
6 *Arbitri sine partium consensu de iure non possunt facere sibi reseruationes, sed tenentur omnia vnico laudo expedire.*
7 *Arbitri, quando excedunt, aut extendunt compromissi formam, laudum est nullum.*
9 *Arbitri non possunt aliud facere, quàm quod est expressum, aliàs laudum erit nullũ, n. 8. & 10.*
11 *Verba generalia, amplia, & geminata non admittunt distinctionem.*
12 *Verba, vndecumque, & qualitercumque, comprehendunt omnem, & quamcumque causam.*
13 *Laudum, quando est nullum, tunc non est opus appellatione.*
14 *Laudum nullum, etiam à partibus emologatum nunquam valet in vim pacti, nec rei iudicatæ auctoritatem habere potest.*
15 *Quod procedit etiamsi adsit compromissum.*
16 *ad Laudi emologationem non potest inferri ex actibus æquiuocis.*
17 *Laudum nullum, nec expressè emologari, potest vt valeat in vim pacti.*
18 *Laudum antequam feratur, emologari non potest.*
19 *Laudi emologatio iurata, habet in se tacitam conditionem, si æquum, & iustum fuerit arbitratum.*
20 *Læsio enormis in laudo, sufficit in sexta parte rei controuersæ, & num. 21.*
22 *per Arbitros fuisse commissos errores, probatur ex eo, quod constat rem aliter se habere, quàm illi laudarunt.*
23 *Laudum expressè emologatum præsertim cum iuramento amplius corrigi non potest.*
24 *Nec rescindi potest, nisi probata enormissima læsione.*
25 *Laudi approbatio ante publicationem, habet illam tacitam conditionem, si laudum fuerit æquum, & iustum.*
26 *Subscribens alicui scripturæ, censetur habere notitiam omnium contentorum.*
27 *Laudum ratificans antequam feratur, tenetur omninò stare, si tempore ratificationis habuerit notitiam de contentis in eo, secus verò è contra. num. 28.*
29 *Laudum, si quis legisset, verisimiliter non approbasset, stantibus pluribus erroribus in eius præiudicium.*
30 *Laudi subscriptio, operatur vt dictum laudum, quamuis nullum, valeat in vim pacti.*
31 *Laudi consensus anteaquam feratur, non est purus, sed conditionalis, scilicet si fuerit æquum, & iustum.*

32 *Laudum, vt valeat in vim pacti, requiritur consensus simultaneus.*

33 *contra Laudum. quod ex partium emologatione solum valet in vim pacti, competunt omnes exceptiones, quæ aduersus pacta, & transactiones competunt.*

DECISIO CCLXXXII.

ARBITRI electi pro terminandis differentijs
inter Io. Antonium, & Iosephum de Can-
tuccijs super hæreditatibus Iosephi senioris, &
Marcelli etiam de Cantuccijs in laudo desuper
lato, elegerunt vigore facultatis compromissi pe-
ritos, seu æstimatores ad effectum diuidendi, &
æstimandi bona hæreditaria prout in effectu æsti-
matores sic electi diuiserunt, & æstimarunt, vt in
quodam eorum prætenso laudo de cuius execu-
tione agitur, quod cum Io. Antonius prætenderet
fuisse à Iosepho emologatum, & staret in hoc dif-
ficultas, dubitaui die 15. Martii, anni præteriti, an
constaret de emologatione, fuit affirmatiuè reso-
lutum ex eo, quod Ioseph à tempore scientiæ lau-
di, nedum non appellauit intra terminum iuris,
& spontè dimisit Io. Antonio quædam bona stabi-
1 lia, & claues tradidit; vnde resultat † tacita emo-
logatio ad *l. Paul. respondit. ff. rem. rat. hab. Lan-
cell. de attent. appell. pend. par. 2. l. 12. lim. 50 nu.*
110. *Paul. de Castr. cons.* 116. *num. 3. ad fin. lib.* 1.
Sed etiam laudo se subscripsit cum promissione
2 iurata obseruãdi omnia in eo contenta, † quæ sub-
scriptio importat expressam emologationem, *l. ne
in arbitris. §. sin autem. vbi Bald. nu.* 12. *vers. al-
terius, & Aret. in princ. C. de arbitr.* & tandem
3 dicebatur † in omnem casum laudum vt supra
subscriptum, & approbatum valere in vim pacti,
Glos. in l. 2. & ibi DD. C. comm. vtri. iud. Socc. cõs.
85. *in princ. lib.* 1. *& Rota decis.* 588. *num. 1. par. 2.
recent. cum alijs in d. decis. corã me latius deductis.*

Sed reproposita hodie causa super eisdem Do-
mini præsertim ex nouiter datis recesserunt à de-
cisis, & firmarunt non constare de valida emolo-
gatione; præcipua resolutionis ratio fundata fuit
in nullitatibus laudi, quæ non consistunt, (vt præ-
4 tendebatur) in quibusdam erroribus circa † factũ
per arbitros commissis, qui potius pertinent ad
iniustitiam, & læsionem ad *l. cum prolatis cum
ibi not. ff. de re iud. Bart. in l. 1. de error. calcul.* cũ
enim non fuerit erratum in calculo, sed solum in
5 eo † quod computata fuerunt quædam non com-
putanda, intrat distinctio *text. in l. 1. §. item si cal-
culi. ff. quæ sent. sin. appell.* sed stant in eo, quod
æstimatores in dicto laudo reseruarunt sibi facul-
tatem diuidendi, & æstimandi bona, & credita
quædam, ac Io. Antonio præfixerunt terminum
duorum annorum ad probandum in hæreditati-
bus Iosephi senioris alia bona remansisse, quas
reseruationes cum arbitrorum vicem obtinerent,
Alex. cons. 54. nu. 3. lib. 2. Couar. variar. res. cap.
6 13. *nu.* 3. *vers. tertia conclus.* de † iure sine par-
tium consensu facere non potuerunt, sed tenebã-
tur omnia simul, vnicoq. laudo diuidere, & æsti-
mare, *l. dicere 23. & l. non distinguemus. §. quæ-
situm de recept. arbitr. addit. ad glos. in l. quid ta-
men. vers. separatim vbi Bart. nu. 3. ff. eod. Man-
tic. decis. 299. & Rota decis. 515. nu. 17. vers. quod
est etiam par. 1. recent.*

Præterea, & multo magis in eo alio quod æsti-
matores transgressi fuerũt potestatem eis datam
per arbitros, qui virtute compromissi eos elege-
runt pro executione, & obseruantia laudi prius
per eos promulgati, non autem vt illud subuerte-
rent, & immutarent, eiq. derogarent, & clarum
7 est, quod si † arbitri excedant, aut extendant cõ-
promissi formam, seu potestatem eis attributam,
laudum est nullum, *d. l. non distinguemus. §. de
officio, & d. l. quid tamen. §. fin. l. si cum dies. §. si
intra, & l. quia arbiter. & ibi glos. ff. de arbitr.
c. cum dilectus extra eod. tit. Ias. in l. si super pos-
sessione. nu. 3. C. de transact. Bald. cons.* 309. *nu.* 3.
lib. 1. *Cels. V g. cons. 51. num. 30. Menoch. cons.* 381.
*nu. 11. lib. 4. Viu. decis. 473. nu. 7. & seqq. par. 3.
Vinc. de Franc. decis.* 354. *num. 4. & Rota decis.*
540. *nu. 6. par. 1. recent.*

Quod autem æstimatores excesserint, ex facto
clarè patet in primis, dum derogarunt capitibus
primi laudi suo laudo contrarijs, ibi, *approuiamo
la transattione, & concordia* (idest d. primũ lau-
dum, quod appellant concordiam) *nelle parti pe-
rò non contrarie, & repugnanti al presente nostro
lodo, nelle quali dichiaramo & vogliamo. che il
presente à quella preuagli in ogni modo migliore
&c.* cui concordiæ, seu laudo derogarunt, dum
laudarunt testamentum Marcelli quoad bona cu-
iusdam primogenituræ in eo erectæ, cum tamen
in dicto primo laudo, seu concordia fuisset expres-
sè cautum bona sita in locis Miraldoli, & Mon-
teroni non comprehẽdi in primogenitura in præ-
8 iudicium Iosephi, ex † qua derogatione resultat
manifesta nullitas ex defectu potestatis *d. l. dicere.
§. vnde viden. erit cum alijs supra allegat.*

Rursus excesserunt imponentes partibus silẽ-
tium super ijs, quæ sibi non reseruarunt volentes
laudum vim habere generalis quietationis quoad
9 non reseruata, & in laudo † expressa, quod arbitri
facere non possunt, aliàs laudum est nullum per
text. in l. 3. §. contrarium. ff. de contr. act. tut. quẽ
ad hoc in puncto allegant *Roman. cons.* 155. *nu.* 5.
*Corn. cons. 140. nu. 2. lib. 4. Soccin. cons. 133. nu. 5.
lib. 2. Cels. V g. vbi sup. nu. 3. Lanfranc. de Orian. in
tract. de arbitr. q. 9. nu. 17. par. 5.*

Tandem fuit in eo patenter excessum, quia cum
Ioan. Antonius per dictum primum laudum iam
habuisset domum iuxta Portam Sancti Angeli, &
situm cuiusdam apothecæ pro omni eo, quod præ-
tendere poterat super quodam serici negocio Io-
sephi senioris, nihilominus æstimatores in calculo
eiusdem hæreditatis, quem in suo laudo fecerunt,
computarunt etiam dictum negocium pro augen-
da legitima eidem Io. Antonio debita ex persona
Vincentiæ eiusdem Iosephi filiæ; vnde pariter cõ-
trauenerunt prædicto laudo arbitrorum, iuxta
quod prædictum negocium non poterat legitimã
10 augere, quia † quoad illam non erat amplius in
consideratione habendũ, ex quo erat iã penes ip-
sum Io. Antonium, mediante æquiualenti bonorũ
assignatione in dicto primo laudo, vt supra factã,
vnde fuit etiã ex hoc capite laudũ nullũ ex dicto
[illegible] *§. vnde*

§. *vnde viden.* & alijs, de quibus supra, adeo vt nihil releuet, si dicatur domum, & situm apothecæ prædicta fuisse in dicto primo laudo Ioãni Antonio assignata pro portione lucri, quod ex dicto negocio serici prouenerat post mortem Iosephi tantum: æstimatores aut in calculo posuisse solum capitale, & lucrum, quæ erant in hæreditate tẽpore mortis dicti Iosephi, & sic quid diuersum ab eo, pro quo Io. Antonio fuerat facta dicta assignatio: Quandoquidem hæc distinctio est contra verba clara primi laudi, seu concordiæ, ibi, *Gio. Antonio deueba far quietantia generalissima, speciale, specialissima di tutto quello potesse pretendere nella bottega della seta &c.* quæ verba † tam generalia, ampla, & geminata non admittunt distinctionem ad *l. regula. §. fin. ff. de iur. & fact. ignor. Surd. decis.* 217. *nu.* 9. Sed comprehendunt omnẽ, & quamcumque causam, ex qua Ioan. Antonius vndecumque, & qualitercumque posset in dicto
11
12 † negotio quicquam prætendere *ad tex. in l. Iulianus in princip. ff. de legat.* 3. *Oldrad. cons.* 322. *nu.* 6. latè *Crauett. cons.* 294. *per tot. & Rot decis.* 76. *num.* 3. *par.* 2. *recent. & apud Reuerendiss. D. meum Decanum decis.* 94. *nu.* 3.

Ex quibus non obstat tacita emologatio prætensa ex omissione appellationis, quia vltra quod
13 stante † laudi nullitate, vt supra non fuit appellatione opus *l. si constat. ff. de appellat. l. prima. §. si quis. ff quand. appel. sit, & l. prima. ff. quæ sent. appell. rescind. Felin. in c. super litteris. nu.* 15 *de*
14 *rescr.* laudum sic † nullum vtcumque à partibus emologatum nũquam valet in vim laudi, nec rei iudicatæ auctoritatem habere potest, vt probat *text. optim. in c. examinata de confirm. vtil. quem ad hoc alleg. Bald in tit. de pac. const. in glos. in vers. sententia quoque collat.* 10. *vbi rationem assignat in vsib. feud. Rom. d. cons.* 155. *Ang. cõs.* 199. *Dec. cons.* 475. *nu.* 31. *& seqq. Codex fabr. lib.* 2. *tit.* 38. *de arbitr. diffin. prima*, quod procedit etiamsi
15 † adsit compromissum, laudatur tamen aliquid extra compromissum (vt in casu nostro) quod postea à partibus emologatur, *Corsett. singul.* 19. *verbo arbiter Rom. cons.* 175. *Paris. cons.* 89 *nu.* 54. *&* 55. *lib.* 1. *Berrett. cons.* 46. *nu.* 8. *& Barz. decis. Bonon.* 112. *nu.* 1. *cum seqq.*

Minus obstat alia tacita emologatio deducta ex dimissione stabilium, & traditione clauium, tũ quia procedit eadem responsio, ex rationis identitate, tum etiam quia huiusmodi actus non fuerunt præcisè facti in executionem laudi æstimatorum, quia hodie docetur fuisse indifferenter factos, & potuisse fieri etiam ex alia causa videlicet in executionem testamenti Marcelli, vel primi laudi, seu concordiæ, in qua fuit expresè dictum, vt Ioseph iunior teneretur cõsignare Io. Antonio medietatem bonorum, quæ q. Ludouicus habuit,
16 ex dicto testamento, ex actibus † autem æquiuocis non est inferen. ad laudi emologationem in præiudicium Iosephi, qui eos fecit ad *l. non hoc. C. vnd. cogn. Rom. cons.* 343. *nu.* 9. *Aym. cons.* 116. *nu.* 9. *& Rot. decis.* 329. *n.* 2. *par.* 1. *diu.* & in terminis ratificationis idem *Aym. cons.* 197. *nu.* 12. *Gabr. cons.* 36. *nu.* 57. *lib.* 1. *& cons.* 180. *num.* 17. *lib.* 2. *Surd. cons.* 328. *nu.* 24. *lib.* 3 *& decis.* 221. *nu.* 3. *& Decis. Rot. Rom. Par.* 1. *à Paul. Rub. select. Rota decis.* 549. *nu.* 10. *par.* 1. *diuers.*

Non obstat etiam expressa illa emologatio deducta ex subscriptione, quia fuit responsum primò,
17 idem quod supra, quod laudum † nullum nec expresè emologari potest. vt valeat in vim laudi ex *Bald. Angel. Rom & alys supra cit.* secundò laudum fuisse subscriptum ante publicationem, &
18 planum † esse, laudum, antequam feratur, emologari non posse, quin nihilominus læsio possit prætendi ad impediendam laudi executionem, *Bart. in l. si societatem. §. arbitrorum nu.* 30. *ff. pro soc.* & in his terminis *Bald. post Din. in l. fin. q.* 12. *C. de contrah. empt. Gelf. V g. d. cons.* 51. *num.* 6. *Bursatt. cons.* 432. *n.* 28. & est communiter receptum, etiam quod emologatio, vt hic fuerit iura-
19 ta, † quia iuramentum sicut, & simplex promissio de stando laudo habet in se tacitam conditionem, si æquum & iustum fuerit arbitratum, argumento *text. in l. si libertus ita, ff. de oper. libert. et l. fin. C. de non num pec. c. quinta Vallis, vbi communiter Doct. de iur. Bart. in d. §. arbitrorum nu.* 30. *&* 31. *Alex. cons.* 131. *col.* 5. *lib.* 2. *Thob. Non. cons.* 68. *nu.* 15. *Guidop. q.* 519. *Boer. dec.* 284. *nu.* 18. & latè *Ioseph. Ludou. decis. Lucen.* 27. enormis
20 † autem læsio in præsenti iuxta communem ferè omnium resolutionem sufficit in sexta parte quãtitatis controuersæ, *Bart. in d. §. arbitrorum. Fulgos. cons.* 50 *Dec. cons.* 39. *num.* 7. *Soc. iun. cons.* 16.
21 *nu.* 12 *lib.* 1. & quandoque † in minori, vel maiori arbitrio Iudicis *Menoch. de arbitr. cas.* 73. *& Ioseph. Ludou. vbi sup. nu.* 33.

Quod autem hic sit læsio in sexta parte, aut alijs arbitrio Iudicis sufficiens ad effectum, de quo agitur, visum fuit Dominis probari ex facti circumstantijs supradictis, & ex erroribus per arbitros commissis in euidens Iosephi præiudicium,
22 † qui probantur eo ipso, quod constat rem aliter se habere, quàm illi laudarunt ad *l. de ætate. §. vlt. ff. de interrog. act. & l. si post diuisionem. C. de iur. & fact. ignor. & ibi Ias. Crauet cons.* 157. *num.* 8. *Cephal. cons.* 526. *nu.* 2. *vol.* 4 & certè res aliter se habet in multis, primò quoad negocium serici, quod vt dictum est nullatenus computari debuit, secundò in computando fructus dictæ legitimę nõ solum habita ratione bonorum stabilium, quæ sui natura sunt fructifera, verum etiam mobiliũ, quæ fructus non reddunt, tertiò, quia computarunt ratam bonorum stabilium debitam Io. Antonio in hęreditate Marcelli per obitum dicti Ludouici sine filijs in scutis 3520. quæ tamen vt benè per Iosephum ostensum fuit, solum debuit computari in scutis 2500. quartò dum fuit computata rata bonorum mobilium, & quorundam iocalium debita eidem Io. Antonio ex causa eiusdem hæreditatis Marcelli in scutis 350. quæ tamen non debuit cõputari nisi in scutis 247. & vltimo, quia computarũt in portione Iosephi integrum valorem domus iuxtam Portam S. Susannæ, & tamen sola illius medietas erat computan. cum alia medietas longe antea fuisset euicta per Camillum Lancellottum, vt ex sententia, & possessione inde sequuta.

23 Vnde non obstat, quod † laudũ expressè emologatum præsertim cum iuramento amplius corrigi

rigi non possit, ex regula, quod semel *de reg. iur. in 6. & in puncto Bald. cons. 126. n. 2. lib. 4. Magon. decis. Lucen. 59 num. 19.* nec rescindi † nisi probata enormissima læsione, & sic vltra dimidiā *Dec. cons. 60* quem refert, & sequitur *Marant. de ord. iud. 4 p. dist. 14. num. 8. & Bomb. cons. 3. nu. 8. Oldrad. cons. 165. Calder. cons. 2. nu. 3. tit. de arbitr. Corn. cons. 140. nu. 5. Rota decis. 588. p. 2. recent.* quia hoc est verum, quando laudum emologatur, postquam est iam latum, & publicatum, & sic postquam partes habent scientiam de contentis in eo, in quo casu loquuntur dicti DD. Nos autem versamur in longe diuersis terminis, nempè in approbatione ante publicationem, & sic nō habita scientia contentorum in laudo, quæ propterea vti facta sub confidentia discretionis arbitrorum, aut ad captandum eorum beneuolentiā
25 habet † illam tacitam conditionem, si laudum fuerit æquum, & iustum, *ex Dec. d. cons. 60. & 475. & Ioseph. Ludou. vbi sup.*

Neq; obstat si dicatur nos versari in approbatione scripturæ laudi iam concepti, & formati, & cui nihil post subscriptionem potuit addi, aut de-
26 trahi † subscribens autem alicui scripturæ censetur habere notitiam omnium contentorum in ea *Bart. in l. sicut. §. non videtur in primo not. ff. quibus mod. pign. vel hypoth. sol. Castr. cons. 216. nu. 2. lib. 1. Gabr. tit. de præsumpt. conclus. 3. n. 29. & Rota apud Greg. XV. decis. 328. nu. 1. cum alijs in d. decis.* in hac causa coram me facta adductis,
27 & quod ratificās laudum † antequam feratur, teneatur omninò illi stare, si approbationis tempore habeat notitiam de contentis in eo, dixit *Bald. in d. fin. nu. 43. & hoc credo verum. C. de contrahen. empt.* nam vltra quod prædicta non procedunt, quando subscribitur laudum nullum ad effectum, vt valeat in vim laudi per supradicta, vlterius re-
28 spondetur procedere in dubio, non autem † quando (vt in casu nostro) subscriptio probatur facta, non lecta scriptura laudi, & non habita notitia de contentis in ea, *l. fin. C. plus val. quod agit. & l. 2. C. de reg. al. non alien. Innoc. in c. 2. de fid. instrum. Felin. in c. quoniam contra num. 48. lib. 5. de prob. Castr. in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus, vbi Ias. nu. 12. vers. secundo limita,* & ibi communiter DD. *ff. de verb. oblig. idem Ias. in l. emptor. §. Lucius. nu. 4. ff. de pact.* & in puncto *Barz. in d. decis. Bononien. 112. nu. 11.*

Quod autem Ioseph se subscripserit non lecta scriptura laudi, & contentorum in ea habita scientia, & sic sub confidentia, & conditione prædictis, immò, & deceptus, credens firmare laudum validum, visum fuit sufficiēter probari ex testibus desuper examinatis, quibus Domini eo magis fidem adhibuerunt stantibus tot erroribus in præiudicium Iosephi, necnon excessibus arbitrorum
29 contra facultatem eis datam, quos si legisset, † verisimiliter non approbasset, vnde intrare videtur *doctr. Bart. in l. prima. §. si quis neget. num. 11. vers. quare quid. si instrumentum. ff. quemadmodum testam. aper. & Castr. in d. cons. 216. num. 3. vers. ex quibus patet, lib. 1.* & tandem in dubio ita præsumendum est, ex quo subscriptio præcessit publicationē *Barz. vbi sup. 12. vers. at in casu isto.*

Non etiam releuat si dicatur, quod saltim sub-
30 scriptio operetur, vt dictum laudum † quamuis nullum valeat in vim pacti *ex alleg. in d. decis. coram me in fin.* quia procederet, si fuisset subscriptum laudum iam latum, non autem autem antequam
31 feratur, quia tunc non adest cōsensus purus † sed conditionalis, quatenus laudum sit iustum, & æquum. vt supra in specie *Dec. in d. cons. 475. n. 28.* & cessat penitus difficultas, quia hic ꝓbatur subscriptiones fuisse à partibus factas separatim, & in diuersis locis, & sic consensum nō fuisse simul-
32 taneum, & tamen consensus debet esse † simultaneus, vt laudum valeat in vim pacti, *Natt. cons. 95. nu. 3. Gabr. d. cons. 36. nu. 57. lib. 1. Surd. cons. 136. nu. 56. & dec. 53. nu. 21.* & fuit firmatum in *decis. in hac causa facta super remissoria 11. Martij 1622. coram vo. me. Vbaldo.* Tandem etiam quod laudum valeret in vim pacti, nō haberet paratam executionem, de qua principaliter quæri-
33 tur, quia † contra laudum quod ex partium emologatione solum valet in vim pacti, competunt omnes exceptiones, & remedia, quæ aduersus pacta, & transactiones, ita vt sit procedendum via ordinaria, *Ang. cons. 198. Dec. d. cons. 475. num. 36. Paris. Berret. & Barz. vbi sup. Caccialup. in tract. de transact. in 3. quæst. in fin. Surd. decis. 130. n. 13.*
Et ita decisum vtraque parte informante.

☞ * *Est decisio 155. supra in hac parte. Et infra adest alia decisio in eadem causa sub die 22. Aprilis 1630 coram bo. me. Reuerendiss. Coccino. est decisio 369. Et in 2. parte habetur altera sub die 3. Nouemb. 1632. coram eodem Coccino; est decisio 159. Et in 3. parte adsunt aliæ, vt annotaui ad decisionem 301. quæ est in eadem causa.*

R. P. D. VEROSPIO.

Romana nullitatis obligationis.

Die Veneris 11. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Contractus celebratus cum filiofam. qui publicè pro tali reputabatur, & vnà cum patre habitabat, nullius est roboris. Item etiam ex quibus coniecturis contractus præsumatur simulatus.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Vrb. lib. 1. c. 152. damnat contractus filiorumfamil. non obstante quouis iuramento, & obligatione.*
2 *Statuta Vrb. cum sint cōfirmata à Papa possunt annullare iuramenta.*
3 *Actione nulla quis conueniri potest pro pecunijs, quarum in ludis de iure vetitis iacturā fecerat.*
4 *Actio nō solum denegatur ex contractu facto in ludo illicito, sed & amissa pecunia repeti potest.*
5 *Pecuniæ numeratio probatur per solam confessionem de recepto.*
6 *Filius, inuerisimile est, quod indiguerit, vel breui tempore consumpserit magnam, & notabi-*

lem

[illegible] summam pecuniarum, dum eidem domi à patre omnia necessaria suppeditabantur.

7 *Testes reddentes plenissimam causam sui dicti, certum est, quod probant.*

8 *Contractus fuisse simulatus arguitur ex pactis insolitis, & non consueto more agendi.*

9 *Societas officij propter pecuniarum discrimen, quod ex mutuo periculo hinc inde incurritur, nonnisi ad sex menses contrahuntur.*

10 *Simulatio etiam arguitur, quando partes plus æquo solicitæ fuerunt sibi prospicere.*

11 *Simulatio præsumitur, quando quis nimis remittit, & segnius rem agit, quàm decet.*

12 *Simulatio benè arguitur ex nimia facilitate tam concedendi, quàm credendi personis, in quibus, & mores, & regionis instituta, satis contrarium suadere poterant.*

13 *Probationis difficultas vbi adest, tunc duæ etiam leuiores coniecturæ sufficiunt.*

DECISIO CCLXXXIII.

NVLLITAS obligationis D. Tiberij Nari, cuius causa fuerat à D. Ioan. Antonio eius patre in Rota commissa, satis visa fuit Dominis hodie concludi, cum ex testibus examinatis idem D. Ioan. Antonius docuerit Tiberium filium, & pro filiofam. publicè habitum, & secum vnà habitare.
1 Intrabat † enim dispositio statuti Vrbis c. 152. damnantis eorumdem filiorum cõtractus, non obstante quouis iuramẽto & obligatione, & eiusdem statuti validitas propter confirmationem
2 Apostolicam controuerti † non poterat, vt sæpiùs fuit decisum *par. 1. diuers. decis. 452. num. 1. decis. 527. nu. 1. par. 2. recent. apud Ludouis. decis. 182. & inter impressas post tract. de saluiano decis. 250. num. 9.*

De contractuum præterea qualitate etiã Domini dubitarunt, cum obligationes omnes D. Tiberij visę fuerint habere causam à ludo alearum, & taxillorum, in quibus dum victus à socijs, ne perderet, vt sæpè fit, quotidie perdere non cessabat, eo magis intrabat nullitas obligationis, quòd nedum probaretur, pecunias, pro quibus se obligauerat, ipsum non percepisse, (sicut considerat statutum, licet adhuc satis non putet ad obligationis validitatem) sed pro pecunijs,
3 † quarum in ludis de iure vetitis iacturam fecerat, nulla actione conueniri posset, *l. fi. C. de relig. & sumpt. funer. l. solent. l. quibus. ff. de alea lusu, & aleat. Gl. in c. clerici, vbi etiam Abb. num. 12. & 16. de vit. & honest. cleric. Paris. de Put. in tract. de lud. nu. 15. & 21. Caccialup. eod. tract. nu. 33. & seq.* Præsertim cum & idem tanquam filiusfam. liberam pecuniæ administrationem non haberet, & pecunia, quam amiserat, dici non posset ratione summæ contemnenda; quibus casibus indistinctè admittunt
4 Doctores denegari † non solum actionem ex contractu facto in ludo, verum, & pecuniam amissam repeti posse, vt præter relatos voluerunt, *Florian. in l. final. §. si seruus num. 9. de alea lus. & aleat. Viuius com. opin. quæst. 468. nu. 19. Capra reg. 86. nu. 59. Farinac. de var. & diuers. crim. q. 109. nu. 217. Rot. in Rom. pecuniaria 15. Martij 1602. coram Card. Ludou. dec. 47. & in Cesenaten. pecuniaria 28. Iunij 1627. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo.*

Hanc autem fuisse causam obligationis non solum visum fuit Dominis probari ex testibus, qui deponebant Tiberium ludorum huiusmodi studio perditum præsenti pecunia, quam in ludo non exponebat socijs satisfacere nõ potuisset, sed ex pluribus etiam coniecturis apertissimè concludi, cũ fuerint initæ plures officiorum societates cum ijsdem personis, à quibus ipse Tiberius in ludo vin-
5 cebatur, † & nonnisi per solam confessionem de recepto probaretur realis numeratio pecuniæ, & cum effectu, *Roland. cons. 47. num. 30. vol. 3. Mascard. de probat. concl. 815. nu. 11. & 20. Farinac. de falsit. & simulat. quæst. 162. nu. 187. & 189.*

Et ad hoc cõsiderarunt Domini ingentem æris alieni quantitatem scutorum octomillium, & vltra, quam solius anni spatio Tiberius contraxit, satis enim visum fuit inuerisimile, vt hac summa vel in liguerit, vel tam breui tempore consumpse-
6 rit, dum eidem domi à patre omnia † quæ vsui esse poterant, suppeditabantur, vt arguunt in proposito, *Crauet. cons. 156. num. 9. Decian. cons. 62. nu. 72. & 79. vol. 3. Magon. decis. Lucen. 25. nu. 7. Dec. cons. 94. nu. 2. Rota in Romana pecuniaria 5. Maij 1627. coram R. P. D. meo Dunozetto.* Et omnis necessitatis, aut indigentiæ causa, imò quælibet sordis suspicio, quæ patris seni, & parco fortè obiici posset, excluderetur: dum æquè, ac fratrem, quem natu maiorem etiam domi habebat, & cuius huiusmodi rerum egestas nulla proponebatur à parentibus tractatũ Tiberium ijdem testes de-
7 ponebant. Non enim † reuocari poterat in dubium probatio, quæ ex eorum attestatione sequebatur, postquam & domi eidem D. Io. Antonio inseruierant, & plenissimã reddebant sui dicti causam, *l. solũ. C. de testibus. §. licet, & ibi gl. in verb. solam auth. de testibus l. cum hi. §. vult igitur. ff. de transact. Speculat. de testibus, §. 1. n. 60. & seq.*
8 Ex pactis etiam insolitis, † & non cõsueto more agendi, licebat & hanc simulationem deprehendere, cum nullis datis fideiussoribus ingentẽ pecuniam Tiberius in societatem officiorum acceperit, imò fuerit idem ab aliquibus peculiari ac diuersa apoca promissum, fore vt nonnisi post patris mortem, vel sors ab eo repeteretur, vel etiam fructus exigerentur. Hinc enim apparebat, quàm fuerint contrahentes de hac Tiberij obligatione solliciti, imò quanti hoc suum creditum fecerint cõtra quam huiusmodi officiorum societatib. fieri contingat, quæ propter pecuniarum
9 † discrimen, quod ex mutuo periculo hinc inde incurritur, nonnisi ad sex menses contrahi vt plurimum solent, & in quibus fructus anticipate soluuntur, & plurium fideiussorum cautionem, imò & pignoris sat notum est, & quandoquè requiri,
10 & hanc † coniecturam, quæ ex pactis insolitis simulationem arguit, considerant Doctores tàm si partes plus æquo sollicitas cautius sibi voluisse prospicere appareat, *l. si quis sub condit. ff. de condit. instit. Ias. in l. testamentum. num. 3. & 4. C. de testam. & cons. 170. nu. 1. lib. 2. Barbat. cons. 1. numer. 34. vol. 1. Surd. cons. 327. num. 4. Menoch. de præsumpt. præsumpt. 122. nu. 67. Farinac.*

de

de falsit. & simulat. quæst. 162. par 4. num. 155.
11 *et* 163. Quam † etiam si nimis remisisse, & segnius rem agentes ostenderint, haud magni à se eam obligationem fieri, quàm aut titulum causæ prætendebant, aut quod ex ea minus iustè sibi deberetur, iure negligebant, *Paris. cons. 54. nu. 70. et seqq. vol. 1. Tiraq. de retract. conuent. in præfat. nu. 32. Afflict. decis. 40. in fin. Rot. diuers. decis. 116. num. 5. par. 2. et in Imolen. pecuniaria 3. Iunij 1628. coram* R. P. D. *meo Virili, et in Romana pecuniaria 5. Maij 1627. coram D. meo Dunozetto.*

Et demum nimiam facilitatem tàm cõcedendi, quàm credendi filio familiæ hanc pecuniæ sū-
12 mam Domini maximè suspectam habuerunt, † in ijs præsertim personis, in quibus, & mores, & regionis instituta satis contrarium suadere poterāt, *Alciat. in l. si maior C. de transact. Bald. cons. 311. vol. 5. Cuman. cons. 145. nu. 4. Card. cons. 71. n. 12. Cassan. ad consuetud. Burgūd. rubr. 10. de retract. §. 12. in text. ibi. si fraus est inuenta vers. decimus.* Et cum ex his omnibus probaretur causa simulandi tàm respectu Tiberij, qui se obligauerat, quā eorum, qui pecuniam dederant, de contractus, & obligationis nullitate dubitari non poterat; cum
13 propter † probationis difficultatem, & duæ etiam leuiores coniecturæ satis esse putentur, & maximum sit super hoc ipsius iudicis arbitrium, *Aym. cons. 156. nu. 7. Honded. cons. 33. n. 53. lib. 2. Bece. cons. 52. nu. 41. et seq. Menoch. de arbitr. cas. 247. & de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 122. nu. 7. Farinac. de falsit. et simulat. quæst. 162. nu. 105. et 143.* Et ita fuit informantibus Dominis de Naris coram me resolutum, &c.

EMIN.^MO ET REV.^MO D. CARD. VIRILI.

Romana locorum montium.

Die Lunæ 14. Maii 1629.

ARGVMENTVM.

Manutentio cui concedatur, & ex quibus actibus, & causis. Et de effectu clausulę constituti.

SVMMARIVM.

1 *Clausula constituti operatur, vt possessio censeatur translata in constitutarium.*
2 *Clausula constituti transfert etiam possessionem in incorporalibus.*
3 *Constitutario datur manutentio.*
4 *Possessio acquiritur per exactionem.*
5 *Verba, à me spettanti, important dominium, et possessionem.*
6 *Demonstratiuè, et non limitatiuè verba in dubio interpretari debent.*
7 *Exactio tribuitur titulo præcedenti.*
8 *Actus præsumitur potius factus nomine proprio, quàm alieno.*
9 *Exactio vnica sufficit ad effectū manutētionis.*
10 *Prædo, et spoliator est manutenendus in sua possessione.*
11 *Possessio de facto sufficit ad effectum manutentionis.*
12 *Clausulæ constituti effectus, et possessionis subsecutæ per exactionem remanet illæsus sub dispositione iuris.*
13 *Decis. in causa Romana de Cincijs intellectus.*
14 *Manutentio datur possessori, qui non habuit se pro spoliato ex sententia iniusta Iudicis.*
15 *Possessor est citandus in sentētia reintegratoria.*
16 *Possessor iniustus, et illicitus est citandus.*
17 *Sententia ex defectu citationis non substinetur, nec nocet non citato.*
18 *Sententia lata in contumaciam contra vxorem non nocet viro scienti litem.*

DECISIO CCLXXXIV.

VIRTVTE commissionis habentis clausulā cum facultate manutenendi, quem de iure disputato dubio, cui esset dandum mandatum de manutenendo &c. Renato Marerio dandum esse Domini resoluerunt, nam de eius possessione tēpore motæ litis constat: Primò ex eo, quod Martia vxor ei ista septuaginta sex loca montium dedit in dotem cum æstimatione scut. 109. pro quo-
1 libet loco, cum clausula constituti, per † quam in Renatum maritum fuit translata possessio, quā Martia vxor habebat, *l. quod meo, l. interdum. ff. de acquiren. poss. Tiraqu. de iure constit. par. 1. num. 2. et 4. Rota decis. 551. num. 4. par. 2. recen. Greg. XV. decis. 437. nu. 1. et seq.* & in puncto in
2 incorporalibus, † & locis montium, quod clausula constituti transferat eamdem possessionem, *Rota decis. 764. n. 2. recent. Bart. in d. l. quod meo num. 6. et 7. vbi Alex. nu. 2. Corn. num. 8. in fin.*
3 constitutario † autem dari manutentionem, tradit *Faber. in §. retinendæ. num. 7. instit. de interdict. Rot. decis. 299. num. 1. post Pacific. de salu. et apud Pic. decis. 153. nu. 4. apud Addent. ad Greg. d. dec. 457. num. 6.*

Secundò, quia Renatus post cessionem locorū
4 montium in dotem mediantibus † pluribus ordinibus exegit, per quam exactionem acquisiuit possessionem *Bart. in l. penult. ff. de condit. instit. Soccin. sen. cons. 31. num. 2. lib. 1. Dec. cons. 400. num. 3. Rota decis. 691. num. 2. par. 2. recent.* & consequenter ei danda est manutentio, *§. retinen. instit. de interdict.*

Non obstat, quod ordines dicant: *Luoghi cantanti sotto nome della Signora Martia*, & quietantiæ dicant: *per la Signora Martia*, quia duo
5 ordines subdunt: † *à me spettanti*, quæ verba important dominium, & possessionem, *Rebuff. in l. verbum illud pertinere, vers. ita sicut, et vers. et sic verba spectare. ff. de verb. signific. Felin. in rubric. de rescript. num. 7. vers. hoc autem limitatur*, & consequenter Renatus ob supradicta verba *à me spettanti*, faciebat ordines, & exigebat illis median. vti Dominus, & possessor, & in quietātijs dicitur: *con ordine del Signor Renato*: & ideo in executionem ordinum habentium supradicta verba *à me spettanti*, quare supradicta verba tàm quietantiæ, quàm ordinum fuerunt apposita demonstratiuè ad hoc, vt cum adhuc litteræ patentes remanerent sub nomine Martiæ, sciretur, quod erant

6 erant illam et loca Montium sibi data † in dotem ab vxore, & ad ipsum Renatum pertinentia, *Aymon. consil. 301. num. 5. Natt. cons. 34. num. 5. & 6. Greg. decis. 516. num.* 8 cum enim praecesserit titulus do-
7 tis, exactio † attribuitur titulo praecedenti, *l. quadam mulier ff. de rei vendicat. l. 2. C. de acquirend. possess. l. marito, ff. pro socio, Dec. cons. 618. num. 2.*
8 *Gregor. decis. 307. num. 11.* & dicitur † facta nomine proprio, non vxoris, *l. Titium, l. magis ff. de solut. Rot. decis. 364. num. 6. par. 1. in recent. Afflict. decis. 360. num. 7. Gregor. decis. 472. num. 4.* & fat est exactiones cessisse ad vtilitatem ipsius Renati, qui fructus locorum Montium vti ad ipsum spectantium exigi mandauit, *Rota d. decis. 764. nu. 3. vers. non obstat etiam par. 2. in recent.* atque etiam expressit: *Li farò boni alli nostri conti.*

9 Ad effectum † autem manutentionis sufficit etiam vnica exactio, *Rip. in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 52. & 53. de caus. possess. & propriet. Bald. cons. 251. per tot. lib. 5. Roman. cons. 311.*
10 *n. 7.* & etiam prædo, & † spoliator est manutenen. *Menoch. de retin. remed. vlt. n. 18. Rot. dec. 641. n. 8. p. 1. diuers. & decis. 661. n. 2. p. 1. in recent.* & sufficit
11 possessio si de facto, cum manutentio detur etiã ad statum, *Gregor. decis. 569. num. 3. vbi adden. nu. 6. Rot. diuers. decis. 641. num. 8 par. 2. & fuit dictum in Romana officiorum Plumbi 4. Iulij 1601. coram bo. mem. Card. Pamph.*

Nec subsistit, quod possessio non fuerit translata in vim constituti, nec potuerit acquiri sine mutatione nominis in patentibus facienda per Secretarium, quia reformatio Pauli Quinti hoc non disponit, sed praescribit solum formam admittendi huiusmodi resignationes, ideò effectus clausulæ
12 Constituti, † & possessionis subsequutæ per exactionem remanet illæsus sub dispositione iuris, *Rot. d. decis. 764. par. 2. recent.*

Decisiones verò *in Romana de Cincijs 15. Decembris 1623. & prima Iulii 1624. coram R. P. D.*
13 *meo Pirouano* non † dicunt, quod ad effectum acquirendi possessionem necessaria sit renouatio pagentium cum mutatione nominis, sed solum firmant, quod ex descriptione Secretarij & exactione fructuum probatur possessio, quod est quid diuersum, & quod huiusmodi renouatio ad effectum possessionis, & manutentionis non requiritur, satis probatur ex supra dicta *decis. 704. nu. 2. & 3. par. 2. recent.*

Non obstat clausula apposita in patentibus de dando cautionem restituen. prioribus, & euictionis ad contentamentum Principis Burghesij, quia fatetur istam cautionem dare in actu exequutionis, quando mutantur patentes. Interim per clausulam Constituti, & actus possessorios fuit acquisita possessio manutenibilis per praallegata.

Tandem non obstat, quod in vim sententiæ D. Thesaurarij hæredes Roberti Primi fuerint reintegrati, & descripti in litteris patẽtibus, fructusq. exegerint, ideò ipsis auctore prætore possidentibus dandum fuisset mandatum de manutenendo, quia supradicta conclusio procederet si Thesaurarius iustè, & rectè processisset, sed cum nulliter ex defectu citationis Renati possessoris dederit
14 reintegrationem, fit est, † quod Renatus non habuerit se pro spoliato ad effectum, vt illi sit dandum mandatum de manutenendo. *Rot. decis. 802. num. 3. & 8. p. 1. diuers. Put. decis. 409. in fin. lib. 2. in correct. Seraph. decis. 1041. num. 3. Gregor. dec. 458. nu. 1. Rot. decis. 664. n. 1. par. 1. & 630. nu. 1. in fin. par. 2. recent. Bald. cons. 135. num. 2. lib. 2.*
15 Quod autem Renatus † possessor esset citandus in sententia reintegratoria, *est text. in c. licet Episcopus, vbi glos. in verb. vocato de præbend. in 6. Felin. in cap. dudum num. 24. de rescript. Rot. dict. decis. 802. num. 8. par. 1. diuers. Mantic. decis. 194.*
16 *num. 3. & decis. 309. num. 4.* & quod † iniustè, & illicitè possessor sit citandus, *Ruin. cons. 17. nu. 3. lib. 5. Gabr. de citat. conclus. 1. num. 69.* & ignorantia, quod Renatus esset possessor, & propterea
17 eum non citauerit, non † sustinet sententiam, nec illa præiudicat non citato, *Gabr. de citat. d. conclus. 1. num. 70. Ruin. cons. 62. num. 24. lib. 5. Alexand. cons. 5. num. 2. lib. 2. Soccin. Sen. cons. 13. num. 5. lib. 4.*

Non obstat, quod maritus sciret litem fieri cum vxore, quia cum vxor nullam fecerit defensionem
18 sententia † lata in contumaciam contra vxorem non nocet viro scienti, licet *Bart. in l. cum fil. famil. num. 4. in fin. ff. de verb. oblig. addit. ad Bart. in l. sæpe nu. 1. ff. de re iudic. Roman. cons. 327. nu. 10. Alex. cons. 84. num. 4. & 11. lib. 3. Marsil. singul. 4. Boer. decis. 79. num. 4.* præsertim cum maritus fuerit in alijs actibus citatus, ideò credebat, quod ad sententiam quoque citaretur, & sic deficit eius patientia requisita, vt scientia præiudicet *d. l. sæpe ff. de re iud. & ibi glos.*

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Florentina Iurispatron. de Ianfigliazzis.

Die Lunæ 14. Maii 1629.

ARGVMENTVM.

Præsentati à diuersis patronis, qui habent partem in iurepatronatus, quis eorum veniat instituendus. Quasi possessio præsentandi qualiter acquiratur. Iurispatronatus natura, quæ sit.

SVMMARIVM.

1 *Præsentato à maiori parte Patronorum existentium in quasi possessione præsentandi debetur institutio.*
2 *In quasi possessione præsentandi quis ex vnica præsentatione constituitur.*
3 *Ordinarij gratificatio, quando plures sunt præsentati, quo casu cesset, & num. 6.*
4 *Gratia Apostolica est subreptitia, stante in ea clausula, dummodo non sit alteri ius, &c. quando fuerit alteri iam ius quæsitum.*
5 *In actis ea, quæ non sunt attendenda non veniũt.*
7 *Patroni, qui in iurepatronatus constituunt minorem partem, pro nihilo reputantur.*

Patro-

8 *Patroni Laici habent tempus quadrimestre de iure ad præsentandum.*

9 *Iuspatronatus de iure est indiuiduum, & totum est penes singulos, & non attenditur maior numerus in abstracto, sed solum maior numerus eorum, qui realiter præsentant.*

10 *Iuspatronatus, quando est gentilitium competit in capita.*

11 *Iuspatronatus, quando est turbidum, cuius conditionis sit, tunc attenditur vltimus status.*

DECISIO CCLXXXV.

CVM ad Parrochiales SS. Mariæ, & Andreæ vnitas, quæ de Iurepatronatus laicorum esse dicuntur, Marius de Doctis, & Stephanus Bonfantes à diuersis Patronis fuerint præsentati, dubitaci hodie in Rota, quis eorum sit instituen dus,
1 & fuit ad fauorem Marij resolutum, quia † cum ille fuerit præsentatus à maiori parte Patronorum existentium in quasi possessione præsentandi, ei debetur institutio *c. ex frequentibus, & ibi glos. de instit. c. consultationibus de iurepat. glos. in c. quoniam, vers. qui maioribus, eod tit. Ferret. cons. 23. num. 4. lib. 1. Mant. decis. 86. num. 4. & Rota decis. 202. num. 1. par. 2. recent. & in Lunen. Sarzanen. beneficij 31. Maij 1627. coram me.*

Quod autem Marius habeat maiorem partem Patronorum existentium in quasi possessione, est clarum, quia fuit præsentatus à Vincentio Iansigliaccio, qui pro medietate, & à Ludouico, qui pro sua portione, quam asseruit habere in alia medietate, præsentauerant Carolum, pro cuius obitu hoc beneficium vacauit. ex qua præsentatio-
2 ne † constituti fuerunt in quasi possessione præsentandi respectiuè modo prædicto iuxta *reg. text. in d. cap. consultationibus de iurepatr. Achill. decis. 5. de iurepatr.* etiam quod sit vnica præsentatio. *Rip. in c. cum Ecclesia Sutrina de caus. poss. & propr. Rom. cons. 311. nu. 7. Federic. de sen. cons. 234. Oldrad. cons. 312. col. 2. Dec. cons. 117. num. 2. vers. quod autem quasi possessio, Rot. decis. 49. de rescr. in antiq. & decis. 17. num. 1. par. 2. diuers. & alibi sæpius*, Vnde cum Stephanus fuerit præsentatus à solo Horatio, qui vt constat ex dicta vltima præsentatione de Carolo facta, solum est in quasi possessione præsentandi pro sua portione, quam habet in prædicta alia medietate, institutio, vt dictũ est, debetur Mario, & propterea gratificatio Ste-
3 phano † facta ab Ordinario Florentino fuit nulla *glos. in c. si plures, verb. auferri, vers. sed si pones, 16. quæst. 7. Innoc. in c. 1. num. 2. eod. tit. Dec. cons. 129. num 2. Lambert. lib. 2. par. 3. q. 5. art. 1.* prout
4 etiam gratia Apostolica † eidem, vt prætendebatur facta fuit subreptitia, stante clausula dummodo non sit alterijus, &c. quod hic fuisse Mario quæsitum est indubitatum ex præsentatione à maiori parte. *Card. Seraph decis. 1238. Rot. decis. 726. num. 3. par. 2. recent.* necnon stante narratiua præsentationis à medietate, *Rota decis. 568. num. 1. & decis. 625. num. 2 par. 2. recent.* quæ clausula, & narratiua verisimiliter adsunt in litteris dictæ gratiæ,
5 & in omnem casum cum litteræ † non sint in actis, non sunt pro nunc attendendæ.

Non obstat, quòd Horatius præsentauerit Stephanum etiam vti Procurator alterius Vincentij, necnon Nicolai, Lucæ, Francisci, Petri, Philippi, & Alexandri, qui vnà cum eo habent præfatam aliam dimidiam Iurispatronatus, & sunt pariter in quasi possessione ex dicta Caroli præsentatione
6 effectum sortita, & ideo Stephano † potuisse Ordinarium Florentinum gratificari vti præsentato à medietate Patronorum, ex quo Ludouicus, & Ginus eorum Compatroni in eadem dimidia vti cõ-
7 stituentes † minorem partem pro nihilo reputantur, *Rocch. de iurepat. verb. ipse, vel is à quo, nu. 7. Garz. de benef. par. 5. c. 9. num. 225. Cassad. dec. 2. de iurepatr. Rot. decis. 443. num. 4. par. 2 recent. & adden. ad Greg. XV. decis. 452. num. 23.* quia fuit bene responsum non esse verum, quòd Stephanus fuerit præsentatus ab omnibus supradictis Compatronis in dicta medietate, sed ab Horatio dumtaxat. cum enim non constiterit de mandato, aut de ratificatione prædictorum intra quadrimestre Pa-
8 tronis † laicis ad præsentandum a iure præfinitum præsentatio per Horatium eorum nomine facta non attenditur *Lap. alleg. 22. Rocch. vbi sup. verb. honorificum quæst. 5. num. 26. Lambertin. de iurepatr. lib. 2. par. 2. quæst. 1. art. 21. num. 5. Put. decis. 311. num. 2. lib. 3. in correct. Rot. decis. 443. num. 3. par. 2. recent. & addent. ad Greg. XV. decis. 177. num. 7.* De iure autem cum iuspatronatus sit indi-
9 uiduum, † & totum sit penes singulos, non attenditur maior numerus Patronorum in abstracto, sed solum maior numerus eorum, qui realiter præsentant *Ian. Andr. in cap. 3. verb plurimorum, & ibi Abb num. 13. de iurepatr. Dec. cons. 127. in fin. vers. in ista materia Lambertin. vbi sup. lib. 1. p. 3. art. 2. quæst. 4. per tot. Gonz. in reg. 8. glos. 45. n. 69. Garz. de benef. par. 5. cap. 5. num. 47. Rot. apud Reuerendiss. D meum Decanum decis. 212. num. 4. & in Compostellana Parrochialis 15. Martij 1627. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo.*

Minus obstat, quòd prætendatur hoc Iuspatro-
10 natus † esse gentilitium, & sic competere in capita, quia ad hoc probandum solum afferuntur quędam prętentationes, quę prętenduntur retrofactę in capita, quę tamen hoc non concludunt, quinimo in earum vna fit hęredum mentio, vnde stan-
11 te hac turbiditate attendi † debet in pręsenti prædictus vltimus status, *ex d. c. consultationibus, & alijs sup. alleg.* Et in omnem casum etiam quod esset gentilitium, Marius iuxta supradicta esset pręsentatus a maiori parte Patronorum, Stephanus autem a minori nempe a solo Horatio, &c.

Et ita decisum vtraque, &c.

Adest infra alia decisio in eadem causa sub die 17. Aprilis 1629. coram eodem; est decisio 377.

R.MO P. D. MERLINO DECANO.

Bononien. Fideicommissi de Desiderijs.

Lunæ 14. Maii 1629.

ARGVMENTVM.

Filij quando censentur acquisiuisse bona ex proprijs pecunijs, & non ex paternis.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Bona præsumuntur esse possidentis.*
2 *Bona filiorum præsumuntur ab eis acquisita data eorum industria.*
3 *Solutio in dubio præsumitur facta ex proprijs pecunijs soluentis.*
4 *Filiorum industria data, censentur eius bona ab eis acquisita, nisi incontinenti, vel nullo dato interusllo proportionato post mortem Patris filij acquisiuissent.*
5 *Temporis notabilis distantia post mortem patris de per se inducit præsumptionem, quod filij potuerint acquirere bona ex bonis proprijs.*
6 *Filij, quando sunt industriosi, tunc non exigitur illa temporis longa diuturnitas post mortem patris, quod præsumantur acquisiuisse ex bonis proprijs.*
7 *Filij, quod acquisiuerint bona ex pecunijs paternis, ista præsumptio cessat, etiam patre viuente, & filijs cum eo administrantibus, quoties occurrit filiorum industria.*
8 *Et hoc multo facilius admittitur post mortem patris.*
9 *Bona semel alienata amplius non cadunt sub fideicommisso.*
10 *Paria sunt aliquid non habuiße effectum, vel non fuisse factum.*
11 *Bona fideicommisso subiecta, eo expirato, euadunt libera.*
12 *Bona vinculata fideicommisso, quando remanent libera, possunt liberè alienari.*

DECISIO CCLXXXVI.

ABSOLVTA disputatione * super possessione tornaturarum 122. circiter posita in Villa Bagnarolæ, placuit reassumere disputationem super possessione posita in Communi Medicinæ, & alia in Communi Podij, seu Castri S. Petri, super quibus fuit iam propositum dubium 20. Decembris præteriti, & non resolutum, hodie autem Domini respōderunt etiam super istis possessionibus dandam esse immissionem Domino Stephano. Quia de fideicommisso, & illius purificatione constat ex decisionibus iam in hac causa emanatis, & quod hęc prędia possessa fuerint a Hieronymo fideicommittente, iam fuit firmatum sub die 5. Martij 1627. *

Nec obstare visum fuit hæc bona præsumi prouenisse a Ioanne seniore Patre Hieronymi fideicommittentis, quoniam immò pręsumptio est,
1 quod bona sint possidentis, *l. ob maritorum, vbi glos. in verb. occupata C. ne vxor pro marit. Socc. Iun. cons. 135. num. 15 lib. 2. & fuit dictum in Romana legatorum de columna 20. Decembris 1615. coram bo. me. Card. Sacrato,* pręsertim data indu-
2 stria † Hieronymi; & fratrum, quo casu validior efficitur pręsumptio, quod ab ipsis acquisita fuerint, *glos. in l. cum oportet in verbo ex eius substantia. C. de bon. quæ liber. Roland. cons. 90. n. 9. 12. & 23. lib. 2. Becc. cons. 113. nu. 9 lib. 1. Surd. cons. 505. nu. 6. lib. 4.* cum alijs relatis in vtraque ex postremis decisionibus.

Sed cessat difficultas, quia datur instrumentum acquisitionis factę de dictis prędijs a. d. Hieronymo, & eius fratribus de anno 1508. post obitum Ioannis senioris patris, nec euitari potest hoc motiuum eo, quòd stante vicinitate temporis nēpe triennio à morte Ioannis, pręsumatur acquisitionem fuisse factam ex pecunijs eiusdem Ioannis patris: quoniam asseritur in instrumento acquisitionis, emptionem fieri ex propriis communibus
3 fratrum pecunijs, prout in dubio † solutio censetur facta ex pecunijs soluentis *l. & magis ff. de solut. l. cum pecuniam. ff. de negoc. gest. Dec. cons. 651. num. 3. Becc. d. cons. 113. num. 27. Moder. Brixien. de substit. q. 627. num. 35. & seqq. Rot. decis. 220. num. 4. par. 1. & 460. num. 3. par 2. recent.* & pręsumptio illa, quę innititur industria filiorum, de
4 per se sola videtur sufficere, nisi in continenti, vel nullo dato interuallo proportionato post patris mortem, filij acquisiuissent, vt videtur innuere *glos. in d. l. cum oportet in verb. ex eius substantia. vers. hoc præsumi, vbi nullam vim facit super temporis distantia.* & conferunt tradita ibi per *Bald. nu. 11. vers. ex qualitate bonorum. Alex. cons. 171. num. 5. vers. 2. Respondeo lib. 6. Menoch. lib. 3. præsumpt 50. num. 5* & certè notabilis distantia tem-
5 poris de per se inducit pręsumptionem, † quòd potuerint acquiri ex bonis propriis, nēpe ob parsimoniam, donationem & alio modo, atque etiam itidē sola industria personę in mercatura, vel alijs muneribus, cum aliquo congruo temporis spatio, prout videtur triennium, potest de per se inducere præsumptionem acquisitionis, & sic data industria personę non videtur exigenda illa temporis lon-
6 ga diuturnitas, † quę deficiente industria, necessaria esset, prout etiam clarius comprobatur, quoniam si pręsumptio acquisitionis ex pecunijs pa-
7 ternis cessat † etiam patre viuente, & filijs simul cum eo administrantibus, quoties concurrit ipsorum filiorum industria, quemadmodum firmauit *Ruin cons. 23. sub num. 37. vers. sed contrarium, & vers. quod est verum lib. 5. Rolan. cons 90. num. 30. ad fin. lib. 2. Becc. d. cons. 113. num 9 vers. vbi ait hoc procedere lib. 1. Surd. d. cons. 505. sub num. 7.*
8 *vers. id, quod procedit,* ergo tanto facilius † post secutam patris mortem, & dato aliquo congruo tempore, vt pariter arguunt *Ruin. d. cons. 23. sub num. 37. vers. ac si etiam lib. 5. Becc d. cons. 113. sub nu. 9. vers. & quod magis lib. 1. & Surd cons. 505. num. 6. ante fin. vers. aliud ergo est, & decis. 3:9 num. 14 in fin. vers. & si prædicta.*

Nec obstat id, quod in alia disputatione sub die 20. Decembris pręteriti difficultatem ingessit Dominis, quod nempe hęc prędia data fuerint insolutum pro restitutione dotis Lucretiæ Lignanę vxoris Ioannis iunioris, & pro qua Hieronymus
9 Socer se obligauerat, & ideò † tanquam semel alienata amplius non cadant sub fideicommisso Hieronymo, licet alia via postea peruenissent ad filios & successores eiusdem Hieronymi, quoniam hodie dantur instrumenta, in quibus apparet dationem insolutum non fuisse sortitam effectum, & Lucretię ex alijs bonis satisfactam fuisse, & signāter ex pretio partis cuiusdam domus magnę ad Ioannem iuniorē eius virum spectantis, & ex alijs pecunijs, prout in instrumento filij eiusdem pro-

mis-

10 miserant, & † paria sunt huiusmodi dationem insolutum non fuisse factam vel non habuisse effectum iuxta *not. per Bald. in l. vnica post princ. C. de nud. iur. Quirit Ias in l. reconiuncti nu. 108. ff. de leg. 3. Surd. cons. 3. num. 29. cum seqq. & cons. 373. nu. 25. & cons. 385. nu. 24. Mant. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 4. nu. 8.*

Nec obstat, quod hæc domus magna fuerit in bonis Ioannis senioris primi fideicommittentis, & sic cum fuerit alienata à filijs Ioannis iunioris, saltem hæc alienatio veniat reintegranda in tot alijs bonis eiusdem Hieronymi: quoniam licet à principio Hieronymus vnà cum Ioanne iuniore filio se obligauerit pro restitutione dotis vxoris eiusdem Ioannis iunioris, attamen verè hoc erat debitum eiusdem Ioannis iunioris; & & ideò dictus Hieronymus pater in testamento mandauit huiusmodi dotem separari à patrimonio, & Ioannes, ac alij fratres filij eiusdem Hieronymi senioris executioni demãdarunt hoc preceptum paternum, immo Hieronymus iunior filius eiusdem Ioannis iunioris simulq. Hector, & Aldraghettus in inuentario hanc dotem retulerunt in debitum Ioannis iunioris, & meritò quia ipse Ioannes iunior habuit dotem suæ vxoris, & Hieronymus pater (vt dictum est) mandauit separari à patrimonio, bona autem Ioannis senioris
11 fideicommisso subiecta, euaserunt † lib. ra, & expirauit fideicommissum in persona Ioãnis iunioris, *vt in hac causa firmatum fuit sub die 2. Iunij 1628. coram me*; Et consequenter pro extinguendo hoc debito Ioannis iunioris, Hieronymus iunior, & alij eiusdem filij potuerunt alienare par-
12 tem huius domus, † quæ amplius fideicommisso Ioannis senioris, non erat vinculata, sed libera remanserat in hæreditate Ioannis iunioris *l. cum pater §. libertis in fin. ff de leg. 2. Surd. cons. 284. nu. 19. & cons. 305. nu. 53. Rot. decis. 203. num. 1. par. 2. recent.* & sic de tempore istius assignationis factæ per Hieronymum iuniorem, & fratres non extabat aliquod fideicommissum Ioannis senioris, quod veniat reintegrandum, & præsumitur etiam Ioannem iuniorem satisfactum remansisse ex bonis, seu pecunijs hæreditatis Hieronymi senioris, quatenus in aliquo creditor fuisset, maximè dato tam diuturno tempore, & quod amplius est, nec ipse Ioannes iunior, nec eius filij aliquid vnquam petierunt.

Quæ dicuntur de duabus domibus, & sex apothecis subrogatis loco illius domus magnæ, non sunt præsentis inspectionis, & poterunt deduci cũ de illarum immissione agetur.

Quoad detractionem legitimæ Domini transiuerunt cum responsione iam data in hac causa 20. Decembris præteriti, & 7. Maij currentis.

Et ita vtraque parte informante conclusum fuit pro inmissione etiã quoad possessiones Medicinæ, & Podij.

☞ * *Idest sub die 20. Decembris 1628. & 14. Martij 1629. & 7. Maij eiusdem anni: sunt supra decisiones 226. 258. & 279.*

☞ * *Est decisio 42. pariter supra, & plures alias decisiones in hac causa supra ad decisionẽ 226.*

R. P. D. QVEIPO.

Troiana Pensionis.

Die Lunæ 14. Maii 1629.

ARGVMENTVM.

Pensionarius quando pensione possit priuari.

SVMMARIVM.

1 *Pensionario denegari non potest manutentio, & & quo casu procedat.*
2 *Pensionario, ad hoc vt detur manutentio, non est necesse, vt ostendat literas expeditas, sed sufficit constare de reseruatione pensionis saltem per supplicationem.*
3 *Pensionarius, si in possessione exigendi non existat, & pensio sit conditionalis, tunc implementum conditionis probare debet.*
4 *Dispositio suspenditur per conditionem, vt non sortiatur effectum conditione pendente.*
5 *Pensionis literæ sunt omninò iustificandæ.*
6 *Verba à parte in gratiæ impetratione narrata debent ab ea iustificari.*
7 *Conditio tacita perindè dispositionem conditionalem reddit, & eius effectum suspendit, ac si esset tacita.*
8 *Quod procedit etiam in vltimis voluntatibus, nisi quoad effectum transmissionis.*
9 *Conditio quando inducitur, & colligitur ex verbis dispositiuis, dicitur expressa.*
10 *Probatio plena requiritur pro iustificatione gratiæ, vbi agitur de probando valore affirmatiuè per ascensum expresso in gratia pensionis.*
11 *Verba, vt asseris, expressam conditionem inducunt.*
12 *Beneficia Ecclesiastica sine diminutione debent conferri.*
13 *Altari, qui seruit, de altari viuere debet.*
14 *Possessio, quæ est contraius, & imponit seruitutẽ beneficijs, non releuat ab onere probandi.*
15 *Præsumptio iuris transfert onus probandi in aduersarium.*
16 *Gratiæ iustificatio ex tempore non præsumitur, nisi spatio 30. annorum.*
17 *Resignatario non licet, retento beneficio resignato, super quo pensio fuit reseruata, de nullitate pensionis excipere.*
18 *Regressus, vel reintegratio ad beneficium alicuĩ non competit, si numquam ab illo fuit obtentum, vel amissum.*

DECISIO CCLXXXVII.

PROPOSITA causa in petitorio super pensione centũ ducatorũ reseruata per fel. rec. Paulum V. ad fauorem D. Matthæi Moranzani super fructibus simplicis beneficij S. Stephani Terræ Foggiæ Troianæ Diœc. Dominis visum fuit, Pensionem non deberi; Nam licet in possessorio siue
1 contra eum, qui pensioni consenserat, † siue contra successorem non consentientem agatur, consito de litteris reseruatorijs, & de quasi possessione exigendi pensionem absq. discrimine puræ, vel conditionalis reseruationis mandatum de manutenendo soleat, & debeat relaxari, ex traditis à

Paris.

Paris. de resign. benef. lib. 6. quæst. 2. num. 65. Gabr. cons. 180. Rot. decis. 310. num. 30. par. 1. diuers. & latè prosequitur *Garz. de benef. 1. par. cap. 5. ex num. 442.* & non esse † necessarium in prædicto
2 casu ostendere litteras expeditas, sed sufficere constare de reseruatione pensionis saltem per supplicationem docet *Garz. vbi supra nu. 454. cum seq.* hoc modo contrarias sententias ad concordiā reducens. Si verò actor in possessione exigendi
3 † non existat, & pensio sit conditionalis, quamuis iudicium sit possessorium, & agatur contra eum, qui reseruationi consenserat, implementum conditioni probare debet, *ex Cassiad. decis. 10. num. 6. de rescript Gig. de pens. quæst. 85. num. 10. Grat. discept. for. cap. 113. nu. 74. Card. Seraph. decis. 1017. Garz. vbi sup. num. 464.* quia per conditionem
4 † suspenditur dispositio, vt non sortiatur effectum conditione pendente, *l. conditionalis 54. ff. de verb. sign. §. ex conditionali inst. de verb. oblig. l. grege 13. §. si sub conditione, ibi cum nihil interim debeatur. ff. de pignor. l. cedere diem 213. vers. vbi sub conditione. ff. de verb. sign. l. sub conditione 16. ff. de cond. indeb. l. si quis rerum 5. §. idem Iulianus in fin. ff. de liber. legat.*

5 Sed in petitorio contra eum, † qui pensioni non consensit intentato actorem reseruationem pensionis pure, vel sub conditione concessam iustificare debere, *post Cassad. & Ant. August. fuit à Rota resolutum coram fel. rec. Greg. XV. dec. 57. nu. 1. & coram Put. decis. 247. lib. 1.* quod etiam notarūt *Gig. de pens. q. 47. & Garz. vbi sup. ex nu. 456.* quæ doctrina in reseruatione conditionali sine controuersia recepta est *ex Seraph. d. decis. 1017. & dec. 1122. Rota decis. 547. num. 3. & 4. par. 1. recent.* propter rationem supra traditam.

Et quamuis in nostro casu non adsint in reseruatione verba per modum conditionis expressa, induci tamen videtur ex illis: *Et ad ducentos similes annuatim, vt etiam asseris, ascendentibus, &c.*
6 Nam cum sint † verba à parte in gratiæ impetratione narrata, debent ab ea iustificari *propter reg. tex. in c. 2. ibi, & huiusmodi litteris intelligenda est hæc conditio etiam si non apponatur, si preces veritate nitantur, de rescript.* & conditio † tacita perinde
7 dispositionem conditionalem reddit, & eius effectum suspendit, ac expressa *l. cum quis 38. in prin. ff. de solut. l. vlt. ff. qui satisd. cog. vbi notat glos. verb. non videtur, l. si ex falsis C. de transact.* etiā
8 in † vltimis voluntatibus, nisi quoad effectum trāsmissionis *l. cū illud aut illud 25. §. hæres meus in fi. ff. quand. dies l. ced.* vt docent *Bar. & Castr. in l. conditiones 98. ff. de cond. & demonst. Cuiac. lib. 18. q. Papin. in d. §. hæres meus,* quando ex verbis dispo-
9 sitionis † conditio inducitur, & colligitur, dicitur expressa, & transmissionem legatorum impedit, *secundum tex. in l. quod pure. ff. quand. dies leg. ced.* & colligitur *ex tex. in d. l. conditiones ibi, extrinsecus non ex testamento venientes,* ibi expresse notarūt *Bart. & Castr. l. Gallus. §. quidam rectè, ibi qui ex verbis concipi possit. ff. de lib. & posth.* vbi notarūt
10 *Bar. & reliqui* DD. † Ideo quod requiratur plena probatio pro iustificatione gratiæ, vbi agitur de probando valore affirmatiuè per ascensum expressio in gratia pensionis, tenuit *Rot. dec. 444. num. 1. par. 2. rec. & dec. 268. par. 1. diuers. & apud Verall. dec. 330. par. 3. & Mohed. dec. 148. aliàs 3. de testib. & cum alijs Garz. de benef. par. 1. c. 5. ex nu. 476.* quia iuxta doctrinam *Felin. in c. ad aures nu. 10. de rescript.* quando assertio valoris beneficij per ascensum, vt in casu nostro, ad secundam personam refertur veluti, *vt asseris,* conditionem inducit, & ex
11 eius defectu gratia corruit, quia illa verba, † *vt asseris,* expressam conditionem inducunt, *vt tenuit Rot. decis. 6. num. 1. & 2. de præb. in antiq. & post Calder. tenet Felin. vbi sup. in d. nu. 10 in fin.*

Maximè cum actori obstet iuris cōmunis præ-
12 sumptio, † tum quia beneficia ecclesiastica sine diminutione debent conferri. *c. 1. & tot. tit. vt eccles. benef. sin. dimin. confer.* tum quia beneficiato alimenta congruè debent reseruari. Nam qui alta-
13 ri † seruit, de altari viuere debet. *ex Diuo Paulo ad Corinth. c. 9.* & quia quælibet res libera præsumitur, *l. sicut 8. §. Aristo. ff. si seruit. vindic. l. fluminum 24. §. vlt. l. Proculus, 26. ff. de damn. infect. l. 1. §. deniq; ff. de aq. plu. arc. l. eū eo 9. ff. de seru. vrb. præd. l. altius C. de seru. & aq. l. in re mand. 21. C. mand.*
14 Ideo possessionem, † quæ est contra ius, & imponit seruitutem beneficio, ac eius primæuo statui repugnat, non releuare ab onere probādi, *post Bar. & alios latè tradit Ant. Rub. in l. naturaliter, §. nihil commune ex nu. 289. ff. de acquir. poss. & tradit Cas. de Grass. decis. 8. num. 11, de sent. & re iud.* quia
15 † iuris præsumptio onus probandi transfert in aduersarium, *vt post Bald. & alios tenet Menoch. lib. 1. de præsumpt. q. 4. ex nu. 3. per text. in l. si quis. 6 ff. de iudic. & Couar. lib. 2. var. c. 6. nu. 1. per text. in l. licet Imperator. ff. de leg. 1. l. ab ea ff. de prob. l. si extraneus vbi Alber. & Fulgos. ff. de cōdit. caus. dat. cap. quia verisimile, de præsumpt.* & latè prosequitur *idem Menoch. d. li. 1. q. 33.* Neque ab hoc
16 † onere probationis actorem exonerandum esse, nisi ex transcursu triginta annorum, docet *text. in l. omnes. l. sicut C. de præscrip. 30. vel 40. ann. Rota coram Greg. XV. d. decis. 57. nu. 5.* & fuit resolutū *in Burgen. pensionis 16. Decembr. 1596. coram bo. me. Penia, & in decis. 534. p. 1. diuers. & docent Alciat. de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 23. Paris. cons. 105. num. 13. lib. 4. & cum alijs Garz. vbi supra d. cap. 5. num. 472.*

17 Non obstat Resignatario † non licere retento beneficio resignato, super quo pensio fuit reseruata de nullitate pensionis excipere. *ex Mant. decis. 183. num. 1. Crescent. decis. 17. de rescrip. Rot. decis. 131. par. 1. recent.* quia non versamur in casu prædictæ doctrinæ, cum beneficium S. Stephani nunquam fuerit à Matthæo Moranzano possessum, neque resignatum: nam ipse præposituram dumtaxat Oppidi Canusiæ resignauit ad fauorem Fœlicis, de cuius consensu octuaginta ducati super dicta præpositura, & centum super fructibus dicti beneficij ab eo obtenti reseruati fuerunt, ideò
18 Matthæo non † potest competere regressus, nec reintegratio ad beneficium nunquam ab eo obtentum, vel amissum, *ex reg. tex. in l. decem, ff. de verbor. oblig. & ibi Bart. & DD.*

Et ita &c. vtraque, etc.

R. P. D. VEROSPIO.

Florentina Canonicatus.

Die Lunæ 14. Maii 1629.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus, quando sumus in dubio, an potius censeatur hæreditarium, quàm gentilitium. In iurepatronatus gentilitio qualiter succedatur. Iuspatronatus de sui natura transit ad quoscumque hæredes.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus in dubio potius præsumitur hæreditarium, quàm gentilitium.*
2 *Nisi constaret de probatione in contrarium.*
3 *Factum quodlibet præsumitur ad causam præcedentem factum.*
4 *In iurepatronatus gentilitio succeditur in capita, & non licet constituere, seu diuidere portiones, seu ratas.*
5 *Iuspatronatus de sui natura transit ad quoscunque hæredes, etiam extraneos.*
6 *Possessio non potest inuerti sine scientia illius, qui est in possessione.*
7 *Enunciatiuæ Papæ non antiquæ, nec motu proprio emanatæ, non præiudicant.*
8 *Verba censentur potius posita ad demonstrandum, & declarandum, quàm ad taxandum.*
9 *Iurispatronatus gentilitij exercitium dumtaxat spectat ad proximiorem testatoris.*
10 *In testamento solus ordo dilectionis, & charitatis, non autem necessitatis considerari potest.*
11 *Iurispatronatus status non potest immutari ex assertione Vicarij.*
12 *Patronus vnicus etiam dicitur, qui habet in præsentatione maiorem vocem eorum, qui vocem constituunt.*
13 *Confessio super ijs, quæ iuris sunt, obesse non potest.*
14 *Facta, quando magis attendi debent, quàm verba.*
15 *Confessio vnius alteri non nocet.*

DECISIO CCLXXXIX.

IN disputatione aliàs coram bo. me. Buratto super hoc iurepatronatus inter Præsentatos instituta, cum Dominis tunc visum fuerit illud probari siue mixtum, siue gentilitium domus, & agnationis de Puccis, dixerunt nullam esse præsentationem factam à D. Octauia Cappona, quæ licet legataria Roberti de Puccis non tamen habebat aliam qualitatem agnationis, & sanguinis: verum cum idem dubium super qualitate huius patronatus ad instantiam eiusdem D. Octauiæ proposuerim, quæ se ad causam noua commissione obtinuit admitti: placuit Dominis ex nouis probationibus recedere a decisis, cum & verè illum concluderent hæreditarium, & plenissimè satisfacerent obiectis, & fundamentis decisionis.

Et quidem cum primus huius patronatus Author probaretur Laurentius Cardinalis de Puccis, & qui in eo successerunt, ijdem fuerint, siue ipsius Cardinalis Laurentij, siue hæredum hæredes, nedum inde sequebatur probatio, quam pro statu hæreditario ex obseruantia deducebant informantes, sed & licebat decisioni respondere. cuius præcipuum fundamentum, imò a quo pēdebant omnia, illud erat, quod hujus patronatus initium ante Cardinalem Laurentium tribueret Antonio
1 eius patri, quæ satis profectò videri poterant † cū eam iuris præsumptionem, quæ est pro statu hæreditario, *clem. plures de iurep. Gald. cons. 4. eod. tit. Couar. var. resolut. lib. 2. cap. 18. num. 6. Card. Seraph. dec. 456. num. 1. Rot. in recent. decis. 707 nu. 8.*
2 *par. 1.* Non nisi contrarijs † probationibus liceret tollere, quæ plenissimè concluderent. *Rot. dec. 482. num. 7. par. 1. recent. & in Pistorien. beneficij 9. Februarij 1624. coram D. meo Merlino.*

Obseruantia non vno tantummodo, aut ratione deducebatur: cum enim Cardinalis Laurentius distributa in tres partes hæreditate sibi hæredes ex vna instituerit Antonium, & Raphaelem ex Alexandro fratre nepotes, & Io. Paulum ex Francisco eiusdem Alexandri filio pronepotem, ex altera parte Robertum fratrem, ac Iannoctium, & Pādulfum eiusdem Roberti filios, ex tertia Puccium, & Laurentium ex Petro altero fratre nepotes, videre erat non solum eosdem hæredes, siue mediatos, siue immediatos Cardinalis semper præsentasse, sed etiam ex declaratione, quam postea ijdem, quos nominaui, fecerunt in præsentationibus, id ipsum licebat colligere, cum expressè dum collationibus, & prouisionibus factis de hoc patronatu
3 consenserunt, professi fuerint † se id facere, vel pro suo iure, & interesse, vel proportione, & rata, quæ ad quemque ipsorum spectaret, atque ita ex titulo præambulo hæreditatis *l. 1. vbi scribent. C. de acquirend. possess. Aym. cons. 106. num. 10. Surd. cons. 527. nu. 12. Osasc. decis. pedem. 58. nu. 18.* & ex portione, ex qua hæredes erant, *l. sic pro rata 27. ff. de relig. & sumpt. fund. l. 4. ff si pars hæred. pet. leg. Plautius 43. ff. de cond. & demon. clem. 1. vbi glos. in verb. hæredes. Card. nu. 6. in 6. quæst. de iurepat.* Cum in iurepatronatus gentilitio, quod in capita
4 † successionem defert, non liceat constituere, siue diuidere portiones, aut ratas. *Rot. decis. 251. nu. 5. par. 2. recent. & in d. Pistorien. Parrochialis, 9. Febr. 1624. coram D. meo Merlino.*

Sed neque ab obseruantia dissidebat, quæ prima probabatur huius patronatus institutio, cum enim in Bulla Leonis Decimi (ex qua primum apparebat hunc patronatum fuisse in familia de Puccis) sine reseruatione aliqua descendentium, aut familiæ legeretur, eundem fuisse Cardinalis Laurentij, & Fratrum, nihil erat, quod illum, tanquam omninò liberum prohiberet, quominus
5 † ex propria natura ad quoscumque hæredes etiam extraneos transire posset, *cap. 1. de iurepatronat. Roland. cons. 47. num. 6. & 35. lib. 1. Couar. variar. resol lib. 2. cap. 18. num. 6. Cassad. decis. 1. de iurepatr. Card. Seraph. decis. 364. num. 3. & decis. 378. num. 1.* & fuit decisum in simili causa ad fauorem eiusdem D. Octauiæ *in Floren. Subdec. 10 Ianuarij, & 22. Maij præteriti coram Rev. Patre D. meo Durano.*

Et

Et ex his facile licebat omnibus respondere, quæ ad probationem qualitatis gentilitiæ expendit decisio, neque enim quod hunc patronatum in concessionibus de eo factis anno 1536. & 1537. Summus Pontifex asseruerit esse descendentium Antonij, & familiæ de Puccis, vel probaretur, nũquam egressum esse eandem familiam, licebat ar-
6 guere, † quòd extra illa transilire non posset, quia dum qui præsentarunt ex familia de Puccis, ijdem semper fuerunt hæredes, esset præterea proban. adfuisse extraneos, vel fœminas, & non fuisse admissas. *Calder. cons.* 12. *& 15 in fin. de iurepatr. Ferrett. cons.* 132. *nu.* 3. *lib.* 1. *Rot. coram Ludou.* 452. *num.* 12. *& in Monopolit. hebdomade* 11. *Decemb.* 1615. *corã Illustris. D. meo Card. Verospio,*
7 & enunciatiuæ † præterquam præiudicare non possunt, cum non sint antiquæ, nec motu proprio emanauerint. *Moked. decis.* 7. *in fin de probat. Rot. decis.* 154 *num.* 5. *par.* 1 *recent.* Non debent etiam intelligi restrictiuè, & taxatiuè: sed quasi demon-
8 strarẽt eos, qui ex eadem † familia possidebant, & de descendentibus ipsius Antonij, vt hæredibus. *Card Seraph decis.* 364. *nu.* 3. *& 4. Rot. decis.* 662. *num.* 3. *par.* 1. *diuers. & dec.* 114. *nu.* 5. *par.* 1. *recen: & in Floren. subdec.* 20. *Decemb.* 1628. *coram R. P. D. meo Durano,* nisi contrarium quoque probaretur, cum vt dicebam, non sit ante Cardinalem Laurẽtium dare alium huius patronatus authorẽ.

Quod verò in hoc patronatu præsentauerint Pater, & Filius, Patruus, & Nepos non inde sequebatur, vt in capite præsentauerint, cum imò
9 in iurepatronatus gentilitio, cuius † exercitium habet dumtaxat proximior testatoris, nullo modo simul in præsentando conuenire potuissent. *l. cum ita § in fideiuss. ff. de leg.* 2. *Bald. cons.* 1. *nu.* 8. *lib.* 3. *Calder cons.* 19. *de iurepatr. Gabr. cons.* 196. *nu.* 3. *& 4. lib.* 2. *Couar. pract. quæst. c.* 38. *in fin. Franc. Marc. decis.* 1235. *nu.* 4. *par.* 1. *Rot. in Pientina iurispat.* 10. *Iunij* 1602. *coram Litta* Et ideo in collatione facta de ann. 1537. cum Roberto Pandulphus eius filius, & cum Io Paulo in præsentatione facta de anno 1548. Raphael Patruus concurrerunt, quod ex eadem portione, & voce instituti hæredes, simul quoque vocati censerentur in te-
10 stamento, in † quo solus ordo dilectionis, & charitatis, non autem necessitatis considerari poterat Doct. communiter in *l. Gallus § quidam rectè. ff. de liber. & posth. Clar. in § testam. quæst.* 80. *Card. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib.* 4. *tit.* 7. *Card. Seraph. decis.* 934. *num.* 2.

Neque etiam in capita dici poterat factam fuisse præsentationem de anno 1510. ad fauorem Alexandri de Puccis, quem Vicarius instituit vti præsentatum a Roberto, & Ascanio fratribus, & filijs Pandulphi tanquam duobus ex patronis. Quia
11 præterquam ex ea † assertione Vicarij immutari non potuit status patronatus, quem, & iura præsumebant, & præsentationes atque obseruantia probabant hæreditarium. *cap. cum de beneficio de preb. in* 6. *Felin. in cap. in nostra. num.* 41. *de rescr. Calder. cons.* 12. *de iurepat. Rot. decis.* 374. *nu.* 8. *& decis.* 580. *num.* 7. *par.* 2. *recent.* Cum haberet præterea Ascanius integram partem tertiæ vocis, quã sibi Laurentius Puccio fratri superstes ex testamento transmiserat, rectè apparet dinumeratio facta à Vicario, cum in Ruberto Ioannis Pauli, quẽ dixit præsẽtasse vti vnũ ex patronis, deuenerit integra tertia pars vocis, ex qua Io. Paulus Pater, & Antonius, & Raphael patrui magni fuerat instituti, & Robertus, & Ascanius filij Pandulphi, quos duos ex patronis appellauit, reliquas duas voces possiderent. Ascanius vti hæres, vt dixi, Laurentij: Robertus ex persona Pandulphi patris, qui in eadem, & tertia parte Iannocto Fratri, & Roberto patruo successerat.

Quod verò idem Robertus Pandulphi filius in legato facto Octauiæ se dixerit vnicum patronum. Neque ex hoc eliciebatur confessio Ruberti, quæ tanquam Authoris ipsi Octauiæ obesse posset, quasi ideò se dixerit vnicum patronum, quod in iurepatronatus gentilitio Lucretia, & Sybilla hæredes vnius vocis ex persona alterius Ruberti filij Io. Pauli tanquam fœminæ excluderentur. Quia cum præter suam Robertus Author Octauiæ, & filius Pandulphi etiam alteram vocem numeraret tanquam hæres Ascanij fratris qui vt dictum est, successerat Laurentio, & Puccio integrè in tertia par-
12 te vnius vocis, ideo † se vnicum patronum vocare potuit, vel quia in quacumque præsentatione vti possessor duarum vocum excluderet nominatos a Lucretia, & Sybilla. *cap.* 3. *& ibi glos. in verb. qui maioribus de iurepat Lambert. eod. tract. lib.* 2. *p.* 3. *quæst.* 4. *art.* 7. *Cassad. decis.* 2. *eod. tit. Rot. dec.* 146. *num.* 4. *& decis* 443. *num.* 5. *par.* 2. *recent.* Vel quia easdem et negaret hæredes patris, et crederet huic iuri renunciasse in transactione, quam super eadem hęreditate Roberti Patris fecerant de anno 1601.
13 et tanquam co fessio † super ijs, quæ iuris sunt verè, obesse non potuit. *l. ornamentorum. ff. de aur. & arg. leg Rohan. cons.* 113. *Aym. cons.* 29. *nu.* 2. *& cons* 157. *nu.* 6. *Surd. cons.* 403. *nu.* 77. *Seraph. de priuil. iuram. cap.* 93. *nu.* 9. Cum prę sertim non simul congruerent, vt patronatum Robertus confessus fuerit gentilitium, eundemq; legauerit Octa-
14 uię extraneę, quo casu † magis factum, quàm verba attendi debent *l.* 1. *C. plus valere, quod agitur l. Paulus ff rem rat. haber. l. reprehend. C. de instit. & substit. Surd. cons.* 371. *num.* 65.

Minus nocere potest, quod Carduccius a D. Octauia presentatus hunc patronatum dixerit nonnullorum ex familia de Puccis, licet enim propria confessione sibi pręiudicare potuerit, vt
15 voluit decisio, non tamen id obesse † debet, aut Ruberto, qui ipsum Carduccium pręsentauit, aut Dominę Octauię, quę habet à Ruberto causam, de cuius iure hodie quęritur *l. si vnus. ff. de pact. leg. Seia. ff. ad Vellean. Surd. decis.* 218. *Rot. decis.* 277. *num.* 7. *& decis.* 349. *nu.* 6. *par.* 2. *recent.* Et possunt huic assertioni etiam conuenire, quę de enunciationibus Summi Pontificis dicta sunt ex Florentin. Subdecanatus, 20. Decembris 1628. coram Reu. Patre Domino meo Durano; Quę similem Ordinarij assertionem in alio iurepatronatus eorundem de Puccis negauit in materia sui natura transitoria ad extraneos, intelligi posse taxatiuè ad exclusionem hęredum.

Ex quibus cum probationes decisionis pro quali-

qualitate gentilitia visæ fuerint Dominis vel sublatæ, vel certæ in dubium reuocari posse, satis eadem habuerunt, vt hoc iuspatronatus dici deberet potius hæreditarium.

Et ita, &c.

§ In eadem causa adsunt infra duæ aliæ decisiones sub diebus 16. Ianuarij 1630. & 3. Iunij eiusdem anni coram eodem R. P. D. *Verospio; sunt decisiones 336. & 384.*

EMIN.^MO, ET REV.^MO D. CARD. VIRILI.

Romana Damnorum, & interesse,

Die Veneris 18. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Foueam faciens in via publica, si quis in eam ceciderit, quando teneatur ad damna, & interesse, & quando non,

SVMMARIVM.

1 *Foueam faciens tenetur actione legis Aquiliæ etiam pro leuissima culpa, ad reficienda damna ei, qui in foueam cecidit.*
2 *Hoc tamen non procedit, quando adhibetur solita diligentia, vel apponendo trabem, vel cooperiendo foueam.*
3 *Diligentia ex quibus probetur.*
4 *Foueam quis prauidere poterat ex terra, matonis, lapidibus, puteolana ibi circumpositis.*
5 *Casus fortuitus culpæ alicui, non potest adscribi.*
6 *Testium dicta sunt adiuuanda, & ad concordiam reducenda,*
7 *Testes sufficit, quod concordent in substantia ad hoc. vt probent.*
8 *Testium defectus de se exonerando suppletur per alios idoneos testes,*
9 *Testes famuli, & domestici admittuntur in materia nocturna.*
10 *Operam dans rei licitæ cum auctoritate superioris non tenetur ad damnum inde secutum.*
11 *Ad damnum, quis non tenetur, quando præter intentionem, & voluntatem eius accidit,*
12 *Ex culpa aliena quis non tenetur.*
13 *Ex culpa illius, quem quis præposuit officio, licet teneatur, tamen hoc non procedit in casu, in quo fuit electa persona vnius Magistri, cui à superiore fuit data licentia.*
14 *Negligentia, quando adfuit, quæ casui fortuito ascribi potest, excusat,*

DECISIO CCLXXXIX.

CVM Leo Benpesatus Hebræus causarum Iudæorum sollicitator prima hora noctis domum rediret, cecidit in quamdam foueam factam in via publica ante domum de Ascarellis Hebræis, eique crus fuit fractum, indeque remansit claudus & ideò prætendens, quòd Ascarelli tenerentur ad damna, dedi dubium, an constaret de tali culpa Hebræorum de Ascarellis, vt Leoni deberentur damna, & ad quam summam, & Domini negati-
1 uè responderunt, quamuis enim foueam † faciens teneatur actione legis Aquiliæ etiam pro leuissima culpa ad reficienda damna ei, qui in foueam cecidit, vt est preceptum Domini *Exod. c. 21. ca. vbi glos. de iniur & damn. dat. l. qui foueas ff. ad l. Aquil. Cepoll. de seruit. Vrban. prædiorum c. 80. tit. de fouea col. 2 in fin. vers. si quis foueam. Molin. Theolog. tit. 2. disp. 697. num. 16. Menoch. de arbit. cas. 122.* tamen supradicta conclusio limitatur, quando adhibetur solita diligentia, vel apponendo trabem siue signum vel cooperiendo foueã ita, vt transeuntes verisimiliter cõsiderare, ac præuidere
2 † possint, quòd adsit fouea, & periculum in ea cadendi, nam si postea damnum eueniat, foueam faciens non tenetur *d. l. qui foueas, vbi Bald. ff. ad l. Aquil. d. c. 2. iniur. & damn. glos. in c sicut nobis, de test. in verb. dederunt. Bar. tract. de test. n. 124. Florian. à S. Petro in l. qui occidit §. in hac ff. ad leg. Aquil. nu. 1. in fin. vers. & hanc doctrinam, Bar. in l. si pignor. §. creditor n. 1 ff. de pign. act. Dec. cons. 273. num. 8. Corn. cons. 108. num. 6. lib. 4 Aym. cons. 297. num. 6. Paris. cons. 156. num. 29. lib. 4.* Diligentia autem in cooperiendo foueam probatur ex testibus. Primus enim dicit, quod de sero versus salutationem Angelicam fouea fuit cooperta cum vna tabula, quæ non cooperiebat totam foueam, secundus dicit, quòd fouea fuit cooperta cum duabus tabulis, & terra, & matonis, itaut nec pes gallinæ ingredi potuisset, tertius dicit quòd Magister Franciscus tulit vnam tabulam, & eius famulus tulit duas, cum quibus, & etiam matonis, ac calce fouea fuit cooperta, super quam ipse testis transiuit: datur quoque fides Laurentij Medici Florentini, quòd fouea tabulis erat cooperta:
3 quibus testibus, † & fide simul iunctis probatur diligentia, maxime cum aliqui testes deponant de facto proprio. *Achill. decis. 3. de probat. Cæsar. de Graff. decis. 2. num. 11. de empt. & vend. Rot. recen. par. 2. decis. 252. num. 2.*

Additio etiam quod testes dicunt, quòd in ipsamet via ante foueam remanserint terra, matoni, lapides, puteolana, tabulæ, & alia necessaria pro
4 fabrica, ex quibus igitur † signis poterat quoque præuideri periculum ad effectum excusandi à solutione damnorum, *l. si putator, vbi glos. & Bald. ff. ad leg. Aquil. dict. leg. qui foueas, ff. ad l. Aquil. dict. l. qui foueas ff. ad l. Aquil.* ibi, *vel præuidere potuerit.*

Nõ obstat quòd Leo inuenerit foueam discoopertam, vt deponunt illius testes. quia probata diligentia in cooperiendo, præsumitur potius foueã ab alijs forsan casu fortuito fuisse discoopertam;
5 quamobrem † tãquam casus fortuitus culpę Hebræorum de Ascarellis adscribi non potest. *Bald. in l. quæ fortuitis C. de pignor. action.*

Non obstat quòd testes inter se videantur discordes, & contrarij, præcipuè in quantitate tabulatum, quia potuit primus testis apponere vnam tabulam, & secundus testis duas, cum
6 vidisset vnam non sufficere, & dicta † testium sunt adiuuanda, & ad concordiam reducenda, vt probant *Felin. in cap. cum tu, num. 7. & 8. de testib. Alex. cons. 5. num. 12. lib. 1. Cæsar. de Graff. decis. 4. num. 5. de testib. Verall. decis. 270. nu. 7. p 3.* & sufficit quòd testes concordent in substantia

quòd

7 quod † fouea fuerit cooperta, *Greg. dec. 248. n. 13. & decis. 558. num. 8. Rot. par. 1. recent. decis. 147. num. 17.*

Non obstat quòd isti testes tractent de se exonerando, quia ista qualitas non concurrit in famulo,
8 nec in tertio teste, nec in fide Laurentij Medici, & propterea isti alij testes supplerent etiam defectum primi. *Alexand. cons. 47. num. 1. & 2. lib. 2. Verall. decis. 279. num. 11. par. 3.* & in
9 hac materia † nocturni temporis admittuntur famuli, & domestici.

Hancque sententiam eo magis Domini amplexi fuerunt, primò quia Magistri viarum dederunt licentiam Magistro Francisco Fontanæ muratori rumpendi viam ante domum de Ascarellis, itaut
10 versemur † in opere licito cum auctoritate Superioris non tendente ad damnum alterius. *l. Gracchus, C. ad legem Iul. de Adult.*

11 Secundò quia † damnum euenit præter intentionem, & voluntatem Ascarellorum, *c. fin. de iniur. & damn. dat. Bart. in l. Diuus ff. de sicar. in fin. Menoch. præsumpt. 3. lib. 5. num. 138.*

Tertiò, quia Ascarelli per se ipsos non effoderunt, vnde non est æquum, quòd absque propria culpa teneantur, sed effoderunt per hominem Magistrum, & approbatum, prout solet fieri in
12 occasione fabricandi, vnde † ex aliena culpa istius non tenentur. *Host. Io. Andr. & Butr. in cap. si quis*
13 *aperuit, num. 1. de iniur. & damn. dat.* & † licet quis teneatur de culpa illius, quem proposuit officio, hoc non procedit in hoc casu, in quo fuit electa persona vnius Magistri, cui a Superiore fuit data licentia, nam excluditur culpa hebræorum de Ascarellis, qui cùm præposuerint in officio fabricæ hominem reputatum expertum, non tenen-
14 tur de culpa illius; si enim † aliqua negligentia adfuisset, adscriberetur casui fortuito, pro quo Ascarelli non tenentur *glos. in cap. 1. verb. Archidiac. de offic. Archid. Bald. cons. 222. lib. 2. Castr. in l. videamus, ff. locat. Munaroz de Scobar. de ratioc. c. 19. nu. 32.* vltra quod nec aliqua culpa, seu negligentia hebræorum, nec Magistri Francisci Fontanæ interuenit, cum fouea fuerit cooperta, & adessent supradicta cementa, ex quibus poterat præuideri periculum.

Et ita vtraque, &c.

REV.^MO P. D. MERLINO DECANO,

Bergomen. Cappellaniæ.

Die Veneris 18. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Iurispatronatus præsumptio vsurpationis an intret in Confraternitate, seu Congregatione laicorum, ad officium pietatis instituta, ita vt teneatur illud probare; prout disponit Concil. Trid. sess. 25. cap. 9.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus spectans ad Confraternitatem Laicorum, an dicatur laicale.*

2 *Iuspatronatus si spectat ad Præsidentes Confraternitatum Laicorum, dicitur Laicale.*

3 *Iurispatronatus vsurpatio non intrat in illis personis, quæ nec iurisdictionem, nec potentiam habent in loco.*

4 *Iuspatronatus satis probatur in personis priuatis, per quasi possessionem quadragenariam, vnà cum fama.*

5 *Reseruatio non cadit in beneficio manuali.*

6 *Attestatio præcisa Papæ de actu coram se gesto plenè probat.*

7 *Consensus in iurepatronatus habet vim præsentationis.*

8 *Præsentatio vnica sufficit ad effectum acquirendi quasi possessionem præsentandi, si præsentatus per 40. annos possederit nec vnquam venerit casus nouæ præsentationis.*

9 *Nam cum iste actus habeat causam successiuam, permanentem, & continuationem temporis requisiti, inducit præsumptionem, licet sit vnicus.*

10 *Concil. Trid. nihil circa iuspatronatus Laicorum innouauit.*

11 *Enunciatiua antiquissima supra centum annos benè probant famam.*

12 *Testes, vt probent famam, qualiter deponere debent.*

13 *Testes de vniuersitate admittuntur, quando de interesse vniuersitatis agitur, secus si de interesse singulorum.*

14 *Testes de vniuersitate dato, quod non sint integri, tunc numerus supplet.*

15 *Testium consanguinitatis defectus suppletur ex magno numero.*

16 *Iurispatronatus vsurpationis suspicio vbi intrat tunc probari debet, prout disponit Conc. Trident sess. 25. cap. 9.*

17 *Congregatio priuata personarum ad exercitium Pietatis instituta, non potest dici Vniuersitas.*

18 *Iurispatronatus præsumptio vsurpationis non intrat in Congregatione personarum non habentium iurisdictionem, nec publicam auctoritatem.*

19 *Concil. Trid. sess. 25. cap. 9. non intrat, quando tota vniuersitas non prætendit iuspatronatus.*

20 *Iurispatronatus vsurpationis timor quando excludatur & num. 21.*

22 *Præsentatio facta à personis deputatis ab vniuersitate, facta intelligitur ab ipsa vniuersitate vide num. 23.*

DECISIO CCXC.

1 POST duas sententias Rotales latas contra Ludouicum Moronum præsentatum a Præsidentibus S. Mariæ de Misericordia Terræ Albini, & in tertia instantia coram me emanatam etiam resolutionem pro illarum confirmatione, vt in decisione sub die 26. Aprilis 1629. *

Idē Ludouicus obtenta remissoria, & examinatis pluribus testibus incūbentia melius iustificauit, & demū pluries disputato dubio, tandē hodie Dñi infrascriptas cōclusiones in hac causa statuerunt, primam scilicet Iuspatronatus, de quo agi-

tur,

tur, esse laicale: secundam, sufficere vnicam præ-
sentationem; tertiam, constare de fama, & ex his
postea inferebant recedendum esse à decisis.

Et quoad primum moti sunt Domini, quia mis-
1 sa quæstione, an, & quando † iuspatronatus spe-
ctans ad Confraternitates laicorum, dicatur lai-
cale, quasi desumat qualitatem ab ipsis personis,
ex quibus Confraternitas conflatur, & qui nullo
habitu à cæteris laicis distinguuntur, seu potius
censendum sit Ecclesiasticum, quasi quod specte-
tur Ecclesia, cui hæret Confraternitas, & in qua
Confratres conueniunt, & opera pietatis exercēt,
qui articulus diligenter examinatus fuit in *Roma-
na Beneficiatus S. Laurentij in Damaso 22. Maij
1623. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in ea-
dem 9. Februarij 1628. coram* R.P.D. *meo Dura-
no*; In præsenti casu facilior videatur resolutio,
quia hoc iuspatronatus non spectat ad Confrater-
nitatem ipsam S. Mariæ de Misericordia nec ad il-
lius Confratres, sed solum ad Præsidentes, qui
semper laici sunt, nec à Confraternitate deputā-
tur, sed à laicis, nempè à Communitate loci de
Albino, ipsiq. Præsidentes præsentant ad hāc Ca-
pellam nulla facta participatione cum eadem Cō-
fraternitate, vnde his omnibus concurrentibus
apparet, quod hic spectatur persona ipsorum Præ-
sidentium, & sic laicalitas, non autem locus, cui
2 præsunt, & proinde esset † iuspatronatus laicale, vt
idem etiam videtur attigisse, *Rota dec. 574. nu. 7.
& 8. par. 1. diuers. & in Volterrana Cappellania
7. Maij 1607. coram Lancellotto, & in d. Roma-
na Beneficiatus S. Laurentij in Damaso, tàm co-
ram Reuerendiss. D. meo Decano, quàm* R.P.D.
meo Durano; Et in hoc casu ex pluribus deprehē-
ditur, quod fundator consulens suæ Cappellæ, dum
voluit Rectores eligi à personis probis, & prudē-
tibus, sciretq. Confraternitati S. Mariæ per Vni-
uersitatem in Præsidentes deputari viros integri-
tate, & prudentia insignes, sequutus est testimo-
nium eiusdem Vniuersitatis, & ideo ius præsen-
tandi ad hanc Cappellam demandauit Præsidenti-
bus, non contemplatione illius dignitatis, & Cō-
gregationis, cui præsunt, sed intuitu eorum pro-
bitatis, & industriæ, de quorum virtutibus funda-
tor certiorabatur, eo ipso quod ab Vniuersitate
eligebantur Præsidentes Confraternitati, & sic
qualitas Præsidentiæ in Confraternitate stat tan-
tum hic demonstratiuè.

3 Quoad secundum Domini † non suspicabuntur
in his Præsidentibus aliquem vsurpationis timo-
rem, cum nec iurisdictionem, nec potentiam ha-
beant in loco, & ideo ad iustificationem istius ius-
patronatus putarunt sufficere ordinariam proba-
4 tionem in hac materia, † nempè quasi possessionē
quadragenariam, vnà cum fama, quæ satis est
ad probādum iuspatronatus in priuatis personis,
*Bald. in l. vnica super. num. 2. & 3. C. de rei vendic.
Cassador. dec. 2. nu. 5. de probat. Achill. dec. 6. de
iurepatronatus Card. Mantic. dec. 318. n. 9. Card.
Seraph. dec. 1103. in fin. & dec. 1141. nu. 6. & in
recen. dec. 77. nu. 2. & 312. nu. 3. par. 1. cum alijs
cumulatis in Lancinen. Iurispatronatus 2. Maij
1616. coram bo. me. Buratto nu. 18.*

Quadragenariam autem huiusmodi desume-
bant, nedum quia de anno 1479. ab istis Præsidē-
tibus fuit præsentatus Iacobus Bonasius, qui vs-
que ad annum 1523. possedit, & tunc resignauit
Simoni Morono, & quamuis hæc Bonasij præsē-
sentatio facta sit limitatè ad quinquennium, atta-
men cum diu permanserit in possessione, videba-
tur vehementem oriri præsumptionem, quod alia
præsentatio perpetua successerit, vel saltem hinc
5 † colligeretur beneficium esse manuale, in quo
non cadit reseruatio.

Verum ex abundanti dicebatur, de dicto anno
1523. prouisum fuisse dictum Simonem cum ex-
presso consensu eorumdem *Præsidentium*, vt ap-
paret ex attestatione Clementis VII. ibi, &c.
quorum expressus ad hoc accedit consensus, &c.
6 quæ † cum sit præcisa de actu coram se gesto, non
autem simplex enūciatiua de facto alieno, in quo
fortasse error potest aliquādo cadere, probat om-
ninò consensum fuisse præstitum ante litterarum
expeditionem, *Caputaq. dec. 120. par. 1. Put. dec.
829. in fin. lib. 1. in correct. & in Romana Cappel-
lania 4. Martij 1580. coram fel. rec. Clem. VIII.
& in Tudertina Iurispatronatus 9. Iunij 1623.
coram bo. me. Patriarcha Manzanedo.* Qui qui-
7 dem † consensus habuit vim præsentationis, *Cresc.
dec. 2. de iurepatronatus, Rot. dec. 534. num. 3. p. 1.
diuers. & dec. 195. nu. 3. par. 1. recen.* Et cum ip-
se Simon continuauerit in possessione Cappella-
niæ vsque ad annum 1573. quo tempore obijt, vt
ex nota mortuorum, sequitur quadragenariam
vndequaque probari, & sufficere Domini dixerūt,
licet detur vna tantum præsentatio, cum ipse Si-
mon per quadraginta, & vltra annos possederit,
nullo enim iure cautum est, in patronatu priuato-
rum requiri de necessitate multiplicatas præsen-
tationes, sed sufficit iuncta fama sola quadragena-
ria, quæ hic abundè adest, & quod vnica præsenta-
8 tio sufficiat, si is præsentatus per 40. annos † pos-
sederit, nec vnquam venerit casus nouæ præsenta-
tionis dixit *Glos. in c. cū de beneficio in verbo, vno,
vel pluribus, de praben. in 6. & ibi Franc. nu. 3.
Felin. in c. in nostra, nu. 41. vers. cæterum de re-
script. & Gl. in cap. cum Ecclesia Sutrina in verbo
breuitatem tēp. de causis poss. & propr. & ibi Butr.
num. 36. Federic. de Sen. cons. 234. nu. 4. in princ.
vers. ad id, quod quæritur. Card. cons. 62. num. 8.
Dec. cons. 134. nu. 1. ante fin. vers. & in casu, Ac-
chil. decis. 5. nu. 1. de iurepatr.* Quia quando actus
9 † habet causam successiuam, & permanentem,
necnon continuationem temporis requisiti indu-
cit præsumptionem sufficiētem, quamuis sit vni-
cus, *Abb. in c. fi. num. 17. vers. distingue tamen
de consuetudine, Dec. d. cons. 134. nu. 2. circa fin.
10 & vers. in tuto.* Nec sacrum † Concilium Tri-
dentinum circa probationes in patronatu priua-
torum aliquid immutauit, *Gonzal. super reg. 8. glos.
18. num. 58. Rota dec. 798. nu. 4. par. 1. diu. & de-
cis. 374. nu. 1. par. 2. recent. & in Romana Iuris-
patronatus 9. Decemb. 1619. coram bo. me. Vbaldo,
& in Neapolitana beneficij 28. Iunij 1621. coram
bo. me. Buratto.*

Tertiò firmarunt etiam DD. constare de fama,
dantur enim enunciatiuæ antiquissimæ vsque de
anno 1523. in litteris Apostolicis, dum Bonasius
resi-

resignauit in fauorem Simonis de consensu Præsidentium tanquam patronorum, & in deputatione prius facta ab ijsdem Præsidétibus de prædicto Bo-
11 nasio vsq; de anno 1479. quæ † cũ sint supra 100. annos, ex illis bene fama dicitur iustificata, *Archil. dec. 7. de iure pat. Caputaq. dec. 344. num. 2. & dec. 347. nu. 2. & 3. par. 3. Rot. dec. 407. nu. 1. par. 1. diuers. & dec. 374. num. 4. par. 2. rec.* & his etiam accedunt quamplurimi testes attestantes se semper habuisse ipsos Præsidentes pro veris patronis, & hoc idem à maioribus suis audiuisse,
12 † ex quibus resultat probatio circa famam, iuxta tradita per *Bald. in l. 1. nu. 3. C. ad Macedon. Rot. dec. 182. nu. 6. & dec. 273. nu. 2. coram san. mem. Greg. XV. & late de vtroque in d. Lancinan. iurispatronatus 2. Maij 1616. coram bon. me. Buratto.*

Neque horum testium fidem videntur euertere exceptiones, quod nonnulli sint consanguinei ipsius Ludouici, & alij sint de eadem Confraternitate S. Mariæ de Misericordia; quoniam hic non
13 agitur de interesse singulorum, & ideo † non excludi debent testes de ipsa Confraternitate late *Rominac. de testib. quæst. 60. nu. 495. & seqq. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano, decis. 40. nu. 4. & seqq. & in puncto tradit Genua in prax. Ar-*
14 *chiep. cap. 63. nu. 7.* Et in omnem casum † supplerentur ex ingenti numero, in quo plurimi sunt, qui nõ sunt Confratres, *Gabr. concl. 6. de testib. Soccin. sen. cons. 19. num. 2. lib. 2. Roland. cons. 72. sub num. 5. & 15. citat. in fin. lib. 2. Rot. coram san. mem. Greg. XV. dec. 340. nu. 6. & 7. coram Reuerendiss.*
15 *D. meo Decano d. dec. 140. nu. 17.* Et ex hoc † eodem magno numero supplentur defectus consanguinitatis, & affinitatis, *Farin. de testib. quæst. 54. nu. 60. Rot. dec. 289. nu. 3. par. 1. diuers. & decis. 713. nu. 2. par. 2. recent.*

Non obstat, quod hic videatur cadere suspicio
16 vsurpationis, & ideò † requiratur exactior illa probatio iurispatronatus, de qua per S. Concilium Trident. sess. 25. c. 9. Quoniam hoc motiuum fuit ponderatum in alia decisione, quia tunc ab informantibus præsupponebatur, præsentationem spectare ad Vniuersitatem, sed re melius directa, constat hoc iuspatronatus spectare non ad Vniuersitatem, sed ad ipsam Confraternitatem, seu potius ad illius Præsidentes, & ideo non intrat Concilium quia Confraternitas hæc non constituit aliquod Collegium publicum cum iurisdictione, seu potentia, sed potius est priuata quædã Congregatio
17 † personarum ad exercitium pietatis instituta, & sic dici non potest Vniuersitas, vt per *Innoc. in cap. dilecta. num. 9. & ibi Card. num. 7. de excess. Prælat. Bald. in authen. hoc ius porrectum, num. 12. C. de sacros. Eccles. & in l. id quod pauperibus, num. 34. C. de Episc. & Cler. Alex. cons. 102. num. 2. vers. confirmatur, lib. 7. Nauar. cons. 3. de foro compet. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano, decis. 472. num. 1. & 2.* & cum nullam habeat
18 iurisdictionem, aut publicam auctoritatem, † seu potentiam hæc Confraternitas in loco, qualem habere solent Vniuersitates, & Communitates laicorum, seu Barones, de quibus loquitur, *Concil. d. cap. 9.* non cadit præsumptio vsurpationis, quæ in illis vigere solet, *Put. decis. 55. & 56. lib. 1. in correct. Menoch. lib. 3. præsumpt. 90. nu. 60. vers. est obseruandum, Gonzal. ad reg. 8. glos. 18. n. 69.* vbi quod Sacra Congregatio declarauit, Conciliũ
19 † non intrare, vbi non tota Vniuersitas, sed certa pars dumtaxat prætenderet iuspatronatus, & *Rot. decis. 718. num. 4. par. 1. diuers.* vbi de Capitulo Ecclesiæ Tirasonen. & *decis. 219. par. 1. recen.* quæ pariter loquitur de iurepatronatus pro parte spectante ad Vniuersitatem Parochianorum. & in terminis Vniuersitatis Iuristarum Craconien. quæ non habet publicam auctoritatem, vel iurisdictionem, idem resoluit, *Rota, 1. in Craconien. parochialis 24. Ianuarij 1628. coram me;* Amplius cũ
20 † hæc Confraternitas visitetur ab Ordinario, & corrigatur, apparet ea auctoritate non pollere, Cõfraternitatem, vt Ordinario formidinem incutere potuerit, & quin ipse Ordinarius haud difficulter libertatem beneficij vindicare valuerit, &
21 sic excluditur † timor vsurpationis, *Put. d. decis. 55. in fin. lib. 1. in correct. & Rot. decis. 578. n. 2. par. 4. diuers. & in Lucana Iurispatronatus de Podijs 2. Decemb. 1619. coram bo. me. Seleucien.*

Nec obstat, quod isti Præsidentes eligantur à
22 Communitate, & propterea dici † posset Communitatem ipsam præsentare per ministerium Præsidentium, argumento, *l. item eorum. §. 1. ff. quod cuiusque Vniuersit. nomine,* & in terminis, *Mantic. decis. 161. num. 2.* Quoniam obiectum procederet, si ipsa Vniuersitas mandasset Præsidentibus, vt Ludouicum præsentarent, vel ipsi Præsidentes nomine Vniuersitatis præsentassent, sed cum vniuersaliter fuerint deputati ab Vniuersitate ad officium Præsidentiæ, iste particularis actus præsen-
23 tationis † deinde gestus non attribuitur Vniuersitati, sed eorum Præsidentiũ personis iuxta theoricam, *Bart. in l. 2. § data. nu. 6. & 7. ff. de opt. leg. at.* & vt supra dictum fuit, hoc iuspatronatus, seu ius præsentandi non fuit demandatum ipsis Præsidentibus intuitu illorum dignitatis, seu officij, sed contemplatione eorum probitatis, de qua testimonium habent ex deputatione facta ad officium Præsidentiæ.

Ex quibus, resolutum fuit recedendum esse à decisis. Vtraque parte informante.

☞ * *Videntur infra hae decisio in Additione prout in Indice in eius fine posito.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Meleuitana Præeminentiarum.

Die Veneris 18. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Marescíallus Sacræ Religionis S. Ioannis Hierosolymitani, an possit præuentiuè componere paces inter familias Magni Magistri, & corã quo isti familiares debeant conueniri.

SVMMARIVM.

1 *Ad Tribuni Militum officium spectat audire Militum querelas.*
2 *Actum componendi rixas inter Milites esse actum iurisdictionis.*

3 *Iuris*

3 *Iuris assistentiam qui habet pro se, dicitur habere intentionem fundatam.*

4 *Familiares Principis non conueniuntur coram Tribuno Militum, sed coram Siniscalco seu Magistro domus, & nu. 6.*

5 *Idem etiam determinatur de deputatis sacro ministerio.*

7 *Familia Prælatorum superiorum conueniuntur coram Ordinario.*

8 *Testes in numero ratione, & deponentes verisimiliora prævalent alijs.*

9 *Exemptionum materia est strictè interpretanda, & ad litteram intelligenda.*

10 *Priuilegium familiarium, quo in l. Cubicularios C. de præpos. sac. Cub. l. 12. debetur de superiori dominanti.*

11 *Magnus magister* Religionis *S. Io. Hierosolymit. dicitur superior, & dux belli.*

12 *Dignitas Ecclesiastica, & sæcularis per eamdem personam potest repræsentari distinctè, & diuisim vna ab altera.*

13 *Titulus prænotat excellentiam.*

14 *Familia Magni Magistri S. Io. Hierosolym. quare debeat conueniri coram Ordinario.*

15 *Episcopus, & Vicarius faciunt vnum Tribunal, Concistorium, & Auditorium.*

16 *Episcopus, quæ potest in familiares suos, potest etiam Vicarius.*

17 *Exceptio certarum personarum, firmat regulam inclusiuam in reliquis, & nu. 18.*

19 *Exceptio nihil operatur, circa existentes extra regulam suam.*

DECISIO CCXCI.

RESOLVTO * Marescialium habere iurisdictionem præuentiuam, & Magnum Magistrum non posse auuocare causas à Mareseiallo præuentas, quæsitum fuit, an eodem modo Marescia llus possit præuentiuè componere paces inter familiares Magni Magistri, & Dominis visum fuit non posse.

Nam quamuis officium Marescialli idem sit, prout Tribuni Militum ex stabilimēto 7. *de verb.*
1 *signif.* ad cuius † Tribuni officium spectat audire Militum querelas, & rixas, easq. sedare, & componere, *l. officium. §. officium tribunorū, vbi glos. in verb. principijs. ff. de re milit. Luc. à Penna in l. Tribuni. nu. 2. C. de re milit. lib. 12. Budeus in l. Tribuni. nu. 2. C. de re milit. lib. 12.* Vigerius *lib. 2. de offic. Tribun. c. quamuis, eod. tit. Vigerius lib. 2. de offic. Tribun. milit.* Idemq. videatur firmatum ex stabilimentis Religionis *tit. 10. de Bailiuis cap. 2. & cap. 7. & tit. 18. cap. 59.* & comprobant testes dati summario Marescialli nu. 6. & 7. nec dubitari possit quoad
2 actum † componendi rixas inter milites, quin sit de iurisdictione, q. ia hoc firmat *Felin. de treg. & pace in rub. num. 10.* & quidem ordinaria, vt iam fuit dictum in decisionibus causæ, itaut Mareseial-
3 lus videatur etiam fundare intentionem † suam super assistentia iuris ex causa vniuersalis iurisdictionis, *Caput. decis. 189. nu. 7. Roman. cons. 123. num. 4. Natt cons. 199. nu. 10. Surd. cons. 180. n. 9.*

Attamen hæc communis, & approbata conclu-
4 sio solet declarari, † vt non comprehendat veros familiares Principis dominantis, habentes qualitates familiarium in Palatijs seruientium, Commensalitatis, scilicet, & seruitij, per tex. *in l. Cubicularios. C. de Præp. sacri cubic. lib. 12.* cuius Constitutionis verba hæc sunt. *Cubicularios tā sacri Cubiculi mei, quàm Venerabilis Augustæ, quos vtrosque certum est obsequijs occupatos, & Aulæ penetralibus inhærentes, diuersa iudicia obire non posse; ab obseruatione aliorum Tribunalium liberamus, vt in sublimitatis solummodo tuæ iudicio propositas aduersus se excipiāt actiones, & in illis, ab obseruatione aliorum Tribunalium,* consistit priuatiua iurisdictio quoad alios Iudices inferiores & tribuitur Siniscalco, seu Magistro domus, cui legitur directa Constitutio; idem
5 † determinatur de deputatis sacro ministerio in *l. vlt. C. de Castren. & Ministerian. eod. lib.* & de adhærentibus familiaribus Imperatoris, ne pro-
6 trahantur ad alia iudicia. † sed subeant examen tantum Magistri officiorum firmatur in *l. 2. C. de Decanis eod. lib. 12.* in Prælatis quoque Superio-
7 ribus idem obseruatur, † vt familię illorum ab Ordinario non conueniantur, *c. vltimo. de offic. Archid. l. 2. vbi omnes. C. de Episc. & Cleric. Capit. decis. 12. num. 1. Clar. in §. fin. q. 35. Menoch. de arbitr. cas. 562. nu. 13. Farinac. in praxi quæst. 8. num. 46. Crass. de effect. Cleric. effect. 1. nu. 128.* & demum accedit obseruantia in hunc modum concludenter probata per testes Magni Magistri in eius summario datos, prævalentes testibus Marescialli in numero, ratione, & in causa verisimilio-
8 ri, quibus † in concursu semper inhærendum est, *Rota decis. 239. nu. 2. 322. nu. 6. 449. nu. 8. coram Papa Gregorio XV.*

Non obstat, quod iura prædicta loquantur de familiaribus Imperatoris, vel Augustæ, qui sunt supremi Principes; Magnus verò Magister respectu temporalium vt feudatarius Regni Siciliæ; respectu verò Militum reputetur tanquam Abbas Superior Religionis Regularis S. Ioannis per Sedem Apostolicam institutæ, iuxtà Constitutionē Pauli V. cui aliqua non debetur de iure præeminentia, nec per consequens in hac exemptionis
9 materia † tanquam strictæ interpetrationis, & ad litteram intelligendæ, sit admittenda extensio.

Quia hic non agitur de extensione, sed de comprehensione ex vi identitatis rationis; nam huius-
10 modi priuilegia † familiarium debentur Superiori donanti, qui in eius Palatio dici potest Imperator, sicut & ipse Magnus Magister dicitur
11 Superior † & Dux belli, vnde qua ratione Tribunus Militum exercitus Imperatoris non haberet iurisdictionem in Palatio, inter familiares Imperatoris; quia inferior est subiectus per dictam *l. Cubicularios,* ita Marescialius, qui idem est cum Tribuno, non debet ius dicere in Palatio Magni Magistri, qui est suus Dux & Superior; neque dicatur quod iste principatus sæcularis considerari non possit respectu Militum, sed tātummodo Superioritas Ecclesiastica sit attendenda, cum vtra-
12 que † dignitas per eamdem personam possit repræsentari distinctè, & diuisim vna ab altera, prout quando Episcopus habet Ciuitatem, vel Castrū sibi subiectum, *cap. finali, ne Cler. vel Monach. in 6. cap. Romanæ. § debet autē. de appellat. eod. lib. 6.*

quia

quia in eo superioritas sæcularis est magis consideranda respectiuè ad Tribunum Militum exercitus; quia vti suo Duci exercitus seruit, non autem vti Abbati superiori, ex quo in Milites non vtitur iurisdictione Monacali, sed militari, & ni-
13 hilominus, quia† Magnus appellatur Magister, qui titulus prænotat Excellentiam, *Cassan. in Catal. glor. mundi par. 9. consid.* 4. ratione istius magnæ superioritatis etiam vti Ecclesiastico debe-
14 tur priuilegium †vt familiæ illius non conueniãtur ab Ordinario, *c. vlt. cum glos. de off. Archid.* cũ alijs supra adductis, quibus non aduersatur, quod sicuti Vicarius cognoscit de familiaribus Episcopi, *c. si Episcopus, vbi Archid. & Io. Andr. de offic. ordin. in* 6. *Boer. decis.* 9. *nu* 7. *Marc. decis.* 281. *in fine par.* 1. idem videatur posse Mareschallus officialis Magni Magistri, quia idem contingit prop-
15 ter vnitatem † Episcopi & Vicarij, facientes vnũ Tribunal, Concistorium, & auditorium, *c. Romana, vbi omnes de appell. in* 6. *c. non putamus, cum glos. de consuetud. in* 6. *Couarr. pract. quæst. c.* 4. *num.* 4. vt non mirum si quæ potest Episcopus in
16 familiares suos possit, † & Vicarius; sed non ita de inferiori Ordinario dici potest per dictum *cap. vltimum de offic. Archid.* à quorum iurisdictione semper eximuntur familiares Superioris.

Demum non obstant stabilimenta Religionis *tit.* 10. *de Bailiuis c.* 2. *&* 7. *tit.* 18. *c.* 59. per quæ ita Fratres Equites, prout & armorum seruientes supponuntur obedientiæ Marescialli, exceptis Bailiuis Conuentualibus & socijs Magni Magistri, quorum appellatione non veniunt familia-
17 res seruientes, vt ideo † per exceptionem certarum personarum in reliquis sit firmanda regula inclusiua, *Couarr. var. resol. lib.* 2. *c.* 5. *nu.* 4. *Rot. decis.* 239. *num.* 2. *par.* 1. *diuers.*

Quia exceptio prædicta est quidem apta includere personas cuiuscumque generis, qui tamen possunt conueniri sub ordinaria iurisdictione Ma-
18 rescialli, & in hac parte † regulam confirmat in omnibus non exceptuatis. Cæterum quòd ampliet regulam etiam quoad eos, qui non cadunt sub ordinaria iurisdictione, prout non cadunt familiares Principis per *d. l. Cubicularios*, excep-
19 tio in hoc nihil operatur tanquam de † existentibus extra regulam suam, *l. generali §. vxori. ff. de vsufr. leg. Dec. in l.* 1. *nu.* 21. *ff. de regul. iur. Surd. decis.* 124. *nu.* 11. *Rot. decis.* 158. *nu.* 5. *coram Papa Greg. XV.* ex hoc enim sequeretur correctio iuris, & tollerentur casus per aliam legem excepti, quòd non est admittendum, prout latè concludit, & firmat *Euerard. in loco ab exceptione ad regulam num.* 5. *& seq.* Et ita &c.

☞ * *Idest sub die* 13. *Nouemb.* 1628. *est supra decis.* 229.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO,

Sabinen. Alluuionis,

Die Lunæ 21. *Maii* 1629.

ARGVMENTVM.

Donatio facta alicui per Vniuersitatem, vt valeat, quæ solemnitates in eo contractu de iure desiderentur. Et nonnulla circa confirmationẽ Principis super aliquo cõtractu.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta per Vniuersitatem vt subsistatur, quæ solemnitates requirantur, & nu.* 2.
2 *Confirmatio Apostolica supplet omnes solemnitates.*
4 *Contractus ex cõfirmatione superioris, quando validatur, etiam quod ab initio esset nullus, substinetur in vim nouæ concessionis.*
5 *Papa potest sanare omnes nullitates, non obstãtibus quibuscumque constitutionibus in contrarium.*
6 *Confirmatio Papæ dicitur ex certa scientia, si in ea inseratur tenor rei confirmatæ.*
7 *Defectus Principi aliquid confirmanti censetur narratus, si Princeps in confirmatione illi expressè derogauerit.*
8 *Princeps, quando aliquid confirmat, non solet in eo supplere causam, vide nu.* 11.
9 *Donationis titulus infert præiudicium.*
10 *Principis intentio corruit, si deficiat causa supposita.*
12 *Donatio vera, & realis non dicitur, si consistat in cessione iuris.*
13 *Donatio vera non dicitur, quæ fit in recompensam beneficij accepti.*

DECISIO CCXCII.

☞ CAVSA super decisione 24. Maij 1624.* proposita, dictum fuit ab eadem resolutione esse recedendum.

Quia hodie cessant fundamenta decisionis posita in defectu sufficientis mandati, & carentia decreti Iudicis, sine quibus instrumentum stipulatæ donationis per procuratores Vniuersitatis Gallesij non poterat sustineri.

Superuenerunt enim ratificationes eiusdem Vniuersitatis cum omnibus solemnitatibus die 17. Aprilis 1625. & 7. Aprilis 1626. quæ semel, bis, & ter fuerunt Apostolica authoritate, confirmatæ cum insertione tenoris, & derogatione omnium Constitutionum, ex quibus similes donationes possent impediri, & signanter Constitutionis Sixti V. cum mentione litis, decreto irritanti, & clausula sublata; vnde concurrentibus oĩbus solẽnitatibus, quæ desiderantur in *l. finali. C. de vend.*
1 *reb. Ciuit. lib.* 11. nempè † legitima hominum Congregatione, præsentia Gubernatoris loci, descriptione omnium nominum facta duobus ex tribus partibus votum ferentibus, iuramenti præstatione super vtilitate contractus donationis, ac denique Iudicis decreto quæ similiter colliguntur per *Menoch. cons.* 80. *num.* 22. *&* 726. *Surd. cons.* 28. *Card. Mant. de contr. lib.* 4. *tit.* 8. *num.* 15. *cum*
2 *sequen.* Visum † fuit vel donationem ex prædictis validam esse, *Surd. decis.* 69. *num.* 20. *Rolan. cons.* 2. *num.* 37. *& cons.* 97. *num.* 14. *Rosental. de feud. cap.* 9. *memb.* 1. *concl.* 28. *n.* 5. *Mising. obseruat.* 87. *n.* 4. *cent.* 4. *Menoch. cons.* 1264. *n.* 15. vel ex Apo-
3 stolica confirmatione supplente † omnes solẽnitates

tes

tes ex certa scientia, & cum insertione tenoris validam fuisse effectam, *Abb.cons.41 nu.3. Rolan. cons.96. num.21. lib.1. Gabr.cons.82. nu.2. lib.2. Mant.de contr.lib.4. tit.7. num.47. Seraph.decis. 1080. num.6. Rot.decis.65. num.1. par.2. diuers. Ruin.cons.175. num.19. lib.1.* & quando contra-
4 ctus ex confirmatione superioris † validatur, etiã quod ab initio esset nullus, sustinetur in vim nouæ concessionis, *Bald.in cap.ex parte. num.19. de const.Dec.cons.341. num.3. & cons.516. num.12. Cassad.decis. vnica de confirm.vtil.vel.inutil. Rot. dec.339. num.3. 513. nu.6. par.2. recent. & 455. num.3. par.1. diuers.*

Non obstat, quod prima donatio fuerit nulla ex carentia mandati, & decreti Iudicis; Secunda verò ex eo, quod non interuenerit maior pars eorum, qui in loco, & intra fines bona possident, quodq. ij singillatim non iurauerint se credere, quod talis alienatio esset vtilis Communitati, & quod bona posita non fuerint sub hasta; tertia verò maiores contineat nullitates, nempè quia donatio non sit facta in Consilio generali, quodque per cõcussionem, & timorem Domini Castri fuerit stipulata, ac falsa causa supposita fuerit, nempè vtilitas donationis ob benemerita Cardinalis senioris quæ non probantur, & vlterius omissa fuerit forma statuti Gallesij, & quod viginti homines, quamuis minor pars contradixerint maiori in resolutionem de facienda noua donatione, & seu approbatione antiquæ.

Quia cum hodie exhibeatur confirmatio Apostolica cũ insertione tenoris donationis, per quem
5 Papa potuit intelligere prædictos omnes † defectus volueritq. sanare omnes nullitates motu proprio, & ex certa scientia non obstantibus quibuscumque constitutionibus contrarijs, non est insistendum super requisitis, *l. finalis*, aut alijs nul-
6 litatibus: quia de† Apostolicæ potestatis plenitune respectiuè ad tenorem fuerunt validata, *glos. in c. venerabiles, verbo tenor, vbi Abb. nu.2. de confirm. vtil. vel inutil. glos. in c. pastoralis §. præterea verbo ex certa scientia de offic. deleg. Ruin. cons.117. num.5 lib.4. Gabr.cons.200. n.7. vol.1. Rot. dec.455. num.3. par.1. diuers. Seraph. decis. 460. num.3. & 339. nu.2. par.2. recent.* & nihilominus ex contextu secundæ, & tertiæ donationis probantur omnia requisita *l. finalis*, supra nar-
7 rata † interuenisse, nec fuisse omissam litis mentionem, cui Papa expresse in eadem confirmatione derogauit.

Non obstat quod Papæ fuerit supposita vtilitas donationis, cum qua emanauit confirmatio; vn-
8 de vel non probatur, & deficit causa, quam † Papa non solet supplere, vel carentia vtilitatis pro-
9 batur ex solo titulo † donationis inferente perditionem, *Alex. cons.125. nu.2. lib.1. cum alijs al-*
10 *legatis*, & semper deficiat supposita causa, & † corruat intentio Principis.

Quia Papa per narrationem contentorum in prima donatione, & secunda, & tertia confirmatione, & tenorum insertione intellexit formam donationis Communitatis Gallesij, quod scilicet donabant, & seu cedebant iura vindicandi terras per Maglianenses occupatas pacto adiecto, quod postquam fuissent per donatarium recuperatæ coli deberent, & laborari per homines de Gallesio, quatenus velint cũ responsionibus solitis, & quod dicti homines præferantur cæteris omnibus etiam
11 meliorem conditionem offerentibus; † confirmando autem tanquam Communitati vtilem, iustam causam contractui impressit *Dec.cons.41. num.12. Paris.cons.24. num.5. lib.4. Ias.cons.54. num.19. lib.1. Rota decis.625. num.5. par.1. recent.* & nihilominus vtilitas contractus ex sui forma apertè probatur: quia Communitas expensis Cardinalis donatarij vindicabat substantiam vtilitatis terrarum consistentem in colendo, & fructus percipiendo cum prælatione in concursu forensium, quæ quantæ fuerint experientia docuit, & facile excedunt iuris illiquidi cessionem, aut donatio-
12 nem, quæ nec etiam dici potest realis † donatio, dum consistit in cessione iuris dubij, *Bald. in l. tale pactum. ff. de pactis. Ias. in l. prima in fine. ff. de trans.* & quanto minus venit æstimanda, eo magis correspondeat meritis Cardinalis donatarij, in
13 quorum † recompensam voluit Communitas hãc donationem facere. Et ita &c.

☞ * *Vide eam infra in Additione prout in Indice in eius fine posito.*

EM.^{MO}, ET REV.^{MO} D. CARD. VIRILI.

Romana Cambiorum.

Die Lunæ 28. Maii 1629.

ARGVMENTVM.

Solutio simpliciter facta à debitore in quam causam cadere debet, & alia, de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Solutio facta simpliciter absque protestatione à debitore, censetur facta in executionem ordinis, & causæ à creditore ordinatæ, & expressæ, & num. 6.*
2 *Cambij currentis causa expressa in ordine censetur repetita in mandato, & solutione.*
3 *Soluens simpliciter vigore ordinis ei directi, licet dicatur acceptasse ordinem non tamen censetur consensisse causæ expressæ in eo.*
4 *Solutio simpliciter facta in dubio cedit in causam duriorem.*
5 *Sed secus est, quando adest declaratio.*
7 *Litteræ cambij si acceptentur cum protestatione, & deinde simpliciter absque repetitione protestationis fiat solutio, censetur facta iuxta causam expressam in litteris, & num. 8.*
9 *Socius, si dicat consocio, vt cum certiorem faciat de aliqua re sequenda, sufficit, quod ista certioratio sit facta ab alio socio in negocio communi, & num. 16.*
10 *Epistola semper loquitur.*
11 *Inter Mercatores proceditur ex bono, & æquo.*
12 *Promissio facta per verba futuri temporis resoluitur in tempus præsens, & demonstrat actum perfectum.*

13 Ge-

13 *Gerundium qualificatur ex verbo ei adiuncto.*
14 *Modus dicitur, quando aliquid est adimplendum postquam res est perfecta.*
15 *Modus defectus non vitiat dispositionem, & contractum.*
17 *Contrahentium voluntas ex antecedentibus, & subsequentibus declaratur.*
18 *Solutio facta à socio de pecunijs socialibus, debet cedere in extinctionem debiti socialis, non autem debiti particularis, & proprij, & num. 20.*
19 *Socius, qui duas societates contrahit, duplicem personam repræsentat.*

DECISIO CCXCIII.

PROPOSITO dubio An scuta 25. mill. per Maurum soluta de mense Nouembris 1626. cedat in causam cambiorum limitatorum scutorum 40. mill. & 20. mill. aut in causam cambij currentis nuncupati, *Conto d Andrea Mauro à parte delle Dogane del Patrimonio sopra Ambrosio Pozzobonello*. Domini resoluerunt solutionem non fuisse factam in causam cambij limitati, sed in causam dicti cambij currentis: nam Nicolaus Pallauicinus creditor ex vtraque ex præfatis causis dedit ordinem Mauro, sub litteris 10. Nouembris 1626. quod ista scuta 25. mill. solueret in causam cambij currentis, vt in summ num. 15. & ipsemet Maurus die 27. Nouembris 1626. dixerit mandatum Marcello Sacchetto, vt eandem summam scutorum 25. mill. solueret eisdem personis nominatis in ordine cum claris verbis, videlicet, *quali faccio pagare per tanti trattoni di Massa fiera il Sig. Nicolò Pallauicino q. Stephani*, & consequen-
1 ter solutio facta simpliciter † absque protestatione à debitore censetur facta in executionem ordinis, & causæ à creditore ordinatæ, & expressæ, *glos. in l. triticum in verb. cogitauit, & ibi Bart. nu. 2. ff. de verb. oblig. Alex. in l. qui ab aliena. §. is qui putabat, num. 5. & 6. ff. de acquir. haredit. Rota Ianuen. decis. 91. num. 1. & decis. 6. nu. 2. & 20. Ias. cons. 70. nu. 1. lib. 1. Mandell. cons. 2. num. 6.*

Præsertim cum in mandato dato per Maurum Marcello Sacchetto contineatur eadem summa soluenda eisdem personis cum relatione ad ordi-
2 nem Nicolai, ideo † causa cambij currentis in ordine Nicolai expressa censetur repetita in mandato, & solutione Mauri, *Rota Ianuen. d. decis. 91. num. 1.*

Nō obstat, quod licèt Maurus simpliciter soluerit, & ex solutione dicatur acceptasse ordinem Nicolai; non tamen consenserit causæ expressæ
3 † in ordine, imò potius censeatur soluisse in causam cambiorum limitatorum, duriorem tàm ratione antiquitatis, quàm fideiussorum, quàm proprij debiti ipsius Mauri; maximè quia in ordine Nicolai dicebatur, *& intendersene per il vostro rimborso con Ambrosio, riferendo à me à suo luogo il seguito*, vnde cum non constet, quod Maurus se reualuerit, & intellexerit cum Ambrosio, nec admonuerit Nicolaum del seguito, videatur colligi Maurum noluisse soluere in causam ordinis, cum formam illius non adimpleuerit.

Responderunt enim Domini regulam quod so-
4 lutio † cedat in causam duriorem procedere in dubio, *l. caeterum & l. qui ex famosa, & l. ex pluribus. ff. de solut. Roman. cons. 94. num. 2. Rota de-*
5 *cis. 679. nu. 6. in fin. par. 1. diuers.* secus vbi † adest declaratio *l. si vsuris. C. de vsur. Roman. d. cons. 94. num. 2. vers. 3.* & hoc luculenter *Caualer. decis. 165. num. 3. Greg. decis. 366. num. 4.* eo enim ipso, quod Maurus in mandato directo Marcello
6 Sacchetto retulit se ad ordinem Nicolai; † causa expressa in ordine Nicolai censetur approbata,
7 *Rota Ianuen. d. decis. 91. num. 1.* imò si † litteræ acceptentur cum protestatione, & deinde simpliciter absque repetitione protestationis fiat solutio, illa intelligitur iuxta causam expressam in litteris, *Rota Ianuen. d. decis. 6. nu. 2. & 20.*

Accedente præsertim epistola Ambrosij Puteobonelli scripta Nicolao Pallauicino sub die 12. Decembris 1626. summ. num. 27. in qua dicitur: *Io dicai ricapito al contenuto ne spacci del Sig. Vostro di fiera, cosi fece Andrea Mauro, hauendo pagato compitamente le tratte fatteli, e restando annotate in vostra conformità, &c.* ex verbis enim *in conformità vostra* satis clarè Ambrosius cer-
8 tiorauit, quod solutiones † factæ erant in causam cambij currentis expressam in ordine Nicolai,
9 *l. cum te. C. de transact.* quare licet Nicolaus † dixerit Mauro, *auuisando à me il seguito*, sufficiens visa fuit certioratio facta ab Ambrosio socio in negocio communi, *Alex. in l. serui electione. § labeo. num. 3. ff. de leg. 1. Cephal. cons. 768. num. 23. Ioseph. Ludouic. concl. 53. vers. socij nu. 57. Felician. de societ. cap. 14. num. 44.*

Non obstat, quod confessio Ambrosij non præiudicet Mauro, cuius exceptionibus potest vti Ambrosius fideiussor, quia eadem confessio nocet Ambrosio venienti etiam ex persona Mauri, cū non possit Ambrosius, nec æquum, & conueniēs sit impugnare ex persona Mauri, quod in propria
10 Epistola, † quæ semper loquitur, scripsit *glos. in cap. si quis iussio. § porrò verb. nihil agat. de elect. in 6. Rota decis. 78. nu. 4. par. 1. recent. Seraph. decis. 1027. num. 5.*

Non obstat, quod verba epistolæ Ambrosij, *restando notate in vostra conformità*, denotent tēpus futurum, quia inter mercatores, in quibus
11 proceditur † de bono & æquo, sat est, quod etiam de futuro dixisset, cum satis declarata remaneret intentio sequendi causam expressam, præcipuè cum de contraria voluntate postea nō fuerit scriptum, & tanto magis in hoc casu, in quo præcesserat ordo præcisus in causam cambij currentis, & qualibet declaratio, siue de tempore præsenti, siue de futuro sufficit pro declaratione voluntatis, & cum adnotatio facienda esset per debitorem
12 absque alio facto Nicolai, etiam quod per † verba futuri temporis esset promissa, in tempus præsēs resolueretur, & demonstraret actum perfectum, *Cartar. decis. 29. nu. 2.* vltra quod illa verba, *hauendo pagato compitamente le tratte, & restando notate in vostra conformità*, satis denotant perfectionem actus, itaut nulla maior alia declaratio desideranda esset inter mercatores, cum gerun-
13 dium, *restando*, † qualificetur ex verbo adiuncto, *notate*, quod sonat in præsens, vel præteritum, *Alber. in diction. in verb. gerundium.*

Non

Non obstant verba ordinis Nicolai, *& interderuene per il vostro rimborso con Ambrosio, & auuisando à me il seguito*, tum quia hæc fuerunt
14 demandata per † viam modi post solutionem perfectam, *Bart. in l. quibus diebus, Termilius nu. 1. ff. de condit. & demonstr. Surd. decis. 156. num. 6.*
15 cuius modi defectus† non vitiat dispositionem, & contractum, *l. 2. C. de his quæ sub modo, Alex. in l. 1. num. 5. C. de instit. & substit. Ceph. cons. 129.*
16 *num. 104.* tum quia certioratio sufficiens† fuit facta ab Ambrosio in eius epistola, vt supra dictum est. Tum quia sat est causam expressam fuisse acceptatam, & quod haberet Maurus ius *d'intenderſene con Ambrosio*, quod satis dicitur executũ mediante reductione huius debiti cambij currentis, quod ante hanc solutionem erat maius ad lõgè minorem quantitatem, vt in summ. nu. 13. & 14. Cum enim de mense Octobris 1626. cambiũ currens immediatè ante hanc solutionem ascenderet ad scuta 38630. in summ. num. 13. & de mẽse Aprilis 1627. appareat reductũ ad scuta 10097. consequenter scuta 25. mil. cesserũt in hanc causã extinctionis cambij currentis specificatam in ordine Nicolai, cum non appareat de alia solutione eo magis quia cũ Maurus in præcedentibus nundinis Resurrectionis eiusdem anni 1626. soluerit ad computum huius cambij currentis alia scuta 25. mill. vt ex partitis in summ. num. 21. & ex litteris Mauri summ. num. 25. vtique ita præsumitur extinctio debiti currentis ex istis scutis 25. mill.
17 ex antecedentibus † enim arguitur voluntas in sequentibus, *Rota d. decis. 679. nu. 7. par. 1. diuers.*

Addebant quoque Domini duo, alterum quod hæc solutio fuit facta ex pecunijs socialibus redactis ex effectibus Dohanæ Patrimonij, vnde solu-
18 tio † debet cedere in extinctionem debiti cambij currentis socialis; non autem debiti cambij limitati particularis, & proprij, *Bald. cons. 115. nu. 2. lib. 3. Magon. decis. Lucen. 1. num. 13. Cost. de remed. subsid. remed. 119. nu. 12. cum plurib. seqq. Salicet. in l. eius in fin. C. de compens. Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. glos. 9. par. 2. num. 53. & seq. & 61.*

Alterum, quod Nicolaus Pallauicinus duplicem personam repræsentabat, vnam Nicolaum de Genua, alteram Nicolaum de Massa *di Noui,*
19 *è Fiera*, itaut diuersas haberet stationes, † in quibus negociabatur, *Rota Ianuen. decis. 75. num. 3. Greg. decis. 366. nu. 1.* & consequenter cum tracta, seu ordo scut. 25. mill. de quibus agitur, fuerit factus à Nicolao de Massa, solutio cedere debet in
20 causam cambij currentis Nicolai de Massa, non in causam cambij limitati Nicolai de Genua, *Gregor. d. decis. 366. nu. 1. vbi Addit. Rota decis. 634. num. 9. in fin. par. 1. in recent. Gabr. cons. 175. nu. 28. lib. 2. Surd. cons. 327. nu. 39.*

Non obstat, quod cambium currens non esset debitum Mauri, quia contrarium est verius, vt probatur ex litteris, & confessione Ambrosij, ipsius Mauri, & Alexandri summ. num. 8. 26. & 28. iuncta alia solutione scutorum 25. mill. facta per Maurum ad computum cambij currentis, ex qua probatur debitum Mauri soluentis.

Non obstant litteræ Mauri scriptæ Ambrosio, in quibus dicit se velle extinguere cambium limitatum, quia adsunt quoque aliæ litteræ, in quibus promittit extinguere debitum cambij currentis, vt in summ. num. 26. prout in præcedentibus nũdinis ad cõputum cambij currentis Maurus soluerat alia scuta 25. mill. vt supra deductum est.

Non obstat Mercatorum opinio, quia datur alia opinio contraria aliorum mercatorum, & cum ex supradictis de iure solutio debeat cedere in causam cambij currentis, ita vtraque parte informante fuit decisum.

R. P. D. QVEIPO.

Triuentin. Beneficii.

Die Lunæ 28. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Vnio duarum Ecclesiarum quando fieri possit, & quæ solemnitates requirantur. Consensus alicuius, quando interuenire debeat in aliquo casu pro forma, et solemnitate, et quando è contra, et in istis casibus quando interuenire possit antea, vel post.

SVMMARIVM.

1 *Vnio duorum beneficiorum odiosa est, & contra ius commune, cum qualibet Ecclesia debeat habere suum Rectorem.*
2 *Vnio non est in iure permissa, nisi propter euidentem necessitatem, & vtilitatem.*
3 *Vnio duarum Ecclesiarum tunc est facienda solum, quando duobus ministris alimenta non præstiterint.*
4 *In beneficijs simplicibus tenuitas fructuum non est considerabilis, propter modicum onus.*
5 *In Vnionibus verus valor est exprimendus secundum communem æstimationem, non secundum sterilitatem.*
6 *Vnio facta ab Ordinario sine causa est ipso iure nulla, & num. 7.*
8 *Testes, vt probent valorem beneficij, debent deponere per non excessum, nõ autem per ascensũ.*
9 *Testibus deponentibus de credulitate fides non adhibetur.*
10 *Testibus est credendum, si reddant rationem sui testimonij.*
11 *Testibus duobus affirmantibus magis creditur, quàm mille negantibus.*
12 *Pro decreto Iudicis præsumitur.*
13 *Hoc tamen non procedit, vbi contrarium manifestis probationibus ostenditur.*
14 *Sine causa certa, his quæ fieri nequeunt, non creditur gerenti actum, circa interuentũ causæ.*
15 *Testis idoneus nemo est in causa, in qua laudem, vel vituperium reportat.*
16 *In vnionis instrumento non sufficit enunciari solemnitates requisitas, sed requiritur, vt probentur, & iustificentur.*
17 *Vnio quando fit per Ordinarium, requiritur consensus Capituli.*

18 Ca-

18 *Capituli consensus in vnione, an postea adhiberi possit.*

19 *Vnio nulla propter defectum cõsensus Capituli, per eius ratificationem postea factam non conualescit.*

20 *Consensus vbi pro forma, & solemnitate interuenire debet, in ipso actu interponendus est.*

21 *Consensus, tunc pro forma, & solemnitate non interuenire dicitur, quando agitur de praiudicio illius, cuius consensus requiritur.*

Quo casu antecedere, & subsequi potest consensus nu. 21. & 22.

23 *Consensus tunc pro forma, & solemnitate requiritur, quando interponendus est ab eo, de cuius praiudicio non agitur, sed propter actus solemnitatem à iure requiritur.*

24 *Consensus sub conditione desideratus in aliquo actu, formalitatem, & solemnitatem inducit.*

25 *Ablatiuus absolutus conditionem importat.*

26 *Actus quando corruat ex defectu consensus.*

27 *Actus, si sit nullus ex defectu consensus, non conualescit, si ex interuallo subsequatur.*

28 *Indiuiduum est, quicquid ad solemnitatem exigitur.*

29 *Consensus Capituli in vnionibus beneficiorum liberorum desideratur pro solemnitate actus.*

30 *Vnio sine consensu Capituli ita demum est nulla, si hoc dicat Capitulum, & an hoc sit verum num. 31.*

32 *Consensus superueniens, postquam de nullitate actus iudicium est captum, nihil operatur.*

33 *Vnio de beneficio liberæ collationis cum beneficio iurispatronatus laicorum probibita est.*

DECISIO CCXCIV.

FACTA vnione de anno 1607. per Episcopũ Triuentinum de Ecclesia seu Cappella Sanctæ Mariæ de Saletto, quæ erat liberæ collationis Ecclesiæ seu Cappella S. Mariæ de Laureto Iurispatronatus Laicorum familiæ de Marchesanis, cũ de causis vnionis, & de consensu Capituli Triuẽtini dubitaretur. Domini in hac difficultate censuere neque de causis vnionis, nec de cõsensu Capituli constare. Nam cum sit explorati iuris † vnionem duorum beneficiorũ odiosam esse, & contra ius commune, à quo quamlibet Ecclesiam suum habere Rectorem desiderato *cap. cum non ignores de praben.* notat *Oldrad. cons.* 260. *num.* 1. & tenuit *Rota decis.* 557. *num.* 3. *par.* 3. *lib.* 3. *diuers.* ideo non est † in iure permissa, nisi propter euidentem necessitatem, vel vtilitatem Ecclesiarum secundum text. *in cap. exposuisti de praben. Guidop. cons.* 134. *quast.* 1. *Rebuff. in prax. tit. de vnione. num.* 38. *Caccialup. in tract. de vnion. art.* 5. *caus.* 3. *Mand. in reg.* 22. *Cancell. quast.* 5. *nu.* 3. *ad fin. Hored. de incompatib. benef.* 2. *par. cap.* 3. *num.* 8. *Azor institut. moral.* 2. *par. lib.* 6. *cap.* 28. *quast.* 4. *Gonz. sup. reg.* 8. *glos.* 2. *num.* 20. *Garz. de benef. par.* 12. *cap.* 2. *num.* 108. *Card. Caual. decis.* 439. *num.* 2. & probatur ex text. *in cap. vnio* 10. *quast.* 3. *cap. postquam* 16. *quast.* 1. quibus traditur ad † duarum Ecclesiarum vnionem dumtaxat esse deueniendum, si duobus ministris alimenta non præstiterint, & confirmat ex *Trid. sess. cap.* 5. & *sess.* 24. *cap.* 13. *de refor.* & est notatu dignum, quod *decretum relatum in d. cap.* 5. videtur restrictum ad vniones pro Ecclesijs curatis propter eorum paupertatem, vt apparet ex illis verbis curatorum, vel non curatorum, cum curatis propter paupertatem. Nam † in beneficijs simplicibus tenuitas fructuum non est considerabilis propter modicum onus, vt notat *Lambert. de iurepatronat. lib.* 1. *par.* 1. *q.* 5. *art.* 21. *num.* 15. & hac ratione verum valorem † in vnionibus exprimendum esse secundum communem æstimationem, & non secundum sterilitatem, vel vbertatem iux. *reg. tex. in l. pretia rerum. §. fin. ff. ad leg. Falcid. declarauit reg.* 21. *Cancellariæ de vnionibus*, vt explicat *Rebuff. in eius interpretatione glos.* 7.

6 Vnde vnio † facta per Ordinarium sine causa est ipso iure nulla secundum text. *in d. cap. exposuisti de praben. vbi Abb. & Imol. Oldrad. d. cons.* 261. *Mandos. in d. reg.* 22. *quast.* 3. *num.* 6. *Bursatt. cons.* 185. *num.* 13. *lib.* 2. *Hored. vbi supra num.* 16. *Rota d. cis.* 133. *num.* 3 *par.* 2. *diuers.* à

7 quibus idem traditur, † quando vnio proponitur facta ex falsa causa, quamuis in hoc casu annullãdam esse tenuerit *Rota decis.* 1. *de excessibus Prælat. in nou. Aegid. decis.* 617. *in fin. Cassad. decis.* 1. *de vnion. Boer. decis.* 345. *num* 1. *Azor. in d. cap.* 28. *quast.* 14.

Et in nostro casu vnionem ex falsa causa factam fuisse ex eo liquet, quod de paupertate vel vtilitate Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Laureto nihil proponitur in actis, & de paupertate Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Saletto non constat, nam licet Episcopo Triuentino narratum fuerit valorem trium scutorum non excedere, testes tamen ad huius causæ probationem inducti hoc non probant, † quia deponunt per ascensum, non verò per non excessum, vt oportebat *Rota coram fel. record. Greg. XV. decis.* 353. *num.* 4. & *decis.* 186. *ex num.* 3. & *decis.* 429. *num.* 3. *par.* 1. & *decis.* 443. *num.* 1. *par.* 2. *recen.* nec de certa scientia, sed de credulitate testantur, ideo † fidem nõ merentur ex *Bald. in l. fin. in princ. C. de arbitr. tutel. Greg. Lopez. in l.* 20. *tit.* 16. *par.* 1 3. *glos.* 5.

Et ex probatione contraria apparet prædictam Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Saletto iuxta communem æstimationem ad valorem centum ducatorum ascendere in doteq. habere prædia, prata, & molendinum, necnon pascua, & alia petia terrarum, vt in summar. Petri num 5. quæ bona per singulos annos prædictũ valorem conficiunt, quibus testibus plenior debet † fides adhiberi, cum rationem sui testimonij reddant iuxta *reg. text. & doctr. Bald. ibi in l. sola. C. de testib.* & quia sunt vicini, eaq. ratione melius informati secundum textum *in l.* 1. *§.* 1. *ibi.* aut existimationem circũcolentium, *ff. de fluminibus, & notat Bald. in l.* 2. *num.* 12. *C. quand. fisc. vel priu.* & in materia vnionum *Rebuff. vbi sup. glos.* 10 maximè cum affirmatiuè deponant, † quia magis duobus testibus affirmatiuè deponentibus, quàm mille negãtibus creden. esse *Bart. docet in l. illa stipulatione* 8. *ff. de verb. oblig. & ibi Ias. ex nu.* 14. *Gutier. alleg.* 6. *n.* 1.

12 Neque obstat pro † decreto Iudicis, in quo

Aa enun-

enũciantur solemnitates esse præsumenũ,vt omnia sint solemniter acta secundum text. *in l. ab ea parte. §. vlt. ff. de probat. cap. sicut in fin. de sent. & re iud. cum latè trad. à Garz. in d. c. 2. nu.* 125. quia
13 † ista doctrina non procedit, vbi contrarium manifestis probationibus ostenditur, vt in prædictis iuribus traditur, & ibi notant *Doct. & Garz. vbi*
14 *sup.* & regula generalis est in his, quæ sine† certa causa fieri nequeunt nõ credi gerenti actum circa interuentum causæ, vt post *Bart. in l. si fortè ff. de Castrens. pecul. tenuit Rota coram bon. me. Card. Caual decis.* 439. *nu.* 6. quia nemo est idoneus te-
15 stis † in ea causa, ex qua laudem, vel vituperium consequitur *Bart. in l. deferre. nu.* 2. *ff. de iur. fisc. Felin. in c. cum à nobis. nu.* 5. *de testib. Gutier. cõs.*
16 24. *nu.* 12. & ideo† non sufficere solemnitates enunciari in instrumẽto vnionis, nisi appareant, & probentur docet *Rebuff. vbi sup. glos.* 9. *vers. nec creditur Aegid. decis.* 377. *& decis.* 618. *Verall. decis.* 350. *n.* 2. *&* 3 *par.* 3. *& fuit resolutũ in Burgen. suppressionis* 10. *Nouẽb.* 1617. *corã Card. Caual.*
17 Et in vnionibus per † Ordinarium factis Capituli consensum desiderari traditur expressè *in clem. 2. de reb. Eccles. non alien.* ibi suo consentiẽte Capitulo vniatur, & ibi notat *glos. verb. consentiente Abb. in cap. sicut vnire. num.* 2. *de excessib. Prela. Rebuff. in prax. ad regul. de vnion. glos.* 11. *nu.* 2. *Rot. decis.* 133. *nu.* 2. *par.* 2. *diuers.* & cũ pluribus relatis *Garz. de benef. par.* 12. *c.* 2. *nu.* 145 *& post Concil. Trident.* idem obseruari debere colligitur *ex cap.* 5. *ibi iuxta formam iuris sess.* 21. *de reform.* & ita per Sac. Congregat. Concil. declaratum fuisse testantur *Vgolin. de offic. Episc. c.* 52. *§.* 1. *nu.* 1. *Garz. in d. c.* 2. *n.* 158. *& ita à Rota fuisse decisum refert n.* 160. & in præsenti vnione Capituli consensum nõ interuenisse, Dominis visum
18 fuit, † nam licet post vnionem adhiberi posse existimauerint *Rebuff. in d. glos.* 11. *nu.* 20 *Boer. decis.* 345. *Gabr. cons.* 200. *lib.* 1. *Rot. decis.* 133. *nu.* 9. *in fin. par.* 2. *diuers. Gratian. discept. forens. c.* 278. *nu.* 32. & plures referens *Garz. d. c.* 2. *ex nu.* 147. *per tex. in cap. cum nos de his, quæ fiunt à Prelat. sine consens. Capitul. c. cura. c. suggestum de iurepatr. l. si fidus. §.* 1. *ff. de pignor. l. aliena* 20. *ff. de pignor. act. l. filio præterito ff. de iniusto rupto l. si impubes. ff. de carbon. edicto.*

Cõtrarium tamen nempè in ipso vnionis actu, vel incontinenti prædictum Capituli consensum
19 adesse debere, itaut vnio ex defectu prædicti †cõsẽsus ab initio nulla per eius exhibitionem postea factam non conualescat, placuit *Bursat. cons.* 285. *n.* 14. *lib.* 2. cuius sententiam verissimã iudico, quia
20 † consensum pro forma, & solemnitate requisitũ in ipso actu interponẽdum esse receptissimum est, in iure per *text. in l. obligari. §. tutor. ff. de auctor. tutor. l. si id quod* 7. *§. si pupilli. ff. de rescind. vend. l. nunquã* 32. *ff. de vsucap. l. pupillus* 11. *ff. de acq. rer. domin. text. in §. tutor. instit. de auct. tutor. c. auditis. iuncto cap. quia propter de elect.* ab Interpretibus sine controuersia, vt apparet *ex Innoc. Bald. & alijs communiter in cap. cum consuetudinis. de consuet. Bart. nu.* 3. *Castr. nu.* 4. *Ias. nu.* 44. *in l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acq. hered.* & cum plurib relatis *Ant. Gomes. in l.* 42. *Taur. n.* 2. *Matienz. in l.* 5. *tit.* 3. *lib.* 5. *recop. gl.* 1. *nu.* 3. *Tiraq. de leg. connub. gl.* 6. *nu.* 3.

Et secundum communem omnium sententiam eo cognoscitur consensum pro forma, & solemnitate non desiderari, quando de præiudicio illius
21 † tractatur, cuius consensus exigitur. Quo casu antecedere, & subsequi posse certi iuris est secundum text. *in d. cap. cum nos, & in d. cap. cura,* cum alijs supra relatis, & iuxta istam doctrinam procedunt omnes casus relati à *Paris. de resign. benef. lib.* 8. *q.* 10. *per tot. Ant. Gomez. in d. l.* 42. *Tauri ex*
22 *nu.* 2. quia tunc cum † consensus non requiratur pro forma, & solemnitate, sed propter interesse eius, à quo præstatur, & pro eius damno, & præiudicio vitandum secũdum text. *in l. vlt. C. ad Macedonian. l.* 1. *§. prodest. ff. quod legatorum. l. fin. C. de pact.* ex post facto interuenire potest. Pro forma autem, & solemnitate desideratur consensus
23 quando† interponendus est ab eo, de cuius præiudicio non agitur, sed propter actus solemnitatẽ à iure requiritur, & ita procedit text. *in d. l. obligari. §. tutor.* cum alijs supra relatis, quam distinctionem tradidit *Bart. in l.* 1. *§. sed si filius. n.* 2. *&* 3. *ff. de leg.* 3. & prosequitur *Bald. in l.* 1. *ex nu.* 59. *C. qui admitti ad bonorũ possess.* & optimè *Castr. nu.* 5 *Alex. nu.* 9. *&* 10. *Ias. nu.* 44. *in l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acq. hered. Tiraq. in d. gl.* 6. *num.* 3. *& lib.* 5. *Ant. Gomez. in l.* 55. *Taur. n.* 6. *Matienz. in l.* 5. *tit* 3 *lib.* 5. *recop. glos.* 1. *n.* 5. & con-
24 sensum sub conditione† desideratũ in aliquo actu, formalitatem, & solemnitatẽ inducere docet elegans text. *in l. Prætor in princ. ff. de collat. bonor.* & colligitur *ex cap. exhibita de iudic. & ex auth. matri, & auiæ. C. quand. mulier. tut. offi. fungi potest,* & ibi notauit *Bald. nu.* 8. & docet *Afflict. decis.* 355. *nu.* 5. *Rota Ianuen. decis.* 192. *nu.* 3. & hoc modo Capituli consensus postulatur in *Cle.* 2. *de reb. Eccles. non alien.* in illis verbis suo consen-
25 tiente Capitulo vniatur. Nam ablatiuus † absolutus conditionem inducit *l. à testatore* 109. *ff. de cond. & demonstr. vbi Bart. num.* 3. *& Castrens. nu.* 1. *notarunt.* & habere maiorem vim, quã aliæ conditiones docent *Sarmient. lib.* 2. *select. cap.* 1. *nu.* 16 *Gutier. lib.* 1. *pract. q.* 63. *nu.* 3. & latè prosequitur *Barbos. in rubr.* 1. *par. ex num.* 23. *ff. solut.*
26 *matr.* quo casu ex defectu† cõsensus corruit actus, *l. cum hi* 8. *§. si Prætor. ff. de transact. l. Iulianus. §.* 1. *ff. ad exhibend. l. fin. ff. de diuor. c. cum dilecta. de rescript. c. venerabili de offic. & potestat. iud. de-*
27 *leg.* nec conualescit, quamuis† ex interuallo consensus subsequatur *d. l. obligari. §. tut.* cum alijs supra relatis *l. quid ergo in princ. ff. de his qui not. infam.* & in alienatione facta per mulierem sine cõsensu consanguineorum, per statutum desiderato
28 tradunt Doct. infra referendi, quia† indiuiduum est quicquid ad solemnitatem exigitur, *l. furiosũ in fin. C. qui testam. facer. poss. l. hæredes palam. §. vlt. ff. de testam. l. cum auctoritas. C. eod. tit. vt docet Bart. & communiter interpretes in d. l. furioso. Bald. in cap.* 1. *in princ. de alien. feud.* & cum pluribus relatis *Tiraq. in d. glos.* 6. *nu.* 4. *& glos.* 4. *nu.* 3. *Matienz. in d. l.* 1. *glos.* 4. *num.* 20. *Guttier. lib.* 3. *practic. qu.* 15. *ex num.* 4. *Afflict. decis.* 355. *ex*
29 *num.* 4. & cum† in vnionibus beneficiorum libe-

rorum

rorum de Capituli præiudicio non agatur, consequens est desiderari pro solemnitate actus, seu fauore publico, vt inquit *Bart. in d. l. 1. § sed si filius nu. 4. vt aduertit Garz. de benef. par. 12. c. 2. n. 164.*

30 ex eo rectè impugnans † sententiam asserentium de hac nullitate, Capitulum dumtaxat excipere posse, quam post *Oldrad. cons. 162. in fin. admisit Rot. decis. 133. nu. 10. par. 2. diuers.* Quia prædicta

31 sententia dumtaxat procedit† in nullitate fauore alicuius inducta, vt latè tradit *Surd. de alim. tit. 8. priuil. 56. ex n. 8. Gratian. discept. forens. c. 27. ex nu. 39.* & colligitur ex *trad. à Couar. pract. c. 24. n. 3. circa interpretationem tex. in cap. non solum §. 1. de appell. lib. 6.*

Illud tamen sine controuersia receptum est

32 † quod postquam de nullitate actus iudicium inceptum fuerit, consensus superueniens nihil operatur *l. licet. C. de procur. & ibi Ias. num. 10. & in l. non eo minus. C. eo. tit. Parlador. lib. 2. rer. quotid. cap. vlt. 3. par. § 2. n. 10. Gutier. lib. 2. pract. q. 24. Matien. in l. 5. tit. 3. lib. 5. recop. gl. 1. num. 9. lib. 5. Tiraq. de leg. connub. glos. 6. n. 16. & 17.* & lis super hac vnione originem trahit ab anno 1622. & de Capituli consensu non apparet nisi ab anno vigesimo sexto, & qui datur, non est authenticus, & habet contra se præsumptionem *text. in l. si quis forte 6.* ibi neque enim debebam tam magnam rem tamdiu tacere. *ff. de pœn.*

Denique cum beneficium S. Mariæ de Saletto

33 †sit omninò liberę collationis & beneficiũ S. Mariæ de Laureto sit iurispatronatus laicorum, huiusmodi vnio per Concil. Trident. expressè interdicta est in *c. 9. sess. 25. de refor.* & notauit *Garz. de benef. par. 12. c. 2. nu. 91.*

Et ita &c. vtraque &c.

§ Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 12. Nouemb. 1629. coram eodem R. P. D. Queipo, est decisio 318.

REV.^MO P. D. VRGELLEN.

Placentina Decimarum.

Die Lunæ 28. Maii 1629.

ARGVMENTVM.

Decimarum alienatio facta, non seruata forma rescripti Apostolici, est nulla.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, in qua concurrunt omnia requisita ad eam necessaria, est confirmanda.*

2 *Monitio Iudicis facta comparentibus in iudicio, quod tali die feret sententiam, habet vim citationis.*

3 *Notario actuario credendum est, si attestetur de actibus iudicialibus.*

4 *Decimarum alienatio ob non seruatam formam rescripti Apostolici nulla est.*

5 *Gratia omnis habet in se tacitam conditionem, si preces veritati nitantur.*

6 *Iustificatio narratorum debet præcedere gratiæ executionem.*

7 *Dictio, postquam, quando inducat conditionem.*

8 *Decimarum alienatio non est facienda, si Ecclesia conditio deterior fiat.*

9 *Fides dicitur habita de pretio, si sit constitutus annuus redditus.*

10 *Decimarum alienatio, quãdo in totum corruat.*

11 *Laici sunt incapaces decimarum, & in hoc eis ius resistit. nu. 13.*

12 *Titulum inualidum producens, præsumitur non habere meliorem.*

14 *Rector habet intentionem fundatam de iure, super perceptione decimarum.*

DECISIO CCXCV.

ANTONIVS Archipresbyter Ecclesię Sancti Germani de Potentiano Placētiæ Diœcesis de anno 1555. impetrauit a Papa licentiam in forma si in euidentem &c. alienandi redditus decimales ducatorum 200. auri de Camera non excedentes directa Vicario, & Archipresbytero Placētino, vt in litteris Apostolicis desuper emanatis, qui executores de anno 1558. de mense Iunij recepta informatione super euidenti &c. in executionem litterarum dictam licentiã Antonio præfato concesserunt, qui postea eodem anno de mense Nouembris vendidit D. Ferdinãdo de Anguissolis quartam partem decimarum omniũ fructuum Territorij Susani pretio librarum 700. soluendarum ad nouem annos proximos, & de anno 1562. vendidit Com. Iulio etiam de Anguissolis quartã partem totius decimæ Territorij de Althoè libris 1700. intra septemnium soluendis: sed insurrexit Ioannes modernus Archipresbyter dictæ Ecclesiæ S. Germani, & lite per eum mota coram Ordinario Placentino super nullitate huiusmodi venditionum, necnon super dimidia alterius quartæ decimæ, in qua prætendebat ab Anguissolis molestari, obtinuit contra eos duas sententias respectiuè, quibus declaratum fuit venditiones fuisse nullas, ob non seruatam formam litterarum Apostolicarum, necnon eumdem non esse molestandũ in perceptione dictæ alterius quartæ decimæ, cum autem fuerit appellatum, & causa mihi commissa Domini hodie resoluerunt sentē-

1 tias esse confirmandas, quia in primis de † earum validitate non potest dubitari, cum habeant omnia requisita, de quibus *Caputaq. decis. 260. p. 2.* Nullitas enim ex defectu legitimæ citationis ad sententiam, de qua opponèbatur tollitur ex facto, quia Iudex die 6. Nouemb. 1627. monuit partes comparentes pro die 2. Decembris, sub qua sen-

2 tentias promulgauit, † monitio autem facta comparentibus in iudicio vim citationis habet *Felin. in c. 1. nu. 18. de iud. & Seraph. decis. 1118. nu. 1. & 2.* quòd verò dicebatur partes non fuisse in iudicio tempore monitionis, nõ iustificatur in actis,

3 cum tamen Notario† actuario de comparitione, & alijs actibus iudicialibus attestanti credendum sit, etiam sine testibus *Dec. in c. quoniam contra num. 32. & 48. de probat. Marant. ordin iudici. 6. par. tit. de act. edict.* per tot prout, nec iustificatur sententias latas fuisse contra pupillos indefensos.

4 Deinde iustitia visa fuit clara, quia † sententiæ declarant alienationes decimarum ob non seruatam formam rescripti Apostolici fuisse nullas, quod

quod in iure est indubitatum *c. cum dilecta. §. di-
ctum insuper, & ibi Felin.nu.6.vsque ad nu.14.de
rescript.c.venerabilis. § porro de off. deleg. Abb.in
causam.nu.10.de re.iud. & cons.41.n.3. lib.1. Go-
zad.cons.32.nu.2. Seraph.decis.338. & in puncto,
Rota decis.624.n.1. par.1. recent. & alibi sæpius.*
Quod autem rescripti forma seruata non fuerit,
constat ex euidentia facti combinando litteras A-
postolicas cum sententia Iudicum executorum &
cum venditionibus inde sequutis, nam in primis
fuit Papæ narratum decimas alienandas nõ exce-
dere ducatos 200. auri de Camera, & Papa exe-
quutoribus iniunxit, vt super hoc seruatis seruã-
dis diligenter se informarent, ibi quatenus seruata
forma prædictaru. litterarum &c. Vnde, & debuit
dicta forma ad vnguem seruari ex *d.c.cum dilecta*,
& aliis supra allegatis, & narratiua prius iustifica-
5 ri, cum enim omnis gratia habeat in † se tacitam
conditionem, si preces veritati nitantur *l.fin.in
princ.C.de diuer.rescript. & c.2.vbi Rip.num.29.*
6 *extra de rescript.* iustificatio narratorũ debet† pre-
cedere gratiæ executionem, *Rom cons.33.num.2.
Gonzal.sup.reg.8.in adnot.contr.nullit. & attent.
in caus. benef.ante §.2.glos.9. nu.130 Caputaq.
dec.240.par.2.* prout in simili de habente facultа-
tem conferendi beneficia certi valoris, *Gam.de
benef.par.5.c.7.nu.90.& 91. Crescen.dec.4.de pro-
bat.Put.decis.138.lib.2.& Rota in Abulen.præsti-
moniorum 15.Febr.1610. coram bo.me. Patriar-
cha Manzanedo.*
Præterea sententia exequutorum cõfirmatoria
alienationũ præcessit alienationes ipsas, vt supra
in facto, quandoquidem prima alienatio facta fuit
per quinque. & secũda per quatuor annos post di-
ctam sententiam, & tamen in litteris Apostolicis
præscribitur, quod alienationes ab exequutoribus
approbentur, & confirmẽtur postquam factæ fue-
7 rint, quæ dictio, †*postquam*, in hoc casu inducit cõ-
ditionem, *Rota dec.46.num.2.par.2.recent. & sic
formã l.qui hæredi. ff.de condit.et demonstr. Bald.
in auth.matri, & auiæ. nu.3. vers.quidam tamen.
C.quand.mul. tut.off.Grau.cons.313.nu.5.* Vnde
etiam ex hoc capite venditiones decimarum fue-
runt nullæ, vt in puncto *Rot. in Valẽtina Baronia
18. Aprilis 1603. corã Ortembergo.* Tandem quia
in litteris fuit expresse cautum, vt pretium depo-
neretur, & fieret reinuestimentum in bonis stabi-
libus infra sex menses à die alienationis cõputan-
dos, & tamen fuit habita fides de pretio cum dila-
tione ad septem, & nouem annos, vt dictum fuit
quod fieri non potuit, tàm ex forma rescripti, &
8 dixit Rota in *d.Valentina Baronia*, quam† etiam
quia inde Ecclesiæ conditio non vtilior, sed dete-
rior fiebat ex *doctr.Bart.in l.à Diuo Pio. §. sed si
emptor.n.3. vbi etiam Alex.nu.7.& seq.Ias.nu.7.
ff.de re iud.* & in terminis *Greg.XV.decis.113.n.6.
& 7.& Rot.decis.430.nu.4. par.2. recent.*
Neque obstat quod fuerit in pactum deductus
annuus redditus libr. quinque imperialiũ pro quo-
libet centenario soluẽdus durãte dilatione ad sol-
uendum data, quia cum huiusmodi redditus sint
fructus recompensatiui iuxta *l. curabit.C. de act.
9 empt.* exindè† non probatur vtilitas, nec tollitur,
quia contra litterarum tenorem fides de pretio
habita fuerit *Couar.var.resol.lib.3. c.11. num.5.
& Greg.vbi supra nu.9.* & in omnem casum cum
non fuit factum depositum pretij intra tempus
præfinitum, & sic reinuestimentum citò fieri non
potuerit, negari non potest, quin ex dilata solu-
tione per tot annos reinuestimenta postea facta
fuerint cum damno Ecclesiæ, ex quo pretia bono-
rum stabilium à die venditionum vsque ad diem
solutionum multo aucta fuerunt, vt in facto pro-
batũ fuit, & quamuis videatur ob damnum, quod
euenit ex temporis cursu non fuisse cõtrauentum
10 formę rescripti, tamen clarum est dilationem† de-
ductam in pactum fuisse contra expressa rescripti
verba, & sic venditiones in totum fuerunt nullæ,
l. pacta quæ contra, & ibi gl. C. de pact. quando
enim lex requirit actum cum aliqua qualitate fie-
ri, nec actus sine qualitate, nec viceuersa fieri suf-
ficit *Bart.in l.Fulcinius. §.cum hoc.ff. quibus ex
caus.in poss.*
Minus releuat allegatio præsumpti beneplaci-
11 ti Apostolici, tũ quia versamur in decimis, †qua-
rum laici sint incapaces *c.1.16.q.7.* easq. præscri-
bere non possunt, *c.causa quæ de præscript.* & præ-
sertim post *Conc. Lateranen. c. prohibemus.de de-
cim.Rebuff.de decim.q.13. n.78. & seq.* Vnde ces-
sat præsumptio beneplaciti, aliàs enim dispositio
prædictorum iurium redderetur elusoria, vt patet
ad sensum, & in puncto aduertit *Marescot.var. re-
sol.l.1. c.13. nu.1. cum seq.* & dixit Rota *in Pla-
centina decimarum 31. Ianuarij 1586. coram Bu-
balo*, tum etiam quia ex productioné alterius titu-
li inualidi per Anguissolos facta nempè, ex produ-
ctione venditionum de quibus supra, cessat præ-
12 sumptio alterius tituli, ex † quo producens titu-
lum inualidum præsumitur meliorem non habere
*Paris.cons.27.nu.119. lib.1.cum aliis adduct. per
Marescot.d.c.13.n.5. vsque ad 9. Seraph.dec.671.
nu.8. Rota diuers.decis.731. nu.19. par.1. & dec.
208.nu.2. par.4. & in recent. dec. 285.nu.4.& in
princ. par. 2. Greg. decis.467. nu.7. in princ.* quæ
conclusio in subiecta materia est verissima.
Ex quibus benè etiam in prædictis sentẽtijs Or-
dinarij Placentini fuit firmatum præceptum aliàs
factum Anguissolis de non molestando Archipre-
sbyterum in perceptione dictæ alterius dimidiæ
13 quartæ decimæ, cum enim Anguissoli † sint deci-
marum incapaces, ipsisq. ius resistat *d. c. causam
quæ de præscript. & c. dudum extra de decim.* &
Archipresbyter habeat intentionem fundatam,
14 eique † vti Rectori ius assistat, *c. cum contingat,
& c.cum in tua. eod. tit. Greg.XV. decis. 449. in
princ. & alibi* Rot. millies decimæ percipi debent
à Rectore, non autem ab Anguissolis.
Et ita decisum, &c.

§ *Infra in eadem causa adsunt duæ decisiones hoc est
sub die 18. Februar. 1630. & 13. Maij eiusdem
anni sunt decisiones 350.& 375.*

REV.MO P. D. COCCINO.

Senogallien Emphyteusis.

Die Mercurii 6. Iunii 1629.

AR-

ARGVMENTVM.

Emphyteusis Ecclesiasticæ inuestitura, quando non substineatur. Sententia, quando probet etiam sine actis. Sẽtentia lata à laico super bonis Ecclesiasticis est nulla.

SVMMARIVM.

1 *Inuestitura causa finalis in materia Ecclesiastica, quando est læsiua, erronea, & simulata, tunc d. inuestitura non suffragatur.*
2 *Sententia executioni demandata pro veritate habetur.*
3 *Rota non attendit sententias aliorum Tribunalium, nisi iustificentur ex actis.*
4 *Sententia, quando non adducitur ad effectum obtinendi illarum executionem, sed ad probandum factum inter partes, etiam sine actis suffragatur.*
6 *Error vbi est, ibi deficit consensus.*
7 *Causa cessante, cessat effectus.*
8 *Emphyteusis noua inuestitura, si non substinetur, quando absque alia inuestitura primo emphyteuta prima inuestitura reuiuat.*
9 *Emphyteuticam rem vendens de consensu Domini, si postea agat ad rescissionem contractus, an possit fieri noua translatio dominij sine nouo consensu.*
10 *Emphyteusis contractum venditor rescindens ex capite læsionis, non tenetur Domino soluere laudemium.*
12 *Gratia fundamentum, quando pro parte nõ substinetur, gratia respectiuè corruit.*
13 *Clausula in inuestitura apposita (si se iustè renouari peteret &c.) quid importet.*
14 *Sententia lata à Iudice laico super bonis ecclesiasticis est nulla.*
15 *Iudices laici possunt cognoscere de furto decimarum, licet quoad decimas, non sint Iudices competentes.*
16 *In iudicio attenditur id, quod principaliter resultat, non autem, quod incidenter.*
17 *Iudex laicus, nec incidenter potest cognoscere de causa merè spirituali.*
18 *Legitimitatis quæstio inter laicos iudicatur de foro Ecclesiæ, quamuis in consequentiam veniat resolutio pertinentiæ successionis.*

DECISIO CCXCVI.

CVM Ecclesia Senogallieñ prætẽderet bona, de quibus agitur, deuoluta per obitum Octauiani vltimi de linea comprehensorum in inuestitura concessa Marco Antonio illius patri, cõsului Dominos, an Iacobæ suffragaretur inuestitura, quam de dictis bonis tãquam sibi ab eodem Octauiano, & Paulo fratribus pro dotis supplemento, & adæquatione postmodum assignatis obtinuerat vnà cũ cõfirmatione Apostolica: Et demptis octo salmis vti correspectiuis ad creditum præfatæ dotis, quę per mensam Episcopalem non controuertebantur, quoad residuum Domini responderunt inuestiturã non suffragari ea ratione, quia assigna-
1 tio † ex qua tanquã ex causa finali Episcopus consequutiuè motus fuit ad cõcedendum, & Papa ad confirmandum, *Aym. cons. 135. nu. 11. cum seqq. Honded. cons. 55. nu. 44. lib. 1.* vti læsiua, erronea, & simulata fuit vltra quantitatem octo salmarum correspectiuam ad creditum dotis, vt dictum est, annullata per sententias de partibus exequutas &
2 habentes vim rei iudicatæ, quæ quidem res † iudicata executioni demandata pro veritate habetur, *l. res iudicata vbi Cagnol. nu. 2. ff. de reg. iur. Rolan. cons. 83. nu. 12. lib. 1.*
3 Et debet attendi, quia † licet Rota non attendat sententias aliorum Tribunalium, nisi iustificentur ex actis, *Cassad. dec. 3. de procur. Mohed. dec. 3. de test. & 11. de re iudic. Chissanen. decis. 179.* Attamen cum in casu isto non deducantur ad effectũ obtinendi illarum exequutionem, sed solummodo
4 ad probandum factum † inter partes per modum exceptionis contra d. assignationem insolutum, etiam sine actis suffragantur, *Put. dec. 198. nu. 1. & 2. & dec. 391. nu. 1. lib. 1. in correct. Accorambon. dec. 35. Rot. dec. 143. nu. 6. & seqq. par. 2. & dec. 593. par. 3. diuer. Mantic. decis. 350. nu. 9.*
Vnde sequitur, quod resoluta pro maiori parte ipsa assignatione, nec ipsa inuestitura, & successiuè confirmatio Apostolica veluti redactę ad non cau-
5 sam nullatenus † substineantur, nisi pro rata subsistentis assignationis ad text. *in l. 1. C. de impon. lucr. describ. lib. 10. & c. susceptum de rescript. in 6. Afflict. post Isern. c. 1. §. moribus. nu. 3. & seq. si de feudo fuerit controuersia inter Dominũ, & agnatum,* vbi ad propositum duas ponderat ratio-
6 nes. Prima est quia propter errorem † deficit cõsensus inuestientis ex regula, quod vbi est error, ibi deficit consensus, *l. si per errorem. ff. de iurisd.*
7 *omn. iudic.* Secunda, quia regula est quod † cessante causa cesset effectus, *c. cũ cessante de appell. Tiraquell in eod. tract. cessante causa p. 1. nu. 52. Aluarot. in d. c. 1. §. moribus. n. 7. Præposit. nu. 1. vers. quærit hic Andreas Balzar. nu. 10. Dec. cons. 144. nu. 2. & cons. 408. nu. 1. & seqq. Abb. in c. postulasti. nu. 1. vers. ex quo collige de rescript. Roman. in l. vsufructu. nu. 13. ff. solut. matrim. Butr. cons. 22. visis punctis, n. 4. vers. sed posito. Aym. d. cons. 135. n. 13. Honded. cons. 55. n. 45. lib. 1. Cagnol. in l. fin. nu. 72. C. de pact. Frezia de subfeud. lib. 2. q. 11. n. 6. Mastrill. in 1. addit. ad Petrum Greg. de cõcessione feudi p. 1. q. 3. vers. & quid si concessio, Io. Franc. à Ponte cons. 3. n. 13. Costa de retrotraction. c. 8. cas. 1. nu. 5.* itaut per huiusmodi resolutionem dominiũ residui bonorum emphyteoticorum absque noua inuestitura reuersũ fuerit iuris ministerio ad Octauianum primum emphyteutam, ac si quoad illam
8 † portionem prima ipsius inuestitura reuiuixerit, *argum. text. in l. voluntate. in fi. ff. quib. mod. pign. vel hypothec. soluat.* & in puncto firmat *Bald. Nouell. in tract. dotis. p. 8. priuil. 6. num. 11. præsertim. vers. nã pone* dicens esse absurdũ, quod in vendentem rem emphyteoticam de consensu Domini, si
9 postea agat ad rescissionem cõtractus † non possit fieri noua retrotranslatio dominij sine nouo Dñi consensu, & subdit, *Io. de Imol. & Roman. idem tenere Corbul. de caus. priuat. ob alienationem limit. 21. Surd. decis. 173. num. 22. & decis. 181. num. 5. decis. 220. num. 24. & latius. decis. 344. num. 20.*

vsque ad 25. *in addit. post* 4. *volum. consf. Pinell. ad l.* 2. *p.* 2. *c.* 3. *n.* 41. *C. de rescind. Ferret. in prima additione ad Guidop. decis.* 48. *in fin.* vbi quod vẽ-
10 ditor † rescindens ex capite læsionis cõtractum emphyteusis non tenetur Domino soluere laudemium, *Costa de retrotr. actionibus d. cap.* 8. *cas.* 1. *num.* 18. *Maur. Burg. de laudem par.* 2. *inspect.* 23. *nu.* 4. *& seqq. præcipuè, nu.* 6. vbi conciliando opiniones distinguit asserens quod emptor tunc dicitur restituere non ex causa voluntaria, sed necessaria, quando restituit calore rei iudicatæ. Et hinc apertè constat dici non posse, quod versemur in resolutione ex causa voluntaria, non autem necessaria, de qua loquuntur Doctores allegati; quia aut id deducitur ad effectum vt nouus consensus Ecclesiæ requireretur ad fauorem Octauiani, & stante calore dictæ rei iudicatæ, resolutio dicitur non ex causa voluntaria, sed omninò necessaria, ac coactiua, itaut absque nouo Domini consensu ius, & primæua inuestitura Octauiani reuiuixerit ex allegatis. Aut verò id deducitur ad effectum, vt Moysa possit hodie ex persona Octauiani, cuius est hæres tanquam ex contraria voluntate renunciare dictis sententijs, & rei iudicatæ, itaut dicta assignatio in totum sustineri possit ad fauorem Iacobæ, si non per viam præcedentis contractus, saltem per viam superuenientis donationis, ex qua consequenter tanquam per modum retrotractionis sustineatur etiam inuestitura. Et hoc dici non potest, quia dicta assignatio pro rata excedente creditum dotis tanquam læsiua, erronea, & simulata, siue fuerit nulla ab initio, siue fuerit valida, sed Octauiano volente iudicialiter annullata: In
11 vtroq; casu nõ potest Moysa post apertam † Domino emphyteusim præiudicare iuri medio tempore quæsito Ecclesiæ ad text. *in c. quamuis, de rescript. in* 6. *Aretin. in l. hæres quandoque* 54. *num.* 2. *vers. sed ipse respondebat. ff. de acquir. hæreditate Zabarell. cons.* 105. *num.* 13. Maximè post rem iudicatam, idem *Aretin. loco citato num.* 3. *vers. sed potest dici.*

Neque etiam dicatur, quod quicquid sit in præiudicium Octauiani dum viueret, illo tamen defuncto respectu Ecclesiæ inuestitura facta Iacobæ sustinetur, tanquam noua inuestitura, quæ post antiquam solummodo operatur ad tradita per *Caldas de iur. emphyt. par.* 2. *cap.* 3. cum aliunde, quã ex ipsa assignatione insoluti potuerit moueri Ecclesia ad concedendam & Papa ad confirmandam inuestituram. Quia respondetur fundamentum inuestituræ omninò, ac principaliter consistere in ipsa assignatione sub cuius præsupposito Ecclesia
12 concessit, & Papa confirmauit, vnde † resoluta, ac deficiente pro maiori parte ipsa assignatione, tanquam fundamento gratiæ, corruit respectiuè, & ipsa gratia ex deductis. Quod autem Ecclesia sub isto præsupposito dumtaxat Iacobam inuestiuerit, patet euidenter, dum in inuestitura appo-
13 suit clausulã si se iustè renouari peteret &c † quæ clausula non potest ad aliud referri, quam ad ipsã totalem assignationem. Tum quia indicat dependentiam ab anteriori titulo in vim, cuius petitur renouatio. Tum quia requirit iustitiam ex parte petentis, quorum vtrumque non conuenit nouæ inuestituræ, quæ fundatur in gratia concedentis: nec supponit anterioritatem tituli, in vim cuius debeatur renouatio.

Nõ obstat defectus iurisdictionis contra dictas
14 sententias oppositus ex eo, quod † fuerint latæ per Iudices laicos super bonis Ecclesiasticis, vt fuit resolutum *coram me in Romana domus de Scapuccijs* 19. *Ianuarij* 1611. Quia fuit responsũ coram Iudicibus laicis non fuisse actum super validitate inuestituræ, aut super comprehensione in eadem inuestitura, sed super quantitate crediti dotalis insolutum, qui articulus est ab ipsa inue-
15 stitura omninò separatus, vt ĩ simili de furto † decimarum, & alijs huiusmodi, *Federic. de Senis cons.* 245. *nu.* 3. *vers. si est quæstio, & cons.* 96. *n.* 3. *vers. si dicam.* Et quamuis ex resolutione dicti cõtractus iudicati in foro laicali veniat consequuti-
16 uè resolutio inuestituræ, attamen † in iudicio attenditur id, quod principaliter, non autem incidẽter resultat, ad trad. per *Dec. cons.* 28. *num.* 3. *Rot. decis.* 263. *nu.* 1. *par.* 1. *& decis.* 34. *num.* 18. *par.* 2.
17 *diuers.* dummodo non agatur de causa † merè spirituali, de qua nec etiam incidenter potest laicus cognoscere secundum *glos. in c. lator. in verbo dimittat, qui fil. sint legit. Bellamer. cons.* 40. *nu.* 18. *&* 19. Et hinc in simili videmus, quod quæstio
18 illegitimitatis inter laicos † iudicatur de foro Ecclesiæ, quamuis in consequentiam veniat resolutio pertinentiæ successionis, quæ super bonis laicalibus est de mero foro laicali, *cap. tuam de ordin. cognit. Federic. de Sen. cons.* 275. *nu.* 7.

Et ita vtraque parte informante conclusum fuit inuestituram Iacobæ suffragari pro octo salmis dumtaxat, Episcopo tamen non contradicente, sine cuius consensu non videbatur posse deueniri ad diuisionem emphyteusis &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Ianuen. Parochialis S. Fidei.
Die Mercurii 6. *Iunii* 1629.

ARGVMENTVM.

Narrata in gratia sunt omninò iustificanda, maximè in eis, in quibus consistit principale fundamentum impetrantis gratiæ, & etiam quando contra impetrantem adest præsumptio iuris.

SVMMARIVM.

1 *Qualitas narrata in gratia est omninò iustificanda.*
2 *Gratiæ principale fundamentum est omninò iusficandum.*
3 *Vicarij temporales ad nutum de iure deputantur in Ecclesiis Regularium.*
4 *Narrata in gratia, si eis obstet præsumptio iuris, sunt concludenter probanda per impetrantem.*
5 *Status vltimus attendi solet, cum quæritur de beneficij qualitate.*
6 *Auctore non probante reus absoluitur.*
7 *De statu vltimo sufficit docere ad effectum iustificationis gratiæ.*

8 *Gratia*

8 *Gratia subreptitia est nulla.*

9 *Gratia redditur subreptitia, si non narretur possessio pacifica aliquorum per plures annos, vigore concessionis Apostolicæ.*

10 *Papa non præsumitur in præiudicium etiam coloratè possidentis velle alteri beneficium conferre.*

11 *Fides exemplationis non releuat sine tenore instrumenti.*

12 *Scriptura exemplatio facta per Notarium, de qua ipse fuit rogatus, non probat instrumenta, ex quibus exempla sumpsit quod sint authẽtica.*

13 *Beneficiorum gratiæ, & collationes regulariter non probantur per testes, sed per litteras.*

DECISIO CCXCVII.

ECCLESIA Parochialis S. Fidei Ciuitatis Ianuen. quæ est membrum præceptoriæ S. Ioannis de Burgo Religionis Hierosolymitanæ fuit de anno 1615. a tunc præceptore concessa in perpetuũ Congregationi Clericorum Regularium Minorũ confirmatione apostolica, & possessione subsecutis, sed nihilominus Sebastianus Benuenutus de anno 1618. cum narratiua, quòd illa aliàs obtenta per Ioannem Mariam Gandum vacabat à quadriennio, & vltra per assecutionem alterius incompatibilis, sicque ius conferendi esse ad Papam deuolutum, iuxta *Constitutionem Pij V. in nou. Bullar. tom. 2. constit. 33.* obtinuit eandem sibi conferri, vt in litteris Apostolicis desuper expeditis, pro quarum executione lata sententia per Ordinarium Sauonen. Executorem; Clerici præfati appellarunt, & commissa mihi causa cum facultate etiam easdem litteras exequendi, dubitaui hodie, an illæ exequendæ sint, & fuit vnanimiter per Dominos negatiuè resolutum, præcipua resolutionis ratio fuit, quia quicquid sit de alijs narratis, illud vnum non fuit iustificatum nempè hanc Parochialem

1 solitam esse conferri in titulum, † quod tamen debuit per Sebastianum impetrantem omninò iustificari ex *reg. lex. in l. 2. ff. de probat. & cap. 2. de rescript. Io. Andr. in cap. 1. num. 2. vers. in beneficialibus de lit. contest. in 6. Abb. in cap. qui circa, nu. 3. de consanguin. & affin. Paris. cons. 49. num. 3. lib. 4. Rota decis. 20. de præb. in nou. & in recent. dec. 24. num. 1. par. 2. & apud Greg. XV. decis. 242. num. 5.* & præsertim cum dicta narratiua solitæ collationis

2 in titulum sit principale † fundamentum gratiæ Sebastiani. *Put. decis. 267. lib. 3. in nouiter impress. Rot. diuers. decis. 268. num. 1. par. 1. & in recent. decis. 179. num. 3. & 296. num. 1. par. 2.* necnon quia habet contra se iuris præsumptionem, ex quo

3 in † Ecclesijs Regularium de iure deputantur Vicarij temporales ad nutum *cap. 1. de Cappell. Monach. & ex constit. Pij Quinti super Vicarijs edit. Gonzal. super reg. 8. glos. 5. § 6. Bellam. decis. 203. Cassad. decis. 4. nu. 3. & decis. 12. num. 9. de præb. & fuit dictum in Ianuen. Parochialis 19. Aprilis*

4 *1627. coram me*, vnde tanto † magis debuit per Sebastianum impetrantem clarè, & concludenter probari. *Ioan. Andr. in quæst. super quarta per Rectorem contra Episcopum præscribenda per eum disputata in cap. sine possessione de reg. iur. in 6. Bellam. decis. 674.*

Deinde accedit, quod imò vltimus status fuit de manuali, vt probatur ex duabus vltimis prouisionibus, pro parte Clericorum exhibitis, qui vl-

5 timus † status attendi solet, cum quæritur de beneficij qualitate, *cap. cum de beneficio de præb. in 6. Dec. cons. 126. num. 1. Rot. decis. 2. de præb. in nou. & apud Seraph. decis. 1095. num. 3. & 4.* Vnde Clerici non solum excludunt Sebastianum ex eo quod non iustificauit suam gratiam, quod eis

6 satis esset ex regula † actore non probante, &c. ipsi enim vti rei conuenti, & possidentes non tenentur quidquam iustificare. *Abb. in cap. licet Heli in fin. de simon. Innoc. in cap. venien il secondo, & ibi Felin. qui testatur de commun. num. 13. de testi Feder. de sen. cons. 103. in prin. & prope fin. Rota decis. 36. sub num. 10 par. 2. diuers. & decis. 612. & 728. num. 2. & 739. nu. 4 par. 2. recent.* sed etiam ex abundanti probant contrarium, & iustificant suam gratiam, quæ cantat de manuali, quia ad ef-

7 fectum iustificationis gratiæ sufficit docere de vltimo statu, *Abb. in cap. nobis num. 8. vers. si vero non constat de iurepat. Innoc. in cap. postulasti num. 1. post med. eod. tit. Rot. decis. 737. num. 5. par. 2. rec. & apud. Greg. XV. decis. 482. num. 7. & in Asculana Parochialis 17. Martij 1586. coram Orano.*

8 Tandem gratia Sebastiani fuit † subreptitia, & ideo nulla, *c. ad aures de rescript. cap. si motu proprio de præben. in 6. Felin. in cap. ad audientiam il secondo, num. 22. de rescript. Cassad. decis. 3. num. 4. de pens. & Greg. XV. decis. 450. num. 1.* subreptio autem est clara dum Sebastianus non fecit men-

9 tionem † de pacifica possessione plurium annorũ, in qua Clerici existebant vigore supradictæ concessionis Apostolicæ, *c. cum nostris, vbi Abb. nu. 1. de concess. præb. Felin. in cap. in nostra num. 32. de rescript. Gomes. super reg. de annal. quæst. 10. Mandos. super eadem reg. quæst. 49.* & in fortioribus terminis *Rot. in Carinolen. Præceptoriæ 6. Martij 1617. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & Casalen. Beneficiorum 10. Decembr. 1627. coram D. meo Merlino*, & certum est, quod possessio Clericorum, & maximè tot annorum, vt supra si per Sebastianum fuisset narrata, non solum Papam reddidisset difficiliorem, quinimo verisimiliter retra-

10 xisset, cum non præsumatur eum in † præiudicium etiam coloratè possidentis velle alteri beneficium conferre, vt benè præcitati DD. *& Ant. de Butr. in d. cap. cum nostris num. 17. vers. si verò possessio, Bero. in cap. super litteris num. 72. vers. decimoseptimo in impetratione de rescript. Ioan. de Silu in tract. de Benef. par. 3. quæst. 11. vers. item si Papa, Menoch. de arbitr. cas. 201. num. 139. & Rota in dd. decisionibus.*

Vnde non obstant prætensa instrumenta collationum, quæ dicuntur cantare in titulum, quia inprimis inde non tollitur subreptio gratiæ Sebastiani ex causa supradicta, deinde Dominis fuit data

11 solum † fides cuiusdam exemplationis collationum, quæ præterquam quod non releuat sine instrumentorũ tenore, *Auth. si quis in aliquo C. de ed.* in omnem casum cum non constet quod illa fuerit facta a Notario de dictis instrumentis rogato, vel ab alia legitima persona, sed solum a quodam asserto Notario attestante per hæc verba

hæc

hac est exemplatio publicorum documentorum, & scripturarum per dictum Sebastianum productarum in authentica, & probanti forma, &c. solum inde probatur exemplatio, de qua ille Notarius
12 fuit rogatus, non autem instrumenta, † ex quibus exempla sumpsit, & de quibus non fuit rogatus, esse authentica, & in forma probanti, *§ nos autem, Auth. de tabell. Barth. in dict. auth. si quis in aliquo num. 3. Felin. in cap. si cautio num. 69. de fid. instr. & Rota decis. 545. num. 5 par. 2. recent.*

Minus releuant quatuor testes dati ad probandum qualitatem collatiuam huius Parochialis,
13 quia † vltra quod regulariter collationes, & gratiæ beneficiorum non probantur per testes, sed per litteras, *Paris. de resignat. lib. 8. quæst. 2. nu. 7. Verall. decis. 51. num. 2. par. 2. &* Rota *in Taruisina Canonicatus 9. Martij 1607. coram Corduba* primus testis se refert ad quamdam epistolam præceptoris, secundus fatetur se nunquam vidisse litteras collationum, tertius deponit etiam de manualitate, & vltimus de proprio iudicio, de quibus propterea nullo modo credendum est ex vulgatis iuribus, & patet ad sensum, &c.

Et ita, &c. vtraque, &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Mediolanen. Pecuniaria.

Die Lunæ 10. Iunii 1629.

ARGVMENTVM.

Creditum illiquidum non potest retardare creditum liquidum. Fideicommissarius sibi præiudicat, consentiendo donationi rei subiectæ fideicommisso.

SVMMARIVM.

1 *Creditum illiquidum non potest opponi ad retardandam solutionem crediti liquidi.*
2 *Satisfactionis præsumptio non facit cessare defectum sæpius reiteratæ calculationis.*
Requisitum tertium ad effectum probandi satisfactionem quale sit, num. 2. & quando hoc cesset. num. 3. & 4.
5 *Fideicommissarius consentiens donationi rei fideicommisso subiectæ sibi præiudicat.*

DECISIO CCXCVIII.

FVIT 18. Iunij præteriti * decisum non esse locum petitæ compẽsationi crediti Illustrissimi D. Cardinalis non liquidi cum credito DD. Comitissarum de Belgioiosis, quod est liquidum. Quia tamen Agentes Domini Cardinalis non acquiescebãt decisioni, ac præterea allegabant compensationem, ideò super iisdem proposui causam, & DD. in indecisis perstiterunt.

Primum enim creditum, de quo in prædicta decisione, cum propter vehementes præsumptiones satisfactionis, tunc ponderatas, reddatur illi-
1 quidum, † non potest sub prætextu compensationis opponi ad retardandam crediti liquidi solutionem, *§. in bonæ fidei inst. de actionibus, l. bona fides, ff. depos. l. fin. C. de compensationibus. Alex. cons. 93. num. 1. lib. 4. Surd. decis. 184. num. 6. vbi plures cumulat. Rot. coram sanct. mem. Greg. XV. dec. 552. num. 5.*

Neque præsumptam satisfactionem facit cessa-
2 re † defectus sæpius reiteratæ calculationis, quam Doctores iuxta terminos, *l. Procula, ff. de probationibus*, exigunt pro tertio requisito ad effectum probandi satisfactionem. Quia cum Dominis Comitissis non incumbat onus huiusmodi probatio-
3 nis, sed solummodo sufficiat † præsumptio efficax ad transferendum in partem Domini Cardinalis excipientis onus probandi *arg. l. alimenta, C. de negot. gest. Rolan. cons. 19. num. 36. lib. 1. & ibi glos. in verb. ostenderis. Vrsill. ad Afflict. decis. 13. n. 17.*
4 non est opus † tertio requisito *ad text. in l. si seruus communis, & ibi glos. in verb. sciuissent, ff. de donationib. int. vir. & vxor. Aym. cons. 159. num. 4. vers. immo inter scientes, Vrsill. ad dictam Afflict. decis. 23. num. 14. cum seq. & conferunt tradita per Menoch. de arbitr. iudic. cent. 1. nu. 17. lib. 2.*

Aliud verò creditum deducebatur ex instrumento, in quo Sanctus Carolus, Dominus Cardinalis, & Comes Renatus donarunt quondam Comiti Ioanni Baptistę Auctori Comitissarum vsumfructum bonorum subiectorum fideicommisso, vnde prætendebatur eundem Donatarium effectum deinde fuisse debitorem ipsius Domini Cardinalis ratione fructuum portionis bonorum, quæ post Sancti Caroli obitum superstitibus Donatoribus successiuè obuenit. Verum huiusmodi crediti nulla potest haberi ratio ad effectum petitæ compensationis, cum Domini Cardinalis procuratores deficiant in probando, quod dictus quondam Comes Ioannes Baptista fructus illius portionis exegerit: vnde dicti crediti resultat non modica turbi-
5 ditas, quam auget eadem donatio facta † de vsufructu, vita ipsorum, & Donatarij durante, cum quilibet ipsorum Donatorum censeatur etiam in præiudicium fideicommissi donationi consensisse, ac suspendisse euenturæ conditionis existentiam iuxta *Bartol. intellectum in l. si fundum sub nu. 1. vers. secundo casu, ff. de legat. primo Doct. communiter in l. Codicillis, §. Insulam, ff. de legat. secundo, Peregr. de fideicommissis, art 40. num. 74. & post alios Fusar. de fideicomm. substitut. quæst. 560. num. 2. cum seqq.*

Et ita vtraque parte informante fuit resolutũ.

Est decisio 298. supra in hac parte.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Petrariæ.

Die Mercurij 13. Iunij. 1629.

ARGVMENTVM.

Fundo vendito, si in eo contineatur lapidicina, quando in eius venditione non veniat.

SVMMARIVM.

1 *Ex Proemio arguitur potissima, & finalis causa contractus.*

Ex

2 *Ex pretij quantitate arguitur quid venerit in venditione.*
3 *Lapidicina an censeatur vendita, si vendatur fundus. & num.5. & 6.*
4 *Petra vena vna, & eadem est, quæ in pluribus fundis continuatur.*
7 *Lapidicina, quando separatim solita est locari, tunc non videtur vendita cum fundo.*
8 *Lapides, si sub se contineat fundus, cuius superficies non læditur ab excauatione, an eo vendito, censeantur etiam venditi lapides.*
9 *Fundo vendito an veniant eius accessiones, & additamenta.*
10 *Petraria non censetur vendita, si sola fundi superficies fuit æstimata, & ei pretium congruat.*
11 *Ius super re nullum competit ei, qui illius dominium nunquam quæsiuit.*
12 *Reseruatio semper intelligitur ad fauorem reseruantis.*
13 *Seruitus aliqua non potest dici inducta, dum non adest prædium, qui fundus deseruiat.*
14 *Dominium, quando potius dicatur constitutum, quàm seruitus.*
15 *Indefinita verba æquipollent vniuersali.*
16 *Lapidicina non est in fructu, tanquam ea, quæ denuo non nascitur.*
18 *Emptori, durante pacto, non licet, aut ligna in sylua incidere, aut animalia quæ sunt in Viuario occidere.*
19 *Lapidicina data in dotem, ex qua nullus fructus percipitur, non transit in dominium viri.*
20 *Vsusfructus à proprietate distingui non potest, in illis rebus, quæ vsu consumuntur, & num 21.*
22 *L. fundi, ff. de contrahend. emption. quando habeat locum.*

DECISIO CCXCIX.

HOC pactum excauandi reseruatum in venditione vineæ, de qua agitur, cum de eo, coram R.P.D. Buratto bo. me. dubitaretur, visum tunc fuit ex eo potissimum excludere emptorem, ita vt eadem facultate vti non posset, quòd ex pluribus coniecturis, quæ fuerunt expensæ diligentissimè, mens contrahentium declararetur. Easdem coniecturas Domini, hodie secuti, cum ad instantiam Luciæ Stradæ hoc idem dubium proposuerim, dixerunt ex instrumento venditionis vineæ, vel nunquam lapidicinam transisse in emptorem, vel certè Equitem Theodorum a Porta venditorem ita sibi hoc ius reseruasse, vt illud noluerit esse cum emptore commune.

Et quidem vt lapidicinam vineæ venditio non continuerit, satis ex eo videbatur probatum, quod præcipuum fuit decisionis fundamentum, cum causa expensarum, & melioramentorum, quæ vinea requirebat, & emptor præstare non poterat, ipsi Petrariæ non conueniret, dum nulla ad eam
1 opus erat impensa, & eadem † causa ex proemio argueretur potissima, & finalis huius venditionis ad Theodor. *Bart. in l.1. in princ. ff. ad Maced. & in l. fin. num.3. de hæred. instituen. Becc. cons. 20. nu. 11. Mant. de tacit lib.3. tit.12. nu.5. & dec.59. num.6. Rot. diuers. par.1. decis.458. num.4.* Satis etiam idem comprobare poterat attestatio, quæ Peritus Valperga declarauit, æstimatione a se facta ideo vineam solum fuisse compræhensam, quod & ea fuerit partium voluntas, & eam solum sibi æstimandam præscripserint, cuius dicti fidem ideò Rota sequuta fuit, licet alioquin post relationem a se publicatam peritus hæc asserens, tanquam suspectus non videretur admittendus, quòd & de facto proprio deponenti adstipularetur quoque alius testis, & plura accederent adminicula. Et demum pretium scutorum ducentorum, quo vinea fuit vendita, hoc idem côcludebat, cum enim illud Rota æstimauerit vix æquare valorem ipsius
2 vineæ, † benè declarabat, quid in venditione compræhenderetur. *Bart. in l. patronus 34 §. Sempronio circa medium, vers. fallit, si ex coniecturis ff. de leg.3. & in l. semper in stipulat. 35. num.1. in fin. de reg. iur. Bald. cons.109. lib.4. Aym. cons.310. nu.3. Mantic. de tacit. & ambig. l.4. tit.9. num.8. Card. Seraph. decis.932. num.3.*

Sed cum hæc lapidicina dubitari non posset, quin tempore venditionis iam fuerit detecta, ex dispositione legis videbatur hic articulus resolutus, cũ,
3 an vendito fundo censeri debeat, vænijsse quoquè lapidicinam, inspiciendum esse caueatur, an illa venditionis tempore certa, & nota partibus esset, *l. in lege fundi 77. ff. de contrahen. empt.* cum eius, quod ignorabatur a contrahentibus ratio aliqua haberi non potuerit, vt hanc eiusdem legis rationem agnoscunt *Alberic. in d. l. in lege fundi num.1. Bald. num.2. in lect. antiq. vers. etsi generalis. Salyc. vers. glos. opponit. Connanus lib.7. comment. iur. cap.7. in fin.* Quod autem venditori hæc excauatio innotuerit, præterquam ex reseruatione eius iuris facta in instrumento, negari non poterat, ex eo præterea probabatur, quòd anno ante hanc vẽditionem fuit ab eodem venditore intimatum excisoribus vicinæ caueæ cuiusdam Antonij Tabacchi, ne excauationem ex eiusdem Antonij fundo cœptam, in proprio fundo, & rupe prosequeren-
4 tur. Vnam enim † eamdemque esse Petræ venam, quæ in pluribus fundis continuetur, comprobat multis *Castrens. cons.4. vol.4.*

Alia etiam ratio, quam in eodem textu considerant, bene conuenit huic fundo, de quo quæritur, dum cessabat in eo periculum, ne defodiendo, & euertendo ipsam superficiem venditio redderetur inutilis, propter quam negat & textus videri posse quicquam venditori reseruatum, quia præterquam, vt dictum est, eadem vena non erat quærenda, nec plures excisiones fieri debebant (ex quo etiam eius legis dispositionem quidam intelligunt de pluribus lapidicinis, cum tunc totus fundus diceretur exceptus, non de vena, quæ perennis duret, vt ita illam explicat præ cæteris Cuiacius) nihil præterea huic fundo timeri poterat, dũ non ex superficie lapides cædendi erant, sed ex inferiori cauea, de qua ne vineæ damnum inferretur in instrumento conuenerant: cum etiam eiusdem vineæ ruinæ prospiciendo, dum sub ea lapis scindebatur, voluerint, vt emptori cautum quoque esset, tam ipsius vineæ superficiem firmando, ac certa per interualla stabiliendo pilis, & parastatis ex eadem petra, quam ex promissione refectionis dãni, quod ab excisione emptori contigisset, quo ca-

su,

5 su, cum † fundus non redderetur inutilis, lapides
extrahi posse, nec venire in venditione fundi ad
eiusd. leg. limitationem docent Alberic. num. 2.
Isern. super feud. tit. quæ sint regal. cap. 1. num. 90.
Castr. in l. si venditor §. si constat. ff. com. præd. Vt
ideò cum ratio, & dispositio eiusdem text. bene
conueniant cum ea, quæ videbatur ex coniecturis
probata, contrahentium voluntate, verius esset, vt
dominium à se nunquam emptor abdicauerit, quã
6 vt eod. translato in venditorem, illud † ex eiusdem
facultate, & permissione habere voluerit, atque
iterum acquirere, cesso sibi iure post venditionem
Bald. cons. 100. in fin. & cons. 390. num. 1. vers. in
contrarium, l. 4. Alex. cons. 77. in fin. vers. Quæ cõ-
clus. habet. l. 2. Dec. cons. 4. nu. 1. vers. sed tamen, &
num. seq. & in fin. cons. Rot. diuers. decis. 33. num. 4.
par. 1. Accedit his etiam, quod, cum hæc lapidici-
7 na separatim locari soleret, videri non † poterat in
venditione compræhensa l. prædijs 89. §. Titio. ff. de
legat. 3. Bald. in l. terminato. num. 12. C. de fruct. &
lit. expens. Bero. q. famil. 48. sub num. 2. vers. adest
alia coniect. Mantic. de coniectur. vltimæ volunta-
tis, l. 9. tit. 2. nu. 14. Vt præterea ex ea diuersa cen-
sebatur, quod licet, vt dictum est, vinea sub se la-
8 pides † contineret, non tamen ab excauatione,
fundi superficies læderetur. l. vir in fundo, & ibi
glos. ff. de fundo dot. Castrens. in d. l. si venditor. §. si
constat ff. comm. præd. & cons. 4. nu. 2. vol. 2. Bur-
satt. cons. 209. num. 10. lib. 1. Vrsill. ad Afflict. dec.
321. Et demum facit, quod dum apparet fuisse
partes de ipsius vineæ æstimatione sollicitas, non
videatur verisimile, vt petrariæ æstimationem ne-
glexerint, (cuius tamen pretium contemnendum
9 non erat,) & voluerint, vt tanquam † accessio, &
additamentum ipsius vineæ venditionem sequere-
tur, l. testatrix. §. plures. ff. si seruit. vindicet. Alex.
cons. 222. num. 4. lib. 6. & cons. 14. nu. 5. lib. 7. Aret.
cons. 148. num. 1. Aym. cons. 234. num. 3. Atque ita
10 cum nunquam Petraria fuerit † vendita, sed sola
vineæ superficies, quæ sola fuit æstimata, & cui soli
conueniat pretium in venditione solutum, argu-
mento. l. semper in stipul. 35. ff. de reg. iur. & ibi gl.
& Bart. n. 1. Aym. d. cons. 234. n. 3. Bero. ead. q. 48.
num. 1. & 2. Curt. Iun. cons. 80. num. 2. Nullum
11 ius emptori super ipsa Petraria competeret, † cu-
ius dominium nunquam quæsiuerat.

Sed etiam quod idem ius excauandi ex reser-
uatione venditori competere dicen. esset, Adhuc
tamen eo emptor vti non posset, cum illud sibi
venditor reseruauerit priuatiuè, & prout sibi ante
12 venditionem competebat. Tum † quia semper ita
intelligitur reseruatio, & ad fauorem reseruantis.
l. si debitor §. si in venditione. ff. quib. mod. pign. vel
hypoth. soluat. l. si fundum sub conditione 83. §. qui
fundus. ff. de leg. 1. Bal. cons. 390. num. 1. l. 4. Dec.
cons. 74. n. 37. Rot. diuers. decis. 33. n. 3. & 4. & dec.
244. & 260. par. 1. & in Romana donationis, 12.
Februarij 1601. coram Litta. Tum quia dici non
13 poterat inducta aliqua † seruitus, dum non aderat
prædium, cui fundus venditus deseruiret. l. si ædes,
37. & l. nemo. ff. de seruit. vrban. præd. §. ideò au-
tem instit. eod. tit. Imò cum sine aliqua restrict. per-
missum fuerit, vt lapides liberè venderentur, satis
id videretur, vt dominium dici deberet potius,
14 quàm seruitus constituta, † nisi & id quoque de
iure præsumeretur. l. altius 8. & l. seq. C. de seruit.
glos. in l. si priusquam 15. in verb. egisset. ff. de non.
oper. nunc. Dec. cons. 41. Rot. in Monasterien. iur.
pascen. 5. Nouemb. 1601. coram Penia.

Et præterea ea, quæ considerauit decisio ex ver-
bis instrumenti, quæ hunc vsum venditori liberè
permittebant, atque etiam ex verbis illis indefi-
15 nitis, vt venditor Petram posset excauare, † quæ
cum vniuersali æquipollerent, indicabant totam
Petram fuisse reseruatam. Confirmatur prætérea,
quia nisi hæc facultas eidem iure Dominij conue-
niret, durante pacto redimendi de quo etiam par-
tes conuenerunt, éa vti non potuisset: cum tamen
in instrumento contrarium expressum fuerit, dum
hic vsus nedum tempore aliquo restrictus fuit, sed
imò liberè permissus, & arbitrio ipsius venditoris,
16 vt dicebam. Cum enim † lapidicina non sit in fru-
ctu, tanquam ea, quæ denuo non nascitur, l. si ex la-
pidicinis 33. ff. de iur. dot. l. diuortio. §. si vir. & ibi
glos. in verb. Mariti, vbi etiam omnes notant, ff.
solut. matrim. Mantic. de tacit. conu. l. 12. tit. 30.
num. 32. Boer. decis. 19. num. 5. Si id iuris eo tem-
pore, quo adhuc non erat dominium irreuocabili-
ter in emptorem trãslatum venditor exercuisset,
horum alterum sequebatur, vt vel emptor vineam
eodem modo restituere non posset, vel confirmata
venditione vineam venditor retineret, nec tamen
pro lapidibus, qui durante pacto redimendi excisi
fuissent, ei aliqua ratione prouisum esset, contra
17 quam factum fuisset, † si aliquo modo Petraria ad
emptorem spectasset. l. cum de indebito. ff. de prob.
l. Campanus, vbi notat. ff. de oper. liber. Bart. in leg.
nuda ratio. num. 2. ff. de donat. Dec. in l. iur. gent. §.
sed cum nulla. num. 28. ff. de pactis, & in l. cuius per
errorem 53. ff. de reg. iur. Menoch. de arbitr. iudic.
l. 2. cent. p. casu 88. num. 56. Et contra quam iure
18 caueatur, ex quo non licet † Emptori durante
pacto, aut ligna in sylua incidere, aut animalia, quæ
sunt in viuario, occidere. l. & eleganter. §. non solũ.
ff. de dolo. Cagnol. in l. 2. quæst. 95. num. 255. C. de
pact. inter empt. & venditione. Tiraq. de retract.
conuent. §. 3. glos. unic. num. 23. Et de lapidicina
19 data in dotem, ex qua nullus † præterea fructus
percipiatur, vt non transeat in dominium viri, tra-
dunt. Imol. in l. si fundus 9. ff. solut. matr. Campeg.
de dote par. 2. quæst. 31. Et generaliter cautum est,
20 vt in ijs rebus, † in quibus, cum vsu consumantur,
vsusfructus à proprietate distingui non potest, ad
æstimationem finito vsufructu restituendam vsu-
fructuarius teneatur, l. 1. & l. vini. ff. de vsufruct.
21 earum rerum, † quæ vsu consumuntur, §. consti-
tuitur. instit. de vsufruct. Thesaur. decis. 80. nu. 1.
Surd. decis. 67. num. 3. Rot. in Romana fideicommis-
si de Cruciarijs 17. Martij 1628. coram R. P. D.
meo Durano.

Sed ex pacto illo, quod in venditione fuit ap-
positum, vt venditor damnum, quod ab excisio-
ne contingere posset, reficere teneretur, vix licet
amplius dubitare, an huius facultatis excauandi
vnquam emptor particeps effectus fuerit. Nemo
enim dixerit, vt pro damno, quod vtriusque culpa
sequi posset teneri. Venditor voluerit, dumque
indefinitè se ad damnum obligauit, vt etiam illud
in

in se fascceperit, quod ab emptore processisset.

Atque his etiam bene conuenit dispositio eiusdem † l. in l. fundi. ff. de contrahen. empt. quæ cum nititur obscuritate pacti, non potest habere locũ vbi fuit facultas huiusmodi, vt hic expresse reseruata, vt præcisè eadem lege disponitur, & notant ibi præ cæteris Cuiac. Alberic. nu. 2. vers. dic quod illud. Bald. in lect. antiq. num. 2.

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana executionis Laudi.

Die Mercurii 13. Iunii 1629.

ARGVMENTVM.

Agitur de Laudi executione, & an ista executio præscribi possit. Laudum quando dicatur habere executionem paratam. Et aliqua circa statutum Vrbis lib. 1. cap. 158. circa præscriptionem debiti.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio de iure ciuili in iudicio possessorio non suspendit executionem.*
2 *Aegidiana in terris Ecclesiæ, remoto iuris Canonici obstaculo, appellationes à possessorijs interpositas reducit ad Ius Ciuile.*
3 *A Laudo datur appellatio suspensiua.*
4 *Laudum quando emanat ex compromisso cum iuramento, & obligatione Camerali, habet executionem paratam.*
5 *Executio vbi est parata, ibi multo magis debet dari immissio.*
6 *Immissio datur creditori in bonis debitoris ex instrumento guarentigio.*
7 *Debita vigore Stat. Vrb. lib. 1. cap. 158. præscribuntur spatio 16. annorum.*
8 *Executio præscribitur spatio 30. annorum secundum ius commune.*
9 *Præscriptio statuaria non procedit in actione reali.*
10 *Hæreditatis petitio est actio realis.*
11 *Actio primæua non innouatur per laudum.*
12 *Statuti Vrb. lib. 1. c. 158. præscriptio fundatur in præsumptione satisfactionis, quod ideo non intrat, vbi constat contrarium.*
13 *Præscriptio nunquam incboari potest ab eo, qui est in mala fide constitutus.*
14 *Acquisitionem nouam non dicitur quis facere, quando redemit pignus.*
15 *Statutum præferens consanguineos in emptione rerum patrimonialium habet locum etiam in patrimonialibus venditis, & postea redemptis in vim pacti redimendi.*
16 *Bona recuperata per hæredem grauatum in vim pacti de retrouendendo tunc apud hæredem, tanquam hæreditaria sunt.*
17 *Hæres tenetur rem redemptam in pristinam causam seruare, alioquin de dolo, & mala fide argui potest.*
18 *Hæres in dubio præsumitur soluere debita hæreditaria de pecunijs proprijs, & non de hæreditarijs.*
19 *Iudex mandans deponi pecuniam ad effectum illam soluendi, cui de iure, tunc cui de iure debet restitui.*
20 *Depositum, quando benè habeat locum, & nu. 21.*
22 *Laudi executione suspensa de consensu partium, quando dicantur reseruata omnia iura primæua, stante d. suspensione.*

DECISIO CCC.

ALEXANDER, & Angelus de Petronijs mutuas prætensiones circa hæreditatem, & bona q. Tiberij eorum patrui compromiserunt in Bernardinum Bisciam & Coronatum de Incoronatis, quorum laudo stare promiserunt sub iuramento, & camerali obligatione, qui arbitri in laudo lato inter alia declararunt, per dictum Angelum intra decem dies a notificatione laudi computandos esse acceptanda, seu dimittenda prædium apud Pontem Retortum, & aliud apud Turrim Vagni pro scutis 35. & prædium in loco vulgo Campo di S. Valentino pro scutis 100. pro quolibet rubro respectiuè, prædictis autem decem diebus elapsis, & non facta per Angelum acceptatione dicta tria prædia esse debere Alexandri pro iisdem pretijs, effluxit decendium nulla facta per Angelum declaratione, nec dimissione prædiorum ab eo detẽtorum, vnde introducta lite per Alexandrum super laudi executione. R. P. D. Alterius ab A. C. deputatus mandatum de immittendo in possessionẽ dictorum prædiorum Paulo, & fratribus de Petronijs Alexandri hæredibus concessit, a quo Lælius Angeli hæres appellauit, & commissa mihi causa dubitaui iuxta formam commissionis. An sit locus Aegidianæ, & fuit affirmatiuè resolutum, quia
1 mandatum emanauit in iudicio possessorio, † in quo de iure ciuili appellatio non suspendit executionem, *l. vnic. C. si de mom. poss. Socc. Iun. cons. 282. num. 15. lib. 2. Paris. cons. 108. num. 13. lib. 1.* Vnde cum de mandati validitate non possit dubitari, cũ habeat omnia iura requisita, de quibus *Caputaq.*
2 *decis. 260. par. 2.* consequenter intrat † Aegidiana, quæ, in Terris Ecclesiæ remoto iuris canonici obstaculo appellationes a possessorijs interpositas reducit ad terminos iuris ciuilis, *Paris. vbi sup. Benint. decis. 17. in fin. Caputaq. decis. 223. lib. 1. Seraf. decis. 603. in princ. Rota in Romana Saluiani Interdicti 26. Nouembr. 1605. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo, quæ est decis. 150. num. 3. & 324. num. 1. par. 2. recent.*

Neque obstat, quod data fuerit immissio vigore
3 laudi, à quo † datur appellatio suspensiua iuxta *Statut. Vrban. cap. 178. lib. 1.* & ideò non intrare Aegidianam, vt in simili *Rot. decis. 248. apud Pacif. d. tract. de Salu.* quia cessat in præsenti ex quo laudum emanauit ex compromisso cum iuramen-
4 to, & obligatione camerali, † quod habet executionem paratam *Ioan. de Anan. cons. 50. num. 8. Rota post Zacch. de oblig. cam. decis. 152. num. 2.* vbi autem est parata executio, multo magis dari debet
5 † immissio, maximè in præsenti, postquam dictus Lelius fuit citatus ad relaxandum prædia in executionem laudi, & eo retinente causa fuit discussa,

& tan-

& tandem Iudex mandauit immitti, prout datur
6 creditori in bonis debitoris † ex instrumento guarentigio. *Bartol. in l. à Diuo Pio, §. si super rebus, num. 1. ante fin. ff. de re iudic.*

7 Non obstat etiam, quòd executio laudi fuerit petita post annos 45. ex quo laudum fuit de anno 1582. & immissio petita de anno 1627. & sic intrare tam præscriptionem 16. annorum *Statut. Vrb. cap. 158. lib. 1.* quàm etiam præscriptionem lega-
8 lem † 30. annorum, cuius temporis spatio executioni præscribitur. *Abb. in cap. fin. num. 30. de præscript. Felin in cap. inter Monasterium num. 30. de præscrip. Felin. in c. inter Monasterium, n. 30. de re iu. l. Parif. conf. 111. num. 58. lib. 1. Ant. Gom. ad l. Taur. 63. num. 1. verf. ex quo inferas, & Achill. decif. 5. num. 1. de præscript.*

9 Quia respondetur, † quòd præscriptio statuaria non procedit in actione reali, vt in simili *Roman. conf. 211. num. 2. Felin. in cap. fin. num. 6. in princ. de præscript. Couar. lib. 2. var. cap. 14. num. 1. Marescot. var. resolut. cap. 67. num. 27. lib. 2. Seraph. decif. 692. num. 9. & Rota decif. 727. num. 5. par. 1. & decif. 454. num. 2. par. 4. diuerf.* dicta autem tria prædia vti spectantia ad hæreditatem Tiberij
10 fuerant prius petita actione reali, nempè aut † petitione hæreditatis, quæ actio realis est, *l. sed & si leg. petito, & ibi Bart. ff. de petit. hæred. l. 1. & l. fin. autem §. sed & is ff. de rei vind. aut actione fam. ercisc.* quæ etiam est realis, *§. quadam instit. de*
11 *act. & ibi Ias. num. 19.* & per laudum † non nouatur primæua actio, *Bart. in l. 1. num. 7. C. de iud.* prout nec per sententiam. *Afflict. decif. 93. num. 3.* quinimò quando laudum vt hic, fertur super reali, ex eo oritur etiam actio realis vtilis. *Bart. in l. ne in arbitris num. 5. C. de arbitr.* & tollitur penitus
12 difficultas, quia præscriptio statuti † fundatur in præsumptione satisfactionis, quæ ideò non intrat, vbi constat de contrario, vt verbis expressis, idem statutum dicit *Rot. d. decif. 727. nu. 5. par. 1. diuerf. & Seraph. decif. 692. num. 4.* hic autem versamur in claris, quod dicta tria prædia vigore laudi in casu secuto spectantia ad Alexandrum fuerunt per Angelum, & eius hæredes retenta non solum ex litis sustentatione, sed etiam expressa confessione.

Minus intrat præscriptio 30. annorum, quia vltra quod de anno 1583. fuit desuper lis contestata
13 cum Angelo, qui propterea † vti in mala fide cõstitutus, nunquam potuit præscriptionem inchoare. *cap. fin. de præscript. cap. mala fides de reg. iur. in 6. Anchar. conf. 5. num. 6.* illa fuit interrupta per formalem interpellationem iudicialem factam de anno 1608. *l. fin. C. de præscript. 30. vel 40. ann. vbi Bar. & DD. Franc. Marc. q. 327. par. 2. Andr. Gail. obseru. 74. lib. 1. Seraph. decif. 926. nu. 1. & 2.*

Non etiam releuat, quod prædia controuersa ante laudum desierint esse de hæreditate Tiberij, ex quo illa Angelus reluit in actu deliberationis, quæ instabatur per creditores, qui ideò videtur sibi, non autem hæreditati acquisiuisse: quia cum reluerit, seu redemerit vigore statuti Ciuitatis Ca-
14 stellanæ non dicitur † noua acquisitio, sed semper prædia fuerunt in eadem causa, & qualitate. *l. voluntate. §. creditor quoque, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu. ibi in pristinam causam res redit soluta venditione. l. peculium 4. §. si ære alieno, & ibi glof. verbo manent. ff. de pecul. arg. text. in l. si vnus, §. quod & in specie ff. de pact. & l. filio, quem Pater ff. de liber. & posth. Bart. in l. in diem num. 2. ff. aqu. pluu. arc. Dec. conf. 53. & conf. 88. num. 3.* vbi quod
15 statutum præferens consanguineos † in emptione rerum patrimonialium habet locum in patrimonialibus venditis, & postea redemptis in vim pacti redimendi appositi in contractu venditionis, idem *Dec. conf. 238. num. 5.* vbi quod bona recupe-
16 rata per † hæredem grauatum in vim pacti de retrouendendo sunt apud hæredem tanquam hæreditaria, & ideo veniunt in restitutione fideicommissi. *Tiraq. de retract. § 19. glof. 2. num. 5. & §. 32. glof. 1. num. 29. Viuc. de F. anc. decif. 39. num. 1. & decif. 64. num. 11.* & rationem assignat. *Dec. dict. conf. 88. num. 3. verf. sicut ergo.* cui alia accedit, quod alioquin daretur occasio debentibus restituere colludendi cum creditoribus, patiendo viliori pretio rem distrahi, vt postea eodem pretio recuperata sibi, & non hæreditati acquireretur, cum
17 tamen hæredes rem redemptam † in pristinam causam conseruare teneantur, alioquin de dolo, & mala fide argui possent ad *l. Paulus 60. ff. de fideiuss. & facit text. opt. in l. 1. C. de dol.*

Non obstat præterea si dicatur, decretum fuisse iniustum, dum Iudex iussit deponi scuta 135. per Angelum creditoribus soluta in actu reluitionis, consignanda postea, cui de iure, qui potius mandare debuit Angelo solui, seu restitui, tanquam
18 † soluta creditoribus de proprijs eius pecunijs, prout in dubio præsumitur, non autem hæreditarijs. *l. & magis. ff. de solut. & l. cum pecuniam. ff. de neg. gest. & not. Bart. in l. 2. per illum text. C. pro soc. & in l. si Patruus C. com. vtr. iudi. Bald. in l. penult. C. si quis alt. vel sibi. & Dec. d. conf. 238. nu. 5. Crauet. conf. 129. num. 2.* quia dum Iudex mandauit deponi soluenda cui de iure, perinde est ac si iusserit deponi soluenda dicto Angelo, cui de iure,
19 † vt dictum est, debent restitui. *Paul. de Castr. conf. 11. num. 2. verf. sed dicet aliquis lib. 1. & Rota in Romana restitutionis in integrum, 16. Iunij 1628. coram me,* quia tamen Angelus, seu eius hæredes contendebant non esse locum restitutioni prædiorum ex causis supradictis, & sic virtualiter, certo certius, ac in consequentiam necessariam
20 recusabant dicta scuta 135. recipere, meritò Iudex ordinauit illa deponi, non autem realiter solui. *l. acceptam C. de vsur. & l. creditor. C. de pignor. Bartol. in l. qui solidum in princ. ff. de leg. 2. Cum Alex. & Castr. in l. qui Romæ in princ. ff. de verb. oblig. Dec. in l. quidam existimauerunt, num. 2. ff. si cert. pet. latè Crauet. conf. 1. pro gener. num. 210. & latius num. 256. & Vrsill. ad Afflict. decif. 205. num. 8.*

Vnde nihil facit, quod non fuerint soluta, nec deposita pretia terrarum determinata in laudo, quia vltra quòd intrat eadem responsio, nempe quod dum Angelus, seu eius hæredes recusant prædia consignare iuxta formam laudi, non debuit
21 præcedere † depositum pro iustitia decreti, in omnem casum sufficit, vt illud fiat ante executionem, vt in puncto distinguit, & resoluit *Cancer. variar. resol. cap. 8. num. 27. lib. 3.*

Demum

Demum non obstat, quod fuerit suspensa executio laudi de consensu partium quoad dicta tria prædia, quia suspensio fuit facta solum durante partium voluntate, & sine præiudicio quorumcumque iurium, & non recedendo à dicto laudo, nec à iudicio
21 iam cępto, vnde † iura primæua sunt reseruata perinde, ac si suspensio nunquam facta fuisset. *Paris. cons. 5. num. 4. lib. 1. & Put. decis. 34. lib. 2.*
Et ita decisum vtraque, &c.

REV.^MO P. D. MERLINO DECANO.

Romana Vsurarum.

Die Mercurii 13. Iunii 1629.

ARGVMENTVM.

Vsura vsurarum an exigi possit, latè, & magistraliter declaratur. Item an vsura vsuræ si fuerit redacta in sortem principalem ex noua conuentione, ita vt breui manu censeatur mutuata, an debeatur. Item declaratur an Iudęi possint licitè exigere vsuras à Christianis.

SVMMARIVM.

1 *Vsura vsurarum non solum de iure Pontificio non est permissa, sed nec etiam prima vsura.*
Fœneris renouatio etiam de iure ciuili interdicta est. num. 1.
2 *Vsura vsurarum, nec etiam in stipulationem deduci possunt, & si deducătur, denegatur actio.*
3 *Vsuram vsurarum exigens, infamia notatur.*
4 *Vsura vsurarum crimen est valde detestabile, & est pernicies familiaris, ac Reipublicæ ruina.*
5 *Specialium multiplicatio non datur.*
Vsura, quod detur, principijs naturæ repugnat, sed per quandam fictionem hoc euenit.
6 *Fictio causata non generat aliam fictionem.*
Ex tacito non inducitur aliud tacitum, num. 6.
Accessio accessionis non datur, num. 6.
7 *Interesse alicuius interesse regulariter non debetur.*
8 *Vsuræ Hebræorum licet per Pontifices tolerentur, non tamen tolerantur vsuræ vsurarum.*
9 *Vsuræ vsurarum, si fuerint redactæ in sortem ex noua conuentione, an ex illis debeantur vsuræ.*
10 *Glos. in l. fin. in verb. fin. C. de vsur. damnatur.*
11 *Vsuræ vsurarum, si fuerint redactæ in sortem principalem, non præsumitur hoc factum spontanea voluntate debitoris, sed callido commento fœneratoris.*
12 *Vsura vsuræ sicuti est probibita, ita est probibitus modus, per quem indirectè daretur ansa exigendi hanc vsuram vsuræ, & num. 13.*
14 *Vsura originaliter non potest effici sors per quemcumque causam accidentalem.*
15 *Cagnol. in l. vnic. C. de sent. quæ pro eo, quod interest intellectus.*
16 *Damnum emergens, & lucrum cessans, vt debeantur, quæ requirantur, & num. 17.*
18 *Argumentum de interesse ad vsuras non valet.*
19 *Vsura est omninò improba, & licet sit tolerata non tamen sine peccato exigitur.*
20 *Interesse alterius interesse nec debetur, & multò magis vsura vsuræ non debetur. num. 21.*
22 *Consuetudo exigendi vsuras, an excuset.*
23 *Abusus, & corruptela, & non consuetudo dicitur illa, quæ est nutritiua peccati.*
24 *Consuetudo etiam totius orbis non potest excusare homines exercentes improbum fœnus vsurarum.*
25 *Pontifices Romani, qui conniuentibus oculis dissimulant primam vsuram in Hebrais, positiuè tamen probibent vsuram vsuræ.*
26 *Soluens aliquid sponte, & scienter, an amplius repetere possit.*
27 *Vsuras soluens non censetur scire indebitè soluere.*
28 *Scientia certa, & specifica requiritur ad effectum præiudicij.*
29 *In vsura est speciale, quod repeti potest, etiam si fuerit scienter, & spontè soluta.*
30 *Vsuram, si quis soluit, lex suspicatur, quod hoc faciat per coactam voluntatem.*
31 *Hebrai an vigore Deuteron. cap. 23. ibi, non fœnerabaris fratri tuo, sed alieno, possint licitè exigere vsuras à Christianis.*
32 *Vsura de iure Diuino, de iure Canonico, & de iure naturali probibita est, & de iure Diuino, tam veteri, quam Euangelico. num. 33.*
34 *Distinctio de iure Diuino non fit inter fratres, & alienigenas, nec inter vnius, vel alterius Religionis sectatores.*
35 *Mutuum date, nihil inde sperantes, hoc præceptum Euangelicum, licet in prima parte contineat consilium, in secunda verò continet præceptum.*
36 *Vsura, quod sint illicita, hoc diffinitum in pluribus sacrosanctis Concilijs est.*
37 *Dogmata Nycenæ Synodus, sicut Scriptura Sacra accipienda sunt, & eius regulæ, sicut leges seruanda sunt.*
38 *Vsuræ etiam de iure Ciuili saltem nouissimo probibita sunt.*
39 *Philosophi Ethnici solo lumine naturæ, vsuram damnarunt.*
40 *Pecunia de sui natura non est apta fructificare, & parere.*
Nummus nummum non gignit. num. 40.
41 *Pecuniæ vsus non distinguitur à substantia eiusdem pecuniæ.*
42 *Mutuans, quod habeat vsum pecuniæ, absurdum est cum penes mutuatarium reperiatur.*
43 *Ius naturale est commune cunctis hominibus.*
44 *Homines effecti sunt inuicem fratres, & proximi.*
45 *Verba in Deuteronom. cap. 23. ibi, non fœneraberis fratri tuo, sed alieno, an ista verba, sed alieno, sint germana textus. Vide etiam n. 49. & 50.*
46 *Lex naturalis est indispensabilis.*
47 *Vsuræ Hebrais sunt permissæ ex quadam dissimulatione.*
48 *Hebrais non licet vllo modo citra peccatum, etiam attenta lege Moysis, neque in suos, nec in alienos vsuras exercere. num. 51.*

DECISIO CCCI.

PROPOSVI dubium, An esset locus repetitioni
vsurarum in fauorem D. Co. Horatij, & cũ mul-
ta hinc inde non satis apertè deducerentur, nec
bene deprahendi posset in quam causam, An for-
tis scilicet principalis, siue vsurarum referendæ es-
sent posteriores quædam solutiones per eundem
Comitem factæ, ideo Domini, vt tutior emanaret
resolutio, hodie tantum firmare voluerunt, vsuras
vsurarum non deberi, alia verò ad particularem
reiecerunt disputationem.

Resolutionis autem fundamentum est, quia non
solum de iure Pontificio, quo nedum vsura vsura-
1 rum, sed nec ipsa † prima vsura permissa est, verum
etiam de ipso iure ciuili hic anatocismus, & fœno-
ris renouatio interdicta est, ita de iure Digestorum
in *l. si non sortem, ff. de condict. indeb.* vbi quod nec
2 † etiam in stipulationẽ deduci possunt vsuræ vsu-
rarum, & si deducantur, denegatur actio, & in
*l. Præses, ff. de re iud. & de iure Codicis in l. impro-
bum, C. ex quibus caus. in fam. irrog.* vbi Diocle-
3 tianus, & Maximianus improbum † fœnus appel-
lant, hasque vsurarum vsuras exigentibus infamiã
irrogant, & acrius damnauit *Iustinianus in l. vt
nullo modo, C. de vsur.* & aduersari iuri diuino, ca-
nonico, & ciuili dixit glos. & tradunt communiter
Canonistæ *in c. quia in omnibus de vsur. Cõrad. de
contract. tract. 2. quæst. 22. vers. 6. concl. Villagut.
de vsur. q. 7. num. 12. & 13.* vbi etiam de communi
latè *Bisseldd. in d. cap. quia in omnibus quæst. 2. 3.
& 4. per tot. de vsur. eleganter Gregor. Tholosan.
Syntag. iur. lib. 22. cap. 3. num. 6. & seqq. Menoch.
plane de arbitr. iud. lib. 2. cas. 1 9. num. 34. & seqq.
& cons. 1181. num. 7. Vuesembec. cons. 72. num. 6.
lib. 2. Osasch. dec. 137. num. 6. & seqq. Surd. de alim.
tit. 1. quæst. 42. num. 37. Molin. de contract. disput.
304. num. 1. Rot. dec. 63. num. 3. par. 1. & dec. 315.
4 nu. 8. par. 2. diuers.* Et improbitatem huius † ana-
tocismi valde detestatur, perniciemque familiarũ,
ac Reipublicæ luem vocant *Fr. Sixt. Medic. de fœ-
nor. Iudæor. lib. 2. cap. 14. in princ.* Ratio autem
5 prædictorum est, quia † non datur multiplicatio
specialium, nam speciale est, & principijs naturæ
repugnat, vt infra deducetur, quod detur vsura, sed
6 per quandam fictionem hoc euenit, fictio † autem
causata non generat aliam fictionem, sicut dici-
mus, ex tacito non induci aliud tacitum, vt plura
exempla adducens comprobat *Decius. cons. 49.
num. 47. & seqq. & maxime num. 50. lib. 2.* sic non
datur accessionis accessio *Ruin. cons. 55. num. 17.
lib. 2.* nec dantur fructus fructuum, *l. videamus in
7 fin. princ. ff. de vsur.* nec interesse † alterius interes-
se regulariter debetur. *Ruin. cons. 55. n. 16. & cons.
56. num. 13. lib. 2.* Et ideo sanctè, ac prudenter Põ-
tifices, qui pro trãquillo status Ecclesiastici regi-
8 mine, & † ad turpiora euitanda tolerant vsuras He-
bræorum, non tamen tolerant vsuras vsurarum, vt
in capitulis datis in *sum. num. 4.*

Neque obstat, quod vsuræ vsurarum fuerint re-
dactæ in sortem ex noua conuentione, & ita breui
manu censeantur mutuatæ eidem Comiti Hora-
9 tio, vnde tanquam sors, † licet conflata ex vsuris
reputandæ sint, & consequenter ex huiusmodi sor-
te aucta, seu sortis incremento vsuræ debeantur,
iuxta tradita per *Ruin. cons. 55. num. 20. lib. 2. Bor-
gnin. dec. 21. nu. 30. Menoc. de arbitr. iud. cas. 119.
nu. 29. Scacc. de camb. §. 6. glos. 1. nu. 82. in fin.* & in
terminis vsurarum *glos. in l. fin. in final. verb. C. de
vsur.* quia Doctores prædicti loquuntur in interes-
10 se licito, qui non est casus noster, Glosa † verò,
quæ loquitur de vsuris, reprobatur à *Bal. & Saly-
cet. in d. l. fin. & de communi post Castr. ibidem te-
statur Anton. Faber in suo codice lib. 4. tit. 24. def-
finit. 11. n. 4. Minadous dec. 17. Petr. Greg. Tholos.
de vsur. lib. 2. cap. 3. nu. 13. Cuiac. obseru. iur. lib. 3.
c. 39. vers. est autem hæc vsura Pappon. arrest. Gal.
lib. 12. tit. 7. arrest. 11. Io. Criuell. dec. Senat. Dolan.
103. n. 1. & seqq. Fab. de Ann. cons. 48. n. 7. & seqq.
Roderic. de annuis reddit. lib. 3. quæst. 4. nu. 23.* vbi
11 quod lex † præsumit non spontanea voluntate de-
bitoris, sed callido commento fœneratoris, & in-
geniosa auaritia ad fraudandam legis prouisionẽ,
hasce vsuras in sortem redactas fuisse, & sicuti pro-
12 hibita est hæc vsura vsuræ, ita † prohibitus est mo-
dus, per quem indirectè, & fraudolenter daretur
ansa sub specioso hoc nomine sortis auctæ exigen-
di eandem vsuram vsuræ, vt bene per *Butrigar. in
d. l. vt nullo modo, C. de vsur.* Et mirum est, quo-
modo Accursium in dicta Glos. effugerint verba
Iustiniani ibidem in *d. l. vt nullo modo, C. de vsur.*
vbi disertis verbis hoc tanquam technam, & cõ-
mentum in fraudẽ anatocismi reprobat, ibi, *si enim
vsuras in sortem redigere esset concessum, & totius
summæ vsuras stipulari, quæ differentia esset debi-
toribus, à quibus re vera vsura vsurarum exige-
rentur? & hoc fuisset non rebus, sed verbis tan-
tummodo legem ponere*, & ideò postea idem Iusti-
nianus prohibet vsuras etiam præteriti temporis
redigi in sortem, & iterum stipulari, & semper vsu-
ras manere declarat, & tantummodo sorti antiquæ
vsurarum incrementum accedere, & sic ad effectũ
huius superfœtationis non potest considerari au-
13 cta prima † illa sors principalis, & hinc bene dixit.
Bald. in l. vlt. in 1. notab. C. de vsur. rei iud. quod il-
lud, quod est originaliter vsura, non potest effici
14 sors per quamcunque † causam accidentalem, &
sequitur *Menoch. cons. 300. num. 91.*

15 Nec contrarium dicunt † *Cagnol. in l. vnica,
C. de sentent. quæ pro eo, quod interest, num. 46.
vers. quibus non obstantibus tom. 2. Menoch. cons.
1181. num. 8. 9. & 13.* & alij, qui pro Hebræis
deducuntur, isti enim loquuntur in interesse lici-
to, quando scilicet damnum emergens, vel lu-
16 crum cessans iustificatur cum † requisitis. *Castr.
in l. 3. §. ratione, ff. de eo, quod certo loco,* nedum respectu sortis principalis, vt quia non resti-
tuta ipsa sorte passus fuerit damnum, vel amiserit
lucrum certum, & licitum, quod præ manibus ha-
17 bebat creditor, † sed etiam respectu ipsius inte-
resse, nempe quando ob non præstitum iustum in-
teresse aliud damnum passus est, vel lucrum cer-
tum, & iustum amisit, vt bene declarat *Minado. d.
decisione decimaseptima, & Vuesembec. dict. cons.
72. num. septimo, lib. secundo, & Menoch dict. cas.
119. num. 38. & seqq. Rot. Ianuen. dec. 78. num. 16.
Ruin. cons. 103. num. quarto. lib. 1.* quod secus
18 est in vsuris, non valet enim † argumentum de in-
teresse

tereſſe ad vſuras magis odioſas. Cagnol. in l. unic. C. de ſent. qua pro eo, quod intereſt, nu. 45. & 46. Menoch. d. caſ. 119. num. 38. 39. & ſeq. Morot. conſ. 65. num. 3. Rota Ianuen. d. deciſ. 78. ſub num. 16. verſ. Nec obſtat, quod vſura vſurarum, qui aſſignant etiam rationem differentiæ inter vſuras, & intereſſe, hoc enim intereſſe legitimè iuſtificatum, iuſtè exigitur, vnde non ita abſonum eſſet, ſi huiuſmodi primum intereſſe in ſortem redactum gigneret aliud intereſſe, quatenus, & hoc ſecundum legitimè iuſtificaretur, ac ſecus in vſuris, quia, & prima
19 vſura † omninò improba eſt, & licet tolerata, & non tamen ſine peccato exigitur, & propterea nullo modo ſub quouis prætextu aliam vſuram debet producere, alioquin eſſet multiplicare priuilegia, & abſurda, & radix infecta germinaret.

Immò, quod magis eſt non defuerunt grauiſſi-
20 mi Auctores † qui dixerint, quod nec etiam intereſſe alterius intereſſe debeatur, prout Dec. in cap. cum venerabilis num. 61. verſ. ſed retenta communi opinione extra de except. Bologn. in d. l. vnic. nu. 128. Vbi contrariam opinionem Cagnoli vti periculoſam refellit C. de ſen. qua pro eo, quod intereſt. Franch. deciſ. 254. nu. 14. Peregr. viden. conſ. 85. num. 28. lib. 3. & de iur. fiſc. l. 6. tit. 7. num. 31. verſ. Item intereſſe. Morot. conſ. 65. num. 3. Rot. Ianuen. deciſ. 87. num. 8. ſub verſ. item dubitatum fuit, vbi refert ita iudicatum fuiſſe. Minad. d. deciſ. 17. vbi itidem quod in Regio Conſilio fuit ita ſeruatum. Fab. de An. conſ. 48. & ſeqq. qui poſtremi Auctores loquuntur etiam in caſu, quo primum intereſſe fuerat redactum in ſortem, & negant adhuc poſſe producere aliud intereſſe, & propterea ſi inte-
21 reſſe alterius intereſſe † non debetur, multo minus vſuræ vſurarum, in quibus nulla eſt difficultas, quia præcipuè Iuſtinianus in d. l. vt nullo modo illas damnauit, prohibuitque vſuram ad hunc effectum redigi in ſortem.

22 Nec iuuari poſſunt Hebræi ex † conſuetudine mutuandi ſub fœnore Chriſtianis, quam conſuetudinem facti releuare dixit. Alex. conſ. 57. lib. 1. & conſ. 8. per tot. lib. 6. Cephal. conſ. 549. num. 90. Quia non cõſuetudo hæc, ſed abuſus, & corruptela pec-
23 cati nutritiua † cenſeri debet, quæ propterea reijcienda omninò eſt nec vllatenus attendenda. cap. quia in omnibus, & ibi gloſ. in verb. multi de vſur. clem. 1 eod. tit. Abb. conſ. 22. num. 2. verſ. non obſtat
24 generalis conſuetudo lib. 2. vbi dixit, quod † quælibet cõſuetudo etiam totius orbis non poteſt excuſare homines exercentes improbum fœnus vſurarum. Bero. conſ. 167. num. 10. verſ. non obſtat, quod conſuetudo lib. 1. Couar. variar. reſolut. lib. 3. cap. [illegible] num. 8. Clar. in §. vſura num. 7. Alex. de Neuo, qui loquitur de conſuetudine Hebræorum fœnerandi. conſ. 102. num. 15. Cacheran. conſ. 51 n. 6. & 7. Rot. deciſ. 193. num. 1. par. 1. diuerſ. & fuit dictum in Romana Societatis 2. Iunij 1570. Lancell. & in Romana cenſus 13. Iunij 1594. coram Blanchetto, & in Vrbeuetana cenſus 6. Iunij 1594. co-
25 ram Gipſio, & Pontifices † Romani, qui conniuentibus oculis diſſimulant primam vſuram in Hebræis poſitiuè tamen prohibent vſuras vſurarum etiam in iiſdem, & Alex. loquitur ad effectum excuſandi à pœna criminali, non ad effectum denegandi repetitionem ciuiliter intentatam.

26 Neque obſtat ſponte, & † ſcienter ſolutas fuiſſe iſtas vſuras per Comitem Horatium, & ſuſcepiſſe terminum ad ſoluen. atque ideo repeti non poſſe ad l. 1. C. de cond. indeb. Quoniam huiuſmodi ſcientia non præſumitur, vt in puncto in ſoluente vſuras
27 † quod non cenſeatur ſciuiſſe indebitè ſolui, dixit Alex. conſ. 80. num. 15. lib. 3. Gratian. diſceptat. for. c. 911. nu. 13. & tamen ad effectum præiudicij cer-
28 ta, & ſpecifica ſcientia requirebatur cum † omnibus qualitatibus, & circumſtantijs. gloſ. in c. concertationis verb. ſciuerit, & ibi Gemin. de appell. in 6. Natt. conſ. 636. n. 192. Surd. conſ. 190. n. 136.
29 & denique in vſura hoc eſt præcipuum † quod repeti poteſt, etiam ſi fuerit ſcienter, & ſponte ſoluta. Alex. d. conſ. 80. n. 11. 12. 13. & 14. Rim. iun. conſ. 399. num. 71. Rota deciſ. 291. num. 6. par. 4. diuerſ. & fuit dictum in Vrbeuetana nullitatis cenſus 29. Maij 1595. coram Gipſio, & in Romana Societatis 10. Iunij 1600. coram Card. Lancellotto, lex enim
30 † in ſoluente vſuram ſuſpicatur coactam voluntatem. Bart. in l. ſi non ſortem §. ſi quis ex falſa ff. de cond. indeb. Iaſ. in l. 1. nu. 12. verſ. 5. limita eod. tit. Dec. in l. cuius per errorem nu. 3. ff. de reg. iur. Menoch. conſ. 300. num. 13.

Toto autem Cœlo hallucinantur Hebræi, dum putant impiam eorum vſurarum exactionem à
31 † Chriſtianis poſſe tueri ex Deuteronom. cap. 23. ibi, non fœneraberis fratri tuo, ſed alieno, & ſic ex lege Moyſis Deũ ſibi ipſis indulſiſſe fœnerari exteris: nam pro obiecti reſolutione præmonendi ſũt vſuram, & iure diuino, & iure canonico, & iure
32 etiam naturali † prohibitam eſſe de iure diuino tã
33 † antiquo, quàm euangelico id clarum eſt de iure quidem diuino veteri conſtat in Exod. c. 22. Ezechiel 18. pſal. 14. & 54. vbi non fit diſtinctio inter
34 fratres, † & alienigenas, nec inter vnius, vel alterius Religionis ſectatores, de iure etiam Euangelico ex Luc. cap. 6. mutuum date nihil inde ſperantes, cuius dicti, quamuis prima pars ſcilicet, mutuum date, communiter contineat conſilium, at-
35 tamen † poſterior pars, nempe, nihil inde ſperantes, continet præceptum. vt in d. c. quia in omnibus, & in c. ſuper, & c. conſuluit, de vſur. & benè Diu Thom. 2. 2. q. 78. art. 1. ad quartum, & ita videtur etiam intellexiſſe Vrbanus Tertius in d. c. conſuluit, & apte Franciſc. de Pitigianis ſuper 4. ſent. diſt. 15. quaſt. 2. art. 2. verſ. dico 4. De iure autem canonico non dubitatur, & extant textus rotundi in c. quia in omnibus ext. de vſur. & cle. ex graui eod. tit. & diſtinct. 46. & 47. per multa capita, & 14. q. 1. & q. 4. Ideq. in pluribus ſacroſanctis Conc.
36 diffinitum fuit, † vſuras nempe illicitas eſſe, & ſignanter in Synodo Nicęna 1. c. 17. & cũ Iuſtinianus in l. 1 & 2. & l. non reddentes §. ſuſcepimus, C. de Summ. Trin. & Fid. Cath. & in §. 1. auth. de eccleſiaſt. tit. eiuſdem Nicenæ Synodus obſeruantiã
37 perpetuò manſuram voluerit, & inſſerit, † illiusq. dogmata, ſicut Sacras Scripturas accipiẽda, & regulas, ſicut leges ſeruandas eſſe mandauerit, hinc
38 rectè deprehenditur hodie etiam ex † iure ciuili ſaltem nouiſſimo, vſuras eſſe prohibitas, quemadmodum docuit gloſ. in d. l. 1. in verb. Petrum Apoſtolum, & Gregor. Tholoſan. ſyntagm. iur. lib. 22. cap. 3.

cap.3.num.18. verſ. iure hoc, & D. Facchin. controuerſ.iur.lib.9.c.30. verſ. mouet me potiſſimum. Verùm, & ipſo iure naturæ prohibita eſt vſura, & reſiſtit eius dictamini, ipſique Philoſophi Ethnici
39 † ſolo lumine naturę eam damnarunt vt Ariſtot. 1.Polit.cap.7. & 4. Ethic. cap.1. ad fin. vbi immutationem vſurariam eſſe maximè præter naturam
40 probat, pecunia † enim ſua natura non eſt apta nata fructificare, vel parere, nec nummus gignit nummum. Pręterea per mutuum transfertur do-
41 minium in mutuatarium, nec vſus † pecunię diſtinguitur à ſubſtantia eiuſdem pecunię, & vſus eſt illius alienatio, & quaſi conſumptio ſubſtantię, vnde iuris naturalis dictamini repugnat, quod res alterius ex alteri iuſtitia pariat emolumentũ vltra
42 ſortē quod mutuās habeat vſum pecunię, quę penes mutuantē reperitur, vt appoſitè cōprobat D. Tho.22.q.78.art.1, Conrad.de contract. quaſt.22. verſ.ſecunda concluſio. Sotus de iuſt. & iur.lib.6. quaſt.1.art.1.Bald.conſ.449.num.2. lib.3. Oſaſc. deciſ.137.num.7.Couar.var.reſol.lib.3.c.1. num.5. Molin.de contract. diſput.304. num.7. Si autem principijs naturę aduerſatur vſura, & prohibita, quia mala in ſe, & intrinſecè non mala, quia prohibita, ergo non rectè fit diſtinctio inter fratres, &
43 alienigenas, cum ius naturę, † ſit commune cunctis hominibus, imò D. Thom. quaſt.12. de malo art. vlt. & d. quaſt.78. art.1. in 2. 2. docet cun-
44 ctos † mortales eſſe inuicem fratres, & proximos ex parabola Luc.c.10. Nec omittendum eſt, quod multi etiam ſuſpicati ſunt verba illa, ſed alieno, non germana eſſe, nec à Moyſe poſita, & ab In-
45 terpretibus Collegij Ginandrin † pro gloſſatione adiecta fuiſſe, vt refert Hieronym.de Luc. de camb. §.reſtat videre num.16.& ſeqq.& num.19. vbi addit, quod in Biblijs antiquis, & correctis etiam hebraicis illa verba, ſed alieno, non habentur in textu, ſed ſunt in gloſa, obſeruatque idem Hieronym.de Luc.in eod.cap.23.Deuteronom. Idumęum appellari fratrem, prohiberique Hebræis odium erga Ægyptium, qui tamen hoſtes erant, & infenſi Genti Iſraelitę vnde non videtur congruere, quod in eod.cap.23. conſtituatur diſcrimen inter fratres, & alienigenas.

Verùm eſto, non Interpretum adictione illa verba, ſed alieno, irrepſiſſe, at prolata fuiſſe à Moyſe, prout verè dicendum videtur cum etiam in purgatiſſimis Biblijs habeantur, non inde tamen abſque crimine fœnerari poſſunt Hebręi, quia illa aduerſatiua, ſed alieno, non fuit diſpenſatio, ſeu
46 relaxatio, lex † enim naturalis eſt indiſpenſabilis, & nihil iuri naturę aduerſum licuit vnquam Iudęis, nec tanquam licita in eo loco permiſſa fuit vſura Hebręis, ſed ſolum tanquam impunita ad maiora mala euitanda, quemadmodum, & libellũ repudij permiſit Moyſes ad interfectionem vxorũ
47 euitandam, & ſic hęc vſurarũ † permiſſio comparatiua fuit ex quadam diſſimulatione, ne ſcilicet, quod turpius erat, fratres ſuos Deum colētes vſuris exhaurirent Hebręi, ad quod fœnus proni admodum, & procliues erant, ita explicant Gulielm. Pariſien. Epiſc. de legib. circa princ. Henric. de Aſia de contract. Alex. de Aleſ. 3.part. quaſt. 59. membr.4.art.1. D.Tho.2.2. queſt.78. art.1. & ibi Caiet. Turrecrem. Sot. & alij relati per Couarr. d.lib.3.var.reſol.c.1.nu.7. Bermon. Chouer. viden. de public.concub.§.de finali ſpecie num.6. et 7. vtiturque congruo exemplo Lothi Beſſel. in d.cap. quia in omnibus.q.2.per tot.de vſur. Alex.de Nauo conſ.101.nu.1.et 2.et conſ.102. num.3. Ludou. Peguer.deciſ.30.num.10.Lup.de vſur.§.4.n.69.et 70.Leſſ.de iuſt.et iur.lib.2.c.20.de mutuo, et vſur. dub.4. nu.30. et Molin.de contract. d.diſput.304. n.15.et ſeqq.Hieron.de Luc.d.§.reſtat.nu.19. Fr. Sixt.de fœnor.Hebr.lib.2.c.3.4.et 5. et d.c.3. atteſtatur Romæ à Philippo Archinto Vicario Papæ, & poſtea Archiepiſcopo Mediolanen. præuio re-
48 ſponſo peritiſſimorum Rabbinorum, † declaratum fuiſſe per ſentētiam nullo modo citra peccatum etiam attentata lege Moyſis licere Hebræis, neque in ſuos, neque in alienos exercere vſuras, Rabbiniq; illi retulerũt verba Deuteronom.d.c.23. non ſuffragari, & idem etiam per laudum Ferrarię pronuntiauit ab ipſis Hebræis arbiter deputatus Paulus Contugus eximius, & magni nominis I.C. aſſentientibus Doctoribus Lombardiæ Rabbinis, vel ſaltem dicendum eſt Moyſem per illa verba,
49 † ſed alieno, non cōceſſiſſe mutuationē veram vſurariam, ſed ſimilitudinariam, cum enim Gentiles detinerent terram promiſſionis iniuſtè, quia Hebræorum erat, nec hi bello eam vindicare valerēt, poterāt ſub palliato nomine vſuræ aliqua ex parte
50 ab hoſtibus recuperare, † quod eorum erat, & illud non erat alienum rapere, ſed quod ſuum erat, redimere, nec erat accipere lucrum ex mutuo, ſed mutui occaſione aliunde vendicare debitũ, in quo propriè vſura non cadit, ſed tātum ſimilitudinariè. c.1.de vſur.& ibi gloſ.vlt.& confert text.in c.fin. q.4.& ita locum illum Deuteron.c.23. tēperant, & exponunt Anan.in c.1.n.6.de vſur. Ludo. Peguer. d.dec.30.n.10. Molin.de contract.d.diſp.304.n.16 Hieron.de Luc.& Couar.loc.praall.& Pitigian.in 4.ſent.diſtinct.35.q.2.art.3. verſ. poteſt & aliter.
51 Qui † omnes ideo concludũt Hebræis non licere abſque labe criminis vſuras exigere à Chriſtianis, vel ab alijs, & etiam idē dixit Bald.conſ.449.n.12. lib.3.Alex.conſ.1.n1.verſ.7. hoc etiam lib.2.Caſtr. conſ.296.n.3.lib.2. plenè Alex. de Nauo conſ.100. n.1.& conſ.101.per tot.& conſ.102.n.3.Guidop.in tract.de vſur.in princ.n.41. Clar.in §.vſura nu.7. verſ.hoc autem Lup.de vſur.§.4.n.71. cum alijs.

Et ita vtraque parte informante per Dominos vnanimiter concluſum fuit, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Tullen. Reformationis.

Die Lunæ 18. Iunii 1629.

ARGVMENTVM.

Litteræ Apoſtolicę, quando dicantur iuſtificatę. Epiſcopo atteſtanti de actu extraiudicali ſibi commiſſo an credatur. Remiſſoria in materia obiectiua, vt concedatur, qualis fumus requiratur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Approbatio, & reuisio præsupponit substantiam alicuius rei, quæ approbatur, vel reuidetur.*
2 *Scriptura non est in forma probanti, si sit extracta à Notario de illa non rogato.*
3 *Episcopo attestanti de actu extraiudiciali sibi commisso creditur.*
4 *Scriptura informis contra illam approbantem probat.*
5 *Processus integritas præsumitur, nisi contrarium probetur.*
6 *Subscribens censetur approbare omnia contenta in scriptura.*
8 *Negatiua est probanda ab eo, qui in ea se fundat.*
9 *Reditus ad ius antiquum facilior fit.*
10 *Disciplina vetus, & regularis, vbi collapsa est, instauranda venit.*
11 *Consensus Monachorum, quando in aliqua re censeatur præstitus non solum ab vti singulis, sed etiam conuentualiter.*
12 *Remissoria denegatur ad probandam obseruantiam contrariam verbis litterarum Apostolicarum, & interpretationi aliàs data à Rota.*
13 *Decretum irritans annullat omnem obseruantiam contrariam.*
14 *Remissoria in materia obiectiua non solet dari, nisi adsit magnus fumus.*
15 *Remissoria in materia obiectiua, vt concedatur, fumus debet esse talis, vt faciat semiplenam probationem.*

DECISIO CCCII.

LITTERAS reformationis fel. rec. Pauli Papæ V. & Gregorij XV. iustificatas esse Domini sub die 30 Martij præteriti, & hodie proposito dubio super eisdem vnanimiter responderunt per rationes ponderatas in præcedenti decisione, non obstan. vltimo loco deductis pro parte Abbatis, & Capituli non acquiescētium decisioni prædictę.

Non obstat, quòd narratiua susceptæ reformationis de consensu Abbatis non possit iustificari ex instrumento confecto de anno 1611. in Summario Communitatis in alia positione dato nu. 4. cum Statuta videantur condita de ann. 1616. quia obiectum cessat ex facto, ex quo re vera Statuta emanauerant de anno 1611. quo tempore Abbas reformationi consensit, de anno verò 1616. illa reuisa, & approbata fuerunt a Generali, quæ approbatio, & reuisio † præsupponit eorundem Statutorum præexistentiam, cum aliàs non potuerint approbari nec augeri, *l. nam & si, ff. de iniust. rupt. test. c. ad dissoluendum, ibi not. de sponsal. in cap. 1. & 2. de confirm. vtil. vel inutil. & in cap. ex parte de const. Guidop. decis. 629. num. 12. vers. quia quod non est.*

Non obstat, quòd scriptura, in qua nititur decisio, quæ reuidetur pro iustificatione primæ narratiuæ, non sit in forma probanti tanquam extracta
2 à Notario † de illa non rogato, quia hodie datur originalis informatio Episcopi Virdunen capta de ordine Congregationis Episcoporum, & Regularium, in qua est inserta de verbo ad verbum dicta scriptura, quæ prætenditur informis, cui originali informationis Episcopi fides est adhiben. etiamsi
3 testibus careret, cum Episcopus attestetur † de actu extraiudicialiter sibi commisso à Congregatione, *Bero. cons. 88. num. 21. lib. 1. Neuiz. cons. vlt. num. 3. & 10. Menoch. cons. 114. num. 10.* Præsertim quia extracta fuit à Notario solito extrahere instrumenta etiam producta pro Abbate, & Capi-
4 tulo, itaut illius † legalitas censeatur à partibus approbata. *Card. Caualer. decis. 640. num. 10.* Quæ informatio Episcopi præsumitur integra, donec per
5 † Abbatem, & Capitulum contrarium probetur. *Rot. decis. 64. num. 1. par. 1. diuers. Card. Caualer. decis. 335. num. 1. & decis. 572. num. 2. Greg. XV. decis. 59. num. 1. & ibi adden.*

Narratiua, quod Abbas, & Conuentus Iustimontis, & Saliuæ vallis susceperint Statuta, probatur ex eadem informatione Episcopi, item ex mandato procuræ facto Fratri Egidio Martino nomine Conuentus Iustimontis ad acceptandam huiusmodi reformationem, cuius vigore postmodum per modernum Abbatem generalem, prædictus Conuentus fuit adiunctus prædictæ Communitati, & Reformationi, cui adiunctioni etiam dictus Abbas Iustimontis consensit, & cum omnibus Religiosis eiusdem Conuentus se subscripsit, vt ex iuribus in Summario Communitatis in hac
6 positione dato nu. 4. & 5. per quam † subscriptionem vtique acceptarunt omnia, & singula contenta in mandato, *Gabr. conclus. 3. num. 1. de præsumpt. Seraph. dec. 973. num. 1.*

Non obstat, quod quamplura ex his, quæ fuerunt statuta, non sint conformia antiquo rigori, & non fuerint obseruata, quia contrarium apparet ex dicta relatione Episcopi Virdunen. cui est defe-
8 rendum, nisi contrarium † probetur, quamuis consistat in negatiua. *Alex. cons. 37. num. 13. lib. 2. Rot. decis. 362. num. 2. part. 1. in recent. Caualer. decis. 315. num. 5.*

Non obstat, quòd si dicti Summi Pontifices sciuissent, prout ipsis fuit tacitum, statuta antiqua fuisse modificata per Iulium Secundum, quoad esum carnium, vtique dictam reformationem non confirmassent, quia imò a dicta confirmatione se
9 non retraxissent, cum facilior sit † reditus ad ius antiquum, *gloss. in cap. statutum, in verb. numerandum de præbend. in 6. Sacr. Concil. Trident. sess. 25. cap. primo. de regul.* in illis verbis (*vbi colla-*
10 *psa est vetus, † & regularis disciplina instauretur.*)

Non obstat, quod non doceatur de consensibus conuentualiter præstitis à Conuentibus Saliuæ vallis, & Iustimontis, quia contrarium apparet ex iuribus datis in Summario Communitatis num. quinto, in quo legitur, quod Abbates, & Conuentus prædicti dederunt mandatum procuræ ad obtinen. a Sede Apostolica cōfirmationem dictæ Reformationis, in quo mandato sunt subscripti dicti Abbates, & Priores, & omnes alij Fratres dictorum Conuentuum. Qui consensus
11 † propterea censentur præstiti, non solum vti singuli, sed etiam conuentualiter. *Gabriel. conclusione prima, numero tertio, & nono, de cuiusque vniuers. nom.* Neque supra, Tum quia tendunt ad probandam obseruantiam cōtrariam verbis

12 bis litterarum † Apostolicarum, & intepretationi aliàs datæ à Rota. *Rot. decis.212. num.1. par.1. recent. Greg. XV. decis.211. num.6.* maximè cum
13 litteræ sint munitæ decreto † irritanti, per quod irritatur omnis obseruantia contraria. *c. si eo tempore, de elect. in 6. Castad. decis.1. num.7. de restit. spol. Gonzal. glos.67. num.11. & seq. Rot. decis.41.*
14 *num.9. par.1. recent.* Tum etiam, quia † continent materiam obiectiuam, quo casu non solet dari remissoria, nisi adsit magnus fumus. *Caputaq. decis. 62. num.3.* fuit dictum *in Leodien. Abbatissatus, 1. Iulij 1615. coram bo.me. Card. Sacrato.* qui fumus
15 debet esse † talis, vt faciat semiplenam probationem, vt fuit dictum in *Carthaginen. Archidiaconatus 3. Martij 1592. coram Platto, & in Conchen. Archipresbyteratus, 30. Octobr. 1592. coram Penia,* qui hic omninò deficit.

Et ita vtraque parte, &c.

* *Est decisio 327. supra in paecedenti parte, ubi etiam adsunt aliæ decisiones in hac causa, idest sub diebus 22. Aprilis 1630. & 10. Ianuarij 1631. coram eodem R.P.D. Dunozetto. & sub die 6. Februarij 1632. coram bo.me. Motmanno sunt decisiones 333. 4. & 95.*

REV.^MO P. D. MERLINO DECANO.

Romana Retractus.

Die Lunæ 18. Iunii 1629.

ARGVMENTVM.

Consortium, vt habeat locum ad effectum retractus, quale esse debeat, & quæ requirantur. Item an consortium in re fructifera consistere possit.

SVMMARIVM.

1 *Consortium vt habeat locum, requiritur communio, & participatio dominij in eadem re.*
2 *Consors amplius non dicitur, quoties, quis ocularitèr, seu certitudinaliter rem, seu quotam suam agnoscit distinctam ab alio.*
3 *Consortium est communio, & societas quædam à lege inducta, quæ per diuisionem ipso iure resoluitur.*
4 *Parietis intermedij constructio inducit diuisionem, num.7.*
5 *Consortio, vt sit locus, sufficit millesima pars. declara vt inf. num.15.*
6 *Communio parietis non facit communionem domus.*
8 *Domorum diuisiones, per quæ considerentur.*
9 *Consortium non consideratur, quando alter in pariete alterius non potest conuersari, & transire.*
10 *Vicini tunc sunt potius, quàm consortes, qui termini multum inter se differunt.*
11 *Vicinus ille intelligitur, qui alteri in ædificio contiguus est.*
12 *Vicinitas tunc, & non consortium resultat quando domus, vel mansiones inuicem se tangunt.*
13 *Domus, si pluribus solarijs constat, & in singulis particulares Domini si adsint, tunc quando alter solarium suum vendere voluerit, tenetur habenti solarium inferius denunciare, & præferre.*
14 *Io. de Amic. cons.20. nu.18. & alij declarantur.*
16 *Retractus, vt habeat locum propter consortium, requiritur, quod dominium rei sit pro indiuiso.*
17 *Ad consortij effectum, requiritur, quod pars, quā quis habet in re, influat in singulas partes totius rei, ita vt in qualibet gleba, seu latere partem suam habeat.*
18 *Hypotheca non cadit in re propria.*
19 *Consortium in censu, vel alia annua præstatione, an constitui possit.*
20 *Consortium intelligitur esse in proprietate, & substantia rei, non autem in fructibus.*
21 *Vsumfructum, si duo simul habeant, tunc si vnus partem suam vendere vult, alter vti consors in eodem vsufructu præfertur.*
22 *In rebus claris non est opus perquirere interpretationem ex antecedentibus, vel subsequentibus.*

DECISIO CCCIII.

CVM hęc causa discuteretur sub die 29. Ianuarij præteriti, *quatuor excitatæ fuerūt difficultates. Prima, an R.P.D. Gratus esset Inquilinus, vel Subinquilinus; Secunda, an D. Cæsar Leoncellus tamquam censuarius in retractu præferendus esset inquilino; Tertia, an idem D. Cæsari suffragaretur consortium; Quarta, an saltem posset dici vicinus, iuxta requisita Bullæ Gregorianæ de iure congrui; quæ omnes difficultates resolutæ fuerunt in fauorem inquilini, verum cum materia sit valde exemplaris, & frequens in Curia, volui eam iterum in disceptationem reuocare, & hodie Domini diligenter denuo examinato negocio, putarunt standum esse in decisis in omnibus, excepta vltima difficultate, super qua aliàs particulariter mandarunt instituti disputationem.

Et quoad primam, & secundam difficultatem vtrinque informantes dabant manus decisioni, sub die 29. Ianuarij emanatæ, & Dominis etiam placuerunt decisionis fundamenta, vnde totus causæ nodus positus erat in consortio, quod deducebatur ex mansionibus, & cella vinaria, ac ex cessione Isabellæ; & in hoc etiam Domini censuerunt neutrum ex dictis consortijs subsistere, & sic standum esse in decisis.

Nam quoad mansiunculas, & cellam vinariam,
1 vera est conclusio, quod ad effectum † consortij requiritur communio, & participatio dominij in eadem re, *Bald. in leg. dudum, num.1. & ibi Salicet. num.1. ff. de contrahen. empt. Dec. in cap. cum M. Ferrariensis num.1. & 2. & ibi Siluestr. Aldobran. in addition. & Rip. num.9. & 52. de constit. Gozad. cons.79. num.1. 2. 3. et 4. Ias. cons.185. num.2. vol.4. vers. quinto, etc. Gregor. Lopez in l.55. tit.5. part.5. in verbo communalmente, plenè Hieron. Portal. de consort. cap.1. num.3. et seqq. et cap.8. num.2. et seqq. et cap.52. num.1. et seqq.* Adeò vt quoties res est diuisa, & vnusquisque ocularitèr, † siue certitudinaliter rem, seu quotam suam agnoscit distinctam ab alio, consors

consors amplius dici non possit, quia opus est,
2 quod pro † indiuiso, & insolidum possideatur nec vlla pars seiunctim possit ad oculum demonstrari, *Bart. in l. re coniuncti. nu. 23. & ibi Ias. nu. 103. vsque ad 111. Rip. num. 3. & 73. de leg. 3. Castren. in l. huiusmodi. §. quibus num. 2. & ibi Ias. nu. 1. ff. de leg. 1. idem Castr. in l. 1. nu. 1. ad med. vers. in quæstione verò. ff. de vsufruct. accresc. in nou. prælect. Ant. Gomez in comment. ad ll. Tauri. l. 70. num. 27. vers. quod tamen. Molin. de contract. disput. 371. in princ. Hieron. Portol. d. tract. de consort. cap. 1. n. 4. & cap. 8. 1. 4. & seqq.* Consortium
3 namq. est † communio, & societas quædam, à lege inducta, quæ per diuisionem ipso iure resoluitur, vt fuit deductum in alia decisione, & tradit idem *Portol. c. 52. num. 1. & seqq.* Vnde applicando ad casum præsentem, apparet ratione mansionum, & cellæ Vinariæ non posse considerari consortium, quia sunt diuisæ à Palatio pariete intermedia, habentq. ianuam separatam, & sic accessũ de per se seorsum à porta Palatij, nec de Palatio ad mansiones, & cellam Vinariam datur accessus, nec è conuerso, sed vnusquisque inhabitator ingreditur domum suam ex via publica, & in diuersos Dominos separatim Palatium, & mansiones, ac cella Vinaria transiuerunt, & proinde vndequaque patet communionem non existere inter hæc
4 ædificia, siue eorum possessores, † constructioq. ipsa parietis intermediæ induxit diuisionem, iuxta doctrinam *Bart. in l. inter quos nu. 1. vers. quandoque paries. ff. de damn. infect. & Corn. cõs. 184. nu. 2. vers. his tamen non obstantibus lib. 1.*

Neque obstat, quod saltem hæc paries dicatur
5 communis, † & hoc sufficiat, cum ad effectum consortij sufficiat etiam millesima pars, iuxta doctrinam *Bald. in l. 1. num. 5. C. de commun. seru. manumiss.* cum alijs per *Modern. Roman. discept. forens. cap. 526. nu. 4. cap. 842. nu. 24. & cap. 874. num. 17.* vbi ponitur exemplum de consortio respectu putei, fistulæ, balnei, accessus, canalis, & similium. Quoniam adhuc Dominis placuit responsio data in decisione, quod communio parie-
6 tis † non facit cõmunionem domus, vt per *Ruin. cons. 27. num. 12. vers. secundo respondetur lib. 4.* & hæc paries intermedia consideratur tanquam quid diuisum, & ideo non venit in communi diuidendo, vt benè per *Bart. in d. l. inter quos, n. 1. vers. isto casu. ff. de damn. infect. & Corn. d. cons. 184. num. 2.* vbi inquit, quod ratione istius parietis intermediæ habitatores sunt vicini, & vnus-
7 quisque † censetur habere dominium parietis ex latere suo vsque ad aliud dimidium parietis, & hinc est, quod si mansiunculæ, siue cella Vinaria in pariete indigeant aliqua reparatione, vnusquisque in parte, quæ respicit propriam inhabitationem impendit, nec alter concurrit, prout concurrere deberet, si adesset consortium, & pro indiuiso possiderentur; quæ omnia itidem benè cõgruunt respectu solariorum, quia eodem modo vnam partem ab alia separant, prout paries intermedia, itaut dicantur plures domus, non autem
8 partes eiusdem domus, † quemadmodum huiusmodi similitudinem parietis, & solariorum perpendit *Borgnin. decis. 19. nu. 52. 54. & 61. par. 2.* qui loquitur nedum quoties domus est diuisa per parietes, sed etiam per solaria, vbi quod tũc quælibet pars facta est vna domus, & ratione solario-
9 rum, ac parietis non cadit consortium, † cum alter in parte alterius non possit conuersari & transire, vt dicebat *Castr. in l. si quis duos. §. si quis partem in vltimis verbis. ff. commun. prædiorum,* tunc enim dicuntur duæ domus, vt per *Carpan. ad Statut. Mediolan. c. 434. nu. 32.* nec sunt con-
10 sortes. † sed potius sunt vicini, qui termini multum inter se differunt, & hoc idem videtur sensisse *Gregorius XIII. in Bulla super Iure congrui, §. 8.*
11 vbi † pro vicino intelligit illum, qui alteri in ædificio contiguus est, prout in casu nostro domus, &
12 mansiones sunt contiguæ, † cum inuicem se tangant, & sic vicinitas, non autem consortium inde resultat, an autem vicinitas sit talis, vt suffragetur ad effectum prælationis pendet à resolutione articuli reseruati.

Nec applicantur Doctores pro D. Cæsare allegati, nempè quod vbi domus pluribus solarijs cõstat, & in singulis particulares Domini reperiun-
13 tur, † tunc si alter solarium suum, siue partem vendere voluerit, teneatur habenti solarium inferius denunciare, & præferre, ita *Naupodan. ad consuetud. Neapolit. tit. 17. nu. 104. verbo, quãdoque sunt plura solaria, vers. respondeo quod primo. Afflict. de iure protbomis. §. 7. nu. 1. & 2. Ioan. de Amic. cons. 20. nu. 18. & 19. Vegg. cons. 2. n. 22. 24. & seqq. Bertazzol. de clausul. clausul. 19. glo. 6. num. 6.*

14 Quoniam isti Doctores † admittunt ex consuetudine Neapolitana habẽtem subterius solarium præferri ratione vicinitatis, seu coherentiæ, non autem ratione consortij, ita *Io. de Amic. d. cons. 20. num. 19.* ibi propter maiorẽ vicinitatem, & *Naupodan. Afflict. & alij* expressè contra distinguũt consortem ab eo, qui habet subterius solarium, & verbis rotundis tradunt consortem, siue socium in re, quæ alienanda est, præferendum esse si extet, atque velit, si verò consors non extet, seu nolit, tunc admittitur habens subterius solarium, an ergo, quod isti Doctores non agnouerunt habentem subterius solarium pro consorte, sed pro vicino, seu cohærente.

15 Nec etiam obstat, † millesimam partem sufficere ad inducendum consortium, quia id verum est, quoties hæc millesima pars est in eadem re, quæ venditur, non autem quoties hæc millesima pars est diuisa, & separata, & Doctores, qui loquuntur de fistula, de puteo, de canali, & de alijs debent intelligi quoties res, cuius ratione prætenditur consortium, talis est, vt sit commixta in singulis partibus domus, super qua prætẽditur retractus,
16 & quando dominium rei † est pro indiuiso, alioquin contra conclusiones, & principia, quæ in iure stabilita sunt in materia consortij loquerentur & consequenter non essent attendendi, & *Bal. in d. l. 1. n. 4. C. de commun. seru. manumiss.* quo omnes posteriores Doctores innituntur, loquitur in illo, qui habet minorem partem in eadem re, in qua alij maiorem habent, quæ tamen minima pars
17 influat † in singulas partes totius rei, itaut in qualibet gleba, seu latere partem suam habeat, & ideo

ideo Doctores sequentes Baldum, ad illius mentem referendi sunt, & benè etiam explicat *Molina de contract. d. disp. 371. de contractib.*

Minus consortium suffragatur respectu cessionis Isabellæ; quia illa non habet partem domus, sed solum quandam hypotecam pro annua pensione scut. 850. percipienda ex pẽsionibus domus,
18 hypoteca verò † non cadit in re propria, & ideo propter illius incompatibilitatem cum dominio rei hypotecatæ non potest inducere consortium, cum illud fundetur in participatione, & communione dominij, vt toties dictum est, & in puncto
19 census, † siue annuæ præstationis, quæ pecunia redimi potest firmat *Gutier. pract. qq. cap. 166. nu. 2. lib. 2.* & conferunt tradita per *Afflict. decis. 339. & in Romana prætensi retractus 19. Iunij 1598.*
20 *coram Corduba*, & communio est † intelligenda in proprietate, & substantia rei, non autem in fructibus, nec sibi est contrarius idem *Gutier. cap. antecedenti 165. nu. 1. lib. 2. vers. qua ratione*, loquitur enim de prælatione in ipsomet vsufructu cõmuni, vel vsu fundi, aut habitatione domus, vt pu-
21 ta quando duo habent † vsumfructum, vel vsum eiusdem fundi, vel habitationem eiusdem domus, vt vno ex eis cedente, vel alienante partem suam, alter vti consors in eodem vsufructu præferatur, & ita etiam loquitur *Castill. de vsufr. cap. 74. nu. 27. & Modern. Roman. eosdem referentes discept. forens. cap. 382. num. 34. & cap. 874. num. 7.* Hic autem versamur in proprietate domus, in qua nullus habet communionem, & participationem dominij.

Nec obstat, quod ex antecedentibus, & subsequentibus appareat Isabellã, acquisiuisse partem domus, non autem solam hypotecam pro annua pensione scut. 850 quoniã verba instrumenti dotalis clara sunt, ibi, *pro rata scut. mille cessit, & assignauit annuam pensionem scut. 857. ex pensionibus Palatij &c.* & ideo non est opus perquire-
22 re † interpretationem ex antecedẽtibus, vel subsequentibus, argumento *l. continuus. §. cum ita. ff. de verb. oblig. l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de leg. 3. Surd. cons. 426. num. 46. & seqq. Card. Seraph. dec. 1108 n. 7.* Immò ex subsequentibus potius apparet Isabellam non habuisse quotam in proprietate, siue substantia domus, sed solum ius percipiendi annuam pẽsionem scut. 850. vt in alia decisione animaduersum fuit.

Et ita vtraque parte informante &c.

☞ * *Est decisio 244. supra in hac parte. Et infra adsunt duæ aliæ decisiones in eadem causa, sub diebus 23. Ianuarij 1630. & 20. Decemb. eiusdem anni coram eodem Reuerendiss. P.D. meo Merlino Decano sunt decisiones 339. & 379.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Firmana; seu Maceraten. dotis.

Die Lunæ 18. Iunii 1629.

ARGVMENTVM.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij non facit fructus suos, data eius scientia creditorum hæreditariorum, & eorumdem litis contestatione, quia tunc tenetur seruare fructus creditoribus, & bonam reddere rationem de omni, & toto, quod ad eum peruenit.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas adita desinit esse hæreditas, & efficitur proprium patrimonium adeuntis.*
2 *Hæres, quicquid percipit, dummodo non malitiosè, sed bona fide, id totum ratione dominij suum facit.*
3 *Hæres, quando non faciat fructus suos, itaut illos reddere teneatur creditoribus.*
4 *Fructus tũc augent hæreditatem, postquam fuit etiam adita data mala fide hæredis ex scientia creditorum & litis contestatione.*
5 *Fructus hæreditatis possunt dici de substantia testatoris deuoluta ad hæredem.*
6 *Hæres tenetur seruare fructus, & bonam rationem reddere de omni, et toto, quod ad eum peruenit.*
7 *Hæres dominium fructuum non acquirit cum mala fide.*
8 *Pecunia à debitore male consumpta præsumitur adhuc extare.*
9 *Fructus augent hæreditatem.*
10 *Fructus percipi non possunt bona fide ex aliena substantia.*
11 *Mala fides contrahitur per motionem litis.*
12 *Hæres in tantum tenetur creditoribus hæreditarijs, in quantum res substantiæ ad eum deuolutæ sunt.*
13 *Hæredis scientia de creditoribus hæreditarijs paulo post mortem testatoris operatur, vt dominium aliquod in fructibus acquirere non possit.*
14 *Substantia testatoris, detectis creditoribus, & vrgentibus, non transit in dominium hæredis adeuntis.*
Et ideo quicquid percipit, non potest iure suo percipere, & sic iure dominij fructus suos facere.
15 *Perceptionis præsumptio ex possessione subsequuta non intrat, quando agitur de pensionibus domorum & aliorum bonorum.*
16 *Confessio propria superat oẽs alias probationes.*
17 *Immissio in bonis subiectis fideicommisso quando detur.*
18 *Iudex procedens sine probationibus dicitur spoliare.*
19 *Probatio per vnicum testem vnà cum attestationibus extraiudicialibus quã probationẽ faciat.*
20 *Attestationes extraiudiciales fidem non faciunt.*
21 *Productio facta per compulsum non inducit confessionem in producente præter voluntatem illius.*
22 *Mobilium consumptionis præsumptio intrat spatio 30. annorum.*
23 *Hæres cum beneficio leg. & inuentarij non tantum præseruatur à damno respectu mobilium, si culpa sua non perierint, sed etiam à diminutione stabilium.*

DE-

DECISIO CCCIV.

CAVSA repropoſita * dictum fuit hæredem
cum beneficio inuentarij nõ facere fructus
ſuos in præiudicium creditorum, & in hoc eſſe re-
cedendum à deciſis, in reliquis verò Domini per-
manſerunt in iam reſolutis.

Nam quamuis in hac quæſtione de hærede be-
neficiato an fructus ſuos faciat poſt aditam hære-
ditatem etiam in præiudicium creditorum in deci-
ſione, quæ reuidetur, relatæ fuerint opiniones v-
tramque reſpectiuè partem ſequentes, & tunc vi-
ſa fuerit verior opinio eorum, qui tenuerunt affir-
matiuam ex indubitata iuris regula, quod adita
1 † hæreditate deſinat eſſe hæreditas, ſed efficiatur
proprium adeuntis patrimonium *per l. 1. §. veteres
ff. de acquir. hæred.* & quidquid exinde hæres per-
2 cipit, modo non malitioſè; ſed bona fide † perci-
piat, id totum ratione dominij ſuum faciat, in qua
opinione fuerunt *gloſ. in l. mulier §. cum propone-
retur in verb. quantitatis, vbi etiam Bart. nu. 4.
ff. ad trebell. & cum ea Iacob. de Aren. Alber. A-
lex. & Salic. Ang. Caſt. Comen.* Ruin. *Rimin. Sen.
Alcia. Marzar. Gab. Cran.* quos refert & ſequitur
*Menoch. conſ. 183. num. 50. & conſ. 292. num. 21.
Surd. deciſ. 92. nu. 6. & conſ. 291. num. 11. Mant.
de coniect. lib. 7. tit. 10. Gratian. diſcep. 540. num. 6.
Rot. deciſ. 680. nu. 2. par. 2. diuerſ.*

Attamen hodie facto melius deducto, ex quo
creditores Ciccotti apparẽt detecti ex eodem in-
uentario per Iulium Cæſarem producto, & paulò
poſt aditam hæreditatem per eũdem Iulium Cæ-
ſarem vrgere cœperunt, viſum fuit in caſu de quo
agitur (omiſſo quid eſſet dicendum ſi hæres bona
fide fructus percepiſſet, & conſumpſiſſet, aut aliàs
non fuiſſet factus locupletior, & creditores diu di-
ſtuliſſent inſtare contra hæredem) inhærendum
3 eſſe opinioni eorum, † qui negatiuam defendunt,
nempè *Guidop. de inuent. to. 8. p. 2. n. 17. Montic.
eod. tom. & tract. c. 6. nu. 10. Rol. eod. to. & trac.
verſ. ſexta vtilitas. Peregr. de fideic. ar. 49. n. 77.
& conſ. 42. nu. 27. lib. 1. Rim. ſen. conſ. 596. Surd.
deciſ. 92. nu. 5.* Ruin. *conſ. 176. nu. 17. lib. 1. Craſſ.
de inuent. q. 11. nu. 3. Caball. conſ. 144. lib. 2. La-
dereb. conſ. 8. Ciriac. Niger contrOu. 294. num. 17.
Franc. dec. 613. Manent. dec. 34. num. 6. Rot. deciſ.
279. & 280. impreſſ. poſt tract. de cenſib.* quia fun-
damenta, quibus mouẽtur data mala fide hæredis
ex ſcientia creditorum, & litis conteſtatione eo-
4 rũdem contracta benè ſubſiſtunt, nam tunc † fru-
ctus etiam poſt aditam hæreditatem contingentes
augent hæreditatem per *l. item veniunt. §. item
non ſolum. ff. de pet. hæred.* & fructus poſſunt dici
5 † de ſubſtantia teſtatoris deuoluta ad hæredem,
l. vlt. §. & ſi præfatam. C. de iur. delib. & hæres te-
netur fructus ſeruare creditoribus, & bonam ra-
6 tionem reddere de omni, & toto, quod ad eum
peruenit tanquam illorum cuſtos, & debentur, ac
ſi hæreditas iaceret, *Iaſ. in l. vlt. §. in computatio-
ne. nu. 4. C. de iur. delib. vbi etiam Bal. & in l. de-
bitori. nu. 2. C. de pact.* tunc enim hæres dominiũ
7 fructuum † non acquirit cum mala fide, *l. certam.
C. de rei vend. l. 1. §. ex die. ff. de vi, & vi arm. O-
ſaſc. dec. 160. nu. 2. Surd. conſ. 115. nu. 14. & 340.
nu. 11. & 12. & dec. 281. num. 5.* & præſumuntur
extare fructus, prout de pecunia à debitore malè
8 conſumpta, † quæ adhuc extare dicitur voluerunt
*Natt. conſ. 547. nu. 34. Affl. dec. 190. nu. 6. Surd.
conſ. 4. nu. 43. vol. 1.* qui fructus tanquam non fa-
cti de dominio hæredis, remanent in hæreditate, &
9 illam augent, ac ſi iacente hæreditate, † & pen-
dente tempore ad deliberandum percepti fuiſſent,
per *l. vlt. §. & ſi præfatam. C. de iur. delib.* vbi quod
pendente tempore ad deliberandum fructus au-
gent hæreditatem, à quo termino ad deliberandũ
non differt beneficium à lege indultum adeundi
hæreditatem cum præſeruatione damni hæredis.

Cæterum quod ex ſcientia creditorum per de-
ſcriptionem factam in inuẽtario mala fides in Iu-
lio Cæſare fuerit inducta, ſatis patet ex eo, quia
ſciuit Iulius Cæſar ſubſtantiam teſtatoris ad eum
non poſſe deuolui, ex qua fructus poſſet percipe-
re; ſed pro ſatisfactione creditorum eſſe à lege re-
ſeruatam, per *d. l. vlt. §. & ſi præfatam. C. de iur. de-
10 lib.* atque ita de aliena † ſubſtantia non potuit fru-
ctus bona fide percipere, *Bart. in l. Celſus. nu. 18.
vbi Balb. nu. 118. ff. de vſucap. Alex. conſ. 187. nu.
8. lib. 2. Felin. in cap. ſi diligenti nu. 5. de præſcrip.
Menoch. de arbitr. caſ. 225. num. 8.* & ſimiliter &
11 † lite mota per creditores, quia per eam contra-
hitur mala fides, *l. nemo. C. de acquir. poſſ. Surd.
dec. 281. nu. 3.* & impedit acquiſitionem dominij,
*l. ſed & ſi pater. ff. ad Maced. Iaſ. in l. rogaſti §. ſi.
num. 5. ff. ſi cert. pet. Bart. in l. ſi alieni. ff. de ſolut.
Surd. conſ. 4. nu. 43. vol. 1.*

Neque obſtat reſponſio data in deciſione, quæ
reuidetur, quod & ſi Iulius Cæſar deſcripſerit cre-
12 ditores in inuentario, † ſciebat nihilominus non
teneri creditoribus vrgentibus ex interuallo de re
ſua, & ſic de fructibus ſuis ſatisfacere, ſed de cor-
poribus hæreditarijs per *eand. l. ſi. §. & ſi præfatã.
C. de iur. delib. ibi in tantum hæreditarijs credito-
ribus teneatur, in quantum res ſubſtantiæ ad eos
deuolutæ valeant.*

Quia data ſcientia creditorum, & non ex inter-
uallo, vrgentium, ſed paulò poſt mortem Ciccotti
13 dominium † aliquod in fructibus acquirere non
potuit, & eo, circumſcripto totum ad ſe deuolu-
tum tanquam de ſubſtantia debitoris reſtituere te-
netur per eundem *§. & ſi præfatam diſpoſitionem.*

Ex quibus facilè euitatur fundamentum prio-
ris opinionis huic poſtremæ contrariæ, quia cum
ſubſtantia debitoris detectis creditoribus, & vr-
14 gentibus non tranſierit † in dominium hæredis
adeuntis, quidquid percipit hæres, non potuit iu-
re ſuo percipere, & ſic iure dominij fructus ſuos
facere; ſed tanquam de extantibus, & ad credi-
tores pertinẽtibus rationem reddere tenetur per
ſupradicta.

Secundum verò fundamentum deciſionis Do-
mini confirmarunt, nempè Iulium Cæſarem, &
nunc eius hæredes non teneri pro rata fructuum,
15 qui prætenduntur percepti poſt † aditam hæredi-
tatem, cum agatur de penſionibus domorum, &
aliorum bonorum, quæ non ſunt de ſui natura fru-
ctifera, pro quibus non intrat præſumptio percep-
tionis ex poſſeſſione ſubſequuta, *l. Iulianus. §. ex
vendito. ff. de act. emp. Natt. conſ. 384. nu. 2. cum*

alijs

alijs allegatis in decisione causæ 24. Ianuar. 1618.
& 14. Martij 1629. vt inde teneatur possidens ad
aliquam quantitatem, nisi de ea doceatur; quini-
mò visum fuit apertè, & concludenter probari Iu-
lium Cæsarem fructus ex bonis hæreditarijs, non
percepisse ex confessione Sinibaldi, & Catherinæ,
quæ dantur summario præteritæ positionis nu. 9.
& 10. & in præsenti nu. 2. summario hæredum, ibi
pro Sinibaldo: *Item qualmente altra robba non è
restata dopo la morte di Ciccotto alli prefati Cur-
tio, e Giulio Cesare, che le sudette due possessioni,
delle quali vna ne hà hauuto, & posseduto Giulio
Cesare di salme 71. & l'altra Curtio, quale al pre-
sente possiede Sinibaldo suo figlio*, & in alia pro
Catherina positione ibi: *Et qualiter si & quate-
nus Ciccottus de dicto tempore, & postea posséderit
aliqua bona stabilia intus, & extra Ciuitatem
Macerata, & in eius territorio, & in territorio
Recanati, & Vrbis aliæ fuerunt prius dicta bona
obligata, & hypotecata creditoribus anterioribus
dicti Ciccotti, & ab eis tenentur, & possidentur*, &
exinde testes nempè 7. & 8. super eisdem exami-
16 nati idem concludunt; vnde siue † probatio desu-
matur ex positionibus, ex quibus resultat confes-
sio superans alias probationes, *l. cum te. C. de
prob. Surd. conf. 60. nu. 1. vol. 1.* conclusionem la-
tissimè comprobans, siue ex dictis testium; sem-
per resultat probatio, quod penes Iulium Cæsa-
rē de bonis Ciccotti patris nihil remāserit, quod
eo magis verisimile videbatur Dominis, cum hæc
Catherinæ probatio esset fundamentum obtinen-
di in saluiano contra bona fideicommissaria filio-
17 tum, prout obtinuit, ad quæ † nonnisi deficienti-
bus bonis liberis. immissio data fuisset ex disposi-
tione, *auth. res quæ C. comm. de leg.* quæ bonorū
liberorum deficientia etiam comprobatur ex diui-
sione summ. num. 1. postea sequuta inter ipsos Iu-
lium Cæsarem, & Curtium, in qua non diuidunt
alia bona, quàm fideicommissaria, signum euidēs
quod non aderant alia bona.

Propterea non obstat, quod supradictæ nō sint
positiones, sed articuli, & nihil probent, cum fue-
rint dati à procuratore mandato carente, & ex
inuentario apparet de contrario: quia super arti-
culis datis, & testibus examinatis, Catherina ob-
tinuit in iudicio subsidiario contra Iulium Cæsa-
18 rem fideicommissarium, vnde vel eumdem † fuisse
spoliatum à Iudice procedente sine probationi-
bus dicendum est, dum locus non est, *auth. res
quæ C. comm. de leg.* vbi extant bona libera, *Me-
noch. conf. 318. num. 37. vol. 4. Peregr. de fideic.
ar. 42. nu. 66. Fusar. de subst. q. 532. nu. 33.* vel
de validitate probationum non est dubitandum,
neque ex inuentario contrarium apparet, quia ex
eo quidem probatur, quæ bona in eius hæredita-
te relicta fuerint, non autem quod à creditoribus
non fuerint occupata.

Non obstat, quod aliqua bona fuerint subha-
stata de anno 1592. 1594. & 1598. & sic de fructi-
bus istius medij temporis sit habenda ratio, quia
dnō ad hunc effectum per Sinibaldum essent pro-
banda, nempè quod bona de sui natura essent fru-
ctifera, & quod Iulius Cæsar non impeditus à cre-
ditoribus potuerit percipere, cuius contrarium
Catherina in sua positione de anno 1598. præsup-
ponit, nec probat hanc qualitatem fructiferam.

Non obstat, quod multa ex eis sint fructifera
de sui natura, & de non fructiferis detur probatio
19 per vnum testem, † & attestationes extraiudicia-
les, cum quibus plena, aut saltem sufficiens pro-
batio exhibetur, *Alba conf. 7. nu. 16. cum allegat.*

Quia molendinum, pristinum, hospitium, quæ
vltra domum magnam, & domunculas designan-
tur non producunt fructum de sui natura, sed ho-
minis artificio, & labore egent, attestationes ve-
20 rò nihil releuant cum † fidem non faciant, & eo
minus tanquam exhibitę post obtentam remisso-
riam de anno 1619. ad probandum in specie,
quod Iulius Cæsar fructus perceperit ex corpori-
bus hæreditarijs, & tamen ex testibus examinatis
in eadem remissoria vnus tantū nempè septimus,
qui vltra quod est vnicus non etiā concludit, quod
domus magna locaretur, & de quo tempore.

Et eo minus vrgere videtur productio subha-
stationum, & sententiarum, ex quibus dicebatur
Iulium Cæsarem assumpsisse sibi onus probandi
bona descripta in inuentario nō extare, sed à cre-
ditoribus subhastata sublata fuisse, itaut fuerit pos
sessor, & à creditoribus talis nuncupatus, & ra-
tionem reddere teneatur.

Quia illæ omnes fuerunt productæ per cōpul-
21 sum in parte, & partibus acceptatæ, quæ non † in-
ducunt confessionem in producente præter volū-
tem illius, *Felin. in cap. cum venerabilis sub nu.
23. vers. limita secundo, de except. Rot. dec. 3. de fid.
instrum. in nou. & coram Papa Greg. decis. 432.
num. 7.* & nihilominus magis iustificant confes-
siones Catherinæ, & Sinibaldi in supra relatis po-
sitionibus emanatæ, quod à creditoribus omnia
fuerint occupata, & detenta.

Tertium etiam decisionis caput, in quo Domi-
22 ni dixerunt, de mobilibus non esse habendum † ra-
tionem ob præsumptionem consumptionis spatio
30. annorum, *per ea quæ tradunt Affl. dec. 13. nu.
27. Rot. decis. 285. num. 3. coram Papa Greg. XV.
Peregr. de fideic. art. 10. num. 40.* placuit respon-
dere esse confirmandam, quia hæres cum benefi-
cio inuentarij non minus debet præseruari à dam-
23 no respectu mobilium, † quando non est in mora
vendendi, aut restituendi, ne scilicet damno suo
pereant, vel deteriorentur, sicuti à diminutione
stabilium à lege præseruantur, *Bar. in l. in ratione
30. in fi. ff. ad l. Falc. Montic. de inuent. c. 9. n. 31.*
propterea cum Catherina neque petierit, neque
voluerit in mobilibus satisfieri, quia re vera erant
modici valoris, non debet damno Iulij Cæsaris
eorum decrementum, aut interitū adscribi. Et ita.

☞ * *Proposita iam fuit sub die 14. Martij 1629. est
supra decis. 259. & infra in Additione habetur
alia decisio in eadem causa die 27. Martij 1620. co-
ram eodem Firouano.*

R. P. D. MOTMANNO.

Mediolaneñ Pecuniaria.

Die Lunæ 18. Iunij 1629.

AR-

ARGVMENTVM.

Debiti satisfactionis, vel remissionis præsumptio, quando habeat locum, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Præsumptio satisfactionis, vel remissionis debiti, quando intret.*
2 *Confessio tutoris concurrentibus adminiculis contra pupillum probat.*
3 *Debitorem alicuius, quando aliquis se constituit, intrat præsumptio, quod is, cui constituitur, debitor non sit constituentis.*
4 *Probatum aliquid dicitur clarè, quando nulla exceptione, vel negatione infringi potest.*
5 *Compensatio de vno ad aliud iure fieri nō potest.*
6 *Compensationis æquitas, quando intrare penitus non possit.*

DECISIO CCCV.

IN hac causa sub die 19. Ianuarij proximè præteriti, * fuit resolutum constare de credito DD. Comitissarum Paulæ, & Barbaræ de Barbiano de Belgioiosis, ex rationibus tunc deductis.

Verùm, cum agentes Illustriss. D. Cardinalis Borromæi non acquiescerent dictæ decisioni, & insuper ad effectum compensationis opponerent de illius credito, ex instrumento donationis celebrato de anno 1582. ideo dubitaui, an hinc inde constaret de credito, & hodie DD. non recedendo à decisis, censuerunt non obstare creditum Domini Cardinalis.

Quamuis enim in huiusmodi instrumento donationis dictus D. Cardinalis fuerit constitutus creditor q. Com. Io. Baptistæ Borromæi auctoris Comitissarum, ratione quarumdam annuarum præstationum. Attamen cum ipse, tàm ante, quàm etiam diu post obitum dicti Comitis tacuerit, & nihilominus haberet amplissimam facultatem easdem præstationes à quibuscumque bonorum donatorum affictuarijs propria auctoritate exigēdi, nec doceatur vllo vnquam tempore datum fuisse impedimentum earum exactioni, intrat præ-
1 sumptio, † vel quod fuerit satisfactus, vel quod remiserit debitum, iuncta præsertim sanguinis proximitate, ad *l. procula. ff. de probat. facit glos. in l. libertis. §. 1. & ibi Bart. ff. de alim. & cib. legat. Bald. in l. cum proponas la prima in fin. C. de pact.* cui præsumptioni non leue adminiculum præbent verba eiusdem instrumenti, quibus Comitissa mater, & tutrix D. Cardinalis profitetur, se tunc fuisse in quasi possessione exigēdi annuas libras 945. seu ius illarum exactionis locandi, & pro reliqua summa ascendente ad libras 973. solid. 13. den. 4. partem datij Aronæ fuisse per eumdem Comitem
2 Io. Baptistam ipsi assignatā, quæ † confessio à matre, & tutrice, concurrentibus alijs adminiculis emanata, attendi debet *Natt. cons. 543. nu. 20. cū alijs per eum ibi cumulatis Rot. in Romana de Cōstituerijs 13. Ianuar. 1599. corā bo. me. Orano relat. per Addent. ad Galles. de oblig. Camer. dec. 111. n. 9.*

Accedit quòd post elapsum decennium, à die dicti instrumenti donationis, & constitutionis crediti, D. Cardinalis fecit se debitorem q. Comitis,
3 nulla opposita compensationis exceptione, † vnde insurgit etiam præsumptio non leuis, ipsum tunc creditorem non fuisse, vt tradit *Anch. cons. 434. circa medium vers. huic accedit præsumptio*, quem refert & sequitur *Aym. cons. 129. nu. 9. Aegid. cōs. 10. num. 41. & fuit dictum in Romana pecuniaria 3. Maij 1575. coram bo. me. Penia, quæ est decisio 724. par. 4. diuers.*

Cum itaque de credito Domini Cardinalis non adeo clarè constet, vt dici possit æquè liquidum, ac illud, de quo fuit resolutum constare ad fauo-
4 rem DD. Paulæ, & Barbaræ, quod nulla † exceptione vel negatione infringi potest, ad not. *per Bal. in l. post rem iudicatam. num. 7. vers. non quæro. ff.*
5 *de transact.* compensatio de vno † ad aliud iure fieri non potest, *l. fin. C. de compensat. Afflict. decis. 381. num. 6.* Præsertim quia constat, creditum quod opponitur, præextitisse ante obligationem
6 Domini Cardinalis, quæ † circumstantia præmissis iuncta, excludit omnem æquitatem compensationis, iuxta distinctionem *Bart. in l. amplius non peti. 2. colum. ff. rem. rat. hab.* quā comprobat *Soccin. in l. Iulianus la prima. ff. de cond. & demonstr. Afflict. d. decis. 381. nu. 3. & Capic. decis. 67. nu. 4.* cum alijs quos refert *Galles. ad for. Camer. oblig. par. 6. q. 2. num. 9 & ibi Addent. nu. 18.*

Et ita vtraque parte informāte fuit decisū &c.

* *Est decisio supra 234. & habetur pariter supra in eadem causa alia decisio sub die 10. Iun. 1629. coram eodem Motmanno; est decis. 298.*

R. P. D. GHISILERIO.

Nouarien̄ Legitimæ.

Die Lunæ 18. Iunii 1629.

ARGVMENTVM.

Legitimæ detractio vigore fideicōmissi quādo impediri non possit. Transactio super iuribus fideicommissi quando sit permissa. Monasterium in fideicommisso quando non comprehendatur sub nomine filiorum legitimorum, & naturalium.

SVMMARIVM.

1 *Impugnari non potest, quod approbatum est.*
2 *Bona subiecta fideicommisso, si fuerint liberata à tali onere, an super illis peti possit legitima.*
3 *Fideicommissum non potest allegari ab aliquo, qui in eo non fuit vocatus.*
4 *Fideicommissum vniuersale agnatitium non potest regulariter alteri cedi quam vocato.*
6 *Bona per transactionem hereditario nomine inita, semper augent hæreditatem.*
7 *Contra confessionem propriā nemo est audiendus.*
8 *Alienare, qui non potest, nec minus potest transigere.*
9 *Transigentes non possunt facere bona libera, si sint fideicommissaria.*
10 *Transactio fieri non potest super iuribus fideicommissi, nisi illa sint obscura, & dubia.*

11 *Mo-*

11 *Monasterium non comprehenditur in fideicommisso, quando fuerunt vocati filij legitimi, & naturales, & de legitimo matrimonio nati, & procreati.*
12 *Et hoc maximè, quando fuit dispositum, vt bona remaneant in suis hæredibus, & descendentibus in infinitum.*
13 *Fideicommissum non extenditur vltra personas nominatas.*
14 *Testator in bonis suis potest imponere eam legem, quam vult.*
15 *Bona contra voluntatem testatoris alicui applicari non debent.*
16 *Religionis fauor non potest impedire manifestá testatoris voluntatem, quæ omnibus modis seruari debet.*
17 *Fideicommissi obscuri exceptio non potest impedire detractionem legitimæ.*

DECISIO CCCVI.

AD impediendam immissionem in tertiam partem bonorum relictorum per fratres de Caleaterris professos in Congregatione Clericorũ Regularium S. Pauli debitam D. Paulæ Brippiæ eorum matri iure legitimæ, vt fuit pronunciatum per sententiam R.P.D. mei Pirouani confirmatoriam alterius Vicarij Mediolanen. & coram me in tertia instantia per tres * decisiones resolutum, opponebatur pro parte dictæ Cõgregationis D. Paulæ obstare fideicommissa patrui, & patris dd. professorum; & cum de hoc dubitassem, placuit DD. firmare, nõ constare de talibus fideicommissis, quæ impediant detractionem legitimæ per dictam Paulam petitæ, aut dictam immissionem; quia non potest Congregatio iuuari fideicommissis patris, & patrui professorum ad minuendam legitimam matris ex quo Congregatio impugnauit eadem fideicommissa, & in impugnatione obtinuit mediante transactione facta inter fideicommissarios, & Congregationem hæreditario nomine ex persona professorum, eodemq. hæreditario titulo possidet bona, quæ prætensis fideicommissis
1 subiecta prætenduntur, & ita quod † semel impugnauit, approbare non potest, *l.1. C. de furt. l. dispensatorem in fin. ff. de solut. c. ex eo. de reg. iur. in 6. Gabr. com. opin. lib. 6. de reg. iur. conclus. 1. in princ. Surd. cons. 136. nu. 29. & seqq. & 128. n. 15. Grauett. cons. 61. nu. 3.* & bona super quibus legitima petitur, non retinet vti fideicommissaria,
2 † sed vti libera cum eadem liberauerit, & nõ sint amplius subiecta restitutioni, vnde sicuti sũt quæsita hæreditario nomine professorum, ita ea possidet Congregatio vti hæreditaria eorũdem *Glos. in l. si hæres. ff. ad Trebell. Peregr. de fideic. art. 6. nu. 41. Fusar. de substit. quæst. 627. nu. 2.* Quinimò cũ in testamentis nullibi legatur vocata Congrega-
3 tio, ea fideicommissa † non potest allegare, *Ioan. Andr. ad Specul. tit. de testamen. §. occurrit Dec. cons. 95. & 336. in fin. Soccin. cons. 91. nu. 7. lib. 3. Soc. iun. cons. 185. nu. 9. lib. 2. Gozad. cons. 21. n. 8. Peregr. de fideicom. art. 43. nu. 9. & 22. Fusar. de substit. q. 614. cum duobus seqq. Seraph. decis. 486. num. 1. Rot. decis. 267. nu. 1. par. 2. recent.* & cum
4 fideicommissum † vniuersale agnatitium non possit regulariter alteri cedi, quàm vocato itaut cessionarius cogere possit hæredem adire, & hæreditatem restituere ad *l. mulier §. hæres ex asse vbi Bartol. & alij. ff. de iur. dot. cum adductis per Fusar. in alleg. tract. q. 524.* Propterea Congregatio vti
5 † cessionaria assertorum fideicommissariorum de fideicommissis excipere non potest.

Neque DD. visum fuit considerabile lucrum resultans ex transactione inita inter Congregationem, & fideicommissarios, itaut tanquam proueniens ex eorum industria non videatur augere hæreditatem ad commodum matris. Tum quia
6 quando, prout contigit in præsenti, res per † transactionem hæreditario nomine initam acquiritur vel retinetur semper auget hæreditatem, *l. Imperator in fin. vbi gloss. verb. non videtur de legat. 2. Gloss. in l. si hæres la terza in pr. ne. verb. pignora ff. ad Trebell. Cephal. cons. 645. num. 49. & seqq. Menoch. cons. 213. num. 21. & 22. Peregr. de fideic. art. 40. num. 126. & art. 44. num. 28. Fusar. de substit. quæst. 627. num. 21. & in fin.* Tum quia vt fuit dictum supra in transactione semper negauit sibi quidquam à fideicommissarijs remissum
7 esse, & ideo † hodie contra istam suam confessionem non est audienda, *l. generaliter. C. de non nu. pecun. l. ff. §. sin autem, C. arbitr. tutel. Crauet. cons. 61. num. 3.* Deinde fuit consideratum, quod cum ipsa Congregatio esset in possessione omniũ bonorum per filios relictorum vti ad eorum hære-
8 ditatem † spectantium, & partem illorum dimiserit fideicommissarijs, nihil acquisiuerit mediante transactione, sed potius alienauerit, *Bart. in l. nulli. num. 1. ff. de transact. Abb. in c. contingit vers. vnde in hoc pasiu extra eodem tit. Bald. cons. 415. lib. 1. Alex. cons. 401. num. 3. lib. 6. Crauett. cons. 197. num. 7. Decia. cons. 37. num. 44. lib. 1. Odd. de probibit. alienat. fideic. quæst. 19. num. 162. &*
9 *166 vbi de comm.* nec transigentes † poterant facere bona libera, si erant fideicommissaria, sed benè potuerunt declarare ista bona non esse fideicommisso supposita, vt factũ videtur, consentiendo, quod Congregatio ea retineret tanquam libera, & iure hæreditario professorum, & propterea ea nõ potest deducere ius agnatorum pro bonis per eam possessis, quia esset dicere bona esse fideicommissaria, & tamen ab ipsa Congregatione possideri tanquam libera, quæ sunt inter se contraria.
10 Et cum non possit fieri † transactio super iuribus fideicommissi, nisi illa sint obscura, & dubia, *Natt. cons. 304. num. 8. Bero. cons. 176. num. 28. lib. 1. Petra de fideicom. q. 8. num. 71. & 74. Peregr. eodem tract. art. 52. num. 81. & seqq. Odd. de alienat. fideicommissi quæst. 19. num. 176. & 177. Fusar. de substit. quæst. 562. nu. 5. & quæst. 708. in fin.* transactio deducta per Congregationem fauet matri.

Non obstat, quod ex lectura testamentorum patrui, & patris horum professorum appareat, eos bona sua supposuisse fideicommissis, quia in dictis testamentis minimè vocata reperitur Congregatio: imò fuit exclusa, nam tàm pater, quàm patruus post mortem filiorum, ac nepotum

re-

respectiuè ab eis institutorum ad suas successiones
11 vocarunt solos filios eorũ,† masculos legitimos, ac naturales, & de legitimo matrimonio natos,& procreatos in quibus Congregatio non comprehenditur, *Mantic de coniect. vlt. vol. lib. 11. tit. 7. nu. 20. vers. verum ego.* Maximè quando vt hic di-
12 spositum fuit † vt bona remaneant in suis hæredibus,& eorum descendentibus, & proximioribus agnatis in infinitum. *Dec. cons. 259 nu. 2. quem sequitur Couar. var. resolut. l. 1. cap. 9. nu. 11. & tenuit Paris. cons. 22. nu. 9. vol. 3. Mantic. vbi sup. co-*
13 *dem tit. nu. 21.* Et propterea † cessat transmissio, ne fideicommissum extendatur vltra personas nominatas, *Curt. iun. cons. 69. in fin. Gozzad. cons. 29. nu. 15. Cocc. iun. cons. 14. nu. 8. lib. 4. Seraph. decis. 883. nu. 2. & seqq. & 1479. nu. 9.* Sed patruus vlterius procedendo voluit, vt si illi Religionem ingrederentur, & in ea professionem emitterent omni eius hæreditate, & vsufructu illius eo ipso
14 priuati existerent; & cum † testator possit rebus suis, quam velit legem imponere, *l. 1. C. de Sac. Eccles. §. quoties de donat. quæ sub modo §. disponat in auth. de nupt. Auth. excipitur. C. de bon. quæ liber.* Id propterea facere voluit, & contra testato-
15 ris voluntatem † bona Congregationi applicari non debent, *Castren. in auth. nisi rogatum, nu. 3. & ibi Bald. nu 9 C. ad Trebell. Dec. in cap. in præsentia, nu. 229 circa med. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 11. tit 7. nu. 18. & 19.* Nec fauor Religio-
16 nis † debet impedire manifestam testatoris voluntatem, quæ omnibus modis debet seruari, *cap. vltima voluntas 13. quæst. 2.*

17 Quare cum † exceptio fideicommissi obscuri non valeat impedire detractionem legitimæ, & immissionem pro ea competentem, *Dec. cons. 424. nu. 10 & 11. cum seqq. & 467. nu. 12. Rota decis. 520. num. 1. & 6. par. 1. diuer. & alibi sæpius subsequatur.*

Vtraque parte informante fuit resolutum; vt supra.

☞ * *Videlicet sub diebus 3. Decembris 1627. coram bo. mem. Reuerendiss. Pirouano, & 15. Decembris 1628 & 4. Aprilis 1629. coram eodem R. P. D. Ghisilerio, sunt decisiones supra 116. 123. & 267.*

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Officij.

Die Veneris 22. Iunii 1629.

ARGVMENTVM.

De alieno facto quis non tenetur, si tantum proprium promittat. Veritati per instrumenti verba non præiudicatur.

SVMMARIVM.

1 *Factum proprium promittens, de alieno non tenetur.*
2 *Instrumenti assertio non præiudicat veritati.*
3 *Dolus scienti non infertur.*
4 *Verbum, pertinet, latè interpretatur.*
5 *Meum aliquid dicitur, quia vtilitas mea ibi consistit.*
6 *Res vendita non comprehenditur sub obligatione bonorum ratione pretij non soluti, contrarium num. 7.*
8 *Emens scienter rem alienam non potest agere de euictione.*

DECISIO CCCVII.

DOMINI censuerunt, sententiam Rotalem Butij absolutoriam esse confirmandam, quia de illius validitate non dubitatur, & iustitia probatur ex duabus decisionibus die 30. Ianuarij 1628. & 29. Ianuarij proximè præteriti coram R. P. D. meo Pirouano emanatis, in quibus resolutum fuit, venditionem tertiæ partis vnius medietatis officij Notariatus Curiæ Capitolinæ fuisse bona fide perfectam cum traditione rei, necnon solutione pretij, ac possessione per multos annos continuata.

Cum enim ex instrumento venditionis, & alijs in dictis decisionibus adductis, & ponderatis constet, Butium in actu dictæ venditionis se gessisse, vti procuratorem irreuocabilem Erasti ad resignandum dictam partem officij, necnon ipsum vendidisse Adamo iura talia, qualia tunc habebat, sibique pro residuo sui crediti reseruasse anterioritatem, & potioritatem cum promissione de euictione pro dato, & facto suo tantum, vtique ex præmissis dictus emptor sciuit, ac intellexit, Erastum tunc huiusmodi venditioni præsentem, & consentientem, ac successiuè conducentem partem officij venditam, esse Dominum, non verò
1 Butium, † qui cum alieno nomine contraxerit, & de facto suo tantum teneri voluerit ad restitutionem pretij in casu, de quo agitur non tenetur ad *not. per Iacob. de Arena in l. ei qui seruo, & ibi glos. C. quod cum eo, qui in alien.* quem sequitur *Bart. in l. procurator qui pro euictione num. 2. ff. de procurat. & in l. 1. C. creditor. euict. pign. non deb. Iac. de S. Georgio in l. falsus procurator num. 14. C. de furt. Ias. in l. Ciuitas nu. 16. ff. si cert. pet. Paris. cons. 78 nu. 4. vol. 1. Surd. cons. 141. nu. 29. lib. 1. plenè Boer. decis. 80. per tot.*

Non obstat, quod idem Butius in instrumento dictæ venditionis asseruerit, ad se medietatem officij spectare, & pertinere; vnde cum Adamus cõtrahendo sequutus fuerit illius fidem, infertur do-
2 lum † dedisse causam contractui, quia postquã fuit probatum penes Erastum extitisse dominium, idque ipsum emptorem sciuisse, huic veritati non præiudicat assertio instrumenti *l. quidam, & ibi Bald. & Bartol. ff. de probat. Rota decis. 176.*
3 *par. 1. recent.* neque scienti † potuit inferri dolus, vt dicit *Bart. in l. sicut num. 1. C. de procurat. per text. in l. si fundum C. de euict. & in l. cum donationis C. de transact. Ias. in dicta l. Ciuitas num. 16. circa med. ff. si cert. pet.* & in omnem casum venditio sustinetur ex vera causa, quæ non solum congruit dominio hypothecæ ex deductis in prioribus decisionibus, sed etiam pro-
4 pter latam significationem illius † verbi pertinet, conuenit cuicunque iuri ex mandato procuræ irreuocabilis resultanti, seu aliàs afferenti aliquam

vtilitatem, vt inquit *Bart. in l. si quis ex Argentarijs §. ex hoc edicto ff. de eden.* etiam possibilem secundum *text. in l. verbum illud 181. in fin. & ibi Alciat. ff. de verb. signif. Brisson. lib. 14. sod. tit. in verb. pertinere circa fin. Bertach. & Alberic. & Spiegel. in dictionarijs in d. verbo pertinere*, quam significationem corroborat *text. in l. præter ff. de eden.* vbi dicitur, *aliquid † dici meum, quia vtilitas mea ibi consistit*.
5

Neque potest controuerti cessio Iurium; quam Moschenius fecit ad fauorem Butij, à quo medietatem pretij per Catuccium ipsi debitam receperat ex eo, quod res vendita † non comprehendatur sub obligatione bonorum ratione pretij non soluti. *iux. cons. Bero 46. num. 2. lib. 1.* quia verius est, quod quælibet conuentio super hypotheca rei venditæ ratione pretij non soluti sufficiat ad hoc, † vt res vendita comprehendatur sub obligatione bonorum, quam opinionem ex *Vberto de Bobio, & Alberic. in l. licet C. qui pot. in pig. hab. probat Neguf. de pignor. 5. par. memb. 2. nu. 18.* & sequuta fuit *Rota in Romana Pecuniaria 4. Maij 1578. coram bo. mem. Orano*, quæ est dec. 253. relata per *Statil. Parif. post tract. de Saluian. interd.*
6
7

Demum obstare non videtur obiectũ, quod euictio prouenerit ex facto Butij, dum resignando decretum ad fauorem Erasti, dedit ei licentiam alienandi officium, prout postea fuit alienatum, ac venditum Felici Rusполæ ad effectum satisfaciendi creditoribus, qui in huiusmodi venditionis instrumento nominati fuerunt, & signanter expressa summa scutorum mille Adamo debita. Quia dictus Adamus creditor, non obstante tali venditione, successiuè ab Erasto, cui tertiam medietatis officij partem antea elocauerat, fructus locationis pacificè semper exegit, nullumq. durante decennio, euictionis periculum sensit, quod vbicunque post dicti temporis tractum euenit, cedere debet damno eiusdem Adami, qui dum in actu emptionis sciuit Erastum fuisse Dominum absolutum officij, scire quoque potuit, eidem Erasto fuisse traditam facultatem illud alienandi; vnde alienatio, & venditio officij prouenit ex natura dominij non autem ex resignatione decreti præcedente contractum ipsius Adami cum Butio Erasti procuratore,
8 quem propterea † neque de euictione, neque ad pretij restitutionem teneri fuit conclusum *l. si fratres vestri, C. com. vtriusq. iudic. l. si fundum sciens C. de euict. & l. si à matre C. de iur. dot.*

Et ita decisum fuit, vtraque parte informante.

☞ *Sunt supra decisiones 140. & 244.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana Casalis Turris Vergatæ.

Die Veneris 22. Iunij 1629.

ARGVMENTVM.

Saluianum interdictum vt habeat locum, quæ requirantur, & contra quem intentari possit, & contra non. Donatione facta duobus diuersis temporibus, quis in ea præferatur. In donatione quando arguatur simulatio, & quando cesset.

SVMMARIVM.

1 *Saluianum interdictum fundatur super credito, & hypoteca.*

Saluianum interdictum requirit possessionem debitoris, & possessionem eius, contra quem dirigitur interdictum. num. 1.

2 *Immissio vigore Saluiani quando denegari non possit, & num. 3.*

4 *Saluianum interdictum intentari non potest contra possessores cum titulo.*

Saluianum interdictum non intentatur contra pari titulo possidentes, sed tunc est ordinariè agendum. num. 4.

5 *Testamenta duo quando concurrunt, tunc cessat remedium l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll.*

6 *Saluianum dirigitur cõtra quemcumque possessorem possidentem bona debitoris ab ipsomet hypotecata, etiam si sint singulares possessores, & titulo possidentes. & num. 7.*

8 *Donatarius possessor, & titulatus debet præferri secundo donatario possessione carenti, etiã quod illi de facto tradita reperiatur actualis possessio.*

9 *Donatio si fuerit facta absenti ex clausula constituti, ante ratificationem, vt integra, non transfertur possessio.*

10 *Donationis ratificatio an requiratur, quando præcedit stipulatio Notarij pro absente.*

11 *Persona patris non est distincta à persona filij.*

12 *Possessione per constitutum translata in donatarium, an ista translatio operetur, quando sumus in donatione simulata.*

13 *Donationis simulatio potissimum probatur, quãdo donator permansit in possessione post donationem.*

14 *Constitutum, si accedat ad contractum simulatum, assumit eandem qualitatem.*

15 *Simulationis exceptio non admittitur in iudicio possessorio, sed ad petitorium reijcitur.*

16 *Simulatio non probatur, si non docetur de causa simulandi.*

17 *Fraus nõ arguitur, si nõ adsint probabiles causæ.*

18 *Simulatio reddit contractum ipso iure nullum.*

19 *Causa, quando non subsistit, superfluum est, & inane quærere de releuantia præsumptionum.*

20 *Donatarius priuatur donatione, si non adimplet contenta in instrumento donationis.*

21 *Dictiones, donec, & quousque denotant tempus limitatum.*

22 *Impeditus aliquid facere, est excusandus.*

DECISIO CCCVIII.

CENSVERVNT Domini, Dom. Gregorio Naro Cameræ Apost. Auditori donatario dãdam esse immissionem; nisi obstet præscriptio, de qua in separata disputatione erit videndum.

Egit namque ex remedio vtilis Saluiani vigore instrumenti donationis sibi factæ de anno 1584 per Vincentium Coscerum cum clausula constituti, & hypoteca, de cuius validitate, & subsistentia cum non possit controuerti, dum continet omnia

nia requiſita Statuti Vrbis cap. 150. lib. 1. per actũ-
que publicum fuerit inſinuata ; inde infertur pro-
1 bari creditum, † & hypothecam, ſuper quibus fun-
datur huiuſmodi interdictum, *l. 1. C. de Precar. & Saluian. interd. Aret. in §. Seruiana nu 9. inſtit. de action. Gabr. conſ. 46. nu. 21. lib. 1. Menoch. de adipiſc. rem. 3. nu. 160. Surd. dec. 140. nu. 4.* & ex ſe-
cundo inſtrumento donationis factæ per eundem
Vincentium DD. de Cinquinis iunctis articulis
medio iuramento ab eiſdem in hac cauſa datis, iu-
ſtificari poſſeſſionem bonorum, de quibus agitur,
fuiſſe penes Vincentium de tempore donationis,
& nunc eſſe penes eoſdem, quæ ſunt ſubſtantialia,
& extrema huius iudicij *Rot. deciſ. 294. num. 3. & 307. nu. 4. par. 1. rec. & dec. 491. nu. 6. coram Papa*
2 *Greg. XV.* quibus † concurrentibus immiſſio ex
eodem interdicto non ſolet denegari, *l. 1. cum gloſ. C. de Precar. & Salu. interd. Neguſ. de pignor. par. 8. membr. 3. nu. 19. Puteus dec. 201. nu. 2 lib. 1. in nou. & dicta dec. 307. nu. 4. par. 1. recen.* etiam
3 quod † agatur de conſequenda re propria donata
vt hic, vel legata *vt in Romana de Mazzattoſtis coram Illuſtriſs. Card. Veroſpio 23. Iunij 1617. & in Mediolanen. legati 6. Februarij anni præteritus 1629. coram D. meo Durano.*

Neque obſtat quod remedium vtilis Saluiani
intentari non poſſit contra Cinquinos poſſeſſores
cum titulo ſecundæ donationis ab eodem Vincẽ-
tio habitæ, quaſi ſint legitimi contradictores, &
4 cum pari titulo; itaut contra eos agendum † ſit or-
dinariè ſuper prælatione, & dominio rerum dona-
tarum per *l. quoties C. de rei vend. Gabr. de empt. & vend. concluſ. 2. & conſ. 141. nu. 8. lib. 1.* & eodem
5 modo, quando † concurrunt duo teſtamenta, tunc
ceſſet remedium *l. finalis, C. de edict. diu. Adr. Peregr. de fideic. art. 48. nu. 23. Seraph. dec. 253.*
6 Quia Saluianum † dirigitur contra quemcum-
que poſſidentem bona debitoris ab ipſomet hypo-
thecata, etiam ſi ſint ſingulares poſſeſſores, & ti-
tulo poſſidentes *Alex. conſ. 185. nu. 4. lib. 6. Gabr. conſ. 46. nu. 2. lib. 1. Neguſ. de Pignor. in 3. memb. 8. par. nu. 19. Seraph. dec. 935. nu. 3.* & ideo cum Vin-
centius in prima donatione ſe obligauerit cum
hyptheca omnium bonorum illam perpetuò gra-
tam, & ratam habere, ac nõ reuocare, & nihilomi-
nus deuenit ad ſecundam donationem cum Cin-
quinis ratione iſtius contrauentionis, nata eſt actio
primo donatario contra ſecundos, & contra om-
nia bona donatoris, & ſic cõtra Caſale, de quo agi-
7 tur pro conſequendo intereſſe, pro † quo exinde in-
trat remedium poſſeſſorium fundatum in hypothe-
ca, & vinculo bonorum ſecundo loco donatorum
Menoch. conſ. 1153. nu. 65. Oldrad. conſ. 114. nu. 4. Gabr. de empt. & vendit. concl. 2 nu. 20. Rota in d. Romana de Mazzattoſtis 23. Iunij 1617. coram Illuſtriſs. Card. Veroſpio; præterea nec etiam
termini *l. quoties* videntur deſeruire Cinquinis:
quia ſi donator in prima donatione per clauſulam
conſtituti tranſtulit poſſeſſionem in donatarium
per *l. quod meo, ff. de acquir. poſſeſſ.* ſecundum eoſ-
8 dem † terminos ille tanquam poſſeſſor, & titula-
tus debet præferri ſecundo donatario poſſeſſione
carenti, etiam quod illi de facto tradita reperiatur
actualis poſſeſſio. *Gabr.* poſt infinitos ab eo rela-
tos *d. concl. 2. in ſecunda limit. nu. 18. de empt. & vend.* nec de effectu poſſeſſionis tranſlatæ poterit
9 dubitari ex eo, quod iſta prima † donatio facta fue-
rit abſenti, in quem ex clauſula conſtituti ante ra-
tificationem re integra non transfertur poſſeſſio.
Alex. in l. quod meo nu. 4. ff. de acquir. poſſeſſ. cum
alijs allegatis, quæ tamen integra dici non poteſt
in præſenti facta ſecunda donatione huiuſmodi
actum præcedente: quia quicquid ſit, an requira-
10 tur † ratificatio, quando præcedit ſtipulatio No-
tarij pro abſente, in qua opinione Rota ſemper
tenuit negatiuam, vt in *deciſ. 683. par. 1. diuerſ. & coram Cardin. Seraph. 801. num. 4. in Romana Donationis 21. Aprilis 1614. coram bo. me. Vbaldo*, & nouiſſimè in *Romana donationis de Vallatis 30. Aprilis præteriti coram D. meo Merlino*, nos
verſamur extra hos terminos, quia ſumus in do-
natione, in qua pro filio infanti quamuis abſenti
11 pater præſens ſtipulatus eſt, cuius † perſona non
eſt diuerſa à perſona filij, *l. vlt. C. de impub. & alijs ſubſtit. Tiraq. in l. ſi vnquam in præfat. nu. 15. C. de reuoc. donat.* vt propterea ex ſola patris præ-
ſentia, & ſtipulatione fuerit filio infanti perfectè
quæſita donatio, ſimiliter neque erit inſiſtendum,
quod hæc eadem poſſeſſio per conſtitutum tranſ-
12 lata emanauerit in donatione ſimulata, in † qua
hæc ficta legis translatio non operatur. *Tiraq. de de conſt. poſſeſſ limit 8 & 9.* quia prius eſt firman-
dum conſtare de iſta ſimulatione, & exinde infer-
re ad carentiam poſſeſſionis.

Non obſtat igitur, quod hæc prima donatio fue-
rit ſimulata, & probetur principaliter ex eo, quod
13 donator † poſt donationem permanſit in poſſeſ-
ſione Caſalis per 30. annos, quæ per ſcribentes di-
citur potiſſima, & ſufficiens coniectura ad hanc
probationem *Menoc. latiſsimè præſump. 124. lib. 3. nu. 30. Honded. conſ. 46. nu. 14. lib. 1. Mantic. de*
14 *contr. lib. 13. tit. 36 nu. 1.* etiam concurrente † cõ-
ſtituto vti acceſſorio ad contractum inualidum aſ-
ſumente eandem qualitatem, *Rota deciſ. 237. n. 9. impreſſa poſt ſecundum vol. conſ. Farinac. Honded. d. conſ. 46. num. 3. lib. 1.*

Quia primò reſpondetur, quod hæc ſimulatio-
15 nis exceptio nõ admittitur in iudicio † poſſeſſorio,
ſed ad petitorium eſt reijcienda. *Pariſ. conſ. 54. nu. 18. lib. 1. Rot. dec. 307. nu. 14. par. 1. 677. nu. 2. par. 2. recent.*

Secundò ſi adhuc in hoc iudicio eſſet examinã-
16 da, illa non probatur, non probata † cauſa ſimu-
landi, quæ hic deficit, *Bart. conſ. 65. nu. 4. lib. 1. Menoch. præſumpt. 122. num. 2. lib. 3. Becc. conſ. 52. nu. 1. Alba conſ. 9. nu. 1.* qui latiſſimè comprobant
hanc concluſionem.

Nec pro ſufficienti cauſa poteſt adduci inten-
tio directa ad fraudandos creditores ipſiuſmet
Vincentij donatoris: quia anterioribus in tem-
pore non fit fraus, quo verò ad poſteriores, in-
certum erat, cum quibus poſſet contrahere, vel
deberet, ideo non probata neceſſitate illis ſatisfa-
17 ciendi pro debitis nondum cõtractis, † non datur
cauſa probabilis ad arguendã fraudem, quam pro-
babilitatem in ipſa cauſa ſimulandi multum pon-
derant *Decian. conſ. 37. nu. 34 lib. 2. Card. Mant. de cõtr. lib. 13. tit. 28. & Rot. in Romana donationis* 27. Apri-

27. Aprilis 1592, *coram bo. me. Penia*, & in omnem
casum causa fraudandi creditores non pertinet ad
simulationem contractus: quia ea non obstante re-
manet semper idem contractus; quamuis credito-
ribus non noceat, & possint illum reuocare, simu-
18 latio † autem reddit contractum ipso iure nullum;
quia semper est de mente contrahentium, vt nihil
agatur, ita distinguit *Bart. in l. post contractum*
nu. 4. ff. de donat. Salic. in l. si donationis C. de con-
trah. empt. Alber. in l. nuda ff. eo. tit. Honded. cons.
46. nu. 10. lib. 1. Card. Mant. de contr. eod. lib. 13.
19 *tit. 35. nu. 4.* Causa † autem non subsistente, super-
fluũ est, & inane quærere de releuantia præsump-
tionum ad hunc effectũ per Cinquinos deductarũ.

Demum non obstat quod primo donatario nul-
la competat actio agendi contra secundos, cũ non
20 impleuerit † contenta in ipso donationis instru-
mento nempè in deferendo arma, & nomen de
Conscerijs iniunctum ab ipso donatore *l. Iulianus,*
§. offerri ff. de act. empt. Becc. cons. 45. nu. 6.

Quia huiusmodi onus deferendi arma, & cogno-
men non fuit simpliciter ab ipso donatore iniun-
ctũ: sed donec, & quousque Casale prædictum libe-
rè possederit, & sic limitatæ ad tempus liberæ pos-
sessionis, prout inferunt illæ dictiones † donec &
21 quousque, *Surd. cons. 186. nu. 15. Rot. decis. 162.*
nu. 3. par. 2. recent. cum igitur primus donatarius;
nedum liberè possideat Casale donatum, sed culpa
ipsiusmet Vincentij donatoris, qui illud secundo
loco donauit Cinquinis, possidere liberè non pos-
sit, exinde obligatio oneris, vel nõ est nata propter
22 conditionem, vel est excusandus † primus donata-
rius, si facto donatoris fuit impeditus, *Bald. in l.*
diffamari nu. 5. in fine C. de ingen. manum. Rota
decis. 341. nu. 2. PP. Greg. XV. Et ita, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Maceraten. Legitimæ.

Die Veneris 22. Iunii 1629.

ARGVMENTVM.

Filius ob non confectionẽ inuentarij non amit-
tit legitimam, & vide circa hanc materiam
nonnullos casus.

SVMMARIVM.

1 *Filij legitimam non amittunt ob non confectio-*
nem inuentarij.
2 *Filius, si non confecerit inuentarium, & non cõ-*
stet de bonis liberis, tunc si velit detrahere legi-
timam ex bonis fideicõmisso suppositis, præsu-
mitur existentia aliorum bonorum, & quod il-
la subtraxerit, & vide nu. 4. 9. 23. & 24.
3 *Filius, qui non confecit inuentarium, quãdo præ-*
sumatur sibi satisfecisse de sua legitima.
5 *Text. in l. fideicommissa §. si quis ff. de leg. 3. de-*
claratur. & num. 7.
6 *Fideicommissum est, si quis ita scripserit suffi-*
ciat tibi vinea, vel fundus, &c.
8 *Verba prolata ad alium effectum non disponunt.*
10 *Testator non debet decedere pro parte testatus,*
& pro parte intestatus.
11 *Fideicommissum rei certæ nunquam trahitur*
ad vniuersum.
12 *Text. in l. ius nostrum ff. de regul. iur. non proce-*
dit, quando hæreditas iam est adita.
13 *Appellatione iurium, mobilium, & actionum, non*
veniunt stabilia, cum constituant tertiam
speciem distinctam ab illis.
14 *Fideicommissum rei certæ quando extendatur*
ad totam hæreditatem.
15 *Hæredi, qui non confecit inuentarium, ad quid*
probandum penitus denegetur audientia.
16 *Legatum rei fideicommisso subiectæ ad fauorem*
hæredis, quo casu valeat.
17 *Cum hærede, qui non confecit inuentarium, si te-*
stator non iusserit illud confici, mitius agitur,
quàm cum eo, qui illud non confecerit, stante
præcepto testatoris.
18 *Probatio illa nõ est admittẽda, quæ nihil releuat.*
19 *Filio non conficienti inuentarium debetur legi-*
tima in corporibus hæreditarijs, & potest à lega-
tarijs, seu fideicommissarijs aliqua corpora hæ-
reditaria petere pro sua legitima.
20 *Filius, qui nõ confecit inuentariũ, aut ex sua le-*
gitima, aut de suo, si legitima nõ sufficiat, tene-
tur integra legata, & fideicommissa refundere.
21 *Filio non conficienti inuentarium non est soluẽ-*
da legitima à legatarijs, aut fideicommissarijs,
nisi prius refundat integra legata, & fideicom-
missa. amplia num. 22.

DECISIO CCCIX.

POSTQVAM fuit resolutum per plures deci-
siones Dominis de Pellicanis prætendentibus
legitimam ex persona Philippi in bonis Matthei
eius patris obstare ommissionem confectionis in-
uentarij, & sic hæredes Francisci Vici reos con-
uentos esse absoluendos, prout in duas sententias
Rotales cõformes fuerunt absoluti, Pellicani præ-
fati, ex quo vnum ex motiuis decisionũ fuit, Mat-
theum omnia sua bona fideicommisso supposuisse,
hoc controuertere cæperunt prætendentes non fe-
cisse fideicommissum vniuersale, sed extare bona
libera fideicommisso non supposita, illaq. omnia
aut fuisse per testatorem expressè designata filijs
pro legitima, aut ex eis ante omnia legitimam es-
se detrahendam, & reliquum solum, quod superest
ex dictis bonis fideicommisso non suppositis, legi-
tima detracta, esse inter filios hæredes pro rata di-
1 uidendũ non obstante ommissione inuentarij † per
quam filij legitimam non ammittunt, *Iuxt. glos.*
in auth. de hær. & falc. §. si vero non fecerit, Oldr.
cons. 242. tota præsens nu. 9. latè Osasch. decis. 144.
& Surd decis. 316. nu. 4. Cum autem die 30. Mar-
tij præteriti fuerit ad dictum effectum dubitatum
in Rota, an extent alia bona libera, & negatiuè re-
solutum, vt in decisione dicta die facta *coram me*
ad hoc probandum fuerint dati articuli, super qui-
bus sæpius habita disputatione, hodie eos non esse
ad probandũ admittendos, maior pars Dominorũ
resoluit, & quia ius stat in releuantia, & informãtes
se inuoluebant, Dñi quatuor casus distinxerũt non
enim alij præter eos in subiecta materia cõsiderari
possunt, ex quorum dilucidatione dictos articu-

los esse penitus irreleuantes necessariò concludi videtur, & consequenter in omnem casum DD. de Vicis esse absoluendos, prout in supradictis sententijs Rotalibus.

Primus casus est quando versamur in terminis.
2 quod filius † non fecit inuentarium cum tamen non cõstet de bonis liberis, vult legitimam detrahere ex legatis, seu bonis fideicommisso suppositis, & tunc certa est conclusio, quod ex ommissione inuentarij præsumitur existentia aliorũ bonorum,
3 & quod filius ea subtraxit, & sic intrat † præsumptio satisfactionis *§. Sancimus in auth. de her. & falc. Natt. cons. 199. nu. 8. Surd. vbi supra, Peregr. Couar. Seraph. & alij congesti in decisionibus in hac causa factis* 4. *maij* 1627.* *& 28 Februarij 1628.* * *coram D. meo Vbaldo*, & in hoc casu clarum est articulos ad probandum extare alia bona, non esse admittendos, quia probatum esset contra petentem, & ad rei fauorem *Natt. & alij ibidem.* & in hoc nulla est difficultas.
4 *Secundus casus est* quando filius contendit † (prout hic Pellicani) vltra bona legata, aut fideicommisso siue particulari, siue vniuersali supposita testatorem reliquisse alia bona, quæ pro legitima assignauit siue in specie, idest talia bona sufficit fideicõmissum vniuersale, siue in genere, idest alia bona simpliciter, si solum fecit legata, & fideicommissa particularia, & vult probare illa bona pro legitima assignata extare, & constito de assignatione, probatio esset releuans, vnde in hoc casu releuantia articulorũ pendet ab eo, an ex testamento Matthei probetur dicta assignatio. Verba testamenti, ex quibus comprobari contenditur, hæc sunt, *Cum adhuc vltra prædicta supersint multa alia bona in hæreditate mea, & alia infra ponam sub eisdem conditionibus, quæ transcendũt legitimam filiorum meorum, & vlterius ibi volo, vt infra annum faciant conficere inuentarium de omnibus bonis meis stabilibus particulariter, & de mobilibus pecunijs, & mercantijs per extimationem, quod inuentarium volo omninò confici ad effectum, vt ex confessione dictorum filiorum, & hæredum meorum appareat alia bona sufficere ad legitimã* ex quibus testamenti verbis videtur con-
5 stare dispositio, *text.* † *in l. fideicommissa §. si quis ita scripserit ff. de legat.* 3. vbi sic Iurisconsultus,
6 si quis ita scripserit *sufficiat tibi vinea*, † *vel fundus* fideicommissum est, quoniam, & illud fideicommissum esse arbitramur, *contentus esto illa re*.

Sed profectò prætensam assignationẽ legitimæ per dicta verba non fuisse factam tam ex facti serie, quàm ratione conuincitur, In primis ex facti serie, quia imò verba testamenti sunt clara, quod testator noluit pro legitima relinquere vltra debitũ de iure iuxta patrimonij vires, non enim dixit, alia bona sufficiunt pro legitima vt in dicto §. sed extare alia bona, quæ transcendunt legitimã, ergo claris verbis dixit, quod vltra legitimam supererant alia bona, necnon ex quo etiam voluit vt in inuentario describerentur mobilia, & postea subdit, hoc ideo velle, vt ex confessione filiorum appareat alia bona sufficere pro legitima, vnde cum postea omnia bona mobilia fideicommisso supponat sicut quoad ex non intrat in casu nostro dispositio tex-
7 tus † in *d. §. si quis*, vt ad oculum patet, pariter neque quoad alia quæ describere iussit. Ratione verò quia in dicto §. si quis verba testatoris erant dispositiua, & principaliter probata ad fauorem eius, in quem fuerunt directa, videlicet ad finem vt haberet, quod aliàs habiturus non esset, non enim possunt aliud importare, quæ ideo disponunt, vt latè *Bart. in l. ex hac scriptura, ff. de donat. & in d. §. si quis ita*, in casu autem nostro dicta testamenti verba fuerunt prolata propter aliud, idest non vt filij legitimam haberent, quam aliàs in omnem
8 casum habituri erant, sed ad effectum † vt illa non deduceretur ex bonis fideicommisso subiectis, & sic non disponunt ex *reg. text. in l. ex his verbis, & bene ibi Bald. C. de testam. mil. Bart. vbi sup. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib.* 3. *tit.* 12. *num.* 2. *& lib.* 8. *tit.* 1. *num.* 7. *in fin. & Surd. decis.* 250. *num* 8. *cum seq.*
9 *Tertius casus est* quando filius † non contendit bona aliqua fideicõmisso non subiecta esse sibi particulariter pro legitima assignata, vt in præcedenti casu, nec legitimam petit ex legatis, & bonis fideicommissi, vt in primo casu, sed dicit vltra legata, & bona fideicommisso subiecta adesse alia bona, ex quibus legitima deduci debet, & cõsequenter supponit testatorem non fecisse fideicommissum vniuersale, prout in presẽti casu Pellicani prætendũt, ex quo testator post duo particularia fideicõmissa instituit hæredes filios suos in bonis, mobilibus, iuribus, & actionibus, & eos ad inuicem substituit nulla facta mentione stabilium & sic de stabilibus contentis in articulis, quæ vltra contenta in prædictis duobus particularibus fideicommissis prætenduntur extitisse in hæreditate, quo casu licet in institutione hæredis veniant etiam dicta stabilia,
10 & generaliter omnia, & quæcunque bona, † ne testator decedat pro parte testatus, & pro parte intestatus *ad l. ius nostrum, ff. de reg. iuris.* non tamen illa venire dicebant in substitutione fideicõmissaria, & regula, quod fideicommissum rei certè
11 nunquam trahitur ad vniuersum, quia dicta ratio,
12 *l Ius nostrum* cessat dũ † iam hæreditas fuit adita, *l. cogi, §. generaliter, ff. ad trebel. Bald. cons.* 296. *nu.* 1. *lib.* 4 *& Cagnol. in d. l. Ius nostrum*, appella-
13 tione autem mobilium, † iurium, & actionum nõ veniunt stabilia, quæ constituunt tertiam speciem distinctã à mobilibus, iuribus, & actionibus, *l. quã Tuberonis, § vlt. ff. de pecul. latè Tiraq. in tract. de vtroque retract. §.* 1. *glos.* 7. *pag.* 73. *nu.* 9. *Rebuff. in l. meorum* 91. *ff. de verb. signif. Pinell. in pri. par. rub. C. de bon. mat. nu.* 24. *cum seq.* vnde ad probandum alia stabilia extitisse videntur dicti articuli releuantes.

Sed etiam in hoc casu irreleuantia est clara, quia vltra quod in præsenti substitutio fideicommissaria non fuit facta per verba merè obliqua, vt in dicto *§. generaliter*, sed per verbum commune
14 *substituo*, quo casu videtur fideicommissum † rei certæ extendi ad vniuersam hæreditatẽ, quæ institutio obuenit per ius accrescendi, aut non decrescendi, vt expresè firmat, *Bart. in d. l. cogi §. sed & similes, Peregr. vbi supra nu.* 36. quicquid de dicto iuris articulo hoc vnum certum est, non facto, aut non

15 non exhibito inuentario esse nihilominus † Pellicanis penitus audientiam denegandam, vt in fortioribus terminis resoluit, *Rota in Romana restitutionis hæreditatis de Naris 17. Nouembris 1617. coram me*, vbi hæredi, dum exhibuit inuentarium fuit denegata audientia super petitione prædij, alij per testatorem legati, quod ad se hæres ex antiquo fideicommisso spectare dicebat, ea nimirum ratione, quia nõ constito de inuentario præsumitur in hæreditate adesse totidem, & plus
16 quod valor prædij, quo casu † valet legatum rei fideicõmisso subiectæ ad fauorem hæredis *l. vnũ ex familia, § sed si fundum, ff. de leg. 2* cum autem hæres in casu dictæ decisionis agnouerit resolutionem Rotalem fuisse iuridicam, exhibuit inuentarium, & pendet nunc disputatio, an illud suffragetur, quia excipit legatarius de non legitima confectione, ergo multo magis in casu nostro audientia denegari debet, tum quia nullum penitus inuentariũ exhibetur, tũ etiam quia in casu dictæ
17 decisionis testator non iussit † inuentariũ confici, quo casu mitius cum hærede proceditur, quam in casu nostro, in quo cũ testator illud fieri præcisè mãdauerit, nõ conficiens dicitur in cõtumacia, & dolo, vt in puncto, *Socein. cons. 192. nu. 5. Rimin. cons. 91. nu. 46.* & benè *Molin. de Hispan. primog. lib. 1. c. 28. nu. 10. & Georg. Scabed. decis. 136. n. 3. vol. 1.* & tandem cessat difficultas, quia fuit iam per plures decisiones, quæ amplius non controuertuntur, resolutũ Pellicanis obstare exceptionem non confectionis inuentarij ad effectum, de quo agitur, si ergo exceptio inuentarij obstat, nihil est cur articuli prædicti sint ad probandum
18 admittendi, quia † probati nihil releuarent, & alia exceptio non confectionis inuentarij non obstaret, & resolutiones præfatæ essent superfluæ quinimo virtualiter per necessariam consequentiam reuocarentur.

19 Præterea quamuis filio non conficienti † inuẽtarium iuxta opinionem supradictam debeatur legitima in corporibus hæreditarijs, & possit à legatarijs, seu fideicommissarijs aliqua corpora hæreditaria petere pro sua legitima, omnes tamen DD. conueniunt, vt ex eadem legitima, aut de
20 suo si legitima † non sufficit, tenentur integra legata, & fideicommissa refundere, *Bart. in auth. cum Testator nu. 11. vers. Quæro vtrum, C. ad l. falcid.* vbi reprehendit, *Iacob. Beluis contrarium tenentem, Rodric. Suar. in l. quoniam in prioribus in 3. ampliat. in fin. C de inoff. testam. Phanut. de inuent. par. 7. num. 13. & seq.* & plures alii quos cumulat, & sequitur, *Surd. d. decis. 316. num. 16.*
21 & sic ad euitandum circuitum † legitima non est ei soluenda, nisi prius refundat integra legata, & fideicommissa, vt in puncto, *Surd. vbi prox. nu. 1.* ergo cum in casu nostro in omnem casum mobilia, iura, & actiones sint fideicommisso supposita ad fauorem Francisci, & ex non confectione inuentarii iuxta supradictas Rotales resolutiones in hac causa factas præsumptio sit, quod excedant legitimam, quantacunque illa sit, dicti articuli non releuant, quia ex legitima, aut aliàs de suo tenerentur Pellicani, mobilia, iura, & actiones refundere, quæ vt dictum est iuris præsumptione excedunt legitimam, quæ omnia tanto ma-
22 gis videntur admittenda, ex quo † non apponitur de non confectione inuentarij in vim actionis, sed per modum exceptionis.

Quartus, & vltimus casus fuit excitatus per vnum ex Dominis, qui fuerunt pro articulorum admissione, videlicet quod Pellicani debeant ad-
23 mitti ad probandum † extitisse, aut extare alia bona non ad consequendum legitimam, quia vt dicebat, eam iam habuisse confessi fuerunt *coram Dominis in Rota*, sed ad effectum succedendi in dictis alijs prætensis bonis stabilibus, si quæ sunt vti hæredes simul cum hæredibus Francisci, qui fuit cohæres Philippi, sed profectò, vt dicta maior pars DD. dicebat in casu isto multo minus articuli releuant, quia non solum in eo procedunt omnes rationes, de quibus in præcedenti casu, sed vlterius alia particularis ratio, quia in casu præcedenti hæredes Francisci opponunt de inuentario, vt fideicommissarij bonorum mobilium, iurium, & actionum, dumtaxat, in præsenti autem possũt, etiam de nõ confectione opponere vti cohæredes, cum enim ipsis vt fuit iam resolutum, non obstat dicta exceptio, sed solum Pellicanis iure optimo dicere possunt hæreditatem fuisse opulentissimã, & sic vltra bona, quæ prædictos articulos probari possunt alia, & alia multo preciosiora extitisse, & sibi pro sua portione hæreditaria contingere, nedum bona per testes probanda, sed multo plura, quæ semper præsumuntur ex non confectione inuentarij præsertim ad effectum excipiendi.

Vnde non obstat, quod Antonia hæres Philippi dederit Francisco omnia bona, quæ habuit à Philippo, & quod in hac causa agitur de dictis bonis donatis vti iam effectis de patrimonio Philippi, quia vltraque est inconfesso apud partes, quod in hac causa non agitur nisi de legitima Philippi, aut in dicta donatione non aderat nisi dicta legitima, vt Pellicani dicunt iam habita ex bonis Matthei, aut prætenditur Philippum aliunde alia bona habuisse; in primo casu procedunt omnia supradicta;
24 secundus autem casus † est impertinens, quia non dantur articuli ad probandum, quod in hæreditate Philippi extiterint alia bona, sed solum ea extitisse in hæreditate Matthæi.

Et ita decisum vtraque, &c.

☞* *Sunt supra decisiones 67. & 163.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Anconitana Censuum.

Die Veneris 22. Iunij 1629.

ARGVMENTVM.

Negatiua, quod aliqua bona non adfuerint in hæreditate, ex quo probetur. Hæres cum beneficio legis, & inuentarii conseruatur à lege indemnis à quibuscumque vexationibus.

SVMMARIVM.

1 *Actio in subsidium, quando detur in hæreditate.*
2 *Ex inuentario confecto in forma debita omnium bono-*

bonorum in hæreditate repertorum probatur negatiua, quod non aderant alia bona.
3 *Itaut asserenti adesse alia bona, incumbat onus probandi.*
4 *Circa inuentarij solemnitates statur cõsuetudini.*
5 *Tutores non tenentur reddere rationem, nisi de eis bonis, quæ ad ipsos peruenerunt.*
6 *Hæres pro recuperandis bonis an teneatur liti-gare, & diligentias adhibere.*
7 *Hæres cum beneficio inuentarij, adeo à lege seruatur indemnis, vt à quibuscumque vexationibus etiam nudi facti liberetur.*
8 *Litibus non vexari, & à proprijs negotijs non distrahi, nostra interest.*
9 *Hæres cum inuentario non tenetur exigere debita hæreditaria.*
10 *Hæres in inuentario non tenetur describere ea bona, de quibus non extant instrumenta in hæreditate.*
11 *Mobilia spatio longi temporis, præsumuntur consumpta nu. 14.*
12 *Tutorum culpa imputari non potest, si non recuperauerint bona, quando minores deuenerunt maiores.*
13 *Testes examinati sine citatione, iuramento, & partis interrogatorijs, non probant.*
15 *Hæres non tenetur recuperare ea bona, quæ litis expensas in illis liquidandis, vel recuperandis verisimiliter possent importare.*
16 *Possessio probatur ex locationibus effectuatis per exactionem pensionum.*
17 *Emphyteusis non potest dici hæreditaria, si peruenerit ad aliquem, iure proprio, ex pacto, & prouidentia.*
18 *Clausula. Ad habendum, in inuestitura apposita, nihil in præiudicium vocatorum.*
19 *Emphyteusis Ecclesiastica de sui natura non transit ad extraneos.*
20 *Emphyteuta pro expensis factis in emphyteuticare, competit retentio.*
21 *Confessio facta in commissione, qua quis vtitur, præiudicat.*
22 *Creditor non præsumitur, sibi velle præiudicare in suo credito, si posset illud exigere.*
23 *Hæreditas non præsumitur esse soluendo, si quando viuus erat testator, nec minus erat soluẽdo.*
24 *Text. in l. soluendo. ff. de verb. signif. intellectus.*
25 *Fructus censuum sequuntur naturam eorumdem censuum.*
26 *Fructus sequuntur Dominum.*
27 *In Reali actione res non adiudicatur de nouo, & vti debita, sed declaratur retrospectare, & pertinere.*

DECISIO CCCX.

POSTQVAM in hac causa per binas decisiones, videlicet 26. Nouembris 1616. *& 14. Aprilis 1617. coram bo. me. Card. Sacrato firmatum fuit prædium Lumbriani fuisse commune Petro de Leonijs, & Hieronymo Archiepiscopo Theatino eius fratri, & per alias duas decisiones 13. Iunij 1625.* coram bo. me. Buratto, & 27. Ianuarij 1627. coram me, census, de quibus agitur quamuis emptos à Petro proprio nomine ex medietate precij d. prædij spectan. ad Hieronymum
1 fuisse in subsidium effectos de Hieronymi † hæreditate, ex quo Petrus decessit non soluendo ex *l. vxor marito, & ibi glos. in verbo accomodari. ff. de dona. inter. Castrens. in l. sed & si lege. §. 1. n. 2. vers. item dico in lectur. Auenionen. ff. de pet. hered. Menoch. cons. 213. num. 36. Mantic. de tacit. lib. 2. tit. 27. num. 9. & Cost. de port. rat. q. 188. num. 6. & alijs in dictis decisionibus allegatis,* successiuè Robertus, & alij Hieronymi hæredes insteterunt causam expediri, Triumphi verò censuũ debitores qui vti creditores Petri ex alijs causis prætenduut compensare eorum creditum cum debito censuum ad excluden. subsidiariã voluerũt tertiò audiri aduersus resolutiones super commune prædij factas, & die 28. Iunij 1628. reproposito dubio Domini steterunt in decisis tertia vice firmãtes prædium fuisse vt supra commune. Cumq. nihil vlterius superesse disputandum videretur, fuit de nouo petita causę expeditio, sed Triũphi non obstante quod ab initio litis fuerit semper præsuppositum vti clarum, & indubitatum Petrum decessisse non soluendo, negarunt hoc præsuppositum, prætendentes extare alia bona Petri, quæ excludant subsidiariam. Vnde ex solita Dominorum benignitate dedi particulare dubiũ, An extent alia bona Petri, quæ Triumphis suffragentur, quod tandem post plures propositiones, re maturè discussa fuit hodie negatiuè resolutum.

Ratio resolutionis fuit, quia tutores Roberti, & fratrum tunc infantium confecerunt in forma debita inuentaria bonorum repertorum in hære-
2 ditate Petri ex† quibus probatur negatiua, quod non aderant alia bona præter ibi descripta *l. fin. §. licentia danda. C. de iur. deliber. Ias. in l. si constante. num. 129. ff. solut. matr. Gabr. de prob. concl. 7. nu. 12. Menoch. cons. 354. num. 24. lib. 4. Couar. var lib. 2. c. 6. num. 4. Seraph. decis. 504. num. 6. & Rota decis. 607 num. 1. par. 1. recent.* adeout alle-
3 ganti † alia remansisse, incumbat onus probandi, iuxta *glos. ordin. in l. cum de inge. ff. de probat. Roland. de inuent. par. 4. sect. incip. hæres. cum inuet. num. 2. & seq. Alciat. de præsum. reg. 3. præsumpt. 20. Hercul. de negat. num. 95. & 256. Natt. cons. 238. n. 8. Seraph. d. dec. 504. n. 6. & Rot. in Romana dotis 23. Maij 1614. coram bon. me. V baldo.*

Quod autem inuentaria fuerint per tutores in forma debita confecta, non est dubitandum etiam quod creditores non fuerint specialiter citati, quia huiusmodi citatio ex statuto Anconæ collat. 2. nu. 23. non requiritur, sed solum creditores citati per
4 proclama prout fuerunt citati. † & in solemnitabus inuentarij statur statutis, aut consuetudini locorum, *Ias. in d. l. si. in princ. nu. 5. Phanuc. de inuent. par. 3. nu. 80. Aluar. V alas. decis. 52. nu. 22. Gratian. discept. forens. 998. nu. 19. Rota Ianuen. dec. 35. num. 1.* Vnde cum omnia bona tàm mobilia, quàm stabilia in dictis inuentarijs descripta, aut non peruenerint ad manus prædictorum infantium, seu eorum tutorum, vel fuerunt à creditoribus hæreditarijs occupata, aut aliàs legitimè distracta, vt infra consequenter ad effectum, de quo agitur, benè probatur, non extare alia bona Petri, ex quibus Robertus, & eius fratres vti Hiero

rony mi hæredes possint recuperare prædictarum pretij medietatem, qui est effectus dubij, & sic census isti empti ex pecunia Hieronymi vti effecti hæreditarij in subsidium possunt vendicari ex supradictis, & latius in supradictis decisionibus coram bo.me. Buratto, & me factis.

Bona verò in inuentarijs descripta, aut nunquã fuisse penes dictos fratres, nec tutores, aut fuisse legitimè distracta cõstat ex sufficienti illorum dinumeratione; nam in primis mobilia, quæ vt dicitur in secundo inuentario erãt penes Lauiniam vxorem Petri, fuerunt deliberata ad instantiam Iustiniani creditoris, vt ex instrumento dato per Leonios summario 1. iurium nu.4. Illa verò mobilia, quæ vt habetur etiam in eodem inuentario existebant penes Eleonoram Bernabitam, Io.Baptistam de Leonibus, & Vicarium Episcopi Anconitani, vltra quod videntur fuisse modici valoris, fuerunt per eosdem retenta pro diuersis, vt in tertio summario iurium nu.2.& seq.& tandem pelles vulgò coramina ad ornatum triũ stãtiarum erant pariter penes tertios, vt narratur in inuentarijs,
5 vnde † cum non constet mobilia prędicta vnquam ad Leonios peruenisse, illi cogi non possunt aliã, quàm prædictam de eis reddere rationem, *Bart. cons.239. lib.1. & Rota decis. 56.num.8. post Pie.*
6 *ad stat. Vrbis*, nec tenebantur † pro illis recuperandis litigare, aut diligentias adhibere, *Ias.in d. l.fin. §. & si præfatam num.1. primo vers. & pro hoc potes fortius. Paris.cons.45.nu.26. lib.2. Monticul.de inuent.c.* 10. *nu.*30. & ratio est quia hæres cum beneficio inuentarij adeo à lege seruatur
7 indemnis, vt à quibuscumque † vexationibus etiã nudi facti liberetur, *Bald. & Corn. in d. §. & si prædictam. Didac. Spin.de testam.gl.35. num.49. Aluar.Valasc.d.decis.52.nu.* 39. *in fin. par.* 1. qui propterea non tenetur litigare cum nostra interfit
8 litibus † non vexari, & à proprijs negocijs non distrahi *l.minoribus. ff.de minor.l.si quis ex signatoribus. ff.quemad.testam.aper.* & quod hæres cũ
9 inuentario † non teneatur exigere debita hæreditaria *Ias.in d.§. & si præfatam num.1.vers.quanta vtilitas circa med. Parlador. lib.2. rer. quotid. c.fin.4.par. §.1.nu.*10. qui licet dubitet, tamen nullo modo dubitandum esse dicit *Cãc.3. par.var.*
10 *tit.2. nu.*139.& meritò, quia † nec illa in inuentario describere tenetur, nisi de eis in hereditate extent instrumenta, *Phanuc.d.tract.de inuent.par.3. num.* 33.& ex multis firmat *Surd.decis.222.nu.9.* vt videtur sentire, *Rota decis.72.nu.* 8. *par.2.diu.* Et cessat omnis difficultas, quia cum Leonij tempore, quo inuentaria fuerunt confecta, essent infantes, & spatio tanti temporis vsque ad perfe-
11 ctum eorum ætatem † dicta mobilia præsumantur consumpta, *Peregr. post.libr. de fideicom. art.10. nu.40.Blot.apud Greg.XV. decis.285. nu.* 3. culpa
12 vel negligentia † tutorum in non recuperando illis maioribus factis imputari non potest, *l. fin. ff. de admin.tutor.l.1. & l.etiam. C.si tutor, vel curator.interuen. Paris.d.cons.45. num.*28. & in fortioribus terminis, *Cancer. vbi sup. num.*85. *& quod pœna tex. in d.l.fin. C.de iur.delib* non habet locum contra pupillos, *Cancer.vbi sup.nu.88. Surd.d.decis.222.num.12.*

Vnde non obstant reuelationes dictæ Lauiniæ, & Io.Baptistæ Caroli tutoris metu excommunicationis virtute monitorij Ecclesiastici, quod in hæreditate Petri remanserunt etiam currus, vestis quædam muliebris, & quædam alia mobilia in inuentarijs non descripta, quia vltra quod eadem Lauinia in sua reuelatione subiungit fuisse vendita pro expensis funerum, & litium hære-
13 ditatis & huiusmodi reuelationes † ex defectu citationis, & legitimi examinis sine iuramento, & interrogatorijs partis non probant ad *tex. in c.2. de test.l.si quando C.eod.Bart.in l.vlt.ff.de quæst. & in specie dicit Rota in Arimin. Castrorum* 19.*Nouemb.* 1599. *coram Card. Lancell. quæ est decis.* 138. *in impress. post 2.vol.cons.Farin.* intrat etiam eadem responsio nempè quod Leonij non tenentur illa perquirere, aut recuperare, & quod in omnem casum negligentia tutorum eis non debet nocere.

Non obstat etiamsi dicatur quod quamuis dicta mobilia non sint apud Leonios, quia tamen sunt apud alios, excludi subsidiariam saltim pro rata parte in concursu creditorum, & pro residuo solum subsidiariam intrare, quia in primis nullo modo probatur extare bona aliqua penes alios
14 quinimò † præsumuntur consumpta, & quando probaretur penes creditores aliquando extitisse, quia tamen sunt intricata, habentur ad effectum, de quo agitur ac si non essent, itaut Leonij nec illa discutere teneantur, *l.vel à debitoribus. ff. de relig. & sumpt. funer. & ex doctrin. Bart.Bald. & aliorum in l. facere.ff.sol. matr.* & magis ad rem nostram *ex Castr.in l.inter eos. §. creditorum. ff. de fideiuss. Marsil.in rub. de fideiuss. nu.*18. & in fortioribus terminis *Rota Ianuen. decis.*156. *n.*7. *& in simili Rot. decis.*472. *nu.* 2. *par.* 1. *diu. & in Romana saluiani 7.Aprilis* 1628.*in fin. coram me.* Et accedit quod alioquin nũquam aut raro intraret subsidiaria, quia semper creditores opponerẽt de creditis seu rebus hæreditarijs penes alios. Quę tanto magis ad fauorem istorum de Leonijs, qui tunc erant infantes procedere debent, & cessat omnis scrupulus, quia extant alij creditores anteriores in scutis vltra 7000. vt in lista data, cum tamen bona mobilia prędicta penes tertios sic intricata aut præsumantur consumpta, vt dictum est, aut vix litis expensas in illis liquidandis, & recuperandis faciendas verisimiliter possent importa-
15 re, quæ † ideo non debent in consideratione haberi, *Boer.dec.124.nu.16. Menoch. de arbitr. cas. 72.nu.8.Vrsill.ad Afflict.decis.260 in fin.*

Quoad bona stabilia prædium illud 40. salmarũ etiam Lumbriani nuncupatũ vsq; de anno 1593. possidetur per Triumphos, inter quos, & Leonios pẽdet super eos lis in Rota corã D.meo Vbaldo, domus sita in Castro Camborani cum melioramentis, quæ Petrus in ea fecisse dicitur etiam per Triumphos possidetur, vt deponit vnus testis, & constat ex locationibus effectuatis per exactio-
16 nem † pensionum, de quibus in d.4. Sũmario iurium num. 1. quæ vtique possessionem probant *l.Titia, vbi Bar. & alij ff.de solut.Gabr.tit. de loc. concl.4.nu.2.& seq.& Rot. dec.*555.*nu.*1.*p.*1.*rec.*

Prædiũ S. Apollinaris quod in inuentarijs narratur

ratur esse emphyteuticum quoad salmas 24. fuit
cōcessum Petro ad tertiam generationem mascu-
linam & in eius defectu fœmininam pro se filijs,
& nepotibus, nulla facta hæredum mentione.
17 Vnde † dici non potest hæreditarium, & ad Leo-
nios vti hæredes peruenisse, sed iure proprio ex
pacto, & prouidentia, *Bart in l. vt iuris iurandi. §. si liberi. nu. 4. ff. de oper. libert. Isern. Afflict. & alij in cap. 1. an agnat. vel fil. Bero. cons. 103. nu. 4. & 8. lib. 1. Couar. var. lib. 2. cap. 18. num. 20. Valasc. de iur. emph. quæst. 44. vers. si vero emphyteusis, & quæst. 49. num. 6. vers. accedit Rot. apud Reuerendiss. D. meum Decanum dec. 32. num. 91. & in Forosempronien. emphyteusis 5. Maij 1627. coram D. meo Vbaldo.*

Neque obstat clausula ad haben. &c. de qua in
18 inuestitura, quia præterquam quod nunquam † de
iure operatur in præiudicium vocatorum, sed so-
lum concedentis, *Rub. cons. 110. nu. 10. Menoch. 545. lib. 6. Grau. in resp. pro gener. num. 308.* In
casu nostro versamur in claris, quia limitatur, &
restringitur per illa verba immediatè sequentia,
ibi *secundum naturam huiusmodi instrumentorū*,
& sic secundum naturam emphyteusis Ecclesia-
sticæ, de qua in inuestitura, *Crauett. vbi supra num. 301. & 309. Ossasc. dec. 164. num. 5. Seraph.*
19 *decis. 794. n. 8.* emphyteusis † autem Ecclesiastica
de sui natura nō trāsit ad extraneos, *§. emphyteusim in auth. de non alien. DD. in l. etiam. ff. solut. matr. & in l. quod dicitur. ff. de verb. oblig. latè Rolan. cons. 96. num. 4. lib. 1. Hond. cons. 51. n. 14. lib. 1. Menoch. præsumpt. 48. nu. 10. & seq. lib. 3. & Mant. de tac. & ambig. lib. 14. tit. 19. num. 6.*

Reliquæ quatuor salmæ d. prædij S. Apollina-
ris fuerunt in alio instrumento Petro concessæ pro
se & hæredibus, vnde prætendunt Triumphi illas
spectare ad Leonios vti eius hæredes. Leonij esse
emphyteusis mixtæ, & sic retenta etiā natura em-
phyteusis Ecclesiæ, sed quid de hoc sit, illæ Trium-
phis nō suffragātur ad effectū euitandi subsidiariā,
quia vltra quod in se sunt modici valoris, & quo-
ad Leonios multo minoris redditus, quia quarta
pars reddituum spectabat ad Ecclesiam, aliæ duæ
partes solent assignari colonis, & sola quarta
pars pertinet ad emphyteutam, quam solam, &
paucis annis Leonij perceperunt. Considerabant
Domini, Leonios post longam, & dispendiosam
litem eas recuperasse à Cappella Burghesia, qui-
20 bus † propterea pro expensis, & sic ex alia causa
competit retentio, *l. vbi pure. §. qui in distrahendis. ff. ad Trebell. & d. l. fin. §. in computatione, & ibi Ias. nu. 3. C. de iur. delib. Grat. discept. 117. num. 26.* & fuit latè dictum in *Romana salarij 1. Iulij 1569. coram Oradino, & in alia Romana salarij 4. Decemb. 1626. coram me*, & tādem Leo-
nij ex abundanti ad tollend. omnem difficultatem
renunciarunt in actis cuicumque iuri super dictis
quatuor salmis sibi quomodolibet competenti.

Tandem quamuis ex supradictis satis in parti-
culari appareat non extare alia bona Petri, quæ
Triumphis suffragentur etiam in genere id ipsum
ex sequentibus confirmatur. Et primò ex confes-
sione creditorum, de qua in commissione super
discussione bonorum hæreditatis Petri directa
21 bo. me. Iusto, quæ confessio, quia † Triumphi di-
cta commissione vsi fuerūt, vt in 2. Summario iu-
rium num. 4. illis etiam præiudicare videtur, *Soccin. in cap. fin. num. 63. in fin. vers. item quia de libell. oblat. Mascar. de probat. par. 1. conclus. 368. num. 20. & seq. Bellarmin. decis. 595. & in specie Rota in Auellin. vnionis 23. Iunij 1595. coram Gipsio impress. apud Marches. de commiss. par. 1. fol. 145.* Secundò ex testibus pro Leonijs exa-
minatis, dum generaliter deponunt omnia Petri
bona fuisse per creditores occupata, nihilq. ex eis
ad eius filios peruenisse. Tertiò ex alijs testibus
examinatis pro Triumphis, qui sunt etiam Petri
creditores, & tamen asserunt nullam eis spem
22 esse consequendi sua credita, † quod vtique non
dixissent quinimò eorum iura fuissent prosequuti
ad *l. cum de indebito. ff. de probat. Rota decis. 143. nu. 9. par. 2. diu.* quartò, quia hæc lis fuit diu agi-
tata, & semper cum præsupposito vti certo quod
23 hæreditas Petri † non erat soluendo, vnde talis
tempore mortis fuisse præsumitur ex text. *in l. sed Iulianus. §. proinde vers. ab initio. ff. ad Maced. l. quædam sunt in princ. ff. de reb. dub. & Bald. in l. si certis annis num. 11. C. de pact.* quintò deni-
que ex facti euidentia quia nō obstante quod om-
nia in inuentarijs descripta fuerunt per credito-
res, vt supra vendita aut retenta, supersunt adhuc
creditores in prædictis scutis 7000. & vltra ad *l.*
24 † *soluendo, vbi Rebuff. ff. de verb. sign. Bart. in l. tres tutores num. 4. ff. de administr. tut.* Quæ
omnia dicebant Domini tanto magis ad fauorem
DD. de Leonijs esse ad dictum effectum attenden-
da, quia ipsi (vt dictum est) tempore mortis Pe-
tri eorum patris erant infantes, &c.

Quæ autem dicebantur de fructibus censuum
decursis à die mortis Petri, videlicet illos non
cēseri in subsidium prouenisse ex hæreditate Hie-
ronymi sed remansisse semper hæreditatis Petri, &
sic in eis non intrare subsidiariam, sed esse locum
concursui creditorum, visa fuerunt Dominis pe-
nitus sine fundamento, quia cum subsidiaria fun-
detur in eo, quod Petrus decessit non soluendo si-
cut ab eo tempore census fuerunt in subsidium
effecti hæreditatis Hieronymi, & sic acquisiti
25 Leonijs eius hæredibus, pariter & fructus † cen-
suum, qui sunt eiusdem naturæ, & proueniunt ex
eodem fonte nempe ex pecunia Hieronymi ad
tex. in l. cum qui. ff. de vsucap. fructus enim se-
26 quuntur † Dominum *l. ex diuerso §. 1. ff. de rei vend.* vnde pertinent ad Leonios hæredes, *Crauett. cons. 295. in 7. dub. num. 4. Peregr. de fideic. art. 49. num. 20. Gratian. discept. 540. nu. 8.*
absurdum siquidem esset, quod census à die mor-
tis Petri eorum essent, & quod censuum fructus
non ad eos, sed ad creditores hæreditatis Petri
pertinerent. Vnde etiam nihil ad rem, an actio
subsidiaria, de qua hic, fuerit ab initio intentata,
necne, quia vltra quod ab initio intentata fuit, vt
ex lectura commissionis, cum sit realis vtilis quo-
cumque tempore fuerit intentata, sequitur idem
effectus quoad fructus, qui quoad census, tum
quia sunt eiusdem naturæ, vti dictum est, tum
27 etiam quia † in actione reali res non adiudicatur
de nouo, & vti debita, sed declaratur retro spe-
ctare

ctare, & pertinere, *l. Pomponio. §. sed & si. ff. de procur. & d. l. ex diuerso, §. vbi autem*, vbi etiam *Bart. ff. de rei vend.*

Et ita decisum vtraque parte sæpius informante, &c.

* *Est decisio 344. par. 4. recent.*

* *Est decisio 874. inter eius impress.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Bracharen. Thesaurariæ.

Die Veneris 22. Iunii 1629.

ARGVMENTVM.

Ingressui, & accessui, quando sit locus ob non solutam pensionem. Rota quando soleat admittere regressum, &c.

SVMMARIVM.

1 *Decreto, pro executione accessus, & ingressus, quando sit locus.*

2 *Rota non solet admittere accessum, & regressum, nisi concurrat magna proteruia in denegante solutiones, aut aliter resistente.*

3 *Accessum, & regressum tunc multo magis Rota admittit, quando declaratus censuras sustinet, & surda aure permanet per menses, & annos.*

4 *Ad Iudices laicos, quis præsumitur recurrisse ad instantiam eius, qui interesse habet.*

5 *Et prædictæ præsumptioni est locus, ad effectum tantummodo denegandi audientiam. Et non ad probandam pertinaciam, aut contrauentionem. num. 6. Vide num. 7.*

DECISIO CCCXI.

RESPONDERVNT Domini locum esse ingressui, & accessui ad Thesaurariam Ecclesiæ Collegiatæ S. Mariæ de Olineira ob non solutam pensionem per Balthasarem Diaz da Fonseca D. Augustino Barbosa iuxta tenorem litterarum Apostolicarum desuper expeditarum, & consensum ab eodem Balthasare præstitum.

Cesserat D. Augustinus Barbosa Thesaurariam huiusmodi, de qua à Sede Apostolica prouisus fuerat, & antequam possessionem illius apprehenderet, ad fauorem supradicti Balthasaris sub reseruatione annuæ pensionis ducatorum ducentorum auri de Camera, & cum decreto *quòd cessante Balthasare, vel deficiente soluere pensionem huiusmodi, aut petente illam annullari, vel ad minorem quantitatem reduci, aut dicente, seu allegante ex quauis causa eam esse nullam, aut malè, & nulliter assignatam, liceat ipsi D. Augustino ad Thesaurariam prædictam liberos habere accessum, & ingressum, illiusque actualem, & corporalem possessionem apprehendere*, & cũ idem Balthasar cessauerit in solutione pensionis per triennium, & vltra, passusque fuerit censuras, & adhuc illas sustineat, pensionis validitatem impugnauerit, inde

1 † patet conditiones verificari, & decreto pro executione accessus, & ingressus locum fore, *Verall. decis. 247. par. 1. & dec. 313. par. 2. Achill. decis. 12. num. 5. de iureiur. Paris. de resignat. lib. 6. quæst. 3. num. 7. Rot. decis. 631. num. 1. par. 1. & decis. 286. num. 2. par. 2. recent. & in Cremonen. pensionis super regressu 23. Iunij 1623. coram bo. me. Vbaldo.*

2 Non obstat, quòd Rota non † solet admittere huiusmodi accessum, & ingressum, nisi concurrat nimia proteruia in denegante solutiones, aut aliter resistente. Quia de magna proteruia constat nedum ex eo, quòd per triennium, & vltra differt soluere pensionem, sed multò magis, quia decla-

3 ratus † censuras sustinet, & surda aure pertransit per menses, & annos, quæ sine pertinacia, & proteruia admitti non possunt, vt declarat idem *Paris. eadem quæst. 3. num. 14.*

Quibus accedunt recursus ad Iudices laicos, qui etsi probentur solummodo facti per Antoniũ fratrem Balthasaris, ratione tamen coniunctionis sanguinis, & vti solitus suscipere mandata fratris, postquam ille vti procurator litteras huius digni-

4 tatis expediuit, † & consensum præstitit, præsumitur recurrisse ad instantiam fratris interesse habentis, *Rot. decis. 529. num. 4. par. 1. & decis. 491. n. 6. par. 2. recent. & in Romana legati, seu denegationis audientiæ 15. Ianuarij 1620. & in Placentina castanearum 10. Mart. 1621. coram bo. me. Burat.*

5 Nec vim facit, quòd prædictæ † præsumptioni locus esse videatur ad effectum tantummodo denegandi audientiam. *Bart. in l. fin. num. 5. ff. de quæst. Rot. in Corduben. Archidiaconatus de Castro 27. Octobr. 1606. coram bo. me Card. Sacrato, & in Ianuen. census 10. Ianuar. 1614. coram me,*

6 non autem † ad probandam pertinaciam, aut contrauentionem.

Quia vt respondeatur pro accessu, & ingressu

7 multum releuat hæc præsumptio, vt † inde probatum dicatur, & litem excitasse, & damnabiliter contra Canones recurrendo ad Iudices laicos iurisdictione carentes, ex quibus iuxta formam decreti litterarum intrat resolutio tituli eiusdem Balthasaris, pro cuius defensione non est audiendus, sequendo eandem conclusionem supra firmatam, & ea concessa nihilominus non releuaret, ex quo nullitas deducta in partibus, ob defectum mandati in fratre ad consentiendum pensioni, vana est, & irreleuans redditur; quia decretum prohibet hanc exceptionem, & contra allegantem dat accessum, & ingressum, & ex facto tollitur, quia de mandato constat, & Balthasar acceptando prouisionem, & soluendo primos terminos formaliter dicitur omnibus in litteris contentis consensisse, *Put. decis. 259. lib. 2. in correct.*

Et ita fuit resolutum.

R.mo P. D. MERLINO DECANO.

Romana Vineæ.

Die Lunæ 25. Iunii 1629.

ARGVMENTVM.

Iudex pronuncians contra sententiam, vt validè procedat, quid requiratur. Creditor immissus

missus vigore Saluiani in possessionem bonorum debitoris, vt ex ea eijciatur quid sit necessarium, & an si in eis faciat melioramenta, eorum fructus imputet in creditum.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata contra sententiam, vt valeat, est præcedens reuocanda.*
2 *Sententia lata post desertam appellationem est nulla, & non eget reuocatione.*
3 *Lite pendente super possessorio non currũt fatalia.*
4 *Sententiæ prioris nullitas à parte opposita, & de ea protestata, deseruit etiam coram vltimo Iudice, & in postremo iudicio.*
5 *A sententia confirmatoria, quando fuit appellatum, nec in iudicatum transiuit, adhuc de nullitate sententiæ confirmatæ dici potest.*
6 *Post sententiæ confirmationem non potest agi de nullitate ipsius sententiæ confirmatæ, & qualiter hoc procedat.*
7 *Immissus in possessionem bonorum debitoris vigore Saluiani auctoritate Iudicis, non potest eijci de possessione nisi constito de satisfactione eiusdem, præuia liquidatione.*
8 *Et probatione perceptionis tot fructuum, qui extinxerint ipsum creditum, & cui incumbit hoc onus probandi.*
9 *Creditor immissus in possessionem fundi debitoris vigore Saluiani, si ab eo fuerit melioratus, fructusélioramentorum non sunt imputandi in creditum, sed pro illis datur retentio, donec fuerit satisfactus, & num. 8. & 19.*
10 *Emphyteuta potest agere actione spolij contra proprietarium, si ab eo absque declaratione deuolutionis, & citatione fuerit è possessione fundi eiectus.*
11 *Possidere quis potest ex duplici titulo, & si vnus non sit sufficiens, potest altero iuuari, prout magis sibi expedit, & proficuum est.*
12 *Procurator aliter protestando, & diuersè à declaratione principalis sine speciali mandato, nec directè, nec indirectè illum lædere potest.*
13 *Res, quæ non habuerunt effectum, non attenduntur.*
14 *Vendere, quis præsumitur ius quod habet.*
15 *Confessio procuratoris mulieris, munita adminiculis declarationis ipsius mulieris, debet ei præiudicare, licet procurator non habeat mandatum cum solemnitatibus statutarijs.*
16 *Confessio mulieris adminiculata contra ipsam probat.*
17 *Pro sententiæ validitate, & iustitia præsumitur.*

DECISIO CCCXII.

DOMINI permanserunt in decisis sub die 14. Iunij superioris anni 1628. coram me, nimirum sententias, de quibus agitur, tum ex capite nullitatis, tum ex capite iniustitiæ infirmandas esse, non obstantibus his, quæ hodie ab Informantibus pro Paulo Ghirlantio contra dictam decisionem deducta fuerunt.

Quo enim ad nullitatem in penultima sententia ex eo desumptam, quia Iudex pronunciauit
1 ad fauorem Pauli † non reuocata contraria præcedenti sententia, prout iuris erat ex *l. 1. C. quando prouoc. non est necess. cum alijs.* non obstat, quod dicebatur hanc nullitatem tolli, tum ex eo, quia de prima sententia contraria in actis non fuit oppositum, tum etiam quia cum præcedens illa sen-
2 tentia † esset nulla tanquam lata post desertam appellationem per septem annos non egebat reuocatione, & quatenus etiam huiusmodi nullitas subsistisset, tamen per vltimam sententiam illius confirmatoriam fuisse sublatam, cum de nullitate non fuerit oppositum.

Quoniam responsum fuit primò, quod ex Summario pro Margarita in responsionibus dato nu. 1. constat fuisse protestatum, & oppositum de priori sententia, vnde cessat obiectum. Secundò, quòd non iustificatur præcedentem illam sententiam fuisse nullam, adeò vt non egeret reuocatione, quamuis enim causa appellationis de anno 1607. fuerit commissa bo. me. Diaz, & deinde Marchesanus in eius locum subrogatus pronunciauerit de anno 1615. & sic post septem annos, non inde tamen potest inferri nullitas in sentẽtia, vti lata post lapsum fatalium, quoniam cum fuisset suspensum petitorium, & declaratum, quod solum agebatur in iudicio possessorio, vt ex Summario Margaritæ
3 num. 2. consequenter pendente † lite super possessorio non currebant fatalia, iuxta tradita per *Rot. decis. 857. num. 3. lib. 3. par. 3. diuers. & Scacc. de appellat. quæst. 15 num. 85. illat. 6.* & proinde illam sententiam reuocare omninò opus erat. Tertiò responsum fuit, quod nullitas huiusmodi penultimæ sententiæ non fuit sublata per confirmationem postremæ sententiæ, nedum quia cum illa sententia ex actis euidenter nulla appareret stante oppositione, & protestatione de antecedenti contra-
4 ria sententia, vt supra dictum fuit, † talis oppositio semper resistebat, & inseruiebat, pro oppositione de nullitate etiam coram vltimo Iudice, & in postremo iudicio, adeo vt illa sententia non posset confirmari iuxta tradita per *Alexan. cons. 111. num. 3. & 4. lib. 5. Cæsar de Graff. decis. 9. num. 8. de caus. possess. & propr. Rot. dec. 37. par. 4. diuers.* Verum etiam quia cum à sententia confirmatoria fuerit appellatum nec in iudicatum trãsiuerit, & causa nullitatis, &c. pendeat in Rota, adhuc de nullita-
5 te sententiæ confirmatæ dici † potest, & illa tamquam nulla reuocari etiam quod de nullitate non fuerit oppositum. *Innoc. in c. 1. de confirmat. vtil. vel inutil. Angel. Aret. in l. si expressis nu. 56. ante fin. de appellat. Franch. in cap. dilecto, num. 116. eod. tit. Alex. d. cons. 111. num. 3. vers. tamen fallit. Ias. cons. 101. nu. 5. vers. item illud quod dictum est lib. 4. Gabr. cons. 49. num. 1. & 2. lib. 1. Rota coram Card. Mant. decis. 301. num. 2.* & fuit dictum in *Foroliuien. emphyteusis 1. Iulij 1613. coram Reuerendiss. D. meo Decano, quæ est dec. 474. n. 4. & decis. 572. num. 2. par. 2. recent.* & Doctores in contrarium allegati, quod scilicet post confirmationem sententiæ non potest amplius agi de nulli-
6 tate ipsius sententiæ confirmatæ, loquuntur quando sententia confirmans transitum fecit in iudicatum, nec ab ea fuit appellatum, non autem quãdo est commissa causa appellationis, seu nullitatis,

tis, &c. *Franc. Alexand. Gabr.* & alios præallega-
tos, & bene declarant *Adden. ad sanct. mem. Greg.*
XV. decis. 175. *num.* 15.

Quo verò ad iniustitiam earundem sententia-
rum, visum fuit Dominis adhuc de ea apparere,
nam certi iuris est, quod Parthemia Auctrix Mar-
gharitæ immissa in possessionem vineæ, de qua agi-
7 tur, auctoritate Iudicis, vigore Saluiani, † non po-
tuit eijci de possessione, nisi constito de satisfactio-
ne eiusdē præuia liquidatione, & probatione per-
8 ceptionis tot fructuum, quæ extinxerint † creditū
ipsius, quæ probatio incumbit Paulo, non obstan-
te, quod eadem Parthemia per multos annos per-
manserit in possessione, quandoquidem, & vineam
penitus infructiferam, & sterilem fuisse de tempo-
9 re immissionis † constat, & ab eadem plurimum
melioratam, adeout fructus melioramentorum
non sint in creditum imputandi, sed pro illis dan-
da retentio esset, vt latius in prima decisione fuit
deductum.

Quibus non obstat, quod immò Parthemia non
possederit in vim Saluiani, sed vigore inuestituræ
sibi factæ à Capitulo Lateran. vt ipsamet declara-
uit, dum in actu appræhensionis possessionis pro-
testata fuit se velle possidere ex vtroque titulo, &
inuestituræ, & Saluiani, & amplius procurator
eiusdem magis apertè asseruerit Parthemiam vel-
lē possidere ex inuestitura, non ex Saluiano, is-
que animus possidendi pariter videtur colligi,
tum ex eo, quia ipsamet vendidit hanc vineam
cuidam Hieronymo, vt in Summario Pauli num.
4. signum quod tanquam inuestita, & Domi-
na non tanquam ex Saluiano vineam retinebat,
tum & quia eademmet vnà cum Capitulo Lateran-
nen. quippe ab eo causam habens obtinuit cōmitti
causam Vicario, vt in *d. Summ. nu.* 5. ex quibus
omnibus saltem simul iunctis prætendebatur satis
constare Parthemiam possedisse in vim inuestitu-
ræ tantum, & consequenter Paulum iustè actione
10 spolij † fuisse immissum, quia à Capitulo Late-
ranen. absque declaratione deuolutionis, & cita-
tione, prout requiritur, fuerat è possessione vi-
neæ eiectus.

Quoniam placuit responsio data in prima deci-
sione, quod cum Parthemia declarauerit, & pro-
fessa fuerit se velle possidere cumulatiuè ex vtro-
que iure, & titulo adeout si titulus inuestituræ nō
esset sufficiens, remaneret in possessione iure cre-
11 diti, titulo Saluiani, † prout magis sibi expediret,
& proficuum esset, quod nullam implicat contra-
dictionem, seu repugnantiam iuxta *decis. Cresc.* 5.
de restit. spoliat. Propterea nullo modo dici po-
test, quod ex sola causa inuestituræ possederit con-
tra propriam confessionem, & declarationem, quæ
est optima omnium probationum, *l. eum præcum,*
C. de prob. cum vulgar. Nec enim Procurator ali-
ter protestando, & diuersè à prædicta declaratione
12 † sine speciali mandato cum statuarijs solemnita-
tibus confecto potuit præiudicare, aut renunciare
iuri Parthemiæ, illudque directè, vel indirectè læ-
dere, aut remittere, iuxta doctrinas in prima deci-
sione allegatas, quibus addi potest *decisio in Ro-*
mana hæreditatis de Saluiatis 29. *Nouemb.* 1602.
coram Litta. Et venditio vineę facta à Parthe-
13 mia nihil facit, quia † constat non habuisse effe-
ctum, dum Parthemia adhuc continuauit in pos-
sessione, & modo in eadem insistit Ghirlantius, &
de hac venditione non constat in actis, vltra quod
14 in omnem euentum censetur vendidisse † ius, quod
habebat, & sic inde non potest argui, quin etiam
vigore Saluiani possideret, commissio autem tam
nomine Capituli, quàm nomine Parthemię obten-
ta non potest obesse, cum non appareat Parthe-
miam, aut Margaritam vnquam ea fuisse vsam, &
illa non excluderet possessionem etiam in vim
Saluiani.

15 Minus obstat, quod confessio † Procuratoris
munita adminiculis declarationum Parthemiæ,
venditionis, & alijs debeat eidem præiudicare, li-
cet procurator non haberet mandatum speciale
cum statutarijs solemnitatibus confectum, iuxta
notata per *Adden. ad san. mem. Greg. XV. decis.* 188.
num. 11. Quia omisso, quod nullum releuans de-
ducitur adminiculum, & vnumquodque ex supra-
dictis sublatum fuit; respondebatur id iure obti-
16 nere, quando sumus in confessione † ipsius mulie-
ris, vt declarant *Modern. Roman. ad Statut. Vrbis*
glos. 7. *num.* 42. Quia tunc ex adminiculis tollitur
suspicio, & præsumptio fragilitatis muliebris, cui
innititur dispositio statuti: secus autem est in con-
fessione procuratoris, qui sine solemnitatibus,
non potest quidquam agere, in quo mulier lædi
possit.

Nec aduersatur, quod cum non doceatur in Iu-
dicio Saluiani Iudicem ritè, & iustè pronunciaf-
se ad fauorem Parthemiæ, Ghirlantius benè ad-
huc potuerit agere, & obtinuerit ex spolio: quoniā
17 pro † validitate, & iustitia sententiæ in Saluiano
latæ ad fauorem Parthemiæ præsumitur, & hodie
non versamur in causa appellationis interpositæ à
dicta sententia, quo casu iustitia esset probanda,
sed versamur in iudicio spolij à Ghirlantio inten-
tato, & ideo eidem prætendenti se spoliatum in-
cumbit onus probandi iniustitiam dictæ sententiæ,
quod nedum hucusque non præstitit, sed de contra-
rio potius constare Domini existimarunt.

Tandem, nec obstat, quod cum Parthemia ab
anno 1595. vsq; ad annum 1607. & sic per duode-
cim annos vineam possederit, censendum sit fuisse
satisfactam de credito scut. 100. cum fructibus, pro
quo fuit immissa, siquidem fructus vineæ, de dicto
tempore prætenditur ascendisse ad scuta 24. ex in-
strumento vēditionis, de quo in Summario Ghir-
lantij, nu. 4. nec minus habendam fuisse rationem
meliorationum, de quibus nec in genere, nec in
specie constitisse dicitur de tempore, quo fuerunt
latæ sententiæ ad fauorem Pauli.

Quandoquidem Domini transiuerunt cum re-
sponsione in alia decisione data, nempe quod de
huiusmodi satisfactione nullibi constat, & ex testi-
bus datis in Summario præteritæ positionis, nu-
mero tertio probatur vineam de tempore immis-
sionis fuisse adeo desertam, & incultam, vt nullos
ferret fructus, ex quibus Parthemia de credito suo
posset satisfieri, immò, & fuisse multis meliora-
mentis, & cultura auctam ab ipsa Parthemia, ita
18 ut † meliorationum fructus ab eadem deducendi
essent, & pro melioramentis ipsis, de quibus con-
stabat

ſtabat in genere ex depoſitione teſtium examinatorum coram Iudice vltimæ ſententiæ, vt liquet ex regiſtro fol. 98. non autem ſolum in Rota, vt ſup-
19 ponebant informantes pro Ghirlantio, † danda eſſet retentio, iuxta *deciſ. Put. 10 de ſent. & re iud.* cum alijs in priori deciſione congeſtis: neque ex aſſerto inſtrumento venditionis, de quo in Summ. Ghirlantij nu. 4. poſſe deduci vllam probationem circa redditionem fructuum vineæ viſum fuit, tum quia de eo non conſtat in actis, tum quia vt ſupra dictum fuit, inſtrumentum illud non habuit effectum, cum & Parthemia fuerit poſtea conuenta vti poſſeditrix vineæ venditæ, & eadem vinea modo poſſideatur ab ipſo Ghirlantio.

Ex quibus vtraque parte informante vnanimiter Domini cenſuerunt ſententias eſſe infirmandas, & ita ſtandum in deciſis, &c.

* *Eſt deciſio 188 ſupra in hac parte. Et videatur infra part 3. ad deciſ. 130. coram R. P. D. Veroſpio, quæ eſt in eadem cauſa, vbi aliæ deciſiones in hac cauſa adducuntur.*

REV.^mo P.D. MERLINO DECANO.

Bononien. Fideicommiſſi de Deſiderijs.

Die Lunæ 25. Iunii 1629.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſario in quibus bonis fideicommittentis detur immiſſio ex remed. l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. & ad hoc, quid ſufficit, vt probet. Identitas ex quibus excludatur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſario danda eſt immiſſio ex rem. l. fi. C. de edict. D. Adr. toll. in poſſeſſionem bonorum, quæ per fideicommiſſarium ſemel poſſeſſa fuerunt.*

2 *Cum huiuſmodi poſſeſſio præſumatur continuata, nec opus eſt probare aliquem titulum, ſeu dominium ipſius fideicommittentis.*

3 *Fideicommiſſario, quando non impediatur immiſſio ex detractionibus legitimæ, & trebellianicæ.*

4 *Bona diuiſa inter fideicommiſſarios tanquam de bonis alicuius fideicommiſſo ſubiectis, ad illum fideicommittentem ſunt dicta bona referenda.*

5 *Identitas excluditur ex diuerſitate confinium, demonſtrationum, ac locorum.*

6 *Probatio certa, & concludens, non poteſt elidi ab imperfecta, & præſumptiua probatione.*

DECISIO CCCXIII.

VT abſoluerem diſputationem ſuper ſingulis corporibus, quæ D. Stephanus prætendit ſibi deberi ex fideicommiſſo Hieronymi, propoſui dubium, an illi eſſet danda immiſſio ſuper poſſeſſione Bagnarolæ tornaturarum 175. & poſſeſſione Cazzani tornaturarum 116. & affirmatiuè reſponſum fuit per Dominos, ex iiſdem rationibus, quibus eidem dixerunt dandam eſſe immiſſionem in reliquis corporibus, vt in deciſionibus in hac cauſa emanatis.

De exiſtentia enim fideicommiſſi, & illius purificatione non ambigitur, quia de his conſtat ex duabus deciſionibus 20. Martij * & 26. Iunij 1626. * coram me.

De identitate autem quoad poſſeſſionem Cazzani apparet ex deciſione ſub die 14. Iunij 1627. * & quoad poſſeſſionem Bagnarolæ ex alia deciſione ſub die 24. Martij 1628. * coram me. Et certa eſt concluſio fideicommiſſario dandam eſſe immiſſionem *ex remed. l. fin. C. de edict. Diu.*
1 † *Adr. tollen.* in poſſeſſionem bonorum, quæ à fideicommittente ſemel poſſeſſa fuerunt, cum hu-
2 iuſmodi poſſeſſio † continuata præſumatur, nec opus eſt probare aliquem titulum, ſiue dominium eiuſdem fideicommittentis, vt toties iam fuit dictum in hac cauſa.

3 Nec huiuſmodi immiſſionem impediri † poſſe putarunt Domini ex detractionibus legitimæ, & Trebellianicæ, quia & Trebellianica fuit prohibita, & legitima conſumpta in alijs alienationibus, vt etiam fuit firmatum in hacmet cauſa ſub die 20 Decembris 1628. & * 14. Maij præteriti *.

Minus dici poſſe videtur haſce poſſeſſiones à Ioanne ſeniore patre Hieronymi prouenisse, & ſic ad eiuſdem Ioannis fideicommiſſum referendas eſſe. Quoniam apparet immò illas diuiſas fuiſſe inter filios Hieronymi tanquam de bonis ſuppoſi-
4 titis fideicommiſſo eiuſdem, † & ideò referendæ ſunt ad dictum Hieronymum fideicommittentem *ad trad. per Caſtr. co ſ. 247. num. 1. verſ. & hoc probarunt lib. 2. & conſ. 94. ad fin. lib. 2. Rota coram Reuerendiſſ. D. meo Decano 1620. nu. 2. & 3.* & idem firmatum fuit 14. Iunij 1627. in hac eadem cauſa.

Nec obſtat Ioannem ſeniorem prædictum nonnullas tornaturas in Communi Cazzani acquiſiuiſſe, ibique ſe pro confinante aſſignaſſe, quoniam non apparet, quod tornaturæ illæ emptæ à Ioanne includantur in prædio, cuius immiſſionem hodie petit D. Stephanus, nec conueniunt confines,
5 † nec numerus tornaturarum, nec demonſtrationes, nec locus loci, & propterea ex hac diuerſitate excluditur identitas, *l. forma, & ibi gloſ. in verb. vicinos, ff. de cenſib. Bart. in l. demonſtratio falſa, num. 14. in 7. quæſt. ff. de condit. & demonſtr.* & illæ tornaturæ fortaſſe ſunt in eadem Villa Cazzani, ſed non ſunt in hoc corpore, quod eo magis dicendum eſt, quia probatio D. Stephani
6 † eſt certa, & concludens, nempe quod hæc præciſè bona fuerunt poſſeſſa à Hieronymo, vnde non poteſt elidi ab imperfecta, & præſumptiua ſolummodo probatione, quæ pro Dominis Sangeorgijs deduci poſſet, prout alias animaduerſum fuit in hac cauſa ſub die 7. Maij præteriti *.

Et ita pro informante reſponſum fuit.

* *Sunt deciſiones 6. 21. 87. 160. 226. 258. & 279. ſupra in hac parte. Et vide ad dict. deciſ. 6. vbi cumulatas habes alias deciſiones in hac cauſa.*

REV.^MO P. D. MERLINO DECANO.

Affifien. Emphyteufis.

Die Mercurii 27. Iunii 1629.

ARGVMENTVM.

Conceffio emphyteufis factæ ad tertiam generationem, quando compræhendat pronepotes, & quando fecus.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteufis, vel feudum fi concedatur alicui vfque ad tertiam, generationem venit folummodo recipiens, & filius, & nepos: vide rationem. num. 4.*

Secus verò fi addatur, ad eius. vel ipfius generationem.

3 *Generare nemo poteft fe ipfum.*

5 *Generatio tertia, vt conftituatur, requiruntur pronepotes.*

6 *Emphyteufis conceffio facta ad tertiam generationem comprahendit etiam pronepotes, fed opinio ifta refutatur.*

7 *Decif. 218. par. 4 diuerf. declararur.*

8 *Decif. Card. Serapb. 1362. & fel. rec. Greg. XV. 322. declarantur.*

9 *Emphyteufis Ecclefiaftica non conceditur, nifi pro filijs, & nepotibus.*

10 *Ecclefiafticam concedens Emphyteufim in dubio cenfetur fe velle conformare cum difpofitione §. emphyteuta auth. de non alien.*

11 *Emphyteufis Ecclefiaftica poteft concedi in perpetuum.*

12 *Tex. in auth. licentia auth. de alienat. declaratur.*

13 *In correctorijs facienda eft interpratatio, vt minus cenfeatur correctum. quàm fieri poteft.*

14 *Verba, quando ftant demonftratiuè, non alterant difpofitionem.*

15 *Dictio, & quando ftet augmentatiuè.*

16 *Relatum eft in referente.*

DECISIO CCCXIV.

VSQVE de anno 1490. RR. Patres Sancti Saluatoris in Lauro concefferunt in Emphyteufim bona, de quibus agitur, Antonio ftipulanti pro fe & filijs, & nepotibus mafculis, & fratribus carnalibus, & eorum filijs, ac nepotibus mafculis in tertiam generationem, & de anno 1531. Ijdem Patres confirmarunt eamdem Emphyteufim Barnabeo, & Feliciano, ac eorum fratribus, & ibi dicitur, quod conductores, eorumque fucceffores vfque in tertiam generationem mafculinam teneremtur feruare quædam pacta, & conuentiones. Modò quæftio eft, an in huiuimodi conceffionibus comprehendantur Petrus Antonius, & fratres, qui funt pronepotes Feliciani, fuper qua extra Rotam hodie propofui dubium, & DD. dixerunt pronepotes non compræhendi, nifi fuffragetur confuetudo, de qua aliàs videndum erit.

Vera enim, & communiter recepta eft diftinctio Bartoli relata per *Bald. in auth. fi quas ruinas, num. 4. C. de Sacrof. Ecclef.* quod vbi feudum, vel
Emphyteufis conceditur alicui vfque ad tertiam
1 generationem, † vnaquæque perfona dicitur con-
ftituere vnam generationem, ita vt veniant folum-
2 modo, & recipiens, & filius. & nepos, fecus † au-
tem fi addatur ad eius, vel ad ipfius generationē,
quafi quod tunc diftinguatur generatio à gene-
3 rante cum † nemo poffit fcipfum generare, & hoc
fecundo cafu veniunt recipiens filius, nepos, &
pronepos, quam diftinctionem fequitur *Iaf. in l. 2.*
num. 166. C. de iure emphyteot. Alexand. in l. quod
dicitur 130. num. 23. circa finem verf: item puto
de verbor. obligat. Bellon. Sen. qui de communi te-
ftatur conf. 80. num. 7. Cephal. conf. 582. num. 24.
Gabr. conf. 90. in princip lib. 1. Menoch. conf. 115.
num. 28 & conf. 883. num. 2. & 1066. num. 10.
Honded. conf. 54. num. 12. lib. 1. & conf. 30. nu. 38.
lib. 2. Modern. Bonon. variar. refolut. lib. 2. cap. 53.
num. 1. Simon. de Prat. conf. 88. per tot Hieron.
Pappon. conf. 86 & 87. per tot. Rauden. decif. Pifan.
42. nu. 48. par. 1. & ita etiam tenuit Rota, & apud
Verall. decif. 18. par. 2. & in Farfen. Villa Capro-
la 20. Maij 1592. coram Penia, & in Bononien.
Bonorum 18. Martij 1611. coram Reuerendifs.
D. meo Decano, quæ eft decif 305. num. 1. par. 1.
recent. Ratioque differentiæ affignari poteft, quia
4 quando fimpliciter † dicitur ad tertiam genera-
tionem, dominus directus confiderat generatio-
nes in abftracto, & abfolutè, non autem refpe-
ctiuè, & tanquam generationes alicuius certæ
perfonæ, & ideo tot terminos, & gradus confti-
tuit in conceffione, quot funt perfonæ, & fic in
tertia perfona terminatur conceffio, veluti in ter-
tia generatione, quoties verò apponit dictionem
eius, vel ipfius tunc in concreto, & refpectiuè
confiderat generationes, tanquam prouenientes
à primo receptore, & tunc benè intrat diftinctio
inter generantem, feu caufam generationis, &
ipfam generationem, & hoc cafu debent dari tres
fucceffiui fucceffores prouenientes à receptore,
5 & ab eo diftincti, & confequenter † ad conftituen-
dam tertiam generationem compræhenduntur
pronepotes, vt bene per *Papon. in d. conf. 86. n. 14.*
& feqq & eft decifio Collegij Pifani.

Nec obftat, quod aliqui contrarium tenuerint,
prout *Rofental de feud. c. 7. concl. 13. nu. 6. & in*
Scholijs litt. H Mantic. de tacit. & ambig. l. 22. tit.
25. nu. 25. & feqq. qui dixerunt etiam in concef-
6 fione facta alicui † vfque in tertiam generationem
côpræhendi pronepotes, quia contra eos ftat côis
opinio, quam pluries Rota aliàs complexa fuit.

Minus obftant decifiones in contrarium alle-
7 gatæ, quia † *decif. 218. par. 4. diuerf.* loquitur vbi
addebatur verbum finitum, quia dictione ceffante
ibi potius Rota inclinabat in approbationem
opinionis Bartoli, vt bene in *d. Farfen.* vbi diftin-
8 guuntur cafus, *decif. verò † Seraph. 1362. & fan.*
mem. Gregor. XV. decif. 522. quæ in eadem caufa
emanarunt loquuntur, quando adeft pronomen,
ipfius, & in *d. decif. 522.* admittitur præallegata
decifio *Verall. 18. par. 1.*

Quæ certiora redduntur in præfenti cafu ex
duobus, primò quia verfamur in emphyteufi Ec-
9 clefiaftica, † quæ regulariter non conceditur, nifi
pro filijs, & nepotibus, *§. emphit. auth. de non*
alien.

alien. & permutat. Simon. de Pret. d. conf. 88. nu. 3. & seqq. Papon. d. conf. 86. num. 3. & ideo stante dubietate præsumendum est Ecclesiam inuestien-
10 tem se † conformasse cum dispositione *d. §. emphit. vt per Menoch. d. conf. 883. num. 3. & 4.* Et quamuis in *§ licentia auth. de alienat. & emphit.* dicatur Emphiteusim Ecclesiasticam posse con-
11 cedi † etiam in perpetuum, & hinc apparet dispositionem *d. §. Emphiteusim fuisse correctam, vt cõsiderat Angel. in d. §. licentia, & d. §. emphiteusim, & Menoch. d. conf. 1066. num. 1.* Quoniam disposi-
12 tio † *d. §. licentia,* locum obtineret si expressè concessa fuisset emphiteusis in perpetuum, vel vsque ad pronepotes inclusiuè, quo casu non posset dubitari de voluntate concedentis, quia facultas in *d. §. licentia* verè conceditur, sed in casu nostro dubium est an Dominus directus voluerit extendere concessionem ad pronepotes, & ideo censetur potius se voluisse conformare cum *d. §. emphiteusim* tanquam magis vtili, & proficuo Ecclesiæ, & circa hoc non videtur correctus per *d. text.*
13 *in §. licentia,* in correctorijs † enim facienda est stricta interpretatio, vt minus censeatur correctum quàm fieri possit *c. cum expediat, c. constitutio, vbi gloss. in verb. immutat i de elect. in 6. bene* Decian. *conf. 16. num. 36. lib. 1. Cephal. conf. 55. nu. 4.* & in his terminis, *Pappon. d. conf. 86. num. 5.*

Secundò, & ex hoc Dominis videbatur sublata omnis difficultas, quia simpliciter non fuit concessa emphiteusis Antonio vsque in tertiam generationem, sed expressim fuerunt nominatæ aliæ personæ sub his verbis, nempe pro ipso, filijs, & nepotibus vsque in tertiam generationem, vnde
14 hæc verba vsque in tertiam generationem † stant demonstratiuè, non autem augent dispositionem antecedentem, vt egregiè per *Castren. conf. 338. num. secundo, lib. secundo,* qui in hoc dicto non reprobatur, immò eum sequitur, *Cephal. conf. 582. numero 13. Hended. dict. conf. 32. numero 38. & 41. lib. 2. Modern. Bononien. var. resolut. d. c. 53. num. 2. lib. 2.* vbi addit, quod hoc casu res caret dubitatione, & in his terminis idem dixit *Rot. in Perus. emphit. 20. Martij 1628. coram R. P. D. meo* Dunozetto. Et verba in tertiam generationem, ne contrarientur antecedentibus, debent exponi scilicet pro dictis recipiente, eius filijs, & nepotibus, siq; voluisset Prælatus comprehendere etiam pronepotes facile fuisset nominare pronepotes, quemadmodum nominauit filios, & nepotes, nec tunc opus fuisset ponere verba vsque in tertiam generationem, vel post nepotes addidisset dictionem, Et, dicendo, & vsque in tertiam generatio-
15 nem, tunc † enim dictio, Et, stetisset augmentatiuè, vt perpendit *Castr. d. conf. 338. num. 2. lib. 2.*

Nec obstat concessionē istius emphiteusis fuisse confirmationem alterius prius factæ Antonio per hæc verba, locarunt, vt in alijs instrumentis Antonio, Ioanni, aliàs de Ternino, eorumque filijs, & nepotibus masculis in tertiam generationem, & ideo cum ista concessio habeat relationem ad alia instrumenta, in quibus concessiones fiunt ad tertiam generationem finitam, & cum relatum
16 † sit in referente, hæc concessio debeat intelligi in tertiam generationem finitam, quo casu comprehenduntur pronepotes quemadmodum hac ratiocinatione vsa est *Rota in d. Bonon. bonorum 18. Martij 1611. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Quia in casu præsenti illa verba, vt in alijs instrumentis Domini putarunt referēda esse ad emphiteusim, non autem ad personas comprehensas in ipsa, quia verba locarunt, vt in alijs instrumentis, adhærent ipsi locationi immediatè, non autem personis, nec instrumentum dicit locarunt pro se filijs, & nepotibus, vt in alijs instrumentis.

Et ita vtraque parte informante.

§ In eadem causa factæ fuerunt duæ aliæ decisiones, prima coram eodem Reuerendiss. D. D. meo Merlino Decano die 18. Martij 1630. Altera coram Illustriss. D. Patriarcha Constantinopolitano die secunda Iunij 1635. sunt impress. in folijs volantibus.

R. P. D. MOTMANNO.

Leodien. Castrorum.

Die Mercurii 4. Iulii 1629.

ARGVMENTVM.

Metus, & vis ex quibus probentur, & quando remissoria concedatur ad effectum prædicta probandi. Transactio propter enormem læsionem, & præiudicium rescinditur, & accepta eius intuitu, quando sint restituenda, & quando possint retineri.

SVMMARIVM.

1 *Metus, & vis incussio probari potest per indicia & coniecturas.*

2 *Coniectura, & præsumptiones per quas probatur metus, plurimum pendent à depositionibus testium, qui sensu corporeo perceperint actus inferentes metum.*

3 *Remissoria in prophanis non denegatur, etiam absque sumo.*

4 *Testes etiam nulliter examinati faciunt non leue probationis adminiculum, ad effectum concedendi remissoriam.*

5 *Metus præsumptio cadit in eo, si inferatur ab illo, in cuius modo à pueritia, & inde per plures annos fuit educatus.*

6 *Remissoria non denegatur, si constet de releuantia articulorum.*

7 *Metum iustum etiam cadentem in constantem virum inducunt seueritas, & minæ, inspecta minantis qualitate.*

8 *Actus per vim, & metum factus, vt annulletur, requiritur quod inferens vim, & metum, sit solitus exequi minas.*

9 *Metus dicitur perpetuò durare, si causa metus duret.*

10 *Transactio rescinditur propter enormem læsionem, & præiudicium alicuius.*

11 *Transactio parit exceptionem litis finitæ.*

12 *Metus non potest dici esse purgatus, dum durat vita inferentis.*

13 *Testes, si in repetitione referunt se ad præcedentem depositionem probant.*

14 *Articuli, qui melius specificant materias, quàm primi dati, sunt admittendi.*

15 *Transactionem rescindere volens tenetur ad restitutionem eius, quod illius vigore accepit.*

16 *Transactionem, quando quis rescindit, non tenetur restituere accepta, dũ pars non opponit.*

17 *Transactionem rescindens non potest retinere accepta ex aliquo titulo.*

18 *Acta præsumuntur integrè translata, dum contrarium non probetur.*

DECISIO CCCXV.

NOBILIS quondam Maria de Senseille constante primo matrimonio instituit sibi hæredem vniuersalem Dominum Paulum de Berlo Nobilem Leodiensem suum ex sorore nepotem. Deinde secundò nupta quondam Comiti Ioanni Iacobo de Belgiogiosis Regis Catholici armorum Ductori fecit eidem in dictæ institutionis præiudicium omnium bonorum suorum donationem, quam ipse Comes post d. Mariæ obitum per sententiam iudicialiter latam confirmari obtinuit. Et successiuè ad quandam deuenit transactionem cum Domino Paulo, cui tradidit nonnulla bona ex eadem hæreditate prouenientia, ac ab ipso omnium iurium super ea sibi competentium cessionem reportauit.

Demum sequuto obitu Comitis, D. Paulus lite contra illius hæredes intentata impugnauit donationem tanquam per vim, & metum à Comite illatos extorta, & cum pro parte dicti D. Pauli prætenderetur id probari posse tam per quandam schedam à Maria proprio sanguine conscriptam, quæ eget recognitione, quàm per testes examinandos super articulis concernentibus causas metus non modo Mariæ, sed etiam ipsimet Paulo illati. Ideo dubio proposito, an remissoria esset concedenda, Domini affirmatiuè responderunt, quia articuli versantur circa indicia, & coniecturas, quibus vis
1 & metus incussio † probari potest ad notat. per Doct. in l. metum. C. de ijsque vi met. Dec. in l. in omnibus 39. nu. 7. ff. de reg. iur. Anchar. cons. 299. num. 1. Alexand. cons. 98. num. 6. lib. 3. Menoch. de arbitr. cas. 136. nu. 1. Seraph. decis. 771. nu. 1. & 2. san. mem. Gregor. XV. decis. 26. nu. 5. Et huiusmodi
2 coniecturę, & presumptiones plurimum † pendent à depositionibus testium, qui sensu corporeo perceperint actus inferentes metum. *Innoc. in cap. super hoc de renunciat. Bartol. in l. ob turpem, ff. de condict. ob turp. caus. Paris. cons. 58. num. 68. vol. 4. Corset. in singular. in verb. Testis decis. cons. 534. in fin. Mascard. de probat. conclus. 1055. Gabr. de testib. conclus. 7. num. 15. Boer. decis. 100. num. 3. & decis. 102. num. 9. par. 1.*

3 Et quamuis in prophanis † remissoria non consueuerit denegari, etiam absque fumo. *Rota decis. 102. num. 1. par. 1. diuers.* Attamen adsunt depositiones aliorum testium examinatorum ad perpetuam rei memoriam, quæ de dicti Comitis inhumanitate, & sæuitia non modo fumum, sed etiam non leue probationis adminiculum præbent, etiã
4 si nulliter essent examinati. *Ruin. cons. 46. num. 10. lib. 4. Cassador. decis. 3. n. 2. de dilat. Caputaq. dec. 208. num. 10. par. 2. Greg. XV. decis. 562. num. 4. & ibi Adden. num. 6.* tam attenta qualitate sexus eiusdem Mariæ patientis metum, *glos. in cap. cum locum. de sponsal. Ias. in dict. leg. interpositas, nu. 4. C. de transact. Dec. in dict. leg. in omnibus, num. 3. ff. de reg. iur. Soccin. Sen. cons. 263. num. 5. lib. 2. Rom. in sing. 229. & ibi addit Seraph. dict. dec. 771. num. 4.* quàm respectu Pauli eius nepotis, in quem vti iuniorem cum in eisdem ædibus Mariæ,
5 & Comitis coniugum à pueritia, † & inde ad plures annos fuerit educatus, cadit etiam præsumptio metus. *Tiraq. de leg. connub. glos. 5. num. 36. Aret. cons. 24. num. 6. Soccin. dict. cons. 263. nu. 3. Menoch. de arbitr. dict. cas. 136. num. 6.*

Visum autem fuit constare de releuantia arti-
6 culorum, qua posita manifestum est † remissoriam non denegari, *l. de die, §. iubetur, ff. qui satisd. cog. Rot. decis. 696 num. 2. par. 2. in recent.* Quia continent dicti Comitis inhumanitatem erga coniugem cui adimebat omnem libertatem imò illam tenebat sub custodia, neminemque permittebat cum ea colloqui, vel habere commercium; præter vnam famulam gibbosam, quodque non spontè, sed per minas, & metum dicti Comitis donationem ad ipsius fauorem fecerit. Præterea arti-
7 culi tendunt ad probandum † illius feritatem, ac minas, quæ inspecta minantis qualitate inducunt iustum metum etiam cadentem in constantem virum ad *tradit. per Grauett. cons. 49. num. 1. & 3. & 461. num. 7. & per Bald. cons. 364. num. 5. lib. 3. Rimin. Iun. cons. 77. num. 19. & 215. n. 58. Dec. cons. 219. num. 5. Ferrett. cons. 311. num. 8. sancta memoria Gregorij XV. dicta decis. 326. num. 31. & seqq.* Quodque ipse erat solitus suas
8 minas † exequi tanquam vir militaris, & armorum ductor, quam circumstantiam ad annullationem actus facti per vim, & metum requirit. *Abb. in cap. causam matrimonij, num. quinto, vbi Dec. etiam num. 5. de offic. delegat. Seysel. in prædicta leg. interpositas, num. 19. C. de transact. Boer. decis. 100. num. 11.* qui metus potuit verisimiliter durare, donec dictus Comes fuit super-
9 stes, & consequenter perpetuò † afficere dominum Paulum ex ijs, quæ tradunt, *Paris. cons. 139. num. 25 lib. 4. Dec. cons. 219. num. 10. Alex. cons. 1. num. 15. vol. 3.*

Vnde resultat quoque releuantia articulorum, qui continent probationem metus excludentis eiusdem D. Pauli consensum præstitum transactioni inter ipsum, & dictum Comitem post Ma-
10 riæ obitum subsequutæ, cuius vti factæ † in eius enormem læsionem, ac præiudicium peti potest rescissio, *Soccin. Iun. cons. 47. num. 34. & seqq. Afflict. decis. 69. num. 4. vers. Vnde Rot. d. decis. 102. num. 2. par. 1. diuers.*

Non obstat sententia aliàs ad fauorem Comitis lata, quæ transiuit in rem iudicatam, neque pariter
11 prædicta transactio † postea subsequuta, ex quibus oritur exceptio litis finitæ ad *text. in cap. 1. de lit. contest. & in leg. Fratres C. de transact.* quia cum metus ob sæuitiam d. Comitis incussus durauerit

quous-

quousque ipse superstes fuit, non modo prædictæ sententiæ, sed etiam transactioni causam dedit,
12 † & durante illius vita purgatus esse non censetur, *Dec.cons.119. nu.7. & cons. 468. num.5. & cons.690. nu. 12. Pedemont. decis.172. num. 11. Grat.cons.38. nu.4. lib.2. Neuiz. cons.52.num.2.*

Neque etiam obstat, quod articuli contineant in eorum substãtia materiam super qua alij testes ad perpetuam rei memoriam ante litis ingressum fuerunt examinati, quia dd. testes examinati fuerunt extraiudicialiter paulo post obitum Comitis ad præbendum fumum vis & metus, & extra præsentem litem ac proinde non modo testes nouiter repertos, sed etiam eosdem iam examinatos
13 † cum relatione ad præcedentem depositionem, denuo examinari posse, & eorum dicta probare, dixit *Rota in Imolen. pecuniaria 3. Iulij 1628. coram R.P.D. meo Virili, vbi allegatur Verall. decis.287. par. 3.* præsertim super articulis melius
14 specificantibus materias, † qui propterea sunt admittendi, *c.auditis, vbi Innoc. de præscript. Grauett.cons.94. nu.3. & fuit dictum in Vigleuanen. locationis 5. Maij 1597. coram Corduba, & in Ispalen. iurisnominandi 28. Nouemb. 1612. corã Reuerendiss. D. Patriarcha Antiocheno.*

Minus obstat, quod D. Paulus agens rescisso-
15 ria † teneatur ad restitutionem eorum quæ vigore transactionis accepit à Comite per *l. si diuersa. C. de transact. Greg. XV. sanct.mem.dec.418 n.9.*
16 Tum quia huiusmodi † restitutionem ipse non tenetur offerre, dum pars non opponit, *Rot. decis. 810. nu.2. par.1.diuers.* Tum etiam quia, cum bona recepta prouenerint ex hæreditate Mariæ
17 † cuius ipse fuit hæres institutus potest titulo institutionis ea retinere, *Rot.d.dec.102. nu.3. par.1. diuers. Seraph. dec.922. nu 8.*

Denique non obstat, allegatus defectus integræ transportationis actorum, quia constat de illorum productione penes notarium causæ facta per procuratorem hæredum dicti Comitis, & pro
18 integra transportatione præsumitur, dum de contrario non docetur, *Aym. de antiq. temp par. 2. num.55. Rota in Calaguritana beneficij de Ocena 28. Maij 1603. coram bo.me. Litta Greg. XV. decis.59. num.1. & ibi Addent. num. 5. & dec.118. num.3.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

☞ * *Vide infra in par.2. ad decisionem 115. quæ est in eadem causa, vbi habentur alia decisiones in hac causa.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Sabinen. Castri Montis Rotundi.

Die Veneris 3. Augusti 1629.

ARGVMENTVM.

Legitimatio ad hoc, vt non dicatur subreptitia, debent narrari ea, quæ reddiderunt cõcubitum nefandius. Homicidium vxoris non ad effectum contrahendi matrimonium cum aliqua, sed causa melius cum illa libidini vacandi, licet dirimat matrimonium contrahendum cum illa, tamen an dirimat id contractum. Matrimonium inter raptam et raptorem, quando subsistat.

SVMMARIVM.

1 *Homicidium vxoris ad effectum contrahendi matrimonium cum aliqua, nedum hoc casu matrimonium contrahendum impedit, sed dirimit contractum.*
2 *Legitimatio est subreptitia, si non exprimantur ea, quæ difficiliorem concessionem redderent.*
3 *Filium fuisse spurium, in legitimatione dicitur narratum, si exprimetur, quod ex patre vxorato, & muliere soluta ortus fuit, & nu.5.*
5 *Dictio, siue, stare solet ampliatiuè.*
6 *Dictio aliàs, est dictio qualitatis, & exponitur, idest, aliter, vel alio modo.*
7 *Dictio, aliàs, importat alios casus præter expressos.*
8 *In legitimatione, ex clausula siue vt præmittitur, siue alia quouis &c. censetur Princeps cogitasse de omnibus impedimentis obstantibus, & omnia illa tollere.*
9 *Oldrad. cons.247. intellectus.*
10 *Legitimatio si obstet ei Concilium generale, eget speciali derogatione, & an sufficiat specialis.*
11 *in Decimarum materia licet sit opus in specie derogare c. nuper. de decimis quod est Conc. Lateranen. tamen si derogetur alicui Concil. generali, & postea addatur clausula, & alijs Concilijs &c. censetur illi derogatum.*
12 *Dictiones siuè, & aliàs, si adiunctæ sint dictioni, quouis modo, tunc ista dictio impedit impetrationem restrictiuam, & comprehendit maiora expressis.*
13 *Dictio, etiam, exprimit casum magis dubitabilem & implicat minus dubitabilem.*
14 *Dictio, etiam, implicat alium casum non expressum, & num.15.*
17 *Homicidij crimen de coniuge, immediatè impedit matrimonium contrahendum.*
Sed si agatur ad effectum legitimationis prolis ex rescripto Principis, tunc crimen immediatè non affert impedimentum, nu.17.
18 *Illegitimitas, & spurietas, semper immediatè proueniunt ex concubitu, licet magis, & minus prout informatur ab aliquo crimine.*
19 *Ius naturale non distinguebat à principio legitimos ab illegitimis, quia omnes nascebantur liberi, ex indiuidua maris, & fœmina coniunctione.*
20 *Patria potestatis ius, necnon filiorum liberorum ius, post nuptias inuentas ortum habuit.*
21 *Spurius dicitur, quasi non purus, sed extra naturalem puritatem, ac ex spurcitia, & peccato genitum.*
22 *Naturalis dicitur filius, qui secundum ius naturæ ex indiuidua maris, & fœmina coniunctione natus est.*
23 *Naturales dicuntur filij, secundum ius Canonicum illi, qui sunt nati ex soluto, & soluta.*
24 *Concubitus & natiuitas consideratur in spurijtate, & naturalitate.*

25 *Homicidium, si informet concubitum, & inde proles nata vitietur, tunc sufficit quod amplissimè fuerit dispensatum super concubitu, licet de homicidio nihil fuerit dictum.*

26 *Legitimatus dicitur restitutus primis natalibus iuxta naturam legitimationis.*

27 *Legitimandi habens potestatem, dicitur habere facultatem restituendi primis natalibus, et primæuis iuribus legitimorum.*

28 *Matrimonium non dirimitur ex eo impedimento, quod quis interfecit coniugem, non ad effectum contrahendi matrimonium, sed causa melius libidini vacandi.*

29 *Homicidium coniugis ad effectum melius vacãdi libidini impedit matrimonium contrahendũ,*

30 *in Legitimatione debet exprimi illa qualitas, quæ alterat naturam concubitus, non oportet tamen exprimere, ea, quæ aggrauant vitium parentum, & num. 31. & 47.*

32 *Vxorem, si quis interficiat, alia causa, quàm contrahendi matrimonium, si narret in dispensatione, se non interfecisse vxorem, si coram Ordinario id iurauerit, non efficitur periurus. Quia narratiua, & dispensatio ipsa intelliguntur de homicidio, quod causet impedimentum ad contrahendum. nu. 32.*

33 *Impedimentum non dirimens matrimonium cõtractum, sed impediens contrahendum, non causat spurietatem.*

34 *Regul. Cancell. 94. declaratur. & num. 39.*

35 *Rapta matrimonium contrahere potest cum raptore.*

36 *Matrimonium nullum esse potest inter raptam, & raptorem, donec rapta est in potestate raptoris, & num. 38.*

37 *Matrimonium contractum cum rapta valet, de iure Canonico, si dissensus transeat in cõsensũ.*

40 *Clausula separentur ratione delicti, &c. posita in dispensatione matrimonij inter raptam, & raptorem, ponitur ad iustificationem Ecclesiæ.*

41 *Dispensatio obtenta inter raptum, & raptorem facit cessare omnes pœnas legales.*

42 *Sponsam de futuro alicuius, vel vxorem si quis rapiat, nec etiam mortuo viro cum ea matrimonium contrahere potest, & si contrahatur, est irritum.*

Contrarium, vide num. 43.

45 *Arguere non licet, de vno casu ad alium.*

46 *Ius speciale, si sit constitutum in aliquo casu, sequitur, quod in contrarium est ius commune extra illum casum.*

DECISIO CCCXVI.

IN relationibus causarum, dum agerem super expeditione huius causæ plura fuerunt opposita contra legitimationem Franciotti, quæ licet fuerint sublata in decisione facta 5. Iulij 1627. * Hodie tamen visum fuit Dominis negocio iterũ maturè discusso præfatis omnibus ad pleniorem satisfactionem respondere. Dum enim opponetur non sufficere narratum fuisse Pontifici legitimanti, quòd Franciottus natus fuerit ex Henrico vxorato, & muliere soluta, siue vidua, sed debuisse quoque narrari aliud impedimẽtum, videlicet,
quòd idem Hẽricus machinatus fuerat in necem
viri Faustinæ matris Franciotti, vt præsupponitur
in facto, ea demum ratione, quia cum homicidium
1 † illud impediat, nedum matrimonium contra-
hendum, sed dirimat contractum, *c. super hoc. c. si-
gnificasti de eo qui duxit in matrim. cap. 1. de
conuers. infidel. Rosell. de legitim. c. 1. num. 27.* de
huiusmodi etiam impedimento debuit specifica
mentio fieri, ex eo, quod in legitimatione debent
recenseri omnia, quæ possent dirimere matrimo-
nium, cum intentio legitimantis non sit tollere
vnum, vel aliud impedimentũ, sed habilitare per-
2 sonam; Vnde cum de † vno tantum impedimento,
non autem de altero fuerit facta mentio in dicta
legitimatione, illa remansit subreptitia *Oldrad.
cons. 247. nu. 2. Io. Andr. in addit. ad Speculat. in
rubrica qui fil. sint legit. vers. quæro si natus ex
patre vxorato. Abb. in c. per venerabilem. nu. 29.
qui fil. sint legit. Alex. cons. 129. nu. 5. & 6. cum
seqq. lib. 6 Fulgos. cons. 23. n. 2. vers. amplius Barbat.
in addit. ad Bald. in l. eam quam nu. 36. in littera
I. C. de fideicom. latè Lup. de illegit. comment.
3. §. 4. num. 6.*
Huic fundamento fuit in alia decisione respõ-
sum, & nunc repetitum quod in narratiua legiti-
mationis exprimitur Franciottum fuisse susceptũ
ab Henrico vxorato, & muliere soluta, siue vidua,
& sic dubitari non potest, quin narratum fuerit
3 eundem Franciottum † natum fuisse spurium tã-
quam ex patre vxorato, & muliere soluta, siue vi-
dua susceptum, vt aduertit *Dec. in cons. 55. nu. 4.
vers. & in casu proposito Prosper Pasettus cons.
72. nu. 30. & 31. Ruin. cons. 124. nu. 9. & 10. lib. 4.*
4 Ac propterea cum post istam narratiuã † fuerit su-
biũcta clausula *siue vt præmittitur siue alias quo-
uis etiam supradicto, etiã grauiori, & magis pro-
hibito modo, etiam speciem narrati cõcubitus immutante,
illegitime genitus, vel natus existas auctoritate
Apostolica &c. legitimamus*, apparet q
ex huiusmodi clausula fuerunt considerati omnes
5 modi spurietatis, ponderando dictionem † *siue*,
quæ stat ampliatiuè *l. si quis ita. ff. de auro, & ar-
gento legato. Rebuff. in tract. nominat. quæst. 14.
nu. 44 Gened. singul. 42. nu. 3. & 4* & dictionem
6 *aliàs*, † quæ est dictio qualitatis, & exponitur idest
aliter, vel alio modo, *l. denique §. interdum. vers.
verum. ff. de pecul. legat. l. 1. §. siue ff. de aq. quotid.
& æstiu. Bart. in l. 1. nu. 12. ff. de condit. & demõst.
Hond. cons. 70. nu. 33. vol. 2. Corn. cons. 160. nu 4.
vol. 4. Verall. dec. 210. nu. 5. par. 1.* & importat alios
7 † casus præter expressum *l. qui testam. §. mulier
testimonium ff. de testam. Put. dec. 170. in fin. lib. 3.*
Et ita in puncto legitimationis, quod ex dicta
8 † clausula generali Princeps censeatur cogitasse
de omnibus impedimentis, & omnia propterea
tollere, dicit *Castren. in cons. 30. nu. 5. lib. 1. Nico-
laus de V baldis de success. ab intest. par. 1. nu. 111.
vers. Paulus de Castro. Felin. in c. postulasti. n. 2.
vers. declara prædicta de rescript. Ruin. cons. 73.
num. 12. vers. tertius est ergo lib. 3. Bero. cons. 168.
nu. 3 & seqq. lib. 2. Rolan. cons. 12. n. 45. lib. 4. Pa-
set. d. cons. 72. nu. 27. in fin. Surd. cons. 303. nu. 14.
& seqq. vers. tertio colligitur lib. 3. & cons. 530.
n. 22. lib. 4 Menoch. cons. 19. num. 24. lib. 1. Lup. de*

qille-

illegit. comment. 3. §. 4. n. 40. & in istis terminis non
9 procedere prædictum consilium† Oldrad. 247. vbi vult de duplici spurietate faciendam esse mentionem, dicit *Alex. cons. 195. nu. 8. lib. 2.* quia ista non est expressio in nube, sed ostendit enixam voluntatẽ Principis, qui omnes supradicti Doct. fuerũt allegati in d. decisione facta 5. Iulij 1627. quorum dicta possunt corroborari ex eo, quod, & si conci-
10 lium generale obstãs† legitimationi indigeat speciali derogatione, *Archid. in c. 1. de constit. in 6. super verbo nascatur*, tamen in legitimatione sufficit dicere non obstante quacumque lege, etiam in concilio generali statuta *Iacobat. de concil. lib. 5. art. 19. nu. 14. Couar. in epitom. de sponsal. par. 2. c. 8. §. 9. nu. 7. vers. quibus ego addo.* Prout in ma-
11 teria decimarũ licet sit †opus in specie, quod derogetur, *c. nuper de decimis*, quod continet constitutionem Concilij Lateranensis, tamen si derogetur alicui cõcilio generali, & postea subdatur clausula, *& alijs concilijs &c.* censetur etiam derogatum dicto Concilio Lateranen. *Dec. cons. 341. nu. 10. in princ. Probus ad Monac. in c. cum in tua nu. 23. vers. & quod necessaria sit. de consuet. in 6. & fuit dictũ in causa Cõben. exẽptionis decimarũ 17. Mart. 1589. corã Orano, & aliàs sæpissimè.*

Et prædicta eo facilius procedunt, quia dictis
12 dictionibus, † *siue, & alias*, est adiuncta alia dictio *quouis modo*, quę impedit interpretationem restrictiuam, & includit etiam maio a expressis *gloss. in Clem. ne Romani in vers. quouis modo de elect. & in cap. fin. in vers. quouis modo de sent. excomm. in 6. Natt. cons. 435. nu. 19. lib. 2.* & operatur quod non possit opponi aliqua spurietas etiam maior iuxta notata per *Ruin. cons. 98. nu. 11. lib. 2.* quod etiam ad tollendas omnes difficultates claris verbis exprimitur in legitimatione; non enim Pontifex vtitur solis verbis, *siue alias quouis modo*, sed adiecit
13 *verba grauiori, & magis prohibita*, quæ dictio † *etiam*, exprimit casum magis dubitabilem, & implicat minus dubitabilem, *l. etiã. ff. de verb. signif. l. conuenticula. C. de Episc. & Cleric. l. etiam. C. si tutor, vel curator. Surd. cons. 445. nu. 28.* & impli-
14 cat alium† casum non expressum idem *Surd. cõs. 554. nu. 7. Cened. singul. 51. nu. 2.* vbi id admittit in materia stricta, & exorbitanti, *& singul. 60.* prout etiam *Rota in dec. 51. nu. 8. par. 1. recen.* & cessat omnis difficultas ex sequentibus verbis, ibi, *etiã speciem narrati concubitus immutante*; ex illis enim constat Papam voluisse tollere qualemcũque spurietatem, etiam quod immutaret speciem nar-
15 rati concubitus, & sic implicat, † & extendit ad hunc casum etiam quod superius non fuerit expressus, vt per iura supra allegata & benè ad propositum *Bald. in d. l. eam quam. n. 16. C. de fideic.*

Non obstat, quòd fuerit narratum impedimentum ex concubitu nempè, quod Franciottus erat natus ex Henrico coniugato, & muliere soluta, siue vidua, & sic licet generaliter Papa sustulerit impedimentum ex præfato concubitu ibi, *etiam speciem narrati concubitus immutante &c.* non
16 tamen sustulit impedimentum † criminis prouenienς ex homicidio, quod impedimentum de per se subsistit *Hostien. in summa in prin. tit. de eo, qui duxit in vxorem, quam poll. per adul. Abb. in c. 1. nu.* *sub nu. 4. de conuers. infidel.* Nam huic fundamento fuit responsum quod obiectum posset cõsiderari, si ageretur de dispensatione ad effectum matrimonij contrahẽdi, quia crimen homicidij immediatè impediret matrimonium cõtrahendum, sed
17 †cum agatur ad effectum legitimationis prolis ex rescripto Principis, crimen immediatè non affert
18 impedimentum, cum spurietas, & †illegitimitas, semper immediatè proueniant ex concubitu, licet magis, & minus secũdum quod informatur ab aliquo crimine, vt per *Lup. de illegit. comment. 1. in*
19 *præfat. per tot.* ius enim naturale non †distinguebat à principio legitimos ab illegitimis, quia omnes nascebantur liberi ex indiuidua maris, & fœminæ coniunctione, *l. 1. §. ius naturale. ff. de iust. & iur. Castren. cons. 467. nu. 2. lib. 2. Iacobus Butrigar. inter cons. Feder. de sen. cons. 276. nu. 1.* Po-
20 stea verò inuentis nuptijs ortum habuit † ius patriæ potestatis, & ius legitimorum filiorũ *Butrigar. & Castren. locis citatis*, & ex eo spurij, & naturales inuenti, & inducti sunt, & sic in considerãda spurietate, vel alia illegitimitate consideratur
21 concubitus, & inde natiuitas, hinc † spurius dicitur, quasi non purus, sed extra naturalem puritatem, ac ex spurcitia, & peccato genitus, *Castren. d. cons. 407. nu. 2. vers. ex secunda, & nu. 4. lib. 2.* & etiam natus ex coitu damnato, & punibili de iure ciuili, *Aym. cons. 166. in princ.* naturalis verò di-
22 citur, † qui secundũ ius naturæ ex indiuidua maris, & fœminæ coniunctione nascitur, vt modo dictum est, vel secundum ius canonicum omnes nati ex soluto, & soluta dicũtur naturales, *Rim. iun. cons. 187. nu. 83. & seqq. Bero. cons. 165. in princ. lib. 2.* vbi quod secundum ius ciuile solum natura-
23 les dicuntur †nati ex concubinatu, sed quia concubinatus de iure canonico est sublatus subiutrat natus ex soluto, & soluta.

Et propterea cum ex prædictis clarum sit quod in consideranda spurietate, vel naturalitate imme-
24 diatè† consideratur concubitus, & natiuitas, nõ autem aliud impedimentum, nisi mediatè, scilicet quatenus informat concubitum, propterea in casu nostro homicidium per se solũ consideratum nullam causat spurietatem, quia si non adesset concubitus non adesset filiatio, quæ est subiectum, sine quo spurietas minimè potest dari. Vnde & si homi-
25 cidium informet †concubitũ, & inde proles nata vitietur, nihilominus sufficit, quod amplissimè fuerit dispensatum super concubitu, quia censetur dispensatum etiam super isto concubitu informato ex homicidio, licèt de homicidio nihil fuerit dictũ, ex quo ad legitimandam prolem per rescriptum Principis per se non affert impedimentum, sed solùm informat concubitum, vt natus ex illo magis, & minus dicatur spurius, quare cũ per legitimationem ex rescripto Principis non agatur de tollẽdo impedimento criminis ad effectum contractus matrimonij, sed vt quis restituatur primis natalibus, sufficit quod amplissimè natalia fuerint consi-
26 derata, & super †his dispensatum, per hoc enim dicitur restitutus primis natalibus iuxta naturam legitimationis, *l. 1. C. de natalibus restituen. auth. quib. mod. natural. efficiant. sui. §. illud, & §. bella Calder. cons. 4. qui fil. sint leg. And. de Perus. cons.*

conf.17.nu.1. vbi, quod legitimatus dicitur restitutus primis natalibus, & habens facultatem legitimandi dicitur habere facultatem restituendi
27 primis † natalibus, & primæuis iuribus legitimorum, & *conf.87.in princ.Fulgof.conf. 16.in princ.*

Et cessat omnis difficultas, quia cum homicidium non fuerit commissum ad effectum contrahendi matrimonium, sed vt Henricus liberius libidini vacaret, vt clarè deponunt testes, quorum dicta coadiuuantur, ex quo tunc temporis Henricus
28 erat † vxoratus, non causat impedimentum dirimens, vt tenet communis schola Theologorum, & Canonistarum, quos recenset *Sanchez de matrim.lib.7 disput.78. nu.13. & in proprio casu tenent Emanuel Sà in summa ver. matrimonium nu.7. Emanuel Rodriquez in summa tom.1.c.229. nu.5. Vega in summa tom. 2. c 34. cas. 20. Sanchez vbi sup.lib.7.disp.78. num.16. quibus potest addi Basilius Pontius de Leonde. matrim lib.7.c. 45.nu.5.vers.si occidit,* & propterea cum istud ho-
29 micidium non † dirimeret matrimonium contractum, licet impediret contrahendú, vt dicunt prędicti DD. vtique non causabat nouam spurietatē, de qua debuisset fieri mentio, prout tunc requiri specialem mentionem dicūt Doctores supra allegati in obiecto, in legitimatione enim debet ex-
30 primi † illa qualitas, quæ alterat naturam concubitus, vel illegitimitatis, non oportet tamen exprimere illam, quæ aggrauat vitium parentum, & ita se habet stylus Curiæ *Hostien in c. fin. in fine de filijs presbyt.Fel.in d.c.postulasti.nu.2.in 3.declarat.de rescript.Rota decis.2.& 4.vbi pariter de stylo Curiæ de fil.presbyt. in antiq. quæ duplicatur apud Bisignett. decis.1. eod.tit.* & est notabile Cācellariæ fol.mihi 154.in hæc verba, *si patiens defectū ex coniugato nobili Duce Marchione, vel alio Dño temporali soluta impetrat dispensationē narrando se natum ex coniugato, & soluta, & tacen-*
31 *do qualitatem nobilitatis,* † *vel similem aggrauātē valet dispēsatio, nec est stylus Curiæ, quòd tales qualitates parentū aggrauantes exprimantur, & ita tenet notabiliter Host. in c. fin. circa fi. qui fil. sint legit. Bisignet.de fil. presbyt. dec.1. idem si narrat se natum ex Clerico, vel Presbytero, & soluta non facta mentione, quod soluta erat filia Parochiana Clerici, vel Presbyteri, & quodammodo spiritualis filia, vnde aggrauatur delictum, & videtur commissus durior incestus, vt patet in dictis decisionibus, quæ nota perpetuò, secus si esset filia spiritualis propriè leuata de sacro fonte, vel soluta, fuisset illustris, nobilis, vel similis vt in dictis auctoritatibus quæ nota, quia facile poterunt in Cancellaria occurrere, & sunt de pane lucrando,* vnde benè dicit *Sanchez de matrim. lib.8.disp.24.*
32 *num. 22.* quod si quis † vxorem interficiat alia causa, quàm contractus alterius matrimonij, & narret in dispensatione se non interfecisse vxorem, si coram Ordinario id iurauerit non erit periurus, quia narratiua, & dispensatio ipsa intelliguntur de homicidio, quod causet impedimentum ad contrahendum, & *lib.7. disp.17. num.9.* loquendo de impedimentis, quæ non dirimunt contractum, sed impediunt contrahendum dicit, quod præter votum & sponsalia, alia impedimenta obstantia matrimonio contrahendo vsu sunt abolita; quod
33 dictum consideratur ex abundāti, † cum sufficiat, quod impedimentum non dirimens contractum, sed impediens contrahendum nō causet spurietatem, itaut de ea debeat fieri mētio per supradicta.

Neque est verum quod de huiusmodi impedimento etiam quod impediret solummodo contrahendum esset facienda mentio ex regula Cancel-
34 lariæ 49. † Quia fuit responsum regulam illam quoad primam sui partem non applicari, in ea enim disponitur quod in litteris dispensationis in aliquo gradu prohibito ponatur clausula *si mulier*
35 *rapta non fuerit*, & quamuis in terminis † *cap. fin. de raptoribus* disponatur quod rapta potest matrimonium contrahere cum raptore, vbi datur libera facultas in contrahendo, attamen secundum terminos illius text. si mulier sit in potestate viri, & matrimonium contrahatur, tenet, licet impediretur in casu isto contrahendum, & huic malo fuit prouisum per *Concilium Trident. sess. 24. cap.6. de reform. matrim.* vbi disponitur quod
36 nullum † possit esse matrimonium donec rapta sit in potestate raptoris, vt latè post alios considerat *Sanchez de matrim. lib. 7. disput. 12. num.24.* & ista clausula fundatur in *d.cap. fin.* à contrario sensu *in fine de raptoribus*, licet enim de iure cano-
37 nico valeat matrimonium † contractum cum rapta, dummodo dissensus transeat in consensum, tamen hoc est verum si aliàs sint habiles personæ ad contrahendum, vt in *cap. fin.* & ita considerat *Alphonsus Soto glossator antiquus super ista regula in fine*, quod tamen dictum hodie debet regulari secundum terminos *Conc. Trid. loc. alleg.* vt
38 scilicet matrimonium non † valeat nisi raptus, & rapta separentur, & in loco libero, & tuto constituantur, & rapta tunc raptorem in virum habere consentiat, & sic ista prima pars regulæ nihil facit ad punctum.

Quo verò ad secundam partem regulæ in illa
39 dicitur † ibi, & *si scienter ponetur clausula addita in quaterno*; quæ verba *Rebuff. in addit. super hac regula*, ita explicat, quod si raptor scienter contraxerit cum rapta, & petatur dispensatio à Papa apponatur clausula in quaterno posita, vt scilicet separentur ratione delicti pro tempore quousque ad arbitrium commissarij congruam egerint pœnitentiam, quæ clausula est desumpta ex *cap. ex litteris de eo qui cognouit consanguineam vxoris suæ*, vt aduertit *Alphonsus Soto* glosator antiquus super d. regula in fine, vbi e-
40 tiam paulò ante dicit quod ista clausula † ponitur ad iustificationem Ecclesiæ. Vnde nec ista secunda pars regulæ facit ad punctum, est enim intelligenda quando aliqui contrahant in gradu prohibito, & concurrit insimul raptus & scienter matrimonium fuit contractum *Ioannes à Rochier super hac regula in fine*, vbi postquam arbitrio cōmissarij egerint pœnitentiam, dispensatur cum
41 raptore, & rapta, & facta † dispensatione omnes pœnæ legales cessabunt, vt videtur innuere *Gloss. in c.cum de puellis 36. quæst. 2.* vel est intelligenda hodie etiam quando cessante contractu matrimonij in gradu ꝓhibito raptores cōtraherēt matrimoniū non posita rapta in loco tuto cōtra formam

mam Concilij, quod vt dixi in hoc casu annullat matrimonium; vel secundum aliquos, dicta regula
42 posset intelligi, quando quis rapuit sponsam † de futuro alicuius, vel vxorem, cum qua aliqui tenent etiam defuncto viro non posse matrimonium cõtrahi, itaut si contrahatur sit irritum per *c. statutum 27. quæst. 2.* qui tamen intellectus non placuit Dominis, quia secundum communem sentẽtiam seruata forma *d. c. fin. de rapt.* & hodie Conc.
43 *Trid. dicta sess. 24. c. 6. de refor. matr.* ipsum † matrimonium esset validum; vt fuit latè deductum coram me *in causa Parmen. status 30. Martij præteriti.*

Sed admisso sine veri præiudicio, quod regula esset intelligenda de matrimonio contrahendo, nõ autem solum de contracto, nihilominus cum hoc
44 sit speciale † in casu raptus, in alijs casibus ius cõmune debet censeri in contrarium *Bald cons. 382. in quæst. nu. 7. vers. cum igitur lib. 5. Corn. cons. 18. nu. 9. lib. 2. Angel. cons. 183. in fin. Ancbar. cons. 203. in fin. Roman. cons. 86. nu. 11. vers. tertia quia. Abb. cons. 79. in princ. lib. 1.* quod maxime procedit in casu isto, quia statim post dictam regulam immediatè fuit posita alia regula *de dispensationibus super defectu natalium*, in qua nihil dicitur, & propterea illud ius speciale in materia raptus non debet trahi in consequentiam ad legitimatio-
45 nem, cum nõ sit † licitum arguere de vno ad aliud *Castren. cons. 97. nu. 3. in fin. vers. nec obstat lib. 3. Guidop. dec. 473.* vbi quod si est ius speciale in certo casu sequitur quod in contrarium est ius cõ-
46 mune † extra illum casum, & quod ita fuit determinatum *Abb. in d. cons. 79. in princ. lib. 1.* Vnde sequitur quod cum nec de iure communi, nec de stilo Curiæ vt patet ex modo dictis, esset facienda mentio dictæ machinationis, cum non fuerit facta ad effectum contrahendi matrimonium, illa taci-
47 turnitas † non vitiet, etiam quod clausulæ legitimationis non essent amplissimæ ex allegatis in decisione in hac causa facta, quibus potest addi *Ioan. Salas. de legib. disput. 20. sect. 15. §. quartum dubium, & Basilius Pontius de Leon de matr. lib. 8. cap. 17. §. 4. in fin.*

Et ita per omnes Dominos resolutum negotio maturè discusso, & benè consideratis obiectis, licet de hoc fuerit actũ in relationibus causarũ &c.

Est decisio 100. supra in hac parte, vbi etiam habes duas alias decisiones nempe 8. Ianuarij 1627. & 25. Iunij eiusdem anni coram eodem Reuerendiss. Coccino, sunt decisiones 36. & 93.

R. P. D. GHISILERIO.

Spoletana Fideicommissi.

Die Mercurii 7. Nouembris 1629.

ARGVMENTVM.

Neptis ex filio facit deficere conditionem, si decesserit sine filiis, & hoc maximè habet locum, quando sumus in substitutionibus temporalibus, & nulla fuit habita ratio cõseruandæ agnationis.

SVMMARIVM.

1 *Substitutione facta sub conditione, si institutus decesserit sine filijs, neptis ex filio facit deficere conditionem.*
2 *Neptis ex filio, quo casu sit valde controuersum, quod faciat deficere conditionem si sine filijs decesserit.*
3 *Fœminæ cum transeant in alienam familiam, non possunt conseruare agnationem.*
4 *In substitutionibus temporalibus neptis ex filio, facit deficere conditionem, si sine filijs, &c.*
5 *Masculinum, in vltimis voluntatibus, & fideicommissis, concipit fœmininum.*
Quod procedit etiamsi pia causa sit substituta. num. 5.
6 *Agnationis consideratio maioris affectionis non militat in descendentes ex diuersa familia, quàm ex propria.*
7 *Neptes ex filio excludunt substitutum, cessante causa conseruandæ agnationis.*
8 *Regulæ est standum, donec constet de contrario.*
9 *Neptes non possunt dici, quod sint melioris conditionis, quàm filiæ, si neptes fuerint vocatæ, & filiæ exclusæ, si filiæ fuerint competenter dotatæ, & neptes non. num. 10. & 11.*
12 *Filiarum propriarum exclusionis sola coniectura non facit, vt excludantur neptes.*
13 *Filias excludere, & neptes vocare multis modis euenire potest, vt hoc testator velit.*
14 *Priuatio præsupponit habitum.*
15 *Substitutio filiorum censetur facta successiuo ordine, vt primo succedant masculi, & postea fœminæ.*
16 *Testator præsumitur se conformasse cum dispositione statuti.*
17 *Statuta exclusiua fœminarum habent tantum locum ab intestato.*
18 *Statutorum verba excludentia fœminarum important suspensiuam exclusionem, & temporalẽ.*
19 *Monasterium propter religiosum, excludit substitutum.*

DECISIO CCCXVII.

IVLIVS Cæsar Rosatus, institutis hæredibus in omnibus suis bonis, filijs legitimis, & naturalibus natis, seu nascituris, & eorum hæredibus, & successoribus in stirpem, reliquit filiabus fœminis pro dote scuta centum, & vnam vestem pro qualibet, cum prohibitione, quod aliud de bonis ipsius testatoris petere non possint iure successionis, & mandauit, quod si quis dictorum eius filiorum, tàm natorum, quam posthumorũ moreretur quandocumque sine filijs legitimis, & naturalibus ex se natis succedat vnus alteri, & alter alteri, & eorum hæredes, & successores æqualiter in stirpem in omnibus, & per omnia, & si omnes dicti eius filij, & hæredes decederent, vt supra, eis sic decedentibus voluit, quod in medietate hæreditatis ipsius testatoris succedant supradictæ eius filiæ fœminæ natæ, & posthumæ si forent, & earum hæredes, & successores, & in medietate residui filij, & hæredes masculi q. Terentij eius fratris, & eorum hæredes, & successores, & in reliqua parte, hoc

hoc est quarta totius hęreditatis Venerabilis Con-
fraternitas Sãctissimi Corporis Christi Terrę Visi.
Decessit testator, decesserunt etiam filij ipsius
sine filijs, excepto Hercule, qui obijt relicto Iulio
Cæsare iuniore filio, & Daria, & Flauia monialibus
in Monasterio S. Margaritæ de Vrbe. Tandem
decessit Iulius Cæsar iunior sine filijs, & propte-
rea constare de fideicommisso Iulij Cæsaris senio-
ris, ad fauorem Confraternitatis, & litis consor-
tium, fuit resolutum coram R.P.D. meo Vbaldo
27. Nouembris 1628: * & 30. Aprilis 1629. * nõ
vocatis supradictis Monialibus, quæ tamen in
commissione erant compræhensæ, & de qua in Sũ-
mario num. 7. prætendentes se fuisse vocatas ad
fideicommissum, obtinuerunt ad earum fauorem
responderi hac die coram R.P.D. meo Vbaldo Po-
nente, qui cum non potuerit dictæ resolutionis ra-
tiones extendere propter eius discessum ab Vrbe,
fuit hoc onus mihi in hac causa suffecto impositũ.
Moti sunt Domini, quia regula generalis iuris
1 pro dictis fœminis assistit, vt scilicet in † substitu-
tione facta sub conditione, si institutus decesserit
sine filijs, neptis ex filio faciat deficere conditionẽ
ad text in l. 1. *C. de condit. in sert. l. si quis ita, ff. de
testam. tutel. l si ita scriptum, ff. de legat* 2. *Fusar.
q.* 402. *nu.* 1. *Cephal. cons.* 306. *nu.* 3. *&* 433. *nu.* 2.
Decian. cons. 12. *nu.* 1 *lib.* 2. *Mantic. de coniect. vlt.
vol. lib.* 11. *cap.* 14. *per tot. Rot. in recent. dec.* 316.
num. 2. *par.* 1. *secundum Greg. XV. dec.* 514. *nu.* 1.
Seraph. dec. 880. *nu.* 1. & licet in casu quo pater
habens filios, & filias, filios dumtaxat hæredes in-
stituens, facta substitutione sub conditione, si de-
cesserint sine filijs, sit maximè controuersum, an
2 † neptis ex filio faciat deficere conditionem. At-
tamen Domini distinguendo resoluerunt, quando
testator vocat masculos, vt bona in agnatione con-
seruentur per fœminam nõ deficere conditionem,
3 † quæ non potest agnationem conseruare, cum in
aliam familiam transeat. *Ruin. cons.* 149. *num.* 4.
lib. 2. *Soccin. iun. cons.* 1. *nu.* 44. *lib.* 1. *Paris. cons.* 40.
nu. 43. *lib.* 2. *Crauet. cons.* 206. quando verò agitur
de substitutionibus temporalibus, in quibus nul-
la habetur ratio conseruandæ agnationis, senten-
4 tiam affirmatiuam veriorem censuerunt, † nempè
neptem excludere substitutum, quia habet pro
se regulam supra firmatam, hanc sententiã tenent
Molin. de primog. lib. 3. *cap.* 5. *nu.* 51. *Pinell. in l.* 3.
nu. 24. *C. de bon. matern. Couarr. in cap. Rainaldus
in princ. nu.* 2. *de testam.* & alij plures relati per
Fusar. vbi supra nu. 26. *qui nu.* 27. attestatur Do-
ctores tenentes contrariam opinionem loqui quã-
do de conseruanda agnatione tractatur, & ita plu-
ries fuit resolutum in Rota coram *Seraph. decis.*
880. *coram Mantic.* 305. *&* 351. *& in recent.* 316.
par. 1. & latè in *Florẽtina de Guidaccijs* 21. *Febr.
&* 21. *Iunij* 1628. *coram R.P.D. meo Dunozetto.*
Nec potest dubitari quod in fideicommissis, &
5 vltimis voluntatibus masculinum † concipiat fœ-
mininum, quando vt hic de contraria testatoris
mente non apparet, *l. Lucius, §. quæsitum,* ibi, nisi
aliud sensisse testatorem probetur, *ff. de leg.* 3. cum
alijs per *Fusar de substit. q.* 511. *nu.* 106. *Honded.
cons.* 57. *nu.* 25. *lib.* 1. qui in terminis neptis plu-
res cumulat *nu.* 44. *secundum Greg. XV. dec.* 514.
nu. 1. *& seqq. vbi Adden. nu.* 16. *Rota dec.* 316. *n.* 3.
par. 1. *recent.* Idque procedit etiam si pia causa
fuerit substituta ex *Bal. Castr. & Corn. in l. cum
acutissimi, C. de fideic. Alex. in l. ex facto, §. si quis
rogatus il primo, ff. ad Trebell. Soccin. sen. in l. cum
Auus, nu.* 86. *vers. quintus casus, ff. de cond. & de-
monstr.* docet compluribus relat. *Pinell. in l.* 5.
nu. 26. *C. de bon. matern.* & ita consuetudo tenuit
Fusar. d. q. 402. *num.* 104.
Supradicta facilius procedunt pro comprehen-
sione fœminarum cum non appareat testatorem
prospexisse ad conseruandam agnationem, nullibi
enim in testamento legitur, voluisse bona conser-
uari in familia, sed vocauit alios extraneos diuer-
6 sæ familiæ, & agnationis in † quos nõ militat con-
sideratio maioris affectionis, quàm in descẽdentes
ex sua familia, *Alciat. cons.* 35. *num.* 5. *lib.* 9. *Gabr.
cons.* 97. *nu.* 6. *vol.* 1. Cessante igitur ratione conser-
7 uandæ agnationis, † nulli dubium est quod neptes
substitutum excludunt *Mantic. de coniect. lib.* 11.
tit. 14. *in fin. Crass. in §. fideicommissum, q.* 35.
nu. 5. vbi plures adducit de magis communi verio-
ri & æquiori, & vbi etiam res dubia videretur pro
fœminis, contra substitutum est pronunciandum
latè *Bursatt. cons.* 300. *nu.* 40. *& seqq. Honded. d.
cons.* 57. *in fin. Fusar. d. q.* 402. *nu.* 19. vbi quod cõ-
tra regulam, quæ stat pro fœmina substitutus gra-
uatur duriore onere probationis, est enim standum
8 † regulæ donec constet de contrario *Bart. in l.* 2.
ff. si quis in ius vocat. non ierit, & ibi *Ias. num.* 3.
Couar. lib. 2. *var. resolut. cap.* 14. *num* 4. *Cephal.
cons.* 469. *nu.* 5. *Mascard. de probat. conclus.* 1261.
num. 2. *ad med.*
Non obstat quod in hoc casu neptes essent me-
lioris conditionis, quàm ipsæ filiæ testatoris; Quia
9 respondetur filias fuisse † dotatas, & hoc prætextu
exclusas, quæ ratio non militat in neptibus, *Hon-*
10 *ded. d. cons.* 57. *n.* 62. quia neptes † positæ in condi-
tione nihil recipiunt ex testamento aui, sed eis di-
citur præseruatum ius succedendi ab intestato,
iuxta *glos. communiter approbatam in l. Lucius la
seconda, ff. de hared. instit. Corn.* qui de communi
testatur *cons.* 124. *num.* 12. *lib.* 2. & communem
11 dicit *Alex. cons.* 38. *nu.* 10 *lib.* 6. vnde † cum filiæ
fuerint à testatore competenter dotatæ, neptes ve-
rò nihil ab eo consecutæ fuerint non potest dici,
quod neptes fuerint magis dilectæ, & melioris cõ-
ditionis, quàm sint filiæ, & quamuis ipsas excluse-
rit contemplatione fratrum, non inde sequitur eo-
rum contemplatione voluisse excludere neptes
contemplatione aliorum extraneorum diuersæ
agnationis, & familiæ, *Seraph.* 1216. *nu.* 10. sola
12 enim coniectura † exclusionis propriarum filiarũ
non facit vt excludantur neptes, *Mantic. de con-
iect. vlt. volunt. lib.* 11. *cap.* 14. *Seraph. dec.* 880 *n.* 2.
13 vltra quod multis modis † euenire potest, vt te-
stator velit excludere filias, non verò neptes ex
filijs, tradunt *Molin. & Pinell. vbi supra.*
Nec obstat quæ dicuntur de exclusione, quod
istæ moniales fuerint exclusæ à Iulio Cæsare iu-
niore filio Herculis, cum non applicentur, quia
extantibus masculis ex verbis testatoris fœminæ
14 non admittuntur, & propterea non possunt † dici
exclusæ cum eis nulla vnquam fuerit delata suc-
cessio,

cessio, & cum testator primo vocauerit masculos,
& in eorum defectum fœminas; Ideo substitutio
censetur facta ordine successiuo, vt primò succe-
15 dant masculi,† deinde fœminæ, nam testator non
intellexit fœminas simpliciter excludere, sed illis
masculos præferre, *Ruin. cons. 154. nu. 3. lib. 2.*

Neque obstat statutum exclusiuum fœminarũ,
16 cum quo † censetur testatorem se voluisse confor-
mare, quia statutum procederet, vbi cessaret voca-
tio testatoris, sed cum istæ neptes fuerint apertè
inclusæ in vocatione ex deductis, exclusio statuta-
17 ria non suffragatur, cum huiusmodi † statutum
locum tantum habeat ab intestato, præsertim
quando præseruantur testamentariæ dispositiones.
Anchar. cons. 300. & licet statutum non habeat
verba suspensiua, tamen excludit superstitibus
18 masculis, quæ verba † important exclusionem su-
spensiuam, & temporalem ex *Abb. cons. 92. ad fin. lib. 2. Gabr. de statut. concl. 4. nu. 41.*

Quod autem Daria, & Flauia sint in substitutio-
ne positæ constat ex illis verbis relatis in codicil-
lis, ibi, *& eorum heredes, & successores filios ex eis*
descendentes, &c. ex quibus constat reciprocam
substitutionem omnes descendentes ex filijs sub-
19 stitutis comprehendere, & quod † Monasterium
propter religiosum præferatur substituto est text.
expressus in *cap. in præsentia de probat.* vbi notant Doct. omnes.

Et ita vtraque parte, &c.

☞ * *Sunt decisiones 216. & 269. supra in hac parte, & infra par. 2. habentur aliæ, vt notaui ad decisionem 312. coram Reuerendiss. P. D. meo Merlino Decano, quæ est in eadem causa. Et in parte 3. adest alia sub die 28. Ianuarij 1636. coram Illustriss. D. Patriarcha Constantinopolitano, est decisio 92.*

R. P. D. QVEIPO.

Triuentina Beneficii.

Die Lunæ 12 Nouembris, 1629.

ARGVMENTVM.

Beneficiorum vnio, quando sit permissa, & an assertioni Episcopi stetur circa causam vnionis. Capituli consensus in vnione vtrum requiratur in ipso contractu, & an sufficiat, quod ex interuallo subsequatur, quæ sententia est valde inter Iuris interpretes controuersa, & est materia brocardica. Vera tamen est, quod sufficit ex post facto.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiorum suppressio sine causa est à iure interdicta.*

2 *Vnio beneficiorum nisi ob euidentem vtilitatem, vel necessitatem est permissa.*

3 *Assertioni actum gerentis, circa interuentum causæ, in actibus sine ea prohibitis, fidem non adhibetur.*

4 *Episcopus non debet in genere exprimere causam alienationis rerum Ecclesiæ, sed in specie, alias eius assertioni non statur. num. 13.*

5 *Iuspatronatus non acquiritur, etiam si adsit cõsensus Ordinarij ex augumento dotis Ecclesiæ ædificatæ, & consecratæ.*

6 *Iuspatronatus non acquiritur ex dotatione Ecclesiæ depauperatæ.*

7 *Ecclesia libera non potest subijci iurispatron. alicuius, nec etiam per Episcopum.*

8 *In alienatione totali rei Ecclesiæ de iure communi Pontificia auctoritas desideratur.*

In Ecclesiæ submissione, & seruitute ad fauorem laycorum requiritur omninò Papæ auctoritas. num. 8.

9 *In Ecclesiæ submissionibus ad fauorem laycorum, est cautius agendum, quàm in alijs alienationibus.*

10 *Dotalium rerum hypoteca est prohibita, etiam consentiente vxore.*

Dotalium rerum alienatio est permissa consentiente vxore. num. 10.

11 *Ingenuus nõ possit se subijcere seruilibus operib.*

12 *Episcopi assertioni circa ea, quæ vidit in visitatione an stetur.*

14 *Episcopi assertioni in visitationibus plenè credendum non est, licet plurimum sit deferendum.*

15 *Capituli consensus in vnione est solemnitas propter vtilitatem Ecclesiæ desiderata, ideò non solum Capitulum, sed quilibet alius potest de eius defectu, si non interfuerit, opponere.*

16 *Capituli consensus in vnionibus nõ fuit inductus in eius fauorem, sed pro forma, & solemnitate.*

17 *Vnio facta absque consensu Capituli est nulla.*

18 *Vniones inter species alienationum perpetuarum enumerantur.*

19 *Alienatio rerum Ecclesiæ non est interdicta fauore Capituli, vel Clericorum, sed fauore, & intuitu Ecclesiæ. num. 17.*

21 *Duo, quando æquiparantur, tunc eadem ratio in eisdem militat.*

22 *In alienationibus perpetuis rerum Ecclesiæ consensus Capituli, & auctoritas exigitur.*

23 *Actus, si lege caueatur, quod non possit geri sine consensu talis personæ, tunc requiritur per modum solemnitatis talis consensus.*

24 *Capituli ratihabitio in alienationibus perpetuis rerum Ecclesiæ, non habet locum.*

25 *Capituli consensus in alienationibus temporalibus rerum Ecclesiæ, sufficit vel tacitus, vel expressus, & ex post facto.*

26 *Capituli tractatus in alienationibus rerũ Ecclesiæ est necessarius pro forma, & solemnitate.*

27 *In Alienatione rerum mobilium minorum, si sint dictæ res pretiosæ, requiruntur eædem solemnitates, quæ adhibentur in alienatione immobilium. & num. 28.*

29 *Capituli consensus in alienatione rerum Ecclesiæ non requiritur vti personæ interesse habentis, sed solum tamquam solemnitas.*

30 *Episcopi auctoritas in alienationibus rerum Ecclesiæ in ipso actu interuenire debet, & non sufficit, quod accedat postea.*

31 *Alienatio rerum Ecclesiæ sine consensu Capituli potest a quolibet cuius interest impugnari.*

32 *Alie-*

32 *Alienatio rerum Ecclesiæ sine consensu Capituli conualescit ex consensu postea superuenienti.*
Et d. alienatio valet ex nunc, non verò ex tunc. num.29.

33 *Quod procedit in ratificatione cuiuslibet actus ab initio nulliter celebrati nisi contrarium sit in iure expressum. num.34.*

35 *In ratificatione omni per quam actus incipit valere ex nunc, requiruntur omnes solemnitates, quæ à principio desiderabantur.*

36 Ratificatio *mulieris, & minoris easdem solemnitates exigit, quæ sunt necessariæ in celebrando contractu de nouo.*

37 Contractus *à pupillo, vel minori sine debita solemnitate celebratus licèt sit nullus, claudicat tamen ex parte pupilli, in cuius arbitrio stat recedere, nec ne.*

38 *Tamen alteri parti ab illo contractu inuito pupillo recedere non licet.*

39 *Alienatione rerum Ecclesiæ nulla ex defectu solemnitatum, Ecclesia tantum, & non altera pars potest illam impugnare.*

40 *Vnio simpliciter non est nulla defectu consensus* Capituli, *si Capitulum prædictum defectum non opponat.*

42 *in Vnionibus consensus Capituli potest ex post facto interuenire, licet materia ista sit valde cõtrouersa, & brocardica. num.41.*

43 *Episcopi auctoritas, & consensus in alienatione iurispatronatus desiderata, potest ex post facto interuenire.*

44 *In decimarum alienatione sufficit consensus Episcopi ex post facto interuenire.*

45 *Actus ab initio nullus conualescit ex qualitate necessaria postea superueniente.*

46 *Testamentum nullum ob præteritionem filij, mortuo filio in vita patris, conualescit de iure prætorio.*

47 *Testamentum patris vt valeat, essentialiter requiritur institutio, vel exhæredatio filij existentis in potestate.*

48 *Solemnitatibus in contractibus ad fauorem alicuius introductis ille solus potest opponere de earum defectu.*

49 *Lex qualibet habet duplicem finem intentionis, scilicet, & executionis.*

50 *Beneficio pro aliquo à lege introducto, potest renunciari, nisi sit prohibitus hoc facere.*

51 *Text. in l. iubemus nulli C. de sacr. sanct. Eccles. intellectus.*

DECISIO CCCXVIII.

CAVSA iterum proposita, cum decisio facta sub die 18. Maij præteriti * duas partes contineat, quarum prima causas vnionis secunda verò consensum capituli respicit, Dominis, quoad primam partem in decisis standum esse placuit,
1 nam cum † beneficiorum suppressio sine causa à iure sit interdicta *cap. ex parte de constit.* & per
2 vnionem, nisi ob euidentem necessitatem, † vel vtilitatem Eccl. non sit permissa *cap. exposuisti de præben.* & ibi DD. *cap. pastoralis de donationibus clem. si vna de reb. Eccles.* & tradunt *Oldr. cons.261. Rebuff. in tract. de vnion. nu.38. Azor. instit. moral. 2. par. lib.6. cap.28. quæst.4.* quorum vtrumque in vnione, de qua agitur, deficit, nam Ecclesiam S. Mariæ de Saletto congruente dote frui extat, probatur in Summario Petri, vt in decisione notatur.

Neque obstat assertio Episcopi in vnione asserentis redditus præd. Ecclesiæ defecisse, tum quia absque præd. causa non erat vnio permissa Episcopo, ideò succedit *doctr. Bart. in l. si forte ff. de Ca-*
3 *stren. pecul.* docentis † assertionem agentis circa interuentum causæ nullam fidem facere in actibus absque causa fieri prohibitis, sequitur Rota *apud Card. Caualerium decis.439. nu.6.* Tum quia in
4 genere tantum, non † verò in specie Episcopus causarum relationem in vnione fecit, quo casu eius assertioni standum non esse communiter traditur per textum in *l. qui Testamentum ff. de probat. l. cum quis, §. Titia, ff. de leg.3. l. fin. ff. de exercit. act.* & ibi docet *Bald. Castren. & Alexand. in l. si donatione, C. de collat. Tiraq. in l. si vnquam verb. donat. largitus nu.93. Gars. de nobilit glos.2. nu.17.* & in terminis vnionis docet *Oldr. cons.262. nu.4. Caputaq. dec.350. nu.30. par.3. & cum plur. relatis Gars. de benef. par.12. cap.2. nu.126.*

Præcipuè quia in beneficijs simplicibus dos nõ desideratur, vt in decisione firmatur, & licet admitteretur propter paupertatem illorũ vnionem posse fieri, hoc procederet vt beneficia libera remanerent, non verò vt iurispatronatus subijceren-
5 tur, quia ex † augumento dotis Ecclesiæ ædificatæ, & consecratæ non acquiritur iuspatron. etiam cum consensu ordinarij, *glos. in cap. pia mentis 16. q.7. vbi Archid. nu.3. & 4. Turrecrem. nu.6. Abb. cons. 59. nu.3. & cons.106. nu.4. lib.2. Feder. de Sen. consil.234. ad fin. Rocch. de iurep. verb. & dotabit q.2. nu.4. & q.3. Lambert. eodem tractat. lib.1. par.1. q.6. art.1. nu.1. & 2. & art. 2. nu.11. & fuit resolutum in Lunen. Sarzanen. beneficij 5. Iulij 1599. coram bo. me. Card. Millino*; quod procedit etiam
6 quod Ecclesia fuerit † depauperata, *Card. in cap. quoniam, q.1. de iurep. Roch. vbi supra verb. pro eo q.3. nu.5. Rot. decis.528. num.2. & decis.457. nu.18. par.1. diuers.* & fuit dictum in *præallegata Lunen. Sarzanen. beneficij*. Et ratio est, quia Eccle-
7 sia libera non potest subijci † iuripatronatus alicuius, nec etiam per Episc. *Abb. d. cons.106 nu.4. par.2. Roc. vbi sup. q.16. num.34. Staphil. de Liter. Grat. tit. de modo, & form. impetr. § sequitur videre nu.3. & 4. Bero. cons.4. nu.33. lib.1.* Rota *in Albanen. iurisp. 17. Maij 1595. coram bo. mem. Penia, & in Nolana beneficij 19. Ianuarij 1594. coram bo. me. Card. Arigonio per textum optimum in cap 2. Ibi bona immobilia, seu Iura ipsarum Laycis submittere, subijcere, seu supponere absque Capituli sui consensu, & Apostolica Sedis licentia speciali de reb. Eccles. non alienan. lib.6.* nam
8 cum in totali † alienatione rei Ecclesiæ iure communi Pontificia auctoritas desideretur in subiectione, & seruitute super ipsis rebus ad laycorum fauorem imponenda, multò magis specialis Pontificia auctoritas exigi debet, vt *in d. cap.2.* nouiter fuit constitutum, nam vt ibi notat *glos. verb.*
9 speciali in talibus † submissionibus maius periculum vertitur, & ideò cautius quàm in alijs alienationi-

tionibus est agendum l.1. §.sed & si quis, ff. de Carbon.edit. cap.quiescamus 42.d.cap.vbi pericu-
10 lum de elect. eaque ratione lege Iulia † rerum dotalium fuit hypotheca interdicta etiam volente vxore quamuis alienatio vxore consentiente permissa remaneret, vt traditur in princ. instit. quib. alien.licet vel non, & ibi Theophil.rationem reddidit, quam sequitur Barbos. in l.1.5.par nu.1.ff.sol. matrim. & in eo, qui cum ingenuus remaneret
11 seruilibus † operibus se subiecit, tradit text.in l. si quis pro eo 56.in princ.ff.de fideiusso. & ibi notarunt Bart. & reliqui Doct. & Couar.in cap.quamuis pactum 1.par.§.2.nu.3. Sarmient.lib.1.select. c.3. Forcatulus in Natyomantia Iuris Dial. 53. Conan.lib.6.comment.cap.6.num. 12.

Minus obstat circa causas Episcopi assertio in
12 qua prædicta vnio fundatur, cui † esse credendum, vt patefacta in visitatione tenet Rot. apud Cas.de Graff.dec.1.de reb.Eccles non alien. & coram Canalerio d. decis.439.nu.8. Seraph.dec.1272. nu.3. nam respondetur dictam assertionem in genere
13 non in specie † emissam fuisse, vt oportebat vt supra dictum est, tum etiam quia dec Cas. de Graf. procedit in solemnitatibus, nō verò in cautis vnionis, vt notatur in supradicta decisione Caualerij, vel in vnione præterita non verò in ipso actu visitationis facta, vt in præallegata decisione 439. ma-
14 ximè quia nullibi traditur assertioni † Episcopi in visitationibus plenè credendum, sed dumtaxat plurimum esse deferendū, C. Seraph.dec.1026.n.3. Rot. dec.233.sub nu.2 par.2.recent. Ludouis. dec. 482.nu.6. & ex testibus pro parte Petri examinatis de congrua dote Ecclesiæ S. Mariæ de Saletto visum fuit Dominis sufficienter constare.

Circa secundam partem decisionis, quamuis conclusionem in ea firmatam admittere videatur, Rot.apud Illustriss.Card.Pamphilium decis. 455. nu.5.par.2.recent. dum docet consensum Capitu-
15 li esse solemnitatem propter Ecclesiæ † vtilitatē desideratam, & ideò non solum Capitulum, sed quemlibet aliū cuius interfuerit posse de eius defectu dare, vt traditur in illis verbis, *Et cū solemnitas huiusmodi consensus fuerit inducta fauore Ecclesiæ de eius defectu nedum Capitulum, sed etiam quilibet alius cuius interest opponere potest ex adductis in causa Vercellen.vnionis 26. Aprilis 1610. coram Illustriss.Card.Lancellotto, & eandē sententiam sequutus est* Garz. de benef par. 12. cap.2.nu.164. in illis verbis, *Sed hæc intelligentia mihi non probatur, nam consensus Capituli in vnione, non tam fuit introductus in eius fauorem cum de eius præiudicio non agatur, quam pro forma & solemnitate ne passim, & temerè fiat ad trad.per Simoncell.de decretis in præfat nu.54. & in terminis quod consensus Capit.in vnione requiratur à lege per modum solemnitatis docet Bursat. d.cons.185.nu.14.lib.2. hactenus* Garz. Et quod
16 consensus Capituli in † vnionibus non fuerit inductus in eius fauorem, sed potius pro forma, & solemnitate tradit cum pluribus relatis Riccius in praxi fori Ecclesiast. decis.487.nu.2. in illis verbis. *Nam consensus Capituli in vnione non fuit introductus in eius fauorem, cum de eius præiudicio non agatur, sed potius pro forma, & solemnitate ne passim & temerè fiat secundum Simoncell. de decretis in præfat.nu.54. Bursat. cons. 185. num.14. vol.2. Rub.cons.17. nu.4. Bondig. cons.60. num.7. Merenda cons.17.nu.5. & 8. hactenus Riccius qui ibidem nu.1.* docet de defectu prædicti consensus quemlibet cuius interest opponere posse in illis
17 verbis, *Vnio facta absque † consensu Capituli est nulla, cum & forma non seruatur, Bald.cons.322. vol.1. Soc.cons.15.nu.15.vol.1. & hæc nullitas poterit opponi à quocunq. cuius interest Rot. diuers. dec.247.nu.5 par.1 hactenus Riccius.*

18 Et cum vniones inter † species alienationū perpetuarum enumerentur secundum tex. expressum in c.tua in fine de his, quæ fiunt à Prælat. sine consensu Capit. & colligitur ex Clem. 2. de reb. Eccles. non alienan. videtur quod alienatio rerum Ecclesiasticarum non sit fauore Capituli, aut Cle-
19 ricorum interdicta, † sed fauore & intuitu Ecclesiæ dumtaxat secundū text in auth. de non alien. §.non igitur & in l. iubemus nulli 14. ibi *neque si omnes cum religiosa Episcopo, & œconomo Clerici in earum possessionem alienationem cōsentiant,* C.de Sacros. Eccles. vbi glos. verb. consentiant no-
20 tauit non fauore Clericorum. † sed Ecclesiæ alienationem fuisse prohibitam in illis verbis, *quia Ecclesiæ est non eorum fauor*, & ibi quadam additio in illis verbis, *sed hoc ne res alienentur non est inductum in fauorem eorum, sed in fauorem Ecclesiæ*, quæ additio mouetur per eundem tex. in vers. vt sicut, in illis verbis, *Vt sicut ipsa religionis, & fidei mater perpetua est, ita eius patrimonium iugiter seruetur illæsum*. Nam æquiparan-
21 tur illa duo, † quare æqua ratio militare videtur ex traditis à Cassad.decis.6.nu.8.de Iurep. Anton. Gomez in l.24.Taur.nu.1. vers.ex quo notabiliter Solis de censib.lib.3.cap.3.nu.7. ex quibus iuribus desumptus est tex.in cap. nulli de reb. Eccles. non alienan. vt testatur glos.fin.ibi & Cuiac in dicta nouella de non alienan. Ant.Aug.in scholijs ad primam Collectionem decretalium cap.4. tit.de rebus Eccles. non alienan. & notabit Castill. de vsufr. cap.54.nu.4. & in alienationibus perpetuis rerum
22 † Ecclesiarum consensum Capituli pro forma, & auctoritate exigi, & ex post facto interuenire non posse, tenet Abb.in cap.ea noscitur n.3. de his quæ fiunt à Prælat.& sequitur cū alijs relatis, Redo in. de reb.Eccles.fol.182.nu.1. ibi, *Iste consensus Capituli vel alterius personæ debet secundum aliquos in ipso actu præstari, & non ex interuallo per D. Anton. in cap.cum nos de his, quæ fiunt à Prælat.*
23 *Nam † quando lege cauetur quod actus non possit geri sine consensu talis personæ, vel Capituli, tūc consensus requiritur per modum solemnitatis, & sic pro forma, aliàs actus erit nullus nisi in ipso actu interueniat, & nu.17. ibi* & *ratio quare in*
24 *alienatione perpetua non habeat locum † ratihabitio videtur dari per Abbatem in c. cum nos eodē tit. ibi dicunt DD. quod prædicta iura possunt intelligi in concessione ad tempus facta, nam in alienatione perpetua non videtur, quod habeat locum ratihabitio propter necessitatem procedentis tractus, & hoc fuit vltimum dictū Innoc. & per Abbatem, ibi & nu. 24. ibi, Vnde per hoc in aliena-*
25 *tionibus poterit † dici vel tacitus, vel expressus cōsen-*

sensus, & post factum haberi poterit, secus in alie-
nationibus perpetuis, vt per Abbatem etiam in
cap. ea noscitur de his quæ fiunt à Prælat. Et quod
26 tractus † Capituli sit necessarius pro forma, & au-
ctoritate actus, & ex post facto non possit interue-
nire tenet *glos. in cap. 1. vers. tractatus de rebus*
Eccles. lib. 6.

Idq. ille text. suadere videtur, nam in alienatio-
ne ibi relata interuenerant consensus Capituli, &
tamen quia tractatus non præcesserat neque in
ipso actu alienationis interuenerat declaratur alie
nationẽ irritã fuisse, & suadetur ex *tex. in c. tua* 8.
de his quæ fiunt à Prælat. ibi, *& cum totius Cleri-*
ci tractatu atque consensu, & ibi *glos. verb. tracta-*
tu in alienatione rerum mobilium; & etiam quan-
27 do res † mobiles prætiosæ alienantur exigit ean-
dem solmnitatem, quæ de iure in rerum minorum
alienatione desideratur in illis verbis. *Et hoc im-*
mobilibus, vel mobilibus prætiosis quia si sint pre-
tiosa, necessaria est solemnitas, C. de administ. tu-
tor. l. lex quæ & suadetur etiam ex textu in cap.
sine exceptione 52. 12. q. 2. in illis verbis, *Et cum*
totius Cleri tractatu atque consensu id eligat, &
ibi *glos. ver. profuturũ vers hoc suas*, ibi *quod licet*
omnes Clerici consentiant, si tamen non obseruatur
forma alienationis, alienatio nulla est, & ex *text.*
in c. 2. ibi *seu aliàs alienando in forma, & casibus*
à iure permissis de reb. Eccles. non alien. l. 6. vt no-
tauit *Couar. lib. 2. var. cap. 17. nu. 2.* quam senten-
tiam admisit *Butr. in cap. cum nos nu. 5.* de his, quæ
fiunt à Prælat. & in ea præcipuè patrocinatur suã
causam, *Soccin. sen. cons. 15. nu. 31. vol. 1.* Et in
28 alienationibus † perpetuis eandem sententiam cũ
pluribus relatis tenet *Rebuff. in compend. aliena-*
tionum, nu. 15. & cum pluribus Bursat. *cons. 285.*
nu. 14. lib. 2. & quod in prædictis alienationibus
consensus Capituli non requiratur pro eius inter-
esse, sed pro solemnitate firmauit Rot. *apud Seraph.*
dec. 338. nu. 2. in illis verbis, *& quamuis requira-*
29 *tur eo casu consensus Capituli, tamen † non re-*
quiritur vti persona interesse habentis, sed solum
tamquam solemnitas, vt colligitur ex traditis per
Franc. in cap. 1. nu. 16. de rebus Eccles. non alie-
nan. & declarat Rebuff. de reb. Eccl. non alienan.
In primo & tertio requisito, & firmauit etiã Ro-
ta apud Mantic. dec 11 *. nu. 5.* ibi *nec sufficit quod*
30 *† auctoritas Episcopi postea accesserat, quia debet*
in ipso actu interuenire non ex interuallo arg. le-
gis obligari, §. Tutor, ff. de auct. tutor. Dec. in d. cap.
cum accessissent nu. 9 aliàs 38. & 40. de constit. In
eamque sentẽtiam videtur, *tex. in cap. si quis pres-*
byterorum 6. §. fin. de reb. Eccles. docens † aliena-
31 tionem sine consensu Capituli factam quemlibet,
cuius interest impugnare posse, & ibi notauit *glos.*
verb. personis, Bald. & Cin. in l. iubemus nulli
14. §. sanè nu. 5. C. de sacros. Eccles.

Et quamuis alienationem sine cõsensu Capituli
32 factam conualescere ex consensu † postea super-
uenienti à pluribus receptum sit, vt infra dicetur,
admittunt tamen contractum illum ex nunc, non
verò ex tunc valere, vt tenet *glos. in cap. 1. verb.*
tractatus vers. in alienatione de rebus Eccles. lib. 6.
33 *Soccin. sen. d. cons. 15. nu. 39.* & in ratificatione †
cuiuslibet actus ab initio nulliter celebrati tradit
pro *reg. Butr. in cap. cum nos nu. 5. vers. sed est dif-*
ferentia de his, quæ fiunt à Prælat. *Bart. in l. ob-*
seruare n. 4. ff. de offic. pro conc. Surd. dec. 69. n. 15.
Honded. cons 38 nu. 19. Redoan. vbi supra nu. 24.
34 *Rot. dec. 557. nu. 3 par. 1. rec.* nisi contrarium † sit
in iure expressum, vt in *cap. cura de Iurep. & in*
cap. cum nos de his, quæ fiunt à Prælat. cum alijs
quæ sic intelliguntur à *Rebuff. in tract. alienat.*
rer. Eccl. nu. 15. Soccin. sen. in d. cons. 15. num. 44.
vers. ad aliam lib. 1. propter rationem traditam à
Butr. in d. cap. cum nos num. 5.

Per hoc tamen sentẽtia supra relata nullatenus
læditur, tum quia in omni ratificatione per quam
35 † actus incipit valere ex nunc idest à tempore ra-
tificationis, non verò ex tunc quãdo actus fuit ce-
lebratus, omnes solemnitates, quæ à principio fue-
runt desideratæ debent interuenire, vt tenet *Rot.*
apud Ludouis. decis. 395. per tot. vbi nu. 12. plures
refert auctores & cum pluribus relatis, *Surd. cons.*
364. nu. 45. Thom. Sanchez de matrim. lib. 2. di-
36 *sput. 37. nu. 11.* & ideò † ratificationem mulieris,
& minoris easdem solemnitates exigere, quæ sunt
necessariæ in celebrando contractu de nouo testa-
tur, *Rot. coram Lodouis. decis. 473. & corã Seraph.*
decis. 1242. nu. 2. atque itá secundum istam senten-
tiam, cõsensus Capituli adhibitus per modum ra-
tificationis concurrit cum cæteris solemnitatibus
tempore quo contractus incipit habere vires.
37 Tum † quia sicut cõtractus à pupillo, vel adul-
to sine debita solemnitate celebratus licet sit nul-
lus, claudicat tamen ex parte pupilli in cuius ar-
bitrio est, vel recedere propter nullitaté, vel per-
38 sistere si voluerit, cum tamen alteri parti † ab illo
contractu inuito pupillo, vel adulto recedere non
sit permissum *l. pupillus §. 1. ff. de auct. tutor. l. Iu-*
lianus, §. si quis à pupillo, ff. de act. empt. l. 1. ff. de
rescin. vend. & in his locis glos. Bart. & DD. Surd.
de alim. tit. 8. priuil. 56. nu. 80 Ludouis decis. 467.
39 *nu. 5.* idem obseruatur in alienatione rerum Ec-
clesiasticarum absque debita solemnitate celebra-
ta, vt tenent *Cyn. & Salicet. in l. iubemus nulli, §.*
sanè, nu 2. C. de sacros. Eccles. & cum plur. relatis
Pinell. in l. 1. par. 3 num. 33. C. de bon. mater.
Surd. decis 69. num. 23. Ludouis. vbi supra, &
ibi adden. num. 16. & agens de nullitate huius
alienationis, eo quod Capituli consensus tempo-
40 re contractus non fuerit † adhibitus quod potest
Capitulum ratione prædicti priuilegij inuito alte-
ro contrahente in alienatione persistere, notauit
eleganter, *Butr in dicto cap. cum nos in fin.* Et in
vnionibus, & alienationibus hoc ipsum notare
videtur Rota cum pluribus ab ea relatis *decisione*
133. *num. 10. cum duobus seqq. par. 2. diuers.* vbi
ea ratione, & propter dictum priuilegium mino-
ribus, & Ecclesiæ concessum traditur posse Capi-
tulum, in vnione, & alienatione absque eius con-
sensu facta permanere.
41 Verum his † non obstantibus dubia est hæc sẽ-
tentia, & maximè cõtrouersa inter iuris interpre-
tes, vt fatetur *Soccin. d. cons. 15. nu. 39.* ibi, *sed hic*
aduertendum est quod iste articulus videtur esse
aliqualiter difficilis propter varias maiorum no-
strorum opiniones, & esse materiam brocardicam
fatetur Butr. vbi supra num. 5. ibi, *& ingredior*
mate-

materiam brocardicam, & DD. placuit à decisis
in hac parte recedere, & contrariam sententiam
amplecti vt in vnionibus consensus Capituli pos-
42 sit ex post facto † interuenire, & eiusdem Capitu-
li fauore prædicto consensum à iure desiderari cum
*Alexand. conf. 219. nu. 16. & 17. lib. 6. Boer. decis.
345. nu. 3. & 4.* Rebuff. *in reg. de vnionibus glos.
11. nu. 10. Hoied. de incompatib. benef. 2. par. cap. 3.
nu. 9. Azzor. instit. moral. 2. par. lib. 6. cap. 28. q. 12.
in fin. & tenet Rota dec. 133. nu. 9. par. 2. diuers. &
dec. 455. nu. 5. par. 2. recent. Grat. discept. forens.
cap. 578. nu. 32.* & plures relati à *Garz. de benef.
par. 12. cap. 2. nu. 147. Ricc. decis. 198. nu. 16. par. 4.
per text. in cap. cura*, ibi *nisi auctoritas Diœcesa-
ni Episcopi, & consensus adsit*, & ibi, *aut Diœce-
sani Episcopi habuerit postea consensum. cap. sug-
gestum 20.* ibi, *aut eius assensus fuerit postea sub-
43 secutus, de Iurepatronatus*, in quibus † auctori-
tas, & consensus Episcopi in alienatione Iurispa-
tronatus desiderata potest ex post facto interue-
nire, sicut in reliquis alienationibus rerũ Eccle-
siasticarum intuitu Capituli eius consensum desi-
derari, & ex post facto posse interuenire DD. cen-
suere per textum expressum in *cap. cum nos 3.* in
illis verbis, *certum est de rigore Iuris concessio-
nem illam non tenere, quam reclamante Capitu-
lo per prædecessorem suum constat factam fuisse
nisi eam ratam postmodum, habuisset de his, quæ
fiunt à Prælat.* & ibi *glos. verb. ratam* in illis ver-
bis *& ita alienatio quæ de iure non tenet ratiha-
bitione, confirmatur, capitulo vltra 16. quæst. 1.*
44 vbi in alienatione † decimarum consensum Epi-
scop. sufficit ex post facto interuenire, & ibi *glos.
verb. consensum notabit* his verbis *argumentum
quod ratihabitio Episcopi retrotrahitur, & con-
firmat illud, quod per se inualidum erat*, nam fre-
45 quens est in iure † actum ab initio nullum con-
ualescere ex consensu, vel alia qualitate necessa-
ria posteà superueniente, vt in *l. licet 56. ff. de iu-
dic. l. licet Cod. de procur. l. 3. §. falsos, ff. rem rat.
hab.* & in testamento nullo propter filij præteri-
46 tionem, vt mortuo filio † in vita patris conuale-
scat de Iurepretorio docet *text. in l. posthumus 12.
§. idem & circa ff. de iniusto rupto*, & ibi *Bart. &
Castren. & Duran. cap. 3.* vel consentiente filio
præterito, vt in *l. filio præterito 23. ff. eod. titulo*,
vt docent *Bart. ibi nu. 29. Anton. Gomez 1. tom.
var. cap. 11. nu. 6. Sarment. lib. 8 select. in l. cum
patrono nu. 4. ff. de leg. 2. Gutier. in l. nemo potest
nu. 139. ff. de legat. primo Spin. in speculo testam.
in rubrica par. 13. nu. 33. Conam. lib. 10. comment.
47 cap. 4. nu. 4.* quamuis ad validitatem † testamenti
institutio, vel exhæredatio filij existentis in pote-
state essentialiter desideretur *l. inter cætera, ff. de
lib. & posthu. text. in princ. inst. de exhæredat. liber.*
48 nam cum huiusmodi solemnitates respiciant † fa-
uorem, & vtilitatem eorum quorum interest, de
earum defectu illis dumtaxat opponere permissũ
est ex traditis per *Surd. de alim. tit. 8. priuil. 56. ex
nu. 8. Gratian. disceptat. forens. cap. 27. & nu. 39.*
& agens de consensu Capituli in vnionibus bene-
ficiorum, & alienatione rerum Ecclesiasticarum
optimè notauit *Rota decis. 133. num. 10. cum
49 duobus seqq. par. 2. diuers.* Nam cum lex † quæ-
libet habeat duplicem finem intentionis nempè,
& executionis, & respectu primi debeat princi-
paliter vtilitatem publicam respicere secundum
*text. sic intelligendi. in cap. erit autem lex 4. di-
stinct.* & respectu secundi vtilitati eorum consu-
lat, in quibus exercetur, vt post *Nauar. in cap. cum
minister 23. quæst. 5. num. 28.* docet *Couar. in
cap. quamuis pactum 2. par. §. 1. num. 6. Matienz.
in l. 2. titul. 2. lib. 5. recup. glos. 3. num. 18. Barbos.
in l. prima, num. 65. ff. solut. matrim.* eius bene-
50 ficio † possunt renunciare, *ex reg. tex. in l. fin. C.
de pact. l. si quis in conscribendo, C. de Episcop. &
Cler. l. si Iudex circumuento, ff. de minoribus*, nisi
specialiter sint prohibiti, vt in *l. Iulia de fund. do-
tal.* notarunt DD. proximè relati, & ita intelligi
51 potest, † *text. in d. l. iubemus nulli, C. de sacros.
Eccles.* & prædictam Dominorum sententiam
duodecim fundamentis acriter, & laté defendit,
Soccin. sen. d. cons. 15. & nu. 39. & tenet *Alexan. d.
cons. 219. nu. 16. & 17. lib. 6. Boer. decis. 345. nu. 3.
& 4. Riccius d. dec. 199. nu. 16. par. 4. Grat. discept.
forens. d. c. 578. nu. 32. & plur. relati à Garz. de
benef. par. 12. cap. 2. num. 147.* & post Hostiensem,
Gemin. in cap. 1. nu. 12. de rebus Ecclesiasticis lib. 6.

Ex quibus ità fuit vtraque parte informante,
conclusum, &c.

* *Est supra in hac parte decis. 294.*

EM.^MO ET REV.^MO D. CARD. VIRILI.

Ferrarien. Emphyteusis.

Die Veneris 16. Nouembris 1629.

ARGVMENTVM.

Emphyteutica bona Ecclesiastica vigore Cõstitutionum Bonifacianæ, & Paulinæ sunt ad instar bonorum allodialium, ità vt emphyteuta possessor possit de illis liberè disponere. Citatio proximiorum in legitimatione filiorum naturalium, quando non sit necessaria.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiastica bona emphyteutica vigore Constit. Bonifacianæ, & Paulinæ sunt redacta ad instar allodialium.*

2 *Ecclesiasticorũ bonorũ emphyteuta potest liberè de dictis bonis disponere tam inter viuos, quàm in vltima voluntate ad fauorem extraneorum etiam cum exclusione vocatorum, & nu. 3.*

Ecclesiastica bona emphyteutica continentur sub generali institutione, num. 2.

4 *Filij illegitimi, etiam legitimati, sunt incapaces emphyteusis Ecclesiasticæ.*

5 *Bonifaciana, circa bona emphyteutica Ecclesiæ, procedit etiam fauore legitimatorum.*

6 *Clausula, Vocatis vocandis, intelligitur tantum de illis, qui de iure sunt vocandi, & citandi.*

7 *Legitimatio, quando est facta instante illo, qui potest de suis bonis disponere, non est necessaria illorum citatio, ad quos d. bona peruenirent, si non fuisset facta dispositio aliqua.*

8 *In legitimatione facta ad instantiam eius, qui potest de bonis disponere, non requiritur citatio venientium ab intestato.*

9 *Testator sicuti potest ad libitum disponere de suis bonis ad fauorem extraneorum absque citatione, ita etiam potest impetrare filij naturalis legitimationem.*

11 *Patri si competat facultas eligendi in bonis fideicommisso subiectis, alias deuoluantur ad proximiores, tunc si prius obtinuerit legitimare filium, & illum eligat, non requiritur citatio proximiorum.*

12 *Legitimatio subsistit etiam in præiudiciū proximiorū, quorū non fuit facta mentio, si pater legitimans possit ad libitū disponere de suis bonis.*

13 *Clausula sine præiudicio venientiū ab intestato, posita in legitimatione non operatur, quando legitimatus vocatur ab eo, qui potest disponere.*

14 *Narratiua facta per verba, vt asseritur, non requirit iustificationem.*

15 *Filius illegitimus præsumitur de iure natus ex soluto, & soluta.*

16 *Bulla Pij V. contra illegitimos intellectus.*

17 *Bulla Pij IV. contra illegitimos, quando habeat locum.*

18 Odd.*conf.16.num.14.reprobatur.*

19 *Filij legitimati non differunt à legitimis, & naturalibus.*

DECISIO CCCXIX.

DISPVTATO dubio, An constet de tali vo-
catione Alberti, quæ illi suffragetur non ob-
stante dispositione testamentaria Alphonsi, nega-
tiuè Domini responderunt; Nam licèt Albertus
in inuestitura esset vocatus, tamen huiusmodi vo-
1 catio ei non suffragatur † cum bona emphyteotica
etiam Ecclesiastica, de quibus agitur, vigore Con-
stitutionum Bonifacianæ, & Paulinæ redacta sint
ad instar allodialium, itaut emphyteuta possessor
possit liberè disponere inter viuos, & in vltima vo-
2 luntate ad fauorem extraneorum, † etiam cum
exclusione in inuestitura successiuè vocatorum,
& bona prædicta sub vniuersali institutione conti-
nentur, etiam si specialiter mentio illorum facta
non fuerit, vt in puncto Bonifacianæ tradit *Alex.*
cons.91.nu.13 vers.non obstat, quod vigore Bullæ
lib.1. Ancaran. cons.303. nu.7. Rimin. iun. cons.
445.nu.12.lib.4. & cons.558. nu.19. & seq. lib.5.
Laderch.Imolen.cons.19.nu.2.& 10.Marcobrun.
cons.26.nu.221 & 257.& 351. Bertaz.cons.ciu.
79.nu.6. 8. & 11. Cum ergo Alphonsus emphi-
teota, & possessor bonorum instituerit hæredem
vniuersalem Andream nepotem, ex hac testamen-
3 taria dispositione vniuersali inducitur exclusio †
Alberti, & non suffragatur vocatio inuestituræ, cū
illa non sit absoluta, sed cum qualitate, quatenus
emphiteota possessor alium hæredem sibi benè vi-
sum non instituisset per præallegata.

4 Non obstat, quod † Andreas esset naturalis, &
illegitimi etiam legitimati sint incapaces emphi-
teusis Ecclesiasticæ *Rot.dec.474.par.1. diu.* Quia
5 Bonifaciana procedit † etiam fauore legitimato-
rum, vt in terminis Bonifacianæ tradit *Laderch.*
d.cons.19.in princ. & per tot. vbi reprobat consil.
Ruini, immò Constitutio Paulina expressis verbis
comprehendit etiam legitimatos, vt in *Sum.nu.4.*
Vndè cum Andreas habeat indiuiduam legitima-
tionem ad bona emphiteotica etiam Ecclesiasti-
ca, cum derogatione Constitutionum Pij IV.& V.
sequitur quod Bonifaciana, & Paulina, eum iuuant
ad exclusionem supradictæ vocationis Alberti;
præsertim cum ipsa inuestitura facta sit pro obser-
uatione Constitutionis Bonifacianæ, vt in princi-
pio, ibi, *volens obseruare contenta in litteris Apo-*
stolicis &c. Bonifatij, ac inferius ibi, *& pro illis*
personis quæ succedunt, & succedere possunt de
iure, & virtute literarum Apostolicarum, itaut
appareat inuestituram fuisse factam iuxta termi-
nos Bonifacianæ, quæ tribuit facultatem disponen-
di etiam ad fauorem legitimatorum cum exclu-
sione vocatorum in inuestitura.

Nec facit, quod in mandato de legitimādo adsit
clausula vocatis vocandis, & Albertus non fuerit
6 vocatus; Quia † hæc clausula intelligitur de illis
tantū, qui de iure essent vocandi, & citandi *Abb.in*
cap.exhibita nu.6.de iudic. Verall. decis.53. lib.3.
in manuscript. Modern.de clauss.par.1. clauss.196.
7 *nu.4.* Quare cum legitimatio † fuerit facta instan-
te Alphonso, qui poterat de bonis ab ipso posses-
sis liberè disponere, nō erat necessaria Alberti ci-
tatio, quamuis huiusmodi bona ad eum trāsirent,
nisi fuisset facta dispositio *Soccin.sen.cons.3.n.33.*
vers.ad illud autem, lib. 3. Albert. Brun. cons.2.
nu.54.Bursat.cons.76.nu.44.Rimin. iun.in addit.
ad Rim.sen.cons.82. litt. F. ad fin. Menoch. cons.
157.nu.31.vers.non obstat octauum, & num.12.
vers.secundo. suffragatur cum seq.Couar.de spon-
sal.par.2. cap.8. §.9. nu.7. Hinc in legitimatione
8 facta † ad instantiam eius, qui disponere potest de
bonis, non sunt citandi venientes ab intestato *Ti-*
raquel.tract.res inter alios acta limit.2.vers. hinc
fit, Lupus de illegit.coment.3.§.5.num.17. Rolan.
cons.12.num.53.lib.4. Franc.Bec.cons.216.nu.48.
& seq. lib.2.

Et meritò quia per huiusmodi legitimationem
Alberto non inferebatur præiudiciū cōsiderabile;
poterat enim Alphonsus ad Andreæ fauorem non
disponere, quamuis esset legitimatus, & sicuti po-
9 terat Alphonsus ad libitū † disponere ad fauorem
extraneorū absque citatione, ità potuit nepotis le-
gitimationem impetrare *Præpos. in cap. per tuas*
§. Cum autem sub nu.25.col.2.vers. & tunc fit ad
voluntatem patris, qui fil. sint legit. Bart. in l.Gal-
lus §. & quid si tantum nu.14.vers. responde quā-
10 *do ff. de lib. & posth.* Vndè non ipsa † legitimatio
præiudicat Alberto, sed potius ipsa Bonifaciana, &
Paulina, & ipsa dispositio testamentaria Alphonsi
Ruin.cons.87.nu.20.vers.de præiudicio enim lib.3.
Honded.cons.92. num.30. in fine lib.1. Socc. iun.
cons.93.nu.66.vers.vel secundo lib.3.

Et propterea si Patri cōpetat facultas eligendi
in bonis fideicommisso subiectis, aliàs deuoluan-
tur ad proximiores, si prius pater obtinet legiti-
11 mare filiū, & posteà eundem eligat, † non requi-
ritur citatio proximiorū, quia eis non nocet legiti-
matio, & poterat pater legitimatum prætermitte-
re, & non eligere, sed tantum nocet electio posteà
facta *Ciriac.contrau.208.nu.18.vsque ad 24.*

Ex supradictis quoque sequitur, quod in legitimatione non erat facienda mentio Alberti: nam cum Alphonsus posset ad libitum disponere, le-
12 gitimatio † non præiudicabat, ideò non requirebatur mentio, ita *Honded. cons. 89. num. 42. lib. 2. Menoch. cons. 20. nu. 44. & seq.*

Non obstat clausula, sine præiudicio venientiū
13 † ab intestato, quia illa non operatur quando legitimatus vocatur ex testamento ab eo, qui potest disponere, Ruin. *cons. 87. nu. 5. vers. de præiudicio enim lib. 3. Paul. de Castr. cons. 102. num. 3. vers. 4. videndum est lib. 2. Alex. cons. 52. post princ. vers. & sic non potest dici lib. 2. & cons. 187. num. 14. lib. 5. Dec. cons. 610. num. 1. Socc. iun. cons. 93. nu. 66. lib. 3.*

Pariter non facit, quod non fuerit iustificatum
14 Andream esse filium Francisci, † quia cum narratiua fuerit facta per verba, vt asseritur, non requiritur iustificatio, *Rota dec. 60. nu. 2. de rescript. in antiq. & decis. 447. nu. 1. par. 1. diuers.*

15 Prout non facit non fuisse † iustificatum Andream natum esse ex soluto, & soluta, quia sic de iure præsumitur, *Rota dec. 802. nu. 2. & seq. par. 1. diuers.*

16 Nec applicatur Bulla Pij V. † contra illegitimos, quia illa non tollit dispositiones iuris communis, sed tantùm habilitationes ex iure speciali prouenientes, videlicet, si legitimatio faceret capacem illum, qui non est capax *Rota dec. 487. p. 1. diuers. Seraph. decis. 478.* In hoc autem themate legitimatus habet habilitationē, ex Constitutionibus Bonifatiana, & Paulina, quæ habilitatio æquiparatur habilitationi de iure communi, & sic legitimatus non habet simpliciter ius ex ipsa legitimatione, sed habet ius à supradictis Constitutionibus Bonifatiana, & Paulina mediante legitimatione, quæ per se sola non operatur, & huic Bullæ Pij V. fuit derogatum.

17 Sicuti non applicatur Bulla Pij IV. † contra illegitimos, quia illa tollit legitimationes, quæ fiunt contra voluntatem testatoris, non autem eas, quæ fiunt ad illius voluntatem, & instātiam, prout est ista legitimatio, de qua agitur, quicquid
18 † dixerit *Odd. cons. 16. num. 14. Hond. cons. 64. nu. 38. & seq. l. 2.* & ita respondent *Eugen. cons. 52. nu. 65 lib. 1. Laderch. cons. 29. num. 23. Card. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 10. nu. 96. vers. extat etiam consimilis Menoch. cons. 461. num. 9. & 30. Lup. de illegit. comm. 3. §. 1. nu. 5.* & in casu similis Constitutionis Venetæ *Decian. cons. 42. nu. 38. lib. 1. Menoch. cons. 459. nu. 34. & 37.* Rota *dec. 488. par. 1. recen.* & huic quoque Bullæ fuit pariter derogatum.

Nec facit, quod in inuestitura vocentur legitimi, & naturales, quia cum ex Constitutionibus Bonifatiana & Paulina etiam legitimati sint ca-
19 paces, vtique sub supradictis verbis veniunt † etiam legitimati, qui non differunt à legitimis, & naturalibus, *§. reliquum. vers. si quis ergo auth. quib. mod. nat. offic. sui Alex. cons. 187. nu. 8. lib. 5. Ias. cons. 202. nu. 13. lib. 2. Tiraq. in l. si vnquam in verb. susceperit liberos. nu. 77. & seq. C. de reuoc. donat.* Et ita vtraque &c.

R.mo P. D. MERLINO DECANO.

Bononien. fideicommissi de Desiderijs.

Die Lunæ 19. Nouembris. 1629.

ARGVMENTVM.

Bona subrogata loco aliorum bonorum fideicommisso subiectorum, sunt eiusdem conditionis, quàm ipsa bona fideicommissaria, & eadem remedia competūt fideicommissario pro illis consequendis, quæ competebant pro ipso fideicommisso, & d. subrogatio tàm facienti, quàm quibuscumque alijs obstat.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario competunt eadem actiones pro consequendis bonis subrogatis in locum bonorum fideicommissariorum, quàm pro ipso fideicommisso.*
2 *Fideicommisso subiacent res subrogatæ pro rebus suppositis fideicommisso.*
3 *Amplia etiamsi d. bona reperirentur penes tertios possessores.*
4 *Subrogatio de alijs bonis, loco illorum, quæ erāt fideicommissaria, obstat non solum id facientibus, & causam ab eisdem habentibus, sed etiam quibuscumque successoribus, & extraneis.*
5 *Bona fideicommisso subiecta, non possunt alio fideicommisso grauari.*
6 *Bona subiecta fideicommisso, quæ euaserunt libera, possunt iterum alio fideicommisso ligari, sicuti alia bona libera.*
7 *Confessio erronea non est attendenda, nec præiudicat confitentibus.*
8 *Instrumentum quis non potest impugnare, si illo vtatur.*
9 *Instrumentum non potest officere, neque præiudicare tertio.*
10 *Instrumentum inter alios factū, potest quis approbare ad ostendendam veritatē rei sic gestæ.*
11 *Contradictio, & repugnantia, vt incontinenti euitetur, est sumenda omnis interpretatio.*
12 *Verba in dubio debent intelligi demonstratiuè, & non taxatiuè.*
13 *Contradictio, vt euitetur, fas est verba impropriare.*
14 *Dotalis, quando non desinat esse fundus, licet fuerit æstimatus.*
15 *Facere id quis præsumitur, quod potest.*
16 *Filij, si paulo post mortem patris aliquid emant, præsumitur ex bonis paternis emisse, si non sint industriosi.*
17 *Iactare suum nemo præsumitur.*
18 *Confessio facta in positionibus, tàm confitenti, quàm alijs ab eo causam habētibus præiudicat.*

DECISIO CCCXX.

EX bonis à D. Stephano petitis remedio, *l. fin. C. de edict. D. Adrian. tollen.* in vim fideicōmissi Hieronymi senioris, supererant adhuc duo

corpora, quæ an illi deberentur, controuertebatur
à DD. San ,eor ;ijs , & litis consortibus , nempè
duæ domus cum sex apothecis subtus positis in
Ciuitate Bononien. in Cappella S. Mariæ de Ba-
roncella , & quædam banca Macelli in eadem Ci-
uitate , & Cappella S. Mariæ de Carobio , in qui-
bus pro absoluenda tandem disputatione, dubita-
ui hodie, an danda esset immissio dicto D. Stepha-
no , & Domini dandam esse in vtrisque respon-
derunt .

Nam quoad duas domos cum apothecis , licet
non appareat immò partes consentiant, non fuisse
in bonis Hieronymi fideicommittentis , nec ab il-
lo possessas, attamen constat, quod Alexander , &
Io. Baptista fratres vsque de anno 1582. mortuo
Ioanne filio Bartholomæi dum bona fideicommis-
saria dict. Hieronymi inter se diuiderent, reperis-
sentque aliqua bona à d. Bartholomæo & aliunde
alienata fuisse , loco bonorum alienatorum subro-
garũt prædictas domos cum sex apothecis, & pro-
inde iisdem actionibus D. Stephanus consequi po-
test hæc bona subrogata , quibus posset obtinere
1 ipsa bona † originaliter fideicommissaria , nempe
possessa à Hieronymo fideicommittente , *l. Impe-
rator. §. fin. ff. de leg. 2. l. si rem. ff de petit. hæredit.
Siluestr. Aldobrand. cons. 63 num. 18. lib. 1. Cardin.
Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 7. tit. 8. num. 22.
& 23. planè, Peregr. de fideicom. art. 44. nu. 30. Fu-
sar. de subst. quæst. 530 num. 20. 627. num. 46. &
636. num.* 1. & fuit firmatum in hac eadem causa
sub die 3. Decemb. 1627. *coram me*, præsertim cum
expressè ipsi fratres diuidentes, & grauati fideicõ-
misso Hieronymi voluerint hæc bona deferri suc-
2 cessiuis substitutis , loco bonorum, † quæ ab eodẽ
Hieronymo erant possessa, & à Bartholomæo , at-
que aliunde fuerant alienata, & ita D. Stephanus
potest prætermissis illis bonis , vindicare bona
subrogata , vt benè per *Menoch. cons. 213. nu 41.
vers. quod procedit, Peregr. de fideicomm. d. art. 44.
num. 28. ante fin. Surd. decis. 208. num.* 12. & fuit
ponderatum in Amerina bonorum 27. Februarij
1617. *coram bo. me. Buratto*. Etiamsi d. bona repe-
3 rirentur † penes tertios possessores, *Alciat. consil.
110. num 7. vers. nec obstat cum seqq. lib. 3. Soccin.
Iun. cons. 90. num. 3. & 4. lib. 3. Peregr.* (qui repro-
bat opinionem Alexand. contrarium sentientis)
*cons. 156. lib. 5. de fideicom. art. 44. num. 31 Fusar.
de subst. d. quæst. 636 num. 2. & 3.* hæcque subro-
gatio per Alexandrum, & Io. Baptistam facta, ne-
dum illis obstat, & ab ijsdem causam habentibus ,
4 † sed quibuscumque alijs, etiam extraneis, ac sin-
gularibus successoribus . *Paris. cons. 11. num. 39.
lib. 3. Decian. cons. 1. num. 311. & seqq. lib. 1.* & in
terminis subrogationis fuit dictum in præallegata
Amerina bonorum *coram bo. me. Buratto* .

5 Neque obstat alteram † ex istis domibus prius
suppositam fuisse fideicommisso Ioannis senioris ,
adeò vt illius fideicommisso obnoxia , non potue-
rit altero fideicommisso vinculari, quoniam cum
iam fideicommissum Ioannis senioris expirauerit
in persona eorumdem Alexandri, & Ioan. Baptistæ
nepotum d. Io. senioris , vt fuit resolutum in hac
causa, sub die 2. Iunij 1628. coram me, & sic bona
6 euaserint libera , iure ipsi † potuerunt ligare hanc
domum fideicommisso Hieronymi , quemadmodũ
alia bona propria libera fideicommisso supponere
potuissent ad *l. cum Pater §. libertis in fin. ff. de leg.
2 Peregr. de fideicomm. art. 14. num. 50. plenè Surd.
cons. 284. num.* 19. & fuit in hac causa firmatum
sub die 14. Maij præteriti, & confessio siue assertio
ipsorum diuidentium , quod scilicet dictæ domus
adhuc esset supposita fideicommisso Ioannis se-
7 nioris, tanquam † erronea non est attendenda, ne-
que confitentibus præiudicat, *l. 1. C. de fals. caus.
adiect. Anchar. cons. 291. nu 3. Crauett. cons. 202.
num. 5. Bellamer. decis. 691. in tertia fallentia cum
alijs* .

Minus etiam obstat , quod in eodem instrumen-
to concordiæ vbi hæ domus fuerunt subrogatæ lo-
co bonorum alienatorum , & quæ fideicommisso
Hieronymi subiecta erant, itidem etiam fuerit cõ-
uentum , vt pars bonorum cuilibet diuidentium
assignata, & dicto fideicommisso Hieronymi sup-
posita sit , & intelligatur precij, ac valoris librarũ
Bononien. 11788. Et propterea si D. Stephanus
8 nititur † instrumento ad probandam subrogatio-
nem, consequenter neque illud impugnare possit
pro effugienda restrictione fideicommissi ad illam
præcisam quantitatem, cùm instrumentum sit indi-
uiduum, & refertum clausulis præcisis, nec aliter ,
nec alio modo, &c. ita vt eatenus facta sit subroga-
tio quatenus admittatur etiam restrictio ad præal-
legatam quãtitatem in libris 11788. quoniam hoc
motiuum , in quo informantes pro DD. Sangeor-
gijs potissimum insistebant , vltra quod videbatur
satis sublatum ex deductis in decisione , sub die 3.
Decembris 1627. in hac causa facta , modo etiam
ex pluribus remouetur .

Et primò, quia cum in instrumento duo possint
considerari, nempe probatio facti, & effectus pro-
bationis, seu illius coactiua obligatio , & hæc duo
sint inter se distincta ; ideò Dominus Stephanus
potest vti instrumento concordiæ ad probandum
quod Alexander, & Ioannes Baptista subrogarunt
has domos loco bonorum alienatorum, & hoc in-
strumentum probat factum , nempe ipsam subro-
gationem , tam inter contrahentes, & eorum hæ-
redes , quàm etiam inter extraneos , & quascum-
que alias personas: sed in quantum instrumentum
restringit fideicommissum ad certam quantitatem,
& sic obligat, ne petantur bona fideicommisso su-
biecta, at solum hæc præcisa quantitas librar. 11788,
quo ad hũc effectum, & obligationem coactiuam
dictum instrumentum respectu Domini Stephani
9 nihil operatur, neque illi officere, † aut præiudica-
re potest, cum non sit hæres dd. diuidentium , qui
Notarium de contentis in dicto instrumento con-
cordiæ rogarunt , neque causam habeat ab ipsis ,
sed veniat ex se independenter , & ex propria per-
sona vocata in fideicommisso Hieronymi , vt hanc
distinctionem inter factum , & obligationem , seu
effectum instrumenti benè firmat, *Bart. in leg. 2.
num. 12. Bald. num. 19. vers. sed super ista regula.
Dec. num 51. & alij communiter C. de eden. Felin.
in cap. causam, quæ il primo. num. 25 de testib. Cra-
uett cons. 65. num. 6. Cephal. cons. 215. num. 56. Co-
uar. pract. 99. c. 20. num. 9. Mandel. cons 276. nu. 6.
Surd. cons. 172. num. 22. & cons. 429. num. 42. &*

cons.

*conf.437.num.*18. Vnde sequitur, quod D. Stephanus possit quidem approbare instrumentum, quoad subrogationem, & illo inniti ad ostendendam
10 † veritatem rei sic gestæ, non autem quoad iuris translationem, & restrictionem fideicommissi ad libras 11788. ex dicto facto resultantem.

Secundò corruere videbatur obiectum, eo quia Domini putarunt, nec verè fideicommissum Hieronymi in vnaquaque parte assignata diuidentibus fuisse coarctatum ad illam quãtitatem solummodo librarum 11788. quia pluries in eodem instrumento diuidentes protestati sunt, saluum velle fideicommissum, neque in aliquo illi præiudicatum censeri, cum clausula, non aliàs, aliter, nec alio modo, &c. & signanter bona hæc nempe domos cum apothecis voluerunt esse fideicommisso subiecta, vnde euidens esset contrarietas, quod deinde vellent bona esse libera, & quod totum fideicommissum coarctaretur in illam quantitatem librarum 11788. omnis autem interpretatio facien-
11 da est † pro euitanda hac contradictione, & repugnantia incontinenti, & in eodem instrumento, quæ sequeretur admisso intellectu dato concordię ab informantibus, pro DD. Sangeorgijs, & proinde ad tollendum huiusmodi absurdum existimarunt Domini fideicommissum re vera positum esse in ipsis bonis, adeò ut illa dicantur in obligatione, & onere restituendi, ijsque deberi fideicommissarijs, expressionem verò pretij, & valoris stare demonstratiuè, nempe ad indicandam æqualitatem inter ipsos diuidentes, non autem taxatiuè ita vt inferreretur præiudicium futuris successoribus, necnon descendentibus, & alijs causam minimè habentibus à dictis Io. Baptista, & Alexandro diuidentibus, prout in dubio verba
12 † debent intelligi demonstratiuè, non autem taxatiuè, *Bart. in l. centurio. nu. 31. & 39. ff. de vulg. & pupillar. & in l. cum Pater. §. mense, num. 8. ff. de leg. 2. Paris. conf. 4. num. 35. lib. 4. Bero. cons. 12. num. 12. lib. 3. Cephal. cons. 137. nu. 37. lib. 1. Card. Seraph. decis. 474. num. 4.* Et sic in casu præsenti, quod bona ipsa æstimata, non autem quantitas pretij, & valor bonorum dicantur obligata, & fideicommisso supposita, præsertim quia hac ratione euitatur omnis contradictio supra ponderata,
13 ad quam † excludendam fas est etiam verba impropriare DD. *in l. 2. §. creditum ff. si cert. petat. Crauet. cons. 70. num. 5. vers. quod procedit, Hond. cons. 41 num. 23. lib. 1. Surd. cons. 280. num. 14.*

Quæ interpretatio eo magis amplectenda videtur in casu proposito. Tum quia in instrumento non dicitur, quòd libræ 11788. intelligantur fideicommisso subiectæ, sed dicitur, quòd valor, & æstimatio cuiuslibet partis affectæ fideicommisso sit, & intelligatur pretij, ac valoris librarũ 11788. & propterea res æstimata, non autem æstimatio ipsa est sub onere fideicommissi, & confert, quod multum arctat Dominis congruum exemplum de fundo dotali deductum à D. Ghino, nempe,
14 quod † fundus non desinit esse dotalis, licet fuerit æstimatus, quando colligi potest æstimationẽ fuisse factam ad alium effectum nempe, vel vt probetur valor rei, vel vt deprahendatur qualitas fundi, vel vt sciatur quantitas bonorum, quæ consi-

gnantur, *Bald. in l. ex conuentione. num. 3. C. de pact. Soccin. Sen. cons. 57. nu. 3. & seqq. lib. 1. Ruin. cons. 134, num. 5. lib. 4. Afflict. decis. 270. num. 2. Mant. de tacit. lib 12. tit. 28. num. 17. Gratian. discept. forens. cap. 489. nu. 4. & fuit dictum in Rom. fundi dotalis 6. Iunij 2578. coram Card. Lancellotto in Spoletana bonorum 6. Aprilis 1601. coram bo. mem. Penia, & decis. 30. num. 6. apud Modern. Roman. de Saluiano.* Tum etiam quia cum diuidentes nec possent restringere, aut imminuere bona fideicommisso subiecta in præiudicium aliorum vocatorum, hinc metiendo voluntatem à potestate, dicendum est ipsos verè noluisse taxare, & fideicommisso supponere solum libras 11788.
15 sed potius voluisse demonstrare, & † specificare valorem bonorum, quæ realiter fideicommisso esse obnoxia affirmabant argum. *l. Lucius Titius §. Imperatores ff. ad municip. glos. in l. peto. ff. de leg. 2. Surd. cons. 431. num. 41. Rot. decis. 596. nu. 2. par. 1. recent.*

Quo verò ad bancham Macelli, identitas non potest in controuersiam reuocari, cum filij eiusdem Hieronymi fideicommittentis de anno 1547. in diuisione numerauerint inter bona paterna, & pro subiecta fideicommisso admiserint, vt etiam fuit firmatum in hac causa sub die quinti Martij 1627.

Neque obstat dictam bancham fuisse emptam à filijs eiusdem Hieronymi, quoniam cum modi-
16 cum † tempus intercesserit à morte patris, ipsique filij non essent industriosi, immò essent minores, quemadmodum cessat præsumptio ex his omnibus circumstantijs, quod non emerint ex proprijs pecunijs, ita suboritur altera quod immò emerint ex paternis pecunijs, vt plenè hoc idem fuit firmatum respectu aliorum corporum bonorum in hac causa sub die 14. Iunij 1627. & 20. Nouembris 1628. & 14. Maij proximi præte-
17 riti, aliàs † enim dd. filij Hieronymi fatuitate redargui possent, si ex proprijs pecunijs emissent, & tamen supposuissent restitutioni, ex fideicommisso Hieronymi, quod non est præsumendum *arg. l. cum de indebito. ff. de probat. Caputaq. decis. 143. num. 4. par. 1. cum alijs.*

Quæ, & eo magis confirmatur, quoniam omnes successiui possessores huius banchæ Macelli, illam agnouerunt subiectam esse fideicommisso Hieronymi, & signanter M. Antonius in responsionibus ad positiones datis in Summario hoc ad-
18 misit, † cuius confessio tam ipsi, quàm alijs ab eo causam habentibus, prout sunt Domini de Sageorgijs præiudicat, *Crauett. cons. 29. num. 1. Cas. Grass. decis. 20. num 9. de probationib. Rota coram Reuerendiss. Domino meo Decano. dec. 120. nu. 2. cum seqq.* & fuit dictum in hac eadem causa sub die quinta Martij 1627. *coram me*, & aliàs sæpius.

Et ita vtraque parte informante conclusum fuit, &c.

¶ *Plures decisiones in hac causa annotaui supra ad decis. 6. quæ est in eadem causa.*

R.P.D.

REV.^{MO} P.D. MERLINO DECANO.

Narnieñ Succeſſionis.

Die Lunæ 26. Nouembris 1629.

ARGVMENTVM.

Statutum excluſiuum fœminarum, licèt in dubio interpretandum veniat, ne fœmina propter vnam dotem repellatur etiam ab hæreditate eorum, qui eam non dotarunt, & hoc ad euitandum magnum abſurdum, & quaſi intollerabile, quod aliàs ſequeretur. Tamen quando id concipi poteſt ex eiſdem ſtatutis, & hoc prefertim ad interpretationem Statut. Narnien. cap. 40.

SVMMARIVM.

1 *Statutum excludens dotatam cenſetur in dubio ſolum excludere eam ab hæreditate dotantis.*

2 *Sed hoc non procedit, quando vlterius progreditur, & ex contextu ipſius ſtatuti appareat eas voluiſſe excludere à cuiuſcunque hæreditate.*

3 *Ita vt excluſio prædicta non ſit correſpectiua ad dotem, quodque vna dos operetur omnium hæreditatum iacturam.*

4 *Fœmina excluſa à ſtatuto à ſucceſſione, vt excludatur ab omnium hæreditate, non ſufficit, quod ſtatutum enumeret plures perſonas, à quarum ſucceſſione inducit excluſionem.*

5 *Caſtren. in conſ. 91. num. 2. lib. 2. declaratur.*

6 *Bald. in l. 1. num. 4. C. de legit. hæred. declaratur. & num. 18. & 20.*

7 *Statutum fœminas excludens ab hæreditate, cenſetur ſolum excludere ab hæreditate dotantis, etiamſi plures recenſeret perſonas.*

8 *Quia hoc caſu etiam viget illa æquitas, quod ſingula ſingulis referenda ſunt.*

9 *Fœmina, vt excludatur tantùm à ſtatuto ab hæreditate dotantis ſemper facienda eſt interpretatio, niſi verba ſtatuti valdè, vel ex toto, repugnent.*

10 *Quod procedit etiãſi verba ſint valdè prægnãtia.*

11 *Statutũ ſi alternatiuè loquatur, alternatiuè debet intelligi, ſingula, ſingulis referendo. & n. 17.*

12 *Pro fœmina in dubio pronunciandum eſt, quod non ſit excluſa à ſtatuto.*

13 *Statutum excludens fœminas à ſucceſſione aliquarum perſonarum non extenditur ad perſonas, quæ in verbis non ſunt expreſſæ.*

14 *Et nec habet locum, niſi caſus ſit à ſtatuto formaliter expreſſus, tàm ad effectum excluſionis, quàm incluſionis.*

15 *Alternatiua natura eſt, vt vno contentetur, nec omnium concurſum expoſtulat.*

16 *Copulæ, &, natura eſt omnia ſimul connectere, & comprehendere.*

17 *Statutum excluſiuum fœminarum ſi in dotatione, & in excluſione loquatur alternatiuè, qualiter ſit intelligendum, & num. 18.*

19 *Alternatiua abſonum eſſet, quod in vna parte acciperetur diuiſim, & in alia verò coniunctim.*

21 *Statutum, ſi ſimpliciter dicat mulierem dotatam non ſuccedere patri, vel matri, & alijs, tunc non recipit reſtrictionem ad hæreditatem dotantis, cum de nullo dotante mentionem faciat.*

22 *Et hoc caſu ſufficit, vt ab hæreditate cuiuſcunque dicatur excluſa, vt ab aliquo ſit dotata, nec perquirendum eſt à quo ſit dotata. & quare. nu. 23.*

24 *Fœmina ex luſa à ſtatuto, ab illius hæreditate cenſetur excluſa, à quo fuit dotata, & quando id procedat.*

25 *Statutum ſi ſit correctorium iuris communis, in eo, non ſunt intellegẽdæ perſonæ ibi non expreſſæ.*

26 *In ſtatutis omiſſum habetur pro omiſſo.*

27 *Excluſio ab hæreditate fratris, non eſt admittenda in ſtatutis excluſiuis fœminarum, niſi de hoc fiat mentio in dictis ſtatutis.*

28 *Exhæredatio non infertur, niſi vbi nominatim exprimitur.*

29 *Statutum, quando dicatur temperare rigorem excluſionis fœminarum.*

30 *Dictio, talis, eſt demonſtratiua ad oculum, & reſtringit diſpoſitionem.*

31 *Dictio, dummodo coarctat diſpoſitionem ſecundùm qualitates appoſitas.*

32 *In ſtatutis excluſiuis fœminarum abſurdum eſſet ingẽs, ſi vellemus addere excluſionem ab hæreditate fratris, quæ non legitur in ipſo ſtatuto.*

33 *Statutum Narnien. excluſiuum fœminarum intelligendum eſt diuiſim, id eſt quod fœmina, ab illius tantùm hæreditate excludatur, à quo fuit dotata, & non ab alijs.*

34 *Statutum excluſiuum fœminarum, ſi ad eas excludendas contentetur vna dote, abſurdum eſſet, vt pro inducenda totali excluſione earum, exigamus bis, ter, quater, & pluries dotes.*

35 *Fœmina excluſa à ſtatuto, abſurdum eſſet, vt propter vnam ſolam dotem excludatur à plurium hæreditatibus.*

36 *Statutum, ſi mandet, quod filia vnica dote contenta ſit, procedit in bonis eiuſdem perſonæ, quæ dotauit.*

37 *De lucro captando agens minus fauorabile eſt, quàm agens de damno vitando.*

38 *Dotatio eſt actus reiterabilis.*

39 *Dos eſt loco legitimæ portionis, quæ circumſcripto ſtatuto debetur fœminæ.*

40 *Statutum, ſi excludat fœminam ab hæreditate patris, & aliorum ſi ſit dotata à fratre, quid inde inferatur. & num. 41.*

42 *Fœminis ſucceſſio fratris minus debita eſt, quàm ſucceſſio parentum.*

43 *Fœmina, vt cenſeatur excluſa ab hæreditate dotantis, ſic diſponente ſtatuto, vis non conſiſtit in hoc, quod pater, vel frater, vel nepos dotauerit, ſed ex quibus bonis dotem præſtiterint.*

44 *Pater tenetur dotare filiam, & hoc munus, & obligatio propriè inhæret illi.*

45 *Patris bona ſunt obnoxia obligationi dotandi filias, & cum hoc onere tranſeunt in hæredem.*

46 *Dos habetur loco legitimæ portionis filiæ debitæ ex ſucceſſione patris.*

47 *Frater, quando ex bonis paternis dotat ſororem, hoc non dicitur feciſſe ex propria liberalitate, ſed ex debito paterno.*

Fra-

48 *Frater, si ex bonis paternis dotet sororem, licèt extrinsecè sit dotata a fratre, tamen verè censetur dotata a patre.*

49 *Filia dotata a patre, sicuti non succedit patri, ita dotata a fratre, excluditur itidem ab hæreditate patris, quia ex eius bonis dotata fuit.*

50 *Statutorum dispositiones referri debent ad id, quod frequentius accidunt.*

51 *Soror, si sit dotata a fratre de bonis suis Castrensibus, hoc casu exclusa remanet ab hæreditate fratris, non autem exclusa remanebit ab hæreditate patris, & aliorum, qui non dotarunt.*

52 *Fœmina censetur exclusa tantùm ab illa hæreditate, in qua habuit recompensum, scilicet dotem receptam a defuncto.*

53 *Statuta excludentia fœminas dotatas interpretanda sunt, ut fœminæ non succedant dotantibus.*

54 *Et potius debet admitti suppletio verbi, quàm admittatur illud absurdum, quod fœmina ab uno dotata excludatur ab omnium successione, ad quam de iure erat vocata.*

55 *Frater est in primo gradu, patruus verò in secundo.*

56 *Sorori magis debita est successio fratris, quàm patrui.*

57 *Frater in subsidium tenetur dotare sororem.*

58 *Patruus non tenetur dotare neptem fratris, & hoc secundùm opinionem aliquorum.*

59 *Facilius illicò sequuta aditione hæreditatis paternæ, bona non considerantur amplius, ut paterna, sed ut proprium patrimonium filij.*

60 *Successio ab intestato regulariter fit per quotas, vel in vniversum, non autem per genera bonorum, & quare.*

61 *Matrimonium potest esse sine dote.*

62 *Matrimonia ut plurimùm non solent esse sine dote.*

63 *Statutum referri non debet ad casum insolitum.*

64 *Verbum maritare resoluitur in dotationem.*

65 *Statuta exclusiua fœminarum, si sint correspectiua ad dotem, ut dicatur eis satisfactum, quid requiratur.*

¶ Aduerte, quod cum in impressione Veneta decisio ista enormiter fuerit incuria Typographorum mutilata, quę res aliàs animaduerti: ideò hic in suo proprio loco priori nitori restitutam habes, nam pleno, & plano calamo (vt mos est tanti Decani, & Decoris Rotæ Romanæ) materia ista in hac decisione pertractatur, ideò hic iterum apposui.

DECISIO CCCXXI.

CONCORDIBVS suffragijs Domini approbarunt etiam hodie resolutionem emanatam sub die 7. Februarij proximè præteriti coram me, * Helenæ scilicet, & Magdalenæ sororibus dandam esse immissionem in possessionem bonorum q. Iacobi eorum fratris, vnà cum Petro pariter fratre, nec statutum Narnien. c. 40 in quo totū difficultatis momentum positum erat, obstare.

Verissimum est enim, & à nemine in contro-
1 uersiam reuocatur axioma, quod statutum † ex-
cludens dotatam, censetur in dubio solùm exclu-
dere ab hæreditate dotantis, vt in decisione fir-
matum fuit; & quamuis huiusmodi cōclusio com-
muniter limitetur, quando statutum progreditur
2 vlterius, & ex contextu ipsius statuti † apparet
Statuentes voluisse à cuiuscunque hæreditate ex-
3 cludere fœminas, † nec exclusionem inductam
correspectiuam esse ad dotem, quodq; vnica dum-
taxat dos operetur omnium hæreditatum iactu-
ram, vt per *Castr. cons. 91. num. 2. lib. 2. Aldobr. latè cons. 2. num. 123. & seqq. lib. 1. & alij in decisione etiam congesti, vers. & quamuis.*

Attamen aduertendum est, non sufficere ad in-
ducendam hanc exclusionem ab omnium hære-
4 ditate, quod statutum enumeret † plures perso-
nas, à quarum hæreditate inducit exclusionem,
vt videtur sensisse *Castrens. d. cons. 91.* Quoniam
Bald. in l. prima. num. 4. C. de legitim. hæred qui
huius opinionis antesignanus est, & quo *Castren.*
5 † innititur, hoc non dixit, sed docuit statutum ac-
cipiendum esse, cum hoc temperamento, quod so-
lùm excludat ab hęreditate dotantis, nisi vlterius
6 progrediatur. Et ideò Bald. intelligi † debet,
quando ex modo, vel ex forma enumerationis,
vel aliunde appareret statuentes sensisse exclude-
re fœminas à cuiuscunque hæreditate, etiam non
dotantis, vt benè perpendit *Franc. Niconit. alleg. 6. num. 37. & Crauett. cons. 581. num. 2. vers.*
7 *secundò crebrior,* vbi, quod statutum † excludens
fœminas ab hæreditate, censetur solùm excludere
ab hæreditate dotantis, etiamsi plures recenseret
personas, quia, & hoc casu adhuc vrget illa æqui-
8 tas, vt singula † singulis referantur, *Brun. de statut. exclusiu. fœmin. art 8. num. 63.* vbi firmat,
quod & si verba statuti valde repugnent, nisi ex
9 toto repugnent † semper facienda est interpræta-
tio, vt fœmina excludatur tantum ab hæreditate
dotantis *Pasetb. cons. 69. num. 12.* vbi etiam si sta-
10 tuti verba † sint valde prægnantia, & idem vide-
tur censuisse *Rota in Auximana bonorum 17. Februarij 1620. coram bon. mem. Remboldo, vers. Atque hoc magis.*

In statuto autem Narnien. Domini non assequabantur hanc voluntatem, & mentem excludendi fœminas à cuiuscunq; hæreditate, licèt enumeret plures personas, immò ex multis, saltem simul iunctis, desumi videbatur, potius exclusionem inductam esse disiunctim, & diuisim singula singulis referendo, vt dotata à patre, non succederet patri, dotata à matre, ab eiusdem matris hæreditate excluderetur, & sic de cæteris.

Primò, quia statutum in parte excludente lo-
quitur alternatiuè, ibi, *nulla mulier debeat habere regressum ad bona paterna, vel matris, vel*
11 *patrui,* vnde † alternatiuè intelligi debet, & di-
siunctim, singula singulis referendo, prout in alia
decisione, *vers. Nihilominus, &c.* vbi multi con-
geruntur Doctores, quibus addi possunt. *Corn. cons. 48. num. 9. lib. 2. Paris. cons. 49. num. 17. lib. 3. Niconit. alleg. 6. num. 31. Io. Vinc. Anna. alleg. 90. n. 33. Gabr. de statut. concl. 5. n. 2. vers. Contrarium & nu. 9. Brun. de statut. exclusiu. fœmin. d. art. 8. quæst.*

quæst.16. num. 67. cum seqq. & rationes etiam in eadem decisione fuerunt ponderatæ.

Quibus pariter accedit, quod filiæ fœminæ causa videtur fauorabilior, cum ipsa habeat intentionem fundatam in dispositione iuris communis, &
12 illius exclusio non legatur in statuto, & † in dubio pro fœmina, quod scilicet à statuto non sit exclusa, pronunciandum est, vt plenè per *Alex. Raudens. cons. 56. num. 20. lib. 1. Barz. decis. Bononien. 98. num. 22. & seqq.* Et statutum excludens fœ-
13 minas à successione aliquarum personarum † non extenditur ad personas, quæ in verbis non sint expressæ, vt per *Bald. in l. sed, & milites. num. 3. vers. & facit, ff. de excusat. tutor.* cuius dictum notandum esse dixit *Marz. cons. 29. num. 20. & consil. 30. num. 14. Alb. consil. 349. num. 10. lib. 2. Purpur. cons. 145. num. 3 lib 1. Manent. cons. 4. num. 5. lib. 1. Modern. Mant. controuers. forens.*
14 *lib. 2. cap. 400. num. 28.* Nec † habet locum, nisi casus sit à statuto formaliter expressus, tam ad effectum exclusionis, quàm inclusionis, *Purpur. d. cons. 145. num. 3. lib. 1. latè Honded. cons. 8. nu. 13. & seqq. lib 1.*

Secundò, quicquid sit de prædicta opinione, quæ plurimos habet contradictores, vt fuit animaduersum in decisione. *vers. Nec Dominos fugit, &c.* In qua Doctorum dissensione, nec hodie Domini putarunt opus esse aliquid deffinire; In statuto Narnien. videtur ex pluribus circumstantijs iam ponderatis in decisione, facilior resolutio pro fœmina, quia statutum loquitur alternatiuè, nedum in parte excludente, sed etiam in parte, vbi de dotatione agitur, & quemadmodum si in parte dotante loqueretur alternatiuè, in exclusio-
15 ne verò coniunctiuè, tūc sufficeret † vna dos, quia alternatiuæ natura est, vt vno contentetur, nec omnium concursum expostulat, *l. si quis ita stipulatus, ff. de verb. oblig. cap. in alternatiuis, de reg. iur. in 6.* Ita etiam exclusio resultaret in omnium
16 nominatorum hæreditatibus, † virtus enim copulæ est omnes in simul connectere, & comprehendere, *d. l. si quis ita stipulatus, ff. de verb. obligat.* prout in his terminis ratiocinatur. *Bald. cons. 73. incipien. de iure communi nullum, vers. & est considerandum. lib. 4. Surd. cons. 100 nu. 9. Bellon. Iun. cons. 74. num 48.* Sic etiam pari ratione, cum, & in dotatione, & in exclusione, statutum Narnien.
17 loquatur alternatiuè, † interpretari debet, vt pars excludens respondeat parti dotanti, & insimul cohæreant, & sic, singula singulis referendo, statutum diuisim sit accipiendum, vt dotata à patre, non succedat patri, & dotata à matre, ab eiusdem hæreditate solummodo exclusa censeatur, vt per *Bocc. cons. 53. num. 3. vers. nam respondetur, & cons. 112. num. 22. vers. & maximè, lib. 1. Brun. de statut. exclus. fœmin. d. art. 8. num. 68.* Et certè hoc videtur sensisse *Bald. d. cons. 73. lib. 4.* dum
18 ponderat vim alternatiuæ † in parte, vbi de dotatione agitur, quia eiusdem virtutis esse debet eadem alternatiua in parte, vbi de exclusione agitur, & idem dixit *Niconit. d. alleg. 6. num. 31. Paris. cons. 47. num. 3. lib. 3. bene Alciat.* qui ita *Bald.* exponit, *cons. 5. num. 12. lib. 2. Gabr. de Statut. con-*
19 *clus. 5. nu. 9.* cum alijs. Et absonum esset, † quòd eadem alternatiua in parte dotante acciperetur diuisim, in parte verò, vbi de exclusione agitur, interpretaretur coniunctim.

Tertiò, quia statutum Narniense in parte, vbi de dotatione agit, non loquitur in rem, in quibus
20 terminis loquitur, † *Castr.* vbi statutum simpliciter dicebat, mulierem dotatam non succedere
21 patri, vel matri, & alijs, quia tunc statutum † non potest recipere restrictionē ad hæreditatem dotantis, cum de nullo dotante mentionem faciat. Et hoc casu, vt mulier dicatur exclusa ab hæreditate
22 † cuiuscunque sufficit esse dotatam ab aliquo, nec perquirendum à quo fuerit dotata, cum, & statutum ipsum hoc neglexerit, & verba dirigat in rem, scilicet dotationem, non autem in personas, hoc est dotantes, vt benè considerat. *Castr. in dict. cons. 91. num. 2. Ias. in l. vt liberis. num. 6. vers. secus si statutum, C. de collat. Alex. cons. 29. num. 6. lib. 1. Corn. cons. 134. num. 2. lib. 2. Brun. de Statut. exclusiu. dict. art. 8. quæst. 16. num. 67. plenè Menoch. cons. 873. num. 11. vers. tertius est casus, & pleniùs Aldobrand. dict. cons. 2. nu. 127. & seqq.* At secus est in casu præsenti, quia statutū enumerat personas, nedum in parte, vbi de exclu-
23 sione † disponit, sed etiam in parte, vbi disponit de dotatione, & sic vim facit in persona dotantis, & consequenter videtur admittenda æquitas illa, quod eatenus fœmina censeatur exclusa, quate-
24 nus ab eodem fuerit dotata, vt etiam videntur innuere præalleg. Doctores.

Quartò, quia statutum non facit mentionem de fratre, in illa parte, vbi de exclusione agitur, & cū
25 statutum sit correctorium † iuris communis, nec in eo exprimatur ratio conseruationis agnationis, nisi vrgente aliqua causa, non sunt subaudiendæ personæ, ibi non expressæ, vt in terminis ponderabat *Capr. cons. 73. num 4. & 5. in fine. Corn. cons. 97. num. 8. post med. & in fin. ac num. 9. lib. 1. & cons. 305. num. 4. & 8. lib. 4.* & latius fuit ponderatum in alia decisione *vers. Altera circumstantia, & confert Addit. ad Thes. cons. 63. in princip. vers. cæterum.* Præsertim, quia de fratre, statutum
26 mentionē facit in prima † parte, vnde si omisit in secunda parte, pro omissa haberi debet, *ad l. vnicam, § sin autem, C. de caduc. tollen. Honded. cons. 4. num. 77. lib. 1.* & cum misterio hoc fecisse dicendum est, vt inferius probabitur, cumque exclusio
27 ab hac hæreditate fratris † non legatur in statuto, non videtur vllo modo facienda aliqua extensio, hæc enim exclusio habetur loco exhæredationis,
28 quæ non infertur, nisi vbi nominatim exprimitur. *l. 1. & 2. ff. de liber. & posthum.* & ita arguit post *Alciat. cons. 53. num. 23. Capr. d. cons. 39. num. 15. Menoch. cons. 873. num. 8.*

Quintò, in quo potissimum vim faciebant Domini, quia statuentes, vt mitigarent rigorem exclusionis fœminarum eatenus solum huiusmodi exclusionem ipsarum decreuerunt, quatenus duo concurrerent. Primum, quod extarent filij masculi illius, de cuius successione agitur; Alterum, quod idem defunctus dotauerit fœminam, quam masculi intendunt excludere, ibi, *dummodo ex tali patre, aut matre subsint filij masculi, vel nepotes masculi ex filio, & patruo subsint filij, vel ex fratre*

talis

talis patrui maritantis existerent filij masculi, quę
29 verba plurimum temperant, † & restringunt ex-
clusionem fœminarum, ponderando dictionem
30 illam (*de tali patre*) quæ † dictio (*talis*) est de-
monstratiua ad oculum, & restringit dispositionē,
Dec. cons. 500. nu. 14. vers. & reassumendo, Card.
31 *Seraph. decis. 822. num 2.* & dictio † (*dummodo*)
etiam ipsa coarctat dispositionem secundùm qua-
litates appositas, *l. cum ab eo. ff. de contrahend.
empt. Dec. in cap. ex litteris. num. 51. vers. vnde 2.
melius, & num. 52. de const. Rot. decis. 777. nu. 6.
par. 2. diuers.* & verba illa (*talis patrui maritãtis*)
præcisè indicant solùm exclusionem fœminarum
inductam fuisse in hæreditate personæ maritantis,
& ita etiam perpendit; *Corn. d. cons. 305. num. 6.
post med. vers. item potest lib. 4.* & sanè absurdum
32 esset ingens, † si vellemus addere statuto exclu-
sionem ab hæreditate fratris, quæ non legitur in
statuto, atque etiam separare qualitatem illam,
quatenus dotauerit, quæ in verbis exprimitur à
statuentibus, & vtrumque requisitum hic deficit,
quia nec extant filij masculi Iacobi, nec ipse do-
tauit sorores.

Sextò, quia *Capr. consil. 73. per tot. & Corn.
cons. 97. num. 8. lib. 1. & cons. 305. nu. 4. & seqq.
lib. 4.* responderunt, hoc statutum signanter Nar-
33 nien. intelligendum † esse diuisim, itaut dotata
à patre non succedat patri, dotata à matre, non
succedat matri, & dotata à patre, siue matre, ad-
huc succedat fratri in ijsdem bonis, quæ à patre
in fratrem deuenerunt, & per aditionem eiusdem,
fratris bona effecta sunt, vt per eos, & *Corn. dicto
cons. 305. num. 8. vers. nec obstat, vltimo, lib. 4.*
benè declarat hoc statutum cap. 40. non posse di-
ci superfluum, & aliquid operari vltra illud statu-
tum cap. 32.

Quibus non obstat, quod absonum videatur,
34 vt pro inducenda totali exclusione † fœminarum,
exigamus filiam bis, ter, quater, & pluries do-
tari, cum tamen statutum contentetur vna dote,
prout *Aldobr. d. cons. 2. num. 134. vers. aliàs lib. 1.
Thesaur. decis. 62. num. 4.* & alij dixerunt; quo-
niam immò magis absurdum, & intollerabiliùs
35 videtur, quod filia, quæ † de iure naturæ, & ci-
uili æquè concurrit cum masculo ad successionem
patris, ob vnam solam dotem excludatur à plu-
rium hæreditatibus, *Anchar. d. cons. 80. num. 2.
Angel. cons. 126. num. 3.* vbi hoc dicit absurdum,
& iniquum, *Rimin. iun. cons. 31. num. 84. Alciat.
cons. 1. num. 46. lib. 2. Bott. cons. 70. num. 8. Brun.
d. art. 8. num. 68. vers. item quia, & seqq.* & dum
36 statutum † mandat filiam vnica dote contentam
esse, procedit in bonis eiusdem personæ, quæ do-
tauit *Corn. cons. 57. num. 5. vers. sed animaduerto,
lib. 2. Barz. decis. Bononien. 98. num. 18.* Et eo
minus hoc absurdum permitti debet, quia fœmi-
na, dum concurrit cum masculo, & instat illius
exclusionem restringi ad hæreditatem dotantis,
agit de damno vitando, quia aliàs vt dicebatur,
ipsa de iure æquè concurrit cum masculo, cum
verò is masculus intẽdit excludere fœminam ab
37 omnium hæreditate, † agit de lucro captando,
quod minus fauorabile est, *l. non debet, vbi Dec.
num. 1. ff. de reg. iur. Alex. cons. 55. num. 18. lib. 5.
Crauett. cons. 120. num. 2.* Immò nec est ità in-
gens absurdum, quod semel dotata iterum dote-
38 tur, † cum dotatio sit actus reiterabilis, vt per
Surd. cons. 402. num. 34. vers. est, & aliud, maxi-
mè ad effectum exclusionis, quia dos est loco le-
39 gitimæ portionis, † quæ circumscripto statuto,
deberetur fœminæ.

Non obstat, quod statutum in parte dotante
faciat mentionem de fratre, ibi, *à patre, matre,
auo, & fratre*, in alia verò parte, vbi de exclu-
sione agitur, non meminerit de fratre, & inde
deprehendatur, quod dotata à fratre, saltem dici
40 debeat † exclusa ab hæreditate patris, & aliorum,
& consequenter verum sit, statutum intellexisse
propter dotem acceptam ab vno, excludere etiam
ab hæreditate alterius, quod motiuum magni fe-
cit *Curt. iun. cons. 55. num. 3. vers. præterea, &
fortius, Alb. cons. 98. num. 4. vers. mouetur etiam,
Aldobr. d. cons. 2. num. 131. Brun. de statut. exclus.
d. art. 8. quæst. 16. num. 66. vers. & simile statu-
tum, Honded. cons. 10. num. 45. lib. 2.* & infor-
mantes pro Petro obiectum augebant ex eo,
41 quod si fœminam † dotatam à fratre excludere
vult statutum ab hæreditate patris, vel alterius
ascendentis, multo magis dicendum est, & fœ-
minam dotatam à patre exclusisse ab hæreditate
42 fratris, cum minus debita sit successio † fratris,
quàm successio parentum, *Ruin. cons. 43. num. 5.
& 6. lib. 3. Put. decis. 127. in fin. lib. 3. Surd. cons.
535. num. 15. & seqq.*

Quoniam pro responsione, admittitur quidem
assumptum, quod filia dotata à fratre excludatur
ab hæreditate patris, nam verè filia dotata, etiam
à fratre, excluditur ab hæreditate patris, sed in
hac materia, vt mulier censeatur exclusa ab hæ-
43 reditate, † dotantis, vis non consistit in hoc,
quod pater, vel frater, vel nepos dotauerit, ve-
rum ex quibus bonis dotem persoluerint, vt per
*Bald. in l. neque mater. num. 5. & 6. in fin. C. de
iur. dot. Crauett. cons. 142. num. 10. & vers. ideò
statutum, Paris. cons. 68. numer. 7. lib. 2 Surd.
cons. 402. num. 35. & seqq. Bott. cons. 70 num. 7.
in fin. & nu. 10.* sed clarius in proposito *Franch.
Niconit. d. alleg. 6. nu. 37. Brun. de statut. exclus.
d. art. 8. quæst. 16. num. 59. & seqq. Thesaur. de-
cis. 63. num. 3. in princ. & num. 8.* Vnde cum
44 pater teneatur dotare filiam, † & hoc munus, &
obligatio propriè inhæreat illi, *l. qui liberis. ff. de
rit. nuptiarum, l. fin. C. de dot. promiss. Seraph.
decis. 451. num. 9.* bonaq. patris sunt huic obli-
gationi obnoxia, & transeunt in filium affecta
45 hoc † eodem onere dotandi sororem, ex ipsis bo-
nis paternis, *arg. l. si quis à liberis, §. item rescri-
ptum. ff. de lib. agnoscen. Castr. in l. si marito. §. si
voluntate, ff. solut. matrim. Card. Mantic. de ta-
cit. & ambig. lib. 12. tit. 18. nu. 7. & seqq.* quippè
46 quod dos habetur loco † legitimæ portionis filiæ
debitæ ex successione patris, *l. quoniam nouella,
C. de inoff. test. Castr. in l. Titio centum. §. Titio
genero num. 8. in fin. ff. de condit. & demonstr.
Alex. cons. 13. nu. 12. lib. 3. Paris. cons. 36. nu. 4.
& seqq. lib. 3. latè Tiraq. in l. si vnquam, in ver-
bo susceperit. nu. 112. C. de reuoc. donat.* & fra-
ter, quando dotauit sororem, hoc non dicitur fe-
cisse

47 esse ex propria liberalitate, † sed ex debito pater-
no, dotemq. hanc soror haud acceptam refert
fratri, sed patri, adeo vt propterea, licet extrin-
secè filia sit dotata à fratre, tamen verè censea-
tur dotata à patre, iuxta Doctores prællegatos,
statutum namq. considerat ius, & commodum
48 reale, quod consistit in bonis paternis pro † do-
te filiæ traditis, non autem actum nudi ministerij,
quod præstatur per fratrem, soluendo dotem ex
bonis paternis, vt egregiè docet *Bald. in d. l. neq;
mater. num. 5. & 6. in fin. C. de iur. dot.* & his se-
quitur, quod, quemadmodum filia dotata à patre
49 non succedit patri, ita, & dotata† à fratre, exclu-
cludatur itidem ab hæreditate patris, quia ex eius
bonis fuit dotata, vt benè per *Odd. cons. 86. nu. 2.
& 3.* & hinc assequimur statuentes cum misterio
in parte excludente non meminisse, nec de fratre,
nec de nepote ex filio, sed solum de patre, matre,
vel patruo, quia pro vno, & eodem habuerũt sta-
tuentes, quod filia fuerit dotata à patre, vel à fi-
lio, seu à nepote, præsupposuerunt enim istos fe-
rè semper dotare ex bonis paternis, & ideo iti-
dem semper excluserunt ab hæreditate patris, si-
ue à patre, siue ab illius descendentibus fœmina
50 fuerit dotata, statutorumq. † dispositiones refer-
ri debent ad id, quòd frequentius contingit, ad
l. nam ad ea. ff. de legib.

Si verò, frater ex proprijs bonis (quòd de raro
51 contingit) nempè ex peculio Castrensi, † seu alio
simili dotasset sororem, hoc casu exclusa quidem
censebitur ab hæreditate fratris, quia ex bonis
proprijs dotauit, non autem exclusa erit ab hære-
ditate patris, vel aliorum, qui non dotarunt, hoc
enim suadet illa iuris æqua interpretatio, quod
singula singulis referantur, & quod fœmina ex-
clusa censeatur tantum ab illa hæreditate, in qua
52 habuit † recompensam, scilicet dotem acceptam
defuncto, & huiusmodi statuta excludentia fœmi-
53 nas dotatas sic interpretanda sunt, † vt fœminæ
non succedant dotantibus, *Odd. d. cons. 86. nu. 3.
Manent. cons. 4. num 19. lib. 1.* cum alijs, & ita
in hac parte statutum Narniæ intelligit *Corn. d.
cons. 305. n. 3. vers. confert & c. lib. 4. & ibidẽ post
Afflict. tradit Thes. d. decis. 63. nu. 8.* & potius ad-
mitti debet suppletio verbi, quàm hoc magnum
54 absurdum, † quod à Doctoribus etiam iniquum
appellatur, vt fœmina ab vno dotata, excludatur
à successione alterius non dotantis, ad quam de
iure erat vocata.

Non obstat, quod ab hæreditate patrui exclu-
dat fœminam, nedum ob existentiam filiorũ eius-
dem patrui, sed etiam fratris ipsius patrui, ibi, *et
patruo subsint filij, vel ex fratre talis patrui ma-
ritantis existerent filij masculi*, vnde, qua ratio-
ne excluditur filia fœmina ab hæreditate patrui
ob existentiam filij fratris eiusdem patrui, ita ob
existentiam fratris exclusa cẽseatur ab hæredita-
te alterius fratris; quoniam non æqua est ratio in-
55 ter fratrem & patruum, † frater enim est in pri-
56 mo gradu, patruus verò in secũdo, & minus† de-
bita est successio patrui, quàm fratris, atque fra-
57 ter in subsidium† tenetur dotare sororem, *Bald.
in l. fin. C. de dot. promiss. num. 9. Siluan. cons. 13.
nu. 9. Barbos. in l. 1. par. 4. nu. 128. ff. solut. ma-
58 trim. Thes. decis. 192. nu. 7.* non autem † patruus
neptem ex fratre, secundum opinionẽ aliquorum,
*Alex. cons. 66. nu. 3. lib. 4. Rip. in l. 1. num. 86. ff. so-
lut. matrim. Rom. cons. 413. num. 6. et aliorum.*
Præterea semper vrget motiuum, quod statutum
non excludit fœminam ab hæreditate cuiuscum-
que patrui, sed patrui dumtaxat maritantis, &
obiectum fortasse intraret, si Iacobus frater do-
tasset Helenam, & Magdalenam.

Non obstat, quod bona Iacobi sint eadem ma-
terialiter, quæ erant bona Andreæ patris & ideò,
cum statutum excludat à bonis patris, intelli-
gatur, & ab his bonis, quæ in Iacobum deuene-
runt, exclusisse fœminas, quia non considerantur
amplius tanquam bona paterna, & illicò sequuta
59 aditione Iacobi, † effecta sunt bona eiusdem, re-
soluto penitus pristino statu, vt in *l. 1. §. veteres.
ff. de acquir. possess. Bart. in l. fin. §. 1. num. 1. et 3.
ff. ad Tertullian.* & in his terminis *Fab. de Anna
cons. 45. num. 73.* & rectè dixit *Corn. cons. 97.
num. 9. lib. 1. et cons. 305. num. 6. lib. 4.* quod re-
60 gulariter ab intestato succeditur per quotas, † vel
in vniuersum, non autem per genera bonorum,
quia origo bonorum non attenditur, sed status de
tempore delatæ successionis, vt latè fuit in prima
decisione firmatum, & in terminis statuti Nar-
nien. hoc idem dixit *Capr. d. cons. 73. num. 4.*

Denique non obstat, quod illud verbum, *ma-
ritantis*, non importet dotationem, sed solum
61 collocationem in matrimonium, † cum & matri-
monium esse possit sine dote, vt per *Brun. de sta-
tut. exclusiu. art. 6. quæst. 18. num. 184.* quoniam,
cum regulariter, & vt plurimum, matrimonium
62 † non soleat esse sine dote, statutum referri debet
63 ad id, quod frequentius † contingit, non autem
ad casum insolitum, *d. l. nam ad ea, ff. de leg.* &
64 quod verbum, † maritare, soluatur in dotatio-
nem, dixerunt *Isernia*, relatus à *Bruno* vbi su-
prà *Gabr. cons. 140. nu. 25. lib. 2. Bardellon. cons.
4. nu. 90. et 95. in fin. Bellon. iun. cons. 74. nu. 41.
et Corn. d. cons. 305. num. 6. et 8. lib. 4.* intelligit
verbum illud statuti, *maritantis*, pro verbo, *do-
tantis*, & necessariò sumi debet hæc interpreta-
tio quia exclusio ab hæreditate est correspectiua
65 † ad dotem, & quod puella fuerit in matrimonio
collocata sine dote, non æquiualet exclusioni
hæreditatum, & faciunt tradita per *Bardellon. d.
cons. 4. num. 94.* & demum nec constat, quod Ia-
cobus, de cuius hæreditate modo agitur, in matri-
monium collocauerit Magdalenam, & Helenam,
sed pater ipse collocauit, vnde nullo modo suffra-
gantur verba statuti, *patrui maritantis, etc.* Ne-
que sat fuisset sorores in matrimonio collocatas,
66 & dotatas fuisse, quia, vt dictum est † opus erat
quod à Iacobo, de cuius hæreditate agitur, fuis-
sent dotatæ, vt per *Bald. in d. l. neque mater n. 5.
et 6. in fin. C. de iur. dot. Surd. cons. 45. num. 36.
et seqq. Manent. cons. 4. num. 19. lib. 1.* Et hoc
idem importat genitiuus ille statuti, *talis patrui
maritantis*, infert enim, quod defunctus ipse, de
cuius hæreditate agitur, dotauerit fœminas &c.

Et ita vtraque parte informante, vnanimiter
Domini steterunt in decisis &c.

☞ * *Est decisio 247. supra in hac parte.*

RE-

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana Officij.

Die Lunæ 29. Nouembris 1629.

ARGVMENTVM.

Procurator vendens rem Domini, quando dicatur valide contrahere. Procurator vendens rem Domini tanquam propriam dicitur esse in dolo.

SVMMARIVM.

1 *Procurator vendens rem Domini, de eius mandato ac eo præsente, & consentiente, dicitur valide contrahere.*

2 *Vendens rem alienam cum narratiua, quod sit sua, tunc emptor potest recedere à contractu, & venditor tenetur ad pretij restitutionem.*

3 *Procuratore vendente rem Domini, de eius mãdato, valet venditio, & Dominus contrauenire non potest, & num. 4.*

5 *Mandati loco, est scientia, & consensus Domini.*

6 *Procurator vendens rem Domini, non eius nomine, sed tanquam propria, dicitur in dolo.*

7 *Emptor antequam soluat pretium, non efficitur Dominus, rei emptæ.*

8 *Verba intelligenda sunt iuxta naturam actus, & subiectã materiã, super qua interponuntur.*

9 *Ab emptione licet discedere, & pretium recuperare propter dolum.*

10 *Officia Notariorum Capituli sũt redacta ad instar bonorum allodialium, & transmittuntur ad hæredes.*

11 *Stylus probatur per fides extraiudiciales.*

DECISIO CCCXXII.

CENSVERVNT Domini standum esse in vltimo loco decis. 31. Ianuarij 1628. * quia D. Laurentius Butius in instrumento venditionis sextæ partis officij, de quo agitur vera, & compatibilia narrauit, nempè quod officium ad se spectabat, & tanquam procurator Erasti Spanochiæ vendebat, cumulando species dominij tàm hypotecæ, quàm ipse habebat super medietate illius, quàm pleni dominij, quod habebat Erastus, pro quo extitit procurator, vnde cum proprium ius, & rem de mandato Domini præsenti, & consen-
1 tienti vendiderit ex vera causa, non autem † assertione falsa valide contraxit, vt propterea neque à contractu recedere, neque pretium restituere teneatur, *l. 1. C. quando liceat ab empt. disced. Afflict. decis. 280. nu. 4. Menoch. cons. 888. nu. 1. Neuiz. cons. 37. nu. 18. cum alijs allegatis in vltima decisione.*

Non obstat principale obiectum istius causæ positum pro fundamento in decisione 5. Martij 1627. * quod Butius in principio instrumenti venditionis huius sextæ partis officij dixerit, ad quem spectat vt asseruit, & pertinet medietas officij Notariatus Curiæ Capitolij de præsenti cãtantis in personam Erasti Spanocchiæ, & nihilominus conuincatur ex decreto apposito ad fauorem Erasti, quod illam medietatem priùs liberè resignauerat Erasto; vt propterea vendens rem
2 alienam † sub narratiua quod sit propterea emptor possit à contractu recedere, & venditor teneatur ad pretij restitutionem per text. *in l. si rem quam. ff. de euict. cum glos. in verbo agentem*, quam communiter esse receptam affirmant *Surd. cons. 36. nu. 12. & decis. 253. num. 10. & alij allegati in eadem decis. 5. Martij 1627.*

Quia vltra responsiones datas in decisione 31. Ianuarij 1628. dixerunt Domini conclusionem prædictam esse recipiendam, quando contractus ex iure tantummodo vendentis esset sustinendus, neque esset sequuta traditio rei, nec possessio cõtinuata absque molestijs; secus autem vbi contractus venditionis, vt in præsenti sustineri potest ex iure ipsius domini rei; dum fuit præsens Erastus, & consentiens, & Butius sub nomine procurato-
3 ris irreuocabilis Erasti, † & non suo vendidit, tunc enim valet venditio, & Dominus contrauenire non potest, *Imol. in l. quæ dotis sub num. 4. vers. item adde. ff. solut. matrim. Roland. cons. 100. nu. 44. vol. 4. Surd. decis. 253. num. 4. & in fin. Ruin. cons. 141. num. 5. vol. 1. Neuiz. cons. 37. num. 17. & seq.* & ratio est manifesta: quia cessat dolus, & præiudicium, dum ex persona domini contraxit, & Adamo licuit, & licet rem habere, & habuit, & possedit absque molestijs ferè per decennium.

Neque dicatur quod illa verba instrumenti pro quã rata dictus D. Laurentius asserit se esse procuratorem irreuocabilem ad resignãdum dictum officium, prout per acta mei &c. non sint referenda ad Erastum, sed ad Catuccium, à quo Butius prius emerat dictam medietatem officij ex eo, quia leguntur apposita immediatè post narratiuam venditionis Butio factæ per Catuccium, & etiam quia mandatum Erasti non reperitur in actis Notarij rogati, sed quidem mandatum Catuccij.

Quia testes dati iustificant hanc partem, quod scilicet Butius vendiderit tanquam procurator Erasti, & quod Adamus omnia sciuit, & intellexit, & nhilominus relatio ad Catucciũ repugnat qualitati rei; nam si Catuccius vendidit Butio, quomodo potuit Butius iam effectus dominus es-
4 se † sui ipsius procurator irreuocabilis contra rationem textus *l. cum res C. de contrahen. empt. & l. sua rei ff. eod. tit.* nec probatio mandati deficit ex eo, quod non reperiatur in actis Notarij rogati: quia sufficit pro verificatione mandati enuncia-
5 ti præsentia domini, † & consensus, à quo contractus causam recepit, *l. ne satisdatio. ff. rem rat. hab. Roman. cons. 63. num. 1. Purp. cons. 51. num. 5. Felin. in cap. cum in iure peritus nu. 14. ff. de offic. iud. deleg.* quibus accedunt coniecturæ ponderatæ in vltima decisione confirmantes mandatum ex sola præsentia; dum Erastus post venditionem cõduxit dictam tertiam partem, & pactum redimẽdi illam sibi reseruauit, vt in conductione continuauit per decennium, quæ omnia citra veritatẽ gestorum per Butium ex mandato suscepto contingere non poterant propterea bene se compati potest narratiua, quod officium ad se spectabat, dum tamen non vendiderit nomine suo prout fecit, ex quo vendidit nomine, & tanquam procurator Erasti veri domini, non autem suo nomine

6 † in quo si ita vendidisset, cõsisteret dolus, nec excusari posset ex dominio hypothecæ iuxta distinctionem *Bald. in l. proprietatis in principio C. de probat.* Verùm quia solum narrauit, sed non vendidit, benè potuit Butius credere, quod officium
7 ob integrum pretium† per Erastum non solutum ad se spectaret, ex quo emptor antequam pretium soluat non efficitur dominus rei emptæ, *l. quod vendidi. ff. de contrab. empt. §. vendita instit. de rerum diuis. Surd. cons. 101. nu. 12. lib. 1.*

Non obstat, quod ex toto contextu instrumẽti appareat Butium voluisse vendere partem illam officij, & Adamum vice versa voluisse ab eo emere ponderando, quod Butius promisit tertiam partem medietatis officij, & iura cessa nulli alteri cessisse, nec fecisse contractum, aut distractum in præiudicium contentorum in instrumento celebrando, & vlterius promisit consentire facere omnem personam interesse habentem, quæ promissiones conuenire videntur Butio vti venditori non autem vti procuratori.

Quia verba instrumenti de cõstitutione procuratoris ad resignandum sunt clara, & de cessione pariter immediatè subsequuta, vnde promissiones quæ postea accesserunt absque commemoratione procuratoris non sunt referendæ ad personam Butij vti propriam, sed vti procuratricem
8 † iuxta naturam actus, & subiectam materiam emptionis, & venditionis, *Ruin cons. 109 nu. 4. lib. 1. Seraph. decis. 541. nu. 6. cum alijs allegatis per Gratian. discept. 838. nu. 13.*

Demum nõ releuat quod assertio Butij sit certa, tertiam scilicet partem medietatis ad se spectare, & etiam narratiua, quod resignabat tanquam procurator, vnde saltem tenebatur declarare vtrũ nomine proprio, vel alieno venderet, vt inde sciret emptor quorũ fidem posset sequi, aliàs teneatur de dolo, † pro quo licet ab emptione discedere, & pretium recuperare, *Bart. in l. quaro. ff. de act. empt. Bald. in l. 2. C. de pericul. & commod. rei venditæ. Afflict. decis. 399. num. 9. Surd. cons. 150. num. 127. & seq. vol. 1.*

Quia visum fuit Butium sufficienter se declarasse: dum dixit se procuratorem Erasti ad resignandum, & cessisse ad habendum, & tenendum, sed vlterius testes dati deponunt de certa scientia Adami emptoris illum fuisse procuratorem Erasti, dum præsens fuit quando minuta instrumenti fuit correcta, vt staret tanquam procurator, non autem tanquam consentiens resignationi decreti.

Et quę replicantur ad sustinendum falsum suppositum narratum, quod officium non esset vacabile, cum tamen decretum admissionis cõtineret, quod vacaret, & vacare censeatur per obitum, vel priuationem Erasti, non sustinentur: quia cum of-
10 ficia prædicta redacta sint ad instar †allodialium, & transmittantur ad hæredes vigore indultorum Sixti, & Pauli, *Gratian. discept. 730 nu. 36, Rot. in Romana officij 1. Iunij 1620. coram bo. me. Remboldo*, decreta vacationis per mortem naturalem vel ciuilem apponuntur propter emolumẽta Datariæ, & solutionis regalium, non autem respectu emptoris, qui semper est dominus, & quamuis negetur hæc probatio obseruantiæ, pro ea tamen datæ fuerunt attestationes, quæ visæ fuerunt suffi-
11 cientes, cum versemur † circa stylum probandũ pro quo admittuntur fides extraiudiciales, *Rota decis. 484. nu. 6. coram Pap. Greg. XV. & 664. n. 4. par. 1. & 725. nu. 5. par. 2. recent.* Et ita &c.

☞ * *Est supra in hac parte decisio 140.*
☞ * *Habetur præsens decisio infra in Additione prout in eius Indice in fine posito.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Clusina Grani.
Die Lunæ 3. Decembris 1629.

ARGVMENTVM.

Agitur materia de illo, qui contrahit nomine officij, quod ipse non obligatur, sed ille, cuius vices gerit.

SVMMARIVM.

1 *Sententia iniusta non est exequenda.*
2 *Actio ex obligatione, tãquam ex matre descẽdit.*
3 *Actione, qui caret, & agitat, Iudicis officio sine partis petitione à iudicio repelli potest.*
4 *Iudex iuxta petita iudicare debet.*
5 *Actor debet, si non expressè saltim tacitè exprimere actionem, vt super ea Iudex cognoscere possit.*
6 *Contrahens sub nomine officij, non ipse obligatur, sed ille, cuius vices gerit.*
7 *Actus quando geritur nomine officij, tunc valet argumentum de tanquã à tali, idest valet actus tanquam à tali, quia talis etiam erat. nu. 7.*
Idem potest esse diuersa persona. nu. 7.
8 *Contrahens, si vices alicuius gerat, præsumitur in dubio non nomine suo, sed illius contraxisse, & num. 10. 18. 19. & 20.*
9 *Maximè hoc procedit, quando contrahens id non egebat ex propria persona, sed benè egebat ille, cuius vices gerebat.*
11 *Solutio præsumitur facta, ab eo, cum quo solo fuit contractum, & se obligauit simpliciter, & principaliter.*
12 *Solita fieri, habent præsumptionem pro se.*
13 *Rationum redditionis factum, cum sit personale, non egreditur personam, hoc facere obligatam.*
14 *Obligatio ad interesse non succedit in obligationibus faciendi, nisi post moram.*
15 *Testatorem fuisse in mora, debet probari, vt ex promissione faciendi eius hæredes teneantur.*
16 *Promissio soluendi ex pecunia, quæ ad eum peruenerit ab aliquo, habet conditionem, videlicet si pecunia peruenerit.*
17 *Actio nulla datur in obligationibus conditionalibus pendente conditione.*

DECISIO CCCXXIII.

GLORIOSÆ recordationis Henricus Secundus Galliarum Rex Christianissimus, vt constat ex litteris patentibus datis Petro Strotio 29. Octobris 1553. clar. mem. Hippolytum Estensem Cardinalem Ferrariæ suum consobrinũ Senas allegauit cũ munere Locumtenentis generalis, vt

Sé-

Senensium curaret Rempublicam, ea quæ restitutæ illis ab ipso libertatis securitatem respicerent, stabiliret, ordinationesq. atque constitutiones iustitiæ administrationem, vel politicum regimen concernentes pro eorumdem conseruatione tueretur: verum quia par erat ipsum Cardinalem in parte sollicitudinis subleuare, hinc Regis eiusdem Maiestas, vti animaduertens alijs curis destinatum fuisse Dominum de Thermes, qui vnà cum præfato Cardin. Locumtenentis Generalis officio, quoad res bellicas, fungi consueuerat; propterea bon. mem. Petrum Strotium Locumtenentem suum generalem deputauit, qui in Senensium ditione resideret, vt maiorem, quam posset operam in eodem Cardinale subleuando nauaret, & assumens, amplectensque rei bellicæ pondus, & onus; militares copias, tàm in Senensium Dominio, quàm alibi per Italiam ab ipso Rege instructas, atque instruendas regeret, duceretq. & non tam vt eidem Cardinali armis pararet obedientiam in pertinentibus ad præfatam Rempublicam, sed etiam, vt exequutioni ea omnia mandaret, quæ ex iure belli, rationeq. ad Senensis Reipublicæ protegendam libertatem esse cognosceret; ideo plenam in rebus bellicis imperandi potestatem ipsi concessit, etiam fortalitia diruendi, restaurandi, ac de nouo ædificandi, necnon eadem bombardis, atque annona instruendi. Cum ergo exercitus, cuius Regimini Petrus iam præsidebat, tritico egeret, idem Petrus illud petijt à Cardinale, *vt firmauit coram Robusterio 2. Decembris* 1579. quem etiam certiorem fecit de eiusdem frumenti indigentijs, vt denuo *Rota censuit coram eodem 27. Aprilis* 1584. Vnde Cardinalis emit ab Ascanio de Cornea salmas bis mille tritici pretio scutorum 11591. auri quorum ad computum soluit scuta 2000. remanens debitor in scutis 9591. quod quidem triticum consignatū fuisse ministris Petri Strotij *Rota firmauit 2. Iunij 1570. coram eodem Robusterio*, qui cum postea pronunciauerit hæredes Petri teneri hæredibus Cardinalis ad præfatam summam, sententia ob non prorogationem fatalium transiuit in rem iudicatam, cuius vigore bona memoria Patriarcha Manzanettus relaxauit mandatum, quod cū dubitarem an esset exequendum, & dubio sæpius proposito, nempe 24. Aprilis 1626. 3. Decemb. 1627. & 28. Nouembris præteriti, cum Domini non fuissent concordes, hodie tandem maior pars Dominorum censuit negatiuè respondendum,
1 quia cum constet † de iniustitia, nō est locus executioni, *l. si se obtulit quarto, §. condemnatum, ff. de re iudic.* Iniustitia autem deducitur ex eo, quod non constat de aliqua obligatione Petri, sine qua hæredibus Cardinalis nulla competebat actio,
2 quæ ex † obligatione tanquam ex matre descendit, *glossa prima in verbor. superest institut. de actionibus in princ.* itaut prædicti hæredes Iudi-
3 cis officio sine partis petitione † iudicio potuissent repelli, *glos. communiter recepta in l. vbi pactum 40. in verba vers. tertia.* C. *de transact.* Cū
4 enim † Iudex iuxta petita debeat iudicare, *l. vt fundus* 18. & ibi *glos. quæ concordantes adducit, ff. commu. uni diuidun. glos. in l. vinum 22. in verb. cum petitum ad finem, ff. si cert. petat. vbi Bart.*
5 *num. 14. Ias. num. 23.* Actor debet † si non expressè saltim tacitè exprimere actionem, quæ sibi cōpetit, vt super ea Iudex possit cognoscere, *cap. delecti 6. de iudic. gloss. in verb. libellum in §. 1. auth. de exhib. reis*, quam sequitur *Bart. in l. 1. nu.* 18. *ff. de eden.*

Non obstat, quod Petrus significauit Cardinali indigentiam exercitus, idq. importet petitionem, *vt fuit resolutum* 14. *Martij* 1586 *coram*
6 *Robusterio*, † quia cum petitionem fecerit, tanquam Locumtenens generalis Exercitus non autem nomine proprio, ipse nō remansit obligatus, sed Rex, cuius vices Petrus gerebat *Doct. in l. procurat. qui pro euictione, ff. de procur. Bald. in l. si creditor ante fin. vers. sed si est factus C. si tutor, vel curator interuen. Natt. cons. 641. num. 1. & seqq. lib. 3. Siluan. cons. 8. sub num. 3. vers. facit. Bero cons. 199. num. 2. lib. 1. Surd. cons. 19. nu. 11. in princ. lib. 1. Rimin. iun. cons. 641. num. 11. lib. 6. Bero. decis. 80. num. 4. in princ. vers. quod etiam intelligi debet, Gemin. cons. 150. per tot. Abb. cō-*
7 *sil. 23. in princip. lib.* 1. itaut † in hac materia, cum Petrus substineret duplicem personam valeat argumentum de tanquam à tali, hoc est valet actus tanquam à tali, quia talis etiam erat, licet idem possit esse diuersa persona, vt benè ad propositum, *Signor. cons. 227. num. 3.*

Quod autem Petrus fecerit petitionē vti minister, & sic non cōtraxerit nomine ꝓprio satis ap-
8 paret, primò, quia in dubio † præsumitur contraxisse nomine officij, *Anchar. cons 22. nu. 2. Alciat. reg. 2. præsumpt.* 24. eoq. magis cum ageretur de
9 grano, quo Petrus non ex propria persona, † sed tanquam Locumtenens generalis indigebat pro exercitu; vnde censetur contraxisse nomine officij, non autem nomine proprio vt benè ad propositum, *Bart. in 5. quæst. adunantia, nu 5. vers. 2.* sic vbi egregiè declarat totam istam materiam.

Secundo quia Petrus non egit simpliciter cum tertio, sed cum Cardinale Ferrariæ, quia erat vniuersaliter Locumtenens generalis, cum Petrus esset particulariter Locumtenens generalis circa res bellicas, & fuisset deputatus, vt Cardinalem subleuaret amplectendo ea, quæ ad bellum spectabant, & vt dicitur in dictis litteris patentibus, *tanto per far che dire, & intendere il detto Signor Cardinale da tutti quelli come gl'apparerà nelle cose concernenti la protettione della detta Republica,* hoc est Senatum, *Stato, e libertà de Senesi, & il carico, auttorità, e potere, ch'hà da noi in quelle parti detto Signor Cardinale, come per mettere in essecutione tutti gl'atti da guerra, ch'il detto Strozzi vedrà, e conoscerà douersi fare per la sopradetta protettione,* & propterea cum dictus Petrus egerit cum Cardinale, qui erat superintē-
10 dens, † & recursum habuerit ad eum tanquam ad Dominum, ac Superiorem censeri debet voluisse agere non proprio, sed administratorio nomine ex adductis per *Corn. in cons. 27. nu. 3. lib. 2.*

Tertiò quia cum venditio fuerit facta Cardinali, & ipse se obligauerit Ascanio Corneæ nulla facta mentione Petri, nisi quo ad solam consignationem, ibi, *Che il sopradetto Signore,* scilicet,

Fff 2 Asca-

Ascanius Cornea, *deue hauere da noi per la valuta di some 2000. di grano à noi vénduto nel Chiusi, e per nostra parola consegnate nel detto Chiusi all'Agente del Signor Pietro Strozzi*, sequitur quod Petrus capiendo granum non censeatur cõtraxisse nomine proprio, cum non sit verisimile, quod si sic contraxisset, vel non interuenisset in primo contractu, vel non se obligasset erga Cardinalem.

Quartò, quia cum valor grani ascenderet ad scuta 11591. Bonon. decimo in obligatione Cardinalis habetur mentio, quod fuerant soluta scuta 2000. & pro residuo se obligauit Cardinalis, quare cum contractus factus cum Cornea loquatur de solo Cardinali, & simpliciter habeatur mentio de solutione scutorum 2000. illa solutio præsumitur facta à Cardinali, cum quo solo fuit
11 contractum, ex quo † se obligauit simpliciter, & principaliter, non autem fideiussorio nomine, tãquam principalis, vt benè ad propositum, *Aym. in cons. 129. num. 3. vers. in hac difficultate*.

Quintò, quia sicuti quando Petrus habuit intentionem aliquo modo contrahendi, prout in emptione tritici facta à Comite Pitigliani, fecit certam declarationem, de qua statim dicetur, ita etiam verisimile est, quod si noluisset aliquo modo contrahere occasione huius tritici habiti ab
12 Ascanio Cornea, aliquam † declarationem fecisset, cum esset solitus ita facere, *Decian. cons. 66. num. 18. lib. 3.* vbi quod fieri solita habent præsumptionem pro se, *& plenius cons. 124. num. 7.*

Sextò, & vltimò, quia quemadmodum in dicta emptione tritici facta à Comite Pitiliani, Petrus noluit se simpliciter obligare, vt inferius probabitur, ita in casu isto idem multo magis præsumendum est, cum nullam similem declarationem fecerit, vt dictum est; quod autem Petrus in emptione grani facta à Comite Pitiliani se simpliciter obligare noluerit, satis apparet; in scriptura enim facta à Petro narratur, quod Cardinalis Estensis se obligauerat Comiti Pitiliani, & subditur. *Et essendo ragioneuole, che sia scaricato di detta obligatione*, scilicet Cardinalis, *perciò promettiamo e ci obblighiamo à detto Monsignor Cardinale, & al detto Signor Conte di Pitigliano di far render conto, ouero alli loro Agenti, di tutta la quantità sopradetta di detto fromento, e de denari, che verranno d'esso*. Ex quibus verbis licet resultet duplex promissio Petri, non est tamen talis, vt ipse teneatur de suo, prima enim respicit factum, nempè redditionem rationum faciendam Cardinali Estensi, & Comiti Pitiliani, vel eorũ Agentibus ibi, *Di far render conto, ouero alli loro Agenti di tutta la quantità sopradetta di detto fromento*, secunda continet solutionem quantitatis debitæ non purè, sed sub conditione, cum promiserit soluere ex pecunia quæ venisset ad ipsum, ibi, *& de denari, che verranno d'esso*. Vnde ex neutra promissione oriebatur obligatio contra hæ-
13 redes Petri, non ex prima, † quia cum respiceret factum redditionis rationum, hæredes non tenebantur, ex quo illa erat personalis, quæ tanquã personæ cohærens non potest impleri per hæredẽ, qui neque ratione non implementi tenetur, *l. qui Roma 122. §. Augerius, vbi Doctor. ff. de verbor. obligat. l. fin. ff. de condit. institut. Ias. in l. si decem cum petiero 48. num. 12. ff. de verbor. obligat. Couar. pract. cap. 39. in fin. vers. 5. Castill. lib. 3. con-*
14 *trouers. cap. 14. num. 6. & 7.* in obligationibus † enim faciendi non succedit obligatio ad interesse, nisi post moram, *l. si quis ab alio decimotertio, §. vltimo. ff. de re iud. l. stipulationes non diuiduntur 72. §. Celsus, vbi Bart. & Doctor. ff. de verb. obli-*
15 *gat.* & ideo oportet probare † defunctum fuisse in mora, vt ex promissione faciendi illius hæredes teneantur d. *§. Augerius*, non etiam ex secunda obligatione Petrus simpliciter tenebatur, quia
16 cum promisisset † soluere ex pecunia, quæ ad eũ venisset à Galliarum Rege, illa promissio habet conditionem, videlicet si pecunia venerit, *l. inter stipulantem 83. §. sacram, vers. si stipulatus fuero vbi Bart. & Doct. ff. de verbor. obligat. l. cum certus numerus quinto, ff. de tritic. vin. & oleo legat. l. si debitor 39. §. verisimile. ff. de contrahen. empt. Surd. de alim. titul. 4. quæst. 26. per tot.* & in obli-
17 gationibus conditionalibus † pendente conditione nulla datur actio, sed dumtaxat spes debitum iri, *§. ex conditionali instit. de verbor. obligat. l. cedere diem 213. ff. de verbor. significat.*

Non obstat, quod prouidere exercitum de victuarijs spectabat ad Petrũ priuatiuè, quod Cardinalem, vt fuit resolutum *24. Ianuarij, & 7. Februarij 1586. coram Robusterio*, & propterea cum, vt dictum est, significatio indigentię grani facta per Petrum Cardinali importet petitionem, *vt corã eodem Robusterio fuit resolutum 14. Martij eiusdem anni 1586.* ex istis decisionibus remanent iustificatę aliæ decisiones *factæ coram eodemmet Robusterio 13. Iunij 1576. & 1. Mart. 1577.*
18 in quibus fuit † firmatum Cardinalem habuisse animum obligandi, nedum Regem, sed etiam Petrum per *doctr. Bart. in l. Ciuitas, n. 9. ff. si cert. petat. vbi Aret. num. 2. & per Gabr. cons. 71. nu. 4.*
19 *lib. 1.* cum alijs, etiam quod nomen † Locumtenentis staret taxatiuè, vt in hoc casu per eandem *doctr. Bart. resoluit Rota 27. Iunij 1586. coram ipsomet Robusterio*. Nam per Dominos fuit responsum, quòd considerata in obiecto procedunt in abstracto, non autem in casu isto, in quo vt supra ponderatum fuit Cardinalis erat Locumtenens supremus, & licet quoad gubernium, & regimen exercitus, Petrus esset quoq; supremus; negari tamen non potest, quin esset subordinatus Cardinali saltem ex decentia circa reuerentiam, & respectum, ideoq. prouidere de victuarijs exercitum non spectabat ad Petrum, adeo priuatiuè, vt cumulatiuè non posset spectare etiam ad Cardinalem; vnde hoc considerato, satis est, quod nõ probetur explicita obligatio Petri, quia licet significatio indigentiæ in abstracto posset importare petitionem huiusmodi, tamen petitio in hoc casu in quo prouidere de victuarijs non spectabat priuatiuè ad Petrum respectu Cardinalis, non potest pernecesse importare obligationem Petri, maximè cum alia adminicula, & coniecturæ supra ponderatæ concurrant: Ex quibus
20 dicendum est † Petrum non se obligasse nomine proprio in receptione tritici, sed nomine officij,

&

& sic tanquam Procuratorem Regis ex supra deductis.

Ex quibus vtraque parte informante fuit resolutum non esse locum executioni, &c.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Meliteñ Præeminentiarum.

Die Lunæ 3. Decembris 1629.

ARGVMENTVM.

Tractatur an Marescialllus Sac. Religionis Ordin. Hierosolymitani habeat talem iurisdictionem, quæ se extẽdat ad familiares Magni Magistri habentes qualitatem familiarum in Palatijs seruientium, commensalitatis, & seruitij, vt inter illos pacem componere possit.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio Marescialli Ord. Hierosolym. non se extendit ad familiares Magni Magistri habẽtes qualitatem familiarum in Palatio seruientium, vt inter illos pacem possit componere, & num.20.*

2 *Text. in l. cubicularios C. de præp. sac. cubic. l. fin. C. de Castr. & Min. & l. 2. de decan. libr. 12. loquuntur solum in cubicularijs Imperatoris, & Augustæ.*

3 *Familiares Principum inferiorum, non eximuntur à iurisdictione Ordinariorum ratione solius familiaritatis Principis.*

4 *Familiares Principum pro pace componenda possunt conueniri ab Ordinarijs locorum.*

5 *Forum in loco delicti commissi, quis sortitur.*

6 *Exemptio personalis non suffragatur quando cõmittitur delictum sub iurisdictione alterius Principis.*

7 *Exemptio personalis familiarium Principis seruanda est, vbi Princeps residet.*

8 *Iudex inferior, in loco vbi Princeps dominans habitat, nec habet, nec dicitur habere territorium separatum, & nu. 10.*

Nec potest ius dicere in Officiales, vel familiares Principis illo inconsulto, vel non permittente, num. 8.

9 *Conueniendus est familiaris Principis coram suo iudice, vel coram eo, cui hæc facultas, & iurisdictio à Principe fuit concessa.*

11 *Priuilegium concessum per Imperatorem suis familiaribus extendi non debet ad priuilegia aliorum Principum inferiorum.*

12 *Priuilegia sunt stricti iuris, & restringenda ad sensum verborum.*

13 *Superior dominans, in suo Palatio potest dici Imperator.*

14 *Magnus Magister Religionis Hierosolymitanæ dicitur superior, & dux belli.*

15 *Melita Principatus iura non sunt absoluta, cum respectu dominij Magnus Magister recognoscat Regem Siciliæ.*

Respectu verò superioritatis Ecclesiasticæ est tantummodo Abbas superior. num. 15.

16 *Superior religiosus ratione magna superioritatis, vti potest priuilegio Ecclesiastico, vt familiares non conueniantur ab Ordinario.*

17 *Princeps superiorem recognoscens respectu subditorii omnia potest, quæ possunt alij Principes.*

18 *Familiares Principum, tunc videntur exempti ab iurisdictione Ordinarij, quando deputantur alij Iudices.*

19 *Iudicibus censetur adempta iurisdictio, per deputationem nouorum Iudicum.*

DECISIO CCCXXIV.

DOMINI perstiterunt in iam resolutis 18. Maij præteriti: * quia iurisdictio Marescialli non se extendit ad familiares Magni Ma-
1 gistri habentes qualitatem † familiarium in palatijs seruientium, commensalitatis scilicet, & seruitij vt inter illos pacem componere possit, *l. cubicularios. C. de præpos. sacr. cubicul. l. vltima C. de Castren. & ministr. l. 2. C. de Decan. lib. 12*
2 Non obstat quod iura prædicta loquantur † in solis cubicularijs Imperatoris, & Augustæ, qui inhærent penetralibus, & intimis secretis supremi Principis, non autem in familiaribus aliorum
3 Principum inferiorum, qui non † eximuntur à iurisdictione Ordinariorum ratione solius familiaritatis Principis. *Aluarot. de pace tenen. §. si ministeriales num. 1. præpos. num. 2. Bald. in §. si quinque solidos eodem tit. Isernia num. 1. Balzeran. num. 1. & seq.* conuenientes in hac parte, vt
4 seruitores † scutiferi, seu familiares Principum pro pace componenda possint conueniri ab Ordinarijs locorum per rationes eiusdem textus.

Quia & si lex prædicta sit Imperi lis nempè Federici, & de inferioribus Principibus & Dominis loquatur, & per consequens de familiaribus illorum, non autem Imperialis dignitatis, & di-
5 spositioni iuris conueniat, vt quis sortiatur † forum in loco delicti commissi, *l. prima. C de iurisd. omn. iud. cap. 1. de raptor. Farinac. quæst crimin. 7. num.* 1. nec exemptio personalis suffragatur
6 quando † committitur delictum sub iurisdictione alterius Domini, *Felin. in c. finali n. 5. vers. item ponderat de foro compet. Rot. decis. 15. nu. 3. par. 1. recent.* attamen quando agitur de exercitio iuris-
7 dictionis Iudicum, † qui subordinantur ad reparanda, vel punienda delicta in loco, vbi Princeps residet; tunc seruanda est personalis exemptio familiarium eiusdem Principis: quia Iudex inferior
8 in † loco vbi Princeps dominans habitat, nec habet, nec dicitur habere territorium diuersum, aut separatum, nec potest ius dicere in officialem, aut familiarem Principis illo inconsulto, aut non permittente, *Bart. in l. in officiales. C. de offic. Rector. prouinc. Guidop. decis. 328. num. 1. Boer. decis. 9. num. 6.* sed præterea si familiaris Principis delinqueret in territorio separato ab Insula Melitæ, vbi Magnus Magister residentiam tenet eiusdem tamen dominij & Principis nihilominus citatus non teneretur coram illo comparere: sed coram suo Iudice esset conueniendus nempè Ma-
9 gistro officiorum, † vel Siniscalco, vel coram eo, cui

cui hæc facultas,& iurisdictio à Principe fuerit cõcessa, *Luc.à penna in l fin.circa finem C.de Veteran.& ita Belzeran.in dicto §.si ministrales nu.o.* limitat dispositionem illius textus;propterea cum
10 Marescialluus sit † Iudex inferior, nec habeat territorium diuersum, aut separatum, sitq. eiusdem dominij ius dicens, & in loco vbi Magnus Magister resider, tenetur seruare priuilegium exéptionis familiaribus domus eiusdem Principis,nec inter eos ad componendas paces se intromittere potest.

Non obstat si Marescialluus dispositione dicti §. si Ministeriales iuuari non possit, adhuc tamen de tali exemptione non constat, ex quo priuilegium
11 † concessum per Imperatorem suis familiaribus ad priuilegia aliorum Principum inferiorum extē-
12 di non debeat,tamquam stricti † iuris, & restringendum ad sensum verborum *Franc. in cap. valentes nu.2.de priuil.in 6. & in cap. per exemptionem nu.5.eod.tit. Ias. in l.1.num.4. ff. de constit. princip.*

Quia decisio causæ satisfacit huic obiecto: nam
13 quilibet Superior dominans † in eius palatio di-
14 ci potest Imperator,sicuti,& ipse Magnus † Magister dicitur Superior, & Dux belli: propterea conueniunt eadem priuilegia familiaribus eorum, cui conueniunt iura imperandi ratione identitatis rationis,ne distrahantur ab obsequio,& trahan-
15 tur ad alia iudicia,nec vim facit,quòd iura † Principatus Melitæ non sint absoluta,cum respectu alti dominij Magnus Magister recognoscat Regem Siciliæ, & respectu superioritatis Ecclesiasticæ sit
16 tantummodo Abbas Superior:quia† si accipiatur tamquam Superior religiosus non est nouũ, quod ratione istius magnæ superioritatis etiam vti Ecclesiastico debeatur priuilegium, vt familiæ nõ cõueniantur ab Ordinario, vt in exemptis de Episcopo, & alijs in eadem decisione causæ adductis; si verò assumatur tãquam Princeps recognoscens
17 † superiorem,sufficit,quod respectu subditorum omnia possit, quæ possunt alij Principes, sicut potest Magnus Magister,prout de Duce Mediolani, Parmæ, Ferrariæ respectiuè responderunt *Natta cons.661.nu.18.Rimin.iunior cons.5.nu.95.vol.1. Alciat.cons.9.tom.1.nu.13.lib.3.*

Neque dicatur, quod tunc dignoscitur conces-
18 sum priuilegium † ad eximendos familiares à iurisdictione Ordinarij, quando deputantur alij Iudices, ex quo tunc per deputationem nouorum
19 Iudicum † censeatur adempta iurisdictio Ordinariorum *Bart.in l.in sacris nu.2. C. de proxim. sacrorum, scrinior. lib. 12. Menoch. præsumpt. 18. num.18.lib.2.*vndè cum pro familiaribus Imperatoris, Magistro officiorum, & siue Siniscalcho sit tributa huiusmodi iurisdictio: pro Magno Magistro autem nullus habeat hanc iurisdictionem,inde dicebatur non esse ademptam ab Ordinario facultatem componendi pacem inter familiares Magni Magistri.

Quia Marescialllo agenti pro certa iurisdictione, vel ad certum genus causarum decidendum, sufficit obstare illi defectus iurisdictionis ex quo ad eũ
20 non pertinet de Iudice prouidere: † sed vel iam est prouisum per *l.cubicularios §.vltimam l.2.* supra allegatas, vel illi penes quos omnimoda iurisdictio residet de Iudice prouidebunt.

Et ita, &c.

☞ * *Est decisio supra in hac parte 291.*

R. P. D. GHISILERIO.

Cracouien. Iuris legendi.

Die Lunæ 3. Decembris. 1629.

ARGVMENTVM.

Sententia ex quibus probetur, quod sit valida, & iusta. Docendi facultas idoneo non est interdicenda,& nonnulla circa hanc materiam adducuntur. Remissoria ad effectum probãdi præscriptionem immemorabilem, quando denegetur.

SVMMARIVM.

1 *Per citationem ad dicendum contra commissionẽ firmatur iurisdictio Iudicis.*
2 *Sententia dicitur valida, si fuerit lata seruatis terminis substantialibus, & illis reiteratis.*
3 *Sententia ex reuolutione actorum probatur, an sit valida.*
4 *De iustitia sententiæ nõ potest dubitari, si ea probetur ex pluribus decisionibus in causa factis.*
5 *Docere quemquam, qui sit idoneus, petita licentia, nemo interdicere debet.*
6 *Concil.Trident.inuitat Principes, vt plura statuant loca,in quibus iuuentus doceri possit.*
7 *Gymnasia septem extiterunt in sola Athenarum Ciuitate.*
8 *Iulianus Imp. Apostata, cum vellet radicitus euellere Religionem Christianam, prohibuit, ne Christiani Grammaticam,nec Rethoricam docerent, & S.Augustin. hoc recenset inter alias Ecclesia Dei persecutiones, nu.9.*
10 *Contra quam rem accerrimè contra Iulianum inuebitur Sancti Gregorij Nazianz. Orat.1. in Iulian. vbi hoc eius factum appellat scelus, & tyrannidem.*
11 *Iulianus Apostata, licet curauerit, ne Christiani docerent Grammaticam, & Rethoricam, tamen eisdem nõ interdixit lectiones Theologicas.*
12 *Priuilegium concessum Collegijs extenditur etiã ad Collegia futura.*
13 *Priuilegia non comprehendunt, post illorum concessionem acquisita.*
14 *Gymnasij publica Vniuersitas de iure communi non potest aperiri sine licentia Principis.*
15 *Papa concedendo aliquid contra ius commune, eo ipso censetur tollere omnia impedimenta.*
16 *Papa habet omnia iura in scrinio pectoris.*
17 *Derogatoria generalis habet vim specialis expressionis, etiam iuris prohibendi.*
18 *Ius prohibendi,nè gymnasium publicè possit aperiri præscriptione immemorabili potest acquiri.*
19 *Ad discendum multum valet amor Magistri,& acceptus modus docendi.*
20 *Text.in cap.1.& in cap.quanto de magist. quã do non procedant.*

21 Re-

21 *Remissoria denegatur, quando materia articulata sunt imaginata, ad hoc fiant articuli releuantes, quàm quod verè res, ita se habeat. & num. 29.*

22 *Remissoria denegatur, quando articuli sunt concepti, ad effectum euitandi decisiones in causa factas.*

23 *Remissoria non conceditur, quando res articulata est inuerisimilis.*

24 *Scholas regere quicunque idonei possunt, & prohibentes officijs, & dignitatibus spoliantur, & etiam excommunicantur.*

25 *Pœna priuationis officij, & dignitatum, ac excommunicationis à* Canonibus *nõ imponuntur, nisi propter crimina.*

26 *Papa non censetur velle concedere priuilegium, quod contineat materiam criminosam, punibilem, improbam, & irrationabilem.*

27 *Papa non præsumitur velle sibi, & successoribus suis ligare manus contra iuris regulas.*

28 *Remissoria non denegatur, quando datur fumus.*

30 *Papa concedendo alicui priuilegium aliquod, per hoc non censetur sibi velle ligare manus.*

31 *Remissoria dari non potest, stante improbabilitate tituli, & improbitate.*

DECSIO CCCXXV.

PER binas sententias Rotales fuit pronunciatum, Rectori, ac Patribus, & Præceptoribus,
seu Professoribus Societatis Iesu, licuisse, & licere
in eorum Collegio Cracouien. vltra humaniores
litteras, publicè ac liberè legere, etiam liberales
artes, Theologiam, & alias facultates, quibusuis
ad dictum Collegium accedentibus, iuxta formam
Priuilegiorum Apostolicorũ, eidem Societati cõcessorum: ac Vniuersitati studij generalis eiusdem
Ciuitatis, non licuisse, neque licere impedire, nec
vllatenus molestare eosdem Rectorem, Patres, &
& Præceptores in tali facultate liberè, ac publicè
legendi. Verum quia Vniuersitas ad impugnandas supradictas sententias instabat pro remissoria,
dubitaui, An dictæ sententiæ essent confirmandæ,
vel infirmandæ, & Domini censuerunt *remissoriam
non esse concedendam, sed Sententias, tanquam
validas, & iustas esse confirmandas.*

1 De validitate non dubitatur, cum per † citationem ad dicen. contra. Commissionem fuerit firmata iurisdictio Iudicis, *Aegid. decis. 38. & Cassad.
decis. 7. de appell.* Constat de mandatis Procurato-
2 ris vtriusque partis: fuerunt seruati † termini substantiales, & reiterati: quibus seruatis, sententia
dicitur valida. *Caputaq. decis. 260. par. 2.* Idque ex
3 reuolutione actorum benè † probatur, vt fuit dictum in *Anconitana separationis thori 9. Ianuarij
1600. coram Card. Lancellotto. Rot. in recent. decis. 545. nu. 1. par. 1. & 178. nu. 1. par. 2.*
4 Nec de iustitia potest dubitari, † cum ea probetur ex tot decisionibus factis in hac causa, in quibus respondetur singulis obiectis pro Vniuersitate Cracouien. deductis. Nam patres Societatis Iesu fundant suam intẽtionem tam de iure communi, quàm ex Priuilegijs Apostolicis. De iure communi per *text. in cap. 1. § pro licentia, de Magistr.*
5 ibi: *Nec † docere quenquam qui sit idoneus petita
licentia interdicat. Et in c. quanto eod. tit.* ibi: *Districtè præcipientes, vt quicunque viri idonei, &
litterati voluerint legere studia literarum, sine
molestia, & exactione qualibet scholas regere permittantur.* Et ad hoc ipsum videtur respexisse *Sacrum Concil. Trident. sess. 5. cap. 1. & sess. 23. c. 18.*
6 *de reform.* vbi Sacrum † Concilium inuitat Principes vt plura statuant loca, in quibus iuuentus doceri possit. Et *Cassan. in catalogo glor. mũdi 5. par.*
7 *consid. 21.* refert, quod in sola † Athenarum Ciuitate septem extiterunt gymnasia. Quinimo *Aegid.
Roman. lib. 3. par. 2. cap. 8.* sic scripsit: *Curare Rex
debet, vt in regno suo vigeant studia literarum, vt
ibi sint multi Sapientes, & industrij ex Theologis,
Iurisperitis, Medicis, & alijs doctis viris.* Hinc le-
8 gimus quod cum Iulianus Imperator † apostata
vellet radicitus Christi legem destruere, illud primum curauit, ne Christiani Grãmaticam, & Rhetoricam docerent, vt refert, hanc legem Iuliani
improbans, etsi Etnicus Ammianus Marcellinus
lib. 22. & 25. Histor. idque *S. Augustinus lib. 18. de*
9 *Ciuit. Dei cap. 52.* † inter persecutiones Ecclesiæ
Dei recenset, & ob hanc quoque rem accerrimè
in Iulianum inuehitur *S. Gregor. Nazianz. or. 1.*
10 *in Iulian.* † vbi hoc eius factum, appellat *scelus,
& tyrannidem:* quamuis ille Theologicas lectio-
11 nes Christianis Magistris † non interdixerit. Et ex
priuilegijs Apostolicis Pauli Tertij, Iulij Tertij,
Pij Quarti, & aliorum Summorum Pontificum,
& in specie sanctæ mem. Pij Quinti, sub dat. Romæ
10. Martij 1571. in cuius dispositione habetur.
*Decernimus, & declaramus, quod Præceptores huiusmodi Societatis tam litterarum humaniorum,
quàm liberalium artium Theologiæ, vel cuiusuis
earum facultatum in suis Collegijs etiam in locis
vbi Vniuersitates extiterint suas lectiones etiam
publicas, legere liberè, ac licitè possint.* & tale Pri-
12 uilegium † tanquam concessum Collegijs, & Societati, extenditur etiam ad Collegia futura, *Alexand. cons. 178. n. 7. 10. & 13. lib. 2. Natt. cons. 160.
nu. 23. & seqq.* & propterea non applicatur quod
sit intelligendum de Collegijs tunc ædificatis, ex
13 quo Priuilegia † non comprehendant bona post
illorum concessionem acquisitam. *Clem. acquisita
de rescript. vbi Vitalin. nu. 13. & seqq.*
Neque facit quod de iure communi sine licen-
14 tia Principis non possit aperiri publica † Vniuersitas Gymnasij, cũ istud ius sit de reseruatis Principi, *Vitalin. in clement. 1. nu. 25. de Magistr.* quia
præter Priuilegia Regum Poloniæ, quæ Patres Societatis Iesu pro fundatione sui Collegij adducũt,
Indulta quoque pluriũ Romanorũ Pontificum, &
speciatim san. memor. Pij Quinti tollunt difficultatem, cum in eis concedatur facultas ista in om-
15 ni vniuersitate, & eo ipso quod à † Papa conceditur aliquid etiam contra ius cõmune, omnia impedimenta censentur sublata, cum habeat omnia
16 iura in † scrinio pectoris; & cum in supradicto Indulto Pij V. adsit amplissima derogatio quibuscũq. Priuilegijs, cõsuetudinibus, statutis, indultis,
& litteris Apostolicis quibusuis Vniuersitatibus,
& Collegijs cõcessis sub quibusuis derogatoriarũ
derogatorijs, cum clausula *quorum tenores, &c.*
nõ potest vniuersitas Cracouien. allegare aliquod
ius

ius speciale, quod non fuerit sublatum, Ista nam-
17 que † generalis derogatoria, habet vim specialis
expressionis etiam Iuris prohibendi, *l si duo in*
fin. ff. de admin. tutor. Gonzal super reg. 8. glos. 9. §.
56. Caputaq. decis. 296. nu. 2. par. 2. Rot. decis. 11.
& ibi *Adden. nu. 4. de praben. in nou.*
18 Nec obstat quod præscriptione † immemorabi-
li possit acquiri ius prohibendi ne possit aperiri
publicum Gymnasium, quia procedit, vt non possit
fieri sine licentia Superioris, *vt in cap. 1. & cap.*
quanto de Magistr. qui textus generaliter dispo-
nunt, & sunt fundati in eo, quod ad dicendū mul-
19 tum valet † autor magistri, & acceptus modus le-
gendi, quia aliquis cum vno proficit, qui cum al-
tero non proficeret, *vt post Hostien. tradit Ioan.*
Andr. in d. cap. quanto de Magistr. in fin. & pro-
20 pterea non applicatur, quod dispositio † supradi-
ctorum textuum sit restricta ad casum quando in
illis locis non est sufficienter prouisum de Magi-
stris, sed vnus tantùm Magister regit scholam.
Sed cardo difficultatis in eo versatur: An sit cō-
cedenda remissoria, qua Vniuersitas probare præ-
tendit, se esse in possessione prohibendi ab imme-
morabili tempore, ne alij legant. Et Domini in-
hærendo resolutionibus aliâs factis, eam non esse
dandam resoluerunt, ea ratione, quia cum Patres
Societatis Iesu habeant sua Priuilegia clara, vt
possint vbique legere, non sunt admittendi arti-
culi super eo, quòd Vniuersitas Cracouien. ab im-
memorabili tempore est in possessione prohiben-
21 di, ne alij legant: † quia immemorabilis videtur
potius imaginata, vt fiant articuli releuantes,
quam quod verè ita res se habeat: & ideò remis-
soria est deneganda, *vt fuit resolutum in causa*
Hispalen. de Eceza 16. Nouembris 1579. coram
sanct. mem. Clemente VIII. sanct. mem. Gre-
gor. XV. decis. 211. num. 5. Quod autem im-
memorabilis fuerit articulata, vt articuli appa-
reant releuantes, satis apparet, quia ad nullum
alium effectum articulatur dicta immemorabilis,
22 nisi † ad euitandas decisiones, quæ canonizant
prædicta Priuilegia, & propterea dicta immemo-
rabilis, videtur materia imaginata: *dixit Rota*
in Mediolanen. bonorum 9. Maij 1597. coram bo.
mem. Card. Pamphilio & in Vlixbonen. iuris con-
serendi 7. Februarij 1607. coram bo. mem. Card.
Lancellotto, Adden. ad dictam decis. 211. sanct. me.
Gregor. XV. in littera C.
Secundò dicta remissoria non videtur conce-
23 denda, quia immemorabilis articulata est † inue-
risimilis, quia inuerisimilitudine stante, reijciun-
tur articuli, & ea denegatur *cap. quia verisimile,*
vbi Imol. num. 1. de præsumpt. Speculat. de probat.
§. nunc dicendum num. 1. Tiraquel. in l. si vnquam
in præfat. nu. 38. in fin. C. de reuoc. donat. Rota
decis. 23. de testib. in antiq. & decis. 99. nu. 1. par. 4.
diuers. san. me. Greg. XV. decis. 414. nu. 3. & fuit
resolutum in causa Toletana pensionis 10. Maij
1595. coram Reuerendiss. Pacen.
Inuerisimilitudo autem ex eo deducitur, quia
24 quicumque † idonei possunt regere scolas, &
transgressores, officijs, & dignitatibus spoliantur,
& etiam excommunicantur, *vt in allegato cap.*
quanto de magistris. Et cum huiusmodi pœnæ à
25 Canonibus † non imponantur nisi propter crimi-
na, *Siluestr. in verb. excommunicatio, il primo,*
num. 7. inuerisimile est quod Summus Pontifex
26 voluisset concedere priuilegium, † quod de sui
natura continet materiam criminosam, punibilem
improbam, & irrationabilem, prout dicit *text. in*
eodem cap. quanto, & quod in materia tam exorbi-
27 tanti voluisset sibi, † & successoribus suis ligare
manus contra omnes regulas, *cap. dudum, & cap.*
quantum, il secundo de praben. in 6. Alphonsus So-
tus in reg. 24. num. 23. Aym. cons. 126. num. 24.
vers. itaque si Papa, Cæphal. cons. 155. num. 14.
& cons. 168. num. 8.
Non obstat quod hæ conclusiones limitentur,
28 quando datur † fumus in contrarium, vt de prima
dicit *dicta decis. 414. sanct. mem. Greg. XV. nu. 4.*
& de secunda Imol loc. cit. quia hic nullus datur
fumus. Nam testes in curia examinati, qui depo-
nunt de certa prohibitione, non deponunt de
prohibitione facta personis habentibus talia pri-
uilegia Apostolica, qualia habent Patres Socie-
tatis Iesu. Vltra quod ista prohibitio est satis mo-
derna, vnde ex illa nullo modo potest argui ad im-
memorabilem, ita vt ex illa possit colligi præsum-
29 ptio, † quod materia non sit imaginaria, & quod
articuli non contineant inuerisimilia.
Neque posset suffragari immemorabilis præten-
sa ab Vniuersitate, nisi haberet Priuilegium Apo-
stolicum concedens, vt nemo sine licentia Recto-
ris Vniuersitatis possit legere in illa Vniuersitate,
etiamsi haberet licentiam à Papa, quod esset ab-
surdum immo monstruosum, & detraheret au-
thoritati Apostolicæ. Non enim est credendum,
30 quod Papa † dederit tale Priuilegium, per quod
sibi manus ligauerit, & sua licentia sit manca, &
inutilis, & quod plus posset licentia Vniuersitatis,
quàm licentia Papæ. Et propterea stante hac im-
probabilitate, & improbitate tituli, Remissoria
non potest dari pro probanda immemorabili. *Put.*
decis. 457. lib. 2 per tot.
Ex quibus, cum Priuilegia Apostolica sint cla-
ra ex decisionibus in hac causa factis, Domini
vtraque parte audita, dixerunt, sententias Rotales
confirmandas esse, & remissoriam denegandam.

§ *In hac causa habentur supra duæ decisiones nem-*
pè sub die 21. Maij 1627. coram bo. mem. Reueren-
diss. Coccino, & 30. Martij 1629. coram Eminen-
tiss. D. Card. Vbaldo, sunt in ordine decisiones 71.
& 265.

R. P. D. DVNOZETTO.

Florentina de Guidaccijs.

Die Mercurii 5. Decembris 1629.

ARGVMENTVM.

Testator non censetur respexisse ad conserua-
tionem bonorum in agnatione, quando
substitutiones simpliciter fecit per vul-
garem.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Proximiorum appellatione in successione venitet etiam fœmina.*
2 *Quod procedit etiam si fœmina nupserit extra familiam.*
3 *Testator vnicam tantum substitutionem faciendo per vulgarem, non videtur respexisse ad conseruationem agnationis.*
4 *Conditio si sine filijs; euanescit mortuo hærede cum filijs.*
5 *Substituti, quando plures sunt per vulgarem, tunc vno admisso, cessat pœnitus sequacium vocatio.*
6 *Vocatis proximioribus de familia simpliciter absque verbis denotan. tractum temporis successiuum, vno semel admisso, substitutio penitus euanescit.*
7 *Substitutiones vulgares, quantumuis sint multiplicatæ, cum nihil conferant ad conseruandam agnationem, omnes pro vna habentur.*

DECISIO CCCXXVI.

CVM D. Eques Ioannes Guidaccius vti proximior familiæ de Guidaccijs prætenderet immissionem in bonis q. Thomæ Guidaccij ex *remed. l. fin. C. de edict. Diu. Andr. tollen.* sub die 21. Februarij 1628.* fuit à me propositum dubium; An præfatus Eques esset immittendus, quod dubiũ fuit negatiuè resolutum; non acquiescente dicto Equite, iterum instante D. Camilla Guidaccia; ipsoque Equite informare recusante, pluries proposui dubium super eisdem, & Domini steterunt in decisis.

Nam vt dictum fuit in præterita decisione, quæ reuidetur; cum Carolus filius, & hæres dicti Thomæ testatoris obierit sine filijs legitimis, & naturalibus masculis, visa fuit intrare substitutio facta proximiorum de familia ad fauorem dictæ Camillæ, quia non extabant Franciscus, nec illius filij primo loco substituti, & ideò debet succedere dicta Camilla Guidaccia vti proximior ipso Equi-
1 te, cum † appellatione proximiorum in successione veniant etiam fœminæ *auth. de hæred. ab intestat. §. primo Bald. cons. 334 nu. 5. lib. 3. Alex. cons. 65. nu. 4. lib. 1. Paris. cons. 51. nu. 12. lib. 2. Rota dec. 292. nu. 1. par. 2. recent.*
2 Et hæc conclusio † procedit etiam quod fœmina nupserit extra familiam. *Paris. loco cit. nu. 13. Cephal. cons. 53. nu. 86. lib. 1. Gabr. cons. 195. nu. 8. lib. 1. Peregr. de fideic. art. 14. nu. 37. Rot. coram sanct. mem. Gregor. XV. decis. 464. num. 8. & in Montis falisci fideicommissi 5. Iunij 1617. coram D. meo Decano.*
3 Et prædicta corroborantur, cùm † testator vnicam tantum substitutionem fecerit per vulgarem, dicendum est illum non respexisse ad conseruationem agnationis *Gabr. cons. 97. nu. 7. vers. ergo non potest lib. 1. Paris. cons. 86. nu. 30. lib. 2. Cephal. cõs. 600. nu. 37. Mantic. de coniect. lib. 6. tit. 15. num. 5. & in dicta dec. coram san. me. Greg 464. num. 17.* Vndè si Carolus filium masculum reliquisset, substitutiones omnes tam fratris, quàm filiorum fra-
4 tris, & proximiorum † expirabant defectu conditionis, iuxta *vulg. consil. Oldrad. 21.*

Carolo verò decedente absq. masculis, vt euenit, vna tantum substitutio potuit effectum sortiri, nempè fratris, aut filiorum ipsius fratris, & ipsis non extantibus, proximiorum de familia; Vno au-
5 tem ex prædictis † substitutis admisso, cessat pœnitus sequentium vocatio, quia vulgariter, seu per modum vulgaris sunt substituti *Ruin. cons. 128. sub nu. 15. ad fin. lib. 3. Surd. cons. 347. num. 16. lib. 3. Ladercb. cons. 3. sub num. 10. Rota par. 1. recent. decis. 357. num. 2.*

Et ideò vocatis simpliciter proximioribus de
6 familia absque verbis denotan. tractum † temporis successiuum, perpetuitatem, & continuationẽ, vno semel admisso, substitutio pœnitus euanescit *Gabr. cons. 106. nu. 26. & 29. lib. 2. Decian. cons. 10. nu. 13. & seq. lib. 3. & cons. 72. nu. 17. lib. 5. Cephal. cons. 447. per tot. lib. 3. Peregr. cons. 30. nu. 7. in fin. cons. 52. sub num. 9. lib. 4. Mantic. de coniect. lib. 8. tit. 12. nu. 34. Rot. in rec. par. 1. dec. 486. num. 5.*

Nec alicuius est considerationis, quod testator plures fecerit substitutiones inter transuersales;
7 quia cum † sint vulgares, quantumuis multiplicatæ, nihil tamen conferunt ad conseruationem bonorum in agnatione, sed pro vna habentur, ex quo vna purificata, omnes aliæ deficiunt *Ruin. cons. 102. nu. 8. & 11. lib. 2. Paris. cons. 82. nu. 11. lib. 2. Menoch. lib. 4. præsumpt. 71. num. 8.*

Non obstant coniecturæ allatæ, quia illis visum fuit sufficienter esse responsum in decisione, quæ reuidetur, cuius responsiones iterum examinatæ placuerunt Dominis, & eas hic breuitatis causa non repeto. Et ità conclusum &c.

* *Est supra in hac parte decis. 151.*

* *Idest sub diebus Lunæ 21. Iunij 1627. & Mercurij 21. Iunij sequentis anni 1628. sunt pariter supra decis. 90. & 195.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Nouarien. Decimarum.

Die Mercurij 5. Decembris 1629.

ARGVMENTVM.

Episcopo debetur quarta decimarum, & an possit cogere Laicos officio Iudicis ad illam sibi præstandam. Officium Iudicis, quando detur.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus an possit agere contra homines ciuitatis officio Iudicis ad quartam decimarum sibi præstandam, & num. 3.*
2 *Episcopo debetur quarta decimarum.*
4 *Officium iudicis semper datur ex æquitate, quando deficit actio ad consequendum id, quod suum est.*
5 *Vel ad compellendum aliquem ad implendum id, quod actione non potest adstringi.*
6 *Officium iudicis solet concedi ad instar actionis.*

10 Offi-

cond. & demonstr. vbi cauetur iuris dispositionem
10 disponentem pupillum, † vel adultum, sine Tutoris, aut Curatoris authoritate hæreditatem acquirere non posse, *ex §. 1. instit. de auth. tutor.* non
11 procedere in successione † necessaria inducta ex iuris dispositione, & probatur ex *text. in l. mutus 76. in princ. ff. de iur. dot.* vbi probat. I.C. valere
12 consequentiam de matrimonio † ad hypothecam dotis, vt ex eo quod possit quis matrimonium contrahere inferatur, ergo obligatur pro dote, & euincitur expresè ex *l. 2. ff. de reb. eorum*, nam licet re vendita à persona priuata alicui minori,
13 cum pacto † ratione precij hypotheca non contrahatur secundum *text. in l. 1. §. vlt. ff. eod. tit.* vt latè notant post antiquiores *Barbos. in l. si constante num. 123. ff. solut. matrim. Caldas. in l. si curatorem, verb. contractum fecisti. num. 10. Surd. decis. 173. num. 24. Pinell. in l. 1. 3. par. num. 52. C.*
14 *de bon. mater.* à Fisco tamen † vendita hypotheca inducitur secundum *text. in d. l. 2.* quia ex iuris dispositione inducitur. *l. 2. C. in quibus causis pign. vel hypoth. vt latè notauit Barbos. vbi supra ex num. 122. Pinell. vbi sup. num. 51. Valasc. de iur. emphyt. quæst. 35. num. 4. Martienz. in l. 2. tit. 3. lib. 5. Recop. gloss. 1 num. 17.* atque ita quamuis alienatio ex causa donationis facta per Dominam Iuliam authoritate Pontificia indigeret, hypotheca tamen per D. Adrianum eius filium pro dotis restitutione contracta id non postulat, quia cum per eam exprimatur id quod à iure tacitè inest, perin-
15 de considerari debet, ac si hypotheca sit legis, & non hominis *arg. l. 3. ff. de leg. 1. & notat Bald. in l. item quia num. 4. ff. de pact. Barbos. vbi supra num. 126.* & in hypotheca legali Pontificiæ Constitutiones non vigent, vt dictum est.

Excessus autem, aut prætenditur prætextu reseruationis scutorum 1300. in ipsis prædijs dona-
16 tis, ex qua † ius reale prædijs affixum constituitur transmissibile ad omnes possessores, ex *l. Imperatores ff. de public. & vectigal. & ibi notauit Castr. num. 3. lib. 1. C. si de censu, vel reliq. l. cum possessor. §. vlt. ff. de censib. & notarunt Pinell. in l. 1. 2. part. num. 72. vers. 9. ampliat. C. de bon. mat. Afflict. dec. 95. Rot. decis. 686. num. 5. par. 2. recent.*

Sed in hac causa fundamentum istud non viget cum D. Iulia propter pactum reuersiuum mortuo Adriano successerit in dominio illorum prædiorũ, vt benè in decisione D. mei Durani firmatum est, ac per consequens illud ius annuæ pensionis fuit extinctum, iuxta regulam *text. in l. vti frui. ff. si vsusfructus petatur. l. si communem ff. de seru. ru-*
17 *stic. præd.* nam † quoties is cui seruitus debetur, dominium prædij seruientis acquirit, seruitus extinguitur, quia res propria Domino seruire non potest, vt in prædictis iuribus traditur, *l. vt pomum l. in omnibus. ff. de seruit. l. huiusmodi. §. cum res. ff.*
18 *de legat. 1.* idque † procedere quamuis acquisitio sit reuocabilis, vt in hærede respectu rei legatæ tradit *text. in d. l. in omnibus, vbi notant Bart. Castr. Cuiac. Duaren. & Ant. Faber,* cum alijs supra relatis.

Aut prætéditur excessus ratione hypothecæ cõtractæ pro reseruatione dd. scutorum 1300. & similiter non vrget in hoc casu, nam cum tempore factæ donationis, matrimonium inter D. Adrianũ, & D. Dimitillam fuisset celebratum, vt in decisionibus D. Duran. pro constanti supponitur hypo-
19 theca legalis fauore dotis inducta omnes † alias præcedit, & præuenit in omnibus bonis quæsitis, & quærendis D. Adriano secundum *tex. expressum in l. si qui mihi 28. ibi, præuenit enim causa pignoris. Fiscus. ff. de iur. fisc.* per quem text. quod hypo-
20 theca † legalis pro dote in omnibus bonis marito post contractum matrimonium quæsitis præferatur omnibus alijs hypothecis tacitis, & expressis, ex hominum dispositione prouenientibus, quia
21 † dispositio legalis citius quàm hominis operatur tenent *Salic. in l. assidus. num. 4. C. qui pot. in pign. hab. Faber in §. fuerat nu. 7. instit. de act. Neguf. de pignor. memb. 4. 2. par. num. 100. Gutier. lib. 3. pract. quæst. num. 18. Barbos. in l. 1. 2. par. num. 17. solut. matr. Soles de censib. lib. 3. cap. 5. ex num. 11. Roder. de annuis reddit. lib. 2. quæst. 19. num. 7.* &
22 ideo licèt hypotheca † contracta in casu quo quis mutuabit ad refectionem domus, vel tranis, vel alterius rei hypothecatæ omnibus aliis hypothecis expressis, & tacitis etiam anterioribus præferatur, secundum *text. in l. interdum cum l. seq. ff. qui pot.*
23 & notant DD. infra referendi, hypotheca † tamen pro dote semper potior existit, vt tradunt cum pluribus relatis. *Couar. lib. 1. var. cap. 7. lib. 3. in fi. Gregor. Lopez in l. 28. tit. 13. par. 5. glos. 1. Barbos. in l. 1. par. 6. ex nu. 1. ff. solut. matrim. Castill. lib. 3. controu. cap. 4. ex nu. 10.* & in re empta ex pecunia
24 mutuata † expressa pactione pignoris, iuxta doctrinam *tex. in l. licet, C. qui pot. in pign. hab.* vt hypotheca legalis pro dote, hac in re hoc modo à marito empta præferatur, docet *text. in auth. de æqual. dot. §. is consequens est, & ibi glos. verb. arg. Bart. Alber. & Fulgos. in l. interdum. ff. qui pot. in pign. Couar. vbi supra ex num. 2. Gabr. Vasq. in opusc. tract. de pign. cap. 5. §. 3. num. 9.* & in re ven-
25 dita † habita fide de pretio cum expressa hypotheca, quod pro anteriori dote legalis hypotheca præferatur, tradit *Gabr. Vasq. in dict. §. 3. num. 3*
26 nam conclusio est ab † omnibus receptissima hypothecam dotalem omnibus posterioribus tacitis, & expressis præferri, ex reg. *tex. in l. assiduis. C. qui pot. in l. vnic. §. & vt plenius, C. de rei vxor. act. §. fuerat instit. de act. c. ex literis de pign.* tradit *Bald. Ang. & Salic. in d. l. assiduis,* & communiter *DD. Couarr. in d. cap. 7. vers. quarta conclus. Solis de cens. lib. 3. cap. 5. num. 8. Barbos. in l. 1. p. 6. num. 17. ff. solut. matrim. Roder. de ann. redit. lib. 2.*
27 *cap. 19. num. 7.* Ideo cum ius † reale annuæ præstationis ex dominij consolidatione fuerit extinctum ex supradictis, & ex *§. finitur. instit. de vsufr.* & ratione hypothecæ D. Dimitilla sit potior, non potest in hac parte excessus reperiri.

Iniustitia autem ratione pacti reuersiui non ap-
28 paret, nam licet resoluto iure † dantis hypotheca extinguatur, secundum *tex. in l. lex vectigal. ff. de pign.* & ibi notant *Bart. Castr. & Salic. l. si res tertia. ff. quibus modis pign. vel hipot. solu. l. vbi auth. 4. §. sed, & Marcell. ff. de in diem adit.* & ibi plenius *Bart.* latè *Surd. decis. 286. Ludou. decis. 227. num. 9. & 10.*

Hæc tamen doctrina non procedit in hypotheca cum

cum consensu Domini directi contracta, nam quoties ex contractu, vel pacto contrahentium per di-
29 spositionem legalem, quæritur † ius tertio, non possunt partes recedere à tali pacto, vel contractu in præiudicium tertij, cui semel est ius quæsitum secundum textum expressum in *l. si constante, vers. si except. C. de donat. ante nupt.* & ibi notant *Bald. in l. insulam, §. vlt. ff. solut. matr. & ibi Castr.* & communiter DD. *l. cum maritus, §. Ti-*
30 *tius, ff. de pact. dotal.* & quando ex pacto, † vel persona alterius ius tertio quæritur, non potest amplius ius ei ex persona authorum auferri, ex *l. fin. ff. de pact. & ibi notant glos. Bart. Alb. Bald. Castr. & cæteri DD. l. si post mortem, §. fin. ff. contra Tabul. l. petendæ in fin. C. de temp. in integr. restit. l. ampliarem. C. de appell.* & eleganter notauit
31 *Ant. Gomez in l. 22. Taur. nu. 24.* & in iure† quæsito ratione alicuius legis, quod lege sublata non tollatur, docet *Couar. lib. 3. var. cap. 6. num. 9.* &
32 in licentia à Principe concessa ad conficiendum maioratum perpetuum, quod reuocata licentia maioratus semel perfectus duret, tradit *Molin. de primog. lib. 4. cap. 3. num. 12. Pinell. in rubr. C. de rescind. p. par cap. 2. num. 18. Guttier. lib. 3. pract. quæst. 76. num. 3. & 4.* & in licentia ad testandum
33 filio à patre concessa, quod testamentum † semel factum, &c. per patrem reuocata licentia per luret, docet *Bald. in l. 1. num. 7. C. de sacros. Eccles. Guttier. in cap. quamuis pactum ex n. 44. & lib. 3. pract. quæst. 26. Couar. in rubr. de test. 2. par. nu. 8. in fin. Grat. discept. for. cap. 347 ex num 44.* Rota *decis. 463. ex num. 1 par. 2. recent. Molin. vbi supra num. 13.* à quibus in diuersis quæstionibus tradi-
34 tur ius quasi † quæsitum, tertio ex licentia, & permissione alterius manere semper, quamuis licentia, & dispositio generalis appareat reuocata, & in nostro casu non solùm permanet hypotheca dotalis propter facultatem D. Iuliæ concessam hypothecandi prædia donata pro prima dote, verum etiam quodcumque ius in ipsis prædijs retineret videretur respectu talis hypothecæ dotalis
35 remisisse. † cum expressè ab ea contrarium non fuerit cautum secundum *text. expressum in l. si debitor. §. si in venditione, ibi, nisi salua causa pignoris sui consensit, vel venditioni, vel cæteris, nam solent multi salua causa pignoris sui consentire,* & ibi notant *glos. verb. salua, & Bart. & Castr. ibi, nisi contrarium fuerit protestatus, ff. quibus mod. pign. vel hypot. solu.* Idē traditur in *l. sicut 8. §. sed si permiserit, l. Lutius 11. l. Paulus 22. ff. eod. tit.* ex
36 quibus pro regula traditur, quod creditor † consentiendo rem sibi hypothecatam, vel in qua ius habet, reseruatum vendere, vel in dotem dare, aut alteri hypothecæ submittere, ius suum remittere videtur, saltem respectu iuris, vel hypothecæ ex eius licentia, vel promissione contractæ, vt notant *glos. Bart. & DD. in d. l. Paulus. Negus. de pignor. 6. par. memb. 3 ex nu. 12. Balduin. eod. tract. c. 10. circa fin.* Vnde cum D. Iulia simpliciter absque reseruatione, vel protestatione expressa sui iuris prædictam licentiam, & facultatem concesserit in præiudicium dotalis hypothecæ inferior remansit, & in virtute huiusmodi licentiæ hypotheca salua existit ex supra traditis,

Ex quibus ita fuit pro confirmatione sententiæ Rotalis resolutum. Et ita, &c.

Decisiones cor. eod. in hac causa sub dieb. 10. Iun. 1626. 7. Apr. 1628. sunt sup. in ord. 17. & 167.

Infra in ead. causa habentur tres aliæ decis. in ead. causa sub dieb. 3. Iun. 1630. & 1. Iul. & 20. Dec. eiusdē anni cor. eod. R. P. D. Queipo, sunt in ordine 383. 403. & 416 & pariter infr. in par. 2. adest alia sub die 24 Ian. 1631. cor. eod. Queipo, & alia die 4. Dec. 1632 cor. bo. me. Reuerendiss. Pirouano sunt, decisiones 8. & 161. adest etiam altera sub die 5. Iulij 1635. coram eodem Pirouano, sed nondum in volumen redacta.

R.^{mo} P. D. MERLINO DECANO.

Romana Hæreditatis de Riualdis.

Die Ven. 14. Decembris. 1629.

ARGVMENTVM.

Dos data à matre filiæ, quando imputetur in legitimam nepotum, & quando non, & alia de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Legitima debetur nepoti ex filia in bonis auiæ.*
2 *Dos data a matre filiæ non venit imputanda in legitimam debitam nepoti.*
3 *In legitimam debitam nepoti in bonis auiæ non imputantur bona, quæ peruenerunt ex successione matris.*
4 *Verbum, suique, in testamentis positum diuersimodè accipitur.*
5 *Mater non habet filios in potestate.*
6 *Dos data filiæ an imputetur in legitimam nepotum, valde dubia est quæstio.*
Ita quod Bart. dicit, quod pro illius discussione multas noctes duxit insomnes num. 6.
7 *Dos data à patre filiæ, si ipsa prædecedat, dos reuertitur ad patrem.*
8 *Dos data a patre filiæ dicitur profectitia, et imputatur in legitimam nepotum.*
9 *Martini consuetudo tollit reuersionem dotis ad patrem, extantibus nepotibus.*
10 *Martini consuetudo interpretatur voluntatem testatoris nempe, quod dos ab eo data filiæ remaneat penes suos nepotes.*
11 *Substitutus excluditur extantibus nepotibus, ad quos deuoluitur successio, & hoc dicitur prouenire ex volūtate testatoris à lege sic interpretata.*
12 *Donatio reuocatur nat. uitate filiorum, quæ res proficiscitur ex voluntate donantis, sic per legem intepretata.*
13 *Pater constituendo dotē filiæ potest apponere pactū, vt prædefuncta filia dos nequaquam penes liberos remaneat, sed reuertatur ad ipsum patrē.*
14 *Mater, si dotet filiā, tunc perfectè, & irreuocabiliter filia acquiritur dos, adeo vt si prædecedat filia, dos non reuertitur ad matrem, & nu. 16.*
15 *Mater non tenetur dotare, nisi in subsidium, ob inopiam Patris. & num. 18.*
Mater, quando dotat filiam, censetur donare, & habetur in hoc tanquam extraneus dotās n. 15.

7 *Officium iudicis, licet non sit idem, quàm actio, lato tamen assumpto vocabulo, potest dici idem.*
8 *Laici possunt cogi per Rectores ad praestationem decimarum, & Rectores tenentur de exactis, quartam dare Episcopo.*
9 *Officium iudicis nobile, quando intret.*
10 *Officium iudicis nobile fundatur super aequitate.*

DECISIO CCCXXVII.

POSTQVAM in hac causa 17. Decembris 1627. * fuit resolutum Episcopum de iure communi pro decimis non habere fundatam intentionem contra Laicos recedendo ab alia decisione 14. Decembris 1626. in eadem disputatione reseruarunt videre, an ex alijs in eadem decision. 14. Decembris esset standum; posita autem hodie parte reseruata.

1 Censuerunt Domini Episcopum posse agere † contra homines Terræ Cameri officio iudicis ad quartam decimarum, nisi obstet præscriptio, de qua particulariter erit viden.

Non enim controuertitur, nec verè potest in du-
2 bium reuocari, quin quarta decimarum † Episcopo debeatur: quia hoc expresse determinant Canones *in cap. quoniam*, ibi sua parte retenta, *cap. dudum de decim. cap. vnio x. quæst. 3. cap. conquerente de offic. Ordin. Rot. dec. 31. nu. 5. par. 2. diuer. & dec. 402. nu. 1. par. 2. recent.* vt firmatur hæc opinio ex communi Canonistarum assensu, *nempe Aabatis Cardin. Butr. Ioan. Andr. Anchar. & Rebuff.* & plenè fuit firmatum tam *in decis. 7. Maij 1627. vers. quia vera est conclusio*, quàm *in alia 17. Decembris sequentis vers. difficultas tamen in eo cadit.* Dubium igitur vertebatur super eo, an
3 Episcopo competeret † actio agendi directè contra laicos pro sua quarta decimarum, quam etsi Domini dixerint in decis. 17. Decembris non cõpetere, non tantum alijs remedijs Episcopum esse
5 destitutum existimarunt, & ita officio iudicis † subueniendum esse dixerunt, quod semper datur ex æquitate, quando deficit actio ad consequendum quod suum est, vel ad compellendum aliquem
6 ad † implendum id, quod actione non potest adstringi, *cap. 2. de offic. iud. l. quintus ff. de ann. leg. vbi Bart. nu. 1. Osasch. dec. 40. num. 7. Surd. de alimen. tit. 3. quæst 3. nu. 24. & cons. 528. nu. 20. Rot. dec. 503. nu. 4. coram Papa Gregor. XV.* & so-
7 let concedi ad † instar actionis, *Bart. in l. prima nu. 10 ff. de iurisd. omn. iud.* quem sequuntur *Abbas in dict. cap. 1. nu. 2. Imol. nu. 4. Felin. nu. 4. de*
8 *offic. iud.* dicentes, quod etsi † officium iudicis idem non sit, quod actio, lato tamen sumpto vocabulo potest dici per *l. actionis verbo in verbo instar. ff. de act. & oblig. l. quod si minor. §. finali. ff. de minor. & in cap. 1. de offic. iud. Neguf. de pign. 4. membr. 2. par. num. 51.*

Cum igitur incolæ de Camero, nisi præscriptione tueantur, cogi possint per Rectores ad præstationem decimarum, Rectoresq. teneantur de exa-
9 ctis quartam dare Episcopo, benè intrare † debet iudicis officium nobile ad compellendum obligatos ad solutionem decimarum, vt Episcopus quod suum est consequi possit Rectore negligente agere, vel nolente, aut non valente, ne per malitiam, aut illorum negligentiam, aut voluntatem ius suum amittat, quod quidem respicit æquitatem
10 in † qua fundatur officium iudicis nobile, *l. si me, & Titium, ff. si certum petat. Soccin. iun. cons. 52. nu. 3. lib. 2. Natta cons. 534 num. 6. Rolan. cons. 1. num. 55. vol. 1. Surd. de alim. qui alios refert tit. 2. quæst. 1. num. 17.* Et ita &c.

* *Est decisio 122. supra in hac parte. Et plures alias cumulaui ad decisionem 64. quæ est in eadem causa.*

R. P. D. QVEIPO.

Romana Saluiani.

Die Lunæ 10. Decembris. 1629.

ARGVMENTVM.

Tractatur materia hypotecæ legalis fauore dotis inductæ; de eius excellentia, & quibus alijs hypotecis præferatur. Ius tertio quæsitum per diuersam personam an possit amplius auferri per d. personam.

SVMMARIVM.

1 *Hypoteca in rebus dotalibus inducitur à iure.*
2 *Saluianum interdictum, vt habeat locum quid requiratur.*
3 *Saluianum interdictum contra tertios possessores etiam datur.*
4 *Hypoteca non comprehenditur sub prohibitione venditionis, permutationis, & donationis.*
5 *Prohibitio legalis non comprehendit necessariam alienationem, quæ fit ex dispositione iuris.*
6 *Pro dotis restitutione alienatio ex iuris dispositione necessaria est.*
7 *Ex prohibitione legali non intelligitur prohibitũ id, quod venit in consequentiam vsus liciti ex dispositione legis.*
8 *Minor absq. decreto aliquo ex iuris dispositione matrimonium contrahere potest.*
9 *Minor, quando contrahit matrimonium fauore dotis in eius bonis inducitur tacita hypoteca.*
10 *Pupillus, vel adultus sine tutoris, vel curatoris authoritate hæreditatem acquirere nõ possunt, sed hoc cessat in successione necessaria. num. 11.*
12 *Consequentia de matrimonio, ad hypotecam valet.*
13 *Minori si aliqua res vendatur à persona priuata, cum pactoratione pretij, hypoteca non contrahitur, sed secus si à fisco ei vendita sit. num. 14.*
15 *Hypoteca tacita legis, quando à contrahentibus exprimitur, dicitur hypoteca legis, & non hominis.*
16 *Ius reale rebus affixum, constituitur transmissibile ad omnes possessores.*
17 *Seruitus extinguitur, quoties is, cui seruitus debetur dominium prædij seruientis acquirit.*
18 *Quod procedit, etiam si acquisitio sit reuocabilis.*
19 *Hypoteca legalis fauore dotis inducta omnes alias præcedit.*
20 *Hypoteca legalis pro dote in omnibus bonis marito post contractum matrimonij quæsitis, præfertur*

fertur omnibus alijs hypothecis tacitis, & expressis ex dispositione hominum prouenientibus.
21 *Legalis dispositio citius, quàm hominis operatur.*
22 *Hypotheca contracta in casu, quo quis mutuat ad refectionem domus, vel trauis, vel alterius rei hypothecatæ præfertur omnibus alijs hypothecis etiam anterioribus.*
23 *Hypotheca pro dote semper potior existit.*
24 *Hypotheca legalis pro dote præfertur in re empta à marito, ex pecunia ei mutuata, cum expressa pactione pignoris.*
25 *Hypotheca anterior legalis pro dote præfertur in re empta habita fide de pretio, cum expressa hypotheca.*
26 *Hypotheca dotalis præfertur omnibus hypothecis posterioribus siue tacitis, siue expressis.*
27 *Ius annuæ præstationis ex dominy consolidatione extinguitur.*
28 *Hypotheca extinguitur resoluto iure dantis.*
29 *Ius quæsitum tertio à contrahentibus ipsi postea non possunt recedere à tali contractu in præiudicium tertij.*
30 *Ius quæsitum tertio ex persona, vel pacto alterius, non potest amplius ei auferri ex persona authorum.*
31 *Ius quæsitum alicui ratione alicuius legis, sublata lege illud non tollitur.*
32 *Licentia à Principe concessa de conficiendo maioratu perpetuo, ea reuocata, maioratus semel perfectus durat.*
33 *Pater, si concedat licentiam filio testandi, si testamentum semel factum &c. reuocat a licentia per patrem, durat tale testamentum.*
34 *Ius quasi quæsitum tertio ex licentia alicuius, remanet semper, etiamsi licentia appareat reuocata.*
35 *Pignoris venditioni, qui consentit, videtur ius suum remittere, nisi contrarium sit protestatum, & num. 36.*

DECISIO CCCXXVIII.

CVM super resolutione huius causæ inter DD. dubitaretur, tandem hodie proposita resolutio capta fuit, nempe sententiam R. P. D. mei Durani esse confirmandam,* quia de validitate non dubitatur, & de eius iustitia satis apparet, ex optimè deductis à D. meo Duran. in suis decisionibus in ista causa factis de vera namque solutione, & traditione dotis non controuertitur hypo-
1 theca † autem inducitur à iure ex *leg. assiduis, C. qui pot. in pign. hab. l. vnic. §. & vt plenius. C. de rei vxor. act.* & ex conuentione expressa in contractu matrimoniali ex *l. si tibi. in §. & pignori. ff.*
2 *de pact. l. 1. ff. de pignor. act.* & cum † sufficiat constare de possessione debitoris tempore contractus, ex *l. 1. ff. & C. de precar.* vel postea quandocumq; secundum *tex. in l. vlt. C. quæ res pignor. oblig. poss. docet Bart. in l. 1. num. 3. ff. de precar. Castr. in l. rem alienam in fin. ff. de pignor. act. Menoch. de adipisc. remed. 3. num. 161. Rota coram fel. rec. Greg. XV. decis. 491. num. 6. & decis. 387. par. 1. recent.* & de possessione D. Iuliæ appareat ex litis substenta-
3 tione, nam Saluianum interdictum † contra tertios possessores competere certum est, *l. 1. ff. de Salu. interd. l. 1. & ibi gloss. vlt. C. eod. tit. Balduin. in §. interdictum instit. de interd. Neguss. de pign. par. 2. membr. 4. num. 132. Sarnen. de reddit. Eccl. par. 3. cap. 2. num. 19. Cuiac. lib. 5. obser. cap. 26 Put. decis. 207. nu. 2. lib. 1. Rot. decis. 294. num. 4. par. 1. recent. Menoch. vbi supra num. 55.*

Quam sententiam, ex triplici capite impugnat D. Iulia Balleona, primò prætextu Constitutionũ fel. rec. Sixti Quinti, Clementis Octaui, Pauli V. & Sanctissimi D. N. secũdò ratione excessus propter reseruationem scut. 1300. in donatione facta, tertiò propter iniustitiam ex vi pacti reuersiui, in quarum difficultatum declaratione, & solutione huius causæ expeditio, & enucleatio vertitur.

Et quantum ad Pontificum Constitutiones non obstare multipliciter constat, tum quia pignoratio inter exteros tantum est interdicta, vt constat ex Bulla Sixti in ordine 3. in nou. Bull. §. 3. Tum, quod inter naturales dumtaxat est prohibitum
4 vendere permutare, & donare, sub † qua prohibitione hypotheca non comprænditur, vt tradunt *Couar. lib. 2. var. cap. 16. num. 7. Salis de cens. lib. 2. tom. 2. cap. 4. num. 3. Fusar. de substit. quæst. 693. num. 18.* & in terminis dictarum Constitutionum fuit resolutum *coram Illustriss. Cardinali Virili in Romana. seu Sabinen. census 17. Nouemb. 1628.*
5 præcipuè, quia legalis † prohibitio necessariam alienationem, quæ fit ex iuris dispositione non cõprehendit. *l. 1. ibi, quia hæc alienatio non est voluntaria. & ibi notat gloss. ff. de fund. dotal. l. alienationes. ff famil. hercisc. l. rogo. §. 1. ff. de fideicom. libert. & tradit Alciat. in l. 1. in princ. num. 14 ff. de verb. oblig. Crott in l. filiusfam. §. diui num. 45. Rip. num. 25. ff. de leg. 1. Tiraq. de retract. § 1. gloss. 14. nu. 11. Peralt. in l. vnum ex familia. §. sed & si fundum. num. 28. ff. de leg. 2. Menoch. qq. Illustr.*
6 *cap. 32. num. 3.* pro dotis † autem restitutione alienatio ex iuris dispositione necessaria est, *ex text. in auth. res quæ, & ibi gloss. de verb. obligatione. Bart num. 2. Ias. num. 29. Padel. num. 47. C. comm. de leg. Couarr. lib. 3. var. cap. 6. num. 10.* & cum pluribus relatis. *Molin. de primog. lib. 4. cap. 6. n. 7. Fusar. de substit. quæst. 532. Rot. apud Ludou. dec. 266. num. 10.* & in hypotheca idem in iure rece-
7 ptum est, nam † ex prohibitione legali non intelligitur prohibitum id quod venit in cõsequentiam vsus liciti ex dispositione legis, & ideo cum minor
8 † absque aliquo decreto ex iuris permissione matrimonium possit contrahere, ex *Trid. c. 1. sess. 24. de reformat. Guttier. lib. 1. canon. qq. cap. 20. nu. 1. & 2. & in tract. de matrim. cap. 79 in princ* & in consequentiam fauore dotis tacita hypotheca
9 † inducatur. *l. 1. §. & vt plenius. C. de rei vxor. act.* non intelligitur compræhensa sub dispositione iuris alienatio, vel hypotheca bonorum minoris prohibentis, vt tenent *Palaz. Rubios. in repet. c. per vestras, §. 26. num. 2. Neguss. de pignor. 4. part. membr. 2. num. 73. Nobil. de dot. 6. part. priuil. 58. num. 2. Simoncell. de decreto. lib. 2. tit. 5. inspect. 1. num. 2. Ruin. cons. 91. num. 4. lib. 3.* & esse communiter receptum fatetur *Menoch. de adipisc. d. remed. 3. num. 69. & latè defendit Barbos. in l. si constante, ex num. 119. ff. solut. matrim.* pro qua sententia expenditur *tex. in l. conditionibus 5. ff. de cond.*

7 *Officium iudicis, licet non sit idem, quàm actio, lato tamen assumpto vocabulo, potest dici idem.*
8 *Laici possunt cogi per Rectores ad præstationem decimarum, & Rectores tenentur de exactis, quartam dare Episcopo.*
9 *Officium iudicis nobile, quando intret.*
10 *Officium iudicis nobile fundatur super æquitate.*

DECISIO CCCXXVII.

POSTQVAM in hac causa 17. Decembris 2627.* fuit resolutum Episcopum de iure communi pro decimis non habere fundatam intentionem contra Laicos recedendo ab alia decisione 14. Decembris 1626. in eadem disputatione reseruarunt videre, an ex alijs in eadem decision. 14. Decembris esset standum; posita autem hodie parte reseruata.

1 Censuerunt Domini Episcopum posse agere † contra homines Terræ Cameri officio iudicis ad quartam decimarum, nisi obstet præscriptio, de qua particulariter erit viden.

Non enim controuertitur, nec verè potest in du-
2 bium reuocari, quin quarta decimarum † Episcopo debeatur: quia hoc expressè determinant Canones *in cap. quoniam*, ibi sua parte retenta, *cap. dudum de decim. cap. vnio x. quæst. 3. cap. conquerente de offic. Ordin. Rot. dec. 31. nu. 5. par. 2. diuer. & dec. 402. nu. 1. par. 2. recent.* vt firmatur hæc opinio ex communi Canonistarum assensu, *nempe Aabatis Cardin. Butr. Ioan. Andr. Anchar. & Rebuff.* & plenè fuit firmatum tam *in decis. 7. Maij 1627. vers. quia vera est conclusio, quàm in alia 17. Decembris sequentis vers. difficultas tamen in eo cadit.* Dubium igitur vertebatur super eo, an
3 Episcopo competeret † actio agendi directè contra laicos pro sua quarta decimarum, quam etsi Domini dixerint in decis. 17. Decembris non cõpetere, non tantum alijs remedijs Episcopum esse
5 destitutum existimarunt, & ita officio iudicis † subueniendum esse dixerunt, quod semper datur ex æquitate, quando deficit actio ad consequendum quod suum est, vel ad compellendum aliquem
6 ad † implendum id, quod actione non potest adstringi, *cap. 2. de offic. iud. l. quintus ff. de ann. leg. vbi Bart. nu. 1. Osasch. dec. 40. num. 7. Surd. de alimen. tit. 3. quæst 3. nu. 24. & conf. 528. nu. 20. Rot. dec. 503. nu. 4. coram Papa Gregor. XV.* & so-
7 let concedi ad † instar actionis, *Bart. in l. prima nu. 10 ff. de iurisd. omn. iud.* quem sequuntur *Abbas in dict. cap. 1. nu. 2. Imol. nu. 4. Felin. nu. 4. de*
8 *offic. iud.* dicentes, quod etsi † officium iudicis idem non sit, quod actio, lato tamen sumpto vocabulo potest dici per *l. actionis verbo in verbo instar. ff. de act. & oblig. l. quod si minor. §. finali. ff. de minor. & in cap. 1. de offic. iud. Neguf. de pign. 4. membr. 2. par. num. 51.*

Cum igitur incolæ de Camero, nisi præscriptione tueantur, cogi possint per Rectores ad præstationem decimarum, Rectoresq. teneantur de exa-
9 ctis quartam dare Episcopo, benè intrare † debet iudicis officium nobile ad compellendum obligatos ad solutionem decimarum, vt Episcopus quod suum est consequi possit Rectore negligente agere, vel nolente, aut non valente, ne per malitiam, aut illorum negligentiam, aut voluntatem ius suum amittat, quod quidem respicit æquitatem,
10 in † qua fundatur officium iudicis nobile, *l. si me, & Titium, ff. si certum petat. Soccin. iun. cons. 52. nu. 3. lib. 2. Natta cons. 534 num. 6. Rolan. cons. 1. num. 55. vol. 1. Surd. de alim. qui alios refert tit. 2. quæst. 1. num. 17.* Et ita &c.

** Est decisio 122. supra in hac parte. Et plures alias cumulaui ad decisionem 64. quæ est in eadem causa.*

R. P. D. QVEIPO.

Romana Saluiani.

Die Lunæ 10. *Decembris.* 1629.

ARGVMENTVM.

Tractatur materia hypotecæ legalis fauore dotis inductæ; de eius excellentia, & quibus alijs hypotecis præferatur. Ius tertio quæsitum per diuersam personam an possit amplius auferri per d. personam.

SVMMARIVM.

1 *Hypoteca in rebus dotalibus inducitur à iure.*
2 *Saluianum interdictum, vt habeat locum quid requiratur.*
3 *Saluianum interdictum contra tertios possessores etiam datur.*
4 *Hypoteca non comprehenditur sub probibitione venditionis, permutationis, & donationis.*
5 *Probibitio legalis non comprehendit necessariam alienationem, quæ fit ex dispositione iuris.*
6 *Pro dotis restitutione alienatio ex iuris dispositione necessaria est.*
7 *Ex probibitione legali non intelligitur probibitũ id, quod venit in consequentiam vsus liciti ex dispositione legis.*
8 *Minor absq. decreto aliquo ex iuris dispositione matrimonium contrahere potest.*
9 *Minor, quando contrahit matrimonium fauore dotis in eius bonis inducitur tacita hypoteca.*
10 *Pupillus, vel adultus sine tutoris, vel curatoris authoritate hæreditatem acquirere nõ possunt, sed hoc cessat in successione necessaria. num. 11.*
12 *Consequentia de matrimonio, ad hypotecam valet.*
13 *Minori si aliqua res vendatur à persona priuata, cum pacto rationе pretij, hypoteca non contrabitur, sed secus si à fisco ei vendita sit. num. 14.*
15 *Hypoteca tacita legis, quando à contrahentibus exprimitur, dicitur hypoteca legis, & non hominis.*
16 *Ius reale rebus affixum, constituitur transmissibile ad omnes possessores.*
17 *Seruitus extinguitur, quoties is, cui seruitus debetur dominium prædij seruientis acquirit.*
18 *Quod procedit, etiam si acquisitio sit reuocabilis.*
19 *Hypoteca legalis fauore dotis inducta omnes alias præcedit.*
20 *Hypoteca legalis pro dote in omnibus bonis marito post contractum matrimonij quæsitis, præfertur*

ferttur omnibus alijs hypothecis tacitis, & expressis ex dispositione hominum prouenientibus.

21 *Legalis dispositio citius, quàm hominis operatur.*

22 *Hypotheca contracta in casu, quo quis mutuat ad refectionem domus, vel trauis, vel alterius rei hypothecatæ præfertur omnibus alijs hypothecis etiam anterioribus.*

23 *Hypotheca pro dote semper potior existit.*

24 *Hypotheca legalis pro dote præfertur in re empta à marito, ex pecunia ei mutuata, cum expressa pactione pignoris.*

25 *Hypotheca anterior legalis pro dote præfertur in re empta habita fide de pretio, cum expressa hypotheca.*

26 *Hypotheca dotalis præfertur omnibus hypothecis posterioribus siue tacitis, siue expressis.*

27 *Ius annuæ præstationis ex dominij consolidatione extinguitur.*

28 *Hypotheca extinguitur resoluto iure dantis.*

29 *Ius quæsitum tertio à contrahentibus ipsi postea non possunt recedere à tali contractu in præiudicium tertij.*

30 *Ius quæsitum tertio ex persona, vel pacto alterius, non potest amplius ei auferri ex persona authorum.*

31 *Ius quæsitum alicui ratione alicuius legis, sublata lege illud non tollitur.*

32 *Licentia à Principe concessa de conficiendo maioratu perpetuo, ea reuocata, maioratus semel perfectus durat.*

33 *Pater, si concedat licentiam filio testandi, si testamentum semel factum &c. reuocata licentia per patrem, durat tale testamentum.*

34 *Ius quasi quæsitum tertio ex licentia alicuius, remanet semper, etiamsi licentia appareat reuocata.*

35 *Pignoris venditioni, qui consentit, videtur ius suum remittere, nisi contrarium sit protestatum, & num. 36.*

DECISIO CCCXXVIII.

CVM super resolutione huius causæ inter DD.
dubitaretur, tandem hodie proposita reso-
lutio capta fuit, nempe sententiam R. P. D. mei
Durani esse confirmandam, * quia de validitate
non dubitatur, & de eius iustitia satis apparet, ex
optimè deductis à D. meo Duran. in suis decisio-
nibus in ista causa factis de vera namque solutio-
ne, & traditione dotis non controuertitur hypo-
1 theca † autem inducitur à iure ex *leg. assiduis, C.
qui pot. in pign. hab. l. vnic. §. & vt plenius. C. de
rei vxor. act.* & ex conuentione expressa in con-
tractu matrimoniali ex *l. si tibi. in §. & pignori. ff.
2 de pact. l. 1. ff. de pignor. act.* & cum † sufficiat con-
stare de possessione debitoris tempore contractus,
ex *l. 1. ff. & C. de precar.* vel postea quandocumq;
secundum *tex. in l. vlt. C. quæ res pignor. oblig. poss.
docet Bart. in l. 1. num. 3. ff. de precar. Castr. in l.
rem alienam in fin. ff. de pignor. act. Menoch. de adi-
pisc. remed. 3. num. 161. Rota coram fel. rec. Greg.
XV. decis. 491. num. 6. & decis. 387. par. 1. recent.* &
de possessione D. Iuliæ appareat ex litis substenta-
3 tione, nam Saluianum interdictum † contra ter-
tios possessores competere certum est, *l. 1. ff. de
Salu. interd. l. 1. & ibi gloss. vlt. C. eod. tit. Balduin.
in §. interdictum instit. de interd. Neguss. de pign.
par. 2. membr. 4. num. 132. Sarnen. de reddit. Eccl.
par. 3. cap 2. num. 19. Cuiac. lib. 5. obser. cap. 26 Put.
decis. 207. nu. 2. lib. 1. Rot. decis. 294. num. 4. par. 1.
recent. Menoch. vbi supra num. 55.*

Quam sententiam, ex triplici capite impugnat
D. Iulia Balleona, primò prætextu Constitutionũ
fel. rec. Sixti Quinti, Clementis Octaui, Pauli V. &
Sanctissimi D. N. secũdò ratione excessus propter
reseruationem scut. 1300. in donatione facta, tertiò
propter iniustitiam ex vi pacti reuersiui, in quarum
difficultatum declaratione, & solutione huius cau-
sæ expeditio, & enucleatio vertitur.

Et quantum ad Pontificum Constitutiones non
obstare multipliciter constat, tum quia pignora-
tio inter exteros tantum est interdicta, vt constat
ex Bulla Sixti in ordine 3. in nou. Bull. §. 3. Tum,
quod inter naturales dumtaxat est prohibitum
4 vendere permutare, & donare, sub † qua prohibi-
tione hypotheca non compræhenditur, vt tradunt
*Couar. lib. 2. var. cap. 16. num. 7. Solis de cens. lib. 2.
tom. 2. cap. 4. num. 3. Fusar. de substit. quæst. 693.
num. 18.* & in terminis dictarum Constitutionum
fuit resolutum *coram Illustriss. Cardinali Virili
in Romana, seu Sabinen. census 17. Nouemb. 1628.*
5 præcipuè, quia legalis † prohibitio necessariam
alienationem, quæ fit ex iuris dispositione non cõ-
prehendit. *l. 1. ibi, quia hæc alienatio non est vo-
luntaria. & ibi notat glos. ff. de fund. dotal. l. alie-
nationes. ff. famil. hercisc. l. rogo §. 1. ff. de fideicom.
libert. & tradit Alciat. in l. 1. in princ. num. 14 ff.
de verb. oblig. Crott in l. filiusfam. §. diui num. 45.
Rip. num. 25. ff. de leg. 1. Tiraq. de retract. § 1. glos.
14. nu. 11. Peralt. in l. vnum ex familia. §. sed &
si fundum. num. 28. ff. de leg. 2. Menoch. qq. Illustr.
6 cap. 32. num. 3.* pro dotis † autem restitutione alie-
natio ex iuris dispositione necessaria est, *ex text.
in auth. res quæ, & ibi glos. de verb. obligatione.
Bart num. 2. Ias. num. 29. Padel. num. 47. C. comm.
de leg. Couarr. lib. 3. var. cap. 6. num.* 10. & cum
pluribus relatis. *Molin. de primog. lib. 4. cap. 5. n. 7.
Fusar. de substit. quæst. 532. Rot. apud Ludou. dec.
266. num.* 10. & in hypotheca idem in iure rece-
7 ptum est, nam † ex prohibitione legali non intel-
ligitur prohibitum id quod venit in cõsequentiam
vsus liciti ex dispositione legis, & ideo cum minor
8 † absque aliquo decreto ex iuris permissione ma-
trimonium possit contrahere, ex *Trid. c. 1. sess. 24.
de reformat. Guttier. lib. 1. canon. qq. cap. 20. nu. 1.
& 2. & in tract. de matrim. cap. 79 in princ.* & in
consequentiam fauore dotis tacita hypotheca
9 † inducatur. *l. 1. §. & vt plenius. C. de rei vxor. act.*
non intelligitur compræhensa sub dispositione iu-
ris alienatio, vel hypotheca bonorum minoris
prohibentis, vt tenent *Palaz. Rubios. in repet. c.
per vestras, § 26. num. 2. Neguss. de pignor. 4. part.
membr. 2. num. 73. Nobil. de dot. 6. part. priuil. 58.
num. 2. Simoncell. de decreto. lib. 2. tit. 5. inspect. 1.
num. 2. Ruin. cons. 91. num. 4. lib. 3.* & esse commu-
niter receptum fatetur *Menoch. de adipisc. d. re-
med. 3. num. 69. & latè defendit Barbos. in l. si con-
stante, ex num. 119. ff. solut. matrim.* pro qua sen-
tentia expenditur *tex. in l. conditionibus 5. ff. de*

cond.

7 *Officium iudicis, licet non sit idem, quàm actio, lato tamen assumpto vocabulo, potest dici idem.*
8 *Laici possunt cogi per Rectores ad præstationem decimarum, & Rectores tenentur de exactis, quartam dare Episcopo.*
9 *Officium iudicis nobile, quando intret.*
10 *Officium iudicis nobile fundatur super æquitate.*

DECISIO CCCXXVII.

POSTQVAM in hac causa 17. Decembris 1627.* fuit resolutum Episcopum de iure communi pro decimis non habere fundatam intentionem contra Laicos recedendo ab alia decisione 14. Decembris 1626. in eadem disputatione reseruarunt videre, an ex alijs in eadem decision. 14. Decembris esset standum; posita autem hodie parte reseruata.

1 Censuerunt Domini Episcopum posse agere † contra homines Terræ Cameri officio iudicis ad quartam decimarum, nisi obstet præscriptio, de qua particulariter erit viden.

Non enim controuertitur, nec verè potest in dubium reuocari, quin quarta decimarum † Episco-
2 po debeatur: quia hoc expressè determinant Canones *in cap. quoniam*, ibi sua parte retenta, *cap. dudum de decim. cap. vnio x. quæst. 3. cap. conquerente de offic. Ordin. Rot. dec. 31. nu. 5. par. 2. diuer. & dec. 402. nu. 1. par. 2. recent.* vt firmatur hæc opinio ex communi Canonistarum assensu, *nempe Aabatis Cardin. Butr. Ioan. Andr. Anchar. & Rebuff.* & plenè fuit firmatum tam *in decis. 7. Maij 1627. vers. quia vera est conclusio, quàm in alia 17. Decembris sequentis vers. difficultas tamen in eo cadit.* Dubium igitur vertebatur super eo, an
3 Episcopo competeret † actio agendi directè contra laicos pro sua quarta decimarum, quam etsi Domini dixerint in decis. 17. Decembris non cõpetere, non tantum alijs remedijs Episcopum esse
5 destitutum existimarunt, & ita officio iudicis † subueniendum esse dixerunt, quod semper datur ex æquitate, quando deficit actio ad consequendum quod suum est, vel ad compellendum aliquem
6 ad † implendum id, quod actione non potest adstringi, *cap. 2. de offic. iud. l. quintus ff. de ann. leg. vbi Bart. nu. 1. Ossasch. dec. 40. num. 7. Surd. de alimen. tit. 3. quæst 3. nu. 24. & cons. 528. nu. 20. Rot. dec. 503. nu. 4. coram Papa Gregor. XV.* & so-
7 let concedi ad † instar actionis, *Bart. in l. prima nu. 10 ff. de iurisd. omn. iud.* quem sequuntur *Abbas in dict. cap. 1. nu. 2. Imol. nu. 4. Felin. nu. 4. de*
8 *offic. iud.* dicentes, quod etsi † officium iudicis idem non sit, quod actio, lato tamen sumpto vocabulo potest dici per *l. actionis verbo in verbo instar. ff. de act. & oblig. l. quod si minor. §. finali. ff. de minor. & in cap. 1. de offic. iud. Neguf. de pign. 4. membr. 2. par. num. 51.*

Cum igitur incolæ de Camero, nisi præscriptione tueantur, cogi possint per Rectores ad præstationem decimarum, Rectoresq. teneantur de exa-
9 ctis quartam dare Episcopo, benè intrare † debet iudicis officium nobile ad compellendum obligatos ad solutionem decimarum, vt Episcopus quod suum est consequi possit Rectore negligente agere, vel nolente, aut non valente, ne per malitiam, aut illorum negligentiam, aut voluntatem ius suum amittat, quod quidem respicit æquitatem
10 in † qua fundatur officium iudicis nobile, *l. si me, & Titium, ff. si certum petat. Soccin. iun. cons. 52. nu. 3. lib. 2. Natta cons. 534 num. 6. Rolan. cons. 1. num. 55. vol. 1. Surd. de alim. qui alios refert tit. 2. quæst. 1. num. 17.* Et ita &c.

* *Est decisio 122. supra in hac parte. Et plures alias cumulaui ad decisionem 64. quæ est in eadem causa.*

R. P. D. QVEIPO.

Romana Saluiani.

Die Lunæ 10. Decembris. 1629.

ARGVMENTVM.

Tractatur materia hypotecæ legalis fauore dotis inductæ; de eius excellentia, & quibus alijs hypotecis præferatur. Ius tertio quæsitum per diuersam personam an possit amplius auferri per d. personam.

SVMMARIVM.

1 *Hypoteca in rebus dotalibus inducitur à iure.*
2 *Saluianum interdictum, vt habeat locum quid requiratur.*
3 *Saluianum interdictum contra tertios possessores etiam datur.*
4 *Hypoteca non comprehenditur sub prohibitione venditionis, permutationis, & donationis.*
5 *Prohibitio legalis non comprehendit necessariam alienationem, quæ fit ex dispositione iuris.*
6 *Pro dotis restitutione alienatio ex iuris dispositione necessaria est.*
7 *Ex prohibitione legali non intelligitur prohibitū id, quod venit in consequentiam vsus liciti ex dispositione legis.*
8 *Minor absq. decreto aliquo ex iuris dispositione matrimonium contrahere potest.*
9 *Minor, quando contrahit matrimonium fauore dotis in eius bonis inducitur tacita hypoteca.*
10 *Pupillus, vel adultus sine tutoris, vel curatoris authoritate hæreditatem acquirere nõ possunt, sed hoc cessat in successione necessaria. num. 11.*
12 *Consequentia de matrimonio, ad hypotecam valet.*
13 *Minori si aliqua res vendatur à persona priuata, cum pacto rationes pretij, hypoteca non contrahitur, sed secus si à fisco ei vendita sit. num. 14.*
15 *Hypoteca tacita legis, quando à contrahentibus exprimitur, dicitur hypoteca legis, & non hominis.*
16 *Ius reale rebus affixum, constituitur transmissibile ad omnes possessores.*
17 *Seruitus extinguitur, quoties is, cui seruitus debetur dominium prædij seruientis acquirit.*
18 *Quod procedit, etiam si acquisitio sit reuocabilis.*
19 *Hypoteca legalis fauore dotis inducta omnes alias præcedit.*
20 *Hypoteca legalis pro dote in omnibus bonis marito post contractum matrimonii quæsitis, præfertur*

fertur omnibus alijs hypothecis tacitis, & expressis ex dispositione hominum prouenientibus.

21 *Legalis dispositio citius, quàm hominis operatur.*

22 *Hypotheca contracta in casu, quo quis mutuat ad refectionem domus, vel trauis, vel alterius rei hypothecatæ præfertur omnibus alijs hypothecis etiam anterioribus.*

23 *Hypotheca pro dote semper potior existit.*

24 *Hypotheca legalis pro dote præfertur in re empta à marito, ex pecunia ei mutuata, cum expressa pactione pignoris.*

25 *Hypotheca anterior legalis pro dote præfertur in re empta habita fide de pretio, cum expressa hypotheca.*

26 *Hypotheca dotalis præfertur omnibus hypothecis posterioribus siue tacitis, siue expressis.*

27 *Ius annuæ præstationis ex dominij consolidatione extinguitur.*

28 *Hypotheca extinguitur resoluto iure dantis.*

29 *Ius quæsitum tertio à contrahentibus ipsi postea non possunt recedere à tali contractu in præiudicium tertij.*

30 *Ius quæsitum tertio ex persona, vel pacto alterius, non potest amplius ei auferri ex persona authorum.*

31 *Ius quæsitum alicui ratione alicuius legis, sublata lege illud non tollitur.*

32 *Licentia à Principe concessa de conficiendo maioratu perpetuo, ea reuocata, maioratus semel perfectus durat.*

33 *Pater, si concedat licentiam filio testandi, si testamentum semel factum &c. reuocata licentia per patrem, durat tale testamentum.*

34 *Ius quasi quæsitum tertio ex licentia alicuius, remanet semper, etiamsi licentia appareat reuocata.*

35 *Pignoris venditioni, qui consentit, videtur ius suum remittere, nisi contrarium sit protestatum, & num. 36.*

DECISIO CCCXXVIII.

CVM super resolutione huius causæ inter DD. dubitaretur, tandem hodie proposita resolutio capta fuit, nempe sententiam R. P. D. mei Durani esse confirmandam, * quia de validitate non dubitatur, & de eius iustitia satis apparet, ex optimè deductis à D. meo Duran. in suis decisionibus in ista causa factis de vera namque solutione, & traditione dotis non controuertitur hypo- 1 theca † autem inducitur à iure ex *leg. assiduis, C. qui pot. in pign. hab. l. unic. §. & vt plenius. C. de rei vxor. act.* & ex conuentione expressa in contractu matrimoniali ex *l. si tibi. in §. & pignori. ff. de pact. l. 1. ff. de pignor. act.* & cum † sufficiat con- (2) stare de possessione debitoris tempore contractus, ex *l. 1. ff. & C. de precar.* vel postea quandocumque secundum *tex. in l. vlt. C. quæ res pignor. oblig. poss. docet Bart. in l. 1. num. 3. ff. de precar. Castr. in l. rem alienam in fin. ff. de pignor. act. Menoch. de adipisc. remed. 3. num. 161. Rota coram fel. rec. Greg. XV. decis. 491. num. 6. & decis. 387. par. 1. recent.* & de possessione D. Iuliæ appareat ex litis substenta- 3 tione, nam Saluianum interdictum † contra tertios possessores competere certum est, *l. 1. ff. de Salu. interd. l. 1. & ibi glos. vlt. C. eod. tit. Balduin. in §. interdictum instit. de interd. Neguf. de pign. par. 2. membr. 4. num. 132. Sarnen. de reddit. Eccl. par. 3. cap. 2. num. 19. Cuiac. lib. 5. obser. cap. 26. Put. decis. 207. nu. 2. lib. 1. Rot. decis. 294. num. 4. par. 1. recent. Menoch. vbi supra num. 55.*

Quam sententiam, ex triplici capite impugnat D. Iulia Balleona, primò prætextu Constitutionũ fel. rec. Sixti Quinti, Clementis Octaui, Pauli V. & Sanctissimi D. N. secũdò ratione excessus propter reseruationem scut. 1300. in donatione facta, tertiò propter iniustitiam ex vi pacti reuersiui, in quarum difficultatum declaratione, & solutione huius causæ expeditio, & enucleatio vertitur.

Et quantum ad Pontificum Constitutiones non obstare multipliciter constat, tum quia pignoratio inter exteros tantum est interdicta, vt constat ex Bulla Sixti in ordine 3. in nou. Bull. §. 3. Tum, quod inter naturales dumtaxat est prohibitum 4 vendere permutare, & donare, sub † qua prohibitione hypotheca non comprænditur, vt tradunt *Couar. lib. 2. var. cap. 16. num. 7. Salis de censi. lib. 2. tom. 2. cap. 4. num. 3. Fusar. de substit. quæst. 693. num. 18.* & in terminis dictarum Constitutionum fuit resolutum *coram Illustriss. Cardinali Virili in Romana, seu Sabinen. census 17. Nouemb. 1628.* 5 præcipuè, quia legalis † prohibitio necessariam alienationem, quæ fit ex iuris dispositione non cõprehendit. *l. 1. ibi, quia hæc alienatio non est voluntaria. & ibi notat glos. ff. de fund. dotal. l. alienationes. ff famil. hercisc. l. rogo. §. 1. ff. de fideicom. libert. & tradit Alciat. in l. 1. in princ. num. 14. ff. de verb. oblig. Crott in l. filiusfam. §. diui num. 45. Rip. num. 25. ff. de leg. 1. Tiraq. de retract. § 1. glos. 14. nu. 11. Peralt. in l. vnum ex familia. §. sed & si fundum. num. 28. ff. de leg. 2. Menoch. qq. Illustr.* 6 *cap. 32. num. 3.* pro dotis † autem restitutione alienatio ex iuris dispositione necessaria est, *ex text. in auth. res quæ, & ibi glos. de verb. obligatione. Bart num. 2. Ias. num. 29. Padel. num. 47. C. comm. de leg. Couarr. lib. 3. var. cap. 6. num. 10.* & cum pluribus relatis. *Molin. de primog. lib. 4. cap. 5. n. 7. Fusar. de substit. quæst. 532. Rot. apud Ludou. dec. 266. num. 10.* & in hypotheca idem in iure rece- 7 ptum est, nam † ex prohibitione legali non intelligitur prohibitum id quod venit in cõsequentiam vsus liciti ex dispositione legis, & ideo cum minor 8 † absque aliquo decreto ex iuris permissione matrimonium possit contrahere, ex *Trid. c. 1. sess. 24. de reformat. Guttier. lib. 1. canon. qq. cap. 20. nu. 1. & 2. & in tract. de matrim. cap. 79. in princ.* & in consequentiam fauore dotis tacita hypotheca 9 † inducatur. *l. 1. §. & vt plenius. C. de rei vxor. act.* non intelligitur comprænsa sub dispositione iuris alienatio, vel hypotheca bonorum minoris prohibentis, vt tenent *Palaz. Rubios. in repet. c. per vestras, § 26. num. 2. Neguf. de pignor. 4. part. membr. 2. num. 73. Nobil. de dot. 6. part. priuil. 58. num. 2. Simoncell. de decreto. lib. 2. tit. 5. inspect. 1. num. 2. Ruin. cons. 91. num. 4. lib. 3.* & esse communiter receptum fatetur *Menoch. de adipisc. d. remed. 3. num. 69. & latè defendit Barbos. in l. si constante, ex num. 119. ff. solut. matrim.* pro qua sententia expenditur *tex. in l. conditionibus 5. ff. de*

cond.

7 *Officium iudicis, licet non sit idem, quàm actio, lato tamen assumpto vocabulo potest dici idem.*
8 *Laici possunt cogi per Rectores ad præstationem decimarum, & Rectores tenentur de exactis, quartam dare Episcopo.*
9 *Officium iudicis nobile, quando intret.*
10 *Officium iudicis nobile fundatur super æquitate.*

DECISIO CCCXXVII.

POSTQVAM in hac causa 17. Decembris 2627.* fuit resolutum Episcopum de iure communi pro decimis non habere fundatam intentionem contra Laicos recedendo ab alia decisione 14. Decembris 1626. in eadem disputatione reseruarunt videre, an ex alijs in eadem decision. 14. Decembris esset standum; posita autem hodie parte reseruata.

1 Censuerunt Domini Episcopum posse agere † contra homines Terræ Cameri officio iudicis ad quartam decimarum, nisi obstet præscriptio, de qua particulariter erit viden.

Non enim controuertitur, nec verè potest in dubium reuocari, quin quarta decimarum † Episco-
2 po debeatur: quia hoc expressè determinant Canones *in cap. quoniam,* ibi sua parte retenta, *cap. dudum de decim. cap. vnio x. quæst. 3. cap. conquerente de offic. Ordin. Rot. dec. 31. nu. 5. par. 2. diuer. & dec. 402. nu. 1. par. 2. recent.* vt firmatur hæc opinio ex communi Canonistarum assensu, *nempe Aabatis Cardin. Butr. Ioan. Andr. Anchar. & Rebuff.* & plenè fuit firmatum tam *in decis. 7. Maij 1627. vers. quia vera est conclusio, quàm in alia 17. Decembris sequentis vers. difficultas tamen in eo cadit.* Dubium igitur vertebatur super eo, an
3 Episcopo competeret † actio agendi directè contra laicos pro sua quarta decimarum, quam etsi Domini dixerint in decis. 17. Decembris non cõpetere, non tantum alijs remedijs Episcopum esse
5 destitutum existimarunt, & ita officio iudicis † subueniendum esse dixerunt, quod semper datur ex æquitate, quando deficit actio ad consequendum quod suum est, vel ad compellendum aliquem
6 ad † implendum id, quod actione non potest adstringi, *cap. 2. de offic. iud. l. quintus ff. de ann. leg. vbi Bart. nu. 1. Osasch. dec. 40. num. 7. Surd. de alimen. tit. 3. quæst 3. nu. 24. & cons. 528. nu. 20. Rot. dec. 503. nu. 4. coram Papa Gregor. XV.* & so-
7 let concedi ad † instar actionis, *Bart. in l. prima nu. 10 ff. de iurisd. omn. iud.* quem sequuntur *Abbas in dict. cap. 1. nu. 2. Imol. nu. 4. Felin. nu. 4. de*
8 *offic. iud.* dicentes, quod etsi † officium iudicis idem non sit, quod actio, lato tamen sumpto vocabulo potest dici per *l. actionis verbo in verbo instar. ff. de act. & oblig. l. quod si minor. §. finali. ff. de minor. & in cap. 1. de offic. iud. Neguf. de pign. 4. membr. 2. par. num. 51.*

Cum igitur incolæ de Camero, nisi præscriptione tueantur, cogi possint per Rectores ad præstationem decimarum, Rectoresq. teneantur de exa-
9 ctis quartam dare Episcopo, benè intrare † debet iudicis officium nobile ad compellendum obligatos ad solutionem decimarum, vt Episcopus quod suum est consequi possit Rectore negligente agere, vel nolente, aut non valente, ne per malitiam, aut illorum negligentiam, aut voluntatem ius suum amittat, quod quidem respicit æquitatem,
10 in † qua fundatur officium iudicis nobile, *l. si me, & Titium, ff. si certum petat. Soccin. iun. cons. 52. nu. 3. lib. 2. Natta cons. 534 num. 6. Rolan. cons. 1. num. 55. vol. 1. Surd. de alim. qui alios refert tit. 2. quæst. 1. num. 17.* Et ita &c.

* *Est decisio 122. supra in hac parte. Et plures alias cumulaui ad decisionem 64. quæ est in eadem causa.*

R. P. D. QVEIPO.

Romana Saluiani.

Die Lunæ 10. *Decembris.* 1629.

ARGVMENTVM.

Tractatur materia hypotecæ legalis fauore dotis inductæ; de eius excellentia, & quibus alijs hypotecis præferatur. Ius tertio quæsitum per diuersam personam an possit amplius auferri per d. personam.

SVMMARIVM.

1 *Hypoteca in rebus dotalibus inducitur à iure.*
2 *Saluianum interdictum, vt habeat locum quid requiratur.*
3 *Saluianum interdictum contra tertios possessores etiam datur.*
4 *Hypoteca non comprehenditur sub prohibitione venditionis, permutationis, & donationis.*
5 *Prohibitio legalis non comprehendit necessariam alienationem, quæ fit ex dispositione iuris.*
6 *Pro dotis restitutione alienatio ex iuris dispositione necessaria est.*
7 *Ex prohibitione legali non intelligitur prohibitū id, quod venit in consequentiam vsus liciti ex dispositione legis.*
8 *Minor absq. decreto aliquo ex iuris dispositione matrimonium contrahere potest.*
9 *Minor, quando contrahit matrimonium fauore dotis in eius bonis inducitur tacita hypoteca.*
10 *Pupillus, vel adultus sine tutoris, vel curatoris authoritate hæreditatem acquirere nõ possunt, sed hoc cessat in successione necessaria. num. 11.*
12 *Consequentia de matrimonio, ad hypotecam valet.*
13 *Minori si aliqua res vendatur à persona priuata, cum pactorum ratione pretij, hypoteca non contrahitur, sed secus si à fisco ei vendita sit. num. 14.*
15 *Hypoteca tacita legis, quando à contrahentibus exprimitur, dicitur hypoteca legis, & non hominis.*
16 *Ius reale rebus affixum, constituitur transmissibile ad omnes possessores.*
17 *Seruitus extinguitur, quoties is, cui seruitus debetur dominium prædij seruientis acquirit.*
18 *Quod procedit, etiam si acquisitio sit reuocabilis.*
19 *Hypoteca legalis fauore dotis inducta omnes alias præcedit.*
20 *Hypoteca legalis pro dote in omnibus bonis marito post contractum matrimonij quæsitis, præfertur*

ferttur omnibus alijs hypothecis tacitis, & expressis ex dispositione hominum prouenientibus.
21 *Legalis dispositio citius, quàm hominis operatur.*
22 *Hypotheca contracta in casu, quo quis mutuat ad refectionem domus, vel trauis, vel alterius rei hypothecatæ præfertur omnibus alijs hypothecis etiam anterioribus.*
23 *Hypotheca pro dote semper potior existit.*
24 *Hypotheca legalis pro dote præfertur in re empta à marito, ex pecunia ei mutuata, cum expressa pactione pignoris.*
25 *Hypotheca anterior legalis pro dote præfertur in re empta habita fide de pretio, cum expressa hypotheca.*
26 *Hypotheca dotalis præfertur omnibus hypothecis posterioribus siue tacitis, siue expressis.*
27 *Ius annuæ præstationis ex dominij consolidatione extinguitur.*
28 *Hypotheca extinguitur resoluto iure dantis.*
29 *Ius quæsitum tertio à contrahentibus ipsi postea non possunt recedere à tali contractu in præiudicium tertij.*
30 *Ius quæsitum tertio ex persona, vel pacto alterius, non potest amplius ei auferri ex persona authorum.*
31 *Ius quæsitum alicui ratione alicuius legis, sublata lege illud non tollitur.*
32 *Licentia à Principe concessa de construendo maioratu perpetuo, ea reuocata, maioratus semel perfectus durat.*
33 *Pater, si concedat licentiam filio testandi, si testamentum semel factum &c. reuocata licentia per patrem, durat tale testamentum.*
34 *Ius quasi quæsitum tertio ex licentia alicuius, remanet semper, etiamsi licentia appareat reuocata.*
35 *Pignoris venditioni, qui consentit, videtur ius suum remittere, nisi contrarium sit protestatum, & num. 36.*

DECISIO CCCXXVIII.

CVM super resolutione huius causæ inter DD. dubitaretur, tandem hodie proposita resolutio capta fuit, nempe sententiam R. P. D. mei Durani esse confirmandam,* quia de validitate non dubitatur, & de eius iustitia satis apparet, ex optimè deductis à D. meo Duran. in suis decisionibus in ista causa factis de vera namque solutione, & traditione dotis non controuertitur hypo-
1 theca † autem inducitur à iure ex *leg. assiduis, C. qui pot. in pign. hab. l. vnic. §. & vt plenius. C. de rei vxor. act.* & ex conuentione expressa in contractu matrimoniali ex *l. si tibi. in §. & pignori. ff.*
2 *de pact. l. 1. ff. de pignor. act.* & cum † sufficiat constare de possessione debitoris tempore contractus, ex *l. 1. ff. & C. de precar.* vel postea quandocumq; secundum *tex. in l. vlt. C. quæ res pignor. oblig. poss.* docet *Bart. in l. 1. num. 3. ff. de precar. Castr. in l. rem alienam in fin. ff. de pignor. act. Menoch. de adipisc. remed. 3. num. 161. Rota coram fel. rec. Greg. XV. decis. 491. num. 6. & decis. 387. par. 1. recent.* & de possessione D. Iuliæ appareat ex litis substenta-
3 tione, nam Saluianum interdictum † contra tertios possessores competere certum est, *l. 1. ff. de Saluian. interd. l. 1. & ibi glos. vlt. C. eod. tit. Balduin. in §. interdictum instit. de interd. Neguf. de pign. par. 2. membr. 4. num. 132. Sarnen. de reddit. Eccl. par. 3. cap. 2. num. 19. Cuiac. lib. 5. obser. cap. 26 Put. decis. 207. nu. 2. lib. 1.* Rot. *decis. 294. num. 4. par. 1. recent. Menoch. vbi supra num. 55.*

Quam sententiam, ex triplici capite impugnat D. Iulia Balleona, primò prætextu Constitutionũ fel. rec. Sixti Quinti, Clementis Octaui, Pauli V. & Sanctissimi D. N. secũdò ratione excessus propter reseruationem scut. 1300. in donatione facta, tertiò propter iniustitiam ex vi pacti reuersiui, in quarum difficultatum declaratione, & solutione huius causæ expeditio, & enucleatio vertitur.

Et quantum ad Pontificum Constitutiones non obstare multipliciter constat, tum quia pignoratio inter exteros tantum est interdicta, vt constat ex Bulla Sixti in ordine 3. in nou. Bull. §. 3. Tum, quod inter naturales dumtaxat est prohibitum
4 vendere permutare, & donare, sub † qua prohibitione hypotheca non compræhenditur, vt tradunt *Couar. lib. 2. var. cap. 16. num. 7. Solis de cens. lib. 2. tom. 2. cap. 4. num. 3. Fusar. de substit. quæst. 693. num. 18.* & in terminis dictarum Constitutionum fuit resolutum *coram Illustris. Cardinali Virili in Romana. seu Sabinen. census 17. Nouemb. 1628.*
5 præcipuè, quia legalis † prohibitio necessariam alienationem, quæ fit ex iuris dispositione non cõprehendit. *l. 1. ibi, quia hæc alienatio non est voluntaria. & ibi notat glos. ff. de fund. dotal. l. alienationes. ff. famil. hercisc. l. rogo. §. 1. ff. de fideicom. libert. & tradit Alciat. in l. 1. in princ. num. 14 ff. de verb. oblig. Crott in l. filiusfam. §. diui num. 45. Rip. num. 25. ff. de leg. 1. Tiraq. de retract. § 1. glos. 14. nu. 11. Peralt. in l. vnum ex familia. §. sed & si fundum. num. 28. ff. de leg. 2. Menoch. qq. Illustr.*
6 *cap. 32. num. 3.* pro dotis † autem restitutione alienatio ex iuris dispositione necessaria est, *ex text. in auth. res quæ, & ibi glos. de verb. obligatione. Bart num. 2. Ias. num. 29. Padel. num. 47. C. comm. de leg. Couarr. lib. 3. var. cap. 6. num. 10.* & cum pluribus relatis. *Molin. de primog. lib. 4. cap. 5. n. 7. Fusar. de substit. quæst. 532. Rot. apud Ludou. dec. 266. num. 10.* & in hypotheca idem in iure rece-
7 ptum est, nam † ex prohibitione legali non intelligitur prohibitum id quod venit in cõsequentiam vsus liciti ex dispositione legis, & ideo cum minor
8 † absque aliquo decreto ex iuris permissione matrimonium possit contrahere, ex *Trid. c. 1. sess. 24. de reformat. Guttier. lib. 1. canon. qq. cap. 20. nu. 1. & 2. & in tract. de matrim. cap. 79 in princ.* & in consequentiam fauore dotis tacita hypotheca
9 † inducatur. *l. 1. §. & vt plenius. C. de rei vxor. act.* non intelligitur comprahensa sub dispositione iuris alienatio, vel hypotheca bonorum minoris prohibentis, vt tenent *Palaz. Rubios. in repet. c. per vestras, §. 26. num. 2. Neguf. de pignor. 4. part. membr. 2. num. 73. Nobil. de dot. 6. part. priuil. 58. num. 2. Simoncell. de decreto. lib. 2. tit. 5. inspect. 1. num. 2. Ruin. cons. 91. num. 4. lib. 3.* & esse communiter receptum fatetur *Menoch. de adipisc. d. remed. 3. num. 69. & latè defendit Barbos. in l. si constante, ex num. 119. ff. solut. matrim.* pro qua sententia expenditur *tex. in l. conditionibus 5. ff. de cond.*

cond. & demonstr. vbi cauetur iuris dispositionem
10 disponentem pupillum, † vel adultum, sine Tutoris, aut Curatoris authoritate hæreditatem acquirere non posse, *ex §. 1. instit. de auth. tutor.* non
11 procedere in successione † necessaria inducta ex iuris dispositione, & probatur ex *text. in l. mutus 76. in princ. ff. de iur. dot.* vbi probat. I.C. valere
12 consequentiam de matrimonio † ad hypothecam dotis, vt ex eo quod possit quis matrimonium contrahere inferatur, ergo obligatur pro dote, & euincitur expressè ex *l. 2. ff. de reb. eorum*, nam licet re vendita à persona priuata alicui minori,
13 cum pacto † ratione precij hypotheca non contrahatur secundum *text. in l. 1. §. vlt. ff. eod. tit.* vt latè notant post antiquiores *Barbos. in l. si constante num. 123. ff. solut. matrim. Caldas. in l. si curatorem, verb. contractum fecisti. num. 10. Surd. decis. 173. num. 24. Pinell. in l. 1. 3. par. num. 52. C.*
14 *de bon. mater.* à Fisco tamen † vendita hypotheca inducitur secundum *text. in d. l. 2.* quia ex iuris dispositione inducitur. *l. 2. C. in quibus causis pign. vel hypoth. vt latè notauit Barbos. vbi supra ex num. 122. Pinell. vbi sup. num. 51. Valasc. de iur. emphyt. quæst. 35. num. 4. Martienz. in l. 2. tit. 3. lib. 5.* Recop. *gloss. 1. num. 17.* atque ita quamuis alienatio ex causa donationis facta per Dominam Iuliam authoritate Pontificia indigeret, hypotheca tamen per D. Adrianum eius filium pro dotis restitutione contracta id non postulat, quia cum per eam exprimatur id quod à iure tacitè inest, perin-
15 de considerari debet, ac si hypotheca sit legis, & non hominis *arg. l. 3. ff. de leg. 1. & notat Bald. in l. item quia num. 4. ff. de pact. Barbos. vbi supra num. 126.* & in hypotheca legali Pontificiæ Constitutiones non vigent, vt dictum est.

Excessus autem, aut prætenditur prætextu reseruationis scutorum 1300. in ipsis prædijs dona-
16 tis, ex qua † ius reale prædijs affixum constituitur transmissibile ad omnes possessores, ex *l. Imperatores ff. de public. & vectigal. & ibi notauit Castr. num. 3. lib. 1. C. si de censu, vel reliq. l. cum possessor. §. vlt. ff. de censib. & notarunt Pinell. in l. 1. 2. part. num. 72. vers. 9. ampliat. C. de bon. mat. Afflict. dec. 95. Rot. decis. 686. num. 5. par. 2. recent.*

Sed in hac causa fundamentum istud non viget cum D. Iulia propter pactum reuersiuum mortuo Adriano successerit in dominio illorum prædiorũ, vt benè in decisione D. mei Durani firmatum est, ac per consequens illud ius annuæ pensionis fuit extinctum, iuxta regulam *text. in l. vti frui. ff. si vsusfructus petatur. l. si communem ff. de seru. ru-*
17 *stic. præd.* nam † quoties is cui seruitus debetur, dominium prædij seruientis acquirit, seruitus extinguitur, quia res propria Domino seruire non potest, vt in prædictis iuribus traditur, *l. vt pomum l. in omnibus. ff. de seruit. l. huiusmodi. §. cum res. ff.*
18 *de legat. 1.* idque † procedere quamuis acquisitio sit reuocabilis, vt in hærede respectu rei legatæ tradit *text. in d. l. in omnibus, vbi notant Bart. Castr. Cuiac. Duaren. & Ant. Faber,* cum alijs supra relatis.

Aut prætenditur excessus ratione hypothecæ cõtractæ pro reseruatione dd. scutorum 1300. & similiter non vrget in hoc casu, nam cum tempore factæ donationis, matrimonium inter D. Adrianũ, & D. Dimitillam fuisset celebratum, vt in decisionibus D. Duran. pro constanti supponitur hypo-
19 theca legalis fauore dotis inducta omnes † alias præcedit, & præuenit in omnibus bonis quæsitis, & quærendis D. Adriano secundum *tex expressum in l. si qui mihi 28. ibi, præuenit enim causa pignoris. Fiscus. ff. de iur. fisc.* per quem text. quod hypo-
20 theca † legalis pro dote in omnibus bonis marito post contractum matrimonium quæsitis præferatur omnibus alijs hypothecis tacitis, & expressis, ex hominum dispositione prouenientibus, quia
21 † dispositio legalis citius quàm hominis operatur tenent *Salic. in l. assiduis. num. 4. C. qui pot. in pign. hab. Faber in §. fuerat nu. 7. instit. de act. Negus. de pignor. memb. 4. 2. par. num. 100. Gutier. lib. 3. pract. quæst. num. 18. Barbos. in l. 1. 2. par. num. 17. solut. matr. Soles de censib. lib. 3. cap. 5. ex num. 11. Roder. de annuis reddit. lib. 2. quæst. 19. num. 7.* &
22 ideo licèt hypotheca † contracta in casu quo quis mutuabit ad refectionem domus, vel nauis, vel alterius rei hypothecatæ omnibus alijs hypothecis expressis, & tacitis etiam anterioribus præferatur, secundum *text. in l. interdum cum l. seq. ff. qui pot.*
23 & notant DD. infra referendi, hypotheca † tamen pro dote semper potior existit, vt tradunt cum pluribus relatis. *Couar. lib. 1. var. cap. 7. lib. 3. in fi. Gregor. Lopez in l. 28. tit. 13. par. 5 glos. 1. Barbos. in l. 1. par. 6. ex nu. 1. ff. solut. matrim. Castill. lib. 3. controu. cap. 4. ex nu. 10.* & in re empta ex pecunia
24 mutuata † expressa pactione pignoris, iuxta doctrinam *tex. in l. licèt, C. qui pot. in pign. hab.* vt hypotheca legalis pro dote, hac in re hoc modo à marito empta præferatur, docet *text. in auth. de æqual. dot. §. is consequens est, & ibi glos. verb. arg. Bart. Alber. & Fulgos. in l. interdum. ff. qui pot. in pign. Couar. vbi supra ex num. 2. Gabr. Vasq. in opusc. tract. de pign. cap. 5. §. 3. num. 9.* & in re ven-
25 dita † habita fide de pretio cum expressa hypotheca, quod pro anteriori dote legalis hypotheca præferatur, tradit *Gabr. Vasq. in dict. §. 3. num. 3*
26 nam conclusio est ab † omnibus receptissima hypothecam dotalem omnibus posterioribus tacitis, & expressis præferri, ex reg. *tex. in l. assiduis. C. qui pot. in l. vnic. §. & vt plenius, C. de rei vxor. act. §. fuerat instit. de act. c. ex literis de pign.* tradit *Bald. Ang. & Salic. in d. l. assiduis,* & communiter *DD. Couarr. in d. cap. 7. vers. quarta conclus. Solis de cens. lib. 3. cap. 5. num. 8. Barbos. in l. 1. p. 6. num. 17. ff. solut. matrim. Roder. de ann. redit. lib. 2.*
27 *cap. 19. num. 7.* Ideo cum ius † reale annuæ præstationis ex dominij consolidatione fuerit extinctum ex supradictis, & ex *§. finitur. instit. de vsufr.* & ratione hypothecæ D. Dimitilla sit potior, non potest in hac parte excessus reperiri.

Iniustitia autem ratione pacti reuersiui non ap-
28 paret, nam licet resoluto iure † dantis hypotheca extinguatur, secundum *tex. in l. lex vectigal. ff. de pign.* & ibi notant *Bart. Castr. & Salic. l. si res tertia. ff. quibus modis pign. vel hypot. solu. l. vbi auth. 4. §. sed, & Marcell. ff. de in diem adit.* & ibi plenius *Bart.* latè *Surd. decis. 286. Ludou. decis. 227. num. 9. & 10.*

Hæc tamen doctrina non procedit in hypotheca

cum

cum consensu Domini directi contracta, nam quo-
ties ex contractu, vel pacto contrahentium per di-
29 spositionem legalem, quæritur † ius tertio, non
possunt partes recedere à tali pacto, vel contra-
ctu in præiudicium tertij, cui semel est ius quæsi-
tum secundum textum expressum in *l. si constan-
te, vers. si except. C. de donat. ante nupt.* & ibi no-
tant *Bald. in l. insulam, §. vlt. ff. solut. matr. & ibi
Castr.* & communiter DD. *l. cum maritus, §. Ti-
30 tius, ff. de pact. dotal.* & quando ex pacto, † vel
persona alterius ius tertio quæritur, non potest
amplius ius ei ex persona authorum auferri, ex *l.
fin. ff. de pact. & ibi notant glos. Bart. Alb. Bald.
Castr. & cæteri DD. l. si post mortem. §. fin. ff. con-
tra Tabul. l. petendæ in fin. C. de temp. in integr. re-
stit. l. ampliarem. C. de appell.* & eleganter notauit
31 *Ant. Gomez in l. 22. Taur. nu. 24.* & in iure † quæ-
sito ratione alicuius legis, quod lege sublata non
tollatur, docet *Couar. lib. 3. var. cap. 6. num. 9.* &
32 in licentia à Principe concessa ad conficiendum
maioratum perpetuum, quod reuocata licentia
maioratus semel perfectus duret, tradit *Molin. de
primog. lib. 4. cap. 3. num. 12. Pinell. in rubr. C. de
rescind. p. par. cap. 2. num. 18. Guttier. lib. 3. pract.
quæst. 76. num. 3. & 4.* & in licentia ad testandum
33 filio à patre concessa, quod testamentum † semel
factum, &c. per patrem reuocata licentia perdu-
ret, docet *Bald. in l. 1. num. 7. C. de sacros. Eccles.
Guttier. in cap. quamuis pactum ex n. 44. & lib. 3.
pract. quæst. 26. Couar. in rubr. de test. 2. par. nu. 8.
in fin. Grat. discept. for. cap. 347 ex num 44. Rota
decis. 463. ex num. 1 par. 2. recent. Molin. vbi supra
num. 13.* à quibus in diuersis quæstionibus tradi-
34 tur ius quasi † quæsitum, tertio ex licentia, & per-
missione alterius manere semper, quamuis licen-
tia, & dispositio generalis appareat reuocata, &
in nostro casu non solùm permanet hypotheca
dotalis propter facultatem D. Iuliæ concessam
hypothecandi prædia donata pro prima dote, ve-
rum etiam quodcumque ius in ipsis prædijs reti-
neret videretur respectu talis hypothecæ dotalis
35 remisisse, † cum expressè ab ea contrarium non
fuerit cautum secundum *text. expressum in l. si de-
bitor. §. si in venditione, ibi, nisi salua causa pigno-
ris sui consensit, vel venditioni, vel cæteris, nam
solent multi salua causa pignoris sui consentire,* &
ibi notant *glos. verb. salua, & Bart. & Castr. ibi,
nisi contrarium fuerit protestatus, ff. quibus mod.
pign. vel hypot. solu.* Idē traditur in *l. sicut 8. §. sed
si permiserit, l. Lutius 11. l. Paulus 22. ff. eod. tit.* ex
36 quibus pro regula traditur, quod creditor † con-
sentiendo rem sibi hypothecatam, vel in qua ius
habet, reseruatum vendere, vel in dotem dare, aut
alteri hypothecæ submittere, ius suum remittere
videtur, saltem respectu iuris, vel hypothecæ ex
eius licentia, vel promissione contractæ, vt notant
*glos. Bart. & DD. in d. l. Paulus. Negus. de pignor.
6. par. memb. 3. ex nu. 12. Balduin. eod. tract. c. 10.
circa fin.* Vnde cum D. Iulia simpliciter absque
reseruatione, vel protestatione expressa sui iuris
prædictam licentiam, & facultatem concesserit in
præiudicium dotalis hypothecæ inferior remansit,
& in virtute huiusmodi licentiæ hypotheca salua
existit ex supra traditis.

Decis. Rot. Rom. Par. I. à Paul. Rub. select.

Ex quibus ita fuit pro confirmatione sententiæ Rotalis resolutum. Et ita, &c.

Decisiones cor. eod. in hac causa sub dieb. 10. Iun. 1626. 7. Apr. 1628. sunt sup. in ord. 17. & 167.

Infra in ead. causa habentur tres aliæ decis. in ead. causa sub dieb. 3. Iun. 1630. & 1. Iul. & 20. Dec. eiusdē anni cor. eod. R. P. D. Queipo, sunt in ordine 383. 403. & 416 & pariter inf. in par. 2. adest alia sub die 24 Ian. 1631. cor. eod. Queipo, & alia die 4. Dec. 1632 cor. bo. me. Reuerendiss. Pirouano sunt, decisiones 8. & 161. adest etiam altera sub die 5. Iulij 1635. coram eodem Pirouano, sed nondum in volumen redacta.

R.MO P. D. MERLINO DECANO.

Romana Hæreditatis de Riualdis.

Die Ven. 14. Decembris. 1629.

ARGVMENTVM.

Dos data à matre filiæ, quando imputetur in legitimam nepotum, & quando non, & alia de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Legitima debetur nepoti ex filia in bonis auiæ.*
2 *Dos data a matre filiæ non venit imputanda in legitimam debitam nepoti.*
3 *In legitimam debitam nepoti in bonis auiæ non imputantur bona, quæ peruenerunt ex successione matris.*
4 *Verbum, suique, in testamentis positum diuersimodè accipitur.*
5 *Mater non habet filios in potestate.*
6 *Dos data filiæ an imputetur in legitimam nepotum, valde dubia est quæstio.*
Ita quod Bart. dicit, quod pro illius discussione multas noctes duxit insomnes num. 6.
7 *Dos data à patre filiæ, si ipsa prædecedat, dos reuertitur ad patrem.*
8 *Dos data a patre filiæ dicitur profectitia, et imputatur in legitimam nepotum.*
9 *Martini consuetudo tollit reuersionem dotis ad patrem, extantibus nepotibus.*
10 *Martini consuetudo interpretatur voluntatem testatoris nempe, quod dos ab eo data filiæ remaneat penes suos nepotes.*
11 *Substitutus excluditur extantibus nepotibus, ad quos deuoluitur successio, & hoc dicitur prouenire ex volūtate testatoris à lege sic interpretata.*
12 *Donatio reuocatur natiuitate filiorum, quæ res proficiscitur ex voluntate donantis, sic per legem intepretata.*
13 *Pater constituendo dotē filiæ potest apponere pactū, vt prædefuncta filia dos nequaquam penes liberos remaneat, sed reuertatur ad ipsum patrē.*
14 *Mater, si dotet filiā, tunc perfectè, & irreuocabiliter filiæ acquiritur dos, adeo vt si prædecedat filia, dos non reuertitur ad matrem, & nu. 16.*
15 *Mater non tenetur dotare, nisi in subsidium, ob inopiam Patris. & num. 18.*
Mater, quando dotat filiam, censetur donare, & habetur in hoc tanquam extraneus dotās n. 15.

17 *Nepos ex filia, quando non possit prætendere legitimam in bonis auiæ, & num. 21.*
19 *Filia, accepta dote, si renuntiet quibuscunque, bonis se, & suos hæredes obligat, ita ut, eius filij non possunt prætendere legitimam in bonis aui, vel auiæ.*
20 *Dos profectitia imputatur in legitimam nepoti.*

DECSIO CCCXXIX.

SCRIBENTES pro Francisco objiciebant ex scutis 1 ille, quæ Petronia auia sibi reseruauit
1 † deberi legitimā eidem Francisco nepoti ex Laura filia. *l. Papinianus, §. quoniam ff. de inoffic. test. l. omnimodo, & ibi glos. in verbo alijs personis. C eod. Rot. dec. 539. num. 1.* coram sanct. mem. Greg. XV. Neque in hanc legitimam imputandam esse, dotem traditam Lauræ, cum nec Petronia stipulata fuerit sibi reddi dotem, nec Franciscus nepos eam obtinuerit ex iudicio, & prouidentia Petroniæ, sed
2 tanquam hæres matris, quo casu dos † data filiæ non venit imputanda in legitimam debitam nepoti. *Bart. in l. in quartam num. 12. ff. ad l. falcid. & ibid. egregiè Pic. nu. 223. & seqq. & ibidem Bart. in l. post dotem num. 32. ff. solut. matrim. Castren. in d. l. in quartam num. 9.* vbi dicit quod in hoc casu conueniunt *Bar. & Bald & repetit. cons. 145. num. 1. lib. 1. Bero. cons. 10. num. 13. lib. 2. Cephal. cons. 613. num. 27. Maluas. cons. 114. num. 1. Port. Imol. cons. 131. num. 25. Thob. Non. cons. 49. nu. 9. Rot. Bonon. dec. 1. num. 10. & dec. 127. nu. 2. Mangil. de imput. quæst. 18. nu 20. latissimè Surd. cons. 206. num. 17. & seqq.* & alij passim, Franciscus enim statim mortua Laura matre effectus est dominus illorum bonorum perfectè, etiam ante mortem Petroniæ, & ideo per mortem eiusdem auiæ non debet immutari anterior titulus possidendi, quod scilicet Franciscus habeat hæc bona tanquam hæres matris, nec propterea efficiuntur bona profectitia, quæ solent imputari, & ex instrumento dotis traditæ videtur apparere, dotem restituendam esse, vel ipsi Lauræ, vel suis hæredibus, ibi, *d. Laura, suique possint propria auctoritate, &c.* Et sic nepotes habeat tanquam hæredes matris, non au-
3 tem ex iudicio auiæ, ac proinde non † intrat imputatio in legitimam debitam in hæreditate auiæ, cū hæc bona delata sint Frācisco ex successione matris. *l. inter Socerum. §. cum inter ff. de pact. dotal. Bart. in d. l. post dotem num. 32. ff. solut. matrimon. Rip. in d. l. in quartam num. 193. & 194. ff. ad leg. falcid. Thesaur. dec. 237. num. 7. vers. quinimo. Giouagnon. cons. 92. num. 12. lib. 1.* Verbum illud, *suiq;*
4 licèt diuersimodè soleat exponi secundum diuersitatem materiarum, attamen in dubio accipitur pro hæredibus. *Alexan. cons. 26. num. 6. lib. 5. Dec. cons. 216. num. 5. & ibi Addent. Imol. cons. 21. nu. 4.* cum alijs, & id potissimum in præsenti casu videtur admittere subiecta materia, quia versamur in
5 matre, quæ filios non habet in potestate, & ideo non dicitur habere suos. *l. in suis, ff. de liber. & posthum. Bald. in l. sicut certi. num. 2. C. de milit. testam. DD. in l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de liber. & posthum. Alex. cons. 172. num. 2. lib. 6.*

Præterea pugnant quidem inter se Doctores, an dos imputetur in legitimam nepoti, & in varias diuiduntur acies, adeoq. difficilis est controuersia,
6 vt † Bartolus dixerit pro illius discussione plures noctes duxisse insomnes, sed hæc contentio versatur, quando dos data fuit à patre, secus autem quando datur à matre, vt in præsenti, quia hoc casu omnes conueniunt dotem non imputari in legitimam nepoti debitam in bonis auiæ, ita *Soccin. iun. in d. l. in quartam. nu. 138. Thesaur. d. dec. 237. num. 13. Mangil. de imput. q. 18. num. 35. Galuan. cons. 6. num. 165.* Et ratio differentiæ est, quia
7 quando † dos datur à patre, ipsaq. filia prædecedit, tunc dos reuertitur ad patrem iuxta *l. dos à patre profecta C. solut. matrim.* Vnde si postea hæc bona dotalia proueniunt ad nepotes, dicuntur prouenisse ex iudicio, & prouidentia aui, & sic tanquam profectitia imputantur in legitimam, & idē etiam procedit in terminis consuetudinis Martini, iuxta quam licet superstitibus liberis filiæ præmortuæ dos non reuertatur ad patrem, sed remaneat penes eosdem liberos, nihilominus id efficitur non iure hæreditario matris nec ex propria persona nepotum, sed ex iure proueniente ab auo dotante, & nepotes dicuntur quodammodo iterum auocare hæc bona dotalia ab auo, quia perfectè, & liberè non fuerant auulsa ab eo dum tradidit filiæ, supererat enim spes, quod reuerteren-
8 tur ad eumdem patrem defuncta filia, † & sic dicuntur profectitia, & imputantur in legitimam vt ratiocinatur *Bart. in d. l. post dotem num. 33. & in d. l. in quartam num. 12. & ibi Pic. nu. 231. Rip. num. 191. & alij perbelle Castren. cons. 109. nu. 3. vers. nec obstat lib. 1. Cephal. cons. 613. num. 11. & num. 40 & 41. Capic. decis. 176. num. 24. & 25. Thesaur. d. dec. 237. num. 3. & 4. Rimin. iun. cons. 379. num. 48. & seq. Giouagnon. d. cons. 92. num. 6. Gratian. qui plures congerit discept. foren. ca. 556. num. 35.* & magis communem dixit *Rota in Clusina dotis 12. Ianuarij 1598. coram Peregrino quæ est decis. 208. par. 4. diuers.* & sequuta est etiam *Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano dec. 111.*
9 *num. 12.* Et quamuis † consuetudo Martini tollat reuersionem dotis ad patrem extantibus nepotibus, & illis deferat, non tamen sequitur hanc nepotum acquisitionem non prouenire ab auo, sed ab ipsa consuetudine Martini vim legis habente, vt putauit *Surd. cons. 206. num. 11. & seqq.* Quo-
10 niam hæc † consuetudo interpretatur solummodo voluntatem patris dotantis, vt ipse scilicet vsque tunc consenserit dotem remanere penes nepotes suos si contigerit filiam dotatam prædecedere superstitibus liberis, & propterea hæc acquisitio nepotum referenda est auo, & illius liberalitati ita à consuetudine interpretatæ, non autem consuetudini interpretanti vt appositè obseruat *Benedict. de Plumbin. in l. post dotem num. 17. ff. so-*
11 *lut. matrim.* Quemadmodum † videmus fieri in materia *l. cum auus. ff. de cond. & demonstrat.* vbi excluditur substitutus extantibus nepotibus, ad quos deuoluitur successio, & id dicitur prouenire ex voluntate testatoris à lege sic interpretata, vt ex verbis dictæ legis colligitur, *ibi coniectura pietatis ductus &c. & in l. cum acutissimi. C. de fideic. & idem in l. si vnquam C. de reuoc. donat.*

vbi

12 vbi natiuitate † liberorum reuocatur donatio, quod liberorum commodum dicitur proficisci à voluntate donantis ita per legem interpretata, *Rota dec.* 124. *nu.* 3. *& seqq par.* 1 *diuers. Guttier. de iuram. par.* 1. *cap.* 9. *num.* 1. *& seqq. D. Fachin. controuers. iur. lib.* 3. *cap.* 84. Quibus accedit, quòd pater constituendo dotem, potest apponere pactũ,
13 † vt prædefuncta filia dos ipsa nequaquam remaneat penes liberos, sed ad patrem dotantem reuertatur, & sic effugere consuetudinem Martini, vt *per Bart. in d. l. post dotem. quæst.* 5. *nu.* 29. *vers. alij, vt Dominus. Trentacinq. var. resol. lib.* 3. *tit. de iur. dot. resol.* 2. *num.* 1. *prope fin. vers. sed auus, &c.* Vnde apparet, quod hoc beneficium non prouenit liberis ex ipsa consuetudine, sed ex voluntate, & prouidẽtia aui, qui si velit, potest auferre hoc beneficium liberis, stipulando sibi dotem restitui etiam illis superstitibus, quod non potest, si hoc liberorum emolumentum à consuetudine vim legis habente proficisceretur.

14 Quando autem filia † dotatur a matre, tunc filiæ perfectè, & irreuocabiliter acquiritur dos ipsa, adeout etiam si præcedat filia, non reuertatur ad matrem superstitem, in matre enim non intrat dispositio, *l. dos a patre*, quia cum non teneatur do-
15 tare, nisi † in subsidium ob inopiam patris, dum dotat censetur donare, & habetur in hoc tanquã extraneus dotans, ad quem amplius dos non reuertitur, sed liberè dicitur translata, nisi contraria stipulatio interuenerit *l. vnica. §. accedit. C. de rei vxor. act. Bart. in l fin. num.* 3. *C. de iur. dot. Ceph. conf.* 398. *num.* 10. *Honded. conf.* 91. *num.* 78. *& seqq. l.* 1. Et propterea si filia habuit hæc bona tanquam perpetuo mansura apud se, & suos hæredes, dum postea Franciscus illi successit, hæc bona omninò accepta refert matri, non autem auiæ, quæ à principio auulsit perpetuò a se dotem prædictam,
16 & ideo tanquam merè † aduentitia non imputatur in legitimam debitam nepoti in bonis auiæ, vt egregiè ratiocinatur *Galuan. d. conf.* 1. *num.* 166. *& seqq.*

Ceterum non obstantibus, Domini dixerunt Franciscum non posse prætendere legitimam in his scutis mille, quia Petronia assignauit in dotem omnia sua bona, reseruatis his solum mille, cum facultate de illis disponendi ad fauorem cuiuscunque personæ, prout de his disposuit ad fauorem Monasterij S. Mariæ de Pace, & ibi apparet de enixa voluntate, vt hæc scuta mille liberè apud se remanerent, vnde aut hæc bona donata a Petronia Franciscus vult retinere tanquam hæres matris, aut verò ex iudicio Petroniæ, & neutro casu videretur quod possit diminuere quantitatem reseruatam a Petronia. Non tanquam hæres Lauræ matris, quia quemadmodum ipsa Laura hoc non po-
17 terat prætendere, † cum loco suæ portionis acceperit illam dotem, quæ & congrua fuit, & respondens legitimæ, ita nec Franciscus hæres potest impugnare dictam reseruationem *ad l. cum a matre. C. de rei vindic. & in proposito Curt. Iun. conf.* 180. *num.* 4. *vers. accedit*, & bona donata videtur transiuisse cum suo onere, & conditione, sci-
18 licet firma remanente dicta reseruatione, & † sicuti non tenebatur dotare, nisi in casu inopiæ patris. *l. neque mater. C. de iur. dot. Alex. conf.* 144. *conf.* 14 *lib.* 6. *Surd. conf.* 143. *num.* 53. de qua quidem inopia nullibi constat, ita potuit minus donare reseruando sibi dictam quantitatem ad testandum, & in simili etiam videmus, quod quando filia
19 † accepta dote renunciauit quibuscunque bonis, seque, & suos hæredes obligauit, tunc licet aliàs nepotes possent prætendere legitimam in bonis auiæ, attamen ob huiusmodi renunciationem tenentur imputare dotem matris, & seruare illius factum, cuius sunt hæredes. *Curt. Iun. dict. conf.* 180. *num.* 4. *vers. ad id Thesaur. d. decis.* 237. *nu.* 11. *in ampliat.* 9.

Si autem hæc bona data in dotem matri prætendit Franciscus ex iudicio auiæ, tunc indubitan-
20 ter † tenetur imputare tanquam profectitia, vt per *Bart. in d. l. in quartam num.* 12. *& in leg. post dotem. num.* 32 *Castren d. conf.* 109. *nu.* 3. *vers. & sic nepotes lib.* 1 *Giouagnon. d. conf.* 92. *nu.* 12. & de hoc inter Doctores non est controuersia.

Et ex his videtur sublata obiecta superius proposita, quia non procedunt, vbi adest pactum, vel expressum, vel tacitum, quod nepotes imputent in legitimam, vel præceptum ipsius constituentis dotem, qui licet non possit iubere, vt vnus imputet habita per alium, & id quod iam est extra suum patrimonium, & quod fuit acquisitum nepotibus, quibus ius quæsitum auferre non potest, attamen secus est quoties pactum, siue præceptum esset appositum in ipso actu constitutionis dotis, & antequam dos exiret de suo patrimonio, quia tunc per tale pactum dicitur minus donasse, quod iure facere potuit Petronia in casu præsenti, cum nec cogi posset ad aliquid tradendum, & ideò pa-
21 ctum † illud, siue voluntas Petroniæ circa imputationem seruari debet iuxta tradita per *Castren. conf.* 145. *num. primo. vers. in qua breuiter est concludendum, & num.* 2 *lib. primo. Pic in dict. leg. in quartam num.* 222. *ff. ad leg. Falcid. Thesaur. dict. decis.* 237. *num.* 12. *versic. hanc limitationem, & Giouagnon. dict. conf.* 92. *nu.* 12.

Quo verò ad motiua primæ decisionis adhuc ea subsistere visa sunt Dominis, & placuerunt responsiones datæ ab Informantibus pro Monasterio.

Et ita vtraque parte informante in decisis Domini permanserunt, &c.

REV.^mo P. D. COCCINO.

Parmẽ Status.

Die Veneris 14. *Decembris* 1619.

ARGVMENTVM.

De fideicommisso, quando dicatur constare, & quando fideicommissario non denegetur immissio, Gratia motu proprio Principis emanata non eget iustificatione, & quando dicatur tali modo emanata, & quando ad supplicationem partis, &c.

SVMMARIVM.

1 *De fideicommisso non dubitatur, quando de eo cõstat ex testamento non abolito, neque cãcellato.*
2 *Immissio fideicommissario quando denegari non possit.*
3 *Immissio fideicommissario, vt detur, debet constare de identitate bonorum.*
4 *Index laicus debet cognoscere de immissione bonorum postquam a iudice Ecclesiastico fuit terminatum iudicium legitimitatis & num. 27.*
5 *Conditionis natura est, actum suspendere quousque eueniat.*
6 *Priuilegium est latè interpratandum in praiudicium Principis concedentis.*
Sed quando agitur de praiudicio tertij, tunc est strictissimè intelligendum num. 6.
7 *Priuilegium Principis nunquam capit interpretationem contra tertium, nisi expressè dicatur.*
8 *Aperitio oris, quid importet.*
10 *Gratia motu proprio, quando est concessa, tunc narrata in ea, non egent iustificatione, etiam quod sint de facto alieno.*
11 *Gratia dicitur concessa motu proprio, quando procedit ex mera liberalitate Principis.*
12 *Gratia motu proprio emanata, & supplicatio precedens sunt incompatibilia inter se.*
13 Dec. in C. M. Ferrariensis num. 127. *declaratur, & reprobatur num. 14.*
15 *Regentis extensio in rescriptis Signatura iustitia, attẽditur sed secus in Signatura Papa. n. 16.*
17 *Papa, in rescriptis merè gratiosis quando procedit ad postulationem partis signat per verba, fiat, vt petitur.*
18 *Quando verò procedit motu proprio, signat per verba, Motu proprio.*
19 *Papa in rescriptis concernentibus iustitiam, signat per verbum, Placet.*
20 *Ingratia defectus intentionis Principis, quando opponi non possit.*
21 *Filius regulariter non imputat fructus hareditatis in legitimam.*
22 *Filius, quando debeat imputare fructus in legitimam.*
23 *Hares, post motã litem satis dicitur esse in mora.*
24 *Trebellianica etiam filijs primi gradus prohiberi potest.*
25 *Bonorum identitas benè probatur ex assertione testatoris.*
26 *Assertio testatoris circa identitatem bonorum non solum probat contra haredem, sed etiam contrahentes causam ab eo.*
27 *Cap. lator. qui fil. sint legit. & c. tuam de ord. cogn. quando habeant locum.*
28 *Index Ecclesiasticus cognoscens super illegitimitate, an possit incidenter cognoscere super immissione bonorum, & num 29.*
30 *Index Ecclesiasticus saltem habitu habet iurisdictionem cognoscendi super bonis, quando iudicat super illegitimitate.*
31 *Iudex ecclesiasticus cognoscens de illegitimitate, qua est exceptio peremptoria successionis, non debet pronunciare super articulo legitimitatis, sed super negotio principali. & num. 33.*
32 *Accessorium naturam principalis sequitur.*

DECISIO CCCXXX.

MARCHIO Ioannes Franciscus Pallauicinus condidit de anno 1497. testamentum, in quo Gasparem, Bernardinum, Polidorum, Federicum, & Rolandum filios instituit, assignando vnicuique certam bonorum portionem, & insuper disposuit per hæc verba. *Quod si contingat, aliquem, seu aliquos dd. suorum filiorum mori sine filijs masculis, legitimis, & naturalibus, & de legitimo matrimonio procreatis, & natis verè, & non fictè, eius, seu eorum, & cuiuslibet eorum bona peruenire debeant in alios fratres pranominatos, ipsis viuentibus: & eis mortuis, seu aliquo vel aliquibus ex eius, seu eorum loco in eorum, & cuiuslibet eorum descendentes cum qualitatibus supradictis.* Mortui sunt deinde præfati testatoris filij, nempe Federicus de anno 1502. Gaspar de anno 1518. Polidorus de anno 1527. Bernardinus de anno 1526. & vltimo loco Rolandus de an. 1529. Et ex illis extant hodie descendentes infrascripti. Nempe ex Bernardino, cuius linea diuiditur in duas lineas, (Vberti scilicet, & Pallauicini), ex Vberto D. Marchio Alexander maior, ex Pallauicino verò DD. Marchiones Alexander minor, & Cyrus. Ex Polydoro descendunt DD. de Casalibus venientes ex Liuia Polydori filia. Ex Rolando autem veniunt ex Barbara fœmina nupta Comiti Ludouico Rangono DD. de Rangonibus, qui in hac causa sunt rei, & possessores, prout hæc omnia tam ex testibus, qui dantur in Summario à n. 2. vsque ad quartum, quàm ex alijs deductis comprobantur.

Cum verò præfatus Rolandus vltimo loco (vt dictum est) obijsset, aduersus Barbaram, & Theodoram illius filias, quæ bona præfato fideicommisso subiecta occupauerant, de ann. 1530. filij Bernardini præfati mouerunt iudicium successiuè cõtinuatum contra Dominos de Rangonibus descendentes Barbaræ, in quam vniuersa bona præfata, stante obitu Theodoræ sororis, sine prole deuenerant.

In hoc autem iudicio pluribus decisionibus emanatis coram diuersis Rotæ Auditoribus ad fauorem descendentium Bernardini, tandem de consensu Marchionis Alexandri descendentis à Marchione Vberto, fuit visum particulariter de linea Pallauicini. Et cum primò resolutum fuerit supradictos Marchiones Alexandrum minorem & Cyrum descendere à præfato Marchione Pallauicino, vt in decisione facta tertia Martij millesimo sexcentesimo vigesimo quinto fuit postmodum per quatuor decisiones * firmatum in præfato Marchione Pallauicino, & consequenter ex persona illius in ipsis Dominis Marchionibus Alexandro, & Cyro concurrere qualitates requisitas à Marchione Ioanne Francisco testatore.

1 Die verò quarta Iulij huius anni, cum dubitarem, an præfatis Marchionibus Alexandro, & Cyro danda esset immissio, & pars DD. de Rangonibus prætenderet, se velle adire Signaturã, & allegaret nõnullas exceptiones, de quibus statim dicetur, distuli causã, qua hodie reproposita, ac maturè

turæ discussa, solis ijsdem Marchionibus Pallauicinis informantibus, dubium fuit affirmatiuè resolutum.

1 Quia cum fideicommissum † non controuertatur. & de eo satis etiam constet ex testamento non abolito, neque cancellato, prout requiritur *Bald. in l. fin. num. 11. C. de edict. D. Adr. toll.* Et nemo eos præcedat in gradu, quod satis ex eo probatur, dum ipsi sunt in gradu successibili, & nullus alius comparet ad trad. per *Bart. in l. si certus. §. si vnus num. 1. ff. ad Syllan. Dec. cons. 652. num. 3. Surd. cons. 5 : 0. num. 37 Tiraq. de retract. lignag. §. 11. gloss. 1. num. 5. & 8. & fuit dictum in causa Aretina Cappellaniæ 4. Iulij 1603. coram bo. mem. Cardin. Pamphilio seniore, & in causa Assisien. bonorum 4. Iulij 1627. coram Illustriss. Virili, & prius in causa Tiburtina Cappellaniæ 16. Novembr. 1605.*

2 *coram me.* Vtique † non potest præfatis Marchionibus denegari immissio, vel ex remed. *l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. vel ex remed. util. Sal. interd.* Vt de primo remedio notant *in d. l. fin. Bart. num. 9. Dec. num. 25.* Et de secundo *Gabr. cons. 46. nu. 19. & seq. lib. 1. & cons. 44 num 2. & seq. lib. 2. Peregr. de fideicom. art. 45. nu. 49. Fusar. de substit. q. 611. num. 2. Surd. dec. 76.*

Non obstant ea, quæ in relationibus causarum fuerunt aliàs deducta pro DD. de Rangonibus, videlicet, vel fideicommisso fuisse derogatum, vel in omnem euentum Marchiones Pallauicinos debere ante immissionem soluere ducat. 24. millia pro damnis expensis, & interesse per Rolandum passis in recuperatione Castri Zibelli occupati per Ioannem Ludouicum Pallauicinum. Nec non detrahendam esse legitimam, & Trebellianicam debitas Rolando. Insuper † constare debere de

3 identate bonorum, super quibus petitur immissio. Ac vlterius, terminato iudicio legitimitatis, cau-

4 sam, † quoad iudicium immissionis remittendam esse ad Iudicem laicum de partibus, vel tanquam ei reseruatam ex dispositione *text. in c. lator, qui fil. sint legit.* vel tanquam eidem met commissam per auocationem causarum factam per Paulum Tertium.

Nam quantũ attinet ad derogationem fideicõmissi, & solutionem dictorum ducatorum 24. millium. Pro responsione, & intelligentia huius obiecti aduertendum est, verum esse, quod Bernardinus, & Rolandus Marchiones Pallauicini tempore Leonis Decimi, hoc est de anno 1517. obtinuerunt rescribi bo. me. Cassadoro Rotæ Auditori, vt procederet ad taxationem expensarum, damnorum, & interesse contra Dominum Ioannem Ludouicum Pallauicinum. Qui Cassadorus, vt asseritur in Breui Clementis Septimi, sub datum kalend. Nouemb. 1524. ad instantiam solius Marchionis Rolandi retulit dictas expensas, damna, & interesse ascendere ad ducat. 50. millia circiter, quę Papa in eodem Breui reduxit ad ducat. 24. millia: ac præuia narratiua fideicommissi Marchionis Io. Francisci ad fauorem filiorum masculorum legitimorũ verè, & non fictè (ibi) *et insuper &c.* subiungit, *decernimus, et declaramus, quod dictus Rolandus, masculis legitimis deficientibus, quascunque filias suas fœminas de legitimo matrimonio procreatas sibi hæredes vniuersales, & particulares in dictis, et quibuscumque alijs bonis, Oppidis, Castris, Portalitijs, Villis, etc. ad eum tam ex Vberti* (hoc est senioris) *et Manfredini, ac Ioannis Francisci Prædecessorum, quàm aliorum quorumcunque successione, et aliàs quomodolibet pertinentibus, ac etiam dicto fideicommisso subiectis in toto, vel in parte substituere, vel illa eisdem filiabus in dotem assignare, ac tradere, aut eis concedere in perpetuum quocunque titulo etiã donationis inter viuos liberè possit.* Hæc tamen concessio limitatur per clausulam immediatè subsequentem, ibi. *Ita tamen quod postmodum masculi ex dictis filiabus, seu earum altera, cui sic concessionem fecerit, nascituri succedant iuxta antiquas inuestituras, et dicta summa 24. millium ducatorum restitui debeat filiabus, seu hæredibus Rolandi huiusmodi antequam à possessione Castrorum, et bonorum omnium amoueri possint per illum, vel illos, qui ratione fideicommissi, vel aliàs ad se spectare, vel has præsentes inualidas esse prætenderent. Ita quod quousque restitutio summæ huiusmodi eis integrè facta non fuerit, iudicium subire non cogantur. Et Rolandus, et eius filia, aut eorum aliquis circa præmissa, aut illa quomodolibet concernentia, vel eorum aliquid molestari, impediri, & inquietari nullo modo possint, et sic per quoscunque Iudices. etc.*

Vnde apparet, quod cum facultas tributa fuerit (*deficientibus masculis legitimis*) nõ solũ non fuit fideicommisso derogatum, sed potius illud fuit

5 præseruatum, quia de natura † conditionis est actũ suspendere quoũsque eueniat. *l. cedere diem ff. de verbor. oblig at. Honded. cons. 18. num. 38. vol 2.* Et quando Papa subiungit, quod postmodum masculi ex dictis filiabus, seu earum altera succedant, depræhenditur, Papam nihil aliud facere voluisse, quàm inuestituras ad fœminas extendere, vt per illarum ingressum de nouo fieret locus successioni ad fauorẽ lineæ masculinæ, non autem vt præiudicaret masculis, quibus legitimè deferetur succes-

6 sio, nisi quoad expressa 24. millia ducat. Quia † priuilegium est latè interpretandũ in præiudicium Principis concedentis, *l. fin. ff. de constit. Alexand. consil. 110 nu. 6. vol 6.* strictissimè verò in præiudi-

7 cium tertij, itaut † nunquam capiatur interpretatio contra tertium, nisi expressè dicatur *Anchar. cons. 161 in princ. Imol. cons. 125. nu. 2. Alex. cons. 215. n. 4. lib. 6. latè Hond. cons. 67. n. 39. et 40. lib. 1.* Quod confirmatur in nostro casu ex ipsa dispositione præfati Breuis, vbi Papa decernit, quod nec Rolandus nec eius filiæ subire iudicium cogi possint per dd. vocatos, nisi prius restitutis dd. ducatis 24. mill. ex quibus constat, non fuisse, quoad reliqua sublatum ius vocatorum.

Quo verò ad expensas præfatar. ducat. 24. millium ponderabant DD. quod filij Bernardini semper impugnarunt ad huiusmodi expensas se teneri, asserendo eas nunquam factas fuisse à Rolando ex tali causa, & petendo mandari filiabus Rolandi committi, præfigi terminum ad probandum, & ad producendum processus, & acta, usque exhibitis in causa, & causis, & in singulis articulis, procedi perinde ac si literæ Clemẽtis, prout de iure

Iure, & sine præiudicio tertij signatæ fuissent. Et licèt Paulus Tertius vigore commissionis signatæ de anno 1545. concesserit dumtaxat aperitio nemoris, etiam non facto deposito, quæ aperitio
8 † importabat tãtum, vt Oratores possent gratiam impugnare, probando esse subreptitiam, & gratia interim remanebat in suo robore, vt in pluribus decisionibus relatis per *Marescot. var. resol. lib. 2. cap. 37. num. 69.*

Tamen cum postea per aliam commissionem de anno 1549. idem Paulus Tertius omnes literas præinsertas, ac alias accessorias, & dependentes quascunque ad viam iuris reduxerit, literæ Clementis Septimi dicuntur sublatæ, & prætensiones DD. de Rangonibus tam quoad prætensam derogationem fideicommissi, quàm quoad dictam so-
9 lutionem 24. millium ducatorum, † quæ in eisdem præinsertis continebantur, remanent in dispositione iuris communis, vt fuit resolutum in *causa Farfen. seu nullius Monasterij, & Prioratuum 26. Aprilis 1624. coram bo. me. Vbaldo.*

Neque obstat quod ad effectum, vt præfatæ literæ Pauli Tertij reductionis ad viam iuris suffragẽtur, debeant iustificari, vt fuit resolutum in *dicta*
10 *causa Farf.* quia cum emanauerint † motu proprio, vt expressè dicitur in dictis literis in principio, medio, & fine *ad tex. in cap. motu proprio de præbend. in 6.* narratiua huius gratiæ non eget iustificatione, etiam quod sit de facto alieno, *glos. in clem. 1. in vers. fecisse narramus de probat. Seraph. decis. 1016. num. 5. & 6. Rot. dec. 344. nu. 1. part. 1. recent.*

Nec ex eo quod in ipsa gratia innuitur pro ea supplicasse Sigismundum nomine proprio, & fra-
11 trum, potest inferri gratiam † non esse motu proprio concessam ex eo quod debeat procedere à mera liberalitate Papæ, vt in *dict. cap. motu proprio post princ.* (ibi) *Quæ nostra mera liberalitate processit. Mandos. in reg. 16. quæst. 6. nu. 2. Card. cons.*
12 *37. num. 23.* † Quia sunt compatibilia inter se supplicatio præcedens, & gratia motu proprio emanata, vt per eundem *Mandos. vbi supra quæst. 4. num. 5. Bald. in cap. nisi specialis. num. 8. in vers. penè in literis de offic. leg. quem sequitur Cassador. dec. 1. num. 4. de reseruat. Dec. in cap. cum M. Ferrariensis num. 116. de constit. & in cap. ex parte num. 28. de rescript. & cons. 51. num. 2. vers. nec obstat. Anton. August. de motu proprio num. 1.* & ex sententia Rotæ probat *Gambar. de offic. leg. lib. 3. num. 61. & seqq. Gabr. de claus. conclus. 2. nu. 117.* qui infinitos cumulat. *Seraph. dec. 356. num. 2. & decis. 365. num. 1. & 2. Rota decis. 656. num. 1. & 2. par. 2. in recent. Sarnens. in reg. de annal. quæst. 10. num. 5.* vbi quod Rota reprobat Cardinalem in *cons. 142. in fin.* tenentem contrarium, quod & re-
13 petit *Seraph. d. dec. 356. nu. 6.* † Et quamuis *Dec. in d. cap. cum M. Ferrariensis num. 127. & in d. c. ex parte num. 28.* putet hoc dictum Baldi intelligendum esse, vt procedat, quando Papa etiam absque postulatione concessurus fuisset, itaut solum in casu isto gratia censeatur facta motu proprio
14 Papæ, attamen hanc opinionem Decij † improbat *Sarn. in reg. de annal. d. q. 10. nu. 8. Gabr. vbi supra num. 118. vers. contrarium. Rot. apud Seraph. dict. dec. 356. num. 7. in fin. & num. 8.* Et in hoc casu cessat omnis difficultas quia cum in dicto motu proprio Papæ referat relationem Cardinalis Simonettæ super non probata Sigismundi, & fratrum illegitimitate ex attestationibus testium per dd. Rolandi filias deductorum, de facili d. reductionem tanquam æquitati consentaneam, etiam non audita alicuius petitione, concessisset.

Neque obstat, quod ante Signaturã Papæ (ibi) *Placet A.* adsint in dicta reductione verba *De mandato D. N. Papæ, idem Reuerendiss. & Illustriss. D. Cardinalis procedat, vt petitur,* quia pro responsione aduertendum est, quod illa est extensio
15 Regentis, † quæ licèt in rescriptis Signaturæ Iustitiæ attendatur, iuxta *dec. Crescent. 1. de rescrips.* quam ita intelligit Rota apud *Seraph. decis. 122. num. 4.* secus tamen est in rescriptis Signaturæ
16 Gratiæ, in quibus Signatura Papæ semper est præcipuè attendenda. *Seraph. d. dec. 122. loc. alleg.* Ac propterea cum Papa in narratiua ter repetierit verba *Motu proprio.* Immò & *de plenitudine potestatis, & ex certa scientia,* signando postea per verbum *Placet A.* satis ostendit, & declarauit propriam voluntatem. Sicuti neque etiam officit, quod in subscriptione Papa non apposuerit verba *Motu proprio* sed solum dixerit *Placet A.* quia di-
17 stinguendum est, † quod aut agitur de merè gratiosis, & tunc Papa, quando concedit ad postulationem partis, signat per verba, *Fiat, vt petitur;*
18 quando autem concedit Motu proprio, † signat per verba (*Fiat motu proprio*) *Sarnens. in compend. vtriusque Signaturæ quæst. 16. n. 15. Vestr. in prax. lib. 1. cap. 3. num. 6. Ant. Aug. de motu pro-*
19 *prio num. 1.* Aut verò † agitur de concernentibus iustitiam, & signat per verbũ *(Placet) vt per eundem Vestr. loc. alleg.* Ac propterea in casu isto, cum ageretur de committenda causa præuia reductione Breuis Clementis VII. ad viam iuris, & sic concessio saperet iustitiam, maximè cum (vt dictum est) fieret attenta relatione Cardinalis Simonettæ, super non probata Sigismundi, & fratrum illegitimitate, sufficit, quod præuia Motus proprij expressione sæpius etiam repetita, Papa signauerit per verbum *(Placet)* ad effectum, vt ex supradictis causa censeatur Motu proprio commissa cum reductione præfata ad viam iuris.

20 Neque contra hanc reductionem † opponi potest de defectu intentionis, cum vltra supradictas clausulas (*Motu proprio, ex certa sciẽtia, & de plenitudine potestatis*) contineat etiã clausulã, *de statu, & meritis causæ huiusmodi, plenè informati, &c. sicq; per eũ Cardinalem Tranen. & quoscunq; etc. sublata etc. irritum, etc. Non obstantibus nostra, de non tollendo iure quæsito, et alijs constitutionibus, etc. quorum tenores, etc. etiam quod præinserta in toto, vel in parte quomodolibet suum fuissent sortita effectum, et singulorum collitigantium nomina, cognomina, titulos, etc. pro expressis haben.* Quæ omnia corroborantur etiam ex obseruantia subsequuta, cum post dictam reductionem Pallauicini liberè processerint per 80. annos in causa, in qua iuxta literas Clementis procedere non potuissent, nisi solutis prædictis 24. millibus ducatorum.

Nec

Nec etiam refragatur, quod litteræ Pauli III.
reductionis ad viam iuris contineant clausulam,
si & quatenus Sigismundus, & fratres in inuesti-
turis, & in fideicommisso comprehendantur. Quia
ex decisionibus hucusque in causa emanatis con-
stat, Pallauicinos ex persona ipsius Sigismundi, &
Pallauicini fratris habere qualitates requisitas, vt
in inuestiturie, & in fideicomisso sint compreh. si.

Quantum verò attinet ad detractiones legiti-
mæ & Trebellianicæ, illæ non obstant in casu isto,
quia licet legitima sit debita Marchioni Rolando,
21 nec obstet prohibitio, & fructus † in illam regu-
lariter non imputentur, *l. scimus. § repletionem.*
C. de inoff. test. vsr. attamen cum à centum annis
bona fuerint occupata, nec restitutum fideicom-
missum, certum est in legitimâ imputari fructus
22 tanquam perceptos † post aduentum fideicom-
missi, & post moram filiarum Marchionis Rolan-
di, ac subsequentium hæredum in illo restituendo,
Paris. cons. 1. num. 93. & cons. 41. num. 92. & 93.
& 94. lib. 3. Berou. cons. 93. num. 80. lib. 2. Peregr.
de fideicom. art. 49. num. 78. & seq. Menoch. cons.
535. nu. 21. Costa de portion. & rata quæst. 192.
23 *nu. 2. & 3.* vbi dicit, quod hæres post litem† mo-
tam satis esse dicitur in mora, & fuit dictum *in*
Bononien. bonorum de Mulettis 15. Aprilis 1603.
coram bo. me. Card. Pamphilio seniore. Trebellia-
nica autem verbis expressis fuit à testatore prohi-
24 bita, quam † etiam filijs primi gradus prohiberi
posse tenet Rota, vt *apud Cassad. decis. 4. de testam.*
Crescent. decis. 2. eod. tit. Simonett. decis. 88. & apud
nos est vulgatum.

25 Quo verò ad identitatem† bonorum illa claris-
simè probatur ex assertione Marchionis Ioannis
Francisci testatoris, *Bald. cons. 89. num. 3. lib. 1.*
Marzar. de fideicom. quæst. 53. Cephal. cons. 386.
num. 27. & seq. Fusar. de substit. quæst. 68. nu. 30.
26 quæ assertio sicuti indubitanter † probaret contra
Marchionem Rolandum hæredem, ita probare
debet contra DD. de Rangonibus habentes cau-
sam ab eo, licet mediatè *Cephal. d. cons. 386. n. 32.*
& seq. Peregr. de fideicom. art. 44. nu. 6. & fuit di-
ctum in causa Romana de Cruciarijs 17. Martij
1628. coram R.P.D. Durano.

Quantum attinet ad aliam oppositionem, quod
scilicet cum agatur de immissione causa sit remit
tenda ad Iudicem laicum. Aduertendum est, non
esse verum, quod ad Rotam spectet sola cognitio
27 quoad causam illegitimitatis, † quo verò ad suc-
cessionem in bonis remittẽda sit ad Iudicem lai-
cum de partibus ad tex. *in cap. lator, qui fil. sint*
legit. & in cap. tuam de ord. cognit. Quia iura ista
non applicantur; procedunt enim quando causa
super successione fuit introducta coram Iudice sæ-
culari, & fuit oppositum de illegitimitate; tunc
enim causa super articulo præfatæ illegitimitatis
transmitti debet ad Iudicem Ecclesiasticum, qui
post absolutam legitimitatis cognitionem debet
postea causam remittere ad Iudicem laicum, in
quibus terminis loquuntur iura prædicta, vt patet
ad litteram, & probant infrascripti Doctores, dũ
28 volunt Iudicem † Ecclesiasticum posse incidẽter
cognoscere super bonis, quando principaliter, &
antequam causa super ijsdem bonis introducere-
tur coram Iudice laico, fuit introducta super legi-
timitate per *text. in c. de prudentia de donat. inter*
vir. & uxor. è conuerso tamen, Iudicem laicum
id facere non posse, quia si coram illo introduca-
tur causa super bonis, non potest cognoscere super
29 legitimitate, *vt in d. cap. lator*, licet enim † inci-
dentia tollat incompetentiam, non tollit tamen
incapacitatem, *vt in d. cap. tuam de ord. cognit.*
quod secus est in Iudice Ecclesiastico, quia causa
incidens bonorum tollit incompetentiam, & eo
30 ipso cessat incapacitas, cum saltem † habitu Iu-
dex Ecclesiasticus habeat iurisdictionem cogno-
scendi super bonis, *Abb. in d. cap. lator. num. 7. &*
ibi Ioan. Andr. post Vinc. & Tancred. nu. 11. glos.
ibidem in vers. non dimittat. Couar. pract. q. c. 31.
nu. 2. Feder. de Sen. cons. 275. nu. 7. & benè Bar-
bos. in l. Titia 35. nu. 11. vers. ex quo fit prima sen-
tentia. ff. solut. matrim. Munnoz de Escobar de
ratiocin. cap. 7. num. 9. Valasc. consult. 159. num. 2.
Fontanell. de pact. nupt. tom. 1. claus. 4. glos. 12.
par. 2. nu. 21. Vinc. de Franch. decis. 512. in princ.
& infinitos in hanc sententiam cumulat, & sequi-
tur *Giurb. cons. 80. num. 34.*

At in casu isto antequam status Parmæ, & Pla-
centiæ esset infeudatus causa super bonis, & Ca-
stris fuit in Rota commissa Paulo Capizucchio,
ac postmodum auocata, & diuersis Cardinalibus
commissa, & tãdem fuerunt omnia remissa ad Ro-
tam Ioanni Baptistæ Rotæ. Vnde cum ab initio, &
successiuè causa fuerit commissa super Castris, &
semper per Barbaram, & Theodoram, ac deinceps
per DD. de Rangonibus fuerit oppositum de ille-
gitimitate, quæ est exceptio peremptoria succes-
sionis, certum est, quod ex præfatæ exceptionis
cognitione tanquam ad Rotam pertinente, eadẽ
Rota debet huiusmodi causam, etiã quoad immis-
31 sionem cognoscere; itaut non † debeat pronun-
ciare super articulo legitimitatis, sed super nego-
tio principali, vt est *tex. ad litteram in c. 1. de ord.*
cognit. vbi glo. Abb. in princ. & cæteri DD. Quæ
adeo sunt vera, vt licet quando quæstio incidens
est separatim tractanda à principali, non assumat
naturam principalis, quinimò habeatur ac si prin
cipaliter ageretur, secus tamen est vbi non venit
separatim coram alio Iudice agitanda, quia hoc
casu non mutat naturam negotij principalis, cum
32 accessorium† naturam principalis sequatur, sup-
posita semper tamen Iudicis capacitate, *Imol. in*
clem. dispendiosam nu. 15. in fin. & num. 18. in
princ. de iudic.

Et hac pariter responsione tollitur etiã postre-
mum obiectum, quod oretenus deducebatur, vi-
delicet Paulum Tertium idibus Augusti 1545. per
suum Motum proprium generaliter ad se auocas-
se omnes causas tunc in Curia pendentes inter
personas, vel super bonis Duci Petro Aloysio su-
biectis, & illas Iudicibus de partibus commisisse,
excipiendo tantum causas spirituales, & eas, quæ
de sui natura, vel ratione personarum litigantium,
seu aliàs essent Ecclesiastici non sæcularis fori, &
illas, in quibus in Curia esset diffinitiuè pronun-
ciatum, necnon quæ in Rota super negocio prin-
cipali positæ, & votatæ forent, & quæ per Cardi-
nales, quibus commissæ fuerant essent resolutæ.

Quia

Quia est cognitio super exceptione peremptoria, hoc est illegitimitate, spectaret (vt dictum est ad Iudicem Ecclesiasticum, quemadmodu n causa ista tanquam pertinens ad Ecclesiasticū Iudicem non fuit auocata, ita nec etiam causa super successione auocata fuit, sed Rota debet in articulo successionis † procedere, licet causa peremptoria illegitimitatis assumat naturam causæ successionis, vt in *d. cap. 1. de ord. cognit Imol. in d. clem. dispendiosam loc. cit.* & plurimum facit obseruantia subsecuta cum commissiones post dictam auocationem obtentæ super Castris, & successione semper emanauerint.

Et ita conclusum informantibus solum DD. Marchionibus Pallauicinis, & visis tantum memorialibus per DD. de Rangonibus datis super petita dilatione.

☞* *Idest sub diebus 8. Iunij 1626. & 24. Martij 1628. & 26. Iunij eiusdem anni, & 30. Martij 1629. sunt supra decisiones 16. 162. 201. & 264.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO,

Romana Legati,

Die Lunæ 17. Decembris 1629.

ARGVMENTVM.

Hæres conficiendo inuentarium præseruatur liber ab omnibus oneribus hæreditarijs. Decretum Iudicis in confectione inuenaarij an requiratur, & alia de quibus in summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Hæres adens hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij præseruat bona propria, ne confundantur cum bonis testatoris.*

Hæres si adeat hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij non tenetur vltra vires hæreditarias. num. 1.

2 *Inuentarium hæredi non suffragatur, si sit inualidum respectu solemnitatum.*

Inuentarium perinde est, ac si non fuisset factū, si hæres non describat omnia bona testatoris. num. 2.

3 *Tutori, ad hoc, vt ei decernatur administratio, requiritur decretum Iudicis.*

4 *Inuentarium conficiendi actus circa bona hæreditaria, non dicitur iudicialis.*

5 *Decretum Iudicis an requiratur in conficiendo inuentario bonorum hæreditariorum.*

6 *Inuentarium bonorum hæreditariorum quando est conficiendum, iudex adiri debet, vt interloquatur hæredem cum beneficio legis esse admittendum, ad adeundam hæreditatem.*

7 *Decretum Iudicis, circa confectionem inuentarij bonorum hæreditariorum, tàm in principio, quàm post potest interponi.*

8 *Decreti præposteratio non vitiat actū inuentarij*

9 *Decretum Iudicis circa confectionem inuentarij. requiritur, vt quis admittatur ad beneficium inuentarij, non autem vt iudex super inuentario pronunciet.*

10 *In inuentario conficiendo fraudes, & occultationes sequi possunt, quando iudex non fuit præsens, vel eo perfecto non interloquitur, & n. 11.*

12 *Iudicis præsentia in confectione inuentarij bonorum hæreditariorum non est necessaria.*

13 *Decis. in causa Romana de Carauascinis, & alia declarantur.*

14 *Inuentarium bonorum hæreditariorum quando conficitur, sunt seruandæ consuetudines locorū.*

14 *Hæredis subscriptio in inuentario requiritur.*

16 *Hæredis subscriptio in inuentario apponitur, vt cognoscatur perfectio, & consummatio actus inuentarij.*

17 *Hæredis subscriptio in inuētario non requiritur, quando certificatur eius perfectio.*

18 *Testes tres bonæ conditionis, & famæ debent adhiberi in inuentario, loco creditorum, & legatorum absentium.*

19 *Legatarij, si fuerint citati ad videndum confici inuentarium, si non interuenerint, nihilominus inuentarium validum est.*

20 *Hæres, si non describat omnia bona in inuentario, illius beneficium amittit.*

21 *Hæres tunc nō amittit beneficium inuentarij ob non descriptionem omnium bonorum in eo, quādo omissiones non sunt dolosæ.*

22 *Hæredis fraus in non describendo omnia bona in inuentario, quando dicatur cessare.*

23 *Procuratori nō licet in præiudicium Domini sui fraudem committere, nisi de speciali mandato doceatur.*

24 *Hæres, quando dicatur dolosè omisisse describere omnia bona in inuentario.*

25 *Testi in concernentibus commodum, & exonerationem propria culpa non creditur.*

Procurator, qui mandatum suscepit, tenetur illud ritè, & rectè exequi, aliàs tenetur ad damna, & interesse nu. 25. & 27.

26 *Filius habitans cum patre censetur habere notitiam omnium bonorum patris.*

28 *Dolus contra scientem, & consentientem non committitur.*

29 *Inuentarium præseruat hæredem ab oneribus hæreditarijs.*

DECISIO CCCXXXI.

DVBITATVM fuit in hac causa, an D. Marchio Bertoldus Vrsinus teneatur ad solutionem legati scutorum 400. de bonis hæreditarijs, vel proprijs ad commodum D. Cosmi eius fratris vigore testamenti bo. me. Alexandri communis patris, & non deberi legatum de bonis proprijs fuit resolutum.

1 Quia patris hæreditatem adiuit † cum beneficio legis, & inuentarij, quæ solet perseuerare bona propria ne confundantur cum bonis testatoris; itaut non teneatur hæres vltra vires hæreditarias, *l. vltima. §. & si præfatam, C. de iure delib. Ruin. cons. 1. nu. 16. & cons. 38. num. 21. lib. 1. Gozad. cons. 94. num. 19. Rubeus cons. 74. n. 7. Surd. cons. 143. nu. 40. Menoch. cons. 203. nu. 27. & 28.*

2 Non obstat, quod inuentarium sit † inualidum defectu solemnitatū, & vlterius ob descriptionem bonorum testatoris omissam D. Marchioni suffragari

gari non possit, quin teneatur de proprio ac si nõ
fuisset factum, *Hondod.cons.53 num.2. lib.1. cum*
alijs allegatis in Romana fructuum dotis 2. April.
1618.coram Archiepiscopo Seleucien.

Quia respectu solemnitatum, & si plures defe-
ctus obijciantur perpensis tamen & benè exami-
natis, non obstant, & quoad omissionem sufficit
illam non esse dolosam.

Nam prima, quæ opponebatur de citationis de-
fectu ex eo, quod Cosmus non fuerit legitimè ci-
tatus ad videndum confici inuentarium satis re-
manet sublata ex duabus decisionibus coram bo.
mem. Francisco Vbaldo factis sub die 1. Martij
1621. & 18. Aprilis 1622. in quibus supponitur,
& approbatur præsentia D. Cosmi, dum inuenta-
rium conficiebatur.

Secunda verò, quæ de carentia decreti Iudicis
obijcitur, habet duas difficultates, primum an de-
cretum sit necessarium, secundum an tempore
debito fuerit interpositum.

Quoad primam, multi voluerunt non esse neces-
3 sariam, quia & si in tutore requiratur, † vt inde
illi decernatur administratio, secundum veriorem
de qua per *Simoncell. de decret. minor. lib.2. tit.6.*
nu.63. in hærede tamen secus esse potest, qui non
eget licentia pro bonis hæreditarijs administran-
4 dis, nec ipse † actus conficiendi inuentarium di-
citur iudicialis, & hanc tenuerunt *Bald. in l. vlti-*
ma. §. cum igitur. nu.13. C. de iur. delib. Phanut.
de inuent. par.5. nu.7. & 9. Porcell. eod. tract. c.2.
num.9. Achill. decis.3. de testam. Valas. consult.52.
num.25. Simoncell. de decret. d. lib.2. tit.6. nu.61.
Graff. de inuent. quæst.6. num.2. Bald. cons.383.
num.9. lib.1. Rolan. cons.72. num.36. lib.2. dicen-
tes per l. finalem. §. cum igitur. C. de iure delib. nec
per auth. de hered. & Falcid. §. sancimus (ex qui-
bus iuribus desumitur forma conficiendi inuen-
5 tarium) requiri † solemnitatem decreti Iudicis.
Contrariam verò, quod requiratur sequuti sunt
Specul. de instrum. edit. §. finali, Bald. cons.265.
num.2. lib.3. Simonc. de decret. lib.2. tit.6. num.62.
Graff. de inuent. quæst.6. nu.2. vers. contrariam
tenet, Benint. de pauper. q. vltima nu.15. Rota dec.
72. num.32. par.2. diuers. & idem admittitur in
Romana fructuum dotis 2. Aprilis 1618. coram
Archiepiscopo Seleucien. & hæc posterior opinio
magis placuit Dominis, quia ideo adeundus est
6 Iudex, † vt interloquatur hæredem cum beneficio
legis esse admittendum ad adeundã hæreditatem,
vt per Iudicis declarationem heres sit tutus legis
beneficio contra excipientes, & recurrentes ad
bona propria hæredis, non autem vt inuentarium
confirmetur.

Quo verò ad secundam difficultatem, & si non
dubitatur in aditione facta per Darium Stancum
Procuratorem D. Marchionis, interpositum fuisse
decretum, controuertitur tamen an sufficiat esse
interpositum inchoato, & non perfecto inuenta-
rio, prout in hunc modum fuit interpretatum, vel
debuisset à iudice interponi post inchoatum de-
scriptum, confectum, & perfectum.

7 Et tàm in principio, † quàm post perfectum pos-
se interponi decretum determinat *Bald. in for-*
tioribus terminis de tutore, qui absque exceptio-
ne tenetur inuentarium conficere in l. cui sit adie-
cta 6. in primo notab. C. de mag. conuen. & sequi-
tur Rolan. de inuent. vers. postquam visum est
8 *num.1.* dicens huiusmodi præposterationem † non
vitiare actum inuentarij, quamuis melior sit ordo,
quod omnibus alijs peractis apponatur idem *Bal.*
cons.383. in fine lib.1. considerans decretum nõ
posse semper post perfectum inuentarium superue-
nire, vt puta si addantur omissa, quòd propterea
sufficit semel fuisse interpositum, quia statim tra-
xit secum beneficiũ inuentarij, quæ ratio multum
conuenit ponderationi Simoncelli, & Benincasij
in locis supra allegatis, quòd decretum requira-
9 tur, vt quis † admittatur ad beneficium inuenta-
rij, non autem vt iudex pronunciet super inuen-
tario.

Non obstat, quòd decretum etiam secundum
opinionem eorum, qui tenuerũt esse necessarium,
succedat loco præsentiæ Iudicis, quæ præsentia
non potest suppleri per decretum de inchoando
inuentario, & promissione hæredis de legitimè il-
10 lud perficiendo, ex quo fraudes, † & occultatio-
nes semper sequi possunt, quando iudex non fuit
præsens, vel perfecto inuentario non interloqui-
tur, *Bal. cons.265. nu.2 lib.3. Rolan. cons.73. nu.*
36. lib.2. propterea dicebatur Doctores (qui lo-
quuntur, de præsumptione decreti (omnes præ-
11 supponere, † quòd superuenerit decretum perfe-
cto, & absoluto iam inuentario, vel præsentia Iu-
dicis præcedente, *vt in Romana domus de Cara-*
uaschinis 22. Iunij 1069. coram bon. me. Penia, in
Carpentoraten. bonorum 18. Decemb. 1617. corã
Illustriss. Card. Pamphilio, in Romana fructuum
dotis 2. Aprilis 1618. coram Archiepiscopo Seleu-
cien. & in Romana legatorum 21. Iunij 1619. co-
ram bon. mem. Card. Cauaｌer. quæ est 508. in eius
impressis.

Quia prædictis fuit responsum iam fuisse firma-
12 tum † præsentiam iudicis non esse necessariam,
neque decretum succedere loco præsentiæ iudicis
sed è potius è contra: quia calore præsentiæ illius
facilius præsumũtur aliæ solemnitates interuenis-
13 se, quod autem † decisio *Romana de Carauaschi-*
nis sustineat inuentarium in præsentia Iudicis cõ-
fectum, & ita illam intelligat alia decisio *Romana*
fructuum dotis, & aliæ duæ *Carpentoraten. &*
Romana legatorum habeat decretum post confe-
ctum inuentariũ non ideo reprobant quin inchoa-
to inuentario decretum interponi possit, & in spe-
cie admittit *d. Romana domus* quando scilicet re-
leuantiores solemnitates præcesserunt, prout cita-
tio creditorum, & descriptio bonorum, sed melio-
rem ordinem sequuntur, & magis tutum, quando
ex solo decreto agitur de supplendo alios defe-
ctus, quòd in præsenti non prætenditur.

Et ex hac Theorica facile dignosci potest non
esse improbandas Curiarum consuetudines in-
14 choandi, † & non perficiendi inuentaria cum de-
creto Iudicis, vel cum præsentia, aut decreto in-
uentario perfecto, postquam decretum, & in prin-
cipio, & in fine potest interponi, itaut optimo iu-
re illæ seruandæ sint, & seruentur secundum *Bal.*
in l. finali nu.13. & Ias. num.5. C. de iure delib.
Hond. cons.53. num.5. lib.1. Rota Ianuen. dec.35.
num.1.

num.1. Vel as. consult. 52. nu. 25. Rota in Ciuitatis Castelli pecuniaria 12. Iunij 1603. coram bo. me. Iusto.

15 Tertius defectus, qui opponitur est † omissio subscriptionis inuentarij, quæ ab hærede desideratur in *l. finali. vers. sin autem dubius C. de iure delib. Spec. de instrum. edit. §. dicto de impugnatione testamenti nu. 23. Rol. cons. 73. n. 39. lib. 2. Rota dec. 72. nu. 19. par. 2. diuers.*

16 Verum, & iste euitatur, nam & si subscriptio † sit apponēda ab hærede vt cognoscatur perfectio, & consummatio actus inuentarij, vt dicit *Bald. cons. 147. nu. 2. vol. 4.* ex rogitu tamen Notarij dum apud acta inuentarium fuit rogatum, certificatur

17 perfectio, † & sufficit absque manu hæredis, vel Procuratoris, *Bald. d. cons. 147. nu. 2. lib. 4. Rolan. de inuent. par. 5. §. si incipit quid autem quando inuentarium est factum apud acta Phanut. eod. tract. par. 3. num. 69. vers. sed prædictam verò subscript. Rot. dec. 195. nu. 3. par. 4. diuers. & in supradicta Romana domus de Carauaschinis vers. nam ad primum defectum, & in Romana legatorum nu. 7. q. 508. coram bo. me. Card. Caualerio.*

18 Quartus detegebatur defectus: quia loco legatariorum, & † creditorum absentium erant adhibendi tres testes bonæ conditionis, & famæ qui assisterent confectioni inuentarij, vt eorum præsentia legatariorum, & creditorum repleretur absentia, qui tamen cum non fuerint adhibiti, intrare dicebatur nullitatem actus defectu formæ, de qua in *auth. de hered. & Falcid. §. hinc nobis vers. si vero absunt. Bald. cons. 147. nu. 1. vol. 4. Dec. cons. 633. nu. 15. Guidopap. decis. 571. nu. 9. Rot. decis. 72. num. 6 par. 2. diuers.*

Sed iste defectus tollitur quoad D. Cosmum, cum fuerit citatus ad videndum inchoari, & perfici inuentarium, & fuerit præsens confectioni, vt in decisionibus supra relatis coram bo. me. Vbal-

19 do fuit firmatum, vnde † quoad citatos non potest allegari absentia testium, quia quoad eos semper actus sustinetur *Ias. in d. l. final. num. 4. C. de iur. delib. Bal. cons. 265. nu. 2. lib. 3. Dec. cons. 251. n. 4. Roland. de inuent. p. 3. §. quid faciendum n. 5. & 6. Rota decis. 199. num. 2. impressa per Farinac. post eius cons.*

20 Quinta, demum non obstat exceptio omissionis, † descriptionis omnium bonorum in inuentario, per quam, & si multi tenuerint hæredes beneficium inuentarij amittere nempè *Phanut. eod. tract. de inuent. num. 51. Rimin. iun. cons. 417. nu. 24. Menoch. cons. 89 nu. 146. Roland. cons. 73. nu. 43. lib. 2. Honded. cons. 15. nu. 55. lib. 1.* attamen

21 quando † omissiones non sunt dolosæ, beneficium non amittitur, *Bald. in d. l finali. § cum igitur nu. 8. C. de iur. delib. Bellon. cons. 30. num. 6. Menoch. cons. 471. num. 1. & seq. Honded. cons. 53. num. 15. & 31. lib. 1. Surd. decis. 222. nu. 10. & Rota semper sequuta est hanc opinionem circumscripto dolo coram san. me. Greg. XV. decis. 169. nu. 3. 747. num. 4. par. 2. recen.* Romana domus de Carauaschinis 22. *Iunij 1609 supra allegata* 508. *num. 7. coram bon. me. Card. Caualerio Rauennaten. salariani 17. Iunij 1619. coram bo. me. Rimboldo.*

Dolus autem in præsenti circa omissionem de-

22 scriptionis † bonorum nō probatur: quia D. Marchio non descripsit bona, sed Procuratorem Darium Stancum constituit ad conficiendum inuentarium, ex cuius mandato, cū non colligatur nec ex verbis, nec ex coniecturis animus D. constituentis ad fraudādum D. Cosmum, aut alios creditores, sed ad inuentarium legitimè, & sine aliquo dolo conficiendum, *l. creditor. §. Lucius, vbi Bart. ff. mandat. Paris. cons. 96. nu. 26. lib. 3. Hon-*

23 *ded cons. 91. nu. 53. lib. 1.* non † etiam debuit Procuratori licere in præiudicium sui domini dolum committere, nisi de speciali mandato doceatur, *Rolan. cons. 71. num. 41. lib. 1. Menoch. de arbitr. cas. 316. nu. 23. Rimin. iun. cons. 345. nu. 8. & seq. lib. 3.*

Non obstat, quod dolus probetur ex depositione eiusdem Darij Procuratoris asserentis multa bona mobilia nō fuisse descripta in inuentario de ordine eiusdem hæredis, cuius dispositio datur in summario D. Cosmi num. 5. & alij tres testes sub dicto num. 5. concludant D. Marchionem habuisse scientiam omnium bonorum, quæ consulto omis-

24 sa fuere describi in † inuentario, quo casu videatur resultare probatio dolosæ omissionis, *Guidopape cons. 42. n. 6. Cephal. cons. 314. nu. 4. lib. 3. Honded. cons. 35. nu. 55. lib. 1. Rota decis. 350. par. 1. recent.*

Quia dictum Darij non est releuans, cum ipse tanquam Procurator constitutus ad conficiendū inuentarium esset particeps fraudis, & doli, cui in

25 † concernentibus commodum, & exonerationem propriæ culpæ non creditur, tenebatur enim conficere legitimum inuentarium, & in casum omissionis erat obligatus ad damna, & interesse propter mandati acceptionem, *l. idemq. §. fin. procurator l. si tibi mandauero. §. sicut. ff. mand. Paris. cons. 123. nu. 4. lib. 1. Menoch. cons. 1083. num. 9. lib. 11. Surd. decis. 304. num. 4. Rota Ianuen. decis.*

26 *9. num. 5. & 6.* Ideo dum † culpam in constituentem reijcere conatur, illi non præstatur fides, *Alex. cons. 154. num. 4. & 6 lib. 5. Honded. post Speculat. & alios cons. 19. num. 25. lib. 1.* scientia autē D. Marchionis rerum hæreditariarum per testes supradictos probata non etiam concludit dolosā omissionem: quia cum de Procuratore cōstituto filius fuerit, & illius fidem sequutus, dolus Procuratoris non debet nocere Domino ad faciendum illum incidere in pœnam priuationis beneficij in-

27 uentarij, vt supra dictum est, & † nihilominus D. Cosmus cum eandem scientiam tanquam filius, & habitans cum patre de tempore eius obitus habere præsumeretur, *Roland cons. 19. nu. 39. lib. 1. Decian. cons. 10. nu. 85. lib. 1. Honded. cons. 35. nu. 26. & seq lib. 1.* citatusq. fuerit ad videndum confici inuentarium, & præsens fuerit illius confectioni, nec de omissis aliquid opposuerit, intrat altera consequens præsumptio, vel quòd alia bona nō adessent, vel si aderant, non essent talia, quæ in in-

28 uentario essent describenda, ex quo dolus, † contra scientem, & consentientem non committatur *regula scienti de regul. iur. in 6. Rota decis. 183. num. 1. par. 2. recent.*

Quare cum inuentarium sustineatur, meritò D. Marchio de proprio non tenetur ad præstationem legati,

19 legati, † cum beneficio legis præseruetur ab oneribus hæreditarijs, *l. finali §. & si præfatam. C. de iure delib. Paris. cons. 69. num. 161. lib. 3. & Surd. cons. 143. nu. 40. lib. 1.* Et ita &c.

§ *Infra in eadem causa par. 2. adest alia decisio die 14. Februarij 1633. coram eodem Reuerendiss. Pirouano est decisio 181.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Florentina Iurispatronatus de Ianfigliazzis.

Die Veneris 17. Decembris 1629.

ARGVMENTVM.

Patroni Laici quantum tempus habeant ad præsentandum. Ordinarius, quando vni ex præsentatis non possit gratificari. In iurepatronatus numerus patronorum, qualiter consideretur. Mandatum, quando est necessarium in aliquo actu, an præsumatur interuenisse.

SVMMARIVM.

1 *Patroni Laici habent tempus quadrimestre à iure præfinitum ad præsentandum.*
2 *Minor pars patronorum in præsentatione pro nihilo reputatur.*
3 *Ordinarius non potest præsentatum à minori parte patronorum gratificari.*
4 *Iuspatronatus est indiuiduum, & totum est penes singulos patronos.*
5 *In iurepatronatus maior numerus patronorum in abstracto non attenditur, sed solùm maior numerus eorum, qui realiter præsentarunt intra legitimum tempus.*
6 *Patronorum mandata ad præsentandum produci debent intra quadrimestre, declara, vt hic.*
7 *Ordinarius potest se extraiudicialiter informare ad sustinendum actum præsentationis, & institutionis.*
8 *Mandatum præsumitur exhibitum, quãdo erat necessarium ad actum, de quo agebatur.*
9 *Mandatum præsumitur adesse, ex eius enunciatiua cum expressione Notarij, & diei.*
10 *Mandatum ad adiuuandum aliquam probationem potest quandocumque produci etiam post lapsum cuiuscumque termini peremptorij.*

DECISIO CCCXXXII.

IN decisione in hac causa facta die 14. Maij præteriti, fuit resolutum Marium esse instituendum, quia fuit præsentatus à Vincentio Ianfigliazzo, qui pro medietate Iurispatronatus, & à Ludouico, qui pro sua portione erat in quasi possessione alterius medietatis: Nec obstare dictum fuit præsentationem factam, de Stephano per Horatium tàm nomine proprio, quàm procuratorio alterius Vincentij, Nicolai, Lucæ, Francisci, Petri Philippi, & Alexandri, qui vnà cum Horatio sunt in quasi possessione alterius medietatis, & consequenter nec etiam suffragari gratificationem Stephano factam ab Ordinario, ex quo de mandato, aut ratificatione prædictorum compatronorũ,
1 non constitit † intra quadrimestre patronis laicis ad præsentandum à iure præfinitum ex *Lap. alleg. 22 Rocco Lambert.* & Rota in dicta decisione allegatis, quæ decisio iuxta ea quæ tunc proponebantur, hodie Dominis placuit.

Verum quia nunc fuit doctum de dicto mandato maioris partis compatronorum alterius medietatis, qui præsentarunt Stephanum, quæ trahit
2 ad se totam dictam medietatem, † ex quo minor pars dictæ medietatis pro nihilo reputatur, *Roccus de Curt. de iurepatr. verb. ipse vel is à quo n. 7. Garz de benef. par. 5. cap. 9. nu. 225. Cassad. Greg. XV. & alij in eadem decisione allegati:* Domini ex nouiter deductis recedendo à decisis dixerũt Ste-
3 phanum esse instituendum, † vti gratificatum per Ordinarium tanquam præsentatum à dimidia parte patronorum, & habentem alias qualitates de iure requisitas: quinimò cum intra tempus edictorum Vincentius, & Ludouicus, & sic patroni habentes aliam dimidiam non comparuerint, perinde Stephanus haberi debet, ac si fuerit præsentatus, ab omnibus patronis, quia cum iuspatron.
4 † sit indiuiduum, & totum sit penes singulos non attenditur) vt dictum fuit in decisione (maior nu-
5 merus patronorum in abstracto, sed solum † maior numerus eorum, qui realiter præsentarunt intra legitimum tempus, *Abb. in c. 3. nu. 13. de iurepat. Dec. cõs. 127. in fin. vers. in ista materia. Lambert. Gonzal. & alij ibid. allegati*, & consequenter retorquentur dictæ decisionis motiua contra Marium ad Stephani fauorem.

Neque obstat, quod dicta compatronorum mãdata debuerunt produci intra quadrimestre, quia cum deuentum fuerit ad institutionem post ter-
6 minum edictorum, † & institutio fuerit actus extraiudicialis, ex quo ante institutionem nullus oppositor comparuit *cap. concertationi. vbi Gemi. nu. 3. Franch & alij de appel. in 6. Abb. in cap. fin. num. 13. de præscript. Anton. de Butr. in c. cum M. Ferraren sub nu. 58. ad med. vers. ideo si quis petit Galderin. cons. 2. de elect. Gonzal. glos. 9. § 3. in annot. nullit. nu. 42. Seraph. decis. 1320. num. 3.* po-
7 tuit Ordinarius se extraiudicialiter † informare prout præsumitur ad sustinendum actum præsentationis, & institutionis, *Gabr. concl. 1. num. 22. de procur. & Marant. in suis disputat. post tract. de ord. iudic. q. 1. num. 9.* Et tanto magis, quia in hoc casu fuit facta præsentatio coram Ordinario cum enunciatiua mandati, & relatione ad certum Notarium, & certam diem, & Ordinarius in institutione dixit, Visit &c. Vnde oritur vrgens conie-
8 ctura, quod tunc illud fuerit exhibitũ, † aut quod de eo Ordinarius extraiudicialiter fuerit certificatus, ex quo mandatum erat necessarium ad actũ, vt in simili, *Dec. cons. 36. nu. 6. vers. 2. respondetur. Cassad. decis. 3. num. 4. de procurat. Greg. XV. decis. 111. num. 2. & decis. 375. nu. 5.*

Sed præterea quando etiam processum esset iudicialiter, & mandatum verè non fuisset exhibitũ,
9 tamen cum ex dicta enunciatiua mãdati cum † expressione Notarij, & diei, fuerit inducta aliqualis probatio mandati enunciati, ex *Dec. Cassad. & Gre-*

Gregor. XV. vbi proximè, potuit postea ad adiu-
10 uandum dictam probationem mandatum † quandocumque produci etiam post lapsum cuiuscumq; termini peremptorij, *Bald. in cap. 1. in princ. de fid. instrum. Dec. in auth. si quis in aliquo nu. 3. vbi Purpurat. num. 33. C. de edend. Felin. in cap. licet causam sub nu. 18. lim. 5. de probat. Surd. dec. 166. nu. 1. in fin. vers. & per illum text. & fuit dictum à Cæsaraugustana Canonicatus 12. Febr. 1620. coram Illustrissimo Card. Pamphilio.*

Et ita vtraque &c.

☞ * *Est decisio 285. supra in hac parte.*

REV.MO P. D. MERLINO DECANO.

Placentina Decimarum.

Die Veneris 11. Ianuarij 1630.

ARGVMENTVM.

Decimæ, ex prædijs nouiter ruptis, & cultis, cui debeantur. In materia decimarum quid sit potissimum attendendum.

SVMMARIVM.

1 *Sententia an sit valida, colligitur ex reuolutione actorum.*

2 *Parochus de iure communi habet intentionem fundatam super decimis inter limites suæ Ecclesiæ existentibus, & num. 17.*

3 *Parochus etiam de iure communi habet intentionem fundatam, quo ad decimas ex prædijs nouiter ruptis, & cultis.*

4 *Consuetudo in materia decimarum multum attenditur.*

5 *Consuetudo in materia decimarum, quando agitur inter duas Ecclesias, debet habere spatium decem annorum.*

6 *Consuetudo particularis in materia decimarum legitimè probata, seruari debet.*

7 *Decima, quæ percipitur ex nouis fructibus prædiorum cultorum, eidem Ecclesiæ Sacramentali debentur, non autem Ecclesiæ prædiali.*

8 *Mutatio fructuum, seu plantationis non mutat, aut minuit obligationem soluendi de nouis fructibus, sicuti prius soluebatur de alijs.*

9 *Parocho Sacramentali debetur decima ex nouis fructibus prædiorum cultorum tãquam subrogatis in locum aliorum fructuum, qui ex eis de prædijs colligebantur.*

10 *Text. in cap. cum in tua de decim. & plures DD. qualiter intelligantur.*

11 *Parochus, si percipiat decimas ex iure particulari solum quo ad certam speciem fructuum, tunc illis cessantibus, cessant etiam decimæ, & num. 12.*

13 *Text. in cap. tua. de decim. quare sit promulgatũ.*

14 *Decimandi ius, quando est reale, complectitur etiam nouos fructus, & quicquid nascitur ex ipsa terra.*

15 *Ex præscriptione vnius speciei decimarum non potest induci ad ius percipiendi decimas aliarum specierum.*

16 *Præscriptum dicitur tantum, quantum specificè fuit possessum.*

18 *Consuetudo in materia decimarum ad fauorem Ecclesiæ Sacramentali, contra Ecclesiam prædialem, vt inducatur, requiritur possessio decennalis.*

19 *Ecclesia prædialis, si quo ad decimas, probauerit particularem consuetudinem ad sui fauorem, tunc non sufficit consuetudo decennalis contraria, sed opus est formali præscriptione.*

DECISIO CCCXXXIII.

ORTA controuersia de anno 1614. inter Episcopum Placentium, & Parochos de Escurial, seu de Burdalo, super perceptione decimarũ ex duobus prædijs nuper antea ad culturã, & seminationem redactis, an scilicet decimæ spectarẽt ac Episcopum, vel ad Parochos, fuit ab Ordinario Placentino per sententiam in fauorem Episcopi pronunciatum, causaq. in Rota commissa ad instantiam Monasterij B. MARIÆ de Guadalupe, adhærentis Curato de Burdalo, *coram Reuerendiss. D. meo Decano,* præuia decisione * dicta sententia Ordinarij fuit confirmata. Hodie autem *coram me cum fuerit dubitatum,* An sententia Rotalis sit confirmanda, vel infirmanda, Domini confirmandam esse responderunt.

1 De validitate enim constat ex † reuolutione actorum, cum seruata fuerint omnia requisita per *Caputaq. decis. 260. par. 2.*

Iustitia autem benè deprehenditur ex eo, quoniam cum ista prædia, de quibus agitur, nouiter proscissa, & sata, posita sint in territorio de los Aguixones, cuius Parochiæ Curatus est Episcopus, consequenter decimæ ex fructibus dictorum prædiorum percipiendæ debentur eidem Episco-
2 po, qui tanquam † Parochus de iure communi fundatam habet intentionem quo ad decimas intra limites Ecclesiæ, seu Parochiæ, *cap. cum contingat, & ibi glos. in verb. de iure communi, Card. num. 4. Abb. n. 7. & cap. quoniam. de decim. Paris. cons. 73. nu. 1. lib. 4. Put. decis. 361. num. 1. lib. 1. in correct.* Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano *decis. 187. nu. 1. & decis. 254. num. 1.* etiam quoad
3 † decimas debitas ex prędijs nouiter ruptis, & cultis, *cap. commissum. & ibi Doct. de decim. Felin. in cap. auditis. num. 20. vers. adducit inter alia Gutierez. canon. quæst. lib. 2. cap. 21. num. 100. & dixit* Rota in *Toletana decimarum 5. Aprilis 1593. coram Arigonio,* iuncta præsertim consuetudine vltra 40. annos per plures testes concludenter iustistificata, qua introductum est, vt in territorio de los Aguixones, decimæ prædiales soluantur Ecclesiæ, vbi sita sunt prædia, nulla habita distinctione, an coloni degant, & percipiant Sacramenta intra, vel extra ipsam Ecclesiam, vel Parochiam
4 prædialem, † quæ consuetudo in hac materia omninò attendi debet, *c. cum sint homines, & ibi cõmuniter scribentes, ac præsertim Abb. sub num. 6. & c. cum Apostolica de decim. Card. cons. 88. nu. 1. in princ. Rumin. iun. cons. 169. num. 17. in fin. Eugen. cons. 18. num. 21. lib. 2. Guttierez. canon. quæst. d. cap. 21. nu. 32. Achil. decis. 3. de decim. Put. decis. 154. nu. 6. & seqq. lib. 1. Rota decis. 163. num. 3. par. 2.*

par.2.diuers.& fuit dictum in Tuden. Decimarum 13. Nouembris 1595.coram bo.mem. Card. Pamphilio,& apud bo.me. Card. Caualerium decis.73. num.3.& decis 107.num.1.cum alijs,& ad illam
5 inducendam, † quando agitur inter duas Ecclesias, sufficit etiam spatium decem annorum,cum non sit contra, sed prætetius,vt tradit, *Abb.in d.c. cum sint homines num. 6. in fin. de decim. Achill. decis.3.eod. tit.Couar.var.resol.lib.1.cap.17.nu.8. vers.4.fortiori ratione.Modern.Bononien.var.res. lib.2.cap.95.num.19.ad fin.Rota decis.163.num.4. par.2.diuers.& coram Card. Caualerio d.dec.73. & decis.95.num.2.in princip.& alibi.*

Non obstat, quod ex generali consuetudine Diœcesis Placentinæ, decimæ soluuntur Ecclesiæ Sacramentali, non autem prædiali: quoniam contraria consuetudo particularis istorum locorum
6 de Escurial,& Burdalo legitimè † probata, seruari debet, & præferri consuetudini vniuersali Diœcesis,seu Ecclesiæ dominantis. *Put. decis.176. nu.6. & 7.lib.3. & coram bo.me.Card. Caualerio d.decis.95.num.3.& decis.107.nu.1. & in Tuden. Decimarum 13.Nouembr.1595. coram bo.me.Card. Pamphilio cum alijs in decis. Reuerendiss. D. mei Decani adductis.*

Minus obstat, quod cum ex istis prædijs, antequam reducerentur ad culturam, decima agnorum, casei, & lanæ solueretur Parocho de Burdalo,& Ecclesiæ, in qua pastoribus ministrantur Sacramenta,& consequenter ex vi subrogationis de-
7 cimæ, † quæ percipiuntur ex nouis fructibus prædiorum cultorum eidem Ecclesiæ sacramentali, seu Parocho debeantur, non autem Ecclesiæ prædiali *c.cum in tua de decim.cum concordan.* mutatio enim fructuum,seu plantationis non mutat,aut
8 minuit obligationem soluendi † decimam de nouis fructibus, sicuti prius soluebatur de alijs *d. c. cum in tua,& ibi Butr.num.2. & num.5.vers.vnde dicit Ioann Andr. Rebuff. de decim. quæst.14. nu.23. Card. Mant.dec.341. num.1. cum alijs per Modern.Bonon.var.resol lib.2,cap.95.nu* 16.

Quoniam obiectum visum fuit satis esse sublatum ex responsionibus datis in decisione Reuerẽdiss.D.mei Decani,& presertim ex eo quia ad hoc
9 vt Parocho † sacramentali deberetur decima ex nouis fructibus prædiorum cultorum tãquam subrogatis in locum fructuum, qui ex eisdem prædijs recolligebantur,dum erant inculta probandum esset,quod idem Parochus perciperet decimas ex antiquis fructibus,iure vniuersali, & reali,concernente ipsam terram, seu prædia, adeout nulli fructus recolligerentur ex ipsis prædijs,quin de omnibus ipse solus,& non alius haberet decimam, & sic quod prædia essent verè decimatoria, & obnoxia iuri reali in fauorem ipsius Parochi, quo casu ratione causæ vniuersalis,& ob vnitatem & identitatem prædij decima deberetur ex terris etiam nouiter culta, & ex fructibus post culturam nascentibus, qui in locum antiquorum fructuum subrogantur,& compræhenduntur sub iure
10 vniuersali, & generico decimandi, & † ita procedit, *text.in cap.cum in tua, & notant ibi Doct. ac signanter Butr.nu.2. & 5.Anan.num.3.de decim. Abb.cons.71.n.2.vers.2.principaliter. lib.2. Bald. de præscript.par.2.in princ.num.17. & 18.Couar. var.resol.lib.1.c.17.nu.13.Paris.cons.73.num.17. & 18.lib.4.Decian.cons.22.nu.33.& 34.lib.1. benè Guttierez.canon. quæst. d.c.21. nu.94.96.114. & seqq.lib.2.Rimin.iun. cons.679. nu.99. Giouagnon.cons.28.nu.5. & seq. lib.2. & fuit dictum in Adrien. decimarum 25.Iunij 1601.coram Corduba impress.post d.cõs.28.Giouagnon.* Secus autem dum Parochus,vt in casu præsenti, percepit decimas ex iure particulari solum quoad certam spe-
11 ciem fructuum, † tunc enim prædium nõ dicitur effectum decimale, itaut licet mutetur status ipsius remaneat tamen onus decimationis,sed omne hoc ius decimantis restringitur ad illos fructus
12 particelaris speciei dumtaxat, & ijs † cessantibus cessat eius decimatio, nec vlterius trahitur, aut extenditur, *cap.cum contingat, & ibi Butr. nu.4. vers. quandoq. dispositio stricta il* 2. qui sic concordat *text.in cap.ex parte,& cap.cum in tua,* cũ dispositione dictæ decretalis in *cap. cum cõtingat,* & sequitur *Anan.nu.7.in fin.de decim. & cap.tua*
13 *eod.tit.* quem † textum non fuisse promulgatum ad aliud,quàm ad hoc decidendum tradit *Cassan cons.34.nu.17.Abb.in d.cap.cum contingat.nu.9 Rebuff.cons.133.nu.8.& de decim.q.6.n.35.in fin.*

Et propterea potius dicendum videtur, quod cum Episcopus tanquam Parochus prædialis in territorio de los Aguixones fundatam habeat intentionem in omni fructu,& habeat ius deciman-
14 di vniuersale,& in genere † respectu cuiuscumque fructus,meritò hoc ius tanquam reale complectatur etiam nouos fructus, & quicquid nascitur ex ipsa terra, vt benè per *Guttierez canon.quæst.cap. 21.nu.114.& seqq. Seraph.decis.561. n.1. & fuit dictum in Oriolen.decimarum 19.Ianuarij 1592. coram Gyptio,* & sic decimatio quoad nouos fructus intrat in fauorem Episcopi habentis ius vniuersale, non autem in fauorem Parochi habentis ius singulare, & restrictum ad particularem speciem fructuum, quæ amplius non extat.

Quæ certiora etiam videntur in casu præsenti, tum quia decima,quæ prætenditur à Parocho,seu à Monasterio B. Mariæ de Guadalupe ex iure dicti Parochi, prætenditur solum in vim meræ con-
15 suetudinis, † & proinde ex præscriptione vnius speciei decimarum nõ potest inferri ad ius perci-
16 piendi decimas aliarum specierum tãtum † enim dicitur præscriptum, quantum specifice fuit possessum, vt in his terminis est textus, in *cap.tuæ.il primo,cap.contingat,& ibi Doct. ac benè Cardin. nu.6.in fin.de decim.Couar.var.res.lib.1.cap.17. nu.13.Surd.cons.262.num.12 latè Guttierez. canon.quæst.d cap.21.nu.78.& seqq.Put.decis.107. lib.1.Card.Seraph. decis.346. nu.1. & fuit dictum in Conchen. decimarum de Belmonte 20. Iunij 1616.coram Illustriss.D.Card.Verospio,cum alijs per Modern.Bononien. var.resol.lib.2.cap.95.nu. 27.Giouagnon d.cons.28.num.1. lib.2.* tum etiam quia ex testibus benè probatur, quod Episcopus Rector in hoc territorio de los Aguixones ex antiqua consuetudine percipit decimas etiam de prædijs, quæ nouiter rũpuntur, & sic res videtur
17 extra controuersiã iuncta † præsertim assistentia iuris in fauorẽ eiusdem Episcopi tãquã Parochi

Sed ex facto visum etiam fuit cessare difficultatem, quoniam ius decimandi quoad agros, caseum, & lanam ante culturã prædiorum prætensũ à Rectore de Burdalo non probatur, nisi per nouẽ
18 annos, & tamen ad effectum† inducendi consuetudinem ad fauorem Ecclesiæ Sacramentalis cõtra Ecclesiam prædialem requiritur saltem possessio decennalis, *Achill.decis.3.& 6.de decim. Put. 159. num.5. lib.1. in correct.* cum alijs supra adductis; immò & in casu isto cum Parochus prædialis probauerit contrariam consuetudinem par-
19 ticularem † ad sui fauorem non videtur sufficere consuetudo decem annorum, sed opus esse formali præscriptione quemadmodum fuit firmatum in decisione Reuerendiss. D. mei Decan. *versic. secundo* fuit responsum &c. Et ita, &c.

Idest sub die 10. Maij 1628. est supra dec.169.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Litterarum Cambij.

Die Veneris 11. Ianuarii 1630.

ARGVMENTVM.

Litterę Cambij cuius sint vigoris. Pendente termino remissorię Iudex ad vlteriora procedere non potest, & quando hoc non habeat locum, & vide nonnulla de compensatione.

SVMMARIVM.

1 *Litteræ cambij habent vim publici instrumenti.*
2 *Litteræ cambij obtinent executionem paratam.*
3 *Terminus remissoriæ, si pendeat, impedit litis ingressum ad vlteriora.*
4 *Quod fallit, quando Iudex illam decreuit, sine præiudicio processus executiui.*
5 *Remissoria perinde est, ac si non esset emanata, si sit decreta sine præiudicio processus executiui, nam Iudex in hoc iudicio potest procedere.*
6 *Litteræ cambij, quando non habuerunt effectum, durat prima obligatio.*
7 *Creditores mercatorum fidem sequuntur, vt adueniente tempore solutionis litterarum debitum ipsis soluatur.*
9 *Diuersitas summarum inducit diuersitatem obligationum, & contractuum.*
10 *Solutio à debitoris voluntate potissimè dependet.*
11 *Confessio facta post decoctionem cum sit simulata, non præiudicat.*
12 *Simulationis præsumptio cessat, vbi constat de veritate actus.*
13 *Compensationis beneficio euitantur numerationes, & circuitus.*
14 *Compensatio est actus fictus soluendi, licet solutio sit vera.*
15 *Debitum in dies non compensatur.*
16 *Compensationi, vt sit locus, debent afferri concludentes probationes.*
17 *Compensatio, vt debitum extinguat, requiritur voluntas debitoris.*

DECISIO CCCXXXIV.

TIRABOSCVS & Carolus numerauerũt scuta 649. Baccello in Vrbe Campsori, qui litteras cambij dedit directas Morono mercatori Neapolitano, cum mandato, vt Aniello ipsius numerantis procuratori huiusmodi summam persolueret. Mercator verò prædictas litteras (vt moris est.) acceptauit, sed cum essent conceptæ à Vso, antequam aduenisset dies faciendæ solutionis, essectus est non soluendo. Vnde præmissis à procuratore contra ipsum Moronum mercatorem protestationibus, litteræ remissæ fuerunt ad Campsorem, qui illas scripserat, & contra eundem Tiraboscus & Carolus ab Auditore Cameræ obtinuerunt decerni, & relaxari mandatum executiuum pro restitutione pecuniarum. Commissa autem in Rota causa appellationis pro parte Campsoris ab huiusmodi decreto interpositæ, cum clausula, *si quid exequendum &c.* Dubitaui an mandatum Auditoris Cameræ esset exequendum, & Domini affirmatiuè responderunt, quia fuit validè relaxatum, seruatis nimium de iure seruandis pro cre-
1 dito liquido, & in litteris † cambij contento, quæ de consuetudine non modo habent vim publici instrumenti, *Bald.in cap.cum dilectus.nu.5.* quem ibi sequitur *Felin.num.36. de fid. instrum. Card. Zabar.cons.153.num.1. Mandos. cons.97. nu.10. Rota in Romana litterarum cambij 10. Martij 1595. coram bo.me. Gyptio, impress. apud Mar-*
2 *ches.* Sed† etiam obtinent executionem paratam *Bald.348. nu.4.lib.1. Bero.cons.33. nu.12. lib.1. Soccin.cons.68. col.3. circa med.lib.3. Gratian.discept. forens.cap.569. nu.29. Modern.de commerc. & camb. §.7. glos.5.nu.4. Rota coram Seraphin. decis.562. num.3.*
3 Nec validitati mandati obstat, † quod fuerit relaxatum pendente termino remissoriæ Campsori concessæ, cuius dilatio impendit litis progressum ad vlteriora, quia cum Iudex illam decreuerit si-
4 ne præiudicio processus executiui, † validè potuit ipse procedere in vim facultatis, quam sibi præseruauit, *ad text.in l.idem fiet. ff.de testam.tut. Ol-*
5 *drad.cons.237. in fin.* perinde † ac si decretum super articulorum admissione non emanasset prout in terminis. *Remissoria est decis.718.num.1.lib.3. par.3. diuers. & decis.582. num.3.par.1. diuers. recent.*
Iustitia verò supradicti mandati satis patet, quia
6 eo ipso quod iuxta litteras Campsoris realiter† & cum effectu Aniello procuratori non fuit facta solutio, idem Cãpsor remãsit debitor vigore primæuæ obligationis, *Bald.in l. si litterarum. nu.1. C. de solut.& d. cons.348. num.3. vers. sed si littera. lib.1. Salicet. in l. pro debito. num.4. circa fin. C. eod. Modern.de commerc.& camb. §.2. glos.5. nu. 10. Rota Ianuen.decis.2. nu.10. & decis.8. nu.19. Greg. XV. san.mem.decis.217.nu.1. & 2.* vbi plenè *Adden. num.9.*
Quam obligationem minimè innouauit acceptio litterarum facta per Moronum mercatorem, cum creditor illius fidem sub ea cõditione sequu-
7 tus fuerit, † vt adueniente tempore solutionis litterarum à vso debitum ipsi solueretur, *Salicet. in*

l. si

l. si filius: la seconda nu. 2. ff. ad Senatus consult. Macedon. Paul. de Castr. in l. si debitorem. nu. 3. ff. de nouat. Gabr. eod. tit. conclus. 1. nu. 191. vers. contrarium. Rota Ianuen. decis. 8. nu. 11. & dixit Rota in d. Romana litterarũ cambij 12. Mart. 1595. coram Gyptio.

Neque videbatur obstare quod Aniellus procurator supranominatus cambium cum mercatore renouauerit eidem Bacello Campsori directũ, vt summam in eo contentam Tirabosco, & Caro-
8 lo solueret, cuius credito † propterea fuerit satisfactum, perinde ac si in numerata pecunia emanasset solutio ad *tradit. per d. Modern. de commerc. & camb. §. 2. d. glos. 5. num. 409. & dictum fuit in Bononien. cambij 13. Februarij 1623. coram Reuerendiss. D. meo Decano*, quia dicta conclusio procederet, si appareret breui manu factam fuisse vnam solutionem propter aliam, quod in præsenti casu euenisse non probatur, sed potius de contrario constat ex summa in secundis litteris expressa, cum non sit eiusdem quantitatis cũ illa, quæ in
9 prioribus litteris continetur, & proinde † contractuum pluralitas, ac obligationum diuersitas præsumitur, *l. quingenta. ff. de probat. l. planè. §. sed si non tempus. ff. de legat. primo, Bart. in l. cum centum. ff. de adim. legat. Angel. in l. scire debemus. in fin. ff. de verb. oblig. Surd. cons. 80. num. 14. Aym. in respons. pro genero. nu. 177. Card. Zabar. cons. 51. nu. 3. vers. & vltra, Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 331. nu. 2.*

Et hanc præsumptionem vrget creditum longe diuersum, quod Aniellus eodem tempore habebat cum Morono, cuius existentia probatur tàm per plures litteras cambij à mercatoribus Venetis scriptas, quàm per partitas illarum vigore ad fauorem Anielli creatas in libris ipsius Moroni, qui deinde etiam declarauit; ac confessus est se in huius crediti causam Aniello soluisse, cuius confessionis visum fuit habendam esse rationem, cum
10 † solutio à debitoris voluntate potissimè dependeat, *l. 1. cum seq. ff. solut. & l. 1. C. eod.*

Neque obstat, quod huiusmodi confessio per
11 dictum Moronum facta post decoctionem † tanquam simulata non præiudicet, *l. omnes. §. Lucius. ff. quæ in fraud. credit. Bart. in l. post contractum. ff. de donat. Alex. cons. 83. num. 1. lib. 1.* Rota *Ianuen. decis. 8. num. 11.* Quia nihilominus stante veritate dicti crediti, illa non leue præstat admi-
12 niculum, † cum cesset præsumptio simulationis vbi de actus gesti veritate dubitari non potest, *Bald. in l. & qui. C. de distract. pign. & cons. 431. nu. 1. lib. 1. Dec. cons. 463. nu. 22. & cons. 491. n. 4. Roland. cons. 6. nu. 3. lib. 3. Rota decis. 460. num. 2. par. 2. in recent.*

Præterea Domini cõsiderabant posteriores cãbij litteras Baccello Campsori directas fuisse pro cambio pecuniæ eidem Morono scribenti in numerato traditæ, qui actus non conuenit compen-
13 sationi, † cuius beneficio euitantur numerationes, & circuitus, ac alia iuxta *glos. communiter receptam in l. si constat. C. de compensat.* cum modus
14 iste soluendi per † compensationem sit fictus, licet solutio sit vera, vt dicit *Surd. decis. 191. in fin.*

His accedebat inuerisimilitudo, quod Moronus prætermissa solutione litterarũ cambij, quas à mercatoribus Venetis ad fauorem Anielli acceperat, & quarum solutionis dies iam aduenerat, voluisset nulla necessitate cogente litteris Baccel-
15 li tunc nondum maturitatis satisfacere cum † tamen debitum in dies non compensetur, *l. quod in diem, & l. quod si militi. §. ff. de compensat. Natt. cons. 363. num. 9. Menoch. cons. 121. num. 49. lib. 2. Surd. cons. 69. num. 17. & decis. 119. num. 9.* propter quam inuerisimilitudinem, & alias coniectu-
16 ras supra deductas Campsor ad effectum, † vt sit locus compensationi, tenetur afferre magis concludentes probationes, *Abb. in cap. quia verisimile. nu. 2. de præsumpt. & dictum fuit in Narnien. terrarum 18. Aprilis 1600 coram bon. me. Litta.*

Eoq. magis attenta protestatione per Aniellum
17 procuratorem ad Vrbem transmissa, † quæ compensationi pariter repugnat, cum inde excludatur debitoris voluntas, sine qua compensatio debitum non extinguit *d. l. si constat, vbi glos. C. de compensat. Menoch. cons. 460. num. 6. in fin. plenè Surd. d. decis. 191. num. 16. in fin. cum seq. Rota Ianuen. d. decis. 8. num. 16. cum seqq.*

Et ita vtraque parte, &c.

REV.^MO P. D. VRGELLEN.

Cremonen. Canonicatus.

Die Lunæ 14. Ianuarii 1630.

ARGVMENTVM.

Beneficia Collectorum sunt reseruata Sedi Apostolicæ propter regul. 4. Cancell. & declaratur, quid sufficiat, ad hoc vt d. regul. habeat locum.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia Collectorum Decimarum, sunt reseruata, & nu. 9. & nu. 14.*
2 *Episcopus Motu proprio prouidet Ecclesijs, non personis, de quarum qualitate censetur bene informatus, & nu. 4.*
3 *Episcopus Cardinalis si prouideat vigore indulti, nihilominus prouidet Motu proprio.*
5 *Ius quæsitum acquiritur alicui in beneficio, ex prouisione ei facta vide num. 7.*
6 *Litteræ Apostolicæ solum tendunt ad commodum Bursale Datariæ.*
8 *Productio ad vnum finem facta, non nocet producenti, quo ad alium.*
10 *Concordia cum sint stricti iuris, de casu ad casum extendi non debent.*
11 *Indultum concessum Episcopo prodest etiam Capitulo ratione communionis, seu consortij.*
12 *Cardinales Episcopi collationẽ beneficiorum habentes soli, & per se ipsos ea conferunt absque Capitulis, aut alijs cum ipsis Cardinalibus collationem habentibus.*
13 *Iure quæsito, quis non debet priuari.*
15 Regul. 4. Cancell. *cõprehẽdit æquè Collectores Ciuitatis, & Diœcesis, ac Collectores Prouinciarũ.*
16 *Verbum. quicũque, ob sui generalitatem omnia cõprehendit si ratio diuersitatis reddi nõ possit.*

Decis. Rot. Rom. Par. I. à Paul. Rub. select. Hhh 2 17 Ora-

17 *Oratio plura determinans, debet ea æqualiter terminare.*

18 *Collectorum decimarum beneficia, vt dicantur reseruata, non requiritur exercitium actuale, sed sufficit potentiam, idest vt occurrente occasione exercendi. sit paratus exercere.*

19 *Collectorum nominatio actus iurisdictionis est.*

20 *Voluntas magis facto, quàm verbis declaratur.*

21 *Beneficia Collectorum Decimarum, vt sint reseruata, sufficit sola deputatio, etiam quod Collector suam facultatem, nec videat, nec recipiat.*

22 *Regul. 4. Cancell. comprehendit etiam Collectores deputatos ad exigendum subsidium impositum à Papa pro subuentione Imperatoris contra infideles.*

23 *Appellatione Collectorum prouentuum Cameræ Apost. veniunt etiam hi, qui exigunt subsidiũ impositũ à Papa pro subuentione Imperatoris.*

24 *Subsidium impositum à Papa, pro subuentione Imperatoris, exigitur nomine Cameræ, & eidem applicatur erogandum postea in subuentionem Imperatoris.*

25 *Regul. 4. Cancell. comprehendit Collectores generales, & non particulares.*

26 *Decis. in causa Asten. Canonicatus coram Rembold. declaratur.*

27 *Expressio, si sit facta in aliquo actu sine aliqua taxatiua, censetur solum apposita demonstratiuè, aut ad declarandam generalitatem, non autem ad illam restringendam.*

DECISIO CCCXXXV.

VACANTE de mense Martii 1629. hoc Canonicatu Ecclesiæ Cremonen. per obitum
q. Hieronymi Mannæ dũ viueret Collectoris Decimarum Papalium ab Illustriss. D. Cardinale Camerario deputati, Illustriss. Dominus Cardinalis
Episcopus Cremonen. vigore indulti conferendi
1 beneficia reseruata, illum vti † reseruatum ratione Collectoriæ prædicti Hieronymi, contulit Ioan.
Petro Figino. Capitulum autem dictæ Ecclesiæ
vigore Concordiæ olim inter se, & tunc temporis
Episcopum Cremonen. initæ, & auctoritate Apostolica confirmatæ prætendens electionem Canonicatuum prædictæ Ecclesiæ quomodolibet vacãtium ad se spectare, & confirmationem ad Episcopum, eoq. intra certum tempus nolente, aut
negligente cõfirmare omnimodam dispositionem
de dictis Canonicatibus ad se deuolui, eumdem
Canonicatum contulit Ioan. Paulo Melio. Vnde
orta inter huiusmodi prouisos controuersia, causaq. in gradu appellationis ad Rotam deuoluta,
& mihi commissa dubitaui hodie An Canonicatus
de quo agitur, esset adiudicandus prædicto Ioan.
Petro Figino, & Domini affirmatiuè responderũt.

Quia cum de facultate Illustriss. Domini Cardinalis Episcopi conferendi beneficia reseruata vigore indulti non dubitetur, & Figinus ad suæ prouisionis iustificationem non teneatur, ex quo il-
2 lam habet ab Episcopo, † qui Motu proprio prouidet Ecclesijs, non personis, de quarum etiam
qualitate censetur benè informatus *Felin. in cap. ad aures. num. 15. de rescript. Cardin. in clem. 2. num. 15 de offic. ordin. Seraph. decis. 1467. num. 1. Rot. decis. 190. nu. 1. par. 2. recent. cum alijs apud Ganz. de benef. par. 6. cap. 2. nu. 221.* Quod pro-
3 cedit etiam quod Episcopus † Cardinalis prouideat vigore indulti, cum nihilominus prouideat
Motu proprio, & militet eadem ratio, quod pro-
4 uidet † Ecclesijs, & præsumitur de personis informatus, *Put. dec. 395. lib. 3. in nouiter impress. & Rota in Leodien. Canonic. S. Dionysij 23. Martij, & 3. Iulij 1623. coram Reuerendiss. D. meo Decano*, vtique Canonicatus ei adiudicandus est, dum
5 per prouisionem † huiusmodi fuit ipsi in dicto Canonicatu ius quæsitum, *cap. fin. in fin. de conceß. preb. in 6. Milan repert. in verb. beneficium acquiritur nu. 20. Couar. var. lib. 3. cap 16. num. 3. & 5. & Rota decis. 498. nu. 1. par. 2. recent.*

Neque obstat, quod in indulto Domini Cardinalis adsit decretum, quo præcipitur, vt prouisi vigore dicti indulti de beneficijs valorem 24. ducat. auri de Camera excedentibus intra quatuor menses si citra, si verò vltra montes fuerint, intra octo menses à die factarum sibi collationum computandos, nouam prouisionem super beneficijs huiusmodi à Sede Apostolica impetrare, ac litteras Apostolicas desuper in totum expedire, & iura Cameræ Apost. ac alijs propterea debita persoluere teneantur, atque ideo Figinum, qui litteras Apostolicas expediuit, & in actis produxit stante dicto decreto teneri ad earum iustificationem.
Quia respondetur inde non sequi, quin Figinus
dicatur ab Ordinario prouisus Motu proprio, nec
quod eius gratia alteretur, nec demum quod agatur de canonizandis litteris Apostolicis, sed tan-
6 tum de gratia Ordinarij, cum litteræ † Apostolicæ
solum tendant ad commodum Bursale Datariæ,
Gabr. cons. 190. num. 11. lib. 1. & concludunt tradita per *Cassad. decis. 35. num. 3. in fin. super regul. de non iudicando q. 14. num. 5. Gig. de pens. quæst. 34. nu. 13.* quibus stantibus Figinus ex mẽte Papæ, qui non voluit gratiæ Ordinarij præiudicare, nec eam alterare non tenetur ad iustificationem dd. litterarum, sed sufficit ostendere se de
7 facto paruisse dicto decreto, † & prouisionem Ordinarij vt narrauit præcessisse iuxta tradita per *Alex. cons. 3. num. 5. lib. 5.* & in puncto post *Paleott. decis. 337. incip. quidam Zaccharias in manuscr.* quæ habetur etiam in decisionibus diuers. *par. 3. lib. 3. decis. 591. firmat Mandos. in tract. de signat. Grat. tit. de nou. prouis. vers. noua item prouisio sufficit*, & accedit, quod cum Figinus non produxerit litteras nouæ prouisionis, vt gratia Apostolica nitatur, sed solum, vt dictum est supra, produ-
8 ctio † ad illum effectum non debet eum adstringere ad iustificationem, & sic ad alium effectum ex adductis per *Grat. cons. 14. nu. 17. lib. 1. Rot. apud Greg. XV. decis. 467. num. 8. & in Valentina prætensæ illegitimitatis 16. Mart. 1612. coram Illustriss. D. Card. Pamphilio.*

Nec obstat etiam prouisio Capituli facta in vim prætensionis, quam habet concurrendi, cum Episcopo in collatione Canonicatuum dictæ Ecclesiæ quomodolibet vacãtium, quia aut Capitulum prætendit concurrere in collatione Canonicatus, de quo agitur vigore supradictæ concordię in se, & in verbis consideratæ, & cũ illa loquatur solum-

sollummodò de Collatione Canonicatuũ spectan. ad Episcopum ratione vacationis in mensibus alternatiuæ illi apud suam Ecclesiam residenti concessæ cessat prætensio Capituli in casu nostro ex quo collatio huius Canonicatus non spectat ad Illustris. D. Card. ratione vacationis in mense, sed vigore Indulti conferendi beneficia Sedi Apostol.
9 † reseruata prout reseruatus est Canonicatus, de quo agitur, ratione Collectoriæ d. Hieronymi per *reg. 4. Canc.* hodie quintam, qui casus in prædicta concordia non comprehenditur, immò in illius cõfirmatione est expresè exceptus per clausulam saluis tamen in omnibus reseruationibus Apostol.
10 Concordia autem † cum stricti iuris sit, de casu ac casum extendi non debet, *l. si vnus §. ante omnia, ff. de pact. glos. in l. sub prætextu, vbi Bart. num. 5. C. de transact. Innoc. in c. conquerente ad fin. de offic. ordin. & Surd. decis. 217. nu. 12.*

Aut prætendit concurrere ratione communionis & consortij, ita vt indultum Illustris. D. Cardinalis prosit etiam ipsi Capitulo virtute commu-
11 munionis, quam de iure, aut ex dicta † concordia cum illo habet in prouisione dd. Canonicatuũ ad *l. si communem ff. quemadm. seruit. amittatur Put. decis. 88. lib. 3. in nou. impress.* & fuit ad d. Capituli fauorem alias decisum in alia *Cremonen. Canonicatus coram Reuerendiss. D. meo Decano.* Et hodie cessat pariter hæc prætensio ex declaratione S. D. N. quæ habetur impressa apud *Modern. de re benef. lib. 2. q. 21. nu. 126.* qua declarauit suæ in-
12 tentionis, & volũtatis esse quod Cardinales † Episcopi collationem beneficiorum habentes soli, & per se ipsos ea conferant absque Capitulis, aut alijs cum ipsis Cardinalibus collationem habentibus, & quod Capitula indulto conferendi beneficia reseruata Cardinalibus concessio intuitu dumtaxat dignitatis Cardinalitiæ, non autem Capitulorum, nullo pacto frui, aut ius aliquod inde prætendere possint, prout latius in d. declaratione, quæ cum clarè loquatur, ac optima ratione nitatur, non est amplius insistendum.

Ex quibus quoque tollitur penitus, quod dicebatur hanc declarationem nõ priuare Capitulum
13 iure † concurrendi ei acquisitio ex d. Concordia, cum de illa mentionem non faciat ad *text. in cap. ex multiplici vbi Abb. nu. 5. de decim.* Quia quidquid dicendum foret, si Canonicatus, de quo agitur, esset reseruatus ratione vacationis in mense, qui non est casus noster (Et nihilominus Domini etiam in eo casu in idem, quod in casu inclinabãt, ex quo verba dictæ declarationis sunt nimis ampla, & generalia, & ratio est eadem, cum exceptio Cardinalium à reseruatione mensium videatur etiam intuitu eorum dumtaxat emanata, non autẽ aliorum cum eis collationem habẽtium) attamen
14 cum sit reseruatus † ratione Collectoriæ etiam circumscripta d. declaratione, concordia prædicta Capitulo in præsenti casu suffragaretur, cum ad reseruata aliundè, quam ratione vacationis in mensibus, vt supra dictum est non extendatur; In communionis autem beneficio post dictam declarationem nullum potest fieri fundamentũ ex prædictis.

Non obstat demum, quod de prædicta reseruatione non constet, ex quo Hieronymus in primis non fuit Collector vnius Prouinciæ, sed Ciuitatis, & Diœcesis Cremonen. tantum. Secundò, quia non docetur quod actualiter officium Collectoris exercuerit, quinimo nec quod acceptauerit. Tertiò, quia fuit Collector decimarum impositarum a Papa pro subuentione Imperatoris, non autem prouentuum Cam. Apostolicæ. Et quartò, quia nõ fuit Collector generalis, sed particularis ad exigendam certam, & limitatam summam.

Nam ad primum, quod Hieronymus fuit Collector Ciuitatis, & Diœc. Cremonen. tantum respondetur supradictam regulam comprehendere
15 æque † Collectores Ciuitatum, & Diœcesum, ac Collectores Prouinciarum, vt notat *Simonett. de reseru. q. 33. in princ.* & colligitur ex verbis regulæ, ibi, quorumcumque Collectorum, & vnicorũ in Ciuitate, vel Diœcesi Subcollectorum, tum ex
16 vi verbi † quorumcumque, quod ob sui generalitatem quoscumque Collectores comprehendit cum ratio diuersitatis reddi non possit *l. si plures gradus, & ibi Bart. ff. de leg. 3.* & latè *Crauett. consil. 94. per tot.* quam ex sequentibus verbis, ibi, in Ciuitate vel Diœc. quæ referuntur æqualiter ad
17 Collectores, & Subcollectores, ex regula, quod † oratio plura determinans, debet ea æqualiter determinare *l. fin. & ibi Bart. C. de sent. & interloc. iudic. cum vulgat.*

Ad secundum, quod non exercuerit, responde-
18 tur in Collectore ad effectum de quo agitur † non requiri exercitium actuale, sed sufficere potentiam, idest, vt occurrente occasione exercendi sit paratus exercere *argum. text. in l. pat r seuerin. § ff. de cond. & demonst.* & in puncto *Felin. in c. in nostra nu. 20. corollario 21. vers. item si acceptauit de rescript. Simonet. d. q. 33. num. 8. Mandos. ad d. reg. 4. q. 4. Ioan. à Choquier super ead. reg. nu. 19. Paris. de resign. benef. lib. 2 q. 16. nu. 26. vbi de cõmuni Zerol. in prax. Episcopali verb. beneficia § 2. fallent. 8 par. 1. & verb. exempti § 6. par. 2. Gonz. ad reg. 8. glos. 51. nu. 71. Rot. decis. 14. de praben. in antiq. Verall. decis. 141 par. 1. & Rota in Vrgellen. Canonic. 7. Maii 1593. coram Blanchetto*, quæ loquitur in fortioribus terminis, nempè in subcollectore de quo magis posset dubitari, & habetur apud *Garz. de benef. par. 5. cap. 1. num. 346.* Quod verò non acceptauerit, tollitur ex facto: quia no-
19 minauit Subcollectorem, quæ † nominatio actus iurisdictionis est *l. 1. in fin. & l. 3. etiam in fin. ff. de iurisd. omn. iud.* & non potuit fieri citra nomen
20 Collectoris, vt patet ad sensum, voluntas † autem facto magis, quàm verbis declaratur *l. Paulus ff. rem rat. hab. cap. dilectis filij il 2. de appell. & ibi Dec. in primo not. Anchar. consil. 302. & Crauett. consil. 91. nu. 10.* Vltra quod licet Rota aliquando dubitauerit, an ad dictum effectum sit necessaria acceptatio, receptiũs est & Rota magis inclinat,
21 vt sufficiat sola † deputatio, etiam quod Collector suam facultatem nec videat, nec recipiat. *Mandos. d. quæst. 4.* vbi rationem assignat *Simonett. d. quæst. 33. nu. 8. & seqq. Eneas de Falconib. de reseruat. quæst. 3. princ. nu. 16. Choquier vbi supra nu. 20. & Rota decis. 12. de praben. in nou. Verall. d. decis. 141. nu. 2. par. 1.*

Ad tertium, quod Hieronymus non fuit Collector

ctor ad vtilitatem Cameræ, sed Imperatoris, re-
22 spondetur d. regulam comprehendere † etiam Collectores deputatos ad exigendum subsidium impositum à Papa pro subuentione Imperatoris contra infideles *Simonet. d. quæst. 33. nu. 3. Mandos. vbi supra q. 6. Bellenzin. de charit. subsid. q. 35. & Choquier. vbi supra nu. 17.* Et ratio est quia ap-
23 pellatione † Collectorũ prouentuũ Cameræ Apostolicæ veniunt etiam prædicti Collectores, ex quo
24 huiusmodi subsidium † nomine Cameræ exigitur, eidemque applicatur erogandum postmodum in subuentionem Imperatoris, vt in terminis similis Collectoris fuit resolutum in *Licien. Canonicatus 19. Februar. 1629. coram R. P. D. meo Dunozetto.*

Postremò ad quartum, quod non fuerit Collector generalis, sed particularis, ex eo quod decimæ
25 ad quas † exigẽdas erat deputatus essent ad certam pecuniarum summam taxatæ iuxta compositionem Cleri Cremonen. cum Camera, & ideò nõ comprehendatur sub dispositione d. regulæ iuxta *decis. Rot. in Asten. Canonicatus 2. Iunij 1621. co-*
26 *ram bo. mem. Remboldo*, respondetur quod illa † decisio loquitur de Subcollectore non Collectore, & ille non erat vnicus: quia plures fuerunt Subcollectores in eadem Diœc. ad diuersas pecuniarum summas exigendas deputati, ac ideo Canonicatus, de quo ibi agebatur ex persona illius Subcollectoris non fuit reseruatus, quia non fuerat vnicus, prout requirit regula. In casu autem nostro Hieronymus fuit solus generalis Collector deputatus ad exigendas omnes decimas Ciuitatis, & Diœcesis Cremonen. vt sunt verba claræ suæ deputationis, quarum decimarum expressio ad certam pecuniarum summam non efficit, vt ipse idcirco non sit dicendus Collector generalis dictæ Ciuitatis, & Diœcesis, ex quo enim dicta ex-
27 pressio non fuit necessaria † ad potestatem, sed respicit executionem, & est sine aliqua taxatiua, censetur solum apposita demonstratiuè, aut ad declarandam generalitatem, non autem ad illam restringendam *l. regula 6. & licet ff. de iur. & fact. ignor. l. quæsitum. § fin. vbi optima theorica. Bart. num. ... vers. quare dic. ff. de fund. inst. Bald. cons. 305. vers. modo dico lib. 1. Ruin. cons. 32. num. 6. lib. 2. Crauett. cons. 22. num. 7. vers. 4. licet cum alijs allegat. per Menoch. cons. 1157. num. 12. cum seqq.*

Et ita vtraque parte informante &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Florentina Canonicatus.

Die Mercurii 16. Ianuarii. 1630.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus in dubio cuius conditionis esse præsumatur. Iuspatronatus professi an transeat in Monasterium. Iuspatronatus vtrum veniat in confiscatione bonorum facta à Iudice laicõ propter crimen læsæ Maiestatis patroni.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus in dubio præsumitur hæreditariũ.*
2 *Iuspatronatus, quod non sit gentilitium, ex quibus colligatur.*
3 *Probatio plena requiritur in eo casu, in quo adest iuris præsumptio in contrarium.*
4 *Iuspatronatus non potest esse ex vna parte gentilitium, & ex alia hæreditarium.*
5 *Probationes, & obseruantia æquiuoca non concludunt.*
6 *Obseruantia illa præfertur, quæ est conformis iuri.*
7 *Consuetudo ex actibus difformibus nõ inducitur.*
8 *Hierosolymitani milites sunt incapaces iuris hæreditarij.*
9 *Monachi per professionem, & ingressum Religionis iura sanguinis non amittunt.*
10 *In Monasterium transeunt omnia iura tam actiua, quàm passiua professi.*
11 *Ad Monasterium spectat præsentatio iurispatronatus professi.*
12 *Monasteriũ si non sit capax iurispatronatus professi, tunc transit ad alios successores.*
13 *Hierosolymitanus miles non admittitur ad fideicommissum relictum familiæ.*
14 *Præsentatio erronea non habetur in consideratione, nec gradum aliquem probationis constituit.*
15 *Reintegratio gratiosè facta à Principe restituit quicquid delictum abstulit. & nu. 16.*
17 *Iuspatronatus Ecclesiasticum, tamquam quid spirituale non venit in confiscatione bonorum facta à iudice laico.*
18 *Filij, licet ex delicto criminis læsæ maiestatis patris non possint in eiusdem bonis succedere, tamen possunt præsentare, quando iuspatronatus est hæreditarium.*
19 *Iuspatronatus non comprehenditur in confiscatione facta à iudice laico, & an ex hoc Ecclesia acquirat libertatem.*
20 *Vocati simul censentur illi, in quo nulla potest considerari necessitas instituendi.*
21 *Iurispatronatus qualitas benè declaratur ex vltimo statu, in quo reperitur.*
22 *Confessio auctoris nocet habenti causam ab eo.*
23 *Iuspatronatus in sui substantia est indiuiduum.*

DECISIO CCCXXXVI.

PROPOSITO hodie iterum dubio ad instantiam Dominorum de Venturis super resolutis coram me 14. Maij proximè præteriti, * cum hunc Patronatum gentilitiũ in familia, & agnatione de Puccis informantes pro Dominis de Venturis ex obseruantia comprobare conarentur: Domini, persistendo in decisis, negarunt ex eisdẽ probationibus, quæ & distormes, & æquiuocæ apparebant, vel quidquam sequi posse; vel sublatam fuisse contrariam probationem pro statu, & qualitate hæreditaria in decisione consideratam, quæ (cum huius Patronatus fundatio, & initium non
1 daretur) vnà cum iuris præsumptione, † quæ est pro eadem qualitate hæreditaria illum verè talem cõcludebat, vt latiùs fuit deductum in d. decisione.

Quibus-

Quibus fané non obstat, quòd fuerit in eadem
decisione firmatus huius patronatus author Cardin.
Laurentius de Puccis ex cuius iure hæreditario
alios, qui præsentarunt, dictum fuit posteà præsentasse,
iuxta institutionem, & diuisionem factam
ab eodem Cardinale in suo testamento; quasi cum
huius patronatus author verè non fuerit Cardinalis
Laurentius, quem constat eumdem patronatũ
habuisse communem cum fratribus vsque ad anno
1514. Vel idem patronatus dici deberet, vel certè
quatenus etiam esset hæreditarius, non habuerit
Cardinalis in eo, nisi quartam partem; Atque
inde hoc fundamento decisionis sublato, corruerint
etiam omnia, quæ fuerant in decisione considerata
tamquã eidem fundamento innixa. Quidquid
enim sit, An patronatus fuerit à Cardinale
Laurentio primum constitutus (quod certè non
dicit decisio, sed solum quòd eius fundatio ignoratur,
& ante Cardinalē Laurentium non sit dare
alium eiusdem patronatus authorem.) Non inde
2 sequitur, † aut colligi vmquam poterit probatio
pro qualitate gentilitia; cum licèt hunc patronatũ
in resignatione facta anno 1514. dixerit ipsemet
Cardinalis ad se, & fratres pertinere, non tamen
videre sit factam ibi fuisse mentionem aliquam
agnationis, & familiæ, & potuerit etiam esse, vt
eumdem patronatum, vel ipsemet Cardinalis antea
fundauerit, & erexerit pro se, & fratribus, vel
à maioribus vti hæreditarium acceperit, atque ita
etiam quod Cardinalis Laurentius nõ fuerit eiusdem
patronatus author (quod neque probatur,)
3 non † ideo sequi probationem qualitatis gentilitiæ,
quæ propter contrariam iuris præsumptionem
plenè esset deducenda *l. siue possidetis C. de probat.
l. generaliter 24. §. si petitum. ff. de fideicom. libertat.
Decius cons. 495. num. 4. Menoch. cons. 311.
nu. 4. & 5. vol. 4.*

Quòd autem idem Cardinalis ex eo haberet solum
quartam partem, neque facit ad dubiũ, quod
hodie disputatur, neque quidquam etiam concludit.
Nam vel fratres omnes præmortui fuerunt
Cardinali & fuit in eo vti suorum fratrum hærede
consolidatum vniuersum iuspatronatus (sicut
etiam præsumendum est, cum non reperiantur alij
patroni, qui præsentauerint, nisi qui fuerunt ex eodem
Cardinalis testamento hæredes instituti; Vel
etiam quòd fratres Card. superstites fuerint, satis
est quod ijdem, qui præsentarunt, præsentauerint
vti hæredes Card. etiam pro rata, quæ ad eundem
Card. spectabat, vt inde colligi possit probatio,
quæ qualificet hunc patronatum, cũ vnus, idem-
4 que † patronatus non potuerit esse ex parte gentilitius,
ex alia verò parte hæreditarius, & semper
cum præsumptione, quæ est pro qualitate hæreditaria,
conueniet obseruantia ex præsentatione eorum,
qui erant hæredes Cardinalis, vt dicebam:
5 vel † saltem contraria probatio, & obseruantia
tamquam æquiuoca non cõcludet, *Aret. cons. 115.
nu. 5. Rot. decis. 294. nu. 6. dec. 240. nu. 2. par. 2. diu.*
6 *& dec. 120. nu. 2. par. 2. recen.* Imò potior erit † obseruantia,
quæ pro hæreditario deducitur, tum
quia iuri conformis, *Abb. in c. auditis, nu. 15. de
præscript. Aym. cons. 96. nu. 4. Mandel. cons. 253.
in fin. Honded. cons. 53. nu. 24. lib. 1. Rota dec. 497.
nu. 9. & decis. 512. nu. 3. par. 1. recent.* Tum quia
7 tot actib. † in contrarium existentibus, censetur inducta
difformitas, & exclusa contraria consuetudo,
& obseruantia, *Bart. in l. 2. nu. 22 ff. solut. matrimon.
Aym. dicto cons. 96. nu. 5. Surd. cons. 313.
nu. 33. Rota decis. 19. num. 6 decis. 72. nu. 28. par. 2.
diuers. 112. nu. 5. par. 2. recent.*

Non etiam visum fuit Dominis quidquam cõcludere
argumentum ex eo desumptum, quòd filij
Pandulphi post confiscationem bonorum paternorum
ob crimen læsæ Maiestatis, indeq. hæreditate
ad Fiscum delata præsentauerint in hoc pa-
8 tronatu; Sicut etiam Eques † Æmilius Miles Hierosolymitanus,
& ipse incapax iuris hæreditarij.
Quia in Equite Hierosolymitano non est maior
ratio, cur præsentauerit potius in patronatu hæreditario,
quàm in gentilitio, licet enim per pro-
9 fessionem, † & ingressum religionis iura sanguinis
non amiserit, *l. Ius agnationis, ff. de pactis Lapus
allegat. 101. nu. 7. Roman. singul. 37. Rebuff. de
nominat. q. 12. nu. 45.* Nunquam tamen potuit ex
propria persona præsentare; Sed vel ipsius loco
10 Monasterium successit, in † quod omnia iura tam
actiua, quàm passiua post professionem transierũt,
*Abb. in cap. quia Nos nu. 2. de testam. & in c. veniens
nu. 6. de conuers. coniugat. Socc. sen. cons. 183.
in princ. Lambert. de iure patronat. lib. 1. par. 2.
q. 2. principali art. 25. Rot. in Anconitana Pecuniaria
13. Maij 1613. coram Lo me. Buratto.* Et in
11 specie quòd in † iurepatronatus præsentatio spectet
ad Monasterium dixit idem *Lambert. par. 1.
lib. 2. q. 2. principali art. 11. num. 20. Card. Seraph.*
12 *dec. 1328. nu. 2. & dec. 1361. nu. 4.* Vel id iuris †
(si Monasteriũ eius incapax erat) ad alios successores
deinde pertinuit, *c. scripsit 27. q. 2. & ibi gl. in
verb. dignitate, Bald in l. Deo Nobis §. hac etiam
nu. 4. C de Episc. & Cler. Felin. in c. inter dilectos,
nu. 3. de fide instrum. Curt. sen. cons. 40. n. 6. vers. 4
etiam Alciat. cons. 27. nu. 6. lib. 1. Ant. Faber in suo*
13 *Cod. titulo de fideicom.* qui in specie de Milite †
Hierosolymitano, vt non admittatur ad fideicommissum
familiæ relictum *decis. 33.* Et propterea
eius præsentatio vel tamquam honoraria ex con-
14 niuentia patronorum, vel tamquam erronea † nõ
debet haberi in consideratione, nec gradum aliquẽ
probationis constituit, *Ruin. cons. 155. num. 10.
lib. 4. Cas. de Graß. decis. 2. in fin. de iurepatr.*

Filij verò Pandulphi, aut tãquam vocati ex testamento
Cardinalis potuerunt præsentare vti hæredes
eiusdem Cardinalis, licet non fuerint hæredes
patris, cuius bona propter delictum transierunt
in Fiscum, aut postquam à Serenissimo Duce
Hetruriæ paternæ successioni fuerunt restituti,
& in pristinum reintegrati, potuerunt etiam vti patris
hæredes ex Principis gratia præsentare, quamuis
idem ius præsentandi alijs compatronis medio
tempore quæsitum dici posset, cum reintegratio
15 gratiosè † facta à Principe restituat quidquid delictum
abstulit. Doctores communiter in *l. Gallus §. & quid si tantum*, vbi præ cæteris *Alexand.
nu. 19. Ias. nu. 29.* qui in specie de recuperatione
iurispatronatus, *Aegid. dec. 744. col. 2. vers. ex ista
prima parte. Facchin. controuers. iur. lib. 1. c. 39.
Card. Seraph. decis. 998. Rota in recent. decis. 465.
nu. 6.*

nu.6.par.2. & in Vrbeuetana bonorum de Saninis 16.Iunij 1614. coram Card. Cauallerio inter impress.decis.313.nu.2.& in Vrbeuetana hæreditatis 3. Aprilis 1620.coram bo.mem. Manzanedo.

16 Ex eadem verò reintegratione, † siue iuspatronatus transiuerit in Fiscum, quam opionem videtur tenuisse, *Abb.in cap.quanto,nu.6.de Iudicijs, Ferrett.conf.179.Rocch. de Curte de iurepatr. in verb.ipse,vel is à quo,quæst.29.*qui tamen contrariam opinionem dicit æquiorem, *Cl.r. receptar. sent.lib.5.§.fin.q.78. vers. quæro modo in fin. Peregr. de iure Fisci lib.5.tit.1.nu.72.*siue secundum opinionem magis communem, quam tenet Rota,

17 tanquam † quid spirituale non venerint in confiscatione facta à iudice laico,*vt in Lucana iurispat. 27.Aprilis 1605. 12.Iunij 1606.& 8.Iunij 1607. coram Reuerendiss.D.meo Decano, inter impress. decis.232. decis.298. & decis.351. Rota in recent. dec.53.nu.1.par.1.& in Lucana iurispatr. 2. Decemb.1619.coram Reuerendiss. Seleucien.post gl. in clem.Pastoralis in verb. subiectis de sent. & re iudic.Cardinalis in clem.plures nu.8.in fin de iurepatr. Felin.in c.quanto nu 3.de iudicijs,Bald.in l.1.nu.4.Castr nu 6.in fin.Cod.de bon.libert.Socc. iun.conf.51.nu.1.*Semper substinebitur præsentatio filiorum, & hæredum Pandulphi; cum licet

18 ex † patris delicto succedere nō potuerint in eiusdem bonis, præsentare tamen potuerint, vti hæredes Roberti aui, & Iannotti patrui, quibus in eadē voce, & stipite vnà cum Pandulpho institutis idē iuspatronatus accreuerat, *Bald.in c.quanto,nu.9. de iudicijs Alex.in l.si mihi,& titio 119 nu.22.in fin.de verb.oblıgat.Lambert.de iurepatr.lib.1.p.2. art.5.q.4. Rot.in Parmen. beneficij 19. Ianuarij 1590.coram Penia, & in Lucana iurispatr.5.Decembr.1618.coram Card. Sacrato.*Ita vt cum neque delictum commissum esset contra Ecclesiam, neque filij Pandulphi à Patre solum causam haberent, non etiam potuerit locus esse declarationi,quàm post bona a Iudice laico confiscata facere

19 debet Iudex Ecclesiasticus, † vt Ecclesia censeatur inde acquisiuisse libertatem ex ijs, quæ considerauit *Rot.in d.decis. 237. 298. & 351. coram Reuerendiss.D.meo Decano.* Quarum decisionum rationes, licet in illis de iurepatronatus gentilitio ageretur, benè huic casui conueniunt dum filij Pandulphi ijs etiam, vt dicebam, successerunt, quos ex eadem portione sibi Cardinalis fecerat hæredes.

Demum quod præsentauerint simul pater, & filius, & patruus vnà cum nepote, quod præsentantes dixerint se de familia de Puccis, & deducta circa confessionem Roberti, non solum satis visa fuerunt Dominis sublata in decisione,cum ijdem, qui fuerunt simul instituti hæredes, simul quoque

20 vocati † censerentur ex dispositione testatoris, in quo nulla considerari poterat necessitas instituendi,vt reiecta contraria, *Bart.opinione de communi DD.sententia testatur, Ias.in l.Gallus, §.quidam rectè, ff.de liber. & posthum. Peregr. de fideicom. art.17.nu.20.& seqq. Rot.coram Card.Caualerio, decis.343.nu.3.& in Auximana fideicom.10.Nouemb.1617.coram bo.mem. Manzanedo;*Sed cum in præsentatione anni 1586. quam secuta fuit hæc postrema, & vltima facta a D.Lucretia, & Sybilla de Puccis in personam D. Francisci de Venturis, quæ huic controuersiæ causam dedit,appareret ad vnguem seruatam fuisse diuisionem, & formam præscriptam ex testamento Card. Laurentij,diuisio stipitum,& vocum,quæ in eodem præsentatione fuit obseruata, & conuenire poterat soli quali-

21 tati hæreditariæ, tamquam posterior, † & vltimus status benè declarare potuit qualitatem huius patronatus, *cap.cum Eccles. Sutrina de caus. possess. & propriet.Cas.de Grass.decis.5. nu.5.eo.tit. Aym. conf.323.nu.5.Rota dec.396.nu.1 par.1. & decis. 251. nu 3.par.2.recent.* Imò confessio Roberti filij Io.Pauli,qui dixit se ex tertia parte præsentasse vnà cum Roberto Baiuliuo filio Pandulphi, & Laurentio q. Petri de Puccis,ad quos reliquæ duæ

22 voces ex eodem testamento pertinebant † tamquam authoris potuit etiam præiudicare Dominæ Lucretiæ,& Sybillæ,à quibus,(vt dicebam)habent Domini de Venturis suam præsentationem, *l.si superatus,ff.de pignorib.Bald.conf.364.num.2. lib.2. Rota decis.776.num.1.par.1. diuers.& dec. 849.nu.2.par.2.recent.*

Huic verò præsentationi neque aduersabatur altera,quæ proximè præcesserat anno 1570 in qua Vicarius ad nominationem Roberti q.Io Pauli & Roberti, & Ascanij filiorum Pandulphi, quos dixit prę̄se tasse vti duos ex patronis,instituit Alexādrum de Puccis. Neque enim etiam quod idem Ascanius & Robertus essent sub eodem stipite,in quo ex tertia parte hęredes sibi fecerat Card.Laurentius Robertum fratrem & Iannotum, & Pandulphum eiusdem Roberti filios, sequebatur.vt in capita, & tamquam in iurepatronatus gentilitio præsentauerint. Quia vt dictum fuit in decisione, fuit etiam Ascanius hæres Laurentij filij q. Petri de Puccis, idemque Laurentius vnà cum Puccio fratre ex alia tertia parte Cardinali successerat,& quatenus anno 1570. viueret idem Laurentius Petri filius, indeque Ascanius quamuis ab eo hæres postea institutus,tamen tūc temporis vti eiusdem hæres præsentare non potuerit, adhuc tamen respectu vocis, & iuris nominandi potuit dici, & considerari vti vnus ex patronis, cum licet iuspatronatus tamquam in sui substantia indiuiduum,

23 † esset apud omnes insolidum, ius tamen nominationis cōpeteret vnicuique ex sua parte, vt fructus ipsius patronatus, *Card.in cap.1. col.2. vers. quæro de iurepatron Bald.in cap. quanto de Iudicijs, Lambert. de Iurepatr. par.2. lib.2. principali art.8.nu.1. Rocch. in verb. Ius, num. 11. Cas.de Grass.dec.2.nu.3.eod.tit.Rota coram Reuerendiss. D.meo Decano decis. 1:2.* Cum prætereà subsistat alia responsio decisionis: quòd illa assertio Vicarij, quę etiam est vnica, non potuit officere veritati, nec immutare qualitatem huius patronatus, quem & Iuris præsumptio, & obseruantia ex latè deductis in eadem decisione comprobabant hæreditarium.

Et ita vtraque &c.

☞ * *Est decisio 289.supra in hac parte. Et infra adest alia sub die 3.Iunij 1630.coram eodem* R.P.D.*Verospio, est decisio 384.*

R.P.D.

R. P. D. VEROSPIO

Romana scutorum 34. millium.

Die Lunæ 18. Ianuarii 1630.

ARGVMENTVM.

Emptor an possit præuenire euictionem rei emptæ. De euictione quando emptor contra venditorem agere possit. Notorium ius ex quibus probetur, & alia de quiubs in summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Emptor detecta iustitia imminentis euictionis potest bonam fidem agnoscere, & euictionem ipsam præuenire.*
2 *Quod fieri potest etiam lite non expectata, & nullo iudicio moto.*
Euictio contigisse dicitur statim, quod possessor cognoscit rem à se euinci posse. nu. 2.
3 *Transactio super euictione iure fieri potest, post diuturniorem litem, & solum remansit sententia immissionis, vt euictio sequatur.*
4 *De euictione regulariter agi non potest ante sententiam.*
5 *Emptori permissum est pendente lite super euictione agere contra venditorem, quod aut rem liberam tradat, aut quod ipse indemnis releuetur ab expensis, & num. 6.*
7 *Emptor pendente iudicio euictionis agere potest contra venditorem, vt obtinere possit regressum pro suo interesse.*
8 *Notorium ius probatur per sententiam, & per confessionem partis.*
9 *Notorium ius benè probatur ex actis causæ.*
10 *Decisiones Rotæ ostendunt bonum ius consortii.*
11 *Per decisiones Rotales sufficit docere de iure euictionis.*
12 *Transactio super re clara non valet.*
13 *Ex negotio vtiliter gesto, quis potest repetere quicquid in eo impendit.*
14 *Transactio super fideicõmisso non nocet vocatis.*
15 *Euictio non debetur, quando euenit ex noua causa superuenienti.*
16 *De euictione non agit is, cuius culpa euictio sequuta est.*
17 *Consilium datũ à viro magnæ auctoritatis, præsumitur consultò, & non temerè datum.*
18 *Transactio sustinetur stante iuxta causa transactionis, & bona fide.*
19 *Legitima, & Trebellianica detrahi non possunt ex bonis particulari fideicommisso subiectis, nisi prius discussis alijs bonis liberis, vel fideicommisso vniuersali subiectis.*
20 *Legitima, & Trebellianicæ detractio præscriptione perditur.*
22 *Hæres non potest improbare factum defuncti.*
23 *Hæres propter affectionem excusatur ab obseruatione voluntatis defuncti.*
24 *Emens scienter rem litigiosam, an de euictione agere possit.*
25 *Emens scienter rem alienam potest agere de euictione, si de ea expressè in venditione sibi cauerit. amplia num. 26.*
27 *Pretij restitutio venit, etiam si in venditione non sit promissa euictio.*
28 *Gestor negotiorum non potest repetere quicquid persoluit in aliquo negotio gesto, inuito principali.*
29 *Bartol. in l. soluendo, ff. de negotiat. gestor. intellectus.*
30 *Transactionem dicitur quis habere ratam, si soluat, quod in ea fuit conuentum, & vide num. 31. & 32.*

DECISIO CCCXXXVII.

LIVIA Bonella hæres q. Iuliæ Cæsarinæ, cum pro soluendis debitis, & legatis eiusdem Iuliæ vnà cum Executoribus testamentarijs vendidisset pretio scutorum 57. millium bo. mem. Card. Alexandrino partem tenutæ Salicis, quam Domini de Corbaria ex antiquo maiorum suorum fideicommisso sibi debitam contendebant: Post causam in Rota diutius agitatam, & firmatum pluribus resolutionibus tam fideicommissum, quàm bonorũ identitatem, sustinente litem Liuia ad euitandam imminentem prædij venditi euictionem concordauit primum D. Marchio Antonius à Cassano Cardin. Alexandrini hæres, solutis scutis 24. millibus cum DD de Corbaria: & postmodum Liuia, quæ scutis 16 millibus alteram portionem eiusdem tenutæ, quæ sibi ex venditione supererat liberauit. Sed cum in transactione idem D. Marchio expressè protestatus fuerit, se eam summam, quam tũc agnoscendo bonam fidem DD. de Corbaria persoluebat, repetere velle à Liuia venditrice, & bonis hæreditarijs Iuliæ, (in quibus eadem Liuia Card. Alexandrinum emptorem potiorem facere promiserat) instante D. Marchione pro recuperatione eiusdem summæ; Dubitaui, An de tali iure DD. de Corbaria constaret, vt concordia tanquam vtilis sustineretur. Quod dubium pluries coram Illustris. Card. Virili propositum, hodie tandem coram me informantibus D. Marchione, & fideicommissarijs Liuiæ, DD. affirmatiuè resoluerunt.

1 Cum enim, potuerit Card. Alexandrinus emptor, & D. Marchio eiusdem Card. hæres † detecta iustitia imminentis euictionis, agnoscendo bonam fidem, euictionem ipsam præuenire, *l. si rem 29. & ibi glos. ff. de euiction. Bart. in l. emptorem 12. in princ. ff. de action. empt. Castr. in l. atqui naturam, §. cum me absente nu. 4. & 5. ff. de negot.*
2 *gest. Put. decis. 178. & 179. lib. 3.* Etiam † lite non expectata, & nullo modo iudicio, *Alex in l. non solum, §. morte, n. 45. ff. de nou. oper. nunciat. Surd. cons. 36. nu. 23. & decis. 22. nu. 8. & 10.* Cum contigisse dicatur euictio statim atque possessor cognouit rem à se euinci posse, *Garz. de expens. & meliorat. cap. 23. nu. 17. & 18.* Eò magis † id licuisse
3 visum fuit, & iure potuisse Marchionem transigere, cum post diuturniorem litem discussis omnibus causæ articulis, nihil ferè reliquum erat, & sola immissionis sententia supererat, vt euictio sequeretur, *Ang. Aret. in §. actionum. nu. 49. Institut. de action. Imol. in l. ante restitutam, ff. de solution.*

Iason. Paris. cons. 10. num. 22. lib. 1. Mandell. cons. 325. nu. 6. Gabr. cons. 129. num. 13. vol 1. Mantic. de tacit. & ambig. Convent. lib. 26. tit. 4. nu. 20. Pereg. de fideicom. art. 52 num. 88. Surd. de alim. tit. 9. quæst. 42. nu. 30. & 31. Capr. reg. 87. num. 210. Afflict. decis. 49. Capic. decis. 106. num. 4. Rota decis. 5. de concess. preben. in antiq. Achill. decis. 1. eodem tit. & decis. 2 de empt. & vendit. Cas. de Grass. decis. 12. nu. 2. de præbend. licet
4 enim † regulariter agi non possit de euictione ante sententiam, *l. 3. C. de euict. l. habere licere. ff. eod. tit. Surd. cons. 36. nu. 4 lib. 1.* Adhuc tamen pendente lite permissum est emptori, vt agere possit
5 contra venditorem, † siue vt rem traditam liberet à fideicommisso, quod tunc primum detectum est, *l. ex ijs prædijs, l. qui rem, & ibi gloss. in verb. conuenire, Cod. de euict. Castr. in l. creditor fundum, §. prædium, ff. de action. empt. Surd. cons 36. nu. 23. Rota diuers. decis. 586. nu. 6. par. 1. Card. Seraph. decis. 723. nu. 9. & decis. 724. num. 12. Rota coram Ludouis. decis 88. nu. 9. & in Bononien.*
6 *census 20. Martij 1600 coram Penia,* siue vt † releuetur indemnis ab eo, quod soluit creditori aut fideicommissario, *l. emptorem, §. qui autem, ff. de action. empt. l. cum tibi, & ibi gloss in verb. soluisti, vbi etiam Bald. nu 2. & 3. Cod. de euiction. Imol. in cap. vlt. nu. 23. de empt. & vendit.* siue demum
7 vt obtinere possit regressum pro suo interesse, † aut quanto minoris emisset rem fideicommisso subiectam, *Alex. cons. 63. num. 10. lib. 6. Surd. cons. 36. nu. 13. Cephal. cons. 168. nu. 22. lib. 2. Osasch. decis. pedem. 24. nu. 2. & 5. Rota decis. 586. nu. 5. par. 1. diuers. Card. Seraph. decis. 221. nu. 7.*

Et sanè cum de Corbariorum iuribus, quæ Ro-
8 ta sæpius approbauerat, dubitari vix posset, † non solum non licebat ex eo transactionem improbare, quod ante sententiam, & rem iudicatam, sine partis confessionem, neque de iure omninò claro, & liquido euincentis, neque de non iure venditoris constare videretur, ex notatis in *l. emptorem, ff. de action. empt. Card. Seraph. decis. 73. num 2. & decis. 983. num. 7.* vt imò de eodem iure satis
9 † ex actis causæ appareret, *Rip. in l. 4. §. condemnatum, num. 16. ff. de re iudic. Gabr. cons. 129. nu. 13. vol. 1. Verall. decis. 188. num. 4. & decis. 325.*
10 *par. 1.* Et ex tot † Rotæ decisionibus, ex quibus satis etiam erat declarare iustitiã euictionis, *Imol. in cap. olim nu. 13. de lit. contestat. Sarnen. in proem regul. Cancell. quæst. 2. num. 10 Rota coram Ludouis. decis. 524. num. 4.* Et præcisè in his ter-
11 minis, quod ex decisionibus † Rotalibus sufficiat docere de iure euictionis, *Rota in Ferrarien. bonorum de Zaccalais 14. Decembris 1618. coram bo. mem. Vbaldo, & in Ferrarien. decimarum 11. Ianuarij 1624. coram R. P. D. Pirouano.* Cum enim semel ac sæpius firmatum fuisset fideicommissum ex testamento Petri senioris ad fauorem descendentium de Corbaria: Cum iterum Rota declarasset, eamdem & totam tenutã Salicis fuisse in bonis testatoris: Et demum testamenti fidem iterum ac tertiò comprobasset, patet hinc non solũ
12 iustitia transactionis, cum post † sententiam, & rem iudicatam eidem transactioni locus non fuisset *l. 1. ff. de transact. l. si causa cognita, C. eod. tit. Rom. cons. 504. nu. 7. & cons. 517. nu. 18. Aym. cons. 152. nu. 10* sed & eiusdem transactionis vtilitas rectè dignoscitur, quia dũ immissionem in vim, *l. fin. C. de Edict. D. Adr. toll.* iidem DD. de Corbaria iure petere, & obtinere poterant: redemit Marchio idem prædium solutis solis scutis 24. millibus, tam pro eius pretio, quod ex venditione fuerat scutorum 57. millium, & ex temporis cursu maximè adauctum erat, (vt in his terminis ponderat, *Surd. cons. 451. nu. 39*) *quàm pro eiusdem prædij fructibus, qui à die motæ litis, & ad rationẽ quinque pro centenario etiam præter modum excreuerant.*

Neque fuit hæc sola huius transactionis vtilitas (quamuis satis videri posset. cum non defuerit ex dictis in Marchione bona fides, & agat solum ad repetitionem eius, quod soluit:) Sed cum eiusdem prædij possessionem non dimiserit, sed penès se retinuerit: ex eo præterea visum fuit Dominis, contractus huiusmodi validitatem insinuari, quòd etiã quod aliquid euictionis nomine solutum fuerit, id tamen potius vt se à lite, & molestijs liberaret, præstitisse Marchio videatur, quo casu retenta posses-
13 sione, ei licuit transigere, & tanquam † ex negotio vtiliter gesto iure repetere potest quidquid in eam causam impendit; sicut in minore, Ecclesia, & possessore bonorum fideicommisso, aut maioratui subiectorum tradunt DD. sequuti, *gloss. & Bart. in l. nulli ff. de transact. Abb. in cap. contingit, extra eod. tit. & cons. 62. nu. 2 volum. 1. Paris. cons 85. nu 15. lib. 3. Decian. cons. 37. num. 44. lib. 1. cons. 28. nu. 7. lib. 3. Molin. de primog. lib. 4. cap. 9. nu. 22. & 25. Peregr. de fideicom. art. 40. nu. 123. & 126. Modern. Rom. discept. forens. cap. 476. nu. 4. & 13 & cap 846. num. 8 Rota coram Reuerendissimo D. meo Decano decis. 301. & in Cochen. decimarum de bel Monte 9. Maij 1616. coram bo. mem. Vbaldo.* Et quamuis hæc eadem transactio dum continet fideicommissariorum præiudicium, minus vtilis videri possit etiam transigenti, cum si nunc solum tenet transactio, cum res in controuersiam deducta retinetur, neque validè fie-
14 ri potuerit à fideicommissarijs † in præiudicium vocatorum dimissis bonis fideicõmissi, quod perpetuum Rota declarauerat, & aduertit idem *Molin. eod. cap. 9. lib. 4. nu. 26. Rota decis. 418. num. 11. coram Ludouis. & in Bononien. Transactionis 14. Iunij 1628. coram D. meo Ghisilerio,* indeque, & & res liberata non fuerit, & nouæ euictionis periculum futurum sit: Hæc tamen non tollunt vtilitatem, & validitatem contractus superius expositam respectu ipsius iustitiæ, contra quam licet Marchio haberet actionem pro liberatione rei venditæ, non tamen est habiturus amplius regressum pro noua
15 euictione, † si quæ contigerit ex eadem causa fideicommissi, cum post transactionem factam cum fideicommissarijs, non eadem futura sit causa euictionis, quæ erat tempore contractus, *l. Lucius 11. ff. de euict. Rip. in l. qui Romæ, §. duo fratres, num. 77. ff. de verbor. obligat. Surd. cons. 15. num. 27. & cons. 70. num. 18. Rota in Reatina Iuris redimen. 28. Decembris 1628. coram me.* Et ea-
16 dem præterea euictio † sit culpa Marchionis sequutura, qui satis sibi ex transactione non cauit, *l. hoc iure vtimur 27. & ibi gloss. in verb.*

obie-

obiect. e. ff. de euiction. Bal. in l. si ideo in lect. antiq.
ff. eod. tit. Bar. in l. si superatus. ff. de pignor. Crot.
in l. qui Romæ. §. duo fratres num. 78. ff. de reb. ob-
ligat. Surd. dec. 22. num. 1.
17 Demum eiusdem trāsactionis validitatem † de-
clarare poterat duorum Rotæ Auditorum aucto-
ritas, coram quibus res peracta fuit, & quorum
prudentia, & cōsilio fuit etiam res ad exitum per-
ducta, quæ satis arguere possunt consultò, & me-
diatè, non autem temerè fuisse id consilium à Mar
chione susceptum, glos. in l. Titio fundus. ff. de con-
dit. & demonstr. Alex. cons. 75. num. 10. lib. Soccin.
Sen. cons. 11. nu. 9. lib. 3. Rot. coram Card. Caualer-
rio decis. 10. num. 5. Et iustam transactionis cau-
18 sam ac bonam fidem, † ex qua etiam transactio
sustinetur Paris. cons. 16. nu. 36. & seqq. lib. 1. Becc.
cons. 95. nu. 21. Mantic. de tacit. lib. 27. tit. 4. nu. 17.
& 20. Peregr. de fideicom. art. 50 num. 88.
Et hæc in casu, de quo agitur, eo veriora puta-
runt Domini, quòd neque aliqua detractionum
exceptione iuuari Liuia potuisset: quia præterquā
suam aut Mansiliæ Authricis descendentiam nun-
quam probauerat à Petruccio primo grauato, &
filio testatoris, ex cuius persona ratione legitimę
& trebellianicæ excluderet DD. de Corbaria, ne-
que in fideicommisso particulari, (vt id erat;) lo-
19 cus esse poterat ijs detractionibus † non excussis
prius alijs bonis, siue liberis, siue fideicommisso
vniuersali substitutis, Mangil. de imput. quæst. 116.
num. 10. Surd. dec. 316. nu. 10. Put. decis. 394 lib. 3.
Rot. dec. 113. nu. 4. par. 2. diuers. & Eędem pręte-
20 rea † detractiones spatio tercentum, & amplius
annorum pręscriptę videri poterant, Alex. cons. 8.
num. 19. l. 3. Surd. cons. 148. num. 13. Honded. cons.
83. num. 47. lib. 1. Crass. in §. legitima. quæst. 47.
num. 1. Balb. de præscript. quæst. 23. par. 4. Quartæ
21 partis principalis num. 3. Et consumptę † ex alijs
alienationibus, quę in hęreditate opulentissima, &
cuius ratio ex inuentario non reddebatur, pręsu-
mebantur factæ à primo grauato. Gabr. cons. 138.
num. 18. lib. 2. Rot. in Rom. de Victorijs 10. Martij
1627. coram R. P. D. meo Merlino, & in Macera-
ten. legitimæ 14. Martij 1627. coram R. P. D. meo
Vbaldo. Et licèt ab eadem Mansilia, quę id Ca-
strum Authoribus Liuię donauerat, causam etiam
haberent DD. de Corbaria ex persona Comitis
Dulcij, qui Mansilię successerat, & cuius ipsi po-
22 stea fuerunt hęredes, † huic tamen exceptioni,
quod factum suę Authricis improbare non possent
iuxt. l. cum à matre. C. de rei vendic. particulari
decis. sub die 26. Febr. 1612. etiam Rota satisface-
ceret, cum ipsos DD. de Corbaria inuentarium
tueretur, ex quo apparebat alia bona non superes-
se, de quibus sibi satisfacere potuissent: Pręter-
quam cum in eodem Oppido, siue prędio quod
suorum Maiorum fuerat, & habebat iurisdictionē,
& dignitatem annexam, & iure considerari posset
23 ea † affectio, ex qua heredem beneficiatum ab
obseruatione voluntatis defuncti DD. excusari pu-
tant, illud etiam vindicare poterant, licèt alia bo-
na ex eadem hęreditate suppeterent l. in emptione
36. & ibi glos. in verb. malorum. ff. de minor. l. si cui
fundus 56. vbi etiā gl. ff. de leg. 2. Alber. in l. fin. § in
cōput. n. 20. ver. si autē emptori. C. de iur. delib. Gab.
cons. 225. num. 12. lib. 1. Rot. in Romana restitu-
tionis hereditatis de Naris 14. Septemb. 1625. co-
ram D. meo Durano, & in Bononien. legatorum de
Marescottis 24. Aprilis 1626. et 14. Iunij 1627.
coram D. meo Merlino.
24 Non etiam mouit Dominos, quod † Cardina-
lis Alexandrinus hanc litem non ignorâuerit, vt
ideo D. Marchio eiusdem hęres de euictione
agere non potuerit, l. si fundum sciens. C. de euict.
l. si à matre. C. de iur. dot. l. si fratres. C. commun.
vtriusque iudicij: cum neque ea scientia specifica
deducta fuerit, & cum suis qualitatibus, vt opus
erat, neque etiam si ostenderetur, quicquam pro-
desset. Vel enim de hac euictione expresse Cardi-
25 nalis sibi cauit à Liuia ex † promissione, quam
sibi in venditione pręstari voluit, vt alijs omnibus
in ea venditione potior esse deberet, vt ex eadem
l. si fundum sciens, C. de euict. notant glos. et Doct.
communiter, Aymo. cons. 64. num. 4. Gomes. de
empt. & vendit. lib. 2. cap. 2. num. 42. maximè pro-
26 pter scientiam, † quam eiusdem litis habuit ipsa-
met Liuia. Castr. in l. emptorem. § qui autem, n. 2.
ff. de act. empt. Rip. in l. 2. §. voluntatem, num. 22. ff.
solut. matrim. Menoch cons. 87. num. 96. Rot. decis.
586. num. 3. par. 1. diuers. Card. Seraph. decis. 321.
num. 4. Vel si euictio specialiter promissa non
fuit, imo etiam quod euictionis nomine quicquam
27 non deberetur, petere adhuc † potest restitutio-
nem pretij actione ex empto, siue tāquam damna
& interesse, siue ex promissione ipsius venditoris.
l. seruus, quē à me, 31. §. fin. ff. de act. empt. l. si. §. em-
ptor autem C. commun. de leg. l. si in venditione
60 ff. de euiction. Ang. Aret in §. fin. nu. 1. institut.
de emption. & vendit. Surd. cons. 36. num. 22. et de-
cis. 208. num. 1. Vinc. de Franc. dec. 239. num. 3.
Rot. dec. 230. et dec. 525. num. 8. par. 1. recent. Hoc
verò pretium, quod solùm per Marchionem re-
petitur, consequi etiam poterit idem D. Marchio
ab ipsa Iulię hęreditate, quamuis suam obligatio-
nem in venditione ad factum proprium videatur
Liuia restrinxisse, cum bona hęreditaria expresse
fuerint Marchioni obligata, tam à Liuia, dum
quoad permitterent id iura & vires ipsius hęredi-
tatis, Cardinalem alijs omnibus in bonis vendi-
tis potiorem facere promisit, vt dicebam; quam
ab alijs Executoribus testamentarijs, qui simpli-
citer eandem hæreditatem obligarunt in extin-
ctionem ęris alieni ipsius hereditatis.
Quod vero hanc concordiam Marchio contra-
28 dicente ipsa Liuia peregerit, vt ideo † neque vtili
negotiorum gestorum actione eidem repetere li-
ceat, si quid inuita Liuia persoluit, ex traditis per
Bart. in l. soluendo. ff. de negot. gest. & in l. si sti-
chum, §. si ab alio. ff. de solution. quem sequuti
fuerant, Paris. cons. 107. num. 229. volum. 3. Menoc.
cons. 296. num. 25. Satis visum fuit Dominis ex ip-
sius facti, quod propositum fuit serie sublatum, cū
nunquam Liuia impugnauerit concordiā, aut ipsi
transactioni restiterit, sed solum sua pręsentia, &
consensu approbare noluerit id, quod in ipsa tran-
sactione ex parte Marchionis asserebatur, quod
eam scilicet summam, quam tunc persoluebat, ab
ipsa Liuia repetere vellet, vt videre est ex verbis
ipsis, & toto contextu transactionis, in qua eam
Liuiæ

Liuiæ contradictionem apparet, restrictam ad hãc solam Marchionis prætensionem: vt ideo non ap-
29 plicetur doctrina † Bartoli, qui id videtur requisisse, vt debitor solutioni, quam tertius facere volebat, expressè contradixerit. Sed quod neque transactionem improbauerit, imo reputauerit æquissimam, re ipsa Liuia comprobauit, cum in eadem lite, & super eadem causa, cum eisdẽ DD. de Corbaria transegit, & pro liberatione alterius partis eiusdem tenutæ alia scuta 16. millia persol-
30 uit: vt propterea cum transactionem † factam à Marchione, vel eam solutionẽ ratam habuerit ex traditis per *Bart. in l. quo enim §. rem haberi ff. rem rat. haber l. Paulus ff eod. tit. Aretin. cons. 128. num. 6. Soccin. Sen. cons. 125. num. 1. vol. 1. Put. dec. 368. leg. 2. Rot. decis. 247. num. 18. coram Ludouis.*
31 Vel facto declarauerit, † quod nulla sibi aduersus euictionem à Corbarijs intentatam defensio supererat, ad *l. cum de indebito, ff. de probat. Dec. cons. 350. Aym. cons. 106. nu. 11. & cons. 142. nu. 26*
32 non possit hodie eadem Liuia † ipsius euictionis iustitiam, aut transactionis vtilitatem controuertere, *Alex. in l. non solum § morte num. 45. ff. de nou. oper. nunciat. & in l. si domus §. de euictione, num 8. ff. de leg. 1. Felin. in c. cum olim nu. 11. col. 7. de sent. & re iud. Alexan. cons. 67 lib. 3. & cons. 63. num. 10. lib. 6. Aym. cons. 63. & cons. 179. num. 6. Mandell. cons. 514. num. 9. Couar. var. resol. lib. 3. cap. 17. num. 6. Surd. dec. 22. num. 8.*

Et ita vtraque, &c.

Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 14. Iunij 1630. coram eodem R. P. D. Verospio est in ordine 390. Et in tertia par. habentur in eadem causa aliæ duæ, sub diebus 20 Aprilis 1635. & 16. Iunij 1636. coram Reu. P. D. Panzirolo sunt decis. 300. & 155.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Spolij de Cruciarijs.

Die Mercurij 23. Ianuarij. 1630.

ARGVMENTVM.

Adiudicatio, quando sit nulla, & non substineatur, & quando secus, & alia plura circa hanc materiam adiudicationis.

SVMMARIVM.

1 *Adiudicatio est nulla ex causa excessus crediti, & num. 9.*
2 *Bona mobilia spatio longi temporis præsumuntur consumpta.*
3 *Paris. Pereg. Rot. & alij declarantur.*
4 *Vsufructus natura est, vt rerum substantia sit salua in pretio, si simus in mobilibus, & quando hoc habeat locum.*
5 *Et hoc procedit tam in vsufructuario hæreditario, quàm in alio quouis vsufruario.*
6 *Compensatio non datur de liquido ad non liquidum.*
7 *Valor bonorum mobilium consumptorum debet probari, & liquidari per hæredem proprietarij.*
8 *Compensatio non dicitur facta, si de ea non fuerit oppositum.*
10 *Census redimibiles an possint tertio pluris, aut minoris vendi, quàm ab initio sunt impositi.*
12 *Adiudicatio debet fieri pro credito petito, & ex actis certo, & liquido, necnon iudici noto.*
13 *Pro debito testatoris, desitientibus bonis liberis potest fieri exequutio super bonis fideicommisso subiectis, & hoc maximè procedit in dote n. 14.*
15 *Debitum expensarum litis super fideicommisso est debitum hæredis, quando litigatur ad ipsius commodum.*
16 *Et hoc casu bona fideicommissi non possunt irreuocabiliter alienari, sed tantum pro vita hæredis grauati.*
17 *Adiudicatio non est nulla ex eo, quod plus valeat res adiudicata, quàm creditum, cum illud plus sit restituendum cui debetur & num. 20.*
18 *Nullitas ex causa excessus intrat solummodo, quando fit executio pro credito petito in maiori quantitate, quàm verè illud est.*
19 *Decretum latum ex falsa causa, etiamsi pro parte sit vera, ruit in totum.*
21 *Adiudicatio, quamuis excessiua tenet, quando cessat ratio falsitatis causæ, & restituitur illud plus.*
22 *Adiudicatio est nulla, & rescindenda in totum propter læsionem dimidij iusti pretij.*
23 *Canon, hæc vox est promiscua, ita vt accipiatur tam pro canone, aut pro pensione, quam debetur ab emphyteuta, quàm pro censu.*
24 *Census, & non Canon, siue pensio, in dubio præsumitur, quando minus præiudicium imponentis est.*

DECISIO CCCXXXVIII.

FVIT iam ter resolutum, primo loco coram bo. me Manzanedo sub die 12. Iunij 1617. & bis coram me sub diebus 24. Ianuarij 1628. & 29. Februarij 1629. adiudicationem domus, & censuum, de quibus agitur, factam Faustinæ fuisse validam, eamq; obstare Angelo fideicommissario immissionem petenti, & nihilominus hodie ex Dominorum benignitate fuit Angelo prædicto concessa noua audientia super eisdem, & quod attinet ad adiudicationem domus, Domini sine difficultate in decisis perstiterunt, quia eius adiudicatio prætendebatur in totum nulla ex causa excessus crediti, ex quo (vt dicebatur) creditum
1 † Faustinæ non erat in tota quantitate petita, sed minus, iuxta *doctr. Bart. in leg. si non sortem, §. si centum ff. de condit. indeb. Bursatt. cons. 73. nu. 24. Afflict. dec. 358. num. 1. Rot. Ianuen. dec. 13. nu. 55. Surd. dec. 55. num 3. Rot. dec. 630. num. 2. part. 1. recent. & Greg. XV. dec. 198.* & tamen facto computo ad oculum patet, non fuisse excessum in credito, quandoquidem creditum Faustinæ petitum de quo in actis executionis, fuit scut. 280. videlicet scut. 85. pro residuo dotis, & scut. 125. pro quarto dotali, & scut. 70. pro tertia parte pluris, iuxta *Statutum Vrbis cap. 194. lib. 1.* Quæ summæ simul coadunatæ constituunt dictam quantitatem scutorum 280. vnde cum domus iuxta æstimationem

nem peritorum computatis scut. 100. cuiusdam census, quo erat grauata, non esset, nisi valoris scut. 307. & adiudicatio detractis dictis scut. 100. census facta fuerit pro scut. 207. tantū abest, quod fuerit excessum in petitione debiti, quin potius detractis ex credito Faustinæ scut. 207. pro quibus domus fuit adiudicata, remansit illa adhuc creditrix in scutis 73.

Sed fuit nihilominus facta difficultas in eo, quod Faustinæ, dum vitam vidualem seruaret, reliquit Bartholomæus eius vir vsumfructum bonorum omnium, cui vti vsufruariæ fuerunt illicò consignata per Christophorum hæredem proprietarium, & fideicommisso grauatum, quædam mobilia valoris (vt prætenditur) scut. 141. iuxta æstimationem peritorum hodie datam, quibus compensatis cum dicto suo credito scutorum 280. creditum Faustinæ de tempore petitionis, & adiudicationis non erat, nisi scutorum 139. & per consequens iuxta supradicta exequutio fuit in totum nulla.

Huic difficultati fuit tripliciter responsum in dicta vltima decisione coram me. Primò, quòd
2 dicta mobilia † præsumuntur consumpta spatio plusquam decem annorum, quibus Faustina permansit in viduitate, itaut propterea eorum nulla sit habenda ratio, *Paris. cons. 55. in fin. lib. 2. Peregr. de fideicomm. artic. 10. num. 40. & Gregor. XV. decis. 285. num. 3. in fin.* Quæ responsio hodie non placuit, & quidem meritò, quia † Paris.
3 Peregr. Rot. & alij per eos allegati loquuntur in hærede grauato, qui iure dominij vtitur rebus mobilibus, quæ vsu consumuntur, aut diminuuntur: non autem versamur in vsufructuario, qui finito vsufructu tenetur restituere pretium huiusmodi rerum, iuxta æstimationem de tempore consigna-
4 tionis, itaut rerum † substantia remaneat salua in pretio, iuxta naturam vsusfructus, *§. constituitur, instit. de vsufruct.* & sic distinguit *Peregr. vbi supra num. 32.* & est communis, & recepta sententia, quam benè examinant *Pinell. in leg. 1. 2. part. num. 80. vsque ad fin. C. de bon. mater. Modern. Hispan. de vsufruct. cap. 17. num. 29. Modern. German. ad obser. Gayl. concl. 46. considerat. 1. per tot. lib. 2. Facchin. controu. iur. lib. 8. cap. 41. Thes. dec. 80. per tot. & Surd. dec. 67. etiam per tot.* & alij plures, quos ipsi allegant, & procedit etiam in
5 † vsufructuario titulo hæreditario nō minus quàm in alio quouis vsufructuario ex alio quocunque titulo *Bald. cons. 237. incipit Pastuccius in suo testamento lib. 5.*

Secundò fuit in dicta decisione responsum, non
6 constare de valore mobilium, & propterea † illud vti illiquidum non compensari cum debito dotis liquido, maximè ad effectum annullandi exequutionem iam factam, ex regula, *text. in l. fin. vbi Doct. C. de compensat.* & ferè in his terminis *Seraph. dec. 1455. num. quarto* cum alijs in dicta decisione allegatis, & hæc responsio fuit hodie ap-
7 probata, quia valor prædictorum † mobilium debet probari, & liquidari per Angelum hæredem proprietarium, cum sit actor, vt in puncto *Greg. XV. in dict. decis. 285. in fine,* & tamen nulla adest valoris probatio: quandoquidem æstimatio peritorum, quæ data fuit, non est in forma proban-ti, nec formaliter facta de mandato iudicis, aut de consensu partium, nec recognita, & demum non est verisimilis, quia bona consignata, de quibus in inuentario dato Summario num. quarto, videntur parui momenti, multoque minoris valoris, iuxta eorum qualitatem, quàm cantat dicta æstimatio, de quibus tamen in alio iudicio poterit haberi ratio.

Tertia, & vltima dictæ decisionis responsio fuit (quæ etiam hodie placuit) quod esto probaretur valor mobilium in prædicta quantitate scut. 141.
8 prout in dicta æstimatione non propterea † fuit facta compensatio, dum non fuit de ea oppositum, & non agitur de impediendo cursum vsurarum, nec versamur in limitationibus, de quibus *glos. Bald. Salicet. & alij in l. si constat C. de compensat. Tiraq. in l. si vnquam, in verb. reuertatur, nu. 15. C. de reuoc. donat. Surd. Rot. & alij in d. vlt. decisione allegati,* & in his terminis *Afflict.* & ibi *Vrsill. dec. 121.*

Quod verò attinet ad adiudicationem censuum fuit maior difficultas, quia eorum adiudicatio fuit facta post adiudicationem domus per vnum circiter annum pro pretio scutor. 200. & verbis cl[?]ris cantat pro credito, & recuperatione dotis, & iurium dotalium, vt in Summario Cruciarij num. vndecimo, & tamen post adiudicationem domus, vt supra factam pro scutis 207. Faustina ex dicta causa (vt dictum est) solum remansit creditrix in scut. 73. ergo exequutio, & adiudicatio dictorum
9 censuum † videtur excessiua, & sic nulla vti facta pro maiori quantitate, quàm esset debita, iuxta supradicta.

Cui difficultati fuit dupliciter responsum in dicta decisione bonæ mem. Manzanedi, nempe primo, quod domus prædicta non solùm erat grauata onere census valoris scut. 100. vt dictum est, sed imo dictum censum fuisse valoris scut. 150. quia tanti fuit æstimatus à peritis per iudicem electis, ideoque domum, attenta rei veritate, fuisse Faustinæ adiudicatam, aut adiudicari debuisse non pro scut. 207. Sed tantum pro scut. 157. & consequenter Faustinam post adiudicationem domus remansisse adhuc creditricem in scutis 123. & vlterius eandem fuisse creditricem in scut. 141. pro expensis cuiusdam litis agitatæ in Rota coram bonæ memoriæ Cardinali Seraphino inter eam, & Christophorum de Cruciarijs hæredem proprietarium, de quibus in Summario Angeli num. 8.

Sed hæc responsio non fuit visa Dominis tuta, quia prætensum augmentum crediti ratione æstimationis valoris census super domo impositi scut. 150. cessat penitus, quia constat, quod ille fuit impositus, & venditus ab initio pro solis scutis 100.
10 in proprietate, vnde quicquid sit, an, & † quomodo census redimibiles possint tertio pluris, aut minoris vendi, quàm ab initio sunt impositi, quæ fusè examinant *Guttier. practic. quæst. ciuil. quæst. 173. per tot. lib. secundo, & Modern. Perus. de censib. secunda par. cap. secundo, quæst. secunda artic. sexto, num. 17. & seqq.* Tamen census, de quo agitur, per Iudicem, aut per peritos in casu nostro non potuit plus æstimari ad fauorem creditoris census, & in præiudicium Cruciarij census debi-

debitoris, quàm fuit impositus ab initio, ex quo
Cruciarius poterat, quando sibi placebat, prout
hodie Faustina, censum luere, restituendo domino
census solum scut. 100. pro quibus dumtaxat fuit
11 impositus: itaut omnis pactio, † aut æstimatio
in contrarium sit nulla ipso iure, nihilque opere-
tur, vt sunt verba Bullæ Pij V. super censibus, in
vers. postremò census in futurum creandos, &c.
Prætensum autem creditum Faustinæ ratione ex-
pensarum non fuit petitum, nec aliter deductum
in processu adiudicationis: quinimo de eo tempo-
re non erat adhuc pro eo relaxatum mandatum,
cum adiudicatio facta fuerit de mense Maij anni
1577. mandatum autem pro expensis fuit relaxa-
tum de mense Augusti eiusdem anni, & ideo non
potest de eo haberi ratio ad excluden. excessum,
12 cum † adiudicatio debeat fieri pro credito petito,
& ex actis certo, & liquido, iudicique noto, iuxta
trad. per *Bald. in cons. 122. num. 1. lib. 3. Surd. cons.
225. num. 9. in fin. Rot. dec. 725. num. 1. et 2. par 2.
recent.* & tollitur prorsus difficultas, quia licèt pro
debito testatoris deficientibus bonis liberis po-
13 tuisset † fieri exequutio contra Christophorum
hæredem grauatum in bonis fideicommissi (qualia
erant domus, & census) *l. Pater filium, in princ. ff.
de legat. 3. l. filiusfamilias §. diui et primero ff. de
leg. 1. iuncto text. in l. à Diuo Pio §. in venditione.
ff. de re iudic. Padill. l. vnum ex familia §. si de fal-
14 cidia num. 7. ff. de legat. 2.* maximè † ex causa do-
tis *auth. res quæ*, cum ibi *not. C. comm. de legat.* &
latè *Molin. de hispan. primog. lib. 1. c. 10. num. 4. et
7. per tot.* non tamen executio fieri potuit pro di-
ctis expensis ex causa litis cum dicto hærede gra-
15 uato, quia debitum expensarum est † debitum
hæredis, ex quo non litigabatur ad vtilitatem fi-
deicommissi, sed ad priuatum hæredis commodū,
videlicet, an vtilitas cuiusdam Casalis post mortē
testatoris pertineret ad Christophorū hæredē pro-
prietarium aut ad Faustinam hæredem vsufructua-
16 riam: hoc enim casu bona fideicommissi non † pos-
sunt irreuocabiliter alienari, sed tantum pro vita
hæredis grauati, vt latè *Doctores in dict. §. Diui,*
& declarant *Modern. Brix. quæst. 542. num. 9.*

Secundò fuit in dicta decisione bo. mem. Man-
zanedi responsum, quod quamuis creditum Fau-
stinæ pro residuo dotis, & iurium dotalium, & ter-
tij pluris de tempore adiudicationis dictorum cen
suum non esset nisi in scut. 73. vt fuit sæpius dictum
& census fuerint adiudicati pro scut. 200. non pro-
17 pterea adiudicatio † fuit excessiua, & nulla, imò
sustinetur: sed solummodo Faustina tenebatur il-
lud plus restituere hæredibus proprietarijs *leg. fin.
vers. fin autem minus*, & ibi *Bald. n. 4. C. de iur. do-
min. impetran. Ruin. cons. 160 num. 23. lib. 2. et Af-
flict. dec. 218. num. 2.* quam responsionem hodie
18 Domini fuerunt amplexi, quia nullitas ex † causa
excessus intrat dumtaxat, quando fit executio pro
credito petito in maiori quantitate, quàm verè il-
lud est, aut ex diuersa causa ab ea, ex qua execu-
19 tio petita fuit, ea scilicet ratione, quia † decretum
latum ex falsa causa, etiam si pro parte sit verum,
ruit in totum, *l. cum verò §. subuentum ff. de fidei-
com. lib. 1. §. hæc verba. ff. ne vis fiat ei l. 3. §. puberi
ff. de Carbon. edict. Bald. in l. certi §. quoniam n. 8.
vers. 2. si Iudex ff. si cert. pet. Capic. dec. 51. num. 2.*
& in his terminis loquuntur, & intelligi debent
iura, Doctores, & decisiones in principio allega-
tę, qui tamen non est casus noster, quia non fuit fa-
cta exequutio pro maiori credito, quàm verè de-
20 beretur, † nec fuit in maiori quantitate petitum,
nec ex alia causa, sed pro dicto residuo dotis, iu-
rium dotalium, & tertij pluris, quod sufficit esset
certum ex actis processus executionis in dicta
quantitate scut. 73. *l. hæc sent ntia. l. 1. C. de sen-
tent. quæ sin. cert. quant. Paul. de Castr. consil. 91.
lib. 1. Vant. de nullit. ex def. sent. num. 104. vers.
premissis tamen. Cornæ. dec. secunda, num. ter-
tio, et quarto*; quo casu licet adiudicetur res ęsti-
mata in multo maiori valore quàm sit creditum
21 qui est casus noster, adiudicatio † tenet, quia ces-
sat ratio falsitatis causę, & creditor, cui fit adiudi-
catio, tenetur illud plus restituere, vt in *dict. leg.
fin.* & notant communiter Doctores in *l. 1. et 2. C.
si in caus. iudic.* & sic exponit *Dec. in leg. cum am-
plius, vers. secus est, de reg. iur. et clarius magon.
dec. Florent. 109. num. 6. cum seqq.* & alij plures
per eum citati ibidem.

Neque obstat, si dicatur, quòd dicti census
ęstimati in scut. 200. erant canones, & non cen-
sus, qui propterea erant valoris scut circiter 500.
22 & ideo † fuisse ęstimatos, & in solutum datos
minus dimidia iusti pretij, quo casu adiudicatio
est nulla, aut rescindenda in totum. *Cagnol. in
leg. secunda, num. 161. C. de rescind. vend.* & ibi-
dem *Pinell. num. 25.* Et est communis sententia,
quam Rota sequitur, vt in *decis. 648. num. 54.
part. prima recent.* & fuit in his terminis dictum
in causa Romana Syluæ 13. Iunij 1627. *coram
me*, quia hęc difficultas tollitur ex facto, cum
non probetur fuisse canones: quandoquidem li-
cèt in testamento Faustinę canones nuncupantur,
vltra quòd fuit ibi hoc incidenter dictum, hęc vox,
23 † canon, est promiscua, itaut accipiatur tam pro
canone, aut pensione, quę debetur ab emphy-
teuta, quàm pro censu, *Roder. de ann. redd. lib.
primo, quæst. prima. sub num. primo, vers. qui-
dam sunt redditus emphyteutici. Clar. in §. em-
phyteusis quæst. prima, ver. contractus autem.
Modern. Perus. de censibus, part. prima, cap. pri-
mo, quæst. prima, articulo primo, num. decimo-
tertio.* Vnde cum esse censum in hoc casu sit mi-
nus pręiudicium imponentis, quàm si canon, aut
24 pensio emphyteusis esset, † census pręsumitur,
& non emphyteusis. *Bero. quæstione decima-
quarta, et Clar. vbi supra vers. sed pone.* & de-
mum dum in contrarium nihil: quod releuet, pro-
batur, perponderat, quòd fuerint ęstimati, & ad-
iudicati vti census.

Et ita resolutum vtraque parte sępius informan
te, &c.

* *Prima est decisio 528. parte tertia recent. re-
liquæ duæ sunt supra in hac parte decis. 134.
et 254.*

Reue-

REV.mo P.D. MERLINO DECANO.

Romana Retractus.

Die Mercurij 23. Ianuarij 1630.

ARGVMENTVM.

Vicinus, vt fruatur prælatione in emptione domus vicini vigore Constit. Greg. XIII. de iure congrui, quatuor requiruntur. Primò, quod sit vicinus verè. Secundò, quòd offerat se ædificaturum intra certum tempus. Tertiò, quòd ædificium perficiendum non in priuatam habitantium commoditatem tendat, sed in ornatum, & decus Vrbis. Quartò quòd ex domo vicini, & retrahenda, possit confici vnum ædificium.

SVMMARIVM.

1 *Vicinus ad hoc vt potiatur prælatione in emptione domus vicinæ vigore Bullæ iuris congrui, quatuor copulatiuè requiruntur.*

2 *Vicinitas, hæc vox denotat quamdam commixtionem & cohærentiam inter domum propriam vicini, & retrahendam.*

3 *Vicinus, vt fruatur prælatione in emptione domus vicini, requiritur, vt se ædificaturum intra certum tempus offerat.*

4 *Vicinus si nolit ædificare, tunc ius prælationis competit inquilino, etiam si ædificaturus non sit.*

5 *Ornatus Vrbis, & publicum decus est potissimum scopum Bullæ Greg. XIII. de iure congrui.*

Vrbium decens cultus, & ædificatio a iure communi præcipitur num. 5.

6 *Ornatus Vrbis, est fundamentum totius Bullæ iuris congrui, vt habetur ex procemio.*

7 *Constitutionis finis, & mens legislatoris deprehenditur in procemio.*

8 *Ornatus Vrbis est ratio finalis constitut. Gregorij de iure congrui.*

9 *Magistri viarum Vrbis, in quorum loco sint subrogati.*

10 *Aedificium faciendum a vicino si sit in parte posteriori, vel interiori domus, non intrat Bullæ iuris congrui.*

11 *Ornatus publicus, & decor Vrbis consistit in eleganti facie, & structura de foris exposita.*

12 *Bulla iuris congrui, vt habeat locum, requiritur quod domus vicini retrahentis cum facie domus retrahendæ connecti possit & num. 13.*

14 *Bulla iuris congrui non loquitur de quocumque vicino, sed de eo, dumtaxat, qui ex propria, & cohærenti domo, vnicam, & latiorem construere potest.*

15 *Vicinus, qui retractum intentat, debet iam habere incohatum ædificium in propria domo.*

Et illud congruè, & speciosè absoluere non potest, nisi & contiguam domum annectat num. 15. & num. 27.

16 *Extensio non dicitur, quando eadem est ratio.*

17 *Dictiones sed, & cum, important diuersitatem in facto, & identitatem in iure.*

19 *Vicini duo, vbi adsunt, tunc Bulla iuris congrui præfert illum, qui magis indiget.*

20 *Bulla iuris congrui præsupponit, quod ædificium sit incohandum in propria domo, non autem solummodo instituendum in domo retrahenda, & num. 36.*

21 *Bulla iuris congrui ab inquilino non expostulat ædificium, & ei etiam si non sit ædificaturus concedit prælationem.*

22 *Vicinus ex propria, & cohærenti domo potest vnam, & elegantiorem construere ædificij faciem, quod secus est in inquilino, & ista est ratio cur Bulla non requirat ædificium ab inquilino, & num. 23.*

24 *Bulla iuris congrui non curat de ædificio faciendo à vicino, si solum in domo retrahenda illud est facturus.*

25 *In statutis, & constitutionibus non solum attendi debet, quod ex cortice literæ desumitur, sed etiam, quod virtualiter ex verbis, & ratiocinatione ab expressis deducta inferri potest.*

26 *Bulla iuris congrui tota est fundata in æquitate, quæ publicam vtilitatem priuatis prætulit commodis.*

28 *Bulla iuris congrui cum sit correctoria iuris communis non admittit extensionem.*

29 *Bulla iuris congrui non habet locum, quando vicinus est ædificaturus in vico angusto, & peruio.*

30 *Bulla iuris congrui in congruentia quadam, & epicheia fundata est.*

31 *Bulla iuris congrui nullo modo fauere videtur vicino ædificaturo ad solam pompam, & æmulationem.*

32 *Vicinus quando dicatur velle ædificare ad æmulationem.*

33 *Bulla iuris congrui loquens de ædificio faciendo ad publicum ornatum, debet intelligi de ædificio congruo, & proportionato pro qualitate domus.*

Non autem de quacumque immoderata, & captiosa ædificatione num. 33. & num. 34. Vbi damnatur huiusmodi non consentanea ædificandi luxuria.

35 *Aedificium nullum in Vrbe adeo eleganter constructum est, quin eius ornatus, ab operoso ingenio, & industria animosi Architecti augeri possit.*

37 *Consortium non inducitur ratione muri communis.*

38 *Filiæ fœminæ, extantibus masculis, non succedunt in bonis paternis, si fratres sunt parati illas dotare, & hoc secundum statut. Vrb.*

39 *Clausula constituti, tribuit facultatem possessionem propria auctoritate capiendi.*

DECISIO CCCXXXIX.

PERMANSERVNT Domini in decisis sub die 29. Ianuarij 1629. coram me, * etiam quoad vicinitatē, scilicet illam non suffragari D. Leōcello in præiudicium R.P.D. Grati Inquilini. Quamuis enim ille sit vicinus, immo & contiguus, vt in alijs decisionibus firmatum fuit, & ex dispositione Bullæ fel. record. Greg XIII. super iure congrui quæ est impressa in nouo Bullario inter

Constitutiones illius Pôtificis in ordine xxii. quoties vicinus habet requisita ibi præscripta, præfe-
1 ratur inquilino, vt in §. 11. Attamen † Domini censuerunt quatuor requiri copulatiuè, ad hoc, vt vicinus huiusmodi potiatur prælatione.

Primò quod sit vicinus verè, vt disponitur in §. 8. ibi, *teneatur perquirere à vicinis*, & §. 9. ibi, *si vicini prædicti*, & §. 11. ibi, *inter Inquilinum, & vicinos, etc.* Adeout quodammodo vnitus, & iunctus sit rei retrahendæ, quemadmodũ etiam infert græca iuris istius appellatio, qua ius ὁμότοιχος non autem γειτονικός dicẽdum esse quibusdam
2 placuit † quæ vox denotat quandam commixtionem, & cohęrentiam inter domum propriam vicini, & retrahendam, vt declarat *Tiraq. de retract. lignag. in præfat. num. 2. et sequitur Bard. de iure protimis. in princ. sub num. 2.*

3 Secundò, vt is vicinus † possit, & offerat se ędificaturum intra certum tempus, ita in §. 9. & §. 11. vbi discrimen constituitur inter inquilinum, & vicinum, vt is si velit ędificare præferatur, &
4 eo nolente, nullá illius ratio habeatur, & † ius prælationis in emptione competat inquilino, etiamsi ędificaturus non sit.

Tertiò, vt ædificium perficiendum non in priuatam habitantium solummodo commoditatem tendat, sed & in ornatum, ac publicum Vrbis decus, quem scopum sibi potissimũ proposuit Greg.
5 inhærendo † dispositioni iuris communis, quia hic decens Vrbium cultus, & ędificatio pręcipitur, vt in *leg. penult. l. 1. ff. de tign. iniunct. l. præses ff. de offic. præsid. l. 2. C. de ædif. priuat. l. præscriptio C. de oper. pub.* & monuit etiam Aristoteles *lib. 6. polit. cap. vlt. vt obseruat Io. de Plat. in l. 2. num. 1. C. de*
6 *ædif. et alijs rebus, etc. lib.* 11. Atque in hac † ratione fundata est tota Gregoriana constitutio, vt habetur in prooemio, ibi, *quæ publicè vtilia, et de-*
7 *cora esse Vrbi, etc.* Ex quo † deprehenditur mens legislatoris, & finis constitutionis. *l. fin. ff. de hered. instit. Paris. cons. 21. num. 38. lib. 1. Crauet. consil. 192. num. 21. Surd. cons. 241. num. 17. Bard. de iure protimis. in princ. nu. 7. Moder. Roman. discep.*
8 *forens. cap. 947. num.* 13. Et in terminis, quod † ornatus Vrbis sit ratio finalis huiusmodi constitutionis tradunt *Bard. de iure protimis. in princ. n. 6. et 7. et § 4. vers. et ex hoc ad fin. et § 7. num. 2. vers. ratioq. Benedel. eod. tract. in rub. num. 14. Cabal. cons. ciu. 162. num. 12 & seqq. lib. 1. Modern. Roman. discept. forens. d. c. 947. num. 13.* Quod idem etiam bene desumitur ex eadem constitutione, dum ad exordinandarum ædificationum curam, & ad hoc, vt quę ad Vrbis ornatum consentanea
9 sunt, gerantur, pręposuit magistros viarum, † qui subrogati videntur loco illorum Magistratuum, quos plures Romana Respublica, & subinde Cęsares ad huiusmodi officium instituerunt, & viros viarum curandarum, Magistros vicorum Vrbis, Curatores viarum, regionumque Vrbis, & publicorum operum, atque ędiles nuncuparunt, vt ex Liuij, Suetonij, Taciti, Plutarchi, aliorumque historicorum testimonijs comprobat *Panuin. de Ciuit. Roman. tit. de Magistr. Greg. Tholosan. in sintag. iur. lib. 46. tit. 31. num. octauo, et sequentib.* quibus omnibus hoc vnum munus procurandi ornatum Vrbis demandatum erat, & sic ad propositum, dum idem Gregor. XIII. Magistris viarum ędilitatis curam, & onus iniunxit, hinc arguitur enixa eiusdem voluntas circa ipsum Vrbis
10 ornatum. Et propterea si ędificium † faciendum à vicino est in parte posteriori, vel interiori domus, Bulla non suffragatur, vt consuluit Petrus Aldobrandinus in celebri illo consilio, & passim seruatur vt ipse asseruit, & tradunt *Modern. Roman. disceptat. forens. dict. cap. 947. num. 12.* orna-
11 tus † enim hic publicus, & decor Vrbis consistit in eleganti facie & structura de foris exposita, cui prospexit Gregorius dum contiguos appellauit istos vicinos, idest se tangentes, seu Collate-
12 rales, adeout facies ędium vicini † retrahentis, cum facie domus retrahendæ connecti possit, perque incorporationem aptè vnicum perfici ędificium, & eius facies obuia & viatorum oculis exposita conspectior euadere.

Quartò, vt ædificium cadat, & in parte retrahenda vt in §. 9. ibi, *et ibi ædificaturos, etc.* & ibi, *de ædificando ibi ad certam summam, etc.* atque ab hoc nec informantes pro D. Leoncello dissentiũt, & cadat etiam in parte ipsius vicini retrahentis,
13 itaut † vicinus ædificando in propria, & in retrahenda domo possit ex vtriusque collatione, & incorporatione Ciuitat. hoc prestare decus quod in singulis domibus diuisis, & structura inæqualibus non adesset, vt in terminis Bullę Sixti IV. dixit *Bard. de iure protimis. § 3. num. 2. et 4. vers. Vnde lex, ibi in nulla tamen, etc.* & idem sensit. *Aldobr. in prææalleg. cons. vers. quinimo*, vbi tradit constitutionem non loqui de quocunque vicino, sed de
14 † eo dumtaxat, qui ex propria, & coherenti domo, vnicam, & latiorem construere possit, & sic pręsupponit Aldobrandinus, quod ędificium cadat etiam in domo retrahentis, & idem videntur inferre verba Bullę in §. 9. ibi, *si quis domum, solumue habens ibi ædificare voluerit*, quod verbum, *ibi*, ad oculum demonstrat ædificium futurum in parte propria retrahentis, & clarius *eodem §. 6.* ibi. *Et nihilominus ædificium ipsum insigne futurum sit, eiq; perficiendo aliqua domus etiam à Domino habitata, etc.* Ex quibus deprehenditur, quod
15 Papa intellexit, vt vicinus, † qui retractum intentat, iam inchoauerit ædificium in proprio, sed illud congruè, & speciosè absoluere non possit, nisi & contiguam domum annectat.

Et quamuis in hoc §. 6. Bulla loquatur in venditione coacta, attamen, & idem videtur dispositum in §. 8. vbi de spontanea venditione sermo
16 habetur, tum † quia eadem ratio id suadet, nec diuersa assignari potest, & sic idem videtur dispositum per comprehensionem, non autem extensionem *Bald. in leg. data opera num. vndecimo, C. qui accus. non poss. Castren. cons. 83. num. secundo, lib. secundo, et cons. 251. num. tertio, lib primo, Menoch. cons. 133. num. 5. Surd. cons. 25. num. 39.* & in his terminis benè *Caball. d. cons. 162. num. 21. et seqq. lib. 1.*

Tum, & quia Bulla in § 8. vbi loquitur de ven-
17 ditione spontanea vtitur dictionibus, † *sed, & cum*, quę important diuersitatem in facto, & identitatem in iure. *Bart. in l. hoc amplius ff. de dam. infect.*

fect. Ias. in l. clam possidere §. qui ad nundinas n. 9. ff. de acq possess. Boer. dec. 155. num. 20 Tum etiam quia, & in §. 12. vbi Bulla loquitur de vtraque vē-
18 ditione, tam coacta, quàm spontanea, † decernit, opus esse, quod ædificium faciendum sit in domo retrahentis, ibi, *vicini fuerint, quorum ædificijs vendenda res opportuna existat*, tunc enim opportuna est domus retrahenda ædificio, si quando structura iam inchoata, absolui rectè non potest, nisi facta incorporatione domus cohærentis retra-
19 hendæ; quod † & suadetur ex eo quia inter duos vicinos Bulla præfert eum, qui magis domo retrahenda indigeat, & sic ad prælationem considerat indigentiam pro ędificijs cœptis in proprio, vel
20 præsupponit † ædificium esse inchoandum in re propria, non autem solummodo, instituendum in domo retrahenda.

Verùm, & hoc planius conuincitur ex §. 11. vbi Bulla, quæ ita anxiè ædificium exigit, & toties Vrbis ornatum inculcat, tamen ab inquilino, qui so-
21 lummodo † ius habet temporale habitationis, nullum expostulat ædificium, & ei etiam si ædificaturus non sit, concedit prælationem, in quo certè
22 nulla alia ratio † discriminis assignari potest, cur scilicet Bulla expostulet ædificium à vicino, qui ius habet reale, & perpetuum, non autem ab inquilino, nisi quia vicinus & ex propria, & ex cohærenti domo retrahenda, potest vnam, & elegantiorem construere ædificij faciem in inqui-
23 lino autem, † cum non possit ædificare, nisi in domo, quam inhabitat & prætendit retrahere, Bulla neglexit huiusmodi ædificium, & hinc infertur,
24 quod eadem Bulla nec etiam curaret † ædificium faciendum à vicino, si solum in domo retrahenda illud esset futurum, in statutis autem, & constitu-
25 tionibus attendi debet nedum † quod ex litteræ cortice desumitur, sed etiam quod virtualiter ex verbis, vel ratiocinatione ab expressis deducta inferri potest. *Bart. in l. si fideiussor §. meminisse ff. de leg. 1. Gratiet. conf. 149. num. 11. Gabr. conf. 15. num. 35. lib. 1. Surd. conf. 215. num. 26. cum alijs.*
Ratio autem cur requiratur, vt ædificium inchoādum sit in propria domo vicini, tota fundata est
26 in æquitate, quæ publicam † vtilitatem priuatis prætulit commodis, & proinde cum vicinus inchoauit ædificium, quod in publicum ornatum comparatum est, neque illud perfectè potest ab-
27 soluere, tunc Bulla indulget, † vt alius vicinus cogatur vendere, vel si spontè vendat, debeat præferre ædificaturum ad ornatum Vrbis, vnde durum esse, & incongruum hoc ius congrui, si is, qui nihil potest ædificare in propria domo, præferatur ex eo solum, quod in parte retrahenda offerat se ædificaturum, & hoc admisso, sequeretur etiam quod quilibet extraneus si offerret ædificium ad publicum decus se facturum, deberet preferri in emptione cuiuscumq; domus etiam in præiudiciū inquilini, quo nihil esset absurdius, & tamē
28 hæc Bulla † cum sit correctoria iuris communis, nempe *l. dudum C. de contrahen. empt.* non admittit extensionem, vt scribunt *Luc. de Pen. in l. Curiales C. de prædijs Curial. lib.* 10. vbi hoc ius protimiseos nimiæ asperitatis nota arguit, & *Dec. conf. 222. num. 1. Castrens. conf. 249. num. 1. lib. 2. Corn. conf. 166. num. 9. & seqq. lib. 2. Paris. conf. 82. nu. 4 & seq. lib. 3. Tiraq. de retract. in præfat. num. 60 Menoch. conf. 666. num. 3. & seqq. Rendel. de iure protimis. in rub. num. 27. Rota coram* Reuerendiss. D. meo Decano *dec. 2. num. 3.*

Hæc applicando ad casum præsentem intelligimus in D. Leoncello concurrere quidem primum, & secundum requisitum, deficere autem tertium, & quartum.

Tertium deficit, quia ędificium, quod proponit
29 se facturum, est † in vico angusto, & imperuio, neque confert ab publicum Vrbis nitorem, & prospectum.

Quartum etiam, quia licet in delineatione, siue typo exhibito appareat, quod ipse D. Leoncellus parietes domus potest extollere fenestras ampliare, & parietum culmen coronide obducere,
30 attamen, cum vt diximus, hæc Bulla † sit fundata in congruentia quadam, & epicheia, debet intelligi de ornatu, & decore congruo, & proportionato, & certè cum ista domus, de qua agitur, pro sua dignitate æquè ornata sit, decus istud pollicitum, videtur potius ad solam pompam, & ad
31 æmulationem propositum, cui † Bullam nullo modo fauere voluisse dicendum est ex traditis per *Menoch. de arbitr. iud. casu 156. num. 3. & seqq. Cephal de seruit. vrban prædiorum cap. 39. Hond. conf 80. num. 7. lib. 1. Bursatt. conf. 57. num. 14. & seqq.* & in terminis retractus *Rota dec. 475. nu. 9. par. 1. diuers.* & alijs in causis relatis per *Modern. Rom. discept foren. cap. 745. num. 32. & seqq.* suspicioque ęmulationis inde deducitur, quod hęc do-
32 mus non ita latum habet situm, † vt tam elegantem, ac sumptuosum admittat ornatum, sique ornamentum propositum perficeretur, plus esset in impensa, quàm in fructu, vnde emergit animus ęmulandi ad *l. qui fluminibus §. fin. ff. de seruit. vrban. prædiorum. Alexand. conf. 74. num. 4. ad fin. lib. 2. Cephal. conf. 130. num. 15. Bursatt. d. conf. 57. num. 17. Honded. d. conf. 80. num. 8. & dicti Modern. Roman. discept foren præalleg. cap. 74. n. 39.*
33 Et Bulla dum loquitur de ędificio † faciendo ad publicum ornatum, debet intelligi de ædificio, & ornatu congruo, & proportionato pro qualitate domus, non autem de quacumque immoderata, aut captiosa ędificatione, quam prohibuit *I. C. in l. ex damni ff. de damn. infect. & in l. 1. C. de ædific.*
34 *priuat.* vbi huiusmodi non consentanea † ędificandi luxuria damnatur, & Gratianus in *can. pulchra 86. dist. Luc de Pen. in l. 2. num. 10. C. de prædijs, & omnibus, & c. lib. 11. & notat Brisson. select. antiquit. lib. 1. c. 1.* & benè confert doctrina *Alciat. in l. ædificia § perfecisse ff de verb. signif.* alioquin daretur processus in infinitum, cum nullum in
35 Vrbe † palatium adeo eleganter constructum sit, quin eius ornatus ab operoso ingenio, & industria animosi architecti, vt inquit Imperator in *l. in his ad fi. C. de prædijs, & omnibus rebus nauicul. li. 11.* augeri possit.

Sed esto citra veri pręiudicium, quod domus, quam D. Leoncellus vellet retrahere, admitteret nouum opus, certum est quod ipse in mansiunculis, & taberna, quam subtus habet, nihil prorsus
36 potest addere, & † totum ędificium fieret in domo

mo retrahenda, quod non sufficit, vt ita ostensum fuit.

Quo verò ad consortium, in quo, & modo per memoriale insistebat D. Leoncellus, neque illud Domini putarunt suffragari, nec ratione muri cō-
37 munis, † qui non inducit consortium ad hunc effectum respectu domus, vt in decisionibus iam fuit firmatum, & præcisè in his terminis vltra allegatos in alijs decisionibus resoluit Rauens. *variar. resolu.13.nu.6 & seqq.* Nec ratione cessionis Isabellæ, & legitimæ eidem debitæ, quoniam hæc domus nec paterna fuit Isabellæ, sed prouenit ex donatione patrui cum pacto, vt solum spectaret ad masculos, vt in instrumento, sub die 22. Nouembr. 1594. per acta Buratti, & quatenus fuisset paterna, nullum ius Isabellæ competeret extantibus fratri-
38 bus, † secundum dispositionem statuti Vrbis, cum enim prædicti fratres nedum fuerint parati dotare Isabellam, sed verè iam in quantitate dotauerint, bona effecta fuerunt libera eorundem fratrum, sororiq; solum competebat actio ad dotem pro adimplemento modi, vt per *Gabr. cons.5.nu.10.lib.1.in princ.& cons.139.nu.1.& seqq.lib.2.* vbi refert dictum consilium quintum à Rota fuisse approbatū, nempe coram Cotta *dec.* 538. & plenius coram bo.me. Card. Blanchetto *dec.* 540. *par.1. diuers.*

Neque ex subsequutis desumi potest Isabellam fuisse consortem in dominio istius domus, quia si appræhendit possessionem, id factum est non iure condominij, quia nullum dominium habebat, sed solum ob quandam hypothecam pro annua pensione scut. 100. ex locationibus istius domus percipienda, & appræhensio possessionis facta est in vim clausulæ constituti appositæ in instrumēto as-
39 signationis dictæ annuæ pensionis, quæ † clausula constituti tribuebat facultatem capiendi possessionem propria auctoritate. *Bart. in repet. leg. creditores num.18. & 19. C. de pignor. Rota in Reatina iuris redimendi, decimaseptima Martij 1624. coram me.*

Et ita discusso diligenter articulo, per omnes Dominos conclusum fuit standum esse in decisis etiam quoad vicinitatem, &c.

* *Sunt supra decis. 244. & 303. Et infra adest alia sub die 17. Maij 1630. coram eodem R. P. D. Merlino est decisio 378.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ.

Die Mercurij 23. Ianuarij 1630.

ARGVMENTVM.

Fideicommissario agenti ad immissionem bonorum fideicommisso subiectorum, quid obstet, & quando eidem non possit denegari immissio. Clausula, sine præiudicio vtriusque partis, in decreto apposita, cuius sit conditionis, & virtutis.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario agenti ad immissionem, semper obstat exceptio detractionum, quæ prius sunt faciendæ; ne ipse capiat quod a testatore vinculari non potuit & num.2.*

3 *Fideicommissario non potest denegari immissio ratione detractionum, quando non adest legitimus contradictor.*

4 *Filius est legitimus contradictor ad impediendam immissionem fideicommissario, donec sequatur liquidatio legitimæ.*

5 *In fideicommissarium transeunt omnia iura actiuè, & passiuè.*

6 *Vsusfructus in causam legitimæ potest relinqui filio.*

7 *Fideicommissario non potest impediri immissio per non entem.*

8 *Sententia probat factum, ita se habere, & potest allegari etiam contra tertium.*

9 *Filius ratione suæ legitimæ, est legitimus contradictor.*

10 *Vsufructuario mortuo cessat vsusfructus, & naturalis possessio cum ciuili remanet consolidata.*

11 *Iustè possidet, qui auctore Prætore possidet.*

12 *Clausula sine præiudicio iurium vtriusque partis est conditionalis, & num.13.*

14 *Possessio capta cum clausula sine præiudicio iurium, &c. si non appareat alium non habere potiora iura, non est reuocanda.*

15 *Possidens, cum clausula sine præiudicio iurium non potest se fundare in ea possessione, quia perinde est, ac nō possideret propter iura reseruata.*

16 *Clausula, sine præiudicio, intelligitur de alio præiudicio, quàm expresso.*

17 *Verba per modum prouisionis in decreto præmissa non tribuunt ius irreuocabile.*

18 *Hæredi venienti ex persona propria non nocet illud, quod cum suis antecessoribus fuit factum.*

19 *Substitutus hæres subrogatur in locum hæredis nedum respectu iurium, sed etiam instantiæ.*

20 *Possessio spatio decem annorum solet haberi pro derelicta.*

DECISIO CCCXL.

CENSVERVNT Domini Reuerendiss. D. Francisco dandam esse immissionem in possessionem bonorum Angelæ vigore primogenituræ ab ea institutæ, quia probat omnia necessaria ad illius effectum, nempe fideicommissum extare, casum euenisse ad eius fauorem, quia superstes est ex primogenitis vocatis, habilis, & bona petita fuisse in bonis Angelæ fideicommittentis, quibus concurrentibus immissio non est deneganda in iudicio adipiscendæ, prout iam dictum, & comprobatū fuit in dec. 10. Dec. 1625. in hac causa facta.

1 Non obstat, quod agenti ad immissionem † ex fideicommisso semper obstet exceptio detractionum, quæ prius sunt faciendæ, ne fideicommissarius capiat quod a testatore vinculari non potuit, & sic incertum, & illiquidum ante detractiones,
2 quod † de iure exequibile non est *Decian. cons.* 85. *num.1 lib.2. Rimin. Iun. cons.91. num.25. lib.1. Surd. consil.423. in fin. lib.3. Rota in Forolinien. fideicommissi nona Maij 1611. coram Illustriss.* Card.

Card. Pamphilia. ut propterea donec non sit liquidata legitima Iulij senioris non sit agendum de immissione.

Quia cum fideicommissarius hodie agat contra D. Iulium, qui non est hæres Angelæ, nec titulum habeat, nec possideat, meritò tanquam non legi-
3 timus contradictor † non potest impedire immissionem petitam per fideicommissariū etiam quòd se opponat pro supplemento legitimæ; vel pro tota consequenda *Bart. in l. 2. num. C. quand. & quib. quart pars deb. lib. 10. Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 643. Gabr. de legit. concl. 4. num. 4. Graff. in 6. legitima quæst. 16.* cum alijs allegatis in prima decisione causæ, quibus accedunt, *Rvin. cons. 51. num. 6. lib. 4. Curtius iu. cons. 21. num. 10. & alij allegati per Modern. de legitima contr. qu. 13. art. 1. num. 9. & alios de legitima lib. 5. tit. 3. quæst. 11. num. 15.* quæ verò allegantur in contrarium benè procedunt, quando filius est hæres, & possidet, & excipit contra fideicommissarium, non autem quando prædictis caret, & agit ad excludendum hæredem fideicommissarium, nec ad euitandum Bart. doctrinam videtur referre, quod primogenitus & seu fideicommissarius agens pro immissione non sit hæres scriptus, sicuti erat Ioan-
4 nes, vt propterea reus conuentus habens † causam à filio, cui debetur legitima, semper sit legitimus contradictor ad impediendam immissionem, donec sequatur liquidatio, *Rot. decis. 166. num. 3. coram Papa Greg. XV. Decian. cons. 85. nu 2. vol. 2. Surd. cons. 423. n. 43.* Cū alijs allegatis: quia prædicti hanc distinctionem non faciunt, sed loquuntur in hærede grauato, qui non tenetur nec verbo, nec re facere restitutionem ante detractiones, & fideicommissarius, cui non est facta restitutio re, vel saltem verbo non possit agere ad immissionem, sed Iulius senior non grauatus, cum nō fuerit hæres, vt infra subijcietur, sed Ioannes, ideo Reuer. D. Franciscus in quem ratione verbalis restitutionis factæ Ioanni primo fideicommissario, & litis
5 contestatæ † transierunt iura fideicommissaria, actiua, & passiua, agit ad immissionem, cum non egeat verbali restitutione D. Iulij, in quem iura fideicommissaria non transierunt, *Surd. cons. 92. nu. 10. & 359. num. 46. & seqq.*

Tota igitur difficultas restringitur ad qualitates, nempe an Iulius senior fuerit hæres Angelæ matris suæ; secundò an adhuc titulus ex legitima subsistat; tertiò & vltimo, an D. Iulius iunior iustè possideat bona, quæ nunc prætenduntur subiacere petitæ immissioni.

Quantum ad primam, clarum est, quòd ex filijs Angelæ Ioannes fuit hæres in proprietate, Iulius verò, & Vincentius in vsufructu, qui testamentum matris acceptarunt, & possessionem bonorū vsufructui suppositorum cœperunt, vt firmatum fuit 15. Maij 1618. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo.

Quo ~~verò ad secundam respectu~~ tituli legitimæ, hodie penitus cessat, quia per consumptionem illius ex formali vsufructu per Angelam Vincen-
6 tio, & Iulio relicto, & † qui in causam legitimæ potuerit relinqui, iam fuit firmatū coram bon. me. *Patriarcha Mā zanedo 11. Martij 1618. & primo coram Card. Seraphino decis. 1365 num. 7. & coram san. mem. Greg. XV. decis.* 186. tanquam de non ente D. Iulius ad impediendam immissionem
7 † se iuuare non potest, *l. eius, qui in Prouincia, ff. si cert. petat. Bal. in l. non omnium nu. 1. in fine, C. de testam. cum alijs per Surd. dec. 317. n. 6.*

Neque dubitari potest de perfecta consumptione per vsumfructum sequuta, ex quo Angela decessit de anno 1573. Vincentius verò, & Iulius perceperunt vsumfructum respectiuè ex medietate bonorum hæreditariorum, & Iulius obijt de anno 1600. & sic per 27. annos possedit: vnde iuris præsumptione intrat satisfactio, & consumptio, cum fructus in 20. annis soleant æquare sortem, & sic non tertiam aut mediā habuissent portionem hæreditariæ substantiæ, sed integram præterea quod est magis huiusmodi liquidatio facta reperitur in sententia Patriarchæ Manzanedi, declarādo legitimam Iulij ascendere ad sextam partem hæreditatis, videlicet in pecunia scuta 8161. & stabilia non probantur excedere scuta 3500. & sic scuta 11661. & de vsufructo fuisse percepta scuta 31725. quæ superabūdant metam legitimæ.

Et responsio, quæ datur ad euitandam hanc iudicialem liquidationem non tollit obiectum, nam & si in eadem sententia legatur clausula, ibi, & hæc omnia sine præiudicio iurium, & prætensionum quas habent contra se vicissim Ioannes, & Iulius, quasi liquidatio non fuerit determinata, sed supposita pro terminandis quæstionibus inter Lucium ex vna, & Io. & Iulium ex altera: attamen sententia semper probat factum, ita se habere circa sextam, & valorem & liquidationem per-
8 ceptorum ex vsufructu, † quod cum possit allegari contra tertium, *Couar. pract. q. c. 20. in fine, Crau. cons. 54. nu. 11. Surd. cons. 537. nu 18. Rot. decis. 302. cum ibi adden. nu. 10. coram Papa Greg XV.* multo magis contra in eodem actu liquidationis præsentes poterit opponi, prout fuerunt Iulius, & Ioannes.

Superest vltima difficultas, an D. Iulius siuè ex sua, siue ex Clementis patris, aut Iulij senioris persona iustè possideat, vt inde firmari possit nos versari in limitatione doctrinæ, *Bart. in ead. l. 2. quando, & quibus quarta pars lib.* 10. scilicet iu-
9 stè † possidentem esse legitimum contradictorem *Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 643. Zuchard. in l. finali nu. 430. C. de edict. Diu. Adr. toll. Rota in impressis apud Modern. de legitima dec. 6. nu. 4.*

De possessione igitur Iulij senioris, si D. Iulius iunior in ea se fundat, visum fuit non esse habendam rationem dum ille nunquam possedit bona materna, nisi vti vsufructuarius vnà cum Vincentio fratre, hæredes verò proprietarij instituti fuerunt filij respectiuè primogeniti prædicti Vin-
10 centij, vnde statim Iulio seniore mortuo † cessauit vsusfructus, & naturalis possessio cum ciuili remāsit consolidata, *§. primo instit. quib. mod. vsusfr. fin. Menoch. cons. 139. nu. 15. Honded. cons. 18. nu. 73 lib. 2. Eug. cons. 65. num. 5.*

Potius ergo potest se fundare in possessionem Clementis filij sui, & patris ipsius D. Iulij iunioris, quæ cum auctore prætore per Thesaurariū generalem Cameræ Apostolicæ inter partes Iudicem

11 dicem data fuerit, iustam †potuit præbere causam possidendi, *l. iustè possidet. ff. de acquir. poss. Mohed. dec. 4. de restit. spol.* cæterum quia nō simpliciter fuit per Thesaurarium concessum mandatum de immittendo Clementi in quarta parte bonorum maternorum, sed cum clausula præseruatiua sine præiudicio iurium vtriusque partis, tàm in petitorio, quàm in possessorio, neque ex ista possessione potest D. Iulius iuuari ad probandum iustum titulum, & constituendum, se legitimum
12 contradictorem, † cum illa remaneat conditionalis, & operetur, vt immissus non habeatur pro possessore ad præiudicium hęredis de iure suo probantis, *Put. dec. 32. lib. 2. Surd. decis. 333. num. 10. Peregr. de fideicom. art. 47. nu. 29. & art. 48. n. 36. Rot. dec. 320. par. 1. diuers. & in Maceraten. hæreditatis 13. Iunij 1588. coram Card. Pamphilio seniore*, & per hanc rationem danti de præiudicio
13 suo contra taliter immissum † non impediri viam executiuam tenuit Rota *in Tartusina feudi 21. Aprilis 1627. coram Illustriss. Card. Virile.*

Non obstat, quòd reseruatio non sit conditio-
14 nalis, & suspensiua, sed resolutiua, † quæ interim dum non probatur alium habere potiora iura non sit reuocanda, *Pergr. art. 47. nu. 29. Honded cons. 86 n. 44. lib. 2. Seraph. dec 877. nu. 2. & dec. 446. nu. 3. coram Card. Caualerio.*

Quia, & si interim non reuocetur, attamen
15 quia determinatè non fuit quæsita possessio possidenti cum tali præseruatione per *l. qui absenti. §. primo. ff. de acquir. poss. Put. d. dec. 32* non potest possidens releuari, & fundare se in possessione, sed concedere debet ac si non esset possidens propter iura præseruata tàm in possessorio, quàm in petitorio.

16 Et eo minus releuat, † quòd clausula præseruet non expressa in mandato quæ plura poterant considerari, & concurrere, non autem iura legitimæ expressa, iuxta *cons. Oldrad. 330. in fine cum alijs per Honded. cons. 86. num. 47. lib. 2.*

Quia decisio prima huius causæ respōdit quòd clausula non est consecutiua ad decretum; sed illud præcedit, ibi, ex tunc D. sine præiudicio &c. decreuit itaut non possint separari præiudicia assignationis à præiudicijs liquidationis, maximè quia pręmittuntur verba per modum prouisionis,
17 † quæ non tribuunt ius irreuocabile, sed pro tempore, quo non reuocatur decretum, *Rebuff. de sent. prouis. in præfat. num. 35.*

Nec vim facit, quod clausula apposita fuerit fauore Ioannis non autem Reuerendiss. Francisci,
18 † cui propterea vti ex persona propria venienti deseruire non debet, *Pereg. de fideicomm. art. 23. nu. 77. & 78.* quia hæc præseruatio tanquam facta fauore hæredis lite pendente, & super iure ad alios transitorio respectu grauaminis semper pro-
19 dest substitutis † qui subrogantur in locum hæredis, nedum respectu iurium sed etiam instantiæ, *Peregr. art. 20. nu. 10. & 53. n. 25.*

Demum non obstat, quod D. Iulius possideat bona, de quibus agitur, nedum ex vi mandati de immittendo Clementi eius patri concesso, sed ex consensu postea diuisioni præstito, dum per peritos fuerunt factæ quatuor partes, quarum vna fuit assignata Clementi pro sua legitima, quo casu dicebatur fuisse recessum à prædicta reseruatione, maximè spatio 15. annorum, quo Iulius possidet,
20 cum minori † tempore scilicet decem annorum possessio soleat haberi pro derelicta, *Put. decis. 21. & 28. vt lit. pend. Menoch post alios præsum. 66. num. 4. lib. 6.*

Quia quoad lapsum decem annorum semper fuit contradicta hæc possessio, & quoad recessum à præseruatione decisio prima causæ respondet, quod cum diuisiones factæ fuerint in executionem decreti Thesaurarij non plus præiudicij inferre possunt quàm quod in ipso decreto contineatur, ne sequatur actus contrarius acceptationis, & renunciationis in eadem executione.

Quare cum D. Iulius neque sit hæres, neque titulum habeat ex legitima tanquam consumpta, nec possideat ex persona Iulij aui, nec Clementis patris, aut ex propria, meritò dici non potest legitimus contradictor ad impediendam fideicommissarij immissionem. Et ita &c.

§ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 17. Maij 1630. coram eodem, est in ordine 376.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Pistorien. Archidiaconatus.

Die Lunæ 28. Ianuarii 1630.

ARGVMENTVM.

Instrumentum, quibus concurrentibus dicitur authenticum. Instrumentum antiquum supra centum annos non eget alia recognitione, & qualiter ista antiquitas probetur.

SVMMARIVM.

1. *Instrumentum dicitur authenticum, quando continet diem, mensem, annum, testes, clausulam, actum, & alia necessaria.*
2. *Notarius, ex quibus verbis appareat leuasse sumptum à suo generali, iam perfecto, & publicato.*
3. *Instrumentum antiquum supra centum annos non eget alia recognitione.*
4. *Ad scripturæ antiquitatem recognoscendam Rota contentatur oculari inspectione.*
5. *Adminicula sola sufficiunt, vt scripturæ fides sit præstanda ad effectum sufficientis recognitionis.*
6. *Loci originis enunciatiua non tollit quin aliquis potuerit ciuilitatem in alia ciuitate contrahere.*
7. *Laicorum statuta non possunt aliquid contra ecclesiasticos ex defectu iurisdictionis.*

DECISIO CCCXLI.

CENSVERVNT Domini standum esse in iam resolutis 15. Ianuarij 1629.* quia hæsitatio, quæ erat apud aliquos ex Dominis super existentia donationis, ad quam tota causa hodie restringebatur, per productionem instrumenti au-
1 thentici cessat, nam scriptura † huius donationis continet diem, mensem, annum, testes, clausulā, actum, & alia, quæ desiderantur per *glos. in l. generali.*

otirek C. de tabell. l. 10. Spec. de instr. edit. in prin. Abb. in c. 1. nu. 3. & ibid. Imol. num. 2. Fel. nu. 2. de fid. instr. Bart. in l. si quis ex argentarijs §. si initium. num. 61. ff. de eden. nec dubitari potest de rogitu, seu publicatione inter partes: quia subscriptio eiusdem Notarij dicit Nerus Honuphrij de Prato testatur sic, vt præmittitur, & hoc præsens publicum instrumentum manu alterius scriptum confeci, & in hanc publicam formam reduxi, signoq. & nomine meis solitis signaui, ex quibus verbis patet leuasse hoc † secundum à sua matrice iam perfectum, & publicatum, & quodlibet leuatum dicitur originale, *Bart. in auth. si quis in aliquo, nu. 3. C. de eden. vbi Dec. nu. 15. Couar. pract. q. c. 19. nu. 3. Caputaq. dec. 170. par. 1. & 351 par. 2. Rota decis. 1. de fid. instrum. in nou. & in Mediol. decimarum 23 Ianuarij 1612. coram me.*

Non obstat, quod prædictum instrumentum nō fuerit recognitum: quia cum habeat datam de an-
3 no 1476. & sic versemur in tempore supra † centū annos, non est de iure necessaria alia recognitio, *Put. dec. 1 de fid. instr. & 146. lib. 1. in correct. Caputaq. dec. 5. par. 3. & dec. 27. nu. 2. & 693. nu. 7.*
4 *par. 2. recent.* & Rota contentatur † oculari inspectione ad agnoscendam scripturæ antiquitatem, prout in alia *Mediol. decimarū 27. Ianuar. 1617. coram me* fuit dictum, & hanc pariter oculis Dominorum subieci, dum causa disputabatur, & vl-
5 terius concurrunt plura † adminicula ponderata in prima decisione, quæ sola sufficerent, vt scripturæ fides esset præstanda ad effectum sufficientis recognitionis.

Non obstat, quod iste Notarius sit de terra, seu oppido Prati, & sic forensis in Ciuitate Pistorien. qui propterea ex statutis eiusdem Ciuitatis prohibetur rogare donationes, & alia instrumenta sub pœna nullitatis.

6 Quia enunciatiua loci originis non tollit † quin idem Notarius potuerit ciuilitatem in alia Ciuitate contrahere, vt in terminis ciuilitatis fuit firmatum in *Romana cētum mill. 28. Ianuarij 1628. coram Illustriss. Card. Virile*, vltra quod statutum
7 Ciuitatis Pistorij defectu potestatis cum sit † laicorum, non potest aliquid determinare cōtra Ecclesiasticos vt plenissimè firmat *Surd. cons. 2. nu. 14. & 34. & cons. 301. n. 12. & seq.* Et ita &c.

* *Est supra in hac parte decisio 232.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Anconitana Legitimæ.

Die Lunæ 28. Ianuarij 1630.

ARGVMENTVM.

Pater, si hæredem instituat filium, cum expressione, quòd non possit detrahere suam legitimam, modò si filius acceptat testamentum paternum cum omnibus suis qualitatibus, an per hoc videatur renunciasse legitimæ.

SVMMARIVM.

1 *Legitima cum sit debita de iure naturæ, non potest prohiberi.*
2 *Filius in legitima sibi non præiudicat approbando in genere, quid fecit pater.*
3 *Onus impositum super legitima est personale, & sic non egreditur personam.*
4 *Grauamen iniunctum legitimæ reijcitur ab ea, ipso iure ministerio legis.*
5 *Filius nunquam reclamans, nec probibitioni detractionis legitimæ factæ per patrem contradicens, an censeatur illi tacitè renunciasse.*
6 *Prouisio legis, vbi adest tunc non est necessaria prouisio hominis.*
7 *Testamentum acceptasse cum omnibus suis qualitatibus, quando quis dicatur.*
8 *Renunciatio proprij iuris non præsumitur, nisi de necessitate inferatur.*
9 *Filius, vt sibi præiudicet in legitima, non sufficit acceptatio testamenti paterni probibentis illius detractionem, sed requiritur specifica ipsius legitimæ renunciatio.*
10 *Filius potest grauari in legitima, quando ei, plus legitima fuit relictum.*
11 *Pater, quando possit grauare filium in legitima.*
12 *Pater, si hæredem instituat filium probibendo ei, ne possit detrahere legitimam, & cum præcepto de obseruando inuiolabiliter suam voluntatem sub pœna priuationis hæreditatis.*
An si filius controueniat, censeatur solum in legitima institutus num. 12.
13 *Clausula, omni meliori modo, apposita in testamento includit omnem modum, quo actus melius substineatur.*
14 *Conditio in fraudem legis apposita in totum corruit.*
15 *Testatoris præceptum circa priuationem à tota hæreditate, non æquipollet illi, per quod filius consequitur legitimam.*
16 *Clausula, omni meliori modo, apposita in fine, testamenti, nihil plus operatur, quàm sit dispositiū.*

DECISIO CCCXLII.

DOMINI persistendo in decisis sub die 15. Ianuarij 1629.* iterum responderunt, Comiti Alexandro ex persona Vgonis patris deberi legitimam, & fructus illius in bonis Hieronymi aui non obstante, quod illa fuerit per eundem Hieronymum expressè in testamento prohibita, & quod Vgo filius hæreditatem illius simpliciter adiuerit, moti eo præcipuo fundamento, quia le-
1 gitima vti debita † de iure naturæ non potuit per Hieronymum prohiberi, nec aditio hæreditatis simpliciter facta ab Vgone impedit, quo minus
2 † ipse potuerit ius illam petendi in Alexandrum hæredem transmittere ex doctr. *Berret. Merlin. & Pereg. in alia dec. citat. & est conclusio passim recepta à Rota, vt apud Greg. XV. dec. 489. nu. 21. & inter recent. dec. 200. nu. 4. & 5. dec. 449. nu. 3. & 4. dec. 606. nu. 4. 5. & 6. dec. 653. num. 9. par. 1. & alia sæpe.*

Non obstat, quod licet ius petendi legitimam fuerit transmissum in Alexandrum hæredem, non ta-

tamen censetur in eum translatum ius remouendi
3 onus super dicta legitima impositum, † cum illud
sit personale, nec egrediatur personam Vgonis, ex
*relat. per Surd. cons. 570. num. 4. vol. 4. Socc. sen.
cons 116. num. 19 vers. vnde stat. Rolan. cons. 98.
nu. 29 vers vlterius lib. 2. Gratian. discept. forens.
c. 983 nu. 11. & seqq. cum alijs allegatis.*

Nam vltra, quod pro contraria opinione scripserunt *Suar. in l. quoniã in prioribus ampliat. 10. num. 1. vsque ad 9 C. de inoff test idem Grat. discept. forens. cap. 594. num. 11. vsque ad 18 Cyriac. de controuers. forens controuers 148 nu. 27. 28. & 29. Merlin. de legit. lib. 3. tit. 2. q. 17. n. 8. vsq. ad 10.*
4 Cessare visa fuit omnis difficultas, quia † cum
grauamen iniunctum legitimę reijciatur ab ea ipso iure ministerio legis, vt in alia decisione firmatum fuit, vtique dicendum est, illam liberè absq; vllo onere fuisse per Vgonem in Alexandrum hæredem transmissam, *Rolan. cons. 18. nu 5. & 6. lib. 1. Ciriac. d. controuers. 148. num. 29. & controuers. 284. num. 71. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 7. tit. 8. num. 10.*

Minus obstat, quod Vgo viuens nunquam reclamauerit, neq; prohibitioni detractionis legi-
5 timę factæ per patrem contradixerit. † & propterea censeatur illi tacitè acquieuisse, ita & taliter, quod nec etiam Alexander eius filius, & hæres nunc possit contradicere, *Socc. sen d. cons. 116. nu. 19. vers. vnde stat. Ancb. cons. 440. nu. 5. vers. non obstat. Rolan. d. cons. 98. num. 29. vers. vlterius lib. 2.* Quia patet responsio ex supradictis, nam cũ
6 onus iniunctum legitimæ † reijciatur ab ea ministerio legis, non erat opus, quod Vgo contradixisset, quia lex ipsa ꝓ eo prouiderat, *Suarez in d. l. quoniam in prioribus ampliat. 10. num. p. 4. & nu. 8. vers. ex prædict. C. de inoff. test. Bursatt. cons. 245. num. 19. vers. respondetur lib. 3. Vasq. de success. creat. lib. 1. §. 10. in repet. l. quoniam ampliat. 22. num. 254. Gomes. var. resol. lib. 1. cap. 11. de success. cont. test. nu. 25. vers. item etiam extendo.*

Neque pariter obstat, quod Vgo vltra aditionem hæreditatis Hieronymi eius patris expressè acceptauerit illius testamentum, præcipuè in ea parte, in qua fuit prohibita legitima. Quod informantes pro Comite Ioanne deduci prætendebant ex quodam instrumento dato in eius summ. num. 1. in quo ipse Vgo transigendo cum Cæsare eius fratre acceptauit renunciationem legitimæ ab eo factam ad sui fauorem in executionem paterni testamenti, ac cum explicita relatione ad illud in omnibus, & per omnia, per quam censetur ipsum testamẽtum expressè approbasse cum om-
7 nibus † qualitatibus, & oneribus, & consequenter cum illa prohibitione legitimæ, *l. Titia. § pi. ff. de verb. oblig. Peregr. de fideic art. 36. nu. 89. Merlin. de legit. lib. 3. tit. 2. q. 9. nu. 38.*

Fuit enim responsum, quòd licèt Vgo acceptauerit dictam renunciationem legitimæ factam ad sui fauorem, non inde sequitur, quod propriæ
8 legitimæ renunciauerit, † cum renunciatio proprij iuris non præsumatur nisi ea de necessitate inferatur, *Ancb. cons. 106. Aym. cons. 257. n. 4. vers. 8. si dicemus, Decian. cons. 54. num. 74. & 76. lib. 1. Menoch. cons. 319. nu. 12.*

9 Maximè, quia ad hoc vt filius † sibi præiudicet in legitima, non sufficit acceptatio testamenti paterni prohibentis detractionem illius, sed requiritur explicita, & indiuidua ipsius legitimæ renũciatio, *l. si quando § & generaliter vbi Ias. n. 4. & 5. C. de inoff. test. Ancb. cons. 152. nu. 8. vers. legitimam vero debitam. Alex. cons. 89. nu. 14. vol. 5. Gabr. cons 237. nu. 43. vol. 1. Peregr. de fideicom. art. 36 nu. 87. vers. sed contra. Mant. de coniect. vl. vol. lib. 10. tit. 1. nu. 19 Rota d. dec. 206. num. 6. dec. 449. nu. 4. vers. maximè. dec. 479. num. 8. circa fin. vers. nec ex agnitione dec. 653. nu 1. par. 1. recent. Greg. XV. d. dec. 489. nu. 21. vbi Adden. nu. 27. & dec. 539. nu. 11. & in Forolinien. fideicom. 9. Maij 1612. coram Illustriß. D. Card. Pamphil.*

Denique non obstat, quod Vgo cum fuerit institutus in maiori parte, quam importat legitima, scilicet in primogenitura, & in tota hæreditate
10 præsumatur satisfactus de fructibus, † quos ipse ex hæreditate, & primogenitura percepit, & sic Alexander agens ex persona Vgonis teneatur illos restituere, vel in legitimam computare iuxta doctr. *Cuman. in l. cohæredi. §. cum filio ff. de vulg. & pupill. Peregr. cons. 65. nu. 3. lib. 4. Surd. decis. 21. num. 20 Bellon. iun. cons 65. nu. 40. & 41. & 50. vers. neque obstat.* Quia placuit DD. responsio data in decisione, nimirum prædictam conclusionem procedere, si testator grauando filium in le-
11 gitima hoc addidisset, † quod ipse recusans grauamen acceptare, censeatur in sola legitima institutus, iuxta cautel. tradit per *Socc. iun. cons. 122. nu. 8. lib. 1.* quem refert & sequitur *Peregr. de fideicom. art. 36. nu. 62. cum alijs in dec. citat.*

Nec reuelat replicatio, quòd Hieronymus mãdauerit suam voluntatem inuiolabiliter obseruari sub pœna priuationis à tota hæreditate, quod quidem præceptũ videtur æquipollere prædictæ cau-
12 telæ relatæ per Socc. & perinde operari, † ac si per eum fuisset dispositum, vt filius in casu contrauentionis censeatur solum in legitima institutus, *Bellon. iun. d. cons 65. nu. 46. Mantic. de coniect. vlt. vol lib. 7. tit. 8. nu. 5 Menoch. de præsumpt lib. 4. præsump. 196. nu. 20. & seqq.* Maximè stan-
13 te clausula (omni meliori modo) apposita in testamento, quæ includit omnem modum, quo actus melius sustineatur *Cuman. cons. 52. nu. 3. vers. & hac omnia, Curt. iun. cons. 120. sub num. 16. vers quod maximè Ceph. cons. 153. nu. 92.*

Nam responderunt DD. prædictas dispositiones ob illarum diuersitatem non posse vnam alteri æquipollere: Aliud siquidem est, quod filius in casu contradictionis remaneat solum institutus in legitima; Aliud verò, quod remaneat priuatus ab omni commodo hæreditatis, nam primo casu filius, ex quo consequitur legitimam, potest incurrere priuationem reliquatus supra legitimam. In secundo verò casu, ex quo filius remanet priuatus
14 legitima, præceptum priuationis † à tota hæreditate tãquam factum in fraudem legis in totum corruit ad tex. *in l. scius ff. ad l. Falcid.* & propterea præceptum priuationis à tota hæreditate non
15 æquipollet alteri, † per quod filius consequitur legitimam, prout expressè tenuerunt *Ciriac. d. cõtrouers. 148. nu. 10. vers. dico aliud esse, cum seq.*

Cucch.

Cuteb, de legit. q. legit. nullum grauamen admittit, num. 29. vers. si vero sit relicta Merlin. de legit. lib. 3. tit. 1. q. 8. nu. 9. & seq. Rota d. decis. 206. nu. 4. vers. non tamen auus, & dec. 653. num. 13. par. 1. recent. Adden. ad Greg. XV. d. decis. 489. nu. 27. circa fin. vers. non tamen.

Nec ad effectum prædictum quidquam operatur clausula (omni meliori modo) quia non fuit apposita dispositioni prohibitiuæ legitimæ, sed in fine testamenti, † & sic nihil plus operatur, quàm sit dispositum in ipso testamento. *Rimin. sen. cons. 438. nu 23. cum seq. lib. 3. Bero. cons. 118. nu. 29. vers. sed in casu nostro lib. 2. Curt. iun. cons. 169. sub num. 7. vers. respondet lib. 1. Rota in Reatina hæredit. 3. Maij 1600. coram Iusto.*

Reliqua verò deducta per informãtes pro Comite Ioanne circa consumptionem prædictæ legitimæ ob alienationem quorumdam censuum hæreditariorum dixerunt DD. respicere particulare dubium liquidationis in alia decisione reseruatũ. Et ita vtraque &c.

** Habes infra in Additione hanc decisionem.*

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Officij.

Die Veneris 1. Februarii 1630.

ARGVMENTVM.

Creditor, per consensum præstitum venditioni rei sibi hypotecatæ, sibi præiudicat, ita vt hypotecam remittere censeatur, & quãdo hoc non procedat. Contrahens, quando non dicatur deceptus. Creditores anteriores sunt præferendi posterioribus.

SVMMARIVM.

1 *Hypotecam habens super aliqua re, si consentiat illius alienationi, d. hypotecã censetur remittere.*
2 *Vendens rem sub falsa assertione, quod sua est, tenetur ad restitutionem pretij.*
3 *Creditor consentiens alienationi rei sibi hypotecatæ, cum reseruatione iurium sibi competentium, itta reseruatione nedum excludit remissionem sed etiam operatur priorum iurium, & obligationum repetitionum.*
4 *Contrahens non potest dici deceptus, si de tempore contractus non ignorauit statum rei.*
5 *Promittens de facto, & dato suo tantum, factum alterius excludere videtur.*
6 *Locupletari, quis non debet cum aliena iactura.*
7 *Iurium æquitas cessare debet, cessante causa.*
8 *Posterior creditor non præfertur anteriori, ne prior suo credito defraudetur.*
9 *Creditor posterior non potest auocare pecunias, quas prior creditor de cõsensu debitoris exegit.*

DECISIO CCCXLIII.

PLACVIT Dominis decisio huius causæ coram me die 22. Iunij præteriti emanata, * in qua dictum fuit sententiam Rotalem Putij absolutoriam esse confirmandam, quia constabat ipsũ vti procuratorem irreuocabilem Erasti bona fide vendidisse Adamo sextam partem officij Notariatus Capitolini, & huiusmodi venditioni non aduersari enunciatiuam instrumenti quòd medietas dicti officij spectaret ad eumdem Butium, cum huiusmodi assertio verificetur non solum ratione dominij hypotecæ super eodem officio sibi expresè reseruatæ, sed etiam respectu mandati procuræ irreuocabilis Erasti, qui Butio dedit facultatem disponendi de officio pro rata sui crediti.

Neque visum fuit obstare quod per consensum
1 præstitum † venditioni dicti officij factæ per Catuccium ad fauorem Erasti, ipse Butius præiudicando sibi in dicta hypoteca, illam censeatur remisisse, *l. quidã ex parte. ff. de euict. l. fi. vbi Doct. C. de remiss. pig. Rota apud Greg. XV. san. me. dec. 227. nu. 15. & dec. 265. nu. 1.* ac proindè cessante veritate assertionis, quod medietas officij specta-
2 ret ad Butium, quæ dedit † causam contractui videatur Adamo competere actionem aduersus eũdem pro repetione pretij, *Surd. dec. 253. num. 10.* fuit enim responsum, quod Butius huiusmodi cõsensum limitatè præstitit cum reseruatione iurium ipsi competentium ratione prioritatis, & potio-
3 ritatis, quæ † reseruatio non modo excludit remissionem, sed etiam quoad ipsum reseruantem operatur priorum iurium, & obligationum repetitionem, *l. 3. & ibi Bart. & l. si prior in princ. ff. qui pot. pign. hab. Rip. in l. priuilegia sub nu. 46. vers nisi in obligatione. ff. de priuil. credit. Negusant. de pign. membr. 2. par. 5 num. 13. & membr. 3. par. 6. n. 7. Rota apud Pacific. de salu. interd. dec. 293. n. 7*

Minus obstat quòd Butius, qui contrahendo cum dicto Adamo promisit de dato & facto suo teneatur ad pretij restitutionem ex eo quod dum erat Dominus medietatis officij consensit alienationi factæ per Catuccium, & deinde ad fauorem Erasti transtulit decretum reseruationis dominij, cuius decreti vigore idem Erastus demum vendidit integrum officium Ruspolæ, ita vt videatur negari non posse, quin facto Butij contra suam promissionem hæc omnia contigerint. Quia effectus huius venditionis prouenit ex natura dominij, quod cum Adamus sciret esse penes Erastum, potuit quoque scire eidem Erasto fuisse traditam facultatem alienandi officium, vnde cum non possit dici,
4 quod † fuerit deceptus, quia statum, in quo erat officium de tempore huius contractus non ignorauit *l. 1. § fi. l. quæritur. § 1. ff. de edilit. edict. & fuit dictũ in hac causa corã me die 22. Iun. præteriti* nullã potest habere actionem pro restitutione
5 pretij aduersus Butium, qui dum de facto, † & dato suo tantum promisit, dictam venditionem tãquam factum alterius à dicta promissione exclusit ad trad. per *Natt. cons. 181. num. 7. & seq.*

Denique non obstat quod ex venditione facta Ruspolæ pars officij, de qua agitur, perierit Adamo, cui propterea competit actio ad pretium rei
6 peremptæ, quod existit, penes Butium, † ne locupletior fiat cum aliena iactura, *l. si eum seruum, vbi gl. in verb. condicere prope fi. & Doct. ff. si cert. pet. l. iure naturæ. ff. de reg. iur.* tum quia hæc venditio fuit celebrata sine interuentu dicti Butij, tũ etiam quia ex reseruatione portionis mille scutorum

rum

rum facta ad fauorem Adami in instrumento Ruspolæ, quæ ideo integri pretij nunquam fecit depositum, iuncta etiam possessione, ac sextæ partis fructuum perceptione post huiusmodi venditionem per ipsum continuata, apparet hanc partem officij minimè perijsse, quo casu deficiente
7 † peremptione cessare dictorum iurium æquitatê, dixerunt *Azo in l. mater. nu 2. Cin. num. 6. Bald. nu. 12. Castr. num. 3. post med. vers. si autem, & nu. 4. Angel. nu. 6. vers. si verò C. de rei vendic. et in l. Iulianus vers. primus est, vbi idem Castr. in princ. ff. eod. tit. Dyn. ad reg. Ratum nu. 8. de reg. iur. in 6.*

Quo verò ad existentiam pretij penes eumdem Butium, dictum fuit ipsi tanquam procuratori in rem suam, ac etiam vti creditori habenti anteriorem hypotecam super eadem re vendita licuisse sibi ipsi satisfacere tam attenta iuris communis
8 dispositione, iuxta quam † posterior non præfertur anteriori, ne prior suo credito defraudetur, quàm etiam attenta æquitate, cui repugnat quòd per posteriorem creditorem auocentur pecuniæ
9 quas † prior creditor de consensu debitoris exegit, *Rota in Romna pecuniaria 13. Nouemb. 1573. coram fel. rec. Clemente VIII. & in recen. dec. 458. num. 1. vers. vtique par. 1.*

Et ita decisum vtraque.

** Est decisio 307. supra in hac parte.*

R. P. D. VEROSPIO.

Niciẽ Parochialis.

Die Veneris 1. Februarii 1630.

ARGVMENTVM.

Beneficium impetrans sub eadem data obitus illius, qui d. beneficium possidebat, ân valeat talis impetratio. Deuolutio beneficij Parochialis, quando fit ad Papam.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ Rotales faciunt ius inter partes.*
2 Regul. Cancell. de 20. *non solum annullat prouisionem beneficij, sed etiam facit, vt sic impetrãs efficiatur inhabilis ad illud beneficium, & pariter ad alia.*
3 *Mors alicuius, qualiter plenissimè probetur.*
4 *Mors, & collatio beneficij si eadem die interuenerit, præsumitur quod mors præcesserit collationem.*
5 *Sarn. in regul. de impetr. benef. viuen. q. 7. in fin. declaratur.*
6 *Impetrationes beneficiorum sub eadem data obitus sunt nullæ, iuxta cõstitutionẽ Bonifacij.*
7 *Impetrationes beneficiorum sub eadem data obitus, non tenent, propter regul. Cancell. in verisimil. notitia.*
8 *Regul. Cancell. de Verisimili an comprehendat Legatos, cum verba d. regul. soli Papæ conueniant.*
9 *Beneficium remanet affectum ex appositione manus Papæ, & inferior non potest amplius illud conferre.*
10 *Beneficij Parochialis deuolutio fit ad Papam, si in eius collatione non fuerit seruatus concursus, & Constitut. Pij V.*
11 *Papæ affectio in beneficijs nunquam inducta censetur ex defectu voluntatis.*
12 *Constit. Pij V. circa collationem beneficiorum Parochialium declaratur.*
13 *Executor litterarum Apostolicarum non potest finem illarum excedere.*
14 *De concursus validitate ad beneficium Parochiale dubitandum non est post factam declarationem validitatis à Sac. Congregat. Concil. Trident.*
15 *Possessio, quæ non sufficiat ad effectum inducendi intrusionem.*
16 *Intrusionis vitium, vt excludatur, sufficit aliquis titulus, licet sit nullus, & quod nullos fructus ex ea possessione perceperit, nu. 17.*

DECISIO CCCXLIV.

GRATIAM, si neutri, ad fauorem Martini dixerunt hodie Domini non esse iustificatã. Omissis enim alijs, tota difficultas restringebatur in iustificando non iure Horatij collitigantis, qui declaratus per Concursum habilis ad Parochialem, de qua agitur, ex fide Vicarij Capitularis obtinuerat beneficium à Vicelegato Aueniouensi. Atque ita cum de vacatione inter partes non dubitaretur, validitatem concursus approbauerit Sac. Congregatio Concilij, & prouisio Vicelegati, ex pluribus sententijs Rotalibus * fuerit confirmata: non poterat dici constare de non iure Horatij: quinimò ex resolutionibus, & sen-
1 tentijs † Rotalibus, quæ faciunt ius inter partes, de eiusdem iure potius dubitari non poterat.

Nec contrarium videbatur concludi ex impetratione primò facta ab eodem Vicelegato de hoc beneficio sub die 7. Aprilis, qua die circa primam horam noctis dicebatur obijsse Nicolaus, ex cuius obitu beneficium vacabat, quasi sub data eiusdem diei impetrauerit Horatius beneficium viuentis, & iuxta *regulam 20. Cancellariæ, de non*
2 *impetran. benef. per obit. viuent.* Non solum † fuerit nulla prouisio, sed impetrans fuerit effectus inhabilis ad hoc, & alia beneficia. Quia assumptum, quod Horatius impetrauerit beneficium adhuc viuentis non visum fuit Dominis probatum ex data eiusdem diei, quo Nicolaus est mortuus, etiam quod testes, qui ad id fuerunt examinati ad perpetuam rei memoriam, & pro coadiuuanda fide Parochi, quibus tamen plura opponeban-
3 tur, † plenissimam fidem facerent, cum potius ad validitatem actus, & ad euitandum delictum præ-
4 sumatur post mortem; † secutam fuisse collationem, *Fel. in c. pastoralis. nu. 5. vers. ad identitatem de rescript. Ias. in l. 4. §. condemnatum. nu. 8. ff. de rei iudic. Alciat de præsumpt. reg. 3. præs. 34. Molin. de primog. l. 2. cap. 7. nu. 51. Cotta in memor. in verb. actus*, & his terminis *Paris. de resign. benef. 4. q. 2. n. 36. et seq. Cassad. dec. 21. de præb. Cresc. dec. 13. aliàs 116. de rescript. Chrissanen. decis. 163. Put. decis. 427. lib. 3.* & latè multis comprobat *Mandos. in reg. de verisim. not. obit. q. 6. num. 8. & 9.* vbi casum ad partes disputat. Neque con-

5 contrarium dicit Sarnen. † in explicatione eiusdem *reg. de impetrantibus benef. viuent. q. 7. in fin.* Cum imò hoc idem velit, vt præsumatur obitum præcessisse ad validitatem actus, quod etiam repetit in *q. 6. sup. reg. de verisim.* ad quam se refert. Et licet in d. *q. 7.* subiungat, & attestetur se vidisse Constitutionem Bonifacij in quodam libro
6 Bullarum Rotæ, qua † omnes impetrationes huiusmodi sub eadem data obitus annullabantur. Non ideo aduersatur expositioni, & interpretationi quam dedit regulæ, cum data Constitutione Bonifacij, vt refertur à Sarnen. possit quidem firmari nullitas prouisionis, non autem inhabilitas impetrantis iuxta dispositionem eiusdem regulæ. Eadem vero nullitas siue ex hac Constitutione
7 Bonifacij proueniat, † siue ex alia regula inuerisimilis notitiæ, non potest tollere ius Horatij, qui cum non amplius ex illa prouisione, sed ex noua vigore approbationis in concursu suam gratiam, & ius deducat, non fuit illius redditus incapax, & inhabilis sicut disponitur in *reg. 20. de non impetran. benef. per obit. viuent.* Præterquam meritò
8 etiam dubitari potest, an reg. de † verisimili comprehendat Legatos, cum verba regulæ *soli Papæ conueniant*, quam opinionem secutus fuit *Mandos. quæst. 1.* quem refert *Garz. de benef. par. 5. c. 1. num. 47. Put. decis. 238. l. 1. & dec. 3. sup. reg. de verisim. Mohed. de præb. decis. 30.* licet contrarium tenuerint Sarnen. super eadem regula *quæst. 1.* alijque quos refert *Cochier. in explicatione eiusdem reg. nu. 19. Alphons. Soto nu. 3.*

Non etiam visum fuit obstare, quod inter primam gratiam Horatij, & hanc secundam, ex qua agit, impetrauerit Martinus hanc Parrochialem à Papa ob non seruatum concursum, & propter inobseruantiam Constitutionis Pij Quinti. Atque
9 ita ex † appositione manus Papæ, siue postea gratia euanuerit siue fuerit effectum sortita, beneficium remanserit affectū, & inferior illud amplius conferre non potuerit, vt in *extrauag. ad Romani §. Romani quoq; de præben.* inter cōmunes *Card. Seraph. decis. 305. n. 1. Rot. in recent. decis. 187. par. 2.* Quia cum Papa manus apposuerit & Parrochialem contulerit Martino, cum eo præsuppo-
10 sito, vt ob † non seruatam formam concursus, & Constitutionis collatio deuoluta fuerit: quod in facto nedum fuit comprobatum, vt imò de tempore, quo gratiam Martinus obtinuit, & fuisse iam inductus concursus, concurrentes comparuissent, inter quos fuit Horatius, qui vti magis idoneus ab examinatoribus postea fuit approbatus, cessan-
11 te causa, ex qua † Papa motus fuit, nūquā inducta fuit affectio ex defectu voluntatis, *Prob. ad Monach. in cap. tibi qui. nu. 12. de rescript. Rom. cons. 335. nu. 11. Rot. decis. 12. de concess. præb. in antiq. decis. 14. nu. 2. vt lit. penden. in nouiss. in recent. decis. 187. n. 5. p. 2. & in Oxonen. Archidiaconatus 19. Decemb. 1614. coram bo. me. Buratto.* Sicut neque deuolutio considerari potest ex eo, quod cum Vicarius Nicien. ex prima Vicelegati prouisione immiserit Horatium in possessionem sine concursu, intraret deuolutio ex eadem Constitu-
12 tione Pij V. Quia † constitutio tātum deuoluit ad Papā collationem, quo casu ordinarius collator, siue Legatus contra illius formam procedat. Vnde cum Vicelegatus in prima prouisione Horatij ordinauerit concursum, eidemq. Parrochialem contulerit sub ea cōditione, si ab examinatoribus, & in concursu approbaretur, non potuit Vicarius
13 Nicien. † executor litterarum Vicelegati excedendo fines earundem litterarum, earumq. forma non seruata præiudicare Ordinario collatori præsertim cum, vt dicebam, esset indictus concursus, plures in termino cōparuerint, idemq. Horatius postea fuerit ab examinatoribus idoneus renun-
14 ciatus, & de † eiusdem concursus validitate post declarationem Sac. Congregat. dubitan. non sit.

Demum hæc possessio Horatij non est conside-
15 rabilis † ad effectum inducendi intrusionem, iuxta dispositionem *c. auaritiæ de elect. lib. 6.* sufficit
16 enim ad excludendum † vitium intrusionis titulus, quem habet ex prouisione Vicelegati, licet nullus, *Glos. in cap. fin. in verb. inanes de elect. lib.*
17 *6. Card. Seraph. dec. 1238. num. 10.* & quod † nullos fructus ex ea possessione perceperit, *Put. dec. 45. lib. 3.* & firmatum fuit in hac causa *13. Martij 1628. coram D. meo Durano.* Et ita &c.

☞ * *Decisiones duæ in hac causa prima coram Reuerendiss. Vrgellen. sub die 13. Martij 1628. & altera coram R.P.D. Dunozetto 23. Mart. 1629. sunt supra in ordine decisi. 154. & 260.*

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Litterarum cambij.

Die Veneris 1. Februarij 1630.

ARGVMENTVM.

Mercator post acceptationem litterarum cābij est obligatus ei, in cuius fauorem litteræ sunt scriptæ, quod ampliatur. Hoc tamen intellige rebus sic in eodem statu manentibus, idest per mortem, aut deteriorationem scribentis non mutatis.

SVMMARIVM.

1 *Mercator postquam litteras cambij acceptauit ei est obligatus, ad cuius fauorem litteræ fuerunt scriptæ.*
2 *Quod procedit etiā si is, qui scripsit litteras, postquam litteræ fuerunt à Campsore acceptatæ, suam conditionem mutauerit ex decoctione, pendente adhuc termino solutionis.*
3 *Et hoc amplia etiam eo casu, quo acceptans sciebat decoctionem, quæ medio tempore inter litterarum scriptionem, & earum acceptationem superuenit.*
4 *Obligatio, vt inducatur, requiritur consensus vtriusque partis.*
5 *Mandatum, quod in litteris cambij continetur, per quamcumque superuenientiam mutationis status reuocatur.*
6 *Quod procedit data mutatione status non solum mandatarij, & sed etiam mandantis.*
7 *Decoctus æquiparatur mortuo.*
8 *Litteras acceptās censetur omnia in eis contenta* ap-

approbare, si non contradicat.
9 *Quod intellige rebus sic stantibus in eodem statu manentibus, atque ita per mortem aut conditionis deteriorationem non mutatis.*
10 *Promissio omnis intelligitur rebus stantibus in eodem statu.*
11 *Mercatorum fraudibus est obuiandum.*
12 *Gesta ab eo, qui est decoctioni proximus solent esse plena fraudibus, & simulata.*
13 *Scacc. de commer. & camb. §. 2. glos. 5. & alij declarantur.*
14 *Scire, & scire debere paria sunt, limita num. 15.*
16 *Conditionis deterioratio non est præsumendam in mercatore idoneo.*
17 *Opinio, in his obligationibus, quæ dependent ab animo, est potissimum attendenda.*
18 *Mandatum in litteris cambij contentum, est irreuocabile, tanquàm necessarium.*
19 *Mandatum re integra potest reuocari.*
20 *Litteras acceptas videtur fideiussor scribentis.*
21 *Obligatio cum fideiussione trahi non potest ad causam, in quam fideiussor non se obligasset.*

DECISIO CCCXLV.

IOANNES Baptista Moronus Mercator pro scut. 757. sibi ab Aniello numeratis dedit Neapoli 2. Iunij præteriti litteras cambij Baccellis in Vrbe Campsoribus directas, cum mãdato de soluendo totidem scuta Carolo, & Tirabosco eiusdem Anielli correspõsalibus, qui Campsores ignari decoctionis Moroni septima eiusdem mensis subsequutæ litteras quidem præfatas die non acceptarunt, sed habita illius decoctionis notitia antequam promissæ solutionis dies aduenisset, huiusmodi litteris licet acceptatis satisfacere recusarunt; ideo præmissis per Carolum, & Tiraboscũ protestationibus omnibusq. iuribus dicto Aniello retrocessis Auditor Cameræ ad ipsius cessionarij instantiam contra dd. Campsores mandatum executiuum decreuit, & relaxauit, sed causa in gradu appellationis mihi commissa Domini censuerunt illud non esse exequendum.

Huius autem resolutionis difficultas pendebat ab intellectu conclusionis communiter receptæ,
1 quod † mercator postquam litteras cambij acceptauit, ei sit obligatus ad cuius fauorem litteræ fuerunt scriptæ, *l. quo enim. §. primo, et ibi glos. et Bart. ff. rem rat. hab. idem Bart. Angel. & Salicet. in l. si filius familias la 2. ff. ad Senat. Consult. Maced.* Rip. in *l. admouendi. nu.* 138. vbi dicit esse communem, *ff. de iur. iur. Bald. cons. 190. in princ lib. 2. Gozad. cons. 23. nu. 6. cum alijs per Paris. cumulatis cons. 47 num. 15. lib. 1. Rota decis. 811. nu. 9. 12. 34. & seq. par. 1. diuers. ac fuit dictum in Romana litterarum cambij 11. Februarij 1592. coram bo. me. Card. Arigonio,* & in alia similiter *Romana litterarum cambij 29. Aprilis & 20. Iunij 1611. coram bo. me. Card. Lancellotto iuniore.*

Quã conclusionem Doctores ampliant, vt pro-
2 cedat, † etiamsi is qui scripsit litteras postquam litteræ fuerunt à Campsore acceptatæ suã ex decoctione in deterius mutauerit conditionem pendente adhuc termino solutionis, qui est casus decisionis, *Vincent. de Franc. 303. & decis.* Rotæ in *Romana litterarum cãbij 11. Februarij 1592. coram bo. mem. Card. Arigonio, ac Surd. in cons. 149.*
3 *lib. 1.* idemq. procedere in eo casu, † quo acceptãs sciebat decoctionem, quo medio tempore inter litterarum scriptionem, & earum acceptationem superuenit notat *Gait. in tract. de credit. cap. 2. tit. 7. num. 2401.*

Verum, quia in præsenti themate decoctio Moroni scribentis litteras præcessit acceptationẽ eo tempore factas per Campsores, quo ignorabant, nec verisimiliter decoctionem scire poterant Dñi censuerũt dictos Baccellos Campsores per huiusmodi acceptationem non esse obligatos idq. pro-
4 pter defectum consensus, † qui tàm ex parte scribentis, quam etiam ex parte acceptantis ad obligationem inter eosdem constituendam est requisitus, *Rota Ianuen. dec. 52. n. 2.* & in similibus terminis limitando supradictã conclusionem loquutur *Fab. de Anna. cons. 82. à num. 11. vsque ad 24. Pascal. de patr. potest. par. 1. tit. 8. nu. 70. vers. sed hoc intelligo, Gait. de cred. cap. 2. tit. 7. nu. 2397. & seq. Castil. de controuer. iur. lib. 4. par. 1. de coniect. vlt. volunt. cap. 59. nu. 29. vers. tam hoc ipsum est, & vers. cum ex qua* Mastrill. *decis. 221. nu. 2. par. 3. Amend. ad dictam decis. Franc. 303. & 498. & 502. num. 3.*

5 Mandatum enim † quod in litteris cambij continetur iuxta dictam decisionem *Rotæ* 811. *nu. 5. 8. & 18. par. 1. diuers. & in d.* Romana *litterarum cambij 29. Aprilis, et 20. Iunij 1611. coram bo. me. Card. Lancellotto iuniore. Bero. cons. 198. nu. 8. & seq. lib. 1.* per quamcũque superuenientem status scribentis mutationẽ reuocatur, *l. si quis alicui. ff. de acquir. hared. l. cũ quis, et l. si cum Cornelius. ff. de solut. Bald. in l. mandatũ. n. 16. C mandat. Alex. in l. eius qui n. 3. in fine, ff. si cert. pet. Ias. in l. rogasti. §. si fugitiuus. n. 3. ff. eod. Alciat. de præs. reg. 2. præsumpt. 16. n. 3. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 7. tit. 22. n. 46. Bertazol. cons. criminal. 493. n. 3. lib. 2.*

6 Idq. procedit † data mutatione status non solùm mãndatarij, sed etiam ipsius mãdantis, *l. Mutius. §. final. & l. Titius, vbi glos. ff. de procurat. Dec. in d. l. rogasti. §. si fugitiuus. num. 5. ff. si cert. pet. Soccin. cons. 112 num. 12. & 15. lib. 2. Bursat. cons. 412. nu. 26. vol. 4. Mozz. de contract. tit. de mandat. sect. vlt. nu. 8.* & signanter ob mutationẽ status ex causa decoctionis, *Strac. decoct. par. 3. nu. 50. Vant. de nullit. ex defect. mand. nu. 175. Paris. cons. 96. nu. 24. lib. 2. Alciat. cons. 34. nu. 1. & seq. vol. 3.* Rota *Ianuen. decis. 2. nu. 31. Scacc. de commerc. & camb. §. 2. glos. 5. nu. 401. cum seq.* Rota in Romana *censuum 21. Aprilis 1600. coram Iusto relata per Modern. sic cens. decis. 168. num. 8. & seq.* sicuti etiam censetur reuocatum in casu
7 mortis † mandantis cui decoctionẽ æquiparari dixerunt prædicti Doctores, & censuit Rota *coram Seraph. decis. 794. num. 17 & in Romana census, seu hæreditatis vlt. Ianuarij 1597. coram bo. me. Litta, & decis. 492. in fin. par. 2. in recentiorib.*

8 Ex parte verò acceptantis † defectus consensus, & consequenter exclusio obligationis deducebatur ex eo, quod licet recipiens litteras censeatur omnia in eis contẽta approbare si non cõtradicit *l. si filius. ff. ad Sen. cõsult. Maced. vbi Bart. in princ.*

&

& in l. quo enim. §. 1. ff. rem rat. hab. Gozad. cons. 23. nu. 6. Dec. cons. 430. nu. 9. in fin. vers. 1. enim recipiendo cum alijs relatis per *Gabr. commun. opin. lib. 1. de præsumpt. conclus. 2.* tamen illud
9 intelligendum esse rebus † in eodem statu permanentibus atque ita per mortem aut conditionis deteriorationem non mutatis tradit *Rom. in l. nuda ratio num. 12. ff. de donat. Ias. in d. l. admonendi nu. 142. vers. 2. limita. ff. de iur. iur. Soccin. cons. 167. num. 4. lib. 2. Dec. cons. 313. num. 3. Bero. cons. 198. num. 8. lib. 1. Decian. cons. 109. num. 77. vol. 2. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 64. num. 17.* & in terminis litterarum cambij *Nicol. Gen. de rescript. priuat. l. 3. tit. de litter. camb. nu. 78. Gait. de credit. cap. 2. tit. 7. num. 2395. Put. decis. 123. num. 2. lib. 3. in nouis.*

Vnde cùm scribens litteras ad Campsorem qui sibi, non est obligatus eidem solutionem cambij demandet ea subintellecta conditione, vt deinde ab ipso scribente releuetur indemnis, Campsor verò sub eodemmet pacto tanquam conditione sine qua non alienam in se suscipiat obligationem, sequitur quod deficiente ex parte scribentis dicta conditione propter decoctionem, seu status mutationem resoluatur pariter consensus ex parte ipsius acceptãtis, qui considerauit personam scribentis de tempore acceptationi esse integram, quo casu idem acceptans non censetur approbas-
10 se † in litteris acceptatis contenta, & consequenter non tenetur satisfacere promissioni, nisi rebus in eodem statu in quo erant de tempore dati mãdati permanentibus iuxta *text. in dicta l. cum quis ibi in eodem statu permaneant, & dicta l. si quis alicui ff. de acquir. hæred. Bart. in l. quod seruius. ff. de condit ob caus. Ambar. cons. 84. num. 3. Dec. cons. 335. num. 3. & cons. 475. nu. 23. qui plures ibid. cumulat Paschal. de patr. potestat. par. 1. d. c. 8. nu. 7. Gait. d. tract. de credit. nu. 2397. Osasc. decis. 91. num. 14. Surd. decis. 177. nu. 10. Rot. decis. 664. nu. 9. par. 1. in recentior.*
11 Huic autem doctrinæ suffragatur ratio † obuiãdi fraudibus mercatorũ *l. lex in princ* ibi vt fraudi locus non sit *C. de administrat tut.* ne alias Campsores ad quos diriguntur litteræ, dum in longinquis partibus degũt, imminentis decoctionis ignari sine consensu obligentur cõtra iuris dispositionem de qua *in instit. tit. de obl. ig. ex cõsens. & in l. consensu. ff. de oblig. & in l. prima in princ.*
12 *ff. mandat.* quoniam gesta † ab eo, qui est decoctioni proximus solent esse plena fraudibus, & simulata *Bart. in l. post contractum sub nu. 2. ff. de donat. Bald. cons. 381. nu. 18. vol. 2. Rota Ianuen. decis. 17. num. 14. & decis. 184. num. 10. Rota in Bononien. pecuniaria de Vitalibus 5. Decembris 1603. coram bo. me. Card. Pamphilio.*
13 Quibus non obstant † adducta per *Scacc. de commerc. & camb. §. 2. glos. 5. nu. 329. & Anton. de Amat. var. resolut. lib. 1. resol. 47. nu. 2. vers. & tamen ex regul. text. in l. qui cum alio. ff. de reg. iur.* Vnde infertur, quod si Baccelli Campsores debuerant non esse ignari cõditionis Moroni correspondentis, reputandi sunt perinde ac si sciuis-
14 sent illius status mutationem, cum paria † sint scire, vel scire deb ere, *l. quod te. ff. si cert. pet. Gre. Decis. Rot. Rom. Par. I. à Paul. Rub. select.* *scent. decis. 9. nu. 11. de dol. & contum. Caputaq. decis. 107. nu. 4. par. 3.* fuit enim responsum, quod cum prædicta regula plures patiatur fallentias in præsenti etiam casu distantia loci & subita mutatio status Moroni sufficiunt ad excludendam præsumptionem scientiæ in Campsoribus in Vrbe
15 commorantibus qui de re † Neapoli gesta intra biduum verisimiliter certiorari nõ potuerunt iuxta *limitat. Dec. ad d. l. qui cum alio num. 3. vers. & ista reg. procedit. ff. de reg. iur. per text. in l. si quis patrem familias. ff. ad Senat. Consult. Maced. & dixit Rota decis. 281. nu. 25. par. 2. diuers.*

Et prædicta tanto magis corroborantur ex diuturna notitia, quam Campsores habuerunt de per-
16 sona Moroni vti mercatoris idonei, † in quo propterea non fuit præsumenda deterioratio conditionis, *Menoch. de præsumpt. quæst. 24. lib. 1. nu. 13. & præsumpt. 26. lib. 6. num. 3.* & sic in puncto respondit *Gait. de credit. d. cap. 2. §. 7. nu. 2404.*

Ex quibus resultat dictorum Campsorum bona fide acceptantium opinio quod Moronus, vt
17 antea fecerat, esset ipsis satisfacturus, † opinio enim in his obligationibus quæ pendet ab animo, vt est acceptatio litterarum, maximè venit attendenda iuxta *l. is qui putat ubi Ias. num. 2. & l. hæres instit. ff. de acquirend hæred. Bart. in l. 2. §. si sub conditione. ff. de emp. & tradit Stracc. d. tract. de decoct. q. par. 3. nu. 50. & seqq.*
18 Neque etiam obstat, † quod mandatum in litteris cambij contentum tanquam necessarium sit irreuocabile, *l. fundi venditor. §. item si amicus. ff. de acquir. poss. cap. si super gratia de offic. deleg. in 6. d. l. eius qui. §. nam. & ibi glos. ff. si cert. pet.* cum alijs copiosè cumulatis per *Pet. Stellam in repet. l. Papinianus nu. 3. ff. de public. in rem. act. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 7. tit. 23. num. 2.* & in terminis acceptationis litterarum missiuarum, *Soccin. cons. 68. in princ. lib. 3. Put. decis. 126. n. 3. lib. 3. in nou. Rota decis. 679. num. 4. par. 1. recent.* quia dum Campsores non fecerunt solutionem neque posuerunt ad eorum rationem summam in litteris descriptam, vtique non adimpleuerunt fi-
19 nes mandati, † quod re adhuc integra potuit reuocari ex ijs quæ latè tradit *Soccin. cons. 257. lib. 2. Gratian. discept. forens. cap. 64. nu. 6. Rota in Bononien. pecuniaria 13. Ianuarij 1581. coram bo. me. Card. Lancellotto seniore.*

Demum non obstat, quod prædicti Campsores, cum non essent debitores Moroni scribentis, per
20 acceptationem † dicantur effecti illius fideiussores iuxta *d. decis. Franch. 303. nu. 3. auth. præsente C. de fideiuss. Salicet. in d. l. si filius. la seconda. ff. ad Senat. Consult. Maced. Iason. in l. singularia nu. 39. & Soccin. num. 16. ff. si cert. pet.* quia acceptatio emanauit cum præsupposito pristinæ con-
21 ditionis Moroni mittentis litteras, & † obligatio cum fideiussione trahi non potest ad casum, in quem fideiussor se non obligasset, *Alex. cons. 34. sub num. 18. lib. 2. Gabr. cons. 173. nu. 15. & 17. lib. 2. Mantic. de tacit. lib. 16. tit. 14. nu. 30. & seq. Greg. XV. san. mem. decis. 554. num. 7.*

Et ita vtraque parte &c.

Kkk 2 R.P.D.

R. P. D. DVNOZETTO.

Lucana Successionis.

Die Veneris 1. Februarii 1630.

ARGVMENTVM.

Filij nati, & concepti post capitalem patris condemnationem, an faciant deficere conditionem, si sine filijs. Filius conceptus, necnon natus post purificatum fideicommissum, quãdo admittatur in præiudicium substituti.

SVMMARIVM.

1 *Filius natus, & conceptus post capitalem patris condemnationem, est incapax eius successionis.*

2 *Filij nati post patris deportationem non faciunt deficere conditionem sine filijs.*

3 *Filius, si non sit in rerum natura tempore purificati fideicommissi, & substitutus adsit, an per eius conceptionem, & natiuitatem possit auocari ius quæsitum substituto.*

4 *Text. in l. ex facto. §. ex facto. ff. ad Trebell. declaratur.*

Banniti nostri temporis non æquiparantur deportatis. nu. 4.

5 *Natus nemo ingenuè hodie efficitur seruus pœnæ.*

6 *Filij banniti nostri temporis nati post bannum faciunt deficere conditionem si sine filijs.*

Quod procedit etiam si pater sit declaratus hostis patriæ, & possit impune offendi. nu. 6.

7 *Bannitorum filij sine dubio sunt capaces fideicõmissi, quando sunt vocati dispositiuè.*

8 *Filij postea nati an admittantur in præiudicium substituti, cui iam fuit ius acquisitum.*

9 *Filius conceptus, & natus post purificatum fideicommissum, admittitur in præiudicium substituti, sic suadentibus coniecturis.*

10 *In fideicommissis vocatio nasciturorum tãquam indefinita omnia tempora respicit, & nu. 11.*

12 *Filiorum vocatio in testamento facta, quando non possit verificari aliter, quam in filijs postea nascituris.*

13 *Perpetuitas conseruandi bona in familia, & agnatione implicat vocationem filiorum, quandocumque imposterum nasciturorum.*

14 *Fideicommissum purificatum per alienationem sequutam ex delicto, an faciat incurrere caducitatem.*

15 *Pater non potest priuare commodo successionis filios in fideicommisso vocatos, absque aliqua eorum culpa.*

16 *Dictio, semper, est vniuersalis, & includit omne tempus.*

17 *Affectio æqualis in testatore sufficit ad præsumendum, quod etiam postea nascituri admitterentur ad fideicommissum.*

18 *Affectio maior præsumitur erga illum, qui primo loco vocatus est, quàm in eo, qui secundo loco.*

19 *Testatoris voluntas est pro lege seruãda, et n. 20.*

21 *Testator permittere potest, quod eius bona fideicommisso subiecta per aliquod tempus maneant in suspenso.*

22 *Et hoc maximè, quando probabiliter sperari potest, quod suspensio hæc sit cessatura per natiuitatem filiorum.*

23 *Substitutus dicitur acquirere ius reuocabile in bonis fideicommisso subiectis per conditionem subsecutam purificatam, & nu. 24.*

25 *Dictio, libere, in fideicommisso apposita, communiè refertur ad facultatem capiendi possessionem bonorum propria auctoritate.*

26 *Dictiones, tunc, & eo casu, in fideicommisso appositæ, stant inclusiuè ad substitutos, qui tunc temporis extabant.*

27 *Dictiones, tunc, & eo casu, aliquando stant taxatiuè, et limitatiuè, aliquãdo verò declaratiuè.*

DECISIO CCCXLVI.

THOMAS de Albianis in casu, quo ipse decederet] sine filiis legitimis, & naturalibus scripsit sibi hæredes vniuersales ordine primogenituræ Nicolaum, Ludouicum, & Petrum fratres de Thomeis de Petra Sancta cum onere assumẽdi cognomen, & insignia familiæ de Albianis, & arctissima prohibitione cuiuscũque alienationis, siue voluntariæ, siue necessariæ ex contractu, vel delicto, in quo casu, & casibus substituit alium primogenitum non contrafacientem, vt latius in testamento in actis producto.

Quibus semper saluis, & perpetuo atque irreuocabiliter obseruandis omnia, & singula eius bona peruenire voluit iure institutionis ad dictum Nicolaum eius vita naturali durante, & post eius mortem ad primogenitum dicti Nicolai, si filios masculos vnum, siue plures legitimos, & naturales habuerit ipse Nicolaus, & eo nõ extante tempore mortis dicti Nicolai, aut postea decedente quandocumque voluit esse dicta bona primogeniti dicti Nicolai legitimè, & naturaliter nati, & transire de primogenito in primogenitum, ex ipso primogenito dicti Nicolai, & postea successiuè in alios proximiores in infinitum quousque de linea, & descendentibus masculis dicti Nicolai erunt, & sic durante linea dicti Nicolai semper sint dicta bona, & esse voluit primogeniti masculi legitimi, & naturalis dicti Nicolai, & postea primogeniti ex præcedenti primogenito, & sic in infinitum ordine successiuo, & postea successiuè aliorum proximiorum.

Subdens idem testator, quod in interpretatione præmissorum omnia intelligantur recto sensu absque alia extranea interpretatione, etsi oriretur aliquod dubium omnia primò interpretentur in fauorem lineæ dicti Nicolai, deinde dicti Ludouici, & tertio Petri, semperq. præferatur primogenitus ex primogenito ordine successiuo in qualibet illarum linearum vna post aliam.

Hæc primogenitura per mortem testatoris sine filijs ingressa est lineam Nicolai primo loco vocati, quæ adhuc durat defuncto enim Nicolao superstitibus Vincentio, Thoma, & Theramo eius filijs, Vincentius vti primogenitus Nicolai adeptus est liberam possessionem omnium bonorũ suppositorum huic fideicõmisso; cumq. fuerit capitaliter bannitus adiecta pœna publicationis omnium bonorũ, & fiscus Florentin. exhibito testamento

mento omnia restituerit Thomæ fratri germano Vincentij.

Interim durante banno Vincentius prædictus ex eius legitima vxore suscepit filium masculum Ioannem Franciscum, qui cum vti primogenitus ex primogenito Nicolai prætenderet vendicare bona fideicommissaria de manibus Thomę patrui, & respectiuè secundogeniti, fuit coram me dubitatum an fideicommissum fuerit purificatũ ad fauorẽ filij primogeniti nati, & cõcepti post bannũ Vincentij patris, & Dñi affirmatiuè resoluerunt.

Non enim controuerti poterat filiatio Io. Frãcisci ex Vincentio primogenito Nicolai, quam optimè probãt testes pro eius parte formiter examinati, neque caducitas incursa per Vincentium ex delicto,& banno subsecuto cum huius occasione Thomas occupauerit omnia bona huic primogenituræ subiecta minusq. reuocatur in dubiũ, quin Ioannes Frãciscus vti primogenitus ex Vincentio primogenito Nicolai sit aliàs, vt primogenitus primogeniti præferendus, cum hoc expresse in testamento legatur dispositum.

Sed duo tantum dicto Io. Francisco obiciebãtur, primò videlicet incapacitas successionis, ex
1 quo natus † est, & conceptus post capitalem patris cõdemnationem, *arg text.& ibi not per Scriben. in l. ex facto. §. ex facto, tit. ad Sen. Cons. Tre-*
2 *bell.* vbi quod filij nati † post patris deportationem non faciunt deficere cõditionem si sine filijs.

Secundò, quod cum Ioannes Franciscus tempore delicti, & sic cedentis fideicommissi nondũ esset natus, neque conceptus per subsecutam eius conceptionem, & natiuitatem non potuit auocari ius quæsitum Thomæ patruo, qui erat in rerum
3 natura tempore purificati fideicommissi, † & reperiebatur substitutus Vincentio fratri, quatenus is filios non haberet, quæ fuit originalis opinio, *Lambert.de Rampon.* quem refert, & sequitur *Io. Andr.in rubr. de testam. addit.1. vers.item Lambertinus cum alijs relatis per Peregr. de fideic. art. 22.nu.7.* quorum neutrum Domini obstare dixerunt Ioanni Francisco, quominus fideicommissum in cuius fauorem sit purificatum.

4 Nam *ad text in* † *allegata l. ex facto. §. ex facto, ff. ad Sen. Cons. Trebell.* fuit responsum bannitos nostri temporis non æquiparari deportatis,
5 quia hodie nemo ingenuè † natus efficitur seruus pœnæ, *auth. sed hodie. C. de don st. inter vir. & vxor. Rip. in d. l. ex facto. §. ex facto nu.17. Bald. in l.1. in fin. C. de hered instit. Natt. cons 472. n. 9. Peregr. de iur. fisc. lib.3. tit.6. num.47.* & ideo filij
6 banniti nostri † temporis nati post bannum faciut deficere conditionem si sine filijs. etiam si pater sit declaratus hostis patriæ, possitq. impunè offendi, *Rip. in d. l. ex facto nu.13. & 17. Soccin. in l. cũ auus nu.107. ff. de condit. & demonstr. Petr. de fideic. q.3. nu.19. & seq. et q.11. nu.611. Fusar. qui testatur se pro hac parte consuluisse, quæst. 424. num.1. de fideicom.*

Fuit etiam secundò responsum dispositionem tex. in l. ex facto loqui solum in filijs positis in conditione *Peregr. de iur. fisc. lib.3. tit.6. num.7. & 8.* indeq. non applicari casui nostro, vbi primogenitus Vincentij (qualis est Ioannes Franciscus)
7 non fuit simpliciter in conditione positus, † sed dispositiuè vocatus, quo casu indubitati iuris est esse capacem successionis, siue natus, & conceptus sit ante, siue post patris condemnationem, *Soccin. iun. cons.174 nu.19. lib.4. Gabr. cons.123. nu.36. lib.1. Peregr. d. lib.3. tit.7. num.22. & 47. Petr. d. q.11. nu.612. & seqq. Rimin. iun. cons.564. nu.56. Fusar. d. q.424. nu.5.*

Quo verò ad secundum licèt ardua, & anceps sit quæstio, an filij postea nati admittantur in præ-
8 iudicium substituti, † cui iam fuit ius acquisitum tanquam prænati tempore purificatæ conditionis, etenim affirmatiuam per *text. & iura concordantia in l. peto. §. fratre ff. de leg. 2.* sustinent plures relati per *Peregr. de fideic. art.22. num.73. & 74. & per Fusar. q.318. num.12.*

Negatiuam autem post *Lambert. de Rampon.* tenet *Alba. cons.106. nu.5.6. & 7.* cum alijs relatis pariter per *Peregr. d. art.22. nu.72. Fusar. al-l.g. q.318. nu.57. & 58.*

Tamen in præsenti casu videtur cessare omnis ambiguitas ex vrgentissimis coniecturis suadentibus prælationem Ioannis Francisci filij primoge-
9 niti ex Vincentio, quibus concurrentibus† eumdem esse præferendum, quamuis non extaret in rerum natura tempore purificati fideicommissi, sed postea sit natus, atque conceptus, *trad Socc. sen. cons.51. nu.41. & seqq. lib.4. Peregr. de fideic. art.22. nu. 74. in fin. Petr. de fideic. q.11. nu.602. Grat. discept. cap.776. nu.17. & 18. Fusar. q.318. num.77.* & firmauit *Rota in Romana pecuniaria 30. Aprilis 1629. coram* R.P.D. *meo Merlino.*

Mens autem, & voluntas testatoris in casu nostro desumitur primò, ex quo vocauit primo loco Nicolaum, deinde filios, ex ipso nascituros ordine primogenituræ in infinitum subiecta prohibitione alienationis. vt bona conseruentur in familia, qua stante vocatione nasciturorum non attenditur existentia de tempore purificatæ conditionis. sed quandocumq; filius nascatur dummodo sit primogenitus, & proximior admitti debet, *Socc. iun. cons.172. nu.11. & 12. vol.2. Ruin.*
10 *cons. 160 vol.2. sub nu.11. & 13.* vbi quod † vocatio nasciturorum, resoluitur in conditionem si nasceretur, quæ tanquam indeterminata omnia tẽpora respicit per *l. si ita la seconda. ff. de cond. & demonstr.* quam esse limitationem indubitatam ad regulam contrariam censuit *Torniell. in §. quidam rectè n.28 l Gallus de lib. & posthum. Gabr. cons.102. nu.14. & 15. & 16. lib.2. Peregr. d. c.22.*
11 *nu 76.* vbi quod † hæc limitatio est verissima, & mẽti testatoris multum consona, *Surd. cons.125. n.30. & 34.* & sequuta est Rota in allegata *Romana pecuniaria coram R.P.D. meo Merlino.*

Vocatio autem nasciturorum in testamento Thomæ Albiani est certissima nedum, quia vocauit primo loco Ludouicum, & Petrum, eorumque filios vnum post alium ordine primogenituræ, quorum nullus tunc temporis filios susceperat;
12 Vnde nominatio † filiorum, ex illis non potest, aliter verificari, quàm in filijs postea nascituris. *Soccin. iun. d. cons.172. num.28. lib.2. Peregr cons. vlt. num. . vers. quid igitur lib.5. Fusar. d. q.318. num.29.*

Verum etiam quia declarauit se velle cōstitue-
re perpetuam primogenituram subiecta prohibi-
tione alienationis, vt bona perpetuo, & in infini-
tum conseruentur in familia, & agnatione, quæ
13 perpetuitas † implicat vocationem filiorū quan-
documque imposterum nasciturorum, *l. cum ita
legatur. §. in fideicommisso in fin. ff. de leg. 2. Soc-
cin. sen. in l. si cognatis. nu. 30. in fin. ff. de reb. dub.
Ias. in l. quoties la prima. nu. 2. vers. 2.* limita qui
dicit digito ligandum, *Surd. cons. 125. num. 20. &
seq. & admittit Peregr. d. art. 22. num. 77.* & benè
ponderauit R. P. D. meus Merlinus in allegata
Romana pecuniaria.

Secunda idem etiam conijcitur ex natura con-
ditionis purificatæ, quia non agitur de fideicom-
misso purificato per conditionem casualem, &
contingentem sine alicuius culpa, sed de fideicom,
14 purificato † per alienationem sequutam ex deli-
cto, & caducitatem subinde incursam cū delatio-
ne successionis in alium ordinem primogenituræ
successiuè vocatum iux. *tex. in l. Imp. ff. de fideic. li-
bert. Gabr. de delict. in conclus. 24. n. 3. Clar q. 78.
vers. item quæro nunquid. Farin. q. 25. nu. 35.* Vn-
de ne admittamus quòd fuerit in potestate Vin-
centij delinquentis priuare commodo huius suc-
15 cessionis † filios ex ipso nascituros absque aliqua
eorum culpa dicendum est eosdem fuisse vocatos
quamuis natos post delictum, & commissam cadu-
citatem, *Castr d. cons. 247. nu. 4. lib. 1. Peregr. de
fideic. art. 22, nu, 75. Ceph. cons. 318. num. 67. Rota
in d. Romana pecuniaria corā R. P. D. meo Merlino,*

Tertiò cum Ioannes Franciscus sit primogeni-
tus Vincentij primogeniti Nicolai, & testator ex-
presse disposuerit, quod durante linea primogeni-
ti dicti Nicolai hęc semper sit admittenda exclu-
sa linea secundogeniti, quæ solum succedat defi-
ciente linea primogeniti, vtique dicendū est quod
testator voluerit admitti primogenitum Vincen-
tij primogeniti Nicolai quamuis natum post pu-
rificatum fideicommissum, aliàs non esset verum,
quod durante linea primogeniti ex primogenito
hæc semper, & quandocumque succedat prout te-
16 stator expressè voluit ponderando vim † illius di-
ctionis vniuersalis (*semper*) quæ includit omne
tempus, *l. 1. ff. solut. matrim. l. quia semper ff. de
in ius voc.*

Quartò ex prædictis non solum infertur testa-
torem æqualem habuisse affectionem ad filios etiā
postea natos, cum omni tempore eos vocet dum-
modo in iis concurrat qualitas descendentiæ, ex
primogenito primogeniti dicti Nicolai, quæ sola
17 † æqualis affectio sufficit ad præsumendum quod
testator etiam de postea natis senserit, *Natt. cons.
675. nu. 4. & seqq. Surd. d. cons. 125. num. 34.*

*Quinimo ex dictis verbis, & durante linea pri-
mogeniti ex primogenito Nicolai semper, &c. &
postea succedat linea secundogeniti, &c.* apertè
conijcitur magis fuisse dilectam lineam primoge-
18 niti quàm lineam secundogeniti, maior enim † sē-
per affectio præsumitur erga lineā primo loco vo-
catam quā erga secundo loco vocatam, *l. pupillus.
§. lesiu. ff. de cond. & dem. Surd, d. cons. 125. nu. 27.*

Quinto idem conijcitur ex quo testator quasi
præsagus cōtrouersię, quæ oriri poterat super in-
telligentia suæ dispositionis mādauit verba sui te-
19 stamenti intelligi † debere recto sensu remotis iu-
ris subtilitatibus facit *Rot. decis. 463 num. 12. p. 1.
recent.* & quatenus contingat aliquis casus dubius
voluit eam capi interpretationem, quæ est fauora-
bilis primogenito, & successiuè primogenitis ex
ipso descendentibus, vnde hodie suborta quæstio-
ne inter Io. Franciscum primogenitum ex primo-
genito Nicolai primo loco vocati, vtique in du-
bio pro ipsius admissione est pronunciandum, iux-
20 ta expressam dispositionem Thomæ testatoris, †
cuius voluntas pro lege seruari debet *§. disponat
auth. de nuptijs.*

Atque ex his uisum fuit Dominis non esse in-
conueniens, quod dominium bonorum subiectorū
huic primogenituræ per aliquod temporis spatiū
21 steterit in suspēso cum † hoc voluerit testator qui
id permittere poterat ad *l. qui heredibus. §. fin. ff.
de condit. & demonstr. Peregr. d. art. 22. num. 73.
vers. verum, Rota coram Reuerendiss. D. meo Coc-
cino Decano, decis. 166. n. 3.* donec præsertim pro-
22 babiliter sperari poterat quod † suspensio hæc es-
set cessatura per natiuitatem filiorum Vincentij,
*Castr. d. cons. 247 num. 3. lib. 1 Peregr. d. art. 22.
nu. 74. Fusar. q. 318. nu. 66. & 79.*

23 Et interim Thomas dicebatur † acquisiuisse in
his bonis ius aliquod reuocabile per subsecutam
natiuitatem Io. Francisci primogeniti ex primo-
genito Nicolai, *Petr. de fideicom. quæst. 11. n. 586.
Peregr. d. art. 22. num. 74. & 75. Surd. d. cons. 125.
num. 43. 44. & 45. Facchin. controu. iur. cap. 88.
vers. nec difficile lib. 4. & fuit dictum in præfata
Romana pecuniaria coram* R. P. D. *meo Merlino.*

24 Perindeq. idem Thomas † restituere debet bo-
na filio primogenito Vincentij postea nato quasi
per fideicommissum, *Bald. & alij communiter in
l. peto, §. fratre, ff de leg. 2. Surd. cons. 125. nu. 48.
& 49. Natt. cons. 675. nu. 8.*

Neque obstat quod testator in casu alienatio-
nis, vel delicti priuauerit alienantem vel delinquē-
tem mandando bona deferri liberè substitutis or-
dine primogenituræ, quam dictionem (*liberè*) scri-
bentes pro Thoma intelligebant irreuocabiliter.

Placuit enim responsio data per D. Beriolum
scribentem pro Ioāne Francisco, nimirum dictio-
25 nem (*liberè*) † posse commodè referri ad faculta-
tem capiendi possessionem bonorum propria au-
ctoriate absque contradictione, iuxta *tex. in cap. 2.
de locat. & cap. statuimus de reg. cap. cum plures,
vbi glos. in verbo liberè, de offic. deleg. in 6.* neque
propterea intelligendam esse, vt stet irreuocabili-
ter, hoc enim esset destruere mentem ipsius testa-
toris, qui ex prædictis voluit in omnem casum
præferri primogenitum ex primogenito Nicolai
in concursu cū secundogenito, qualis est Thomas.

Minus obstat, quod testator in casu contrauen-
tionis substituerit proximiores tunc extantes, li-
26 cet enim dictiones † (*tunc*) & eo casu stent in-
clusiuè ad substitutos, qui tunc temporis exta-
bunt, non tamen semper stant exclusiuè ad alios,
qui postea super nascētur, *Magon. decis. Florent.
38. nu. 39. Natt. d. cons. 675. nu. 12. & 13.* prout in
his terminis tradit *Petr. de fiedicom. quæst. 11. nu.*
27 *590.* & nō est † nonum dictiones (*tunc & eo casu*)

in-

alloquin taxatiuus, & limitatiuus stare quandoque declaratiuè si id suadeat voluntas testatoris. *Menoch. cons. 117. nu. 29. Socc. iun. cons. 145. n. 29. lib. 3. Surd. cons. 344. num. 13.*

Et ita fuit resolutum pro Ioãne Francisco vtraque parte informante.

Infra in eadem causa habetur alia decisio sub die 21. Iunij 1630. coram R.P.D. Ghisilerio, est decisio 394.

R. P. D. QVEIPO.

Romana Saluiani.

Die Lunæ 18. Februarij 1630.

ARGVMENTVM.

Saluianum quando competat, Leges non afficiunt, nec comprehendunt præterita. Ius reale seruitutis per acquisitionem dominij extinguitur, & alia, &c.

SVMMARIVM.

1 *Saluianum interdictum competit, stante credito, & hypoteca.*
2 *Leges respiciunt futura.*
3 *Hypoteca creditori, quando censeatur remissa respectu noua hypoteca.*
4 *Dominium ex pacto reuersiuo an transferatur ipso iure.*
5 *Ex possessione rei donata, tum pacto reuersiuo, recepta, dominium sine dubio ad donantem reuertitur.*
6 *Hypoteca in re propria non potest consistere, nec subsistere, & num. 7.*
8 *Damnum, quod quis sua culpa sensit, sibi imputare debet. & num. 9.*
10 *Text. in l. ex sextante §. Latinus, ff. de except. declaratur.*
11 *Ius reale seruitutis per acquisitionem dominij, etiam reuocabilem extinguitur.*
12 *Possessor tantum bonorum non potest super illis seruitutem imponere.*
13 *Seruitutem acquirere, aut imponere nemo potest in rebus alienis.*

DECISIO CCCXLVII.

ITerum hac causa proposita in decisis * permanere DD. placuit propter creditum, & hypothecam D. Dimitillæ, & possessionis concursum in Adriano, & D. Iulia, ex quibus Saluianum in-
1 terdictum † competere, docet *text. in l. 1. ff. & C. de Salu. interd. glos. Bart. DD.* ibi cum alijs in prima decisione adductis.

Neque obstat Bulla S. D. N. bonorum iurisdictionalium alienationem prohibens, quia cum fuerit
2 post contractum † de quo agitur promulgata, & sic prohibitoria, illum non afficit, neque comprehendit, *l. Leges, C. de legib. cap. vlt. de constit.* & ibi *Abb. nu. 9. Ant. cons. 104. Castrens. cons. 89. lib. 2. Pac. ad leges styli in l. 200. nu. 1. & 24. Bart. in l. omnes Populi nu. 44. ff. de iust. & iur. Gratian. discept. forens. cap. 45. nu. 15. & cap. 465. num. 12. Honded. cons. 16. nu. 16. & nu. 17. lib. 1.* Bulla autem Pontificum Sixti V. & Clem. VIII. ad hypothecam non extenduntur, vt in puncto firmauit *Rot. coram Illustriss. Card. Virili in Romana, seu Sabinen. census 17. Nouembris 1628.* & fuit etiam firmatum in decisione coram me facta in ista causa, & fel. rec. Paulus Quintus concessit licentiam, & respectu hypothecæ contentantur de licentia exhibenda in actu subhastationis.

Minus obstat hypotheca D. Iuliæ propter facultatem ab eodem filio Adriano cõcessam hypothecandi bona illa pro restitutione primæ dotis absque expressa protestatione, vel reseruatione sui
3 iuris, & hypothecæ, † quo casu hypothecam creditori esse remissam respectu nouæ hypothecæ expressè docet *text. in l. si debitor 4. §. si in venditione, ff. quibus mod. pignus,* & ibi docent *Bart. Castr. & Fulgos. & Salyc. nu. 2. Alban. & Bart.* ibi *Roman. cons. 94. num. 7. Tiraquell. de retract. lign. §. 1. glos. 7. num. 71.*

Præcipuè, quia ex pacto reuersiuo in donatione apposito hypotheca D. Iuliæ fuit extincta. Nã cum omnia bona, & iura in donatione comprehẽsa ad prædictam D. Iuliam cum effectu redierint, & eorum possessionem D. Iulia acceperit, non est lo-
4 cus Doctorum controuersiæ circa effectum † pacti reuersiui, an scilicet ex eo dominium ipso iure transferatur, vt post antiquior disputant *Tiraq. de retract. conuent. §. 1. glos. 7. Couar. lib. 3 var. cap. 8. ex nu. 2. Fachin lib 2. contr. cap. 15. Ant. Gomez. tom. 2. var. cap. 2. ex num. 30. Caual. pract. q. 299.*
5 *Rot. dec. 1. par. 2. recent.* quia ex † possessione recepta dominium ad donantem esse reuersum sine controuersia receptum est ex *Bart. in l. 1. ff. de donat. Castr. in l. 2. C. de pact. inter empt. & vendit. Tiraq. vbi supra nu. 17. Couar. in d. cap. 8. num. 1. vers. secundo secundum textum in l. voluntate, §.*
6 *vlt. ff. quibus mod. pign.* Et in re propria † non potest hypotheca consistere, nec substineri secũdum *reg. text. in l. neque pignus 45. ff. de reg. iur. l. si rem, ff. de pignor. act. l. qui filios, C. quæ res pign. oblig. poss.*

Neque obstat eius acquisitionem videri reuo-
7 cabilem propter hypothecam D. Domitillæ, † atque ita hypothecam D. Iuliæ permanere secundũ *text. in l. si ex sextante, §. Latinus Largius, in fine, ff. de except. rei iud. l. debitor, ff. ad Trebell. l. si quis alienam 46. ff. de solut. glos. Bart. Castr. & alij DD. in d. §. Latinus Largius l. 1.* & ibi *Cyn. Bald. & Io. Faber. C. si antiquior credit. l. 1. C. de his qui in priorum creditorum locum succed. Tiraq. vbi supra ex nu. 70. Roder. de ann. redd. lib. 2. q. 19. nu. 5. Cinc. de cens. par. 3. c. 1. q. 5. ex nu. 12.*

Quia respondetur primò, quod dicta acquisitio facta per D. Iuliam nõ dicitur reuocabilis propter hypothecam alterius creditoris ab Adriano susce-
8 pti, sed ex † culpa ipsius D. Iuliæ, quæ non luit pignus ex eius licentia ab Adriano contractum, vt tenetur, vt expressis verbis, & in eisdem terminis casus nostri firmauit, *Alex. in d. l. debitor 59. n. 15. ff. ad Trebell.* cuius hæc sunt verba: *Non obstat, quod per secundum creditorem possit auocari, quia hoc procedere non potest, nisi ex culpa ipsius hæredis, quia non soluit ipsi secundo creditori, vt tenetur.*

tur. Vnde cum facto eius procedat, quod irreuocabiliter res non remanet apud eum, perinde est, ac si irreuocabiliter remaneret, l. iure ciuili, ff de condit. & demonstr. l. in executione, §. fin. ff. de verb.
9 *oblig & † facit reg. damnum, quod quis sua culpa sensit. ff. de reg. iur.* hactenus *Alexander* ex qua doctrina prætensio D. Iuliæ prorsus corruere videtur.

10 Secundò respondetur, quod *reg. † text. in d. §. Latinus Largius cum semel* procedit quando dominium reuocabiliter acquiritur, vt constat ex iuribus, & DD. supra relatis in nostro autem casu cum in interdicto Saluiano versemur, non agitur de ablatione dominij, sed possessionis dumtaxat ad effectum, vt ex fructibus creditori satisfiat, proprietas autem D. Iuliæ illæsa remaneat.

Tertiò respondetur, quod cum D. Iulia in rebus donatis, dumtaxat reseruauerit annuam præstationem, atque ita ius quoddam reale seruitutis, vt in prima decisione coram me firmatum fuit, & hoc
11 ius per acquisitionem dominij † etiam reuocabilem extinguatur, & solum superstit remedium restitutionis, vt scilicet restituatur ab eo, in quem dominium transferit secundum iura expressa in *l. huiusmodi 84. §. ædes, l. legatum est 116. §. fin. ff. de leg. 3. l. à liberto, ff. de bon. libert. l. in omnibus 18. ff. de seruit. l. si ei o ff. commun. præd. & vbique glos. & Doct. Alexand. cons. 69. in fin. lib. 5.* latè *Tiraq. de retract. lignag. d. §. 1 glos. 7. ex nu. 69.* sed in nostro casu ius illud reale seruitutis, extinctum propter acquisitionem contingentem in persona D. Iuliæ, non potest restitui, & iterum reponi per D. Domitillam, quia cum non sit Domina illorum
12 bonorum, † sed possessor dumtaxat, non potest in illis rebus seruitutem constituere, quia in rebus
13 alienis seruitutem † acquirere aut imponere nemo potest secundum iura expressa in *l. 2. & ibi glos. Bart. & DD. ff. de seruit l. per fundum 11. l. vnum ex socijs 34. ff. de seruit. rust. præd. l. vlt. ff. commun. præd.* Et ita vtraque, &c.

☞ * *Idest sub die 17. Februarij 1629. est decisio 327.*

§ *Decisiones duæ in hac causa coram Reuerendiss. Vrgellen. sub dieb. 10. Iunij 1626. 7. Aprilis 1628. sunt supra decis. 17. & 167. vbi alias decisiones in hac causa cumulaui.*

R. P. D. MOTMANNO.

Motulen. Iurispatronatus.

Die Lunæ 18. Februarij 1630.

ARGVMENTVM.

Prouisus de beneficio, ad hoc vt ei non possit denegari immissio in possessionem, quæ requirantur. Contradictor legitimus ad impediendam d. immissionem quis non sit.

SVMMARIVM.

1 *Litteræ prouisionis Apostolicæ, quando sunt in omnibus iustificatæ, habent executionẽ paratã.*
2 *Arbitrium regulatur à iure.*
3 *Possessio probatur per duos testes deponentes de perceptione fructuum.*
4 *Clericatus probatur ex literis patentibus Ordinarij.*
5 *In beneficijs valor narratus per non excessum probatur per testes de publica voce, & fama.*
6 *Enũciatiua antiquissima probãt iuspatronatus.*
7 *Confessio partis omnem aliam probationem superat.*
8 *Sententia antiqua vltra 40. annos ante motam litem, probat iuspatronatus.*
9 *Sententia lata acquiescente parte executioni demandata, operatur exceptionem rei iudicatæ, & contra ipsam pars amplius non auditur.*
10 *Sententia lata in causa status probat, quoad omnes.*
11 *Beneficij vltimus status est attendendus.*
11 *Beneficij immissio non potest impediri per eum, qui non est legitimus contradictor.*
13 *Possessio vitiosa non potest suffragari possessori, ad hoc vt dicatur legitimus contradictor.*
14 *Titulus extinctus perinde est, ac si nunquam fuisset.*
15 *Contradictor legitimus, qui non est, non potest effici per solam citationem.*
16 *Executor cessante interesse rectè procedit absque citatione.*

DECISIO CCCXLVIII.

VACANTE beneficio, de quo agitur, per matrimonium contractum à Ioanne vltimo illius possessore, Donatus vt præsentatus à medietate patronorum de eo Apostolica auctoritate sibi prouideri obtinuit cum derogatione alterius medietatis; Cum verò Vicarius Bitetten. executor in literis deputatus pronuntiasset, dictum prouisum instituendum, ac etiam in dicti beneficij possessionem immittendum esse, ex aduerso Capitulum Massafræ prętendens partes legitimi contradictoris sibi competere sub prætextu quod bona eiusdẽ beneficij vigore vnionis aliàs ad sui fauorem auctoritate Ordinaria factæ, & per Sedem Apostolicam confirmatæ possideret à dicti Vicarij sententia, appellationem interposuit. Vnde commissa mihi causa cum clausula parito literis arbitrio Rotæ, dubioque proposito, An intret arbitrium, Domini negatiuè responderunt.

1 Cum enim literæ sint in omnibus iustificatæ † de iure merentur executionem paratam iuxta terminos *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. to. len.* quam in hoc casu arbitrium impedire non debet, ex quo, vt aliquem effectum operentur † debeat à iure regulari *l. fin. §. sed & si. C. commun. de l gat. Paris. cons. 56. nu. 5. lib. 1. Rota decis. 348. nu. 4. par. 1. diu. Seraph. decis. 1017. nu. 1.* Iustificatur autem possessio dicti Ioannis ex cuius persona successit præsens vacatio
3 vsque ad tempus cõtracti matrimonij † per testes datos in *Summ. nu. 16.* deponentes de perceptione fructuum illius beneficij *Crauett. cons. 107. nu. 2. vers. secundo quia. Gregor. XV. san. mem. decis. 160. num. 2.*

4 Item de Clericatu † cõstat in literis patentibus Ordinarij *Felin. in cap. post cessionem sub num. 3. vers. in glossa 1. nu. 15. d. Probat. Put. decis. 140. num. 5.*

num. 5. cum seqq. lib. 2. in nou. Rota decis. 321. num. 5. par. 1. in recent.

5 Prætereà valor narratus † per non excessum probatur per testes deponentes de publica voce, & fama *Rot. apud Seraph. dec. 962. nu. 2. & decis. 1229. nu. 1. & in recent. dec. 736. n. 2. in fin. par. 2.*

Insuper de præsentatione Donati apparet ex fide Vicarij Moralen. data in Summ. nu. 17.

Denique iurispatronatus existentia ante annum 1580. quo tempore Capitulum prætendit
6 vnionem ad sui fauorem emanasse † probatur tam ex duabus enunciatiuis antiquissimis, quarum vna est de anno 1394. altera verò de anno 1560. *Ferret. cons. 293. nu. 6. lib. 2. Rota dec. 684. nu. 1. par. 1. diu. & in rec. dec. 360. num. 3 cum seq. par. 2.* & ex longa patronorum possessione, *Rota in recent. d. dec. 360. nu. 6 par. 2. & coram Reuerendiss. D. meo Decano dec. 74. nu. 2.* quàm etiam quia in ipsomet instrumento vnionis ad preces Capituli emanatæ, & pro parte eiusdem Capituli in iudicio producto
7 ex quo propterea resultat partis confessio † quæ omnem aliam probationem superat *l. cum si. C. de transactionibus cap. per tuas de Probat. Surd. cons. 143. nu. 39. Rota dec. 98 nu. 2. par. 2. diu. & in recent. decis. 158. nu. 11. par. 1. & decis. 436. nu. 2. vers. immo nulla par. 2.*

Post annum verò 1580. probatur non solum d. vnionem non habuisse effectum ex continuata possessione d. Ioannis instituti ad præsentationem tūc patronorum familiæ de Azaris, sed etiam ex quatuor sententijs ad eorum fauorem contra Capitulum latis per quas canonizata fuit pertinentia iurispatronatus & vulneratæ literæ vnionis, quæ sētentiæ licet singulæ de per se non sufficiant, tamen
8 † prima vti per 40 annos ante motam litem, lata probat *Gabr. cons. 198. n. 3. & 4. lib. 2. & dixit Rot. in Florentina Canonicatus 15. Decembris 1615. coram bo. mem. Buratto,* & vltima aliarum præcedentium confirmatoria cum fuerit acquiescente
9 † Capitulo executioni demandata benè operantur exceptionem rei iudicatæ contra ipsum, vt vlterius audiri non valeat *l. cum quæritur cum duobus seqq. ff. de except. rei iudicatæ. Greg. XV. S. M.*
10 *dec. 492. nu. 3.* & tanquam † latæ in causa status probant quoad omnes *Achil. decis. 5. d. sent. & re iudic. & in term. iurispatronatus dixit Rota in recent. decis. 312. num. 19. par. 1. & in Pistorien. Plebaniæ 12. Iunij 1622. & 24. Martij 1623. coram D. Nauarro.*

11 Et prædicta corroborantur ex vltimo † statu collatiuo, de quo docetur cum Ioannes in vim præsentationis, & institutionis prædictorum post dd. sententias & rem iudicatam illud per annos circiter triginta vsque ad matrimonium contractum pacificè possederit *Dec. cons. 126. nu. 1. Cels. Vgo cons. 91. nu. 7. & in simili Seraph. dec. 1103. num. 5. & decis. 1141. num. 4. & fuit dictum in Lancianen. Archipresbyteratus 2. Maij 1616. coram bo. mem. Buratto.*

Ex quibus sequitur quod Capitulo nullum ius neque in re, neque ad rem habenti nullæ etiam
12 † competant partes legitimi contradictoris ad impediendam immissionem *Mantic. decis. 350. num. 5.*

Neque obstat quod Capitulum in possessione bonorum d. beneficij existeret, quia cum absque titulo illa possideret, vt supradictum est, illa posses-
13 sio tanquam † vitiosa non potuit illi suffragari, vt fieret legitimus contradictor *Bart. in l. filiam fratribus nu. 1. vers. aut possidet, ff. ad Trebell. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 475. nu. 10. & in Romana locorum montium 26. Iunij 1603. coram bo. me. Remboldo,* quinimo & si ab
14 initio titulus fuisset validus † cum per rem iudicatam esset extinctus, perinde est ac si nunquam ab initio fuisset *Gomes. super regul. d. trienn. q. 18. n. 1. prope fin. Card. Mantic. dec. 118. num. 12.*

Neque facit quod cum semel fuerit citatus, debuerit deinde ad omnes actus, ac etiam ad senten-
15 tiam citari † quia per solam citationem non efficitur legitimus contradictor, qui aliàs non esset *Card. Seraph. decis. 144. nu. 5. bo. mem. Card. Caualer. decis. 450. nu. 5.* sed debet constare de illius
16 interesse quo cessante rectè † executor procedit absque citatione, *Grauett. cons. 177. nu. 4. vers. 5. respondeo. Card. Caualer. bo. me. dec. 596. nu. 3.*

Et ita decisum vtraque parte informante.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Maceraten. Legitimæ.

Die Lunæ 18. Februarij 1630.

ARGVMENTVM.

Hæres, qui non confecit inuentarium, licèt nō priuetur hæreditate, tamen tenetur legatarijs, & creditoribus vltra vires hæreditarias, & hoc solum procedit propter præsumptionem vsurpationis bonorum, & an ista procedant etiam in &c.

SVMMARIVM.

1 *Steph. Grat. discept. 570. in princ. declaratur.*
2 *Hæres ob non confectionem inuentarij non priuatur successione, sed tenetur vltra vires hæreditarias.*
3 *Filij ob non confectionem inuentarij non amittunt Trebellianicam.*
4 *Vsurpatio iurium, actionum, & mobilium fideicommisso subiectorum præsumitur ex non confectione inuentarij.*
5 *Fideicommissarius, semper potest opponere hæredi, qui non confecit inuentarium, quod hæreditas erat opulentissima.*
6 *In filio non conficiente inuentarium non ita intrat præsumptio vsurpationis, sicut in extraneo, declara num. 10.*
7 *Merlin. de legit. lib. 3. tit. 2. quæst. 24. num. 16. reijcitur.*
8 *Filius, qui inuentarium non confecit, tenetur etiam creditoribus, & legatarijs vltra vires hæreditarias.*
9 *Hæres, qui inuentarium non confecit, quod tenetur vltra vires hæreditarias, hoc aliunde non potest procedere, quàm ex præsumptione vsurpationis.*

11 Hæres

11 *Hæres, qui inuentarium non confecit, stante super hoc speciali præcepto testatoris, tunc indistinctè præsumitur vsurpatio, & dolus.*

12 *Filius non potest detrahere bona fideicommisso subiecta, stantibus bonis liberis, pro sua legitima.*

13 *Bonorum vsurpatio resultat ex non confectione inuentarij.*

14 *Hæres, quando non confecit inuentarium, ignoratur valor bonorum. vide nu. 15. & 16.*

DECISIO CCCXLIX.

IN decisione in hac causa facta 21. Iunij 1629. fuit resolutum non esse admittendos articulos datos per Pellicanos ad probandum extare alia bona libera stabilia hæreditatis Matthæi, & hodie cum dicta decisio reuideretur, Domini in ea persliterunt quoad prætensionem legitimæ, de qua fuit tunc principaliter discussum, itaut Pellicani non sint admittendi ad faciendam dictam probationem, ad effectum detrahendi legitimam ex bonis stabilibus liberis, si quæ extant, quia iam illam habuisse fuit decisum per plures decisiones, quod, & ipsi sæpius confessi sunt prout, nec ad effectum, quod stabilia libera contenta in articulis casu quo extent, fuerint eis designata per testatorem pro legitima, quia hoc non est verum, iuxta latè deducta in dicta decisione in versic. *Secundus casus*, quæ hodie Domini vnanimiter comprobarent. Nec cō-
1 trarium dixit † *Gratian. discep. 570. in princ.* qui vt dicebatur fuit Aduocatus Pellicanorum, sed solum, quod legitima ex voluntate testatoris debuit deduci ex bonis liberis, non autem, quod omnia bona libera fuerint pro legitima assignata, quia immo dicit contrarium.

Tamen dictos articulos esse admittēdos ad probandum dixerunt Domini ad effectum, vt Pellicani possint prætendere successionem iure hæreditario in bonis stabilibus, de quibus in articulis, quia quatenus adsint vltra illa, quæ nominat m fuerunt fideicommissis particularibus supposita, Pellicani in eis debent succedere vti hæredes ex persona Philippi, & Vici, fratrum simul cum hæredibus Francisci etiam, quod dicti auctores Pellica-
2 norum non confecerint inuentarium, quia filij, † prout nec extranei ob non confectionem inuentarij non priuantur successione, sed solum tenentur vltra vires hæreditarias, vt per *Bart. Couar. Paul.* & alios relatos per *Spin. de testam. glos. fin. nu. 8.* quinimo (quicquid sit in extraneo hærede, de quo
3 latè *Cassad. dec. 3. de Testam.*) filij ob † non confectionem inuentarij, nec trebellianicam amittunt, *Bursat. cons. 44. sub nu. 19. vol. 1. Rimin. iun. cons. 187. nu. 18. lib. 1. Gabr. cons. 121. nu. 51. vol. 1. & Guidop. dec. 33. per tot.* vbi rationem assignat.

Sed pro hæredibus Francisci contra dictam admissionem articulorum quoad successionem iure
4 hæreditario fuit oppositum, quod ex non † confectione inuentarij præsumitur vsurpatio mobilium iurium, & actionum fideicommisso subiectorum; itaut in hoc casu non sit standum assertioni Pellicanorum, quibus obstat exceptio nō confectionis, *Couar. lib. 2. var. cap. 6. nu. 4. post princip. vers. qua ratione aduertendum est, Natt. cons. 199. nu. 12.* & alij quos refert, & sequitur *Gratian. in dicta di-*
cta discept. 570. num. 19. ac propterea semper hæredes Francisci posse opponere hæreditatem Mat-
5 thei testatoris † fuisse opulentissimam, ac mobilia, iura, & actiones vsurpata fideicommisso supposita fuisse multo, ac maioris valoris, quàm bona stabilia contenta in articulis, itaut probatio stabilium semper reddatur inanis, quia in omnem casum dictis hæredibus Francisci competeret retentio, vt sibi satisfacerent de mobilibus, iuribus, & actionibus subtractis, & fideicommisso suppositis.

Nec releuare dicebatur, quòd in filio non confi-
6 ciente inuentarium, non † ita vrgeat præsumptio vsurpationis sicut in extraneo, *Mangil. de imputat. & detract. q. 171. num. 7. Moder. de legitim. lib. 3. tit. 2. quæst. 14. num. 16.* Quia vltra quod hæc limitatio videtur parum tuta, cum iuxta magis receptam, & veriorem sententiam (quicquid in contra-
7 rium velint † *Moder.* ibidem) filius, qui inuentarium non fecit, tenetur etiam, vt dictum est, credi-
8 toribus, † & legatarijs vltra vires hæreditarias, vt latius deductum fuit in dicta decisione in hac causa facta versic. *præterea quamuis*, quod non potest
9 aliunde prouenire nisi † ex præsumptione vsurpationis, *Couarr. in cap. si hæredes num. 9. vers. Item illud de testam.* in omnem casum dicta limitatio
10 solum procedere posset † in simplicibus terminis, non autem in præsenti, ex quo Mattheus testator non confidit de filijs, dum eis expresè iniunxit, & mandauit vt conficerent inuentarium de bonis mobilibus, stabilibus, pecunijs, & mercantijs per æstimationem subdens vlterius quod illud omninò confici volebat ad effectum vt ex confessione suorum filiorum, & hæredum constaret alia bona sufficere pro legitima eamque transcende-
11 re, † quo casu ex non confectione inuentarij indistinctè præsumitur vsurpatio, & dolus, *Soccin. cons. 192. num. 5. Ruin. cons. 95. nu. 46 Molin. de Hispan. primog. lib. 1. cap. 28. nu. 10. Georg. Escabedo decis. 16. nu. 3. vol. 1.* & in hac eadem causa contra filios firmat. *Grat. in d. discept. 170. nu. 19. cum pluribus seqq.*

Et minus releuare dicebatur, quod Pellicanis non possit obijci ommissio inuentarij, nisi quatenus prætendant legitimam, quam iam habuisse confitentur, cum præceptum paternum de inuentario conficiendo tantummodo in hoc casu impositum fuisse videatur ex ratione in testamento data, idest vt ex confessione filiorum constaret adesse alia bona vltra contenta in particularibus fideicōmissis stabilium, quæ sufficiebant, aut transcendebant legitimam, non autem ad effectum limitandi, aut regulandi successionem filiorum iure hęreditario in alijs bonis stabilibus quandoquidem dū testator expresè ordinauit, vt etiam de mobilibus, pecunijs, & mercantijs, quæ postea etiam fideicommisso supposuit, fieret inuentarium per æstimationem, & hoc factum non fuit semper vrget præceptum testatoris, ita vt præsumatur vsurpatio mobilium, pecuniarum, & mercium, iurium, & actionum non solum vsque ad metas legitimæ, sed etiam vltra, cum testator ea vltra legitimam extare asseruerit, & videtur esse euidens, si quidem Pellicani non habuerunt legitimam ex bonis stabilibus contentis in articulis, & fideicommisso nō

suppo-

ſuppoſitis, quia, vt dictum eſt, in his Pellicani ſo-
lum hodie prætendunt ſuccedere iure hæreditario
ſatisfacti iam de legitima; deinde nec ex bonis ſta-
bilibus fideicommiſſis particularibus ſuppoſitis
ex quibus teſtator legitimam detrahi prohibuit,
nec tandem de alijs ſtabilibus non contentis in ar-
ticulis, nec fideicommiſſo ſuppoſitis, quia nõ pro-
bantur, nec prætenduntur alia fuiſſe in hæreditate,
ergo legitimam, & vltra legitimam habuerunt
Pellicani de mobilibus, iuribus, & actionibus fi-
deicommiſſo ſuppoſitis, quæ teſtator etiam vltra
legitimam extare aſſeruit, vt benè *Gratian. vbi ſu-
pra.* Quibus ſic ſtantibus Pellicanis prætendenti-
bus probare exiſtentiam ſtabilium contentorum
in dictis articulis videtur ſemper obſtare exceptio
irrelevantiæ, quia hæredes Franciſci quando ex-
tarent, & ea poſsiderent poſſent ſemper illa reti-
nere pro ſibi ſoluendo, de mobilibus, iuribus, &
actionibus ſubiectis fideicommiſſo, ex quibus Pel-
licani legitimam detraxerunt, & vltra vſurpaſſe
12 præſumuntur, † cum tamen nec ex eis legitima
detrahi potuerit, dum extabant, vt prætẽditur bo-
na ſtabilia libera, *Iaſ. in l. Marcellus, §. res quæ
num. 18. ff. ad Trebell. Rip. in l. in quartam nu.
115. ff. ad l. falcid. Grat. conſ. 17. vol. 1. & Gra-
mat. deciſ. 93.*

Verum, quia forte valor ſtabilium, quæ per di-
ctos articulos probari prætenditur erit adeò ma-
gnus, & ex facti circumſtantijs non ſit adeò defe-
rendum præſumptioni vſurpationis mobilium iu-
rium, & actionum fideicommiſſo ſubiectorum,
13 quæ † reſultat ex non confectione inuentarij, vt ni-
hilominus non poſſit intrare arbitrium, quod dicta
vſurpatio etiam, quod eſſet vltra metas legitimæ
ſit minor quàm valor dd. ſtabiliũ, propterea Do-
mini arbitrati ſunt articulos eſſe admittendos, &
non obſtare ſi dicatur legitimam per Pellicanos
habitam ex dictis mobilibus fideicommiſſo ſuppo-
ſitis quamquam hæredes Franciſci compenſare
poſſunt cum ſtabilibus liberis eſſe incertam, nec-
non vſurpationem vltra legitimam incertam etiã
14 eſſe dum ob non confectionem inuentarij † igno-
ratur valor dictorum bonorum, mobilium, iurium,
& actionum, quia reſpondetur, quod forte ex facti
circumſtantijs, vt dictum eſt conſtito de exiſten-
15 tia, & † valore prædictorum ſtabilium intrare po-
terit arbitrium, quod bona vſurpata, non æquen-
tur dicto valori ſtabilium, de quibus in articulis,
& in conſequentiam idem arbitrium intrare pote-
rit, quoad fructus dictorum ſtabilium ad fauorem
Pellicanorum, & intereſſe bonorum mobilium,
iurium, & actionum ad fauorem hæredum Franci-
16 ſci, quæ † conſideratio ad effectum de quo agitur,
videtur iuri conformis ex his quæ aduertit *Couar.
vbi proximè in dicto cap. ſi hæredes, num. 9. verſ.
quamobrem ni fallor.*

Nec obſtat ſi pro parte hæredum Franciſci re-
plicetur teſtatorem feciſſe fideicõmiſſum vniuer-
ſale purificatum ad eorum fauorem, ſub quo com-
prehenduntur prætenſa bona ſtabilia, ſi extant, &
ideo ſtante fideicõmiſſo vniuerſali Pellicanos non
poſſe in dictis ſtabilibus prætendere ſucceſſionem
iure hæreditario, quia licet poſſit meritò dubita-
ri, An extet dictum fideicommiſſum vniuerſale, &
pro affirmatiua magis inclinauit dicta deciſio 21.
Iunij 1629. tamen interim, dum de hac nõ liquet,
viſum fuit probationem non eſſe denegandam.

Et ita vtraque. &c.

☞ * *Eſt ſupra deciſ. 309. vbi annotaui duas alias deciſiones.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Placentina Decimarum.

Die Lunæ 18. Februarii 1630.

ARGVMENTVM.

Agitur materia alienationis decimarum, quã-
do ſit nulla, ob non ſeruatam formam reſcri-
pti Apoſtolici, ſi in euidentem.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio decimarum eſt nulla ob non ſeruatam formam reſcripti Apoſtolici, ſi in euidentem.*
2 *Et iſta forma reſcripti nedum per æquipollens poteſt adimpleri.*
3 *Forma data ad aliquid faciendum, ſi contra eam fiat, aut citra eam, idem ſunt ad effectum inducendi nullitatem actus,*
4 *Executor præſumitur ſe extraiudicialiter informaſſe.*
5 *Clauſulæ, ſeruatis, ſeruandis, & vocatis vocandis, operantur, vt executores non poſſint extraiudicialiter procedere.*
6 *Executores poſtquam cæperunt procedere iudicialiter, non poſſunt poſtea cauſæ cognitionem relinquere, & procedere extraiudicialiter.*
7 *Executor, quando iudicialiter procedit, maximè in arduis, debet ei conſtare de obſeruantia formæ, per acta iudiciaria.*
8 *Inobſeruantia eo ipſo probatur, quando de obſeruantia formæ non conſtat.*
9 *Clauſula, ex nunc, pro vt ex tunc, operatur, vt vnum tempus, alteri inſit. declara num. 10.*
11 *Verbum, poſtquam, quando inducat cõditionem.*
12 *Executor etiam nulliter exequens, conſumit poteſtatem.*
13 *Perplexitas an vitiet actum.*
14 *Eccleſiaſticæ res, licet non poſſint vendi habita fide de pretio, ad effectum tranſlationis dominij rei venditæ, nihilominus contractus eſt validus in ſubſtantia, & ex illo competit actio. & num. 15.*
16 *Conſ. Gozad. 73. nu. 33. declaratur.*
17 *Pecunia in venditione interuenire debet.*
18 *Venditio rei Eccleſiæ facta ſine ſolemnitatibus requiſitis; eſt nulla ad fauorem Eccleſiæ, ipſa ſi ratam haberi velit, reſcindi non poteſt. & num. 23.*
19 *In gratia reualidatoria non ſanantur nullitates, niſi exprimantur.*
20 *Papa non præſumitur velle ſanare nullitates, quas ignorat.*
21 *Contra reualidationem in dubio eſt iudicandũ.*
22 *Per remotionem vnius obſtaculi, non remouetur aliud.*

24 *In*

24 *In alienationibus rerum stabilium Ecclesiæ certa forma desideratur, nec non beneplacitum Apostolicum.*

25 *Alienationes rerum Ecclesiæ factæ sine debita forma, interim dum non approbantur, sunt nullæ.*

26 *Alienatio rerum Ecclesiæ nulla, ob non seruatam debitam formam, vt per consensum Archipresbyteri reualidetur, quæ requirantur. & nu. 27.*

28 *Decimas in laicos alienari prohibet Concil. Lateranen.*

29 *Constitutio facta in Concilio generali requirit specialem derogationem.*

Constitutioni Conciliari non derogatur per clausulam non obstantibus. num. 29.

DECISIO CCCL.

IN decisione in hac causa facta 28. Maij 1619. * fuit resolutum confirmandas esse sententias de partibus, in quibus declaratur alienationes
1 istarum decimarum fuisse † nullas ob non seruatam formam rescripti Apostolici si in euidentem iux. reg. text. in cap. cum dilecta § dictum in super. & ibi Doctores de rescript. Gozzad. cons. 73. nu. 2. & Seraph. dec. 1195. nu. 2. cum alijs in dicta decisione allegatis. In alia autem decisione etiam corā me in eadem causa facta 3 Decemb. 1629. * fuit decisum formam † rescripti nedum non potuisse
2 per æquipollens adimpleri, sed nec sic adimpletam fuisse.

Quod verò forma rescripti seruata non fuerit,
3 videlicet contra aut citra eam, quæ † idem sunt ad effectum inducendi nullitatem venditionum *iuxta doctrinam glos. in cap. si cui verb. præter de elect. in 6. Panorm. in cap. causam quæst. nu. 7. de re iud. & Dec. in cap. prudentiam in 4. notab. de offic. Iudice delegat.* ex tribus præcipuè in dicta prima decisione deductum fuit. Primò quia narratum fuit decimas alienandas non excedere ducatos ducentos de Camera, super quo Papa executoribus ordinauit, vt diligenter se informarent, & tamen hæc narratiua non fuit tunc iustificata. Secundò quia iuxta formam rescripti executores debuerant cōfirmare alienationes, postquam factæ essent, quas non postea, sed ante quam fierent confirmarunt, & tandem quia tam in litteris Apostolicis, quàm in sententia executorum fuit præscriptum, vt pretium deponeretur, & fieret reinuestimentum in bonis stabilibus infra sex menses à die alienationis, & neutrum fuit obseruatum, sed fuit habita fides de pretio ad septem annos pro vna venditione, & ad annos nouem pro pretio alterius.

Cum autē hodie Dominis de Anguissolis emptoribus concessa fuerit noua audientia, Domini in decisis persisterunt, quæ enim deducta fuerunt pro alienationum validitate, & remouendis tribus nullitatibus ex omissione, seu contrauentione formæ supra deductis visa fuerunt non releuare.

Ad elidendam primam nullitatem, quod non fuerit per executores iustificata narratiua, quod decimæ alienandæ non excedebant scuta ducentū auri de Camera, afferebatur lista decimarum tunc exhibita in informatione per executores recepta in executionem rescripti, nec non testes examinati super Ecclesiæ vtilitate, sed nec in lista, nec in testium depositionibus verbum aliquod de valore decimarum, sed solum ex lista constat, quod decimæ consistebant in quibusdam pecuniæ summis, & pro maiori parte in starijs grani in specie exigendis à diuersis, & in testium depositionibus, quod venditio erat Ecclesiæ vtilis, quibus sic stantibus quamuis in simplicibus terminis rescripti si in euidentem exequutores fortè potuissent se de eis ex-
4 traiudicialiter informare & præsumptio sit, † dum alienandi licentia impartitur, quod de eo extraiudicialiter recepta est informatio, vt in his terminis *Abb. cons. 41. lib. 1.* & in simili *Capic. decis. 16. nu. 4. Put. decis. 140. lib. 2. & Rot. dec. 1073. nu. 3. apud Seraph.* tamen in præsenti iuxta seriem rescripti, de quo agitur, hæc præsumptio intrare non potest,
5 cum in illo adsit † clausula ser. seru. quæ prout clausula vocatis vocandis importat, vt executores non potuerint extraiudicialiter procedere. *Mart. claus. 169. nu. 5. par. 1.* & in puncto *Rodoan de reb. eccles. non alienan. in rubr. de causa cognit. in alienat. facien nu 64.* & præsertim quia cœperunt iam procedere iudicialiter, dum citarunt Capitulum Ecclesiæ S. Germani, Potentiani, vt ex citatione data sum. num. 2. qua stante etiam quod aliàs potuissent
6 extraiudicialiter procedere, quia tamen † elegerunt viam iudiciariam, non potuerunt postea deserere causæ cognitionem, & procedere extraiudicialiter. *Feder. de sen. cons. 79 num. 3. vers. quid*
7 *plus. Cardin. cons. 145. in fin.* quando autem † iudicialiter procedendum est, maximè in arduis, in quibus versamur, constare debet de obseruantia formæ per acta iudiciaria. *cap. quoniam contra. de probat. Egid. decis. 377. & Put. dicta decis. 140.*
8 *par. 2. in nou. im. ress.* Vndè cum † de obseruantia formæ in actis non appareat, eo ipso probatur inobseruantia *ad l. titia testatores. & ibi Bart. nu. 2. ff. de legat. 1.* & in puncto latè comprobat *Caualcan. dec. 29. aliàs 13. de contract.*

Ad effugiendam secūdam nullitatem videlicet, quod executores confirmarunt venditiones faciēdas contra rescripti formam, iuxta quam cōfirmatio debebat subsequi, dicebatur pro emptoribus
9 adesse in confirmatione † clausulam ex nunc prout ex tunc, per quam vnū tempus inest alteri, *l. huiusmodi stipulatio la 2. ff. de verb. oblig. vbi Alex. in 2. notab.* Sed pariter cessat penitus, quia illud
10 procedit data habilitate terminorum, † idest tam termini à quo, quam termini ad quem iuxta doctr. *Bart. in l. si is qui pro emptore, in q. 5. princ. ff. de vsucap.* & in terminis dictæ clausulæ *Cassador. decis. 3. sub nu. 15. cum seqq. de praben. Mohed. dec. 21. nu. 3. & 4. eod. tit & Greg. XV decis. 428. nu. 4.* hic autem termini habiles non erant ex defectu potestatis executorum, qui clausulam apposuerunt, faciendi actum vtroque tempore, quandoquidem iuxta formam in eis præscriptam non poterant venditiones confirmare nisi cōditionaliter,
11 idest quatenus prius factæ essent, quia verbum, † postquam, in hoc casu inducit conditionem. *Rot. decis. 46. nu. 2. par. 2. recent.* & fuit dictum in prima decis. in hac causa facta *vers. præterea sententia,* & tamen antea confirmarunt, & sic tempore, quo non poterant, dum autem sic confirmarunt, non

non poterant amplius eas postea confirmare, quia
12 † eorum potestas fuit consumpta per confirmationem præcedentem etiam nulliter factam. *l. sicut proponis. C. quo modo, & quand. Iudex. Caldas. in repetit. l. si curatorem habens in diffinit. restitutionis versic. implorandum num. 21. C. de restitut. in integr. cum alijs latè deductis in dicta secunda decisione in hac causa facta*, resultat enim inde quædam perplexitas, siquidem confirmatio non valet, vt facta antea, quia debuit fieri post, nec vt
13 facta eo ipso, quod antea fuit facta † perplexitas autem impedit, et neutrum valeat, quia ad inuicem se impediunt. *l. si Titius. vbi glos. Bart. & alij ff. de condit. instit. Bald. in leg. Arethusa ff. de stat. homin.*

Ad euitandam tertiam nullitatem, nempe quod pretium non fuit depositum iuxta formam litterarum, sed de eo habita fides, expendebant informantes illam communem, & receptam cōclusio-
14 nem, quod & si res † Ecclesiæ vendi non possint habita fide de pretio ad effectum translationis dominij rei venditæ, contractus nihilominus est validus in substantia, & ex illo competit efficax actio *Bald. in l. cum vendente num. 3. vers. nota ergo C. vbi caus. Fiscal. Alex. in l. à Diuo Pio. § sed si emptor. num. 8. vers. quod intelligatis. & ibi Ias. nu. 6. ff. de re iud. Peregr. de iur. fisci lib. 6. tit. 4. num. 9. Rota apud Greg. XV. dec. 133. num. 7.* & in termi-
15 nis rescripti Apostolici si in euidentem † cum clausula, quod pretiū deponatur ad effectū emendi stabilia, vt in casu nostro allegabatur, *Consiliū Gozzad. 73. nu. 33. vers tertio probo, & vers. ad quintum* Sed hæc Domini similiter reiecerunt, quia licet dicta cōclusio fortè intraret, si in literis Apostolicis esset simpliciter data licentia sine dicta clausula, aut etiam si cum ea, & à principio in actu venditionis fuisset seruata rescripti forma, & perfecta iam venditione haberetur fides de pretio ex interuallo, aut demum intraret ad fauorem Ecclesiæ, cui in omnem casum actio competeret ex infra dicendis, non autem intrat ad fauorem emptorum, quando vt hic, in rescripto præscribitur depositum pro forma, & licentia vēdendi executorum cantat iuxta formam litterarum, & nihilominus in actu venditionum, & earum instrumētis fuit factum, & narratum totum contrarium, videlicet expressè habita fide de pretijs, illaque in pactum deducta, hoc enim casu, vt latè comprobatur in dicta secunda decisione, nullo modo, nullaque ratione euadi potest contrauentio formæ in
16 litteris præscripta, consilium autem † *Gozzadini* retorquetur, quia ibi rescriptum si in euidentem non fuit restrictum ad vendendum, sed generaliter ad alienandum etiam pecunia numerata, & quod illa deponeretur, sed quia non fuit facta alienatio per viam venditionis, sed permutationis cū alijs stabilibus, quæ fuerunt illico tradita, consuluit *Gozzadinus*, quod illa alienatio sustinetur iuxta formam litterarum, quamuis non fuerit factum depositum pecuniæ, ex quo Papa non restrinxit licentiam ad vendendum, sed eam dare visus fuit generaliter ad alienandum, itaut illa verba, etiam pecunia numerata, & quod deponeretur, intelligi
17 debeant casu, † quo fieret venditio, in qua interuenire debet pecunia, non autem dum facta fuit permutatio cum alijs stabilibus statim traditis.

Demum pro remouendis omnibus nullitatibus supradictis fuit in actis productum quoddam Breue Sixti V. ad supplicationem tunc Archipresbyteri dictæ Ecclesiæ emanatum, in quo præmissa supplicatione Archipresbyteri, in qua narrantur venditiones harum decimarum, easque factas fuisse ad Ecclesiæ vtilitatem, & quod emptores sub prætextu, quod forma præscripta in litteris si in euidentem non fuit obseruata, recusabant pretium soluere, Papa committit Episcopo Placentino, vt constito sibi summariè, & extraiudicialiter de prædictis, compellat emptores quacunque appellatione remota ad soluendum pretium realiter, & cum effectu, non obstante quod tenor litterarum minimè seruatus fuerit, quod Episcopus exequutus fuit quia emptores in illius exequutionem soluerunt, & pecuniæ fuerunt reinuestitæ in tot stabilibus per eundem Archipresbyterum supplicantem, ex quibus duo pro emptoribus elici dicebatur: primum dictum Breue continere reualidationem gratiæ secundum continere saltim Archipresbyteri, seu Ecclesiæ approbationem, & dubium non esse, quin
18 data vtilitate, prout fuit narratum potuerit Ecclesia approbare, quamuis non emptores improbare, vt in simili *est text. optimus in l. cum hi. § et transactionē ff. de transact. & in l. 3. ff. de nouat.* & in nostris terminis *glos. in cap. pri. verb. sede vacante quam ibi approbant Panorm. & Ant. de Butr. extr. ne sed. vacan. Innoc. in cap. 1. & ibi Hostien. & Ioan. Andr. de his, quæ fiunt à Prælat. sin. cons. Cap Dec. in cap quæ in Ecclesiarum num. 27. in 5. notab. de constit. Ias. in dict. § eam transactionem num. 2. & in § actionum num. 43. instit. de action. Ruin. cons. 35. num. 31. Crot. cons. 115. nu. 7. Speculat. de emphit. § nunc aliqua num. 33 Gasp. Thesaur. quæst. foren. 57. lib. 3. Guid. Pap. dec. 159. num. 2 & add. ad dec. 156. eiusdem Vinc. de Frāc. dec. 35. num. 3. Put. dec. 302. lib. 1. in nou. impress. Crescent. dec. 1. de locat. & latissimè Mantic. decis. 201. num. 1.*

Sed prædicta facili negotio tolluntur, nam primum de reualidatione prorsus caret fundamento,
19 † quia Archipresbyter gratiam reualidationis nō petijt, nec Papæ fuerunt narratæ nullitates supradictæ, prout de iure requiritur ad reualidationem *cap. quia diuersitatem de concess. praben. & cap. 2. ne sed. vac. Rebuff. in prax. tit. de rescript. etiam perinde valere num. 37. Rot. dec. 158. num. 5. par. 1.*
20 *recent. vbi num. 6.* quod † non est credendum Papam sanasse, vel sanare voluisse defectus, quos ignorabat, *& Greg. XV. dec. 260. num. 16.* & in his terminis *Caualcan. de contract. dec. 45. in addit. vers. 5 non obstat num. 51. qui etiam in d. decis. 29.*
21 *num. 16.* optima ratione probat, quod in † dubio iudicandum est contra reualidationem.

Vnde non obstat fuisse Papæ narratum pecunias non fuisse depositas, quia in omnem casum reualidatio huius nullitatis non suffragatur, quoad alias duas supradictas, de quibus nulla fuit facta
22 mentio iuxta reg. quod † per remotionem vnius obstaculi non remouetur aliud, de qua *in c. ex tuarum de auctor. & vsu pallij, & in cap. pastoralis*

de priuil. & in puncto gratiæ sanatoriæ nullitatum. *Rot. in d. dec.* 158. *num.* 6. *par.* 1. *in recent. & apud Caualer. decis.* 500. *num.* 1. & cessat omnis difficultas, quia tantum abest, quod Papa fuerit certior factus de huiusmodi defectibus, quinimo fuit illi falsò expositum gratiam si in euidentem fuisse executam ser. seru. & sic de obseruatione formæ constare per iuridicam informationem iuxta supradicta, & cum hac narratiua Papa concessit Breue, in quo iussit emptores compelli non obstante, quod allegarent nullitatem venditionis, non quia
23 vellet eam sanare, sed quia† in omnem casum emptores de ea dare non poterant, sed sola Ecclesia, vt dictum est.

Alterum autem nempe, quod Ecclesia approbauit venditiones, dum Archipresbyter supplicauit, & eo instante Breue fuit executum, pariter
24 tollitur, quia cum † in alienationibus stabilium Ecclesiæ desideraretur certa forma, de qua *in cap. fine exceptione* 12. *quæst.* 2. nec non beneplacitum Apostolicum iuxta Constitutionem Pauli secundi, de qua in extrauaganti *ambitiosæ de reb. Eccles. nō*
25 *alienan. Greg. XV. dec.* 32 *num.* 1. & si † aliter fiūt, interim, dum non approbantur, sint ipso iure nullæ. *Ant. de Butr. vbi sup.* etiam quod sint vtiles Ecclesiæ. *d. cap. sint exceptione, & cap. tua nuper extra. de his quæ fiunt à Prælat. & leg. fin. ff. de curat. furios. add. ad singul.* Mattesil. 155. *Tiraq. in tractatu, post ll. connub. glos.* 8. *quæst.* 8. *Afflict. decis.* 87. *num.* 2. *& Vinc. de Franc. d. dec.* 35. inde consequenter fit, vt solus consensus Archipresbyteri non potuerit reualidare venditiones ipso iure nullas ob non seruatam formam litterarum, dum
26 † in approbatione non fuerunt adhibitæ iuris solemnitates, & beneplacitum Apostolicum non interuenit; nec fuit subsecutum. *arg. text. in l. doli vers. idemque ff de nouat. Bald. consil.* 475. *nu.* 3. *vol.* 1. *Mattesil. d. singul.* 155. *Corsett. singul.* 220. *verb. pupillus, vers. ex quibus Fulgos. in d. §. eam transactionem. & ibi Sarmien. de reddit. Eccles.* 1. *par. cap.* 2. *& 3. Brun. de forma & solemn. rubr. de potent. & effect. ampl. q. Ias. in d. §. eam transactionem nu.* 2. *in fin. Tiraq. in d. tract. glos.* 6. *nu.* 10. *Cancer. uarian. resol. cap.* 13. *num.* 50. *& Caualcan. dec.* 17. *alids* 46. *num.* 9. *de contract.* & in puncto,
27 quod in ratificatione † Rectoris requiratur beneplacitum. *in Franc. in dict. decis.* 35. *num.* 4. *vers. quia.*

Et tandem tolluntur omnia, ex quo versamur in alienationibus decimarum, & nec in gratia si in euidentem, nec in Breue Sixti V. fuit derogatum
28 Concilio Lateranen. quod † prohibet decimas in laicos alienari, de quo *in cap. prohibemus extra de decim.* Sed solum in dicta gratia derogatur synodis diocesanis, & prouincialibus, cum tamen cōstitutio conciliaris, seu facta à Papa in Concilio
29 Generali † requirat specialem derogationem, ita ut non sufficiat derogatio per clausulam *non obstantibus Archidiac. in cap.* 1. *col.* 1. *de constit. n.* 6. *Felin. in cap. nonnullis num.* 2. *de rescript. Eugen. consil.* 26. *num.* 27. *lib.* 1. *& in puncto Rot. dec.* 223. *part.* 1. *diuers. & coram Caual. dec.* 229. *nu.* 3. *&* 4. *& dec.* 101. *num.* 1. *&* 2. *&* 247. *num.* 10. *&* 11. *in Albiganen. decimarum vigesimaquinta Iunij, & octaua Nouembris* 1627. *coram Illustriss. Cardin. Virile.*

Et ita vtraque, &c.

* *Est supra in hac parte dec.* 295.

REV.^MO P. D. VRGELLEN.

Anconitana Censuum.

Die Mercurii 20. *Februarii* 1630.

ARGVMENTVM.

Negatiua, quod non extant alia bona in hæreditate, ex quo probetur. Remedium ordinarium, si quis habeat, an possit vti extraordinario. Actio subsidiaria, quando habeat locum.

SVMMARIVM.

1 *Bona alia, quod non adsint in hæreditate, negatiua ista bene probatur ex inuentario.*
2 *Minor, qui petit se restitui, quia dicit se læsum ex aditione hæreditatis, quid probare teneatur.*
3 *Mulieri, quæ in subsidium vult exigere dotem ex bonis fideicommissi, incumbit onus probandi bona libera non extare, & num.* 7.
4 *Mulier, si dicat non esse alia bona mariti, præter illa, quæ sunt subiecta fideicommisso, habet intentionem fundatam, ita vt contrarium asserenti, incumbat onus probandi.*
5 *Statutis consuetudinibus locorum statu in solemnitatibus inuentarij.*
6 *Bona, quando præsumantur consumpta.*
9 *Remedium ordinarium, quando quis habet, non potest vti extraordinario.*
10 *Tutores non tenentur, nisi de contentis in inuentario ritè, & rectè confecto.*
11 *Pupillus, quando est læsus, vel potest agere contra tutorem via ordinaria, vel contra alios via extraordinaria, & restitutionis remedio, & num.* 12.
13 *Remedio extraordinario licet cuilibet agere, vbi pinguius per illud prouidetur.*
14 *Actio subsidiaria quando non habeat locum.*
15 *Hæres si emat aliquid ex pecunia hæreditaria proprio nomine, ad hoc vt fiat hæreditaria in subsidium probandum est, quod nihil aliud fuerit in bonis defuncti tempore mortis.*
16 *Castren. in l sed & si §.* 1. *num.* 1. *ff. de petit. hæred declaratur.*
17 *Vtile per inutile non vitiatur in indiuiduis.*
18 *Filius pro sua legitima, & mulier pro dote non possunt agere contra bona fideicommissaria, nisi in subsidium pro concurrenti quantitate.*
19 *Propter necessitatem ea, quæ conceduntur, regulantur pro modo necessitatis, & quatenus necessitas vrget, aut æquitas dictat.*
20 *Actio cui competit, multo magis competit retentio.*
21 *Præseruatio generalis, & ampla comprehendit omne ius, quod alicui competit.*

DECISIO CCCLI.

DIE 22. Iunij 1629. * fuit resolutum; non extare alia Bona Petri, quæ Triūphis suffragentur, & hodie cum super eisdem causa denuo proponeretur, Domini steterunt in decisis, licèt enim videatur Leonijs incumbere onus probandi non extare alia bona, dum sunt actores, & intendunt
1 subsidiariam intrare, tamen hæc † negatiua visa fuit sufficienter probata ex inuentarijs tutorum *l. fin. §. licentia, C. de iur. delib.* cum alijs in dicta decisione allegatis in *vers. ratio resolutionis*, & hoc etiam ad effectum subsidiaria. *Guid. Papa dec. 140. num. 5.* vbi quod minor, qui petit restitui,
2 † quia dicit se læsum ex aditione hæreditatis, tenetur quidem probare hæreditatem non soluendo, sed probat sufficienter, si dicat tantum est in hæreditate, & non plus iuxta *glos. in l. cum de lege vers. Hæredis probatio, ff. de probat.* prout etiam
3 † mulieri, quæ in subsidium vult exigere dotem ex bonis fideicommissi incumbit onus probandi bona libera non extare. *Bertrand. cons. 161. n. 26. lib. 3. Crauet. consil 67. num. 4. Corn. consil. 3. nu. 3. l. 3. Sebast. Medic. de acquir. rer. dom. glos. 2. part. 1. num. 45.* & esse veram sententiam attestatur *Molin. de primog. hispan. lib. 4. cap. 7. num. 34.* tamen
4 verum est quod eo ipso, quod mulier † dicit non esse alia bona mariti, præter illa, quæ sunt subiecta fideicommisso, habet suam intentionem fundatam, & probatam ita vt dicenti alia bona extare incumbat onus probandi, & dicta bona ostendendi, *Dec. consil. 519. num. 7. & per tot. Cancer. var. resolut. lib. 1. cap. 3. num. 103. Gratia. disceptat. 570. num. 19.*

Quod autem dicebatur, inuentarium non fuisse ritè, & in forma iuris factum, fuit iam sublatum in eadem decisione *vers. quod autem inuentarium*, prout etiam hodie tollitur, cum inuentaria fuerint magis extentè data, ex quibus ad oculum patet fuisse cōfecta seruatis omnibus solemnitatibus requisitis ex statuto Anconæ, *collat. 2. num 23.* In
5 solemnitatibus † autem inuentarij statur statutis, aut consuetudini locorum. *Ias. in d. l. fin. in princ. num. 5. et Valasc. dec. 52. nu. 22. cum alijs in dict. dec. allegatis.*

De bonis autem in inuentario descriptis, tam mobilibus, quàm immobilibus, & prætensis melioramentis Leonij dederunt bonum exitum, inprimis enim quod attinet ad mobilia, aut fuerunt distracta per creditores, aut nunquam fuerunt penes dictos Leonios, aut eorum tutores, sed apud tertios, quæ propterea ipsi non tenebantur inquirere, nec exigere, nec aliam, quàm prædictam dictis reddere rationē ex plenè deductis in *eadem decisione vers. Bona verò in inuentario*, quæ hodie Dominis placuerunt, & sic non est cur repetantur prout nec etiam opus est respōdere ad illud obiectum, nempe existentiam mobilium apud tertios excludere subsidiariam saltem pro rata parte in concursu creditorum, quia etiam placuit responsio data in *d. dec. vers. Non obstat* etiam nimirum,
6 quod † illa præsumuntur consumpta, & in omnem casum esse intricata, quæ ideo Leonij discutere non tenentur ad effectum, vt intrare possit subsidiaria, *ex doctr. Castren. in l. inter eos §. creditor, ff de fideiuss.* & in fortioribus terminis *Rot. Ianuen. dec. 156. num. 7.* & in muliere agente subsidiaria
7 contra bona prohibita alienari, † quia non extabāt bona libera in hæreditate, ex quibus dos posset restitui, dixit *Rot. dec. 472. num. 2. par. 1. diuers. et in Romana Saluiani 7. Aprilis 1628. in fin. coram me.* alioqui enim fere nunquam intraret subsidiaria, quia semper creditores opponerent de rebus hæreditarijs penes alios vt fuit etiam ponderatum in *eod. vers. Non obstat etiam.*

Nec dicatur quod in inuentarijs aliqua bona mobilia non sint distinctè, & in indiuiduo descripta videlicet quatuor coramina, quatuor lintea, & sic de singulis, sed in confuso, videlicet vna arca coraminum, duæ capsæ supellectilium, & alia huiusmodi, itaut præcisa quantitas, & valor singulorum mobilium sint incerta, quia non est verum in facto, nisi quoad coramina, quæ etiam fuerunt sic descripta, *corami per doi fornimenti di Camera, vt in 2. summario iurium dato die 21 Iulij 1628. num. 1. §. 2.* Nec est verum, quod in inuentarijs tā primo quàm secundo, legantur vna arca coraminum, & duæ capsæ supellectilium, & in omnem casum dum ideo inuentaria non possent dici nulliter facta, sed nihilominus valerent, & de prædictis mobilibus, sicut prætenditur descriptis Leonij, qui de tempore confectionis inuentarij erant infantes, taliter, qualiter fieri potuit, bonam reddiderunt rationem, prout in dicta decisione semper intrat, quod inuentarium valide confectum probat
8 negatiuam, itaut dicenti extare † alia bona, & rationem non fuisse bene redditam incumbat onus probandi ex supradictis.

Non etia releuat si dicatur Leonios posse agere contra tutores negligentes in recuperando aut inquirendo mobilia quæ erant penes tertios, aut demum in non describendo ea distinctè in inuentarijs, vt prætenditur, itaut Leonij dum habent re-
9 medium ordinarium, videlicet actionem tutelæ contra tutores non possint agere subsidiaria quæ est remedium extraordinarium quia vltra, quod vt dictum est descriptio fuit distinctè facta, & tutores
10 non tenentur nisi de contentis † in inuentario ritè, & rectè facto, in quo non debuerunt describi, qui erant penes tertios, nec illa hodie Leonij tenentur inquirere, præsertim cum sint intricata, in omnem casum certum est, quod tutores excusarentur, dum eis fraus, aut dolus non posset imputari, aut aliàs non probaretur pupillis, aut hæreditati fuisse causatum damnum, & præterea cessat
11 difficultas, quia est in electione † pupilli agere aduersus tutores via ordinaria, aut contra alios via extraordinaria, & remedio restitutionis *l. etiam la prima, vbi Bart. & leg. fin. vbi Salicet. C. si tutor, vel curator interuenerit*, in puncto, quod sit in electione minoris agere con-
12 tra tutores ob omissionem, † vel malam confectionem inuentarij, vel agere contra alios via extraordinaria *Cancer. var. resol. par. 3. cap. 2. nu. 88.*
13 & accedit quod licet agere remedio † extraordinario vbi pinguius per illud prouidetur *l. qui bona fide §. si quis opus, vbi Bart. ff. de damn. infect. Menoch. consil. 380. num. 32.*

Quod verò attinet ad melioramenta illa, quæ prætenduntur fecisse Petrum in domo sita in castro Camburani, non sunt attendenda, quia dicta domus possidetur per Triũphos, vt fuit dictum in *ead. dec. vers. quoad stabilia*, & minus attendi debent illa, quæ prætenduntur facta in prædio sancti Apollinaris, quibus meritò in dicta decisione non fuit responsum, quia nec hodie probantur ex reuelatione Dionotæ scripta manu eiusdem illius factoris, seu famuli, quæ nullo modo fidem facit ex deductis in *ead. dec. vers. vnde non obstant reuelationes*.

Tandem quoad bona stabilia solum fuit facta difficultas circa quatuor salmas prædij sancti Apollinaris de quibus in *d. dec. vers. reliqua quatuor salmæ*, quorum valor est iam liquidatus ex subhastatione de his facta cum fructibus tunc pendentibus de anno 1618. in scutis 352. monetæ, vt
14 Triumphi dicebant † quæ impedire debeant subsidiariam in totum ex *Castrens. in l. sed, & si lege, §. 1. num. 5. in lect. Auenionen. ff. de petit. hæred.* vbi quod ad hoc, vt res empta ex pecunia hæreditaria
15 per hæredem † proprio nomine fiat hæreditaria in subsidium probandum est, quod nihil aliud fuerit in bonis defuncti tempore mortis.

Sed fuit responsum 1. quod doctrina Castrens.
16 † debet moraliter intelligi, & iuxta naturalem, & proportionatum sensum. Itaut pro concurrenti quantitate quæ repetitur in hæreditate non possit intrare subsidiaria, intrare autem in eo, in quo hæreditas non est soluendo cum non versemur in
17 indiuiduis & vtile per inutile † non vitietur, prout in simili pro concurrenti quantitate bonorum liberorum filius pro legitima, aut mulier pro dote non possunt agere contra bona fideicommissi aut
18 contra legatarios respectiuè † si verò illa non sufficiunt rectè pro residuo in subsidium agunt *Gab. cons. 128. num. 5. lib. 1. Grat. discept. 570. num. 10.* & ratio est clara, quia subsidiaria datur ex quadam necessitate, sic dictante æquitate non extantibus bonis hæreditarijs, aut liberis expeditis, in qui-
19 bus possit fieri exequutio quæ autem propter † necessitatem conceduntur, regulantur pro modo necessitatis, & quatenus necessitas vrget, aut æquitas dictat, *Bart. in l. 1. § vlt. num. 1. ff. de ferijs, Dec. in l. si donatione num. 17. ante fin. C. de collat. Gabr. & Gratian. vbi supra*.

Præterea, & 2. fuit benè responsum, quod doctrina Castrens. in præsenti nullo modo procedit, sed subsidiaria intrat in totum, ex quo Leonij possunt dictas quatuor salmas retinere pro alijs suis creditis prioribus, & potioribus in multo maiori quantitate, nempe pro expensis, quas fecerunt pro dictis salmis recuperandis in longa, & dispensiosa lite habita cum capella Burghesia, vt fuit latius deductum in *d. decis. in eod. vers. Reliqua*, & deinde itaut cesset prorsus omnis difficultas, quia Leonij erant creditores Petri in scutis 4751. quia tanti sancta domus Lauretana à Petro emit medietatem prædij Lumbriani, cum tamen census, de quibus agitur, sint solum valoris scut. 4351. vnde si contra dictos census in defectum aliarum rerum hæreditariarum Petri competit Leonijs subsidiaria pro recuperatione dicti pretij, ex quo census illi fuerunt ex dicto pretio empti, multo magis eis competit retentio dictarum quatuor salmarum pro residuo eiusdẽ pretij, idest pro scutis quatuorcentum pro quibus fuit Leonijs ius reseruatum in sententia bonæ mem. Vbaldi contra alia bona hæreditaria Petri iuxta iuris regulam, quod cui
20 † competit actio, multo magis competit retentio, de qua DD. *in l. si non sortem § si centum, ff. de condition. indebite Bald. in l. 2. in 3. notab. C. de fideiussor. & latè Surd. dec. 277. per tot.*

Non obstat, quod contra prædictam retentionẽ Triumphi opponũt de renuntiatione facta à Leonibus de istis quatuor Salmis, quia illi talem renuntiationem fecerunt sine præiudicio omnium aliorum quorumcunque iurium ipsis Leonibus quomodocumque, & qualitercũque, & quauis alia causa competentium, & competiturorum, & non
21 aliàs &c. quæ † præseruatio adeò generalis, & ampla omne ius, quod Leonibus tunc competebat compræhendit, & sic etiam istud retentionis iuxta textum in *l. 4. § si in venditione, ff. quib. mod. pign. vel hipot. sol. Martha de clausul. part. 1. clausul. 158. num. 1. in fin. Gratian. disceptat. forens. cap. 918. num. 29.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

☞ * *Est supra in hac parte decis. 310.*

REV.MO P. D. MERLINO DECANO.

Romana Separationis thori.

Die Veneris 1. Martii 1630.

ARGVMENTVM.

Thori separatio ad hoc, vt concedatur, quæ sufficiant per vxorem probari. Et quando thori separatio absolutè sit facienda Dotis restitutio est sequela separationis thori.

SVMMARIVM.

1 *Super separatione thori rectè pronunciatur vbi nulla securitatis cautio sufficit, ad reprimendam sæuitiam viri.*
2 *Sæuitia viri an sit tanta, vt trepidantem vxorẽ non deceat committere fragilitati cautionum, in arbitrio iudicis positum est.*
3 *Diuortio iustam causam tribuunt odia implacabilia.*
4 *Diuortio, vt sit locus, sufficit solus metus futuræ sæuitiæ, vel alterius grauis mali.*
5 *Metus minor requiritur in muliere tanquam sexus, & ingenij imbecillioris, quàm in viro.*
6 *Thori separatio absolutè facienda est, quando vir machinauit vita vxoris veneno.*
7 *Peritis in arte est standum.*
8 *Vir, quod insidiauerit vita uxoris veneno, probatur per vrgentia indicia.*
9 *Tortura non repetitur, nisi adsint grauissima indicia.*
10 *Testes non dicuntur singulares, quando omnes tendunt ad probandum idem.*
11 *Sæuitia viri probatur per testes singulares.*

Acta

12 *Acta facta in causa criminali, probant etiam in ciuili inter easdem personas. amplia num. 14.*

13 *Probationes exactiores requiruntur in criminali, quàm in ciuili.*

14 *Thori separatio, vt concedatur, sufficit metus futuræ sæuitiæ cadens in constantem mulierem, quæ res relinquitur arbitrio iudicis.*

15 *Dotis restitutio, & donationis propter nuptias est sequela iudicij separationis thori culpa viri præcedentis.*

DECISIO CCCLII.

PRO informante responderunt Domini, scilicet confirmandam esse sententiam super separatione thori, quia certa est conclusio, quod vbi sæ-
1 uitia† viri tanta est, vt nulla securitatis cautio sufficiat, rectè pronunciatur super separatione thori, *c. ex transmissa, §. si autem capitali odio, & c. litteras, §. si vero tanta de restitut. spoliat. vbi Abb. n. 7. Menoc. cons. 299. per tot. Barbos. in rub. ff solut. matr. 2. p. nu. 26. & 27. Gutier. q. canon. q. 24. nu. 7. lib. 1. Aldobr. cons. 71. num. 1. & seqq. Farin. q. crimin. 143. nu. 129. & 225. Sanch. de matrim. lib. 10. disput. 18. num. 32. Rot. 193. num. 5. post 2. volum. cons. Farin. & latè fuit dictum in Toletana separationis thori 20. Nouebr. 1596. coram bonæ mem. Card. Pamphilio, & in* Romana, *seu Interamnen. separationis thori 11. Decemb. 1602 coram eodem.*
2 Et quoniam in arbitrio Iudicis † positum est dignoscere an, & quando hæc sæuitia viri tanta sit, vt trepidantem vxorem non deceat committere fragilitati cautionum, *Guttier. d. c. 24. nu. 10. & Sanchez d. loco nu. 32. Pont. de matrim. lib. 9. c. 23. n. 5. ad fin. Card. Seraph. dec. 226. nu. 1. Rot. dec. 39. n. 2. & 156. n. 3. post 2. vol. cons. Farin.* Facile Domini in hoc casu interposuerunt arbitrium pro separatione, quoniam ex multis, & acribus iniurijs, minis de occidendo, & insidijs vitæ vxoris per venena mortifera sæpius propinata, insuper quærela criminali per Elisabettam contra Martium porrecta de beneficio, diuturna carceratione, & tortura repetita ipsi marito, atque ex sententia Fori Capitolini contra eundem lata pro dato poculo abor-
3 tionis, non ambigebant,† quin odia, & simultates intercesserint fere implacabiles, quæ tribuunt iustam causam diuortio, *l. consensu, & Auth. sed nouo iure, C. de repud. & probatur ex d. c. ex transmissa, & d. c. litteras in fin. Franc. Marc. dec. 738. par. 2. Guttier. q. can. d. c. 24. nu. 8. & seqq. Aldobr. d. cons. 71. fere per tot. Sanch. d. disput. 18. num. 6. Pont. de matrim. lib. 9. d. c. 23. nu. 5. late Farin. dict. q. 143. nu. 143. nu. 145. & Rot. post 2. vol. cons. eiusdem Farin. d. dec. 156. n. 1. & in præallegata Romana, seu Interamnen separationis thori coram Cardin.*
4 *Pamphilio*, cum imò ad hunc effectum † sufficiat solus metus futuræ sæuitiæ, & alicuius grauis mali, *l. metum ff. quod met. caus. glos. in l. licet verb. capitales de recept. arbitr. Abb. d. c. ex transmissa nu. 2. vers. hoc etiam fit. Aldobr. d. cons. 71. nu. 17. Sanch. d. disput. 18. nu. 10. et 19. Farin. plenè d. quæst. 143.*
5 *nu.* 140. & in muliere † tanquam sexus, & ingenij imbecillioris, minor metus requiritur, quàm in viro, *glos. in cap. cum locum verb. metus de sponsal.* & fuit ponderatum *in dict.* Toletana *separationis thori coram Card. Pamphilio*, sufficitque, vt metus is sit, qui cadat in mulierem constantem, *Prepposit. in cap. causam il primo num. 7. de offic. delegat. Rot. coram sanct. mem. Greg. XV. dec. 374. num. 7. et* 8. In casu autem præsenti tot sanè concurrunt, vt sine nota leuitatis incutere valeant timorem Elisabettæ, ne ad virum interim reuertatur, subijciatq; se periculo necis, præcipuè ob insidias quas
6 † vitæ vxoris maritus veneno machinauit, quæ solæ sat essent, vt absolutè thorus separandus foret ex congestis per *Farin. d. quæst. 143. nu. 154.*

Fuisse autem Elisabettæ venenum propinatum inferebant plura grauia accidentia, & sintomata, quæ Elisabetta passa fuit per Dominos ponderata, & comprobata per attestationes medicorum, qui-
7 bus, vt in arte† peritis standum esse in puncto tradunt, *Cabal. resol. crim.* 181. *num. 3 & Gomes. var. resol. tom. 3. cap. 3. num 8. ad med. vers. Vnde in hoc casu*. Et maritum huius delicti authorem arguebant plura, ac vrgentia indicia quæ à scribentibus
8 pōderabantur, quæ sola † hoc in crimine atrocissimo, & difficilis probationis sufficere scribūt, *Boss. de delict. nu. 10 & seqq. Clar. q. 4 n. 4. & quæst. 66. in princip. Dec. dict. tractat. crimin. cap. 24. num. 4. Mandel. cons. 72. num. 2.* valde etiam confirmata ex tortura cōtra eundem maritum repetita, cum
9 quæstio non † repetatur, nisi indicia sint grauissima, *Farin. de indit. & tort. q. 138. nu. 79. ad med. cons.* 81. vbi de communi.

Non obstat testes videri singulares, quia omnes
10 bene tendunt in hoc vnum, † quod maritus solitus fuerit contra vxorem insæuire, illius vitæ insidias parauerit, atque in necem conspirauerit, vn-
11 de testes † etiam singulares admittuntur, vt plene per *Aldobr. d. consil. 71. num. 5. & per tot. lib. 1. Pont. de matrim. d. lib. 9. cap. 23. num. 6. Rota in his terminis dec. 156. num. 2. post 2. volum. consil. Farin. & apud san. mem. Greg. XV. d. dec. 374 nu. 21. et in præallegata Toletana separationis thori coram Pamphilio.*
12 Minus obstat quod huiusmodi testium † depositiones, & probationes emanauerint in causa criminali, & ideò non probent in causa ciuili, quia immo inter easdem personas probant etiam in ci-
13 uili. cum exactiores probationes † requirantur in iudicio criminali, ita *Bart. in l. 1. §. hoc edicto, n. 5. de vi bon. rap. Soccin. Sen. consil. 60. num. 3 lib. 4. Ruin. consil. 4. num. 5. lib. 4. Rota in Nepesina dotis 4. Iulij 1601. coram bon. mem. Card. Mellino, et in Anconitana terrarum 20. Maij 1622. coram bon.*
14 *mem. Vbaldo*. præsertim † cum dictæ probationes fuerint publicatæ coram Iudice, vt per *Alex. in l. 2. num. 24. vers. ex quo infertur, C. de eden.* & repetita eadem dicta testium cum interrogatorijs mariti, qui citatus nihil amplius facere poterat, quàm exhibere interrogatoria, cum quibus testes essent examinandi, maximè verò ad effectum con-
15 cedendi separationem, pro qua sufficit metus futuræ sæuitiæ cadens in constantem mulierem, qui relinquitur arbitrio iudicantis, *Rota coram san. mem. Gregorio XV. dec. 374. num. 12.* Nec aduertatur *decis. in Bonon. separationis thori 1. Febr. 1608. coram Penia, quæ est decis. 250. post 2. vol. cosil. Farin.* quoniam ibi nec testes examinati fuerunt

runt cum interrogatorijs partis, nec ex omnibus circumstantijs ita apparebat de rationabilitate metus vxoris, & de periculo eius vitæ, prout hic apparet.

Data autem iustitia sententiæ, quoad thori separationem ex prædictis, illa quoque confirmanda
16 venit quoad restitutionem dotis, & lucri † cum restitutio dotis, & donationis propter nuptias sit sequela iudicij separationis culpa viri procedentis, *Seraphin. decis. 1308. & 1315.* quæ sunt etiam impressæ apud *Farinacc. sub decis. 134. & 135. post 2. lib. consil. & idem fuit firmatum in præallegata Romana, seu Interamnen. separationis thori 11. Decembr. 1602. coram Cardin. Pamphilio confirmata 27. Ian. 1603. coram eodem, & in rec. dec. 706. nu. 3. par. 1.*

Et ita conclusum, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Cæsaraugustana Cathedralitatis.

Die Veneris 1. Martii 1630.

ARGVMENTVM.

In hac decisione latè, & diffusè tractatur, & discutitur illa antiqua controuersia orta inter Ecclesiam S. Mariæ de Pilari Cæsaraugustæ, & Ecclesiam S. Saluatoris eiusdem Ciuitatis, occasione Cathedralitatis.

SVMMARIVM.

1 *Cathedratico statu firmato, intrat præsumptio primordialis, atque originaria Cathedralitatis, donec contrarium non probetur.*

2 *Quæ præsumptio multo magis operatur quando concurrunt plura adminicula.*

3 *Ecclesia quando nominatur magistra, per hoc non solum denotatur maioratus ratione dignitatis, sed etiam antiquitatis, & num. 4.*

5 *Ecclesia S. Mariæ de Pilari Cæsaraugustæ fuit donata Ecclesiæ Sancti Saluatoris eiusdem Vrbis.*

6 *Ecclesia maior regulariter cum Ecclesia minori non vnitur, sed bene è contra.*

7 *Mauri post occupatas Hispanias conuertebant principales Ecclesias Ciuitatum Christianorum in Mezquitas, & num. 105.*

8 *Fidei Christianæ fundamentum principaliter in maioribus Ecclesijs asseruatur.*

9 *Gentile in locis, in quibus Crux, Præsepe, & alia salutis nostræ mysteria seruabantur, statuas Iouis, Veneris, &c. collocabant.*

10 *Ad Fidei Christianæ incrementum diuina voluntate effectum est, vt B. Petrus Apostolus, & Paulus in Vrbe martyrium paterentur.*

Roma, vbi caput superstitionis erat, illic caput sanctitatis quiescit num. 10.

Roma, vbi Gentilium Principes habitabant, illic Ecclesiarum Princeps moratur num. 10.

11 *Delubra Gentilium Christianæ Religionis cultui, olim per veneranda Crucis illationem mancipabantur.*

12 *Ecclesia Sancti Saluatoris Cæsaraugustæ, licet sit antiquissimi operis, retinet tamen speciem eminentis, & sumptuosi ædificij, & num. 108.*

13 *Ecclesia Sancti Saluatoris Cæsaraugustæ, quod etiam ante Maurorum occupationem esset Cathedralis, qui hoc asserat, & num. 14. & 15.*

16 *Episcopi Cæsaraugustani nonnulli sanctitate insignes specialiter præfuerunt in Ecclesia Sancti Saluatoris.*

17 *Inscriptionibus plurimum defertur, maximè in antiquis.*

18 *Verbum Metropolis quid designet.*

Verba, vbi non conueniunt, cessat dictorum verborum qualitas, num. 18.

19 *Cathedrales duæ, tanquam duo capita æquè principaliter in eadem ciuitate non dantur.*

20 *Ecclesia Sancta Maria de Pilari Cæsaraugustæ, qualiter admirabiliter fuerit fundata traditur.*

21 *Quæ historia stabilita est testimonijs grauissimorum Authorum, & nihil est tota Hispania sacratius, & venerabilius.*

22 *Et ista traditio est adeo corroborata, vt sit quasi de fide, taliter quod non esset tentus pro Catholico, qui de hoc dubitaret.*

23 *Scriptoribus, atque Historicis standum est.*

24 *Ecclesia alicuius erectio benè probatur per Scriptores, & Historicos.*

25 *Cathedralitatis antiquæ status probatur ex Historijs, & Chronicis.*

26 *Factum antiquissimum, at res vetustissima maiorum traditione probatur.*

27 *Scriptoribus, & Historicis passim fides adhibetur, & num. 80.*

28 *Testes, qui in antiquioribus, & viuentium memoriam planè excedentibus deponunt de publica fama, voce, & traditionibus antiquis, plenissimè probant.*

29 *Cathedralitas oritur dato Ecclesia, & Episcopo, ratione coniugij spiritualis, & num. 30.*

31 *Apostolorum nullus, præter Beatum Petrum, vel eos, quos eius Successores constituerunt Sacerdotes, Ecclesias Cathedrales, in Italia, Hispania, Gallia, &c. fundarunt.*

32 *Cap. si quis nesciat 11. distinct. declaratur.*

33 *Ecclesias fundare tantum ad Beatum Petrum, tanquam caput Ecclesiæ pertinebat.*

34 *Apostolus nullus fundauit Ecclesias nisi mandato, iussu, permissione, ac auctoritate Beati Petri, & num. 40.*

35 *Petrus Apostolus Dei monitu, mandatum, permissionem, ac auctoritatem fundandi Ecclesias cæteris Apostolis dedit.*

36 *Iacobus Apostolus supposita Petri auctoritate Sedem Cathedralem Cæsaraugustanam in Ecclesia Sanctæ Mariæ instituit, & in illius Episcopum destinauit Athanasium.*

37 *Ioannes Apostolus ordinauit in Episcopum Smirnæ Policarpum.*

38 *Paulus Apostolus Dionysium in Atheniensem, Timotheum verò in Ephesinum Episcopum creauit.*

39 *Apostolorum consuetudo erat præficiendi Episcopum vnicuiq; Ciuitati, in qua verbum Dei prædicauerunt.*

Iaco-

DE-

DECISIO CCCLIII.

DVBITAVI: An constet Ecclesiam Beatæ
MARIÆ Virginis de Colũna, seu (vt vulgò dicitur) de Pilari fuisse antiquitus Cathedralem? Et Domini post susceptam pluries super hoc dubio disputationem, nempe 10. Maij 1627. 30. Aprilis 1629. & 28. Ianuarij præteriti, hodie tandem negotio maturè discusso, affirmatiuè responderunt.

Quamuis enim in contrarium diceretur, quòd quemadmodum controuerti non potest, quin Metropolitana Ecclesia Sancti Saluatoris fuerit hanc vsq; in diem in perpetuo statu Cathedralitatis, ab eo tempore, quo gloriosæ recordationis Rex Aragonum Alphõsus, Hispaniarum cognomento Imperator ex Maurorum tyrannide Cæsaraugustam vindicauit: sic etiam ex hoc vltimo, & longissima quidem quingentorum, ac amplius annorum diuturnitate, firmato statu Cathedratico, intrat præsumptio primordialis, atque originariæ Cathedra-
1 litatis † vsque ab initio: donec plenè, ac concludenter probetur contrarium. *l. ex persona, vbi Salicet. num. 2. C. de probat. Alexand. cons. 74. nu. 15. lib. 4. Alciat. de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 26. num. 1. Euerard. in loco à tempore ad tempus, vers. 6. istud argumentum, Menoch. præsumpt. 64. lib. 6.* Rot. *decis. 233. num. 1. par. 1.* vbi agitur de præsumendo statu Parochialitatis, *& decis.* 402.
2 *num. 5. par. 2. recent.* Quæ quidem præsumptio tanto magis operatur in casu isto, cum, pluribus adminiculis corroboretur. *Rot. d. dec. 233. num. 2. par. 1. recent.*

Primum adminiculum deducitur ex sententia Petri Libranæ, primi huius nominis Episcopi Cæsaraugustani, lata de anno 1128. & sic in facto recenti, decem scilicet annis post Mauros debellatos emanata: prout in alia sententia Alphonsi pariter Archiepiscopi enunciatur, de anno 1513. in qua præcipitur Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, vt in omnibus, & per omnia se conformet cum Ecclesia Sancti Saluatoris, tanquam cum Magistra, ac Su-
3 periore sua: quod verbum, † *Magistra*, vsurpatum etiam in alijs posterioribus sententijs, nempe Sanctij de anno 1221. Petri Tarraconen. de ann. 1241. & Alphonsi prædicti de anno 1513. denotat
4 maioritatem non solùm † dignitatis, sed etiam antiquitatis ad *text. in cap. ad audientiam il 1. de Eccles. ædific.* Quæ sanè antiquitatis maioritas designat statum Cathedralitatis ab antiquiori tempore, non habito quidem respectu ad solum decennium post recuperatam è Maurorum denominatione Cæsaraugustam, in quo temporis antiquitas non potest verificari: sed ad tempus longè antecedens, nempe tam ante inundationem, quàm ipsa Maurorum inundatione.

Secundum neque absimile adminiculum desumitur ex testimonio Alphonsi, seu Aldephonsi Regis Castellæ, præfati Alphonsi Maurorum debellatoris priuigni, ac Hispaniarum Imperatoris pariter nuncupati: qui anno Domini 1134. & sic sexdecim annis post recuperatam è Maurorum manibus Cæsaraugustam, confirmandis eiusdem debellatoris Alphonsi, necnon Ranimiri fratris prædecessorum suorum concessionibus factis Ecclesiæ Sancti Saluatoris, eamdem Ecclesiam inter cæteras antiqui nominis famosissimæ excellentiæ, priuilegio gloriosissimam non solum appellat, prout etiam appellatur ab Alexandro Tertio Pontifice in confirmatione donationis decimarum, necnon à Martino Rege Aragonum in priuilegio, mandante, vt Reges Aragonum in Ecclesia Sancti Saluatoris propter illius antiquitatem coronentur, sed ad subleuãdum ipsius paupertatem, inter alias Ecclesias in Episcopatu Cæ-
5 saraugustano existentes, donat † specificè Ecclesiam Beatæ Mariæ de Pilari: vt latius in priuilegio. De cuius concessione non videtur ambigendum, cum de illo testentur *Hieronymus Zurita lib. 1. Annal. cap. 54. Hieronymus Blancas in Commentar. rer. Aragonen. fol. 141. Abbas Sancti Ioãnis de la Penna in sua historia lib. 2. cap. 20. pag. 357. Pater Didacus Murillo de miraculosa fundatione Angelica domus tract. secundo, cap. vigesimoseptimo, pag.* 227. & super tertio deponat de visu Magister Hieronymus Cassauante: & enuncietur etiam in Bullis Adriani Quarti, necnon Alexandri Tertij: in quibus prædictæ donationes, expressa etiam Ecclesia Beatæ Mariæ confirmantur. Vnde ex his duo resultant antiquæ Cathedralitatis argumenta ad fauorem Ecclesiæ Sancti Saluatoris. Primùm ex eo, quòd expulsis vix Mauris nuncupatur famosissimæ excellentiæ, & antiqui nominis priuilegio famosissima. Secundum ex eo, quòd donatur Ecclesia Beatæ Mariæ: quæ si aliquo tempore fuisset Cathedralis, non fuisset donata etiam per viam vnio-
6 nis Ecclesiæ inferiori: cum regulariter † Ecclesia † maior inferiori non vniatur, sed è contra, *Oyed. de incompatibilit. benef. par. 2. cap. 3. num. 4. vers. & ita dignum.*

Tertium adminiculum, deriuatur ex notissima Maurorum consuetudine, qua post occupatas Hi-
7 spanias † passim vtebantur in conuertendis principalibus Ecclesijs Ciuitatum Christianorum in Mezquitas: vt præter Chronicas generales Hispaniarum id de proprijs Reguis testatur Petrus Aragonum Rex Primus in priuilegio concesso anno Domini 1096. incipien. *Neminem latere, &c.* quod de verbo ad verbum transcripsit *Franciscus de Aynsa rerum memorabilium Oscæ lib. 4. cap. 5. pag.* 525. & concordat *Martinus Carillo in historia Sancti Valerij fol.* 240. vnà cùm testibus, qui dantur. Quod eo demum consilio faciebant Mauri, vt ita deletis, abolitisque memorijs, ac Chri-
8 stianæ Fidei fundamentis, † quæ principaliter in maioribus Ecclesijs asseruantur, fides ipsa aboleretur, ac perfidia subinduceretur Mahometica. Quam porro consuetudinem à Gẽtilium accepe-
9 runt exemplo: qui ijs in locis, † in quibus Crux, Præsepe, aliaque redemptionis, ac salutis nostræ mysteria seruabantur, Statuas Iouis, Veneris, ac Adonidis collocabant: quo sacrorum eorundem mysteriorum monumenta, ac vestigia obsolescerẽt, vt elegantissimè de Adriano refert *Paulinus epist. 11. Hieronymus epist. 13. Seuer. Historiar. lib. 2. Ambrosius in Psal. 43.* quorum verba transcribit *Baron. ad ann. Christi 139. n. 5. & 6. fol. 93. & 94.*

& habe-

& habetur in lectionibus festi Exaltationis Sanctæ Crucis 3. Maij. Sic etiam è conuersò ad Christia-
10 næ fidei incrementum diuina † voluntate effectum est, vt beatissimi Apostoli Petrus, & Paulus in Vrbe Roma martyrium paterentur: *vt vbi caput superstitionis erat, illic caput quiesceret sanctitatis: & vbi Gentilium Principes habitabant, illic Ecclesiarum Principes morarentur*, vt inquit *Ambrosius in cap. Beati 2. quæst. 7.* & iisdem penè verbis loquitur *S. Maximus Episcopus in sermon. de Apostolis*, quem recenset *Michael de Anninyon. de vnitate Ouilis cap. 18. nu. 4. & 5.* Et in specie
11 delubra † Gentilium Christianæ Religionis cultui fuisse olim per venerandæ Crucis illationem mancipata, habemus ex præcepto *Theodosij in suo Codice l. vlt. tit. 10. lib. 16.*

Hunc verò vsum post occupatam Cæsaraugustã seruasse Mauros in Ecclesia S. Saluatoris, eamdẽque tanquam maiorem Ciuitatis illius Ecclesiam conuertisse in Mezquitam maiorem; tantò magis
12 videtur verisimile, quo † templum istud S. Saluatoris, licèt antiquissimi sit operis, retinet tamen speciem eminentis, ac sumptuosi ædificij, ad formam Crucis, latitudinis passuum 90. longitudinis verò 110 totaque illius moles quatuor magnarũ columnarum ordinibus sustinetur: vt constat ex descriptione illius, quæ habetur apud eumdem *Didacum Murillum de miraculosa fundatione Angelicæ Capellæ, dicto tract. 2. cap. 27.* Ac propterea plurimùm differt à communi structura Mesquitarum, quas Mauri non ædificabant in formam Crucis, nec admodum eminentes, aut eleuatas: sed submissas, atq; obscuras; vt patet ex ædificio Corduben. Ecclesiæ, quam pro Mesquita fuisse à Mauris constructam, ac posteà Sedi Cathedrali destinatam, referunt Historici, & præcipuè *Mariana de rebus Hispan. lib. 7. cap. 7.* Et prædicta tantò faciliùs videntur procedere, cùm de huiusmodi fabrica adeò insigni, à Mauris constructa, nulla apud authores mentio habeatur; prout extat memoria de præfata Ecclesia Corduben. apud Marianam, & alios; & similiter de minoribus ædificijs per Reges Mauros Cæsaraugustæ constructis passim habentur memoriæ apud *Hieronymum de Blancas in rerum Aragonen. Commentar.*

13 Et in specie quòd Ecclesia † S. Saluatoris etiam ante Maurorum occupationem fuerit Sedes Cathedralis, ac à Maurorum impuritatibus, quibus prophanata fuerat, expiata, ad primæuum Cathedralitatis statum restituta fuerit, visus est firmasse *Zurita in indice rerum Aragonensium lib. 1. pag. 38.* ibi: *Ecclesia Cæsaraugustana, primis propagatæ Christianæ Religionis sæculis sacra, & Sanctorum Valerij, ac Braulij Infulis, ac Vincentij Martyris illustrata doctrinis, sacrorumq; Conciliorum sanctionibus, Orbis christiani celebratione commemorata, a Nepharijs impij cultus vestigijs, solemni cæremoniarum Religione expiata, & Deo Optimo Maximo seruatori ex voto, quod Imperator pulcherrima, florentissima, potentissimaq; Vrbis esset potitus, festis, & laudibus instauratur, & consecratur.* Et clarius *lib. 1. Annal.* ibi: *Consecrata fuit Mesquita maior, & dedicata Ecclesia nostro Redemptori sub titulo Sancti Saluatoris eodem anno, &c.* Itaque in suo primo loco restaurata Sedes Cathedralis, quæ fuit valde nominata in
14 primitiua Ecclesia. Et † cum Zurita videntur cõsentire *Martinez Abbas Sancti Ioannis de Rupe in Historia fundationis illius Monasterij lib. 2. cap. 20. & lib. 5. cap. 19. in fine*, *Martinus Carilla in Historia Sancti Valerij fol. 140.* quos omnes refert *Franciscus de Aynsa in præfato lib. memorabilium Ciuitatis Oscæ lib. 1. cap. 1.* vbi similia in
15 hanc rem adducit exempla. Cum † quibus conuenit Breuiarium Cæsaraugustanum in festo translationis Sancti Valerij in prima lectione, ibi: *Magna per vniuersum Orbem Christianis fuit lætitia, cum Cæsaraugustana Ecclesia, quæ per quadringentos annos captiuata, spiritibus deseruiebat immunis fidei libertatem recepit: & ad Christum reuersa ipsum Deum, & Dominum voce libera ausa est profiteri, & in eius laudibus resonare.* Et concordant super tertio quatuor testes, examinati in causa Dedicationis. Quorum primus, qui est Ioannes Briz Martinez, deponit ex sententia Didaci de Espes, viri eruditi, & insignis antiquitatũ Aragonensium indagatoris, vt testatur *Hieronymus Blancas in præfatione ad comment. Aragonum in epistola ad Garziam de Loaysa, & Didacus Murillo in dicto tract. 2. cap. 51. pag. 441. & lib. 1. cap. 19.*

Quartum denique ac postremum primordialis, seù originariæ Cathedralitatis huiusmodi adminiculum, pro Ecclesia S. Saluatoris ea præbent ar-
16 gumenta, ex quibus † deducitur nonnullos ex Episcopis Cæsaraugustanis, sanctitate insignes, huic specialiter Ecclesiæ S. Saluatoris præfuisse, Sanctos nempè Valerium, ac Vincentium Martyrem, illius Archidiaconum, necnon Braulium.

Quòd enim de anno 306. Sãctus Valerius fuerit Ecclesiæ istius Episcopus, Vincentius verò Archidiaconus; quoad Valeriũ colligi potest primò ex tenore cõcordiæ initæ de anno 1121. inter Episcopos Cæsaraugustanũ, & Pampilonen. per hæc formalia verba: *Translatio S. Valerij Episcopi de Rota in Cæsaraugustanam propriam Sedem*: & sic Ecclesia S. Saluatoris, ad quam facienda erat translatio, appellatur propria sedes S. Valerij: Secundò ex instrumento translationis Capitis eiusdem S. Valerij de anno 1170. Ex cuius serie in toto Episcopatu Cæsaraugustano annuatim sub die 20. Octobris in sacris Lectionibus recitatur, quòd Aldephonsus secundus Rex Aragonum obtinuit caput S. Valerij: *vt ad honorem Dei, & Ecclesiæ Cæsaraugustanæ, quæ Caput totius Regni est, & cui pastoraliter & corporaliter præfuit, spiritualiter quoque præesset &c. Quod ipse Rex proprijs manibus &c. ad Ecclesiam Cæsaraugustanam per Petrum eiusdem Ciuitatis Episcopum transmisit &c. Ac postquam idem Rex Aldephonsus secundus misit ad dictam Ecclesiam S. Saluatoris Caput S. Valerij, quidam Prior Rotensis misit etiã Brachium S. Valerij Antistitis eiusdem Ecclesiæ, ad quam miserat Rex caput, &c. quò scilicet Reliquiæ tanti Pastoris, & Prælati, illiusq; Sanctissimi Viri venerarentur in eadem Ciuitate, & templo, in quo præfuit tanta sanctitate:* vt ad propositum huiusmodi trãslationis expressè loquitur *Zurita*

Zurita Annal. lib. 2. cap. 26. Tertiò non tam respectu S. Valerij illius Archidiaconi id etiam videtur deprehendi ex testimonio Don Lupi Archiepiscopi Cæsaraugustani: qui de anno 1361. in priuilegio exemptionis à charitatiuo subsidio Priori, Canonicis, ac Capitulo S. Saluatoris concesso, loquens de eadem Ecclesia, inquit: *Prædictam Cæsaraugustanam Ecclesiam, sponsam nostram, ille Beatissimus eius Antistes Valerius cum ipsius Ecclesiæ Archidiacono Vincentio Martyre pretioso decorauit, pro Fide decertans Catholica, &c.* Quartò id suadent inscriptiones appositæ Reliquijs eorumdem Sanctorum Valerij, ac Vincentij, quas Petrus de Luna, Benedictus XIII. in Scismate nuncupatus, misit ad Ecclesiam S. Saluatoris in hæc verba: *Hoc est caput B. Valerij Confessoris, Episcopi huius Ecclesiæ Cæsaraugustanæ.* Et: *Hæ sunt Reliquiæ B. Vincentij Martyris, Archidiaconi huius Ecclesiæ Cæsaraugustanæ.* Qui-
17 bus quidem † inscriptionibus plurimum defertur, maximè in antiquis, vt latè dicetur inferius. Quintò id inferunt Constitutiones Synodales sub titulo de Reliq. & venerat. Sanct. testantes, Sanctũ Vincentium officio, & ordine Diaconali fuisse in Ecclesia S. Saluatoris condecoratum: necnon affirmantes Sanctum Valerium in eadem Ecclesia S. Saluatoris apparuisse cuidam successori suo in eadem sede: quæ apparitio, vt tradit *Cardin. Baron. in notis ad Martyrolog. sub die 26. Martij*, fuit de anno 1170.

Quod autem postremò S. Braulius de anno 636. & sic multò ante inuasionem Maurorum fuerit Episcopus Ecclesiæ S. Saluatoris, colligi videtur ex antiqua eiusdem Ecclesiæ Constitutione sub eodem titulo de Reliq. & venerat. Sanctorum: in qua formalibus hisce verbis statuitur: *vt sub Officio duplici celebretur festiuitas inuentionis B. Braulionis, cum fuerit Episcopus ipsius Metropo-*
18 *lis:* quod sanè postremum verbum, † *Metropolis*, designat ad oculum Ecclesiam S. Saluatoris, & excludit Ecclesiam B. Mariæ Virginis, cui talis qualitas non conuenit ad *text. in l. 4. §. toties, ff. de dam. infect. l. quod constitutum, ff. de milit. testam.*

Vndè ex his omnibus, cum appareat Ecclesiã S. Saluatoris non deducere prima Cathedralitatis suæ principia, ac fundamenta limitata ab anno Domini 1118. quo tempore Alphonsus maiorem Maurorum Mesquitam diuino cultui dicauit: sequitur, quòd sublato principio isto limitato, militet vsque ab initio ad ipsius fauorem præsumptio originariæ Cathedralitatis & quidem adminiculata: itaut nisi Ecclesia B. Mariæ plenè ac concludenter, sublatis contrarijs, probet suam Cathe-
19 dralitatẽ, necessaria resultet consequentia † quòd eadem Ecclesia B. Mariæ nunquam fuerit Cathedralis: cum duæ Cathedrales tanquam duo capita æquè principalia in eadem Ciuitate non dentur, *Hostien. in c. cum contingat nu. 1. de for. compet. & in c. quoniam nu. 2. de offic. Ordin.* quem sequitur *Rot. dec. 324. nu. 11. par. 1. in recent.*

HIS TAMEN non obstantibus, visum fuit Dominis antiquam huiusmodi Cathedralitatem concludenter probari ad fauorem Ecclesiæ B. Mariæ Virginis de Pilari. Primò ex Historia admirabilis fundationis, seu constructionis huiusce Ec-
20 clesiæ: † in qua traditur Beatum Iacobum Apostolum iussu Deiparæ Virginis, super Columnam, seu Pilare quodam marmoreo inter Angelorum cantus visibiliter apparentis, præfatam Ecclesiam construxisse, atque in eiusdem seruitio vnum ex nouem discipulis ab ipso conuersis in Presbyterũ ordinasse: prout huius Historiæ seriem fusius refert antiquissima quædam scriptura, de qua in fine vetustissimi Codicis Moralium S. Gregorij: qui in eiusdem Ecclesiæ de Pilari Bibliotheca, à Taio quondam Episcopo Cæsaraugustano illic, vt creditur, repositus in hanc vsque diem asseruatur, testibus eodem *Martino Garzia serm. 91. & Michaele Martinez de Villar. in interpretatione trium Epigrammatum huius Ecclesiæ pag. 79.* prout etiã innuit *Hier. Blancas à Murillo relatus loco citato cap. 1. fol. 2.* & latius *c. 3. fol. 16.*

Quam quidem historiam, & antiquissimam indubitatamque apud Hispanos traditionem latè prosequuntur grauissimi Scriptores, nempè quoad mirificam Ecclesiæ constructionem auctor Chronici omnimodæ historiæ, quæ à pluribus *Flauio Lucio Dextro adscribitur anno Dom. 37.* & ibid. *Franciscus Biuar. in commentar. latissimè nu. 3* dicens:
21 † Nihil æquè stabilitum testimonium grauissimorum authorum, nihil tota Hispania sacratiùs, ac venerabilius animis hominum insedisse: adijcitq. *M. Maximi Episcopi Cæsaraugustani Epigrãma vers. verùm ne nobilissimum; Martinus Garzia in serm. 90. 91. & 150. P. Antonius Beuter par. 1. Chronic. Hisp. c. 25. Damian. à Goes in Genealogia Regum Hispan. tom. 2. Hispaniæ illustratæ, Vgo Episcopus Portugallen. in Epistola ad Mauritium Episcopum Bracharen.* quam refert idem *Biuar. in Elogijs Dextri fol. 9. Ioannes Gaspar. Ortigas in 3. par. Patrocinij pro Gymnasio Cæsaraugustano par. 14. sub nu. 100. Petrus Villegas in lib. Flos Sanctorum in vita Sãcti Iacobi Maioris Apostoli fol. 196. Francisc. à Iesu, & Xodar in libro quinque discursuum pag. 18. & seq.* affirmans neminem hucusque id ausum negare, visis vinculo, & firmi-
22 tate, quibus traditio † ista corroboratur, quasi sit de fide: taliter quòd non esset tentus pro Catholico, qui de hoc dubitaret: prout etiam inquiunt *Martinus del Rio disquisit. Magic. lib. 2. q. 26. sect. 4. pag. 223. & Isella in libro Reg. Militiæ S. Iacobi cap. 3. Gaubertus Monachus in chron. Regni Aragonum in 3. Prolog. Ioannes Vasæus in Histor. Hisp. & Chronicis rerum mirabilium, anno 37. & 44. Gundisaluus de Illescas in Histor. Pontific. in vita S. Iacobi Apostoli par. 1. fol. 13. Stephanus de Garibay in compendio Histor. Hispan. lib. 7. c. 3. & 4. Andreas de Betendorpio de apparitionibus Spirituum cap. 11. thes. 207. Petrus Canisius de verbo Dei tom. 2. lib. 5. cap. 21. fol. 557. & cap. 23. fol. 560. Alphonsus de Mendoza in quæstionibus quodlibeticis, q. 5. Suar. de relig. tom. 1. Lib. 2. cap. 9. nu. 16. Martin. de Viciana in chronico inclytæ, & coronatæ Ciuitatis fol. 14. Ribadeneyra in lib. Flos Sanctorum in vita S. Iacobi Maioris p. 1. pag. 69. Anton. de Cianza in historia inuentionis miraculorum, & translationis S. Secundi cap. 3. fol. 24. Ioannes de Pineda in 2. par. Monarchiæ Ecclesia-*

stica

stica cap. 25. §. 4. fol. 52. Ludouic. de Estrada Abbas Hortensis 2. par. Rosarij fol. 112. Loaysa in notis ad decretum Gundemari. Prades lib. 2. cap. 5. §. 1. Bonifac. in Historia B. Mariæ lib. 2. pag. 119. Thom. Bozzius de signis Eccles. lib. 9. c. 6 pag. 686. n. 12. Didacus de Castillo in lib. defensionis Aduentus, & Prædicationis Euangelicæ S. Iacobi cap. 7. fol. 37. Franciscus de Padilla in historia Ecclesiast. Hisp. centur. 1. fol. 18 Franciscus de Pereda in libro nũcupato Patrona Matriti lib. 4. c. 1. fol. 230. & seq. Iacobus Valdes de dignit. Regum, & Regnorum Hispaniæ c. 6. nu. 7. fol. 54. Lucius Marineus Siculus in historia de rebus Hispaniæ memorab. lib. 5. cap. de sacris edibus pag. 85. Hieronymus Blancas in commentar. rerum Aragon. fol. 3. Hieronymus Romanus in Republica Christiana lib. 5. cap. 4. fol. 86. Ambros. de Morales in Chronicis generalibus Hispaniæ lib. 9. cap. 7. fol. 228. Michael Martinez de Villar in Interpretatione dictorum Epigrãmatum, in Epistola dedicatoria, Maurus Castella in historia Apostoli S. Iacobi pag. 76. Anton. Spinell. in Maria Deipara Throno c. 30. pag. 400. Gregor. Lopez Madrea de excellentijs Hispaniæ cap. 6. fol. 30. Petrus Cenedus in collectan. ad Ius Canonicum col. 43. lib. 1. decretor. nu. 2. & seq. & & nu. 8. Martinus Carrillo in 3. aduertentia ad historiam S. Valerij fol. 10. Gaspar Sanctius in 2. tract. de prædicatione S. Iacobi in Hispaniam, cap. 8. & speciales de miraculosa huiusmodi fundatione tractatus ædiderunt Ioannes Michael de Bordalba, Ludouisius Aux. Petrus Cenedus, Didacus Murillus, & alij: prout testatur idem Biuarius in Commentarijs ad Dextrum loco citato, vbi plures ex allegatis Scriptoribus recenset. Cum quibus concordant diploma Callixti Tertij Pontificis, sub Dat. Romæ 9. Kalendas Octobris anni 1456. priuilegia Ioannis Aragonum Regis Secundi, sub anno Domini 1459. 26. Octobris, ac Ferdinandi Catholici illius filij anno 1504. 14. Aprilis, eiusdem sedis Metropolitanæ statutũ anno 1471. die 9. Maij promulgatum: ac denique motiua sententiæ tàm in Vicariatu Archiepiscopatus Cæsaraugustani super absolutione à charitatiuo subsidio, quàm in Curia Iustitiæ Aragonum super præcedentijs emanatæ: vt prædicta omnia per extensum referunt idem Biuarius loco citato, & Didacus Murillo cap. 3.

Quo verò ad ordinationem vnius ex Discipulis in Presbyterum, sequuntur authores infrascripti. Qui tamen vlterius exprimunt, beatum Iacobum in præfata Ecclesia S. Mariæ non solum reliquisse Theodorum, quem ordinauit in Presbyterum, sed etiam Athanasium, quem Episcopatui Cæsaraugustano destinauit: ita enim testantur ijdem Flauius Lucius Dexter loco citato anno Domini 37. nu. 2. fol. 69. & ibidem Biuarius fol. 71. referens testimonium M. Maximi, olim Episcopi Cæsaraugustani in hymno S. Athanasij, & in elogijs fol. 9. vbi in contestem adducit Vgonem Episcopũ Portugallensem in præcitata Epistola ad Mauritium Archiepiscop. Bracharen. Petrus Antonius Beuter vbi supra c. 22. par. 1. pag. 134. & par. 2. pag. 229. Hieron. Blancas in præfatis comment. rer. Arag. pag. 3. Ambros. de Morales in histor. Hispaniæ c. 7. lib. 9. Maurus Castella in histor. S. Iacobi pag. 85 Franciscus de Pereda loco allegato lib. 4. c. 1. fol. 231. Franciscus de Padilla in d. historia Ecclesiastica Hispaniæ, centur. 1. fol. 18. Ribadeneyra vbi supra p. 1. pag. 69. Anton. de Cianca historia vitæ S. Secundi fol. 2. Iacobus Valdes d. tract. de dignit. Regum, Regnorumq. Hispaniæ c. 6. nu. 22. fol. 59. & Comestabilis Castellæ in primo discursu prouaduentu S. Iacobi fol. 10. Martinus Carrillus Canonicus Ecclesiæ S. Saluatoris in secũda impress. hist. S. Valerij, emendatus in tertia aduertentia, cum alijs deductis per Murillum c. 17. fol. 142. & Gabrielem Pennotum in sua tripartita historiali 2.
23 cap. 30. Quibus quidem † Scriptoribus, atque Historicis standum esse innuit text. l. 1. ibi: à quibusdam Scriptoribus traditum est, ff. de offic. Præfect. Prætor. Bar. in l. 1. nu. 22. Alex. num. 34. Purpur. nu. 152. & 156. qui loquitur in erectione Ecclesiæ, sequitur Ripa nu. 73. ff. si cert. pet. Abb. Felin. Dec. & alij in cap. cũ causam, de probat. Gutier. pract. lib. 3. cap. 13. num. 13. Roderic. Suarez allegat. 8.
24 nu. 11. Verall. qui † pariter loquitur in erectione Ecclesiæ dec. 190. par. 2. Et in simili dixit Rota in causa Valentinæ decimarũ 28. Nouembris 1596. coram bo. me. Card. Pamphilio, in Vlixbonen. Iurisconferendi 7. Febr. 1607. coram bo. me. Cardin. Lancellotto, & in dec. 290. n. 7. post 2. vol. cons. Fa-
25 rinac. Et in puncto quod † status antiquæ Cathedralitatis probetur ex Historijs, ac Chronicis in hoc plenam facientibus probationem Moder. Roman. discept. forens. lib. 5. c. 893. nu. 6. & seqq.

Quæ conclusio absque vlla difficultate in casu isto procedit, nõ solùm quia versamur in facto antiquissimo, ac in rebus vetustissima maiorum tra-
26 ditione † communiter receptis, in quibus fidelissimæ antiquitatis mos est retinendus, l. si testamenta, C. de testam. l. 1. §. vlt. de ventr. inspic. cap. cum habeat, de eo qui dux. in matrim. cap. omnes Principes cum ibi not. de maiorit. & obed. Sed
27 etiam † quia huiusmodi Scriptoribus, atque Historicis passim fides adhibetur ad trad. per Felin. in cap. ex parte, nu. 49. vers. & dum supra tractatũ est, de rescript. agiturq. de Historijs Ecclesiasticis, Rot. dec. 718. nu. 2. par. 4. diu. in quibus plures Scriptores simul conueniunt. Et benè adminiculãtur
28 etiã per testes, qui in huiusmodi † antiquioribus, viuentiumq. memoriam planè excedentibus, tanquã de publica voce, & fama, necnõ traditionibus antiquis deponẽtes, probant plenissimè Innoc. in c. veniens nu. 6. vers. & nõ mireris, de verb. signif. Abb. in c. inter dilectos, nu. 6. de fid. instr. latè Fel. in cap. veniens il 1. nu. 26. de testib. & in cap. cum causam, nu. 9. vers. sed dicas de probat. Bellam. decis. 70. Cassad. dec. 2. de probat. Caputaq. dec. 344. nu. 3. & 347. nu. 4. par. 3. Put. dec. 74. nu. 2. lib. 1.

His ergo firmatis, ex quibus constat B. Iacobũ primò construxisse in honorẽ Mariæ Virginis Ecclesiam de Pilari; secundò destinasse Athanasium discipulum suum in Episcopum Cæsaraugustanum: vtique sequitur, eamdem Ecclesiam de Pilari fuis-
29 se Cathedralem. Quia dato Episcopo † & Ecclesia, ratione coniugij spiritualis oritur Cathedralitas ad text. in cap. inter corporalia, & ibidem Innocent. nu. 10. Anan. pariter num. 10. de translat. Prælat. Hostien.

Hostien. in summ. eodem tit. nu. 5. vers. est autem alius, Cassan. in cathal. glor. mund. par. 4. consider. 32. vers. nono capitulum. Quæ sanè Cathedralitas potest tantum considerari in Ecclesia B. Mariæ.
30 Quia cum sola tunc temporis † esset illic in rerum natura, remanebat vnicum subiectum, cui posset adhærere Cathedralitas. Cuius prærogatiuam tantò magis, inspecta eiusdem Ecclesiæ dignitate ac priuilegijs, verisimile est, fuisse eidemmet collatam.

Nec obstat Epistola Innocentij I. ad Decētium Episcopum Eugubinum, registrata in *c. si quis nesciat 11. dist.* & innouata per *Greg. VII. Epistolarum lib. 1. ad Sanctium Hispaniar. Regem*: in qua
31 pro certo, constantiq. firmatur nullum † ex Apostolis præter Beatissimũ Petrum, vel eos quos eius successores constituerunt Sacerdotes, Cathedrales Ecclesias in Italia, Hispania, Gallia, Aphrica, Sicilia, adiacentibusq. Prouincijs fundasse. Quem *tex.*
32 ità in specie † videtur intelligere nunquam satis laudatæ memoriæ *Card. Baron. in notis ad Martyrologium Romanum in festo S. Iacobi sub die 25. Iulij*. Vbi postquam firmauit S. Iacobum prædicasse in Hispania, subdit, nō sic accipiēdum id esse, vt illic prædicauerit gentibus Euangelium, sed Iudæis tātum, suis gentilibus Christum annunciauerit: nec sic quidem, vt aliquam fundauerit Ecclesiam: vt plenius aduertit *Magnus Comestabilis Castellæ in secundo Discursu contra eumdē Card. Baronium edito fol. 61.* dicens aliud esse conuertere infideles, aliud fundare Ecclesias: cum primum
33 ad Apostolos † omnes, secundum verò ad B. Petrum tanquam caput Ecclesiæ pertineret.

Nam huic obiecto responsũ fuit per Dominos, conclusionem prædictam, quòd scilicet nullus ex Apostolis præter B. Petrum Ecclesias in præfatis Regionibus fundauerit esse intelligendam, vt nul-
34 lus sine mandato, † iussu, permissione, ac B. Petri auctoritate Ecclesias instituerit iuxtà solutionem *glossæ in d. c. si quis nesciat, in verb. Apostolos*; quam veluti magis receptam, atque veriorem referunt, & sequuntur ibidem *Archidiac. num. 2. Turrecremat. nu. 1. Gemin. nu. 7.* & plura hoc in argumentum eleganter congerit *Gaspar Sanctius de prædicatione S. Iacobi in Hispania tract. 3. c. 1. per tot. & præsertim num. 3.*
35 Ac proinde, quia habetur pro certo † B. Petrũ Dei monitu mandatum, permissionem, atque auctoritatem huiusmodi cæteris Apostolis, ad Gentiũ prædicationem euntibus dedisse, vt testatur *Io. Antonius Delphinus de Ecclesiastica potestate tit. de Cardinalibus concl. 1. vers. 3. fol. mihi 19. & cōcl. 9. fol. 81. à tergo*: & de Paulo testatur *Archidiaconus in d. c. quis nesciat n. 2. & 3. 011. dist.* & de B. Clemente, qui eamdem ptestatem concessit Philippo Philoteo, in Hispanias allegato, refert *Methodius Author Græcus, ac vetustissimus in vita S. Dionysij*, in hæc verba: *Porrò S. Clemens sub id tempus Philippum quemdam Hispanis Episcopum præfecerat, eamdemq. potestatem, quem ipse diuinus Clemens à Petro accepit, ipsi dederat, dicens: Profectus in occidentales plagas, Euangelium Regni Cælorũ prædicato: ligandi etiam, soluendiq. potestas tibi esto, vt Christi Euangelium pro te quoque longe, lateq. diffundatur, quo à Domino instar fidelis serui audire merearis; Euge serue bone, &c.* quæ verba transcribit *Binarius ad Dexterum anno Domini 91. nu. 6. vers. translatis*: vbi Philippi istius memoriæ contestes *Ambrosium de Morales, ac Marianam enumerat*. Imò potestas ista fuit aliquando concessa cum facultate subdelegandi, prout cōmunis est traditio Paulum Apostolum eamdem Tito delegasse Epistola prima ad eundem Titum, ibi: *Huius rei gratia reliqui te Cretæ, vt ea quæ desunt, corrigas, & constituas per Ciuitates Presbyteros*.

Hinc propterea manifestè apparet in nihilo di-
36 spositioni † *tex. in d. c. si quis nesciat*, aduersari, quòd B. Iacobus, supposita Petri auctoritate, atq. mandato, Sedē Cathedralem Cæsaraugustanam in Ecclesia B. Mariæ instituerit, & Athanasium in illius Episcopũ destinauerit. Quemadmodum etiā Hie-
37 ronymus de Scriptoribus, testatur B. Ioannem † Apostolũ ordinasse in Episcopũ Smirnæ Polycarpũ, vt ex *Tertull.* refert *Georg. Ederus in Malleo Hæreticorũ lib. 2. c. 5. concl. 4. vers. hoc enim modo*, & firmat *Martyrolog. Rom. sub die 26. Ianuarij*; sed omnes Asiæ Ecclesias fundasse, vt idem *Martyrol. firmauit sub die 27. Decemb.* (in quo tamen à *Hieronymo* dissentit *Baron. ann. 97. n. 2. fol. 736.*)
38 & Paulus † Apostolus Dionysiũ in Atheniensem, Thimotheũ verò Ephesinũ Episcopum creauit: vt de Dionysio testatur *Heiduin in Areopa. apud Surium die 9. Nouemb.* relatus per *Baron. anno 52. n. 12. in fi. fol. 408.* Hincmarus Rhemensis Episcopus, cuius testimonium transcribit idem *Baronius ad Martyrolog. sub die 9. Octobris, littera B.* Et de Timotheo auctor est *Eusebius lib. 3. Histor. c. 4. & Ignatius in Epist. ad Ephesios*: quam pariter recenset idem *Baron. anno 19. n. 186. fol. 511. & anno 97. nu. 3. fol. 736.* Et habetur non solum in *Martyrol. Romano sub die 24. Ianuarii*: sed etiam in *Breuiario Rom. in eiusd. Thimothei lectionibus*.
39 Hancq. fuisse † Apostolorũ consuetudinem præficiendi Episcopũ vnicuique Ciuitati, in qua Verbũ Dei prædicauerunt, tradit *Tertull. de præscrip. aduersus Hæreticos c. 20.* quem transcribit *Georg. Ederus d. lib. 2. c. 12. concl. 13. fol. mihi 385.* & clarius *c. 5. concl. 2. & 4. Irenæus contra Hæreticos Valentiæ c. 63.* prout in hanc rem exempla, & alia congerit *Bursat. cons. 126. nu. 27.* Cui quidem cōsuetudini tanto magis verisimile est B. Iacobum adhæsisse, ne in vastis Hispaniarum Regionibus fœcundissimæ spem messis abijceret, quam vtique adimpletam fœliciter Deiparæ Virginis promissio spoponderat iuxta tenorem præfatæ Historiæ admirabilis constructionis huius Ecclesiæ de Pilari. Ideoq. nè Cardinalis Baronius, & Comestabilis, viri alioquin eruditissimi, ille rerum istarum obliuione, hic verò non credibili ignoratione notentur: dicendum est in hunc sensum accipienda esse illorũ verba: quod scilicet nullus ex Apostolis, Petro, excepto; fundauit Ecclesias absque
40 iussu, † mandato, ac eiusdem D. Petri auctoritate: prout idem Comestabilis post suos discursus, intermedia corrigens, tandem affirmauit, Sanctum
41 Iacobum plures Episcopos, † & Ecclesias Cathedrales in Hispania constituisse.

Neque

Neque etiam obstat Breuiarium sanct.me. Clementis Octaui, in quo sub festo S. Iacobi recitatur, ex numero Discipulorum eiusdem ad Fidem conuersorum septem postea Episcopos à Beato Petro ordinatos in Hispaniam primò directos esse: hincq. necessariò inferatur, nullum ante hos à
42 Petro † ordinatos fuisse in eadem Hispania Episcopum consecratum cum isti primi fuerint, ad *tex. in l. proximus. ff. de verb. significat.* & consequenter nec etiam Athanasium à Beato Iacobo.
43 Quia respondetur, † id esse intelligendum de illis Discipulis, quos secum Hierosolymam ex Hispanijs deduxerat Sanctus Iacobus, & qui verè fuerunt primi ex ordinatis à Petro, qui in Hispanias directi fuerint: non autem de Athanasio, qui vnà cum Theodoro Presbytero fuerat ab eodem Iacobo relictus apud Hispanos, vt prædicationi vacaret. Quemadmodum ex auctoritate Leonis Tertij, Calixti Secundi, ac Innocentij Secundi Pontificum, asserunt *Maurolicus in Martyrologio sub die* 13. Maij, & ibidem *Primus Episcopus Cabillonen. & Sophronius, & alij*: quibus assentitur *Vincentius Belluacen. in specul. Histo-rial. lib.* 8. *cap.* 6. *Galesin. pariter in Martyrologio sub eadem die, Lucius Dexter anno Domini* 50. & ibidem *Biuarius num.* 1. quibus potest addi *Gaspar Sanctius in* 2. *tract. pro aduentu Sancti Iacobi in Hispanias cap.* 9 *nu.* 7. vbi in specie ponde-
44 rat rationem, † cur septem Episcopi ab Apostolo Petro transmissi primi dicantur: quod etiam repetit in 3. *tract. cap.* 2. *nu.* 1. & 2. *vers. quomodo verò.*

Non obstat tandem nullum fieri posse fundamentum in Scriptoribus atque Historicis, affirmantibus D. Iacobum instituisse in Episcopum Cæsaraugustanum Athanasium, Theodorum verò in Presbyterū, ijs demum rationibus. Et primò, quia dempta *Flauij Lucij Dexteri Historia*, quā
45 ementitiam † esse contendit *Gabriel. Pennot. in Histor. generali tripartita Canonicorum Regularium lib.* 1. *cap.* 52. & 53. prout plures alij etiam dubitarunt; sublatoq. *M. Maximi Epigrammate*, quod ex sola *Biuarij* relatione deducitur: rema-
46 net *Petrus Antonius Beuter* primus † opinionis istius assertor, qui scripsit de anno 1546. & sic decem annis post motam litem: cui adhærent reliqui Neoterici: qui etiam videntur solùm testari de traditione illarum partium. Secundò, quia manifestè aduersantur præcitatæ constructionis historiç, quæ meminit de vnico Presbytero.

Nam quoad primum *Flauij Lucij Dextri* fi-
47 dem † acerrimè vendicant, ac Historiæ veritatem latè defendunt *P. Murillus in præcitato tractatu mirabilis fundationis Angelicæ domus de Pilari in Prologo Apologetico pag.* 4. *Biuar. in Apologia §.* 7. vbi recenset quamplures non eruditione mi-
48 nus, † quam auctoritate insignes viros, qui *Dextri* fidem agnoscunt, & latè *Melchior Inchofer in Apologetico pro epistola B. Mariæ Virginis ad Messanen. cap.* 47. & *quatuor seqq.*

Sed quicquid sit de *Dextri historia*, necnon *M. Maximi Epigrammate*, quorum fidem suos apud Auctores citra quodcumque approbationis, vel reprobationis Iudicium Domini reliquerunt: in omnem euentum non deficiunt alij Scriptores.

Decis. Rot. Rom. Par. I. à Paul. Rub. select.

Petrus enim Antonius Beuter quamuis scripserit post motam litem super præeminentijs inter istas
49 Ecclesias, † non inde tamen potuit opinionis suæ fundamenta deriuare: cum tunc temporis Athanasij Episcopatus nō deduceretur. Dicere autem id ab ipso voluntariè confictum, aut à cæteris illius Asseclis viris grauissimis incōsultò firmatum, merè voluntarium ijsdem Dominis videbatur.

Quantum verò attinet ad secundum, nulla inter Auctores illos ac historiam fundationis potest cōsiderari contrarietas: quia historia præfata id expressit in specie, quod ad ipsam Ecclesiā B. Mariæ pertinebat: mentionem solummodo faciens de Presbytero, qui particulari Ecclesiæ seruitio destinabatur. Ideoq. non hinc rectè assequimur exclusisse designationem alterius, scilicet Episcopi, qui ad totam Diœcesim, non ad Ecclesiam verò particularem spectabat.

Secundò in hanc sententiam Domini tanto libentius inclinarunt: quia veritas præfatæ historię, necnon traditionem ad concluden. huiusmodi Cathedralitatem pluribus adminiculis, & quidem vrgentioribus corroboratur.

Primum autem adminiculum ea suggerunt argumenta, ex quibus videtur sufficienter colligi,
50 † omnes Episcopos Cæsaraugustanos ab Athanasio vsque ad annum 1118. resedisse in Ecclesia de Pilari, vt plenè eorumdem Episcoporum seriem referendo, deducit idem *Didacus Murillus in præfato tractatu fundationis istius Ecclesiæ cap.* 21. *fol.* 77. *vsq; ad fol.* 253. Prout in specie, quòd Valerius vnà cum Vincentio præfuerint in Ecclesia B. Mariæ, ille tanquam Episcopus, hic vti Archidiaconus, apertè testatur idem *Martinus Garzia in sermone* 150 *Aymon. libr. cap.* 6. *de translatione corporis Sancti Vincentij de anno* 855. & ex Neotericis *Martinus del Villar. in dicta interpretatione trium Epigrammatum in epistola ad Philippum Tertium Regem Catholicum, & Murill. loco sæpius citato c.* 31. *fol.* 262. qui id deducūt ex verbis *Prudentij in* 4. *hymno*, ibi,

☞ *DOMVS INFVLATA*
VALERIORVM,

& inferius, ibi,

Tristior TEMPLVM rabies IN ISTVD ☜
Intulit iras.

Et ex recentioribus per informantes pro Ecclesia Metropolitana deductis, *Franciscus Aynsa d. lib.* 2. *c.* 11. *fol.* 170. asserens Ecclesiam B. Mariç fuisse PALESTRAM Vincentio, in qua Valerij Episcopi exemplo didicit hostem domare: quod repetit, relatiuè tamen ad supradicta *lib.* 2. *cap.* 22. vbi etiam exornat epigrammate *M. Maximi*, ibi,

Vincenti egregiam referens ab agone coronam,
Atque Leuitarum dulce Leuita caput,
☞ *SACRA DOMVS firma nomen adepta COLVMNAE*
Hac tibi victuro puluis, & vmbra fuit.

Quibus conuenire videtur *Prudentius in* 4. *hymno ad* 18. *Martyres, de eodem Sancto Vincentio loquens*, ibi,

Noster, & NOSTRA Puer in PALESTRA ☜
Arte virtutis, fideique oliuo

Mmm *Vnctu,*

Vnctu, horrendum didicit domare
Viribus hostem.
Nouerat TEMPLO celebre IN ISTO
Octies partas, deciesq. palmas:
Laureis doctus patrijs, eadem
Laude cucurrit.

Et prædicta corroborantur ex eo, quòd in Ecclesia de Pilari hodie etiam apparent antiqua quædam vestigia memoriæ S.Valerij, & præ ceteris quędam Aula versus flumen Iberum, quæ ab antiquo Aulæ Valerianæ cognomentum retinet, vt deducit idem *Murillo c.18. fol.151.* & repetit *cap.26. fol. 222. in fin. & seq.* ex huiusmodi enim denomina-
51 tione† resultat argumentum personalis residētiæ, vt in simili ponderat *Ambrosius de Morales in historia Hispaniæ lib.7. c.6. fol. 274.* Quæ quidem
52 residentia † præsumitur penes Cathedralem secundum *Innoc. in cap. ex ore, de priuil. Archid. & Ioan. Andr. in c. statutum. §.cum vero, de rescr. in 6. Soccin. in c. licet. num.22. de for. compet.* cum Prælatus domum suæ habitationis propè Eccle-
53 siam † Cathedralem habere teneatur, *cap. Episcopus 41. distinct. Oldr. cons.55.*

Et similiter, quòd Sanctus Braulius Sedem Episcopalem habuerit in Ecclesia de Pilari, comprobat historia à partibus communiter recepta ex Breuiario Sancti Hieronymi, quæ in illius festiuitate recitatur in hæc verba: *Disputatione autem longa consumata, & Synodo celebrata, vnusquisque ad propriam Sedem est reuersus. Beatus verò Braulius dum in Ciuitate Cæsaraugustana in Sancta Maria Maiori suam Sedem diuinitus situasset, &c.*

Nec dicatur, hinc potius contrarium deduci, ex eo quod Beatus Braulius dicitur Sedem suam diuinitus collocasse in Ecclesia Beatæ Mariæ, quasi id particulari deuolutione, seu inspiratione præstiterit, signum euidens, quòd eadem Ecclesia non erat consueta sedes Episcoporum. Quia aduertendum est, verbum illud, *diuinitus*, solùm respicere miraculosam illius electionem, de qua testatur *Ribadeneyra in 2. parte Floris Sanctorum fol.197.* qui factum dilucidè explicat. Omnemq. tollit difficultatem, ibi, *Sanctus Braulius rediuit ad suam Ecclesiam Cæsaraugustanam, & in Ecclesia Sanctæ Mariæ de Pilari occupabat se diu noctuq. in seruitio Omnipotētis Dei, & ipsius Beatæ Virginis, in cuius sanctuario residebat,* & cōcordant *Ioannes de Marieta in historia Ecclesiastica lib.5. cap.39. fol.126.* vbi loquens de Sancto Braulio, inquit, *Omnes Episcopi, terminato Concilio, se contulerunt ad suas Ecclesias, & Sanctus Braulius rediuit ad suam Cæsaraugustanam, & residendo in Sancta Maria Maiori, quæ modo vocatur de Pilari, diu noctuq. laborabat in seruitio Dei, & Beatæ Virginis in illa Ecclesia. Franciscus de Padilla in 2. parte historiæ Ecclesiasticæ, centur.7. fol.231. Michael Martinus de Villar in interpretatione trium Epigrammatum pag. 79.* cum alijs per præfatos adden. ad *Dextrum in epistola ad Lectorem*, & post alios *Murillus in dicto cap.23. fol. 214.* Prout firmarunt sententiæ de anno 1502. & 1605. de quibus infrà in quarto adminiculo. Et conueniunt innumeri testes de antiquissima fama, ac traditione deponentes.

Et plurimum confert eiusdem Sancti Braulij sepulchrum, quod ab immemorabili tempore conditum reperitur in eadem Ecclesia de Pilari, vt testatur *Breuiarium Valentinum anni 1496. in fi-*
54 *ne lectionum eiusdem Sancti. Ex sepulchro†enim deducitur præsumptio habitationis, cap.1 & cap. in noua, de sepult. is qui, eodem in 6. Vbald. de Canonic. Parrochial. cap.9. nu. 3.* Maximè in Episco-
55 pis, † quia cum inter ipsos atque Ecclesias spirituale matrimonium contrahatur, *cap. sicut viri, cap. altaris 7.q.1.* & ibi *Turrecrem.* cum alijs su-
56 perius deductis, coniugij† vinculum id exigit, vt neque post mortem separentur, ad trad. per *Abb. in cap. de vxor. num.6. & vers. nam propter vnionem, de sepult.*

Quibus auctoritatem præstant Ecclesiæ, quæ eamdem veritatem agnouerunt in suis Breuiarijs, scilicet Ordinis Sancti Hieronymi, vt supra: & Regiæ Domus Montis Aragonij in eadem San-
57 cti Braulij festiuitate fol.311. Quorum † Breuiariorum magna est auctoritas, *cap. licet causam, de probat. c. in nostra. de testibus:* & ad propositum considerant *Mariana in tract. Aduentus S. Iacobi in Hispaniam, & Ambrosius de Morales in Chronicis præcitatis lib.9. cap.14. & lib. 8. fol.213.*
58 Itaut huiusmodi historiæ, † atque antiquissimæ traditiones tanquam canonizatæ per Ecclesiam tanto magis corroborentur, vt in simili, quòd le-
59 ges † ciuiles in Canonum sanctionibus relatæ per Ecclesiam approbari dicantur, inquit *glos. in cap. in primis, in verb. capitali 2.q.1 latè Ias. in l.1. nu.43. C. de summ. Trin. & Fid. Cathol. Rip. in l.1. num.67. ff. si cert. pet. Felin. in cap. Ecclesia S. Mariæ. nu.40. vers. & ista limitatio de constit.*

Ex quibus negari nō potest, quia releuans Cathedralitatis adminiculum deducatur: cum Epi-
60 scopi † per multum temporis spacium extra suā Cathedralem esse prohibeantur, vt ex *Mandos. Gonzal. Archid.* & alijs resolutum fuit in causa *Sulmonen statūs Cathedratici 18. Maij 1626. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo.*

Secundum adminiculum desumitur ex Breue Gelasij Secundi Pontificis, directo Exercitui Fidelium, Cæsaraugustam obsidentium: quod vna cū infrascriptis litteris Petri Libranæ Episcopi Cæsaraugustan. transcripsit *Baron. Annal. tom.12. ad*
61 *annum 1118.* Hic enim † Pontifex, vt colligitur ex eisdem litteris Petri Libranæ, plenariam concedendo Indulgentiam omnibus Christifidelibus, magnus adiutrices porrigentibus reparationi Ecclesiæ istius de Pilari, quæ post cessatam Maurorum obsidionem, dirutis totaliter ferè parietibus, remanserat ruinosa, appellat eam, Vrbis Cæsaraugustan. Ecclesiam. Quæ denominatio indetermi-
62 nata sub verbo, † *Ecclesia*, absque vlteriori expressione alicuius Sancti, apud Iuris Interpretes tanquam antonomasticè sumpta, intelligitur de Ecclesia Cathedrali iuxta antiquum stylum Curiæ Romanæ, *Monach. in cap. quamuis num.5. post glos. ibid. in verb. non extendit. de præben. in 6 vbi Gemin. § fin. nu.10. post med. super 5 in fin. glos. Abb. in cap. cum super nu 6. de sepult Mandos. super reg.26. q.3. nu. 5. & 6. in fin. vers. Romæ autem*

tem Gamb. de off. leg. lib. 10. nu. 270. Gratian. discept. forens. cap. 893. nu. 32. Rota decis. 233. n. 4. & 13. par. 1. diuers. Hisq. expresse conformem fuisse mentem & intentionem Pontificis, prorsus declarauit idem Petrus Librana, Episcopus Cæsaraugustanus: qui in litteris post expulsos Mauros à se publicatis in executionem prædicti Breuis Apostolici, Ecclesiam Gloriosæ Virginis Mariæ, Beato & antiquo nomine Sanctitatis ac Dignitatis pollentem, necnon perfidorum Sarracenorum ditioni diu subiectam, priorisq. captiuitatis mœ-
63 rore confectam specificauit. Cui † declarationi standum est *argum. text. in l. ait prætor. §. si Iudex. ff. de re iud. Soccin. sen. cons. 156. nu. 17. lib. 2.* Quemadmodum etiam testem, loquentem in genere declarat *Bald. in l. testium col. 2. C. de testib. Aret. cons. 36. num. 4. Marsil. singul. 439.* Maximè
64 cum declaratio † ista emanauerit de recenti, & ab eo qui plenissimam Ecclesiæ suæ notitiam habebat, ad tradita per *Flamin. Paris. de confiden. quæst. 28. nu. 10. & Rota in Lucana Cappellaniæ 15. Maij 1598. coram bo. me. Penia, & in Barchinonen. beneficij 23. Februarij 1600. coram bo. me. Card. Pamphilio.* Nec appareat tunc temporis aliam in Ciuitate Cæsaraugustana Ecclesiam adfuisse: immò constet hanc solã sub diuturna Mau-
65 rorum † dominatione, reliquis sacris ædibus penitus excisis atque depopulatis, veluti sacram Aram, perfugij Portum, Antistitumq. Sedem fuisse seruatam: vt testatur *Zurita in præcitato Indice rerum Aragonen. anno 889. pag. 13.*

Tertium adminiculum præstant antiquæ Ima-
66 gines Agni † Paschalis: quæ cum sint propria insignia Ecclesiæ Cathedralis Cæsaraugustæ, depictæ reperiuntur in partibus Superioribus Capellę maioris Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, & incisæ in antiquissimo lapide ad ostium Sacristiæ Sanctæ Capellæ de Pilari, cum in hac inscriptione antiqua:
67 *Agnus docet iste hanc sedem fuisse.* Quibus † quidem insignijs, atque inscriptionibus, maximè, vt hic, in antiquissimis plurimum defertur *cap. cum causam*, & ibi *glos. in verb. libros. de probat. cap. audientiam il 2. de præscript. cap. cum olim. de censibus, Aym. de antiq. temp. par. 1. limit. 8. num. 14. Bald. cons. 319. & 310. vol. 5. Dec. cons. 135. n. 1. Guidop. decis. 341. nu. 3. Rot. decis. 482. n. 4. par. 1. recent.* & in puncto antiquioris Cathedralitatis, *Gratian. discept. forens. d. cap. 893. num. 31. & cap. 918. num. 8.* Non enim est verisimile, quod dicta inscriptio tandiu per Archiepiscopos, & Ecclesiam hodie colligantem fuisset tolerata, si contra veritatem, leuioribus innixa probationibus ac fundamentis, emanasset. Adeo vt ius antiquæ huiusmodi Cathedralitatis ex hoc videri posset præscri-
68 ptum contra Ecclesiam Sancti Saluatoris; † propter illius scientiam & patiẽtiam ad *text. in l. quoties la 2. ff. de seruit. l. si quis diuturno. ff. si seruitus vendicetur.*

Quartum, & quidem vrgens adminiculum præbet sententia de anno 1502. super charitatiuo subsidio lata per Vicarium Archiepiscopi Cæsaraugustani, necnon ab eodem Archiepiscopo, de cuius interesse & præiudicio principaliter agebatur, confirmata. In qua dicitur expressè, in Ecclesia de Pilari primariam sedem Cæsaraugustanã per multa annorum curricula collatam fuisse, Beato Braulio, & alijs multis Episcopis successiuè præsidentibus: licet postea dicta sedes Cathedralis ab ea translata fuerit. Hæc enim sententia cũ tempus litis super Cathedralitate principali
69 ter motæ † per centum & amplius annos antecedat, plenam inducit probationem status Ecclesiæ, etiam sine actis, *Cassador. decis. 3. de procur. Put. decis. 338. lib. 2. aliàs 328. in correct. sanct. mem. Greg. decis. 535. nu. 8.* & in simili materia status, *Patronalis, Ferret. cons. 135. nu. 1. Rota dec. 331 par. 2. diuers. decis. 518. par. 1. & decis. 235. nu. 4. par. 2. recent. Mant. decis. 530.* Maximè cum de
70 † canonizatione, aut exequutione illius hodie non agatur: sed tantum adducatur ad probationẽ, *Accorambon. decis. 35. Rota decis. 143. nu 5. & 6. par. 2. & decis. 595. nu. 5. diuers.* Ad cuius sententiæ corroborationem accedit alia sententia, non sine matura causæ cognitione lata de anno 1605. per Consilium Regni Aragonum inter eamdem Ecclesiam de Pilari ac omnes alias eiusdem Regni Cathedrales, excepta tamen Metropolitana Sancti Saluatoris, super præcedentia in Comitijs generalibus. In qua fuit pariter declaratum Ecclesiam de Pilari fuisse antiquitus Cathedralem.
71 Ex his enim † sententijs, licet in Curijs sæcularibus emanatis, *Rota* solet desumere adminiculum, vt apud *Seraph. dec. 1047. nu. 3. & 4. & in Mediolanen. decimarum de Varisio 30. Martij 1615. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Quintum subministrant adminiculum ea vesti-
72 gia atque reliquiæ, quæ citra ius † Cathedralitatis huic Ecclesiæ conuenire non possent ad *text. in l. pro herede. §. Papinianus, vbi Doctor. ff. de acquir. hæred. Alex. in simili de Collegiat. cons. 74. et 75. lib. 4.* & in puncto *sanct. mem. Greg. decis. 492. nu. 3. & coram Illustriss. D. meo Verospio in decis. 616. par. 1. recent.* nempè antiquissimus ritus ce-
73 lebrandi die 12. Octobris festum † Dedicationis huius Ecclesiæ de Pilari, tanquam primitiuæ Cathedralis. Quem sanè ritum Ecclesia tandiu tolerare, & Metropolitana ipsa seruare non potuit, nisi admissa Ecclesiæ istius Cathedralitate. Quam propterea non solum *coram san. me. Gregorio*, sed deinde etiam coram *Illustriss. Verospio in d. decis. 616. nu. 4. & 5. Rota agnouit*, fundans super illa potestatem celebrandi festum huiusmodi dedicationis, competentem Ecclesiæ de Pilari ratione
74 antiquæ dignitatis. Facultas † exigendi decimas in territorio Cæsaraugustano, soli Cathedrali cõpetentes iuxta terminos *cap. quoniam, & cap. cũ contingat*, vbi *glos. & Doct. de decim.* & tradita per *Rebuff. tract. eod. q. 6. num. 12.* & de Ecclesijs Hispaniarum resoluit *Rota in Pampilonen. congrua 7. Aprilis 1595. coram bo. me. Card. Millino*, quam sequitur etiam *in decis. 429. nu. 6. san. mẽ. Gregorius.* Dignitas Capellaniæ maioris, quæ ex illarum partium consuetudine nonnisi in Cathe-
75 dralibus erigi consueuit. Campanæ † nuncupata de interdicto, quam habere nõ potest nisi Ecclesia Cathedralis. Mutua in sepeliendis vtriusque Ecclesiæ Canonicis officia. Ius extrahendi defunctorum cadauera ex alienis Parochijs, illaq. sepe-
76 liendi, † quod Ecclesijs omnibus de iure prohibitum, solis Cathedralibus indulgetur *cap. ex parte*

te il 1. cap. cum liberum, cap. cumsuper, cap. in
nostra, vbi Doctor. de sepultur. Indistincta saltim
de consuetudine (quicquid sit quoad moderatio-
nem per concordias, & sententias) Sacramento-
77 rum † omnium more Cathedralis administratio
iuxta terminos *cap. 3. & vlt.* vbi scribentes de Pa-
rochialibus, *& cap. Presbyteri, de consecr. di-*
stinct. 4. Quamplures denique prærogatiuæ tàm
æqualitatis, quàm præeminentiarum in proces-
sionibus, & Choro, necnon alia huiusmodi: de
quibus in simili *Put. decis. 343. lib. 2. in correct.*
Vnde ex his omnibus, maximè simul iunctis, ne-
78 gari non † potest, quin releuans Cathedralitatis
argumentum assequamur; cum vestigia, & reli-
quiæ, quæ remanent, sint primæui status indicia,
Dyn. in cap. decet ad med. de regul. iur. in 6. Bald.
in cap. sedes. num. 4. de rescript. & latius exempli-
ficat *Natt. cons. 160. nu. 5. Tiraquell. in tract. ces-*
san. caus. limit. 15. & 16. Quæ quidem vestigia, &
Cathedralitatis antiquæ reliquias Ecclesia illa de
Pilari post translatam à se Cathedralitatem reti-
nuit, & hanc vsque in diem retinet: quemadmo-
dum constat ex sententijs, & concordijs desuper
emanatis, vt latè expedit *Murillus in tract. sæ-*
pius citato cap. 19. fol. 159. & seqq. & concordant
testes in summ. nu. 19. Cum tamen ad effectum
79 † retinendi, † ac continuandi ius antiquæ Cathe-
dralis, vnicus etiam actus censeatur sufficere, *Ad-*
den. ad decis. 557. san. me. Greg. nu. 10.

Sextum præbent adminiculum testimonia au-
80 ctorum, qui in specie asserunt, † præfatam Eccle-
siam Beatæ Mariæ Virginis de Pilari fuisse anti-
quitus Cathedralem, nempè *Aymon. Monachus*
de rebus gestis Francorum lib. 5. cap. 20. pag. 386.
& tradidit clarius *in historia translationis cor-*
poris Sancti Vincentij lib. 1. cap. 6. qui in Anna-
lib. lib. 5. cap. 20. quamuis protrahatur vsque ad
annum 1165. & sic longè excedat terminos vitæ
ipsius Aymonij, qui teste *Baronio vixit ad annū*
873. non inde tamen fidei ipsius integritas immi-
nuitur, saltem circa ea, quæ continentur intra an-
nos ac tramites vitæ eiusdem Aymonij, & conse-
quenter circa prædictam historiam translationis
Sancti Vincentij, quæ incipit ab anno 855. & octo
sequentibus, concluditur *Martin. Garzia in ser-*
mone 150. Zurita in præfato Indice rerum Ara-
gonensium anno 889. pag. 13. Hieronymus Roma-
nus lib. 1. Reipublicæ Christianæ c. 4. fol. 86. Mau-
rus Castell. Ferrer. in historia Diui Iacobi fol. 85.
Ioannes Baptista Valenzuela cons. 43. num. 6. &
Franciscus de Aynsa rerum memorabilium Oscæ,
d. lib. 2. c. 11. fol. 170. Michael Martinus de Villar
in dicta interpretatione ad tria Epigrammata.

Septimum denique ac postremum Cathedrali-
tatis istius antiquæ adminiculum pro eadem Ec-
clesia de Pilari superaddunt quamplures testes,
hinc inde inter easdem partes examinati. Primò
in causa præeminentiarum vsque de anno 1536.
& 1537. deinde in causa dedicationis de anno
1609. ac postremo in causa ista Cathedralitatis de
anno 1627. qui de antiquissima fama ac traditio-
ne deponunt, Ecclesiam de Pilari fuisse antiqui-
tus Cathedralem, quibus quidem testibus stan-
dum est, vt superius latè deduximus.

81 His omnibus ergo fundatis, † quæ insimul fi-
cta debent ponderari ad *glos. in l. 2. in verbo legi-*
timè, ff. de excus. tut. Dec. cons. 146. num. 14. vers.
sexto, & vltimo, Soccin. cons. 89 num. 9. vers. quo
supposito lib. 1. Paris cons. 104. num. 16. vol. 2. &
fuit consideratum *in causa Bonon. fideicõmissi de*
Desiderijs 26. Iunij 1626. corã R. P. D. *meo Mer-*
lino, & in causa Viterbien. Castrorum 21. Iunij
1628. coram me, cum certi iuris sit, probationes
sese ad inuicem coadiuuare, vt per *Scriben. in*
cap. cum causam, iuncta glos. in verb. adminicula,
de probat. Butr. in c. vniones il 1. de testibus, An-
char. cons. 376. nu. 4. Alex. cons. 53. nu. 4. lib. 1. cum
alijs per *Rotam decis. 361. nu. 2. post secundum vo-*
lum. consil. Farinac. Maximè cum versemur non
82 solum in antiquissimis, † in quibus leuiores pro-
bationes per indicia, coniecturas, ac præsumptio-
nes sufficiunt, *Bald. in l. indicia. nu. 5. C. de rei vē-*
dic. & in auth. quas actiones nu. 18. vers. item ra-
tione, C. de sacrosan. Eccles. Soccin. cons. 205. n. 13.
lib. 2. Couar. pract. cap. 21. nu. 7. Cassad. dec. 3. n. 2.
de procurat. Seraph. decis. 462. nu. 9. sed etiam ijs
in regionibus, in quibus propter status mutatio-
nem, Regnorumq. reuolutiones, antiquitatum ve-
83 stigia perierunt; prout in puncto † de Regnis Hi-
spaniarum, acerbam huiusmodi calamitatem de-
plorat *Suar. de Relig. tom. 1. lib. 2. d. cap. 9. nu. 16.*
& Ecclesiasticarum historiarũ iacturam sub Gen-
tilium contra Christianos persecutionibus pro-
sequitur *Gaspar Sanctius in tract. 2. de prædica-*
tione S. Iacobi in Hispania cap. 5.

Non obstant ea quæ pro originali & primor-
diali Cathedralitate Ecclesiæ S. Saluatoris in con-
trarium deducuntur.

Et primò non obstat præsumptio resultans ex
posteriori, atque diuturno statu Cathedralitatis.
Quia cum ex deductis constet de anteriori Cathe-
84 dralitate Ecclesiæ de Pilari; † talis præsumptio eli-
sa remanet, *l. fin. in princ. ff. quod met. caus. Aret.*
cons. 38. col. 2. Neuizan. cons. 81. num. 24. Quando
enim status præsens non potest concurrere cum
85 statu † antecedenti, de præsenti non præsumitur
in præteritum, *Bald. in l. ex persona C. de pro-*
bat. Menoch. de præsumpt. lib. 1. præsumpt. 24.
num. 30. Alex. cons. 81. num. 3. lib. 7. quem *Rota*
sequitur in causa *Spoletana bonorum 20. Decem-*
bris 1591. coram bo. me. Penia. Quemadmodum
86 etiam, † constito vt hic de initio, cessat præsump-
tio cuiuscumque alterius anterioris initij, ac titu-
li, *Crescen. decis. 21. nu. 3. de probat. Caputaq. de-*
cis. 304. num. 314. par. 3. Honded. cons. 80. nu. 77.
lib. 2. Aym. 134. nu. 24. cum alijs per *Gonzal. ad*
reg. 8. glos. 18. nu. 48. & 49.

Non obstant adminicula, quæ ad dictæ præsum-
ptionis corroborationem deducuntur.

Non primum desumptum ex sententijs Petri
Libranæ, Sanctij, Petri Tarraconeñ & Alphonsi
Archiepiscopi, in quibus Ecclesia S. Saluatoris
appellatur Superior, & Magistra. Quia cum de
tempore dictarum sententiarum Cathedra iã fuis-
set translata ad Ecclesiam S. Saluatoris, vel ei-
dem per viam vnionis collata, vt prætenditur, ex
præfata sententia de anno 1502. lata per Vica-
rium Archiepiscopi Cæsaraugustani: idcirco ea-
dem

dem Ecclesia appellatur Superior & Magistra:
87 cùm penes ipsam esset Cathedra. In qua † Magistrorum magna Dignitas designatur, vt ex *Hieronymo* notat idem *Tostatus super Matt. cap.1.q.70.* asserens Cathedram propriè accipi pro Sede Do-
88 ctoris, † ac Prælati: prout etiam in Cathedra Petri Ecclesia Romana denotatur, ex traditis per *Ioannem Slotanum contra Hæreticos, interrog.5. de Primatu Petri, & Ecclesia Romana fol.mihi 87.vers.subijciam.*

Non officit secundum, quod deducitur ex priuilegio Regis Alphonsi: qui Ecclesiam S.Saluatoris antiqui nominis, ac famosissimæ excellētiæ priuilegio gloriosissimam non enunciat solum, sed eidem donat Ecclesiam S.Mariæ de Pilari. Primò: quia quicquid sit de exceptionibus, quæ ex ommissa diuini nominis inuocatione, ac concessionis loco deficiente, necnon ex quibusdam inuerisimilitudinibus per informantes ponderatis deducuntur: cum idem priuilegium non fuerit extractum ab originali, de quo nullibi constat, sed ex quadam copia, quæ nec etiam ab originali probatur extra-
89 cta, † tanquam copia copiæ nullam fidem meretur. *Bald.in l.bonæ fidei nu.23 vers. dubitatur de exemplo, C.de iur.iur. Dec. in Auth.si quis in aliquo nu.30.C.de eden. Rot.decis.733.par.1. nu.1.*
90 *diuers.* maximè cum deficiat † recognitio, quæ omninò requiritur *Oldrad.cons.1.nu.3.Verall. decis.274.par.1. & decis.99 nu.2.par.2. & dec 113. par.3.* Non enim suffragatur, quod fuerit extractum ex Archiuio Capituli Ecclesiæ S.Saluatoris:
91 cum idem † Archiuium non habeat requisita, de quibus doctè in causa *Sorana beneficij 8 Martij 1627.coram R.P.D.meo Merlino:* sitque priuatum
92 ipsius Capitulum, de cuius † interesse agitur, ac propterea suspectum ad tradita per *Rot in decis. 183.nu.8. par.2. diuers. & in Tirasonen. Iurisdictionis 19. Februarij 1593, coram bo. mem. Card. Millino,* Nec legalitas huius Archiuij potest de-
93 duci ex testibus, qui dantur, cum ipsimet † testes fateantur se in causa interessatos, prorsusq. ad Archiuij legalitatem requisita ignorare. Et, in om-
94 nem euentum auctoritas Archiuij † non dat robur scripturæ informi, præsertim contra non subditos, vt in puncto *Verall decis.41.par.1. Put.decis.441.nu.2.lib.2.in correct.Seraph.decis.320 & 642. nu. 1.* & fuit latè deductum in præfata *Tirasonen. coram bo. me. Card. Millino.* Secundò admissa etiam (citra veri præiudicium) legalitate huius priuilegij, prout eam videntur agnoscere Scriptores, & alij relati in obiecto: nihilominus dictum priuilegium non officit. Nam quantum attinet ad antiquitatis atque excellentiæ istius Ecclesiæ S. Saluatoris enunciatiuam, conformibus etiam Alexandri Tertij, ac Martini Regis Arago-
95 num enunciatiuis corroboratum: præter id † quòd emanauit ad supplicationem partis, à Principe prorsus extraneo, ac de veritate rerum noui Principatus minus instructo: vel dicimus prædicta verba, antiqui nominis, ac famosissimæ excellentiæ priuilegio, non referri ad Cathedralitatem: & ex illis nulla potest resultare consequentia ad probandam ab antiquo Cathedralitatem Ecclesiæ Sancti Saluatoris. Vel dicimus continere relationem ad Cathedralitatem prædictam: & ista Cathedralitas videtur potius contemplata in abstracto, ac spiritualiter, non autem in quantum adhærebat
96 Ecclesiæ S. Saluatoris. Ideoq cum † Cathedra penes quamlibet Ecclesiam semper sit eadem, non dependens à loco ad *textum in cap.dudum 3. quæst. 6. & in cap. Ecclesia, de consecrat. dist.1. Turrecrem.in cap.Sanctorum ad med.10.quæst.1. vers.ad secundum, Greg.de Valentia tom.3.disp.1. quæst.4.* latè *Murillus in 2.tract. c.27. & in c.18. & 19.* sequitur, quòd considerata fuerit tanquam ab Ecclesia de Pilari translata ad Ecclesiam S.Sal-
97 uatoris. Cuius subrogatio non immutauit † excellentiæ, atque antiquitatis ipsius priuilegia, cum sit eadem, quæ antea fuerat ad *text. in l. proponebatur. ff.de iudic.l.stipulantem, §.sacram, ff. de verb oblig.l.qui res §.aream, ff. de solut.l.si grege, ff.de leg. 1.* Ac proinde enunciatiua huiusmo-
98 di, vel tanquam equiuoca, parum aut † nihil operatur: maximè in concursu illarum, quæ in præcitatis litteris Gelasij Secundi Pontificis, ac Petri Libranæ Episcopi habentur.

Quātum verò attinet ad donationem, quicquid sit de viribus illius: aduertendū est, quòd Alphonsus non simpliciter donauit Ecclesiæ S.Saluatoris Ecclesiam de Pilari, sed donationem Alphonsi Debellatoris, ac Ranimiri prædecessorum confirmauit: ac propterea licet in cōfirmatione Ecclesiam de Pilari specificauerit, ad illam tamen, velut in donationibus confirmatis nullatenus conten-
99 tam † priuilegium dictæ confirmationis non extendebatur: ex eo quòd in hac parte non inueniebat subiectum confirmabile *Abb.in cap.inter dilectos nu.8. de fid. instrum. Dec. cons.541. num.20. Rota dec.111.nu.2.& 580. nu.3.ad fin.par.2.rec.*
100 Et cum constet de donationibus in † confirmationem relatis, standum illis est potius, quàm confirmationi referenti, *Rot.dec.439. nu.2. apud san. mem.Gregor.*

Non obstat tertium adminiculum, quod deriua-
101 tur ex ea Maurorum consuetudine, qua † primiores fidelium Ecclesias in prophanos Mesquitarum vsus conuertebant: quam porrò consuetudinem in Ecclesia S. Saluatoris fuisse seruatam, præter argumentum quod desumitur ex ædificij structura, & alijs, visus est innuisse Zurita, quem sequuntur Martinez, Carillus, & Aynsa, & concordant Breuiarium Cæsaraugustanum, vnà cum testibus in obiecto allegatis.

Nam quicquid sit de ista consuetudine, visum fuit Dominis non constare illam fuisse seruatam in Ecclesia S.Saluatoris. Verisimilitudo enim quæ desumitur ex ædificio illius tanquam à Christianis, nō autem à Mauris extructo, satis dicitur tolli ex forma eiusdem Ecclesiæ S. Saluatoris, quæ plurimum differt à communi Ecclesiarum structura, itaut ad Mesquitarum formam potius accedat
102 maximè cùm illius † caput Septentrionem respiciat, non verò Orientem iuxta consuetudinem cæterarum Ecclesiarum tunc temporis. Quam porrò consuetudinem etiam in Ecclesia communiter seruari, deductis rationibus, notat *Tostatus super Matth. cap.6. quæst. 91.* prout etiam innuit *Nazianzen.Epistola 60.aliàs 66.ad Filagrium,* & ibi-

& ibidem latius adnotat *Scholium*: & ab Apósto-
103 lorum † Constitutionibus traductam esse asserit
*Franciscus Turrianus pro Epistolis decretalibus
Sum. Pontif. lib. 2. cap. 19. fol mihi 183. vers. neque
hoc solum.* Ad cuius rei corroborationem accedit,
quòd penes eamdem Ecclesiam nec minimū ap-
104 paret vestigium antiqui cœmeterij: cum † tamen
certissimum sit, apud Ecclesias, ac præsertim Ca-
thedrales perpetuò fuisse cœmeteria, iuxtà termi-
nos *cap. præcipiendum* 14. *quæst.* 2. prout penes
Ecclesiam de Pilari antiquissima reperiuntur. Ar-
105 gumentum autem † deductum ex eo, quòd apud
Historicos nulla habeatur mentio de eadem Ec-
106 clesia S. Saluatoris tanquam † Mesquita à Mau-
ris extructa: præterquamquod est leuissimum, pręſ-
sertim cum de ijs regionibus agatur, in quibus, vt
107 supra attigimus, † propter status mutationem,
Regnorumq. reuolutiones antiquitatum vestigia
in grauioribus etiam perierunt : appositè retor-
queri potest, ex eo quòd si Templum S. Saluato-
ris etiam ante Maurorum inuasionem fuisset in
108 rerum natura adeò sumptuosum † ac Sedi Ca-
thedrali destinatum: vtique de hoc apud authores,
atque Historicos aliqua mentio inueniretur, pro-
ut inuenitur de Ecclesia Beatæ Mariæ Virginis
de Pilari.

Quantum verò attinet ad authores id in specie
affirmantes, Zurita qui tanquam primus huiusce
opinionis assertor allegatur in *Indicibus rerum
Aragonen. pag 16 sub anno Domini* 1118. *& in
109 Annibal. lib. 1. cap. 44.* contrarium † ex professo,
ac constanter firmauit prius in iisdem *Indicibus
sub anno* 889. *fol.* 13. ibi: Cæsaraugustæ satis con-
stat, reliquis sacris ædibus, siuè tectis Sanctis de-
populatis, Sanctum, & Religiosissimum Templū
D. Mariæ Virgini dicatum, quod vulgò de Pilari
nuncupatur, miseris illis temporibus, sanctitatis,
religionis, & consilij publici tanquam sacram
Aram, & perfugij portum nostris fuisse. Vnde &
Elecæ, & Seniori, ac superioribus posterioribusq.
Episcopis, & Ecclesiastico cœtui Sacrosancta ea
Ædes sedem, ac domicilium præbuit, & maximos
honores eius Fani Antistibus semper habitos, &
vetustis tabulis, & memoria superiorum temporū,
pro certo affirmare possumus, &c. Hinc enim lu-
culentum æquè ac constans Cathedralitatis Ec-
clesiæ de Pilari etiam ante Maurorum inundatio-
nem testimonium deprehendimus: dum Zurita
ipse asserit primò, eamdē Ecclesiam Elecæ, & Se-
niori, ac superioribus Episcopis sedem præbuisse.
Nam cum apud Historicos non controuertatur,
quin Eleca, & Senior primi fuerint Episcopi sub
Maurorum tyrannide: sequitur, verbum illud,
Superioribus, esse referendum ad Elecæ, ac Se-
nioris antecessores, qui sub Gothorum, Genti-
liumque Imperio in Ecclesia Beatæ Mariæ rese-
derunt. Secundò dum Episcopos Cæsaraugustanos
eiusdem Fani, nempè Ecclesiæ de Pilari Antistites
appellat. Tertiò dum testatur, id sibi constare ex
vetustis tabulis, ac memoria superiorum tempo-
rum, vt pro certo affirmare possit.

Vndè vt enitetur contrarietas in Historico, &
quidem adeo insigni detestabilis, ac maximè circa
opinionem, in qua eidem refragantur alij Scri-
ptores, auctoritate, antiquitate, ac numero su-
periores, necnon cætera, de quibus latè superius in
primo adminiculo, & inferius in responsione ad
postremum adminiculū: ex hoc loco, in quo prin-
cipaliter consideratè, ac ex professo Zurita loqui-
tur, dicendum est, congruam recipere interpre-
tationem alia duo loca, in quibus perfunctoriè, ac
incidenter loquitur. Vt scilicet ijs in locis tradere
intendat, Regem Alphonsum Debellatorem ex
voto expiari, consecrarique fecisse Mesquitam
Maurorum: & in ea D.O.M. instaurasse Ecclesiam
Cæsaraugustanam, Sedemq. Cathedralem ad pri-
mum dignitatis locū restituisse. Ac propterea non
agere illic de Ecclesia materiali, aut de Cathedrali
Sede, in quantum pendet ab aliquo loco: sed con-
110 siderare † tantum Ecclesiam spiritualiter sum-
ptam, quatenus scilicèt est fidelium collectio ad
text in d. cap. Ecclesia, de consecrat. distinct. 1.
Greg. de Valentia tom. 3. *disput.* 1. *d. quæst.* 4. *To-
status super Matth. par.* 1. *prolog. q.* 13. & Sedem
Cathedralem in abstracto, ac independenter ab
aliquo loco, vt superius ponderatum fuit in re-
sponsione ad secundum adminiculum; prout etiam
consentit *Carrillus in obiecto allegatus in* 3. *ad-
uertentia fol.* 12.

111 *Martinez* præter quam quòd in † *dicto c.* 20.
lib. 2. erroneè adscribit Alphonso Debellatori te-
stimonium antiquitatis, ac famæ Templi Sancti
Saluatoris, quod pertinet ad Alphonsum exte-
rum; hoc que erroneo fundamento facilè in
contrariam sententiam potuit inclinare: affirmat
solum, rem apud authores satis esse controuersā,
nec sensum suum explicitè declarat: prout euidē-
ter colligitur in *dicto cap.* 20 *lib.* 2. ibi: Et aduer-
to, quòd Bellascutus non designauit inuocationē,
& titulum Ecclesiæ Cæsaraugustanæ, si enim desi-
gnasset, magnam dedisset lucem ad decisionē eius,
de quo multi dubitant, super Ecclesia S. Saluato-
ris: *& cap.* 19. *lib.* 5. ibi: Rex illicò restituit Cathe-
dram antiquo Templo S. Saluatoris, vbi hodie
eam videmus: vel eam fundauit de nouo in loco
Mesquitæ, prout multi prætendunt: quia hæc
prætensio contrarijs opinionibus valdè inuenitur
agitata.

112 *Martinus* † *Carrillus in dicta tertia aduer-
tentia ad historiam Sancti Valerij*, in qua supe-
riorum iussu melius veritatem agnouit, fatetur in-
genuè, primū Episcopum Cæsaraugustanum fuis-
se Athanasium. Et ipse quoque nititur falso sup-
posito, adscribens Alphonso Debellatori enuncia-
tiuam antiquitatis, ac famæ Templi S. Saluatoris,
quæ vt dictum est, ab altero Alphonso emanauit.

113 *Franciscus ab Aynsa Zurita ac Carrilli* † opi-
nionem recenset simpliciter, & Cathedralitatem
Ecclesiæ de Pilari expressè tradidit *lib.* 2. *cap.* 11.
fol. 170. constanter affirmans, tempore SS. Vale-
rij, ac Vincentij Cathedram Episcopalem extitis-
se in Ecclesia Sanctæ Mariæ de Columna. Exem-
pla autem, quæ ipsemet Aynsa subijcit, probant
quidem, Reges Catholicos post recuperatas è
Maurorum tyrannide Ciuitates cōsueuisse Cathe-
dras Episcopales constituere in Mesquitis: sed non
è contra Mauros cōsueuisse Mesquitas in Cathe-
dralibus constituere. Imò clarissimè tradit, Sedes
Epi-

Episcopales nunquam antiquis Ecclesijs fuisse restitutas, sed potius in Mesquitis Maurorum locatas. Quod comprobat exemplo Corduben. Ecclesiæ: cui tanquam similia exempla subdit factum Ecclesiæ Hispalen. necnon ipsius Cæsaraugustanæ.

Quantum attinet ad Breuiarium Cæsaraugustanum, quicquid sit circa illius intellectum, certũ est contra illius tenorem pugnare, non solum omnia superius ponderata, sed alia non tam moderna, quàm antiqua Breuiaria Diœcef. Cæsaraugust. Regiæ Domus Montis Aragonum, & Ord. Sancti Hieronymi, affirmantia, Beatum Braulium Episcopum Cæsaraugustanum Sedem suam habuisse in Ecclesia S. Mariæ Maioris, vt supra ponderatũ fuit in primo adminiculo.

Quantum denique attinet ad testes, omissis exceptionibus, quæ contra illorum personas dantur, nullus ex ipsis probat publicam famam, nec alio innituntur fundamento, quàm priuilegio Regis Alphonsi: cui etiam innititur Doctor Espes, vir alioquin cõmendatæ eruditionis, vt aduertit *Mu-*
114 *rillus cap.* 18. *& 19* Et in † omnem euentum conquassantur à contrarijs testibus, de quibus supra, numero longè maioribus, ac de publica voce, & fama legitimè deponentibus.

Non officit tandem postremum adminiculum, quod deducitur ex ijs probationibus, quibus constare prætenditur Sanctos Valerium, Vincentium, & Braulium resedisse in Ecclesia Sancti Saluatoris. Nam quantum attinet ad Sanctos Valerium, atque Vincẽtium, excepto *Zurita in Annal. dicto lib.* 2 *cap.* 26. cui superius satisfactum fuit, ferè omnia quæ ad rei istius probationem duducuntur, nempè concordia inter Episcopos Cæsaraugustanum, & Pampilonen. inita, tenor instrumenti translationis capitis Sancti Valerij, priuilegium exemptionis Archiepiscopi Don Lupi, inscriptiones Reliquiarum, ac denique constitutiones Synodales, id solum inferunt SS. Valerium, & Vincẽtium resedisse in Ecclesiã Cæsaraugustana (quod vtique verissimum est) non autem in Ecclesia Sãcti Saluatoris. Quamuis enim huiusmodi enunciatiuæ vel referantur ad Ecclesiam Sancti Saluatoris, vel cum ea emanauerint: attamen ita veniunt intelligendæ, vt habeant relationem ad Cathedram Cæsaraugustanam in abstracto, ac independenter à loco sumptam: quæ in quocumque loco materiali reperiatur, vna, eademque censetur, vt superius fuit pluries consideratum: quemadmodum in specie, quòd ijdem SS. Valerius, & Vincentius præfuerint in Ecclesia de Pilari, fuit superius latè firmatum in primo adminiculo.

Quantum denique attinet ad B. Braulium, quæ deducuntur ex Constitutione sub titulo de Relig. & Venerat. Sanctorum, in qua dicitur eumdem Braulium fuisse Episcopum ipsius Metropolis: eamdem recipiunt interpretationem, quam admittunt aliæ enunciatiuæ superius ponderatæ: prout Beatum Braulium resedisse in Ecclesia de Pilari, latè superius deductum fuit in eodem primo adminiculo &c.

Et ita conclusum, parte vtraque acerrimè informante &c.

REV.^mo P. D. COCCINO.

Prænestina Census.

Die Lunæ 4. Martii 1630.

ARGVMENTVM.

Discutitur materia an per compensationem census extinguatur.

SVMMARIVM.

1 *Census extinguitur per actum retrosimilem.*
2 *Census extinguitur per compensationem.*
3 *Censuarius cogitur inuitus compensare. Compensatio habet vim solutionis. nu.* 3.
4 *Compensatio facit actum retrosimilem in materia census, prout facit datio in solutum, assignamenta, &c.*
5 *Compensatio in censu, quando fit de consensu partium, non est opus aliqua disdicta.*
6 *Scripturæ approbatio resultat ex subscriptione. & num.* 10.
7 *Scriptura non est opus, vt recognoscatur, quando non agitur de scriptura testibus subscripta, sed partita librorum, & subscriptione debitoris, quia tunc sufficit, vt recognoscatur per testes habentes notam manum scribentis.*
8 *Scriptura multò magis præsumitur illius, qua inter alias eius scripturas reperta fuit.*
9 *Census consentiente creditore potest extingui pro quacumque parte, & eo etiam inuito pro parte considerabili.*

DECISIO CCCLIV.

IOANNES Vbertus super quodam suo Casali imposuit vnum annuum censum scut. 60. quem vendidit Hieronymo Belo pretio scut. 800. cuius recognouit bonam fidem pro rata scut. 150. Federicus Vbertus, & postmodum ad ratam extinctionis sortis principalis, dictus Ioannes soluit Hieronymo scut. 50. vnde cum Ioannes remansisset debitor census scut. 600. dubitaui an debeantur integri fructus scut. 600. vel tantum pro scut. 250. & & Domini censuerunt fructus deberi tantum pro dd. scut. 150. cum pro residuo cẽsus legitimè fuerit extinctus, nam sicuti † extinguitur per actum
1 retrosimilem *Rot. decis.* 56. *nu.* 1 *&* 2. *par.* 1. *rec. Seraph. decis.* 490. *num.* 1. *sancta mem. Greg. dec.* 156. *nu.* 3. vbi Addent. allegant concordantes, ita
2 & per † compensationem extinguitur prout fuit factum in casu isto *Nauar. de vsur. nu.* 124. *Molin. de iust. & iur. tract.* 2. *disput.* 394 *nu.* 7. *Roderic. de ann. reddit. lib.* 2. *quæst.* 18. *Cenc. de censib. par.* 3. *cap.* 1. *q.* 3. *art.* 6. *nu.* 4. *&* 5. *& in addit. nu.* 8. *&* 9.
3 dicens quod censuarius † cogitur inuitus compensare, cum compensatio habeat vim solutionis, & Rota habuit hunc sensum *in causa Romana census* 10. *Martij* 1614. *&* 17. *Februarij* 16 7. & rursus 16. *Nouembris* 1618. *coram me*. compen-
4 satio enim negari non potest † quin faciat actum retrosimilem, prout facit datio in solutum, assignamenta, & similia, vt de istis dixit *Rota in causa Romana anterioritatis* 4. *Februar.* 1608. *coram Iusto, apud Genc. decis.* 290. *num.* 1. *vers.* concur-

5 *concurrente*. neque in hoc † casu fuit necessaria aliqua disdicta cum compensatio de consensu partium fuerit facta, *Boccac. de cens. par. 2. nu. 94.*

Quod autem in hoc casu fuerit facta compensatio, & illa quidem de consensu partium, satis patet ex partitis librorum Ioannis Vberti iuncta approbatione ipsius Hieronymi Bell, in dd. enim libris reperitur descripta partita hoc modo, ad debitum d. Hieronymi.

Adì 5. di Marzo 1590. il Sig. Girolamo Belo deue dare &c. di conto fatto con lui scudi 345.37.3

Et subsequitur alia partita hoc modo cōscripta.

A dì 9. Marzo 1590. sopradetto s'è saldato il cōto con il Sig. Girolamo, ci resta debitore di scudi 350. defalcatosi tutti li frutti, che lui haueua hauere da noi fino al dì detto, tanto del censo, come del resto della dote, & altri dinari spesi per noi se n'è fatto il dì detto l'Instrumento per mano del Ricchetto, e se li sono anco menate buone le partite de rincontro.

E regione autem ad creditum d. Hieronymi Beli sub die 5. Martij 1590. reperitur scripta subsequens partita.

20. *Ottobre 1589. Deue hauere per vn semestre delli dinari hauuti à Roma à censo da lui sono stati scudi 600. delli quali ne hà hauuto fino ad hoggi scudi 367. come nelle partite di ricontro si vede di modo che restano in scudi 233. per li quali deue hauere per li frutti del semestre del di sopradetto scudi 8.*

Huiusmodi partitas subscripsit Hieronymus Belus prædictus per hæc verba, *Io Girolamo Belo accetto, e confermo quanto di sopra è scritto dall'vna banda e l'altra, & affermo non solo questo conto, ma quanti sono in ogni altro libro di Gio. Vberto mio socero.*

Ex quibus apparet quod licet Hieronymus prædictus 5. Martij 1590. creetur creditor à die 20. Octobris 1589 vsque ad illam diem 5. Martij in scut. 74. pro fructibus census supponendo quod vsque ad illam diem 5. Martij habuit scut. 367. & sic quod census remaneret tantummodo scut. 233. Attamen apparet quod iterum fuit calculatum, & quod 9. Martij Hieronymus fuit constitutus debitor in scut. 350. vt supra relatum fuit. Vnde Ioannes Vbertus remanebat tantum debitor occasione sortis principalis census scut. 250. & ideo cū vtramq. partitam subscripserit, censetur etiam approbasse illam extinctionis census positam ad creditum, dempta tamen summa scut. 17. itaut extinctio remaneret tantum pro scutis 350. quæ

6 quidem † approbatio resultat ex supra narrata subscriptione *l. emptor §. Lucius ff. de pact. l. sicut §. non videtur quibus modis pign. vel hypot. solu. Decian. cons. 29. num. 30. & seq. lib. 2. Rot. dec. 50. nu. 3. par. 2. recent.* quæ subscriptio de plano operatur, cum partitæ expressè approbentur.

Neque obstat quod isti libri non sunt producti in actis, neque sunt recogniti, quia productio non potest inficiari, cum de ea satis constet, pro ut nec potest controuerti recognitio, † quia cum

7 non agatur de scriptura testibus munita, sed de partita librorum, & subscriptione debitoris sufficit quod testes recognoscentes habeant notam manum scribentis, *Soccin. sen. in l. si ita scripsero num. 3. ff. de condit. & demonstr. Achill. decis. 2. num. 1. de fid. instrum.* Rota *decis.* 570. *par.* 1. *diuers. Seraphin. decis.* 900. *num.* 2. *in fin.* & prædicta eo magis procedunt respectu manus Io.

8 Vberti † cum libri fuerint reperti inter alias eius scripturas *Barbat. cons.* 58. *num. vlt. lib.* 4. *versic. ad Afflict. decis.* 181. *num.* 2. *ibi quod primo videtur limitare, & seqq.*

Neque obstat quod census non fuerit extinctus

9 in totum quia consentiente creditore † potest extingui pro quacunque parte, & eo etiam inuito pro parte considerabili. *Sotus de iustit. & iur. lib. 6. art. 3. in fin. versic. quarta conclusio. Lopez de contract. lib. 1. cap. 59. versic. igitur. Guttierez pract. lib. 2. cap. 174. num. 3 Foller. de contractu censuali in 1. vers in commentario de vsur. num. 78. in fin. & num. 95. Io. de Sales in opuscul. de censibus dub. 56. Roderic. de ann. redd. lib. 1. quæst. 18. num. 36. & 38. Boccac. de censib. par. 1. num. 12. & 13. Cenc. de censibus par. 3. cap. 1. quæst. 3. ad 8. & 16.* latè *Accend. de censib. cap. 107. num. 8.* vbi alios cumulat, & fuit resolutum in causa *Romana census 16. Nouemb. 1618. coram me, & in alia Romana census 10. Maij 1621 coram Buratto.*

Neque est verum quod Hieronymus noluit cōpensare, cum sub dicta die 9. Martij 1590. constituerit se debitorem Io. Vberti per acta Ricchetti in scut. 350. quia hoc instrumentum fuit factum antequam describeretur partita in libro, & per consequens antequā partita subscriberetur à Hieronymo, & partita libri non discordat ab instrumento, cum in ea dicatur, vt supra relatum est, quod computa fuerunt solidata, & quod Hieronymus remanebat debitor in scutis 350. & quod de hoc fuerat confectum instrumentum illa eadem die per manus Ricchetti, vnde cum postmodum Hieronymus subscripserit dictas partitas, per

10 d. subscriptionem † duo sequuntur, approbatio extinctionis census de quo erat creditor, & extinctio debiti pro quo se obligauerat eadem die per acta Ricchetti.

Et ita resolutum vtraque parte informante, &c.

R.^MO P. D. MERLINO DECANO.

Auximana Fideicommissi.

Die Lunæ 4. Martii 1630.

ARGVMENTVM.

Filij in conditione positi, licet non censeantur vocati, tamen quando plures coniecturæ concurrunt, de quibus hic in decisione; tunc à dicta opinione receditur. Voluntas testatoris, quando est indaganda, tunc debent inspici mos, consuetudo, & statuta loci, & regionis, in qua commoratur, & alia, &c.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Filij in conditione positi non censentur vocati, secundum opinionem, quam seruat Rota.*

2 *Filij in conditione positi quoties sunt ex descendentibus testatoris, ut censeantur vocati admittuntur leuiores coniectura.*

3 *Filij in conditione positi censentur vocati quando inter filios primo loco institutos adest reciproca substitutio.*

4 *Substitutio reciproca potissimum exigit aequalitatem inter vicissim grauatos.*

5 *Filij in cōditione positi quādo censeātur vocati.*

6 *Filij in conditione positi censentur vocati, quando testator digressit ad plures gradus substitutionum.*

7 *Filij in conditione positi censeatur vocati, quando fuit probibita omnibus substitutis detractio Trebellianica.*

8 *Filij in conditione positi censentur vocati, quando testator filijs compendiosè substituit.*

9 *In cōiecturali materia prudēter procedendū est.*

10 *In coniecturali materia Rota ex pluribus coniecturis simul iunctis desumit voluntatem defuncti, et admittit aggregatas coniecturas, quas singulas, et diuisim reijceret.*

11 *Filij in conditione positi censentur vocati secundum statut. Vrb. lib. 1. cap. 142.*

12 *Testator præsumitur se conformasse cum statuto loci.*

13 *Testatoris voluntas, quando indagatur, debet inspici consuetudo loci, et regionis, in qua ipse commoratur.*

14 *Quod procedit, etiam respectu bonorum extra territorium sitorum.*

15 *Statutum non porrigit suas vires extra territorium, ex defectu iurisdictionis.*

16 *Actus nullus, et inualidus inseruit pro declaranda, et indicanda voluntate.*

17 *Statutum quamuis nullum, et inualidum adhuc tamen bene confert ad assequendam mentem testatoris, qui censetur se cum illo conformasse, dummodo de facto obseruaretur.*

18 *Bona emphyteutica Ecclesiæ, non subiacent statutis laicorum.*

19 *Ecclesiastica bona conducens pro filijs masculis, & fœminis, censetur primò stipulasse pro masculis, & illis deficientibus pro fœminis, quoties ibi extet statutum exclusiuum fœminarum.*

20 *Emphyteusim recipiens pro se, filijs masculis, & fœminis, stante statuto, quod masculi præferantur fœminis, intelligitur facta concessio secundum ordinem statuti.*

21 *Fœminæ, stantibus masculis censentur exclusæ, etiam ab emphyteusi Ecclesiastica, stante statuto fœminas excludentes propter masculos.*

22 *Forensis, si testamentum faciat more veneto hoc est minori numero testium, quàm à iure sancitum est, testamentum tamen sustinetur, & habet executionem, etiam respectu bonorum extra statum Venetum sitorum, & in quo ius commune, vel municipale seruatur, & num. 32.*

23 *Actum gerens in aliquo loco, censetur se accomodasse ad contrahendum secundum statuta illius loci.*

24 *Et sufficit, quod illius loci solemnitates seruauerit.*

25 *Forensis tenetur seruare solemnitates præscriptas à statuto loci, in quo contrahit.*

26 *Forum sortiri & statutis ligari paria sunt.*

27 *Decis. Rot. 834 par. 4. diuers. declaratur.*

28 *Loca montium non vacabilium, inter bona immobilia connumerantur.*

29 *Decis. 1329. num. 12. Card. Seraph. declaratur.*

30 *Bona, quoties quis babet in diuersis territorijs, tunc uniuscuiusq; territorij statutum dispositiuum attenditur.*

31 *Statutum disponens, quod filij in conditione positi censeantur vocati, non est dispositiuum, sed interpretatiuum.*

DECISIO CCCLV.

HVGOCCINVS Campanus, qui fuit primarius professor in Gymnasio Romano, & Aulæ Consistorialis Decanus, condidit testamentum in Vrbe, hæredemque scripsit Ioannem Baptistam primogenitum, & alios filios sibi nascituros, quibus sine filijs legitimis quandocunque decedentibus substituit Prosperum fratrem, & Victoriam sororem; Huguccino defuncto, decessit etiam Io. Baptista filius sine filijs, & demum Henricus secundo genitus, superstite Cornelia filia, vnde fuit dubitatum, an constet de fideicommisso in fauorem eiusdem Corneliæ, tanquam in conditione positæ, & Domini bis disputata causa responderunt affirmatiuè, scilicet constare de fideicommisso.

Quamuis enim Rota adhæreat *glos. in l. Lutius la seconda. ff. de bared instituen.* nempe quod filij
1 in conditione † positi non censeantur vocati, attamen etiam ex coniecturis recedit à dicta opinione & quoties filij in conditione positi sunt ex descen-
2 dentibus testatoris, admittit leuiores coniecturas ad firman. illorum vocationem, vt post alios trādunt *Thesaur decis. 96. nu. 7. vers. non erit Surd. cons. 67. num. 34. Bellon. Iun. cons. 50. num. 14. Giouagn. cons. 79. num. 7. 34. & 99. & fuit dictum coram Cardin. Seraphino, decis. 1329. num. 2. & coram sanct. mem. Greg. XV. dec. 315. nu. 5. & 329. num. 3. & coram Reuerendiss. D. meo Decano dec. 267. num. 6. & in recent. decis. 476. num 20. part. 1. & in Imolen. fideicom. 2. Martij 1622. coram bon. mem. Vbaldo, atque in Bonon. fideicomm. de Turri 14. Maij 1621. coram Illustriss. D. Cardin. Verospio, & aliàs sæpius.* In casu autem præsenti plures concurrunt coniecturæ, quæ vocationem Corneliæ in conditione positæ DD. suadebant.

3 Prima est coniectura, quia inter filios † primo loco institutos adest reciproca substitutio, vnde sequitur, vt & filij ipsorum reciprocè grauatorū, dum positi fuerunt in conditione, fuerint etiam dispositiuè vocati, quemadmodum dixerūt, *Zanch. in l. hæredes mei, §. cum ita, par. 7 num. 70 Rimin. Sen. cons. 78. num. 7. & seqq. lib. 1. Gozad. cons. 64. num. 12. Decian cons. 28. num. 21. lib. 2. & cons. 44. num. 20. vers. secunda ergo coniectura lib. 3. Menoch. consil. 135. num 6. & cons 613. num. 6. Giouagnon. d. cons 79. num. 8. lib. 1. Fusar. de substitut. quæst. 417. num. 82. Rota in dict. Imolen. coram bon. mem. Vbaldo, & in d. Bonon. de Turri coram*

Illustris. Cardin. Verospio, & in eadem 25. Febr. 1622. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, & ratio præcipua esse videtur, quia cum reciproca
4 substitutio † potissimum exigat æqualitatem inter ipsos vicissim grauatos *ad l. nam hoc iure, & ibi gloss. in verb sola ff. de vulg. & pupil. & in l. testamento la prima C. de test. milit. Menoch. præsump. 60 num. 22. lib. 4. & cons. 647. num.* 11. si filij positi in conditione non essent grauati, sequeretur inæqualitas, quia qui decederent sine filijs, tenerentur superstiti fratri, siue alij cohæredi partem suam restituere, qui verò cum filijs decederet, nec teneretur substituto fratri, siue cohæredi, quia existentia filij excluderet substitutum, nec etiã teneretur restituere filio in conditione posito, sed solum illi esset reseruatum ius succedendi ab intestato, & sic claudicaret hæc reciproca substitutio.

Secunda est coniectura, quia testator post substitutionem fratrum vocauit sorores, & sororum filias, vnde videtur absurdum, quod vocauerit filias sororum, quæ minus dilectæ erant, & vltimo loco admissæ ad hæreditatem prætermiserit autem vocationem filiorum ex filijs masculis primo lo-
5 co vocatis, † prout in terminis ex hoc desumunt filios in conditione positos censeri vocatos, *Hond. cons. 54. num. 41. lib. 2. Menoch. lib. 4. præsumpt. 76. num. 34 plenè Fusar. de substit. d. quæst. 437. num. 178. Giouagnon d. cons. 79. num. 13. Bellon. Iun. d. cons. 50. num. 30. & pluries Rota in recent. dec. 146. num. 6. & decis. 133. num. 5. par. 1. & coram san. mem. Greg. XV decis. 551. num. 5. & in d. Bonon. de Turri coram Illustris. D. Card. Verospio.*

6 Tertia coniectura desumitur ex eo, quia † adest digressio ad plures gradus substitutionum, quę potissimum ponderatur ad inducendã vocationem in filijs in conditione positis, *Anchar. cons. 74. nu. 2. Crass. §. fideicomm. quæst. 14. num. 3. Surd. cons. 67. num. 39. Laderch. cons. 150. num. 1. vers. tertia est Bellon. Iun. qui plures cumulat cons. 19. num. 11. cons. 50. nu. 28. & cons. 86. nu. 3. Giouag. d. cons. 79. nu. 11. & 28. Rota coram Card. Seraph. dec. 1329. num. 10. & in recent. dec. 146. num. 8. par. 1. et in d. Imolen. fideicom. coram bo. mem. Vbaldo.*

7 Quarta accedit coniectura, quod fuit † prohibita omnibus substitutis detractio Trebellianicæ, ex qua prohibitione benè infertur ad vocationem filiorum in conditione positorum, *vt tradit Gozadin. consil. 64. num. 13. Rimin. Sen. cons. 243. nu. 9. vers. et maximè Decian. cons. 103. nu. 27. lib. 2 cum alijs per Intrigliol. de subst. cent. 3. quæst. 26. n. 113. et Fusar. d. quæst. 437. nu. 215. et 217.*

8 Quinta potest addi coniectura ex eo † quod filijs compendiosè substituit, vnde quemadmodum in vulgari sunt vocati filij in conditione positi, ita etiam debent censeri itidem vocati in fideicommissaria, quæ pariter continetur in eadem compendiosa, vt vniformis in vtraque substitutionis parte fiat determinatio, *Socc. Iun. cons. 174. nu. 24. lib. 2. Rimin. Iun. cons. 21. nu. 48. Honded. cons. 54. num. 46. lib. 2. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 3. n. 17. Bellon. Iun. cons. 86 num. 13. Giouagn. d. cons. 79. num. 25. Fusar. d. quæst. 437. nu. 222.*

Et quãuis aliqua ex prędictis coniecturis à nonnullis Doctoribus reijciatur, & etiam Rota aliquando nõ admiserit aliquam ex illis in alijs cau-
9 sis, attamen in hac materia prudenter † agendum est, & coniecturæ singulæ de per se, non sunt ponderandæ, sed insimul, quia ad inuicem fulciuntur, & Rota, in hac materia coniecturali ex pluribus si-
10 mul iunctis † desumit voluntatem defuncti, & admittit aggregatas coniecturas, quas singulas, & diuisim reijceret *iuxta tradita per Card. Mant. de coniect. vlt. vol. d. l. 11. tit. 3. num. 28. Honded. cons. 65. num. 43. lib. 1. & cons. 54. nu. 53. lib. 2. Bellon. Iun. d. cons. 50. num. 33. & cons. 86. num. 14. Giouagn. d. cons. 79. num. 33. & 102. Card. Seraphin. decis. 1329. num. 13. in recent. decis. 266. num. 2. & 19. par. 1.* & alias sæpius, præsertim cum versemur in descendentibus, in quibus, vt dictum est, leuiores sufficiunt coniecturæ.

11 Denique Domini præcipuè moti sunt † ex statuto Vrbis *lib. 1. cap. 142.* vbi sancitum est filios in conditione positos censeri vocatos cum quo statuto Hugoccinus, qui per plures annos degit Romæ, & iuris prudentiam publicè docuit, atque in
12 foro versatus est, præsumitur † se conformasse, *ad l. cum de Lanionis, §. Item Gacabos ff. de fund. instruct Crauet. cons. 250. num. 1. Menoch. præsump. 202. nu. 17. vers. 7. extenditur lib. 4. Dec. cons. 26. nu. 67. lib. 2. Card. Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 11. tit. 14. num. 15. Ioseph Rustic. ad l. cum Auus li. 3. cap. 10. num. 27. & 28. & cap. 15. num. 2. & seqq. ff. de cond. & dem.* & in his terminis dixit *Gabr. cons. 115. num. 1. & seqq. lib. 1.* in indaganda enim vo-
13 luntate † defuncti inspici debet consuetudo loci, & regionis, in qua ipse commoratus est, vt inquit *I. C. in l. si seruus plurium, §. si numerus ff. de leg. 1. Alexand. cons. 131. num. 4. lib. 7. Corn. cons. 244. num. 18. lib. 2. & melius Card. Mantic. de coniect.*
14 *lib. 6. tit. 8. nu. 13.* & quod idem procedat † etiam respectu bonorum, quæ extra territorium statuentium sita sunt, dixit in his terminis *Rota coram Card Seraph. d. decis. 1329. num. 12. & secutus est etiam Fusar. d. quæst. 437. nu. 229. & confert Signorol. cons. 166. num. 6. iuncto num. 4.*

15 Nec obstat, quod statutum non † porrigat vires suas extra territorium ex defectu iurisdictionis, & censeatur primariò afficere ipsa bona iuxta tradita *per Brun. de statut. art. 8. quæst. 25. num. 119. & seqq. Curt. Iun. cons. 110. num. 9. plene Alderan. Mascard. de generali interpretatione statutorum conclus. 6. num. 102. & Rota in Terracinen. bonorum coram bo. mem. Card. Blanchetto, quæ est dec. 304. par. 1. diuers. & apud san. mem. Gregorium XV. decis. 225. num. 3. in Collen: hæreditatis 10. Iunij 1616 & 5. Maij 1617. cor bo. me. Burat. & nuper in Narn. success. 22. Maij 1628. coram me.*

Quoniam obiectum intraret, si Cornelia ad bona Hugoccini vellet admitti ex dispositione statutorum vrbis, quia tunc benè posset opponi de defectu iurisdictionis respectu territorij Auximani, sed cum instet admitti ad hæc bona ex voluntate, & dispositione Hugoccini, vtitur solummodo statuto pro simplici interpretatione dictæ voluntatis coniecturatæ ex eo, quod Hugoccinus voluerit se conformare cum consuetudine, seu statuto loci, in quo tandiu commoratus est, & testamentum condidit, & obijt: pro qua inferenda coniectura non

16 non est opus iurisdictione, quia etiam† actus nullus, & inualidus inseruit pro declaranda, & indicanda voluntate, *l. fin. ff. de reb. eor. Crauet. cons. 113. num. 6. ad med. Decian. cons. 41. num. 11. lib. 1. Ladercb. cons. 78. num. 9.* & quamuis aliàs statu-
17 tum esset † inualidum, & nullum (& sic nulla niteretur iurisdictione) adhuc tamen bene confert ad assequendam mentem testatoris, qui censetur se conformasse cum dispositione statuti etiam inualidi, dummodo de facto obseruaretur, *Alciat. cons. 53. num. 4. 5. & 6. lib. 9. Peregr. de fideicomm. art. 28. num 92. Menoch. præsumpt. 83. nu. 53. lib. 4.*
18 Quemadmodum etiam † bona emphyteotica Ecclesiæ non subiaceant statutis laicorum iuxta tradita per *Menoch. cons. 1129. nu. 3. Viu. com. opin. cap. 812. num. 36. Surd. cons. 338. nu. 6. & decis. 95. num. 22. & plenè fuit dictum in Romana domus de Scappuccijs ad S. August. 19. Ianuar. 1601. coram Reuerendiss. D. meo Decano*, attamen si quis
19 conducat bona † Ecclesiæ pro filijs masculis, & fœminis censetur prius stipulasse pro masculis, & solummodo illis deficientibus pro fœminis, quoties ibi extet statutum fœminarum exclusiuum,
20 quia † receptator præsumitur se conformasse cum dicto statuto, etiam respectu bonorum, quæ illius dispositioni non subiacent iuxta theoricam. *Bart. in l. vt iusiur. §. si liberi num. 5. ff. de oper. libert. Decian. cons. 30. num. 40. lib. 3. Aldobrand. cons. 22. num. 28. lib. 2. Rimin. Iun. cons. 295. nu. 50.* & masculi non dicuntur venire ex dispositione statuti, sed ex voluntate stipulantis, solumque ex statuto desumi, & depromi latentem voluntatem rece-
21 ptoris, cum † dicatur se conformasse cum dicto statuto, vt Rota perpendit coram bo. mem. Card. Caualerio *decis. 583. num. 8. & 9. & in d. Romana domus de Cappuccijs coram Reuerendiss. D. meo Decano*, & hinc etiam videmus, quod si forensis
22 † testamentum faciat more Veneto, hoc est minori numero testium, quàm à iure sancitum fuerit, testamentum tamen sustinetur, & habet executionem, etiam respectu bonorum, extra statutum Venetũ, & in quo ius commune, vel aliud municipale seruatur, vt per *Bart. in leg. cunctos populos, num. 36. & 37. C. de Sum. Trin. & fid. Cathol. Gabr. de testib. concl. 4. num. 1. Card. Mant. de coniect. lib. 6. tit. 8. num. 14. Magdalen. de nu. testium in testamento requisit. par. 1. cap. 2. num. 86. & 87.* &
23 gerens † actum in loco, censetur tacitè se accommodasse ad contrahendum secundum statuta illius loci *cap. 1. vbi Anchar. & Imol. de empt. & vend. Aret. cons. 11. num. 5. Alder. Mascar. d. conclus. 6.*
24 *num.* 187. & illius † loci solemnitates fat est seruasse, *Bald. l. fin. ff. de iurisd. omn. iud. in repetit. Lamberteng. de contract. glos. 2. verb. mulierum num. 43. in fin. Aret. cons. 73. num. 6. 7. & seqq.* & tenetur etiam forensis seruare solemnitates præ-
25 scriptas † à statuto loci in quo contrahit *Bart. in l. cunctos populos num. 25. & seqq. Castr. num. 11. Purpur. nu. 98. C. de Sum. Trin. & fid. Cath. Mascard. d. concl. 6. num. 21. & seqq.* Et quemadmodum Hugoccinus testator commorando in Vrbe erat adstrictus foro Vrbis, ita etiam contrahendo, vel testando, iure censeri debet se conformas-
26 se, & adhæsisse statutis Vrbis, cum paria sint † forum sortiri, & statutis ligari, circa actus in loco statuti faciendos, *glos. in cap. quæ contra verb. aut Peregrini 8. dist. Alex. cons. 19. num. 8. lib. 6. Thes. decis. 123. num. 11. Surd. cons. 2. num. 14. vers. nam paria sunt & cons. 342. num. 33.*

27 Nec applicatur decisio in Spoletana bonorum 13. Martij 1599. coram bon. mem. Card. Mellino in fine, quæ est *decis. 834. par. 4. diuers.* quia ibi testator, nec Romæ testatus fuerat, nec ibidem commorabatur; & sic pro interpretanda mente defuncti, an scilicet voluerit filios in conditione positos vocare, consuetudo, & statuta Regionis, in qua commorabatur, exquirenda non erant.

Non obstat, quod non constet Hugoccinum bona habuisse in Vrbe prout erat in casu *dec. 1329 num. 12. Card. Seraph.* Quoniam vltra quod dicitur, & hic Romæ Hugoccinum loca montium
28 † non vacabilium possedisse, quæ inter bona immobilia connumerantur, *Feder. de Sen. cons. 12. num. 4. Alciat. in l. mouentium ff. de verb. signific. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glos. 6. nu. 5. & 7. Peregr. cons. 9. num. 29. lib. 1. & fuit dictum in Veneta pretij bonorum 13. Nouemb. 1602. coram bonæ mem. Card. Pamph. & in d. Narnien. successionis*
29 *coram me, obseruandum est,* † *quod* Rot. *in d. dec. Card. Seraph.* vim non facit in eo, quod testator ibi bona haberet, vt etiam deducitur ex *Fusar. dict. quæst. 437. num. 229. in fine* quia reuera tutum non fuisset motiuum, quoties enim quis in diuersis ter-
30 ritorijs habet bona vniuscuiusque † territorij statutum dispositiuum attenditur, ac si diuersa essent patrimonia, *Alex. cons. 16. n. 128. n. 2. vers. allegabat Salicet. lib. 1. Aldobrand. cons. 2. n. 13. & 14. lib. 2. Surd. cons. 553. n. 16. & dec. 329. n. 17. & fuit dictum in præallegata Narnien. successionis 22. Maij 1628. coram me.* Sed verum motiuum erat, quia hoc statutum de filijs in conditione positis
31 non est dispositiuum, † sed tantummodo interpretatiuum, quia solum antiquam illam, & ancipitem Doctorum controuersiam definiuit, & opinionem pro vocatione filiorum in conditione positorum canonizauit, & sic statutum declarat tantum dubiam voluntatem testatoris, & cum hoc statuto præsumitur se conformasse testatorem, ex quo Romæ testamentum condidit, & diu commoratus est. Cornelia autem non innititur statuto principaliter, sed dispositione, & voluntate Hugoccini declarata à statuto, & ex alijs coniecturis supra ponderatis, & dispositio testamentaria Hugoccini ritè facta in Vrbe indiuidua dicitur, & vna
32 tantũ, adeo † vt æqualiter vbique seruanda sit, vt post alios benè declarat idẽ *Surd. d. dec. 329. n. 25.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Ariminen. Hæreditatis.

Die Lunæ 4. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

Immissio vigore directi Saluiani interdicti contra quem competat. Vxoris obitus qualiter probetur. Pater, quando non habeat vsumfructum in bonis relictis filijs.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Immissio vigore directi saluiani competit contra cohæredem, & principalem debitorem.*

2 *Instrumentum facit probationem probatam.*

3 *Vxoris obitus eo ipso probatur, si doceatur maritum illius transiuisse ad secunda vota.*

4 *Possessio probatur ex substentatione litis.*

5 *Pater, quando fuit institutus hæres vna cum filijs æquis portionibus, tunc in portione filiorum, non habet vsumfructum.*

6 *Vxor, quando æquis portionibus instituit hæredes, maritum, & filios, colligitur voluisse, quod maritus solam medietatem consequeretur, & nihil posset prætendere super alia medietate filiorum.*

7 *Hæredes duo quando fuerunt instituti, tunc eis datur immissio pro medietate.*

8 *Testator instituens tres hæredes, si obitus vnius probetur, datur immissio reliquis duobus æqualiter, perinde ac si duo hæredes tantum fuissent instituti.*

DECISIO CCCLVI.

CVM D. Diotalleus Lallius, vti hæres scriptus pro medietate in testamento q. Magdalenæ eius matris intentasset remedium saluiani contra D. Hieronymum Lallium eius patrem pro altera medietate cohæredem, & bonorum dotalium d. Magdalenæ occupatorem pro obtinenda immissione in possessionem medietatis illorum. Proposui dubium an eidem Diotalleuo esset concedenda immissio in possessionem medietatis præfatorum bonorum pro indiuiso cum Hieronymo patre, & Domini affirmatiuè responderunt.

Moti enim fuerunt, quia cum prædictus Diotalleuus iustificet omnia extrema necessaria, nempè possessionem testatricis de tempore consignationis dotis, creditum dotale cum hypoteca speciali reseruata ad fauorem eiusdem testatricis, & illius hæredum, testamentum de quo supra in quo prædictus Diotalleuus reperitur scriptus hæres pro medietate, mortem Magdalenæ testatricis, & possessionem Hieronymi rei conuenti, meritò veniç ei concedenda immissio vigore directi saluiani,
1 † quod competit contra cohæredem, & principalem debitorem, *Honded. cons.25. num.51. vsque ad 55. Rota decis.25. nu.4. & decis.26. num.1. & seq. apud Statil. de saluia. secundum nouã impress.*

Possessio enim Magdalenæ testatricis de tempore consignationis dotis probatur ex instrum. dotali, quod datum fuit in summ. Diotalleuij nu.3.
2 Quod quidem † instrumentum facit probationem probatam *vulg. l. cum precibus. C. de probat. Tiraq. de retract. lignag. §.2. gloss.1. nu.20. & seq. Rot. decis.60. nu.1. par.1. recent.*

Hypoteca specialis reseruata ad fauorem eiusdem testatricis & suorum hęredum pro restitutione bonorum dotalium in casu mortis probatur pariter ex eodem Instr.

Institutio hæredis pro medietate facta ab eadem testatrice ad fauorem Diotalleuij patet ex testamento, quod datum fuit in eodem summ. n.1.

Obitus testatricis iustificatur eo ipso, quod do-
3 cetur † Hieronymum illius virum transitum fecisse ad 2. vota prout ex fide Parochi in eodem sum. nu.2. *Greg. XV. decis.344. nu.3. & decis.390. n.7.*

Possessio denique dicti Hieronymi patris, & rei
4 conuenti probatur † ex substentatione litis functo præfato Instr. consignationis dotis, *Rota dec. 18. nu.5. decis.26. nu.2. apud Statil. de saluia. secundum antiq. impress.*

Non obstat quod Hieronymus vti pater Diotalleui prætendat vsumfructum in bonis per eum acquisitis, & propterea non possit ei dari immissio. Quia fuit responsum prædictam conclusionem
5 non † procedere quando pater fuit institutus hæres vnà cũ filio æquis portionibus prout hic. Quia tunc in portione filij non habet vsumfructum, *auth. de hæred. ab intest. venient. §. si igitur defunctus. vers. si verò. auth. item hæreditas. C. de bon. quæ lib. Bald. cons.168. nu.4. & cons. 324. per tot. lib.5. Surd. cons.116. nu.40. & 41. in fin. Rota dec.723. num.14*

Neque obstat, quod dictus Hieronymus non acceptauerit testam. Magdalenæ vxoris, quo casu potuisset vti beneficio iuris communis. Quia respondetur quod cum ex dicta institutione facta à
6 † testatrice æquis portionibus tacitè colligatur voluisse quod Hieronymus solam medietatem consequeretur, non potest propterea quidquam super alia medietate relicta filio prætendere iuxta *auth. excipitur. C. de bon. qualib. Bart. in l.51. vsusfructus. §. si ita quis ff. quand. dies. leg. ced. Surd. d. cons.116. num.23. vers. quia ex quo lib.1. Molin. de primog. Hispan. lib.1. cap.19. n.30. Boer. decis.193. nu.3. vers. & circa primum.*

Denique non obstat quod in dicto testamento Magdalenæ fuerint instituti tres hæredes, & ita
7 Diotalleuo non sit danda immissio † pro medietate, quia alter cohæres fuit. In vita tantum institutus ac cum expressa substitutione quod eo moriente præfati Hieronymus, & Diotalleuus ęqua-
8 liter succederent. Vnde probato obitu dicti † cohæredis per fidem Parochi in eodem summ. nu.2. Hieronymus, & Diotalleuus ęqualiter debent succedere perinde ac si ipsi duo tantum fuissent hæredes instituti, *Gabr. conclus.2. num.5. de hæred. instit. Cephal. cons.472. nu.12. & 84. Menoch. cons. 273. nu.24. & 25.*

Et ita conclusum Diotalleuo tantũ informante.

§ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 4. Maij 1630. coram eodem R. P. D. Dunozetto est decisio 372.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Nouarien. Decimarum.

Die Lunæ 11. Martii 1630.

ARGVMENTVM.

Episcopus ad hoc vt consequatur quartam decimarum ei debitam, an possit agere contra laicos, officio Iudicis nobili.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Officium Iudicis nobile loco actionis deseruit.*
2 *Episcopo debetur quarta decimarum solum respectu earum, quæ percipiuntur ab Ecclesia.*
3 *Episcopus non potest dirigere actiones contra Parochianos pro consequenda suam quartam decimarum ante exactionem ab Ecclesia factã.*
4 *Decimas exegisse Rectorem à parochialibus, quãdo probatur, non potest Episcopus ab eis, tanquam quod iam liberationem sunt consequuti, denuo eas exigere.*
5 *Decimæ si non soluantur, concurrit periculum animarum.*
6 *Iudex etiam non requisitus potest ex officio compellere possessores terrarum ad soluen. decimas.*
7 *Rectoris impotentia, voluntas, negligentia, aut malitia, non sufficit, ad hoc vt competat officiũ Iudicis nobile Episcopo, pro consequendo suam quartam decimarum.*
8 *Interesse succedit loco rei debitæ.*
9 *Iudicum officium nobile fundatur in æquitate.*

DECISIO CCCLVII.

CENSVERVNT Domini standum esse in decisis in hac causa 5. Decembr. 1629.* quia etsi veriorem opinionem existimauerint Episcopum non posse pro sua quarta canonica directè contra Parochianos agere, sed contra Parochum esse experiendum, non tamen dixerunt alijs remedijs esse destitutum, & contra homines adhuc decimarum debitores posse agere officio Iudicis
1 † nobili, quod loco actionis deficientis deseruit *Abb. Imol. & Felin. in c. 2. de off. iud. Bald. in l. cũ mulier. nu. 32. ff. solut. matrim. Gregor. Tolosan. syntagm. iur. lib. 47. cap. 21. nu. 10.*

2 Non obstat, quod Episcopo † debeatur quarta decimarum solum respectu earum, quæ percipiũtur ab Ecclesia, *Io. Andr. in c. conquerente. n. 40. de offic. ordin.* Rot. dec. 519. coram Papa Greg. XV. vt propterea Episcopus non possit dirigere actio-
3 nes † contra Parochianos ante exactionem ab Ecclesia factam, sed officium Iudicis nobile plus de facto Ordinarijs tribuere non possit, quàm quod habeant de iure contra laicos à quibus non possunt exigere, vt ex verbis *cap. conquerente, de offic. ordinari*, firmatur in *d. decis. 519. coram Papa Gregorio XV.* ergo contra eos Iudicis officio nobili experiri non possit.

4 Quia si probatur Rectorem decimas à † Parochianis percepisse, non potest Episcopus ab eis tanquam quod iam liberationem sunt consequuti denuo eos exigere. Cæterum, quia Parochiani adhuc debitores sunt, in hac parte intrat officium Iudicis nobile, ne obligati cum iactura Episcopi per retentionem decimarum locupletentur ob carentiam directæ actionis, *Imol. in c. licet causa. num. 23. de probat. Felin. in c. ex parte il secondo, nu. 18. de offic. deleg. Calcan. cons. 28. nu. 24. Nenizan. cons. 5. nu. 24. Barbat. cons. 36. in fine, lib. 1.* quod, officium Iudicis eo magis in materia deci-
5 marum intrare debet, in † qua si non soluantur cõcurrit periculum animarum, *cap. probibemus de decim.* propterea Card. in *Clem. dispendiosam Diuers. Rot. Rom. Par. I. à Paul. Rub. select.* *nu. 28. de iudic. post Gulielm.* & alios dicit, quod
6 Iudex etiam non requisitus potest ex officio † compellere possessores terrarum ad soluen. decimas, si ei constet esse intra limites, & terminos Parochiæ.

7 Non obstat, quod impotentia, † voluntas, negligentia, aut malitia Rectoris non sufficiat ad hoc, vt competat officium Iudicis nobile contra Parochianos, cũ Episcopus possit dirigere actiones suas ad solutionem quartæ, quæ debetur cõtra Rectorem, nam si exegit dicebatur indubitatum, ex quo Parochiani consequuntur liberationem soluendo Rectori, si verò non exigit agere
8 poterit ad interesse, † quod succedit loco quartæ debitæ, *Dec. cons. 2. num. 8. Curt. iun. in l. vinum. in fin. ff. si cert. petat.*

Quia in primo casu non versamur, in secundo
9 verò non intrat equitas, in qua fundatur † officiũ Iudicis, vt Rectores soluant debitum Parochianorum, aut tanquam non valentes soluere, debitores decimarum locupletentur cum damno Episcopi actione carentis. Et ita &c.

☞ * *Est supra in hac parte decisio 327.*

R. P. D. QVEIPO.

Gerunden. Canonicatus.

Die Lunæ 11. Martii 1630.

ARGVMENTVM.

Præsentatio, & electio in Ecclesijs Regularibus ad quem spectet. Ecclesia Regularis si ad statum secularitatis reducatur, retinet primæua iura, nisi aliud disponatur.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio, & electio in Monasterijs Regularium est simultanea inter Capitulum & Abbatem.*
2 *Ecclesia Regularis, quando secularizatur, iura, exemptiones, & priuilegia Ecclesiæ competẽtia, illæsa remanent, si non adsit particularis prouisio.*
3 *Monasterium licet mutet statũ de Regularibus ad seculares, non per hoc mutat subiectionem.*
4 *Mutatio alicuius rei, quando fit, ius antiquum permanet, cuius mutatio nõ reperitur expressa.*
5 *Quod non mutatur, quare stare prohibetur.*
6 *Verba, prout prius, quid importent.*
7 *Subrogatus assumit naturam eius, in cuius locum subrogatur.*
8 *Verba, pleno iure, tribuunt plenum ius faciendi, disponendi &c. priuatiuè quoad omnes alios.*
9 *Verba pleno iure, & verbum, liberè, &c. interpretantur ex alio verbo eis adiecto.*
10 *Verbum in vna clausula appositum declarationem sumit ex alio verbo in eadem clausula relato.*
11 *Canonicatuum, & prabendarum electio in Ecclesijs Collegiatis simultanea est inter Canonicos, & Prælatum.*

SVMMARIVM.

1 *Immissio vigore directi saluiani competit contra cohæredem, & principalem debitorem.*
2 *Instrumentum facit probationem probatam.*
3 *Vxoris obitus eo ipso probatur, si doceatur maritum illius transiuisse ad secunda vota.*
4 *Possessio probatur ex substentatione litis.*
5 *Pater, quando fuit institutus hæres vna cum filijs æquis portionibus, tunc in portione filiorum, non habet vsumfructum.*
6 *Vxor, quando æquis portionibus instituit hæredes, maritum, & filios, colligitur voluisse, quod maritus solam medietatem consequeretur, & nihil posset prætendere super alia medietate filiorum.*
7 *Hæredes duo quando fuerunt instituti, tunc eis datur immissio pro medietate.*
8 *Testator instituens tres hæredes, si obitus vnius probetur, datur immissio reliquis duobus æqualiter, perinde ac si duo hæredes tantum fuissent instituti.*

DECISIO CCCLVI.

CVM D. Diotalleus Lallius, vti hæres scriptus pro medietate in testamento q. Magdalenæ eius matris intentasset remedium saluiani contra D. Hieronymum Lallium eius patrem pro altera medietate cohæredem, & bonorum dotalium d. Magdalenæ occupatorem pro obtinenda immissione in possessionem medietatis illorum. Proposui dubium an eidem Diotalleuo esset concedenda immissio in possessionem medietatis præfatorum bonorum pro indiuiso cum Hieronymo patre, & Domini affirmatiuè responderunt.

Moti enim fuerunt, quia cum prædictus Diotalleuus iustificet omnia extrema necessaria, nempè possessionem testatricis de tempore consignationis dotis, creditum dotale cum hypoteca speciali reseruata ad fauorem eiusdem testatricis, & illius hæredum, testamentum de quo supra in quo prædictus Diotalleuus reperitur scriptus hæres pro medietate, mortem Magdalenæ testatricis, & possessionem Hieronymi rei conuenti, meritò venit ei concedenda immissio vigore directi saluiani,
1 † quod competit contra cohæredem, & principalem debitorem, *Honded. cons. 25. num. 51. vsque ad 55. Rota decis. 25. nu. 4. & decis. 26. num. 1. & seq. apud Statil. de saluia. secundum nouã impress.*

Possessio enim Magdalenæ testatricis de tempore consignationis dotis probatur ex instrum. dotali, quod datum fuit in summ. Diotalleuij nu. 3.
2 Quod quidem † instrumentum facit probationem probatam *vulg. l. cum precibus. C. de probat. Tiraq. de retract. lignag. §. 2. gloss. 1. nu. 20. & seq. Rot. decis. 60. nu. 1. par. 1. recent.*

Hypoteca specialis reseruata ad fauorem eiusdem testatricis & suorum heredum pro restitutione bonorum dotalium in casu mortis probatur pariter ex eodem Instr.

Institutio hæredis pro medietate facta ab eadem testatrice ad fauorem Diotalleuij patet ex testamento quod datum fuit in eodem summ. n. 1.

Obitus testatricis iustificatur eo ipso, quod do-
3 cetur † Hieronymum illius virum transitum fecisse ad 2. vota prout ex fide Parochi in eodem sum. nu. 2. *Greg. X. decis. 344. nu. 3. & decis. 390. n. 7.*

Possessio denique dicti Hieronymi patris, & rei
4 conuenti probatur † ex substentatione litis iuncto præfato Instr. consignationis dotis, *Rota dec. 18. nu. 5. decis. 26. nu. 2. apud Statil. de saluia. secundum antiq. impress.*

Non obstat quod Hieronymus vti pater Diotalleui prætendat vsumfructum in bonis per eum acquisitis, & propterea non possit ei dari immissio. Quia fuit responsum prædictam conclusionem
5 non † procedere quando pater fuit institutus hæres vnà cũ filio æquis portionibus prout hic. Quia tunc in portione filij non habet vsumfructum, *auth. de hæred. ab intest. venient. §. si igitur defunctus. vers. si verò. auth. item hæreditas. C. de bon. quæ lib. Bald. cons. 168. nu. 4. & cons. 324. per tot. lib. 5. Surd. cons. 116. nu. 40. & 41. in fin. Rota dec. 723. num. 14.*

Neque obstat, quod dictus Hieronymus non acceptauerit testam. Magdalenæ vxoris, quo casu potuisset vti beneficio iuris communis. Quia respondetur quod cum ex dicta institutione facta à
6 † testatrice æquis portionibus tacitè colligatur voluisse quod Hieronymus solam medietatem consequeretur, non potest propterea quidquam super alia medietate relicta filio prætendere iuxta *auth. excipitur. C. de bon. qualib. Bart. in l. 51. vsusfructus. §. si ita quis ff. quand. dies. leg. eod. Surd. d. cons. 116. num. 23. vers. quia ex quo lib. 1. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. cap. 19. n. 30. Boer. decis. 193. nu. 3. vers. & circa primum.*

Denique non obstat quod in dicto testamento Magdalenæ fuerint instituti tres hæredes, & ita
7 Diotalleuo non sit danda immissio † pro medietate, quia alter cohæres fuit. In vita tantum institutus ac cum expressa substitutione quod eo moriente præfati Hieronymus, & Diotalleuus æqua-
8 liter succederent. Vnde probato obitu dicti † cohæredis per fidem Parochi in eodem summ. nu. 2. Hieronymus, & Diotalleuus equaliter debent succedere perinde ac si ipsi duo tantum fuissent hæredes instituti, *Gabr. conclus. 2. num. 5. de hæred. instit. Cephal. cons. 472. nu. 12. & 84. Menoch. cons. 273. nu. 24. & 25.*

Et ita conclusum Diotalleuo tantũ informante.

Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 4. Maij 1630. coram eodem R. P. D. Dunozetto est decisio 372.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Nouarien. Decimarum.

Die Lunæ 11. Martii 1630.

ARGVMENTVM.

Episcopus ad hoc vt consequatur quartam decimarum ei debitam, an possit agere contra laicos, officio Iudicis nobili.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Officium Iudicis nobile loco actionis deseruit.*
2 *Episcopo debetur quarta decimarum solum respectu earum, quæ percipiuntur ab Ecclesia.*
3 *Episcopus non potest dirigere actiones contra Parochianos pro consequenda suam quartam decimarum ante exactionem ab Ecclesia factã.*
4 *Decimas exigeße Rectorem à parochialibus, quãdo probatur, non potest Episcopus ab eis, tanquam quod iam liberationem sunt consequuti, denuo eos exigere.*
5 *Decima, si non soluantur, concurrit periculum animarum.*
6 *Iudex etiam non requisitus potest ex officio compellere possessores terrarum ad soluen. decimas.*
7 *Rectoris impotentia, voluntas, negligentia, aut malitia, non sufficit, ad hoc vt competat officiũ Iudicis nobile Episcopo, pro consequendo suam quartam decimarum.*
8 *Intereße succedit loco rei debita.*
9 *Iudicum officium nobile fundatur in æquitate.*

DECISIO CCCLVII.

CENSVERVNT Domini standum esse in decisis in hac causa 5. Decembr. 1629.* quia etsi veriorem opinionem existimauerint Episcopum non posse pro sua quarta canonica directè contra Parochianos agere, sed contra Parochum esse experiendum non tamen dixerunt alijs remedijs esse destitutum, & contra homines adhuc decimarum debitores posse agere officio Iudicis
1 † nobili, quod loco actionis deficientis deseruit *Abb. Imol. & Felin. in c. 2 de off. iud. Bald. in l. cũ mulier. nu. 32. ff. solut. matrim. Gregor. Tolosan. syntagm. iur. lib. 47. cap. 21. nu. 10.*
2 Non obstat, quod Episcopo † debeatur quarta decimarum solum respectu earum, quæ percipiũtur ab Ecclesia, *Io. Andr. in c. conquerente. n. 40. de offic. ordin. Rot. dec. 519. coram Papa Greg. XV.* vt propterea Episcopus non possit dirigere actio-
3 nes † contra Parochianos ante exactionem ab Ecclesia factam, sed officium Iudicis nobile plus de facto Ordinarijs tribuere non possit, quàm quod habeant de iure contra laicos à quibus non possunt exigere, vt ex verbis *cap. conquerente, de offic. ordinarij*, firmatur in *d. decis. 519. coram Papa Gregorio XV.* ergo contra eos Iudicis officio nobili experiri non possit.
4 Quia si probatur Rectorem decimas à † Parochianis percepisse, non potest Episcopus ab eis tanquam quod iam liberationem sunt consequuti denuo eos exigere. Cæterum, quia Parochiani adhuc debitores sunt, in hac parte intrat officium Iudicis nobile, ne obligati cum iactura Episcopi per retentionem decimarum locupletentur ob carentiam directæ actionis, *Imol. in c. licet causa. num. 23. de probat. Felin. in c. ex parte il secondo, nu. 18. de offic. deleg. Calcan. cons. 28. nu. 24. Neuizan. cons. 5. nu. 24. Barbat. cons. 36. in fine, lib. 1.* quod, officium Iudicis eo magis in materia deci-
5 marum intrare debet, in † qua si non soluantur, cõcurrit periculum animarum, *cap. probibemus de decim.* propterea *Card. in Clem. dispendiosam Diuers. Rot. Rom. Par. 1. à Paul. Rub. select. nu. 28. de iudic. post Gulielm.* & alios dicit, quod
6 Iudex etiam non requisitus potest ex officio † compellere possessores terrarum ad soluen. decimas, si ei constet esse intra limites, & terminos Parochiæ.
7 Non obstat, quod impotentia, † voluntas, negligentia, aut malitia Rectoris non sufficiat ad hoc, vt competat officium Iudicis nobile contra Parochianos, cũ Episcopus possit dirigere actiones suas ad solutionem quartæ, quæ debetur cõtra Rectorem, nam si exegit dicebatur indubitatum, ex quo Parochiani consequuntur liberationem soluendo Rectori, si verò non exigit agere
8 poterit ad interesse, † quod succedit loco quartæ debitæ, *Dec. cons. 2. num. 8. Curt. iun. in l. vinum. in fin. ff. si cert. petat.*
Quia in primo casu non versamur, in secundo
9 verò non intrat equitas, in qua fundatur † officiũ Iudicis, vt Rectores soluant debitum Parochianorum, aut tanquam non valentes soluere, debitores decimarum locupletentur cum damno Episcopi actione carentis. Et ita &c.

☞ * *Est supra in hac parte decisio 327.*

R. P. D. QVEIPO.

Gerunden. Canonicatus.

Die Lunæ 11. Martii 1630.

ARGVMENTVM.

Præsentatio, & electio in Ecclesijs Regularibus ad quem spectet. Ecclesia Regularis si ad statum secularitatis reducatur, retinet primæua iura, nisi aliud disponatur.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio, & electio in Monasterijs Regularium est simultanea inter Capitulum & Abbatem.*
2 *Ecclesia Regularis, quando secularizatur, iura, exẽmptiones, & priuilegia Ecclesiæ competẽtia, illæsa remanent, si non adsit particularis prouisio.*
3 *Monasterium licet mutet statũ de Regularibus ad seculares, non per hoc mutat subiectionem.*
4 *Mutatio alicuius rei, quando fit, ius antiquum permanet, cuius mutatio nõ reperitur expressa.*
5 *Quod non mutatur, quare stare probibetur.*
6 *Verba, prout prius, quid importent.*
7 *Subrogatus assumit naturam eius, in cuius locum subrogatur.*
8 *Verba, pleno iure, tribuunt plenum ius faciendi, disponendi &c. priuatiuè quoad omnes alios.*
9 *Verba pleno iure, & verbum, liberè, &c. interpretantur ex alio verbo eis adiecto.*
10 *Verbum in vna clausula appositum declarationem sumit ex alio verbo in eadem clausula relato.*
11 *Canonicatuum, & prabendarum electio in Ecclesijs Collegiatis simultanea est inter Canonicos, & Prælatum.*

SVMMARIVM.

1 *Immissio vigore directi saluiani competit contra cohæredem, & principalem debitorem.*
2 *Instrumentum facit probationem probatam.*
3 *Vxoris obitus eo ipso probatur, si doceatur maritum illius transiuisse ad secunda vota.*
4 *Possessio probatur ex substentatione litis.*
5 *Pater, quando fuit institutus hæres vna cum filijs æquis portionibus, tunc in portione filiorum, non habet vsumfructum.*
6 *Vxor, quando æquis portionibus instituit hæredes, maritum, & filios, colligitur voluisse, quod maritus solam medietatem consequeretur, & nihil posset prætendere super alia medietate filiorum.*
7 *Hæredes duo quando fuerunt instituti, tunc eis datur immissio pro medietate.*
8 *Testator instituens tres hæredes, si obitus vnius probetur, datur immissio reliquis duobus æqualiter, perinde ac si duo hæredes tantum fuissent instituti.*

DECISIO CCCLVI.

CVM D. Diotalleus Lallius, vti hæres scriptus pro medietate in testamento q. Magdalenæ eius matris intentasset remedium saluiani contra D. Hieronymum Lallium eius patrem pro altera medietate cohæredem, & bonorum dotalium d. Magdalenæ occupatorem pro obtinenda immissione in possessionem medietatis illorum. Proposui dubium an eidem Diotalleuo esset concedenda immissio in possessionem medietatis præfatorum bonorum pro indiuiso cum Hieronymo patre, & Domini affirmatiuè responderunt.

Moti enim fuerunt, quia cum prædictus Diotalleuus iustificet omnia extrema necessaria, nempè possessionem testatricis de tempore consignationis dotis, creditum dotale cum hypoteca speciali reseruata ad fauorem eiusdem testatricis, & illius hæredum, testamentum de quo supra in quo prædictus Diotalleuus reperitur scriptus hæres pro medietate, mortem Magdalenæ testatricis, & possessionem Hieronymi rei conuenti, meritò venit ei concedenda immissio vigore directi saluiani,
1 † quod competit contra cohæredem, & principalem debitorem, *Honded. cons.25. num.51. vsque ad* 55. *Rota decis.25. nu.4. & decis.26. num.1. & seq. apud Statil. de saluia. secundum nouã impress.*

Possessio enim Magdalenæ testatricis de tempore consignationis dotis probatur ex instrum. dotali, quod datum fuit in summ. Diotalleuij nu.3.
2 Quod quidem † instrumentum facit probationem probatam *vulg. l. cum precibus. C. de probat. Tiraq. de retract. lignag. §.2. gloss.1. nu.20. & seq.* Rot. *decis.60. nu.1. par.1. recent.*

Hypoteca specialis reseruata ad fauorem eiusdem testatricis & suorum hæredum pro restitutione bonorum dotalium in casu mortis probatur pariter ex eodem Instr.

Institutio hæredis pro medietate facta ab eadem testatrice ad fauorem Diotalleuij patet ex testamento quod datum fuit in eodem summ. n.1.

Obitus testatricis iustificatur eo ipso, quod do-
3 cetur † Hieronymum illius virum transitum fecisse ad 2. vota prout ex fide Parochi in eodem sum. nu.2. *Greg. X . decis.344. nu.3. & decis.390. n.7.*

Possessio denique dicti Hieronymi patris, & rei
4 conuenti probatur † ex substentatione litis iuncto præfato Instr. consignationis dotis, *Rota dec. 18. nu.5. decis.26. nu.2. apud Statil. de saluia. secundum antiq. impress.*

Non obstat quod Hieronymus vti pater Diotalleui prætendat vsumfructum in bonis per eum acquisitis, & propterea non possit ei dari immissio. Quia fuit responsum prædistam conclusionem
5 non † procedere quando pater fuit institutus hæres vnà cũ filio æquis portionibus prout hic. Quia tunc in portione filij non habet vsumfructum, *auth. de hæred. ab intest. venient. §. si igitur defunctus. vers. si verò. auth. item hæreditas. C. de bon. quæ lib. Bald. cons.168. nu.4. & cons.324. per tot. lib.5. Surd. cons.116. nu.40. & 41. in fin. Rota dec.723. num.14*

Neque obstat, quod dictus Hieronymus non acceptauerit testam. Magdalenæ vxoris, quo casu potuisset vti beneficio iuris communis. Quia respondetur quod cum ex dicta institutione facta à
6 † testatrice æquis portionibus tacitè colligatur voluisse quod Hieronymus solam medietatem consequeretur, non potest propterea quidquam super alia medietate relicta filio prætendere iuxta *auth. excipitur. C. de bon. qualib. Bart. in l.51. vsusfructus. §. si ita quis ff. quand. dies. leg. eod. Surd. d. cons.116. num.23. vers. quia ex quo lib.1. Molin. de primog. Hispan. lib.1. cap.19. n.30. Boer. decis.193. nu.3. vers. & circa primum.*

Denique non obstat quod in dicto testamento Magdalenæ fuerint instituti tres hæredes, & ita
7 Diotalleuo non sit danda immissio † pro medietate, quia alter cohæres fuit. In vita tantum institutus ac cum expressa substitutione quod eo moriente præfati Hieronymus, & Diotalleuus æqua-
8 liter succederent. Vnde probato obitu dicti † cohæredis per fidem Parochi in eodem summ. nu.2. Hieronymus, & Diotalleuus æqualiter debent succedere perinde ac si ipsi duo tantum fuissent hæredes instituti, *Gabr. conclus.2. num.5. de hæred. instit. Cephal. cons.472. nu.12. & 84. Menoch. cons.273. nu.24. & 25.*

Et ita conclusum Diotalleuo tantũ informante.

§ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 4. Maij 1630. coram eodem R. P. D. Dunozetto est decisio 372.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Nouarien. Decimarum.

Die Lunæ 11. Martii 1630.

ARGVMENTVM.

Episcopus ad hoc vt consequatur quartam decimarum ei debitam, an possit agere contra laicos, officio Iudicis nobili.

SVM.

SVMMARIVM.

1 *Officium Iudicis nobile loco actionis deseruit.*
2 *Episcopo debetur quarta decimarum solum respectu earum, quæ percipiuntur ab Ecclesia.*
3 *Episcopus non potest dirigere actiones contra Parochianos pro consequenda suam quartam decimarum ante exactionem ab Ecclesia factã.*
4 *Decimas exegisse Rectorem à parochialibus, quãdo probatur, non potest Episcopus ab iis, tanquam quod iam liberationem sunt consequuti, denuo eas exigere.*
5 *Decima, si non soluantur, concurrit periculum animarum.*
6 *Iudex etiam non requisitus potest ex officio compellere possessores terrarum ad soluen. decimas.*
7 *Rectoris impotentia, voluntas, negligentia, aut malitia, non sufficit, ad hoc vt competat officiũ Iudicis nobile Episcopo, pro consequendo suam quartam decimarum.*
8 *Interesse succedit loco rei debitæ.*
9 *Iudicum officium nobile fundatur in æquitate.*

DECISIO CCCLVII.

CENSVERVNT Domini standum esse in decisis in hac causa 5. Decembr. 1629.* quia etsi veriorem opinionem existimauerint Episcopum non posse pro sua quarta canonica directè contra Parochianos agere, sed contra Parochum esse experiendum, non tamen dixerunt alijs remedijs esse destitutum, & contra homines adhuc decimarum debitores posse agere officio Iudicis
1 † nobili, quod loco actionis deficientis deseruit *Abb. Imol. & Felin. in c. 2 de off. iud. Bald. in l. cũ mulier. nu. 32. ff. solut. matrim. Gregor. Tolosan. syntagm. iur. lib. 47. cap. 21. nu. 10.*
2 Non obstat, quod Episcopo † debeatur quarta decimarum solum respectu earum, quæ percipiũtur ab Ecclesia, *Io. Andr. in c. conquerente. n. 40. de offic. ordin. Rot. dec. 519. coram Papa Greg. XV.* vt propterea Episcopus non possit dirigere actio-
3 nes † contra Parochianos ante exactionem ab Ecclesia factam, sed officium Iudicis nobile plus de facto Ordinarijs tribuere non possit, quàm quod habeant de iure contra laicos à quibus non possunt exigere, vt ex verbis *cap. conquerente, de offic. ordinarij*, firmatur in *d. decis. 519. coram Papa Gregorio XV.* ergo contra eos Iudicis officio nobili experiri non possit.
4 Quia si probatur Rectorem decimas à † Parochianis percepisse, non potest Episcopus ab eis tanquam quod iam liberationem sunt consequuti denuo eos exigere. Cæterum, quia Parochiani adhuc debitores sunt, in hac parte intrat officium Iudicis nobile, ne obligati cum iactura Episcopi per retentionem decimarum locupletentur ob carentiam directæ actionis, *Imol. in c. licet causa. num. 23. de probat. Felin. in c. ex parte il secondo, nu. 18. de offic. deleg. Calcan. cons. 28. nu. 24. Nenizan. cons. 5. nu. 24. Barbat. cons. 36. in fine, lib. 1.* quod, officium Iudicis eo magis in materia deci-
5 marum intrare debet, in † qua si non soluantur, concurrit periculum animarum, *cap. prohibemus de decim.* propterea *Card. in Clem. dispendiosam Diuis Rot. Rom. Par. 1. à Paul. Rub. select. nu. 28. de iudic. post Gulielm.* & alios dicit, quod
6 Iudex etiam non requisitus potest ex officio † compellere possessores terrarum ad soluen. decimas, si ei constet esse intra limites, & terminos Parochiæ.
7 Non obstat, quod impotentia, † voluntas, negligentia, aut malitia Rectoris non sufficiat ad hoc, vt competat officium Iudicis nobile contra Parochianos, cũ Episcopus possit dirigere actiones suas ad solutionem quartæ, quæ debetur cõtra Rectorem, nam si exegit dicebatur indubitatum, ex quo Parochiani consequuntur liberationem soluendo Rectori, si verò non exigit agere
8 poterit ad interesse, † quod succedit loco quartæ debitæ, *Dec. cons. 2. num. 8. Curt. iun. in l. vinum. in fin. ff. si cert. petat.*
Quia in primo casu non versamur, in secundo
9 verò non intrat equitas, in qua fundatur † officiũ Iudicis, vt Rectores soluant debitum Parochianorum, aut tanquam non valentes soluere, debitores decimarum locupletentur cum damno Episcopi actione carentis. Et ita &c.

☞ * *Est supra in hac parte decisio 327.*

R. P. D. QVEIPO.

Gerunden. Canonicatus.

Die Lunæ 11. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

Præsentatio, & electio in Ecclesijs Regularibus ad quem spectet. Ecclesia Regularis si ad statum secularitatis reducatur, retinet primæua iura, nisi aliud disponatur.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio, & electio in Monasterijs Regularium est simultanea inter Capitulum & Abbatem.*
2 *Ecclesia Regularis, quando secularizatur, iura, exemptiones, & priuilegia Ecclesiæ competẽtia, illæsa remanent, si non adsit particularis prouisio.*
3 *Monasterium licet mutet statũ de Regularibus ad seculares, non per hoc mutat subiectionem.*
4 *Mutatio alicuius rei, quando fit, ius antiquum permanet, cuius mutatio nõ reperitur expressa.*
5 *Quod non mutatur, quare stare prohibetur.*
6 *Verba, prout prius, quid importent.*
7 *Subrogatus assumit naturam eius, in cuius locum subrogatur.*
8 *Verba, pleno iure, tribuunt plenum ius faciendi, disponendi &c. priuatiuè quoad omnes alios.*
9 *Verba pleno iure, & verbum, liberè, &c. interpretantur ex alio verbo eis adiecto.*
10 *Verbum in vna clausula appositum declarationem sumit ex alio verbo in eadem clausula relato.*
11 *Canonicatuum, & prabendarum electio in Ecclesijs Collegiatis simultanea est inter Canonicos, & Prælatum.*

SVMMARIVM.

1 *Immissio vigore directi saluiani competit contra cohæredem, & principalem debitorem.*
2 *Instrumentum facit probationem probatam.*
3 *Vxoris obitus eo ipso probatur, si doceatur maritum illius transiuisse ad secunda vota.*
4 *Possessio probatur ex substentatione litis.*
5 *Pater, quando fuit institutus hæres vna cum filijs æquis portionibus, tunc in portione filiorum, non habet vsumfructum.*
6 *Vxor, quando æquis portionibus instituit hæredes, maritum, & filios, colligitur voluisse, quod maritus solam medietatem consequeretur, & nihil posset prætendere super alia medietate filiorum.*
7 *Hæredes duo quando fuerunt instituti, tunc eis datur immissio pro medietate.*
8 *Testator instituens tres hæredes, si obitus vnius probetur, datur immissio reliquis duobus æqualiter, perinde ac si duo hæredes tantum fuissent instituti.*

DECISIO CCCLVI.

CVM D. Diotalleus Lallius, vti hæres scriptus pro medietate in testamento q. Magdalenæ eius matris intentasset remedium saluiani contra D. Hieronymum Lallium eius patrem pro altera medietate cohæredem, & bonorum dotalium d. Magdalenæ occupatorem pro obtinenda immissione in possessionem medietatis illorum. Proposui dubium an eidem Diotalleuo esset concedenda immissio in possessionem medietatis præfatorum bonorum pro indiuiso cum Hieronymo patre, & Domini affirmatiuè responderunt.

Moti enim fuerunt, quia cum prædictus Diotalleuus iustificet omnia extrema necessaria, nempè possessionem testatricis de tempore consignationis dotis, creditum dotale cum hypoteca speciali reseruata ad fauorem eiusdem testatricis, & illius hæredum, testamentum de quo supra in quo prædictus Diotalleuus reperitur scriptus hæres pro medietate, mortem Magdalenæ testatricis, & possessionem Hieronymi rei conuenti, meritò veniç ei concedenda immissio vigore directi saluiani,
1 † quod competit contra cohæredem, & principalem debitorem, *Honded. cons. 25. num. 51. vsque ad 55. Rota decis. 25. nu. 4. & decis. 26. num. 1. & seq. apud Statil. de saluia. secundum nouā impress.*

Possessio enim Magdalenæ testatricis de tempore consignationis dotis probatur ex instrum. dotali, quod datum fuit in summ. Diotalleuij nu. 3.
2 Quod quidem † instrumentum facit probationem probatam *vulg. l. cum precibus. C. de probat. Tiraq. de retract. lignag. §. 2. gloss. 1. nu. 20. & seq. Rot. decis. 60. nu. 1. par. 1. recent.*

Hypoteca specialis reseruata ad fauorem eiusdem testatricis & suorum heredum pro restitutione bonorum dotalium in casu mortis probatur pariter ex eodem Instr.

Institutio hæredis pro medietate facta ab eadem testatrice ad fauorem Diotalleuij patet ex testamento quod datum fuit in eodem summ. n. 1.

Obitus testatricis iustificatur eo ipso, quod do-
3 cetur † Hieronymum illius virum transitum fecisse ad 2. vota prout ex fide Parochi in eodem sum. nu. 2. *Greg. X . decis. 344. nu. 3. & decis. 390. n. 7.*

Possessio denique dicti Hieronymi patris, & rei
4 conuenti probatur † ex substentatione litis iuncto præfato Instr. consignationis dotis, *Rota dec. 18. nu. 5. decis. 26. nu. 2. apud Statil. de saluia. secundum antiq. impress.*

Non obstat quod Hieronymus vti pater Diotalleui prætendat vsumfructum in bonis per eum acquisitis, & propterea non possit ei dari immissio. Quia fuit responsum prædictam conclusionem
5 non † procedere quando pater fuit institutus hæres vnà cū filio æquis portionibus prout hic. Quia tunc in portione filij non habet vsumfructum, *auth. de hæred. ab intest. venient. §. si igitur defunctus. vers. si verò. auth. item hæreditas. C. de bon. quæ lib. Bald. cons. 168. nu. 4. & cons. 324. per tot. lib. 5. Surd. cons. 116. nu. 40. & 41. in fin. Rota dec. 723. num. 14*

Neque obstat, quod dictus Hieronymus non acceptauerit testam. Magdalenæ vxoris, quo casu potuisset vti beneficio iuris communis. Quia respondetur quod cum ex dicta institutione facta à
6 † testatrice æquis portionibus tacitè colligatur voluisse quod Hieronymus solam medietatem consequeretur, non potest propterea quidquam super alia medietate relicta filio prætendere iuxta *auth. excipitur. C. de bon. qualib Bart. in l. 51. vsusfructus. §. si ita quis ff. quand. dies. leg. eod. Surd. d. cons. 116. num. 23. vers. quia ex quo lib. 1. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. cap. 19. n. 30. Boer. decis. 193. nu. 3. vers. & circa primum.*

Denique non obstat quod in dicto testamento Magdalenæ fuerint instituti tres hæredes, & ita
7 Diotalleuo non sit danda immissio † pro medietate, quia alter cohæres fuit. In vita tantum institutus ac cum expressa substitutione quod eo moriente præfati Hieronymus, & Diotalleuus æqualiter succederent. Vnde probato obitu dicti † co-
8 hæredis per fidem Parochi in eodem summ. nu. 2. Hieronymus, & Diotalleuus equaliter debent succedere perinde ac si ipsi duo tantum fuissent hæredes instituti, *Gabr. conclus. 2. num. 5. de hæred. instit. Cephal. cons. 472. nu. 12. & 84. Menoch. cons. 273. nu. 24. & 25.*

Et ita conclusum Diotalleuo tantū informante.

§ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 4. Maij 1630. coram eodem R. P. D. Dunozetto est decisio 372.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Nouarien. Decimarum.

Die Lunæ 11. Martii 1630.

ARGVMENTVM.

Episcopus ad hoc vt consequatur quartam decimarum ei debitam, an possit agere contra laicos, officio Iudicis nobili.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Officium Iudicis nobile loco actionis deseruit.*
2 *Episcopo debetur quarta decimarum solum respectu earum, quæ percipiuntur ab Ecclesia.*
3 *Episcopus non potest dirigere actiones contra Parochianos pro consequenda suam quartam decimarum ante exactionem ab Ecclesia factã.*
4 *Decimas exegisse Rectorem à parochialibus, quãdo probatur, non potest Episcopus ab eis, tanquam quod iam liberationem sunt consequuti, denuo eas exigere.*
5 *Decima, si non soluantur, concurrit periculum animarum.*
6 *Iudex etiam non requisitus potest ex officio compellere possessores terrarum ad soluen. decimas.*
7 *Rectoris impotentia, voluntas, negligentia, aut malitia, non sufficit, ad hoc vt competat officiũ Iudicis nobile Episcopo, pro consequendo suam quartam decimarum.*
8 *Interesse succedit loco rei debita.*
9 *Iudicum officium nobile fundatur in æquitate.*

DECISIO CCCLVII.

CENSVERVNT Domini standum esse in decisis in hac causa 5. Decembr. 1629.* quia etsi veriorem opinionem existimauerint Episcopum non posse pro sua quarta canonica directè contra Parochianos agere, sed contra Parochum esse experiendum, non tamen dixerunt alijs remedijs esse destitutum, & contra homines adhuc decimarum debitores posse agere officio Iudicis
1 † nobili, quod loco actionis deficientis deseruit *Abb. Imol. & Felin. in c. 2 de off. iud. Bald. in l. cũ mulier. nu. 32. ff. solut. matrim. Gregor. Tolosan. syntagm. iur. lib. 47. cap. 21. nu. 10.*
2 Non obstat, quod Episcopo † debeatur quarta decimarum solum respectu earum, quæ percipiũtur ab Ecclesia, *Io. Andr. in c. conquerente. n. 40. de offic. ordin. Rot. dec. 519. coram Papa Greg. XV.* vt propterea Episcopus non possit dirigere actio-
3 nes † contra Parochianos ante exactionem ab Ecclesia factam, sed officium Iudicis nobile plus de facto Ordinarijs tribuere non possit, quàm quod habeant de iure contra laicos à quibus non possunt exigere, vt ex verbis *cap. conquerente, de offic. ordinari.*, firmatur in *d. decis. 519. coram Papa Gregorio XV.* ergo contra eos Iudicis officio nobili experiri non possit.
4 Quia si probatur Rectorem decimas à † Parochianis percepisse, non potest Episcopus ab eis tanquam quod iam liberationem sunt consequuti denuo eos exigere. Cæterum, quia Parochiani adhuc debitores sunt, in hac parte intrat officium Iudicis nobile, ne obligati cum iactura Episcopi per retentionem decimarum locupletentur ob carentiam directæ actionis, *Imol. in c. licet causa. num. 23. de probat. Felin. in c. ex parte il secondo, nu. 18. de offic. deleg. Calcan. cons. 28. nu. 24. Nezizan. cons. 5. nu. 24. Barbat. cons. 36. in fine, lib. 1.* quod, officium Iudicis eo magis in materia deci-
5 marum intrare debet, in † qua si non soluantur, cõcurrit periculum animarum, *cap. probibemus de decim.* propterea Card. *in Clem. dispendiosam Diuij Rot. Rom. Par. 1. à Paul. Rub. select. nu. 28. de iudic. post Gulielm.* & alios dicit, quod
6 Iudex etiam non requisitus potest ex officio † compellere possessores terrarum ad soluen. decimas, si ei constet esse intra limites, & terminos Parochiæ.
7 Non obstat, quod impotentia, † voluntas, negligentia, aut malitia Rectoris non sufficiat ad hoc, vt competat officium Iudicis nobile contra Parochianos, cũ Episcopus possit dirigere actiones suas ad solutionem quartæ, quæ debetur cõtra Rectorem, nam si exegit dicebatur indubitatum, ex quo Parochiani consequuntur liberationem soluendo Rectori, si verò non exigit agere
8 poterit ad interesse, † quod succedit loco quartæ debitæ, *Dec. cons. 2. num. 8. Curt. iun. in l. vinum. in fin. ff. si cert. petat.*
Quia in primo casu non versamur, in secundo
9 verò non intrat equitas, in qua fundatur † officiũ Iudicis, vt Rectores soluant debitum Parochianorum, aut tanquam non valentes soluere, debitores decimarum locupletentur cum damno Episcopi actione carentis. Et ita &c.

** Est supra in hac parte decisio 327.*

R. P. D. QVEIPO.

Gerunden. Canonicatus.

Die Lunæ 11. Martii 1630.

ARGVMENTVM.

Præsentatio, & electio in Ecclesijs Regularibus ad quem spectet. Ecclesia Regularis si ad statum secularitatis reducatur, retinet primæua iura, nisi aliud disponatur.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio, & electio in Monasterijs Regularium est simultanea inter Capitulum & Abbatem.*
2 *Ecclesia Regularis, quando secularizatur, iura, exemptiones, & priuilegia Ecclesiæ competẽtia, illæsa remanent, si non adsit particularis prouisio.*
3 *Monasterium licet mutet statũ de Regularibus ad seculares, non per hoc mutat subiectionem.*
4 *Mutatio alicuius rei, quando fit, ius antiquum permanet, cuius mutatio nõ reperitur expressa.*
5 *Quod non mutatur, quare stare probibetur.*
6 *Verba, prout prius, quid importent.*
7 *Subrogatus assumit naturam eius, in cuius locum subrogatur.*
8 *Verba, pleno iure, tribuunt plenum ius faciendi, disponendi &c. priuatiuè quoad omnes alios.*
9 *Verba pleno iure, & verbum, liberè, &c. interpretantur ex alio verbo eis adiecto.*
10 *Verbum in vna clausula appositum declarationem sumit ex alio verbo in eadem clausula relato.*
11 *Canonicatuum, & prabendarum electio in Ecclesijs Collegiatis simultanea est inter Canonicos, & Prælatum.*

Non DE-

SVMMARIVM.

1 *Immissio vigore directi saluiani competit contra cohæredem, & principalem debitorem.*
2 *Instrumentum facit probationem probatam.*
3 *Vxoris obitus eo ipso probatur, si doceatur maritum illius transiuisse ad secunda vota.*
4 *Possessio probatur ex substentatione litis.*
5 *Pater, quando fuit institutus hæres vna cum filijs æquis portionibus, tunc in portione filiorum, non habet vsumfructum.*
6 *Vxor, quando æquis portionibus instituit hæredes, maritum, & filios, colligitur voluisse, quod maritus solam medietatem consequeretur, & nihil posset prætendere super alia medietate filiorum.*
7 *Hæredes duo quando fuerunt instituti, tunc eis datur immissio pro medietate.*
8 *Testator instituens tres hæredes, si obitus vnius probetur, datur immissio reliquis duobus æqualiter, perinde ac si duo hæredes tantum fuissent instituti.*

DECISIO CCCLVI.

CVM D. Diotalleus Lallius, vti hæres scriptus pro medietate in testamento q. Magdalenæ eius matris intentasset remedium saluiani contra D. Hieronymum Lallium eius patrem pro altera medietate cohæredem, & bonorum dotalium d. Magdalenæ occupatorem pro obtinenda immissione in possessionem medietatis illorum. Proposui dubium an eidem Diotalleuo esset concedenda immissio in possessionem medietatis præfatorum bonorum pro indiuiso cum Hieronymo patre, & Domini affirmatiuè responderunt.

Moti enim fuerunt, quia cum prædictus Diotalleuus iustificet omnia extrema necessaria, nempè possessionem testatricis de tempore consignationis dotis, creditum dotale cum hypoteca speciali reseruata ad fauorem eiusdem testatricis, & illius hæredum, testamentum de quo supra in quo prædictus Diotalleuus reperitur scriptus hæres pro medietate, mortem Magdalenæ testatricis, & possessionem Hieronymi rei conuenti, meritò veniebat concedenda immissio vigore directi saluiani,
1 † quod competit contra cohæredem, & principalem debitorem, *Honded. cons. 25. num. 51. vsque ad 55. Rota decis. 25. nu. 4. & decis. 26. num. 1. & seq. apud Statil. de saluia. secundum nouã impress.*

Possessio enim Magdalenæ testatricis de tempore consignationis dotis probatur ex instrum. dotali, quod datum fuit in summ. Diotalleuij nu. 3.
2 Quod quidem † instrumentum facit probationem probatam *vulg. l. cum precibus. C. de probat. Tiraq. de retract. lignag. §. 2. gloss. 1. nu. 20. & seq.* Rot. *decis. 60. nu. 1. par. 1. recent.*

Hypoteca specialis reseruata ad fauorem eiusdem testatricis & suorum hæredum pro restitutione bonorum dotalium in casu mortis probatur pariter ex eodem Instr.

Institutio hæredis pro medietate facta ab eadem testatrice ad fauorem Diotalleuij patet ex testamento quod datum fuit in eodem summ. n. 1.

Obitus testatricis iustificatur eo ipso, quod do-
3 cetur † Hieronymum illius virum transitum fecisse ad 2. vota prout ex fide Parochi in eodem sum. nu. 2. *Greg. X . decis. 344. nu. 3. & decis. 390. n. 7.*

Possessio denique dicti Hieronymi patris, & rei
4 conuenti probatur † ex substentatione litis iuncto præfato Instr. consignationis dotis, *Rota dec. 18. nu. 5. decis. 26. nu. 2. apud Statil. de saluia. secundum antiq. impress.*

Non obstat quod Hieronymus vti pater Diotalleui prætendat vsumfructum in bonis per eum acquisitis, & propterea non possit ei dari immissio. Quia fuit responsum prædictam conclusionem
5 non † procedere quando pater fuit institutus hæres vnà cũ filio æquis portionibus prout hic. Quia tunc in portione filij non habet vsumfructum, *auth. de hæred. ab intest. venient. §. si igitur defunctus. vers. si verò. auth. item hæreditas. C. de bon. quæ lib. Bald. cons. 168. nu. 4. & cons. 324. per tot. lib. 5. Surd. cons. 116. nu. 40. & 41. in fin. Rota dec. 723. num. 14*

Neque obstat, quod dictus Hieronymus non acceptauerit testam. Magdalenæ vxoris, quo casu potuisset vti beneficio iuris communis. Quia respondetur quod cum ex dicta institutione facta à
6 † testatrice æquis portionibus tacitè colligatur voluisse quod Hieronymus solam medietatem consequeretur, non potest propterea quidquam super alia medietate relicta filio prætendere iuxta *auth. excipitur. C. de bon. qualib. Bart. in l. 51. vsusfructus. §. si ita quis ff. quand. dies. leg. ced. Surd. d. cons. 116. num. 23. vers. quia ex quo lib. 1. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. cap. 19. n. 30. Boer. decis. 193. nu. 3. vers. & circa primum.*

Denique non obstat quod in dicto testamento Magdalenæ fuerint instituti tres hæredes, & ita
7 Diotalleuo non sit danda immissio † pro medietate, quia alter cohæres fuit. In vita tantum institutus ac cum expressa substitutione quod eo moriente præfati Hieronymus, & Diotalleuus æqua-
8 liter succederent. Vnde probato obitu dicti † cohæredis per fidem Parochi in eodem summ. nu. 2. Hieronymus, & Diotalleuus æqualiter debent succedere perinde ac si ipsi duo tantum fuissent hæredes instituti, *Gabr. conclus. 2. num. 5. de hæred. instit. Cephal. cons. 472. nu. 12. & 84. Menoch. cons. 273. nu. 24. & 25.*

Et ita conclusum Diotalleuo tantũ informante.

§ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 4. Maij 1630. coram eodem R. P. D. Dunozetto est decisio 372.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Nouarien. Decimarum.

Die Lunæ 11. Martii 1630.

ARGVMENTVM.

Episcopus ad hoc vt consequatur quartam decimarum ei debitam, an possit agere contra laicos, officio Iudicis nobili.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Officium Iudicis nobile loco actionis deseruit.*
2 *Episcopo debetur quarta decimarum solum respectu earum, quæ percipiuntur ab Ecclesia.*
3 *Episcopus non potest dirigere actiones contra Parochianos pro consequenda suam quartam decimarum ante exactionem ab Ecclesia factã.*
4 *Decimas exegisse Rectorem à parochialibus, quãdo probatur, non potest Episcopus ab eis, tanquam quod iam liberationem sunt consequuti, denuo eas exigere.*
5 *Decimæ si non soluantur, concurrit periculum animarum.*
6 *Iudex etiam non requisitus potest ex officio compellere possessores terrarum ad soluen. decimas.*
7 *Rectoris impotentia, voluntas, negligentia, aut malitia, non sufficit, ad hoc vt competat officiũ Iudicis nobile Episcopo, pro consequendo suam quartam decimarum.*
8 *Interesse succedit loco rei debitæ.*
9 *Iudicum officium nobile fundatur in æquitate.*

DECISIO CCCLVII.

CENSVERVNT Domini standum esse in decisis in hac causa 5. Decembr. 1629.* quia etsi veriorem opinionem existimauerint Episcopum non posse pro sua quarta canonica directè contra Parochianos agere, sed contra Parochum esse experiendum, non tamen dixerunt alijs remedijs esse destitutum, & contra homines adhuc decimarum debitores posse agere officio Iudicis
1 † nobili, quod loco actionis deficientis deseruit *Abb. Imol. & Felin. in c. 2 de off. iud. Bald. in l. cũ mulier. nu. 32. ff. solut. matrim. Gregor. Tolosan. syntagm. iur. lib. 47. cap. 21. nu. 10.*
2 Non obstat, quod Episcopo † debeatur quarta decimarum solum respectu earum, quæ percipiũtur ab Ecclesia, *Io. Andr. in c. conquerente. n. 40. de offic. ordin.* Rot. dec. 519. *coram Papa Greg. XV.* vt propterea Episcopus non possit dirigere actio-
3 nes † contra Parochianos ante exactionem ab Ecclesia factam, sed officium Iudicis nobile plus de facto Ordinarijs tribuere non possit, quàm quod habeant de iure contra laicos à quibus non possunt exigere, vt ex verbis *cap. conquerente, de offic. ordinarij*, firmatur in *d. decis. 519. coram Papa Gregorio XV.* ergo contra eos Iudicis officio nobili experiri non possit.
4 Quia si probatur Rectorem decimas à † Parochianis percepisse, non potest Episcopus ab eis tanquam quod iam liberationem sunt consequuti denuo eos exigere. Cæterum, quia Parochiani adhuc debitores sunt, in hac parte intrat officium Iudicis nobile, ne obligati cum iactura Episcopi per retentionem decimarum locupletentur ob carentiam directæ actionis, *Imol. in c. licet causa. num. 23. de probat. Felin. in c. ex parte il secondo, nu. 18. de offic. deleg. Calcan. cons. 28. nu. 24. Nezizan. cons. 5. nu. 24. Barbat. cons. 36. in fine, lib. 1.* quod, officium Iudicis eo magis in materia deci-
5 marum intrare debet, in † qua si non soluantur, cõcurrit periculum animarum, *cap. probibemus de decim.* propterea *Card. in Glem. dispendiosam Diuis Rot. Rom. Par. I. à Paul. Rub. select.* nu. 28. *de iudic. post Gulielm.* & alios dicit, quod
6 Iudex etiam non requisitus potest ex officio † compellere possessores terrarum ad soluen. decimas, si ei constet esse intra limites, & terminos Parochiæ.
7 Non obstat, quod impotentia, † voluntas, negligentia, aut malitia Rectoris non sufficiat ad hoc, vt competat officium Iudicis nobile contra Parochianos, cũ Episcopus possit dirigere actiones suas ad solutionem quartæ, quæ debetur cõtra Rectorem, nam si exegit dicebatur indubitatum, ex quo Parochiani consequuntur liberationem soluendo Rectori, si verò non exigit agere
8 poterit ad interesse, † quod succedit loco quartæ debitæ, *Dec. cons. 2. num. 8. Curt. iun. in l. vinum. in fin. ff. si cert. petat.*
Quia in primo casu non versamur, in secundo
9 verò non intrat equitas, in qua fundatur † officiũ Iudicis, vt Rectores soluant debitum Parochianorum, aut tanquam non valentes soluere, debitores decimarum locupletentur cum damno Episcopi actione carentis. Et ita &c.

☞ * *Est supra in hac parte decisio 327.*

R. P. D. QVEIPO.

Gerunden. Canonicatus.

Die Lunæ 11. Martii 1630.

ARGVMENTVM.

Præsentatio, & electio in Ecclesijs Regularibus ad quem spectet. Ecclesia Regularis si ad statum secularitatis reducatur, retinet primæua iura, nisi aliud disponatur.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio, & electio in Monasterijs Regularium est simultanea inter Capitulum & Abbatem.*
2 *Ecclesia Regularis, quando secularizatur, iura, exemptiones, & priuilegia Ecclesiæ competẽtia, illæsa remanent, si non adsit particularis prouisio.*
3 *Monasterium licet mutet statũ de Regularibus ad seculares, non per hoc mutat subiectionem.*
4 *Mutatio alicuius rei, quando fit, ius antiquum permanet, cuius mutatio nõ reperitur expressa.*
5 *Quod non mutatur, quare stare probibetur.*
6 *Verba, prout prius, quid importent.*
7 *Subrogatus assumit naturam eius, in cuius locum subrogatur.*
8 *Verba, pleno iure, tribuunt plenum ius faciendi, disponendi &c. priuatiuè quoad omnes alios.*
9 *Verba pleno iure, & verbum, liberè, &c. interpretantur ex alio verbo eis adiecto.*
10 *Verbum in vna clausula appositum declarationem sumit ex alio verbo in eadem clausula relato.*
11 *Canonicatuum, & prebendarum electio in Ecclesijs Collegiatis simultanea est inter Canonicos, & Prælatum.*

DECISIO CCCLVIII.

ECCLESIA B. MARIÆ Villebertrandi, quę olim regimini Canonicorum Regularium S. Augustini subiacebat per fel. rec. Clem. VIII. in Collegiatam Ecclesiam anno 1592. erecta fuit, & in ea idem Pontifex Archipresbyteratum, & tot Canonicatus, & præbēdas, quot ante suppressionem erant loca constituit, & circa eorum electionem extant in Bulla erectionis sequentia verba: *Dictaq. erecta Ecclesia, ac dignitates Canonicatus, & prabenda illius, aliaq. beneficia Capitulum, & ministri suo Ordinario subiecti sint, ipsorumq. Canonicatuum, & prabendarum collatio, prouisio, & quauis alia dispositio ad pro tempore existentem Archipresbyterũ d. Ecclesia prout prius locorum, & Canonicalium portionum huiusmodi collatio ad Abbatem suppressi Monasterij B. Maria huiusmodi in suis mensibus pertinebat, deinceps excepta hac prima vice cessantibus reseruationibus, & affectionibus Apostolicis pleno iure spectet, & pertineat.*

Cum autem de mense Septemb. 1629. vacaret Canonicatus, de quo controuertitur, Archipresbyter d. Ecclesię solus, absque consensu Capituli, vel maioris partis illius, illum Ioanni Gimbernet contulit. Capitulum autem sub prætextu, quod electio omnium Canonicatuum, & præbendarum eiusdem Ecclesiæ simultanea esset inter ipsum, & Archipresbyterum, & præd. electioni per Archipresbyterum factæ contradicen. alium elegit, contendens prouisionem ab Archipresbytero factam esse nullam, & causa mihi commissa super inualiditate d. electionis, dedi dubium an prædictus Ioannes Gimbernet esset instituendus, & Domini responderunt instituendum non esse.

1 Nam cum de iure communi in † Monasterijs Regularium præsentatio, & electio simultanea sit inter Capitulum & Abbatem secundum *text. in cap. ea noscitur ubi Abb. nu. 4.* de his quæ fiunt à *Prælat. Cassad. decis. 22. nu. 3. sub tit. de praben.* & ita in præd. Ecclesia S. Mariæ Regularitatis tempore obseruatum fuisse ostendit Capitulum ex electionibus factis per centum annos, & vltra continuatos ferè ad tempus secularizationis per suppressionem, & secularizationem, status dum-
2 taxat fuit mutatus, iura † verò exemptiones, & priuilegia Ecclesiæ competentia illæsa, & immutata remanserunt cum in hac parte specialis prouisio non reperiatur secundum doctr. *text. in cap. dilectus de Capell. monach. ubi Abb. nu. 9. post Innoc.* docet quod licet monasterium mutet statum,
3 † de Regularibus ad sæculares non per hoc mutat subiectionem, & quod remanet exemptum sicut prius, & ita communiter à Doct. acceptum esse testatur, & conducit *text. in cap. recolentes de stat. regul.* & firmat *Rot. decis. 174. num. 7. par. recen. & coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 452. nu. 4.* & in alia causa eiusdem Ecclesiæ S. Mariæ Villebeltrandi *coram D. meo Verospio sub die 16. Februarij 1629.*

Quod suadetur *ex reg. text. in l. pracipimus in*
4 *fin. C. de appellat.* qua traditur permanere ius † antiquum cuius mutatio non reperitur expressa in illis verbis, *quicquid autem hac lege specialiter non videtur expressum, id veterum legum constitutionumq. regulis omnes relictum intelligant, ubi glos. verb. intelligat,* notat in hæc verba, *& ita, quod non mutatur, stat,* sic *in auth. de administr. offi. §. final. & probatur ex text. in l. sancimus,* ibi,
5 *quod enim † non mutatur, quare stare prohibetur, C. de testam. & ex l. siue possidetis. C. de probat. ubi not. Castr. Sanchez. de matrimon. lib. 3. disput. 1. num. 7.*

Et in nostro casu ex ipsa Bulla erectionis sua-
6 detur in illis verbis: † *prout prius* quæ antiquum ius, & pristinam consuetudinem respiciũt, & præseruant *glos. in cap. quamuis. in verb. prout. de offic. ordin. lib. 6. Gemin. cons. 29. col. 2. Menoch. cons. 1. num. 20. Surd. cons. 335. nu. 38.* cum alijs latè per *Barbos. de dict. & claus. dict. 249. per tot.*

Præcipuè quia Ecclesia sæcularis nouiter erecta in locum primæ regularis subrogata fuit, &
7 † ideo eius naturam assumit, & iura conseruat cũ omnibus qualitatibus expressè non alteratis, & mutatis, *l. si donata. §. 1. ff. de donat. inter vir. & uxor. Suarez alleg. 28. & Baldes. ibi nu. 25. Ias. in l. certi condictio. 9. in princ. nu. 27. ff. de reb. credit. Matienz. in l. 1. tit. 4. lib. 5. recept. gl. 14. nu. 16. Ludouis. decis. 115. nu. 3.*

8 Neque obstat verbum † *pleno iure* in Bulla erectionis supra relata, quod videtur tribuere in beneficijs ius plenum disponendi priuatiuè, quo ad omnes alios *iuxt. text. in cap. cum & plantare, §. in Ecclesijs, ubi glos. in verb. pleno iur. de priuileg.* nam licet ita de iure procedat, in proposito tamen casu verbum illud debet coniungi cũ illo verbo supra relato in eadem Bulla *prout prius,* vt sit sensus, quod electio Canonicatuum, & præben-
9 darum in suis mensibus † pleno iure, prout prius pertineat ad Archipresb. vt in simili casu agens de verbo *liberè* notauit *Cassad. decis. 3. nu. 3. de priuileg. Rot. coram Reuerendiss. D. meo Decano in Cremonen. Canonicatus 26. Aprilis 1624.* quia
10 frequens est in iure verbum in vna † clausula appositum declarationem, & interpretationem sumere ex alio verbo in eadem clausula relato, *l. heredes palam, §. 1. in fin.* ibi *vel ex vicinis scripturis. ff. de testam. l. si seruus plurium 50. §. fin.* ibi, *item earum quæ pracedunt, vel quæ sequuntur, ff. de leg. 1.* & notauit *glos. in l. ille à quo 13. §. quid ergo. verb. verba fideicommissi. ff. ad Trebell. & ibi Bart. & DD. Ludouis. decis. 169. nu. 6. Rot. decis. 452. num. 5. par. 1. recent.*

Maximè cum huiusmodi intellectus iuri com-
11 muni sit conformis, quo in Ecclesijs † collegiatis Canonicatuum, & prebendarum electio simultanea est inter Canonicos, & prælatum ex *Cassad. decis. 22. de praben. num. 3. dicens communem, & à Rota sequutam, Put. decis. 125 lib. 1.* & cum pluribus relatis per *Garz. de benef. 5. par. cap. 4. n. 64.*

Et ita decisum vtraque parte informante.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Regien. Bonorum.

Die Veneris 15. Martii 1630.

AR-

ARGVMENTVM.

Domino directo datur mandatum de manutenendo in bonis deuolutis ad eum ob finitam emphyteusim. Dominium ad effectum deuolutionis qualiter probetur. Illegitimus non comprehenditur in inuestitura bonorum Ecclesiasticorum. Identitas bonorum qualiter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Possessio ciuilis ad effectum recuperandi possessionem naturalem sufficit pro manutentione.*

2 *Vsufructu finito competit mandatum de manutenendo proprietario.*

3 *Manutentio, finito vsufructu non solum competit proprietario, sed etiam illius hæredi intra 30. annos, quamuis vsufructuarius alienauerit.*

4 *Manutentio datur proprietario, quando deuolutio est clara, secus si de ea dubitatur, & nu. 5. Quia tunc datur hæredi, qui possessionē cœpit, n. 4.*

5 *Ex inuestitura sola non resultat concludens probatio dominij.*

7 *Inuestitura plenè probat dominium pluribus cōcurrentibus adminiculis.*

8 *Dominium benè probatur ex confessione partis, & num. 9.*

10 *Canonum plures solutiones deseruiunt pro adminiculo ad effectum probandi dominium.*

11 *Dominium etiam contra tertium spatio 30. annorum præscribitur.*

12 *Reseruatio consensus Domini in sublocatione, cum effectuatione, deseruit pro adminiculo ad effectum probandi dominium.*

13 *Dominij confessio ad fauorem alicuius, non solū nocet confitenti, sed etiam eius hæredibus.*

14 *Adminicula, quæ de per se non sufficiunt, iuncta tamen simul suffragantur.*

15 *Adminicula simul, & non separatim debēt considerari.*

16 *Existentia comprehensorum in inuestitura non præsumitur, nisi probetur.*

17 *Emphyteusis recepta pro hæredibus, & successoribus in infinitum est transitoria ad hæredes etiam extraneos.*

18 *Emphyteusis recepta pro hæredibus, et successoribus an videatur restricta ad hæredes sāguinis.*

19 *Emphyteusis, quando non dicatur pro quibuscūque successoribus accepta.*

20 *Illegitimus non solum de iure communi non succedit in emphyteusi ecclesiastica, sed etiam ex constitut. san. mem. Pij V. & nu. 21. & 23.*

22 *Quod procedit etiam si adesset legitimatio Principis secularis, et num. 24.*

25 *Illegitimus, quod quis sit, probatur ex eo, quod pater eum in testamento nominet filium naturalem, et vide num. 26.*

26 *Illegitimitas habetur pro vera, et probata, quando docetur de legitimatione.*

27 *Emphyteusis à locatione discernitur ex quantitate pensionis.*

29 *Illegitimus est incapax etiam successionis in locatione bonorum Ecclesiæ.*

30 *Contractus merus venditionis bonorum Ecclesiæ potest in illegitimum transire.*

31 *Cephal. cons. 703. nu. 15. lib. 5. et alij declarātur.*

32 *Permutatio ante effectuationem nullum operatur effectum.*

33 *Permutandi facultas competens alicui vigore pacti, an transeat in filium illegitimum.*

34 *Pactum personalissimum extra personam cui inhæret, non extenditur.*

35 *Pactum censetur personale, quando fuit initum cum certa persona.*

36 *Verbum, ipse, est personalissimum, et demonstratiuum ad oculum.*

37 *Concessio præsumitur personalis, quando nulla mentio hæredum fuit facta.*

38 *Hæredes, si sint expressi in vno casu, et in alio non, signum est, quod in illo, noluit eos comprehendere contrahens.*

39 *Deficiente principali, deficit accessorium.*

40 *Confessio emanata in responsione ad positiones plenè probat contra confitentem.*

41 *Demonstrationes duæ sufficiunt ad probandam identitatem bonorum.*

42 *Decretum Iudicis, qui pronunciauit articulos haberi pro confessis, operatur, ac si esset seruata forma cap. 2. de confess. in 6.*
Cap. 2. de confess. in 6. forma est præcisè seruanda in productione positionum. nu. 42.

43 *Canonis solutio integra verè similiter per emphyteutam non fuisset facta, nisi bona in inuestitura expressa integrè possedisset.*

44 *Confinia ad probandam identitatem bonorum plurimum suffragantur.*

45 *Identitas bonorum probatur per argumenta, coniecturas, & præsumptiones.*

46 *Quod multo magis procedit, quando sumus in antiquis, & amplia nu. 47. & 48.*

DECISIO CCCLIX.

DVBITAVI, an D. Iacobo Rogerio moderno Præposito Collegiatæ Ecclesiæ S. Prosperi Ciuitatis Regień. danda esset manutentio in bonis, de quibus agitur, tāquam deuolutis ad Ecclesiam ob finitam emphyteusim, & Domini affirmatiuè responderunt, quia finita emphyteusi datur Domino directo vigore possessionis ciuilis 1 † manutentio ad effectum recuperandi naturalem existentem apud hæredes vltimo loco inuestiti, *Bart. in l. 1. §. quod ait prætor. nu. 17. ff. vti possidet. Bero. cons. 102. nu. 43. & seqq. lib. 1. Honded. cons. 21. num. 19. & seqq. lib. 2. Menoch. de retined. remed. 3. nu. 22. Ioseph. Ludouic. dec. Perus. 17. nu. 9. vers. huius autem cum num. seq. & passim tenet* Rota, *in Ciuitatis Castelli bonorum 8. Nouemb. 1589. coram bo. me. Card. Pamphilio in Ariminen. bonorum 16. Februarij 1609. coram bo. me. Card. Sacrato in Romana deuolutionis 18. Aprilis 1616. coram bo. me. Andrea in Colimbrień. prædij 16. Maij 1618. coram bo. me. Seleucien. in Romana domus de Nocchiellis 27. Ianuarij 1622. & 7. Ianuar. 1623. coram bo. me. Vbaldo, in Romana subhastationis 10. Maij 1624. coram bon. me. Buratto, & in Assisien. bonorum 2. Iun. 1627. coram Illustriss. Virili,* quemadmodum etiam finito

2 nito † vsufructu mandatum de manutenendo cõ-
petit proprietario, *Natt. cons. 4.9. nu. 3. Menoch. cons. 139. nu. 16. & 21. lib. 2. Castill. de vsufructu cap. 61 nu. 7. Cassan. in consuet. Burgundiæ tit. de successione. §. 1. nu. 7. vers. plus dico. Tiraq. in tract. le mort saisit le vif. par. 3. declarat. 1. n. 60.*
3 vbi quod nedum proprietario, † sed etiam illius
hæredi competit manutentio intra 30. annos, quamuis vsufructuarius alienauerit.

Et quamuis Rota alias declarauerit prædicta, tunc demum procedere, quando clara est deuolu-
tio, † secus verò vbi dubitari potest, an sit finita emphyteusis, quo casu hæredi, qui cœpit possessionem datur manutentio, vt ex *Corn. cons. 193. nu. 3. lib. 1. Gabr. cons. 67. num. 17. lib. 2. & ex decisione in causa Bononien. de Canalibus 11. Ianuarij 1602. fuit resolutum in d. Ariminen. bonorum 27. Iunij 1608. & 16. Februar. 1609. coram Cardinale Sacrato, in d. Romana deuolutionis 18. Aprilis 1616. & in Signina bonorum feudalium 22. Iunij 1615. coram Andrea in d. Columbrien. prædij 16. Maij 1618. coram Seleucien. & ex Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 22. nu. 14. animaduertunt addentes ad dec. 105. san. mem. Gregor. in littera A.* Attamen in casu isto visum fuit Dominis omnem
5 cessare dubitationem, † cum satis clarè constet de
requisitis ad istum effectum, nempè de dominio, de fine, seu deuolutione emphyteusis, ac denique de identitate bonorum.

Et quantum attinet ad dominium Ecclesiæ cõstat quod de anno 1547. sub die 6. Augusti, Vincentius de Boiardis tunc huius Ecclesiæ Præpositus mediante persona procuratoris locauit, & titulo locationis in emphyteusim concessit Franciscæ matri suæ acceptanti &c. huiusmodi bona, quæ successiuè in Paulum Emiliũ de Boiardis vltimum emphyteutam deuenerunt. Vnde licèt ex
6 hac sola † inuestitura non resultet concludens
probatio dominij ad *tex. in c. inter dilectos propè finem in verbo per instrumenta vero vbi DD. & glos. in verbo locatio de fid. instrum. Alex. cons. 10. nu. 3. vol. 4. Afflict. decis. 10. nu. 8.* Attamen secus est, cum hic plura, & quidem vrgentia concurrãt
7 adminicula, † quibus iunctis inuestitura dominiũ
plenè probat per doctrinam *Bart. communiter receptam in l. ad probationem C. locat.* quam passim sequitur Rota vt in decisionibus latè cumulatis coram me in causa *Ferrarien. seu Comaclen. bonorum de Nasellis 7. Iunij 1627.* concurrit enim primò antiqua locatio, aliàs anno 1506. de istis bonis facta quibusdam de Maluetijs, vt narratur
8 in præfata inuestitura, † ex qua quidem narrati-
ua resultat adminiculum plurium inuestiturarum in hac materia admodum cõsiderabile, *Marcambr. cons. 52. nu. 10. Soccin. cons. 187 nu. 16. lib. 2. & ponderauit Rota dec. 193. nu. 2. par. 2. recent. in Papien. bonorum 28. Aprilis 1595. coram bo. mem. Card. Millino in d. Ferrarien. de Nasellis coram me*, & aliàs sæpissimè, prædicta enim cum habeant
9 vim † expressæ confessionis operantur, vt contra
Ecclesiam non possit opponi exceptio dominij, *Dec. in l. patri furioso in pr. ff. si cert. pet. & fuit dictum in Placentina terrarũ 21. Aprilis 1600. coram bo. me. Corduba*, secundo concurrunt plures canonum solutiones quæ veluti factæ in recogni-
10 tionem † dominij benè deseruiunt pro adminicu-
lo ad eiusdem dominij probationem, *Alex. cons. 8. nu. 1. lib. 7. Roman. cons. 127. nu. 1. Abb. cons. 74. in princ. lib. 1. Rota in Neapolitana domus 16. Decemb. 1605. coram bo. me. Ortembergo, & in d. Assisien. 2. Iunij 1627. coram Illustriss. Virili*, maximè cũ per quadraginta, & amplius annos fuerint continuatæ & sic vltra spatium 30. annorum
11 quod ad † præscribendum dominium etiam con-
tra tertium suffragatur, *l. si quis emptionis. C. de præscript. 30. annorum, Alex. d. cons. 8. nu. 2. vers. præterea si. Ecclesia lib. 7. Aym. cons. 434. nu. 5. in fin. vers. si probatur. Rot. dec. 290. nu. 4. par. 1. recent.* tertio concurrit sublocatio vnius domus inter alia corpora in hac emphyteusi comprehensæ, facta per præfatam Franciscam primam acquirentem non solum cum enunciatiua inuestituræ sibi ab Ecclesia ista concessæ, sed etiam cum reseruatione consensus eiusdem Ecclesiæ quem constat
12 postea interuenisse. Vnde negari † non potest,
quin ex his resultet adminiculum considerabile ad probationem dominij, vt in his terminis fuit ponderatum in *Sublacen. bonorũ 21. Maij 1604. coram bo. me. Litta, & in prædictis Neapolitana domus coram Ortembergo, & Assisien bonorum coram Illustriss. Virili*, maximè cum de effectuatione sublocationis illius dubitari non possit ex solutionibus canonum per annos quamplures factis Ecclesiæ per subemphyteutas ad tradita per *Gabr. de locat. concl. 4. nu. 17.* quæ etiam solutiones in vim dictæ sublocationis factæ conferunt ad dominij probationem, vt dictum est. Quartò cõcurrit cõfessio præfati Pauli Emilij vltimi emphyteutæ, qui in suo testamento de bonis istis, tanquam emphyteoticis, & de Præposituræ istius do-
13 minio disposuit, quæ quidem † confessio in præiu-
dicium ipsius Pauli Emilij necnon Cæsaris illius hæredis suffragatur ad probationem dominij *Rip. in l. si aliquam. nu. 44. ff. de acquir. possess. Ruin. cons. 128. nu. 16. lib. 2. Roland. cons. 2. num. 109. lib. 1. Boer. dec. 211. nu. 24. & 25. Seraph. dec. 553.*
14 *nu 2.* & hæc adminicula, † quatenus etiam singu-
la de per se non sufficerent, iuncta tamen simul sufficiunt ad *text. in l. instrumenta C. de probat. cũ vulg.* prout non separatim, sed simul coniuncta
15 † debent ponderari, vt in similibus terminis fuit
dictum coram me in causa *Viterbien. Castrorum 21. Iunij 1628.* præcipuè contra habentem causã à primis inuestitis, quo casu satis est probare locationem esse finitam, vt in puncto fuit consideratum in præfata *Assisien. coram Illustriss. Virili.*

Quantum verò attinet ad finem, seu deuolutionem emphyteusis, illa non videtur posse controuerti, cum ex confessione ipsiusmet Cæsaris hæredis constet Paulum Emilium vltimum emphyteutam decessisse sine filijs legitimis, & sic de-
16 fecisse omnes in inuestitura comprehẽsos, † quo-
rum existentia, neque præsumitur, nisi probetur *Seraph. decis. 1487. num. 1. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 4. num. 2. cum seqq. & fuit dictum in præfata Assisien. coram Illustriss. Virili.*

17 Nec obstat, quod huiusmodi emphyteusis † tã-
quam recepta pro hæredibus & successoribus in

ii. fi-

infinitum est transitoria ad hæredes etiam extra-
neos, *Soccin.cons.266.lib.2. Rota apud bon. mem. Card.Caual.dec.243.num.3.* Ideoq; Paulus Emi-
lius potuit illam transferre in Cæsarem iure hære-
18 ditario. Quia quicquid sit an dicta † receptio di-
ci possit restricta ad hæredes sanguinis ad tradita
per *Dec. in cons.395. num.6. & seq. Peregr.de fi-
deicom.art 42.num.5.Fusar.de substit quæst.339.
19 num. 79.* maximè cum non adsit clausula † coe-
terata, cuius vigore ad quoscumque fieri possit
transmissibilis, *Seraph.decis.703.num 2* cessat om-
nis difficultas ex eo, quod cum prędictus Cęsar sit
filius illegitimus Pauli Emilij, vt inferius dicetur,
20 † non solum de iure communi excluditur, tamquā
non compręhensus in inuestitura, in qua Pręlatus
21 propter sui dignitatem non † pręsumitur cogitas-
se de illis personis, quę sine peccato generari non
possunt, *Bald.in c.quæ in Ecclesiarum num.42. de
constit.Ferret.cons.103.nu.13. Clar. in §.emphy-
teusis,quæst.30.num.1.Calder de iur.emphyt.lib.2.
quæst.19.num.9. 29. & 66. Tiraquell. de nobilit.
cap.24.num.17.Rot.decis.474.nu.1.par.1.diuers.
Seraph.decis.478.num.1. Phœb.dec.30.num.4. &
22 & seqq.lib.1.* vbi ampliat etiam † si adesset legiti-
matio Principis sęcularis, & latius *decis.161.n.4.
lib.2.cum alijs per Mantic.de tacit. lib.22. tit. 10.
nu.3.Gratian.discept.forens.218.num 35.* Sed etiā
ex constitutione sanct.me. Pij V.117.in nouo Bul-
23 lario omninò est exclusus † tanquam incapax em-
phyteusis Ecclesiasticę, *Seraph.decis.478. Rota
decis.417.& 505.par.1.diuers.& dec.435 num.10.
par.1.recent.& dec.214.par.2. diuers. Gratian.di-
scept.477.num.7.& fuit dictum in Bononien. de
Maluetijs 11. Decembr. 1624. coram R.P.D. meo
24 Pirouano*, quę procedunt † etiam in spurio po-
stea legitimato, *Rota decis.474. num.8. p.1.diuers.*

Quod autem Cęsar sit illegitimus, satis constat
ex testamento Pauli Emilij Patris, qui illum non
25 modo appellat filium † naturalem, sed attenta
ipsius incapacitate, casu quo ex dispensatione
Apostolica reddatur capax istorum bonorum, eū-
dem obligat etiam ad solutionē annui legati scu-
torum 100. ad fauorem Isabellę vxoris. Vnde ex
eodem fonte, ex quo deducit ius suę successionis,
emanat plena probatio incapacitatis ipsius, vt in
puncto Igneus in *Auth. ex causa num. 7. C. de li-
ber. præterit. Grat. cons.fin.num.30. lib.1. Paris.
cons.11.num.10. lib.2. Menoch.cons.180. num.13.
vers & dubium & num.34. vers.nostro autem ca-
su, & num.43.vers.non obstat Laderch. cons.122.
num.1. & 2. & fuit dictum in præfata Bononien.
de Maluetijs 11.Decembris 1624. coram R. P.D.
meo Pirouano*: Et hęc procedunt quamuis Cęsar
26 in dicto testamento nuncupetur † legitimatus,
quia qualitas huiusmodi reijcitur firma remanen-
te patris assertione quoad qualitatem illegitimi-
tatis, *Grat.d.cons.fin.num.31.vers.nec statur enim
num seq.Menoch.d.cons.180.num.24.vers.nec ob-
stat, & nu.34.vers. & primo Laderch.d.cons 122.
num.2. vers.quia omnes.* Quę quidem qualitas il-
27 legitimitatis habetur pro vera, † & probata quo-
usque doceatur de tali legitimatione, quę suffra-
getur, vt bene in simili Pereira, *dec.Portugall.43.
num.8. vers.sufficit enim.*

Non obstat, quod tam ex tenore inuestituræ,
quàm etiam ex quantitate pensionis colligatur bo-
na ista esse concessa in locationem, non autem in
emphyteusim. Quia omisso, quod verba inuesti-
turæ potius sonant in emphyteusim, quàm loca-
28 tionem, & † quod quantitas pensionis, seu cano-
nis non correspondet, sed longè est inferior fru-
ctibus, vt constat ex nonnullis instrumentis po-
steriorum affictuum cessat omnis difficultas, quia
dato etiam citra veri præiudicium: quod versare-
29 mur in terminis locationis † adhuc tamen Cæsar
tanquam illegitimus esset incapax, vt ex senten-
tia *Rotæ firmat Mant.de tacit.d.lib.22.tit.10.n.5.*

Minus obstat, quod in inuestitura conuentum
fuerit, vt si Francisca prima acquirens alia bona
prædictis emphyteoticis pinguiora, & maioris
redditus, Præposito assignaret dicta bona, & terræ
locatæ essent, & esse deberent perpetuò franchæ,
liberæ, & exemptæ ipsius Franciscæ hæredumque,
ac successorum; ideoque ista concessio non possit
considerari tanquam emphyteotica, sed potius tā-
30 quam merus contractus † venditionis, qui potest
in illegitimum transire, vt de bonis concessis cum
pacto affrancandi ad effectum capacitatis illegiti-
mi ex *Cephal.cons.703.num.15. cum seqq. lib.5. &
alijs ponderat Gratian. d.discept.at.477.nu.10.&
seqq. cum alijs cumulatis in causa Romana Re-
tractus 30.Martij 1626.coram R.P.D.meo Mer-
lino.* Quia pro responsione ad huiusmodi obie-
31 ctum aduertendum est prædictos † Doctores pos-
se intelligi, vt loquantur, quando vel per effectua-
tionem pacti de affrancando iam resolutus est cō-
tractus emphyteusis, vel affrancatio ex conuentio-
ne vsque ab initio est necessaria; vnde non appli-
cantur ad casum nostrum, in quo cum nullibi con-
stet de effectuata huiusmodi permutatione non
potest considerari aliqua resolutio contractus, qui
ante d. resolutionē semper iudicatur emphyteoti-
cus, vt expresse declarat, *Ceph il. d.cons.703.n.17.
vers.*quamuis ex prædictis, & in simili de permu-
tatione beneficiorum, latè *Paris.de resignatione
lib.1.quæst.14.num.6. & seqq.* vbi quod permuta-
32 tio † ante effectuationem nullum operatur effe-
ctum, pactum autem de affrancando est facultati-
uum tāquam collatum in potestatem emphyteu-
tæ, vt in puncto considerat *Gratian.d.discept.477
num.16.*

Nec opus est ingredi disputationem, an saltem
33 d. facultas † permutandi competens vigore pacti
possit transire in Cæsarē licet illegitimum ad tra-
dita per *Alciat.cons.7.n.9.vers.secundū principa-
le fundamentum lib.1. Menoch. cons.1186.nu.5.
& 6.Bursat.cons.255.num.7.& seqq.Mantic.de
tacit.d.lib.22.tit.10.num.20.Gratian.discep.477.
num.16.& discept.745.num.77. & 84. & fuit di-
ctum in causa* Romana *domorum 1. Martij 1627.
coram* R.P.D.*Pirouano*. Quia de hoc hodie non
agitur, & quatenus etiam ageretur, visum fuit du-
34 pliciter posse responderi, & primò, pactum † istud
esse personalissimum, ideoque extra personam, cui
apponitur ad alios non extendi *l. idem in duobus,
§. personale l.iuris gentium §.pactorum, ff.de pa-
ctis Bart.cons.58.in fin.vers.supr.3.lib.1. Rimin.
Iun.cons.465.num.9.lib.4.* Quod autem pactum

fideicommissariorum Com. Melchioris, & ex prędictis articulis, & tandem ex acquisitionibus factis per Com. Georgium seniorem de annis 1469. 1470. & 1477. de quibus in summ. à num. 7. vsque ad 13.

Ex quibus inficiari non potest quin satis sit probatum, prædicta fuisse in bonis dicti Com. Georgij senioris, & Com. Melchioris eius filij Marchio enim Franciscus in actis produxit articulos prædictos, necnon dictas diuisiones, & ideo producendo † fassus fuit contenta in dictis scripturis esse vera. *Verall. decis. 193. num. 3. par. 1.* quæ loquitur etiam in productione facta à Procuratore. *Rota decis. 624. num. 3. par. 1. sanct. mem. Gregor. decis. 331. nu. 12. & decis. 353. & ibi Adden. nu. 19.* qui alios cumulant, & fuit dictum in *Romana de Aronijs 20. Iunij 1614. coram bo. mem. Vbaldo, & in causa Ianuen. Abbatiæ 24. Maij 1624. coram bo. mem. Buratto.*

3

4 Neque obstat quod productio per † compulsum non præiudicat in iuribus alienis, licet secus sit in proprijs, *Rot decis. 3. de fid. instrumen. in nou. Verall. dec. 195. num. 1. par. 2.* quia cum Marchio vsus fuerit dictis iuribus, & obtinuerit per duas decisiones *coram R. P. D. meo Pirouano sub diebus 27. Februarij 1622. & 11. Maij 1626.* non potest † reuocare confessionem, quę resultat ex productione, nisi doceat de errore, vt fuit dictum in *causa Foroliuien. census 13. Iunij 1589. coram Orano*, & hoc procedit etiam in productione facta à Procuratore, quia principalis vsus fuit in iudicio, vt fuit resolutum in *causa Elnen. minerariorum 6. Decembris 1588. coram Orano*, quia illa vtendo censetur ratificare, *Rot. decis. 39. de procur. in nou. Surd. dec. 199. num. 7.*

5

6

Et prædicta coadiuuantur ex multis instrumentis acquisitionum factarum ab ipsis fideicommittentibus, *Fusar. de substitut. quæst. 618. num. 4.* necnon ex ipsa descriptione fructuum ex testibus examinatis de anno 1562. inter vocatos ad fideicommissum, & Com. Vlixem legitimum contradi-

7 ctorem, qui testes † etiam quod deponant de auditu, probant, cum versemur in antiquis, *Honded. cons. 17. num. 52. lib. 1. Rot. decis. 694. num. 2. vers.*

8 *vtique sufficiunt par. 2.* Tempus † enim antiquũ in teste est sexaginta annorum, *Seraph. decis. 75. in fin. Rot dec. 155. num. 13. par. 1. diuers. & 694. nu. 2.*

9 *par. 2. in recent.* & cum in † alio iudicio fuerint examinati cum legitimo contradictore, probant etiam in hoc iudicio, *Cephal. cons. 215. num. 54. in fin. cum seqq. lib. 2. Fusar. de substit. quæst. 618. num. 44.* & in omnem euentum ex omnibus simul iunctis habetur perfecta probatio, cum in antiquis

10 † ad probandam identitatem sufficiant præsumptiones, & coniecturæ, *Socc. cons. 86. n. 2. lib. 1. Seraph. dec. 462. num. 9. & fuit eleganter deductum in Bononien. fideicommissi de Desiderijs 5. Martij, & 14. Iunij 1627. & 24. Martij 1628. coram R. P. D. meo Merlino, & in causa Ferrarien. seu Comaclen. bonorum de Naullis 7. Iunij 1627. coram me.*

Quod autem Marchio Franciscus nihil habeat agere in dictis fideicommissis antiquis satis patet, cum in illis ipse non sit comprehensus, nec prætendat se esse vocatum, & Co. Alexander solus sit hæres Com. Vlixis, cui vocati cesserunt omnia iura

11 sua, & ideò cum † incontinenti sit probatum fideicommissum, identitas, & possessio sine vitio Co. Alexander est legitimus Contradictor, *Bart. & alij supra allegati, Rot. apud Pacif. de Saluian. dec. 63. num. 5.*

Secundò principaliter fuit dictum quatenus bona fuissent Co. Georgij iunioris adhuc obstare detractionem legitimæ prædictæ Isottæ, quæ illam cessit ad fauorem Com. Vlixis, & ipsius hæredum, & ista est vera lectura cessionis, quicquid aliàs per informantes fuerit suppositum, quorum hæredum

12 appellatione † non veniunt solum filij, & descendentes, sed quicumque hæredes *l. in annalibus C. de legat. Bart. in l. Gallus §. etiam si parente ff. de liber. & posthum. Tiraq. de retract. conuent. §. 1. glos. 6. num. 26. Gabr. de verbor. signific. conclus. 2. num. 1. Mantic. de coniect. lib. 8. tit. 14. num. 2. Menoch. præsumpt. 130. lib. 4.* & propterea cum solus Com. Alexander sit hæres Vlixis patris ad ipsum solum ista legitima spectat.

Non obstat quod in Ciuitate Bononię adsit statutum de successione liberorum, in quo disponitur, quod si fęminę dotatę fuerint, sint contentę de ipsa dote, & de bonis paternis nihil amplius habere possint, quia huic obiecto fuit responsum, quod cum Com. Georgius minor reliquerit solam Isottam filiam nullis relictis masculis, cessat statutum, & sic Isotta debet habere suam le-

13 gitimam statutum † enim non censetur simpliciter excludere, sed fauore filiorum masculorum. Vnde illis non extantibus pater non potest illi præiudicare in legitima, *Dec. cons. 296. num. 3. & seq. Castr. cons. 196. num. 3. vers. quidem verò, lib. 1. Peregr. de fideicomm. artic. 36. num. 10. fol. mihi 27. Albert. Brun. de statuto exclusiuo fœminarum art. 10. num. 38. Roman. in leg. vt liberis, num. 6. C. de collat.* nec est facienda vis, quod Co. Georgius iunior vltra Isottam filiam habuerit etiam Com. Vlixem filium adoptatum, quia per

14 talem † adoptionem nullum fuit illatum præiudicium legitimę debitæ Isottæ, *Peregr. de iur. fisc. lib. 3. tit. 18. num. 17. vers. ego vero. Merlin. de legit. lib. 1. tit. secundo, quæst. secunda, num. decimo in fin.*

Minus etiam obstat, quod Isotta non fuerit nata ex legitimo matrimonio, quia sufficit, quod

15 † fuerit legitimata ad effectum, quod † fuerit legitima, *Bald. in cap. de causis num. 34. vers. et spurius legitimatus de offic. deleg. Cott. in memor. in verb. spurius legitimatus. Tiraquell. latè in leg. si vnquam in verb. susceperit liberos num. 79. C. de reuocand. donat. Rot. decis. 653. num. 3. par. 1. recent. et fuit dictum in causa Ciuitatis Castelli 23. Ianuarij 1612. coram bonæ memoriæ Cardinali Sacrato.* Nec est opus probare Isottam fuisse

16 naturalem, non autem spuriam, quia in † dubio præsumitur naturalis, non autem spuria, *Aym. cons. 166. num. 1. Rimin iun. consil. 187. nu. 107. & seqq. Thesaur. quæst. 83. num. secundo. lib. secundo, Barz. decis. 91. num. primo,* vbi de magis communi maximè cùm ille, qui hoc allegat sit reus, *Guttier. pract. quæst. libro secundo, quæst. 114. num. 4.*

num. 4. de legitim. tract. 1. tit. 13. num. 286.
Neque releuat, quod pater legauit certa bona Isottæ, quia licet illud legatum debeat imputari,
17 non propterea excludit† à petitione supplementi legitimæ, etiam quod legatum fuisset factum ne posset petere supplementum, *Alex. cons. 8. nu. 21. lib. 3. Fulgos. cons. 83. num. 2. Berou. cons. 93. n. 9. & seqq. lib. 2. san. mem. Greg. dec. 489. num. 21. & fuit dictum in causa* Romana *supplementi legitimæ 13. Martij 1579. coram san. mem Clem. VIII.* vbi quod propterea filius non dicitur venire contra factum defuncti etiam quod sit illius hæres,
18 cum factum defuncti, † etiam quod sit illius hæres, sit improbum, *Merlin de legit. lib. 3. tit. 3. q. 3.*
19 vbi latè. Prout nec releuat quod dos soluta † Isottæ sit imputanda in dicta legitima, *l. quoniam nouella. vers. non secundum dotem. C. de inoff. testam. Bald. in l. in quartam. num. 12. vers. ego dixi. ff ad leg. Falcid & ibidem* Rip. *num. 189. Fic. num. 182.* quia est aduertendũ, quod fuerunt data in dotem scuta 10. mill. auri, & tamen 4. mill. tantum fuerunt soluta, & sic illa 4. mill. tantum essent imputanda, supplementum autem peti posset, nec essent imputanda scuta 6 mill. non soluta,
20 cum dos non † succedat loco legitimæ, quicquid enim dicat statutum, illi non est locus, vt dictum est, & ideo ex supra deductis non est prohibitum petere augmentum, hoc enim factum satis probatur ex instrumẽto claro confessionis Co. Georgij iunioris, *& fuit canonizatum in decisione coram bo. me* Remboldo *12. Maij 1623.*
Secundò principaliter fuit consideratum detrahendam esse legitimam Com. Vlixis filij adop-
21 tati per Com. Georgium iuniorem, filio † enim adoptato debetur legitima in bonis adoptantis, *Dyn. de success. ab intest. num. 8. Specul. in tit. qui filij sint legitimi, num. 19. Americ. de patr. potest. effect. 16. num. 15. Bursatt. cons. 247. nu. 14. Peregr. de fideicom. art. 36. num. 42. Gabr. cons. 113. nu. 32. lib. 1. Lambertin. de iurepatr. lib. 3. quæst. 3. art. 6. Surd. de alimen. tit. 1. quæst. 2. num. 6. Crass. de success. ab intest. quæst. 31. num. 31.*
Neque obstat quod testator mãdauerit fructus
22 † imputari in legitimam, quia ista dispositio non tenet. nam etsi vsusfructus ex dispositione testatoris sit computandus in legitima, secus autem
23 est, quoad fructus, qui etiam iubente, † testatore non sunt computandi in legitimam, vt distinguendo dixit Rota *in Ciuitatis Castelli supplemẽti legitimæ 11. Martij 1616. coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo, quæ est apud Merlinum dec. 21.* & quod fructus non computentur in legitimam est decisio *Cassad. 2. de testam.* & eandem distinctionem fecit Rota *in Bononien. fideicõmissi 18. Maij 1616. coram Illustriss. D. meo Card. Pã-*
24 *philio,* & in hoc casu † prohibitio testatoris nihil operatur, *l. quoniam in prioribus, & ibi omnes Doct. C. de inoff. testam. Peregr. de fideicomm. art. 36. nu. 61.* Rota *dec. 653. num. 5. par. 1. in recent.* Nec in hoc casu agendum est de inuentario, quia non agitur de concursu creditorum, & de alienatione bonorum, an alienata sufficiant, & cui incumbat onus probandi, de quibus latè *Merlin. de legit. lib. 3. tit. 2. quæst. 24. nu. 12. cum plur. seqq.*

Rot. ibidem decisione 99. num. 20. & decis. 100. num. 8. & seqq.
25 Neque obstat, quod ista detractio † legitimæ Isottæ, & Vlixis cũ sit certa ratione loci, & quotæ non impedit immissionem pro indiuiso secundum stylum Rotæ, & pluries fuit resolutum, vt in decisionibus allegatis per *Adden. ad dec. 185. n. 4.*
26 *san. mem. Greg.* quia hæc opinio est † vera quando sola legitima, & Trebellianica sunt detrahendæ, secus autem est quando & aliæ detractiones sunt faciendæ, quia tunc legitima, & Trebellianica non sunt certæ, ratione loci, & quartæ, hic autem est detrahenda dos Semiramidis, & aliæ etiã faciendæ sunt detractiones, de quibus statim dicetur, ideoq. antequam fiant istæ detractiones di-
27 ctæ † legitimæ relictæ, non possunt esse certæ ratione loci, & quotæ, *Surd. decis. 333. nu. 13. cum seqq. Rot. apud Merlin. dec. 111. num. 4. & fuit dictum in causa Romana de Spinosis 10. Maij 1623. & in causa Perusina de Baptistis 10. Martij 1625. coram* R. P. D. *meo Pirouano, & in causa Fanen. bonorum 26. Iunij 1623. coram me.*
28 Est quoque detrahenda dos † præfatæ Semiramidis vxoris Com. Georgij, quæ spectat ad Com. Alexandrum, cum Com. Vlixes illius pater habeat cessionem à sororibus d. Semiramidis, quæ cessio valuit, *tot. tit. de hæred. vel act. vend.* & sufficit probare, quod ipsæ essent in gradu successibili cum nullus alius prætendat, *Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. glos. 1. num. 5. & 6. & dixit* Rot. *in causa Aretin. Cappellaniæ 4. Iulij 1603. coram bon. mem. Hieronymo Card. Pamphilio, & in causa Tiburtina Cappellaniæ 16. Nouembris 1605. coram me,* ex illa enim cessione satis probatur adi-
29 tio, cum illa non sit repudiatio, sed iurium † cessio, quæ sine aditione fieri non potest, *Bald. cons. 224. lib. 2.* vbi quod etiam per actum translatiuũ inducitur aditio, *Signorol. cons. 165. num. 31. & seqq. vbi hoc tenet Soccin. sen. cons. 183. nu. 1. vers. sed tamen præmissis, lib. 2. Aym. cons. 200. in princ. vers. benè fateor,* & prædicta eo magis procedunt, quia dictæ sorores tanquam hæredes Se-
30 miramidis iura cesserunt. Vnde etiam † ex illa expressione verbali inducitur aditio, *Bald. d. cons. 224.* & quamuis prætenditur, quod huiusmodi dos sit restituenda ex fructibus iuxta voluntatem Com. Georgij iunioris testatoris, attamen testator non potuit præiudicare iuri Semiramidis, quæ habebat omnia bona viri hypotecata, nec Vlixes hæres d. Com. Georgij, nec per consequens Co. Alexander eius filius tenetur seruare factum de-
31 functi cum † non agant hæreditario nomine, sed cessionario nomine sororum dictæ Semiramidis, *Bald. cons. 452. hæreditati habenti in princ. lib. 5. allegans text. in l. an vitrico. ff. de diuers. tempor. præscript. & benè ad propositum, Bart. in l. actus, col. 1. ad med. ff. de pact. Corn. cons. 92. in fin. & cons. 220. num. 5. lib. 4.*
32 Insuper legata soluta, sunt † detrahenda, *l. 2. col. fi. C. ad Trebell. l. irritum. C. ad leg. Falcid. Doct. in l. deducta. § qui post ff. ad Trebell. Paris. cons. 38. nu. 24. lib. 2. Peregr. de fideicom. art. 35. num. 9.* & quamuis testator mandauerit illa solui ex fructibus, tamen hoc est verum quoad legata,

quæ

huiusmodi sit personale, colligitur primò ex ver-
bis illis quod si ipsa Francisca, &c. alia bona, &c.
assignaret, &c. dicta bona &c. scilicet emphyteoti-
ca, & terræ sint, & esse debeant perpetuò fran-
chæ, &c. ipsius Franciscæ, & hæredum, ac successo-
rum suorum &c. cum enim facultas sit concessa
35 soli Franciscæ. † & sic certæ personæ, pactum cen-
setur personale, *l.1. §. fin. ff. de constit. Princip. l.1.
§. personis ff. de iur. immunit. cum alijs per Aym.
cons. 929. num. 2.* secundò deprehenditur ex prono-
36 mine illo, ipsa; † quod est personalissimum, & de-
monstratiuum ad oculum. *Cagnol. in l.2. num. 16.
vers. 2. principaliter ff. de pact. int. empt. & vendit.
Aym. d. cons. 929. num. 11. Menoch. cons. 115. n. 50.*
37 Tertiò denique colligitur etiam ex eo, † quod in
concessione dictæ facultatis nulla facta est mentio
hæredum. *Cephal. cons. 352. num. 3. & seqq. lib. 3.
Decian. respons. 1 num. 67 lib. 2.* cum tamen fuerint
expressè nominati, in casu quo facta permutatione
bona remanebant franca, & libera signum euidens
38 quod sicuti illos expressit † in secundo casu, in
quo voluit illos comprehendere, ita illos in pri-
mo expressisset, si eosdem comprehendere voluis-
set, *Bald. in cap. venerabilem num. 21. de elect. Soc.
Iun. cons. 542. num. 14. & seqq. Gerard. Mazzol. in
suo decisiuo cons. 144. num. 26.* Secundò, & fortius
videbatur posse responderi, quod huiusmodi pactū
tanquam simul positum in eadem concessione est
correspectiuum, & pars dictæ concessionis in em-
39 phyteusim, ita vt hodie annullato cōtractu † prin-
cipali ob finitam emphyteusim, dictum etiam pa-
ctum annulletur, cum intelligatur, vt possit opera-
ri durante emphyteusi, vt in puncto tenuerunt
DD. cumulati per *Rotam in decis. 115. num. 4. &
seqq. par. 1. diuers.* & videtur etiam admittere
Grat. d. discept. 477. num. 15. & 16. & licet præfata
decisio loquatur in terminis pœnæ caducitatis, ta-
men multò magis procedit in casu isto in quo de-
uolutio non est in pœnam, sed prouenit ex defectu
comprehensorum in inuestitura.

Quantum denique attinet ad identitatem bo-
norum visum fuit Dominis illam sufficienter iu-
stificari; nam quoad quindecim corpora ex illis,
quæ enumerantur in inuestitura probatur identi-
tas ex confessione ipsiusmet Cæsaris emanata in
40 † responsione ad positiones, quæ contra ipsum
plenè probat *Abb. in cap. quamuis de re iudicat.
Aym. cons. 217. num. 9. sanct. mem. Greg. dec. 92. n. 1.
& in his terminis fuit sæpius dictum in causa Bo-
nonien. fideicommissi de Desiderijs coram R. P. D.
meo Merlino.* In præfatis enim positionibus arti-
culantur eadem ferè demonstrationes in inuestitu-
41 ra expressæ, † quarum duæ sufficiunt iuxta do-
ctrinam, *Bart. in l. demonstratio falsa nu. 14. ff. de
condit. & demonstr.* quam passim omnes sequun-
tur, vt latè fuit ponderatum *coram me in dicta
Ferrarien. de Nasellis.* Quo verò ad tria reliqua
corpora in eadem inuestitura descripta, concurrit
42 decretum † Iudicis, qui pronunciauit articulos
haberi pro confessis, quæ pronunciatio operare-
tur si cōcurrerent requisita, de quibus *in cap. 2. de
confessis in 6.* cuius forma præcisè est seruanda,
Rota decis. 3. de confess. in antiq. Seraph. decis. 403.
Sed hoc omisso concurrit vlterius integra solutio
43 canonis facta † per Paulum Emilium, qui verisi-
militer canonem in inuestitura perscriptum inte-
grè non soluisset, nisi bona in eadem inuestitura
expressa integrè possedisset ad tradita per *Gabr.
de locat. d. conclus. 4. num. 17.* Ac denique appræ-
hensio bonorum hæreditariorum facta per Cæsa-
rem, in qua nonnulla enumerantur confinia, quæ
44 conueniunt cum expressis in inuestitura, quæ † ad
probandam identitatem plurimum suffragantur,
*Bald. cons. 89. num. 4. lib. 1. Natt. cons. 235. nu. 17.
Rota decis. 131. num. 5. par. 1. recent. sanct. memor.
Greg. decis. 575. num. 8. & seqq.* Ex quibus negari
non potest, quin sufficienter remaneat probata
45 identitas, † cum ad illam probandam argumen-
ta, coniecturæ, & præsumptiones admittantur, *De-
cian. cons. 17. num. 3. lib. 3. Surd. decis. 55. num. 12.*
46 Quæ tanto magis procedunt in casu † isto, in quo
versamur in antiqua concessione vltra 80. annos,
*ad text. in cap. cum causam vbi Bald. in princ. Fe-
lin. num. primo de probat. Dec. cons. 140. num. deci-
moquarto, Rota apud sanct. memor. Gregor. decis.
175. num. 5.* & ibi latè addentes, & agitur aduersus
47 personam, in quam † bona deuenerunt ex succes-
sione comprehensorum in inuestitura, *Peregr. de
fideicom. art. 44. nu. 22. & seqq. & cons. 48. nu. 12.
lib. 1. Gratian. discept. 969. num. 16.* quod non con-
48 stat in locis † enunciatis alia bona, quàm ista em-
phyteotica habuisse, *Soccin. Iun. cons. 127. num. 3.
lib. 3. Siluan. cons. 57. num. 2. vers. loco, & dixit, Ro-
ta in præfata Ciuitatis Castelli Bonorum 5. Mar-
tij 1597. coram bo. mem. Cardinale Pamphilio*, &
alias sæpius.

Et ita conclusum vtraq; parte informante, &c.

REV.MO P. D. COCCINO.

Bononien. Fideicommissi de Manzolis.

Die Veneris 15. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

Exceptio contra agentes, remedio adipiscendæ, quæ admittatur. Producens scripturas censetur approbare in eis contenta. Hæreditas, quando venit restituenda, quæ sint detrahenda.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio dominij incontinenti probati admittitur contra agentem interdicto adipiscendæ.*
2 *Possessor, si excipiat de antiquo fideicommisso, ista exceptio incontinenti probata, admittitur.*
3 *Producens scripturas, fatetur in eis contenta esse vera.*
4 *Productio facta per compulsum non præiudicat in iuribus alienis, licet secus in proprijs.*
5 *Confessio resultans ex productione scripturarum non potest reuocari, nisi docto de errore.*
6 *Principalis, vtendo iuribus productis à suo procuratore, censetur ea approbare.*
7 *Testes etiamsi deponant de auditu, quando versamur in antiquis, probant.*
8 *Tempus antiquum in teste est sexaginta annorū.*

Testes

9 *Testes in uno iudicio examinati, quando probent etiam in alio.*
10 *Identitas, quando sumus in antiquis, probatur per præsumptiones, & coniecturas.*
11 *Contradictor legitimus dicitur is, qui in continenti probat ius suum.*
12 *Heredum appellatione non solum veniunt filij, & descendentes, sed quicunque heredes.*
13 *Statutum excludens fœminas, non censetur illas simpliciter excludere, sed fauore filiorum masculorum.*
14 *Filijs per adoptionem nullum præiuditium infertur ratione suæ legitimæ.*
15 *Filio legitimato debetur legitima.*
16 *Filius si non sit natus ex legitimo matrimonio in dubio præsumitur naturalis, & non spurius.*
17 *Legatum relictum filio à patre, ei debet imputari in legitimam, & propterea non excluditur à petitione supplementi legitimæ etiamsi hac causa factum esset tale legatum.*
18 *Heres potest venire contra factum defuncti, quādo est improbum.*
19 *Dos soluta filiæ, est ei imputanda in legitima.*
20 *Dos, quando non succedat loco legitimæ.*
21 *Filio adoptato debetur legitima in bonis adoptantis.*
22 *Fructus non sunt imputandi in legitimam, quod procedit etiamsi testator hoc disponat, & nu.23. & 24.*
23 *Vsusfructus ex dispositione testatoris sunt imputandi in legitimam.*
25 *Legitimæ detractio, in restitutione hereditatis, si sit certa ratione loci, & quota, non impedit immissionem pro indiuiso, & num. 26.*
27 *Legitimæ detractio, quando non possit esse certa ratione loci, & quota.*
28 *Dos vxoris, quando hereditas venit restituenda est detrahenda.*
29 *Cessio iurium hereditatis, non potest fieri absque aditione.*
30 *Aditio hereditatis inducitur ex expressione verbali.*
31 *Defuncti factum non tenetur, quis seruare, si non agat hereditario nomine, sed cessionario.*
32 *Legata soluta sunt detrahenda, quando hereditas restituitur.*
33 *Testator, si aliquid voluisset, id expressisset.*
34 *Melioramenta sunt detrahenda, quando hereditas restituitur, & ad ea liquidanda præfigitur certus terminus.*
35 *Item etiam est detrahenda impensa funeris, quæ si sit incerta, ratione quantitatis taxatur arbitrio Iudicis.*

DECISIO CCCLX.

BARTHOLOMAEVS Manzolus habuit filium Georgium seniorem, qui condito testamento de anno 1486. decessit relicto Melchiore, qui etiam obijt condito testamento, de anno 1525. relicto Co. Georgio iuniore, qui nuptui tradidit Isottam filiam Com. Alexandro Bentiuolo seniori, ac tandem in filium adoptauit Vlixem filium præfati Alexandri Bentiuoli senioris, ex quo nati sunt Marchio Franciscus, necnon Com. Alexander, qui fuit hæres Comitis Vlixis patris; Marchio Franciscus prædictus egit ad quædam corpora bonorum tanquam subiecta fideicommisso Com. Georgij iunioris eius Aui, & obtinuit immissionem, quare die 25. Iunij superioris anni. Dubitaui an esset locus Aegidianæ, & DD. omisso prædio della Riccardina, quod prætendebatur emphyteoticum, & ideo non subiectum constitutioni Aegidianæ, videlicet quoad prædium del Gatto, possessionem nuncupatam della Mezzolara, & possessionem nuncupatam la Palazzina di San Martino, nec obstare detractiones prætensas, quia illis non erat locus. Hodie verò reproposita causa DD. recesserunt à decisis.

Huiusmodi enim bona non sunt subiecta fideicommisso Co. Georgij iunioris, sed fideicommisso Com. Georgij senioris, & fideicommisso Com. Melchioris, circa quæ nihil habet agere Marchio Franciscus, quæ quidem exceptio cum incontinenti sit † probata admittitur contra agentem
1 interdicto adipiscendæ, *Bart. in l. fin. num. 21. C. de edict. diu. Adrian. tollen. Becc. cons. 89. nu. 18. cum seqq. lib. 1. Put. dec. 222. num. 3. & decis. 308. nu. 7. lib. 1. in correct. Seraphin. decis. 83. num. 4. & decis. 757. num. 1. late Menoch. de adipiscend. remed. 4. num. 381. cum seqq. & nu. 751* & in puncto quando possessor excipit † de antiquo fideicommisso,
2 quod ista exceptio incontinenti probata admittatur. *Modern. de legit. contradict. q. 10. num. 278. & fuit resolutum in causa Ferrarien. Bonorum de Tassonis 27. Februarij 1617. coram Illustriss. D. meo Cardinali Pamphilio iuniore, & nouissimè fuit resolutum in causa Bononien. de Desiderijs 2. Iunij 1628. coram R. P. D. meo Merlino.*

Quod autem ista exceptio incontinenti sit probata satis patet. Nam quantum attinet ad fideicommissum Co. Georgij senioris, de illo constat ex eius testamento condito de anno 1486. & de obitu dicti Com. Georgij senioris, & Com. Melchioris illius filij, necnon de descendentia non est controuersia inter partes; sola ergo difficultas reducitur ad probandum, quod huiusmodi prædia fuerint in bonis fideicommittentis, & quantum attinet ad prædium del Gatto iustificatur ex articulis datis per Com. Vlixem in alia causa contra fideicommissarios, in quibus articulis ponitur remansisse in hæreditate Com. Melchioris vnam possessionem positam in Communi Sancti Martini cultam per Thomam de Gattis cum suis confinibus. Concordant testes examinati de ann. 1562. ad instantiam fratrum de Manzolis, & aliorum fideicommissariorum Com. Melchioris contra Com. Vlixem. Tertiò suffragatur descriptio fructuum huius prædij facta ad instantiam dictorum fideicommissariorum. Quartò concurrit instrumentum diuisionis factæ de anno 1546. de quibus in summ. à num. 3. vsque ad quintum, quæ omnia benè probant, vt statim dicetur.

Quantum vero attinet ad possessionem nuncupatam la Palazzina della Mezzolara, & ad aliam nuncupatam la Palazzina di San Martino, quod fuerint in bonis antecessorum Com. Georgij iunioris probatur ex depositionibus dictorum testium ex dicta descriptione fructuum ad instantiam fidei-

huiusmodi sit personale, colligitur primò ex verbis illis quod si ipsa Francisca, &c. alia bona, &c. assignaret, &c. dicta bona &c. scilicet emphyteotica, & terræ sint, & esse debeant perpetuò franchæ, &c. ipsius Franciscæ, & hæredum, ac successorum suorum &c. cum enim facultas sit concessa
35 soli Franciscæ. † & sic certæ personæ, pactum censetur personale, *l. 1. §. fin. ff. de constit. Princip. l. 1. §. personis ff. de iur. immunit. cum alijs per Aym. cons. 929. num. 2.* secundò deprahenditur ex prono-
36 mine illo, ipsa; † quod est personalissimum, & demonstratiuum ad oculum. *Cagnol. in l. 2. num. 16. vers. 2. principaliter ff. de pact. int empt. & vendit. Aym. d. cons. 929. num. 11. Menoch. cons. 115. n. 50.*
37 Tertiò denique colligitur etiam ex eo, † quod in concessione dictæ facultatis nulla facta est mentio hæredum. *Cephal. cons. 352. num. 3. & seqq. lib. 3. Decian. respons. 1 num. 67. lib. 2.* cum tamen fuerint expresè nominati, in casu quo facta permutatione bona remanebant franca, & libera signum euidens
38 quod sicuti illos expræssit † in secundo casu, in quo voluit illos comprehendere, ita illos in primo expressisset, si eosdem comprehendere voluisset, *Bald. in cap. venerabilem num. 21. de elect. Soc. Iun. cons. 542. num. 14. & seqq. Gerard. Mazzol. in suo decisiuo cons. 144. num. 26.* Secundò, & fortius videbatur posse responderi, quod huiusmodi pactũ tanquam simul positum in eadem concessione est correspectiuum, & pars dictæ concessionis in em-
39 phyteusim, ita vt hodie annullato cõtractu † principali ob finitam emphyteusim, dictum etiam pactum annullietur, cum intelligatur, vt possit operari durante emphyteusi, vt in puncto tenuerunt DD. cumulati per *Rotam in decis. 115. num. 4. & seqq. par. 1. diuers.* & videtur etiam admittere *Grat. d. discept. 477. num. 15. & 16.* & licet præfata decisio loquatur in terminis pœnæ caducitatis, tamen multo magis procedit in casu isto in quo deuolutio non est in pœnam, sed prouenit ex defectu comprahensorum in inuestitura.

Quantum denique attinet ad identitatem bonorum visum fuit Dominis illam sufficienter iustificari; nam quoad quindecim corpora ex illis, quæ enumerantur in inuestitura probatur identitas ex confessione ipsiusmet Cæsaris emanata in
40 † responsione ad positiones, quæ contra ipsum plenè probat *Abb. in cap. quamuis de re iudicat. Aym. cons. 217. num. 9. sanct. mem. Greg. dec. 92. n. 1. & in his terminis fuit sæpius dictum in causa Bononien. fideicommissi de Desiderijs coram R. P. D. meo Merlino.* In præfatis enim positionibus articulantur eadem ferè demonstrationes in inuestitu-
41 ra expressæ, † quarum duæ sufficiunt iuxta doctrinam, *Bart. in l. demonstratio falsa nu. 14. ff. de condit. & demonstr.* quam passim omnes sequuntur, vt latè fuit ponderatum *coram me in dicta Ferrarien. de Nasellis.* Quo verò ad tria reliqua corpora in eadem inuestitura descripta, concurrit
42 decretum † iudicis, qui pronunciauit articulos haberi pro confessis, quæ pronunciatio operaretur si cõcurrerent requisita, de quibus *in cap. 2. de confessis in 6.* cuius forma præcisè est seruanda, *Rota decis. 3. de confess. in antiq. Seraph. decis. 408.* Sed hoc omisso concurrit vlterius integra solutio
43 canonis facta † per Paulum Emilium, qui verisimiliter canonem in inuestitura perscriptum integrè non soluisset, nisi bona in eadem inuestitura expressa integrè possedisset ad tradita per *Gabr. de locat. d. conclus. 4. num. 17.* Ac denique appræhensio bonorum hæreditariorum facta per Cæsarem, in qua nonnulla enumerantur confinia, quæ
44 conueniunt cum expressis in inuestitura, quæ † ad probandam identitatem plurimum suffragantur, *Bald. cons. 89. num. 4. lib. 1. Natt. cons. 235. nu. 17. Rota decis. 131. num. 5. par. 1. recent. sanct. memor. Greg. decis. 575. num. 8. & seqq.* Ex quibus negari non potest, quin sufficienter remaneat probata
45 identitas, † cum ad illam probandam argumenta, coniecturæ, & præsumptiones admittantur, *Decian. cons. 17. num. 3. lib. 3. Surd. decis. 55. num. 12.*
46 Quæ tanto magis procedunt in casu † isto, in quo versamur in antiqua concessione vltra 80. annos, *ad text. in cap. cum causam vbi Bald. in princ. Felin. num. primo de probat. Dec. cons. 140. num. decimoquarto, Rota apud sanct. memor. Gregor. decis. 175. num. 5.* & ibi latè addentes, & agitur aduersus
47 personam, in quam † bona deuenerunt ex successione comprahensorum in inuestitura, *Peregr. de fideicom. art. 44. nu. 22. & seqq. & cons. 48. nu. 12. lib. 1. Gratian. discept. 969. num. 16.* quod non con-
48 stat in locis † enunciatis alia bona, quàm ista emphyteotica habuisse, *Soccin. Iun. cons. 127. num. 3. lib. 3. Siluan. cons. 57. num. 3. vers. loco, & dixit, Rota in præfata Ciuitatis Castelli Bonorum 5. Martij 1597. coram bo. mem. Cardinale Pamphilio*, & aliàs sæpius.

Et ita conclusum vtraq; parte informante, &c.

REV.^MO P. D. COCCINO.

Bononien. Fideicommissi de Manzolis.

Die Veneris 15. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

Exceptio contra agentes, remedio adipiscendæ, quæ admittatur. Producens scripturas censetur approbare in eis contenta. Hæreditas, quando venit restituenda, quæ sint detrahenda.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio dominij incontinenti probati admittitur contra agentem interdicto adipiscendæ.*
2 *Possessor, si excipiat de antiquo fideicommisso, ista exceptio incontinenti probata, admittitur.*
3 *Producens scripturas, fatetur in eis contenta esse vera.*
4 *Productio facta per compulsum non præiudicat in iuribus alienis, licet secus in proprijs.*
5 *Confessio resultans ex productione scripturarum non potest reuocari, nisi docto de errore.*
6 *Principalis, vtendo iuribus productis à suo procuratore, censetur ea approbare.*
7 *Testes etiamsi deponant de auditu, quando versamur in antiquis, probant.*
8 *Tempus antiquum in teste est sexaginta annorū.*

Testes

9 *Testes in uno iudicio examinati, quando probent etiam in alio.*
10 *Identitas, quando sumus in antiquis, probatur per præsumptiones, & coniecturas.*
11 *Contradictor legitimus dicitur is, qui in continenti probat ius suum.*
12 *Heredum appellatione non solum veniunt filij, & descendentes, sed quicunque heredes.*
13 *Statutum excludens fœminas, non censetur illas simpliciter excludere, sed fauore filiorum masculorum.*
14 *Filijs per adoptionem nullum præiudicium infertur ratione suæ legitimæ.*
15 *Filio legitimato debetur legitima.*
16 *Filius si non sit natus ex legitimo matrimonio in dubio præsumitur naturalis, & non spurius.*
17 *Legatum relictum filio à patre, ei debet imputari in legitimam, & propterea non excluditur à petitione supplementi legitimæ etiamsi hac causa factum esset tale legatum.*
18 *Heres potest venire contra factum defuncti, quãdo est improbum.*
19 *Dos soluta filiæ, est ei imputanda in legitima.*
20 *Dos, quando non succedat loco legitimæ.*
21 *Filio adoptato debetur legitima in bonis adoptantis.*
22 *Fructus non sunt imputandi in legitimam, quod procedit etiamsi testator hoc disponat, & nu.23. & 24.*
23 *Vsusfructus ex dispositione testatoris, sunt imputandi in legitimam.*
25 *Legitima detractio, in restitutione hereditatis, si sit certa ratione loci, & quota, non impedit immissionem pro indiuiso, & num. 26.*
27 *Legitima detractio, quando non possit esse certa ratione loci, & quota.*
28 *Dos vxoris, quando hereditas venit restituenda est detrahenda.*
29 *Cessio iurium hereditatis, non potest fieri absque aditione.*
30 *Aditio hereditatis inducitur ex expressione verbali.*
31 *Defuncti factum non tenetur, quis seruare, si non agat hereditario nomine, sed cessionario.*
32 *Legata soluta sunt detrahenda, quando hereditas restituitur.*
33 *Testator, si aliquid voluisset, id expressisset.*
34 *Melioramenta sunt detrahenda, quando hereditas restituitur, & ad ea liquidanda præfigitur certus terminus.*
35 *Item etiam est detrahenda impensa funeris, quæ si sit incerta, ratione quantitatis taxatur arbitrio Iudicis.*

DECISIO CCCLX.

BARTHOLOMAEVS Manzolus habuit filium Georgium seniorem, qui condito testamento de anno 1486. decessit relicto Melchiore, qui etiam obijt condito testamento, de anno 1525. relicto Co. Georgio iuniore, qui nuptui tradidit Isottam filiam Com. Alexandro Bentiuolo seniori, ac tandem in filium adoptauit Vlixem filium præfati Alexandri Bentiuoli senioris, ex quo nati sunt Marchio Franciscus, necnon Com. Alexander, qui fuit hæres Comitis Vlixis patris; Marchio Franciscus prædictus egit ad quædam corpora bonorum tanquam subiecta fideicommisso Com. Georgij iunioris eius Aui, & obtinuit immissionem, quare die 25. Iunij superioris anni. Dubitaui an esset locus Aegidianæ, & DD. omisso prædio della Riccardina, quod prætendebatur emphyteoticum, & ideo non subiectum constitutioni Aegidianæ, videlicet quoad prædium del Gatto, possessionem nuncupatam della Mezzolara, & possessionem nuncupatam la Palazzina di San Martino, nec obstare detractiones prætensas, quia illis non erat locus. Hodie verò reproposita causa DD. recesserunt à decisis.

Huiusmodi enim bona non sunt subiecta fideicommisso Co. Georgij iunioris, sed fideicommisso Com. Georgij senioris, & fideicommisso Com. Melchioris, circa quæ nihil habet agere Marchio Franciscus, quæ quidem exceptio cum incontinenti sit † probata admittitur contra agente in interdicto adipiscendæ, *Bart. in l. fin. num. 21. C. de edict. diu. Adrian. tollen. Becc cons. 89. nu. 18. cum seqq. lib. 1. Put. dec. 222. num. 3. & decis. 308. nu. 7. lib. 1. in correct. Seraphin. decis. 83. num. 4. & decis. 757. num. 1. late Menoch. de adipiscend. remed. 4. num. 381. cum seqq. & nu. 751.* & in puncto quando possessor excipit † de antiquo fideicommisso, quod ista exceptio incontinenti probata admittatur. *Modern. de legit. contradict. q. 10. num. 278. & fuit resolutum in causa Ferrarien. Bonorum de Taffonis 27. Februarij 1617. coram Illustris. D. meo Cardinali Pamphilio iuniore, & nouissimè fuit resolutum in causa Bononien. de Desiderijs 2. Iunij 1628. coram R. P. D. meo Merlino.*

Quod autem ista exceptio incontinenti sit probata satis patet. Nam quantum attinet ad fideicommissum Co. Georgij senioris, de illo constat ex eius testamento condito de anno 1486. & de obitu dicti Com. Georgij senioris, & Com. Melchioris illius filij, necnon de descendentia non est controuersia inter partes; sola ergo difficultas reducitur ad probandum, quod huiusmodi prædia fuerint in bonis fideicommittentis, & quantum attinet ad prædium del Gatto iustificatur ex articulis datis per Com. Vlixem in alia causa contra fideicommissarios, in quibus articulis ponitur remansisse in hæreditate Com. Melchioris vnam possessionem positam in Communi Sancti Martini cultam per Thomam de Gattis cum suis confinibus. Concordant testes examinati de ann. 1562. ad instantiam fratrum de Manzolis, & aliorum fideicommissariorum Com. Melchioris contra Com. Vlixem. Tertiò suffragatur descriptio fructuum huius prædij facta ad instantiam dictorum fideicommissariorum. Quartò concurrit instrumentum diuisionis factæ de anno 1546. de quibus in summ. à num. 3. vsque ad quintum, quæ omnia benè probant, vt statim dicetur.

Quantum vero attinet ad possessionem nuncupatam la Palazzina della Mezzolara, & ad aliam nuncupatam la Palazzina di San Martino, quod fuerint in bonis antecessorum Com. Georgij iunioris probatur ex depositionibus dictorum testium ex dicta descriptione fructuum ad instantiam fidei-

huiusmodi sit personale, colligitur primò ex ver-
bis illis quod si ipsa Francisca, &c. alia bona, &c.
assignaret, &c. dicta bona &c. scilicet emphyteoti-
ca, & terræ sint, & esse debeant perpetuò fran-
chæ, &c. ipsius Franciscæ, & hæredum, ac successo-
rum suorum &c. cum enim facultas sit concessa
35 soli Franciscæ. † & sic certæ personæ, pactum cen-
setur personale, *l. 1. § fin. ff. de constit. Princip. l. 1.
§. personis ff. de iur. immunit. cum alijs per Aym.
cons. 929. num. 2.* secundò deprahenditur ex prono-
36 mine illo, ipsa; † quod est personalissimum, & de-
monstratiuum ad oculum. *Gagnol. in l. 2. num. 16.
vers. 2. principaliter ff. de pact. int. empt. & vendit.
Aym. d. cons. 929. num. 11. Menoch. cons. 115. n. 50.*
37 Tertiò denique colligitur etiam ex eo, † quod in
concessione dictæ facultatis nulla facta est mentio
hæredum. *Cephal. cons. 352. num. 3. & seqq. lib. 3.
Decian. respons. 1 num. 67. lib. 2.* cum tamen fuerint
expressè nominati, in casu quo facta permutatione
bona remanebant franca, & libera signum euidens
38 quod sicuti illos expressit † in secundo casu, in
quo voluit illos comprehendere, ita illos in pri-
mo expressisset, si eosdem comprehendere voluis-
set, *Bald. in cap. venerabilem num. 21. de elect. Soc.
Iun. cons. 542. num. 14. & seqq. Gerard. Mazzol. in
suo decisiuo cons. 144. num. 26.* Secundò, & fortius
videbatur posse responderi, quod huiusmodi pactũ
tanquam simul positum in eadem concessione est
correspectiuum, & pars dictæ concessionis in em-
39 phyteusim, ita vt hodie annullato cõtractu † prin-
cipali ob finitam emphyteusim, dictum etiam pa-
ctum annulletur, cum intelligatur, vt possit opera-
ri durante emphyteusi, vt in puncto tenuerunt
DD. cumulati per *Rotam in decis. 115. num. 4. &
seqq. par. 1. diuers.* & videtur etiam admittere
Grat. d. discept. 477. num. 15. & 16. & licet præfata
decisio loquatur in terminis pœnæ caducitatis, ta-
men multo magis procedit in casu isto in quo de-
uolutio non est in pœnam, sed prouenit ex defectu
comprahensorum in inuestitura.

Quantum denique attinet ad identitatem bo-
norum visum fuit Dominis illam sufficienter iu-
stificari; nam quoad quindecim corpora ex illis,
quæ enumerantur in inuestitura probatur identi-
tas ex confessione ipsiusmet Cæsaris emanata in
40 † responsione ad positiones, quæ contra ipsum
plenè probat *Abb. in cap. quamuis de re iudicat.
Aym. cons. 217. num. 9. sanct. mem. Greg. dec. 92. n. 1.
& in his terminis fuit sæpius dictum in causa Bo-
nonien. fideicommissi de Desiderijs coram R. P. D.
meo Merlino.* In præfatis enim positionibus arti-
culantur eadem ferè demonstrationes in inuestitu-
41 ra expressæ, † quarum duæ sufficiunt iuxta do-
ctrinam, *Bart. in l. demonstratio falsa nu. 14. ff. de
condit. & demonstr.* quam passim omnes sequun-
tur, vt latè fuit ponderatum *coram me in dicta
Ferrarien. de Nasellis.* Quo verò ad tria reliqua
corpora in eadem inuestitura descripta, concurrit
42 decretum † Iudicis, qui pronunciauit articulos
haberi pro confessis, quæ pronunciatio operare-
tur si cõcurrerent requisita, de quibus *in cap. 2. de
confessis in 6.* cuius forma præcisè est seruanda,
Rota decis. 3. de confess. in antiq. Seraph. decis. 408.
Sed hoc omisso concurrit vlterius integra solutio
43 canonis facta † per Paulum Emilium, qui verisi-
militer canonem in inuestitura perscriptum inte-
grè non soluisset, nisi bona in eadem inuestitura
expressa integrè possedisset ad tradita per *Gabr.
de locat. d. conclus. 4. num. 17.* Ac denique appræ-
hensio bonorum hæreditariorum facta per Cæsa-
rem, in qua nonnulla enumerantur confinia, quæ
44 conueniunt cum expressis in inuestitura, quæ † ad
probandam identitatem plurimum suffragantur,
*Bald. cons. 89. num. 4. lib. 1. Natt. cons. 235. nu. 17.
Rota decis. 131. num. 5. par. 1. recent. sanct. memor.
Greg. decis. 575. num. 8. & seqq.* Ex quibus negari
non potest, quin sufficienter remaneat probata
45 identitas, † cum ad illam probandam argumen-
ta, coniecturæ, & præsumptiones admittantur, *De-
cian cons. 17. num. 3. lib. 3. Surd. decis. 55. num. 12.*
46 Quæ tanto magis procedunt in casu † isto, in quo
versamur in antiqua concessione vltra 80. annos,
*ad text. in cap. cum causam vbi Bald. in princ. Fe-
lin. num. primo de probat. Dec. cons. 140. num. deci-
moquarto, Rota apud sanct. memor. Gregor. decis.
175. num. 5.* & ibi latè addentes. & agitur aduersus
47 personam, in quam † bona deuenerunt ex succes-
sione compræhensorum in inuestitura, *Peregr. de
fideicom. art. 44. nu. 22. & seqq. & cons. 48. nu. 12.
lib. 1. Gratian. discept. 969. num. 16.* quod non con-
48 stat in locis † enunciatis alia bona, quàm ista em-
phyteotica habuisse, *Soccin. Iun. cons. 127. num. 3.
lib. 3. Siluan. cons. 57. num. 3. vers. loco, & dixit, Ro-
ta in præfata Ciuitatis Castelli Bonorum 5. Mar-
tij 1597. coram bo. mem. Cardinale Pamphilio*, &
aliàs sæpius.

Et ita conclusum vtraq; parte informante, &c.

REV.MO P. D. COCCINO.

Bononien. Fideicommissi de Manzolis.

Die Veneris 15. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

Exceptio contra agentes, remedio adipiscen-
dæ, quæ admittatur. Producens scripturas
censetur approbare in eis contenta. Hære-
ditas, quando venit restituenda, quæ sint
detrahenda.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio dominij incontinenti probati admitti-
tur contra agentem interdicto adipiscendæ.*
2 *Possessor, si excipiat de antiquo fideicommisso,
ista exceptio incontinenti probata, admittitur.*
3 *Producens scripturas, fatetur in eis contenta
esse vera.*
4 *Productio facta per compulsum non præiudicat
in iuribus alienis, licet secus in proprijs.*
5 *Confessio resultans ex productione scripturarum
non potest reuocari, nisi docto de errore.*
6 *Principalis, vtendo iuribus productis à suo pro-
curatore, censetur ea approbare.*
7 *Testes etiamsi deponant de auditu, quando ver-
samur in antiquis, probant.*
8 *Tempus antiquum in teste est sexaginta annorũ.*

Testes

9 *Testes in uno iudicio examinati, quando probent etiam in alio.*

10 *Identitas, quando sumus in antiquis, probatur per præsumptiones, & coniecturas.*

11 *Contradictor legitimus dicitur is, qui in continenti probat ius suum.*

12 *Hæredum appellatione non solum veniunt filij, & descendentes, sed quicunque hæredes.*

13 *Statutum excludens fœminas, non censetur illas simpliciter excludere, sed fauore filiorum masculorum.*

14 *Filijs per adoptionem nullum præiudicium infertur ratione suæ legitimæ.*

15 *Filio legitimato debetur legitima.*

16 *Filius si non sit natus ex legitimo matrimonio in dubio præsumitur naturalis, & non spurius.*

17 *Legatum relictum filio à patre, ei debet imputari in legitimam, & propterea non excluditur à petitione supplementi legitimæ etiamsi hac causa factum esset tale legatum.*

18 *Hæres potest venire contra factum defuncti, quādo est improbum.*

19 *Dos soluta filiæ, est ei imputanda in legitima.*

20 *Dos, quando non succedat loco legitimæ.*

21 *Filio adoptato debetur legitima in bonis adoptantis.*

22 *Fructus non sunt imputandi in legitimam, quod procedit etiamsi testator hoc disponat, & nu. 23. & 24.*

23 *Vsusfructus ex dispositione testatoris, sunt imputandi in legitimam.*

25 *Legitimæ detractio, in restitutione hæreditatis, si sit certa ratione loci, & quota, non impedit immissionem pro indiuiso, & num. 26.*

27 *Legitimæ detractio, quando non possit esse certa ratione loci, & quota.*

28 *Dos vxoris, quando hæreditas venit restituenda est detrahenda.*

29 *Cessio iurium hæreditatis, non potest fieri absque aditione.*

30 *Aditio hæreditatis inducitur ex expressione verbali.*

31 *Defuncti factum non tenetur, quis seruare, si non agat hæreditario nomine, sed cessionario.*

32 *Legata soluta sunt detrahenda, quando hæreditas restituitur.*

33 *Testator, si aliquid voluisset, id expressisset.*

34 *Melioramenta sunt detrahenda, quando hæreditas restituitur, & ad ea liquidanda præfigitur certus terminus.*

35 *Item etiam est detrahenda impensa funeris, quæ si sit incerta, ratione quantitatis taxatur arbitrio Iudicis.*

DECISIO CCCLX.

BARTHOLOMAEVS Manzolus habuit filium Georgium seniorem, qui condito testamento de anno 1486. decessit relicto Melchiore, qui etiam obijt condito testamento, de anno 1525. relicto Co. Georgio iuniore, qui nuptui tradidit Isottam filiam Com. Alexandro Bentiuolo seniori, ac tandem in filium adoptauit Vlixem filium præfati Alexandri Bentiuoli senioris, ex quo nati sunt Marchio Franciscus, necnon Com. Alexander, qui fuit hæres Comitis Vlixis patris; Marchio Franciscus prædictus egit ad quædam corpora bonorum tanquam subiecta fideicommisso Com. Georgij iunioris eius Aui, & obtinuit immissionem, quare die 25. Iunij superioris anni. Dubitaui an esset locus Aegidianæ, & DD. omisso prædio della Riccardina, quod prætendebatur emphyteoticum, & ideo non subiectum constitutioni Aegidianæ, videlicet quoad prædium del Gatto, possessionem nuncupatam della Mezzolara, & possessionem nuncupatam la Palazzina di San Martino, nec obstare detractiones prætensas, quia illis non erat locus. Hodie verò reproposita causa DD. recesserunt à decisis.

Huiusmodi enim bona non sunt subiecta fideicommisso Co. Georgij iunioris, sed fideicommisso Com. Georgij senioris, & fideicommisso Com. Melchioris, circa quæ nihil habet agere Marchio Franciscus, quæ quidem exceptio cum inconti-
1 nenti sit † probata admittitur contra agentem interdicto adipiscendæ, *Bart. in l. fin. num. 21. C. de edict. diu. Adrian. tollen. Becc cons. 89. nu. 18. cum seqq. lib. 1. Put. dec. 222. num. 3. & decis. 308. nu. 7. lib. 1. in correct. Seraphin. decis. 83. num. 4. & decis. 757. num. 1. late Menoch. de adipiscend. remed. 4. num. 381. cum seqq. & nu. 751* & in puncto quan-
2 do possessor excipit † de antiquo fideicommisso, quod ista exceptio incontinenti probata admittatur. *Modern. de legit. contradict. q. 10. num. 278. & fuit resolutum in causa Ferrarien. Bonorum de Tassonis 27. Februarij 1617. coram Illustriss. D. meo Cardinali Pamphilio iuniore, & nouissimè fuit resolutum in causa Bononien. de Desiderijs 2. Iunij 1628. coram R. P. D. meo Merlino.*

Quod autem ista exceptio incontinenti sit probata satis patet. Nam quantum attinet ad fideicommissum Co. Georgij senioris, de illo constat ex eius testamento condito de anno 1486. & de obitu dicti Com. Georgij senioris, & Com. Melchioris illius filij, necnon de descendentia non est controuersia inter partes; sola ergo difficultas reducitur ad probandum, quod huiusmodi prædia fuerint in bonis fideicommittentis, & quantum attinet ad prædium del Gatto iustificatur ex articulis datis per Com. Vlixem in alia causa contra fideicommissarios, in quibus articulis ponitur remansisse in hæreditate Com. Melchioris vnam possessionem positam in Communi Sancti Martini cultam per Thomam de Gattis cum suis confinibus. Concordant testes examinati de ann. 1562. ad instantiam fratrum de Manzolis, & aliorum fideicommissariorum Com. Melchioris contra Com. Vlixem. Tertiò suffragatur descriptio fructuum huius prædij facta ad instantiam dictorum fideicommissariorum. Quartò concurrit instrumentum diuisionis factæ de anno 1546. de quibus in summ. à num. 3. vsque ad quintum, quæ omnia benè probant, vt statim dicetur.

Quantum vero attinet ad possessionem nuncupatam la Palazzina della Mezzolara, & ad aliam nuncupatam la Palazzina di San Martino, quod fuerint in bonis antecessorum Com. Georgij iunioris probatur ex depositionibus dictorum testium ex dicta descriptione fructuum ad instantiam fidei-

huiusmodi sit personale, colligitur primò ex verbis illis quod si ipsa Francisca, &c. alia bona, &c. assignaret, &c. dicta bona &c. scilicet emphyteotica, & terræ sint, & esse debeant perpetuò franchæ, &c. ipsius Franciscæ, & hæredum, ac successorum suorum &c. cum enim facultas sit concessa
35 soli Franciscæ † & sic certæ personæ, pactum censetur personale, *l. 1. §. fin. ff. de constit. Princip. l. 1. §. personis ff. de iur. immunit. cum alijs per Aym. cons. 929. num. 2.* secundò depræhenditur ex prono-
36 mine illo, ipsa; † quod est personalissimum, & demonstratiuum ad oculum. *Cagnol. in l. 2. num. 16. vers. 2. principaliter ff. de pact. int empt. & vendit. Aym. d. cons. 929. num. 11. Menoch. cons. 115. n. 50.*
37 Tertiò denique colligitur etiam ex eo, † quod in concessione dictæ facultatis nulla facta est mentio hæredum. *Cephal. cons. 352. num. 3. & seqq. lib. 3. Decian. respons. 1 num. 67. lib. 2.* cum tamen fuerint expresè nominati, in casu quo facta permutatione bona remanebant franca, & libera signum euidens
38 quod sicuti illos expressit † in secundo casu, in quo voluit illos comprehendere, ita illos in primo expressisset, si eosdem comprehendere voluisset, *Bald. in cap. venerabilem num. 21. de elect. Soc. Iun. cons. 542. num. 14. & seqq. Gerard. Mazzol. in suo decisiuo cons. 144. num. 26.* Secundò, & fortius videbatur posse responderi, quod huiusmodi pactũ tanquam simul positum in eadem concessione est correspectiuum, & pars dictæ concessionis in em-
39 phyteusim, ita vt hodie annullato cõtractu † principali ob finitam emphyteusim, dictum etiam pactum annulletur, cum intelligatur, vt possit operari durante emphyteusi, vt in puncto tenuerunt DD. cumulati per *Rotam in decis. 115. num. 4. & seqq. par. 1. diuers.* & videtur etiam admittere *Grat. d. discept. 477. num. 15. & 16.* & licet præfata decisio loquatur in terminis pœnæ caducitatis, tamen multo magis procedit in casu isto in quo deuolutio non est in pœnam, sed prouenit ex defectu comprahensorum in inuestitura.

Quantum denique attinet ad identitatem bonorum visum fuit Dominis illam sufficienter iustificari; nam quoad quindecim corpora ex illis, quæ enumerantur in inuestitura probatur identitas ex confessione ipsiusmet Cæsaris emanata in
40 † responsione ad positiones, quæ contra ipsum plenè probat *Abb. in cap. quamuis de re iudicat. Aym. cons. 217. num. 9. sanct. mem. Greg. dec. 92. n. 1. & in his terminis fuit sæpius dictum in causa Bononien. fideicommissi de Desiderijs coram R. P. D. meo Merlino*. In præfatis enim positionibus articulantur eadem ferè demonstrationes in inuestitu-
41 ra expressæ, † quarum duæ sufficiunt iuxta doctrinam, *Bart. in l. demonstratio falsa nu. 14. ff. de condit. & demonstr.* quam passim omnes sequuntur, vt latè fuit ponderatum *coram me in dicta Ferrarien. de Nasellis*. Quo verò ad tria reliqua corpora in eadem inuestitura descripta, concurrit
42 decretum † Iudicis, qui pronunciauit articulos haberi pro confessis, quæ pronunciatio operaretur si cõcurrerent requisita, de quibus *in cap. 2. de confessis in 6.* cuius forma præcisè est seruanda. *Rota decis. 3. de confess. in antiq. Seraph. decis. 408.* Sed hoc omisso concurrit vlterius integra solutio
43 canonis facta † per Paulum Emilium, qui verisimiliter canonem in inuestitura perscriptum integrè non soluisset, nisi bona in eadem inuestitura expressa integrè possedisset ad tradita per *Gabr. de locat. d. conclus. 4. num. 17.* Ac denique appræhensio bonorum hæreditariorum facta per Cæsarem, in qua nonnulla enumerantur confinia, quæ
44 conueniunt cum expressis in inuestitura, quæ † ad probandam identitatem plurimum suffragantur, *Bald. cons. 89. num. 4. lib. 1. Natt. cons. 235. nu. 17. Rota decis. 131. num. 5. par. 1. recent. sanct. memor. Greg. decis. 575. num. 8. & seqq.* Ex quibus negari non potest, quin sufficienter remaneat probata
45 identitas, † cum ad illam probandam argumenta, coniecturæ, & præsumptiones admittantur, *Decian cons. 17. num. 3. lib. 3. Surd. decis. 55. num. 12.*
46 Quæ tanto magis procedunt in casu † isto, in quo versamur in antiqua concessione vltra 80. annos, *ad text. in cap. cum causam vbi Bald. in princ. Felin. num. primo de probat. Dec. cons. 140. num. decimoquarto, Rota apud sanct. memor. Gregor. decis. 175. num. 5.* & ibi latè addentes, & agitur aduersus
47 personam, in quam † bona deuenerunt ex successione comprahensorum in inuestitura, *Peregr. de fideicom. art. 44. nu. 22. & seqq. & cons. 48. nu. 12. lib. 1. Gratian. discept. 969. num. 16.* quod non con-
48 stat in locis † enunciatis alia bona, quàm ista emphyteotica habuisse, *Soccin. Iun. cons. 127. num. 3. lib. 3. Siluan. cons. 57. num. 2. vers. loco, & dixit, Rota in præfata Ciuitatis Castelli Bonorum 5. Martij 1597. coram bo. mem. Cardinale Pamphilio*, & alias sæpius.

Et ita conclusum vtraq; parte informante, &c.

REV.MO P. D. COCCINO.

Bononien. Fideicommissi de Manzolis.

Die Veneris 15. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

Exceptio contra agentes, remedio adipiscendæ, quæ admittatur. Producens scripturas censetur approbare in eis contenta. Hæreditas, quando venit restituenda, quæ sint detrahenda.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio dominij incontinenti probati admittitur contra agentem interdicto adipiscendæ.*
2 *Possessor, si excipiat de antiquo fideicommisso, ista exceptio incontinenti probata, admittitur.*
3 *Producens scripturas, fatetur in eis contenta esse vera.*
4 *Productio facta per compulsum non præiudicat in iuribus alienis, licet secus in proprijs.*
5 *Confessio resultans ex productione scripturarum non potest reuocari, nisi docto de errore.*
6 *Principalis, vtendo iuribus productis à suo procuratore, censetur ea approbare.*
7 *Testes etiamsi deponant de auditu, quando versamur in antiquis, probant.*
8 *Tempus antiquum in teste est sexaginta annorũ.*

Testes

9 *Testes in uno iudicio examinati, quando probent etiam in alio.*

10 *Identitas, quando sumus in antiquis, probatur per præsumptiones, & coniecturas.*

11 *Contradictor legitimus dicitur is, qui in continenti probat ius suum.*

12 *Hæredum appellatione non solum veniunt filij, & descendentes, sed quicunque heredes.*

13 *Statutum excludens fœminas, non censetur illas simpliciter excludere, sed fauore filiorum masculorum.*

14 *Filijs per adoptionem nullum præiudicium infertur ratione suæ legitimæ.*

15 *Filio legitimato debetur legitima.*

16 *Filius si non sit natus ex legitimo matrimonio in dubio præsumitur naturalis, & non spurius.*

17 *Legatum relictum filio à patre, ei debet imputari in legitimam, & propterea non excluditur à petitione supplementi legitimæ etiamsi hac causa factum esset tale legatum.*

18 *Hæres potest venire contra factum defuncti, quãdo est improbum.*

19 *Dos soluta filiæ, est ei imputanda in legitima.*

20 *Dos, quando non succedat loco legitimæ.*

21 *Filio adoptato debetur legitima in bonis adoptantis.*

22 *Fructus non sunt imputandi in legitimam, quod procedit etiamsi testator hoc disponat, & nu. 23. & 24.*

23 *Vsusfructus ex dispositione testatoris sunt imputandi in legitimam.*

25 *Legitima detractio, in restitutione hereditatis, si sit certa ratione loci, & quota, non impedit immissionem pro indiuiso, & num. 26.*

27 *Legitima detractio, quando non possit esse certa ratione loci, & quota.*

28 *Dos vxoris, quando hereditas venit restituenda est detrahenda.*

29 *Cessio iurium hereditatis, non potest fieri absque aditione.*

30 *Aditio hereditatis inducitur ex expressione verbali.*

31 *Defuncti factum non tenetur, quis seruare, si non agat hereditario nomine, sed cessionario.*

32 *Legata soluta sunt detrahenda, quando hereditas restituitur.*

33 *Testator, si aliquid voluisset, id expressisset.*

34 *Melioramenta sunt detrahenda, quando hereditas restituitur, & ad ea liquidanda præfigitur certus terminus.*

35 *Item etiam est detrahenda impensa funeris, quæ si sit incerta, ratione quantitatis taxatur arbitrio Iudicis.*

DECISIO CCCLX.

BARTHOLOMAEVS Manzolus habuit filium Georgium seniorem, qui condito testamento de anno 1486. decessit relicto Melchiore, qui etiam obijt condito testamento, de anno 1525. relicto Co. Georgio iuniore, qui nuptui tradidit Hottam filiam Com. Alexandro Bentiuolo seniori; hac tandem in filium adoptauit Vlixem filium præfati Alexandri Bentiuoli senioris, ex quo nati sunt Marchio Franciscus, necnon Com. Alexander, qui fuit hæres Comitis Vlixis patris; Marchio Franciscus prædictus egit ad quædam corpora bonorum tanquam subiecta fideicommisso Com. Georgij iunioris eius Aui, & obtinuit immissionem, quare die 25. Iunij superioris anni. Dubitaui an esset locus Aegidianæ, & DD. omisso prædio della Riccardina, quod prætendebatur emphyteoticum, & ideo non subiectum constitutioni Aegidianæ, videlicet quoad prædium del Gatto, possessionem nuncupatam della Mezzolara, & possessionem nuncupatam la Palazzina di San Martino, nec obstare detractiones prætensas, quia illis non erat locus. Hodie verò repropoſita causa DD. recesserunt à decisis.

Huiusmodi enim bona non sunt subiecta fideicommisso Co. Georgij iunioris, sed fideicommisso Com. Georgij senioris, & fideicommisso Com. Melchioris, circa quæ nihil habet agere Marchio Franciscus, quæ quidem exceptio cum inconti-
1 nenti sit † probata admittitur contra agentem interdicto adipiscendæ, *Bart. in l. fin. num. 21. C. de edict. diu. Adrian. tollen. Becc. cons. 89. nu. 18. cum seqq. lib. 1. Put. dec. 222. num. 3. & decis. 308. nu. 7. lib. 1. in correct. Seraphin. decis. 83. num. 4. & decis. 757. num. 1. late Menoch. de adipiscend. remed. 4. num. 381. cum seqq. & nu. 751* & in puncto quan-
2 do possessor excipit † de antiquo fideicommisso, quod ista exceptio incontinenti probata admittatur. *Modern. de legit. contradict. q. 10. num. 278. & fuit resolutum in causa Ferrarien. Bonorum de Taffonis 27. Februarij 1617. coram Illustriss. D. meo Cardinali Pamphilio iuniore, & nouissimè fuit resolutum in causa Bononien. de Desiderijs 2. Iunij 1628. coram R. P. D. meo Merlino.*

Quod autem ista exceptio incontinenti sit probata satis patet. Nam quantum attinet ad fideicommissum Co. Georgij senioris, de illo constat ex eius testamento condito de anno 1486. & de obitu dicti Com. Georgij senioris, & Com. Melchioris illius filij, necnon de descendentia non est controuersia inter partes; sola ergo difficultas reducitur ad probandum, quod huiusmodi prædia fuerint in bonis fideicommittentis, & quantum attinet ad prædium del Gatto iustificatur ex articulis datis per Com. Vlixem in alia causa contra fideicommissarios, in quibus articulis ponitur remansisse in hæreditate Com. Melchioris vnam possessionem positam in Communi Sancti Martini cultam per Thomam de Gattis cum suis confinibus. Concordant testes examinati de ann. 1562. ad instantiam fratrum de Manzolis, & aliorum fideicommissariorum Com. Melchioris contra Com. Vlixem. Tertiò suffragatur descriptio fructuum huius prædij facta ad instantiam dictorum fideicommissariorum. Quartò concurrit instrumentum diuisionis factæ de anno 1546. de quibus in summ. à num. 3. vsque ad quintum, quæ omnia benè probant, vt statim dicetur.

Quantum vero attinet ad possessionem nuncupatam la Palazzina della Mezzolara, & ad aliam nuncupatam la Palazzina di San Martino, quod fuerint in bonis antecessorum Com. Georgij iunioris probatur ex depositionibus dictorum testium ex dicta descriptione fructuum ad instantiam fidei-

fideicommissariorum Com. Melchioris, & ex prædictis articulis, & tandem ex acquisitionibus factis per Com. Georgium seniorem de annis 1469. 1470. & 1477. de quibus in summ. à num. 7. vsque ad 13.

Ex quibus inficiari non potest quin satis sit probatum, prædicta fuisse in bonis dicti Com. Georgij senioris, & Com. Melchioris eius filij Marchio enim Franciscus in actis produxit articulos prædictos, necnon dictas diuisiones, & ideo produ-
3 cendo † fassus fuit contenta in dictis scripturis esse vera. *Verall. decis. 193. num. 3. par. 1.* quæ loquitur etiam in productione facta à Procuratore. *Rota decis. 624. num. 3. par. 1. sanct. mem. Gregor. decis. 331. nu. 12. & decis. 353. & ibi Adden. nu. 19.* qui alios cumulant, & fuit dictum in *Romana de Aronijs 20. Iunij 1614. coram bo. mem. Vbaldo, & in causa Ianuen. Abbatia 24. Maij 1624. coram bo. mem. Buratto.*

4 Neque obstat quod productio per † compulsum non præiudicat in iuribus alienis, licet secus sit in proprijs, *Rot. decis. 3. de fid. instrumen. in nou. Verall. dec. 195. num. 1. par. 2.* quia cum Marchio vsus fuerit dictis iuribus, & obtinuerit per duas decisiones *coram* R. P. D. *meo Pirouano sub diebus 27. Februarij 1622. & 11. Maij 1626.* non po-
5 test † reuocare confessionem, quę resultat ex productione, nisi doceat de errore, vt fuit dictum in *causa Foroliuien. census 13. Iunij 1589. coram Orano*, & hoc procedit etiam in productione facta à Procuratore, quia principalis vsus fuit in iudicio, vt fuit resolutum in *causa Elnen. minerriorum 6. Decembris 1588. coram Orano*, quia illa
6 vtendo censetur ratificare, *Rot. decis. 39. de procur. in nou. Surd. dec. 199. num. 7.*

Et prædicta coadiuuantur ex multis instrumentis acquisitionum factarum ab ipsis fideicommittentibus, *Fusar. de substitut. quæst. 618. num. 4.* necnon ex ipsa descriptione fructuum ex testibus examinatis de anno 1562. inter vocatos ad fideicommissum, & Com. Vlixem legitimum contradi-
7 ctorem, qui testes † etiam quod deponant de auditu, probant, cum versemur in antiquis, *Honded. cons. 17. num. 52. lib. 1. Rot. decis. 694. num. 2. vers.*
8 *vtique sufficiunt par. 2.* Tempus † enim antiquũ in teste est sexaginta annorum, *Seraph. decis. 75. in fin. Rot. dec. 155. num. 13. par. 1. diuers. & 694. nu. 2.*
9 *par. 2. in recent.* & cum in † alio iudicio fuerint examinati cum legitimo contradictore, probant etiam in hoc iudicio, *Cephal. cons. 215. num. 54. in fin. cum seqq. lib. 2. Fusar. de substit. quæst. 618. num. 44.* & in omnem euentum ex omnibus simul iunctis habetur perfecta probatio, cum in antiquis
10 † ad probandam identitatem sufficiant præsumptiones, & coniecturæ, *Socc. cons. 86. n. 2. lib. 1. Seraph. dec. 462. num. 9. & fuit eleganter deductum in Bononien. fideicommissi de Desiderijs 5. Martij, & 14. Iunij 1627. & 24. Martij 1628. coram R. P. D. meo Merlino, & in causa Ferrarien. seu Comaclen. bonorum de Naullis 7. Iunij 1627. coram me.*

Quod autem Marchio Franciscus nihil habeat agere in dictis fideicommissis antiquis satis patet, cum in illis ipse non sit comprehensus, nec prætendat se esse vocatum, & Co. Alexander solus sit hæres Com. Vlixis, cui vocati cesserunt omnia iura
11 sua, & ideò cum † incontinenti sit probatum fideicommissum, identitas, & possessio sine vitio Co. Alexander est legitimus Contradictor, *Bart. & alij supra allegati, Rot. apud Pacif. de Saluian. dec. 63. num. 5.*

Secundò principaliter fuit dictum quatenus bona fuissent Co. Georgij iunioris adhuc obstare detractionem legitimæ prædictæ Isottæ, quæ illam cessit ad fauorem Com. Vlixis, & ipsius hæredum, & ista est vera lectura cessionis, quicquid aliàs per informantes fuerit suppositum, quorum hæredum
12 appellatione † non veniunt solum filij, & descendentes, sed quicumque hæredes *l. in annalibus C. de legat. Bart. in l. Gallus §. etiam si parente ff. de liber. & posthum. Tiraq. de retract. conuent. §. 1. glos. 6. num. 26. Gabr. de verbor. signific. conclus. 2. num. 1. Mantic. de coniect. lib. 8. tit. 14. num. 2. Menoch. præsumpt. 130. lib. 4.* & propterea cum solus Com. Alexander sit hæres Vlixis patris ad ipsum solum ista legitima spectat.

Non obstat quod in Ciuitate Bononię adsit statutum de successione liberorum, in quo disponitur, quod si fęminę dotatę fuerint, sint contentę de ipsa dote, & de bonis paternis nihil amplius habere possint, quia huic obiecto fuit responsum, quod cum Com. Georgius minor reliquerit solam Isottam filiam nullis relictis masculis, cessat statutum, & sic Isotta debet habere suam le-
13 gitimam statutum † enim non censetur simpliciter excludere, sed fauore filiorum masculorum. Vnde illis non extantibus pater non potest illi præiudicare in legitima, *Dec. cons. 296. num. 3. & seq. Castr. cons. 196. num. 3. vers. quidem verò, lib. 1. Peregr. de fideicomm. artic. 36. num. 10. fol. mihi 27. Albert. Brun. de statuto exclusiuo fœminarum art. 10. num. 38. Roman. in leg. vt liberis, num. 6. C. de collat.* nec est facienda vis, quod Co. Georgius iunior vltra Isottam filiam habuerit etiam Com. Vlixem filium adoptatum, quia per
14 talem † adoptionem nullum fuit illatum præiudicium legitimę debitæ Isottæ, *Peregr. de iur. fisc. lib. 3. tit. 18. num. 17. vers. ego vero. Merlin. de legit. lib. 1. tit. secundo, quæst. secunda, num. decimo in fin.*

Minus etiam obstat, quod Isotta non fuerit nata ex legitimo matrimonio, quia sufficit, quod
15 † fuerit legitimata ad effectum, quod † fuerit legitima, *Bald. in cap. de causis num. 34. vers. et spurius legitimatus de offic. deleg. Cott. in memor. in verb. spurius legitimatus. Tiraquell. latè in leg. si vnquam in verb. susceperit liberos num. 79. C. de reuocand. donat. Rot. decis. 653. num. 3. par. 1. recent. et fuit dictum in causa Ciuitatis Castelli 23. Ianuarij 1612. coram bonæ memoriæ Cardinali Sacrato.* Nec est opus probare Isottam fuisse
16 naturalem, non autem spuriam, quia in † dubio præsumitur naturalis, non autem spuria, *Aym. cons. 166. num. 1. Rimin. iun. consil. 187. nu. 107. & seqq. Thesaur. quæst. 83. num. secundo. lib. secundo, Barz. decis. 91. num. primo,* vbi de magis communi maximè cum ille, qui hoc allegat sit reus, *Guttier. pract. quæst. libro secundo, quæst. 114. num. 4.*

num. 4. de legitim. tract. 1. tit. 13. num. 286.

Neque releuat, quod pater legauit certa bona Isottæ, quia licet illud legatum debeat imputari,
17 non propterea excludit† à petitione supplementi legitimæ, etiam quod legatum fuisset factum ne posset petere supplementum, *Alex. cons. 8. nu. 21. lib. 3. Fulgos. cons. 83. num. 2. Berou. cons. 93. n. 9. & seqq. lib. 2. san. mem. Greg. dec. 489. num. 21. & fuit dictum in causa Romana supplementi legitimæ 13. Martij 1579. coram san. mem. Clem. VIII.* vbi quod propterea filius non dicitur venire contra factum defuncti etiam quod sit illius hæres,
18 cum factum defuncti, † etiam quod sit illius hæres, sit improbum, *Merlin. de legit. lib. 3. tit. 3. q. 3.*
19 vbi latè. Prout nec releuat quod dos soluta † Isottæ sit imputanda in dicta legitima, *l. quoniam nouella. vers. non secundum dotem. C. de inoff. testam. Bald. in l. in quartam. num. 12. vers. ego dixi. ff. ad leg. Falcid. & ibidem* Rip. *num. 189. Pic. num. 182.* quia est aduertendũ, quod fuerunt data in dotem scuta 10. mill. auri, & tamen 4. mill. tantum fuerunt soluta, & sic illa 4. mill. tantum essent imputanda, supplementum autem peti posset, nec essent imputanda scuta 6 mill. non soluta,
20 cum dos non † succedat loco legitimæ, quicquid enim dicat statutum, illi non est locus, vt dictum est, & ideo ex supra deductis non est prohibitum petere augmentum, hoc enim factum satis probatur ex instrumẽto claro confessionis Co. Georgij iunioris, *& fuit canonizatum in decisione coram bo. me* Remboldo *12. Maij 1623.*

Secundò principaliter fuit consideratum detrahendam esse legitimam Com. Vlixis filij adop-
21 tati per Com. Georgium iuniorem, filio † enim adoptato debetur legitima in bonis adoptantis, *Dyn. de success. ab intest. num. 8. Specul. in tit. qui filij sint legitimi, num. 19. Americ. de patr. potest. effect. 16. num. 15. Bursatt. cons. 247. nu. 14. Peregr. de fideicom. art. 36. num. 42. Gabr. cons. 113. nu. 32. lib. 1. Lambertin. de iurepatr. lib. 3. quæst. 3. art. 6. Surd. de alimen. tit. 1. quæst. 2. num. 6. Grass. de success. ab intest. quæst. 31. num. 31.*

Neque obstat quod testator mãdauerit fructus
22 † imputari in legitimam, quia ista dispositio non tenet, nam etsi vsusfructus ex dispositione testatoris sit computandus in legitima, secus autem
23 est, quoad fructus, qui etiam iubente, † testatore non sunt computandi in legitimam, vt distinguendo dixit *Rota in Ciuitatis Castelli supplemẽti legitimæ 11. Martij 1616. coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo, quæ est apud Merlinum dec. 21.* & quod fructus non computentur in legitimam est decisio *Cassad. 2. de testam.* & eandem distinctionem fecit *Rota in Bononien. fideicõmissi 18. Maij 1616. coram Illustriss. D. meo Card. Pã-*
24 *philio*, & in hoc casu † prohibitio testatoris nihil operatur, *l. quoniam in prioribus, & ibi omnes Doct. C. de inoff. testam. Peregr. de fideicomm. art. 36. nu. 61. Rota dec. 653. num. 5. par. 1. in recent.* Nec in hoc casu agendum est de inuentario, quia non agitur de concursu creditorum, & de alienatione bonorum, an alienata sufficiant, & cui incumbat onus probandi, de quibus latè *Merlin. de legit. lib. 3. tit. 2. quæst. 24. nu. 12. cum plur. seqq. Rot. ibidem decisione 99. num. 20. & decis. 100. num. 8. & seqq.*

25 Neque obstat, quod ista detractio † legitimæ Isottæ, & Vlixis cũ sit certa ratione loci, & quotæ non impedit immissionem pro indiuiso secundum stylum Rotæ, & pluries fuit resolutum, vt in decisionibus allegatis per *Adden. ad dec. 185. n. 4.*
26 *san. mem. Greg.* quia hæc opinio est † vera quando sola legitima, & Trebellianica sunt detrahendæ, secus autem est quando & aliæ detractiones sunt faciendæ, quia tunc legitima, & Trebellianica non sunt certæ, ratione loci, & quartæ, hic autem est detrahenda dos Semiramidis, & aliæ etiã faciendæ sunt detractiones, de quibus statim dicetur, ideoq. antequam fiant istæ detractiones di-
27 ctæ † legitimæ relictæ, non possunt esse certæ ratione loci, & quotæ, *Surd. decis. 333. nu. 13. cum seqq.* Rot. *apud Merlin. dec. 111. num. 4. & fuit dictum in causa Romana de Spinosis 10. Maij 1623. & in causa Perusina de Baptistis 10. Martij 1625. coram R. P. D. meo Pirouano, & in causa Fanen. bonorum 26. Iunij 1623. coram me.*

28 Est quoque detrahenda dos † præfatæ Semiramidis vxoris Com. Georgij, quæ spectat ad Com. Alexandrum, cum Com. Vlixes illius pater habeat cessionem à sororibus d. Semiramidis, quæ cessio valuit, *tot. tit. de hæred. vel act. vend.* & sufficit probare, quod ipsæ essent in gradu successibili cum nullus alius prætendat, *Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. glos. 1. num. 5. & 6. & dixit Rot. in causa Aretin. Cappellaniæ 4. Iulij 1603. coram bon. mem. Hieronymo Card. Pamphilio, & in causa Tiburtina Cappellaniæ 16. Nouembris 1605. coram me*, ex illa enim cessione satis probatur adi-
29 tio, cum illa non sit repudiatio, sed iurium † cessio, quæ sine aditione fieri non potest, *Bald. cons. 224. lib. 2.* vbi quod etiam per actum translatiuũ inducitur aditio, *Signorol. cons. 165. num. 31. & seqq. vbi hoc tenet Soccin. sen. cons. 183. nu. 1. vers. sed tamen præmissis, lib. 2. Aym. cons. 200. in princ. vers. benè fateor*, & prædicta eo magis procedunt, quia dictæ sorores tanquam hæredes Se-
30 miramidis iura cesserunt. Vnde etiam † ex illa expressione verbali inducitur aditio, *Bald. d. cons. 224.* & quamuis prætenditur, quod huiusmodi dos sit restituenda ex fructibus iuxta voluntatem Com. Georgij iunioris testatoris, attamen testator non potuit præiudicare iuri Semiramidis, quæ habebat omnia bona viri hypotecata, nec Vlixes hæres d. Com. Georgij, nec per consequens Co. Alexander eius filius tenetur seruare factum de-
31 functi cum † non agant hæreditario nomine, sed cessionario nomine sororum dictæ Semiramidis, *Bald. cons. 452. hæreditati habenti in princ. lib. 5. allegans text. in l. an vitrico. ff. de diuers. tempor. præscript. & benè ad propositum, Bart. in l. actus, col. 1. ad med. ff. de pact. Corn. cons. 92. in fin. & cons. 220. num. 5. lib. 4.*

32 Insuper legata soluta, sunt † detrahenda, *l. 2. col. fi. C. ad Trebell. l. irritum. C. ad leg. Falcid. Doct. in l. deducta. §. qui post ff. ad Trebell. Paris. cons. 38. nu. 24. lib. 2. Peregr. de fideicom. art. 35. num. 9.* & quamuis testator mandauerit illa solui ex fructibus, tamen hoc est verum quoad legata,

quæ

quæ non habent certam diem, non autem, quoad ea, quæ habent certam diem, quia quoad ista non constat de voluntate testatoris, & si ita
33 † voluisset, expressisset, prout fecit in alijs, *l.vnica. §. sin autem ad deficientis.C.de caduc.tollen.* & in simili dixit Rota *in causa Senogallien. prædij* 18. *Martij* 1616. *coram bo.me. Andrea.*
34 Sunt quoque detrahenda melioramenta, † quæ debent liquidari, cum de eis constet in genere, & ideo iuxta stylum Rotæ est præfigendus terminus ad liquidandum, de quo per *Put.decis.*461. *lib.*2.
35 *in nou. sæpius canonizata.* Prout est quoque † detrahenda funeris impensa, quæ cum sit certa, licet non constet de quantitate est taxanda arbitrio Iudicis, *iuxta tradita per* Cern. *in cons.*221.*n.*23. *post med. vers. quod interesse, lib.*2. *Rot. Ianuen. dec.*194.*nu.*3.*col.*2. *ad fin. vers. & dixit.*

Quantum attinet ad dotes filiarum Vlixis Co. Georgius iunior mandauit eas condecenter dotari, videndum est igitur an fuerint dotatæ ex bonis subiectis fideicommisso, an de bonis Com. Vlixis patris, de quo hodie non liquet.

Et ita conclusum vtraq; parte informante, &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Dotis.

Die Veneris 15. *Martii* 1630.

ARGVMENTVM.

Subhastationis nullitas, quando euitari non possit. Alienatio rerum mulieris facta absque debitis solemnitatibus, quando sustineatur.

SVMMARIVM.

1 *Subhastationis nullitas non potest euitari, quæ processit ab excessu, tanquam à radice inficiente mandatum executiuum vltra summam debitam relaxatum.*

2 *Alienatio facta à muliere absque solemnitatibus requisitis est nulla.*

3 *Alienatio rerum mulieris facta ab eius procuratore absque debitis solemnitatibus tenet.*
*Si quando constitutus fuerit d. procurator fuerunt adhibitæ solemnitates, cum expressa facultate alienandi num.*3.

4 *Alienatio rerum mulieris facta sine debitis solemnitatibus tenet, si in eius ratificatione illæ solemnitates fuerint adhibitæ.*

5 *Dotalia iura, quando dicantur extincta.*

DECISIO CCCLXI.

OBTINVIT D. Sulpitia ab A. C. relaxari mandatum executiuũ pro restitutione integræ suæ dotis, & cum deinde ipsa peteret mandatum de deliberando pignora capta in executione. Dubitaui an huiusmodi mandatum esset relaxandum, & Domini negatiuè responderunt.

Quamuis enim constet de quantitate dotis scutorum quinque millium promissæ quõdam Iacobo eius viro in quadragiata sex locis Montis Baronum; Attamen cum ipsa per procuratorem seruatis solemnitatibus constitutum, & ex integro pretio dictorum locorum montium bona stabilia emerit, vtique huiusmodi bona in locis prædictis Montis Baronum fuerunt subrogata. Et insuper per eandem Sulpitiam ex dicta dote scutorũ quinque millium, summa scutorũ mille Franciscę eius filiæ, dum nuptui traderetur, numerata fuit.

1 Vnde non potest euitari † subhastationis nullitas, quæ processit ab excessu tanquam à radice inficiẽte mandatum executiuum pro integra dotis quantitate, & sic vltra debitum relaxatum, *Bart. in l. si non sortem §. si centum. num.* 6. *ff. de condict. & indeb.* Rot.*dec.*630.*nu.*3.*par.*2. *in recent. & apud Greg. XV. san. mem. dec.*198. *n.*1. *& dec.* 319.*n.*3.*ac in Romana spolij* 21. *Februarij* 1600. *coram bo.me. Iusto.*

2 Non obstat, quod dicta † alienatio facta fuerit absque solemnitatibus in mulierum cõtractibus requisitis, quia non modo adhibitæ fuerunt solem-
3 nitates in actu constitutionis procuratoris, † cui fuerat expresè concessa alienandi facultas, quod sufficit *Gabr. de reg. iur. conclus.*2. *nu.*35. *Lamberteng. de contract. mulier. glos.*20. *nu.*2. *&* 4. *fuit dictũ in Romana hæreditatis* 26. *Nouemb.* 1602. *coram bo.me. Litta*, sed etiam in actu receptionis bonorum stabilium insolutum pro residuo dotis, ac impositionis censuum super eisdem bonis su-
4 brogatis factæ, † vnde sufficiens dictæ alienationis ratificatio resultat *Soccin.cons.*62.*cum ibi cumulatis nu.*11.*lib.*3. *Greg.XV.san.me. decis.*395. *num.*11.*vbi aliæ dec. allegantur.*

Minus obstat pactum appositum in instrumento dationis insolutum, quod in euentum litis, molestia, vel euictionis, liceret Sulpitiæ redire ad primæua iura, vnde infertur ei licuisse agere ad integræ dotis repetitionem ex eo, quod Catherina dicti quõdam Iacobi filia actionem instituit pro consecutione dotis sibi in patris testamento legatæ, nam fuit responsum, quod huiusmodi pactum nihil operatur respectu quantitatis, quam Sulpitia prius à viro suo accepit, & in emptionem sta-
5 bilium erogauit, cum † iura dotalia remanserint extincta, iuxta *tex. in l. si in venditione. ff. comm. præd. Menoch. cons.*341.*nu.* 18. *& seqq. lib.*4. *Gregor.XV. fel.rec. dec.*85. *nu.*22. *& seq.*

Et ita vtraq; parte informante fuit resolutũ &c.

REV.^{mo} P. D. MERLINO DECANO.

Romana Iurispatronatus.

Die Veneris 15. *Martij* 1630.

ARGVMENTVM.

Controuersia, quando adest inter plures præsentatos ad iuspatronatus, quis eorum præferatur. Appellatione familiæ an veniat effectiua, vel contentiua.

SVMMARIVM.

1 *Inter præsentatos plures, quoties est contentio, tunc præsentatus ab existente in possessione præsentandi præfertur.*

2 *Et si euincatur iuspatronatus non inde huiusmodi*

modi præsentatus remouetur, sed veris patronis in futurum præseruatur exercitium præsentandi.

3 *Præsentandi quasi possessio ex vnico actu acquiritur.*

4 *Præsentatus ab existenti in quasi possessione præsentandi non præfertur, quando vel ex re iudicata, vel confessione, vel instrumento dotationis apparet de proprietate.*

5 *Proprietas absorbet possessionem, & n.16.*
Veritas debet præferri opinioni, seu præsumptioni, num.5.

6 *Familia appellatione an veniat solummodo familia effectiua, scilicet descendentes, vel contentiua, hoc est etiam transuersales.*

7 *Concessio facta alicui familiæ, quando intelligatur facta familiæ tantum effectiuæ.*

8 *Familia testatoris quoties vocatur intelligitur, de eius familia effectiua.*

9 *Iuspatronatus in dubio censetur hæreditarium, & non gentilitium.*

10 *Linea transuersalis antiquior præfertur iuniori in præsentando.*

11 *In iurepatronatus qualitas senioris attenditur.*

12 *Obseruantia est optima interpres omnium dispositionum.*

13 *Iuspatronatus acquiritur familiæ contentiuæ, quando deficit effectiua.*

14 *Iuspatronatus in postremo descendente definit esse gentilitium, & efficitur hæreditarium.*

15 *Cap. consultationibus de iurepatr. quando non habeat locum.*

17 *Institutus nimis properè ad iuspatronatus, cadit ab illo.*

18 *Consuetudo loci est seruanda.*

19 *Reo, & possessori sat est vincere per non ius actoris.*

20 *Reus victoriam meretur deficientibus probationibus actoris.*

DECISIO CCCLXII.

ORTA controuersia inter D. Angelum præsentatum a DD. de Iacobacijs, & D. Dominicum præsentatum à DD. Millinis, & Palutijs, isq. cum reus esset, & possessor, dedi dubium an esset danda institutio D. Angelo, siue potius absolutoria D. Dominico, & Domini denegandam putarunt institutionem illi, huic, autem concedendam esse absolutoriam.

1 Quoties enim contentio † est inter plures præsentatos, præfertur, qui præsentatus est ab existẽte in quasi possessione præsentandi, sicq. euincatur iuspatronatus, nõ inde tamen huiusmodi præ-
2 sentatus remouetur; sed veris patronis † in futurum dumtaxat reseruatur exercitium eorum præsentationis, *cap. consultationibus. cap. ex litteris, vbi Doct. de iurepatr. cap. querelam. de elect. cap. cum olim, & cap. cum Ecclesia Sutrina. de caus. poss. & propr.* Rota *coram Card. Seraph. dec. 875. num. 5. & dec. 884. num. 3. Card. Mantic. dec. 86. nu. 1. & in recent. dec. 181. nu. 1.* vbi etiam monetur S. Concilium Tridentinum quoad hoc nihil immutasse, & *decis. 274. num. 6. par. 2.*

Constat autem DD. Millinos, & Palutium esse in quasi possessione præsentandi ad istas Cappellanias, cum iam præsentauerunt D. Io. Baptistam, per cuius obitum hæc vltima contigit vaca-
3 tio, & ex vnico actu † inducitur quasi possessio ad effectum beneficij *dicti cap. consultationibus glos. in d. c. cũ Ecclesia Sutrina. verb. in triũ, & verb. breuitatem, & ibi Abb. num. 22. de caus. poss. & prop. Garz. de benef. par. 5. cap. 5. num. 59. Rota decis. 174. num. 1. & decis. 758. nu. 4. par. 2. recent.*

Non obstat constare de proprietate euidenter, nempè hoc iuspatronatus spectare ad DD. de Iacobacijs iuxta Bullam Alexandri VI. in qua iuspatronatus reseruatur in antiquioribus viris familiæ de Iacobacijs, quales se profitẽtur DD. Prosper, & Dominicus de Iacobacijs, Dominos autem Millinos, & Palutium esse tantummodo cognatos, cum per fœminarũ successionem prætendant ad se spectare hoc iuspatronatus, & non præferri præsentatum ab existente in quasi posses-
4 sione, quando † vel ex re iudicata, vel ex confessione, vel ex instrumento fundationis incontinenti apparet de proprietate tradunt *Abb. in d. cap. cõsultationibus. nu. 9. Roch. de iurepatr. verb. competens. q. 19 num. 45.* & luculenter *dictum fuit in Lucana iurispatronatus 13. Iunij 1612. coram bo. mem. Penia, quæ est decis. 374. num. 4. 5. & 6.*
5 *par. 1. recent.* Proprietas enim † absorbet possessionem, & veritas præferri debet opinioni seu præsumptioni, quæ resultat ex dicta quasi possessione.

Quoniam respondebant Domini non ita euidenter constare de hac proprietate DD. de Iacobacijs, adeout remouẽdus sit præsentatus ab existente in quasi possessione. Dato enim (veritate illæsa) DD. de Iacobacijs esse saltem contentiuè de eadem familia Christophori Iacobacij patris bo. me. Dominici olim Rotæ Auditoris, ac postea Cardinalis, necnon Andreæ Iacobacij Episcopi Nucerini, & eiusdem Alexandri VI. Vicarij, dictumq. Christophorum fuisse fratrem Laurentij, à cuius stipite proueniunt DD. Prosper, & Dominicus (in quo erit tota difficultas, cũ de proprietate principaliter agendum erit) nihilominus dubium est, an ad ipsos spectet hoc iuspatronatus, cum fuerit reseruatum antiquioribus viris familiæ huiusmodi de Iacobacijs, licet enim sit controuer-
6 sia inter Doctores, an † appellatione familiæ veniat solummodo familia effectiua, scilicet descendentes, an autem contentiua, hoc est etiam transuersales, & quod sub familiæ nomine intelligatur solum de effectiua docuerunt *Bart. in l peto. §. fratre. num. 1. de leg. 2, Paris. cons. 51. num. 5. & seqq. lib. 2. Surd. cons. 247. num. 12. Menoch. cons. 106. nu. 226. & seqq. & cons. 233. nu. 15. & cons. 633. num. 10, Peregr. latè cons. 57. num. 6. lib. 6. Fusar. de substit. quæst. 351. nu. 2. & seqq.* Attamen quicquid sit vbi absolutè nominetur familia, quã multi Doctores etiam contentiuè accipiunt, in casu præsenti solum comprehendi descendentes, & sic intelligi de familia effectiuè suadere videtur
7 pronomen illud, *huiusmodi* † per quod deprehendimus Papam præcisè designasse ad oculum, & indicasse

dicasse Colonellum Cardinalis, & Andreæ oratorum, atque intra eundem restrinxisse ius præsentandi ad *l. huiusmodi. ff. de leg. 1. cap. nemo, vbi glos. in verb. huiusmodi, & de elect. in 6. Paris. cons. 52. num. 32. lib. 3. Card. Seraph. decis. 606. num. 3. Rota decis. 373. num. 6. par. 2. recent.* Videturq. verbum illud, *huiusmodi*, idem importare, ac si dixisset ipsius Christophori patris Dominici Cardinalis, & Andreæ Episcopi, de quibus superius meminerat Papa, quoties † autem vocatur familia ipsius testatoris venire solum familiam effectiuè
8 tradunt *Ruin. cons. 153. num. 10. lib. 2. Paris. d. cons. 51. num. 5. vers. item propter. lib. 2. Soccin. iun. cons. 97. num. 62. lib. 2. Cephal. cons. 510. n. 13. Menoch. præs. 88. num. 2. lib. 4. & cons. 233. n. 21. et cons. 1177. num. 5. Peregr. cons. 31. num. 3. lib. 4. et cons. 149. num. 18. vers. 3. et lib. 5. et dec. 134. num. 5. et 24.*

Quibus etiam accedit, quod hoc iuspatronatus licet ex dispositione Iacobi patris Paulinæ fundatum fuerit, attamen in eadem Bulla asseritur, & Iacobum educatum fuisse in domo Christophori, illiusq. præsidio facultates adeptum, necnon Dominicum Card. & Andream Episc. propinquiores fuisse agnatos eiusdem Iacobi, & Paulinæ, vnde quasi ex bonis eiusdem Christophori videtur fundatum iuspatronatus. Et cum Iacobus pater Paulinæ non determinauerit, quibus personis acquireretur dictum ius præsentandi eisdem Cardinali, & Andreæ tanquam proximioribus, & sic hæredibus ipsius Iacobi disponentis videtur relictum,
9 nam in dubio † iuspatronatus, censetur inductum hæreditarium, non autem gentilitium, *clem. plures de iurepatr. Calder. cons. 4. eod. tit. Couar. var. resol. lib. 2. cap. 18. num. 6. Card. Seraph. decis. 378 num. 1. et decis. 456. num. 1. Rota in recent. decis. 707. num. 8. par 1.* & Papa in Bulla motus est præcipuè meritis Dominici, & Andreæ, illius enim industria in munere Rotæ, huius autem in officio Vicarij vtebatur, & ita congruum erat, vt familiæ effectiuæ Christophori patris dd. Cardinalis, & Andreæ Episcopi faueret, adeo vt iuspatronatus istius familiæ descendentes non egrederetur, & familia si hoc in loco contentiuè etiam acciperetur; absurdum posset considerari, quod si
10 antiquiores † extitissent in linea transuersali isti fuissent potiores, & præferendi alijs iunioribus ex Colonello Cardinalis, & Episcopi, ad *tex. in l. vnum ex familia. §. si de falcidia vers. neque si cum forte, vbi glos. in verb. vni. ff. de leg. 2.* & si semel etiam ad seniores de Colonello Christophori peruenisset iuspatronatus, non tamen in descendentibus eorumdem seniorum perseuerasset, sed ad seniores alterius Colonelli, etiã transuersalis trã-
11 siuisset, † cum attendatur qualitas illa senioris, *Calder. cons. 48. Lambert. de iurepat. lib. 1. par. 2. lib. 1. par. 2. art. 33. quæst. 2 in fin. Rota in Ianuen iurispatr. 25. Iunij 1607. coram Card. Lancellotto iuniore*, quòd sanè repugnaret, & intentioni Iacobi fundatoris, quem solum suis hæredibus, quales erant filij Christophori prouidere voluisse credendum est. & voluntati Papæ, qui Dominico Auditori, & Andreæ Vicario, qui pro Sede Apostolica egregiam nauabant operam prospicere declarauit.

Hancque voluntatem Papæ, quod solum familiam Christophori effectiuè admiserit ad ius præsentandi benè suadet obseruantia subsecuta, cum semper nedũ seniores de cippo Christophori solũm præsentauerunt, sed etiam hoc cippo sublato, cognati præsentare continuauerint. nempè Hortensia, Petrus, bon. mem. Card. Millinus bis vltra hanc postremam præsentationem, descendentes verò à Laurentio nunquam præsentarunt,
12 quæ † quidem obseruantia est optima interpres omnium dispositionum, *l. si de interpretat. ff. de leg. Rom. cons. 271. num. 4. Surd. cons. 140. nu. 43. et cons. 362. num. 10.*

Anxiumq. hoc votum conseruandi familiam effectiuam habuerunt posteri eiusdem Cardinalis Iacobacij, cum enim de suo Colonello solum superstes extaret Iacobus iunior, isque iam Ordini Ecclesiastico adscriptus esset, petijt dispensationem à Paulo III. & ibi dicitur, *ne nomen domus, seu familiæ suæ periret*, si enim prospexissent ad lineam transuersalem, non erat opus hac dispensatione, quia tunc temporis extabat Laurentius, vt in remissione obtenta à Clem. VII. & ex alijs iuribus in summario DD. de Millinis, & Palutij num. 13. Vnde benè ex omnibus assequi videmur familiam in casu præsenti accipien. esse effectiuè, non autem contentiuè, & quatenus præmissa aliquam paterentur difficultatem, sat est D. Dominico rem esse dubiam, ac turbidam, ita ut non dicatur incontinenti constare de proprietate, prout requiritur, ad effectum repellen præsentatum ab existenti in quasi possessione, de qua proprietate aliàs videndum erit particulariter pro interesse præsentantium.

13 Non obstat, quod cum † defecerit familia effectiua, nempè descendentes, apertum fuerit hoc iuspatronatum cæteris de familia contentiua ad tradita per *Anchar. cons. 27. Ruin cons. 110. num. 14. lib. 2. Card. Mãtic. de coniect. vlt. volunt. lib. 1. tit 15. num. 11.* Quoniam si admittimus iuspatronatum esse restrictũ ad descendentes Christophori, & sic intelligi de familia effectiuè, deficientibus descẽdentib. non inde faciendus erit transi-
14 tus ad trãsuersales, quia in postremo † descẽdẽte iuspatronatus desinit esse gentilitium, & inde efficitur hæreditarium iuxta celebre consilium *Anchar. 81. num. 2. Paris. cons. 45. numer. 21. lib. 4. Ferret. cons. 131. num. 10. lib. 1. vbi post Roch. de Curte dicit*, quod non reperijt aliquem tenere contrarium *Cassador. decis. 1. num. 3. de iurepatr. Rota dec. 385. num. 1. & seqq. par. 1. diuers. & melius coram Card. Seraph. dec. 364 nu. 3. & seq.*

Minus obstat institutionem Dominici, saltem validã, nondum sequutam esse, & ideo non appli-
15 cari † dispositionem *cap. consultationibus*, & præferri institutum à proprietario ita *Abb. in d. cap. consultationibus num. 9. Dec. cons. 127. num. 1. & cons. 149. num. 2. Garz. de benef. par. 5. cap. 5.*
16 *num. 45.* quia proprietas † absorbet causam possessionis; non esse autem validè adhuc institutum D. Dominicum, deducitur ex eo, quod ante in-

institutionem non præcesserint edicta, & nimis
17 properè actum fuerit, † & sic eeciderit ab omni beneficio, etiam præsentationis iuxta *cap. auaritia de elect. in 6.*

Quoniam cessat obiectum, cum in Vrbe non seruetur hæc solemnitas edictorum, prout asseritur etiam à Reuerendiss. D. Vicesgerente in instrumento institutionis Dominici, & Notarij fori Illustriss. Vicarij Vrbis idem deposuerunt, & aliun-
18 dè etiam Dominis id constabat; † qua stante consuetudine omissio edictorum non attenditur *Bellamer. decis. 619. Lambert. de iurepat. par. 2. lib. 2. q. 6. art. 14 per totum, & alij.*

Ex quibus vtraque parte informante per Dominos conclusum fuit D. Angelum non esse instituen. sed D. Dominicum esse absoluendum, cui,
19 cum sit † reus, & possessor, sat est vincere per non ius actoris, *l. qui accusare C. de eden. l. fin. C. de rei*
20 *vi nd.* victoriamque † meretur deficientibus probationibus eiusdem actoris *l. actor. C. de probat. l. extat. ff. de iur. Fisc. c. inter dilectos, de fid. instr. cap. fin. de iur. iur.*

R. P. D. QVEIPO.

Florentina Oratorij.

Die Lunæ 18. Martii 1630.

ARGVMENTVM.

Filius natus ex muliere vxorata ex iuris præsumptione præsumitur filius mariti. Heres, quando licitè possit impugnare factum defuncti.

SVMMARIVM.

1 *Vltimus de familia potest bona, & iura fideicommisso perpetuò subiecta extraneo hæredi relinquere.*
2 *Filiationis probatio, quando sit insufficiens.*
3 *Filius natus ex vxore etiam adultera, censetur mariti.*
4 *Et ista est præsumptio iuris tantum.*
5 *Infirmitas, vel senectus, vel absentia, aut alia similis impossibilitas accessus ad vxorem, faciunt cessare præsumptionem, quod filius sit mariti.*
6 *Hæres licet possit impugnare factum defuncti, tamen rectius agit si illius volūtati obtemperet.*
7 *Causæ plures, quando assignantur, sufficit vnam esse veram, vt ex illa dispositio substineatur.*
8 *Defuncti factum non potest hæres impugnare.*
9 *Hæres hæredis, dicitur etiam hæres primi testatoris.*
10 *Defuncti factum potest impugnari in eo actu, cui ipse dumtaxat consensit, non autem ad eius obseruationem se obligauit.*
11 *Defuncti factum potest impugnari respectu iuris superuenientis post d. factum.*
12 *Hæres succedens iure proprio, & non hæreditario, potest factum defuncti impugnare, & num. 13.*

DECISIO CCCLXIII.

ANTONIVS senior de Puccis anno 1464. in Ecclesia Sanctiss. Annuntiatæ Ciuitatis Florentiæ ex fundatione, & dotatione iuspatronatus sibi, & suis descendentibus masculis per lineã masculinam acquisiuit in Capella, seù Oratorio S. Sebastiani inibi existenti, ex quo Antonio vltimus descendens, & dicti iurispatronatus possessor extitit Robertus iunior maritus D. Octauiæ Capponiæ, quam etiam in hoc iurepatronatus legatariam reliquit eo quod ex dicto Antonio fundatore nullus masculus per lineam masculinam descendens superesset; Atque ita esset locus regulæ *tex. in l. insolidum 88. §. prædium, l. cum pater. §. libertis, ff. de leg. 2. vbi glos. Bart. & Doct.* tradunt
1 vltimum † de familia posse bona, & iura fideicommisso perpetuò subiecta extraneo hæredi relinquere, vt tradit etiam *Molin. de primogen. lib. 1. c. 4. nu. 23. Peregr. de fideicom. ar. 52. num. 2. Rot. decis. 203. nu. 1. par. 2. recent.* & in terminis iurispatronatus post *Anchar cons. 81. nu. 2.* pluries tenuit *Rota vt per Cassad. decis. 1. nu. 3. de iurepatron. Seraph. decis. 364. num. 2. in fin. cum seqq. & nu. 13. & decis. 378 num. 1. & seqq. Rot. decis. 375. num. 4. & num. 14 par. 1. diuers. & apud Viuian. de iurepatr. decis. 12. sub num. 1. & 13. sub num. 4. & decis. 41. sub num. 18.*

Sed cum Laurentius de Puccis à prædicto Antonio descenderet, nec de hoc sit inter partes cõtrouersia, & is reliquerit Horatium, quem vti filiũ ex muliere coniugata susceptum multis modis agnouit, nempe instituendo eum in summa scutorum 400. annuorum & legitimando vti filium, & insuper educauit, tractauit, & nominauit vti talem, & dispensationem super Clericatu obtinuit, ac alios actus similes fecit, de quibus in Summario Dominorum de Puccis; Et cum dictus Horatius post mortem Roberti iunioris relictis hæredibus Dominis de Puccis decessisset, qui vti hæredes dicti Horatij iuspatronatus in dicto Oratorio S. Sebastiani ad se pertinere contendere cœperunt, & mota lite, causaq; mihi commissa, proposui dubium super pertinentia dicti iurispatronatus, & Domini responderunt ad Dominam Octauiam Capponiam pertinere.

Nam difficultas præcipua circa filiationem prædicti Horatij vertebatur, & cum in confesso
2 apud partes sit ex muliere † vxorata natum fuisse probatio filiationis ex Laurentio insufficiens apparuit propter iuris præsumptionem deductam ex textu in *l. miles §. defuncto, ff. ad l. Iul. de adult.*
3 ex qua communiter deducitur ex † vxore etiam adultera natum filium mariti censeri, quamuis vterque id negauerit, vt docent, *Bald. & Abb. in cap. per tuas de probat. Boer. decis. 299. Hypolit. in l. 1. §. ad quæstionem nu. 34. ff. de quæstion. Alciat. de præsumpt. regul. 3. præsumpt. 37. Castr. cõs. 434. nu. 1. Couar. de spons. 2. part. cap. 8. §. 3. nu. 8. Mascard. de probat. concl. 788. ex nu. 1. lib. 2. Menoch.*
4 *de arbitr. quæst. 89. ex nu. 20.* quamuis † enim prædicta præsumptio iuris tantum sit, vt tenent *Emanuel Cort. in §. & quid si tantum 4 part. n. 45. Paris. cons. 194. ex num. 98. Couar. vbi supra. Menoch.*

noch in dicta quæst.89. num.104. Achil. decis.1. nu.4. sub tit. qui filij sint legitimi, tamen eas dũtaxat probationes in contrarium admitti, ex qui-
5 bus probetur ex marito susceptum † non fuisse, vel propter infirmitatem, vel senectutem, vel absentiam, aut aliam similem impossibilitatem accessus ad vxorem. vt refertur in *l. cum deffinimus, ff. de his quæ sunt sui, vel alien. iur.* & post DD. supra relatos firmauit Rota *apud Achil. d. decis.1. nu.3. qui fil. sint legitim. & apud Reuerendiss. D. meum Decanum d. decis.7. num.2. & in Romana de Bonellis 29 Nouembris 1613. & 28. Nouembris 1614. coram bon. me. Valdo*; Ideò communis reputatio, ac recognitiones Laurentij supradictæ cum illæ impossibilitatem mariti, aut accessus ad vxorem non tangant ad huiusmodi filiationis probationem non sufficere visum fuit DD.

Et quamuis Laurẽtius Horatio in singulos annos scuta 400. vti filio naturali legitimato legauerit, & Robertus Laurentij hæres voluntatem eius agnoscens persoluerit non exinde sequitur agnouisse Horatium esse filium Laurentij; tum quia licet potuisset legatum ex defectu filiationis
6 impugnare, † rectius fecisse voluntati defuncti obtemperando, dicendum est secundum *tex. in l. mulier 22. in princ. ff. ad Trebell. l. patrem 19.* ibi, *plenam fidem, ac debitam pietatem sequutus, ff. quæ in fraud. credit. l.1. C. de fideicom.* tum quia etiam sublata causa filiationis potuit legatum ex alijs substineri, quæ fuerunt à testatore expressæ, nempè vt libentiùs posset Horatius diuino obsequio inseruire, & pro anima testatoris preces ef-
7 fundere, & quando † plures causæ assignantur, sufficit vnam esse veram, vt ex illa dispositio sustineatur iuxta *text. in §. affinitatis instit. de nupt. l. si nõ lex Elia sentit ff de hæredib. instit. Ias. in auth. non licet num.11. C. de liber. præter Valasc. consultat. 60. num.6. Tiraquel. in reg. cessante causa limit. 22. Ludou. Gomez decis.91.*
8 Neque obstat non licere † defuncti factum impugnare ex *l. cum à Matre C. de rei vendic. l. vindicantem, ff. de euict.* & quod hæc regula æque
9 militet in hærede hæredis, † cum etiam primi testatoris hæres esse dicatur ex *l. fin. C. de hæred. instit.* Nam respondetur primò prædictam regulam
10 non procedere in eo actu, † cui defunctus dumtaxat consensit, non autem ad eius obseruationem se obligauit, vt docet *Fulgos. cons.67. & in l. quoties ab omnibus C. de fideicom. vbi Ias. nu.2.* notat esse dictum quotidianum, & digito ligandum *Tiraq. de retract. consang. §.1. glos.9. num.94. in fin.* quos sequitur *Surd. cons.15. nu.30.* & hæc doctrina æque verificatur in Laurentio testatore, & Roberto eius hærede.

Secundò respondetur prædictæ regulæ locum
11 non † esse respectu iuris superuenientis post factum defuncti secundum textum in *l.3. & in l. lutius ff. de euict. l.1. C. de pericul. & commod. rei vend.* vbi notant *Bart. Bald. Castr. & Salicet. Surd. d. cons.15. num.27. Ant. Gomez 2. tom. var. c.2. nu.40. in fin. Solis de censib. 2. par. lib.2. cap.2. nu.15. Rodriq. de ann. reddit. lib.2. q.9. nu.19.* Ius autem disponendi de hoc iurepatronatus ad fauorem extraneorum non cœpit competere, nisi à tempore mortis Roberti, quia tunc dumtaxat cœpit esse certum non superesse masculum descendentem per lineam masculinam ab Antonio de Puccis fundatore, & prædicta causa eo tempore dumtaxat extitit. Quapropter Domina Octauia Capponia eo iure vtens, factum defuncti antecedens impugnare non prohibetur.
12 Tertiò respondetur, quod cum Robertus † in hoc iurepatronatus iure proprio, & non hæreditario à Laurentio successerit iuxta *reg. tex. in l. vnum ex familia ff. de leg.2. Molin. de primogen. lib.1. c.8. nu.20. & 21. & lib.2. c.4. nu.12.* respectu
13 huius iurispatronatus factum defuncti † potuit impugnare secundum, *tex. in l. lutius titius 38. ff. sol. matr.* & ibi *Bart. in fin. nu.7. Barbos. num.24. Phanucc. de inuent. 7. par. ex nu.196. Alciat. in l. filius familias §. diui in fin. de leg.1. Crot. in l. si is, qui nu.11. ff. de vsucap. Natt. cons.470. nu.13. lib.2. Tiraq. lib.1. de retract. §.1. glos.9. nu.53.* & conducit *tex. pro eorum sententia in l. Seia 73. ff. de euict. l. vlt. C. eod. tit. Gramat. decis.913. ex num.8. cum seqq.*

Et ita resolutum vtraque parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Ferrarien. de Tassonis.

Die Lunæ 18. Martii 1630.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia, quod statutum circa forenses nihil potest determinare, cum cesset subiectio personarum, & potestas statuentium in non subditos.

SVMMARIVM.

1 *Interdictum, Quorum bonorum datur contra possidentem pro hærede.*
2 *Statutum nihil potest determinare cessante subiectione personarum, & potestate statuentium in non subditos.*
3 *Domicilium per habitationem in aliqua Ciuitate, quando non contrahatur.*
4 *Causa habitandi est diuersa ab animo contrahendi domicilium.*
5 *Signa conseruationis domicilij, & non desertionis, quæ sint.*
6 *Domicilia plura ad inuicem se compatiuntur, & ea haberi possunt in pluribus locis.*
7 *Domicilium originis non amittitur etiam si quis abesset per 100. annos.*
8 *Filius sequitur originem patris, quoad ciuilitatẽ.*
9 *Subiectio tam personarum, quàm rerum quando concurrit, tunc non deficit voluntas in statuente conseruandi proprias agnationes, & nu.10.*
11 *Statuentes extra territorium nihil possunt determinare.*
12 *Bart. distinctio in l. cunctos populos num.32. C. de summ. Trinit. & fid. cathol. communiter reiicitur.*
13 *Dec. in causa Recanaten. successionis corã Burat. declaratur, & aliæ decis. ibi adductæ num.14.*

15 De-

15 *Decis. in causa Casinaten. Prædij coram Ghislerio declarantur.*

16 *Statuentes nihil possunt disponere circa forenses, siue bona sint sita in territorio, siue extra.*

17 *Statum exclusiuum fœminarum vt habeat locu, requiritur subiectio tam ratione personarum, quàm bonorum.*

19 *Statut. Ferrarien. rub.* 139. *lib.* 3. *declaratur.*

20 *Statuere in non subditos, & iurisdictionem extra territoriorum exercere, non licet.*

21 *Statutorum mutua dispositio in quibus rebus verè adscribatur.*

22 *Immissio non retardatur nisi per exceptionem dominij in continenti probatam.*

DECISIO CCCLXIV.

DOMINI censuerunt Comiti Iulio Cæsari dandam esse immissionem in possessione bonorum, & hæreditatis Marchioni Herculis Tassoni Ferrariæ existentium.

Quia agnatus est, & intra quartum gradum cum dicto Marchione, quod non controuertitur, cui propterea statutum Ferrarien. de successionibus ab intestato *rubr.* 139. *lib.* 3. defert successionem exclusis fœminis filiabus ab intestato decedẽtis, ibi, si autem is decedat nullis relictis filijs, vel descendentibus, vel ascendentibus masculis ex linea masculina, neque fratre, aut filijs masculis fratris, tunc agnati masculi ex linea masculina proximiores secundum gradus prærogatiuam vsq. ad quartum gradum inclusiuè præferantur filiabus, & omnibus alijs fœminis cuiuscunq. lineæ, & gradus, ex iure autem delato per statutum loci in bonis, & hæreditate abintestato decedentis nõ
1 denegatur immissio ex interdicto † quorum bonorum, cum illud detur contra possidentem pro hærede *l. pro hærede, ff. de petit. hæred.* & competit vocato ex statuto, vt præcisè fuit resolutum in *Rauennaten. hæreditatis* 14. *Aprilis* 1606. *coram Illustris. Card. Pamphilio, & in alia Rauennat. bonorum* 22. *Aprilis* 1616. *coram bo. me. V baldo.*

Non obstat, quod DD. sorores Claudia, & Beatrix Filiæ Marchionis Herculis, de cuius successione agitur, sint forenses contra quas statutum
2 Ferrarien. nihil potest determinare † cessante subiectione personarum, & potestate statuentium in non subditos, vt in terminis statuti Ferrarien. dicebatur respondisse *Calder. cons.* 34. *de testam.* cui se subscripsit Franciscus de Ramponibus *Barbat. cons.* 76. *lib.* 3. *per tot. Anchar. cons.* 169. *nu.* 2. *Alex. cons.* 44. *lib.* 5. referens de verbo ad verbum *cons. Cald. & Barbat.*

Quia de hoc præsupposito, quod sint forenses, dubitarunt Domini, nam Marchio Hercules ea-
3 rum † pater per habitationem Mutinæ tentam per multos annos, vel non contraxit domicilium cum sequeretur curiam sui Principis etiamsi per 30. annos habitasset *Paris. cons.* 53. *num.* 91. *lib.* 3. quia causa habitandi diuersa est ab animo domici-
4 lium † contrahendi, vt latè fuit ponderatum in *Romana beneficiatus S. Petri* 30. *Martij* 1626. *coram me*, vel eo contracto non propterea domicilium originis Ferrariæ præsumitur mutatum, sed retentum dum Marchio, & domum in Ciuitate
5 Ferrariæ, & bona in ditione Ferrarien. semper † retinuerit, quæ sunt signa conseruationis domicilij, non autem desertionis *Surd. cons.* 343. *num.* 32. & 346. *nu.* 12. *Menoch. cons.* 329. *nu.* 37 *Ceph. cons.* 451. *nu.* 129. & 115. *lib.* 4. & cum domicilia plu-
6 ra † ad inuicem compatiantur, licetq. ea habere in pluribus locis *l. assumptio §. viris prudentibus ff. ad municipal. cum alijs alleg. per Menoch. cons.* 329. *nu.* 36. in fine sufficit domicilium originis ad
7 excluden. qualitatem forensitatis, † & includen. & conseruan. subiectionem etiamsi per mille annos abfuisset Marchio pater *Bart. in l. quæsitum ff. de leg.* 3. *Rol. de lucr. dot. q.* 22 *num.* 6. *Surd. cons.* 553. *nu.* 20. *in fin.* à quo domicilio, & subiectione non possunt DD sorores se subtrahere, tanquam natæ Mutinæ, & sic extra ditionem Ferrarien. quia
8 sequuntur † originẽ patris quoad ciuilitatem *Bar. in l. assumptio §. filius in princ. & in l fin. §. Item rescripsit nu.* 4. *ff. ad municip. Bal cons.* 334. *nu.* 1. *lib.* 4. *Rot dec.* 279. *nu.* 17. & 18. 455. *nu.* 12. *coram Papa Gregor. XV.*

Sed præterea si hæc forensitas esset attenden. attamen ex quo tam bona, quàm agnatus excludens fœminas vsque ad quartum gradum sunt in
9 ditione Ferrarien. & sic vtraq. subiectio tam † personarum, quàm bonorum concurrit, tunc quia in statuente non deficit voluntas conseruãdi proprias agnationes, neque potestas disponendi, quoad bona sibi subiecta locus erit dispositioni excluden. fœminas, siue subditas, siue forenses *Bar. in l. cunctos populos nu.* 32. *C. de sum. Trinit. & fid. cathol.* cuius doctrinam in hac parte distincta sequuti sũt *Bal. in d. l. cunctos populos nu.* 91 *Anch. in c. Canonum statuta nu.* 214. & 215. *de const. Felin. in c. postulasti nu.* 4. *de for. compet. Brun. in tract. de statut. art.* 8. *nu.* 130 *Gaspar. Anton. Thes. q. for. lib.* 2. *q.* 4 *num.* 19. 20. & 21. *lib.* 1. *Beret. cons.* 123. *nu.* 1. *Rot. dec.* 295. & 304 *par.* 1 *diu.* vbi tota hæc materia per distinctionem casuum fuit ordinata, & postmodum Rota semper sequuta est, vt in causa Ciuitatis Castelli bonorum, quæ est 255. *coram sanct. me. Papa Greg. XV. Collen. hæreditatis* 10. *Iunij* 1616. *coram bo. me. Buratto Narnien. successionis* 22. *Martij* 1628. *coram D. meo Merlino*, quam allegare sufficeret, postquam tota materia hæc diligentissime fuit discussa, & in hoc primo capite distinctio *Bart.* comprobata referendo Rotæ decisiones, quæ in illam vsque diem in his terminis emanauerint, quæ omnes, cum sint fundatæ in ratione ineuitabili respectu bonorum subiectorum statuto, & agnatorum Ciuium Ferrarien. in quibus firmatur, & potestas, & voluntas disponentis satis patet *Calder. & seu Franc. de Ramponibus Anchar. Alex. Barbat* minus rectè sensisse
11 existimantes statuentes † extra territorium nihil posse determinare, quando, vt in præsenti statutũ respicit personas illas excludendo à successione, sequendo *Bart.* doctrinam in eadem *l. cunctos populos nu.* 32. in distinctione, seu declaratione posi-
12 tam; quia sicuti *Bart.* † in illa distinctione communiter reicitur *Put. dec.* 341. *lib.* 1. & Rota nunquam illã admisit in decisionibus supradictis 304. 155. *Collen. & Narnien.* ita, & sublato principali fundamento contrariam asserentium de illorum

a authoritate absque ratione non est curandum, &
13 quamuis † *decisio Recanaten. successionis 26. Iunij 1617. coram bo. me. Buratto*, videatur admittere, quod statutum Castri Ficardi non excludat sorores Forenses de Ciuitate Recanaten. propter existentiam patrui de Castro Ficardi, attamen id contigit; quia bona ad quæ petebatur immissio, nō probabantur in territorio Ficardi, & sic deficiebat
14 altera subiectio secundum terminos decisionum *Ciuitatis Castelli, & Collen. hæreditatis* in eadem decisione allegatarum, nec erat principale fundamentum resolutionis forensitas, vel ciuilitas sororum, sed possessio propter quam petebant manutentionem, & quia vocata erant ex testamento per quod cessabat dispositio statuti prouidentis in
15 casum intestati. Similiter neque cōtradicunt † *dec. Cesenaten. prædij 25. Martij 1629. coram me, & 15. Ianuarij præteriti coram D. meo Ghisilerio*, in quibus dicitur, quod, siue bona sint in territorio, siue extra territorium, statuentes nihil possunt de-
16 terminare contra Forenses, quia semper sunt † intelligenda, & declaranda deficiente altera subiectione, nempè personarum excludentium dum allegant *decisionem Ciuitatis Castelli Collen. hæreditatis. & Narnien. successionis*, & in casu illarum decisionum prædium controuersum erat extra territorium statuentium.

Quod si replicetur nedum DD. sorores esse Forenses, sed etiam Marchionem Herculem eorum patrem esse Forensem, nempe Mutinen. de cuius successione pariter statutum Ferrariæ defectu potestatis nihil potest disponere etiam hoc supposito quod tamen non probatur ex eisdem rationibus, obiectum euitatur, quia statutum Ferrariæ non se extendit ad bona Mutinensia: sed ad ea, quæ sunt sui territorij, & in quibus habet potestatem disponendi pro conseruatione familiarum suæ ditionis; quare dum agnati excludentes, sunt Ferrarienses, & bona sunt in eodem territorio, concurrit vtraque subiectio tam personarum, quàm bonorū,
17 quæ † potens est tollere omne impedimentum voluntati, & potentiæ statuentium, *vt in dec. 255. nu. 3 coram Papa Gregor. XV.* & hanc partem sequutam fuisse *Senatum Pedem. refert Gasp. Ant. Thesaur. ead. quæst. 4. num. 21.*

Nec prædicta videntur posse euitari ex mutua statutorum Mutinæ. & Ferrariæ dispositione, quod idem ius reddatur Forensibus in Ciuitate statuentium. quod redditum proprijs Ciuibus in alijs Ciuitatibus inferendo quod sicuti Filiæ fœminæ Ferrarienses agentes Mutinæ admitterentur ad bona patris, exclusis agnatis, vt habetur in statuto *Mu-*
18 *tinæ 81. lib. 2.* ita etiam † debent filiæ Mutinenses admitti ad bona paterna Ferrariæ exclusis agnatis *Ladercb. de consimili statuto cons. 104. nu. 9. & 10. Rim. iun. cons. 501. nu. 27. cum alijs allegatis.*
19 Quia cum hoc in statuto Ferrarien. † *rubr. 139. lib. 3.* expresè prohibeatur excludendo fœminas propter agnatos intra quartum gradum, argumētum quidem poterit desumi negatiuè, nempè sicuti fœminæ Mutinenses non admittuntur ad successionem bonorum paternorum in territorio Ferrarien. existentium propter agnatos, ita nec fœminæ Ferrarien. erunt admittendæ ad successionem bonorum Mutinæ existentium, affirmatiuè autem idem argumentum desumi non poterit, quia hoc
20 esset statuere † in non subditos, & iurisdictionem extra territorium extendere, quod nō licet, vt iam dictum fuit; possunt quidem statuentes Mutinenses dare successionem fœminæ Forensi in bonis intra illorum territorium existentibus, sed non ex eo inferre, quod statuentes Ferrarien. ad idem teneantur, propterea cum statutū *Ferrarien. rub. 6. lib. 2.* determinet casus in quibus Forenses possūt vti statutis Ferrariæ, & de successione ab intestato non loquatur, sed tantum de præparatorijs, ordi-
21 natorijs, & decisorijs iudiciorū, quibus hæc † statutorum mutua dispositio verè adscribitur *Castr. in l. 1. in fin. ff. quod quisque iur. & cons. 156. in fine. Alex. cons. 111. nu. 1. vol. 2. Soccin. sen. cons. 288. nu. 3. vol. 2.* Meritò cessante hac mutua particulari dispositione, cessare debet omnis argumētatio, ex commmunicatione desumpta.

Posita autem fœminarum exclusione cætera visa fuerunt non obstare petitæ immissioni.

Nam & si dubitari possit, An statuta comprehendant bona feudalia, aut emphyteotica, qualia prætenduntur ista, quæ controuertuntur, *cap. quæ in Ecclesiarum*, vbi *Decius Card. Bero. & alijs de constit.* & hoc defectu potestatis eorumdem statuentium.

Attamen quia de inuestituris, aut concessionibus adhuc non constat, prout nec etiam constat, quæ sint detrahenda de hæreditate dicti Marchionis ad fauorem DD. sororum, non erit impedienda
22 immissio, † quæ retardari non potest, nisi per exceptionem domini incontinenti probandam *l. fin. C. quor. bon. vbi Bart. Bald. Salicet. & Ofasc.* latissimè comprobans, *decis. 26. num. 1.*

Et ita &c.

§ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 17. Iunij 1630. coram eodem bo. mem. Pirouano, est decisio 391.*

REV.MO P. D. MERLINO DECANO.

Romana Computorum.

Die Mercurii 10. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM.

Executor testamentarius, quando nequit secundum impositam formam mandata in testamento exequi, qualiter se gerere debet. Et an ad eum spectet supplere, declarare, & interpretari mentem testatoris. Item doctè declaratur quibus casibus legari non possit Fratribus Minoribus Ordinis S. Francisci, & quibus è contra.

SVMMARIVM.

1 *Testamentarij executoris munus, quale sit.*
2 *Ad executorem testamentarium spectat supplere, declarare, atque interpretari mentem testatoris, & voluntatem discutere, & ipsius declaratio est omninò attendenda.*

3. Exe-

3 *Executoris testamentarij declaratio circa voluntatem testatoris, est præcipuè attendenda, quando apparet testatorem secutum fuisse eius fidem.*

4 *Beneplacitum, iudicium, &c. relictum alicui circa aliquam rem, qualiter intelligatur.*

5 *Verbum, videtur, licet importet arbitrium boni viri, & excludat temeritatem agentis, nullam tamen imponit probationis necessitatem personæ, in quam directum est.*

Nec grauat eã ad iustificandũ id, quod fecit, n.5.

6 *Executoris testamentarij declarationi circa mentem testatoris est standum, ac si esset à testatore facta.*

7 *Fratres de obseruantia Ordinis S. Francisci videntur incapaces omnis successionis, & legatorum, & num.12.*

8 *Clem. exijt, & clem. exiui. de verb. signif. in sexto, declarantur. & nu.24.*

9 *Fratres Minores Ordinis S. Francisci, tam de familia quàm reformati, sunt capaces legatorũ, quæ vnica solutione, seu præstatione adimplentur, & num.31.*

10 *Legata relicta Fratribus Minoribus Ordinis S. Francisci tenent, si modo licito, & iuxta eorum Constitutiones fiant.*

11 *Legata relicta Fratribus Minoribus Ordinis S. Francisci valent, si quantitas legatorum non sit ingens, & immoderata, quæ sapiat thesaurizationem, & inde violetur votiua paupertas.*

13 *Fratribus minoribus Ordinis S. Francisci, si legatum fiat, ex quo non excluditur eorum mendicitas, tenet.*

14 *Legata fratribus Minoribus S. Francisci relicta valent, si sint quædam eleemosinæ, quæ nullũ tribuunt dominiũ, proprietatem, aut possessionem.*

Et ista legata non repugnent eorum statui, nec tollunt quin Fratres Diuinæ nitantur prouidentiæ. num.14.

Legatum est quædam donatio. num.14.

15 *Fratres minores Ordinis S. Francisci non sunt capaces annuorũ redditũum perpetuorũ, etiamsi illa relinquantur adiecto perpetuo onere celebrationis Missarum. vide contrarium nu.20.*

16 *Paupertati Minorum Ordinis S. Francisci nihil tam repugnat, quàm redditus annui, qui sunt certi, & determinati.*

17 *Per quorum possessionem in perpetuum prouideretur dd. Fratrum necessitati, & penitus excluderetur paupertas, vel in ea certè mentirentur, quod absonum esset.*

18 *Fratres Minores Ordinis S. Francisci si reciperent annua legata, etiã pro missis, & anniuersarijs celebrandis, tractu temporis non solum mendicitatem desererent, sed apertè ditescerent.*

19 *Legata relicta fratribus Minoribus à modo capiunt substantiam.*

21 *Syluest. in summa in verb. legatum il 2. sub n. 4. refutatur.*

22 *Fratres Minores sunt incapaces nõ solum annui redditus non perpetui, sed etiam ad tempus.*

23 *Feder. de sen. Opinio in cons. 12. temperatur.*

25 *Fratres Minores sunt incapaces cuiuscumque annui redditus, etiam exigui.*

26 *Fratres Minores abstinere se debent à quibuscumque annuis redditibus.*

27 *Legatum factum annui redditus fratribus minoribus, seu potius eius Ecclesiæ, & Sacristiæ substinetur. & num.29.*

28 *Mendicitas fratrum minorum in eo, versatur, vt quotidie ex pietate Christi fidelium alimenta mendicent.*

Alimentorum nomine veniunt solum corpori necessaria, vt potus, habitatio, vestes, nu.28.

Ex legato relicto Ecclesiæ, seu Sacristiæ fratrum Minorum non infringitur, nec tollitur eorum mendicitas. num.28.

30 *Ecclesia aliud est, & aliud Monasterium.*

32 *Sacrificiorum oblatio pro Defunctorum animis, commendabilis est.*

33 *Legata relicta fratribus Minoribus pro cultu Diuino, tenent.*

34 *Legatum est irritum, & inane, si in hæreditate non reperiantur ea, quæ à testatore destinata sunt pro solutione legati. vide num. 35. 37. & num.40.*

36 *Legatum non deficit, quando adest eius substantia, licet demonstratio, & designatio adiecta solutioni legati sit falsa.*

38 *Legati solutio, si sit adiecta causa taxationis, & limitationis, si pecuniæ illæ non reperiantur, corruit legatum.*

39 *Testatoris voluntas etiã tacita, & coniecturis elicita prædominatur verbis, & est attẽdenda.*

41 *Missarum sacrificia omninò celebrari debent in Ecclesia, vbi testator sepultus est, si id præcisè disposuerit.*

42 *Pecunias habens destinatas emptioni alicuius rei, stante hac destinatione emptio habetur pro perfecta.*

43 *Executor testamentarius in dubio arbitrari debet fauore piæ causæ, & animæ defuncti.*

44 *Testatoris voluntas, tamquam lex est seruanda.*

45 *Fratribus Minoribus de obseruantia non sunt prohibita legata relicta pro emẽdis libris, & pro stu io, etiam si legentur annui redditus.*

46 *Testator si disposuerit, quod aliquis præesset super aliquo negotio, executor testamentarius non tenetur ab illo cautionem exigere, si testator id non requisiuerit.*

47 *Fratres Minores de Obseruantia Ordinis S. Frãcisci sunt incapaces cuiuscumque iuris, & obligationis ciuilis.*

48 *Fideiussoris locupletissimi loco est integritas insignis alicuius apud aliquos.*

49 *Operi publico inscribi nomen eius, cuius pecunijs id factum est, licet.*

50 *Munificentia eius, qui legauit municipio est inscriptione notanda.*

51 *Inscriptiones, dummodo nihil contineant, quod à veritate sit alienum, permissa sunt.*

52 *Voluntatis diuisio fieri non debet.*

DECISIO CCCLXV.

DOMINVS Petrus Ioannes Albertus à Petro Elia in testamẽto executor supremæ eius voluntatis decretus, postquam demandatam executionem ex voto testatoris impleuisse se arbitra-

 tus

tus est, ad reddendam rationem testamentariæ administrationis paratum se exhibuit; super qua rationum editione suborta controuersia inter Syndicum Ecclesiæ S. Mariæ de Monteferrato hęredis institutæ, & D. Albertum executorem, causa fuit coram Auditore Cameræ introducta, cui placuit me proponente Rotam consulere, An constet de legitima computorum redditione quo ad tres partitas.

Primò quo ad scuta ducenta soluta Oeconomo sancti Petri ad Montem Aureum.

Secundò quoad scuta centū nonaginta septem soluta pro impressione libri Fratris Angeli del Paz.

Tertiò quo ad expensas inscriptionis in Elogium testatoris.

Et hodie quo ad omnes affirmatiuè resolutum fuit.

Quod enim attinet ad primam, nempe ad solutionem scutorum ducentorum factam Oeconomo S. Petri ad Montem Aureum, in dubium non videtur posse reuocari, quin dicta scuta rectè fuerint soluta, quoniam Petrus Elias testator disertis verbis mandauit, vt pro cultu diuino in honorem Venerabilis Fratris Angeli del Paz, ad eiusdem sepulchrum situm in Ecclesia S. Petri ad Montem Aureum perpetuò accensa lampas arderet, ad quem effectum legauit vnum ex locis montium in sua hæreditate reperiendum, & consignandum Oeconomo dictæ Ecclesiæ, & alium ex dictis locis montium legauit eidem Ecclesiæ, ad hoc vt tot missarum sacrificia in propitiationem, & suffragium animæ ipsius, & pro requie benefactorum Deo offerrentur. Vnde D. Albertus ad exequendam voluntatem testatoris assumptus, rectè, & iustè soluit scuta ducenta, cum loca montium in hæreditate nulla extarent, & sic quo ad fieri potuit iussa testatoris impleuit, & vt conseruaretur suprema eius voluntas omni meliori modo cura-
1 uit. Hoc enim est munus † testamentarij executoris, qui, dum nequit secundum impositam formam mandata in testamento exequi, debet secundum id, quod scit, vel præsumit, & speculatur voluisse testatorem, & secundum Legum, & Canonū sanctiones eiusdem testatoris licitam voluntatem ad effectum perducere *ad l. nulli. C. de Episc. & Cleric. c Ioannes c. tua nobis cap. nos quidem de testam.* & tradit *Io. de Canib. in tract. de execut. vltim. volunt. par. 2. §. 1 num. 21. & seqq. Gregor. Tholosan. Sintagm. iur. par. 3. lib. 42. nu. 9. Spin. de testam. glos. 28. nu. 2. 18 & 29.* Et ad ipsum exe-
2 cutorem † spectat supplere declarare, atque interpretari mentem testatoris, & voluntatem excutere, & ipsius declaratio est omninò attendenda. *Bald cons. 259. lib. 4. & cons. 468. nu. 3. vers. super quo etiam executore lib. 1. Ancar. cons. 329. nu. 2. in fin. & 3. Simon. de Pret. de interpret. vltim. volunt. lib. 1. solut. 7. per tot. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 3. tit. 1. nu. 20.* Præsertim verò quando
3 apparet quod testator † expressè fidem executoris secutus est, vt in casu præsenti, vbi testator iussit post solutionem æris alieni, & legatorum, residuum hæreditatis ab Ecclesia B. Mariæ de Monteferrato hærede scripta distribui in pia opera bene executoribus visa, & in specie declarauit, *quod omnia fierent cum consensu, & voluntate Alberti, quia ipse solus sciebat eius mentem, & intentionem:* ex quibus verbis desumi potest amplissima auctoritas Alberto concessa, itaut ex arbitrio, & voto ipsius fuerit omninò adimplenda voluntas
4 defuncti, † dummodo rationabiliter impleretur: hoc enim important beneplacitum, iudicium, & voluntas Alberti à testatore exigita *ad trad. per Bart. in extrauag. ad reprimendum in verbo videbitur nu. 4. Corn. cons. 92. num. 11. & seqq. lib. 2. Menoch. de arbitr. iud. lib. 1. quæst. 7. nu. 1. & q. 8. nu. 10.* & benè in his terminis *Capr. de executor. vlt. volunt. membr. 6. nu. 145. & 146. Borgnin. decis. 40. nu. 12. & 13. par. 5.* Immo ipsi sat est dicere soluisse dicta scuta ducenta, quia ita benè sibi
5 visum fuit, verbum † enim, *videtur*, licet importet arbitrium boni viri, & excludat temeritatem agentis, nullam tamen imponit probationis necessitatem personæ, in quam directum est, nec grauat ad iustificandum id, quod gessit, vt benè docuit *Io. Andr. in cap. 12. nu. 2. ad med. verb. malitiæ de iuram. calumn.* quem sequitur *Afflict. decis. 91. nu. 7. vers. sed posito. Castill. dec. 8. n. 3. & seqq.* & consequenter implementum, & executio me-
6 diante solutione scutor. ducentorum ab † Alberto perfecta nullo modo impugnari potest, sed quod ipse declarauit, haberi debet, ac si fuerit à testatore declaratum iuxta tradit. per *Capr. vbi supr. num. 149.*

Nec est ambigendum, quin voluntas Petri licita & valida fuerit, quo ad dictum legatum factū Oeconomo Ecclesiæ S. Petri ad montem Aureum pro lampade in honorem Patris Angeli del Paz, & pro Missis in suffragium animæ suæ, licet Fratres Ecclesiæ S. Petri in Monte Aureo, tanquam
7 de Obseruantia Ordinis S. Francisci, † videantur incapaces omnis successionis, & legatorū ex Cōstitutione Nicolai III. in *cap. exijt §. insuper de verb. signif. in 6.* & Clementis V. *in cle. exiui de Paradiso eod. tit. & ex Sacri Concil. Trident. dispositione*, quod hanc incapacitatem solum reseruauit Patribus Capuccinis, & Minoribus de Obseruantia, vt in *sess. 25. cap. 3.*

Quoniam visum fuit Dominis in proposito ca-
8 su non applicari dictas † Constitutiones *in cap. exijt, & clem. exiui.* & non obstare validitati prædicti Legati, pro quarum Constitutionum intelligentia, cum multa inculcarentur ab informantibus congruum putarunt Domini aliquas firmare conclusiones.

9 Prima est conclusio, quod Fratres † Minores Ordinis S. Francisci tam de familia, quàm Reformati sint capaces legatorum, quæ vnica solutione, seu præstatione adimplentur, tam in pecunia numerata, quàm in alijs speciebus, vt puta frumenti, vini, olei, & stabilium, dummodo tamen duo co-
10 pulatiuè concurrant: Primò quod † legatum fiat modo licito, atque ipsis Fratribus iuxta eorum Constitutiones permisso, hoc est, vt in eorum necessitates conuertatur, vel nullus explicetur vsus, sed absolutè illis legetur: quo casu præsumitur legatum eo modo, qui ad Legati valorem necessarius est: non autem fiat modo illicito, & illis prohibi-

hibito, vt puta si legentur bona stabilia ad excolendum, vel locandum, tunc enim cum legatum capiat substantiam à modo (siquidem Fratres Minores ex se, non sunt rei immobilis relictæ capaces, sed ratione solius modi illis liciti capaces redduntur) vtique legatum corruit, nec etiam æstimatio debetur. Secundò † quod Legati quantitas
11 non sit ingens, & immoderata, quæ sapiat thesaurizationem, & inde violetur votiua paupertas, & videatur fieri in fraudem, hoc est relinqui hęreditatem sub nomine legati; sed modica, & suppetens ad solam necessitatem, vel executionem officiorũ sui Ordinis, quod relinquitur arbitrio Superioris attenta personarum, & temporum qualitate, & conditione locorum, atque alijs circumstantijs,
12 ita † ad normam Regulæ S. Francisci sanxerunt Summi Pontifices Nicolaus III. *in d. cap. exijt*, & Clemens V. *in d. clem. exiui de verb. signific.* & tradunt *Bart. in tract.* Minor. *lib. 2. distinct. 1. n. 1. & seqq. Bald. in auth. ingressi nu. 59. C. de sacrosanct. Eccles. Card. Zabarell. in d. clem. exiui § pro inde nu. 11.* & ibidem *Anchar. nu. 13. & 15. Butr. in cap. in præsentia nu. 25.* vbi & *Felin. nu. 52. ad fin. de probat. Gabr. concl. 1. nu. 4. de legat. Nauar. cons. 8. nu. 1. & 2. de testam. Peregr. de iur. fisc. lib. 3. tit. 14. nu. 2. & conclus. 10. & 11. Menoch. cons. 1014. nu. 41. & seqq. vsque ad fin. Roder. de regular. tom. 2. q. 127. art. 1. per tot. Corduba super reg. S. Francisci cap. 6. q. 8. super 2. puncto Hieronym à Politio Capuccin. super dicta reg. cap. 6. nu. 62. & 72.* benè *Sanchez super Decal. lib. 7. q. 26. à nu. 10. ad 19. & nu. 28.* Nec deficit ratio, quo-
13 niam per receptionem huiusmodi † legatorũ non prouidetur totali necessitati Fratrum, nec excluditur mendicitas, itaut præcario, & ostiatim sibi quærere victum non cogantur, vt præcipitur in *cap. 1. de relig. domib. in 6. cap. nimis il 2. de excessib. prælat.* sed hæc legata sunt quædam eleemosynæ, quæ nullum tribuunt dominium, proprieta-
14 tem, aut possessionem, † quæ repugnent eorum statui, nec tollunt, quin Fratres diuinæ innitantur prouidentiæ: & quemadmodum Fratres sunt capaces donationis sub modo licito, ita etiam legati, quod est quædam donatio *§. legatum in Instit. de legat. Sanchez super Decal. d. lib. 7. cap. 26. nu. 10. Sanctes Capuccinus super regula sancti Francisci cap. 6. fol. 305.*

Secunda est conclusio, quod Fratres Minores
15 non † sunt capaces annuorum redditúum perpetuorum, etiamsi illa relinquantur adiecto onere perpetuo celebrationis missarum, ita videtur decidere textus *in d. clem. exiui vers. Cumque annui redditus de verb. signif. in 6.* & idem voluit *gloss. in c. quorundam verb. mendicantium de elect. in 6. & in c. 1. de relig. domib. eod. lib. Abb. in cap. nimis il 2. sub nu. 2.* & ibidem *Io. Andr. Anchar. nu. 2. de excess. prælat. Gemminian. cons. 40. n. 4. & seqq.* quod est etiam inter *cons. Fulgos. 104. Bald. in d. auth. ingressi nu. 59. C. de sacrosl. eccles. Bart. in l. legatũ nu. 2. ff. de capit. diminut. Zabarell. in d. clem. exiui d. § cumque annui per tot. Federic. de Sen. cons. 12. nu. 4. & 5. Nauar. cons. 8. nu. 3. & seqq. ac de testam. Polit. Capuccin. super reg. S. Francisci c. 6. nu. 59.* vbi testatur Capuccinos non admittere huiusmodi legata. *Sanctes Thesaur. Capuccin super dicta reg. cap. 6. Sanch. super Decal. d. cap. 26. n. 34.* Quæ quidem conclusio illa potissimum ratione
16 subnititur, quia nihil est † quod magis arctissimæ paupertati Minorũ repugnet, quàm redditus annui, qui sunt certi, & determinati, & sapiunt nimiã proprietatem, atque inter immobilia connumerãtur in *d. clem. exiui §. cumque annui*. Et ibidem notant Doctores, & latè in his terminis *Borell.*
17 *cons. 17. nu. 23.* per quorum † possessionem in perpetuum prouideretur Fratrum necessitati, & penitus excluderetur mendicitas, vel in ea certè mentirentur, quod est absonum, vt ex *l. si quis C. de censib. & censit. lib. 11.* deducit in proposito *Bald. in d. authen. ingressi, nu. 60. ad fin. C. de sacrosan.*
18 *eccles.* Sique Fratres † reciperent huiusmodi annua legata, & obligationes perpetuas, etiam pro Missis, & Anniuersarijs celebrandis, tractu tẽporis nedum mendicitatem desererent, sed conflatis pluribus annuis redditibus, qui superabundarent ad alimenta, & vitæ sustentationem apertè ditescerent, quod esset magnum absurdum eorũ statui repugnans, vt perpendit *Nauar. d. cons. 8. nu. 6. & Sanctes Thesaur. Capucc. super reg. S. Francisci cap. 6 fol. 308.* Qui amplius asserit super hoc emanasse Constitutionẽ Leonis X. prohibentem receptionem huiusmodi legatorum, & demum modus similis legati, vt quotannis aliquid soluatur, sẽper
19 secundum eorum Constitutiones est illicitus, † à modo autem capere substantiam legata facta Minorib. dixit *Bald. dicta authen. ingressi, nu. 59. Sanchez super* Decal. *d. lib. 7. cap 26. nu. 18.*

20 Et quamuis ab hac opinione, quo † ad anniuersaria perpetua relicta Minoribus in stipendium missarum, & diuinorum officiorum celebrandorũ dissentire videatur *Siluest. in summa verb. legatũ il 2. sub nu. 4. vers. Tertium Petrus*, quem sequitur *Roder. quæst. regul. tom. 2. q. 127. art. 4. & Fr. Thomas à Iesu Maria Discalceatus Carmelit. in expo sit. reg. S. Frãcisci par. 5. c. 3. vers. possunt prætereà.* Attamẽ etiam quo ad ista anniuersaria benè procedit supra firmata conclusio, & militant præallegatæ rationes, annuiq. redditus, ex eo quod sit debitus intuitu Missarum, non desinit esse annuus redditus, qui semper Minoribus est interdictus, &
21 sententiam † Siluestri, atque aliorũ doctè reprobat *Sanchez d. c. 26. nu. 42.* contra quam refert per duo Capitula Generalia ita fuisse definitũ, & Capitulares Ordinationes testatur se vidisse *Surd. de aliment. tit. 3. q. 4. nu. 13.* Addens quod in vim huiusmodi Ordinationum Guardianus, vel alius Prelatus protestari debet, quod non intendit legatum acceptare, immò absolutè repudiat, & concordat *Corduba super reg. S. Francisci cap. 6. q. 11. art. 4. vers. Si vero legatum.* Nec aduersantur *Federic. de Sen. cons. 12. Abb. cons. 63. lib. 2. Zabarell. in clemen. exiui §. cũque annui. de verb. signif. Menoch. cons. 1014. nu. 44. & alij.* Quoniam *Federic. de Sen. & Abb.* quorum dicto cæteri innituntur, firmant
22 quod Fratres † Minores sunt capaces annui redditus non perpetui, sed ad tempus vt putà ad vitam vnius Fratris maximè annosi, vt inquit *Abb.*
23 Et hæc opinio *Federici* † temperanda est, vt procedat solũ, quando legatum annuũ continet præstatio-

ſtationem modicæ,ſeu minimæ quantitatis, & eſt ad modicum tempus,quod reputatur decennium. vel minus, ita declarat *Abb. d.conſ.63.ſub num.6. verſ.ſed ego hanc opinionẽ ſequor. Hieron.à Polit. ſuper reg.S.Franciſci c.6.nu.68. ad fin. verſ. Ego vero credo.Cordub ſuper d.regula c.6.q.11.punct. 3.ad fin.*vbi quod licet huiuſmodi opinio in rigore
24 literæ poſſit videri contra *clem. exiui*; tamen † in ſenſu æquitatis non eſt cõtra eam *Sorbus in compend.priuil. Mendic. verb. legata in ſuis annotat. verſ.Modicũ autem tempus*, & cum hoc temperamento opinionem *Federic.de Sen.& Abb.*videtur etiam amplecti *Sanch.d.c.36.ad fin.* Immò,quòd
25 Minores † ſint incapaces cuiuſcunque annui redditus etiam exigui,tenet *Gemin.conſ.*40. quod eſt inter *conſ.Fulgoſ.*104.*Dec. in cap. in præſentia n.273.de prob.Tiraq.in tract.de iudic.in reb.exig. n.158.verſ.quinquageſimoquinto. Quemad.diuerſ. quæſt.iur.c.22.nu.39.Socin.de oblat.libell.8.n.35. & ſeqq.* In quam ſententiam videtur etiam inclinare *Bart.in tract.Minoricar. lib.2. diſt.6. cap.3.*
26 vbi monet Fratres, † vt ab huiuſmodi legatis penitus abſtineant.

Tertia eſt concluſio,quod legatum annui redditus perpetui factum Fratribus , ſeu potius Eccleſiæ,& Sacriſtiæ Fratrum Minorũ, non ad ipſorum
27 victum,† ſed ad certum diuini cultus vſum , vt ad frumentum,vel vinum,neceſſaria materiæ cõſecrationis,oleum pro lampadibus,ornamenta altariũ, calicesq. omninò ſuſtinetur, vt apertè docuit *Feder.de Sen.conſ.12.nu.4.& ibi adden.Butr.in cap. in præſentia nu 25.de probat.Abb.conſ.63.num.4. lib.2.Card.Zabarell.in clem.exiui. nu.13.vbi Anchar.nu.13.& 25.de verb.ſignif. Bald. in authent. ingreſſi num.59. C.de ſacroſ.eccleſ.Anan. conſ. 30. nu.3.& ſeqq Menoch.conſ.1014.n.36.& 37.Corduba in reg.S.Franciſci c.6.q.11.puncto 3.Roder. quæſt.regular.tom.2. q.127. art.5.Sanchez* , qui alios congerit *ſuper Decal.lib.7.c.26.n.42. Frater Thomas à Ieſu Maria ſuper reg. S.Franciſci p.5. c.3.col.3.verſ Sed an fieri poſſit . Fr.Hieron.Polit. Capuccin.ſuper d.reg. c.7. nu.70.* Et eſt ratio,quia legatum non concernit commoditates Fratrum , ſed diuinum cultum , nec aduerſatur eorũ pauper-
28 tati: Siquidem cum mendicitas † Fratrum Minorum in eo verſetur , vt quotidie ex pietate Chriſti fidelium alimenta mendicent, quorũ nomine veniunt ſolum corpori neceſſaria , vt eorum potus , habitatio, veſtes, *l. legatis ff. de aliment. & cibar. legat.l.verbo victus ff de verb.ſignif.* vtique huiuſmodi legato non infringitur , nec tollitur hæc eorum mendicitas,vtpotè quod non in alimenta, ſeu
29 victum, & veſtitũ ipſorum cedere debeat.Sed † in neceſſaria cultui diuino,vt benè ratiocinatur *Bar. in tract. Minoric.lib.1.nu.18 Abb.d.conſ.63.nu.2. & alij ſupra allegati,& præſertim. Sanch. d.c.26. nu.42.* & tale legatum nullibi reperitur prohibitum, quod non dicitur Fratribus relictum, ſed ſa-
30 cris ædibus , & Templis, atque † aliud eſt Eccleſia, aliud Monaſterium, vt per *Silueſtr. in verbo legatum il 2,nu.4.Nauar.conſ.9.de teſtament. Roderic. quæſt. Regular. cap. 127.art.5.* Ex quo malè ſenſiſſe videtur *Azor. inſtitut. moral. lib. 12. cap 25. quæſt.15.* negans ſuſtineri ſimile legatum, qui reprobatur per *Sanchez vbi ſupra nu.42.*

Ex quibus concluſionibus Domini inferebant in caſu præſenti, legatum factum à Petro Elia eſſe validum,& rectè fuiſſe perſolutũ ab Alberto Exequutore. Quoniam , quo ad ſcuta centum pro celebratione Miſſarum , prima concluſio benè applicatur circa legata, quæ vnica præſtatione adim-
31 plentur,† quorum Fratres Minores ſunt capaces, & conferunt tradita in *c. animæ & cap. abeunti-*
32 *bus 13.q.2.*vbi ſacrificiorum † oblatio pro defunctorum animis commendatur: Quo verò ad alia ſcuta centum pro manutenenda lampade in honorem P.Angeli del Paz,intrat tertia concluſio quo-
33 ad † legata reſpicientia cultum diuinum , & *Menoch. conſ.1014.num. 37.* præciſè loquitur de ſimili legato pro lampade , atque alij pro dicta concluſione allegati , quòd Fratribus legatarijs omninò debetur .

Non obſtat modò quod hæc duo legata, alterũ nempè pro lampade accenſa,alterum pro celebra-
34 tione Miſſarum † irrita ſint,& nulla, quia in hæreditate non fuerunt reperta loca montium deſtinata à teſtatore pro ſolutione legatorum, & conſequenter legata videntur effecta fuiſſe caduca *ad l.ſi ſic §.ſi mihi ff.de legat 1.cum concordant.*

Quoniam quo ad legatum pro lampadis cõſeruatione, Domini non dubitarunt, quin fuerit omninò ſoluendum , licet loca montium non fuerint reperta in hæreditate : Si quidem teſtator primo legauit abſolutè,& per orationem perfectam , &
35 deindè ſeparatim mandauit † legatum ſolui ex locis montium ; vndè loca montium non dicuntur adiecta taxatiuè, ſed demonſtratiuè, adeò vt licet illa non fuerint inuenta , legatum ſit præſtandum ex reliqua hæreditate *iuxta l. quidam teſtamento ff.de legat.*1. & benè diſtinguendo tradit *Caſtren. conſ.338.nu.3.lib.1.Alex.conſ.216. num.3. lib.7. Bero.conſ.17.n.23.lib.1.Simon.de Pret.conſ.117. nu.14.Gabr.conſ.105.nu.9.lib.2. Manent. conſ.6. nu.14.& ſeqq.lib.1.Rot.deciſ.662. nu.1.par.1.diuerſ.cum alijs.* Legatum enim huiuſmodi non cõſiſtit in locis montium, ſed in præſtatione illa quã-
36 titatis in genere,nec deficit † ſubſtantia legati licet demonſtratio,& deſignatio adiecta executioni eiuſdem ſit falſa.*Bart. in d.l.quidam teſtamento in princ.ff.de leg.1.Bald. in l.ſic legatum , §. ſi mihi ,* vbi etiam *Iaſ.nu.1.ff.eod.Beret.conſ.91.num.4. & ſeqq. Gabr.dicto conſ.105.num.1.& ſeqq.* licet ſecus eſſet ſi eadem oratione , & vnico verborum contextu contineretur legatum , & vnde vel ex
37 quibus pecunijs debeat illud ſolui , & † ſic appareret teſtatorem non habuiſſe pro diſtinctis rem legatam,& ſolutionem eiuſdem, ad quem effectum conſiderat *Caſtrenſis* vnitatem , vel duplicitatem orationis,vt ſcitè ponderat *Laderch. conſ.159.per tot.* Tunc enim , quia ſolutio dicitur adiecta cau-
38 ſa † taxationis,& limitationis,ſi pecuniæ illæ non reperiantur,corruit legatum,vt docent præallegati Doctores,& bene per *Rota deciſ.11.nu.8. & 9. de teſtam. in antiq. Cardin. Mantic. de coniect. vltim. volunt.lib.9. tit.3. num.20. Menoch. conſ. 1163.nu.15.& 16.* plenè *Laderch.d.conſ.159 per tot. & Modern.Mantuan.controuerſ.forenſ. cap. 336.num.11.& 12.*

Quo

Quo verò ad legatum pro missarum sacrificijs *in propitiationem* animæ suæ Deo offerendis, illud etiam esse debitum, quamuis locus montis non vacabilis in hæreditate non fuerit repertus,
39 DD. censuerunt ex cōiecturata † mētē testatoris, quam volūtatem etiam tacitā, & coniecturis elicitā prædominari verbis, & esse attendendā est certi iuris, *l. licet Imperator ff. de l. 1. l. cū proponebatur, ff. de leg. 2. Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 3. tit. 3. num. 2. & 10. Honded conf. 69. num. 7. lib. 1.*

Hæcque voluntas testatoris, vt dictum legatum omninò præstetur à Dominis desumebatur: Tum ex eo quia idem testator noluit hæreditatem suam deferri Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, nisi postquam
40 † fuerint soluta legata, quæ habuit pro seclusis, & separatis ab hæreditate, & controuersia præstandis, stantibus illis verbis *solutis legatis, &c. residuum hæreditatis distribuatur ad l. prædijs l. O filius ff. de legat. 3. Cuman. conf. 115. num. 1. Paris conf. 74. num. 61. lib. 3.* Missarum sacrificia præ-
41 ciè † iussit celebrari in Ecclesia, in qua sepeliri voluit, vtpote prædilecta iuxta tradita per *Abb. conf. 99. sub num. 5. var. 2. Cardin. Cavaler. decis. 494. num. 3. & 4.* signum patens enixæ voluntatis ipsius circa legati præstationem: tum etiam quia, cum idem testator haberet pecunias super bancho destinatas emptioni locorum montium, quod facto declararunt Exequutores erogando statim huiusmodi pecunias in dictam emptionem,
42 † stante hac destinatione emptio habenda fuit pro facta ad tradita per *Becc. consil. 60. num. 32. Surd. consil. 195. num. 2. & 3. consil. 239. num. 4.* Quæ certiora etiam euadere videbantur attenta amplissima facultate Alberti Exequutoris, bona fide, atque obligatione eiusdem, & fauore causæ piæ,
43 † & animæ defuncti, in cuius fauorem in dubio Exequutor arbitrari tenebatur, vt tradit *Capra de executor. vltim. volunt. membr. 6. nu. 146.*

Quoad secundam partitam; de qua in dubio, nempe scuta 197. soluta pro impressione libri fratris Angeli del Paz, habendam esse illius rationem, Domini etiam responderunt, quoniam aper-
44 ta est testatoris voluntas, † quam pro lege seruandam esse, decernit lex omnium vetustissima, & quæ primo Romanis constituit Rempublicam, nempe XII. Tabularum, vt inquit *Iustinianus in Nouella de Nupt.* Et iustè pro huiusmodi impressione soluta fuerunt dicta scuta Reu. P. Lucæ Vvadingi de obseruantia, qui ex præcepto testatoris dictæ impressioni præesse debebat: neque id repugnat statui mendicitatis, cum in ipsius vsum conuerti non debeant, sed vt typis mandentur opera dicti Fratris Angeli del Paz: nec simile legatum
45 est illi interdictum, quemadmodum † nec prohibita sunt minoribus legata pro emendis libris, & pro studio, etiamsi legentur annui redditus, quoniam non pro eorum alimentis deseruiunt, sed pro litteris addiscendis iuxta *glos. in clem. dudum verb. indirectè, de sepultur. Menoch. consil. 1014. num. 38. Sanchez super decalog. dict. lib. 7. cap. 26. num. 45.*

Incongrua autem visa fuit prætensio Syndici Sanctæ Mariæ de Monteserrato, quod nempe Albertus Executor deberet exigere à P. Fratre Luca fideiussionem de restituendo dicta scuta, postquam libri fuerint impressi: tum quia cum testator nul-
46 lam requisiuerit † satisdationem, nec illam Executor tenebatur requirere, vt est textus in *l. liberto, §. largius, ff. de annuis leg.* & concordat *l. firmio §. 1. ff. quando dies leg. ced.* Tum quia, cum Pater Frater Lucas, tanquam Minor de Obser-
47 uantia Ordinis Sancti Francisci † sit incapax, cuiuscunque iuris, & obligationis ciuilis, vtique non poterat interuenire fideiussor, nec fideiussori promittere, & cauere de indemnitate *ad leg. fideiussor §. fideiussor ff. de fideiussor. cap. penult. eod. tit.* & sic prorsus inutilis fuisset huiusmodi petitio: tum demum quia, cum Albertus haberet notam mentem defuncti, vt idem testator expressè confessus est, omissa satisdationis exactio ab Alberto de voluntate testatoris omissa censeri debet, & in omnem casum dicti libri remanent pro
48 cautione dictarum pecuniarum, † insignisque integritas Patris Fratris Lucæ Vvadingi locupletissimi fideiussoris loco fuit iure merito apud Albertum.

Quoad tertiam partitam, nempe scuta 18. impensa pro excitando lapide in Valetudinario ex pecunijs hæreditarijs constructo pro recipiendis infirmis in memoriam ipsius Petri testatoris: æquum esse Domini existimarunt, vt de illa etiam
49 ratio habeatur, quoniam † operi publico inscribi nomen eius, cuius pecunijs id opus factum est, licere scripsit *Marcellus Iur. Consult. in l. opus nouum ff. de oper. public. & Paulus in leg. 2. ff. eod. tit. inquit, Qui liberalitate non necessitate debiti redditus suos ad opera publica perficienda concessit, munificentiæ suæ fructum de inscriptione nominis sui operibus, si qua fuerit, capere per inuidiam non prohibetur,* & Imperator Valens pariter *in l. legata C. de administr. rer. ad Ciuit. per-*
50 *tin. rescripsit munificentiam eius, † qui legauit municipio esse inscriptione notandam Alphan. in leg. 1. num. 120 ff. si cert. pet. Pont. de potest. Proreg. tit. de diuers. process. rub. de Insignib. & arm. num. quinto, Caput. de regim. Reipub. in rubr. num. 45 Cassan. in Catalog. glor. mund. par. prima consideral. 38. conclus. 13.* Et huiusmodi inscriptio-
51 nes, † dummodo nil contineant, quod à veritate alienum sit, approbauit etiam Rota *in Abulen. iurispatronat. 16. Iunij 1628. coram Reuerendiss. D. meo Decano.* Et eo magis in præsenti casu inscriptio est admittenda, quia ex voluntate Officialium Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Monteserrato ædificium prædictum pro recipiendis infirmis fuit perfectum, & Dominus Albertus Executor bene conscius voluntatis defuncti sub hac conditione consensit prædicto ædificio: vnde qualitas inscriptionis non videtur posse reijci, cum actus sit ap-
52 probatione indiuiduus, nec † debeat fieri voluntatis diuisio *ad l. cum in causa ff. verb. oblig. l. in hoc iudicio ff. famil. ercifcund. Doct. in l. stipulationes non diuiduntur ff. de verb. oblig. Crauett. conf. 170. num. sexto, Cardin. Seraphin. decision. 540. num. 5.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit, &c.

R.P.D.

R. P. D. MOTMANNO.

Gerunden. Beneficij.

Die Lunæ 15. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM.

Descendentia ad effectum succedendi in Iurepatronatus, qualiter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Descendentia in iurepatronatus leuioribus probationibus docetur, quando controuersia est inter duos præsentatos prætendentes se esse de eodem genere fundatoris.*

2 *Descendentia, vt probetur, quid requiratur.*

3 *Probatum non potest dici aliquid per sententiam cuius contrarium apparet, per aliam sententiam definitum.*

4 *Probatio vna, contrariam probationem conquassat.*

5 *Enunciatiua vnica, etiamsi sit antiqua non probat.*

6 *Præsentatio, quæ causam dedit liti, non attenditur.*

Enunciatiuæ non probant sine adminiculis, nu. 6.

DECISIO CCCLXVI.

FVIT dictum sub die prima Martij * præteriti intrare arbitrium ad effectum supersedendi in executione litterarum subrogationis Stephani Orti donec particulariter discuteretur, An Ioannes Hostench sit de genere Fundatoris, quo dubio hodie per me proposito, Domini negatiuè responderunt.

Nam licet dictus Ioannes Hostench probet se esse natum ex sorore quon. Gulielmi Terradæ prædecessoris, quem Ordinarius Gerunden. per sententiam diffinitiuam pronunciauerat vti ortum de genere Fundatoris fuisse in Beneficio, de quo agitur, instituendum, & huiusmodi probatio quàuis † leuior, vbi non est controuersia inter duos 1 prætendentes se esse de eodem genere fundatoris videatur sufficere iuxta *Rota decisionem in Valentina Beneficij de Mercato 6. Martij 1598. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio*, quam refert *Garz. de Benef. par. 7. cap. 15. num. 30.* attamen cum de reuocatione prædictæ sententiæ constet ex eo, quod Archiepiscopus Tarraconensis in gradu appellationis pronunciauit dictum Gulielmum præsentatum non probasse eo modo, quo debebat, quod ipse esset de genere, & parentela fundatoris, inde non potest sumi probatio parentelæ, nec quidem generica, quæ Ioanni Hostench suffragetur: non enim constat illius matrem fuisse dicti Gulielmi ex eodem patre sororem, † prout ad effectum 2 probandi descendentiam requiri censuit, *Rota in Sutrina Beneficij 18. Decembr. 1588. coram bo. me. Card. Pamphilio.* Neque docetur quod huiusmodi sententia Ordinarij Gerunden. fuerit per aliam sententiam reuocatoriam eius, quam protulit Tarraconen. confirmata. Vnde non potest di-3 ci ex † prima sententia id probatum esse, cuius contrarium apparet per aliam sententiam fuisse definitum, *Saliect. in l. eos, num. 4. & seqq. C. de appellat.* & de communi attestatur *Præposit. in rubr. num. 83. de appellation. Rot. decis. 174. nu. 5. ante fin. vers. fic. Quia etiam part. 2. in recent.* Et fa-4 cit etiam quod dicitur † de vna probatione, quæ contraria probatione conquassatur, vt post *Bart. tradit Surd. consil. 135. num. 94. lib. 1. quem Rota probauit in Vrgen. Abbatia de Salas 20. Nouemb. 1615. coram bo. me. Vbaldo.*

Non etiam suffragatur præsentatio facta de persona dicti Gulielmi, tanquam de genere fundato-5 ris, quia † est vnica enunciatiua instrumenti, quæ etiam in antiquis non probat descendentiam, *Bal. in cap. series num. 3. de testibus, Rota in dicta Sutrina Beneficij 18. Decembris 1588. coram bo. me. Card. Pamphilio, & in alijs causis relatis in Regien. Capellaniæ 17. Nouembris 1623. coram bon. mem. Buratto.* Ac præterea cum illa præsentatio li-6 ti † causam dederit, eo ipso tollit adminicula, sine quibus enunciatiuæ non probant, *Riminald. Iun. conf. 12. num 12. Achil. decis. 7 in fin. de Iurepatr. Rota decis. 130. sub num. 2. part. 2. diuersor. & decis. 176. num. 5. part. 1. in recent. & coram Gregor. Decimoquinto sanct. mem. decis. 172. num. 3. cum seqq. & fuit etiam dictum in Florentina Iurispatronatus 3. Decembris 1607. coram bon. memoria Card. Lancellotto Iuniore, & alibi sæpius.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

☞ * *Est decisio 358. supra in hac parte.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Romana Domus.

Die Veneris 19. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM.

Concessio bonorum Ecclesiasticorum in emphyteusim, vt substineatur, quæ requirantur, & plura circa beneplacitum Apostolicum, quo ad dictam concessionem.

SVMMARIVM.

1 *Concessio bonorum Ecclesiæ, vt substineatur requiruntur copulatiuè iusta causa, & solemnitas legitima.*

2 *Conducens bona Ecclesiastica tenetur concludenter probare necessitatem, seu vtilitatem Ecclesiæ.*

3 *Pensio locationum, licet regulariter non probet verum valorem, multum tamen vrget, & verisimilem rei valoris præsumptionem inducit.*

4 *Homines non sunt fatui ad conducendum res multo pluris, quàm percipere non possunt.*

5 *Ecclesiæ vtilitas in concessione earum rerum debet esse clara, & euidens.*

6 *Capere aliquid non dicitur is, qui illud necessariò est restituturus.*

7 *Concessio, vt dicatur vtilis Ecclesiæ necesse est, vt eius conditio facta fuerit melior, & ipsa facta locupletior.*

Eccle-

8 *Ecclesia ad rescissionem actus inutilis agere non potest, nisi doceto de inutilitate, quando exequutor, cui confirmatio d. cessionis commissa fuit, illam approbauit.*
9 *Quod procedit si exequutor seruauerit formam suæ commissionis, secus vero è contra.*
10 *Clausula vocatis vocandis, facit, vt sit procedendum iudicialiter.*
11 *Obseruantia formæ præscripta in concessione rerum Ecclesiæ constare debet per acta iudiciaria, quando exequutor procedit iudicialiter, & n. 12*
13 *Beneplacitum Papæ in concessione rerum Ecclesiæ, operatur, vt aliæ solemnitates non requirantur.*
14 *Beneplacitum Apostolicum in forma commissaria, si dicta commissio non seruetur, beneplacitum non suffragatur circa alienationem rerum Ecclesiæ.*
15 *Beneplacitum Apostolicum circa alienationem bonorum Ecclesiæ non suffragatur circa defectum causæ, licet suppleant solemnitates requisita.*
16 *Beneplacitum Apostolicum circa concessionem rerum Ecclesiæ, & eius non iustificatio, non nocet, quando fuit impetratum ad cautelam.*
17 *Ecclesiæ domus concessio, solita in emphyteusim dari, valet etiam sine beneplacito Apostolico.*
19 *Domus, vt dicatur solita dari in emphyteusim, quæ requirantur, num. 19. & num. 21.*
20 *Concessio in emphyteusim pro vnica reputatur, licet bis fuerit facta eidem personæ.*
22 *Bona Ecclesiæ solita dari in emphyteusim, non possunt cócedi sine beneplacito Apostolico, quando solitum alteratur, & num. 23.*

DECISIO CCCLXVII.

FVIT resolutum non sustineri concessionem in emphyteusim domus, de qua agitur factã per Capitulum Ecclesiæ Sanctæ Mariæ ad Rotundam de Vrbe, Iulio Pocobello ad ipsius, & personæ successiuè ab ipso nominandæ vitam.

Ratio resolutionis fuit, quia in huiusmodi rerum
1 Ecclesiasticarum concessionibus requiruntur † copulatiuè, causa iusta, necessitas scilicet, seu euidens vtilitas Ecclesiæ, & solemnitas legitima, quibus non concurrentibus eiusmodi concessiones non subsistunt *cap. 1. de rebus Eccles. non alien. in 6. clement. 1. eod. tit. Abb. in cap. 2. num. 10. de his quæ vi met. caus. & in cap. 1. num. 17. de restit. in integ. Rodoan. de reb. Eccles. non alien. quæst. 51. cap. 7. num. 17. Couar. variar. resolut. lib. 2. cap. 17. nu. 2. Afflict. decis. 107. Vincent. de Franc decis. 33. Seraphin. dec. 508. num. 1. & Rot. dec. 430. num. 4. par. 2. recent.*

In concessione autem de qua agitur, neutrum supradictorum requisitorum concurrit, in primis enim tantum abest, vt probetur adfuisse iustam causam nimirum necessitatem, seu vtilitatem Ec-
2 clesiæ † quæ à Iulio vti Conductore concludenter probari deberet *Alexand. cons. 160. num. 5. & 6. lib. 6. Gratian. discept. forens. cap. 624. num. 23. Seraph. dec. 413. num. 3. & Rot. dec. 463. num. 1. par. 1. diuers.* quinimo apparet dictam concessionem fuisse Ecclesiæ præiudicialem, & notabiliter damnosam ex quò domus concessa fuit Iulio pro annuo canone scutorum 36. dumtaxat, cum tamen ex locatione eiusdem domus percipiatur annuatim pensio scutorum 150. vt constat ex partitis formiter extractis ex libro ipsius Iulij & datis in *Summ. Capituli num. 4.* & ex instrumento locationis *in*
3 *eod. sum. nu. 5.* quæ & si regulariter † non probent concludenter verum valorem, multum tamen vrgent, verisimilemque veri valoris præsumptionem inducunt *Adden. ad Gregor XV. decis. 101. num. 5.* & saltem demonstrant domum tanti potuisse locari, quia homines non solent esse fatui ad condu-
4 cendum res multo † pluris, quàm percipere possunt, quod Dominis visum fuit sufficere ad effectũ, de quo agitur, cum inde negari non possit, quin
5 Ecclesiæ vtilitas, quæ, vt dictum est debet † esse clara, & euidens, reddatur turbida *ex doctr. Abb. in cap. ad aures num. 4. de reb. Eccles. non alienand. Cæs. de Graff. decis. 4. num. 7. eod. tit. & in punct. Rot. decis. 607. sub num. 1. versic. sed ex facto par. 1. & decis. 65. num. 20. versic. item obiectum par. 2. diuers.*

Neque dici potest concessio vtilis Ecclesiæ, ex eo quod Iulius promisit impendere scuta mille in meliorationem domus, quia cum idem Iulius eadem scuta mille post suum obitum suis hæredibus
6 restitui fuerit stipulatus, † & interim ipse melioramentis frui deberet nulla inde, vt ad oculum patet, resultat Ecclesiæ vtilitas *ad l. qui sic soluit, ff. de solut. l. aliud est capere, 75. ff. de verbor. signif. & l. non videtur 52. ff de regul. iur.* cum tamen ad effectum, vt concessio vtilis Ecclesiæ dici posset,
7 necesse esset † vt eius códitio inde facta fuerit melior, & ipsa facta locupletior *ad l. si pupilli in prin. ff. de negoc. gest. Archidiac. in cap. sine exceptione prope fin. in glos. sed non ne 12. quæst. 2. Feder. de Sen. consil. 249 sub nu. 2. Fab. de Ann. cons. 38 n. 36 vol. 1. Rebuff. in comp. alienat. nu. 73. Rot. decis. 65. num. 4. & 23. par. 2. diuers.*

Non obstat quod concessio præsumatur vtilis Ecclesiæ, ex quo Exequutor cui dictæ concessionis confirmatio cómissa fuit, illam approbauit, & con-
8 firmauit, ita vt † Ecclesia ad illius rescissionem agere non possit, nisi doceat de non vtilitate *iuxt. doct. glos. in l. prædiorum C. de præd. minor. Bald. in cap. 1. num. 7. de his qui feud. dar. poss. Luc. de Penna in l. 3. præf. 178. C. de Apoc. lib. 10. Alexan. cons. 79. num. 18. lib. 1. Dec. cons. 142. num. 1. cum alijs apud Seraphinum decision. 1073. num. primo & decis. 1125. num. primo.* Quia vltra quod ex supra deductis satis videtur constare cessionem non fuisse vtilem Ecclesiæ, sed damnosam, Responetur etiam supradictam præsumptionem non intrare, quando vt hic apparet Commissarium pro-
9 cessisse non seruata forma suæ † commissionis, tũc enim cum agatur de solemnitate extrinseca, qui contrahit cum Ecclesia, tenetur probare Ecclesiæ vtilitatem *glos. in d. l. prædiorum quam ibi sequuntur Bart. Bald. & Salicet. Natt. cons. 631. num. 7. Ias. in l. nam & postea §. si minor num. 21. ff. de iureiur. Menoch. præs. 27. in fin. lib. 6. & alij allegati, Seraph. in d. decis. 1073.*

Quod autem in casu nostro solemnitas præscripta seruata non fuerit patet, quia Papa voluit Cómissa-

missarium ad confirmationem dictæ concessionis
procedere seruata forma Constitutionis Paulinæ
requirentis receptionem testium,& probationum
super veritatem narratorum, & Ecclesiæ vtilita-
10 tem, apposuitque † clausulam vocatis vocandis
vigore cuius procedendum erat iudicialiter *Mo-
dern. de clauſ.par.1.clauſ.169.num.5.& in punct.
Redoan.de reb.Eccleſ.non alienan.in rub. de cauſ.
cogn.in alien.facien.num.64.*& sic de obseruantia
11 formæ præscriptæ † constare debuit per acta iu-
diciaria, *cap. quoniam contra de probat. Egid. de-
ciſ.377.Put.deciſ.140.part.2.in nou.impreſſ.*& in
similibus terminis *Rot. in Placentina decimarum
18. Februar. præteriti coram me*, cum autem de
12 præfata † obseruantia formæ in actis non appa-
reat eo ipso probatur inobseruantia *ad l. Titia
textores, & ibi Bart.num.2.ff. de leg.1. & in pun-
cto,Caualc.deciſ.29.aliàs 73.de contract. & Rot.in
d.Placentina decimarum coram me*,& consequen-
ter non intrat d.præsumptio.

Non obstat etiam quod fuerit impetratum be-
13 neplacitum † Papæ,quod operatur vt aliæ solem-
nitates non requirantur *Abb.conſ.41. nu.3. lib.1.
Dec. conſ. 341.* quia cum beneplacitum esset in
forma commissaria, & iuxta supradicta non con-
14 stet Commissarium processisse seruata † forma
commissionis, beneplacitum ad hunc effectum
non suffragatur ex deductis per *Ferret.conſ.248.
num.12. vol.2. Menoch.de arbitr.cent.3. caſ.201.
num.39.* à Pont.*in tit.qui feud. dar.poſſ.ſub n.146.*
& in omnem casum cum non solum deficiat causa
vtilitatis Ecclesiæ, sed imo probetur contrarium,
vt supra deductum fuit, beneplacitum quod habet
clausulam quatenus in euidentem Ecclesiæ vtili-
15 tatem ad validitatem concessionis non † sufficit,
quia licet illud suppleat solemnitates requisitas,
non tamen supplet defectum causæ, *Gemin. conſ.
48.num.9.Redoan.in d.tract.de reb. Eccleſ. quæſt.
22.num.45.Caualer.dec.288. nu.6. Seraph. deciſ.
178.num.2.par.2.diuerſ.*

Non obstat tandem si dicatur quod Iulius non
teneatur sequi dictum beneplacitum,eiusque non
iustificatio ipsi non noceat, cum fuit impetratum
16 ad cautelam dumtaxat,† & quatenus eo opus es-
set quo casu illud non debet attendi, nisi probetur
opus esse, *Corn. conſ.11. num.10. Rot.in Montis
Regalis iuriſdictionis 16.Decembr.1615. coram
Penia apud Marcheſ.de Commiſſ.part.1.fol.1313.*
17 atque ita cum agatur † de domo solita concedi in
emphyteusim cōcessionem illius etiam sine bene-
placito Apostolico sustineri *cap.2. & ibi DD. de
feud.Abb.in cap. vt ſupr. de reb. Eccleſ.non alien.
Clar.in §.emphyteuſis quæſt.6.in prin.Couar.var.
lib.2.cap.17.n.4.Caſ.de Graſſ. dec.3.n.14.dec.14.
num.20.de reb.Eccl non alien.* quia non est verum
quod probetur hanc domum fuisse solitam cōce-
18 di in emphyteusim, † nam ad hunc effectum re-
quiritur quod processerint aut vnica concessio so-
lemnis, & à principio valida ex qua illico dicitur
res solita locari, ita vt vlterius non requiratur cur-
sus temporis Ruin.*conſ.*135.*nu.*30.*Clar.in §.feu-
dum.q.13.verſ.nunc pro intelligentia Seraph.dec.*
19 434.*nu.*5.*& dec.*1451.*nu.*2 aut duæ † concessio-
nes effectum sortitæ per spatium quadraginta an-
norum ita vt ex cursu temporis præsumatur solem-
nitas, *Ruin.& Clar.vbi ſupr.Seraphin.dec.1490.
nu.4. & Rot.dec.160.num.5. par.2.diuerſ.* in præ-
senti autem non probatur vnica concessio à prin-
cipio solemnis,& valida ex supradictis. Deinde
neque duæ concessiones effectuatæ per 40. annos
illę enim duæ, quæ allegantur, videlicet de anno
1530 & 1534. vna est Apothecę, altera domus, &
20 sic vnica tantum adest concessio † respectu diuer-
sorum corporum, quę etiam ex eo pro vnica re-
putantur, quod ambę factæ fuerunt eisdem perso-
nis, *Seraph.d.dec.1490.num.6.* quę vnica conces-
sio non potest dici solemnis ex obseruantia 30. an-
21 norum ad effectum, † de quo agitur, dum de so-
lemnitatibus positiuè non constat ex deductis per
*Seraph.in d.deciſ.434.circa fin.& in dec.145.n.3.
& tandem d.deciſ.1490.num.4.*

Et cessat omnis difficultas,quia supradicta con-
clusio, quod solita concedi in emphyteusim possit
22 absque beneplacito Apostolico † iterum concedi,
non procedit quando solitum alteratur,*Curt.Iun.
de feud.par.2.q.6.dec.in auth.qui rem.nu.22. et ibi
Cagnol.num.58. C.de ſacroſ. Eccleſ. Clar. in d.§.
emphyteuſis,q 6.verſic.ſcias tamen,et in §.fundum
quæſt.13.verſ.ſcias tamen,Rip.reſponſ.2.num.17.
et 18.ſub tit.de iur.emphyt. late Vrſill. ad Afflict.
deciſ.305.num.8.* in casu autem nostro solitum fuit
23 alteratum, quia † domus solita concedi ad gene-
rationem,concessa fuit ad nominationem,*Seraph.
d deciſ.1490.num.7.*

Plura alia hinc inde fuerunt deducta, quæ visa
fuerunt Dominis non egere particulari discussio-
ne, quia in supradictis solum stabat difficultas, ad
eaque omnia alia reducebantur.

Et ita vterque,&c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Perusina Fideicommissi de Cincijs.

Die Veneris 16. Nouembris 1630.

ARGVMENTVM.

Fideicommissarius,quando non oportet,vt ca-
piat bona fideicommissaria de manu hære-
dis,possessio iure familiaritatis non atten-
ditur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario,quando euenit casus suæ voca-
tionis, conceditur immissio, vel ex remed. l. fin.
vel ex remed. Saluiani.*
2 *Fideicommissarius debet capere de manu hæredis
bona fideicommissaria.*
3 *Fideicommissarius habens licentiam à testatore
capiendi bona propria auctoritate, non oportet,
vt illa capiat de manu hæredis.*
4 *Possessio iure familiaritatis non suffragatur, nec
lædit possessionem iure proprio, et num.5.*
6 *Descendentium appellatione veniunt etiam fœ-
minæ.*
7 *Prohibitio alienationis debet intelligi iuxta ter-
minos fideicommissi præcedentis, et sic illud non
ampliat.*

Et

8 *Et hoc multo minus habet locum, quando præcedit fideicõmissum particulare in casu mortis.*
9 *Decis. in causa Casenaten. fideicommissi coram R.P. D. Durano declaratur.*
10 *Legatarius non comprehenditur sub substitutis.*
11 *Trebellianica censetur prohibita per clausulam, pleno iure, & sine diminutione.*
12 *Aes alienum, vt impediat immissionem fideicommissario, quid sit necessarium.*
13 *Exceptio supplementi legitimæ non impedit fideicommissario immissionem.*

DECISIO CCCLXVIII.

PROPOSITO dubio coram Illustrissimo D. meo Card. Virili sub die 8 Iunij 1628 * cui esset danda immissio in possessionem bonorum, de quibus agebatur, an scilicet D. Ludouico Cincio eam prætendenti ex fideicommisso Petri Hieronymi ad sui fauorem purificato, an vero Dominis de Columbis illam pariter prætendentibus vti hæredibus institutis in testamento Olimpiæ, DD. quo ad domos, & census acquisitos, & emptos per dictum Petrum Hieronymum, Ludouico dãdam esse responderunt, quo verò ad alia bona mandarunt, vt particulariter videretur.

Nunc verò prosequendo disputationem super reseruatis proposui dubium, cui in reliquis bonis esset danda immissio, & Domini vnanimiter ad fauorem eiusdem Ludouici responderunt, ea ratione moti, quia cum ipse Ludouicus doceat de fideicommisso Petri Hieronymi ad sui fauorem purificato (quod inter partes non controuertitur) de identitate bonorum, & de eiusdem Petri Hieronymi possessione vsq; ad illius obitum per testes
1 in eius summario nu. 5. merito venit † ei concedenda immissio ex *remed. l. fi. vel ex remed. l. fin. vel ex remed. saluiani, vt in d. decis. firmatur.*

2 Non obstat, † quod fideicommissarius debet capere de manu hæredis, quia placuit responsio data in d. decis. quod licentia testatoris tollat hanc
3 † necessitatem, ex qua licentia tollitur etiam id quod opponebatur, Ludouicum non esse legitimũ contradictorem ad impediendum, ne daretur immissio Columbis, *Menoch. de adipisc remed. 4. nu. 633. vers. altera. Fusar. de substit. q. 613. num. 4. & 5. Argel. de legit. contradict. quæst. 2. art. 5. nu. 170. & seqq.*

Nec etiam obstat, quod ex testibus datis pro parte dictorum de Columbis constet bona, de quibus agitur viuente Petro Hieronymo, fuisse possessa etiam ab Olimpia simul cum eo. Quia cum sit inconfesso inter partes, quod hæc eadem bona fuerint possessa & relicta in eius hæreditate à Francisco patre communi qui instituto hærede Petro Hieronymo, & Carolo, & facto fideicommisso ad eiusdem Petri Hieronymi fauorem Olimpiam ab hæreditate exclusit cum legato floreno-
4 rum mille, † vtique dicendum est ipsum Petrum Hieronymum iure proprio, Olimpiam vero iure familiaritatis possedisse, *l. qui iure ff. de acq. possess. Surd. conf. 221. nu. 29. & conf. 260. num. 16. & seqq. Mantic. decis. 245. nu. 6. Rota decis. 761. n. 4.*
5 *par. 2. recen.* possessio † enim iure familiaritatis non suffragatur, nec ledit possessionem iure proprio *d. l. qui iure. ff. de acq. poss. Gratian. discept. 450. nu. 15. & seqq. Rota d. decis. 761. nu. 4. par. 2. recent. & fuit dictum in Spoletana bonorum 22. Aprilis, 12. Decemb. 1616. coram bo. me. Buratto.*

Neque releuat quod dicta Olimpia vti vocata per obitum Petri Hieronymi ad fideicommissum prædicti Francisci communis patris possederit iure proprio non autem iure familiaritatis. Quia ex serie testamenti dicti Francisci tollitur obiectũ. Nam licet Franciscus facto particulari legato florenorum mille ad fauorem Olimpiæ cum prohibitione ne aliquid amplius de sua hæreditate prętẽdere posset de reliquis bonis ita disposuerit (hęredes vero vniuersales instituit Petrum Hieronymum, & Carolum eius filios æquis portionibus, & si Carolus quandocũque decesserit, tunc substituit d. Petrum Hieronymum si superuixerit, alias eius filios legitimos, & naturales prohibens alienationem suorum bonorum ita, & taliter, quod si aliquis ex dictis institutis, & substitutis vt supra bona prædicta alienauerit, tunc prædicta bona deuoluantur ad alios hæredes institutos, & substit. vt supra, qui non vendiderint, vel alienauerint; insuper mandauit, vt dicti hæredes vt supra instituti, & substituti ab omni delicto se abstineant, & casu quo aliquis delictum committeret, tunc voluit vt bona deuoluantur ad dictos cohæredes non delinquentes, si extiterint, sin minus ad proximiores agnatos domus de Cincijs, & hoc fecit ad hoc vt prædicti eius hæredes viuant in gratiam Principis & ad hoc vt omnia bona sua conseruẽtur pro suis descendentibus, & alijs substitutis vt supra), tamen non inde sumi potest talis vocatio quæ suffragetur Olimpiæ.

Quia aut prætenditur, Olimpiam fuisse vocatã per substitutionem factam ad fauorem proximiorum de Cincijs, & dicta substitutio non potest ei suffragari, quia illa fuit facta in casu delicti, qui casus non euenit.

Aut verò prætenditur fuisse factum fideicommissum ad fauorẽ Olimpię per illa verba apposita in fine testamenti ibi (ad hoc vt bona sua conser-
6 uentur pro suis descendentibus) † quorum appellatione veniunt etiam fœminæ, & minus iste sensus sumi potest ex illis verbis, quia ratio illa conseruandi bona pro suis descendentibus non fuit principaliter posita ad inducendum nouum fideicommissum ad fauorem descendentium, sed fuit posita consecutiuè ad substitutionem factam in casu delicti, ne scilicet in tali casu bona peruenirẽt
7 ad fiscum, sed vt † conseruarentur pro suis descẽdentibus, & sic ratio prædicta non ampliat fideicommissum supra factum, *Dec conf. 636. nu. 7. & seqq. Honded. conf. 78. nu. 35. & seqq. lib. 1. Seraph. decis. 482. nu. 3. decis. 883. nu. 4. & 5. decis. 1023. nu. 10. Rot. decis. 707. nu. 7. par. 1. recent. in Romana fideicommissi de Millesijs 15. Nouembris*
8 *1624. coram R.P.D. meo Piruano,* & multo † minus quia precedit fideicommissum particulare in casu mortis, *Gabr. conf. 132. nu. 69. lib. 1. Honded., conf. 69. nu. 21 lib. 2. Fusar. de substit q. 688. n. 15. & 127. Rot. decis. 267. num. 4. vers. vltra quod par. 2. recent.*
9 Non obstat, decisio † Casenaten. fideicommissi

26. Ianuarij 1617. coram R. P. D. meo Durano, quia ibi testator substituit in casu alienationis, & in casu delicti, & postea in clausula separata, & per se stante dixit hoc ideo fecisse, vt eius bona conseruarentur in sua domo, hic autem clausula vocationis descendentium stat continuatiuè ad casum delicti, & propterea solum ad illum est referenda. Vltra quod cessare visa fuit omnis difficultas ex alijs verbis immediatè sequentibus ibi (pro suis descendentibus, & alijs substitutis vt supra) ex quibus claré colligitur testatorem sensisse solum de descendentibus, & substitutis vt supra

10 inter quos non comprehenditur Olimpia, † ex quo nô fuit substituta, sed solum honorata legato scutorum mille *ad tex. in l. cohæredi 41. §. qui discretas. ff. de vulg. & pupill. Bart. in l. Lucius 45. nu. 18. vers. sed pone. ff. eod. tit.*

Non obstant prætensæ detractiones, quia ratione legitimæ non debetur cum agatur de hæreditate Petri Hieronymi transuersalis non etiam ra-

11 tione Trebellianicæ † cum illa sit prohibita per clausulam pleno iure, & sine aliqua diminutione, vt firmauit *Rota d. die 8 Iunij 1628. coram Illustrissimo D. Card. Virili, & præter ibi allegat. tenet Bugen. conf. 56. num. 38. lib. 1. Rot. decis. 259. nu. 5. in fin. par. 2. recent.*

Non æris alieni fideicommittentis quia quoad dotem Isabellæ illius vxoris eam fuisse restitutã, ex pretio rerum hæreditariarum dicti Petri Hieronymi fuit bis resolutum coram Illustrissimo D. meo Card. Virili, & tertia vice coram me hac die 19. Aprilis 1630. & de alio ære alieno eiusq. solu-

12 tione † non fuit doctum prout necessarium fuisse firmauit Rota *in d. decis. facta 8. Iunij 1628. in Romana fideicommissi de Spinis 18. Martij 1622. coram bo. me. Card. Millino & in Ariminen. fideicommissi 20. Iunij 1622. coram bo. me. Buratto.*

Non denique ratione supplemẽti legitimæ debitæ dictæ Olimpiæ in bonis dicti Francisci sui patris, tum quia non constat aliquid esse supplendũ

13 tum etiam quia † huiusmodi exceptio non impedit fideicommissario immissionem *Arg. ell. de legit. contrad. q. 13. art. 5. num. 65. Rota decis. 184. n. 1. & 2. par. 4. diuers.* cum alijs per informantes pro Ludouico allegatis. Et ita vtraque &c.

☞ *Est decisio 184. supra in hac parte, alias decisiones annotaui ad decis. 274. infra part. 3.*

REV.MO P. D. VRGELLEN.

Perusina Laudi.

Die Lunæ 22. Aprilis. 1630.

ARGVMENTVM.

Laudum nullum, vt valeat in vim pacti vigore emologationis, quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Laudum nullum à partibus emologatum nunquam in vim laudi valet.*

2 *Laudi subscriptio ante publicationem habet in se tacitam conditionem, si laudum fuerit validum, & iustum.*

3 *Subscribens laudum si ignoret contenta in eo non obligatur.*

4 *Quod procedit etiam si subscriptio fiat cum iuramento.*

5 *In laudo ignorantia contentorum eo ipso præsumitur, quando fuit subscriptum ante publicationem.*

6 *Laudi subscriptio facta non lecta scriptura, præsumitur subscribens ignorare in ea contenta, & num. 7.*

8 *Laudum emologatum, si sit nullum nunquam valet in vim laudi, licet possit valere in vim pacti.*

9 *Laudi publicatio debet fieri in præsentia partis, ad hoc, vt præsumatur scientia ad effectum, vt laudum nullum valeat in vim pacti.*

10 *Laudum si fuisset lectum parti, in quo continentur plures errores, & læsiones, verisimiliter illi contradixisset.*

11 *Laudi subscriptio erronea si fuerit facta, alia deinde, quæ propter hanc subscriptionem fuerunt acta, præsumuntur facta cum eodem errore.*

12 *Error iuris non excusat.*

13 *Error iuris intricati, & obscuri excusat, sicuti error facti. num. 14.*

15 *Error iuris intricati multo magis excusat, quãdo agitur de damno vitando.*

DECISIO CCCLXIX.

☞ FVIT resolutum standum esse in vltimo loco decisis coram me die 11. Maij 1629. videlicet non constare de expressa, nec tacita emologatione laudi, de quo agitur, illudq. nec in vim laudi nec pacti sustineri, & in primis quod non possit in vim laudi valere parũ difficultatis apud Dominos habuit, cum enim de illius nullitate nõ possit dubitari. ex latè deductis in dicta decisione à vers. sed re propósita hodie causa, intrat de plano

1 notissima iuris conclusio, † quod laudum nullum vtcumque à partibus emologatum nunquam in vim laudi valet *c. examinata de confirm. vtil. Bal. in tit. de pac. constat in gl. in vers. sententia quoq. cessat. 10. Dec. cons. 475. nu. 31. cum alijs in decis. allegatis in vers. ex quibus.*

Vnde non obstat subscriptio Iosephi, quia vl-

2 tra quod † subscripsit ante laudi publicationem, quo casu subscriptio continet in se, & virtualiter tacitam conditionem, si laudum fuerit validum, & iustum *ex Bart. in l. si societatem. §. arbitrorũ. nu. 30. & 31. ff. pro socio, cum alijs alleg. in eadem decis. vers. non obstat etiam*, & hoc laudum, de quo agitur fuit nullum, vt dictum est, necnon etiam iniustum, vt in dicta decisione vers. quod autem hic sit læsio, in omnem casum dicta conclusio

2 non procedit, quando subscribens † ignorat contenta in scriptura subscripta, vt in eadem decisione, *vers. unde non obstat, & latè Doctores in l. si ita stipulatus. §. Crysogonus. vbi Alex. num. 2. & Ias. nu. 12. ff. de verb. obligat. Felin. in c. quoniam contra. num. 48. de probat.* etiam quod subscriptio

3 † fiat cum iuramento, vt in his terminis, *Gutier. de iuram. confirmat. par. 1. c. 71. num. 1. & fuit dictum in eadem decisione in dicto vers. unde non obstat, ex Dec. & Ioseph. Ludouic. in locis ibi citat.*

Quod

Quod autem in præsenti Iosephus subscripserit cum ignorantia contentorum in laudo præsumi-
5 tur eo † ipso quod subscripsit ante publicationẽ, vt in puncto *Barz. decis. Bonon. 112. nu. 11. & dixi latius in d. decisione vers. neque obstat*, si dicatur: & propterea hoc idem benè probant testes examinati pro parte Iosephi, qui concludunt, quod
6 ille subscripsit † non lecta scriptura laudi iuxta *text. in l. fi. C. plus valer. quod agitur Felin. vbi supra; & latè Menoch. præsump. 66. nu. 21. cum seqq. lib. 3. & fuit dictum in eadem decisione in d. vers. neque obstat si dicatur, in fin.*

Neque obstant testes exaduerso examinati ad probandam scientiam de tempore subscriptionis, quia aut sunt de auditu aliorum, aut nihil concludunt, cum tamen testes Iosephi benè probent nõ fuisse ei lectum tempore subscriptionis, quibus propterea stãdum est, cum Iosephus agat de dãno vitando, & probetur læsio ex erroribus arbitrorum de quibus in dicta decisione in supradicto vers. quod autem hic sit læsio, & tandem quia, vt
7 dictum est præsumptio † stat pro Iosephi ignorantia, dum subscripsit ante publicationem, *ex Barz. vbi supra.*

Deinde nec etiam laudum valere potest in vim pacti vigore tacitæ emologationis resultantis ex dimissione quorumdam stabilium, de quibus in laudo, & traditione clauium post laudi publicationem sequutis, & sic post habitam notitiam contentorum in eo, quæ (vt prætenditur) probatur ex testibus desuper examinatis, quia licet vera sit
8 conclusio, vt laudum nullum, † quod vt dictum est, nec ex emologatione tacita, aut expressa potest valere in vim laudi, possit valere in vim pacti iuxta gl. communiter approbatã in *l. 2. & ibi Doct. C. com. vtriusq. iudic. Afflict. dec. 117.* & fuit latè comprobatum in prima decisione in hac causa etiam coram me facta, die 13. Martij ann. 1628. & in dicta vltima decisione in principio, tamen in præsenti ex pluribus non procedit, primò quia testes non probant traditionem clauium factam fuisse per Iosephum, sed per quendam eius famulum, de cuius mandato non constat non quidem Ioanni Antonio, sed Francisco filio de cujus pariter mandato non docetur. Secundò quia non est verum quod testes concludãt prædicta fuisse facta post habitam notitiam contẽtorum in laudo. Tertio, quia nullo modo probatur publicatio in præsentia partiũ, quæ tamen talis desideratur ad hoc,
9 vt præsumatur † scientia ad effectum, vt laudum nullum valeat in vim pacti, *Natt. cons. 95. num. 3. Vrsill. in addit. ad dictam decis. Afflict. 117. nu. 2. & dixit Rota in decisione in hac eadem causa facta super remissoria 11. Martij 1622. coram bon. mem. Vbaldo, & in dicta vltima decisione coram me, vers. non etiam releuat*, quinimò præsumptio est, quòd publicatio fuit facta in Iosephi absentia ex tot erroribus arbitrorum, & læsionibus ponde-
10 ratis in dicta vltima decisione † quibus verisimiliter Ioseph si fuisset præsens contradixisset *ad l. cum de indebito. ff. de probat.* & multò magis ex subscriptione Iosephi ante publicationem facta, qua Notarius visus fuit contentari; si enim ipse coram partibus, laudum in forma publicare destinasset, non esset cur ante publicationem eo non lecto illud subscribi curasset, quia hoc facilius fit incontinenti post publicationem, & videtur cessare omne dubium, dum in publicatione de præsentia partium non attestatur. Quarto, quia vt benè aduertit vnus ex Dominis stante subscriptione nulliter facta ante publicationem, dimissio stabiliũ, & clauium traditio postea sequutæ censentur cõsequutiuæ d. subscriptionis, itaut sicut subscrip-
11 tio † fuit erronea etiam illæ fuerint per Iosephũ cum eodem errore factæ, quia Ioseph credidit se teneri ex dicta subscriptione, vt in simili *Guttier. vbi supra, & optimè conducit, quod in simili resoluit Cancer. variar. lib. 3. cap. 4. nu. 268. cũ seqq.*

Neque obstat, quod dicta credulitas sit error iu-
12 ris, † quæ ideo videtur non excusare, vt ibidem Guttier, quia vltra quod habet etiam admixtum errorem facti, prout etiã dicta subscriptio, ex qua emanauit stante iuxta supradicta, quod non constet de anteriori publicatione vniformiter facta in præsentia partium, ex facti circumstantijs benè
13 conspicitur, quod fuit † error iuris intricati, & obscuri, & patet ex his, quæ hinc inde de subscriptione tradunt Doctores in dicto *§. Grysogonus, & Menoch. in d. præsumpt. 66. lib. 3.* quod prop-
14 terea excusat, prout error facti † iuxta *tex. in l. si fideiussor. §. quædam. ff. mandat. c. cum dilectus. & ibi Abba. & Imol. de consuetud. Menoch. in c. ignorantia de reg. iur. in 6. Felin. in c. de quarta nu. 27. de præscript. Nauar. cons. 4. de vsur. lib. 5.*
15 *tom. 2. nu. 7.* & præsertim quando, vt hic agitur † de damno vitando *Dyn. cons. 5. num. 7. cum seqq. Castr. cons. 297. puto dicen. in princ. lib. 1.*

Et ita decisum vtraque parte sæpius informanta, & causa ab omnibus Dominis visa, & discussa.

☞ *Est supra in hac parte decis. 282. Plures decisiones in hac causa annotaui infra ad decisionem 301. par. 3.*

REV.MO P.D. COCCINO.

Gerundeñ Iurisdictionis,
Die Lunæ 22. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM.

Beneficiati an de iure possint se congregare, & sic Collegium conficere. Et vtrum Episcopus possit eis dare huiusmodi licentiam. absque Capitulo.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiati, quando in Ecclesia cõsiderantur vti singuli, interdicta est illis facultas se congregandi absque licentia superioris.*
2 *Capitulo valde interest, ne Portionarij vel Beneficiati acquirant ius se congregandi.*
3 *Episcopus per se solus absque interuentu Capituli an possit concedere facultatem Beneficiatis se congregandi.*
4 *Subreptitia est gratia non facta mentione litis.*
5 *Gratia Principis non censetur velle tollere ius alteri quæsitum.*

6 *Confirmatio Apostolica non censetur velle supplere ius potestatis, si hoc non fuerit narratum, nec ex verbis potuerit colligi.*
7 *Gratia, quando est subreptitia, & nulla, si in ea sit appositum decretum irritans, tale est quoque, cum dependeat ab illa.*
8 *Illatio non fit ad diuersa.*

DECISIO CCCLXX.

INSIGNIS Ecclesia Collegiata S. Fælicis Gerund. habet Abbatem & Canonicos, qui Capitulum constituunt, & quatuor dignitates, quæ non habent vocem in Capit. necnon quamplures Beneficiatos, quibus de anno 1578. & de anno 1581. Benedictus tunc Episcopus, & Iacobus immediatè successor concesserũt, vt se pro libito voluntatis conuocare possint, Syndicos constituere, Arcam communem tenere & alia facere, & possidere, quæ Collegio competere consueuerunt, quas licentias postmodum fa. me. Clemens VIII. in forma commissaria mandauit confirmari cum clausula, *licita tamen & honesta, ac sacris Canonibus, & Concilij Tridentini, decretis, constitutionibusq. Apostolicis minimè contraria &c.* & cum alia, *irritum &c.*

Vnde dubitaui, an prædictæ licentiæ essent cõfirmandæ, vel infirmandæ, cuius dubij resolutio pendet ex tribus. Primò, an isti Beneficiati de iure possint se congregare, & sic Collegium conficere. Secundò, dato quod non, An Episcopus potuerit concedere huiusmodi licentiam. Tertiò, dato etiam quod non, an confirmatio concessa per san. mem. Clementem VIII. suffragetur.

Et quãtum attinet ad primum, res visa est nullam habere difficultatem pro opinione negatiua,
1 quia cum † in Ecclesia sint vt singuli, interdicta est illis à iure facultas se congregandi sine licentia Superioris, *Abb. per illum tex. in c. dilecta, nu. 1. & 2. de excess. Prælat.* & notatur *in l. 1. ff. quod cuiusq. vniuers. nom. l. 1. ff. de Colleg. illic. Oldrad. cons. 65. in fin. vers. communiter tenetur. Rot. decis. 455. par. 1. diuers. & in causa Valentina iuris se congregandi 23. Ianuarij 1595. & 4. Decemb. 1596. coram bo. me. Card. Pamphilio*, vbi
2 quod valde interest † Capitulo, ne Portionarij, vel Beneficiati acquirant ius se congregandi, & hanc decisionem sequuta fuit Rota *in alia Hispalen. cõtributionis 22. Maij 1615. coram Illustriss. D. meo Card. Pamphilio iuniore*, & de Beneficiatis Ecclesiæ Gerunden. est decisio *Cas. de Grass. 4. num. 14. de his quæ fiunt à Prælat. sine cons. Capituli.*

Quantum attinet ad secundum, an Episcopus
3 † per se solus absque interuentu Capituli potuerit huiusmodi licentiam concedere, licet pro negatiua videatur *text. in c. nouit. & cap. quanto, de his quæ fiunt à Prælat. sine cons. Cap.* tamen quicquid esset dicendum de hoc articulo in abstracto, quem etiam Rota noluit firmare in dict. dec. 455. In casu de quo agitur Episcopus non potuit concedere huiusmodi licentiam, cum illa vsque de anno 1400. per sententiam arbitralem fuerit adiudicata Abbati, quod satis deprehenditur cum in dicta sententia decernatur, quod ob negligentiam Abbatis deuoluatur ad Episcopum, & obseruantia subsequuta hoc declarauit ex licẽtijs datis ab anno 1454. vsque ad annum 1578. & Abbas habet insuper aliud laudum de anno 1318. in quo ei adiudicatur iurisdictio ciuilis.

Quantum attinet ad tertium, an confirmatio Apostolica suffragetur quod etiam considerauit præcipuè Rota in dicta decis. 455. negatiuè fuit
4 resolutum. Primò, quia † fuit subreptitia, cum non fuerit facta mentio litis pendentiæ coram Metropolitano Tarraconen. *san. mem. Greg. decis. 2. vbi adden. num. 16.* Secundò, quia non fuit
5 narratum ius, † quod competebat Abbati, & ideo gratia non censetur tollere ius tertij, *c. super eod. de potestat. & offic. iudic. delegat. c. si quando de rescript. l. neque auus. C. de emancip. lib.* & prop-
6 terea non censetur confirmatio † Apostolica supplere ius potestatis, cum non fuerit narratum, nec ex verbis potuerit colligi, *Rot. decis. 2. de confirm. vtil. vel inutil. in nou. Brun. cons. 87. nu. 2. Rot. d decis. 455. nu. 4. & in decis. 215. nu. 2. coram bo. me. Card. S. Eusebij.* Nec potest suffragari decretũ
7 † irritans appositum in litteris confirmationis, quia cum gratia sit subreptitia, & nulla, tale est quoque decretum, cum dependeat ab illa *Cassad. dec. 10. sub nu. 4. super reg. Mohed. dec. 11. nu. 1. de concess. preb.*

Neque est verum, quod lis fuit extincta per rẽ iudicatam mediante sententia lata ab Archiepiscopo Tarraconen. cõfirmata ab alijs duobus Iudicibus, quia quatenus hoc esset verum adhuc remanerent alia motiua, sed res iudicata est super causa executionis cuiusdam piæ voluntatis, & circa distributionem quorũdam signorum plum-
8 borum, & sic cum † ageretur super re diuersa nõ potest inferri ad casum de quo agitur, *l. Papinianus. ff. de minor.*

Et ita conclusum vtraque parte informante.

5 *In sequẽti parte adest alia decisio sub die 28. Martij 1628. coram eodem bo. me. Cocc. est decisio 32.*

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Ferrarieñ Bonorum.

Die Lunæ 29. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM.

Executor constitutus cum clausula, vocatis vocandis, qualiter in executione procedere debet. Bona emphiteotica Ecclesiastica in Ducatu Ferrariæ vigore Cõstitutionum Bonifacianæ, & Paulinæ sunt redacta ad instar bonorum allodialium. Et nonnulla circa clausulas, vt asseris, vt asseritur, & vt asserunt, in supplicationibus posita.

SVMMARIVM.

1 *Clausula, vocatis, vocandis, facit executorem mixtum, & non potest procedere, nisi iudicialiter, & præuia causa cognitione.*
2 *Et consequenter in executione debent citari, qui de iure sunt citandi.*

3 Ne-

3 *Nepotes ex filia veniunt etiam appellatione filiorum, & descendentium.*
4 *Ius considerabile habens in actu ei praeiudiciali debet citari.*
5 *Emphyteutica bona Ecclesiastica sunt redacta ad instar bonorum allodialium vigore Bonifaciana, & Paulina, & nu. 8.*
6 *Alienare, qui potest inuitis aliquibus, multo potest hoc facere eis ignorantibus.*
7 *Pater quando in vita fecit legitimare filium, ad effectum, vt ei succedat in bonis, de quibus potest liberè disponere, non est necessaria citatio proximorum.*
9 *Constitutio Paulina circa bona emphyteotica Ecclesiastica, non solum vocat filios, & descendentes legitimos, sed etiam legitimatos.*
10 *Clausula, vocatis vocandis, an satisfiat per citationem generalem contra omnes sua interesse putantes.*
11 *Legitimatio corruit non constito de substantia, & principali fundamento.*
12 *Clausula, vt asseritur, posita in rescripto Papæ, cum non sit narratiua partis, sed Papæ, non indiget iustificatione, & nu. 13. Vbi declaratur Rebuff. Cassad. & alij.*
14 *Narratiua, quando non iustificatur, gratia dicitur subreptitia.*
Clausula, vt asseritur, non solet apponi, quando supplicans est vnus, & impersonalis, nu. 14.
15 *Narratiua Papæ non eget iustificatione.*
16 *Clausulæ, vt asseritur, vel vt asserunt, in supplicationibus solent apponi, quando sunt duo supplicantes, secus si sit vnus.*
17 *Et tunc istæ clausulæ non releuant ab onere probandi.*
18 *Sed ista distinctio vnius, vel plurium supplicantium est nimis subtilis, et nunquam fuit per Rotam canonizata.*
19 *Clausula, vt asseritur, frequentius solet apponi, quando plures supplicantes adsunt.*
20 *Duobus magis est credendum, quàm vni.*
21 *Papa in gratijs frequentius narrat, quando sunt plures supplicantes, quàm vbi vnus supplicat.*
22 *Constitutiones Bonifaciana, & Paulina circa bona emphyteotica ecclesiastica habent tantum locum in Ducatu Ferrariæ & nu. 24.*
23 *Emphyteotica bona, & feudalia non sunt propria ipsius testatoris.*
25 *Emphyteotica bona ecclesiastica cum sint redacta ad instar allodialium per Constitut. Bonifacianam, & Paulinam potest testator de eis liberè disponere.*

DECISIO CCCLXXI.

IN hac causa duæ emanarũt decisiones coram Illustriss. Cardinali Virili tũc Rotæ Auditore, prima 15. Decembris 1628. * & alia 18. Nouẽbris 1629 * In quibus tria firmantur. Primum non constare de fideicõmisso ad fauorem Alberti, illudq. Andreæ non obstare quoad portionem Petri, de qua agitur. Secundum Andream fuisse validè legitimatum. Tertium & vltimum d. Andream sic legitimatum potuisse succedere Alphonso in bonis emphyteoticis Alberto excluso quamuis vocato, & comprehenso in inuestitura, & iuxta dictas decisiones lata fuit sententia Rotalis per R. P. D. meum Merlinum suffectum in locum prædicti Illustriss. D. Cardinalis. Cum autem appellationis casua fuerit mihi commissa, & ordinatũ, vt omnes Domini eam viderent, fuit hodie pro confirmatione d. sententiæ responsum.

Primum enimq. quod fideicommissum non obstet Andreæ informantes pro Alberto non impugnarunt, nec impugnari posse videtur, quia motiua d. primæ decisionis sunt adeò clara, & benè fundata vt tollant penitus omnem difficultatem.

Quo verò ad secundum de legitimatione non erat dubitatio, quin Andreas fuerit de facto legitimatus per Vicarium Ferrariensem vigore rescripti Apostolici impetrati per supradictos Alphonsum, & Andream, sed solum hæsitatum fuit de legitimationis validitate & sufficientia. Ratio dubitandi erat quòd in rescripto Apostolico adest
1 † clausula *vocatis vocandis*, quæ fecit executorem mixtum, ac ideo Vicarius Ferrariensis non potuit ad sententiam legitimationis deuenire nisi iudicialiter, & præuia causæ cognitione, *Abb. in c. fin. num. 13. & ibi Felin. num. 29. de præsumpt. Dec. cons. 233. num. 1. Caputaq. decis. 244. num. 4. par. 2. & Greg XV. dec. 46. num. 5.* & consequen-
2 ter debuerunt citari, qui de † iure erant citandi, *Abb. in c. exhibita num. 6. de iud. & Moder. de clausf. par. 1. clau. 169. num. 4.* & tamen Albertus qui de iure debuit citari, non fuit citatus.

Quod autem Albertus debuisset de iure citari deducebatur, quia Petrus Guarescus eius auus maternus fuerat inuestitus de bonis emphyteoticis, de quibus agitur pro se suisq. filijs, & descẽ-
3 dentibus legitimis, & naturalibus quorum † appellatione veniunt etiam nepotes ex filia *ad l. cognoscere. & ibi glos. ff. de verb. signif. & in terminis emphyteusis Gozza. cons. 20. num. 8. Bero. cons. 95. num. 6. lib. 1. Menoch cons. 587. nu. 4. lib. 6. & Rot. dec. 32. num. 9. & 137. nu. 19. in impress. apud D. meum Decanum*, vnde cum Albertus haberet
4 † ius considerabile, *l. cum Artemidoram, C. vt in poss. legat.* debuit de iure citari *ad l. de vnoquoque ff. de re iud. & in specie tex. in l. nam ita Diuus 29. ff. de adopt. & ibi glos. verb. qui læderentur c. 1. in prin. de alien. feud. pater in vsib. feud.*

Sed fuit bene responsum in dicta secunda decisione in hac causa facta *vers. nec facit*, nempe quod Alphonsus vigore Constitutionum Bonifacianæ, & Paulinæ potuit de bonis emphyteoticis ab ipso possessis liberè disponere ad fauorem quorumcũque extraneorum, & descendentium, pro quibus inuestitura fuit expressè concepta. & hoc ex eo, quia per dictas Constitutiones bona emphyteoti-
5 ca † prædicta fuerũt redacta ad instar allodialium, vt sunt verba clara dictarum Constitutionum, & in puncto *Marcobrun. cons. 26. nu. 355. Rimin. iun. cons. 447. num. 16. Bertazz. cons. ciuil. 112. nu. 4. in 1. vol. & Surd. cons. 521. nu. 5.* vnde cum idem Alphonsus impetrauerit rescriptum de legitimando, & ad eius instantiam fuerit exequutum per Vi-
6 carium Ferrarien. qui etiam Alberto † inuito pôterat de dictis bonis liberè disponere, inde fit quod Albertus non debuit citari, iuxta *reg. text. in l. qui*

l. qui potest inuitis. ff. de regul. iur. & in simili est tex. optimus in l. 4. §. illud videndum. ff. de fideicom. libert. & debet sic intelligi tex. ferè in his terminis in l. cum adoptio fit. ff. de adopt. per quem dixit. Bart. in l. Gallus §. & quid si tantum nu. 14. in fin. vers. respondeo quoque, quod quando
7 pater † in vita facit filium legitimare ad effectum, vt ei succedat in bonis de quibus potest liberè disponere in quoscumque, nemo citari debet & eodem argumento, ad effectum, vt citatio nõ sit necessaria in simili vtitur *idem Bart. in l. 3. §. si causa. num. 7. vers. sed hodie ff. de bon. poss. & Bart. communiter in his terminis sequuntur Doct. præsertim Soccin. sen. Alber. Brun. Bursat. Rimin. sen. Menoch. & alij in d. 2. dec. allegati.*

Vnde non obstat, quod Albertus habebat ius considerabile, & probabile ex inuestitura, prout nec clausula *vocatis vocandis*, quia quoad primum non est verum stantibus supradictis Constitutionibus, quod Albertus tale ius haberet, dum per
8 eas dicta bona † emphyteotica fuerunt redacta ad instar allodialium, & Alphonsus sine Alberti iniuria poterat quemcumque quamuis omninò extraneum hæredem instituere, aut aliter bona emphyteotica condonare iux. *tex. in l. fratres, & l. fratres. C. de inoffic. testam. Paul. de Castr. cons. 461. visis & diligenter examinatis. num. 3. l. 1.* Quinimo, vt benè vnus ex Dominis
9 dicebat, cum Constitutio Paulina † non solum vocet filios, & descendentes legitimos inuestiti, sed etiam legitimatos, & Andreas descendat à Petro inuestito, & sit etiam legitimatus, verè vocatus est in inuestitura vigore dictæ Constitutionis, ita vt succedat in d. bonis emphyteoticis non solum ex persona Alphonsi, sed etiam ex persona propria, vt in puncto idem *Castr. in d. cons. 461. nu.*
10 *4. vers. quo præmisso.* Clausulæ verò † *vocatis vocandis* (cum illa non importet, quod aliqui sint specialiter citandi, dum non sunt certi, vt in præsenti qui habent ius considerabile quod Albertus, vt dictum est, non habet) satisfactum fuit per citationem generalem contra omnes, & singulos sua interesse putantes, de qua in actis iuxta doctrinam *Bart. in d. l. 3. §. si causa num. 10. ff. de bon. poss. & fuit millies decisum.* Idem respondetur quoad prætensum interesse Ecclesiæ, quæ pariter stantibus dictis Constitutionibus quoad vtile dominium non habebat considerabile interesse, vt fieret aut non fieret legitimatio.

Deinde contra legitimationem opponebatur, quod illa fuit facta vigore rescripti Apostolici cũ narratiua, quòd Andreas erat filius Francisci, & ex muliere etiam soluta, quæ propterea debuerũt iustificari, & tamen iustificata non fuerunt: vnde
11 vt † prætendebatur non constito de substantia, & principali fundamento corruit legitimatio *Paris. cons. 10. num. 21. lib. 2. Rolan. cons. 89. nu. 39. lib. 1. Peregr. de fideicom. art. 33. num. 38. Lup. de illegit. comment. 3. §. 5. num. 11.*

Sed fuit etiam optimè responsum in d. 2. decisione, quod prædicta fuerunt in rescripto narrata
12 per verba, † *vt asseritur*, quæ non indigent iustificatione, cum non sit narratiua partis, sed Papæ, *Rebuff. in concord. tit. de form. mand. Apostill. verb. necnon omnia vers. nota tamen. Modern. de clausul. par. 1. clausul. 170. in fin. Gassad. dec. 4. de prob. in prin.* Rot. *dec. 60. num. 2. de rescrip. in antiq. & dec. 412. nu. 2. & 447. num. 1. par. 2. diuers.*
13 Nec releuat si dicatur quod † *Rebuff. Cassad.* & Rotæ decisiones loquuntur, & procedunt quãdo vnus dumtaxat supplicat, quo casu de stylo Cancellariç apponi solet clausula *vt asseris*, & tunc est necessaria iustificatio, quia censetur narratiua
14 partis, quæ si non iustificatur, gratia † est subreptitia, non autem quando apponitur clausula, *vt asseritur*, quæ cum non soleat apponi quando supplicans est vnus, & est impersonalis, intelligitur
15 esse narratiua † Papæ, quæ ideo non est iustificanda, in casu autem nostro fuerunt duo supplicantes videlicet Alphonsus, & Andreas, in quo casu de
16 stylo Cancellariæ dicitur, † *vt asseritur, vel vt asserunt Hieron. Paul. in prax. Cancell. in notab. super vacan. non reseru. vers. item nota quod vt asserit. quem sequitur Rebuff. vbi supra. & dixit* Rot. *apud Reu. D. meum Decanum dec. 89. nu. 4.*
17 & propterea in præsenti clausulam, † *vt asseritur* non releuare ab onere iustificandi, prout releuaret clausula, *vt asserunt.*

Nam in primis fuit responsum prædictam distinctionem vnius, vel plurium supplicantium es-
18 se nimis subtilem, † & nunquam per Rotam canonizatam, quia d. decisio D. mei Decani illam non firmat, sed solum eam refert, & dixit quod in casu illius decisionis non intrabat; deinde fuit visum esse parum in iure fundatam, & inter vnum & alium casum non posse assignari congruam diuersitatis rationem, & ex ea sequi absurdum quod quando sunt plures supplicantes, ferè nunquam dignosci posset, An sit narratiua partis, vel Papæ, quinimo semper, & indistinctè interpretaretur narratiua partium, & sic plures supplicantes essent peioris conditionis quàm vnus. Tandem fuit etiam animaduersum quod *Hieron. Paul. & Rebuff.* non dicunt, quod vbi sunt plures supplicantes, & apponitur clausula, *vt asseritur* narratiua sit iustificanda, prout iustificanda est, quando dicitur *vt asseritur*, sed solum quod quando sunt
19 † plures supplicantes, solet frequentius apponi clausula *vt asseritur*, quàm vbi vnus dumtaxat supplicat, non tamen inde sequitur, quod sicut narratiua per clausulam, *vt asseritur* est iustificanda, idem procedat quando narratiua fit per clausulam, *vt asseritur*, cum enim à communiter
20 accidentibus † duobus magis quàm vni credendum sit atque deferendum, propterea quãdo duo, vel plures supplicant, crebrius apponitur clausula, *vt asseritur*, quàm in casu quo supplicat vnus tantum ad effectum vt etiam sæpius quando plures supplicant appareat, & detur intelligi narratiuam esse Papæ, qui magis duobus, vt dictum est, quàm vni credere solet, vnde vis, & differentia inter vnum supplicantem, & plures supplicãtes non stat in eo, quod verbum *asseritur* in vno supplicante importet narratiuam Papæ, secus autem in pluribus supplicantibus, sed in eo alio,
21 quod Papa † frequentius ipse narrat, quando sunt plures supplicantes, quàm vbi vnus supplicat, & sic etiam frequentius Cancellaria quando sunt plures

plores supplicantes vtitur verbo *vt asseritur* quã vbi est vnus dumtaxat.

Tandem quoad tertium. An Andreas, vti supra legitimatus potuerit succedere in prædictis bonis emphyteoticis excluso Alberto in inuestitura nominato: difficultas stabat primo quod ista bona sunt sita in Romandiola videlicet in Diœc. Imolen. & extra territorium seu Ducatum Ferra-
22 riæ, & † propterea cessant Bonifaciana, & Paulina, quæ solum loquuntur, & procedunt in bonis sitis in territorio seu Ducatu Ferrariæ, *Ruin. cõs. 167. num. 18. circa fin. lib. 1. & Peregr. cons. 11. num. 4. & 5. lib. 6.* Deinde, quia non sufficit Andream esse legitimatum, sed etiam necessum est, quod Alphonsus ei dd. bona emphyteotica expressè reliquerit, quia non veniunt in generali hæredis institutione sub verbis vniuersalibus *in omnibus autem alijs &c.* ex quo bona emphyteo-
23 tica, † & feudalia non dicuntur propria testatoris *Bart. in l. vt iusiurandi §. si libertus. ff. de op. libert. Salic. in l. si quando. §. illud adeo. C. de inoff. test. Gueitell. de Benedict. in cap. Rain. verb. duas habens filias. num. 284. extra de testam.*

Sed responsio facilis visa fuit, primum enim tollitur ex euidentia facti, quia licet dicta bona sint in Romandiola, & in Diœc. Imolen. Tamen verum, est quod sunt in Territorio Consilicis, & ideo in Ducatu Ferrarien. vt notum est de quo
24 Ducatu † expressè Paulina loquitur. Secundum autem tollitur ex supradictis quia vera est iuris conclusio, quod idem est iudicium de bonis emphyteoticis, ac de alijs bonis hæreditarijs. & veniunt etiã in generali institutione indistinctè pro ut alia bona, quando, vt in præsenti per dictas
25 Cõstitutiones sunt† redacta ad instar allodialium, & de eis testator liberè disponere potest, *Valasc. de iure emphyt. quæst. 48. num. 4. Guliel. Bened. in d. cap. Rain. verb. cætera bona. num. 9. de test. Dec. cons. 395. num. 5. Burs. cons. 3. num. 3. Surd. cons. 63. num. 2. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 197. num. 13. latè Peregr. de fideicom. art. 6. num. 30. cum seq. Magon. decis. Lucen. 5. num. 38. Rot. decis. 172. num. 7. & seq. apud Pacif. de salu. & decis. 375. num. 7. par. 1. recent.*

Alia autem obiecta, aut visa fuerunt non indigere responsione, aut fuerunt benè sublata in supradictis duabus decisionibus in hac causa factis. Et ita vtraque parte acerrimè informãte fuit resolutum &c.

☞ * *Prima est supra in hac parte decisio 221. Altera verò erit in 2. parte huius Tomi.*

R. P. D. DVNOZETTO.

Ariminen. Hæreditatis.

Die Veneris 10. May 1630.

ARGVMENTVM.

Pater, quando non possit prętendere vsumfructum in hæreditate filio relicta à matre.

SVMMARIVM.

1 *Vxor habet hypotecam pro restitutione dotis, super eisdem bonis datis in dotem.*
2 *Saluiani interdictũ competit mediante hypoteca.*
3 *Creditum, cum hypoteca in saluiano, requiritur pro primo extremo.*
4 *Pater nõ potest prætendere vsumfructum in portione bonorum relicta filio, si testator hoc prohibuerit.*
5 *Dispositio Auth. excipitur, C. de bon. q. lib. quando procedat.*
6 *Pater in bonis maternis delatis filio habet tantum vsumfructum.*
7 *Verba, æquis portionibus, important æqualitatẽ.*
8 *Ioner. in auth. item hæreditas, C. de bon. quæ lib. Roland. cons. 95. lib. 1. nu. 49. declarantur.*
9 *Pater in hæreditate, quæ de iure erat deferenda ipsi filio, si succedat vnà cum filio in ea hæreditate, tunc in portione habita à filio non consequitur vsumfructum.*

DECISIO CCCLXXII.

☞ PROPOSITO dubio die 4. Martij præteriti.* An D. Diotalleuio Lallio hæredi in testamento Magdalenæ matris instituto vnà cum Hieronymo Lallio eius patre æquis portionibus esset danda immissio in possessionem medietatis bonorum dotalium d. Magdalenæ per eundem Hieronymum detentorum fuit affirmatiuè resolutum, hodie reproposito eodem dubio Domini in decisis perstiterunt.

Nam subsistere visa fuit conclusio in dicta decisione firmata nimirum Diotalleuio pro obtinenda immissione competere remedium directi saluiani. Quia cum prædictus Hieronymus se obligauerit restituere dotem D. Magdalenæ vxoris in omnem casum eam restituen. propterea sicuti ipsa Magdalena pro restitutione suæ dotis habet hypotecã
1 super † eisdem bonis in dotem datis, nedum ex dicta promissione Hieronymi, verum etiam ex dispositione legis, iuxta *tex. in l. in rebus. C. de iur. dot.* ita pariter Diotalleuus in testamẽto D. Magdalenæ matris pro medietate hæres scriptus in sua
2 portione dicitur habere hypotecam, † qua mediãte competit ei remedium saluiani, *Gabr. cons. 45. num. 20. lib. 1. Rota dec. 3. num. 4. & dec. 95. num. 3. Pacif. de saluian. interd.*

Non obstat, quod nõ probetur primum extremum requisitum, scilicet possessio prædictæ Magdalenæ de tempore sui obitus, quia quicquid sit si ageretur de remedio, *l. fin.* sufficit in præsenti casu
3 quod † probetur creditum dotale cum hypoteca, quod in remedio saluiani requiritur pro primo extremo, *Statil. de salu. inspect. 1. c. 5. nu. 4. Rot. in Romana saluiani interdicti, Veneris 31. Maij 1602. coram Iusto, post d. tract. de salu. dec. 14. num. 1.*

Prout etiam subsistere dixerunt Domini responsionem datam obiectioni circa vsumfructum prætensum per Hieronymum in portione Diotalleuij
4 filij, quod scilicet vbi apparet † de prohibitione dicti vsus fructus facta à testatore, tunc pater ex portione filij illum non consequitur, iuxta *tex. in auth. excipitur. C. de bon. quæ lib* cuius auth. dispo-
5 sitio procedit siue † dicta prohibitio expressè in testamento legatur, siue illa ex verbis tacitè inferatur, *l. vsusfructus, §. ita quis, vbi glos. in verb.* re-

repellendus. ff. quãdo dies legat. ved. Bart. ibid. n. 1. Moli*n.de primog. Hispan. lib. 1. cap. 19. nu. 31. Boer. dec. 193. vers. quoniam secundum, & num. 3. vers. & circa primam.*

In presenti autem casu satis visum fuit constare de tacita prohibitione testatricis ex institutione facta Hieronymo, & Diotalleuio, æquis portionibus, nam si Hieronymus vltra suam portionem in portione filij vsumfructũ haberet, nimis læderetur
6 filius, & locupletaretur pater, qui tres ex† quatuor partibus hæreditatis consequeretur, cum tamen duas posset prætendere nedum ex dispositione iuris *l. 1. C. de bon. matern.* sed ex voluntate etiam testatricis, quam voluisse inducere æqualitatem
7 inter patrem, & filium denotãt illa verba, † æquis portionibus, quæ important æqualitatem, *Bald. cons. 168. nu 4. lib. 5. Ruin. cons. 163. num. 7. lib. 2.* Vnde ad hoc vt dispositio testatricis adimpleatur necessariò dicendum est dictum vsumfructum fuisse tacitè prohibitum, *Bald. cons. 324. per tot.* & præcipuè *num. 1. vers. nam dat intelligere lib. 5.* cum alijs in decisione allegat.

8 Non obstant *Ioner.† in auth. item hæreditas. C. de bon. qualib. Rolan. cons. 95. nu. 49.* & alij pro cõtraria opinione citati, quia vltra quod loquuntur in successione extranei, vel in successione ab intestato, quo casu longe differunt à præsenti, de quo agitur omnes ferè conueniunt, quod vbi pater in hæreditate quæ de iure erat deferenda ipsi filio,
9 prout est hæreditas matris succedit vnà †cum filio in proprietate, tunc pater tanquam recompẽsatus ex dicta proprietate in altera filij portione, non consequitur vsumfructum, idem *Rolan. cons. 95. nu. 49. per tot. lib. 1. Soccin. cons. 34. in 3. quæst. Aret. cons. 72. in 3. dub.* Et ita vtraque &c.

☞ * *Est supra in hac parte decisio 356.*

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. Administrationis.

Die Lunæ 13. Maij 1630.

ARGVMENTVM.

Administratio bonorũ Ecclesiæ regularis spectat ad Abbatem, & ad quem si Ecclesia sit Collegiata, & nõnulla circa hãc materiã.

SVMMARIVM.

1 *Ad Abbatem solum spectat administratio bonorum Conuentus præterquam in arduis.*
2 *Ecclesiæ Collegiatæ bona debent administrari per Archipresbyterum, simul cum Capitulo.*
3 *Bulla Papæ disponens de rebus Ecclesiæ, ex eius potestate in beneficialibus tanquam lex, & forma debet attendi.*
4 *Abbas est legitimus administrator, & caput totius Conuentus.*
5 *Administratio, vel iurisdictio, quando priuatiuè præscripta non præsumatur.*
6 *Ius plura respiciens, habens si vtatur in aliquibus, conseruat ius sibi in totum ideo, quoad alia per non vsum impeditur consuetudo, & præscriptio.*
7 *Clausula sublata, & decretum irritãs, non solum abrogat contrariam consuetudinem, si quæ erat stantibus clausulis, quorum tenores, ex certa scientia &c.*
8 *Sed etiam illam impedit in futurum.*
9 *Præscriptio, stante mala fide non currit.*
10 *Præscriptio quadragenaria requiritur, ad hoc vt inducatur consuetudo contra ius, & Ecclesiam.*
11 *Oblationes fidelium, quæ fiũt in Ecclesijs Monachorum, vniuerso Conuentui acquiruntur.*
12 *Ecclesia Collegiata, dum non habet nisi vnicam mensam Capitularem, ex ea tàm Archipresbyter, quàm Canonici æqualem portionem recipere debent pro sua dote.*
13 *Subrogatio operatur in his, quæ simul conueniri possunt, & in omnibus præterquam in expressis.*

DECISIO CCCLXXIII.

PROPOSITO iterum dubio, quod Capitulo tantum informante fuit coram me resolutũ 16. Februarij anni proximè præteriti * super ☞ administratione bonorum, & exercitio iurisdictionis Ecclesiæ Villæ Bertrandi, Domini persistendo in decisis responderunt eãdem administrationem, & iurisdictionem nõ ad solum Archipresbyterum priuatiuè, sed ad ipsum simul vnà cum suo Capitulo pertinere.

Quicquid enim esset in statu regularitatis, an scilicet tunc administratio vniuersa esset solius Ab
1 batis siue de iure, ex quo † ad eundem Abbatem solum spectat administratio bonorum Conuẽtus præterquam in arduis *c. nullam 18. q. 2. c. edoceri, & ibi Abb. nu. 7. de rescript. ide. Abb. cons 44. nu. 2. lib. 2. Feder. de Sen. cons. 123. nu. 2. Rot. decis. 554. nu. 7. par. 1. diuers* Siue etiam quia ita de facto obseruaretur, vt ostendere conabantur informantes pro Archipresbytero ex compluribus actibus factis à solo Abbate; certè mutato per Papam statu regulari in statum secularem, & abrogata regularitate, atque eius institutis bona olim Monasterij regularis, quæ post erectionem effecta fuerunt Ec-
2 clesiæ Collegiatæ, & de † iure administrari debuerunt ab Archipresbytero simul cum Capitulo, *cap. nouit, cap. quanto. de his quæ fiunt à Prælat. sin. cõs. cap. Gas. de Grass. decis 4. eod. tit. Rot. decis. 16. & decis. 193. par. 1. recent. Card. Seraph. decis. 330. num. 1. Mantic. decis. 207. nu. 4. Card. Caual. decis. 57. nu. 2.* Et hoc idem Papa in Bulla erectionis expressit, concessa iurisdictione eidem Archipresbytero, & Capitulo communi. Quæ Bulla, circũ-
3 scripto† statu regulari ex potestate Papæ in beneficialibus est attendenda tanquam forma, & lex fundationis, *Butr. cons. 4. nu. 1. Verall. decis. 292. par. 2. Card. Seraph. dec. 1445. nu. 6.*

Et ex his cessabant quæ obiecta fuerunt de consuetudine, & diuturniori possessione quæ dicebatur esse in contrarium, vt tam Abbas in statu regularitatis quàm Archipresbyter in statu sæculari soli administrauerint, quia cum bona non essent solius Abbatis, aut præbendæ Abbatialis, vt contendebant informantes pro Archipresbytero, sed totius Monasterij, & Ecclesiæ, & eorum curam, & administrationem habuerit Abbas tanquam

† le-

4 legitimus † administrator & caput totius Cōuentus, vt considerant, & concludunt DD. omnes superius adducti, & præter eos *Corn. cons. 19. nu. 7. lib. 2. Aufrer. ad Cappellam Tholosan. dec. 79. Nauar. cons. 1. de his quæ fiunt à Prælat. fin. cons. Cap. Rot. decis. 3. nu. 4 de confess. in nou.* & probat etiā limitatio, vt id possit de iure Abbas in his solum, quæ minima reputantur: consuetudo ante secularizationem quicquam tribuere non potuit, conseruatum enim fuit ius Conuentus, & Monasterij, dū eiusdem Monasterij nomine, & tanquam illius administrator ea omnia fecisse censetur. Neque præ-
5 scripta præsumi poterat † administratio, vel iurisdictio priuatiuè dum cura, quam habebat bonorū Monasterij conueniebat cum statu regulari, vt ex *Innoc. distinguit Calderin. cons. 2. de præscript. Bal. cons 439 nu. 1. lib. 3.* Imo non solum ex tot actibus non ostendebatur aliquis, qui possessionem contrariam iuri, quod Monasterium habebat super ijsdem bonis cōcluderet, vt darentur etiam aliqui quos idem Conuentus fecerat in statu regularita-
6 tis, † & ex quibus retenta ab eodem videri poterat administratio, & impedita contraria consuetudo, & præscriptio, *l. vt pomum. ff. de seruit. Bart in l. si vnus, ff. de seruit. rustic. prædi. Aym. cons. 27. nu. 2. Surd. cons. 323. n. 47. Rot. in Adrien. iurisd. 27. Iun. 1622. & 30. Ian. 1623. coram D. meo Pirouano.*

Non etiam aliqua potuit induci cōsuetudo post secularizationem cum ex bulla erectionis in collegiatam concederetur simultanea administratio
7 Archipresbytero, & Capitulo cum † cl ausula sublata, & decreto irritanti ex qua nō solum abrogata fuit, si quæ erat antiqua consuetudo stātibus clausulis, quorum tenores, ex certa scientia, & similibus, *Anchar. cons. 335. Ruin. consil. 12 num. 29. lib. 5. Becc. cons. 55. num. 20. Afflict. decis. 195. n. 4.*
8 Verum † etiam impedita in futurum, *cap. si eo tempore cum ibi not. de elect. lib. 6. Cassad. decis. 1. nu. 2. de restit. spoliat. Rot. dec. 549. num. 2. & decis. 189. num. 4. par. 2. diuers.* Immo ex titulo erectionis in-
9 ducta fuit in Archipresbytero † mala fides, ex qua etiam præscriptio currere non potuit, *cap. vlt. de præscript. c. possess. de reg. iur. lib. 6. Aym. cons. 146. Gabr. de præscript. conclu. 1 num. 57.* & demum deficit ipsa essentia præscriptionis cursus scilicet legitimi temporis ad præscribendum, qui in hac
10 materia † contra ius, & contra Ecclesiam debuit saltem esse quadraginta annorum deducto tempore litis, *cap. ad audientiam de præscript. cap. fin. & ibi DD. post glos. in verb. legitime de consuetud. Rot. decis. 355. num. 2. & decis. 497 num. 4. part. 1. recent.*

Ex dictis sublata videri poterat diuisio fructuū deducta per informantes, quod scilicet alij essent fructus ipsius Capituli, alij fructus Archipresbyteratus, neque enim eadem diuisio subsistebat tam ante erectionem huius Ecclesiæ in Collegiatam, cuius dotatio variæ donationes, & oblationes ex piorum eleemosynis (ex quibus acquisitionibus hi
11 fructus comparati sunt) semper † factæ fuerunt Ecclesiæ, & Monasterio, & quæsita vniuerso Conuentui, *cap. 1. & ibi not. Abb. num. 4. de stat. monach. cap. nimis vbi DD. communiter de excess. Prælat. Maluet. de oblat. dub. 4. num. 65. Petr. de Vbald. de canonic. Episcopali cap. 4. quæst. 16. num. 6. Ferret. cons. 143. num. 2. Cardin. Mantic. decis 38. num. 4. Marescot. var. resolut. lib. 2. cap. 42. num. 3.* quam in statu in quo hodie est Collegiatæ, dum non ha-
12 bet † nisi vnicam mensam capitularem, ex qua tam Archipresbyter, quàm Canonici æqualem portionem recipere debent pro sua dote, vt præcisis verbis legitur in Bulla erectionis.

Demum neque contrarium continebant declarationes, quas fecerat Clemens Octauus post applicationem dotis de fructibus huius Abbatiæ dignitatibus Cathedralis Ecclesiæ Celsonen. Quod enim declarauerit idem Clemens in suis litteris, vt ex ea dotis applicatione, & assignatione bonorum iuribus Archipresbyteri detractum non fuerit, cuius iurisdictionem saluam esse volebat tātum abest, vt Capitulo præiudicauerit, vt immo iura eiusdem Capituli præseruasse etiam videatur. Nam præterquam considerauit iurisdictionem Archipresbyteri in bonis donatis respectu dignitatum alterius Ecclesiæ, non autem vti distinctam, & in concursu Capituli, id etiam declaratio continebat, vt per eā applicationem dotis nunquam iurisdictio super eisdem bonis transiuerit ad dignitates: vel enim eandem iurisdictionem prætendit Archipresbyter post erectam Ecclesiam in secularem, & illa tam de iure, quàm ex forma erectionis erat communis etiam Capitulo*, vel quia per subrogationem successerit in locum Abbatis, quasi cum ille solus administraret, & secularizatio nihil præterea sustulerit, quàm qualitatem regularitatis, ita etiam iurisdictio ad se solum pertineret, & cum suppressus fuerit status regularis, & formæ, ac qualitati status secularis repugnet, vt iurisdictio non communicetur etiam Capitulo, non opus est quærere, quam iurisdictionem Abbas antea habuerit, quia subro-
13 gatio operatur in his † quæ simul conuenire possunt, & in omnibus præterquam in expressis, *Rebuff. in prax. tit. de form. erectio. in Collegiat. Oldrad. cons. 330 in fin. Menoch. cons. 88. nu. 23. Dec. cons. 19. num. 135 lib. 3. Card. Seraph. decis. 1445. num. 4.*

Et ita resolutum fuit vtraque, &c.

* *Est supra in hac causa decisio 252. Et plures alias decisiones cumulaui infra in 2. parte ad decis. 309. & ad decisiones 32. par. 3.*

R.MO P. D. MERLINO DECANO.

Romana Census.

Die Lunæ 13. Maii 1630.

ARGVMENTVM.

Procurator constitutus ad exigendum cum clausulis amplissimis an possit extinguere censum latè tractatur. Census, quando extinguitur, quid sit necessarium. Procurator constitutus ad exigendum, an possit recipere. Census an per compensationem extinguatur.

SVM-

repellendus. ff. quãdo dies legat. ced. Bart. ibid. n. 1. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. cap. 19. nu. 31. Boer. dec. 193. vers. quoniam secundum, & num. 3. vers. & circa primam.

In presenti autem casu satis visum fuit constare de tacita prohibitione testatricis ex institutione facta Hieronymo, & Diotalleuio, æquis portionibus, nam si Hieronymus vltra suam portionem in portione filij vsumfructũ haberet, nimis læderetur
6 filius, & locupletaretur pater, qui tres ex† quatuor partibus hæreditatis consequeretur, cum tamen duas posset prætendere nedum ex dispositione iuris *l. 1. C. de bon. matern.* sed ex voluntate etiam testatricis, quam voluisse inducere æqualitatem
7 inter patrem, & filium denotãt illa verba, † æquis portionibus, quæ important æqualitatem, *Bald. cons. 168. nu 4. lib. 5. Ruin. cons. 163. num. 7. lib. 2.* Vnde ad hoc vt dispositio testatricis adimpleatur necessariò dicendum est dictum vsumfructum fuisse tacitè prohibitum, *Bald. cons. 324 per tot.* & præcipuè *num. 1. vers. nam dat intelligere lib. 5.* cum alijs in decisione allegat.
8 Non obstant *Ioner.* † *in auth. item hæreditas. C. de bon. qualib. Rolan. cons. 95. nu. 49.* & alij pro cõtraria opinione citati, quia vltra quod loquuntur in successione extranei, vel in successione ab intestato, quo casu longe differunt à præsenti, de quo agitur omnes ferè conueniunt, quod vbi pater in hæreditate, quæ de iure erat deferenda ipsi filio,
9 prout est hæreditas matris succedit vnà †cum filio in proprietate, tunc pater tanquam recompẽsatus ex dicta proprietate in altera filij portione, non consequitur vsumfructum, idem *Rolan. cons. 95. nu. 49. per tot. lib. 1. Soccin. cons. 34. in 3. quæst. Aret. cons. 72. in 3. dub.* Et ita vtraque &c.

☞ * *Et supra in hac parte decisio 356.*

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. Administrationis.

Die Lunæ 13. Maij 1630.

ARGVMENTVM.

Administratio bonorũ Ecclesiæ regularis spectat ad Abbatem, & ad quem si Ecclesia sit Collegiata, & nõnulla circa hãc materiã.

SVMMARIVM.

1 *Ad Abbatem solum spectat administratio bonorum Conuentus præterquam in arduis.*
2 *Ecclesiæ Collegiatæ bona debent administrari per Archipresbyterum, simul cum Capitulo.*
3 *Bulla Papæ disponens de rebus Ecclesiæ, ex eius potestate in beneficialibus tanquam lex, & forma debet attendi.*
4 *Abbas est legitimus administrator, & caput totius Conuentus.*
5 *Administratio, vel iurisdictio, quando priuatiuè præscripta non præsumatur.*
6 *Ius plura respiciens, habens si vtatur in aliquibus, conseruat ius sibi in totum ideo, quoad alia per non vsum impeditur consuetudo, & præscriptio.*
7 *Clausula sublata, & decretum irritãs, non solum abrogat contrariam consuetudinem, si qua erat stantibus clausulis, quorum tenores, ex certa scientia &c.*
8 *Sed etiam illam impedit in futurum.*
9 *Præscriptio, stante mala fide non currit.*
10 *Præscriptio quadragenaria requiritur, ad hoc vt inducatur consuetudo contra ius, & Ecclesiam.*
11 *Oblationes fidelium, quæ fiũt in Ecclesijs Monachorum, vniuerso Conuentui acquiruntur.*
12 *Ecclesia Collegiata, dum non habet nisi vnicam mensam Capitularem, ex ea tàm Archipresbyter, quàm Canonici æqualem portionem recipere debent pro sua dote.*
13 *Subrogatio operatur in his, quæ simul conueniri possunt, & in omnibus præterquam in expressis.*

DECISIO CCCLXXIII.

PROPOSITO iterum dubio, quod Capitulo tantum informante fuit coram me resolutũ 16. Februarij anni proximè præteriti * super administratione bonorum, & exercitio iurisdictionis Ecclesiæ Villæ Bertrandi, Domini persistendo in decisis responderunt eãdem administrationem, & iurisdictionem nõ ad solum Archipresbyterum priuatiuè, sed ad ipsum simul vnà cum suo Capitulo pertinere.

Quicquid enim esset in statu regularitatis, an scilicet tunc administratio vniuersa esset solius Ab-
1 batis siue de iure, ex quo † ad eundem Abbatem solum spectat administratio bonorum Conuẽtus præterquam in arduis *c. nullam 18. q. 2. c. edoceri, & ibi Abb. nu. 7. de rescript. ide. Abb. cons. 44. nu. 2. lib. 2. Feder. de Sen. cons. 123. nu. 2. Rot. decis. 554. nu. 7. par. 1. diuers.* Siue etiam quia ita de facto obseruaretur, vt ostendere conabantur informantes pro Archipresbytero ex compluribus actibus factis à solo Abbate, certè mutato per Papam statu regulari in statum secularem, & abrogata regularitate, atque eius institutis bona olim Monasterij regularis, quæ post erectionem effecta fuerunt Ec-
2 clesiæ Collegiatæ, & de † iure administrari debuerunt ab Archipresbytero simul cum Capitulo, *cap. nouit, cap. quanto. de his quæ fiunt à Prælat. sin. cõs. cap. Cas. de Grass. decis. 4. eod. tit. Rot. decis. 16. & decis. 193 par. 1. recent. Card. Seraph. decis. 339. num. 1. Mantic. decis. 207. nu. 4. Card. Caual. decis. 57. nu. 2.* Et hoc idem Papa in Bulla erectionis expressit, concessa iurisdictione eidem Archipresbytero, & Capitulo communi. Quæ Bulla, circũ-
3 scripto† statu regulari ex potestate Papæ in beneficialibus est attendenda tanquam forma, & lex fundationis, *Butr. cons. 4. nu. 1. Verall. decis. 292. par. 2. Card. Seraph. dec. 1445. nu 6.*

Et ex his cessabant quæ obiecta fuerunt de consuetudine, & diuturniori possessione quæ dicebatur esse in contrarium, vt tam Abbas in statu regularitatis quàm Archipresbyter in statu sæculari soli administrauerint, quia cum bona non essent solius Abbatis, aut præbendæ Abbatialis, vt contendebant informantes pro Archipresbytero, sed totius Monasterij, & Ecclesiæ, & eorum curam, & administrationem habuerit Abbas tanquam

† le-

4 legitimus † administrator & caput totius Cõuentus, vt considerant, & concludunt DD. omnes superius adducti, & præter eos *Corn. consf. 19. nu. 7. lib. 2. Aufrer. ad Cappellam Tholosan. dec. 79. Nauar. consf. 1. de his quæ fiunt à Prælat. fin. consf. Cap. Rot. decis. 3. nu. 4 de confess. in nou.* & probat etiã limitatio, vt id possit de iure Abbas in his solum, quæ minima reputantur: consuetudo ante secularizationem quicquam tribuere non potuit, conseruatum enim fuit ius Conuentus, & Monasterij, dũ eiusdem Monasterij nomine, & tanquam illius administrator ea omnia fecisse censetur. Neque præ-
5 scripta præsumi poterat † administratio, vel iurisdictio priuatiuè dum cura, quam habebat bonorũ Monasterij conueniebat cum statu regulari, vt ex *Innoc. distinguit Calderin. consf. 2. de præscript. Bal. consf 439 nu. 1. lib. 3.* Imo non solum ex tot actibus non ostendebatur aliquis, qui possessionem contrariam iuri, quod Monasterium habebat super ijsdem bonis cõcluderet, vt darentur etiam aliqui quos idem Conuentus fecerat in statu regularita-
6 tis, † & ex quibus retenta ab eodem videri poterat administratio, & impedita contraria consuetudo, & præscriptio, *l. vt pomum. ff. de seruit. Bart. in l. si vnus, ff. de seruit. rustic. prædi. Aym. consf. 27. nu. 2. Surd. consf. 323. n. 47. Rot. in Adrien. iurisd. 27. Iun. 1622. & 30. Ian. 1623. coram D. meo Pirouano.*

Non etiam aliqua potuit induci cõsuetudo post secularizationem cum ex bulla erectionis in collegiatam concederetur simultanea administratio
7 Archipresbytero, & Capitulo cum † cl ausula sublata, & decreto irritanti ex qua nõ solum abrogata fuit, si quæ erat antiqua consuetudo stãtibus clausulis, quorum tenores, ex certa scientia, & similibus, *Anchar. consf. 335. Ruin. consil. 12. num. 29. lib. 5. Becc. consf. 55. num. 20. Afflict. decis. 195. n. 4.*
8 Verum † etiam impedita in futurum, *cap. si eo tempore cum ibi not. de elect. lib. 6. Cassad. decis. 1. nu. 2. de restit. spoliat. Rot. dec. 549. num. 2. & decis. 189. num. 4. par. 2. diuers.* Immo ex titulo erectionis in-
9 ducta fuit in Archipresbytero † mala fides, ex qua etiam præscriptio currere non potuit, *cap. vlt. de præscript. c. possess. de reg. iur. lib. 6. Aym. consf. 146. Gabr. de præscript. conclu. 1. num. 57.* & demum deficit ipsa essentia præscriptionis cursus scilicet legitimi temporis ad præscribendum, qui in hac
10 materia † contra ius, & contra Ecclesiam debuit saltem esse quadraginta annorum deducto tempore litis, *cap. ad audientiam de præscript. cap. fin. & ibi DD. post glos. in verb. legitime de consuetud. Rot. decis. 355. num. 2. & decis. 497 num. 4. part. 1. recent.*

Ex dictis sublata videri poterat diuisio fructuũ deducta per informantes, quod scilicet alij essent fructus ipsius Capituli, alij fructus Archipresbyteratus, neque enim eadem diuisio subsistebat tam ante erectionem huius Ecclesiæ in Collegiatam, cuius dotatio variæ donationes, & oblationes ex piorum eleemosynis (ex quibus acquisitionibus hi
11 fructus comparati sunt) semper † factæ fuerunt Ecclesiæ, & Monasterio, & quæsita vniuerso Conuentui, *cap. 1. & ibi not. Abb. num. 4. de stat. monach. cap. nimis vbi DD. communiter de excess. Prælat. Maluet. de oblat. dub. 4. num. 65. Petr. de Vbald. de canonic. Episcopali cap. 4. quæst. 16. num. 6. Ferret. consf. 143. num. 2. Cardin. Mantic. decis. 38. num. 4. Marescot. var. resolut. lib. 2. cap. 42. num. 3.* quam in statu in quo hodie est Collegiatæ, dum non ha-
12 bet † nisi vnicam mensam capitularem, ex qua tam Archipresbyter, quàm Canonici æqualem portionem recipere debent pro sua dote, vt præcisis verbis legitur in Bulla erectionis.

Demum neque contrarium continebant declarationes, quas fecerat Clemens Octauus post applicationem dotis de fructibus huius Abbatiæ dignitatibus Cathedralis Ecclesiæ Celsonen. Quod enim declarauerit idem Clemens in suis litteris, vt ex ea dotis applicatione, & assignatione bonorum iuribus Archipresbyteri detractum non fuerit, cuius iurisdictionem saluam esse volebat tãtum abest, vt Capitulo præiudicauerit, vt immo iura eiusdem Capituli præseruasse etiam videatur. Nam præterquam considerauit iurisdictionem Archipresbyteri in bonis donatis respectu dignitatum alterius Ecclesiæ, non autem vti distinctam, & in concursu Capituli, id etiam declaratio continebat, vt per eã applicationem dotis nunquam iurisdictio super eisdem bonis transiuerit ad dignitates: vel enim eandem iurisdictionem prætendit Archipresbyter post erectam Ecclesiam in secularem, & illa tam de iure, quàm ex forma erectionis erat communis etiam Capitulo*, vel quia per subrogationem successerit in locum Abbatis, quasi cum ille solus administraret, & secularizatio nihil præterea sustulerit, quàm qualitatem regularitatis, ita etiam iurisdictio ad se solum pertineret, & cum suppressus fuerit status regularis, & formæ, ac qualitati status secularis repugnet, vt iurisdictio non communicetur etiam Capitulo, non opus est quærere, quam iurisdictionem Abbas antea habuerit, quia subro-
13 gatio operatur in his † quæ simul conuenire possunt, & in omnibus præterquam in expressis, *Rebuff. in prax. tit. de form. erectio. in Collegiat. Oldrad. consf. 330 in fin. Menoch. consf. 88. nu. 23. Dec. consf. 19. num. 135 lib. 3. Card. Seraph. decis. 1445. num. 4.*

Et ita resolutum fuit vtraque, &c.

* *Est supra in hac causa decisio 252. Et plures alias decisiones cumulaui infra in 2. parte ad decis. 309. & ad decisiones 32. par. 3.*

R.MO P. D. MERLINO DECANO.

Romana Census.

Die Lunæ 13. Maij 1630.

ARGVMENTVM.

Procurator constitutus ad exigendum cum clausulis amplissimis an possit extinguere censum latè tractatur. Census, quando extinguitur, quid sit necessarium. Procurator constitutus ad exigendum, an possit recipere. Census an per compensationem extinguatur.

SVM-

reuellendus. ff. quãdo dies legat. ced. Bart. ibid. n. 1. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. cap. 19. nu. 31. Boer. dec. 193. vers. quoniam secundum, & num. 3. vers. & circa primam.

In præsenti autem casu satis visum fuit constare de tacita prohibitione testatricis ex institutione facta Hieronymo, & Diotalleuio, æquis portionibus, nam si Hieronymus vltra suam portionem in portione filij vsumfructũ haberet, nimis læderetur
6 filius, & locupletaretur pater, qui tres ex† quatuor partibus hæreditatis consequeretur, cum tamen duas posset prætendere nedum ex dispositione iuris *l. 1. C. de bon. matern.* sed ex voluntate etiam testatricis, quam voluisse inducere æqualitatem
7 inter patrem, & filium denotãt illa verba,† æquis portionibus, quæ important æqualitatem, *Bald. cons. 168. nu 4. lib. 5. Ruin. cons. 163. num. 7. lib. 2.* Vnde ad hoc vt dispositio testatricis adimpleatur necessariò dicendum est dictum vsumfructum fuisse tacitè prohibitum, *Bald. cons. 324 per tot.* & præcipuè *num. 1. vers. nam dat intelligere lib. 5.* cum alijs in decisione allegat.
8 Non obstant *Ioner.† in auth. item hæreditas. C. de bon. qualib. Rolan. cons. 95. nu. 49.* & alij pro cõtraria opinione citati, quia vltra quod loquuntur in successione extranei, vel in successione ab intestato, quo casu longe differunt à præsenti, de quo agitur omnes ferè conueniunt, quod vbi pater in hæreditate, quæ de iure erat deferenda ipsi filio,
9 prout est hæreditas matris succedit vnà †cum filio in proprietate, tunc pater tanquam recompẽsatus ex dicta proprietate in altera filij portione, non consequitur vsumfructum, idem *Rolan. cons. 95. nu. 49. per tot. lib. 1. Soccin. cons. 34. in 3. quæst. Aret. cons. 72. in 3. dub.* Et ita vtraque &c.

☞ * *Est supra in hac parte decisio 356.*

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. Administrationis.

Die Lunæ 13. Maij 1630.

ARGVMENTVM.

Administratio bonorũ Ecclesiæ regularis spectat ad Abbatem, & ad quem si Ecclesia sit Collegiata, & nõnulla circa hãc materiã.

SVMMARIVM.

1 *Ad Abbatem solum spectat administratio bonorum Conuentus præterquam in arduis.*
2 *Ecclesiæ Collegiatæ bona debent administrari per Archipresbyterum, simul cum Capitulo.*
3 *Bulla Papæ disponens de rebus Ecclesiæ, ex eius potestate in beneficialibus tanquam lex, & forma debet attendi.*
4 *Abbas est legitimus administrator, & caput totius Conuentus.*
5 *Administratio, vel iurisdictio, quando priuatiuè præscripta non præsumatur.*
6 *Ius plura respiciens, habens si vtatur in aliquibus, conseruat ius sibi in totum ideo, quoad alia per non vsum impeditur consuetudo, & præscriptio.*
7 *Clausula sublata, & decretum irritãs, non solum abrogat contrariam consuetudinem, si qua erat stantibus clausulis, quorum tenores, ex certa scientia &c.*
8 *Sed etiam illam impedit in futurum.*
9 *Præscriptio, stante mala fide non currit.*
10 *Præscriptio quadragenaria requiritur, ad hoc vt inducatur consuetudo contra ius, & Ecclesiam.*
11 *Oblationes fidelium, quæ fiũt in Ecclesijs Monachorum, vniuerso Conuentui acquiruntur.*
12 *Ecclesia Collegiata, dum non habet nisi vnicam mensam Capitularem, ex ea tàm Archipresbyter, quàm Canonici æqualem portionem recipere debent pro sua dote.*
13 *Subrogatio operatur in his, quæ simul conueniri possunt, & in omnibus præterquam in expressis.*

DECISIO CCCLXXIII.

PROPOSITO iterum dubio, quod Capitulo tantum informante fuit coram me resolutũ 16. Februarij anni proximè præteriti * super administratione bonorum, & exercitio iurisdictionis Ecclesiæ Villæ Bertrandi, Domini persistendo in decisis responderunt eãdem administrationem, & iurisdictionem nõ ad solum Archipresbyterum priuatiuè, sed ad ipsum simul vnà cum suo Capitulo pertinere.

Quicquid enim esset in statu regularitatis, an scilicet tunc administratio vniuersa esset solius Ab
1 batis siue de iure, ex quo † ad eundem Abbatem solum spectat administratio bonorum Conuẽtus præterquam in arduis *c. nullam 18. q. 2. c. edoceri, & ibi Abb. nu. 7. de rescript. ide. Abb. cons. 44. nu. 2. lib. 2. Feder. de Sen. cons. 123. nu. 2. Rot. decis. 554. nu. 7. par. 1. diuers.* Siue etiam quia ita de facto obseruaretur, vt ostendere conabantur informantes pro Archipresbytero ex compluribus actibus factis à solo Abbate, certè mutato per Papam statu regulari in statum secularem, & abrogata regularitate, atque eius institutis bona olim Monasterij regularis, quæ post erectionem effecta fuerunt Ec
2 clesiæ Collegiatæ, & de † iure administrari debuerunt ab Archipresbytero simul cum Capitulo, *cap. nouit, cap. quanto. de his quæ fiunt à Prælat. sin. cõs. cap. Cæs. de Graff. decis. 4. eod. tit. Rot. decis. 16. & decis. 193. par. 1. recent. Card. Seraph. decis. 339. num. 1. Mantic. decis. 207. nu. 4. Card. Caual. decis. 57. nu. 2.* Et hoc idem Papa in Bulla erectionis expressit, concessa iurisdictione eidem Archipresbytero, & Capitulo communi. Quæ Bulla, circũ
3 scripto† statu regulari ex potestate Papæ in beneficialibus est attendenda tanquam forma, & lex fundationis, *Butr. cons. 4. nu. 1. Verall. decis. 292. par. 2. Card. Seraph. dec. 1445. nu 6.*

Et ex his cessabant quæ obiecta fuerunt de consuetudine, & diuturniori possessione quæ dicebatur esse in contrarium, vt tam Abbas in statu regularitatis quàm Archipresbyter in statu sæculari soli administrauerint, quia cum bona non essent solius Abbatis, aut præbendæ Abbatialis, vt contendebant informantes pro Archipresbytero, sed totius Monasterij, & Ecclesiæ, & eorum curam, & administrationem habuerit Abbas tanquam

† le-

4 legitimus † administrator & caput totius Conuentus, vt considerant, & concludunt DD. omnes superius adducti, & præter eos *Corn. cons. 19. nu. 7. lib. 2. Aufrer. ad Cappellam Tholosan. dec. 79. Nauar. cons. 1. de his quæ fiunt à Prælat. sin. cons. Cap. Rot. decis. 3. nu. 4 de confess. in nou.* & probat eadē limitatio, vt id possit de iure Abbas in his solum, quæ minima reputantur: consuetudo ante sæcularizationem quicquam tribuere non potuit, conseruatum enim fuit ius Conuentus, & Monasterij, dū eiusdem Monasterij nomine, & tanquam illius administrator ea omnia fecisse censetur. Neque præ-
5 scripta præsumi poterat † administratio, vel iurisdictio priuatiuè dum cura, quam habebat bonorū Monasterij conueniebat cum statu regulari, vt ex *Innoc. distinguit Calderin. cons. 2. de præscript. Bal. cons. 439 nu. 1. lib. 3.* Imo non solum ex tot actibus non ostendebatur aliquis, qui possessionem contrariam iuri, quod Monasterium habebat super iisdem bonis cōcluderet, vt darentur etiam aliqui quos idem Conuentus fecerat in statu regularita-
6 tis, † & ex quibus retenta ab eodem videri poterat administratio, & impedita contraria consuetudo, & præscriptio, *l. vt pomum ff. de seruit. Bart in l. si vnus, ff. de seruit. rustic. prædi. Aym. cons. 27. nu. 2. Surd. cons. 323. n. 47. Rot. in Adrien. iurisd. 27. Iun. 1622. & 30. Ian. 1623. coram D. meo Pirouano.*

Non etiam aliqua potuit induci cōsuetudo post secularizationem cum ex bulla erectionis in collegiatam concederetur simultanea administratio
7 Archipresbytero, & Capitulo cum † clausula sublata, & decreto irritanti ex qua nō solum abrogata fuit, si quæ erat antiqua consuetudo statibus clausulis, quorum tenores, ex certa scientia, & similibus, *Anchar. cons. 335. Ruin. consil. 12. num. 29. lib. 5. Bece. cons. 55 num. 20. Afflict. decis. 195. n. 4.*
8 Verum † etiam impedita in futurum, *cap. si eo tempore cum ibi not. de elect. lib. 6. Cassad. decis. 1. nu. 2. de restit. spoliat. Rot. dec. 549. num. 2. & decis. 189. num. 4. par. 2. diuers.* Immo ex titulo erectionis in-
9 ducta fuit in Archipresbytero † mala fides, ex qua etiam præscriptio currere non potuit, *cap. vlt. de præscript. c. possess. de reg. iur. lib. 6. Aym. cons. 146. Gabr. de præscript. conclu. 1. num. 57.* & demum deficit ipsa essentia præscriptionis cursus scilicet legitimi temporis ad præscribendum, qui in hac
10 materia † contra ius, & contra Ecclesiam debuit saltem esse quadraginta annorum deducto tempore litis, *cap. ad audientiam de præscript. cap. fin. & ibi DD. post glos. in verb. legitime de consuetud. Rot. decis. 355. num. 2. & decis. 497 num. 4. part. 1. recent.*

Ex dictis sublata videri poterat diuisio fructuū deducta per informantes, quod scilicet alij essent fructus ipsius Capituli, alij fructus Archipresbyteratus, neque enim eadem diuisio subsistebat tam ante erectionem huius Ecclesiæ in Collegiatam, cuius dotatio variæ donationes, & oblationes ex piorum eleemosynis (ex quibus acquisitionibus hi
11 fructus comparati sunt) semper † factæ fuerunt Ecclesiæ, & Monasterio, & quæsita vniuerso Conuentui, *cap. 1. & ibi not. Abb. num. 4. de stat. monach. cap. nimis vbi DD. communiter de excess. Prælat. Maluet. de oblat. dub. 4. num. 65. Petr. de Vbald. de canonic. Episcopali cap. 4. quæst. 16. num. 6. Ferret. cons. 143. num. 2. Cardin. Mantic. decis. 38. num. 4. Marescot. var. resolut. lib. 2. cap. 42. num. 3.* quam in statu in quo hodie est Collegiatæ, dum non ha-
12 bet † nisi vnicam mensam capitularem, ex qua tam Archipresbyter, quàm Canonici æqualem portionem recipere debent pro sua dote, vt præcisis verbis legitur in Bulla erectionis.

Demum neque contrarium continebant declarationes, quas fecerat Clemens Octauus post applicationem dotis de fructibus huius Abbatiæ dignitatibus Cathedralis Ecclesiæ Celsonen. Quod enim declarauerit idem Clemens in suis litteris, vt ex ea dotis applicatione, & assignatione bonorum iuribus Archipresbyteri detractum non fuerit, cuius iurisdictionem saluam esse volebat tātum abest, vt Capitulo præiudicauerit, vt immo iura eiusdem Capituli præseruasse etiam videatur. Nam præterquam considerauit iurisdictionem Archipresbyteri in bonis donatis respectu dignitatum alterius Ecclesiæ, non autem vti distinctam, & in concursu Capituli, id etiam declaratio continebat, vt per eā applicationem dotis nunquam iurisdictio super eisdem bonis transiuerit ad dignitates: vel enim eandem iurisdictionem prætendit Archipresbyter post erectam Ecclesiam in secularem, & illa tam de iure, quàm ex forma erectionis erat communis etiam Capitulo*, vel quia per subrogationem successerit in locum Abbatis, quasi cum ille solus administraret, & secularizatio nihil præterea sustulerit, quàm qualitatem regularitatis, ita etiam iurisdictio ad se solum pertineret, & cum suppressus fuerit status regularis, & formæ, ac qualitati status secularis repugnet, vt iurisdictio non communicetur etiam Capitulo, non opus est quærere, quam iurisdictionem Abbas antea habuerit, quia subro-
13 gatio operatur in his † quæ simul conuenire possunt, & in omnibus præterquam in expressis, *Rebuff. in prax. tit. de form. erectio. in Collegiat. Oldrad. cons. 330 in fin. Menoch. cons. 88. nu. 23. Dec. cons. 19. num. 135 lib. 3. Card. Seraph. decis. 1445. num. 4.*

Et ita resolutum fuit vtraque, &c.

☞ * *Est supra in hac causa decisio 252. Et plures alias decisiones cumulaui infra in 2. parte ad decis. 309. & ad decisiones 32. par. 3.*

R.mo P. D. MERLINO DECANO.

Romana Census.

Die Lunæ 13. Maii 1630.

ARGVMENTVM.

Procurator constitutus ad exigendum cum clausulis amplissimis an possit extinguere censum latè tractatur. Census, quando extinguitur, quid sit necessarium. Procurator constitutus ad exigendum, an possit recipere. Census an per compensationem extinguatur.

SVM-

repellendus. ff. quãdo dies legat. ced. Bart. ibid. n. 1. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. cap. 19. nu. 31. Boer. dec. 193. vers. quoniam secundum, & num. 3. vers. & circa primam.

In præsenti autem casu satis visum fuit constare de tacita prohibitione testatricis ex institutione facta Hieronymo, & Diotalleuio, æquis portionibus, nam si Hieronymus vltra suam portionem in portione filij vsumfructũ haberet, nimis læderetur
6 filius, & locupletaretur pater, qui tres ex† quatuor partibus hæreditatis consequeretur, cum tamen duas posset prætendere nedum ex dispositione iuris *l. 1. C. de bon. matern.* sed ex voluntate etiam testatricis, quam voluisse inducere æqualitatem
7 inter patrem, & filium denotãt illa verba, † æquis portionibus, quæ important æqualitatem, *Bald. cons. 168. nu. 4. lib. 5. Ruin. cons. 163. num. 7. lib. 2.* Vnde ad hoc vt dispositio testatricis adimpleatur necessariò dicendum est dictum vsumfructum fuisse tacitè prohibitum, *Bald. cons. 324. per tot.* & præcipuè *num. 1. vers. nam dat intelligere lib. 5.* cum alijs in decisione allegat.
8 Non obstant *Ioner.* † *in auth. item hæreditas. C. de bon. qualib. Rolan. cons. 95. nu. 49.* & alij pro cõtraria opinione citati, quia vltra quod loquuntur in successione extranei, vel in successione ab intestato, quo casu longe differunt à præsenti, de quo agitur omnes ferè conueniunt, quod vbi pater in hæreditate, quæ de iure erat deferenda ipsi filio,
9 prout est hæreditas matris succedit vnà † cum filio in proprietate, tunc pater tanquam recompẽsatus ex dicta proprietate in altera filij portione, non consequitur vsumfructum, idem *Rolan. cons. 95. nu. 49. per tot. lib. 1. Soccin. cons. 34. in 3. quæst. Aret. cons. 72. in 3. dub.* Et ita vtraque &c.

☞ * *Est supra in hac parte decisio 356.*

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. Administrationis.

Die Lunæ 13. Maij 1630.

ARGVMENTVM.

Administratio bonorũ Ecclesiæ regularis spectat ad Abbatem, & ad quem si Ecclesia sit Collegiata, & nõnulla circa hãc materiã.

SVMMARIVM.

1 *Ad Abbatem solum spectat administratio bonorum Conuentus præterquam in arduis.*
2 *Ecclesiæ Collegiatæ bona debent administrari per Archipresbyterum, simul cum Capitulo.*
3 *Bulla Papæ disponens de rebus Ecclesiæ, ex eius potestate in beneficialibus tanquam lex, & forma debet attendi.*
4 *Abbas est legitimus administrator, & caput totius Conuentus.*
5 *Administratio, vel iurisdictio, quando priuatiuè præscripta non præsumatur.*
6 *Ius plura respiciens, habens si vtatur in aliquibus, conseruatiuus sibi in totum ideo, quoad alia per non vsum impeditur consuetudo, & præscriptio.*
7 *Clausula sublata, & decretum irritãs, non solum abrogat contrariam consuetudinem, si qua erat stantibus clausulis, quorum tenores, ex certa scientia &c.*
8 *Sed etiam illam impedit in futurum.*
9 *Præscriptio, stante mala fide non currit.*
10 *Præscriptio quadragenaria requiritur, ad hoc vt inducatur consuetudo contra ius, & Ecclesiam.*
11 *Oblationes fidelium, quæ fiũt in Ecclesijs Monachorum, vniuerso Conuentui acquiruntur.*
12 *Ecclesia Collegiata, dum non habet nisi vnicam mensam Capitularem, ex ea tàm Archipresbyter, quàm Canonici æqualem portionem recipere debent pro sua dote.*
13 *Subrogatio operatur in his, quæ simul conuenire possunt, & in omnibus præterquam in expressis.*

DECISIO CCCLXXIII.

PROPOSITO iterum dubio, quod Capitulo tantum informante fuit coram me resolutũ 16. Februarij anni proximè præteriti * super administratione bonorum, & exercitio iurisdictionis Ecclesiæ Villæ Bertrandi, Domini persistendo in decisis responderunt eãdem administrationem, & iurisdictionem nõ ad solum Archipresbyterum priuatiuè, sed ad ipsum simul vnà cum suo Capitulo pertinere.

Quicquid enim esset in statu regularitatis, an scilicet tunc administratio vniuersa esset solius Ab-
1 batis siue de iure, ex quo † ad eundem Abbatem solum spectat administratio bonorum Conuẽtus præterquam in arduis *c. nullam 18. q. 2. c. edoceri, & ibi Abb. nu. 7. c. rescript. ide. Abb. cons. 44. nu. 2. lib. 2. Feder. de Sen. cons. 123. nu. 2. Rot. decis. 554. nu. 7. par. 1. diuers.* Siue etiam quia ita de facto obseruaretur, vt ostendere conabantur informantes pro Archipresbytero ex compluribus actibus factis à solo Abbate, certè mutato per Papam statu regulari in statum secularem, & abrogata regularitate, atque eius institutis bona olim Monasterij regularis, quæ post erectionem effecta fuerunt Ec-
2 clesiæ Collegiatæ, & de † iure administrari debuerunt ab Archipresbytero simul cum Capitulo, *cap. nouit, cap. quanto. de his quæ fiunt à Prælat. sin. cõs. cap. Cas. de Grass. decis. 4. eod. tit. Rot. decis. 16. & decis. 193. par. 1. recent. Card. Seraph. decis. 339. num. 1. Mantic. decis. 207. nu. 4. Card. Caual. decis. 57. nu. 2.* Et hoc idem Papa in Bulla erectionis expressit, concessa iurisdictione eidem Archipresbytero, & Capitulo communi. Quæ Bulla, circũ-
3 scripto † statu regulari ex potestate Papæ in beneficialibus est attendenda tanquam forma, & lex fundationis, *Butr. cons. 4. nu. 1. Verall. decis. 292. par. 2. Card. Seraph. dec. 1445. nu. 6.*

Et ex his cessabant quæ obiecta fuerunt de consuetudine, & diuturniori possessione quæ dicebatur esse in contrarium, vt tam Abbas in statu regularitatis quàm Archipresbyter in statu seculari soli administrauerint, quia cum bona non essent solius Abbatis, aut præbendæ Abbatialis, vt contendebant informantes pro Archipresbytero, sed totius Monasterij, & Ecclesiæ, & eorum curam, & administrationem habuerit Abbas tanquam

† le-

4 legitimus † administrator & caput totius Conuentus, vt considerant, & concludunt DD. omnes superius adducti, & præter eos *Corn. cons. 19. nu. 7. lib. 2. Aufrer. ad Cappellam Tholosan. dec. 79. Nauar. cons. 1. de his quæ fiunt à Prælat. fin. cons. Cap. Rot. decis. 3. nu. 4 de confess. in nou.* & probat etiā limitatio, vt id possit de iure Abbas in his solum, quæ minima reputantur: consuetudo ante secularizationem quicquam tribuere non potuit, conseruatum enim fuit ius Conuentus, & Monasterij, dū eiusdem Monasterij nomine, & tanquam illius administrator ea omnia fecisse censetur. Neque præ-
5 scripta præsumi poterat † administratio, vel iurisdictio priuatiuè dum cura, quam habebat bonorū Monasterij conueniebat cum statu regulari, vt ex *Innoc. distinguit Calderin. cons. 2. de præscript. Bal. cons. 439 nu. 1. lib. 3.* Imo non solum ex tot actibus non ostendebatur aliquis, qui possessionem contrariam iuri, quod Monasterium habebat super iisdem bonis concluderet, vt darentur etiam aliqui quos idem Conuentus fecerat in statu regularita-
6 tis, † & ex quibus retenta ab eodem videri poterat administratio, & impedita contraria consuetudo, & præscriptio, *l. vt pomum ff. de seruit. Bart in l. si vnus, ff. de seruit. rustic. prædi. Aym. cons. 27. nu. 2. Surd. cons. 323. n. 47. Rot. in Adrien. iurisd. 27. Iun. 1622. & 30. Ian. 1623. coram D. meo Pirouano.*

Non etiam aliqua potuit induci cōsuetudo post secularizationem cum ex bulla erectionis in collegiatam concederetur simultanea administratio
7 Archipresbytero, & Capitulo cum † clausula sublata, & decreto irritanti ex qua nō solum abrogata fuit, si quæ erat antiqua consuetudo stātibus clausulis, quorum tenores, ex certa scientia, & similibus, *Anchar. cons. 335. Ruin. consil. 12. num. 29. lib. 5. Becc. cons. 55. num. 20. Afflict. decis. 195. n. 4.*
8 Verum † etiam impedita in futurum, *cap. si eo tempore cum ibi not. de elect. lib. 6. Cassad. decis. 1. nu. 2. de restit. spoliat. Rot. dec. 549. num. 2. & decis. 189. num. 4. par. 2. diuers.* Immo ex titulo erectionis in-
9 ducta fuit in Archipresbytero † mala fides, ex qua etiam præscriptio currere non potuit, *cap. vlt. de præscript. c. possess. de reg. iur. lib. 6. Aym. cons. 146. Gabr. de præscript. conclu. 1. num. 57.* & demum deficit ipsa essentia præscriptionis cursus scilicet legitimi temporis ad præscribendum, qui in hac
10 materia † contra ius, & contra Ecclesiam debuit saltem esse quadraginta annorum deducto tempore litis, *cap. ad audientiam de præscript. cap. fin. & ibi DD. post glos. in verb. legitime de consuetud. Rot. decis. 355. num. 2. & decis. 497 num. 4. part. 1. recent.*

Ex dictis sublata videri poterat diuisio fructuū deducta per informantes, quod scilicet alij essent fructus ipsius Capituli, alij fructus Archipresbyteratus, neque enim eadem diuisio subsistebat tam ante erectionem huius Ecclesiæ in Collegiatam, cuius dotatio variæ donationes, & oblationes ex piorum eleemosynis (ex quibus acquisitionibus hi
11 fructus comparati sunt) semper † factæ fuerunt Ecclesiæ, & Monasterio, & quæsita vniuerso Conuentui, *cap. 1. & ibi not. Abb. num. 4. de stat. monach. cap. nimis vbi DD. communiter de excess. Prælat. Maluet. de oblat. dub. 4. num. 65. Petr. de Vbald. de canonic. Episcopali cap. 4. quæst. 16. num. 6. Ferret. cons. 143. num. 2. Cardin. Mantic. decis. 38. num. 4. Marescot. var. resolut. lib. 2. cap. 42. num. 3.* quam in statu in quo hodie est Collegiatæ, dum non ha-
12 bet † nisi vnicam mensam capitularem, ex qua tam Archipresbyter, quàm Canonici æqualem portionem recipere debent pro sua dote, vt præcisis verbis legitur in Bulla erectionis.

Demum neque contrarium continebant declarationes, quas fecerat Clemens Octauus post applicationem dotis de fructibus huius Abbatiæ dignitatibus Cathedralis Ecclesiæ Celsonen. Quod enim declarauerit idem Clemens in suis litteris, vt ex ea dotis applicatione, & assignatione bonorum iuribus Archipresbyteri detractum non fuerit, cuius iurisdictionem saluam esse volebat tātum abest, vt Capitulo præiudicauerit, vt immo iura eiusdem Capituli præseruasse etiam videatur. Nam præterquam considerauit iurisdictionem Archipresbyteri in bonis donatis respectu dignitatum alterius Ecclesiæ, non autem vti distinctam, & in concursu Capituli, id etiam declaratio continebat, vt per eā applicationem dotis nunquam iurisdictio super eisdem bonis transiuerit ad dignitates: vel enim eandem iurisdictionem prætendit Archipresbyter post erectam Ecclesiam in secularem, & illa tam de iure, quàm ex forma erectionis erat communis etiam Capitulo*; vel quia per subrogationem successerit in locum Abbatis, quasi cum ille solus administraret, & secularizatio nihil præterea sustulerit, quàm qualitatem regularitatis, ita etiam iurisdictio ad se solum pertineret, & cum suppressus fuerit status regularis, & formæ, ac qualitati status secularis repugnet, vt iurisdictio non communicetur etiam Capitulo, non opus est quærere, quam iurisdictionem Abbas antea habuerit, quia subro-
13 gatio operatur in his † quæ simul conuenire possunt, & in omnibus præterquam in expressis, *Rebuff. in prax. tit. de form. erectio. in Collegiat. Oldrad. cons. 330 in fin. Menoch cons. 88. nu. 23. Dec. cons. 19. num. 135 lib. 3. Card. Seraph. decis. 1445. num. 4.*

Et ita resolutum fuit vtraque, &c.

☞ * *Est supra in hac causa decisio 252. Et plures alias decisiones cumulaui infra in 2. parte ad decis. 309. & ad decisiones 32. par. 3.*

R.^MO P. D. MERLINO DECANO.

Romana Census.

Die Lunæ 13. Maii 1630.

ARGVMENTVM.

Procurator constitutus ad exigendum cum clausulis amplissimis an possit extinguere censum latè tractatur. Census, quando extinguitur, quid sit necessarium. Procurator constitutus ad exigendum, an possit recipere. Census an per compensationem extinguatur.

SVM-

repellendus. ff. quādo dies legat. ced. Bart. ibid. n. 1. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. cap. 19. nu. 31. Boer. dec. 193. verſ. quoniam ſecundum, & num. 3. verſ. & circa primam.

In præſenti autem caſu ſatis viſum fuit conſtare de tacita prohibitione teſtatricis ex inſtitutione facta Hieronymo, & Diotalleuio, æquis portionibus, nam ſi Hieronymus vltra ſuam portionem in portione filij vſumfructū haberet, nimis læderetur
6 filius, & locupletaretur pater, qui tres ex† quatuor partibus hæreditatis conſequeretur, cum tamen duas poſſet prætendere nedum ex diſpoſitione iuris *l. 1. C. de bon. matern.* ſed ex voluntate etiam teſtatricis, quam voluiſſe inducere æqualitatem
7 inter patrem, & filium denotāt illa verba,† æquis portionibus, quæ important æqualitatem, *Bald. conſ. 168. nu 4. lib. 5. Ruin. conſ. 163. num. 7. lib. 2.* Vnde ad hoc vt diſpoſitio teſtatricis adimpleatur neceſſariò dicendum eſt dictum vſumfructum fuiſſe tacitè prohibitum, *Bald. conſ. 324 per tot.* & præcipuè *num. 1. verſ. nam dat intelligere lib. 5.* cum alijs in deciſione allegat.
8 Non obſtant *Ioner.*† *in auth. item hæreditas. C. de bon. qualib. Rolan. conſ. 95. nu. 49.* & alij pro cōtraria opinione citati, quia vltra quod loquuntur in ſucceſſione extranei, vel in ſucceſſione ab inteſtato, quo caſu longe differunt à præſenti, de quo agitur omnes ferè conueniunt, quod vbi pater in hæreditate quæ de iure erat deferenda ipſi filio,
9 prout eſt hæreditas matris ſuccedit vnà †cum filio in proprietate, tunc pater tanquam recompēſatus ex dicta proprietate in altera filij portione, non conſequitur vſumfructum, idem *Rolan. conſ. 95. nu. 49. per tot. lib. 1. Soccin. conſ. 34. in 3. quæſt. Aret. conſ. 72. in 3. dub.* Et ita vtraque &c.

☞ * *Eſt ſupra in hac parte deciſio 356.*

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. Adminiſtrationis.

Die Lunæ 13. Maij 1630.

ARGVMENTVM.

Adminiſtratio bonorū Eccleſiæ regularis ſpectat ad Abbatem, & ad quem ſi Eccleſia ſit Collegiata, & nōnulla circa hāc materiā.

SVMMARIVM.

1 *Ad Abbatem ſolum ſpectat adminiſtratio bonorum Conuentus præterquam in arduis.*
2 *Eccleſiæ Collegiatæ bona debent adminiſtrari per Archipresbyterum, ſimul cum Capitulo.*
3 *Bulla Papæ diſponens de rebus Eccleſiæ, ex eius poteſtate in beneficialibus tanquam lex, & forma debet attendi.*
4 *Abbas eſt legitimus adminiſtrator, & caput totius Conuentus.*
5 *Adminiſtratio, vel iuriſdictio, quando priuatiuè præſcripta non præſumatur.*
6 *Ius plura reſpiciens, habens ſi vtatur in aliquibus, conſeruat ius ſibi in totum ideo, quoad alia per non vſum impeditur conſuetudo, & præſcriptio.*
7 *Clauſula ſublata, & decretum irritās, non ſolum abrogat contrariam conſuetudinem, ſi quæ erat ſtantibus clauſulis, quorum tenores, ex certa ſcientia &c.*
8 *Sed etiam illam impedit in futurum.*
9 *Præſcriptio, ſtante mala fide non currit.*
10 *Præſcriptio quadragenaria requiritur, ad hoc vt inducatur conſuetudo contra ius, & Eccleſiam.*
11 *Oblationes fidelium quæ fiūt in Eccleſijs Monachorum, vniuerſo Conuentui acquiruntur.*
12 *Eccleſia Collegiata, dum non habet niſi vnicam menſam Capitularem, ex ea tàm Archipresbyter, quàm Canonici æqualem portionem recipere debent pro ſua dote.*
13 *Subrogatio operatur in his, quæ ſimul conueniri poſſunt, & in omnibus præterquam in expreſſis.*

DECISIO CCCLXXIII.

PROPOSITO iterum dubio, quod Capitulo tantum informante fuit coram me reſolutū 16. Februarij anni proximè præteriti * ſuper adminiſtratione bonorum, & exercitio iuriſdictionis Eccleſiæ Villæ Bertrandi, Domini perſiſtendo in deciſis reſponderunt eādem adminiſtrationem, & iuriſdictionem nō ad ſolum Archipresbyterum priuatiuè, ſed ad ipſum ſimul vnà cum ſuo Capitulo pertinere.

Quicquid enim eſſet in ſtatu regularitatis, an ſcilicet tunc adminiſtratio vniuerſa eſſet ſolius Ab
1 batis ſiue de iure, ex quo † ad eundem Abbatem ſolum ſpectat adminiſtratio bonorum Conuētus præterquam in arduis *c. nullam 18. q. 2. c. edoceri, & ibi Abb. nu. 7. de reſcript. ide. Abb. conſ 44. nu. 2. lib. 2. Feder. de Sen. conſ. 123. nu. 2. Rot. deciſ. 554. nu. 7. par. 1. diuerſ.* Siue etiam quia ita de facto obſeruaretur, vt oſtendere conabantur informantes pro Archipresbytero ex compluribus actibus factis à ſolo Abbate, certè mutato per Papam ſtatu regulari in ſtatum ſecularem, & abrogata regularitate, atque eius inſtitutis bona olim Monaſterij regularis, quæ poſt erectionem effecta fuerunt Ec
2 cleſiæ Collegiatæ, & de † iure adminiſtrari debuerunt ab Archipresbytero ſimul cum Capitulo, *cap. nouit, cap. quanto. de his quæ fiunt à Prælat. ſin. cōſ. cap. Cæſ. de Graſſ. deciſ. 4. eod. tit. Rot. deciſ. 16. & deciſ. 193 par. 1. recent. Card. Seraph. deciſ. 339. num. 1. Mantic. deciſ. 207. nu. 4. Card. Caual. deciſ. 57. nu. 2.* Et hoc idem Papa in Bulla erectionis expreſſit, conceſſa iuriſdictione eidem Archipresbytero, & Capitulo communi. Quæ Bulla, circū
3 ſcripto† ſtatu regulari ex poteſtate Papæ in beneficialibus eſt attendenda tanquam forma, & lex fundationis, *Butr. conſ. 4. nu. 1. Verall. deciſ. 292. par. 2. Card. Seraph. dec. 1445. nu 6.*

Et ex his ceſſabant quæ obiecta fuerunt de conſuetudine, & diuturniori poſſeſſione quæ dicebatur eſſe in contrarium, vt tam Abbas in ſtatu regularitatis quàm Archipresbyter in ſtatu ſæculari ſoli adminiſtrauerint, quia cum bona non eſſent ſolius Abbatis, aut præbendæ Abbatialis, vt contendebant informantes pro Archipresbytero, ſed totius Monaſterij, & Eccleſiæ, & eorum curam, & adminiſtrationem habuerit Abbas tanquam

† le-

4 legitimus † administrator & caput totius Conuentus, vt considerant, & concludunt DD. omnes superius adducti, & præter eos *Corn. cons. 19. nu. 7. lib. 2. Aufrer. ad Cappellam Tholosan. dec. 79. Nauar. cons. 1. de his quæ fiunt à Prælat. fin. cons. Cap. Rot. decis. 3. nu. 4 de confess. in nou.* & probat etiã limitatio, vt id possit de iure Abbas in his solum, quæ minima reputantur: consuetudo ante sæcularizationem quicquam tribuere non potuit, conseruatum enim fuit ius Conuentus, & Monasterij, dũ eiusdem Monasterij nomine, & tanquam illius administrator ea omnia fecisse censetur. Neque præ-
5 scripta præsumi poterat † administratio, vel iurisdictio priuatiuè dum cura, quam habebat bonorũ Monasterij conueniebat cum statu regulari, vt ex *Innoc. distinguit Calderin. cons. 2. de præscript. Bal. cons. 439 nu. 1. lib. 3.* Imo non solum ex tot actibus non ostendebatur aliquis, qui possessionem contrariam iuri, quod Monasterium habebat super ijsdem bonis cõcluderet, vt darentur etiam aliqui quos idem Conuentus fecerat in statu regularita-
6 tis, † & ex quibus retenta ab eodem videri poterat administratio, & impedita contraria consuetudo, & præscriptio, *l. vt pomum. ff. de seruit. Bart in l. si vnus, ff. de seruit. rustic. prædi. Aym. cons. 27. nu. 2. Surd. cons. 323. n. 47. Rot. in Adrien. iurisd. 27. Iun. 1622. & 30. Ian. 1623. coram D. meo Pirouano.*

Non etiam aliqua potuit induci cõsuetudo post secularizationem cum ex bulla erectionis in collegiatam concederetur simultanea administratio
7 Archipresbytero, & Capitulo cum † cl usula sublata, & decreto irritanti ex qua nõ solum abrogata fuit, si quæ erat antiqua consuetudo stãtibus clausulis, quorum tenores, ex certa scientia, & similibus, *Ancbar. cons. 335. Ruin. consil. 12. num. 19. lib. 5. Becc. cons. 55. num. 20. Afflict. decis. 195. n. 4.*
8 Verum † etiam impedita in futurum, *cap. si eo tempore cum ibi not. de elect. lib. 6. Cassad. decis. 1. nu. 2. de restit. spoliat. Rot. dec. 549. num. 2. & decis. 189. num. 4. par. 2. diuers.* Immo ex titulo erectionis in-
9 ducta fuit in Archipresbytero † mala fides, ex qua etiam præscriptio currere non potuit, *cap. vlt. de præscript. c. possess. de reg. iur. lib. 6. Aym. cons. 146. Gabr. de præscript. conclu. 1. num. 57.* & demum deficit ipsa essentia præscriptionis cursus scilicet legitimi temporis ad præscribendum, qui in hac
10 materia † contra ius, & contra Ecclesiam debuit saltem esse quadraginta annorum deducto tempore litis, *cap. ad audientiam de præscript. cap. fin. & ibi DD. post glos. in verb. legitime de consuetud. Rot. decis. 355. num. 2. & decis. 497 num. 4. part. 1. recent.*

Ex dictis sublata videri poterat diuisio fructuũ deducta per informantes, quod scilicet alij essent fructus ipsius Capituli, alij fructus Archipresbyteratus, neque enim eadem diuisio subsistebat tam ante erectionem huius Ecclesiæ in Collegiatam, cuius dotatio variæ donationes, & oblationes ex piorum eleemosynis (ex quibus acquisitionibus hi
11 fructus comparati sunt) semper † factæ fuerunt Ecclesiæ, & Monasterio, & quæsita vniuerso Conuentui, *cap. 1. & ibi not. Abb. num. 4. de stat. monach. cap. nimis vbi DD. communiter de excess. Prælat. Maluet. de oblat. dub. 4. num. 65. Petr. de Vbald. de canonic. Episcopali cap. 4. quæst. 16. num. 6. Ferret. cons. 143. num. 2. Cardin. Mantic. decis. 38. num. 4. Marescot. var. resolut. lib. 2. cap. 42. num. 3.* quam in statu in quo hodie est Collegiatæ, dum non ha-
12 bet † nisi vnicam mensam capitularem, ex qua tam Archipresbyter, quàm Canonici æqualem portionem recipere debent pro sua dote, vt præcisis verbis legitur in Bulla erectionis.

Demum neque contrarium continebant declarationes, quas fecerat Clemens Octauus post applicationem dotis de fructibus huius Abbatiæ dignitatibus Cathedralis Ecclesiæ Celsonen. Quod enim declarauerit idem Clemens in suis litteris, vt ex ea dotis applicatione, & assignatione bonorum iuribus Archipresbyteri detractum non fuerit, cuius iurisdictionem saluam esse volebat tãtum abest, vt Capitulo præiudicauerit, vt immo iura eiusdem Capituli præseruasse etiam videatur. Nam prætérquam considerauit iurisdictionem Archipresbyteri in bonis donatis respectu dignitatum alterius Ecclesiæ, non autem vti distinctam, & in concursu Capituli, id etiam declaratio continebat, vt per eã applicationem dotis nunquam iurisdictio super eisdem bonis transiuerit ad dignitates: vel enim eandem iurisdictionem prætendit Archipresbyter post erectam Ecclesiam in secularem, & illa tam de iure, quàm ex forma erectionis erat communis etiam Capitulo*, vel quia per subrogationem successerit in locum Abbatis, quasi cum ille solus administraret, & secularizatio nihil præterea sustulerit, quàm qualitatem regularitatis, ita etiam iurisdictio ad se solum pertineret, & cum suppressus fuerit status regularis, & formæ, ac qualitati status secularis repugnet, vt iurisdictio non communicetur etiam Capitulo, non opus est quærere, quam iurisdictionem Abbas antea habuerit, quia subro-
13 gatio operatur in his † quæ simul conuenire possunt, & in omnibus præterquam in expressis, *Rebuff. in prax. tit. de form. erectio. in Collegiat. Oldrad. cons. 330. in fin. Menoch. cons. 88. nu. 23. Dec. cons. 19. num. 135 lib. 3. Card. Seraph. decis. 1445. num. 4.*

Et ita resolutum fuit vtraque, &c.

☞ * *Est supra in hac causa decisio 252. Et plures alias decisiones cumulaui infra in 2. parte ad decis. 309. & ad decisiones 32. par. 3.*

R.^MO P. D. MERLINO DECANO.

Romana Census.

Die Lunæ 13. Maii 1630.

ARGVMENTVM.

Procurator constitutus ad exigendum cum clausulis amplissimis an possit extinguere censum latè tractatur. Census, quando extinguitur, quid sit necessarium. Procurator constitutus ad exigendum, an possit recipere. Census an per compensationem extinguatur.

SVM-

SVMMARIVM.

DECISIO CCCLXXIV.

BO. mem. Cardinalis Comensis mediante Iulio Albero, emerat, censum annuum scutorum 268. à D. Duce Iuliano Cæsarino, pretio scutorũ 4000. & post annos septem idem Dux Cæsarinus soluit dicta scuta 4000. Luragho Procuratori Cardinalis, qui Luraghus fecit quietantiam, & extinctionem census. Verùm cum hęredes Cardinalis obijcerent, Luraghum nequaquam sufficiens mãdatum habuisse pro extinguendo dicto censu, nec inde hæredes Ducis fuisse liberatos. Proposui dubium, An constaret de valida extinctione census, & ter disputato articulo, Domini non erant concordes.

Aliqui enim putabant, Luraghum non potuisse extinguere censum, quia solum habebat mandatũ ad exigendum, quod non sufficit ad extinctionem censuum, cum illa requirat retrouenditionem, &
1 in † generali mandato non venit facultas vendendi, & distrahendi, sed specialis requiritur mentio, *l. procurator tutorum ff. de procurat. l. procuratorem, C. eodem*, & ita in terminis census resoluit, Rota coram Card. Seraph. dec. 831. num. 1. & seqq.

& sequ-

& sequuta est in *Romana census 7. Febr. 1607. coram bon. mem. Attrebaten. quæ est dec. 186. post Modern. Perus. de censib. & in decis. 373. num. 6. in*
2 *fin. par. 1. recent.* Procurator enim ad † exigendum est solum procurator ad illud factum exactionis, & receptionis, non autem ad aliud, nec mutare potest obligationem, nec acceptum ferre, *l. debitorem meum, l. cui recte. ff. de nouat. l. quod stipulatus, ff. de solut. Surd. dec. 229. num. 27.* Sicque talis procurator ad exigendum, etiam cũ amplissimis clau-
3 sulis non potest diminuere redditum census, vt puta si soluantur fructus ad rationem decem pro centenario, nequaquam reducere potest ad rationem octo, *Rota coram sanct. mem. Gregor. XV. decis. 311. num. 1. & seqq.* multo minus poterit cum
4 † illo mandato totum alienare, & retrouendere, vt ponderant *Modern. Perus. de censib. par. 3. c. 1. q. 3. art. 7. nu. 47 52. & 54.*

Quod eo magis admittendum videbatur in præsenti mandato; quia Luraghus constitutus fuerat ad exigendum pecunias dumtaxat debitas, & debendas inter quas non videbatur posse comprehendi sortem census, cum nulla præcedente disdicta ex parte D. Ducis Cæsarini, non posset Cardinalis compellere ipsum ad restitutionem sortis; &
5 † debitum illud reputatur, quod ab inuito iuris remedijs extorqueri potest, *l. debitor, ff. de verbor. signif. Alex. cons. 106. num. 7. lib. 5. D. Fachin. controuers. iur. lib. 11. cap. 74. vers. primo Gutier. practicar. quæst. ciuil. lib. 1. quæst. 148 num. 24. & 25.*
6 Vbi quod Dominus † census non potest dici creditor sortis, nec qui constituit censum verè dicitur debitor.

Quinque hanc tuebatur sententiam, dicebant verba illa antecedentia *necnon omnes, & singulos fructus, redditus, & prouentus, quorumcunque officiorum, censuum, montium vacabilium, & non vacabilium, &c.* restricta esse ad fructus, & inde re-
7 sultare † exclusionem respectu sortis ad *leg. cum Prætor. ff. de iudic. l. maritus, & ibi glos. in verbo præscripserit, C. de procurat. Grat. cons. 53. num 54. lib. 1.* Verba autem subsequentia, *necnon omnes, & singulas alias pecuniarum, rerum, & bonorum summas, qualitatis, & quantitatis, &c.* restricta esse ab immediata clausula, ibi, *eidem D. Constituenti per quasuis personas, quauis de causa, & occasione debitas, & in futurum debendas, &c.* Cum au-
8 tem sors † census non possit peti à Domino census, & hoc totum fit in arbitrio imponentis censum, tam ex natura ipsius, quàm ex Constitutionibus Apostolicis, & præsertim sanct. memor. Pij V. *Couar. var. resol. lib. 3. cap. 2. num. 3. vers. secundo, & cap. 9. nu. 4. Gail. pract. quæst lib. 2. obseruat. 2. num. 14. Rota decis. 56. num. 5. par. 1. recent.* sequitur hanc sortem non fuisse debitam Cardinali, & consequenter nec facultatem extinguendi fuisse demandatam Luragho, cum illius mandatum haberet restrictionem ad pecunias debitas,
9 vel debendas, & emens censum non † dicitur creditor illius, sed dominus, vendens autem non est debitor sortis, sed fructuum, *Gabr. cons. 141. nu. 8. lib. 1. Surd. decis. 204. num. 9. Rota in Tudertina censuum 3. Decembr. 1621. coram bo. me. Buratto.*

Nec obstare credebatur, Dominum census pos-
10 se compellere † censuarium ad sibi restituendam sortem cẽsus, si hic disdixerit, & denunciauerit ipsi Domino, vt in Bulla sanct. mem. Pij V. §. cum verò: hanc autem denunciationem fuisse inductam fauore emptoris, vt intra illud bimestre possit pro-
11 uidere † de nouo inuestimento pecuniarum, vt dixit *Rota coram Card. Seraph. decis. 1413. nu. 2. & Molin. de inst. & iur. quæst. 391. claus. 10.* Et ideo potuisse Luraghum nomine Cardinalis remittere hanc denunciationem, & illa omissa pecuniam recipere, & censum extinguere, vt per *Card. Seraph. d. decis. 1413. num. 3. & Boccac. de cens. p. 2. nu. 94.* Quoniam id rectè procederet in ipso Cardinale Domino recipiente pecunias, in quo non potest considerari defectus facultatis retrouendendi, & is pecunias recipiendo à debitore census pro illius extinctione dicitur saltem implicitè retrouendidisse, secus autem in illius Procuratore, qui mandatum habet tantùm ad exigendum, & vt supra dictum est, præter solam receptionem pecuniarum pro fructibus census, nihil aliud facere pote-
12 rat, & tamen † retrouenditio erat necessaria, vt respondit *Rota apud Card. Seraph. d. decis. 831.* & alias sæpius; & quamuis ex sola receptione pretij inde resultare consequutiuè videatur ipsa extinctio
13 census, † restitutio quippe pretij est actus retrosimilis constitutioni census, & id deducitur ex d. §. Cum vero, Bullæ san. mem. Pij V. ibi, *cum verò traditione pretij redditus extinguendus erit,* & regulariter per solutionem eius, quod debetur, ex-
14 tinguitur, † & tollitur omne debitum, & obligatio *Inst. quib. mod. tollitur obligatio in principio, glos. fin. in l. cum plures, ff. de euict.* Nihilominus hoc concluderet, vbi pro extinctione debiti censualis sufficeret sola solutio, nec aliud requireretur, sique Luraghus quemadmodum exigere, & recipere poterat pecunias, ita etiam retrouendere potuisset, quæ retrouenditio necessaria est pro census extinctione, nec solutio pretij de necessitate in-
15 fert † census extinctionem, sed dum in Luragho Procuratore deerat facultas retrouendendi censum, per illam solutionem pecuniarum Dux Cæsarinus extitit solummodo creditor Cardinalis pro totidem pecunijs.

Alij autem ex Dominis putabant censum fuisse extinctum, quia hoc pendebat ex voluntate venditoris, & dum ipse soluit pretium integrum, & sic interuenit actus retrosimilis, aderatque pactum in instrumento constitutionis, vt quãdocunque vellet venditor extinguere, id ipse posset, iuxta etiam
16 Bullam sanct. mem. *Pij V.* consequenter † census videtur extinctus ex ipsa traditione pretij absque alia expressa retrouenditione *Boccacc. de censibus par. 2. num. 94. & 130. Felin. eod. tract. tom. 2. lib. 4. cap. 1. num. 22. vers. qualiter, Valasq. de Auendan. de censibus Hispan. cap. 102. num. 2. Rota decis. 60. num. 3. vers. quia ad hunc effectum par. 1. recent. & post Modern. Perusin. de censibus decis. 272. n. 3. dec. 273. num. 1.*

Nec obstare credebantur Luraghum non habuisse facultatem retrouendendi, quæ vt supra dictum fuit, necessaria est ad hanc census extinctionem: quoniam non solum constitutus fuit Procurator ad exigendum omnes, & quascunque pecunias,

nias, & sic ad solum exactionis, & receptionis, sed etiam ad cassandum quodcunque instrumentum, & ad consentiendum extinctioni, lacerationi, abolitioni respectiuè, & sic singula singulis congruè referendo, poterat Luraghus cassare, & extingue-
17 re contractum constitutionis census. quæ † extinctio, & cassatio virtualiter important reductionem ad pristinum statum: & inde ipsam retrouenditionem, quæ connexa est, & correspectiua ipsi cassationi, vt bene per *Angel. in leg. ab emptione num. 6.*
18 *vers. & sic, ff. de pact.* qui dicit, quod cãcellato † instrumento eo ipso intelligitur facta retrotraditio omnium, quæ tradita fuerunt per ipsum instrumentum atque hoc esse notandum, alibique non reperiri, & mandatum habens ad aliquod factum, dicitur habere etiam ad illud, quod est annexum, & dependens, *Castren. in l. ad rem mobilem, ff. de procurat. & ibid. Alberic. Rimin. Iun. cons. 11. n. 8. 9. & seq Card. Mantic. de tacit. lib. 2. tit. 15. nu. 30. Card. Seraph dec 1146. num. 2. Rot. decis. 670. n. 1. par. 1. diuers. & in Perusina ratificationis 11. Maij 1622. coram me, confirmata sub die 16. Iunij* 1628. *coram* R. P. D. *Verospio*, & commissis ante-
19 cedentibus dicuntur † etiam commissa subsequẽtia, *Butr. cons. 44. num. 2. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 470. num. 3.* & sufficit sola verisimilis mens mandantis *Cardin. Mantic. de tacit. lib 16. tit. 14. num. 31.* iunctis præsertim alijs subsequentibus verbis, *cedendi, & transferendi iu-*
20 *ra, & actiones,* † quæ vel similia verba aliàs Rota censuit importare facultatem etiam retrouendendi censum, vt in illa *Romana census coram Attrebaten. quæ est decis. 186. num. 2. vers. maximè, post Modern. Perusin. de censib.* Concurruntque aliæ clausulæ *generaliter, &c. promittens, &c.* & aliæ,
20 quæ iuxta solitam Notariorum † extensionem, important, vt Procurator possit omnia, & singula facere, quæ constituens posset, etiamsi talia essent, quæ requirerent speciale mandatum, & ideo censetur demandata absoluta facultas absque aliqua
22 restrictione, † sed cum libera administratione, *Bart. in l. procurator cui num. 30. ff. de procurat. Seraph. de priuileg. iuram. de priuileg. 30. num. 11. vers. quinimo, Afflict. decis. 305. nu. 4. Card. Mant.*
23 *decis. 11. nu. 2.* Maximè † cum præcesserit expressio casuum, qui speciale mandatum requirebant, *Couarr. var. resolut. lib. 1. cap. 6. num. 3. vers. quinto, &c. Seraphin. & Mantic. in locis præallegatis*; data autem facultate cũ libera, potuit Luraghus etiam exigere sortem, & retrouẽdere ad *decis. Seraphin. 238.*

Cæterum Domini, qui primam opinionem tuebantur respondebant hasce clausulas intelligendas esse circa præmissa, & esse restringẽdas ad spe-
24 cificata, cum † fines mandati diligenter custodiendi sint, *l. diligenter, ff. mandati, capitulo qui ad agendum de procurat. in 6. Bal. in l. quod quis nu. 2 vers. ego dico C. de procurat.* Vnde circa hanc extinctionem census non erant concordes.

In hoc tamen Domini conuenerunt, scilicet solutionem illam factam Luragho suffragari D. Duci Cæsarino, itaut hodie possit cogere hæredes Cardinalis ad retrouenditionem, & extinctionem census, quoniam Luraghus habuit mandatum, si non ad retrouendendum, certè ad recipiendum,
25 datus enim † Procurator ad exigendum, potest etiam recipere, quia hæc receptio est executio exactionis *l. inducitum C. de solut. Bart. in l. hoc iure in princ. ff. de solut. Roder. Suarez in l. post rem iudicatam in declarat. legis Regni quæst. 3. num. 11. ff. de re iud.* & Luraghus in vim istius mandati ad
26 † exigendum potuit recipere à sponte soluente, iuxta *glos. in l. falsus verb. exigendo, C. de furt.* & reprobata opinione Speculatoris tradit *Alexand. in leg. non solum num. 5. ff. solut. matrim. Castrens. cons. 181. nu 3 par. 1. Tiraquell. de retract. lignag. §. 9 glos. 3. num. 10 vers. adeo vt, August. Barbos. plenè in d. l. non solum num. 26. vers. sed his non obstantibus, & num. 27. ff. solut. matrim.* vbi de veriori, & communiori testatur *Suarez vbi supra num. 3. Card. Mantic de tacit. lib. 7. tit. 14. num. 7. Gratian. discept. forens. cap. 505. num. 57.* si enim
27 † demãdata fuit Luragho, quæ erat difficilior exactio iudicialis, & coactiua, multo magis exactio à sponte soluente censeri debet permissa, vt bene perpendunt *Barbos. & Grat. vbi supra.*

Iacto autem, quod Dux Cæsarinus rectè soluerit Procuratori Cardinalis, & sic saltem euaserit creditor scutorum 4000. sequitur, vt hodie ipsius Ducis hæredes facta intimatione, & disdicta pos-
28 sint proponere quandam compensationem † vim solutionis habentem, & ita cogere ad extinctionẽ, & plenam retrouenditionem, *Velasq. Auendan. de censib. cap 102. num. 8. vers. igitur nulla, Molin. de contract. par. 2. disput. 394 num. 7. Reben. de oblig. iust. lib. 10. quæst. 6 num. 22. Modern. Perus. de censib. par. 3. cap 1. quæst. 3. art. 6. num. 4.* quia hæc cõ-
29 pensatio † operatur perinde, ac si Dux Cæsarinus soluerit pecunias, *l. si debitor, ff. qui potior. in pign. Gab. l. amplius, ff. rem rat. haber. l. si pecuniam, §. vlt. ff. de stat. liber.* Quo casu quemadmodum hæredes Cardinalis non possent denegare retrouenditionem, ita nec proposita compẽsatione. *Felician. de censib tom 2. lib. 4. cap. 11. num. 13.* vbi dicit ex-
30 tingui † censum ipso iure per solam compensationem postquam hoc emptori census, significatum fuit etiam non expectato lapsu duorum mensium, de quibus in Bulla iuxta opinionem *Molin. de iust. et iur. disput. 39. claus. 10.* in quo tamen contrariũ tenet *Ioannes de Salas de censib. dub. 12. num. 5. vers. sed existimo*, nempe quod venditor teneatur perseuerare per totum bimestre in censu, quia ille
31 terminus duorum † mensium est in fauorem emptoris, vt interim aliam inueniat occasionem idoneam inuestimenti.

Non obstat, quod mandatum loquatur *de exigendis pecunijs debitis, et debendis*, & sors census
32 † non sit debita, cum non possit cogi venditor ad restitutionem: quia obiectum vrgeret si Luraghus pulsasset Ducem Cæsarinum renuentem restituere sortem ad restituendum quia tunc Dux rectè potuisset excipere se non esse debitorem, sed dum spontè Dux voluit soluere, fecit se debitorem, & tunc verè dici potest sortem fuisse debitam, & quemadmodum si facta intimatione, & disdicta per Ducem ipse fuisset debitor, & Luraghus vigore mandati ad exigẽdum pecunias debitas potuisset recipere, ita neglecta per Cardinalem, seu eius Pro-

Procuratorem disdicta, potuit Dux præuenire terminum duorum illorum mensium, & soluere Luragho ante disdictam, & sic pecunia erat debita volente debitore: solumque in Luragho deficiebat facultas retrouendendi, non autem recipiēdi.

33 Non obstat, quod † Procurator ad exigendum credita non possit exigere debita sub conditione, vel in diem, vt per *Munoz. de ratiocin. cap. 23. num. 51. & sequentib.* Quoniam ipse non figit pedem, & contrariam opinionem tuetur *Ceual. commun. contra commun. quæst. 790. nu. 43. vbi Mu-*

34 *noxzium* † reprehendit, qui tamen *Munoz.* admittit rectè etiam solui debitum, ante diem Procuratori ad exigendum, quando habet mandatum cum libera, vt num. 57. & in casu nostro videtur Luraghum huiusmodi mandatum habuisse, non

35 † quidem ex clausula rati, &c. quæ non importat talem facultatem cum libera, *vt reprobata opinione Bartoli in leg. procurator num. 3. ff. de procurat. firmat Ias. in leg. transactionis num. 8. C. de transact. Addent. ad Bart. litera F. & Iason dicit Bartolum* plures illo dicto fefellisse, *Decian. consil. 500. num. duodecimo. Cardin. Mantic. de tacit. lib. 7. tit. 16. num. 21.* sed ex clausulis distinctis *generaliter, &c. promittens, &c.* quæ extenduntur *à Sallust. Tiber. in formulario instrum. lib. tertio, fol. 304. secundum vltimam impressionem columna secunda, vers. & generaliter, &c.*

36 vt importent facultatem † in procuratore faciendi quod facere poterat Dominus, quod dicitur mandatum cum libera, *Geminian. consil. 129. numero sexto, & septimo, versic. item est, Alexand. consil. 43. in princip. lib. secundo, & 143. num. decimo lib. sexto, Crauett. consil. 924. num. nono,* & supra etiam fuit dictum. Et satisfacit huic motiuo ratio superius assignata, quoniam non est debitor in diem, vel sub conditione, dum debitor

37 † agnoscit debitum, & spontè vult soluere, & renunciare fauori suo, ac præuenire diem præscriptam solutioni, præsertim in hoc casu, quia mandatum concessum fuit ad exigendum pecunias quauis de causa, & occasione debitas, & in futurum debendas, & sic licet da tempore mandati non esset debita, tamen erat debenda ei, & post-

38 quam ille Dux voluerit soluere, & debitor † in diem, quo ad veritatem, & substantiam est verè debitor, licet non quo ad coactiuam exactionem *leg. in diem, ff. de cond. indeb. leg. qui in diem, ff. de*

39 *solut.* vbi debitor in diem debitor est, † & potest etiam inuito creditore in solutione præuenire diem, & soluens non repetit.

Nec obstat Luraghi decoctio sequuta post huiusmodi solutionē; quoniā cum receperit expressè istas pecunias tanquam Procurator Cardinalis,

40 illicò acquisitum † fuit dominium pecuniarum eidem Cardinali constituenti, *leg. si procurator, ff. de acquirend. rer. dom. Rota Ianuen. decis. 127. numero octauo.* Et soluens liberatus remansit, quam-

41 uis ipse † Procurator postea decoxerit, *Stracch. de decoct. par. tertia, num. 56.* Vbi quod soluens Procuratori decocto liberatur, dum soluens eius decoctionem ignorabat, imputet enim sibi con-

42 stituens † qui non idoneum Procuratorem elegit, non autem debitori, qui bona fide soluit, *leg. cum mandato, ff. de minoribus Signor. consil. 229. numero secundo ad finem, versiculo, & sibi imputet Stracch. dicta parte tertia, numero 54. versiculo, & magis.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Placentina Decimarum.

Die Lunæ 13. Maii 1630.

ARGVMENTVM.

Bona Ecclesiæ nulliter alienata, sunt restituenda ab emptoribus vnà cum fructibus à die alienationis, & hoc procedit stante mala fide emptoris, secus verò quando fuit in bona fide. Et etiam quando Ecclesia teneatur restituere pretii fructus, rerum nulliter alienatarum.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiastica bona alienata non seruatis solemnitatibus, & sic nulliter, hoc casu bona alienata debent Ecclesiæ restitui vnà cum fructibus à die alienationis.*

2 *Fructus rerum Ecclesiæ alienatarum nulliter, stante bona fide emptoris non debentur, nisi à die motæ litis.*

3 *Ad fructuū restitutionem de bonis Ecclesiæ malè alienatis quis non tenetur stante bona fide.*

4 *Scientiam si quis habeat de aliqua re, non potest se à mala fide excusare prætextu erroris facti, vel iuris ambigui.*

5 *Excusatio, si admitteretur stante scientia, penè nunquam daretur casus, in quo fructus ob malam fidem possessoris ab initio deberentur.*

6 *Contractus nullitate data, ob non seruatam formam in alienatione rerum Ecclesiæ, fructus ab Ecclesia non sunt restituendi, nisi emptores probent fuisse conuersos in vtilitatem, & commodum Ecclesiæ.*

7 *Et ista versio sufficit probari per verisimilem præsumptionem.*

8 *Fructus pretij rerum Ecclesiæ nulliter alienatarum probato, quod fuerunt conuersi in vtilitatem Ecclesiæ, tunc sunt restituendi.*

9 *Ecclesia, cum sit iustitiæ cultrix non debet se locupletari cum aliena iactura.*

DECISIO CCCLXXV.

POST quam fuit bis decisum, * confirmandas esse sententias de partibus, quibus declaratum fuit alienationes decimarum, de quibus agitur, fuisse nulliter factas, ob non seruatam formam Rescripti, si in eui dentem: Dubitaui, An, & à quo tempore debeantur fructus hinc inde, & fuit resolutum, deberi, vsque ab initio, nimirum Ecclesiæ deberi omnes fructus à die alienationis, & è conuerso Anguissolis esse restituendum, seu compensandum quicquid probauerint soluisse pro fructibus recompensatiuis, necnon omnes fructus

per Archipresbyteros perceptos ex bonis eis in solutum datis.

Quo enim ad fructus decimarum, moti fuerunt Domini, quia agitur de restitutione fructuum ex
1 † bonis Ecclesiæ alienatis, non seruatis solemnitatibus, & sic nulliter, vt in prædictis duabus decisionibus in hac causa factis; quo casu recepta est iuris conclusio, vt bona sic alienata debeant Ecclesiæ restitui vnà cum fructibus à die alienationis, *leg. iubemus §. primo, C. de sacrosanct. Eccles. Bero. in cap. si quis Presbyterorum num 14. de rebus Ecclesi. non alienan. Felin. in cap. Cum causa num. 27. de re iudic. Curt. sen. consil. 71. colum. septima, num. 13. Surd. consil. 115. num. 31. & sequentib. Redoan. de reb. Eccles. non alienan. quæst. 77. c. 5. num. secundo, Menoch. de recuper. remed. 15. nu. 634. Ricc. de 18. per tot. in prax. Archiepisc. tit. de rebus Eccles. non alienan. Surd. decis. 45. num. 10. Rot. decis. 14. part. 1. diuersor. & fuit dictum in Placentin.* Bonorum 26. *Iunij* 1585. *coram Card. Blancbetto, & in Vlixbonen. nullitatis locationis, prima Iulij* 1593. *coram Cardin. Pamphilio, & in Neapolitana Spolij* 31. *Iunij* 1607. *coram Cardin. Lancellotto.*

Neq; obstat si dicatur, quod DD. de Anguissolis
2 crediderint venditiones † fuisse factas cum debitis solemnitatibus, stante sententia Exequutorum litterarum si in euidentem, & ideò non teneri ad fructuum restitutionem nisi à tempore litis motæ;
3 quia tempore anteriori † fuerunt in bona fide, quæ excusat à fructuum restitutione, vt in terminis firmarunt *Felin. in dict. cap. cum causa nu. 27. versic. Procederet de re iudic. Bero. dict. cap. si quis Presbyterorum num. 45. Curt. sen. d. consil. 71. num.* 13. & alij, quos cumulat *Ricc. dict. decis.* 18. *num.* 3. Quia respondetur, quod cum in instrumento alienationis fuerit insertus tenor litterarum si in euidentem, & Constitutionis Paulinæ, de qua in Extrauag. ambitiosæ de rebus Ecclesiæ nõ alienandis in quibus præscribitur certa forma in alienationibus rerum Ecclesiæ præcisè obseruanda, DD. de Anguissolis, qui non solum, dicta forma omissa, sed etiam contrafaciendo emerunt, de qua tamen
4 vt dictum est, plenam † habebant scientiam, non possunt se à mala fide excusare prætextu erroris facti, vel iuris ambigui, *leg. quemadmodum C. de Agric. & Censit. lib. 11. cap. Qui contra de reg. iur. in 6. Abb. in cap. de quarta num. 12. & ibi Felin. num. 26. vsque ad num. 35 de præscript. Curt. Iun. consil. 185. num. 5 lib. 2. Negus. iun. consil. 394 num. 6. cum sequentib. & Surd. dict. consil. 115. num. 32.*
5 Si enim in hoc casu excusatio † admitteretur penè nunquam daretur casus, in quo fructus ob malam fidem ab initio deberentur, vt ad sensum patet.

Fructus verò recompensatiuos quinque pro cẽtenario. de quibus in instrumento venditionis, solutos per Anguissolas, nec non fructus perceptos ex bonis datis in solutum, dixerunt Domini esse restituen. vel compensandos, quia licet vera sit
6 conclusio, † quod data nullitate contractus ob nõ seruatam formam, vt hic, fructus non sunt ab Ecclesia restituendi. nisi emptores probent, eos fuisse conuersos in vtilitatem, & commodum Ecclesiæ, *gloss. in leg. prædiorum C. de prædiis et al. min. quam* ibi sequuntur *Bart. Bald. & Salicet. Ias. in leg. nam & postea, § si minor ff. de iur. iuran. nu. 11. Riminald. Iun. consil. 9 num. 76. lib. 1. Natt. consil. 63. num. septimo, Menoch. de præsumpt. lib. sexto, præsumpt. 27. in fin.* Quam conuersionem in præsenti dicebatur non probari, tamen Dominis visum fuit, verisimiliter præsumi, & credendum esse, quod dicti fructus deseruierunt pro alendis Archipresbyteris pro tempore, qui alioquin alendi erant ex fructibus dictarum decimarum; hancque
7 verisimilem præsumptionem sufficere pro legitima probatione versionis *gloss. in auth. hoc ius in fin. C. de sacrosanct. Eccles. Dec. cons. 36. incipit, Et pro tenui num. 8. vers. Aduerten. Pinell. in repetit. leg. 2. part. 2. cap. 4. num. 65. C. de rescind. vendit. Cancer. variar. resolut. lib. 2. cap. 1. num. 252.* Vnde cum fructus huiusmodi cesserint, vel præsumantur
8 cessisse in Ecclesiæ commodum, † sunt restituendi, vel compensandi iuxta doctrinam *Bart. in l. cum ij §. in transactione, C. de transact. Caualcan. dec. 46. num.* 81. Et ratio est, quia non est fe-
9 rendum, vt Ecclesia, quæ est iustitiæ cultrix, † & tenebatur alere Archipresbyteros, locupletetur cum aliena iactura, iuxta *text. in cap. suam vbi DD. de pæn.*

Et ita, &c. decisum Archypresbytero tantum informante.

* *Idest sub die* 28. *Maij* 1629. & 18. *Februarij* 1630 *sunt supra decisiones* 295. & 350.

REVERENDISS. P.D. PIROVANO.

Ciuitatis Castelli supplementum legitimæ.

Die Veneris 17. *Maij* 1630.

ARGVMENTVM.

Vsusfructus formalis relictus filio, ei imputatur in legitimam, & qualiter æstimatio illius fiat, & an vigore dictæ æstimationis, seu liquidationis filius sit legitimus contradictor ad impediendam immissionem fideicommissario.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario non denegatur immissio, cessante legitimo contradictore.*
2 *Filius non est legitimus contradictor ad impediendam immissionem fideicommissario vigore sua legitima, quando illam consumpsit ex formali vsufructo ei relicto.*
3 *Legitima titulus potest consumi ex vsufructu formali, filio relicto.*
4 *Fideicommissarius prius de immissione non potest agere, nisi sequuta liquidatione legitima per æstimationem vsusfructus relicti filio.*
5 *Vsusfructus æstimatur iuxta text. in l. hæreditarium ff. ad l. falcid. & num.* 11.
6 *Legitimæ supplementum semper debetur.*
7 *Valor rei constituitur ex vsufructu spatio viginti annorum.*
8 *Æstimatio vsusfructus formalis relicti filio lo-*

eo legitima, de quo tempore est facienda.
9 Veritati rei æstimandæ non autem præsumptioni standum est quando illa haberi potuit.
10 Decis. 31. coram Manzanedi penes Merlin. de legit. declaratur.

DECISIO CCCLXXVI.

RESOLVTVM fuit, standum esse in decisis 23. Ianuarij præteriti: quia fundamenta illius decisionis bene subsistunt.

Vera est enim conclusio in decisione firmata, Reuerendiss. D. Franciscum Fideicommissarium
1 non posse repelli à petita immissione, cessante † legitimo contradictore absque titulo, & possessione, sequendo *Bart. in leg. 2. num. 3. C. quando, & quib. quar. pars deb. lib. 10. Menoch. de adipiscend. remed. quarto, num. quarto, cum alijs in eadem decisione allegatis*, & prout D. Iulius neque titulum legiti-
2 mæ iustificabat, cum iam † esset consumptus ex formali vsufructu in vita sui auctoris percepto: & possessio nunquam fuerit ei determinatè quæsita propter iura partium, tam in possessorio, quàm in petitorio in decreto immissionis Clementis Fratris D. Iulij præseruata; vt propterea deficiente titulo, contradicens immissioni petitæ non possit se fundare in possessione æquiuoca à iuribus partium nempe subsistentia tituli legitimæ pendente, quæ simul cum ipsa tituli consumptione euanescit.

3 Non obstat, quod etsi titulus legitimæ † possit consumi ex vsufructu formali filio relicto, sequendo opinionem iam per Rotam firmatam *coram Cardin. Seraphino in causa Bononien. de Scappis, quæ est in eius impressis 1365. & in hac causa coram Patriarcha Manzanedo 11. Mercurij 1616. et 7. Martij 1617* attamen non prius de immissio-
4 † ne agendum sit, quàm sequuta liquidatione per æstimationem vsusfructus relicti iuxta *leg. hereditatum ff. ad leg. falcid.* videlicet habito respectu ad
5 ætatem, & † qualitatem filij de tempore obitus matris, non autem ab euentu, quantum perceperit filius, *Munnoz. Escobar. de ration. comput. 2. num. 5. Maresc. variar. resolut. lib. 2. cap. 86. num. 12. Seraphin. eadem dec. 1365. num. 12. & sequen. Menoch. cons. 1079. num. 22. Rota decis. 186. nu. 5. coram Papa Gregorio Decimoquinto*, quæ tamen supputatio neque ex actis desumi dicebatur, neque ex calculo sententiæ bonæ memoriæ Patriarchæ Manzanedi; postquam ab ea pendet appella-
6 tio, itaut supplementum † semper debeatur, vt Rota admisit in decisione causæ, quæ est apud *Merlin. de legitima 31. num. 21.*

Quia primò fuit responsum, sufficienter constare de cõsumptione legitimæ Iulij senioris ex perceptione fructuum hereditatis maternæ spatio 27. annorum, in quo matri superuixit, nec dubitari potest, quin per id tempus & etiam minori, nem-
7 pe 20. annorum † fructus percepti sortem debitam impleant, secundum *glos. communiter receptam in auth. perpetua in verb. iusta vbi Castr. Salicet. et Fulgos. C. de sacrosanct. Eccles.* cum alijs allegatis per *Surd. cons. 451. num. 39.* & idem firmauit *Rota in Foroliuien. dotis de Monsignanis 19. Nouembris 1603. coram bon. mem. Penia*, vnde cum æstimatio legitimæ debitæ ex vsufructu formali non fuerit petita per Iulium seniorem de tempore illius acceptationis, ex aditione hæreditatis matris sequutæ: vt firmat decisio causæ apud Merlinum impressæ in ordine 31. sed hodie opponatur de illa detrahenda per illius hæredes, & agatur de ponenda ratione illius, propterea non quid præsumpserit, *leg. hæreditatum* circa vitam
8 hominis, sed quid re vera æstimandum sit † ius tale vsusfructus formalis de tempore rationis legitimæ ponendæ, est attendendum, per *leg. cum titio, ff. ad leg. falcid.* ex quo veritati rei æstiman-
9 dæ, non autem præsumptioni † innitendum est, quando (vt in præsenti) illa haberi potest, & hunc sensum Rota habuit *in alia Ciuitatis Castelli, & Perusina de Alphanis 162. et 128. in ordine penes eumdem tractatum de legitima*, & idem ex veriori comprobant *Couarr. variar. resolut. lib. 3. cap. 9 num. 8. Surd. de aliment. tit. 9. quæst. 41. num. 22. in fine. et cons. 451. num. 38.* nec decisio supra alle-
10 gata coram Patriarcha Manzanedo 31. † contradicit responsioni datæ, quia nihil aliud infert, quàm vt legitima impleatur, quatenus recepta non ascendant ad valorem, quod non controuertitur, sed superabbundanter ex fructu 27. annorum fuit repleta legitima: & cum supradicta distinctione Domini intellexerunt adducta per *Marescot. variar. resolut.* & alios pro contraria opinione allegatos.

Secundò fuit dictum, ex facto cessare obiectum, quia Iulius senior de tempore obitus Angelæ matris, & aditionis eius hæreditatis, quod contigit de anno 1573. non excedebat annum quadragesimum, & visum fuit concludenter probari in instrumento dato deputationis curatorum præsente Angela matre, & consensum præstante de anno 1554. in quo Iulius enunciatur maior annis vigintiocto, & minor annorum vigintiquinque, vnde si rigurosè ab anno decimoctauo desumatur computum, & numerentur cum alijs 19. quæ desunt ad annum 1573. attingendum, certè illius ætas erit annorum triginta, & septem, & non vltra;
11 atque † ita secundum dispositionem *leg. hæreditatum*, præsumptio vitæ illius erit annorum 23 quæ semper æquat sortem legitimæ, vt supra dictum fuit.

Non obstat, quod vsusfructus liquidari debeat dempto palatio in Ciuitate Castelli, & fructibus propriæ legitimæ. Quia semper fructus aliarum partium per viginti annos æquant sortem legitimæ, & portio palatij quo ad fructus, aut redditus, quales quales illi sint, intrat æqualiter in diuisione ad constituendas partes æquales pro indiuiso, tam respectu legitimæ, quàm aliarum partium; itaut Dominus Iulius nullum sentiat damnum in supputatione propter æqualem diminutionem vniuscuiusque quotæ partis bonorum hæreditariorum.

Et ita resolutum fuit, &c.

* *Est supra in hac parte dec. 330.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Ianuen. Iuris Honorifici.

Die Veneris 17. Maii 1630.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus honorificum an possit competere in Ecclesia regulari, & ex quo tale ius acquiratur. Leuiores probationes, quando sufficiant ad aliquid probandum.

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus honorificum potest obtineri in Ecclesia regulari.*

2 *Ius patronatus honorificum acquiritur ex sola constructione.*

3 *Et hoc casu nulla requiritur reseruatio, modo expresse non remittat.*

4 *Praeminentia olim in aliquo loco debebãtur intuitu munificentiæ, & intuitu operis conspicui construentibus.*

5 *Enunciatiua vnica, quamuis sit antiqua, non probat.*

6 *Probationes leuiores sufficiunt, quando agitur de materia antiqua, & difficili.*

DECISIO CCCLXXVII.

QVAEREBATVR de pertinentia iurispatronatus, & seu de præeminentijs illius in Choro, & Capella maiori Ecclesiæ Sanctæ Catherinæ Monachorum Sancti Benedicti Ciuitatis Ianuen. sed Dominis placuit prius videre de fundamento eiusdem, & hodie hac parte examinata dictum fuit constare de patronatu honorifico reseruando quæstionem de pertinentia ad aliam diem.

1 Est enim certum, quod † iuspatronatus honorificum potest obtineri in Ecclesia regulari, *cap. nobis de iurepatr. Lambert. eod. tit. lib. 1. par. 1. quæst. 11. art. 7. num. 5. & lib. 3. quæst. 1. num. 3. Rocchus in verb. honorificum num. 99.* latissimè fuit firmatum in *Calaguritana iurispatronatus 16. Febr. 1629. coram Eminentissimo Cardinale Virile*,

2 & similiter † sola constructione acquiritur *d. cap. nobis de iurepatr. Cassador. eod. tit. decis. 6. num. 2. Lambert. de iurepatr. lib. 1. par. 1. quæst. 11. art. 7. num. 5. Ioan. de Anan. cons. 24. num. 4. Franciscus Leo Thesaur. for. Eccles. par. 2. art. 16. num. 72.* nec

3 requiritur † expressa reseruatio modo expresse nõ remittatur, ex quo à canone conceditur reseruatio, *d. cap. nobis de iurepatronatus, Rota decis. 5. eodem tit. in antiquis, Lambert. lib. 1. par. 1. quæst. 2. art. 5. nu. 12.* & idem fuit firmatum in *Iacen. portionis 10. Decembr. 1591. coram bo. mem. Cardin. Pamphilio seniori, & in Florent. Subdecanatus 22. Maij 1628. coram D. meo Durano*, & non imme-

4 ritò quia olim huiusmodi præeminentiæ de † iure debebantur intuitu munificentiæ, & in præmium Operis conspicui construenti, *l. qui liberalitate, ff. de oper. pub. l. legatum in fine, ff. de administr. rer. ad Ciuit. pertin. Bald. in leg. 1. C. vt nemin. liceat sign. impon.* In præsenti autem sufficienter visum fuit constare de constructione Chori, & Capellæ maioris, quæ in ipso Choro continetur, quia dantur Codicilli Vincentij Sauli, in quibus legando multa pro ornatu Chori, & Capellæ, prędictis dixit quem Chorum, & Capellam ipse codicillans se fabricare fecisse suis proprijs impensis,

5 quæ † enunciatiua, etsi sola non sufficeret quamuis antiqua, nempe, &c. anno 1555. Attamen iunctis alijs, scilicet legato pro ornando Choro, & Capella, ac reparatione eorundem, & pro victu Monachorum, constructione Sepulturæ, appositione insignium inter Cappellæ, & Chori ambitum, & demum concurrente effectuatione legati, quoad omnia onera in Codicillis contenta probata per successiuas Monachorum exactiones ex locis montium assignatis in Codicillis, inde resultat probatio veritatis ennunciatiuæ prædictæ in

6 materia † antiqua, & difficilis probationis, quæ contentatur leuioribus probationibus, & demonstrationibus, *Seraphin. decis. 1141. & 230. num. 1. impressis coram Domino meo Decano. Felin. in cap. sicut num. 35. de re iudic. Rota decis. 697. numero 2. par. 1. recent.*

Et ita resolutum, &c.

REV.^MO P. D. MERLINO DECANO.

Romana Retractus.

Die Veneris 17. Maij 1630.

ARGVMENTVM.

Bulla iuris congrui, quid disponat, & quando cogat vicinum domum inhabitantem eam vendere. Vendere aliquid coactè, vt quis dicatur, quid sufficiat. Consortium verum quale dicatur. Vendens domum consorti, non dicitur eam extraneo vendere.

SVMMARIVM.

1 *Bulla Gregor. XIII. de iure congrui disponit, vt volenti ædificare, Camerarius, & Magistri viarum cogant vendi domus vicinas solitas locari, aucto certo pretio.*

3 *Bulla iuris congrui, quando cogat vicinum domum inhabitantem eam vendere.*

3 *Peritis in arte est credendum.*

4 *Dominus fundi, quando offert se ædificaturum ad ornatum Vrbis, iuxta sui soli capacitatem, tunc Bullæ iuris congrui non est locus, fallit, num. 5.*

6 *Socius non potest ædificare in re communi inuito socio.*

7 *Statutum Vrbis cap. 110. lib. 1. declaratur.*

8 *Statutum Vrbis, cap. 110. lib. 1. non habet locum, quando venditio fuit coactè facta præuio monitorio.*

9 *Vendere quis dicitur coactè, si iustè metuens ne compelleretur, vendidit.*

10 *Venditio, vt dicatur necessaria, sufficit monitorium.*

11 *Socius potest alienare partem suam communem.*

Consors

11 *Consors domus quis dicatur.*
13 *Consortium verum illud dicitur, quod in singulas partes rei influit, nec separari potest.*
14 *Consorti, quando fuit vendita domus, non dicitur facta venditio extraneo, & ideo non est locus retractui.*

DECISIO CCCLXXVIII.

CVM D. Antonius Carcarasius monitorium, super venditione medietatis domus, & apotecæ eius domui contiguæ, ad effectum fabricandi pro Vrbis ornatu, iuxta dispositionem Bullæ fel. rec. Gregorij XIII. de iure congrui, contra D. Hieronymum filium & hæredem q. Damiani Sauelleschi, ipsius medietatis Dominum exequi fecisset, idem Sauelleschus videns malum ius fouere, bonam fidem agnoscendo, & condemnationē Iudicis præueniendo, dictam medietatem vendidit ipsi Carcarasio, qui deinde iudicium mouit contra D. Ambrosium Montanum, & Octauium Primolum Procuratorem hæreditatis, & hæredum q. Olimpij Cestarelli, super venditione alterius medietatis communiter, & pro indiuiso possessæ, in vim eiusdem Bullæ, & Statutorum Vrbis, & contra verò hæredes prædicti coram Illustrissimo D. Cardin. Camerario, & Viarum Magistris, aliud iudicium contra ipsum Carcarasium mouerunt, vti consortes super prælatione, & emptione dictæ alterius medietatis per Sauelleschum vt supra venditæ, & in vtroque iudicio fuit lata sententia definitiua, duas habens partes, in quarum prima fuit pronunciatum, hæredes prædictos teneri, & obligatos esse vēdere Carcarasio dictam eorum medietatem, in secunda vero idem Carcarasius fuit à petitis per ipsos hæredes super prælatione absolutus, à qua sententia, appellatione interposita, placuit Rotam consulere, vnde proposui dubium, An sententia prædicta esset confirmanda, & Domini vti iustam confirmandam esse censuerunt.

Et quoad primam partem moti sunt ex eo, quia dicta Gregoriana constitutio in §. 6. apertè disponit,
1 vt † volenti ædificare Camerarius, & Magistri Viarum cogant vendi domus vicinas solitas locari, quas futuro ædificio vtiles, vel necessarias putauerint, aucto certo precio immo si ædificium futurum sit insigne, eiq. perficiendo aliqua domus
2 etiam per Dominum inhabitata cohæreat, † si ædificium ipsum sit cœptum, & à duobus lateribus cohæreat domui, illiusq. æstimationem quadruplum sit excessurum iubet Dominum etiam inhabitantem cogi vendere volenti domum ędificare, & sibi aliam habitationem parare, vnde cum dicta domus fuerit solita locari, & sit D. Carcarasij ædificio iam cœpto vtilis, & necessaria, immò illi ratione dictæ medietatis per eum, vt supra emptæ fuerit iam incorporata, & vlterius etiam à duobus lateribus eiusdem Carcarasij domui, & ædificio cohæreat, & ædificium ipsum futurum sit insigne, & dictæ medietatis, ac totius domus æstimationem quadruplo, & vltra excessurum, vt pa-
3 tet ex Magistrorum inspectione, & † ex peritorū formiter examinatorum depositione, quibus credendum est, vt per *Alex. cons. 174. num. 7. lib. 2. Surd. cons. 120. nu. 17. & Thesaur. decis. 41. n. 24.* meritò fuit pronunciatum hæredes prædictos teneri dictam medietatem vendere iuxta prædictæ constitutionis formam, quæ fuit pro parte D. Carcarasij in omnibus adimpleta.

Neque obstat, quod etiam dictus Mōtanus obtulerit velle in dicta domo ædificare ad Vrbis or-
4 natum, † iuxta sui soli capacitatem, & consequēter videatur constitutioni prædictæ locum non esse, vt fuit latè comprobatum *in decis. 475. par. 1. diuers. & in Romana iuris congrui 5. Iunij 1600. coram Reuerendiss. D. meo Decano inter eius impressas decisione 2. per totam*, quoniam, vltra quod
5 oblatio facta non fuit nisi post biennium, † & sententiam prædictam, vt supra latam, ad impediendum ne D. Carcarasius ædificium iam cœptum perficiat, & ita non suffragatur dicta oblatio, vt per *Rot. d. decis. 475 num. 13. & Modern. Roman. discept. forens. cap. 745. n. 31. & seqq. & cap. 752. num. 5[illegible]. & 54.* Responsum fuit domum esse cum D. Carcarasio communem, & pro indiuiso possessam, stante dicta emptione medietatis, & consequenter Montanum, qui medietatem huiusmodi non retraxit, nec retrahere potest, vt mox dicetur, frustra offert in ea ædificare, cū possit à Car-
6 carasio prohiberi, quo inuito † in recommuni fabricare nequit, *l. parietem. ff. de seruit. Vrban. præd* & ibi notant *Bald. Angel. & alij, Alberic. in l. altius. vers. sed quid si laboret. C. de seruit. & aqua Veronen. de seruit. Vrban. præd. cap 36. tit. ne luminibus officiatur nu. 10. vers. septimo quæro qui, &c. Natt. cons. 215. num. 7. Surd. cons. 38. num. 11.*

Quoad secundam verò partem, visum fuit satis constare de dictæ sententiæ absolutoriæ iustitia,
7 quia Statutum † Vrbis cap. 110. lib. 1. in quo totum positum erat fundamentum, loquitur tantū de venditione voluntaria, vt patet ex illis verbis, *si quis rem vendere voluerit*, iuxta tradita per *Alex. cons. 52. nu. 4. lib. 1. Roman. cons. 107 per tot. Modern. Roman. discept. forens. cap. 544. num 40. Rot. coram san. mem. Greg. XV. decis. 193. nu. 12.* & propterea in casu proposito, in quo dictæ medietatis domus venditio, non quidem sponte, &
8 voluntariè, sed coactè præuio † monitorio, in vim dictæ Gregorianæ constitutionis facta fuit, locum non habet *Roman. d. cons. 107. num. 1. & ibi Adden. litt. A. & cons. 7 9. nu. 8. Afflict. de iur. prætermiss. §. 3. num. 26. Vegg. cons. 2. num. 37. & seqq. Portol. de consort. c. 2. num. 8. 9. & seqq. Modern. Roman. discept. forens. c. 544. nu. 21. & seqq.*

Neque obstat, quod Sauelleschus, paulo post exequutum monitorium vendiderit nulla desuper lata sententia condemnatoria ad vendendum, & sic spontè, & voluntariè, non autem coactè vendidisse videatur, nam ex quo concurrentibus omnibus Bullæ requisitis ad vendendum Carcarasio ædificare volenti, cogi poterat, vt superius fuit
9 ostensum, satis † coactus, & compulsus vendidisse censetur, cum iustè metuens ne compelleretur vendiderit *l. nouissimè. & ibi Bald. num. 2. ff. quod fals. tut. Ias. in l. 2. nu. 4. & 5. de transact. Castr. cons. 144. nu. 3. lib. 1. Dec. cons. 22. num. 2.* & in terminis retractus tradit *Tiraq. de retract. lignager. §. 1. glos. 18. num. 62. & 63. Carpan. ad statut.* Me-

Mediol. cap. 420. num. 1. Modern. Roman. discept.
forens. cap. 544 nu. 22. & seqq. & fuit firmatam
in decis. Card. Camerarij impress. inter recent. par.
1. decis. 584. num. 9 & 10. & quod solum monito-
10 rium † sufficiat, vt venditio subsequuta dicatur
necessaria, *fuit dictũ in Romana deuolutionis* 10.
Decembris 1587. *coram Orano*, nec dubium est
Sauelleschum videns malum ius fouere, & agno-
scendo bonam fidem potuisse suam portionem
11 † vendere, etiamsi domus communis esset, & pro
indiuiso cum Cestarellis possideretur, *l. falsò*, *&*
ibi Bald. & Odofred. C. de com. ser. alien. latè Por-
tol. de consortio. cap. 9. nu. 15.

Præterea cum domus prædicta habeat aditum,
ac portam, necnon atrium, seu curtile, puteum,
fistulam, & plura alia communia cum domo Car-
carasij, quæ partes pro indiuiso, & insolidum pos-
sidentur, adeo vt Montanus, & Carcarasius ha-
beant commune, & commixtum indiuiduum do-
minium in proprietate, & substantia dictarũ par-
12 tium, vt ex summ. num. 10. hinc sequitur † eun-
dem D. Carcarasium esse consortem, iuxta tradit.
per *Bart. in l. re coniuncti nu. 23. & ibi Ias. num.*
103. Rip. num. 3. ff. de leg. 3. Bald. in l. 1. nu. 4. C. de
com. ser. manum. Molin. de contract. disp. 371. in
princ. Modern. Rom. discept. forens. cap. 526. nu. 4.
& cap. 842. nu. 25. cum alijs congestis in Romana
retractus 18. *Iunij* 1629. *coram me*, & hæc com-
munio influit in singulas partes domus, nec sepa-
13 rari possunt, & sic † verum est consortium iuxta
deducta in illa *Romana retractus coram me*, qui-
bus consequens est, quod cum venditio prædicta
non fuerit facta extraneo, sed consortium in re
14 vendita habenti † non intret dicta statuti disposi-
tio, nec est locus retractui, *Bald. in d. l. 1. num. 5.*
C. de comm. seru. manumiss. Tiraquel. de retract. li-
gnag. §. 11. glos. 6. nu. 11. Decian. cons. 15. num. 11.
lib. 4. & fuit dictum in Romana prælationis 16.
Iunij 1604. coram Penia, & in decis. 308. num. 9.
& 16. inter impress. penes Cenc. de censib.

Quæ omnia eo magis visum fuit Dominis pro-
cedere, stante qualitate maioris ædificij, & Vrbis
ornatus, præuentione in ædificando, ac verisimili
scientia Montani de ædificio iam cœpto, & alijs la-
tius deductis per informantes pro D. Carcarasio.

Et ita vtraq; parte informante decisum fuit &c.

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VEROSPIO.

Gerunden. Personatus, & causæ piæ.
Die Veneris 17. *Maii* 1630.

ARGVMENTVM.

Beneficium Ecclesiasticum, licet de iure requiritur, quod sit perpetuum, tamen hoc cessat ex iure speciali, & priuilegio, & alia de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium ab officio Ecclesiastico, vel alia causa pia per quæ distinguatur.*
2 *Ordinarij collatio facta semel, atque iterum de Capellania, etiam manuali quid operetur.*
Beneficij status & qualitas non excluditur propter solam temporalitatem. nu. 2.
3 *Perpetuitas de iure est de substantia beneficij.*
4 *Beneficia aliqua ex iure speciali, & priuilegio, possunt esse non perpetua.*
5 *Cõsuetudo immemorabilis habet vim priuilegij.*
6 *Beneficia non debent diuidi.*
7 *Nominandi facultatem habens, si nominatio facta sit nulla, & inualida perinde ac si facta non fuisset, & vide num. 8.*
9 *Nominatio, quando est indiuidua, non potest ex parte tantum valere.*
10 *Nominationis nullitate data à principio, non potest ab euentu fieri valida, & nu. 11.*
12 *Nominandi facultas non consumitur per nominationem nullam.*
13 *Quod possum nolo, & quod volo non possum.*

DECISIO CCCLXXIX.

Ex pacto, & lege fundationis in hoc perso-
natu, de quo hodie quæritur, poterat bene-
ficiatus vsque ad tertiam nominationem successo-
rem sibi nominare, postquam nominationem suc-
cedere debebat causa pia iuxta synodalem cõsti-
tutionem Prouinciæ Tarraconen. quæ similium
beneficiorum erectionem ex consuetudine imme-
morabili introductam confirmauerat, cum autem
idem personatus de persona Iacobi Rossel funda-
toris, ex causa permutationis transierit ad Petrum
Margarau, qui successorem sibi nominauit Mi-
chaelem Clos, & quo casu ille vel acceptare nol-
let, vel esset ad hoc beneficium inhabilis, Monser-
ratum Picò, & Iacobum Darder æquis portioni-
bus: Dubitaui an esset factus locus successioni cau-
sæ piæ vel cõsisteret nominatio Mõserrati, qui re-
cusante Michaele solus fuerat institutus. Et Do-
mini ad fauorem causæ piæ responderunt, vt illa
fundaret intentionem in successione huius perso-
natus.

Neque enim dubitarunt, quin personatus hu-
iusmodi esset beneficium ecclesiasticum licet per-
petuo durare non deberet, sed ad vitam eorum
qui iuxta formam fundationis nominari debebãt,
cum habeat omnia requisita beneficij ecclesiasti-
ci, dum fuit erectum sub nomine beneficij cum au-
ctoritate, & decreto Ordinarij, sit permutabile
cum alio beneficio ecclesiastico, vacet per ingres-
sum Religionis, committatur in eo simonia, & de-
mum obtineri non possit nisi à persona ecclesia-
1 stica, quæ omnia distinguunt † beneficium ab offi-
cio ecclesiastico, vel alia pia dispositione *Felin. in*
c. in nostra. nu. 9. de rescript. Selua de benefic. q. 2.
par. 1. nu. 75. Garz. de benefic. par. 1. cap. 2. nu. 61.
& eadem latè examinat sublatis contrarijs argu-
mentis, *Nauar. cons. 8. de iure patronatus.*

Comprobat hoc idem collatio, quæ de hoc per-
sonatu semel atque iterum facta fuit per Ordina-
2 rium, quæ sola † satis esse potest, vt Capellania
etiam manualis, & amouibilis reputari, & iudica-
ri debeat ecclesiasticũ beneficiũ vt defendit *Garz.*
de benefic. par. 1. cap. 1. §. 1. nu. 313. & seq. Rebuff.
de pacif. possessoribus nu. 349. Guidop. q. 187. nu. 1.
Neque obesse potest sola temporalitas ad exclu-
dendum statum, & qualitatem beneficij quia licet
per-

3 perpetuitas † de iure sit de essentia beneficij, *cap. sanctissimarum 70. distinct. c. penult. de cleric. ægrot. Achill. decis.* 1 *nu.* 4. de officio Vicarij, non tamen
4 repugnat vt speciali iure, & priuilegio † aliqua beneficia possint non esse perpetua, *c. si gratiosè, & ibi glos. de rescript. lib. 6. Lap. allegat. 9. Cassad. decis. 12. nu. 9. de præbend. Garz. de benefic. par. 1. c. 2. num. 75.* cuius priuilegij vim habet im-
5 memorabilis † consuetudo, ex qua in Prouincia Tarraconen. hi personatus inducti sunt, vt etiam defendit idem *Nauar. cons. 8. de iurepatron. n. 17.*

His ita constitutis negari non poterat, quin factus esset locus successioni causæ piæ dum illa vocabatur deficientibus nominationibus, quas permiserat fundatio, itaut deberet eo casu extingui personatus, & dos fauore eiusdem causæ piæ applicari. Defectus enim nominationum controuerti non poterat, cum nec valeret nominatio Michaelis tanquam inhabilis; & quæ effectum fortita non fuit ex renunciatione ab eo facta neque sustinere-
6 tur secunda nominatio in defectum † primæ tanquam facta de duobus diuisio inter eos æqualiter beneficio contra expressam iuris dispositionem, de qua in *cap. maioribus, vbi glos. in verb. diuisionē c. tua fraternitatis, & c. dilecto de præbend. L. mbert. de iure patron. lib. 2. p. 3. q. 5. art. 21.* atque ita
7 cessante nominatione (cū perinde † haberi debeat nominatio nulla, & inualida, ac si facta non fuisset *c. quæ contra ius de regul. iur. lib. 6 l. non dubium. C. de legibus*) deuoluta fuit successio ad piam causam ex pacto expresso fundationis.

Quod verò testator voluerit durare personatum ad quatuor vitas, vel quod hæc sit consuetudo illarum partium, vt non antequam post successionem quatuor personarum terminetur: negarunt Dñi obesse. Quia consuetudo induxit quidem erectionem horum personatuū ad tres, siue quatuor nominationes, verum indeterminatè & secundum dispositionem fundatorum quorum voluntati legē non imposuit, fundatoris autem voluntas non fuit in hoc casu præcisè determinata, vt personatus finiri nō deberet nisi post quatuor nominationes sed id voluit esse in facultate eorum, qui succedere debebant quib. non aliter quam sub cōditione facultatiua pmisit vt successorē sibi nominare posset.

Nō etiam dici poterat, vt posterior nominatio, quam Petrus fecerat de duobus sustineretur saltem ab effectu, & quia dum eorum alter non acceptauit haberi deberet, ac si nominatus non fuisset, & sustineretur nominatio de persona alterius, &
8 quia idem Petrus, † qui nominauit mandauerat, vt vno deficienti, alteri eius portio accresceret argumento, *l. vn. §. vbi autem legatarij vers. si verò non omnes. C. de cad. tollen.* cum enim hęc cau-
9 sa nominationis † tanquam indiuidua nō possit ex parte valere, *l. 1. §. item quæritur. ff. de aqua quotid. æstiua l. grege. §. illud, & ibi Bart. nu. 3. & 4. ff. de fideiussor.* Rot. decis. 135. nu. 9. decis. 551. n. 10. par. 1. & decis. 631. nu. 7. par. 2. rec. data nullitate
10 nominationis à † principio non potuit ab euentu fieri valida, *l. 1. ff. de his quæ pro non scripto habētur l. vn. §. in 1. ff. de caduc tollen.* imò ratione in-
11 certitudinis neque † nominatio de duobus æqualiter facta sustineri posset, ac si insolidū facta fuisset, *l. si ita ff. de reb. dub. l. cum ex plurib. ff. de manumiss. testam. gl in cap. quoniam Abbas in verb. substitutum de off. deleg.*
12 Et ita licet per nominationem nullam † non cōsumetur facultas nominandi, & potuisset Petrus etiam tertio nominare eūdem Monserratum, quia tamen id non fecit, & nominationem quam expressit facere non potuit succedit regula textus
13 quod † potui nolui de qua in *l. multum interest. C. si quis alteri vel sibi c. cum super 23. in fin. de offic. deleg.* & mortuo Petro vltimo possessore fuit extincta hæc facultas nominandi, & successit deuolutio fauore piæ causæ sicut Domini responderunt. Vtraque parte informante.

REV.^MO P. D. COCCINO.

Florentina Parochialis.

Die Mercurii 22. Maii 1630.

ARGVMENTVM.

In hac decisione declaratur, vt Ecclesia dicatur Parochialis, quæ sint necessaria.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia in dubio præsumuntur simplicia, & non curata.*
2 *Beneficium, quando habet populum, vel Clerū, hoc casu Ecclesia præsumitur curata.*
3 *Beneficium non dicitur curatum, quando Ecclesia pro tempore habet Rectores sæculares deputatos ad exigendas exactiones publicas.*
4 *Argumentum non bene valet à limitibus iurisdictionalibus Ecclesiæ ad decimatorios, hoc est spirituales.*
5 *Parochiæ olim fuerunt diuisæ per Dionysium Papam.*
6 *Argumentum aliquando valet à limitibus iurisdictionalibus Ecclesiæ, ad decimatorios, quod tamen procedit in dubio. nu. 7.*
8 *Parochia vt erigi possit, quot incolæ sint necessarij, & num. 29.*
9 *Testes, quando inter se conquassantur, tunc magis est standum illis, cum quibus concurrit præsumptio iuris.*
10 *Probatio dubia non releuat.*
11 *Ecclesia ad hoc, vt dicatur parochialis, quæ sint probanda, & nu. 12.*
13 *Parochialis ad hoc, vt sit Ecclesia non sufficit docere, quod Rector administret Sacramenta, nisi etiam ostendatur, quod de necessitate administret, & populus ab eodē de necessitate recipiat.*
14 *Parochialis Ecclesia omnis, licet dicatur habere curam, non tamen è contra omnis Ecclesia habens curam dicitur Parochialis.*
15 *Testis non concludens, non probat.*
16 *Testis, qui iudicat, & deponit de iudicio suo, non attenditur.*
17 *Testis deponens de credulitate nō est verus testis.*
18 *Testis dictum non probat, licet concludat, si ratio elidatur.*
19 *Testis, quando deponit super his quæ pendent à iudi-*

iudicio intellectus, etiam non interrogatus, debet afferre rationem.

20 *Episcopi approbatio in concessione Ecclesiæ, est de iure necessaria.*

21 *Clericus nō admittitur ad beneficium curatum, nisi prauio examine.*

22 *Parochus tam frequenter debet celebrare, vt muneri suo satisfaciat.*

23 *Decimæ debent solui ex communi aceruo Domini, & coloni.*

24 *Decimæ possunt acquiri etiam Ecclesiæ non Parochiali ex alio titulo, quàm de iure Diuino, puta præscriptione.*

Parochiali Ecclesiæ debentur decimæ de iure Diuino, num. 24.

25 *Ecclesia, quod sit parochialis non probatur ex enunciatiuis.*

26 *Enunciatiua verba non probant aliquid ita esse, maximè absētibus eis, de quib. interesse agitur.*

27 *Parochialis Ecclesia de necessitate debet retinere Sanctissimum Sacramentum Eucharistiæ.*

28 *Aliæ vero Ecclesiæ illud non retinent nisi ex indulto Apostolico, quod Regulares habent.*

30 *Parochialis, quod sit Ecclesia, non probatur ex eo, quia in ea fuerunt contracta diuersa matrimonia, & num. 32.*

31 *Ecclesiæ populum non habentes, de iure communi non habent sepulturam.*

33 *Matrimonij denunciationes debent fieri in propria Parochia.*

34 *Matrimonium de honestate debet in propria Parochia contrahi.*

35 *Matrimonia vbicumque possunt contrahi, & substinentur dummodo Parochus sit præsens.*

36 *Matrimonium, quando non fuit contractum in propria Parochia, sed in alia Ecclesia, præsumitur hoc factum ex causa maioris cōmoditatis.*

37 *Sepulturam quilibet potest sibi eligere in loco sacro sibi bene viso.*

38 *Parochialis, quod sit Ecclesia propter corpora defunctorū, hoc vt releuet, debet probari, quod non facta aliqua electione per defunctos, & non existentibus sepulturis maiorum in d. Ecclesia, illic sepulta fuerunt.*

39 *Abb. in clem. dudum col. 4. de sepult. declaratur.*

DECISIO CCCLXXX.

DVBITAVI, an Ecclesia S. Bartholomæi Oppidi Montis Alti sit Parochialis. Et cū quæstio vertatur inter Reuerendiss. D. Archiepiscopum, & Monachos Oliuetanos, ad quos dicta Ecclesia spectat ex donatione Lamberti Episcopi Florentini facta vsque de anno 1026. duæ insurgunt difficultatès principales. Prima est, cui incumbat onus probandi Ecclesiam esse, vel non esse Parochialem. Secunda est, quatenus onus probandi esse Parochialem spectet ad Reuer. D. Archiepiscopum, an ipse illam probet esse talem.

Et quantum attinet ad primam difficultatem, cum Monachi contendant Ecclesiam huiusmodi non esse Parochialem, habent intentum de iure:
1 cum † beneficia præsumantur simplicia, & non curata, *Gabr. conf. 191. n. 1 lib. 1 Staph. in 2. par. de statu, & qualit. benef. in princ. nu. 2. Aegid. decis. 676. Rot. decis. 108. nu. 2. & ibi addent. num. 13. & decis. 175. nu. 3. & dec. 387. nu. 4.*

Nec obstat, quod hæc regula non procedat,
2 † quādo beneficium habet populum, vel Clerum, quo casu Ecclesia præsumitur curata, *Staph. loc. cit. nu 1. & 2. Rebuff. in prax. benef. tit. secul. benef. quotuplex. Aegid. d. decis. 675. Seraph. decis. 1227.* hic autem probatu Ecclesiam S. Bartholomæi habere Rectorem & Populum, & cum testes, qui fuerunt dati in summ. num. 1. deponant, quòd Ecclesia S. Bartholomæi habet Rectorem, & Populum certis limitibus restrictum: & idem etiam deponunt testes in summ. nu. 2. Nam huic fundamento fuit responsum, vim fieri non posse in dicto testium, qui mouentur ea ratione, quia
3 Rectores † sæculares in Populo Montis Alti pro tempore fuerunt deputati ad exigendas publicas impositiones, ita deponit *2. testis iuxta 21. 6. iuxta 33. & 8. super 2. 1. super 2. 3. super 4. 4. iuxta 33. 5. super 2. 9. iux. 33. vt patet in sum. num. 16. & 17.* & ideo isti testes non probant, cum non
4 benè inferatur à † limitibus iurisdictionalibus ad decimatorios, hoc est, spirituales, *Hostien. in cap. super eo. nu. 3. & 11. de Paroch. & in c. querimoniam. num. 2. & ibi etiam Butr. nu. 6. & fuit dictum in causa Pacen. decimarum dell'Hebreo 9. Ianuarij 1601. coram me, & in Sabinen. decimarum 16. Martij 1609. pariter coram me*, & ratio
5 est, quia † Parochiæ olim fuere diuisæ per Dionysium Papam, vt in *c. 1. 13. q. 1. c. Pastoralis de his, quæ fiunt à Prælatis, Ioan. Andr. Abb. & alij in rubrica de Parochijs, Bertrand. conf. 350. vol. 2. par. 1.* & sic ex eo quod Territorium Montis Alti extendatur vsque ad certos fines, non potest inferri, quòd Eccl. S. Bartholomæi ibi sita, sit Parochialis, & extendatur vsque ad illos fines. Nec
6 huiusmodi responsio eliditur, ex quo aliquādo † arguitur à limitibus iurisdictionalibus ad decimatorios, *Butr. in c. 1. nu. 15. de religio. domib. Felin. in c. quia iudicante. nu. 6. vers. cum istis concordat. de præscript. Franc. Marcus dec. 352. nu. 2. par. 2.*
7 quia hoc est † verum in dubio, vt fuit dictum in causa *Sabinen. decimarum coram me.* Et id demū procederet si clarum esset Ecclesiā esse Parochialem, & solum dubitaretur, ad quos vsque limites extenderetur iurisdictio spiritualis: tunc enim licitum esset arguere à limitibus iurisdictionalibus ad decimatorios. Et ista eo magis procedunt, quia in hoc territorio adsunt tres, vel quatuor domus,
8 † & pauci incolæ, itaut vix sufficiāt ad constituendum populum, vt in *cap. vnio 10. q. 5.* & latius infra dicetur.

Et dicta præfatorum testium, qui dantur in eodem summ. Reuerendissimi D. Archiepiscopi nu. 1. & 2. conuincuntur ex dictis aliorum testium, qui dantur in summ. eiusdem D. Archiepiscopi nu. 3. & in summ. Abbatis pariter num. 3. qui deponunt *Che per il passato, e di presente l'Abbate di Monte Oliueto hà deputato vn Sacerdote delle Parochie vicine, che tenga cura della Chiesa di S. Bartolomeo à Mōtalto, come di presente è raccomādata al Prete di S. Maria d'Acone.* Et qualis sit ista cura, quæ committitur dd. Curatis vicinis, declarant testes in d. sum. Abbatis nu. 2. & 3. videlicet quòd in die

die S. Bartholomæi missa celebratur, & in diebus feriatis semel in hebdomada, & sic cum testes cõ-
9 quassentur, † magis standum est testibus deponẽtibus, quod Ecclesia non habeat Rectorem, neque Populum, cum contrarium deducat D. Archiepiscopus ad elidendam probationẽ iuris, quòd omnia beneficia præsumuntur simplicia, nisi habeant populum, vel Clerum, & ideo cum in hac parte d. D. Archiepiscopus sit actor, sufficit quòd eius
10 probatio reddatur † dubia ad effectum quòd non releuet, *c. in præsentia de probat.*

Quantum attinet ad secundam difficultatem, an Reuerendiss. D. Archiepiscopus probet dictam
11 Ecclesiam esse Parochialem, † vt talem probet, debet iustificare quatuor requisita, de quibus per *Steph. de lit grat. tit. de qualit. & stat. benef. §. circa secundam nu. 7. & seqq. Sarnen. in regula de idiomate q. 11. Rot. dec. 52. par. 2. diuers.* Primum enim requisitum est potestas fori Pœnitentialis, hoc est potestas ligandi, atque soluendi. Secundũ est certa Parochia, hoc est locus certis finibus constitutus, in quo populus alicuius Ecclesiæ deputatus degit, Tertium, vt Curatus curam exerceat nomine suo; quod requisitum conuenit personæ, non autem Ecclesiæ. Quartum, quod etiam respicit per-
12 sonam, † & non Ecclesiam, videlicèt quòd Sacerdos tanquam Rector suo nomine singulariter, & non cum alijs ad regimen parochialis Ecclesiæ admittatur, vt declarat *Rot. d. decis. 52 à nu 1. vsque ad nu. 19. par. 2.* Et propterea Rota considerans statum Ecclesiæ breuiter dixit, ad ostendendũ Ec-
13 clesiam esse † parochialem, non sufficere, quòd Rector administret Sacramenta, nisi etiam ostẽdat, quod de necessitate administret, & populus ab eodem de necessitate recipiat; quia & si omnis Ec-
14 clesia parochialis dicatur † habere curam, non tamen è conuerso omnis Ecclesia habens curam dicitur parochialis, *Glos. in clem. dudum in verb. impendat de sepult. vbi Imol. nu. 32. Abb. in cap. de multa nu. 24. vers. sed adde de praben. Dec. in cap. aures nu. 6. vers. ad Curatum de rescriptis, Gonzal. glos. 6. nu. 36. & fuit resolutum in causa Sabinen. decimarum 30. Aprilis 1599. coram bon. mem. Hieronymo Cardin. Pamphilio, & in eadem coram me 16. Martij 1609 Mantic decis. 48 nu. 5.*

In proposito autem ad effectum probandi, quòd ista Ecclesia sit parochialis, non docetur de ista actione, & passione reciproca ex necessitate, licèt enim dentur testes in summ. Reuerendiss. D. Archiepiscopi nu 4. qui videntur probare d. necessariam, & reciprocam administrationem, & receptionem Sacramentorum: attamen quintus testis dum deponit, *c'hà tenuto cura di detta Chiesa,*
15 *e c'hà essercitato officio di Paroco,* non † concludit quòd ex necessitate hoc fecerit, & homines ex necessitate receperint Sacramenta. Et dum subdit, *Et hà tenuto, e tiene d'essere obligato d'amministrare i Sacramenti à detto popolo, e che li habitatori d'esso sono tenuti, & obligati riconoscerlo come tale, e di riceuere li Sacramenti da lui come*
16 *proprio Paroco,* iudicat, † & deponit de suo iudicio, ibi, *hà tenuto, e tiene,* & ideò non probat, *Oldr. cons. 209 nu. 8. vers. & si prædicta, Signorol. cons. 241 nu. 6. Afflict. dec. 381. nu. 7.* cum testis depo-
17 nens de credulitate † non sit verus testis, *Alex cons. 91. nu. 5. lib. 6.* maximè quia ad ita iudicandũ mouetur ex eo, quòd vt ipse testis subiungit, ibi, *quando l'è occorso, hò fatto tutte quelle cose concernenti la potestà del foro penitentiale;* quæ ratio non concludit, quòd ex necessitate hoc fecerit. Et
18 propterea etiam quod dictum † aliquid concluderet, cum ratio elidatur, corruit dictum, *Alex. cons. 166. in fin. nu. 16. vers. super vndecimo lib. 5.* Ex hac responsione tollitur etiam dictum sexti testis, qui iudicat, ibi, *tiene assolutamente, &c.* & mouetur etiam ratione, ibi, *e li detti reputati hauer fatto le cose da Paroco in detta Chiesa,* & sic ista ratio non concludit, cum non probet quòd prædicta fuerint facta ex necessitate. Et idem etiam deponit septimus testis, solum enim ponit primò dictam rationem de administratione sacramentorum, & ex ea iudicat, quod ex necessitate sacerdotes administrant sacramenta. Octauus verò testis, qui habuit curam dictæ Ecclesiæ, clarè de credulitate. Et
19 nonus simpliciter deponit † nulla allata ratione, quam tenebatur afferre etiam non interrogatus, cum hoc pendeat à iudicio intellectus, *Card. cons. 24. Fulgos. cons. 167. nu. 2. vers nec per testes, Rot. decis. 1163. par. 3. Alex de communi cens. 148. nu. 4. lib. 2.* Et tandem etiam decimus testis deponit de iudicio suo, ibi, *tiene che detti Sacerdoti, &c.*

Et multum mouit Dominos, quòd, vt supradictum est, huiusmodi Ecclesia S. Bartholomæi vnà cum Castro Montis Alti vsque de anno 1026. fuit donata per Episcopũ Florentinum Monachis quibusdam, & postmodum deuenit ad Oliuetanos, & tamen non ostenditur aliqua approbatio facta per Episcopos, & successiuè per Archiepiscopos Flo-
20 rentinos quæ † tamen de iure est necessaria, vt in *c. 1. de Capellis monach.* Et inuerisimile est, quòd per tot sæcula fuisset neglecta ista cura per Ordinarios, qui passi sint curam regi per Sacerdotes,
21 non præuio † examine contra dispositionem *text. in d. cap. 1. de capellis monach.* quæ comprobantur ex his, quæ supra dicta fuere, videlicet quòd in diebus festiuis non celebratur in d. Eccl. nisi in die S. Bartholomæi, & in diebus feriatis semel in hebdomada, & tamen ex dispositione *Concil. Trident.*
22 *sess. 23. cap. 14. de reform.* Parochus † tam frequẽter tenetur celebrare, vt muneri suo satisfaciat: quòd quidem non adimpleretur, si Ecclesia esset parochialis, & solum in dd. temporibus celebraretur. Nec est verisimile, quod per tot sæcula Ordinarij hoc tollerassent. Et quòd plus est, dicta missa ferialis solita fuit celebrari per vnum ex Rectoribus vicinarum Ecclesiarum parochialium, ita vt modo ab vno, modo ab alio celebretur, vt probant testes in summ. Monachorum num. 3. cui etiam pro eleemosyna antiquitus Monachi consueuerant dare quinque staria grani, vt patet ex antiquissimis libris Monasterij vsque ad an. 1459. vt in summ. nu. 4. Quæ quidem partitæ coadiuuãtur ex testibus vtriusque partis, qui deponunt Monachos hodie soluere staria tria frumenti, vt in summ. Monachorum nu. 3. & populum pro eleemosyna dare habenti curam dictæ Ecclesiæ staria tritici, vt deponunt dicti testes Monachorum num. 5.

Nec

Nec dicatur quòd dicta solutio facta ab homi-
nibus sit pro decima, prout dicitur in secunda visi-
tatione de anno 1591. & 1617. deponit secundus
testis in summ. Monachorum nu. 5. deponens quòd
Sacerdotes prætendunt hanc solutionem nomine
decimæ, quia dictus secundus testis deponit solu-
tionem non esse pro decima: nam si pro decima
esset, solueretur tantum, vt ipse dixit, *una mina
come hò visto negli altri popoli*. Et primus testis
deponit de eadem solutione facta presbytero, qui
semel in hebdomada celebrat in die feriato: quæ
solutio hoc modo facta repugnat, quòd pro deci-
ma fuerit facta. Et nonus, & decimus testes depo-
nunt solutionem non fieri pro decima, quia non
soluitur ex communi aceruo Domini, & Coloni,
sed quilibet ex rusticis soluit de proprio portionẽ
23 suam. Quæ ratio est optima: decima † enim debet
solui ex communi aceruo Domini, & Coloni, *cap.
à nobis, & in cap. tua nobis vers. sicut Colonus de
decimis*. Et hoc etiam videtur valdè verisimile,
cum tres tantum domus adsint, etiam vsque de
anno 1568. vt patet ex visitationibus Archiepi-
scoporum, vt statim dicetur. Vndè est valdè veri-
simile, quod illa solutio fiat pro eleemosyna, cum
forsan nullæ parochiæ reperiatur, quæ habeant so-
lum tres domus. Et cessat omnis difficultas, quia
ex sola solutione decimarum, non potest perne-
cesse concludi ad parochialitatem, cum decimæ
24 possint etiam † acquiri Ecclesiæ nõ parochiali ex
alio titulo quã de iure diuino ex quo Ecclesiæ pa-
rochiali debentur *Exod. c. 22. in fine, & habetur
in c. 1. & cap. cū homines ibi nomen partious, & in
cap. Pastoralis de decimis*: possunt enim & alijs Ec-
clesijs acquiri, puta ex præscriptione *cap. 1. de præ-
script. in 6. ap. cum contingat iuncta glos. & cap.
tum in sua de decimis, Rebuff. de decimis, q. 13.
num. 6. Couar. lib. 1. cap. 17. nu. 7. Abb. cons. 94.
num. 2. vol. 1.*

Non obstant visitationes Archiepiscoporum de
annis 1568. 1591. & 1617. in quibus prædicta Ec-
clesia enunciatur parochialis: quia dd. enunciati-
nis non est standum, cum principaliter quæra-
25 tur, † an dicta Ecclesia sic per Archiepiscopos e-
nunciata, sit parochialis, *Butr. in cap. illud nu. 9.
vers. nota 4 de præsumpt. Alexand. cons. 126. n. 11.
lib. 1.* benè *Aym. cons. 29. num. 3. vers. respondeo*,
26 maximè cum agatur † de præiudicio Monacho-
rum, quibus absentibus d. Ecclesia Parochialis
fuit enunciata, *l. non nudis, l. non Epistolis C. de
probat. l. ex his verbis, vbi Dec. C. de testam. mili-
tari, Aym. de antiquit. tempor. in princ. nu. 7. Rot.
decis. 31. de probat. in antiq & fuit dictum in cau-
sa Papien. iurispatronatus* 18. *Aprilis* 1603. *corã
me*. Et de contrario expressè apparet ex dictis vi-
sitationibus, & ex posteà subsecutis, in quibus di-
27 citur, quòd in dicta † Ecclesia non retinetur San-
ctissimum Eucharistiæ Sacramentum, quòd in pa-
rochialibus debet de necessitate retineri iuxtà
28 notata in *clem. 1. de priuil.* itaut in alijs non † reti-
neatur nisi ex indulto Apostolico, quod habent
Regulares *cap. tribus §. tanta de consecr. dist. 2.*
& ita sibi fuisse responsum à sacra Congregatione
Eminentiss. Interpretum Concilij de anno 1609.
refert *Genuen. in prax. cap. 110.* & refert etiam
Piasecius in praxi Episcopali par. 2. cap. 2. num. 7.
Et in dicta visitatione anni 1568. enunciatur, quòd
cura illius Ecclesiæ regitur per Rectorem S. Mar-
garitæ de Auernia: & ordinatur quòd officietur
per alium Sacerdotem, & tamen vsque ad hæc tẽ-
pora, vt dictum est, semper fuit deputatus curatus
vicinior, qui Missam qualibet hebdomada in die fe-
riato celebraret, prout etiam dicitur in alijs dua-
bus visitationibus, signum euidens quod enuncia-
ta in dictis visitationibus non subsistebant. Non
enim est verisimile, quod si subsisterent, Archiepi-
scopi non curassent adimpleri contenta in dictis
visitationibus. Etiam considerabatur vlterius in
prima visitatione dici, quòd sub dicta Ecclesia cõ-
tinentur tres domus, & animæ aptæ ad Commu-
nionem quindecim. In secunda verò visitatione
domus quinque, & viginti animæ aptæ ad commu-
nionem. Et ita tertia visitatione cõtinentur qua-
tuor domus, & duodecim animæ aptæ ad cõmu-
29 nionem, quæ paucitas † animarum, & domorum
vix sufficit, vt Parochia possit erigi *c. vnio, & ibi
glos. Cin. & Doctores* 10. *q.* 3.
30 Denique non obstat, quòd diuersa † matrimo-
nia fuerint contracta in ista Ecclesia S. Bartholo-
mæi de Monte Alto, vt patet ex scripturis datis in
Summ. D. Archiepiscopi num. 8. & ibidem etiam
corpora quorundam mortuorum fuerint sepulta,
quod fieri non potuisset, nisi dicta Ecclesia habe-
ret populum, vt dicit *Abb. in clem. dudum col. 4. de
31 sepult. ibi*. Ecclesiæ † populum non habentes, nõ
habent de iure communi sepulturam. Quia aduer-
tendum est quò ad matrimonia, illa fuisse contra-
32 cta, vel inter incolas † dicti loci, vel inter mascu-
lum forensem, & mulierem dicti loci. Secundò est
aduertendum testes in summ. Reuer. D. Archiepi-
scopi num. 7. deponere, quòd denunciationes fie-
bant in Ecclesia illius Plebani, qui curam huius
Ecclesiæ S. Bartholomæi gerebat. Vndè ex his
duobus potest inferri, quòd cum denunciationes
vigore *Concilij Trident. sess. 24. c. 1. de reformat.
33 matrim.* debeant fieri † in propria Parochia, Ec-
clesia S. Bartholomæi non sit parochia. Secundò
quòd & si matrimonia fuerint contracta in dicta
Ecclesia S. Bartholomæi, non indè pernecessè fo-
qui illam Ecclesiam esse parochialem, quia & si
34 matrimonia debeant † de honestate contrahi in
propria parochia, non tamen opus est, quod con-
trahãtur in propria Ecclesia parochiali: imò vbi-
35 cumque contrahantur, modò † parochus sit præ-
sens, sustinentur, & potuerunt contrahi in dicta
Ecclesia S. Bartholomæi, quia, vt dictum est om-
nes mulieres, quæ contraxerunt, erant ex dicto lo-
36 co Montis Alti. Et sic intrat † verisimilitudo,
quòd matrimonia fuerint illic contracta ex causa
maioris commoditatis.

Quò verò ad corpora mortuorum in dicta Ec-
clesia tumulata non inde resultat aliqua præsum-
37 ptio parochialitatis, cum quilibet † possit sibi eli-
gere sepulturam in loco sacro sibi beneuiso *cap.
cum liberum, & ibi glos. in verb. disposuit de se-
pulturis cap. 1. de sepult. in 6.* Et ad effectum re-
leuantiæ deberet doceri, quòd non facta aliqua
electione sepulturæ per defunctos, & non existen-
tibus sepulturis maiorum in dicta Ecclesia, cor-

pora

38 pota fuerint † illic sepulta tanquam in parochiali, in qua, concurrentibus prædictis, defuncti debent sepeliri, *cap. ex parte de sepult.* Et in istis
39 terminis procedit † doctrina Abbatis in dicta *clem. dudum*.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

REV.^MO P. D. COCCINO.

Bononien. Bonorum.

Die Veneris 24. Maij 1630.

ARGVMENTVM.

Emphyteoticá bona, ad hoc vt dicantur transitoria etiam ad hæredes extraneos, quid requiratur, & præsertim quando agitur de bonis Ecclesiasticis. Vltimus inuestitus quo casu possit bona emphyteotica cedere creditoribus.

SVMMARIVM.

1 *Inuestitura bonorum facta cum eisdem pactis, prout aliàs fuit concessum, ab eis non est recedendum, nisi de expresso consensu partium.*
2 *Emphyteusis Ecclesiastica non est transitoria ad hæredes extraneos.*
3 *Emphyteusis concessio facta hæredibus in perpetuum, est transitoria etiam ad hæredes extraneos, & num. 6. vide num. 4. qui contrarium teneant.*
4 *Clausula, ad habendum, in emphyteusis concessione apposita, operatur, vt emphyteusis transeat etiam ad hæredes extraneos.*
6 *Emphyteusis concessio facta pro hæredibus in infinitum, si adsit aliqua coniectura etiam leuis, est transitoria etiam ad hæredes extraneos. & num. 7.*
8 *Extraneus in materia emphyteusis non dicitur ille, qui non est suus hæres, sed qui non sunt ex descendentia primi acquirentis.*
9 *Emphyteusis Ecclesiastica non est transitoria ad hæredes extraneos respectu ipsius principalis concessionis, quam extranei non consequuntur, vide num. 10 & 11.*
12 *Emphyteusis Ecclesiastica semel facta transmissibilis ad hæredes extraneos, semper retinet eandem qualitatem.*
13 *Emphyteusis Ecclesiastica tunc ad hæredes extraneos non transit, quando Ecclesia non vult, vt transeat.*
14 *Pactum in emphyteusi, vt de 29. annis, in 29. annis renouetur, an per hoc dicatur, quod non sit transitoria ad hæredes extraneos.*
15 *Beneplacitum Apostolicum in alienationibus rerum Ecclesiæ spatio 30. annorum præsumitur interuenisse.*
16 *Emphyteotica bona an possit vltimus inuestitus assignare creditoribus, vide distinctionem. & num. 17. & 18.*
19 *Salicet. in Auth. ei, qui nu. 46. C. de bon. auctor. Iud. poss. declaratur.*
20 *Grat. conf. 133. nu. 10. vol. 1. intellectus.*

DECISIO CCCLXXXI.

De anno 1541. Canonicus de Leonoribus directus dominus bonorum, de quibus agitur, præuia narratiua, quod dicta bona erant solita dari in emphyteusim in perpetuum, modis, & forma, prout in instrumēto locationis factæ Hieronymo de Fortis rogato de anno 1530. sequendo formam aliarum locationum *eadem bona locauit Nicolao, & Io. Francisco de Virgilijs pro se, & eorum, & cuiuslibet eorum hæredibus, &c.* quæ imbreuiatura est extendenda in perpetuum, vt correspondeat primæ inuestituræ enunciatæ, à
1 qua † non erat recedendum, nisi de expresso consensu partium ex adductis per *Caldas de iure emphyteotico lib. 1. q. 3. nu. 20.* quod etiam satis deprehenditur ex sequentibus verbis *ad tempus 29. annorum, & illis finitis ad alios 29. annos in perpetuum ad renouandum &c.* & comprobant aliæ inuestituræ de anno 1578. & vltima facta Virgilio de anno 1587. continentes easdem clausulas; & imbreuiaturas, quæ propterea eodem modo sūt intelligendæ ex rationibus prædictis.

Stante hac serie facti, cum d. Virgilius consignauerit in bona præfata suis creditoribus ad illorum instantiam; Dubitaui, an illa sint transitoria ad hæredes extraneos, itaut prædictis creditoribus sit danda licentia illa distrahendi & cū principalis difficultas consistat in eo, an d. bona sint ad prædictos hæredes extraneos transitoria, in
2 quo articulo regula est, † quod emphyteusis Ecclesiastica nō est transitoria ad hæredes extraneos *§ emphyteusim Auth. de non alienand.* per quam ita notat *glos. in l. etiam ff. solut. matrim. Alexan. conf. 23. nu. 14. lib. 1. Ruin. conf. 23. num. 74. lib. 5. Gozad. conf. 75. nu. 9. Clar in § emphyteusis q. 28. vers. quidem conclusio, & vers. Tertius casus,* latè *Caldas de iure emphyteotico lib. 2. q. 23. nu. 25.* vbi alios refert, & fuit resolutum in causa *Imolen. bonorum 17. Iunij 1616. coram bo. me. Card. Sacrato.* Ideò pro resolutione totius istius materiæ quatuor sunt consideranda. Primò an ex quo emphyteusis fuit concessa hæredibus in perpetuum; de sui natura sit transitoria ad hæredes extraneos. Secundò quatenus non, an ex d. dictione, in perpetuum, iuncta obseruantia emphyteusis possit dici ad eosdem transitoria. Tertiò quatenus sic an illud pactum de renouando de 29. annis in 29. annos alteret illius naturam, itaut dicendum sit non esse transitoriam ad ipsosmet hæredes extraneos. Quartò quatenus non, an Virgilius potuerit consignare d. bona creditoribus.

Quantum attinet ad primum an scilicet ex quo
3 concessio † est facta hæredibus in perpetuum, sit transitoria ad hæredes extraneos affirmatiuam sententiam tenent *Couar. var. resol. lib. 2. cap. 17. num. 5. vers. quarta conclusio. Socc in conf. 266. nu. 37. vers. 2 promitto lib. 2. Curtius iun. conf. 4. in fin, Bald. in auth. si quas ruinas nu. 7. vers. contrarium de sacros. Eccles.* & hanc esse communem opinionem dicit *Franc. decis. 235.* Cœterum con-
4 trariam † sententiam tenet *Dec. in c. in præsentia nu. 53. vers. sic ergo conclusio de probat.* qui dicit hanc opinionem esse communem, & magis communem

munem Roland.conf.96.nu.6. & 18.& 19.lib.1.
vbi de communi,& magis communi, & pro ista
sententia est tex.in §.emphiteusim iuncto §. licentiam Auth.de non alien. quod ponderat Cardin.
Mantic.de tacit.& ambig.lib.22.tit.19.nu.21. vbi
alios allegat, & propterea Domini existimarunt
in hoc articulo non esse recedendum à cômunio-
ri opinione, cui non resistunt decisiones Rotales
in contrarium allegatæ, aliquæ enim loquuntur,
quando adest obseruantia, de quibus statim dice-
5 tur,aliquæ verò quando adest clausula † ad habendum,&c. quæ operatur,vt emphyteusis sit transi-
toria ad hæredes extraneos Curt.iun.cons.40.n.1.
Clar.in §.emphiteusis q.28.in fin. & in istis termi-
nis loquitur decisio Nonantulana bonorum 4.Iu-
nij 1610.coram bo.me.Card.Sacrato,& in causa
Imolen.bonorum 8. Martij 1596.coram bo. mem.
Hieronymo Card.Pamphilio, & in alia causa Ro-
mana domus S. Eustachij 17. Februar. 1581. co-
ram bon. mem. Cardin. Lancellotto sen. & aliæ
quamplures.
6 Quantum attinet ad secundum an ex d.†dictio-
ne in perpetuum iuncta obseruantia emphiteusis
sit transitoria ad hæredes extraneos. In hoc arti-
culo Cephal.in cons.9.nu.17. tenet quod si cum
concessione facta pro hæredibus in perpetuum
adsit aliqua coniectura etiam leuis emphiteusis
est transitoria ad hæredes extraneos,quod dictum
sequitur Card.Mant.de tacit. & ambig. d. lib.22.
tit.19.alleg. num.21. vers sed tamen, & numeris
7 seqq. multa considerat ad propositum, † quando
ex coniecturis emphiteusis sit transitoria ad hære-
des extraneos.In proposito autem de anno 1530.
vt supra dictum est huiusmodi bona fuerunt con-
cessa Hieronymo de Fortis, de anno 1541. Nico-
lao,& Io Francisco de Virgilijs,& de anno 1578.
Opitio de Virgilijs tanquam hæredi d. Io.Franci-
sci de Virgilijs & de anno 1587. Virginio Budrio-
lo de Virgilijs vti hæredi d.Opitij, qui omnes fue-
runt hæredes extranei: nam in hac materia hæres
8 extraneus non dicitur ille, † qui non est suus hæ-
res, hoc est qui in morientis potestate non est, sed
qui non sunt ex descendentia primi acquirentis,
(prout sunt omnes prædicti,quorum nullus est ex
descendentibus primi acquirẽtis,vt latè per Card.
Mantic.d.tit.19.nu.1. vbi declarat articulum.
Ex prædictis primò constat,quod d.emphiteusis
est transitoria ad hæredes extraneos. Primò ex
quo in dd.concessionibus adest dictio in perpetuũ
cum obseruantia ab anno 1530. vsque ad obitum
Virgilij,vltimo loco inuestiti,vt dixit Rota in cau-
sa Mediolanen. bonorum de Buffaloria 10. Iunij
1585.coram Bubalo, & meis temporibus in causa
Romana 1.Decembris 1600.coram præcl.mem.Io.
Garzia Cardinale Millino, tunc Rotæ Auditore:
9 conclusio enim illa,quod emphiteusis † Ecclesia-
stica non est transitoria ad hæredes extraneos,in-
telligenda est respectu ipsius principalis conces-
sionis emphyteoticæ, quam extranei non conse-
quuntur, si autem contingat de consensu domini
10 eamdem † emphiteusim in alijs concedi, ad fa-
ciem primæ concessionis,hanc extranei obtinebũt
Ruin.cons.168.nu.9.lib.1. si modo emphiteuta est
quidam priuatus, & hoc dictum refert, & sequi-
tur Caldas. de iure emphiteotico lib.2. q.23. in fin.
Hoc enim casu Ecclesia potest ab hæredibus ex-
11 traneis auferre,† vel apud eos relinquere, qui ta-
men tanquam defuncti hæredes tenentur Eccle-
siã recognoscere Ruin.cons.161.nu.32.lib.1.Grat.
cons.128.nu.9.lib.2. Mantic. d. tit. 19. num.33. &
quando emphiteusis semel transiuit ad hæredes
12 extraneos, semper eandem retinet qualitatem
Ruin.d.cons.161.num.33 & 34. lib.1. sequuntur
Caldas de iure emphiteotico d.lib.2. q.23.in fin.&
Cardin Mantic.d.tit.19.nu.3. vbi dicit hoc esse
notatu dignum quia in casibus,in quibus emphi-
teusis Ecclesiastica ad hæredes extraneos non
13 transit, sanè intelligitur, † nisi Ecclesia voluerit
eam transire, & subdit, quod in hoc casu non est
necesse probare consuetudinem Ecclesiæ,de tem-
pore celebrati contractus, quod emphiteusis sit
transitoria ad hæredes extraneos,sicuti quis tene-
tur probare, quando consuetudine nititur.
Quantum attinet ad tertium caput, an pactum
de renouando de 29 annis,in 29 annos alteret na-
14 turam emphiteusis,†ita vt propterea non sit trã-
sitoria ad hæredes extraneos, dicendum est, quod
non, cum illud pactum operetur quod dominus
directus teneatur in perpetuum reuocare, ex quo
illi est adiecta dictio in perpetuum, l.ne cui l.loca-
ti,& ibi Bart. & DD.C.locati Dec. cons.328. col.
2.vers.secundo principaliter & cons.329.col.2. in
princ. latè Caldas de iure emphiteotico lib.1.q.12.
nu.14.qui licet nu.15. dicat hoc non procedere in
emphiteusi Ecclesiastica,hoc tamen est verum,
nisi adsit beneplacitum Apostolicum,quod iuncta
15 obseruantia † spatio 30 annorum præsumitur,
(prout ex supradictis in casu isto concurrit) Abb.
in cap.Albericus nu. 6. & addentes ad Felin. ibi-
dem nu.3.de testibus. Alex. cons.12. nu.7. eo cons.
17.nu.9.lib.4.& cons.215.nu.10.lib.6. & fuit sæ-
pissime resolutum.
Quantum attinet ad quartum, & vltimum ca-
put, an Virgilius vltimo loco inuestitus potuerit
16 assignare † huiusmodi bona creditoribus in hoc
articulo in puncto Alciatus in cons.91.lib.5.sic di-
stinguit,quod,aut emphiteusis non est transitoria
ad hæredes extraneos, & creditores non possunt
proprietatem bonorum distrahere, sed solum cô-
17 moditatem durante vita inuestiti. Aut † emphi-
teusis est transitoria ad hæredes extraneos,& cre-
ditores possunt proprietatem bonorum distrahe-
re,& Ecclesia tenetur illos inuestire iuxta formã
antiquarũ inuestiturarum, qui secundus est casus
noster cũ ex supra deductis huiusmodi emphiteu-
18 sis sit transitoria ad hæredes extraneos,†& per vl-
timũ inuestitum bona fuerint assignata creditori-
bus,& idem dicit Mandellus in cõs.28.n.5.& seqq.
& Caldas de iure emphiteotico lib.4.c.20.nu.9. &
ante hos omnes Salic.sanè intellectus in auth. ei
qui iurat.n.46.vers.30. videndum est C. de bonis
auctoritate iudic. possid. quem, & si reprehendat.
Alex.in l.si finita §.si de vectigalib.n.17.vers.item
in quantum Salicet. ff. de damn. infect. quasi hoc
sit contra mentem Bartoli,& scribentium in d.§.
si de vectigalibus, tamen dictum † Saliceti est in-
telligendum, vel quando emphiteusis fuit conces-
sa cum pacto,quod possit hypothecari, vel quando
est

est transitoria ad hæredes extraneos, vt dicit *Corbulus de causa priuationis ob line m finitam limit.*
20 *19.num.2.* & ita † etiam est intelligendus, *Grat. in cons.133.num 10.vol.1.*

Ex quibus vtraque parte informante conclusum bona emphyteotica, de quibus agitur esse transitoria ad hæredes extraneos, & propterea creditores Virgilij vltimo loco inuestiti, posse illorum proprietatem distrahere,& Ecclesiam teneri inuestire possessores iuxta formam antiquarum inuestiturarum, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Meliuitana Pecuniaria:

Die Mercurij 29. Maij 1630.

ARGVMENTVM.

Apoca priuata trino teste subscripta, quamuis habeat, & in eà, licet quando non exprimitur causa, non substineatur, tamen, vt hoc cesset, quid sufficiat.

SVMMARIVM.

1 *Læsio est fundamentum restitutionis in integrum.*

2 *Apoca priuata trino teste munita etiam in concursu publici instrumenti probat anterioritatem crediti de tempore eius data.*

3 *Potior qui est in sorte, est etiam potior in fructibus.*

4 *Quod præsertim procedit, quando illi sunt promissi ab eodem sortis debitore.*

5 *Apoca priuata non probat, dum in ea causa non exprimitur.*

In Apoca priuata verba illa per ogni resto, e saldo de conti, an habeantur pro causa, num. 5. & num.9.

6 *In Apoca priuata si non sit expressa causa, sufficit aliunde probari eam præcessisse etiam coniecturalem.*

7 *Apoca priuata censetur emanata ex causa, quæ præcessit.*

8 *Text. in leg. cum de indebito §.fin.ff. de probat. quando intret.*

10 *Calculo standum est, nisi error probetur.*

11 *Alex.in cons.3.num.1.vol.2. declaratur.*

12 *Insinuationis defectus tollitur per iuramentum.*

13 *Iuramentum nihil operatur in præiudicium tertij.*

14 *Solutione eius, quod debetur tollitur omnis obligatio.*

15 *Fideiussor sine cessione iurium agere non potest contra principalem.*

16 *Confessio debitoris non probat anterioritatem in præiudicium anteriorum creditorum.*

17 *Salarium non conuentum, non debetur; maximè ei, qui non est solitus locare operas suas.*

DECISIO CCCLXXXII.

In concursu creditorum spolij Fratris Antonij Martelli Prioris Messanæ Florentiæ habito, fuit per assembleam Religionis Hierosolymitanæ facta graduatio, & in ea fuit primo loco graduatus Vincentius Martellus pro credito scut. 5000. fortis principalis, & interesse promissi quinque pro centenario, sed deinde Ioannes prætendens de dicto Vincentio præferendum esse pro quibusdam assertis creditis, obtinuit Melitæ duas sententias fauorabiles contra dictum Vincentium, quæ fuerunt reuocatæ per Inquisitorem dictæ Insulæ Iudicem Delegatum qui declarauit Vincentium seu eius hæredes præferendos esse, cuius sententia cum transierit in iudicatum ob non interpositam appellationem, Ioannes præfatus obtinuit mihi committi causam restitutionis in integrum, quam hodie proposui, & fuit resolutum non constare de causis restitutionis, ratio resolutionis fuit, quia cum sententia dicti Inquisitoris fuerit iusta, cessat
1 læsio † quæ est fundamentum restitutionis, *l. nam, & postea, §. si minor, ff. de iur. iur. Abb. in cap. ex litteris num.5. de restit. in integr. Rot. decis.1. eod. tit. in nou. & decis.731.num.1.par.2.rec. & decis. 194.num.2.apud Card.Caualer.*

De iustitia autem dictæ sententiæ constat, dum apparet de bono iure Vincentij, & de malo iure Ioannis. De bono iure Vincentij constat, quia eius creditum dictorum scut. 5000. probatur ex apoca priuata trino teste munita, facta de anno 1599.
2 quæ etiam † in concursu cuiuslibet publici instrumenti probat anterioritatem crediti de tempore eius datæ, *l. scripturas, C. qui pot. in pignor. Abb. in cap.2. num.5. & 7. de fid. instr. Gabr. concl. 10. num.1. de probat. apud decis.112.par.3.* etiam
3 quoad interesse, quia † qui est potior in sorte, est etiam potior in fructibus, *l. Lucius, ff. de vsur. latè Alexand. in l. si cum dotem, § fin autem in satisfissimo, ff. sol. matrimonio, & Osasc. b. dec.129. nu.11.*
4 *& per tot.* præsertim quando illi sunt † promissi ab eodem sortis debitore. *Seraphin. decis.481.n.5.*
5 Neque obstat quod † dicta apoca priuata non probet, dum in ea causa non exprimitur, *cap. si cautio de fid. instr.* nec pro causa haberi illa verba *per ogni resto, e saldo de conti, &c. Alexan. cons.3. num.1. cum seqq lib.2.* quia respondetur. Primo suf-
6 ficere † aliunde probari aliquam causam præcessisse etiam coniecturalem, *Abb. in d. cap. si cautio col.3. num.2. & ibi Felin. num.13. Fanucc. de inuent. par.5. num.113. cum plurib. seqq.* prout in præsenti benè probatur præcessisse, cum inter Vincentium; & Fratrem Antonium fuerint computa, & hinc inde data, & recepta præsertim ex quodam instrumento, in quo apparet, quod Vincẽtius prius soluerat Comitissæ de Martellis pro Fratre Anto-
7 nio scut. 3500. itaut ex dicta † causa præcedenti censeatur dicta apoca emanata argumento, *text. in l. si quis ex argentario, §. si initium, ff. de eden.* & in his terminis per *d. text. in d. §. si initium, Io. Andr. in Addit. ad Specul. in tit. de deposit. super rubr. Iacob. de S. Georg. in l.1. num.17. ff. de in integ. restit.* accedente maximè quod Ioannes visus fuit hoc creditum confiteri in libello per eum Melitæ por-
8 recto, itaut ex dicta confessione, iunctis † alijs supradictis intrare videatur dispositio, *text. in l. cum de indebito, §. fin. ff. de probat.*

Secundò respondetur in dicta scriptura conti-

Decis. Rot. Rom. Par. I. à Paul. Rub. select.

9 neri, & fuisse expressam † sufficientem causam in illis verbis, ibi, *per ogni resto, e saldo de' conti fra di loro fino à questo giorno saldo d'accordo, &c. iuxta text. in d. l. si quis ex argentarijs, §. rationē, ff. de eden. & in puncto Salicet. in l. vnica, num. 6, vers. sed iuxta prædicta queros C. de confess. Alex. cons. 83. num. 5. vers. 2. autem instrumentum lib. 1. & cons. 141. num. 40. lib. 6.* & ratio est, quia calculo
10 † standum est, nisi error probetur, *l. 1. C. de error. calcul.* & sătis est, quod causa sit actu potens, & conueniens persuasiuè tantum, licet non concludat obligationem pernecesse per *doctr. Bal. in leg. generaliter, in 4. quæst. num. 22. C. de non numer. pec.*

11 Ex quibus non obstat supradictum. † *Consil. 3. Alex. num. 1. vol. 2.* quia loquitur in casu multum diuerso, nempè quando instrumentum debiti se refert ad instrumentum computorum, de quo non apparet, & sic in terminis *Auth. si quis in aliquo, C. de eden. & l. in testamento quidam, ff. de condit. & demonst.* quod propterea non applicatur, prout nec pariter, quòd hæredes Martelli habuerint bona patrimonialia Fratris Antonij, & quod ex eis fuerint satisfacti de dicto credito, quia cum illa habuisse constet vigore denominationis præcedentis, cum licentia Magni Magistri, atque ideò in dictis bonis habeant titulum separatum non potest dici, quod inde fuerint satisfacti de credito, de quo agitur *Bart. Bald. & Salic. in l. si quidem C. de transact.* contra quam denominationem
12 † cum fuerit iuramento roborata, nō potest obijci defectus insinuationis, *Ioann. Andr. in addit. ad Specul. tit. de instr. edit. §. porro in addit. incip. de prædijs, vers. sed quid renuntians, Aym. consil. 118. Gabr. de donat. concl. 1. nu. 72. Mancin. de iuram. par. 4. eff. 19. Rota decis. 163. num. 2. in fin. part. 1. recent.* vbi alia allegantur, nec etiam quod dictum
13 † iuramentum nihil operetur in tertij præiudiciū *cap. cum contingat in fin. de iur. iur. Bart. in l. Titia, §. Imperator, ff. de leg. 2.* quia tollitur ex eisdem cum credita Ioannis non probentur anteriora dicta donatione.

De malo autem iure Ioannis, apparet ex singulari denumeratione partitarum sui crediti, quæ aut apparent solutæ, aut posteriores credito dictorum hæredum, quandoquidem partita scutorū 400. quæ de anno 1585. fuerunt mutuata Fratri Antonio, à Iacobo Patre Ioannis, apparet soluta ipsi Ioanni ex publico instrumento confecto de
14 anno 1609. solutione † autem, sublata fuit omnis obligatio, *l. 1. ff. de solut. cum vulg.* Partita scutor. 1850. debita DD. de Medicęs vltra quod non apparet in qua quantitate fuerit ab ipso Io. no dictis
15 de Medices soluta, † nec quod habeat ab illis cessionem, sine qua agere non potest, *l. cum alter, vbi gloss. Bart. & Bald. C. de fideiuss. Roncheg. in l. reos, in princ. num. 54. et 55. de duobus reis, Magon. decis. Floren. 94. num. 11.* cessat difficultas, quia non apparet, quod creditum dictæ partitæ sit anterius credito dictorum hæredum, nisi ex enunciatiua, de qua in instrumento concordiæ initæ inter dictos de Medices, & Fratrem Antonium de anno 1618.
16 † quæ non probat anterioritatem in præiudicium aliorum creditorum, *l. 1. §. si mutuam, vers. plane, ff. si quid in fraud. patr. Castr. in l. Scia municipij ff. ad Velleian. Natt. cons. 438. num. 9. circa medium Rolan. cons. 185. nu. 7. lib. 2. Rota decis. 460. nu. 1. par. 1. recent.*

17 Creditum Salarij ratione famulatus, † vltra quod non fuit conuentum, nec apparet quod Ioannes esset solitus inseruire pro famulo, quod ideò non debetur, *Alex. cons. 109. per tot. lib. 6. Natta cons. 376. num. 3. et 6. Granut. Theorem. 12. num. 9. Put. decis. 45. lib. 1. in correct. Rota in Toletana Salarij. 8. Nouemb. 1621. coram bo. mem. Vbaldo, et in Romana Pecuniaria 14. Decembr. 1628. coram Reuerendiss. D. meo Decano.* In omnem casum salarium probatur solutum mediante donatione scut. 3000. effectum sortita facta per Fratrem Antonium de anno 1611. in remunerationem (vt cantat) seruitiorum, & laborum, quæ dictus Ioannes ei præstitit, ex qua donatione mercedem satis amplam consecutus fuit.

Et demum creditum alterius donationis sacr. bis mille est de anno 1612. & sic posterius credito dictorum hæredum, quod propterea non obstat.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. QVEIPO.

Romana Dotis, seu Saluiani.

Die Lunæ 3. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Viduæ fructus lucri dotalis, & interesse dotalis, à quo tempore debeantur, & an pro eis competat hypoteca, sicuti competit pro dote.

SVMMARIVM.

1 *Fructus lucri dotalis, et interesse dotalis debetur à die interpellationis iudicialis, et qualiter fiat secundum statutum Vrbis lib. 1. cap. 137.*
2 *Fructus de iure communi veniebant in restitutione dotis consistentis in rebus immobilibus.*
3 *Et quando consistebat in rebus mobilibus, idem dispositum erat.*
4 *Dotis fructus & interesse an debeantur, quando dos consistit in pecunia, et mulier non habet alia bona, unde se alat.*
5 *Fructus, et interesse dotis debentur propter damnum emergens, quod ex inopia, et alimentorum carentia resultat.*
6 *Dotis fructus, et interesse taxantur per statutum attenta communi Prouinciæ vsu.*
7 *Vidua interesse non soluta dotis, ratione lucri cessantis, vel damni emergentis, debetur amplia num. 14.*
8 *Lucri dotalis interesse debetur.*
9 *Hypotheca dotalis competit viduæ pro interesse retardatæ solutionis, et num. 11.*
10 *Hypotheca pro sorte principali competens, pro vsuris eiusdem sortis etiam competit.*
11 *Hypotheca dotalis pro interesse etiam competit, vbi non adest nisi tacita hypotheca legalis.*
13 *Hypotheca competit viduæ etiam pro lucro dotis.*

Fru-

15 *Fructus dotis quando peti possunt iure actionis, tunc etiam separatim à iudicio principali dotis peti possunt.*

DECISIO CCCLXXXIII.

CUM D. Domitillæ immissio in possessionem ex Saluiano pro restitutione dotis data fuisset, & de fructibus, & interesse dotalis, & lucri dotalis dubitaretur, & an pro illis, eorum denique pignorum daretur retentio super bonis Dominæ Iuliæ Balleonæ, in vim facultatis ab ipsa Adriano filio concessæ hipothecatis, Dominis placuit re-
1 spondere lucrum, † & interesse deberi à die interpellationis iudicialis, iuxta taxationem Statuti, *cap.137. lib.primo*, & pro illis retentionem com-
2 petere. Nam de iure communi dote in rebus immobilibus consistente omnimodè in restitutionem fructus veniebant, *leg. vnica, §. exactio, C. de rei*
3 *vxor.actio.* & quando consistebant † in rebus mobilibus fructiferis idem dispositum esse per *text.in leg.vnica, §.fructibus, leg.diuortio, §.interdum, ff.solut.matrimon. & ibi notarunt Bart. & DD. & Barbos.num.primo, Coras.lib.quinto, miscell.cap. sexto*, & complures relati, *Gomes. in l.50. Tauri. num.58.*
4 Circa fructus, & interesse † dotis in pecunia consistente controuersum est inter DD. an fructus, & interesse debeantur viduæ, & in casu quod ipsa sit pauper, neque habeat alia bona, vnde possit alimenta percipere, vt præsumitur in *leg. Quintus Mutius, ff.de donat. inter vir. & vxor. Palazios Riuos in rep.rubr.§.60.num. decimonono, Alciat. de præsumpt.reg.tertia, præsumpt.26.num.primo, Barbos.in leg.Caius, num.duodecimo, ff.solut.ma-*
5 *trimon.* sine controuersia receptum est † alimentorum causa fructus, & interesse deberi propter damnum emergens, quod ex inopia, & alimentorum carentia resultat, vt considerat *Card.in clem. prima, num.octauo, de vsur. Couarr.lib.tertio, var. cap. primo, num.tertio, vers.sexto, Nauarr.in cap.si fœneraberis 14. quæst.tertia, num 67. Thes. decis.43.num.quarto, Anton. Gomes. vbi supra in dict.num.48. Pinell.in leg. vlt. num. sexto, C.de bon.mater. & complures relat. Matiens.in leg.3.gl. secunda, num.19. Surd.cons.194 num.quinto.* Qua ratione huiusmodi interesse per statutum taxari
6 consueuit, vel per lucrum cessans † attento communi Prouinciæ vsu, propter facilem, & frequentissimam annuorum redditum, vel locorum montium emptionem, & quamlibet in harum rationem huiusmodi statuta sustineri docent. *Cardin. vbi supra. Bald. in leg.vltim. §.Præterea, C. de iur.dot. Palazios Riuos in cap.per vestras octauo, num.quarto, Couarr.in d.num.tertio, vers.septimo*, & hac consideratione ratione lucri cessantis, vel
7 damni † emergentis, viduæ non solutæ dotis interesse deberi communiter receptum est, *ex Couar. vt supra, Velasq.consult.8. num.quarto, Francb. decis.217. Molin.de primog.lib.quarto, cap.quinto, num.quinto, Thesaur.d.decis.43.num.quarto, Sot. lib.sexto, de iust. & iure.quæst.prima, art.secundo, Facchin. controu.2.in princip.ex num.39. ff.solut. matr. Garzias de exped.c.8.ex nu.34. Rot.coram Mant.dec.*171.*n.*3. *& cor.Greg.decis.204.nu.28.*
8 Et quod lucri dotalis † interesse debeatur tenet complur.relat. *Grammat.decis.103.num.98. Thesaur.decis.45. Corn.cons.240. lib. tertio, Rota decis.259.num.octauo, par.quarta diuersor. & 246. num.primo, par.secunda recent. & coram Reuerendissimo Decano, decis.244.per tot. & in Romana fructuum dotis propter nuptias 31. Ianuarij 1601 coram Iusto*, vbi quod ita passim seruatur, quod
9 autem pro interesse † retardatæ solutionis dotis viduæ hypotheca dotalis competat, docet text. expressus in *leg.Lutius.ff.qui pot.in pign.habeant*, vbi traditur hypothecam pro sorte competens pro
10 vxoris eiusdem † sortis cum eadem relatione accommodari, & ibi notarunt *Bart. Bald. & Alber.* & in hypotheca expressa pro dote, & interesse sine
11 controuersia † receptum esse docent, *Rip. in leg. priuilegia, num.decimoquinto, de priuileg. credit. Franc. Marc.decis.921.num.tertio*, idem tamen admittendum esse, vbi non adest nisi tacita hypo-
12 theca † legalis, vt etiam pro dotis interesse competat cum eodem iure prælationis, & retentionis, docuit *Bart.in leg.si cum dote, § sin autem, nu.6. & 7. ff.solut. matrimon. Negus.de pignor. 5.part. quæst.quinta, num. decimo, cum seqq. Burs.consil. 103.ex num vndecimo, Surd.decis.240. num.decimoquinto, Rodriq. de ann.reddit. lib.tertio, quæst. septima, num.70.per tot.*
13 Et quod hypotheca † competat etiam pro lucro dotis, probat *text. in auth. de qualit. dot. §.1. leg. etiam, & ibi not.Bald. & Bart.C.de iur.dot & late trad.Ias.in rubr.num.40. ff. solut.matrimonio, Thesaur.decis.45.num.30. Vincent.de Franch.decis.182.num.2. Negusan.de pignor.2.part.membr. num.46. Vasquez in opusculo, in tract. de pignor. cap.3.§.1.nu.6. Rodriq.de ann.redd.lib.3.quæst.7. num.54. vers. amplia secundo, & complur. relat. Castill.lib.3.contr.cap 4.ex num.30. Couarr.in cap.quamuis pactum, 2.part.§.1. num.9, & lib.1. variar.cap.7.in princ. Anton.Gomes.in leg.52.Tauri num.41. Gregor.Lopez in leg.17.tit.11.part.4. glos.6. Suarez in leg.1.lib.3 fori tit.de.... & Vbi.l num.59. Barbos.in leg.1. part.6. num.16. ff.solut. matrim.* etiamsi de eo non fuerit expresse facta mentio, vt dixit *Rota coram Reuerendiss. Decano, decis.244. per tot.*
14 Quod procedere dixerunt DD. etiamsi † in principali iudicio dotis interesse non fuisset petitum, quia licet si deberetur officio Iudicis mercenario haberet locum *reg. text. in leg.4. C.de posit. leg terminato, C.de fruct. & lit.expen.* quando verò iure actionis peti potest, vt nostro casu, cum
15 debeatur per statutum, atque ita conditione † ex lege etiam separatim peti potest, vt not. *DD. in d.l 4. Bald.nouell.tract. de dot.2. part.nu.10. Rom. sen.cons.184.num.56.lib.1. Rot.d.decis.259. nu.4. par.1.diuers.*

Ad quam autem quantitatem, fructus, & lucrū ascendunt, DD. voluerunt particulariter videre.

Et ita resolutum, sola D. Domitilla informante D. Iulia sæpius citata, &c.

§ *Plures decisiones in hac causa annotaui supra ad decis.17. quæ est in eadem causa.*

EM.^MO, ET REV.^MO D. CARD. VEROSPIO.

Florentina canonicatus.

Die Lunæ 3. Iunii 1630.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus de iure potius præsumitur hereditarium, quàm gentilitium, & qualiter probetur, quod sit hereditarium, Actuum pluralitas, quando præsumatur. Heres grauatus potest alienare bona subiecta restitutioni in extraneos eo viuente.

SVMMARIVM.

1 *Necessitas instituendi cessat in transuersalibus.*

2 *In iurepatronatus hæreditario viuente patre, patronus simul filius esse non potest.*

3 *In iurepatronatus, qualiter gentilitia qualitas probetur.*

4 *Testator, quando præsumatur, prius fecisse aliud testamentum.*

5 *Actuum pluralitas præsumitur, vbicumque sub diuersa forma apparent celebrati.*

6 *Diuisio bonorum facta in præiudicium vocatorum, an substineatur.*

7 *Alienatio ex causa diuisionis permissa est inter cohæredes per fideicommissum grauatos.*

8 *Alienatio facta in extraneos ab hæredibus grauatis, substinetur eis viuentibus, cum in hoc tempore non possit considerari aliquod præiudicium vocatorum.*

Cum, et præcedere possint, vel quandocumque consentire, num. 8.

9 *Propter Apoplexiæ morbum, quis ad sacros Ordines promoueri non potest.*

10 *Beneficiorum resignatio intra tres menses debet publicari.*

11 *Præsentatio an effectus fuerit sortita, non est inspiciendum, quando deducitur, vt appareat, quid in iurepatronatus fuerit per patronos obseruatum, et num. 12.*

DECISIO CCCLXXXIV.

DVABVS decisionibus * firmarunt Domini coram me, qualitatem huius patronatus hæreditariam, cum causa inter patronos agitaretur, reuocata decisione R. P. D. bo. mem. Buratti, in qua cum super hoc eodem patronatu dubitaretur inter præsentatos, probationes tunc datæ, visæ fuerant concludere potius contrariam qualitatem gentilitiam: fundamentum posteriorum resolutionum illud fuit, quod obseruantia, quæ pro qualitate gentilitia deducebatur, verè concludere non poterat cum præter contrariam iuris præsumptionem, iisdem, qui tanquam ex familia de Puccijs dicebantur præsentasse, essent etiam hæredes Cardin. Laurentij de Puccis, apud quem primum in eadem familia probatur fuisse hunc patronatum, immò non nisi tanquam ipsius Cardinalis hæredes præsentassent. Hoc vltimum decisionis fundamentum cœperunt controuertere Domini de Venturis, qui contrariam qualitatem gentilitiam defendebant, & cum tertio audiri obtinuissent super qualitate huius patronatus, proposui hodie dubium, an esset recedendum à decisis, quod Domini negatiuè resoluerunt,

Nouæ huic disputationi occasionem dedit testamentum; quod nouissimè, & post resolutiones factas exhibitum fuit à Venturis, in quo cum Cardinalis vocasset, qui aliàs sibi ab intestato successissent, putabant tolli responsiones datas in vtraque decisione, vt filij, & nepotes licet in gradu posteriores vocati simul censerentur ex testamento Cardinalis, in quo tanquam transuersali nō

1 † cadebat necessitas instituendi, cum secundum formam successionis intestatæ patruis, & patre superstitibus ius aliquod habere filij, aut nepotes non potuissent, §. 1. *auth. de hæred. ab intestat. venient. Auth. de success. C. de suis, et legitim.* Atque ita præsentationes, in quibus simul concurrerunt substineri non possent, nisi tanquam facta in capi-

2 ta, atque vti de patronatu † gentilitio cum in patronatu hæreditario viuente patre, patronus simul filius esse non poterat, Calderin. *cons. 9. de iurepatronat. Federic. de sen. cons. 111. num. 9. versic. præterea si filius, Verall. decis. 284. num. 2. part. 1. et 131. nu. 3. part. 2.* sicut hoc argumento ad pro-

3 bationem † qualitatis gentilitiæ vsa fuit Rota in *Florentin. de Ricasolis 10. Maij 1603. coram Cardin. Lancellotto*, eamque sequuta fuit *decis. facta in hac causa coram bonæ memoriæ Buratto 25. Maij 1616.*

Verum hoc argumentum ex testamento Cardinalis id solum concludebat, vt in successione ex forma eiusdem testamenti ipsius Cardinalis hæreditas proximioribus, & anterioribus in gradu deferretur. Eius verò diuisionis, quæ apud eiusdem Cardinalis hæredes semper seruata fuit, non solum mentio aliqua non fiebat in eodem testamento, sed ex forma succedendi in eo data, eadem diuisio subsistere non poterat, cum ex stipite Alexandri, cum Antonio Cardinali Pistorien. & Raphaele admitteretur Ioannes Paulus nepos, & vnà cum Roberto patre Iannottus, & Pandulphus ex stipite eiusdem Roberti. Vnde horum alterum ex his necessariò, & omninò sequebatur. Vel quod aliud testamentum supponendum esset, & quidem diuersum à primo, dum præter temporis diuturnitatem, quæ inter hoc testamentum, & mortem Cardinalis intercesserat alio modo, & for-

4 ma, quam in eodem † testamento disponeretur, probabatur possessam fuisse Cardinalis hæreditatem, *glos. in l. omnium, C. de testam. Decian. cons. 55. num. 35. Menoch. præsumpt. 15. lib. 6. num. 21. Mascard. de probat. conclus. 1174. num. 38. Rot. in Regien. iurispatronatus 11. Maij 1623. coram Domino meo Pirouano*, si cum generatim, & vni-

5 uersè hæc actuum pluralitas præsumitur † vbicunque sub diuersa forma appareant celebrati, *Bald. in cap. cum Ioannes Eremita 10. num. 4. Felin. num. 8. de fid. instrum. Menoch. dict. præsumpt. 15. lib. 6. num. 15. Rota in Nepesina tutelæ 11. Maij 1619. coram Cardin. Verospio.* Vel cum ijdem, qui fuerunt Cardinalis hæredes eiusdem Cardinalis hæreditatem inter se partiri fuerint, & secum participes esse voluerint, quos aliàs exclusissent

secun-

secundum formam successionis intestatæ, neque opus sit eodem testamento ad probationem, an simul cum suis maioribus filij, & nepotes succedere debuissent, si eo non obstante fuerunt ijdem nepotes admissi ad eam hæreditatem ab ijs, qui ex forma eiusdem testamenti erant hæredes Cardinalis, itaut ex vtroque capite declararetur præsentatio tanquam de patronatu hæreditario.

Neque hæc facta ideò dici poterant, vt solum eorumdem filiorum, & nepotum consensus adhiberetur in diuisione, quæ facta fuit inter eosdem Cardinalis hæredes, vt cessaret inde dubitatio, an
6 ex † eadem diuisione ipsis præiudicari potuerit, tanquam vocatis ex rationibus, quas ponit *Pereg. de fideicomm. art. 52. num. 87. & art. 53. num. 61.* Hæc enim procedere possent si solum eorum consensum appareret fuisse requisitum, non autem, tanquam in effectu participes, & cohæredes admissi fuissent, præterquam neque verum est, vt nô
7 potuerit fieri eadem diuisio † inter ipsos cohæredes sine consensu nepotum, aut filiorum, qui succedere siue in patruorum, siue in patris sui portione debuissent. *leg. cum pater 79. §. hæreditatem, & ibi Castr. num. 2. ff. de legat. 2. Peregrin. de fideicom. art. 40. num. 36. Dec. cons. 511. num. 6.* Cum imo sustineatur alienatio, etiam quæ facta sit in
8 extraneum, adeò † vt viuentibus ijs, qui alienarunt considerari non possit præiudicium aliquod vocatorum, cũ & prædecedere possint, & quandocunque consentire, *leg. seruum filij 46. §. si quis rei, l. seruo legato 72. §. si testator ff. de leg. 1. Peregr. eod. art. 40. num. 6. & 7. & art. 52. num. 6. Castr. in l. filiusfamilias. §. 11. num. 7. Rip. num. 47. ff. de leg. 1. Zanch. in l. hæredes mei, §. cum ita num. 405. ff. ad Trebell. Gabr. cons. 118. lib. 1. Surd. cons. 73. num. 71. & cons. 238. num. 9.*

Quod verò eadem diuisio, non autem testamẽtum effectum habuerit, cum probaretur ferè ex omnibus actibus, qui fieri inter eosdem hæredes contigerunt, in quibus vel retenta, & seruata semper fuit eadem forma, atque in laudo apparebat fuisse inter ipsos hæredes diuisam Cardinalis hæreditatem, vel facta fuit mentio eorundem stipitum, & portionum hæreditariarum, vel admissi fuerunt, qui aliàs non successissent secundum formam datam in testamento. Dixerunt tamen Domini, tolli omnes prorsus difficultates ex vltima præsentatione, quæ successit anno 1585. in qua præcisè, & ad vnguem seruata fuit eadem diuisio stipitum, & vocum, sicut in laudo diuisa fuerat Cardinalis hæreditas, cum sicut fuit in alijs omnibus decisionibus consideratum, posset hæc præsentatio inter cęteras ostendere hanc qualitatem hæreditariam, tam ratione vltimi status, quàm quia ea ex stipite Alexandri interuenerat Robertus Ioannis Pauli, à quo immediatè causam habẽt Lucretia, & Sibilla auctrices Dominorum de Vẽturis. Neque eadem præsentatio dici poterat successu caruisse, cum Petrus de Nasijs, qui ex ea
9 Canonicatum obtinuerat propter † morbum apoplexiæ, & ex quo ad sacros ordines promoueri non potuit, resignare coactus fuerit, hunc Canonicatum, & obtinuerit hac etiam de causa absolui à fructibus, quos indebitè perceperat, imò idem canonicatus fuerit alteri collatus, tanquam vacans à principio propter non publicatam resignationem (ex cuius resignationis causa idem Petrus
10 prouisionem suam obtinuerat) intra † tres menses, iuxta Constitutionem Gregorij Decimitertij, de publicandis resignationibus. Ea enim noua prouisione, vel sublatum fuit solum impedimentum inhabilitatis ipsius prouisi, & præsentationem patronorum Papa potius confirmauit per prouisionem, quæ non erat præsentationi contraria, vel adhuc non opus est videre, an ea præsenta-
11 tio † fuerit effectum sortita, cum illa deducatur ad effectum quasi possessionis, quo casu, vt ius ex ea præsentatione quæsitum dici posset, opus esset probare, et eadem præsentatio executionem
12 habuerit, sed tantum † vt ex ea appareat, quid in hoc patronatu fuerit per patronos obseruatum, vt benè, & in proposito distinxit *Rota in Florentin. Iurispatronatus de Ricasolis, decima Martij 1603. & vndecima Februarij 1604. coram Card. Lancellotto.*

☞ * *Idest sub diebus 14. Maij 1629. & 16. Ianuarij 1630. sunt supra decisiones 336. & 384.*

REV.^MO P. D. VRGELLEN.

Cæsaraugustana Canonicatus.

Die Lunæ 10. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Subcollectorum beneficia sunt reseruata, & quid ad hoc requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia subcollectorum sunt reseruata.*
2 *Subcollector Apostolicus ex quo probetur, vt quis sit.*
3 *Subcollector Apostolicus, quis constituitur per solam deputationem, etiam quod illam non viderit, nec receperit.*
4 *Iuramentum, quando est extraiudicialiter præstandum, in dubio præsumitur præstitum.*
5 *Subcollector vnicus præsumitur, nisi contrarium probetur.*
6 *Subcollector primus per deputationem secundi remanet reuocatus.*
7 *Papa, si condonet alicui beneficiorum aliquorum reseruationem, quæ prouenit ratione mensis, hoc non impedit, quin stante reseruatione ex alio capite collatio spectet ad Papam.*
8 *Papa non præsumitur velle sibi præiudicare in reseruationibus.*
9 *Exceptio firmat regulam in non exceptuatis.*
10 *Vacatio beneficij per obitum dicitur consumpta per prouisionem, cum supplicatione registrata, etiam non apprehensa possessione.*
11 *Beneficia eorum, qui decedunt in Curia sunt reseruata.*
12 *Triennalis possessor pacificus, si quis non sit, iuuari non potest allegat. Lap. 89.*
13 *Successor tenetur iustificare gratiã antecessoris.*

14 *Clericatus probatur ex litteris patentibus Ordinarij.*
15 *Beneficij valor potest probari per testes.*
16 *Obitus in mense reseruato, qualiter probetur.*

DECISIO CCCLXXXV.

CVM Canonicatus, de quo agitur, vacaret de mense Martij per obitum Hieronymi Fernandez de Heredia, in Ciuitate, & Diœcesi Cæsaraugustana Subcollectoris Apostolici, de eo vti reseruato fuit à Sede Apostolica prouisus Hieronymus de Exea; à Capitulo verò Cæsaraugustano ad quod vigore Bullæ secularizationis Clementis Octaui spectat collatio Canonicatuum vacantium in mensibus Martij, & Septembris, fuit prouisus, & in possessionem immissus Petrus Hieronymus Martinez. Cum autem præfatus Hieronymus de Exea obierit in Curia, possessione nondum capta, fuit ab eadem sede de dicto Canonicatu prouisus Hieronymus Campan, cum plena subrogatione in omnia iura dicti Hieronymi de Exea, qui propterea veniens tam ex vacatione per eius obitum, quam Hieronymi de Heredia, obtinuit hodie disputari dubium, cui dictus Canonicatus debeat adiudicari, & fuit resolutum adiudicandum esse Hieronymo Compan informanti. Quandoquidem aut vacatio per obitum Hieronymi de Heredia non fuit consumpta per prouisionem Hieronymi de Exea, & cum ille fue-
1 rit vnicus † Subcollector in Ciuitate, & Diœcesi Cæsaraugustana, dictus Canonicatus est reseruatus per *regul. quartam, hodie quintam Cancellariæ*, vt sunt clara verba regulæ, *Gonzal. ad reg. octauam, glos. 51. num. 67. cum sequentib.* & pluries decidit Rota, & signanter *decis. 715. num. 5. part. prima, & decis. 252. num. primo & sequentib. par 2. recent. & in Litien. Canonicatus 26. Maij 1629. coram R P. D. meo Dunozzetto, & nuper in Cremonen. Canonicatus 14. Ianuarij, & 15. Aprilis præsentis anni coram me.*

Quòd verò Hieronymus de Heredia fuerit
2 Subcollector † Apostolicus, apparet ex litteris patentibus Illustrissimi Nuncij Hispaniarum, *Gonzal. vbi supra, Rota dict. decis. 252. num. 3.* Et licet non requiratur, quod Subcollectoriam accepta-
3 uerit aut exercuerit, † sed sufficiat sola deputatio, etiam quod illam non viderit nec receperit, iuxta magis veram sententiam, *Mandos. super regul. ad reg. 4. quæst. 4. vbi rationem assignat Simon. de reseruat. quæst. 33. num. 8. & sequentib. Aeneas de Falcon. de reseruat. quæst. 3. princ. num. 16. CoKier super d. reg. 4. num. 20. quam Rota tam antiqua, quàm moderna sequitur, vt in decis. 12. de prebend in nou. Verall. decis. 141. num. 2. part. 2. Put. decis. 329. num. 4. part. 2. in correct. cum alijs in dicta Cremonen. Canonicatus coram me.* Nihilominus quatenus acceptatio requireretur, prout requiri quandoque Rota dubitauit, vt habetur apud *Garz. de benef. part. 5. cap. primo, num. 346.* benè probatur, ex quo dictus Hieronymus Heredia vti Subcollector obtinuit exemptionem à iurisdictione Illustrissimi Archiepiscopi Cæsaraugustani, & dedit mandatum procuræ ad præstandum iuramentum de fideliter exercendo, quæ circa nomen Subcollectoris fieri non possunt, vt ad sensum patet, & in simili fuit dictum in dicta *Cremonen. Canonicatus coram me*, quod iuramentum, in
4 vltra quod cum soleat † extraiudicialiter præstari, præsumitur fuisse præstitum, *Crescent. decis. 2. de iur. iur.* ad effectum reseruationis non requiritur, sed solum ad effectum exercitij, *Put. decision. 329. lib. 2.*

Quod pariter dictus Heredia fuerit Subcolle-
5 ctor † vnicus, prout regula exposcit, præsumitur, nisi contrarium probetur, vt post *Mandos. & alios Garz. de benef. part. 5. cap. 1. num. 356. Rota decis. 515. num. 5. part. 1. recent. & in dicta Cremonen. coram me.* Et cessat difficultas tum quia in litteris deputationis vnicus enunciatur, tum etiam quia quando de tempore deputationis adfuisset
6 alius † Subcollector ille per deputationem secundi censeretur reuocatus, *ad leg. si quis, §. Iulianus, ff. de procurat. & in puncto Bellenc. in tract. de carit. subsid. quæst. 209 in princ. Mandos. ad reg. 4. quæst. 10. num. 2. Rota decis. 9. de offic. deleg. in nou. & dict. decis. 715. num. 6. & dict. decis. 252. num. 5. par. 2. recent.*

Stante autem dicta reseruatione ex capite Subcollectoriæ, quamuis dictus Canonicatus vacauerit in mense Martij, prouisio, & collatio illius non spectat ad Capitulum, sed ad Papam, nam prædicta Bulla secularizationis cui innititur Petrus à Capitulo prouisus, indulget quidem Capitulo collationem beneficiorum vacantium in mensibus Martij, & Septembris: attamen non simpliciter, & absolutè, sed cum clausula, *Dummodo dispositioni Apostolicæ reseruata, vel ex generali reseruatione affecta non fuerint*, & sic fuit condonata
7 † Capitulo solum illa reseruatio, quæ prouenit ratione mensis, quæ non impedit quin stante reseruatione, ex alio capite collatio spectet ad Papam, iuxta ea, quæ tradit *Gonzal. ad reg. 8. glos. 45. §. 1. n. 67. & dixit Rot. in Colimbrien Canonicatus 24. Maij 1599. coram bo. mem. Card. Millino.*

Neque obstat si dicatur, quod cum d. clausula *Dummodo, &c.* in Bulla secularizationis sit apposita immediatè post facultatem conferendi, concessam Archiepiscopo in mensibus Iunij, et Decembris, ad illã solum sit referenda, non autem ad dictã facultatem datam Capitulo, quæ præcesserat, quia ex serie, & contextura verborũ, iuxta eorũ naturalem sensũ, vt DD. videbatur, ad vtramq; facultatẽ refertur, maximè cum sit in fine apposita, & nulla disparitatis ratio assignari possit, quare Papa voluerit pinguiorem collationem Capitulo, quã Ar-
8 chiepiscopo concedere, nec quod † sibi voluerit in reseruationibus præiudicare, in vno casu, & non in alio, *Fel. in c. nonnulli n. 7. de rescript. Sarnen. in proem. reg. q. 5. nu. 2.* Rot. *dec. 686. nu. 8. p. 1. & dec. 569. nu. 6. & 7. p. 2. rec.* Quinimo clarè constare videtur de contraria Papæ voluntate, dum inferius in d. Bulla, in vers. & nihilominus conceditur Aragonum Regibus ius nominandi ad dignitates, & Canonicatus vacantes in quatuor mensibus, de quibus ibi etiã quod aliàs dispositioni Apostolicæ
9 essent reseruati, seu affecti, ita vt hæc † exceptio quoad Regẽ firmet voluntatẽ Papæ in contrarium quoad Canonicos, & capitulũ ex iuribus vulgaria.

Aut

Aut verò vacatio per obitum Herediæ fuit cō-
10 sumpta per prouisionem cum supplicatione † re-
gistrata Hieronymi de Exea, etiam non apprehē-
sa possessione, prout verè consumpta videtur *Re-
buff. cons. 48. nu. 1. Paris. de resignat. lib. 10. q. 6.
nu. 54. Gonzal. ad reg. 8. glos. 15. §. 1. nu. 33. & fuit
dictum in Legionen. Canonicatus* 10. *Decembris
1627. coram R. P. D. meo Dunozetto*, & in hoc ca-
11 su † reseruatio est clarior ex quo dictus Exea de-
cessit in Curia *cap. præsenti. de præben. in 6. Si-
monet. de reseruat. quæst. 30. n.* [illegible] *Gonzal. ad reg. 8.
glos. 13. num. 47. & 68. Rota dec. 17. de præb. in
antiq.* & multo minus potest intrare prætensio
Capituli, quamuis dictus Exea decesserit in men-
se Capituli, videlicet in mense Septembris, cum
hæc reseruatio sit expressè exceptuata in dicta
Bulla sæcularizationis.

Neque obstat si dicatur, quod quatenus Hiero-
nymus Compan prætendat vacationem ex perso-
na Hieronymi de Exea, dum hic non fuit trienna-
12 lis possessor † pacificus, non possit ille iuuari alle-
gatione *Lap. 89. de qua etiam Cassad. decis. 2. in
fin. de caus. poss. & propr.* sed teneatur gratiam di-
13 cti Hieronymi † de Exea, iustificare, *Rebuff. in
tit. de subrog. num. 15. & super concord. tit. de
mand. Apost. §. declarantes in verb. successores cir-
ca fin. in vers. insuper subrogatos, Aegid. dec. 112.
Cassad. d. dec. 2.* & fuit sæpissimè resolutum quia
vltra quod ex supradictis gratia dicti Hieronymi
de Exea videtur satis iustificata, cessat penitus, cū
Hieronymus Compan sit in iuribus vtriusque su-
brogatus, & possit venire independenter, ex vna
aut altera vacatione, ita vt si vacatio Hieronymi
de Heredia non fuit consumpta per prouisionem
Hieronymi de Exea, quando illa non esset iustifi-
cata possit ex integro venire ex vacatione per obi-
tum Hieronymi de Heredia, ex dicta reseruatione
ratione Subcollectoriæ.

In reliquis autem gratia Hieronymi Compan
visa fuit Dominis in omnibus iustificata, nam il-
14 lius Clericatus probatur ex litteris † patentibus
Ordinarij, *c. 2. vbi Abb. in primo notab. de Cleric.
Peregr. Grammat. dec. 81. Rot. dec. 16 de probat. in
antiq. & in Neocastren. Parochialis 16. Ianuarij
proximè præteriti coram me.* Quod sit oriundus
ex Diœcesi Cæsaraugustana, & quod valor Cano-
nicatus nō excedat ducatos 24. & computatis di-
15 stributionibus † ducatos 500. ex testibus desuper
examinatis, *Greg. XV. dec. 35. num. 2. & dec. 38.
nu. 3. & in Maioricen. beneficij 3. præsentis men-
sis coram R. P. D. meo Merlino.* Præsentia eiusdem
in Curia ex ijsdem testibus. Et demum quod Hie-
16 ronymus de Exea obierit in † mense Septembris
in Curia, probatur ex partita libri defunctorum
per tenorem extracta, *Imol. cons. 110. in fin. Rota
decis. 605. num. 4. par. 2. recent. & decis. 72. apud
Greg. XV.* & fuit sæpius firmatum. Et ita &c.

§ *Infra in eadem causa adest alia decisio sub die 1. Iulij 1630. est decisio 400.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Montis Falisci Pensionis.

Die Lunæ 10. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Conuentiones super beneficio ecclesiastico, quando sint nullæ, & improbæ absque beneplacito Apostolico.

SVMMARIVM.

1 *Cōuentiones super beneficio ecclesiastico pro augumento pensionis soluendo et ad fauorem eius, qui nō est in lite, & cum onere perpetuo Commendæ, semper sunt inualidæ, & improbæ absque beneplacito Apostolico.*

2 *Prælatus regularis tantum potest imponere, aut reseruare pensionem temporalem super beneficio manuali, & amouibili.*

3 *Ordinarius potest ex causa vtili Ecclesiæ, & pro bono pacis reseruare pensiones,*

4 *Et in istis casibus, non potest absolutè pensiones reseruare, sed strictè, & adequatè iuxta Canonum sanctiones, & num 6.*

5 *Simoniaca pactio in beneficijs ecclesiasticis sola auctoritate Ordinarij purgari non potest.*

7 *Damnum considerari non potest in eo, qui tractat de lucro captando.*

8 *Ordinaria auctoritate, quis non potest obligari ad soluendum pensionis augumentum nouo pensionario.*

9 *Ordinarius potest reseruare pensionem ad vitam pensionarij. declara num. 10.*

11 *Statuta confirmata à Papa cum decreto irritanti, & clausula sublata, nonnisi eadem auctoritate tolli possunt.*

12 *Contractus celebratus sub conditione, ea non purificata, habetur pro non facto, & nullum potest producere effectum.*

DECISIO CCCLXXXVI.

RESPONSVM fuit non deberi D. Equiti Lāfredutio augumentum pensionis, de qua agitur.

Præcesserant enim lites vsque de anno 1601. super Commēda Montis Falisci per obitum Fratris Bernardini Scaliæ Capuæ, tunc Prioris inter Fratrem Federicum Coronatum Vngariæ Priorem, & Fr. Tiberium Campolum Ballium S. Ioannis de Mare Ciuitatis Neapolis, & Fr. Franciscum Lanfredutium Commendatorem Turini, Faentiæ, & Palermi, respectiuè prætendentes præferri in assecutione prædictæ Montis Falisci Commendæ, qui postmodum concordarunt sub beneplacito Sedis Apostolicæ, quatenus necessarium esset, ac etiam Magni Magistri, & linguæ Italiæ assensu, conuenientes inter cætera, quod Prior Cāpolus teneatur consentire reseruationi, & seu vt dicit concordia, soluere pensionem scutorum 130. auri in auro Fr. Francisco Lanfredutio nepoti Commendatoris Lanfredutij supradicti, declarando insuper quod eadem pensio ex tunc censeretur ad commo-

modum prædicti Equitis Lanfredutij aucta ad scuta 300. similia, quando aliæ pensiones maiores, & prius super eadem Cōmenda Montis Falisci constitutæ per cessum, aut decessum Equitum Aldobrādini, aut Scaliæ cessassent, vnde cum clarè ap-
1 pareant † conuentiones super beneficio Ecclesiaco pro augumento pensionis soluendo, & ad fauorem eius, qui non est in lite, ac cum onere perpetuo Commendæ, illæ semper absque beneplacito Papæ remanent inualidæ, & improbæ, *c. cum pridem de pactis, cap. constitutus, cap. super de transf. Couar. var. lib. 1. cap. 5 num. 6. Felin. in cap. ad audientiam il 2. nu. 3. de rescript. Rebuff. de pacif. possess. nu. 120. Paris. de confid. q. 28. num. 120. Dec. cons. 141. nu. 2. Garz. de benef. par. 1. cap. 5 nu. 343.*

Non obstat, quod interuenerit beneplacitum Magni Magistri, & linguæ Italiæ, per quæ pensionis augumentum possit sustineri.

Nam si Magnus Magister consideretur tanquā habens plenissimas facultates, & sufficientes pro imponendis, aut reseruandis pensionibus super Commendis, illæ ex stabilimentis non colligūtur, nec ex indultis Summorum Pōtificum apparent. Vnde semper regulæ sunt contra Magnum Magistrum, & linguam Italiæ, facultatibus carentes.

Si verò habeatur tanquam Prælatus regularis, cum tamen ille possit tantummodo imponere,
2 † aut reseruare pensionem, temporalem super beneficio manuali, & amouibili ad fauorem sui Religiosi obedientiarij, *Abb. in cap. nisi essent. nu. 12. de præb. Mohed. loquens de Hospitalarijs S. Ioannis dec. 10. de caus. possess. & prop. Rota in Militen. hæreditatis 28. Maij 1583. corā bo. me. Card. Mantica, & in Troiana pens. 21. Iunij 1610. coram me*, in præsenti facultates deficiunt, ex quo pensio fuit reseruata perpetuò ad vitam Equitis Lanfredutij.

3 Demum si reputetur tanquā † Ordinarius, aut compromissarius inter collitigantes, qui ex causa vtili Ecclesiæ, & pro bono pacis potest pensiones reseruare, *Felin. in cap. ad audientiam il 2. num. 2. de rescript. Gig. de pens. q. 6. num. 2. Caccialup. de pensionib. q. 5. & 13. Nauar. de simonia cons. 4. cū alijs per Garziam de benef. par. 1. cap. 5.*
4 *num. 295.* & in prædictis casibus neque † etiam potuit absolutè pensiones reseruare, sed strictè, & adequatè iuxta canonum sanctiones.

Nam si causa assumatur pro bono pacis conseruandæ inter Fratres, & Religiosos Equites, & prout hęc vnica fuit in transactione narrata, & approbata, cum reseruatio huiusmodi pensionis non
5 prouenerit motu proprio, vel ex officio † Magni Magistri, sed ex partium conuentione, pactio illa tāquam simoniaca sola Ordinarij auctoritate purgari non potuit, sed egebat Apostolica approbatione, *cap. nisi essent. de præbend.* ibi non quidem ex pactione partium, *Rebuff. de pacific. possess. nu. 122. Anania in c. ad audientiam nu. 3. de cohus. de teg. Garzias eodem c. 5. nu. 340. & seq. Rota in Calaguritana pens. 29. Maij 1595. coram bo. me. Penia*, quæ registratur per eumdem *Garziam num. seq. 343. Mohed. dec. vlt. de simonia.*

Præterea cum hæc eadem pensio nō Equiti ex collitigantibus fuerit reseruata, sed alteri non pretendenti, neque volenti assequi Commendam, nempe nepoti Commendatoris Lanfredutij, non
6 etiam ad hunc casum † se extendit auctoritas Ordinarij *Paris. de confid. q. 42. nu. 29.* cessare enim videtur causa, ob quam Ordinario vti compromissario indulgetur facultas reseruandi collitigāti pensionem, ne scilicet in renunciatione proprij iuris nimium damnum sentiat collitigans, quæ in tertio considerari non potest, qui tractat de lucro
7 † acquirendo, non autem de damno sentiendo, atque ita cum agatur magis de cessione iuris ad fauorem tertij, quàm de libera renunciatione, sola Ordinarij auctoritas non sufficit. Sed Papæ necessaria est, *Couar. var. lib. 1. cap. 5. n. 5. Boer. decis. 2. num. 45. Paris. de resign. lib. 7. quæst. 13. num. 17. Garzias de benef. ead. par. 1. cap. 5. nu. 341. Capuetaq. decis. 326. par. 2.*

Et eo minus hæc Ordinaria auctoritas suffragari potest Equiti Lanfredutio ad sustinendum augumenti commodum, cum non agatur de præiudicio Prioris Coronati in trāsactione comprehensi, sed Prioris Gatinariæ, successoris in Commen-
8 da Montis Falisci, † qui Ordinaria auctoritate non potuit obligari ad soluendum pensionis augumētum nouo pensionario, *cap. nisi essent de præben. Anchar. cons. 279. nu. 1. Dec. cons. 141. num. 4. & 436. nu. 11. Felin. in cap. ad audientiam nu. 2. de rescript. Gig. de pens. q. 85. num. 1. & 11. Garzias de benef. par. 1. cap. 5. nu. 332.* & quamuis multi
9 etiam senserint Ordinarium † posse pensionem reseruare ad vitam pensionarij, nempe *Gigas, Felin. Caccialup. Gambar.* & alij relati per eumdem *Garz. nu. 333.* attamen id contigit ex causa ne-
10 cessaria, † quæ importat vtilitatem Ecclesiæ, vel quando renuncians, aut cedens esset infirmus, & ageretur de collitigante non autem de tertio, qui sunt casus ponderati per *Felin. & Gigan.* supra allegatos, in quibus non versamur.

Demum eadem Ordinarij auctoritas in præsenti cessare videtur, vbi erat necessaria derogatio minoris ætatis Equitis Lanfredutij, ac non residentiæ conuētualis carauanarum, & professionis, quæ couneiantur in ipso instrumento concordiæ, & pro quibus auctoritas Papę necessaria est cum agatur de transgressione canonis, & statutorum, capituliq. generalis confirmati à Papa cum de-
11 creto irritanti, & clausula sublata, quæ non † nisi eadem auctoritate tolli possunt *Felin. in d. cap. ad audientiam nu. 2. Gig. de pens. q. 5. in princ. Rebuff. de pacif. possess. num. 131. Garz. eadem par. 1. cap. 5. num. 323.*

Quare cum fuerit concordatum sub beneplacito Sedis Apostolicæ, & agatur de conditionibus, quæ partium consensu sustineri non possunt, omninò erat expediendum beneplacitum, interim autem concordia respectu contentorum in ea tā-
12 quam stipulata sub conditione, † ea non purificata habetur pro non facta, & nullum potest producere effectum, *Mohed. dec. 1. de simon. Rota decis. 166. num. 5. par. 2. recent. & in Calaguritana pensionis* registrata per *d. Garziam ead. par. 1. cap. 5. num. 343.* & plenissimè fuit comprobatum *in Romana, seu Terracinen. affictus 27. Ianuar. 1627. coram me.* Et ita &c.

RE

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Illerden. Canonicatus.

Die Veneris 14. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Sumpto ex Registro supplicationum, an stetur, & nonnulla circa hanc materiam. Nominare, quando quis debet aliquem ad beneficium aliquod, tunc vt dicatur facta talis nominatio, quid sufficiat. Tacens, quando dicatur consentire, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Supplicatio est attendenda, ita vt expeditores non possint illam alterare.*
2 *Sumptum ex registro supplicationum iuxta modernum vsum, & stylum Curiæ facit fidem.*
3 *Sumpto Bullarum datur fides, etiam secundum vsum antiquum.*
4 *Erroris præsumptio omnis, excluditur ex geminatis scripturis.*
5 *Collatio benefitij, quando est actus iustitiæ, tunc Papa facilius prouidet alicui.*
6 *Narrata in gratia, sunt iustificanda, aliàs talis gratia corruit.*
7 *Verba, quando sunt dubia, debent accipi in eum sensum, vt res, de qua agitur subsistineatur.*
8 *Iudicium dicitur esse fortunæ.*
Iudicium facit rem dubiam, & variam nu. 8.
9 *Interpretatio illa est amplectenda, quæ est rationi conformis, & magis verisimilis.*
10 *Registrum supplicationū, & inde sumpta debent reformari, iuxta originalem supplicationem.*
11 *Instrumentum publicum discrepans à matrice, seu Protocollo debet iuxta illud corrigi, & emendari.*
12 *Originali supplicationi statur, & non sumpto.*
13 *Transumpto supplicationis, quando non sit adhibenda fides.*
14 *Decis. Put. 230. lib. 3. & decis. 407. par. 1. in recent. declarantur.*
15 *Sumpto ex registro supplicationis non creditur, quando agitur de canonizanda gratia.*
16 *Narrata in supplicatione, debent iustificari de tempore datæ.*
17 *Mandatum ad præsentandum, donec à procuratore acceptetur, & sequatur actualis nominatio, continet in se implicitam nominationem.*
18 *Consensus alicuius, vbi non præstatur ob publicū, sed priuatum fauorem, non debet esse formalis, & sufficit, vt quandocumque, & quomodocumque præstetur, siue antea, siue post.*
19 *Mandatum ad nominandum, aliud est, & aliud nominatio.*
Mandatum de vendendo, non est venditio. nu. 19.
20 *Mandatum de vendendo vni, si quis dederit, potest tamen alij vendere, quousque per procuratorem fiat actualis venditio.*
21 *Mandatum ad nominandum habens, si nominet, non est necessarius alius consensus.*
22 *Gloss. in cap. fin. de elect. in 6. declaratur.*
23 *In alternatiuis, sufficit alterum verificari.*
24 *Mandatum, si quis possit reuocare, & illud non reuocat, censetur manere in eadem voluntate.*
25 *Consensus nominationum, vbi præstetur.*
26 *Indicia sufficiunt ad aliquid probandum.*
27 *Pro validitate actus, & Notariorum, legalitate est præsumendum.*
28 *Originali scripturæ est standum, quando sumpta discordant.*
29 *Notarij Romanæ Curiæ ex reformat. fel. recor. Pauli V. tenentur quolibet trimestre ligare instrumenta in suis protocollis.*
30 *Consensus est actus reiterabilis.*
31 *Consensus ad nominandum vbi controuertitur, probatur leuioribus probationibus, quando non agitur contra eum, de cuius consensu quæritur.*
32 *Negatiua, quod aliquid non sit factum, non probatur ex eo, quod non reperiatur.*
33 *Consensus formalis, vbi non requiritur, sufficit etiam, quod post actum interueniat, & fingitur ab initio interuenisse, & nu. 34. & 36.*
35 *Terminus ad quem fit retrotractio, sufficit quod sit habilis in potentia, & nu. 37.*
38 *Possessio capta, lite pendente, est nulla, & attentata.*
39 *Lis, nihil aliud est quàm discordia iudicialis.*
40 *Qualitas narrata, de quo tēpore debet iustificari.*
41 *Canonicus præsens in Capitulo, & tacens, ex quo ad illud vocatur ad approbandum, vel contradicendum resolutionibus Capitularibus, habetur pro consentiente.*
42 *Tacens nō videtur consentire, dum sciebat, quod ius suum saluum erat.*
43 *Innocen. in c. 1. de his quæ fiunt à maior. par. cap.*
44 *Tacens non dicitur consentire stante declaratione præcedenti, vel subsequenti.*

DECISIO CCCLXXXVII.

IN Ecclesia Illerdeñ (in qua collatio, & prouisio Canonicatuum cessantibus reseruationibus, & affectionibus Apostolicis ad Ordinarium, & Capitulum ad nominationem tamen Canonici Turnarij spectare dicitur) vacauit de mense Septembris 1618. Canonicatus de quo agitur per obitum Petri Rosello, sed cū Simon Cortes, & Gaspar Virgilius fuissent vigore Turni, in discordia nominati, nēpe Simon ab Honuphrio Alentorn, Gaspar verò à Ioanne Paulo Mya Canonicis dictæ Ecclesiæ prætendentibus in Turno existere, Gaspar præfatus obtinuit de dicto Canonicatu à Papa prouideri, cum narratiua de qua infra. Et mota desuper lite, eaq. in Rota introducta fuit disputatum coram bo. mem. Vbaldo, An dicta gratia esset iustificata, & sub 5. Iunij 1620. Domini responderunt, affirmatiuè, deinde sub 9. Decembris eiusdē anni responderunt negatiuè, & tandem die 29. Maij 1623. recedendo à secunda decisione, steterunt in decisis primo loco: Concessā autem Simoni noua audientia, perstiterunt hodie in dicta vltima decisione, & sic pro iustificatione gratiæ.

Non fuit quicquam dubitatum, nec dubitari potuit circa iustificationem narratiuæ Clericatus, & originis ex Ciuitate Tarraconensi, nec valoris, & obtentorum, prout nec residentiæ in Curia, nec tan-

tandem quod Gaspar paruerit decreto, vt intra annum susciperet gradum Doctoratus, hęc enim omnia fuerunt bene iustificata ex iuribus, de quibus in summario primæ positionis, ac per Dominos approbata in dicta prima decisione in principio; sed tota difficultas reducebatur circa iustificationem narratiuæ in illa parte ibi, asserenti te ad Canonicatum, & Præbendam præfatam à Ioanne Paulo Mya Canonico eiusdem Ecclesiæ in turno existere, nõnullis vero alijs turnum huiusmodi ad se spectare prætendentibus, in discordia prædicta nominatum fuisse in seu nobis nominari; quandoquidem pro parte Simonis, contra eius iustificationem tria opponebantur; primum non fuisse narratum quod Canonicus Ioannes in turno existere prætenderet, & sic quod existentia turni fuerit narrata per viam prætensionis, sed assertiuè, quod in turno existebat, & tamen non fuit iustificatum; secundum non esse verum, quod de tempore datæ gratiæ, nec antea Gaspar fuerit nominatus per Canonicum Ioannem, & tandem non verificari discordiam narratam, & de his fuit principaliter actum in dictis tribus decisionibus, sed quia hodie fuerunt per informantes plenius excitata, & per Dominos examinata, erit etiam de eisdem plenius agendum.

Quoad primum videlicet non fuisse narratum, quod Canonicus Ioannes in turno existere prætenderet, sed certitudinaliter, quod in turno existebat, Simon se fundabat in quodam sumpto authẽtico supplicationis extracto ex registro secreto, vbi legitur: in turno existente, supplicatio † autem attendi debet, ita vt non possint eam expeditores litterarum alterare, *Abb. in c. 2. de treg. & pac. Paris. cons. 51. num. 7. lib. 4. Rebuff. in prax. par. 3. in verb. datum nu. 9. Mand. s. super reg. 27. quæst. 15 nu. 6. Gratian. discept. 548. nu. 28. cum seqq. Caputaq. dec. 75. nu. 6. par. 1. & Rot. dec. 465. num. 4. par. 2. recent.* & non est dubium, quin iuxta vsum, & stylum modernum Curiæ, † sumptum ex registro supplicationum fidem faciat, *Mandos. ad reg. de non iudic. iuxta for. supplic. quæst. 6. n. 2. Ald. ad dec. 28. de probat. in antiq. Crescen. decis. 2. de fid. instrument.* Rot. *dec. 407. nu. 2. & 3. par. 1. recent.*

1 (margin, line "to, vbi legitur") · 2 (margin, line "ta vsum")

Et præterea quod lectura dictæ supplicationis in turno existente, &c. sit vera, non autem erronea cõfirmabat Simon ex pluribus, primò ex alio sumpto authentico Bullarum, ex registro Bullarũ extracto, in quo pariter sic legitur Ioanne Paulo 3 Mya in turno existente, cui Bullarum † sumpto (quicquid sit de sumpto supplicationis) fides datur etiam iuxta stylum antiquum, *Sarnen. ad dictam reg. de non iudic. quæst. 1. nu. 4. vers. hinc est Bellencin. de carit. subsid. quæst. 113. Mãdos. ibid. in d. quæst. 6. num. 3. & Add. ad d. decis. Rot. 28. de probat. in antiq.* item ex instrumento consensus reseruationis pensionis, vbi etiam Gaspar asseruit fuisse nominatum à Canonico Ioanne in Turno existente, & tandem ex instrumento cuiusdam nominationis de eius persona, de qua infra factæ de anno 1619, & ex quadam fide extracta ex libro Officialis per obitum, in quibus habetur, nominationem Gasparis fuisse factam à Canonico Ioanne Turnario, ex tot autem geminatis scripturis 4 † excluditur omnis erroris pręsumptio *ad l. si mulier. la seconda. C. ad Vellei. Cuman. cons. 160. Paris. cons. 9. nu. 21. lib. 3. & Crauet. cons. 698. num. 2.*

Quod autem huiusmodi narratiua in Turno existere, siue in Turno existente, respiciat substãtiam gratiæ, videtur clarum, quia si Gaspar fuit nominatus à Canonico Turnario, seu existente in 5 Turno, Papa facilius † ei prouidit, cum collatio tunc sit actus iustitiæ, *c. ex frequentibus de instit. cap. si vero de iurepatr. Ferret. cons. 33. nu. 4. Garz. de benef. par. 5. c. 8. nu. 85. Rot. dec. 80 nu. 3 par. 1. recen. & fuit dictum in Elnen. beneficij 28. Iunij 1627. coram me.* Si vero nominatus fuit à Canonico prætendente esse in Turno, tunc collatio fuit de gratia cum Canonicus posset non esse in Tur-6 no, & ideo Papa difficilius prouidisset, ergo † dum non iustificatur Canonicum Ioãnem fuisse in Turno, prout fuit narratum gratia corruit, *ex reg. tex. in cap. super litteris de rescript. Lap. alleg. 49. n. 4. Menoch. de arbitr. cas. 201. & Rot. decis. 150. & ibi Add. apud Greg. XV.*

Hæc difficultas fuit iam breuiter sublata in dicta prima decisione in hac causa facta *vers. circa primum.* Sed hodie plenius ex facto remouetur, tam ex supplicatione originali, quàm ex litteris originalibus desuper expeditis, in quibus leguntur hæc verba. Qui ad dictos Canonicatum, & præbendam, sic vt præfertur vacantes à deuoto vestro Ioanne Paulo Mya Canonico dictæ Ecclesiæ in Turno existere, nonnullis vero alijs turnum huiusmodi ad se spectare prætendentibus in discordia prædicta nominatus fuit, seu nominatur, & accedit quod ex visione dictæ supplicationis originalis apparet, quod manu tunc Datarij Dominis nota, fuit correctum verbum, existente, & fuit mutatum, vt legeretur verbum, existere, & quidem meritò, quia Datarius præuidit fuisse scriptum verbum existente per errorem scribentis, cum iuxta subiectam materiam supplicationis, & congruum sensum, ac modũ loquen-7 di Datariæ & Cancellariæ dicta † clausula debuerit formari, vt legatur, existere, maximè pro firmiori actus validitate *ad l. quoties cum vulgaris. ff. de reb. dub.* & in primis iuxta subiectam materiam, & congruum sensum, quia cum etiam narretur discordia circa prætensionem Turni immo, 8 vt infra dicetur, † his iam desuper penderet, quæ iudicium dicitur esse fortunæ, *l. seruus. ff. de stat. homin.* remq. dubiam, & variam facit *ad l. quod debetur. ff. de pecul.* Consequenter ac dubio procul narrari debuit, quod Canonicus Ioannes prætendebat esse in Turno, non autem quod in Turno existebat, vt sic supplicatio nõ esset sibi virtua-9 liter contraria, itaut inde prædicta lectura, † vti etiam rationi conformis, & sic magis verisimilis veniat amplectenda *ad l. ob carmen. §. vltimo. ff. de testib. Crauet. cons. 75. nu. 20.* Deinde iuxta stylum Datariæ, & Cancellariæ, vt vno verbo plurali, vt ibi moris est, comprehendãtur plures personæ in numero singulari expressæ, ita vt verbum, prætendentibus referatur ad Canonicum Ioannẽ, & nonnullos alios Canonicos prætendentes, in Turno existere, vti de facto prætendebant, ac Papa

pa

pa intellexit, & alia in supplicatione narrata, & se habent, dum vt dictum est discordia fuit etiam narrata, & Papa non tam Iustitiam, quam Gratiam fuit Gaspari impertitus, quo fit vt obiectum hoc, quod supplicationibus standum, sit contra Simonem retorqueatur.

Neque obstant sumpta registri supplicationis, & litterarum, & alia supra pro Simone ponderata, cum non illis, sed potius supplicationi originali, in qua legitur verbum existere, standum sit;
10 quinimò ipsummet registrum, † & inde sumpta veniunt reformanda iuxta originalem supplicationem, *Mandos. in d. reg. de non indic. q. 19. nu. 6.* ex trita regula, quod instrumentum publicum discre-
11 pans à matrice seu protocollo, debet † secundum illud corrigi, & emendari, *l. si quis ex argentarijs, §. prætor, & ibi Bart. ff. de eden. Felin. in cap. quoniam contra num. 10. de probat.* Vnde in casu nostro, in quo extat supplicatio originalis discrepans ab eius sumpto, non procedit modernus
12 stylus, quod sumpto sit adhibenda fides, sed † potius stari debet supplicationi originali, ita ut etiam iuxta modernum Curiæ stylum intrent *cons. Roman. 336. nu. 5. vers. cæterum, & decisiones Rotæ antiquæ 10. de fid. instrum. & 28. de probat.* dum
13 firmant, transumpto † supplicationis non esse fidem dandam, quas sequitur *Sarnen. in d. reg. de non indic. d. q. 1. nu. 4.* prout etiam intrant, & procedũt quando nec supplicationi originali fides datur, quia nec tunc transumpto ab ea fides dari debet, vt saluando Rotam antiquam optimè distinguit *Mandos. d. q. 6. num. 2. vers. aut loquimur,* &
14 hoc modo etiam sunt intelligẽdæ decisiones † Puteri 230. *lib. 3 in nou. impress. & d. decis. 407. par. 1. recent.* in quibus habetur quod sumpto ex registro
15 supplicationis non creditur, si agitur de † canonizanda gratia, quia est verum, quando extat supplicatio originalis discrepans ab eius sumpto, aut quando illa non probat, quia litteræ non sunt adhuc expeditæ, aut alias, extra autem prædictos & similes casus, soli sumpto supplicationis authentico datur fides iuxta stylũ Curiæ modernum, quoad omnes effectus, etiam canonizationis gratiæ; sicut & sumpto litterarum, vt latè *Mãdos. in d. q. 6.*

Secundum de quo opponebatur, nempè non iustificari de tempore datæ gratiæ, nec antea Gasparem fuisse Papæ nominatum per Canonicum Ioã-
16 nem vti narratum fuit, † quod tamen debuit iustificari de tempore datæ, *cap. si eo tempore de rescript. in 6. Felin. in cap. eam te. nu. 18. extr. de rescript. Caputaq. dec. 58. par. 2.* fuit hodie plenius disceptatum, ex quo in eo informantes pro Simone faciebant præcipuum fundamentum, impugnãdo tres solutiones datas in dicta vltima decisione in hac causa facta quas Domini nihilominus amplexi sunt.

Fuit itaque primo loco in dicta decisione respõsum, satis esse, vt datam gratiæ, quæ fuit die 8. Octobris anni 1618. præcesserit mandatum de nominando rogatum sub die 8. Septembris præcedentis, quod mandatum donec à Procuratore acceptetur, & sequatur actualis nominatio continet in se implicitam nominationem, ita vt habeatur pro nominatione, & sit verum dicere ad effectum
17 iustificationis, quod de tempore datæ gratiæ, immo, & de tempore mandati Gaspar erat nominatus, vt in puncto, *Crau. cons. 76. num. 5. vers. non obstat, Rot. apud Seraph. dec. 1165. nu. 11. & apud Card. Canaler. dec. 28. nu. 4.* & in simili apud eũdem *Seraph. in dec. 1163.* & ratio est, quia cum consensus in hoc & similibus casibus non sit adhibendus ob publicum, sed priuatum fauorem, & interesse, non debet esse formalis, & sic, aut sic expressus, sed sufficit, quandocunque aut quomo-
18 documque præstetur siue ante, † siue post datam gratiæ. etiam ad effectum iustificationis prout de iure, iuxta receptam distinctionem Doctorum in *l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acquir. hæred. Bart. in l. 1. §. sed & si filius. ff. de leg. 3. Gabr. cõs. 2. num. 12. vol. 1. Bursat. cons. 30. num. 43.* & ferè in his terminis *Gonzal. in reg. 8. glos. 47. num. 28. cum seqq. Cassad. dec. 3. vers. & Papa non magis respicit de renunciat. Achill. dec. 12. de iurepatr. & Seraph. vbi supra,* consensus autem Canonici Ioannis ex solo mandato ad nominandum plenè probatur ad hunc effectum, vt in fortioribus terminis, *Mohed. decis. 5. de renunciat. Rot. dec. 396. par. 1. & 586. par. 3. diuers.*
19 Neque obstat, quod aliud sit † mandatum ad nominandum, aliud nominatio, sicuti mandatum de vendendo non est venditio, *l. quod sæpè. §. si quis amico. ff. de contrah. empt. l. aliud est vendere. ff. de verb. signif. clem. 1. de renunc. Anchar. cons. 28. num. 3. in fin. Boer. dec. 48. num. 10. & Rota decis. 725. nu. 7. par. 2. recent.* cum alij in secunda decisione in hac causa facta allegatis, & ferè in his terminis *glos. in c. penult. §. absens. in verb. exprimendus de elect. in 6.* quam ibi sequuntur *Gemin. nu. 5. in fin. glos. & Franch. etiam in fi. super eod. verb.* ac ideo per mandatum de nominando non iustificari narratiuam, quod Gaspar erat nominatus de tempore gratiæ.

Quia fuit benè responsum illud procedere ad effectum vt litteræ nõ possint expediri ante actualem nominationem iuxta regulam 45. Cancellariæ, & quoad inducendam obligationem contra constituentem, cum ille possit pœnitere donec exequatur mandatum, sicut qui dedit mandatum
20 † ad vendendum rem, potest nihilominus alij vẽdere, quousque per procuratorem fiat venditio actualis, ita vt quoad hæc mandatum de nominando, non habeatur pro nominatione *Crauet. vbi supra, Crescent. dec. 9. de procurat. Rot. dec. 396. nu. 8. par. 1. diuers. & dec. 227. nu. 3. par. 2. recen.* Quo autem ad effectum consensus ex parte mandantis, ita vt pro substantia gratiæ, non sit necesse probare alium consensum de tempore gratiæ, mandatũ de nominando habetur pro nominatione requisita de eo tempore, cum in effectu actus procurato-
21 ris postea sequutus non tam sit † nouus consensus quàm declaratio voluntatis sui principalis iam emanatæ in mandato, *ad tex. in l. hæredes palam. §. si quid. ff. de testam.* & in puncto optimè aduertit *Cassad. dec. 1. nu. 4. & 5. de renunt.* quam solũ Papa cõsiderauit ad eamq. respexit, & se restrinxit vt in supradictis decisionibus apud *Achil. Crescent. Mohed. Seraph. & 586. par. 3. diuers.* Vnde
22 non intrat † *glos. in d. cap. fin.* quia loquitur de man-

mandato ad eligendum in Capitulo, & per scrutinium, quod ideo non potest haberi pro electione, quia electio non potuit fieri nisi in Capitulo, & per scrutinium; nominatio autem Gasparis vt dictum est, potuit ante, & post datam gratiam fieri.

Secundò fuit in dicta decisione responsum, ne-
23 dum verificari vnam ex alternatiuis † narratiuæ, videlicet Gasparem fuisse ante datam gratiæ nominatum, quod sufficit *cap. in alternatiuis de reg. iur. in 6.* Sed etiam verificari illam aliam, quod verè tunc tempore datæ gratiæ fuit actualiter nominatus tū per ipsummet Canonicum Ioannem
24 vigore mandati, qui dum illud non † reuocauit cēsetur de tempore gratiæ esse in eadem voluntate, & sic continuo nominare, *arg. tex. in c. maiores. in fin.* de Baptismo & eius effectu, & in his ferè terminis *Mantic. de tacit. & ambigu. conuent. lib. 7. tit. 3. num. 4. & 7. & sentit Cassad. in d. dec. 1. n. 2. & Rota in supradicta dec. 396. par. 1. diuers.* tum & per eius procuratorem vigore dicti mandati eadem die gratiæ, vt probatur ex tribus adnotationibus factis per Notarium Cameræ cum eiusdem subscriptione; prima à tergo supplicationis originalis, secunda à tergo litterarum prouisionis,
25 tertia, & † vltima à tergo litterarum subrogationis gratiosæ quę cum soleant ibi fieri *Paris. de resignat. lib. 8. quæst. 7. num. 24.* & clarè cantent, ac sint toties repetitæ, constetque de mandato præcedenti, & supplicatio fuerit signata cum narratiua nominationis, visum fuit Dominis ex eis induci animum ad perfectè credendū,
26 tunc nominationē fuisse actualiter factam, † etiam quod dictæ adnotationes sint sine testibus *ad tex. in l. indicia. C. de rei vendic.* præsertim pro validitate actus, & Notariorum legalitate, qui non solent consensum nisi iam præstitum à tergo adno-
27 tare, & † se subscribere *iuxta notat. per Paris. de resign. lib. 8. q. 8. nu. 59.* & tandem quia in his adnotationibus de stylo non solent apponi testes, vt est omnibus notum.

Neque obstat si dicatur, quod in huiusmodi adnotationibus à tergo, non apponuntur testes propter relationem quam illæ virtualiter habent ad libros Cancellariæ, vel Cameræ, in quibus consensus reperitur rogatus cum testibus, itaut quando in dictis libris reperitur rogatus sub diuersa
28 † die, tunc stari debeat libro tanquam matrici, non autem adnotationi à tergo *glos. in authen. de Tabell. in vers. protocollum circa med. Angel. in l. si duobus in fin. ff. quemadm. testam. aper. Surd. cons. 141. nu. 8. lib. 1.* Rogitus autem in libris Cameræ, & sic in matrice cantant, nominationem fuisse factam per procuratorem 16. Octobris anni 1618. & 8. Octobris anni 1619. quibus propterea credendum, & standum est, non autem adnotationibus à tergo, maximè concurrentibus infrascriptis, primò quod instrumentum dicti consensus præstiti 8. Octobris 1619. reperitur insertū in protocollo dicti anni, diuerso, & separato à protocollo anni 1618. Secundo, quia reperitur scriptum, & registratum successiuè post alios actus, &
29 instrumēta anni 1619. Tertiò, quia † Notarij Romanæ Curiæ ex reformatione Pauli Quinti tenentur quolibet trimestre ligare instrumenta in suis protocollis, vnde cum non possint hoc per annū differre, necessariò videtur conuinci, consensum non fuisse rogatum die 8. Octobris anni 1618. sed de anno 1619. Quartò, quia in margine dicti instrumenti nominationis factæ de dicto anno 1619. reperitur sic scriptum. Vide mandatum procuræ ad nominandum aliàs productum sub die 16. Octobris 1618. Si ergo dicta die fuit productum mādatum, cuius vigore debuit fieri nominatio, non potuit illa esse facta die 8. præcedenti, & tandem quia in protocollo anni 1618. non constat de aliqua nominatione facta sub dicta die 8. Octobris eiusdem anni.

Quia his omnibus fuit vnico verbo benerespō-
30 sum, nominationem, seu consensum † de quo agitur esse actum reiterabilem, *Gonzal. ad reg. 8. glos. 47. num. 40. Put. dec. 211. num. 2. & dec. 257. n. 4. lib. 3. in nou. impress. Caputaq. dec. 211. par. 1. & dec. 58. nu. 4. par. 2.* & potest probari fuisse præstitum apud Notarium Cameræ non solum per publica instrumenta, sed etiam per præsumptiones
31 & testes præsertim in casu nostro in quo † non agitur contra eum de cuius consensu quæritur, *Paris. de resign. d. q. 8. num. 55. Caputaq. dec. 212. & 213. par. 1.* Vnde consensus præstiti seu nominationes factæ die 16. Octobris 1618. & 8. Octobris 1619. de quibus in libris Cameræ non excludunt, aut remouent consensum præstitum die 8. Octobris 1618. de quo in prædictis adnotationibus, prout nec etiam excludunt eiusdem probationem per aliud genus probationis, quia non valet consequentia, consensus non reperitur descriptus in libris Cameræ sub die tali, ergo non fuit
32 præstitus, nec † potest probari, quandoquidem potuit esse præstitus, & non protocollari, *Crauet. cons. 112. nu. 7. Rot. dec. 483. nu. 5. par. 2. recent.* & potest etiam alibi quam ex libris probari ex allegatis. Vnde cessat, quod debeat recurri ad matricem, quia foret verum, si esset idem consensus, cum autem sit diuersus, & de matrice non constet, non potest ad eam recurri: Præterea Domini dicebant, quod dicta nominatio matricis, in eo, quod cantat sub 8. Octobris 1619. continet probabilem errorem, cum videatur debuisse in ea apponi annus 1618. ex quo litteræ prouisionis fuerunt productæ in Rota 27. Martij 1619. cum dicta adnotatione à tergo, quæ cantat sub die 8. Octobris 1618. quæ ideo videtur prius facta, & verior, dum conformat cum alijs duabus adnotationibus supradictis etiam à tergo factis, data autem libri erronea, & multo minus releuat illa adnotatio supradicta facta in margine instrumenti, nominationis de anno 1619. in illis verbis. Vide instrumentum procuræ &c. quia est vnica, & sine Notarij subscriptione, quinimo nescitur à quo fuit scripta, & tandem præponderant tres adnotationes supradictæ cum circumstantijs ponderatis, itaut istæ sint veræ, illa autem videatur erronea.

Tertia & vltima dictæ decisionis responsio fuit, quod in omnem casum, circumscriptisq. omnibus supradictis, narratiua nominatum seu nominari iustificatur de tempore gratiæ, idest dicta die 8. Octobris 1618, ex actuali, & explicita nominatione

ne postea sequuta apud Notariũ Cameræ die 16.
33 eiusdem mensis † & anni, ex quo dicta nominatio retrotrahitur, & perinde habetur ac si dicta die 8. fuisset facta *ex reg. tex. in l. fin. C. ad Macedon. l. bonorum. ff. rem ratam haber. c. suggestum de iurepatr. Bart. in d. §. iussum. nu. 5. Gonzal. d. glos. 47. nu. 33. Cassador. dec. 2. nu. 8. & decis. 3. nu. 2. & 3. de renunciat. Crescent. d. dec. 9. de procurat.* cum alijs in dicta tertia decisione cumulatis: cum enim vt dictum est non requiratur consensus pro forma,
34 sed sufficiat † de consensu quomodocumque constet, siue ante, siue post gratiam, censetur quandocũque præstetur perinde ac præstitus de tempore gratiæ, & in casu nostro procedit sine difficultate stante mandato præcedenti, quod opera-
35 tur, vt dubitari non possit, quin terminus ad † quẽ fit retrotractio, sit habilis in potentia, quod sufficit ex *doctr. Bart. in l. si is qui pro emptore. num. 8. ff. de vsucap. & in casu simili Ioan. Baptista Costa de retrotract. c. 8. cas. 26. in princip.* vnde merito reprobatur distinctio, quæ quoad retrotractionem fiebat pro Simone inter consensum explicitum, & actualem ex causa resignationis per procuratorem præstitum post gratiam, & casum nostrum, cum in effectu non adsit ratio differentiæ, sed eadẽ penitus sit, ex quo in vtroque casu talis consensus non requiritur pro substantia gratiæ, & ad publicum fauorem, sed ad effectum vt constituens non possit pœnitere, & expeditionis litterarum, qui
36 † ideo potest quandocumque præstari *ex Gonzal. Cassad. Crescent. & alijs supra citatis.*

Nec releuat si dicatur, quod retrotractio fieri non potest propter ius medio tẽpore Simoni quæsitum ex nominatione de eius persona facta per Canonicum Honuphrium die 11. eiusdem mensis Octobris cum possessione sequuta, ita vt terminus
37 à quo retrotractionis idest dies 16. sequens † non fuerit habilis, vt in eã fieri potuerit nominatio de persona Gasparis *iuxta tex. in d. l. bonorum, vbi Bart. nu. 1. in fin. c. quamuis de rescript. in 6. idem Bart. in d. l. si is qui pro emptore. nu. 4. Surd. cons. 157. num. 17. & decis. 206. num. 2.* quia procederet argumentum si esset verum, quod Simoni, per dictam nominationem, & possessionis traditionem fuisset ius aliquod quæsitum, sed quia tàm nomi-
38 natio, quàm possessio † fuerunt nulla & attentata vti lite pendente facta *tot. tit. ff. & C. vt lit. pend. cum alijs per Lãcell. de attent. lit. pend. par. 2. c. 4. nu. 346.* nullum ei fuit ius quæsitum; de lite autẽ & quod non cessauerit, necnon quod de illa dari non possit contra nominationem Gasparis nõ potest dubitari, dum ipse discordiam narrauit in supplicatione ex infra dicendis, prout nec pariter de eo, quod hodie obiter dicebatur, nempe Gasparẽ non potuisse nominari in Canonicum, quia non erat Doctor iuxta statutum Ecclesiæ Ilerden. siquidem statutum non requirit Doctoratum de tẽpore nominationis, sed de tempore receptionis, & adeptæ possessionis vt sunt verba statuti clara.

Superest tandem vltimum, & tertium obiectũ, videlicet, an nominatio Gasparis fuerit in discordia facta, circa quod nunquam fuit dubitatum,
39 quin à principio fuerit lis mota, quæ † nihil aliud est quàm discordia iudicialis, vt in dicta vltima decis. Rot. Rom. Par. 1. à Paul. Rub. select. decisione in hac causa facta, sed solum prætenditur quod de tempore nominationis Gasparis lis, & di-
40 scordia cessauerint, † & tamen videtur quod debet probari de eo tempore, cum fuerit sic narrata ibi in discordia nominatum seu &c. *ex reg. tex. in dilectus. §. 1. ff. de noxa. actione,* & in puncto firmauit *Rota in Hispalen. portionis 20. Iunij 1594.*

Quod verò cessauerit discordia prætenditur ex tribus actibus Capitularibus. Primus fuit die 12. Septembris, quo Capitulares habuerunt pro bona, & valida acceptatione Turni facta per Canonicum Honuphrium: Secundus die 11. Octobris anni 1618. in qua præsente eodem Canonico Ioanne fuit admissa nominatio ad fauorem Simonis, & tandem Tertius die 12. eiusdem mensis Octobris, in quo præsente etiam eodem Canonico Ioanne Simon fuerit Capitulo admissus ad osculum
41 pacis, præsens † autem in Capitulo & tacens, ex quo ad illud vocatur ad approbandum vel contradicendum, resolutionibus Capitularibus habetur pro consentiente, *Innoc. in c. 1. num. 4. vbi Abb. num 13. de his quæ fiunt à maior. part. Cap. Paris. cons. 76. num. 6. cum pluribus seqq. lib. 4. Seraph. decis. 708. num. 4.* & videtur ad hoc esse *in cap. dilecto filio,* ibi eum cum Canonicis alijs ad osculum recepisti, vbi *glos. verb. recepisti de præben. & ibi etiam Innoc. num. 1.*

His omnibus fuit optimè respõsum in dicta vltima decisione, sed præterea hodie ex supradictis facilius remouentur; nam in primis cum nominatio in discordia fuerit etiam narrata de præterito, & alternatiuè, & narratiua nominationis vt supra dictum est iustificetur ex illa sola nominatione implicita, de qua in mandato ad nominandum, quod habet datam sub d. die 8. Septembris, & sic multo ante tres actus Capitulares supradictos, & de eo tempore non possit de lite, & discordia dubitari, non est cur vlterius discordia verificetur, pro iustificatione gratiæ.

Deinde quando discordia esset iustificanda de tempore nominationis factæ die 16. Octobris, non obstat primus actus Capitularis factus sub dicta die 12. Septembris, quia in eo non solum non fuit præsens Canonicus Ioannes, vt dicitur in dicta tertia decisione, sed illico habita notitia dicti actus, institit coram Episcopo eum reuocari, vti attentatum in præiudicium litis pendentis, & die 1. Octobris obtinuit reuocari.

Non obstant etiam secundus, & tertius facti die 11. & 12. Octobris. Tum quia Canonicus Ioan-
42 nes licet præsens, non fuit visus consentire, † cum sciret ius suum saluũ esse propter litem iam motam, & sic ex declaratione præcedenti per eum facta *ad l. sicut. §. non videtur. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solut. cum alijs per Surd. cons. 290. nu. 59. lib. 2.* & plenius in dicta tertia decisione, itaut
43 † non intret *doctrina Innocentij, & Panor. in d. c. 1. de his quæ fiunt à maior. par. c. quæ procedit* in
44 dubio, non autem stante, † declaratione præcedẽti aut subsequenti *Seraph. d. decis. 708. nu. 5.* In presenti autẽ declaratione antecedenti & subsequenti, non dubitatur ex lite prius mota, & vsque ad dictos duos actus continuo agitata, & postea prosequuta. Quibus accedunt testes de fama publi-

ca deponentes de contradictione tunc in eodem Capitulo facta per dictum Canonicum Ioannem; tum in omnem casum, quia iuxta supradicta, nominatio fuit facta de tempore datæ gratię, quę fuit 8. Octobris eiusdem mensis, vt ex supradictis tribus adnotationibus, cum adminiculis, & sic ante dictos duos actus Capitulares, & ex hoc cessat omnis difficultas, quia aderat discordia tàm de tempore nominationis, quàm de tempore datę gratię.

Et ita decisum vtraque parte informante.

REV.^MO P. D. MERLINO DECANO.

Romana Successionis.

Die Veneris 14. Iunii 1630.

ARGVMENTVM.

In hac magistrali decisione terminatur illa insignis quæstio inter Doctores, & in Rota diu ventilata, & non resoluta, An statutũ Vrb. lib. 1. cap. 146. deferens successionem hęreditatis fraternę solis fratribus, exclusis sororibus, locum etiam habeat in hęreditate sororis defunctę.

SVMMARIVM.

1 *Soror de iure communi æqualiter, cum fratribus succedit sororibus, vel fratribus defunctis.*
2 *Casus omissus à statuto remanet reijciendus ad dispositionem iuris communis.*
3 *Sorores veniunt appellatione fratrum.*
4 *Ius commune, quando per statutum corrigitur cautè est procedendum.*
5 *Sorores, quo casu non veniant appellatione fratrum, nec masculinum concipiat fœmininum, & num. 6.*
7 *Masculinum non cõcipit fœmininum, vbi diuersis nominibus vnumquodque nominatur.*
8 *Masculinum tunc facilius concipit fœmininum, quando datur procliuior transitus in intellectu nominum symbolorum.*
9 *Statutum loquens discretiuè, & separatim de aliquibus personis, debent intelligi singuli secundum eorum germanum nomen.*
10 *Soror potest venire appellatione fratrum ex identitate rationis, nec ex hoc dicitur extensio, sed comprehensio, & num. 11.*
12 *Legis virtus est ratio intrinseca.*
Legis ratio, illi prædominans magis attendi debet, quàm ipsa lex. num. 12.
13 *Ius efficitur ex ratione.*
14 *Lex est ipsamet ratio, quæ impulit legislatorem ad sic faciendum.*
Lex, quodammodo dicitur esse interpres rationis, num. 14.
15 *Dispositiones humanæ regulariter debent intelligi, secundum id, quod naturalis ratio dictat.*
16 *Frater magis præsumitur diligere fratrem, quàm sororem, & hoc nedum ob æqualitatem sexus, verum etiam ob votum conseruãdæ agnationis.*
17 *Frater dicitur, quasi alter, & vnus, & idem sanguinis, in quo eadem militat ratio Charitatis, quam in filijs.*
18 *Soror an præsumatur magis diligere sororem, quàm fratrem, & num. 20.*
19 *Soror dicitur quasi seorsim à fratre nascens, & ab eius domo separanda.*
21 *Agnatio in sororibus expirat.*
22 *Portio alienari prohibita, si semel legitimè alienetur, efficitur alienabilis, nec amplius reuiuiscit dictum onus, & num. 23.*
24 *Mater æquè censetur diligere fœminas, & masculos.*
25 *Statutum deferens successionem hæreditatis fraternæ solis fratribus, quod non comprehendat hæreditatem sororis, qui hoc teneant.*
26 *Statutum antiquum Vrbis de successione fratrũ, erat magis dubium, quàm nouum, an haberet locum in successione sororis defunctæ.*
27 *Rot. decis. 548. par. 1. in recẽt. in quibus loquatur.*
28 *Statutũ Rauennaten. de success. fratr. declaratur.*
29 *Statutum exclusiuum sororum propter fratres est fauorabile.*
30 *Statutum non debet extendi contra mentem statuentium.*
31 *Statuti extensio non debet amitti, quando adest magna differentia inter vnum casum, & alium.*
32 *Curt. sen. cons. 9. nu. 22. & 23. & eius sequaces reprobantur.*
33 *Statuentes vnius loci, non censẽtur se velle curare conseruationem familiæ non subditæ.*
34 *Renunciatio est stricti iuris, nec extensionem recipit.*

DECISIO CCCLXXXVIII.

CELEBREM apud Doctores, olimq. sæpius in Rota discussam, & non resolutam quęstionem, An statutum Vrbis cap. 146 lib. 1. dum hæreditatẽ fratris decedentis ab intestato defert fratribus, excluditq. sorores, locum sibi vendicet in hæreditate sororis, hodie Domini negatiuè definierunt, & non obstante dicto statuto, Isabellam æqualiter admittendam esse ad successionem Annæ cum Prospero fratre, responderunt.

Ipsa enim fundatam habet intẽtionem de iure
1 communi, secundum cuius † dispositionem, soror æqualiter cum fratribus succedit sororibus, vel fratribus defunctis, §. *si igitur il secondo authent. de hæred. ab intest. venien. auth. post fratres la prima. C. de legit. hæred.* & statutum cum expresse ad oculum non loquatur de hęreditate sororis, hic ca-
2 sus † tanquam omissus à statuto reijciẽdus est ad dispositionem iuris communis, *l. commodissimè. ff. de liber. & posthum. l. si extraneus. ff. de condit. caus. dat. Ancharr. cons. 26. nu. 2. Dec. cons. 451. n. 6. Soccin. sen. cons. 228. sub num. 2. lib. 2. Afflict. decis. 21. nu. 13. cum alijs.*
3 Et quamuis appellatione † fratrum veniant sorores, *vt in l. tres fratres. ff. de pactis. l. Lucius 78. ff. ad Trebell. l. Lucius, & Titia 38. ff. famil. ercisc. l. Lucius Titius 91. §. quæsitum ff. de legat. tertio.* Attamen cum versemur in materia
4 † correctoria iuris communis, cautè proceden. est in extensionibus de persona ad personam, nec de facili recedendum à clara dispositione iuris com-

communis, & in simili materia fratrum appella-
5 tione non † veniunt sorores, nec masculinũ concipit fœmininum *Socin.iun. cons.1. nu.102. lib.1. Honded.cons.8.nu.4. Manent.cons.1.nu.12. lib.1. & fuit dictum in Bonon. successionis* 10. *Martij* 1597.*coram Litta impress. apud Giouagn. cons* 1. *lib*.1. Præsertim verò quia statutum non in plura-
6 li numero † loquitur respectu eorum, quibus est succedendum, sed in numero singulari, ibi, *Defuncto fratri ab intestato*, quo casu intelligitur de fratre tantùm, non autem de sorore, vt egregiè distinguit *Castrens. d.l.tres fratres nu.2. Alex. cons.* 85.*nu.7.lib.4.Dec.in l.2.nu.12.ff.de reg.iur. Corn. cons.94.nu.4.lib.2. Carpan. ad statut. Mediolan.*
7 *cap.* 288.*sub nu.*7. nec masculinum † concipit fœmininum, vbi diuersis nominibus vnum quodque denominatur, frater enim dicitur frater, & soror nuncupatur soror, licet secus sit in his, quibus diuersa nomina attributa non sunt, sed solum per qualitatem, vel fœmininam, vel masculinam distinguuntur, vt sunt filius, filia, nepos, neptis, auus,
8 auia, hoc casu facilius masculinum † aptum est concipere fœmininum, & datur procliuior transitus in intellectu in istis nominibus symbolis. *Ita post Bal.in l. quicunq. C. de seru. fugit. obseruat. Capra cons.62.nu.9.Bolognett. cons.9. nu.*84. vbi de communi testatur *Menoch.cons.*1146. *num.*7. Quod eo magis dicẽdum est, quia statutum Vrbis discretiuè loquitur de fratribus, & de sororibus, ibi, *defuncto fratri*, & ibi, *excludant etiam soro-*
9 *res*, & ità † intelligi debent singuli sexus sub corũ germano nomine, nec confundi, *ad tradita per Ias.in l.tres fratres nu.*13 *ff de pact. Zuccard.in repet.l.fin.nu.70. C.de edict.diu.Adr.tolle.Siluan. cons.1.nu.21.Gabr.de verb.signif.concl.6. nu.63. Honded.cons 8.nu.31.lib.2.Menoch.cons.990.nu.4. Rim.iun.cons.782.nu.92.& 93.*

Verùm quia difficultas istius quæstionis posita est in ratione statuti; nam ex identitate rationis
10 soror † potest venire appellatione fratris, nec dicitur extensio, sed compræhensio, ad tradita per *Curt.sen. cons.9. nu.22. & 23.* qui in tuenda opi-
11 nione, quod huiusmodi statutum sibi † locum vẽdicet etiam in hæreditate sororis potissimum nititur hac identitate rationis, quemadmodum, & *Alciat.cons.200.lib.9. Aldobran.cons.101.nu.5.lib.1. Menoch. cons.542. nu.28.* & quotquot Curtium sequuntur; si que ratio ipsa latius, quam lex pateat,
12 ratio tanquam † intrinseca virtus legis, & spiritus illi prædominans magis attendi debet, quam lex *glos.in l.qua ratione §. licet ff. de acquir. rer. domin.Bart.in proem.ff.§.hac autem tria Ang.cons. 221.n.3.vers.nam licitum est, cum alij per Tiraq. in l.si vnquam verbo Libertis nu. 45. C. de reuoc. donat. Molin.de Primog.Hispan.lib.1.cap.5.nu.8.*
13 *& 9.* Ex ratione enim efficitur † ius, vt inquit *Bald. in cap.cum dilectus il primo de rescript.* & lex quidquid in ratione consistit, ait *Abb. in cap. ratio nulla nu.1.de præbend.* Imò ratio est ipsamet lex,
14 quæ impulit † legislatorem ad sic sanciendum, & rationis quodammodo interpres dicitur esse lex *Bal.in l.1.C.de interdict. Ancharan.in cap.Canonum statuta de constit.Port.Imol.cons.183.num. 20.23.& seqq.*

Decis.Rot.Rom.Par.I. ... *Paul.Rub.select.*

Ideò Domini putarunt indagandam esse differentiam rationis, & cur sororem excludere non intellexerint statuentes ab hereditate sororis, quẽadmodum excluserunt ab hæreditate fratris, & visum fuit duplicem posse assignari rationem.

Prima est, quia si statutum fundatur in præsumptu, dilectione defuncti, erga personam succedentem, sicuti illud fundari censendum est, cum regu-
15 lariter † humanæ dispositiones intelligendæ sint secundum id, quod naturalis ratio, & necessitudo sanguinis dictat *Bal. in l. Titius in sum. ff. de hæred.instituen.& cons.156.nu.1.lib.2.Card.Mantic.de coniect.vlt.volunt.lib 6. tit.11. nu.5.* certè
16 præsumi † potest fratrem magis diligere alium fratrem, quam sororem, nedum ob æqualitatem sexus, verùm etiam ob votum conseruandæ agnationis, vterque enim frater est in agnatione, & il-
17 lam conseruat, & † frater dicitur quasi ferè alter, vnus, & idem sanguinis, in quo eadem militat ratio charitatis quæ in filijs, vt post *Agellium lib.13. c.10.& Brisson.de verb.significat.in verbo frater, inquit Decian.cons.83.nu.69.lib.4.Bardellon.consil.16.nu.16.& 25.* Et propterea iure meritò statuentes ad successionem fratris defuncti vocarunt alterum fratrem dumtaxat, exclusa sorore, interpretando mentem ipsius defuncti iuxta naturalem affectionem, quæ rationes nõ ita vrgent in defun-
18 cta sorore, quæ vel præsumitur † minus diligere fratrem, quam sororem, quippè quod soror dici-
19 tur quasi seorsim à fratre nascens, † & ab eius domo separanda, vt Antistius Labeo magnus I.C. putabat teste *Agellio d.lib.13.cap.10.Brisson.in verbo soror.il primo de verb signific Tiraq.de legibus connub.in l.1 glos. num.* 31. vel saltem æqualiter præsumitur diligere sororem, ac fratrem, vltra enim sanguinis coniunctionem, additur inter so-
20 rores † sexus communio, & muliebris indigentiæ experimentum & inde in sociam facilis commise-
21 ratio, cumque in ipsis sororibus † expiret agnatio *l. Pronunciatio in fine ff. de verbor. significat.* non ità anxiè paternæ familiæ consulere voluisse censendum est, & consequenter ex interprætata à statuto sororum voluntate ad ipsarum successionẽ vna cum fratribus admittendæ sunt eædem sorores pro æquis portionibus.

Altera est ratio, quia cum agitur de bonis fraternis, maior est ratio, vt ad alios fratres superstites solum pertineant, vt detur continuatio bonorũ in eadem familia; dum verò sorores nuptæ sunt, eisque assignata earum portio pro dote, hæc portio diuulsa est à patrimonio familiæ paternæ, nec tanta vrget ratio, vel æquitas, vt de familia mariti reuertantur ad paternam, quanta militat in conseruanda, & continuanda id eadem familia, quemad-
22 modum dicitur, † quod prohibita alienari, si semel legitimè alienetur efficitur alienabilis etiam in alias personas prohibitas, nec reuiuiscit onus
23 reuertendi † ad familiam alienantium *l.i. l. Pater filium §.quindecim, vbi Bart ff. de legat.* 3. Ita cõsiderant *Salicet.in l.2 nu.27. vers. non idem C. de noxal.Soccin.iun.cons.23.nu.51.& 52.lib.1.Surd. dec. 9. nu. 9* huicq. motiuo multum accedere videtur statutum vrbis, dum in fine ad successionem bonorum maternorum æqualiter admittit soro-

 res,

24 res,& fratres, quia † mater æquè censetur diligere masculos,& fœminas, nec ita sollicita præsumitur circa conseruationem masculorum, prout ipsi masculi.

Demum hanc sententiam quòd statutum defe-
25 rens successionem hæreditatis fraternæ † solis fratribus, non comprehendat hæreditatem sororis in terminis tradiderunt *Castrens.cons.119.num.1.2.& 3.lib.1.Capr.cons.62.nu.2.Ias.in rubr.ff. de acquir.poss.nu.22. Crauet. cons.743.nu.7. latissimè Carpan.ad statut.Mediol.cap.288.num.4.Caball. cons.54.nu.7.* qui plures alios congerunt & de veriori,& communiori testantur *Menoch. cons.990. nu.2.& 3.& cons.1146.nu.6.& 7.* & in hanc sententiam inclinauit Rota teste *Caputaq decis.334. alias 331.lib.1. in manuscript.* & tamen ibi agebatur de statuto antiquo Vrbis sub *lib.5.cap.24.* vbi quæstio erat magis dubia, quia illud statutum
26 † antiquum non vtebatur verbo fratris, sed alio masculinæ quidem significationis, at magis generali, & indefinito, nempè, *defuncto succedant germani fratres*, quod verbum *defuncto* commodius referri poterat ad sororem etiam defunctam, secus autem est in hoc statuto nouo, vbi signanter additur verbum *fratri*, & discretiuè nominantur fratres, & sorores, quod videtur factum cum misterio, vt statuentes indicarent, quod de hæreditate
27 fratris, nō autē sororis loquebantur, & in his † terminis loquitur etiam *decis.548.par.1.rec.* quæ fuit confirmata, vt in *decis.644.par.2.recent.* in eadem causa emanata. Quia statutum Rauennaten. ibi loquebatur de hæreditate cui scūque intestati quod verbum, *cuiuscumque* rectè referri poterat etiam ad hæreditatem fœminæ, & vlterius addebat statutum *defuncta persona,&c.* quæ tàm ad masculū, quā ad fœminam referri poterat, & Rota ibi mul-
28 tum insistit, quod † ratio conseruandæ agnationis expressa fuerat,& quod aderat aliud statutum Rauennæ disponens agnatos præferri etiam in successione fœminæ, vt in *d.decis.644.nu.3.* quæ deficiunt in statuto nouo Vrbis, de quo agitur, quod dum veteri statuto addit expressam illam denominationem, *fratris* videtur voluisse remouere dubitationem, de qua in dicta decis. Caputaquen.

29 Nec refert huiusmodi † statutum exclusiuum sororum propter fratres esse fauorabile, tanquam fundatum in motiuo conseruationis familiarum; Quoniam hic fauor debet regulari intra suos limites, quos propria verborum significatio præ-
30 scripsit, neque † contra mentem statuentium, qui de sorore discretim mentionem faciunt extendi ad ampliorem exclusionem *Surd.decis.9.nu.16.vers.*
31 *non etiam obstat.* & minus hæc extensio † permitti debet, cum magna differentia considerari possit inter casum, quo agitur de excludenda sorore ab hæreditate fratris,& casum, dum agitur de hæreditate alterius sororis, vt supra dictum est.

Non obstat *Curt. sen. cons.9. Alciat. cons.120. lib.9. Gerard. Mazzol. cons.8.& 9.& alij relat per*
32 *Grat. discept. forens.c.449.* quoniam † *Curtius* reprobatur à dicto *Socin.iun.cons.23.nu.48.& 57.* Et in contrarium militat receptior,& verior Doctorum sententia, vt supra dictum est, præsertim concurrentibus circumstantijs particularibus huius statuti noui Vrbis, *Gratianus* verò loquitur vti Aduocatus in hac causa,& *Gerard. Mazzol. consil.9.in princ.* testatur contra ipsius consilia fuisse indicatum, & rationes pro hac sententia magni facit.

Nec suffragatur Prospero statutum Eugubinū, quia cum ipse sit forensis, illi statutum non cense-
33 tur fauisse † nec statuentes Eugubini curarunt cōseruationem familiæ Romanæ ipsis non subditæ, vt per *Alex.cons.111. in princ. lib.7. Paris. cons.12. nu.25.lib.3.Peregr. cons.90. num.13.& 20. lib.1. & fuit dictum in Narnien. successionis 22. Maij 1628. coram me, quam sequuta est Rota in Ferrarien. de Tassonis 18. Martij præteriti coram R.P.D. meo Pirouano.*

Neque Isabellæ obstat renunciatio, loquitur enim de bonis dumtaxat paternis, maternis, &
34 fraternis,& cum sit stricti † iuris neque extensionem recipiat, nequaquam referenda est ad bona sororum iuxta deducta *per Bald. cons.48. per tot. lib.2. Aret. cons.161.nu.5. Dec. in his terminis consil.230. num. 3. in fine vers. & prædicta maximè Natt. in addit. ad Alex. cons.85.lib.4. Hondel. cons.29.nu.93.& 94. lib.1. Eugen. cons.88.nu.82. lib.1.& in Bonon. hæreditatis de Armis 18. Aprilis,& 22. Decembris 1622. coram me.*

35 Et ita Domini vnanimiter censuerunt, † Statutum *cap.146. lib.1.* non comprehendere casum passiuæ successionis sororis, & Prosperum teneri soluere Isabellæ eius portionem, &c.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Anconitana Florum.

Die Veneris 14. Iunii 1630.

A R G V M E N T V M.

Onerum impositiones, cum sint de regalibus, non possunt imponi, nisi à Principe dominante, superiorem non recognoscente, quod tamen non procedit, quando sumus in oneribus leuibus, & exiguis, quo casu Domini inferiores possunt à subditis exigere, & qualiter.

S V M M A R I V M.

1 *Obligatio annua præstationis sine causa non sustinetur, ex solo cursu temporis.*

2 *Inuestitus de aliquo loco, non potest in eo imponere onera personalia aut mixta subditis, vel alia non expressa in inuestitum, etiam quod fuerit inuestitus cum mero,& mixto imperio.*

3 *Oneris impositio est de regalibus reseruatis Principi dominanti, superiorem non recognoscenti.*

4 *Constitutio Pauli III. de anno 1539. prohibet ne inuestiti possint imponere noua grauamina comitatinis, vel comitatui absque licentia Gubernatoris.*

5 *Domini superiorem recognoscentes, possunt à subditis exigere onera leuia, & exigua, & præscriptione, aut consuetudine titulum sufficientem acquirere.*

6 *Præstationes, quando non sunt immoderatæ, quæri possunt à Dominis inferioribus consuetudine, vel præscriptione 40. annorum.*
7 *Tempus longissimum, sufficit ad inducendam obligationem, & titulum.*
8 *Consuetudo coactiua, quo casu minori spatio inducatur, quàm per 40. annos.*
9 *Consuetudines piæ debent obseruari, & compescendi sunt illi, qui malitiosè nituntur illas immutare, ad eas obseruandas.*
10 *Consuetudo particularis alicuius loci vbi non apparet, tunc recurritur ad Regionem circumuicinam pro substinendo titulo ex consuetudine resultante.*
11 *Causa pia sufficit ad substinendam validitatem consuetudinis, ex qua deinde titulus à quocūque de populo potest fauore piæ causæ allegari.*
12 *Testes non concludentes, non probant.*
13 *Testes deponentes de visu, alia comprobatione non egent, quia sensus visus non decipitur circa proprium obiectum.*
14 *Testis, quando optimè concludat circa quadragenariam.*
15 *Testis deponens, quod aliquid fecit, dum erat adolescens, ex hoc non excludit aliàs illud fecisset, dum esset maior.*
16 *Dictio, præsertim, non restringit multiplicationem actuum, sed implicat identitatem iuris ad casum expressum.*
17 *Iudicis iurisdictio, quando remaneat firmata.*
18 *Testes extra terminū remissoriæ examinati, sunt nulliter recepti.*

DECISIO CCCLXXXIX.

DIXERVNT Domini sub die 10. Ianuarij 1618. * sententiam Rotalem esse reuocandam: quia Ciuitas Anconæ ex deductis non probat expressam Communitatis Offaneæ obligationem deferendi flores in die solemnitatis Sanctissimi Corporis Iesu Christi, neque aliundè eidem Ciuitati fuisse tale ius quæsitum, prout necessarium
1 erat: † quia sine causa nō sustinetur obligatio annuæ præstationis solo temporis decursu *Bart. in l. cum de in rem verso nu. 2. de vsur. Menoch. præsumpt. 131. nu. 54. lib. 3. Roder. de annuis reddit. lib. 1. quæst. 15. nu. 2. cum alijs in eadem decisione allegat.* hodie tamen ex nouiter probatis, & deductis dictum fuit ab eadem decisione esse recedendum, quia Ciuitas iustificat Cōmunitatis prædictæ obligationem, & causam.

Nam, & si vera sit conclusio, quod Domini Castrorum (prout Anconæ Ciuitas ex Bullis Nicolai V. & Eugenij IV. probat se inuestitam de Ca-
2 stro Offāneæ) non † possint imponere onera personalia, aut mixta subditis, vel alia in inuestituris nō expressa, etiam quòd inuestiti fuerint cum mero, & mixto imperio *l. 2. C. de quibus munerib. vel præstat. lib. 10. l. 2. C. ne rustica ad vllum obseq. deuo. lib. 11. Bart. in l. 1. num. 5. C. de excusat. muner. lib. 10. Bald. in l. cum multa in fine, C. de bon. quæ lib. & Natt. cons. 185. num. 5.* rationem afferens;
3 quia † impositio huiusmodi onerum est de regalibus Principis dominantis, superiorem nō recognoscentis reseruatis *cap. 1. quæ sint regalia, l. placet C. de excusat. muner. lib. 10. Clar. in §. feudum quæst. 29.* & iuxta hanc iuris dispositionem videa-
4 tur emanata Pauli III. † Cōstitutio de anno 1539. prohibens ne inuestiti possint imponere noua grauamina comitatiuis, vel comitatui absque licentia Gubernatoris.

Attamen, quando onera sunt leuia & exigua, prout est recollectio florum siluestrium in pascuis communibus, non requirens impensam respectu materiæ, sed operis tantum, & transportatio eorūdem cum tribus iumentis, quæ pariter ob breuem loci distantiam, non excedentem milliaria decem,
5 exigui, & ferè nullius momenti est, possunt † Domini inferiores à subditis exigere, & præscriptione, aut consuetudine titulum sufficientem pro obligatione, & causa acquirere *Luc. à Penna in l. prima nu. 10. C. de superind. Clar. in §. feudum quæst. 29. vers. benè verum est, quod ex consuetudine. Rosental. de feud. cap. 5. quæst. 17. num. 2. Franc. decis. 56. num. 13.* dicens propterea ista minima non esse de regalibus *Mastrill. de Magistr. lib. 3. cap. 10. nu. 335. Capiblanc. de Baronibus pragm. 1.*
6 *num. 113.* firmans huiusmodi præstationes † quando non sunt immoderatæ, quæri posse à Dominis inferioribus consuetudine, vel præscriptione 40. annorum.

Vndè cum Ciuitas Anconæ ex testibus nouiter datis probet Communitatem Offaneæ, & seu per homines illius, flores in die festiuitatis prædictæ,
7 fuisse delatos per 40. & vlteriores † annos ex hoc longissimi temporis decursu inducta dicitur obligatio, & titulus etiam ratione futuri tēporis *Bart. in l. solent §. 1. in fine ff. de offic. procons. & leg. Bald. in l. male agitur num. 7. C. de præscript. 30. vel 40. annorum, Balb. de præscript. in prima parte tertia parte principalis quæst. 10. num. 34. & in 4. parte quarta par. principalis quæst. 9. & 11. Menoch. præsumpt. 131. num. 51. lib. 3.* quod eò facilius visum fuit posse firmari, cum concurrat pia causa, scilicet solemnitas Sanctissimi Corporis Iesu Christi, pro cuius honore solent flores defer-
8 ri, † quæ minori tempore contentatur ad inducendam consuetudinem coactiuam, etiam quod illa diuturna, & seu decennalis præstatio potuerit habere causam voluntariam ex mera liberalitate prouenientem *cap. ad Apostolicam de simon.* vbi
9 apertè statuitur † pias consuetudines obseruari, & compescendos, qui malitiosè nituntur illas immutare, *& per illum tex. ad plura inferunt Paul. de Leaza in rep. cap. in litteris num. 24. de restit. spol. Felin. in d. cap. ad Apostolicam num. 3. Tiraquel. de pia caus. priuil. 60. Osasch. decis. 99. num. 44. Sanchez in Decal. lib. 7. cap. 26. num. 54. Couarr. variar. lib. 1. cap. 17. num. 3. & idem firmauit Rota in Pampilonen. Tributi de Garda 13. Nouembris 1591. coram bon. mem. Penia, & in causa Segobien. cantorum 11. Februarij 1604. coram bon. mem. Cardin. Lancellotto*, & hæc consuetudo maximè coadiuuatur ex Oppidis circumuicinis, quæ solent pro eadem solemnitate flores deferre absque aliqua controuersia, vt testes dati deponunt, quo casu etiam quod non appareret de propria Communitatis Offaneæ consuetudine,
10 posset recurri † ad Regionem conuicinam pro

sustinendo titulo ex consuetudine resultante *Ioan. Andr. de reintegr. feud. colum. 4. versic. qualiter ergo per text. in super 10. de censib. & Franc. decis. 56. num. 6. & 7.* nec prædicta possunt euitari ex eo quod non agatur nomine piæ causæ, sed
11 Ciuitatis Anconæ, quia sufficit causa pia † ad sustinendam validitatem consuetudinis, ex qua deinde titulus à quocumque de populo potest fauore piæ causæ allegari *Auth. de Eccles. tit. §. si quis autem, Specul. de Instrum. edit. §. nunc vero aliqua nu. 65. Tiraq. de pia caus. nu. 151.*

Non obstat, quod ex depositione testium de nouo examinatorum, non probetur hæc diuturna,
12 aut quadragenaria possessio, ex† quo in dicto illam non concludunt, ac etiam fuerint nulliter, & inualidè exeminati.

Quia quoad releuantiam dicti eorundem ex facto cessat obiectum, nam primus super tertio dicit Ciuitatem esse in possessionem habendi, & consequendi dictos flores à quacumque vniuersitate illi subiecta, & signanter à Communitate Offaneę, & vidisse obseruare per 40. & 50. annos, 2. 3. 4. testes idem de visu formaliter concludunt per 40.
13 & plures annos, & dum de visu deponant † alia comprobatione non egent, quia sensus visus non decipitur circa proprium obiectum *Innoc. in cap. cum causam num. 2. de testib. Bald. in l. sola nu. 1. & 9. C. eodem tit.*

Nec aduersantur dicto secundi testis, quod non deponat de continuato tempore 40. annorum, ex quo possit inferri ad præscriptionem, & vlterius sit sibi contrarius, dum in articulis super tertio dicat pluries detulisse flores, & iuxta xv. interrogatorium responderit se detulisse semel, quia dum dicit vidisse quolibet anno, & per 40. annos obseruare excluditur omne tempus intermedium continuationem impediens; nam si quolibet anno vidit, sufficit, quia solemnitas Sanctissimi Corporis Christi celebratum semel in anno, & si per
14 40. annos vidit obseruare, optime † concludit de quadragenaria, & nihilominus si aliqua interualla incidissent, non propterea testis posset reprobari *Abb. in cap. cum causam num. 2. de elect. glos. in Auth. vt determ. sit numerus clericorum in vers. semper Archi. 2. & in cap. sacrosanct. 22. dist.* contrarietas verò etiam tollitur ex ipso summario
15 dato num. 4. vbi dicitur loquendo de Vicarijs † *me li fecero portare vna volta con la somara de Marino, quando era giouinetto*, quod non excludit alias delationes, dum esset maior, & per alia iuramenta vltra *la Somara de Marino*.

Similiter neque releuant aliæ ponderationes, quæ dantur contra tertium, & quartum testes ad excludendam continuationem temporis 40. annorum, dum tertius dixerit vidisse sæpius flores deferri, & præsertim de anno 1605. quasi restrinxerit dictum ad vnicam transportationem, & actum, & quartus qui iuxta 33. respondit de vna vice, & iuxta 35. non vidisse aliquem particularem de Offanea.

Quia ex contextu examinis tollitur obscuritas in vanum excitata; nam tertius iuxta 33. interrogatorium dicit se vidisse pluries afferre flores ex diuersis locis, & signanter ab hominibus Offaneæ pluries, *& vltimamente l'anno 1605.* non vnico dicit, & præsertim in quem casum, non etiam di-
16 ctio, † præsertim, restringeret multiplicationem actuum, sed implicaret identitatem iuris ad casum expressum *l. fin.* ibi, *præsertim*; dum cæteris tabulis res gesta declaretur, *ff. de his quæ in test. tam. dele. Spec. de disp. & Alleg. §. 4. vers. item clausula nu. 8.* quartus verò dicit iuxta 33. se vidisse pluries afferre flores per homines dictarum Terrarum loquendo de subiectis Ciuitati, subdendo, *& in particolare vna volta da 13. anni sono*, & deinde iuxta 35. respondit se non vidisse particulares homines de Offanea, quos cognouerit, qui flores deferrent, *eccetto nel caso sopradetto*, quando scilicet interpellauit vnde venirent, quæ si ratio recti sermonis intueatur, omnia bene inter se conciliantur.

Quo verò ad validitatem examinis testium de iurisdictione non videtur dubitandum: quia dantur litteræ delegationis, directæ Vicario Lauretano, & Archidiacono, quæ cum emanauerint à Iudice subdelegante nempè ab Auditore Rotæ, qui ex forma suæ Commissionis poterat Iudices deputare, litteræq. fuerint præsentatæ, & per iudi-
17 ces acceptatæ, † indè firmata remansit iurisdictio *Felin. in cap. fin. nu. 37. de præsumpt. Gabr. de execut. rei iudic. concl. 3. Rota decis. 143. nu. 2. & 546. nu. 3. par. 2. recent.*

Non obstat, quod testes nihilominus fuerint
18 examinati extra terminum remissoriæ, † & consequenter nulliter recepti *Mant. decis. 199. nu. 1. Rot. dec. 128. par. 1. recent. & coram bo. me. Card. Caualerio decis. 40. & 63. nu. 2.*

Quia cum litteræ remissoriales fuerint relaxatæ de mense Octobris 1619. cum termino duorum mensium citato Procuratore eiusdem Communitatis sub die 23. dicti mensis Octobris, testesque fuerint examinati die 16. 17. & 18. Nouembris sequentis, vt in proces. fol. 107. 121. & 135. inde patet durante tempore fuisse examinatos, ex quo attenta prorogatione alterius mensis terminus non expirabat, nisi de mense Decembris.

Et ita &c.

☞ * *Est supra in hac parte decisio 127.*

EM.^MO, ET REV.^MO D. CARD. VEROSPIO.

Romana scutorum 24. Millium.

Die Veneris 14. Iunii 1630.

ARGVMENTVM.

Venditor, quando teneatur de euictione, & quid si emptor ei non denunciauerit motam litem. Conditionem alicuius an quis meliorem facere possit, ita vt ille postea teneatur.

SVMMARIVM.

1 *In euictionis materia, emptor si vult, potest agnoscere bonam fidem, antequam per sententiam sequatur euictio.*

2 De

2 *De euictione agi minimè potest, non facta venditori denunciatione litis motæ.*
3 *Venditor, quando teneatur de euictione non obstante, quod emptor ei non denunciauerit litem motam.*
4 *Prælato, & possessori bonorum fideicommissorum, aut Maioratui subiectorum, super rebus dubijs, dummodo tamen ex transactione rem retineant, non solum est permissum transigere.*
Sed etiam tamquam ex negotio vtiliter gesto repetere possunt eorum hæredes illorum bonorum in restitutione, quicquid in eam, fuit vtiliter impensum num. 4.
5 *Venditor non sequuta legitima euictione, mota litis an emptori sit obligatus.*
6 *Venditori non est facienda denunciatio motæ litis ad effectum, vt teneatur de euictione, si simul emptor, & venditor conuenti fuerint.*
7 *Emptori, quod liceat ante sententiam euictionis transigere, & quod non aliter, quam ab ipsa sententia probari possit malum ius venditoris, hæc inuicem contraria sunt.*
8 *Sententia euictionis illa nocet venditori, quæ cõtra emptorem inuitum lata est.*
9 *De euictione post sententiam arbitri, vel alterius iudicis agi non potest, quando emptor in illos consensit spontè, & nulla necessitate coactus.*
10 *Euictione statim secuta, oritur actio pro consecutione ipsius rei, siue pretij, aut interesse.*
Sicuti emptori competebat, antea quam res sibi vendita traderetur. num. 10.
11 *Conditionem alterius, quis meliorem facere potest, cum id velit, & ciuilis, & naturalis ratio.*
12 *Necessitas, si adsit aliquid faciendi pro aliquo, si fiat, non potest ab eo illud impugnari.*
13 *Quod procedit etiam si illa necessitas non sit præcisa, sed solum causatiua.*
14 *Pater tenetur restituere alteri pecuniam, quam soluit, pro redimendo filio captiuo emancipato, licet pater ad hoc cogi minimè possit.*
15 *Mulieris hæredes non possunt repetere à viro dotem, quam expendit pro redimendo Priuigno, & filio vxoris ex altero matrimonio, siue aliam quamcunque personam defunctæ vxoris coniunctam.*
16 *Euictio, quando est promissa, agi potest ante sententiam, & ex quacunque causa transactionis, aut compromissi illa secuta sit.*

DECISIO CCCXC.

IN decisione, quæ coram me facta fuit 18. Iunij præteriti firmarunt Domini validitatem huius transactionis, quæ inter Dominos Marchionem Antoninum à Cassano emptorem, & Liuiam Bonellam venditricem intercesserat, ex iure Dominorum de Corbaria, qui cum ex causa fideicommissi maiorum suorum eadem bona vendicarent, & hoc ius suum plenissimè iustificassent, potuit idem ius inducere in Marchione bonam fidem, ex qua idem licuerit non expectare sententiam, & transigendo euictionem ipsam præuenire. Hæc eadem proposito iterum hodie coram me dubio placuerunt, neque potuerunt Domini recedi posse à decisis propter eamdem causam iustitiæ euictionis, quam & ostenderat Marchio in hoc iudicio, in quo repetebat soluta à se ex causa eiusdem transactionis, & videbatur etiam Liuia agnouisse dum super eadem controuersia, & cum eisdem Dominis de Corbaria transigere voluit.

Admittunt enim Doctores, vt in iure claro, siue si eiusdem iuris probationem assumere in se velit
1 possit emptor † agnoscere bonam fidem antequam per sententiam secuta fuerit euictio, vt ex pluribus qui fuerunt in præterita decisione cumulati præcisè in emptore loquuntur *Bart. in l. empto, ff. de action. empt. Castren. in l. atqui natura, §. cum [illegible] absente, post glos. in verb. committat. Bart. num. 3. ff. de neg. gest. Mandell. cons. 325. num. 6. Gabr. cons. 129 num. 13. volum. 1. Surd. decis. 22. num. 8. Afflict. decis. 49. Achill. decis. 2. de empt. & vendit. & decis. 1. de concess. preben. & præter eos, Bald. & Angel. in l. si cum quæst. 18. C. de euiction. Ioan. de Imol. in cap fin. de empt. & vendit. Tiraquel. de retract. leg. §. 1.*
2 *glos. 18. num. 63.* Imò cum † neque euictionis nomine agi possit non facta venditori denunciatione litis motæ, hanc etiam denunciandi necessitatem eidem remitti volunt, si de non iure venditoris, aut liquido constet, aut docere idem emptor pa-
3 ratus sit, † cum cessare his casibus videatur causa, ob quam venditorem emptor requireret teneatur, & præiudicium aliquod ipsius venditoris cõsiderari non possit, dum nulla poterat eidem superesse defensio *l. Imperatorem, & ibi Doct. ff. de action. empt. Soccin. in l. 2. §. voluntatem num. 14. Rip. num. 20. ff. solut. matr. Alexand. in l. non solum §. morte num. 45. ff. de nou. oper. nunciat. Ioan. de Imol. dicto cap. fin. de empt. & vendit. eodem num. 24. Alex. cons. 67. vol. 3. & cons. 63. num. 10. vol. 6. Capr. reg. 87. num. 212.* Cum itaque præter hanc vnam causam, defensionis scilicet, quam habet à venditore, alia non possit constitui, cur emptori non liceat quod licere
4 tradunt Doctores, commutatur † Prælato, & possessori bonorum fideicommisso, aut Maioratui subiectorum, (quibus etiam super re dubia, dummodo tamen ex transactione rem retineant, non solum permissum est transigere, sed, vt fuit in alia decisione coram me comprobatum, tamquam ex negotio vtiliter gesto repetere possunt eorum hæredes in restitutione fideicommissi quidquid in eam causam impensum fuerit) Non videbant, siue quidquam Marchioni obijci posse ex transactione quam fecit, siue aliquod præiudicium venditoris
5 ex ea considerari, cuius ratione idem † venditor, quasi non secuta legitima euictione emptori obligatus non esset.

Vel enim dum etiam Liuia in eo iudicio euictionis interfuit, & præstitit in communi causa defensionem dicẽdum videtur, transactionem ab ea hodie impugnari non posse, postquam ius suum super bonis venditis tueri non valuit, cum ex hoc etiam admittant Doct. considerari posse vendito-
6 ris † præiudicium ex denunciatione ei non facta, si simul

si simul emptor, & venditor conuenti fuerint *leg. Henricus 63. §. Caia l. si dictum 56 §. si præsente in verb. possit ff. de euict. Alex. in l. 2. §. voluntatem num. 15. Soccin. nu. 18. ff. solut. matrim. Abb. in cap. fin. de empt. & vend. quæst. 9. & ibi Apostill. Natt. cons. 208. Capic. decis. 206. num 3.* Vel si adhuc exactior probatio mali, & nullius iuris venditoris super eisdem bonis ex Marchione requiritur, etiam id præstitisse videri potest non solum ex transactione facta à Liuia super bonis, quæ eidem Liuiæ ex venditione supererant, & quæ aliam defensionis causam non habebant, quam Marchio in bonis à se emptis habere potuisset. Verum etiam cum ex resolutionibus factis in causa plenissimè docuerit, omnia à Corbarijs probata fuisse, vt immissionem obtinerent: adeout dum nihil opponitur contra decisiones Rotales quæ exclusis detractionibus firmauerant identitatem tenutæ, & purificationem fideicommissi ad fauorem eorundem de Corbaria agentium, vt fuit ostensum in eadem decisione non satis sit dicere, quod vel expectari debuisset sententia, vel quod ea omnia ex rescripto, & peculiari gratia Principis iterum examinari debuissent; quia si probationes iuris eius, qui rem euicit aliunde, quam ab ipsa sententia peti nō possent, nunquam locus esset conclusioni, & opinioni Doctorum, vt emptor, qui ante sententiam transegerit, huius probationis onere grauari de-
7 beat, cum sibi inuicem contraria sint, † vt liceat ante sententiam transigere, & non aliter, quam ab ipsa sentētia malum ius venditoris probari possit: Et probato hoc iure admittunt etiam Doctores, vt quamuis regulariter ea solum sententia no-
8 cere † soleat venditori, quæ contra emptorem inuitum lata sit *l. si dictum §. si compromisero, ff. de euiction. Rimin. sen. cons. 92. num. 17. vol. 1. Capr. reg. 87. nu. 238. Papien. in form. libell. in caus. vend. in verb. promittens de euict. num. 9.* agi tamen pos-
9 sit de euictione post sententiam † arbitri, siue alterius Iudicis, in quem ipse emptor sponte, & nulla necessitate coactus consenserit *Bald. in l. libera nu. 9. C. de collat. Alex. in l. si domus §. de euictione 3. vers. tertio limita. Ias. num. 14. ff. de legat. 1. Cuman. in l. Arist. §. labeo num. 5. ff. de donat. Caball. de euict. §. 5. num. 18. Surd. dec. 22. num. 8.*

Sed etiam quod euictionis nomine quidquam Marchio consequi non posset, non tamen exclusus censeri debet à recuperatione pretij, & interesse, licet enim in stipulatione duplæ per modum conditionis insit, vt euictio secuta sit, eaque conditione non adimpleta commissa non censeatur stipulatio, secus tamen est in actione ex empto, in qua
10 sententia non requiritur, cum statim † re euicta oriatur noua actio pro consequutione ipsius rei, siue pretij, aut interesse, sicut emptori competebat, antequam sibi res vendita traderetur *glos. in eadem l. si dictum §. si compromisero ff. de euict. l. non tamen ff. eod. tit. Cuman. in d. l. Aristo §. labeo. nu. 3. & 5. ff. de donat. Aret. in §. actionum num. 49. instit. de action. Fulgos. in l. si ideo num. 6. ff. de euict. Surd. cons. 36. num. 23.*

Demum cum ea solutione scutorum 24. mill. quam fecit liberauerit simul Marchio rem venditam à prætensione fideicommissariorum, & Liuiā à solutione scutorum 54. mil. quæ tanquam bonorum venditorum pretium obligata fuisset restituere, hoc etiam nomine agere potest, & tenetur Liuia eam solutionem ratam habere, cum & ciui-
11 lis, & naturalis ratio id velit, vt † possit quis alterius conditionem meliorem facere *l. soluendo 41.*
12 *ff. de neg. gest. l. inuito. C. de solut.* Imo † quia hæc necessitas & illi incumbebat, multo minus potest eandem solutionem impugnare *l. nam & seruus. 22. ff. eod. tit. l. quamuis & l. sequ. ff. solut. matrim. Castr. cons. 444. lib. 1.* qui ex eisdem iuribus idem
13 concludit etiam quod ea necessitas † præcisa non sit, sed solum causatiua, vt patet in exemplis per eum adductis, ex hac causa tenetur pater resti-
14 tuere alteri pecuniam quam † soluit pro redimēdo filio captiuo, etiam quod pater ad id cogi non posset, cum idem filius esset emancipatus: ex eadem causa non possunt hæredes mulieris repetere
15 † à viro dotem, quam expendit pro redimendo Priuigno, & filio vxoris ex altero matrimonio, siue aliam quamcumque personam defunctæ vxori coniunctam.

Neque difficultatem facere poterat id, quod in omnibus disputationibus semper obiectum fuit, & super quo etiam insistebant hodie aliqui ex Dominis, quod Marchio inuita Liuia transigere voluerit; cum enim id fuerit ex decis. sublatum ex eodem præterea instrumento transactionis hæc difficultas cessare videbatur, in quo non solum, vt fuit deductum, ea contradictio Liuiæ apparebat restricta ad reseruationem, quam contra ipsam Liuiam, eaque præsente, Marchio facere volebat, & huic solum reseruationi in eodem instrumento dicitur Liuia consentire noluisse, vt imo ad eandem transactionem deuenerit Marchio, non nisi vt rem gratam Liuiæ faceret, cui tota summa scutorum 40. mil. quæ habuerunt Corbarij ex transactione non suppetebat. Quod cum & exponatur in instrumēto, ex eo etiam fit verisimile, quia nulla præterea necessitate ad id cogi potuisset Marchio, dum lis fiebat etiam contra Liuiam venditricem, contra quam propterea euicta sibi re vendita rectè egisset. Et licet solum pro suo dato & facto teneri Liuia voluerit, cum tamen hoc etiam promiserit, quod bona vendita ad hæreditatem Iuliæ Cæsarinæ pertinerent, & quod super bonis eiusdem hæreditatis semper potior omnibus futurus esset, hoc etiam seruare tenebatur, & semper Marchioni cautum erat ex iuribus eiusdem hæreditatis.

Et hinc cum solum ex eadem hæreditate sibi satisfieri velit Marchio, cumq; eadem euictio ab alijs executoribus testamentarijs simpliciter, & sine aliqua exceptione sibi promissa fuerit, hoc etiam nomine rectè agit, quia admittunt Doct. vt cui
16 ctione † promissi agi possit ante sententiam, & ex quacunque causa transactionis, aut compromissi illa secuta fuerit *glos. in l. cum pœna ff. de arbitr. Alex. in d. l. si domus §. de euict. num. 3. ff. de leg. 1. Aretin. in §. fin. instit. de empt. & vendit. num. 5. & in §. actionum num. 49. instit. de act. Becc. consil. 106. num. 22. Tiraquel. de retr leg. ad fin. tit. n. 98. Caballin. de euict. §. 5. num. 19.*

Et ita, &c.

* *Est supra in hac parte decis. 337.*

R.P.D.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Ferrarien. de Tassonis.

Die Lunæ 17. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Agnato agenti vigore statuti exclusiui fœminarum ad immissionem, quid ei obstet. Immissiones, quando retardari non possint.

SVMMARIVM.

1 *Agnato agenti ex statuto fœminarum exclusiuo, obstat semper exceptio implementi conditionis dotandi fœminas exclusas.*

2 *Et ideo dotes sunt detrahendæ, & interim immissio ad hunc effectum retardatur.*

3 *In legitima constituenda pro quantitate dotis filia firmanda, omnium rerum ab ea habitarum est habenda ratio, & cuiuscumque generis sint. num. 4.*

5 *Immissiones non retardantur, quando possidentes retinent corpora bonorum, super quibus possint fieri opposita detractiones.*

6 *Perceptio fructuum per quantum tempus æquent sortem.*

7 *Contra cessionarium competunt eædem exceptiones, quæ contra cedentem opponi possunt.*

8 *Creditum administrantis bona non est detrahendum, nisi reddita ratione.*

9 *Statut. Ferr. cap. 102. lib. 2. disponit, quod vxor non possit exigere ab hæredibus viri donationem propter nuptias, nisi fuerit in testamento viri eidem relicta.*

DECISIO CCCXCI.

PLACVIT Dominis persistere in decisis 18. Martij præteriti, * quoad allodialia ex eisdẽ rationibus, & fundamentis quibus non obstant detractiones dotiũ DD. sororum, & Marchionissæ matris, quæ in hac positione magis distinctè deductæ fuerunt, tam ex dispositione statuti Ferrarien. 139. in fine lib. 2. quàm ex persona matris, & vigore cessionum eiusdem.

Et quantum ad dotes sororum, quibus videtur prouisum per idem statutum 139. in fin. lib. 2. ibi (proximiores vsque ad quartum gradum præferantur filiabus, & omnibus alijs fœminis cuiuscunque lineæ, & gradus, quæ tamen dotari debeant vsque ad annos 18. ætatis suæ inclusiuè, constituta tamen ei mulieri dote non minore, quàm extat legitima si sint filiæ, vel descendentes non dotatæ, si verò dotatæ essent dote minore legitima, possint cogere ad supplementum legitimæ.) Quamuis
1 agnato agenti † ex statuto fœminarum exclusiuo obstet semper exceptio defectus implementi conditionis dotandi fœminas exclusas ex eodem statuto resultantis, non minus quàm agenti ex instrumento in quo adimpleuit *l. Iulianus §. offerri, ff. de action. empt. Becc. cons. 45. num. 6. & seq.* cum alijs allegatis in *decis. 541. coram Papa Gregorio*
2 *XV.* & per consequens † sint dotes DD. sororum detrahendæ, & immissio ad eum effectum interim retardanda.

Attamen visum fuit defectum solutionis dotium prædictarum non obstare petitæ immissioni: quia cum DD. sorores sint hæredes Marchionis Herculis earum patris, & bona in ditione Mutinensi notabilis valoris, ac mobilia, & localia possideãt, vt ex inuentario dato, & insuper decimas, & bona emphyteotica retineant, de quibus nunc non agi-
3 tur, & quorum † omnium esset etiam habenda ratio in constituenda ratione legitimæ pro quantitate dotium firmanda, tam ex forma ab eodem statuto præscripta, ibi, & prædicta locum sibi vendicare tam in bonis prophanis, quàm ecclesiasti-
4 cis, & † cuiuscunque generis alterius, non obstante aliqua inuestitura etiam in alieno territorio existentibus, quàm de iure communi, vt tenuit *Ladereh. cons. 19. num. 8.* declarando verba finalia eiusdem statuti Ferrarien. inde satis patet DD. sorores pro earum dotibus sufficienter cautas esse, & in hoc tribunali passim seruatur, vt immissio-
5 nes † non retardentur, quando possidentes retinent corpora bonorum, super quibus possint satisfieri de oppositis detractionibus, *vt in Romana de Comitibus 26. Nouembris 1621. coram bo. mem. Card. Caualerio, & in Romana de Victorijs 10. Martij 1627. coram D. meo Merlino, & nouissimè in Assisien. fideicommissi 28. Maij 1629. coram me.*

Sed præterea concurrit perceptio fructuum ex bonis Mutinen. & Ferrarien. & alijs in ratione le-
6 gitimæ computandis † per tempus decem & octo annorum, quæ fere æquant sortem prætensam secundum *glos. communiter receptam in Auth. perpetua in verb. iusta. C. de sacros. Eccles. Tiraq. de retract. conu. §. 1. glos. 6. num. 19. I. s. in l. si fundum per fideicommissum num. 5. ff. de leg. 1. Surd. consil. 451. num. 39. & idem fuit firmatum in Foroliuien. de Monsignanis 19. Nouembris 1603. coram bon. mem. Penia,* & de prædictis est habenda ratio ad tollenda impedimenta immissioni præstita *Sim. de Prat. de vlt. volunt. lib. 3. dubit. 5. solut. 4. num. 31.* quod etiã fuit firmatum in *Romana de Victor. supradicta, & in causa Bonon. de Bonsignoribus 19. Nouembris 1627. coram D. meo Merlino.*

Quo verò ad dotem, & donationem propter nuptias Marchionissæ matris, de qua opponitur, si ex persona eiusdem Marchionissæ excipiatur, cùm illa non possideat bona hæreditaria Marchionis Herculis non potest dare de retentione, sed illi agendum erit contra hæredes, contra quos bona
7 cum onere soluendi dotes transierunt, si † vero excipitur per DD. sorores tanquam cessionarias matris, cum contra cessionarium competant eædem exceptiones, quæ contra cædentem opponi possunt *Dyn. in cap. is, qui in ius num. 16. de reg. in 6. Afflict. decis. 163. num. 5. Rimin. cons. 148. num. 2. volum. 1. Thesaur. decis. 221. num. 1. Surd. cons. 2. num. 28.* semper obstabit contra Marchionissam & eius cessionarios præsumptio satisfactionis propriæ dotis, ex administratione bonorum tam Mu-
8 tinen. quàm Ferrarien. pro quibus adhuc † rationem non reddidit, & ea circumscripta non est locus detractioni dotis, aut alterius crediti administrantis, *Surd. cons. 290. nu. 33. Seraph. decis. 1455. in fin. Rota decis. 407. in princ. par. 4. diuers. & in Romana tutelæ de Boncompagnis 18. Maij 1616.*

coram

coram bo. me. Buratto, & in Viterbien. restitutionis dotis 8. Febr. 1627. coram D. Card. Virile, & eo minus cessioni prædictæ locus esse potest: quia iura donationis propter nuptias, cedi non potuerūt tanquam inefficaces penes Marchionissam, dum non probauit requisita statuti Ferrariæ *de donat. propter nupt. cap. 102. lib. 2* † expresse disponentis vxorem ab hæredibus viri donationem propter nuptias non posse exigere, nisi illa fuerint in testamento viri eidem relicta, quod quidem per Marchionissam verificari non potest, cum Marchio Hercules decesserit intestatus.

9

Et ita resolutum, &c.

* *Est decisio 364. supra in hac parte.*

REV.^MO P. D. VRGELLEN.

Mediolanen. Pensionis.

Die Luna 17. Iunij. 1630.

ARGVMENTVM.

Sententia simpliciter condemnans ad fructuū restitutionem, de quibus fructibus intelligatur. Faciens aliquid per procuratorem, dicitur quis fictè, et interpretatiuè per se facere, et quando hoc ita non sit. Sententia est strictè intelligenda, quod tamen non semper est verum.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, quando simpliciter condemnat ad fructus, debet intelligi de fructibus verè, & realiter perceptis per condemnatum.*

2 *Sententiæ verba debent accipi in propria significatione.*

Sententia verba, sunt strictè intelligenda, & non ad intellectum, quem verba possunt habere ex lata significatione vocabuli. num. 2. & num. 18.

3 *Faciens aliquid per alium fictè, & quadam iuris interpretatione, facere videtur per se.*

4 *Factum vnius, quod sit factum alterius impossibile est.*

5 *Pecunia in genere suo, functionem recipiunt.*

6 *Procuratoris factum, censetur factum principalis, fictè, & interpretatiuè, non autem verè, & realiter.*

7 *Acquisitio facta alicui per Procuratorem, censetur factum verum, & proprium ipsius principalis.*

8 *Acquisitionis adminiculum, vbi vertitur, tunc qui per alium facit, ipse propriè facit.*

9 *Ecclesia, quod per alium acquirit, propriè per se ipsam acquirere dicitur.*

10 *Per Procuratorem aliquid faciens, quando dicatur quis fictè, & interpretatiuè facere, vide distinctionem, & num. 11.*

12 *Procurator post susceptum mandatum, necessitate ciuili, illud exequi tenetur.*

13 *Mandatum rei turpis nullum est, & num. 14.*

15 *Decis. Put. & Achill. declarantur, & n. 37. & 38.*

16 *Condemnatus simpliciter ad fructuum restitutionē, non tenetur vigore sententiæ, ad fructus perceptos per eum, in quē fuit facta translatio.*

17 *Translationis rei litigiosæ mandatum, vti rei prohibita, non tenet.*

19 *Cessio facta alicui, non importat mandatum, sed veram, & propriam solutionem.*

20 *Liberatio ipso iure fit per delegationem, & transit omne periculum in cessionarium.*

21 *Cessionis nomen est duplex.*

22 *Cessio simplex illa dicitur, quæ fit ad commodum cedentis, solutionis causa.*

23 *Liberatio à debito per cessionem simplicem non contigit ante factam solutionem, & periculum est cedentis, non autem cessionarij.*

24 *Cessio, illa dicitur vera, & habetur loco solutionis, vt cum nomina debitoris venduntur, in solutum dantur, vel subdelegantur.*

25 *Cessio in dubio præsumitur simplex.*

26 *Nouatio in dubio non fit.*

28 *Delegatio inter contrahentes non dicitur facta, licet vtamur verbo, delego, nisi interueniat formalis stipulatio, inter debitorem cessum, & cessionarium.*

29 *Datio in solutum non fit, nisi expresse dicatur, & postea sequatur cessio.*

30 *Nouatio de iure canonico etiam solo pacto fit, non minus, quàm de iure ciuili per stipulationem.*

31 *Debitor cessus, dum non soluit, remanet pristina actio.*

32 *Sententiæ verba, sunt strictè accipienda, quod fallit in duobus casibus.*

33 *Sententiæ verba, tunc non sunt strictè accipienda, quando aliàs sententia esset nullius effectus, & momenti.*

34 *Sententia non est strictè intelligenda, quando ex verbis sententiæ necessariò ex mente Iudicis infertur ad alium casum.*

35 *Sententiæ, quæ simpliciter condemnant Capitula, Collegia, Vniuersitates, &c. ad restitutionem fructuum perceptorum, nunquam verificari possent.*

Nam non contra Capitula, & Vniuersitates, quia nunquam verificari posset, quod per se percipiant. nu. 35.

36 *Procuratores, & administratores, non possunt conueniri proprio nomine, de his, quæ procuratorio & administratorio nomine perceperunt.*

39 *Ad fructus restitutionem condemnatus de iure, etiam tenetur ad fructus perceptos per eum, in quem, lite pendente, transtulit rem litigiosam.*

Pro possessore habetur, qui alienat res litigiosas. nu. 39

40 *Arbitrium moderatur iuris rigorem, & operatur vt iudicetur secundum iuris æquitatem.*

41 *Fructus, qui per alium percipit, per se regulariter videtur percepisse.*

DECISIO CCCXCII.

IN lite mota per beneficiatos Ecclesiæ Mediolanensis, contra Capitulum eiusdem Ecclesiæ, super immissione percipiendi integram pensionē, de qua agitur, beneficiati per duas sententias totales

tales obtinuerunt immitti, necnõ Capitulum condem nari ad restitutionem pensionum perceptarum, à die litis motæ, quæ deinde per Rotam in decisione facta die 25. Maij 1629. coram me fuerunt liquidatæ in scutis 2200. quam liquidationem esse veram, & Capitulum ad illam teneri, fuit etiam hodie habitum pro constanti, quia licet exactio fuerit facta per Thesaurarium, fabricæ maioris, non autem per Capitulum, tamen facta fuit per dictum Thesaurarium, vigore cessionis habitæ à Capitulo, & ad eiusdem vtilitatem, dum totidem receperat à dicta fabrica maiori ad vtilitatem fabricæ domorum canonicalium, ex deductis in dicta decisione.

Solum itaque tunc difficultas stetit in eo, an Capitulum teneatur ad restitutionem dictarum pensionum vigore dictarum sententiarum, itaut eis poterit contra illud agi executiuè, dum dictæ pensiones non fuerunt per Capitulum, nec per eius Thesaurarium exactæ, sed per dictum Thesaurariũ
1 fabricę maioris, cum tamen † sententia condẽnas simpliciter ad fructus, debeat intelligi de fructibus perceptis per condemnatum, verè, & realiter, non autem de ficta perceptione, & sic de ea, quę fit per alium, *Put. dec. 197. lib. 3. Achill. decis. 21. de restit.*
2 *spoliat.* Ex eo nempe, quod verba † sententię debent accipi in propria significatione, & sunt strictè intelligenda, & non ad intellectum, quem verba possunt habere ex lata significatione vocabuli, *l. Paulus ff. de re iud. l. 1. vbi Doctor. C. si plures vn. senten.* cum alijs in dictis decis. Putei, & Achillis
3 allegatis, qui tamen per alium † facit, fictè & quadam iuris interpretatione, per se facere dicitur, *l. prima. § gessisse ff. de vi, & vi arm. notat. Doctor. in c. qui per alium vbi Din. de reg. iur. in 6. & in l. qui damnum dat vbi Dec. ff. eod.* non autem rea-
4 liter per se facit, cum impossibile sit † quod factũ vnius sit factum alterius ad *l. inter stipulantem in princ. ff. de verb. oblig. cum vulgatis.*

Sed nihilominus in dicta decisione coram me fuit resolutum, Capitulum teneri executiuè vigore dictarum sententiarum, quę in rem iudicatam trãsierunt, quę decisio cum hodie reuideretur, Domini in decisis perstiterunt, ratio resolutionis fuit, quia cessio facta per Capitulum fabricę maiori, vim mandati habuit, ac ideo pensiones exactę per Thesaurarium dictę fabricę, vigore dictę cessionis, seu mandati habentur vti exactę à Capitulo, non fictę, sed verè, & realiter, dum inde Capitulum consequutum fuit liberationem à mutuo, quod à dicta fabrica acceperat, & pecuniæ exactę per dictum Thesaurarium ex dictis pensionibus, non diuersæ, sed eędem penitus censeantur cum illis, quę Capi-
5 tulum ex mutuo acquisiuit, † cum pecuniæ in genere suo functionem recipiant. *l. 2. §. mutui datio ff. si cert. pet. Casond. lib. 7. comment cap. 1. num. 4.* cum alijs in dicta decisione allegatis, quandoquidem licet regula sit, quod factum procuratoris
6 † censeatur factum principalis fictè, & interpretatiuè, non autem realiter, & verè *iuxt. doctr. Bart. in l. si is qui pro emptore num. 56. cum seqq. vers. venio ad secundum col. 15. ff. de vsurp. Alex. cons. 65. num. 13. vol. 4.* tamen fallit, quando prout in casu nostro, agitur de acquirendo, & de lucro captan-
7 do † quia cum acquisitio fiat realiter principali, censetur etiam factum eiusdem propriè, & verè, *iuxt. text. in l. certè §. si Procurator ff. precario, ibi si Procurator meus me mandante, vel ratum habente præcarium rogauit, ego præcario propriè habere dicor, quem text. ad hoc vnicum, & singularem in iure reputat. Bald. in l. vnic. §. ne autem num. 9. vers. existo, & num. 19. vers. item nota. C. de caduc. tollen.* vbi quod in omnibus factis, in qui-
8 bus vertitur † adminiculum acquisitionis, qui per alium facit ipse propriè facit, & mirabilem appellat. *Ias. in §. 1. in fin. num. 114. instit. de act.* vbi magis ad casum nostrum, quod Ecclesia, quæ per
9 alium acquirit propriè † per se ipsam acquirere dicitur, quos etiam in *d. §. si Procurator allegat glos. marginaria, & prius idem per dictum text. dixerunt Domini in d. cap. qui per alium, & Bart. vbi sup. num. 57.*

Pręterea. vt benè aduertit vnus ex Dominis, non videtur posse firmari regulam, quod faciens
10 † per procuratorem dicatur fictè, & interpretatiuè facere, sed potius esse distinguendum, prout magistraliter distinguuntur. *Bart. in l. si vnus. §. seruus meus ff. de iniur. & Alex. d. cons. 65. nu. 16.* quos Doctores communiter sequuntur videlicet inter mandatum rei licitè, & honestę, & de genere promissorum vt in pręsenti, & mandatum rei illi-
11 citæ, † de genere prohibitorum, vt primo casu factum procuratoris indistinctè dicatur factum prin-
12 cipalis realiter, & verè, dum procurator † post susceptum mandatum necessitate ciuili illud exequi tenetur, secus autem esse in secundo casu, cum etiam post susceptum mandatum procurator liberum habeat arbitrium exequendi, aut non exe-
13 quendi, quia † rei turpis nullum est mandatum, *l. si non remunerandi §. rei turp. ff. mandat. leg. si à reo §. fin. ff. de fideiuss. Bald. & Salic. in leg. non ideo minus C. de accusat.* cum igitur in nostro casu mãdatum exigendi susceptum per Thesaurarium fabricę maioris fuerit mandatum rei licitæ, & quod
14 post † illud susceptum necessitate ciuili exequi tenebatur, propterea exactio pensionum per eum facta dicitur, vere, & realiter per Capitulum facta.
15 Ex quibus non obstant decisiones † Putei, & Achillis supra allegatæ, quia loquuntur in casu, in quo reus conuentus rem litigiosam lite pendente in alium transtulit, qui propterea condemnatus simpliciter ad fructuum restitutionem, non tenetur vigore sententiæ ad fructus perceptos per eum
16 in † quem fuit facta translatio, quia cum ille fructus perceperit nomine proprio, & vti absolutè Dominus (licet talis non esset stante litis pendentia) non autem perceperit de mandato, & nomi-
17 ne transferentis, quia translatio † rei litigiosæ vti rei prohibitæ mandatum importare non potuit ex supradictis, propterea in casu dictarum decisionum non intrat dispositio *text. in d. l. certe §. 1. ff. præcar.* nec limitatio, & distinctio supradictę: quæ
18 mandatum supponunt, sed intrat, quod † verba sententię sunt strictè intelligenda, & si de fructibus perceptis, verè, & realiter per condemnatum non autem per alium.

Non obstat etiam si dicatur cessionem prędictam per Capitulum factam Thesaurario fabricę maio-

maioris non importare mandatum, sed veram, &
19 propriam solutionem, † ita vt ex tunc fuerit Capitulum penitus liberatum, & periculum nominis cessi in fabricam maiorem translatum. *l.si mandato meo §.quod mihi debebas, ff.mand.l.pupil.96. §.Soror.ff.de solut.& late per Surd. cons.145.per tot.* & præsertim quia instrumentum contractus initi inter Capitulum, & fabricam maiorem, can-
20 tat de † delegatione, per delegationem autem fit ipso iure liberatio, & transit omne periculum, *l.3.§.quod si C.de nouat.*

Quia pro responsione est aduertendum dupli-
21 cem † esse nominis cessionem, vnam simplicem, qualis est illa, quæ fit ad commodum cedentis so-
22 lutionis causa, vt † cum quis cedit iura sua alteri ad exigendum ab aliquo certam quantitatem, vt de ea sibi de credito satisfaciat, & hæc cessio non habetur loco solutionis, aut satisfactionis, sed so-
23 lum importat simplex mandatum, itaut † nullo modo contingat liberatio ante factam solutionem sed cedentis sit periculum, non autem cessionarij *iuxt.glos.in l.legati in gloss. mag. ad fin. ff. de liberat.legat. Alexand.in l.si cum emptore num.4 post med. versic.vnde teneas, ff. de pact. bene declarat Imol.in leg. facta §.si hæres num.4. ff. ad Trebell. Socc.sen cons.37.per tot.lib.4.late Gabr.cons.115. per tot.Eugen.cons.73.num.16.lib.1. Cancer.var. resol.lib.2.cap.16.num.168.Osasc.decis.62.num.7. & de hac cessione loquitur text.in leg.3.in princip. vsque ad vers. quod si C. de nouat.* dum ibi dicitur quod potest reuocari, aut debitum exigi à cedente, dum non concurrit vnum trium requisitorum de quibus ibi, in qua etiam procedunt quæstiones quas firmat *Gratian.discept.356.per tot.*

Alia verò cessio est cum nomina debitoris ven-
24 duntur, in solutum dantur, aut delegantur, † & hæc cessio habetur eo ipso loco solutionis, itaut ex tunc debitor cedens liberetur, dum creditor nominis cessione contentatur, & de hac cessione loquuntur iura in *d.§.Soror. & in d.§.quod mihi debeas & in l.inter causas §. abesse ff.mand.l.delegare ff.nouat.& in d.l.3.§.quod si C.de nouat.Bal. in l.pro debito C. de bon. auct. iudic.poss. Gozzad. cons.38.per tot.Cancer.ibid.num.174. Soccin. Gabr.Osasc. & Surd. vbi supra.*

Qua distinctione sic præmissa, facile tollitur difficultas, si quidem cessio pensionis, de qua agitur, facta per Capitulum fabricæ maiori fuit simplex cessio nempe solutionis causa, & sic importat simplex mandatum, prout clarè conspicitur ex instrumento dicti contractus, seu cessionis, vbi narratur, quod ad preces Capituli fuit obtentum decretum à deputatis venerabilis hospitalis ad effectum, vt Thesaurarius dicti Hospitalis possit recognoscere pro solutione facienda, ibi, *pro solutione facienda præfatæ pensionis vt infra assignanda*, & ibi, *vsque quo fuerint soluta d. scuta tria millia vt supra*, & ibi *assignauerunt, & delegauerunt, & assignant, & delegant ad solutionem infrascriptarum aliarum librarum, &c.* & inde fine ibi, *& hoc ad eam pensionem consequendam, & exigendam, &c.* ex
25 quibus clarè patet quod cessio † fuit simplex, & solutionis causa, tum quia talis in dubio censetur *Bald.in l.fin.nu.5.C.ad l.falcid. Gabr.d.cons.155.*
26 *num. 20. in fin.* tum etiam † quia in dubio non fit nouatio *l.fin. C.de nouat.* ergo fuit simplex cessio, per quam non fit nouatio, non autem cessio absoluta, per quam nouatio fit iuxta supradicta.

Deinde idem apertius probatur à sufficiēti partium enumeratione, quia supradicta secunda nominis cessio illa, videlicet quæ importat ipso iure liberationem cedentis, fit vt dictum est, vno de
27 tribus modis dumtaxat, videlicet † per nominis venditionem, per delegationem, aut per dationem in solutum, quæ verò fuit facta per Capitulum dicto Thesaurario in primis non fuit venditio, vt ad oculum patet, deinde, nec delegatio, quia vt illa fiat & ex ea contingat nouatio seu liberatio, non
28 stat vis in eo, † quod contrahentes vt hic vtantur verbo delego, dum non interuenit formalis stipulatio inter debitorem cessum, & cessionariū *l.1.C.de nouat.in princ.& d.leg.3.§.quod si C.eod. Gabr.d.cons.155.num.13.cum seq.& Surd.d.cons. 145. num. 4.* Tandem non fuit in solutum datio,
29 † quia illa non fit nisi expressè dicatur & postea sequatur cessio, *Gozzad.in d. cons.38 Socc.d.cons. 37.num.8.cum seqq.Paris.cons.69.num.10. cum seq.lib.1.eo Surd.in dict. cons.145.num.28.Bellon. dec.Genuæ 2.num.26.& Cartar.decis.19.num.2.*

Non obstat quod dum Capitulum visum fuit mandare Thesaurario Hospitalis vt solueret, & Thesaurarius acceptando promisit soluere Thesaurario fabricæ maioris vti creditori, satis videatur in solutum datio, & propterea obligationem fuisse nouatam, & sic liberationem sequutam, &
30 maximè † cum de iure canonico etiam solo pacto fiat nouatio non minus, quàm de iure ciuili per stipulationem *iuxt.reg. text.in cap.1. ext. de pact. & his terminis Gabr.in d.cons.155.num.14.* quia quicquid fit inter mercatores ex eorum particulari stilo, de quo *Bald.in d.l.fin. in fin. C.ad l.falcid. Don cons.17. Gabr. vbi supra num. 18. cum seqq.*
31 veritas est, † quod dum, dum debitor cessus non soluit remanet pristina actio, & solum obligatio additur obligationi, etiam quod soluere promiserit, dum non dicitur expressè quod fiat nouatio, aut ex coniecturis nouandi animus necessariò colligatur, *iuxt. d.l.fin. C. de nouat. & in puncto videntur esse optima iura in l.item illa 18.§.vetus & l.vbi quis pro alio ff.de const.pecun. Surd.Gabr.& Osasch.in loc.citatis, & in his terminis Alex.cons. 173.per tot.lib.7. & Faber.in C.diffin.3.* hic autē non adsunt pactum nouandi, nec tales coniecturæ ex quibus colligi possit, quod partium intentio fuerit, vt nouatio fiat immo in contrarium ex verbis instrumenti ex alijs supradictis, & patet ad sensum, quia non est verisimile, quod fabrica maioris Ecclesiæ fuerit taliter contentata, vt per consensum soluendi per Thesaurariū Hospitalis præstitum, voluerit in omnem euentum liberare Capitulum, quinimmo, nec contentari potuit dum in decreto interposito super licentia hoc non fuit expressum.

Secundò & in omnem casum quando etiam factum Thesaurarij vigore d.mandati non esset verè & realiter factum Capituli, respondetur prædictis
32 decisionibus Achillis, & Putei, quod licet † verba sententiæ regulariter sint strictè accipiēda, tamē tal

lit

sit in dubbus casibus, in quibus receditur è propria significatione & fit extensio etiam de vno ca-
33 su ad alium. Prior est † quando alias sententia esset nullius effectus, & momenti, *leg. aduersus 34. vers. quid ergo ff. de recept. arbitr. Ang. 257. col. fin. vers. Superest autem videre*: Secundus casus est,
34 † quando ex verbis sententiæ necessariò ex mente Iudicis infertur ad alium casum *Bart. in l. Iulianus verum debitorem num. 15. ff. de cond. indeb. Alex. cons. 125. vol. 1. Dec. cons. 43. num. 4.* qui duo casus hic bene applicantur, nam in primis condenatio ad restitutionem pensionum esset superflua, nisi intelligeretur de pensionibus perceptis per Thesaurarium fabricæ maioris, tum quia Capitulum lite pendente non exigit alias pensiones, in quibus condemnari potuerit, tum etiam quia nunquam verificari potest, quod Capitulum possit exigere per se ipsum, sed per medium alterius personæ, ab eo potestatem habentis, ergo sententia debet intelligi, & exequi in pensionibus exactis per dictum Thesaurarium alioquin sequeretur,
35 quod sententiæ, quæ simpliciter condemnant Capitula, Collegia, Vniuersitates, & similes ad restitutionem fructuum perceptorum, nunquã exequi possent, non contra Capit. & Vniuers. quia nunquã verificari posset, quod per se percipiant. Deinde nec contra procuratores & administratores, quia
36 † ipsi non possunt conueniri proprio nomine, de his quæ procuratorio, & administratorio nomine perceperunt *l. 2. ff. de administ. tut. l. tutori, ff. quando ex facto tutor. l. 4. §. tutor quoque, ff. de re iudic. & notat Bart. & ibi Doctores in l. procurator qui pro euictione ff. de procurat.* non tamen supradicti
37 duo casus applicantur prædictis † decisionibus Achill. & Putei quandoquidem in casibus, de quibus ibi, condemnatus ad restitutionem fructuum, qui lite pendente in alium rem litigiosam transtulit, potuit etiam per se ipsum fructus percepisse, tam ante, quàm post translationem, in quibus poterat condemnatio verificari, itaut non esset superflua, & sic termini sunt diuersi.

Tandẽ fuit sublata omnis difficultas ex quo beneficiati ad tollendas difficultates ortas, & excitatas ex dictis duabus decisionibus Achill. & Putei, necnon Dominorum varias sententias habuerunt recursum ad Signaturam Sanctissimi, quæ mihi rescripsit, vt constito quod termini exacti per Thesaurarium fabricæ maioris cesserint in commodũ, & ad vtilitatem d. Capituli, vel fabricæ canonicalis, & quod Thesaurarius fabricæ maioris exegit procedere ad vlteriorem executionem rei iudicatæ, perinde, ac si verè, & non fictè Capitulum exactionem huiusmodi fecisset arbitrio Rotæ, arbitrium autem pro executione intrare (quicquid esset de
38 supradictis) non est dubium: etenim est † clarum, quod decisiones Putei, & Achillis, procedunt de stricto iuris rigore, dum habetur in eis, & est certum quod condemnatus ad fructus, de iure tene-
39 tur etiam † ad frustus perceptos per eum, in quẽ lite pendente transtulit rem litigiosam, & quod potest ad eos de iure condemnari, ex quo habetur pro possessore, quia tamen verba sententiarum sunt strictè intelligenda, fuit dictum in d. decisionibus, sententias de quibus ibi, quæ condemnant ad fructus perceptos, intelligendas esse de perce-
40 ptione vera, & non ficta: vnde † cum a bitrium moderetur iuris rigorem, opereturque vt iudicetur, secundum iuris æquitatem *Bart. in l. 1. num. 5. C. de legib. Modern. de clausul. par. 1. claus. 13. num. 3. & Rot. decis. 85. num. 4. & decis. 179. num. 2. par. 1.*
41 *recent.* & de iure † etiam sit quod percipiens per alium per se percepisse dicatur, itaut si petatur possit, & debeat ad eorum restitutionem condemnari, propterea si in casu dictarum decisionum procul dubio intraret arbitrium, quia non esset contra ius, sed potius secundum ius, & solum moderatio, seu declaratio verborum sententiarum, multo magis in casu nostro intrare debet, dum constat, quod exactio cessit in vtilitatem Capituli, adeo quod aut nunquam erit dare casum, in quo possit intrare arbitrium ad moderandum iuris rigorem aut certè intrare debet in hoc casu ad moderanda, seu potius declaranda iuxta iuris dispositionem verba sententiæ, de qua agitur maxime cum semper DD. pro maiori parte per supradicta (etiam circumscripto arbitrio) fuerint pro beneficiatis.

Et ita vtraque, &c. sæpius informante.

REV.MO P. D. COCCINO.

Romana donationis de Castellanis.

Die Lunæ 17. Iunii 1630.

ARGVMENTVM.

Pactum nudum de iure Canonico producit actionem, & exceptionem. Donatio contemplatione matrimonii facta non eget insinuatione. Liberè donãs non potest postea in instrumento apponere pactum reuersiuum, & alias conditiones.

SVMMARIVM.

1 *Pactum nullum de iure Canonico, obligationem, & exceptionem producit.*
2 *Promissio de donando, habetur pro donatione, & agi potest tanquam ex ipsa donatione.*
3 *Dos data, & promissa æquiparantur.*
4 *Donatio est insinuanda, etiam si facta sit contemplatione matrimonij.*
5 *Sed contrarium est verius, & Rota ita sæpe iudicauit.*
6 *Donans liberè, non potest in instrumento apponere pactum reuersiuum, & alias conditiones, sed instrumentum debet esse purum, & simplex.*
7 *Donatio in dubio præsumitur pura, nec conuenit illius naturæ, vt reuertatur ad donantem.*
8 *In donatione fauore matrimonij, non possunt noua pacta apponi sine consensu filiorum, & vxoris.*
9 *Donatio causa matrimonij, cuius fauore dicatur facta.*

DECISIO CCCXCIII.

CVM ageretur de matrimonio contrahendo
inter bo.mem. Bartholomæum Castellanum,
& D. Cæciliam de Capitostis, per hæc verba con-
uentum fuit: *Che Monsignor Gio. Andrea sudetto
debba far donatione inter viuos in forma valida,
contemplatione matrimonij, al sudetto Sig. Barto-
lomeo, e suoi figliuoli di scudi 20.mila, de' quali pe-
rò sostenendo Monsignore li pesi del matrimonio,
egli habbia l'amministratione, e quando detti Si-
gnori Sposi non volessero, ò potessero stare con detto
Monsignore, in tal caso esso Monsignore sia tenuto
consegnarli liberamente detti scudi 20.mila in tan-
ti luoghi di monti, ò censi, ò beni stabili quì in
Roma.*

Sub forma autem capitulorum huiusmodi con-
tracto matrimonio, ex hac vita migrauit postmo-
dum Bartholomæus relicto ex dicto matrimonio
Francisco Ambrosio, vnde dubitaui, an præfatus
R. P. D. Castellanus teneatur ad dictam donatio-
nem, & quatenus sic, an faciendo instrumentum
iuxta formam minutæ exhibitæ in Rota, satisfaciat
suæ obligationi.

1 Et quantum attinet ad primum, † nulla adest
difficultas, quod pactum nudum de iure canoni-
co, obligationem, & actionem producit, *c. quam-
quam de vsur. in 6. Couarr. in c. quamuis pactum,
2. par §. 4. num. 13. vers. decimo Azeuedus in leg. 2.
tit. 16. lib. 5. recompilat. glos. 1. num. 1.* & quamuis
istud pactum videatur potius continere promissio-
2 nem de donando, promissio † tamen pro donatio-
ne habetur, vt in puncto quod pactum de donando
pro donatione habeatur *Bartolus in l. quod dici-
tur la seconda, ff. de verb. obligat.* & latissimè post
alios *Menoch. cons. 1. num. 134. & seqq. & cons. 92
num. 27. 34. & 63. & cons. 967. num. 1. Alciatus
resp. cons. 117. num. 100. late Gratian. disceptat. 887.
num. 20.* & quod ex pacto de donando possit agi
tanquam ex ipsa donatione, *Surd. cons. 535. num. 8.*
3 quemadmodum hinc etiam videmus, † quod idem
statutum est in dote data, ac promissa, *l. vlt. C. de
dotis promissione, l. filia dotem, C. de collat.*

Neque obstat, quod huiusmodi donatio non
4 fuerit insinuata, prout videtur necessarium, † etiam
quod donatio fuerit facta contemplatione matri-
monij, *Paris. cons. 16. num. 26. & seqq. lib. 2. Tiraq.
in l. si vnquam, in vers. donatione largitus nu. 241.
Gabr. cons. 57. num. 9. & 13. lib. 2. Surd. cons. 361.
5 num. 3. & seqq.* Nam contrarium † est verius,
*Dec. cons. 414. nu. 5. Alex. cons. 12. nu. 5. vol. 1. Nat-
ta cons. 449. nu. 20. & 31. & 39. Menoch. cons. 261.
nu. 9. & seqq. Surd. cons. 214. num. 16. Purpuratus
cons. 353. nu. 29* & pluries resoluit Rota, *vt in cau-
sa Beneuentana donationis 11. Octob. 1581. coram
bo. me. Gipsio, & coram recol. mem. Card. Millino
in causa Spoletana Terrarum 21. Iunij 1599. &
in alia causa Auximana bonorum 4. Mart. 1604.
san. mem. Gregorius dec. 563. nu. 11. & seqq. & in
alia causa Camerinen. donationis de Ottonibus, 17.
Febr. 1623. coram bo. mem. Remboldo.*

Quantum attinet ad secundum, An si D. Castel-
lanus faciat instrumentum iuxta formam minu-
tæ, satisfaciat suæ obligationi visum fuit, quod non
6 quia cum liberè † donauerit, non potest in instru-
mento apponere pactum reuersiuum, & alias con-
ditiones, sed instrumentum debet esse purum, &
simplex *l. perfecta, C. de donat. quæ sub modo Bald.
cons. 327. in princ. lib. 1. Antonius Gomez in l. 17.
Tauri nu. 22. Molina de primog. lib. 1. c. 8. num. 37.
Castill. lib. 3. controuer. c. 10. nu. 6. & 7.*

Et cessat omnis difficultas, quia etiam si illud
pactum non haberet vim perfectæ donationis, ni-
hilominus talis donatio deberet fieri, quæ non re-
7 pugnet naturæ donationis, † donatio etenim in
dubio intelligitur pura & libera, nec conuenit na-
turæ illius, vt reuertatur ad donantem. *Achill. de-
cis. vnica num. 7. de donat. Put. dec. 73. num. 3. lib. 3.
Mant. de contractib. lib. 13. tit. 21. num. 22.* & fuit
dictum coram me in causa *Viterbien. Castrorum
21. Iunij* 1628. præsertim, quia cum agatur de pa-
8 cto donationis fauore matrimonij, noua † pacta
apponi minimè possunt, nisi de consensu filiorum,
& vxoris, de quorum agitur interesse, cum pactum
9 de donando sit etiam ad ipsorum fauorem, † tan-
quam factum fauore matrimonij, *Aym. cons. 985.
num. 87. vers. 11. Menoch. cons. 944. nu. 74.* & do-
natio debuisset concipi eisdem verbis, quæ pactum
continet, hoc tamen dictum sit ex abundanti, &c.

Et ita conclusum vtraque parte informante, &c.

§ *Infra in secundo Tomo habentur in eadem causa
duæ aliæ decisiones sub diebus 23. Iunij 1631. &
10. Maij 1632. coram eodem bo. mem. Reuerendiss.
Corcino sunt decisiones 58. & 127.*

R. P. D. GHISILERIO.

Lucana Successionis.

Die Lunæ 21. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Pater post bannum, an desinat esse administra-
tor bonorum filii, & an possit pro illo age-
re; & plura circa hanc materiam bannito-
rum.

SVMMARIVM.

1 *Pater per bannum amittit administrationem bo-
norum filij, & interim est assignanda curatori,
donec pater restituitur, vel filius deuenit ad le-
gitimam ætatem.*
2 *Pater per exilium propriæ* Ciuitatis, *non amittit
patriam potestatem in filium.*
3 *Per exilium, licet quis amittat iura, & bona
propria Ciuitatis, non tamen amittit iura com-
munia ciuium Romanorum.*
4 *Filio banniti non datur tutor, quia datur ei, qui
non est in potestate alterius.*
5 *Filio banniti datur curator ad instar eius, cuius
pater est apud hostes.*
6 *Deportato interdicitur totus Orbis, excepta insu-
la, in qua deportatur, & num. 16.
Bannito licet manere in vniuerso orbe, excepta
terra vnde exulat, num. 6. & 16.*
7 *Bannum non afficit, nisi in territorio, vbi quis
est bannitus.*

Iuris-

8 *Iurisdictio coarctata quo ad locum, extra ipsum non extenditur.*
9 *Pater licet sit bannitus, nihilominus potest agere pro filio, & num. 11.*
10 *Bannitus potest contrahere, & alia facere, quæ cæteris hominibus competunt.*
11 *Iudicium fauore minoris infantis, & pupilli, claudicat.*
Sententia ad fauorem minoris lata, substinetur etiam si sit lata cum procuratore minus legitimo num. 12.
13 *Sententia lata ad fauorem minoris sine curatore, valet.*
14 *Filius banniti in pœna capitali, censetur filius noui hominis, & non potest aspirare ad fideicommissum.*
15 *Banniti nostri temporis cum publicatione bonorum, & qui impunè possunt offendi, non æquiparantur deportatis.*
17 *Banniti nostri temporis, propter crimen læsæ maiestatis diuinæ, humanæ, equiparantur deportatis.*
18 *Banniti pro crimine capitali, licet impune possint occidi, tamen eorum condemnatio grauat eos solum in ære & iuribus suis.*
19 *Bannum præsumitur latum in contumaciam, ex quo sententia lata est contra absentem.*
Contumacia non probat delictum. nu. 19.
20 *Statutum disponens, quod contumax habeatur pro confesso, nihilominus talis confessio erit ficta, & non vera.*
21 *Patris factum, non nocet filio, qui non ex persona patris succedit, sed ex propria, vti vocatus à testatore.*
22 *Filius non natus, aut conceptus tempore purificati fideicommissi, an in eo includatur.*
23 *Voluntas in vltimis voluntatibus prædominatur.*
24 *Filius natus post euentum conditionis fideicommissi, quando ad illud admittatur.*
25 *Dominium rerum fideicommissi, quando alicui reuocabiliter acquiratur.*
26 *Defunctorum voluntates non debent stare in suspenso, & nu. 27.*
28 *In fideicommissis non est nouum, vt dominium rerum vni reuocabiliter acquiratur.*
29 *Dominium reuocabiliter acquiritur in omnibus conditionibus resolutiuis.*

DECISIO CCCXCIV.

PER mortem Thomæ de Albianes sine filijs, fuit factus locus primogenituræ ab eo constitutæ sub arctissima prohibitione cuiuscunque alienationis, ad fauorem Nicolai primò vocati, qui cũ decesserit, relictis tribus filijs, Vincentius primogenitus vti talis successit in dicta primogenitura, & cum à fisco Ducali Florentino fuerit in pœnam capitis damnatus cum confiscatione bonorum, amisit beneficium primogenituræ, verũ quia Thomas testator in casum cuiuscunque alienationis, etiam ex delicto substituit alium primogenitum nõ contrafacientem, Thomas alter frater germanus Vincentij, exhibito testamento à Fisco Florentino obtinuit dicta bona subiecta primogenituræ. Post hæc Vincentius durante d. banno ex sua legitima vxore suscepit filium masculum Ioannem Franciscum, qui prætendens ad se, vti primogenitum Vincentij primogeniti delatam esse successionem, in Rota obtinuit sententiam fauorabilem, qua fuit resolutum, fideicommissum fuisse purificatum ad fauorem filij primogeniti concepti, & nati post bãnum patris, à qua cum fuisset interposita appellatio pro parte Thomæ tam sub prætextu nullitatis quàm iniustitiæ, dubitaui, an esset confirmanda, vel infirmanda, DD. tamen ex rationibus infra deducendis, eam validam, & iustam censuerunt.

Nullitatem deducebant ex eo, quod sententia fuerit lata ad instãtiam procuratoris dati per patrem durante banno vti legitimum administratorem bonorum filij, nam per bannum amisit di-
1 ctam † administrationem, quæ propterea erat assignanda curatori, quousque vel pater restitueretur in pristinum, vel filius deueniret ad legitimam ætatem *ex tex. in l. fin. §. minores C. de senten. pass. vbi Bald num. 12.*

Quæ tamen non obstat, quia etiamsi Curator potuisset dare mandatum ad hanc litem in Curia, tamen si Pater retinet patriam potestatem, remanet legitimus Administrator, vt potuerit dare man
2 datum, nam per exilium propriæ Ciuitatis, † non amittitur ius patriæ potestatis in filium, quia nulla lege hoc cauetur, & licet pater amittat iura, & bona propriæ Ciuitatis, tamen non amittit iura cõ
3 munia Ciuium Romanorum, † sicut est patria potestas, firmat *Bald. in l. 1. nu. 30. C. de hæred. instit. & Bursat. cons. 54. nu. 2. lib. 1.* ex communi sentẽtia. ea enim est de iure cõmuni Ciuium Romanorum *instit. de patr. potest. in princ.* sic concludunt *Bald. Ang. & Alex. in l. si cum dotem §. si patri ff. solut. matr. Peregr. lib. 3 tit. 7. num. 23. de iur. fisci,*
4 ideoque filio † banniti non datur Tutor, quia datur ei, qui non est in potestate alterius *l. fin. in princ. C. de Curat. Furios. & instit. de tutel. in princ.* Sed
5 Curator, † ad instar eius, cuius pater apud hostes est, *l. muto §. ei cuius ff. de tutel.* Differunt enim deportati à bannitis, cum deportato interdicatur
6 totus Orbis excepta insula, † bannito verò liceat manere in vniuerso Orbe, excepta Terra vnde exulat, facit *tex. in l. necessarium ff. de orig. iur.* nam
7 bannum non afficit personam, † nisi in territorio, vnde est bannitus, cum sit pœna personæ in loco, & nou personæ simpliciter, quia iurisdictio coarctata
8 quoad locum, extra ipsum locum † se non extendit *l. 1. ff. de off. Proconf. l. 1. §. initio ff. de off. Præfect. Vrban. & l. fin. ff. de iurisd. omn. iud.* Vnde bãnitus extra territorium, reducitur ad instar priuati, & propterea cum in hoc casu iudicium agatur Romæ, quæ non est subiecta sententiæ capitali latæ contra patrem, nil impedit quominus ipse po-
9 tuerit agere pro filio, † cũ effectus banni non porrigatur extra ditionem bannientis ad *l. 3. ff. de off. Præsid. l. 3. ff. de iurisd. omn. iud.* Idque in terminis firmat *Vant. de nul. ex defectu inhabilitatis n. 54.* Ex quibus apparet, patrem etiam bãnitum potuis-
10 se contrahere, & † alia facere, quæ ceteris liberis hominibus competunt de iure communi, *Surd. cons. 394. n. 23. Bar. in l. eius qui §. 1. nu. 2. ff. de test. & in l. certa forma, C. de iur. fisc. lib. 10.* multos allegat *Alex. in l. ex facto §. ex facto, n. 7. & seqq.* vbi

Rip. dicit communem *ff. ad Trebell.* & sic agere
21 pro † filio, quia ratione patriæ potestatis, habet hanc facultatem à lege.

Sed quatenus etiã Vincentius amisisset patriam potestatem, & legitimam administrationem bonorum spectantium ad filium, non tamẽ ideo corrueret sententia lata pro Io: Francisco eius filio, quia fauore minoris infantis, & pupilli claudicat iudi-
22 ciũ, † & sententia in eius fauorem sustinetur, quãuis lata cum procuratore minus legitimo, *l. non eo minus C. de procur. V ant. de nullit. ex def. mãdat. n.21.* ibi lata tamen in eius fauorem, &c. *Surd.*
23 *cons. 9. n. 13.* vbi quod sententia lata fauore minoris sine Curatore est valida, *Greg. dec. 574. nu. 3.*

Nec DD. visa fuerunt releuare, quæ opponebãtur contra iustitiam sententiæ sub prætextu quòd
24 Ioannes Franciscus, tanquam filius † banniti in pœna capitali, censeatur filius noui hominis, itaut non potuerit aspirare ad fideicommissum per *tex. in allegata l. ex facto §. ex facto ff. ad Trebell.* quia
25 banniti nostri temporis cum † publicatione bonorum, & qui impunè offendi possunt nõ æquiparãtur deportatis per multas differentias, quas cõtra *glos. in §. relegati inst. quib. mod. ius pat. pot. Sol. in verb. retinet, adducit Bart. in q. 1.* quam disputauit Pisis, quæ incipit statuto Lucanæ Ciuitatis, cuius dictum sequitur, & comprobat *Bald in d. l. 1. C.*
26 *de bered. instit. n. 30.* Ex † quo, vt fuit dictum supra, deportato interdicitur totus Orbis, excepta insula in quam deportatur, bannito verò in vniuerso orbe manere licet, dẽpto territorio, ex quo exulat. Neque controuerti potest, quin plures Doct. sentiant contrariã opinionem, ea tamen, vel est reijcienda tãquam communiter damnata, vel intel-
27 ligenda † in bannitis propter heresim, vel delictũ læsæ maiestatis, in quibus terminis loquitur *Bart. in l. si adulterium §. liberto ff. de adulter. iux. l. minimè ff. de releg. l. post liminium § filius ff. de capt. & post. limin. reuers. Grat. discep. forens. c. 462. n. 4. Put. dec. 417. in. 5.* Secus verò in alijs bannitis pro alio crimine capitali etiã quod impunè possint of-
28 fendi, † cum horum cõdemnatio non grauet illos nisi in ære & iuribus suis, *Peregr. de iur fisc. lib. 3. d. tit. 7. nu. 13. Farinac. in prax. q. 102. n. 19. Salic. in l. 1. q. 6. C. de bered. inst. Rip. in l fin. q. 23. C. de reuocand. donat. Socc. Iun. cons. 54. lib. 3.* Vltra quod Vincentius non potest reputari nouus homo, aut nudatus iuribus, & facultatibus prouenientibus ex iuris communis dispositione, cum bannum præsu-
29 matur † latum in contumaciam, ex quo sententia lata est cõtra absentem *l. Papinianus §. meminisse, vbi Bart. ff. de inoff. testam.* quia contumacia nõ probat delictum *Bart. in l. absentem, n. 1. ff. de pœn. Castr. in l. cum filius familias nu. 3. de verb. oblig.* etiam si adsit statutum, vt contumax habeatur pro
30 † confesso, talis enim confessio est ficta, notant *Doct. in d. l. cum filius Bero. cons. 202. nu. 43. lib. 3.* Tunc magis ob contumaciam, quàm ob delictum dicitur condemnatus *l. si ideo ff. de euict. l. 1. in fin. C. de peric. & commod. rei vend. Rot. dec. 369. nu. 9.*
31 *par. 1. diuers.* Et in † omnem casum, factum patris banniti non potest nocere filio, qui non venit ex persona, & successione patris, sed ex propria vti vocatus à testatore. *Bart. in l. liberorum nu. 16. de verb. signif Bursat. cons. 185. lib. 2. Hond. cons. 72. nu. 43. & seqq. lib. 1.* & sic ex prouidentia, & dispositione Thomæ senioris instituentis fideicommissũ *Socc. Iun. cons. 174. nu. 29. Gabr. cons. 123. num. 45. in fin. Gozadin. cons. 34. num. 14.*

Non etiam concluditur iniustitia, ex quo filius
22 tempore † purificati fideicommissi natus; aut cõceptus non erat, vnde non videtur includi in dicto fideicommisso, per ea quæ *not. Bart. in l. si cognatis ff. de reb. dub. benefacit l. qui filiabus ff. de leg. 1.* Ita vt per eius subsecutam natiuitatem, bona nequeãt auocari ab aduersario, qui erat primogenitus tempore purificati fideicommissi; quia prædicta proce-
23 dunt, nisi aliàs appareret † de voluntate testatoris quæ in vltimis voluntatibus prædominatur *l. in conditionibus primum locum ff. de condit. & demonstr. l. ex facto ff. de bered. inst. l. cum virum, C. de fideic.* Vnde extantibus coniecturis quod testa-
24 tor voluerit etiam post euentum conditionis, natos primogenitos concurrere, & hi admittendi erunt, ità scribunt *Ruin. cons. 22. num. 11. & seqq. lib. 2. Rimin. Iun. cons. 564. nu. 14. & seqq. Menoch. cons. 830. nu. 18. Peregr. cons. vlt. lib. 3. & 7. lib. 5. Socc. sen. cons. 51. num. 41. & seqq. lib. 4. Fusar. de subst. q. 318. nu. 77.* Nec potest dubitari de coniecturis, cum habeamus expressam vocationem omnium descẽdentium nasciturorum ex Nicolao primogenito, cum expressa dispositione, quod donec durat linea Nicolai, non admittatur secundogenitus, itaut propterea quousque spes extat, quod ex linea Nicolai primogeniti sit nasciturus aliquis filius, successio bonorum non fuerit delata, nec ac-
25 quisita secundogenito † nisi reuocabiliter, quousq; nascatur filius ex primogenito *iuxt. cons. Roman. 134.* prout in hoc casu quando sunt vocati nascituri, vidẽtur conuenire omnes *Doct. Petra de fideic. q. 22. n. 76. testatur de com. Fusar. d. q. 318. n. 86. & 97. q. 11. n. 585. qui cumulat cõcord. Peregr. de fidei.*
26 Non obstat quod † defunctorum voluntates nõ possint stare in suspenso *leg. vltim. in fin. ff. com. prædior. leg. si ex duobus, § sed & Marcellus ff. de in diem addict. glos. Doct. in leg. si ego ff. de solut.* At si nati post euentum conditionis possent concurrere cum natis illo tempore purificatæ conditionis, dominium stetisset in suspenso à tempore purificatæ conditionis vsque ad natiuitatem natorum post; quia placuit responsio, Thomæ non fuisse ius quæsitum irreuocabiliter, sed reuocabiliter sub conditione, donec nasceretur primogenitus ex primogenito, iuxta dispositionem testatoris, qui vocauit nascituros; ideoque Io: Franciscus primogenitus superueniens fecit deficere causam successionis, & Thomas posterior in gradu occupauit bona, ne fiscus illa caperet, sed non in præiudicium eorum, qui postea nascuntur quin postea teneatur eis restituere, *Fachin. controuers. iur. lib. 4. cap. 88. per tot. Castr. cons. 247.* quem fuerunt secuti *Ruin. cons. 22. lib. 2. Natt. cons. 675. nu. 6. Roland. à Valle cons. 70. nu. 47. lib. 3. Rota in Romana Pecuniaria 30. Aprilis 1629. coram R. P. D. meo Merlino.* Et in materia fideicommissorum
27 † non est nouum, vt dominium rei vni acquiratur reuocabiliter, vt reuocari possit *l. penul. §. fin ante sub conditione. C. cõmunia de leg. idem Fach. vbi supra*

pra verf. nec difficile est. Præterea hoc casu dominium de facto non stetit in suspenso, sed solus eius effectus; seu potius continuatio, vt scilicet Thomæ dominium reuocabiliter esset acquisitum, expiraturum tamen statim atque filij nati essẽt Vin-
28 centio, idq. † euenit in omnibus conditionibus resolutiuis, ita declarat *Ruin. cons. 22. in fin. lib. 2. Decian. cons. vlt. nu. 4. lib. 1. Menoch. cons. 1213. nu. 18.* & declarauit *Rota in d. Romana pecuniaria coram R.P.D. meo Merlino.*

Ex quibus vtraq; parte informante, pro validitate, & iustitia sẽtẽtiæ Rotalis fuit resolutũ &c.

REVERENDISS. P.D. PIROVANO.

Romana, seu Rauennateñ pecuniaria.

Die Veneris 26. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Arbitrium, quando intret pro sanandis nullitatibus. Contractus, vbi dicitur habuisse perfectionem. Mercator non subditus per celebrationem contractus efficitur. Iuramentum calumniæ, quando non sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Nullitates, quando vel non sunt tales, vel turbidæ, aut leues, semper intrat arbitrium in æquitate fundatum, ad nullitates remouendas.*
2 *Consensus in contractibus vbi iunguntur ibi dicitur perfectus contractus.*
3 *Bald. in l. multum interest. nu. 28. C. si quis alter vel sib.*
4 *Per contractum in Curia, qui non est subditus, efficitur subditus, et cessat qualitas forensitatis.*
5 *Mercator origine forensis, occasione tamen contractus subditus illius loci, agere potest executiuè contra Mercatorem prædicti loci.*
6 *In repetitione solutorum cessat via executiua, & exactus agere debet via ordinaria.*
7 *Litteræ cambij inter Mercatores, paratam habent executionem.*
8 *Executiua via, quando admittitur, cessant nullitates monitorij, seruationis terminorum, citationis ad sententiam, & sententia per cedulam. Iudicium ordinarium, & non executiuum, quæ respiciant. nu. 8.*
9 *Calumniæ suspicio cessat, quando constat de iustitia agentis, & tunc iuramentum calumniæ non est necessarium.*
10 *In executiuis prius decerni debet mandatum cum clausula, nisi infra tres, & deinde relaxatur ad primam diem, & hoc secundum stylum A.C. & nu. 11.*
11 *In Mercatorũ causis proceditur ex bono, et æquo.*

DECISIO CCCXCV.

MASPERGII mercatores Rauennateñ direxerunt litteras Palagijs, & Falconerijs in Vrbe commorantibus, vt soluerent certis personis quantitatem pecuniarum, quæ acceptatæ, & completæ fuerunt, mox ijdem Maspergij conuẽti pro eadem quantitate restituenda, mandatum executiuum contra eos fuit relaxatum. Appellatione autem interposita, cũ multæ nullitates opponerẽtur emanauit commissio sanatoria arbitrio Rotæ terminanda, & cum hodie in hac parte dubitaretur, fuit responsum arbitrium intrare.

Regulare enim est, quando nullitates vel non sunt tales, vel turbidæ, aut leues semper intrat ar-
1 bitrium † in æquitate fundatum ad nullitates remouendas, *Crescen. dec. 4. de testibus. Seraph. dec. 1154. nu. 1. cum alijs alleg. in Add. decis. 189. nu. 8. coram Papa Greg. XV.* quæ æquitas in præsenti super abundat; dum Mercatores Romani sequendo fidem Rauennatensium eorũdem litteras, & ordines adimpleuerũt soluendo personis nominatis.

Quæ igitur ex defectu iurisdictionis A. C. deductis etiam absque arbitrio visa fuit posse euitari.

Nam & si Maspergij prætendant debuisse cõueniri in proprio domicilio, non autem corã A.C. in Vrbe, & neque contra eos vti mercatores forenses potuisse executiuè agi defectu facultatum A.C.: ac demum viam executiuam, quam habent litteræ cambij de stylo Curiæ non posse extendi in actione contraria mandati, ad repetendum soluta contra Maspergios.

Attamen primum videtur cessare: quia contractus conclusus fuit per epistolã eorũdem de Maspergijs, & consensum mercatorum acceptantium
2 in Vrbe; vbi autem consensus † iunguntur, ibi dicitur perfectus contractus, non autem in loco, à quo dirigitur epistola, & ibi valide Maspergij potuerunt conueniri, *Bald vtrumque determinãs in l. multum interest. nu. 28. & Salic. nu. 17. C. si quis alteri vel sibi Rota Ianuen decis. 161. nu. 4. Alberic. in l. 2. n. 4. ff. de procur.* Rota in *Valẽtina mercedis corã D. meo Decano inter eius impressas 116. nu. 1.* neque dicatur quod hoc modo possent conueniri Romæ totius mundi mercatores, à quibus litteræ diriguntur, & è conuerso Romani mercatores alibi dirigentes ordines, & litteras, quod dicebatur absurdum: quia huiusmodi instantia nõ
3 tollit fundamentum Baldi † & aliorum, qui Baldũ sequuti sunt, quando sub eodem Principe contrahentes domicilium habent, & facultates Iudicis non deficiunt: propterea tollitur, & secundum de carentia facultatum agendi executiuè contra mercatores forenses, prout sunt Maspergij non autẽ mercatores Curiæ, vt dicunt facultates A.C. impressæ per Salust. post praxim num. 9. quia per cõ-
4 tractum † in Curia, qui non est subditus efficitur subditus, & cessat qualitas forẽsitatis *l. hæres absens. §. proinde. ff. de iudic. Alex. cons. 164. num. 3. vol. 6. Rolan. cons. 48. nu. 19. vol. 3. Surd. cons. 204. nu. 13. & 257. nu. 3.* & quia ratione mercator origine forensis; occasione tamen contractus subdi-
5 tus † potest agere executiuè contra mercatorem Curiæ: eodem modo debet curialis posse agere contra alium mercatorem forensem ex eisdem facultatibus, cum concernant ordinatoria, & seruanda in loco iudicij, siue agatur de ordine processus, siue de ordine executionis, *Bald. in l. 1. num. 10. C. ne filius pro patre, & in l. 1. nu. 2. C de execut. rei iud. latissimè idem Surd. cons. 204. n. 7. lib. 2.*

lib.2. nec releuat vltimum, quod cesset via exe-
6 cutiua in repetitione † solutorum, & exactus age-
re debeat ordinariè, *Stacc. de appell. quæst. 17. li-
mit. 9. num. 58. cum alijs alleg. in addit. decis. 581.
num. 10. coram Papa Greg. XV.* quia quicquid sit,
quando indifferenter fuit actum vigore obligatio-
nis Cameralis, & soluens vult repetere ab eo, qui
vigore obligationis exegit, attamen vbi agitur in-
ter mercatores, & contra mercatores, actione
7 contraria mandati, & vigore † litterarum cambij,
vt in præsenti, sicuti in directa paratam habent
executionem aduersus acceptantes litteras *Sera-
ph. decis. 562. nu. 2. Bald. cons. 340. nu. 4. lib. 1. Ro-
ta Ianuen. decis. 2. nu. 9. & 126. nu. 8.* ita & in cō-
trario, ad instar fideiussorum eamdem habere de-
bent *Henringius de fideiussor. c. 26. nu. 8. & Gol-
lir. de process. execut. par. 2. c. 2. nu. 4.* admissa au-
8 tem via † executiua, cessant consequentes nullita-
tes monitorij, seruationis terminorum, citationis
ad sententiam diffinitiuam, & sententiæ per cedu-
lam, quæ præsupponuntur omissa, cum prædicta
omnia respiciant iudicium ordinarium non autem
executiuum.

Secunda pariter nullitas, quæ desumitur ex ō-
missione iuramenti calumniæ, vel euitatur, vel ex
9 æquitate sananda est: quia vbi constat de † iustitia
agentis, prout in præsenti ex litteris, & quietan-
tijs semper cessat suspicio calumniæ, & iuramen-
tum non est necessarium, *Bald. in c. 2. num. 4. de
probat.* & sæpe Rota idem respondit, *Ut in Apru-
tina census apud Cincium de censib. 215. num. 6. in
Marsicana affictus post tract. oblig. Camer. 131.
num. 6. & in Romana pecun. de Columna 21. A-
prilis 1617. coram Archiep. Seleucien.*

Postrema nullitas, quæ arguitur ex inordinato
processu, & illa momenti non est, nam & si præ-
10 tendatur in executiuis, quod prius † decernatur
mandatum cum clausula nisi infra tres, & deinde
relaxetur ad primam diem, sequendo stylum Cu-
riæ A.C. nec possint inculcari termini, prout asse-
11 ritur in præsenti factum fuisse, & inde † causata sit
nullitas decreti, *in Romana pecuniaria post tract.
de oblig. Cam. 103. nu. 3.* attamen stylus, qui alle-
gatur cum respiciat iudicium obligationum Ca-
meralium, vel non debet extendi ad aliud iudiciū,
12 vel intrat æquitas, vt † in causis mercatorum pro-
cedatur ex bono, & æquo Rota *Ianuen. decis. 23.
num. 15. & 64. in fine par. 1. recen.* & sananda
sit iuxta arbitrium à Principe indultū. Et ita &c.

EM.[MO] ET REV.[MO] D. CARD. VEROSPIO.

Veronen. Iurium Parochialium.

Die Lunæ 26. Iunij 1630.

A R G V M E N T V M.

Exemplo alicuius scripturæ quando adhibea-
tur eadem fides, quæ adhiberetur ipsi scri-
pturæ originali.

S V M M A R I V M.

1 *Sumpto adhibetur eadem fides, quam ipsi origi-
nali, quando constat, quod seruatæ fuerint so-
lemnitates requisitæ in transumptione.*
2 *Sumptum exemplatum, ne scriptura originalis
propter vetustatem pereat aut amittatur, fidem
facit si esset ipsa scriptura originalis.*
3 *Ad trāsumptionis validitatem, quæ requirātur.*
4 *Transumpti fides an minuatur ex omissione ci-
tationis partis, de cuius interesse agitur.*
5 *Transumptum, quando fit ex sola vetustate
originalis, non autem ad alicuius instantiam,
non est opus aliqua citatione.*
6 *Partis citatio, quando fuit transumptum instru-
mentum, ex eo, non videtur omissa, si in instru-
mento non appareat enunciata, cum tanquam
solemnitas extrinseca, aliunde præsumi poterit.*
7 *Transumptum, quando est antiquissimum, præ-
sumitur in eo interuenisse omnes solemnitates.*
8 *Et quod fuerit authenticū etiā ipsum originale*
9 *Copiæ alterius copiæ fides adhibetur, concurren-
tibus adminiculis.*
10 *Obseruantia dat robur actui, quæ ex illo subse-
cuta præsumitur, nu. 11.*
11 *Exemptionum priuilegia, quid contineant.*
12 *Obseruantia in vna parte probata, præsumitur
etiam in reliquis.*
13 *Rector in Ecclesia vnita Monasterio Regulariū,
nullum potest deducere titulum, aut iuris assi-
stentiam, super exercitio iurium Parochialiū.*

D E C I S I O CCCXCVI.

CORAM Eminentissimo Card. Vtili negata
fuerat manutentio Rectori S. MARIÆ ad
Clauicam, super exercitio Iurium Parochialium
in Ecclesia S. Margaritæ, quia cum illa esset vni-
ta Monasterio Regularium Congregationis Oli-
uetanæ non poterat Rector iuuari sola iuris assi-
stentia, quòd eadem Ecclesia esset intrà limites
suæ Parochiæ. Sed cum eā resolutione illud fuisset
à Dominis tanquam pro certo suppositum, vt es-
set in forma probanti priuilegium Alexandri III.
quod continebat vnionem eiusdem Ecclesiæ, &
posita iterum causa, visa fuisset deinde dubia fides
copiæ exempli eiusdem priuilegij, quæ solū à Mo-
nachis exhibebatur, tanquam extractum ex pri-
uato Archiuio, & quæ nullis iuuari poterat admi-
niculis: Dederunt ijdem Monachi in actis, ipsum
exemplum transumptum ex originali in forma
authentica. Super cuius vltimæ scripturæ fide, pro-
posui iterum dubium ad instantiam Procuratoris
Monasterij, & ad instantiam Rectoris super con-
cessione manutentionis, quam ipse Rector sibi de-
bitam contendebat, postquam ex duabus decisio-
nibus sublatum videbatur fundamentum vnionis,
& sub cuius præsupposito fuerat eidem manu-
tentio denegata.

Et super priore parte dubij, à qua etiam pende-
bat posterioris resolutio, responderunt Domini ad
fauorem Monasterij propter solemnitates, quas
ex eodem instrumento producto videre erat, ser-
1 uatas fuisse in illius transumptione, & † ex quibus
eadem omninò fides debebatur huic sumpto, quę
ipsi originali, vt expressè disponitur *in c. fin. de
fid. instrum.* Cū enim ipsius originalis vetustas sit
2 in causa, imò solius amissionis timor satis sit, † vt
ex originali copia desumi possit, quæ eandem fi-
dem

dem mereatur, & sic loco ipsius originalis, *Abb. in d.c. fin. 2. notab. Card. Seraph. decis. 1428. nu. 1. Rot. decis. 412. nu. 3. par. 1. recent.* post tercentum, ac decem annos, qui intercesserit à tempore dati priuilegij ad tempus, quo fuit extracta copia, de qua hodie quæritur, & ex quibus satis hæc causa videri poterat iustificata; apparebat præterea
3 eiusdem transumptationem factam † cum præsentia trium Notariorum auctoritate Iudicis Ordinarij, & demum confirmatã, decreto Patriarchæ Aquilegiensis tanquam Iudicis cõpetentis in hac causa exemptionis; quæ omnia ad validitatem transumptationis præcipiũtur in *eod. c. fi. & ex eo nat. Dec. & alij in auth. si quis in aliquo. nu. 9. C. de eden. Lanfranc. in cap. quoniam contra de probat. sub tit. de instrum. product. nu. 458. Couar. pract. quæst. cap. 21. Verall. decis. 321. par. 3.*

4 Neque eiusdem transumpti fides, minui † poterat ex omissa citatione partis, de cuius præiudicio agebatur, & quæ ex eodem instrumento producto probari videbatur omissa, dum nunquam apparebat in illo fuisse enunciatam: Quia vel non fuit opus aliqua citatione, dũ facta fuit exemplatio, ex sola † vetustate originalis, non autem ad
5 alicuius instantiam, qui suspicaretur futuras sibi aduersarias certas personas in ea causa, cuius gratia priuilegium ex antiquo originali extrahebatur *Bald. in l. ne quidquam. §. vbi decretum. nu. 22. ff. de off. Procons. & leg. Menoch. cons. 745. nu. 6.* vel non licet dicere illam fuisse omissam ex hoc solũ, quòd non appareret in instrumento enunciatam,
6 † vt immò tanquam solemnitas extrinseca aliũde præsumi poterit *Felin. in cap. Albericus. n. 3. & 4. de testib. Put decis. 205 & decis. 327. lib. 2.* & ex an-
7 tiquitate centum † & quadraginta annorum, qui decurrerunt vsq; ad hanc diem ab anno 1587. quo tempore fuit facta transumptatio, præsumi etiam conueniret non solum citationem partis, sed reliquas alias omnes solemnitates, *Couar. eod. cap. 21 pract. quæst. nu. 5. Menoch. cons. 924. n. 19. & præsumpt. 80. nu. 2. Aym. de antiq. tempor. §. vidimus, nu. 21. & seq. Vrsil. ad Afflict. decis. 368. num. 5.* &
8 quòd fuerit † authenticum etiam ipsum originale, vt plenè comprobat *Cuman. c. 58. nu. 2.*

Et illud maximè mouit Dominos, vt fidem huic sumpto denegandam non putauerint, quòd plurimis visum fuit iuuari adminiculis, ex quibus
9 etiam copiæ † alterius copiæ fides dari solet *Menoch. cõs. 928. n. 35. Verall. decis. 234. par. 1. Card. Seraph dec. 1192. num. 2 Rot. decis. 418. n. 5. par. 2. recent. & in Romana Vnionis 1. Martij 1599. coram Orano inter impress. par. 4. diuers. decis. 543.*
10 Constabat enim de obseruantia eiusdem † priuilegij, tàm ex pluribus visitationibus, & collationibus vltrà annos septuaginta, quæ probabãtur effectum sortitæ, factis ab Abbatibus Monasterij S. Mariæ in Organo, cui hæc Ecclesia S. Margaritæ dicitur vnita, quam ex concessione vsus eiusdem Ecclesiæ Confraternitati Laicorum. Ex quibus omnibus non solum videri poterat probata
11 obseruantia, cum non † nisi ex causa eiusdem priuilegij fieri potuerint, *Bald. in l. quædam mulier in fin. ff. de rei vendic. Alciat. reg. 3. præsumpt. præsumpt. 24. Aym. cons. 10. nu. 9. Rota decis. 598. nu. 5. par. 1. diuersor.* Vt immò satis fuisset probari eandem obseruantiam ex actibus negatiuis, & inter-
12 missis visitationibus ab Ordinario, dum nihil † aliud continebat priuilegium exemptionis & erat pars executionis ipsius gratiæ, quòd Ordinarius visitare desierit, prout sic ratiocinari visa fuit *Rota d. par. 1. diuers. decis. 534. nu. 5.* & præ cæteris omnibus adminiculis, quæ deducta fuerunt, illud visum fuit potissimum, quòd originalis huiusmet priuilegij meminit Card. Baron. in suis Annalibus dum anno post Christum natum 1177. recenset, quæ gessit Alexander Tertius in Ciuitate Venetiarum relatis omnibus S. R. E. Cardinalibus, qui in eo se subscripserunt, & eodem loco, & tempore, sicut in hoc transumpto continetur, ac demũ persona Abbatis Opizonis, cui fuit concessum priuilegium, & persona Card. Gratiani, per cuius manus dicitur datum, cuius auctoritati plurimũ Domini detulerunt, tum quia negari non potest, quin sit maxima, tùm quia probata obseruantia
13 † in parte, etiam in reliquis illa præsumitur, quæ non possunt non esse eadem, ac similia cum ijs, quæ probabantur obseruata, *Paris. cons. 90. nu. 4. & 5. lib. 1. Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 240. Rot. decis. 124. nu. 4. par. 2. recent. & in Tirasonen. iuris præsentandi 21. Octobris 1594. coram Litt. relat. noud rund. Garz. d. §. 2. nu. 242. & in Cauricn. decimarum. seu iurisdictionis 17. Iunij, et 14. Nouemb. 1583. coram Card. Blanchetto.*

Et ex his probata vnione non poterat Rectori
14 concedi manutentio, † cum in Ecclesia vnita Monasterio Regularium, nullum posset Rector deducere titulum, aut iuris assistentiam, tàm de iure, quàm ex dispositione Sac. Congregationis Concilij, & Rituum: & super eo solum posset obtinere, quòd probaret fuisse à se possessũ, sicut fuerat præcipuum, atque vnicum fundamentum decisionis Eminentissimi Cardinalis Virilis, cum qua hodie Domini transierunt vtraque parte informante.

Et ita, &c.

REV.^MO P. D. VRGELLEN.

Romana assignationis bonorum.
Die Mercurii 26. Iunii 1630.

ARGVMENTVM.

Chirographum, vt habeat execuzionem paratam, & ex eo oriatur actio ciuilis qualiter confectum esse debeat. Donatio inter patrem, & filium in potestate existentem licet non valeat, tamen si sit facta ex causa alimentorum substinetur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, vt dicatur valida, quæ requirantur.*
2 *Chirographum factum iuxta formam Statuti Vrb. lib. 1. cap. 83. & obligatione Camerali vallatum habet exequutionem paratam.*
3 *Donatio inter patrem, & filium in potestate existentem, nulla est.*
4 *Donatio inter patrem, & filium ex causa alimentorum substinetur.*

5 Obli-

5 *Obligatio Cameralis, continet obligationem pro omnibus, quorum interest.*
6 *Actio ciuilis, oritur ex chirographo ritè cōfecto.*
7 *Ex contractu vltro, citroque obligatorio, non potest effectualiter agi, nisi quis contractum ex parte sua adimpleuerit.*
8 *Obligatio se ad aliquid intra certū tempus, si fuerit minimè præscriptum, quando incipere debeat, tunc intelligi debet à die interpellationis. vide contrarium nu. 9.*
9 *Mora purgari potest, et hoc maximè si ius aduersarij non fuit factum deterius, & nu. 11.*
12 *Debita alicuius, quis promittens soluere, ante illorum liquidationem, non tenetur.*
13 *Ex contractu agens adimpleuisse pro parte sua, tenetur docere.*
14 *Contractus non factus in conspectu rei, ex verbis tradidit, assignauit &c. non probatur vera traditio.*
15 *Chirographum est nullum, quando non est archiuiatum iuxta Bullas Apostolicas.*
16 *Soluenti aliquid ex pecunia aliena, non datur repetitio.*
17 *Prohibitio personalis non egreditur personam prohibiti, & maximè si nulla fuerit expressa causa prohibitionis.*
18 *Filius benè potest succedere in bonis patris, quæ sunt de ipsius patrimonio.*

DECISIO CCCXCVII.

DOMINI dixerunt esse confirmandam sententiam secundi Collateralis, qua declaratum fuit chirographum, de quo agitur, exequendum esse contra D. Iulium ad fauorem D. Camilli eius filij iuxta liquidationem bonorum per dictum D. secundum Collateralem faciendam, quandoquidē
1 de validitate d. sententiæ † videtur nō posse dubitari, cum concurrant requisita de quibus *Caputaq. dec. 260. par. 2.* prout nec etiam de iustitia, quia cum dictum Chirographum sit iuxta formam Sta-
2 tuti Vrbis *lib. 1. cap. 83.* necnon obligatione † Camerali roboratum, habet paratam exequutionem vt disponit idem Vrbis statutum *Galles. ad form. Cam. q. 2. n. 9. & 11. & ibi Zacch. n. 4. Rot. decis. 12. n. 1. apud eūdem Zacch. & Mant. dec. 283. n. 1. in fi.*

Neque obstat si dicatur Chirographum continere donationem dum in eo Iulius pater promisit consignare bona ibi contenta Camillo eius filio,
3 cum tamen † donatio inter patrem, & filium in potestate nulla sit *l. donationes. §. pater. ff. de don. l. 2. C. de inoff. donat. latè Menoch. præs. 29. lib. 3. per tot.* Quia vltra quod dicta promissio assignationis
4 Bonorum, continet causam alimentorum, ex † qua donatio inter patrem, & filium sustinetur *gl. in d. l. 2. in verb. in potestate*, verius est, idem d. Chirographum non tām continere donationem, quàm mandatum susceptum per Camillum filium cum obligatione Camerali de soluendo creditoribus domus, seu familiæ de Bonauenturis, quod mādatum cum egrediatur personas patris, & filij ex quo Camillus vigore obligationis Cameralis obliga-
5 tur, ne † dum Iulio patri suo, sed etiā dictis creditoribus quibus interest, *Zacch. ad Galles. de oblig. Ca. q. 5. nu. 6. Rot. decis. 663. in princ. par. 1. diuers. & dec. 97. n. 1. & dec. 99. n. 7. apud eund. Zacch.* & alibi sæpius propterea ex dicto Chirographo ori-
6 tur † actio ciuilis inter dictos patrem, & filium ita vt Camillus etiam antequam soluat, agere possit contra Iulium patrem, vt in puncto *Bart. in l. frater à fratre nu. 55. q. 5. ff. de condit. indeb.*

Non obstat etiam, quod Camillus non adimpleuerit ex parte sua, ex quo intra quindecim dies nō fecit ratificare Chirographum à D. Cleria vxore sua, nec etiam soluit debita sibi accollata intra
7 sex menses, prout promiserat, & propterea † veniat repellendus exceptione *l. Iulianus. §. offerri. ff. de act. empt.* maximè cum in dicto Chirographo adsit pactum resolutiuum in casum non adimplementi ex parte Camilli, quoad ratificationem Cleriæ.

Quia in primis quoad ratificationem fuit bene responsum, eam iam fuisse factam cum solemnitatibus statuarijs, & suffragari etiam quod facta non fuerit intra quindecim dies, à data celebrati contractus seu Chirographi, cum enim in eo non fuerit præscriptum tempus à quo quindecim illi dies
8 inciperent, † intelligi debet vt incipiant à die interpellationis iuxta magis communem, & receptā sententiam per *text. in l. fin. C. vt intra cert. temp. crimin. quæst. Abb. in c. penult. nu. 19 & ibi Anton. Butr. n. 11. de iudic. Paul. de Castr. cons. 100. vol. 2. Dec. cons. 2. per tot. Vrsill. ad Afflict. dec. 2. 34. n. 1. nec dissentit Ofasc. decis. 49. per tot.* & plures alij quos refert, & magis sequi videtur *Farinac. in praxi quæst. 34. n. 125. cum seqq.* & præterea quando
9 etiam † quindecim dies current à die celebrati cōtractus iuxta aliam opinionem, quam in puncto iuris veriorem dicit *Ant. Gomez. var. resol. lib. 3. c. 9. n. 9.* quæ etiam non displicet *Ofasc. vbi supra*, cum tamen dictum pactum resolutiuum in casum quo D. Cleria non ratificaret, non fuerit simpliciter conceptum, sed sub conditione, si D. Iulius voluerit à contractu recedere, interim quo ipse non declarauit velle recedere res fuit integra, itaut D. Camillus faciēdo D. Cleriam ratificare, prout ra-
10 tificare fecit, † potuerit morā si quā incurrit purgare, vt in fortioribus terminis *Dec. cons. 138. n. 5. & 6. Cephal. cons. 25. nu. 25. cum seqq. Crau. cons. 59. nu. 7. Seraph. dec. 1150 num. 1.* & tanto magis,
11 cū inde Iulij ius non fuerit factum deterius, † nullumq. ei sequutum damnum *ex doctr. Bald. cons. 127. lib. 1. Surd. cons. 101. nu. 24. & dec. 265. n. 38. Marescot. var. resol. lib. 2. cap. 124. n. 43. & fuit dictum in Firmana pecuniaria 20. Nouemb. 1619. coram bo. me. Seleucien. & in Romana societatis officij scut. mille 10. Nouemb. 1625. coram me.*

Quo verò ad solutionem debitorum intra sex menses vltra quod ante illorum liquidationem
12 † Camillus nullam potuit moram incurrere *ad l. qui Romæ. §. eugenius, vbi Bart. Paul. Ias. & alij. ff. de verb. oblig. Bald. in l. acceptā in 6. oppos. n. 19. C. de vsur. Alex. cōs. 49. n. 2. in fin. vol. 2. Gratian. discept. forens. cap. 851. nu. 2. & in terminis Surd. cons. 38. num. 13. cum seqq.* in omnem casum non tenebatur Camillus soluere, nisi prius facta per D. Iulium consignatione bonorum, cum enim iste iuxta ordinem scripturæ prius consignare, & è contra postea veluti in recompensationem dictæ promissionis Camillus, debita soluere promiserit,

ferit, debuit præcedere ad adimplementum ex par-
13 te Iulij, itaut Camillus etiam † antequam ipse adimpleat possit agere contra Iulium, vt adimpleat, & non è contra Iulius contra Camillum *Bald. in l. prima nu. 23. C. de vsur. & fruct. leg. at. Bursatt. cons. 184. nu. 48. cum seqq. Surd. d. cons. 38. nu. 16. vers. secundo respondeo, & benè Rota decis. 369. nu. 1. par. 4. diuers.*

Nec releuat si replicetur quòd consignatio cũ effectu facta fuit in ipsomet Chirographo per illa verba *dà & consegna*, quia quando contractus
14 non est factus † in conspectu rei in contractum deductæ, & ex verbis *tradit, dedit, assignauit*, & similibus non probatur vera traditio *Bar. in l. prædia 48. nu. 1. vbi Alex. & alij ff. de acq. poss. Natt. cons. 360. nu. 2. Menoch. cons. 663. num. 10. cum seqq. Gratian. discept. 611. num. 4. Put. decis. 109. lib. 3. in correct.*

Minus obstat si dicatur dictum Chirographum
15 esse † nullum, ex quo non fuit archiuiatum iuxta Bullas Apostolicas, quia hæc nullitas fuit per S. D. N. sanata per rescriptum dicto secundo Collaterali directum, quo fuit ei ordinatum, vt non obstante dicto defectu ad vlteriora procederet, & quamuis illud contineat etiam conditionem, *restitutis per Camillum pecunijs, quæ Iulius de proprio soluit in extinctionem debitorum, quæ Camillus in dicto Chirographo sibi accollauit iuxta liquidationem per Iulium faciendam*, tamen cum Iulius in terminis sibi assignatis non docuerit se quidquam soluisse de proprio, Camillus non fuit in mora, quia interim nihil debuit restituere ex dicto §. Augenius cum alijs supra allegatis.

Nec quicquam facit solutio quorumdam debitorum, facta per Iulium ex pretio Casalium Sancti Viti, & Panzanatæ, quia cum dicta Casalia spectarent ad Camillum, dum Iulius soluit ex eorum pretio, non soluit de proprio, sed de bonis Camil-
16 li, & ideo non intrat repetitio, de qua in dicto erscripto *l. quoties 61. ff. de solut. l. de hereditate in fin. vers. nam repeti C. de petition. heredit. Bald. in l. vnica num. 4. vers. sexto nota C. si seru. exter.* Quod autem Casalia essent Camilli, videtur clarum, quia aut pertinebant ad domum de Bonauenturis, & vtique iuxta conuentionem de qua in dicto Chirographo de cõsignandis omnibus bonis tunc spectantibus ad dictam domum, illa erant consignanda Camillo.

Obiectum autem quod licet dicta Casalia essent de dicta domo, tamen fuerũt donata à Iulio Mazzatosto bo. me. Mario Bonauenturæ cum expressa prohibitione, quod Marius donatarius non valeret de eis disponere ad fauorem Camilli, & eius filiorum, & quatenus decederet ab intestato Camillus, & eius filij essent pariter ab eisdem exclusi, & succederent alij proximiores, cessat pœnitus, quia dicta prohibitio prout in verbis est personalis, & sic restringenda ad immediatam successionem ex testamento, siue ab intestato dicti Marij
17 donatarij † maximè cum nulla fuerit expressa prohibitionis causa, ex regula quam firmat *Bart. in l. Lucius §. sempronia nu. 2. ff. de leg. tertio, Roman. in l. si quis filium §. fin. nu. 6. ff. de acq. hered. Iason in l. filiusfamilias §. Diui nu. 152. ff. de legat. 1. Petr. de fideicom. quæst. 2. nu. 37. Pusar. de subst. quæst. 673. nu. 17. cum seqq. & Surd. decis. 125. per tot.* Vnde cum Mario in dictis bonis de Mazzatostis successerit Iulius eius pater, & alij eius fratres, bene potuit deindè idem Camillus succe-
18 dere Iulio † quia desierũt esse de patrimonio Marij, & effecta de patrimonio Iulij *l. sed si plures. §. fil. impub. ff. de vulg. & pupill. § primo inst. de hered. qualit. & diff. Afflict. decis. 178. num. 4. & fuit in simil. dictum in Bononien. successionis 19. Nouembris 1627. coram me.*

Aut vero dicta Casalia spectabant ad illos de Castro, ex quo Camillus vti procurator Iulij, & eius fratrum ad euitandam executionem sententiæ Rotalis illa dimisit dd. de Castro, & cum idem Camillus, qui etiam ante dictam concordiam possidebat dicta Casalia tamquam creditor scutorum 4500. dotalium D. Cleriæ eius vxoris occasione vnius census super dictis Casalibus impositi, illa postea nomine proprio emerit cum plena cessione iurium, & facta à dd. de Castro, pretiumq. pro rata scutorum 4000. vnius census, quæ ad ipsum spectabant ratione primogenituræ soluerit; & de reliquis fuerit habita fides, ideò tantò minus pretiũ redactum ex venditione postea facta, & creditoribus domus de Bonauenturis solutum, est dicto Iulio restituendum vigore dicti rescripti ex *d. l. quoties, & ex reg. tex. in l. qui sic soluit. ff. de solut.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana dotis de Ximenez.

Die Veneris 28. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Frater, quando teneatur dotare sororem. Remedium auth. res quæ C. comm. de legat. est subsidiarium.

SVMMARIVM.

1 *Fratres sorores non dotatas, dotare non tenentur, nisi in quantum ipsi sint heredes patris.*
2 *Frater tenetur dotare sororem pauperem.*
3 *Paupertas in sorore considerata obligat fratrem ad dotem illi constituendam.*
4 *Filia, si sit dotata à patre in æquali portione hereditatis, censetur etiam respectu fratrum competenter dotata.*
5 *Remedium Auth. res quæ C. comm. de legat. est subsidiarum, in casu mulieris, quæ non reperitur dotata.*
6 *In dote excessus, & diminutio non consideratur habito respectu ad aliam dotem, sed ad illam ipsam, quæ constituitur.*
7 *Mulieres æquè benè collocantur in matrimonio siue cum ampla, siue cum mediocri dote, attentis qualitatibus personarum, & circumstantijs.*

DECISIO CCCXCVIII.

IVLIA Ximenez nulla interueniente dotis promissione nupsit Honuphrio Macarano, deinde cum

cum prætenderet sibi à fratre Timotheo dotem
deberi, obtinuit committi causam in Rota, quam
hodie proposui, & dicto Timotheo solum infor-
mante DD. responderunt dictæ Iuliæ nullam ad-
uersus fratrem dotis actionem competere, tùm
quia ipsa habet aliundè dotem sibi condecenter
constitutam in summa scutorum trium millium,
tum etiam quia fuit cũ dicto fratre suo pro æquali
portione hæres instituta in testamento patris.

1 Fratres autem sorores non † dotatas dotare
non tenentur, nisi in quantum ipsi sunt hæredes
patris *glos. fin. in l. cum plures §. fin. in verb alio
patre, ff. de administr. & peric. tut. Bald. in l. fin.
nu. 3. in fin. C. de dot. promiss. Ruin. cons. 200. nu. 4.
lib. 1.* & fuit dictum in *Romana de Rusconibus* 18.
Aprilis 1603. *coram bo. mem. Card. Millino*, vel
2 nisi † pauperes sint sorores, idem *Bald. in l. prima
nu. 6. ff. solut. matr.* sed ex præmissis hic cessat ra-
3 tio paupertatis, quæ † in sorore considerata obli-
gat fratrem ad dotem illi constituendam *d. l. cum
plures §. fin. & ibi glos. in dicto verb. alio patre in
fin. ff. de administr. & peric. tut. Fulgos.* qui dicit
esse communem, & celebrem penes Doct. opinio-
nem *cons. 228. nu. 3. & 4. Boer. dec. 129. sub nu. 7.
vers. sed hoc videtur verum, Vincent. de Franch.
decis. 75. num. 5.*

Minus eidem Iuliæ competit actio congrua do-
tis ex eo, quod dictus Timotheus frater de proprio
patrimonio auxerit dotem alterius sororis, quia
4 cum † fuerit dotata à patre in æquali portione hæ-
reditatis censetur etiam respectu fratrum compe-
tenter dotata. *Dec. cons. 26. sub nu. 3. vers. nam
5 cum fuerit.* Remedium enim auth. † res, quæ est
subsidiarium in casu mulieris, quæ non reperitur
dotata, vt ibi notat *Corn. nu. 9. C. Commun. de leg.*
6 & excessus, vel diminutio † in dote non conside-
ratur habito respectu ad aliam dotem, sed ad illam
ipsam, quæ constituitur. *Bald. cõs. 386. lib. 4. Ruin.
cons. 56. nu. 16. lib. 3.* & idem firmauit *Rota coram
san. me. Gregor. XV. decis. 62. num. 22. & seqq.* vbi
traditur, quod attentis qualitatibus personarũ, &
7 circumstantijs, † mulieres æquè benè collocantur
in matrimonio siue cum ampla, siue cum medio-
cri dote, quod ex *præalleg. cons. Dec. 26. nu. 4. in
fin. cum seq.* confirmat *Alciat. in tract. de præsump.
reg. 1. præsumpt. 7. nu. 3.*

Et ita Timotheo solum informãte fuit decisũ.

REV.^MO P. D. COCCINO.

Perusina fideicommissi de Gratianis.

ARGVMENTVM.

Hæreditas, quando venit restituenda fideicõmissario, tunc est facienda detractio Trebellianicæ, etiamsi hæres non confecerit inuentarium, & aliæ detractiones sunt faciendæ, de quibus in Summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas, quando restituitur, tunc sunt faciendæ detractiones, quæ de iure fieri debent.*

Trebellianica est portio hæreditatis, & non simpliciter bonorum. num. 1.

2 *Actiones tam actiuæ, quam passiuæ pro rata diuiduntur inter hæredem grauatum, & fideicommissarium.*

3 *Trebellianica, quod debeatur hæredi grauato, apertum est.*

4 *Falcidia amittitur ob non confectionem inuentarij.*

5 *Trebellianica non amittitur ob non confectionem inuentarij, licet iste articulus sit valde controuersus.*

6 *Et pro ista opinione stat antiqua, & non moderna opinio Rotæ.*

7 *Hæredi, qui non confecit inuentarium, incumbit onus probandi, quod alienata non sufficiunt pro Trebellianica, vel legitima.*

8 *Trebellianica an videatur probibita ex illis verbis, pleno iure.*

9 *Trebellianica an dicatur probibita ex illis verbis, sine diminutione.*

10 *Trebellianica, etiam filijs primi gradus prohiberi potest, secundum opinionem, quam seruat Rota.*

11 *Substitutio, quæ non habuit effectum, non est extendenda de vno casu ad alium.*

12 *Trebellianicæ probibitio facta in vno casu, non extenditur ad alium.*

13 *Funeris impensa est detrahenda, quando hæreditas restituitur.*

14 *Funeris impensa, continet tacitam hypotecam, & omnibus creditoribus tacitas, & priuilegiatas hypotecas habentes, præfertur.*

15 *Funeris impensa præfertur credito dotis.*

16 *Funeris impensa an præferatur creditoribus habentibus expressam hypotecam, iste articulus est valde controuersus.*

17 *Funeris impensarum detractio, quando est facienda, est habenda ratio omnium expensarum iuxta facultates, & dignitatem defuncti.*

18 *Funeris impensa an debeat confundi, & compensari cum mobilibus, & num. 19.*

20 *Aes alienum testatoris, est detrahendum, quando hæreditas restituitur.*

21 *Quod procedit etiamsi debitum esset tantum naturaliter, itaut, nec fructus sunt imputandi, & ista procedunt etiamsi non sit confectum inuentarium.*

22 *Legitima est detrahenda, quando hæreditas restituitur, si fideicommissarius sit filius fideicommittentis.*

23 *Legitima est tertia pars eorum, quæ filius ab intestato esset habiturus, quando est vnus.*

24 *Legitima est pars bonorum, & non hæreditatis, & in hoc differt à Trebellianica.*

25 *Filius non priuatur legitima, ob inobedientiam commissam contra testatorem, vel legem.*

26 *Legitima non amittitur ob non confectionem inuentarij, & num. 30.*

27 *Fideicommissarius excipiens contra inuentariũ, in d. exceptione efficitur actor, secus verò si non fuerit confectum. num. 28.*

29 *Probare, quis tenetur fundamentum suæ intentionis.*

31 Dos

31 *Dos relicta à testatore filiæ, est detrahenda, quando hæreditas restituitur.*
32 *Dos non succedit loco legitimæ, quando statutum excludit fœminas propter masculos, & mandat dotari, cum legitima sit portio portionis ab intestato debitæ. & nu. 34.*
33 *Dos succedit loco legitimæ, quando statutum excludit fœminas ab intestato ab hæreditate patris, si fuerint dotatæ.*
35 *Statutum Perusinum declaratur.*
36 *Dos, quando succedit loco legitimæ, tunc detractio est facienda ex ipsa legitima, non autem ex fideicommisso & num. 37.*
38 *Legata, quæ non sunt annua debent detrahi, quādo hæreditas restituitur.*
Legata annua debent [illegible] *ex fructibus hæreditatis, num. 38.*
39 *Hæres grauatus, debet detrahere legata non annua soluta, etiamsi non confecerit inuentarium.*
40 *Solutio præsumitur prius facta de mobilibus.*
41 *Inuentarium si non fuerit confectum, & sic non appareat, de argenteis, margaritis, pecunijs, &c. hoc casu fideicommissario incumbit onus probādi d. bona adfuisse, & qualiter hoc casu succurratur fideicommissario. num. 42.*
43 *Solutio legatorum, & debitorum præsumitur facta de pecunijs hæredis, non autem testatoris, & num. 44.*
45 *Melioramenta sunt detrahenda, quando hæreditas venit restituenda.*
46 *Melioramenta non compensantur cū fructibus.*
47 *Melioramentorum refectio, qualiter sit facienda.*

DECISIO CCCXCIX.

VITA functo Vincentio de Gratianis, cum factus fuerit locus fideicommisso ad fauorem DD. de Gratianis, & DD. de Perinellis hæredes d. Vincentij, aliiq. tertij possessores in restitutione fideicommissi † prætendant esse faciendas detractiones, prout de iure debet fieri *l. restituta. ff. ad Trebell.* & latè *Peregr. de fideicom. ar. 50. n. 81. Fusar. de substit. q. 672. nu. 1. & seqq.* Dubitaui, an & quæ detractiones sint faciendæ, & Domini censuerunt infrascriptas esse faciendas, reseruato, vt videatur ad quam summam ascendant.

1

Et agendum est prius de Trebellianica, cum illa sit portio hæreditatis, & non simpliciter bonorum, ea ratione quia omnes actiones † tàm passiuæ, quàm actiuæ diuiduntur inter ipsum grauatū, & fideicommissarium pro suis partibus, & ita cōmuniter seruatur ex adductis per *Crass. in §. Trebellianica q. 2.* & hanc quidem Trebellianicam esse debitam † d. Vincentio hæredi grauato, fideicommisso vniuersali inficiari non potest *l. debitori ff. quæ in fraud. credit. Crass. latè in d. §. Trebellianica q. 1.* Sed cum Vincentius non confecerit inuentarium, duæ oriuntur difficultates. Prima est, an ex hoc perdiderit ius detrahendi Trebellianicam. Secunda quatenus non, ex quo aliqua bona fuerunt alienata, cui incumbat onus probādi alienata non sufficere pro Trebellianica, & legitima, de qua quidem legitima infra dicetur. Et quantum attinet ad primam difficultatem, † licet indubitatum sit falcidiam amitti, ex non confectione inuentarij per *text. clar. in §. si verò non fuerit. Authent. de hæred. & falcid. Auth. sed cum testator C. ad l. falcid. Gayl. obser. 138. nu. 1. lib. 2.*

2

3

4

5 Tamen secus est respectu † Trebellianicæ, quæ etiam non confecto inuentario detrahitur. Nam etsi articulus sit valde controuersus, & hinc inde adsit caterua Doctorum ex adductis per *Gayl. loc. cit. Crass. in d. §. Trebellianica q. 7.* Itaut *Cassad. in dec. 3. in fin. de testam.* dixerit hanc quæstionem egere decisione Principis. Tamen pars negatiua, quod ex non confectione inuentarij non perdatur Trebellianica est communior, & æquior, à quo etiam in iudicando non esse recedendum, & suprema Tribunalia illam sequi, dicūt post alios *Crass. & Gayl.* & ibi *Gr. ssius in princ. locis citatis*, &

6 ista est antiqua, † & moderna opiniō Rotæ, vt videre est apud *Cassad. d. dec. 3. nu. 6. de testam. & apud sanct. me. Greg. dec. 266. nu. 5.* & fuit resolutum in causa *Oriolen. bonorūm de anno 1590. corā Orano, & coram eodem in causa Cesenaten. hæreditatis 1. Iulij 1596. & in causa Bononien. de Cattaneis 10. Martij 1619. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Circa verò secundam difficultatem cum plura bona fuerint alienata, & Vincentius non confecerit inuentarium onus probandi alienata † non sufficere pro Trebellianica, & legitima incumbit hæredibus Vincentij, vt latè infra dicetur de legitima, & de Trebellianica. Ita innuit *Rota coram Brauo in dec. 210. par. 2. diuers. Modern. de legit. lib. 2. art. 2. q. 4 addent. ad prædictam dec. 266. san. mem. Greg. num. 16.*

7

8 Neque obstat quod † Trebellianica videatur prohibita ex illis verbis, pleno iure, &c. *Grat. cons. 103. num. 15. lib. 2. Gabr. per Trebell. concl. 2. nu. 2. sanct. me. Greg. dec. 421. num. 12.* & ex alijs

9 verbis sine † diminutione, &c. *Surd. cons. 428. nu. 33. Honded. cons. 166. nu. 8. lib. 2. sanct. mem. Greg. d. decis. 421. nu. 8. & decis. 433. nu. 2. par. 4. diuers.* & quod possit prohiberi etiam filijs primi

10 gradus, † est opinio *Rotæ, vt per Cassad. dec. 4. de testam. Sarnen. dec. 94. Simonet. dec. 89. Cresc. decis. 2. de de testam.* & fuit latè deductum *coram me in causa Fulginaten. fideicommissi 5. Decembris 1607.* in qua aliæ decisiones allegantur, vbi dicitur eamdem cōclusionem procedere, etiam quod prohibitio tacitè sit facta, & allegata *Neguſa. cons. 2. nu. 33. & 34. & nu. 49.* vbi in hac opinione residet, & latius deducitur in *dec. 441. num. 1. coram bo. me. Card. S. Eusebij, sanct. me. Greg. d. dec. 421. nu. 11. & ibi adden. nu. 16.* Nam huic fundamento fuit responsum, quod licet sit verum in iure, non tamen applicatur ad factum, quia prædicta verba non fuerunt apposita substitutioni DD. de Gratianis, sed sunt apposita substitutioni factæ ad fauorem Astoris, & Petri Antonij, qui erant magis pro-

11 pinqui testatori, & cum dicta substitutio † non habuerit effectum, non est facienda extensio de vno casu ad alium, vt fuit dictum in causa *Perusina de Alphanis 27. Martii 1626. coram me. Rot. in d. decis. 441. nu. 5. coram bo. mem. Card. S. Eusebij*, regula namque est, † quod prohibitio Trebellianicæ facta in vno casu, non extendatur ad aliū,

Rip.

Rip. in l. Centurio nu. 132. ff. de vulgar. & pupill. Peregr. de fideic. art. 3. num 122.

13 Est detrahenda quoque † funeris impensa, *l. Papinianus, §. quarta. ff. de inoffic. testam. l. in restituenda*, C. *de petit. hæred. latè Amator* Rodriquez *de priu. cred.* 1. *art. 3. num. 2. Fusar. de subst. quæst. 670 num. 2. Hermannus Menrer. de praeferent. credit. lib. 3. tit. 2. num.* 1. & indubitatum est

14 hanc † funeris impensam continere tacitam hypothecam, & omnibus creditoribus tacitas, & priuilegiatas hypothecas habentibus præferri etiam quod sint anteriores, vt conueniunt omnes Doctores *Guttier. pract. q. 80. nu. 2. Gomez. ad ll. Tauri l. 30. num. 2. Neguf. de pignor. memb. 2. 5. par. nu. 28. Amator Rodriq. loc. cit. Herman. Menrer.*

15 *vbi sup. nu.* 1. & † etiam præfertur credito dotis *Greg. Lop. l. 30 tit. 13. par. 5. glos. fin. Azeuedo in l. 7. tit. 16. glos. 5. nu 2. Nunes de maior. par. 1. q. 26. nu. 2. Amator Rodriq. loc. cit.*

Nec in disputatione ista videndum est, an fune-
16 ris impensa sit præferenda creditoribus † habentibus expressam hypothecam, cum hic articulus sit valde controuersus; licèt enim *Mantic. de coniect. vltim. vol.* teneat negatiuam in *lib. 12. tit. 23. nu. 25.* vbi refert *Rip.* attestantem de communi; affirmatiuam tamen sententiam defendit *Grat. discept. 94. nu. 2. & seqq.* & hanc opinionem esse probabiliorem dicit *Fachin. controu. iur. lib. 12. c. 49.* & illam quoque tenet relatis DD. *Amator Rodriq. vbi sup. nu. 4.* sed si opus erit de hac quæstione videbitur, dum agetur ad quam quantitatem ascendant detractiones, & tunc etiam erit viden-
17 an sit habenda † ratio omnium expensarum funeris, cum in illarum admissione sit habenda ratio facultatum, & dignitatis personæ defuncti, ex adductis per *d. Rodriq. loco sæpius allegato num. 11. Menrer. d. loco nu. 6. & 7.* vbi etiam *nu. 7.* dicit quod expensæ intelliguntur, quæ ex bono, & æquo pro dignitate defuncti factæ sunt, & tunc etiam erit vi-
18 dendum † an dicta funeris impensa debeat confundi, & compensari cum mobilibus, quia *Peregr. dec. 47. nu. 1.* dicit per conformes pro affirmatiua fuisse iudicatum, & latè comprobat *cons. 38. num. 27. lib. 4.* vbi dicit hoc verum, nisi grauati hæredes
19 redderent rationem de omnibus † mobilibus ex sui natura consumptibilibus, & alijs bonis hæreditaris, quia tunc funeris impensam detrahet, & hoc dictũ refert, & sequitur *Fusar. vbi supra nu. 3.*

20 Est quoque † detrahendum æs alienum testatoris *l. emptor, ff. de rei vendic. l. filius familias, §. Diui, & ibi DD. ff. de legat. 1. Fusar. de substit. q. 666. nu. 1. & seqq.* vbi etiam si esset debitum tantum
21 naturaliter itaut nec fructus sint computandi, † & ista procedunt etiam non confecto inuentario, *Peregr. cons. 78. n. 3. Fusar. multos congerens q. 665. nu. 7.* ad quam se remittit in *d. q. 666. nu. 4.* & hæc regulanda sunt secundum ea, quæ infra dicentur de legatis, vt aduertit idem *Fusar. in dicta quæst. 666. in fin.*

22 Est etiam detrahenda legitima dicti † Vincentij, inspecto enim mero iure non est difficultas, quod cum sit filius fideicommittentis, est detrahenda, *l. quoniam in prioribus, C. de inoff. testam. l. cum quæritur, ff. eod. cap. Raynutius, de test.* quæ
23 quidem legitima est † tertia pars eorum, quæ d. Vincentius ab intestato esset habiturus, cum sit filius vnicus patris *Auth. nouissima, C. de inoffic.*
24 *test.* & tertia pars † quidem non hæreditatis, sed bonorum, & in hoc legitima differt à Trebellianica, vt est magis communis sententia DD. quam etiam Rota sequitur ex latè cumulatis per *Modern. de legitima lib. 1. tit. 21. q. 2. nu. 1. & per tot.* vbi respondet contrarijs, sed cum excipiatur contra fideicommissarium vniuersalem, difficultas restringitur ad duo capita, prout supra dictum est de Trebellianica: An scilicet, primò ex non confectione inuentarij fuerit legitima amissa. Secundò quatenus non, cum diuersa bona fuerint alienata, cui incumbat onus probandi legitimam fuisse, vel non fuisse consumptam. Et quãtum attinet ad primum caput, cum hæredes grauati excipiant contra fideicommissarium vniuersalem, certum est, ipsos habere intentionem fundatam, quod d. Vincentius legitimam non amiserit, perinde ac si in-
25 uentarium confecisset, quia † nec inobedientia contra testatorem, vel legem commissa priuat filiũ sua legitima *Auth. de hæred. & falcid. § si quis autem non implen. & ita dicit glos. in Auth. de hæred. & falcid. §. & hoc dicimus in ver. lucrato, Oldrad. cons. 242. nu. 9.* vbi de communi *Ang. & Imol. in l. 1. §. hæc stipulatio, ff. si cui plus quam per l. falcid. Gabr. cons. 138. nu. 34. vol. 2. Cagnol. in l. Papinianus § meminisse num. 15. ff. de inoff. testam. Vasq. de success. creat § 8. nu. 15. Osasc. decis. 144. Surd. dec. 319. nu. 4. Soccin. iun. cons. 7. num. 18. lib. 4. Peregr. de fideic. art. 36. nu. 140. in fin. Phanuc. de inuent. par. 7. num. 6. Grass. in §. legitima nu. 45.* & fuit dictum in *causa Bononien. de Cattaneis 10. Martij 1617. coram* R. P. D. *Pirouano, & in* Maceraten. *legitimæ 29. Iunij 1621. coram* R. P. D. *meo Durano*, & idem etiam est in fideicommisso particulari, vt examinato articulo probat idem *Modern. Foroliuien. de legitima lib. 3. tit. 2. q. 24. nu. 7. & seqq.*

26 Circa secundum † caput, cum ob non confectionem inuentarij legitima non fuerit amissa, cui incumbat onus probandi alienata pro legitima sufficere, vel non, in hoc articulo dicendũ est, quod licet verum sit, quod confecto inuentario hæres
27 grauatus habeat intentionem † fundatam in dicto inuentario, & propterea si fideicommissarius excipiat contra inuentarium, cum in dicta exceptione sit actor, illam exceptionem tenetur probare *l. fin. § licentia, & ibi Bart. Bald. Corn. Castren. Alex. Ias. & alij, C. de iur. deliber. Peregrin. de fideic. art. 39. nu. 14. Gabr. cons. 118. nu. 7. lib. 1. Natt. cons. 199. nu. 8. & 9.* & fuit dictum in causa Romana de Stephanellis 24. Aprilis 1612. coram *bo. me.* Remboldo, Attamen secus est quando hæ-
28 res † grauatus non confecit inuentarium, & bona alienauit; hoc enim casu si prætendit alia adfuisse bona in hæreditate, quorum ratione legitima sit detrahenda, vel quod aliàs dictæ alienationes non sufficiant, debet hoc probare, cum sit fundamen-
29 tum † intentionis suæ ad illius enim fauorem non militat præsumptio inuentarij, vt in puncto dicunt *Bald. in l. cum de lege, ff. de probat. Natt. cons. 199. nu. 11. & cons. 238. nu. 8. Ruin. cons. 81. num. 4.*

num.4.lib.5. Gabr.cons.118.nu.7. lib. 1. Couarr. var.lib 2.cap.6.nu.4. Peregr. de fideicom. art.39. nu.14. Gargiareus patrocinio 70.per tot. lib.2. & resolutum in causa *Perusina bonorum de Herculanis 17.Iunij 1581.coram Brauo, quæ est decisio 210.par.2 diu.in Romana legati 26. Aprilis 1613. coram bo.me.Cardin. S.Eusebij in Bononien. de Poetis 4. Maij 1615. coram bo. mem. Francisco Vbaldo, in Bonon. de Cattaneis 10. Martij 1617. coram R.P.D.meo Pirouano. in Romana fideicommissi de Victorijs 10.Martij 1627. coram* R.P.D. *meo Merlino, & coram* R.P.D. *meo Vbaldo in Maceraten. legitimæ 14. Maij 1627. & 28. Februarij 1628. & in eadem causa 22. Iunij 1629. & 18.Februarij huius anni corã* R.P.D. *meo Durano, & est decisio Seraphini 609.nu.7.* quare cum Vincentius grauatus alienauerit plura bona, & non confecerit inuentarium, licet propterea non
30 amiserit † legitimam, nihilominus cum, vt dictum est, plura bona fuerint alienata per Vincentium, illius hæredibus onus probandi incumbit, quod illa non sufficiant pro legitima, & sic residuum legitimæ esse detrahendum, quatenus constet bona alienata non sufficere pro legitima.

31 Est etiam detrahenda † dos relicta per testatorem Sorianæ eius filiæ *l. filia, in princip. ff. ad Trebell. l. pater filium, in princip. ff ad l.falcid.* & vtrobique *Bartol. Natt. consil. 258. num. 8. lib. 2. Surd. decis. 333. numero 18. Menoch. consil. 292. num. 18. lib. 3.* Sed difficultas est. An huiusmodi dos debeat detrahi ex fideicommisso. An verò ex legitima, & pro huius
32 dubij resolutione præmittendum est, quod si † statutum excludit fœminas propter masculos, & mãdat dotari, isto casu, cum non sit permissa successio ab intestato, dos non succedit loco legitimæ, quia legitima est portio portionis ab intestato debitæ *Auth.nouissima, C.de inoffic. testam.* sed hoc casu filia potest agere ad dotem Vnde illa dos non succedit loco legitimæ, quia non habet successionem
33 ab intestato. Aut verò † statutum excludit fœminas ab intestato ab hæreditate patris si erunt dotatæ, & hoc casu dos succedit loco legitimæ, & ratio est, quia cessante dote non adest difficultas, quod eis est præseruata successio ab intestato, quare dos succedit loco legitimæ, cum vt dictũ est, sit
34 portio † portionis debitæ ab intestato, & hæc est magistralis distinctio *Castren.in l. Titio centum, §.Titio genero nu.8.vers. ego pluries, ff. de condit. & demonst.* & hanc distinctionem sequuta fuit Rota in terminis statuti Perusini in causa *Perusina fideicom.de Alphanis 15.Iunij 1612. coram sanct. mem.Gregorio, quæ est decisio 565. vbi add.* allegant concordantes, & decisiones Rotales, quæ secutæ fuerunt simpliciter hanc distinctionẽ, & postmodum in terminis eiusdẽ statuti eamdem distinctionem secuta fuit Rota coram me in eadẽ causa *Perusina de Alphanis 17.Maij 1621. quæ est decisio 106.apud Modern.de legitima,* vbi pariter Doctores cumulantur, & decisiones Rotales. Et pro-
35 pterea † cum statutum Perusinum excludat fœminas ab intestato ab hæreditate patris, matris, & aliorum ascendentium, si erunt dotatæ, non adest difficultas, quod dos succedit loco legitimæ attenta distinctione prædicta, vt in puncto fuit bis resolutum in dicta causa *Perusina de Alphanis*, necnon in prædictis decisionibus.

36 Cum igitur dos succedat loco † legitimæ, communis sententia est, quod sit detrahenda ex ipsa legitima, non autem ex fideicommisso *Angel.in l.plane 34.§.duobus nu.4. Aret. col.9. vers. & est subtilis quæstio, ff. de legat.1.Corn.cons.197.n.22.* vbi de communi *lib.1.Curt.sen. cons.5. præsertim nu. 3.* & omnes hanc sententiam admittere dixit *Cephal cons.245.nu.43.vers.5.lib.2. Thes.dec.159. nu. 6.* vbi etiam de communi *Ludouic. Morosius cons.23 nu.24.Gabr.cons.11.nu.10.lib.1.* vbi pariter de communi *Honded.cons.63.nu.125.lib.1.* & fuit resolutum in vtraque decisione Perusina de
37 Alphanis, quare cum ista detractio † dotis debeat fieri ex legitima, ista detractio debet fieri secundũ terminos legitimæ, prout supra dictum fuit, nempè vt videatur. An hæredes Vincentij probent alienata non sufficere pro legitima.

38 Sunt etiam detrahenda legata, † quæ non sunt annua, debeant solui ex fructibus, *l.2.& l.vltima, C.ad Trebell.l.in imponendã, & l.irritum, C. ad l.falcid.* cum alijs per *Fusar.de subtit.quæst.667.*
39 *nu.1.* & hæc conclusio habet locum, etiam † quod hæres non confecerit inuentarium, ex cumulatis per eumdem *Fusar. q.665. nu.2.* vbi declarat non procedere in fideicommisso particulari; In hac tamen detractione sunt prius imputandæ pecuniæ in hæreditate repertæ, mobilia, quæ seruando seruari non possunt, argentea. margaritæ, & fructus, qui tempore mortis testatoris existebant, saltim qui super extabant deductis alimentis filiorũ; quoad supellectilia, tamen necessaria pro vsu fa-
40 miliæ, non est facienda † compensatio, nec etiam in stabilibus, dum extant pecuniæ, mobilia, & fructus, & ita practicari dicit *Peregrin. de fideicomm tit.35. num. 22. & seqq.* vbi declarat in supellectilibus etiam necessarijs pro vsu familiæ, si creditum pariter erat ex causa huiusmodi mobilium, & hoc etiam modo faciendas esse detractiones dicit *Rot.in dec.680.nu.7 par.1.diuers.Fusar. de substit.d.q.667.num.54.*

41 Sed difficultas est in hoc casu quando † de argenteis, margaritis, fructibus, vel pecunijs non apparet, ex quo non fuit confectum inuentarium, cui incumbat onus probandi prædicta adfuisse, vel non adfuisse. In hoc articulo dicunt DD. quod onus probandi incumbit fideicommissario adfuisse prædicta bona *Alexand. cons. 82. col. vltima lib. 2. & cons. 40. lib. 3. & cons. 51. lib. 6. Peregrin. de fideicommiss.art.34. num.24. & seqq.* vbi quod ita seruatur in pratica, succurritur tamen
42 fideicommissario † per iudicem arbitrando mobilium quantitatem considerata personarum conditione, & alijs circumstantijs, admittendo etiam testes de credulitate, *Peregrin. de fideicommiss. artic.35. num. 28. & artic. 44. num. 25. Soccin. sen. cons.249. num.28. Alciat. cons. 126. num. 7. lib.5. Fusar.d. quæst.667. num.17.vers.concedit, Peregrin.nũ.16. & 17.* dicit non esse expeditum, an grauato sit dandum iuramentum in litem, illius tamen hæredi non esse dandum.

Et prædicta eo magis procedunt, quia secundum rece-

43 receptiorem sententiam, solutio legatorum, † & debitorum præsumitur facta ex proprio ære hæredis, non autem testatoris, *Roman. cons. 276. nu. 8.* & latè deducit *Fusar. quæst. 668. nu. 1.* & procedit etiam quod hæres non confecerit inuentarium, vt in puncto *Bardellon. cons. 9. nu. 26, Fusar. loco modo allegato*, & hoc est verum, nisi facto inuentario constaret de mobilibus, quæ restitui deberent fideicommissario, vt aurum, argentum, margaritæ, pecuniæ, fructus extantes tempore mortis, & similia, vt per eumdem *Fusar. nu. 4. & 5. Modern. Bononiens. de acquir. possess. quæst. 8. art. 35. nu. 1010 & seqq.* vbi loquitur de assertione testatoris facta in testamento; Ex quibus, cum legata, & de-
44 bita † testatoris, censeantur soluta per hæredem ex proprio ære, non est dicendum, prout in legitima, & trebellianica, quando constat de alienationibus, quod onus probandi, bona alienata non sufficere, spectet ad grauatum.
45 Tandem sunt detrahenda † melioramenta, *glos. in l. domos, & ibi Ias. nu. 2. & 4. & alij communiter ff. de legat. 1.* latè *Trent acinq. de substit. par. 4. cap. 14 nu. 4. & alios congerit Fusar. quæst. 669.*
46 *vbi n. 2.* quod melioramenta † non compensantur cum fructibus & in illorum refectione attenditur, quod minus est, vt si æstimatio melioramentorum
47 excedit impensam, ipsa † impensa erit soluenda, non æstimatio, & è contra si impensa excedat æstimationem erit soluenda ipsa æstimatio, *Ruin. cons. 112. col. 1. & 2. lib. 2. Rolãd. cons. 28. lib. 1. Menoch. de recuper. possess. remed. 15. nu. 557. Peregrin. de fideic. art. 80. & dec. 6. num. 4.*

De dote Fœlicis vxoris testatoris visũ fuit Dominis non esse agendum, cùm pro restitutione dotis testator ei assignauerit prædium, quod quidem prædium fuit datum in dotem, & postmodum ex dispositione testatoris restitutum, nec hodie est agendum, an datio in dotem fecerit emptionem, & venditionem, quia sat est, quod Fœlix d. prædiũ acceptauerit non reclamando, quod etiam hodie possidetur per Dominos de Perinellis.

Et ita conclusum vtraq. parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. VRGELLEN.

Cęsaraugustana Canonicatus.

Die Lunæ 1. Iulii 1630.

ARGVMENTVM.

Papa, non presumitur velle prĉiudicare suis reseruationibus per facultatem concessam alicui, conferendi beneficia sibi reseruata. Sicuti nec etiam non presumitur, vt velit aliquid contra se confirmare.

SVMMARIVM.

1 *Papa per facultatem alicui datam conferendi beneficia in mensibus sibi reseruatis, non censetur velle præiudicare suis reseruationibus.*
2 *Papa, si confirmet concordiam, in qua disponitur de collatione beneficiorum reseruatorum, qualiter intelligatur facta ista confirmatio.*
3 *Papa non præsumitur, vt contra se aliquid confirmare velit.*

DECISIO CCCC.

Die 10. Iunij præteriti fuit resolutum Canonicatum, de quo agitur, esse adiudicandum Hieronymo Compan prouiso Apostolico, non autem Petro Hieronymo Martinez prouiso à Capitulo Cæsaraugustano: Cum autem pro parte Petri fuerit instatum pro noua audientia, hodie iterum causam proposui, & Domini vnanimiter in decisis perstiterunt ex rationibus in decisione desuper extensa cumulatis, & præsertim ex ea de qua ibi in *vers. Neque obstat si dicatur quod cũ dicta clausula, &c.* videlicet quod etiamsi in Bulla Secularizationis non adesset restrictiua illa, *dummodo di-*
1 *spositioni Apostolicæ, &c.* Papa † nihilominus per facultatem Capitulo datam conferendi beneficia in mensibus Martij, & Septembris, non censetur voluisse præiudicare suis reseruationibus. *Felin. Sarnen. & alij in dicta decisione allegat.* & in fortioribus terminis dixit *Rot. in causa Vercellen. Archipresbyteratus 6. Iunij 1607. coram Reuerẽdiss. D. meo Decano, qua est in impress. decis. 349.*
2 *nu. 6.* vbi quod si Papa † confirmat concordiam, in qua disponitur circa collationem reseruatorũ intelligitur illa concordia, quatenus Episcopus aliàs habeat indultum conferendi reseruata, & nõ
3 aliter, & hoc ex eo iuxta supr. dicta, quia Papa † nõ præsumitur, vt contra se cõfirmare velit, ex doctrina *Bal. in cap. venientes num. 4. ante fin. vers. sed quid si Princeps de iure iur. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 88. num. 12.*

Et ita resolutum Compan tantum informante, procuratore tamen Petri, qui audientiam petijt citato, & nihilominus informare recusante.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Lauden. Iurispatronatus.

Die Veneris 28. Iunii 1630.

ARGVMENTVM.

De probatione Iurispatronatus, & in Ecclesia an cadat presumptio vsurpationis iurispatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus qualiter probetur, quando agitur de ordinaria probatione.*
2 *Præsentationum effectuatio probatur quando vnus per mortẽ alterius prouisi, fuit institutus.*
3 *Testes quatuor, in quacumque materia, etiam in minori numero sufficiunt ad concludendam probationem.*
4 *Iurispatronatus probatio, secundum Concil. Trident. sess. 25. de reform. cap. 9. requiritur in personis suspectis de vsurpatione.*
5 *Communitas dicitur persona suspecta, quo ad vsurpationem iurispatronatus.*
6 *Concil. Trident. sess. 25. de reform. cap. 9. quando cesset.*

7 Iurispa-

7 *Iurispatronatus præsumptio vsurpationis, non cadit in Ecclesia domina Castri, aut iurisdictionis temporalis.*
8 *Ecclesia dicitur cultrix iustitiæ.*
9 *Ecclesia semper subijcitur suo superiori, absque aliqua contradictione.*
10 *Superior Ecclesiæ acquirendo iuspatronatus, non dicitur bona Ecclesiæ vsurpare.*
Sicuti contra laicum suspicari potest ex quo eidem Ecclesia iuspatronatus acquiritur, non autem hæredibus fundatoris. num.10.
11 *Iuspatronatus, quando transit ad aliquem cum vitio vsurpationis, non potest cursu temporis conualidari.*
12 *Iurispatronatus vsurpationis vitium quando dicatur purgatum.*
13 *Iurispatronatus vsurpatio, non præsumitur ex sola concessione laicali.*
14 *Procurator, non potest præiudicare Domino.*
15 *Prouisiones Apostolicæ non mutant statum iurispatronatus.*
16 *Beneficij status, vt immutetur, quid requiratur.*

DECISIO CCCCI.

PROVISVS fuit Reu. Dugnanus de Ecclesia Parochiali S. Columbani tamquam de libera, reiecta præsentatione patronorum, scilicet Monachorum Carthusień, & Communitatis dictæ Terræ S. Columbani; Causa ad Ordinarium Papien. per appellationem deuoluta, reuocata fuit prima sententia, & cum ex noua appellatione in Rota commissa esset; Primò firmatum fuit 30. Martij 1619. Sententiam Papien. fauore Monachorum, Communitatis latam, esse validam reseruato particulariter de iustitia videre. Hodieq. super parte reseruata, disputatione suscepta, dictum fuit iuspatronatus spectare ad Carthusiam, & Communitatem, & consequenter secundam sententiam esse confirmandam.

Fundamentum resolutionis fuit: quia Carthusia, & Communitas docent de eorum Patronatu, ex præsentationibus per quadraginta annos, & vltra effectum sortitis, & ex fama eorum tituli pa-
1 tronalis, quibus concurrentibus † quando agitur de ordinaria probatione concludenter probatur iuspatronatus *Rot. decis.77. in fin. & 312. num.3. 518. num.1. par.1. recent. Garz. de benef. par.5. cap.9. num.83.*

Præsentationes deducuntur ab anno 1512. de quo tempore, per resignationem Antonij, Apostolica auctoritate prouisus fuit Robertus cum derogatione medietatis patronorum, & cum clausula accedente consensu Prioris, & Cōuentus Carthusiæ, prout accessit, decedente postmodum Roberto de anno 1553, & expositis edictis præsentatus fuit Camillus; sed comparente Ioanne Iacobo vti prouiso per resignationem eiusdem Roberti, cum derogatione iurispatronatus fuit admissus; eoque Ioanne Iacobo mortuo de anno 1558. per Carthusiam, & Communitatem fuit præsentatus Annibal de Guencijs, & per Ordinarium Lauden. institutus cum expressa declaratione, quod ex præsentationibus, & illarum confirmationibus productis apparebat iuspatronatus pertinere; & spectare ad Carthusiam, & Commitatem prædictam, eosque esse in possessione præsentandi, qui possedit vsque ad annum 1573. de quo tēpore fuit beneficio pri-
2 uatus, & alter prouisus, ex quibus patet † de effectuatione præsentationum, cum vnus per obitum alterius prouisi fuerit institutus secundum opinionem *Oldradi cons.229.* per Rotam Canonizatam, & de tempore vltra quadraginta annos, cum fluxerint ferè 60. ab anno 1512. vsque ad annū 1573. ac demum nō vna, sed plures sequutæ fuerint præsentationes; similiter & fama publica probata fuit
3 per quatuor testes † datos, qui in quacumque materia, etiam in minori numero sufficiunt ad probationem concluden. *l. vbi numerus, ff. de testibus. Alexand. cons.5. nu.7. lib.1. & cons.47. nu.2. lib.2. cum alijs per Gabr. de testib. concl.6. in princ.*

Non obstat, quod versemur in personis suspectis
4 de vsurpatione, tām respectu † Communitatis, quā ipsius Carthusiæ dominæ temporalis iurisdictionis, quo casu intrat conciliaris dispositio *sess.25. de reform. cap.9.* vt non admittantur nisi probatis continuatis præsentationibus per 50. annos, & immemorabili possessione, quæ probatio dicebatur non adesse.

5 Quia quoad Communitatem † quamuis sit de vsurpatione suspecta *Mantic. decis.234. num.1. Garz. de benef. par.5. cap.9. num. 102.* Attamen quando suspectus concurrit cū non suspecto, prout est Ecclesia, tunc quia Ordinarius remoto suspecto nihilominus libertatem beneficij non acquirit,
6 suspicio illa non releuat, vt intret † forma præscripta per Concilium; sed sufficit probatio ordinaria *Rota in Fesulana iurispatronatus 12. Febr.1610. quæ est 89. inter impressas bon. mem. Card. Cauallerij, & 224. nu.9. par.1. recent. cum alijs per adden. ad decis.222. nu.11. coram PP. Greg. XV.*

Quò verò ad Carthusiam, ad quam tota diffi-
7 cultas reducitur, † visum fuit præsumptionē vsurpationis non cadere in Ecclesia domina Castri, aut iurisdictionis temporalis, cum sit iustitiæ cultrix,
8 nec † connumeranda inter magnates, quibus cum Ordinarius ob illorum potentiam contradicere non possit, inde oriatur præsumptio vsurpationis, vt ponderat *Put. decis.57. & 59 lib.1.3. & 8. eod. tit. de iurepatronatus*, quia idem dici non potest
9 in Ecclesia, † quæ semper subijcitur suo Superiori absque aliqua contradictione, nec acquirendo iuspatronatus, bona Ecclesiæ vsurpare præsumitur
10 prout contra laicum suspicari potest, ex quo † eidem Ecclesiæ acquiritur iuspatronatus, non autem hæredibus fundatoris *Abb. in cap. ad audientiam num.12. de Eccles. ædific. Felin. in cap. cum Venerabilis num.32. de except. Roch. de iurepatronatus in verbo, & Dotauit quæst. 17. num.26. Rota in causa Mantuana bonorū 17. Maij 1617. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, & 658. par. 1. recent.* Et ita etiam respondit *Sacr. Trid. Congregatio in causa Sublacen. iurispatronatus* ad interrogationem illius Abbatis Domini temporalis iurisdictionis.

Non obstat, quod eadem Carthusia habuerit hoc iuspatronatus à Ducibus Mediolani, contra quos eo maior vigebat præsumptio vsurpationis, quanto maior erat illorum potestas in propria ditio-

11 ditione, † quod cum transierit, cum suo vitio non potuerit ille titulus cursu temporis conualidari *Caputaq. decis.28. par.1. Rota decis.416. num.6. coram PP. Gregorio XV. Gonz. glos.18 num.49. cum alijs allegatis.*

Quia vltra quod Carthusia continuauit in quasi possessione præsentandi spatio tanti temporis, quo potuit illa suspicio vsurpationis Ordinariorum diligentia in successiuis vacationibus purga-
12 ri, cessante potentia laicorum, † & succedente libera Ordinariorum facultate contradicendi Ecclesiasticis, vt in causa *Bononien. iurispatronatus de Marsilijs 27. Iunij 1618. coram bon.me.Card. Sacrato fuit ponderatum*; attamen non etiam fuit probatum Carthusiam habere ius à Ducibus Mediolani.

Non enim videtur releuare mandatum Communitatis anni 1484 in quo asseritur, quo iuspatronatus pro vna parte spectat ad Ducem Mediolani; nec resignatio de eodem anno facta cum alia narratiua, quod iuspatronatus pro vna parte spectat ad Ducem Mediolani, & pro alia parte ad Communitatem, quia huiusmodi assertiones Carthusianis absentibus præiudicare non possunt; Similiter neque obstat consensus per Carthusiam præstitus de anno 1511. cum asser.ione, quod patronatus spectat ad Carthusiam ex laicali concessione; nec minus resignationis verba de anno 1513. quod iuspatronatus spectet ad Carthusiam pro dimidia ratione Castri: quia sola laicalis con-
13 cessio non probat præsumptionem † vsurpationis; sed quando iungitur cum iurisdictione, & iurisdictio pœnes Ecclesiam non præbet præsumptionem vsurpationis, vt supra fuit firmatum; demum Carthusiæ non præiudicat præsentatio facta de anno 1552. ab eius procuratore asserente iuspatronatus pro medietate spectare ad Monasterium, vti successorem Ducis Mediolan. quia cum non probetur facultates mandati se exten-
14 dere ad huiusmodi assertionem, non potuit † procurator ille Carthusiæ suo Domino præiudicare *Rot.decis.285.nu.4.& 539. num. 4. par.2. recent. & 270.num.8.& 467. num. 10. coram Papa Gregor. XV.*

Denique non obstant prouisiones Apostolicæ ab anno 1573. citra nulla mentione in litteris fa-
15 cta de iurepatronatu controuerso: quia † neque mutant statum, *Aegid. decis.112. Achill decis.13. de iurepatron. Verall. decis. 189. par. 3. Decian. cons. 126. num. 4. Rota decis. 13. num. 5 par. 1. recent.* Neque mutare potuerunt, cum superuenerint post dictum annum 1573. de quo tempore cum per quadragenariam, & probationem famæ, status de patronatu esset iam firmatus, non potest nouus status imprimi, beneficio controuerso, absque decursu temporis legitimi ad præscriben. *cap. de quarta, cap. ad aures de præscript. cap. cum de beneficio de præben. in 6. Seraph. decis.1227. nu.3. cum alijs allegatis coram Papa Greg.XV. dec.434.nu.16.& ibi Adden.nu.20.* Et ita &c.

REV.MO P. D. MERLINO DECANO.

Alexandrina Funeralium.

Die Lunæ 1. Iulij 1630.

ARGVMENTVM.

In transactionibus contenta sunt omninò seruanda. Funeralium emolumenta debentur Parocho, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Cõcordia facta de rebus Ecclesiæ cũ debitis requisitis, est omninò seruãda, & ligat etiã successores.*
2. *Transactio, est seruanda.*
Transactio habet vim rei iudicatæ, & executionem paratam. num.2.
3 *Transigentes, ad hoc, vt seruent contenta in transactione, executiuè compelli possunt.*
4 *Transactio impedit litis ingressum.*
Transactio dicitur exceptio litis finitæ. num.4.
5 *Archipresbyter, ad quem spectat exercitium curæ Ecclesiæ, habet intentionem fundatam super omnibus obuentionibus contigentibus intra limites Parochiæ. num.6.& 7.*
8 *Funeralium emolumenta debentur Parocho, quæ recensentur inter obuentiones, & eleemosynas.*
Funeralium emolumenta sunt de iuribus parochialibus, & ad Parochum solum, qui exerceat curam animarum spectant. num.8.
9 *Funeralium emolumenta, debentur Parocho in recompensationem laborum, quos substinuit in celebrando diuina officia, & in administrando Sacramenta defuncto, dum viueret.*
10 *Oblationes, quæ Deo à fidelibus secundum pietatis rationem in Ecclesia Cathedrali deferuntur, Parocho dantur.*
11 *Parochus Sacramenta Dei populo exhibet, & preces populi exhibet Deo.*
12 *Ius conuocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeralibus, Parocho competit.*
13 *Concil.Mediol quart.in tit.de funer. §.illud præpositi, & §.qui in funere, & §.funeribus, idem ferè disponit, quod ius commune in hac materia funeralium.*

DECISIO CCCCII.

Dissidebant inter se Capitulũ, & Archipresbyter Ecclesiæ Cathedralis Alexandrinæ, circa perceptionem oblationum, & eleemosynarũ, quas pro defunctorum ope, vel ad cohonestandũ eorum funus, Christi fideles elargiri cõsueuerunt, necnon circa alia iura parochialia, & funeralia; ad quæ dissidia tollenda, inita fuit cõcordia de ann. 1610. in qua statuitur, vt omnia emolumẽta prouenictia ex funeribus mortuorũ, & aliæ oblationes, quæ religionis causa Deo offerũtur, spectent ad Archipresbyterũ tãquam habentẽ curam animarũ, iniucto illi onere faciendi expensas ceræ in die Purificationis Beatiss. Virginis, & Oliuæ in Dominico Palmarũ, alijsq. pactis adiectis, de quibus in d. cõcordia data *in Sum.n.1.* Verũ cũ propter absentiã Archipresbyteri, Capitulũ de obseruantia d. cõcordiæ recedere prętẽderet, dictaq. emolumẽta funerũ, atq oblationes vsurparet, in Rota mihi cõmissa causa, dubitatum

bitatum fuit; An dicta concordia sit seruanda, & hodie informante tantum Archipresbytero DD. seruandam esse responderunt.

Quoniam huiusmodi cõcordia facta fuit ex auctoritate, & decreto Episcopi adhibita causæ cognitione, præuio diligenti tractatu, nomine ipsius Ecclesiæ, super iuribus tantum, & ijsdem dubijs, & in controuersiam deductis, non antè super bo-
1 nis stabilibus; vnde † non est ambigendum, quin ea sit omninò seruanda, & liget etiam Canonicos successores, vt est *text. in cap. statuimus, vbi Abb. num. 1. & seq. cap. de catero, vbi Innoc. num. 4. & 5. cap. veniens, vbi Card. sub num. 2. de transact. cap. fin. de pact. in 6. Natt. cons. 441. num. 9. Rot. in recent. decis. 759. num. 1. par. 2. & in Elnen. distributionum 25. Iunij 1629. coram* R. P. D. *meo Du-*
2 *rano;* Regulariter † enim seruanda est omnis trãsactio, habetq. vim rei iudicatæ, & executionem
3 paratam, adeo vt transigentes † pro contentis in ea, ad obseruantiam executiuè compelli possint *Crauett. cons. 685. num. 27. vers. simili modo, Gratian. discept. forens. cap. 665. num. 11. Rota apud bon. mem. Card. Caual. decis. 23. nu. 3.* & latius dictum fuit *in d. Elnen. distributionum corã D. meo*
4 *Durano,* & impedit † litis ingressum, diciturque exceptio litis finitæ, *cap. 1. de lit. contest. in 6. Surd. cons. 451. num. 16. Card. Seraph. decis. 279. num. 3. & 1059. num. 1. cum alijs.*

In quam sententiam eò facilius DD. transiuerunt, quia eadem concordia, & iuris communis, & Concilij Prouincialis Mediolan. dispositioni cõ-
5 formis est, de iure † enim communi, Parochus, & sic Archipresbyter, ad quem spectat exercitium curæ Ecclesiæ Cathedralis, iuxta *cap. 1. & cap. officium de offic. Archipresb.* fundatam habet intẽtionem super omnibus obuentionibus contingen-
6 tibus † intra limites Parochiæ, & ad eum omnes spectant per *text. in cap. pastoralis,* & ibi *Canonist. de his qua fiunt à Pralat. sine cõsens. Capituli capitulo dilectus, de off. ordinar. Feret. cons. 143. num. 2. & seq. Rota in recent. decis. 256. num. 1. par. 1.* & in terminis, de Parocho curam animarũ in Ecclesia Cathedrali exercente, fuit dictum in
7 † *Beneuentana spolij 2. Decemb. 1585. & 2. Decemb. 1587. coram Orano,* & latius firmatum fuit *in Lunen. Sarzanen. oblationum 8. Februar. 1627. coram me,* quam secuta etiam fuit *Rota in Ciuitatis Castelli beneficij 24. Martij 1628. coram Eminentissimo D. Card. Virili,* & consequenter eidem Archipresbytero tanquam Parocho debẽtur
8 † emolumenta funeralium, quæ recensentur inter obuentiones, & eleemosynas, suntq. de iuribus Parochialibus, & ad eum solum, qui exercet curam animarum, pertinent *ex cap. 1. & cap. relatum, de sepult. Abb. in rubr. de Paroch. num. 2. Vitalin. in clem. dudum. §. verum. num. 9. & 10. de sepult. Sebast. Medic. in tract. de sepult. quast. 8. cas. 1. & 6. Rota apud Card. Mantic. decis. 294. num. 5. & in recent. decis. 376. num. 1. ad fin.*
9 dantur enim hæc Parocho in † recompẽsationem laborum, quos sustinuit in celebrando diuina Officia, & in ministrando Sacramenta defuncto, dũ viueret, *glos. in cap. 2. de sepult. in 6. Sebast. Medic. vbi supra cas. 1. & 6.*

10 Quemadmodum, & aliæ oblationes, † quæ Deo à fidelibus secundum pietatis rationem in Ecclesia Cathedrali deferuntur, pari ratione dantur Pa-
11 rocho; vtpote quia Sacramenta † Dei populo exhibet, & preces populi exhibet Deo, *cap. quia Sacerdotes, & cap. Sanctorum 10. quast. 1. benè D. Thom. in 22. q. 86. art. 2. & in prallegat. Lunen. Sarzanen. oblationum coram me.*

Quibus etiam corrolariò consequitur, vt & ius
12 conuocandi alios Sacerdotes pro obeundis † funeribus eidem Archipresbytero competat. huiusmodi enim cura videtur in necessariam consequẽtiam eidem demandata in *cap. perlectis dist. 25. & cap. 1. & cap. officium. de offic. Archipresb. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 8. q. 3.*

Concilij autem Prouinc. Mediol. dispositioni congruens est etiam dicta concordia, quia ipsum
13 Concil. Mediol. † quartum *titul. de funer. §. illud prapositi. §. qui in funere, & §. funeribus,* disponit ferè idem quod ius commune, vt habetur in summ. num. 3. & 4. & sic adstipulatur intentioni Archipresbyteri.

Ex quibus resolutum fuit pro Archipresbytero informante, cui fauet ius commune, Conciliũ Prouinciale, & particularis conuentio, &c.

§ *Infra habetur alia decisio sub die 1. Iulij 1630. coram eodem Illustriss. Decano, est decisio 410.*

R. P. D. QVEIPO.

Romana Saluiani.

Die Luna 1. Iulii 1630.

ARGVMENTVM.

Dispositio generalis comprehendit etiam ea, quę veniunt in consequentiam, quod in nonnullis casibus exemplificatur. Fructus dotis, qualiter taxentur secundum stat. Vrb.

SVMMARIVM.

1 *Sub dispositione generali ea, qua veniunt in consequentiam comprehenduntur.*
2 *Acquirens, licet sit incapax rei, qua venit, in consequentiam si de eius acquisitione principaliter agatur, tamen eam capere potest, & acquirere.*
3 *Sub venditione pradij continetur pratum ad eius vsum destinatum.*
Sub domus venditione, includitur domus accessoria eiusdem causa parata. nu. 3.
4 *Seruitus intelligitur etiam concessa, quotiescumque res aliqua conceditur, vel legatur.*
5 *Transactio facta super re certa, ad accessorias etiam extenditur.*
6 *Sententia licet sit stricta interpretationis, accessoria tamen comprehendit, licet illa non fuerint expressa. num. 7.*
8 *Contractus claudicare non debet.*
9 *Dotis lucrum vtrique coniugum, aqualiter potest contingere, vt disponitur in stat. Vrb. lib. 1. cap. 131.*

10 *Dispositio etiam generalis, debet intelligi secundum naturam rei, de qua agitur.*
11 *Sententia debet intelligi secundum naturam iudicij, & actionis intentatæ.*
12 *Subiecta qualia demonstrant, talia sunt prædicata.*
13 *Facultas data respectu dotis, comprehendit etiam lucrum dotale.*
14 *Acconcium in eodem instrumento dotali promissum, eiusdem dotis pars existit.*
15 *Vidua fructus dotis post legitimam interpellationem, taxantur ad rationem septem, cum dimidio pro centenario, secundum statut. Vrb. lib. 1. cap. 137.*
16 *Solutiones factæ, si à neutra parte sit expressum in quam causam soluantur, vel recipiantur, in causam fructuum, & interesse imputari debent.*
17 *Compensatio, non datur de specie ad quantitatẽ.*

DECISIO CCCCIII.

CAVSA iterum proposita ad instantiam D. Iuliæ Baleonæ, super resolutis 3. Iunij proximi præteriti, * vnico contextu ad instantiam D. Domitillæ, dubium reseruatum eadem die super quantitate fructuum proposui, & quoad dubium resolutum DD. perstitere in decisis, ex rationibus, & fundamentis in decisione adductis, quæ DD. placuerunt.

Quibus nõ obstat, quod pro parte D. Iuliæ opponeretur, scilicet consensum ab ea præstitum extendendum non esse ad lucrum dotale, neque ad acconcium, cum dumtaxat consenserit, bona ab eo donata pro prima dote hypotecari posse, & acconcium, & lucrum dotis sint extra dotem, quoniam obiectum facilè expeditur. Nam cum lucrũ dotale propter Statutum cap. 131. lib. 1. in consequentiam dotis veniat, necessario comprehenditur sub facultate permittente bona pro dote hy-
1 potecari, cum sub † dispositione generali ea, quæ in consequentiam veniunt contineantur *l. si is qui duos. ff. de liberat. legat. l. nam quod liquide 4. ff. de pœn. legat.* vt notauit *Bald. in l. 1. num. 1. C. de secund. nupt.* & ibi *Ioan. Agar. num. 22. Tiraquell. de nobilit. cap. 24. num. 6.* quæ adeo vera sunt, vt licet acquirens incapax esset rei, quæ venit in cõ-
2 sequentiam, si de eius acquisitione principaliter, & separatim ageretur, attamen eam capere potest, & acquirere, vt optimis exemplis docet *Molin. de primogen. lib. 1. cap. 13. num. 14. cum duob. seqq. & num. 67. Mastrill. de magistrat. lib. 2. cap. 4. num. 39. Tiraquell. de nobilit. cap. 15. num. 14. cum pluribus seqq.* & probatur *ex text. in l. prædijs 91. §. vltimo. ff. de leg. 3. l. Seia. §. tyranne. ff. de fund. instruct.* quibus traditur sub venditione prædij cõ-
3 tineri pratum † ad eius vsum destinatum, & sub venditione domus principalis includi domum accessoriam eiusdem causa paratam, vt latè cum pluribus relatis notauit *Ant. Gom. to. 2. var. cap. 2. num. 13. & in l. 17. tauri num. 12.* & quotiescũ-
4 que res aliqua conceditur, vel legatur, † intelligitur etiam concessa seruitus ad vsum illius destinata, secundum iura expressa in *l. seruum filij 44. §. vltimo, l. si fundum 81. §. qui fundũ. ff. de leg. 1. l. testatrix 20. ff. si seru. vendic. l. 1. ff. de seru. leg.* & notarunt *Bart. num. 12. Ias. num. 61. Rip. n. 33. in l. 1. ff. de leg. 1. Cepoll. de seruit. vrban. cap. 21. num. 2. Castill. de vsufruct. cap. 8. num. 10.* & probatur expressè *in l. item 3. § qui habet. ff. de seru.*
5 *rust. vbi gloss. Bart. & Doct.* & transactio † facta super re certa, ad accessorias quoque extenditur, *l. 2. in princ. ff. si quis caut. l. fin. ff. de eo quod cert. loc. l. si pro fure. §. 1. ff. de condit. furtiu.* & iuramentum etiam accessoria comprehendit, *l. iusiurandi à debitore 40. ff. de iureiur.* quamuis sen-
6 tentia † sit strictę interpretationis, *l. vnica. C. si plur. vna sent. fuer. condemn.* accessoria tamen
7 comprehendere, † licet de illis expressè actum non fuerit, docet *textus in l. si de certa num. 5. C. de transact.*
8 Præcipuè quia cum † contractus claudicare non debeat, *l. Iulianus. §. si à pupillo. ff. de act. empt. l. 1. ff. de rescind. vendit.* & lucrum dotis vtrique con-
9 iugum † æqualiter possit contingere, vt disponitur in dicto cap. 131. lib. 1. eaq. ratione dos à muliere data sub hypoteca ad fauorem mariti pro lucro dotis, existat ex deductis in decisione, quæ reuidetur, propterea dicendum est D. Iuliam facultatem hypotecandi bona pro prima dote dedisse secundum naturam contractus dotalis, ratione di-
10 cti statuti, quia quælibet † dispositio etiam generalis debet intelligi secundum naturã rei, de qua agitur, *l. 1. §. 1. ff. de offic. procur. Cas. l. filiusfamilias. ff. de donat.* quamuis dispositio sit stricti
11 iuris, vt in sententia, quæ debent intelligi † secundum naturam iudicij, & actionis intentatæ etiam verba impropriando, vt docet *Bald. in l. fin. C. cõmuni diuidun. Soccin. cons. 242. in fin. lib. 2.* talia
12 enim sunt † prædicata, qualia subiecta demonstrãt *l. stipulatio ista 38. § hi qui sunt. ff. de verb. oblig. vbi Bart. Castren. Ias. & communiter Doct. docet l. damni infecti 43. in princ. ff. de damn. infect.* notat *Bart. in authentica ingressi in lectura nu. 10. & in repetitione num. 29. C. de sacros. eccles.* eaq. ratione facultatem respectu dotis comprehende-
13 re etiam lucrum † dotale, latè tradit *Aym. Crauet. cons. 186. ex nu. 4. Phanuc. de lucro dotis, glos. 10. num. 58. & firmauit Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 244. nu. 2. & in Romana quarti dotalis 19 Iunij 1628. & 7. Februarij 1629. coram eodem Reuerendiss. D. meo Decano.*

Et quod acconcium in eodem Instrumẽto dotali pro parte D. Domitillæ promissum, eiusdem
14 † dotis pars existat, itaut ex eo lucrum dotale debeatur, firmauit Rota cum pluribus DD. relatis *coram Reuerendiss. D. meo Decano in Romana acconcij 28. Octob. 1611.*

Quo verò ad dubium reseruatum circa quantitatem fructuum, DD. visum fuit dotem cum acconcio, & lucro dotali ascendere ad scuta 30. mill. nam cum dos sit scutorum 22. mill. acconcium vero scutorum 2. mill. consequenter lucrum dotis est scutorum sex millium, ex quibus dempto acconcio, interesse debetur ad rationem, septem cũ
15 dimidio pro centenario quolibet anno, † iuxta taxationem Statuti in cap. 137. lib. 1. atque ideo dum D. Iulia fuit legitimè interpellata sub die 5. Aprilis anni 1623. pro dictæ quantitatis restitutione, Dominis visum est firmare interesse dotis,

lucrum

lucrum dotale, & acconcij, & illius interesse in summa scutorum 28. mill. dinumerando à die 5. Aprilis anni 1623. vsque ad 5. Iunij proximi præteriti, ascendere ad scuta 21050.

Verum cum D. Domitilla in diuersis solutionibus varijs temporibus recepisset à D. Iulia scut. 2189. ba. 87. vt constat ex responsionibus per D. Domitillam factis positionibus pro parte D. Iuliæ datis, in quibus licet non reperiretur expressum, in quam causam à D. Iulia soluerentur dd. pecuniæ, prout reperitur expressum à D. Domitilla, in causam fructuum recepisse, vt constat ex responsionibus eiusdem D. Domitillę dictis positionibus factis, adhuc tamen etiam si à neutra partium esset expressum, in quam causam soluerentur, vel
16 reciperentur in causam fructuum, † & interesse computari deberent, cum eo tempore maior quãtitas fructuum deberetur iuxta regulam *textus in l. 1. C. de solut. l. in his. §. si autem. l. Paulus la secunda. §. 1. ff. eod. tit. l. cum & sortis ff. de pignor. act.* docet *Bart nu. 9. in l. 1. ff. de solut. Surd. cons. 292. num. 61.* & latè prosequitur *Gratian. discept. forens. cap. 224. ex num. 30.* & ita expressè cautũ extat per Statutum d. cap. 137. lib. 1. ibi, *& non computentur in sortem.*

Et vlterius cum ex Castro Graffignani, scilicet ex fructibus anni 1629. D. Domitilla fateatur percepisse scuta 782. quæ iuncta cum supradictis scutis 2189. ba. 87. constituunt summam scutorum 2971. 87. quibus demptis D. Domitilla remanet, creditrix pro quarto dotali, & illius fructibus, ac pro interesse, & fructibus dotis in scut. 18078. 13. incipiendo à dicta die 5. Aprilis anni 1623. vsque ad diem 5. Iunij proximi præteriti, pro quibus eidem D. Domitillæ competere retentionem eiusdem Castri Domini dixerunt ex deductis in vltima decisione.

Et quamuis D. Domitilla percepisset fructus eiusdem Castri in maiori quantitate, cum tamen adhuc integri, & in specie existant, non debet illos neque in sortem, neque in prædictum interesse
17 computare, cum de specie ad † quantitatem non admittatur compensatio, vt traditur in *l. 3. C. in quibus caus. pign. tacitè contrahatur, & post Bald. Salycet. & alios plures tradit Neguſ. de pignor 5. memb. 5. par. principalis nu. 11.* & firmauit *Rota in Ariminen. Spolij 9. Februarij 1629. coram R. P. Dnõ meo Merlino.*

Et ita vtraq; parte informante resolutũ fuit &c.

¶ *Plures decisiones annotaui in hac causa supra ad decis. 17.*

R.^mo P. D. MERLINO DECANO.

Corduben. Dimidię portionis.

Die Lunæ 1. Iulii 1630.

ARGVMENTVM.

Recursus ad Iudices laicos à quo presumitur habitus. Impedimẽtum ad aliquid faciendum, quando non prosit. Contumacia, & inobedientia circa litteras Apostolicas est graue delictum, & deterrimi exempli, nam eis spretis, actum esset de iurisdictione, & regimine ecclesiastico.

SVMMARIVM.

1 *Mandato ad hoc vt dicitur paritum, quid docere necesse sit.*
2 *Excommunicationis sententia, ad hoc vt non feratur pro fructibus illiquidis, opus est, vt pars offerat solutionem, facta liquidatione.*
3 *Recursus ad Iudices laicos, præsumitur habitus ab eo, cuius interest impedimentum præstare.*
4 *Impedimentum præstitum alieni, ad hoc vt non faciat id, quod tenebatur facere, ei non prodest si fuit affectatum, & procuratum.*
5 *Erga litteras Apostolicas ab omnibus debetur consueta pietas, & reuerentia.*
6 *Declaratoria denegari non potest, quando constat de contumacia partis.*
7 *Inobedientia, & contumacia est graue delictum, & deterrimi exempli.*
8 *Litterarum Apostolicarum contemptus alicuius, alios ad idem contemptum prouocat, & ideo iste est censuris coercendus.*
9 *Apostolicis mandatis spretis, actum est de iurisdictione, & regimine ecclesiastico.*

DECISIO CCCCIIII.

DOMINO Ioanne Rubio solùm informante, resolutum fuit, dandam esse declaratoriam contra Capitulum: Emanatis enim quatuor decisionibus, & tribus sententijs Rotalibus fuerunt expeditæ litteræ executoriales, terq. intimatę Capitulo, ac reproductæ, & demum seruatis quatuor terminis solitis non fuit doctum de paritione positiua, prout saltem respectu expensarum in mandato taxatarum necesse erat: Hæc enim restitutio
1 cum factum respectu Capituli † pro obedientia mandati Rotalis exposceret, sola patientia non satisfecit, sed Capitulum positiuè de actuali traditione docere tenebatur *iuxta tradit. per Seraph. decis. 1113. num. 3. in recent. dec. 478. par. 2. & in Leodien. Canonicatus S. Pauli 8. Aprilis 1622. coram me.*

Amplius etiam quoad possessionem ipsius dimidiæ portionis, requirebatur eadem paritio; quoniam cum à nemine detineretur, & à solo Capitulo tradi deberet, eiusdem Capituli partes erant, obediendo sententijs Rotalibus, introducere procuratorem D. Ioannis instantem in ipsam possessionem, & in illa eũdem manutenere. Et itidem
2 etiam quoad fructus liquidos: Quo vero † ad illiquidos, opus fuisset quod Capitulum obtulisset solutionem, facta liquidatione *iuxta decis. 1. Achill. de sent. excom.* Et sic pro his patientia non satisfecit, sed factum positiuè requirebatur.

Verum imò, & depositiua contumacia Capituli, constare Domini censuerũt: Quia recursus habitus fuit ad Iudices laicos pro impedienda executione litterarum executorialiũ Rotæ: qui qui-
3 dem recursus † præsumuntur habiti ad instantiam Capituli, cuius intererat hoc impedimentum, ad *cap. constitutis il primo de testib. Card. Seraph. dec.* 1094.

1094.*& fuit dictum in Vicentina Cantaria 4. Iulij coram Litta, & in Burgen. Abbatia de Salas 20. Nouemb. 1613. coram bo. me. Vbaldo.*

Neque Capitulum excusari posse videtur à pa-
ritione, eo quod executoriales fuerint per consi-
4 lium Regium ablatæ: tum quia huiusmodi † abla-
tio fuit per ipsum effectuata, & procurata. Tum,
quia litteris executorialibus per Consilium Re-
gium restitutis, adhuc Capitulum renuit execu-
5 tionẽ. Et certè Rota à Capitulo † consuetã pieta-
tẽ & reuerentiã erga litteras Apostolicas deside-
rauit in hoc negocio, cum necdum tot subterfu-
gijs paritionem protrahere tentauerit, sed etiam
Notarium exhibentem litteras Rotales, & decre-
ta Consilij de illis exequendis, & instantem pro
exequutione acrioribus verbis impetiuerit. Ex
6 quibus vndequaque constat de † contumacia Ca-
pituli, & consequenter denegari non debet de-
claratoria, *Cassad. decis. 6. de caus. possess. & propr. Crescent. decis. 1. de sequestr. possess.* Graue enim
7 delictum, & † deterrimi exempli est inobedientia,
& contumacia, *glos. in cap. duo sunt. 96. distinct. Abb in cap. 1. nu. 10. & ibi Rip. nu. 29. de iudic. Couar. in cap. Alma mater. par. 1. §. 9. nu. 3. de sent.*
8 *excom. in 6.* vtpote quæ ex contemptu † profici-
scitur, & alios ad contemptum prouocat, & ideo
9 censuris coercenda: spretis enim mandatis † actũ
est de iurisdictione, & regimine ecclesiastico.

Et ita D. Ioanne tantum informante, resolutum fuit; parte verò Capituli sæpius citata, informare renuente &c.

EM.MO, ET REV.MO D. CARD. VEROSPIO.

Romana Successionis.

Die Veneris 15. Nouembris 1630.

ARGVMENTVM.

Interpretatur statut. Vrb. lib. 1. cap. 145. quod excludit fęminas propter masculos ab hęreditate ascendentium, an scilicet comprehendat etiam nepotes, & alios descendentes ab ipsis, fęminis exclusis.

SVMMARIVM.

1 *Statutum excludens fœminas propter masculos, an comprehendat nepotes, & alios descendentes ex fœmina exclusa.*

2 *Ad aui hæreditatem de iure communi admittuntur filius, siue filia cum nepote ex altero filio.*

3 *Fœmina, quando est exclusa, censentur etiam exclusi omnes ab eo descendentes. vide distinctionem in num. 4. 5. & 35. & 36.*

6 *Statutum excludens matrem à successione, non præiudicat filijs, qui ex propria persona agunt ad successionem. vide num. 51.*

7 *Statutum excludens fœminas fauore agnationis ab hæreditate patris, censetur etiam excludere vniuersam illius progeniem à d. hæreditate.*

8 *Dotationis qualitas, non conuenit masculis.*

9 *Successio deferri non debet per saltus.*

10 *Stirps non debet esse melioris conditionis, quàm caput totius lineæ.*

11 *Inclusio vnius, est exclusio alterius.*

12 *Statutum excludẽs aliquas personas à successione alicuius, est strictè accipiendum, nec potest ad alios casus extendi, & num. 13.*

14 *Vocatio vnius, necessariò includit alterius exclusionem.*

15 *Lex dat actionem ei, cuius fauore est lata.*

16 *Statutũ, quando nihil operaretur in sensu directo, & idem contineret, quod ius commune, tũc in eo valet argumetum à contrario sensu, etiam ad correctionem iuris communis. vide num. 17.*

18 *Exclusiuum caput in statutis, semper est correspectiuum ad caput inclusionis, itaut, quod vni fuit concessum, alteri denegatum censetur.*

19 *Causæ diuersitas, quando in aliqua re non possit considerari.*

20 *Statutum excludens fœminas ab hæreditate patris, & matris, censeri debent propter eamdem causam exclusæ ab vtraque hæreditate.*

21 *Agnatio respectu matris considerari non potest.*

23 *Fœminæ, vt à masculis excludantur, ex dispositione statut. Vrb. cap. 145. lib. 1. requiritur, vt eadem fœminæ dotem habeant.*

24 *In fauorabilibus semper attendi debet persona, quæ fuit causa eiusdem fauoris.*

25 *Dos fœminis exclusis à statuto, ad effectum exclusionis, consideratur tanquam causa secundaria inducta per statuentes ad effectum moderandi rigorem statuti.*

26 *Dos fœminis exclusis datur quasi in compensationem exclusionis.*

27 *Soror nõ potest concurrere cum fratre ad successionem patris, vel matris propter statut. Vrb. lib. 1. cap. 145.*

28 *Statutum Vrb. lib. 1. cap. 145. necessariò non requirit, vt filiã dotata sit tempore delatæ successionis, sed sufficit, quod frater paratus sit eam dotare.*

29 *Frater constituens vnicam dotem sorori, vigore statuti exclusiui fœminarum, an excludatur d. soror ab vtriusque parentis successione.*

30 *Agnatio est vnica, & sola ratio in statutis, quæ excludunt fœminas ab hæreditate paterna.*

31 *Statuta exclusiua fœminarum propter masculos, plurima per vniuersum terrarum Orbem condita reperiuntur.*

32 *Filij non possunt dici agnati ipsi matri, vel auiæ.*

33 *Filij sequi debent familiam patris, non autem matris.*

34 *Masculinitatis qualitas, & non agnatio consideratur in statutis exclusiuis fœminarum propter masculos ab hæreditate matris, vel auiæ.*

37 *Mater est agnata, licet non possit conseruare agnationem.*

38 *Nepotes ex fœminis agnationem conseruare non possunt, cum nec ex eadem agnatione sint.*

39 *Filius, qui sororem exclusit, excludere etiam debet filios eiusdem sororis.*

40 *Mulieres etiam ipsæ censentur habere affectionem ad familiam sui viri.*

41 *Mulier transeundo saltim ex vsu in alienam familiam, videtur magis diligere filios masculos, & masculos ab eis descendentes, qui retinere possunt agnationem sui viri, quàm fœminas, &*
eius

prius descendentes qui d. agnationem conseruaream non possunt.

42 Agnatio in statuto exclusiuo fœminarum propter masculos ab hæreditate materna, non consideratur respectu ipsius fœminæ, de cuius successione tractatur. sed respectu masculorum agnatorum quibus d. hæreditas defertur, & num. 43.

44 Statuta exclusiua fœminarum propter masculos prohibent, nè diuitiæ vnius familiæ deueniant ad extraneos, siue illæ proueniant à masculis agnatis, siue à fœminis cognatis.

45 Statuta exclusiua fœminarum propter masculos non possunt dici odiosa.

46 Masculinitas cõsiderata à statuto exclusiuo fœminarum, intelligenda est de descendentia masculorum ex masculis, nulla fœmina interposita post primam, & nu. 47. & 48.

49 Fœmina est finis paternæ agnationis, & caput alterius agnationis sui viri, & nu. 52.

50 Agnatio, quæ primum cœpit in fœmina, in eadem retinetur per illius filios, & descendentes masculos.

53 Decis. 463. par. 2. in recent. declaratur.

54 In decisionibus non est faciendum fundamentum, si causa iterum fuerit proposita, & nihil fuerit resolutum.

55 Bart. in l. qui superstitis. ff. de acquir. possess. declaratur.

56 Mater, si non sit exclusa ab hæreditate patris, sed si velit ipsa ab ea abstinere, hoc factum non præiudicat filijs. declara nu. 57.

58 Prouisionis factæ ab homine, ac iuris à lege constitutæ non est eadem vis, ac virtus.

59 Exclusio fœminarum facta à statuto, non habet eam conditionem, quam habet renunciatio facta per eas.

DECISIO CCCCV.

IN hac causa, quam super successione auiæ maternæ coram me instituerunt nepotes ex filia fœmina iam defuncta, cùm ad eorumdem nepotū instantiam proposuissem hodie dubium, an in huiusmodi successione ius illis competeret, visum fuit Dominis quæstionis istius difficultatem, sicut & resolutionem pendere ab interpretatione statuti Vrbis. an scilicet cum in cap. 145. lib. 1. pro-
1 pter masculos † excludit fœminas ab hæreditate ascendentium, comprehenderet ipsum statutum etiam nepotes, & alios descendentes ex fœmina iam exclusa, tanquam positum, & fundatum in ratione agnationis, quia si niteretur in sola qualitate masculinitatis, res parum haberet difficultatis, nec istis nepotibus, qui masculi sunt, obesset qualitas sexus, quæ matrem inhabilem fecit, & succederent iuxta dispositionem iuris communis,
2 ex quo † ad hæreditatem, aui filius, siue filia cum nepote ex altero filio pariter admittuntur, vt in §. si quis igitur auth. de hæred. ab intestat. venient. & in §. cum filius instit. de hæred. qui ab intestat. defer.

Et non negabant conclusionem hi nepotes, vt
3 exclusa † fœmina censerentur exclusi omnes ab ea descendentes in casu, quo illũ examinarunt Doct. & quotiescumque considerari potest alterius, & lineæ masculinæ fauor, ex cuius causa semel facta fuit exclusio, cum hanc distinctionem, an ipsa
4 † exclusio respiciat commodum, & fauorem alterius, siue potius causam, quæ diuidi, & separari nõn possit à persona quæ fuit exclusa, quam primus omnium fecit *Bart. in l. liberorum. nu. 16. ff. de verb. signif. & in l. 2. §. viden. nu. 3. ff. ad Tertull.* sequuti postea fuerint *Salicet. in l. maximum vitium, num. 5. in fin. & 8. Bald. nu. 3. C. de liber. præte. Castrens. in l illam. n. 9. C. de collat. & ibid. Dec. num. 13. Ias. in l. si mater tua. n. 10. C. de succeß. edict. Corn. in l. 1. num. 18. C. de condit. insert. Bald. cons. 171. nu. 2. Castr. cons. 91. n. 1. lib. 2. Ias. cons. 221. col. 3. lib. 2. Dec. cons. 71. num. 2. Roman. cons. 40. num. 4 Natt. cons. 581. num. 26. lib. 2. Soccin. sen. cons. 5. nu. 7 lib. 1. Corn. cons. 57. num. 11. lib. 2. Albert. Brun. de statut. fœmin. exclus. art. 6. nu. 90. Io. Campeg. eod. tract. q. 21. nu. 95. Craff. in §. successio q. 4. num. 3. & 5.* & alij quos latissimè cumulant *Tiraq. de iure primog. q. 12. nu 11. Molin de primog. lib. 3. cap. 5. num. 41. Valent. Forster. de succeß. ab intest. lib. 3. c. 16.* Sed cum hanc exclusionem soli eorum matri officere contenderent, diuersum esse dicebant hoc ius, ex quo debita sibi erat auię successio à iure eiusdem matris,
5 † vt quamuis illius gradum occuparent, non tamen eodem modo repræsentare deberent ipsius personam, sed positi ex legis ministerio in locum, siue gradum filiorum, vt declarat *Bart. in l. 1. §. si sit nepos. ante nu. 1. vers. vnde prima solutio. ff. de collat. dot. & in l. 1. §. si sit filius. ff de coniungen. emancipat liber.* exponendo verba illa, *in locum sui patris succedant*) quæ habentur *in §. cum filius instit. de hæred. quæ ab intest. defer.* vt intelligenda sint, quasi in gradum sui patris succedant,
6 atque ita distingueretur locus, † quem tanquam vacantem occupare debet filius, ab eiusdem filij iure, quod etiam dixit idem *Bart. in l. qui superstitis. 93. num. 2. ff. de acq. hæred. & in l. si auus. nu. 1. C. de liber. præterit.* & eamdem distinctionẽ visi etiam sunt facere *Alex. cons 4. num. 13. lib. 4. Aret. cons. 143. nu. 3. Bursat. cons. 67. nu. 24. lib. 1. Bero. cons 120 num. 82. vol. 2. Matthesil. de succeß. ab intest art. 3. num. 11.* & alij adducti per *Surd. cons. 85. nu. 2. Tiraq. de iur. primog. q. 40. nu. 119.*

Id vero ex ipsius statuti dispositione, se assequi etiam dicebant, cum in posteriori parte eiusdem statuti, quæ excludebat filiam à successione matris, & auiæ, & quæ potissimum ad hoc præsentis controuersiæ caput pertinebat, non solum considerari non posset fauor, & causa agnationis, ex qua moueri forte potuerunt statuentes, vt eamdem filiam, & vniuersam illius progeniem exclu-
7 deret ab hæreditate patris, † & ideo non censeretur facta in ipsa stirpe exclusio, vt videntur omnes admittere, quotiescumque cessat causa eiusdem agnationis, vt in his terminis allegabatur *decis. inter recent. 463. num. 8. par. 2.* sed ex ipsa præterea dotationis causa, quæ solum in hac posteriori parte fuit per statutum considerata, & quæ in sola eorum matre verificari poterat, dicebant fieri, & reddi eamdem exclusionem personalem, dum non poterat porrigi ad nepotes, quibus nec dos aliqua
8 fuit constituta, nec † conueniebat qualitas dotationis,

tionis, vt concludit *Bald. in d. l. maximum vitium nu. 20. C. de liber. præterit. & in l. scimus. num. 14. in fin. C. de inoff. testam. Corn. conf. 116. num. 12. volum. 2.*

Verum his non obstantibus, ad quæ potissimum reducebantur omnia horum nepotum fundamẽta, contrariam sententiam concordibus suffragijs amplexi fuerunt Domini, & pro eorumdem nepotum exclusione considerarunt, quod non solum in parte exclusiua ipsius statuti, dum nominatim prohibebat, filias fœminas in hæreditate patris, aut alterius descendentis concurrere cum fratribus, videri poterant hi nepotes, & ipsi prohibiti succedere ex rationibus, quas in comprobatione distinctionis allatæ per Bart. considerant Doct. ne
9 successio † deferatur per saltus, vt præcipuè aduertit *Bald. in c. 1. §. & quia vidimus num. 12. qui feud. dar. poss. Tiraq. de iur. primog. ead. q. 12. nu. 9.*
10 siue ne melioris conditionis sit ipsa stirps, † quàm caput totius lineæ, dum maior etiam ratio subesse videtur, vt ijdem nepotes, tanquam magis remoti, quam mater, excludantur ex *notat. in l. si viua matre. C. de bon. matern. & dixit Speculat. in tit. de emphyt. §. nunc aliqua. nu. 173 q. 146. idem Ias. in d. l. si mater tua. nu. 10. C. de succes. edict. & in conf. 141. col. 6. in princ. vers. idem statutum vol. 2. Salycet. in d. l. maximum vitium. nu. 5. C. de liber. præterit. Aret. in l. Gallus. §. nunc de lege. nu. 52. ff. de liber. & posthu.* & latissimè deduxit *Surd. d. cons. 85. num. 10. Rub. Alex. conf. 16. nu. 13.* sed cum in parte, qua masculos ipsum statutum includebat, non solum exclusis fœminis vocarentur filij masculi, sed etiã nepotes ex eodem filio, hæc qualitas, quam in nepotibus requirebat statutum, vt descenderent ex masculis, nominatim visa fuit
11 continere † aliorum nepotum exclusionem, qui non ex masculis prouenirent, licet enim in capite fœminarum exclusiuo dicendum videretur, eius-
12 dem statuti exclusionem nonnisi strictè † concipiendam, neque posse ad alios casus porrigi, vt quæ tacitam exhæredationem continebat, *Alex. in l. venia edicti. nu. 6. Ias. num. 4. C. de in ius vocan. Alex. conf. 7. num. 11. lib. 2. Dec. conf. 13. nu. 7. circa med. Corn. conf. 95. num. 20. vol. 2. Alciat.*
13 *conf. 12. nu. 12. lib. 2.* aut etiam, † vt quam minimum ex ea ius commune corrigeretur, vt hac ratione inter alias in terminis statuti mota fuit *Rota d. decis. 463. num. 4. par. 1. recent. & notat Bart. in l. 3. §. hac verba. ff. de neg. gest. & in l. omnes populi. nu. 53. ff. de iustit. & iur. Rom. conf. 199. n. 4. Paris. conf. 110. num. 31. lib. 3.* in altera tamen parte, ex qua desumebatur vocatio, & dispositio fauore masculorum, non poterat negari, quin semper, & perpetuò remanerent exclusi descendentes ex fœminis, cum vnius vocatio necessariò
14 † diceret, & includeret alterius exclusionem, & eadem verba tanquam prolata per statuentes, qui potuerunt super successione disponere, solis ma-
15 sculis darent actionem, † quorum fauore lata fuit lex, vt etiam ratiocinatur *Bart. in d. l. 2. §. videndum. num. 2. in fin. ff. ad Sen. Conf. Tertull. Bald. in in l. max. vitium. nu. 2. C. de liber. præterit. in l. quod vero 14. nu. 6. ff. de legib. in l. illam. nu. 3. C. de collat. & in conf. 171. num. 2. lib. 2. Natta conf. 581. nu. 28. Menoch. conf. 172. nu. 32. Soccin. sen. conf. 241. nu. 7. & 9. lib. 2. Capr. 137. nu. 3. & 4. Albert. Brun. de statut. art. 6. nu. 90.* & certè nihil operaretur statutum in sensu directo, & idem contineret, quod ius commune, si eodem modo nepotes ex masculo, ac nepotes ex fœmina deberent suc-
16 cedere, quo casu † valere argumentum à contrario sensu etiam ad correctionem iuris communis communiter receptum est *Bald. in l. conuenticula nu. 4. C. de Episc. & Cleric. Dec. in l. 1. nu. 53. ff. de off. eius cui mand. est iurisd. Aret. in l. qui testamẽto nu. 8. ff. de test. im Crot. in l. omnes populi. n. 201. ff. de iust. & iur. Ias. in conf. 115. num. 4. lib. 4. Roman. conf. 99. nu. 6.* & conclusionem in his terminis latè, ac pluribus probat *Alderan. Mascard. de statut. interpretat. conclus. 4. nu. 73.* Immò secum inuicem pugnarent verba eiusdem statuti, si cum vocat nepotes descendentes ex filio masculo
17 iam defuncto, † admitteret etiam nepotem ex filia, quam à fratre, & eiusdem fratris filio voluit excludi, propter quam rationem etiam in proposito dixerunt *Bart. in d. §. viden. ff. ad S.C. Tertul. Bald. in d. l. maximum vitium. num. 3. C. de liber.*
18 *præterit.* caput exclusiuum † in statutis semper esse correspectiuum, ad caput inclusionis, itaut quod vni concessum fuit, alteri denegatum censeatur.

Neque his obesse dixerunt Domini distinctionem factam inter vtrumque caput ipsius statuti, vt cum in posteriori parte, in qua agebatur de successione matris, & auiæ, non posset cõsiderari ratio, & fauor agnationis, causa huius exclusionis, quæ in eadem parte continebatur, fuerit aut fauor filiorum masculorum, & sic sola qualitas masculinitatis, aut etiam dos, quam solui mandabat statutum filiæ exclusæ. Hæc enim distinctio vix poterat considerari in casu huius statuti in quo, cum vtraque hæreditas non fuisset considerata principaliter, & distinctè dispositio, quæ fœminam excludebat ab hæreditate matris, & auiæ, non videbatur dici posse noua, aut diuersa ab ea, quæ continebat exclusionem ab hæreditate patris, & aliorum ascendentium masculorum, quod clarissimè probatum videri poterat ex contextu, & verbis eiusdem statuti, cum per dictiones relatiuas nominarentur in hac secunda parte eædem filiæ, quæ fuerunt in prima exclusæ à patris successione, & cõtinuata, ac non intermissa oratione caueretur, vt eædem filiæ, nec matri, nec auiæ deberent succedere. Et quamuis hæc solum viderentur concludere respectu effectus, & modi huius exclusio-
19 nis, ex quibus † non poterat inferre diuersitatem causæ, propter quam fuit facta eadem exclusio, vt hanc distinctionem visi fuerunt facere, *Dec. conf. 302. num. 7. Ias. conf. 115. nu. 4. vers. tertio principaliter lib. 4. Paris. conf. 49. num. 55. lib. 3. Bero. conf. 120. nu. 15. & 62. lib. 2. Panc irol. conf. 188. num. 14. Honded. conf. 1. nu. 27. lib. 2.* & Rota coram *Greg. decis. 293. nu. 18.* qui omnes concludũt
20 non ideo, quod eodem modo fuerint † fœminæ exclusæ ab hæreditate patris, & matris, censeri debere propter eamdem rationem exclusas ab vtraque hæreditate, cum non possit agnatio respectu
21 † matris considerari, adhuc tamen hæc distinctio non

non poterat probari in casu huius statuti, aut respectu successionis, de qua agebatur.

Et quantum ad dotem non fuit illa causa huius exclusionis, dum præter hanc dotis qualitatem fuit etiam spectatus fauor filiorum masculorum, quo casu admittit idem Bald. vt cum simplex fuerit exclusio, afficiat non solum matrem cui dos
22 data fuit, † sed etiam ipsius filios, & alios ex ea descendentes, & hanc etiam distinctionem sequuti fuerunt *Salicet. in d. l. maximum vitium. num. 8. Bald. nu. 20. C. de liber. præterit. Fulgos. cons. 54. nu. 3. Io. Campeg. super tract. exclus. fœmin. q. 21. nu. 101. Albert. Brun. eod. tract. art. 6. nu. 95.* qui dicit, confundi hoc casu, causam dotis, cum causa ipsius agnationis *Corn. in eadem l. maximum vitium nu. 20.* Vbi postquam repetijt omnia, quæ pro contraria opinione ponderauit *in cons. 119. lib. 2.* dicit opinionem Baldi esse veriorem, & in praxi sequendam. Nam licet, vt possent fœminæ
23 à masculis † excludi, requiratur ex dispositione eiusdem statuti, vt dotem habere deberent eædem fœminæ, tamen solis masculis tribui poterat hæc exclusio, non solum quia sola persona eorundem filiorum spectari poterat, quorum fauore fœminæ
24 debebant excludi, cum semper in † fauorabilibus attendi debeat persona, quæ fuit causa eiusdem fauoris, tanquã causa principalis, vt arg. notatorũ *in l. sed si hac. §. vltimo. ff. de in ius vocan. trad. Bald. in l. quod vero nu. 3. ff. de legib. & in l. venia edicti. nu. 4. C. de in ius vocan. Ias. in cons. 115. sub num. 4 vers. nam persona quæ excluditur vol. 4. Natt cons. 581. num 26. Albert. Brun. super stat. exclus. fœmin. art. 6. num. 90.* Verum etiam
25 † quia nec ipsa dos poterat considerari, nisi tanquam causa secundaria inducta per statuentes, ad
26 moderandum rigorem statuti, & † quasi in compensationem exclusionis, dum neque succedere debebat in locum legitimæ, neque eius obligatio esse debebat puta, sed solum in casu matrimonij, & nuptiarum iuxta distinctionem *Castr. in l. Titio centum. § Titio genero ff. de cond. & demonstr.* quam in his terminis sequutus fuit *Cephal. cons. 5. nu. 73* & in terminis huius statuti *Gabr. cons. 5. lib. 1. & cons. 139. lib. 2. Rota decis. 520. n. 1. par. 1. diuers.* & poterant in casu huius statuti videri hæc eo etiam veriora, quia cum satis habuerit ipsum
27 statutum, ne posset † soror concurrere cum fratre ad hæreditatem tàm patris, quàm matris, si hanc dotem illi paratus esset dare idem frater, nec illud necessariò requisiuerit, vt tempore delatæ succes-
28 sionis mulier † dotata esset; satis inde colligebatur, quod non poterat eadem dos esse causa huius exclusionis, cum propter vnicam dotem, quæ per fratrem sorori constituta esset excluderetur soror ab vtriusque successione, & hæc vis vnius, ac so-
29 lius tantum † dotis esse non posset, vt esset loco, & expleret vicem duarum hæreditatum, vt in terminis similis statuti arguit *Castr. cons. 91. num. 3. lib. 2, Cephal. d. cons. 5. nu. 70.* & super hoc eodem statuto dictum fuit *in decis. Put. 277. lib. 1. in correct. & apud Sarnen. decis. 104. lib. 1.*

30 Quo vero ad alteram causam agnationis, † admittunt illam Doct. tanquam vnicam & solam rationem exclusionis fœminarum ab hæreditate paterna, & semper hoc modo interpretati fuerũt
31 similia statuta, † quæ plurima per vniuersum terrarum Orbem condita reperiuntur, vt apparet ex *Cyn. in l. publico in 4. quæst. C. ad l. Iul. de adulter.* qui hanc esse testatur obseruantiam ferè omnium Ciuitatum Italiæ, & idem dixerunt *Bald. in l. quod vero. num. 3. ff. de legibus Castr. cons. 40. num. 4. lib. 2. Ias. cons. 221. col. 3. vers. 3. mouetur lib. 2. Soccin. sen. cons. 63. num. 17. vol. 3. Menoch. cons. 95. num. 60. Gabr. cons. 10. num. 10. lib. 2. Io. Campeg. de Stat. exclus. fœmin. q. 21. nu. 103. Tiraq. de iur. primog quæst. 13 n. 9 Molin. de primog. lib. 3. cap. 5. num. 29. & fuit in Casenaten fideicommissi 24. Ianuarij 1628. coram R. P. D. meo Durano,* & in terminis huius statuti *in decis. 770. n. 4. par. 2. recent. & in Romana emphyteusis 18. Maij 1601. coram Reuerẽdiss. D. meo Decano, & coram Card. Caualerio decis. 583. nu. 1.* In hæreditate verò matris, & aliarum fœminarum ascendentium ideo negant, eamdem agnationem dici debere eiusdem
32 exclusionis causam, quod filij, † qui successuri sunt, non possunt dici agnati ipsi matri, aut auiæ, cum sicut dicitur *in l. familiæ appellatione 196. ff. de verb. signif. & in §. 1. instit. de legit. agn. tutel. & in §. sunt autem agnati. instit. de legit. agnat.*
33 *success.* sequi debeant patris, † non autem matris familiam. Sed cum plures dari possint casus, in quibus agatur de concursu masculorum cum fœminis in hæreditate communis parentis, quorum occasione diuerso modo considerari, & accipi solet à Doct. hæc agnatio, vt apparet ex notatis, per Bart. qui hanc casuum diuersitatem considerauit *in d. l. liberorum nu. 12. 13. 14. & 15.* respectu hæreditatis auiæ, quæ in casu huius decis. petitur per nepotes ex filia, duo videntur posse casus contingere, qui etiam fuerunt per Doct. considerati, ad interpretationem huius statuti exclusiui fœminarum. Vel enim agitur, vt nepotes ex filia defuncta succedere debeant in hæreditate auiæ exclusis sororibus, & possunt fortasse vera esse hoc casu, quæ dicuntur, vt non fuerit respectu horum nepo-
34 tum spectata agnatio, sed sola qualitas † masculinitatis, cum eadem qualitas posset illis dare prælationem aduersus fœminas, vt propter hanc rationem ad fauorem masculorum Consulti responderunt *Ias. cons. 115. num. 5. vers. sed præmissis non obstantibus lib. 4. Dec. cons. 302. nu. 6.* licet ab illis dissenserint *Ruin. cons. 18. vol. 3. Grat. cons. 26. nu. 16. vol. 1.* qui propter eamdem rationem, quod hi nepotes agnati dici non possint, non putarunt, ab illis excludi debere sorores. Vel agitur, vt eiusdem fœminæ defunctæ filij, & nepotes auiæ concurrere debeant cũ auunculo, & hoc casu non potest videri, vt satis esse debeat eisdem nepotibus, quod masculi sint, cum etiam hoc casu, quo
35 agitur de hæreditate auiæ, vrgeat † contra illos ratio, quam respectu aui considerauit *Bart. in d. l. liberorum. nu. 14.* vt nullo modo possint venire iidem nepotes: cum si velint admitti ex persona matris, obstet illis ratio, quæ matrem exclusit; Si
36 verò venire † velint ex propria persona excludi debeant. tanquam posteriores ab eorum patruis, aut auunculis, & hanc Bart. rationem secuti fuerunt *Corn. in l. 1. nu 20. C. de condit. insert. Alex.*

in

in l.venia edicti. nu.6. C. de in ius vocan. Io. Andr.in addit.ad specul.in rubr.de testam.in fin.Roman.cons.40.nu.4. Ias.cons.221. col.3.vers.2.mouetur lib.2. Natt. cons.581. n.26. immò *Rota coram Greg.decis.293. nu.19.* dixit, maiorem etiam subesse rationem pro exclusione horum nepotũ,
37 quam sit in eorum matre, cum eadem mater † sit agnata, licet non possit conseruare agnationem,
38 ipsi verò nepotes non solum agnationem † conseruare non possint, sed neque ex eadem assignatione sint, quasi duplex in illis videatur concurrere causa exclusionis.

Et licet noluerint Doct. hoc casu, auunculum præferri in hæreditate suæ matris, eo quod illi dici deberet agnatus, aut quod eadem mater hanc rationem agnationis spectasse videretur, nemo tamẽ
39 dubitauit, quin ipse filius, † qui sororem exclusit, excludere deberet etiam filios eiusdem sororis, licet varijs rationibus ad id moti fuerint. Nam aliqui dixerunt id procedere propter affectionem,
40 quam † videtur habuisse mulier ad familiam sui viri, quam rationem sequuta fuit *Rota coram Greg. decis.514. n.10.* & tenuerunt *Soccin.iun.cons.56. num.4. lib.4. Decian.cons.127.n.25.lib.3. Panicirol.cons.188.nu.14. Honded.cons.1. nu.28. lib.2. Mant.de coniect.lib.6.tit.10. nu.7. Franch.decis. 182.num.11.* cum ipsa mulier transeundo saltim ex vsu in alienam familiam, videatur magis dili-
41 gere filios masculos, † & masculos ab eis descẽdentes, qui retinere possunt agnationem, & familiam eiusdem viri, quam fœminas, & filios, ac nepotes earumdem fœminarum, per quos eadem agnatio conseruari non potest; aliqui voluerunt, agnationem considerandam esse non respectu ipsius fœminæ, de cuius successione tractatur, sed re-
42 spectu masculorum † agnatorum, quibus delata est successio per statutum, vt in specie voluerunt *Ruin.d.cons.18.sub nu.5.vol.3.Grat.eod.cons.26. num.53.lib.1.* cum eorumdem masculorum, & fa-
43 miliæ conseruationi † prospicere censeantur huiusmodi statuta, quatenus in vniuersum prohibẽt, ne diuitiæ deueniant ad extraneos, siue illæ pro-
44 ueniant à masculis agnatis, † siue à fœminis cognatis, vt hanc interpretationem ad litteram posuisse visus est *Alciat.in l.liberorum. nu.12.ff.de verb.signif. Bart.cons.68.num.2. lib.2. Curt. iun. cons.150.nu.2.Honded.cons.1. nu.27. & 28.lib.2.*
45 Ex quo neque dici posse † odiosa, quamuis fœminarum exclusionem contineant, voluerunt inter cæteros, *Bald. in l.venia edicti. nu.4. Alex. nu.6. Dec.nu.5. & 8. C. de in ius vocan. Castr. cons.40. nu.4. lib.2. Curt.sen.cons.9. num.18. Soccin.iun. cons.3. nu.20.lib.1. Gabr.cons.15. nu.3. lib.2. Albert.Brun.* qui hanc dicit communem, & veriorem *super statut.exclus.fœmin.art.4.nu.6. & fuit dictum in Amerina successionis 19.Ianuar.1594. coram Penia.* Alij demum voluerunt, vt ideo descendentes ex fœminis, licet masculi admitti non possent, quod masculinitas considerata per statu-
46 tum intelligenda † sit de descẽdentia masculorũ ex masculis, nulla fœmina interposita post primam, de cuius successione agitur, vt toto *cons.91. lib.2.* probat *Castren.Ias.cons.115. num.2. vol.4. Ruin.d.cons.18.sub eod.nu.5. vers. vltra prædicta vol.3. Grat. d.cons.26.nu.7.* quod, vel idem est in effectu, atque ipsa agnatio, vt concludit idem *Castr.eod.cons.91. num.4.* qui ideo dicit, respectu
47 successionis fœminæ † idem esse masculos atque agnatos, & *cons.422.num.3. lib.1. Curt.iun.cons. 150.num.2. Molin. de primog. lib.3. c.5. concl.6. nu.47.* vel certè parum prodesse potest hoc casu rationis diuersitas, quæ posset considerari pro causa exclusionis inter vtramque hæreditatem, si semper, & eodem modo excludi debent hi nepotes ex fœmina, siue quia ipsi non sint de agnatis, siue quia non descendant ex masculis. Et quod in
48 casu huiusmodi, & similium statutorum † non possit distingui hæc qualitas masculinitatis ab ipsa agnatione, ex eo præterea argui poterat, quia eadem fœmina, quæ est finis paternæ † agnationis,
49 † dicitur etiam caput alterius agnationis sui viri & ad hanc agnationem videntur necessario, respectum habuisse eadem statuta, dum cõstituendum est primum aliquod eiusdem agnationis initium, & non id agitur, vt suam, ac paternam agnationem conseruare debeat fœmina, de cuius succes-
50 sione tractatur, sed vt ea † agnatio, quæ primum cœpit in eadem fœmina, retineatur per illius filios, & descendentes masculos.

Ex his sublata videri poterat altera distinctio, quæ etiã afferebatur super diuersitate iuris, quod in hac successione habebãt nepotes à iure matris,
51 vt tanquam † ex propria persona venientibus non obesset, quod ipsa mater fuisset ab eadem successione exclusa. Huius enim vis argumenti, quod captiosum ostendit, & pluribus refellit, *Surd.in cons.85.nu.12.* posset fortasse procedere, si solam matris personam peteret hęc exclusio non autem
52 illa consideraretur tanquam † principium, & caput totius lineæ, quo casu admittunt omnes, infici vniuersam matris stirpem, ac descendentiam, & fuit resolutũ in proprijs terminis huius statuti, & de nepote ex filia in *Romana supplementi legitimæ 8 Februarij 1583. coram Card. Arigonio inter impress. par.4. diuers. decis 415.* & in his ter-
53 minis dictũ fuit, † procedere decisionem in causa *Spoletana hæreditatis inter recent. decis. 463. par.1.* in qua suæ defensionis potissimum fundamentum constituebant hi nepotes, cum sicut videre est ex eadem decis tota illa sit in probando, vt ad hanc qualitatẽ non videretur respexisse statutum, de cuius interpretatione in casu illius decis. agebatur, & hoc præcipuè desumeretur, cum fœminam, quæ dotata esset, mandaret excludi per masculum, qui esset de progenie aui, patris, matris, fratris, aut sororis, quibus verbis, vt conficit eadem decis. etiam masculi ex matre, aut sorore nati continebantur; præterquam neque super eadem decis. dixerunt Domini, constitui posse fun-
54 damentum, cum † causa iterum proposita nihil resolutum fuisset propter rationes Bart. quæ non obstantibus illis verbis etiam visæ fuerunt vrgere.

Solum autem non oberit filijs qualitas matris, & distingueretur vnius ab alterius iure, si idem ius non habeant filij à matre, & sicut apparet in
55 casu, in quo loquitur † *Bart. in l. qui superstitis. ff.de acquir.hæred.* si mater non sit exclusa, sed velit ipsa abstineri à sui patris hæreditate, cum enim

id

56 id ius à lege delatum sit eisdem† filijs, non debet illis obesse factum suæ matris, & fuit ratio *Bart. in d.l. liberorum.n.16.ff.de verb. signif.* & benè, & in proposito considerarunt *Menoch.cons.318.nu.* 28. qui etiam respondet auctoritati eiusdem *Bart. in l.1.§ si sit nepos.ff.de collat.dot. Surd.d.cons.85. nu.13. Aret.in l.Gallus.§ nunc de lege. num.53.ff. de liber.& posthum.Ruin.cons.120.num.15. lib.1. Alex.in l.pactum.3.nu.7. & 8. C.de collat.* & facit etiam altera ratio, quam cõsiderat *Alex. in d l.pactum*, ne eisdem filijs obesse debeat hæc matris
57 † renunciatio, quia scilicet videatur habere tacitam conditionem, si hæreditas eidem matri deferretur, quæ effectum habere non potuit, dum ipsa mater mortua fuit antequam decederet illius pater, & auus filiorum, de cuius successione tractatur, cuius contrarium omninò contingit in casu, quo fœmina per statutum expressè prohibita sit
58 succedere, vel quia non † eadem sit vis; ac virtus prouisionis factæ ab homine, ac iuris à lege constituti pluribus probat *Surd.cons.85.nu.29. Ruin. cons.49.num.4.vol.1.* & latè declarat *Imol in l. si vero* (quam legit cum *l.dotalem seruum*) *§.de vero.ff.solut.matrim.* & præcipuè *ex nu.51. Bald.in l.maximum vitium.nu.19.C.de liber.præterit.* vel quia exclusio, quam quamdam quasi legem in ip-
59 sius matris ortu videtur † statutum præscripsisse, non habeat eam conditionem, quam habuit renunciatio facta per matrem, vt voluit idem *Surd. d.cons.85.nu.34. Ruin.cons.18.nu.10. cons.27.n.8. & cons.51.nu.13 vol.3.Aym.cons.127.num.4.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit.

REVER.MO P.D. MERLINO DECANO.

Squillacen. Abbatiæ.

***Die Mercurii* 20. *Nouembris* 1630.**

ARGVMENTVM.

Testis, quando non præsumatur solemniter iurasse, & quando è contra.

SVMMARIVM.

1 *Citationis quicumque defectus suppletur ex præsentia.*
2 *Citatio procuratoris ad recognoscendum apocas, quando sit frustratoria.*
3 *Notarius, si asserat simpliciter, quod testis iuratus &c. ex hac enunciatiua non oritur sufficiens iuramenti probatio.*
4 *Et ista opinio in Rota semper fuit seruata.*
5 *Scripturæ tactus videtur exigi quotiescumque iuramentum defertur à iure.*
6 *Iuramentum eo ipso, quod sufficienter probatur fuisse præstitum, præsumitur solemniter præstitum, hoc est tactis scripturis.*
7 *Ita vt neganti d. tactum scripturarum incumbit onus probandi.*
8 *Notarij enunciatiua, testis iuratus &c. etiamsi contineat, tactis scripturis, attamen non probat sufficientem iuramenti probationem.*
9 *Notario attestanti de actu, de præterito, & non gesto coram se ipso, non creditur.*
10 *Iuramentum testis probatur, quando Notarius de eo testatur per verba dispositiua, scilicet testis iurauit.*
11 *Notario asserenti, testes iuratos, creditur concurrentibus adminiculis, & particularibus facti circumstantys. & nu.12.*
13 *Qualitas adiecta verbo, intelligitur secundum tempus verbi.*
14 *Testis, vt dicatur solemniter iurasse ex quibus deprehendatur.*

DECISIO CCCCVI.

NON controuertebatur ab informãtibus pro D. Sirleto deberi fructus Abbatiæ D. Abbati Marco Antonio Vlano à die litis contestatæ, vt resolutum fuit sub die prima Iulij præteriti coram me, sed impugnabatur dumtaxat eorumdem fructuum liquidatio, & quantitas in decisione taxata, circa quam inspectionem Domini tamen in decisis permanserunt ex rationibus ibi deductis quæ placuere.

Nec obstare visum fuit quod receptæ confectæ à procuratore D Sirleti, & alia iura, ex quibus desumitur probatio quantitatis fructuum perceptorum, fuerint extracta sine partis citatione, quoniam cum idem procurator D. Sirleti præsens fuerit dictæ extractioni, & illas receptas recognouerit, vt in summ D. Abbatis M. Antonij num.2. ex
1 hac præsentia † suppletur quicumq; citationis defectus, *Rot. decis 11. de dol. & contum. in antiq. Cæs. de Graff. decis.15.num.6.de testib. Surd.cons. 227.num.16.* & frustratoria fuisset citatio procu-
2 ratoris, † qui apocas à se conscriptas, & recognitas impugnare non poterat.

Minus obstat, quod non videatur satis constare de iuramento testium, dum Notarius simpliciter
3 asseruit *testis iuratus &c.* ex † qua enunciatiua non oriri sufficientem iuramenti probationem, fuit opinio *glos. in cap.vt circa, de elect.* quam passim secuta est *Rota vt apud Verall. decis.123. & 246. par. 2. & decis.295 par.3.* & alia sæpius.

Quoniam Domini non dubitarunt de veritate prædictæ opinionis, quã *in hoc in casu Tribunali*
4 † semper fuisse seruatam, testatur *bo.me. Penia in decis.215.num.2. post 2.vol.cons. Farinac.* prout eam amplexa est *in decis.633.nu.4 par.2.recent. & decis.393.nu.8. ac decis. 784.num.1.par 1. & apud san.mem.Greg.XV.decis.39.num.3. & decis. 368 num 5.& coram bo.me. Card. Caualer.decis. 322. num.3* atque alibi; Non quidem ex ea ratione, quod deficiant verba tactis scripturis, qua-
5 rum tactus † videtur exigi quotiescumque iuramentum defertur à iure, prout est iuramentum testis, vt post *Felin. & Abb.* dicit *Paris. in cap. fraternitatis. num. 77. de testib.* quem videtur sequi *Farinac. de testib. quæst. 74 num. 20. ad fin.* quia eo ipso, quod sufficienter aliunde probatur
6 fuisse præstitum iuramentum, tunc † ob authoritatem Iudicis, & Notarij, ac taciturnitatem partis non opponentis, præsumitur illud solemniter præstitũ fuisse, hoc est tactis scripturis, licet solius iuraméti mentio fiat, ad eo vt parti tactũ† scriptu-

in l.venia edicti. nu.6. C. de in ius vocan. Io. An-
dr.in addit.ad specul.in rubr.de testam.in fin. Ro-
man.cons.40.nu.4. Ias.cons.221. col.3.vers.2.mo-
uetur lib.2. Natt. cons.581. n.26. immò *Rota co-*
ram Greg.decis.293. nu.19. dixit, maiorem etiam
subesse rationem pro exclusione horum nepotũ,
37 quam sit in eorum matre, cum eadem mater † sit
agnata, licet non possit conseruare agnationem,
38 ipsi verò nepotes non solum agnationem † con-
seruare non possint, sed neque ex eadem assigna-
tione sint, quasi duplex in illis videatur concurre-
re causa exclusionis.

Et licet noluerint Doct. hoc casu, auunculum
præferri in hæreditate suæ matris, eo quod illi dici
deberet agnatus, aut quod eadem mater hanc ra-
tionem agnationis spectasse videretur, nemo tamẽ
39 dubitauit, quin ipse filus, † qui sororem exclusit,
excludere deberet etiam filios eiusdem sororis, li-
cet varijs rationibus ad id moti fuerint. Nam ali-
qui dixerunt id procedere propter affectionem,
40 quam † videtur habuisse mulier ad familiam sui vi-
ri, quam rationem sequuta fuit *Rota coram Greg.*
decis.514.n.10. & tenuerunt *Soccin.iun.cons.56.*
num.4. lib.4. Decian.cons.127.n.25.lib.3. Panci-
rol.cons.188.nu.14. Honded.cons.1. nu.28. lib.2.
Mant.de coniect.lib.6. tit.10. nu.7. Franch.decis.
182.num.11. cum ipsa mulier transeundo saltim
ex vsu in alienam familiam, videatur magis dili-
41 gere filios masculos, † & masculos ab eis descẽ-
dentes, qui retinere possunt agnationem, & fami-
liam eiusdem viri, quam fœminas, & filios, ac
nepotes earumdem fœminarum, per quos eadem
agnatio conseruari non potest; aliqui voluerunt,
agnationem considerandam esse non respectu ip-
sius fœminæ, de cuius successione tractatur, sed re-
42 spectu masculorum † agnatorum, quibus delata
est successio per statutum, vt in specie voluerunt
Ruin.d.cons.18.sub nu.5.vol.3.Grat.eod.cons.26.
num.53.lib.1. cum eorumdem masculorum, & fa-
43 miliæ conseruationi † prospicere censeantur hu-
iusmodi statuta, quatenus in vniuersum prohibẽt,
ne diuitiæ deueniant ad extraneos, siue illæ pro-
44 ueniant à masculis agnatis, † siue à fœminis co-
gnatis, vt hanc interpretationem ad litteram po-
suisse visus est *Alciat.in l.liberorum. nu.12.ff.de*
verb.signif. Bart.cons.68.num.2. lib.2. Curt. iun.
cons.150.nu.2.Honded.cons.1. nu.27. & 28.lib.2.
45 Ex quo neque dici posse † odiosa, quamuis fœmi-
narum exclusionem contineant, voluerunt inter
cæteros, *Bald. in l.venia edicti. nu.4. Alex. nu.6.*
Dec.nu.5. & 8. C. de in ius vocan. Castr. cons.40.
nu.4. lib.2. Curt.sen.cons.9. num.18. Soccin.iun.
cons.3. nu.20.lib.1. Gabr.cons.15. nu.3. lib.2. Al-
bert.Brun. qui hanc dicit communem, & verio-
rem *super statut.exclus.fœmin.art.4.nu.6. & fuit*
dictum in Amerina successionis 19.Ianuar.1594.
coram Penia. Alij demum voluerunt, vt ideo de-
scendentes ex fœminis, licet masculi admitti non
possent, quod masculinitas considerata per statu-
46 tum intelligenda † sit de descendentia masculorũ
ex masculis, nulla fœmina interposita post pri-
mam, de cuius successione agitur, vt toto *cons.91.*
lib.2. probat Castren.Ias.cons.115. num.2. vol.4.
Ruin.d.cons.18.sub eod.nu.5. vers. vltra prædicta
vol.3. Grat.d.cons.26.nu.7. quod, vel idem est in
effectu, atque ipsa agnatio, vt concludit idem
Castr.eod.cons.91. num.4. qui ideo dicit, respectu
47 successionis fœminæ † idem esse masculos atque
agnatos, & *cons.422.num.3. lib.1. Curt iun.cons.*
150.num.2. Molin. de primog. lib.3. c.5. concl.6.
nu.47. vel certè parum prodesse potest hoc casu
rationis diuersitas, quæ posset considerari pro
causa exclusionis inter vtramque hæreditatem, si
semper, & eodem modo excludi debent hi nepo-
tes ex fœmina, siue quia ipsi non sint de agnatis,
siue quia non descendant ex masculis. Et quod in
48 casu huiusmodi, & similium statutorum † non pos-
sit distingui hæc qualitàs masculinitatis ab ipsa
agnatione, ex eo præterea argui poterat, quia ea-
dem fœmina, quæ est finis paternæ † agnationis,
49 † dicitur etiam caput alterius agnationis sui viri
& ad hanc agnationem videntur necessario, respe-
ctum habuisse eadem statuta, dum cõstituendum
est primum aliquod eiusdem agnationis initium,
& non id agitur, vt suam, ac paternam agnatio-
nem conseruare debeat fœmina, de cuius succes-
50 sione tractatur, sed vt ea † agnatio, quæ primum
cœpit in eadem fœmina, retineatur per illius fi-
lios, & descendentes masculos.

Ex his sublata videri poterat altera distinctio,
quæ etiã afferebatur super diuersitate iuris, quod
in hac successione habebãt nepotes à iure matris,
51 vt tanquam † ex propria persona venientibus non
obesset, quod ipsa mater fuisset ab eadem succes-
sione exclusa. Huius enim vis argumenti, quod
captiosum ostendit, & pluribus refellit, *Surd.in*
cons.85.nu.12. posset fortasse procedere, si solam
matris personam peteret hæc exclusio non autem
52 illa consideraretur tanquam † principium, & ca-
put totius lineæ, quo casu admittunt omnes, in-
fici vniuersam matris stirpem, ac descendentiam,
& fuit resolutũ in proprijs terminis huius statuti,
& de nepote ex filia in *Romana supplementi legi-*
timæ 8 Februarij 1583. coram Card. Arigonio in-
ter impress. par.4. diuers. decis 415. & in his ter-
53 minis dictũ fuit, † procedere decisionem in cau-
sa *Spoletana hæreditatis inter recent. decis. 463.*
par.1. in qua suæ defensionis potissimum funda-
mentum constituebant hi nepotes, cum sicut vi-
dere est ex eadem decis. tota illa sit in probando,
vt ad hanc qualitatẽ non videretur respexisse sta-
tutum, de cuius interpretatione in casu illius de-
cis. agebatur, & hoc præcipuè desumeretur, cum
fœminam, quæ dotata esset, mandaret excludi per
masculum, qui esset de progenie aui, patris, ma-
tris, fratris, aut sororis, quibus verbis, vt conficit
eadem decis. etiam masculi ex matre, aut sorore
nati continebantur; prærerquam neque super ea-
dem decis. dixerunt Domini, constitui posse fun-
54 damentum, cum † causa iterum proposita nihil
resolutum fuisset propter rationes Bart. quæ non
obstantibus illis verbis etiam visæ fuerunt vrgere.

Solum autem non oberit filijs qualitas matris,
& distingueretur vnius ab alterius iure, si idem
ius non habeant filij à matre, & sicut apparet in
55 casu, in quo loquitur † *Bart. in l. qui superstitis.*
ff. de acquir. hæred. si mater non sit exclusa, sed ve-
lit ipsa abstineri à sui patris hæreditate, cum enim
id

56 id ius à lege delatum sit eisdem† filijs, non debet illis obesse factum suæ matris, & fuit ratio *Bart. in d.l. liberorum.n.16.ff.de verb. signif.* & benè, & in proposito considerarunt *Menoch.cons.318.nu.28.* qui etiam respondet auctoritati eiusdem *Bart. in l.1.§ si sit nepos.ff.de collat. dot. Surd.d.cons.85.nu.13. Aret.in l.Gallus. § nunc de lege. num.53.ff. de liber.& posthum. Ruin.cons.120.num.15. lib.1. Alex.in l.pactum.3.nu.7. & 8. C.de collat.* & facit etiam altera ratio, quam cōsiderat *Alex. in d l.pactum*, ne eisdem filijs obesse debeat hæc matris
57 † renunciatio, quia scilicet videatur habere tacitam conditionem, si hæreditas eidem matri deferretur, quæ effectum habere non potuit, dum ipsa mater mortua fuit antequam decederet illius pater, & auus filiorum, de cuius successione tractatur, cuius contrarium omninò contingit in casu, quo fœmina per statutum expressè prohibita sit
58 succedere, vel quia non † eadem sit vis; ac virtus prouisionis factæ ab homine, ac iuris à lege constituti pluribus probat *Surd.cons.85.nu.29. Ruin. cons.49.num.4.vol.1.* & latè declarat *Imol in l. si vero* (quam legit cum *l. dotalem seruum*) *§. de vero.ff. solut.matrim.* & præcipuè *ex nu.51. Bald.in l.maximum vitium.nu.19.C.de liber.præterit.* vel quia exclusio, quam quamdam quasi legem in ip-
59 sius matris ortu videtur † statutum præscripsisse, non habeat eam conditionem, quam habuit renunciatio facta per matrem, vt voluit idem *Surd. d.cons.85.nu.34. Ruin.cons.18.nu.10. cons.27.n.8. & cons.51.nu.13 vol.3. Aym.cons.127.num.4.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit.

REVER.MO P.D. MERLINO DECANO.

Squillacen. Abbatiæ.

Die Mercurii 20. Nouembris 1630.

ARGVMENTVM.

Testis, quando non præsumatur solemniter iurasse, & quando è contra.

SVMMARIVM.

1 *Citationis quicumque defectus suppletur ex præsentia.*
2 *Citatio procuratoris ad recognoscendum apocas, quando sit frustratoria.*
3 *Notarius, si asserat simpliciter, quod testis iuratus &c. ex hac enunciatiua non oritur sufficiens iuramenti probatio.*
4 *Et ista opinio in Rota semper fuit seruata.*
5 *Scripturæ tactus videtur exigi quotiescumque iuramentum defertur à iure.*
6 *Iuramentum eo ipso, quod sufficienter probatur fuisse præstitum, præsumitur solemniter præstitum, hoc est tactis scripturis.*
7 *Ita vt neganti d. tactum scripturarum incumbit onus probandi.*
8 *Notarij enunciatiua, testis iuratus &c. etiamsi contineat, tactis scripturis, attamen non probat sufficientem iuramenti probationem.*
9 *Notario attestanti de actu, de præterito, & non gesto coram se ipso, non creditur.*
10 *Iuramentum testis probatur, quando Notarius de eo testatur per verba dispositiua, scilicet testis iurauit.*
11 *Notario asserenti, testes iuratos, creditur concurrentibus adminiculis, & particularibus factis circumstantijs. & nu.12.*
13 *Qualitas adiecta verbo, intelligitur secundum tempus verbi.*
14 *Testis, vt dicatur solemniter iurasse ex quibus deprehendatur.*

DECISIO CCCCVI.

NON controuertebatur ab informātibus pro D. Sirleto deberi fructus Abbatiæ D. Abbati Marco Antonio Viano à die litis contestatæ, vt resolutum fuit sub die prima Iulii præteriti coram me, sed impugnabatur dumtaxat eorumdem fructuum liquidatio, & quantitas in decisione taxata, circa quam inspectionem Domini tamen in decisis permanserunt ex rationibus ibi deductis quæ placuere.

Nec obstare visum fuit quod receptæ confectæ à procuratore D Sirleti, & alia iura, ex quibus desumitur probatio quantitatis fructuum perceptorum, fuerint extracta sine partis citatione, quoniam cum idem procurator D.Sirleti præsens fuerit dictæ extractioni, & illas receputas recognouerit, vt in summ D.Abbatis M. Antonij num.2. ex
1 hac præsentia † suppletur quicumq; citationis defectus, *Rot. decis 11. de dol. & contum. in antiq. Cas. de Graff decis.15.num.6.de testib. Surd.cons.227.num.16.* & frustratoria fuisset citatio procu-
2 ratoris, † qui apocas à se conscriptas, & recognitas impugnare non poterat.

Minus obstat, quod non videatur satis constare de iuramento testium, dum Notarius simpliciter
3 asseruit *testis iuratus &c.* ex † qua enunciatiua non oriri sufficientem iuramenti probationem, fuit opinio *glos. in cap.vt circa, de elect.* quam passim sequuta est *Rota vt apud Verall. decis.123. & 246. par. 2. & decis.295 par.3.* & alia sæpius.

Quoniam Domini non dubitarunt de veritate prædictæ opinionis, quā *in hoc in casu Tribunali*
4 † semper fuisse seruatam, testatur *bo.me. Penia in decis.215.num.2. post 2.vol.cons. Farinac.* prout eam amplexa est *in decis.633. nu.4 par.2. recent. & decis.393. nu.8. ac decis. 784. num.1. par 1. & apud san.mem.Greg.XV. decis.39. num.3. & decis. 368 num 5. & coram bo.me. Card. Caualer.decis. 322. num.3* atque alibi; Non quidem ex ea ratione, quod deficiant verba tactis scripturis, qua-
5 rum tactus † videtur exigi quotiescumque iuramentum defertur à iure, prout est iuramentum testis, vt post *Pelin. & Abb.* dicit *Paris. in cap. fraternitatis. num. 77. de testib.* quem videtur sequi *Farinac. de testib. quæst. 74 num.20. ad fin.* quia eo ipso, quod sufficienter aliunde probatur
6 fuisse præstitum iuramentum, tunc † ob authoritatem Iudicis, & Notarij, ac taciturnitatem partis non opponentis, præsumitur illud solemniter præstitū fuisse, hoc est tactis scripturis, licet solius iuramēti mentio fiat, ad eo vt parti tactū † scripturarum

rarum neganti, incumbat onus probandi, vt docuit *Imol.conf.86.nu.3. Alciat.in rubr. de iur. iuran.nu.36.verf. poßunt tamen excipi*, *Couar.in cap.quamuis pactum par.1.§.1. nu.2. ad fin. Viu. com opin.q.432.nu.3. Thesau.decis.47.n.18. Sanch.de matrim.lib.7. disp. 108. sub nu.14. vers.bene tamen verum est*, & ideo *Rota pluries* respondit quod etiamsi enunciatiua Notarij *Testis iuratus, &c.* contineat etiam verba *tactis scripturis*, atta-
8 men non præbet † sufficientem iuramenti probationem, vt apud *Verall.d.decis.246. par.2. & in recent.decis.393.sub num 8 vers.etiamsi dicat, & decis 704. nu.8.par.1. & coram bo.me. Card. Caualerio decis. 322. nu.3.* atque etiam obseruarunt *Adden.ad san.me.Greg.XV.dec.39.num 5.* Sed ex ea ratione, quia quando Notarius scribit simpliciter *testis iuratus, &c.* videtur enunciatiuè loqui, & narratiuè referre id quod antea gestũ fuit à parte, non autem coram se, & sic narratiua non videtur respicere factum ipsius narrantis. & de illius veritate attestari, sed actum de præterito, Notario autem attestanti de actu de præterito, & non gesto
9 † coram se ipso in ipso tempore præciso actus non creditur, quia tunc eius assertio magis videtur esse testimonialis, quàm habens fomẽtum officij Tabellionatus, *Alex.cons.42.num.9 lib.4. Rimin.sen. cons.430.nu.37.& seqq. lib.3. Curt.iun. cons.176. nu.1. Ruin.cons.159.num.16 lib.3. Hond.cons.31. nu.26.& 27.lib.2. Bec.cons.61.nu 21.& seqq.* ita respondit *Rota in dd.decisionibus Veralli, & in recent.decis.393.nu.8.& 9.& coram bo.me. Card. Caual.d dec.322.num.3.& coram san.mem.Greg.*
10 *XV.decis.368 nu.5.* vbi quod si Notarius † dispositiuè scripserit *testis iurauit, &c* ex illa dispositiua assertione tanquam respiciente actum de præsenti, & coram se gestum insurgit legitima iuramẽti probatio, & notat etiam *Seraph. de priuil. iur. priuil 30.nu.44.in fin vers. putarem.*

Verum tamen prædicta nõ obstare in casu præsenti Domini censuerunt, quia Rota concurrentibus adminiculis, & particularibus facti circum-
11 stantijs, & quando aliundè deprehendit † testem re vera iurasse coram Notario recedit à supra firmata opinione, vt habetur per *Seraph. decis.857. nu.25.& in recent. decis.393.* & latius *decis. 704. par.1.* vbi plura adminicula, & circumstantiæ ad hanc rem apposita recensentur, & *corã Card.Caualerio d.decis.322 nu.4.* & alias decisiones refert, atque ita obseruari in praxi testatur *Grat.discept. foren.cap.60.num.14.*

Hic autem ex pluribus videtur colligi verè interuenisse d.iuramentum, quia à Notario non dicitur simpliciter *testis iuratus &c.* sed *qui delato iuramento veritatis dicendæ, &c.* vel *cum iuramento examinatus, &c.* & sic enunciatiua refertur
12 † ad actum de præsenti, hoc est ad ipsum examen, & similia verba ponderauit *Rota coram bon.mem. Card. Caual. decis.322.* pro inducenda iuramenti probatione, dictaq. verba, *& cum iuramento examinatus &c.* connectenda sunt cum verbo *deposuit*, & sic iuramentum censetur de præsenti corã Notario præstitum, quemadmodum etiam verbũ *deposuit*, & verbum *examinatus*, ad actum coram
13 Notario, & eodem tempore gestũ refertur † qualitas enim adiecta verbo intelligitur secundum tempus verbi *l.in delictis, §. si extraneus, ff. de noxal. Surd.de alim.tit.9.q.13.nu.5.* & prædicti testes fuerunt examinati coram Iudice, cum interuentu partis aduersæ, & tali tempore quo potue-
14 runt iurare legitimè, ex † quibus præsumitur, omnia solemniter fuisse acta, & solemne iuramentum tactis scripturis fuisse interpositum *Bald.in l.iuris iurandi nu.2. vers.sed pone quod reperitur. C.de testibus.& in auth. si quis in aliquo. nu. 9. C.de eden. Alciat.in rub. de iur. iuran.num. 36.vers.primus est, Menoch.cons.114.n.17. Grat.discept. for. d.cap.60.nu.14. Rot.decis.704.nu.2. & 4.& coram bo.me.Card Caualerio d.decis.322.num.6. & fuit dictum in Meten. prioratus 16. Februarij 1626. coram me.*

Alias autem nullitates circa compulsationem ex eo deductas, quod iura non fuerint auscultata, & collationata, & quod nullibi appareat de Iudice compulsore, visum fuit bene tolli ex summario Abbatis M.Antonij num. 2.& ex inspectione processus.

Et ita vtraq; parte informante resolutũ fuit &c.

REV.MO P. D. MERLINO DECANO.

Romana Saluiani.

Die Mercurii 20. Nouembris 1630.

ARGVMENTVM.

Saluianum interdictum, vt habeat locum, quæ sint probanda. Hypoteca ad hoc vt præscribatur, quando tempus currere incipiat, & nonnulla circa materiam censuum.

SVMMARIVM.

1 *Ad saluianum interdictum requisita, sunt creditum cum hypoteca, anterior possessio debitoris & posterior rei conuenti.*
2 *Possessio probatur ex instrumento locationum, cum exactione pensionis.*
3 *Locatio iunctis adminiculis probat possessionem locatoris.*
4 *Possessio iunctis adminiculis, probatur per substentationem litis.*
5 *Possessio ex saluiano interdicto non aufertur, & ex illo remedio immissus non sibi possidet, sed pro debitore.*
6 *Euictioni non est locus auocata sola detentione.*
7 *Emptor, quando possit agere de euictione, licet sola detentio euicta fuerit.*
8 *Omne, qui dicit, nihil excludit.*
Saluianum interdictum dicitur possessorium, adipiscendæ possessionis causa comparatum. n.8.
9 *Euictione sequuta, agi potest pro damnis, & interesse.*
10 *Hypoteca inter præsentes spatio 10. annorum præscribitur.*
11 *Saluianum cessat, sublata hypoteca.*
12 *Promittens aliquem manutenere in pacifica possessione, tunc conditio obligationis purificata est, quando possessio de facto auocata fuit.*

13 Pro-

13 *Præscriptio non currit, antequam orta sit actio.*
14 *Possessor etiam cum titulo non præscribit in conditionalibus.*
15 *Felician. de cens. cap. 4. lib. 3. nu. 12. damnatur.*
16 *Præscriptio tota fundata est in negligentia creditoris differentis exactiones.*
17 *Præscriptio non currit, non valenti agere.*
18 *Præscriptio, ad hoc vt intret in hypoteca, quando incipiat.*
20 *Euictio. Quem de euictione tenet actio, eumdem agentem repellit exceptio.*
21 *Cessio, quæ fit tertio possessori ex l. mulier. ff. q. potior in pign. hab. nō deriuat ex natura rei, sed ex quadam æquitate, & legis humanitate, & num. 19.*
22 *Creditor non tenetur contra se cedere actiones, quia cessio ei esset obfutura.*
23 *Creditor anterior non tenetur tertio possessori conuento cedere iura contra se ipsum.*
24 *Creditor hypothecarius anterior in concursu est præferendus alijs.*
25 *Prior in iure, potior in tempore.*
26 *Dec. in cons. 104. par. 1. declaratur.*
27 *Census impositus super fundo ei inhæret, & quādo alienatur transit cum suo onere, & nu. 28.*
29 *Debitum censuale non est proprium emptoris fundi censuati, qui nec illud ab initio contraxit, nec postea in se accollauit.*
30 *Sed est debitum ipsorum venditorum, qui tanquam imponentes census ex contractu tenentur ad solutionem fructuum, & ipsius census.*
31 *Emptor potest repetere quicquid soluit ad impediendam auocationem fundi venditi, & nu. 32.*
33 *Testis vnicus non probat.*
34 *Testis vnicus nec etiā contra inducentem probat.*
35 *Testis deponens de proprio iudicio non probat.*

DECISIO CCCCVII.

HIERONYMVS pater, & Petrus filius de Ruiz imposuerunt annuum censum scutorum 40. super Castro S. Petri in Sabinis, illumq. pro pretio scutorum 500. vendiderunt Christophoro Cabreræ, qui eumdem cēsum donauit Archiconfraternitati Sanctissimi Sacramenti Basilicæ S. Petri de Vrbe: Nuper vero hæc Archiconfraternitas obtinuit immissionem in vim saluiani ex causa dicti cēsus super quatuor ex nouem partibus dicti Castri empti, & possessi à D. Marchione Asdrubale Matthæio, qui D. Marchio, vt eximeret Castrum ab huiusmodi molestijs, soluit d. Archiconfraternitati, & pretium dicti census, & fructus decursos, cessionemq. plenissimam reportauit: pro resarciendo autem hoc damno, & pro euictione conuenit D. Raymundum, ac petebat immissionem super palatio, & domunculis olim à prædictis Petro, & Hieronymo Ruiz possessis; Vnde dedi dubium. An D. Marchioni Matthæio danda esset immissio, & post tertiam disputationē affirmatiuè Domini responderūt: Requisita enim
1 saluiani visa sunt iustificari, † nempe creditum, cū hypoteca, anterior possessio debitoris, & posterior conuenti, quibus concurrentibus est locus saluiano, *Rot. apud Card. Mant. decis. 69. nu. 2. apud Decis. Rot. Rom. Par. I. à Paul. Rub. select. Seraph. decis. 1200. in princ. in Romana saluiani interdicti 29. Maij 1628. coram Eminentiss. Card. Virili*, & in alijs per *Pacific. de saluian.*

Creditum cum hypoteca deducitur, non solum ex cessione facta per dictam Archiconfraternitatem ipsi D. Marchioni Matthæio, sed etiam ex instrumento emptionis eiusdem Castri S. Petri, in quo dicti Petrus, & Hieronymus Ruiz promiserunt, Castrum esse liberū, & immune, & in hac libertate manutenere, & conseruare, latissimisque clausulis polliciti sunt euictionem, & damnorum refectionem, cum omnium bonorum præcisa obligatione, & hypoteca, & propterea euenit casus istius conseruationis, & refectionis damnorum, quæ passus est D. Matthæius ob immissionem obtentam in Castro ab Archiconfraternitate.

Possessio eorūdem Ruiz debitorum quoad pa-
2 latium probatur ex instrumentis † duarum locationum, cum exactione pensionis, *Gabr. concl. 4. nu. 2. de locat. Menoch. de retin. remed. 3. n. 572.* & in his terminis *Modern. Roman. de saluian. inspect. 1. cap. 6. nu. 11. Rota coram san. me. Greg. XV. decis. 318. nu. 2.* Et ex dispositionibus testium asserentium illos de Ruiz tunc possedisse, recensendo plures actus possessorios. Quo vero ad domunculas dantur etiam locationes effectuatæ, & deponunt primus, & tertius testis, qui saltem tanquam
3 adminicula considerari possunt, & † locatio iunctis adminiculis plenè probat possessionem locatoris, *Gabr. vbi sup. num. 6. Cæsar de Graff. decis. 10. in fin. de restit. spoliat. & Rota in d. decis. 318. n. 30. coram san. mem. Greg. XV.* Præsens etiam posses-
4 sio D. Raymundi rei conuenti satis † iustificatur ex litis sustentatione, quæ fulcita adminiculis benè probat *Caputaq. decis. 369. par. 2. Rota coram Cardin. Seraph. decis. 1415. num. 13. & coram san. me. Greg. XV. decis. 491. num. 11.* Adminicula autem desumuntur ex intimatione facta Marchioni Olgiato eius authori, & ex locationibus, & depositionibus secundi, & tertij testis.

Non obstat Archicōfraternitatem fuisse immis-
5 sam vigore saluiani, ex quo † non aufertur possessio, & ex illo remedio immissus non sibi possidet, sed pro debitore, *Bart. in l. ab emptione nu. 8. ff. de pact. Surd. cons. 481. num. 14.* & ideo auocata sola
6 † detentione non esse locum euictioni dixit *Rota in Romana spolij 10. Decemb. 1627. coram me.* Quoniam D. Marchio Matthæius prouidè vsus est cautela, *Bart. in l. ratio. num. 1. vers. dic. vt in gloss. ff. de act. empt.* quam sequitur *Bald. in l. 1. quæst. 4. num. 17. vers. & ideo.* vbi etiam *Salycet. nu. 7. in fin. C. de priuil. & commod. rei vend. Caballin. de euiction. §. 3. num. 152.* qui exemplificat etiam in immisso ex saluiano, & verba stipulatio-
7 nis in fauorem D. Matthæi cantant, † tàm auocata possessione, quàm non auocata, quæ satis inferunt, non esse opus emptori ad consequendam euictionem, & releuationem, quod ei possessio auferatur, & sufficiat si auocatur sola detentio, præsertim quia contrahentes vsi sunt verbo vni-
8 uersali in omni † iudicio possessorio, & sic nullum excludit, iudiciumque saluiani dicitur possessorium adipiscendæ possessionis causa comparatum, *§. interdictum quoque instit. de interd. l. interdictorum.*

Elorum. §. hic autem verſ. adipiſcenda. ff. de interdict.

Et demum inficiari non poteſt, quin in emptionis inſtrumento commiſſa fuerit ſtipulatio damnorum, & intereſſe, & hæc in præſenti iudicio ſaluiani ex clauſulis generalibus, & ſalutaribus contentis in commiſſione deducta fuit. Vnde D. Mat-
9 thæius † ſaltem poteſt agere ratione illorum damnorum, & intereſſe, quaſi integro Caſtro liberè nõ tradito, *Cephal. conſ. 168. num. 22. Rota coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 88. nu. 7. plenè Gratian. diſcept. forenſ. cap. 950. nu. 20.* pro quibus etiam datur ſaluianum *Card. Seraph. dec. 935. num. 1.*

Neq; obſtat D. Olgiatum poſſediſſe palatium,
10 & domunculas vltra decennium, † quo temporis ſpatio præſcribitur hypoteca inter præſentes, *l. 1. & 2. & ibi Scribẽtes. C. ſi aduerſ. credit. præſ. oppon. Felician. de cenſibus lib. 3. cap. 4. num. 12. Guttier. q. ciuil. c. 90. num. 5. lib. 1. Rota coram Card. Mantic. deciſ. 291. num. 3. & in Romana ſaluiani 29 Iunij 1616. coram bo. me. V baldo, quæ eſt 300. num. 2. poſt Pacifit. de ſaluian.* & ideo hac præſcriptione putabant Domini Olgiatum, &
11 Raymundum ſe poſſe tueri ab hoc ſaluiano, † cum illud ceſſet ſublata hypoteca, quoniam cum ſolum de anno preterito Confraternitas Sanctiſſimi Corporis Chriſti obtinuerit immiſſionem in illis quatuor partibus Caſtri S. Petri, & ſic ſolum tunc temporis paſſus fuerit D. Matthæius euictionem, nulla præſcriptio intrat, nec tempus antecedens
12 haberi † poteſt in conſideratione ad *text. in l. habere licere, l. euicta ff. de euiction. l. qui rem, C. eodem, l. vtique. ff. de rei vendit. Bart. in l. atqui natura. § cum me abſente. ff. de neg. geſt.* & dum venditores illi de Ruiz promiſerunt conſeruare, & manutenere Dominos Matthæios in pacifica poſſeſſione, tunc ſolum purificata eſt conditio obligationis de conſeruando, cum de facto auocata fuit poſſeſſio per Confraternitatem, & proinde tunc ſolum etiam nata eſt actio iiſdem Dominis Matthæis agendi pro releuatione, vel contra eoſdem venditores, & eorum hæredes, vel contra
13 tertios poſſeſſores, hincq; ſequitur nullam † præſcriptionem prius ante ortam actionem currere potuiſſe, *Scapuccin. de ſaluian. lib. 2. cap. 21. nu. 8. in princip. verſ. dubium eſt, Pacific. de ſaluian. inſpect. 2. cap. 2. num. 298. Rota d. deciſ. 300. n. 7. circa fin. verſ. & quia, & regula, quod non valenti agere non currit præſcriptio, l. 1. in princip.*
14 *C. de annal. except.* & poſſeſſor † etiam cum titulo non præſcribit in conditionalibus, *l. cum notiſſimi, §. illud. C. de præſcript. annual. l. final. §. fin. autem. C. commun. de leg. Alex. conſ. 101. nu. 23. lib. 7. Natt. conſ. 437. num. 5. Molin. de primogen. lib. 4. tit. 10. in 3. concluſ. Peregr. de fideicommiſſ. art. 41. num. 16. verſ. quinta concluſio, Rota dicta deciſ. 300. num. 9.*
15 Nec negotium faceſſit † quod *Felician. de cenſibus cap. 4. lib. 3. num. 12.* crediderit præſcriptionem currere à die, quo tertius cum titulo, & bona fide cœpit poſſidere bona hypotecata, quoniam iſta opinio tollerari non poteſt, & repugnat principiis, & motiuo præſcriptionis, quæ tota funda-
16 ta eſt in negligentia † creditoris differentis exactionem, *Bald. in authent. niſi triennale. nu. 1. C. de bon. matern.* vbi quod præſcriptio eſt pœna negligentiæ, & eſt regula naturalis, quod non va-
17 lenti agere † non currat præſcriptio, ergo hæc præſcriptio non eſt inchoanda tempore, quo tertius poſſidet, & etiam cum titulo, & bona fide, ſed à tempore quo creditor poteſt agere, & negligens eſt, & ideò contra *Felician.* rectè dixit *Gratian. in addit. ad deciſ. March. 15. nu. 5.* eſſe magis tutam opinionem, vt ſolum præſcriptio incipiat à die, quo
18 debitor ceſſauit in † ſolutione, & creditor ſciens eſſe diſtracta bona hypotecæ ſubiecta, ceſſauit in petitione, & idẽ dixerat *Parlador. lib. 1. rerũ quotidian. §. 16. Cenal. cõmun. contr. cõmun. q. 3. n. 10.*

Minus etiam obſtat, quod D. Marchio Matthe-
19 ius agẽdo contra D. Raymundum † tertium poſſeſſorem teneretur eidem cedere actiones, *l. mulier. in fine qui pot. in pig. hab.* & ſic ipſum cenſũ, qui cum ſit impoſitus ſuper Caſtro S. Petri, idem quoque D. Matthæius, qui d. Caſtrum poſſidet, pulſari poſſet à D. Raymundo pro releuatione, & ſolutione fructuum cenſus: vnde ad tollendos iſtos circuitus æquius videtur denegare immiſſionem D. Matthæio, cum onus iſtius cenſus tandem debeat reſidere penes D. Matthæium, tanquam poſſeſſorem fundi, ſuper quo eſt fundatus cenſus, &
20 confert regula, quem † de euictione tenet actio, eumdem agentem repellit exceptio, *l. vendicantem, C. de rei vendic. Soccin. iun. conſ. 182. nu. 112. lib. 1. Surd. conſ. 70. nu. 16.* Negabatur enim per Dominos aſſumptum, quod ſcilicet D. Marchio Matthæius teneatur ad huiuſmodi ceſſionem cõtra ſe ipſum, quia cum ceſſio, quæ fit tertio poſſeſ-
21 ſori, ex *d. l. mulier.* non † deriuet ex natura rei, ſeu præcedẽtis obligationis, ſed ex quadam æquitate, & legis humanitate deſumpta ex regula, Quod tibi non nocet, & alteri prodeſt, *Bald. conſ. 109. n. 1. verſ. quia illud eſt, lib. 3. Salyc. in l. iubemus. nu. 5. verſ. quia ſi iſta. C. ad Vell. Grat. dec. March. 215. nu. 13. Rota Interamnen. ſaluiani 14. Nouembris 1611. coram bo. mem. Manzanedo, quæ eſt 11. poſt Pacific. de ſaluian.* Hinc propterea profectum eſt,
22 vt regularitèr creditor † non teneatur cedere cõtra ſe ipſum, quia ceſſio ipſi eſſet ob futura, *Bald. in d. conſ. 109. num. 1. verſ. propterea. Franch. deciſ. 260. num. 2. & dec. 427. nu. 4. Coſt. de remed. ſubſid. remed. 35. nu. 20. Giurba deciſ. 87. nu. 6. verſ. ergo nec, & n. 20. verſ. immo cedendum,* & ceſſat omnis difficultas in præſenti, quia D. Matthæius vſque de anno 1597. pro manutentione, & conſeruatione Caſtri empti habuit omnia bona illorum de Ruiz generaliter obligata, & hypotecata, emptio verò D. Olgiati de hoc palatio, & domunculis facta ab iiſdem de Ruiz, eſt lõgè poſterior nempe de anno
23 1605. vnde cum D. Matthæius † anterior creditor non teneatur cedere tertio poſſeſſori cõuento. iura contra ſe ipſum ita in puncto *Specul. de renunc. & cõnd nu. 22. verſ. ſed pone, Io. Faber in l. iubemus, C. ad Velleian. Caballin. Milleloq. iur. c. 446.* ſummaq; ratione id innititur, quoniam in cõcurſu pluriũ creditorũ cum hypoteca in bonis Petri, & Hieronymi Ruiz debitorum prius ſatisfaciem-
24 † eſt anterioribus, ſicq; bona non ſuppetãt id, cedere debet incõmodo poſteriorũ creditorum ad regulam,

25 gulam, qui prior in tempore, potior † in iure; nec proficua esset cessio D. Olgiato, siue D. Raymundo, quia si pro releuatione D. Olgiatus pulsaret D. Matthæium tanquam possessorem Castri, super quo impositus est census, rectè se tueri posset suo anteriori credito, cum hypoteca omnium bonorum ipsorum de Ruiz pro libera cōseruatione, & manutentione Castri per ipsum empti, & sic in isto circuitu pro releuatione tandem, & nouissimè succumberet D. Olgiatus, vti creditor posterior, Victor autem euaderet D. Matthæius tanquam anterior.

26 Nec prædictis aduersatur † *Dec. cons.* 104. quia ibi vt apparet ex num. 9. tertius possessor conuētus erat, non posterior, vt in casu nostro, sed anterior, vnde non solum ei debebat cedi per creditorem exigentem ab eo satisfactionem crediti, sed immo ille tertius possessor ratione pignoris obligationis, & hypotecæ habebat ius retentionis, vt firmat *Decius*.

27 Neque suffragatur, † quod census esset impositus super Castro, & sic illi inhæreret, vt ad D. Matthæium transiuerit affectum cum suo onere, & propterea soluendo videatur soluisse proprium debitum, quoniam Castrum transiuit quidem

28 † cum suo onere in emptorem: Itaut Dominus census, nempe Archiconfraternitas Sanctissimi Corporis Christi, potuerit agere Saluiano ex hypoteca, & iure reali transitorio ad quoscumque, ad *Modern. Perus. de censibus par. 2. cap. 2. q. 5. art. 9. nu. 3.* Sed non inde rectè infertur, quod de-

29 bitum censuale sit proprium emptoris † fundi censuati, qui nec illud ab initio contraxit, nec postea in se accollauit, sed est debitum ipsorum vendito-

30 rum, qui tanquam impositorem † census ex contractu tenebantur ad solutionem fructuum, & ipsius census, & propterea quemadmodum D. Matthæius emptor potuit à Ruiz venditoribus repetere quicquid soluit ad impediendam auocationē

31 † fundi sibi venditi, *Castr. cons. 333. in 2. dub. in fine, vers. & ideo Gabr. cons. 47. nu. 8. lib. 1. Modern. Perus. d. art. 9. nu. 79.* Itidem etiam pro reintegratione soluti idem D. Matthæius potest

32 agere † saluiano contra tertium possessorem bonorum sibi hypotecatorum, *Milanens. dec. 1. n. 15. lib. 2. Roderic. de annuis reddit. lib. 2. qq. nu. 62. ad fin. vers. aduerten. & Modern. Perusin. ibid. n. 80.* Præsertim quia iste tertius possidet ex titulo posteriori.

33 Nec obstant melioramenta, quia † datur solum vnus testis, & sic nihil probat *cap. licet de testib.*

34 licet † inductus à Domino Matthæio, *Rot. coram san. mem. Greg. XV. dec. 215. num. 5.* maximè cum

35 deponat de † proprio iudicio ad congesta per *Farinac. de testibus q. 68. nu. 27.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

R. P. D. GHISILERIO.

Romana Domus.

Die Mercurii 20. Nouembris 1630.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac decisione de materia, quod bona subiecta fideicommisso, nō possunt alienari in præiudicium vocatorum. Patruus an possit cogi ad præstanda alimenta nepoti.

SVMMARIVM.

1 *Immissio datur fideicommissario, quando de fideicommisso constat ex testamento non abolito, neque cancellato, nec in aliqua parte vitiato.*

2 *Mors probatur ex partitis formiter extractis ex libris, in quibus defunctorum nomina describuntur.*

3 *Sine filijs, quis de iure præsumitur decedere.*

4 *Possessio probatur per testes, dicentes vidisse aliquem possidere, & actus possessorios facere.*

5 *Testes de auditu faciunt adminiculum alijs probationibus.*

6 *Remedium l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. toll. competit etiam fideicommissario.*

7 *Fideicommissario datur immissio, probata existentia fideicommissi, purificatione illius, & res, ad quam agitur fuerit in bonis fideicommittentis, ac demum eius rei identitate.*

8 *Fideicommissario datur immissio aduersus tertios possessores, habentes causam à grauato.*

9 *Bona subiecta fideicommisso in præiudicium vocatorum non possunt alienari.*

10 *Bona fideicommissaria alienari possunt pro alimentis necessarijs, & quando hoc procedat.*

11 *A testatoris voluntate non est recedendum.*

12 *Frater non solum tenetur alere fratrem, sed etiam nepotem ex fratre.*

13 *Decis. in causa Romana alimentorum coram bon. mem. Manzaned. declaratur.*

14 *Text. in auth. qua res. C. commun. de leg. quando intret.*

15 *Filius sicuti ingreditur in locum patris in successione, ita etiam in eiusdem locum ingreditur in commodo percipiendi alimenta.*

16 *Patruus, seu amita, dum viuunt, tenentur filios ex fratre, seu sorore alere, si egeant illis viuentibus.*

17 *Patruus, quod possit cogi alimenta præstare nepoti, lege non cauetur.*

18 *Testatoris prohibitio, quod bona nisi ad certam summam alienari possint, si vltra alienentur, non tenet talis alienatio.*

19 *Alienatio non permittitur, nisi pro quantitate permissa.*

20 *Alienandi necessitas non dicitur adesse, quando adhuc debitum contractum non est.*

21 *Venditio facta ex falsa causa in totum corruit.*

22 *Decretum ex falsa causa, & inde secuta, in totum corruunt.*

23 *Curator non potest donare, nec aliter alienare, nisi cum solemnitatibus iuris.*

24 *In furioso, & demente, non adest ea voluntas, quæ requiritur ad perfectionem donationis.*

25 *Donandi actus, est de sui natura merè lasciuus.*

DECISIO CCCCVIII.

PORTIA Martana hæredem instituit Franciscam sororem cũ expressa prohibitione, quod nullo modo posset vendere, nec alienare aliqua de bonis d. hæreditatis in totum, nec in partem, nec minus de eis disponere, nisi tantum de eorum vsufructu, saluo tamen in casu necessitatis, quo eueniente de dictis bonis, & hæreditate voluit posse disponi vsque ad summam scutorum 200. monetæ tantum, & non vltra summ. num. 1. cui substituit Flaminiam alteram sororem, & Flaminiæ Alexandrum, eiusdem Franciscæ filium cum eisdem prohibitione, & conditione, & in casu obitus dicti Alexandri absque filijs legitimis, & naturalibus, substituit Ecclesiam Sancti Blasij in Monte Citorio, cum ijsdem prohibitione, & conditione de qua supra. Defuncta Francisca hærede instituta, & successiuè Flaminia, vltimo loco decessit Alexander sine filijs, qui cum fuisset acceptus in Hospitali dementium Vrbis, tanquam effectus demens pro victu, & alijs expẽsis necessarijs, cum consensu curatoris, decreto Iudicis, & alijs solemnitatibus, donauit administratoribus Hospitalis in perpetuum domum positam in Vrbe in Campo Martio, subiectam fideicommisso, quam postea administratores vendiderunt DD. de Cecchinis. Et cum per obitum supradictorum esset factus locus substitutioni ad fauorem Ecclesiæ Sancti Blasij. Dubitaui, an PP. dictæ Ecclesiæ esset danda immissio. Et DD. affirmatiuè responderũt.

Quia de existentia fideicommissi constat ex testamento
1 Portiæ † non abolito, neque cancellato, nec in aliqua parte vitiato summ. num. 1. *gloss. in l. 2. verbo publicum, ff. quemadmodũ testam. aper Soccin. sen. cons. 129. num. 4. vol. 2. Corn. cons. 319. num. 2. vol. 1. Mantic. de coniect. vlt. volum. lib. 2. tit. 12. num. 3. Seraph. decis. 818. num. 1.* Et purificatio ad fauorem Ecclesiæ probatur ex eo quod fuit vocata post mortem Franciscæ, Flaminiæ, & Alexandri, in casu quo Alexander decederet sine filijs legitimis, & naturalibus, & de morte tam testatricis, quàm Franciscæ, Flaminiæ, & Alexãdri non dubitatur, cum ea † probetur ex partitis
2 formiter extractis ex libris, in quibus defunctorũ nomina describuntur, summ. num. 2. *Rebuff. in Constit. Regni tom. 2. in tract. de registr. Baptism. & sepult. artic. vlt. glos. vnic. vers. & sic patet, Rota decis. 16. de probat. in antiqu. & decis. 220. n. 1. par. 2. diuers.* & cum de iure quis † præsumatur
3 decedere sine filijs, *Alex. cons. 20. num. 12. lib. 1. Bellon. cons. 19. num. 3. Capic. decis. 159. num. 11. Rota decis. 436. num. 3. par. 1. recent.* Pars aduersa tenetur contrariam qualitatem probare. Existentia domus in bonis Portiæ de tempore obitus probatur ex testibus in causa formiter examina-
4 tis, † quorum duo deponunt vidisse illam possidere, & actus possessorios in ea facere summ. num. 3. *glos. in l. stipulatio ista habere licere, §. quoque, verbo stipuletur, vbi Bart. & cæteri. ff. de verbor. obligat. Dec. cons. 166. num. 4. Seraph. decis. 1061. num. 1.* Quorum dicta confirmantur ex alijs testi-
5 bus deponentibus † de auditu à vicinis, *Ruin. cons. 145. num. 18. lib. 1. Natt. cons. 170. num. 2. & 4. Cephal. cons. 435. num. 85.* De identitate autem constat ex dictis testibus summ, num. 3. 4. & 5. qui benè concludunt domum istam fuisse post obitum testatricis possessam à Francisca, & Flaminia, ac demum ab Alexandro vltimo substituto, & deponunt illam fuisse eamdem, quam nunc possident DD. de Cecchinis habentes causam à supradicto Hospitali dementium Vrbis. Neque obstat quod dicti testes fuerint examinati non citato Hospitali Dementium, à quo causam habẽt DD. de Cecchinis mediante venditione eis facta de dicta domo per dictum hospitale, quia sufficit citatos fuis-
6 se dictos Cecchinos possessores, † cum remedium *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* quod competit etiã fideicommissario, intentetur contra possessores, vt communiter notant *DD. in d. l. fin.* ad instar actionis rei vendicationis, vt in *l. officium, ff. de rei vendic.* & iudicium fuit cœptum contra detentores præfatæ domus, & contra ipsos fuit facta cita-
7 tio in quolibet actu. Vnde † probata existẽntia fideicommissi, purificatione illius, necnon quod res ad quam agitur, fuerit in bonis fideicommittẽtis, ac demum eius rei identitate, de quibus latè *Peregr. de fideicom. art. 43. & 44. Fusar. de subst it. quæst. 614. & seqq. Rota in Romana domus 17. Nouemb. 1625. coram R. P. D. meo Merlino,* patribus fideicommissarijs, qui iam habuerunt sẽtentiam, ad eorum fauorem pro immissione à Reuerendiss. Vicesgerente, ex remedio *l. fi. C. de edict.*
8 *Diu. Adr. toll.* est danda † immissio aduersus tertios possessores habẽtes causam à grauato, *Bart. in l. penult. §. cum autem, num. 7. C. ad Trebell. Gabr. cons. 44. num. 6. lib. 2. Rot. decis. 237. num. 1. par. 1. recent. & coram san. mem. Greg. XV. decis. 194. nu. 1. & in d. Romana domus coram* R. P. D. *meo Merlino.*

Maior tamen difficultas consistit in eo, an Alexander demens, seu eius curator potuerint in vim facultatis concessæ à testatrice, in casu necessitatis donare Hospitali Dementium hanc domum vinculatam fideicommisso, in præiudicium voca-
9 torum, † quam non potuisse alienari fuit resolutum; quia & si ex dispositione *Auth. res quæ, C. communia de leg.* Bona fideicommisso subiecta alienari possint pro alimentis necessarijs, nihilo-
10 minus hoc procedit † in descendentibus testatoris, non autem in extraneis, vt communiter notant *Doct. in d. auth. res quæ, vbi Bald. nu. 2. col. 2. & Castrens. num. 4.* & communem dicit *Alex. in l. filiusfam. §. Diui num. 10. ff. de leg. 1. Surd. de alim. tit. 1. q. 27. num. 6. Fusar. de subst it. q. 536. num. 8.* quam opinionem tenuit *Rot. apud Seraph. decis. 925. nu. 1.* præsertim quando, vt in casu isto concurrit expressa alienationis prohibitio facta à
11 testatrice, quia ab eius dispositione † non est recedendum, *Fusar. vbi sup. num. 6. Odd. de fideic. q. 36. nu. 54. Surd. de alim. tit. 8. priuileg. 19. nu. 8.*

Non obstat quod frater nõ solum teneatur ale-
12 re fratrem, sed etiam nepotem ex fratre, † quando aliunde non habent, ea scilicet ratione quod filius fratris succedit ab intestato patruo in locum sui patris, *Surd. de alim. tit. 1. quæst. 28. num. 6. vers. ego vero, Pontan. eod. tract. lib. 1. cap. 10. n. 2. in fin. Rip. in l. filiusfamilias. §. Diui num. 43. vbi*

Crot.

Crat. num.30. in fin. ff. de leg.1. Rota in Romana *alimentorum 13. Iunij 1616. coram bo.me. Manzanedo, Martin. Monter. decis. Regni Aragon. decis.16. num.16. & seqq.* quia contrarium in puncto voluit Rota *apud Seraph. d. decis.925. ubi supra* nec applicatur resolutio in *Romana alimen-*
13 *torum coram* Manzanedo, † quia loquitur de bonis primogenituræ prouenietibus à communi stipite, & sic ab ascendentibus nepotis, quo casu
14 pro descendentibus intrat dispositio † *d. Auth. res quæ*, & ex dictis bonis sunt præstanda alimenta non solum patri, sed etiam nepoti, quia sicuti ille ingreditur in locum patris in successione, ita etiã
15 in eiusdem locum † ingredi debet in commodo percipiendi alimenta. Nos autem versamur in bonis prouenientibus à Portia sorore Franciscæ matris Alexandri, & sic in bonis prouenientibus à transuersalibus, non autem in bonis ad ipsam prouentis ab aliquo communi stipite, & propterea in casu dictæ decisionis militat omninò diuersa ratio, quia frater, & nepos non petebant alimenta à fratre, & patruo de bonis propriis ipsius fratris, & patrui, sed ex bonis primogenituræ ad fratrem, & patruum peruentis à communi stipite, ita tenuit *Vinc. de Franch. decis.178. num.9. & seqq. vers. casus autem*, præterea *Surd. Pontan. Ripa, & alij allegati*, non procedunt in hoc casu,
16 sed in multo † diuersis terminis, nempè quod patruus, seu amita, dum viuunt tenentur filios ex fratre, seu sorore alere si egeant illis viuentibus, non autem firmãt quod post eorum mortem possint vendi bona hæreditatis eorum pro necessitatibus nepotum superuenientibus etiam post eorum obitum, quandoquidem sequeretur, quod si Portia instituisset penitus extraneum hæredem, aut alias, personæ penitus extraneæ domum iure legati reliquisset, & post mortem Portiæ superueniret necessitas Alexandri, quod pariter iste penitus extraneus teneretur pati venditionem dictæ domus, quod nullo modo est firmandum, ideoq. supradicti non obstant. Quinimo *Siluan. cons.33. num.12.* refert contrarium Bononiæ in causa maximi ponderis iudicatum fuisse ea ratione, quia
17 † expressè lege cautum non habetur patruum nepoti cogi alimenta præstare, *§. consideremus in auth. de trient. & semiss. l. illam. C. de collat.* & hãc sententiam tenuit *Odofred. in l.2. C. de alend. liber. Ang. Imol. Alex. & alij in l.1. ff. solut. matrim. Alex. cons.66. col.2. vol.4.* & alii relati ab *eod. Surdo ubi supra num.5. vers. contrariam tamen*.

Neque releuat facultas alienandi, quia testatrix permisit tãtum in casu necessitatis de bonis suis posse disponi usque ad summam scutor.200.
18 monetæ tantum, & non vltra, vnde † non potuerunt vltra dictam quantitatem alienari, quia ab eius dispositione non est receden. *Surd. eod. tract. tit.8. priuileg.19. Intrigliol. de subst. centur.3. q.73. num.398. Fusar. de substit. q.536. num.6.*
19 *Odd. de fideic. q.36. nu.54.* & consequenter † alienatio non sustineretur nisi pro quãtitate permissa.

Nec probata fuit ab Hospitale donatario Alexandri vltimi grauati hæc necessitas, vt præcisè requirebatur ex traditis per *Rot. in Viterbien. fideicomm. 18. Aprilis 1603. coram Reuerendiss. D. mo Decano*, & cum eodem die, quo Hospitale recepit Alexandrum curator d. Alexandri domum, de qua agitur titulo consignationis cessionis, & assignationis dederit, & transtulerit in eumdem
20 locum, † certè nullo modo poterat tunc temporis constare de necessitate donandi, quia adhuc debitum contractum non erat.

Tandem considerarunt DD. domum non fuisse alienatam vti fideicommisso subiectam, & ex causa d. necessitatis, sed vti in totum propriam ipsius Hospitalis ex causa donationis ei factæ per curatorem Alexandri dementis, & cum dicta cau-
21 sa alienationis † fuerit falsa, quia domus ex d. donatione non fuit effecta Hospitalis, corruit in totum venditio, prout etiam decretum Iudicis, vi-
22 gore cuius illa facta fuit, cum † decretum ex falsa causa, & inde secuta in totum corruant, *Bald. in l. certi conditio. §. quoniam. ff. de rebus credit. Capic. decis.51. num.1. per text. in l. cum vero. §. subuentum. ff. de fideicom. libert.* Et in donatione facta per curatorem Hospitali non constat de solemnitatibus, nec de legitima constitutione cu-
23 ratoris, & tamen † curator non potest donare, nec aliter alienare nisi cum solemnitatibus iuris, de quibus in *tit. ff. de rebus eorum, & C. de præd. minor.* Ideoq. nullo modo potest sustineri donatio,
24 cum in furioso, † & demente non esset ea volũtas, quæ requirebatur ad perfectionem donationis, & illa suppleri non potuerit per curatorem, cuius facultas quantumcumque libera esset, & absoluta, nunquam tamen complectebatur facul-
25 tatem donandi tantum, † actum sui natura merè læsiuum, *l. tutor. ff. de administr. tutor. l. qui neque ff. de rebus eorum. l. consilio. ff. de curat. furios. Bero. cons.61. num.10.* Et propterea licet ex dispositione testatricis esset permissa alienatio pro summa scutor.200. Attamen cum non doceatur de alienatione facta ex d. causa, & cum debitis solemnitatibus, patribus immissionem concedendam vtraque parte informante fuit resolutũ &c.

REV.MO P. D. MERLINO DECANO.

Romana de Catalanis.

Die Mercurii 27. Nouembris 1630.

ARGVMENTVM.

Filiationis probatio respectu patris, licet sit impossibilis, vel saltem difficillima, tamen qualiter probetur, et quæ coiecturæ, et præsumptiones hoc casu admittantur. Præsumptio l. miles. §. defuncto. ff. de adult. quando cesset.

SVMMARIVM.

1 *Filiationis probatio certa, & concludens, respectu patris, vel est impossibilis, vel saltim difficillima.*
2 *Filiationis probatio respectu patris iustificatur ex solis præsumptionibus, & coniecturis.*
3 *Et hoc maximè procedit vbi non agitur principaliter super statu, sed incidenter.*

4 Fi-

4 *Filiatio, quando est probanda solum ad effectum succedendi, tunc in ea admittenda non ita rigidè est procedendum.*

Cum hoc casu sufficiat nominatio, tractatus, & quasi possessio ipsius filiationis. num. 4.

5 *Filiatio respectu patris probatur ex eo, quod tẽpore conceptionis conuersabatur dictus pater cum matre filij, & ipse natus sacro Baptismatis fonte ablutus fuit, tanquam eius filius, & vti talis descriptus in libro Baptismatis, & nu. 32. amplia num. 17.*

6 *Baptismus est actus, qui ad parentes spectat, & professio illa fidei fit in fide parentum.*

8 *Filiatio respectu illius, qui legitimationem procurauit, arguitur.*

9 *Filiatio respectu patris arguitur ex eo, eius filius se profitetur esse nepotem fratrum patris, & dicti fratres pariter profitentur esse patrui dicti nepotis.*

10 *Filiatio respectu patris præsupponitur ex tractatu, educatione, & nominatione eiusdem filij.*

Qui actus solum erga filios exerceri solent, & ideo filiationem probant, & constituunt quem in quasi possessione filiationis. num. 10.

11 *Hæredis institutio est actus maximè proportionabilis respectu filij, & nu. 14.*

12 *Testator non præsumitur velle subijcere testamentum suum vitio nullitatis.*

13 *Filiatio tunc maximè probatur, quando non perfunctoriè, & animo blandiendi quis pluries aliquem filium suum dictauit, sed ex proposito, & serio hanc filiationem pronunciando, & factis confirmando.*

15 *Præsumptio l. miles §. defuncto. ff. de adult. quando intret.*

16 *Præsumptio d. l. miles §. defuncto est iuris, & de iure.*

17 *Præsumptio d. l. miles §. defuncto, ex potentissimis coniecturis in contrarium eliditur.*

18 *Præsumptio d. l. miles §. defuncto, non est fundata in solo matrimonio, sed in coniugum habitatione, vel saltem accessu mariti ad vxorem.*

19 *Filiatio respectu mariti non probatur vbi præter matrimonium nihil aliud concurrit.*

20 *Coniectura, & præsumptiones non de per se debent perpendi, sed omninò debent coniungi.*

21 *Iudex potest coniungere præsumptiones ad informandum animum suum, quod filius non sit mariti, sed adulteri.*

22 *Barbat. in cons. 27. vol. 2. improbatur.*

23 *Præsumptio l. miles §. defuncto. ff. de adult. eliditur ex alijs præsumptionibus quatenus vrgentes sint.*

24 *Præsumptio tollitur ex alijs præsumptionibus vrgentioribus.*

25 *Absens, & impotens nullo modo generare potest, & num. 26. & 27.*

28 *Conceptus post diuortium, non censetur filius mariti, quem nec idoneo ipse maritus tenetur agnoscere, nec alere tanquam filium.*

30 *Nominationes, & tractatus filiationis, quo ad ipsum nominantem, & tractantem benè probant filiationem.*

31 *Præsumptioni l. miles §. defuncto ff. de adult. non ita modicè inhærendum est, quando alicui multum expedit, & est lucrosum, vt non habeat locum.*

33 *Decis. in causa Romana de Bonellis coram bonæ mem. Vbald. declaratur.*

34 *Decis. in causa Florentina Oratorij coram R. P. D. Quipo declaratur.*

DECISIO CCCCIX.

DOMINI dixerunt constare de filiatione Fabritij ad effectum succedendi iuxta formam testamenti, nempè Petri, quem Fabritius patrem
1 suum asserebat, & moti sunt, quoniam † cum respectu patris probatio filiationis certa, & concludens, vel sit impossibilis, vel saltem difficillima, *l. Lutius, ff. de cond. & demonst. Cin. in l. filium*, *C. de his qui sunt sui, vel alien. iur.* Hinc profectũ est, vt ad illam iustificandam solæ præsumptiones,
2 & coniecturæ admittantur, *gloss. in d. leg. Lutius, Bart. in l. 1. num. 1. et 2. C. quorum bonorum, Surd. cons. 1. num. 38. & 40. Menoch. de arbitr. cas. 89. num. 11. lib. 2.* & pluries admisit *Rota*, & præsertim in *Romana de Iauellis* 13. *Nouembris* 1613. & in *Romana de Bonellis* 13. *Februarij* 1617. *coram bo. me. Vbaldo*.
3 Præcipuè vbi non agitur principaliter † super statu, sed incidenter, vt hic, & lis versatur circa successionem primario; & ideò non ita rigidè in
4 admittenda filiatione procedendum est, sed † sufficiunt nominatio, tractatus, & quasi possessio ipsius filiationis, *Geminian. cons. 27. num. 8. Butr. in cap. transmissa col. 2. num. 10. vers. quandoque, qui fil. sint legit. Paris. cons. 10. num. 61. circa finem lib. 2. Surd. d. cons. 1. num. 67. Rota coram Cardinali Seraphino decis. 1282. num. 6. & in Parmen. Status 27. Aprilis 1622. 14. Iunij 1623. & 8. Iunij 1626. coram Reuerendiss. Domino meo Decano*, & aliâs sæpius.

In præsenti verò casu plures, & vrgentes proponebantur coniecturæ, quæ Fabritium fuisse filium Petri suadebant.

5 Prima quoniam Petrus de tempore † conceptionis Fabritij conuersabatur cum Marta matre d. Fabritij, ipseque natus sacro Baptismatis fonte ablutus fuit tanquam filius eiusdem Petri, & vti talis descriptus in libro Baptismatis, quod vti vehemens argumentum filiationis considerat *Bero. cons. 162. num. 9. lib. 2. Nat. cons. 434. nu. 11. Surd. cons. 1. num. 45* & sequuta est *Rota in d. Romana de Iauellis* 13. *Nouembr.* 1613. & prius in *Romana filiationis* 10. *Iunij* 1611. *coram* R. P. D. *meo Pi-*
6 *rouano*. Baptismus † enim est actus, qui ad parentes spectat, & professio illa Fidei fit in fide ipsorum parentum, *c. maiorum de Baptismo, c. quæris de consecr. dist.* 4. præsertim quia hæc adnotatio, &
7 assertio filiationis eodem † Petro patre assentiente facta est, vt ponderant *Bero. et Surd. loc. cit.*

Secunda, quia Petrus institit coram Archiuio Vrbis, vt Fabritius natalibus restitueretur, & illegitimitatis macula abstergeretur per legitimationem, in qua disertis verbis, pluries Fabritium suum esse filium asseruit, & professus est, & in ter-
8 minis legitimationis, quod ex ea † arguatur filiatio respectu illius, qui legitimationem procurauit,

notant

notant *Bald. in l.non epistolis. C.de probat. Paris. cons.*10.*nu.*67 *lib.*2.*Rol.cons.*96.*nu.*47.*lib.*3.*Surd. cons.*1.*nu.*49. Hippol. *Rimin.cons.*611.*num.*32. *et* Rota *dec.* 238. *num.* 10. *par.* 1. *diuers.* dixit hanc coniecturam solam sufficere, & aliàs etiam sæpius.

Tertia est, quia concurrunt plures actus, qui hanc filiationem, vel inferunt, vel præsupponunt, tam gesti ab eodem Petro, quàm à fratribus eiusdem Petri, & mandatum procuræ, in quo Fabri-
9 tius se eorum nepotem, fratres † verò patruos se profitebantur, idque vicissim in litteris missiuis sæpius repetitum est, quos actus ad hanc filiationem probandam plurimum attendi, dixit *Menoc. d.casu* 89.*num.*80.*Surd.d.cons.*1.*num.*51. & Rota iunxit cum legitimatione, vt in *decis.* 1331. *nu.*8. *coram Card. Seraph. et in d. Romana de Bonellis*, 13. *Febr.* 1617.

Quarta demum, & cæteris validior præsumptio deducitur ex tractatu educatione, nominatione, eiusdem Petri erga Fabritium, qui solum actus er-
10 ga filios † exerceri solet, & ideò filiationem probant, & constituunt in quasi possessione, *Menoch. d.cas.*89.*num.*69 *Surd.cons.*1.*num.*46.& in tribus testamentis semper filium suum esse asseruit, & hæredem vniuersalem instituit eundem Fabritium, cum tamen tres fratres legitimos haberet, nullúq; dissidium inter ipsos intercesserit, hæcque ter re-
11 petita hæredis institutio † est actus maximè proportionabilis filio, & alioquin si Fabritius filius illius verè non extitisset, meritò ignauiæ, & inhumanitatis nota reprehēdi potuisset Petrus, dum vulgo quæsitum hæredem instituisset, & fratres honestissimos viros exclusisset, ac etiam tria testamenta
12 vitio nullitatis † subiecisset, quia Fabritium filiū suum nuncupabat, & tamen validè eum hæredem potuisset scribere, nulla facta mentione filiationis: ita ratiocinando hanc præsumptionem magnifaciunt, *Alciat. de præsumpt. reg.* 3. *præsumpt.* 37. *num.* 10.*Ruin.cons.*53.*nu.*6.*lib.*5.*Paris.cons.*13. *nu.*4.*lib.*2. *Natt.cons.*235. *num.*1. *Surd.consil.*1. *num.*50.qui latè *Rimin.Iun.cons.*611.*num.*35 *&* *Rota in d. Romana de Bonellis* 13.*Februarij* 1617 *coram bo.mem.Vbaldo.* Maximè quia non perfun-
13 ctoriè, † & animo blandiendi, toties Fabritium filium suum esse dictitauit Petrus, sed ex proposito, & serio hanc filiationem pronunciauit, & factis confirmauit, quod multum ponderant *Ias. cons.*102.*col.*2. *vers confirmatur, & col.*3. *versic. non obstat ergo lib.*4.*Peregr.de fideicomm.art.*43. *num.*47.*Menoch.lib.*6.*præsumpt.*53.*num.*37. Nec errore, vel rudi notitia inductus censeri potest Petrus ad tot actus peragendos, qui filiationem erga Fabritium inferebant, cum diuersis temporibus, & mortem, supremumque Dei iudicium in actu testandi meditando, illos peregerit, adeoque certus saltem moraliter de hac filiatione, & constans in dilectione Fabritij stetit Petrus, vt in se-
14 cundo testamento commoditati filij † consulens, & aliorum vexationibus occurrens, addiderit filiū hæredem se scripsisse, etiam tanquam extraneum, quatenus illius filius ab alijs calumniosè negaretur, quam cautelam in his terminis filiationis obseruant, & quod filiationem, & enixam voluntatem patris arguant, tradunt *Decian. cons.*1.*num.* 139.*in fin. vers. non obstat modo lib.* 3. *Menoch. d. præsumpt.*53. *num.* 13.*lib.*6. Barz. *cons. vnico post decis. Bonon.num.*62.*& seqq.& num.*66. *in fine.* Sique probabilis dubitatio, vel scrupulus de hac filiatione Petro iniectus fuisset, in postremo etiam testamento eadem cautela verisimiliter vsus fuisset.

Neque illud obstare putarunt Domini (in quo multum insistebant informantes pro DD. Camlanis) quod scilicet Martha mater de tempore conceptionis, & natiuitatis Fabritij maritum ha-
15 beret Federicum, & ideo intret præsumptio iuris, de qua in *l.miles,§.defuncto ff.de adult.& l.filium ff de his qui sunt sui, vel alien. iur.* quod censeri debeat Fabritius filius Federici mariti, non autem
16 Petri adulteri, hæcq; præsumptio iuris, & † de iure dicatur *Marsil.in l.* 1.*§. ad quæstionem, ff.de quæstionibus. Barbat.cons.*27.*col.*3 *lib.*1. *Bero. decis.* 299.*num.*9. *Barz. consil. vnico post decis. Bonon. num.* 53. vel saltem solum ex potentissimis coniecturis in contrarium elidatur dicta præsumptio,
17 † *l.miles, §.defuncto*, quales sunt, vel absentia mariti vel impotentia, *Barz.vbi sup.num.*54. *Rota in d. Romana de Bonellis* 29. *Nouembris* 1613. *confirmata* 28.*Nouembris* 1614.*coram bon.me.Vbaldo,& in Florentina Oratorij* 18.*Martij præteriti*
18 *coram R.P.D. meo Quiepo.* Quoniam † præsumptio *d. l.miles. §. defuncto*, non est fundata in solo matrimonio, sed in coniugum cohabitatione, vel saltem accessu mariti ad vxorem, quia tunc proles censetur potius legitima, quàm spuria. *Alexand. cons.*88. *num.*14. *vers præterea lib.*7. *Soccin.Iun. cons.*86.*num.*40.*lib.*2. perbellè *Surd. d.cons.*1. *num.* 54. vbi; si præter matrimonium nihil aliud
19 concurrat, † non probatur filiatio respectu mariti vel saltem facilius alijs coniecturis, & præsumptionibus tollitur illa præsumptio, & *num.*61. *circa fin. Menoch.cons.*687. *num.*11. *vers. respondetur secundo, & num.*12. *vers. respondetur quarto, & Decian.cons.*1.*nu.*128.*lib.*3.*vers. & quia illud verum.Barz.d.cons.vnico post decis.n.*47. *vers. dummodo,*& considerauit *Rota in d.Romana de Bonellis* 13.*Februarij* 1617. *vers qua videbantur circa medium* Tunc enim concurrit, & possibile, & honestum, & verisimile, vt per *Decian. d.consil.*1.*nu.* 125. *lib.*3. At hic solum deducitur matrimonium inter Federicum, & Martham, nulla autem cohabitatio, nec alia verisimilitudo pro filiatione Fabritij respectu Federici mariti vrget, militant autem plures, & vrgentissimæ pro filiatione respectu Petri adulteri, quæ supra ponderatæ fuerunt, & quæ
20 iungi omninò, † non autem de per se tanquam singulæ perpendi debent, *Anchar cons.*225.*nu.*6. *& Gozzad.consil.*13.*nu.*44. *Paris.cons.*10. *nu.*68. *lib.*1.*Surd.cons.*1.*nu.*53.*&* 54.*Menoch.cons.*687. *nu.*17.*&* 18.*& de arbitr.cas.*89.*n.*65.*&* 66.*lib.*2. *& Alciat. d.reg.*3. *præsumpt.*37.*nu.*10. *vers.limi-*
21 *tatur*, vbi quod † Iudex potest coniungere præsumptiones ad informandum animum suum, quòd filius non sit mariti, sed adulteri, *& Decian. dict. cons.*1.*nu.*120.*lib.*3. vbi Barbatium contrarium
22 sentientem refellit, † & hæ præsumptiones tanquam liquidissimæ probationes habendæ sunt *l. licet Imperator, ff.de leg.*1. *Alciat.dict.reg.*3. *nu.*4. Me-

Menoch.conf.5. num.10.& Surd.conf.1.nu.42.& 43. & profectò absonum videtur, asserere solam præsumptionem desumptam ex matrimonio, nulla probata cohabitatione mariti, vel accessu de tempore conceptionis præponderare tot alijs potentissimis præsumptionibus, *nempè amicitiæ Petri* adnotationi Baptismatis, multis tractatibus, denominationibus, legitimationi, & tribus institu-
23 tionibus, quod elidatur † præsumptio *d.l.miles*, ex alijs præsumptionibus, quatenus vrgentes sint, & efficaces, & quales sunt supra adductæ docent *Anchar.conf.225. in 2. dubio, Alciat. d.præsumpt.37. num. 10. Alex.conf.88.num.8.lib.7. Surd.consil.1. nu.57.& 61. Decian.conf.1.nu.126.lib 3. Menoch. d.cas.89.nu.65.& præsumpt.53.nu.20.lib.6.* & luculentius idem *Menoch.conf.687.nu.15.* qui istasmet præsumptiones recenset, & pluries sequuta est etiam Rota, *vt apud Mohed.decis.1.et 2.qui fil. sint legit. Crescent. decis.1. eod.tit. Caputaq.decis. 112.par.2. in manuscr. et coram* Reuerendiss. D. *meo Decano decis.7.nu.3.et 4.in d.Romana de Bonellis 13.Februarij 1617.coram bo.me.Vbaldo,* & prius etiam admisit in eadem causa 27. *Nouembr. 1614.coram eodem* præsumptio enim *d. l.miles. §. defuncto est iuris textum, non autem iuris, et de iure. Paris.conf. 10. nu.98. lib.2. vbi Marsil.* contrarium dicentem reprobat *Decian.conf.1.n.127. lib.3. Alciat.d.reg.3 præsumpt.37. nu 3. Menoch. conf.687.nu.9.et seqq. et sensit etiam Rota decis.1. apud Achill.nu.4.qui fil.sint legit.et in Florentina Oratorij 18. Martij præteriti coram* Domino *meo*
24 *Quipo* & ideo tollitur † alijs præsumptionibus, vt supra dictum est, dummodo sint multum vehementes.

Nec restringendæ videntur præsumptiones istæ, & coniecturæ quando agitur ad effectum succedendi patri illum instituenti, & tractanti vti filium ad solam absentiam mariti, & illius impotentiam, quia hæ non sunt præsumptiones, siue coniecturæ, de quibus loquuntur DD. citati in hac materia, sed
25 sunt euidentissimæ probationes, imò † demōstrationes, cum absens, & impotens nullo modo possit generare, & *Rota cor. Sarnen.* vt ipse refert *super reg.de annal.quæst.58.nu.2.et in* Romana *de Bonellis 13. Februar.1617. coram bo.me. Vbaldo,* censuit Alexandrum esse filium adulteri, quamuis maritus, nec absens, nec impotens esset, & ibi nec tot, nec ita vrgentes militabant præsumptiones pro filiatione respectu adulteri, prout hic militant, & decisio illa in Romana *de Bonellis 29. Nouembris 1613.cor bon.me.Vbaldo,* licet fuerit confirmata sub *die 28.Nouemb.1614.cor.eod.* attamen quæ secunda decisio confirmatoria primæ prætermisit
26 misit conclusionem † illam, quòd requiratur vel absentia, vel impotentia mariti, & *et dec.1. Achil. nu.1. qui fil.sint legit.* non requirit probationem concludentem circa impotentiam, vel absentiam mariti ad firman. filiationem respectu adulteri, sed contentatur coniectura absentiæ, & admittendo hanc coniecturam, non excludit alias coniecturas, prout istas † coniecturas, etiam sine absentia, vel
27 impotentia mariti admisit *Rota in secunda decisione de Bonellis 28.Nouembris 1614.et in postrema 13. Februarij 1617. et prius coram Sarnen. et Doctores supra citati;* & etiam *Menoch. dict.cons. 687.num.15.* nullam mentionem faciunt de impotentia, & absentia, quando agitur solum de succedendo ipsi patri, & tamen ex alijs coniecturis, quæ hic etiam adsunt, & concludunt pro filiatione respectu adulteri.

Verùm ex abundanti nec hic deficit coniectura absentiæ Federici mariti, de tempore conceptionis Fabritij, quoniam paulo ante dictam conceptionem, diffidia inter ipsos coniuges intercesserunt, & à bon.me. Cotta tunc Locumtenente Vicarij Vrbis lata fuit sententia super separatione thori, & dantur testes deponentes Federicum expulsum fuisse à domo Marthæ vxoris, nec amplius receptum, sed secessisse Venetias vsque ad obi-
28 tum, & † conceptus post diuortium, non censetur filius mariti, quem nec ideo ipse maritus tenetur agnoscere, nec alere tanquam filium, *l.1. §.idem per contrarium, ff. de liber.agnos. Specul.in tit. qui fil.sint legit. num.4. Aret. in cap. per tuas num.4. de prob. Barbos.in rubr.ff.solut.matr.par.1.nu.18* nec ambigi potest, quin & illa sententia, & testes saltem inducant coniecturam absentiæ Federici
29 mariti, cum interuenerit iudicium Ecclesiæ, † & sic intrat præsumptio, quòd filius non sit mariti, licet secus esset, si de hoc iudicio Ecclesiæ non constaret *Alber.in l.si vicinis nu.3.ff.de nupt.et ibi Bellapert.et Cin.Barbat..conf.58.nu.6. et 7. lib.2 Alex.conf.88.nu.9.lib.7.*

Et quod potissimum mouit Dominos in hac resolutione illud fuit, quod hodie strictè agitur ad effectum succedendi ipsi Petro, qui & pro legitimatione Fabritij insterit, & toties, eum filium suum esse asseruit, & vti talem ter eum hæredem instituit; vnde hæ nominationes, & tractatus gesti à
30 Petro † quoad ipsum nominantem, & tractantem benè probant filiationem *Ias. conf.106. num.23. lib.1. Natt.conf.273.num.4.Grat.conf.62.num.9. lib.2. Menoch.conf.687.n.24.Petr.de fideicom.q.11. nu.484 Card Mantic.de vlt.volunt.lib.11.tit.12. nu 11 vers.verum Bursatt.conf.88. nu.5. Tiraq. de retract.lignag.glos.16.nu.2.et 3. Becc.conf.194. nu.21.lib.2.Surd.conf.552.nu.21.Rota cor.Reuerendiss.Decano decis.250. nu.3.et in d.Romana de Bonellis 13. Februarij 1617.* Quicquid sit respectu tertij, & ad effectum succedendi alijs agnatis, & ad alios effectus in quibus Doctores exigūt absentiam, vel impotentiam mariti.

Quibus etiam accedit, quod asserere Fabritium esse filium Petri adulteri, non autem mariti, hoc
31 illi multum expedit, & est lucrosum, † quo casu non ita mordicus inhærendum est præsumptioni, *l.miles, §. defuncto, ff. de adult.* & facilius admittūtur in contrarium præsumptiones, *Riminal. Iun. conf.611.nu.47.et Decian.conf.1.nu 128. lib.3 et sequuta est Rota in postrema decisione de Bonellis 13.Februar.1617.cor.bo.me.Vbaldo;* & quod maximè ponderādum est pro filiatione respectu adulteri, militant tot præsumptiones, pro filiatione verò, respectu mariti, solum adest matrimonium, nullaque cohabitatio, vel accessus mariti de tempore conceptionis probatur, nec alio adminiculo est munitum matrimonium, prout erat in casu *Achillis decis.1. qui fil. sint legit.* ibi enim erat

erat comprobata cohabitatio coniugum, et in decis. 7. *Reuerendiss. Dom. mei Decani*, filius erat baptizatus tanquam filius mariti, nec ibi concurrebat legitimatio ad instantiam adulteri, vt in ea
32 decisione consideratur, † hic autem Fabritius fuit baptizatus, tanquam filius adulteri, & eo instante legitimatus, quibus concurrentibus tam decisio Achill. 1. quàm Reuerendissimi Domini mei Decani 7. assentiunt Sarnensi, scilicet cessare præsumptionem, *l. miles §. defuncto*.

33 Decisiones verò † in dicta *Romana de Bonellis, 29. Nouembris 1613. & 28. Nouemb. 1614. coram bo. me. Vbaldo*, procedunt, quando agitur de præiudicio tertij, non autem de ipsius patris nominantis, & instituentis, & dicta secunda decisio amittit præsumptionem *l. miles, §. defuncto*, tolli aliis præ-
34 sumptionibus, & ita etiam intelligi debet † *decis. Florentina Oratorij coram R.P.D. meo Queipo*, in qua nec etiam tot vrgebant pro filiatione, respectu adulteri, nec ibi agebatur solum de præiudicio instituentis, prout hic.

Et ita vtraque parte pluries informante resolutum fuit, &c.

R^mo. P. D. MERLINO DECANO.

Alexandrina Funeralium.

Die Veneris 29. Nouembris 1630.

ARGVMENTVM.

Transactio, quando non sustineatur.

SVMMARIVM.

1 *Pacta, vt seruentur, nihil tam naturale est, & nihil æquitati magis conuenit.*
2 *Transactio de re certa, & indubia non subsistit.*
3 *Transactio extorta per dolum, & euidentem calumniam non tenet.*
4 *Transactio, ad hoc vt valeat, lis fingi non potest.*
5 *Transactio, vt valeat, requiritur, quod sit lis vera, non autem temerè conficta.*
6 *Assertio Archipresbyteri in præiudicium Ecclesiæ & successorum non attenditur, dum detegitur falsa.*
7 *Litis futuræ timor, vt sufficiat ad validitatem transactionis, quid requiratur.*
8 *Super Ecclesiæ iuribus dum agitur, requiritur auctoritas Apostolica, vel saltem Episcopi.*
9 *Vicarius Episcopi sine eius speciali mandato, non potest auctorizare concordias factas super iuribus Ecclesiæ.*
10 *Factum proprium quis potest in vim noui tituli superuenientis impugnare.*
11 *Prælatus potest nomine Ecclesiæ impugnare factum proprium, per quod ipsi Ecclesiæ præiudicare poterat.*

DECISIO CCCCX.

CONCORDIAM inter Capitulum, atque Archipresbyterum Ecclesiæ Cathedralis Alexandrinæ initam de anno 1610. seruandam esse, non autem aliam posteriorem inter eosdem factam de anno 1619. Domini censuerunt, & sic standum in decisis sub die 1. *Iulij præteriti coram me*.

Concordia enim prima, ad definiendas controuersias super iuribus Parochialibus inter Capitulum, atque Archipresbyterum ortas de ann. 1610. iustè, ac rectè perfecta fuit, accedente auctoritate, & decreto Episcopi, & adhibitis omnibus solemnitatibus à iure requisitis; ideoque ad instar rei iudicatæ pro veritate est habenda, atque omninò
1 obseruanda; cum nihil tam naturale sit, † & æquitati magis conueniat; quam vt seruentur pacta, præsertim ea, per quæ finis litibus imponitur *cap. finem litibus, de dol. & contumac. l. si pro fundo, C. de transact. l. properandum, C. de iudic.* & latius in ea decis. deductum fuit. Non debet autem attendi posterior transactio inita de anno 1619. inter d. Capitulum, & Archipresbyterum, quoniam nulla tunc lis, aut quæstio aderat, quæ transigi posset, sed omnis controuersia ex antecedente concordia fuerat composita, vnde deficiente lite, vel probabili litis timore, & stante clara, & aperta præcedentis concordiæ dispositione, quæ nullam
2 recipiebat dubitationem, † transactio vti de re certa, & indubia, non subsistit *l. 1. ff. de transact. l. si causa cognita, C. eodem, Roman. cons. 517. nu. 18. Abb. cons. 12. nu. 5. vers. item transactio lib. 2. Nat. cons. 543 num. 43 Menoch. cons. 618. num. 1. Bell. iun. cons. 79. nu. 2. Rot. in recent. decis. 462. num. 9. & dec. 534. nu. 5. par. 1.* Videtur enim per dolum,
3 † & euidentem calumniam extorta huiusmodi secunda transactio, dum ex publico præcedentis concordiæ instrumento manifestè constabat de pertinentia iurium parochialium in ipsam transactionem deducta, iuxta tradita per *Angel. cons. 94. nu. 6. Roman. d. cons. 517. nu. 19. Natta d. cons. 543. nu. 28. & seq. Menoch. cons. 1158 nu. 3. & 4. Magon. decis. Florent. 85. nu. 4. & 5. Riminal. iun. cons. 614. nu. 72. 75. & sequenti. Bellon. Iun. d. cons. 79. num. 3.*

4 Neque calumnia excluditur † ex assertione transigentium, aut Notarij, quod lis exter quia illam fingere possunt, & fieri potest, quem sub falsis, & quæsitis prætextibus induci ad transigendum, vel simulatis, suppositisque difficultatibus,
5 † vera autem, & non temerè conficta controuersia requiritur ad hoc, vt legitimè per transactionem decidi valeat, *l. cum lis, §. cum hi, vbi Angel. ff. de transact. idem Angel. cons. 66. nu. 4. vers. & licet, Crauet. cons. 720. num. 7. Surd. decis. 185. num. 10. & 11. Bardellon. consil. secundo, nu. 60. Manent. consil. 141. num. 38. 43. & sequenti, lib. 2.*

Et assertio Archipresbyteri, tunc concordantis, quod prima concordia cederet in damnum Capi-
6 tuli, non attenditur † in præiudicium Ecclesiæ, & successorum; detegitur enim falsa, *Roman. consil. 389 nu. 1. Dec. cons. 146. num. 15. vers. quarto. Rota decis. 452. num. 3. part. 2. recent. & decis. 522. nu. 14. & seq. coram sanct. me. Greg. XV.* Timor
7 autem litis futuræ, qui sufficit ad † validitatem transactionis, debet intelligi de timore litis re vera probabilis, & quodammodo instantis, ac in potentia propinqua, non autem dolosè conficto, aut à mendacijs, vel simulatis suasionibus causam habente, vt per *Bero. cons. fin. n. 34. & 35. lib. 2. Petra*

tra de fid. commiss. quaest. 8. num. 73. Bott. cons. 67. nu. 51. Bardellon. d. cons. 2. n. 64. Manens cons. 140. nu. 11. lib. 2.

Praeterea nullam etiam dixerunt Domini esse dictam secundam transactionem, quia solum à Vi-
8 cario fuit confirmata, & † tamen, cum ageretur super iuribus Ecclesiae, requirebatur auctoritas Apostolica, vel saltem Episcopi, *cap. nulli, de reb. Eccles. non alienand. cap. 1. eod. tit. in 6. Rota in decis. 755. nu 2. par. 2. recent. & decis. 625. num. 3.*
9 *par 1.* Nec ipse Vicarius sine † speciali mandato, de quo hic nullibi constabat, auctorizare potest similes concordias, *Capell. Tholosan. decision. 97. nu. 1. Redoan. de rebus Eccles. non alienan. quaest. 41. num. 60.*

Non obstant quod in contractu huius secundae transactionis de anno 1619. interuenerit ipsemet Archipresbyter, qui propterea modo ad illam impugnandum admitti non debet: quoniam responsum fuit, quod D. Massobrius de illo tempore erat Primicerius, & tanquam vnus de corpore Capituli transactioni consensit; nunc autem, cum
10 sit Archipresbyter, iure merito, † in vim noui tituli superuenientis tueri debet iura sua, & dictam transactionem sibi, & successoribus praeiudicialem valet impugnare, & ipsi agenti tanquam Archipresbytero non obstat quod fecit tanquam Primicerius, seu tanquam vnus de Capitulo, *ad not. per DD. in l. cum quadam, C. de administr. tut. Bart. in l. sicut §. non videtur, ff. quib. mod. pignor. vel hypot. sol. Cephal. cons. 148. nu. 23. latè Surd. dec. 153. nu. 17. & cons. 365. nu. 21. & seq.* Immò, etiamsi idem Massobrius, vti Archipresbyter praedictae transactioni consensisset, adhuc tamen modo ad il-
11 lam † impugnandam nomine Ecclesiae admitteretur, & sic contra factum proprium, per quod ipsi Ecclesiae praeiudicare non poterat, venire non prohiberetur, vt *Bart. in l. iubemus la 2. §. sanè si hae nu. 9. vers. tertio quaero, C. de sacrosanct. Eccles. latè Redoan. de rebus Eccles. non alienan. quaest. 77. cap. 3. num 1. & seq. & faciunt trad. per Cardinal. Seraph. dec. 1417. nu. 3. & per adden. ad sanct. mem. Greg. XV. dec. 116. nu. 5. cum alijs.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit.

* *Est supra in hac parte decis. 402.*

EM.^MO, ET REV.^MO D. CARD. VEROSPIO.

Anconitana Praedij.

Die Veneris 29. Nouembris 1630.

A R G V M E N T V M.

Executiones, & subhastationes, quando dicantur nullae, & alia, de quibus in summario.

S V M M A R I V M.

1 *Executiones, & subhastationes nullae non auferunt possessionem, si quis se pro spoliato non habeat.*
2 *Cedens postquam cessit actiones, nec ipse, nec eius haeredes illis vti possunt, & num. 3.*
4 *Excessus in executione operatur, vt d. executio in totum annulletur.*
5 *Subhastatio, & deliberatio sunt nullae, quando vigore decreti nullius factae fuerunt. & nu. 6.*
7 *Adiudicationes debent fieri pro iusto pretio.*
8 *Creditor non admittitur ad licitandum, nisi in defectum aliorum oblatorum, aut post alios omnes oblatores.*
9 *In subhastatione non est opus rei aestimatione.*
10 *In subhastatione dum res deliberatur plus offerenti, praesumitur vendita pro iusto pretio.*
11 *In subhastatione oblatio qualiter sit facienda.*
12 *Subhastatio, vt valeat, requiritur quod pecunia sit praesens.*
13 *Tamen haec solemnitas remitti potest de consensu creditoris.*
14 *Et iste consensus in ipso actu deliberationis debet interuenire.*
15 *Subhastatio auctoritate iudicis est facienda.*
16 *Debitor, quando priuatur dominio rei suae, est citandus.*
17 *Cessionarius idem iudicium à cedente institutum potest prosequi, agere, & obtinere eodem modo, ex iure sibi cesso.*
18 *Possessio defuncti non transit in haeredem, sed opus est noua apprehensione.*
19 *Manutentio possessionis cessa ex contractu, potest peti ex propria persona.*
20 *Creditor potest vti retentione, quando ei nulliter fuit facta adiudicatio pro vero credito.*
21 *Text. in l. si non sortem, §. si centum ff. de condict. indeb. quando procedat.*
22 *Bona in subhastatione nulla, & iniusta obtenta, non possunt retineri.*
23 *Retentioni, quando locus non sit in spolio iudiciali, nu. 27.*
24 *Retentio, vt habeat locum, creditum debet esse liquidum.*
25 *Cessionarius in omnibus censetur eadem persona, quam cedens.*
26 *Executionis, et deliberationis nullitate, et iniustitia stante, nec rei possessione priuatur debitor, nec illius dominium acquirit creditor.*

DECISIO CCCCXI.

HOC dubium, in quo manutentionem petebat Clarix Ferretta, tanquam spoliata possessione praedij à filijs, & haeredibus Zachariae Caesarani, cum ad instantiam ipsius Claricis saepius proposuerim, hodie ea vita functa, iterum proposui ad instantiam Aloysij eius filij, qui ex eodem iudicio à matre instituto manutentionem etiam petebat, tanquam donatarius eiusdem praedij, cuius possessionem dicebat Clarix se spoliatam. Et cum proposita primum causa 18. Iunij 1629. voluissent Domini videre de bono iure Claricis, vtrumque articulum hodie resoluerunt, quod scilicet appareret de hoc Claricis iure, & ex eiusdem persona competeret Aloysio manutentio.

Et huius quidem iuris ipsius Claricis probationem responderunt Domini desumi ex ipsa executione, et subhastatione, quae cum defendi non pos-
1 sent † ab innumeris nullitatibus, neque potuit per ipsas auferri possessio à Clarice, quae se pro spo-
liata

liata non habuit *l. iustè possidet, & ibi glos. ff. de acquir. possess. cap. præsentium, vbi etiam glos. in fin. 7. q. Bald. in l. fin. in 1. notab. C. vnde vi, Put. decis. 419. lib. 1.* Cum enim ex causa æris alieni cuius Clarix debitrix erat Zachariæ Cœsaraho coacta fuisset imponere duos annuos census, quos pretio scutorum 450. vendidit Hieronymo Tellino, cumque eosdem census cessisset; Tellinus Zachariæ, qui deindè declarauit illos quæsitos à se fuisse ex
2 pecunijs Equit. Iacobi Scacchi sui soceri; † Vel post cessionem factam Scaccho non poterat ab eisdem filijs, & hæredibus Zachariæ obtineri ex propria persona mandatum, cum directæ actiones, quæ solum erant apud Tellinum emptorem, illis suffragari non possent, & vtiles, quæ post cessionem in Scacchum transiuerunt, præferri deberent directis, *Bald. in l. 1. num. 31. C. de act. & obligat. Aym. cons. 191 nu. 3. Crot. cons. 83. num. 14. lib. 1. Rebuff. de cess. action. art. 1. glos. 4 vers. sed debitū, Osasch. dec. 45. nu. 7. Guidopap. decis. 430. nu. 1.* Imò quia in ortu directarum astrictus fuerat Tellinus
3 ad cedendum eidem Scaccho, ex cuius pecunijs census empti fuerant, directæ actiones effectæ fuerint, penitus inutiles apud ipsum cedentem, *Bald. in ead. l. 1. in 5 q. C. de act. & oblig. Bart. in l. facta §. si hæres nu. 3. ff. ad Trebell. Guidopap. dec. 567. nu. 2. Rot. dec. 433. nu 3. par. 2. diuers.* Vel licet ijdem filij, & hæredes Zachariæ dici posset, vt nomine ipsius Equ. Iacobi Scacchi agere potuerint, & vt illi tanquam cessionario solueretur, non tamen eisdem licuerit integram summam eorūdem fructum petere, qui vtiliter Scaccho tanquam verò Domino census fuerant soluti per Claricem; & hinc apparebat de excessu executionis, & ratione
4 indiuiduitatis decreti, quo eadem executio† concessa fuit, neque illa poterat in parte sustineri, quæ verè eidem Scaccho debita esset, *l. 9. §. hæc verba, ff. ne vis fiat ei Bart. in l. si non sortem §. si centum,* ex qua etiam omnes idem notant *ff. de condict. indeb. nu. 7. Bald. in l. certi conditio, §. quoniam n. 7. Put. dec. 323. nu. 2. lib. 1. Rot coram Ludouis. de-*
5 *cis. 198. nu. 1.* & inferebatur † etiam ad nullitatem subhastationis, & deliberationis, ad quas vigore eiusdem decreti processum fuit, *Capic. decis. 51. nu. 2. Rot. in Romana spolij 21. Febr. & 5. Maij 1600. coram Iusto, in recent. dec. 545. nu. 6. par. 2.* & in his omninò terminis de creditore, qui ex ces-
6 sione † sibi facta obtinuerat subhastari vineam pro maiori credito, quàm esset ius sui authoris in *Romana vinea 3. Aprilis 1598. coram Orano.*

Sed id fortè actum fuit nomine cedentis, vt supposita persona posset Scacchus prædium emere, super quo ad sui ipsius instantiam fiebat executio, nam illud vēditum fuit à filijs, & hæredibus Zachariæ eidem Hieronymo Tellino, cui primum fuerunt venditi à Clarice hi census, & ipso Tellino cessum, deinde ipsimet Scaccho, cum eadem declaratione, quod ex illius pecunijs emptum à se fuerit. Verùm hæc personarum mutatio siuè vt agerent pro fructibus census, sine quibus fieret deliberatio efficere non potuit, quin eadem semper esset persona Scacchi agentis, & ementis, & alter etiam defectus ex hac rei gesta serie colligebatur, quia vel non nisi per viam adiudicationis, & à iudice potuisset idem Scacchus prædium obtinere ratione sui crediti, & opus tunc fuisset peri-
7 torum æstimatione, cum pro † iusto pretio debuisset fieri adiudicatio, quod ex subhastatione hoc casu non probatur, *l. 2. C. si in causa iudic. Bart. in l. à D. Pio §. si pignora, ff. de re iudic. Afflict. dec. 358. nu. 4 Vinc. de Franch. decis. 57. nu. 7. Rota in Romana domorum de Roncionibus 17. Iunij 1615. coram bo. me. Buratto.* Vel etiam quod tanquam
8 tertius admitti voluisset ad licitandum, † tamen id non potuisset nisi aut in defectum aliorum oblatorum, vt probatum videtur ex *eadem l. 2. & 3. C. si in caus. iudic. vbi notant Bald. nu. 2. Salic. nu. 1. Afflict. ead. dec. 358. nu. 5. Rot in Mediolanen. euictionis 4. Februarij 1600. coram Card. Millino,* aut certè post alios omnes oblatores, cum ideò in
9 subhastatione non sit † opus rei æstimatione; vt agnoscendo differentiam inter primum, & hunc posteriorem casum, distinxit *Surd. cons. 256. nu. 6. & cons. 39. nu. 26. Castr. cons. 156. nu. 1. Rot. co-*
10 *ram Ludouis. dec. 12.* Quia dum res † deliberatur plus offerenti, præsumitur vendita pro iusto pretio. Et neque hoc casu id factum fuit, cum non constet, vt exposito pignore sub manu Prætoris, alij oblatores comparuerint, & omnium postre-
11 mus † Scacchus auctionem fecerit, iuxta formam traditam per *Doctores in l. ordo, C. de executione rei iudic. & in l. si quis, C. de rescind. vendit. Alex. in l. à D. Pio §. si pignora nu. 11. ff. de rei iudic. & notant Iodoc. de Demauder in compend. subhastationum cap. 3. nu. 7.*

Tertius etiam defectus ex eodem fonte sequebatur, cum nullo modo sustineri posset obligatio, quam fecit Tellinus in actu deliberationis, soluendi ipsis de Cœsaranis creditoribus fructus eisdem debitos à Clarice, & residuum alijs eiusdem Cla-
12 ricis creditoribus. Cum enim † ad validitatem subhastationis opus fuisset præsenti pecunia, *l. à D. Pio §. se. si emptor ff. de re iudic.* licet hæc solemnitas remitti potuerit de consensu eorundem
13 de Cœsaranis, siue de consensu Scacchi † veri creditoris, *Imol. in l. à D. Pio, §. sic quoque nu. 3. ff. de re iudic. Castr. in l. eleganter, §. si vendiderit n. 2. ff. de pignorat. act. Rot. dec. 464. nu. 1. par. 2. recent. coram Ludouis. decis. 23. nu. 5. & dec. 430. nu. 4. & in Perus. Dotis 1. Iulij 1594. coram Penia.* Non tamen potuit hic cōsensus operari vltrà summam eidem creditori debitam, atque ita in præiudicium suum ipsius Claricis, siuè aliorū creditorum eiusdem Claricis, quibus se Tellinus obligauit soluere quidquid sibi reliquum esset, postquam satisfactum à se fuisset Cœsaranis: Præterquam idem cō-
14 sensus neque suffragari poterat, † nisi in ipso actu deliberationis interuenisset, *Rot. in Asculana terrarum 22. Iunij 1601. & in Camerinen. spolij 15. Iunij 1609. coram Card. Sacrato, & coram Ludouis. dec. 28. nu. 2.* Et eadem obligatio neque poterat sustineri in præiudicium ipsius Claricis, quatenus continebat obligationem redimendi census super eodem prædio impositos, ad quos nullo iure ipsa Clarix cogi potuisset.

Demum præter alias nullitates, quas eadem executio continebat, neque in subhastatione, & declaratione vnquā fuerit Clarix citata, imò neque ad

ad eandem subhastationem deuentum fuerat auctoritate iudicis, sed priuata creditoris, qui missus in possessione ex primo decreto rem solo iure pi-
15 gnoris detinebat. Ex quibus † cum nunquam ammissa fuerit rei suæ possessio per Claricem, vt de subhastatione auctoritate iudicis facien. est *textus in l.2.C.si in causa iudicati, & tradit Afflict. eadem decis.*358.*nu.*4.& de citatione in impetratio-
16 ne secundi decreti, ex quo † priuatur debitor rei suæ dominio, habetur in *l.creditor* 4.*C.de distract. pignor.& notant Bar. in l.à D. Pio §.in venditione num,4.ff. de re iudic. Afflict. eadem decis.* 358. *num.*3. *Rota in Romana subhastationis* 10. *Maij* 1623. *coram bon.me.Buratto, & decis.*476. *nu.*4. *par.*2. *recent.* Ex eiusdem Claricis persona dixe-
17 runt Domini, debitam esse † manutentionem Aloysio illius filio, qui cum idem iudicium à matre institutum prosequeretur, poterat agere, & obtinere eodem interdicto ex iure sibi cesso, *Io. Faber in §.retinendæ num.*9. *Institut. de interdictis. Tiraquell.de retr.lig.§.*26.*glos.*3.*nu.*17. *Menoch.de retin.poss.ff remed.*3.*nu* 62.*Guidopap.dec.* 552.*nu.*3.*Rota in Bononien.de Carnalibus* 11.*Ianuarij* 1602. *coram Pamphil. in Beneuentana census* 9.*Iunij* 1594 *coram Corduba, in Anconitana bonorum* 2.*Maij* 1620. *coram D. meo Pirouano*, & generale esse vbicunque vtilis actio euellitur de corpore directæ, dixit *Bald. in cap. licet causam nu.*34.*de probat.* & discusso articulo tenuit *Nicol. Noalis de transmiss. cas.*40. Imò cum eadem possessio fuerit illi cessa ex contractu, non autem ex vltima voluntate, non poterat illa considerari tanquàm possessio defuncti, & quæ iam
18 esse desierit, † cum ad hæredem transire debebat, quo casu noua appræhensione opus esse in hærede, traditur in *l.cum heredes, ff. de acquir. possess.* Sed poterat etiam ex propria persona peti ab A-
19 loysio † manutentio cum tunc eius nomine voluerit, & se constituerit Clarix possidere, cum verè eandem possessionem retineret, *Alexand in ead. l.cum heredes nu.*9.*ff.de acquirend.possess Rota in Florentina Subdecanatus* 27. *Ianuarij* 1627. *coram D.meo Durano*.

Neque hanc manutentionem debitam Aloysio, siuè ex propria, siuè ex matris persona, dixerunt Domini impediri posse propriam exceptionem retentionis, quam Camilla Iacobi Scacchi filia, & hæres opponebat. Vt cum soluisset idem Iacobus parens,& cessionarius Tellini non solum eam sūmam, ad quam se ipse Tellinus in deliberatione obligauerat, sed longè maiorem pluribus eiusdem Claricis creditoribus,ex cessione iurium sibi facta ab eisdem creditoribus effectus fuerit ipse creditor Claricis, & competere eidem retentio, quæ da-
20 tur † pro vero credito etiam data nullitate adiudicationis, ex traditis per *Doctores in l si non sortem §.si centum, ff.de conditione indebiti, Surd. decis.*46.*nu.*7. *Rota coram Card.Canal.decis.*543. Huic enim exceptioni adhuc plura visa fuerunt Dominis obesse, ex quibus excluderetur hoc ius retentionis. Imò neque probatum dici posset creditum aliquod Iacobi, ex cuius causa, illi hæc retentio competeret. Non solum enim dispositio
21 *textus* † *in d. §.si centum*, procedebat in spolio iudiciali, & in re,quæ præter iudicis auctoritatem possideretur à creditore sine vitio, *l.ius redigitur, & ibi glos.& Bart.ff.quorum legatorum, Bald.in l.fundus, qui Lucij Titij* 9.*ff. de rescind. vendit. Negusant.de pignor.*2.*mem.* 3.*par.principalis nu.* 20.*& memb.*4.5.*par.nu.*1. *Cremens. singul.* 93. vt sanè dici non poterat retineri hoc prædium à Ca-
22 milla, cum priuata auctoritate † facta fuerit subhastatio imò etiam in spolio iudiciali tanquam priuatus processisset. ipsimet iudex omissa in subhastatione & deliberatione citatione Claricis, *Bald. in l.*1.*in princ.C.de Carbonian.edict. Soccin.in l. iustè possidet nu.*8.*ff.de acquir.possess. Negus. de pignor.*2.*memb* 3.*par.principalis nu.*22. *Socci.sen. cons.*158.*nu.*16.*Socc.iun.cons.*18. *nu.*11. *Gabr.de acquir.possess.concl.*1.*nu.*43.*&* 90. *Menoch.recuper.possess.remed.*8.*nu.*19.*& fuit dictum in Rom. Spolij* 28.*Iun.*1628.*&* 14.*Maij* 1629 *coram me.*
23 Sed adhuc dato spolio iudiciali, † non poterat retentioni locus esse, cum neque ex causa ipsius adiudicationis quæ nulla proponeretur,sed ex cessione sibi facta à Tellino hoc prædium Scacchus possideret,vt declarat se idem *Bart. in d.§.si centū nu.*8.*ff.de condit.indeb.Surd.eadem dec.*46.*nu.*12. *Castr.in l.petenti nu.*3.*ff.de pignorat. act. Negus. de pignor.*4.*memb.* 3.*par.principalis nu.*4. *Rota dec.*115. *nu.* 3. *par.*2 *diuers. in Romana spolij* 27. *Iun.*1620.*coram bo.me.Buratto*,& in his omninò terminis in *Romana domus* 24.*Maij* 1619.*coram bo.me. Vbaldo*. Neque creditum ex cuius causa
24 eadem retentio † petebatur, liquidum dici posset, vt etiam requirebatur *Rota in dicta Romana spolij* 27.*Ianuarij* 1620.*coram bo.me.Buratto, in Maceraten. Saluiani* 12. *Maij* 1608. *coram Manzanedo coram bo.me.Gregor.dec.*254. *nu.*3. *& decis.* 43.*num.*2.*par.*2.*recent.*

Hoc enim creditum,quod sibi Camilla petit cōpensari si consideretur respectu censuum, qui extincti fuerunt per Iacobum iuxta obligationem Tellini, illud non potest dici liquidum, cum neque vtili negociorum gestorum actione ipse Iacobus obtinere posset,ex causa earundem solutionū, quas Clarix in vita facere non cogebatur, neque ex cessione,quam habuit à creditoribus eorūdem censuum, cum hæc exceptio, quæ Clarici competebat contra eosdem creditores, possit etiam ab ipsa opponi contra Iacobum cessionarium, qui in
25 omnibus † censetur eadem persona cum ipsis creditoribus,à quibus cessionem obtinuit, *l.emptor, C.de hered.vel action. vend. Bald. in l. & heredi* 22.*§.*1.*nu.*8.*ff.de pact.Bero.cons.*32 *nu.*46. *lib.*2. *Rot.coram bo.me.Card. Caualer. decis.*539.*nu.*3. Et demum neque sustineri posset hæc sortis restitutio, quasi facta fuerit, vt liberaretur proprius fundus, qui eorum censuum onere grauatus erat, cum stante nullitate, & iniustitia executionis, ac
26 deliberationis, † neque eiusdem fundi possessione fuerit Clarix priuata, neque illius dominium acquisitum creditori, vt in his etiam terminis considerauit *Rota in Fauentina bonorum* 19. *Iunij* 1595.*coram Corduba.* Si verò idem Iacobi creditum consideretur, respectu fructuum, quos soluit ex causa eorundem censuum,& licet ijdem fructus dici possint liquidi, quia tamen percepit etiam Iaco-

Iacobus fructus ex hoc prædio, cuius hodie petitur restitutio, ex ea fructuum perceptione turbatū adeò fuit creditum, quod deducebat ex fructibus à se solutis, vt eorum causa, neque possit retentio competere, cum sine noua liquidatione, in qua habeatur etiam ratio fructuum, qui ex prædio collecti fuerunt ijdem fructus soluti ab ipso Iacobo li-
27 quidi † dici non possint, vt etiam ad hunc effectum retentionis dictum fuit in *Anconitana bonorum 1. Martij 1613. coram D. meo Pirouano, inter recent. dec. 433. nu. 4. par. 2. coram bo. me. Card. Caualer. dec. 539. nu. 7. & in Romana sylua, siuè crediti dotalis 21. Iunij præteriti coram me*. Præterquam respectu fructuum, quos dicit à se fuisse solutos Cæsaranis vix potest applicari, vt ex ea solutione effectus fuerit Iacobus creditor Claricis, cū potius dum ipse erat verus creditor eorundem fructuum, & eiusdem Claricis debitum, & proprium creditum extinxerit.

Et ita, &c.

EM.^MO ET REV.^MO D. CARD. VEROSPIO.

Toletana decimarum de Capilla.

Die Lunæ 2. Decembris. 1630.

ARGVMENTVM.

Citatio sola ad dicen. contra commissionem in actis præsentatam, est sufficiens ad excusandum lapsum primi anni, & primi fatalis. Et vide qualiter in Rota concedatur restitutio in integrum.

SVMMARIVM.

2 *Commissio in actis præsentata, citata parte ad dicendum contra, sufficit ad excusandum lapsum primi fatalis, & primi anni.*

3 *Res iudicata non potest excusari ex non prosequutione appellationis, infra tempus à iure constitutum.*

4 *Quadriennium conceditur à iure ad terminandam causam restitutionis.*

5 *Ecclesia restituitur non obstante lapsu quadriennij.*

6 *Rota probata iustitia causæ restitutionis in integrum supersedere solet in exequutione suarum sententiarum, & hoc ipso habet partem pro restituta.*

7 *Restitutio in integrum tamquam remedium omnino subsidiarium, non competit, nisi data re iudicata.*

DECISIO CCCCXII.

1 POST impetratam commissionem restitutionis in integrum per Serenissimum † Cardinalem Infantem Archiepiscopum Toletanū aduersus sententiam, quam R.P.D. Andreas tulerat ad fauorem Excellentissimi Ducis de Bexar super immemorabili cum fama priuilegij quoad ius exigendi decimas in locis Status de Capilla, ad instantiam eiusdem Ducis de Bexar fuit noua commissione mihi rescriptum, vt quatenus constaret de re indicata illam exequutioni demandarem, quatenus verò eadem res iudicata non probaretur cognoscerem causam appellationis. Vndè cum super eadem re iudicata dubium hodie proposuerim, placuit Dominis illam firmare, reseruato tamen, vt in alia disputatione videretur, an deberet exequutioni demandari.

Et quo ad rem iudicatam vix illa poterat controuerti, cum licet à sententia, qua ad fauorem Ducis fuit per bo. me. Andream pronunciatū, fuisset ex parte Serenissimi Infantis, & interposita
2 appellatione, † commissa causa, intrà legitima tēpora, & præsentata in actis commissio citata parte ad dicendum contra, quod sufficit ad excusandum lapsum primi anni, & primi fatalis, *Achill. dec. 11. de appell. Put. dec. 311. lib. 2. Rot. decis. 156. par. 2. recent. Cassad. decis. 4. de appell* Tamen cum non solum biennio, sed neque integro decennio
3 quidquam actum fuerit in causa, res † iudicata nō potest excusari, ex non prosequutione appellationis intrà tempus à Iure constitutum, *Auth. si qui, C. de tempor. appellat. cap. cum sit Romana, de appellat. Cassad. decis. 6. eod. tit.*

Et licet appellationis fatalia fuerint prorogata per duas commissiones, quæ 12. Iunij 1621. & 8. Ianuar. 1622. impetratæ fuerunt ex parte Serenissimi Infantis, & in quibus non solum prorogatio eorundem fatalium, sed etiam committebatur causa restitutionis.

Quia tamen etiam à die earum commissionum
4 lapsum erat quadriennium concessum † à iure ad terminandam causam restitutionis *l. fin. C. de tempor. in integr. restit.* Cuius tex. dispositio habet etiam locum in Ecclesia, vt in *clement. 1. eod. tit. cap. 1. de restit. in integr. lib 6. Odd. de restit. in integr. par. 2. q. 75. nu. 27. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano dec. 445. nu 6.* Eiusdem restitutionis causa etiam apparebat deserta, & ex hoc etiam capite aderat res iudicata, cū neque remedio ordinario appellationis, neque extraordinario restitutionis in integrum sententia reuocata esset.

Neque ex hac vltima commissione, quæ præsētata fuerat in actis anno 1627. & in qua concedebatur noua restitutio dici poterat sublata res iudi-
5 cata, cum non obstante lapsu quadriennij † hæc restitutio eidem Ecclesiæ competeret *c. 1. de in integr. restit. lib. 6. Cassad. dec. 2. eod. tit. Felin. in c. placuit nu. 13. de præscript. Put. dec. 59. nu. 2. dec. 60.*
6 *l. 1. & dec. 370. l. 2.* Imò hic sit † stilus huius Tribunalis, vt probata iustitia ipsius causæ supersedere soleat in suarum sententiarum exequutione, & hoc ipso habeat partem pro restituta, vt not. in *dec. vlt. de restit. in integr. in nou. nu 4.* quam sequitur *Contard. de moment. possess. lim. 8. ratione restitutionis in integrum nu. 42. Rot. in recent. par. 2. dec. 13. in Vrbinaten. iurisdictionis 10. Febru. 1620. coram bo. me. Baratto. & in Romana restitutionis in integr. 20. Maij 1624. & 18. Aprilis 1625. coram bo. me. Manzanedo.* Quia quidquid dici posset de iustitia huius causæ, quæ non ostendebatur per Ministros, & Agentes Cardinalis, hoc fuit fundamentum, & ratio resolutionis, vt videretur. An executionem meretur res iudicata, & in eiusdem executionis articulo reseruarunt videre.

An probaretur hæc iustitia causæ, quæ eamdem executionem posset retardare; hanc verò rem iudicatam, quam sine suo effectu considerarunt Domini hoc casu, ne forte ex ministrorum negligentia, & in causa satis graui damnum Ecclesiæ inferretur], etiam propria confessione visa fuerat pars comprobasse petendo restitutionem in integrum, quæ tanquam remedium omninò subsidiarium
7 non † competebat, nisi data re iudicata, *l. in causæ cognitione 18. ff. de minor. c. ex ratione. de appellat. Auth. si qui. C. de tempor. & reparat. appellat. Put. dec. 59. lib. 1.* Et ita &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Cæsaraugustana Distributionum.

Die Lunæ 9. Decembris 1630.

ARGVMENTVM.

Fructus in dubio, an præsumantur aucti, vel diminuti. Rusticus cum Communitate si litiget, an teneatur ad Collectam impositam pro d. lite. Et quid quando Canonici litigant cum Portionarijs, an expensæ litis debeant extrahi ex massa communi. Ciuis si litiget cum Ciuitate, an pariter teneatur ad collectam imposita pro d. lite.

SVMMARIVM.

1 *Fructus censentur aucti, & non diminuti.*
2 *Probatio plena, & concludens requiritur in probando fundamento intentionis alicuius, & maximè si contra se habeat præsumptionem iuris.*
3 *Probatio, vt non concludat, sufficit sola possibilitas.*
4 *Capitulum habens facultatem diminuendi portiones Beneficiatorum, in casu diminutionis redditunm ad hoc, vt istud possit facere, qua diminutio ad hunc effectum, consideranda est.*
5 *Aduersario suo nemo debet contra se ipsum facere sumptus litis.*
6 *Rusticus si litiget cum Communitate, & imponitur collecta pro expensis d. litis, ipse non tenetur contribuere.*
7 *Canonici, quando litigant cum Portionarijs, expensa litis non debent extrahi ex massa communi.*
8 *Ciuis, si litigat cum Ciuitate, tenetur ad collectam impositam pro sumptibus dictæ litis.*
9 *Canonici, & Portionarij, non faciunt vnum Collegium, sed diuersa.*
10 *Ciuitatis consilium repræsentatur per totam Ciuitatem.*
11 *Portionarij, dato, quod quando litigant cum Canonicis, teneãtur contribuere pro expensis litis, hoc tamen quando procederet.*
12 *In manutentionis iudicio ea, quæ requirunt altiorem indaginem reijciuntur ad petitorium.*
13 *Bursa communis Capituli debet applicari ad vsum destinatum communem, non autem ad particularem.*
14 *Quasi possessio, vt in incorporalibus acquiratur, non sufficit solus animus, sed scientia, & patientia illius contra quem, aliquis prætendit possidere.*

DECISIO CCCCXIII.

HVIVSMODI Ecclesia de anno 1605. auctoritate san. mem. Clementis VIII. secularizata, fuerunt de anno 1607. applicata bursæ distributionum scuta 3400. & tandem auctoritate eiusdem Bullæ secularizationis conditum fuit statutum, in quo disponitur, quod massę antiquæ distributionum quãtitas necessaria ex nouis iuribus, & bonis Canonicorum taliter addatur, vt quilibet Canonicus pro distributionibus quotidianis in qualibet die habeat regalia sex, portionarius verò regalia tria, quod quidem statutum auctoritate Apostolica in Bulla secularizationis Nuncijs Sedis Apostolicæ attributa, recol. mem. Cardinalis Millinus tunc Nuncius Hispaniarum cõfirmauit, cum tractu temporis ob expulsionem Maurorum, & alia, Capitulum prætenderet fructus esse diminutos, & propterea dictas quoque distributiones minui debere, non obstante quod iam tres diminutiones factæ fuerint, vna ante motam litem, & duæ hæc lite pendente; post diuersas alias disputationes dubitaui, An constaret de tali diminutione fructuũ, quę suffragetur Capitulo & bis negatiuè fuit resolutũ sub diebus 6. Iunij 1629. & 23. Ianuarij 1630. quæ sententia, & hodie tertia vice, placuit Dominis, reiecto illo temperamento, de quo in vltima decisione, videlicet donec videantur compura, cum hodie ex reuisione computorũ non constat de tali diminutione quæ suffragetur Capitulo, & hoc non solum attenta relatione peritorum in partibus, & in Curia electorum, sed etiam attento processu de partibus nouiter producto per Capitulum.

Firmandum est enim, primò quod Capitulum grauatur duriori probatione, cum regula sit contra ipsum, videlicet quod fructus censeantur aucti,
1 † non diminuti, *Bart. in l. ex diuerso. §. vltimo numero 15. ff. solut. matrim.* & latè fuit deductum in decisionibus prædictis, quæ reuidentur, vel saltim, quod sicut prius sufficiebant, ita nunc quoque sufficiunt *Seraph. decis. 1385.* & fuit dictum in causa *Valentina subsidij 14. Martij 1616. coram Eminentiss. D. meo Card. Pamphilio tunc Rotæ Auditore,* & cumulant alias decisiones *Adden. ad decis. 483. sub nu. 8. vers. hæc autem diminutio san. mem. Gregor.* & quamuis Capitulum alleget, præsumptionem diminutionis fructuum ex expulsione Maurorum, qui agros colebant, tamen ista præsumptio per se nihil valet, cum agri possint per alios coli, nec concludat pernecesse, quod propter dictam expulsionem Capitulum tantum minimè perceperit, vt dictas distributiones ad quantitatęm præscriptam non possit soluere, & propte-
2 rea, cum ista † probatio, non sit plena, & concludens, prout requiritur, cum sit fundamentum Capituli, maximè habentis præsumptionem iuris contra se, non prodest ipsi Capitulo, cum sola
3 † possibilitas efficiat vt probatio non concludat *cap. in præsentia de probat. Decian. cons. 37. num. 9.*

Surd.

Surd. cons. 505. num. 6. Rota decis. 323. num. 4. par. 2. in recent.

Sed cessat omnis difficultas, quia ex relatione peritorum constat quod ab anno 1605. de quo fuit facta dismẽbratio vsq; ad annos 1626. & sic spatio 22. annorum exitus ex bursa communi excedunt introitus in scutis 205. tantùm, quæ quantitas non est considerabilis spatio tot annorum, vt solitum non debeat poni in bursa communi; diminutio enim ad hunc effectum non est simpliciter cõ-
4 sideranda, sed debet esse talis, † vt quantitas consueta in bursa communi minimè possit poni, *Ias. in l. si constante nu. 145. vers. sicut etiam. ff. solut. matr. Abb. cons. 69. num. 6. lib. 1. Rot. dec. 48. nu. 3. & 4. par. 2.*

Et quamuis videretur Dominis ex huiusmodi relatione satis iustificari non constare de diminutione redditũum dictæ bursæ, quæ suffragetur, tamen placuerunt etiam deducta per portionarios magis in specie ad probandum, quod quamplures partitæ pecuniarum positæ fuerunt per Capitulũ ad exitum dictæ bursę, quæ non sunt ponendæ, & quod quamplures fuerunt omissæ in introitu, quæ erant ponendæ per Capitulum, ita quod si detrahenda ab exitu, & inferantur inferenda ad introitum liquidò constet longè pinguiorem esse hanc bursam, quàm dicti periti referant, ita ut tanto minus dicatur constare de diminutione redditũum dictæ bursæ, quæ suffragetur.

Et in primis esse detrahendas ab exitu plures partitas, ascendentes in totum ad scuta 16810. ex relationibus peritorum, vt in summario dato pro portionarijs num. 5.

Præterea esse detrahendas à dicto exitu expensas extraordinarias, & nullam causam expressam habentes, quæ secundum dictos peritos, faciunt summam scutorum 32782. de quibus in d. summario num. 6. prout Rota iam admisit in præcedentibus decisionibus circa quas non suffragatur Capitulo, quòd quantitas harum expensarum sit longe maior vtpote ascendens ad scuta 51441. vt in d summ. num. 26. quia etiam hoc admisso inducitur ex hoc grauamen, non autem leuamen bursæ, & confirmat magis intentionem Portionariorum, qui conantur ostendere hanc bursam esse grauatam indebito exitu, qui quanto maior est, tanto grauiùs opprimit ipsam bursam.

Insuper visum est Dominis indebitè poni ad exitum bursæ pecuniam, quæ in litibus exposita est per Capitulum, aut enim sunt lites propriæ Capituli de rebus non pertinentibus ad hanc bursam, & tunc euidens est huiusmodi expensas non potuisse fieri ex bursa cum Portionarijs, & alijs participantibus communi, aut sunt lites pro seruitio huius bursæ communis, & hoc in facto non iustificatur, & per Portionarios negatur; aut exposita est hæc pecunia pro agitanda præsenti lite, quam per tot annos exercet Capitulum contra Portionarios & tunc indebitè fuit ex hac bursa detracta, quia nemo debet aduersario suo contra
5 seipsum † facere sumptus litis, *Bald. in l. Imperatores. nu. 1. vbi Din. & Alber. nu. 2. ff. de tutel. & ration. distrahen. qui Alberic.* notat per illũ textum quod si rusticus litigat cum Communitate,
6 † & imponitur collecta pro expensis litis, ipse non tenetur contribuere, & in puncto de Canoni-
7 cis litigantibus cum Portionarijs, † quod expensæ litis non debeant extrahi ex massa communi, fuit resolutum in causa *Seguntina expẽsarum 12. Iunij 1606. coram bon. me. Litta.*

8 Neque obstat quod si vnus ex † Ciuibus litigat cũ Ciuitate tenetur ad collectam impositam pro sumptibus dictæ litis. *Bal. in l. ab omnibus. §. si Titio. vers. item est argumentũ de leg. 1.* quem sequitur *Thomas Parpalia in l. placet num. 46. C. de sacros. Eccles.* & idem sentit *Bart. in d. §. si Titio n. 1.* quia hoc dictum non applicatur cum Canonici &
9 Portionarij † non faciant vnum Collegium, sed sint Collegia diuersa, ex eo enim Ciuis litigans cum Communitate tenetur ad collectas impositas pro
10 dicta lite, quia Consilium † Ciuitatis repræsentat totam Ciuitatem, *l. quod maior. ff. ad municipal. gl. in rubr. C. quæ sit long. consuet. Alex. in l. omnibus. num. 7. ff. ad Trebell. & cons. 101. in princip. lib. 1. Corn. cõs. 39. ante n. 1. lib. 1. Dec. cõs. 528. n. 1. & fuit dictũ in causa Pampilonen. celebrationis missæ 7. Febr. 1594. coram bo. me. Card. Mantica.*

Et in omnem euentum, quatenus etiam esset
11 vnicum Collegium ad effectum, † quod Portionarij tenerentur, causa litis deberet esse necessaria, non voluntaria nec iniusta *Felin in c. cum omnes. num. 17. vers. fallit p. & nu. 18. in decima fallẽt. vers. & facit de constit. Ias in l. iuris gentium. §. hodie. nu. 8. vers. 7. limita. ff. de pactis, & fuit dictum in causa Pampilonen.* Vnde cum vt supra dictum est alia ponantur ad exitum, quæ tamen poni non debent, apparet quidem, quod lis est voluntaria, & non necessaria, & in omnem euentum hic & nunc de hoc esset cognoscendum, cum aga-
12 tur ad effectum † manutentionis, vel reijciendum esset ad petitoriũ, cũ requirat altiorem indaginẽ.

In hoc autem capite expensarum litium, non solum resultat, quod indèbitè sint positæ ad exitũ huius bursæ, sed etiã grauata remaneat dicta bursa circa quantitatem huiusmodi expensarum, quia periti referunt eam ascendere ad scuta 5450 8. vt in summario Portionariorum nu. 15. Calculus autem ex aduerso sumptus ex prædicto processu nouissimè cõpulsato refert ascendere ad scuta 5911. 7. 6. vt in summario nu. 27.

Vlterius fuit consideratũ, quod salaria seruientium Ecclesiæ, & aliorũ ministrorum fuerunt extracta ex bursa communi, quæ spatio 22. annorum ascendunt ad summam scutorum 7713. & tamen Portionarij non tenentur ad salarium Secretarij Capituli, nec ad salarium Notarij Capituli, quia cum huiusmodi seruitium spectet ad solum Capitulum, ad illud quoq; spectat soluere salarium non
13 autem ex bursa communi, † quæ debet applicari ad vsum destinatum communem, non autem particularem, *Clem. 2. vbi gl. in verb. non ad alium de relig. dom.* & propterea cum tota illa summa scut. 7713. fuerit communiter imputata Capitulo & Portionarijs, vtique erat detrahenda expensa dictorum Notarij, & Secretarij, quæ non spectat ad Portionarios.

Neque obstat testes in contrarium examinat, deponunt has expensas Capitulum soluisse ex mas-

sa communi, quia hic agitur de expensis solis Secretarij & Notarij, de quibus nihil videntur deponere testes, & in omnem euentum cum Capitulũ administret, nec probetur scientia, & patientia Portionariorum, ex illa solutione non fuit illatum præiudicium Portionarijs, nec etiam ad effectum manutentionis, cũ in istis incorporalibus ad ac-
14 quirendam possessionem, †non sufficiat solus animus, sed requiratur patientia, & scientia alterius partis, cõtra quam quis prætendit possidere *Put. decis.273.nu.2.lib.2. in correct.* & quatenus probaretur scientia, illa non releuaret ad effectum, de quo agitur, quia in petitorio clarè constat quod Capitulum non potuit ex massa communi soluere dicta salaria, & hoc opponere possunt Portionarij, cum sint in possessione exigendi tria regalia.

Vltra quas summas detrahendas ab exitu, probarunt Portionarij esse ponendas ad introitum dictæ bursæ sequentes partitæ, iuxta relationem peritorum, quæ tamen in libris administrationis fuerunt omissæ, & primo.

Fuit consideratum, quod Capitulum extraxit ex bursa communi scut.3400. annua posita in bursa pro distributionibus vt supra dictum fuit, & Capitulum illa sibi applicauit, quæ summa spatio 22. annorum ascendit ad scuta 46613 quæ an potuerit extrahi, habet maximam difficultatem, nam & si fuerit extracta auctoritate Archiepiscopi Henriquez de anno 1614. potest controuerti, an hoc fuerit legitimè factum, quia & si bulla sæcularizationis videatur id permittere, continet tamen clausulam sine præiudicio Portionariorum, & aliorum Participantium de dicta bursa, maximè cum dicta extractio fuerit facta lite pendente.

Fuit etiam consideratum, quod ex bursa communi Canonici sibi applicarunt pro qualibet missa cantata regalia quatuor, quæ summa spatio 22. annorum ascendit ad scuta 2904. quæ applicatio, ex qua ratione fuerit facta, adhuc non liquet, & ideo istæ duæ vltimæ partitæ debuerũt poni ad introitum dictæ bursæ, prout etiam alia partita scutorum 14927. & alia scutorum 7707. 9. necnon quantitas tritici ascendens ad 52. cofficia, ac redditus infirmariæ, & Cappellaniæ maioris applicati huic bursæ, & per Capitulum retenti spatio 22. annorum ad rationem annuorum scutorum 4000. in circa, cuius summæ liquidationem facere non potuerunt periti de partibus ob denegatam exhibitionum librorum huiusmodi redditũm, factam à Capitulo, vt in summar. Portionariorum nu.14. & denique aliæ plures partitæ ascendentes ad summam scutorum 54320. vt latius hæc omnia iustificantur in summario Portionariorum nu.7.13.28. 29. & 30. quas omnes partitas prædicti periti referũt pertinere ad introitum dictæ bursæ nec fuisse immissas in dictam bursam.

Ex quibus inferebant Portionarij, quod si partitæ primo loco relatæ detrahantur ab exitu bursæ, & aliæ partitæ secundo loco relatæ inferantur ad introitum eiusdem bursæ remaneat ista bursa pinguissima. Vnde his omnibus cõsideratis etiam si aliqualiter fuisset diminuta dicta bursa in redditibus; talis diminutio non esset considerabilis ad effectum, de qua agitur, ac proinde Domini dixerunt, non obstare expulsionem Maurorum, & deficientiam redditũum de annis 1611. 1612. 1613. pro parte Capituli allegatas, quia nihilominus ex supradictis, & prout dicunt periti computato anno sterili cum fertili, non potest considerari talis diminutio, quæ Capitulo non suffragetur, & Portionarijs noceat, & idem dicendum est de annis 1624. 1625. & 1626. sicut nec visum fuit obstare diminutionem bursæ causatam in amissione pluriũ censuum, ob recessum Maurorum, quia placuit responsio, quod hæc diminutio compensata fuit per augmentum aliorum censuum, ad commodum dictæ bursæ factam in maiori summa, vt in summar. Portionariorum n.18. sicut etiam sublata fuit exceptio per Capitulum allegata, quod ipsimet periti de partibus referunt exitum superasse introitũ in scutis 1322.10.10. Nam omisso, quòd hæc summa in spatio 22. annorum dici potest modicæ considerationis, fuit etiam responsum, quod periti de Curia referunt contrarium, quod scilicet fuit maior introitus, quàm exitus in scutis 2529. vt in summario Portionariorum num.22.

Nec visum est Dominis nocere votum de partibus in quo dicitur, quòd diminutio harum portionum fuit necessaria, quia ij, qui dictum votum dederunt, & excesserunt in hac parte facultatem sibi datam à Rota, cum non fuerint requisiti de voto, sed de relatione nudi facti, quod, cum fuerit per Dominos bene consideratum, tertia vice resolutum fuit non constare de tali diminutione, quę Capitulo suffragetur, vtraque parte acerrimè informante &c.

§ *Plures decisiones in hac causa annotaui infra ad decisionem 20. & 246. tom.3.*

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

Gerundeñ Administrationis.

Die Mercurij 11. Decemb. 1630.

ARGVMENTVM.

Iurisdictio aliqua si competat duabus personis, si Papa dicat d. iurisdictionem spectare ad vnam, an ex hoc excludat aliam. Mortuo Prælato sede vacante fructus ad quem spectent. Et in fine habes quamdam distinctionem Religiosorum.

SVMMARIVM.

1 *Administratio iurisdictionum, est communis inter Episcopum, & Capitulum, & num.3.*
3 *Regularium proprium est non sibi acquirere, sed Monasterio.*
4 *Fundum communem, si ego, & pupillus habeamus, licet vterque non vteremur, tamen propter pupillum & ego viam retineo.*
5 *Præbendarum collatio, quando est simultanea inter Episcopum, & Capitulum, si conceditur indultum Episcopo, suffragatur etiam Capitulo, ex quo est annexum Episcopo.*
6 *Verba sunt intelligenda respectu eius cum quo agitur.*

7 Epis-

7 *Episcopo, si tertius inferat molestiam in iurisdictione, & Papa dicat solus Episcopus procedat, illa verba intelliguntur respectu molestantis.*

8 *Termini taxatiui natura, est excludere extranea, cuncta autem pertinentia indulgere.*

9 *Papa, si dicat, quod solus Episcopus possit degradare, non tamen excludit Capitulum concurrere in degradatione.*

10 *Papa, si in indulto dicat, quod solus Episcopus possit prouidere de beneficijs, ad quæ prouisus solet per electionem assumi, non propterea excluditur Capitulum, ad quod spectat electio.*

11 *Iurisdictio, si detur alicui, vt solus cognoscat, censetur sublata iurisdictio alterius.*

12 *Rip. de pest. de remed. præseruat. n. 62. declaratur.*

13 *Consuetudini non censetur derogatum, nisi expressè dicatur.*

14 *Angel in l. 1. num. 1. C. vbi, & apud quem, & alij declarantur.*

15 *Dispositum in vno ex connexis, censetur etiam dispositum in alio.*

16 *Statuta debent aliquid operari, nè frustra occupent membrana.*

17 *Declarans, nihil de nouo dicit.*

18 *Declaratio est dependens implicita, & consequens ad declaratum.*

21 *Dispositum de Episcopo, & Capitulo procedit etiam in Prælato, & Capitulo Ecclesiæ inferioris, si adsit eadem ratio.*

22 *Mensa Abbatialis est distincta à mensa Conuentuali.*

23 *Ecclesia Cathedralis, vel Collegiata quando est Regularis, sede vacante fructus conseruari debent successori.*

24 *Mensæ Abbatiales, & Conuentuales, quod sint inter se distinctæ, ex quo probetur.*

25 *Abb. in cap. relatum 2. de testam. declaratur, & num. 27.*

26 *Prælato defuncto fructus spectant ad Capitulū, quando bona sunt Capituli, & portio ex bonis ipsius Capituli fuit assignata Prælato.*

Sed ista est opinio Abb. quæ respuitur à Rota num. 26.

28 *Capitulum, mortuo Prælato, succedit in administratione bonorum communium.*

29 *Capitulum, mortuo Prælato, non facit fructus suos, nisi proueniant ex re indiuidua.*

30 *Capitulum, mortuo Prælato, licet ratione communionis bonorum succedat in administratione, non tamen in fructuum dominio succedit.*

31 *Abbas in arduis, non potest agere sine conuentu.*

32 *Religiosi aliqui nihil habent, quo ad verum dominium, neque quo ad ius administrandi, nec in particulari, nec in communi.*

33 *Religiosi aliqui sunt, qui habent ius administrādi in communi, & non in particulari.*

34 *Religiosi aliqui habent ius administrandi, quæ suo victui sunt destinata.*

35 *Religiosi aliqui, licet habeant portiones separatas pro suo victu, hoc non intelligitur ratione dominij, sed solum ratione administrationis.*

36 *Religiosis non permittitur habere aliqua bona ad vsum, aliter quàm regula permittit.*

38 *Dominium bonorum Religiosorum, quæ sunt destinata ad eorum victum, remanet semper penes superiorem.*

39 *Religiosus qui ita possidet bona destinata ad eius victum, vt non sit animo paratus etiam ad superioris nutum relinquere, peccat manifestè contra solemne votum paupertatis.*

DECISIO CCCCXIV.

SANCTÆ mem. Clemens VIII. suppresso Monasterio Ordinis S. Augustini Ecclesiæ Beatæ MARIÆ Villæ Bertrandi, dictam Ecclesiam in Collegiatam secularem erexit pro vno Archipresbytero, & tot Canonicis secularibus, quot antea existebant Regulares, qui simul Capitulum constituant; ipsiq. Ecclesiæ sic in Collegiatam erectæ, & institutæ applicauit fructus mensæ Conuentualis, & Officiorum Claustralium, Archipresbyteratui vero fructus Camerariæ, & Piattariæ dicti suppressi Monasterij subdens *omnia, & singula fructus, redditus, prouentus, iura, obuentiones, & emolumenta quæcumque, ita quod liceat dictæ Ecclesiæ Archipresbytero, & Capitulo prædictis fructuum, prouentuum, iurium, iurisdictionum, bonorum annexorum, & applicatorum quorumcumq; possessionem sua, & eorum mensæ Capitularis, & Archipresbyteralis nominibus &c. apprehendere.* Anno sequenti idem Pōtifex in erectione Cathedralis Celsonen. applicauit dignitatibus illius Abbatiam dictæ Ecclesiæ Villæ Bertrandi; sed cum hæc Ecclesia haberet diuersas iurisdictiones tempore Regularitatis, Abbati, & Capitulo simul fidelium largitione tributas, & dignitates Celsonen. prætenderent dictas iurisdictiones ad ipsas spectare, idem Sanctissimus Pontifex declarauit suæ intētionis minimè fuisse applicare iurisdictiones dictis dignitatibus, ac proinde fuit particulariter dubitatum in hac causa, ad quem spectaret, administratio istarum iurisdictionum, aliorumq. bonorum mensæ Conuentualis, necnon dictorum
1 Officiorum Claustralium, & cum ista † omnia sint communia inter Archipresbyterum, & Capitulum, ad eos simul spectat dicta administratio, *cap. quanto. cap. ea noscitur, vbi Abb. nu. 4. de his quæ fiūt à Prælat. sine consensu Capituli, Lap. allegat. 31. et fuit latè deductum in duabus decisionibus coram R.P.D. meo Verospio sub diebus 16. Februarij superioris anni, & 13. Maij currentis anni,* & inde lata fuit sententia quàm Domini hodie censuerunt esse confirmandam.

Et cum respectu bonorum assignatorum Capitulo, & Archipresbytero simul nulla adsit difficultas; punctus quæstionis stat circa iurisdictionem, quam etiam cēsuerunt Domini esse communem inter Capitulum, & Archipresbyterum, quia cum Sanctissimus Pontifex declarauerit suę intentionis non fuisse, illam applicare dignitatibus Celsonen. illa spectat ad Capitulum, & Archipresbyterum, quibus bona mensæ Conuentualis fuerunt applicata. Nam quicquid dicendum esset, an illa fuerit expressa propter verba illa in applicatione bonorum videlicet Iurisdictionalium quæ videntur restricta ad eorumdem bonorum iurisdictionem, nihilominus, cum huiusmodi iurisdictio esset communis inter Abbatem, & Capitulum, nec fuerit

assi-

assignata dictis dignitatibus, quibus fuit applica-
ta Abbatia remansit penes mensam Conuentua-
lem assignatam dicto Capitulo & Archipresbyte-
ro, quæ quidem communio satis probatur, tum
ex eo quod nominatim ex largitione fidelium fuit
acquisita Abbati, & Conuentui: Tum etiam ex eo
quia ex tenore antiquę fundationis debuerũt om-
nia communia esse, de anno enim 1100. fuerunt
in hac Ecclesia introducti Clerici Regulares Sãcti
Augustini, qui viuere studerent tanquam nihil ha-
bentes, & omnia possidentes, itaut nullus ex prę-
dictis Clericis aliquid vsurpare, vel iuri suo appro-
2 priare auderet, quod est † proprium Regularium,
cum non sibi, sed Monasterio acquirant *Cened. quæst. Canonica 20. num. 28. vers. quamuis enim*,
qui propriè loquitur de istis Canonicis Regula-
ribus Sancti Augustini.

Neque obstat, quod Summus Pontifex non so-
lum dixit suæ intentionis non fuisse, iurisdictio-
nem applicare dignitatibus Ecclesię Celsonen. sed
adiecit, vt illa penes Archipresbyterum remane-
ret, quia cum vt dictum est iurisdictio esset com-
munis Abbati, & Conuentui, illa verba non im-
portant quod iurisdictio fuerit assignata Archipre-
sbytero, cum nihil fuerit actum inter Capitulum,
& Archipresbyterum, sed inter dictas dignitates,
& Archipresbyterum, in quo stat punctus huius
dubij, & propterea illa verba important solum,
quod iurisdictio non fuerit concessa dignitatibus,
3 † non autem ipsi Archipresbytero excluso Capi-
tulo iuxta notata *in cap. cum olim de consuet.* Vn-
de cum huiusmodi iurisdictio spectaret ad Capitu-
lum, & Archipresbyterum, quibus fuerat vnita
mensa Conuentualis, & Papa dixerit iurisdictio-
nem spectare ad Archipresbyterum, non exclusit
Capitulum sibi connexum, vt bene ad proposi-
tum probat *text. in l. communem fundum 10. ff. quemadm. seruit. amit.* vbi si communem † fun-
4 dum ego, & pupillus habemus, licet vterque non
vteremur, tamen propter pupillum, & ego viam
retineo, vt per istum text. pluries Rota resoluit
5 quod quando collatio † præbendarum est simul-
tanea indultum concessum Episcopo suffragatur
Capitulo, ex quo est annexũ Episcopo, vt in deci-
sionibus allegatis in *causa Cremonen. Canonica-
tus 26. Aprilis 1624. coram me.*

Neque etiam refragantur alia verba sequentia,
sed eam (scilicet iurisdictionem) *pro tempore exi-
stenti Archipresbytero Collegiatæ Ecclesiæ rem-
anere debuisse, ac eidem Archipresbyteratui vnitas,
& annexas fuisse & esse, necnon liberum exerci-
tium iurisdictiones huiusmodi ad Archipresbyte-
rum prædictum perpetuis futuris temporibus spe-
ctare, & pertinere decernimus, & declaramus,
&c.* Quia ex hoc etiam non censetur sublata iu-
risdictio Capituli, cum vt dictum est hæc verba
non fuerint prolata inter Archipresbyterum, &
& Capitulum, sed inter Archipresbyterum & di-
6 gnitates Celsonen. & propterea sunt † intelligen-
da respectu dignitatum Celsonen. non autem re-
spectũ dicti Capituli, cum quo non agebatur, vt
bene per *Bald. in l. 1. nu. 4. C. de bonor. poss. ff. cõ-
tra Tabul.* vbi si tertius inferat † molestiã Episco-
7 po in iurisdictione, & Papa dicat solus Episcopus
procedat, illa verba intelliguntur respectu mole-
stantis, non autem respectu Capituli cõnexi Epi-
scopo, & ibi etiam notat. *Ias. num. 7.* vbi quod
8 natura termini taxatiui est excludere † extranea,
cuncta autem pertinentia indulgere: hinc etiam si
Papa dicat solus Episcopus possit degradare, non-
9 tamen excludit Capitulũ † concurrens in degra-
datione, sed alios Episcopos, *cap. 1. & ibi glos. fin. de hæreticis in 6. Io. Monach. num. 1. Archid. num. 1. Io. And. in princ.* hinc denique si Papa in
10 † indulto dicat, quod solus Episcopus possit pro-
uidere beneficia, ad quæ prouisus solet per ele-
ctionem assumi, nõ propterea excluditur Capitulũ
ad quod spectat electio, sed dispositio intelligitur
in præiudiciũ ipsius Papę, *Put. dec. 190. n. 2. lib. 3.
Germon. in indultis in §. ad beneficia n. 32. et 39.*
11 Minus etiam refragatur, quod si iurisdictio † da-
tur alicui, vt solus cognoscat censetur sublata iu-
risdictio alterius *Bero. cons. 22. nu. 28. vol. 1. Rip. de peste de remedijs præseruatiuis nu. 61. Cotta in memorialibus vers. solus. Mandos. ad consiliũ Ro-
man. 392. litt. B. Felin. in c. pastoralis n. 2. limit. 3.
12 de offic. ordin* qui vna cum Ripa † solũ limitat hoc
dictum, quando alteri competeret iurisdictio de
consuetudine, nõ autem de iure communi, ex quo
13 † consuetudini non censetur derogatum nisi ex-
pressè dicatur, & sic declarat *tex. in l. viros. C. de diuersis officijs lib. 12. Menoch. præsumpt. 18. n. 14. lib. 2.* vbi dicit hanc esse verã & receptã sententiã.

Nã huic fundamẽto fuit responsum, quod con-
14 trarium tenent † *Ang. in l. 1. nu. 1. C. vbi & apud quem*, quẽ sanè legendũ esse vt loquatur negatiuè
quicquid aliqui dicant probat *Cott. loc. cit. in fin. Dec. in cons. 5. n. 7. col. 5. vers. superest respõdere. Ias.*
licet videatur dubitatiuè loqui *in l. quod in rerũ. §. si quis post n. 9. ff. de leg. 1. Decian. respons. 118. n. 23. vol. 2. Grãmat. cons. 28. n. 6. Rom. cons. 393. n. 3. et 4. Menoch. de arbitrarijs lib. 5. q. 80. nu. 8.* Sed
quicquid sit de hac opinione quatenus opinio affir-
matiua esset vera procedit quando agitur princi-
paliter inter duos, non autem quando agitur inter
15 duos, & vnus ex illis, ad cuius fauorẽ † disponitur
habet aliũ connexum, quia disposita in illo habẽt
locum etiã ad fauorem connexi, & ratio differẽtiæ
ẽst, quia quãdo agitur inter duos simpliciter si ali⁹
16 nõ excluderetur, statutũ nihil operaretur, & fru-
stra occuparet mẽbranas, vt dicit *Cotta loco eo mo-
do allegato*, quę ratio cessat quando agitur cũ ter-
tio, quia etiã q̃ præseruetur ius cõnexo, nihilomi-
nus dispositio operatur, q̃a ille tertius excluditur.

Neque est verum, quod in hoc casu perinde est,
ac si fuisset actum inter Capitulum & Archipres-
17 byterum solum, ex quo Papa declarauit † mentẽ
suam, & sic nihil de nouo dedit, itaut declaratum
trahatur retro, & videatur inesse à principio actui
declarato *Oldrad. cons. 263 nu. 2. & seqq. vers. &
18 aduertendum est* vbi inquit quod declaratio † est
deponens implicita, & consequẽs ad declaratum
Anchar. cons. 7. n. 3. & seqq vers. non obstat quod declaratio, Bellam. cons. 33. n. 40. & 41. et n. 39. di-
cens quod non admittit probationem in contra-
rium, *Rom. cons. 482. n. 9. vbi Apostill. in vers. ema-
nasse allegat concordantes*, quia aduertendũ est, q̃
obiectũ procederet si declaratio fuisset facta ex cõ-
tro-

trouersia orta inter Archipresbyterum, & Capi-
tulum, sed cum declaratio fuerit facta occasione
controuersiæ inter Archipresbyterum, & dignita-
tes Celsonen. declaratio non debet nocere Capitu-
19 lo, cum illa verba sint prolata † demonstratiuè ad
exclusionem dignitatum, non autem dispositiuè,
ad exclusionem Capituli, cuius respectu propterea
illa verba non sunt consideranda *Alex. in l. si idem §. vult nu. 4. ff. de iurisd. omn. iudic. Tiber. Decian. cons. 4. nu. 17. vol. 3.* ad quod quidem Capitulum
20 certum † est spectare iurisdictionem vnà cum Ar-
chipresbytero, vt supra dictum est, & in istis ter-
minis non potest constitui differētia, quando prin-
cipaliter quid disponitur in præiudicium tertij, &
quando per viam declarationis mentis vsque ab
initio, quia semper fit in præiudicium tertij, non
autem connexi, & benè applicantur, quæ supra
21 dicta fuere de † Episcopo & Capitulo, quæ etiam
procedunt in Prælato, & Capitulo Ecclesiæ infe-
rioris, cum nulla inter ista, ad propositum possit
afferri ratio differentiæ, immo eadem est ratio, *vt fuit dictum coram me in causa Gerunden. iurisdictionis 31. Ianuarij 1614.*
22 Neque tandem obstat, quod mensa † Abbatia-
lis erat distincta à mensa Conuentuali, quod pro-
batur ex *text. in cap. quia sæpè de elect. in 6. & in clem. statutum eod. tit.* quibus locis disponitur,
23 quod quando Ecclesia Cathedralis, † vel Colle-
giata est Regularis sede vacante fructus debent
conseruari successori, *& fuit dictum in causa Salamantin. Residentiæ 12. Decembr. 1578. coram sanct. mem. Clemente VIII.* quod etiam clarè cō-
stat in casu, de quo agitur, ex quo mensa Abbatia-
lis fuit assignata dignitatibus Celsonen. Conuen-
tualis verò Capitulo, & Archipresbytero, & quod
24 istæ † mensæ fuit distinctæ probatur ex eo, quod
isti Canonici ab immemorabili tempore habent
portiones separatas, vt dicit *Petrus Genedus dict. quæst. 20. nu. 5. post med. vers. qui modus viuendi, & Io. Trullo de Canonicis Regularibus, lib. 1. cap. 11.* dicit quod viri nobiles, & literati affectant,
& ambiunt habere huiusmodi Canonicatus.
25 Nam huic obiecto fuit responsum quod † *Abb. cap. relatum 2. de testam. nu. 10. vers. in glos. & ibi etiam glos. in ver. vnus ante finem*, tenent quod
defuncto Prælato fructus spectant ad Capitulum,
26 quando bona erant Capituli, † & portio ex bonis
ipsius Capituli fuit assignata Prælato, quod dictum
Abbatis non respuit *Rota in d. causa Salamantina coram sanct. me. Clemente VIII.* cum in casu suo
ad doctrinam Abbatis responderit, quod in ipsa
fundatione bona Abbati, & Capitulo fuerunt assi-
27 gnata. Sed quia forte posset dici quod Abb. † non
loquitur in Collegiata, aut Cathedrali Regulari, de
quibus loquuntur iura supra allegata, firmiter fuit
responsum quod dispositio dictorum iurium non
tollit, quin bona communia desinant esse talia,
etiam quod sede vacante Capitulum non faciat
fructus suos, sed debeant successori reseruari, quia
28 in terminis dictorum iurium, quando bona † sunt
communia Capitulum succedit in administratio-
ne, *Archid. in d. cap. quia sæpe nu. 2. vers. & secundum Gemin. nu. 6. vers. quæro an iste text. Franc. num. 1. vers. in glos.* & licet Capitulum non faciat
29 † fructus suos, nisi proueniant ex re indiuiuidua,
vt est collatio beneficiorum. *Cardin. in d. Clem. statutum nu. 8. Vital. nu. 32.* qui dicunt quod licet
Capitulum ratione communionis succedat in ad-
30 ministratione, non tamen in † dominio fructuum
stante dispositione dictorum iurium: vnde sufficit
quod bona sint communia, licet administratio spe-
ctet ad Abbatem, & fructus debeant seruari suc-
cessori ad effectum, quod cum iurisdictio non fue-
rit assignata dignitatibus Celsonen. remanserit in
hoc casu suppressa dignitate Abbatiæ penes Capi-
tulum, & hæc eo magis procedunt, cum agatur
31 de iurisdictione, & certum sit, quod Abbas † in
arduis non potest agere sine conuentu, *cap. edoceri & ibi Abb. nu. 7. de rescript. & in cons. 44. num. 2. lib. 2. Feder. de Sen. cons. 123. n. 2. Rot. dec. 554. n. 7. & 8. par. 1. diuers. & fuit dictum in hac causa 13. Maij huius anni coram R. P. D. meo Verospio.*
Et ad id quod dicebatur mensas esse separatas,
ex quo Canonici habent suas portiones pro diluci-
datione huius materiæ fuit consideratum, quod
32 Religiosi † aliqui nihil habent, quoad verum do-
minium neque quoad ius administrandi, nec in par-
ticulari, nec in communi, vt sunt Fratres Capucci-
33 ni, & de obseruantia, alij vero † sunt qui habent
ius administrandi in communi, & non in particu-
lari, quales ferè sunt omnes Religiosi de iure com
34 muni, alij † verò sunt qui habent ius administran-
di, quæ suo victui sunt destinata, quales sunt isti
Canonici regulares S. Augustini Hispaniarum
Nauar. in cap. nullam. nu. 31. vers. 12. 18. q. 2. Ludouic. Lopez instructorio conscientiæ par. 1. c. 154. vers. 4. adijcit Petrus Nauar. de restit. lib. 3. cap. 1. nu. 164. Gened. d. q. canonica 20. nu. 14. qui quidem
Canonici Regulares non differunt à cæteris Re-
gularibus capacibus bonorum in communi, quoad
ea quæ communia sunt omni Religioni, sicut viue-
re sine proprio, abstinere à negotiationibus, & ab
officio aduocandi in causis, & huiusmodi, vt sunt
verba formalia *S. Thomæ opuscul. 19. contra impugnantes Religionem c. 2. col. 7. littera B, vers. Quod autem obijcitur fol. mihi 150. Io. Trullus de Canonicis Regularibus lib. 1. cap. 8. num. 7. in fin. Gened. loco alleg. nu. 15. in fin.* & propterea licet habeant
35 dictas portiones separatas, † non habent tamen
ratione dominij, cum non sint capaces, sed solum
ratione administrationis *Nauar. in d. cap. nullam 18. q. 2. nu. 24. 28. & 29.* vbi latissimè, & per conces-
sionem dictarum portionum non conceditur, quod
ipsi habeant aliqua bona singulariter, quoad do-
36 minium, † immo neque ad vsum, aliter quam re-
gula permittit. *Petr. Nauar. d. lib. 3. cap. 1. nu. 176. vers. enim alia ratione,* scilicet ad victum suum, &
ad alia opera pia, & remuneratoria, *Nauarr. cons. 70. nu. 2. de regular. lib. 3.* Sed illæ portiones eis
37 conceduntur de licentia Superioris ex dicta causa
ad vsus suos peculiares honestos, & necessarios,
vel conuenientes, & sunt parati dicta bona dimit-
tere ad libitum Superiorum: *Graff. par. 1. lib. 3. c. 5. nu. 55. & in 2. par. lib. 3. cap. 50. nu. 35.* & sic domi-
38 nium † bonorum remanet semper penes superio-
rem *Petrus Nauar. loco citato nu. 170.* ideò non
licet dictis Canonicis prædictas portiones, neque
alia bona, quoad dominium obtinere, *Nauar. in cap.*

cap. non dicatis 12. quaest. 1. nu. 1. & 2. & Canonicus qui dicta bona, vel portionem ita possidet, vt
37 non sit animo paratus etiam ad † Superioris nutum relinquere, peccat manifestè contra votum solemne paupertatis, & tenetur dictam portionem restituere, & à se animo abdicare, vt est communis sententia DD. de qua dictus *Petrus Nauarr. loco modo allegat. num. 161. latissimè Petrus Cened. d. quaest. 20. num. 25. & latè Fr. Io. Hieronymus Cened. in tract. Pobreza Religiosa cap. 49. per tot.*

Ex quibus cum alia benè tollantur ex decisionibus Domini mei Verospij fuit resolutum, administrationem debere esse communem quoad iurisdictiones & alia bona: secus vero quoad ea, quę propriè Archipresbytero fuerunt assignata, circa quæ nihil prætendit Capitulum, nec loquitur sententia D. mei Verospij, quia ad ipsum solum spectat administratio, & sic iuxta prædicta sententiam Rotalem esse confirmandam, &c.

§ *Quamplures decisiones in hac causa posui infra ad decisionem 279. tom. 3.*

R. P. D. QVEIPO.

Souanen. Hæreditatis.

Die Lunæ 16. Decembris 1630.

ARGVMENTVM.

Hæreditas ab intestato defertur proximioribus agnatis. Interdictum, Quorum bonorum, quando competat. Iurisdictio in dubio qualis præsumatur.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas ab intestato defertur hæredibus proximioribus.*
2 *Hæres, interdicto, quorum bonorum potest agere contra detinentes bona hæreditaria.*
3 *Hæredi, vel cui bonorum possessio decreta est, propria auctoritate licet capere bona existentia sine possessore, & num. 4.*
5 *Hæredi, cui est decreta bonorum possessio, alio existente in possessione, tunc ei non licet illum propria auctoritate expellere.*
6 *Et ideo tunc competit interdictum quorum bonorum.*
7 *Interdictum, quorum bonorum decernitur pro rebus, quas defunctus tempore mortis possidebat.*
8 *Interdictum, quorum bonorum, competit contra quemlibet possessorem vniuersalem hæreditatis defuncti, vel contra quemlibet possessorem, vel detentorem particularem alicuius rei.*
9 *Interdictum, quorum bonorum, non competit contra titulo possidentem.*
10 *Iurisdictionalia Castra, præsumuntur feudalia.*
11 *Iurisdictio omnis, præsumitur feudalis.*
12 *Castra præsumuntur feudalia ex pacto, et prouidentia, quando de initio non constat.*
13 *Primogenitura in præiudicium descendentium, non substinetur.*
14 *In iudicijs summarijs admittuntur tantum exceptiones, de quarum probatione, et veritate liquet.*

DECISIO CCCCXV.

CVM coram D. meo Vbaldo fuisset resolutum D. Petro non competere immissionem in bonis, quæ de tempore mortis possidebantur à Sinulpho iuniore, ad quæ pro dimidia agebat dubitaui ad instantiam eiusdem Petri, an esset recedendum à decisis sub die 14. Iunij 1628. coram eodem D. meo Vbaldo, * & post trinam propositionem hodie DD. à decisis recesserunt, & immissionem illi in dictis bonis pro dimidia parte concedendum esse responderunt, nam de morte Sinulphi iunioris ab intestato vltimi possessoris dictorum bonorum, & quod DD. Bartholomæus, & Petrus eius legitimi successores vti proximiores
1 res existant, non controuertitur, † vnde Petro pro dimidia parte bonorum possessionem competere docet, *text. in l. 1. in princ. et lex 2. §. hac autem bonorum possessio, ff. vnd. legit. l. 2. §. hac hæreditas, ff. de suis, et legit. hæred.* & consequenter interdicto
2 quorum † bonorum agere potest secundum *text. in l. 1. ff. & C. quor. bonor. & ibi glos. Bart. & DD. Menoch. de adipisc. poss. remed. 1. ex num. 9.* Nam licet hæres, vel cui bonorum possessio decreta est
3 propria auctoritate in bonis † sine possessore existentibus possessioné capere possit, vt tenet *Barth. in auth. licentiam num. 3. C. de Episc. & Cleric. Rodriq. Suarez ad l. fori, tit. de additione hæreditatis & ibi Bald. nu. 1. Guttier. pract. lib. 1. quaest. 79. & in §. sui ex nu. 65. Modern. Rom. discept. forens. cap. 542. num. 1.* & expressè docet *Bartol. in l. fin. §. 1. num. 16. C. de edict. Diu. Adr. toll. Menoc. de adipisc. poss. remed. 4. num. 421.* & quod in præ-
4 dicto casu, vel propria auctoritate, † vel licentia Iudicis præcedente permissum sit possessionem capere, tradit *Valasc. de p. c. 3. num. 11.*

Alio verò existente in possessione opus est in-
5 terdicto, vel alio remedio cum propria † auctoritate illum expellere non liceat *l. si quis in tantam, C. vnd. vi, l. extat, ff. quod met. caus. l. Iulianus, ff. de iudic. l. 1. C. ne quis in sua caus. ius sib. dic. & latè tradit Farin. in tract. de furt. quaest. 175. ex nu. 2.*
6 Ideò competit † interdictum quorum bonorum, secundum *text. in d. l. 1. ff. & C. quor. bonor.* quod decernitur pro rebus quas defunctus tempore
7 mortis † possidebat, vt in prædictis iuribus traditur, & *in §. sequens, vers. adipiscendæ, instit. de interdict.* & competit contra quemlibet possessorem
8 † vniuersalem hæreditatis defuncti, vel contra quemlibet particularem possessorem, vel detentatorem alicuius rei, vt traditur in *leg. 1. in princip. ff. quor. bonor.* & ibi notauit *glos. fin. in princ. Angel. & Salicet. Ant. Gomez in l. 45. tauri. num. 128.* Et propterea si pretium redactum ex venditione Castrorum Otterij & Sancti Ioannis à nullo possidetur, licebit Petro vel propria auctoritate, vel præuia Iudicis licentia, & permissione partis possessionem capere, si verò à Bartholomæo possidetur interdicto, quorum bonorum contra eundem immissionem consequetur ex proximè traditis.
9 Neque obstat quod † interdictum quorum bonorum

norum non competat contra titulo possidentem secundum *text. in leg. 2. C. quor. bonor.* & ibi notat, *Angel. de Perus. in fin. l. 1. ff. eod. tit. Specul. in tit. de testam. § nunc dicen. vers. & nota quod hoc interdictum, & traditur in d. § sequens, vers. adipiscendæ, instit. de interdict.* & compluribus relatis docet *Ant. Gomez in d. l. 45. Tauri, num. 128. circa fin.* & propterea Bartholomæus habens titulum primogenituræ factæ per Sinulphum Seniorem hanc immissionem impedire possit, quia respondetur, quod ex quo Castra Otterij, & Sancti Ioan-
10 nis sunt iurisdictionalia † præsumuntur feudalia, cum omnis iurisdictio fuerit in populo, & ab eo in Principem translata, vt traditur *in § sed quod Principi placuit, instit. de iur. natural.* & benè notauit *Castr. in l. 1. num. 3. ff. de offic.* eius, cui
11 mandata est iurisdictio, & in specie, quod † omnis iurisdictio præsumatur feudalis, tradit post multos *Mant. de contract. lib. 23. tit. 4. num. 5.* vnde sequi-
12 tur prædicta Castra esse feudalia ex pacto, † & prouidentia, prout præsumitur, dum de origine feudi non constat, *ex cap. 1. § Beneficium, in quibus causis feudum amittatur, Couarr. lib. 2. var. cap. 18. n. 3. in fin. Iul. Clar. in § feudum, quæst. 40. & 85. Ossasch. decis. 161. ex nu. 12.* & post multos *Mant. vbi sup. tit. 9. ex num. 8.* Ideoque primoge-
13 nitura † in præiudicium descendentium non potuit institui, iuxta *reg. text. in l. ab eo, C. de fideic. l. vnum ex famil. § 1. ff. de leg. 2.* & latè prosequitur *Peregr. de fideicom. art. 6. ex num. 11. præsertim num. 18. Menoch lib. 4. de præsumpt. quæst. 197. num 5. Iul. Clar. in d. § feudum, quæst. 40. & 85. Surd. cons. 108. nu. 33.* & ideo cum incontinenti appareat de nullitate tituli primogenituræ immis-
14 sionem impedire non debet cum in omnibus † iudicijs summarijs admittantur tantum exceptiones de quarum probatione, & veritate incôtinenti liquet *ex l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll. l. 3. § ibidem, ff. ad exhiben. l. ille à quo, § si de testamento, ff. ad Trebell. c. litteris in fin. de restit. spoliat. glos. in leg. 2. C. de edict. diu. Adr. toll.* & pluribus relatis *Molin. de primog. lib. 3. c. 13. nu. 15. Gonzal. gl. 15. § 1. ex num. 87.*

Minus obstat quod dicta primogenitura facta à Sinulpho seniore fuerit effectuata, dum à Sinulpho iuniore bona fuerunt possessa vti supposita primogenituræ, quia respondetur Sinulphum iuniorem potuisse possidere, tam ex titulo feudi, quàm primogenituræ, & ideo non apparet primogenituram in eius persona fuisse executam, & obseruatam, quare cum hæc inspectio altiorem indaginem requirat, in hoc iudicio admitti non debet, ex iuribus proximè relatis.

Et ita vtraque parte informante DD. responderunt, &c.

* *Est supra in hac parte decis. 183. & videatur infra ad decis. 207. tom. 3.*

R. P. D. QVEIPO.

Romana Dotis, & Saluiani.

Die Veneris 20. Decembris 1630.

ARGVMENTVM.

Articuli, quando non sint admittendi, & licet in Curia eorum admissio nunquam denegari soleat, tamen hoc non procedit data irrelevantia articulorum.

SVMMARIVM.

1 *Probatum, quando aliquid est per publicum instrumentum, non est opus probatione per testes.*
2 *Clausula sine præiudicio legitimæ executionis, præseruat iurisdictionem Iudicis, à quo.*
3 *Articuli non sunt admittendi, quando non releuant ad probationem.*
4 *Articuli ad effectum retardationis sententiæ, non debent admitti.*
5 *Articulorum admissio, in Curia nunquam solet denegari.*
6 *Caput. decis. 47 par. 1. & decis. 24. de testib. in antiq. declarantur.*
7 *Articuli, quando sunt releuantes, de stylo semper admittuntur in Curia, siue causa sit ordinaria, seu summaria.*
8 *Probatio incontinenti oblata, in omnibus iudicijs, quamuis summarijs admittitur.*
9 *Articuli dicuntur incontinenti probari, quando intra terminum à iure assignatum instantia, & processus probantur.*
10 *Articuli in omnibus iudicijs secundum stylum admitti debent, data eorum releuantia. sed data irreleuantia, neque de iure, neque de stylo cautum, et pro eorum admissione.*
11 *Actus inutilis, et frustratorius in iudicio admitti non debet.*

DECISIO CCCCXVI.

PER quatuor vices in hac secunda instantia coram me fuit per Dominos resolutum, pro cofirmatione immissionis dat. à D. meo Durano super Castro, & Tenutis Graffignani, eorumque pertinentijs pro dote scut. 22. mill. D. Domitillæ Cæsiæ, & insuper eidem D. Dimitillæ retentionem competere pro lucro, ac eius, & dotis fructibus, & interesse, iuxta taxationem Stat. Vrb. in cap. 131. lib. 1. vt in decis. sub die 3. Iunij, & in alia prima Iulij proximi præteriti, in qua fuit pariter firmatum interesse dotis, lucri dotis, & acconcij, dinumerando à die 5. Aprilis 1623. vsque ad totam diem 5. Iunij proximi præteriti ascendere ad scuta 21050. quibus resolutionibus, cum D. Iulia Balleona non acquiesceret, & pro parte D. Domitillæ instaretur pro causæ expeditione eadem D. Iulia, attenta quantitate fructuum per D. Domitillam perceptorum, ex dd. Castro, & alijs vsque ad diem 5. Iunij 1630. quos iuxta calculum à D. Domitilla datum respectu fructuum pecuniarum, & respectiuè ad pecuniam redactorum ascendere constabat ad summam scut. 782. dedit in actis articulos, offerendo probationes in Curia incontinenti tam super adepta possessione per Dominam Dimitillam, & excessu executoris sententiæ Dom. mei Durani ratione exercitij iurisdictionis, & aliquorum animalium in quorum possessione prætendebat Dominam

minam Dimitillam fuisse immissam, necnon etiam eamdem D. Dimitillam ex diuersis fructibus eiusdem Castri percepisse maiorem quantitatem pecuniæ, quam in decisione firmaretur, propterea, vt vtrique parti satisfacerem hodie proposui dubium an causa esset expedienda, & quomodo, vel potius artius articuli essent admittendi cum retardatione vel sine, & Domini responderunt causam esse expediendam, tam respectu confirmationis sententiæ Dom. mei Durani, quam retentionis eidem D. Dimitillæ competen. pro fructibus dotalibus, & lucribus, & eorumdem lucrorum interesse, iuxta resolutiones coram me factas, nulla tamen habita ratione calculi dictorum fructuum, seu interesse in vltima decisione firmati, pro tempore tamen à die immissionis D. Dimitillæ citra.

Moti fuerunt Domini, quia de iustitia, & validitate sententiæ D. mei Durani plenè apparet, tam ex fundamentis decisionum coram eodem D. meo Durano factarum, quàm coram me, ex quibus apparet causam esse expediendam.

Fundamentum verò expeditionis causæ respectu retentionis competentis D. Dimitillæ deducitur ex decisionibus coram me factis tam sub die 3. Iunij, quàm prima Iulij proximi præteritis, quarum fundamenta DD. placuerunt, & propterea etiam respectu huius retentionis mandarunt causam expediri.

Neque expeditionem causę retardare potest admissio articulorum pro parte D. Iuliæ præsentatorum, quia cum primus contineat adeptionem possessionis D. Dimitillæ vigore sententiæ latæ à
1 D. meo Durano non † indiget probatione per testes, & sic non releuat dum de dicta possessione liquet ex publico instrumento in actis producto, ad tradita per *Rot. d. decis. 314. nu. 1. part. 1. & decis. 589. num. 2. par. 2. in recent.*

Secundus, & tertius continen. prætensum excessum in exequen. nec pariter possunt retardare prædictam expeditionem, quia cum causa mihi
2 fuerit commissa cum clausula *sine praiudicio legitimæ executionis*, quæ præseruat iurisdictionem Iudicis, à quo ex latè traditis à *Gonzalez in annot. contra nullit. ex num. 224.* cum alijs per *Rot. coram bo. mem. Greg. decis. 232. num. 1.* & ibi *adden. num. 4.* debet proponi, & expediri coram D. meo Durano, qui iam dedit dubium super dd. animalibus.

Quartus verò, & vltimus concernen. maiorem quantitatem fructuum solitam percipi ex d. Castro, & alijs etiamsi veritati niteretur, & summa fructuum perceptorum à Dom. Dimitilla ascenderet ad quantitatem, & valorem in ipsis articulis compræhensam, dictique fructus omnes essent consumpti, vel distracti, tamen cum creditum D. Dimitillæ pro dote, & lucro dotis, & acconcij, & illorum fructibus, & interesse iuxta taxationem
3 Statuti longè excedat summam articulatam, non releuat, ideoque iuxta *reg. text. in l. ad probat. C. de probat.* ad effectum † retardationis sententiæ
4 non debet admitti, *Cassad. decis. 2. de dilat. Rota decis. 126. num. 1. par. 2. recent.* cum alijs in terminis admissionis articulorum in Curia *in Maceraten. legitimæ 22. Iunij 1629. & 12. Februarij proximi præteriti coram D. meo Durano*, propterea
5 licet admissio articulorum in Curia, † nunquam soleat denegari, vt per *Caput. decis. 47. par. 1. &*
6 *decis. 24. de test. in antiq.* nihilominus istæ † decisiones debent intelligi quatenus probatio releuet, vt colligitur ex eadem *decis. 24. de test. in antiq. ibi, vt non sint boni, & pertinentes in materia, & forma, & tradit idem Caputaq. decis. 68. par. 3. ibi, dummodo sit releuans, quia frustra expectatur probatio, quæ cum peruenit non releuat, ex Cassad. d. decis. 2. de dilat.*
7 Ratio est, quia quando † articuli sunt releuantes ideò de stilo semper admittuntur in Curia, siue causa sit ordinaria, siue summaria, quia intelligitur probatio eorum oblata incontinenti, quæ in
8 omnibus † iudicijs quantumcumque Summarijs admittitur *cap. litteris in fine de rest. spol. l. 2. in fin. C. de edict. D. Adrian. tollen. l. ille à quo, §. si de testamento ad Trebell. Molin. de Primog. lib. 4.*
9 *cap. 9. nu. 40.* nam incontinenti † dicuntur articuli probari quando intra terminum à iure assignat. instantiæ, & processus probantur secundum *text. in l. sciẽ à quo, ff. vt possess. leg. & ibi Bart. & DD. Alex. cons. 166. num. 6. 7. lib. 2. Molin. de primog. cap. 13. num. 16* ideò cum articulorum probatio in Curia oblata intra eumdem terminum possit
10 concludi, propterea † in omnibus iudicijs secundum stylum admitti debet, sed data irreleuantia articulorum neque iure, neque stylo cautum est
11 pro eorum admissione, cum sit actus † inutilis, & frustratorius ex *Cassad. d. decis. 2. de dilat.*

Placuit tamen Dominis, quod articuli prædicti admittantur cum solita clausula *si et in quantum, et saluo iure impertinentium, et non admittendorum*, necnon cum clausula *sine retardatione*, & modo prædicto mandarunt causam expediri.

Et ita vtraque, &c.

¶ *Decisiones plures in hac causa posui supra in hac parte ad decisionem 17. quæ est in eadem causa.*

GLORIA IN EXCELSIS DEO, ET IN TERRA PAX.

INDEX DECISIONVM ADDITARVM huic voluminis habetur in principio sequentis partis.

INDEX VERBORVM SVB QVIBVS CONCLVSIONES PRAESENTIS INDICIS SVNT EXTENSAE.

Iniu-

Index Verborum.

Prior.

Index Verborum.

F I N I S.

INDEX
RERVM, ET MATERIARVM LOCVPLETISSIMVS
SACRÆ ROTÆ ROMANÆ DECISIONVM
A PAVLO RVBEO I. C. ROMANO SELECTARVM.
IN HAC PARTE CONTENTARVM.
Alphabetico ordino digestus.

vel

A L I M E N T A.

Appel-

APPROBATIO.

ARBITER.

ARBITRIVM.

ARCHIPRESBYTER.

ARCHIVIVM.

Archi-

Atte-

Banniti

C

CADVCITAS.

CANON.

Castrum

CATHEDRALITAS.

CASVS.

CAVSA.

Causæ

Cen-

CATHEDRALITAS.

CASVS.

CAVSA.

CATHEDRALITAS.

CASVS.

CAVSA.

Causa

Cen-

CATHEDRALITAS.

CASVS.

CAVSA.

Cen-

Causa

C A V T I O.

C E N S V A R I V S.

C E N S V S.

Cen-

C E S S I O.

Cessio

Ciuili-

Com-

Con-

CONFIRMATIO.

Con-

CON-

CONTRADICTIO.

CONTRAHENTES.

Con-

Cre-

Debi-

D E C I M A.

DECRETVM.

DEFECTVS.

Defe-

Dictio-

DIVORTIVM.

DOMICILIVM.

DOMINVS.

Domi-

Domus,

Donatio

Dos

E

EBRIETAS.

ECCLESIA.

Eccle-

fine

E j Emphy-

EMPHYTEVTA.

EMPTIO.

EMPTOR.

Episco-

E R R O R.

E V I C T I O.

pro

Factum,

FIDEICOMMISSVM.

Fides

Filij

Filij,

Fru-

F V N D A M E N T V M.

F V R I O S V S.

G

G A B E L L A.

dam

Hæres

Hære-

IACO-

I

Incerti-

IVDICIVM.

Iuris-

L

LAESIO.

Lai-

LEGITIMATIO.

Le-

LITE-

Manda-

MELIORAMENTA.

Nota-

Obser-

Ordi-

P

P A C T V M.

P A P A.

Papa,

Pars,

PR-

PECVNIA.

PENSIO.

PETITIO.

PIA CAVSA.

PIGNVS.

PLVRALITAS.

in

POSSESSOR.

POSSIDENS.

Possi-

Præ-

PRAESENTIA.

PRAESENTATIO.

Pre-

non

P R O E M I V M.

P R O D V C T I O.

P R O F E S S I O.

P R O H I B I T I O.

P R O M I S S I O.

P R O M I T T E N S.

Q.

Magnus

Remo-

Res

Resti-

S

SACERDOS.

Sacra-

M j Senten-

Simu-

Spe-

in

SVB-

Ter-

Testato-

TESTIS.

THORI SEPARATIO.

TITVLVS.

V

VACATIO.

VALOR.

VENDENS.

VENDITIO.

Ven-

Ver-

Visita-

Volun-

Vsus-

INDEX DECLARATIONVM CAPITVLORVM CONCILIORVM CONSTITVTIONVM,

seu

BVLLARVM, REGVLARVM CANCELLARIÆ LEGVM, STATVTORVM, DECISIONVM, & DOCTORVM,

Quæ in hôc Volumine continentur.

CONCILIA.

CON-

 esse

STATVTA.

Sta-

DECISIONES.

Reca-

DOCTORES.

A

B

C

Corn.

FINIS.